Aurelii Auguſtini opuſcula plurima

Da Comun. de Belem

Inc 17

Aurelii Auguſtini

Hypponēſis epi librorꝫ ⁊ tractatuū in hoc volumine compꝛhēſorꝫ tituli.

Liber meditationū Folio primo.
Liber ſoliloquiorꝫ aīe ad deū fo.xvij.
Manuale de verbo dei fo.xxx.
Enchiridion ad Laurētiū fo.xxxvi.
Liber de triplici habitaculo fo.lv.
Liber ſcale paradiſi. fo.lvij.
Libellus de duodecim abuſionū gradibus fo.lx.
Liber de beata vita fo.lxiiij.
Liber de aſſūptiōe b'te marie v̄gīs lxx.
Liber de diuinatōe demonū contra paganos fo.lxxij.
Liber de honeſtate mulierꝫ fo.lxxv
Liber de cura agēda p mortuis ad paulinū epiſcopū nolenſem fo.lxxvi.
Liber de vera ⁊ falſa penitētia ad chriſti deuotam fo.lxxxi.
Libellus de cōtritōe cordis fo.lxxxvij
Tractat⁹ d̄ ɔtēptu mūdi ad clīcos fo.xc.
Liber de cōueniētia decem p̄ceptorum. ⁊ decē plagarꝫ egypti fo.xcij.
Libell⁹ de cognitōe vere vite fo.xciij.
Liber confeſſionū fo.xcvij
Liber de doctrina chriſtiana fo.cliiij.
Liber de fide ad petrꝫ diaconē clxxiiij
Sermones duo de vita ⁊ morib⁹ clericorum. fo.cxcv.
Liber d̄ v̄a r̄ligiōe ad romimanū cxcix
Liber de ſpiritu ⁊ anima fo.ccxiij.
Liber de vita chriſtiana ad ſororē ſuam viduam fo.ccxxxij
Liber de diffinitōib⁹ orthodoxe fidei et eccleſiaſticis dogmātib⁹ fo.ccxxxvij.
Liber de diſciplina chriſtiana ſiue d̄ domo diſcipline fo.ccxl.
Sermo de charitate fo.ccxlij
Liber de decem chordis fo.ccxliij.
Sermo de ebrietate fo.ccxlix.
Tractat⁹ d̄ vanitate h⁹ ſecl'i fo.ccxlix.
Liber de obediētia ⁊ hūilitatē fo.ccli.
Liber de agone chriſtiano fo.ccli.
Liber de bono diſcipline fo.cclvij.
Regula de ɔmūi vita clericorꝫ cclviij.
Paſſidonius calamēſis epiſcopus d̄ vita ⁊ moribus ſancti auguſtini fo.cclix.

Tabula in librū meditationū diui Auguſtini epi hypponēſ

Inuocatio dei omīpotētis ad morꝫ ⁊ vite reparationē Capitulū.i.
Hominis accuſatio ⁊ ɔmēdatio miſericordie diuine Cap.ij.
Hominis ɔqſtio q̄ ꝓpter inobedientiā a domino nō auditur ca.iij
Judicis timor ca.iiij.
Inuocat̄ pater p filiū ca.v.
Hic repn̄tat hō p̄ri paſſiōez filij ca.vi.
Hic recognoſcit hō ſe cauſam eſſe paſſionis ca.vij.
Hic exponit homo deo patri paſſionem filij in ſuā recōciliatōnem ca.viij.
De inuocatōe ſpiritusſancti ca.ix.
Oratio ſerui dei de ſe humiliter ſentientis ca.x.
Oratio ad ſanctā trinitatē
Confeſſio omnipotētis dei ⁊ maieſtatis eiuſdem ca.xi.
Qualiter generi humano dignat⁹ ē ſubuenire deus pater. ⁊ de verbi incarnatōe ⁊ gratiarꝫ actōe ca.xij.
De fiducia quam habere debet anima in domino ieſu atq; eius paſſiōe ca.xiij.
De immenſa charitate patris eterni ad genus humanum ca.xiiij.
De duplici chriſti natura q̄ p nobis miſeret̄ ⁊ p nobis interpellat ca.xv
De gratia quā debet homo deo p beneficio redemptōis. ca.xvi
Oratio deuotiſſima ad chriſtū ca.xvij.
Hic diſtinguit inter ſapientiā q̄ domus dei eſt. ⁊ ſapiāz q̄ diuīa eſt ca.xviij.
Hic orat homo vt ipa quoq; dom⁹ dei oret p eo ca.xix.
Quantis amaritudinib⁹ vita iſta ſit reſperſa ca.xx.
De felicitate vite quā p̄parauit de⁹ diligentibus ſe ca.xxi.
De felicitate aīe ſctē hinc exeūtſ. ca.xxij.
Oratio ad ſanctos vt nobis ſuccurrant in periculis ca.xxiij
Anime deſiderium ad ciuitatē ſupnam hieruſalem. ca.xxiiij.
Hymnus de gloria paradiſi ca.xxv.
Laus continua quā facit anima ex con/

BIBLIOTHECA NACIONAL DE LISBOA

templatõe ſuꝑne diuinitatꝭ ca. xxvi.
Quid ſit quodãmodo deũ cernere ⁊ te/
nere. ⁊ q̃lit ſit de deo ſentiẽdũ ca. xxvij.
Oratio explicãs plurimas deitatis ꝓpꝛie
tates. ca. xxviij.
De vnitate ꝑſonaꝝ ⁊ pl'itate ĩ deo. c. xxix
Oratio ad ſanctã trinitatẽ ca. xxx.
Q, de⁹ vera ⁊ ſumma vita eſt ca. xxxi
Laus angeloꝝ ⁊ hominũ ca. xxxij.
Hic ↄq̃rit hõ q nõ ↄpũgit ĩ ↄtẽplatõe.
et q̃ ãgeli q̃z tremũt deũ vidẽteſ. c. xxxiij
Orõ coꝛ multũ mouens ad deuotõez. et
diuinũ amorẽ ca. xxxiiij.
Oratio deuotiſſima ad laudes haben/
das ca. xxxv.
In iſta oratõne mens humana copioſi⁹
ↄpungit ſi in quiete dicit ca. xxxvi.
Oratio in tribulatõe ca. xxxvij.
Orõ multũ deuota ad filiũ ca. xxxviij.
Oratio vtil' ⁊ dirigit ad prẽz ca. xxxix
Oratio deuota de recoꝛdatõe paſſionis
chꝛiſti ca. xl.

Tabula in libꝝ ſoli

loq̃oꝝ diui auguſtini epi hypponenſis

De ineffabili dulcedine dei Cap. i.
De miſeria ⁊ fragilitate hoĩs Cap. ij
De mirabili lumine dei cap. iij.
De moꝛtalitate hũane nature ca. iiij.
Quid ſit nihil fieri ca. v.
De caſu anime in peccatꝭ. ca. vi.
De multiplicibꝫ bñficijs dei. ca. vij.
De dignitate hominis futura ca. viij.
De omnipotẽtia dei ca. ix.
De incõpꝛehẽſibili laude dei ca. x.
De ſpe erigenda ad deũ ca. xi.
De laqueis concupiſcẽtiaꝝ. ca. xij.
De miſeria hoĩs ⁊ bñficijs dei ca. xiij.
Q, de⁹ ꝑpetua inſpectõe ↄſiderat opera
⁊ intentiões hominũ ca. xiiij.
Q, hõ p ſe nihil põt ſine diuĩa grã. ca. xv
De diabolo ⁊ multiplicibꝫ temptationi/
bus eius. ca. xvi.
Q, deus eſt lux iuſtoꝝ. ca. xvij.
Item de beneficijs dei ca. xviij
De feruoꝛe dilectõis vl' charitatꝭ. c. xix
Q, de⁹ ſubiecit oĩa ſuituri hoĩm ca. xx
Q, ex ↄſideratiõe bonoꝝ tpaliũ colligit
magnitudo celeſtis conſilij. ca. xxi.
Q, diuina dulcedo omnẽ pientẽ mundi
amaritudinẽ tollit ca. xxij.
Q, tota ſpes noſtra ⁊ deſideriuz coꝛdis
noſtri debet eſſe in deũ. ca. xxiij.
Q, ſalus noſtra ex deo eſt ca. xxiiij.
Q, volũtas humana ineffica ſit ad bo
na opera ſine diuina gratia ca. xxv.
De antiquis beneficijs dei ca. xxvi
De angelis deputatis ad cuſtodiã ho/
minum. ca. xxvij.
De pꝛofunda pꝛedeſtinatõne ⁊ ꝑſcientia
dei. ca. xxviij.
De illis qui pꝛius ſunt iuſti ⁊ poſtea im/
pij efficiunt ⁊ econuerſo ca. xxix.
Q, aĩa fidel' ſit ſanctuariũ dei. ca. xxx
Q, nec p ſenſus exteriores nec interio
res inueniri poteſt deus ca. xxxi.
Confeſſio vere fidei ca. xxxij.
De ↄfeſſiõe ꝓpꝛie vilitatis ca. xxxiij.
Cõſideratio diuĩe maieſtatꝭ ca. xxxiiij
De deſiderio ⁊ ſiti aĩe in deũ ca. xxxv.
De gloꝛia celeſtis patrie ca. xxxvi.
Oratio ad ſanctã trinitatẽ ca. xxxvij.

Tabula ĩ manuale

diui Auguſtini epi hypponẽſis de ꝟbo
dei quo ſopita celeſtꝭ deſiderij memoꝛia
renouet.

De mirabili eſſentia dei Cap. i.
De indicibili ſcientia dei ca. ij.
De deſiderio aĩe ſentiẽtis deũ ca. iij.
De miſeria anime que dñm noſtrũ ieſuz
chꝛiſtũ nõ amat nec querit ca. iiij.
De deſiderio anime. ca. v.
De felicitate anime a terreno carcere re/
ſolute. ca. vi.
De gaudio paradiſi ca. vij.
De regno celoꝝ ca. viij.
Poſt nimios ploꝛatus meſtam animam
conſolat deus ca. ix.
De dulcedine diuini amoꝛis ca. x.
De ꝑparatõe noſtre redemptõis ca. xi.
De gaudio. ca. xij.
Verbũ ĩcarnatũ eſt cã ſpei nr̃e ca. xiij.
Quãto maioꝛ eſt de deo meditatio: tan/
to iocundioꝛ ca. xiiij.
Deſiderande ſunt ꝓ chꝛiſto tribulatões
in hac vita ca. xv
Quõ regnũ celoꝝ poſſit acq̃ri ca. xvi.

Quid ſit ⁊ q̄d habeat paradiſus ca.xvij.
Non valet homo deo vicē reddere niſi ꝑ amorem ca.xviij.
Quid in nob̄ de⁹ req̄rat ſibi ſiſte ca.xix.
De ↄfidentia aīe amantis deū ca.xx.
Quid fecit de⁹ ꝓpter hoīem ca.xxi.
De recordatōne vulneꝝ ieſu chriſti do/ mini noſtri ca.xxij.
Recordatio vulneꝝ chriſti eſt efficax re mediū cōtra oēs adverſitates ca.xxiij.
Meditatio aīe ad amorē chriſti. c.xxiiij
Nihil pt. anime ſufficere preter ſummū bonum. ca.xxv.
Quid ſit cognitio veritatis. ca.xxvi.
Quid in nobis operetur miſſio ſpiritus ſancti. ca.xxvij.
De operatōe ei⁹ q̄ diligit deū ca.xxviij.
De vera cordis requie ca.xxix.
Quicq̄d mentis aſpectū ab eo r̄trahit oī no fugiēdū ē atq; execrādū. ca.xxx.
Viſio dei ꝑdita eſt ꝓpter peccatū. ⁊ mi/ ſeria inventa eſt ca.xxxi.
De bonitate dei ca.xxxij
De delectabili fruitōe dei ca.xxxiij
Sūmū bonū appetēdū eſt ca.xxxiiij.
De mutua charitate ſcōꝝ ī cel̄ c.xxxv
De pleno gaudio vite eterne ca.xxxvi

Tabula capituꝫ in Enchiridiō divi Auguſtini epī hyppo/ nēſis ⁊ doctoris eminentiſſimi

Q, hoīs ſapiētia pietas. i. dei cult⁹ dicit̄ vt in Job legit̄ Capitulū. i.
Quo nā modo ſit colēdus de⁹ ca.ij.
Qualē ſibi libꝝ fieri voluerit: vel que vt contineret popoſcerit ca.iij.
De initio fidei ⁊ ꝑfectōe ſpeciei. ⁊ ꝙ chri/ ſt⁹ ſit ꝓpriū fidei catholice fūdamētū. qd̄ apd̄ hereticos noīe ten⁹ invenit̄. ca.iiij.
Quid ſit enchiridion qd̄ ſibi fieri velit: ⁊ q̄ laborioſum ſit ↄtra fidem ſpem ⁊ cha ritatē ſentientibus reſpondere ca.v.
Q, ſymbolū ⁊ dñica oratio fidem in ſe et ſpem ⁊ charitatē ↄtineant ca.vi.
Qualiter fides ſpes ⁊ charitas ſine ſein uicē eſſe nō poſſint: q̄uis a ſe in quibuſ/ dam differant. ca.vij.
Q, credulitas fidei chriſtiane nō ī natu ris reꝝ ſed ī creatoris bonitate ↄſiſtat. Et ꝙ ſatis ſit oīmi chriſtiano credere ſcrāꝫ tri nitatē eē cām oīm creataꝝ reꝝ ca.viij.
Qualia bona ſint que a ſumma trinitate creata ſunt ca.ix.
Qualiter deus mala ordīet: ⁊ que ſit dif/ finitio mali. ca.x.
Bonas eſſe omnes naturas a ſūmo bo/ no factas: quibuſq; ex cauſis ⁊ qualiter corruptio noceat intimat̄. ca.xi.
Q, nullū poſſit eſſe malū ſi nullū ſit bo/ num. ⁊ ꝙ hec aſſertio ꝓphetice ſententie non ſit contraria. ca.xij.
Q, ī bonis ac malis ſibimet ↄtrarijs dy alecticoꝝ regula deficiat. ⁊ q̄d ſit corru/ ptio. ⁊ ꝙ ex bōis mala orta ſint ca.xiij.
Quō nō ſit ↄ̄riū dñice ſnīe: q̄ dr̄. non pōt arbor bona fructus malos facere: cū dicū tur mala ex bonis eſſe orta ca.xiiij.
Non ꝑtinere ad beatitudinē conſeq̄ndā ſcire cauſas corporaliū in mundo moti/ onum ca.xv.
Diſputatō q̄lit̄ error caveri poſſit c.xvi
Utrum ad officium hominis iuſti ſit ali quando mētiri. ca.xvij.
Quibus in rebus fallamur ca.xviij
An peccata dicēda ſint cū q̄s de malo ho mine bene ſentit vl̄ veriſil̄ib; fallit̄ c.xix.
Quib; in reb; errātes nō peccem⁹ q̄uis ad h⁹ vite miſ̄ias error ꝑtineat ca.xx.
Quō ſit pct̄m oē mēdaciū: vl̄ q̄lit̄ etiā illi licet venialiter peccet. qui nō niſi pro ſalute hominū mentiunt̄ ca.xxi.
Que ſint cauſe bonarū rerum ⁊ que ma/ larum ca.xxij
Qd̄ ſit creature ratōnabil̄ primū maluꝫ: vel que mala hoc ſecuta ſunt ca.xxiij.
Q, in ſuis malis rōnalis natura bꝛitu/ dinis appetitū nō amiſerit. ⁊ ꝙ hō habe at penā ꝓpriā corpis mortē. ca.xxiiij.
Q, peccatū adam originaliter in poſte/ ros trāſierit ca.xxv.
Qualiter hūani generis maſſa et dei ira iacebat in malis: luens cum deſertorib; angelis iuſtiſſimas penas manēte in eis bonitate creatoris ca.xxvi.
Q, q̄buſdā angel̄ cadentib; ꝑ ſupbiam reſidui certiſſimam ꝑpetue beatitudinis

ſtabilitatē acceperūt ca.xxvij.
Q, numer⁹ bonoꝝ angeloꝝ q̄ diminut⁹ eſt poſt ruinā maloꝝ ex hoīb⁹ ſuppleaꝛ. ꝛ ꝙ hic numer⁹ deo ſit not⁹ ca.xxviij
Q, nō ꝓpꝛijs meritꝭ nec ꝑ liberꝝ arbitriū ſed ꝑ filium dei liberari poſſit genus humanum ca.xxix.
Q, etiā fidem a qua bona opa incipiunt gratia tribuat ca.xxx.
Q, deus opatur in nobis ꝛ velle ꝛ ꝑficere ſicut apl's multipliciter p̄dicat ꝛ om̄is diuīa ſcriptura teſtatur. ca.xxxi.
Q, iuſta damnatōne ſub ira dei tenebaꝛ genus humanū. donec veniret mediatoꝛ q̄ nos ab ea liberaret ca.xxxij.
De admirabili ſacr̄o mediatorꝭ c.xxxiij
De duab⁹ naturis in vna filij dei ꝑſona conſiſtentibus ca.xxxiiij.
Quā euidēs iudiciū ſit abūdātis gr̄e dī ꝙ in hoīe chriſto humana natura in vnitatem ꝑſone aſſumi ꝓmeruit ca.xxxv.
Q, gratia demonſtraꝛ etiaȝ in hoc ꝙ de ſpū ſancto natus diciꝛ. ca.xxxvi
Q, q̄uis nō ſit conſeq̄ns p̄reȝ hoīs chriſti dici ſpm̄ ſctm̄. mod⁹ tn̄ ipē q̄ de illo ꝛ maria ṽgīe nat⁹ ē ſit īexplicabilꝭ c.xxxvij
Exēpla quib⁹ oñdiꝛ nō ſꝑ dici filiū q̄cq̄d de re aliqua naſciꝛ. ꝛ aliq̄d dici filiū rei ꝺ qua non naſcitur ca.xxxviij
Modus ſignificās chriſtū ieſum de ſpiritu ſancto natū inſinuat gr̄am qua eius hūanitas nullis p̄cedētib⁹ meritis in ipa ꝯceptōe deo copulata ē ca.xxxix.
Quō chriſt⁹ nec origīale nec ꝓpriū hñs pctm̄ fact⁹ ſit ꝓ nob ipē pctm̄ ca.xl.
Q, mors ꝛ reſurrectio chriſti ſacramētū baptiſmi ſignificet. ca.xli.
Q, generaliter omni etati neceſſariuȝ ſit chriſti baptiſmū ca.xlij.
Quō plerūq; maiores ſingulariter mori pctō dicunꝛ in baptiſmo: cū habeāt ꝓpa plura peccata. ecōtrario paruuli ī remiſſionē pctōꝝ dicanꝛ baptizari ca.xliij
Quō in illo vno peccato quod ꝑ vnū hominē intrauit in mundū inueniānꝛ plura peccata ca.xliiij.
Q, nō inaniter dicatur peccatis parētū filios obligari niſi gratia diuinaq; miſericordia ſuccurrat ca.xlv
Nō eſſe temere diffiniendū vtrū peccata parentū ab adam vſq; ad patrē vniuſcuiuſq;. an in terciā ꝛ quartā generatōnem. an alio aliq̄ modo imputenꝛ ca.xlvi
Nullū ab originali peccato poſſe ſaluari niſi ꝑ mediatorē dei ꝛ hominū chriſtum ieſum ca.xlvij.
Neminē renaſci in baptiſmate iohānis quē chriſt⁹ hūilitatis cauſa ſicut mortiſ diſpenſationē ſuſciꝑe voluit ca.xlviij.
Q, chriſti gr̄a nō ſolū origīale pctm̄: ſed cūcta ſilꝛ abſtulit q̄ addita īuēit ca.xlix
Omnē ex adā natum in damnatōne detineri. ꝛ omnē in chriſto renatū a damnatione liberari ca.l.
Qualiter myſteriū baptiſmi in cruce chriſti apoſtol⁹ cōmēdauerit. in quo maioreſ ꝛ paruuli liberaꝛ ca.li.
Quid ſignificent ea que in crūce ſepultura reſurrectōne ꝛ aſcenſione chriſti geſta ſunt. ca.lij.
Non pertinere ad hanc vitam ꝙ chriſt⁹ ad viuos ꝛ mortuos iudicandos de celo venturus crediꝛ. ca.liij.
Duobus ſignificare modis ꝙ viuos et mortuos iudicabit ca.liiij.
Q, nomīato ſpū ſctō tota trinitas cōpletur cui ordinatiſſime ſctā eccleſia ſubiuncta ſit tanq̄ deo templū ſuū. ca.lv.
Q, in eccleſia primitiuorū que in celis ē nullus ſit malus ca.lvi.
Quid ſentiendū ſit de differētijs āgeloꝝ bonoꝝ. ꝛ vtꝝ ad eandē ſocietatē ꝑtineāt ſol ꝛ luna ꝛ cetera ſidera ca.lvij.
Utꝝ vl' q̄lia corpa āgeli hēant c.lviij.
Q, maxime ꝑ dei graciā dignoſcendum ſit cum ſe ſathanas trāſfigurat in angelum lucis. ca.lix.
Quādo habebimus plenā noticiaȝ celeſtis eccleſie. vel qualiter morſ chriſti etiā ꝑ angelis fieri dicatur ca.lx.
Q, ſancti angeli docti a deo nouerīt numerū qui ex hominib⁹ aſcenſurus eſt ad beatitudinē. ca.lxi.
Quō accipiaꝛ pax dei p̄cellere oēȝ intellectū. ꝛ q̄lē pacē hēbim⁹ cū angelꝭ ca.lxij
Quō etiā nūc nobiſcū angeli cōcordāt. ꝛ ꝙ remiſſio peccatoꝝ etiā baptizatis ꝑfectis eſt neceſſaria ca.lxiij.

Q, intra eccl'iam catholicā quālibet cri/minoſis nō denegeť penitētie locus. et q̄liter debeat agi ipa penitētia. ca lxiiij.
Q, remiſſio pctōꝝ ad futuꝝ iudiciū ptineat: cū in hac vita etiā paruuli baptizari diuerſo mō crucient. quoꝝdā ꝑo pene in poſteꝝ reſeruenť ca.lxv.
De his q̄ intra eccl'iam catholicā ſceleratiſſime viuūt ⁊ nullo mō pniam agūt ac ſibi ſaluatōꝫ p ignē pmittūt ca.lxvi
Quid ſentiēdū ſit d his q̄ ſup fundamētū edificant. ⁊ q̄ ſint hi q̄ p ignē ſaluanť. vł q̄lis ſit ille ignis ca.lxvij.
Poſſe etiā fieri poſt hāc vitā ignē purgatoriū p quē ſaluanť q̄ hic taliť vixerunt: vel penitētiā ꝯgruā geſſerūt ca.lxviij.
Cauendū eſſe ne putemuſ infanda crimina elemoſynis poſſe redimi niſi ab eis abſtinendo ca.lxix.
Q, p oratōnem dñicam nō tm̄ q̄tidiana peccata ſed etiā ꝑterita deleanť ca.lxx.
De multꝭ elemoſynaꝝ generibꝫ ca.lxxi.
Qualꝭ ſit elemoſyna pfectoꝝ. ca.lxxij.
Nō eē deputādū inimicū q̄ pctō ſuo moneť vt roget. ⁊ nll'aten⁹ a deo pctā dimitti eiſq̄ petētibꝫ n̄ dimittūt ex corde c.lxxiij
De his q̄ ſcelerate viuūt ⁊ teſtimonio d abutūť q̄ ait. Date elemoſynā ⁊ ecce oīa munda ſunt vobis ca.lxxiiij.
Q, a ſeipo debeat incipe q̄ vult elemoſynam ordiāte facere. ſicut phariſeos dñs increpando admonet ca.lxxv.
Q, multū ſe ſeducūt q̄ p largiſſimas elemoſynas indulgentiā ſibi compare exiſtimāt ⁊ a peccatis nō ceſſant ca.lxxvi.
Q, leuia vł grauia peccata diuīo ſint pēſanda iudicio. p quibꝰ tm̄ orare frequēter debemus ca.lxxvij.
De quibuſdā peccatis que leuia putarenť niſi g̃uiora in ſcripturis ſanctis demonſtrarenť. ca.lxxviij.
Q, etiā magna pctā cū in vſū venerint: aut parua aut nulla eſſe credāť ca.lxxix.
De duabꝫ cauſis ignorātia ⁊ infirmitate quibus peccamus ca.lxxx.
Q, miſericordia dei neceſſaria eſt vt pellať pudor vt penitētia agať ca.lxxxi
Q, i ſpm̄ ſctm̄ irremediabiliť peccent q̄ in eccl'ia catholica remitti ſibi pctā vſq̄ in finē vite non credunt. ca.lxxxij.
De vltima et generali reſurrectione carnis ca.lxxxiij.
Queſtio de abortiuis fetibꝫ an ſint reſurrecturi ca.lxxxiiij.
Diſputatio queſtiōiſ quādo incipiat hō in vtero matris viuere q̄ ad carnis r̄ſurrectionem ptinere credit ca.lxxxv.
De monſtris que naſcunť et cito moriūtur cum cōmemoratōne cuiuſdam bimēbris. ca.lxxxvi.
Q, caro hoīs mortui in q̄buſlibet elemētis aliiſq̄ corpibꝫ trāſmuteť aie quā reliq̄t reſurrectōe reuoceť ca.lxxxvij
Non eſſe conſeq̄ns ad eaſdem partes terrenas materies vnde lapſe ſunt in reſurrectione reuocari cū exemplo ſtatue ſolubilis metalli ca.lxxxviij.
Utꝝ eq̄les an diuerſe future ſint ſtature vł figure reſurgētiū corpoꝝ ca.lxxxix.
Qualiter reſurgāt corpa ſctōꝝ. ca.xc.
Qualiter etiā illi reſurgāt q̄ a maſſa pditionis nō ſunt diſcreti ca.xci.
Q, nec pma nec ſcđa mors homini accidiſſet ſi nemo peccaſſet. Et ꝙ q̄uis impii diuerſo modo crucieť paruuloꝝ parua pena erit. ca.xcij.
Q, remanentibꝫ impiis in eterna damnatione tūc ſcient ſancti quid boni eis ptulerit gratia ca.xciij.
Q, oīa q̄ nūc nos lateť tūc nō latebūt cū ad iudiciū puenerim⁹ ca.xciiij
Q, recta ꝯfeſſiōe credam⁹ oīpotētē deū bū facere etiā cū ſinit mala fieri ca.xcv
Queſtio de dicto apoſtoli: ꝙ deus vult omnes homines ſaluos fieri: ⁊ nō om̄es ſalui fiunt ca.xcvi.
Q, omnipotētia dei malas hominū voluntates in bonū cōuertat. Item cōmendatio gratie iuxta apoſtolū qua iacob ab eſau diſcretus eſt ca.xcvij.
Cōmendatio iudicii dei ſm apoſtolum in obduratōne pharaonis contra populum di. Item ꝙ figmentū fingenti ſe nō contradicat ca.xcviij.
Admiratio operū dei: quo ſit vt de malꝭ hominū voluntatibus bonā ipe impleat voluntatē ſuam ca.xcix.
De bonis voluntatibus hominum que

pleraq̃ bone volũtati dei nõ ꝯueniũt: et de malis volũtatibꝫ que ꝯueniũt ca.c.
Q, q̃ntelibet ſint volũtates que ꝯueniant aut nõ ꝯueniant dei volũtati inuicta ſemꝑ ſit dei voluntas ca.ci.
Qualiter intelligatur deus velle omnes homines ſaluos fieri. ca.cij.
Q, p̄ſcius deus p̄mũ hoĩem peccaturũ p̄deſtinauit bñ facere de malo eius ca.ciij.
Qualẽ oportuit primus hominẽ fieri vł q̃lis poſtea futurus ſit ca.ciiij
De imortalitate quã ꝑdidit hõ ꝑ liberũ arbitriũ ⁊ quã ẽ accepturus ꝑ grã ca.cv.
Q, grã dei ſit vita eterna ſcḋm aplm: ſtipẽdiũ ṽo pcti mors. ⁊ ꝙ p̄mus hõ ſuã potius q̃ȝ dei faciens voluntatẽ de ipo facta ſit voluntas dei ca.cvi.
Per qualẽ mediatorẽ recõciliari oportebat genus hũanũ deo ca.cvij
Qualiter ſe habeant aĩe defunctoꝝ ante vltimã reſurrectionẽ ca.cviij.
De ſacrificijs ⁊ elemoſynis q̄ ꝓ baptizatis defunctis offerũtur ca.cix
Quos fines habiture ſint bonoꝝ maloruq̃ȝ due ciuitates poſt reſurrectõeȝ ca.cx.
De his q̄ hũana miſeratõe cõmoti nõ credũt eternas eſſe penas impioꝝ ca.cxi.
Q, ꝑpetua ſit pena damnatoꝝ: q̃uis diuerſa ꝓ q̃litate factorũ. ſicut et iuſtorum eterna erit beatitudo. licet meritis inter ſe differat ca.cxij.
Qualiter ex ꝯfeſſiõe fidei naſcat̃ ſpes fideliũ: ⁊ ne q̄s ĩ ſeipo ſpem habeat ca.cxiij
Quõ dñica orõ ſeptẽ petitões contineat apud euangeliſtã mattheũ ca.cxiiij
De q̃nq̃ȝ petitõibꝫ apud lucã euãgeliſtã a mattheo nõ diſcrepãtibꝫ ca.cxv.
De excellẽtia charitatis ſine q̃ etiã q̄ recte credit ac ſperat nõ poteſt ad beatitudinẽ ꝑuenire. ca.cxvi.
De quattuor differẽtijs homĩs quẽ deus gratia ſua de tenebris ignorãtie ad ſe vocare dignatur: quibꝫ dei quoq̃ȝ populus ordinatus dicit̃. ca.cxvij.
Q, in qualibet iſtaꝝ quattuor velut etatum gratiã regeneratõis hominẽ inuenerit: ibi remittunt̃ ei cuncta peccata. et ꝙ q̄busdam gratiã tribuit vt omnino ſub lege non ſeruiant ca.cxviij
Non obeſſe his qui ꝑ baptiſmũ iam regenerati ſunt: ⁊ mãdati nonduȝ capaces ſunt ⁊ ſcḋm carnem viuunt: ſi mox ex hac vita diſcedant. ca.cxix
De charitate dei ⁊ ꝓximi ad quã omnia precepta referunt̃. ⁊ de qualitate eius in hoc ſeculo ⁊ in futuro ca.cxx.
De fine voluminis vtrũ eũ enchiridion appellare vel habere debeas. ⁊ ꝙ de fide ſpe ⁊ charitate ſit ſcriptus ca.cxxi.

Diui auguſtini epiſcopi hypponẽſis ſcale ꝑadiſi tabula

Deſcriptio officioꝝ quattuor graduũ.
Officiũ meditationis.
Officium orationis.
Officiũ contemplatõis.
Signa ſpũſſancti ad animã venientis
Quomodo remaneat anima ſpiritusſancti feruore diſcedente
Hic redditur cauſa quare ſpũſſancti feruor animã aliquantulũ deſerit.
Cura ⁊ diligẽtia aĩe ne oĩno a dõ d̄ſerat̃.
Officia ⁊ effectus ſinguloꝝ graduũ per repetitionem
Hic oſtendunt̃ omnes hi gradus ita eẽ ſimul iuncti vt ſint inſeꝑabiles.
Quattuor cauſe retrahunt nos ab his quinq̃ȝ gradibus.

Tabula in gradus

duodecim abuſionũ ſancti Auguſtini epiſcopi hypponenſis

Duodecim abuſiuã ſunt ſeculi
Sapiens ſine operibus.
Senex ſine religione
Adoleſcens ſine obedientia.
Diues ſine elemoſyna.
Femina ſine pudicicia.
Dominus ſine virtute
Chriſtianus cõtentioſus
Pauper ſuperbus.
Rex iniquus.
Epiſcopus negligens
Plebs ſine diſciplina
Populus ſine lege.

Tabula i librū de
vera ꝛ falſa penitētia ad chriſti deuotaꝫ.

Prefatio Capitulū primū.
Qualiter fides eſt penitētie fundamētū. ꝛ ꝙ ꝑ laborē ꝛ dolorē acquiratur donū3 indulgentie ca.ij.
Contra eos qui dicunt nō valere penitētiam niſi vſqꝫ ad baptiſmuꝫ. poſtea non. multiſqꝫ ꝓbatur exemplis etiam lapſis poſt baptiſmū penitentiam proficere ad ſalutem ca.iij.
Contra eos ꝗ dicūt nō valere pniaꝫ lapſis poſt baptiſmū. ꝛ q̄liter intelligēduꝫ ſit pctm̄ in ſpm̄. ꝛ ad mortē. ca.iiij.
Contra eos qui dicūt ſemel tantū ꝛ non amplius deū peccata dimittere lapſis p⁹ baptiſmū. Sed ecōtra totiēs appareꝫ diuina miſeratio quotiēs fit a penitēte cōfeſſio ca.v.
Contra eos ꝗ audacter peccāt nimis p̄ſumentes de dei miſericordia ca.vi.
Adhuc contra eos p̄ſumentes ca.vij.
Que ſunt peccata venialia. et ꝙ in his aſſidue peccantibꝫ aſſidue penitendū ꝛ cōfitendū eſt. ꝛ de dolore ꝑ dilatione penitentie. ca.viij.
De differētia ỽe ꝛ falſe penitētie. ꝛ ꝙ de oībus peccatis penitēdū eſt. ca.ix.
De fructu erubeſcētie ꝛ vtilitate ꝯfeſſionis. ꝛ ꝗbus ꝛ q̄liter ꝯfitendū eſt ca.x.
De priuata ꝛ publica confeſſione ꝛ ſatiſfactione. ca.xi.
Q, extra vnitatē eccl'ie nemo pōt digne penitere et quantū penitenti ꝓſunt ſuffragia eccleſie ca.xij.
Q, ſemper ex fide penitens doleat ꝛ de dolore gaudeat ca.xiij.
Q, non ſolū peccata ſed omnes circumſtantias peccatorū deflere ꝛ confiteri debet ca.xiiij.
De plenaria ſatiſfactōe ꝑ iudicium ſacerdotis ꝛ de dignis fructibꝫ penitētie. c.xv
Q, penitēs nō excuſet pctm̄ ſuū nec defēdat. qḋ mlt'ꝭ modis fieri ſolet ca.xvi.
Ne differat̄ ꝯfeſſio vſqꝫ ad mortem. ꝛ de periculo dilatōis ca.xvij.
De duricia ignis purgatorij ꝛ pena gehenne impenitentibꝫ debita ca.xviij.
Replicatio de ꝯtinuo dolore penitentis ꝛ erubeſcētia ꝯfeſſionis ca.xix.
De ſancta ꝯuerſatōne ꝛ diſcretōne ꝛ diligenti inquiſitōne ꝛ beniuolentia ꝛ cōpaſſione ſacerdotū ca.xx.

Tabula in librū de
differentia ſpiritus et anime

Prologus.
Quid eſt animus Capitulū pmū
Qualiter animus eſt inuiſibil' ca.ij
De hominis cōpoſitione. ca.iij.
De potentijs anime ca.iiij.
De nouē ꝓgreſſionibꝫ anime ca.v.
Anima facta ē ad imaginē dei ca.vi
Anime capacitas ca.vij.
Quid ſit anima ca.viij.
De interiori ſenſu ꝛ exteriori ca.ix.
Quot modis dicat̄ ſpiritus ca.x.
Q, in mente eminet intelligētia ca.xi.
Senſus ꝛ ei⁹ opus ca.xij.
Diffinitio aīe ꝛ explanatio ei⁹ ca.xiij.
De amicicia aīe ꝛ corporis ca.xiiij.
De comparatōe anime ad ea de quibus corpus conſtat ca.xv.
Per quid anima vnit̄ deo ca.xvi.
Perſuaſio ad diligendū deū ꝑ beneficia conditōis ꝛ redemptōis ca.xvij.
De comparatōe aīe ad carnē: et quō ſit in corpore vel in loco ca.xviij.
Quō aīa ſit in quolibet mēbro ca.xix.
Anime paſſiones et quattuor virtutes eius ca.xx.
De virtute cordis quomodo īpellit ſanguinem ꝑ venas ca.xxi.
De virtute cerebri ꝛ partibꝫ ei⁹ ca.xxij
Quomodo quedā intelligim⁹ ꝑ ſomnium. quedā vero non ca.xxiij.
De multiplici viſu anime ca.xxiiij.
Quinqꝫ ſunt genera ſomniorꝫ ca.xxv.
De fantaſticis viſiōibꝫ. ꝛ de illuſiōibus demonū ca.xxvi.
Q, angeli boni vel mali interdū humanum ſpiritū aſſumunt ca.xxvij.
Quō demones ſenſū p̄cedūt ca.xxviij
Quomodo mortui cognoſcūt que fiunt in hoc mundo ca.xxix.
De potētijs aīe ꝛ eius ỽtutibꝫ ca.xxx.

Quō anima cognoſcat ſe ꝑ ſe ca.xxxi.
De dignitate anime ca.xxxij.
De corporis materia ca.xxxiij.
Q, tot⁹ hō aīa noīaꝛ ca.xxxiiij.
De dignitate hūane ꝯditōis ca.xxxv.
De ꝯueniētia inꝛ deū ⁊ aīaȝ ca.xxxvi.
De nobilitate ipi⁹ aīe ca.xxxvij.
Diffinitio viriū anime ca.xxxviij.
Q, anima ad imaginē ⁊ ſimilitudinē dei facta eſt ca.xxxix.
Q, anima nō ſit ex diuina natura creata: nec ſit pars dei ca.xl.
Q, anima de nihilo fiat ca.xli.
Quare deus animas creat quas abſq3 remedio mori ſcit ca.xlij.
Q, natura anīe inueniaꝛ a philoſophis dicta ca.xliij.
Q, corp⁹ ꝯſtat ex q̄ttuor elemētꝫ. ca.xliiij.
Q, beatitudo dei nō pōt augeri nec minui. ⁊ qꝫ ſola caritate ratōnales creaturaſ creauit ca.xlv.
De natura quā deus fecit inſignem ſimilitudine ſua ca.xlvi.
De humano animo ca.xlvij.
Q, anime nō ſunt ab initio cum angeliſ nec ſimul create ca.xlviij
Q, homo ex duabꝫ ſubſtātijs ꝯſtat. ⁊ qꝫ aīa ſine carne ſuū rōnale tenet ca.xlix.
Quid ſit meditatio ca.l.
Q, nulla ſcientia melior ſit q̄ꝫ qꝫ homo ſe cognoſcat ca.li.
De triplicis aſcēſioniſ gradu ca.lij
Q, neceſſariū ſit homini ſe cognoſcere qualis ſit ad malū vꝉ ad bonū. ca.liij.
Quomodo aſcēdamus ad cognitōeȝ ipſius dei ca.liiij.
Q, ſint nomina pietatis pater ⁊ filiuſ ⁊ ſpiritusſanctus ca.lv.
Q, aīa ſeipſam nō poteſt ſtringere in bonis cogitatōibus ca.lvi
Q, bona appetamus ca.lvij.
De gaudijs ⁊ bonis paradiſi ca.lviij.
De quadā q̄rimonia ad ſctōs. ca.lix.
De bonis paradiſi ca.lx.
Q, aīa in eſſentia ſit ſimplex: et qꝫ ſeptē ſunt actus anime. ca.lxi.
De ceteris inſtructiōibꝫ quas loquiꝛ ad animā ca.lxij.
Adhuc loquiꝛ ad aīam ſuam ca.lxiij
Nūc ꝯfortat ſemetipm ca.lxiiij.
Q, tripliciter fruemur deo in etna beatitudine ca.lxv

Tabula in libꝝ de diffinitōibꝫ orthodoxe fidei ⁊ eccꝉiaſticis dogmatibus

De fide trinitatis Capitulū.i.
De incarnatōe chriſti ca.ij.
Q, etern⁹ de⁹ ex virgine nat⁹ ſit ca.iij
De trinitate ꝑfecta ca.iiij.
De homouſion ca.v.
De reſurrectōe ca.vi.
Itē de eadem ca.vij.
De iudicio viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. ca.vij.
Q, nulla poſt reſurrectōem ⁊ iudicium futura ſit reſtitutio ca.viij.
Q, ante mūdū angeli facti ſūt ca.ix.
Q, ſolus deus ſit incorpore⁹ ca.x.
Q, oīs creatura ſit corporea ca.xi.
Q, immortales ſint anime ca.xij.
Q, anime hominū nō ſint ſimul create. nec ꝑ coitū ſeminate ca.xiij
Q, due anime nō ſint in hoīe. ca.xiiij
Q, ſol⁹ hō imortalē habȝ aīam ca.xv
Q, aīe animaliū ſint mortales ca.xvi.
Q, anima hominis formato corꝑe inſeritur ca.xvij.
Q, duabꝫ ſubſtātijs ꝯſtat hō ca.xviij
Q, ſpūs in hoīe vnū ſit cū aīa ca.xix.
De libero arbitrio ca.xx.
De ſacramēto baptiſmi. ca.xxi.
De eucharistia ca.xxij.
De penitētia. ca.xxiij
De diuinis promiſſiōibꝫ ca.xxiiij.
Null⁹ ſaluaꝛ niſi deo auctore ca.xxv.
Q, malū nō ſit a deo ca.xxvi.
Q, nihil eſt immutabile niſi ſolus deus ca.xxvij.
De angelica ſanctitate. ca.xxviij.
De nuptijs: ꝯtinētia: ⁊ ꝟginitate. ca.xxix
De ciboꝝ acceptōe ca.xxx.
Q, nuptie nō ſint male ca.xxxi.
Beatā virginē ſꝑ fuiſſe ꝟginē ca.xxxij
De elementis mūdi ca.xxxiij.
De facultatibꝫ erogādis. ca.xxxiiij.
Que ſint illa q̄ cꝉitatū īpediūt. ca.xxxv
De reliquijs ſanctoꝝ ca.xxxvi.
De cathecuminis defunctis ⁊ marty-

bus non baptiſatis ca. xxxvii
Qualiter eucbariſtia offerat. ca. xxxviii.
De humana carne ca. xxxix
Q, in reſurrectõne ſexus non immutabitur ca. xl.
Q, ante paſſionẽ domini ſanctorũ anĩe in inferno detinebãtur ca. xli.
Q, poſt paſſionẽ ſanctoꝝ anime cũ chriſto ſint ca. xlii
De peccatoꝝ venia ca. xliii.
Q, diabolũ lateãt cogitatões ca. xliiii.
Non ſemꝑ male cogitatões a diabolo emergunt ca. xlv.
Q, demones aĩabus hoĩm nõ immiſceantur ſed applicent. ca. xlvi.
De ſignis et virtutibus ca. xlvii
Q, nullus ſignis ſanctus ſit ca. xlviii
Q, nullꝰ ſanctoꝝ caret peccato licet affectu teneat ſanctitatẽ ca. xlix.
De paſchali ſolẽnitate ca. l.

Liber ad lectorem

Barbara quid prodeſt vel quid romana trophea
Noſſe: quid ethereas ſolis adire vias:
Quid leges: q̄d iura iuuat quid cuncta tenere:
Si tibi nulla aĩe cura ſalutis erit.
Nil facit ex iſtis ad verã crede ſalutẽ.
Nec ſapiunt aĩe noxia verba deo.
Quere igit virtutis opus: quod ad ethera ducat.
Qs doceat maneãt gaudia quanta piis.
Ipſe ego ſum qui te ſuperas comitabor ad arces.
De lege qui rectũ dirigo qua ſit iter.

Meditationes diui Auguſtini Epi/ſcopi Hipponenſis

Inuocatio dei omnipotẽtis ad morũ ⁊ vite reparationẽ Capitulũ I

Domine deus meꝰ da cordi meo te deſiderare: deſiderãdo q̃rere: q̃rẽdo inuenire: inueniẽdo amare: amando mala mea redimere: redẽpta non iterare. Da dñe deus meus cordi meo penitẽtiã: ſpũi ɔtritõem: oculis lachrymaꝝ fontẽ. manibus elemoſyne largitatẽ. Rex meꝰ extingue in me deſideria carnis. ⁊ accende ignẽ tui amoris. Redẽptor meus expelle a me ſpiritũ ſupbie: ⁊ concede ꝓpicius theſaurũ humilitatis tue. Saluator meus amoue a me furorẽ ire: ⁊ indulge mihi benignꝰ ſcutũ patiẽtie. Creator meus euelle a me animi rãcorẽ: ⁊ largire mihi mitis mentis dulcedinẽ. Da clemẽtiſſime pater mihi ſolidã fidẽ: ſpem congruã: charitatẽ continuã. Rector meus auerte a me vanitatẽ: mẽtis incõſtãtiam: cordis vagatõem: oris ſcurrilitatẽ: oculoꝝ elatõem: ventris ingluuiẽ. opprobria proximoꝝ. ſcelera detractionũ. curioſitatꝭ pruriginẽ: diuitiaꝝ cupidinẽ: potẽtatuũ rapinã: inanis glĩe appetitũ. hypocriſis malũ: adulatõis venenũ: ɔtẽptũ inopũ: oppſſionẽ debiliũ: auaricie ardorẽ. inuidie rubiginẽ: blaſphemie mortẽ. Reſeca in me factor meus temeritatẽ iniquã: ꝑtinaciã. inq̃etudinẽ. ocioſitatẽ. ſomnolẽtiã: pigriciã: mẽtis hebetudinẽ: cordis cecitatẽ. ſenſus obſtinatõem. moꝝ truculentiã. boni inobediẽtiã. ɔſiliũ repugnãtiam: lingue effrenatõez. paupeꝝ pdã. impotẽtũ violẽtiã. innocẽtũ calũniã. ſubditoꝝ negligẽtiã. Circa domeſticos ſeueritatẽ. aduerſus familiares ipietatẽ: erga pxios duriciã. Deꝰ meꝰ miſericordia mea oro ꝑ dilectũ filiũ tuũ. da mihi miſericordie opera: pietatꝭ ſtudia: ɔpati afflictis: ɔſulere erroneis. ſuccurrere miſeris. ſubuenire egenis. ɔſolari meſtos. releuare oppſſos. paupes recreare. flebiles reſouere. dimittere debitoribꝫ. parcere ĩ me peccãtibus. odiẽtes me diligere. ꝑ malis bona reddere. neminẽ deſpicere: ſed honorare. bonos imitari: malos cauere. ꝟtutes amplecti. vicia reijcere. in aduerſ patientiã. in pſpis ɔtinentiã. cuſtodiã oris: ⁊ oſtiũ circũſtãtie labijs meis. terrena calcare. celeſtia ſitire.

Dominis accuſatio: ⁊ ɔmendatio miſericordie diuine Capitulũ II.

Ecce plaſmator meꝰ: multa rogaui cũ nec pauca ꝓmerui. Fateor heu fateor: nõ ſolũ q̃ poſtulo nõ debent dona: ſed multa ⁊ ie exquiſita ſupplicia. Animãt tamen me publicani: meretrices ⁊ latrones. qui a faucibꝫ hoſtis momẽtanee eruti: ſinibꝫ excipiunt paſtoris. Tu eni factor omniũ deus licz in cũctꝭ opibꝫ tuis ſis mirabil'. mirabilior tñ credert eſſe in opibꝫ pietatꝭ. Unde de temetipo ꝑ quendã tuũ ſeruũ dixiſti. Miſeratões eiꝰ ſup oĩa opa eius Et q̃ſi de ſingulo loquẽtẽ d' vniuerſo populo tuo te dixiſſe ɔfidimꝰ. miſericordiaz autẽ meã nõ diſpgam ab eo. Nullũ eni ſpernis. neminẽ abijcis. neminẽ phorreſcis: niſi forte q̃ amẽs te exhorruerit. Ergo modo iratus nõ ꝑcutis. ſed te irritantibꝫ dona ſi q̃erent tribuis. Deus meꝰ cornu ſalutis mee ⁊ ſuſceptor meus: ego infelix: ego te irritaui. ego malũ coraz te feci. furorẽ tuum ꝓuocaui. iram ꝓmerui. peccaui ⁊ paſſus es. deliq̃ ⁊ adhuc ſuſtines. Si peniteo parcis. ſi reuertor ſuſcipis. inſup dũ differo pſtolaris. Reuocaſ errantẽ. inuitas repugnãtẽ. expectas torpentẽ. amplexaris redeũtẽ. Doces ig̃rãtẽ. merẽtẽ mulces. a ruina ſuſcitas. poſt lapſũ reparas. petẽti largiris. q̃rẽti inueniris. pulſanti aperis. Ecce dñe deꝰ ſalutis mee quid opponã neſcio. quomodo reſpõdeã ignoro. nullũ abs te ɔfugium. nullũ a te patet latibulũ. oſtendiſti mihi bene viuẽdi viã. ⁊ gradiẽdi ſciẽtiã dediſti. minatus es mihi gehẽnã: ⁊ pollicitꝰ es mihi paradiſi glĩam. Nũc pater miſericordiaꝝ ⁊ deꝰ totiꝰ ɔſolatõis: ɔfige timore tuo carnes meas: quatenꝰ q̃ minaris metuẽdo euadã. ⁊ redde mihi leticiã ſalutaris tui. vt que ſpõdes diligẽdo per

cipiã. Fortitudo mea dñe: firmamẽtum
meũ: deus meꝰ. refugiũ meũ ⁊ liberator
meus. Suggere q̃d de te cogitẽ. doce q̃
bus te ſermõibꝫ inuocẽ. da quibꝫ opetibꝫ
tibi placeã. ſcio nãqꝫ ſcio vnũ quo tu pla
caris ⁊ aliud qđ nõ ſpernis. Eſt vtiqꝫ ti
bi ſpũs cõtribulatꝰ ſacrificiũ: ⁊ acceptaſ
cor contritũ ⁊ hũiliatũ. Vis me deꝰ meꝰ
adiutor meus dita muneribꝫ. his contra
inimicũ muni ꝓtectõibus. hoc de flãmiſ
viciorꝫ p̃ſta refrigeriũ. hoc autẽ deſideri
orũ paſſiõibus pande piũ refugiuz. Fac
dñe virtus ſalutiſ mee ne ſim de numero
eorũ q̃ ad tempus credũt ⁊ in tẽpore tem
ptatõis recedũt. Obumbra caput meuz
in die belli. ſpes mea in die afflictõnis. ⁊
ſalus in tp̃e tribulatõis. En dñe illumi/
natio mea ⁊ ſalus mea. rogaui q̃bꝫ egeo.
intimaui que timeo. ſed remordet ꝯſcien/
cia. rep̃hẽdunt me cordis ſecreta. ⁊ qđ a/
mor miniſtrat timor diſſipat: zelus inci/
tat: metꝰ increpat. Acta mea formidinẽ:
ſed tua ingerit pietas fiduciã. tua horta
tur benignitas: mea tardat malignitas.
Et vt verius fatear occurrunt memorie
phãtaſmata viciorꝫ q̃ reuerberãt audaci
am p̃ſumẽtiũ animorꝫ.

Dominis ꝯqueſtio q̃ ꝓpter inobediẽ
ciã a dño nõ audit̃ Capitulũ III.

c
Um eniz quiſ
odio dignꝰ ſit: qua frõte gr̃az re/
q̃rit: cui pena debet̃ q̃ temeritate
gl'iam depoſcit: laceſſit iudicẽ qui poſt/
poſita ſatiſfactõe delicti q̃rit p̃miũ ſ hono
rari. regi inſultat obnoxiꝰ ſupplicio qui
donari flagitat indebito brauio. ⁊ dulcẽ
affectũ patris ſtultus exacerbat filiꝰ: qui
poſt illatas ꝯtũelias ante penitudinẽ he
reditatis vſurpat celſitudinẽ. Quid mi
pater me geſſiſſe r̃colo: merui mortẽ et pe
to vitã. Cõmoui regẽ meũ cuiꝰ impudẽſ
inuoco p̃ſidiũ. Contẽpſi iudicẽ quẽ te/
mere poſtulo adiutorẽ. Inſolẽs renui au
dire p̃rem quẽ demũ p̃ſumo h̃re tutorez:
Heu mihi q̃ꝫ ſero venio: heu heu q̃ꝫ tar
de feſtino. heu me qꝛ curro poſt vulnera
dedignãs incolumis p̃cauere iacula. Ne
glexi ꝓſpicere tela. mõ ṽo ſollicitor de
morte vicina. vulnera vulneribꝫ ĩflixi. qꝛ
ſcelera ſceleribꝫ addere nõ timui. Recen/
ti cicatrices labe reſperſi. qꝛ p̃ſca flagicia
modernis iniq̃tatibꝫ reciprocaui: ⁊ q̃ di/
uina ſolidauerat medicina: mea reſoluit
prurigo frenetica. Cutiſ q̃ ſup̲ducta vul/
neribꝫ morbũ celauerat: ſanie erũpẽte pu
truit. quia iterata iniq̃tas ꝯceſſam miſi
cordiã exinaniuit. Noui ẽ ope ſcriptũ. in
q̃cunqꝫ hora iuſtus peccauerit oẽs iuſti/
cie eius obliuiſcẽt̃. Si iuſticia abolet̃ iu
ſti ruentis: quanto magis penitẽtia pec/
catoris in idipſum reuertentis. Quoti/
ens canis redij ad vomitũ: et quaſi ſus re
petij volutabrũ. Fateor quia nihil r̃cor
dari ẽ impoſſibile. Quot mortaliũ igno/
rantes peccare docui: volẽtes delinq̃re ꝑ
ſuaſi. reſiſtentes coegi. volẽtibꝫ conſenſi.
Quot ſane gradiẽtibꝫ laqueũ induxi. viã
q̃rentibꝫ foueã retexi: vt patrare nõ hor/
rerem. obliuiſci nõ metui. Sꝫ tu iuſtus
iudex ſignans peccata quaſi ĩ ſacculo ob
ſeruaſti omnes ſemitas meas: ⁊ cunctos
greſſus meos dinumeraſti. tacuiſti ſemꝑ
ſiluiſti. patiẽs fuiſti. Ue mihi demũ loq̃
ris quaſi parturiẽs.

Judicis timor Cap̃. IIII

d
Eus deorũ do
mine p̃ſtabilis ſuꝑ malicia. No
ui quia manifeſtꝰ venies. noui
quia non ſemꝑ ſilebis. cum in conſpectu
tuo ignis exardeſcet. ⁊ in circuitu tuo tẽ
peſtas valida ingruerit: cũ aduocaueris
celũ deſuꝑ: ⁊ terrã diſcernere populũ tuũ.
Et ecce corã tot milibꝫ populorꝫ nuda/
buntur omnes iniq̃tates mee. tot agmi/
nibus angelorũ patebunt vniuerſa ſce/
lera mea. nõ ſolũ actuũ ſed etiã cogitatio
nũ ſimulqꝫ locutionũ. Tot iudicibus in
ops aſtabo: quot me p̃ceſſerũt in oꝑe bo
no. tot arguẽtibus cõfundar: quot mihi
p̃buerunt bene viuendi exẽpla. tot con/
uincar teſtibus quot me monuerũt ꝓfi/
cuis ſermonibꝫ: ſeqꝫ imitãdos iuſtis de/
derunt actõibus. Dñe mi nõ ſuppetit q̃d
dicaz. nõ occurrit quid reſpondeam. Et
cum iam interſim ſeuo illi diſcrimini: tor
quet me ꝯſcia. cruciãt cordis arcana: co/
artat auaricia. accuſat ſuꝑbia. ꝯſumit inui
dia. inflãmat ꝯcupiſcẽtia. ĩfeſtat luxuria.

dehoneſtat gula: ebrietas ꝯfutat: detra/
ctio lacerat. ambitio ſupplātat: rapacitaſ
obiurgat: diſcordia diſſipat. ira ꝑturbat.
leuitas diſſoluit: torpor opp̄mit. hypo/
criſis fallit. adulatio frāgit. fauor attol/
lit: calūnia pungit. Ecce liberator meus
de gentibꝰ iracūdis. ecce cū qbꝰ vixi a die
natiuitatꝭ meę: quibꝰ ⁊ ſtuduí: qbꝰ ⁊ fidē
ſeruaui. Ipa me q̄ dilexerā ſtudia dānāt.
q̄ laudauerā vituperāt. Hi ſūt qbꝰ acq̄e/
ui amici: quibꝰ parui magiſtri: ⁊ qbꝰ ſer/
uiui. dn̄i ꝯſules qbꝰ credidi. ciues qbꝰ co
habitaui. domeſtici qbꝰ cōſenſi. Heu mi
hi rex meꝰ ⁊ deꝰ meꝰ: qꝛ incolatꝰ meꝰ ꝓ/
lōgatꝰ ē. Ve mihi illumīatio mea qꝛ ha/
bitaui cū habitātibꝰ cedar. Et cū dauid
ſanctus dixerit multū. quāto magis ego
infelix dicere poſſum. nimis incola fuit
aīa mea firmamētū meū deꝰ. nō iuſtifica
bit̄ī ꝯſpectu tuo oīs viuēſ. Spes mea n̄
eſt in filijs hoīm. Queꝫ ſi remota pietate
iudicaueris iuſtū inuenies. ⁊ niſi ꝑuene/
ris miſerādo impiū nō ē q̄d glificet piū.
Credo nāqꝫ ſalꝰ mea qđ audiui. qm̄ be/
nignitaſ tua ad penitētiā me adducit. tui
oris mihi ſonuerūt nectarea labia: Neō
p̄t venire ad me niſi pr̄ meus q̄ miſit me
traxerit eū. Enīuero qꝛ me inſtruxiſti tā/
q̄ꝫ ꝓpiciꝰ inſtructōe formaſti: totꝭ medul
lis cordis: toto niſu mētis. te oīpotēs pr̄
cū dilectiſſimo filio tuo: teqꝫ dulciſſima
ꝓles cū ſereniſſimo īuoco paraclito. tra/
he me q̄tenus poſt te currā in odorē vn/
gētoꝝ tuorū dulciter.

Inuocat̄ pater ꝑ filiū Cap. V.

i Nuoco te de/
us meus: inuoco te. qꝛ ꝓpe eſ
omībꝰ inuocātibꝰ te in ṽitate
Tu enī veritas es: doce me q̄/
ſo ꝑ clementiā tuā: ſancta ṽitas doce me
inuocare ī veritate. qꝛ h̄ fieri quō oꝑteat
neſcio. ſed a te doceri beata ṽitas hūilit̄
imploro. Abs te enī ſaꝑe ē diſſiꝑe. te ṽo
noſſe eſt ꝑfecte ſcire. Erudi me diuīa ſa/
pientia ⁊ doce me legē tuā. Credo nanqꝫ
quē tu erudierꝭ beatus erit: ⁊ de lege tua
docueris eū. Deſidero inuocare te: qđ q̄/
ſo fiat in veritate. Quid eſt in veritate ī/
uocare veritatē: niſi in filio patrē? Ergo
ſancte pater ſermo tuꝰ veritas eſt: princi/
piūqꝫ verboꝝ tuoꝝ veritas. Hoc quip/
pe eſt verboꝝ tuorū prīcipiū quod in ꝑn
cipio erat ṽbū. In ipſo principio te ſum
mū adoro principiū. In ipo veritatis
verbo te ꝑfecta īuoco veritas: in quo ip
ſa eadem veritas dirigaſ me in veritate ⁊
doceas. Quid enī eſt dulciuſ q̄ꝫ genitorē
in nomine vnigeniti inuocare. patrē ī re/
cordatōne filij ad pietatē inflectere. regē
chariſſime ſobolis denomīatōe mitiga/
re? Sic enim ſolent rei carceribꝰ eripi. ſic
cōmancipati vinculis liberari. ſic triſtem
accipiētes ſentētiā capitis nō ſolum ab/
ſolui ſed inſuꝑ nanciſci inſolitā gratiam:
dūmodo iratis prīcipibꝰ dilecte ꝓlis in/
timauerint charitatē. Sic delinquentes
ſerunli euadant ſupplicia dominoꝝ: dū
ꝓ eis īteruenit dulcedo filioꝝ. Sic te oī
potens pater ꝑ omnipotētis filij charita
tem poſtulo: edue de carcere ad confiten/
dum nomini tuo animā meā. libera me a
vinculis peccatorū: per coeternū flagito
vnicū tibi natū. meqꝫ cui ꝓpria merita le
talem minant̄ ſentētiā: ꝓcioſiſſime ad de
xterā tuam ꝯſedētis ꝓlis interpellatōe re
ſtauta placatus ad vitā. Quem enī aliū
dirigā interceſſorē tibi neſcio niſi hunc q̄
eſt ꝓpiciatio ꝓ peccatis noſtris. qui ſe/
det ad dexterā tuam interpellans ꝓ nob.
Ecce aduocatus meus apud te deū pa/
trem. Ecce pontifex ſummus qui nō ali
eno eget expiari ſanguine: qꝛ ꝓprio reful
get ꝑfuſus cruore. Ecce hoſtia ſancta bn̄
placens ⁊ ꝑfecta in odorē ſuauitatis ob/
lata ⁊ accepta. Ecce agnus ſine macula:
qui corā ſe tondentibꝰ obmutuit. q̄ ala/
pis ceſus: ſputis illitus: opprobrijs affe
ctus: os ſuū nō aperuit. en q̄ peccatū nō
fecit: peccata nr̄a ꝑtulit ⁊ lāguores nr̄os
ſuo liuore ſanauit

Hic repſentat homo patri paſſionem
filij Capitulū VI

a Spice pr̄ pie
pijſſimū filiū ꝓ me tā īpia paſ
ſuꝫ. Reſpice clemētiſſime rex
quis patit̄: ⁊ reminiſcere benignꝰ ꝓ quo

patitur. Nonne hic eſt mi dñe innocens
ille: quẽ vt ſeruũ redimeres filiũ tradidi/
diſti? Nunq̇d nõ auctor vite hic eſt q̇ vt
ouis ad occiſionẽ ductus: tibiqꝫ vſqꝫ ad
mortẽ obediẽs factus: atrociſſime nõ ti/
muit necis genꝰ ſubire? Recole totiꝰ ſa/
lutis diſpenſator: qꝛ hic eſt ipſe quem ⁊ ſi
ex tua virtute genuiſti: mee tñ infirmita
tis participez fieri voluiſti. Vere hec eſt
tua deitas q̃ meã induit naturaz. crucis
aſcẽdit patibulũ. q̃ in aſſumpta carne tri
ſte tulit ſuppliciũ. Reduc dñe deꝰ meꝰ o/
cl'os tue maieſtatis ſuꝑ opꝰ ineffabil' pieta
tis. Intuere dulcẽ natũ toto corꝑe exten
ſum. cerne manꝰ innoxias pio manantes
ſanguĩe. ⁊ remitte placatꝰ ſcelera q̃ patra
runt manꝰ mee. Cõſidera inermẽ latꝰ cru
deli ꝑfoſſum cuſpide. ⁊ renoua me ſacro
fonte quẽ inde credo fluxiſſe. Vide ĩma
culata veſtigia que nõ ſteterũt in via pec
catoꝝ: ſed ſemꝑ ambulauerunt ĩ lege tua
diris confixa clauis. ⁊ ꝑfice greſſus meos
in ſemitis tuis. ⁊ fac me odio habere be/
nignus omnes vias iniq̇tatis. viã iniq̇/
tatis amoue a me: ⁊ fac me ꝓpiciꝰ viã ve
ritatis eligere. Oro te rex ſanctoꝝ ꝑ hunc
ſanctũ ſanctoꝝ: ꝑ hũc redemptorẽ meũ:
fac me currere viã mãdatorũ tuorum: vt
ei valeam ſpiritu vniri: qui mea nõ hor/
ruit carne veſtiri. Nunq̇d non attẽdis pie
pater adoleſcẽtis filij chariſſimi caput ni/
uea ceruice deflexa ꝑcioſiſſimã reſolutuz
in mortẽ. Aſpice mitiſſime cõditor dile/
cte ſobolis humanitatẽ: ⁊ miſerere ſuper
infirmi plaſmatis debilitatẽ. Candet nu
datũ pectus: rubet cruentuz latus: tenſa
arent viſcera. decora languẽt lumina. re/
gia pallent ora. ꝓcera rigent brachia. cru
ra pendẽt marmorea. rigat terebratos pe
des beati ſanguinis vnda. Specta glo/
rioſe genitor gratiſſime ꝓlis lacerata mẽ
bra: ⁊ memorare benignꝰ que mea ẽ ſub/
ſtantia. ꝯſpicare dei hoĩs penaz. ⁊ relaxa
conditi hoĩs miſeriã. Vide redẽptoris
ſuppliciũ: ⁊ redempti dimitte delictum.
Hic eſt dñe mi quẽ ꝓpter peccata popu
li tui ꝑcuſſiſti: licet ipſe ſit dilectus in quo
tibi bene placuiſti. hic eſt ille innocens in
quo dolus nõ eſt inuentus: ⁊ tamen inter
iniquos deputatus eſt.

Hic recognoſcit homo ſe cauſam eſſe paſſionis Capitulũ. VII.

Quid cõmiſiſti

q dulciſſime puer vt ſic iudicare/
ris? Quid cõmiſiſti amãtiſſime
iuuenis vt adeo tractareris? Quod ſce/
lus tuũ: que noxa tua: que cauſa mortis:
que occaſio tue dãnatõnis? Ego eñi ſum
tui plaga doloris: tue culpa occiſionis.
Ego tue mortis meritũ: tue vĩdicte fla/
gitiũ. Ego tue paſſiõis liuor: tui crucia/
tus labor. O mirabil' cẽſure ꝯditio: ⁊ ineſ
fabil' miſterij diſpoſitio. Peccat iniquus
⁊ puniť iuſtꝰ. delinq̇t reꝰ ⁊ vapulat inno
cẽs. offendit impiꝰ ⁊ dãnať piꝰ. qď mere
tur malꝰ patiť bonꝰ. qď ꝑpetrat ſeruꝰ ex
oluit dñs. qď cõmittit hõ ſuſtinet deus.
Quo nate dei q̇ tua deſcẽdit humilitas?
quo tua flagrauit charitas? q̇ ꝓceſſit pie/
tas? quo excreuit benignitas? q̇ tuus at
tigit amor? q̇ ꝑuenit ꝯpaſſio? Ego enim
inique egi. tu pena mulctaris. Ego faci/
nus admiſi: tu vltiõe plecteris. ego crimẽ
edidi: tu torture ſubijceris. ego ſuꝑbiui:
tu humiliaris. ego tumui: tu attenuaris.
ego inobediẽs extiti: tu obediẽs ſcelꝰ in/
obediẽtie luis. ego gule parui: tu inedia
afficieris. me ad illicitã rapuit ꝯcupiſcen
tia arborem: te ꝑfecta charitas duxit ad
crucẽ. ego ꝓſumpſi vetitũ: tu ſubiſti ecu/
leũ. ego delector cibo: tu laboras patibu
lo. ego fruor delicijs: tu laniaris clauis.
ego pomi dulcedinẽ: tu fellis guſtas ama
ritudinẽ. mihi ridens cõgaudet eua. tibi
plorãs ꝯpatitur maria. ecce rex glie: ecce
mea ĩpietas ⁊ tua claret pietas. En mea
iniuſticia: ⁊ tua liquet iuſticia. Quid rex
meus ⁊ deꝰ meꝰ: q̇d retribuã tibi ꝓ oĩbꝫ
q̃ retribuiſti mihi? Non eñi inueniri p̃t i
corde hoĩs qď ꝯdigne talibꝫ referať p̃mi
is. Nũquid ſagacitas machinari p̃t hu
mana cui cõpareť miſeratio diuiã? Nec
eſt creature moliri officiũ quo iuſte crea/
toris recõpenſet p̃ſidiũ. Eſt autem nate
dei in hac tua admirabili diſpẽſatiõe: eſt
cui fragilitas mea in aliq̇ ſuppetit ſi tua
viſitatõne compũcta mens carnem ſuaz

crucifigat cū viciīs ⁊ ꝯcupiſcētiīs: ⁊ ſēcū a te ꝯcedit̄ qſi iā tibi īcipit ꝯpati: q2 ⁊ tu ꝓ peccato meo dignat⁹ es mori. Sicq3 ꝑ interiorꝭ hoīs victoriā te duce armabitur ad exteriorē palmā. qten⁹ deuicta ꝑſecutōe ſpūali nō vereat̄ ꝓ amore tuo ſb̄iici gladio materiali. Ita exiguitas ꝯditōis ſi tue ꝯplaceat pietati: magnitudini valebit r̄ndere creatoris. Et hec celeſtis medicina bone ieſu: hoc tui antidotū amoris. Oro te ꝑ antiq̄s miſericordias tuas: infunde vulnerib⁹ meis q̄ reiecta viperee ꝯtagionis bile reintegret me incolumitati p̄ſtine. q̄ guſtarū tue nectar ſuauitatis faciat me illecebroſa mundi toto affectu deſpicere: ⁊ nulla ei⁹ aduerſa ꝓ te formidare. memorq3 ꝑpetue nobilitatis ſꝑ faſtidiā ventos hui⁹ trāſitorij tumorꝭ. Nihil q̄ſo ſine te mihi dulceſcat: nihil cō placeat: nil ꝑcioſū: nil ꝑter te mihi arride at ſpecioſū: vileſcāt obſecro abs te mihi omnia: ſordeant vniuerſa. Qđ tibi aduerſum eſt ſit mihi moleſtū. ⁊ tuū bn̄placitū mihi īdeficiēs deſideriū. Tedeat me gaudere ſine te: et delectet ꝯtriſtari ꝓ te. Sit mihi nomen tuū refocillatio: ⁊ memoria tua ꝯſolatio: fiāt mihi lacrime mee panes die ac nocte inueſtigādo iuſtificatōes tuas. ſit bonū3 mihi lex oris tui ſuꝑ milia auri ⁊ argēti. Sit obedire tibi mihi amabile ⁊ reſiſtere tibi execrabile. Rogo te ſpes mea ꝑ oēs pietates tuas vt ꝓpicieris īpietatib⁹ meis. Adaperi aures meas mādatis tuis: ⁊ ne declines flagito ꝑ nomen ſanctū tuū ī v̄ba malicie cor meum ad excuſandas excuſatōes in peccātis. Peto etiā ꝑ admirabilē hūilitatē tuā ne veniat mihi pes ſuꝑbie: ⁊ manus peccatoris nō moueat me.

Hic exponit hō deo patri paſſiōe3 filij ī ſuā recōciliatōem Cap. VIII.

Ecce oīpotens deꝰ pater dn̄i mei diſpone benignus: q̄ſo miſerearis mei: qm̄ q̄cq̄d ꝑcioſiꝰ inueni deuote obtuli: q̄cq̄d chariꝰ repperi ſupplicit̄ p̄ſentaui. Nihil mihi reliq̄ quin tue expoſuerim maieſtati. nihil iam ſuꝑeſt qđ adijciā. q2 totā tibi delegaui ſpem meā. Direxi tibi aduocatū meū dilectū filiū tuū: miſi glōioſum ꝓgenie inter me ⁊ te mediatorē. miſi iuq3 interceſſorē ꝑ quē ꝯfido veniā. miſi v̄bū q2 ꝓ meis dixi miſſum factis. ⁊ numeraui tibi ſanctiſſime ſobolis paſſionē quā ꝓ me credo fuiſſe ꝑpeſſa3. Credo a te miſſam deitatē: meā ſuſcepiſſe humanitatē: in q̄ dignū duxit alapas: vincula: ſputa: irriſiōes ꝑferre. necnō crucē clauos telū q3 ſuſcipe. Hanc olim infantie vagitib⁹ demolitā: puericie pāniſ ꝯſtrictā: iuuētutis ſudorib⁹ vexatā: ieiuniīs maceratam: vigiliīs afflictā: itinerib⁹ feſſa3: poſtea affectā flagris: laceratā ſupplicijs: deputatā cū mortuis: dotatā gloria r̄ſurrectōis: celoꝝ gaudio induxit: ⁊ ī dexterā tue celſitudinis collocauit. Hec placatio mea ⁊ ꝓpiciatio tua. Hic attēde pius quē genueris filiū: ⁊ quē redemeris ſeruū. Hic aſpice factorē ⁊ ne deſpicias facturā. Amplectere ſerenū paſtorem: ⁊ reſpice miſericors allatā ꝓpriis humeris ouē. Hic ē fideliſſim⁹ paſtor ille q̄ dudū errabundā ꝑ abrupta montiū: ꝑ p̄cipitia valliū: mlt̄is variiſq3 q̄ſierat laborib⁹. Quiq3 iam morienti: iam ꝑ longa exilia deficiēti: tā iuuēte: gaudens ſeſuppoſuit: ⁊ miro ſibi āni ſu charitatis annexande ꝯfuſiōis abyſſo leuauit: piiſq3 aſtrictā complexib⁹ ad nonagintanonē vnā que ꝑierat reportauit. Ecce dn̄e mi rex deus omnipotēs: ecce paſtor bonus: refert tibi qđ cōmiſiſti ei. Suſcepit te diſponēte ad ſaluandū hominē: quē tibi reſtituit omī labe immunem. Ecce tuū tibi chariſſim⁹ nat⁹ plaſma r̄cōciliauit qđ a te ꝓcul duiauit. En gregi tuo paſtor mitis reformat: qđ p̄do violentus abegerat. Reddit tuis ꝯſpectibus ſeruū: quē ſua fecerat ꝯſciētia fugitiuum. ut q̄ ꝑ ſe meruit penā: ꝑ factionem huius mereat̄ veniā. Quiq3 ꝓ culpis ſperabat gehennā: tanto duce iā ꝯfidat r̄uocari ad patria3. Potui ꝑ me reſctē pater offendere: ſed non valui per me placare. Factus ē adiutor me⁹ de⁹ me⁹ tu⁹ dilectus fili⁹. meā participās humanitatem vt curaret infirmitatē. quaten⁹ vnđ cauſa emerſerat offenſiōis: īde tibi īmolaret̄

ſacrificiū laudis: meq₃ ꝑ ß redderet me
pietati placabilē. q̄ ſedēs ad dexterā tuā
ſp̄ mee ſubſtātie ſe oſtēderet eſſe ꝯſortem
Ecce ſpes mea: ecce tota fiducia mea Si
me ꝓ mea vt dignū ē deſpicis iniq̄tate: re/
ſpice me ſaltē miſericors ꝓ dilecte ſobolꝭ
charitate. Attēde ī filio q̄ ꝓpicieris ſeruo.
vide carnis ſacramentū ꝛ remitte carnis
reatū: q̄tiēs beate ꝓlis tibi patēt vulne/
ra: deliteſcāt obſecro ſcelera mea. Quoti
ens rubet p̄cioſus pio de latere ſanguis:
diluant obſecro labes mee pollutiōis. Et
q₂ caro te laceſſiuit ad irā: caro te flectat ī
ploro ad miſericordiā: vt ſicꝫ me caro ſedu/
xit ad culpā: caro deducat ad veniā. Mul
tū nāq₃ eſt qđ mea merent impietas: lōge
autē maius qđ redēptoris mei repoſcit iu
re pietas. Magna enī eſt mea iniuſticia:
ſatis vero maior redēptoris iuſticia. Quan
to nāq₃ eſt ſup̄ior deꝰ hoīe: tāto mea ma
licia eſt inferior eiꝰ bonitate in q̄litate et
q̄ntitate. Quid enī deliq̄t hō: qđ nō rede
merit filius dei factus homo? Que tāta
ſupbia tumeret: quā nō tāta hūilitas ſter
neret? Q̄ donam tantū mortis imperiū:
qđ nati dei nō deſtrueret crucis ſuppli/
ciū? Nimirū deꝰ meꝰ ſi equa lāce delicta
peccantis homīs ꝛ redimentis gratia li
brent auctoris: nō tantū oriēs ab occidē
te ſeu inferior ſepatur infernꝰ a ſūmo celi
cardine. Iā lucis optime creator. iā cul/
pis ignoſce meis: ꝓ dilecti filij tui labori
bus īmenſis. Iam eiꝰ q̄ſo pietati mea ī/
pietas: eiꝰ modeſtie mea ꝑuerſitas: ꝛ mā
ſuetudini donet ferocitas. Iā ſua humi
litas meā ſupbiā: patientia impatiētiā:
benignitas duriciā: obediētia inobedien
tiā: tranq̄llitas inq̄etudinē: dulcedo ama
ritudinē: ſuauitas irā. charitas lucrifaci
at crudelitatē

De inuocatōe ſpūſſancti Cap. IX.

o Iā diui amor
numinis: patris omnipotētis
ꝓliſq₃ beatiſſime ſctā ꝯmuni
catio omnipotēs paraclite ſpiritꝰ: merē/
tiū ꝯſolator clemētiſſime: iā cordis mei
penetralibꝰ potēti illabere ꝟtute: ꝛ tene/
broſa queq₃ laris neglecti latibula: coru
ſci luminis fulgore piꝰ habitator letifica:
tuiq₃ roris abūdātia lōgo ariditatis mar
cētia ſqualore viſitādo fecunda Saucia
interioris hoīs arcana tui amoris iacu/
lo: ꝛ torpētis medullas iecoris flāmis ſa
lutaribꝰ penetrādo ſuccēde: ſanctiq₃ fer/
uoris igne illuſtrādo intima mētis ꝛ cor
pis vniuerſa ꝯpaſce: pota me torrēte vo
luptatis tue: vt nil iā mundanoꝝ degu/
ſtare libeat venenate dulcedinis. Iudica
me dñe ꝛ diſcerne cauſam meā de gēte nō
ſancta. doce me facere volūtatē tuā quia
deꝰ meꝰ es tu. Credo ergo quēcūq₃ inha
bitaueris patris ac pariter filij domiciliū
ꝯdis. Btūs q̄ te merebit hoſpitari: quo
niā ꝑ te pater ꝛ filiꝰ apud eū faciūt māſi
onem. Ueni iā vēi benigniſſime dolētis
aīe ꝯſolator ꝓtegens ī opportunitatibus
in tribulatōne adiutor. Ueni mundator
ſcelerū: curator vulnerū. Ueni fortitudo
fragiliū: releuator labentiū: veni hūiliū
doctor: ſupboꝝ deſtructor. Ueni orpha
norū pius pater: viduaꝝ dulcis iudex.
Ueni ſpes pauperū: refocillator deficien
tiū. Ueni nauigātiū ſidus: naufragū por
tus. Ueni omniū viuentiū ſingulare de
cus: moriētiū vnica ſalꝰ. Ueni ſctiſſime
ſpiritus: veni ꝛ miſerere mei: apta me ti/
bi: ꝛ cōdeſcende ꝓpiciꝰ mihi: vt mea tue
magnitudī exiguitas: roboriq₃ tuo mea
imbecillitas ſm multitudinē tuaꝝ ꝯplā/
ceat miſerationū: ꝑ ieſum chriſtū ſalua/
torē meū: qui cū patre in tui vnitate vi/
uit ꝛ regnat in ſecula ſeculoꝝ Amen

Oratio ſerui dei de ſe hūilit ſentiētis.
Capitulū X

ſ cio dñe ſcio ꝛ
fateor: q₂ nō ſum dignus quē tu
diligas. ſ₃ certe tu nō es īdignꝰ
quē ego diligā. Indignus quidem ſum
tibi ſeruire. ſed tu nō es indignꝰ ſeruitio
creature tue. da ergo mihi dñe vnde tu es
dignus: ꝛ ego ero dignus vnde ſum īdi
gnus. Fac me quō vis a peccatis ceſſare
vt quō debeo poſſim tibi ſuire. Conce/
de mihi ſic cuſtodire et regere et finire vi
tam meā: vt in pace dormiā ꝛ in te req̄e/
ſcam. Preſta mihi in finē vt me excipiat

ſomnus cū requie: requies cū ſecuritate ſecuritas in eternitate Amen

Oratio ad ſanctā trinitatē

t E deū patrē ingenitū: te filiū vnigenitū. te ſpiritū ſanctū paraclitū: ſctā ꝫ indiuiduā trinitatē toto corde ⁊ ore ꝯfitemur laudamus atq; benedicim⁹: tibi gloria in ſecula ſeculoꝝ Amen

Cōfeſſio oīpotētis dei ⁊ maieſtatis eiuſdem Capitulū XI

Summa trini o tas: virtus vna: ⁊ idiſcreta maieſtas. de⁹ nr̄ de⁹ oīpotēs: ꝯfiteor tibi ego vltim⁹ ſeruoꝝ tuorū ⁊ exiguum mēbꝝ eccl'ie tue. ꝯfiteor tibi ⁊ honorifico te debito ſacrificio laudis: ꝑ ſcire ⁊ poſſe qđ mihi tā illo donare dignat⁹ es. Et qꝛ exteriora mihi munera deſūt que poſſim offerre: ea q̄ ī me ſūt vota laudationis ex dono miſicordie tue: ecce libens atq; ouās offero tibi: đ ſide nō ficta ⁊ cōſciētia pura. Credo igit̄ te toto corde regē celi ⁊ terre dn̄e: ⁊ ore te ꝯfiteor pr̄ē ⁊ filium ⁊ ſpm̄ ſanctū in pſonis trinū: ⁊ ī ſubſtātia vnū: verū deū oīpotētē: vni⁹ ſimplicis incorporee inuiſibil' ⁊ incircūſcripte nature. nil ī te mai⁹ aut inferi⁹ habentē: ſꝫ ꝑ omnē modū ſine đformitate pſectū: ſine q̄ntitate magnū. ſine q̄litate bonū: ſine tp̄e ſempiternū. ſine morte vitā. ſine infirmitate fortē. ſine mēdacio verꝫ. ſine ſitu vbiq; p̄ſentē: ſine loco vbiq; totū. ſine extēſione oīa implentē. ſine ꝯdictōe vbiq; occurrētē. ſine motu oīa trāſcēdētē: ſine ſtatu intra oīa manentē. ſine indigentia omnia creantē: ſine labore oīa regētē: ſine tui initio omnib; initia dantē: ſine tui mutatōe oīa mutabilia faciētē. in magnitudine infinitū: in virtute oīpotētē: in bonitate ſūmū. in ſapiētia ineſtimabilē. in ꝯſilijs terribilē. in iudicijs iuſtū: in cogitatōib; ſecretiſſimū: in verbis veracē: in opib; ſanctū: in miſicordijs copioſū. erga đlinq̄ntes patiētiſſimū. erga penitētes piiſſimū. ſemꝑ idipm̄ eternū ac ſempiternū: īmortalē atq; incōmutabilē. quē nec ſpacia dilatāt. nec breuitas locorū anguſtat. nec receptacula vlla coartāt: nec volūtas variat. nec neceſſitudo corrūpit: nec meſta ꝑturbāt: nec leta demulcēt. Cui nec obliuio tollit: nec memoria reddit. nec p̄terita trāſeūt: nec futura ſuccedūt. Cui nec origo initiū: nec tp̄a īcrementū: nec caſus finē dabit: ſꝫ ante ſecl'a ⁊ in ſecul' ⁊ ꝑ ſecula ī eternū viuis: ⁊ ē tibi perennis laus ⁊ eterna gl'ia: ſūma ptās et ſingularis honor ꝑpetuū regnū ⁊ ſine fine imperiū ꝑ infinita ⁊ indefeſſa ⁊ īmortalia ſecula ſeculoꝝ Amē.

Qualiter generi humano dignat⁹ eſt ſubuenire de⁹ pater: ⁊ de verbi incarnatōe ⁊ graꝝ actōe Capitulū XII

Deus q; oīpo h tens deus cordis mei inſpector ⁊ ſcrutator: ꝯfeſſus ſū oīpotentiā maieſtatis tue: et maieſtatē omnipotentie tue. nunc autem qualiter humano generi ſubuenire dignatus es in fine ſeculoꝝ. ſicut corde credo ad iuſticiā ita ore corā te ꝯfiteor ad ſalutē. Tu q̄dē deus pater ſol⁹ nunq̄ legeris miſſus: de filio aūt tuo ita ſcribit ap'ls. Cū autē venit plenitudo tp̄is: miſit deus filiū ſuū. Cū dicit miſit: ſatis oſtēdit quia in hūc mundū miſſus aduenit: cū de beata maria ſemꝑ virgine nat⁹: ver⁹ ⁊ pfect⁹ hō in carne apparuit. Sed q̄d ē qđ de illo ille euāgeliſtaꝝ p̄cipuus ait. in mūdo erat: ⁊ mund⁹ ꝑ ipm̄ fact⁹ eſt: Illuc xp̄o miſſus eſt ꝑ humanitatē vbi ſꝑ fuit ⁊ eſt ꝑ diuinitatem. Quā videlicꝫ miſſionē opus eſſe toti⁹ ſancte trinitatis toto corde credo ⁊ ore ꝯfiteor. Quō autē nos amaſti pater ſancte ⁊ bone: quātū nos dilexiſti pie cōditor: q̄ etiam ꝓꝓo filio nō pepciſti: ſed ꝓ nobis impijs tradidiſti illū. ſubdit⁹ tibi ille fuit vſq; ad mortē: mortē aūt crucis. tollēs cyrographū peccatorū noſtroꝝ. ⁊ affigens illđ cruci: crucifixit peccatū ⁊ occidit mortē vnus ille inter mortuos liber: poteſtatē habens ponēdi animā ſuā ꝓ nobis ⁊ iterꝝ ſumendi eā ꝓ nobis. Igitur victor et victima. ⁊ ideo victor qꝛ victima ꝓ nobis tibi: ſacerdos ⁊ ſacrificiū. ⁊ ideo ſacerdos qꝛ ſacrificiū. Merito mi

bi.ſpes valida in illo eſt: q2 ſanabis om̄es lāguores meos p cū q̄ ſedet ad dexteram tuā ꝛ īterpellat ꝓ nobis. Lāguores q̄ppe mei dn̄e magni ſūt ꝛ mlti .multi ſunt ꝛ magni.hab ʒ eni mlta ī me ꝑnceps mūdi hui⁹: ſcio ꝛ fateor: ſʒ rogo te libera me p ſedētē ad dexterā tuā redēptorē nr̄m ī q̄ nihil ſui mali potuit īuenire. Per ipm me iuſtifica q̄ pctm̄ nō fecit: nec īuēt⁹ eſt dol⁹ ī ore ei⁹ .p ipm caput noſtꝝ i q̄ nlla eſt macla libera mēbrū ei⁹ licʒ exiguū ꝛ īfirmū: libera q̄ſo me a pctis: vicijs clpis ꝛ negligētijs meis. Reple me tuis ſctis ꝟtutibꝫ: ꝛ fac me bonis pollere moribꝫ: fac me ī ſctis opibꝫ tuis ꝓpt nomē ſanctū tuum pſeuerare vſqꝫ ī finē ſcḋm tuā volūtatē

De fiducia quā habere debʒ aīa ī domino ieſu atqꝫ ei⁹ paſſiōe. Ca. XIII

Eſperare vti

d

qꝫ potuiſſem ꝓpt nimia peccata mea ꝛ infinitas negligētias meas: niſi ꝟbū tuū de⁹ caro fieret et habitaret in nob. Sed deſpare iā nō audeo: q2 cū inimici eſſem⁹ recōciliati ſum⁹ p mortē filij tui. q̄nto mag recōciliati ſalui facti ſum⁹ p eū. Ois nāqꝫ ſpes ꝛ toti⁹ fiducie certitudo mihi ē in p̄cioſo ſāguine ei⁹: q̄ effuſus eſt ꝓpter nos ꝛ ꝓpt ſalutē nr̄am. In ipo reſpiro ꝛ ī ipo ꝯfiſus ad te puenire deſidero: nō habēs meā iuſticiā ſʒ eā q̄ ē ex filio tuo dn̄o nr̄o ieſu chriſto. Vn̄ clemētiſſime ꝛ benigniſſime amator hoīm de⁹: q̄ p ieſū chriſtū filiū tuum dn̄m noſtꝝ: cū pditi fuiſſemus culpa nr̄a mirabiliter liberaſti ꝛ recupaſti nos. grās ago pietati tue. ꝛ multas tibi laudes refero ex totis p̄cordijs meis q̄ ꝓpt tuaʒ inenarrabilē dilectōeʒ q̄ nos miſeros ꝛ īdignos mirabili bonitate amare dignatus es. miſiſti eundē vnigenitū tuū de ſinu tuo ad publicū noſtꝝ: ſaluare nos peccatores tūc filios pditōis. Grās ago tibi ꝓ ſancta incarnatōe ꝛ natiuitate eius: ꝛ ꝓ glioſa genitrice ſua: de q̄ ipe carnem aſſumere dignat⁹ eſt ꝓpter nos ꝛ ꝓpt noſtrā ſalutē vt ſicut ver⁹ de⁹ de deo. ita verus hō ex hoīe eſſet. Gratias tibi ago ꝓ paſſiōe ꝛ cruce ei⁹: ꝓ morte ꝛ reſurrectōe ei⁹. ꝓ aſcēſiōe ei⁹ in celū: ꝛ ſede maieſtatis ei⁹ ad dexterā tuaʒ. Ipe eni q̄dtrageſimo die poſt reſurrectiōeʒ ſuā aſcēdēs videntibus diſcipul ſup oēs celos. ſedēſqꝫ ad dexterā tuā: ſpm̄ ſanctū ſcḋm ꝓmiſſionē ſuaʒ in filios adoptōnis effudit. Gratias tibi ago ꝓ ſacratiſſima illa effuſiōe p̄cioſi ſanguīs ei⁹ q̄ ſum⁹ rēdēpti ſimul. ꝛ ꝓ ſacroſācto ꝛ viuifico myſterio corpis ꝛ ſanguīs ei⁹. q̄ q̄tidie in eccleſia tua paſcimur ꝛ potamur: abluimur ꝛ ſanctificamur. ꝛ vni⁹ ſūme diuītatis pticipes efficimur. Gratias tibi ago ꝓ tua mira ꝛ inenarrabili charitate: q̄ nos īdignos ſic amaſti ꝛ ſaluaſti p vnicū ꝛ dilectū filiū tuū. Sic eni dilexiſti mūdū vt vnigēitū tuū dares: vt oīs q̄ credit in cū nō peat: ſʒ habeat vitā eternā. Hec ē aūt vita eterna vt cognoſcam⁹ te veꝝ deū. ꝛ quē miſiſti ieſum chriſtū p fidē rectā ꝛ ꝯdigna fidei opa

De īmenſa charitate patris eterni ad gen⁹ humanū Capitulū XIIII

Immēſa pie

o

tas. o ieſtimabil charitas: vt liberares ſeruū filiū tradidiſti. De⁹ fact⁹ eſt hō vt pdit⁹ hō de ptāte demonū erueret. Quā benigniſſim⁹ amator hoīm fili⁹ tuus de⁹ nr̄. cui⁹ pijs viſceribꝫ nō ſatis viſū ē. vt ſe inclinaret fact⁹ hō de virgine maria niſi etiā ſubiret crucis ſupplicium effuſo ſanguīe ꝓpt nos et ꝓpter nr̄am ſalutē. Venit pi⁹ deus: vēit ꝓ pietate ꝛ bonitate ſua. venit q̄rere ꝛ ſaluū facere qḋ pierat. Queſiuit ouē pditā. q̄ſiuit ꝛ inuenit: ꝛ humeris ſuis reportauit ad caulas gregis. Pi⁹ ꝛ ꝟe mltū pi⁹ O charitas: o pietas q̄s audiuit talia. q̄s ſup tanta miſicordie viſcera nō obſtupeſcat: q̄s nō miret: q̄s nō colletet ꝓpt nimiā charitatē tuā q̄ nos dilexiſti: miſiſti filiū tuū in ſimilitudinē carnis pcti: vt dē peccato dānaret peccatū. vt nos efficeremur iuſticia tua in ipo. Ipe eni verus eſt agnus īmaculat⁹: q̄ abſtulit peccata mūdi: q̄ mortē noſtrā moriēdo deſtruxit: ꝛ vitā reſurgēdo repauit. Sed q̄d tibi retribuere poſſum⁹ de⁹ noſter ꝓ tātis bn̄ficijs miſericordie tue: q̄s laudes: q̄s regra

tiaꝝ actōes? Etiā ſi illa btōꝝ angeloꝛuꝫ
ſciētia ⁊ potētia nobis foret: nihil tñ di/
gnū tāte pietati ⁊ bonitati tue recōpēſare
valeremꝰ. Si certe oīa mēbꝛa nr̄a ꝟterē
tur in linguas ad repēdēdū tibi debitas
laudes nequaꝗ̄ ſufficeret exiguitas nr̄a
Supereminet eni oēm ſciam tua ineſtima/
bil' charitas: quā oſtēdiſti nobis idignis
bonitate ⁊ pietate tua. Filiꝰ nāqꝫ tuꝰ de
us noſter nō āngelos ſꝫ ſemē abꝛae apꝑ/
hēdit. aſſimilatꝰ nobis ꝑ oia abſqꝫ pctō.
humanā itaqꝫ nō angelicā ſuſcipiēs na/
turā: ⁊ eā ſtola ſancte reſurrectōis ⁊ īmoꝛ
talitatis glīficans: vexit ſuꝑ oēs celoſ. ſuꝑ
ꝑ omnes choꝛos āgeloꝝ: ſuꝑ cherubin
⁊ ſeraphin: collocās ad dexterā tuā. hāc
aūt laudant angeli: adorāt dñatōes: ⁊ oēſ
ꝟtutes celoꝝ tremūt ſuꝑ ſe hoiez deum.
Hec nēpe mihi tota eſt ſpes ⁊ oīſqꝫ fidu
cia. Eſt eī in ipo ieſu chꝛiſto dño nr̄o v/
niuſcuiuſqꝫ noſtꝝ poꝛtio caro ⁊ ſanguiſ
Ubi ẽ poꝛtio mea regnat: ibi me regna/
re credo. Ubi caro mea glīficat̄: ibi glīo
ſū me eſſe cognoſco. Ubi ſanguis meus
dñat̄: ibi dñari me ſentio. Quāuis pecca
toꝛ ſim: de hac ꝯmunione grē nō diffido.
Et ſi peccata mea ꝓhibēt: ſubſtācia mea
reqrit. Et ſi dlicta mea me excludūt: na
ture ꝯmunio nō repellit. Non enī tā im/
mitis eſt deꝰ vt obliuiſcat̄ hois ⁊ nō me
minerit ipiꝰ quē ipe geſtat: ⁊ quē mei cau
ſa ſuſcepit: eiꝰ quē mei cauſa reqrit. Mi
tis ꝟo ⁊ valde benignus eſt dño deꝰ no/
ſter: ⁊ diligit carnē ſuā: mēbꝛa ſua ⁊ viſce
ra ſua. in ipo deo ⁊ dño nr̄o ieſu chꝛiſto
dulciſſimo benigniſſimo atqꝫ clemētiſſi/
mo: in ꝗ reſurreximꝰ ⁊ iā celoſ aſcēdimꝰ:
⁊ iam in celeſtibꝫ ꝯſidemꝰ. Caro nr̄a nos
diligit. Habemꝰ aūt ſanguis nr̄i ꝓroga
tiuam in ipo. Sumꝰ aūt mēbꝛa eiꝰ ⁊ ca
ro eiꝰ: ipe deniqꝫ eſt caput noſtꝝ. et ꝗ to
tū coꝛpus. ſicut ſcriptū ē. os ex oſſibꝫ me
is ⁊ caro de carne mea. ⁊ erūt duo in car/
ne vna. Et nemo vnqꝫ carnē ſuā odio ha
bet ſꝫ fouet ⁊ diligit eā. Myſteriū h̄ ma
gnū eſt ego dico in chꝛiſto ⁊ ī eccleſia: ait
apoſtolus.

De duplici chꝛiſti natura ꝗ ꝓ nob̄ mi
ſeret̄ ⁊ ꝓ nob̄ īterpellat Cap. XV.

g

Ratias itaqꝫ

ago tibi labijs ⁊ coꝛde: et oī
ꝗ̄ valeo virtute: infinite mi/
ſericoꝛdie tue dñe deus nr̄: ꝓ
oībꝫ miſeratōibꝫ tuis ꝗbꝫ mirabiliter no
bis ꝑditis ſubuenire dignatus es. ꝑ eun
dem filiū tuū: ſaluatoꝛē ⁊ recuperatoꝛem
noſtrū: ꝗ moꝛtuus eſt ꝓpt̄ peccata nr̄a: ⁊
reſurrexit ꝓpter iuſtificatōem noſtraꝫ. et
nūc viuēs ſine fine ſedet ad dexterā tuaꝫ
⁊ interpellat ꝓ nobis. ⁊ ſimul tecū miſe
ret̄. qꝛ deꝰ eſt ex te patre coeternꝰ ⁊ ꝯſub/
ſtantial' tibi ꝑ omnia. vnde p̄t in ꝑpetuū
nos ſaluare. Sꝫ ſm̄ id qđ homo eſt ex ꝗ̄
parte minoꝛ te eſt: data eſt ei omnis po/
teſtas in celo ⁊ in terra: vt in noīe ieſu oē
genu flectat̄: celeſtiū terreſtriū ⁊ inferno/
rū: ⁊ omnis lingua ꝯfiteat̄. qꝛ dñs nr̄ ie/
ſus chriſtus in gloꝛia eſt tua deꝰ pr̄ omi
potens. Ipe quidē conſtitutꝰ eſt a te iu/
dex viuoꝛū et moꝛtuoꝝ. tu vero nō iudi/
cas quēꝗ̄: ſed omne iudiciū tuū dediſti
filio tuo. in cuiꝰ pectoꝛe recōditi ſunt oēſ
theſauri ſapientie ⁊ ſcientie. Ipe aūt teſt'
et iudex eſt: iudex ⁊ teſtis: quē nll'a pecca
trix cōſcientia effugere poterit. Oīa enī
nuda ⁊ apta ſunt ei. Ipe ſane qui iniuſte
iudicatus eſt iudicabit oꝛbem terre in eq̄
tate et populos in iuſticia. Benedico er/
go nomē ſanctū tuū in eternū: ⁊ gloꝛifi/
co ex toto coꝛde meo omipotēs ⁊ miſeri/
coꝛs dñe: ꝓ illa īenarrabili ⁊ mirabili cō
iunctiōe diuinitatis et humanitatis ī v/
nitate ꝑſone: vt nō alter deus alter hō eſ
ſet. ſed vnus idemqꝫ deꝰ et homo: hō et
deus. Sed licet mirabili dignatiōe ver/
bum caro factū ſit: neutra tamē ex duabꝫ
naturis in aliā mutata eſt ſubſtantiā: tri
nitatis myſterio quarta nō eſt addita ꝑ/
ſona: vnita quippe eſt nō cōfuſa verbi di
hominiſqꝫ ſubſtātia. vt in deū qđ ex no/
bis ſuſceptū fuerat ꝑueniret: ⁊ illđ quod
nunqꝫ fuerat idē qđ ſꝑ fuerat ꝑmaneret.
O admirabile myſteriū. O inenarrabile
ꝯmertiū. o mira ſemꝑqꝫ mirāda ſemꝑqꝫ
amāda diuine ꝓpiciatōis benignitaſ. ſer
ui digni nō fuimus: et ecce filij dei facti
ſumꝰ: heredes ꝗdē dei: coheredes āt xp̄i

Vñ h nobis: ꝛ q̇s noſ ad h ꝑduxit. Sꝫ rogo te clemētiſſime pater de⁹ ꝑ hāc ine/ ſtimabilē pietatē bonitatē et charitatē tuā. vt dignos nos facias multis et ma/ gnis ꝓmiſſionib⁹ eiuſdē filij tui dñi nr̄i ieſu chriſti. Mādā virtuti tue ꝛ ꝯfirma h qđ opatus es in nobis. perfice qđ cepi/ ſti vt ad plenā tue pietatis grām merea/ mur ꝑuenire. Fac nos ꝑ ſpūm ſanctū in/ telligere ꝛ mereri ꝛ đbito ſemper honore venerari h magnū pietatꝭ miſterium. qđ manifeſtū eſt in carne: apparuit angelis: p̄dicatū eſt gentib⁹: creditū eſt ī mundo: aſſumptū eſt in gloria.

De gratia quā debet hō deo ꝓ benefi cio redemptōis. Cap. XVI.

Quātū ſumuſ

o tibi debitores dñe deus noſter. tāto redēpti p̄cio. tanto ſaluati dono: ꝛ tā gl'ioſo adiuti bñficio: q̄ntuꝫ a nobis miſeris es timēd⁹: amand⁹ bñdi/ cend⁹ laudād⁹ honorād⁹ ꝛ glorificāduſ. q̇ nos ſic amaſti. ſic ſaluaſti: ſic ſanctifica ſti: ſic ſublimaſti. Tibi nēpe debem⁹ om̄e qđ poſſum⁹: om̄e qđ viuim⁹: om̄e qđ ſa/ pim⁹. Sꝫ q̇s habꝫ q̇cq̃ nō tuū. Tu dñe de⁹ noſter. a q̄ bona cūcta ꝓcedūt. ꝓpt᷑ te ꝛ nomen ſanctū tuū: da nobis đ boniſ tu is: vt de bonis ac datis tuis ſeruiam⁹ ti bi: ꝛ in v̄itate placeam⁹: atq; debitas q̄ti die laudes rependam⁹ tibi ꝓ tātis bñfici is miſericordie tue. Nō eni aliūde poſſu/ mus tibi ſeruire neq; placere niſi de tuo munere. Om̄e eni datū optimū ꝛ om̄e do/ nū ꝑfectū de ſurſū eſt deſcendēs a pr̄e lu minū. apud quē nō eſt trāſmutatio nec vi ciſſitudinis obumbratio. Dñe deus nr̄: deus pie: de⁹ bone: de⁹ oīpotēs: de⁹ ineſ fabilis ꝛ incircūſcripte nature: de⁹ inſti/ tutor omniū rerꝫ: ꝛ dñi noſtri ieſu chriſti pater. q̇ eundē dilectū filiū tuū dñm no/ ſtrū dulciſſimū miſiſti đ ſinu tuo ad pub licū ꝓficuū noſtrꝫ ſuſcipe vitā noſtrā vt nobis donaret ſuā. eſſetq; ꝑfectus deus ex te patre: ꝛ ꝑfectus hō ex matre: totus deus ꝛ totus hō: vn⁹ idēq; chriſt⁹. Eter nus ꝛ tp̄alis: īmortaliſ ꝛ mortal'. creator ꝛ creatus. fortis ꝛ infirm⁹. victor et vi/ ctus. nutritor ꝛ nutrit⁹. paſtor et ouiſ. tē poraliter mortu⁹ ꝛ tecū viuens ī eterni. ſuis dilectorib⁹ vite municipiū ꝓmittēs dedit ꝛ nobis dixit. Qđcūq; petieritꝭ pa trē in noīe meo dabit vob. Per ipm ſū mū ſacerdotē ꝛ verꝫ pōtificē ꝛ bonū pa/ ſtorē q̇ ſe tibi obtulit in ſacrificiū: ponēs aīam ſuā ꝓ grege ſuo. te rogo: ꝑ ipm q̇ ſe det ad dexterā tuā ꝛ interpellat ꝓ nob: re demptorē ꝛ aduocatū noſtrꝫ. pietati ꝛ bo nitati tue ſupplico clemētiſſime ꝛ amātiſ ſime ꝛ beniguiſſime amator hoīꝫ de⁹ dꝭ mihi cū eodē filio tuo ꝛ ſpūſctō te ī oīb bñdicere ꝛ gl'ificare: cū mlta cordis ꝯtri tione ꝛ lacrimarꝫ fōte: cū mlta reuerētia ꝛ tremore. Quia quorꝫ vna ē ſbſtātia: v/ nū eſt ꝛ datū. Sꝫ quoniā corp⁹ qđ corrū pit᷑ aggrauat aīaꝫ. excita q̄ſo torporē me um tuis ſtimulis: ꝛ fac me ſtrenue ꝑſeue rare in p̄ceptis ꝛ laudib⁹ tuis die ac no/ cte. Tribue vt ꝯcaleat cor meū ītra me: ꝛ in meditatōe mea exardeſcat ignis. Et q2 ipe tuus vnic⁹ natus dixit. nemo ve/ nit ad me niſi pater qui miſit me traxe/ rit eū. ꝛ nemo venit ad pr̄eꝫ niſi ꝑ me: ob ſecro ꝛ ſupplicit᷑ rogo: trahe me ſꝑ ad ipꝫ vt ipe me tandē ꝑducat ad te illuc vbi ip ſe eſt in dextera tua ſedens. Vbi eſt ſem/ piterna vita: ſempiterne beata. vbi eſt a/ mor ꝑfectus ꝛ timor null⁹. vbi eſt dies e/ ternus ꝛ vnus omniū ſpirit⁹. vbi ſūma ꝛ certa ſecuritas ꝛ ſecura trāq̄llitas: ꝛ tran q̄lla iocūditas: ꝛ iocūda felicitas: ꝛ felix eternitas: ꝛ eterna btītudo: ꝛ beata trini ne fine viſio ꝛ laudatio. Vbi tu cū illo ꝛ ille tecū in cōmunione ſancti ſpirit⁹ eter/ naliter ac ſempiternalit᷑ viuis ꝛ regnas deus ꝑ omnia ſecula ſeculorꝫ Amē

Oratio deuotiſſima ad chriſtum. Capitulū XVII

Pes mea chri

ſte deuſ: hoīm tu dulcꝭ amator Lux: via: vita: ſal⁹ ꝛ dec⁹ om̄e tuorꝫ. Oīa ꝓ q̄s volniſti ferre ſalute Cer ne vincl'a. crucē. vuln⁹: mortēq; ſepulcrꝫ. Poſt tres inde dies deuicta morte reſur gens. Diſcipul' viſus nutantia corda re formans. Luce quaterdena celorꝫ ſūmā

petiſti. Uiuis in eternū nūc ⁊ ꝑ ſecl'a re/
gnās. Tu es deꝰ meꝰ viuꝰ ⁊ verꝰ: pr̄ meꝰ
ſanctus: dñs meꝰ piꝰ: rex meus magnꝰ:
paſtoꝛ meꝰ bonꝰ: magiſter meꝰ vnꝰ: adiu
toꝛ meꝰ optimꝰ: dilectꝰ meꝰ pulcerrimꝰ:
panis meꝰ viuus: ſacerdos meꝰ in eťnū:
dux meꝰ ad patriā: lux mea vera: dulcedo
mea ſancta: via mea recta: ſapientia mea
preclara: ſimplicitas mea pura: ꝯcoꝛdia
mea pacifica. cuſtodia mea tuta: poꝛtio
mea bona: ſalꝰ mea ſempiterna: mīſicoꝛ/
dia mea magna: patiētia mea robuſtiſſi/
ma: victima mea īmacl'ata: redēptio mea
ſancta: ſpes mea firma: charitas mea ꝑfe
cta. r̄ſurrectio mea vera: vita mea eterna.
exultatio ⁊ viſio mea btiſſima ⁊ ſine fine
māſura. Te dep̄coꝛ ſupplico ⁊ rogo vt ꝑ
te ambulē: ad te ꝑueniā: in te requieſcam: q̄
es via veritas ⁊ vita: ſine qua nemo vēit
ad patrē. Te enī deſidero dulciſſimū ⁊
pulcerrimū dñm. o ſplēdoꝛ paterne glo/
rie: q̄ ſedes ſuꝑ cherubin ⁊ intueris abiſ/
ſos: lumen veridicū: lumē illuminās: lu/
men indeficiēs: in quē deſiderāt angeli ꝑ
ſpicere. Ecce coꝛ meū coꝛā te eſt: diſcute
tenebras eiꝰ vt amoꝛis tui claritate ple/
niꝰ ꝑfundat᷑. Da mihi deꝰ meus te: red/
de mihi te. en amo te. ⁊ ſi parū ē amem va
lidius. Non poſſum metiri vt ſciā q̄ntū
deſit mihi amoꝛis tui: ad id qꝺ ſatis ē vt
currat vita mea in amplexꝰ tuos: nec a/
uertat᷑ donec abſcondat᷑ ī abſcōdito vul
tus tui. Hoc tm̄ ſcio q2 male mihi eſt p̄ter
te dñe. nō ſolum extra me ſed in meipſo.
Omnis enī copia que deꝰ meꝰ nō eſt ege
ſtas mihi eſt. Bonū nāq3 qꝺ neq3 in me/
lius neq3 in deteriꝰ cōmutari p̄t tu ſolus
es. q̄ ſimpliciter ſolꝰ es: cui nō eſt aliꝺ vi
uere ⁊ beate viuere: q2 tua beatitudo tu
es. Creatura v̄o tua: cui eſt aliꝺ viuere
⁊ aliud beate viuere: om̄e qꝺ viuit ⁊ bea
te viuit. nō debet niſi gr̄e tue attribuere.
Et ideo nos egemꝰ tui nō tu noſtri. q2 ſi
om̄ino nō eſſemꝰ nihil tibi deeſſet. ad bo
nū qꝺ tu es. Tibi itaq3 dño deo nr̄o ſem
ꝑ adherere neceſſe habemꝰ: vt ꝑ ꝯtinuū
auxiliū tuū ſancte ⁊ pie ⁊ recte viuere va
leamus: pondere ſiq̄dem fragilitatis nr̄e
deoꝛſum trahimur. dono aūt tuo accen/
dimur ⁊ ſurſum ferimur. inardeſcimus ⁊
imus: aſcēdimus: aſcenſiōes in coꝛde fa
cimus: ⁊ cātamꝰ canticū graduum: igne
tuo bono inardeſcimꝰ ⁊ imus: q̄ iā ſurſū
imus: ad pacem hieruſalē quoniā iocun
datus ſum in his que dicta ſunt mihi. in
domū dñi ibimus. Illic collocauit nos
volūtas bona: vt nihil velimꝰ aliud q̄3 ꝑ
manere illic ineternū. Sꝫ q2 dū ſumꝰ in
coꝛꝑe ꝑegrinamur a te dñe. Nō habemꝰ
hic ciuitatē manentē: ſꝫ futurā inq̄rimus
Noſter municipatꝰ in cel'eſt. Ideo duce
gratia tua īgredioꝛ in cubile coꝛdis mei:
⁊ canto tibi amatoꝛia rex meꝰ ⁊ deꝰ meꝰ:
gemēs inenarribiles gemitꝰ in loco ꝑe/
grinatōis mee. Ubi cantabiles mihi fa
cte ſūt iuſtificatōes tue. Et recoꝛdās hie
ruſalē extēdo ī eā ſenſū coꝛdis. hieruſalē
patriā meā. hierl'm matrē meā. teq3 ſuꝑ
eā regnatoꝛē: illuſtratoꝛē: p̄rem: tutoꝛē:
patronū: rectoꝛē: paſtoꝛē. caſtas ⁊ foꝛtes
delicias: ſolidū gaudiū et oīa bona inef/
fabilia. ſimul oīa q2 vnū ſummū ⁊ verū
bonū: ⁊ nō auertar donec ī eiꝰ pacē mr̄is
chariſſime vbi ſunt p̄mitie ſpūs mei col
ligas totū qꝺ ſū a diſꝑſiōe ⁊ defoꝛmita/
te hac: ⁊ ꝯfoꝛmes atq3 ꝯfirmes in eťnū
deꝰ meꝰ mīſicoꝛdia mea.

Hic diſtiguit inter ſapientiā q̄ domꝰ
dei eſt: et ſapientiā que diuina eſt

Capitulū XVIII.

Ec eſt domus

h tua deꝰ nō terrena: neq3 vlla ce
leſti mole coꝛꝑea: ſꝫ ſpūalis et
ꝑticeps eťnitatis tue: q2 ſine labe manꝫ in
eťnū. Statuiſti enī eā ī ſeculū ⁊ ī ſeculū
ſecl'i. p̄ceptū poſuiſti ⁊ ñ p̄teribit. Nō tm̄
tibi deo coeterna. q2 nō ſine initio: facta ē
enī. Prioꝛ q̄ppe oīm creata ē ſapiētia. ñ
vtiq3 illa ſapīa patri dō plane coeterna
⁊ coequalis: per quā creata ſūt om̄ia: ⁊ ī
quo p̄ricipio factū eſt celū ⁊ terra: ſꝫ ꝑ/
fecto ſapiētia que creata eſt ſpiritual' na
tura ſcilicꝫ. que contēplatōe luminis lu
mē ē. Dicit᷑ ei ⁊ ipa (q̄uis creata) ſapīa.
Sed q̄ntū diſtat inter lumen illuminans
⁊ lumen quod illuminat᷑: tantum differt
inter te ſummā ſapientiā que ē creans: et

iſtã que creata eſt. ſicut inter iuſticiam iu
ſtiſicãtē: q̄ tu deꝰ nr̄ es: ⁊ iuſticiã q̄ iuſtifi
catõne nr̄a facta eſt. Nã ⁊ nos ſumꝰ dicti
iuſticia dei pr̄is in te filio eiꝰ dñō noſtro:
teſtante apl̄o. Ergo q̄ꝛ p̄oꝛ oīm creata ē
q̄uedã ſapiētia. q̄ creata eſt mens rōnaliſ
⁊ intellectual' caſte .ſ. ciuitatꝭ tue matris
nr̄e q̄ ſurſum ē ⁊ libera eſt ⁊ eterna in cel'.
Quibꝰ celis? Niſi q̄ te laudãt celi celoꝝ.
Qꝛ h̄ eſt ⁊ celū celi dñō. Et ſi ñ īueniꝰ
tp̄s ante illã q̄ creaturã tp̄is añcedit. qꝛ p̄
oꝛ omniū creata eſt: añ illã tñ es tu deus
eternꝰ creatoꝛ oīm. a q̄ facta ſūpſit exoꝛ
diū: q̄uis nō tp̄is: qꝛ nōdū erat tp̄s. ipiꝰ
tñ conditõis ſue. Unde ita eſt abs te do
mino deo nr̄o: vt aliō ſit plane q̄ tu. Li
cet nec añ illã nec in illa inueniamꝰ tp̄us.
eſt enī idonea faciē tuã ſp̄ videre: nec vſ
piã deflectit̄ ab ea. q̄ fit vt nulla mutati
one variet̄. Jneſt tñ ipi mutabilitas q̄ te
nebreſceret ⁊ frigeſceret. niſi amore grãdi
coherēs tibi tanq̄ ſup meridiē luceret ⁊
ferueret ex te. Deniq̄ tã caſto amore co
heret tibi dō vero ⁊ vere eterno: vt q̄uiſ
tibi nō ſit coeterna. ꝑ nulliꝰ tñ tp̄is vari
etates ⁊ viciſſitudines a te reſoluat̄ ⁊ de
fluat. ſ3 in tui ſoliꝰ veriſſima ɔtemplati
one req̄eſcat. Qm̄ tu deꝰ diligēti te q̄ntū
p̄cipis oſtendis te ⁊ ſufficit ei. Uñ nō de
clinat a te nec a ſe. ſ3 ſp̄ in eodē ſtatu ma
net: te indeſinēter vidēdo: te indeficiēter
amãdo: veꝝ lumē ⁊ caſtū amorē. O btã
iſta et ſublimis creatura creaturaꝝ. ma
xime beata ī herēdo ſemꝑ btītudini tue.
felix ⁊ nimiū felix te ſempiterno inhabi
tatore atq̄ illuſtratore ſuo. Nec inuenio
q̄d licentiꝰ appellãdū exiſtimemꝰ celū ce
li dñō q̄ domū tuã cōtemplãtē delecta
tõem tuã ſine dſectu ⁊ abſq̄ affectu egre
diēdi in aliud mentē puraꝫ ɔcordiſſime
vnã: ſtabilimētū pacis beatoꝝ ſpirituū:
in celeſtibꝰ ſunt iſta celeſtia. Uñ ītelligat
aīa cuiꝰ ꝑegrinatio longinq̄ facta ē ſi iaꝫ
ſit ibi. ſi iã facte ſunt ei lacrime ſue panes
ſui. ſi iaꝫ petat vnã. ⁊ hãc req̄rat vt inha
bitet in domo tua ꝑ oēs dieſ vite ſue. Et
q̄ vita eiꝰ niſi tu? Et q̄ dies ſui niſi eťni
tas tua? Sicut anni tui q̄ non deficient.
Hic ergo intelligat aīa q̄ pt̄ q̄ lōge ſuꝑ
oīa tp̄a ſis eternꝰ: q̄ñ domꝰ tua q̄ ꝑegri
nata nō ē. q̄uis tibi nō ſit coeterna. inde
ſinēter tñ ⁊ īdeficiēter coherēdo tibi nul
lam tp̄is patit̄ varietatē. te q̄ ſp̄ ꝑſencrã
tiſſima caſtitate hauriēs mutabilitatē ſu
am nuſq̄ ⁊ nūq̄ exierit ex te ſibi p̄ſente.
ad quē toto affectu ſe tenēs nō habēs fu
tuꝝ qd̄ expectet. nec in p̄teritū trãſiēſ qd̄
meminerit. ꝑ nullas vices variat̄. ⁊ ī nul
la tp̄a extendit̄.

Hic orat hō vt ipa quoq̄ domus dei
oret ꝓ eo Capitulū XIX

Domuſ dei lu
o minoſa ⁊ ſpecioſa dilexi decoreꝫ
tuū: ⁊ locū habitatõnis gl'ie dñi
dei mei fabricatoris ⁊ poſſeſſoris tui. ti
bi ſuſpiret ꝑegrinatõ mea. nocte ac die ti
bi inhiet coꝛ meū. tibi intēdat mens mea.
ad ſocietatē btītudīs tue ꝑuenire deſide
rat aīa mea. dico ei q̄ fecit te vt poſſideat
me ī te: quia ipe fecit me ⁊ te. imo tu dic
tu roga eū vt dignū me faciat ꝑticipatõ
ne gl'ie tue. Sanctã ei ſocietatē tuã ⁊ mi
rabilē pulcritudinē tuã nō ꝑ meritū req̄
ro: ſ3 ꝑ ſanguinē eiꝰ q̄ redemptꝰ ſū adipi
ſci nō deſpero. tantū adiuuēt me merita
tua. ſubueniãt prauitati mee ſctē ⁊ puriſ
ſime orõnes tue: que inefficaces apd̄ deū
nullatenus eſſe poſſunt. Erraui fateoꝛ ſi
cut ouis ꝑdita. ⁊ incolatus meꝰ ꝓlonga
tus eſt. atq̄ ꝑcul ꝓiectus ſum a facie do
mini dei mei in hanc exilij cecitatē. Ubi
expulſus a paradiſi gaudijs deploro q̄
tidie mecū ſuꝑ miſerias captiuitatꝭ mee
lugubre carmen ingenteſq̄ lamentatõeſ.
cum recordoꝛ tui mater hieruſaleꝫ. dum
ſtant pedes mei in atrijs tuis ſancta ⁊ de
cora ſyon: nec dum interiora tua conſpi
cere in ꝓpatulo valens: ſed in humerꝭ pa
ſtoris mei ſtructoris tui ſpero me repoꝛ
tari tibi. vt tripudiem tecū illo inenarra
bili gaudio quo letant̄ illi q̄ tecū ſūt co
ram ipō dō ⁊ ſaluatore noſtro: qui diſſol
uit inimicicias ī carne ſua. ⁊ pacificauit
omnia que in celis ſunt ⁊ que in terra ſã
guine ſuo. Jpe eniꝫ eſt pax noſtra q̄ fecit
vtraq̄ vnū. Qui duos ex aduerſo venie
tes parietes ɔiungēs in ſe: beatitudinis

tue ꝑmanētē felicitatē pari mō et eadem mēſura ſe nob̄ datur̄ ꝓmiſit dicēs. Erūt eq̄les angel̄ dei i cel̄. O hierl'm dom⁹ dei eterna: poſt chriſti dilectōēz tu eſto leticia ꝛ ꝯſolatio mea. dulc̄ mēoria tui bt̄i noīs ſit releuatio meror̄ tedior̄ūq̄ meorū

Quāto amaritudinibus vita iſta ſit reſperſa Capitulū XX

Tedet eniz me

dn̄e valde vite hui⁹: ꝛ iſti⁹ erū noſe ꝑegrinatiōis. Uita hec vita miſera: vita caduca: vita incerta: vita laborioſa: vita immūda. vita dn̄a malorū. regina ſupbor̄. plena miſerijs ꝛ erroribꝫ. q̄ nō eſt vita dicēda ſꝫ mors: in q̄ momētis ſingul'r morimur: ꝑ varios mutabilitatis defectus: diuerſis generibus mortiū. Nunq̄d ḡ hoc q̄ viuim⁹ in h̄ mūdo dicere poſſum⁹ vitā: quā humores tumidāt. dolores extenuāt: ꝛ ardores exiccāt. aera morbidāt. eſce inflāt. ieiunia macerāt. ioci diſſoluūt. triſticie ꝯſumūt. ſollicitudo coartat. ſecuritas hebetat. diuitie inflāt ꝛ iactāt. paupertas deijcit. iuuentus extollit: ſenectus incuruat: īfirmitas frāgit: meror deꝑmit. Et his malis oīb; mors furibūda ſuccedit. ſimulq̄ cunctis gaudijs iſti⁹ miſere vite ita finē imponit vt cū eſſe deſierit nō fuiſſe putet̄. Mors iſta vital' ꝛ vita mortal'. licꝫ his alijſq̄ ſit reſpſa amaritudib;: ꝓh dolor q̄ꝫ plīmos ſuis capit illecebris. ꝛ q̄ꝫ mltos ſuis falſis ꝓmiſſiōib; decipit. Et cum ita ꝑ ſe ſit falſa et amara vt etiā ſuos cecos amatores latere nō valeat. tn̄ infinitā ſtultorum multitudinē aureo calice quē ī manu hꝫ potat ꝛ ꝑſus īebriat. Felices illi ꝛ ipſi rari q̄ familiaritatē ei⁹ recuſant: ꝑfunctoria gaudia ſpernūt. ſocietatē abijciūt: ne cū ꝑeunte deceptrice ꝛ ipi ꝑire cogant̄

De felicitate vite quā ꝑparauit deus diligentibꝫ ſe Capitulū XXI

O tu vita quam

ꝑparauit de⁹ his q̄ diligūt eū. vita vitalis: vita beata: vita ſecura: vita trāquilla. vita pulcra: vita mūda. vita caſta. vita ſancta. vita ignara mortis: neſcia triſticie. vita ſine labe: ſine dolore: ſine anxietate: ſine corruptōe: ſine ꝑturbatōe: ſine varietate ꝛ mutatōe. vita totius elegātie ꝛ dignitatis plenissima. vbi non eſt aduerſari⁹ impugnās. vbi nll'a peccati illecebra. vbi eſt amor ꝑfectus: ꝛ timor nullus. vbi dies etern⁹: ꝛ vn⁹ oīm ſpirit⁹. vbi de⁹ facie ad faciē cernit̄. ꝛ h̄ vite cibo mens ſine defectu ſatiat̄. Libet me tue ītēdere claritati. delectāt me bona tua auido corde. q̄tū pl⁹ valeo mecū cōſiderare tāto amore tuo lāgueo. tuo vehemēti deſiderio: tuaq̄ dulci memoria admodū delector. Libet itaq̄ libet ī te oculos cordis attollere: ſtatū mētis erigere: affectū animi ꝯformare. Libet ſane de te loq̄. de te audire. de te ſcribere. de te cōferre. de tua beatitudine ꝛ gl'ia q̄tidie legere: ꝛ lecta ſepi⁹ ſub corde reuoluere. vt vl' ſic poſſim ab hui⁹ mortal' ꝑiturēq̄ vite ardoribus ꝑicul' ꝛ ſudorib;: ſub tue vital' aure dulci refrigerio trāſire: ꝛ trāſiēs in ſinu tuo feſſū caput dormiturū⁹ vl' paululū reclīare. Hui⁹ rei grā ſcripturar̄ ſctār̄ amena ꝑ̄ta ingredior. viridiſſimas ſniar̄ herbas exarādo carpo. legēdo comedo. freq̄ntando rumino. atq̄ ꝯgregādo tandē in alta memorie ſede repono: vt tali mō tua dulcedine deguſtata: min⁹ iſti⁹ miſerrime vite amaritudines ſentiā. O tu vita feliciſſima. o regnū vere beatū: carēs morte: vacans fine. cui nulla tꝑa ſuccedūt ꝑ euuz. vbi ꝯtinu⁹ ſine nocte dies neſcit hr̄e tꝑs. vbi victor miles illis hymnidicis angelorū ſociat⁹ choris: cātat deo ſine ceſſatiōe canticū de cāticis ſyon: nobile ꝑpetua caput amplectēte corona. Utinā ꝯceſſa mihi peccator̄ venia: morq̄ hac carnis ſarcina depoſita. ī tua gaudia verā req̄ez habitur⁹ intrarē. Et tue ciuitatis ꝑ̄clara atq̄ ſpecioſa menia: coronaz vite de manu dn̄i accepturus ingrederer. vt illis ſctiſſimis choris intereſſem. vt cū beatiſſimis ſpiritibus glorie ꝯditoris aſſiſterē. vt ꝑ̄ſentē chriſti vultū cernerē. vt illud ſūmū ꝛ ineffabile ꝛ incircūſcriptū lumē ſꝑ aſpicerem. ſicq̄ nullo metu mortis affici: ſꝫ d̄ incorruptōis ꝑpetue munere letari poſſem ſine fine.

De felicitate aīe ſancte hinc exeuntis
Capitulū XXII

Elix ania que

f terreno reſoluto corpore libe
ra celū petit. ſecura eſt et trā
quilla. nō timet hoſtem neqꝫ mortē. Ha
bet enī ſꝑ pſentē: cernitqꝫ indeſinent̃ pul
cerrimū dn̄m: cui ſeruiuit: quē dilexit. et
ad quē tādē leta ⁊ gl'ioſa ꝑuenit. Hanc
ꝟo tāte btitudīs gl'iam nulla dies minu
et. null⁹ ī probꝫ poterit auferre. Viderūt
eā filie ſyon: ⁊ beatiſſimā pdicauerūt. ⁊ re
gine ⁊ ꝯcubine laudauerūt eā dicentes.
Que eſt iſta q̄ aſcēdit de deſerto delicijs af
fluēs innixa ſup dilectū ſuū? Que ē iſta q̄
ꝓgredit̃ ſic̄ aurora ꝯſurgēs: pulcra vt lu
na: electa vt ſol. terribil' vt caſtroꝝ acies
ordīata? Quā leta exit: feſtinat: currit: cū
dilectū ſuū ſibi dicētē attonitꝫ auribꝫ au
dit. Surge propera amica mea: ſpecioſa
mea ⁊ vēi. iā eī hiems trāſijt. imber abijt
⁊ receſſit. flores apparuerūt in terra nr̄a.
tp̄s putatōis aduēit. vox turturꝫ audita
ē ī terra nr̄a. fic⁹ ꝓtulit groſſos ſuos. flore
tes vinee dederūt odorē ſuū. Surge ꝓpe
ra amica mea: formoſa mea: colūba mea ī
foramībꝫ petre: ī cauernis macerie. oñde
mihi faciē tuā. ſonet vox tua ī auribꝫ me
is. Vox enī tua dulcis: ⁊ facies tua dco
ra. Veni electa mea: ſpecioſa mea: colūba
mea: īmaculata mea: ſpōſa mea. vēi ⁊ po
nā ī te thronū meū: qꝛ ꝯcupiui ſpēꝫ tuā.
Veni vt leterꝫ ī ꝯſpectu meo cū angelis
meis: quoꝝ ſocietas tibi a me repromiſ
ſa eſt. Veni poſt mlt'a ꝑicl'a ⁊ labores. in
tra ī gaudiū dn̄i tui: qđ nemo tollet a te.

Oratio ad ſanctos vt nob̄ ſuccurrāt ī
periculis Capitulū XXIII.

Elices ſcti dei

f oēs: q̄ iā trāſiſtis hui⁹ mortali
tatis pelag⁹. ⁊ ꝑuenire meruiſ
ſtis ad portū ꝑpetue q̇etis ſecuritatis ⁊
pacis. ſecuri ⁊ tranquilli. ſpēqꝫ feſtini atqꝫ
gaudētes eſtis. Obſecro vos p p̄ris cha
ritatē q̄ ſecuri eſtis de vobis: ſolliciti eſto
te de nobis. ſecuri eſtꝫ de vr̄a īmarceſcibi
li gl'ia. ſolliciti eſtote de nr̄a mlt'iplici mi
ſeria. Per ip̄m vos rogo: q̄ vos elegit: q̄
vos tales fecit. de cui⁹ pulcritudīe iā ſa
tiamini: ꝺ cui⁹ īmortalitate iā īmortales
facti eſtis. de cui⁹ beatiſſima viſiōe ſemꝑ
gaudetꝫ. eſtote igit̃ memores nr̄i. ſubue
nite nobis miſerꝫ. q̄ adhuc ī ſalo hui⁹ vi
te circūſtātibꝫ agitamur ꝓcell̃. Vos por
te pulcerrime q̄ in magnā ſurrexiſtis alti
tudinē. adiuuate nos vile pauimētū lon
ge inferi⁹ iacētes. Date manū ⁊ erigite ia
cētes ſuꝑ pedes. vt ꝯualeſcētes de infir
mitate fortes efficiamur in bello. Inter
cedite ⁊ orate ꝯſtāter atqꝫ īdeſinēter pro
nobis miſerꝫ multūqꝫ negligētibꝫ pctōri
bus: vt ꝑ vr̄as oratōes vr̄o ſancto ꝯſor
tio ꝯiūgamur. qꝛ alit̃ ſalui eē ñ poſſum⁹.
Sum⁹ nāqꝫ valde fragiles ⁊ nulli⁹ ꝟtu
tis homūciones: aīalia vētris: ⁊ carnis
mācipia: ī qbꝫ vix aliqđ ꝟtutis veſtigiuꝫ
apparet. Et tn̄ ſub chriſti ꝯfeſſiōe poſiti
ligno crucis ferimur. nauigātes ꝑ h̄ ma
re magnū ⁊ ſpacioſū: vbi ſūt reptilia q̄ꝝ
nō eſt numerus: vbi ſūt aīalia puſilla cuꝫ
magnis. vbi ē draco ſeuiſſim⁹ ſꝑ ꝑat⁹ ad
deuorādū. Vbi ſūt loca ꝑiculoſa ſcilla ⁊
carybdis ⁊ alia īnumerabilia: ī qbꝫ nau
fragant̃ incauti ⁊ ī fide dubij. Orate dn̄ꝫ
orate piiſſimi: orate oīa agmina ſctōꝝ
⁊ vniuerſi cet⁹ btōꝝ. vt vr̄is pcibꝫ meri
tiſqꝫ adiuti ſalua naue ⁊ integrꝫ mercibꝫ
ꝑuenire mereamur ad portū ꝑpetue ſa
lutis ⁊ q̇etis ⁊ ꝯtinue pacis ⁊ nūqꝫ finiē
de ſecuritatis

Anime deſideriū ad ciuitatē ſupnam
hieruſalem. Capitulū XXIIII.

Ater hieruſalē

m ciuitas ſctā dei chariſſima ſpōſa
chriſti. te amat cor meū. pulcritu
dinē tuā nimiū deſiderat mēs mea. o q̄ꝫ
decora: q̄ꝫ gl'ioſa: q̄ꝫ generoſa tu es. Tota
pulcra es ⁊ macula nō eſt in te. Exulta ⁊
letare formoſa filia pncipis. qꝛ concupi
uit rex ſpeciē tuā: ⁊ amauit decorē tuum:
ſpecioſus forma p̄ filijs hoīm. Sꝫ q̄lis
eſt dilectus tuus ex dilecto o pulcerrima
Dilectus meus cādidus ⁊ rubicundus:
electus ex milibus. Sicut malus īnt̃ li
gna ſiluaꝝ: ſic dilectus meus īter filios:

Sub vmbra illiꝰ quē deſideraui ecce le
ta ſedeo. ⁊ fructꝰ eiꝰ dulcis gutturi meo.
Dilectꝰ meꝰ miſit manū ſuā ꝑ foramen.
⁊ venter meꝰ intremuit ad tactū eiꝰ. In
lectulo meo ꝑ noctez queſiui quē diligit
anima mea. queſiui ⁊ inueni. teneo nᶜ di
mittā illū: donec introducat me ī domuz
ſuā ⁊ in cubiculū ſuum. glorioſa genitrix
mea. Ibi eñī dabis mihi vbera tua abū
dātiꝰ ⁊ ꝑfectiꝰ. ⁊ ſatiabis me ſatietate mi
rifica. ita vt nec eſuriā nec ſitiā in eternū.
Felix anima mea ſemꝑq; felix in ſecula ſi
intueri meruero gloriā tuā: beatitudinē
tuā. pulcritudinē tuaz. portas ⁊ muros
tuos. ⁊ plateas tuas: ⁊ māſiōes tuas mł
tas. nobiliſſimos ciues tuos: ⁊ fortiſſimū
regē tuū in decore ſuo. Muri nāq; tui ex
lapidibꝫ ꝑcioſis: porte tue ex margaritis
optimis. platee tue ex auro puriſſimo. ī
quibus iocundū alleluya ſine intermiſſi
one concinit̄. manſiones tue mł̄te q̄dris
lapidibꝫ fundate: ſaphyris cōſtructe: la/
terculis cooꝑte aureis. in quibꝫ nullꝰ in
gredit̄ niſi mundus. nullꝰ habitat inqui
natus. Specioſa facta es ⁊ ſuauis: ī de/
licijs tuis mr̄ hierl̄m. Nihil in te tale q̄/
le hic patimur. qualia in hac miſera vita
cernimus. Nō ſunt in te tenebre aut nox
aut quelibet diuerſitas tēpoꝝ. Nō lucz
in te lux lucerne aut ſplēdor lune: vł iu/
bar ſtellaꝝ. ſed deꝰ de deo: lux de luce. ſol
iuſticie ſꝑ illuminat te. agnus cādidus ⁊
immaculatꝰ. lucidū ⁊ pulcerrimū eſt lu/
men tuū. Sol tuꝰ ⁊ claritas tua ⁊ oē bo/
nū tuū. huiꝰ pulcerrimi regis indeficiēs
ꝯtēplatio. Ipe rex regū ī medio tui. ⁊ pu
eri eiꝰ in circuitu eiꝰ. Ibi hymnidici an/
geloꝝ chori: ibi ſocietas ſuꝑnoꝝ ciuiuz.
Ibi dulcis ſolēnitas oīm ab hac triſti pe/
grinatōe ad tua gaudia redeuntiū. Ibi ꝓ
phetaꝝ ꝓuidꝰ chorꝰ. ibi duodenꝰ apło/
rum numerꝰ. ibi innumerabiliū martyꝝ
victor exercitꝰ. ibi ſanctoꝝ ꝯfeſſorū ſacer
conuētus. ibi veri ⁊ ꝑfecti monachi. ibi
ſancte mulieres q̄ voluptates ſecłi ⁊ ſexus
infirmitatē vicerūt. ibi pueri ⁊ puelle q̄
annos ſuos ſanctis moribꝫ trāſcēderūt.
ibi ſunt oues ⁊ agni q̄ iā huiꝰ volupta/
tis laq̄os euaſerūt. exultāt oēs in ꝓprijs
māſiōibꝫ. diſpar eſt glīa ſingulorūz. ſed
ꝯmunis eſt leticia oīm. Plena ⁊ ꝑfecta
ibi regnat charitas. qꝛ deꝰ eſt ibi oīa ī oī/
bus: quē ſine fine vidēt: ⁊ ſꝑ vidēdo ī eiꝰ
amore ardent. amant et laudāt. laudāt et
amant. omne opꝰ eoꝝ laus dei ſine fine.
ſine defectōe. ſine labore. Felix ego ⁊ ve
re in ꝑpetuū felix. ſi poſt reſolutōem hu
ius corpuſculi audire meruero illa canti
ca celeſtis melodie que cantant̄ ad laudē
regis eterni: ab illis ſuꝑne patrie ciuibꝰ.
beatoꝝq; ſpirituū agminibus. Fortu/
natus ego nimiūq; btūs ſi ⁊ ego ipe me/
ruero cantare ea. ⁊ aſſiſtere regi meo deo
meo ⁊ duci meo: ⁊ cernere eū in glīa ſua.
ſicut ipe polliceri dignatꝰ ē dicēs. Pater
volo vt quos dediſti mihi ſint mecū: vt
videāt claritatē meā quā habui apud te
ante ꝯſtitutōem mūdi. Et alibi. Qui mi
hi miniſtrat me ſequat̄. ⁊ vbi ſum ego il/
lic ⁊ miniſter meꝰ erit. Et iterū. Qui dili
git me diliget̄ a patre meo: ⁊ ego diligaz
eū. ⁊ manifeſtabo ei meipm.

Hymnus de gloria paradiſi
Capitulū XXV.

A D perēnis vi
te fontē mens ſitiuit arida.
Clauſtra carnis preſto frangi
clauſa querit anima.
Gliſcit: ambit: eluctat̄ exul frui patria
Dū ꝑſſuris ac erūnis ſe gemit obnoxiā.
Quā amiſit cuz deliquit contemplatur
gloriam.
Preſēs malū auget boni ꝑditi meōriā.
Nam q̄s ꝓmat ſumme pacis quanta ſit
leticia
Ubi viuis margaritis ſurgūt edificia.
Auro celſa micāt tecta: radiāt triclinia.
Solis gemmis precioſis hec ſtructura
nectitur.
Auro mūdo tāq; vitro: vrbis via ſternit̄
Abeſt limꝰ. deeſt fimꝰ. lues nulla cernit̄.
Hyems horrēs: eſtas torrēs illic nunq̄
ſeuiunt.
Flos ꝑpetuus roſaꝝ: ver agit ꝑpetuuz.
Cādēt lilia: rubeſcit crocꝰ ſudat balſamū
Virēt prata: vernāt ſata: riui mellis in/
fluunt.
Pigmentoꝝ ſpirat odor: liq̄r ⁊ aromatū.
Pēdēt poma floridoꝝ nō lapſura nemoꝝ

Nō alternat luna vices ſol vl' curſꝰ ſideꝝ
Agnꝰ eſt felicis vrbis lumē inocciduū.
Nox ⁊ tēpus deſunt ei diē fert ꝯtinuū.
Nā ⁊ ſancti quiqꝫ velut ſol ꝑclarꝰ rutilāt
Poſt triūphū coronati mutuo ꝯiubilāt
Et ꝓſtrati pugnas hoſtꝫ iā ſecuri nūerāt
Omi labe defecati: carnis bella neſciunt
Caro facta ſpiritalis ⁊ mens vnū ſētiūt
Pace multa ꝑfruētes ſcādala nō ꝑferūt.
Mutabilibꝫ exuti repetūt originem
Et ꝑſentē veritatis ꝯtemplant̄ ſpeciem.
Hinc vitalē viui fōtꝫ hauriūt dulcedinē
Inde ſtatū ſemꝑ idem exeūtes capiunt
Clari viuidi iocūdi nullis petāt caſibꝫ.
Abſunt morbi ſꝑ ſanis ſenectus iuuēibꝫ
Hinc ꝑenne tenēt eſſe nā trāſire trāſijt.
Inde virēt vigēt florēt corruptela corruit.
Immortalitatis vigor mortis ius abſorbuit.
Qui ſciētē cūcta ſciūt ꝗd neſcire nequnt
Nā ⁊ pectoris arcana penetrāt alterutꝝ
Unū volūt. vnū nolūt. vnitas eſt mētiū
Licet cuiqꝫ ſit diuerſū ꝓ labore meritū
Charitas hec ſuū facit ꝙ dū amat alteꝝ
Propriū ſic ſinguloꝝ ꝯmune fit omniū
Ubi corpus illic iure ꝯgregant̄ ⁊ aꝗle
Quo cū angelis ⁊ ſancte recreent̄ anime.
Uno pane viuunt ciues vtriuſqꝫ patrie
Auidi ⁊ ſemꝑ pleni qȯ habēt deſiderāt.
Nō ſatietas faſtidit neqꝫ fames cruciat.
Inhiātes ſꝑ edunt ⁊ edentes inhiāt
Nouas ſꝑ armōiaſ vox meloda ꝯcrepat
Et i iubilū ꝓlata mulcēs aures organa
Digna ꝑ quem ſunt victores regi dāt ꝑeonia.
Felix celi que ꝑſentē regē cernit anima:
Et ſub ſede ſpectat alta orbis volui machina.
Solē lunā ⁊ globoſa cū planetꝫ ſidera:
Chriſte palma bellatoꝝ ħ in municipiū
Introduc me ſolutū militare cingulū
Fac ꝯſortē donatiui beatoꝝ ciuium.
Probes vires in exanſto laborāti ꝓlio:
Ut quietē poſt ꝓcinctū debeas emerito:
Teqꝫ merear potiri ſine fine ꝓmio Amē.

Laus cōtinua quā facit anima ex cōtemplatōne ſuꝑne diuinitatis:
Capitulū XXVI

Benedic anima mea dn̄o ⁊ om̄ia q̄ itra me ſunt
nomini ſctō eiꝰ. Bn̄dic aīa mea
dn̄o. ⁊ noli obliuiſci oēs retributōes eiꝰ.
Benedicite dn̄o oīa oꝑa eiꝰ in om̄i loco
dn̄atiōis eius: bn̄dic aīa mea dn̄o. Laudemꝰ deū quē laudāt angeli. adorāt dn̄atōes. tremūt ꝑtātes. cū cherubin ⁊ ſeraphin inceſſabili voce ꝓclamāt. Sanctus
ſanctus ſanctus. Iūgamus voces nr̄as
vocibꝫ angeloꝝ ſanctoꝝ. ⁊ ꝯmunē dominū laudemꝰ ꝓ modulo noſtro. Illi enim
laudāt dn̄m puriſſime ⁊ inceſſant̄ q̄ ſemꝑ inherēt ꝯtēplatōi diuīe: nō ꝑ ſpeculū ⁊
in enigmate: ſed facie ad faciē. Sed quis
dicere vel cogitare ſufficiat q̄lis ſit in cōſpectu dn̄i dei om̄ipotētis illa btōꝝ ſpirituū celeſtiūqꝫ virtutū innumerabil' multitudo. Que ſit in eis ſine fine feſtiuitas
viſiōis dei. q̄ leticia ſine defectu. ꝗs amoris ardor. nō cruciās: ſꝫ delectās. Nō ſit
in eis deſideriū viſiōis dei cū ſatietate: ⁊
ſatietas cū deſiderio. in ꝗbꝫ nec deſideriū
penaꝫ generat. nec ſatietas faſtidiū parit
Quomodo īherēdo ſūme beatitudini ſint
beati. Quō ꝯiuncti vero lumini facti ſūt
lux. Quō ſemꝑ aſpiciētes incōmutabilē
trinitatē: mutati ſunt in incōmutabilitatē. Sed quādo illā angelice dignitatꝫ celſitudinē compꝛhēdere poterimꝰ q̄n nec ipſius anime noſtre naturā inueſtigare valemus. Qualis eſt iſta que carnē viuificare poteſt. ſe aūt in ſanctꝫ cogitatōnibꝫ vt
volēt cōſtringere nō poteſt. Qual' eſt iſta
tā fortis taꝫ infirma tā parua tā magna.
q̄ rimat̄ ſecreta dei ⁊ celeſtia ꝯtēplat̄. atqꝫ
humanis ꝯmodis mltaꝝ artiū peritiam
ꝑſpicaci īgenio adīuenisse ꝓbat̄: Qualis
ergo ē iſta que tā multa de ceteris nouit.
⁊ ſe qualiter facta ſit ꝓrſus ignorat: Licet enī nōnulla ambigua a quibuſdā ſuꝑ eius origine ꝓferant̄: inuenimus tū eā
eſſe quendā intellectualē ſpiritū: ꝑ creatoris potentiā factū. īmortaliter iuxta modū ſuū viuentē: mortale corpus qȯ ſuſtinet viuificantē: mutabilitati ſubiectum:
obliuiōi deditū. quē timor ſepe afficit: leticia extollit: O res mira om̄iqꝫ ſtuporē
digniſſima. De deo ꝗdeꝫ creatore omniū

q̃ eſt incõp̄hẽſibil' ⁊ ineffabil': excelſa ⁊ mirabilia nimiſ om̄i remota ambiguitate legim⁹ loq̄mur ⁊ ſcribim⁹. De angeliſ aũt ⁊ aĩab⁹ q̄cq̄d dicim⁹ ñ tã euident' approbare poſſum⁹. Sed trãſeat ab hiſ anim⁹: et trãſcẽdat om̄e qđ creatũ eſt. currat ⁊ aſcẽdat ⁊ volitet ⁊ p̄trãſeat. ⁊ in eũ q̃ creauit oĩa quantũ p̄t oc̃los fidei dirigat. Faciã ergo grad⁹ aſceſſiõis in corde meo. ⁊ p̄ ipſos aſcẽdam aĩam meã. ⁊ p̄ ipſam mẽtẽ meã aſcẽdã ad dñm meũ q̃ capiti meo deſup̄ manet. q̄cq̄d viſibilit' cernit'. q̄cq̄d ſpũaliter imaginat': forti manu ab intuitu cordis ⁊ mẽtis p̄cul remoueat'. Sol⁹ intellect⁹ pur⁹ ⁊ ſimplex incedẽs: rapido volatu ad ip̄m p̄ueniat cõditorẽ angelo⁊ ⁊ anima⁊ ⁊ omniũ rerũ. Mens illa beata q̃ ima deſerit ſũma petit: q̃ ponit i arduis ſedẽ habitatiõis ſue. ⁊ de ſũmis rupib⁹ ɔtẽplat' ſolẽ iuſticie aq̃linis obtutib⁹. Nihil enĩ tã pulc⁊ atq̃ iocũdũ: q̃ ip̄m ſolũ mẽtis intuitu ⁊ cordis auiditate ɔtẽplari deũ. ⁊ miro mõ inuiſibilit' cernere inuiſibilẽ. ſicq̃ aliã non iſtã guſtare dulcedinẽ. ⁊ inſpicere aliã nõ iſtã lucẽ. Lux enĩ iſta q̃ loco claudit': tẽpore finit': noctiũ interruptõe variat': et quã ɔmunẽ cũ v̄mib⁹ et pecorib⁹ habemus: in cõparatõe illi⁹ ſũme lucis nõ eſt lux dicẽda ſed nox.

Quid ſit qđãmodo deũ cernere ⁊ tenere. ⁊ qualiter ſit de deo ſentiẽdũ
Capitulũ XXVII

q **Uanq̃ autez** illa ſũma ⁊ incõmutabil' eſſentia: lux vera. lux indeficiẽs. lux angelorum a nemine ɔſpici valeat. i hac vita: qđ ſolũ p̄miũ ſanctis reſeruat' in celeſti gl'ia. illud tñ credere ⁊ intelligere et ſentire ⁊ ardẽter inhiare: qđãmodo illum cernere eſt atq̃ tenere. Sonet itaq̃ vox ſup̄ angelos ⁊ hõ intẽta mẽte ɔplex deum. verbis q̄b⁹ poteſt: ſuas illi dicat laudes. Juſtũ nãq̃ eſt vt creatura ſuũ laudet creatorẽ. Ip̄e enim ad laudãdum ſe nos creauit: q̃ noſtris non indiget laudibus. Eſt aũt virt⁹ incõprehẽſibil' nulli⁹ indigens: ip̄e ſibi ſufficiẽs: magnus dñs deus noſter ⁊ magna virt⁹ ei⁹. ⁊ ſapientie eius nõ eſt numer⁹. magnus dñs de⁹ n̄r ⁊ laudabil' valde Nũc itaq̃ mẽs diligat. lingua canat. man⁹ ſcribat: atq̃ in his ſãctis ſtudĳs fidel' anim⁹ ſe totũ exerceat. Qui⁹ videlicz celeſtis theorice. ſuauiſſimis dapib⁹ vir deſiderio⁊: ⁊ celeſtiũ cõtẽplato⁊ aſſidue r̄ficiat'. vt h̄ celeſti pabulo ſaginatus clamet clamore magno: clamet tot' medull' cordis. clamet i iubilo ⁊ ardẽtiſſimo mentis deſiderio dicat.

Oratio explicãs p̄l'imas deitatꝭ p̄petates Capitulũ XXVIII.

o **Sũme optime** omĩpotẽtiſſime: miſicordiſſime iuſtiſſime ſecretiſſime: p̄ſentiſſime: pulcerrime: ⁊ fortiſſime. ſtabil' ⁊ incõp̄hẽſibil': inuiſibil': omnia vidẽs: immutabil': omnia mutãs: immortal': illocalis: intermin⁹: incircũſcriptus: nuſq̃ finit⁹: ineſtimabil': ineffabilis: inſcrutabil': imotus: omnia mouẽs. inueſtigabil': indicibilis. metuend⁹ atq̃ terribilis: honorãd⁹: atq̃ timend⁹. venerãdus atq̃ reuerẽd⁹. Nunq̃ nouus: nunq̃ vet⁹. innouãs oĩa ⁊ in vetuſtatẽ p̄ducẽs ſup̄bos et neſciũt. Semp̄ agens: ſp̄ quietus. colligẽs ⁊ nõ egens. omnia portãs ſine onere. oĩa implẽs ſine incluſiõe: omnia creãs: p̄tegẽs nutriẽs ⁊ p̄ficiẽs: querens cũ nihil deſit tibi: amans nec eſtuas. zelans ⁊ ſecur⁹ es. penitet te ⁊ nõ doles. iraſceris ⁊ trãq̃llus es. op̄a mutas ſ; nõ ɔſiliũ. Recipis qđ iuenis ⁊ nunq̃ amiſiſti. Nunq̃ inops et gaudes lucris: nunq̃ auar⁹ ⁊ vſuras exigis. ſuperogat' tibi vt debeas. ⁊ q̄s habet quicq̃ nõ tuũ: Reddis debita nulli debẽs. donas debita nihil p̄dens. Qui ſolus viuificas oĩa. qui creaſti om̄ia. qui vbiq̃ es ⁊ vbiq̃ totus. q̃ ſentiri potes: videri nõ potes. qui nuſq̃ dees. ⁊ tamen ab iniquo⁊ cogitatõib⁹ lõge es. Qui n᷑ ibi dees vbi lõge es. q: vbi nõ es p̄ grãm ades p̄ vindictã. Qui oĩa tãgis: nec tñ oĩa tãgis eq̃lit'. Quedã enĩ tãgis vt ſint: ñ tñ vt viuãt ſentiãt et diſcernãt. quedã v̄o tãgis vt ſint ⁊ viuãt nõ tñ vt ſentiant et diſcernãt. Quedã v̄o tãgis v̄t ſint viuãt

⁊ ſētiāt:nō tñ vt diſcernāt. Quedā ꝟo tā gis vt ſint viuāt ſentiāt ⁊ diſcernāt. Et cū tibimetipſi nūꝙ̄ diſſilis ſis:diſſimilit tñ tāgis diſſilia. q̄ vbiꝗ̄ ſp̄ p̄ſens es ⁊ i/ ueniri vix poteo. quē ſtātē ſeq̇mur ⁊ app̄ hēdere nō valemꝰ. q̄ tenes oīa:iples oīa. circūplecterꝭ oīa:ſupexcedis oīa:ſuſtineſ oīa. Neqꝫ ex alia pte ſuſtineſ atqꝫ ex alia pte ſupāris. neqꝫ ex alia pte imples ⁊ ex alia circūplecterꝭ. ſꝫ circūplectēdo iples ⁊ implēdo circūplecterꝭ. ſuſtinēdo ſupex cedis. ⁊ ſupexcedēdo ſuſtines Qui doceſ corda fideliū ſine ſtrepitu ꝟboꝝ. Qui at tēdis a fine vſqꝫ ad finē fortit ⁊ diſponiſ oīa ſuauiter. Qui locꝭ nō diſtēderꝭ:nc tē/ poribꝫ variarꝭ. Neqꝫ habes acceſſus ⁊ re ceſſus:ſed habitas lucē iacceſſibilē. quā nullꝰ hoīm videre poteſt. In te manens q̄erꝰ. vbiqꝫ circuīs totū: vbiqꝫ ꝑſuſ totꝰ Nō enī ſcindi vl' diuidi poteris:qꝛ ꝟe v/ nꝰ es. nec in ptes efficerꝭ. qꝛ totꝰ totuꝫ te nes:totū imples:totū illuſtraſ ⁊ poſſideſ Huiꝰ videlicꝫ myſterij imenſā ꝓfundita tem mēs hūana ꝯcipe nō poteſt. nc ora toria ligua enarrare. neqꝫ diffuſi ſermōeſ nec bibliothecaꝝ volumīa q̄unt explica re. Si totū mūdū libri repleāt:tua ſcīa i enarrabil' explicari nō p̄t. q̄m ꝟe īdicibil eo:nullo mō ſcribi poteo neqꝫ ꝯcludi: qꝛ es fons lucis diuīe ⁊ ſol claritatis et'ne. Magnꝰ enī es ſine q̄titate:⁊ iō īmēſuſ. bonꝰ es ſine q̄litate. ⁊ iō ꝟe ⁊ ſūme bonꝰ. ⁊ nemo bonꝰ niſi tu ſolꝰ. cuiꝰ volūtas eſt opus. cuiꝰ velle poſſe ē. Qui oīa de nihi lo creaſti:q̄ ſola volūtate tua feciſti. Qui omnē creaturā tuam abſqꝫ indigētia ali/ q̄ poſſides:⁊ ſine labore gubnas:⁊ abſqꝫ tedio regis. Et nihil eſt qđ pturbet ordi nem imperij tui vl' in ſūmis vel in imis. Qui in oībꝫ locis ſine loco haberꝭ. ⁊ om/ nia ꝯtines ſine ambitu:⁊ vbiqꝫ es p̄ſenſ ſine ſitu ⁊ motu. Qui nec mali auctor eſ. qđqꝫ facere nō potes. qui nihil nō poteſ. neqꝫ vnq̄ te aliq̇d feciſſe penituit. nec vl lius ꝯmotōis animi tui tēpeſtate turba ris. nec totiꝰ terre ꝑicula damnū tuū eſt. Nulla flagitia vel ſcelera ꝓbas aut ſpe/ ras. Nunq̄ mētiris:qꝛ eterna ꝟitas es. Cuiꝰ vniꝰ bōitate facti ſumꝰ:⁊ iuſticia penas luimꝰ:⁊ clemētia liberamur. Nā nihil celeſte:nihil igneū:nihil terrenū:ni hilqꝫ qđ corꝑis ſenſus attingat ꝓ te colē dū eſt. q̄ vere es qđ es et ū mutaris. Cui maxime ꝯuenit illud qđ greci dicūt. on. latine eſt: quod ſp̄ idem ipſe es ⁊ anni tui nō deficiēt. Hec ⁊ alia multa docuit me ſancta mater eccl'ia:cuiꝰ factus ſum mē/ brū p gratiā tuā. Docuit me ſaue te ſolū ⁊ vnū ⁊ veꝝ deū nō eſſe corporeū ⁊ paſſi bilē. Nihilqꝫ de ſubſtātia tua vl' natura vllo mō eſſe violabile aut ꝯmutabile aut ꝯpoſitū vl' factū. Et ideo certū ē corꝑeiſ oculis te nō poſſe ſentiri. ſed nec ab vllo mortaliū i ꝓpa eſſentia aliq̄n potuiſſe vi deri. Hinc eteni patenter daꝛ intelligi q̄ vnde angeli te intueur:inde ⁊ noſ pꝰ hāc vitā te videbimꝰ. Sed nec ipſi ꝑfecto te videre poſſunt ſicuti eſ. Nulli deniqꝫ alij tota niſi tibi ſoli nota eſt omnipotēs tri/ nitas.

De vnitate pſonaꝝ ⁊ pluralitate i deo Capitulū XXIX

T[u] vero vni tas es diuīitatꝭ. pſonaꝝ pl'ali tate mltiplex. numerabilit' es innumerabil'. ac idcirco mēſurabilit' im/ mēſurabilis. ⁊ ponderabilit' impondera bilis. Non enī ſūme bonitatꝭ que tu ipſe es ꝓfitemur originē:ex qua omīa: p q̄m oīa:in q̄ omnia. ſed eiꝰ participatōe dici/ mus oīa bona. Nam tua diuīa eēntia ſp̄ caruit ac caret materia:licꝫ nō careat for ma:forma ſcꝫ informata:forma formaꝝ: forma formoſiſſima. quā dū impmis q̄ſi ſigillū rebꝫ ſingulis eas ſine tui augmen ti aut tui detrimēti mutabilitate ꝓculdu bio a te facis differri. Quicq̇d aūt in na/ tura creaturaꝝ eſt creatura tua ē. O vna trinitas ⁊ trina vnitas deꝰ. cuiꝰ oīpoten tia oīa poſſidet ⁊ regit ⁊ implet q̄ creauit Nec ideo te implere oīa dicimꝰ vt te con tineāt:ſꝫ vt ipa potiꝰ a te ꝯtineāt. nec par ticulatim imples oīa:nec vlla tenꝰ ita pu tandū eſt vt vnaqꝫ creatura ꝓ magni/ tudine portōis ſue capiat te. id ē maxia maius et minima minꝰ. dū ſis potiꝰ ipſe in omnibꝫ ſiue oīa in te. Cuiꝰ oīpotentia

ꝯcludit vniuerſa. nec euadēdi potētiā tu
am q̄s aditū īuenire poterit. Qui eī te nō
habꝫ placatū neq̄q̄ꝫ euadet iratū. ſic ſcri
ptū ē Neqꝫ ab oriēte neqꝫ ab occidēte ne
qꝫ a d̄ſertꝭ mōtibꝫ. q̄m deꝰ index ē. Et ali
bi. Quo ibo a ſpū tuo: ⁊ q̄ a facie tua fu/
giā. Immēſitas diuīe magnitudinis tue
iſta ē: vt itelligamꝰ te itra oīa: ſꝫ nō iclu/
ſū. extra oīa ſꝫ nō excluſū. Et iō interior
es vt oīa ꝯtineas: ⁊ iō extior es vt incir/
cūſcpte magnitudīs tue īmēſitate oīa
ꝯcludas. Per id ḡ qđ exterior es oñdeꝛ
eſſe creator. ꝑ id ꝟo qđ īterior es: gubna/
tor oīm d̄mōſtraꝛ. ac ne oīa q̄ creata ſūt
ſine te eēnt: interior es. extior ꝟo vt oīa
icludās a te nō locali magtudīe ſꝫ potētia
li pñtia. q̄ vbiqꝫ pñſ es: ⁊ oīa tibi pñtia.
Quiſ q̄dā itelligāt: q̄dā ꝟo nō ītelligāt In
ſepabilꝭ ḡ nature tue vnitas ſepabiles nō
pt hr̄e pſonas: q2 ſic es trinitas ī vnitate
⁊ vnitas ī trinitate: ſic ſepatōneꝫ nō potes
hr̄e pſonaꝝ. Noīant q̄dē ille pſone aliq̄n
ſinglꝛ: ſꝫ ita te voluiſti deꝰ trinitas īſepa
bilē oñdere ī pſonis: vt nullū tibi nomē
ſit in q̄libꝫ pſona qđ nō ad aliā ſcḋm relatō
nis regulā referat: ſic pr̄ ad filiū: ⁊ filiꝰ ad
pr̄eꝫ. ſic ſpūſſctūs ad pr̄eꝫ ⁊ filiū ꝟiſſime
refert. Ea ꝟo noīa q̄ ſubaꝫ vl̄ pſonā l̄ po
tētiā vl̄ eēntiā tuā ſignificāt: vl̄ q̄cq̄d p/
prie d̄r deꝰ: oībꝫ pſonis eq̄lit ꝯueniūt. vt
deꝰ magnꝰ omps etnꝰ. ⁊ oīa q̄ naturalit
de deo dicūt. Nō ē ḡ aliqđ nature nomē:
qđ ſic tibi d̄o pr̄i ꝯueīre valeat. vt aut fi
lio tuo aut ſpūiſctō ꝯuenire neq̄at. Dici
mꝰ te pr̄em naturalꝫ eē deū. ſꝫ naturalit
ē filiꝰ deꝰ. naturalꝫ ⁊ ſpūſſctūs. nō tn̄ treſ
dij ſꝫ vnꝰ naturalꝫ deꝰ: pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſā
ctꝰ. Idcirco inſepabilꝭ es ſctā trinitas in
pſonis ſenſu itelligēda. Quis voce ſepa/
bilia habeas noīa: q̄ pluralē nūeꝝ ī natu
re noībꝫ nllatenꝰ rcipis. In h̄ cī oñdit p
ſonaſ nō poſſe diuidi ī ſctā trinitate q̄ v/
nus deꝰ verꝰ ē. q2 cuiuſlibꝫ pſone nomē
ſp ad alterā rſpicit pſonā. Si pr̄eꝫ dico
filiū oñdo: ſi filiū nomino pr̄em p̄dico. ſi
ſpūſctm̄ appello alicuiꝰ eſſe ſpūm neceſſe
ē ītelligi. ſ. pr̄is ⁊ filij. Hec ē eni fideſ ve/
ra veniēs de ſacra doctrina. hec certe ē fi
des catholica ⁊ orthodoxa: quā me do/
cuit deꝰ in ſinu mr̄is eccleſie gr̄a ſua.

Orō ad ſctāꝫ trinitatē Ca. XXX.

INuocat itaqꝫ
dñe te fides mea quaꝫ dediſti
mihi ꝑpt bonitatē tuā ad ſal
uatōeꝫ meā. Fidelꝭ aūt aīa ex fide viuit:
tenet ī ſpe qđ videbit ī re. Inuocat te de
us meꝰ caſta ꝯſcīa mea ⁊ ſuauis amor fi
dei mee: quā excuſſis ignorātie tenebris
ad ꝟitatꝭ intelligētiā pduxiſti: ⁊ quam a
ſtulta ſeclī amaritudīe eruiſti: atqꝫ adbi/
bita tue dulcedis charitate iocūdā mihi
⁊ melliſluā rddidiſti. Inuocat te trinitaſ
btā. vox clara. ⁊ ſincerus amor fidei mee.
quā ab ipis enutriēs cunabulꝭ illumīaſti
ſp ꝑ illuſtratōeꝫ gr̄e tue. ⁊ quaꝫ adaugēs
ꝯfirmaſti in me ꝑ documēta mr̄is ecclīe.
Te inuoco btā ⁊ bñdicta ⁊ glīoſa vna tri
nitas: pr̄ et filiꝰ ⁊ ſpūſſctūs: deus dñſ. pa
raclitꝰ: charitaſ: gr̄a: cōicatio: genitor: ge
nitus: regenerās: veꝝ lumē ex lumīe ꝟo.
ꝟa illumīatio: fons: flumē: irrigatio: ab
vno oīa. ꝑ vnū oīa. in vno oīa: a q̄: ꝑ quē:
in q̄ oīa: viuēs vita: vita a viuēte: viuēti
um viuificator. vnꝰ a ſe: vnus ab vno: v/
nus ab ambobꝫ. on a ſe: on ab altero: on
ab vtroqꝫ. verax pr̄: ꝟitas filiꝰ: ꝟitas ſpi
rituſſctūs. vna ḡ pater logos pacliusqꝫ
eſſentia: vna ꝟtꝰ: vna bonitas: vna btitu
do. a q̄: ꝑ quē ⁊ in quo beata ſunt oīa que
cunqꝫ beata ſunt

Q deꝰ vera ⁊ ſumma vita eſt.
Capitulū XXXI

DEus vera ⁊ ſū
ma vita: a q̄: ꝑ quē: ⁊ ī q̄ viuūt
oīa q̄cūqꝫ ꝟe ⁊ btē viuūt. Deꝰ
bonū ⁊ pulcrū a q̄ ꝑ quē ⁊ ī q̄ bona ⁊ pul
cra ſunt oīa q̄cūqꝫ bona ⁊ pulcra ſūt. De
us cuiꝰ nos fides excitat. ſpes erigit: cha
ritas iūgit. Deꝰ q̄ peti te iubes ⁊ īueniri
te facis: ⁊ pulſanti apeꝛ. Deus a q̄ auerti
cadere ē. ad quē ꝯuerti ſurgere ē: ī q̄ mane
re ꝯſiſtere ē. Deꝰ quē nēo amittit niſi de/
ceptꝰ: nēo q̄rit niſi admonitꝰ. nēo īuenit
niſi purgatꝰ. Deꝰ quē noſſe viuere ē: cui
ſuire regnare ē. quē laudare ſalꝰ ⁊ gau/
diū aīe eſt. Te labijs ⁊ corde oñiqꝫ qua

valeo ꝟtute laudo benedico atq adoro: tueq clemētie ꝛ bonitati ꝑ vniuerſ bñficijs tuis grãs refero: ꝛ hymnũ glĩe tue cano. ſctũs ſctũs ſanctꝰ. Te inuoco o btã trinitas vt venias ĩ me. ꝛ tēplũ me faciaſ dignũ glĩe tue. Rogo prēz ꝑ filiũ. Rogo filiũ ꝑ prēz. Rogo ſpiritũ ſctm̃ ꝑ prēm ꝛ filiũ: vt oĩa vicia elōgent a me: ꝛ oēs ſctē ꝟtutes plātent ĩ me. Deꝰ imēſe a q̃ oĩa: ꝑ quē oĩa: in q̃ oĩa facta ſũt: viſibilia ꝛ inuiſibilia. Qui opa tua extra circũdas: ꝛ intra reples: ſup̃ tegiſ: ꝛ infra fers. Cuſtodi me opꝰ manuũ tuaꝝ ĩ te ſperātē: ꝛ in tua ſolũmō miſicordia ꝯfidētē. Cuſtodi me q̃ſo h̃ et vbiq: nũc ꝛ ſp: intꝰ ꝛ foriſ. añ et rtro. ſup̃ et ifra: circũcirca: ita vt ĩ me nullus pateat locꝰ īſidijs inimicoꝝ. Tu es deꝰ oĩpõs. cuſtos ꝛ ꝓtector oĩm ĩ te ſperātiũ. ſine q̃ nemo ē tutꝰ: nẽo ō ꝑicul' liberatꝰ. Tu es deꝰ ꝛ nõ ē aliꝰ deꝰ ꝑter te. neq ĩ celo ſurſũ: neq ĩ terra deorſũ. q̃ facis magnalia ꝛ mirabilia ꝛ īſcrutabilia q̃ꝝ ũ nõ ē nũerꝰ. Te decet laus: te decz honor. te decet hymnꝰ. tibi oēs angeli: tibi celi ꝛ vniuerſe ꝑtātes hymnos dicũt et laudes indeſinēter ꝯcinunt: vtpote creatori creature. dño ſerui: regi milites: te ſctām ꝛ indiuiduā trinitatē oĩſ creatura magnificat: oĩs ſpiritus laudat.

Laus āgeloꝝ ꝛ hoĩm Ca. XXXII

Ibi ſacti ꝛ humiles corde: tibi ſpũſ ꝛ aĩe iuſtorũ. tibi oēs ſupni ciues ꝛ cuncti btōꝝ ſpirituũ ordieſ. glĩaz ꝛ honorē ſupplicit' adorāteſ ꝯcinũt ſine fine. Laudāt te dñe illi ſupni ciues magnifice ꝛ honorabilr. Laudat te hõ magna portio creature tue. Sz ꝛ ego pctõr homũcio: deſiderio magno cupio te laudare: amare te opto amore ꝑcipuo Deꝰ meꝰ vita mea fortitudo mea: ꝛ laudatio mea. dignare me laudare te. Da mihi lumē ĩ corde: ꝟbũ ĩ ore: vt cor meũ meditet' glĩaz tuā. ꝛ ligua mea tota die cātet laudes tuas. Sz qꝛ nõ eſt pulcra laus ĩ ore pctõris: et qꝛ vir pollutꝰ labijs ego ſũ. mũda obſecro cor meũ ab oĩni inqnamento: ſctifica me ſctificator oĩpotēs: iteriꝰ ꝛ exteriꝰ: ꝛ fac me dignũ laudibꝰ tuiſ. Suſcipe bēigne ꝛ acceptabilit' ō manu cordis ꝛ de mētis amore. ſuſcipe ſacrificiũ labioꝝ meoꝝ. ſi atq acceptabile ĩ ꝯſpectu tuo: ꝛ aſcēdat ad te ĩ odorē ſuauitatiſ. Memoria tua ſācta ꝛ dulcedo tua btĩſſima poſſideat totā aĩam meā. atq in inuiſibiliũ amorē rapiat eā Trāſeat ō viſibilibꝰ ad inuiſibilia. ō trenis ad celeſtia: ō tpalibꝰ ad etna. trāſeat ꝛ videat viſiõez mirabilē. O etna ꝟitas: ꝛ ꝟa charitas: ꝛ chara etnitas. tu es deꝰ meꝰ. ad te ſuſpiro nocte ac die. tibi īhio. tibi intēdo. ad te ꝑuenire deſidero. q̃ nouit te nouit ꝟitatē: nouit etnitatē. Tu ꝟitas ſup oĩa ꝑſides. quē videbimꝰ ſicuti es cũ ptrāſierit hec vita ceca ꝛ mortal' in q̃ dicit' nob: vbi ē deꝰ tuꝰ? Et ego dico. deꝰ meꝰ vbi es: reſpiro ĩ te paululũ cũ effundo ſup te aĩaz meā: ĩ voce exultatõniſ ꝛ ꝯfeſſiõis ſoni epulātiſ ꝛ feſtiuitatē celebrātiſ. ꝛ adhuc triſtiſ ē. qꝛ relabit' ꝛ fit abyſſus. vl' q̃n potiꝰ ſētit ſe adhuc eē abyſſũ: dicit ei fides mea quā accēdiſti in nocte añ pedes meos. Quare triſtiſ es aĩa mea: ꝛ q̃re ꝯturbas me: ſpera ĩ deo: lucerna pedibꝰ meis ꝟbũ eiꝰ. Spera ꝛ pſeuera donec ptrāſeat nox mr̃ iniqꝝ: donec ptrāſeat ira dei: cuiꝰ ſuimꝰ aliqñ filij. Fuimuſ eni aliqñ tenebre: donec trāſeāt iſte penitꝰ q̃ꝝ reſidua adhuc trahimꝰ ĩ corpe ꝑpt' pctm̃ mortuo. donec aſpiret dies ꝛ inclinent' vmbre. ſpera ĩ dño: mane aſtabo et ꝯtēplabor: ſp q ꝯfitebor ei. Mane aſtabo ꝛ videbo ſalutare vultꝰ mei deũ meũ: q̃ viuificat mortalia corpa nr̃a: ꝑpt' inhabitātē ſpm̃ eiꝰ ĩ nob: vt iā ſimꝰ lux: dũ adhuc ſpe ſalui facti ſumꝰ ꝛ filij lucꝭ ꝛ filij diei: nõ noctꝭ neq tenebraꝝ. Fuimꝰ eniz aliqñ tenebre. nũc añt lux ĩ te deꝰ nr̃. ꝛ tñ adhuc ꝑ fidē necdũ ꝑ ſpēm. Spes q̃ videt' nõ ē ſpes. Laudāt te dñe illi ꝑpĩ angeloꝝ tuoꝝ imortales: ꝛ glĩficāt nomen tuũ celeſtes ꝟtutes: q̃ nõ habēt opꝰ legere hāc ſcpturā nr̃az: ꝛ ꝯgnoſcere te ſctām ꝛ indiuiduā trinitatē. Vidēt eni faciem tuā ſp: ꝛ ibi legũt ſine ſyllabis tēpoꝝ: q̃d vdit etna volũtas tua: legũt: eligũt ꝛ diligũt. ſp q legũt ꝛ nũq̃ ꝑterit id qđ legũt eligēdo ꝛ diligēdo: legũt ipaz imuta

bilitatẽ ꝯſilij tui. et nõ claudiť codex eo-
rũ. nec plicabiť liber eoꝝ. qm̃ tu ipẽ illꝰ ħ
es ⁊ eris ĩ eťnũ. O brẽ nimiũ ille celoꝝ ꝟ
tuteſ q̃ laudare te pñt ſctẽ ⁊ puriſſime: cũ
nimia dulcedĩe ⁊ ieffabili exultatiõe. ide
laudãt vñ gaudẽt: q꞉ ſp̱ vidẽt vñ gaude
re valeãt ⁊ laudare. Nos ꝟo mole carniſ
ꝑſſi. ⁊ ꝑcula vultu tuo ĩ hac ꝑegrinatiõe
poſiti. atꝙ ꝑ mũdanas varietates diſten
ti: digne laudare neq̃mꝰ. laudamꝰ tñ ꝑ fi
dẽ nõ ꝑ ſpẽm. illi ꝟo angelici ſpũs ꝑ ſpẽꝫ
nõ ꝑ fidẽ. Hoc enĩ caro facit vt īꝉtro aliť
laudemꝰ q̃ꝫ illi. Sꝫ licꝫ diuerſ modis lau
des dicamꝰ: tu vnꝰ es deꝰ creator oĩm.
cuĩ ſacrificiũ laudis ĩ celo ⁊ ĩ terra offerť.
ꝑuẽturi tñ ſumꝰ miſcḋia tua ad eoꝝ cõ-
ſortiũ. cũ q̇bꝫ te ſp̱ videbimuſ. ⁊ ſine fine
laudabimꝰ. Tribue dñe vt donec ĩ ħ fra
gili corꝑe poſitꝰ ſũ laudet te cor meũ. lau
det te lĩgua mea. ⁊ oĩa oſſa mea dicãt. do
mine q̇s ſiĩis tui. Tu es deꝰ omp̃s queꝫ
trinũ ĩ ꝑſonis ⁊ vnũ ĩ ſubã deitatiſ colimꝰ
⁊ adoramꝰ. pr̃eꝫ ingenitũ: filiũ de pr̃e v-
nigenitũ. ſpũſctm̃ ꝺ vtroꝙ ꝓcedẽtẽ ⁊ ĩ
vtroꝙ ꝑmanẽtẽ: ſctãm ⁊ indiuiduã trini
tatẽ. vnũ deũ oĩpotẽtẽ. q̇ cũ nõ eſſemꝰ po
tẽter feciſti nos. et cũ ꝑditi fuiſſemꝰ ẽl pa
nr̃a: pietate ⁊ bonitate tua mirabiľr recu
ꝑaſti nos. ne ſinas nos eẽ ĩgr̃tos obſecro
tãtis b̃nficijs ⁊ idignos tã mľtiſ miſera-
tõibꝫ. Te dep̃cor ſupplico ⁊ rogo auge fi
dẽ. auge ſpem: auge charitatẽ. Fac nos ꝑ
ſpãꝫ gr̃am tuã ſp̱ ĩ fide ſtabiles ⁊ in opere
efficaces: vt ꝑ fidẽ rectam ⁊ ꝯdigna fidei
oꝑa ad vitã te miſerãte ꝑueniamꝰ etnaꝫ:
vt ibi vidẽtes gľiaꝫ tuã ſicuti ẽ adoremꝰ
maieſtatẽ tuã: ⁊ dicamꝰ ꝑiter q̇s dignos
feceriſ videre gľiaꝫ tuã Gľia pr̃i q̇ creauit
nos. gľia filio q̇ redemit nos. gľia ſpũiſã-
cto q̇ ſctificauit nos. gľia ſumme ⁊ ĩdiui
due trinitati cuiꝰ oꝑa inſeꝑabilia ſũt. cu-
ius ĩperiũ ſine fine manet. Te deceꝫ lauſ.
te deceꝫ hymnꝰ. tibi debeť oĩs honor. ti-
bi b̃ndictio ⁊ claritas. tibi gr̃aꝝ actio. ti-
bi honor ꝟtuſ et fortitudo deo nr̃o ĩ ſecu
la ſeculoꝝ. Amen.

Hic ꝯq̃riť hõ q̇ nõ ꝯpũgiť ĩ ꝯtẽplati
oĩe: ex q̃ angeli q̇ꝫ tremũt deũ vidẽtes
Capitulũ XXXIII

i

Gnoſce domi

ne ignoſce pie: ig̃ſce ⁊ miſere-
re: parce ignorãtie mee: ⁊ mľ
te imꝑfectõi mee Noli me tãq̃ꝫ temerariũ
reprobare: q̇ audiã ſeruꝰ. vtinã vľ bonuſ
⁊ nõ etiã ĩutiľ ⁊ malꝰ. et iõ valde malꝰ. q꞉
te oĩpotẽtẽ deũ nr̃m: terribilẽ ⁊ nimiſ me
tuẽdũ ſine cordis ꝯtritõe et lachrymarũ
fõte: ſine reuerẽtia debita et tremore lau-
do b̃ndico atꝙ adoro. Si enĩ ãgeli te a-
dorãtes et laudãtes tremũt mira exulta
tõe repleti: ego ꝑctõr dũ ĩbi aſſiſto lau-
des dico: ſacrificiũ offero: cur ĩ corde pa
ueo: vultu palleo. labijs tremo: toto cor
ꝑe ĩhorreſco. ſicꝙ abortiſ lachrymis co-
rã te ĩdeſinẽter lugeo. Uolo ſꝫ nõ valeo.
q꞉ neq̃o qḋ deſidero. Hic enĩ mecũ vehe
mẽter admiror: dũ te nimis terribilẽ ocu
lis fidei cerno. Sed q̇s ħ ſine oꝑe gratie
tue: vniuerſa eĩ ſalꝰ nr̃a magna mĩa tua.
Miſeꝝ me: quõ ſic ĩſenſata facta eſt aĩa
mea. vt nõ terreať terrore nimio: dũ ſtat
añ deũ: et ſuas illi laudes decãtat. miſeꝝ
me quõ ſic ĩdurauit cor meũ: vt ocłi mei
indeſinẽter nõ ꝓducãt flumĩa lachryma-
rũ: dũ ꝯſuꝰ ſermocionať corã dño ſuo.
hõ cũ deo. creatura cũ creatore. q̇ factꝰ ẽ
ex limo cũ eo q̇ oĩa fecit ex nihilo. Ecce
dñe pone me añ te: et q̇d in ſecretiſ de me
ſentio fraternis auribꝫ nõ taceo. tu diueſ
ĩ miſcḋia: et largꝰ in ꝓmijs. da mihi ꝺ bo
nis tuis vt ex eis ſeruiã tibi. Nõ eĩ aliũ-
de poſſumꝰ ſuire neꝙ tibi placere niſi ꝺ
tuo munere: ꝯfige q̃ſo timore tuo carnes
meas. leteť cor meũ vt timeat nomẽ tuũ:
vtinã ſic te timeret peccatrix aĩa: q̇ mõ il
le vir ſctũs q̇ dixit. Sp̱ enĩ q̃ſi tumẽtes
ſuꝑ me fluctꝰ timui deũ. Dator enĩ oĩm
bonoꝝ deꝰ. da mihi ĩ tuas laudes tuas fon
teꝫ lachrymaꝝ. ſiľ cũ cordis puritate et
mẽtiſ iubilatõe: vt ꝑfecte te diligẽs et di
gne te laudãs: ip̃o cordis palato ſentiaꝫ
guſtẽ ⁊ ſapiã: q̃ꝫ dulciſ et ſuauis es dñe. ſi
cut ſcriptũ ẽ. guſtate ⁊ videte qm̃ ſuauis
eſt dñs. btũſ vir q̇ ſperat ĩ eo. btũs popu
lus q̇ ſcit iubilatõeꝫ. btũs vir cuiꝰ ẽ auxi
liũ abs te. aſcẽſiões ĩ corde ſuo diſpoſuit
ĩ valle lachrymaꝝ: in loco quẽ poſuit. be

ati mũdo corde qm̄ ipi deũ videbũt: bea
ti q̄ habitãt i domo tua dñe: in ſecula ſe
culo℞ laudabunt te.

Orõ cor mltũ mouẽs ad deuotõnem
⁊ diuinũ amorẽ   Cap. XXXIIII

Eſu noſtra re

i deptio: amor ⁊ deſideriũ: de⁹
d deo adeſto mihi famlo tuo
Te inuoco ad te clamo clamo
re magi toto corde meo. Te inuoco i aia̅ƺ
meã: itra i eã: et coapta eã tibi: vt poſſide
as eã ſine ruga et ſine macl'a. Mũdiſſi
mo nãq̄ dño mũda d bet habitatio. Sã
ctifica ġ me vas tuũ qd̄ feciſti. d malicia
euacua. iple d grã: ⁊ plenũ ꝯſua. ita vt di
gnũ hitatõis tue efficiar tẽplũ h̄ ⁊ i ppe
tuũ. Dulciſſime: benigniſſime: amãtiſſi
me. chariſſime: potẽtiſſime. deſiderãtiſſi
me. ꝑcioſiſſime. amabiliſſime: pulcerrĩe:
tu melle dulcior. lacte ⁊ niue cãdidior. ne
ctare ſuauior. gẽmis ⁊ auro ꝑcioſior: cũ
ctiſq̄ tra℞ diuitijs ⁊ honoribꝫ mihi cha
rior. Quid dico de⁹ me⁹. vna ſpes mea.
tã ḡndis miſcdia mea. Quid dico dulce
do ſclix ⁊ ſecura: q̄d dico dũ talia dico:
Dico qd̄ valeo: ſꝫ nõ dico qd̄ debeo: vti
nã poſſem talia dicere q̄lia illi hymnidi
ci angelo℞ chori. O q̄ libẽter me i tuis
laudibꝫ totũ effũderẽ. O q̄ deuotiſſime
illa celeſtis melodie cãtica ad laudẽ ⁊ glo
riã nõis tui i medio eccl'ie i fatigabil' per
orarẽ. Sꝫ qꝛ tl'ia ñ poſſũ: nũq̄d tacebo:
Ve tacẽtibꝫ d te: q̄ ora muto℞ rſoluis: ⁊
liguas īfantiũ facis diſertas. Ve tacẽtibꝫ
de te: qm̄ ipi loq̄ces muti ſũt: cũ nõ tuas
laudes dicũt. Quis digne te laudare pt.
O ieffabil' v̄t⁹ et ſapia prĩs. Et qm̄ nll'a
inuẽio v̄ba q̄bꝫ te ſufficiẽter valeã expla
nare cũcti potẽs ⁊ omniſciũ v̄bũ. dicã in
terĩm qd̄ valeo: donᶜ iubeas me vẽire ad
te vbi poſſim dicere qd̄ te decꝫ: ⁊ me opꝫ
Et iõ ſuppliciẽr rogo vt ñ rſpicias tm̄ ad
id qd̄ modo dico: ſꝫ ad id qd̄ dicere opto.
Cupio eñi deſiderio mag̃ de te eloq̄ qd̄ o
portꝫ ⁊ decꝫ. qꝛ te decꝫ laus: te decꝫ hym
n⁹. tibiq̄ debet oĩs honor. Scis ġo eccl'
to℞ ꝯgnitor de⁹: qm̄ celo tra ⁊ oĩbꝫ q̄ i ea
ſũt tu mihi acceptior: tu mihi amabilior

es: diligo eñi te ſup celũ ⁊ trã: ⁊ cũcta oĩa q̄
i eis ſũt: imo amore nõis tui q̄ trãſitoria
ſũt. ꝓculdubio amãda ñ ſũt. Amo te de⁹
me⁹ amore mag̃. magiſq̄ te amare cupio.
Da mihi vt amem te ſp q̄ntũ volo: q̄tũ ꝫ
d beo. vt tu ſol⁹ ſis tota intẽtio mea: ⁊ oĩs
meditatio mea. Te mediter p dies ſine
ceſſatõe: te ſentiã p ſoporẽ i nocte. te allo
q̄tur ſpũs me⁹: tecũ fabulet mẽs mea. lu
mie ſcẽ viſiõis illuſtret cor meũ. vt te re
ctore. te duce: ãbulẽ de v̄tute i v̄tutẽ. tan
dẽq̄ videã te deũ deo℞ i ſyon. nũc q̄dẽ p
ſpeculũ i enigmate: tũc aũt facie ad faciẽ:
vbi cog̃ſcã te ſicͭ ⁊ ꝯgnit⁹ ſũ. Btĩ mũdo
corde: qm̄ ipi deũ videbũt. Btĩ q̄ hitãt
i domo tua dñe: i ſecl'a ſecl'o℞ laudabũt
te. Rogo itaq̄ te dñe p oĩa miſatões tu
as q̄bꝫ de morte etna libati ſum⁹. molliſi
ca cor meũ du℞ ⁊ lapideũ: ſaxeũ ⁊ ferreũ:
tua ſacratiſſima ⁊ potẽti vnctõe. ⁊ fac me
p ignẽ ꝯpũctõis corã te oĩ hora hoſtiam
viuã fieri. Fac me i tuo ꝯſpectu cor ꝯtri
tũ ⁊ hũiliatũ ſp hr̃e cũ lachry̅ma℞ abũ
dãtia. Fac me ex tuo deſiderio huic mũ
do fũdit⁹ extingui: ⁊ trãſeũtiũ re℞ obliui
ſci: p magnitudĩe timoris ⁊ amoris tui vſq̄
ad eo. vt d tꝑalibꝫ nõ lugeã nᶜ gaudeã: nᶜ
metuã aliq̄d tꝑale: nᶜ diligã: nec blãdis
corrũpar. nec aduersis ꝯcutiar. Et qꝛ tua
valida ẽ vt mors dilectio. abſorbeat q̄ſo
mẽtẽ meã ab oĩbꝫ q̄ ſub celo ſũt ignita et
melliflua vis amoris tui: vt tibi ſoli ihe
reã. ſolaq̄ tue ſuauitatis mẽoria paſcar. de
ſcẽdat dñe deſcẽdat ꝑcor: deſcẽdat in cor
meũ odor tu⁹ ſuauiſſim⁹: igrediat amor
tu⁹ melliflu⁹. Veiat mihi tui ſaporis mi
ra ⁊ ienarrabil' fragrãtia. q̄ ſempit'nas in
me ſuſcitet ꝯcupiſcẽtias: ⁊ ex corde meo ꝓdu
cat venas ſaliẽtis aq̄ i vitã etnã. Immẽſus
es dñe ⁊ iõ ſine mẽſura d bes amari ⁊ lau
dari ab his q̄s tuo ꝑcioſo ſãguĩe redemi
ſti. Amator hoim benigniſſime clemẽtiſ
ſime dñe ⁊ eq̄ſſime iudex. cui oẽ iudiciũ
dedit pr̃ ſapiẽtiſſimo tue eq̄tatis iudicio
Diſcernis h̄ rectũ ⁊ iuſtũ eẽ: vt filij h⁹ ſe
culi noctis et tenebra℞ ꝑſtãtiori deſiderio
v̄tute atq̄ ſtudio diligãt ⁊ q̄rãt pituras
diuitias ⁊ fugitiuos honores q̄ nos ſcẽ
ni tui diligam⁹ te deũ nr̃m. p quẽ facti et

redēpti sum⁹. Si enī hō hoīez tāta dili/ git dilectōe vt alter alter᷑ vit patiaꝛ abeſ ſe: ſi ſpōſa ſpōſo tāto ꝯglutinaꝛ mētꝭ ar/ dore: vt ꝑ magᷓtudīe amorꝭ nllā ꝑfrui va leat req̄e: chari ſui abſentiā nō ſine mag̃ merore ferēs. q̄ ꝗ dilectiōe. q̄ ſtudio: q̄ fer uore aīa quā d̄ſpōſaſti tibi fide ⁊ mikati oībꝫ dꝫ diligere te ve᷑ deū et pulcerri/ mū ſpōſū: q̄ nos ſic amaſti ⁊ ſaluaſti: qui ꝓ nob tot tāta ⁊ talia feciſti: Quāq̄ꝫ autē hec īfima hēant ſuas d̄lectatōes: ſuoſq̄ꝫ amores: nō tñ tali mō delectāt ſic tu de⁹ nr̄. In te enī delectaꝛ iuſt⁹. qꝛ amor tuus ſuauiſ ē ⁊ q̄et⁹: nā pectora q̄ poſſides dul cedine ⁊ ſuauitate ⁊ tranq̄llitate reples. Ecōtra amor ſecl'i ⁊ carnis anxi⁹ ē ⁊ ꝑ er turbat⁹. aīas certe q̄s īgrediꝛ q̄etas eē ñ patiꝛ. Sēꝑ eī ſuſpitōibꝫ ⁊ ꝑturbatiōibꝫ varijſq̄ꝫ timoribꝫ ſollicitat eas. Tu itaq̄ꝫ es delectatio recto᷑. ⁊ merito: q̄ es eī vali da ē apd te ⁊ imꝑturbabil' vita. Qui in/ trat ī te bōe dñe īt̄rat ī gaudiū dñi ſui. ⁊ ñ timebit ā̄pli⁹ ſꝫ hēbit ſe optīe ī optimo loco dicēs. Hec req̄es mea ī ſeculū ſecl'i h̄ hītabo qm̄ elegi eā. Et illō. Dñs regit me ⁊ nihil mihi deerit: in loco paſcue ibi me collocauit. Dulcꝭ chriſte bōe ieſu: re/ ple ſꝗſo cor meū īextīguibili dilectiōe tua: ꝯtinua rcordatōe tua: adeo vt ſic flā ma vrēs tot⁹ ardeā ī tui amorꝭ dulcedīe: quē ⁊ aq̄ mltē i me nūq̄ꝫ poſſint extīguē re. Fac me dulciſſime dñe amare te: ⁊ d̄ſi derio tuo d̄ponere pōd⁹ oīm carnaliū d̄ ſiderio᷑: ⁊ trena᷑ ꝯcupīa᷑ ꝗuiſſimā ſar cinā: q̄ īpugnāt ⁊ aggrauāt miſerā aīam meā: vt p⁹ te expedit⁹ ī odore vnguētō᷑ tuo᷑ currēs vſq̄ꝫ ad tue pulcritudīs vi ſionē efficaciꝛ ſatiād⁹ ꝗntoti⁹: te dꝫ ducē merear ꝑueīre. Duo eī amoreſ: alter bon⁹ alr mal⁹. alter dulcꝭ alr amar⁹ nō ſe ſil' in vno capiūt pectore. Et iō ſi q̄ſ ꝑter te a/ liud diligit: nō ē charitas tua de⁹ ī eo. a/ mor dulcedīs ⁊ dulcedo amorꝭ. amor ñ cruciās ſꝫ d̄lectās. amor ſincere ⁊ caſte ꝑ manēs ī ſeculū ſecl'i: amor q̄ ſꝑ ardeſ ⁊ nū q̄ꝫ extīguerꝭ. Dulcꝭ chriſte: bōe ieſu: cha/ ritas de⁹ me⁹: accēde me totum igne tuo: amore tuo: ſuauitate ⁊ dulcedīe tua: iocū ditate ⁊ exultatōe tua: voluptate ⁊ ꝯcupi ſcētia tua: q̄ ſctā ē ⁊ bōa: caſta ē et mūda: tranq̄lla ē ⁊ ſecura: vt tot⁹ dulcedīe amo ris tui plen⁹. tot⁹ flāma charitatꝭ tue ſuc cēſ⁹: diligā te deū meū ex toto corde meo totiſq̄ꝫ medull' ꝑcordio᷑ meo᷑. hñs te ī corde: ī ore: ⁊ ꝑ ocul' meis ſēꝑ ⁊ vbiq̄ꝫ: ita vt null⁹ pateat ī me loc⁹ adulteriniſ amo ribꝫ. Audi de⁹ me⁹: audi lumē ocl'o᷑ me o᷑. audi q̄ peto ⁊ da q̄ petam vt audias Pie ⁊ miſericordiſſime dñe ne efficiarꝭ mi hi īexorabil' ꝑpt petā mea: ſꝫ ꝑpt bōita/ tē tuā ſuſcipe ꝑces ſui tui: ⁊ da mihi effe ctū petitōiſ meē ⁊ d̄ſiderij mei: intcedēte ⁊ orāte. ⁊ īpetrāte gl'ioſa ꝟgie genitce tua maria: dña mea: cū oībꝫ ſctis tuis Amen

Oratio deuotiſſima ad laudes habē/ das. Capitulū XXXV

Chriſte domine

c verbū pr̄is: q̄ veīſti ī hūc mūdū ꝫ petōres ſaluos facere: rogo te ꝑ īdulgētiſſima miſcōie tue viſcera: emēda vitā meā: meliora act⁹: ꝯpone mores. tol le d̄ me q̄d mihi nocꝫ ⁊ tibi diſplieꝫ. ⁊ da q̄d noſti tibi placere ⁊ mihi ꝓdeſſe. Quiſ pt facere mūdū de īmūdo ꝯceptū ſemie. niſi tu ſol⁹: Tu es de⁹ omp̄s infinite pie tatꝭ: q̄ iuſtificas īpios ⁊ viuiſicas mortu os ꝑpt petm̄: q̄ mutas petōres ⁊ nō ſūt. Tolle ꝗ de me q̄cq̄d tibi diſplieꝫ ī me. im ꝑfecta eī mea pl'ima vidēt ocl'i tui: mitte q̄ſo manū pietatꝭ tue ī me: ⁊ tolle d̄ me q̄c q̄d offendit ocl'os pietatꝭ tue ī me. Corā te dñe ē ſanitas ⁊ īfirmitas mea. illā ꝑcor ſerua. iſtā ſana. Sana me dñe ⁊ ſanabor. Saluū me fac ⁊ ſalu⁹ ero. tu q̄ īfirma ſa/ nas ⁊ ſanata ꝯſuas. tu q̄ ſolo nutu tuo re ſtauras diruta ⁊ collapſa. Si eī dignarꝭ ī agro tuo cordi meo ſerere bonū ſemēne ceſſe ē. vt manu pietatꝭ tue ſpinas ꝑuſ e/ uellas vicio᷑ meo᷑ Dulciſſime: benigniſ ſime: amātiſſime. chariſſime: deſiderātiſſi me: amabiliſſime: pulcerrīe: īfunde obſe cro mltitudinē dulcedis tue ⁊ charitatiſ tue pectori meo: vt nihil trenū. nihil car nale deſiderē vl' cogitē: ſꝫ te ſolū amem. te ſolū habeā ī corde ⁊ ī ore meo. Scribe di gito tuo ī pectore meo dulcē memoriā tui melliflui nois: nllā vnq̄ꝫ obliuiōe delēdā

Scribe ĩ tabul' cordis mei volũtatẽ tuã ⁊ iuſtificatõẽs tuas. vt te imẽſe dulcedĩs dñz ⁊ ꝓcepta tua ſp ⁊ vbiq; habeã ꝑ ocul' meis. Succẽde mentẽ meã igne illo tuo quẽ miſiſti ĩ trã ⁊ voluiſti vehemẽt' accẽdi: vt ſacrificiũ ſpũs ɔtribulati ⁊ cordis ɔtriti ab ortꝫ lachrymiſ ꝗtidie offerã tibi. Dulcꝫ chriſte bõe ieſu. ſicẽ ɔſidero: ſicẽ tota mẽte mea pcto: da mihi amorẽ tuũ ſãctũ ⁊ caſtũ ꝗ me rpleat: teneat: totũq; poſſideat. Et da mihi euidẽs ſignũ amoris tui: irriguũ lachrymaꝝ fontẽ iugit' emanãtẽ: vt ipe q̃z lachryme tuũ ĩ me teſtent' amorẽ. ipe ꝓdãt. ipe loquãt' q̃ntũ te diligit aĩa mea: dũ ꝑ nimia dulcedine amorꝫ tui neq̃t ſe a lachrymis ɔtinere. Reminiſcor pie dñe illi⁹ bõe mlierꝫ anne: q̃ ad tabnaculũ rogatura ꝓ filio vẽit. de q̃ ſcptura refert: ꝙ vult⁹ ei⁹ p⁹ lachrymas ⁊ ꝑces nõ ſunt ãpli⁹ ĩ diuerſa mutati. Sz mẽor tãte ꝟtutꝫ tãteq; ɔſtãtie: dolore torq̃or: ⁊ ꝟecundia ɔfũdor. q2 me miſeꝝ nimis deorſũ iacere ĩtueor. Si ei ita fleuit ⁊ ĩ fletu ꝑſeuerauit mlier: q̃ q̃rebat filiũ: quõ plãgere ⁊ ĩ plãctu pſiſtere dz aĩa mea q̃ q̃rit ⁊ amat deũ. ⁊ ad eũ ꝑueĩre ɔſiderat? Quõ gemere ac flere dz tal' aĩa q̃ q̃rit deũ die ac nocte: q̃ ꝑter chriſtũ nil vult amare? Mirũ q̃ppe ẽ: ſi iã nõ facte ſũt ei lachryme ſue panes die ac nocte. Reſpice ẽ ⁊ miſerere mei: q2 dolores cordis mei multiplicati ſũt. Da mihi ɔſolatõez tuã celeſtẽ: ⁊ noli ſpernere peccatrcẽ aĩaz ꝓ q̃ mortu⁹ es. Da mihi q̃ſo lachrymas ex toto affectu iternas: q̃ pctõꝝ meoꝝ poſſint ſoluere vicula. ⁊ celeſti iocũditate ſp repleãt aĩaz meã. Si nõ cũ verꝫ ⁊ ꝑfectꝫ mõachis q̃ꝝ veſtigia neq̃o imitari: ſaltẽ cũ duotꝫ mlieribꝫ ɔtulãcũq; portõez ĩ reg̃ tuo merear adipiſci. Vẽit q̃z mihi ĩ mẽtẽ alteri⁹ mlierꝫ duotio mira. q̃ te ĩ ſepulcro iacẽtẽ pio amore q̃rebat. q̃ recedẽtibꝫ diſcipul' de ſepulcro nõ rcedebat: q̃ ſedebat ibi triſtꝫ et merẽs: ⁊ diu mltũq; flebat: ⁊ ſurgẽs multis lachrymis iteꝝ iterũq; antra deſerti ſepulcri vigilãtibꝫ ocul' explorabat: ſi forte alicubi te videre poſſz: quẽ ferueti ɔſiderio q̃rebat. iã certe ſel' ⁊ iteꝝ ĩgreſſa ſepl'crũ viderat: ſz nimiũ amãti non ſatꝫ erat. ꝟtus enĩ boni opis ꝑſeuerãtia eſt. Et q2 ꝑ ceteris dilexit ⁊ diligẽdo fleuit: ⁊ flẽdo q̃ſiuit: ⁊ q̃rẽdo ꝑſeuerauit: iõ ꝑma oĩm te ĩuenire: te videre: te alloq̃ meruit. Et non ſolũ h': ſz etiã ipis diſcipul' gl'ioſe rſurrectõis tue ꝑnũcia extitit: te ꝓcipiẽte ⁊ clemẽt' monẽte. Vade dic frĩbꝫ meis vt eãt ĩ galileã ibi me videbũt. Si ẽ ita fleuit ⁊ ĩ fletu ꝑſeuerauit mlier q̃ viuẽtẽ cũ mortuis q̃rebat: q̃ te manu fidei tangebat: quõ plãgere ⁊ ĩ plãctu pſiſtere dz aĩa q̃ te rdẽptorẽ ſuũ iã celo ꝓſidẽtẽ ⁊ vbiq; regnãtẽ: corde credit: ore ɔfitet'? Quõ ẽ gemere et flere dz tal' aĩa q̃ te toto corde diligit: teq; toto ɔſiderio videre ɔcupiſcit: ſolũ ɔfugiũ ⁊ vnica ſpes miſeroꝝ: cui nunq̃ ſine ſpe mĩe ſupplicat'. ꝓſta mihi hãc grãz ꝓpt' te ⁊ ꝓpt' nomẽ ſctm̃ tuũ: vt q̃tiẽs de te cogito: de te loq̃r: de te ſcribo: ɔ te lego: ɔ te ɔfero. q̃tiẽs tui ĩmiſcor tibi aſſiſto: laudes ꝓces ⁊ ſacrificiũ offero: totiẽs abortis lachrymis ĩ ɔſpcũ tuo copioſe ⁊ dulcit' fleã. ita vt efficiãt' mihi lachryme mee panes die ac nocte. Tu q̃dẽ rex gl'ie ⁊ oĩz ꝟtutũ mgr̃ docuiſti nos ꝟbo ⁊ exẽplo gemere ⁊ flere dicẽs. Bt̃i q̃ lugẽt qm̃ ipi cõſolabũt'. Tu fleuiſti defũctũ amicũ: ⁊ lachrymat⁹ es valde ſup piturã ciuitatez. Rogo te bõe ieſu ꝑ illas ꝓcioſiſſimas lachrymas tuas ⁊ ꝑ oẽs miſatõẽs tuaſ q̃bus mirabilit' nob ꝑditꝫ ſubueĩre digna t⁹ es: da mihi grãz lachrymaꝝ quã mltũ deſiderat ⁊ appetit aĩa mea. q2 ſine dono tuo nõ poſſũ hr̃e eã ſz ꝑ ſpm̃ ſctm̃ tuũ: q̃ dura corda pctõꝝ mollit ⁊ ad fletũ ɔpũgit. Da mihi grãz lachrymaꝝ ſicẽ ɔdiſti pr̃ibꝫ nr̃is q̃ꝝ veſtigia debeo imitari: vt plãgã me ĩ oĩ vita mea. ſicẽ ipi ſe plãxerũt nocte ac die: ꝓpt' merita ⁊ orõẽs eoꝝ q̃ tibi placuert ⁊ ɔuotiſſime ſuierũt. miſerere mei miſerrimi ⁊ ĩdigni ſui tui: ⁊ da mihi grãz lachrymaꝝ. Da mihi irriguũ ſup̃i⁹ ⁊ irriguũ ĩferi⁹: vt ſint mihi lachrĩe mee pães die ac nocte. efficiarq; ĩ ɔſpcũ tuo de⁹ me⁹ ꝑ ignẽ ɔpũctõis holocauſtũ pingue ⁊ medullatũ. mactet' totus in ara cordiſ mei: ⁊ tãq; ꝑ pĩguiſſimũ holocauſtũ aſſumar tibi ĩ odorẽ ſuauitatꝫ. Da mihi dulciſſime fõtẽ irriguũ: fonteq; ꝑſpicuũ

ſin q̄ lauer̄ aſſidue iſtō īnq̄narū holocau/
ſtū. Licz eī me totū tibi obtuleri opitu/
lāte grā tua. in mltis tñ q̄tidie offendo ꝓ
pter nimiā fragilitatē meā. Da ḡ mihi ḡ
tiā lachrymaꝝ bñdicte 7 amabil̄ de⁹ ꝑci
pue ex mlta dulcedie amoris tui 7 ꝓ incō/
ratōe miſericordiaꝝ tuaꝝ. ꝑ ga hāc mēſaz
famlo tuo ī ꝓſpectu tuo: 7 da mihi eaz ī
ꝑtātē vt q̄ties volo ſatier ex ea. Tribue
ꝓ pietate 7 bōitate tua vt iſte calix tu⁹ in
ebriās 7 ꝑclar⁹ ſatiet ſitim meā: vt ſubiet
tibi ſpūs me⁹. et ardeat mēs mea ī amo/
re tuo: oblit⁹ vanitatis 7 miſerie. Audi de
me⁹: audi lumē ocloꝝ meoꝝ: audi q̄ peto
7 da vt petā qđ audias: pie 7 exorabilis
dñe: ne efficiaris mihi īexorabil̄ ꝓpt̄ pctā
mea. ſz ꝓpt̄ bonitatē tuā ſuſcipe ꝓces ſer
ui tui: 7 da mihi effectū petitōis mee 7 de
ſiderij mei ꝑcibꝫ 7 meritis glioſe vgīs ma
rie dñe mee 7 oīm ſanctoꝝ Amē

In iſta orōe mens hūana copioſi⁹ cō
pungit̄ ſi in q̄ete dicat̄

Capitulū XXXVI

Ieſu domine. ie

ſu pie. ieſu bōe. q̄ mori dignatus
es ꝓpt̄ pctā nr̄a. 7 reſurrexiſti ꝓ/
pt̄ iuſtificatōnez nr̄az. rogo te ꝑ glioſam
reſurrectōez tuam. reſuſcita me de ſepul/
cro vicioꝝ 7 pctōꝝ meoꝝ oīm: 7 da mihi
q̄tidie ꝑtē in reſurrectōe ꝑma: vt in reſur
rectōe tua merear veraciter ꝑcipe portōez.
Dulciſſime. benigniſſime. amātiſſime. ca
riſſime. ꝑcioſiſſime. deſiderātiſſime. ama
biliſſime. pulcerrime. aſcēdiſti ī celū cum
triūpho glie tue: et ſedes ad dexterā prīs
rex potētiſſime: trahe me ſurſum ad te vt
currā poſt te ī odore vnguētorū tuorū.
currā 7 nō deficiam: te trahēte: te ducēte
me currēte: trahe os ſitiētis te aīe in ſuꝑ
na fluēta etne ſatietatis. imo trahe me ad
te fontē viuū: vt inde ꝓ captu meo bibaz.
vñ ſꝑ viuā: de⁹ me⁹ vita mea. Tu eī dixi
ſti ore tuo ſctō 7 bñdicto. ſi q̄s ſitit veīat
ad me 7 bibat. Fons vite da ſitiēti aīe ſꝑ
bibere ex te. vt ſm ſctāz 7 veridicā ꝓmiſ
ſionē tuā de vētre meo fluāt aque viue.
Fons vite reple mētē meā torrēte volu/
ptatis tue: 7 iebria cor meū ſobria ebrieta

te amoris tui: vt obliuiſcār q̄ vana ſūt et
terrena: 7 te ſolū iugit̄ habeā ī memoria
mea ſic ſcꝑtū ē. Meōr fui dei 7 delectat⁹
ſū. Da mihi ſpm̄ ſctm̄ tuū quē ſignifica/
bāt ille aq̄: q̄s ſitientibꝫ datuꝝ te ꝓmiſe/
ras. Da q̄ſo toto deſiderio 7 oī ſtudio tē
dere q̄ te aſcēdiſſe poſt reſurrectōez die q̄
dragesimo credim⁹. vt in pñti q̄dē miſe/
ria ſolo tenear corꝑe. tecū aūt ſim cogita
tōe ſꝑ et auiditate. vt ibi ſit cor meū vbi
tu es theſaur⁹ me⁹ deſiderabil̄ 7 incōꝑa
bilis mltūq; amabil̄. In h̄ eī magno hu
ius vite diluuio vbi circūſtātibꝫ agita/
mur ꝓcell̄. 7 nō inuenit̄ fida ſtatio 7 locus
eminētior. vbi pes colūbe valeat aliq̄ti/
n⁹ requieſcere. nuſq; tuta pax. nuſq; ſecu/
ra q̄es. vbiq; bella 7 lites. vbiq; hoſtes:
foris pugne. int⁹ timores. Et q: alfa ꝑs
ſum⁹ celi: altera terre: corp⁹ qđ corrūpit̄
aggrauat aīam. Idcirco anim⁹ me⁹ ſoci
us 7 amic⁹ me⁹ fatigatus de via veniēs:
lāguet 7 iacet diſcuſſus atq; laceratus ab
his quas ꝑtrāſierat vanitatibꝫ: eſurit 7 ſi
tit valde: et nō habeo q̄d ponā ante illū.
q: pauꝑ ſum 7 mēdic⁹. Tu dñe deus me
us diues omniū bonoꝝ: 7 dapiuz ſuꝑne
ſatietatis opulētiſſime largitor: da laſſo
cibū: collige diſpſum: reintegra ſciſſum:
En ſtat ad oſtiū 7 pulſat: obſecro ꝑ viſce
ra miſericordie tue q̄bꝫ viſitaſti nos ori/
ens ex alto: aperi pulſanti miſero manuz
pietatis tue: 7 iube ꝓpiciabili dignatōne
vt ingrediatur ad te: requieſcat in te: re/
ficiatur de te vino: celeſtiq; pane: quo ſa
tiat⁹ reſumptiſq; viribꝫ ad ſuperiora cō
ſcendat: et de hac valle lachrymarū pen/
na ſancti deſiderij raptus: ad celeſtia re/
gna volitet. Aſſumat dñe aſſumat rogo
ſpiritus meus pennas vt aquile: et voli
tet et nō deficiat. volet et perueniat vſq;
ad decorē domus tue: et locū habitatōis
glorie tue: vt ibi ſuper menſaz refectōis
ciuiū ſupernorū paſcatur de occultis tu
is in loco paſcue tue iuxta fluenta pleniſ
ſima. requieſcat in te deus meus cor me
um. cor mare magnū tumens fluctibus.
Tu qui imꝑaſti ventis et mari: et facta
eſt tranquillitas magna: veni et gradere
ſuꝑ fluct⁹ cordis mei: vt trāq̄lla et ſerena

ſiāt oīa mea:q̄tin⁹ vnū bonū meū ample
ctar te.⁊ dulce lumē ocl'oꝝ meoꝝ ꝯtēpler
te ſine tumultuātiū cogitatōnū ceca cali
gine. Cōfugiat dn̄e mēs mea ſub vmbra
alaꝝ tuaꝝ ab eſtib⁹ cogitatōnū h⁹ ſeculi
vt ī tui rfrigerij tꝑamēto abſcōſa:letabū
da cātet et dicat. In pace ī idipz dormiā
⁊ reqeſcā. Dormiat obſecro dn̄e de⁹ me⁹:
dormiat mēoria mea ab oīb⁹ mal'. iniq̄ta
tē odiat:iuſticiā diligat. Quid eī pulcri⁹
q̄ due dulci⁹:q̄ʒ int̄ tenebras h⁹ vite:mul
taſq̄ʒ amaritudies:diuīe dulcedīi ibi are.
⁊ etne brītudini ſuſpirare .illic teneri mē
te vbi vera bre gaudia certiſſimū ē. Dulciſ
ſime.amātiſſime. benigniſſime:charisſi/
me.p̄cioſiſſime. deſiderātiſſime.amabiliſ
ſime. pulcerrime:qn̄ te videbo?qn̄ appa/
rebo an̄ faciē tuā?qn̄ ſatiabor d̄ pulcritu
dine tua?qn̄ educes me d̄ h̄ carcere tene/
broſo:vt ꝯfitear noī tuo:ita vt deīceps n̄
ꝯpūgar? Qn̄ trāſibo ī illā admirabilē et
pulcerrimā domū tuā:vbi ꝑſonat vox le
ticie ⁊ exultatōis ī tabnacul' iuſtoꝝ? Bti
q̄ hitāt ī domo tua dn̄e:ī ſecl'a ſecl'oꝝ lau
dabūt te. Bti ⁊ vere bti q̄ſ elegiſti ⁊ aſſum
pſiſti ī illā celeſtē hereditatē Ecce ſcti tui
dn̄e florēt an̄ te ſic liliū. Replēt eī ab vb/
tate dom⁹ tue. ⁊ torrēte voluptat' tue po
tas eos. qm̄ tu es fōs vite:et ī lumīe tuo
vidēt lumē:vſq̄ʒ adeo vt ipi vicʒ lumē il
luminatū ꝑ te deū illuminātē ſic ſol efful
geāt ī ꝯſpectu tuo. O q̄ʒ mira:q̄ʒ pulcra:
q̄ʒ acceptabilia ſūt dom⁹ tue hitacl'a dn̄e
vtutū:ꝯcupiſcit ītrare in ea h̄ peccatrix
aīa mea. Dn̄e dilexi decorē dom⁹ tue. et
locū habitatōis glīe tue. Vnā petij a do
mino ⁊ hāc reqrā:vt ī habitē ī domo dn̄i
oīb⁹ dieb⁹ vite mee. Quēadmodū ceruuſ
deſiderat ad fōtes aq̄ꝝ.ita d̄ſiderat aīa
mea ad te de⁹:qn̄ veniā ⁊ apparebo an̄ faci
em tuā?qn̄ videbo deū meū quē ſitit aīa
mea?qn̄ videbo eū ī tra viuētiū? In iſta
eī tra morietiū videri nō p̄t mortalib⁹ o/
cul'. Quid faciā miſer ego q̄uediē ꝯpediſ
mortalitat' mee ꝯſtrict⁹?q̄d faciā? Dū ſu
m⁹ ī corpe ꝑegrinamur ad deū. Nō habē
m⁹ h̄ manētē ciuitatē ſʒ futurā inq̄rim⁹.
Nr̄ aūt municipat⁹ ī cel' ē. Heu mihi q2
incolat⁹ me⁹ ꝓlōgat⁹ ē:habitaui cū habi
tātib⁹ cedar:mltū incola fuit anima mea
Quis dabit mihi pēnas ſic columbe:⁊ vo
labo ⁊ reqeſcā. Nihil mihi tā dulce q̄ʒ cū
dn̄o meo eē. Mihi āt adherere d̄o bonū
ē. Da mihi dn̄e donec hiis fragilib⁹ aſſi/
ſto mēbris tibi adherere ſic̄ ſcptū ē. Qui
adheret dn̄o vn⁹ ſpūs ē cū eo. Prebe mi
hi rogo ꝯtēplatōis pēnas:q̄b⁹ iudnt⁹ ad
te volitē ſurſū. Et q2 oē ſiniſtꝝ deorſū ia
cet. tene mētem meā ne ad ima tenebroſe
vall' corruat .ne intueniēte vmbra tre:a
te vero iuſticie ſole ſepareť:⁊ obducta te/
nebris nebule ꝓhibeať alta reſpicere. Id
circo ſurſū tēdo ad pac' gaudia:luciſq̄ʒ d̄
lectabilē ⁊ ſereniſſimū ſtatū. Tene cor me
um māu tua. q2 ſine te ad altiora n̄ rapiť.
Illuc feſtino vbi ſūma pax regnat ⁊ iugis
trāq̄llitas rutilat. Tene ⁊ rege ſpm̄ meū.
⁊ aſſume illū ſcdm voluntatē tuā:vt te du/
ce aſcēdat ī illā regiōez vbtat' vbi paſcis
iſrl' in etnū pabulo veritat'. vt ibi vel rapi
da cogitatōe attigat te ſūmā ſapiāʒ:ſup
oīa manētē:cūcta trāſcēdētē:⁊ oīa gubnan
tē. Sʒ volitāti ad te aīe multa ſūt q̄ ob/
ſtrepūt. iuſſu tuo dn̄e ꝯticeſcāt mihi oīa.
ipa ſibi aīa mea ſileat:oīa ꝑtrāſeat.oīa
q̄ creata ſūt trāſcēdat a ſe:⁊ ꝑueniat ad te.
atq̄ʒ ī te ſolo creatore oīm ocl'os fidei fi/
gat.tibi inhiet.tibi intēdat.te mediteť.te
ꝯtēpleť.te ſibi an̄ ocl'os ponat.te ſub cor
de reuoluat vex ⁊ ſūmū bonū:⁊ gaudiū ſi
ne fine māſuꝝ. Multe deniq̄ʒ ſūt ꝯtēpla
tōes:q̄b⁹ aīa duota tibi mirabilr̄ paſciť.
ſʒ ī nll'a earū ita delectať ⁊ reqeſcit anima
mea ſicut ī te. ⁊ qn̄ te ſolū cogitat ⁊ ꝯtēplať
Quā magna mltitudo dulcedinis tue dn̄e:
quā mirabilr̄ īſpiras cordib⁹ amatoꝝ tu
oꝝ. q̄ʒ mira ſuauitas amoris tui: q̄ ꝑfruū
tur illi q̄ nihil p̄ter te diligūt. nihil q̄rūt.
nihil etiā cogitare ꝯcupiſcūt. Felices il
li q̄b⁹ tu ſol⁹ ſpes es:⁊ oē op⁹ eoꝝ oratio
Btūs q̄ ſedet ſolitari⁹ ⁊ tacet. ⁊ ſtat ſup
cuſtodiā ſuā iugit' die ac nocte. vt adhuc
in h̄ fragili corpuſculo poſit⁹:ꝑlibare va
leat aliquatiſ̄ dulcedinē tuā. Rogo te ꝑ
illa ſalutifera vulnera tua que paſſus es
ī cruce ꝓ ſalute noſtra:e quib⁹ emanauit
ille p̄cioſus ſanguis quo ſumus redēpti.
vulnera hāc animam meā peccatricem

ꝑ q̄ etiā mox dignat⁹ es. vl'nera eā igneo ꝛ potētiſſimo telo tue nimie charitatis. Viu⁹ ē eī ſmo dī ꝛ efficax ꝛ penetrabili oꝛ oī gladio āncipiti. Tu ſagitta electa: et gladi⁹ acutiſſim⁹. q̄ durū ſcutū hūani coꝛdis penetrare tua potētia vales. Cōfige coꝛ meū iaculo tui amoꝛis: vt dicat tibi aīa mea. charitate tua vulnerata ſū: ita vt ex ipo vl'nere amoꝛis tui vberrime fluāt lachꝛyme die ac nocte. Percute dn̄e pcute obſecro hāc duriſſimā mētē meā pia ꝛ valida cuſpide dilectōis tue: ꝛ alti⁹ ad ītima penetra potēti vtute. Et ſic de capite meo educ aquā īmēſā. ꝛ dō ocul' meis verā fontē lachꝛymaꝝ iugit' manātē: ex nimio affectu ꝛ dſiderio viſiōis pulcritudīs tuē: vt lugeā die ac nocte: nullā ī pn̄ti vita rcipiēs cōſolatōez: donec te ī celeſti thalamo merear videre dilectū ꝛ pulcerrimū ſponſū meū: deū ꝛ dn̄z meū: vt ibi video gloſam admirabilē ꝛ pulcerrimā faciē tuaz oī dulcedie plenā: cū his q̄s elegiſti: maieſtatē tuā ſupplex adoꝛē: ꝛ illic tādē celeſti et ieffabili replet⁹ iubilo etne exultationis: exclamē cū diligētib⁹ te dicēs. Ecce qd̄ ↄcupiui iā video. qd̄ ſperaui iaz teneo: qd̄ deſideraui iā habeo. Illi nāq₃ in cel' iūct⁹ ſū quē ī terr' poſit⁹ tota vtute dilexi: tota caritate āplex⁹ ſū: cui toto amore ihesū. ipm laudo bn̄dico atq₃ adoꝛo: q̄ viuit ꝛ regnat de⁹ in ſecl'a ſeculoꝝ. amē.

Orō in tribulatōe Ca. XXXVII

m Iſerere dn̄e miſerere pie miſerere mihi miſerrimo pctōꝛi īdigna agēti: ꝛ digna patiēti. aſſidue peccāti: ꝛ tua flagella q̄tidie ſuſtinēti. Si pēſo malū q̄tidie qd̄ feci: nō ē tātū qd̄ patioꝛ. grau⁹ ē qd̄ ↄmiſi: leui⁹ ē qd̄ tolero. iuſtus es dn̄e: ꝛ rectū iudiciū tuū: omia iudicia tua iuſtā ſūt ꝛ va. iuſt⁹ ꝛ rect⁹ tu es dn̄e de⁹ nr̄. ꝛ nō ē vlla iniq̄tas ī te. Nō eī iniuſte neq₃ crudelr̄ affligis nos pctōꝛes oīpotēs ꝛ miſicoꝛs dn̄e: q̄ cū nō eēm⁹ potēter feciſti nos: ꝛ cū pditi fuiſſem⁹ cl'pa nōſtra: pietate et bōitate tua mirabilr̄ reparaſti nos. Scio ꝛ cert⁹ ſū q̄ vita nr̄a nō temerariis motib⁹ agit': ſ₃ a te dn̄o dō nr̄o diſponit' ꝛ gubnat'. Vn̄ tibi cura ē dē oīb⁹ pcipue dē ſuis tuis: q̄ totā ſpez ſuā poſuerūt i ſola mīa tua Idcirco obſecro ꝛ ſuppliciter rogo vt nō facias mihi ſm pctā mea: q̄b⁹ irā tuā merui. ſ₃ ſm magnā miſicoꝛdiā tuā. q̄ ſupat etiā pctā toti⁹ mūdi. Tu dn̄e q̄ exteri⁹ flagella irrogas: da ſp iteri⁹ indeficiētē patiētiā. ita vt laus tua nō rcedat dē oꝛe meo. Miſerere mei dn̄e miſerere mei ꝛ adiuua me ſic tu noſti q̄ mihi neceſſe ē i coꝛpe ꝛ ī aīa. ſcis oīa. potes oīa q̄ viuis ī ſecula.

Orō mltū deuota ad filiū Ca. XXXVIII.

d Omīe ieſu chꝛiſte fili dei viui: q̄ expāſis ī cruce manib⁹ ppt' moꝛtaliū oīm redēptōem hauſiſti calicē paſſiōis: mihi hodie pbere digner' auxiliū. Ecce paup venio ad te diuitē: miſer ad miſicoꝛdē: ne tecedā vacu⁹ vl' ↄtēpt⁹: eſuriēs incipio: ne deſinā de te ieiun⁹: famelic⁹ accedo ne recedā īpaſt⁹. Et ſi an̄q₃ ↄmedā ſuſpiro da vl' poſt ſuſpiria vt ↄmedā. In pmis dulciſſime ieſu coꝛā magnificētia tue ſuguitat' ↄfiteoꝛ aduerſū me iiuſticiā meā. Ecce dn̄e q̄ i pctīs ſui ↄcept⁹ ꝛ nat⁹: et tu me ablniſti ꝛ ſctificaſti. ꝛ ego poſtea me maioꝛib⁹ ſoꝛdidaui peccatis. Fui eni in neceſſariis nat⁹: poſtea ī ſpōtaneis volutatus: ſ₃ tue dn̄e miſatōis nō īmemoꝛ: tuliſti me de domo pr̄is mei carnal': ꝛ de tabernacul' pctōꝛ: et inſpiraſti mihi vt ſeq̄rer te cū generatōe q̄rētiū faciē tuā: ambulātiū ſemitā rectā: cōmoꝛātiū int' lilia caſtitat': ꝛ tecū diſcūbētiū ī cenaclo altiſſime paupta't. Et ego tot bn̄ficioꝝ ingt⁹ poſt religiōis ingreſſum mlta ↄmiſi illicita: mlta ppetraui nefanda. et vbi pctā emēdare debui: pctā pctīs addidi. Hec ſunt mala mea dn̄e q̄b⁹ exhonoꝛaui te et maclaui me: quē ad imaginē ſil'itudinē tuā creaſti: ſupbia: vana glīa: ꝛ cetā mlta alia mala: q̄b⁹ vexat' ꝛ affligit': lacerat' et deſtruit' infelix aīa mea. Ecce dn̄e iniq̄tatēs mee ſupgreſſe ſūt caput meū: ꝛ ſic onus graue grauate ſūt ſup me. ꝛ niſi tu cui ppriū eſt miſereri ſp ꝛ pcere dexterā tue maieſtat' ſupponas. me ergo cogo: miſera

biliter in ꝓfundū. Attēde dñe deꝰ ⁊ vide
qm̄ ſeruꝰ: ⁊ ecce īſultat aduerſū me inimi
cus meꝰ dicēs. deꝰ dereliq̄t eū: pſeq̄ͥ ⁊ cō
ꝓhēdā eū. qꝛ nō ē q̄ eripiat. ⁊ tu dñe vſqꝫ
q̄: ꝯuertere ⁊ eripe aīaꝫ meā. ſaluū me fac
ꝓpt̄ mīaꝫ tuā. miſerere filio tuo quē ī do
loꝛe ū modico pepiſti. ⁊ noli attēdere ma
lū meū vt obliuiſcaris bonū tuū. q̄s ē pr̄
q̄ filiū nō liberet? aut q̄s filiꝰ quē pr̄ pie
tatis baculo ñ coꝛripiat? Ergo pr̄ ⁊ dñe
licꝫ pctōr ſim nō poſſum nō eſſe filiꝰ tuꝰ.
qꝛ tu me feciſti ⁊ r̄feciſti: ſic̄ peccaui emē
da me. ⁊ ꝑ ſuſ flagello emēdatū trade me fi
lio tuo. Nūq̄d obliuiſci pt̄ mater infan/
tē vteri ſui? Et certe ſi illa oblita fuerit:
tu pr̄ ꝓmiſiſti te ñ obliuiſci. Ecce clamo
⁊ nō exaudis me. doloꝛe crucioꝛ et nō cō
ſolaris me. Quid dicā vl̄ q̄d faciā miſer
rimꝰ? Ego tāto deſtitutꝰ ſolatio: ꝓiectuſ
ſū a facie ocloꝝ tuoꝝ. Heu me de quāto
bono ī q̄ntū malū cecidi: q̄ tēdebā: ⁊ q̄ de
ueni. vbi ſū ⁊ vbi nō ſū. ad quē aſpiraui
⁊ nūc in q̄bꝫ ſuſpiro? Queſiui bona ⁊ ec/
ce turbatio. Ecce iā moꝛioꝛ: ⁊ ieſus non
eſt mecū. Et certe meliꝰ ē mihi nō eē q̄ꝫ ſi
ne ieſu eſſe. Meliꝰ ē nō viuere q̄ꝫ viuere
ſine vita. Et tu dñe ieſu vbi ſūt miſicoꝛ/
die tue antiq̄? Nūq̄d iraſceꝛ mihi ī fine?
Placare obſecro ⁊ miſerere mei: ⁊ ñ auer
tas faciē tuā a me: q̄ ꝓ me redimēdo non
auertiſti faciē tuā ab īcrepātibꝫ ⁊ ꝯſpuen
tibꝫ in te. Fateoꝛ qꝛ peccaui: ⁊ ꝯſcia mea
meret̄ dānatōeꝫ. et penitētia nō ſuffic̄ ad
ſatiſfactiōeꝫ. ſꝫ certū ē q̄ miſicoꝛdia tua
ſupat oēm offenſiōeꝫ. Noli q̄ſo piiſſime
dñe ſcribere aduerſū me amaritudieſ me
as: vt ītres in iudiciū cū ſeruo tuo: ſꝫ ſm
multitudinē miſationū tuaꝝ dele iniq̄ta
tē meā. Ue mihi miſero cū venerit dies
iudicij: et apti fuerit libri ꝯſciaꝝ: cū dice
tur de me. Ecce hō ⁊ opa eꝰ. Quid faciā
tūc dñe deꝰ meꝰ: cū celi reuelabūt iniq̄ta
tē meā: ⁊ aduerſū me terra ꝯſurget. Ecce
nihil r̄ndere potero: ſed demiſſo capite ꝑ
ꝯfuſiōe coꝛam te ſtabo trepidꝰ ⁊ ꝯfuſus
Heu me miſeꝝ q̄d dicā? clamabo ad te
dñe deꝰ meꝰ. Quare taceſ ꝯſumoꝛ. Uerū
tamē ſi locutꝰ fuero nō q̄eſcet doloꝛ meꝰ.
et ſi tacuero amariſſima amaritudie cru

cioꝛ interiꝰ. Plāge aīa mea ſic̄ vidua ſup
virū pubertatꝭ tue. vlula miſera ⁊ ploꝛa:
qm̄ dimiſit te ſpōſuſ tuꝰ. id ē chriſtꝰ. Ira
oīpotētis ne irruas ſup me. qꝛ nūq̄ꝫ capi
poſſes ī me. Certe nō ē ī toto me qd̄ poſ/
ſet tolerare te. Miſerere ne deſperē: ſꝫ de
ſperādo reſpirem. Et ſi ego ꝯmiſi vn̄ me
dānare potes: tu nō amiſiſti vnd̄ ſaluare
ſoles. Tu dñe nō vis moꝛtē pctōꝝ: ſꝫ ꝯ le
tarꝭ ī ꝑditōe moꝛiētiū: īmo vt moꝛtui vi
uerēt tu moꝛtuꝰ es: ⁊ moꝛs tua pctōꝛum
moꝛtē occidit. Et ſi ipi te moꝛiēte vixe/
rūt. obſecro dñe vt ego te viuēte nō moꝛ/
riar. Mitte manū tuā d̄ alto ⁊ libera me
de manu inimicoꝝ meoꝝ: ne ſupgaude/
ant mihi ⁊ dicāt deuoꝛabimꝰ eūꝫ. Quis
vnq̄ꝫ bone ieſu de tua mīa diffidat. q̄ cū
inimici tui eēmꝰ redemiſti nos ī ſanguīe
tuo ⁊ recōciliaſti nos deo? Ecce ſub tue
miſicoꝛdie vmbra ꝓtectꝰ ad thronū gl̄ie
veniā poſtulās: curro clamās ⁊ pulſans
donec miſereaꝛ mihi. Si eni ad veniaꝫ
nos vocaſti veniā nō q̄rētes: q̄nto magiſ
veniā impetrabimꝰ poſtulātes. Ne me/
mineꝛ dulciſſime ieſu tue iuſticie aduer
ſus pctōrē tuū. ſꝫ eſto mēoꝛ benignitatiſ
tue aduerſus creaturā tuā. Ne memineꝛ
ire aduerſus reū: ſed memoꝛ eſto miſera/
tōis tue aduerſus miſeꝝ. Obliuiſcere ſu
pbū ꝓuocātē: ⁊ r̄ſpice miſeꝝ inuocātem.
Quid eī ē ieſus niſi ſaluatoꝛ? Ergo ieſu
ꝑ temetipm̄ exurge ī adiutoꝛiū mihi. et
dic aīe mee. ſalꝰ tua ego ſū. Mltū dñe de
tua bōitate ꝓſumo: qm̄ tu ipe doces pete
re q̄rere ⁊ pulſare: ⁊ iō tua oꝛōe admoni/
tꝰ petō q̄ro ⁊ pulſo. Et tu dñe q̄ iubeſ pe
tere: fac accipe. ꝯſulꝭ q̄rere da ⁊ inēire. do
ces pulſare api pulſāti: ⁊ ꝯfirma me ifir/
mū. r̄ſtaura me ꝑditū. ſuſcita me moꝛtuū
⁊ oēs ſēſuſ meos: cogitatꝰ ⁊ actꝰ dirigere
⁊ gubnare digneꝛ ī bn̄placito tuo. vt de
ceto tibi ſuiā: tibi viuā. tibiq̄ꝫ me tradā.
Scio dñe mi qꝛ ex h̄ qd̄ me feciſti d̄beo
tibi meipꝫ. ⁊ qꝛ me r̄demiſti: ⁊ ꝓ me hō fa
ctꝰ es: d̄berē tibi plꝰ q̄ꝫ me ſi hr̄em: q̄nto
tu maioꝛ es ꝓ q̄ d̄diſti teipꝫ. Ecce nͨ plꝰ
habeo. nͨ qd̄ habeo dare tibi poſſū ſine
te: ſꝫ accipe me tu: ⁊ trahe me ad te. vt tu
us ſim imitatōe ⁊ dilectōe. ſicut tuꝰ ſum.

ꝯditōe ⁊ creatōe. Qui viuis ⁊ regnas in
ſecula. Orō vtil' Ca. XXXIX

Domine deus

omp̄s: q̇ es trin⁹ ⁊ vn⁹ q̇ es ſꝑ
in oībꝫ: ⁊ eras añ oīa ⁊ eris ſꝑ
ĩn oībꝫ de⁹ bñdict⁹ i ſecl'a. tibi ꝯmēdo ho
die ⁊ oī tp̄e aīaꝫ meā. corp⁹ meū. viſū. au
ditū. guſtū. odoratū ⁊ tactū. oēs cogitati
ones meas. affectōes. locutōes. actōneſ.
oīa exteriora ⁊ iteriora. ſenſū ⁊ itellectū.
memoriā meā. fidē ⁊ credulitatē meā: ⁊ ꝑ
ſeuerātiā meā: ī man⁹ potētie tue: vt cu/
ſtodias ea diebꝫ et noctibꝫ: horis atq; mo
mētis. Exaudi me trinitas ſctā ⁊ ꝯſerua
me ab oī malo: ab oī ſcādalo ⁊ ab oī mor
tali pctō: ab oībꝫ īſidĳs ⁊ īfeſtatōnibꝫ de
monū: ⁊ inimicoꝝ viſibiliū ⁊ iuiſibiliū:
ꝑ orōes pr̄iarchaꝝ: ꝑ merita ꝓphetaꝝ: ꝑ
ſuffragia apl'oꝝ: ꝑ ꝯſtanciā martyꝝ. ꝑ fi/
dē ꝯfeſſoꝝ. ꝑ caſtitatē ꝟginū: ⁊ ꝑ itercessi
onē oīm ſctōꝝ q̇ tibi placuerūt ab initio
mūdi. Expelle a me iactātiā mētꝭ: ⁊ auge
ꝯpūctōeꝫ cordis. minue ſupbiā meā: ⁊ ꝑ
fice in me hūilitatē verā: ſuſcita ī me fle/
tū. mollifica cor meū duꝝ ⁊ lapideū: libe
ra me dñe ⁊ aīaꝫ meā ab oībꝫ inſidĳs ini/
mici: ⁊ ꝯſua me ī tua volūtate. Doce me
dñe volūtatē tuā facere qꝛ de⁹ me⁹ es tu.
Da mihi dñe ſenſū pſectū ⁊ itellectū vt
ſuſcipe valeā ꝓfundā benignitatē tuām:
Illō da mihi petere qō te audire delectꝫ
⁊ mihi expediat. Da mihi lachrymas ex
toto affectu q̄ pctōꝝ meoꝝ poſſint diſſol
uere vincl'a. Audi dñs me⁹ et de⁹ meus:
Audi lumē ocl'oꝝ meoꝝ. Audi q̄ peto: ⁊
da vt qō peto exaudias. Si deſpicꝭ ꝑeo:
ſi reſpicꝭ viuo Si iuſticiā meā reqrꝭ mor
tu⁹ ſeteo. ſi cū mīīcordia reſpexerꝭ feten
tē reſuſcitas dō ſepulcro. Qō odiſī me lō
ge faca me: ⁊ caſtitatꝭ ac ꝯtinētie ſpm̄ in/
ſere ī me: vt qōcūq; petiero ī ipa petitōe
te nō offendā. Tolle a me qō nocꝫ: ⁊ p̄be
qō iuuet. Preſta mihi dñe medicinā vñ
mea poſſint curari vulnera. Da mihi do
mine timorē tuū. cordis ꝯpūctōeꝫ. mētis
hūilitatē: ⁊ ꝯſciaꝫ purā. Preſta mihi do
mine vt firmā ſꝑ tenere valeā charitatē.
⁊ mala mea nō obliuiſcar. aliena nō reqrā

Parce aīe mee. parce mal' meis: ꝑce pec/
catis meis: parce criminibꝫ meis. Viſita
me īfirmum: cura me egꝝ. ſana me lāguē
tē: ⁊ ſuſcita me mortuū. Da mihi dñe cor
qō te timeat. mētē q̄ te diligat. ſenſū q̇ te
intelligat. aures q̄ te audiāt. ocl'os q̇ te vi
deāt. Miſerere mei de⁹ miſerere mei ⁊ re
ſpice me de ſede ſctā maieſtatꝭ tue: ⁊ tene
bras cordis mei radio ſplēdoris tui illu
mina. Da mihi dñe diſcretōeꝫ diſcernēdi
inī bonū ⁊ malū: ⁊ ꝯcede vt ſenſū habeā
ꝑuigilē. Peto a te dñe remiſſiōeꝫ oīꝫ pec
catoꝝ meoꝝ: ꝑ quā mihi fiat ꝓpiciatio ī
tp̄e neceſſitatꝭ ⁊ anguſtie mee. Sctā et ī/
maculata ꝟgo dei genitrix maria ⁊ ma/
ter dñi nr̄i ieſu chriſti interuēire ꝓ me di
gneris apō illū cui⁹ meruiſti effici tēplū.
Sctē michael: ſctē gabriel. ſctē raphael:
Scti chori āgeloꝝ atq; archāgeloꝝ. pa
triarchaꝝ atq; ꝓphetaꝝ: apl'oꝝ: euāgeli
ſtaꝝ: martyꝝ: ꝯfeſſorū. ſacerdotū: leuita/
rū: mōachoꝝ. ꝟginū: oīmq; iuſtoꝝ: ꝑ illū
q̇ vos elegit: ⁊ dō cui⁹ ꝯtēplatōe gaudetꝭ:
vos rogare p̄ſumo: vt ꝓ me culpabili ipi
deo ſupplicare dignemi. q̄tin⁹ de faucibꝫ
diaboli: ⁊ dō morte ꝑpetua merear libari.
Largiri mihi dignerꝭ dñe ꝑpetuā vitaꝫ
ſm̄ clemētiā ac benigniſſimā mīaꝫ tuam
Da dñe ieſu chriſte ſacerdotibꝫ ꝯcordiā:
regibꝫ ⁊ p̄ncipibꝫ iuſte iudicātibꝫ trāqlli
tatē ⁊ pacē. Oro dñe ꝓ vniuerſa ſctā ec/
cleſia catholica: ꝓ virꝭ ⁊ femīs. ꝓ religio
ſis ⁊ ſecl'aribꝫ. ꝓ oībꝫ rectoribꝫ chriſtiano
rū: cūctiſq; ī te credētibꝫ: q̇ ꝓ tuo amore
ſctō laborāt: vt pſeuerātiā boni opīſ ob
tineāt. Preſta dñe rex etne ꝟginibꝫ caſti/
tatē: deo dicatꝭ ꝯtinētiā: ꝯiugatꝭ ſctimo/
niā: penitētibꝫ idulgētiā: viduiſ ⁊ orpha
nis ſuſtētatōeꝫ. paupibꝫ ꝓtectōeꝫ: ꝑegri/
nātibꝫ reditū. lugētibꝫ ꝯſolatōeꝫ: defun/
ctis fidelibꝫ requiē ſempitnā: nauigātibꝫ
ī portū vēire ſalutꝭ: optimis vt ī bonita
te ſꝑ ꝯſiſtāt. bonis ⁊ mediocribꝫ vt melio
res fiāt. praue agētibꝫ ⁊ delinqntibꝫ vt e/
go miſer ſū vt cito ſe corrigāt. O dulciſ/
ſime ⁊ mīīcordiſſime dñe ieſu chriſte fi
li dei viui redēptor mūdi inter oēs et ꝑ
oīa me miſeꝝ peccatorē ꝯfiteor. ſꝫ tu cle/
mētiſſime pr̄ ⁊ ſūme q̇ oīm miſereris. nō

me patiarꝭ a tua miſicordia fieri alienū.
Et tu dn̄e rex regū q̄ īducias viuēdi p̄/
ſtas: corrigēdi mihi deuotōēꝫ tribue. ex/
cita ī me mētē q̄ te req̄rat: te ꝯſideret: ⁊ te
q̇ es vbiqꝫ totꝰ trinꝰ ⁊ vnꝰ ſꝑ p̄ oībꝫ amet:
te timeat: tuā qꝫ volūtatem faciat. Preci
pue ḡ dn̄e ſctē pr̄ deꝑcor q̇ es bn̄dictꝰ et
gl'ioſus p oīa ſecl'a: vt oēs q̇ mei mēoriā
faciūt ī ſuis orōībꝫ: ⁊ q̇ īdigniſ orōībꝫ me
is ſe ꝯmēdauerīt: ⁊ q̇ mihi aliqđ charita/
tis officiū ⁊ pietatꝭ ſtudiū īpenderūt: ſeu
⁊ illos q̇ ꝯſāguītate ac ꝯgnatiōīs affectu
ſūt mihi ꝓpinq̇. tā ⁊ illos q̇ nūc ꝯſiſtūt ī
corꝑe: qꝫ ⁊ illos q̇ regūt̄ funere: miſicor/
dit̄ gubnare digneꝛꝭ ne ꝑeant. Oībꝫ etiaꝫ
chriſtianis viuis adiutoriū p̄ſtare digne
ris: ⁊ defūctꝭ fidelibꝫ abſolutōēꝫ ⁊ req̄em
ſempit'nā ꝑ et'na ſecl'a. Nec nō ⁊ illō ma
gnopeꝛe ſupplico dn̄e q̇ es alpha ⁊ o: vt cū
extrēa dies mea finiſqꝫ vite mee aduene
rit tu mihi ſis miſicorſ iudex ꝯ̄ malignū
accuſatorē diabolū. ⁊ ſis mihi ꝑpetuus
defenſor aduerſus īſidias hoſtiſ antiq̇: ⁊
in ſocietatē angeloꝝ oīm qꝫ ſcōꝝ in ſcō
ꝑadiſo tuo me ꝑſeuerare facias. q̇ es bn̄/
dictus in ſecl'a ſeculoꝝ Amē.

Oratio deuota de recordatōe paſſiōiſ
chriſti Capitulū XL

Domīe ieſu chri
ſte: redēptor mea. miſcōia mea. ſa
lꝰ mea. te laudo tibi ḡras ago. qꝫ
uis valde īpares tuis bn̄ficijs. qꝫuiſ mlt
tū exptes deuotōis: qꝫuis macras a deſi
derata pīguedīe dulciſſimi tui affectꝰ. tn̄
q̄leſcūqꝫ ḡras: nō q̄les ſcio me debere. ſꝫ
ſic p̄t conari tibi ꝑſoluit aīa mea. Spes
cordis mei: v'tꝰ aīe mee: ꝯpleat tua potē/
tiſſima dignitas qđ conat̄ mea tepidiſſi
ma ībecillitas: vita mea: tu finis intētōiſ
mee. Et ſi nōdū merui tātū q̄ntū debitor
ſū amare: vtiqꝫ ſaltē ꝯſidero te amare q̄n/
tū debeo. Illumīatio mea tu vides ꝯſci
entiā meā. qꝛ dn̄e an̄ te ē oē deſideriū me
um. ⁊ tu donas ſi q̇d bn̄ vult ꝯſcīa mea:
Si bonū ē dn̄e qđ īſpiraſ. imo qꝛ bonū
eſt vt te veliſ amare: da qđ me facis velle:
Da vt qꝫtū iubes tātū te merear amare:
laudeſ ⁊ ḡraſ effero ne ſit mihi donū tuū
īfructuoſū: qđ tua ſpōtanea ꝯdiſti volū/
tate. ꝑfice qđ īcepiſti: ⁊ dona qđ me beni
gne ꝑueniēdo immeritū ꝯſiderare feciſti
Cōuerte benigniſſime meū torporē ī fer
uētiſſimū tui amorē Ad ħ clemētiſſime tē
dit hec orō mea: hec mēoria ⁊ meditatio
bn̄ficioꝝ tuoꝝ. vt accēdas ī me tuū amo
rē. Tua me dn̄e bōitas creauit. tua mi
creatū ab origīali pctō mūdauit. tua pa
tiētia pꝰ illā emūdatōēꝫ baptiſmi ī aliꝗ
pctōꝝ ſordibꝫ īuolutū. hacteuꝰ tolerauit
nutriuit ⁊ expectauit. Expectas tu bōe
dn̄e correctōēꝫ: expectat aīa mea ad peni
tēdū. ad bn̄ viuēdū: tue ḡre īſpiratōne:
Deꝰ meꝰ: creator meꝰ. tolerator ⁊ nutrit
meꝰ. te ſitio: te eſurio. te ꝯſidero: ad te ſu/
ſpiro ⁊ ꝯcupiſco. ⁊ ſic pupillꝰ benigniſſi
mi p̄ris orbatꝰ p̄n̄tia: flēs ⁊ eiulās īceſſā
ter eꝰ dilectā faciē toto corde āplectit̄. ſic
ego nō qꝫtū ꝯbeo: ſꝫ qꝫtū q̄o mēor paſſio
niſ tue. mēor alapaꝝ tuaꝝ. mēor flagello
rū. mēor vulneꝝ tuoꝝ. mēor q̄lit̄ ꝑ me oc
ciſus es. q̄lit̄ ꝯditꝰ. q̄lit̄ ſepultꝰ. ſil't mēor
tue gl'ioſe r̄ſurrectōis ⁊ admirabil' aſcēſi
onis. Hec īdubitata fide teneo: exilij mi
ſerūnas ꝯfleo: ſpero tui aduētꝰ ſolā ꝯſola
tōēꝫ. ardent̄ ꝯſidero tui vultꝰ gl'ioſā ꝯtē
platōēꝫ. Heu mihi qꝛ videre ñ potui dn̄ꝫ
āgeloꝝ hūiliatū ad ꝯuerſatōēꝫ hoīm vt
hoīes exaltarꝫ ad ꝯuerſatōēꝫ āgeloꝝ: cū
deꝰ offēſꝰ moriebat̄ vt pctōr viuerꝫ Heu
q̇ tā admirabili: tā īextimabili pietati ꝑ/
ſēs obſtupeſcere ñ merui Cur o aīa mea
te p̄ſenti nō trāſfigit gladiꝰ doloris acutiſ/
ſimi: cū ferreū poſſes vl'uerari lācea latꝰ
tui ſaluatorꝭ: cū videre neq̄res violari cla
uis pedes ⁊ manꝰ tui plaſmatorꝭ. cū hor
rore effūdi ſanguinē tui r̄dēptorꝭ. cur nō
es inebriata lachrymaꝝ amaritudīe cū ille
potaret̄ amaritudīe fell'. Cur ñ es ꝯpaſſa
caſtiſſime v'gī: digniſſime mr̄i eiꝰ. digniſ
ſime dn̄e tue. Dn̄a mea miſicordiſſima
q̄s fōtes dicā erupiſſe de tuis pudiciſſi/
mis ocul': cū attēderes vnicū filiū tuū ī/
nocētē corā te ligari: flagellari ⁊ mactari.
Quos fletꝰ credā ꝑfudiſſe pꝗſſimū tuuꝫ
vultum: cum ſuſpiceres eundē filiū tuū
deū ⁊ dn̄m tuū in cruce ſine culpa extēdi
⁊ carnē ꝯ carne tua ab impijs crudeliter

deſecari. Quibꝫ ſingultibꝫ extimabo pu
riſſimũ pectꝰ tuũ vexatũ eẽ cũ tu audireſ
Mlier ecce filiꝰ tuꝰ. ⁊ diſcipulꝰ. ecce mr̃
tua? Cũ accipes diſcipulũ ꝓ mgr̃o: ſuũ
ꝑ dño. Utinã cũ felice ioſeph dñm meũ
de cruce depoſuiſſem: aromatibꝫ ꝯdidiſ-
ſem. i ſepulchro collocaſſem: vt ſaltẽ ꝓſe-
cutꝰ vl ꝯſecutꝰ eſſẽ: vt tãto funeri ñ deſu
iſſet aliqd mei obſequij. Utinã cũ beatiſ
mlieribꝫ coruſca viſiõe ãgeloꝝ eẽm terri
tus: ⁊ audiſſem nũciũ dñice reſurrectõiſ.
nũciũ mee ꝯſolatõiſ: nũciũ tã expectatũ.
nũciũ tã deſideratũ. Utinã inqꝫ audiſſeꝫ
ex ore ãgeli. Nolite timere vos: ieſũ q̃ri-
tis crucifixũ. Surrexit: nõ ẽ hic. Beni-
gniſſime: ſuauiſſime: ſereniſſime qñ r̃ſtau
rabis mihi? q: nõ vidi illã btẽ tue carnis
incorruptõneꝫ. q: nõ fui deoſculatꝰ loca
vulneꝝ. fixurã clauoꝝ. q: nõ reſperſi la-
chrymis gaudij cicatrices corꝑis veri.
Admirabil: ieſtiabil: incõꝑabil: qñ ꝯſo-
laberis ⁊ ꝯpeſces me a dolore meo. Nõ ei
capit i me dolor meꝰ q̃diu ꝑegrinꝰ ſũ a
dño meo. Heu mihi dñe: heu aie mee: re
ceſſiſti ꝯſolator aie mee: nc vale dixiſti.
Ingrediẽs vias tuas bñdixiſti tuis nec
affui. Eleuatis maibꝫ a nube ſuſceptꝰ es i
celũ nc vidi. Angeli ꝓmiſer̃t te redituꝝ:
nec audiui Quid dicã? qd faciã? q̃ vadã?
Ubi eũ q̃rã? vl qñ iueniã? Quẽ rogabo?
Quiſ nũciabit dilecto q: amore lãgueo?
Defecit gaudiũ cordis mei. Uerſus ẽ i lu
ctũ riſuſ meꝰ. Defecit caro mea ⁊ cor meũ:
deꝰ cordiſ mei ⁊ ꝑs mea deꝰ i etnũ. Renu
it ꝯſolari aia mea niſi de te dulcedo mea.
Quid ei mihi ẽ i celo: ⁊ a te qd volui ſuꝑ
terrã? Te volo: te ſpero: te q̃ro. tibi dixit
cor meũ: q̃ſiui vultũ tuũ: vultũ tuũ dñe
req̃rã. ne auertas faciẽ tuã a me. Amator
hoim benigniſſime. tibi derelictꝰ ẽ pauꝑ:
orphano tu eris adiutor. Mi aduocate
tutiſſime: miſerere mei orphani derelicti.
pupillꝰ factus ſũ abſqꝫ pr̃e: aia mea q̃ſi vi
dua. Reſpice orbitatis et viduitatis mee la
chrymas q̃s tibi offero donec i̇deaſ: eya
iã dñe eya. Appare mihi ⁊ cõſolatꝰ ero.
Exhibe p̃ſentiã tuã: ⁊ ꝯſecutꝰ ero deſi-
deriũ meũ. Reuela gl'iaꝫ tuã ⁊ erit ꝑfectũ
gaudiũ meũ. Sitiuit i te aia mea. q̃ml

tiplicit tibi ⁊ caro mea. Sitiuit aĩa mea
ad deũ fontẽ viuũ: qñ veniã ⁊ apparebo
ãn faciẽ dñi qñ vẽies ꝯſolator meꝰ. Quẽ
expectabo: o ſi qñ videbo gaudiũ meum
qd deſidero. O ſi ſatiabor cũ apparuerit
gl'ia mea quã eſurio. O ſi inebriabor ab
vbertate domꝰ tue ad quã ſuſpiro. Si
ꝑotabis me torrẽte voluptatis tue quẽ ſi-
tio. Sint mihi dñe interi lachryme mee
paneſ die ac nocte: donec dicat mihi: Ec
ce deꝰ tuꝰ. donec audiat aĩa mea. Ecce
ſpõſus tuꝰ. Paſce iterũ me ſingultibu
meis: r̃focilla me doloribꝫ meiſ. vẽiet for
taſſe redemptor meꝰ quia bonꝰ ẽ: nec tar
dabit quia piꝰ eſt. Ipi gloria in ſecula ſe
culoꝝ Amen.

Finis meditationũ beati Auguſti
ni epiſcopi hypponẽſis

Oratio manaſſes regis iuda cũ captꝰ
teneret in babilone. ij. Paral. xxxvi.

Dñe deꝰ oĩpotẽs patꝝ nr̃oruꝫ
abraã yſaac ⁊ iacob ⁊ ſemini eo-
rũ iuſto: q fecisti celũ ⁊ terrã cuꝫ
omni ornatu eoꝝ. q ſignaſti mare p̃cepti
tui vbo. q ꝯcluſiſti abyſſũ ⁊ ſigſti terribi
li ⁊ laudabili noi tuo. quẽ oẽs pauent et
tremũt a vultu vtutis tue. Inſuſtẽtabiliſ
ira ſuꝑ pctõres ꝯminatõiſ tue. imẽſa vo
⁊ inueſtigabil mĩa ꝓmiſſiõis tue. qm̃ tu eſ
dñs altiſſimꝰ ſuꝑ oẽꝫ trã. lõganimiſ ⁊ ml
tũ miſericors ⁊ patiẽs ſuꝑ maliciaſ hoim.
Tu aũt dñe ſcdm bõitatẽ tuã ꝓmiſiſti pe-
nitẽtiã r̃miſſiõis pctõꝝ. Et tu deꝰ iuſto
rũ nõ poſuiſti pnĩaꝫ iuſtis abraã yſaac et
iacob his q nõ peccauer̃t. Qm̃ peccaui
ſuꝑ numeꝝ arene maris: ⁊ mltiplicate ſũt
iniq̃tates mee. Incuruatꝰ ſũ mlto vincu-
lo ferri: ⁊ nõ ẽ r̃ſpiratio mihi. q: excitaui
iracũdiã tuã. ⁊ malũ corã te feci: ſtatuenſ
abomiatões: ⁊ mltiplicãs offenſiões Et
nũc flecto genua cordis mei: p̃cãſ a te bo
nitatẽ. Dñe peccaui: dñe peccaui: domĩe
peccaui. iniq̃tatẽ meã agñſco. pero rogãſ te
dñe r̃mitte mihi r̃mitte mihi: ne ſil ꝑdaſ
me cũ iniq̃tatibꝫ meiſ: neqꝫ i etnũ r̃ſerues
mala mihi. q: idignũ ſaluab me ꝓpt ma-
gnã mĩaꝫ tuã. Et laudabo te ſꝑ oibꝫ die
bꝰ vite mee: qm̃ te laudat oĩſ vtꝰ celoꝝ ſꝑ:
⁊ tibi eſt gl'ia in ſecl'a ſeculoꝝ Amẽ

Incipit Diui Augustini hypponēsis
epi Soliloquiorum aīe ad deū.

De ineffabili dulcedīe dei Cap. I.

Cognoscam te dñe cognitor meꝰ. cognoscam te virtus anīe mee. Ostēde te mihi ꝯsolator meꝰ. videā te lumē oculorū meorum. Ueni gaudiū spūs mei. videā te leticia cordis mei. Diligā te vita anīe mee. Appare mihi delectatio mea mag. solaciū meū dulce: dñe deꝰ meꝰ. vita mea et glīa tota aīe mee. Inueniā te desideriū cordis mei: teneā te amor aīe mee. Amplectar te spōse celestis. Exultatio mea sūma intꝰ et extra. possideā te btitudo sempiterna: possideā te in medio cordis mei: vita btā: dulcedo sūma aīe mee. Diligā te domine fortitudo mea. dñs firmamētū meum et refugiū meū: et libator meꝰ. Amem te deꝰ meꝰ adiutor meꝰ: turris fortitudīs mihi: et spes mea dulcis in omi tribulatōe mea. Amplectar te bonū sine quo nihil bonū. fruar te optimū sine quo nihil ē optimū. Aperi penetralia auriū mearum: verbū penetraliꝰ omi gladio ancipiti: vt audiā vocē tuā. Intona dñe desup voce grādi et forti. Concutiat mare et plenitudo eiꝰ. ꝯmoueatur terra et oia que in eis sūt. Illustra oculos meos lux incōphēsibilis: fulgura coruscatōes: et dissipa eos: vt nō videāt vanitatē. Flumina multiplica et ꝯturba eos. vt appareāt fontes aquarum: et reuelentur fūdamēta orbis terrarum. Tribue visū lux inuisibilis: qui te videat. Crea nouū olfactū odor vite: qui post te currat in odorē vnguentorum tuorū. Gustū sana qui sapiat et cognoscat et discernat quam magna multitudo dulcedīs tue dñe: quā abscōdisti his qui pleni sunt charitatis tue. Da cor quod te cogitet. animū qui te diligat: mentē qui te recolat: intellectū qui te intelligat. rationē que tibi semp sūmo delectabili fortiter adhereat. Te sapiēter amor sapiēs diligat. O vita cui oia viuūt. vita que das mihi vitā: vita que es mea vita. p quam viuo. sine qua morior. vita p quā resuscitor: sine qua pereo. vita p quā gaudeo: sine qua tribulor: vita vitalis dulcis et amabilis: sp memorialis. Ubi quęso es: vbi te inueniā: vt in me deficiā et in te subsistam? Prope esto in aīo: ppe in corde. ppe in ore: ppe i auribꝰ: ppe in auxilio. qr amore lāgueo: qr sine te morior: qr te recolens suscitor. Odor tuꝰ me recreat. memoria tua me sanat. sed satiabor cū apparuerit glīa tua vita aīe mee. Cōcupiscit et deficit anima mea de memoria tua quū veniā et apparebo tibi leticia mea. Quare faciē tuā auertis gaudiū meū p quod gaudeo? Ubi ē abscōditus pulcer quē desidero? Odorem tuū haurio. viuo et gaudeo. Te aūt non video. vocē tuā audio et reuiuisco. Sed cur faciē tuā abscōdis? forte dicis. Non videbit me hō et viuet. Eya dñe moriar vt te videā. videā vt hic moriar. Nolo viuere: volo mori: dissolui cupio et esse cum christo. Mori dsidero vt videā christū. viuere renuo vt viuam cū christo. O domine iesu accipe spiritū meū. vita mea suscipe aīam meā. Gaudiū meū attrahe cor meū. dulcis cibꝰ meꝰ ꝯmedam te. Caput meū dirige me. Lumē oculorum meorum illumina me. mdos meꝰ tēpera me. Odor meus viuifica me. Verbū dei recrea me. Laus mea letifica aīam serui tui. Intra i eā gaudiū meū vt in te gaudeat. Intra in eam dulcedo sūma vt dulcia sapiat. Lumen eternū illustra sup eā vt te intelligat ꝯgnoscat et diligat. Ob hoc enim nō te diligit dñe: si nō diligit: qr nō te ꝯgnoscit. et te nō nō cognoscit qr nō intelligit. Et idcirco nō intelligit: qr lumē tuū nō ꝯphēdit: et lux in tenebris lucet et tenebre eā nō ꝯphēderūt. O lux mētis: o lucēs veritas: o vera claritas que illumīas oēm hoiem veniētē i hūc mūdū. Ueniētē quidē sz nō diligētē. qr qui diligit mundū inimicꝰ dei cōstituitur. Expelle tenebras de sup faciē abyssi mentis mee vt videat te intelligēdo: vt cognoscat te ꝯphēdendo: vt diligat te cognoscēdo. Quisquis enī cognoscit te diligit te: sed obliuiscitur. amat te plus quam se. relinquit se et venit ad te: vt gaudeat de te. Hinc est ergo dñe qr nō tm diligo quantum debeo. qr nō plene cognosco te. Sed qr parum cognosco parum diligo. Et qr parum.

diligo paꝝ ī te gaudeo.ſꝫ a te ꝟo gaudió
īteriori ꝑ exteriora recedēs:dū te ſolo ca
reo adulterinas amicicias ī bis extiori/
bꝰ q̄ro. Et ſic miſer ego cor meū qđ tibi
ſoli debui toto amore totoqꝫ affectu im/
pēdere:vanis dedi.⁊ iō vanꝰ effectꝰ ſum
dū vanitatē dilexi. Hinc etiā eſt dñe ꝙ ī
te nō gaudeo nec tibi nō adhereo: qꝛ ego
in exterioribꝫ:tu ī īterioribꝫ:ego in tꝑali/
bus:tu ī ſpūalibꝫ.ego in trāſitorijs anio
diffundor:cogitatōe ꝟſor: locutōe impli
cor.⁊ tu dñe ī etnis habitas ⁊ etnitas eſ:
tu in celo:ego ī terra.tu diligſ alta:ego ī/
fima.tu celeſtia:ego terreſtria. Et qñ po
terūt hec ɔtraria ɔuenire?

De miſeria ⁊ fragilitate hoīs Ca. II

m Iſer ego qñ
poterit obliq̄tas mea tue re/
ctitudini adeq̄ri? Tu dñe di/
ligis ſolitudinē:ego multitudinē. tu ſilē
tiū:ego clamorē.tu veritatē:ego vanita/
tē.tu mundiciā:ego īmundiciaꝫ ſequor.
Quid plura dñe? Tu ꝟo bonꝰ:ego ma/
lꝰ.tu piꝰ ego impiꝰ.tu ſanctꝰ ego miſer.
tu iuſtꝰ ego iniuſtꝰ.tu lux ego cecꝰ.tu vi
ta ego mortuꝰ.tu medicina ego eger.tu
gaudiū ego triſticia.tu ſūma ꝟitas ego
vniuerſa vanitas:vt oīs homo viuens.
Heu q̇d igiť o creator dicā? audi o crea/
tor. Creatura tua ſum:iā perij:creatura
tua ſum iā morior. Factura tua ſū:iā ad
nihilū redigor. Plaſma tuū ſum. Manꝰ
tue dñe fecerūt me et plaſmauerunt me.
manꝰ inquā ille q̄ affixe clauis ſūt ꝓ me.
Opus manuuꝫ tuaꝝ dñe ne deſpicias.
Vulnera manuuꝫ tuaꝝ p̄cor vt aſpiciaſ.
Ecce ī manibꝫ tuiſ dñe deꝰ deſcꝑſiſti me:
lege ipam ſcripturā ⁊ ſalua me. En ad te
ſuſpiro creatť tua. Creator eſ ꝟerea me.
En ad te clamo factura tua:vita es viui
fica me. En ad te reſpicio tuuꝫ plaſma:
plaſmator eſ r̄ſtaura me. Parce mihi do
mine nihil eni ſūt dies mei. Quid ē ho/
mo vt poſſit alloq̇ deū factorē ſuū. Par/
ce mihi colloq̄nti tibi Ignoſce ſeruo tuo
q̇ p̄ſumit loq̇ tanto dño. Legē nō hꝫ ne/
ceſſitas. Dolor me compellit dicere:cala
mitas quam patior cogit me exclamare

Egrotꝰ ſum ad medicū clamo.cecꝰ ſum
ad lucē ꝓpero. Mortuꝰ ſum ad vitā ſu/
ſpiro. Tu es medicꝰ:tu lux:tu vita ieſu
nazarene. Miſerere mei fili dauid. miſe
rere mei fons miſcdie. Audi q̇ ad te cla/
mat infirmū. Lux q̄ trāſiſ expecta cecū.
p̄be ei manū vt ad te vēiat ⁊ in lumīe tuo
videat lumē. Vita viuēs reuoca mortu
um. Quid ſum ego q̇ loq̄r tecū? Ve mi/
hi dñe.parce mihi dñe:ego cadauer pu/
tridū.eſca ꝟmiū:vas fetidū:cibꝫ ignium
Quid ſū ego q̇ loquor tecū? Ve mihi do
mīe:parce mihi dñe. Infelix ego hō: hō
inq̄ꝫ natꝰ de mľiere breui viuēs tꝑe reple
tus mľtis miſerijs.hō inqꝫ vanitati ſiľiſ
factus:ɔꝑatus iumētis inſipiētibꝫ.⁊ iam
ſiľis factus illis. Quid iteꝝ ego? abyſſus
tenebroſa.terra miſera.filiꝰ ire.vas aptū
ī ɔtūeliā.genitꝰ ꝑ inmūdiciā:viuēs ī mi
ſeria.morituꝰ ī anguſtia. Heu miſer q̇d
ſum? heu q̇d futurꝰ ſū? vaſ ſterq̇linij:con
cha putredīs:plenꝰ fetore ⁊ horrore. ce/
cus.pauꝑ.nudꝰ.pľimis neceſſitatibꝫ ſb
ditus.⁊ ignorās introitū ⁊ exitū meū:mi
ſer ⁊ mortaľ:cuiꝰ dies ſicut vmbra p̄tere
unt.cuiꝰ vita ſic̄ vmbra lunatica euane/
ſcit.ſic̄ flos in arbore creſcit ⁊ ſtatiꝫ mar/
ceſcit:nūc floret ⁊ ſtatim aret. Vita inq̄ꝫ
mea vita fragiľ:vita caduca.vita q̄ quan
to magis creſcit tāto magis decreſcit.q̄n
to magis ꝓcedit tāto magis ad mortem
accedit. Vita fallax ⁊ vmbratica:plēa la
queis mortis. Nūc gaudeo:ſtatī triſtor.
nūc vigeo:iā infirmor.nūc viuo:ſtati mo
rior. Nunc felix appareo ſꝑ miſer.nūc ri/
deo iā fleo.ſicqꝫ oīa mutabilitati ſbiacēt:
vt nihil vna hora in vno ſtatu ꝑmaneat.
Hinc timor:hīc tremor.hinc fameſ. hīc
ſitis.hinc calor.hinc frigꝰ.hinc lāguor:
inde dolor exuberat. Subſequiť his im
portuna mors q̄ mille modis q̄tidie mi/
ſeros homīes inopinate rapit. Hunc ue
cat febribꝫ:illū opprimit doloribꝫ.hūc cō
ſumit fames:illū ſitis extinguit:hūc ſuf/
focat aq̇s:illū interimit laq̄o. Illū ꝑimit
flāmis:aliū dētibꝫ beſtiaꝝ ferociū vorat.
Hūc trucidat ferro:illū veneno corrum
pit.alteꝝ tantū repētino terrore miſeraꝫ
vitā finire ɔpellit. Et ſuꝑ hᶜ oīa magna

miſeria:cū nihil ſit certiꝰ morte:ignorat hō finē ſuū. Et cū ſtare putat colliditur ⁊ perit ſpes eiꝰ. Neſcit enī hō qñ vel vbi vł quō moriat̃. ⁊ tñ certū eſt ꝙ euȝ mori oporteat. Ecce dñe ꝗ̃ magna miſeria hoīſ in q̄ ſum:nec timeo. ꝗ̃ grandis calamitas quā patioꝛ:nec doleo:⁊ ad te non clamo. Clamabo o dñe anteꝗ̃ tranſeā: ſi foꝛte nō trāſeam ſȝ in te maneā. Dicā ḡ dicā miſeriā meā: ꝯfitear nec erubeſcā ante te vilitatē meā. Adiuua me fortitudo mea ꝑ quā ſubleuoꝛ. Succurre virtꝰ ꝑ quaȝ ſuſtentoꝛ. Ueni lux ꝑ quā video:appare glīa ꝑ quā gaudeo. Appare vita in qua viuā o dñe deꝰ meus.

De mirabili lumine dei Ca. III

o

Lux quā vide

bat thobias qñ oculꝭ clauſis docebat filiū ſuū viā vite. Lux quā videbat yſaac interiꝰ qñ caligantibꝫ oculis exteriꝰ filioꝝ futura narrabat. Lux in ꝗ̃ inuiſibilꝭ:cui omnis abyſſus humani cordis eſt viſibilꝭ. Lux quā iacob videbat:qñ ſicut tu intꝰ docebas:filijs exterius ventura ꝑdicebat. Ecce tenebre ſunt ſuꝑ faciē abyſſi mētis mee:tu es lumen. Ecce caligo tenebroſa ſuꝑ aquas cordiſ mei:tu es ꝟitas. O verbū ꝑ qđ facta ſūt oīa:⁊ ſine quo factū eſt nihil. Uerbuȝ qđ es ante oīa:ante qđ nihil. verbū creans oīa:ſine quo oīa nihil. verbū regens oīa:ſine q̄ nō ſunt oīa. verbū qđ dixiſti in principio:fiat lux ⁊ facta ē lux. Dic etiā mihi:fiat lux ⁊ facta ſit lux ⁊ videaȝ lumē. ⁊ cognoſcā q̄cq̄d non eſt lumen. qꝛ ſine te mihi tenebre lumē:⁊ lumē tenebre ponunt̃. Et ſic ſine tua luce nō eſt ꝟitaſ: adeſt erroꝛ. adeſt vanitas. nō eſt diſcretō. adeſt ꝯfuſio. adeſt ignorātia. nō eſt ſcientia:adeſt cecitaſ. nō eſt viſio. adeſt inuiū. nō eſt via. adeſt moꝛs. nō eſt vita.

De moꝛtalitate humane nature Capitulū IIII

e

Ecce domine qꝛ

lux nō eſt:moꝛs eſt. imo nō eſt moꝛs. qꝛ nihil ē moꝛs. Naȝ ꝑ ipſam ad nihilū tēdimꝰ dū nos nihil facere ꝑ pctm̄ nō formidamꝰ. Et iuſte q̄deȝ hoc dñe:nā digna factꝭ recipimꝰ:duȝ ad nihilū deuenimꝰ tanq̄ȝ aq̄ decurrēs. qꝛ ſine te factū eſt nihil:⁊ nos faciēdo nihil facti ſumꝰ nihil. qꝛ ſine te ſumꝰ nihil per quē facta ſunt oīa:ſine quo factū ē nihil. O dñe verbū. o deus ꝟbū:ꝑ qđ facta ſūt oīa:ſine q̄ factū eſt nihil. Ue mihi miſero totiēs obcecato. qꝛ tu lux: ⁊ ego ſine te. Ue mihi miſero totiēs vulnerato:qꝛ tu ſalꝰ ⁊ ego ſine te. Ue mihi miſo totiēſ īfatuato. qꝛ tu eſ ꝟitaſ ⁊ ego ſiñ te. Ue mihi miſo totiēs oberrato. qꝛ tu via ⁊ ego ſine te. Ue mihi miſo totiēs adnihilato. qꝛ tu verbū ꝑ quod facta ſunt oīa:et ego ſine te:ſine quo factū eſt nihil. O dñe ꝟbum. o deus ꝟbū:qui es lux ꝑ quē facta eſt lux. qui es via veritas ⁊ vita. in q̄ nō ſūt tenebre erroꝛ vanitas neq̄ȝ moꝛs. Lux ſine qua tenebre. via ſine qua erroꝛ. veritas ſine qua vanitas. vita ſine qua moꝛſ. Dic verbū domine:fiat lux. vt videā lucem ⁊ vitē tenebras. videam viā ⁊ vitem inuiū. videam veritatē ⁊ vitē vanitateȝ. videā vitā:⁊ vitem moꝛtē. Illuminare domine lux mea:illuminatio mea ⁊ ſalus mea quē timebo. dñs meus quē laudabo. deus meꝰ quē honoꝛabo. pater meuſ quē amabo. ſpōſus meꝰ cui me ſeruabo Illuminare inq̄ȝ illuminare lux huic ceco tuo:q̄ in tenebris ⁊ ī vmbra moꝛtꝭ ſedet. ⁊ dirige pedes eiꝰ in viā pacis ꝑ q̄m īgrediar ī locū tabnaculi admirabilꝭ vſq̄ȝ ad domū dī ī voce exultatōis et ꝯfeſſiōiſ Uera enim confeſſio eſt via per quā ingrediar ad te viā:ꝑ quā egrediar ab inio ⁊ ꝛuertar ad te viā. qꝛ tu es ꝟa via vite.

Quid ſit nihil fieri Cap. V.

c

Onfitear ergo

confitear tibi pater domine celi et terre miſeriā meā:vt me veniꝛe liceat ad miſericoꝛdiā tuā. Miſer q̄ppe factus ſum ⁊ ad nihilū redactus ſuȝ: ⁊ neſciui:qꝛ tu es veritas ⁊ ego nō erā tecū. Uulnerauerūt me iniq̄tates mee ⁊ ñ dolui. qꝛ tu es vita ⁊ ego nō eram tecuȝ. Ad nihilū duxerūt me:qꝛ tu es verbū et ego nō eram tecū ꝑ quē facta ſunt oīa.

ſinequo factū ē nihil: ⁊ ideo ſine te factuſ
ſum nihil. Quia eſt nihil qd̄ ad nihilum
ducit. Omnia per verbū facta ſunt que/
cunq̄ facta ſunt Et q̄lia facta ſunt? Vi/
dit deꝰ cūcta q̄ fecerat ⁊ erāt valde bona
Oīa q̄cūq̄ facta ſunt ꝑ verbū facta ſunt.
et quecūq̄ ꝑ verbū facta ſūt valde bōa
ſunt. Quare bona ſunt? qꝛ oīa ꝑ ꝟbuʒ
facta ſunt. Et ſine ipo factū eſt nihil. qꝛ
nihil bonū ſine ſūmo bono eſt. Sed ma
lū eſt vbi nō eſt bonū: qd̄ vtiq̄ nihil eſt.
qꝛ nihil aliud eſt malū q̄ꝫ priuatio boni.
ſicut nihil aliđ eſt cecitas q̄ꝫ p̄uatio lumi
nis. Malū itaq̄ nihil eſt: qꝛ ſine ꝟbo fa
ctū eſt: ſine q̄ factū eſt nihil. Illud autem
malū ē qd̄ p̄uatꝛ illo bono: ꝑ qd̄ oīa facta
ſunt q̄cunq̄ ſunt. At que nō ſunt ꝑ ipm
facta nō ſunt. ⁊ ideo nihil ſunt. Et iō ma
la ſunt q̄ facta nō ſūt. qꝛ oīa q̄cūq̄ facta
ſunt ꝑ ꝟbū facta ſūt. ⁊ oīa ꝑ ꝟbū bōa fa/
cta ſūt. Cū igitꝛ oīa ꝑ ꝟbū facta ſunt: ma
la ꝑ ipm nō ſunt. Reſtat igitꝛ ꝙ oīa q̄ fa/
cta nō ſunt bona nō ſūt. qꝛ oīa q̄cūq̄ fa/
cta ſūt bona ſunt. ⁊ iō mala ſūt q̄ facta n̄
ſunt: ⁊ iō nihil ſūt. qꝛ ſine ꝟbo factum eſt
nihil. Malū igitꝛ nihil ē. qꝛ factū nō eſt.
Sʒ q̄liter malū eſt ſi factū nō eſt. Qꝛ ma
lū p̄uatio boni eſt ꝑ qd̄ factū bonum eſt
Eſſe ḡ ſine ꝟbo malū eſt: qd̄ eſſe non eſt.
qꝛ ſine ipo nihil ē. Sʒ q̄d ē ſeꝑari a ꝟbo?
Si h̄ q̄ris ſcire: audi q̄d eſt ꝟbū. Verbū
dei dicit. Ego ſū via veritas ⁊ vita. Se
ꝑari ergo a ꝟbo eſt eſſe ſine via: ſine ꝟita
te. ſine vita. ⁊ iō ſine ipo nihil. ⁊ iō malū.
qꝛ ſeꝑatꝛ a ꝟbo ꝑ qd̄ facta ſunt oīa valde
bona. Seꝑari aūt a verbo ꝑ qd̄ oīa facta
ſunt nihil aliđ eſt q̄ꝫ deficere ⁊ a facto trā
ſire in defectū. qꝛ ſine ipo eſt nihil. Quo
tiēs ergo a bono deuias: a ꝟbo te ſeꝑas:
qꝛ ipm eſt bonū. ⁊ iō nihil efficerꝭ. qꝛ ſine
ꝟbo es ſine q̄ factū eſt nihil. Nūc igitꝛ do
mine illumiaſti me lux vt viderē te: vidi
⁊ cognoui me. qꝛ totiēs nihil factꝰ ſum
q̄tiens a te ſeꝑatꝰ ſum. qꝛ bonū qd̄ tu es
oblitus ſū: ⁊ iō malus effectus ſum. Ve
mihi miſero: vt q̄d hoc nō cognoſcebam
qꝛ te deſerēs nihil fiebā? Sʒ q̄d h̄ q̄ro?
ſi nihil erā quo modo ꝯgnoſcere nolebā?
Scimus qꝛ nihil nihil eſt. ⁊ qd̄ nihil eſt
non eſt. ⁊ qd̄ nō eſt bonū nō eſt: qꝛ nihil ē
Si ergo nihil fui cū ſine te fui: q̄ſi nihil
fui. ⁊ velut idolū qd̄ nihil eſt. qd̄ q̄dē au/
res habʒ et nō audit: nares habʒ et non
odorat. oculos habʒ ⁊ nō videt. os habʒ
⁊ nō loquitꝛ. manus habʒ ⁊ nō palpat. pe
des habʒ et nō ambulat. ⁊ omnia liniam̄
ta habet membroꝝ ſine ſenſu coꝝ.

De caſu anime in peccatꝭ Ca. VI.

c Um igitur fui
ſine te nihil fui: ⁊ iō cecꝰ erā: ſur/
dus ⁊ inſenſibilꝭ. qꝛ nec bonū di
ſcernebā nec malū fugiebā. nec dolorem
vulneꝝ ſentiebā: nec tenebras meas vi/
debam. qꝛ erā ſine te vera luce: q̄ illumiaſ
omnē hoīem venientē in hūc mundum.
Ve mihi vulnerauerūt me et non dolui.
traxerūt me et nō ſenſi. qꝛ nihil erā qꝛ ſi/
ne vita eram: q̄ eſt verbū ꝑ qd̄ facta ſunt
oīa. Iō dn̄e lux mea inimici mei qd̄ me
fecerūt q̄cūq̄ voluerūt: ꝑcuſſerūt: nuda/
uerūt: polluerūt: corruperūt: vulneraue
rūt ⁊ occiderūt me. qꝛ receſſi a te ⁊ factuſ
ſum nihil ſine te. Heu dn̄e vita mea q̄ fe
ciſti me. lux mea q̄ dixiſti me: Defenſor
vite mee miſerere mei ⁊ reſuſcita me. dn̄e
deꝰ meꝰ meꝰ ſpes mea. ꝟtus mea. forti/
tudo mea: ꝯſolatio mea. ī die tribulatōiſ
mee: reſpice inimicos meos ⁊ eripe me.
fugiant a facie mea q̄ oderūt me: ⁊ ego vi
uam in te ꝑ te. Ipi eni dn̄e ꝯſiderauerūt
me: ⁊ videntes me ſine te deſperauerūt me.
Diuiſerūt ſibi veſtimēta ꝟtutū q̄bꝫ orna
ueras me. fecerūt ſibi viā ꝑ me: ſub pedi/
bus ſuis ꝯculcauerūt me fecibꝫ peccato
rū polluerunt templū ſanctū tuū. poſue
rūt me deſolatū ⁊ merore ꝯfectū. Ibam
poſt eos cecꝰ ⁊ nudus ⁊ illaq̄atus funibꝫ
peccatorū. trahebāt me poſt ſe in circui/
tu de vicio in viciū ⁊ de luto in lutum: et
ibam abſq̄ fortitudine an̄ faciē ſubſeq̄n
tis. Seruus erā et ſeruitutē amabam.
Cecus erā ⁊ cecitatē deſiderabā Vinctꝰ
eram ⁊ vincula nō horrebā. Amaꝝ dul/
ce et dulce amaꝝ credebā. Miſer erā nec
cognoſcebā: et hoc quia ſine verbo eram:
ſine quo factū eſt nihil: ꝑ quod oīa cō/
ſeruantꝛ. ſine quo omnia adnihilantꝛ. Si

cut enim omnia ꝑ ipſum facta ſunt ⁊ ſine
ipõ factũ eſt nihil. ſic ꝑ ipm oĩa ꝯſeruant̃
quecunq̃ ſunt ſiue in celo ſiue in terra: ſi
ue in mari ⁊ in omnib⁹ abyſſis. Nec pars
parti in lapide adheret nec in aliq̃ creato
rũ niſi qꝛ ꝑ verbũ ꝯſuant̃ ꝑ qđ oĩa facta
ſunt. Adhereã ergo tibi ꝟbũ vt ꝯſerues
me. qꝛ vbi a te receſſi perij ĩ me niſi qꝛ tu
q̃ me feceras refeciſti me. Ego peccaui:
tu me viſitaſti. Ego cecidi tu me erexi
ſti. Ego ignoraui: tu me docuiſti. Ego ñ
vidi: tu me illumĩaſti

De multiplicib⁹ bñficijs dei.
Capitulũ VII.

m Iſer ego de
us meuſ q̃ntũ teneor diligere
te oñde mihi. q̃ntũ debeo lau
dare te demõſtra mihi. q̃ntũ debeo place
re tibi innoteſce mihi. Intona dñe deſu
ꝑ voce grandi ⁊ forti in interiorẽ aurem
cordis mei. doce me ⁊ ſalua me: ⁊ collau
dabo te: q̃ creaſti me cũ nihil eſſem: q̃ illu
minaſti me cũ in tenebris eſſem. q̃ reſuſci
taſti me cũ mortu⁹ eſſem. qui paniſti me
a iuuẽtute mea oĩb⁹ bonis tuis. Nũc in
utilẽ vermẽ fetentẽ peccatis nutris om̃i
bus optimis donis tuis. Aperi mihi o
clauis dauid: q̃ aperis ⁊ nemo claudit il
li cui tu aperis. claudis ⁊ nemo aperit il
li cui tu claudis. aperi mihi oſtiũ luminiſ
tui vt ingrediar ⁊ videã ⁊ ꝯgnoſcã ⁊ ꝯfi
tear tibi in toto corde meo. qꝛ miſericor
dia tua magna eſt ſuꝑ me. ⁊ eruiſti aĩam
meã ex inferno inferiori. Dñe deus nr̃ q̃
admirabile ⁊ laudabile eſt nomẽ tuũ i v
niuerſa terra. Et q̃d eſt hõ q᷑ memor es
eius: aut fili⁹ hoĩs qm̃ viſitas eũ. Domi
ne ſpes ſanctoꝝ: ⁊ turris fortitudis coꝝ:
deus vita aĩe mee ꝑ quã viuo: ſine q̃ mo
rior: lumen oculoꝝ meoꝝ ꝑ qđ video. ſi
ne quo orbor: gaudiũ cordis mei ⁊ leti
cia ſpũs mei. diligã te toto corde meo et
toto animo meo: ⁊ totis medull' ⁊ viſce
rib⁹ meis. qꝛ tu prior dilexiſti me. Et vñ
h̃ mihi o creator celi ⁊ terre ⁊ abyſſi q̃ bo
noꝝ meoꝝ nõ indiges. Vñ h̃ mihi qꝛ di
lexiſti me. O ſapiẽtia q̃ aperiſ os mutoꝝ.
o verbũ ꝑ qđ facta ſunt omnia: aperi os

meũ: da mihi vocẽ laudis vt enarrẽ oĩa
bñficia tua q̃ mihi dñe a ꝓncipio ꝯtuli
ſti. Ecce cui ſum qꝛ tu creaſti me: ⁊ quod
me creares ⁊ in nũero creaturaꝝ tuaruꝫ
nũerares: ab eterno tu ꝓordinaſti anteq̃
q̃ faceres a principio. anteq̃ extẽde
res celos: nec dũ erãt abyſſi: adhuc terrã
nõ feceras: nec montes fundaueras. nec
dũ fontes erupant. Anteq̃ hec oĩa q̃ feci
ſti ꝑ verbũ faceres: me creaturã tuã fore
certiſſima veritatꝭ tue ꝓuidentia ꝓuidiſti
⁊ eſſe me creaturã tuã voluiſti. Et h̃ vn
de mihi dñe benigniſſime deuſ altiſſime
pr̃ miſericordiſſime. creator potẽtiſſime
⁊ ſemꝑ mitiſſime: q̃ mea merita: q̃ mea g̃
tia: vt ꝯplaceret aũ ꝯſpectũ tue magnifi
ce maieſtatis create me. non erã ⁊ creaſti
me. Nihil fuerã: ⁊ de nihilo me aliq̃d fe
ciſti. Quale autẽ aliq̃d: nõ ſtillã aq̃: non
ignẽ: nõ auẽ vl' piſcẽ. nõ ſerpentẽ vl' ali
q̃d ex brutis aĩalib⁹. nõ lapidẽ vl' lignũ.
nõ ex coꝝ genere que tm̃ habent eſſe: vl'
ex coꝝ que tm̃ eſſe poſſũt et creſcere. Nõ
ex coꝝ genere q̃ tm̃ eẽ ⁊ creſcere ⁊ ſentire
poſſunt. Sꝫ ſuꝑ oĩa hec voluiſti me eẽ
ex his que tm̃ habent eſſe qꝛ ſum. et ex
his que tm̃ habẽt eſſe ⁊ creſcere qꝛ ſũ et
creſco. et ex his que ſũt creſcũt ⁊ ſentiũt.
qꝛ ſum creſco ⁊ ſentio. Et paulomin⁹ pa
rẽ me creaſti angel'. quia rõem tecũ ꝯgnoſcẽ
di cũ ipſis a te ꝯmunẽ accepi. Sꝫ paulo
minus vtiq̃ dixi. Nã illi tuã felicẽ noti
ciã iã habẽt ꝑ ſpẽm: ego aũt ꝑ ſpem. Illi
facie ad faciẽ: ego ꝑ ſpeculũ in enigmate
Illi plene: ego autẽ ex ꝑte

De dignitate hominis futura.
Capitulũ VIII

ſ Ed cũ venerit
qđ ꝑfectũ ẽ euacuabit̃ qđ ex ꝑte
eſt: qñ iã reuelata facie tuã faciẽ
videbim⁹. Quid iã ꝓhibebit nõ nos eẽ
minores paulomin⁹ ab angel': q̃s tu dñe
corona ſpei q̃ ornata eſt gl'ia ⁊ honore co
ronaueris: q̃s tu nimis q̃ſi amicos tuoſ
honorificaueriſ. imo ꝑ oĩa pares ⁊ eq̃les
angel'. Nẽpe ⁊ hoc ꝟitas tua dicit: eq̃les
ſũt angel': ⁊ filij dei ſũt. Quid niſi filij dei
ſũt ſi pares fiunt angel'. Vere q̃dẽ erunt

filij dei. q2 fili⁹ hoīs fact⁹ eſt fili⁹ dī Hoc vtiq3 ꝯſiderāti mihi fiducia eſt dicere. ñ hō minor paulomin⁹ eſt ab angel: nō vti q3 tm̄ eq̄lis angel: ſed ſupior angel. q2 hō de⁹ ꝛ de⁹ hō nō angel⁹. Et dicā ꝓpt hoc hoīem eſſe creaturā dignissimā. q2 vbū3 qđ erat in pncipio de⁹ apđ deū. verbū3 p qđ deus dixit. fiat lux ꝛ facta eſt lux. angelica. ſ. natura. vbū p qđ deus creauit omnia in pncipio: idē verbū caro factū ē: ꝛ habitauit in nobis. ꝛ vidim⁹ glřam ei⁹ Ecce glřa p quā glorior qñ ſane glorior Ecce gaudiū p qđ gaudeo qñ ſane gaudeo. Dñe de⁹ me⁹ vita ꝛ tota glřa anime mee. Cōfiteor ḡ tibi dñe deus me⁹: cum me creaſti rōis capacē: angel quodāmodo parē creaſti. q2 pfici poſſum p vbū tuum vt veniā ad equalitatē āgeloꝝ: vt habeam adoptōe3 filioꝝ p vnigenitū vbū tuū dñe. p filiū tuū dilectū: in q̄ tibi bene ꝯplacuit: p vnicū coheredē ꝛ ꝯſubſtātialem tibi et coeternū ieſum chriſtū vnicū dñm ꝛ redemptorē noſtꝝ: illuminatorē ꝛ ꝯſolatorē noſtꝝ: aduocatū noſtꝝ apđ te: ꝛ lumen oculoꝝ noſtroꝝ: q̄ eſt vita nr̄a et ſaluator noſter: ꝛ ſpes vnica noſtra: q̄ nos dilexit magis q̄ ſe. p quē habem⁹ fiduciā repoſitā ꝛ firmā apud te ſpe3: ꝛ acceſſum veniēdi ad te: quoniā dedit ptātem filios dei fieri his q̄ credūt in noīe eius. Laudē tribuā noī tuo dñe q̄ me ad imaginē ꝛ ſilřitudinē tuā creādo tāte glřie feciſti me fore ſuſceptibilē: vt poſſim fili⁹ dei fieri. Hoc vtiq3 nō poſſunt arbores: non poſſunt lapides. nō generalr̄ omnia que mouenꝛ vl̄ creſcūt in aere vl̄ in mari vl̄ i terra. q2 nō dedit eis ptātē filios dei fieri: q2 rōem nō habēt. Nam ꝛ hec ptās i rōne ꝯſiſtit p quā cognoſcim⁹ deū. Dedit aūt hanc ptātem hoībꝫ quos creauit rōnabiles ad imaginē ꝛ ſimilitudinē ſuam. Et ego vtiq3 dñe p tuā grām hō ſu3 ꝛ fili⁹ tu⁹ eſſe poſſum p grām. qđ illa non pñt. Unde hoc mihi dñe vitas ſūma: veraq3 ſūmitas: et pncipiū oīm creaturaꝝ? Uñ hoc mihi dñe vt poſſum fieri filius dei: qđ illa nō poſſunt? Tu es q̄ manes ineternū qui oīa creaſti ſimul. Simul creaſti hoies ꝛ iumenta: lapides ꝛ virentia terre. Nō enī pceſſerūt merita: nlřa eoꝝ antecesſit gratia. q2 oīa tua tm̄ bonitate creaſti: ꝛ pares oēs creature fuere in meritis. q2 omniū nulla fuere merita. Et vnde ergo magř tua bonitaſ ī hac tua creatura quā feciſti rōnalē: q̄ in oībꝫ alijs que ſunt ſine rōne apparuit? Quare nō ego ſicut oēs ille. aut cur nō oēs ille ſicut ego: aut ego ſolus ſic ille? Que mea merita. que mea gratia vt me filium dei poſſe fieri ſuſceptibilē creareſ: qđ illiſ omnibꝫ denegareſ? Abſit dñe vt hoc ſentiam. Tua tm̄ gratia: tua tm̄ bonitas h̄ fecit vt eſſe3 pticeps dulcedinis ei⁹. Illa igiꝛ gr̄a qua me de nihilo creaſti: illa3 q̄ſo dñe da mihi grām. vt tibi de h̄ referam gratiam

De omnipotētia dei Cap. IX.

Omnipotēſ manus tua ſꝫ vna ꝛ eadē: creauit ī celo angelos: ꝛ ī terra vmicl̄os. nō ſupior in illis: nō inferior ī iſtis. Sic enī nulla alia man⁹ angelū: ita nulla poſſet creare vmiculū: ſicut nlřa celū: ita nulla poſſet creare minimū arboris folium. ſicut nulla corpus: ita nulla vllū capillū albū poſſ3 facere aut nigꝝ. Sed oīpotēſ man⁹ tua cui oīa pari mō ſūt poſſibilia Nec enī poſſibili⁹ ē ei creare vmiculū q̄ angelū. nec ipoſſibili⁹ extendere celu3 q̄ foliū: nec leui⁹ formare capillū q̄ corp⁹. nec difficili⁹ fundare terrā ſup aquaſ q̄ aquas ſup terrā. ſed oīa q̄cūq3 voluit fecit ſicut voluit in celo ꝛ in terra: ī mari ꝛ ī oībus abyſſis. ꝛ me inter oīa ſicut voluit potuit et ſciuit. Potuit q̄dem man⁹ tua domine me lapidē vl̄ auem: vel ſerpentē vl̄ beluā aliquā creare: ꝛ ſciuit: ſ3 noluit, ppter ſuā bonitatē. Quare ergo ego nō ſū lapis vl̄ arbor vl̄ aliq̄ belua? q2 ſic ordīauit bonitas tua. Et vt hoc ordīaret non pceſſerunt merita mea.

De incomphēſibili laude dei. Capitulū X.

Unde hoc mihi dñe: vnde mihi laudes ad laudādandu3 te? Sicut feciſti me ſine

me: ſicut ꝯplacuit añ te. ita laus tibi ē ſi-
ne me ſicut cõplacet añ te. Añ te domine
laus tua tuipẽ es. Laudent te opera tua
ſcḋm multitudinē magnitudinis tue: laus
tua dñe incomꝓhenſibilꝭ eſt. Corde non
comꝓhenditꝛ. ore non menſuratꝛ: aure nõ
ꝑcipitur. qꝛ iſta tranſeũt: ⁊ laus tua dñe
manet ineternũ. Cogitatio incipit: ⁊ co-
gitatio finitur. vox ſonat et vox tranſit.
auris audit ⁊ auditus deſinit. laus vero
tua ineternũ ſtat. Quis ergo eſt ꝗ te lau-
det? Quis homo annũciet laudē tuam?
Laus tua ꝑpetua eſt: trãſitoria non eſt.
Hic te laudat ꝗ teipm̃ laudem tuã credit
Hic te laudat ꝗ ſeipm̃ noſcit in tua lau-
de nõ poſſe ꝑtingere: laus ꝑpetua ꝗ nun-
ꝗꝫ trãſit. In te eſt laus noſtra: in te lauda
bitꝛ anima mea. Nõ nos laudamꝰ te: ſꝫ tu
te. ⁊ ꝑ te: ⁊ in te: ⁊ nobis etiã ē laus in te.
Tunc verã habemꝰ laudē: qñ a te habe-
mꝰ laudē. qñ lux approbat lucē. quia tu
vera laus tribuis verã laudē. Quotiens
ab alio ꝗꝫ a te querimus laudē: totiēs tu-
am amittimus laudē: qꝛ illa trãſitoria ē:
ſed tua eterna. Si tranſitoriã querimus
eternã amittimꝰ laudē. Si eternã volu-
mus: trãſitoriã nõ amemus. Laus eter-
na dñe deus meus: a quo omĩs lauſ: ſine
ꝗ nulla eſt laus. nõ valeo laudare te ſine
te. habeã te et laudabo te. Quid enĩ ego
ſum domine ꝑ me vt laudē te: puluiſ ⁊ ci-
nis ego ſum: canis mortuus ⁊ fetēs ego
ſum: vermis ⁊ putredo ego ſum. Quiſ e-
go ſum vt laudem te dñe deus fortiſſime
ſpũs vniuerſe carnis: qui inhabitas eter-
nitatem? Nunꝗd tenebre laudabũt lucem:
aut morſ vitã? Tu lux: ego tenebre. tu vi-
ta ego mors: Nunꝗd vanitas veritatem
laudabit? Tu es veritas: ego hõ ſimilis
factꝰ vanitati. Quid ergo dñe laudabo
te. Nunquid miſeria mea laudabit te: nũ-
quid fetor laudabit odorē? nunꝗd mor-
talitas hominis ꝗ hodie eſt ⁊ cras tollitꝛ
laudabit te? Nunꝗd laudabit te hõ pu-
tredo et filius hoĩs ꝟmis? Nunꝗd lau-
dabit te domine ꝗ in peccatis cõceptus
eſt ⁊ natus ⁊ nutritus? Nõ eſt enĩ ſpecio-
ſa laus in ore peccatoris. Laudet te do-
mine deus meꝰ incomꝓhēſibiliſ potētia
tua. incircũſcriptibilꝭ ſapientia tua. ⁊ ineſ-
fabilis bonitas tua. laudet te ſupeminēſ
clementia tua. ſuꝑabundãs miſericordia
tua. ſempiterna quoqꝫ virtꝰ ⁊ diuinitaſ
tua. Laudet te oĩpotētiſſima fortitudo
tua. ſumma quoqꝫ benignitas tua ⁊ cha-
ritas tua. ꝓpter quã creaſti nos dñe deꝰ
vita anime mee.

De ſpe erigenda ad deum. Capitulũ XI.

e Go autẽ crea-
tura tua ſub vmbra alaꝝ tuaꝝ
ſperabo in bonitate tua ꝗ crea-
ſti me. Adiuua creaturã tuã quã creauit
benignitas tua. Nõ ꝑeat in malicia mea
quod oꝑata eſt bonitas tua. Nõ peat in
miſeria mea qḋ fecit ſũma clemētia tua.
Que eſt enĩ vtilitas in creatiõe tua. ſi de-
ſcendam in corruptõem meã? Nũꝗd enĩ
vane deus ꝯſtituiſti oēs filios hominũ?
Creaſti me dñe: rege qḋ creaſti. Opa ma-
nuũ tuaꝝ ne deſpicias deus. Me feciſti
de nihilo: ſi me nõ regis dñe: iteꝝ reuer-
tar ad nihilũ. Sicut enĩ dñe nõ erã et de
nihilo feciſti me. ſic ſi me nõ regis adhuc
ad nihilũ redigar in me. Adiuua me dñe
vita mea ne pereã in malicia mea. Si nõ
creaſſes me dñe nõ eſſem. qꝛ creaſti me iã
ſum. Si nõ regis iã nõ ſũ. Nõ enim mea
merita. nõ mea grã te coegerũt vt creareſ
me. ſed benigniſſima bonitas tua et cle-
mentia tua. Illa charitas tua dñe deus
meus ꝗ te ad creationē coegit. ipa queſo
modo cogat te ad regendũ. Quid enĩ ꝓ-
deſt qḋ cõpulit charitas tua ad creandũ.
ſi pereã in miſeria mea ⁊ nõ me regat de-
xtera tua. Nec te cogat dñe deꝰ meꝰ cle-
mētia ad ſaluãdũ quod creatũ eſt. que te
ꝯpellit creare qḋ creatũ nõ eſt. Ipa te vin-
cat charitas ad ſaluãdum que te vicit ad
creandũ. qꝛ nec nũc minor eſt. qꝛ ipa cha-
ritas tu ipe es: qui ſꝑ idem es. Nõ eſt ab-
breuiata manus tua vt ſaluare neqat. ne-
qꝫ aggrauata eſt auris tua vt nõ audiat:
ſed peccata mea diuiſerũt inter me et te.
inter tenebras et lucē. inter imaginē mor-
tis et vitã: inter vanitatē ⁊ veritatē: inter
lunaticã hãc vitã meã ⁊ ſempitnã tuaꝫ.

De laqueis concupiſcentiarum
Capitulũ XII

E ſunt vmbre

b quibꝰ operior in hac abyſſo caliginoſa carceris huiꝰ: in q̃ proſtratus iaceo donec aſpiret dies et inclinentur vmbre. fiatq; lux in firmamēto virtutis tue. vox dñi in virtute: vox dñi in magnificētia: dicatq;: fiat lux ꝛ effugent tenebre ꝛ appareat arida: germinetq; terra herbã virentē ꝛ facientē ſemē ꝛ fructũ bonũ iuſticie regni tui. Dñe pater ꝛ deꝰ: vita per quã oĩa viuũt: ꝛ ſine qua omnia mortua reputantur: ne derelinq̃s me in cogitatu maligno. ꝛ extollētiã oculorum meorum ne dederis mihi. Auferà me cõcupiſcētias: ꝛ aio irreuerēti et infrunito ne tradas me: ſed poſſide cor meũ vt te cogitet ſemp. Illumina oculos meos vt te videãt: ꝛ non extollantur aſi te gloria ſempiterna: ſed humiliter ſentiãt. Nõ in mirabilibꝰ ſup ſe: ꝛ que a dextris ſunt videant: et nõ q̃ a ſiniſtris abs te. ꝛ palpebre tue p̃cedant greſſus meos. Nã ꝛ palpebre tue interrogãt filios hoim. Allide cõcupiſcētiã meã dulcedine tua quã abſcõdiſti timētibus te. vt cõcupiſcã te cõcupiſcentijs ſempit'nis. ne vanis illectus ꝛ deceptꝰ interior guſtus ponat amarum dulce: ꝛ dulce amarũ: tenebras lucē: ꝛ lucē tenebras. vt liberari in medio tot decipularum poſſim ab inimico ſup faciē vie huiꝰ poſitarum ad capiendas animas peccatorum: q̃bꝰ plenus eſt totus mũdus: qḋ is q̃ vidit ſub ſilentio nõ trãſiuit inq̃ens. Quicq̃d eſt in mũdo aut eſt cõcupiſcentia carnis: aut cõcupiſcētia oculorum: aut ſupbia vite. Ecce dñe deus meus: mundus totꝰ plenus eſt cõcupiſcētiarum laqueis: quos parauerũt pedibꝰ meis. Et quis effugiet hos laqueos? pfecto a quo tu abſtuleris extollentiã oculorũ ſuorũ. vt nõ eũ capiat cõcupiſcētia oculorũ: et a quo tu abſtuleris carnis cõcupiſcentiã: ne eũ capiat carnis cõcupiſcētia. et a quo tu abſtuleris animũ irreuerentē ꝛ infrunitũ: ne eũ callide decipiat ſupbia vite. O q̃ felix cui hec tu facies: q̃ppe trãſibit immunis. Nunc redemptor te precor p fer adiuua meſſe cõruã in cõſpectu aduerſariorũ meorũ: captus laqueis eorũ: quos parauerũt pedibꝰ meis vt ſcurtientur animã meã. Sed erue me virtꝰ ſalutis mee: ne ſibi riſuꝫ exhibeãt de me inimici tui qui oderũt te. Exurge dñe deus meus fortis meꝰ et diſſipent inimici tui. ꝛ fugiant q̃ oderunt te a facie tua. ſicut fluit cera a facie ignis: ſic pereant peccatores a facie tua. Et ego abſcõdar in abſcõdito faciei tue: et gaudeã cũ filijs tuis ſatiatus oibꝰ bõis tuis. Et tu dñe deus pr̃ orphanorum: et tu mater pupillorum meorum: audi eiulatũ filiorũ tuorũ: et extende alas tuas: vt fugiamus ſub eis a facie inimici. Turris fortitudinis iſrael: qui non dormitas neq; dormies cuſtodiēs iſrael. q2 non dormit neq; dormitat hoſtis qui impugnat iſrael.

De miſeria hominis et beneficijs dei
Capitulũ XIII.

Lux quam nõ

o videt alia lux: lumen qḋ nõ videt aliḋ lumen: lux q̃ obtenebrat oēm lucē: ꝛ lumē qḋ excecat omne extraneũ lumen. lux a q̃ omnis lux: lumē a q̃ omne lumē: lumē ad qḋ oĩe lumē ē tenebra. ad qḋ oĩs lux obſcuritas: lux cui oĩes tenebre lumē: cui oĩs obſcuritas lux. lux ſupma quam cecitas non obnubilat. quã caligo nõ hebetat. quam tenebre non obſcurãt. quam nulla obſtantia claudit. quam nunq̃ ſeparat aliqua vmbra: lux que illuminas oĩa tota ſimul ſemel ꝛ ſemp. abſorbe me in claritatis abyſſum: vt videam vndiq; te in te: ꝛ me ĩ te: ꝛ cũcta ſub te. Ne derelinquas me ne accreſcant vmbre ignorãtie mee: et multiplicentur delicta mea. Sine te eni oĩa ſunt mihi tenebre: oĩa mala: q2 nihil bonũ ſine te vno ſolo ꝛ ſũmo bono. Hoc cõfiteor: hoc ſcio dñe deꝰ meꝰ. q2 vbicũq; ſũ ſine te. male ē mihi p̃ter teꝫ ſolũ extra me: ſꝫ etiã ĩ me. q2 oĩs copia q̃ nõ eſt deꝰ meꝰ mihi ē egeſtas. Satiabor nũc cũ apparuerit glĩa tua. Et tu dñe vita mea bra: fac vt miſeriã meã cõfitear tibi. ex quo ab vnitate bonitatis tue ſummo et vno bono

tēpoꝛaliū rerū multifoꝛmitas lapſuꝫ me
ꝑ carnales ſenſus diſſipauit: ⁊ ab vno in
multa diuiſit. ⁊ facta eſt mihi abūdantia
laborioſa: ⁊ egeſtas copioſa: dū aliud ⁊ ali
ud ſeq̄bar: ⁊ a nullo implebar. dū non in
me inueniebā te incōmutabile ⁊ ſinglā-
te ⁊ indiuiſū vnū bonū: qd ꝯſecutus non
egeo. qd ꝯſecut⁹ nō doleo. qd poſſidēs ſa-
tiaṫ totū deſideriū meū. Heu miſeria ſu-
ꝑ miſeriā cū miſera aīa mea a te refugit.
cū q̄ ſp̄ abūdat ⁊ gaudet. ⁊ ſequiṫ mūdū
cū quo ſp̄ eget ⁊ dolet. Mūd⁹ clamat: de
ficio. tu dn̄e clamas: reficio. ⁊ miſeria mea
ꝓraua magis ſequiṫ deficientē q̄ꝫ reficiē-
tem plane infirmitas mea hec eſt. Medi-
ce ſpirituū ſana illā vt cōfitear tibi: ſalus
anime mee toto cozde meo ſuꝑ omnibus
bn̄ficijs tuis quib⁹ paſcis me a iuuētu-
te mea ⁊ vſq̄ꝫ in ſenectā ⁊ ſeniū. Te dep̄-
coꝛ ꝑ teip̄m ne derelinquas me. feciſti me
cū nō eſſem. redemiſti me cū periſſem. pe-
rierā: moꝛtu⁹ fuerā: ad moꝛtuū deſcēdiſti:
moꝛtalitatē ſuſcepiſti. ad ſeruū rex deſcē-
diſti. vt ſeruū redimeres teip̄m tradidi-
ſti. vt ego viuerem tu moꝛtem ſuſcepiſti.
moꝛtē viciſti. me reſtauraſti cū te humi-
liaſti: ꝑieram: abierā in peccatis: venūdat⁹
eram: veniſti ꝓ me vt redimeres me. ⁊ tā-
tū me dilexiſti vt ſanguinē tuū in p̄ciūm
dares ꝓ me. dilexiſti me dn̄e plus q̄ꝫ te. qꝛ
moꝛi voluiſti ꝓ me. Tali pacto: tā charo
p̄cio reduxiſti me de exilio. redemiſti me
de ſeruitio: retraxiſti me ð ſupplicio. vo-
caſti me nomīe tuo. ſignaſti me ſanguine
tuo: vt memoꝛiale tuū ſemꝑ eſſet apud
me. et nunq̄ꝫ recederet a cozde meo q̄ pro
me non receſſit a cruce. Vnxiſti me oleo
tuo quo tu vnctus fuiſti. vt a te chꝛiſto
dicerer chꝛiſtian⁹. En in manib⁹ tuis de-
ſcripſiſti me: vt ſemꝑ ſit memoꝛia mea a-
pud te. ſi tamē memoꝛia tua iugiter fue-
rit apud me. Sic igiṫ gr̄a tua ſemper et
miſericoꝛdia p̄uenerūt me. De mlt̄is nā-
q̄ꝫ ⁊ magnis ꝑiculis ſepe liberaſti me li-
berato me⁹. quādo erraui ad viā redu-
xiſti me. qn̄ ignoꝛaui docuiſti me. quādo
peccaui cozripuiſti me. qn̄ fui triſtis ꝯſo-
latus es me. qn̄ deſperaui ꝯfoꝛtaſti me.
qn̄ cecidi erexiſti me. qn̄ ſteti tenuiſti me.
qn̄ iui deduxiſti me. qn̄ veni ſuſcepiſti me.
qn̄ doꝛmiui cuſtodiſti me. qn̄ clamaui ex-
audiſti me.

Q, de⁹ ꝑpetua inſpectōe ꝯſiderat opa
⁊ intentōes hoīm. Ca. XIIII

Hec enī ⁊ multa

alia bn̄ficia feciſti mihi dn̄e de⁹
me⁹ vita aīe mee: de q̄b⁹ dulce eſ-
ſet mihi ſp̄ loq̄ui. ſp̄ cogitare. ſp̄ tibi gr̄i-
as agere. vt poſſim te ſemꝑ ꝓ omnib⁹ bo-
nis tuis laudare ⁊ amare te toto cozde
meo: ⁊ tota anima mea et tota mēte mea.
⁊ tota foꝛtitudine mea. ſimul ex omnibus
medullis ⁊ intimis cozdis mei: ⁊ omniuꝫ
compagū mearū. beata dulcedo domine
deus meus omniuꝫ q̄ delectantur in te.
Sed imꝑfectū meū viderūt oculi tui. o-
culi inq̄ꝫ tui multo lucidioꝛes ſunt ſole:
circumſpiciētes omnes vias hominū et
ꝓfundū abyſſi: et in omni loco contem-
planṫ ſemꝑ bonos et malos. Cum enim
cunctis preſideas ſingula implens: to-
tus ſemper vbiq̄ꝫ preſens: cunctoꝛumq̄ꝫ
curam agens que creaſti: quia nihil odi-
ſti eoꝛum que feciſti. ſic greſſus meos ſe-
mitaſq̄ꝫ conſideras: ⁊ die noctuq̄ꝫ ſuper
cuſtodiā meā vigilas: omnes ſemitas me-
as diligēter notans: ſpeculatoꝛ perpetu-
us: veluti ſi tot⁹ creature tue celi ⁊ terre
oblitus: tantū me ſolū conſideres: ⁊ nihil
ſit tibi cure de alijs. Neq̄ꝫ enī creſcit lux
incōmutabilis viſionis tue ſi tantū vnū
aſpiciat: neq̄ꝫ minuiṫ ſi innumera videat
⁊ diuerſa. Quia ſicut vnū totum ſimul ꝑ-
fecte conſideras: ſic ſingula quelibet licꝫ
diuerſa ꝑfecte ſimul totaq̄ꝫ totus conſpi-
cit viſus tuus. Sꝫ ſic omnia ſicut vnū.
⁊ ſicut vnū ſic ſingula. totus ſimul ſine
diuiſiōe vel cōmutatōne vł diminutōne
conſideras. Itaq̄ꝫ totus tu in toto tēpo-
re ſine tempoꝛe. totū me ſimul ſemꝑq̄ꝫ cō-
ſideras: ac ſi nihil aliud ꝯſiderare habe-
as. Sic igiṫ ſuꝑ cuſtodiā meā ſtas: ſicut
ſi omniū oblitus ſis ⁊ mihi ſoli intende-
re velis. Semꝑ quippe te p̄ſentem exhi-
bes. ſemper te paratū offers: ſi me paratū
inuenis. Quocūq̄ꝫ iero tu me domine nō
deſeris niſi prioꝛ ego te deſerā. Vbicūq̄ꝫ

fuero nõ recedis: quoniã vbicꝫ es: vt q̃/
cũcꝫ iero inueniã te ꝑ quẽ poſſim eſſe ne
ꝑeam ſine te. cũ ſine te eſſe nõ poſſim. Fa
teoꝛ q̇dem: q꜡ q̇cq̇d facio ⁊ q̇cunqꝫ facio
ante te facio. et q̇cquid eſt qđ facio meli⁹
tu vides q̃ ego q̇ facio. Quicq̇d eni꜡ ſꝑ
operoꝛ tu pariter ſꝑ p̄ſens aſſiſtis. vt po
te ꝑpetuus inſpectoꝛ oim cogitatõnu꜡:
intentõnũ: delectationũ ⁊ operatõnum
meaꝝ. Dñe ante te eſt ſꝑ omne deſideriũ
meũ. añ te tota cogitatio mea. Tu dñe
vides vñ veniat ſpũs. vbi ſit ⁊ quo va/
dat. q꜡ tu es omniũ ſpirituũ põderatoꝛ.
⁊ vtrũ radix ſit dulcis an amara de q̃ foꝛs
pulcra folia emittunt. Tu iudex interi⁹
meli⁹ ipenoſti. et etiã medullas radicu꜡
ſubtili⁹ ꝑſcrutaris. et nõ ſolũ intentõnem
ſed radicis ei⁹ medullã intimã diſſertiſ/
ſima tue lucis ꝟitate colligis numeras
intueris ⁊ ꝯſignas: vt reddas vnicuicꝫ ñ
ſolũmodo ſꝫm opa vel intentõe꜡: ſ꜡ etiam
ſꝫm ipam interioꝛẽ abſconditã medullã
radicis de q̃ ꝓcedit intentio opantis. Ad
q̇d tendo cũ operoꝛ. q̇cq̇d cogitoꝛ ⁊ in q̃/
cunqꝫ delectoꝛ. tu vides: aures tue audi
unt. oculi tui vidẽt ⁊ ꝯſiderãt: ſignas at
tẽdis notas ⁊ ſcribis in libꝛo tuo ſiue bo
nũ fuerit ſiue malũ: vt reddas poſtea ꝓ
bono p̄mia et ꝓ malo ſupplicia: qñ ape/
rientur libꝛi et iudicabunt ſꝫm hec q̃ fuerũt
ſcripta in libꝛis tuis. Hoc eſt foꝛte qđ iã
dixiſti nobis. Cõſiderabo nouiſſima eo
rũ. ⁊ qđ de te dñe dicit. Uniuerſoꝝ fine꜡
ipe ꝯſiderat: quoniã tu q̇dem in omibuſ
q̃ agimus fine intẽtõis magis q̃ actum
opatõis attẽdis. Cũqꝫ hoc diligent con
ſidero dñe deus me⁹ terribil et foꝛtis: ti
moꝛe pariter ⁊ ingenti ruboꝛe cõfundoꝛ.
qñ nobis magna eſt indita neceſſitaſ iu
ſte recteqꝫ viuẽdi: q̇ cũcta facim⁹ añ ocu
los iudicis cuncta cernẽtis.

Q꜡ homo ꝑ ſe nihil poteſt ſine diuĩa
gratia. Capitulũ XV.

f Oꝛtiſſime ma
gnipotẽs de⁹ ſpirituũ vniuer
ſe carnis. cui⁹ oculi ſunt ſuper
omẽs vias filioꝝ adã: a die natiuitatis eo
rũ vſqꝫ in diẽ exitus eoꝛũ: vt reddaſ vni
cuicꝫ ſꝫm opa ſua bona vel malã. Oſtẽ
de mihi et cõfitear tibi paupꝛtatem meã:
quoniã dixi q̈ diues eſſem et nulli⁹ ege/
rẽ. et neſciebã qm̃ paup eram. cec⁹. nud⁹
miſer ⁊ miſerabil. Credebam eĩ me foꝛe
aliquid cũ nihil eſſem. Dixi ſapiẽs effici
ar: ⁊ ſtultus factus ſum. Cogitabã me eſ
ſe prudentẽ ⁊ deceptus ſũ. Et video nũc
q꜡ donũ tuũ eſt: ſine quo nihil poſſum⁹
facere. q꜡ niſi tu dñe cuſtodieris ciuitatem
fruſtra vigilat q̇ cuſtodit eam. Sic docu
iſti me vt cognoſcerẽ me. quia dereliq̇ſti
me ⁊ ꝓbaſti me: nõ ꝓpter te q̈ cognoſce/
res me ſed ꝓpter me vt cognoſcere꜡ me.
Nam vt dixi dñe credebã me aliquid fo
re ex me. exiſtimabã me ſufficere per me.
nec ꝑcipiebã qm̃ tu regebas me: donec a/
liquantulũ te elõgaſti a me: et cecidi ſta/
tim in me. ⁊ vidi ⁊ cognoui quoniã tu re
gebas me: et q̈ cecidi fuit ex me: et q̈ ſur
rexi fuit ex te. Aperuiſti mihi oclos luc
⁊ excitaſti ⁊ illumĩaſti me: et vidi quoniã
tẽptatio eſt vita hoĩs ſup terrã. ⁊ q̈ glo/
riari nõ valeat añ te oĩs caro: nec iuſtifica
tur oĩs viuẽs: qm̃ ſi q̇d boni ẽ parui vel
magni: donũ tuũ eſt: ⁊ noſtꝝ nõ niſi ma/
lũ ẽ. Uñ igit gl'iabit oĩs caro? Nũq̇d de
malo? Hec nõ eſt gl'ia ſ꜡ miſeria. S꜡ nũ
q̇d gl'iabit de bono? nũq̇d de alieno? Tu
um domine eſt bonũ. tua eſt gloꝛia. Qui
enim de bono tuo gloꝛiã ſibi querit ⁊ nõ
tibi querit: hic fur eſt ⁊ latro: ⁊ ſimilis ẽ
diabolo qui voluit furari gloꝛiam tua꜡.
Qui enim laudari vult de tuo dono: ⁊ ñ
querit in illo gloꝛiã tuam ſed ſuã: hic li/
cet propter tuũ donũ laudet ab homini
bus. a te tamen vituperat: quia de dono
tuo nõ tuam ſed ſuam gloꝛiam queſiuit.
Qui autẽ ab hominib⁹ laudatur vitupe
rante te: non defendetur ab hominib⁹ iu
dicante te. nec liberabit condẽnante te.
At tu dñe formatoꝛ meus ex vtero ma/
tris me: nõ me ſinas cadere in illã expꝛo/
bꝛatõem vt expꝛobꝛetur mihi furari vo
luiſſe gloꝛiã tuam. Tibi enim ſit gl'ia cu
ius eſt omne bonũ: nobis aũt cõfuſio fa
ciei et miſeria. quoꝝ eſt omne malu꜡: ni/
ſi tu volueris miſereri. Miſereris q̇ppe dñe
miſereris omnium: ⁊ nihil odiſti eoꝛum

q̄ feciſti. ⁊ das nobis de bonis tuis: ⁊ di
tas nos dñe deꝰ īopes optimis doniſ tu
is. Quoniā diligis pauꝑes ⁊ diuites fa
cis eos diuitijs tuis. Ecce nūc dñe pau
ꝑes filij tui ſumꝰ ⁊ puſillꝰ grex tuꝰ: aperi
nobis ianuas tuas. ⁊ edent pauꝑes ⁊ ſa
turabunt: ⁊ laudabūt te q̇ requirunt te.
Scio etiā dñe ⁊ ꝯfiteor docēte te: qm̄ il/
li ſoli q̇ cognoſcūt ſe pauꝑes et ꝯfitent ti
bi pauꝑtatē ſuā: ditabunt a te: quoniā q̇
ſe diuites exiſtimāt cū ſint pauꝑes a tuiſ
diuitijs inuenient excluſi. Ego igit cōfi
teor tibi dñe deus meꝰ pauꝑtatē meam.
⁊ ſit tibi tua glīa tota. qm̄ tuū ē om̄e bo
num ꝑ me geſtū. Dñe cōfiteor vt docui/
ſti me: nihil aliud ſum q̄ꝫ vniuerſa vāitaſ
⁊ vmbra mortis: ⁊ abyſſus q̄dā tenebro/
ſa: ⁊ terra inanis ⁊ vacua: que ſine tua be
nedictōe nil germinat. fructū quoqꝫ non
facit niſi cōfuſionē peccatū ⁊ mortē. Si
q̇d boni vnq̄ꝫ habui a te recepi. q̇cquid
boni habeo tuū eſt vł a te habeo. Si qñ
ſteti ꝑ te ſteti. ſed qñ cecidi ꝑ me cecidi: et
ſemꝑ in luto iacuiſſem niſi tu me erexiſ/
ſes. ſemꝑ cecus fuiſſem niſi tu me illumi
naſſes. Quādo cecidi nunq̄ꝫ ſurrexiſſem
niſi tu mihi manum porrexiſſes. Poſtq̄ꝫ
me etiā erexiſti ſꝑ cecidiſſem niſi tu me ſu
ſtinuiſſes. Sepiꝰ periſſem niſi me gub/
naſſes. Sic ſemꝑ dñe ſic ſꝑ grā tua ⁊ mi
ſericordia tua ꝓuenit me: liberās me ab
omnibꝫ malis. ſaluās a p̄teritis. ſuſcitās
a p̄ſentibꝫ. ⁊ muniēs a futuris. ꝓcidēſ eti
am ante me laq̄os pctōꝝ: tollēs occaſio/
nes ⁊ cauſas. q2 niſi tu h̄ mihi feciſſes e/
go oīa peccata mūdi feciſſem. Quoniam
ſcio dñe ꝙ nullū peccatū eſt qđ vnq̄ꝫ fece
rit hō: qđ nō poſſit facere alter hō: ſi cre
ator deſit a q̄ factus eſt hō. Sed ꝙ non
facerē tu feciſti: ꝙ abſtinerē tu iuſſiſti. ⁊ ꝙ
tibi credere gratiā tu infudiſti. Tu nāqꝫ
dñe regebas me tibi. ſeruabas me tibi: et
mihi vt adulteriū et om̄e aliđ pctm̄ non
ꝯmitterem grām ⁊ lumē donaſti.

De diabolo ⁊ multiplicibꝫ temptati/
onibus eius Cap̄. XVI.

t Emptator de
fuit: ⁊ vt deeſſet tu feciſti. lo/
cus ⁊ tēpus defuit: ⁊ vt hec deeſſent tu
feciſti. Affuit tēptator nō defuit locꝰ: nō
defuit tēpus. ſed vt nō cōſentirē tu me te
nuiſti. Venit tēptator tenebroſus vt eſt:
⁊ vt eū deſpicerē tu me ꝯfortaſti. Venit
tēptator armatꝰ ⁊ fortis: ⁊ vt me nō vin/
ceret: tu eū refrenaſti ⁊ me roboraſti. Ve
nit tēptator trāſfiguratꝰ in angelū lucis:
⁊ vt me nō deciperet tu eū increpaſti: et vt
eū cognoſcerē tu me illumiaſti. Ipſe eniꝫ
eſt draco ille magnꝰ ⁊ rufus. ſerpēs anti
quus: vocatꝰ diabolꝰ ⁊ ſathanas. habēſ
capita ſeptē ⁊ cornua decē: quē creaſti ad
illudendū huic mari magno ⁊ ſpacioſo:
in q̄ reptant aīalia quoꝝ nō eſt numerꝰ.
⁊ aīalia puſilla ⁊ magna. i. diuerſa d̄mo/
nioruꝫ genera: q̇ nihil aliud die noctuqꝫ
oꝑantur: niſi q2 circūeunt q̄rētes quē de
uorēt: niſi tu eripias. Ipſe enī ē antiquꝰ
ille draco: q̇ ortꝰ eſt in ꝑadiſo voluptatiſ.
q̇ cauda ſua trahit terciā ꝑtē ſtellaꝝ celi.
⁊ eas mittit ī terrā. q̇ veneno ſuo corrum
pit aquas terre: vt bibētes hoīes moriāt.
⁊ q̇ ſternit ſibi auꝝ q̄ſi lutū: ⁊ hꝫ fiduciaꝫ
ꝙ influat iordanis in os ſuū: q̇ factꝰ ē vt
nullū timeat. Et q̇s defendet a morſibuſ
eiꝰ: quis eruet ab ore eiꝰ: niſi tu dñe qui
ꝯfregiſti capita dracōiſ magni. Pretēde
dñe ſuꝑ nos alas tuas vt fugiamus ſub
eis a facie dracōis huiꝰ q̇ nos ꝑſeq̇tur. ⁊
ſcuto tuo libera nos a cornibꝫ eiꝰ. Hoc
enī eſt ꝯtinuū ſtudiū eiꝰ. hoc vnicū deſi/
deriū ſuū. vt aīas q̄s creaſti deuoret. Et
ideo deꝰ meꝰ ad te clamamus: libera noſ
ab aduerſario noſtro q̄tidiano. qui ſiue
dormiamus ſiue vigilemꝰ: ſiue comeda
mus ſiue bibamꝰ: ſiue qđcunqꝫ opꝰ ope
remur: omnibꝫ modis inſtat die ac nocte
fraudibꝫ ⁊ artibꝫ. nūc palā: nunc occulte:
ſagittas venenatas cōtra nos dirigenſ:
vt interficiat aīas nr̄as. Et tñ dñe peſſi/
ma inſania nr̄a. q2 cū cōtinue videamꝰ
contra nos dracōnē ore aperto paratuꝫ
ad deuorandū: nihilominus dormimꝰ ⁊
laſciuimus in pigricijs noſtris tanq̄ꝫ ſe
curi ante eū. qui nihil aliud deſiderat q̄ꝫ
vt nos perdat. Inimicꝰ vt occidat ſem
per vigilat ſine ſomno: et nos vt cuſto/
diamus nos nolumꝰ euigilare a ſomno

Ecce tetendit ante pedes nr̄os laqueos infinitos: ⁊ om̄es vias nr̄as varijs r̄pleuit decipulis ad capiēdas aīas noſtraſ Et q̄s effugiet? Laq̄os poſuit in diuitiis. laqueos poſuit in paup̄tate. laq̄oſ tetēdit in cibo: in potu: i voluptate: in ſomno ⁊ i vigilia: laq̄os poſuit i v̄bo ⁊ i ope. ⁊ in omni via noſtra. Sed tu dn̄e libera nos de laqueo venātiū ⁊ a verbo aſpero vt cōfiteamur tibi dicētes. Bn̄dict⁹ dn̄ſ q̄ nō dedit nos in captōem dentib⁹ eoꝝ. Anima nr̄a ſicut paſſer erepta eſt ꝺ laq̄o venantiū. laqueus ꝯtritus eſt: ⁊ nos liberati ſumus.

Q, de⁹ ē lux iuſtoꝝ   Cap. XVII.

Tu quidem

dn̄e lux mea illumina oculos meos vt videā lumē: ⁊ ambulē in lumīe tuo: ⁊ nō impingat in laq̄os eius. Quis eni euadet laqueos iſtos mł tos niſi videat eos? ⁊ q̄s videbit eos niſi quē illumīaueris lumīe tuo? Ipe eni p̄r tenebraꝝ laq̄os ſuos abſcondit in tenebris ſuis: vt capiant in eis oēs qui ſunt in tenebris ſuis. q̄ ſunt filij tenebraꝝ hārū. nō videntes lumē tuū. in q̄ qui ambulat nō timebit. q̄ eni ambulat in die non offendit. q̄ aūt i nocte ambulat offendit. q̄r lux nō eſt in eo. Tu lux dn̄e. tu lux filiorū lucis. tu dies q̄ neſcis occaſum: in q̄ ambulāt filij tui ſine offenſiōe: ⁊ ſine q̄ omnes q̄ ambulāt in tenebris ſunt. q̄r te lucē mūdi nō habēt. Ecce quotidie cernim⁹: q̄r quo magis a te vero lumie quiſ elongat: eo magiſ peccatoꝝ inuoluit tenebris. et q̄ magis eſt in tenebris: eo minuſ videt laq̄os in via ſua: ⁊ ideo minus cognoſcit. ⁊ idcirco ſepi⁹ capit ⁊ cadit i eiſ. ⁊ q̄d eſt horribili⁹ etiā ſe cecidiſſe ignorat. Qui vero ſuū caſum ignorat: eo minus curat ſurgere: q̄r ſe exiſtimat adhuc ſtare. Tu ſo lux mētis dn̄e de⁹ me⁹ nūc illumina oc̄los meos vt videam ⁊ ꝯgnoſcā: ne corruā in ꝯſpectu aduerſarioꝝ meorū. Eteni in exterminiū noſtrū laborat iimic⁹ noſter. quē petim⁹ vt facias liq̄fieri a facie nr̄a: ſicut cera liqueſcit a facie ignis. Quoniā dn̄e ipe eſt latro ꝑmus ⁊ vltimus: qui ꝯſiliū fecit vt rāp̄et gl'iā tuā. quoniā inflatus ⁊ elat⁹ crepuit ⁊ cecidit in faciē ſuā: ⁊ deieciſti eū ꝺ monte ſancto tuo: ⁊ de medio lapidū ignitoꝝ: in q̄rū medio ambulauit. Et nūc vita mea dn̄e deus meus: ex quo cecidit nō ceſſat ipſe qui filios tuos. Et in odiū tuū o rex magne: cupit ꝑdere hāc creaturā tuā: quam creauit om̄ipotēs bonitas tua ad imaginē tuā: vt poſſideat gloriā tuā quā ipe ꝑdidit ꝑ ſupbiā ſuā. Sed contere eū fortiſ noſter: ante nos agnos tuos: ⁊ illumina nos vt videam⁹ laqueos q̄s ipe parauit: ⁊ euadamus ad te o leticia iſrael. Et hec oīa tu dn̄e meli⁹ noſti. q̄ noſti ꝯtentionē ei⁹ ⁊ ceruicē eius duriſſimā. Hec hoc dico vt oſtēdā tibi: quia oīa vides ⁊ nulla te latet cogitatio Sed ante pedes tue maieſtatis de inimico meo querimoniā facio: iudex eterne vt et ipm dānes: et nos filios tuos ſalues: q̄rū fortitudo tu es. Verſut⁹ eſt eni dn̄e iſte hoſtiſ ⁊ eternoſus. nec facile dep̄hēdi p̄nt circuituſ vie eius: nec cognoſci ſpecies vult⁹ eiuſ niſi tu illumines. Nā nūc hic: nūc illic. nūc agnū: nūc lupū. nūc tenebras: nūc lucem ſe oſtēdit. ⁊ ſingulis q̄buſlibet q̄litatib⁹ locis ⁊ temporib⁹: ſ̄m varias reꝝ mutationes: varias exhibet tēptatōes. Nā vt triſtes decipiat triſtat ⁊ ipe. vt gaudētes illudat fingit ſe ⁊ ipe gaudere. vt ſp̄uales defraudet in angelū lucis ſe trāſfigurat. vt fortes ꝯp̄mat apparet agn⁹. vt mites ꝺuoret apparet lup⁹. Hec q̄dē oīa ſ̄m ſimitudinē variaꝝ temptatōnū effici habet. ſicut alios a timore nocturno: alios a ſagitta volāte in die. alios a negocio ꝑambulante in tenebris: alios ab incurſu: alios a demonio meridiāo. Et ad hec quis ydone⁹ vt cognoſcat? quis reuelabit ſpeciem indumenti ei⁹? et gyrum dentiū ei⁹ quis agnoſcet? En abſcōdit ſagittas ſuas in pharetra. ⁊ laqueos etiā abſcōdit ſub ſpecie lucis: et hoc difficilius ꝑpenditur niſi a te domine ſpes noſtra lumen aſſumamus vt videamus. Nam nō ſolū in carnis operibus que de facili cognoſcunt: non tm̄ in ipſis vicijs: ſed in ipſis ſpiritualibus exercitijs laq̄os abſcōdit.

ſubtiles. ⁊ ſub ꝟtutũ colore ipa vita ĩdu
it ⁊ trãſmutat ſe ĩ angelũ luc̃ƺ. Hec ⁊ mꝉ
ta alia nitiꝛ ꝯ nos ipe filius belial. ipe ſa
than: dñe deꝰ nr̃. Et nũc vt leo: nunc vt
draco: manifeſte ⁊ occulte: intus et extra
die ac nocte inſidiaꝛ vt rapiat aĩas nr̃aſ.
Et tu eripe noſ dñe q̇ ſaluas ſperãtes in
te: vt ipe de nobis doleat: ⁊ tu lauderƺ in
nobis dñe deus noſter

Itez de bñficijs dei Cap. XVIII

e Go aũt filius

ancille tue q̄ me recõmendauit
manui tue. iã his meis paup/
culꝭ ꝯfeſſionibꝫ ꝯfitear tibi liberatoꝛ meꝰ
toto corde meo. ⁊ recolã ad mẽtẽ meam
oĩa bona q̄ feciſti mihi a iuuentute mea.
in om̃i vita mea. Scio nãqꝫ ꝙ ingr̃titudo
mꝉtũ tibi diſpliceat: q̄ ẽ radix totiꝰ mali
ſpũalis. ⁊ vẽtꝰ q̇dã deſiccãs ⁊ vrẽs om̃e
bonũ: obſtruẽs fontem diuĩe miĩcordie
tue ſup hoĩez: q̄ ⁊ mortua iã ñ oriũꝛ. ⁊ vi
ua iã opa moriũꝛ ⁊ vltra nõ adipiſcũtur
Et ego dñe gr̃as tibi ago ne ſim ingr̃ꝰ ti
bi liberatoꝛ meꝰ: qm̃ liberaſti me. Quoti
ens me iã abſorbuerat ille draco: ⁊ tu do
mine ab ore eiꝰ extraxiſti me. Quotiẽſ e/
go peccaui ⁊ ipe paratꝰ fuit ꝺglutire me.
ſꝫ tu dñe deꝰ meꝰ defendiſti me. Cũ ꝯ te
iniq̄ agebã cum tua mãdata frãgebã: ſta
bat ipe patus vt me rapet ad infernũ: ſed
tu ꝓhibebas. Ego te offendebã: ⁊ tu me
defẽdebas. Ego te nõ timebã ⁊ tu me cu
ſtodiebas. A te recedebã ⁊ inimico meo
me exhibebã. tu ipm ne me acciperet ꝺter/
rebas. Hec mihi tu dñe deꝰ meꝰ bñficia
ꝯferebaſ: ⁊ ego miſer nõ ꝯgnoſcebã. Sic
enĩ me mꝉ totiẽs a faucibꝫ diaboli libaſtĩ:
de ore leonis eripuiſti. ⁊ ab ĩferno licꝫ ne
ſcientẽ me multƺ vicibꝫ reduxiſti. Deſcen
di enĩ vſqꝫ ad portas inferni: ⁊ ne illuc ĩ/
trarẽ tu me tenuiſti. Appropinq̄bã vſqꝫ
ad portas mortƺ: ⁊ ne me ipe capent tu fe
ciſti. De morte etiã corpis ſepiꝰ eripuiſti
me ſaluatoꝛ meꝰ: cũ graues morbi tene/
rẽt me: cũ fui in piculꝭ multis p mare: p t/
ras: ab igne ⁊ gladio: ⁊ ab om̃i piculo li/
berãs: ſp mihi aſtans ⁊ miĩcorditer ſal/
uãs. Sciebas tu q̇dẽ dñe. q2 ſi tũc morſ
me occupaſſet: infernꝰ aĩaz meã ſuſcepiſ/
ſet: ⁊ ppetuo dãnatꝰ fuiſſem. Sꝫ tua mi
ſericordia ⁊ tua gr̃a ꝓuenit me: eripiẽſ me
ꝺ morte corpis: ⁊ de morte aĩe dñe deus
meꝰ. Hec ⁊ multa mihi tua alia bñficia
exhibuiſti. ⁊ ego erã cecus ⁊ nõ cognoui
donec illumĩaſti me. Nũc igiꝛ lux anime
mee dñe deꝰ meus: vita mea: p quã viuo.
lumẽ oculoꝝ meoꝝ p qꝺ video. En illu
minaſti me ⁊ cognoſco te: q2 viuo p te: et
gr̃ias ago tibi licet viles ⁊ exiles ⁊ ĩpareſ
bñficijs tuis: q̄les habꝫ mea fragilitaſ of
fero. Qm̃ tu es ſolꝰ deꝰ meꝰ: creatoꝛ meꝰ
benignꝰ. q̇ amas nr̃as aĩas: ⁊ nihil odi/
ſti eoꝝ q̄ feciſti. En ego pm̃ꝰ inꝛ pctõres
q̇s ſaluaſti: vt exẽplum alijs tribuã beni
gniſſime pietatis tue. Cõfiteaꝛ tibi bñfi
cia tua magna: qm̃ eripuiſti me de infer/
no inferiori ſemel ⁊ ſcꝺo ⁊ tercio. ⁊ centi
es ⁊ millies. et ego ſp ad infernũ tẽdebã:
⁊ tu me ſp reducebas: ⁊ iuſte millies dã/
naſſes me ſi voluiſſes. noluiſti: q2 amas
aĩas ⁊ diſſimulas pctã hoĩm ꝓpꝛ penitẽ
tiã dñe deꝰ meꝰ mꝉte miſericordie in oĩbꝫ
vijs tuis. Nunc ergo video hec dñe de
us meꝰ: et cognoſco p lumen tuũ. ⁊ defi/
cit anima mea in miĩcordia tua magna
que eſt ſup me: qm̃ eripuiſti animã meaz
ex inferno inferiori: ⁊ me ad vitã reduxi/
ſti. Totus enĩ erã in morte: totũ me reſu
ſcitaſti. Tuũ igiꝛ ſit totũ id quod viuo.
⁊ totus totũ me tibi offero. Totus ſpũſ.
totũ coꝛ. totũ corpꝰ. tota vita mea viuat
tibi vita mea dulcis. quoniã totũ me libe
raſti vt totũ me poſſideres. totũ me refe
ciſti vt totũ me rehaberes. Diligã te igiꝛ
domine virtus mea. diligam te ineffabiꝉ
exultatio mea: ⁊ viuat iam nõ mihi ſed ti
bi tota vita mea: que perierat in miſe/
ria mea: reſuſcitata eſt in miĩcordia tua.
qui es deus miſericors et miſeratoꝛ ⁊ mꝉ
te miſericordie in milia his qui diligunt
nomen tuũ. Idcirco domine deus meuſ
ſanctificatoꝛ meus iuſſiſti mihi lege tua:
vt diligã te toto corde meo. tota anima
mea: tota mẽte mea: tota fortitudĩe mea:
⁊ totis viribꝰ meis. ⁊ etiã ex intimiſ me/
dullis cordis mei: omnibꝫ horis et mo/
mentis: quibꝰ fruoꝛ bonis miſericordie

tue.qm̄ ſp ꝑirem:niſi qꝛ ſemꝑ regis mē.
ſemꝑ moꝛerer niſi qꝛ ſemꝑ me viuiſicas.ꝛ
omni momēto me tibi obligas:dū oī mo
mēto mihi tua magna bn̄ficia p̄ſtas. Si
cut ergo nulla hoꝛa ē vl' pūctus in oī vi/
ta mea q̄ tuo bn̄ficio nō vtar.ſic nullum
deb3 eſſe momētū quo te nō habeā an̄ o/
culoſ in mea mēoꝛia.ꝛ te nō diligā ex om
ni foꝛtitudie mea. Sed nec hoc valeo ni
ſi tu dederꝭ mihi:cui⁹ eſt om̄e donū bo/
nū ꝛ omne datū optimū deſcēdēs a p̄re
luminū.apud quē nō eſt trāſmutatio n̄
viciſſitudinis obumbꝛatio. Nō enī ē vo
lentis neq₃ currētꝭ:ſ3 tui miſerētis vt di/
ligamus te. Tuū eſt dn̄e hoc donū cui⁹
eſt om̄e bonū Jube te diligi:da qđ iubeſ
ꝛ iube qđ vis.

De feruoꝛe dilectōis vl' charitatꝭ.

Capitulū XIX.

Mo te deus

a meus:magiſq₃ ſp amare cu
pio.qꝛ tu es reuera oī melle
dulcioꝛ.omni lacte nutribilioꝛ.ꝛ oī luce
clarioꝛ. Jdcirco ſuꝑ omne auꝝ ꝛ argētū
ꝛ lapidē p̄cioſū es mihi charioꝛ. diſplice
bat eī mihi q̇cq̇d agebā in ſeclo p̄ dulce/
dine tua ꝛ decoꝛe dom⁹ tue quam dilexi
O ignis q̇ ſp ardes ꝛ nūq₃ extinguetis.o
amoꝛ q̇ ſp ferueſ ꝛ nūq₃ tepeſcꝭ accēde me
Accēdar inq₃ totus a te vt tot⁹ diligā te
Min⁹ enī te amat q̇ tecū aliq̇d amat qđ
nō ꝓpter te amat. Diligā te dn̄e qm̄ tu p̄/
oꝛ dilexiſti me. Et vn̄ mihi v̄bū vt expli
cem ſigna dilectiōis tue:maxīe erga me
ꝓpter innumera bn̄ficia tua:q̇bꝫ a p̄nci/
pio educaſti me. Poſt bn̄ficiū nēpe crea/
tōis qn̄ in p̄ncipio de nihilo ad imaginē
tuā creaſti me:honoꝛificās ꝛ exaltās me
inter eas creaturas q̄s feciſti:ꝛ nobilitās
lumine vult⁹ tui:quo ſignaſti ſuꝑliminare
coꝛdis mei:q̄ ab inſenſibilibꝫ parit' ꝛ ſen/
ſibilibꝫ brutꝭ diſcreuiſti me:ꝛ paulomin⁹
ab angel' minuiſti. Paꝝ et h̄ fuit an̄ con/
ſpectū diuinitatꝭ tue:qm̄ q̄tidianis ꝛ ſingu
laribꝫ maximiſq₃ donarijs tuoꝝ bn̄ficio
rū me ſine intermiſſiōe nutriuiſti:ꝛ quaſi
filiū tuū paruulū tenellū vberibꝫ tue cō/
ſolatōis lactaſti ꝛ ꝯfoꝛtaſti me. Ut enim
tibi tot⁹ ſeruirē:omnia q̄cūq₃ feciſti i me
um ſeruitiū tradidiſti.

Q, de⁹ ſubiecit oīa ſeruituti hoīm

Capitulū XX

Mnia ſub pe

o dibꝫ hoīs ſubiecisti. vt ſol⁹ hō
tot⁹ tibi ſubijceret. Et vt tu⁹ to
tus hō eſſet ſuꝑ oīa tua dn̄atus eſt hō.
Exterioꝛa nēpe ꝓ coꝛꝑe cūcta creaſti. ip
ſum v̄o coꝛp⁹ ꝓ aīa. aīam v̄o pro te vt ti
bi ſoli vacaret:ꝛ te ſolū amaret.poſſidenſ
te ad ſolaciū.iferioꝛa v̄o ad ſuitiū. Quic
q̇d enī celi ambitu ꝯtinet' inferi⁹ ab aīa
hūana ē.q̄ facta ē vt ſūmū ſuꝑi⁹ poſſide/
ret.cui⁹ poſſeſſiōe btā fieret.cui ſi adhe/
ſerit cūctoꝝ mutabiliū inferioꝝ neceſſitu
dines ſuꝑgrediēs illi⁹ ſūme maieſtatꝭ eu/
ius emulat' ſpeciē:etnē imoꝛtalitatꝭ faciē
cū ſerenitate videbit. Tūc v̄o illis boniſ
optimis fruet' in domo dn̄i.q̇ꝝ ꝯparatōne
cūcta hec q̄ hic cernim⁹ velut nihilū cō/
putant'. Jlla ſūt q̄ ocul⁹ n̄ vidit: nec aurꝭ
audiuit.nec i coꝛ hoīs aſcēderūt q̄ p̄parauit
de⁹ diligētibꝫ ſe. Et hec q̇dem dn̄e datu
rus es anīe. Vis etiā q̄tidie letificas ani
mas ſeruoꝝ tuoꝝ q̇ amaſ aīas. Quid mi
roꝛ hec dn̄e de⁹ me⁹:imaginē q̇ppe tuā3
honoꝛificas ꝛ ſilitudinē tuā ad q̄m crea/
te ſunt. Nam ꝛ coꝛꝑi nr̄o lic3 adhuc coꝛ/
ruptibili ꝛ ignobili vt videret dediſti celi
claritatē ꝑ manū miſtroꝝ tuoꝝ indefeſſo
rū ſol' ꝛ lune:q̄ p̄cepto tuo iugit' die ac no
cte deſuiūt filijs tuis:vt ſpiraret largit⁹
es aeris puritatē:vt audiret ſonoꝝ varie
tates:vt odoꝛaret odoꝛu3 ſuauitates:vt
guſtaret ſapoꝝ q̄litates: vt ꝯtrectaret de
diſti coꝛpulētiū oīm groſſitateſ. Adiuua
menta ſuis neceſſitatibꝫ dediſti iumenta.
volucres q̇3 celi ꝛ piſces marꝭ:ꝛ fruct⁹ t'/
re ad reficiēdū impēdiſti. Medicinas de
tra ꝓpt' ſingulas q̄ſq₃ ſuas coꝛruptelas
creaſti.ſingula ſolacia ſingul' mal' obuiā
tia p̄paraſti. qm̄ es miſericoꝛs ꝛ miſera/
toꝛ ꝛ nouiſti figmentū noſtꝝ figul⁹ n̄r. et
nos omnes q̄ſi lutū i manu tua.

Q, ex conſideratōe bonoꝝ t̄paliū col
ligitur magnitudo celeſtis ꝯſilij.

Capitulū XXI

N aperi mihi

e mi[ſ]icordia tua magna. lumi
ne tuo illuſtra q̄ſo magis ad
huc vt mihi magꝭ apiat̃. Nā ex hiſ mini
mis tua magna. ⁊ ex his viſibilibꝫ tua i/
uiſibilia ꝯp̄hēdimꝰ dn̄e deꝰ ſancte ⁊ bōe
creatoꝛ nr̄. Si eni ini dn̄e ꝑ hoc coꝛpe iſ
bili et coꝛruptibili tā magna ⁊ innumera
bn̄ſicia p̄ſtaſ a celo ⁊ aere: a terra ⁊ mari. a
lucē ⁊ tenebris. a caloꝛe ⁊ vmbꝛa. roꝛe et
imbꝛe. vētis ⁊ pluuijs: volucribꝫ ⁊ piſci/
bus: beſtijs ⁊ arboꝛibꝫ. ⁊ multiplicitate
herbaꝝ ⁊ germinū terre: ⁊ cūctaꝝ creatu
raꝝ tuaꝝ miniſterio nobis ſucceſſiue per
ſua tempoꝛa miſtrantiū vt alleues faſti/
diū noſtꝝ. qualia q̄ſo et ꝙ̄ magna ⁊ innu
merabilia erūt illa bona que p̄paſti dili/
gentibꝫ te: in illa celeſti patria vbi te vide
bimꝰ facie ad faciē. Si tāta facis nobis
in carcere. q̇d ages i palacio? Magna et
innumerabilia ſunt opa tua dn̄e rex celo
rū. Cū enim ſiut hec oīa valde bona ⁊ de
lectabilia: q̄ bonis parit̃ maliſqꝫ cōmūia
tradidiſti. q̄lia futura ſūt illa q̄ ſolis bo/
nis recōdiſti? Si tā innumera ⁊ varia do
na tua: que nūc amicꝭ parit̃ tribuis ⁊ ini
micꝭ: ꝙ̄ magna ⁊ innūerabilia: ꝙ̄ dulcia ⁊
delectabilia: que ſolis tuis es largiturus
amicis? Si tāta ſolacia i hac die lachꝛy/
maꝝ: q̄nta ꝯferes i die nuptiaꝝ? Si tan
ta delectabilia ꝯtinet carcer: q̄nta q̄ſo cō
tinet patria? Oculus nō vidit deuſ abſqꝫ
te q̄ p̄paraſti diligētibus te. Scd̄m eniꝫ
magnā multitudinē magnificētie tue eſt
etiā mltitudo magna dulcedinis tue q̄m
abſcōdiſti timētibꝫ te. Magnꝰ eni tu es
dn̄e deꝰ meꝰ ⁊ immēſus. nec eſt finis ma/
gnitudis tue. nec eſt numerꝰ ſapiētie tue:
nec eſt mēſura benignitatꝭ tue: nec eſt finiſ
nec numerꝰ nec mēſura retributōis tue.
ſed ſicut magnꝰ es tu: ita magna ſunt do
naria tua. quoniā tu ip̄e premiū ⁊ donuꝫ
omniū legitimoꝝ tuoꝝ pugnatoꝝ

Q, diuina dulcedo oēm p̄ſentē mūdi
amaritudinē tollit Ca. XXII

Ec ſunt benefi

h cia magna tua dn̄e deꝰ. ſctifica
toꝛ ſanctoꝝ tuoꝝ: q̇bꝫ repletur ꝰ es ino/
piā eſuriētiū filioꝝ tuoꝝ. q̄m factꝰ es ſpeſ
deſperatoꝝ ⁊ ꝯſolatio deſolatoꝝ. tu co/
rona ſpei q̄ oꝛnata eſt glīa p̄para vincēti/
bus. Tu famelicoꝝ ſarietaſ eterna dādā
eſuriētibꝫ. Tu ꝯſolatio ſempiterna: q̇ ſol'
illis te tribuis q̇ ꝯſolatōem huiꝰ mūdi ꝓ
tua ꝑpetua ꝯſolatōe ꝯtēnūt. Nā q̇ h̄ ꝯſo
lant̃ indigni tua ꝯſolatōe hūbent̃. Sꝫ q̇
hic cruciant̃ a te ꝯſolāt̃: ⁊ q̇ ꝑticipāt paſſi
onibꝫ: participāt et cōſolatōibꝫ. Nemo eſt
poteſt in vtroqꝫ ſeclo ꝯſolari: nec p̄t q̇s h̄
⁊ in futuro gaudere: ſꝫ vnū neceſſe ē vt ꝑ/
dat q̇ alteꝝ voluerit poſſidere. Vbi ꝯſi
dero dn̄e ꝯſolatoꝛ meꝰ. In hac vita renu
it ꝯſolari aīa mea: vt dig̃ habeat̃ tuis ꝯſo
latōibꝫ eternis. q2 iuſtū ē vt amittat te q̇/
cūqꝫ in aliq̇ alio magis ꝯſolari eligit ꝙ̄ i
te. Et obſecro ſūma ꝟitas te ꝑ te non ꝑ/
mittas me in aliq̄ ꝯſolatōe vana ꝯſolari.
Sed peto vt oīa mihi amareſcāt: vt tu
ſolꝰ dulcis appareas aīe mee q̇ es dulce/
do inextimabil: ꝑ quam cūcta amara dul
coꝛant̃. Tua enim dulcedo ſtephano lapi
des toꝛrētis dulcoꝛauit: tua dulcedo cra
ticulā beato laurētio dulcē fec. ꝓ tua dul/
cedine ibant apl'i gaudētes a ꝯſpectu cō
ciliJ. q̄m digni habiti ſunt ꝓ noīe tuo cō
tumeliā pati. Ibat andꝛeaſ ſecurꝰ ad cru
cē ⁊ gaudens. q̄m ad tuā dulcedinē ꝓpe
rabat. Hec tua dulcedo ip̄os aploꝝ pri
cipes ſic repleuit vt ꝓ ip̄a crucis patibu
lū vnꝰ eligeret: alter q̄ꝫ ca put ferienti gla/
dio ſupponere nō timeret. Pro hac eme
da bartholomeꝰ ꝓpꝛiā pellē dedit. Pro
hac q̄ꝫ guſtāda veneni poculū intrepidꝰ
iohānes potauit. Hāc ꝟo vt guſtauit pe
trus oim inferioꝝ oblitꝰ clamauit quaſi
ebꝛiꝰ dicens. Dn̄e bonū eſt nos hic eſſe.
faciamꝰ hic tria tabernacl'a. h̄ moꝛemur:
te ꝯtēplemur. q2 nullo alio indigemus.
ſufficit nobis dn̄e videre te: ſufficit inq̇t
tanta dulcedine ſatiari. Unā eni ſtillam
dulcedinis ille guſtauit: ⁊ omnē aliā faſti
diuit dulcedinē. Quid putas dixiſſet ſi
magnā illā multitudinē dulcedinis diui
tatis tue guſtaſſet: quā abſcōdiſti timē/
tibꝫ te? Hāc tuā dulcedinē ineffabilē ⁊ il
la guſtauerat virgo: de qua legimꝰ ꝙ le/

tiſſima ⁊ glorianter ibat ad carcerē: quaſi ad epulas inuitata. Hāc vt reor ⁊ ipſe guſtauerat q̄ dicebat. q̄ magna multitudo dulcedinis tue dñe quā abſcōdiſti timētibꝰ te. quiqꝫ mouebat. guſtate ⁊ videte q̄m ſuauis eſt dñs. Hec eſt eni illa beatitudo dñe deꝰ noſter quā expectamꝰ datur te nobis: p q̄ tibi dñe ꝯtinue militamꝰ. p q̄ tibi mortificamur tota die: vt in tua vita tibi viuamꝰ.

Q, tota ſpes nr̄a ⁊ deſideriū cordis noſtri debꝫ eſſe in deū Ca. XXIII

Tu autem domine expectatio iſrael: deſideriū ad qḋ ſuſpirat cor noſtrū quotidie: feſtina ne tardaueris. Surge ꝓpera ⁊ veni: vt educas nos de iſto carcere ad ꝯfitendū nomī tuo: vt glorienur in lumine tuo. Aperi aures tuas clamoribꝫ lachrymaꝝ pupilloꝝ tuoꝝ: q̄ clamāt ad te: pater noſter. da nobis hodie panē noſtrū q̄tidianū. in cuiꝰ fortitudie ambulemꝰ die ac nocte: vſqꝫ q̄ ꝑueniamꝰ ad montē ſanctū tuū oreb. Et ego ꝑuulꝰ inter ꝑuulos familie tue: deꝰ pater ⁊ frꝰ mea: q̄n veniā ⁊ apparebo añ faciē tuā: vt qui nūc tibi ꝯfiteor ad tpus: etiā nūc ꝯfitear tibi ineternū. Btūs ero ſi fuero admiſſus ad videndū claritatē tuā. Quiſ mihi hoc tribuat vt ad h̄ venire ꝑmittas me? Scio dñe ſcio ⁊ ꝯfiteor me indignū vt intrē ſb tectū tuū. ſꝫ fac ꝓpter honorē tuū: ⁊ ne cōfundas in te ſperātē ſeruū tuū. Et q̄s intrabit in ſanctuariū tuū ad ꝯſiderādaſ potētias tuas niſi tu apias? Quis autē aperiet ſi tu clauſeris? Si deſtruxeris nēo ē q̄ edificet. Et ſi incluſeris hoīeꝫ nemo eſt q̄ aperiat. Si ꝯtinueris aq̄s oīa ſiccabūtur. Et ſi emiſeris eas ſubuertēt terrā. Si oīa q̄ feciſti ad nihilū redigis: q̄s ꝯdicet tibi. porro ſempitna bonitas miſicordie tue qua feciſti oīa q̄cūqꝫ voluiſti. Tu nos feciſti fabricator mūdi: rege nos. tu nos creaſti ne ſpernas nos. q2 opa tua ſumus. Et q̄dem dñe deus noſter: nos lutū et vmiculi nō valemꝰ in tuas eternitates intrare niſi tu induxeris q̄ de nihilo cūcta creaſti.

Q, ſalus noſtra et deo eſt.
Capitulū XXIIII.

Ego aūt opus manuū tuaꝝ confitebor tibi: in timore tuo. q2 nō i arcu meo ſperabo: ⁊ gladiꝰ meꝰ nō ſaluabit me: ſed dextera tua ⁊ brachiū tuū ⁊ illuminatio vultꝰ tui: alioq̄n deſperarē. q̄m ſpes mea tu es q̄ creaſti me. quoniā nō derelinquis ſperātes in te. Tu quippe es dñe deꝰ nr̄ ſuauis ⁊ patiēs in miſicordia diſponens oīa. Nam ſi peccauerimꝰ tui ſumꝰ: ſi nō peccauerimꝰ tui ſumꝰ. q̄m apud te ſumꝰ ꝯputati. Nos foliū vniuerſi: ⁊ vāitas eſt oīs hō viuēs. ⁊ ventꝰ eſt vita nr̄a ſuꝑ terrā. Ne iraſcaris ſi cadimꝰ pupilli tui. q̄niā tu noſti figmentū noſtrū dñe deꝰ nr̄. Num deꝰ ineſtimabil' fortitudīs contra foliū qḋ a vento rapit̄ oñdere vis potentiā tuā: ⁊ ſtipulā ſiccā ꝑſeq̄ris? Nū dānabis iſrael rex eterne canē vnū? Nū damnabis pulicē vnū? Audiuimꝰ de miſicordia tua dñe: q̄m tu mortē nō facis: nec letaris in ꝑditōe morientiū. Propter te domine oramus te. ne ꝑmittas dñari qḋ nō feciſti huic creature tue quā feciſti. Si ei doles de ꝑditiōe: q̄d te ꝓhibet dñe: q̄ oīa potes ne ſēꝑ leteris de noſtra ſaluatōne. Si vis potes me ſaluare. ego autem ⁊ ſi vellē nō poſſem. Magna eſt multitudo miſeriaꝝ meaꝝ mecū. Velle q̄ppe mihi adiacet: ꝑficere autē nō iuenio. Velle qḋ bonū eſt nō poſſū niſi tu velis. nec quod volo poſſum: niſi tua potētia me ꝯfortet. ⁊ qḋ poſſum aliq̄n nolo: niſi tua volūtas fiat ſicut in celo ⁊ in terra. Et quod volo ⁊ poſſum ignoro niſi tua ſapiētia me illuſtret. Et ſi etiā ſciam q̄nqꝫ volēs q̄nqꝫ valēs. imꝑfecta ⁊ vacua trāſit ſapiētia mea niſi adiuuer a vera ſapientia tua. In tua autē volūtate cūcta ſunt poſita. ⁊ nō ē q̄ poſſit reſiſtere volūtati tue: dñe vniuerſoꝝ: principatū tenēs omnis carnis. et q̄cunqꝫ vis facis in celo ⁊ in terra: ī mari ⁊ in oībꝫ abyſſis. In nobis igit̄ fiat volūtas tua: ſuꝑ q̄bꝫ inuocatū eſt nomē tuū. ne ꝑeat h̄ nobile plaſma tuū qḋ creaſti ꝓpter honorē tuū. Et q̄s eſt homo natus

de muliere q̃ viuat ⁊ nõ videat mortẽ: et eripiat aĩaȝ ſuã de manu inferi: niſi tu ſolus eripias: vita vital' oĩs vite: p quem omnia viuũt

Q̃ volũtas hũana inefficax ſit ad bona op̃a ſine diuina gr̃a   Ca. XXV

Tenim iã tibi

e ɔfeſſus ſũ laus vite mee dñe de⁹ me⁹ ꝟt⁹ ſalutis mee. Sperabã aliqñ i ꝟtute mea. q̃ tñ nõ erat ꝟtus. Et cũ ſic volui currere: vbi magis ſtare credebã: ibi magis cecidi: factuſq; ſũ magis retro ⁊ nõ añ: ⁊ qđ credebã cõſeq̃ magis elõgatũ eſt a me. Sic p m̃lta ſiſia vires meas pbas. cognoſco nũc q: illumiaſti me: qm̃ qđ magis credidi poſſe p me: minus ſp potui. Dicebã eñ: h faciã: illđ pficiã: nec h nec illđ faciebã. Aderat volũtas nõ erat facultas. aderat facultas nõ aderat volũtas. qm̃ de meis viribꝫ ɔfidebã. Nũc aũt ɔfiteor tibi dñe de⁹ pater celi et terre: q: nõ in fortitudĩe ſua roborabitur vir: vt gl'ietur añ te ſtulta pſũptio oĩs carnis. Nõ eſt hoĩs velle qđ poſſit: aut poſſe qđ velit: vel ſcire qđ velit ⁊ poſſit. ſȝ potius a te greſſus hoĩs diriguntur: illorũ inquã q̃ nõ a ſe ſed a te dirigi ſe confitentur. Obſecram⁹ itaq; viſcera miſericordie tue. velis dñe ſaluare qđ creaſti. qm̃ ſi vis potes nos ſaluare. ⁊ in tua volũtate virtus eſt noſtre ſalutis.

De antiq̃s bñficijs dei   Ca. XXVI

Ecordare miſe

r ricordie tue antique: q̃ nos a pncipio in bñdictoĩbꝫ tue dulcedinis pueniſti. Anteq̃ eñ naſcerer ego fili⁹ ancille tue: dñe ſpes mea ab vberibus mr̃is mee. tu me pueniſti i pparãs mihi ſemitas qbꝫ incederẽ ⁊ venirẽ ad gl'iaȝ domus tue: priuſq; me formares i vtero nouiſti me. ⁊ anteq̃ exirez de vulua q̃cq̃d tibi placuit pordinaſti me. Que ⁊ q̃lia ſint in libro tuo ſcripta de me in ſecreto cõſiſtorij tui: ego q̃dẽ ignoro. vñ et valde timeo: tu ꝟo noſti. qm̃ qđ ego p ſucceſſus dierũ ⁊ tẽporũ hinc ad mille ãnos hui⁹ tẽporalitatis expecto: i ɔſpectu etnitatis tue iã factũ eſt: ⁊ qđ futuꝝ eſt iã factũ ẽ. Ego aũt ſtãs i hac nocte tenebroſa h⁹ ignorãs timor ⁊ tremor venerũt ſup me: dũ video mihi vndiq; iminere m̃lta pic'la: a m̃ltis quoq; hoſtibꝫ venari: multitudĩeq; innumeraꝝ miſeriaꝝ in hac vita me circũdari. Et niſi in his tãtis malis aſſoret mihi tuũ adminiculũ deſparem. Sȝ ſpes mihi magna ſubeſt de te mitiſſime pnceps de⁹ meus: ⁊ ɔſideratio m̃ltitudis miſeratõnũ tuaꝝ que apud te ſunt ſubleuat mẽtẽ meã. ⁊ pcedentia ſigna miſericordie tue q̃ me anteq̃ naſcerer puenerũt: ⁊ nũc ſpecialiter in me euuiſerũt: d futuris benignitatis tue melioribꝫ et pfectioribꝫ muneribus: q̃ amicis tuis reſeruas: ſpem meã admonẽt: vt i te leter dñe de⁹ me⁹ leticia facta ⁊ viuã: q̃ ſp letificas iuuẽtutẽ meã.

De angelis deputatis ad cuſtodiã hominũ   Capitulũ   XXVII

Ilexiſti eñ me

d vnice amor me⁹ anteq̃ diligerem te: ⁊ ad imaginẽ tuã creaſti me: oĩb⁹ creaturis tuis ppoſuiſti me: quã dignitatẽ tũc quidẽ ſeruo cũ nouerĩ te: ppter quẽ feciſti me. Inſup facis angelos tuos ſpũs ppter me: qbꝫ mãdaſti vt cuſtodiãt me in oĩbꝫ vijs meis: ne forte offendã ad lapidẽ pedẽ meũ. Hi eñ ſũt cuſtodes ſup muros ciuitatis tue noue hierl'm: ⁊ mõtes in circuitu ei⁹: vigilãtes ⁊ cuſtodientes vigilias noctis ſup gregẽ tuũ. ne qñ rapiat vt leo aĩas nr̃as: dũ nõ eſſet q̃ eripet. ille antiqu⁹ ſerpẽs aduerſari⁹ nr̃ diabol⁹: q̃ q̃ſi leo rugiẽs ſp circuit q̃rẽs quẽ deuoret. Hi ſunt ciues btẽ ciuitatis ſupne hierl'm q̃ ſurſũ eſt mr̃ noſtra: in miniſteriũ miſſi ppter eos q̃ hereditatẽ capiũt ſalutis: vt eos liberẽt ab inimicis ſuis ⁊ cuſtodiãt in oĩbꝫ vijs ſuis. ɔfortẽt q̃ȝ ⁊ moneãt: ⁊ oroẽs filioꝝ tuoꝝ offerãt in ɔſpectu gl'ie maieſtatis tue. Diligũt nẽpe ɔciues ſuos: p q̃s ſue ruine ſciſſuras reſtaurari expectãt. Joq; magna cura ⁊ vigilãti ſtudio aſſunt nobis oĩbꝫ horis ⁊ locis: ſuccurrẽtes ⁊ puidẽtes neceſſitatibꝫ nr̃is: et ſollicitĩ diſcurrẽtes inter nos et te dñe. gemit⁹ nr̃os atq; ſuſpiria referentes

ad te: vt impetrēt nobis facilē tue beni/
gnitatis ꝓpiciatōez: ꝛ referāt ad nos de
ſideratā tue grē bñdictiōem. Ambulant
nobiſcū in omnibꝫ vijs nr̄is. intrāt ꝛ ex
eunt nobiſcū: attēte ꝯſiderātes ꝙ pie: ꝙ
honeſte in medio ꝑue natōis ꝯuerſemur.
q̄ntoꝙ ſtudio ꝛ deſiderio q̄ram⁹ regnū
tuū ꝛ iuſticiā eꝰ. quātoꝙ timore ꝛ tremo
re ſeruiam⁹ ꝛ exultem⁹ tibi leticia cordis
nr̄i. Adiuuāt laborātes. ꝓtegūt q̄eſcētes.
hortāt pugnātes: coronāt vincētes: con/
gaudēt gaudētibꝫ. de te inq̄ gaudentibꝫ.
ꝯpatiūt patiētibꝫ: ꝓ te inq̄ patiētibus.
Grādis eſt eis cura de nob. Magn⁹ ē af
fectus dilectōis eoꝝ erga nos. Et h̄ totū
ꝓpt honorē tue ineſtimabil' charitatꝭ q̄
dilexiſti nos. Diligūt enī q̄s tu diligꝭ. cu
ſtodiūt q̄s tu cuſtodis. ꝛ deſerūt q̄s tu d
ſeris: nec diligūt operantes iniq̄tatē: qm̄ ꝛ
tu odiſti oēs operantes iniq̄tatē: ꝛ ꝑdes oēs
q̄ loquunt mēdaciū. Quotiēs bñ agim⁹
gaudēt angeli ꝛ triſtant demōes. Quoti
ens a bono deuiam⁹: diabolū letificam⁹:
ꝛ angelos tuos ſuo gaudio defraudam⁹.
Gaudiū eſt enī eis ſup vno peccōre pniaz
agēte. Sꝫ diabolo ſup vno iuſto pniam
deſerēte. Da igit pater eis ſꝑ gaudere de
nob: vt ꝛ tu ſꝑ ꝑ eos lauderꝭ in nobis: et
nos cū eis in vnū ouile tuū adducamur:
vt ꝯfiteamur ſimul nomi ſācto tuo crea/
tor hominū ꝛ angeloꝝ. Hec ip̄e ꝯmemo
rās corā te: ꝯfiteor laudās te. qm̄ bñficia
tua magna ſunt hec q̄bꝫ nos honorifica/
ſti: dās nobis angelos: tuos ſpūs: ī mini
ſteriū noſtꝝ. Dederas enī q̄c̄q̄d celi ambi
tu ꝯtinet. ꝛ q̄ſi ꝑua reputas hec q̄ ſub ce/
lo ſunt: niſi adderes etiā ea q̄ ſūt ſup ce/
los. Laudēt te dñe de h̄ oēs āgeli tui: cō
fiteant tibi de hoc oīa opa tua: ꝛ ip̄i ſācti
tui tibi benedicant. O honorificētia nr̄a
nos nimis honorificās ꝛ ditās: mltꝭ mu
neribꝫ decoraſti. Admirabile ē enī nomē
tuū dñe in vniuerſa terra. Quid eſt enī hō
q: magnificas eū: aut apponis erga eum
cor tuū: Dixiſti enī ꝟitas antiq̄. Delicie
mee eſſe cū filijs hoīm. Nōne hō putre/
do: ꝛ fili⁹ hoīs ꝟmis. nōne vniuerſa va/
nitas oīs hō viuēs: Et dignū ducꝭ ſup
huiuſcemodi aꝑire oclōs tuos: ꝛ adducē
re eū tecū in iudiciū.

De ꝓfūda ꝑdeſtinatōe ꝛ pſcīa dei Ca. XXVIII

Doce me abyſſus ꝓfundiſſima creatrix ſa/
piētia: q̄ libraſti in pōdere mō
tes ꝛ colles: in ſtatera molē terre tribꝫ di
gitꝭ appēdiſti. Suſpēde molē corꝑalita
tis hui⁹ quā gero: tribꝫ inuiſis digitꝭ tu/
is ad te vt videā ꝛ cognoſcā ꝙ admirabi
lis es ī vniuerſa terra. Lux antiq̄ſſima
q̄ lucebas añ omnē lucē in montibꝫ ſctis
eternitatꝭ antiq. cui nuda ꝛ apta erāt oīa
añq̄ fierēt. Lux q̄ odio habes oēm ma/
culā: ꝛ ꝑpore mūdiſſima ꝛ īmaclātiſſima.
q̄ tibi delicie cū hoīe: q̄ ꝯuētio lucis ad
tenebras: Ubi enī ſūt ī hoīe delicie tue:
Ubi ꝓpaſti tibi ī me dignū ſāctuariū ma
ieſtatis tue: ad qd̄ introiens habeas deli
cias delectatōis tue: Mundū enī cena/
culū decet te mūdans ꝟtus: que nō niſi
a mūdis cordibꝫ videri poteſt. intro magꝭ
nec haberi. In hoīe aūt vbi eſt tēplū tā
mūdū vt te ſuſcipiat q̄ regis mundum:
Quis pt facere mūdū de imūdo ꝯceptū
ſemine: nōne tu q̄ ſol⁹ es mund⁹: ab imū
do enī q̄s mūdabit: Nam ꝛ ſm legē quā
dediſti pr̄ibꝫ noſtris ī igne ꝯburēti mon
tē. ꝛ in nube tegēte aq̄m tenebroſā: q̄c̄q̄d
tetigerit immūd⁹ immūdū erit. Oēs aūt
nos q̄ſi pann⁹ mēſtruate: de maſſa corru
pta ꝛ īmūda veniētes: maculā īmūdicie
nr̄e: quā celare ſaltē tibi q̄ oīa vides non
poſſum⁹: in frōtibꝫ portam⁹: q̄re mūdi eē
nō poſſum⁹ niſi tu mūdauerꝭ q̄ ſolus es
mund⁹. Mūdas aūt de nobis filijs ho
minū eos ī q̄bꝫ tibi ꝯplacuit habitare. q̄s
ab inacceſſibilibꝫ ꝓfūdis ſecretꝭ iudicioꝝ
incōꝓhēſibiliū ſapiētie tue. ſꝑ iuſtoꝝ li
cet occultoꝝ: ſine eoꝝ meritis ꝑdeſtiaſti
ante mūdū: vocaſti de mūdo: iuſtificaſti ī
mundo. ꝛ magnificas eos poſt mūdum.
Nō oibꝫ aūt h̄ facis. qd̄ admirāt tabe/
ſcētes oēs ſapientes terre. Et ego dñe h̄
ꝯſiderās expaueſco ꝛ obſtupeſco de alti/
tudine diuitiaꝝ ſapie ꝛ ſcie tue: ad quaꝝ
ego ñ ꝑtingo: ꝛ incompꝛhēſibilia iudicia
iuſticie tue: qm̄ ex eodē luto alia q̄dē facꝭ
vaſa in honorē. alia ꝟo in ꝯtumeliā ſem/

pitemā. Quos igiꝭ tibi elegiſti de multiꝭ
in tēplū ſanctū tuū ipos mūdas: effūdēs
ſuꝑ eos aquā mūdā: quoꝝ noīa numerūqꝫ
tu noſti: q̄ ſolꝰ numeras multitudinē ſtel-
laꝝ: ⁊ oībꝫ eis noīa vocas. q̄ etiā ſcripti
ſunt in libro vite: q̄ nequaq̄ꝫ ꝑire poſſūt.
quibꝫ oīa coopanꝭ in bonū etiā ipa pec
cata. Cū enī cadūt nō collidūꝭ. qꝛ tu ſup
ponis manū tuā. cuſtodiēſ oīa oſſa eoꝝ
vt vnū ex eis non ꝯteraꝭ. Attamē mors
pctōꝝ peſſima. illoꝝ inq̄m q̄s anteq̄ꝫ face-
res celū et terrā: ſcḋm abyſſum multā iudici
orū tuoꝝ occultoꝝ: ſcḋ aūt iuſtoꝝ: ꝓſciui
ſti ad mortē eternā. quoꝝ dinumeratio
nominū ⁊ meritoꝝ prauoꝝ apḋ te ē: qui
numerū arene mariſ dinumeraſti: ⁊ dimē
ſus es ꝓfundū abyſſi: q̄s relīq̄ſti ī immū
dicijs ſuis: quibꝫ oīa coopanꝭ in malū.
⁊ ipa etiā orō vꝭtiꝭ in peccatū. vt ſi etiam
vſqꝫ ad celos aſcēderint: ⁊ inꝭ ſidera celi
collocauerint nidū ſuū: q̄ſi ſterq̄liniū in
fine ꝑdentur.

De illis qui priꝰ ſunt iuſti: ⁊ poſtea im
pij efficiunꝭ: ⁊ ecōuerſo Ca XXIX

Magna ſunt hec

indicia tua dn̄e deus: iudex iu-
ſte ⁊ fortiſ: q̄ iudicas eq̄tatē: ⁊ in-
ſcrutabilia faciſ ⁊ ꝓfunda: q̄ cū ꝯſidero cō
tremiſcūt oīa oſſa mea: qm̄ nō ſecuratur
hō viuēs ſuꝑ terrā: vt ſeruiamꝰ tibi pie
⁊ caſte cūctis diebꝫ vite nr̄e ī timore: ⁊ ex
ultemus tibi cū tremore: vt nō ſit ſeruiti
um ſine timore: neqꝫ gaudiū ſine tremo-
re: ⁊ nō glorieꝭ accinctꝰ niſi vt diſcinctꝰ.
neqꝫ glorieꝭ ante te oīs caro. ſꝫ paueſcat
⁊ ꝯtremiſcat a facie tua: cū igret hō vtrū
amore an odio dignꝰ ſit. ſꝫ in futuꝝ om̄ia
reſeruanꝭ incerta. Vidimꝰ enī multos do
mine ⁊ audiuimꝰ a patribꝫ nr̄is: qḋ vtiqꝫ
ſine magno tremore nō recolo: ſine multo
timore nō ꝯfiteor. aſcēdiſſe ꝓmitꝰ q̄dam-
modo vſqꝫ ad celos: ⁊ inter ſidera niduꝫ
ſuū collocaſſe: poſtmodū aūt cecidiſſe vſ
qꝫ ad abyſſos: ⁊ aīas eoꝝ in malꝭ obſtupu
iſſe. Vidimꝰ ſtellas de celo cecidiſſe ab ī
petu ferientis cauda draconis: ⁊ eos q̄ iace-
bāt ī puluere terre a facie ſubleuātiſ manꝰ
tue dn̄e mirabiliꝭ aſcēdiſſe. Vidimꝰ vi-
uos morientes ⁊ mortuos a morte ſurgē-
tes: ⁊ eoſ q̄ inꝭ filioſ dei ambulāt ī medio
lapidū ignitoꝝ q̄ſi lutū ad nihilū defluxiſ
ſe. Vidimꝰ lucē obtenebraſſe ⁊ de tenebriſ
lucē ꝓceſſiſſe: qꝛ publicani ⁊ meretrices
ꝓcedunt incolas in regno celoꝝ. filij aūt
regni eijciunꝭ in tenebras exterioreſ. Qua
re aūt iſta oīa niſi qꝛ in montē illū aſcēde
rūt in quē aſcēdit angelꝰ: ⁊ deſcēdit dia-
bolꝰ. Quos aūt ꝓdeſtinaſti ipos et voca
ſti: ⁊ ſanctificaſti ⁊ mūdaſti. vt dignū ha
bitaculū ſint tue maieſtatiſ cū q̄bus et in
quibꝫ ſunt tibi delicie ſctē et mūde: in q̄-
bus tu delectariſ: ⁊ letificas iuuētutē eo-
rū habitās cū eis in memoria coꝝ. vt ipi
templū ſanctū tuū ſint. qḋ magne digni
tatis ⁊ ꝯmēdatio eſt hūanitatis nr̄e

Q, anima fidelis ſit ſanctuariū dei
Capitulū XXX

Anima enī q̄m

creaſti nō de te ſꝫ ꝑ vꝭbū tuū: nō
ex q̄libet elemētoꝝ materia ſed
ex nihilo. que q̄dē rōnalis: intellectualis:
ſpūalis: ſemꝑ viuēs. ſemꝑ in motu: quaꝫ
ſignaſti lumīe vultus tui: et ꝯſecraſti vir
tute lauacri tui. ita facta eſt capax maie-
ſtatis tue q̄ a te ſolo et a nullo alio poſſit
impleri. Quādo aūt te habꝫ plenū ē de-
ſideriū eiꝰ: ⁊ iā nihil aliḋ qḋ deſidereꝭ ex-
teriꝰ reſtat. Dū aūt aliq̄d exteriꝰ deſide-
rat: manifeſtū eſt q̄ te nō habꝫ interiꝰ. q̄
habito nihil eſt qḋ vltra deſidereꝭ. Cum
enī ſis ſummū ⁊ om̄e bonū: nō habꝫ qḋ
deſideret ampliꝰ ſi poſſidet te om̄e bonū.
Q, ſi nō deſiderat om̄e bonū: reſtat vt de
ſideret aliquid qḋ nō eſt omne bonū: er-
go nec ſūmū bonū. ergo nec deū ſed potius
creaturā. Cū aūt creaturā deſiderat ꝯti-
nuā famē habꝫ. qꝛ licꝫ qḋ deſiderat de cre
aturis adipiſcaꝭ: vacua tm̄ remanet. qꝛ ni
hil eſt qḋ eā impleat niſi tu ad cuiꝰ ima-
ginē eſt creata. Imples autē tu eos qui
nihil aliḋ deſiderāt ꝓter te: ⁊ faciſ eos di-
gnos te: ſanctos: btōs: īmaculatos: ⁊ ami
cos dei: q̄ oīa reputāt vt ſtercora vt lucriꝭ
faciāt te ſolū. Hec eſt enī btītudo quam
homī ꝯtuliſti. hic eſt honor q̄ cū inꝭ oēs
creaturas ⁊ ſuꝑ om̄s honorificaſti. vt ſit

admirabile nomen tuū in vniuerſa terra. Ecce dn̄e deꝰ meꝰ ſūme optime om̄ipotentiſſime: inueni locū vbi tu habitas. q2 in aīa quā creaſti ad imaginē et ſimilitudinē tuā: que te ſolū q̄rit ⁊ deſiderat: q2 n̄ in illa q̄ te nō q̄rit nec deſiderat.

Q, neq3 ꝑ ſenſus exteriores neq3 interiores inueniri poteſt deus

Capitulū XXXI.

Go erraui ſicut

ouis que ꝑierat: q̄rēs te exteriꝰ q̄ es interiꝰ: ⁊ multū laboraui q̄rēs te extra me: ⁊ tu habitas in me: ſi tm̄ ego deſiderē te. Circuiui vicoſ ⁊ plateas ciuitatis huiꝰ mūdi: q̄rēs te et nō inueni. q2 male q̄rebā foris qđ erat intꝰ. Miſi nūcios meos oēs ſenſus exteriores vt q̄rerē te ⁊ nō inueni: q2 male q̄rebā. Video eni lux mea deꝰ q̄ illumīaſti me: q2 male te ꝑ illos querebā. q2 tu es intꝰ: ⁊ tm̄ ipi vbi ītraueris neſciuerūt. Nā oculi dicūt: ſi coloratus nō fuit ꝑ nos nō intrauit. Aureſ dicūt: ſi ſonitū nō fecit ꝑ nos nō trāſiuit. Naſus dicit. ſi nō oluit ꝑ me non venit. Guſtus dicit: ſi nō ſapuit ꝑ me nō introiuit. Tactus etiā addit. ſi corpulētꝰ non eſt: nihil me de hac re īterroges. Nō iſta igit̄ ſunt deꝰ meꝰ. Nō enī ſpeciē corꝑis: n̄ decꝰ tꝑis. nō candorē lucis. nō colorem. nō dulciū melodiaꝝ cantꝰ: ⁊ q̄cunq3 dulce ſonantia. nō floꝝ et vnguētoꝝ vel aromatū odores. n̄ mella vel māna guſtui delectabilia. nō cetera ad tangendū vl' āplexandū amabilia: nec oīa alia ſenſibꝫ his ſubiecta quero cū deū meū q̄ro. Abſit vt iſta crediderim deū meū: que etiā a brutaliū ſenſibꝫ cōprehendūt̄. Et tm̄ cū deū meū q̄ro: quero nihilominꝰ quandā lucē ſuꝑ omnē lucē quā nō capit oculꝰ: quandā vocē ſuꝑ omnē vocē quā nō capit auris. quendā odorē ſuꝑ omnē odorē: quē nō capit naris. quendā dulcorē ſuꝑ oēz dulcorē quē nō capit guſtus. quēdā amplexū ſuꝑ omnē amplexū quē nō capit tactus. Iſta lux q̄dem fulget: vbi locꝰ non capit. iſta vox ſonat vbi ſpiritꝰ nō rapit. odor iſte redolet vbi flatꝰ nō ſpargit. ſapor iſte ſapit vbi n̄ eſt edacitaſ. amplexꝰ iſte tangit̄ vbi nō diuellit̄. Hic eſt deus meꝰ ⁊ nō extimabit̄ aliꝰ ad illū: h̄ q̄ro cū deū meū q̄ro. iſtđ amo cū deū meū amo. Sero te amaui pulcritudo tā antiq̄ ⁊ tā noua. ſero te amaui: ⁊ tu intꝰ eras: ⁊ ego foriſ: ⁊ ibi te q̄rebam: ⁊ ī iſta formoſa que feciſti deformis irruebā. Mecū eras ⁊ tecū nō erā. Ea me tenebāt lōge a te q̄ eē n̄ poterāt niſi in te. Circuibā eni oīa q̄rens te et ꝑpter oīa d̄relinq̄ns me. Interrogaui terrā ſi eſſz deꝰ meꝰ: ⁊ dixit mihi q̄ nō: ⁊ oīa q̄ in ea ſunt h̄ idem ꝯfeſſa ſunt. Interrogaui mare ⁊ abyſſos et reptilia q̄ ī eis ſunt: ⁊ r̄nderūt. Non ſumꝰ deꝰ tuꝰ: quere ſuꝑ nos. Interrogaui flabilē aerē: ⁊ inq̄t vniuerſus aer cū oībꝫ incolis ſuis. Fallit̄ anaximenes nō ſum ego deꝰ tuꝰ. Interrogaui celū ſolē lunā ⁊ ſtellas: neq3 nos ſumus deꝰ tuus inq̄unt. Et dixi oībus his q̄ circūſtant fores carnis mee. dicite mihi de deo meo qđ vos noſcitis: dicite mihi aliq̄d de illo. Et exclamauerūt oēs voce grādi. Ipe fecit nos. Interrogaui mūdi molē: dic mihi ſi es deꝰ meꝰ an nō. Et r̄ndit voce forti. Non ſum inq̄t ego. ſed ꝑ ipm ſum ego quē q̄ris in me. ipe fecit me: ſuꝑ me q̄re q̄ regit me: qui fecit te. Interrogatio creaturaꝝ ꝓfunda ē cōſideratio ipaꝝ. reſponſio atteſtatio ipaꝝ d̄ deo. q̄m oīa clamāt. deus nos fecit Quoniā vt ait ap̄ls. inuiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta ſunt a creatura mūdi intellecta ꝯſpiciūt̄. Et redij ad me ⁊ intraui in me: ⁊ aio ad me. Tu q̄s es? Et r̄ndi mihi. Homo rationalis ⁊ mortalis. Et incepi diſcutere q̄d hoc eſſet. ⁊ dixi. Vn̄ hoc tale aīal domine deus meꝰ? Vnde niſi abs te: tu feciſti me ⁊ nō ipe me. Quis tu? Tu ꝑ quē viuo ego. tu ꝑ quē viuunt om̄ia. Quis tu? Tu dn̄e deꝰ meꝰ verꝰ ⁊ ſolꝰ om̄ipotēs ⁊ eternus ⁊ incōꝓhēſibil' et immēſus. q̄ ſemꝑ viuis et nihil morit̄ in te īmortal' habitans eternitatē. mirabil' ocul' angeloꝝ. inenarrabil'. impſcrutabil' ⁊ innomīabiliſ. deꝰ viuus et verꝰ: terribil' ⁊ fortis: neſciens principiū neq3 finē. principiū omniū atq3 finis: q̄ es ante primordia ſeculorū. ⁊ ante oēs ſeculoꝝ origines. Tu es deus meus et dn̄s omniū que creaſti: et āp̄đ te

omniũ ſtabiliũ ſtant cauſe. ⁊ omniũ mu/
tabiliũ apud te ĩmutabiles manẽt origi
nes. et omniũ ratõnabiliũ et irratõnabi/
liũ atqꝫ temꝑaliũ ſempitue viuũt ratõeſ.
Dic mihi ſupplici ſeruo tuo deꝰ meꝰ. dic
miſericors miſero tuo. dic q̃ſo ꝑ miſerati
ones tuas: vnde hoc tale aĩal niſi abs te:
An quiſqꝫ ſeſe faciẽdi erit artifex: an ali/
unde q̃ꝫ a te trahit̃ eſſe ⁊ viuere: Nõne tu
es ſummũ eſſe a q̃ eſt omne eſſe: Quicq̃d
enĩ eſt a te eſt: qꝛ ſine te nihil eſt. Nonne
tu es fõs vite a quo fluit oĩs vita: Quic
q̃d enĩ viuit ꝑ te viuit. qꝛ ſine te nihil vi
uit. Tu ergo dñe feciſti me: quero q̃s fe/
cit me: tu dñe feciſti: ſine quo factũ eſt ni
hil. Tu factor meus: ego opus tuũ. Gra
tias tibi ago dñe deꝰ meꝰ. ꝑ quẽ viuo e/
go: et ꝑ quẽ oĩa viuũt: qm̃ feciſti me. Gra
tias tibi plaſmator meꝰ. qꝛ manus tue fe
cerũt me et plaſmauert̃ me. Grãs tibi lux
mea. qm̃ illumĩaſti me ⁊ ĩuẽi te ⁊ me. vbi ĩ
uẽi me ibi ꝯg̃ui me. vbi inueni te ibi ꝯg̃ui
te. vbi aũtez cog̃ui te: ibi illuminaſti me.
Grãs tibi lux mea q̃niã illuminaſti me.
Quid ẽ qḋ dixi cognoui te: Nõne tu es
deus incõphẽſibilis ⁊ immẽſus: rex re
gũ ⁊ dñs dominãtiũ: q̃ solꝰ habes ĩmor/
talitatẽ: ⁊ lucẽ habitas ĩacceſſibilẽ: quẽ
nullus hominũ vidit: ſꝫ nec videre põt:
Nonne tu es deꝰ abſcõditus ⁊ imꝑſcru
tabil' maieſtatis: ſolꝰ tuipſiꝰ maximꝰ co/
gnitor ⁊ mirabilis cõtẽplator: Quis er
go cognouit qḋ nunqꝫ vidit: Dixiſti enĩ
in veritate tua. Nõ videbit me hõ et vi/
uet. Dixit et ꝓco tuus ꝑ veritatẽ tuã. De
um nemo vidit vnqꝫ. Quis ergo cogno
uit qḋ nunqꝫ vidit: Dixit etiã veritaſ tua.
Nemo nouit filiũ niſi pater: neqꝫ patrez
quis nouit niſi filius. Sola trinitaſ tua:
ſoli ſibi integre nota eſt: que exuꝑat oẽm
ſenſum. Quid eſt ergo qḋ dixi: qꝛ cogno
ui te: Quis enĩ cognouit te niſi tu te: Tu
quippe solꝰ deꝰ omĩpotẽs ſuꝑlaudabil'
⁊ ſuꝑglorioſus et ſuꝑexaltatꝰ ⁊ altiſſimꝰ
⁊ ſuꝑeſſentialis in ſanctiſſimis ⁊ diuiniſ
ſimis eloquijs nomĩat̃. quoniã ſuꝑ om
nem eſſentiã intelligibilẽ ſiue intellectua
lem atqꝫ ſenſibilẽ: et ſuꝑ omne nomẽ qḋ
nominat̃ nõ ſolũ in hoc ſeculo ſed etiã in

futuro: ſuꝑeſſentialiter ⁊ ſuꝑintelligibili
ter eſſe dignoſceris. quoniã ſuꝑeſſentiali
⁊ occulta diuinitate: ſuꝑ omnẽ ratõez: in
tellectũ et eſſentiã inacceſſibiliter ⁊ imꝑ/
ſcrutabiliter habitas in teipõ. vbi lux ĩ/
acceſſibilis: ⁊ lumẽ imꝑſcrutabile: ⁊ in
cõphenſibile et inenarrabile. ad qḋ nõ
attingit aliqḋ lumen: quoniã incõtẽpla/
bile ⁊ inuiſibile ⁊ ſuꝑrationale et ſuꝑin/
telligibile et ſuꝑinacceſſibile: et ſuꝑincon
mutabile et ſuꝑincõmũicabile creditur.
quod nullꝰ vnqꝫ angeloꝝ vel hominũ vi
dit: ſed nec videre poteſt. Hoc eſt celũ tu
um dñe: celũ celans ſuꝑarcanũ: ſuꝑintel/
ligibile: ſuꝑrõnale: ⁊ ſuꝑeſſentiale lumẽ.
de quo dicit̃. Celũ celi dño. Celum celi
cui terra eſt omne celũ. qꝛ ſuꝑmirabiliter
exaltatũ eſt ſuꝑ omne celũ. ad qḋ etiã ter
ra eſt ipm celũ empireũ: hoc eſt celi domi
no: quia nulli notũ niſi dño. ad qḋ nemo
aſcendit niſi q̃ de celo deſcẽdit. qꝛ nemo
nouit patrẽ niſi filius et eorũ ſpiritꝰ: ⁊ ne
mo nouit filiũ niſi pater ⁊ eoꝝ ſpũs. So
li quidẽ tibi trinitas integre nota es tri/
nitas ſancta trinitas ſuꝑmirabilis: ⁊ ſu/
ꝑinenarrabilis: ⁊ ſuꝑinſcrutabilis: et ſu
ꝑinacceſſibilis: ſuꝑincõprehenſibil': ſuꝑ/
intelligibilis: ſuꝑeſſentialis: ſuꝑeſſentia/
liter exuperãs omnẽ ſenſũ: omnẽ ratõez:
omnẽ intellectũ: omnẽ intelligentiã: om/
nem eſſentiã ſuꝑceleſtiũ animoꝝ: quam
neqꝫ dicere: neqꝫ cogitare neqꝫ intellige/
re neqꝫ cognoſcere poſſibile eſt: etiã ocul'
angeloꝝ. Unde ergo cognoui te dñe deꝰ
altiſſime ſuꝑ omnẽ terrã: ſuꝑ om̃e celuz.
quẽ neqꝫ cherubin ꝑfecte cognoſcũt: ne/
qꝫ ſeraphin. ſed alis cõtemplationũ ſua
rũ velat̃ facies ſedenti ſuꝑ ſoliũ excelſũ et
eleuatũ: clamãtes ⁊ dicentes. Sanctus
ſanctus ſanctꝰ dñs deꝰ exercituũ. plena
eſt omnis terra glĩa tua. Expauit ꝓphe
ta et dixit. Ue mihi qꝛ tacui. qꝛ vir pol/
lutus labijs ego ſum. Et expauit cor me
um: ⁊ dixi. Ue mihi: quia nõ tacui: quia
vir pollutus labijs ego ſum: ſꝫ dixi: co/
gnoui te. Uerũtamẽ dñe: ve tacentibus
de te: quoniã loquaces muti fiunt ſine te
Et ego dñe deus meus nõ tacebo: quo/
niã feciſti me: ⁊ illuminaſti me ⁊ inuẽi me:

⁊ cognoui te: q̄m illuminaſti me. Sed q̄liter cognoui te? Cognoui te i te. Cognoui te nō ſicut tibi es. ſed cognoui te ſicut mihi es: et nō ſine te ſed in te. q̄r tu es lux que illuminaſti me. Sicut eni tibi es: ſoli tibi cognitus es. ſicut mihi es ſm̄ gratiā tuā et mihi cognit⁹ es. Sed q̄d mihi es? Dic mihi miſericors famulo tuo miſero. dic mihi p̄ miſeratōes tuas q̄d mihi es? Dic anime mee: ſalus tua ego ſum. noli abſcōdere a me faciē tuam ne moriar. Sine me loqui apud miſericordiā tuam: me terrā ⁊ cinerē: ſine me loqui apud miſericordiā tuā: qnoniā miſīcordia tua magna eſt ſup̄ me. loquar ad deū meū cū ſim puluis ⁊ cinis Dic mihi ſupplici tuo. dic mihi miſīcors miſero tuo. dic p̄ miſeratōes tuas quid mihi es? Et intonaſti deſup̄ voce grandi in interiorē aurem cordis mei. et rupiſti ſurditatē meā: et audiui vocē tuā. et illuminaſti cecitatē meam: ⁊ vidi lucem tuā: ⁊ cognoui q̄m deus meus es tu Propterea dixi q̄ cognoui te. Cognoui ei te q̄m de⁹ me⁹ es tu. Cognoui te ſolū verū deū et quē miſiſti ieſū chriſtū. Erat tēpus quādo nō cognoſcebā te. ve tēpori illi quādo non cognoſcebam te. ve cecitati illi quādo nō videbam te. ve ſurditati illi quādo nō audiebā te. Cecus et ſurdus p̄ formoſa que feciſti dformis irruebā. Et mecū eras ⁊ tecū nō eram: ⁊ ea me tenebant lōge a te que non eſſent niſi eſſent in te. Illuminaſti me lux mūdi ⁊ vidi te ⁊ amaui te. Nemo q̄ppe te amat niſi qui te videt: ⁊ nemo te videt niſi qui te amat. Sero te amaui pulcritudo tā antiq̄ ⁊ tā noua: ſero te amaui. ve tēpori illi q̄n nō amaui te.

Confeſſio vere fidei.

Capitulū XXXII.

Gratias tibi ago

lux mea q̄ illuminaſti me ⁊ cognoui te. Qualiter cognoui te? Cognoui te ſolū deum viuū et verū creatorē meum. Cognoui te creatorē celi et terre viſibiliū omniū et inuiſibiliū: deū verū om̄ipotentē: imortalē et inuiſibilē: incircumſcriptibilē: interminabilē: eternū: inacceſſibilē: incōprehenſibilē: imp̄ſcrutabilem: incōmutabilē: immēſum: infinitū: principiū omniū viſibiliū ⁊ inuiſibiliū creaturarū: p̄ quē om̄ia facta ſunt: p̄ quē cuncta ſubſiſtūt elemēta. Cui⁹ maieſtas ſicut principiū nunq̄ habuit: ſic nec deſinet i eternū. Cognoui te vnū ſolū verū deū eternū patrē ⁊ filiū et ſpiritūſanctū: tres q̄dē p̄ſonas ſed vnā eſſentiā om̄ino ſimplicē: indiuiſam q̄ naturā: ⁊ patrē a nullo: filiū a patre ſolo: ⁊ ſpm̄ ſcm̄ pariter ab vtroq̄: abſq̄ initio: ſp̄ et ſine fine deū trinū ⁊ vnū ſolū et verū deū oīpotentē vnū vniuerſorū p̄ncipiū: creatorē omniū viſibiliū et inuiſibiliū: ſpūaliū ⁊ tp̄aliū. q̄ tua oīpotenti v̄tute ſimul ab initio tp̄is vtrāq̄ d nihilo ꝯdidiſti creaturā ſpūalē ⁊ corpalē: angelicā videlicet et mūdanā ac deinde hūanā q̄ſi ꝯmunē ex corpe ⁊ ſpiritu ꝯſtitutā. Cognoui te: et confiteor te deū patrē īgenitū. te filiū a patre genituꝫ: te ſpiritū ſanctū paclitū neq̄ genitū neq̄ īgenitū: ſanctā et indiuiduā trinitatē in tribus coequalibus p̄ſonis cōſubſtantialibus et coeternis. trinitatē in vnitate et vnitateꝫ in trinitate: corde credens ad iuſticiā: et ore cōfitens ad ſalutē. Cognoui te veruꝫ deū et dominū noſtrū ieſum chriſtū filiū dei vnigenitū: creatorē: ſaluatorē ⁊ redēptorem meū et totius humani generis. quē cōfiteor ex patre genitū ante ſecula: deū de deo: lumen de lumine. deū verū d deo vero: nō factū ſed genitū: cōſubſtātialē et coeternū patri et ſpirituiſctō: per quē om̄ia facta ſunt a principio. firmiter credens et veraciter cōfitens te deum vnigenitū ieſum chriſtū p̄pter ſalutē hominū a tota trinitate ꝯmūiter incarnatū. ⁊ ex maria ꝑpetua virgine: ſpūſſcti cooperatōe conceptū. verū hoiem factū ex anima rōnali et hūana carne ſubſiſtētē. Qui cū ſm̄ diuinitatē vnigenit⁹ dei impaſſibil' ſis pariter et immortal'. p̄pter nimiā dilectōem tuā q̄ dilexiſti nos: idem ipſe dei fili⁹ ſm̄ hūanitatē fact⁹ es paſſibil' ⁊ mortalis. Qui p̄pter ſalutē hūani gener' vnice fili dei in ligno crucis pati dignat⁹ es paſſionē et mortem. vt nos a morte perpetua liberares: atq̄ ad inferos vbi ſe

debant in tenebris patres noſtri: a uctor
luminis deſcẽdiſti .et die tercia glorioſuſ
victor ab inferis ad ſupos reſurrexiſti: re
ſumẽs ſacrũ corpus quod ꝑ peccatis nřiſ
mortuũ iacuerat in ſepulcro. ⁊ viuificauſ
ſm ſcripturas die tercia : vt ipm in pr̃is
dextra collocares. Aſſumpta nāq; tecu
ex inferis captiuitate quā captiuauerat
antiquus hoſtis: hũani generis inimicꝰ:
verꝰ dei filiꝰ cũ noſtre carnis ſubſtãtia. i.
cũ aĩa ⁊ carne humana ex ꝟgie gl'ioſa aſ/
ſumpta: ſuꝑ oēs celos aſcẽdiſti: trãſcẽdẽſ
oēs ordines angeloꝝ: vbi ſedes ad dexte
rā dei pr̃is: vbi eſt fons vite ⁊ lumẽ inac/
ceſſibile: ⁊ pax dñi q̄ exuꝑat omnẽ ſenſũ.
Ibi te deũ veꝝ et hoīem ieſum chriſtum
adoramus ⁊ credimꝰ: ꝯfitẽtes te patrem
habere deũ. Indeq; te venturꝝ iudicẽ ĩ fi
ne ſeculi expectamꝰ: vt iudices viuos et
mortuos: et reddas oīb; bonis et malis
ſm opa ſua que opati ſunt in hac vita: vł
ꝓmiũ vel ſuppliciũ: ꝓut vnuſqſq; dignꝰ
fuerit reqe vel erũna . Reſurgẽt enĩ in il/
la die a voce ſ̃tutis tue oēs homines:
quotqt humanā animā accepetũt ĩ carne
ſua quā hic habuerũt: vt totꝰ hō ꝑ meri
tis vel gloriā ſuſcipiat vł gehennā. Tu
es ipe vita et reſurrectio nr̃a: quẽ ſaluato
rẽ expectamꝰ dominũ ieſum chriſtũ: qui
reformabit corpus hũilitatis nr̃e ꝯfigu
ratũ corpori claritatis ſue. Cognoui te
deũ verũ et vnũ ſpiritũſanctũ pr̃is et fi/
lij ab vtroq; pariter ꝓcedentẽ: ꝯſubſtanti
alẽ ⁊ coeternũ patri ⁊ filio: paclitũ ⁊ ad/
uocatũ noſtꝝ: qui ſuꝑ eundẽ deũ ⁊ domi
nũ noſtrũ ieſum chriſtũ in colũbe ſpecie
deſcẽdiſti: et ſuꝑ apl'os in linguis igneis
apparuiſti. Qui ⁊ oēs ſanctos et ele/
ctos dei a ꝓ̃ncipio tue gr̃e munere docui
ſti: ⁊ ora ꝓphetarũ vt enarrarẽt mirabi/
lia regni dei aꝑuiſti: qui ab omnib; ſan/
ctis dei cũ patre ⁊ filio ſimul adoraris et
glorificaris. Inter quoſ et ego filiꝰ ancil
le tue toto corde meo glorifico nomẽ tu/
um: quoniā illuminaſti me. Tu enĩ es ve
ra lux lumẽ veridicũ: ignis dĩ: ⁊ magiſter
ſpirituũ. qui vnctōne tua doces nos oēs
veritatẽ: ſpiritꝰ veritatꝭ. ſine quo impoſ/
ſibile eſt placere deo. quoniā tu ipe deꝰ es
ex deo: ⁊ lux de luce ꝓcedẽs a pr̃e luminũ
ineffabiliter: et a ſuo filio dño noſtro ieſu
chriſto: quib; cõſubſtãtialis ⁊ coeq̄lis et
coeternus exiſtẽs in vnius trinitatis eſ/
ſentia ſuꝑeſſentialiť cõglorĩaris ⁊ conre
gnas. Cognoui te vnũ deũ viuũ ⁊ verũ
patrẽ ⁊ filiũ et ſpiritũſanctũ: trinũ q̇dem
in ꝑſonis: ſed vnũ in eſſentia . quẽ ꝯfiteor
adoro ⁊ glorifico toto corde meo veꝝ de
um ſolũ ſanctũ: immortalẽ. inuiſibilẽ: in/
cõmutabilẽ: inacceſſibilẽ: imꝑſcrutabilẽ:
vnũ lumen: vnũ ſolem: vnũ panẽ: vnā vi
tam: vnũ bonũ : vnũ principiũ: vnũ finẽ:
vnũ creatorẽ celi et terre. per quẽ oīa vi/
uunt. ꝑ quẽ omnia ſubſiſtũt. ꝑ quẽ oīa
gubernanť regunť ⁊ viuificanť que in ce
lis ſunt ⁊ que in terris: ⁊ que ſub terra : ꝓ̃
ter quẽ non eſt deꝰ in celo ⁊ in terra Sic
cognoui te dñe deus: cognitor meus. ſic
cognoui te. Cognoui te ꝑ fidem tuā q̄m
inſpiraſti mihi . lux mea lumẽ oculorum
meoꝝ dñe deus meꝰ ſpes omniũ finiũ ter/
re. gaudiũ letificās iuuentutẽ meā. ⁊ bo/
nũ ſuſtentans ſenectutẽ meā. In te enim
domine iubilāt oīa oſſa mea dicentia.
Domine quis ſimił tibi? Quis ſil'is tibi
in dijs dñe? nō quem fecit manus homi
nũ: ſed qui feciſti manꝰ hominũ . Simu
lacra gentiũ argentũ et aurũ opa manuũ
hominũ. Nō ſic operator hominũ. Oēs
dij gentiũ demonia: dominꝰ aũt celoſ fe
cit: dñs ipe eſt deus. Dij qui nō fecerunt
celũ et terram pereant de celo ⁊ de terra.
deũ qui creauit celũ et terram: celi et ter/
ra benedicant.

De confeſſione ꝓprie vilitatis
Capitulũ XXXIII

Quis ſimilis ti
bi etiā in dijs dñe? quis ſimiliſ
tibi? magnificus in ſanctita/
te: terribilis atq; laudabilis ⁊ faciens mi/
rabilia. Sero te cognoui lumen veꝝ: ſe/
ro te cognoui. Erat autẽ nubes magna
et tenebroſa ante oculos vanitatis mee:
ita vt videre non poſſem ſolẽ iuſticie ⁊ lu
men veritatis. Inuoluebar in tenebris fi
lius tenebraꝝ: tenebras meas amabā: q̄r
lumen non cognoſcebā. Cecus eram et

cecitatē amabā ⁊ ad tenebras ꝑ tenebras
ambulabā. Quis inde me eduxit vbi erā
hō cecꝰ ſedens ī tenebris ⁊ vmbra mor/
tis? Quis accepit manū meā vt inde me
educeret? Quis ē ille illumiātor meus?
Nō eī querebā eū ⁊ ipe q̄ſiuit me: nō vo
cabā eū ⁊ ipe vocauit me. Quis est ille?
Tu es dn̄e deꝰ meꝰ miſericors et miſera
tor. pater miſericordiaꝝ ⁊ deꝰ totiꝰ ꝯſola
tōis. tu ſctē dn̄e deꝰ meus: quē ꝯfiteor to
to corde meo: gr̄as agens nomī tuo. Nō
te querebā tu me queſiuiſti. nō te inuoca
bā: tu me vocaſti. Uocaſti eni me nomīe
tuo. Intonaſti deſuꝑ voce grādi in inte/
riorē aurē cordis mei. Fiat lux ⁊ facta ē
lux: ⁊ diſceſſit nubes magna ⁊ liq̄facta ē
nubes tenebroſa: q̄ operuerat ocl'os me/
os: et vidi lucē tuā: et cognoui vocē tuā:
⁊ dixi. Uere dn̄e tu es deꝰ meꝰ q̄ eduxi
ſti me de tenebris ⁊ vmbra mortꝭ: et voca
ſti me in admirabile lumē tuū. ⁊ ecce vi/
deo. Gratia tibi illumiātor meꝰ. Et con/
uerſus ſum ⁊ vidi tenebras in q̄bꝫ fuerā:
⁊ abyſſum tenebroſam in qua iacuerā: et
cōtremui et expaui: et dixi. Ue ve tene/
bris meis in q̄bus iacui. Ue ve cecitati
illi in q̄ videre nō poterā lumen celi. Ue
ve p̄terite ignorātie mee qn̄ nō cognoſce
bam te dn̄e. Gratias tibi ago illumiātor
⁊ liberator meꝰ quoniā illumiaſti me ⁊ co
gnoui te. Sero cognoui te veritas anti/
qua: ſero te cognoui veritas eterna. Tu
eras ī lumīe ⁊ ego ī tenebris: ⁊ nō cogno
ſcebā te: q: illumīari nō poterā ſine te: et
nō est lux extra te.

Cōſideratio diuine maieſtatis
Capitulū XXXIIII

Sancte ſanctoꝝ
deus inextimabil' maieſtatꝭ: de
us deoꝝ ⁊ dn̄s dominoꝝ mi/
rabil': inenarrabilis: inexcogitabil': que
cōtremiſcūt in celo angelice p̄tātes: quē
adorāt om̄es dn̄atōes ⁊ throni: ⁊ om̄es
virtutes pauent a ꝯſpectu tuo. cuiꝰ po/
tentie ⁊ ſapiētie nō eſt numerꝰ. qui funda
ſti mundū ſuꝑ nihilū: ⁊ mare colligaſti in
aere quaſi in vtre: om̄ipotētiſſime: ſcīſſi
me: fortiſſime deus ſpirituū vniuerſe car
nis. a cuiꝰ ꝯſpectu fugit celū ⁊ terra: ad
cuiꝰ nutū oīa ſe ſubijciūt elemēta. te ado
rēt ⁊ glorificēt oēs creature tue. Et ego
filiꝰ ancille tue ꝑ fidē tuā flecto ceruicem
cordis mei ſub pedibꝫ maieſtatꝭ tue: gr̄as
agens q̄m dignatꝰ es ꝑ tuā miſcðiā illu
minare me. Lumē veꝝ. lumē ſctm̄. lumē
delectabile. lumē admirabile. lumē ſuꝑ/
laudabile: qð illumiat oēm hoīem venie
tē in hunc mūdū ⁊ etiā ocl'os angeloꝝ.
Ecce video. gr̄as ago. Ecce video lumē
celi: interlucet ocul' mētiſ mee radiꝰ deſu
ꝑ a facie lumis tui: ⁊ letificat omnia oſſa
mea. O ſi ꝑficeret ī me. Auge q̄ſo lumis
auctor. Auge q̄ſo qð interlucet in me. Di
latet obſecro dilatet ex te. Quid eſt h̄ qð
ſentio? q̄s eſt ignis q̄ calefacit cor meū? q̄
eſt lux q̄ irradiat cor meū? O ignis q̄ ſem
ꝑ ardes ⁊ nunq̄ꝫ extingueris: accēde me.
O lux q̄ ſemꝑ luces ⁊ nunq̄ꝫ obfuſcarꝭ il
lumina me. O vtinā arderē ex te. Ignis
ſācte q̄ꝫ dulciter ardes: q̄ꝫ ſecrete luces: q̄ꝫ
deſiderāter aduris. Ue his qui non ar/
dent ex te: ve illis qui nō illuminant ex
te. O lumē veridicū illuminās omnē mū
dū: cuiꝰ lux implet mundū. Ue cecis o/
culis qui te nō vidēt ſol illuminās celū ⁊
terrā. Ue caligantibꝫ oculis q̄ te videre
nō poſſunt. ve auertētibꝫ oculis vt nō vi
deāt veritatē. ve nō auertētibꝫ vt nō vide
ant vanitatē. Nequeūt enim oculi aſſue
ti tenebris ſumme veritatꝭ radios intue
ri. nec ſciūt de lumine aliq̄d extimare. q̄ꝛ
ē in tenebris habitatio. Tenebras vidēt.
tenebras diligunt. tenebras approbāt. d
tenebris euntes in tenebras neſciūt vbi
corruāt. Miſeri q̄ neſciūt q̄d amittāt: et
miſeriores vtiq̄ꝫ q̄ ſciūt q̄d amittūt: q̄ ca
dūt apertis ocul': ⁊ deſcēdūt ī infernū viuē
tes. O lux btiſſima q̄ nō niſi a purgatiſſi
mis ocul' videri poteſ. Bti mūdo corde
q̄m ipi deū videbūt. Munda me mun/
dans virtuſ: ſana oculos meos: vt ſanis
oculis te contēpler: quē nō niſi ſani ocu
li intuentur. Aufer queſo ſquamas cali
ginis antique radio tue illuminationis:
ſplendor inacceſſibilis: vt te videre vale/
am irreuerberatis obtutibꝫ: et in lumine
tuo videam lumen. Gratias tibi ago lux

mea. Ecce video. Dilatetur obſecro vi/
ſus meꝰ dñe ex te. Reuela oculos meos
vt ꝯſiderē mirabilia de legē tua: q̄ es mi
rabil' in ſanctꝭ tuis. Gr̄as tibi ago lumen
meū. Ecce video: ſꝫ ꝑ ſpeculū in enigma/
te. Sꝫ qñ facie ad faciē? Qñ veniet dies
leticie ⁊ exultatōis: in q̄ ingrediar i locuꝫ
tabernacli admirabil' vſqꝫ ad domū dī.
vt videā videntē me facie ad faciē ⁊ satiet
deſideriū meū.

De deſiderio ⁊ ſiti anime in deum.
Capitulū XXXV.

Qūeadmodū deſiderat ceruꝰ ad fōtes aq̄ꝝ
ita d̄ſiderat aīa mea ad te deꝰ
Sitiuit aīa mea ad te deū fontē viuū: qñ
veniā ⁊ apparebo an̄ faciē tuā? O fons
vite: vena aquaꝝ viuentiū: quādo veniā
ad aquas dulcedinis tue? de terra d̄ſerta
inuia ⁊ inaq̄ſa: vt videā v̄tutē tuā ⁊ glo/
riā tuā. ⁊ ſatiē ex aq̄s miſericordie tue ſiti
meā? Sitio dñe: fons vite es: ſatia me. ſi
tio dñe: ſitio te deuꝫ viuū. O qñ veniā et
apparebo dñe an̄ faciē tuā? putaſne vide
bo diē illā: diē inq̄ꝫ iocūditatꝭ ⁊ leticie. di
ēm quā fecit dñs vt exultemꝰ ⁊ letemur
ī ea. O dies ꝓclara ⁊ pulcra neſciēſ veſpe
rū: nō habēs occaſū: in q̄ audiā vocē lau
dis: vocē exultatōis ⁊ ꝯfeſſiōiſ. in q̄ audi
am. intra in gaudiū dñi tui. intra ī gaudi
um ſempit'nū: in domuꝫ dñi dei tui. vbi
ſunt magna ⁊ iſcrutabilia ⁊ mirabilia q̄/
rū nō eſt nūerꝰ. Intra ī gaudiū ſine triſti
cia: qđ ꝯtinet et'nā leticiā: vbi erit oē bo/
nū: ⁊ nō erit aliqđ malū. vbi erit q̄cquid
voles: ⁊ nō erit q̄cq̄d noles. ibi erit vita
vital': dulcꝭ ⁊ amabil': ſp̄qꝫ memorial'. vbi
nō erit hoſtis impugnās: nec vlla illece/
bra: ſꝫ ſūma ⁊ certa ſecuritas. ſecura tran
q̄llitas ⁊ trāq̄lla iocūditas: iocūda felici/
tas. felix et'nitas. eterna bt̄itudo ⁊ beata
trinitas: ⁊ trinitatis vnitas: ⁊ vnitatꝭ de
itas: ⁊ deitatꝭ bt̄a viſio: q̄ eſt gaudiū dñi
dei tui. O gaudiū ſup gaudiū. gaudium
vincēs omne gaudiū: extra qđ nō ē gau/
diū: qñ intrabo in te vt videā deū meuꝫ
q̄ habitat in te? ibo ⁊ videbo viſionē hāc
grandē. Quid ē qđ me detinet? Heu me
q2 incolatꝰ meꝰ ꝓlōgatꝰ ē. heu me q̄ꝫ diu
dicetꝭ mihi: vbi ē deꝰ tuus? q̄ꝫ diu dicetur
mihi. expecta reexpecta? Et nūc q̄ eſt ex
pectatio mea? nōne dñe deꝰ meꝰ? Salua
torē expectāmꝰ dñm nr̄m ieſum chriſtū.
q̄ reformabit corpꝰ hūilitatꝭ nr̄e ꝯfigura
tū corpi claritatis ſue. Expectamꝰ dñm
qñ reuertat' a nuptijs: vt inducat nos ad
ſuas nuptias. Ueni dñe ⁊ noli tardare.
Ueni dñe ieſu chriſte: veni viſitare nos ī
pace. veni ⁊ educ victos de carcere: vt le/
temur corā te corde ꝑfecto. Ueni ſalua/
tor nr̄: veni deſideratꝰ cūctꝭ gentibꝫ: oſtē
de faciē tuā ⁊ ſalui erimꝰ. Ueni lux mea:
redēptor meꝰ: educ d̄ carcere aīaꝫ meā ad
ꝯfitendū nōi ſctō tuo. Quādiu miſer ia/
ctabor in fluctibꝫ mortalitatꝭ mee: clamāſ
ad te dñe: ⁊ n̄ exaudiſ? Audi clamātē dñe
de hoc mari magno: ⁊ adduc me ad por/
tū felicitatꝭ eterne. Felices qui de ꝑiculo
maris huiꝰ educti ad te deū portū tutiſ/
ſimū ꝑuenire meruere. O v̄e felices q̄ de
pelago ad litus. de exilio ad patriaꝫ. de
carcere ad palaciū ꝑuenerūt: optata iam
q̄ete beati: qui brauiū illud ꝑpetue glorie
quod hic ꝑ multas tribulatōeſ q̄ſierunt
iā felici iocūditate adepti: letant' in ꝑpe/
tuū. O vere beati qui iā omniū maloruꝫ
exuti: ſecuri d̄ ſua imarceſcibili gloria ad
regnū decoris ꝑuenire meruerūt. O eter
nū regnū: regnū omniū ſeculoꝝ. vbi lu/
men indeficiēs: ⁊ pax dei que exuꝑat om
nē ſenſū: in quo ſanctoꝝ anime requieſcūt.
⁊ leticia ſempiterna ſup capita eoꝝ. gau
diū ⁊ exultatōem obtinebūt: et fugiet do
lor ⁊ gemitus. O q̄ꝫ glorioſū eſt regnum
in quo tecū dñe regnāt oīes ſancti: ami
cti lumine ſicut veſtimēto. habētes in ca
pite ſuo coronā d̄ lapide ꝑcioſo. O regnū
beatitudinis ſempiterne. vbi tu domine
ſpes ſctōꝝ ⁊ diadema glīe: facie ad faciē
viderꝭ a ſanctꝭ letificās eos vndiqꝫ ī pace
tua q̄ exuꝑat omnē ſenſū. Ibi gaudiū i/
finitū: leticia ſine triſticia: ſalꝰ ſine dolo/
re. via ſine labore. lux ſine tenebrꝭ. vita ſi
ne morte. oīe bonū ſine oī malo. vbi iu/
uētus nūq̄ꝫ ſeneſcit. vbi vita t'minuꝫ ne
ſcit. vbi d̄cor nūq̄ꝫ palleſcit: vbi amor nū
q̄ꝫ tepeſcit. vbi ſanitas nunq̄ꝫ marceſcit.

vbi gaudium nunq̄ decreſcit. vbi dolor nunq̄ ſentit̄: vbi gemit⁹ nūq̄ audit̄. vbi triſte nihil videt̄. vbi leticia ſp̄ habet̄. vbi malū nullū timet̄ qm̄ ibi ſūmū bonū poſſidet̄. qd̄ eſt videre ſp̄ faciē dn̄i virtutū. Felices igit̄ q̄ d̄ naufraga vita p̄ſenti ad tāta gaudia iā p̄uenire meruerūt. Infelices heu nos & miſeri: q̄ p̄ huiꝰ maris magni fluctꝰ p̄celloſa ſcq̄ voragines nauē trahimus. ignorātes an ad portū ſalutꝭ p̄uenire valeamꝰ. Infelices inq̄ q̄ꝝ eſt vita i exilio: via in p̄iculo: finis in dubio: neſcientes finē noſtꝝ. q2 oīa in futuꝝ reſeruant̄ incerta. Adhuc i pelagi fluctibꝫ v̄ſamur ſuſpirātes ad te portū marꝭ. O patria noſtra patria ſecura: a lōge te videmꝰ. Ab h̄ mari te ſalutamꝰ. ab hac valle ad te ſuſpiramꝰ: & nitimur cū lachrymis ſi q̄ mō ad te p̄ueniamꝰ. Spes hūani generꝭ chriſte deꝰ de deo refugiū noſtꝝ & virtus: cuiꝰ lumē a lōge inter caliginoſas nebulas ſup̄ marꝭ p̄cellas: q̄ſi ſtelle marꝭ radiꝰ: oculos nr̄os irradiat vt dirigamur ad te portū. Gubna dn̄e nauē noſtrā tua dextera: clauo crucꝭ tue. ne p̄eamꝰ in fluctibꝫ: ne nos demergat tēpeſtas aq̄: ne abſorbeat nos p̄fundū. ſ3 vncino crucꝭ tue trahe nos ab h̄ pelago ad te ſolamē vnicū noſtꝝ: quē3 a lōge q̄ſi ſtellā matutinā & ſolem iuſticie vix lachrymātibꝫ ocul'i littore celeſtꝭ patrie nos expectātē videmꝰ. En ad te clamamꝰ redēpti tui: ſ3 & nūc exules tui: q̄s p̄cioſo ſanguīe redemiſti. Exaudi noſ deus ſalutarꝭ nr̄. ſpes oīm finiū terre: & i mari lōge. In mari turbulēto v̄ſamur. tu in littore ſtās aſpicis p̄icula nr̄a. ſaluos nos fac p̄pter nomē tuū. Da nob dn̄e inter cyllā & carybdim ita tēdere p̄ mediū: vt vtroq̄ p̄iculo euitato ſalua naue & mercibus ſecuri p̄ueniamꝰ ad portū.

Itē de glīa celeſtꝭ patrie
Capitulū XXXVI

Um ergo peruenerimꝰ ad te ſapiētie fontē: ad te lumē indeficiēs. ad te lucē inextinguibilē: vt te nō iā p̄ ſpeculū in enigmate: ſ3 facie ad faciē videamꝰ. tūc ſatiabit̄ in bonis deſideriū noſtꝝ. q2 nihil erit exteriꝰ qd̄ deſideret̄ niſi tu dn̄e ſūmū bonū: q̄ eris p̄miū btōꝝ: & diadema decoris coꝝ: & leticia ſempiterna ſup̄ capita coꝝ. pacificās eos intꝰ & extra i pace tua q̄ exuperat oēꝫ ſenſū. Ibi videbimꝰ amabimus & laudabimꝰ. Uidebimꝰ in lumine tuo lumē tuū. qm̄ apd̄ te eſt fons vite. & in lumīe tuo videbimꝰ lumē. Quale aūt lumē: lumē immēſum. lumē incorporeū: incorruptibile. incōprehēſibile. lumē indeficiens: lumē inextinguibile: lumē inaceſſibile. lumē increatū. lumē veridicu3: lumē diuinū qd̄ illumiat oclos āgeloꝝ: qd̄ letificat iuuētutē ſctōꝝ. qd̄ eſt lumen luminū: & fons vite: qd̄ es tu dn̄e deꝰ meus. Tu es q̄ppe lumē i cuiꝰ lumie videbimꝰ lumē. te ſcilic3 in te: in ſplēdore vultus tui: qn̄ te videbimꝰ facie ad faciem. Quid eſt videre facie ad faciē: niſi quod ait apoſtolꝰ: cognoſcere ſicut & cognitus ſū. cognoſcere v̄itatē tuā & glīa3 tuā: h̄ eſt cognoſcere faciē tuā. cognoſcere p̄rī potētiā. filij ſapiētiā: ſp̄ūſſancti clementiā. ipiꝰ ſūme trinitatis vnā & indiuiduā eēntiā. videre enī faciē dei viui: h̄ eſt ſūmum bonū. gaudiū angeloꝝ atq̄ oīm ſanctorū. p̄miū vite etne: gloria ſpirituū: leticia ſempitna: corona decoris: brauiū felicitatis. requies opulēta. pulcritudo pacꝭ: intimū & externū gaudiū. paradiſus dei: hieruſalē celeſtis. vita btā. plenitudo btitudinis: gaudiū eternitatꝭ. pax dei q̄ exuperat omnē ſenſū. Hec eſt plena btitudo et tota glīficatio hoīs: videre faciē dei ſui. videre eū q̄ fec̄ celū & t̄rā. videre eū q̄ fec̄ eū. q̄ ſaluauit eū: et q̄ glīficauit eū. Uidebit eū cognoſcēdo: amabit diligēdo. laudabit poſſidēdo. Ipe enī erit hereditas populi ſui: populi ſctōꝝ. populi quē redemit. Ipe poſſeſſio felicitatis coꝝ. ipe premiū & merces expectatōiſ. Ero inq̄t merces tua magnā nimis. magnū ei magā decet. Uere dn̄e deꝰ meꝰ magnꝰ eſ tu nimis ſup̄ oēs deos: et merces tua magna nimis. Neq̄ enī magnꝰ es tu & p̄us merces tūa: ſed vt magnus es tu ita magna merces tua. quoniā nō aliō es tu et aliō merces tua. Sed tu ipe magnꝰ nimis: tu ipe merces magna nimis: tu ipe coronator es. et

corona: tu ipſe ꝑmiſſor es ⁊ ꝑmiſſio. tu re
munerator ⁊ munꝰ: tu p̄miator ⁊ p̄miū fe
licitatis eterne. Tu ḡ coronator es ⁊ corona
deꝰ meꝰ: ⁊ diadema ſpei mee q̄ ornata eſt
gl'ia. lumē letificās. lux renouans. decor
adornās. ſpes mea magna. deſideriū cor
dis ſanctorū: ⁊ deſideratio eorꝝ. Viſio ḡ
tua tota merces eſt. totū p̄miū: ⁊ totum
gaudiū qd̄ expectamus. Hec eſt eni vita
eterna. Hec eſt inq̄ʒ ſapiētia tua. Hec eſt
vita eterna vt cognoſcamꝰ te ſolū verum
deū ⁊ quē miſiſti ieſum chriſtū. Cū igit̄
videbimꝰ te ſolū deū: deū verꝝ: deum vi/
uum: omnipotētē: ſimplicē: inuiſibilem:
incircūſcriptibilē: incōprehēſibilē: ⁊ fili
um tuū vnigenitū: ꝯſubſtantialē ⁊ coet/
nū tibi dn̄m noſtꝝ ieſum chriſtū: queʒ ꝑ
ſalute noſtra miſiſti in mundū in virtute
ſpūſſancti: trinū in ꝑſonis ⁊ vnū in eſſen/
tia deū ſanctū ſolū. extra quē nō eſt deus.
tūc habebimꝰ qd̄ nunc querimꝰ. vitam
eternā: gl'iam ſempiternā: quā p̄paſti dili
gentibus te. quā abſcōdiſti timentibꝰ te.
quā daturꝰ es querentibꝰ te. querentibꝰ
faciē tuam ſemꝑ. Et tu dn̄e deꝰ meꝰ for/
mator meꝰ ex vtero mr̄is mee: q̄ me re/
cōmendauit manui tue. nō me ꝑmittas
ampliꝰ ex vno diſtrahi in m'lta. ſed colli
ge me d̄ exterioribꝰ ad me: de me ad te. vt
dicat tibi ſemꝑ cor meū: exq̄ſiuit te facies
mea. faciē tuā dn̄e req̄ram. faciē dn̄i ꝟtu/
tum. in qua ſola ꝯſiſtit tota gl'ia ſempit/
na beatorꝝ. Quā q̄deʒ videre vita eterna
eſt ⁊ gloria ſempiterna ſanctorꝝ. Letetur
ergo cor meū vt timeat nomē tuū. letetur
cor querentiū dominū: ſed multo magis
cor inuenientiū. Si eni leticia eſt in q̄ren
do: qualis leticia erit in inueniēdo? Que
ram ergo ſemꝑ ardēter ⁊ indeſinēter faciē tu
am. ſi quando tandē aꝑiatur mihi oſtiuʒ
⁊ porta iuſticie: vt intrē in gaudiū domi
mei. Hec porta dn̄i iuſti ingredient̄ ꝑ eaʒ.

Oratio ad ſanctā trinitatē
Capitulū XXXVII.

o

TRes coequa
les ⁊ coeterne ꝑſone: deꝰ vnꝰ
⁊ verus: pater et filius ⁊ ſpi
ritusſanctus: qui ſolus habitas eternita
tem et lucem inacceſſibilē. Qui fundaſti
terram in potētia tua: ⁊ regis orbē terre
prudentia tua. Sanctus ſanctꝰ ſanctus
dominꝰ deus ſabbaoth: terribilis ⁊ for/
tis: iuſtus et miſericors: admirabilis: lau
dabilis: amabilis. Unus deus: tres ꝑſo
ne: vna potētia ſapientia bonitas. vna ⁊
īdiuiſa trinitas. Aperi mihi clamāti por
tas iuſticie: ⁊ ingreſſus in eas ꝯfitebor ti
bi domino. En ad oſtiū tuū ſumme pr̄fa
milias mendicus pulſo. Jube aꝑiri pul/
ſanti: q̄ dixiſti. pulſate et aperiet̄ vobis.
Pulſant ei ad oſtiū tuū pater miſericor
diſſime deſideria rugientiū ꝑcordiorꝝ me
orū. et clamores lachrymarū oculorum
meorū. Ante te eſt omne deſideriū meū:
⁊ gemitus meus a te non eſt abſconditꝰ.
Et tu domine nō auertas faciē tuaʒ am
plius a me: nec declines in irā a ſeruo tuo
Pater miſericordiarū audi eiulatuʒ pu/
pilli tui: et porrige manū tuam optimam
adiutricē: vt retrahat me de ꝓfundis aq̄
rum: et de lacu miſerie: ⁊ de luto fecis: ne
pereā vidēte miſericordia oculorꝝ tuorꝝ:
aſpiciente clementia viſcerū tuorū: ſʒ eua
dam ad te dn̄m deū meū: vt videā diuiti
as regni tui: et intuear faciē tuam ſemꝑ.
⁊ laudē dicā nomini tuo ſancto domine:
qui facis mirabilia: q̄ cor meum letū fa/
cis memoria tua: qui illuminas iuuentu
tē meam: ne deſpicias ſenectutē meā: ſed
iubilare facias oſſa mea. ⁊ reuiuiſcere fa
cias vt aq̄le canos meos

Finis Soliloquiorū anime
ad deum diui Auguſtini epi/
ſcopi Hipponēſis.

Diui Auguſtini epiſcopi Hipponē/
ſis Manuale d̄ verbo dei: quo ſopita ce
leſtis deſiderij memoria renouet̄.

q

QUoniā in
medio laqueorꝝ poſiti
ſumꝰ facile a celeſti d̄ſi
derio frigeſcimꝰ. Qua
propter aſſiduo indi/

gem⁹ muniīnento: vt exꝑgefacti ad deū
noſtꝝ verꝝ ⁊ ſummū bonū cū deſluim⁹ re
curram⁹. Idcirco nō ꝓſūptōis temerita
te ſꝫ magna dī mei dilectōe: huic opuſcu
lo ad laudē eius operā dedi: vt ex elegan
tioꝛibꝫ dictis ſanctoꝝ patrū breue ⁊ ma
nuale verbū de deo meo mecū ſemꝑ ha
berē: ex cui⁹ lectōis igne quotiēs tepeſco
in ei⁹ accēdar amoꝛē. Nunc adeſto mihi
de⁹ me⁹ quē q̄ro: quem diligo: quē coꝛde
⁊ oꝛe ⁊ q̄ valeo virtute laudo atq̄ adoꝛo.
Mens mea deuota tibi: tuo amoꝛe ſuccē
ſa: tibi ſuſpirās: tibi ſitiens. te ſolū vide
re deſiderās: nihil habꝫ dulce niſi de te lo
q̄: de te audire: de te ſcribere: de te ꝯferre:
tuā gloꝛiā freq̄nter ſub coꝛde reuoluere:
vt tua ſuauis memoꝛia ſit inter hos tur
bines aliq̄ repauſatio mea. Te ergo inuo
co deſiderantiſſime: ad te clamo clamoꝛe
magno in toto coꝛde meo. Et cū te inuo
co vtiq̄ te in meipſo inuoco. quoniā om̄i
no nō eſſem niſi tu eſſes in me. et niſi ego
eſſem in te nō eſſes in me. In me es quo
niā in memoꝛia mea manes: et es cogno
ui te: ⁊ in ea inuenio te cū remiſcoꝛ tui: et
delectoꝛ in te de te. ex quo oīa: ꝑ quē oīa:
⁊ in quo omnia.

De mirabili eſſentia dei Cap. I.

t
Tu domine ce
luꝫ ⁊ terrā imples: omnia poꝛ
tās ſine onere: om̄ia implēs ſine
incluſiōe: ſemꝑ agens: ſꝑ quietus: colli
gēs ⁊ nō egens. q̄rens cū nihil deſit tibi:
amans nec eſtuās: zelans ⁊ ſecur⁹ es: pe
nitet te ⁊ nō doles: iraſceris ⁊ trāquillus
es. opa mutas ſed nō mutas ꝯſiliū. reci
pis qđ inuenis ⁊ nunq̄ amiſiſti. nunq̄ ī
ops et gaudes lucris. nunq̄ auar⁹ ⁊ vſu
ras exigis. ſuꝑerogat̄ tibi vt debeas. et
q̄s habet q̄cq̄ nō tuū? reddis debita nul
li debens: donas debita nihil ꝑdēs. Qui
vbiq̄ es ⁊ vbiq̄ tot⁹. qui ſentiri potes ⁊
videri nō potes. qui nuſq̄ dees: ⁊ tamen
ab iniquoꝝ cogitatōibꝫ lōge es. qui nec
ibi dees vbi lōge es. q2 vbi nō es ꝑ grām
ades ꝑ vindictā. Qui vbiq̄ ꝓſens es: et
vix inueniri potes. Quē ſtantē ſeq̄mur:
⁊ appꝛehēdere nō valemus. Qui tenes oīa:
implēs omnia: circumplecteris oīa: ſuꝑ
excedis omnia. ſuſtines om̄ia. Qui coꝛ
da fideliū doces ſine ſtrepitu verboꝝ. Qui
locis nō diſtenderis: nec tēpoꝛibꝫ varia
riſ. nec habes acceſſus ⁊ receſſus. Qui ha
bitas lucē inacceſſibilē: quā nullus homi
nū vidit nec videre poteſt. In te manēs
quietus: vbiq̄ circuis totū. Non enim
ſcindi ⁊ diuidi potes. q2 vere vn⁹ es. nec
in ꝑtes efficeris. ſed totus totū tenes. to
tū imples. totū illuſtras ⁊ poſſides

De indicibili ſcientia dei
Capitulū II

ſ
Si totū mūdū
libꝛi repleant: tua ſciētia inenar
rabilis nō poteſt enarrari. Qm̄
vero indicibilis es: nullo mō ſcribi pote
ris nec ꝯcludi. Tu es fons lucis diuinē
⁊ ſol claritatis eterne. Magnus es ſine
quātitate ⁊ ideo immēſus. bonus ſine q̄
litate: ⁊ ideo verē ⁊ ſumme bon⁹. ⁊ nemo
bon⁹ niſi tu ſolus. cui⁹ volūtas opus ē.
cui⁹ velle poſſe eſt. qui om̄ia q̄ ex nihilo
creaſti: ſola volūtate feciſti. Qui omnem
creaturā tuā abſq̄ īdigētia aliq̄ poſſides:
⁊ ſine laboꝛe gubernas: ⁊ abſq̄ tedio re
gis. ⁊ nihil eſt qđ cōturbet oꝛdinē impe
rij tui: vł in ſummis vł in imis. Qui ī oī
bus locis ſine loco haberiſ: ⁊ omnia con
tines ſine ambitu: ⁊ vbiq̄ ꝓſens es ſine ſi
tu ⁊ motu. Qui nec mali actoꝛ es: qđ face
rē nō potes. Qui nihil nō potes: nec vn
q̄ quicq̄ te feciſſe penituit. Cui⁹ bonita
te facti ſumus: et iuſticia penas luimus:
et clementia liberamur. Cuius omnipo
tentia omnia gubernat: regit et implet q̄
creauit. Nec ideo te implere om̄ia dicim⁹
vt te contineant: ſed ipſa potius a te ꝯti
neātur. Nec particulatim imples om̄ia:
nec vllatenus ita putandū eſt vt vnaque
q̄ res pꝛo magnitudine ſue poꝛtionis ca
piat te. id eſt maxima maius: minima mi
nus. dum ſis potius ipſe totus in oībꝫ: et
omnia in te. Cuius omnipotētia omnia
concludit: nec euadendi potentiā tuam
quis aditum inuenire poterit. Qui enim
te non habet placatum: nequaq̄ euadet
iratum.

De deſiderio aïe ſentiẽtis deum
Capitulũ III.

E igitur clemẽ

t tiſſime deus inuoco in animaꝫ
meã quã p̄epas ad capiendũ
te: ex deſiderio qđ inſpiras ei. Intra to/
go in eam ⁊ coapta eaꝫ tibi: vt poſſideas
illam quã feciſti: ⁊ refeciſti: vt habeam te
velut ſignaculuꝫ ſup coꝛ meum. Queſo
piiſſime inuocantẽ te nõ deſeras. q꞉ pri/
uſꝙ te inuocarem me vocaſti ⁊ queſiſti.
vt ego ſeruus tu⁹ te quererẽ: querẽdo in
uenirem: et inuentũ amarem. Queſiui et
inueni te domine: ⁊ amare deſidero. Au/
ge deſideriũ meũ ⁊ da quod peto: quoni/
am ſi cuncta que feciſti mihi dederis: nõ
ſufficit ſeruo tuo. niſi teip̄m dederis. Da
ergo teip̄m mihi deus me⁹: redde te mi/
hi. En amo te: et ſi parũ eſt amem validi
us. Tuo ergo amoꝛe teneoꝛ: tuo deſide/
rio flagro: tua dulci memoꝛia delectoꝛ.
Ecce dñ̃ tibi mens mea ſuſpirat: ⁊ tuam
ineffabilem pietatem meditatur: ip̄a car/
nis ſarcina minus grauat: cogitationum
tumultus ceſſat. pondus moꝛtalitatis ⁊
miſeriaꝝ moꝛe ſolito nõ hebetat: ſilẽt cũ
cta. tranquilla ſunt om̄ia. coꝛ ardet. ani/
mus gaudet. memoꝛia viget. intellectus
lucet. ⁊ totus ſp̄s ex deſiderio viſionis
tue accenſus inuiſibiliũ amoꝛe rapi ſe vi
det. aſſumat ſpirit⁹ me⁹ pennas vt aq̄le:
volet ⁊ nõ deficiat: volet ⁊ p̄ueniat vſꝙ
ad decoꝛẽ domus tue: et thꝛonũ gl'ie tue.
⁊ ibi ſup mẽſam refectõis ciuiũ ſupnoꝛũ
paſcaꝛ de occultis tuis in loco paſcue iu
xta fluẽta pleniſſima. Tu eſto exultatio
nr̄a q̄ es ſpes nr̄a ſal⁹ atꝙ redẽptio. Tu
eſto noſtꝝ gaudiũ q̄ es futuꝝ p̄miuꝫ. Te
ſp̄ querat aïa mea. ⁊ tu p̄ſta vt q̄rẽdo nõ
deficiat.

De miſeria anime que dominũ noſtꝝ
ieſum chꝛiſtũ non amat nec querit.
Capitulũ IIII

E miſere ani

v meq̄ chꝛiſtũ ñ q̄rit n᷑ amat
arida manet ⁊ miſera. Per/
dit qđ viuit q̄ te deũ non diligit. Qui cu
rat viuere nõ ꝓpter te dñe: nihil eſt et p̄
nihilo eſt. Qui tibi viuere r̄cuſat moꝛtu/
us eſt. Qui tibi nõ ſapit deſipit. Miſeri
coꝛdiſſime tibi me ↄmendo reddo et ↄce
do. p̄ quẽ ſum viuo ⁊ ſapio. In te cõfido
ſpero ⁊ totã ſpem meã pono. p̄ quẽ reſur
gã viuã ⁊ requieſcam. Te cupio diligo ⁊ a/
doꝛo: cũ q̄ manebo regnabo et beãus ero.
Anima q̄ te nõ q̄rit n᷑ diligit: mũdũ dili
git: peccatis ſeruit: ⁊ viciis ſubiecta eſt.
nunꝙ q̄eta: nunꝙ ſecura eſt. Famulet̄ ti
bi ſp̄ mens mea piiſſime: ſuſpiret tibi i ſp̄
p̄egrĩatio mea. ardeat ĩ amoꝛe tuo coꝛ me
um. requieſcat in te de⁹ meus aïa mea. ↄtẽ
plet̄ te in mẽtis exceſſu: cantet laudes tu/
as in iubilatõe: ⁊ hec ſit ĩ hoc exilio meo
ↄſolatio mea. Cõfugiat mẽs mea ſb̄ vm
bꝛa alaꝝ tuaꝝ ab eſtib⁊ cogitatõnũ ſeculi
hui⁹ Repauſet ĩ te coꝛ meũ: coꝛ mare ma
gnũ tumẽs fluctib⁊. O diues oĩm bono/
rũ: dapũ ſupne ſarietat̄ opulẽtiſſime lar/
gitoꝛ de⁹. da laſſo cibũ: collige diſp̄ſum. li
bera captiuũ: ⁊ reintegra ſciſſuꝫ. En ſtat
ad oſtiũ ⁊ pulſat. Obſecro p̄ viſcera miſe
ricoꝛdie tue quib⁊ viſitaſti nos oꝛiẽs ex al
to. iube pulſanti miſero ap̄iri: vt liberis
greſſib⁊ ingrediaꝛ ad te: ⁊ requieſcat in te.
⁊ reficiaꝛ de te pane celeſti. Tu enĩ es pa/
nis ⁊ fons vite. tu lumẽ claritat̄ eterne.
tu oĩa ex q̄b⁊ viuũt recti q̄ diligũt te

De deſiderio anime Cap̄. V.

Eus lumẽ coꝛ

d diũ te videntiũ: ⁊ vita aĩarũ
te amãtiũ. ⁊ v̄t⁹ cogitatõnuꝫ
te q̄rentiũ: da vt ſcẽõ amoꝛi tuo inhereã.
Ueni rogo in coꝛ meũ ⁊ ab vbertate volu/
ptat̄ tue inebꝛia illud: vt obliuiſcar iſta
t̄palia. Pudet ac piget me talia pati q̄lia
mund⁹ iſte agit. Triſte ẽ mihi qđ video.
graue ẽ om̄e qđ de trãſitoꝛiis audio. Ad
iuua me dñe deus me⁹. ⁊ da leticiã ĩ coꝛ/
de meo. veni ad me vt videã te. Sꝫ ãgu
ſta eſt mihi dom⁹ aïe mee: q̄ venias ad eã:
dilateꝛ a te. Ruinoſa eſt refice eã. Habꝫ
plima q̄ offendant oclos tuos: fateoꝛ ⁊
ſcio. ſꝫ q̄s mũdabit eã: aut cui alteri p̄ter
te clamabo: Ab occl'tis meis mũda me do
mine. et ab alienis parce ſeruo tuo. Fac

me dulcis chriſte: bone ieſu: fac me rogo:
amore et deſiderio tuo deponere on⁹ car
naliũ deſideriorũ ꝛ terrenaꝝ ꝯcupiſcen/
tiaꝝ. Dñetur carni aĩa: aĩe ratio: rõi grã
tua. ꝛ tue me interi⁹ ꝛ exteri⁹ ſubde volũ
tati. Tribue mihi vt laudet te cor meũ.
ꝛ lingua mea et oĩa oſſa mea. Dilata men
tẽ meã: ꝛ attolle intuitũ cordis mei: vt vl
rapida cogitatõe ſpũs meus attingat te
eternã ſapientiã ſup oĩa manentẽ. Diſſol
ue me oro a vinculis q̃bus ꝯſtrictus te/
neor: vt relinq̃ns oĩa iſta tibi feſtinem: ti/
bi ſoli inhereã: tibi ſoli intendã.

De felicitate aĩe a terreno carcere re/
ſolute. Capitulũ VI

Elix aĩa que

f terreno reſoluta. carcere liberã
celũ petit: q̃ te dulciſſimũ do/
minũ facie ad faciẽ cernit: q̃ nullo metu
mortis afficit: ſꝫ de incorruptiõe ꝑpetue
glĩe letat. Trãq̃lla eſt ꝛ ſecura. iã nõ timꝫ
hoſtẽ nec mortẽ. Habꝫ iã te piũ dominũ
quẽ diu q̃ſiuit: ſẽpq̫ amauit: hymnidicis
ſociata choris: melliflua ꝑpetue feſtiuitã
tis carmĩa ad laudẽ glĩe tue rex chriſte bo
ne ieſu in eťnũ cõcinnit. Inebriat enĩ ab
vbertate dom⁹ tue: ꝛ torrẽte voluptatis
tue potat eũ. Felix ſocietas ſupnoꝝ ciui
um: ꝛ glĩoſa ſolẽnitas omniũ ad te redeũ
tiũ. ab hui⁹ nr̃e ꝑegrinatõis triſti labore.
Amenitatẽ pulcritudĩs: formoſitatẽ to/
ti⁹ ſplẽdoris: atq̫ dignitatẽ toti⁹ elegan
tie: vbi te iugiter dñe tui ciues cernũt. Ni
hil omĩno qð ꝯturbet mentẽ ibidẽ auri/
bus dat. Que cãtica: q̃ organa: q̃ cantile
ne: que melodie ibi ſine fine decãtantur:
Sonant ibi ſꝑ melliflua hymnoꝝ orga/
na: ſuauiſſima angeloꝝ melodia. cantica
canticoꝝ mira: q̃ ad laudẽ ꝛ glĩam tuã a
ſupnis ciuib⁹ decantãt. Amaritudo ꝛ oĩs
fellis aſꝑitas ĩ regiõe tua locũ nõ habẽt.
Non enĩ eſt ibi mal⁹ neq̫ malicia. nõ eſt
aduerſari⁹ ꝛ impugnãs. nec eſt vlla pecca
ti illecebra. nulla eſt ibi indigẽtia. dedec⁹
nullũ: rixa nulla: nullũ improperiũ: cau/
ſatio nulla: null⁹ timor: nulla inq̃etudo:
nulla pena: nulla dubietas: nulla violen/
tia: nl̃la diſcordia. ſꝫ eſt ibi pax ſũma: charitas plena: iubilatio ꝛ laus dei eterna: ſi
ne fine ſecura req̃es: ꝛ gaudiũ ſꝑ in ſpiri/
tuſancto. O q̃ꝫ fortunat⁹ ero ſi audiuero
iocũdiſſimas ciuiũ tuoꝝ cãtilenas: carmi
na melliflua: laudes ſũme trinitati debi/
to honore ꝓmẽtia. Sꝫ et nimiũ felix ſi e/
go ipſe meruero cantare cãticum dño ieſu
chriſto de dulcib⁹ canticis ſyon.

De gaudio paradiſi Cap. VII.

Vita vitalis

ó vita ſempiterna: et ſempiterne
beata. vbi gaudiũ ſine merore.
requies ſine labore: dignitas ſine tremo
re: opes ſine amiſſiõe. ſanitas ſine lãguo
re. abundãtia ſine defectõe: vita ſine mor
te: ꝑpetuitas ſine corruptõe: beatitudo ſi
ne calamitate: vbi oĩa bona in charita
te ꝑfecta. vbi ſpecies et viſio facie ad faci
em. vbi plena ſciẽtia in oĩb⁹ et ꝑ oĩa.
vbi ſũma dei bonitas cernit: et lumen il/
luminans a ſanctis glorificat: vbi p̃ſens
maieſtas dei cõſpicit: et hoc vite cibo ſi/
ne defectu mens intuentiũ ſatiat. Vidẽt
ſemꝑ ꝛ videre deſiderãt. ſine anxietate ꝺ
ſiderãt: ꝛ ſine faſtidio ſatiant. Ubi verus
ſol iuſticie: mira ſue pulcritudĩs viſione
omnes reficit: ꝛ ita vniuerſos celeſtis pa/
trie ciues illuminat: vt luceãt ipi. lumẽ vi
dent illuminatũ ꝑ deũ. lumen illuminans
vltra omnẽ ſolis nr̃i ſplendorẽ: atq̫ cun/
ctaꝝ ſtellaꝝ claritatẽ: ĩmortali adherẽtes
deitati. ac ꝑ hoc immortales ꝛ incorru/
ptibiles facti iuxta ꝓmiſſionẽ dñi ſalua
toris. Pater q̃s dediſti mihi volo vt vbi
ego ſum ꝛ illi ſint mecũ. vt videãt clarita
tem meã: ꝛ oẽs vnũ ſint: ſicut tu pr̃ in me
ꝛ ego in te: ꝛ ipi in nobis vnũ ſint.

De regno celoꝝ Cap. VIII

Egnũ celoꝝ

r regnũ feliciſſimũ: regnum ca
rẽs morte ꝛ vacãs fine. cui nul
la tꝑa ſuccedũt ꝑ euũ. vbi cõtinuus ſine
nocte dies neſcit habere tẽpus. vbi vi/
ctor miles laborẽ: ꝛ donis ĩeffabilib⁹ cu
mulatur: nobile ꝑpetua caput amplectẽ/
te corona. Utinã remiſſa peccatoꝝ mole
me vltimũ ſeruorũ chriſti iuberet diuiã

f

pietas hanc carnis ſarcinā deponere: vt in ſue ciuitatis gaudia eterna repauſandus trāſirē. ſanctiſſimis ſupnoꝝ choris intereſſem: cū btiſſimis ſpiritibꝫ glie conditoriſ aſſiſterē: pſentē dei vultū cernerē. nullo mortis metu tāgerer: de ꝑpetue imortalitatis incorruptōe ſecurꝰ gauderem. ⁊ ſcienti oīa cōiunctuſ omnē ignorātie cecitatē amitterē. terrena cūcta paruipēderē: ꝯuallē lachrymaꝝ iſtā intueri vl' remiſci vlteriꝰ nō dignarer. vbi vita laborioſa: vita corruptibil': vita oī amaritudine plena: vita dn̄a maloꝝ: ancilla infernoꝝ: quā humores tumidāt: doloreſ extenuāt: ardoreſ exiccāt: aera morbidāt. eſce inflāt. ieiunia macerāt: ioci ſoluūt: triſticie ꝯſumūt. ſollicitudo coartat. ſecuritas hebetat. diuitie iactāt. pauptas deficit. iuuētus extollit. ſenectus incuruat. infirmitas frāgit. meror deꝑmit. Diabolus inſidiat'. mūdus adulat'. caro delectatur. aīa excecat'. totus hō cōturbat'. ⁊ hiſ tot ⁊ tātis mal' mors furibūda ſuccedit. vaniſq; gaudijs ita finē imponit vt cū eſſe deſierint nec fuiſſe putent.

Poſt nimios ploratus meſtā animaꝫ conſolat' deus Capitulū IX.

Ed quaſ laudeſ

ſ
q̄ſue graꝝ actōes tibi referre valeamus deus noſter: q̄ nos etiaꝫ inter has tātas mortalitatis nr̄e erūnas nō deſinis ꝯſolari mira viſitatōe grē tue. Ecce me miſeꝝ multis meroribꝫ plenuꝫ: dū vite mee finē timeo: dū pctā mea cōſidero. dū iudiciū tuū formido. dū mortiſ horā cogito. dum ſupplicia tartari horreo. dū opa mea q̄ diſtrictiōe ⁊ diſcuſſiōe a te penſent' ignoro. dū quo fine illa clauſurꝰ ſim penitꝰ neſcio. dūq; hec ⁊ alia mlta mecū ſub corde tracto: ꝯſolaturꝰ ades ſolita pietate dn̄e deꝰ: et inter has q̄relaſ nimioſq; ploratꝰ ac ꝓfunda cordis ſuſpiria aſſumis meſtā ⁊ anxiā mētē ſup alta iuga mōtiū ad areolas vſq; aromatū: ⁊ collocas me in loco paſcue ſecꝰ riuuloſ dulciū aquaꝝ. vbi ꝑpas in ꝯſpectu meo menſā multiplicis apparatꝰ: q̄ fatigatuꝫ ſpiritū repauſet. ⁊ cor triſte letificet. q̄bꝰ tandē refocillatꝰ delicijs: multaꝝ miſeriaꝝ meaꝝ oblitus: leuatꝰ ſup altitudineꝫ terre in te vera pace q̄eſco.

De dulcedine diuini amoris Capitulū X.

Mo te deuſ me

a
us amo te: et magis atq; magis amare volo. Da mihi dn̄e deꝰ me
us ſpecioſe ꝑ filijs hominū vt deſiderem te: vt amem te: q̄tū volo et q̄tū debeo. Immēſus es ⁊ ſine mēſura debes amari ꝑſertim a nobis q̄s ſic amaſti: ſic ſalvaſti: ꝓ q̄bꝫ tāta ⁊ talia feciſti. O amor q̄ ſp ardes ⁊ nunq̄ extingueriſ. dulcis chriſte: bōe ieſu: charitas deꝰ meꝰ: accēde me totū igne tuo: amore tuo: dulcedine tua. dilectōe tua: deſiderio tuo: charitate tua: iocūditate et exultatōe tua. pietate ⁊ ſuauitate tua. voluptate ⁊ ꝯcupiſcētia tua: q̄ ſancta eſt ⁊ bona. q̄ caſta ē ⁊ mūda: vt totꝰ dulcedie amoris tui plenꝰ. totꝰ flāma tue charitatis vaporatꝰ: diligā te dominū meū dulciſſimū ⁊ pulcerrimū ex toto corde meo: ex tota aīa mea. ex totis viribus meis: ⁊ ex omni intentōe mea. cuꝫ multa cordiſ ꝯtritōe ⁊ lachrymaꝝ fonte. cū multa reuerētia ⁊ tremore. habēs te i corde ⁊ in ore ⁊ ꝑ ocul' meis ſemp ⁊ vbiq;. ita vt nullꝰ in me adulterinis amoribus pateat locus.

De ꝑparatōne noſtre redemptōis Capitulū XI.

Ulcerrime ie

p
ſu chriſte rogo te ꝑ illā ſacratiſſimā effuſiōem ꝑcioſi ſanguis tui quo redēpti ſumꝰ: da mihi cordiſ cōtritōem ⁊ lachrymaꝝ fontē: ꝑcipue dū ꝑces ⁊ orōes tibi offero: dū tue laudis tibi pſalmodiā decāto. dū miſteriū nr̄e redemptōis manifeſtū miſericordie tue iudiciū recolo vl' ꝓfero: dū ſacris altaribꝫ licet indignus aſſiſto: cupiēs tibi offerre illud mirabile ⁊ celeſte ſacrificiū: oīi reuerētia ⁊ deuotōne dignū: qd̄ tu dn̄e deus meus ſacerdos imaculate inſtituiſti ⁊ offerre ꝑcepiſti: in cōmemoratōeꝫ tue charitatis: mortis. ſ. et paſſiōis: ꝓ ſalute nr̄a:

ꝑ q̄tidiana nr̄e fragilitatis reꝑatõe. Con
firmet mens mea īter tãta miſteria dulce
dīe ꝑ̄ſentie tue. ſentiat te ſibi adeſſe: et le
tet corā te. Ignis q̄ ſꝑ luces: amor q̄ ſem
ꝑ ardes. dulcis chriſte: bōe ieſu: lumē et
nū ⁊ indeficiēs. panis vite q̄ nos reficis
⁊ in te nō deficis. q̄tidie ꝯmederis: ⁊ ſꝑ inte
ger manes. reſplēde mihi: accēde me. illu
mina ⁊ ſctifica vas tuū. de malicia eua/
cua: imple de grā: ⁊ plenū ꝯſerua. vt ad ſa
lutē aīe mee manducē cibū carnis tue: q̄/
tenus mãducãdo te viuā de te: viuā ꝑ te.
ꝑueniā ad te: ⁊ repauſem in te.

De gaudio. Capitulū XII

d **Dulcedo amo**
ris: ⁊ amor dulcedīs: ꝯmedat te
venter meꝰ. ⁊ nectare tui amoris
repleant viſcera mea: vt eructet mēſ mea
vbū bonū. Charitas deꝰ meꝰ: mel dul/
ce: lac iuuenū: cibꝰ es g̃ndiū. fac me creſce
re in te. vt ſano palato poſſis inãducari a
me. Tu es vita mea q̄ viuo: ſpes cui ībe
reo: glīa q̄m adipiſci deſidero Tu mihi cor
tene. mentē rege. intellectū dirige. amorē
erige. animū ſuſpēde. ⁊ in ſuꝑna fluēta oſ
ſitiētis te ſpūs trahe. Taceat q̄ſo tumul/
tus carnis. Cōticeſcãt fantaſie terrarꝫ ⁊
aquarꝫ aeris ⁊ poli. Taceãt ſomnia ⁊ ima
ginarie reuelatões: oīs ligua: oīe ſignū
⁊ q̄cq̄d trãſeūdo fit. Sileat ſibi ⁊ ipa a/
nima: ⁊ trãſeat ſe. nō cogitãdo ſe: ſꝫ te deꝰ
meꝰ: q̄m tu es reuera tota ſpes ⁊ fiducia
mea. Eſt eī in te deo ⁊ dño nr̄o ieſu chri/
ſto dulciſſimo ⁊ benigniſſimo atq̄ clemē
tiſſimo vniuſcuiuſq̄ noſtrꝫ et portio ⁊ ſã
guis ⁊ caro. Ubi ḡ portio mea regnat ibi
regnare me credo. vbi ſanguis meꝰ dñat
ibi dñari me ꝯfido. vbi caro mea glorifi/
cat: ibi glīoſū me eſſe cog̃ſco. Quãuis pec
cator ſim. de hac tñ ꝯmūione grē nō dif/
fido. Et ſi peccata mea me ꝓhibēt: ſubā
me req̄rit. Et ſi delicta ꝓpa me excludūt:
nature ꝯmunio nō repellit.

Uerbū icarnatū eſt cauſa ſpei noſtre.
Capitulū XIII.

n **On eni tam ini**
micus eſt dñs vt nō diligat car
nem ſuā: mēbra ſua ⁊ viſcera ſua. Deſꝑa
re vtiq̄ potuiſſem ꝓpt nimia pctā mea ⁊
vicia: culpas ⁊ īfinitas negligētias meas
q̄s egi: et q̄tidie indeſinēter ago corde ore
⁊ oꝑe: et oībꝰ modis q̄bꝰ hūana fragilitas
peccare pt: niſi vbū tuū deꝰ meꝰ caro fie
ret ⁊ habitaret in nobis. Sꝫ deſꝑare iam
n̄ audeo: q̄m ſubditꝰ ille tibi vſq̄ ad mor
tē: mortē aūt crucis: tulit chirog̃phū pctõ
rū noſtrorꝫ. ⁊ affigēs illō cruci pctm̄ cru/
cifixit et mortē. In ipo aūt securꝰ reſpi/
ro q̄ ſedet ad dexterā tuā: ⁊ interpellat ꝓ
nobis. In ipō ꝯfiſus ad te ꝑuenire deſi/
dero: i q̄ iā reſurreximꝰ et reuiximꝰ: iā in
celū cōſcēdimꝰ ⁊ in celeſtibꝰ ꝯſidemꝰ. Ti
bi laus: tibi glīa: tibi honor: tibi gratiarꝫ
actio.

Quãto maior eſt de deo me
ditatio tãto dulcior. Cap. XIIII

p **Iiſſime domi**
ne q̄ ſic nos amaſti ⁊ ſaluaſti. ſic
viuificaſti ⁊ ſublimaſti: piiſſi/
me dñe q̄ dulcis eſt memoria tua. q̄nto
magis in te meditor: tãto es mihi dulcior
⁊ amabilior. Idcirco delectãt me valde
bona tua puro mētis ītuitu: ⁊ dulciſſimo
piū amoris affectu: in loco ꝑegrinatõnis
mee iuxta modulū meū: interim q̄ diu his
fragilibꝰ ſubſiſto mēbris ꝯſiderare. Tue
eīn charitatis iaculo vulneratꝰ ſū. tuo ve
hemēter deſiderio flagro: ad te ꝑueīre cu
pio: te videre deſidero. Idcirco ſuꝑ cuſto
diā meā ſtabo: ⁊ vigilãtibꝰ oculis pſallã
ſpū: pſallã ⁊ mente. ⁊ totis viribꝰ meis te
factorē ⁊ refectorē meū collaudabo: polū
penetrabo mēte. ⁊ deſiderio tecū ero: vt ī
ꝑ̄ſenti q̄ dē miſeria ſolo corꝑe tenear. tecū
aūt cogitatõe ⁊ auiditate atq̄ omi deſide
rio ſim ſemꝑ: q̄tenus ibi ſit cor meū vbi
tu es theſaurꝰ meꝰ deſiderabil: incōpa/
rabilis multūq̄ amabil. Sed ecce deꝰ
meus piiſſime ac miſericordiſſime: dū tue
immēſe bonitatis et pietatis glīam ꝯſide
rare volo: cor meū nō ſufficit. excedit eīn
omnē ſenſū humane mētis tuū decꝰ. tua
pulcritudo: tua virtus. tua glīa. tua ma/
gnificētia. tua maieſtas ⁊ tua charitas. ſi
cut inextimabil eſt tue glīe ſplēdor: ita ī
effabil ē eterne tue charitatis benignitas:

qua illos q̄s de nihilo creaſti adoptas ī filios et tibi ꝯiūgis.

Deſiderādeſunt ꝑ chriſto tribulatōeſ in hac vita Cap̄. XV.

Anima mea ſi

o quotidie opteret nos tormē ta ꝑferre. ſi ipam gehēnā lon go tpe tolerare: vt chriſtū ī glīa ſua videre poſſem⁹: ⁊ ſctis ei⁹ ſociari. nōne dignū eſſet pati oē qd̄ triſte eſt: vt tāti boni tan teqꝫ glīe ꝑticipes haberemur? Inſidient ḡ demones: parēt ſuas tēptatōes: frāgāt corp⁹ ieiunia. ꝑmant veſtimēta. labores ḡuent: vigilie exiccēt. clamet ī me iſte. inq̄etet me ille vl' ille. frig⁹ incuruet. ꝯſciētia murmuret. calor vrat: caput doleat. pectus ardeat. infletur ſtomach⁹. palleſcat vult⁹. infirmer totus. deficiat in dolore vita mea: ⁊ anni mei in gemitib⁹. igrediatur putredo ī oſſib⁹ meis et ſubter me ſcateat: vt req̄eſcā in die tribulatōis: et aſcē dam ad ppl'm accinctū noſtꝝ. Que eniꝫ erit iuſtoꝝ glīa: q̄ꝫ grandis ſctōꝝ leticia: cū vnaq̄qꝫ facies fulgebit vt ſol: cū ordi bus diſtinctis ppl'm ſuū dn̄s ī regno patris ſui cepit recēſere. ⁊ meritis atqꝫ opibus ſinguloꝝ ꝓmiſſa p̄mia reſtituet. ꝓ terrenis celeſtia. ꝓ tꝑalib⁹ ſempiterna: ꝓ modicis magna. Reuera cumul⁹ felicitatis erit cū dn̄s adducet ſctōs ſuos in viſiōe paterne glīe. ⁊ faciet in celeſtibuſ ꝯſidere vt ſit deus oīa in oīb⁹.

Quomodo regnū celoꝝ poſſit acq̄ri Capitulū. XVI

Felix iocundi

o tas ⁊ iocūda felicitas ſctōſ videre. cū ſanctiſ eſſe: ⁊ eſſe ſctm̄. deū videre ⁊ deū hr̄e in etnū ⁊ vltra. H' ſedula mēte cogitem⁹. hec toto deſiderio deſiderem⁹. vt ad eos cito ꝑuenire valeamus. Si q̄ras quō iſtd̄ p̄t fieri: vl' quib⁹ meritis: q̄buſue auxilijs: Audi. Reſ iſta poſita eſt in ptāte facientis: qm̄ regnū celoꝝ vim patit̄. Regnū celorū o hō aliō n̄ q̄rit p̄ciū niſi teipm̄. tātū valet quātū es. te da ⁊ habebis illd̄. Quid turbariſ de p̄cio: chriſt⁹ ſemetipm̄ tradidit vt acq̄rereꝫ te regnū deo pr̄i: ita tu teipſm̄ da vt ſis regnū ei⁹: ac nō regnet peccatū in tuo mortali corꝑe: ſꝫ ſpūs in acq̄ſitōe vite

Quid ſit ⁊ q̄d habeat paradiſus Capitulū XVII

Anima mea re

o uertamur ad ciuitatē celeſtē ī q̄ ſcripti ſumus et ciues decreti. Sic ergo ciues ſanctoꝝ ⁊ domeſtici dei: ⁊ ſicut heredes dei coheredeſ aūt chriſti: ꝯſideremꝰ inclitā nr̄e vrbis felicitatē: inq̄ntū ꝯſiderare poſſibile eſt. Dicam⁹ ḡ cū ꝓpha. O q̄ꝫ glīoſa dicta ſūt de te ciuitaſ dei: ſic letantiū oīm habitatio eſt ī te. Fū daris enī exultatōe vniuerſe terre. nō eſt in te ſenect⁹: nec ſenectutiſ miſia. nō eſt in te manc⁹: nec claud⁹: neqꝫ gibboſus: neqꝫ deformis: dū oēs occurrūt ī viꝝ ꝑfectū: ī mēſurā etatis plenitudis chriſti. Quid hac vita beati⁹? Ubi nō ē paupertaſ neque metus: nō egritudis imbecillitas. nemo leditur. nemo iraſcit̄ nēo inuidet. cupiditas nulla exardeſcit. nullū cibi deſideriū. nulla honoris aut ptātiſ pulſat ambitio. nullus ibi diaboli met⁹. inſidie demonū nulle. terror gehēne ꝓcul. mors neqꝫ corꝑis neqꝫ aīe. ſꝫ immortalitatis munere iocunda vita. nulla exiſtūt viſq̄ꝫ diſcordia: ſed cūcta ꝯſona: cūcta ꝯueniētia. qr oīm ſanctoꝝ vna erit ꝯcordia: pax cūcta ⁊ leticia ꝯtinet. trāquilla ſunt oīa et quieta. iugis ſplēdor: nō ille q̄ nūc eſt: ſꝫ tāto clarior q̄nto felicior. qr ciuitas illa vt legit̄ n̄ egebit lumine ſolis: ſꝫ dn̄s omnipotēs illuminabit eā: ⁊ lucerna ei⁹ eſt agn⁹. Ubi ſancti fulgebūt vt ſtelle in ꝑpetuas eternitates. ⁊ ſicut ſplēdor firmamēti q̄ erudiunt mltos. Quapropter nox ibi nulla: nulle tenebre: ꝯcurſus nubiū null⁹. nec frigoris ardoriſue aſperitas vlla: ſed talis erit reꝝ temperies: quā nec ocul⁹ vidit nec auris audiuit: nec in cor hoīs aſcēdit: niſi illoꝝ q̄ ea ꝑfrui digni inueniunt̄. q̄ꝝ noīa ſcripta ſunt in libro vite. Ueꝝ ſuꝑ h' oīa eſt ꝯſociari choris angeloꝝ ⁊ archāgelorū atqꝫ oīm celeſtiū vtutū. intueri pr̄iarchas et ꝓphas: videre apl'os atqꝫ oēs ſanctos. videre etiā ꝑentes nr̄os. Glīoſa

ſūt hꝫ. Sʒ mlto glioſiꝰ ē pūtē dei vultū
cernere. ī circūſcptū lumē videre. Sup/
excellēs glia erit cū deū videbimꝰ ī ſeipo:
videbimꝰ ⁊ hēbimꝰ ī nob: quē cernere fi
nis non erit.

Nō valet hō deo vi
cē reddere niſi p amorē Ca. XVIII

Nima iſignis

a dei imagine: illuſtrꝫ ſilitudiē
habʒ ī ſeſe ex deo q̄ admoneat
ſp aut ſtare cū eo: aut redire ſi mota ſuis
affectibꝫ: imo defectibꝫ fuerit. Et nō ſolū
hʒ vñ rſpirare q̄at ī ſpe venie ⁊ miſcdie.
ſʒ etiā vñ audeat aſpirare ad nuptias v/
bi: ⁊ cū dō iire fedꝰ ſocietatꝫ. atq; cū rege
angeloꝝ ducere ſuaue iugū amorꝫ. Hec
oīa facit amor: ſi aīa exhibeat ſe ſileʒ dō p
volūtatē: cui ſilis ē p naturā: diligens ſiē
dilecta ē. Solꝰ ē amor ex oībꝫ aīe moti/
bꝰ ſenſibꝫ atq; affectibꝫ ī q̄ pt creatura ⁊ ſi
nō ex eq̄: rñdere auctori. vl ſibi mutuā re
pēdere vicē. Amor vbi venerit ceteros ī
ſe oēs traducit ⁊ captiuat affectꝰ. Amor
p ſe ſufficit: p ſe placʒ: ⁊ ppt ſe. Ipē meri
tū: ipē pmiū: ipē cauſa: ipē fructꝰ: ipē vſꝰ.
Per amorē ꝯiūgimur deo. Amor fac v/
nū ſpm̄ de duobꝫ. Amor facit idē velle ⁊
idē nolle. Amor facit pˀus mores ꝯpone
re: poſtmodū oīa q̄ adſunt tāq; nō adſint
ꝯſiderare. tercio ſcdo loco mūda cordis a/
cie ſupna ⁊ interna ꝯſpicere. Per amorē
pmū ī ſeclo bñ gerunt honeſta. poſtmo/
dū etiā honeſta ſecli deſpiciunt. ad extre
mū etiā dei intima ꝯſpiciunt.

Quid in nobis deꝰ req̄rat ſibi ſimile.
Capitulū XIX.

Eus pater cha

d ritas ē: deꝰ filiꝰ dilectio ē: ſpūſ/
ſanctus amor pr̄is et filij ē. hec
charitas ⁊ hec dilectio aliq̄d ſile req̄rit ī
nob. ſ. charitatē: q̄ velut q̄dā affinitate cō
ſāguītatꝫ ei ſociemur ⁊ ꝯiūgamur Amor
dignitatꝫ neſciꝰ reuerenciā neſcit. Qui a/
mat p ſeipm fiducialr accedit ad deū: fa/
miliariterq; loq̄r ei. nihil timēs: nihil he
ſitās. Perdit qd viuit q̄ ñ diligit: q̄ autē
diligit oclos ſuos ſp habʒ ad deū quem
diligit: quē deſiderat. in q̄ meditat: in q̄
delectat: ī q̄ paſcit: in q̄ īpinguat. Iſte ta
lis ſic deuotꝰ: ita cātat: ita legit: ⁊ ī oībuſ
opibꝫ ſuis ſic ē puidꝰ ⁊ circūſpectꝰ q̄ſi de
us adſit pſens añ oclos eiꝰ: ſicē venera ad/
eſt. Ita orat q̄ſi ſit aſſūptꝰ ⁊ pſentatꝰ añ
faciē maieſtatꝫ ī excelſo throno: vbi milia
miliū miſtrāt ei. ⁊ decies cētena milia aſſi
ſtūt ei. Aīaʒ quā viſitat amor expgefacit
dormiētē: monet ⁊ emollit eā ⁊ vulnerat
cor eiꝰ: tenebroſa illumiat: clauſa reſerat:
frigida īflāmat: mētē aſperā ⁊ iraſcibileʒ
⁊ ipatiētē mitigat: vicia fugat: carnales
affectꝰ ꝯpmit: mores emēdat: reformat ⁊
īnouat ſpm̄: lubrice etatꝫ motꝰ actuſq; le
ues coercet. Hec oīa facit amor cū pſens
ēſt. cū ſcdo abſceſſerit ita īcipit aīa iacere lā
guida ac ſi cacabo bulliēti ſbtraxerꝫ ignē.

De ꝯfidētia aīe amātꝫ deū Ca. XX

Igna res eſt

m amor: q̄ aīa p ſemetipaʒ fidu/
cialr accedit ad deū: deo ꝯſtā/
ter inheret: deū familiarit pcuncta: ꝯſul
tatq; de omi re. Aīa q̄ amat deū: nil aliud
pt cogitare: nil loq̄: cetera ꝯtēnit: oīa faſti
dit. q̄cq̄d meditat. q̄cq̄d loq̄r. amorē fa/
pit. amorē rdolet: ita amor dei eā ſibi vē
dicauit Qui vult habere noticiā dī amet
Fruſtra accedit ad legēdū: ad meditādū:
ad pdicādū: ad orādū q̄ nō amat. Amor
dei amorē aīe parit: ⁊ eā intēdere ſibi fac.
Amat deꝰ vt amet. Cū amat nil alid vult
q̄ amari: ſciēſ amore eē btōs q̄ ſe amaue
rint. Aīa amās cūctis ſuis renūciat affe/
ctōibꝫ: ⁊ tota ſoli incūbit amori: vt poſſit
rñdere amori ī redibēdo amore. Et cum
tota ſe effuderit ī amorē: q̄tū ē ad illd fō
tis penne pflūuiū: ñ pari vbtate ꝯcurrūt
amor et amāſ: aīa ⁊ deꝰ: creator ⁊ creatā.
tñ ſi ex toto ſe diligit: nihil deeſt vbi totū
eſt. Nō timeat aīa q̄ amat: paueat q̄ non
amat. Aīa amās fert votꝫ. trahit deſideri
is. diſſimulat merita. maieſtati oclos clau
dit. apit voluptati. ponēs ſe ī ſalutari: et
fiducialr agēs in eo. Amore aīa ſecedit ⁊
excedit a corpeis ſēſibꝫ: vt ſeſe nō ſentiat
que deū ſentit. Hoc fit cū mens ineffabi
li dei illecta dulcedīe: qdāmodo ſeſe ſibi
furat imo rapit atq; elabit a ſeipa: vt deo

fruat ad iocūditatē. Nihil tā iocūdū niſi eſſet tā modicū. Amor dat familiaritatē dei: familiaritas auſū: auſus guſtū: guſt⁹ famē. Aīa quā tāgit amor dei: nihil aliđ pt cogitare: nil đſiderare: freqnt̄ ſuſpirat dicēs. Sic ceru⁹ đſiderat ad fōtes aqꝵ: ita deſiderat aīa mea ad te de⁹ me⁹

Quid fecit de⁹ ꝓpt hoīez   Ca. XXI

o Euſ amore ve

nit ad hoīeſ: vēit ī hoīeſ. fact⁹ ē hō. Amore de⁹ iuiſibil' ſuis ſuis fact⁹ ē ſilis. Amore vulnerat⁹ ē ꝓpt đlicta nr̄a. Tuta ⁊ firma reqes ē īfirmiſ et pctōrib⁹ ī vulnerib⁹ ſaluatoris. Securuſ illic habito: patēt mihi viſcera ꝑ vulnera. Quicqđ ex me mihi đeſt vſurpo mihi ex viſcerib⁹ dñi mei: qm̄ miſcđia affluūt: nᶜ deſūt foramīa ꝑ q̄ affluāt. Per foramina corꝑis patēt mihi archana cordis: patet magnū pietatꝭ ſacr̄m. patēt viſcera miſericordie dei nr̄i: ī q̄b⁹ viſitauit nos oriēs ex alto. Uulnera ieſu chriſti plēa ſūt miſericordia. plēa pietate. plēa dulcedīe ⁊ caritate. Foderūt man⁹ ei⁹ ⁊ pedes ei⁹: ⁊ latus ei⁹ lācea ꝑforauert. Per has rimas licet mihi guſtare ꝙ̄ ſuauis ē dñſ de⁹ me⁹: qm̄ reuera ſuauis ⁊ mitꝭ ⁊ mlt'e miſcđie ē oīb⁹ eū īuocātib⁹ ī ꝟitate. oīb⁹ inq̇rētib⁹ ⁊ maxie diligētib⁹. Copioſa redēptio data ē nobis ī vulnerib⁹ ieſu chriſti ſaluatoris nr̄i Magna mlt'itudo dulcedīs: plenitudo gr̄e: et ꝑfectio virtutū

De recordatōe vulneꝝ ieſu chriſti domini noſtri.   Capitulū XXII.

c Um me pulſat

aliq̄ turpis cogitatio recurro ad vulnera chriſti. Cū me ꝑmit caro mea: recordatōe vulneꝝ dñi mei ſurgo. Cū diabol⁹ mihi parat īſidias fugio ad viſcera miſcđie dñi mei ⁊ recedit a me. Si ardor libidiſ moueat mēbra mea recordatōne vulneꝝ dñi nr̄i filij dei extiguit. In oīb⁹ aduerſitatib⁹ nō iueni tā efficax rmediū ꝙ̄ vulnera xp̄i. In illꝭ dormio ſecur⁹ ⁊ reqeſco ītrepid⁹. Chriſt⁹ mortu⁹ ē ꝑ nobis. Nihil tā ad mortez amaꝝ qđ morte chriſti nō ſanet. Tota ſpes mea ē ī morte dñi mei. Mors ei⁹ meritū meū: refugium meū: ſal⁹ vita ⁊ reſurrectio mea. Meritū meū miſatio dñi. Nō ſū meriti iopſ ꝙ̄diu ille miſationū dñs nō đfuerit. Et ſi miſcđie dñi mlt'e: mlt⁹ ego ſū ī meritis. Quāto ille potētior eſt ad ſaluādū: tanto ego ſum ſecurior.

Recordatio vulneꝝ chriſti ē efficax remediū ꝯ oēs aduerſitateſ   Ca. XXIII

p Eccaui pecca

tū grāde ⁊ mltoꝝ ſū mihi ꝯſcius delictoꝝ: nec ſic deſpo: qm̄ vbi abūdauerūt đlicta ſuꝑabūdauit ⁊ gr̄a. Qui đ venia pctōꝝ ſuoꝝ deſꝑat: negat deū eſſe miſicordē. Magnā īiuriaz deo facit q̇ de ei⁹ miſcđia diffidit. Quantū ī ſe ē negat deū hr̄e charitatē: ꝟitatē et ptātē: in q̇b⁹ tota ſpes mea ꝯſiſtit. ſ. ī charitate adoptōis: ī ꝟitate ꝓmiſſiōis: ⁊ ī poteſtate redēptōiſ. Murmuret iā ꝙ̄tū voluerit inſipiēs cogitatio mea dicēs. Quiſ enī es tu: ⁊ ꝙ̄ta ē glīa illa: q̇bus ue meritiſ illā obtiere ſperas? Et ego fiducial'r rn̄debo. Scio cui credidi. q: ī charitate nimia adoptauit me in filiū: q: verax ē ī ꝓmiſſiōe: potēs ī exhibitōe: ⁊ licz ei facere qđ vult. nō poſſū terreri mltitudīe pctōꝝ ſi mors dñi ī mētē meā venerit. qm̄ peccata mea illū vīcere nō pñt. Claui ⁊ lācea clamāt mihi ꝙ ꝟe recōciliat⁹ ſū chriſto ſi eū amauero. Lōgin⁹ apuit mihi lat⁹ chriſti lācea: et ego īttraui ⁊ ibi reqeſco ſecurus. Qui timet amet: qm̄ charitas foraſ mittit timorē. Nullū tā potēſ ē ⁊ tā efficax ꝯ ardorē libidīs medicamētū ꝙ̄ mors redēptoris mei. Extēdit brachia ſua ī cruce: ⁊ expādit man⁹ ſuaſ. ꝑat⁹ ī āplex⁹ pctōꝝ. Inter brachia ſaluatorꝭ mei ⁊ viuere volo ⁊ mori cupio. Ibi ſecur⁹ đcātabo Exaltabo te dñe qm̄ ſuſcepiſti me: nec delectaſti inimicos meos ſuꝑ me. Saluator nr̄ caput īclīauit ī morte: vt oſcula daret ſuis dilectꝭ. Totiēs deū oſculamur q̄tieſ in ei⁹ amore ꝯpungimur.

Meditatio aīe ad amorē chriſti   Capitulū XXIIII

o Anima mea iſi

gnita dei imagīe: redēpta chriſti ſāguīe:
deſpōſata fide: dotata ſpū: ornata ꝟtuti/
bꝰ. deputata cū angel̄. dilige illū a q̄ tātū
dilecta es. Intēde illi q̄ intēdit tibi: q̄re q̄
rētē te. ama amatorē tuū a q̄ amaris. cuiꝰ
amore p̄uēta es q̄ ē cā amoris tui. Ipe eſt
meritū: ipe p̄miū: ipe fructꝰ: ipe vſus: ipe
finis. Eſto ſollicita cū ſollicito: cū vacan
te vacās: cū mūdo mūda: cū ſcō ſancta.
Qual̄ apparueris deo: tal̄ oꝑtet vt appa/
reat tibi deꝰ ſuauis ⁊ mitis ⁊ ml̄tū miſcōdie:
ſuaues mites dulces hūiles ⁊ miſericordes
req̄rit. Ama illū q̄ eduxit te de lacu miſe
rie ⁊ d̄ luto fecis. Elige illū amicū tuū pre
oībꝫ amicis tuis. q̄ cū oīa ſubtracta fuerit
ſolꝰ tibi fidē ſuabit. In die ſepulture tue
cū oēs amici tui recedēt a te: ille te nō d̄re
linq̄t: ſꝫ tuebit̄ a rugiētibꝫ p̄paratis ad eſcā. ⁊
ꝯducet te p ignotā regiōem: atq̄ ꝑducet
ad plateas ſupne ſyon. ⁊ ibi collocabit te
cū angel̄ an̄ faciē maieſtatis ſue: vbi audi/
es illud angelicū melos. ſctūs ſctūs ſan/
ctus ⁊c̄. Ibi ē cāticū leticie: vox exultati/
onis ⁊ ſalutis: graꝝ actio ⁊ vox laudis: at
q̄ alleluia ꝑpetuū. Ibi ē cumulꝰ felicita
tis: ſupeminēs gl̄ia: ſupabūdās leticia ⁊
oīa bona. O aīa mea ſuſpira ardēter: de/
ſidera vehemēter vt poſſis ꝑuenire i illā
ſupnā ciuitatē de q̄ tā gl̄ioſa dicta ſūt: in
q̄ ſic letātiū oīm habitatio ē. Amore po/
tes aſcēdere: amāti nihil ē difficile: nihil
īpoſſibile. Aīa q̄ amat aſcēdit freq̄nter ⁊
currit familiarit̄ p plateas celeſtis hierl̄m:
viſitādo p̄triarchas ⁊ ꝓphas: ſalutando
ap̄los: admirādo exercitꝰ martiꝝ ⁊ ꝯfeſ/
ſoꝝ: choroſq̄ ꝟginū ſpeculādo. Celū et
terra ⁊ oīa q̄ i eis ſunt nō ceſſant mihi di
cere vt amem dn̄m deū meū. Nihil p̄t
aīe ſufficere p̄t ſūmū bonū Ca. XXV

Or humanū in

C
d̄ſiderio eternitatis nō fixū: nūq̄ ſta
bile p̄t eſſe: ſꝫ oī volubilitate volū
bilꝰ: de alio i aliō trāſit: q̄rēs req̄em vbi
nō ē. In his aūt caducis ⁊ trāſitorijs i q̄/
bꝰ eiꝰ affectꝰ captiui tenēt̄ verā req̄eꝫ in/
uenire nō valꝫ: qm̄ tāte eſt dignitatis vt
nullū bonū p̄ter ſummū bonū ei ſufficere
poſſit. Tāte eſt ei libertatis vt i aliq̄d viciuꝫ
cogi nō poſſit. Propterea vnicuiq̄ ꝓpa vo
lūtas eſt cauſa ſue dānatōis vl̄ ſaluatōis.
⁊ iō nihil ditiꝰ bona volūtate deo offert̄.
Bōa volūtas deū ad nos d̄ducit: ⁊ nos
i eū dirigit. Per bonā volūtatē deū dili/
gimꝰ: deū eligimꝰ. ad deū currimꝰ: ad de
um ꝑuēimꝰ. ⁊ eū poſſidemꝰ. O bona vo
lūtas ꝑ q̄m ad dī ſilitudinē r̄formamur.
⁊ ei ſiles efficimur. Ita amabil̄ ē deo bo/
na volūtas: vt ipe i corde habitare nō ve/
lit in q̄ bona volūtas nō fuerit. Bona vo/
tas illꝰ ſūme maieſtatis trinitatē ad ſe icli
nat. Sapīa nāq̄ ad cognitōeꝫ ꝟitatis illā
illuminat: charitas ad deſideriū bonitatis
inflāmat. ꝑ̄nitas i ea cuſtodit qđ creauit
ne ꝑeat. Quid ſit ꝯgnitio ꝟitatis.
Capitulū XXVI

Q Uid ē cognitio

ꝟitatis: p̄mo ꝯgſcere teip̄m ⁊ qđ eſ
ſe debes eſſe ſtudeas. qđ aūt corri
gēdū ē corrigas. Deīde cognoſcere ⁊ a/
mare creatorē tuū. Hec ē totū hoīs bonū.
Vide g̃ q̄ ineffabil̄ eſt diuie charitatis er/
ga nos dilectio. De nihilo nos creauit. ⁊
q̄cq̄d habemꝰ donauit. Sed q2 plꝰ dile
ximꝰ datū q̄ datorē: creaturā q̄ creatorē
cecidimꝰ i laq̄uꝫ diaboli ⁊ facti ſumꝰ eiꝰ
ſerui. Deꝰ ꝟo miſcōia motꝰ miſit filiū ſu
um q̄ redimeret ſuos. miſit etiā ſpm̄ ſan
ctū q̄ ſeruos adoptaret i filios. Filiū de
dit i p̄ciū redēptōis. ſpm̄ ſanctū i p̄uilegi
ūm amoris: ſe deniq̄ totū ſuat hereditā
tē adoptōis. Ita deꝰ vt p̄ijſſimꝰ ⁊ miſeri
cordiſſimꝰ p̄ d̄ſiderio vl̄ amore hoīs non
ſolū ſua: vex etiā ⁊ ſeip̄m īpēdit vt hoīeꝫ
recuꝑaret nō tam ſibi q̄ homini ipi. Ut
homines ex deo naſcerent̄ primo ex ipſis
natus eſt deꝰ. Quis eſt tā durꝰ quē non
emolliat amor dei ſic hominē p̄ueniēs tā
q̄ vehemēs amor: q2 homo ꝓpter hoīem
dignatus eſt fieri: Quis p̄t odire hoīem
cuiꝰ naturā ⁊ ſilitudinē videt in hūanita
te dī: Reuera q̄ odit illū odit deū. ⁊ ita ꝑ
dit q̄cq̄d facit. Deus nanq̄ ꝓpter hoīeꝫ
factus eſt hō: vt eſſet redēptor q̄ eſt et cre
ator: vt de ſuo redimeret̄ hō: ⁊ vt famili
āriꝰ diligeret̄ ab hoīe deꝰ i ſilitudīe hoīs
apparēs. ⁊ vt vterq̄ ſenſus hoīs i ip̄o be

atificaret̄ ⁊ reficeret̄: ocul⁹ cordis ī ei⁹ diuinitate: ⁊ ocul⁹ corpis ī e⁹ hūanitate: vt ſiue īgrediēs ſiue egrediēs ī ipo paſcua inueniret natura hūana ꝑdita ab ipo.

Quid in nobis opet̄ miſſio ſpūſſancti Capitulū XXVII.

Saluator nanqꝫ noſter nat⁹ ē nob: crucifixus et mortu⁹ ē ꝓ nobis: vt morte ſua mortē nr̄az deſtrueret. Et qꝛ botr⁹ carnis portat⁹ fuerat ad torcular crucis: ⁊ expſſione facta fluere cepat muſtū diuīitatis: miſſus eſt ſpūſſctūs q̄ vaſa cordiū ꝑpatent̄: ⁊ vinū nouū ī vtres nouos poneret̄ primū vt corda mūdaret̄: ne īfuſū pollueret̄: ⁊ poſtea ligaret̄ ne īfuſū amitteret̄. Mūdaret̄ gaudio iniq̄tatis: ligaret̄ ꝯ gaudiuꝫ vanitatis. Nō eni qđ bonū ē veire potuit: niſi ꝑus recederet qđ malū ē. Gaudiū iniq̄tatis polluit: ⁊ gaudiū vanitatis effudit. Gaudiū iniq̄tatis reddit vas ſordidū: et gaudiū vanitatis facit rimoſū. Gaudiū iniq̄tatis ē cū pctī̄ diligit̄. ⁊ gaudiū vanitatis ē cū trāſitoria amat̄. Eijce ḡ qđ malū eſt: vt qđ bonū ē pcipe poſſis. Effūde amaritudinē vt dulcedine impleri poſſis. Spūſſctūs gaudiū eſt ⁊ amor. Eijce ſpiritū diaboli ⁊ ſpm̄ mūdi: vt accipias ſpiritū dei. Spūs diaboli opat̄ gaudiū iniq̄tatis. et ſpūs mūdi gaudiū vanitatis. Et hec gaudia mala ſūt. qm̄ aliđ hꝫ culpām: aliđ occaſionē culpe. Eiect āt ſpūs dei eū eiecti fuerīt ſpūs mali: ⁊ itrabit tabernaculū cordis. ⁊ opabit̄ gaudiū bonū ⁊ amorē bonū q̄ expellit̄ amor mūdi et amor pcti. Amor mūdi allicit ⁊ decipit. Amor peccati polluit ⁊ ad mortē ꝯducit. Amor dei mētē illumiat. ꝯſciāꝫ mundat. aīam letificat: ⁊ deū demōſtrat.

De opatōe eius q̄ diligit deum Capitulū XXVIII.

In quo amor dei ē ſp cogitat qm̄ ad deū ꝑueiat: qm̄ mūdū dreliq̄t. qm̄ carnis corruptōēꝫ euadat: vt verā paceꝫ īueniat. ſp hꝫ cor ſuū ⁊ deſideriū in ſupna eleuatū: qm̄ ſedet: qm̄ ambulat: qm̄ req̄eſcit. vl' qm̄ aliđ agit. cor a deo nō recedit. oēs ad amorē dei exhortat̄. oīb amorez dei ꝯmēdat. ⁊ q̄ꝫ dulcis ſit dei amor: et q̄ꝫ mal⁹ et q̄ꝫ amar⁹ ſit amor ſecl'i: corde: ore: ⁊ ope oīb demōſtrat. Deridet hu⁹ ſecl'i gl'iaꝫ: arguit ſollicitudinē. ⁊ q̄ꝫ ſtultū ſit ī his q̄ trāſeūt ſiduciā hr̄e oñdit. Mirat̄ cecitatē hoīm q̄ hec diligūt Mirat̄ etiā quō vniuerſa hec trāſitoria ⁊ caduca oēs nō derelinquunt Oīb extimat dulce qđ ſibi ſapit: oīb placere qđ diligit: omnib q̄dē eſſe maifeſtū qđ cognoſcit Freq̄nt̄ deū ſuū ꝯtēplat̄: ⁊ in ei⁹ ꝯtēplatōe ſuauiter reficit̄: tāto felici⁹ q̄nto freq̄nti⁹. Dulce ē eni ſp ad cōſiderādū qđ ad amādū et laudandum ſemp ē ſuaue.

De ſra cordis req̄e. Cap. XXIX.

Reuera hec ē vera cordis req̄es cū totū ī amorez dei ꝑ ꝯſideriū figit̄. Nec q̄cq̄ꝫ aliud appetit: ſꝫ in eo qđ tenet felici q̄dam dulcedie delectat̄. đlectādo iocūdat̄. Si ꝗo vana aliq̄ cogitatōe vl' reꝝ occupatōne īde aliq̄ꝫ tulū abſtractū fuerit: ſūma cū feſtinatōe illuc redire feſtinat: exiliū reputās alibi q̄ꝫ ibi morā facere. Nā ſic nullū eſt momeñū q̄ hō nō fruat̄ vl' vtat̄ pietate diuīa. ſic nullū debet eſſe momētū q̄ euꝫ ꝑſentē nō habeat ī memoria. Idcirco nō breui crimie tenet̄ aſtrict⁹ q̄ſq̄s in orōne cū deo loq̄t̄: ⁊ ſubito abſtrahit̄ ab ei⁹ cōſpectu q̄ſi ab ocul' nō videtis nec audietis. H aūt ſit qm̄ cogitatōes ſuas malas ⁊ importunas ſeq̄t̄: ⁊ aliquā viliſſimā creaturā ad quā mētis ītuit⁹ facile diſtrahit̄: ei ꝑfert. illā videlicꝫ ī cogitatōe ſepi⁹ reuoluēdo q̄ꝫ deū quē aſſidue debꝫ recolere creatorē: adorare redēptorē: expectare ſaluatorē: timere iudicē

Quicq̄d mētis aſpectū ab eo rtrahit oīno fugiēdū ē atq̄ꝫ execrādū Ca. XXX

Quiſquis amat mūdū tibi ꝑſpice q̄ ſit eundūꝫ. Hec via q̄ vadis via peſſima plenaq̄ꝫ cladis. Fuge ḡ o hō paululū occupatōes tuas: ⁊ abſcōdere modicū a tumultuoſis cogitatōib tuis. Abijce nūc

onerdſas curas. poſtpone laborioſas diſ ſenſiões. vaca aliquãtulū deo: ⁊ paululuȝ requieſce ī eo. Intra ī cubiculū mentꝭ tue. exclude oīa pͥter deū ⁊ q̄ valēt ad q̄rēduȝ eū. ⁊ clauſo oſtio q̄re eū. Dicat nūc totuȝ cor tuū deo. Quero vultū tuū: vultū tuū dñe q̄ro. Eya nūc ḡ dñe deꝰ meꝰ tu doce cor meū. vbi ⁊ quō te q̄rat. vbi ⁊ quō te ī ueniat. Dñe ſi h̄ ñ es vbi te q̄rā abſentē? Si aūt vbiq̄ꝫ es cur te nō video p̄ſentē? Sȝ certe habitas lucē inacceſſibilē. Sȝ quō accedā ad lucē inacceſſibilē. Aut q̇s me ꝺducet ⁊ īducet ī illā vt videā te ī illa. Deinde q̇bꝫ ſignis: q̄ facie te q̄rā. Nūq̄ꝫ te vidi dñe deꝰ meꝰ nūq̄ꝫ noui faciē tuam. Quid faciet altiſſime dñe: q̇d faciet iſte lōginquꝰ exul tuꝰ? Quid faciet ſeruꝰ tuus anxiꝰ amore tui: ⁊ lōge p̄iectꝰ a facie tua? En anhelat videre te: ⁊ nimiſ illi abeſt facies tua. Accedere ad te ꝺſiderat: ⁊ īacceſſibilˀ eſt habitatio tua. Inuenire te cupit ⁊ neſcit locū tuū. Querere te affectat: ⁊ ignorat vultū tuū

Uiſio dei ꝑdita eſt ꝓpter peccatū: et miſeria inuēta eſt Ca. XXXI.

D Omie deuſ meus es tu ⁊ dñs meꝰ: ⁊ nūq̄ꝫ vidi te: tu me feciſti ⁊ refeciſti ⁊ oīa bona tua mihi ꝯtuliſti: ⁊ nōduȝ vidi te neq̄ꝫ noui. Deniq̄ꝫ ad te vidēdū factꝰ ſū: ⁊ nōdū feci ꝓpter qḋ factꝰ ſū. O miſera ſors hoīs cū h̄ ꝑdidit ad qḋ factꝰ ē. O dirꝰ ac durꝰ caſus ille. Heu q̇d ꝑdidit ⁊ q̇d īuenit. Quid abſceſſit ⁊ q̇d remāſit? Perdidit b̄titudinē ad quā factꝰ ē. ⁊ inuenit miſeriā ad quā factꝰ nō eſt. Abſceſſit ſine q̄ nihil felix ē: ⁊ remāſit qḋ ꝑ ſe nō niſi miſerū eſt. Māducabat tūc hō panē angeloꝝ quē nūc eſurit. māducat nūc panē doloꝝ quē tūc neſciebat. O tu dñe vſq̄ꝫ q̄ obliuiſceris in finē: vſq̄ꝫ q̄ auertꝭ faciē tuā a nobis? Qñ reſpicies ⁊ exaudies nos? Qñ illumiābis oclˀos nr̄os et oñdes nob faciem tuā? Qñ reſtitues te nobis? Reſpice dñe et exaudi ⁊ illumīa nos. ⁊ oñde nobiſ teip̄m. reſtitue te nobis vt bñ ſit nobiſ: ſine q̄ tā male eſt nobis. Inuita nos: adiuua nos: obſecro dñe. Amaricatuȝ eſt cor meū ſua deſolatōne: indulcora illḋ tua cōſolatōe. Obſecro dñe. Eſuriēs cepi q̄rere te: ne deſinā impaſtꝰ a te. Famelicꝰ acceſſi: ne recedā impaſtꝰ. Pauꝑ veni ad diuitē: miſer ad miſericordeȝ. ne recedā vacuus et ꝯtēptus. Dñe incuruatꝰ ſū ⁊ nō poſſuȝ niſi deorſū aſpicere. Erige me vt poſſim ſurſum videre vlˀ intēdere. Iniq̄tates mee ſuꝑgreſſe ſunt caput meū: obuoluerūt me: ⁊ ſicut onꝰ graue ḡuāt me. Euolue me ⁊ exonera me: ne vrgeat ſuꝑ me puteꝰ os ſuū. Doce me q̄rere te ⁊ oñde te q̄renti te: q̄ nec q̄rere te poſſum niſi doceas tu. nec inuenire niſi te oſtendas: Querā te deſiderādo: deſiderē te q̄rēdo: inueniā amādo. amem inueniēdo.

De bonitate dei Cap̄. XXXII

f Ateor domīe ⁊ grāſ ago: q̄ creaſti me ad hāc imaginē tuā. vt tui mēor: te cogitē: te amē. Sȝ ſic ē abolita corruptōe vicioꝝ: ſic ē obfuſcata fumo petōꝝ vt ñ poſſit facere ad qḋ facta ē: niſi tu r̄noueſ ⁊ r̄formeſ eā. Rogo dñe q̇ das ſidei ītellectū: da mihi vt q̄ꝫtū ſiſ expedire ītelligā: q̄ es ſic credimꝰ: ⁊ h̄ es qḋ credimꝰ. ⁊ q̇dē credimꝰ te eſſe aliq̇d q̄ nihil maiꝰ aut meliꝰ cogitari poſſit. Quid ḡ es dñe deꝰ q̄ vnū maiꝰ meliuſq̄ꝫ nihil valȝ cogitari: niſi id qḋ ſūmū bonū oīm ſolū exiſtēs ꝑ ſeip̄ȝ: oīa alia ſec̄ ex nihilo? Qḋ ḡ bonū deeſt ſūmo bono ꝑ qḋ oē bonū? Tu es itaq̄ꝫ iuſtꝰ: verax: beatus ⁊ q̇cq̇d aliḋ eſt meliꝰ eſſe q̄ꝫ nō eſſe. Uerꝫ malˀ quō parcꝭ: ſi es totꝰ ſūme iuſtꝰ? An q̄ bonitas tua ē incōp̄rehēſibilˀ? Latet h̄ in luce inacceſſibili quā īhabitas. Uere in altiſſimo ⁊ ſecretiſſimo bonitatis tue ꝓfūdo latet fōs vñ manat fluuiꝰ miſc̄dïe tue. Nā cū totꝰ ⁊ ſūme iuſtꝰ ſiſ. tm̄ idcirco etiā malˀ benignꝰ es: q̄ totꝰ et ſūme bonꝰ es. Minꝰ naq̄ꝫ bonꝰ eſſes ſi nulli malo eſſes benignꝰ. Melior ē ei q̄ ⁊ bonis ſilˀ ⁊ malˀ bonꝰ ē: q̄ꝫ q̇ bonis tm̄ bonꝰ ē Et melior ē q̄ malˀ ⁊ parcēdo ⁊ puniēdo bonꝰ ē: q̄ꝫ q̇ puniēdo tm̄. Iḋ ḡ miſicors es: q̄ totus ⁊ ſumme bonꝰ es

De delectabili fruitōe dei
Capitulū XXXIII

Immēſa boni
o tas q̄ oīm intellectū excedis. ve-
niat ſup me miſericordia illa q̄
de tāta opulētia pcedit. īfluat ī me q̄ pro
fluit d̄ te. Parce p clemētiā ne vlciſcaris
p iuſticiā. Excita te nūc aīa mea: et erige
totū intellectū tuū: ꝛ cogita q̄ntū potes:
q̄ntū et q̄le ſit illud bonū qd̄ deus ē. Si
eni ſingula bona delectabilia ſūt: cogita
īntēte q̄ꝫ delectabile ſit illd̄ bonū qd̄ ꝯti-
net iocūditatē oīm bonoꝝ. ꝛ nō q̄le i rebꝫ
creatꝭ ſum⁹ expti. ſed tāto differētē q̄ꝫto
differt a creatura creator. Si ei ē bōa vi-
ta creata: q̄ꝫ bona ē vita creatrix? Si io-
cūda ē ſal⁹ facta: q̄ꝫ iocūda ē ſal⁹ q̄ fec̄ oēꝫ
ſalutē? Si amabil' eſt ſapīa ī cogitatōne
vl' cognitōe reꝝ cognitaꝝ: q̄ꝫ amabil' ē ſa-
piētia q̄ oīa fecit ꝛ ꝯdidit ex nihilo? De-
niq̄ꝫ ſi mlte et magne ſūt delectatōes ī re-
bus delectabilibꝫ: q̄lis ꝛ q̄nta ē delectatō
ī eo q̄ ipa d̄lectabilia fec̄? O q̄ h̄ bono fru-
etur q̄d illi erit: q̄d illi n̄ erit? Certe q̄cq̄d
voluerit illi erit: ꝛ q̄cq̄d noluerit nō erit:
Ibi q̄ppe illi erūt bona aīe et corpis: q̄-
lia nec ocul⁹ vidit nᶜ auris audiuit: nec
cor hoīs cogitauit.

Sūmū bonū appetendū eſt Cap. XXXIIII.

Ur ergo per
c mlta vagarꝭ homūcio q̄rēdo
bōa aīe tue ꝛ corpis tui. Ama
vnū bonū in q̄ ſunt oīa bōa ꝛ ſufficit. De-
ſidera ſimplex bonū qd̄ eſt oē bonū. ꝛ ſatꝭ
eſt. Quid eni ama ſcaro mea? q̄d d̄ſideras
aīa mea? Ibi ē q̄cq̄d amas. ibi eſt q̄cq̄d
deſideras. Si delectat pulcritudo: ful-
gebūt iuſti ſicut ſol. Si velocitas aut for-
titudo aut libertas corpis cui nihil obſi-
ſtere poterit: erūt ſiles angel' dei: q̄ꝛ ſemi-
nat̄ corp⁹ aīale: ſurget corp⁹ ſpūale: ptāte
vtiq̄ꝫ nō natura. Si lōga aut ſalubrꝭ vi-
ta. ibi erit ſana eternitas: et et̄na ſanitas.
q̄ꝛ iuſti ī ppetuū viuēt: ꝛ ſal⁹ iuſtoꝝ a do-
mino. Si ſatietas: ſatiabunt̄ cū apparu-
erit gl'ia dn̄i. Si ebrietas: inebriabūt̄ ab
vbtate dom⁹ dei. Si melodia: ibi angeli
ꝯcinnent ſine ſine deo. Si q̄libꝫ nō imū-
da ſꝫ mūda voluptas: torrēte voluptatꝭ
ſue potabit eos dn̄s. Si ſapīa: ipa dei ſa-
piētia oñdet eis ſeipam ſapiaꝫ. Si ami-
cicia: diligēt deū plus q̄ꝫ ſeipos: ꝛ inuicem
tanq̄ꝫ ſeipos. ꝛ de⁹ illos pl⁹ q̄ꝫ illi ſeipoſ.
q̄ꝛ illi illū ſe ꝛ inuicē p illū. ꝛ ille ſe ꝛ illos
p ſeipm. Si ꝯcordia: oībꝫ ill' erit vna vo-
lūtas: q̄ꝛ nlla ill' erit niſi dei ſūma volūtas
Si ptās: oīpotētes erūt ſue volūtatꝭ vt
de⁹ ſue. Nā ſic̄ de⁹ poterit qd̄ volet p ſe-
ipm: ita poterūt illi qd̄ volēt p illū. q̄ꝛ ſic̄
illi nō aliō volēt q̄ꝫ ille volet: ita ille volet
q̄cq̄d illi volēt: ꝛ q̄d ille volet nō poterit
nō eſſe. Si honor ꝛ diuitie: de⁹ ſuos ſu-
os bonos ꝛ fideles ſup̄ mlta bōa ꝯſtituet.
imo filij dei ꝛ dij vocabūt̄: ꝛ erūt heredes
q̄dē dei: coheredes aūt chriſti. Si va ſe-
curitas. certe ita certi erunt nūq̄ꝫ vlla ten⁹
illd̄ bonū ſibi defutuꝝ: ſic̄ certi erūt ſe nō
ſua ſpōte illd̄ amiſſuros: nᶜ dilectorē deū
illd̄ dilectoribꝫ ſuis iuitꝭ ablatuꝝ. nᶜ ali-
q̄d deo potēti⁹: deū ꝛ illos ſeparatuꝝ. Gau-
diū vo q̄le q̄ꝫ tūc ē: vbi t'le ac tm̄ bonū ē.

De mutua charitate ſanctoꝝ in cel' Capitulū XXX.V

Or humanuꝫ
c cor indigēs: cor expꝫ n̄i erūnas
ꝛ miſerias: imo obrutū miſe-
rijs: quantū gauderes ſi in his oībꝫ abū-
dares: interroga vltima in tima tua ſi ca-
pe poſſent gaudiū ſuū de tanta btitudīe
ſua. Sed certe ſi q̄s ali⁹ quē oīno ſic̄ teip-
ſū amares: eādē btitudinē h̄ret: duplica-
retur gaudiū tuū: q̄ꝛ nō min⁹ gauderes p
eo q̄ꝫ p teipo. Si vero duo vl' tres vl' mlt-
to pl'es idipm haberēt: tantūdē p ſingul'
q̄ntūdem p teipo gauderes ſi ſingulos ſi-
cut teipm amares. Ergo q̄d erit in illa p-
fecta charitate innumerabiliū beatoruꝫ
angeloꝝ ꝛ hoīm: vbi null⁹ diliget aliū m
min⁹ q̄ꝫ ſeipꝫ Nō ei alit gaudebit vnuſq̄ſ-
q̄ꝫ p ſingul' alijs q̄ꝫ p ſeipo. Si ḡ cor hoīs
de tāto bono ſuo vix gaudiū ſuū capiet:
q̄nō capax erit tot et tantoꝝ gaudioruꝫ.
Et vtiq̄ꝫ q̄m q̄ntū q̄ſq̄ꝫ diligit aliquē tā-
tū de bono ei⁹ gaudet. ſic̄ ī illa btā felicita-
te vnuſq̄ſq̄ꝫ ſine ꝯparatōe pl⁹ amabit deuꝫ
q̄ꝫ ſe ꝛ oēs alios ſecum: ita pl⁹ gaudebit
abſq̄ꝫ extimatōne de felicitate dei q̄ꝫ de

ſna et oīm alioꝝ ſecū. Et ſi deum ſic dili
gent toto corde: tota mēte: tota aīa. vt tñ
totū cor: tota mēs: tota aīa nō ſufficiat di
gnitati dilectōis. pfecto ſic gaudebūt to
to corde: tota mēte: tota aīa. vt tñ totum
cor: tota mens: tota ania nō ſufficiat ple
nitudini gaudij.

De pleno gaudio vite eterne.
Capitulū XXXVI

D Eus meus et
dñs me⁹: ſpes mea ꝛ gaudiū
cordis mei. dic aīe mee: ſi hͤ ē
gaudiū de ꝙ nobis p filiū tuū dicſ. Peti
te ꝛ accipietis vt gaudiū veſtꝝ ſit plenū
Inueni nāqꝫ gaudiū qddā plenū ꝛ pluſ
ꝙ plenū. pleno qppe corde: plena mēte:
plena ania: pleno toto hoīe. Gaudio illo
adhuc ſup modū ſuperit gaudiū. Nō er
go totū illd gaudiū intrabit ī gaudenteſ.
ſꝫ toti gaudētes intrabūt in gaudiū. Dic
dñe dic ſuo tuo int⁹ in corde meo: ſi hoc
eſt gaudiū in qd intrabūt ſerui tui: q itra
būt in gaudiū dñi ſui. Sꝫ certe gaudiuꝫ
illd q gaudebūt electi tui nec ocul⁹ vidit
nec auris audiuit: nec in cor hoīs aſcēdit
Nōdū ḡ cogitaui aut dixi dñe ꝙtū gau
debūt electi tui. Utiqꝫ tantū gaudebunt
ꝙtū amabūt: tātū amabūt ꝙtū cognoſcēt
dñe. Et ꝙtū te amabūt? Certe nec ocul⁹
vidit nec auris audiuit nec ī cor hoīs aſcē
dit in hac vita ꝙtū te cognoſcēt ꝛ amabūt i
illa vita. Oro te de⁹ me⁹ vt cognoſcā te: a
mem te: vt gaudeā de te. ꝛ ſi nō poſſuꝫ in
hac vita ad plenū vl' pficiā de die in diē:
vſqꝫ dū veniat illd ad plenū. Proficiat ī
me hͤ noticia tua vt ibi fiat plena: creſcat
ī me hͤ amor tu⁹ vt ibi ſit plenus: vt hic
gaudiū meū ſit ī ſpe magnū ꝛ ibi ī reple
nū. De⁹ verax peto vt accipiā qd pmit
tis: vt gaudiū meū ſit plenū. Meditet' i
de interim mēs mea: loquat' inde lingua
mea: amet illud cor meū. ſermocinetur oſ
meū: eſuriat illd ania mea: ſitiat illd caro
mea. deſideret illud tota ſubā mea donec i
trē ī gaudiū dñi mei: ibi pmāſur⁹ p ſecu
la Amē.

Manual' de vbo dei Diui Auguſti
ni epiſcopi Hipponēſis finis

Ex libro ſecundo: capite ſexageſimo
tercio retractationū diui Auguſtini.

Scripſi et librū de fide ſpe et charita
te cū a me ad quē ſcriptus eſt poſtulaſſꝫ:
vt aliquod opuſculū haberet meū de ſu
is manib⁹ nō receſſurū. Qd genus greci
enchiridion vocant. Ubi ſatis diligēter
mihi videor eſſe complex⁹: quomodo ſit
colend⁹ deus: quā ſapiētiā eſſe hominis
vtiqꝫ verā diuina ſcriptura definit. Hic
liber ſic incipit. Dici nō poteſt dilectiſſi
me fili laurenti.

Diui Auguſtini epi Hipponēſis en
chiridion ad Laurētiū phemiū

D Ici nō pōt
dilectiſſime fili laurēti ꝙ
tum tua eruditione dele
cter: quantūqꝫ te cupiaꝫ
eſſe ſapientē. nō ex eorum
numero de quibus dicit'. Ubi ſapiēs: v
bi ſcriba: vbi cōquiſitor hui⁹ ſeculi? Nō
ne ſtultā fecit deus ſapientiā hui⁹ mun
di? Sed ex eorū numero de quibus di
ctū eſt. Multitudo ſapientū ſanitas eſt
orbis terrarū. Et quales vult apoſtol⁹ fi
eri: quibus dicit. Uolo autē vos ſapien
tes quidē eſſe in bono: ſimplices autē in
malo. Sicut autē nemo a ſeipo eſſe pōt:
ita etiā nemo a ſeipo ſapiēs eſſe poteſt. ſꝫ
ab illo illuſtrāte de quo ſcriptū eſt. Omīſ
ſapiētia a dño deo eſt.

Q, homīs ſapiētia pietas: id ē dei cul
tus dicit': vt in libro Job legit'
Capitulū I

H Ominis autē
ſapiētia pietas eſt. Habes hoc
in libro ſancti Job. Naꝫ ibi le
gitur ꝙ ipſa ſapiētia dixerit homini. Ec
ce pietas eſt ſapientia. Si autē queris:
quā dixerit eo loco pietatē: diſtinctius in
greco reperies theoſebian: qui eſt dei cul
tus. Dicitur enī grece pietas: et aliter idē
euſebian: quo nomine ſignificatur bon⁹
cultus: ꝙuis et hoc precipue referat' ad
colendū deuꝫ. Sed nihil eſt cōmodius
illo nomine: quo euidēter dei cultus ex

p̃ſſus eſt: cũ quid eſſet hoĩs ſapiẽtia dicẽ
ret. Queriſne aliq̃d dici breui⁹: q̃ petis a
me vt breuiter magna dicant̃: An hĩpm
tibi fortaſſe deſideras breuiter ap̃iri: atq̃ꝫ
in ſermonẽ colligi breuẽ q̃nam modo ſit
colendus deus.

Quonã modo ſit colendus deus
Capitulũ II.

Ic ſi reſponde

b ro: fide ſpe charitate colẽdũ deũ:
ꝑfecto dictur⁹ es breui⁹ ħ dictũ
eſſe q̃ꝫ velis: ac deinde petitur⁹ ea tibi bre
uiter explicari q̃ ad ſingula tria iſta ꝑtine
ant. q̃d credendũ. ſ. q̃d ſperãdũ. q̃d amã/
dũ ſit. Qđ cũ fecero ibi erũt oĩa illa que ĩ
epiſtola tua querẽda poſuiſti. Cui⁹ exẽ
plũ ſi eſt penes te: facile eſt vt ea reuoluaſ
ꝛ relegaſ. Si autẽ nõ eſt ꝯmemorãte me
recolas.

Qualẽ ſibi libꝝ fieri voluerit vł que vt
contineret popoſcerit Cap̃. III.

Is eñi tibi. vt

v ſcribis libꝝ a me fieri. quem en
chiridion vt dicũt habeas: ꝛ de
tuis manibꝫ nõ recedat: ꝛ ꝯtinẽs poſtula
ta. i. q̃d ſequendũ maxime q̃d ꝓpt̃ diuer
ſas p̃ncipaliter hereſes ſit fugiendũ: inq̃ꝫ
tũ ratio ꝓ religiõe ꝯtẽdat. vł quid in rõe:
cũ fides ſit ſola ñ ꝯueniat. q̃d p̃mũ quid
vltimũ teneat̃. que toti⁹ diffinitõis ſum
ma ſit. qđ certũ ꝓpꝛiũq̃ꝫ fidei catholice
fundamentũ. Hec aũt om̃ia q̃ req̃ris ꝑ/
culdubio ſcies: diligẽter ſciẽdo q̃d credi
q̃d ſperari debeat: q̃d amari. Hec enĩ ma
xime: imo ꝟo ſola religione ſeq̃nda ſunt.
His q̃ ꝯtradicit: aut om̃ino a chriſti no
mine alien⁹ eſt: aut heretic⁹. Hec ſunt de
fendenda rõe: q̃ vel a ſenſibꝫ corꝑis ĩcho
ata: vł ab intelligentia mẽtꝫ inuẽta. Que
autẽ nec corporeo ſẽſu expti ſum⁹. nᶜ mẽ
te aſſeq̃ valuim⁹ aut valem⁹: eis ſine vlla
dubitatiõe credenda ſunt teſtibꝫ: a q̃bꝫ ea
q̃ diuĩa vocari iã meruit ſcp̃tura ꝯfecta
ẽ: q̃ ea ſiue ꝑ corp⁹ ſiue ꝑ animũ diuit⁹ ad
iuti: vł videre vł etiã p̃uidere potuerũt

De initio fidei et ꝑfectiõe ſpeciei. et q̃ꝫ
chriſtus ſit ꝓpꝛiũ fidei catholice fũda/
mentũ: q̃uis õđ apud hereticos nomine te
nus inuenit̃. Capitulũ IIII.

Wni aũt initio

c fidei: q̃ ꝑ dilectõeꝫ opat̃: imbuta
mẽtis fuerit: tẽdit bñ viuẽdo eti
am ad ſpeciẽ ꝑuenire: vbi eſt ſanctis ꝛ ꝑ/
fectis cordibꝫ nota ꝛ ineffabił pulcritu/
do: cui⁹ plena viſio ẽ ſũma felicitaſ. Hoc
eſt nimirũ qđ req̃ris: quid p̃mũ: q̃d vlti/
mũ teneat̃: inchoari fide: ꝑfici ſpecie. H⁹
etiã totius diffinitõis eſt ſũma. Certum
vero ꝓpꝛiũq̃ꝫ fidei catholice fundamen/
tũ chriſtus eſt. Fundamentũ enĩ aliđ ait
apł's nemo p̃t ponere p̃ter id qđ poſitum
eſt: qđ eſt chriſtus ieſus. Neq̃ꝫ hoc ideo
negandũ eſt ꝓpꝛiũ fundamentũ eſſe fidei
catholice: qꝛ putari p̃t aliq̃bꝫ hereticis ħ
nobiſcũ eſſe cõmune. Si enĩ diligẽter q̃
ađ chriſtũ ꝑtinẽt cogitent̃: nomine ten⁹ in
uenit̃ chriſt⁹ apud q̃ſlibet hereticoſ qui
ſe chriſtianos vocari volũt. re ꝟo ipa nõ
eſt apud eos. Qđ oñdere nimis longum
eſt: q̃m ꝯmemorãde ſunt oẽs hereſes ſiue
q̃ fuerũt: ſiue q̃ ſunt: ſiue que poterũt eſſe
ſub vocabulo chriſtiano. ꝛ etiã q̃ꝫ ſit hoc
verꝝ ꝑ ſingulas quaſq̃ꝫ monſtrãdũ. Que
diſputatio tam multoꝝ eſt voluminũ: vt
etiã infinita videat̃

Quid ſit enchiridion quod ſibi fieri
velit. et q̃ꝫ laborioſum ſit cõtra fidẽ ſpem
et charitatem ſentiẽtibꝫ reſpõdere
Capitulũ V.

W aũtenchiri

t dion a nobis poſtulas. i. qđ ma
nibus poſſit aſtringi. nõ qđ ar
maria poſſit onerare. Ut igit̃ ad illa tria
redeam⁹ ꝑ que diximus colendũ deũ: fidẽ
ſpem charitatẽ: facile ẽ vt dicat̃ quid cre
dendũ: q̃d ſperandũ: q̃d amandũ ſit. Sꝫ
queãdmodũ aduerſus coꝝ q̃ diuerſa ſen
tiũt calũnias defendat̃: operoſioris vber
rioriſq̃ꝫ doctrine eſt. Que vt habeat̃ non
breui enchiridion manus debet impleri:
ſed grãdi ſtudio pect⁹ accẽdi.

Qꝫ ſimbolũ ꝛ dñica oratio fidẽ in ſe ꝛ
ſpem ꝛ charitatẽ contineãt
Capitulũ VI.

Iam ecce tibi ē
h symbolū ꝛ dñica oratō: q̄d bre
uius audit̄ aut legit̄: q̄d facil⁹
memorie ꝯmendat̄. Quia eni de pctō ḡ
ui et miseria ꝑmebat̄ gen⁹ hūanū. ꝛ diui
ne indigebat miſericordie: grē dei tēp⁹ ꝓ
pheta ꝓuidēs ait. Et oīs q̄ inuocauerit
nomē dñi salu⁹ erit. Propter h̄ dñica o
ratio. Sed apl's cū ad ipā3 grā3 ꝯmēdā
dam h̄ ꝓpheticū ꝯmēorasſ3 testimoniū:
ꝯtinuo subiecit. Quō aūt inuocabūt in
quē nō crediderūt. Propt̄ hoc symbolū
In his duob⁹ tria illa ītuere. Fides cre
dit. spes ꝛ charitas orāt. Sꝫ sine fide es
se nō possunt: ac ꝑ hoc ꝛ fides orat. Pro
pterea q̄ppe dictū est. Quō inuocabunt
in quē nō crediderūt.

Qualiter fides spes ꝛ charitas sine se
inuicē esse nō possint: Quis a se in q̄bus
dam differāt. Capitulū VII.

Quid autē spe
q rari potest qḋ nō credit̄? Por
ro etiā aliq̄d qḋ nō sperat̄ cre
di potest. Quis nanq3 fideliū penas nō
credit impiorū: nec sperat tñ. Et q̄squis
eas imminere sibi credit ac fugaci animi
motu exhorret: recti⁹ timere dicit̄ q̄3 spe
rare. Que duo Lucan⁹ distiguens ita
cōplex⁹ ait. Liceat sperare timēti. Non
autē ab alio poeta q̄uis meliore ꝓpe di
ctū est. Hunc ego si potui tantū sperare
dolorē. Deniq3 nōnulli ī arte grāmatica
h̄ōi hui⁹ vtunt̄ exēplo ad ostendendam
improprīā dictōe3: ꝛ aiūt. Sperare di
xit ꝓ timere. Est itaq3 fides ꝛ malaꝝ reꝝ
ꝛ bonaꝝ. q2 ꝛ bona credunt̄ ꝛ mala. ꝛ h̄
fide bona nō mala. Est etiā fides ꝑterita
rū reꝝ ꝑsentiū et futuraꝝ. Credim⁹ eni3
mortuū christū: quod iā ꝑterijt. Credi
mus sedere ad dexterā patris qḋ nūc est.
Credimus venturū ad iudicādū qḋ futu
rū est. Item fides et suaꝝ rerū est ꝛ alie
naꝝ. Nam et se quisq3 credit aliq̄n eē ce
pisse: nec fuisse vtiq3 sempiternū: ꝛ alia at
q3 alia. Nec solū de alijs hoīb⁹ multa q̄
ad religionē ꝑtinent: veꝝ etiā de angelis
credim⁹. Spes aūt nō nisi bonaꝝ rerū
est nec nisi futuraꝝ: ꝛ ad eū ꝑtinentiū: q̄
earū spem gerere ꝓhibet̄. Que cū ita sint
ꝓpter has causas distinguēdā erit fides
a spe: sicut vocabulo: ita ꝛ rōnabili diffe
rētia. Nā qḋ attinet ad nō videre siue q̄
credunt̄ siue q̄ sperant̄ fidei speiq3 ꝯmūe
est. In ep'la quippe ad hebreos: q̄ teste
vsi sunt illustres catholice regule defen
sores: fides esse dicta est cognitio rerū q̄
nō vident̄. Quāuis q̄n se q̄sq3 nō verbis:
nō testib⁹: nō deniq3 vllis argumētis: s3
ꝑsentiū reꝝ euidentie dicit credidisse: h̄
est fidē accōmodasse: nō ita videt̄ absur
dum: vt recte reꝑhendat̄ ī verbo eiq3 di
cat̄. Vidisti: ergo nō credidisti. Vñ pu
tari pt̄ nō esse consequēs: vt nō videatur
res quecūq3 credit̄. Sꝫ meli⁹ hāc appel
lamus fidē quā diuina eloq̄a docuerunt
earū. s. reꝝ que nō vident̄. De spe q̄q3 ait
apl's. Spes q̄ videt̄ nō ē spes. Qḋ enim
videt q̄s: q̄d sperat? Si aūt qḋ nō vide
mus speram⁹: ꝑ patientiā expectamus.
Cū ergo bona bonis futura esse credun
tur: nihil aliud q̄3 sperant̄. Iā de amore
quid dicā sine q̄ fides nihil ꝓdest? Spes
ꝟo sine amore esse nō pōt. Deniq3 vt ait
apl'us Jacob⁹. Et demōes credūt ꝛ cō
tremiscunt: nec tñ sperāt vl' amāt. s3 poti
us quod speram⁹ et amam⁹ credēdo ve
turū eē formidāt. Propter qḋ apl's pau
lus fidem q̄ ꝑ dilectōne3 opat̄ approbat
atq3 ꝯmendat. q̄ vtiq3 sine spe esse nō pt̄.
Proinde nec amor sine spe est: nec sine a
more spes: nec vtrūq3 sine fide.

Q, credulitas fidei christiane nō in
naturis rerū: sed ī creatoris bonitate cō
sistat. ꝛ q2 satis sit omni christiano crede
re scām trinitatem esse causa3 oīm crea
taꝝ reꝝ. Capitulū VIII

Cum ergo que
c ritur quid credendū sit qḋ ad re
ligionē ꝑtineat: non reꝝ natura
ita rimāda est: quēadmodū ab eis quos
phisicos greci vocāt. Nec metuendū ē
quēadmodū ab eisdē ne aliq̄d de vi ꝛ nu
mero elementorū de motu atq3 ordie et
de effectib⁹ siderū. de figura celi: de gene
rib⁹ et naturis aīaliū: fruticum: lapidū:

fontiū: fluminū: montiū: de ſpacijs locorū et temporū: de ſignis imminētiū tempeſtatū: ⁊ alia ſcientia de his rebꝫ: q̄s illi vel inuenerūt vł inueniſſe ſe exiſtimāt: chriſtian⁹ ignoret. q2 nec ipi oīa reppererūt tāto excellētes igenio: flagrātes ſtudio: abūdātes ocio: ⁊ q̄dā hūana ↄiectura inueſtigātes: q̄dā ꝟo hiſtorica expientia ꝑſcrutātes: ⁊ i eis q̄ ſe iueniſſe gliant᷑: pła opinātes poti⁹ q̄ȝ ſciētes. Satis ē chriſtiano rex creatarū cauſam ſiue celeſtiū: ſiue terreſtriū: ſiue viſibiliū: ſiue īuiſibiliū: nō niſi bonitatē credere creatoris: q̄ vn⁹ et ver⁹ eſt de⁹: nullāqꝫ eſſe naturam: q̄ nō aut ipe ſit: aut ab ipo: eūqꝫ eē trinitatē: patrē.ſ. et filiū a prē genitū: ⁊ ſpiritūſanctū ab eodē patre ꝓcedentē: ſȝ vnū eūdēqꝫ ſpiritū ⁊ patris et filij.

Qualia bona ſint q̄ a ſūma trinitate creata ſunt. Capitulū IX.

Ab hac ſumme ⁊ eq̄lit᷑ ⁊ īmutabiliter bona trinitate creata ſunt oīa: ⁊ nec ſūme nec eq̄liter nec īmutabiliter bona: ſȝ tñ bona etiā ſingula. Simul ꝟo vniuerſa valde bona: q2 ex oibꝫ ↄſiſtit vniuerſitatis admirabił pulcritudo.

Qualiter deus mala ordinet: et q̄ ſit diffinitio mali Capitulū X

In qua etiā illud qđ malū dicit᷑: bñ ordīatū et loco ſuo poſitū: eminēti⁹ ↄmendat bona: vt magis placeāt ⁊ laudabiliora ſint: dū compant᷑ malis. Nec enī de⁹ oīpotēs: qđ etiā īfideles fatent᷑: rex cui ſumma ptās: cū ſūme bon⁹ ſit: vllo modo ſineret mali aliq̄d eſſe ī opibus ſuis: niſi vſqꝫ adeo eſſet oīpotēs et bon⁹ vt bñ faceret ⁊ de malo. De bono nature viciatū ipe de⁹ bñ facit ī formādo: aut puniēdo viciatū. ac ꝑ hoc ergo malū nec viciū erit: q2 nihil eſt cū euacuat᷑. Quid eſt aūt aliud qđ maluȝ dicit᷑: niſi ꝓuatio boni? Nam ſicut corꝑibꝫ aīaliū nihil ē aliud morbis ⁊ vulneribꝫ affici q̄ȝ ſanitate priuari. Neqꝫ enī id agit᷑ cuȝ adhibet᷑ curatio: vt mala illa q̄ inerāt. id ē morbi ac vulnera recedāt hinc ⁊ alibi ſint: ſȝ vtiqꝫ vt nō ſint. Nō enī vlla ſubſtātia: ſed carnalis ſubſtātie viciū ē vuln⁹ aut morbus. Cū caro ſit ipa ſubſtātia: ꝑfecto aliquod bonū eſt: cui accidūt iſta mala.i. ꝓuatōes ei⁹ boni qđ dicit᷑ ſanitas. Ita etiam et animax queqꝫcūqꝫ ſunt vicia: naturaliū ſunt priuatōes bonox. Que cū ſanant᷑ nō aliquo trāſferunt᷑: ſȝ ea q̄ ibi erāt nuſqꝫ erūt: qñ in illa ſanitate nō erūt.

Bonas eſſe oēs naturas a ſummo bono factas: quibuſqꝫ ex cauſis ⁊ qualiter corruptio noceat intimat᷑. Capitulū XI.

Nature igit᷑ oēs qm̄ naturarū ꝓrſus omniū ſūme ↄditor bon⁹ ē: bone ſūt. Sȝ q2 nō ſicut earū ↄditor ſumme atqꝫ incōmutabiliter bone ſunt. iō in eis ⁊ minui bonū ⁊ augeri poteſt. Sed bonū minui malū eſt: q̄ȝuis q̄ntūcūqꝫ minuat᷑: remaneat aliq̄d uneceſſe eſt: ſi adhuc natura eſt vnde natura ſit. Neqꝫ enī ſi qualiſcunqꝫ aut q̄ntulacūqꝫ natura eſt: cōſumi bonū qđ natura eſt niſi et ipa cōſumat᷑ poteſt. Merito q̄ppe natura incorrupta laudatur. Porro ſi ⁊ incorruptibił ſit q̄ corrūpi oīno non poſſit: multo eſt ꝓculdubio laudabilior. Cū ꝟo corrūpit᷑: ideo malū eſt ei⁹ corruptio: q2 eam qualicūqꝫ ꝓuat bono. Nam ſi nullo bono ꝓuat nō noceȝ: nocet aūt adimēdo bonū. Quādiu itaqꝫ natura corrūpit᷑ ineſt ei bonū quo ꝓuet᷑. Ac ꝑ hoc ſi nature aliq̄d remanebit qđ iā corrūpi nequeat: ꝑfecto natura incorruptibilis erit: ⁊ ad hoc tā magnū bonū corruptio nō ꝑueniat. At ſi corrūpi non deſinet: nec bonū vtiqꝫ hr̄e deſinet: q̄ eaȝ poſſit priuare corruptio. Quā ſi penit⁹ totāqꝫ ↄſūpſerit: iō nullū bonū inerit. q2 natura nulla erit. Quo circa bonū corruptio ↄſumere nō pt̄: niſi ↄſumēdo naturā. Omnis ergo natura bonū eſt magnū ſi corrūpi nō pt̄: paruū ſi pt̄. negari tñ bonū eſſe: niſi ſtulte atqꝫ iperite ꝓrſus nō pt̄. Que ſi corruptōe ↄſumit᷑: nec ipa corruptō remanebit: nulla vbi eſſe poſſit ſbſiſtente natura.

Qꝫ nullū poſſit eſſe malū ſi nullū ſit bonū. ⁊ ꝙ hec aſſertio ſentētie ꝓphetice nō ſit cōtraria Capitulū XII

T per hoc nullum eſt qḋ dicit̄ malū ſi nullū ſit bonū: ſꝫ bonū om̄i malo carēs integrū bonū ē. Cui ꝟo ineſt malum viciatū vł̄ vicioſuꝫ bonū eſt: nec maluꝫ vnꝙ̄ pt eē vllū vbi bonū ē nullū. Unde res mira cōficit̄: vt q2 oīs natura inꝙ̄tū natura ē: bonū eſt: nihil aliud dici videatur: cū vicioſa natura mala eſſe nat̄a dicit̄: niſi malū eſſe qḋ bonū ē: nec malū eē niſi qḋ bonū ē: q2 oīs natura bonū eſt. nꝰ res aliꝗ mala eſſꝫ ſi res ipa que mala eſt natura nō eſſet. Nō igit̄ pt eē malū: niſi aliqḋ bonū. Qḋ cū dici videat̄ abſurde: ꝯnexio tn̄ ratiocinatōis huiꝰ velut ineuitabiliter nos ꝯpellit hoc dicere. Et cauendū ē ne incidamꝰ in illā ſententiā ꝓpheticā: vbi legit̄. Ue his ꝗ dicūt: ꝙ bonū ē malū: ⁊ ꝙ malū ē bonū: ꝗ dicūt dulce amarū et amaꝝ dulce. qui dicūt tenebras lucē: ⁊ lucē tenebras. Et tn̄ dn̄s ait Malꝰ hō de malo theſauro cordis ſui ꝓfert mala. Quid ē aūt malꝰ hō niſi mala natura. q2 hō natura eſt. Porro ſi hō aliqḋ bonū eſt: q2 natura ē. quid ē malꝰ hō niſi malū bonuꝫ? Tn̄ cū duo iſta diſcernimꝰ: inuenimꝰ nec iō malū q2 hō ē: nec ideo bonū: q2 iniquꝰ ē. ſed bonū q2 hō: malū q2 iniqꝰ. Quiſꝗs igit̄ dicit malū hoīem eſſe: aut quod bonū ē iniquuꝫ eſſe. ipe incidit in ꝓpheticā illā ſententiā. Ue his ꝗ dicūt ꝙ bonū ē malū: ⁊ ꝙ malū eſt bonū. Opus enī dei culpat qḋ eſt hō: et viciū hoīs laudat qḋ eſt iniqtas. Oīs nāꝗ natura etiā ſi vicioſa eſt inꝗtū natura eſt bona ē. inꝙ̄tū vicioſa ē mala eſt

Qꝫ in bonis ac malis ſibimet ꝯ̄rijs dyalecticoꝝ regula deficiat. ⁊ ꝗd ſit corruptio. et ꝙ ex bonis mala orta ſint. Capitulū XIII.

uapropter in his ꝯtrarijs ꝗ mala ⁊ bona vocant̄: illa dyalecticoꝝ regula deficit: ꝗ dicūt: nulli rei duo ſimul ineſſe ꝯ̄ria Nullꝰ enī aer ſimul et tenebroſus ē ⁊ lucidꝰ. Nullꝰ cibꝰ aut potꝰ ſimul dulcꝫ ē ⁊ amarꝰ. Nullū corpꝰ ſit̄ vbi albū ibi ⁊ nigrū. Nullū ſit̄ vbi deforme: ibi ⁊ formoſum. Et h̄ in multis ac pene in oībꝫ ꝯtrarijs reperit̄: vt i vna re ſil̄ eſſe non poſſint Cū aūt bona ⁊ mala nullꝰ ambigat eſſe ꝯ̄ria: nō ſolū ſil̄ eſſe pn̄t: ſꝫ etiā mala oīno ſine bonis et niſi i bonis eſſe nō poſſunt ꝙuis bona ſine mal' eſſe poſſint. Poteſt enī hō vel angelꝰ nō eſſe iniuſtꝰ. iniuſtꝰ aūt nō poteſt eſſe niſi hō vel angelꝰ. Et bonū ꝙ hō: bonū ꝙ angelꝰ: malū ꝙ iniuſtus. Et hec duo ꝯtraria ita ſil̄ ſunt: vt ſi bonū nō eſſet in ꝗ malū eſſet: ꝓſus nec malū eſſe potuiſſꝫ. Quia nō mō vbi ꝯſiſteret: ſed vnde oriret̄ corruptio nō h̄ret: niſi eſſet quod corrūpet̄. quod niſi bonū eſſet nec corrumpet̄. qm̄ nihil eſt aliud corruptio ꝙ̄ boni exterminatio. Ex bonis igit̄ mala orta ſunt: ⁊ niſi i aliꝗbꝫ bonis nō ſunt. nec erat alias vnde oriretur vlla mali natura. Nā ſi eſſꝫ: inꝙ̄tū natura eſſet: ꝓfecto bona eēt. et aut icorruptibil' natura magnū eſſet bonū: aut etiam natura corruptibil' nullo mō eſſꝫ niſi aliqḋ bonū: qḋ bonū corrumpēdo poſſꝫ ei nocere corruptio.

Quō nō ſit ꝯ̄riū dn̄ice ſentētie: ꝗ dicitur. nō pt arbor bona fructꝰ malos facere: cū dicunt̄ mala ex bonis eſſe orta Capitulū XIIII

Ed cū mala ex bonis orta eſſe dicimꝰ: nō putet̄ h̄ dn̄ice ſētētie refragari: ꝗ dicit. Nō pt arbor bona fructꝰ malos facere. Nō pt enī ſic̄ ꝟitas dicit: colligi vua de ſpinis: q2 nō pt vua naſci ď ſpinis Sꝫ ex bona terra ⁊ vites naſci poſſe videmus et ſpinas. Et eodē mō tanꝙ̄ arbor mala fructꝰ bonos .i. opa bona ñ pt facere volūtas mala. Sꝫ ex bona hoīs natura oriri volūtas ⁊ bona pt et mala. Nec fuit ꝓſus vnde ꝓmirꝰ oriret̄ volūtas mala: niſi ex angeli et hoīs natura bona. Qḋ ⁊ ipe dn̄s eodē loco: vbi ď arbore et fructibꝫ loquebat̄ aptiſſime oſte/

dit. Ait enī. Aut facite arborez bonā et
fructū ei⁹ bonū. aut facite arborē malā
et fructū ei⁹ malū. Satis admonēs ex
arbore q̄dē bona malos: aut ex mala bo
nos naſci fruct⁹ ñ poſſe: ex ipa tñ t̄ra cui
loq̄bat̄ vtrāq; arborē oriri poſſe.

Nō ptinere ad btitudinē cōſeq̄ndam
ſcire cauſas in mūdo corpaliū motōnū.
Capitulū XV.

Q ue cū ita ſint

quī nobis marōis ille v̄ſus pla-
cet. Felix q̄ potuit rez cognoſcere
cauſas: nō nobis videat̄ ad felicitatē cō
ſeq̄ndā ptinere: ſi ſciam⁹ cauſas magnaꝝ
ī mōo corpaliū motionū: q̄ abditiſſimis
nature ſinib⁹ occulunt̄. vñ tremor terriſ:
q̄ vi maria alta tumeſcāt: obicib⁹ ruptiſ:
rurſuſq; ī ſeipa reſideāt: ⁊ cetera hm̄oi.
Sz bonaꝝ ⁊ malaꝝ rez cauſas noſſe d̄
bem⁹. Et id hacten⁹ q̄ten⁹ eas homī ī
hac vita errorib⁹ erūniſq; pleniſſima ad
eoſdē errores ⁊ erūnas euadēdas noſſe
ꝯcedit̄. Ad illā q̄ppe felicitatē tendēduz
ē: vbi nll'a q̄tiamur erūna: nll'o errore fal
lamur. Nā ſi cauſe corpaliū motōnū no
ſcēde nob̄ eēnt: nll'as magis noſſe q̄ no
ſtre valitudīs deberem⁹. Cū v̄o eis ig-
ratis medicos q̄rim⁹: q̄s nō videat: qd̄ d̄
ſecretꝭ celi ⁊ t̄re nos latet quāta ſit patiē-
tia neſciēdū. Diſputatio q̄lit̄ er-
ror caueri poſſit Cap. XVI

Q uāuis enī er

ror q̄nta poſſum⁹ cura cauēd⁹
ſit: nō ſolū ī maiorib⁹ verūetiā
ī minorib⁹ reb⁹. nec niſi rez ignorāria poſſit
errari: nō ē tñ ꝯſeq̄ns: vt ꝯtinuo erret q̄ſ
q̄s aliq̄d neſcit: ſz q̄ſq̄s ſe exiſtimat ſcire
qd̄ neſcit. p v̄o q̄ppe approbat falſū: qd̄
ē erroris ppriū. Verūtñ ī q̄ re q̄ſq; erret
īterest plimū. Nā ī vna eadēq; re ⁊ neſci
enti ſciēs: ⁊ errāti nō errās recta rōe p̄po
nit̄. In diuerſis aūt reb⁹. i. cū iſte ſciat a-
lia: ille alia. ⁊ iſte vtiliora: ille min⁹ vtilia:
vl' etiā noxia: q̄s nō ī eis q̄ ille ſcit: ei p̄ſe
rat neſciētē? Sūt enī q̄dā q̄ neſcire q̄ ſci
re ſit meli⁹. Itēq; nōnullis errare pfuit
aliq̄n. ſz ī via pedū nō in via morū. Nā

nobis ipis accidit vt ī q̄dā biuio fallere-
mur: ⁊ nō irem⁹ p eū locū: vbi opiens trā
ſitū noſtꝝ donatiſtaꝝ man⁹ armata ſub
ſederat. atq; ita factū ē: vt eo q̄ tēdebam⁹
p deuiū circuitū venirem⁹: cognitiſq; in
ſidijs illoꝝ nos ḡtularemur erraſſe: atq;
īde gr̄as agerem⁹ deo. Quis ḡ viatorez
ſic errātē: ſic nō errāti latrōi p̄ponere du
bitauerit? Et fortaſſe iō apd̄ illū ſūmuz
poetā loq̄ns q̄dā miſer amator: vt vidi ī-
q̄t: vt perij: vt me mal⁹ abſtulit error: q̄-
tiā ē error bon⁹ q̄ nō ſolū mihi obſit: ve
rūetiā pſit aliq̄d. Sz diligēti⁹ ꝯſidera-
ta v̄itate: cū nihil ſit aliō errare q̄ verū
putare qd̄ falſū ē: falſūq; qd̄ veꝝ ē: vl' cer
tū hr̄e p īcerto: incertūue p certo. ſiue fal
ſū ſiue ſit veꝝ. idq; tā ſit ī aīo deforme at
q; indecēs: q̄ pulcꝝ ac decoꝝ eſſe ſenti-
m⁹: vl' ī loq̄ndo vl' ī aſſentiēdo: eſt eſt: nō
nō. Profecto ⁊ ob hoc ipm ē vita iſta mi
ſera q̄ viuim⁹: q̄ ei nōnūq; vt ñ amittat̄:
error ē neceſſari⁹. Abſit vt tal' ſit illa vita
vbi ē aīe nr̄e ipa v̄itas vita. vbi nēo fal
lit: fallit̄ nēo. Hic aūt hoīes fallunt atq;
fallūt̄. miſerioreſq; ſūt cū mētiēdo fallūt:
q̄ cū mētiētib⁹ credēdo fallunt̄. Vſq; a-
deo tñ rōnabil' natura r̄fugit falſitatē: et
q̄ntū pt deuitat errorē: vt falli nolit etiaz
q̄cūq; amāt fallere. Nō enī ſibi q̄ mentit̄
videt̄ errare: ſz aliū ī errorē mittere credē
tē ſibi. ⁊ ī ea q̄dē re ñ errat: quā mēdacio
ꝯtegit ſi nouit ipe q̄d veꝝ ſit. ſz ī h̄ fallit̄
q̄ putat ſibi ſuū ñ obeſſe mēdaciū: cum
magiſ faciēti q̄ patiēti obſit oīe pctm̄.

Vtrū ad officiū hoīs iuſti ſit aliq̄n
mentiri Capitulū XVII

V erum difficilli

ma ⁊ latebroſiſſima h̄ gignit̄ q̄-
ſtio: de q̄ iā ḡndē libꝝ cū r̄ndēdi
neceſſitas nos vrgeret abſoluim⁹. Vtꝝ
ad officiū hoīs iuſti ptineat aliq̄n mēti-
ri. Nōnulli eī eo vſq; pgrediūt̄ vt ⁊ peie
rare ⁊ de reb⁹ ad dei cultū ptinētib⁹: ac d̄
ipa dei natura falſū aliq̄d dicere: nōnūq;
bonū piūq; op⁹ eē ꝯtēdāt. Mihi āt vi-
det̄ pctm̄ eſſe q̄dē oīe mēdaciū: ſz mltū
īteresse q̄ aīo ⁊ q̄b⁹ de reb⁹ q̄ſq; mentiat̄
Nō enī ſic peccat ille q̄ ꝯſulēdi: quō ille

q̄ nocēdi volūtate mentit. Haud ꝟo tm̄ nocet: q̄ viatorē mētiēdo ī diuersuȝ iter mittit: q̄ꝫ tū is q̄ viā vite mēdacio fallente deprauat. Nemo ſane mētiēs indicād⁹ ē q̄ dicit falſū qḋ putat verū. qm̄ q̄ꝫtū ī ipſo eſt nō fallit ipe ſȝ fallit. Nō itaq̄ꝫ mēdacij: ſȝ aliqū temeritatꝫ arguēd⁹ ē: q̄ falſa ī cauti⁹ credita p veris babȝ. Potiuſq̄ꝫ econtrario q̄ꝫtū ī ipo eſt mentit ille: q̄ dic verū qḋ putat falſuȝ. Quātū enī ad aīm ei⁹ attinet: q2 nō qḋ ſentit h̄ dicit: nō veruȝ dicit q̄ꝫuis verū inueniat eſſe qḋ dic. nec vllo mō liber eſt a mēdacio q̄ ore neſciēs verū loquit: ſciēs aūt volūtate mētitur. Nō ɔſideratꝫ itaq̄ꝫ reb⁹ ipſis de q̄b⁹ aliq̄d dicit: ſȝ ſola intētōe dicētꝫ: melior eſt q̄ neſciēs falſū dicit: qm̄ id verū putat. q̄ꝫ q̄ mētiēdi animū ſciēs gerit: neſciēs veruȝ eſſe qḋ dicit. Ille nāq̄ꝫ aliḋ nō hȝ in aīo aliḋ ī ꝟbo. huic ꝟo q̄lecunq̄ꝫ p ſeipm̄ ſit qḋ ab eo dicit: aliḋ tū clauſū ī pectore: aliud ī ligna pmptū ē. qḋ malū eſt ppriū mētiētis. In ipaꝝ autē q̄ dicūt cōſideratōe rerū: tm̄ ītereſt q̄ ī re quiſq̄ꝫ fallat ſiue mētiat: vt cū falli q̄ꝫ mētiri min⁹ ſit malū: q̄ntū ptinet ad hoīs volūtatē. tū lōge tolerabili⁹ ſit in his q̄ a religiōe ſunt ſeiūcta mentiri: q̄ꝫ in his ſine quorū fide vel noticia de⁹ coli nō pt: falli vt ī pluribꝫ aꝗuirētē lucidi⁹ inueſtigabit. Qḋ vt illuſtrēt exēplis: intueamur q̄le ſit. ſi q̄ſpiā dū mentit: viuere nūciat aliquē mortuū ⁊ ali⁹ dū fallit: credat iteꝝ chriſtū p⁹ q̄m libet longa tēpora moriturꝝ. Nonne illo mō mentiri q̄ꝫ iſto mō falli incōparabiliter pſtat: multoq̄ꝫ minoris mali ē in illū errorē aliquē inducere: q̄ꝫ in iſtū ab aliq̄ induci.

Quib⁹ in reb⁹ fallamur Ca. XVIII

In quibūſdam

ī q̄reb⁹ magnoꝛ: ī q̄buſdā paruo: ī q̄buſdā nullo malo: ī q̄buſdā etiā nōnullo bono fallimur. Nā magno malo fallit hō: cū h̄ ñ credit qḋ ad vitaȝ ducit etnā: l' hoc credit qḋ ad mortē ducit etnā. Paruo aūt malo fallit q̄ falſū p vero approbādo: incidit in aliq̄s moleſtias tpales: q̄b⁹ tū adhibita fideli patiētia cōuertit eas ī vſum bonū. veluti ſi q̄ſ q̄ꝫ bonū hoīeȝ putādo q̄ mal⁹ ē aliq̄d ab eo patiat mali. Qui ꝟo malū hoīem ita bonuȝ credit vt nihil ab eo patiat mali: nullo mō fallit. nec ī eū cadit illa pphetica deteſtatio. Ue his q̄ dicūt q̄ꝫ malū eſt bonū. De ipis enī reb⁹ q̄b⁹ homīes mali ſūt: nō de hoīb⁹ dicm̄ intelligēdū ē. Uñ q̄ adulteriū dicit bonū. recte arguit illa voce pphetica. Qui ꝟo ipm hoīeȝ dicit bonū: quē putat caſtū ⁊ neſcit adulterū: nō ī doctrina reꝝ bonaꝝ ⁊ malaꝝ: ſed in occultis hūanoꝝ fallit moꝝū: vocās hominē bonū: in q̄ putat eſſe qḋ eſſe nouit bonū. ⁊ dicēs malū adulterū ⁊ bonū caſtū. ſed hūc bonū dicēs neſciēdo adulterū eſſe: illū malū neſciēdo caſtū. Porro ſi p errorē euadit q̄ſq̄ꝫ pniciē: ſicut ſupi⁹ dixi nobiſ ī itinere cōtigiſſe: etiā aliquid boni homī errore pfert. Sȝ cū dico ī q̄buſdā reb⁹ nl'lo malo aliquē: vl' nōnullo etiā bono falli: nō ipm errorē dico nullū malū vl' nōnullū bonū: ſȝ malū q̄ nō venit vel bonū q̄ venit errādo id eſt ex ipſo errore quid nō eueniat vl' q̄d proueniat. Nā ipe p ſeipm error aut magnū ī re magna: aut paruū in re parua: tm̄ ſp ē malū. Quis enī niſi errans malū neget approbare falſa p veris. aut iprobare vera pro falſis: aut hr̄e icerta p certis: vl' certa pro ūcertis? Sed aliḋ eſt bonū hoīeȝ putare q̄ mal⁹ ē: qḋ eſt erroris: et aliḋ eſt ex h̄ malo aliud malū nō pati: ſi nihil noceat hō mal⁹ q̄ eſt putatus bon⁹. Itēq̄ꝫ aliḋ eſt ipam viā putare q̄ nō eſt ipa: ⁊ aliud ē ex hoc erroris malo aliq̄d boni ɔſeq̄: velut eſt ab inſidijs maloꝝ hoīm liberari.

An peccata dicēda ſint cū q̄s de malo hoīe bñ ſentit: vel veriſilib⁹ fallit.

Capitulū XIX.

Neſcio ſane vtꝝ

etiā eiuſmodi error ſit: cuȝ hō de malo hoīe bñ ſentit: q̄lis ſit neſciens: aut p eis q̄ p ſenſus corporis capim⁹ occurrūt ſilia: q̄ ſpiritu tanq̄ꝫ corpe: aut corpe tanq̄ꝫ ſpiritu ſentiūt. q̄le putabat apl's Petrus qñ exiſtimabat ſe viſū videre: repēte de clauſtris ⁊ vincul'p āgeluȝ

liberatus: aut ĩ ipiſ reb' corpeis leue pu
taẽ eſſe qđ aſpez eſt: aut dulce qđ amaz
eſt. aut bene olere qđ putridũ eſt. aut to/
nare cũ reda trãſit: aut illũ eſſe hoĩez cuz
ali⁹ ſit qñ duo ſibi ſimillimi ſunt: qđ in
geminis ſepe ꝯtĩgit. vñ ait ille. Gratuſ
qꝫ parẽtib' error: ꝛ cetera talia etiã pctã
dicẽda ſunt. Hec qſtio nodoſiſſima: que
hoĩes acutiſſimos achademicos torſit:
nũc mihi enodãda ſuſcepta eſt vtrũ ali/
qđ debeat ſapiẽs approbare ne icidat ĩ
errorẽ ſi ꝓ veris approbauerit falſa: cuz
oĩa ſicut affirmãt: vł occulta ſint vł ĩcer
ta. Vñ tria ꝯfeci volumia ĩ initio ꝯuer/
ſiõis mee: ne ĩpedimẽto nob' eſſent q̃ tan
qꝫ in oſtio cõtradicebãt. Et vtiqꝫ fuerat
remouẽda inueniẽde deſperatio ṽitatio: q̃
illorũ videẽ argumẽtatõnib' roborari.
Apud illos ĝ error oĩs putaẽ eſſe pecca/
tũ: qđ vitari nõ poſſe cõtẽdũt: niſi omĩs
ſuſpendaẽ aſſenſio. Errare q̃ppe dicunt
eũ q̃ſq̃s aſſentiẽ incertis: nihilqꝫ certuz
eſſe in hoĩm viſu ꝓpẽ indiſcretã ſilĩtudi
nẽ falſi. etiã ſi qđ videẽ forte ſit vez: acu
tiſſimis q̃dẽ ſed impudẽtiſſimis ꝯflicta
tõib' diſputãt. Apud nos aũt iuſt⁹ ex fi
de viuit. Ac ſi tollaẽ aſſenſio ꝛ fides tolli
tur. qꝛ ſine aſſenſiõe nihil crediẽ. Et ſũt
vera q̃uis nõ videãẽ: q̃ niſi credanẽ ad
vitã btãm: q̃ nõ niſi eterna ẽ: nõ p̃t ꝑueni
ri. Cũ iſtis ṽo vtrũ loq̃ debeam⁹ igno/
ro: q̃ nõ victuros ĩ etnũ: ſꝫ in p̃ñtia ſe vi
uere neſciũt. ĩmo neſcire ſe dicũt qđ ne/
ſcire nõ poſſunt. Neqꝫ eĩ q̃ſq̃ ſiniẽ neſci
re ſe viuere: qñ q̃dẽ ſi nõ viuit nõ p̃t ali/
q̃d vel neſcire: qm̃ nõ ſolũ ſcire: verũ etiã
neſcire nõ niſi viuẽtis ẽ. Sꝫ videlicꝫ nõ
aſſentiẽdo ꝙ viuãt: cauere ſibi videnẽ er
rorẽ: cũ etiã errãdo ꝯuĩcanẽ viuere: qm̃
nõ p̃t q̃ nõ viuit errare. Sicẽ ĝ nos viue
re nõ ſolũ vez: ſꝫ etiã certũ ẽ: ita ṽa ꝛ cer
ta ſunt multa: q̃b' nõ aſſentiri abſit vt ſa
piẽtia poti⁹ q̃ demẽtia nominãda ſit.

Quib' ĩ reb' errãtes nõ peccem⁹: q̃/
uis ad hui⁹ vite miſerias error ꝑtineat.

Capitulũ XX

ſ N quibuſdam
autẽ reb' nihil intereſt ad capeſ
ſendũ dei regnũ: vtrũ credanẽ an nõ: vel
vtrũ vera ſiue ſint ſiue putenẽ an falſa.
In his errare. id ẽ aliud ꝓ alio putare: nõ
arbitrãdũ eſt eſſe pctm̃. aut ſi ẽ minimũ
eſſe atqꝫ leuiſſimũ. Poſtremo q̃lecũqꝫ il
lud et q̃ntũcũqꝫ ſit ad illam viã nõ ꝑtinꝫ
qua imus ad deũ. Que via fides ẽ chri/
ſti. que ꝑ dilectõez opaẽ. Neqꝫ eĩ ab hac
via deuiabat in geminis filijs grẽ⁹ ille pa
rẽtib' error. aut ab hac via deuiabat apo
ſtol⁹ petr⁹: qñ ſe exiſtimãs viſũ videre a/
liud ꝓ alio ſic putabat. vt a corpoz ĩma
ginib' in q̃b' ſe eſſe arbitrabaẽ: vera in q̃
bus erat corpa nõ dinoſcerꝫ: niſi cũ ab il
lo angel⁹ ꝑ quẽ fuerat liberat⁹ abſceſſit.
aut ab hac via deuiabat Iacob p̃riar/
cha: quãdo viuẽtẽ filiũ a beſtia credebat
occiſuz. In his atqꝫ hm̃oĩ falſitatib' ſal
ua fide q̃ in deũ nob' ẽ fallimur. ꝛ via nõ
relicta que ad illũ nos ducit erram⁹. Qui
errores etiã ſi pctã nõ ſunt: tñ ĩ malł hu
ius vite deputãdi ſunt. q̃ ita ſubiecta eſt
vanitati: vt approbẽẽ hic falſa ꝓ verꝫ: re
ſpuanẽ ṽa ꝓ falſis. teneanẽ incerta ꝓ cer/
tis. Quãuis eniꝫ hec ab ea fide abſint: ꝑ
quã ad ṽam certãqꝫ atqꝫ etnã btĩtudinẽ
tendim⁹: ab ea tñ miſeria nõ abſunt in q̃
adhuc ſum⁹. Nullo m̃õ q̃ppe falleremur
in aliq̃ vł animi vł corpis ſenſu: ſi iã ṽa
illa atqꝫ ꝑfecta felicitate frueremur.

Quõ ſit peccatũ om̃e mẽdaciũ: vł q̃li
ter etiã illi licet veniałr peccent: qui non
niſi ꝓ ſalute hominũ mentiunẽ.

Capitulũ XXI.

p Ero aũt om
ne mẽdaciũ ideo dicendũ ẽ eſſe
peccatũ: qꝛ hõ ñ ſolũ qñ ſcit ipe
q̃d vez ſit: ſꝫ etiã ſi qñ errat ꝛ falliẽ ſicẽ ho
mo: hoc dꝫ loq̃ qđ aĩo gerit: ſiue illđ ve/
rũ ſit ſiue puteẽ ꝛ nõ ſit. Oĩs aũt q̃ mẽti
tur ꝯ id qđ animo ſentit loquiẽ volũtate
fallẽdi. Et vtiqꝫ ṽba ꝓptea ſũt ĩſtituta:
non ꝑ que ſe imicẽ homĩes fallant: ſed ꝑ
que in alteri⁹ quiſqꝫ noticiã cogitatõnes
ſuas ꝑferat. Verbiſ igiẽ vti ad fallaciã:
non ad qđ inſtituta ſunt: peccatũ ẽ. Nec
ideo vllũ mendaciũ putãdũ eſt nõ eẽ pec
catũ: qꝛ poſſum⁹ aliquãdo alicui ꝓdeſſe.

mentiẽdo. Poſſum⁹ enĩ ⁊ furãdo aliq̃n alicui ꝓdeſſe: ſi paup cui palã dat̃ ſentit cõmodũ: ⁊ diues cui clã tollit̃ nõ ſentit incõmodũ. Nec ideo tale furtũ q̃ſq̃ dixerit nõ eſſe pctm̃. Poſſum⁹ et adulterãdo ꝓdeſſe ſi aliq̃ niſi ad h̃ ei ꝯſentiat̃ appareat amãdo moritura: ⁊ ſi vixerit penitẽdo purgãda. nec ideo pctm̃ tale negabit̃ adulteriũ. Si aũt merito nobis placet caſtitas: q̃d q̃ſo offendit veritas: vt ꝓpter alienã vtilitatẽ illa nõ violet̃ adulterãdo: ⁊ violet̃ iſta mẽtiẽdo. Nõ ideo mẽdaciũ poterit aliq̃n laudari. q: nõnunq̃ ꝓ ſalute quorũdã mẽtimur. Pctm̃ ergo eſt: ſ3 veniale: qđ beniuolẽtia excuſat: et ideo fallacia dãnat. Plurimuz q̃ppe ad bonũ ꝓfeciſſe hoĩes qui nõ niſi ꝓ ſalute hoĩs mentiunt̃: nõ eſt negãdũ: ſed ĩ eoꝝ tali ꝓfectu merito laudat̃ vl' etiã tpalit̃ remunerat̃ beniuolẽtia nõ fallacia. q̃ vt agnoſcat̃ ſatis eſt. nõ vt etiã ꝓdicet̃. maxime in heredib⁹ teſtamẽti noui: q̃b⁹ dr̃. Sit in ore vr̃o eſt eſt: nõ nõ. Qđ enĩ amplius eſt a malo eſt. Propter qđ maluz: q: ſubrepẽ in hac mortalitate nõ deſinit. etiã ipi coheredes chriſti dicũt. Dimitte nobis debita noſtra.

Que ſint cauſe bonaꝝ rerũ et q̃ malaꝝ.
Capitulũ XXII

h **Is itaq3 pro** huius breuitatis neceſſitate tractatis: qm̃ cauſe cognoſcẽde ſunt reꝝ bonaꝝ et malaꝝ: q̃tũ vie ſatis eſt q̃ nos ꝑducat ad regnuz: vbi erit vita ſine morte: ſine errore veritas: ſine ꝑturbatõe felicitas: neq̃q̃ dubitare debemus reꝝ q̃ ad nos ꝑtinẽt bonaꝝ cauſaz nõ eſſe niſi bonitatẽ dei: malaꝝ vo ab ĩmutabili bono deficiẽtẽ boni mutabil' volũtatẽ: prius angeli: hoĩs poſtea.

Qđ ſit creature rõnabilis ꝑmũ malũ vel que mala hoc ſecuta ſunt
Capitulũ XXIII.

h **Oc primũ eſt** creature rõnabil' malũ .i. ꝑma priuatio boni. deinde etiã ſã nolentib⁹ ſubintrauit ignorãtia reruz agẽdaꝝ: ⁊ ꝯcupiſcẽtia noxiaꝝ: q̃b⁹ comites ſubinferunt̃ error ⁊ dolor: q̃ duo mala q̃n iminẽtia ſentiũt̃: ea fugitantis animi motus vocat̃ met⁹. Porro anim⁹ cũ adipiſcit̃ ꝯcupita: q̃uis ꝑniciosa ⁊ inania: qm̃ id errore nõ ſentit: vel delectatõne morbida vincit̃: vana etiã leticia ventilat̃. Ex his morboꝝ nõ vbertatis ſ3 ĩdigentie tanq̃ fontib⁹: omnis miſeria nature rationalis emanat

Q, in ſuis malis rõnalis natura beatitudinis appetitũ nõ amiſerit. et q: hõ habeat penã ꝓpam corpis mortem.
Capitulũ XXIIII.

q **We tñ natu**ra in malis ſuis non potuit amittere beatitudĩs appetitũ. Veꝝ hec ꝯmunia mala ſunt ⁊ hoĩm ⁊ angeloꝝ: ꝓ ſua malicia dñi iuſticia dãnatorũ. Sed hõ habet et penã ꝓpriã: q̃ etiã corpis morte punit⁹ eſt. Mortẽ q̃ppe ſuppliciũ dñs ei cõminatus fuerat ſi peccaret: ſic eũ munerãs libero arbitrio vt tñ regeret imperio: terrerẽ exitio: atq̃ in padiſi felicitate tanq̃ ĩ vmbra vite vñ iuſticia cuſtodita in meliora conſcẽderet collocauit.

Q, peccatũ adã originaliter in poſteros trãſierit Capitulũ XXV

h **Inc poſt pec**catũ exul effectus: ſtirpẽ q̃3 ſuam: quã peccãdo ĩ ſe tanq̃ ĩ radice viciauerat: penã mortis et dãnationis obſtrinxit: vt quicq̃d ꝓlis ex illo ⁊ ſimul damnata ꝑ quã peccauerat cõiuge: ꝑ carnalẽ cõcupiſcentiã: in q̃ inobedientie pene ſimilis retributa eſt naſceret̃: traheret originale peccatũ: quo traheret̃ ꝑ errores doloreſq̃ diuerſos ad illõ extremũ cũ deſertorib⁹ angelis viciatorib⁹ et poſſeſſorib⁹ et ꝯſortib⁹ ſuis ſine fine ſuppliciũ. Sic ꝑ vnũ hoĩem peccatũ intrauit in mundũ: et ꝑ peccatũ mors: ⁊ ita ĩ omnes hoĩes ꝑtrãſiuit: ĩ q̃ oẽs peccauerũt. Mũdũ q̃ppe appellauit eo loco apoſtol⁹ vniuerſum gen⁹ hũanũ.

Qualit̃ hũani gener̃ maſſa ex ira dei iacebat ĩ malis: lues cũ deſertorib⁹ angelis iuſtiſſimas penas manẽte ĩ eis bonitate

creatoris. Capitulũ XXVI

Ita ergo res ſe
i habebat. Jacebat in mal᷑: vl᷑ eti
am voluebat᷑: ⁊ de malis ĩ mala
ꝑcipitabat᷑ toti⁹ hũani generꝫ maſſa dã
nata et adiũcta parti eorũ ꝗ peccauerant
angeloꝝ: luebat ĩpie deſertõnis digniſſi
mas penas. Ad irã ꝗppe dei ꝑtinet iu/
ſtã ꝗcꝗd ceca ⁊ ĩdomita ꝯcupiſcẽtia fa/
ciũt libẽter mali: et ꝗcꝗd manifeſtis ap/
tiſq̃ penis patiuntur inuiti. nõ ſane cre
atoris deſiſtẽte bonitate ⁊ malis angelis
ſubminiſtrare vitã viuacẽq̃ potentiã. q̄
ſubmiſtratio ſi auferat᷑ iteribũt. ⁊ hoĩm
q̃uis de ꝓpagine viciata dãnataq̃ na/
ſcentiũ formare ſemĩa ⁊ animare ⁊ ordĩa
re mẽbra: ꝑ tẽpoꝝ etates: ꝑ locoꝝ ſpacia
vegetare ſenſus: alĩmẽta donare. Meli
us enĩ iudicauit de mal᷑ bñ facere: q̃ ma
la nulla eſſe ꝑmittere. Et ſi q̄dẽ ĩ melius
hoĩm reformatõez nullã ꝓrſus eſſe volu
iſſet: ſic̄ impioꝝ nulla eſt angeloꝝ: nõne
merito fieret vt natura q̄ deũ deſeruit: q̄
ꝑceptũ ſui creatoris qð cuſtodire facilli
me poſſꝫ: ſua male vtẽs ꝑtãte calcauit
atq̃ trãſgreſſa ẽ. q̄ ſui ĩ ſe creatoris ima/
ginẽ ab ei⁹ lumĩe ꝯtumacit᷑ auerſa viola
uit. q̄ salubrẽ ſuitutẽ ab ei⁹ legibꝫ male
libero abrupit arbitrio: vniuerſa ĩeťnũ
deſereret᷑ ab eo: et ꝓ ſuo merito penã pen
deret ſempiternam? Plane ita faceret ſi
tm̃ iuſt⁹ nõ etiã miſicors eſſet: ſuãq̃ in/
debitã miſicordiã ml᷑to euidẽti⁹ in indi
gnoꝝ poti⁹ liberatõe mõſtraret.

Q, quibuſdã angelis cadentibꝫ ꝑ ſu
ꝑbiã reſidui certiſſimã ꝑpetue btĩtudĩs
ſtabilitatẽ acceperũt Cap. XXVII.

Angelis igit᷑ ali
a quibꝫ impia ſuꝑbia deſerẽtibus
deũ: et in hui⁹ aeris imam caligi
nẽ de ſuꝑna celeſti habitatõe deiectis: re
ſiduus numer⁹ angeloꝝ ĩ eterna cũ deo
btĩtudine et ſanctitate ꝑmãſit. Neq̃ enĩ
ex vno ãgelo lapſo atq̃ dãnato ceteri ꝓ/
pagati ſunt: vt eos ſic̄ hoĩes origĩale ma
lũ obnoxie ſucceſſiõis vincul᷑ obligaret:
atq̃ vniuerſos traheret ad debitas pe/
nas: ſꝫ eo ꝗ diabol⁹ fact⁹ eſt: cũ ſocijs ĩ/
pietatis elato: ⁊ ĩpa cũ eis elatõe ꝓſtrata:
ceteri pia obediẽtia dño coheſerũt: acci/
piẽtes etiã qð illi nõ habuerũt: certã ſci/
entiã qua eſſent de ſua ſempiterna ⁊ nun
q̃ caſura ſtabilitate ſecuri.

Q, numerus bonoꝝ angeloꝝ ꝗ dimi
nut⁹ eſt poſt ruinã maloꝝ ex hoĩbꝫ ſup
pleat᷑: ⁊ ꝙ hic numer⁹ deo ſit not⁹.

Capitulũ XXVIII.

Placuit itaqꝫ
p vniuerſitatꝫ creatori atqꝫ mo
deratori deo: vt qm̃ nõ tota
multitudo angeloꝝ deũ dſerẽdo ꝑierat:
ea q̄ ꝑierat in ꝑpetua ꝑditiõe remaneret.
q̄ aũt cũ deo illa deſerẽte ꝑſtiterat dẽ ſua
certiſſime cognita ſꝑ futura felicitate ſe
cura gauderet. Alia ṽo creatura rõnalis
que ĩ hoĩbꝫ erat qm̃ peccatꝫ atq̃ ſuppli/
cijs et origĩalibꝫ ⁊ ꝓprijs tota ꝑierat: ex
ei⁹ ꝑte reparata: qð angelice ſocietati rui/
na illa diabolica minuerat ſuppleretur.
Hoc enĩ ꝓmiſſum ẽ reſurgẽtibꝫ ſctĩs ꝙ
erũt eq̃les angelis dei. Itaq̃ ſuꝑna illa
hierl᷑m mr̃ nr̃a ciuitas dei nulla ciuium
ſuoꝝ numeroſitate fraudabit᷑: ſꝫ vberio
re etiã copia forſan regnabit. Neq̃ eniꝫ
numerũ aut ſctõꝝ hominũ aut ĩmũdoꝝ
demonũ nouim⁹: in quoꝝ locũ ſuccedẽ
tes filij ſancte mr̃is eccl᷑ie q̄ ſteril᷑ appa
rebat ĩ terris ĩ ea pace de q̄ illi ceciderãt:
ſine vllo tꝑis ťmino ꝑmanebũt. Sꝫ illo
rũ ciuiũ numer⁹: ſiue ꝗ eſt: ſiue ꝗ futur⁹
eſt: in ꝯtemplatõe eſt ei⁹ artificis: qui vo
cat ea q̄ nõ ſunt tãq̃ ea q̄ ſunt: atq̃ ĩ mẽ/
ſura et numero ⁊ põdere cũcta diſponit.

Q, nõ ꝓprijs meritis nec ꝑ liberꝝ ar/
bitriũ: ſꝫ ꝑ filiũ dei liberari poſſit genus
humanũ Capitulũ XXIX.

Verũ hec pars
v generis hũani cui liberatõnem
deus regnũq̃ ꝓmiſit etnũ: nun
ꝗd meritꝫ opeꝝ ſuorum reparari pt̄? Abſit.
Quid eĩ boni oꝑari pt̄ ꝑdit⁹ niſi q̃tũ fu
erit a ꝑditõe libat⁹? Nũꝗd libero volũta
tis arbitrio? Et hꝰ abſit. Nã libero arbi/
trio male vtẽs hõ ⁊ ſe ꝑdidit ⁊ ipꝫ. Sic̄ eĩ

q̃ ſe occidit: vtiq̃ viuēdo ſe occidit. ſꝫ ſe occidēdo nõ viuit. nec ſeipm poterit rſuſcitare cū occiderit. ita cū libero peccaret arbitrio: victore peccõ amiſſum ē ⁊ liberū arbitriū. A quo enī quis deuictus ē: huic ⁊ ſeruus addictus eſt. Petri certe apl'i ē iſta ſentētia. Que cū vera ſit: q̃lis q̃ſo pt ſerui addicti ēe libtas: niſi q̃n eū peccare delectat? Liberaliter enī ſeruit q̃ ſui dñi volūtatē libēter facit. Ac per hoc ad peccādū liber eſt q̃ pcti ſeruus eſt. Unū ad iuſte faciēdū liber nō erit: niſi a peccõ libatus ēe iuſticie cepit ſeruus Ipa eſt vera libtas, ppter recti facti leticiā. ſil' ⁊ pia ſeruitus ppter pcepti obediētiā. Sꝫ iſta libtas ad bñ faciēdū: vñ erit hoī addicto ⁊ vēdito: niſi redimat ille cuius illa vox ē. Si vos filius liberauerit tūc vere liberi eritis? Qđ anteq̃ fieri ī hoīe icipiat: q̃mō quiſq̃ de libero arbitrio ī bono gl'iabit opere: q̃ nōdū liber ē ad opandū bñ: niſi ſe vana ſupbia īflatus extollat: quā cohibet apl's dicēs. Gra ſalui facti eſtis p fidē.

Quod etiā fidē a q̃ bona opa incipiūt gratia tribuat. Capitulū XXX.

Et ne ipſaz ſibi ſaltē fidē ſic arrogarēt: vt non intelligerēt diuinitus eſſe donatā: ſic īſdē apl's alio loco ſe dic vt fidelis eēt miſericordiā ꝯſecutū: hic quoq̃ adiūxit atq̃ ait. Et hoc nō ex nob ſed dei donū ē. nō ex opib: ne forte quis extollat. Et ne putarent fidelib bona defutura opa rurſus adiecit. Ipi eī ſumus figmētū creati ī xp̄o ieſu in opib bonis q̃ pparauit deus: vt ī ill' ambulemus. Tūc g̃ efficimur vere liberi: cū deus nos fingit. i. format ⁊ creat: nō vt homīes: qđ iā fecit: ſꝫ vt boni hoīes ſimus. qđ nūc gr̃a ſua facit vt ſimus ī chriſto ieſu noua creatura: ſm qđ dictum ē. Cor mūdū crea in me deus. Neq̃ eī cor eius q̃ntū ptinet ad naturā cordis hūani: nō iā creauerat deus

Quod deus opat in nobis et velle et pficere. ſicut apl's multipliciter pdicat ⁊ oīs diuina ſcriptura teſtatur Cap. XXXI

Item ne quiſq̃z ⁊ ſi nō de opib: de ipo gl'iet libero arbitrio volūtatis: tāq̃ ab ipo incipiat meritū: cui tāq̃ debitū reddat pmiū bene opandi: ipa libertas audiat eūdē gratie pcone dicentē. Deus eſt enī q̃ opat in nobis et velle ⁊ opari p bona volūtate. Et alio loco. Igit nō volētis neq̃ currentis: ſed miſerētis eſt dei. Dū pculdubio ſi hō eius etatis eſt: vt rōe iam vtat: nō poſſit credere: ſperare: diligere niſi velit: nec puenire ad palmā ſupne vocatõis niſi volūtate cucurrerit. quō ergo nō volentis neq̃ currētis: ſed miſerētis dei: niſi q2 et ipa volūtas: ſicut ſcriptū ē: a dño pparat? Alioqn ſi ppterea dictū eſt: non volētis neq̃ currētis: ſꝫ miſerētis eſt di: quia ex vtroq̃ fit. id ē et volūtate hoīs ⁊ miſericordia dei. vt ſic dictū accipiamus: nō volentis neq̃ currētis ſed miſerētis ē dei: tanq̃ diceret. nō ſufficit ſola voluntas hoīs: ſi nō ſit etiā miſericordia dei. nō ergo ſufficit ſola miſericordia dei: ſi nō ſit etiā volūtas homīs. ac per hoc: ſi recte dictū eſt. nō volentis hoīs: ſed miſerētis eſt dei: q2 id volūtas hoīs ſola non implet. cur nō ecōtrario recte dicit: non miſerētis eſt dei: ſed volētis eſt homīs: q2 id miſericordia dei ſola nō īplet. Porro ſi nullus chriſtianus dicere audebit: non miſerētis eſt dei: ſꝫ volētis eſt homīs: ne aplo aptiſſime cōtradicat. reſtat vt pptea recte dictū intelligat. nō volentis neq̃ currētis ſed miſerētis eſt dei: vt totū deo det qui homīs voluntatē bonā ⁊ pparat adiuuandā: et adiuuat pparatam. Precedit enī bona volūtas homīs multa dei dona: ſed nō oīa. Que aūt nō pcedit ipa: in eis eſt ⁊ ipa. Nam vtrūq̃ legit in ſctis eloquijs. ⁊ miſericordia eius pueniet me. et miſericordia eius ſubſeq̃tur me. Nolentē puenit vt velit: volentē ſubſeq̃t ne fruſtra velit. Cur enī admonemur orare p inimicis nr̄is vtiq̃ nolētib pie viuere: niſi vt deus in illis opet et velle. Cur itēq̃ admonemur petere vt accipiamus: niſi vt ab illo fiat qđ volumus: a q̃ factū eſt vt velimus. Oramus g̃ p inimicis nr̄is vt miſericordia dei pueniat eos: ſicut puenit et nos. oramus aūt p nob vt miſericordia eius ſubſequat nos.

Q, iuſta dānatōe ſub ira dei tenebaꝶ gen⁹ hūanuȝ donec veniret mediatoꝛ q̄ nos ab hac ira libaret Ca. XXXII.

Enebat itaqȝ

t iuſta dānatōe gen⁹ humanū: et oēs erāt ire filij: de q̄ ira ſcriptū eſt. Qm̄ oēs dies noſtri defecerūt: et in ira tua defecim⁹. Anni noſtri ſicut aranea meditabunꝶ. De qua ira dicit etiam Job. Nō eni nat⁹ ex mliere: breuis vite ⁊ plenus ire. De qua ira dicit etiā dn̄s ieſus. Qui credit in filio habȝ vitā eternā. qui aūt nō credit in filiū nō habet vitaȝ eternā: ſed ira dei manet ſup euȝ. Nō ait veniet: ſed manet ſup eū. Cum hac q̄ppe omnis hō naſciꝶ. Propter qḋ dic apl's. Fuimus eni ⁊ nos natura filij ire ſicut ⁊ ceteri. In hac ira cū eſſent hoīes p̄ originale pctm̄: ⁊ tāto grauiꝰ ⁊ pnicioſiꝰ: q̄nto maioꝛa vel plura inſup addiderūt: neceſſari⁹ erat mediatoꝛ h̄ eſt recōciliatoꝛ: qui hāc irā ſacrificij ſingularis (cuius erāt vmbꝛe oīa ſacrificia legis ⁊ pphetarū) oblatōe placaret. Unde dicit aplus Si eni cū inimici eſſem⁹: recōciliati ſum⁹ deo p̄ moꝛtē filij ei⁹: multo magis recōciliati nūc in ſanguine ei⁹ ſalui erim⁹ ab ira p̄ ipm̄. Cū aūt de⁹ iraſci diciꝶ: nō ei⁹ ſignificaꝶ pturbatio q̄lis eſt in aīo iraſcētis hoīs: ſed ex hūanis motib⁹ trāſlato vocabulo: vindicta ei⁹ que nō niſi iuſta eſt: ire nomē accepit. Q, ergo p̄ mediatorem recōciliamur deo et accipim⁹ ſpiritū ſanctū: vt ex inimicis efficiamur filij. quotquot eni ſpiritu dei aguntꝶ hi filij ſunt dei. hec eſt gratia dei p̄ ieſum chꝛiſtū dominū noſtꝝ.

De admirabili ſacramēto mediatoꝛis. Capitulū XXXIII

E quo mediato

d re longū eſt vt q̄ta dignū ē tanta dicantur: q̄uis ab hoīe dici digne nō poſſint. Quis eni hoc ſolū cōgruentib⁹ explicet v̄bis q̄ v̄bū caro factū eſt ⁊ habitauit in nobis: vt crederem⁹ in dei p̄ris omnipotētis vnicū filiuȝ natū de ſpū ſancto ⁊ maria v̄gīe? Ita q̄ppe verbū caro factū ē a diuīitate carne ſuſcepta: nō i carnē diuinitate mutata. Carnē poꝛro h̄ hoīem debemus accipe: a pte totū ſignificāte locutōe: ſic dictū ē. Qm̄ ex opib⁹ leg̃ n̄ iuſtificabiꝶ oīs caro. i. oīs hō. Nā nihil naꝶe hūane i illa ſuſceptōe fas ē dicere defuiſſe: ſȝ nature ab oī pctī nexu oīmodo libere: nō q̄lis d̄ vtroqȝ ſexu naſciꝶ p̄ ɔcupiſcētiā carnis cū obligatōe delicti: cui⁹ reat⁹ p̄ regeneratōneȝ diluiꝶ: ſȝ q̄lē de v̄gine naſci optebat: quē fides m̄ris: nō libido ɔcepat. Q, ſi vꝶ per naſcētē coꝛrūpeꝶ ei⁹ integritas: nō iā ille de v̄gine naſcereꝶ: eūqȝ falſo: qḋ abſit: d̄ virgine maria natū: tota ɔfiteꝶ eccl'ia. q̄ imitās ei⁹ m̄reȝ q̄tidie parit mēbꝛa eius ⁊ v̄go ē. Lege ſi placȝ de v̄gītate ſcē marie meas lr̄as ad illuſtrē viꝝ: quē cū honoꝛe ac dilectōe nomio voluſianū.

De duab⁹ natur̃ in vna filij dei pſōna ɔſiſtentib⁹. Cap. XXXIIII

Roide chꝛiſtus

p ieſus dei filius eſt: ⁊ de⁹ ⁊ hō ē. De⁹ aūt oīa ſecl'a: hō in nr̄o ſeculo. De⁹ q̄ꝛ dei v̄bū: de⁹ eī erat verbū. hō aūt q̄ꝛ i vnitate pſone acceſſit verbo aīa rōnal' et caro. Quo circa inq̄ntū de⁹ eſt: ipe et p̄r vnū ſunt. inq̄ntū aūt hō ē: p̄r maioꝛ eſt illo. Cui eni eſſȝ vnic⁹ dei fili⁹ nō gr̄a ſȝ natura: vt eſſȝ plen⁹ etiā gr̄a factus eſt ⁊ hoīs fili⁹. idemq̄ ipe vtrūqȝ ex vtroqȝ vn⁹ chꝛiſt⁹. q̄ꝛ cū in foꝛma dei eſſet: nō rapinā arbitrat⁹ eſt: qḋ natura erat. i. eſſe ſe eq̄lē deo. Exinaniuit autē ſe foꝛmā ſerui accipiēs: nō amittēs vꝶ minuēs foꝛmā dī. Ac p̄ h̄ ⁊ minoꝛ eſt fact⁹: ⁊ mãſit eq̄lis vtrūqȝ vn⁹. ſic dictū ē. Sȝ aliud ppꝶ verbū: alid ppter hoīeȝ. Propter eni verbū eq̄lis p̄ri. ppꝶ hominē minoꝛ. Unus dei fili⁹: idemq̄ hoīs fili⁹. vn⁹ hoīs fili⁹: idemqȝ dei fili⁹. non duo filij dei deus et hō ſed vn⁹ dei filius. de⁹ ſine initio: homo a certo initio: dominꝰ nr̄ ieſus chꝛiſtus.

Q, euidens iudiciū ſit abūdantis gr̄e dei q̄ in hoīe chꝛiſto hūana natura i vnitatē pſone aſſumi pmeruit

Capitulū XXXV

Hic oīno gran
h diter et euidēter dī grā ꝯmēda
tur. Quid enī natura hūana in
hoīe christo meruit: vt ī vnitate ꝑſone
vnici filij dī ſingularit̄ eēt aſſūpta? Que
bona volūtas: cuiꝰ boni ꝓpoſiti ſtudiū:
q̄ bona opa pceſſere: qbꝰ mererer̄ iſte hō:
vt vna fieret ꝑſona cū deo? Nunqd an/
tea fuit hō: ꝛ h̄ ei ſinglare bñficiū pſtitū
eſt: vt ſingularit̄ ꝓmereret̄ deū? Nēpe ex
q̄ hō eſſe cepit: nō alid cepit eē q̄ filiꝰ dī.
ꝛ h̄ vnicꝰ. et ꝑpt̄ deū v̄bū: qd illo ſuſce/
pto: caro factū ē: vtiq3 deꝰ: vt queadmo
dū eſt vna ꝑſona qlib3 hō: aīa. ſ. rōnal̄ et
caro: ita ſit chriſtꝰ vna ꝑſona v̄bū ꝛ hō.
Unde nature hūane tāta glīa nullī pce/
dentibꝰ meritis ſine dubitatōe gratuita: ni
ſi q: magna hic ꝛ ſola dei grā fidelit̄ ꝛ ſo
brie ꝯſiderātibꝰ euidēter oñdit̄: vt intel/
ligāt hoīes ꝑ eandē grām ſe iuſtificari a
pctīs: ꝑ quā factū eſt vt hō chriſtꝰ nullū
habere poſſet pctm̄? Sic ꝛ eiꝰ mr̄e3 āge
lus ſalutauit: qñ ei futur3 ānūciauit hūc
partū. Aue inqt grā plēa. Et paulo poſt
Inueniſti ait gra3 apd deū. Et hec qdē
grā plena: ꝛ inueniſſe grām apud deum
dicit̄: vt dñi ſui: imo oīm dñi mater eſſ3.
De ipo aūt chriſto iohēs euāgeliſta cu3
diceret. ꝛ v̄bū caro factū eſt: ꝛ habitauit
in nobis. et vidimꝰ inquit glīa3 eiꝰ: glo
riā quaſi vnigeniti a pr̄e: plenū grē ꝛ ve
ritatis. Q, ait. verbū caro factū eſt. hoc
eſt plenū grē. qꝺ ait. glīam vnigeniti a pa
tre: h̄ ē plenū v̄itaris. Ueritas qppe ipa
vnigenitꝰ dei filiꝰ: nō grā ſ3 natura. Grā
ſuſcepit hoīe3 tāta vnitate ꝑſone: vt idē
ipe etiā eſſet hoīs filiꝰ.

Q, grā demonſtrat̄ etiā in h̄ qꝺ de ſpi
rituſancto natus dicit̄.

Capitulū XXXVI.

Idem nanq3 ie
i ſus chriſtus filiꝰ dei vnigenitꝰ
id ē vnicꝰ dñs nr̄: natꝰ eſt de ſpi
rituſctō et maria v̄gine. Et vtiq3 ſpūſſā
ctus dei donū ē: qꝺ qdem ꝛ ipm eſt eq̄le
donāti. Et iō deꝰ ē etiā ſpūſſctūs. pr̄e fi
lioq3 nō minor. Ex h̄ g qꝺ de ſpūſctō eſt

ſm hoīem natiuitas chriſti: qꝺ aliꝺ q̄
ipa grā demōſtrat̄. Cū enī v̄go qſiuiſſet
ab angelo quō fieret qꝺ ei nūciabat: qñ
qdē illa virū nō cognouiſſet. rñdit angelꝰ.
Spūſſctūs ſupueniet in te et vtꝰ altiſſi
mi obūbrabit tibi. Ideoq3 et qꝺ naſcet̄
ex te ſanctū: vocabit̄ filiꝰ dei. Et ioſeph
cū vellet eā dimittere: ſuſpicās adulterā:
quā ſciebat nō de ſe guidā: tale rñſu3 ab
angelo accepit. Noli timere accipe mari
am ꝯiugē tuā: qꝺ enī ī ea natū eſt de ſpū
ſancto ē. id ē qꝺ tu eſſe de alio viro ſuſpi
caris de ſpūſancto eſt.

Q, q̄uis nō ſit ꝯſeqns patrē hoīs
chriſti dici ſpirituſanctū: modꝰ tñ ipe q̄
ꝺ illo ꝛ maria v̄gīe natꝰ ē ſit iexplicabil̄

Capitulū XXXVII

Nunqd tñ iꝺo
n dicturi ſumꝰ patrē hoīs chri/
ſti eſſe ſpm̄ ſctm̄: vt deꝰ pr̄ ver
bū genuerit: ſpūſſctūs hoīem: ex q̄ vtra
q3 ſubſtāria chriſtꝰ vnꝰ eſſ3: ꝛ dei pr̄is fi
liꝰ ſm v̄bū: ꝛ ſpūſſcti filiꝰ ſm hoīe3: qꝺ q̄
ſi eū ſpūſſctūs tāq3 pr̄ eiꝰ de mr̄e v̄gine
genuiſſet? Quis h̄ dicere audebit? Nec
opꝰ eſt oñdere diſputādo q̄ta alia ſeqnt̄
abſurda. cū hoc ipm iā ita ſit abſurdū vt
nll̄e fideles aures id valeāt ſuſtīere. Pro
inde ſic ꝯfitemur: dñs nr̄ ieſus chriſtꝰ q̄
ꝺ deo deꝰ: hō aūt natꝰ ē ꝺ ſpūſctō ꝛ ma
ria v̄gīe vtraq3 ſuba diuīa. ſ. atq3 hūa/
na filiꝰ ē vnicꝰ dei pr̄is oīpotētis: de q̄ ꝓ
cedit ſpūſſctūs. Quō ḡ dicimꝰ chriſtu3
natū ꝺ ſpūſctō: ſi ñ eū genuit ſpūſſctūs.
An q: fecit eū: qm̄ dñs nr̄ ieſus chriſtuſ
inq̄tū deꝰ ē oīa ꝑ ipm facta ſunt. inq̄tū
aūt hō ē ꝛ ipe factꝰ ē: ſic apl's dic̄. Factꝰ
eſt ei ex ſemie dauid ſm carnē. Sz cum
illā creaturā quā v̄go ꝯcepit et ꝑpepit: q̄
uis ad ſolā ꝑſonā filij ꝑtinētē tota trini
tas fecerit. neq3 ei ſeꝑabilia ſunt opa tri
nitatis: cur ī ea faciēda ſolꝰ ſpūſſctūs no
miatꝰ ē. An ꝛ qñ vnꝰ triū ī aliq̄ ope noīa
tur. vniuerſa opari trinitas ītelligit̄? Ita
v̄o ē ꝛ exēplis doceri pt. Sz ñ ē ī h̄ diu/
tiꝰ imorādū. Illꝺ enī mouet quō dictū
ſit. natꝰ ꝺ ſpūſctō: cū filiꝰ nll'o mō ſit ſpi
rituſſcti Neq3 ei q: mō3 iſtū fec̄ deꝰ: dici

cũ fa's eſt dei filiũ: aut eũ natũ de deo: ſʒ
factũ vł' creatũ vł' ꝯditũ vł' iſtitutũ ab il/
lo: vł' ſi q̃d hmõi: recte poſſum⁹ dicere.
Nũc ergo cũ ꝯfiteamur natũ de ſpũſã
cto ꝛ maria ꝟgie: quõ nõ ſit fili⁹ ſpũſſan
cti: ꝛ ſit fili⁹ virgĩs marie: cũ ꝛ de illo et
illa ſit nat⁹ explicare difficile ẽ. Procul/
dubio q̃ppe non ſic de illo vt de pr̃e. ſic
aũt de illa vt de matre nat⁹ eſt

Exempla q̃b⁹ oſtendit̃ nõ ſemꝑ dici fi
liũ quicq̃d de re aliq̃ naſcit̃. Et aliq̃d di
ci filiũ rei de qua non naſcit̃

Capitulũ XXXVIII.

ñ

Cu̇m igit̃ ꝯcedẽdũ eſt q̃cq̃d de aliq̃ re naſcit̃ cõ
tinuo eiuſdem rei filiũ nucupã
dũ. Ut enĩ omittã alia: alit̃ de homĩe na
ſci filiũ: aliter capillũ: pediculũ: lũbricũ:
q̃ꝝ nihil ẽ fili⁹. Ut ergo hec omittã: q̃m
tãte rei deformiter compãt̃ certe q̃ na/
ſcunt̃ ex aq̃ et ſpũſctõ: nõ aq̃ filios eos ri
te dixerit q̃ſpiã: ſed plane dicunt̃ filij dei
pr̃is et matris eccl'ie. Sic ergo de ſpũſã
cto natus ẽ fili⁹ dei pr̃is: nõ ſpũſſancti.
Nã ꝛ illud qḋ de capillo ꝛ ꝺ ceterꝭ dixi/
mus: ad hoc tm̃ valet vt admoneamur
nõ oẽ qḋ de aliq̃ naſcit̃ etiã filiũ ei⁹ de q̃
naſcit̃ poſſe dici. Sicut nõ oẽs q̃ dicũt̃
alicui⁹ filij cõſeq̃ns eſt vt de illo etiã na/
ti eẽ dicant̃. ſicut ſunt q̃ adoptant̃ Dicũ
tur etiã filij gehẽne: nõ ex illa nati ſʒ ĩ illã
ꝑpari. ſic filij regni ꝑpant̃ in regnũ

Mod⁹ ſignificãdi chriſtũ ieſum de
ſpũſancto natũ: inſinuat gratiã qua eius
humanitas nullis p̃cedentib⁹ meritis ĩ
ip̃a conceptõe deo copulata eſt.

Capitulũ XXXIX.

c

Cu̇m itaq̃ʒ dealiquo naſcat̃ aliq̃d: etiã non
eo modo vt ſit fili⁹. nec rur
ſus omĩs q̃ dicit̃ fili⁹: de illo ſit nat⁹: cu
ius dicit̃ fili⁹. pfecto mod⁹ iſte q̃ nat⁹ eſt
chriſt⁹ de ſpũſctõ: nõ ſicut fili⁹: ꝛ de ma/
ria ꝟgine ſicut fili⁹ inſinuat nob̃ gratiã
dei. qua hõ null' p̃cedentib⁹ meritis ĩ ip/
ſo exordio nature ſue q̃ eſſe cepit ꝟbo di
copularet̃ in tãtã ꝑſone vnitatẽ vt idem
ip̃ eſſet fili⁹ dei q̃ fili⁹ hoĩs: ꝛ fili⁹ hoĩs
q̃ fili⁹ dei. ac ſic ĩ nature hũane ſuſcepti
one fieret qdãmõ ip̃a gr̃a illi homĩ natu
ralis: que nullã pctm̃ poſſʒ admittere.
Que gr̃a ꝑpterea ꝑ ſpm̃ſanctũ fuerat ſi/
gnificãda: quia ip̃e ꝑp̃e ſic eſt de⁹ vt di/
cat̃ etiã dĩ donũ. Unde ſufficiẽter loq̃ ꝑ
longũ eſt. Si tñ id fieri poteſt valde ꝑ/
lixe diſputatiõis eſt.

Quõ chriſt⁹ nec originale: nec ꝑpriũ
habẽs peccatũ fact⁹ ſit ꝑ nob̃ ip̃e pctm̃.

Capitulũ XL.

ñ

Illa igit̃ voluptate carnal' ꝯcupiſcẽtie ſe
minat⁹ ſiue concept⁹: et ideo
nullũ pctm̃ originaliter trahẽs: dei quo
q̃ gr̃a ꝟbo pr̃is vnigenito nõ gr̃a filio:
ſʒ natura in vnitate ꝑſone mõ mirabili
et ineffabili adiũct⁹ atq̃ cõcret⁹: ꝛ iõ nul
lũ pctm̃ ꝛ ip̃e ꝯmittẽs: tñ ꝑpter ſilitudi/
nẽ carnis pctĩ in q̃ venerat. dict⁹ ẽ et ip̃e
peccatũ ſacrificãd⁹ ad diluẽda pctã. In
veteri q̃ppe lege peccata vocabant̃ ſacri
ficia ꝑ peccatis. Q, ꝟe iſte fact⁹ eſt: cui⁹
erãt vmbre illa. Hinc ap̃l'us cũ dixiſſet:
obſecramus ꝑ chriſto recõciliari deo: cõ
tinuo ſubiũxit atq̃ ait. Eũ q̃ nõ noue
rat peccatũ ꝑ nobis peccatũ fecit: vt nos
ſim⁹ iuſticia dei in ip̃o. Non ait vt in q̃/
buſdã mẽdoſis codicib⁹ legit̃: is q̃ nõ no
uerat peccatũ ꝑ nobis pctm̃ fecit. tanq̃
ꝑ nobis chriſt⁹ ip̃e peccauerit: ſʒ ait. Eũ
qui nõ nouerat peccatũ id eſt chriſtũ: ꝑ
nobis peccatũ fecit. Factus eſt ergo de⁹
cui recõciliãdi ſum⁹ peccatũ: hoc ẽ ſacri
ficiũ ꝑ peccatis: ꝑ quod recõciliari vale
rem⁹. Ip̃e ergo pctm̃ vt nos iuſticia: nõ
nr̃a ſed dei. nec ĩ nobis ſed in ip̃o: ſic ip̃e
pctm̃ nõ ſuũ: ſed noſtꝝ. nec ĩ ſe ſʒ in nob̃
cõſtitutũ: ſilitudine carnis peccati: in q̃
crucifixus eſt demonſtrauit: vt quoniã
peccatũ ei nõ inerat: ita qdãmodo pec/
cato moreret̃: dum morit̃ carni: in q̃ erat
ſimilitudo peccati: vt cũ ſꝫm vetuſtatem
peccati nunq̃ ip̃e vixiſſet: noſtrã ex mor
te veteri qua ĩ peccato mortui fueram⁹
reuiuiſcentem vitam nouã: ſua reſurre/
ctõne ſignaret.

Qꝫ mors et resurrectio christi sacrm̄ baptismi significet Cap. XLI

I
Psum est qđ i nobis celebrat᷑ magnū baptisma tis sacramētū: vt q̄cūqꝫ ad istaꝫ ꝑtinēt grāꝫ moriat᷑ pctō: sicut ipse peccato mortuꝰ ē: qꝛ mortuꝰ ē carni: h̄ ē pcti simi litudini. ⁊ viuāt ꝺ lauacro renascēdo: sicut ipse ꝺ sepulcro resurgēdo quālibꝫ corpis etatē gerāt. Qꝫ generalr̄ oī etati necessariū sit xp̄i baptismū Ca. XLII

a
Paruulo eīre cēo nato vsqꝫ ad decrepitū senē sicut nullꝰ ꝓhibēdꝰ ē a baptismo: ita nullꝰ est q̄ nō peccato moriat᷑ i baptis mo. Sed puuli tm̄ originali: maiores āt etiā his oībꝫ moriunt᷑ peccatis que cūqꝫ male viuēdo addiderūt ad illud qđ na scēdo traxerūt.

Quō plerūqꝫ maiores singularit᷑ mo ri pctō dicunt᷑ in baptismo: cū habeāt ꝑ ꝑa plā pctā. ecōtrario paruuli i remissi onē peccatorū dicant᷑ baptisari. Capitulū XLIII.

S
Ed ideo etiaꝫ ipsi pctō mori plerūqꝫ dicūt᷑: cū ꝓculdubio nō vni sꝫ mltis pctis oībusqꝫ moriant᷑: quecūqꝫ iā ꝑpa ꝯmiserīt vl᷑ cogitatōe vl᷑ locutōe vl᷑ ope. qꝛ etiā p singularē numeꝝ plural᷑ nūerus significari solet. Sicut ait ille. Uterū qꝫ armato milite cōplēt: cū quis h̄ multis militibꝫ fecerint. Et in nr̄is lr̄is legitur Ora ꝗad dn̄m vt auferat a nob serpētē. Non ait serpētes q̄s patiebat᷑ populus vt h̄ diceret: ⁊ innumerabilia talia. Cuꝫ ꝯo ⁊ illud originale vnū plurali numero significat᷑: qn̄ dicimꝰ in peccatoꝝ remis sionē baptisari puulos: nec dicimꝰ in re missionē peccati: illa est ecōtrario locutō qua ꝑ pluralē locutōeꝫ significat᷑ nume rus singularis. Sicut de herode mor tuo in euāgelio dictū ē. Mortui sūt eni q̄ q̄rebāt aīam pueri. Nō dictū ē. mortu us ē. Et in Exodo. Fecerūt inq̄t sibi de os aureos: cū vnū vitulū fecerit tm̄. de

quo dixerūt. Hi sūt dij tui israel q̄ edu xerūt te de terra egipti. Et h̄ ponentes pluralē ꝑ singulari.

Quō in illo vno peccato qđ ꝑ vnum hominē itrauit in mundū: inueniat᷑ plu ra peccata Capitulū XLIIII.

q
Uāuis ⁊ i il lo pctō vno qđ ꝑ vnū hoīem itrauit i mūdū: ⁊ i oēs hoīes ꝑtrāsijt: ꝓpter qđ etiā paruuli baptisan tur: possint intelligi plā peccata: si vnuꝫ ipm in sua quasi mēbra diuidat᷑ singula Nam ⁊ sugbia ē illic: qꝛ hō i sua potius esse q̄ꝫ in dei ptāte dilexit. Et sacrilegiū: qꝛ deo nō credidit. Et homicidiū: qꝛ se metipm ꝑcipitauit in mortē. Et fornica tio spiritalr̄: qꝛ integritas mentis hūane serpētina suasiōe corrupta est. Et furtū: quia cibus ꝓhibitꝰ vsurpatꝰ ē. Et aua ricia: quia plꝰ q̄ꝫ illi sufficere debuit ap petiuit. et si quid aliud i hoc vno admis so diligēti ꝯsideratōe inueniri pōt.

Qꝫ nō inaniter dicat᷑ peccatis paren tū filios obligari nisi gratia diuinaqꝫ mi sericordia succurrat. Capitulū XLV

p
Arentū quoqꝫ pctis paruulos obligari: nō so lū primorū hoīm: sed etiā suoꝝ ꝺ q̄bꝫ ipi nati sūt ñ iprobabilit᷑ dicit᷑. Il la q̄ppe diuia sētētia: reddā pctā patrū in filios tenet eos vtiqꝫ anq̄ꝫ ꝑ regenerat tōeꝫ ad testamētū nouū icipiāt ꝑtinere. Qđ testamētū ꝓphetabat᷑ cū diceret᷑ ꝑ Ezechielē nō accepturos filios peccata patrū suorū. nec vlteriꝰ futurā i isrl᷑ pa bolā illā. Pres māducauerūt vuā acer bā: ⁊ dētes filiorū obstupuerūt. Jō eī q̄s qꝫ renascit᷑: vt soluat᷑ i eo q̄cq̄d pcti ē cuꝫ q̄ nascit᷑. Nā pctā q̄ male agendo postea ꝯmittunt᷑: possunt ⁊ penitēdo sanari: sic etiā post baptismū fieri videmꝰ. Ac ꝑ h̄ nō ob aliud est instituta regeneratio: ni si quia viciosa ē generatio: vsqꝫ adeo vt etiam de legitimo matrimonio ꝓcreatus dicat. In iniquitatibꝫ cōceptus sum et in pctis mater mea me i vtero aluit. Ne

ꝙ hic dixit. In iniq̃tate vł pctõ. cũ et h̃
recte dici poſſʒ: ſʒ iiq̃tates ⁊ pctã dicere
maluit. Qꝛ ⁊ i illo vno qđ i oẽs hoíeſ p
trãſijt. atq; tã magnũ ẽ vt i eo mutaret ⁊
ↄuerteret i neceſſitatẽ mortꝭ hũana natu
ra: repiunt ſic ſup̃ diſſerui: pl'a pctã ⁊ a/
lia pentũ. q̃ ⁊ ſi ñ ita pñt mutare naturã:
reatu tñ obligant filios: niſi gratuita gr̃a
⁊ miſericordia diuina ſubueniat.

Nõ eẽ temere diffiniẽdũ vtꝝ pctã pa
rentũ ab adã vſq; ad p̃rẽ vniuſcuiuſq;:
an in terciã et q̃rtã generatõez: an alio ali
quo mõ iputent. Cap. XLVI.

Ed de peccatiſ

ſ alioꝝ pentũ: q̃bꝫ ab ipo adã vſ/
q; ad patrẽ ſuũ: p generatoribuſ
ſuis q̃ſq; ſuccedit: nõ i merito diſcepta/
ri pt: vtrũ oim mal'a ctibꝫ et m̃tiplicatꝭ
delictis origialibꝫ q̃ naſcit iplicet: vt tã
to peiꝰ q̃̃to poſteriꝰ q̃ſq; naſcat: an pro
ptea deꝰ i terciã ⁊ q̃rtã generatõez đ pec/
catꝭ pentũ eoꝝ poſterꝭ cõminet. qꝛ irã ſu
am q̃̃tũ ad pgeneratoꝝ ſuorũ culpaſ nõ
extẽdit vlteriꝰ moderatõe miſatõis ſue.
ne illi q̃bꝫ regeneratõis gr̃a non ↄfert: ni
mia ſarcina in ipa ſua eterna dãnatõe p̃/
merent: ſi cogerent ab initio generꝭ hũa
ni oim p̃cedẽtiũ pentũ ſuoꝝ origial'ꝛ pec
cata ↄhere: et p̃ eas p eis đbitas pẽdere.
an alið aliq̃d i re tãta de ſcp̃turis ſctiſ di
ligẽtiꝰ pſcrutatꝭ atq; tractatꝭ: valeat vel
ñ valeat repiri: temere ñ audeo affirmare

Nullũ ab origiali pctõ poſſe ſalua/
ri niſi p mediatorẽ dei et hoim ieſũ chri/
ſtum Capitulũ XLVII.

Llud tñ vnuz

i peccatũ qđ tã magnũ in loco ⁊
habitu tãte felicitatꝭ ↄmiſſũ ẽ:
vt i vno hoie originalit: atq; vt ita dixe
rim: radicabil'ꝛ totũ genꝰ hũanũ dãnare
tur: nõ ſoluit ac diluit: niſi p vnũ media/
torẽ dei ⁊ hoim hoiez xp̃m ieſũ: q̃ ſolus
potuit ita naſci: vt ei opꝰ nõ eſſʒ renaſci.

Neminẽ renaſci in baptiſmate iohã
nis qđ chriſtus hũilitatis cauſa ſicẽ mor
tis diſpenſatõem ſuſcipe voluit.
Capitulũ XLVIII.

On eni renaſce

n bãt q̃ baptiſmate iohis baptiſa
bãtur q̃ ⁊ ipe baptiſatꝰ ẽ: ſʒ q̃daʒ
p̃curſorio illiuſ miſterio: q̃ dicebat. pate
viã dño: huic vno i q̃ ſolo rnaſci poterãt
parabant. Huiꝰ eĩ baptiſma ẽ nõ i aq̃ tm̃:
ſicẽ fuit iohis. verũetiã i ſpũ ſctõ. vt de il
lo ſpũ ſctõ regeneret q̃ſq̃s i xp̃m credit:
de q̃ xp̃s generatꝰ regeneratiõe ñ eguit:
Vñ vox illa p̃ris q̃ ſup baptiſatũ ſacta
ẽ. ego hodie genui te: ñ vnũ illũ tpiſ diẽ
q̃ baptiſatꝰ ẽ: ſʒ imutabil' eternitatꝭ: vt il
lũ hoiez ad vnigeniti pſonã ptinere mõ/
ſtraret. Vbi eni dies nec heſterni ſine i/
choat: nec iitio craſtini t'minat: ſp hodi
ernꝰ ẽ. In aq̃ g̊ voluit baptiſari a iohe: ñ
vt eiꝰ iniq̃tas vlla dilueret: ſʒ vt magna
ↄmẽdaret hũilitas. Ita q̃ppe nihil i eo
baptiſma qđ ablueret: ſicut mors nihil
qđ puniret: iuenit. vt diabolꝰ v'itate iu
ſticie: nõ violẽtia ptãtꝭ opp̃ſſus ⁊ victꝰ.
qm̃ ipm ſine vllo pctĩ merito iniq̃ſſime
occiderat. p ipm iuſtiſſime amitteret q̃s
pctĩ merito detinebat. Vtrũq; igit ab il
lo. i. ⁊ baptiſma et mors certe diſpẽſatõ
nis cã: nõ miſerãda neceſſitate: ſʒ miſerã
te potiꝰ volũtate ſuſceptũ ẽ: vt vnꝰ pctm̃
tollerʒ mũdi: ſicẽ vnꝰ pctm̃ miſit i mũdũ:
h̃ eſt in vniuerſũ genꝰ hũanũ

Qꝫ chriſti gr̃a nõ ſolũ origiale pctm̃
ſʒ cũcta ſil'a bſtulit q̃ addita iuenit.
Capitulũ XLIX.

Iſi qꝛ ille vnuſ

n vnũ pctm̃ miſit i mõz. iſte v'o v/
nꝰ ñ ſolũ vnũ illđ ſʒ cũcta ſil' ab/
ſtulit q̃ addita iuenit. Vñ dic apl's. Nõ
ſicẽ p vnũ peccãtẽ: ita ẽ et donũ. Nã indi
ciũ q̃dẽ ex vno i ↄdẽnatõz: gr̃a aũt ex mul
tio đlictꝭ in iuſtificatõez. Qꝛ vtiq; illud
vnũ: qđ origialiter trahit etiã ſi ſolũ ſit:
obnoxios dãnatõi facit. gr̃a v'o ex mul/
tio delictꝭ iuſtificat hoiez: q̃ p̃ter illđ v/
nũ qđ cõiter cũ oibꝫ origialit traxit ſua
quoq; p̃pa multa ↄmiſit.

Omnẽ ex adam natũ i damnatõe de
tineri: ⁊ omnẽ in chriſto renatũ a dãnati
one liberari. Capitulũ L.

v **Erūtn̄ qd̄ pau**
lo poſt dic̄. ſicut ꝑ vni⁹ delictū
in oēs hoīes ad ꝯdemnatōez:
ita et ꝑ vni⁹ iuſticiā in oēs hoīes ad iu/
ſtificatōem vite: ſatis idicat ex adā nemi
nē natū niſi dānatōe detineri: ⁊ neminez
niſi ī chriſto renatū a dānatiōe liberari.

Qualit̄ miſteriū baptiſmi ī cruce chri
ſti apl's ꝯmēdauerit: in q̄ maiores ⁊ par
uuli ſaluant̄ Capitulū LI

o **E q̄ per vnū**
hoīez penā: ⁊ ꝑ vnū hoīez gr̄a
cū locutus fuiſſet ꝗ̄tū illi cplē
ſuo loco ſufficere indicauit: deinde ſacri
baptiſmi in cruce chriſti grāde miſteriū
ꝯmendauit eo mō vt intelligam⁹ nihil
aliud eē in chriſto baptiſmū niſi mortis
chriſti ſilitudinē. nihil autē aliō mortez
chriſti crucifixi niſi remiſſiōis pctī ſimi
litudinē: vt queadmodū in illo ƀa mors
facta eſt. ſic in nobis ƀa remiſſio pctōꝝ:
⁊ queadmodū in illo ƀa reſurrectio: ita
in nobis ƀa iuſtificatio. Ait enī. q̄d ḡ di/
cem⁹? Permanebim⁹ in pctō vt gr̄a abū/
det? Dixerat enī ſupi⁹. Ubi abundauit
pctm̄ ſupabūdauit gr̄a. Et iō q̄ſtionē ſi
bipſi ꝑpoſuit. vtrū ꝑpt abūdātiā gr̄e cō
ſeq̄ndā i pctō ſit ꝑmanendū. Sz r̄ndit.
Abſit. Atq; ſubiecit. Si mortui ſumus
pctō: quō viuem⁹ ī illo? Deinde vt oſte/
deret nos mortuos eſſe pctō: an ignorat;
inq̄t: qm̄ q̄cūq; baptiſati ſum⁹ ī chriſto
ieſu: ī morte ipi⁹ baptizati ſum⁹? Si er/
go hinc oſtēdimur mortui eē pctō. quia ī
morte chriſti baptizati ſum⁹: pfecto ⁊ p/
uuli q̄ baptizant̄ in chriſto: pctō moriūt̄:
q2 ī morte ipi⁹ baptizant̄: Nullo enī exce
pto dictū ē. Quicūq; baptizati ſumus
ī chriſto ieſu: ī morte ipi⁹ baptizati ſum⁹
Et iō dictū ē: vt pbaret̄ mortuos nos eē
pctō. Cui aūt pctō puuli renaſcēdo mo
riūt̄: niſi qd̄ naſcēdo traxerūt? Ac ꝑ h̄ etiā
ad ipos ptinet qd̄ ſeq̄t̄ dicēs. Cōſepulti
enī ſum⁹ illi ꝑ baptiſmū ī morte: vt quē
admodū ſurrexit chriſt⁹ a mortuis ꝑ glo
riā pr̄is: ita ⁊ nos ī nouitate vite ābule/
mus. Si enī ꝯplātati facti ſum⁹ ſilitu/
dini mortis ei⁹. ſil' ⁊ reſurrectōis erim⁹.
h̄ ſciētes: q2 vet⁹ hō nr̄ ſil' crucifix⁹ ē vt
euacuet̄ corp⁹ pctī. vt vltra n̄ ſuiam⁹ pec
cato. Qui enī mortu⁹ ē iuſtificat⁹ ē a pec
cato. Si aūt mortui ſum⁹ cū chriſto cre
dim⁹ q2 ſil' etiā viuem⁹ cū illo: ſciētes q2
chriſt⁹ reſurgēs a mortuis iā nō morit̄:
⁊ mors illi vltra nō dn̄abit̄. Q. enī mor
tu⁹ eſt pctō: mortu⁹ ē ſel'. qd̄ aūt viuit: vi
uit deo. Ita ⁊ vos exiſtimate voſmetip/
ſos mortuos q̄dē eē pctō. viuere aūt deo.
ī chriſto ieſu. Hinc enī pbare cepat n̄ eē
nob ꝑmanēdū i pctō: vt gr̄a abūdaret. ⁊
dixerat. Si mortui ſum⁹ pctō quō viue
m⁹ i eo? Atq; vt oſtēderet mortuos nos
eē pctō ſubiecit. An ignorat; qm̄ q̄cūq; ba/
ptiſati ſum⁹ ī chriſto ieſu: ī morte ipius
baptizati ſum⁹? Sic itaq; totū locū iſtū
clauſit vt cepit. Mortē q̄ppe xp̄i ſic iſi
nuauit: vt etiaz ipm mortuū diceret eſſe
pctō. Cui pctō: niſi carni: ī q̄ erat n̄ pec
catū ſz ſilitudo pctī. ⁊ iō nomie appellat
pctī. Baptiſat; itaq; ī morte chriſti ī q̄ n̄
ſolū maiores verūetiā puuli baptizāt̄ ait
Sic ⁊ vos. i. queadmodū chriſt⁹. Sic
et vos exiſtiate vos mortuos eē pctō: vi
uentes aūt deo ī chriſto ieſu.

Quid ſignificēt ea q̄ ī cruce chriſti: ſe
pultura: reſurrectōe ⁊ aſcēſiōe geſta ſūt.
Capitulū LII

q **Wicq̄d igit̄ ge**
ſtū ē ī cruce xp̄i: ī ſepultura: ī re/
ſurrectōe tcio die: ī aſcēſiōe ī ce
lū: ⁊ ī ſede ad dexterā pr̄is: ita geſtū ē vt
his reb; n̄ miſtice tm̄ dictꝭ ſz etiā geſtꝭ cō
figuraret̄ vita chriſtiana q̄ h̄ gerit̄. Nā ꝑ
pt ei⁹ crucē dictū ē. Qui aūt ieſu chriſti
ſunt carnē ſuā crucifixerūt cū vicijs ⁊ cō
cupiſcētijs. Propt̄ ſepulturā. Cōſepulti
eī ſum⁹ cū xp̄o ꝑ baptiſmū ī morte. Pro
pt̄ reſurrectōz. Ut q̄madmodū xp̄s r̄ſur
rexit a mortuis ꝑ gl'iaz pr̄is: ita ⁊ nos in
nouitate vite ambulem⁹. Propt̄ aſcēſio
nē ī celū. ſedēq; ad dexterā pr̄is. Si aūt
reſurrexiſtꝭ cū xp̄o: q̄ ſurſū ſūt q̄rite vbi
chriſt⁹ ē ad dexterā dei ſedēs. Que ſur/
ſū ſunt ſapite: nō q̄ ſup trā. Mortui enī
eſtꝭ: ⁊ vita vr̄a abſcōdita ē cū chriſto ī deo

Non ptinere ad hāc vitā q̄ chriſtus ad viuos ⁊ mortuos iudicādos de celo vēturus credit Capitulū LIII.

i Am vero qd de chriſto ꝯfitemur futurū qm̄ de celo vētur⁹ eſt: viuoſ iudicatur⁹ ⁊ mortuos: nō ptinet ad vitā nr̄am que hic gerit. Quia nec in reb⁹ geſtis ei⁹ eſt ſed i fine ſeculi gerēdis. Ad h̄ ptinet qd apl's ſecutuſ adiūxit. Cū chriſtus apparuerit vita vr̄a: tūc et vos apparebitis cū illo in gloria

Duob⁹ ſignificare modis q̄ viuos et mortuos iudicabit Cap. LIIII

d Uobus autē modis accipi pt q̄ viuos ⁊ mortuos iudicabit. Siue vt viuos intelligam⁹ quos hic nōdū mortuos: ſꝫ adhuc in iſta carne viuētes inuētur⁹ eſt ei⁹ aduentus. Mortuos aūt q̄ de corpe priuſq̄ veniat exire vel exituri ſūt. Siue viuos iuſtos: mortuoſ autē iniuſtoſ. quoniā iuſti quoq̄ iudicabūt: ⁊ iniuſti aūt iudicabunt. Aliqñ eni iudiciū dei ponitur in malo. Unde illud eſt. Qui aūt male egerunt: in reſurrectōnem iudicij. Aliqñ in bono ſm q̄ dictū eſt. Deus in noīe tuo ſaluū me fac: et in vtute tua iudica me. Per iudiciū q̄ppe dei fit ipa bonoꝝ maloꝝq̄ diſcretio: vt liberādi a malo ñ pdendi cū malis: boni ad dexterā ſegregent. Propter quod ille clamabat. Judica me de⁹. Et qd dixerat velut exponens: ⁊ diſcerne inquit cauſam meā d gēte nō ſancta.

Q nominato ſpūſancto tota trinitaſ cōplet cui ordinatiſſime ſancta eccl'ia ſb iuncta ſit tanq̄ deo templū ſuū Capitulū LV

e Um aūt de ieſu chriſto filio dei vnico dn̄o noſtro: quod ad breuitatē ꝯfeſſiōiſ ptinet dixerimus: adiūgemus ſic credere nos et in ſpiritū ſanctū: vt illa trinitaſ compleat q̄ deus eſt. Deīde ſancta ꝯmemorat eccleſia. Unde dat intelligi rationalem creaturā ad hier'lm liberā ptinentem. poſt ꝯmemoratōem creatoris. i. ſūme illius trinitatis fuiſſe ſubdendam. Quoniā q̄cq̄d de homie chriſto dictū ē ad vnitatē pſone vnigeniti ptinet. Rect⁹ itaq̄ ꝯfeſſiōis ordo poſcebat: vt trinitati ſubiūgeret eccl'ia: tanq̄ habitatori domus ſua: ⁊ deo templū ſuū: et ꝯditori ciuitas ſua. Que tota hic accipiēda eſt: nō ſolū ex pte q̄ pegrinat i terris a ſol' ortu vſq̄ ad occaſum laudās nomē dn̄i: ⁊ p⁹ captiuitatē vetuſtatis cantās canticum nouū. verūetiā ex illa q̄ i celis ſp ex quo condita eſt cohefit deo: nec vllū ſui caſuſ malū expta eſt. Hec in ſanctis angel' beata pſiſtit: et ſue parti pegrinanti ſic oportet opitulatur: q2 vtraq̄ vna erit cōſortio eternitatis. et nūc vna eſt vincl'o charitatis: que tota inſtituta ē ad colēdū vnū deū. Unde nec tota nec vlla pars ei⁹ vult ſe coli p deo: nec cuiq̄ eſſe de⁹ ptinenti ad tēplū dei: qd edificat ex dijs: q̄ſ facit nō fact⁹ de⁹. Ac p hoc ſpūſſctūs: ſi creatura nō creator eſſet: pfecto creatura rōnalis eſſet. Ipe eni eſſet ſūma creatura: ⁊ ideo i regula fidei nō poneret aū eccl'iam. q2 ⁊ ipe ad eccl'iaꝫ pertineret i illa ei⁹ pte que in celis ē. Nec haberet tēplū: ſed etiā ipe templū eſſet. Tēplū aūt habet de quo dicit apl's. Neſcitis q2 corpa vr̄a templū ſūt ſpūſſcti: q̄ in vobis ē: quē habetis a deo? De q̄b⁹ alio loco dicit. Neſcitis q2 corpa veſtra mēbra chriſti ſunt? Quō ergo de⁹ nō eſt q̄ tēplū habet: aut minor chriſto eſt cui⁹ mēbra tēplū habet? Neq̄ enim aliud templū ei⁹: ⁊ aliud templū dei ē: cū idē dicat apl'us. Neſcitis q2 tēplū dei eſtis. Qd vt pbaret: adiecit. Et ſpūs dei habitat in vobiſ De⁹ ergo habitat in tēplo ſuo. nō ſoluꝫ ſpūſſanct⁹: ſꝫ etiā pr̄ ⁊ fili⁹: q̄ etiā de corpe ſuo: p qd fact⁹ eſt caput eccl'ie: q̄ i hominib⁹. ē. vt ſit ipe i oīb⁹ pmatū tenēs: ait. Soluite tēplū hoc ⁊ i triduo ſuſcitabo illud. Tēplū ḡ dei: h̄ eſt toti⁹ ſūme trinitatiſ: ſctā ē eccl'ia. ſ. vniuerſa i celo ⁊ i t'ra.

Q in eccleſia primitiuoꝝ: que in cel' eſt: nullus ſit malus

Capitulū LVI

ſEd de illa que

in celiſ eſt affirmare q̄d poſſum⁹ niſi ꝙ null⁹ in ea mal⁹ eſt: nec q̄ſ q̄s deinceps de illa cecidit aut caſur⁹ eſt: ex q̄ de⁹ angel' peccātib⁹ nō pepercit: ſicut ſcribit ap̄ls petrus: ſ3 carcerib⁹ caliginis inferi retrudēs tradidit in iudicio puniendos reſeruari.

Quid ſentiendu3 ſit de differētijs angeloꝝ bonoꝝ: ⁊ vtrū ad eandē ſocietate3 ꝑtineant ſol et luna et cetera ſidera
Capitulū LVII.

q Womō aut ſe

habeat btiſſima illa ⁊ ſupna ſocietas. q̄ ibi ſint differētie pſonāꝝ: vt cū oēs tāq̄ generali noīe angeli nūcupent̄: ſicut in ep̄la ad hebreos legim⁹. cui eni angeloꝝ de⁹ dixit aliq̄n. ſede a dextris meis. Hoc q̄ppe mō ſignificauit oēs vniuerſaliter angelos dici. Sūt tn̄ illic archāgeli: ⁊ vtꝝ idē archāgeli nomīent̄ ꝟtutes: ⁊ ita dictū ſit. laudate eu3 oēs angeli ei⁹: laudate eū oēs ꝟtutes e⁹. ac ſi diceret̄. laudate eū oēs āgeli ei⁹: laudate eū oēs archāgeli. ⁊ q̄d int' ſe diſtent q̄ttuor illa vocabula: q̄b⁹ vniuerſā ipam celeſtē ſocietatē videt̄ ap̄ls eſſe ꝯplex⁹ dicēdo. ſiue ſedes: ſiue dn̄atōes: ſiue p̄ncipat⁹: ſiue p̄tātes: dicāt q̄ poſſūt. ſi tn̄ poſſūt ꝓbare qd̄ dicūt. ego me iſta ignorare cōfiteor. S3 nec illd̄ q̄dē certū habeo: vtꝝ ad eādē ſocietatē ꝑtineāt ſol ⁊ luna ⁊ cūcta ſidera: q̄uis nōnull' lucida corpa eē: nō cū ſenſu vl' intelligētia videant̄.

Queſtio difficillima vtrū vl' q̄lia corpa angeli habeāt. Cap. LVIII.

i Temq3 angeli

q̄s explicet cū q̄lib⁹ corpib⁹ apparuerint hoib⁹: vt nō ſolū cernerent̄: verūetiā tāgerent̄. ⁊ rurſus nō ſolida corpulētia: ſ3 ſpiritali potētia q̄ſda3 viſiōes nō ocul' corpis ſed ſpiritalibus vl' mentib⁹ ingerāt: vl' dicāt aliq̄d nō ad aurē forinſec⁹: ſ3 int⁹ ī aīo hoīs: etiā ibi dē ipi ꝯſtituti. ſicut ſcp̄tū eſt in ꝓphetaꝝ libro. Et dixit mihi angel⁹: q̄ loq̄batur ī me. nō eni ait. q̄ loq̄batur ad me: ſ3 ī me. Uel appareāt ⁊ ī ſomnis: ⁊ colloq̄nt̄ more ſomnioꝝ. Habem⁹ q̄ppe ī euāgelio. Ecce angel⁹ dn̄i apparuit illi ī ſōnis dicēs. His eni modis velut īdicāt ſe angeli ꝯtrectabilia corpa nō hr̄e. faciūtq̄ difficillimā q̄ſtionē: quō p̄res eis pedes lauerit. quō iacob cū angelo tā ſolida ꝯtrectatōe luctat⁹ ſit. Cū iſta q̄rūt̄: et ea ſicut p̄t q̄ſq̄ cōiectat: nō inutilit̄ exercent̄ igenia: ſi adhibeat̄ diſceptatio moderata: et abſit error opinātiū ſe ſcire qd̄ neſciunt. Quid eni op⁹ eſt vt hec atq̄ hmōi affirment̄ vl' negent̄ vl' diffiniant̄ cū diſcrimine: q̄n ſine crimine neſciūt̄?

Q, maxime ꝑ dei grāz dignoſcēdu3 ſit: cū ſe ſathanas trāſſigurat in angelu3 lucis
Capitulū LIX.

m Agiſ opus eſt

diiudicare atq̄ dignoſcere: cu3 ſe ſathanas tranſſigurat velut āgelū luciſ: ne fallēdo ad aliq̄ pniciosa ſeducat. Nam q̄n ſenſus corpis fallit: mētē ꝟo nō mouet a vera rectaq̄ ſentētia: q̄ quiſq̄ vitā fidelē gerit: nullū eſt in religione piculū. Uel cū ſe bonū fingēs ea facit ſiue dicit que bonis angel' congruūt: etiam ſi credat̄ bon⁹. nō eſt error chriſtiane fidei piculoſus aut morbid⁹. Cū ꝟo per hec aliena ad ſua incipit ducere: tūc eu3 dignoſcere nec ire poſt eū: magna ⁊ neceſſaria vigilantia eſt. Sed quō vnuſq̄ſq̄ hoīm idone⁹ eſt oēs mortiferos ei⁹ dolos euadere: niſi regat at3 tueat̄ de⁹? Et ipā hui⁹ rei difficultas ad h̄ eſt vtiliſ ne ſit ſpes ſibi quiſq̄ aut hō alter alteri: ſed de⁹ ſuis oīb⁹. Id eni nobis poti⁹ expedire prorſus piorū ambigit nemo.

Quādo habebim⁹ plenā noticiā celeſtis eccl'ie. vel q̄liter mors chriſti etia3 ꝑ angelis fieri dicat̄
Cap. LX.

b Ec ergo que in

ſanctis angelis et virtutib⁹ dei ē eccleſia: tūc nobis ſicuti eſt innoteſcet: cū ei cōiuncti fuerim⁹ in finē: ad ſimul habendā btitudinē ſempitnā. Iſta ꝟo que ab illa ꝑegrināt̄ in terris eo nob

notior eſt: q in illa ſum⁹: et q bominuz eſt qđ et nos ſumus. Hec ſanguine mediatoris nullū habentis peccatū: ab oī ē redēpta peccato: eiuſq vox eſt. Si deuſ p nobis quis cōtra nos? Qui filio ſuo p prio nō pepcit: ſed p nobis omnib tradidit illū. Non enī p angel' mortuus eſt chriſt⁹. Sz ideo etiā p angel' fit quicqd hominū p eius mortē redimit̃ et liberat̃ a malis: quoniā cū eis quodāmodo redit in gratiā poſt inimicicias q̄ſ int̃ homines et ſctōs angelos peccata fecerūt: ꝛ ex ipa hominū redemptōe ruine illiuſ angelice detrimenta reparant̃.

Q sancti angeli docti a deo noverīt numerū qui ex hominib aſcenſurus eſt ad beatitudinē Capitulū LXI

E vtiqz nouerunt ſancti angeli docti a deo: cui⁹ vitatiſ eterna ꝯtemplatōe: beati ſunt. q̄nti numeri ſupplementū de genere hūano integritas illius ciuitatis expectet. Propter qđ ait aplus: inſtaurari omnia in chriſto que in cel' ſunt: ꝛ q̄ in terris. In ipo quippe inſtaurant̃ que in celis ſunt: cum id qđ inde in angelis lapſum eſt: ex homib reddit̃. Inſtaurātur aūt que in terris ſunt: cū ipi hoīes q̄ p̄deſtinati ſunt ad eternā vitā a corruptionis vetuſtate renouant̃. Ac ſic p illđ ſingulare ſacrificiū in q̄ mediator eſt īmolatus: quod vnū multe in lege victime figurabāt: pacificāt̃ celeſtia cū terreſtrib: ꝛ terreſtria cū celeſtib. Qm̄ ſic idē aplus dicit. In ipo cōplacuit omnē plenitudinē diuītatis inhabitare. ꝛ p eum recōciliari oīa in ipm: pacificans p ſanguinem crucis eius: ſiue que in celis ſunt ſiue q̄ in terris.

Quō accipiat̃ pax dei q̄ dicit̃ p̄cellere omnē ītellectū: ꝛ q̄lē pacē habebim⁹ cuz angelis. Capitulū LXII.

P Ax iſta precellit: ſicut ſcriptū eſt: omnē ītellectuz: neq ſciri a nobis niſi cū ad eā venerim⁹ pōt. Quō enī pacificātur celeſtia niſi ī nobis: id ē ꝯcordādo nobiſcū? Nam ibi ſp eſt pax: ꝛ inter ſe vniuerſis intellectualib creaturis. ꝛ cū ſuo creatore. Que pax p̄cellit vt dictū ē: oēm intellectū: ſed vtiq noſtꝝ: nō coꝝ q̄ ſemp vident faciē pr̄is. Nos aūt q̄ntuſcūq ſit in nobis intellect⁹ human⁹: ex pte ſcimus et videm⁹: nūc p ſpeculū ī enigmate. Cum v̄o eq̄les angel' dei fuerim⁹: tūc queadmodū et ipi videbim⁹ facie ad faciē: tantāq pacē habebim⁹ erga eos: q̄n tam ꝛ ipi erga nos. quia tantū eos dilecturi ſum⁹ quātū ab eis diligimur. Ita q pax eoꝝ nota nobis erit. q ꝛ nr̄a taliſ ac tāta erit. nec p̄cellet tunc intellectū noſtrū. Dei vero pax que illic eſt erga eos: ꝛ noſtꝝ et illoꝝ intellectū ſine dubitatōne p̄cellet. De ipo q̄ppe beata ē ratōnaliſ creatura quecūq beata eſt. nō ipe de illa Unde ſm h̄ meli⁹ accipit̃ qđ ſcriptū ē: pax dei que p̄cellit omnē ītellectū. vt ī eo q dixit omnē: nec ipe intellect⁹ ſctōꝝ angeloꝝ eſſe poſſit exempt⁹: ſꝫ dei ſolí⁹. Nec enī et ipi⁹ intellectū pax ei⁹ excellit

Quō etiā nūc nobiſcū āgeli ꝯcordāt. ꝛ q remiſſio peccatoꝝ etiā baptizatſ pfectis eſt neceſſaria. Cap. LXIII.

C Oncordāt autem angeli nobiſcū etiaz nunc cuz remittunt̃ noſtra peccata. Ideo poſt cōmemoratōez ſancte ecclie in ordine cōfeſſionis ponit̃ remiſſio peccatorū. Per hanc enī ſtat eccl'ia que ī terris eſt. p hanc nō perit qđ perierat: ꝛ inuentū eſt. Excepto quippe baptiſmatis munere: quod ꝯtra origiale peccatū donatū eſt: vt quod generatōe attractuz eſt regeneratōe detrahat̃: et tamē actiua q̄q peccata quecunq corde: ore: ope cōmiſſa inuenerit tollit Hac ergo excepta magna indulgētia: vnde incipit hoīs renouatio: in q̄ ſoluit̃ omnis reat⁹ et ingenerat⁹ et addit⁹: ipa etiā vita cetera iā ratione vtētis etatis quātalibet p̄polleat fecūditate iuſticie ſine remiſſione peccatorū nō āgit̃. Quoniā filij dei q̄diu mortaliter viuūt: cū morte cōfligunt. Et q̄uis de illis ſit veraciter dictū: quoq̄t ſpiritu dei agunt̃: hi filij ſunt dei. ſic tamen

ſpiritu dei excitãtur: ⁊ tanꝙ filij dei ꝑfi/
ciũt ad deũ: vt etiã ſpiritu ſuo maxīe ag/
grauante corruptibili corpe: tanꝙ filij ho
minũ ī ꝗbuſdã motib⁹ hũanis deficiãt
ad ſeipos: ⁊ īō peccent. Intereſt ꝗ dē ꝗn
tũ ſatis dicit̃. Neqȝ enim quia petm̄ eſt
omne crimen. ideo crimen eſt etiã omne
peccatũ. Itaqȝ ſanctoꝝ hominũ vitã ꝗ̃
diu in hac morte viuit̃ inueniri poſſe di
cim⁹ ſine crimine. peccatũ autē ſi dixeri
mus q: nō habemus: vt ait ſctūs aplꝰs:
noſipos ſeducim⁹: et vitas in nob̄ nō ē

Q, intra eccl'iam catholicã ꝗ̃libȝ cri
minoſis nō denegēt penitētie loc⁹: et qli
ter debeat agi ipa penitentia.

Capitulū LXIIII.

Sed neqȝ de ip
ſis criminib⁹ ꝗ̃libet magnis re
mittēdis in ſancta eccl'ia: dei ē
ſperãda eſt miſericordia: agentib⁹ penitē
tiã ſm modũ ſui cuiuſqȝ peccati. In acti
one aũt penitētie vbi tale crimē cōmiſſũ
eſt: vt is ꝗ cōmiſit a chriſti etiã corpe ſe
paret̃: non tã cōſiderãda eſt mēſura tpis
ꝗ̃ doloris. Cor enī cōtritũ et humilia/
tũ de⁹ ñ ſpernit. Uerũ q: plerūqȝ dolor
alterius cordis occult⁹ eſt alteri. neqȝ in
alioꝝ noticiã ꝑ verba vl' queſcūqȝ alia ſi
gna ꝓcedit: cū ſit corã illo cui dicit̃. gemi
tus meus a te nō eſt abſcōditus. recte cō
ſtituunt̃ ab his ꝗ eccleſijs p̄ſunt tpa peni
tentie: vt fiat etiã ſatis eccl'ie in ꝗ remit/
tunt̃ ipa peccata. Extra eã ꝗppe non re
mittunt̃. Ipa nãqȝ ꝓprie ſpiritũ ſanctū
pignus accepit: ſine quo nō remittũt̃ vl
la peccata: ita vt quib⁹ dimittunt̃ conſe
ꝗntur vitã eternã.

Q, remiſſio peccatoꝝ ad futuꝝ iudi
ciū ꝑtineat: cū in hac vita etiã paruuli
baptizati diuerſo mō crucient̃: ꝗ̃ ſũdã ve
ro pene in poſterũ reſeruent̃

Capitulū LXV.

Magis enī pro
pter futurũ iudiciū fit remiſ
ſio peccatorū. In hac autē
vita vſqȝ adeo valet: qȝ ſcriptū eſt: gra/
ue iugū ſup filios adã a die exitus d' vē/
tre mřis eoꝝ: vſqȝ in diē ſepulture ī mã
trē omniũ: vt etiã puulos videam⁹ poſt
lauacrũ regeneratōis diuerſoꝝ maloꝝ
afflictōe cruciari: vt intelligam⁹ totū qȝ
ſalutarib⁹ agit̃ ſacramētis: magis ad ſpē
futurorū bonoꝝ ꝗ̃ ad retentōem vl' ade
ptōem p̄ſentiū ptinere. Multa etiã ma/
la h̄ videnẗ ignoſci et nullis ſupplicijs vi
dicari: ſed eoꝝ pene reſeruant̃ in poſteꝝ.
Neqȝ enī fruſtra ille ꝓprie dicit̃ dies iu
dicij q̄n venturꝰ ē iudex viuoꝝ atqȝ mor/
tuoꝝ. Sicut econtrario vindicant̃ h̄ ali
qua: et tamē ſi remittant̃ ꝑfecto in futu/
ro ſeculo nō nocebūt. Propterea de qui
buſdã tpalib⁹ penis: que in hac vita pec
cantib⁹ irrogant̃ eis: quoꝝ peccata delē
tur ne reſeruent̃ in finē: ait aplꝰs. Si enī
noſmetipos iudicarem⁹: a dño nō iudi/
caremur. Cū iudicamur autē a dño cor
ripimur: ne cū h̄ mūdo dãnemur.

De his qui intra eccl'iam catholicã
ſceleratiſſime viuūt: ⁊ nullo mō peniten/
tiã agūt. ac ſibi ſaluatōꝝ ꝑ ignē ꝓmittūt.

Capitulū LXVI.

Creduntur au
tē a quibuſdã etiã hi ꝗ nomē
chriſti nō relinquūt: ⁊ ei⁹ laua
cro in eccl'ia baptizant̃: nec ab ea vllo ſci
ſmate vl' hereſi p̄cidunt̃: ī quãtiſlibȝ ſce
lerib⁹ viuãt: que nec diluãt penitēdo nec
elemoſynis redimãt: ſed ī eis vſqȝ ad hu
ius vite vltimū diē ꝑtinaciſſime perſeue
rent: ſalui futuri ꝑ ignē: licȝ ꝓ magnitu
dine facinoꝝ flagitioꝝqȝ diuturno: nō
tñ eterno igne puniri. Sȝ ꝗ hoc credūt:
⁊ tamē catholici ſunt: humana quadã
beniuolētia mihi falli vident̃. Nã ſcrip
tura diuĩa aliud ꝯſulta reſpōdet. Librū
autē de hac queſtiōe ſcripſi: cui⁹ titulus
eſt de fide et opibus. Ubi ſm ſcripturas
ſanctas quantū deo adiuuãte: potui de
monſtraui eam fidē ſaluos facere. quam
ſatis euidenter expſſit paulus aplꝰs di
cens. In chriſto enī ieſu neqȝ circūciſio
quicꝙ̃ valet neqȝ p̄puciū: ſed fides ꝗ per
dilectionē operat̃. Si autē male et nō be
ne operatur: ꝓculdubio ſm aplm̄ iaco/
bum mortua eſt in ſemetipa. Qui rurſus

ait. Si fidē dicat ſe quiſq̄ʒ habere: oper
ra aūt nō habeat: nūquid poterit fides
ſaluare eū? Porro aūt ſi hō ſcelerat⁹ p/
pter fidem ſolā p ignē ſaluabit: et ſic ē ac
cipiendū qḋ ait btūs paul⁹ apl'us. Ipe
autē ſaluus erit. ſic tm̄ q̄ſi p ignem. poter
rit ergo ſaluari ſine opib⁹ fides: ⁊ falſuʒ
erit quod dixit ei⁹ coapoſtol⁹ iacob⁹. fal
ſum erit et illud quod idē ipe paul⁹ dixit
Nolite iuq̄t errare: neq̄ʒ fornicatores ne
q̄ʒ idol' ſeruiētes: neq̄ʒ adulteri: neq̄ʒ mol
les. neq̄ʒ maſculorū ꝯcubitores. neq̄ʒ fu
res: neq̄ʒ auari. neq̄ʒ maledici: neq̄ʒ ebrio
ſi: neq̄ʒ rapaces regnū dei poſſidebunt.
Si eni etiā in iſtis pſeuerātes crimib⁹:
tamē ꝑpter fidē chriſti ſalui erūt: quō in
regno dei nō erunt?

Quid ſentiēdum ſit de his q̄ ſup fun
damentū edificant. ⁊ q̄ ſint hi q̄ p ignem
ſaluant: vl' qualis ſit iſte ignis.

Capitulū LXVII.

ſ Ed qꝛ hec apo
ſtolica maniſeſtiſſima ⁊ aptiſſi/
ma teſtimonia falſa eſſe nō poſ
ſunt: illud quod obſcure dictum ē de hiſ
q̄ ſupedificant ſupra fundamētū: qḋ eſt
chriſtus. nō aurū: nō argētū: nō lapides
p̄cioſos: ſed ligna: fenū: ſtipulā. de his eī
dictū eſt q̄ p ignē ſalui erunt. q̄m funda
mēti merito nō pibunt. ſic intelligenduʒ
eſt vt his manifeſtis nō inueniat̄ eſſe con
trariū. Ligna q̄ppe et fenū et ſtipula nō
abſurde accipi poſſunt rerū ſeculariuʒ:
q̄uis licite cōceſſaꝝ tales cupiditates:
vt amitti ſine dolore nō poſſint animi.
Cū aūt iſte dolor vrit: ſi chriſt⁹ in corde
fundamenti locū habʒ. i. vt ei nihil ante/
ponat̄: et malit homo qui tali dolore vri
tur reb⁹ q̄ſi ita diligit mag' carere q̄ʒ chri
ſto: p ignē fit ſaluus. Si autē res hmōi
tempales ac ſeculares tpe tēptatōis ma
luerit tenere q̄ʒ chriſtū: eū in fundamēto
nō habuit. quia hec priore loco habūit:
cū in edificio pri⁹ nō ſit aliquid fundamē
to. Ignis eī de quo locut⁹ eſt eo loco a/
poſtol⁹ paul⁹ tal' debet intelligi: vt am/
bo p eum trāſeant: id ē et qui edificat ſu
pra hoc fundamētū aurū: argentū: lapi/
des p̄cioſos: et q̄ edificat ligna fenum ſti
pulā. Cū eni hoc dixiſſet: adiūxit. Vni
uſcuiuſq̄ʒ opus q̄le ſit: ignis pbabit. Si
cuius opus pmāſerit: qḋ ſupedificauit
mercedē accipiet. Si cui⁹ opus aūt exu
ſtū fuerit: damnū patiet̄: ipe aūt ſalu⁹ er
rit. ſic tamē q̄ſi p ignē. Nō ergo vni⁹ eo/
rū: ſed vtriuſq̄ʒ op⁹ ignis pbabit. Eſt q̄
dem ignis tēptatio tribulatōis: de q̄ ap/
te alio loco ſcriptū eſt. Vaſa figuli pbat
fornax: et homies iuſtos tēptatio tribu
latōis. Iſte ignis in hac interim vita fa
cit qḋ apl'us dixit. Si accidat duob⁹ fi
delib⁹: vni ſcʒ cogitanti q̄ dei ſunt: quō
placeat deo. hoc eſt edificāti ſup chriſtū
fundamentū: aurū: argentū: lapides p̄ci
oſos. alteri aūt cogitāti ea q̄ mūdi ſunt:
quō placeat vxori: id ē edificanti ſup idē
fundamentū ligna fenū ſtipulā. Illi⁹ enī
opus nō exurit̄: quia nō ea dilexit: quo/
rū amiſſiōe cruciet̄. Exurit̄ autē op⁹ hu
ius: quoniā ſine dolore nō peunt que cū
amore poſſeſſa ſunt. Sed q̄m alterutra
cōditione ꝑpoſita eis poti⁹ carere malit
q̄ʒ chriſto: nec timore amittēdi talia deſe
rit chriſtū. q̄uis doleat dū amittit: ſalu⁹
eſt q̄dem: ſic tamē q̄ſi p igneʒ. Quia vrit
eum rerū dolor quas dilexerat amiſſaꝝ.
ſed nō ſubuertit neq̄ʒ ꝯſumit fundamēti
ſtabilitate atq̄ʒ incorruptōe munitū.

Poſſe etiā fieri poſt hanc vitā ignem
purgatoriū p quem ſaluāt̄: q̄ hic taliter
vixerūt: vel penitentiā ꝯgruā egerūt.

Capitulū LXVIII.

t Ale aliq̄d etiaʒ
poſt hāc vitā fieri incredibile nō
eſt. ⁊ vtrū ita ſit q̄ri pōt. Et aut
inueniri aut latere nōnullos fideles per
ignē quendā purgatoriū. q̄nto mag' mi
nuſue bona peuntia dilexerūt: tanto tar
dius citiuſq̄ʒ ſaluari. nō tamē tales de q̄
bus dictū eſt q̄ regnū dī nō poſſidebūt:
niſi conueniēter penitētib⁹ eadem crimi
na remittant̄. Cōueniēter aūt dixi vt ſte
riles in elemoſynis nō ſint: quib⁹ tantuʒ
tribuit ſcriptura diuina: vt eaꝝ tantūmo
do fructū ſe imputaturū p̄nunciet domi
n⁹ dextris: et earū tantūmodo ſterilitatē

ſiniſtris: qñ his dicetur⁹ ē. Venite bñdicti patris mei pcipite regnũ dei. Iſtis autẽ Ite in ignem eternũ.

Cauendũ eſſe ne putem⁹ infanda cri/mia elemoſynis poſſe redimi: niſi ab eis abſtinendo. Capitulũ LXIX.

ſ Ane cauendũ eſt ne quiſq̃ exiſtimet infanda illa crimĩa: q̃lia q̃ agũt regnũ dei nõ poſſidebũt: q̃tidie ꝑpetrãda: ⁊ elemoſynis q̃tidie redimẽda. In meli⁹ q̃p/pe eſt vita mutãda: ⁊ ꝑ elemoſynas d̃ peccatis p̃teritis eſt ꝓpiciand⁹ de⁹: nõ ad h̃ emẽdus q̃dãmodo: vt ea ſp licẽat impune ꝯmittere. Nemini enĩ dedit laxamẽtũ peccãdi: q̃uis miſerãdo deleat iã facta peccata: ſi nõ ſatiſſactio ꝯgrua negligat.

Q ꝑ oratõem dominicã nõ tm̃ q̃tidiana pctã: ſʒ etiã p̃terita crimia deleant Capitulũ LXX.

d E quotidianis autẽ breuib⁹ leuibuſq̃ peccatis ſine q̃bus hec vita nõ ducit: q̃tidiana orõ fideliũ ſatiſfacit. Eoꝝ eſt ei dicere. Pater noſter q̃ es i celis. Qui iaꝫ patri tali regenerati ſũt ex aq̃ et ſpũſctõ Delet oĩno hec oratio minima ⁊ q̃tidi/ana peccata. Delet ⁊ illa a q̃b⁹ vita fidelium ſcelerate etiã geſta: ſʒ penitẽdo i melius mutata diſcedit: ſi queadmodũ veraciter dicit. dimitte nobis debita nr̃a: qm̃ nõ deſunt q̃ dimittãt: ita veraciter dicat. ſicut et nos dimittim⁹ d̃bitorib⁹ noſtris. id ē fiat q̃d dicit. q: et ipa elemoſyna eſt veniã petẽti homini ignoſcere

De multis elemoſynaꝝ generib⁹ Capitulũ LXXI

a E per hoc ad oĩa quę vtili miſericordia fiunt valet q̃d dñs ait. Date elemoſynã: ⁊ ecce oĩa mũda ſunt vob. Non ſolũ autẽ qui dat eſurienti cibũ: ſitiẽti potũ: nudo veſtimẽtũ: ꝑegrinãti hoſpitiũ: fugiẽti latibulũ: egro vel incluſo viſita/tionẽ: captiuo redemptionẽ. debili ſub/uectionẽ: ceco deductõnẽ: triſti cõſolati/onẽ. nõ ſano medelã. erranti viã. delibe/rãti conſiliũ: et q̃d cuiq̃ neceſſariũ eſt indigenti. verũetiã et qui dat veniã peccãti: elemoſynã dat: et q̃ emẽdat verbere in quẽ poteſtas dat: vel coercet aliq̃ diſciplina. et tñ peccatũ ei⁹ quo ab illo leſus eſt aut offenſus: dimittit ex corde vl o/rat vt ei dimittat: nõ ſolũ in eo q̃d dimittit atq̃ orat: verũ etiã in eo q̃ corripit: ⁊ aliq̃ emẽdatoria pena plectit elemoſynaꝫ dat: q: miſericordiã p̃ſtat. Multa enĩ bo/na p̃ſtant inuitis: qñ eorũ conſulit vtili/tati nõ volũtati. q: ipi ſibi inueniunt ee inimici. amici vero illorũ poti⁹ illi q̃s inimicos putãt. ⁊ reddũt errãdo mala pro bonis: cũ reddere mala chriſtian⁹ nõ debeat nec ꝑ malis. Multa itaq̃ ſunt genera elemoſynarũ: q̃ cũ facim⁹ adiuuamur vt dimittant nobis noſtra peccata

Qualis ſit elemoſyna ꝑfectorũ Capitulũ LXXII

ſ Ed ea nihil eſt maius: qua ex corde dimittim⁹ quod i nos q̃ſq̃ peccauit. Minus enĩ magnũ ē erga eũ eſſe beniuoluꝫ ſiue etiã beneficũ q̃ tibi nihil mali fecerit Illud multo grãdius et magnificẽtiſſi/me bonitatis eſt. vt tuũ quoq̃ inimicuꝫ diligas: ⁊ ei q̃ tibi malũ vult: ⁊ ſi pt facit: tu bonũ ſemꝑ velis: faciaſq̃ cuꝫ poſſis. audiẽs dicentẽ ieſum. Diligite inimicos veſtros: bñfacite eis q̃ vos oderũt: ⁊ orate ꝑ eis q̃ vos ꝑſequunt. Sed qm̃ ꝑfe/ctorũ ſunt iſta filiorũ dei q̃ q̃dẽ ſe debet omnis fidel extẽdere: et hũanũ animuꝫ ad hũc affectũ orãdo deũ ſecũq̃ agendo luctãdoq̃ ꝑducere. tamẽ quia h̃ tam magnũ bonũ tãte multitudĩs nõ eſt: q̃ntam credimus exaudiri cũ i orõe dicit. dimitte nobis debita nr̃a: ſicut ⁊ nos dimittimus debitorib⁹ noſtris: ꝓculdubio v̄ba ſponſiõis hui⁹ implent: ſi hõ q̃ nõdum ita ꝑfecit: vt iã diligat inimicũ: tñ qñ rogat ab hoĩe q̃ peccauit i eũ vt ei dimittat dimittit ex corde. q: etiã ſibi rogãti vult vtiq̃ dimitti cũ orat ⁊ dicit. ſic ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̃is. id ē ſic dimitte

nobis debita nr̃a rogãtibꝰ nob: ſic ⁊ nos
dimittimꝰ rogãtibꝰ debitoribꝰ nr̃is.

Nõ eſſe deputãdũ inimicũ ꝗ pecca/
to ſuo mouet̃ vt roget. ⁊ nulla tenꝰ a deo
peccata dimitti eis: ꝗ petẽtibꝰ nõ dimit/
tũt ex corde Capitulũ LXXIII.

t Am vero qui
eũ in quẽ peccauit homiez ro
gat: ſi pctõ ſuo mouet̃ vt ro/
get: nõ ẽ adhuc deputãdꝰ inimicꝰ: vt eũ
diligere ſit difficile: ſicͭ difficile erat qñ i/
ĩmicicias exercebat. Quiſq̃s aũt rogãti
et pctĩ ſui penitẽti nõ ex corde dimittit:
nullo mõ exiſtimet a dño ſua pctã dimit
ti: qñ mẽtiri veritas nõ pt. Quẽ vo euan
gelij lateat auditorẽ ſiue lectorẽ: q̃s dixe
rit. ego ſum veritas? Qui cũ docuiſſz orõ/
nẽ hãc: ĩ ea poſitã ſentẽtiã vehemẽter cõ
mẽdauit dicẽs. Si eni dimiſerit̃ hoĩbꝰ
pctã eoꝝ: dimittet vobiſ pr̃ veſter celeſtĩ
delicta vr̃a. Si aũt nõ dimiſerit̃ hoĩbꝰ
nec pr̃ vr̃ dimittet vob̃ pctã vr̃a. Ad taz
magnũ tonitruũ ꝗ nõ expgiſcit̃: nõ dor
mit ſz mortuꝰ ẽ. ⁊ tñ potẽs eſt ille etiam
mortuos ſuſcitare.

De his ꝗ ſcelerate viuũt ⁊ teſtimonia
dei abutunt̃: ꝗ ait. Date elemoſynã ⁊ ec
ce omnia mũda ſunt vobis.
Capitulũ LXXIIII.

ſ Ane qui ſcele
ratiſſime viuũt. nec curãt talẽ
vitã moreſq̃ʒ corrigere: ⁊ int̃ ip
ſa facinora et flagicia ſua elemoſynas fre
q̃ntare nõ ceſſant: fruſtra ſibi ideo blãdi
unt̃ qm̃ dñs ait. Date elemoſynã et ecce
oĩa mũda ſunt vobis. Hoc eĩ q̃ʒ late pa
teat nõ intelligũt. Sz vt intelligãt attẽ
dant q̃bꝰ dixerit. Nẽpe in euãgelio ſcri/
ptũ ẽ. Cũ loq̃ret̃ rogauit illũ q̃dã phari
ſeus vt prãderet apd̃ ſe: ⁊ ĩgreſſus recu/
buit. Phariſeꝰ aũt cepit intra ſe reputãſ
dicere. Quare nõ baptizatꝰ ẽ ante pran/
diũ? Et ait dñs ad illũ. Nũc vos phari/
ſei qd̃ deforis eſt calic̃ et catini mũdat̃.
qd̃ autẽ intꝰ eſt veſtrũ: plenũ eſt rapina ⁊
ĩniq̃tate. Stulti: nõne ꝗ fecit id qd̃ foriſ
eſt: etiã id qd̃ intꝰ eſt fecit? Verũtñ qd̃ ſu
peſt date elemoſynã: ⁊ ecce oĩa mũda ſũt
vobis. Ita nec hoc intellecturi ſumꝰ: vt
phariſeis nõ habẽtibꝰ fidẽ chriſti: etiã ſi
nõ in eũ crediderit: nec renati fuerint ex
aqua et ſpũſancto mũda ſint oĩa tm̃ ſi e/
lemoſynaſ dederint: ſicut iſti eas dandaſ
putãt: cũ ſint ĩmmũdi oẽs quos nõ mũ/
dat fides chriſti. de q̃ ſcriptũ eſt. mũdãs
fide corda eoꝝ. ⁊ dicat aplˢ. Immũdis
aũt et infidelibꝰ nihil eſt mundũ: ſz pollu
ta ſunt eoꝝ et mens ⁊ ꝯſcia. Quõ g̃ pha
riſeis oĩa mũda eſſent: ſi elemoſynas dã/
rẽt ⁊ fideles ñ eſſent? Aut quõ fideles eſ
ſent: ſi in chriſtũ credere: atq̃ʒ in eiꝰ rena/
ſci gr̃a noluiſſent? Et tñ verũ eſt qd̃ audi
erant. Date elemoſynã: ⁊ ecce oĩa mũda
ſunt vobis

Qꝫ a ſeipõ debeat incipe: ꝗ vult elẽo/
ſynã ordĩare facere: ſicͭ phariſeos dñs in
crepãdo admonet Cap̃. LXXV.

q Ui autẽ vult
elemoſynã ordĩate dare: a ſeipõ
debz incipe: ⁊ eã ſibi pmũ dare.
Eſt enĩ elemoſyna opꝰ miĩcordie. veriſ
ſimeq̃ʒ dictũ eſt. Miſerere aĩe tue placẽſ
deo. Proptͤ hoc renaſcimur vt dõ place
amus. cui merito diſplicz: qd̃ naſcẽdo ꝯ
traximus. Hec eſt pma elemoſyna quã no
bis dedimꝰ. quoniã noſipõs miſeros p
miſerãtis dei miſericordiã req̃ſiuimꝰ: iu
ſtũ iudiciũ eiꝰ ꝯfitẽtes: ꝗ miſeri effecti ſu
muſ. de q̃ dicit aplˢ. iudiciũ q̃dẽ ex vno
in condemnatõez. ⁊ magne charitati eiꝰ
gr̃as agẽtes. de q̃ idẽ ipe dicit gr̃e pdica
tor. Cõmendat aũt ſuã dilectiõez deꝰ in
nobis: quoniã cũ adhuc pctõres eſſemꝰ
chriſtꝰ p nobis mortuꝰ eſt: vt ⁊ nos ve/
raciter dẽ noſtra miſeria iudicãtes: ⁊ dĩ cha
ritatẽ quã donauit ipe diligẽtes: pie re/
cteq̃ʒ viuamꝰ. Qd̃ iudiciũ et charitatez
dei cũ phariſei pterirẽt: decimabãt tñ p/
ter elemoſynas q̃s faciebãt etiã q̃cunq̃ʒ
minutiſſima fructuũ ſuoꝝ: ⁊ ideo nõ da
bant elemoſynã a ſeipſis incipiẽtes. ſecũ
q̃ʒ pꝰ miſericordiã faciẽtes: ſicut iſti eas
dãdas putãt. Propter quẽ dilectõis or
dinẽ dictũ ẽ. Diliges pximũ tuũ ſicut te
ipm. Cũ g̃ increpaſſet eos q̃ forinſecꝰ ſe

lauabant:int⁹ aũt rapina ⁊ iniq̃tate ple/
ni eſſent:admonẽs quandã elemoſynam
quã ſibi hõ deb₃ primit⁹ dare: ⁊ interio
ra mũdare:verũm inq̃t qđ ſupeſt date e/
lemoſynã:⁊ ecce oĩa mũda ſunt vobiſ.
Deinde vt oñderet q̃d admonuiſſ₃:⁊ q̃d
ipi facere ñ curarẽt .ne illũ putarẽt eleo
ſynas eoꝝ ignorare:ſed ve vobis inq̃t
phariſeis. Tanq̃ʒ diceret. Ego quidem
ꝯmonui vos ad elemoſynã dandã p q̃m
vobis oĩa munda ſint: ſed ve vobis q̃ de
cimatis mentã et rutã et omne ol⁹. has
eñi noui elemoſynas veſtras:ne de illis
me vos nũc admonuiſſe arbitremi: ⁊ p/
teritis iudiciũ et charitatẽ dei:q̃ elemo/
ſyna poſſetis ab oĩni inq̃namẽto interio
ri mũdari:et vobis mũda eſſent ⁊ corpa
que lauatis. hoc eſt ei oĩa et iteriora ſe₃
⁊ exteriora:ſicͭ alibi legit. Mũdate que i
tus ſunt:et que foris ſunt munda erunt.
Sed ne iſtas elemoſynas que fiũt d fru
etib⁹ terre:reſpuiſſe videret. hec inq̃t op
tuit facere:id ẽ iudiciũ et charitatẽ dei:et
illa nõ omittere. id eſt elemoſynas fructu
um terrenoꝝ.

Q, multũ ſe ſeducũt:q̃ p largiſſimas
elemoſynas indulgẽtiã ſibi cõparare exi
ſtimant:et a peccatis non ceſſant.

Capitulũ LXXVI

Nõ ergo ſe fal

n lant:qui p elemoſynas q̃ſlib₃ lar
giſſimas fructuum ſuoꝝ vel cu
iuſcũq₃ pecunie impunitatẽ ſe emere exi
ſtimãt in facinoꝝ imanitate ac flagicio/
rũ nequicia pmanẽdo. Non ſolũ eñi hec
faciũt:ſed ita diligũt:vt in eis ſemp op/
tẽt tantũ ſi poſſint impune verſari. Qui
autẽ diligit iniq̃tatẽ odit animã ſuã.⁊ q̃
odit animã ſuam nõ eſt miſericors ſ₃ cru
delis. Diligendo eã quippe ſm ſeculũ
odit eã ſm deum. Si ergo vellet ei dare
elemoſynã:p quam mũda illi eſſent oia:
odiſſet eam ſm ſeculũ et diligeret eã ſm
deũ. Nemo autẽ dat elemoſynã q̃lĩbet:
niſi vnde det ab illo accipiat qui ñ eget.
⁊ ideo dictũ eſt. Miſericordia ei⁹ preue
niet me.

Q, leuia vl' grauia pctã diuĩo ſunt pẽ/
ſanda iudicio:p q̃b⁹ tñ orare freq̃nter de
bem⁹. Capitulũ LXXVII.

Que ſint autẽ

q leuia et que grauia peccata:nõ
humano ſed diuino ſunt pẽſã
da iudicio. Uidemus eñi quedã ab ipis
quoq₃ apoſtolis ignoſcẽdo fuiſſe cõceſ/
ſa. quale illud eſt qđ venerabilis paul⁹
cõiugib⁹ ait. Nolite fraudare inuicẽ niſi
ex cõſenſu ad tẽpus vt vacetis oratõni.
⁊ iterũ ad idipm reuertimini ne vos tem
ptet ſathanas pp̃ter incõtinẽtiã veſtrã.
Quod putari poſſet nõ eſſe peccatũ: mi
ſceri ſc₃ cõiugi nõ filioꝝ pcreandoꝝ cau
ſa:quod bonũ eſt nuptiale:ſed carnalẽ eti
am voluptatis:vt fornicatõis ſiue adul
terũ ſiue cuiuſq₃ alteri⁹ immũdicie mor
tiferũ malũ. qđ turpe ẽ etiã dicere:q̃ põt
tẽptante ſathana libido ptrahere: incõti
nentiũ deuitet infirmitas. poſſet ergo vt
dixi:hoc putari nõ eſſe peccatũ:niſi addi
diſſet. Hoc autẽ dico ſm veniã:nõ ſm i/
periũ. Quis autẽ iã eſſe peccatũ negẽ
cũ dari veniã facientib⁹ aplica auctori/
tas fateatur. Tale quiddã eſt vbi dicit.
Audet quiſq₃ veſtrũ aduerſus alteꝝ ne
gociũ habẽs iudicari apud iniquos ⁊ ñ
apud ſanctos? Et paulopoſt. Secula/
ria igit iudicia ſi habueritis inq̃t:eos q̃
cõtemptibiles ſunt in eccleſia: hos col/
locate ad iudicãdũ. Ad reuerẽtiã vobis
dico. Sic nõ eſt inter vos q̃ſq₃ ſapiẽs q̃
poſſit inter fratrẽ ſuũ iudicare: ſed frater
cũ fratre iudicio cõtendit: ⁊ h apud infi
deles. Nam et hic poſſet putari iudiciũ
habere aduerſus alteꝝ nõ eſſe pctm: ſed
tñmodo id extra eccl'iam velle iudicari:
niſi ſecutus adiũgeret. Iã q̃dem oĩno d
lictũ eſt iter vos:quia iudicia habetis vo
biſcũ. Et ne q̃ſq₃ ita hoc excuſaret vt di/
ceret iuſtũ ſe hrẽ negociũ: ſ₃ iniq̃tatẽ ſe
pati quã vellet a ſe iudicũ ſententia remo
neri:cõtinuo talib⁹ cogitatõib⁹ vel excu
ſatõnibus occurrit atq₃ ait. Quare non
magis iniquitatẽ patimini? Quare non
potius fraudamini? Ut ad illud redeat
quod dñs ait. Si q̃s voluerit tunicam
tuam tollere:⁊ iudicio tecum cõtendere

dimitte illi ꝛ palliuꝫ. Et alio loco. Qui
abſtulerit inqͥt tua: noli repetere. Prohi
buit itaqꝫ ſuos ꝺ ſecularibꝫ rebꝫ cū alijſ
hoībꝫ hr̄e iudiciū. Ex q̄ doctrīa dic̄ apo
ſtolꝰ eſſe ꝺlictū. Tn̄ cū ſinit ī eccl'ia talia
iudicia finiri inꝛ fr̄eſ: fratribꝫ iudicātibꝫ:
extra eccl'iaꝫ v̄o terribilit̄ vetat: manife
ſtū eſt etiā hic q̄d ſm veniā ꝯcedat̄ infir
mis. Propter hec atqꝫ hmōi peccata et
alia licꝫ his minora q̄ fiūt v̄boꝝ ꝛ cogi/
tatōnū offenſiōibꝫ aplo iacobo cōfitēte
ac dicēte. in mltis enī offendimꝰ oēs: op
tet vt q̄tidie crebroqꝫ oremꝰ dn̄m atqꝫ di
camꝰ. Dimitte nob̄ debita nr̄a: nec in eo
qđ ſeq̄t̄ mētiamur. ſic̄ et nos dimittimuſ
debitoribꝫ noſtris.

De q̄buſdā peccatis q̄ leuiſſima puta
rēt̄ niſi ḡuiora ī ſcripturis ſanctis demō
ſtrārent̄. Capitulū LXXVIII.

Sunt autē que
dā q̄ leuiſſima putarent̄: niſi in
ſcpturis demōſtrarēt̄ opiniōe
ḡuiora. Quis eī dicentē fratri ſuo fatue
reum gehēne putaret: niſi v̄itas diceret:
Cui mͥ vulneri ſubiecit ꝯtinuo medici/
nā: p̄ceptū fraterne recōciliatōis adiun/
gens. Hoc q̄ppe ait. Si ḡ offers munꝰ
tuū ad altare. ꝛ ibi recordatꝰ fueris quia
frater tuꝰ habꝫ aliq̄d aduerſū te ꝛ cetera
Aut q̄s eſtimaretꝫ magnū pctm̄ ſit di
es obſeruare ꝛ mēſes et ānoſ ꝛ tp̄a ſic̄ ob
ſeruāt q̄ certis diebꝫ ſiue mēſibꝫ ſiue ānis
volūt vl' nolūt aliq̄d inchoare. eo ꝙ ſm
vanas doctrinas hoīu̅ fauſta vl' infau/
ſta exiſtimēt tp̄a: niſi huiꝰ mali magnitu
dinē ex timore apli pēſaremꝰ: q̄ talibꝫ ait
Timeo ne forte ſine cā laborauerī ī vob̄

Quō etiā magna pctā cū ī vſuꝫ venerīt
aut parua aut nulla eſſe credant̄.
Capitulū LXXIX.

Hec accedit ꝙ
pctā q̄uiſ magna ꝛ horrēda: cū
ī ꝯſuetudinē venerīt: aut parua
aut nulla eſſe credūt̄. vſqꝫ adeo vt nō ſo
lū nō occultāda: verū etiaꝫ iā p̄dicāda ac
diffamāda videāt̄. qm̄ ſicut ſcriptū ē: lau
dat̄ pctōr ī deſiderijs aīe ſue. et q̄ iniq̄ ge
rit bn̄dicit̄. Tal' in diuinis libris iniq̄taſ
ꝛ clamōr vocat̄. Sic̄ habes apđ eſaiam
ꝓphetā de vinea mala. Expectaui īquit
vt faceret iudiciū: fecit autē iniq̄tatē et
nō iuſticiā ſed clamorē. Un̄ eſt ꝛ illud in
geneſi. Clamor ſodomoꝝ ꝛ gomorreoꝝ
multiplicatꝰ ē. Quia nō ſolū iā apđ eos
nō puniebant̄ illa flagicia: verū etiā pub
lice velut lege freq̄ntabant̄. Sic nr̄is tē
poribꝫ ita multa mala: et ſi nō talia: ī ap/
tam et conſuetudinē iā venerūt: vt ꝓ hiſ
nō ſolū excōmūicare aliquē laicū nō au/
deamꝰ: ſed nec clericū degradare. Un̄ cū
exponerē an̄ aliq̄t annos ep̄laꝫ ad gala/
thas: in eoꝺē loco vbi ait aplus: timeo
ne forte ſine cauſa laborauerim ī vobis:
exclamare ꝯpulſus ſuꝫ. Ve pctis hoīm
q̄ ſola inuſitata exhorreſcimꝰ. vſitata v̄o
ꝓ q̄bꝫ abluēdis filij dei ſanguis effuſus
eſt. q̄uis tā magna ſint vt oīno claudi ꝯ
ſeſe faciāt regnū dei: ſepe vidēdo oīa to/
lerare: ſepe tolerādo nōnulla etiā facere
cogimur. Atqꝫ vtinā o dn̄e nō oīa q̄ nō
poterimus ꝓhibere faciamꝰ. Sed vide
ro vtrū me īmoderatꝰ dolor inceaute ali/
quid compulerit dicere.

De duabꝫ cauſis ignorātia ꝛ īfirmita
te q̄bꝫ peccamꝰ. Capitulū LXXX

Hoc nūc dicam
: qđ quidē et in alijs opuſculoꝝ
meoꝝ locis ſepe iā dixi. Duabꝫ
ex cauſis peccamus. Aut nōdū vidēdo
quid facere debeamꝰ. aut nō faciēdo qđ
debere fieri iam videmꝰ. Quoꝝ duoꝝ
illud ignorātie malū eſt: hoc īfirmitatis:
Contra q̄ q̄dē pugnare nos ꝯuenit: ſꝫ ꝑ
fecto vincimur: niſi diuinitꝰ adiuuemur.
vt nō ſolū videamuſ q̄d faciendū ſit: ſed
etiā accedēte ſanitate ꝺlectatio iuſticie vi
cat in nobis eaꝝ reꝝ delectatiōes: q̄s vel
habere cupiēdo: vl' amittere metuendo:
ſciētes vidēteſqꝫ peccamꝰ: iā nō ſolū pec
catores: qđ eramꝰ etiā cū ꝑ ig̃rātiā pecca
bamꝰ: verū etiā legis p̄uaricatores cū id
nō facimꝰ qđ faciēdū iā eē nouimꝰ. vl' fa
cimꝰ qđ nō faciēdū eē iā ſcimꝰ. Quapro
pt̄ n̄ ſolū ſi peccauimꝰ vt ig̃ſcat. ꝓpt̄ qđ
dicimꝰ. dimitte nob̄ debita nr̄a: ſic̄ ꝛ nos

dimittimꝰ debitoribꝫ nr̃is: verũetiã ne peccemus vt regat. ꝑpter qḋ dicimus: ne nos inferas in tẽptatõẽ. ille rogãdus eſt cui dicit in pſalmo. Dñs illumĩatio mea ⁊ ſalꝰ mea. Ut illumĩatio detrahat ignorãtiã: ſalꝰ infirmitatẽ

Q, miſericordia dei neceſſaria eſt vt pellat pudor vt penitẽtia agat
Capitulũ LXXXI

n Am et ipſa pe-nitẽtia quãdo digna cauſa eſt ſm morẽ eccl'ie vt agat: plerũqꝫ infirmitate nõ agit: qꝛ ⁊ pudor ⁊ timor eſt diſplicẽdi: dũ plꝰ delectat hoĩm eſtimatio: qꝫ iuſticia q ſe qſqꝫ hũiliat penitẽdo Unñ nõ ſolũ cũ agit penitẽtia: verũetiã vt agat: dei miſicordia neceſſaria ẽ. Alioqñ nõ diceret ap'ls de qbuſdã: ne forte det illis deꝰ penitẽtiã. Et vt petrꝰ amare fleret: pmiſit euãgeliſta et ait. Reſpexit eum dñs.

Q, i ſpiritũſanctũ irremediabilit peccent q in eccl'ia catholica remitti ſibi peccata vſqꝫ in finem vite nõ credunt.
Capitulũ LXXXII

q Ui vero i ec-cleſia remitti pctã nõ credẽs: cõtẽnit tãtã diuini muneris largitatẽ: et in hac obſtinatõe mẽtis diẽ claudit extremũ: reꝰ ẽ illo irremiſſibili pctõ i ſpiritũſctm: i q chriſtꝰ pctã dimittit. De q qſtiõe difficili in qdam ꝑpt hoc ſoluꝫ pſcripto libello enucleatiſſime qñtũ potui diſputaui.

De vltima ⁊ generali reſurrectõe carnis. Capitulũ LXXXIII.

i Am vero d' re-ſurrectõe carnis nõ ſicut qdã reuixere iterũqꝫ ſunt mortui. ſꝫ i eternã vitam: ſic chriſti ipiꝰ caro reſurrexit: quẽadmodũ poſſim breuit diſputare: ⁊ oĩbꝫ qſtiõibꝫ que de hac re moueri aſſolẽt ſatiſfacere: nõ inuenio. Reſurrecturã tñ carnẽ oĩm qcũqꝫ nati ſunt hoĩm atqꝫ naſcent: et mortui ſũt atqꝫ morient: nullo mõ dubitare debꝫ chriſtianꝰ

Queſtio de abortiuis fetibꝫ an ſint reſurrecturi Capitulũ LXXXIIII

v Nde primo oc-currit de abortiuis fetibꝫ qſtio: q iã qdẽ nati ſunt i vteris matrũ. ſed nõdũ ita vt iã poſſint renaſci. Si eĩ reſurrecturos eos dixerimꝰ de his q iã formati ſunt. tolerari pt vtrũqꝫ qḋ dicit Informes vo abortꝰ qs nõ pellimꝰ ꝑire arbitret: ſicut ſemĩa q ↄcepta nõ fuerit. Sꝫ qs negare audeat: ⁊ ſi affirmare nõ audeat: id acturã reſurrectõẽ: vt qcquid forme defuit ĩpleat: atqꝫ ita nõ deſit ꝑfectio q acceſſura erat tpe: quẽadmodũ nõ erũt vicia q acceſſerãt tpe: vt neqꝫ i eo qḋ aptũ et cõgruũ dies allaturi fuerãt natura fraudet: neqꝫ i eo qḋ aduerſuꝫ atqꝫ ↄtrariũ dies attulerãt natura turpet: ſꝫ integret qḋ nõdũ erat integrũ: ſic inſtaurabitur qḋ fuerat viciatũ.

Diſputatio qſtiõis qñ incipiat hõ i vtero m̃ris viuere, q ad carnis reſurrectõẽ ꝑtinere credit. Cap. LXXXV

à L per hoc ſcru-puloſiſſime qdẽ int doctiſſimos qri ac diſputari pt: qḋ vtrũ ab hoĩe inueniri poſſit ignoro: qñ incipiat hõ i vtero viuere. Utrũ ſit qdã vita occulta q nõdũ motibꝫ viuẽtis appareat. Nã negare vixiſſe puerpia: q ꝑpt'ea mẽbratim excecant ⁊ eijciunt ex vteris pgnãtiũ: ne matres qꝫ ſi mortua ibi relinqñt occidãt: impudẽtia nimia videt Ex quo añt ĩcipit hõ viuere: ex illo vtiqꝫ iã mori pt. Mortuꝰ vo vbicũqꝫ illi mors potuit euenire: quõ ad reſurrectõẽ nõ ꝑtineat mortuoꝝ repire nõ poſſum.

De monſtris que naſcunt et cito moriunt: cũ cõmemoratõe cuiuſdã bimembris Capitulũ LXXXVI.

n Eqꝫ ei ⁊ mõſtra q naſcunt et viuũt qmlibet cito moriãt. aut reſurrectã negabũt: aut ita viciata reſurrectã credẽda ſũt. ac

non potius correcta emẽdataq̀ʒ natura Abſit enim vt illũ bimẽbrẽ qui nup natus eſt in oriẽte: de quo et fratres fideliſſimi q̃ euʒ viderũt retulerũt. ⁊ ſancte memorie hieronymus pſbyter ſcriptũ reliquit. Abſit inquã vt vnũ hominẽ duplicẽ. ac nõ poti⁹ duos: quod futurũ fuerat: ſi gemini naſcerent: reſurrecturos exiſtimem⁹. Ita cetera que ſinguli quiq̀ʒ partus vel ampli⁹ vł minus aliquid habẽdo: vel q̃dam nimia deformitate mõſtra dicunt: ad humane nature figurã reſurrectõe reuocabunt. ita vt ſingule aĩe ſingula ſua corpa obtineãt: nullis coherẽtibus etiã queccũq̀ʒ coherẽtia nata fuerãt: ſed ſeorſum ſibi ſingulis ſua mẽbra gerentib⁹: quib⁹ hũani corpis ꝯpletur integritas.

Nʒ caro homĩs mortui in q̃buſlibet elemẽtis aliiſq̀ʒ corpibus trãſmutet aĩme quã reliquit reſurrectõe reuocetur Capitulũ LXXXVII

NOn autẽ perit deo terrena materies: de q̃ mortaliũ creatur caro: ſed in quẽlibet puluerẽ cinerẽ vẽ ſoluat: in quoſlibʒ alitus aurasq̀ʒ diffugiat: in quãcũq̀ʒ aliorũ corpoꝝ ſubſtantiã vł in ipa elemẽta vertat: in quorũcunq̀ʒ animaliũ etiã hominũ cibũ cedat carnẽq̀ʒ mutet. illi anime humane puncto tpis redit: que illaʒ pmitus vt homo fieret creſceret viueret animauit.

Nõ eſſe cõſeqns ad eaſdẽ corpis ptes terrenas materies vñ lapſe ſunt i reſurrectõe reuocari: cũ exẽplo ſtatue ſolubilis metalli. Capitulũ LXXXVIII.

IPſa itaq̀ʒ terrena materies que diſcedẽte aĩa fit cadauer: nõ ita reſurrectõe repabitur: vt ea que dilabunt: et in alias atq̀ʒ alias aliarũ rerũ ſpecies formaſq̀ʒ vertunt. q̃uis ad corpus redeãt vnde lapſa ſunt: ad eaſdẽ quoq̀ʒ corpis ptes vbi fuerãt redire neceſſe ſit. Alioq̃n ſi capilł capitis redit quod tã crebra tõſura detraxit: ſi vnguib⁹ qđ totiẽs dempſit exectio: imoderata ⁊ indecẽs cogitãtib⁹ ⁊ iõ rñ reſurrectõem carnis nõ credẽtib⁹ occurrit informitas. Sʒ quẽadmodũ ſi ſtatua cuiuſlibʒ ſolubił metalli. aut igne liq̃ſceret: aut ꝯtereret in puluerẽ: aut ꝯfunderet in maſſam: ⁊ eã vellet artifex rurſus ex illi⁹ materie quãtitate repararet: nihil intereſſet ad ei⁹ integritateʒ q̃ pticula materie cui mẽbro ſtatue redderet: dũ tñ totum ex q̃ conſtituta fuerat reſtituta reſumeret. ita de⁹ mirabiliter atq̀ʒ ineffabiliť artifex: de toto quo caro noſtra cõſtiterat: eã mirabili et ineffabili celeritate reſtituet. Nec aliq̃d attinebit ad ei⁹ reintegratõeʒ. vtrũ capilli ad capillos redeãt: ⁊ vngues ad vngues. an q̃cq̃d eorũ pierat mutet i carnem: ⁊ in partes alias corpis reuocetur: curãte artificis puidentia ne quid indecens fiat.

Utrũ equales an diuerſe future ſint ſtature vł figure reſurgentiũ corpoꝝ Capitulũ LXXXIX

HEc illud ẽ conſeqns: vt ideo diuerſa ſit ſtatura reuiuiſcẽtiũ ſingloꝝ. q2 fuerat diuerſa viuẽtiũ. aut macri cũ eadem macie. aut pĩgues cũ eadẽ pĩguedĩe reuiuiſcãt. Sed ſi h̃ eſt i ꝯſilio creatoris vt i effigie ſua cuiuſq̀ʒ ꝓpetas ⁊ diſcernibilis ſilitudo ſeruet: in ceteris aũt corporis bonis eq̃lia cũcta reddãt. ita modificabitur illa i vnoq̀ʒ materies: vt nec aliq̃d ex ea peat. et qđ alicui d̃fuerit ille ſuppleat: q̃ etiã d̃ nihilo potuit qđ voluit operari. Si aũt in corpib⁹ reſurgẽtiũ rõnabił ineq̃litas erit: ſicut eſt vocũ q̃b⁹ cãtus ipleť: hoc fiet cuiq̀ʒ d̃ materia corpis ſui: qđ et hoĩem reddat eq̃lẽ angelicis cetib⁹: ⁊ nihil icõueniẽs eoꝝ igerat ſenſib⁹. In decorum quippe aliquid ibi nõ erit: ſed quicq̃d futurũ eſt hoc decebit. q2 nec futuꝝ eſt ſi nõ decebit.

Qualiter reſurgant corpa ſanctorũ. Capitulũ XC.

REſurgẽt igitur ſanctoruʒ corpa ſine vllo vicio: ſine vlla deformitate: ſicut ſine

vlla corruptōe: onere: difficultate. In q̄bus tāta facilitas reſurgēdi: q̄nta felicitas erit. Propt̄ qđ et ſpiritalia dicta ſūt cū ꝓculdubio corꝑa ſint futura nō ſpūſ. Sȝ ſicut nūc corp⁹ aīale dicit̄: qđ tamē corpus nō aīa ē. ita tūc ſpiritale corpuſ erit: corpus tñ nō ſpūſ erit. Proinde q̄tū attinet ad corruptōem: q̄ nūc aggrauat animā: et ad vicia q̄bꝫ caro aduerſus ſpiritū ꝯcupiſcit: tūc nō erit caro ſed corp⁹. q2 ⁊ celeſtia corꝑa ꝓhibent̄. Propt̄ qđ dictū eſt. Caro et ſanguis regnū dei nō poſſidebunt. Et tanq̄ exponēs q̄d dixerit. Neq3 corruptio inq̄t incorruptōez poſſidebit. Quod ꝑus dixit caro ⁊ ſanguis hoc poſtea dixit corruptio. Et qđ priuſ regnū dei. hoc poſtea īcorruptōez. Quātū aūt attinet ad ſubſtātiā: etiā tunc caro erit: Propter qđ et poſt reſurrectōez corpus chriſti caro appellatū eſt. Sȝ iō ait apl's. Seminat̄ corp⁹ aīale: reſurget corpus ſpiritale. Q̄m tāta erit tūc ꝯcordia carnis et ſpūs: viuificāte ſpū ſine ſuſtentaculi alicul⁹ īdigētia ſubditā carnez: vt nihil nobis repugnet ex nob: ſed ſicut foris neminē: ita nec intus noſipos patiamur inimicos.

Qualiter etiā illi reſurgāt q̄ a maſſa ꝑditōis nō ſunt diſcreti. Cap. XCI

Uicūq3 vero

q ab illa ꝑditōis maſſa que facta ē ꝑ hoīem ꝑmū: nō liberāt̄ ꝑ vnū mediatorē dei ⁊ hoīm: reſurgēt q̄dē etiā ipi vnuſq̄ſq3 cū ſua carne: ſȝ vt cū diabolo et angel' ei⁹ puniant̄. Utrū ſane ipi cū vicijs et deformitatibꝫ ſuoꝝ corpoꝝ reſurgāt: quicūq3 ī eis vicioſa ⁊ deformia mēbra geſtarūt: inq̄rēdo laborare q̄d opus ē. Neq3 enī fatigare nos debꝫ īcerta eoꝝ habitudo vl' pulcritudo: q̄ꝝ erit certa ⁊ ſempit̄na dānatō. Nec moueat quō in eis erit corp⁹ incorruptibile ſi dolere poterit: aut quō corruptibile ſi mori nō poterit. Non eſt enī vera vita: niſi vbi feliciter viuit̄. nec v̄a incorruptio: niſi vbi ſal⁹ nullo dolore corrūpit̄. Ubi aūt infelix mori nō ſinit̄: vt ita dicā: mors ipa nō morit̄. ⁊ vbi dolor ꝑpetu⁹ nō interimit: ſȝ affligit: ipa corruptio nō finit̄. Hec in ſanctis ſcripturis ſcđa mors dicit̄.

Q, nec ꝑma nec ſcđa mors homī accidiſſet ſi nemo peccaſſet. Et q̄ q̄znis ipi diuerſo mō crucient̄: tñ ꝑuuloꝝ mitiſſima pena erit Capitulū XCII.

Ec pria tamen

n mors q̄ ſuū corp⁹ aīa relīq̄re cogit̄. nec ſcđa q̄ penale corpus aīa relīq̄re nō ꝑmitit̄ hoī accidiſſet: ſi nēo peccaſſȝ. Mitiſſima ſane oīm pena erit eoꝝ qui ꝑter peccatū qđ originale traxerūt: nullū inſuꝑ addidert̄. Et in ceterī q̄ addiderūt: tāto q̄ſq3 tolerabiliorē ibi habebit dānatōez: q̄to hic minorē habuit iniquitatē.

Q, remanētibꝫ impijs in eterna dānatōe: tūc ſcient ſancti q̄d boni eis ꝯtulerit grā Capitulū XCIII.

Emanentibus

r itaq3 angelis et hoībꝫ reprobis in eterna pena: tūc ſancti ſcient pleni⁹ quid boni eis ꝯtulerit grā. Tunc rebꝫ ipis euidētibꝫ apparebit: qđ ī pſalmo ſcriptū eſt. Miſericordiā et iudiciū cantabo tibi dn̄e. Quia niſi ꝑ indebitā miſericordiā nemo liberat̄: et niſi ꝑ debitū iudiciū nemo dānat̄.

Q, omnia que nūc nos latēt: tūc non latebūt cū ad iudiciū ꝑuenerim⁹. Capitulū XCIIII.

Unc non late

t bit quod nūc latet. cum de duobus paruulis vn⁹ eſſet aſſumendus ꝑ dei miſericordiā: alius ꝑ iudiciū relinquend⁹. in quo is qui aſſumeretur agnoſceret quid ſibi ꝑ iudiciū deberet̄: niſi miſericordia ſubueniret. cur ille poti⁹ q̄ iſte fuerit aſſumpt⁹: cū cauſa vna eſſet ambobuſ. cur apud quoſdā non facte ſint virtutes: q̄ ſi facte fuiſſent: egiſſent illi hoīes penitentiā. ⁊ facte ſint apđ eos qui nō fuerāt credituri. Aptiſſime nanq3 dominus dicit. Ue tibi corozaim: et ve tibi betſaida. quia ſi in tyro et

ſydone facte fuiſſent v̄tutes q̄ facte ſunt in vobis: olim ī cilicio ⁊ cinere penitētiā egiſſent. Nec vtiq̄ deꝰ iniuſte noluit ſalnos fieri: cū poſſent ſalui eſſe ſi vellent. Tunc ī clariſſima ſapiētie luce videbit̄: qd nūc pioꝝ fides habꝫ: anteq̄ maniſeſta cognitōe videat̄: q̄ certa ⁊ immutabil̄ et efficaciſſima ſit volūtas dei: q̄ mlta poſſit et nō velit: nihil aūt vclit qd nō poſſit. q̄q̄ ſit veꝝ qd in pſalmo canit̄. Deꝰ aūt nr̄ ī celo ſurſum: ī celo ⁊ ī terra omnia q̄cunq̄ voluit fecit. Qd vtiq̄ nō eſt veꝝ: ſi aliq̄ voluit et nō fecit. Et qd ē indigniꝰ: iō nō fecit. q̄m ne fieret qd volebat omp̄s: volūtas hoīs īpediuit. Nō ḡ fit aliq̄d niſi oīpotēs fieri vdit: vl̄ ſinēdo vt fiat: vl̄ ipſe faciēdo.

Q, recta cōfeſſiōe credamꝰ omnipotentē deū bn̄ facere etiā cū ſinit mala fieri

Capitulū XCV

Ec dubitādū

non eſt deū facere bn̄. etiā ſinēdo fieri q̄cunq̄ fiūt male Nō eī h̄ niſi iuſto iudicio ſinit Et pfecto bonū eſt omē qd iuſtū ē. Quāuis ḡ ea que mala ſunt: inq̄ntū mala ſūt: nō ſint bona: tamen vt nō ſolū bona ſꝫ etiā mala ſint bonū eſt. Nam niſi eſſet h̄ bonū vt eſſent et mala: nullo mō eſſe ſinerent̄ ab oīpotente bono. Cui pculdubio q̄ facile eſt quod vult facere: tam facile eſt qd nō vult eſſe nō ſinere. Hoc niſi credamꝰ piclitat̄ ipſꝫ nr̄e fidei ꝯfeſſiōis initiū: q̄ nos ī deū patrē oīpotentē credere cōfitemur. Neq̄ eī v̄aciter ob aliud vocat̄ omp̄s: niſi q̄ q̄cq̄d vult pt. nec volūtate cuiuſpiā create volūtatis oīpotētis īpedit̄ effectus.

Queſtio de dicto apl̄i: q̄ deꝰ vult oēſ hoīes ſaluos fieri: et nō oēs ſalui fiunt

Capitulū XCVI.

Uāobrē vidē

dum eſt queadmodū ſit de dō dictū: quia et hoc apl̄us veriſſime dixit: q̄ oēs hoīes vult ſaluos fieri. Cū enī nō oēs: ſꝫ mlto plures nō fiūt ſalui: videt̄ vtiq̄ n̄ fieri qd deus vult fieri. humana. ſ. volūtate impediente volūtatem dei. Qm̄ enī q̄rit̄ cauſa cur nō oēs ſalui fiāt: rn̄deri ſolet. quia h̄ ipi nolūt. Qd q̄dem de puulis dici nō pt: quoꝝ nōdū eſt velle ſeu nolle. Nā qd infantili motu faciūt: ſi coꝝ volūtati iudicaret̄ eē tribuendū: q̄n baptizant̄: cū reſiſtūt q̄tū pn̄t: etiā nolētes ſaluos eos fieri diceremus Sed aptius dn̄s in euāgelio cōpellans impiā ciuitatē: q̄ciēs inq̄t volui colligere filios tuos: ſicut gallina pullos ſuos: et noluiſti: tanq̄ dei volūtas ſupata ſit hominū volūtate: et infirmiſſimis nolendo impediētib: nō potuerit facere potētiſſimus qd volebat. Et vbi ē illa oīpotētia q̄ in celo ⁊ ī terra oīa q̄cūq̄ voluit fecit: ſi colligere filios hierl̄m voluit et nō fecit? An potiꝰ ⁊ illa q̄dē filios ſuos ab ipſo colligi noluit: ſꝫ ea q̄ꝫ nolēte filios eiꝰ collegit ipſe q̄s voluit: q̄ in celo ⁊ ī terra nō q̄dā voluit ⁊ fecit. q̄dā v̄o voluit ⁊ nō fecit: ſꝫ oīa q̄cūq̄ voluit fecit.

Q, oīpotētia dei malas hoīm voluntates in bonū ꝯuertat. Itē ꝯmēdatio ḡtie iuxta apl̄m: q̄ iacob ab eſau diſcretuſ eſt.

Capitulū XCVII.

Uis porro tā

q̄ inpie dſipiat vt dicat deū malas hoīm volūtates: q̄s voluerit: q̄n voluerit: vbi voluerit: ī bonū non poſſe ꝯuertere. Sꝫ cū facit p miſericordiā facit. cū autē nō facit p iudiciū nō facit. Qm̄ cuiꝰ vult miſeret̄: ⁊ quē vult indurat. Quod cū diceret apl̄s: gr̄aꝫ ꝯmēdabat. Ad cuiꝰ cōmendatōeꝫ de illis ī rebecce vtero gemīs fuerat iā locutꝰ: q̄buſ nōdum natis nec aliq̄d agētib boni ſeu mali: vt ſm̄ electōem ꝓpoſitū dei maneret: nō ex opib ſꝫ ex vocāte dictū ē ei. q̄ maioꝛ ſeruiet mīoꝛi. Propt̄ qd adhibuit alteꝝ ꝓpheticū teſtimoniū: vbi ſcptū eſt. Jacob dilexi: eſau autē odio habui. Sentiēs aūt quemadmodū poſſꝫ h̄ qd dictū eſt ꝑmouere eos: q̄ penetrare intelligēdo nō poſſunt hāc altitudinē gr̄e q̄d ḡ dicemꝰ ait? Nunq̄d iniq̄tas eſt apd deum? Abſit. Iniquū enī videt̄ vt ſine vll̄ bonoꝝū maloꝝū ue operum meritis: vnū deus diligat: odiatq̄ alterum. Qua in-

re ſi futura opa vel bona hui⁹: vel mala il li⁹: q̄ de⁹ vtiq; pſciebat: vellz itelligi. neq̄ q̄ diceret: nō ex opib⁹. ſed diceret ex futuris opib⁹: eo q; mō iſtā ſolueret q̄ſtionez: īmo nullā quā ſolui op⁹ eſſz faceret q̄ſtionē. Nūc vo eū rn̄diſſet: abſit. i. abſit vt ſit iniq̄tas apd deū: mox vt pbaret nllā h̄ iniq̄tate dei fieri inq̄t. Moyſi enī dic. Miſerebor cui miſert⁹ ero: ⁊ miſicordiā pſtabo cui miſicors fuero. Quis enī niſi inſipiēs deū iniquū putet: ſiue iudiciū penale īgerat digno: ſiue miſicordiā pſtet idigno: Deniq; infert ⁊ dicit. Igit̄ n̄ volētis neq; currētis ſz miſerētis ē dei. Ambo itaq; gemini natura filij ire naſcebāt̄: nullis q̄dē opib⁹ ppriis: ſed originalr ex adā vinclo damnatōis obſtricti. Sed q̄ dixit. miſerebor cui miſert⁹ ero: ⁊ miſericordiā pſtabo cui miſicors fuero. iacob dilexit p miſericordiā ḡtuitā. eſau autez odio habuit p iudiciū debitū. Qd cū d̄beret̄ ambob⁹ in altero alter agnouit nō de ſuis diſtātib⁹ meritis ſibi eſſe gl'iandū: q; in eadē cauſa idē ſupplīciū nō incurrit: ſed de diuine gr̄e largitate: q; nō volētis neq; currētis ſed miſerētio ē dei. Altiſſimo q̄ppe ac ſaluberrimo ſacramēto vniuerſa faciēs: atq; vt ita dixerim: vultus ſanctaꝝ ſcripturaꝝ bn̄ intuēs id admonere inuenit̄: vt q̄ gl'iat̄ ī dn̄o gl'iet̄.

Cōmēdatio iudicij dei ſcdm aplm̄ ī obduratōe pharaōis ↄ ppl'm dei. Itē ex figmentū fingenti ſe nō cōtradicat

Capitulū XCVIII

Cum aūt miſericordiā dei cōmēdaſſz ī eo qd ait. igit̄ nō volētis neq; currētis ſz miſerētis eſt dei. deinde vt etiā iudiciū cōmēdaret: q̄m in q̄ nō fit miſericordia nō iniq̄tas fit ſz iudiciū. nō ē q̄ppe iniq̄tas apd deū: cōtinuo ſubiecit atq; ait. Dicit enī ſcptura pharaōi. Qr ad h̄ te excitaui: vt oſtendā in te potētiā meam: ⁊ vt annūciet̄ nomē meuz ī vniuerſa terra. Quib⁹ dictis ad vtrūq; ↄcludens: id ē ⁊ ad miſicordiā et ad iudiciū inquit Ergo cui⁹ vult miſeret̄ de⁹: ⁊ quez vult obdurat. Miſeret̄. ſ. magna bonitate: et obdurat nulla iniq̄tate. vt nec liberat⁹ d̄ ſuis meritis gl'iet̄. nec damnat⁹ niſi d̄ ſuis meritis conq̄rat̄. Sola enī gr̄a redemptos diſcernit a pditis: q̄s in vnā pditōnis cōcreuerat maſſam ab origie ducta cauſa cōmunis. Hoc aūt q̄ eo mō audit vt dicat: q̄d adhuc conq̄rit̄. nā voluntati ei⁹ q̄s reſiſtit: tanq; pptereā mal⁹ ñ videat̄ eſſe culpād⁹. q; de⁹ cui⁹ vult miſeret̄: et quē vult obdurat. abſit vt pudeat nos hoc rn̄dere: qd rn̄diſſe videm⁹ apoſtolū. O hō tu q̄s es q̄ rn̄deas deo: Nū q̄d dicit figmētū ei q̄ ſe finxit. q̄d me feciſti ſic: An nō hab₃ ptātē figul⁹ luti ex eadē maſſa facere aliud q̄dē vas ī honorē. aliud vo in ↄtumeliā: Hoc enī loco q̄dam ſtulti putāt aplm̄ ī rn̄ſiōe defeciſſe. et īopia reddēde rōis repſſiſſe ↄdictoris audaciā. Sed magnū hab₃ pōd⁹ qd dictū eſt. O hō tu q̄s es: Et in talib⁹ q̄ſtiōib⁹ ad ſue capacitatis ↄſideratiōez reuocat hoīez v̄bo q̄dē breui: ſz re ipa magna eſt redditio rōis. Si enī nō capit hec: q̄s ē q̄ rn̄deat deo: Si autē capit magis nō inuenit q̄d rn̄deat. Videt enī ſi capit vniuerſum gen⁹ hūanū tā iuſto iudicio diuino in apoſtatica radice dānatū. vt etiā ſi null⁹ inde liberaret̄: nemo recte poſſz diuino vituperare iuſticiā. et q̄ liberant̄ ſic oportuiſſe liberari: vt ex plurib⁹ nō liberatis: atq; ī damnatōe iuſtiſſima derelictis: oñderet̄ q̄d meruiſſet vniuerſa ↄſpſio. et q̄ etiam iſtos debitū iudiciū dei duceret: niſi ei⁹ indebita miſericordia ſubueniret. vt volētiū de ſuis merit̄ gl'iari: oīm oſ obſtruat̄. et qui gl'iatur in dn̄o glориet̄.

Admiratio opeꝝ dei q̄ fit vt de malis hominū volūtatib⁹ bonā ipe īpleat volūtatē ſuā

Capitulū XCIX.

Hec ſūt magna opa dn̄i exq̄ſita ī oēs volūtates ei⁹. ⁊ tā ſapiēter exq̄ſita vt cuz angelica ⁊ hūana creatura peccaſſz. id ē nō qd ille: ſz qd voluit ipa feciſſet. etiā p eandē creature volūtatē: q̄ factū ē qd creator noluit: īpleret ipe qd voluit: bn̄ vtēs ⁊ malis tanq; ſumme bon⁹ ad coꝝ dānationem: quos iuſte pdeſtinauit ad penā.

⁊ ad eoꝝ ſalutē q̄s benigne p̄deſtinauit ad grām. Quātū eni ad ipſos attinet qđ de⁹ noluit fecerūt. q̄tū ꝟo ad oīpotētiā dei: nullo mō id efficere valuerunt. Hoc q̄ppe ipſo qđ ꝯ volūtatē dei fecerūt: đ ipſis facta eſt volūtas dei. Propterea nanq̄ magna opa dñi exq̄ſita ī oēs voluntates ei⁹. vt miro ⁊ ineffabili mō nō fiat p̄ter e⁹ volūtatē: qđ etiā ꝯtra ei⁹ fit volūtatem. q2 nō fieret ſi nō ſineret. nec vtiq̄ nolēs ſinit ſ3 volēs. Nec ſineret bon⁹ fieri malenıſi oīpotēs et de malo facere poſſ3 bñ

De bonis voluntatib3 hoīm q̄ plerū q̄ bone volūtati dei nō ꝯueniūt. ⁊ đ malis voluntatibus que ꝯueniūt

Capitulū C

Aliqñ aūt bona

volūtate hō vult aliq̄d qđ de⁹ ñ vult: etiā ipſe bona mł'to ampli⁹ multoq̄ certi⁹ volūtate. Nā illius mala volūtas eſſe nunq̄ p̄t. Tanq̄ ſi bon⁹ filius patrē velit viuere: quē de⁹ bona volūtate vult mori. Et rurſus fieri p̄t: vt h̄ velit hō volūtate mala qđ de⁹ vult bona. velut ſi mal⁹ fili⁹ velit mori patrē: velit hoc etiā de⁹. Nēpe ille qđ nō vult de⁹. iſte ꝟo vult qđ vult et de⁹. Et tñ bōe volūtati dei pietas illi⁹ poti⁹ cōſonat: q̄uis aliud volētis: q̄ hui⁹ idē volētis impietas. Tantū īterest q̄d velle homī q̄d deo cōgruat: et ad quē finē ſuā q̄ſq̄ r̄ferat voluntatē: vt aut approbet̄ aut improbet̄. Nam de⁹ q̄ſdā volūtates ſuas vtiq̄ bonas implet p̄ malorū hominū volūtates malas. Sicut p̄ iudeos maliuolos bona volūtate patris chriſt⁹ p̄ nobis occiſus eſt. Qđ tantū bonū factū eſt: vt apoſtol⁹ petr⁹ qñ id fieri nolebat: ſathanas ab ipſo q̄ occidi venerat diceret̄. Quā bone apparebant volūtates pioꝝ fideliu3: qui nolebant aplm paulū hierusalē p̄gere: ne ibi pateret̄ mala que ꝑpheta agabus p̄dixerat: et tamē deus hec illū pati volebat p̄ annūciāda fide chriſti: exercēs martirē chriſti. Neq̄ iſtā bonā volūtatē ſuā impleuit p̄ chriſtianoꝝ volūtates bonas ſed p̄ iudeorū malas. Et ad eum potius p̄tinebāt qui nolebāt qđ volebat: q̄ illi p̄ quos volētes factu3 eſt qđ volebat. q2 idipm quidē: ſed ipſe p̄ eos bona: illi autē mala volūtate fecerūt.

Q3 quātcūq3 ſint volūtates que cōueniāt aut nō cōueniāt dei volūtati: inuicta ſemp̄ ſit dei voluntas

Capitulū CI

Sed quātelibet

ſint volūtates vel angeloꝝ vel hominū: vł' bonoꝝ vł' maloꝝ: vł' illud qđ deus vł' aliud volētes q̄ de⁹: oīpotentis volūtas dei ſemp̄ inuicta ē: q̄ mala eſſe nunq̄ p̄t. Quia etiā cū mala irrogat iuſta eſt: ⁊ ꝑfecto q̄ iuſta eſt mala nō eſt. De⁹ igit̄ oīpotēs ſiue p̄ miſericordiā cui⁹ vult miſereat̄. ſiue p̄ iudiciū quē vult obduret. nec iniq̄ aliq̄d facit, nec niſi volēs quicq̄ facit: et oīa quecūq̄ vult facit.

Qualiter intelligat̄ de⁹ velle oēs homīes ſaluos fieri Capitulū CII

Cum per hoc cu3

audim⁹: ⁊ ī ſacris l'ris l'gimus. q̄ velit oēs hoīes ſaluos fieri: q̄uis certū ſit nob' nō oēs hoīes ſaluos fieri: nō tñ ideo debem⁹ oīpotētiſſime di volūtati aliq̄d derogare: ſ3 ita intelligere qđ ſcriptū eſt. q̄ vult oēs hoīes ſaluos fieri: tāq̄ diceret̄: nullū hoīe3 fieri ſaluū niſi quem ſaluū fieri ipſe voluerit: non q̄ null⁹ ſit hominū niſi quem ſaluū fieri velit. ſed q̄ null⁹ fiat niſi quē velit. ⁊ ideo ſit rogandus vt velit. quia neceſſe eſt fieri ſi voluerit. De orādo quippe deo agebat apl's vt hoc diceret. Sic eni intelligim⁹ et qđ in euāgelio ſcriptū eſt. Qui illuminat omnē hominē: nō q2 null⁹ eſt hominū q̄ ñ illuminet̄. ſ3 q2 niſi ab ipſo null⁹ illuminat̄. Aut certe ſic dictū eſt. Qui oēs hoīes vult ſaluos fieri: nō q̄ null⁹ hoīm eſſet quē ſaluū fieri nollet. qui ꝟtutes miraculoꝝ facere noluit apud eos: quos dicit acturos fuiſſe penitentiā ſi feciſſ3. ſed vt omnes homines omne gen⁹ hūanu3 intelligamus p̄ quaſcūq̄ differētias diſtributū: reges: p̄uatos: nobiles: ignobiles: ſublimes, hūiles, doctos, indoctos.

integri corꝑis. debiles. ingenioſos tar/ dicordes. ſatuos. diuites. pauperes. mediocres. mares. feminas. infantes. pueros. adoleſcẽtes. iuuenes. ſeniores. ſenes. i liguis oibꝫ. in moribꝫ oibꝫ. i artibꝫ oibꝫ. in pfeſſiõibꝫ oibꝫ. in volũtatũ et ↄſciẽtiarũ varietate innũerabili cõſtitutos. ⁊ ſi qđ aliud differẽtiarꝫ eſt in hoibꝫ. Quid ẽ enĩ corꝫ vñ nõ deꝰ ꝑ vnigenitũ ſuũ dñm noſtrũ ꝑ oẽs gẽtes ſaluos fieri hoĩes velit. ⁊ ideo faciat. q2 oĩpotẽs velle inanit̃ nõ pt qđcunqꝫ voluerit? Precepat enĩ apoſtolꝰ vt oraret̃ ꝑ ſingul' hoibꝫ. ⁊ ſpecialiter addiderat ꝑ regibꝫ et hiis q̃ i ſublimitate ſunt. qui putari poterãt faſtu ⁊ ſuꝑbia ſeculari a fidei chriſtiane hũilitate abhorrere: pinde dicẽs. Hoc enĩ bonũ eſt corã ſaluatore nr̃o deo. i. vt etiã ꝑ talibus oret̃. Statim vt deſpatõnẽ tolleret addidit. Qui oẽs hoies vult ſaluos fieri et ad agnitõem ỽitatꝭ venire. Hoc q̃ppe deus bonũ iudicauit: vt orõibꝫ hũilium dignaret̃ ſalutẽ pſtare ſublimiũ. Qđ vtiqꝫ iã videmꝰ impletũ. Iſto locutiõis mõ et dñs eſt vſus in euangelio: vbi ait phariſeis. Decimatis mentã et rutaꝫ et omne olꝰ. Neqꝫ enĩ phariſei et quecũqꝫ aliena et oĩm ꝑ oẽs terras alienigenaruꝫ oĩa olera decimabãt. Sicut ẽ hic oẽ olꝰ omne olerũ genus. ita ⁊ illic oẽs hoĩes omne hoĩm genus intelligere poſſumus Et quocũqꝫ alio mõ intelligi pt: dũ tamen credere nõ cogamur aliq̃d omnipotentẽ deũ voluiſſe fieri: factũqꝫ nõ eſſe. q̃ ſine vllis ambiguitatibꝫ ſi in celo et i terra: ſicut eũ veritas cantat: omnia quecũqꝫ voluit fecit: pfecto facere noluit qđcũqꝫ non fecit.

Q, pſcius deus primũ hominẽ peccaturũ pdeſtinauit benefacere de malo eius Capitulũ CIII.

Quapropter etiam primũ hominẽ deꝰ in ea ſalute in q̃ conditus erat cuſtodire voluiſſet: eũqꝫ opportuno tpe poſt genitos filios ſine interpoſitõe mortis ad meliora pducere. vbi iã nõ ſolũ peccatũ nõ cõmittere: ſed nec volũtatẽ poſſet habere peccãdi: ſi ad ꝑmanẽdũ ſine pctõ: ſic factus erat ꝑpetuã volũtatẽ habituꝝ eſſe pſciſſꝫ. Quia ỽo eũ male vſurũ libero arbitrio: h̄ ẽ peccaturꝝ eſſe pſciebat: ad h̄ potius pparauit volũtatẽ ſuã vt bñ ipẽ faceret etiã de male faciẽte. ac ſic hoĩs volũtate mala nõ euacuaret̃. ſꝫ nihilominꝰ ipleret̃ oĩpotentis bona.

Quale oꝑtuit prius hoiẽꝫ fieri vł q̃lis poſtea futurꝰ ſit. Capitulũ CIIII

Sic eniꝫ oportebat ꝑus hoiẽꝫ fieri: vt ⁊ bñ velle poſſet ⁊ male. nec gr̃is ſi bñ. nec impune ſi male. poſtea ỽo ſic erit vt male velle nõ poſſit. nec libero ideo carebit arbitrio. Multo q̃ppe liberiꝰ erit arbitriũ qđ oĩno nõ poterit ſuire pctõ. Neqꝫ enĩ culpãda ẽ volũtas. aut voluntas nõ ẽ: aut libera dicẽda nõ ẽ: q̃ btĩ eſſe ſic volumꝰ. vt eſſe miſeri nõ ſolũ nolimꝰ ſed neqꝫ pſus velle poſſumꝰ. Sic enĩ nũc etiã aĩa nr̃a nolle infelicitatẽ: ita tũc nolle iniq̃tatẽ ſꝑ habitura ẽ. Sꝫ ordo ꝑtermittedꝰ nõ fuit. in q̃ deꝰ voluit oñdere q̃ꝫ bonũ ſit aĩal rõnale: qđ etiã peccare poſſit: q̃uis ſit meliꝰ qđ peccare ñ poſſit. ſicut minor fuit imortalitas: ſꝫ tñ fuit in q̃ poſſet etiã mori. q̃uis maior futura ſit in q̃ nõ poſſit mori.

De immortalitate quã pdidit hõ ꝑ liberꝝ arbitriũ. et quã eſt accepturꝰ ꝑ grattiam. Capitulũ CV

Illã natura hũmana pdidit ꝑ liberꝝ arbitriũ. hãc eſt acceptura ꝑ grãtiã: quã fuerat ſi ñ peccaſſꝫ acceptura ꝑ meritũ. q̃uis ſine grã nec tũc vllũ meritũ ẽẽ põtuiſſet. Quia ⁊ ſi pctm̃ in ſolo erat libero arbitrio ↄſtitutũ: nõ tñ iuſticie retinẽde ſufficiebat liberꝝ arbitriũ: niſi pticipatõne immutabil' boni diuinũ adiutoriũ ꝑberet̃. Sicut enĩ mori eſt i hoĩs ptãte cũ velit: nemo eſt enĩ q̃ nõ ſeipm̃: vt nihil aliud dicã: vł nõ veſcẽdo poſſit occidere: ad vitã ỽo tenẽdã volũtas non ſatis ẽ ſi adiutoria ſiue aliũtorũ: ſiue q̃rũcũqꝫ tutaminũ deſint. ſic homo i paradiſo ad ſe

occidēdū relinquēdo iuſticiā idone⁹ erat p volūtatē. vt aūt ab eo teneref vita iuſticie par erat velle: niſi ille q̄ eū fecerat adiuuaret. Sed poſt illā ruinā maior ē miſericordia dei: qñ et ip̄m liberū arbitriū liberādū eſt a ſeruitute: cui dn̄af cū morte peccatū. Nec oīno p ſeip̄m ſ3 p ſolam dei grām: que in fide chriſti poſita eſt liberaf. vt volūtas ip̄a ſicut ſcriptū eſt: a dn̄o p̄pretur: qua cetera dei munera capianf p q̄ veniaf ad mun⁹ eternū.

Q₃ gratia dei ſit vita eterna ſm apoſtolū. ſtipendiū ꝟo pctī mors. et q̄ p̄m⁹ hō ſuā poti⁹ q̄ dei faciēſ volūtatē: d̄ ip̄o facta ſit volūtas dei. Cap. CVI.

Vnde ꝛ ipſā vitam eternā q̄ certa merces ē operū bonoꝝ grāz dei appellat apoſtol⁹. Stipēdiū enī inq̄t pctī mors. gra aūt dei vita et̄na in chriſto ieſu dn̄o noſtro. Stipēdiū p ope militie debitū reddif: nō donaf. ideo dixit. ſtipēdiū peccati mors. vt mortē pctō nō imerito illatā ſ3 debitā demōſtraret. Gratia ꝟo niſi gratis ſit: grā nō eſt. Intelligēdū eſt igif etiam ip̄a hoīs bona merita eſſe dei munera: quib⁹ cū vita et̄na reddif. q̄d niſi grā p grā reddif? Sic ergo fact⁹ eſt hō rect⁹. vt ꝛ manere in ea rectitudīe poſſet: non ſine adiutorio diuio: ꝛ ſuo fieri puerſus arbitrio: vtrūlib3 hoꝝ elegiſſet: dei volūtas fieret. aut etiā ab illo aut certe de illo. Proīde q2 ſuā maluit facere q̄ dei. d̄ illo facta ē volūtas dei: q̄ ex eadē maſſa pditōis q̄ d̄ illi⁹ ſtirpe pfluxit: facit aliō vaſ in honorē: aliō in cōtumeliā: in honorē p miſericordiā. in cōtumeliā p iudiciū. vt nemo glief in hoīe. ac p hoc nec i ſe

Per qualē mediatorē recōciliari optebat gen⁹ hūanū deo. Cap. CVII.

Nam neq3 per ip̄m liberaremur vnū mediatorē dei et hominū hoīez chriſtū ieſum: niſi eſſet et de⁹. Sed cū factuſ eſt adā hō. ſc3 rectus mediatore nō op⁹ erat. Cum vero gen⁹ humanū pctā longe ſeparauerūt a deo. p mediatorē q̄ ſol⁹ ſine peccato nat⁹ eſt: vixit ꝛ occiſuſ ē: recōciliari nos optebat deo: vſq3 ad carniſ reſurrectionē in vitā eternā. vt et humana ſupbia p humilitatē dei argueref ac ſanaref: et demōſtraref homi q̄ lōge a dō receſſerat. cū p incarnatū deū reuocaref. et p hoīem deū exemplū obediētie cōtumaci homi p̄beref. ꝛ vnigenito ſuſcipiēte formam ſerui: que nihil añ meruerat: fons gratie pandereſ: et carnis etiā reſurrectio redēptis pmiſſa in ip̄o redēptore p̄monſtraref. ꝛ p eandē naturā quā ſe decepiſſe letabaf diabol⁹ vīceref. nec tamē hō gloriaref: ne iteꝝ ſupbia naſceref. ꝛ ſi q̄d aliud de tāto mediatoris ſacramēto a pficiētib⁹ videri ꝛ dici pt: aut tm̄ videri etiā ſi dici nō poteſt.

Qualiter ſe habeāt anime d̄functoꝝ añ vltimā reſurrectōez Cap. CVIII

Tempus aūt q̄d inter homīs mortē et vltimā reſurrectōnem interpoſitū eſt: animas abditſ receptacul' ptinet: ſicut vnaq̄ neq3 digna eſt vel requie vl' erūna: p eo q̄ ſortita eſt in carne cū viueret.

De ſacrificijs ꝛ elemoſynis q̄ p baptizatis defunctis offerūf Cap. CIX.

Neq3 negandu3 eſt defunctoꝝ aīas pietate ſuorū viuentiū releuari: cū p ill' ſacrificiū mediatoris offerf: vl' elemoſyne in eccl'ia fiūt. Sed eiſ hec pſunt: q̄ cum viuerēt vt hec ſibi poſtea pdeſſe poſſent meruerūt. Eſt enī quidā viuēdi moduſ: nec tam bonus vt nō requirat iſta poſt mortē: nec tam mal⁹ vt ei non pſint iſta poſt mortē. Eſt vero talis ī bono vt iſta nō requirat: ꝛ eſt rurſus talis in malo vt nec is valeat cū hec vita trāſierit adiuuari. Quocirca hic omne meritū cōparaf: quo poſſit poſt hāc vitā releuari quiſpiam vel grauari. Nemo aūt ſe ſperet q̄d hic neglexit: cū obierit apud deū pmereri. Non igif iſta que p defunctis cōmendandis frequētat eccleſia: illi apoſtolice ſunt aduerſa ſentētie q̄ dictū eſt. Omes enī aſtabimuſ ante tribunal chriſti: vt re

ferat vnuſquiſq; ſm ea que ꝑ corpus geſ/
ſit ſiue bonū ſiue malū. Quia etiā h̄ me/
ritū ſibi quiſq; cū in corꝑe viueret cōpa
rauit: vt ei poſſent iſta ꝓdeſſe. Non aūt
omnibꝫ pſunt. Et quare nō omnibꝫ pro.
ſunt: niſi ꝓpter differētiā vite quā quiſ/
q; geſſit i corꝑe? Cū ergo ſacrificia ſiue
altaris: ſiue quarūcūq; elemoſynarū ꝓ ba/
ptiſatis defunctiſ oībꝫ offerunt: ꝓ valde
bonis gratiarꝫ actōes ſūt: pro nō valde
malis ꝓpiciatōes ſunt. ꝓ valde maliſ eti
am ſi nulla ſunt adiumēta mortuorū: q/
leſcunq; viuorū conſolatōes ſunt. quibꝫ
autē pſunt: aut ad hoc pſunt vt ſit plena
remiſſio: aut certe vt tolerabilior fiat ipſa
damnatio.

Quos fines habiture ſint bonorꝫ ma
lorūq; due ciuitates poſt reſurrectōnē:
Capitulū CX

p Oſt reſurrecti
onē vero facto vniuerſo cōple/
toq; iudicio: ſuos fines habe/
būt ciuitates due. vna chriſti: altera dia
boli. vna bonorū: altera malorū. vtraq;
tamē et angelorū et hominū. Iſtis volū
tas: illis facultas nō poterit vlla eſſe pec
candi: vel vlla cōditio moriēdi: iſtis i et/
na vita vere feliciterq; viuētibꝫ: illis in/
feliciter in eterna nocte ſine moriēdi po/
teſtate durātibꝫ: quoniā vtriq; ſine fine.
ſed in btitudine iſti: aliꝰ alio pſtabiliꝰ. in
miſeria vero illi: alius alio tolerabiliꝰ ꝑ/
manebunt.

De his q̄ hūana miſeratōe cōmoti nō
credūt eternas eſſe penas impiorū
Capitulū CXI.

f Ruſtra itaq; nō
nulli īmo q̄ plurimi eternā dāna
torū penā: et cruciatus ſine inter
miſſione ꝑpetuos humano miſerant af/
fectu: atq; ita futurū eſſe nō credūt: nō q̄
dem ſcripturis aduerſando diuiſ: ſz pro
ſuo motu dura queq; molliēdo: ⁊ in leni
orē flectēdo ſentētiā: que putāt in eis ter
ribilius eſſe dicta q̄ veriꝰ. Non enī obli
uiſcet inquiunt miſereri deꝰ: aut cōtine/
bit in ira ſua miſeratōes ſuas. Hoc q̄dē
in pſalmo legit ſancto. Sed de his ſine
vllo ſcrupulo intelligit: qui vaſa miſeri/
cordie nuncupant. Quia et ipſi nō ꝓ me
ritis ſuis: ſz deo miſerāte de miſeria libe
rant. Aut ſi hoc ad oēs exiſtimāt ꝑti/
nere: nō ideo neceſſe eſt vt damnatōēz o/
pinent poſſe finiri eorū de quibꝫ dictū ē.
⁊ ibūt hi in ſuppliciū eternū: ne iſto mō
putetur habitura finē qn̄q; felicitas eti
am illorꝫ d̄ quibꝫ ecōtrario dictū eſt. Iu
ſti autē in vitā eternā. Sed penas dam
natorū certis tēporū interuallis exiſtimēt
ſi hoc eis placet: aliq̄tinus mitigari. etiā
ſic quippe intelligi pt manere in illis ira
dei. h̄ eſt ipſa damnatio. Hec eniz vocat
ira dei: nō diuini animi ꝑturbatio: vt in
ira ſua: hoc eſt manēte ira ſua: nō tn̄ cōti
neat miſeratōes ſuas: nō eterno ſuppli/
cio finē dando: ſed leuamē adhibēdo vel
interponēdo cruciatibꝫ. Quia nec pſalmꝰ
ait. ad finiēdā iram ſuā: vel poſt irā ſuaz:
ſed in ira ſua. Que ſi ſola eſſz q̄nta ibi mi
nima cogitari poteſt: perire a regno dei:
exulare a ciuitate dei: alienari a vita dei:
carere tā magna multitudīe dulcedinis
dei: quā abſcōdit timētibꝫ ſe: ꝑfecit autē
ſperantibꝫ in ſe: tāz grādis eſt pena vt ei
nulla poſſint tormēta que nouimus cō/
parari: ſi illa ſit eterna: iſta autē ſint quā/
libet multis ſeculis longa.

Qꝫ ꝑpetua ſit pena dānatorꝫ q̄uiſ di
uerſa ꝓ q̄litate factorū: ſicut et iuſtorꝫ et
na erit beatitudo. licet meritis int ſe dif
fert Capitulū CXII

m Anebit ergo ſi
ne fine mors illa ꝑpetua dāna/
torū. id ē alienatio a vita dei: ⁊
omnibꝫ erit ipſa cōmunis q̄libz homīes
de varietate penarꝫ: de dolorū releuatōe
vel intermiſſiōe: ꝓ ſuis humanis moti/
bus ſuſpicent: ſicut manebit cōmuniter
omniū vita eterna ſanctorū q̄libet bo/
norū diſtantia cōcorditer fulgeāt

Qualit ex ꝯfeſſiōe fidei naſcat ſpes fide
liū. ⁊ ne q̄ſ i ſeipſo ſpē hēat Ca. CXIII

e X iſta fidei cō
feſſione q̄ breuiter ſymbolo cō/

tinet. et carnaliter cogitata lac eſt paruu
loꝝ. ſpiritaliter aūt conſiderata atq̃ tra
ctata cibus eſt fortiū: naſcit ſpes bona fi
deliū: cui charitas ſancta comitat. Sed
de his omnib q̄ fidelit ſunt credenda: ea
tm̄ ad ſpem ptinent: que in oratōe dn̄ica
continent. Maledictus eſt enī oīs: ſic
diuina teſtant eloquia. qui ſpem ponit ī
homine. ac p hoc et in ſemetipo q̄ ſpem
ponit: hui maledicti vinculo innectitur
Ideo nō niſi a dn̄o deo petere debem
q̄cq̄d ſperamus nos vel bene opaturos:
vl̄ p bonis opibus adepturos.

Quō dn̄ica oratio ſeptē petitōes cō/
tineat apud euangeliſtā mattheū.
Capitulū CXIIII.

Proinde apud

euāgeliſtā mattheū ſeptē pe/
titōes cōtinere dn̄ica videt o/
ratio: quaꝝ in trib eterna poſcunt: in re/
liq̄s quattuor tempalia: que tn̄ ppt etna
cōſequenda ſunt neceſſaria. Nam qd di/
cimus. ſanctificet nomen tuū. adueniat
regnū tuū. fiat volūtas tua ſicut in celo
τ in terra: quod nō abſurde q̄dem intel/
lexerūt in ſpiritu et corpe: oīno retinen/
da ſunt ſine fine. et hic inchoata q̄ntūcū
q̄ pficimus augētur in nobis: pfecta ve
ro: qd in alia vita ſperādū eſt: ſemp poſſi
debunt. Qd vero dicim. panē noſtrum
quotidianū da nob hodie: τ dimitte no/
bis debita noſtra ſicut et nos dimittim
debitoribus noſtris. et ne nos inferas ī
temptatōnē: ſed libera nos a malo. q̄s nō
videat ad pſentis vite indigentiā ptine/
re? In illa itaq̄ vita eterna vbi nos ſem
p ſperam futuros: τ nomīs dei ſanctifi/
catio: et regnū eius et volūtas eius. ī no
ſtro ſpū et corpe pfecte atq̄ immortalit
pmanebunt. Panis vero quotidian iō
dictus eſt. q hic eſt neceſſari: q̄ntus ani
me carniq̄ tribuēdus eſt: ſiue ſpiritalit
ſiue carnalit: ſiue vtroq̄ ītelligat modo.
Hic eſt etiā quā poſcimus remiſſio: vbi
eſt oīs cōmiſſio pctōꝝ. Hic temptatōes
que nos ad peccādū vl̄ alliciūt vel īpel/
lunt. Hic deniq̄ malū vnde cupim li/
berari. Illic autē nihil eſt iſtoꝝ

De quinq̄ petitōib apud lucā euan
geliſtam a mattheo nō diſcrepantib.
Capitulū CXV.

Euāgeliſta ve

ro lucas in orōe dn̄ica petitōes
nō ſeptē ſed q̄nq̄ cōplex ē. Nec
ab iſto vtiq̄ diſcrepauit: ſꝫ quō mō iſta
ſeptem ſint intelligēda: ipa ſua breuitate
cōmonuit. Nomen q̄ppe dei ſanctificat
in ſpiritu: dei autē regnū in carnis reſur/
rectōe venturū eſt. Oſtendēs ergo lucas
terciā petitōnē duaꝝ ſupioꝝ eē quodā/
modo repetitionē: magis eā ptermitten/
do fecit intelligi. Deinde tres alias adiū
git. de pane quotidiano. d remiſſiōe pec
catoꝝ: de temptatiōe vitāda. At vo qd
ille in vltimo poſuit: ſed libera nos a ma
lo: iſte nō poſuit: vt intelligerem ad illō
ſupius quod de tēptatōe dictū eſt ptine
re. Ideo q̄ppe ait. ſed libera. nō ait. et li/
bera: tanq̄ vnā petitōem eſſe demōſtrās
Noli hoc: ſed hoc vt ſciat vnuſquiſq̄ ī
eo ſe liberari a malo: quod nō inferi ī tē/
ptationem.

De excellentia charitatis ſine qua eti
am q̄ recte credit ac ſperat nō pt ad beati
tudinē puenire. Cap. CXVI.

Nam porro cha

ritas quā duab iſtis. i. fide ac
ſpe maiorē dixit apl's: q̄nto ī q̄
cunq̄ maior eſt: tanto melior eſt in q̄ eſt.
Cū enī q̄rit vtrū q̄ſq̄ ſit hō bon: nō q̄/
rit q̄d credat aut ſperet: ſꝫ q̄d amet. Nā
q̄ recte amat: pcl'dubio recte credit τ ſpe
rat. Qui vo nō amat: inaniter credit: etiā
ſi ſunt vera que credit. inaniter ſperat eti
am ſi ad verā felicitatē doceant ptinere
que ſperat: niſi τ hoc credat ac ſperet qd
ſibi petēti donari poſſit vt amet. Quāuiſ
eī ſperare ſine amore nō poſſit: fieri tamē
pt vt id nō amet: ſine q̄ ad id qd ſperat nō
pt puenire. Tanq̄ ſi ſperet vitā etnā. q̄s/
nis nō habeat et nō amet iuſticiā: ſine q̄
nemo ad illam puenit. Ipa eſt aūt fides
chriſti: quā cōmēdat apl's. q̄ p dilectōē
opatur. et quod in dilectōe nōdū habet:
petit vt accipiat. q̄rit vt inueniat. pulſat

vt capiatur ei. Fides nanq; impetrat q̄d lex imperat. Nā sine dei dono. id ē sine spiritusctō p quē diffundit charitas in cordibꝫ nostris: iubere lex poterit: nō iuuare. et p̄uaricatorē insup facere q̄ de ignorantia se excusare nō possit. Regnat enī carnal' cupiditas: vbi nō ē dei charitas.

De q̄ttuor differētijs hoīs quē deus grā sua de tenebris ignorātie ad se vocare dignat: quibꝫ dei q̄q; ppl's ordinatus dicit. Capitulū CXVII

ſ

Ed cū in altissimis ignorātie tenebris nulla resistēte rōe viuit ſm carnē. hec sunt prima hoīs. Deinde cū p legē cognitio fuerit facta peccati: si nōdū diuinꝰ adiuuat spiritus: ſm legē volēs viuere vincit: et sciens peccat: peccatoq; subditus seruit. a quo enī quis deuictꝰ est: huic et seruus addictꝰ est. id agēte sciētia mandati: vt peccatū opet in homīe omnē cōcupiscentiā cumulo p̄uaricatōnis adiecto: atq; ita q̄d scriptū est impleat. Lex subītrauit vt abūdaret delictū. Hec sūt secūda hominis. Si aūt respexerit deus vt ad implēda que mādat ipse adiuuare credat. et agi homo ceperit dei spiritu: cōcupiscit aduersus carnē fortiore robore charitatis: vt q̄uis sit adhuc q̄d homini repugnet ex homine: nōdū tota infirmitate sanata: ex fide tamē iustus viuat. iusteq; viuat: inq̄ntū nō cedit male concupiscētie: vincēte delectatōne iusticie. Hec sunt tercia bone spei homīs. In q̄bus si pia pseuerātia quisq; pficiat: postrema pars restat: q̄ post hāc vitā in requie spiritus: deinde in resurrectōe etiam carnis implebit. Harū q̄ttuor differētiarū prima ē ante legē: secūda sub lege: tercia sub gratia: quarta ī pace plena atq; pfecta. Sic est et dei populꝰ ordinatꝰ per tempoꝝ interualla sicut deo placuit. q̄ ī mēsura et numero ⁊ pōdere cūcta disponit. Nam fuit primitus ante legē. secundo sub lege: que p moysen data est. deinde sub gratia que reuelata ē p primū mediatoris aduentū. Que q̄dē grā nec antea d̄fuit quibꝫ impartiri eā oportuit: q̄;nis pro tēporis dispēsatōe velata ⁊ occulta. Neq; enī antiquoꝝ q̄cunq; iustoꝝ p̄ter christi fidē salutē potuit inuenire. At vero nisi et illis cognitꝰ fuisset: nō potuisset nobis p eoꝝ ministeriū alias apertꝰ: alias occultꝰ pphetari

Q, in qualibꝫ istaꝝ q̄ttuor velut etatū gratia regeneratōis hoīem inuenerit: ibi remittunt ei cūcta peccata. ⁊ q̄ q̄busdam grām tribuat: vt oīno sub lege non seruiant Capitulū CXVIII

i

N quacūq; autem quattuor istaꝝ velut etatū singulū queq; hoīem gratia regeneratōis inuenerit: ibi ei remittunt p̄terita vniuersa pctā: et reatus ille nascēdo ptractꝰ: renascēdo dissoluit. Tantūq; valet q̄ spūs vbi vult spirat: vt q̄daꝫ ſm illā seruitutē sub lege esse nō nouerint: sed cū mandato incipiāt adiutoriū habere diuinū.

Nō obesse his qui p baptismū iā rgenerati sunt: et mandati necdum capaces sunt. et ſm carnē viuūt: si mox ex hac vita discedant Capitulū CXIX.

a

Neq; possit autē hō capax eē mādati: ſm carnē viuat necesse est. ſꝫ si iā sacramēto regeneratōis imbutus est: nihil ei mors oberit si tūc ex hac vita migrauerit. Quia ideo christꝰ mortuus ē ⁊ resurrexit: vt et viuoꝝ et mortuoꝝ dn̄et. Nec tenebit regnū mortis eū: p q̄ mortuus est ille liber ī mortuis.

De charitate dei ⁊ p̄ximi: ad quā oīa p̄cepta referunt. et de q̄litate eiꝰ in h̄ seculo et in futuro Capitulū CXX

o

Mnia igit̄ precepta diuina referunt ad charitatē. de qua dicit apl'us. Finis autē p̄cepti est charitas: d̄ corde puro et ꝯsciētia bona: et fide nō ficta. Ōis itaq; p̄cepti finis est charitas. i. ad charitatē refertur om̄e p̄ceptū. Quod ṽo ita fit vt timore pene vel aliq̄ intentōe carnali: vt

nõ referaꝶ ad illã charitatẽ quã diffũdit
ſpũſſctũs in cordibꝫ nr̃is: nõdũ fit qnẽ/
admoduꝫ fieri oportet: ꝗuis fieri videaꝶ.
Charitas ꝗppe iſta dei eſt et ꝓximi. Et
vtiqꝫ in his duobꝫ p̃ceptis tota lex pen/
det et ꝓphete. Adde euãgeliũ: adde ⁊ a/
poſtolos. Non enĩ aliũde vox iſta eſt. Fi
nis p̃cepti eſt charitas: ⁊ deꝰ charitas ẽ.
Quecũqꝫ ergo mãdat deꝰ: ex qͥbꝫ vnũ ẽ. nõ
mechaberis: ⁊ quecũqꝫ nõ iubenꝶ: ſꝫ ſpe
ciali ꝯſilio monenꝶ: ex qͥbꝫ vnũ eſt. bonũ
eſt homĩ mulierẽ nõ tãgere: tũc recte fi/
unt cũ referunꝶ ad diligendũ deũ. ⁊ ꝓxi/
mũ ꝓpter deuꝫ: et in hoc ſeculo ⁊ ĩ futuro.
nunc deũ ꝑ fidẽ: tũc ꝑ ſpeciẽ: ⁊ ipm ꝓxi/
mũ nũc ꝑ fidẽ. nõ enĩ ſcimꝰ mortaleſ cor
da mortaliũ. tũc aũt illumĩabit dñs ab/
ſcõdita tenebraꝝ: ⁊ manifeſtabit cogita/
tões cordis. Et tũc laus erit vnicuiqꝫ a
deo. qꝛ id laudabiꝶ et diligeꝶ a ꝓximo ĩ
ꝓximo: qđ ne lateat ab ipo illumĩabitur
deo. Minuiꝶ autẽ cupiditas charitate
creſcẽte: donec veniat hic ad tãtã magni
tudinẽ q̃ maior eſſe nõ poſſit. Maiorẽ
autẽ charitatẽ nemo habꝫ: ꝗ̃ vt aĩaꝫ ſu
am ponat ꝓ amicis ſuis. Ibi aũt ꝗs ex/
plicet q̃nta charitas erit: vbi cupiditas
quã vel coercẽdo ſupꝫet: nulla erit. ꝗ̃ ſũ/
ma ſanitas erit: qñ cõtentio mortꝭ nulla
erit.

De fine voluminis vtrũ eũ enchiri/
dion appellare vel habere debeas. et ꝗꝺ
fide ſpe et charitate ſit ſcriptus

Capitulũ CXXI.

SEd ſit aliquan
do huius volumĩſ finis: quod
ipe videriſ vtrũ enchiridion vꝉ
appellare debeas vꝉ habere. Ego tñ cũ
ſpernẽda tua ĩ chriſto ieſu ſtudia nõ pu
tarem: bona de te credens: in adiutorio
noſtri redẽptoris cõfidẽs ac ſperãs. teqꝫ
in eius mẽbris plurimũ diligẽs: libruꝫ
ad te ſicut valui: vtinã tã cõmodũ ꝗ̃ ꝓ/
lixũ: de fide ſpe et charitate ꝯſcpſi Amẽ

Finis libri enchiridion ſancti Augu
ſtini ad Laurentiũ

Diui Auguſtini Hipponẽſis epiſco
pi de triplici habitaculo libellus felici/
ter incipit.

TRia ſunt
oĩpotentis dei ma
nu facta habitacu
la. primũ: ĩmũ ⁊ me
diũ: quorum ſũmũ
regnũ dei vel regnũ
celoꝝ diciꝶ. imũ vocatur infernus: me/
diũ mundus p̃ſens: vꝉ orbis terraꝝ ap
pellaꝶ. Quoꝝ extrema oĩa ſibĩ inuicẽ ſũt
ꝯtraria: et nl̃la ſibi ſocietate ꝯiũcta. Que
enĩ ſocietas p̃t eſſe lucis ad tenebras: et
chriſti ad belial. Mediũ autẽ nõnullam
habꝫ ſilitudinẽ ad extrema. Unde lucẽ
et tenebras habet. frigus et calorẽ. do/
lorem et ſanitatẽ. leticiã et merorẽ. odiũ
et amorem. bonos ⁊ malos. iuſtos ⁊ in/
iuſtos. domĩos ⁊ ſeruos. regnũ et ſub/
iectõem. famẽ et ſatietatẽ. mortẽ et vitã:
⁊ innumera hmõi. Quorũ omniũ pars
vna imaginẽ habꝫ regni dei: pars altera
inferni. Cõmixtio nãqꝫ ſimul bonorũ ⁊
maloꝝ in hoc mũdo eſt. In regno autẽ
dei nulli mali ſunt: ſed oẽs boni. At in ĩ/
ferno nulli boni ſed oẽs mali. Et vterqꝫ
locꝰ ex medio ſuppleꝶ. Hominũ enĩ hu
ius mũdi aliĩ eleuanꝶ ad celũ. aliĩ trahũꝶ
ad infernũ. Simileſ ꝗppe ſilibꝫ iũgunꝶ.
id ẽ boni bonis: ⁊ mali malis. Iuſti ho/
mĩes iuſtis angelꝭ: et trãſgreſſores hoĩes
trãſgreſſoribꝫ angelis. Serui dei deo. ſer
ui diaboli diabolo. Benedicti vocãꝶ ad
regnũ ſibi paratũ ab origine mũdi. Ma
ledicti expelluntꝶ in ignem eternũ: q̇ para
tus eſt diabolo et angelis eiꝰ. Bona au
tẽ regni celeſtis dicere: vꝉ cogitare: vꝉ in
telligere vt ſunt nullꝰ põt carne veſtitꝰ.
Multo enĩ maiora et meliora ſunt ꝗ̃ co
gitanꝶ et intelligunꝶ. dũ ſcriptũ eſt. Qđ
oculꝰ nõ vidit nec auris audiuit: nec in
cor hoĩs aſcẽdit que p̃parauit deꝰ diligen
tibꝫ ſe. Regnũ nãqꝫ dei oĩ fama maiꝰ: ⁊ oĩ
laude meliꝰ: omĩ ſciẽtia ĩnumerabiliꝰ. oĩ
glĩa q̃ putaꝶ excellẽtiꝰ. Mala aũt ĩferni
dicere vꝉ cogitare vt ſũt: nemo p̃t. Peio/

ra q̇ppe ſunt valde ꝙ̄ cogitant̄. Regnuꝫ
itaqꝫ dei plenū eſt lucis et pacis ⁊ chari/
tatis et ſapiē et glīe et honeſtatꝭ ⁊ dulce
dinis et melodie ⁊ leticie ⁊ btītudis pen
nis: ⁊ oīs boni ineffabilꝭ: qḋ nec dici nec
cogitari pt̄. At lacus iferni plen⁹ ē tene/
braꝝ: diſcordie: odiȷ: ſtulticie: miſie: tur/
pitudinis: amaritudinis: offenſiōis: do/
loris: aduſtiōis: ſitis: famis. ignis īexti/
guibilꝭ: triſticie: vindicte pennis: ⁊ oīs ī/
effabilis mali: qḋ nec dici nec cogitari pt̄
Ciues celi ſunt iuſti hoīes: ⁊ angeli. q̄ꝝ
rex eſt de⁹ oīpotēs. At cōtra. Ciues ifer
ni ſunt impȷȷ hoīes et demōes: quorum
p̄nceps eſt diabolus. Satiat iuſtos vi
ſio ſanctorū hominū et angeloꝝ: ⁊ ſuper
oīa ipi⁹ dei. Cruciat impios et pctōres
viſio hoīm dampnatoꝝ et demonū: ⁊ ſup
oīa ipi⁹ diaboli. Nihil in regno dei deſi
deratꝭ qḋ nō inueniatꝭ. at in inferno nihil
inuenitꝭ qḋ deſideratꝭ. In regno dī nihil
inuenitꝭ niſi qḋ placet et delectat ⁊ ſatiat
At contra. in lacu miſerie pennis nihil
videtꝭ: nihilqꝫ ſentitꝭ niſi qḋ diſplicꝫ: niſi
qḋ offendit: niſi qḋ cruciat. In regno e/
terno erit vita ſine morte. Veritas ſine erro
re. felicitas ſine ꝑturbatōe. Om̄e bonuꝫ
in regno dei abūdat et nullū malū. Om̄e
malū abūdat in carcere diaboli: ⁊ nulluꝫ
bonū. Nullus indign⁹ in regno ſuſcipitꝭ
dei. Nullus vero dign⁹ null⁹ iuſt⁹ ad ī/
fernū trahitꝭ. Principalia duo ſunt tor/
menta in inferno: frig⁹ intolerabile: ⁊ ca/
lor ignis inextinguibilꝭ. Unde ī euange
lio legitꝭ. Illic erit fle⁹ et ſtridor dētiū.
Fletus nanqꝫ et liq̄factio oculorū ex ca
lore naſcitꝭ. Stridor vero dentiū ex fri/
gore naſcitꝭ. Hinc etiā btūs Iob: de aq̄ſ
niq̇t niuiū trāſibunt ad calorē nimium:
De quibꝫ duobꝫ innumera pendēt pena
rū genera. videlicꝫ ſitis intolerabilꝭ: pena
famis. pena fetoris. pena horroriſ. pena
timoris. pena anguſtie. pena tenebrarū.
ſeueritas tortorū. p̄ſentia demonū. fero/
citas beſtiarū. crudelitas miſtrantiū. di
laceratio immortaliū vermiū. Vmis cō/
ſciētie. ignite lachryme. ſuſpiria. miſerie:
dolor ſine remedio. vincula ſine ſolutōe.
morſ eterna. pena ſine ſine. abſentia chri
ſti quo ad viſionē eius: que ſola oīa ſup̄
dicta ſupat: et omnibꝫ penis intolerabi/
lior. Ue igitꝭ illis q̇ penne ſubire hec oīa
mala etiā ſine fine merentꝭ ꝓ delectabili
vni⁹ hore ſomnio. Tāta etenī et taliſ eſt
omnis hui⁹ mūdi glīa ad eternā cōpata
glīam. Meli⁹ erat eis qḋ dictū ē de in/
felice iuda: nō naſci: ꝙ̄ malꝭ ſuis meritis
plagas inferni ſuſtinere. Quid ſtultius:
q̇d inſani⁹ eſt: ꝙ̄ vmbra et imagine ⁊ ſili
tudine vere glīe ⁊ vere delectatōis: vere
pulcritudis: veri decoris. veri honoriſ:
more infantiū decipi ⁊ ſugari: ⁊ ipaꝫ glo
riā nō querere: nō deſiderare? Quis ima
ginēꝫ auri in aqua ipo auro neglecto eli
geret: et nō ſtatim a cūctis fatuus et in/
ſanus crederetꝭ? Quis orbē ſolis in ſpe/
culo redditū: vel in qualibꝫ materia for/
matū plus diligeret ꝙ̄ ipm ſolē: et nō ab
omnibꝫ derideretꝭ? Sic irridend⁹: ſic eſti
mand⁹ eſt quiſquis mūdi huiuſ caducā
fragilitatē et inutilē carnis voluptatem
diligit. querit: cōtendit. eterna glīa con/
tempta. ⁊ neglectis regni celeſtis ineffa/
bilibꝫ gaudȷȷs. Hoc cōmertiū inſipien/
tiū valde eſt et miſerorū: et cor nō haben
tiū ſanū: etiā ſi plage inferni nō ſequerētꝭ:
que nec dici nec cogitari poſſunt. Du/
plex vero plaga eſt: ab eterno regno dei
ſepari: et ſemꝑ in inferno cū diabolo dā
nari. preſentiā amittere angelorū: et ter/
ribilē ſemꝑ pati demonū p̄ſentiā. Quan
tum caueri: vitari: metui deberet: nullo
modo dici poteſt. Quis enim ſano ſenſu
pro vnius diei delicȷȷs: centū annorum
penā eligeret. Et miſeri illi qui ſine vl/
la ſapientia voluptatē carnis ſequentes
non vitant vicia: nō effugiunt intolerabi
les penas: nō centuꝫ annorū: nō milies
mille: ſed omniū ſine fine ſeculoꝝ: pro ſe
xaginta vel ſeptuaginta annorū delicȷȷs
vel q̄libet corruptibili delectatōe. Quā/
tum autē eſt inter vnū diem et centū an/
nos: non tantū vtiqꝫ ſed plus inter qua
draginta vlꝭ ſexaginta vel centū annos:
et eternitatem ſiue in bono ſiue in malo
futuram. Unus enim dies aliqua por/
tio eſt in centū annorū ſpacio: ꝙ̄uis mo
dica valde. At vero centuꝫ annorū ſpa/

ciũ nulla portio eſt ĩ illa eťnitate. Si enĩ
ꝟbi grã centeſima pars vľ milleſima ꝑs
eſſet eťnitatis: ꝑdictũ eiꝰ ſpaciũ vľ cẽtu/
plũ eiꝰ ſpaciũ: vľ millu plũ eťnitas eẽ de/
ſineret. Qȝ rõ nõ ſinit eťnitatꝭ. ꝗ ſi vllo
mõ vllo tꝑe ſinireť: eťnitas oĩno nõ eſſet
Fortiter ergo carnali reſiſtẽdũ eſt volu
ptati. fortiť ꝯtra fallaces huiꝰ mũdi blã
dicias pugnandũ ẽ. cõtraqꝫ mľtimodaſ
ſathane ſuggeſtiões vigilãdũ. Omni ſtu
dio lata ſeculi via vitãda eſt ꝗ ducit ad
mortẽ. at vero omni cordiſ deſiderio via
angusta que ducit ad vitã adeũda ẽ ⁊ ap
pctẽda. Uia hec anguſta eſt via abſtinẽ
tie ⁊ caſtitatis: hũilitatiſ et oĩs religiõiſ.
quã viam ante nos chriſtꝰ attriuit. qua
via ad ſuũ regnũ migṽit. Cuiꝰ veſtigia
⁊ nos ſeq̃mur: donec poſt eũ eadem via
ad vrbẽ regiã ꝑueniamꝰ: in ꝗ ipe regnat.
De qua vrbe ꝗcq̃d hõ dixerit q̃ſi ſtilla d̃
mari eſt. vel q̃ſi ſcintilla de foco. In qua
videlicȝ vrbe fulgebunt iuſti ſicut ſol: vt
dñſ ait. Ubi ſumma pax erit. ſũma q̃eſ.
nullꝰ labor: nullꝰ dolor: nulla pauꝑtas:
nec ſenectꝰ. nulla mors nec vlla nox. nul
lũ cibi deſideriũ. nullũ ſitis incendium.
Sed cibus et potꝰ oĩm erit viſio chriſti
⁊ ſctẽ trinitatis: et cõtẽplatio puro cor/
dis oculo ipiꝰ diuinitatis. et aſſidua le/
ctio: vt ita dicã: libri vite. i. eťne ꝟitatis
et ſũme ſapiẽtie: ⁊ ꝟbi dei: ꝗ eſt chriſti ie
ſu viſio. vbi ꝗcq̃d nos nũc latet manife/
ſtũ erit: vbi rõ manifeſta ẽ. cur hic electꝰ
eſt: ⁊ iſte reprobatꝰ. cur hic ĩ regnũ aſſũ/
ptus: ⁊ ille in ſeruitutẽ redactus? Cur
aliꝰ in vtero moriť: aliꝰ ĩ infantia: aliꝰ in
iuuẽtute: aliꝰ ĩ ſenectute? Cur aliꝰ pauꝑ
⁊ aliꝰ diues? Cur filiꝰ adultere baptiza/
tur? ⁊ aliqñ filiꝰ legitimẽ ꝯiugis ante ba
ptiſmũ moriť. Cur ꝗ bñ incipit viuere
aliqñ male finit. ⁊ ꝗ malẽ incipit ſepe bñ
finit? Hec oĩa et huiõi multa in libro vi
te plana et aꝑta omnibꝫ erũt. In eadem
vrbe ꝑmiũ ſingulorꝝ omniũ: ⁊ ſingulorꝝ
ꝑ charitatẽ omniũ erit. Ibi oĩm bonũ
oĩbꝫ patebit. Ibi oẽs inuicẽ ſuaſ cogita
tões cognoſcẽt. Ibi nullꝰ ſuꝑior ſuꝑbꝰ
erit: nullꝰ inferior inuidꝰ. Qnõ enĩ ꝗ oẽſ
ſicut ſeipm diliget alicui inuidere pote/

rit: cũ nemo ſibiipi inuideat? Ibi nulluſ
eſſe meliꝰ vľ ſuꝑius cõcupiſcet q̃ꝫ erit. qr
aliter eſſe q̃ꝫ qȝ meruit: nõ eſſet decorũ.
nec aliter eſſe deſiderabit q̃ꝫ qȝ erit. quia
ita eſſe vt erit: pulcrũ erit: nõ ſibiipi ſolũ:
ſȝ etiã vniuerſo corꝑi eccľie celeſtꝭ. Quõ
enĩ mẽbꝝ in corꝑe: ſi ſuꝑiꝰ vľ inferiꝰ po/
nať aliter q̃ꝫ natura cõſtituit mõſtruoſũ
efficit corpus et turpe. Sic nimirũ ſi a/
liq̃s in regno dei ſuꝑiꝰ ordineť q̃ꝫ poſtu
lat ars et volũtas oĩpotẽtis artificꝭ: tur
pitudinẽ efficiet: et nõ ſolũ ſibimet: ſȝ eti/
am omni cõgregatõi: in ꝗ ꝗ erit minus
maiorẽ ſine dubio habebit glľiam: q̃ꝫ to
tũ habẽs mũdi regnũ: etiã ſi eternũ eſſȝ.
Uile enĩ eſt valde elemẽtis frui in ꝯpa/
ratõe fruendi et cõgaudẽdi ipi deo: ⁊ vi
ſibilibꝫ delectari ⁊ corꝑalibꝫ. Tãta ẽ enĩ
pulcritudo iuſticie. tãta iocũditas lucis
eterne. hȝ eſt incõmutabiľ ꝟitatꝭ et ſapie:
vt etiã ſi nõ liceret ãpliꝰ manere ĩ ea q̃ꝫ vn
niꝰ diei mora. ꝑpť hoc ſolũ innumerabi
les anni huiꝰ vite: pleni delicijs in circũ
fluẽtia tꝑaliũ bonorꝝ recte meritoqꝫ con
temnereť. Nõ eiſ falſo aut paruo affectu
dictũ eſt. Quoniã melior eſt dies vna in
atrijs tuis ſuꝑ milia. Nihil compandũ
dilectõi et gaudio qȝ naſciť ex inuiſibili
bus ⁊ incorꝑeis: ⁊ ex ſocietate angelorũ
⁊ iuſtorũ omniũ: ⁊ ex certa ſciẽtia ⁊ ꝯgni
tione ipiꝰ diuine nature: ⁊ ex dei ipiꝰ fa/
cie ad faciẽ viſiõe. cuiꝰ pulcritudinẽ mi
ranť angeli. cuiꝰ impio ſuſcitãť mortui.
cuiꝰ ſapiẽtie nõ eſt numerꝰ. cuiꝰ regnũ fi
nẽ neſcit. cuiꝰ glľia neq̃t variari. cuiꝰ lux
tã ſolẽ obſcurat vt eiꝰ compatõe nullã
habeat lucẽ: cuiꝰ dulcedo tã mel ſuꝑat:
vt ei compatũ velut abſinthiũ ſit ama/
riſſimũ. Cuiꝰ faciẽ ſi oẽs carcere inferni
incluſi viderẽt: nullã penã: nullũ dolorẽ:
nullãqꝫ triſticiã ſentirẽt. Cuiꝰ ꝑſentia ſi
in ĩferno cũ ſctĩs habitatoribꝫ appareret
cõtinuo infernꝰ in amenũ ꝯuertereť pa/
diſum. Cuiꝰ ſine nutu nec foliũ de arbo
re cadit. Cuiꝰ oculus flammiuomi ꝓfũ
dũ penetrat inferni. Cuiꝰ auris tacitam
cordis vocem audit. id ẽ cogitatõeȝ. Cu
ius oculus nõ minus audit q̃ꝫ cuius au
ris non minus videt q̃ꝫ audit: quia non

coꝛpus ſunt:ſed ſumma ſapiētia ⁊ certa
cognitio. Cuiꝰ delicie ſine faſtidio ſati/
ant:ꝗ cū a btīs inueniūt: ſp̄ tamē deſide
rant: ⁊ eſuriē et ſitim ſine pena efficiūt.id
ē ardenti ſp̄ deſiderio delectāt. Cuiꝰ ſe/
creta mirabilia vidētibꝫ ea ſp̄ noua ſūt ⁊
mira:et nō plus cū incipiūt videri pari
tūt ſtupoꝛē cernētibꝫ:ꝗꝫ poſt mille ānos
et milies mille. Et cū angeli ab īitio mū
di ea ſoliti ſint videre.inde hodie nō mi/
nus mirant̄ ea ꝗꝫ in ꝓmo die:alioqn du/
dum coꝛā angelis aſſiduo vidēdi vſu vi
leſcerēt. Cuiꝰ cognitōi ꝓterita et futura
nō ꝓterita ⁊ futura ſꝫ ꝑſentia ſunt. Unō
nō diem iudicij videbit: ⁊ ꝓmū diē ſecu/
li nō vidit.ſed vtrūꝗꝫ videt. Cuiꝰ ꝑſcie/
tia neminē cogit ad peccādū: vt m̄lti er/
rātes dicūt. Si eni inquiūt ꝑſciuit adā
peccaturū eſſe:nō peccare nō potuit. Ex
ꝗ erroꝛe naſcit̄ deū cauſam eſſe pcti: qō
nephas eſt dicere:et illi tū ſuis ꝟbis al/
ligant̄. Si eni qō ꝑſcientia dei habꝫ ne/
ceſſe eſt fieri:idō volūtate ꝓꝓa hō pecca
uit:et nō alia neceſſitate. qꝛ in ꝑſciētia di
fuit vt volūtate et libero arbitrio:et n̄ ne
ceſſitate cogēte peccaret. Si ḡ ꝑſcientia
dei nō poteſt vitari:nō potuit homo ali
ter peccare niſi volūtate:nulla alia vi co
gente. qꝛ ita deꝰ ꝑſciuit peccaturū. Si
ḡ volūtarie:nō coactꝰ eſt. Si eni nō coa
ctus eſt ad peccādū:potuit ſine dubio n̄
peccare ſi velleꝫ:ideoꝗꝫ penā meruit: qꝛ n̄
inuitus peccauit.alioqn a deo penā moꝛ
tis nō ſuſcipet. Cuiꝰ locutio eſt occulta
inſpiratio: qua mētibꝫ ſuā volūtatē ⁊ ſu
am veritatē inuiſibiliter oſtēdit.quā vi/
dēdo āgeli ꝑ oīa deo obediūt. Cuiꝰ laus
eſt qua electos laudabit. manifeſtatio ꝗ
ſuoꝝ electoꝝ bona oībꝫ monſtrabit.aſſi/
dua antē laus qua electi eū laudabūt eſt
admiratio eiꝰ ꝑennis. Qui miro mō non
tempe ꝓceſſit mundū et tp̄us. Nullꝰ eni
hoꝛe ſpacio fuit ante mundū:et tamē ſp̄
erat ſine initio. Non eni erat tēpꝰ an̄ tem
pus. Tempus aūt cū mūdo concreatuꝫ
eſt. Si igit̄ tēpus ab initio mundi cepit
currere:an̄ mūdū factū nō erat. Ideoꝗꝫ
nullo tp̄e: vt ꝓdiximus:ꝓceſſit deꝰ tp̄a et
mūdū eis coeuū.imo paulo eis pꝛioꝛeꝫ:
eius eni motu ceperūt currere. Quicqd
mouet̄ ſuū motū ꝓcedit. Ineffabili etni
tate ꝓceſſit deus mundū:nō tp̄e: cuiꝰ tē/
pus aute mūdū nō erat. Cuius lux tene
bꝛas depellit ignoꝛātie. cuiꝰ aliꝗ ꝑticl'a
hec oīa que diximꝰ ꝟa et certa eē ꝯgno/
ſcimus. Eadē luce meliꝰ eſſe veꝝ ꝗꝫ fal/
ſum videmꝰ:et tn̄ peiꝰ eſſe veꝝ malū: vel
veꝝ pctm̄ ꝗꝫ falſum malū vl' falſū pctm̄.
nō qꝛ veꝝ ē:ſꝫ qꝛ malū vl' pctm̄. ſꝫ iō ma
lū vel peccatū eſt:qꝛ veꝝ malū vl' pctm̄
eſt. Alit̄ eni nō poſſꝫ eſſe malū vl' pctm̄.
falſum eni malū nō eſt malū. vt falſū ar/
gentū ē. Poteſt aliqs dicere a ꝟitate ma
lū vl' peccatū extoꝛtū eſſe:vel factū: ⁊ qō
āmodo opus eſſe ꝟitatis malū: qō om̄i
no falſum eſt. Omne eni verum inquan
tum verum: bonum eſt: ⁊ a veritate igi/
tur eſt eſſe veꝝ: vt ſit malū vl' peccatū: n̄
ipm̄ malū vl' peccatū. aliud nāꝗꝫ eſt ipm̄
malū: aliō veꝝ eſſe illō. Quāuis igitur
ipm̄ malū bonū nō eſt: bonū eſt tn̄ veruꝫ
eſſe vt ſit illō. Niſi eni bonū eſſꝫ eē malū:
nullo mō ſineret deꝰ illud fieri. Multa
ꝗppe bona de malis omnipotēs facit: vt
de adulterio hominū bonos foꝛmat ⁊ fa
cit homines. Si ꝟo quadā lucis parti
cula quaſi ꝑ anguſtas rimas infuſa: hec
⁊ alia que nouimꝰ vera eſſe cognoſcimꝰ:
quali et qn̄ta luce ſapiētie et ſciētie illic il
luſtrabimur: vbi ipm̄ ſolē veritatis facie
ad faciē videbimꝰ. id ē certa et vera ſapi
entia cognoſcemꝰ. Cuiꝰ ꝑſentia ſiles ei
facit ꝑſentes. Qui eni vere ſapiētie. vere
pulcritudini. vere eternitati adherebit:
ſapiēs vtiꝗꝫ et pulcer et eternꝰ erit. Sic
enim abſentia eiꝰ diſſimiles om̄ino ei fa
cit. Cuius eternitas ſine initio et ſine fi/
ne eſt. Si eni eſſet tempꝰ quādo nō eſſꝫ:
quis eū faceret? Ipē eſt ſolus deus: ⁊ an
te ipm̄ aliꝰ deꝰ nō erat:nō eſt nec erit. Nō
ſeipm̄ creauit:cū nihil ſeipm̄ creat. Qua
eni potētia ꝗ oīno nō eſſꝫ ſeipm̄ faceret?
Reſtat igit̄ ꝙ oīno nō eſt factꝰ deꝰ. Cū ḡ
nullo mō deꝰ factꝰ eſt: ſine initio an̄ oīa
erat. Quicquid enim factū eſt habet ini
tiuꝫ:et quicquid initiū habet ſine dubio
factum eſt. non ab alio niſi a deo non fa
cto: ſed omnia faciente. Cuius ſcientia ſi

ne vlla varietate cognitōis: ⁊ ſine vllo viſu huc ⁊ illuc vniuerſalē varietatē omnium creaturarū: angelorū: hominū: ſtellarū arenarū: capillorū: verborū: cogitatōnū: momentorū omniū ſimul et ſemel cōphēdit et intelligit. Fons igitur et origo omnis ſcientie deus eſt: quē q̄nto plus quis bibet tanto plus ſitiet. Incōparabiliter ergo totius mūdi regnū: vt ſupra diximus: ⁊ ſi eternū eſſet: pcellit ſocietas angelorū et ſanctorū: et pſenti ipius dei adeſſe viſioni. In cuius viſiōe trina ſciētia naſcitur. id ē homo qui cernit: et deus qui cernitur: et ceteri omnes oīa videbūt et intelligēt. Sicut enī p ſpeculū vitreū trina nob viſio adminiſtratur. q2 nosipos et ipm ſpeculū: et quicquid pſens adeſt videmus. Sic p ſpeculū diuine claritatis et ipm deū vt ē videbimus q̄ntū poſſibile eſt creature: ⁊ nos ipos: ⁊ ceteros vera ⁊ certa ſciētia cognoſcemus Tunc abdita creaturarū ⁊ ipius inferni vidēdo deū videbimus: Tunc iuſtis manifeſtū erit quō deus eſt inuiſibilis incōpabilis ſine initio: et ſine fine an oīa. Quicquid intereſt iter naſci qd ad filium ptinet: et pcedere qd ad ſpm ſanctū: excepto q vnus ex vno natus ſit: alter ex duobus pceſſit. Et quō pater nō pceſſit filiū tpe ſ3 origie: nec ſpiritū ſctm. Et quō oīa dei vnū ſunt in deo: excepto qd ad relatōem ptinet. Nam ſapiētia ⁊ vitas dei ⁊ eternitas nō diuerſa ſunt inter ſe: ſ3 vnū ſunt ſicut et oīa. Sapiētia enī dei n̄ magis ſapiētia q̄ vitas eſt. ⁊ nō magis veritas eſt q̄ ſapiētia: q̄ eternitas: q̄ cetera diuina. Unū enim ſunt in deo: ⁊ nō ſolū hec inter ſe eadem ſunt in deo. ſ3 nō aliud ſunt q̄ ipe deus. Et quō mūdus erat i dō: anteq̄ in ſeipo eſſet nō mūdus ſed deus. Et quō vbiq̄ totus ſine loco. magnus ſine q̄ntitate. bonus ſine q̄litate. Et quō omnia penetrat mūda et immūda ſine ſui pollutiōe. Si enī lux iſta viſibilis omnia loca illuſtrat et ſterquilinia etiā penetrat ſine ſui fetore: ⁊ ſine ſui pollutōe. quāto magis deus qui eſt inuiſibilis ⁊ incōmutabilis lux: omnia penetrat regit ſuſtinet circūdat illuſtrat ſine vlla mutatōe vel pollutōne: nō ſolū celeſtia et terreſtria ſed infernalia. Tūc erit electis dei trina viſio. id eſt corpalis qua corpa cernent quorundā ſplendentia vt ſol: quorundā vt luna: aliorū vt ſtelle. Et ſpiritualis qua ſimilitudines corporū in ſpiritu nō fallaci fātaſia inſpicient: qua viſione etiā hodie fruunt ſpiritus iuſtorū poſt corporū claustra. Et viſio intellectualis: qua puro mētis oculo in ſpiritu deū videbūt. et ſuas aīas et virtutes īntimas et ſpūs angelicos. Tunc duplices deo acturi ſunt gratias. videlicet p ſua liberatōne a ppetua damnatōe: et pro bonorū ineffabili retributōne. Tunc cōmunis omniū reus et hoſtis diabolus in cōſpectu omniū electorū dei damnabitur. Cuius dānatio intolerabilis pena delectabile ſpectaculū pbebit electis Tunc ardētiſſimo amore liberatorē ſuū ⁊ omniū bonorū datorē amabūt: ⁊ ſine fine ſine faſtidio clamore cordis laudabunt deū omnipotentē benignū et miſericordē. Cui eſt honor et gloria nūc et p omnia ſecula ſeculorū Amen.

Diui Auguſtini epiſcopi hipponenſis de triplici habitaculo liber explicit.

Eiuſdem Diui Auguſtini epi Hipponēſis Scale paradiſi liber incipit.

Cum die quadā corpali manuū labore occupatus de ſpirituali hominis exercitio cogitare cepiſſem: q̄ttuor ſpūales gradus animo cogitanti ſe ſubito obtulerūt. ſcilicet lectio. meditatio. oratio et cōtemplatio. Hec ē ſcala clauſtraliū qua de terra in celū ſubleuantur: gradibus diſtincta paucis: īmenſe tamē ⁊ incredibilis magnitudis. Cuius extrema pars terre innixa ē: ſuperior vero nubes penetrat: ⁊ ſecreta celorū rimatur. Hi gradus ſicut nominibus et numero ſunt diuerſi: ita ordine et numero ſūt diſtincti. Quorū pprietates et officia q̄dem

ſingulꝫ q̇d circa nos efficiant. quõ inter
ſe inuicẽ differãt et p̄emineãt: ſi q̇ſ diligẽ
ter inſpiciat. q̇cquid laboris aut ſtudij
impẽderit in eis: breue reputabit ꝛ faci/
le p̄ vtilitatis et dulcedinis magnitudiẽ
Eſt aũt lectio ſedula ſcripturaꝝ cũ ani/
mi intentõe inſpectio. Meditatio ẽ ſtu/
dioſa mẽtis actio: occulte ꝟitatis notici/
am ductu ꝓprie rõis inueſtigãs. Oratõ
eſt deuota cordis intẽtio in deũ: ꝓ maliſ
amouẽdis ꝛ bonis adipiſcẽdis. Cõtem
platio eſt mẽtis ĩ deũ ſuſpẽſe q̄dã eleua
tio et̃ne dulcedis gaudia deguſtãs.

Deſcꝑtio officioꝝ q̃ttuoꝛ g̃duum.

Obſignatis er

a go quattuoꝛ gradnũ deſcꝑtio
nib⁹. reſtat vt eaꝝ officia vide
amus. Lectio inq̇rit. meditatio inuenit:
oratio poſtulat: ↄtẽplatio deguſtat. Vñ
ip̄e domin⁹ dicit. Querite ꝛ inuenietis:
pulſate ꝛ aperiet̃ vobiſ. Querite legẽdo:
ꝛ inuenietꝭ meditãdo. Pulſate orãdo: et
aperiet̃ vobis cõtemplãdo. Lectio qua
ſi ſolidũ cibuꝫ ori apponit. Meditatio
maſticat ꝛ frangit. Oratio ſaporẽ acqui
rit. Contẽplatio eſt ip̄a dulcedo q̄ iocun
dat et reficit. Lectio in cortice: meditatõ
in adipe. Oratio in deſiderij poſtulatõe.
Contẽplatio in adepte dulcedĩs delecta
tõe. Quod vt exp̄ſſius videri poſſit vnũ
de multis ſupponã exemplũ. In lectõe
audio. Beati mũdo corde. q̃m ip̄i deuꝫ
videbũt. Ecce breue verbũ: ſed ſuaue et
multiplex ſenſu. Redeo ſuꝑ ad paſtum
aĩe: q̄ſi vue miniſtralis ꝙ poſtq̃ aĩa dili/
gẽter inſperit dicit intra ſe: poteſt aliq̇d
boni eſſe? Redeo ad coꝛ meũ et tempta/
bo ſi forte intelligere et inuenire potero
mundiciã hanc. p̄cioſa enim et deſidera
bilis eſt res iſta: cuius poſſeſſores dei di
cunt̃. Cui viſio dei que eſt vita eterna ꝓ
mittitur. que tot ſacre ſcripture teſtimo
nijs collaudat̃. Hoc ergo ſibi pleni⁹ ex/
plicari deſiderãs: incipit hãc vuã maſti/
care et frangere: eamq̃ ĩ toꝛculari ponit
dum excitat ratõem ad inq̇rendũ an ſit:
et quõ haberi poſſit hec adeo p̄cioſa et
deſiderabilis mũdicia.

Officiũ meditatõis.

Accedens ergo

a ſedula meditatio nõ remanet ex
tra: nõ habꝫ aliq̇d in ſuꝑficie al
terius: pedẽ figit: iteriora penetrat: ſingu
la rimat̃. attente cõſiderat ꝙ nõ dixit. be
ati mũdo corꝑe: ſꝫ mente: qꝛ non ſufficit
manus hr̃e innoxiaſ a malo oꝑe: niſi ꝛ p̄
uis cogitatõib⁹ mũdemur in mẽte. Qð
auctoꝛitate ꝓphete confirmat̃ dicentis.
Quis aſcẽdet in mõtẽ dñi: aut q̇s ſtabit
in loco ſancto e⁹? Innocẽſ manib⁹ ꝛ mũ
do corde. Itẽ cõſiderat hãc cordis mũ/
diciã quã optabat idẽ ꝓpheta q̇ orãs in
quit vt ſupra. Cogita q̃ ſollicit⁹ erat in
hac cuſtodia btũs Iob: q̇ dicebat. Pepi
gi fed⁹ cũ ocul' meis ne cogitarẽ q̇cq̃ de
ꝟgine. Ecce q̄ntũ arctabat ſe vir ſanct⁹:
q̇ claudebat oculos ſuos ne videret va/
nitatẽ: ne forte incaut⁹ reſpiceret qð po/
ſtea inuit⁹ deſideraret. Poſtq̃ et hmõi de
cordis mũdicia ꝑtractauit: ĩcipit tracta/
re de ei⁹ p̄mio. Quã gl'ioſum ꝛ delectabi
le eſſe videre faciẽ deſideratã dñi: ſpecio
ſam forma p̄ filijs hominũ. Nõ iã abie/
ctũ et vilẽ: nõ habẽtẽ ſpẽm q̄ veſtiuit eũ
mater ſua: ſꝫ ſtolã ĩmoꝛtalitatꝭ indutũ et
coronatũ diademate q̄ coronauit eũ pa/
ter ſu⁹ in die reſurrectõis et gl'ie: die quã
fecit dñs. Cogitat ꝙ in illa viſiõe erit ſa
tietas illa de qua dicit ꝓpheta. Satia/
bimur cũ apparuerit gl'ia tua. Videſne
q̄ntũ liq̇rꝭ emanauit ex minima vua: q̄n
tus ignis ex hac ſcintilla oꝛtus eſt: q̄ntũ
hec modica maſſa. bti mũdo corde: q̃m
ip̄i deũ videbũt: in eadẽ meditatõe extẽ
ſa eſt Sed q̄ntũ adhuc poſſꝫ extẽdi ſi ac
cederet aliq̇s talia expertus. Sentio eniꝫ
ꝙ puteus altus eſt: ſed ego ad hec rudis
vas in q̄ pauca haurirẽ vix inueni. His
aĩa facib⁹ inflãmata: his mactata deſide
rijs: fracto alabaſtro ſuauis vnguẽti p̄/
ſentire incipit. nõ de guſtu ſꝫ q̄ſi narium
odoratu. Ex hoc colligit q̃ ſuaue ẽ hu/
ius meditatõnis ſentire expientiaꝫ cui⁹
meditatõem nouit adeo eẽ iocundã. Sꝫ
q̇d faciet: habẽdi deſiderio exeſtuat. ſed
nõ inuenit apud ſe quomodo hr̃e poſſit.

⁊ quanto plus inquirit: pl⁹ ſitit. dñ ap-
ponit meditationē: apponit ⁊ dolorē. qꝛ
nō ſentit dulcedinē quā ī cordis mūdi-
cia meditatio eſſe monſtrat: ſʒ nō preſtat
Nō enī eſt legētis atqꝫ meditātis hanc
ſentire dulcedinē: niſi data fuerit deſup.
Legere enī ⁊ meditari tā bonis ꝙ̄ malis
cōmune eſt. Et ipſi philoſophi gēriū in
ꝙ̄ ſūma veri boni ꝯſiſteret inuenerūt: du
ctu rōis. Sed qꝛ cū deū cognouiſſent:
nō ſicut deū glīficauerūt. ſʒ de ſuis viri
bus pſumētes dicebāt. linguā nrāʒ ma-
gnificabimus. labia noſtra a nobis ſūt.
nō meruerūt pcipe qd̄ potuerūt videre.
Euanuerūt in cogitatōibꝫ ſuis: ⁊ coꝝ ſa
piētia deuorata eſt: quā eis ꝯtulerat hu-
manū ſtudiū diſciplie. nō ſpūs ſapiētie.
q̄ ſol⁹ dat verā ſapiētiā: ſapidā ſcʒ ſciaʒ.
que cū alicui ieſt: ieſtimabil' ſapor iocun
dat ⁊ reficit Et de illa dictū ē. Sapiētia
nō intrat in maliuolā aīaʒ. Hoc aūt a ſo
lo deo ē. ⁊ ſicut officiū baptizādi dñs cō
ceſſit multis. ptātē ꝟo et auctoritatē in
baptiſmo remittēdi pctā ſibi ſoli retinu-
it. Vñ iohānes antonomatice ⁊ diſcreti
ue de eo dixit. Hic eſt q̄ baptiſat in ſpū
ſctō. Et de eo poſſum⁹ dicere. Hic ē qui
ſapiētie ſaporē dat: ſapidā aīe facit ſciaʒ
Sermo ſiq̄dē dat' m'tis. ſapīa paucis.
quā diſtribuit dñs cui vult ⁊ quō vult.

Officiū oratōis.

o Idēs aūt ani
ma ꝙ ad deſideratā cogitatō-
nis ⁊ expīentie dulcedinē pſe
nō poſſit attigere: ⁊ q̄nto magis ad coral
tū accedit: tāto magis exaltet' de⁹: hūili-
at ſe ⁊ fugit ad orōem dicēs. Dñe q̄ n̄ vi
deris niſi a mūdis cordibꝫ. inueſtigaui le
gēdo: meditādo q̄ſiui quō haberi poſſit
ꝟa cordis mūdicia. vt ea mediāte vel ex
media parte poſſem te cognoſcere. Que-
rebā vultū tuū dñe. vultū tuum dñe q̄re
bā. Diu meditat⁹ ſum in corde meo. ⁊ in
meditatōe mea exardeſcet ignis ⁊ deſide
riū ampli⁹ cognoſcēdi te: dū panē ſacre
ſcripture mihi frāgis: ⁊ ī fractōe panis:
tu q̄ magis cognit⁹ es. Et q̄ntū plus te
cognoſco plus te cognoſcere deſidero:
nō iā in cortice littere: ſʒ in ſenſu expien-
tie. Nec hoc peto dñe ꝓpt' merita mea ſʒ
ꝓ tua miſericordia. Fateor eī qꝛ īdigna
et peccatrix ſum. ſʒ catelli edūt d̄ mic̄ q̄
cadūt de mēſa dñoꝝ ſuoꝝ. Da mihi dñe
arrā hereditatꝭ future ſaltē guttā celeſtis
pluuie: q̄ refrigerē ſitim meaʒ. qꝛ amore
ardeo.

Officiū ꝯtēplatiōis.

b Is ⁊ huiuſmo
di ignitis eloquijs ſuū inflāmat
deſideriū ſicut oñdit ſuū affectū
His incantatōibꝫ aduocat ſpōſuʒ. Do-
min⁹ aūt cui⁹ oculi ſup iuſtos: et aures
ei⁹ nō ſolū ad pces: ſed ipas pces coꝝ n̄
expectat donec ſermonē finierint: ſʒ me-
diū oratōis curſum interrūpens feſtinus
ingerit ſe: ⁊ aīe deſiderāti feſtin⁹ occurrit
celeſtis rore dulcedis circūfuſus: vnguē
tis optimis delibut⁹. aīam fatigatā recre
at: eſurientē reficit: aridā impinguat: fa-
cit eā terrenoꝝ obliuiſci. Immemor ſui
mirabilit' fortificādo viuificās: ⁊ inebri
ando ſobriā reddēs. Et ſicut in q̄buſdā
carnalibꝫ officijs adeo vincit' carnal' ꝯcu
piſcētia ꝙ omnē vſum rōis amittit: ⁊ fit
hō q̄ſi totus carnal'. Ita merito ī hac ſu
pna contēplatōe ita cōſumunt' et abſor-
bent' carnales motus ab aīa: vt ī nul
lo caro ſpiritui cōtradicat: et fiat homo
quaſi totus ſpiritual'.

Signa ſpūſſancti ad aīaʒ venientis.

o Dñe quō ap
pares q̄n hec facies: et quod
ſignuʒ aduētus tui: Nunq̄d
hui⁹ conſolatōis et leticie teſtes ⁊ nūcij
ſunt ſuſpiria et lachryme. Si ita eſt: no
ua eſt antiphraſis iſta: et ſignificatio in-
uſitata. Que enī ꝯuētio ꝯſolatōis ad ſu
ſpiria: leticie ad lachrymas: ſi tamē iſte
dicende ſunt lachryme: et nō poti⁹ roris
interioris ſupinfuſi ſupfluēs abūdātia:
⁊ interioris ablutōis indiciū: ⁊ exterioris
purgamētū. Ut ſicut ī baptiſmo puero
rū p exteriorē ablutōnem ſignificat' ⁊ fi
gurat' interior aīe ablutio. ita hic exteri-
orē ablutōʒ īterior pcedit purgatō. O fe
lices lachryme: p q̄s macule interiores

purgant: p q̄s pctōꝝ incēdia extinguūt. Beati q̄ sic lugetis q: ridebitis. i lachrymis agnosce o aīa sponsū tuū amplecte/re desideratū. Nūc torrēte te voluptatis inebria: suge ab vbere ꝯsolatōis eius lac ꝛ mel. Hec sunt mūda munuscula et solacia q̄ dedit tibi spōsus tu⁹: gemit⁹.s.et lachryme. Adducit tibi potū his lachrymis in mēsura. He lachryme sūt tibi panes die ac nocte: panes vtiq ꝯfirmātes cor hoīs: ꝛ dulciores sup mel et fauū. O dñe si adeo sunt dulces iste lachryme q̄ ex mēoria ꝛ ꝺsiderio tui excitant: q̄ dulce erit gaudiū qđ ex manifesta tui visiōe capiet. si adeo dulce est flere p te: q̄ dulce erit gaudere de te. Sed q̄d hui⁹ secreta colloquia pferim⁹ in publicū? Cur i carnales affect⁹ vbis cōibꝫ conamur expmere? Inexpti talia nō itelligūt i libro expientie q̄s ipsa docet vnctio. Alit aūte lr̄a exterior nō pdest q̄cq legēti. Modcū sapida est lectio exterioris lr̄e: nisi glosam ꝛ interiorē sensum sumat ex corde

Quomodo remanet aīa spūssancti feruore discedēte.

o Anīa diu protraxim⁹ sermonē. Bonū eni erat nos hic esse cū petro ꝛ iohāne ꝯtēplari glīam sponsi: et diu manere cū illo. Sed vellem hic fieri nō duo nō tria tabernaclā: sed vnū in q̄ essem⁹ simul: ꝛ sil' delectaremur. Sed vt dicit sponsus: dimitte me: iā eni ascēdit aurora: iam lumē grē et visitatōnem quā desiderabas accepisti. Data ḡ bñdictōe: mortificato neruo femoris: ꝛ mutato noīe de iacob in israel: paulisp secedit spōsus diu desiderat⁹: cito elapsus. Sbtrahit se tā a pdicta visiōe q̄ a dulcedine contēplatōis. manet tñ p̄sens q̄ntū ad gubernatōem: q̄ntū ad glīam: ōntum ad vnionē. Hic reddit causa quare spūssancti feruor aīaꝫ aliq̄ntulū ꝺserit

ſ Ed ne timeas o sponsa. ne desperes. ne existimes te ꝯtēni si paulisper tibi subtrahit spōsus faciē suā. Omnia ista cooperant tibi in bonū: ꝛ de accessu ꝛ recessu lucrū acquiris: tibi venit: tibi ꝛ recedit. Venit ad cōsolationeꝫ: recedit ad cautelā: ne magnitudo cōsolatōis extollat te: ne si semp apud te sit spōsus incīpias cōtēnere sodales. et hanc cōtinuaꝫ visitationē nō iā gratie attribuas sed nature. Hanc autē gratiā cui vult et quando vult sponsus attribuit: nō iure hereditario possidet. Vulgare puerbiuꝫ est: q̄ nimia familiaritas parit ꝯtēptuꝫ. Recedit ergo ne forte nimis assiduus cōtēnatur: et absens magis desideret: desideratus auidi⁹ queraf. diu quesit⁹ tandeꝫ grati⁹ inueniat. Preterea que est p̄sens vita: que r̄spectu future glorie: que reuelabitur in nobis: enigmatica est: q̄ nunc ex parte cognoscim⁹. Nam hic ciuitatē manētē nō habem⁹: sed inquirim⁹ futuraꝫ. Ne ergo exiliū deputem⁹ p patriā: arram p precū summa: venit sponsus et recedit vicissim: nūc cōsolatiouē afferēs: nunc vniuersum statū nostrū in infirmitate cōmutans. paulisper nos permittit gustare q̄ suauis est. et anteq̄ plene sentiamus se subtrahit. ꝛ ita quasi alis expāsis supra nos volitās prouocat nos ad volandū. quasi dicat. Ecce parū gustatis: sum dulcis: sed si vultis plene saturari hac dulcedine. currite post me in odorē vnguentorū meorū: habētes sursum corda: vbi ego sum in dextra dei patris. vbi videbitis me: nō p speculū i enigmate: sꝫ facie ad faciē: et vbi plene gaudebit cor vestrū: et gaudiū vestrū nemo tollet a vobis.

Cura de diligētia anime ne omnino a deo deseratur.

ſ Ed caue tibi o sponsa quō auertat se spōsus. Nō lōge abijt. et si nō vides eū ipse tamē videt te. plen⁹ oculis ante ꝛ retro: tunc q̄ potes eū latere. Habet etiaꝫ circa te nuncios suos spūs q̄si sagacissimos exploratores: vt videāt quō absente sponso cōuersetis. et accusent te coraꝫ ipo si aliqua signa lasciuie et scurrilitatis in te deprhenderint: zelotypus est spōsus

iſte:ſi forte aliuz amatorem acceperis: ſi
alijs placere ſtudueris:ſtatim diſcedet a
te:et alijs adherebit adoleſcẽtulꝰ:delica-
tus eſt ſponſus iſte:nobilis ⁊ diues eſt.
ſpecioſus forma ꝑ filijs hominũ.⁊ ideo
nõ niſi ſpecioſam dignaꝛ habere ſpõſaz
Si viderit in te maculã ſiue rugã. ſtatĩ
auertet oculos. Nullã enĩ immũdiciam
ꝑt ſuſtinere. Eſto ergo caſta.eſto vecun-
da ⁊ hũilis:vt ſic a ſpõſo tuo merearis
freqñter viſitari. Timeo ne diutiꝰ ꝯtinu
erit nos ſermo iſte: ſed ad hec ꝯpulit me
materia ſterilꝰ pariter et dulcis. quã ego nõ
ꝓtrahebã ſpontaneꝰ: ſꝫ neſcio q̃ eiꝰ dul-
cedine trahebar inuitus

Officia et effectus ſingulorum graduũ
ꝑ repetitionem.

v Tergo que dif
fuſiue dicta ſunt ſimul iũcta vl
vnita meliꝰ videantꝛ. ꝑdictorum
ſummã recapitulãdo colligamꝰ: ſicut in
ꝑdictis exemplis ꝑnotatũ videri põt:q̃
modo ꝑdicti gradꝰ cohereãt: ⁊ ſicut tẽ-
poraliꝛ ⁊ cauſaliter ſe ꝑcedãt. Lectio enĩ
q̃ſi fundamẽtũ:ꝑma occurrit:⁊ data ma
teria mittit nos ad meditatõez. Medita
tio vero quid appetendũ ſit diligentius
inq̃rit:⁊ q̃ſi effodiẽs theſaurũ inuenit et
oñdit. Sed cum ꝑ ſe obtinere nõ valeat
mittit nos ad orationẽ. Oratio ſe totã vi
ribꝰ erigit vbi repperit theſaurũ deſide-
rabilẽ:cõtemplatiõis ſuauitatẽ. hec ad-
ueniẽs ꝑdictorũ triũ laborẽ remunerat:
dũ celeſtis rore dulcedĩs animã ſitientez
inebriat. Lectio ergo eſt ſꝫm exteriꝰ exer
citiũ. Meditatio ſꝫm interiꝰ intellectuz.
Oratio ſꝫm deſideriũ. Contẽplatio ſuꝑ
omnẽ ſenſum. Primus gradꝰ eſt incipiẽ
tiũ. Secũdus eſt ꝑficiẽtiũ. Terciꝰ ẽ de
uotorũ. Quartus beatorũ. Hi autẽ gra
dus ita cathenati ſunt:et vicaria ope ſi-
bijnuicẽ deſeruiũt. q ꝑcedentes ſine ſub
ſeq̃ntibꝰ:aut parum aut nihil ꝓſint. Seq̃n
tes vero ſine ꝑcedentibꝰ aut raro aut nũ
q̃ ꝓſunt. Quid enĩ ꝓdeſt:lectõe cõtinua
tẽpus occupare:ſanctorum geſta ⁊ ſcripta
legẽdo trãſcurrere:niſi ea maſticando et
ruminãdo:ſuccũ bibamꝰ:et trãſglutiẽdo
vſq ad cordis intima trãſmittamus:vt
ex his diligẽter cõſideremꝰ ſtatũ noſtrum:
⁊ ſtudeamus eorũ opera agere: quorum fa
cta cupimus lectitare. Sed quõ hec co
gitabimꝰ:aut quõ cauere poterimus ne
falſa aut inania quedã meditãdo limites
a ſanctis patribꝰ cõſtitutos trãſeamus:
niſi prius circa huiõi aut ex lectõne aut
ex auditu fuerimꝰ iſtructi. Auditꝰ enim
quodãmodo ꝑtinet ad lectionẽ. Vñ ſo-
lemus dicere.nõ ſolũ libros ipſos nos le
giſſe q̃s nobijſipſis vl alijs legimꝰ. ſꝫ eti
am illos quos a magiſtris audiuimus.
Itẽ quid ꝓdeſt homini ſi ꝑ meditatões
que agenda ſunt videat: niſi orõis auxi
lio et dĩ gratia ad ea obtinẽda ꝯualeſcat
Omne inquit datũ optimũ:⁊ omne do-
num ꝑfectũ deſurſum eſt deſcẽdens a pa
tre luminũ.ſine quo nihil poſſumꝰ face-
re:ſed ipſe in nobis facit opa:nõ tñ omi-
no ſine nobis. Cooꝑatores q̃dem dei ſu
mus.ſicut dicit apłus. Vult ſiq̃dez deꝰ
vt eum oremus:⁊ vt ei aduenienti ꝑſtolãti
ad oſtiũ aperiamꝰ ſinũ volũtatis noſtre:⁊
ei ꝯſentiamꝰ. Hunc cõſenſum exigebat
a ſamaritana quãdo dicebat. Voca virum
tuũ. Volo tibi infundere grãz: tu appli
cã liberum arbitriũ. Orationẽ exigebat ab
ea:cum dicebat. Tu ſi ſcires donũ dei.⁊
quis ẽ qui dicit tibi.da mihi bibere: for
ſitan petiſſes abꝰ eo aquaz viuam. Hoc
audito quaſi ex lectiõe mulier inſtructa
meditata eſt in corde ſuo bonũ ſibi fore
⁊ vtile habere hanc aquã. Accenſa ergo
habẽdi deſiderio: cõuertit ſe ad oratiõez
dicens. Domine da mihi hanc aquã vt
nõ ſitiam.neq veniã vnq haurire aq̃m
Ecce auditus verbi dñi:et ſequens ſuꝑ
eo meditatio incitauerũt eam ad orãdũ.
Quõ nanq eſſet ſollicita ad poſtulãdũ
niſi prius eã accendiſſet meditatio. Aut
quid enĩ ꝑcedens meditatio cõtuliſſꝫ:ni
ſi que appetẽda mõſtrabat ſeq̃ns oratio
ĩpetraſſet. Ad hoc ergo vt fructuoſa ſit
meditatio:oportet vt ſequatur oratiõis
deuotio:cuius quaſi effectus eſt cõtem-
platõnis dulcedo.

Hic oſtẽdũtur omnes hi gradus
ita eſſe ſimul iuncti vt ſint inſeꝑabiles.

e

X his poſſumus

colligere ꝙ lectio ſine meditatōe
arida eſt. Meditatio ſine lectōne
erronea eſt. Oratio ſine meditatōe ē te/
pida. Meditatio ſine oratōe infructuo
ſa. Oratio cū deuotiōe contēplatōis eſt
acquiſitiua. Cōtēplatōnis adeptio ſine
oratōe aut rara aut miraculoſa. Deꝰ eniȝ
cuius potētie nō eſt numerꝰ vl' terminꝰ.
ꝛ cuius miſericordia ſup omnia opa eiꝰ:
qn̄qꝫ ex lapidibꝫ ſuſcitat filios abrae. dū
duros et nolētes acq̄eſcere cogit vt velit
Et ita quaſi ꝓdigꝰ: vt vulgo dici ſolet:
bonē cornu trahit quādo nō vocatꝰ ſei/
fundit. Quod et ſi quādo aliquibꝫ legi/
mus cōtigiſſe vt Paulo et q̄buſdā alijs:
nō tamē ideo debemꝰ nos quaſi deū tē
ptando diuina p̄ſumere: ſȝ facere qđ ad
nos ꝑtinet: legere ſcilicȝ et meditari i le/
ge dei. Orare vel amare ipm̄: vt adiuuet
infirmitatē noſtrā. ꝛ videat imꝑfectum
noſtrū. Quod ipe docȝ nos facere dicēs
Petite et accipietis: querite ꝛ inuenietis:
pulſate et aꝑiet vobis. Nunc eni regnū
celorū vim patit: et violenti rapiūt illd.
Ecce ſi gratis diſtinctōibus ꝑfici p̄nt p̄
dictorū graduū ꝓprietates quō ſibi co/
hereant et quid ſinguli in nobis efficiāt
Btūs homo cuiꝰ animꝰ a ceteris nego
cijs vacuus. his q̄ttuor gradibꝫ v̄ſari ſꝑ
deſiderat. qui venditis vniuerſis q̄ ha/
buit emit agrū illū: in quo latet theſau
rus deſiderabil': ſcȝ quia notate et vide/
te quia ſuauis eſt dominꝰ: qui in p̄mo ḡ
du exercitatus. in ſecūdo circūſpectus.
in tercio deuotus. in quarto ſupra ſe le
uatus ꝑ has aſcenſiones quas in corde
ſuo diſpoſuit aſcēdit de v̄tute in v̄tutem:
donec videat dominꝰ dn̄orū in ſyō. Be
atus qui in hoc ſupmo gradu vl' modi/
co tempore concedit manere. ꝙ vere po
teſt dicere. Ecce ſētio gratiā domini. ec/
ce cū petro et iohāne cōtemplor. ecce cū
iacob plerūqꝫ rachel amplexibꝫ delector
Sed caueat ſibi iſte ne poſt contēplati
onē iſtā qua eleuatus fuerat vſqꝫ ad ce/
los inordiato caſu corruat vſqꝫ ad abyſ
ſos: nec poſt ſacta viſitatōne ad laſciuos
mūdi actus et carnis illecebras cōuertā
tur. Cū vero mētis humane acies infir/
ma veri luminis illuſtrationē diutiꝰ ſu/
ſtinere nō poterit. ad aliquē triū graduū
ꝑ quos aſcēderat leuiter et ordīate de
ſcēdat. ꝛ alternatim modo in vno: mō ī
altero: iā in alio ſc̄m morū liberi arbitrij
ꝓ ratōe loci et tēporis demoret: tāto iā
deo vicinior: quanto a primo gradu re/
motior. Sed heu fragilis et miſera hūa
na cōditio. Ecce ductu rōis et ſcriptu/
raꝝ teſtimonijs aꝑte videmꝰ in his q̄t/
tuor gradibꝫ bone vite ꝑfectionē cōtine
ri. et in his ſpiritualibꝫ bonis homīs ex
ercitiū debere verſari. Sed q̄s eſt hic et
laudabimꝰ eū? Velle multis adiacet: ſed
ꝑficere paucis. Et vtinā de iſtis paucis
eſſemus.

Quattuor cauſe retrāhūt nos ab his
quinqꝫ gradibꝫ.

ſ

Unt aūt quat

tuor cauſe que retrahūt nos ple
rūqꝫ ab iſtis gradibꝫ. ſcȝ ineuita
bilis neceſſitas. honeſte actōis vtilitas.
humana infirmitas. mūdialis vanitas.
Prima excuſabil'. ſecūda tolerabilis. ter
cia miſerabil'. quarta culpabil'. Cur cul
pabilis? Illis eni q̄s hmōi cauſa a ſan/
cto ꝓpoſito retrahit meliꝰ erat gloriam
dei nō cognoſcere: ꝙ poſt agnitā retro/
ire. Quā ſibi excuſatōnem habebit d̄ pec
cato? Nā iuſte poteſt dicere dn̄s. Quid
debui tibi facere ꝛ nō feci. Nō eras ꝛ cre/
aui te. peccaſti et diaboli ſeruū te feceras
ꝛ redemi te: in mūdi circuitu cū impijs
currebas ꝛ elegi te. dederā tibi gratiā in
cōſpectu meo et volebam facere apud te
māſionem: tu vero deſpexiſti me. ꝛ nō ſo
lū ſermones meos: ſed meipm̄ ꝓieciſti re
troſū: et ambulaſti poſt ꝯcupiſcētiās tu
as. Sed o deꝰ bone ſuauis et mitis: ami
cus dulcis: cōſiliariꝰ prudens: adiutor
fortis: ꝙ inanis: ꝙ temerariꝰ eſt q̄ te ab/
ijcit: qui tā humilē tam manſuetū hoſpi
tem a ſuo corde repellit. O ꝙ infelix ꝛ dā
noſa cōmutatio creatorē ſuū abijcere. et
prauas noxiaſqꝫ cogitatōes recipe. illud
etiā ſecretū cubile ſpūſſancti ſecretū cor/

dis. qđ pauloante celeſtibꝫ gaudijs intē
debat: tā ſubito immūdis cogitatōibꝫ ⁊
peccatis tradere cōculcandū. Adhuc in
eodē calent ſpōſi veſtigia: et iā intromit/
tunt̄ adultera deſideria. Male cōueniēſ
indecoꝛ: aures que modo audierūt ꝟba
que nō licet homī loq̄: tam cito inclinari
ad fabulas et detractōes audiēdas. ocu
los qui ſacris lachꝛymis mō baptiſati
erāt repente cōuerti ad vidēdas vanita/
tes. linguā que modo dulce epithalami
um decātauerat: que ignitis pſuaſionis
eloquijs ſuis cū ſponſo reconciliauerat
ſponſā: et introduxerat eā ī cellā vinariā:
iterū cōuerti ad vana eloq̄a: ad ſcurrili/
tates: ad cōcinnādū dolos: ad detractō
nes. Abſit a nobis domine. Sed ſi forte
ex hūana infirmitate ad talia dilabimur
nō ideo deſperem⁹. ſed iterꝫ recurramus
ad clementē medicū: q̄ ſuſcitat de terra ī/
opem: et erigit de ſtercore pauꝑem. et q̄
nō vult mortē peccatoris iterū curabit
⁊ ſanabit nos. Jā tēpus eſt vt epiſtole
finē imponam⁹. Oꝛem⁹ ergo deū vt im/
pedimēta que nos ab e⁹ cōtēplatōne re/
trahūt in pſenti nobis mitiget: in futuro
nobis penit⁹ auferat. qui p pdictos gra
dus de virtute ī virtutē nos pducat: do
nec videam⁹ deū deoꝝ in ſyon. Ubi ele
cti nō guttatim: nō interpolatim pcipiēt
diuine ɔtēplatōis dulcedinē: ſed torren
te voluptatis indeſinēter repleti habe/
būt gaudiū: qđ nemo tollet ab eis: ⁊ pa
cē incōmutabilē: pacē in idipſm.

Diui Auguſtini epiſcopi hipponen
ſis ſcale paradiſi finis.

Sancti Auguſtini epī hipponēſis đ
duodecim abuſionū gradibus libellus.

Duodecim abuſiua ſūt ſecli: h ē.
Sapiens ſine operibus
Senex ſine religione
Adoleſcens ſine obedientia.
Diues ſine elemoſyna.
Femina ſine pudicicia.
Dominus ſine virtute
Chriſtianus contētioſus
Pauper ſuperbus.
Rex iniquus.
Epiſcopus negligens.
Plebs ſine diſciplina
Populus ſine lege
His duodecim abuſiuis ſuffocat̄ iuſti/
cia. Hec ſunt duodecim abuſiua huius
ſeculi. p que ſeculi rota ſi in illa fuerit de
cipit̄. et ad tartari tenebras nullo impe/
diēte iuſticie ſuffragio p iuſtū dei iudici
um rotat̄.

Primus gradus

Primus ab
uſionis gradus: ſi ſine
bonis operibꝫ ſapiēs
et pdicatoꝛ fuerit: qui
quod ſmōe docꝫ: acti/
bus cōplere negligit.
Auditores enī doctrine dicta facere cō/
tēnunt: cū pdicatoris opa a pdicatōnis
verbis diſcrepare cōſpiciūt. Nunq̄ enī
fit efficax pdicātis autoꝛitas: niſi eā effe
ctu opis cordi affixerit audiētis. pſertiꝫ
cū ⁊ ipe doctoꝛ ſi in vicioꝝ amorē dela/
pſus fuerit: alterius doctoris medicamē
tū ſuis vulneribꝫ adhibere paruipēdit.
Unde et ipe dn̄s in euāgelio de doctrīa
pariter et bono ope diſcipulos inſtrue/
re volēs qualē in his cautelā haberēt ad
monebat dicens. Q, ſi ſal euanuerit ī q̄
ſalief̄? Hoc eſt. ſi doctoꝛ errauerit a quo
iterꝫ doctore emendabit̄? Et ſi lumē qđ
in te eſt tenebre ſunt: ipe tenebre quāte e/
runt? Si nanq3 ocul⁹ a vidēdi officio d
ſinerit: q̄s a manu vl' a pede vl' a reliquo
coꝛpore illō miniſteriū exiget? Quapro/
pter doctores cogitēt ne ampliori vidi/
ēte ſibi iaceāt: ſi plurimis pditōis occa
ſionē abūdanti⁹ pſtent. Nam et ipe ſalō
mon dū multe ſapientie trāſgreſſiōez īn/
currit: toti⁹ iſraelitice plebis regni diſp
ſionē ſolo ſuo merito pſtitit. Quibꝫ ɔcō
mittunt̄ multa: maioꝛa perdūt ſi non re/
cte diſpēſauerint rectoris ſui munera q̄
perceperūt. Cui enī plus cōmittit̄: plus
ab eo exigit̄. Et ſeruus q̄ volūtatē domi
ni ſui intelligēs nō facit actioꝛibꝫ flagell'

grauioribusq3 vindictis vapulabit.

Secundus gradus

ſ Ecundus abu
ſiōis gradus eſt. ſi ſine religiōe
ſenex eſſe inueniat. Cui cū mul/
ta mēbra exterioris hoīs veteraſcūt vi/
res animi: id ē interioris homīs mēbra
incremēta roborio nō capiūt. Plus eni3
omībꝫ religiōi operā dare ſenibꝫ ꝯuenit:
quos pſentis ſeculi florida etas trāſacta
deſeruit. Sicut nāq3 in lignis ipa repro
ba arbor ꝯparet: q̄ poſt flores fruct⁹ opti
mos cultori ſuo nō exhibet. ſic 7 ī homi
nibꝫ ipe reprobus eſt quē flos iuuētutis
dſeruit: 7 tamē ī ſui corpis ſenectute bo
nox operū maturos fructus pferre par
uipendit. Quid enī ſtolidius poteſt fieri
ſi mens ad pfectōnē feſtinare nō ꝯtēdat.
quādo toti⁹ corpis habit⁹ ſenectute cō/
fectus ad interitū pperat? Dū oculi cali
gant: aures grauiter audiūt: capilli flu/
unt: facies in pallorē mutat: dentes lapſi
numero minuunt: cutis areſcit: flat⁹ nō
ſuauiter olet. pect⁹ ſuffocat: naſus cacho
chimat: genua trepidāt. talos et pedes
tumor inflat: etiā hō interior qui nō ſene
ſcit his omnibꝫ aggrauat. Et hec oīa
ruiturā iam iāq3 domū corpis cito pnū
ciant. Quid ergo ſupeſt niſi vt dū huius
vite defectus appropiat: nihil aliud co/
gitare q3 quō future vite aditus ppere
cōphendat: quiſq3 ſenex appetat. Iu
uenibꝫ enī incertus hui⁹ vite terminus
inſtat. ſenibꝫ vo cunctis maturus ex hac
vita exitus breuiter cōcordat. Cauēde
ergo ſunt homī due particule q̄ et in illi
us carne nō veteraſcūt: et totū hominē
ſecū ad peccandū trahūt: cor videlic3 et
lingua. Quia cor nouas ſemp cogitatō
nes machinari nō deſinit. Lingua impi
gre loquit quodcūq3 cor machinari ſen
ſerit. Caueat ergo ſenilis etas ne iſte iu/
ueneſcētes particule totā ſui armonia3
decipiāt: 7 p res ineptas reliquā corpo
ris grauitatē illudāt. Unicuiq3 nāq3 cō
ſiderandū eſt quid etati eminēti dignu3
ſit: 7 h̄ agat: qđ nec vitā nec etatē: nec mi
niſteriū vile reddat

Tercius gradus

t Ercius abuſio
nis gradus eſt. ſi adoleſcens ſi/
ne obediētia dephēditur: quo
mūdus a recto ratōis ordine deprauat.
Qualiter nāq3 ī ſenectute ille miſtrari ſi/
bi ſperabit qui in adoleſcētia ſenioribus
obedientiā exhibere cōtēnit? Unde 7 in
puerbijs apud veteres habet. Q, domi
nari nequeat q̄ prius alicui ſeruitutē p/
bere denegat. Propter qđ 7 domin⁹ ie/
ſus in tēporibꝫ ſue carnis: dū adhuc ad
legitimā etatē doctoris nō puenit: obedi
enter miniſtratōnē ſuis parētibꝫ exhibu
it. Sicut ergo in ſenibꝫ ſobrietas et mo
rū pfectio requirit: ita etiā in adoleſcēti/
bus obſequiū ſubiectio 7 obediētia rite
debet. Quapropter 7 in mādatis legis
primū in his que ad hoīes ptinēt: pris
7 matris honor imperat. quia q3uis car
nalis pater nō ſupuixerit: aut indignus
fuerit: alicui tamē patri digno et viuen/
ti: patern⁹ honor vſq3 ad dignā etate3 a
filijs pbendus eſſe oſtēdit. Quattuor enī
modis p ſcripturas diuinas patres vo/
cant. hoc eſt: natura: gēte: admonitiōe: et
etate. De patre nāq3 naturali Jacob ad
laban loquit. Niſi timor patris mei iſa/
ac affuiſſet: tuliſſes oīa que mea ſunt.
Gente vero pater dicit: qū dominus ad
moyſen d rubo loquebat. Ego ſum in/
q̄ens deus patrū tuorū: deus Abraam:
deus Iſaac: deus Jacob. Etate autē 7
admonitōe pater dicit: cū moyſes in can
tico deuteronomio loq̄t. Interroga pa/
trē tuū et annūciabit tibi: maiores tuos
7 dicent tibi. Quod ſi ergo natural' pa/
ter ſupſtes nō fuerit. aut indign⁹ fuerit:
admonēti tamē ſeniori adoleſcētis obe/
dientia pbenda erit. Quomodo enī ho/
noratus in ſenectute apparebit: q̄ diſci/
pline laborē ī adoleſcētia nō ſuſtinuerit?
Quodcunq3 enī homo laborauerit: hoc
et metet. Oīs nanq3 diſciplina in pſen
ti nō videt eſſe gaudij ſ3 meroris. poſtea
autē fructū pacatiſſimū exercitatis p eā
reddet iuſticie. Sicut enī fructus in ar
bore nō inuenit in qua pāpin⁹ aut flos

pri⁹ nõ apparuerit: ſic ⁊ in ſenectute ho
norẽ legitimũ aſſequi nõ poterit: qui in
adoleſcẽtia diſcipline alicui⁹ exercitatõi
bus nõ laborauerit. Diſciplina igitᷣ abſ
qꝫ obedientia qualiter fieri poteſt? Ado
leſcẽs ergo ſine obediẽtia adoleſcẽs ſine
diſciplina eſt. Quoniã ⁊ ipa obediẽtia q̃
omniũ diſciplinaꝝ mater magna exer/
citatõe ĩdiget: q̃ ſui normã ſtudij a chri
ſto domino ſumpſit: qui obediẽs pr̃i vſ
qꝫ ad mortẽ: mortem autẽ crucis: igno
miniã libẽter ſuſtinuit.

Quartus gradus

Quartus abuſi

onis gradus eſt. diues ſine ele
moſyna: qui ſupflua vſus ſui
que cuſtodiẽda in poſterũ recõdit: indi/
gentibꝫ et nihil habẽtibꝫ nõ diſtribuit. ꝑ
quod efficitᷣ vt dũ in terra queſita diligẽ
ti cura cuſtodit. celeſtiſ patrie ꝑennẽ the
ſauꝝ amittat. Ad quẽ theſaurũ domin⁹
ieſus adoleſcentẽ diuitẽ q̇ illũ de ꝑfecti/
one interrogauerat ita reſpõdens inuita
uit. Si vis perfectuſ eſſe: vade ⁊ vende
omnia que habes ⁊ da paupibꝫ: et veni
ſequere me: et habebis theſaurũ in celo.
Quem theſaurũ nullus vnq̃ꝫ hominuꝫ
habere poteſt: niſi qui paupibꝫ ſolacia p̄
ſtat. aut qui ꝑ ſuimetipſi⁹ voluntatẽ pau
per eſt. Nõ ergo dormiat in theſauriſ ſu
is quod paupes dormire ñ ſinit. Diues
nãqꝫ et ſi multa cõgregauerit: his frui ſo
lus nequaq̃ꝫ poterit. quia vni⁹ hoĩs na/
tura multis rebus non ſuccurrit. Quid
ergo ſtultius eſt q̃ꝫ ꝓpter vnius homĩs
victũ et veſtitũ. totã regni celeſtis ꝑdere
iocunditatẽ. et eternos inferni cruciatuſ
abſqꝫ ꝯſolatõis preſtolatõe ſubire? Qđ
ergo aliquãdo ꝑ neceſſitatẽ amittenduꝫ
eſt: pro eterna remuneratõe ſponte diſtri
buendũ eſt. Omnia enĩ que videntᷣ tẽpo
ralia ſunt. que autẽ nõ videntᷣ eterna ſũt.
Quãdiu naqꝫ tẽporales ſum⁹: tẽpora/
libꝫ temporalia deſeruiũt. ⁊ cũ hinc trã/
ſierimus: eternis eterna ſolacia p̄ſtabũt.
Idcirco diligere nõ debem⁹ ea que non
ſemꝑ habebim⁹: p̄ſertim cũ experte ratõ
nis auarũ diuitẽ theſauri ſui et agri: et
omnia que habet oſtẽdũt: quia toto cor
dis intuitu illas res amat q̃ nunq̃ꝫ ſe di
ligũt. Si enĩ aurũ et argentũ: et agroſ ⁊
veſtimẽta et cibos et metalla et bruta a/
nimalia quis dilexerit. et hec oĩa vicẽ
ſibi amoris repẽdere nõ poſſe: ipa rerum
natura oſtẽdit. Quid ergo a ratõe longi
us eſt. qꝫ diligere quod te amare nõ va/
let. et negligere illũ qui tue ditõni cũ di
lectõne omnia prebet? Propter hoc igi/
tur non diligi mundus: ſed diligi pro/
ximus a domino precipitᷣ. quia proxi/
mus vicẽ ſui amoris p̄t repẽdere: quod
mundus minime poſſe non dubitatᷣ. ſic
enim inimicũ eſſe diligendũ dominus p̄
cepit vt illa dilectio amicũ illũ ex inimi
co efficiat. Quiſquis ergo diueſ cupid⁹
qui vult eternas habere diuitias: diſtri
buendo egenis p̄ſtet interim nõ manſu/
ras. Si enĩ quod diligit nõ vendit: ne/
mo emere poteſt qđ cupit. Auari nanqꝫ
ideo in iudicio a rectiſſimo iudice nũcu
pantᷣ maledicti: quia q̇ p̄teribant eos nõ
dicebant. Benedictio domini ſuꝑ vos.
benedicimus vobis in nomine domini.
Infelices ergo ſunt auari diuiteſ: q̇ pro
pter res trãſitorias in eternã damnatio/
nẽ dilabũtur. Et ecõtrario. Beati ſunt
miſericordes: quoniã ipi miſericordiaꝫ
ꝯſequentᷣ. Felix eſt miſericors: dũ ĩ hac
virtute nõ ſubſtantiã: ſed affectũ domi/
nus requirit.

Quintus gradus

Quintus abuſi

ſiõis grad⁹ ẽ. Femina ſine pu/
dicicia. Sicut enĩ om̃es mo/
res bonos ꝓcurat et cuſtodit in viriſ pru
dentia. ſic et in femĩs cunctos honeſtos
actus nutrit et fouet et cuſtodit pudici/
cia. Pudicicia nãqꝫ caſtitatẽ cuſtodit: a/
uariciã refrenat. lites deuitat. irã miti/
gat. libidinẽ occupat. cupiditatẽ tempe/
rat. laſciuiã caſtigat. ebrietatẽ cauet. ver
ba nõ multiplicat. gule cõcupiſcẽtiaſ op
pugnat. furtũ omnino dãnat. Quid plu
ra. Omnia vicia reſtringit: et om̃es vir
tutes: et q̇cquid corã deo et homibꝫ boniſ
laudabile eſt nutrit. Impudica vita nec

laudē ab hominibꝫ ī pñti seculo: nec re
muneratōnem a deo expectat in futuro.
Pudica vero vita famā bonā inter ho/
mines possidet: et spe future beatitudīs
gaudet. Presentibꝫ semetipsam imitabi/
lem facit: posteris memoriā amabilē re/
linquit. Bonis semꝑ moribꝫ delectatur
et cōsentit. ⁊ assiduis scripturarū medi/
tatōibus ⁊ eloquijs animū figit. Bonō
rū ꝑcedentiū exēpla custodit: ⁊ insepabi
lia perfectis cōtuberina nectit. Duobus
ergo modis cōstat vere pudicicie exerci
tatio. id ē corporis habitu in supficie: et
animi affectu interno. Per exteriorē mo
dum iuxta apostolū. corā hominibꝫ exē
pla: per interiorē modū coram deo pro/
uidemus opera bona. Pudicicia nanqꝫ
corporis est: alienas res nō appetere: et
omnē immūdiciā deuitare. Ante horaꝫ
congruā non gustare velle. Risum nō ex
citare. Verba vana et falsa ñ loqui. Ha
bitū per omnia ordīatū cōpositiōnēqꝫ
cōuenientē tam capillorū q̄ꝫ vestiū sicut
decet habere. Cū indignis cōtuberina
non inire. Supcilioso intuitu neminē
aspicere. Vagari oculos non ꝑmittere.
Pompatico et illecebroso gressu nō in/
cedere. Nulli inferior ī incepto bono o/
pere apparere. Nulli cōtumeliā aut ru/
borē icutere. Neminē blasphemare. Bo
nis non inuidere. Senes non irridere.
Meliori nō cōtrouersari. De hisq̄ igno
ras nō tractare. Et ea que scis nō oīa
proferre. Hec proximis amabilē homi
nē reddūt: et deo acceptabilē faciūt. Pu
dicicia vero anime est: plus ꝑpter dei o/
culos q̄ꝫ hominū: bona facere. Appetiti
ones turpiū cogitatōnū cōpescere. Om
nes meliores esse extimare. Nemini inui/
dere. De semetipso nihil cōfidere. Dei sp̄
consilio res oēs ꝑmittere. Ante dei o/
culos semetipsū cōstituere. Heretica p̄
uitate sensum nō maculare. Catholicis
per omnia cōsentire. Deo soli adherere.
Castitatē interne mētis dn̄o iesu chri/
sto offerre. Oīa incepta bona opa mor
tis tantū termino finire. Presentes tri/
bulatōnes animi fortitudine paruipēde
re. In terra ꝑter proximos nihil amare
cuncti amoris sui thesaurū in celo cō/
stituere. et pro omni bono actu mercedē
ī celestibꝫ a deo sperare. Pudicicia orna
mentū nobiliuꝫ est: exaltatio hūiliū: no
bilitas ignobiliū: pulcritudo debilium:
ꝓsperitas laborantiū: solamē mestoruꝫ:
augmētū oīs pulcritudinis: decꝰ reli
giōis: defensio criminuꝫ: multiplicatio
meritoꝝ: creatoris oīū dei amica

Sextus gradus

Extus abusio

s

nis gradus est. Dominus si/
ne virtute. Quia nihil ꝓficit
dominandi habere potestatē: si dominꝰ
ipse nō habeat virtutis rigorē. Sed hic
virtutis rigor nō tā exteriori fortitūdie:
que et ipsa secularibꝫ dominis necessaria
est: indiget. q̄ꝫ animi interiori fortitudi/
ne bonis moribꝫ exerceri debꝫ. Sepe eī
dominādi fortitudo ꝑ animi negligētiaꝫ
perdit. Sicut de heli sacerdote factū fu/
isse comprobat. Qui dū per seueritateꝫ
iudiciꝫ peccātes filios nō coercuit: in eo
rum vindictā dominus velut cōsentiēti
ferociter nō pepcit. Tria ergo necessariā
his qui dominant habere oportꝫ. terro
rē scꝫ: ordīatiōnē et amorē. Nisi eī ame
tur dominꝰ et metuat: ordinatio illiꝰ mi
nime stare poterit. Per beneficia ergo ⁊
affabilitatē peuret vt diligat. et ꝑ iustas
vindictas nō ꝓpe iniurie sed legis dei
studeat vt metuatur. Propterea quoqꝫ
dū multi pendēt in eo: ipe deo adherere
debet qui illuꝫ in ducatū constituit: qui
ad portandū multorū onera ipm veluti
fortiorē solidauit. Paxillus enī nisi bn̄
fixꝰ firmiter alicui fortiori adhereat: oīe
quod in eo pendet cito dilabit: ⁊ ipe so/
lutus a rigore sue firmitatis cū oneribꝫ
ad terrā dilabit. Sic et princeps nisi suo
conditori pertinaciter adheserit. ⁊ ipe et
omnis qui consentit vicio cito deperit.
Quidā nanqꝫ per dominādi officiū plꝰ
deo appropinquāt: quidā imposito sibi
dignitatis honore deteriores fiūt. Mo
yses enī accepto populi ducatu familia
rius dei locutōibus vtebat. Saul vero
filius cis postq̄ꝫ sceptrū regni suscepit:

ꝑ inobedientie ſuperbiā deum offendit.
Rex ſalomon poſtq̄ꝫ patris ſui dauid ſe
dem obtinuit:deꝰ illū vltra om̄es mor/
tales velut ad inumeroſi populi guber
natione ſapiētie munere ditauit. Econ/
trario vero hieroboam ſeruus ſalomōiſ
poſtq̄ꝫ regni domus dauid partē occu/
pauit:ad idolorū culturā decem tribus
iſrael que erant ī parte ſamarie diuertit.
Per que exempla euidēter oſtēditur q̄ſ
dam in ſublimiori ſtatu ad maiorē perfe
ctōnem creſcere. quoſdā vero ꝑ ſuperci/
liū dominatōnis ad deteriora defluere.
Per quod vtrunq̄ꝫ intelligit̄ eos qui ad
meliora conſcēdunt per virtutē animi ⁊
dei auxiliuꝫ poſſe id facere. ⁊ eos qui ad
deteriora diuertunt̄: per mētis imbecil/
litatē pariter et negligētiā errare. Unde
dominū abſq̄ꝫ virtute fieri nō decꝫ: quā
virtutē ſine dei auxilio nullatenꝰ habꝫ.
Qui enī multa tuetur ſi nō habꝫ fortitu
dinem animi nō valet id agere: quoniaꝫ
magna magnis infeſtatiōibꝰ vl̄ aduerſi
tatibus ſolēt laborare. Omnis igit̄ qui
preeſt: hoc primitꝰ tota animi intētione
procuret: vt per om̄ia de dei adiutorio
om̄ino nō dubitet. Si nāq̄ꝫ ceperit ī a/
ctibꝰ ſuis auxiliatorē habere dn̄m domi
norū: nullus hominū contēptū pōt ha/
bere eius dominatū. Nō enī eſt ptās ni
ſi a deo. Jpe enī eleuat de ſtercore egenū:
⁊ ſedere facit cū principibus ppl̄i ſui. et
deponit potētes de ſede ⁊ exaltat humi/
les: vt ſubditus fiat om̄is mundꝰ deo: ⁊
erigat̄ gloria dei.

Septimus gradus

Eptimus abu

ſionis gradus eſt. Chriſtianuſ
cōtentioſus. Qui cū participa
tōnem nominis chriſti per fidē ⁊ baptiſ
mū ſuſceperit: cōtra chriſti dicta ꝓpo
ſitū: mundi caduca delectamēta diligit.
Omne enī de quo cōtendit̄: aut propter
propriā eius rei dilectiōem de qua agit̄:
aut propter alterius amorē que ſub odi
oſa ſpecie latet appetit̄. Quemadmodū:
verbi gratia: bellū animoſo cōpugnātiū
conflictu: cū odioſa res ſit: ꝓpter amorē
victorie ⁊ libertatiſ peragit̄. ⁊ multe alie
dilecte ſpecies ſub odioſo labore vel for
midine ſatis cōtentioſe expetūt̄. Unde
patenter intelligit̄ nihil cōtendi poſſe ni
ſi ꝓpter dilectionē ſperatā ſciliꝫ et ſubſe
quentē amabilē remuneratōēꝫ. Qui igi
tur de mūdo preſenti ex quacūq̄ꝫ cauſa
cōtendit: perſpicue oſtendit ꝙ illū dili/
git. Quomodo ergo mundū diligi ꝑ io
hannē ſpiritus ſancti ſermōes īterdicūt:
quibus ait. Nolite diligere mundū neq̄ꝫ
ea que in mūdo ſunt. Mundi enim
amor et dei: pariter in vno corde cohabi
tare nō poſſunt. queādmodū ijdem ocu
li celū pariter et terrā nequaq̄ꝫ cōſpici/
unt. Sed requirendū eſt ſi in mūdo ali
quid ſit quod amari debeat. et quid ſit
ille mundus quem diligi diuīa eloquia
vetant. Terra vero cū naſcentibꝰ ex ea. ⁊
metallū et animantia: ⁊ pulcritudo veſti
um et oblectatōes ciborum et ea que ad
hec pertinēt nō diligi p̄cipiunt̄: ſed pro/
ximus propter quē om̄ia facta ſunt hic
amari iubet̄. Hec enī omnia predicta ve
lut nō manſura: ad celeſtē patriam ꝑgen
tes comitari nequeūt. Proximi vero ve
lut manſuri regis coheredes: ſemetipoſ
licenter inuicē diligūt. Quod ergo ſempꝛ
in mūdo nō manet: et cū mundo pariter
deficiet. Jpe mundꝰ nō amari p̄cipitur.
proximus autē qui eſt pars regni celeſtꝫ
in terra et inter ima elemēta a regni celo
rum appetitoribꝰ nō incōgrue amatur:
dum ī ſumma illa patria ineternū cohe
res habebitur. Propterea vero mundꝰ
p̄ſens nō diligi imperat̄. ne a dei dilectō
ne alienus ſeculi dilector quiſq̄ꝫ efficiat̄.
Non ergo debet cōtendi quod nō licet
amari. Igitur chriſtianꝰ qui noīs chri
ſti ſimilitudinē tenet: moruꝫ quoq̄ꝫ eius
ſimilitudinē habere debꝫ. Chriſtianus
enī nemo recte dicit̄: niſi qui moribꝰ chri
ſto coequat̄. De chriſto vero ꝑ ꝓphetaꝫ
ita ſcribit̄. Ecce puer meus quē elegi: e/
lectus meus ꝯplacuit in illo ſibi anima
mea. ponā ſpiritū meū ſuper eū. Non cō
tendet neq̄ꝫ clamabit: neq̄ꝫ audiet aliq̄s
in plateis vocē eius. Ecce chriſtus non
cōtendit: et tu ſi morū eius ſimilitudinē

retinere cupis. ne contēdas nē abuſiuus in eccleſia chriſtianꝰ exiſtas. Suis enim ſectatoribus chriſtꝰ pcepit. Nolite vocari rabbi. Unus eſt enī magiſter veſter q̄ eſt chriſtus: et patrē nolite vocare ſuper terram. vnus eſt enim pater veſter qui ī celis eſt. Omnes enī vos fratres eſtis: q̄bus ad ſupplicandū imperauit dicere. Pater noſter qui es ī celis ſanctificetur nomen tuum zc̄. Fruſtra enī ꝯtendit patrem ſe habere in terra: qui patrē et patriam profitetur ſe habere in celo. Cuius patrie poſſeſſoꝛ nemo efficit̄: niſi q̄ de terrene patrie ꝯtētiōe ſecurꝰ habet̄

Octauus gradus

Octauus abuſionis gradus eſt. Pauper ſuperbus:

qui nihil habēs in ſuperbiam extollit̄: cum ecōtrario diuitibus ſeculi non ſupbe ſapere per apoſtoluz paulum imperat̄. Quid ergo ſtolidius poteſt fieri: q̄ illū qui per infimā miſeriam velut in terrā abiectus extremus et humilis incedere debuerat: ſupercilioſo ſuperbie tumore inflatā mentē contra deum erigere: per quod viciū lapſi corruunt qui in ſummo celi cōditi erant culmine. Quid ergo vult quaſi potens ī terra ſuperbire: qui p̄ omnibus hominibꝰ debuerat humilis apparere: Sz ne de paupertate ſua triſticiā habeant: quid a deo recepturi ſunt pauperes attendāt. Ipſe eteniz inquit. Beati pauperes ſpiritu quoniā ipoꝝ eſt regnū celoꝝ. Recta nanq̄ diſpenſatōe miſericors iudex celi regnū illis cōmittit: quibꝫ regni terrarū participationē inter mortales abſtulit: vt ipſe diues in celi ſede appareat. qui in terra nihil petitꝰ pcurat. Cauendū ergo pauperibꝫ eſt: ne dum per egeſtatem et neceſſitatē terrenū regnū ꝑtereūt: per mentis etiā imprudentiā celoꝝ regnum amittāt. Cum enī dei diſpenſatōne paupertatem neceſſariā acceperint: ī ipſoꝝ arbitrio pendet vtrū paupes ſpiritu ſint. Non enī quibuſcūq̄ pauperibꝰ celi regna promittūtur: ſz his tantūmodo in quibus diuitiarū inopiā animoꝝ humilitas comitat̄. Pauper enī humilis: pauper ſpiritu appellat̄: qui cuz egenus foris cernit̄: nunq̄ in ſuperbiaz eleuatur. Quoniā ad appetenda celoꝝ regna plꝰ valet mentis humilitas: q̄ preſentiū diuitiarū temporalis pauptas. Eteni humiles qui bene poſſeſſas diuitias habent: poſſunt paupes ſpiritu appellari. ſupbos aūt nihil habētes haud dubiū eſt beatitudine pauptatis priuari. De quibꝫ vtriſq̄ ſancta ſcriptura ita loquit̄. Eſt quaſi diues nihil habens. et eſt quaſi paup cum ī multis diuitijs ſit Quaſi pauper ergo in multis diuitijs: eſt diues humilis ſpiritu. Et nihil habēs q̄ſi diues: eſt paup ſupbꝫ mētis affectu. Nobil̄ ergo inopia eſt mētis hūilitas: z inepte diuitie ſūt animoꝝ enormitas. Prouidēdū ergo paupibꝫ ē: vt ſemetipos quales ſint intelligāt: z q̄ rebꝫ cōſequi qđ cupiūt nō valēt: mētis tumore ſūpbire deſinant.

Nonus gradus

Nonus abuſionis gradus eſt Rex iniquus.

Qui cum eū iniquoꝝ rectorem eſſe oportuit: ī ſemetipo nomīs ſui dignitatē nō cuſtodit. Nomen enī regis intellectualiter hoc retinet: vt ſubiectis omnibꝰ rectoris officiū procuret. Sed qualiter alios corrigere poterit: qui proprios mores ſi iniqui ſint non corrigit. Quoniā ī iuſticia regis exaltatur ſoliū. z in veritate regis ſolidant̄ gubernacl'a populoꝝ. Iuſticia vero regis eſt neminem iniuſte per potentiaz opprimere. ſine acceptōne pſonarū inter virū et proximū ſuum iudicare. aduenis et pupillis z viduis deſenſorez eſſe. furta cohibere. adulteria punire: iniquos nō exaltare: īpudicos et hiſtriones nō nutrire. impios de terra pdere. parricidas z peierātes viuere nō ſinere: ecclīas defendere. pauperes elemoſynis alere. iuſtos ſup regni negocia cōſtituere. ſenes et ſapiētes et ſobrios cōſiliarios habere. magoꝝ et ariolorū phitoniſſarūq̄ ſuperſtitiōibꝫ non intendere: iracundiā ſuā differre: patriaz

fortiter ⁊ iuſte ꝯtra aduerſarios defende-
re. per omnia in deo cōfidere: proſperita
tibꝰ nō eleuare animū: cūcta aduerſa pa
tienter tolerare: fidem catholicā in deū
habere. filios ſuos nō ſinere impie ager
re. certis horis oratōibꝫ īſiſtere. ante ho
ras cōgruas nō guſtare cibū. Ue enim
terre cuius rex eſt puer: ⁊ cuiꝰ principeſ
mane ꝯmedunt. Hec regni ꝓſperitatem
in ꝑſenti faciunt: ⁊ regē ad celeſtia regna
meliora perducunt. Qui vero regnū ſm
hanc legē nō diſpenſat: multas nimirū
aduerſitates imperij tolerat. Idcirco ei
pax populorū ſepe rumpit̄: et offendicla
de regno ſuſcitant̄. terrarū quoqꝫ fructꝰ
diminuunt̄: et ſeruitia populorū impe-
diunt̄. multi et varij dolores proſperita
tē regni inficiūt. charorū ⁊ liberoꝝ morſ
triſticiā cōfert. hoſtiū incurſus prouin-
cias vndiqꝫ vaſtāt. beſtie armentoꝝ ⁊ pe
corū greges dilacerant. tēpeſtas aeris et
emiſperia turbata terrarū fecunditatē ⁊
maris miniſteria prohibēt. ⁊ aliquando
fulminū ictus segetes et arborū flores:
⁊ pāpinos exurit. Super oīa vero re
gis iniuſticia nō ſolū ꝑſentis imperij fa
ciē obſuſcat. ſed etiā filios ſuos et nepo
tes: ne poſt ſe regni hereditatē teneāt: ob
ſcurat. Propter piaculū enī ſalomōis re
gnū domus iſrael dominꝰ de manibus
filiorū ſuoꝝ diſperſit. Et ꝓpter iuſticiā
dauid regis: lucernā de ſemine eius ſem
per in hieruſalē reliquit. Ecce quantum
iuſticia regis ſeculo valet intuentibꝫ per
ſpicue patet. Eſt enī pax populorū: tu-
tamē patrie: īmunitas plebis: munimē-
tū gentis: cura languorū: gaudiū homi
num: tēperies aeris: ſerenitas maris: ter
reqꝫ fecunditas: ſolatium pauperū: he-
reditas filiorū: et ſibimetipi ſpes future
beatitudīs. Attn̄ ſciat rex ꝙ ſicut ī thro
no hoīm primꝰ ꝯſtitutꝰ ē: ſic et ī penis ſi
iuſticiā n̄ fecerit ꝓmatū habiturꝰ ē. Oēs
nāqꝫ q̄ſcūqꝫ pctōres ſb ſe ī pn̄ti habuit:
ſup̄ ſe mō īplacabili in illa futa pena ha
bebit.

Decimus gdus

Decimus abuſionis gradus est.

Ecimuſ abuſi
onis gradus eſt. Epiſcopus
negligēs. qui gradus ſui honorē requi-
rit inter homines: ſed miniſterij ſui di-
gnitatē coram deo: pro quo legatōe fun
gitur: nō cuſtodit. Primo nanqꝫ ab epi
ſcopo quid ſui nominis dignitas tenet
inquirat̄: quoniā cū epiſcopus grecum
nomen ſit ſpeculator īterpretat̄. Quare
vero ſpeculator ponit̄: ⁊ quid a ſpecula
tore requirit̄: dominus ipe denudat ac
ſub Ezechielis ꝓphete ꝑſona epiſcopo
officij ſui rationē denunciat. ita inqēns
Speculatorē dedi te domui iſrael. Au
diens ergo ex ore meo ſermonē: nuncia-
bis eis ex me. Si autē videris gladiū
venientē: et tu nō annūciaueris vt reuer
tatur impius a via ſua: ipe quidem im-
pius in iniquitate ſua morieẗ. Sangui
nem eius de manu tua requirā. Si au-
tē tu annūciaueris: ⁊ ille nō fuerit reuer
ſus: ipe quidē in iniquitate ſua morieẗ:
ſed tu animā tuā liberaſti. Decet ergo e-
piſcopū omniū quibꝫ in ſpeculā poſitus
eſt peccata diligēter attendere. et poſtqꝫ
attēderit ſermone: ſi potuerit et actu cor
rigere. et ſi nō potuerit: iuxta euāgelij re
gulā ſcelerū oꝑarios declinare. Si enim
inquit in euangelio dominꝰ: peccauerit
in te frater tuꝰ: corripe illū inter te ⁊ ip-
ſum ſolū. Si te audierit lucratꝰ eris fra
trem tuū. Si te nō audierit: adhibe tecū
adhuc vnū vel duos: vt in ore duorū vel
triū teſtiū ſtet omne verbū. Si illos nō
audierit dic eccleſie. Si eccleſiā nō audi
erit ſit tibi ſicut ethnicꝰ et publicanus.
Tali ordine expellendꝰ eſt quicunqꝫ do
ctori vel epiſcopo adherere noluerit. Et
qui tali ordīe expulſus fuerit: ab aliquo
alio doctore vl̄ epiſcopo nō debꝫ recipi.
De ſacerdote nanqꝫ in lege ſcribit̄. Ui-
duam aut repudiatā nō accipiat vxorē.
Qui ergo excōmunicatā illam a catho-
lico ſibi iungit iura ſacerdotij ſancti: ī qꝺ
chriſtianorū genus electum eſt: excedit.
Hac ratōne epiſcopū ad eos quibus in
ſpeculatōne poſitus eſt eſſe oportet. Ce
terum vero qualis in ſemetipo eſſe debe
at paulus apoſtolus exponit. vt ad gra
dū epiſcopi veniēs: ſit ſobrius: prudēs:
caſtus: ſapiens: modeſtus: hoſpitalis: ⁊

filios habẽs ſubditos cũ om̃i caſtitate:
teſtimoniũ habens bonũ ab his qui fo/
ris ſunt: proferẽs doctrine fideles ſermo
nem. ante epiſcopatũ nõ plures habens
vxores ꝙ̃ vnam. Non percuſſor: nõ bi/
linguis: non ebrioſus: non neophicus:
vt per hec ipſe oſtẽdat in opere quod ali
os docet in ſermone doctrine. Caueant
ergo negligẽtes epiſcopi: quia in tẽpore
vindicte domin⁹ per prophetã conque/
ritur dicens. Paſtores mei demoliti ſũt
populũ meũ et nõ paſcebãt gregẽ meũ
paſtores ſed paſcebant ſemetipos. Sed
potius procurẽt hi quos cõſtituit domi
nus ſuper familiã ſuam dare illis cibũ
in tẽpore ſuo mẽſurã tritici: purã ſcilicet
et probatã doctrinã: quatenus veniente
domino mereant audire. Euge ſerue bo
ne et fidelis: quia ſupra pauca fuiſti fide
lis: ſupra multa te conſtituã: intra i gau/
diũ domini tui.

Undecimus gradus

v Ndecimus ab

vſionis gradus eſt. Plebs ſine
diſciplina: que dũ diſcipline ex/
ercitationibꝰ nõ ſeruit: cõmuni ſe perdi/
tõnis laqueo cõſtringit. Ira enĩ domini
abſqꝫ diſcipline rigore non euadit. Atqꝫ
idcirco pſalmiſte vocibus indiſciplina/
te plebi predicatur. Apprehẽdite diſci/
plinã: ne quando iraſcatur domin⁹. Di/
ſciplina vero eſt morũ ordiata correctio:
et maiorũ p̄cedentiũ regularũ obſerua
tio. De qua diſciplina paulus apoſtol⁹
ita loquitur dicens. In diſciplina perſe
uerate: tanꝙ̃ filijs vobis ſe offert deus.
Quod ſi extra diſciplinã eſtis cuius par
ticipes facti eſtis: omnes ergo adulteri
et non filij eſtis. Qui ergo adulteri ſine
diſciplina ſunt: celeſtis regni hereditatẽ
non capiunt. filij autẽ paterne diſcipli/
ne correctiões ferunt: et hereditatẽ qñ/
doqꝫ recipere poſſe nõ deſperãt. De qua
etiam diſciplina Eſaias quidẽ indiſci/
plinate plebi predicat dicens. Quieſci/
te agere peruerſe: diſcite benefacere. Et
ad eadem pſalmiſta cõſona voce pſallit
dicens. Declina a malo et fac bonũ. In/
felix ergo eſt qui abijcit diſciplinã. Au/
det enĩ extra milites aliquid: qui domi/
nũ crucifigentes nõ eius ſciderũt tuni/
cam: qui eccleſie chriſti ſcindit diſcipli/
nã. Sicut enĩ tunica totũ corpus p̄ter
caput tegit: ita diſciplina omnis eccle/
ſia preter chriſtũ qui eccleſie caput eſt ⁊
ſub diſciplina nõ eſt protegit et ornatur
Ipſa enim tunica cõtexta deſuper fuerat
per totum. quia eadẽ diſciplina eccleſie
a domino de celo tribuit et integrat. De
qua dominus cum ad patrẽ aſcendiſſet
poſtꝙ̃ reſurrexit a mortuis ad apoſto/
los ſuos loquitur dicẽs. Uos autẽ ſe/
dete hic in ciuitate quoadusqꝫ induamĩ
virtute ex alto. Tunica ergo corporis chri
ſti: diſciplina eccleſie eſt. Qui autẽ extra
diſciplinã eſt: alienus eſt a corpore chri
ſti. Non ſcindamus igitur illam: ſed ſor
tiamur de illa. id eſt nõ ſoluamus quic/
ꝙ̃ de mandatis domini: ſed vnuſquiſqꝫ
in quo vocatus eſt in eo permaneat apd̄
dominũ.

Duodecimus gradus.

d Uodecimus

abuſionis gradus eſt. Po/
pulus ſine lege: qui dum dei
dicta et legũ ſcita contemnit: per diuer/
ſas errorũ vias preuaricatõnis laqueũ
incurrit. De quib⁹ vijs ſub perſona p̄/
uaricatoris populi humanũ genus pro
pheta ita deplangit. Nos autem ſicut
oues errauimus: vnuſquiſqꝫ in viã ſu/
am declinauit. De quibus vijs etiã ea/
dẽ ſapientia loquit per ſalomonẽ. Mul
te vie videntur hominibus recte: ⁊ no/
uiſſima earũ deducunt ad mortem. Que
vtiqꝫ multe perditõnis vie tunc incedũ/
tur: cum vna regalis via: lex dei videlicet
que neqꝫ ad dexteram: neqꝫ ad ſiniſtram
declinat: per negligentiã deſeritur. De
qua via dominus ieſus chriſtus qui eſt
finis legis ad iuſticiã omni credenti de/
nunciat. Ego ſum via veritas et vita.
Nemo venit ad patrem niſi per me. Ad
quã viam omnes cõmuniter inuitat di/
cens. Uenite ad me omnes qui labora/
tis ⁊ onerati eſtis et ego reficiã vos. Quia

non eſt perſonarũ acceptio apud deum. vbi non eſt iudeus et grecus. maſcul⁹ et femina: ſeruus et liber: barbarus et ſcitha: ſed omnia in omnib⁊ chriſt⁹. Omnes enĩ vnũ ſunt ĩ chriſto ieſu. Dũ ergo chriſtus finis eſt legis: qui ſine lege ſunt ſine chriſto fiunt. Igit̃ populus ſine lege: popul⁹ ſine chriſto eſt. Abuſiuũ ergo in tẽporib⁊ euangelij populũ ſine lege fieri: q̃ndo apoſtolis in cũctas gentes licẽtia predicatiõis data eſt: quãdo tonitruum euãgelij per cũctas ſeculi partes intonuit. quãdo gentes que nõ ſectabant̃ iuſticiam apprehẽderũt iuſticiã: quãdo qui lõge fuerãt facti ſunt ꝓpe ĩ ſanguĩe chriſti. qui aliquãdo non populus: nũc autẽ populus dei in chriſto: quãdo eſt temp⁹ acceptabilẽ: et dies ſalutis: et tẽpora refrigerij in conſpectu altiſſimi. quãdo vnaqueq; gens habet teſtẽ reſurrectiõis. quando ipſe teſtatur domin⁹. Ecce ego vobiſcũ ſum omnibus diebus vſq; ad conſũmationẽ ſeculi. Non ſim⁹ itaq; ſine chriſto ĩ hoc tpe trãſitorio: ne ſine nobis chriſtus eſſe incipiat in futuro

Finis duodecim graduũ abuſionuz ſancti Auguſtini. De iſto libro frater Bartholomeus de vrbino ordinis heremitarũ ſancti auguſtini: annumerans libros auguſtini poſt finẽ ſui milleloquij qd collegit ex auguſtini libris ſic dicit. Dubiũ eſt vtrũ liber de duodecim gradibus abuſionũ ſit auguſtini: quia non nominat̃ in libro retractationũ. et alij appropriãt ipm cipriano. Ego tamẽ repperi in antiquo originali auguſtini.

Ex libro retractationũ beati auguſtini in librũ de beata vita.

LIbrum de beata vita non poſt libros de achademicis: ſed inter illos vt ſcriberem contigit. Ex occaſione quippe ortus eſt natalis mei: et tridui diſputatõne complet⁹. ſicut ſatis ipſe indicat. In quo libro cõſtitit inter nos qui ſimul querebam⁹ nõ eſſe beatã vitaz niſi perfectã cognitionẽ dei. Diſplicet tamen illic q̃ mallio theodoro: ad quem librũ ipm ſcripſi. quãuis docto et chriſtiano viro plus tribui q̃ deberẽ. Et q̃ fortunã etiã illic ſepe nominaui: ⁊ q̃ tẽpore vite huius in ſolo animo ſapientis dixi habitare vitã beatã: quomodolib; ſe habeat corpus eius: cũ perfectã cognitõez dei. hoc eſt qua homini maior eſſe non poſſit: in futura vita ſperet apoſtolus: que ſola beata vita dicẽda eſt. vbi ⁊ corpus incorruptibile atq; immortale ſpiritui ſuo ſine vlla moleſtia vl' reluctatõne ſubdet̃. Sane iſtũ librũ in noſtro codice interruptũ repperi: et nõ parũ minus habere. et ſic a fratrib⁊ quibuſdã deſcriptus eſt. nec adhuc apud aliquẽ integrũ inueneram: ex quo emendarẽ quando hec retractaui. Hic liber ſic incipit. Si ad philoſophie portũ.

Beati Auguſtini epiſcopi de beata vita liber incipit

Prohemiũ

SI ad philoſophie portum: de quo iam in beate vite regionem ſolumq; proceditur. vir humaniſſime atq; magne theodore: ratione inſtitutus: curſus et voluntas ipſa perduceret: neſcio vtrum temere dixerim: multo minoris numeri homines: ad eum peruenturos fuiſſe: quãuis nunc quoq; vt videmus: rari admodũ paucisq; perueniant. Cum enĩ in hunc mundũ: ſiue deus ſiue natura: ſiue neceſſitas ſiue volũtas

noſtra:ſiue cõiuncta horũ aliqua:ſiue ſi/
mul omnia:res enĩ multũ obſcura eſt: ſ;
tamẽ a te iam illuſtrãda ſuſcepta. veluti
in quoddã ꝓcelloſum ſalũ: nos quaſi te/
mere paſſimqꝫ proiecerit: quotus quiſ/
qꝫ cognoſceret quo ſibi nitendũ eſſet:q̃/
ue redeundũ:niſi aliquãdo ⁊ inuitos cõ
traqꝫ obnitẽtes aliq̃ tempeſtas:que ſtul
tis videtur aduerſa in optatiſſimã terrã
neſciẽtes:errantesqꝫ cõpingeret? Igitur
hominũ quos philoſophia poteſt acci/
pere:tria quaſi nauigantiũ genera mihi
videor videre. Unũ eſt eoru;: quos vbi
etas compos ratõnis aſſumpſerit: par/
uo impetu pulſuqꝫ remorũ de ꝓximo fu/
giunt:ſeſeqꝫ recondũt in illa trãquillita
te vnde ceteris ciuibꝫ quibꝫ poſſunt:quo
admoniti conueniãt ad ſe:luciđiſſimum ſi/
gnũ ſui alicuius operis erigũt. Alteru;
vero eſt eorũ ſuperioriqꝫ contrariũ.q̃ fal
laciſſima facie maris decepti:elegerũt in
mediũ progredi:longeqꝫ a ſua patria pe
grinari audent:et ſepe eius obliuiſcunt̃.
Hos ſi neſcio quo et nimis latẽte mo/
do a puppi ventus:quẽ proſperũ putãt
fuerit proſecutus: penetrãt in altiſſima
miſeriarũ elati atqꝫ gaudẽtes ꝙ eis vſqꝫ
quaqꝫ fallaciſſima ſerenitas voluptatũ:
honorũqꝫ blandit̃. His profecto quid
aliud optandũ eſt:ꝙ quedã in illis rebꝰ
a quibus iactati excipiant̃ in ꝓſpera. ⁊ ſi
parum eſt:ſeuiens omnino tẽpeſtas:cõ/
trarieqꝫ flans ventus:qui eos ad certa ⁊
ſolida gaudia vł flentes gementesqꝫ per
ducat? Huius generis tamẽ plerieqꝫ nõ
dum longius euagati:quibuſdã nõ ita
grauibus moleſtijs reducuntur. Hi ſũt
homines:quos cũ vel lacrimabiles tra/
gedie fortunarũ ſuarũ:vel inaniũ nego/
ciorũ anxie difficultates: quaſi nihil ali
ud habentes quod agãt:in libros docto
rũ ſapientiſſimorũqꝫ hominũ traxerint:
in ipõ quodãmodo portu euigilãt. vnde
illos nulla maris illius promiſſa nimiũ
falſo ridentis excludãt. Eſt autẽ genus
inter hec terciũ eorũ:qui vel in ipõ ado/
leſcentie limine:vel iam diu multũqꝫ ia/
ctati.tamẽ queda; ſigna reſpiciũt: et ſue
dulciſſime patrie recordant̃: et aut recto curſu in nullo fal
ſi et nihil morati eã repetũt: aut plerũqꝫ
vel inter nubila deuiãtes: vł mergentiã
contuentes ſidera:vel nõnullis illecebris
capti:bone nauigatõnis tẽpora differẽ/
tes:errant diutius:ſepe etiã periclitant̃.
Quos item ſepe nõnulla influxis fortu
nis calamitas:quaſi conatibꝫ coru; ad/
uerſa tempeſtas ĩ optatiſſimã vitã qui/
etamqꝫ compellit. His autem omnibus
qui quocunqꝫ modo ad beate vite regio
nem ferunt̃:vnus immaniſſimus mons
ante ipſum portũ cõſtituitꝰ:qui etiã ma/
gnas ingredientibus gignit anguſtias:
vehemẽtiſſime formidãdꝰ:cautiſſimeqꝫ
vitandus eſt. Nam ita fulget: ita mẽtiẽ
te illa luce veſtitur:vt non ſolũ ꝑuenien/
tibus nondũqꝫ ingreſſis incolendum ſe
offerat: et eorum voluntatibꝫ pro ipſa be
ata terra ſatiſfacturũ polliceatur. Sed
plerũqꝫ de ipõ portu ad ſeſe homĩes in/
uitat:eoſqꝫ nõnunqꝫ detinet ipa altitudi
ne delectatos. vnde ceteros deſpicere li/
beat. Hi tamẽ admonent ſepe veniẽteſ:
ne aut occultis ſubter ſcopulis decipiã
tur: aut ad ſe aſcẽdere facile putẽt: ⁊ quã
ſine periculo ingrediãt̃:propter illiꝰ ter
re vicinitatem beniuolẽtiſſime docent.
Ita cum eis inuident vaniſſimã gloriã:
locum ſecuritatis oſtendũt. Nam quem
montẽ altum vult intelligi ratio ꝓpin/
q̃ntibus ad philoſophiã ingreſſiſue me/
tuendũ:niſi ſuperbũ ſtudium inaniſſime
glorie:quod ita nihil intꝰ plenũ atqꝫ ſo/
lidum habet. vt inflatos ſibi ſuꝑambu/
lantes ſuccrepãte fragili ſolo demergãt
ac ſorbeat:eiſqꝫ in tenebras reuolutis.e/
ripiat luculentiſſimã domũ: quam pene
iam viderant? Que cum ita ſint: accipe
mi theodore. Nanqꝫ ad id quod deſide
ro te vnum intueor:teqꝫ aptiſſimũ ad/
miror ſemꝑ:accipe inquã:et quod illorũ
trium genus hominũ me tibi dederit: ⁊
quo loco mihi eſſe videar. et abs te cuius
modi auxiliũ certus expectẽ. Ego ab vſ
qꝫ vndeuigeſimo anno etatis mee poſt/
ꝙ in ſchola rhetorum librum illum cice
ronis:qui hortenſius vocat̃ accepiſtan/
to amore philoſophie ſuccenſus ſum:vt

ſtatim ad eā me trāſferre meditarer. Sꝫ
neqꝫ mihi nebule defuerūt: quibꝰ cōfun/
dereł curſus meus: et diu fateor: quibuſ
in errorē ducebar labentia in oceanū a-
ſtra ſuſpexi. Nam et ſupſtitio quedā pu
erilis me ab ipa inquiſitiōe terrebat. Et
vbi factuſ erectior illam caliginē diſpu/
li: mihiqꝫ perſuaſi: docētibus potiꝰ ꝙ
iubentibꝰ eſſe credendū: incidi in homi/
nes: quibus lux iſta que oculis cernitur
inter ſumma et diuina colēda videretur
Nō aſſentiebar: ſed putabā eos magnuꝫ
aliquid tegere illis inuolucris: quod eſ/
ſent aliquando apturi. At vbi diſcuſſos
eos euaſi: maxime traiecto iſto mari. diu
gubernacula mea repugnātia omnibus
ventis in medijs fluctibꝰ achademici te
nuerūt. Deinde veni in has terras: hic
ſeptētrionē cui me credere didici. Animad
uerti enim et ſepe in ſacerdotis noſtri: et
aliquādo in ſermonibꝰ tuis: cum de deo
cogitareł nihil omnino corporis eſſe co
gitanduꝫ: neqꝫ cū de anima. Nam id eſt
vnū in rebus proximū deo. Sed ne in
philoſophie gremiū celeriter aduolarē:
fateor: vxoris honoriſqꝫ illecebra detine
bar. vt cū hec eſſem cōſecutus: tū demū.
me: quod paucis feliciſſimis licuit: totiſ
velis omnibuſqꝫ remis in illū ſinū rape
rem: ibiqꝫ cōquieſcerē. Lectis autē pla
tōis pauciſſimis libris: cuiꝰ te eē ſtudi/
oſiſſimū accepi: collataqꝫ cū eis quantū
potuit: etiam illorū autoritate qui diui
na miſteria tradiderūt: ſic exarſi: vt omeſ
illas vellem anchoraſ rūpere: niſi menō
nullorū hominū exiſtimatio ꝯmoueret.
Quid ergo reſtabat aliud: niſi vt immo
rāti mihi ſuperfluis: tempeſtas que pu/
tabatur aduerſa ſuccurreret? Itaqꝫ tā/
tus me arripuit pectoris dolor: vt illiꝰ
pfeſſionis onus ſuſtinere nō valēs: qua
mihi velificabā: fortaſſe ad ſirenas abij/
cerē oīa: et optate tranquillitati vł qſ/
ſataꝫ nauē feſſamqꝫ perducerē. Ergo vi
des. in qua philoſophia quaſi in portu
nauigem. Sed etiā ipe late patet: eiuſqꝫ
magnitudo: quāuis iā minus periculo/
ſum: nō tamen penitꝰ excludit errorem.
Nam cui parti terre: que profecto vna
beata eſt: me admoueā. eamqꝫ cōtingam
prorſus ignoro. Quid enī ſolidū tenui
dū adhuc de anima queſtio nutat ꝛ flu/
ctuat. Quare obſecro te per virtutē tuā:
per humanitatē: per animarū inter ſe vi
culū atqꝫ cōmertiū: vt dexterā porrigaſ.
Hoc autē eſt vt me ames: et a me viciſ/
ſim te amari credas: carūqꝫ haberi. Qđ
ſi impetrauero: ad ipam beatam vitam
cui te iā herere preſumo: paruo conatu
facillime accedā. Quid autē agam: quo
ue modo ad iſtum portū neceſſarios me
os cōgregem: vt cognoſcas ꝛ ex eo ani/
mū meū. Neqꝫ enī alia ſigna inuenio q̄/
bus me oſtendā: vel quo plenius intelli
gas pelagꝰ diſputatōnuꝫ meaꝝ. Quod
mihi videł religioſius euaſiſſe: atqꝫ tuo
titulo dignius ad te ſcribenduꝫ putaui.
et ipo tuo nomie dedicandū. Aptiſſime
ſane. Nam de beata vita queſiuimꝰ in/
ter nos: nihilqꝫ aliud video quod magł
dei donū vocandū ſit. Eloquentiā tua
territus nō ſum. Quicq̄d enim amo: ꝙ-
uis nō aſſequar: timere non poſſim: for
tune vero ſublimitatē multo minus. a/
pud te enim vere quāuis ſit magna: ſecū
da eſt. nam quibus dominał eoſdem ip
ſos ſecūdos facit. Sed iam q̄d afferam:
queſo attende.

Incipit narratio que ad diſputatōeꝫ
paratur.

Dibus nouem

i bris: mihi natal' dies erat: poſt
tā tenue prandiū. vt ab eo nihil
īgeniorū impediret: oēs qui ſimul: nō
mō illo die: ſed quotidie cōuiuabamur
ī balneas ad cōſedendū vocaui. Nā his
temporibꝰ aptius locus ſecretꝰ occurre
rat. Erant autē (nō enī vereor eos ſingu
lari bonitati tue notos interim noībꝰ fa/
cere) in primis noſtra mater. cuiꝰ meri
ti credo eſſe omne quod viuo: nauigius
frater meus: trigetiꝰ et licentius ciues.
et diſcipuli mei: nec lartidianū et ruſticū
cōſobrinos meos: ꝙuiſ nullū vł grāma
ticū paſſi ſint: deeſſe volui. ipmqꝫ eoꝝ ſē
ſum cōmunē: ad rem quā moliebar ne/
ceſſariuꝫ putaui. Erat etiā nobiſcū eta/

feminimus omniū:ſed cuius ingeniū ſi amore nō fallor: magnū quiddā pollicetur adeodatus filius meꝰ. Quib⁊ attentis ſic cepi.

Incipit diſputatio de beata vita.

Manifeſtuz vobis videt̄ ex anima et corpore nos eſſe cōpoſitos. Cū omnes cōſentirēt: nauigiꝰ ſe ignorare reſpōdit. Cui ego: nihil ne omnino ſcis inquā: an inter aliq̄ que ignoras etiā hoc numerāduz eſt? Nō puto me inquit oīa neſcire. Potes ne inquā nobis dicere aliq̄d eorum que noſti. Poſſum inquit. Niſi moleſtū eſt inquā ꝓfer aliquid. Et cū dubitaret: ſcis ne inq̄ȝ ſaltim te viuere. Scio inquit. Scis ergo te habere vitā. Siq̄dē viuere nemo niſi vita poteſt. Et hoc inquit ſcio. Scis etiā corpus te habere. Aſſentiebat̄. Ergo iam ſcis te cōſtare ex corpore et vita. Scio interim: ſed vtrū hec ſola ſint: incertꝰ ſum. Ergo duo iſta inquā eſſe nō dubitas corpus et animā. ſed incertus es vtrū ſit aliud qđ ad complēdū ac ꝑficiendū hominē valet. Ita inquit. Hoc quale ſit: alias ſi poſſumꝰ: q̄remus inquā. Nunc illud iam ex omnibus quero: cū fateamur cūcti: neq̧ ſine corpore: neq̧ ſine anima eſſe poſſe hominē: cibos ꝓpter quid horū appetamus? Propter corpus inq̄t licentiꝰ. Ceteri autem cunctabant̄: varioq̧ ſermōe inter ſe agebant quō poſſet ꝓpter corpus cibus neceſſarius videri: cū appeteret̄ ꝓpter vitam: et vita nō niſi ad animaz ꝑtineret? Tum ego videt̄ inquā vobis ad eā partem cibū ꝑtinere quā cibo creſcere robuſtioremq̧ fieri videmus. Aſſentiebant̄ preter trigetiū. Ait enim. Cur ergo ꝓ edacitate mea nō creui. Modū inq̄ȝ ſuū a natura conſtitutū habēt omnia corpa: vltra quā menſurā ꝓgredi nequeāt. tamē ea menſura minora eſſent ſi eis alimenta defuiſſent. Quod et in pecorib⁊ facilius animaduertimus. Et nemo dubitat cibis ſubtractis oīm animātiū corpa macreſcere. Macreſcere inq̄t licentius nō decreſcere. Satis eſt mihi inq̄m ad id qđ volo. Et enī queſtio eſt. Utrū ad corpꝰ cibus ꝑtineat: ꝑtinet autē: cū eo ſubducto ad maciē deducit̄. Omēs ita eſſe cēſuerunt. Quid ergo aīa inquā: nulla nē habet alimēta ꝓpria. An eiꝰ eſca ſcientia vobis videt̄. Plane inq̄t mater. nulla rē alia credo ali animā q̄ȝ intellectu rerū atq̧ ſciētia. De qua ſentētia cū trigetiꝰ dubiū ſe oſtēderet. hodie inq̄t illa tuiſē nōne docuiſti: vn̄ aut vbi aīa paſcat̄. Nam poſt aliq̄ntā prādij partē te dixiſti nō aduertiſſe: quo vaſculo vteremur qꝛ alia neſcio q̄ cogitaſſes: nec tn̄ ab iſta ciboꝝ parte abſtinueras manus atq̧ morſus. vbi igit̄ erat animꝰ tuꝰ: quo tēpore illō te veſcēte nō attēdebat. Inde mihi crede: ⁊ talibus epulis animꝰ paſcit̄. i. theorijs et cogitatiōib⁊ ſuis: ſi ſup eas aliq̄d ꝑcipe poſſit. De qua re cū dubitātēr ſtreperēt. nōne inq̄m cōceditis homīnū doctiſſimorū animos multo eſſe q̄ȝ imperitorū quaſi in ſuo genere pleniores atq̧ maiores? Manifeſtū eſſe dixerūt. Recte igit̄ dicimꝰ eorū animos: qui nullis diſciplinis eruditi ſunt. nihilq̧ bonaꝝ artium hauſerūt: ieiunos et quaſi famelicos eē. Plenos inquit trigetiꝰ et illoꝝ animos eſſe arbitror: ſed vicijs atq̧ neq̄cia. Iſta ipa eſt inquā crede mihi quedā ſterilitas ⁊ quaſi fames animoꝝ. Nam quēadmodū corpꝰ detracto cibo plerūq̧ morbis atq̧ ſcabie replet̄: que ī eo vicia indicāt famē. ita et illorū animi pleni ſunt morbis quibus ſua ieiunia cōfitent̄. Et enī ipam nequiciā matrē omniū viciorū ex eo qꝛ nec quicq̧ ſit. id eſt ex eo qꝛ nihil ſit: veteres dictā eſſe voluerūt. Cui vicio q̄ contraria virtus eſt: frugalitas nominatur. Ut igitur hec a fruge. id ē a fructu: propter quandā animorū fecunditatez: ita illa ab ſterilitate: hoc eſt: a nihilo neq̄cia nominata eſt. nihil eſt eniz omne qđ fluit: qđ ſoluit̄: qđ liqueſcit: ⁊ q̄ſi ſp perit. Idō tales hoīes etiā ꝑditos dicimꝰ. Eſt aūt aliq̄d ſi manet: ſi ꝯſtat: ſi ſp tale ē. vt ē virtus cuiꝰ magna ps eſt atq̧ pulcerrima: q̄ tēperātia et frugalitas dicit̄. Sed ſi h̄ obſcurū eſt: q̄ȝ vt id iam vos videre poſſitis. certe illud cōceditis: qꝛ ſi animi imi/

peritoꝝ etiā ipi pleni ſunt: vt corporiꝫ
ita animoꝝ duo alimentoꝝ genera inue
niunt. vnū ſalubre atqꝫ vtile. alteꝝ mor/
bidū atqꝫ peſtiferū. Que cū ita ſint arbi
tror die natali meo: quoniaꝫ duo media
eſſe in homīe cōuenit: inter nos. id ē cor/
pus atqꝫ animā. nō me prādiū paulo la/
tius corpibꝫ nr̄is ſolū: ſed ⁊ animis etiā
exhibere debere. Q, autē hoc ſit prādiū
ſi eſuritis pferā. Nā ſi vos inuitos ⁊ faſti
dientes alere conabor. fruſtra operā con
ſumā: magiſqꝫ vota faciēda ſunt. vt ta/
les epulas poti⁹ qꝫ illas corpis deſidere
tis. Quod eueniet ſi ſani animi vr̄i fue/
rint. Egri eni ſicut in morbis ipius cor
poris videm⁹: cibos ſuos recuſant ⁊ re/
ſpuūt. Omnes ſe vultu ipo ⁊ cōſentiēte
voce quicqd pparaſſem iā ſumere ac vo
rare velle dixerūt. Atqꝫ ego rurſus exor
diēs beatos eſſe nos volum⁹ inqꝫ. Vix
hoc effuderā: occurrerūt vna voce cōſen
tientes. Videt ne vobis inquā beat⁹ eſ/
ſe qui quod vult nō habꝫ. Negauerunt.
Quid oīs q quod vult habet beatus
eſt. Tum mater ſi bona inqt velit ⁊ habe
at beat⁹ eſt. Si autē mala velit: qꝫuis ha
beat miſer eſt. Cui ego arridēs atqꝫ ge/
ſtiēs: ipam inqꝫ prorſus mater arcē phi/
loſophie tenuiſti. Nā tibi pculdubio v̄
ba defuerūt: vt nō ſicut tullius te modo
panderes: cui⁹ de hac ſentētia verba iſta
ſunt. Nam in hortēſio. quē de laude ac
defenſiōe philoſophie librū fecit. Ecce
autē ait. Non philoſophi quidē: ſꝫ pm
pti tamē ad diſputādū: omnes aiunt eſſe
beatos qui viuāt vt ipi velint. Falſuꝫ id
quidē. Velle eni quod n̄ deceat idē ipm
miſerrimū. Nec tam miſerū eſt nō adipi
ſci quod velis: qꝫ adipiſci velle quod nō
oporteat. Plus eni mali prauitas volū
tatis affert: qꝫ fortuna cuiqꝫ boni. In q/
bus verbis illa ſic exclamabat: vt obliti
penitus ſexus ei⁹: magnū aliquē viꝝ cō
ſidere nobiſcū crederem⁹: me interi qn/
tum poterā intelligēte ex quo illa ⁊ qꝫ di
uino fonte manaret. Et licenti⁹. Sꝫ di
cendū inquit tibi eſt: vt beat⁹ ſit quiſqꝫ
quid velle debeat: et quarū reꝝ eū opor
teat habere deſideriū. Inuita me inquā

natali tuo quādo dignaberiſ. quicqd ap
poſueris libēter ſumā. Qua conditōne
hodie apud me vt epuleris peto: nec fla
gites qd fortaſſe nō eſt paratū. Quē cuꝫ
modeſte ac verecūde cōmonitōis ſue pe
niteret. ergo illud inqꝫ cōuenit inter nos:
necqꝫ quēqꝫ beatū eſſe poſſe qui qd vult
nō habet beatū nō eſſe dederūt. Quid il
lud inqꝫ cōcēditis: omnē qui beat⁹ nō ē
miſerū eſſe. Nō dubitauerūt. Omīs igi
tur inquā qui quod vult nō habet miſer
eſt. Placuit omnibꝫ. Quid ergo ſibi hō
cōparare debet vt beatus ſit inqꝫ. For/
te enim etiā hoc iſti noſtro cōuiuio ſub
miniſtrabit. ne licentij auiditas negliga
tur. nā id opinor ei cōparandū eſt: quod
cū vult habet. Manifeſtū eſſe dixerunt.
Id ergo inquā ſemp manēs: nec ex for/
tuna pendulū: nec vllis ſubiectū caſibuſ
eſſe debet. Nam quicqd mortale ⁊ cadu
cū eſt nō poteſt a nobis quādo volum⁹:
et qꝫdiu volumus haberi. Aſſentiebant
oēs. Sed trigeti⁹: ſunt inquit multi
fortunati: qui eas ipas res fragiles caſi/
buſqꝫ ſubiectas: tamē iocūdas pro hac
vita cumulate largeqꝫ poſſideāt. nec quic
qꝫ illis eorū que volunt deſit. Cui ego.
Qui timet inquā: videt ne tibi beat⁹ eſ/
ſe. Non videt inquit. Ergo qd amat q ſ
qꝫ. ſi amittere poteſt: pōt ne non timere.
Nō poteſt inquit. Amitti autē poſſunt
illa fortuita. nō igit hec qui amat et poſ
ſidet. poteſt vllo mō beatus eſſe. Nihil
repugnauit. Hoc loco autē mater. etiaꝫ
ſi ſecurus ſit inquit ea ſe oīa nō eſſe a/
miſſurū: tamē talibꝫ ſatiari non poterit.
Ergo et eo miſer quo ſemp eſt indigēs.
Cui ego. Quid inqꝫ his omnibꝫ abun/
dās rebus atqꝫ circūfluēs: ſi cupiēdi mo
dum ſibi ſtatuat: eiſqꝫ cōtētus: decenter
iocundeqꝫ pfruatur: nōne tibi videt bea
tus. Non ergo inqt illis rebus: ſed ani/
mi ſui moderatōe beat⁹ eſt. Optime in/
quā: nec huic interrogatōi aliud: nec abſ
te aliud debuit reſpōderi. Ergo nullo mo
do dubitamus ſi qs beatus eſſe ſtatuit:
id eū ſibi comparare debere qd ſemper
manet: nec vlla ſeuiēte fortuna eripi pōt
Hoc inqt trigetius iam dudū conſenſi/

m⁹. Deus inꝗ nobis eternus et ſemꝑ
manēs videt. Hoc quidē inq̄t licentius
ita certũ eſt vt interrogatõe nõ egeret.
ceteriq; oĩes pia deuotõe cõcinuerũt.
Deũ igit inꝗ qui habet beatus eſt. Qđ
cũ gaudētes libētiſſime accepiſſent: nihil
ergo inquã nobis iã querendũ arbitror
eſſe: niſi quis hominũ habeat deũ. beat⁹
enĩ profecto is erit. De quo quero quid
vobis videat. Hic licenti⁹. Deum ha/
bet q̄ bene viuit. Trigetius. Deũ habet
inquit qui facit que de⁹ vult fieri. In cu
ius ſentētiã laſtidian⁹ cõceſſit. Puer an
tē ille minim⁹ omniũ: is habet deũ ait:
qui ſpiritũ immũdũ ñ habz. Mater ve
ro omnia: ſed hoc maxime approbauit.
Nauigius tacebat. Quē cũ interrogaſ/
ſem quid ſentiret: illud vltimũ ſibi place
re reſpõdit. Nec ruſticũ viſum ē neglig̃ē
dum percõtari. que nã eſſet de re tãta ei⁹
ſentētia. Qui mihi videbat q nõ delibe
ratõne magis ꝗ pudore impedit⁹ ſile/
ret: trigetio cõſenſit. Tum ego. teneo in
ꝗ omniũ placita de re magna ſane. et vl
tra ꝗ nec queri quidē oportz: nec inueni
ri poteſt. ſi mõ eam vti cepim⁹ ſereniſſi/
me ac ſinceriſſime inueſtigem⁹. Qđ ho/
die quia longũ eſt. et habēt in epulis ſu
is et animi quandã luxuriē: ſi vltra mo
dũ in eas et voraciter irruãt. Ita enĩ ma
le quodãmodo digerũt vnde valitudini
mentiũ nõ minus ꝗ ab illa ipa fame me
tuendũ eſt. Meli⁹ nos hec queſtio cras
eſurientes ſi videt accipiet. Illđ mõ libē
ter liguriatis nolo quod ſubito mihi mĩ
ſtratori veſtro in mentē ſuggeſtũ eſt: in
ferendũ: et eſt ni fallor: qualia ſolent vlti
ma apponi: quaſi ſcolaſtico melle confe
ctũ atq; conditũ. Quo audito ſeſe oĩes
quaſi in allatũ ferculũ tetenderũt: coege
runtq; vt dicere pperarē quid id nam eſ
ſet. Quid inquã putatis: niſi cũ achade
micis totũ quod ſuſceperam⁹ confectũ
eſſe negociũ. Quo accepto nomie: tres il
li quib; res nota erat: ſeſe erexerũt alacri
us. et velut porrectis: vt fit: manib; īfe
rentē miniſtrũ adiuuerũt quib; potue/
runt verbis nihil ſe iocũdi⁹ audituros
eſſe mõſtrantes. Tum ego ita rē pꝓpoſui

Si manifeſtũ eſt inꝗ beatũ nõ eſſe: qui
quod vult nõ habet: quod paulo añ ra
tio demõſtrauit: nemo autē querit quod
inuenire nõ vult: et querũt illi ſemꝑ ve
ritatē. Volũt ergo inuenire: volũt igit
habere inuentionē veritatis ⁊ nõ inueni
unt: ſequit eos nõ habere qđ volunt: et
ex eo ſequit etiã beatos nõ eſſe. At nemo
ſapiens niſi beat⁹. Sapiēs igit achade
micus nõ eſt. Hic repēte illi: quaſi totũ
rapientes exclamauerũt. Sed licētius
attenti⁹ et cautius aduertēs timuit aſ/
ſenſionē: atq; ſubiecit. Rapui quidē vo
biſcũ. ſiquidē exclamaui illa cõcluſione
cõmotus. ſed nihil hinc admittã in vi
ſcera: ⁊ partē meã ſeruabo alipio. Nam
aut ſimul eã mecũ lambet: aut me admo
nebit cur ñ oporteat attigere. Dulcia in
ꝗ magis metuere nauigi⁹ deberet ſple
ne vicioſo. Hic ille arridens. plane inq̄t
me talia ſanabũt. Naz neſcio quomodo
cõtortũ hoc et aculeatũ: qđ poſuiſti: vt
ait ille de melle hymetio. Acriter dulce ē
nihilq; inflat viſcera. Quare totũ etiam
palato aliq̄ntũ remorſo: tamē vt poſſuz
libētiſſime in medullas traiicio. Nõ enĩ
video quomodo redargui poſſit iſta cõ/
cluſio. Prorſus nullo mõ poteſt inq̄t tre
getius. Quare gaudeo iã diu cũ illis me
inimicicias ſuſcepiſſe. Nã neſcio q̄ impel
lēte natura: vel vt verius dicã deo: etiaz
neſciēs quomodo refellēdi eſſent: tamen
eis nimis aduerſabar. Hinc licentius.
Ego inq̄t illos nondũ deſero. Ergo ait
trigetius. Diſſentis a nobis? nũquid nã
ille inquit: vos ab alipio diſſentitis. Cui
ego: nõ dubito inquã q̄n ſi adeſſet alipi
us: huic ratiũcule cederet. Non enĩ tam
abſurde ſentire poterat: vt aut btũs illi
videret: qui tantũ bonũ animi qđ ardē/
tiſſime vellet habere nõ haberet: aut il/
los nolle inuenire veritatē. aut eum qui
beatus nõ ſit eſſe ſapientē. Nã his trib;
quaſi melle farre atq; nucleis illđ quod
metuis guſtare cõfectũ ē. Ille inquit ne
huic tã parue puerorũ illecebre cederet
achademicorũ tãta vbertate diſerta: quã
inundante hoc neſcio q̄d breue aut ob/
ruet: aut ptrahet. Quaſi vero inꝗ lõgũ

aliquid nos q̄ramus: p̄ſertim aduerſus
alipiū. Nā nō mediocrit̄ parua iſta eſſe
fortia et vtilia ſatis ſibi iṗe de ſuo corpe
argumentaret̄. Tu aūt ꝙ elegiſti de abſē
tis autoritate pēdere: q̄d hoꝝ nō ꝓbas:
vtꝝ beatū nō eſſe ꝙ qḋ vult nō habꝫ: an
illos negas velle habere inuētā v̄itatē:
quā vehemēter īquirūt. au videt̄ tibi q̄ſ/
ꝗ ſapiēs nō beatꝰ? Proſus btūs eſt in/
quit: ꝙ qḋ vult nō habꝫ: q̄ſi ſtomachāter
arridens. Qḋ cū iuberē vt ſcriberet̄: non
dixi inq̄t exclamās. Qḋ itē cū annuerē
ſcribi: dixi inq̄t. Atꝫ ego ſemel p̄ceperā
vt nullū v̄bū p̄ter lr̄as funderet. Ita a/
doleſcentē inter v̄ecundiā atꝫ ꝯſtantiā
exagitatū tenebā. Sꝫ cū his v̄bis eum
iocātes: q̄ſi ad veſcendā particulā ſuā ꝓ
uocaremꝰ: animaduerti ceteros rei totiꝰ
ignaros: ⁊ ſcire cupiētes q̄d inter nos ſo
los tam iocūde ageret̄. ſine riſu nos intu
eri. Qui mihi ꝑſus ſil'eſ viſi ſunt: quod
plerūꝫ ſolet his qui cū epulant̄ int̄ aui/
diſſimos rapaciſſimoſꝫ cōuiuas a rapi
endo vel ḡuitate ſeſe abſtinēt vel pudo/
re terrent̄. Et qꝛ ego inuitauerā: ⁊ magni
cuiuſdā hoīs pſonā atꝫ vt totū explicē
veri hoīs etiā in illis epulis inuitatorē
alias pſonā gerebā. Suſtinere nō potui
Cōmouitꝫ me illa ineq̄litas mēſe nr̄e ⁊
diſcrepātia. Arriſi matri. Atꝫ illa liber
rime qḋ minus habebāt: q̄ſi de ſuo cella
rio ꝓpinandū imperās. iā dic nobis in/
quit qui ſint iſti achademici: ⁊ q̄d ſibi ve
lint. Cui breuiter cū expoſuiſſem aptꝫ
ita vt nemo illorū ignarꝰ abſcederet. iſti
homines inq̄t caducarij ſunt: quo noīe
vulgo apud nos vocant̄: q̄s comitialis
morbꝰ ſubuertit. Et ſil' ſurrexit vt abi/
ret. atꝫ hic oēs leti interpoſito fine diſ/
ceſſimus.

Incipit ſecūde diei diſputatio.

Poſtridie autē

cū itē poſt prādiū: ſꝫ aliq̄to q̄
pridie ſeriꝰ: ijdē ibidēꝫ ꝯſediſ
ſemus. tarde inq̄ veniſtis ad cōuiuium
qḋ vobis n̄ cruditate accidiſſe arbitror:
ſed paucitatis ferculorū ſecuritate: qḋ n̄
tā mature aggrediēdū viſum ē. qḋ cito
vos eſuros putaſtis. Non multū eni
reliquiaꝝ credēdū erat remāſiſſe: vbi die
iṗo atꝫ ſolēnitate tā exiguū reptū erat.
Fortaſſe recte. Sed q̄d vobis p̄paratum
ſit: ego quoꝫ vobiſcū neſcio. Aliꝰ eſt eī
ꝙ omnibꝰ tū vl' cōmunes tū maxime ta/
les epulas p̄bere non ceſſat. Sꝫ nos ab
edēdo: vl' imbecillitate: vl' ſaturitate: vl'
negocio plerūꝫ ceſſamꝰ. quē manētē in
hoībꝰ btōs eos facere: inter nos heri ꝯ ni
ſi fallor pie ꝯſtāterꝫ ꝯuenerat. Nā cum
rō demōſtraſſet eū beatū eſſe: ꝙ deū ha/
beret. nec huic q̄ſq̄ veſtꝝ ſentētie reſtitiſ
ſet: q̄ſitū eſt q̄nā vobis videret̄ deū ha/
bere. De qua re ſi bene memī: tres ſentē/
tie dicte ſunt. Nam partim placuit deū
habere illū ꝙ ea faceret q̄ deꝰ vellꝫ. Qui
dam aūt dixerāt ꝙ is deū haberet: ꝙ be/
ne viueret. Reliquis vero ī eis deꝰ eē vi
ſus eſt: in q̄bꝰ qui appellat̄ immūdꝰ ſpi/
ritus nō eſt. Sed fortaſſe oēs diuerſ v̄/
bis vnū idēꝫ ſenſiſtis. Nam ſi duo pri
ma cōſideremꝰ: et oīs ꝙ bn̄ viuit ea facit
q̄ vult deꝰ. et oīs ꝙ ea facit q̄ vult deꝰ bn̄
viuit. nec q̄cq̄ eſt aliḋ bn̄ viuere: ꝗ ea fa
cere q̄ deo placeāt: niſi q̄d vobis aliḋ vi
det̄. Aſſentiebant̄. Terciū v̄o illud pau/
lo diligentiꝰ cōſiderādū eſt: ꝓpterea ꝙ ritu
caſtiſſimoꝝ ſacroꝝ ꝗ ſpirituū: ſpūs im
mūdus q̄ntū intelligo: duobꝰ modis ap
pellari ſolet. vel ille ꝙ extrinſecꝰ animā
inuadit: ſenſuſꝫ ꝯturbat: ⁊ q̄ndā hoībꝰ
infert furorē. cui excludēdo ꝙ p̄ſunt ma
nū imponere vl' exorcizare dicunt̄. h̄ eſt.
ꝑ diuina eū adiurādo expellere. Alit̄ au
tem dicit̄ ſpūs immundus: oīs omnino
aīa immūda. qḋ nihil ē aliḋ ꝗ vicijs ⁊ er
roribꝰ inq̄nata. Itaꝫ abs te q̄ro: tu pu
er: qui fortaſſe aliq̄nto ſereniore ac pur/
gatiori ſpiritu iſtā ſentētiā ꝓtuliſti. ꝙ ti/
bi videat̄ immūdū ſpiritū nō habere Il
le ne ꝙ demonē nō habꝫ: quo veſani ho/
mines fieri ſolēt: an ille ꝙ aīaꝫ ſuā iam a
vicijs oībuſꝫ peccatis mūdauit? Is mi
hi videt̄ inq̄t immundū ſpiritū nō habe
re ꝙ caſte viuit. Sed caſtū inquā quem
vocas? eū ne ꝙ nihil peccat: an eū tantū
ꝙ ab illicito cōcubitu tēperat? Quō in/
q̄t caſtꝰ p̄t eē ꝙ ab illicito tātū cōcubitu

abſtinēs ſeſe ceteris peccatis nō deſinit inq̄nari. Ille eſt ỽe caſt⁹: q̄ deū attēdit: ⁊ ad ipm ſolū ſe tenz. Que ỽba pueri ſicut dicta erāt: cū ↄſcribi mihi placuiſſet: is q̄ inq̄m neceſſe eſt vt bn̄ viuat: et q̄ bene viuit neceſſario tal' eſt: niſi q̄d tibi aliđ videt'. Cōſenſit cū ceteris. Ergo vna ē hic inquam dicta ſentētia. Sed illud a vob paululū quero: velit ne de⁹ vt hō deū q̄rat: Dederūt. Itē q̄ro. Nunq̄dnam poſſum⁹ dicere. illū q̄ deū q̄rit male viuere: Nullo mō dixerūt. Etiā h̄ tercīū reſpōdete. Spūs immūd⁹ pt ne deum q̄rere: Negabant: aliq̄ntū dubitāte nauigio. q̄ poſtea ceteroꝝ vocib⁹ ceſſit. Si igit' inquā q̄ deū q̄rit id facit qđ de⁹ vult ⁊ bn̄ viuit: et ſpiritū imūdū nō hz. q̄ aūt deū q̄rit nōdū habz deū. Nō igit' q̄ſquis aut bene viuit: aut qđ vult de⁹ facit: aut ſpiritū immūdū nō habz: cōtinuo deū habere dicend⁹ eſt. Hic cū ſe ceteri ↄceſſionib⁹ ſuis ↄceptos riderēt. poſtulauit mr̄ eū diu ſtupida fuiſſz: vt ei hoc ipz qđ cōcluſionis neceſſitate ītorte dixerā explicādo relaxare atq; ſoluerē. Quod cū factum eſſet: ſz nemo inq̄t pt puenire ad deum: niſi deū q̄ſierit. Optime inq̄. Tn̄ q̄ adhuc q̄rit nōdū ad deū puenit etiam ſi bene viuit. Nō igit' q̄ſq; bn̄ viuit deum habz. Mihi inq̄t videt' deū nemo nō habere. ſz eū q̄ bn̄ viuit: habz ppiciū: q̄ male: infeſtū. Male igit' inquā heſterno die cōceſſim⁹ eū btm̄ eſſe q̄ deū habet. Siq̄dem oīs hō deū habet: nec tn̄ oīs homo beatus eſt. Adde ḡ inquit ppicium Saltim inquā hoc inter nos ↄſtat ſatis eū beatū eſſe q̄ habet ppiciū deū. Uellē inquit nauigi⁹ cōſentire. Sed illū vere oꝛ q̄ adhuc q̄rit pſertim ne cōcludas beatū eſſe achademicū: q̄ externo ſermone vulgari q̄dem ⁊ male latino: ſz aptiſſimo ſane vt mihi videt' ỽbo caducari⁹ nominatus ē. Non enī poſſum dicere homini deū q̄renti aduerſum deū eſſe: qđ ſi dici nefas eſt. propici⁹ erit ⁊ q̄ ppiciū deū habet btūs eſt. Btūs ergo erit ille q̄ querit Omnis autē q̄rens nōdū habz qđ vult Erit igit' btūs homo qui qđ vult non habet: quod heri nobis oīb⁹ videbat' abſurdū. vnde credebam⁹ achademicoꝝ tenebras eſſe diſcuſſas. Quare iā de nobiſ licētius triūphabit. mihiq; illa dulcia que cōtra valitudinē meā temere accepi has de me penas exigere: q̄ſi prudēs medicus admonebit. Hic cū etiā mater arriſiſſet. ego inq̄t trigeti⁹. nō cōcedo continuo deū aduerſari cui nō ſit ppici⁹. ſed eē aliq̄d mediū puto. Cui ego. iſtū tamē hominē inquā mediū. cui nec de⁹ ppici⁹. eſt nec infeſtus: deū quō habere cōcediſ. Hic cū ille cūctaret'. aliud eſt inq̄t mater deū habere: aliud nō eſſe ſine deo. Quid ergo inquā meli⁹ eſt: vtrū habere deum: an nō eſſe ſine deo: Quantū inq̄t poſſum intelligere: iſta eſt ſentētia mea. Qui bene viuit habet deū: ſz ppiciū. qui male habet deū ſed aduerſū. Qui autē adhuc q̄rit nondūq; iuenit: neq; ppiciū neq; aduerſum: ſed nō eſt ſine deo. Hec ne inq̄ veſtra etiā ſentētia eſt: Hanc eſſe dixerūt. Dicite mihi queſo inq̄. Non vobis videt' eſſe homini de⁹ ppici⁹ cui fauet: Eſſe conſeſſi ſunt. Non ergo inq̄ fauet deus quereti ſeſe homini: Reſpōderūt fauet. Habet igit' inquā q̄ deū q̄rit deū ppiciū: et omnis q̄ habz deū ppiciū: btūs eſt. Beatus eſt ergo ⁊ ille q̄ q̄rit. Qui autem querit nōdū habz quod vult. Erit igitur btūs qui qđ vult non habz. Prorſus inquit mater. nō mihi videt' beatus eſſe qui qđ vult nō habet. Ergo inq̄ nō omnis qui habz deū ppiciū btūs ē. Si hoc cogit ratio inq̄t nō poſſum negare. Iſta igit' inq̄ diſtributio erit: vt omis q̄ iam deū inuenit: ⁊ ppiciū deū habeat: et btūs ſit. omnis autē qui deū querit propiciū deū habeat: ſed nōdū ſit btūs. Iā ỽo quiſq; vicijs atq; peccatis a deo ſe alienat. nō modo btūs nō ſit. ſed ne deo quidem viuat ppicio. Quod cū placuiſſet omnib⁹: bene habet inquā. ſed adhuc illud vereoꝛ: ne vos moueat quod iā ſuperius cōceſſeramus miſerū eſſe quiſq; beatus nō ſit. cui conſequens erit eē miſerū hominē: qui ppiciū tenet deū: quez adhuc deū querentē nondū diximus eē beatum. An vero quod ait Tulli⁹. multoꝛū in terris prediorū dominos diuiteſ

cōclusio

appellamus: omniũ virtutũ poſſeſſores
paupes nominabim⁹? Sz illð videte v/
trũ quõ veruz ẽ ꝙ oĩs egẽs miſer ſit: ita
ſit verũ ꝙ omnis miſer egeat. Ita enĩ e/
rit verũ nihil alið eẽ miſeriã ꝙ̃ egeſtatẽ.
qð me nunc cũ dicerer laudare ſenſiſtis.
Hoc autẽ hodie longũ eſt: vt queram⁹:
quare peto: ne faſtidio vobis ſit ad iſtaz
menſam cras etiã cõuenire. Qð cũ oẽs
ſe libẽtiſſime habere dixiſſẽt ſurreximꝰ.

Incipit diſputatio tercie diei

Ercius autẽ di

es diſputatõis noſtre matuti/
nas nubes: que nos cogebãt ĩ
balneas diſſipauit: tempuſqꝫ ꝓmeridia
nũ candidiſſimũ reddidit. Placuit ergo
in pratuli ꝓpinqua deſcẽdere: atqꝫ oibꝫ
nobis vbi cõmodũ viſum eſt cõſidẽtibꝫ
reliquus ita ſermo pactus eſt. Oĩa pene
inq̃m que interrogãti mihi cõcedi a vo/
bis volui habeo ac teneo. quare hodier/
no die quo poſſim⁹ tandẽ hoc noſtrum
cõuiuiũ aliq̃ interuallo dierũ diſtingue/
re: aut nihil: aut nõ multũ erit vt opinor
qð mihi vos reſpondere neceſſe ſit. Di/
ctũ enim erat a matre nihil aliud eſſe mi/
ſeriã ꝙ̃ egeſtatẽ: cõuenitqꝫ inter nos oẽs
qui egeant miſeros eſſe. Sed vtrũ oẽs
etiã miſeri egeãt: nõ nulla queſtio ẽ. quã
heſterno die nõ potuim⁹ explicare. Hoc
autẽ ita ſe habere: ſi ratio demõſtrauerit
ꝑfectiſſime inuentũ eſt qui ſit beatus: erit
enim ille q̃ nõ eget. Omnis enĩ nõ miſer
beatus eſt. Beatꝰ eſt ergo qui egeſtate ca
ret: ſi quã dicim⁹ egeſtatẽ: eandẽ miſeriã
eſſe ꝯſtiterit. Quid enĩ ait Trigeti⁹ non
poteſt ex eo iã confici omnẽ nõ egentem
beatũ eſſe: quo manifeſtũ eſt: omnẽ q̃ ege
at eſſe miſerũ? Nam ꝯceſſiſſe nos memi/
ni nihil eſſe mediũ inter miſerũ ⁊ beatũ.
Aliquid ne inq̃ꝫ inter mortuũ ⁊ viuuz ti
bi mediũ videt̃ eſſe? Nõne oĩs hõ aut
viuus aut mortuus eſt? Fateor inq̃t: ne
qꝫ hic eſſe aliq̃d mediũ. Sed q̃rſũ iſtud?
Quia inquã etiã iſtð te fateri credo. oẽz
qui ante annũ ſepultus eſt: eſſe mortuũ.
Non negabat. Quid oĩs qui ante annũ
ſepultus nõ eſt viuit? Nõ ait ſequit̃. Er
go inquã nõ ſequit̃ vt ſi oĩs q̃ eget mi
ſer eſt: omnis q̃ nõ eget ſit beat⁹. Quam
uis inter miſerũ et beatũ vt inter viuum
⁊ mortuũ mediũ nihil inueniri q̃at. Qð
cũ aliqui eorũ paulo tardius intellexiſ/
ſent: me id quibꝫ potui ṽbis ad eorũ ſen
ſum accõmodatis apiente atqꝫ ṽſante. g̃
inquã miſerũ eſſe omnẽ q̃ egeat dubitat
nemo. nec nos terrẽt quedã ſapiẽtiũ cor/
pori neceſſaria. Non enĩ eis eget ipe ani/
mus in q̃ poſita eſt vita beata. Ipe enĩz
ꝑfectus eſt. nullus aũt ꝑfectus aliq̃ eget.
⁊ qð videt̃ corpi neceſſariũ ſumet: ſi affu
erit: ſi nõ affuerit: nõ eũ iſtarꝫ rerꝫ franget
inopia. Omnis nãqꝫ ſapiẽs fortis ẽ: nul
lus autẽ fortis aliq̃d metuit. Nõ igitur
metuit ſapiẽs: aut mortẽ corpis: aut do
lores: quibꝫ pellẽdis vl̃ vitandis vl̃ dif/
ferendis ſunt neceſſaria illa. quorꝫ ei põt
cõtingere inopia. Sed tamẽ non deſinit
eis bene vti ſi ipa nõ deſunt. Veriſſima
eſt enĩ illa ſentẽtia. Nã tu qð vitare poſ/
ſis ſtultũ admittere ẽ. Vitabit ergo mor
tẽ ac dolorẽ quantũ poteſt et quãtũ de/
cet. ne ſi minime vitauerit: ñ ex eo miſer
ſit: qꝛ hec accidũt. ſed quia vitare cũ poſ
ſet noluit: qð manifeſtũ ſtulticie ſignũ ẽ.
Erit ergo iſta nõ vitãs: nõ earũ rerꝫ per
peſſiõe: ſed ſtulticia miſer. Si autẽ non
valuerit vitare: cum id ſedulo ac decẽter
egerit: nõ eum iſta irreuerẽtia miſerꝫ faci
ent. Etenĩ et illa eiuſdẽ comici ſententia
nõ minus vera eſt. quoniã nõ p̃t id fieri
quod vis: id velis qð poſſis. Quomo/
do erit miſer: cui nihil accidit p̃ter volũ
tatem. Quia qð ſibi videt nõ poſſe ꝓue
nire: nõ poteſt velle. Habet enĩ rerũ cer/
tiſſimarũ voluntatez. id eſt vt q̃cq̃d agit
non agat: niſi ex virtutis quodã p̃ſcpto
⁊ diuĩa lege ſapiẽtie: que nullo ab eo pa
cto eripi poſſunt. Iã nunc videte: vtruz
etiã omnis q̃ miſer eſt egeat. Nam huic
ſentẽtie cõcedende difficultatẽ illa res fa
cit. quod multi in magna fortunarꝫ rerũ
copia cõſtituti ſunt. quibꝫ ita facilia ſũt
omnia: vt ad eorꝫ nutũ p̃ſto ſit quicquid
cupiditas poſcit. Difficilis quidem iſta
vita eſt. Sed fingamus aliquem talem
qualem tulli⁹ fuiſſe dicit Oratã. Quis

enī facile dicat oratā egeſtate laboraſſe:
hominē ditiſſimū:amenuiſſimū: delicio/
ſiſſimū.cui neq₃ ad voluptatē q̄cq₃ dſu
it neq₃ ad grām:neq₃ ad bonā integrāq₃
valitudinē? Nā et p̄diis q̄ſtuoſiſſimis et
amicis iocūdiſſimis:q̄ntū libuit abūda
uit: ⁊ illis oīb₃ aptiſſime ad ſalutē cor/
pis vſus eſt.eiuſq₃ vt breuit̄ totū expli/
cem omne inſtitutū voluntateq₃ omnē₃
ſucceſſio pſpa cōſecuta ē.Sed fortaſſe ī
quiet aliq̄s veſtꝝ. Pl⁹ illū₃ q̄₃ habebat
habere voluiſſe. Hoc ignoram⁹. Sed
qd̄ ſatis eſt q̄ſtiōi faciam⁹ eū nō deſide/
raſſe ampli⁹ q̄₃ tenebat. Videt̄ne vobiſ
eguiſſe. Etiā ſi ↄcedā inq̄t licētius nihil
eū pl⁹ deſideraſſe.qd̄ in hoīe nō ſapiēte
neſcio quō accipiā.metuebat tn̄.erat enī
vt dicit̄ igenij nō mali:ne illa oīa ſibi vel
vno aduerſo īpetu raperent̄. Nō enī ma
gnū erat intelligere talia cūcta quātacū
q₃ eſſent eē ſub caſib₃ cōſtituta. Tū ego
arridēs:vides inq₃ licēti fortunatiſſimū
iſtū hominē a btā vita ingenij bonitate
impeditū.Quo enī erat acutior:eo vide/
bat illa omnia ſe poſſe amittere:quo me/
tu frangebat̄:illudq₃ vulgare ſatis aſſe/
rebat in fidem:hoīem malo ſuo eſſe cor/
datū. Hic cum ⁊ illi et ceteri arriſiſſent:
illud tn̄ inquā diligenti⁹ attendam⁹.qr
et ſi timuit iſte non eguit:vnde queſtio ē
Egere eſt enī in nō habēdo:nō in timore
amittendi que habeas. Erat aūt iſte mi
ſer qr metuebat:q̄₃uis nō egeret. Nō igi
tur oīs qui miſer eſt eget. Quod cum
approbauiſſet cū ceteris:etiā ip̄a cui⁹ ſē
tentiā defendebā aliq̄ntū tamē addubi/
tans.neſcio inquit tamē et nōdū plene ī
telligo quomō ab egeſtate poſſit miſeria
aut egeſtas a miſeria ſeparari. Nā ⁊ iſte
qui diues et locuples erat: ⁊ nihil vt di/
citis ampli⁹ deſiderabat:tamē qr metue
bat ne amitteret egebat ſapientia. Ergo
ne hūc egentē diceremꝰ ſi egeret argento
et pecunia.cū egeret ſapiētia:nō diceṁ⁹?
Ubi cū omnes mirādo exclamaſſēt:me
ip̄o etiā nō mediocriter alacri atq₃ leto:
qd̄ ab ea potiſſimū dictū eſſet:qd̄ ꝑ ma
gno de philoſophoꝝ libris:atq₃ vltimū
pferre parauerā:videtis ne inquā aliud
eſſe:multas variaſq₃ doctrinas:aliō ani
mū attentiſſimū in deū? Nam vnde iſta
q̄ miramur niſi inde ꝓcedūt? Hic licen/
tius letus exclamās:prorſus inq̄t nihil
verius:nihil diuini⁹ dici potuit. Nam
⁊ maior et miſerabilior egeſtas nulla eſt
q̄₃ egere ſapiētia. ⁊ q̄ ſapiētia nō eget nul
la re omino egere poteſt. Eſt ergo animi
egeſtas inq̄m nihil aliō q̄₃ ſtulticia. Hec
eſt enī cōtraria ſapiētie:et ita cōtraria vt
mors vite:vt̄ beata vita miſere:hoc eſt ſi
ne aliq̄ medio. Nā vt oīs nō btūs hō mi
ſer eſt:omniſq₃ hō nō mortuus viuit:ſic
omnē nō ſtultū manifeſtū eſt eē ſapiētē₃
Ex quo ⁊ illud iā licet dicere: nō ex eo tā
tū ſergiū oratā fuiſſe miſerū: q timebat
nē fortune illa munera amitteret: ſ₃ quia
ſtultus erat. Quo fit vt miſerior eſſ₃ ſi tā
pendulis mutātibuſq₃ his:q̄ bona pu/
tabat:nihil omino metuiſſ₃ Eſſet enī nō
fortitudīs excubijs:ſed mētis ſopore ſe/
curior:et altiore ſtulticia dmerſus miſer.
At ſi omīs qui caret ſapiētia magnā pa
titur egeſtatē:omniſq₃ ↄpos ſapiētie ni
hilo eget. ſequit̄ vt ſtulticia ſit egeſtas.
Ut autē omnis ſtult⁹ miſer:ita omīſ mi
ſer ſtultus eſt. Ergo vt oīs egeſtas miſe
ria:ita oīs miſeria egeſtas eſſe cōuincit̄.
Quā concluſionē trigetius cū ſe paruz
intellexiſſe diceret.quid inq₃ inter nos ra
tione cōuenit? Eum egere inquit qui et
ſapientiā nō habet Quid eſt ergo inquā
egere. Sapientiā inq̄t nō habere. Quid
eſt inquā ſapientiā nō habere? Hic cum
taceret.nōne hoc eſt inquā habere ſtulti
ciā? Hoc inquit. Nihil eſt ergo aliō inq₃
habere egeſtatē q̄₃ habere ſtulticia₃. Ex
quo iā neceſſe ē egeſtatē alio verbo noīa
ri quādo ſtulticia nominat̄. Quanq₃ ne/
ſcio quomodo dicam⁹.habet egeſtatem
aut habet ſtulticiā. Tale eſt enim ac ſi lo
cū aliquē qui lumine careat dicam⁹ ha/
bere tenebras:quod nihil eſt aliō q̄₃ lu/
men nō habere. Non enī tenebre quaſi
veniūt aut recedūt:ſed carere lumīe hoc
ip̄m eſt iā tenebroſum eſſe. vt carere ve/
ſte hoc eſt eſſe nudū. Non enī veſte acce/
dente veluti aliq̄ res mobilis nuditas fu
git. Sic ergo dicimus aliquem habere

egeſtatē:quaſi dicamꝰ habere nuditatē.
Egeſtas enī verbū eſt nō habēdi. Quā/
obrem vt qđ volo explicē ſic poſſuꝫ. ita
dicit̃:habꝫ egeſtatē. q̄ſi dicat̃. habꝫ n̄ ha
bere. Itaqꝫ ſi ſtulticiā ipſam verā ⁊ certā
egeſtatē eē monſtratū ē. vide iā queſtio/
nē quā ſuſceperamꝰ vtrū ſoluta ſit. Du/
bitabat̃ enī inter nos vtrū cū appellare
mꝰ miſeriā nihil aliud ꝙ̄ egeſtatē nomi/
naremꝰ. Dedimꝰ autē ratōeꝫ:recte ſtulti
ciā vocari egeſtatē. Sicut ergo et omniſ
ſtultus miſer:et oīs miſer ſtultꝰ ē. ita ne/
ceſſe eſt nō ſolū oēm q̇ egeat miſeꝝ:ſꝫ eti
am omnē q̇ miſer ſit egētē eē fateamur.
At ſi ex eo ꝙ et oīs ſtultꝰ miſer ē:⁊ oīſ mi
ſer ſtultꝰ ē: conficit̃ ſtulticiam eſſe miſe/
riā. cur nō ex eo qđ ⁊ q̇ſquis eget miſer:
⁊ q̇ſq̇s miſer ē egeat:nihil aliud miſeriā
ꝙ̄ egeſtatē eſſe cōſicimꝰ: Quod cū om̄eſ
ita eſſe faterent̃:illud iā inq̄ꝫ ſeq̇tur:vt vi
deamꝰ q̇s nō egeat. Is enī erit ſapiēs et
btūs. Egeſtas aūt ē ſtulticia: egeſtatiſqꝫ
nomē. Hoc antē v̄bū ſterilitatē quandā
⁊ inopiā ſolet ſignificare Attēdite queſo
altius:quāta cura priſcoꝝ hominū: ſine
omnia ſiue qđ manifeſtū ē quedā verba
creata ſunt earū rerū maxime quaꝝ erat
noticia pneceſſaria. Iam enī conceditis
omnē ſtultū egere:⁊ omnē q̇ egeat ſtultū
eſſe. Credo vos etiā cōcedere animū ſtul
tuꝫ eſſe vicioſum: oīaqꝫ animi vicia vno
ſtulticie nomine includi. Pr̄io autē die
huius diſputatōis nr̄e nequiciā dixera/
muſ eſſe ab eo dictā:ꝙ nec quicq̄ꝫ ſit: cui
ꝯtrariā frugalitatē a fruge fuiſſe nomīa/
tam. Ergo in his duob̵ cōtrariꝫ: hoc
ē frugalitate atqꝫ neq̇cia: illa duo videt̃
eminere:eſſe ⁊ nō eſſe. Egeſtati aūt de q̄
fit q̄ſtio:quid putamꝰ eē cōtrariū: Hic
cū aliquantū cunctarent̃. ſi dicā inq̇t tri
getius diuitias:video his paupꝫtatē eſſe
contrariā. Eſt q̇dem inquā vicinū. Naꝫ
paupꝫtas et egeſtas vnuꝫ atqꝫ idē accipi
ſolent. Tamē aliud v̄bū inueniēdū ē:ne
meliori parti deſit vnū vocabulū: vt cū
illa pars paupꝫtatis et egeſtatis nomine
abūdet:ex hac parte ſolū opponat̃ diui/
tiarū nomē. Nihil enī abſurdiꝰ ꝙ̄ vt hic
ſit egeſtas vocabuli:vbi eſt ꝯtraria parſ

egeſtati. Plenitudo inq̇t licentius ſi di/
ci pōt videt̃ mihi recte opponi egeſtati.
Poſtea inquā de verbo queramꝰ fortaſ/
ſe diligentiꝰ. Non enī hoc curādū ē in i/
quiſitōne veritatis. Quāuis enī ſaluſti
us electiſſimꝰ pēſatoꝛ verboꝝ egeſtati
oppoſuerit opulentiā: tamē accipio iſtā
plenitudinē. Nō enī nec grāmaticoꝝ h̄
formidine liberabimur: aut metuenduꝫ
ē ne ab eis caſtigemur:ꝙ incurioſe vti/
mur verbis. qui res ſuas nobis ad vtē/
duꝫ dederūt. Ubi cū arriſiſſent: ergo q̄
mētes vr̄as inquā:cū intenti eſtis ī deū:
velut quedā oracula: nō cōtemnere ſta/
tui. videamꝰ q̇d ſibi velit h̄ nomē. Nam
nullū accōmodatiꝰ eſſe arbitroꝛ veritati
Plenitudo igit̃ et egeſtas cōtraria ſunt.
at etiā hic ſimiliter: vt in nequicia ⁊ fru
galitate apparēt illa duo eſſe ⁊ nō eē. Et
ſi egeſtas ē ipſa ſtulticia: plenitudo erit ſa
piētia. Merito etiā virtutū omniū ma/
trē multi frugalitatē eſſe dixerūt. Quib̵
conſentiēs Tullius etiā in populari oꝛa
tōne ait. Ut volet quiſqꝫ accipiat. Ego
tamē frugalitatē id ē modeſtiā ⁊ tempe/
rātiā: virtutē eſſe maximā iudico. Proꝛ
ſus doctiſſime ac decētiſſime. Cōſidera
uit enī frugem id ē illud qđ eſſe dicimuſ:
cui eſt nō eſſe contrariū. Sed ꝓpter vul
garem loquēdi cōſuetudinē:q̄ frugalitaſ
quaſi parſimonia dici ſolet. duob̵ cōſe/
quentib̵ quid ſenſerit illuſtrauit: ſubiici
endo modeſtiā ⁊ temperātiā. Et hͨ duo
verba diligentiꝰ attendamus. Mode/
ſtia vtiqꝫ dicta eſt a modo: ⁊ a tēperie tē
perātia. Ubi autē modus ē atqꝫ tempe/
ries: nec plus ē quicq̄ꝫ nec minus. Ipſa
ē igit̃ plenitudo quam egeſtati cōtrari/
am poſueramus: multū meliꝰ ꝙ̄ ſi abun
dantiā poneremꝰ. In abūdantia enī itel
ligitur affluentia. ⁊ q̄ſi rei nimiū exupe/
rantis effuſio. Quod cū euenit vltra ꝙ̄
ſatis ē. etiam ibi deſiderat̃ modus ⁊ res
que nimia ē modo eget. Ergo nͨ ab ipſa
redūdantia egeſtaſ aliena ē. A modo aūt
⁊ plus ⁊ minus aliena ſunt. Ipſam enim
opulentiā ſi diſcutias: inuenies eā nihil
aliud tenere: ꝙ̄ modū. Nam non niſi ab
ope dicta eſt opulētia. quomodo autem

opitulat̄ q̄d nimiū ē: cū incōmodiꝰ ſit ſe
pe q̄ꝫ parꝫ? Quicq̄d igit̄ l' parū vł nimiū
eſt: q2 mō eget: obnoxiū eſt egeſtati. Mo
dus ergo animi ſapiētia eſt. Et cū ſapi
entia cōtraria ſtulticie nō negat̄. ꝛ ſtulti/
cia egeſtas. egeſtati aūt contraria pleni/
tudo. Sapiētia igit̄ plenitudo. In ple/
nitudine autē modus. Modꝰ igit̄ animi
in ſapiētia eſt. Vn̄ illud pclarū eſt ꝛ non
immerito diffamat̄ hoc pmū in vita eſſe
vtile: vt ne q̄d nimis. Dixeramꝰ aūt ī ex
ordio hodierne diſputatōis nr̄e: q̄ꝫ ſi inue
niremꝰ nihil aliō eſſe miſeriā q̄ꝫ egeſtatē
eū beatū eſſe fateremur qui n̄ egeret. Eſt
aūt inuentū. Ergo beatū eſſe nihil ē aliō
q̄ꝫ nō egere. hoc eſt eſſe ſapientē. Si aūt
tē queritis q̄d ſit ſapiā: iā ꝛ ipa rō q̄ntū
in pſentia potuit: et voluit atq̄ꝫ eruit. Ni
hil eſt enī aliud q̄ꝫ modꝰ animi. hoc ē: q̄
ſe animꝰ librat: vt neq̄ꝫ excurrat in nimi
um neq̄ꝫ infra q̄ꝫ plenū eſt coartet̄. Ex/
currit autē in luxurias: domiatōes: ſu/
pbias: ceteraq̄ꝫ id genus: quibꝫ īmode/
ratorū miſerorūq̄ꝫ animi ſibi leticias at
q̄ꝫ potērias cōparari putāt. Coartat̄ au
tē ſordibus: timoribꝫ. merore: cupidita/
te: atq̄ꝫ aliis queceq̄ꝫ ſunt q̄bꝫ hoies mi
ſeros etiā miſeri cōfitent̄. Cum vō ſapi
entiā contēplat̄ inuentā. cūq̄ꝫ vt huius
pueri vbo vtar: ad ipam ſe tenet: nec ſe
ad ſimulacrorꝫ fallaciā quorꝫ pondꝰ am
plexus a deo ſuo cadere atq̄ꝫ dimergi ſo
let: vlla cōmotꝰ inanitate cōuertit: nihil
immoderatiōis. ꝛ ideo nihil egeſtatꝫ ni/
hil igit̄ miſerie ptimeſcit. Habꝫ ḡ mo/
dū ſuū id ē ſapientiā quiſq̄s beatus eſt.
Que eſt autē dicēda ſapiētia: niſi que dei
ſapiētia eſt. Accepimꝰ autē etiā autori/
tate diuia: dei filiū nihil eē aliud q̄ꝫ dei
ſapientiā. et ē dei filiꝰ pfecto deꝰ. Deum
habet igit̄ quiſq̄s beatꝰ ē: quod omi/
bus nobis iā ante placuit: cū hoc cōui
uiū ingreſſi ſumus. Sed q̄d putat̄ eſſe
ſapientiā niſi veritatē? Etiā hoc enī di/
ctū eſt. Ego ſum veritas. Veritas autē
vt ſit: fit p aliquē ſummū modū: a q̄ pro
cedit: et in quem ſe pfecta cōuertit. Ipſi
autē ſūmo modo nullus aliꝰ modꝰ im/
ponit̄. Si enī ſūmus modus p ſummū
modū modꝰ eſt: p ſeipm modꝰ eſt. Sed
etiā ſummꝰ modꝰ neceſſe eſt vt verꝰ mo
dus ſit. Vt igit̄ veritas modo gignitur
ita modꝰ veritate cognoſcit̄. Neq̄ꝫ igit̄
vitas ſine modo: neq̄ꝫ modꝰ ſine vitate
vnq̄ꝫ fuit. Quis eſt dei filiꝰ? dictū ē veri
tas. Quis eſt qui nō habꝫ patrē? Quis
alius q̄ꝫ ſummꝰ modus? Quiſq̄s igitur
ad ſummū modū p veritatē venerit bea
tus ē. Hoc ē animū deū habere: id ē deo
pfrui. Cetera enī q̄ꝫuis a deo habeant̄
nō habēt deū. Admonitō aūt q̄dā q̄ nō
biſcū agit: vt deū recordemur: vt eū q̄ra/
mus. vt eū pulſo omi faſtidio ſitiamꝰ: de
ipo ad nos fonte vitatis emanat. Hoc ī
terioribꝫ luminibꝫ nr̄is iubar: ſol ille ſecre
tus infūdit. Huiꝰ ē verꝫ oē q̄d loq̄mur:
etiā qn̄ adhuc vel minus ſanis vł repen
te aptis oculis audacter cōuerti: ꝛ totū
intueri trepidamꝰ. nihilq̄ꝫ aliō etiā h̄ ap
paret eē q̄ꝫ deū: nulla degeneratōe īpedi
ente pfectū. Nā ibi totū atq̄ꝫ oīe pfectū
ē: ſilq̄ꝫ ē oīpotētiſſimꝰ deꝰ. Sꝫ tn̄ q̄ꝫdiu
q̄rimus: nōdū ipo fonte atq̄ꝫ vt illo vbo
vtar: plenitudie ſaturati: nōdū ad noſtrꝫ
modū nos puenīſſe fateamur. ꝛ iō q̄ꝫuis
iā deo adiuuāte: nōdū tn̄ ſapiētes ac be
ati ſumꝰ. Illa ē igit̄ plena ſatietas anio
rū. h̄ eſt: btā vita pie pfecteq̄ꝫ cognoſce/
re a quo inducaris in vitatē: q̄ vitate p/
fruaris. p q̄d cōnectaris ſūmo mō. Que
tria vnū deū intelligentibꝫ vnāq̄ꝫ ſubſtā
tiā excluſis vanitatibꝫ varie ſupſtitiōis
oſ̄ndunt. Hic mater recognitis vbis: q̄
ſue memorie penitꝰ inherebāt: ꝛ q̄ſi euī/
gilans in fidē ſuā: verbū illud ſacerdotꝫ
nr̄i. foue pcantes trinitas: leta effudit: at
q̄ꝫ ſubiecit. Hec eſt nullo ambigēte bea
ta vita: que vita pfecta eſt. ad quā nōs fe
ſtināt̄ poſſe pduci: ſolida fide: alacri ſpe:
flagrāte charitate pſumendū ē. Ergo in
q̄ꝫ: quoniā modꝰ ipe nos admonet: ꝛ cō
uiuiū aliq̄ interuallo dierū diſtinguere
q̄ntas p viribꝫ poſſum gratias agō ſū
mo ꝛ vero deo patri dn̄o liberatori ani/
marū. Deinde vobis q̄ cōcorditer inui
tati: multis etiā me cumulaſtis muneri
bus. Nam tantū ī noſtrū ſermonē ꝯtuli
ſtis: vt me negare nō poſſim: ab inuitatꝫ

meis eſſe ſatiatũ. Hic omnibꝫ gaudenti
bus et laudãtibꝫ deũ: ꝙ vellẽ inq̇t trige
tius: hoc modo nos quotidie paſceres.
Modus inq̃ꝫ ille vbiq̃ꝫ ſeruãd⁹ ẽ: vbiq̃ꝫ
amandus: ſi vobis cordi eſt ad deũ redi
tus noſter. His dictis facto diſputatõ
nis fine diſceſſimus.

Explicit liber beati Auguſtini de be
ata vita.

Diui Aurelij auguſtini hipponẽſis
epiſcopi de aſſumptõne beate virginis
marie in corꝑe ⁊ aĩa Liber incipit. So
lutio et reſponſio omniũ ꝑclariſſima

O interro

gata de virginis et ma
tris domini reſolutio
ne temporali et aſſũ
ptione ꝑenni: q̇d in
telligã reſponſur⁹: te deus om̃ ipotẽs pa
ter voto ſupplici exoro: vt qui mandas
nubibꝫ et pluũt imbres. qui tãgis mon
tes et fumigant. qui aperis terrã et ger
minat: quid dicã iubeas: quid ꝓferã ꝑ
beas: ad quid ſermonẽ dirigã aperias.
Venerabile eñi mihi eſt dñe: et ꝑcordijs
meis reuerendiſſimuꝫ: de matre filij tui
loqui: ⁊ de ſanctiſſimo corpore eius lin
guam ſermonibꝫ occupare Que ſola me
ruit deũ et hominẽ paritura ſuſciꝑe. fa
cta thronus dei et aula regis eterni: ſcꝫm
qđ nos docuiſti ꝑ ſanctos tuos patriar
chas ꝓphetas et apoſtolos: figuris ⁊ ſer
monibꝫ quibꝫ credimus ⁊ certi ſum⁹: qꝛ
nũq̃ꝫ feſelliſti: qui nec fallere nec falli no
uiſti: oſtendẽs filiũ tuũ coeternũ tibi et
cõſubſtantialẽ incarnãdũ: ⁊ incarnatũ ꝑ
virginis vterũ: de q̃ carnẽ aſſumpſit qui
corꝑalia cũcta tecũ creauit auctor admi
niſtrator et de⁹: ab homine fact⁹ eſt ho
mo. ab ea naturã ſumẽs nõ originẽ: ſan
ctificante ſpũſancto tuo ĩ ea vterũ hũa
nũ et purificante atq̃ꝫ mũdãte ad ꝯcepti
onẽ filij tui: cui⁹ dignitatis ⁊ grẽ effectũ
nec cor cõcipere nec lingua valet expri
mere. Non eĩ talis cõceptus taliſq̃ꝫ par
tus: niſi deũ decuerat: q̇ venerat redime
re quos voluit creare: creare ꝑfecto po
teſtate: redimere hũilitate: hũilitatis na
turã ſumens ſanctã de ſanctificato cor
pore: et immaculatã de ĩmaculato. In
effabilẽ eñi ſanctificatõis gratiã quam
ꝯcipiẽdus ꝑbuit: cõceptus ⁊ nat⁹ nõ ab
ſtulit. Que quantũ in corꝑe valuerit vir
ginis: illi ſoli notiſſimũ eſt: qui de ei⁹ na
tura naturaꝫ ſuſcepit quã cõdidit. Per
quẽ te queſo domine: qꝛ ꝑ illũ bona cun
cta tribuis: que vt tribuas eligis: vt me
inoffenſe de tãta ſanctitate loq̇ tribuas:
Et ſi nõ totũ vt eſt: quod ĩpoſſibile om̃i
lingue humane eſt. tamẽ ĩpm ex ꝑte qđ
eſt dicatˀ vt eſt. Sonet ḡ ſpecioſiſſimũ ſui
ſpecioſitate: ſanctiſſimũ certa ſctĩtate: ine
ſtimabiliſſimũ nudiſſima ſ̄ita te. Que qꝛ
hũanã rõem excedũt. ſpũs tuus aſſit: q̇
ſuo ſacro ſpiramine inducat ĩ omneꝫ di
cendoꝝ veritateꝫ. vt quia de ei⁹ corꝑe et
aĩa loquendũ eſt: qđ ĩpe ꝑter naturalem
vſum ſanctificauit et gr̃am cõtulit: non
aliẽa nos dicere patiatˀ: ſed ꝓpria ad lau
dem et gl'iam tuã deus omnipotẽs pa
ter: et ad honorẽ eiuſdẽ filij tui ꝑ virginẽ
nati: et eiuſdem ſpũſſancti dei ⁊ dñi no
ſtri: cũ quo eſt tibi ĩ regnũ ⁊ imperiũ ĩ oĩa
ſecula ſeculoꝝ Amen.

Explicit ꝓhemiũ. Incipit liber

Quia profũdiſ

ſime ⁊ ſua dignitate altiſſime
ſum reſpõſuruſ queſtiõi: lecto
rem meũ obſecro: vt ꝓ me deprecetˀ: ⁊ ſi
qua a me pleniter cognouerit doniſ dei
gratus exiſtat. Si autẽ minus nr̃e cõ
patiatˀ hũilitati. Quia ſi min⁹ valeamuſ
vera tamẽ ꝓculdubio volum⁹. De ſan
ctiſſimo igitˀ corꝑe ꝑꝑetue virgĩs marie
eiuſq̃ꝫ ſacre aĩe aſſumptõe: qđ de⁹ dona
uerit loq̇ ſuſcipiẽtes. hoc ꝑmũ dicimus
ꝙ in diuĩs ſcripturis poſtq̃ꝫ dñs ĩ cruce
mr̃eꝫ diſcipulo ꝯmẽdauit. vt caſtitaſ ca
ſtis tueretˀ obſequijs: nihil de ea repitˀ ꝑ
ter id quod lucas cõmemorat in actibuſ
aplˀoꝝ: cõmemorãs eiuſdẽ nominatim
dicẽs. Hi oẽs erãt ꝑſeuerãtes vnanimi
ter in orõne cũ mulieribꝫ et maria mr̃e ie

ſu et fratribꝫ eius. Hoc diximꝰ: qꝛ tãte
que magna exiſtũt cauriꝰ tractãda ſunt:
quãto ſpecialibꝫ autoritatũ teſtimoniis
nõ poſſunt ad liq̃dũ roborari. Sꝫ q̃dã
ſcriptura ſctã veris indagatorũ ſtudiis
q̃renda reliquit: q̃ nõ ſũt ſupflua eſtimã
da dũ vera indagatõe fuerint patefacta
Fecunda eſt enĩ veritatis autoritas. et
dum diligẽter diſcutit̃ de ſe gignere qđ
ipa eſt cognoſcit̃. Sepe enĩ diſcuſſa ve/
rã cõuenientiã pariet: quã manifeſtis ſer/
monibꝫ abſcõdit. Et ſepe aptis ſermõi/
bus inſinuat: in q̇bꝫ nihil p̄ter id quod
ſonat querendũ iuitat. Ut eſt illud qđ
abraam genuit iſaac. iſaac genuit iacob:
iacob genuit iudã et fratres eiꝰ: ⁊ cetera
talia in q̇bꝫ ſola tenẽda eſt lr̃a. Quedam
autẽ ſic cõmendat vt pariter lr̃am et mi
ſticũ intellectũ inſinuet: vt in trãſitu ma
ris rubri: manna celeſti: et tabernac̃lo di
atqꝫ archa teſtamẽti: vbi futuroꝝ figu/
ra: baptiſmi ſcꝫ chriſti ⁊ ecc̃lie oſtenſa ẽ
p̄rogatiua. Quedã tñ miſtice: vt cũ de
um dicit inſufflaſſe in faciẽ ade ſpiracu/
lũ vite: q̇ tñ os ad ſpirandũ nõ habꝫ. nec
manus ad op̱anduꝫ. licet dicat ꝓpheta.
Manus tue dñe fecer̃t me et plaſmaue/
rũt me. Sunt et quedam q̃ q̃uis cõme
morari ex toto omiſſa ſiut: vera tñ ratõe
credunt̃. atqꝫ ipa cõueniẽtia rei: qđãmo
do quẽadmodũ dux et p̄uia. credit̃. Ni/
hil enĩ de melchiſedech ſacerdotis dei ex
celſi iuſticia loquit̃. cũ ipa p̄ceſſiſſe tante
laudis merita cognoſcat̃. Nihil ꝟ helie
⁊ enoch poſtqꝫ rapti ſunt vite felicitate
ꝯmendat: cũctis liq̇de ſcientibꝫ eos bea/
te viuere: quos dñs hinc ĩ futurũ ſeruã/
dos voluit rape. Quid g̊ de marie mor/
te: quid de eiꝰ aſſumptõe dicendũ ẽ: vñ
diuina ſcriptura nihil ꝯmemorat: niſi q̃
rendũ ratõe quod ꝯueniat ṽitati: ſiatqꝫ
ipa veritas autoritas: ſine qua neceſſe ẽ
nec valet autoritas. Memores enĩ ꝯdi/
tõis hũane: mortẽ illã ſubiiſſe tẽporalẽ
dicere nõ metuimꝰ: quã idẽ certe eiꝰ filiꝰ
qui deus et hõ eſt lege ſortis hũane ſu/
ſtinuit: ⁊ hoc qꝛ hõ de eiꝰ ſuſceptꝰ ⁊ ꝓſu
ſus eſt vtero. Sed ſi dicimꝰ eã mortis te
neri vinculis: et reſolutã ĩ cõmunẽ putre
dinẽ vermẽ ac cinerẽ: deliberãdũ ẽ ſi hoc
cõueniat tante ſanctitati: tãte aule dei p̄
rogatiue. Scimꝰ enĩ dictũ p̄mo parẽti.
qꝛ puluis es ⁊ ĩ puluerẽ ibis. Quod ſi ꝟ
morte dicit̃ generał eſt ſentẽtia. ſi de r̃ſo
lutõe in puluerẽ: hãc quodãmodo chri
ſti caro euaſit: de carne marie ſũpta que
corruptionẽ nõ ſuſtinuit. De h̃ enĩ ſcptũ
eſt p ꝓphetã dicentẽ. Nõ nõ derelinq̃s
aĩam meã in inferno. nec dabis ſanctum
tuũ videre corruptõez. De q̇ autẽ ſancto
dictũ ſit archãgelus ꝓdidit q̇ ad mariã
ait. Et qđ naſcet̃ ex te ſanctũ vocabit̃ fi/
lius dei. Et vere ſanctũ et ſanctũ ſctoꝝ.
vnde et illa ſancta ſanctoꝝ dicunt̃ q̃ illã
ſeruabãt: q̇bꝫ ille figurabat̃ q̇ ꝟacit ſolꝰ
ſanctus ſanctoꝝ dicit̃. Hic enĩ ẽ de quo
idẽ archãgelꝰ gabriel danieli loquit̃ in
ter cetera q̃ futura oñdit dicẽs. Et im/
pleat̃ viſio et ꝓphetia: et vngat̃ ſanctus
ſanctorũ. Hic enĩ ſanctꝰ corruptõez nõ
vidit: q̇ tercia die cũ triũpho de ĩferis re/
diens reſurrexit. Caro eiꝰ q̃ de maria ſũ
pta eſt: ⁊ ſi mortua eſt ex ĩfirmitate. reui/
xit ex dei virtute. Sꝫ h̃ ille q̇ q̃n voluit
mori: q̃n voluit reſurgere potuit. Exci/
pit̃ g̊ ab illa generali ſentẽtia de virgine
ſumpta natura. Qđ ſi nõ marie ꝯgruit:
ꝯgruit tñ filio quẽ genuit ieſu: vocabu/
lũ ieſu glorioſũ: omni ornatu cultuqꝫ di
gniſſimũ: nomẽ qđ eſt ſup omne nomẽ:
nõ decuit ab hoĩbꝫ appellari: neqꝫ ab eis
efferri in mũdũ: ſed ab excellẽtiori q̃daꝫ
maioriqꝫ natura. Poſt hec que ade di/
cta ſunt de quibꝫ excipit̃ marie filius cõ
ſuẽda ſunt que etiã eue dicta ſunt. ſi cũ/
ctis feminis ſint generalia: et ſi ĩ aliquo
excipiat̃ maria. Scriptũ q̇ppe ẽ. Mu
lieri quoqꝫ dixit deꝰ. Mĩtiplicabo erũ
nas tuas et cõceptus tuos: in dolore pa
ries filios: et ſub viri poteſtate eris: ⁊ ip
ſe dominabit̃ tui. Erumnã maria ſuſti/
nuit cuiꝰ aĩam gladiꝰ paſſiõis chriſti p/
trãſiuit. Sed cõceptus nõ multiplica/
uit. nec ſub viri id ẽ mariti poteſtate de/
guit: que integerrimis viſceribꝫ de ſpiri
tuſancto chriſtum ſuſcepit: et virginita
tis integritate manente virgo perman/
ſit. Quem quia ſine peccati collunione

et ſine virilis admixtiōis detrimēto ſu
ſcepit: ſine dolore genuit: et ſine integri/
tatis violatōe: pudore virginitatis ite/
gra ꝑmāſit. Hoc eī potuit efficere ď ma
tre: quia ſic de⁹ elegit naſci de hoīne.
Maria ergo et ſi cōmunicat erūnis eue
nō cōmūicat parturiēdo cū dolore Pro
meruit enī hoc ſingularis ſctītas eius ꝛ
ſingularis grā. q̄ ſuſceptōe dei ſingulari
ter exiſtimāda ē digna Nō īmerito ergo
excipit̄ a q̄buſdā generalib⁹ ꝟa eſtimati
one quā tāta ſeruat grā: ꝛ attollit digni
tatis ꝓrogatiua. Quātū enī chriſti prāſ
poſſit mūdi oñdit vniuerſitas: quantū
grā marie mōſtrat ītegritas. Que ſic di/
uerſa eſt a natura: ita diuerſa eſt ab vſu
Quid ergo ſi ī tāta diuerſitate eam dici
mus hūane ſortis mortē ſubijſſe: nec tm̄
eius vinculis retineri. ꝑ quā de⁹ voluit
naſci: ꝛ carnis ſubſtātie cōmūicare. Nū
quid impiū erit? Scim⁹ eī ieſum oīa
poſſe: qui de ſeipo ait. Data eſt mihi oīs
ptās in celo ꝛ in terra. Si ergo voluit in
tegrū marie virginitatē ſeruare pudorē
cur nō velit īcorruptā a putredīs ſerua
re fetore? Dicat q̄ cognouit ſenſū domi/
ni: et qui cōſiliari⁹ eius fuit. Nunq̄d nō
ꝑtinet ad benignitatē domini mr̄is ſer/
uare honorē qui legē nō ſoluere venerat
ſed adimplere. Lex enī ſicut honorē ma
tris ꝑcipit: ita inhonorationē damnat.
Qui enī in vita p̄ ceteris illā grā ſui con
ceptus honorauit. piū ē credere ſingula
ri ſaluatōe eā in morte et ſpeciali grā ho
noraſſe. Potuit enī eā a putredine ꝛ pul
uere alienā facere: qui ex ea naſcēs potu
it virginē relinquere. Putredo nanq̄ et
ꝟmis humane ē opprobriū conditōis.
a quo opprobrio cū ieſus ſit alien⁹ na/
tura marie excipit̄: quā ieſus de ea ſuſce
piſſe probat̄. Caro enī ieſu caro ē marie.
ꝛ multo ſpecialius q̄ʒ ioſeph unde cetero
rūq̄ fratrū ei⁹ q̄bus dicebat. Frater eī
ꝛ caro noſtra ē. Caro enī chriſti quāuis
gloria reſurrectōis fuerit magnificata:
ꝛ potēter ſuꝑ omnes celos aſcēſione glo
rificata. eadē tamē carnis māſit et manꝫ
natura: que ſuſcepta eſt de maria. Ipſe
enim ē qui cōceptus genit⁹ atq̄ a mor/
tuis ſuſcitat⁹ ē ꝑ gl'iam patris: ſicut ꝑ
fecto ipe teſtat̄ poſt reſurrectōeʒ qñ apo
ſtolis dicit. Videte man⁹ meas ꝛ pedeſ
meos: quia ego ipe ſum. Quid enī ē: ego
ipe ſum: niſi quia alter nō ſum q̄ʒ q̄ tunc
eram quādo paſſus ſum. Et hoc ſi q̄deʒ
cognoſcere poteſtis: qui ī manib⁹ et pe/
dib⁹ meis clauoꝝ ſigna clare videtiſ. Ipe
ergo idēq̄ʒ celos aſcēdit: et carnē quam
de matre ſuſcepit ſuꝑ aſtra trāſuexit: ho
norās omnē hūanā naturā: ꝛ multo ma/
gis maternā. Si igit̄ natura mr̄is eſt fi
lius: cōueniēs ē vt ſit et filij mater: non
q̄ntū ꝑtinet ad equā admīſtratōeʒ: ſʒ q̄n
tuʒ ꝑtinet ad eandē reciprocā ſubſtātiā:
vt homo de hoīe. caro de carne: mater a
filio: fili⁹ a matre: nō ad vnitatē ꝑſone: ſʒ
ad vnitatē corꝑalis nature et ſubſtantie
Si enī vnitatē p̄t facere gratia ſine ꝓ
erate ſpecialis nature. q̄nto magis vbi ḡ
tie vnitas et corꝑis ē ſpecial' natiuitas?
Vnitas nāq̄ʒ grē ē vt diſcipuloꝝ ī chri
ſto. ď quib⁹ ipe dixit: Pater ſancte ſerua
eos in nomīe tuo q̄s dediſti mihi vt ſint
vnū ſicut ꝛ nos. Et iteꝝ de omnib⁹ inſt
Non ꝓ his autē rogo tm̄: ſed ꝛ ꝓ his q̄
credituri ſunt ꝑ verbū eoꝝ ī me. vt oēs
vnū ſint: ſicut et tu pater in me: ꝛ ego in
te. hoc ē: vt ipi ſint ꝑ grām q̄ nos ſum⁹
ꝑ diuinitatē. Hec q̄ppe grē vnitas que
cunctis in chriſtum credentib⁹ ſeruat̄: ſi
marie etiā min⁹ ſapientiū eſtimatiōe nō
tollit̄. quāto magis cū gratie vnitate ip
ſa ſpecialitas nature vnū efficit matrē et
filiū: et filiū et matrē. Videndū eſt etiaʒ
quid de his q̄s ſecū ꝑ gratiā vnū eē vo/
luit cōſeq̄nter adiūxit. Ait enī. Pater q̄ſ
dediſti mihi volo vt vbi ſū ego et illi ſint
mecū: vt videant claritatē quam dediſti
mihi. O magnā ꝛ īeſtimabilē bonitatē
dei: q̄ habere ſecū ſuos ī gl'ia vult: vt ſua
claritate fruant̄: qui hic ſua fide iūcti: v/
num cum eo eſſe digni iudicantur. Si
igitur eos ſecum habere vult: et hoc po
teſt qui omnia poteſt: quid eſtimandū ē
de matre vbi digna ſit haberi: niſi in pre
ſentia filij? Quantū igit̄ contueor: q̄ʒtū
intelligo: q̄ntum credo. marie aīa clari
tate fruit̄ chriſti: et glorioſis cōſpectib⁹

tūſꝑ videre ſitiēs:et ſemꝑ cōſpiciēſ: dū
ineſtimabilit̃ paſcit̃:excellētiori q̄dā ſpe
cialiqꝫ ꝓrogatiua a filio honorat̃:poſſi
dens ī chriſto corpus ſuū qđ genuit:cla
rificatū in dextera prīſ:et ſi nō ſuū ꝑ qđ
genuit:tn̄ ſuū qđ genuit. Et q̄re nō ſuū
ꝑ qđ genuit? Si nō obuiauerit nec duꝫ
ꝑſpecta autoritas:vere credo ⁊ ꝑ qđ ge/
nuit:q2 tāta ſctificatio dignior celo ē q̄ꝫ
terra:thronū dei:thalamū dn̄i:domum
atqꝫ tabernaculū chriſti dignū ē ibi eſſe
vbi ipſe ē. Tam p̄cioſum theſauꝝ digni⁹
ē celo ſeruari q̄ꝫ terra. Tantā integritatē
merito incorruptibilitas: nō putredinis
aliqua reſolutio ſequit̃. Iſtud ꝗ ſacratiſ
ſimū corpus de quo chriſt⁹ carnē aſſum
pſit. ⁊ diuinā naturā hūane vniuit:non
amittēs qđ erat:ſed aſſumēs qđ nō erat.
vt v̄bū caro. ħ ē: deus hō fieret:eſcā v̄mi
bus traditū:quia ſentire nō valeo:dice/
re ꝑtimeſco in cōmuni ſorte putredinis
futurū de vermibꝫ puluerē. De q̄ ſi nihil
altius ſentirē:q̄ꝫ de ꝓprio:nihil dicerem
niſi quēadmodū de ꝓprio. Qđ abſqꝫ vl
la ambiguitate ſoluendū ē in mortē:poſt
mortē ē futurū putredo.poſt putredinē
vermis:poſt vermē vt dignū ē abiectiſſi
mus puluis. Quod de maria nō videt̃
cōſentibile nec eſtimabile:q2 eſtimatōeꝫ
ꝓcul pellit incōparabilis gratie munus
Quod me dicere multaꝝ cōſideratio re
rū inuitat:quaꝝ ⁊ quedā illa ē quā ſuis
alibi miſtris ipſa veritas ait. Qui mihi
miſtrat me ſequat̃.et vbi ego ſum ibi et
miſter meus erit. Si enī hec ē generaliſ
ſentēia omniū per fidē et bonā operati
onē chriſto miſtrantiū. quāto mag̃ q̄dā
modo ⁊ ſpecialiter ē marie. Mariā nāqꝫ
opis exhibitōe ⁊ fidei rigidiſſima v̄itate
miniſtrā xp̄i fuiſſe oīs qui ſane ſapit ītel
ligit. Abſqꝫ dubio enī ope miſtratrix ex
titit:que hunc in vtero geſſit: partu ꝓſu
ſum aluit et fouit:atqꝫ vt euāgeliū ait:in
p̄ſepio reclinauit:et a facie herodis ī egi/
ptū fugiens abſcōdit. ⁊ omnē infantiaꝫ
ei⁹ ꝓ matris affectu ita ꝓſecuta ē:vt vſqꝫ
ad crucē in qua filiū iam virū ꝑfectū vi
dit pendentē ab eius indubitāter nō re
ceſſerit cōſectatu:nō ſolū greſſibꝫ pedūꝫ

tanq̄m pro reuerētia dei. verū etiā imi/
tatōis affectu. Maria ergo miniſtratrix
chriſti ſpiritualiū opeꝝ qualitatibꝫ ſicut
deuotiſſima extitit:ita abſqꝫ dubio reli/
gionis fide.id ē vere credulitatis chari/
tate ſecutrix fuit. Non enī potuit niſi di
uinitatis ei⁹ eſſe credula:que ſe nouerat
hūc nō virili ſemie ſcḋm ordinē nature:ſꝫ
diuino ſpiramīe nūciāte archāgelo cōce
piſſe:videns ſꝑ famulātiū angeloꝝ adeſ
ſe frequentiā vt cōcipiēdo et nato: quā/
do videlicꝫ facta ē cū angelo m̄ltitudo ce
leſtis exercitus clamantiū et dicentium.
Gloria in altiſſimis deo:⁊ ī terra pax ho
minibꝫ bone volūtatis.et in egiptū fugi/
turo:atqꝫ inde iteꝝ redituro:q̄bꝫ liquidē
cognoſcere potuit:quia talia obſeq̄a nō
niſi deū decuerāt. Unde ⁊ ſtelle annūcia
tio:et magoꝝ de lōginquis partibꝫ īſpe/
rata adductio:q̄ꝫ maxime illi extitit indi
ciū v̄itatis. Similit̃ ſimeōis atqꝫ anne
ꝓphetali dignitate inſolit⁹ ceteris ⁊ hu
ic ſpecial' occurſus. Que om̄ia profecto
maria cōſeruās his cūctiſ altius ad fidē
roborata:pio corde cōſerebat intātū vt
om̄ino nō nutabūda:ſed certa de filij po
teſtate:tanq̄ꝫ de dei vera virtute deficien
te ī nuptijs vino dixerit:vinū nō habēt:
ſciens plane hoc illū potuiſſe:q̄ eū mox
cōtigit diuio miraculo ꝯpleuiſſe. Ecce
igitur maria fide et opere chriſti admini
ſtratrix:⁊ deuota vſqꝫ ad eius mortē ſe/
cutrix:nō plus greſſu q̄ꝫ imitatōis affe/
ctu:vt credenduꝫ eſt:ſi ibi nō fuerit: vbi
chriſt⁹ miſtros ſuos vult eſſe:vbi ergo
erit.et ſi ibi erit:nūq̄d eq̄li gratia? ⁊ ſi eq̄/
li gratia:vbi equa dei cēſura que vnicui
qꝫ reddit ſcḋm ſua merita. Si ergo meri/
to marie viuēti ꝑ omnibꝫ donata eſt gr̄a
mortue erit minuēda:abſit. Quia ſi oīm
ſctōꝝ mors ē precioſa:marie ſane ē p̄cio
ſiſſima:quam tāta comitata ē gr̄a:vt
mater dei dicat̃ et ſit. Conſideratiſ igitur
his vniuerſis vera ratōe confitendū cē/
ſeo mariā in chriſto et apud chriſtū eſſe.
in chriſto:quia in ipſo viuim⁹ mouemur
et ſum⁹. apđ chriſtū glioſe ad eternitatiſ
gaudia aſſumptam:benignitate chriſti
honorati⁹ ſuſceptā ceteris:quā hic gr̄a

honorauit p̄ ceteris: atq̄ ad ꝯmunē hūi
litatē nō eſſe adductā poſt mortē: putte/
dinio videlicʒ ⁊ vermio et pulueris: q̄ ſuū
⁊ omniū genuit ſaluatorē. In cui⁹ ſi ptā
te eſt ſanctoꝝ de capite capillū nō pire.
eſt et illā aīa ⁊ corpe integrā poſſe ſuare.
De cui⁹ ptāte ſi null⁹ dubitet eccl'iaſtico
rū q̄n poſſit mrēm ſine corruptōe ī ppe/
tuū ſuare. cur dubitandū ē voluiſſe qȯ
attinet ad tāte benignitatꝭ grāʒ. Si ele/
git diuia volūtas ſola grā iut̄ crepitātes
vehemētiū igniū flāmas nō ſolū puero
rū corpa ſeruare illeſa. verū ⁊ ipa veſtim
ta ſuare iniuſta: cur abnuat ī mr̄e ppa qȯ
elegit ī veſte aliena. Jonā ſuare ī ventre
ceti p̄ter naturalē vſū voluit incorruptū
ſola miſericordia. mariā incorruptā pre
ter naturā nō ſuabit grā. Seruat⁹ ē da
niel ab intpatiſſima ſame leonū: nō ſuā
da ē maria tātis dotata meritꝭ dignita/
tū: Hec ꝯcta q̄ dixim⁹: qꝛ naturā n̄ ſer/
uaſſe cognoſcim⁹: ī marie ītegritate pluſ
potuiſſe grām q̄ȝ naturā nō dubitamus
Diuinitatis enī ſunt opa q̄ dicim⁹: et ideo
poſſibilia: qꝛ ſunt ab oīpotētia. Chriſt⁹
aūt dei vtus ē ⁊ dei ſapia. cui⁹ oīa q̄ pa/
tris ſunt: ſua ſūt: vt velle. velle aūt oīa q̄
ſunt iuſta ⁊ digna. Sic p h̄ digne videt̄
letari mariā leticia ienarrabili aīa et cor/
pe: ī pprio filio: cū ppo filio: p ppriū fili
ūm: nec vllā ſeq̄ debere corruptiōis erū/
nā quā nulla ſecuta ē tantū filiū parien/
do ītegritatis corruptio: vt ſit ſp: incor/
rupta quā tāta pfudit grā. ſit integlit̄ vi
uēs q̄ oīm integrā pfecrāq̄ȝ genuit vitā.
ſit cū illo quē in ſuo geſſit vtero. ſit apud
illū illa q̄ genuit fouit et aluit illū. maria
dei genitrix: dei nutrix: dei miſtratrix et
dei ſecutrix. de q̄ vt iā dixi: qꝛ alit̄ ſenti/
re nō audeo: alit̄ dicere n̄ p̄ſumo. Suſci/
piat igit̄ hūc ſenſum fraterna charitas:
quē ſpūſſctūs īſpirauit. Omſa ſūt ex par
te q̄ talit̄ hortata ſūt me dicere. Si quiſ
aūt refragare his elegerit: cū dicere n̄ ve
lit h̄ nō poſſe chriſtū: pferat q̄re nō ꝯue/
niat velle: ac p h̄ nō eē. Et cū ſe vacit̄ ꝯſi
liū dei ð his noſce manifeſtauerit: icipiā
credere: ð q̄b alit̄ nō poſſum ſentire Mi
rabor illū altitudinē ꝯſilij diui īueſtigaſ
ſe: quā me cū aplo digna reuerētia vide
or ðbere admirari dicēte. O altitudo di
uitiarū ſapīe ⁊ ſcietie dei. q̄ȝ incōprehen
ſibilia ſūt iudicia ei⁹ ⁊ īueſtigabiles vie
ei⁹. Et qꝛ ſm eūdē apl'm ex pte ꝯgſcim⁹:
⁊ ex pte pphetam⁹. dixi ð his: ⁊ ſi nō q̄n
tū ē: tn̄ queadmoduʒ me dicere debuiſſe
credidi. Si g̊ vera ſūt q̄ ſcpſi. tibi grās ago
chriſte: qꝛ ð ſetā vgie mr̄e tua niſi qȯ piū
dignū ⁊ iuſtū ē ſentire n̄ potui. Si g̊ di/
xi vt debui approba chriſte tu ⁊ tui. Si
autē nō vt debui ig̊ſce obſecro tu et tui:
Qui cū deo pr̄e ⁊ ſpūſctō viuiſ ⁊ regnaſ
p oīa ſecula ſeculoꝝ Amē

Diui Auguſtini hipponēſis epī ð di uīatōe demonū ꝯ paganoſ Liber īcipit

Q Wadā die in dieb⁹ ſanctꝭ octaua/
ruʒ: cū mane apud me
adeſſent multi frēs laici
chriſtiani: ⁊ in loco ſoli
to ꝯſediſſem⁹: ortus eſt ſermo de religiōe
chriſtiana aduerſus p̄ſumptionē: ⁊ tāq̄ȝ
mirā ⁊ magnā ſcientiā paganoꝝ: quē re/
cordatū atq̄ȝ cōpletū lrīſ mādādū puta
ui: nō expſſis pſonis ꝯdicentium: q̄ȝuis
chriſtiani eēnt: ⁊ magis ꝯdicendo q̄rere
viderent̄. quid paganis reſpōderi opor/
teret. Cū ergo de diuīatōe demonū que
reret̄: ⁊ affirmaret̄ p̄dixiſſe neſcio quē e/
uerſionē tēpli ſerapis: que ī alexādria fa
cta ē: reſpōdi nō eē mirādū ſi iſtā euerſio
nem tēpli ſimulacris ſuis īminere ðmo
nes ⁊ ſcire et p̄dicere potuerūt: ſicē alia mlꝰ
ta q̄ȝtū eis noſce ⁊ p̄nūciare pmittit̄. Et
cū mihi referret̄: nō g̊ ſunt male diuīati/
ones hmōi nec deo diſplicēt. alioq̄n oī/
potens et iuſtus iſta fieri nō pmitteret ſi
mala ⁊ īiuſta eēnt. Rn̄di: nō iō hec vide/
ri iuſta ðbere q̄ ea ſineret fieri oīpotētiſ
ſim⁹ ⁊ iuſtiſſim⁹ de⁹. Nā ⁊ alia mlꝰta ma
nifeſtiſſime īiuſta fieri. ſicē homicidia: adlꝰ
teria: furta: rapinas: ⁊ cetā hmōi. q̄ q̄ȝuiſ
iuſto ðo eo q̄ iniuſta ſint ſine dubitatio/
ne diſpliceāt. idem tn̄ omnipotens ea fieri

certa iudicij ſui ratõe ꝑmittit: nõ vtiꝗ̃ i
pune. ſed ad eoꝝ̃ dānatiõez a q̃b⁹ fiūt
que diſplicēt iuſto. Et cū ecõtrario dice
ret nõ q̃dem eſſe dubitandū ꝙ oīpotens
⁊ iuſtus ſit de⁹: ſed hec hūana peccata q̃
ↄtra ſocietatē hominū fierēt: nõ eū cura
re dū fierēt. ꝓpterea ea poſſe fieri: q̃ vtiꝗ̃
fieri non poſſent: ſi omnipotēs nõ fuiſſ;
Illa vero q̃ ad ipm religiõis cultū ꝑtine
ant: nullo mõ ab eodē credendū eſſe cõ
temni: ac ꝑ hoc fieri ñ potuiſſe niſi ei pla
cuiſſent. ⁊ ideo ea mala putare ñ oporte
re. Ad h̃ quoꝗ̃ reſpõdi. Nūc ĝ ei diſpli
cent: cū tēpla et ſimulacra euertūť. ⁊ illa
gentiū ſacrificia ſi facta fuerint puniūť.
Sicut enī dicit: nõ ea fieri potuiſſe niſi
deo placuiſſent: et ideo bona putāda: q̃
niam iuſto placent. ita dici poteſt nõ ea
ꝓhiberi euerti puniri potuiſſe niſi dõ diſ
plicerēt. ac ꝑ hoc ſi tūc iõ recte fiebāt q᷑
iuſto deo placere hinc oſtendebāť ꝙ ab il
lo fieri ſinebanť: iõ nūc inique fiūt. quia
deo diſplicere hinc oñdunť ꝙ ea vł iu
bet vel ꝑmittit euerti. Cõtra h̃ dictū eſt.
Iniuſta q̃dē eē nūc iſta: nõ tñ mala. Et
ideo iniuſta: q᷑ ↄ̃ leges q̃b⁹ ꝓhibenť fiūt:
ideo autē nõ mala. q᷑ ſi mala eſſent: nūꝗ̃
deo vtiꝗ̃ placuiſſent. porro ſi nūꝗ̃ pla
cuiſſent: nūꝗ̃ ⁊ facta eſſent: illo nõ ſinēte
q̃ oīa poteſt: et q̃ talia nõ cõtēneret: quā
do tā magna ſunt: vt ↄtra ipaꝫ religiõez
q̃ deus coliť fierēt. Hic ego: ſi ꝓpterea i
quā mala nõ ſunt: q᷑ deo placere hic ꝓ
banť: quia ea fieri ſinit oīpotēs. quõ erit
bonū ꝙ fieri ꝓhibenť ⁊ euertunť. Si au
tē bonū nõ eſt ꝙ euertūť q̃ deo placēt: h̃
fieri nõ ſineret oīpotēs: q᷑ ⁊ hoc ↄ̃ religi
onē fit q̃ coliť de⁹. ſi ea q̃ deo placent ab
hoib⁹ euertunť. Si aūt h̃ eū male fiat ꝑ
mittit oīpotēs: nõ iõ putāda ſūt illa bõa
ꝙ ea fieri ꝑmiſit oīpotēs. Dictū ↄtra eſt
ↄcedēdū eſſe nūc iſta recte nõ fieri. imo
ideo ꝓrſus iā nõ fieri ꝙ oīpotēti nūc diſ
plicēt: verūtñ placuiſſe cū fierēt. Nos eī
neſcire vñ tūc placuerint: nūc aūt vñ diſ
plicēāt: dū tñ certū ſit: nec tūc fieri potu
iſſe niſi placuiſſent oīpotēti: nec nūc ceſ
ſaſſe: niſi diſplicuiſſent oīpotēti. Ad hoc
ego. Cur ergo inquā ⁊ nūc talia eläculo

fiunt: que vł ꝑpetuo deliteſcūt: vł dep̃
hēſa puniunť. ſi nihil hoꝝ fieri ſinit oī
potēs: niſi qđ ei iuſto placet: cū iuſto qđ
iniuſtū ē placere nõ poſſit: Cõtra hoc di
ctū ē: nõ oīno talia nõ fieri. Sacra eī illa
inq̇t nõ fiūt q̃ põtificalib⁹ ↄſcⱥpta ſunt li
bris. Ea q̇ppe tūc recte fiebāt: ea tūc dõ
placere demõſtrabāť: eo ipo ꝙ ab oīpotē
te ac iuſto fieri ſinebāť. Si q̇d aūt nunc
ꝓhibitoꝝ ſacrificioꝝ fit occulte atꝗ̃ illici
te: nõ ē illi põtificali ſacrificioꝝ gñe ↄpa
rādū: ſꝫ i eo deputādū qđ etiā nocturno
fit tꝑe: cū hec oīa illicita ipſiſ põtificali
bus libris certū ſit ꝓhiberi atꝗ̃ dānari.
Hic rñdi. Cur ĝ vł talia ꝑmittit de⁹ fie
ri: ſi nihil hoꝝ malefactoꝝ ↄtēnit q̃ ↄ̃ re
ligionē fiūt: cū p̃ſtim hec eū curare hinc
etiā cogāť cõcedere q̃ põtificales libros
magni eſtimāt: ꝙ ea q̃ his libris ꝓhibēť.
vtiꝗ̃ ꝓhiberi diuinit⁹ aſſerūt. Quõ ĝ di
uinit⁹ ꝓhibēť. niſi q᷑ diſplicēt dõ: que
vtiꝗ̃ ꝓhibēdo ñ ſolū ſibi diſplicere. veꝝ
etiā curare ſe oñdit: neꝗ̃ oīno cõtēnere.
Inde colligiť ꝙ de⁹ aliq̇d ⁊ improbet iu
ſtus: ⁊ tñ ꝑmittit oīpotēs. Hec cū dicta
eſſent: ↄceſſum ē nõ iõ putādū aliq̇d iu
ſte aē bñ fieri: q᷑ hoc oīpotēs q̃uis ei diſ
pliceat: fieri tñ ſinit: fatēdūꝗ̃ eſſe etiā illa
mala: que ↄ̃ religionē q̃ coliť deus fiunt:
⁊ diſplicere deo iuſto: ⁊ rõe iudicij ei⁹ ab
oīpotēte ꝑmitti. Sed aliõ iā eſſe tractā
dū vnde ſint diuinatiões vel demonuꝫ:
vel quilibet illi ſint q̃s deos pagani vo
cant. Videndū enī eſſe ne forte nõ q̃dem
ꝓpterea hec bona putāda ſint: quia ea fi
eri ꝑmittit omnipotēs. ſed ideo q᷑ tā ma
gna ſunt: vt nõ niſi dei potētie tribuen
da eſſe videanť. Ad hec me poſtea reſpõ
ſurū eſſe ꝓmiſi: quoniā tūc hora ꝓdeun
di ad populū iā nos vrgebat. nec diſtuli
cū ſpaciū datū eſt ſcribēdo et illa retexe
re et iſta ſubterere. Demonū ea eſt natu
ra vt aerei corꝑis ſenſu terrenoꝝ corpo
rū ſenſum facile p̃cedant. celeritate etiam
ꝓpter eiuſdē aerei corꝑis ſuꝑiorē mobili
tatē: nõ ſolū curſus quorūlibet hominū
vł ferarū: verū etiā volatus auiū incom
parabiliter vincāt. Quib⁹ duab⁹ rebus
quantū ad aereuꝫ corpus attinet p̃diti:

hoc eſt acrimonia ſenſuſ ꝛ celeritate mo
tus multa ante cognita p̄nũciant vl̕ nũ/
ciant: q̄ homines p ſenſus terreni tardi/
tate mirent̄. Acceſſit etiã demonibꝫ p tã
longũ tꝑus quo eoꝝ vita ptēdit̄ rerꝝ lõ
gē maioꝛ expꝛientia q̄ꝫ p̄t hoībꝫ ꝓpt̄ bre/
uitatē vite ꝑuenire. Per has efficacias
quas aerei corꝑis natura ſortita eſt: non
ſolũ multa futura p̄dicũt demones. verꝫ
etiã mlt̄a mira faciũt. Que qm̄ homies
dicere ac facere nõ poſſunt: eos dignos
q̄dã quibꝫ ſeruiãt: et quibꝫ diuīos hono
res d̄ferãt arbitrãt̄: inſtigãte maxime vi
cio curioſitatis ꝓpt̄ amorē felicitatiſ fal/
ſe atq̄ꝫ terrene et excellentie tꝑalis. Qui
autē ſe ab his cupiditatibꝫ mundãt. nec
eis ſe fallendos capiēdoſq̄ꝫ ꝓſtituũt: ſed
inquirũt et amãt aliq̄d qd̄ eodem modo
ſemꝑ eſt: cuiꝰ participatõe beati ſint: pri
mo cõſiderãt nõ ideo ſibi p̄ponēdos eſſe
demões: q acrioꝛe ſenſu corꝑis p̄ualent:
aeris ſcʒ. hoc eſt ſubtilioris elementi. qꝛ
nec ipis terreniſ corporibꝫ beſtias ſibi p̄
ponēdas putãt: que acriꝰ multa p̄ſenti/
ũnt: velut ſagacē canē: quia latentē ferãʒ
olfactu acerrimo ſic inuenit: vt ad eã capi
endã ducatũ q̄ndam homi ꝓbeat: nõ vti
q̄ꝫ prudētioꝛe intellectu animi: ſʒ acutio
re corꝑis ſenſu: vl̕ vulturē qꝛ ꝓiectõ ca/
dauere ex iꝓuiſa lõginq̄tate aduolat.
nec aq̄lã: qꝛ ſublimiter volãs de tãto in/
teruallo ſub fluctibꝫ natãtē piſcē dicit̄ ꝑ
uidere. et ḡuiter aq̄s illiſa exertis pedibꝫ
atq̄ꝫ vnguibꝫ rapꝑe. Nec alia mlt̄a animã
tiũ genera: q̄ inter herbas ſaluti ſue no/
xias paſcēdo circũerrãt. nec aliq̄d eoꝛuʒ
quo ledant̄ attingũt. cũ eas hõ vix expe
riēdo cauere didicerit. ꝛ mlt̄a innoxia q
ſint inexꝑta formidet. Vñ ↄ̃icere facile
eſt q̄ꝫto poſſit in aereis corꝑibꝫ ſenſuſ a/
crioꝛ eſſe. Nec ideo tñ demones q̄ eo p̄di
ti ſunt bonis hoībꝫ p̄ponēdos: prudenſ
quiſq̄ꝫ cenſuerit. Hoc ꝛ de corpoꝝ cele/
ritate dixerã. Et hac eni p̄ſtantia nõ ſo/
lũ a volucribꝫ hoīes: verũ etiã a mlt̄is q̄
drupedibꝫ ita ſuperant̄: vt in coꝝ ↄpara
tione plũbei deputãdi ſint. Nec tñ ideo ſi
bi hec animãtiũ genera exiſtimãt p̄ponē
da: q̄bꝫ capiēdis ꝛ mãſuefaciēdis: atq̄ꝫ i

ſue volũtatiſ vſũ cõmodũq̄ꝫ redigēdiſ: ñ
vi corꝑis ſʒ rõis imperitãt. Illã v̄o ten
ciã demonũ potenciã: q diuturna rerꝫ ex
ꝑientia quēadmodũ p̄noſcãt atq̄ꝫ p̄nũci
ent in lt̄a didicerũt. ita ↄtēnũt q̄ hec vigi
lãter curãt a v̄iſſime lucis v̄itate diſcerne
re: vt nec malos ſenes pl̕a exꝑtos: et ob
h̄ q̄ſi doctoreſ: ideo ꝓbi adoleſcētes ſibi an
tecellere exiſtimēt. nec medicos: nec nau
tas: nec agricolas q̄s praue volũtatis et
iniq̄s moribꝫ viderint: ideo ſibi putēt eē p̄
ferēdos q illi de valitudibꝫ: illi de tēpe/
ſtatibꝫ: illi de arbuſtoꝝ frugũq̄ꝫ generibꝫ
multa ita p̄nũciãt: vt hoꝝ rerꝫ iexꝑto di/
uinare videant̄. Qd̄ v̄o nõ ſolũ demões
q̄dã futura p̄dicũt. verꝫ etiã q̄dã mira fa/
ciũt: p ipa vtiq̄ꝫ ſui corꝑis excellētia cur
nõ cõtemnant̄ a prudētibꝫ: cũ plerīq̄ꝫ ini/
q̄ ac ꝑditi hoīes ita exerceant corꝑa ſua:
tãtaq̄ꝫ diuerſiſ artibꝫ agere poſſint. vt ea
q̄ hec neſciũt nec aliq̄n viderũt: etiã nar/
rata vix credãt: q̄ꝫ mlt̄a funãbuli ceteriq̄ꝫ
theatrici artifices: q̄ꝫ mlt̄a opifices: ma/
ximeq̄ꝫ mechanici mirãda fecerũt. num
ideo melioꝛes ſunt bonis. ꝛ ſctã pietate
p̄ditis hoībꝫ. Que ideo cõmemoraui vt q̄
hec ſine ꝑuicacia: ꝛ ſine vana reſiſtēdi a/
nimoſitate ↄſiderat: ſic̕ cogitet: ſi de ſub/
iacente craſſioꝛe materia: vl̕ ſui q̄ſq̄ꝫ cor/
ꝑis vl̕ terre et aq̄ lapidũ atq̄ꝫ lignoꝝ: me
talloꝛũq̄ꝫ varioꝝ tãta q̄dã hoīes p̄ũt: vt
eos illi q̄ hec nõ poſſunt plerũq̄ꝫ ſtupen/
do in ſui ↄꝑatõe diuīos vocēt. cũ q̄dam
illoꝝ ſint artibꝫ potētioꝛes. q̄dã iſtoꝛum
moribꝫ melioꝛes: q̄nto maioꝛa ꝛ mirabi
lioꝛa p ſubtiliſſimi corꝑis h̄ eſt aerei facl̕
tate et facilitate demõeſ poſſint: cũ tamē
ſint volũtatis p̄uitate: maximeq̄ꝫ ſuper
bie faſtu ꝛ inuidētie malicie ſpũs imũdi at
q̄ꝫ ꝑuerſi. Quãtũ aũt valeat aeris elemē
tũ: q̄ eoꝝ corꝑa p̄ualēt ad mlt̄a viſibilia
inuiſibilr̄ moliēda: mouēda: mutãda: atq̄ꝫ
verſanda: longũ ē nũc demõſtrare. et pu
to q vl̕ mediocriter ↄſideranti facile oc/
currat. Que cũ ita ſint: primũ ſciendũ ē:
qm̄ de diuinatõne demonũ q̄ſtio eſt. illos
ea plerũq̄ꝫ p̄nũciare q̄ ipi facturi ſũt. Ac
cipiũt eni ſepe ꝑtãtē ꝛ morbos immittere
ꝛ ipm aerē viciãdo morbidũ reddere: et

ꝑuerſis atq; amatoribꝫ terrenoꝝ cõmo/
doꝝ malefacta ſuadere: ꝺ quoꝝ moribꝫ
certi ſũt ꝙ ſint eis talia ſuadẽtibꝫ ꝯſen/
ſuri. Suadẽt aũt miris ⁊ inuiſibilibus
modis ꝑ illã ſubtilitatẽ ſuoꝝ corporum
corpora hoĩm nõ ſentiẽtiũ penetrãdo. ſeſe
q; cogitatiõibꝫ eoꝝ ꝑ q̃dã imaginaria vi
ſa miſcẽdo: ſiue vigilãtiu; ſiue dormien
tiũ. Aliqñ aũtẽ nõ q̄ ipi faciũt: ſ; q̄ natu
ralibus ſignis futura ꝓnoſcũt: q̄ ſigna ĩ
hoĩm ſenſus venire nõ pñt añ ꝓdicunt.
Neq; eĩ q2 ꝓuidet medicꝰ qđ nõ ꝓuidet
eiꝰ artꝭ ignarꝰ: iõ iã diuinus hñdus eſt.
Quid aũt mirũ: ſi queadmodũ ille in cor
poris hũani vl' ꝑturbatã vl' modificatã
temperie ſeu bonas ſeu malas futuras
ꝓuidet valitudĩes: ſic demõ ĩ aerꝭ affecti
one atq; ordinatiõe ſibi nota: nob ignota: futuras ꝓuidet tẽpeſtates. Aliqñ et
hoĩm diſpoſitiões nõ ſolũ voce ꝓlatas:
veꝝ etiã cogitatiõe ꝯceptas cũ ſigna q̃dã
ex aĩo exꝓmuntur ĩ corpe. tota facilitate
ꝑdiſcũt: atq; hinc etiã mlta futura pre/
nũciant: aliis vic; mira: q̄ iſta diſpoſita
nõ nouerũt. Sicut eñi apparet ꝯcitati
or animi motꝰ ĩ vultũ vt ab hoĩbꝫ q̃; ali
q̃d forinſecꝰ agnoſcat' qđ intrinſecꝰ agi
tur. ita nõ d; eſſe incredibile ſi etiã lenio
res cogitatiões dãt aliq̃ ſigna ꝑ corpꝰ q̄
obtuſo ſenſu hoĩm cogſci nõ pñt: acuto
aũt demonũ pñt. Hac atq; hmõi facilta
te mlta dẽmões futura ꝓnũciãt: cũ tñ ab eis
lõge ſit altitudo illiꝰ ꝓphetie quã deꝰ ꝑ
ſctõs angelos ſuos et ꝓphas opat'. Na;
ſi q̃d de illa dei diſpoſitiõe ꝓnũciãt: audi
unt vt ꝓnũciẽt: ⁊ cũ ea ꝓdicũt q̄ inde au/
diũt nõ fallũt neq; fallunt'. Veraciſſima
eñi ſũt angelica ⁊ ꝓphetica oracla. Sic
aũt ĩdignãter accipit' ꝙ aliq̃ etiã talia de
mones audiãt ⁊ ꝓdicãt: q̃ſi aliq̃d ĩdignũ
ſit: vt qđ iõ dicit' hoĩbꝫ vt ĩnoteſcat: h̄ ñ
ſolũ boni: verũ etiã mali nõ taceãt: cũ in
ipis hoĩbꝫ etiã vite bone ꝓcepta videa/
mus ꝑ pꝯa iuſtꝭ ꝑuerſiſq; cãtari. Nec ob/
eſſe aliq̃d: imo etiã ꝓdeſſe ad maiorẽ no
ticiã famãq; ꝟitatis: cũ de illa etiã hi q̄c
q̃d nouerũt dicũt: q̄ ei ꝑuerſis moribꝫ ꝯ
dicũt. In ceterꝭ aũt ꝓdictiõibꝫ ſuis dẽmo
nes plerũq; et fallũt et fallunt'. Fallũt q̄

dẽ: q2 cũ ſuas diſpoſitiões ꝓnũciãt: ex i/
prouiſo d'ſuꝑ aliq̃d iubet' qđ eorũ ꝯſilia
cũcta ꝑturbet: velut ſi aliq̃d diſponãt q̄
libet hoĩes q̄buſlibꝫ ptãtibꝫ ſubditi. qđ
nõ ꝓhibituros ſuos ꝓpoſitos arbitrãt'.
idq; facturos ſe eẽ ꝓmittãt. At illi penes
q̄s maior ptãs ẽ: ex alio ſuꝑiori ꝯſilio h̄
totũ diſpoſitũ atq; ꝓparatũ repẽte ꝓhibe
aut. Fallũt' etiã cũ cauſis naturalibꝫ ali
q̃: ſic medici aut naute aut agricole: ſ; lõ
ge acutiꝰ lõgeq; ꝓſtãtiꝰ ꝓ aerei corpis ſe
ſu ſolertiore ⁊ exercitatiore ꝓnoſcũt: q2 ⁊
hec ab angel' deo ſũmo pie ſeruiẽtibꝫ ex
alia diſpoſitiõe ignota demõibꝫ ex ĩpro/
uiſo ac repẽte mutant': tãq; ſi egro aliq̃d
extriſecꝰ accedat q̄ moriat': quẽ medicus
veris ſalutis ꝓcedẽtibꝫ ſignis victuꝝ eẽ
ꝓmiſerat. Aut ſi aeris q̃litate ꝓuiſa diu
flatuꝝ illũ vẽtũ nautaꝝ aliq̃ ꝓdixiſſent:
cui dñs chriſtꝰ cũ diſcipul' nauigãs: vt
q̄eſceret impauit. ⁊ facta ẽ trãq̃llitas ma
gna. Vel ſi agricola illo ãno fructificatu
rã vitẽ aliquã pollicеat': natura vtiq; ter
re et numero ſeminũ callẽs: q̄ tñ anno eã
vel ĩprouiſa celi intẽpeties arefaciat. vl'
aliq̃ iuſſio potẽtioris eradicet. Ita mlta
etiã ad ꝓſcientiã ꝓdictioneq; demonũ ꝑ
tinẽtia: q̄ minoribꝫ ⁊ vſitatioribꝫ cauſis
futura ꝓuident'. eadẽ maioribꝫ et occlti
oribꝫ cauſis impedita mutant'. Fallunt
aũt etiã ſtudio fallẽdi: ⁊ ĩuida volũtate
q̄ hominũ errore letant'. Sed ne apđ cul
tores ſuos pondꝰ autoritatis amittãt: id
agũt: vt interꝓtibꝫ ſuis: ſignoriũq; ſuoꝝ
ꝯiectoribꝫ culpa tribuat': qñ vel decepti
fuerint vl' mentiti. Nõnũq; ꝟo ipi mali
gni ſpũs: et illuſores hoĩm atq; ĩuiſores
ſalutis eorũ ſolẽt ꝓdicere defectũ cultu/
re ſue et idoloꝝ ruinã. q̃tinꝰ ꝓſciꝭ videãt'
qđ in ſingulis regnis aut locis vẽturũ
ſit: ⁊ qđ aduerſi ſue factiõi cõtingere poſ
ſit: qđ etiã illi q̄ gẽtiliũ hiſtorias legunt
nõ ignorãt. Quid ergo mirũ: ſi iã ĩminẽ
te tẽploꝝ et ſimulacroꝝ euerſiõe quã ꝓ/
phete dei ſũmi tãto añ ꝓdixerãt. ſerapis
demon alicui cultorũ ſuoꝝ h̄ de ꝓximo
ꝓdidit: vt ſuã q̃ſi diuinitatẽ recedẽs vel
fugiẽs cõmendaret. Fugant' eñi iſti vel
etiã iuſſis ſuꝑioribꝫ colligati abſtrahũt'.

⁊ alienant̃ a locis ſuis: vt de rebꝫ in ꝗbꝫ
colebant̃ fiat volūtas dei: ꝗ ħ tāto añ ꝑ
oēs gentes futuꝝ eſſe ꝑdixit: ⁊ vt ꝑ ſuoſ
fideles fieret īperauit. Cur autē ħ nō ſi
neret̃ demon ꝑdicere cū ſibi iā ꝑnoſceret
īminere: cū hec ꝑdictio et ꝓphetis atte/
ſtaret̃: a ꝗbꝫ ſunt iſta ꝯſcripta: ⁊ pruden
tibꝫ daret ītelligi ꝙ vigilāter eſſꝫ demo/
nū cauēda fallacia cultuſꝙ fugiēd⁹: qui
cū añ tā ꝑ lōgū tp̄us ī tēplis ſuis hec fu
tura tacuiſſent: ꝗ ꝑ ꝓphetaſ ꝑdicta igno
rare nō poſſent: poſtea ꝙ appropinqua
re ceperūt voluer̃t ea ꝗſi ꝑdicere: ne igna
ri victiꝙ putarent̃. Cū igit̃ tā lōge ante
ꝑdictū eſſꝫ atꝙ ꝯſcꝑtū: vt alia interiꝫ ta
ceā: illō qđ ſophonias ꝓpħa dicit. Pua/
lebit dn̄s aduerſus eos: ⁊ exterminabit
oēs deos gētiū t̃re: et adorabūt eū vnuſ
ꝗſꝙ de loco ſuo: oēs inſule gētiū. Aut ñ
credebāt iſta ſibi futura: ꝗ ī tēplis gētiū
colebāt: ⁊ ħ iō ꝑ ſuos vates ac phanatū
cos freq̄ntare noluerūt. Sic eoꝝ poeta
iunonē īducit: nō oīmi mō credentē qui
de turni morte iupit̃ dixerat. Juno aūt
ab iſtis ptās aerea ꝑdicat̃: que apđ vir/
giliū ſic loq̄tur. Nūc manet inſontē gra
uis exitus. aut ego veri: vana feror: qđ
⁊ vt poti⁹ formidīe falſa. Ludar. ⁊ ī me
lius tua ꝗ potes orſa reflectas. Aut er/
go iſta ſibi ꝗ ꝑ ꝓpħas ꝑdicta nouerant
poſſe accidere demōes. ħ eſt ptātes ae/
ree dubitabāt. et ꝓpterea ꝑdictōeꝫ eorū
celebrare noluerūt. ⁊ hinc intelligēdū eſt
q̄les ſunt. Aut cū ea vētura certiſſime ſci
rēt: iō ꝑ ſua tēpla tacuerūt: ne iā tūc inci
ꝑent ab hoībꝫ intelligētibꝫ deſeri atꝙ cō
temni: qđ de tēploꝝ atꝙ ſimulacroꝝ ſu
orū futura euerſiōe eis a ꝓphetis atte/
ſtaret̃. ꝗ eos coli ꝓhibebāt. Nūc ṽo po/
ſtea ꝙ tp̄us aduenit ꝗ ꝯpleret̃ vaticinia
ꝓphetaꝝ dei vni⁹: ꝗ iſtos deos falſos di
cit. ⁊ ne colāt̃ vehemētiſſime ꝑcipit: cur
nō ħ etiā ipi ꝯꝑtū ꝑdicere ſineret̃: vt inde
clari⁹ appareret eos hec antea vl̃ mīme
credidiſſe: vl̃ ſuis cultoribꝫ enūciare ti/
muiſſe. in fine aūt tanꝙ nihil hn̄tes am/
pli⁹ qđ agerēt: etiā ibi voluiſſe ſuā oſtē/
tare diuīitatē vbi iā ꝑdunt̃ diu ſimulaſ/
ſe diuinatōꝫ. Qđ aūt dicūt reliꝗ eoꝝ cul

tores etiā ſuoꝝ ꝗbuſdā libris hec ꝑco/
gnita cōtineri: ꝙꝙ ex rebꝫ īpletiſ ꝯfecta
putāda ſint: ꝗ in eoꝝ templis tā lōgo an
tea tp̄e popul̃ eoꝝ ſi vera eſſent innote/
ſcere debuerūt ſic nr̄a. nō ſolū ī eccl̃ijs no
ſtris: verū etiā qđ ad ḡui⁹ teſtimoniū cō
tra oēs inimicos valꝫ: ī iudeoꝝ ſynago/
gis antiꝗſſima ⁊ notiſſima recitāt̃. tñ n͛
iſta ipa ꝗ ab eis vix raro ⁊ clāculo ꝓferū
tur mouere nos debēt ſi cuiꝙ demonuꝫ
extortū ē id ꝓdere cultoribꝫ ſuis qđ didi
cerat ex eloquijs ꝓphetaꝝ: vl̃ ex oracul̃
angeloꝝ. Qđ cur nō fieret: cū ⁊ iſta ñ ſit
oppugnatio ſꝫ atteſtatio ṽitatis. Illud
eñi qđ ſolū ab ipis fanaticis flagitāduꝫ
eſt: nec vnꝙ antea ꝓtulerūt: nec vnꝙ po
ſtea: niſi forte ꝯfictū ꝓferre conabūt̃ ali/
ꝗd deos ſuos ꝑ vates ſuos ꝯ deū iſrael
auſos fuiſſe ꝓdere aut dicere. De ꝗ deo
doctiſſimi eorū auctores: ꝗ oīa illa lege/
re ac noſce potuerūt magis q̄ſierūt quiſ
deus eſſet: ꝙ deū negare potuerūt. Por
ro aūt de⁹ iſte quē null⁹ eoꝝ negare au/
ſus eſt veꝝ deū. qꝛ et ſi negaret nō ſoluꝫ
ſubiaceret debitiſ penis: veꝝ etiā certiſ cō
uinceret̃ effectibꝫ. Iſte ꝗ de⁹: quē neo vt
dixi: illoꝝ auſuſ eſt negare veꝝ deū. illos
falſoſ eē doſt oīno ďſerēdoſ. eoꝝꝙ tēpla
⁊ ſimulacra et ſacra euertēda ꝑ ſuoſ vateſ
ħ eſt ꝓphetas apꝑta denūciatiōe ꝑdixit.
apꝑta ptāte ꝑcepit. apꝑta veritate ꝯpleuit.
Unde ꝗs vſꝙ adeo deſipiat: ꝗ nō poti
us eū colēdū eligat: quē coli nō ꝓhibēt
ꝗs et colebat. Quē ꝓculdubio cū colere
ceperit: illos vtiꝙ nō eſt cultur⁹ ꝗs ꝓhi
bet coli quē colit. Qꝫ aūt ipm eſſent cul
ture gētes extermīatis dijs falſis ꝗs an
tea colebāt: a ꝓphetis ei⁹ eē ꝑdictū pau
lo ante cōmemoraui: ⁊ nūc repeto. Pre/
ualebit inq̄t dn̄s aduerſus eos: ⁊ extmi
nabit oēs deos gētiū terre. et adorabūt
eū vnuſꝗſꝙ de loco ſuo oēs inſule gētiū.
Neꝙ eñi ſole inſule: ſꝫ ita oēs gētes: vt
etiā oēs inſule gentiū: qūꝗdē alibi nō in
ſulas nomīat: ſed vniuerſū orbē terrarū
dicēs. Cōmēorabunt̃ ⁊ cōuertēt̃ ad do
minū vniuerſi fines terre: ⁊ adorabūt in
ꝯſpectu ei⁹ vniuerſe patrie gentiū: quo/
niā dn̄i eſt regnū: et ipe domīabit̃ gētiū.

Hec aūt p chriſtū fuiſſe cōplēda: et aliȷ̄ſ
pluribꝫ teſtimoniȷ̄s: ꝛ ī eodē ipō pſalmo
vnde h̄ ꝯmemoraui ſatis apparet. Cuꝫ
enī paulo ſupi⁹ futurā paſſiōeꝫ ſuā p ꝑ
phetā ipē loq̄ret̄ dicēs. foderūt manus
meas et pedes meos dinumeraūrt oīa
oſſa mea. ipi ꝟo ꝯſiderauerūt ꝛ ꝯſpexerīt
me: ꝛ diuiſerūt ſibi veſtimēta mea: et ſu
p veſtē meā miſerūt ſortē. paulopoſt īſer
tur illud qđ poſui. ꝯmemorabūt̄ ꝛ ꝯuer
tēnt̄ ad dn̄m vniuerſi fines terre: ꝛ cete
ra. Quāꝗꝫ et illđ teſtimoniū qđ ꝑius ad
hibui vbi dictū eſt: ꝑualebit dn̄s aduer
ſus eos: ꝛ exterminabit oēs deos gentiū
terre. ī eo qđ poſitū eſt: ꝑualebit: ſatiſ oñ
dit̄ h̄ etiā ꝑnūciatū ꝙ pagani ꝑus oppu
gnaturi eēnt eccl'iam: nomēꝗꝫ chriſtia
nū q̄ntū valerēt pſecuturi: vt ſi fieri poſ
ſet omnino de terra dleret̄. Et qꝛ eos pa
tientia martyrū et magnitudīe miracl'o
rū et ꝯſeq̄nte fide ppl'orū erat ſupatur⁹.
ideo ſic dictū ē: ꝑualebit dn̄s aduerſus
eos. Non enī diceret̄ aduerſus niſi op
pugnādo illi r̄ſiſterēt. Vn̄ ꝛ ī pſalmo ita
ꝓphetatū ē. vt q̄d fremuerūt gētes ꝛ po
puli meditati ſunt īania: aſtiterūt reges
terre: ꝛ ꝑncipes ꝯuenerūt ī vnū aduerſuſ
dn̄m et aduerſus chriſtū ei⁹. Et paulo
poſt dicit. Dn̄s dixit ad me. fili⁹ meus
es tu. ego hodie genui te. poſtula a me ꝛ
dabo tibi gētes hereditatē tuā. ꝛ poſſeſ
ſionē tuā terminos terre. Ecce vn̄ dictū
eſt in alio pſalmo qđ ſupi⁹ īterpoſui. cō
memorabunt̄ et ꝯuertēt̄ ad dn̄m vniuer
ſi fines terre. His atꝗꝫ hmōi ꝓpheticis
documētis ꝑdictū oñdit̄ qđ videm⁹ im
pleri p chriſtū futuꝝ fuiſſe. vt de⁹ iſrael
quē vnū veꝝ deū ītelligim⁹ nō ī vna ip
ſa gente q̄ appellata ē iſrael: ſed in oībuſ
gentibꝫ coleret̄: et oēs falſos deos gētiū
ꝛ a tēplis eoꝝ ꝛ a cordibꝫ cultoꝝ ſuoꝝ d
molirct̄. Eant nūc iſti: ꝛ adhuc ꝯ chriſti
anā religionē et ꝯ veꝝ dei cultū vanita
tes ꝑſtinas defenſitare audeāt. vt cū ſtre
pitu ꝑeant. Nam et h̄ de illis ꝑdictū ē in
pſalmis dicēte ꝓpha. Sediſti ſup thro
nū q̄ iudicas eq̄tatem: increpaſti gētes ꝛ
periȷ̄t impi⁹. nomē eoꝝ deleſti in et̄nū ꝛ ī
ſeculū ſeculi. Inimici defecerūt framea

in finē. ꝛ ciuitateſ deſtruxiſti. ꝑiȷ̄t memo
ria eoꝝ cū ſtrepitu ꝛ dn̄s in et̄nū ꝑma
net. Neceſſe ē ergo vt impleant̄ oīa hec.
Neꝗꝫ qđ adhuc audēt ipi pauci q̄ r̄ma
ſerūt vaniloq̄s ſuas oſtētare doctrinaſ.
ꝛ chriſtianos tāꝗꝫ impitiſſimos irridere
moueri debem⁹. dū ī eis impleri ea q̄ ꝑ
dicta ſunt videam⁹. Ipa q̄ppe velut īpe
ritia et ſtulticia chriſtianoꝝ q̄ humilibꝫ
ꝛ ſanctis eiuſꝗꝫ diligēter ſtudioſiſ appa
ret excelſa: ꝛ ſola ꝟa ſapiētia: ipa īnꝗꝫ ve
lut ſtulticia chriſtianoꝝ eos ad iſtā pau
citatē redegit. qm̄ ſic dicit apl's. ſtultā fe
cit de⁹ ſapiam hui⁹ mūdi. Deīde ſubiū
git rē mirabilē. ſi q̄s intelligat: et ita ſeq̄t̄
Nā qm̄ in dei ſapia nō cognouit mūd⁹
p ſapiam deū. placuit dō p ſtulticiā ꝑdi
catōis ſaluos facere crēdētes. Qm̄ q̄dēꝫ
iudei ſigna petūt. ꝛ greci ſapiam q̄runt
Nos aūt ꝑdicam⁹ chriſtū crucifixū: iu
deiſ q̄dem ſcādalū: gentibꝫ aūt ſtulticiā.
ipis ꝟo vocatis iudeis et greciſ chriſtū
dei ꝟtutē ꝛ dei ſapiam. Qm̄ qđ ſtultuꝫ
eſt dei ſapiēti⁹ ē hoībꝫ. et qđ infirmū eſt
dei forti⁹ eſt hoībꝫ. Irrideāt ꝗ̄q̄ntū pñt:
tāꝗꝫ imperitiā ꝛ ſtulticiā nr̄aꝫ: ꝛ iactent
doctrinā et ſapiam ſuā. Illud ſcio ꝙ iſti
irriſores nr̄i pauciores ſunt h̄ āno ꝗꝫ fu
erint priore anno. Ex q̄ ei fremuerūt gē
tes ꝛ ppl'i meditati ſunt īania. aduerſuſ
dn̄m et aduerſus chriſtuꝫ ei⁹. qn̄ ab eis
fundebat̄ ſanguis ſctōꝝ et vaſtabat̄ ec
cleſia vſꝗꝫ ad h̄ tp̄s: ꝛ deīceps q̄tidie mi
nuunt̄. Nos aūt aduerſuſ eoꝝ opprobra
et ſupbas irriſiōes fortiſſimos reddunt
oracl'a dei nr̄i que de hac q̄ꝫ re videmuſ
ꝛ gaudem⁹ īpleri. Sic enī nos alloq̄t̄ p
ꝓpham. Audite me q̄ ſcitis iudiciū: po
pul⁹ me⁹ ī q̄ꝝ corde lex mea. opprobria
hoīm nolite metuere: et detractōe eoꝝ
ne ſupemini: neꝙ vos ſpernunt magni
duxeritis. Sicut enī veſtimētū ita per
tp̄us abſumēnt̄. et ſicut lanā a tinea ꝯme
dent̄. iuſticia aūt mea in et̄nū manet. Le
gant tn̄ hec nr̄a ſi dignant̄. cū ad nos ꝯ
dictōes eoꝝ ꝑuenerint: q̄ntū dn̄s adiu
uat reſpondebim⁹.

Explicit de diuinatōe demonū

Diui Auguſtini Hipponẽſis epiſco
pi de honeſtate mlieꝝ liber incipit

Emo dicat

fratres ꝙ tꝑibus noſtris
martyrũ certamĩa eẽ non
poſſint. Habꝫ enim par
martyres ſuoſ. nã ſic dixi
mus frequẽter iracũdiã mitigare. libidi
nem fugere. iuſticiã cuſtodire: cupidita
tem cõtemnere: pars magna eſt marty/
rij. Contẽnẽda nãqꝫ eſt cupiditas: que
q̇dem velut ignis quãto amplꝰ accipit
tanto amplꝰ reqrit. Iracũdia ṽo eſt mi
tigãda: q̃ plus nociturus nocet q̃ꝫ nocen/
dis. Q, autẽ libidinẽ fugiendã eſſe dixi
muſ aplo doctore euidẽter didicimꝰ. qꝛ
cũ omnibꝫ vicijs reſiſtẽdũ eſſe ꝑdixerat:
ↄtra libidinẽ nõ dixit: reſiſtire: ſed ait. fu
gite fornicatõem. ac ſi diceret. reliq̃s vi/
cijs deo adiuuãte debemꝰ in ꝑſenti reſi
ſtere: libidinẽ ṽo fugiẽdo ſuꝑare. Sic ꝛ
in ſcṗturis alibi legimꝰ. Noli attẽdere ĩ
faciẽ virginis ne ſcãdalizet te vultꝰ eiuſ
Nam ꝛ btũs ioſeph vt impudicã dñaꝫ
poſſet euadere: palliũ q̃ appꝫhẽſus erat
reliq̇t et fugit. Contra libidis impetum
appꝫhẽde fugã ſi vis obtinere victoriã.
Nec ſit tibi verecundũ fugere: ſi caſtita
tis palmã ↄſideraſ obtinere. Videte fra
tres quõ ab oĩbꝫ chriſtianis: ꝑcipue tñ
a monachis ſeu clericis indigna ꝛ inho
neſta familiaritas fugiẽda eſt. qꝛ ſine vl/
la dubitatõe q̇ familiaritatẽ mulieꝝ nõ
vult fugere: cito dabit̃ in ruinã. Sꝫ for
te negligens q̇ſqꝫ et minꝰ de anime ſue
ſalute ſollicitus rñdet ꝛ dicit. Ecce ego
ꝛ familiaritatẽ habeo mulierũ extranea
rũ: et tñ arma caſtitatis cuſtodio. Infe/
lix eſt et nimiũ ꝑiculoſa ꝑſumptio. Mĺ
ti enĩ ſe putãt vincere cũ victi ſunt. Sꝫ
adhuc addet aliq̇s ꝛ dicet. Ego inter ex
traneas mlieres habito: et cõtinẽtiã ſer
uo: et volo habere qđ vincã. Quidẽ vo
lo habere qđ vĩcã: niſi ħ volo hr̃e qđ ꝑe/
am: Sed ego inq̇t libidis impetũ tãq̃ꝫ
aduerſariũ meũ retinere volo. Vide er/
go ne ↄtra te incipiat captiuitas ipſa ꝑ/
ualere: ꝛ vnde putabas obtinere trium/
phũ inde eternũ incurras opprobriũ. In
ter oĩa enĩ chriſtianoꝝ certamĩa ſola du
ra ſũt ꝑlia caſtitatiſ. vbi q̃tidiana pugna
ꝛ rara victoria. Grauẽ nãqꝫ caſtitas ſor
tita eſt inimicũ: cui q̃tidie reſiſtit̃: ꝛ ſꝑ ti/
met̃. ꝛ ideo ſicut dictũ ẽ: nemo ſe falſa ſe
curitate decipiat: vt de ſuis viribꝫ ꝑicu/
loſe ꝑſumat: ſꝫ audiat aplm clamãtẽ. fu/
gite fornicatiõem. Dauid enĩ ille ſctiſſi/
mus in mille paſſiõibꝫ ꝓbatus vidit muli
erẽ nudã: ꝛ adamauit eã. et ſtatim homi
cidiũ ſimul fecit et adulteriũ. Et q̇ cum
mulieribꝫ habitãtes putãt ſe caſtitatis
obtinere triũphũ ignorãt ſe apđ deũ du
pliciter reos exiſtere. dũ ſeipſos ĩ ꝑiculũ
mittũt et alijs exemplũ ꝑuerſe familiari
tatis oſtẽdũt. Quãti enĩ ꝑ illorũ inhone
ſtam familiaritatẽ caſtitatis decorẽ ꝑdi
derũt. Illoꝝ aĩe que ꝑeunt ab illis ĩ die
iudicij req̇rende ſunt: qui illis exemplũ
ꝑditõis oſtendũt. Et iđ fratres ↄ morti
fera blãdimenta: et cõtra adiutores dia
boli q̇ familiaritatẽ ſuſpectã habere nõ
metuũt nec erubeſcũt: ne noſ ſuo exẽplo
decipiãt: dei adiutoriũ implorẽmꝰ: vt de
laq̃o venantiũ nos liberare dignet̃. ſcien
tes ꝙ in his omnibꝫ q̃ ſupra diximꝰ bo/
nis et caſtis quotidiana nõ deſint mar/
tyria. Omnibꝫ chriſtianis martyria de/
eſſe nõ pñt. Sicut caſtitas: ṽitas et iu/
ſticia chriſtꝰ eſt. ſic et ille q̇ eis inſidiatur
ꝑſecutor chriſti ẽ. Ille vero q̇ caſtitatem
veritatẽ et iuſticiã in fratribꝫ ſuis defen
ſare: in alijs et in ſeipſo cuſtodire volue/
rit. martyr erit. Et iđ qui hec tota ṽtute
animi diligit: et vt alij diligãt verbis ſil̃
et exemplis oñdit: et vbicunqꝫ ṽitas vĺ
iuſticia vel caſtitas laborat: q̃ntũ ꝓualet
ſe etiã vltro ingerit: et ſm̃ vires ſuas de
fenſare cõtendit: nõ vnam ſed plꝫes coro
nas dño remunerãte ꝑcipiet. Et vt hec
obtinere mereamur: cũ dei adiutorio: nõ
ſolũ extraneaꝝ mulierũ: ſꝫ etiã ancillarũ
noſtraꝝ et quorũcunqꝫ vicinoꝝ aut filie
aut ancille vnuſq̇ſqꝫ noſtꝝ collocutiõem
vitare ꝓcuret. Quia q̃to vilior eſt illaꝝ
ↄditio: tãto ruina facilior. De tali re ad/
monet ſalomõ oẽs dicẽs. Nũq̇d alliga/

bit aliq̃s ignē ĩ ſinu ſuo: et veſtimēta ei⁹ nõ ɔburent: aut q̃s ambulabit ſup pru nas et plāte ei⁹ nõ ɔburēt: Et illd. Precĩũ meretricꝭ vix ē dimidiũ panis. O q̃ta iniq̃tas. o q̃nta pũerſitas: vt aīa quaȝ chriſt⁹ ſuo ſacro ſanguīe rdeinit: luxurioſus q̃ſq; ꝓpt vni⁹ momēti delectatōeȝ libidīs diabolo peſſimo inimico ſuo vēdit ac tradit. Vere nimiũ miſerāda ꝛ plāgāda ɔditio ē. vbi cito ꝑterit qd̄ ɔ̄lectat. ꝛ ꝑmanȝ ſine fine qd̄ cruciat. Sub momento enĩ libidīs ipet⁹ trāſit. et ꝑmanet ſine termīo aīe infelicis opprobriũ. Sȝ dicit aliq̃s. iuuēnis hõ ſum: faciā qd̄ me delectat modo: et poſtea penitētiā agā. Quõ ſi dicat: ꝑcutio me crudeli gladio: ꝛ poſtea vadā ad medicũ. Heu miſer hõ neſcis ꝙ vni⁹ hore pũcto vuln⁹ accipit: ſed vix lõgo tp̄e ad ſanitatē ꝑſtinā reuocat: Qui enĩ fornicās dicit penitētiaȝ ſe acturũ: quāre nõ timet ne euȝ ſubitanea febricula: vel aliq̃ caſu ſubitā mors ſupueniens rapiat ꝛ ꝑeat dilatio: ꝛ ſuccedat etiā dānatio. Et q2 de infelici libidine vnde locuti ſum⁹ credēdũ eſt qd̄ dicit ꝓpheta. Cõfract⁹ ē malle⁹ vniuerſe terre: q̃uis poſt aduētũ dñi nr̄i ieſu chriſti ꝑ vniuerſa monaſteria monachoꝝ et ꝑ clericos vl' etiā laicos caſtitatē ſeruātes: q̃ſi cõfractus malle⁹ ille videat: tñ qd̄ multo pei⁹ eſt: adhuc multo plꝰs ſunt q̃ ab illo malleo q̃tidie cõfringunt: q̃ illi q̃ õ ruina colliſiõis illius liberant. Vñ iteꝝ atq; iteꝝ rogo: vt diligēnti⁹ cõſiderem⁹. ꝛ q̃ntũ poſſumus timeam⁹ illd̄ qd̄ dñs in euāgelio dicit. Qui viderit mulierē ad concupiſcēdũ eā: iam mechat⁹ eſt ĩ corde ſuo. Pro qua re: ſicut iā dictũ ē: nõ ſolum ab extrāneis mulierib;: ſȝ etiā a viciniis et domeſticis ꝛ ancillis noſtris refrenāda eſt ꝛ ſecreta familiaritas et oculoꝝ incauta fragilitas. Ne illd̄ eueniat nob qd̄ dñs ꝑ ꝓphāȝ terribilit' clamat dicēs. Mors ĩtrauit ad aīas nr̄as ꝑ feneſtras nr̄as. Per qs: ꝑ viſum oculorũ et auditũ auriũ. Si ꝑ liguā tuā amicõ tuo aut famulõ tuo iuſſeris. vt ad te meretrix adducat: aut tu ipe cũ meretrice locut⁹ fueris: ꝑ os tuũ ad aīaȝ tuā gladi⁹ et ne mortis ingredit. Si autē malũ vl' ſordiduȝ cõſiliũ libēter audieris. ſi detrahēte aut luxurioſe loq̃ntē: aut cātica turpia ꝓferētem nõ reſpuis: ꝑ auriuȝ tuaꝝ feneſtras mors intrauit ad aīam tuā. Et q2 dominus dixit. Qui viderit mulierē ⁊c. Volũtas prona faciendi reputat ꝓ ope facti. Et ſi aliq̃s mulierē libidioſo odo ɔſiderat: ꝑ feneſtras corpis ſui ĩ ſecretũ mētis venenũ mortis inſtillat. Talis enĩ cogitatio: et ſi aliq̃n impedit caſu vt nõ impleat volũtatē ſuā: nihilomin⁹ tñ actionis crimine cõdēnat a dño. ac ſi illa caſta eſt cũ qua libidinis malũ voluit exercere. ꝛ ille iā adulter tenet ĩ corde. Jdõ audiam⁹ ſcripturā dicētē illud. Omi cuſtodia ſerua cor tuũ. Et illud. Auerte oc'los meos ne videant vanitatē ⁊c. Quõ ſi aliq̃s carbones apphenderit: ſi cito eos ꝓiecerit: nihil ei nocebũt. Si vero diuti⁹ tenere voluerit ſine vulnere abire non poterit: Jta ille q̃ ad concupiſcendũ oculoꝝ defixerit intuitũ: et libidinis malũ ĩ corde ſuſcipiēs: morari in corde ſuo libere permiſerit: excutere a ſe ſine aīe plaga non poterit. Ideo iugiter clamem⁹ cũ ꝓpheta: Oculi mei ſemꝑ ad dñm: quoniā ipe euellet de laqueo pedes meos: ꝑſtāte domino noſtro ieſu chriſto mediatore dei ꝛ hōminũ: cui⁹ miſericordia plena ē terra Amen.

Explicit liber de honeſtate mulieruȝ.

Ex libro retractatõnũ btī Auguſtini in libꝝ de cura ꝓ mortuis agēda

Ibrũ de cura pro mortuis gerēda ſcripſi: cũ interrogat⁹ litteris fuiſſem: vtrũ ꝓſit cuiq; poſt mortē ꝙ corpus eius apud ſancti alicu ius memoriā ſepelitur. Hic liber ſic incipit. Diu ſanctitati tue coepiſcope mirande pauline.

Diui aurelij Auguſtini Hipponenſis epiſcopi de cura agenda pro mortuis ad Paulinũ epiſcopum nolenſem Liber incipit.

Ju ſancti
tati tue coepiſcope ve
nerāde pauline reſcp/
toꝝ debitor fui. exq̄
mibi ſcripſiſti p homi
nes filie noſtre religio
ſiſſime flore: querēs a me vtrū pſit cuiq̃
poſt mortē q corpus ei⁹ apud ſancti ali
cuius memoriā ſepelitur. Hoc enī abs
te vidua memorata petiuerat p defūcto
in eis partibꝫ filio ſuo. et reſcpſeras cōſo,
lans eā. idq̄ etiā nunciās de cadauere fi
delis iuuenis cynegij: quod materno et
pio affectu deſiderauit eſſe cōpletum: vt
ſcꝫ in beatiſſimi felicis ꝯfeſſoris baſilica
poneret̄. Qua occaſiōe factū ē vt p eoſdē
platores litteraꝝ tuaꝝ etiā mihi ſcribe/
res: ingerēs huiuſcemodi q̄ſtionē: atq̄.
vt reſponderē q̄d inde mihi videret̄ ex/
poſcens: nec tacens ipe q̄d ſentias. Naꝫ
dicis videri tibi nō eſſe inanes motus
animorū religioſoꝝ atq̄ fideliū pro ſuis
ita curātiū. Adiūgis etiā vacare nō poſ
ſe: q vniuerſa p defunctis eccleſia ſup/
plicare cōſueuit: vt hinc et illud cōijci
poſſit: homini pdeſſe poſt mortē: ſi fide
ſuorū humando eius corpi talis puide
atur loc⁹ in quo appareat opitulatio eti
am iſto modo queſita ſanctorū. Sꝫ cuꝫ
hec ita ſint: quō huic opiniōi cōtrariuꝫ
nō ſit. quod dicit apl's. omnes enī aſtabi
mus ante tribunal chriſti. vt ferat vnuſ/
q̄ſq̄ ſm ea que p corpuſ geſſit ſiue bonū
ſiue malū. nō te ſatis ſignificas videre.
Hec q̄dem apoſtolica ſentētia añ mor/
tem admonet fieri. qđ poſſit pdeſſe poſt
mortē: nō tunc quando recipiēdū eſt qđ
quiſq̄ geſſerit ante mortē. Uerꝫ hec ita
ſoluitur queſtio: quoniā quodā vite ge/
nere acq̄ritur: duꝫ in hoc corpe viuitur.
vt aliq̄d adiuuēt iſta defunctos. ac p h
ſm ea que p corpus geſſerunt eis q̄ poſt
corpus religioſe p illis facta fuerint ad/
iuuant̄. Sunt enī quos nihil oīno adiu
uant iſta. ſiue p eis fiant: quorū tam ma
la ſūt merita: vt neq̄ talibꝫ digni ſint ad
iuuari: ſiue p eis quoꝝ tā bona vt talibꝫ
nō indigeāt adiumētꝭ. Genere ḡ vite qđ
geſſit q̄ſq̄ p corpus efficit̄ vt pſint vł nō
pſint quecunq̄ p illo pie fiunt: cū reliq̄/
rit corpus. Nā meritū p qđ iſta pſint ſi
nullū cōparatū ē in hac vita: fruſtra q̄rit̄
poſt hanc vitā. Ita fit vt neq̄ inanit̄ ec/
cleſia vel ſuorū cura p defunctis quod
potuerit religiōis impēdat: ⁊ ferat vnuſ
q̄ſq̄ ſm ea q̄ p corpus geſſit ſiue bonuꝫ
ſiue malū: reddēte dño vnicuiq̄ ſm opa
eius. Ut enī hoc qđ impēdit̄ poſſit ei p
deſſe poſt corp⁹. in ea vita acq̄ſitū ē quā
geſſit in corpe. Poterat inq̄ſitōi tue ſuf/
ficere mea breuis iſta rñſio: ſꝫ q2 alia mo
uent quibꝫ reſpōdēduꝫ exiſtimo. parū p
attēde. In machabeoꝝ libris legimus
oblatū p mortuis ſacrificiū. Sꝫ ⁊ ſi nuſ
q̄ in ſcripturis veteribꝫ oīno legeret̄: nō
parua hac ꝯſuetudine claret auctoritaſ:
vbi in pcibus ſacerdotis que dño dō ad
eius altare fundunt̄: locū ſuū habꝫ etiaꝫ
ꝯmendatio mortuorū. Sꝫ vtrū aliq̄d p
ſit anime mortui loc⁹ corpis ſui: opioſi
us inq̄rendū eſt. Ac pmū vtrū iuerſit a/
liquid ad inferendā vł augendā miſeriā
poſt hanc vitā ſpiritibꝫ hominū ſi eoruꝫ
corpora ſepulta nō fuerint: nō ſm opini
onē vtcunq̄ vulgatā: ſed poti⁹ ſm reli/
gionis noſtre ſacras lr̄as eſt videnduꝫ.
Neq̄ enim credendū eſt ſicut apd maro
nem legit̄ inſepultos nauigādo atq̄ trā
ſeundo inferno amne phiberi. quia ſcili/
cet neq̄ ripas dat̄ horrēdas et rauca flu
enta trāſportare priuſq̄ ſedib⁹ oſſa quie
uerint. Quis cor chriſtianū inclinet hiſ
poeticis fabuloſiſq̄ figmētis. cū dñs ie
ſus: vt inter inimicorū manus q̄ eorum
corpora ī poteſtate haberēt ſecuri occū/
berent chriſtiani: ne capillū capitis eorū
afferat periturū. exhortās ne timeāt eos
qui cū corpus occiderit ampli⁹ non ha
bent q̄d faciant. Unde in pmo libro d ci
uitate dei ſatis q̄ntū exiſtimo: ſū locut⁹:
vt eorū dentē retunderē: qui barbaricā
vaſtitatē: pcipue quam nup roma ppeſ/
ſa eſt chriſtianis tempib⁹ imputādo: eti
am id obijciūt q ſuis illic nō ſubuenerit
chriſtus. Quibꝫ cū reſponſuꝫ fuerit: ani
mas fideliuꝫ p fidei ſue meritis ab illo
fuiſſe ſuſceptas: iſultāt de cadaueribꝫ in/

ſepultis. Totū itaqꝫ iſtū ꝺ ſepultura lo
cū ỽbis talib⁹ explicaui. At enim ī tan/
ta iſtꝫ ſtrage cadauez nec ſepeliri potu
erūt. neqꝫ iſtud pia fides nimiū reformi
dat tenens pdictū. neqꝫ abſumētes beſti
as reſurrecturis corpib⁹ obfuturas. q̄z
capillus capitis nō pibit. Nullo mō di
ceret ỽitas. Nolite timere eos q occidūt
corpus: aīam aūt nō poſſunt occidere. ſi
qcq̄ obeſſz vite fut̄e. qcq̄d inimici ꝺ cor
pibus occiſoz facere voluiſſent. Si for
te qſpiam ſic abſurd⁹ eſt: vt cōtēdat eos
q corpus occidunt: nō debere timeri an̄
mortē: ne corpus occidāt: ⁊ timeri debe
re poſt mortē: ne corpus occiſum ſepeli
ri nō ſinant: falſum eſt ergo qđ ait: q cor
pus occidūt ⁊ poſtea nō habēt qd faci/
ant: ſi habent tanta q de cadauerib⁹ faci
ant. Abſit vt falſum ſit qđ ỽitas dixit.
Dictū eſt eī aliqd eos facere cū occidūt.
quia in corpe ſenſus eſt occidēdo. poſtea
ỽo nihil habere qđ faciant. quia nullus
ſenſus eſt in corpe occiſo. Multa itaqꝫ
corpa chriſtianoz terra nō texit: ſed nul
lum eoz qſq̄ a celo et terra ſepauit. quā
totam implet pſentia ſui q nouit vn̄ re/
ſuſcitet quod creauit. Dicit qdē in pſal
mo. Poſuerūt mortalia ſeruoz tuorum
eſcā volatilib⁹ celi: carnes ſanctoz tuoz
beſtijs terre. effuderūt ſanguinē eoz tā/
q̄ aquā in circuitu hierlm. et nō erat q
ſepeliret. Sed magis ad exaggerādam
crudelitatē eorū q iſta fecerūt. nō ad infe/
licitatē eorū q iſta ppeſſi ſūt. Quāuis eī
hec in cōſpectu homini dura ⁊ dira vi/
deant: ſz pcioſa in ꝯſpectu dn̄i mors ſā
ctoz eius. Proinde iſta oīa. i. curatio fu
neris: cōditio ſepulture: pōpa exequiaz
magl viuoz ſolacia ſūt q̄ ſubſidia mor/
tuorū. Si aliqd pdeſt impio ſepultura
pcioſa oberit pio vilis aut nulla Precla
ras exequias in cōſpectu hoīm purpu/
rato illi diuiti turba exhibuit famuloz:
ſed multo clariores in cōſpectu dn̄i vlce
roſo illi paupi miniſteriū pbuit angelo/
rū. q eū nō extulerūt ī marmoreū tumu
lum: ſed in abrae ſinū ſuſtulerūt. Rident
hec illi cōtra q̄s defendendā ſuſcepimus
ciuitatē dei. Verūtamē ſepulture curaȝ
etiam eorū philoſophi cōtēpſerūt: et ſe/
pe vniuerſi exercit⁹ dū p terrena patria
morerent: vbi poſtea iacerēt. vel qb⁹ be/
ſtijs eſca fierēt nō curauerūt. Licuit po
etis de hac re plauſibilit̄ dicere. Celo te
gitur qui non habz vrnā. Quāto min⁹
debent de corpib⁹ īſepultis inſultare chri
ſtianis. quib⁹ et ipſius carnis mēbrorūqꝫ
omniū reformatio nō ſolū ex terra. verū
etiā ex alioz elementorū ſecretiſſimo ſi/
nu quo dilapſa cadauera receſſerūt. ī tē/
poris puncto reddēda et reintegrāda p/
mittit. Nec ideo tn̄ contēnenda ⁊ abijciē
da ſunt corpa defunctoz maximeqꝫ iu/
ſtorū ac fideliū. quib⁹ tanq̄ organis et
vaſis ad omnia bona opa ſanct⁹ ſpirit⁹
vſus eſt. Si enī paterna veſtis ⁊ anulus
ac ſi qd hmōi tanto cari⁹ eſt poſteris q̄n
to erga parētes maior affectus. nllo mō
ipa ſpernenda ſunt corpa. que vtiqꝫ ml't/
to familiarius atqꝫ cōiunctius q̄ qlibȝ
indumēta geſtam⁹. Hec enī nō ad orna
mentū vel adiutoriū qđ adhibet extri/
ſecus: ſed ad ipam naturā hoīs ptinēt.
Unde et antiquorū iuſtorū funera offi/
cioſa pietate curata ſunt ⁊ exeqe celebra
te: et ſepultura puiſa. ipiqꝫ cū viuerēt ꝺ
ſepeliendis vl' etiā trāſferēdis ſuis cor
pibus filijs mādauerūt: et tobias ſepeli
endo mortuos deū pmeruiſſe teſte ange
lo cōmendat. Ipeqꝫ quoqꝫ dn̄s die ter/
cio reſurrecturus religioſe mlieris bonū
opus pdicat: pdicandūqꝫ cōmendat: qꝫ
vnguentū pcioſum ſup mēbra ei⁹ effu/
derit: atqꝫ hoc ad eū ſepeliēdū fecerit. et
laudabilit̄ cōmeorāt in euāgelio: q cor
pus eius de cruce acceptū diligēter at/
qꝫ honorifice tegendū ſepeliendūqꝫ cu/
rarūt. Vez iſte auctoritates non h̄ ad
monent qꝫ inſit vll⁹ cadauerib⁹ ſenſus: ſz
ad dei puidentiā cui placēt etiā talia pi
etatis officia corpa q̄z mortuoz ptinere
ſignificāt. ppter fidē reſurrectōis aſtruē
daȝ: vbi et illud ſalubrit̄ diſcutit̄. quāta
poſſit eſſe remuneratio p elemoſynis q̄s
viuentib⁹ et ſentiētib⁹ exhibem⁹. ſi neqꝫ
hoc apud deū perit qđ exanimis hoīm
mēbris officij diligētieqꝫ pſoluit̄. Sūt
qdem ⁊ alia que ſancti patriarche ꝺ cor

poribus ſuis vel cõdiendis vel trãſferẽ/
dis:ꝓphetico ſpiritu dicta intelligi vo/
luerũt. Non autẽ hic locus vt ea pertra
ctemus.cũ ſufficiant iſta que diximus.
ſed ea que ſuſtentãdis viuẽtibꝫ ſunt ne/
ceſſaria:ſicut victus et amictus. q̄ quis
cũ graui afflictõe deſint:nõ frangunt in
bonis ꝑferendi tolerãdiqꝫ virtutẽ:nec e/
radicant ex animo pietatem: ſed excita/
tã faciunt fecundiorẽ. quãto magis cũ
deſunt ea que curãdis funeribꝫ condien
diſqꝫ corporibꝫ defunctoꝝ adhiberi ſo/
lent:nõ efficiũt miſeros in occultis pio/
rum ſedibꝫ iam q̄etos. At ꝑ hoc q̄n iſta
cadaueribꝫ chriſtianorũ in illa magne vr
bis:vel etiã alioꝝ oppidoꝝ vaſtatõe de/
fuerũt.nec viuoꝝ culpa eſt qui nõ potu
erũt iſta p̄bere.nec mortuorũ pena q̄ nõ
potuerũt iſta ſentire. Hec eſt mea de ſe/
pulture cauſa atqꝫ ratõe ſentẽtia. Quã
ꝓpterea ex alio libro meo in iſtũ trãſtuli.
quia facilius hoc a me recẽſere potuit q̄
ſdipm alio mõ eloquendũ fuit. Quod ſi
verũ eſt profecto etiã ꝓuiſus ſepeliẽdis
corpibus apud memoriã ſanctoꝝ locus
bone affectõnis humane eſt erga funera
ſuorũ:quoniã ſi nõnulla religio ẽ vt ſepe
liantur.nõ poteſt nulla eſſe quando vbi
ſepeliant̃ attẽditur. Sed cũ talia viuo/
rum ſolacia requirunt̃.quibus eoꝝ pius
in ſuos animꝰ appareat.nõ video q̄ ſunt
adiumẽta mortuorũ.niſi ad hoc vt dũ
recolunt vbi ſint poſita eoꝝ quos dili/
gunt corpa.eiſdẽ ſanctis illos tanq̄ pa
tronis ſuſceptos apud dñm adiuuãdos
orãdo cõmẽdent:quod q̄dem facere poſ
ſent etiã ſi talibꝫ locꝭ eos humare nõ poſ
ſent. Sed nõ ob aliud vł memorie vel
monumẽta dicunt̃ ea que inſignita fiunt
ſepulcra mortuorũ:niſi qꝛ eos qui viuẽ
tiũ oculis morte ſubtracti ſunt:ne obli/
uiõe etiam cordibꝫ ſubtrahant̃ã memo/
riã reuocant et admonẽdo faciũt cogita
ri. Nam et mẽorie nomẽ id aptiſſime oñ
dit:et monumentũ eo ꝙ moneat ⁊ mẽtẽ:
id ẽ admoneat nuncupat̃. Propter qđ ⁊
greci mnemen vocãt:qđ nos memoriã
ſeu monumentũ appellamus.quoniam
ligua eoꝝ memoria ipa qua meminimꝰ

mneme dicit̃. Cũ itaqꝫ recolit animꝰ vbi
ſepultũ ſit chariſſimi corpus:et occur/
rit locus nomĩe martyris venerabił. ei/
dem martyri animã dilectã cõmẽdat re
cordãtis et ſ̄pcantis affectus. Qui cũ de
functꝭ a fidelibꝫ chariſſimis exhibet̃: eũ
ꝓdeſſe nõ dubiũ eſt his qui cũ in corpe
viuerẽt.talia ſibi poſt hanc vitã ꝓdeſſe
meruerũt. Verũ et ſi aliqua neceſſitas
vel humari corpa.vel in talibꝫ locis hu/
mari nulla data facultate ꝑmittat.ñ ſũt
p̄termittende ſupplicatõnes ꝓ ſpiritibꝫ
mortuoꝝ:quas faciẽdas pro omnibus
in chriſtiana ſocietate defunctis etiã ta
citis nomibus quorũqꝫ ſub generali cõ
memoratõne ſuſcepit eccłia:vt quibꝫ ad
iſta deſunt parẽtes aut filij aut q̄cunqꝫ
cognati vł amici:ab vna eis exhibeatur
pia matre cõmuni. Si autẽ deeſſent iſte
ſupplicatõeſ que fiũt recta fide ac pieta
te ꝓ mortuis.puto ꝙ nihil ꝓdeſſꝫ ſpiri/
tibus eorũ quãlibet in locis ſanctis exa/
nima corpa ponerent̃. Cũ ergo fideł ma
ter fidelis filij defuncti corpus deſidera
uit in baſilicã martyris poni.ſi q̄dẽ cre/
didit eius animã meritis martyriſ adiu
uari.hoc qđ ita credidit ſupplicatio q̄/
dam fuit.et hec ꝓfuit ſi q̄d profuit:⁊ qđ
ad idem ſepulcrũ recurrit animo:et fide
liũ p̄cibus magis magiſqꝫ cõmẽdat ad
iuuat defuncti ſpiritũ:nõ mortui corpo
ris locꝰ:ſed ex loci memoria viuꝰ mr̃is
affectus. Simul eni et quis et cui ꝯmẽ
dandus ſit:nõ vtiqꝫ infructuoſe religio
ſam mentẽ p̄cantis attingit. Nam ⁊ orã
tes de mẽbris ſui corpis faciunt quod
ſupplicantibꝫ cõgruit:cũ genua figunt:
cũ extendũt manus: vel etiã ꝓſternunt̃
ſolo:et ſi q̄d aliud viſibilit̃ faciunt:q̄uis
eorũ inuiſibilis volũtas et cordis inten
tio deo nota ſit.nec ille indigeat his in/
dicijs:vt humanus ei pandat̃ animus:
ſed his magꝭ ſeipm excitat homo ad o/
randum gemendũqꝫ humilius atqꝫ fer/
uentiꝰ. Et neſcio quõ cũ hi motus cor/
poris fieri niſi motu animi p̄cedẽte non
poſſint.eiſdẽqꝫ rurſuſ exteriꝰ viſibilit̃
factis ille interior inuiſibił q̄ eos fecẽ au
getur.ac ꝑ hoc cordis affectꝰ q̄ vt fierẽt

iſta pceſſit:qꝛ facta ſunt creſcit. Uerū ta/
men ſi eo mō quiſq; teneat᷑ vel etiā liget᷑
vt hec de ſuis mēbꝛis facere neqat: non
ideo nō orat interioꝛ hō: ⁊ ante ocl'os dī
in ſecretiſſimo cubili vbi cōpungit᷑ ſter/
nitur. Ita etiā cū pl'imū interſit vbi po
nat corpus mortui ſui: q̇ p ſpiritu eius
deo ſupplicat:quia et p̄cedēs affect⁹ lo/
cum eligit ſanctū. ⁊ illic corpe poſito: re
cordatus loc⁹ ſanctus eū q̇ p̄ceſſerat re
nouat et auget affectū. Tamē etiā ſi nō
poſſit vbi religioſus amic⁹ elegit huma
re quē diligit:nullo mō deb; a ſupplica
catōibus neceſſarijs in ei⁹ cōmendatōe
ceſſare. Ubicūq; enī iaceat vl'nō iaceat
defuncti caro :ſpiritui reqes acq̇renda
eſt. Qui cū inde exiret ſecū abſtulit ſenſū
q̇ intereſſe poſſit quō quiſq; ſit ſiue ī bo
nis ſiue in malis. Nec ab ea carne expe
ctat adiuuari vitā ſuā cui p̄bebat ipe vi
tā. quā detraxit excedens: et redditur⁹ ē
rediēs. qm̄ nō caro ſpiritui: ſ; ſpiritus
carni etiā ipius reſurrectōis meritū cō/
parat: vtrū ad penā an ad gloriā reuiui
ſcat. Legim⁹ in eccl'iaſtica hyſtoria quā
grece ſcripſit euſebi⁹:et in latinā liguā
vertit ruſinus: martyrū corpa in gallia
canibus expoſita. canūq; reliqas atq;
oſſa mortuorū vſq; ad extremā conſum
ptōnem ignibꝫ cōcremata:eos deniq; ci
neres fluuio rodano ne q̇d ad memoriā
qualēcunq; relinq̇ret᷑ inſperſos. Qd̄ nō
ob aliud credendū eſt diuinit⁹ fuiſſe per
miſſum:niſi vt diſceret chriſtiani ī cōſi/
tendo chriſtū dū contēnūt hanc vitam:
multo magis contemnere ſepulturam:
Hoc enī quod ingenti ſeuitia de corpi/
bus martyrū factū eſt: ſi eis quicq; no/
ceret q̇ minus btē reqeſceret eorū victo
rioſiſſimi ſpirit⁹. non vtiq; fieri ſineret᷑.
Re ipa ergo declaratū eſt: nō idō dixiſſē
dominū. nolite timere eos q̇ corpus oc/
cidūt:et poſtea nō habent q̇d faciāt: q̄ n̄
eſſet pmiſſurus aliq̇d eos facere de ſuo/
rū corpibus mortuoꝝ: ſed quoniā q̇cq̇d
facere pmiſſi eſſent: nihil quo minueret᷑
chriſtiana defunctoꝝ felicitas fieret: ni/
hil inde ad ſenſum poſt mortē viuentiū
pueniret: nihil ad detrimentū: ſaltē ipo

rum corporū: quo minus integra reſur/
gerēt pertineret. Et tamen ex illo hūani
cordis affectu: quo nemo vnq; carnē ſu
am odio hab;: ſi cognoſcāt aliq̇d homi
nes poſt mortē ſuā ſuis corpibus defū/
ctis deeſſe: quod in ſua cuiuſq; gente vl'
patria poſcit ſolēnitas ſepulture: cōtri/
ſtantur vt homiēs: et quod ad eos poſt
mortē nō pertinet: ante mortē ſuis corpi
bus timent. ita vt inueniat᷑ in regnoꝝ
libris deum per prophetā minari alteri
pphete: qui eius trāſgreſſus eſt verbum
q̄ nō ferret᷑ cadauer eius in ſepulcrum
patrū eius. Que ſcriptura ſic ſe habet.
Hec dic̄ dn̄s. Quia inobediēs fuiſti ori
domini: et nō cuſtodiſti mandatū qd̄ p̄/
cepit tibi dominus deus tuus: et reuer/
ſus ēs et comediſti panē et bibiſti aquā
in loco: in q̇ p̄cepit tibi ne ↄmederes pa
nem neq; biberes aquā: non inferet᷑ cada
uer tuū in ſepulcrū patrū tuorū. Quan/
ti hec pena pendēda ſit ſm̄ euangelium
cogitemus: vbi poſt corpus occiſum ni
hil metuendū eſſe didicimus: ne mēbra
exanima patiantur: nec pena dicēda eſt.
Si autē humanū erga ſuam carnē con
ſideremus affectū. potuit inde terreri vl'
contriſtari viuus. quod ſenſurus n̄ erat
mortuus. et hec erat pena: quoniā dole
bat animus id de ſuo corpore futurum:
q̄uis cum fieret non doleret. Hactenus
enim voluit dominus ſeruū ſuū plecte
re: qui nō ſua contumacia ſpreuerat pre
ceptū eius implere. ſed aliena decipiēte
fallacia obedire ſe credidit q̄ndo nō obe
diuit. Neq; enim putandū eſt ita fuiſſē
interemptū morſu beſtie: vt ad ſupplici
um tartareū eius deinde anima rapere/
tur. quandoquidē ipſum eius corpus
idem leo qui occiderat cuſtodiuit. iumē
to etiam quo vehebat᷑ illeſo: et ſimul cū
illa immani fera intrepida preſentia ad
ſui domini funus aſtante. Quo mirabi
li ſigno appareret hominem dei coerci/
tum potius temporaliter vſq; ad mor/
tem: q̄ puniendum eſſe poſt mortē. De qua
re apoſtolus cū propter quaſdam offen
ſas commemoraſſet infirmitates mor/
teſq; multorum. ſi enim noſipos inquit

indicaremus. a domino nõ iudicaremur
Cum iudicamur autẽ a dño corripimur
ne cũ mundo dãnemur. Eũ ſane ipſe qui
deceꝑat in monumẽto ꝓprio honorifice
ſepeliuit: ſeq; ſepeliendũ iuxta oſſa eius
curauit. ita ſperãs parci poſſe ꝗq; oſſi/
bus ſuis. cũ veniret tꝑus quãdo ꝑmi il/
lius hoĩs dĩ ꝓphetiã. ioſias rex iuda in
illa terra multoꝝ eruit oſſa mortuoruꝫ.
eiſdemq; oſſib⁹ ſacrilega altaria q̃ ſcul/
ptilib⁹ cõſtituta fuerant funeſtauit. Pe
ꝑcit ꝗppe illi monumẽto vbi iacebat ꝓ/
pheta: qui ante annos ampli⁹ q̃ trecen
tos iſta ꝑdixerat: et ꝓpter ipm neq; illi⁹
ꝗ eũ ſeduxerat ſepultura violata ẽ. Affe/
ctu nanq; illo quo nemo vnq̃ carnẽ ſu
am odio habꝫ ꝓuiderat cadaueri ſuo. ꝗ
occiderat mendacio aĩam ſuã. Ex h̃ igi
tur ꝙ carnẽ ſuaꝫ ꝗſq; naturalit̃ diligit. ⁊
illi pena fuit addiſcere. nõ eum futuꝝ in
ſepulcro patrũ ſuorũ: ⁊ huic cura ꝓſpi
cere vt parceret̃ oſſibus ſuis ſi iuxta eũ
iaceret cui⁹ ſepulcrũ nemo violarꝫ. Nũc
affectũ martyres chriſti ꝓ ṽitate certan
tes vicerunt. quia cõtempſerũt qd non
fuerant pacta morte ſenſuri. qui nõ po/
tuerũt eis quos viuentes ſentiebãt cru
ciatibus vinci. Poterat vtiq; deus qui
leonẽ prophete corpus qd ipſe occiderat
vlterius nõ ꝑmiſit attingere. ⁊ fecit de
ꝑemptore cuſtodem. poterat inq̃ a ſuo
rum interfectis corꝑibus canes ꝗb⁹ fue
rant proiecta ꝓhibere. poterat et ipſaꝫ ho/
minũ innumerabilib⁹ modis terrere ſe/
uiciã: ne cadauera incendere: ne cineres
diſꝑgere auderent. Sed hoc quoq; ex/
perimentũ multipliciũ temptatõnũ de/
eſſe nõ debuit: ne fortitudo confeſſiõis
que immanitati ꝑſecutõis pro corporis
ſalute nõ cederꝫ. pro ſepulcri honore tre
pidaret. poſtremo ne fides reſurrectõis
conſumptionẽ corpoꝝ formidaret. De/
buerũt ergo et iſta ꝑmitti: vt etiã p⁹ hec
tanti honoris exempla martyres ĩ chri
ſti cõfeſſione ſeruẽtes. hui⁹ quoq; teſtes
fierẽt veritatis. in q̃ didicerant eos a ꝗ/
bus ſua corpa interficerent̃. poſtea nihil
habere quod facerẽt. qm̃ quicꝗd mortu
is corꝑib⁹ facerẽt: vtiq; nihil facerẽt: qñ
in carne omni vita carente nec aliꝗd ſen
tire poſſet qui inde migrauit. nec aliꝗd
inde ꝑdere qui creauit. Sed inter hec q̃
fiebant de corꝑib⁹ occiſorũ: cũ martyres
ea nõ metuentes magna fortitudĩe pate
rent̃. tamen apud fratres luctus ingens
erat ꝙ nulla dabat̃ poteſtas ſanctorum
funerib⁹ iuſta ꝑſoluere: nec occl'te ſub/
trahere aliꝗd. ſicut eadẽ teſtat̃ hiſtoria.
crudeliũ cuſtodũ vigilie ꝑmittebãt Ita
cum illos qui occiſi fuerãt: in dilaceratĩ
õne membrorũ ſuorum: in conflagratõe
oſſium: in diſperſione cinerũ: miſeria nul
la cõtingeret: iſtos tamẽ qui nihil eorũ
ſepelire poterant: magna miſeria crucia
bat. quia nullo modo illis ſentiẽtibus
ipſi quodãmodo ſentiebãt: et vbi iam il
lorũ nulla erat paſſio: erat iſtorũ miſera
compaſſio. Scdm iſtam quã dixi miſe
rã compaſſionẽ laudant̃ illi et a rege da/
uid benedicunt̃: qui ſaulis et ionathe oſ
ſibus aridis ſepulture miſericordiã pre
ſtiterunt. Que tandem miſericordia ꝓ/
ſtatur nihil ſentientib⁹? An forte reuocã
dum eſt ad opinionẽ ꝙ infernum fluuiũ
inſepulti nõ poterant trãſmeare? Abſit
hoc a fide chriſtiana. Alioquin peſſime
actũ eſt cum tanta martyrũ multitudine
quorũ nõ potuerũt corpora ſepeliri. ⁊ fal
laciter eis ṽitas dixit. nolite timere eos
qui corpus occidunt et poſtea nõ habẽt
quid faciant. ſi eis tanta mala facere po/
tuerũt quib⁹ impedirent̃ ad loca exop/
tata trãſire. Sed quia hoc ſine vlla du
bitatione falſiſſimũ eſt. nec aliquid obeſt
fidelibus negata eorũ corporib⁹ ſepul/
tura. nec aliquid ſi exhibeat̃ infidelibus
prodeſt. Cur ergo illi qui ſaulẽ et filium
eius ſepelierũt miſericordiã feciſſe dicũ
tur. et ex hoc a rege pio benedicunt̃: niſi
quia bene afficiunt̃ corda miſerantium:
quando ea dolent in mortuorũ corpori
bus alienis: que illo affectu quo nemo
vnq̃ carnem ſuã odio habet volunt fie/
ri poſt mortẽ ſuam corꝑibus ſuis. et qd
ſibi exhiberi volunt quando ſenſuri nõ
ſunt: aliis non ſentientib⁹ curãt exhibe/
re dum ipſi ſentiũt. Narrant̃ viſa ꝗdã q̃
huic diſputatõni non negligenda vide

antur inſerere queſtionē. Ferunt̄ q̄ppe
mortui nōnulli vl' in ſomnis vl' alio q̄cū
q3 mō apparuiſſe viuētib9. atq3 vbi eorꝫ
corꝑa iacerēt inhumata neſciētib9. locis
mōſtratis admonuiſſe vt ſibi ſepultura
q̄ defuerat ꝑberet̄. Hec ſi falſa eſſe reſpō
derimus cōtra quorūdā ſcripta fideliū:
et cōtra eorū ſenſus qui talia ſibi accidiſ
ſe cōfirmant impudenter venire videbi
mur. Sed rñdendū eſt: nō ideo putādū
eſſe mortuos iſta ſentire. q2 hec dicere vl'
indicare vel petere vident̄ ī ſomnis. Nā
et viuentes apparēt ſepe viuētib9 dor
mientib9 dū ſe ipi neſciāt apparere. et ab
eis q̄ hec ſomniauerint audiūt dicentib9
q2 eos ī ſomnis agētes aliq̄d vl' loq̄ntes
viderint. Si ḡ me poteſt aliq̄s ī ſōnis
videre ſibi aliq̄d qđ factū eſt indicantē
vel etiā quod futurū eſt ꝑnūciātē: cū
id ego ꝑſus ignorem. et oīno nō curē nō
ſolū q̄d ille ſomniet. ſed vtrū dormiente
me vigilet. an vigilāte me dormiat. an v
no eodēq3 tpe vigilem9 ambo ſiue dor
miamus: q̄n ille ſomniū videt et in quo
me videt. quid mirū ſi neſciētes mortui
nec iſta ſentiētes: tamē a viuentib9 videt̄
in ſomnis: et aliq̄d dicūt. qđ euigilātes
verū eſſe cognoſcant. Angelicis igit̄ o
peratōib9 fieri crediderim. ſiue ꝑmittat̄
deſuꝑ ſiue iubeat̄: vt aliq̄d dicere de ſe
peliendis corꝑibus ſuis videant̄ in ſom
nis. cum id penit9 neſciant quorꝫ illa ſūt
corꝑa. Id autē aliquādo vtiliter fit ſiue
ad viuorū q̄lecūq3 ſolaciū: ad q̄s perti
nent illi mortui q̄rꝫ apparent imagines
ſomniātib9: ſiue vt his admonitōib9 ge
neri hūano ſepulture cōmēdet̄ humani
tas. Que licet defunctis nō opitulet̄: cul
panda tñ irreligioſitate negligit̄. Aliq̄n
aūt fallacib9 ſomnis hi hoīes ī magnos
mittunt̄ errores: quos talia ꝑpeti iuſtū
eſt: velut ſi q̄ſq3 videat in ſomnis qđ ene
as vidiſſe apud inferos poetica falſita
te narrat̄: et vt ei cuiuſpiā nō ſepulti ap
pareat imago et loquat̄ qualia fert̄ illi
locut9 fuiſſe palinur9: et cū euigilauerit
ibi corpus ei9 inueniat vbi iacere inhu
matū cū ſomniaret audiuit: admonitus
et rogatus vt ſepeliret inuētū. et q2 id ve
rū eſſe cōperit: credat ideo mortuos ſepeli
ri: vt eorꝫ aīe ad loca trāſeant vñ inſepul
torū aīas inferna ꝓhiberi lege ſomnia
uit. Nōne ita credens: ꝓlimū a tramite
ꝟitatis exorbitat? Sic aūt īfirmitas hu
mana ſeſe habꝫ: vt quē mortuū in ſōnis
q̄ſq3 viderit: ipius aīam ſe videre arbi
tret̄. cū autē ſomniauerit ſimiliter viuū.
nō ei9 animā neq3 corp9 ſꝫ hoīs ſilitudi
nē ſibi apparuiſſe nō dubitet: q̄ſi nō poſ
ſint et mortuorꝫ hominū eodē mō neſciē
tiū nō aīe ſed ſilitudīes apparere dormi
entib9. Pro certo cū mediolani eēm9 au
diuim9 q2 cū debitū repeteret̄ a q̄dā de
functi patris cautōe ꝓlata: quod filio ne
ſciente a patre iā fuerat ꝑſolutū: ꝯtriſtari
cepit homo grauiſſime et mirari q2 ei pa
ter moriēs nō dixerit q̄d deberet: cū fe
ciſſet etiā teſtamentū. Tūc nimis anxio
apparuit idē pater eius in ſomnis: et v
bi eſſet repoſitū q2 illa cautio vacuata fu
erit indicauit. Quo inuēto iuuenis atq3
mōſtrato: nō ſolū falſi debiti calūniā ꝓ
pulſauit. ſed etiā recepit paternū cyrog̃
phum quod pater nō recepat q̄n eſt ꝑſo
luta pecunia. Hic itaq3 putat̄ aīa hoīs
curā geſſiſſe ꝓ filio: et ad eū veniſſe dormi
entē vt docēs qđ ignorabat magna eū
moleſtia liberaret. Sed eodē ipo ferme
tpe q̄ id audiuim9: i. nobis apđ mediola
num ꝯſtitutis. carthaginis rhetor eulo
gius: q̄ meus in eadē arte diſcipul9 fuit:
ſicut mihi ipe poſtea q3 in africā remea
uimus retulit. cū rhetoricos cicerōis li
bros diſcipulis ſuis traderet. recēſēs le
ctionē quam poſtridie fuerat traditur9:
quēdam locū offendit obſcurꝫ. Quo nō
intellecto: vix potuit dormire ſollicitus
Qua nocte ſomniāti ego illi qđ nō intel
ligebat expoſui: imo nō ego ſed imago
mea neſciente me. et tam longe trās ma
re aliq̄d aliud ſiue agente. ſiue ſomnian
te: et nihil de illius curis oīno curāte:
Quomodo fiant iſta neſcio. Sed quo
modolibet fiant: cur nō eodem modo fi
eri credimus: vt ī ſomnis quiſq3 videat
mortuū quomodo fit vt videat et viuū:
ambobus vtriq3 neſciētibus neq3 curan
tibus quis vel vbi vel quando eorum

ſmagines ſomniet. Similia ſunt autē
ſomnijs: nōnulla etiā viſa vigilantiū: q̄
turbatos habēt ſenſus: ſicut ſrenetici vl'
quocūqꝫ furētes mō. Nam ꝛ ipi loquū/
tur ſecū q̄ſi vere p̄ſentibꝫ loq̄ntur. et tā cū
abſentibus q̄ꝫ p̄ſentibꝫ quoꝝ imagines
cernūt: ſiue viuoꝝ ſiue mortuorū. Sed
queadmodū hi q̄ viuunt ab eis ſe vide/
ri et cū eis ſe loqui neſciūt. neqꝫ enī re ve
ra ipi aſſunt: aut ipi ſermocinant̄. ſꝫ tur/
bati ſenſibꝫ homīeſ: talia viſa imagīaria
patiunt̄. eo mō et hi qui ex hac vita mi/
grarūt: ſic affectis homībꝫ videnť q̄ſi p̄/
ſentes cū ſint abſentes: et vtrū aliq̄s eōſ
imaginalit̄ videat omnino neſciētes. Hu
ic rei ſimile eſt etiā illud: cū hoīes altiuſ
q̄ꝫ ſi dormiant ſubtrahunť corpis ſenſi/
bus: et occupanť talibꝫ viſis. Et his ei
apparēt imagines viuoꝝ ꝛ mortuorūꝫ.
Sed cū fuerint ſenſibꝫ redditi q̄ſcūqꝫ
mortuos vidiſſe ſe dixerint. vere cū eis
fuiſſe credunť. nec attēdūt q̄ hec audiūt
ſil'r ab eis abſentiū atqꝫ neſcientiū q̄ꝝun
dam etiā imagīes viſas eſſe viuoꝝ. Nō
q̄dam ō turma curina nomīe municipij
tullieſis quod hipponi ꝓximū eſt. curia
lis paup. vix illius loci duūuir alicius
ꝛ ſimpliciter ruſtican⁹: cū egrotaret ab/
latis ſenſibꝫ pene mortuus iacuit aliq̄t
diebꝫ. tenuiſſim⁹ flatus in naribꝫ: q̄ ma/
nu admota vtcūqꝫ ſentiebať: ꝛ exiguū
erat viuētis indiciū illū ſepeliri vt exa/
nimē nō ſinebat. Nullos art⁹ mouebat:
nulla ſumebat alimēta: nihil ocul'. nihil
vllo alio ſenſu corpis q̄ralibꝫ īpacta mo
leſtia ſentiebat. Videbat tamē m'lta ve/
lut in ſomnis. que tandē aliq̄ū poſt dies
plurimos quaſi euigilās viſa narrauit.
Ac primū mox vt aperuit oc'los: eat ali
quis ait ad domū curine ſabri ferrarij vt
videat q̄d ibi agať. Quo cū itū eſſet in/
uentus eſt mortuus eo momēto quo iſte
fuerat ſenſibꝫ reddit⁹: ꝛ pene a morte re/
uixerat. Tunc intētis q̄ aderant: illū ex/
hibere iuſſum eſſe: qn̄ ipe dimiſſus eſt ī/
dicabat. ſeqꝫ illic vnde redierat dixit au/
diſſe: ꝙ nō curina curialis: ſed curina fa
ber ferrarius ad loca illa mortuoꝝ pce/
ptus fuiſſet adduci. In illis ergo viſis

tanq̄ꝫ ſomnijs fuit inter eos defunctos
q̄s videbat pro meritoꝝ diuerſitate tra
ctari. Agnouit etiā nōnulloſ q̄s nouerat
viuos. Ipos autē vere mortuos forſitan
crediddiſſem: ſi nō inter illa quaſi ſomnia
ſua vidiſſet etiā q̄ſdā q̄ nūc vſqꝫ adhuc
viuūt. clericos videlicꝫ aliquos regiōiſ
ſue. a quorū ibi p̄ſbytero audiuit: vt a/
pud hipponē baptizareť a me. qđ et fa/
ctū eſſe dicebat. Viderat itaqꝫ in illa vi
ſione p̄ſbyterū clericos meipm nōdum
ſcꝫ mortuos: in qua poſtea vidit et mor
tuos. Cur nō etiā illos ſicut nos vidiſ/
ſe credit̄. vtroſqꝫ ſcꝫ abſentes atqꝫ neſciē
tes: ac ꝑ hoc nō ipos ſꝫ ſilitudīes eoꝝ ſi
cut etiā locorū. Nam ꝛ fundū vidit: vbi
erat ille cū clericis p̄ſbyter et hypponē
vbi a me q̄ſi baptizat⁹ eſt. In q̄bꝫ locis ꝑ
fecto nō erat q̄ū illic ſibi eē videbať. Nā
q̄d ibi agereť eo tp̄e neſciebat. qđ ꝓcul/
dubio ſciret ſi vere ibi eſſꝫ. Viſa ſunt igiť
iſta q̄ non p̄ſtanť in ipis rebꝫ vt ſunt. ſꝫ ī
q̄buſdā reꝝ imaginibꝫ adumbrāť. Deni
qꝫ poſt multa q̄ vidit: etiā in ꝑadiſum ſe
introductū eſſe narrauit. dictūqꝫ ſibi ee.
cum inde mittereť reditur⁹ ad ſuoſ. vade
baptizare ſi vis eſſe in illo loco beātorum.
Deinde vt a me baptiſareť admonit⁹: iā
factū eſſe r̄ndit. Cui rurſus ille qui cū
eo loquebať. vade inquit vere baptizare
nam illud in viſiōe vidiſti. Poſt illa cō/
ualuit: ꝑrexit hypponē. paſca iā appro/
pinquabat. dedit nomen inter alios cō/
petentes pariter cū plurimis incognit⁹
nobis. nec ille mihi viſionē: nec cuiq̄ꝫ cō
ſeruoꝝ indicare curauit. Baptizat⁹ eſt.
ꝑactis diebꝫ ſanctis remeauit ad propa
Biennio vl' ampli⁹ trāſacto. ego cūcta
hec cognoui. Primo ꝑ quēdā meū eiuſ
qꝫ amicū ī ꝯuiuio meo dū q̄dā talia loq̄
remur. Deinde inſtiti ac feci vt hec mihi
p̄ſens ipe narraret. atteſtantibꝫ honeſtis
ciuibus ſuis: et de mirabili eius egritu
dine: vt iacuerit pene mortu⁹ ꝑ dies plu
rimos: et de illo alio curina fabro ferra/
rio quod cōmemoraui ſuperi⁹. et de his
omnibꝫ que cū mihi diceret: etiā ꝛ tunc
ab illo audiſſe recolebant atqꝫ firmabāt.
Quāobrem ſicut vidit baptiſmū ſuū et

meipm̄ ꝛ hippone ꝛ baſilicā et baptiſtē/
riū: nō in reb⁹ ipis: ſ; in q̄buſdā ſilitudi
nib⁹ rerū. ita ꝛ alios q̄ſdā viuos eiſdē ne
ſcientib⁹ viuis. Cur nō ḡ ita et illoſ mor
tuos eiſdē neſciētib⁹ mortuis: cur non
iſtas opatōes āgelicas credim⁹ p diſpē
ſatōem ꝓuidentie dei bn̄ vtētis et boniſ
ꝛ malis: ſm̄ iſcrutabilē altitudinē indi/
cioꝝ ſuoꝝ: ſiue inſtruāt̄ hinc mētes mor
taliū: ſiue fallant̄: ſiue ꝯſolent̄: ſiue terre/
ant̄: ſicut vnicuiq; vł ꝓbenda ē miſicor
dia: vł irrogāda vīdicta: ab illo cui miſe
ricordiā et iudiciū n̄ iāniter cātat eccl'ia.
Ut volet accipiat quiſq; qd̄ dicā Si re
bus viuētib⁹ ītereſſent aīe mortuoꝝ. et
ipe nos qn̄ eas videm⁹ alloq̄rent̄ ī ſōniſ:
vt de aliis taceā: meipm̄ pia mr̄ ulla no
cte deſereret: q̄ terra mariq; ſecuta eſt vt
mecū viueret. Abſit enī vt facta ſit vita
feliciore crudel' vſq; adeo: vt qn̄ aliqd̄ an
git cor meū: nec triſtē filiū ꝯſolet̄ quē di
lexit vnice: quē nunq̄ voluit meſtū vide
re. Sed ꝑfecto qd̄ ſacer pſalm⁹ ꝑſonat.
verū ē. qm̄ pater me⁹ ꝛ mater mea dereli
q̄rūt me: dn̄s aūt aſſumpſit me. Si er/
go dereliq̄runt nos p̄res nr̄i: quō nr̄is
curis et reb⁹ interſunt? Si aūt pentes
nō interſunt: qui ſunt alij mortuoꝝ qui
nouerunt q̄d agamus q̄due patiamur?
Eſaias ꝓpheta dicit. Tu es enī pr̄ nr̄.
quia abraā neſciuit nos: ꝛ iſrael nō cog/
nuit nos. Si tāti patriarche: q̄d erga po
pulū et his ꝓcreatū agerek ignorauerūt:
quib⁹ deo credētibus ppl's ipe de illorū
ſtirpe ꝓmiſſus eſt: quō mortui viuoꝝ re
bus atq; actib⁹ cognoſcēdis adiuuādiſ
q; miſcētur? Quō dicim⁹ eis fuiſſe ꝯſul
tum. q̄ obierūt an̄q̄ venirēt mala q̄ illo/
rū obitū cōſecuta ſunt. ſi ꝛ poſt mortem
ſentiūt q̄cunq; in vite hūane calamita/
te ꝯtingūt? An forte nos errādo dicim⁹
ꝛ hos putam⁹ q̄etos q̄s inq̄eta vita vi/
uorū ſollicitat? Quid ē ḡ q꞉ piiſſimo re
gi ioſie ꝓ magno bn̄ficio ꝓmiſit de⁹ q꞉ eſ
ſet an̄ moritur⁹: ne videret mala q̄ vētu/
ra illi loco et populo minabat̄: que dei v̄
ba ſunt. Hec dicit dn̄s de⁹ iſrł. Uerba
mea q̄ audiſti: ꝛ verit⁹ es a facie mea cū
audiſti q̄ locutus ſum de iſto loco: et q̄

cōmorant̄ in eo vt deſerat̄: ꝛ ī maledictō
ſit: et cōcidiſti veſtimēta tua et fleuiſti in
ꝯſpectu meo: ꝛ ego audiui dixit dn̄s de
us ſabbaoth. Non ſic. Ecce ego appo/
nā te ad p̄res tuos: et apponeris cū pace.
ꝛ nō videbūt ocl'i tui oīa mala q̄ ego in/
duco in locū hūc: et q̄ cōmorantur ī eo.
Territus iſte de cominatōib⁹ fleuerat: ꝛ
ſua veſtimēta ꝯſciderat: ꝛ fit omniū ma/
lorū futuroꝝ de ꝓperatura morte ſecu/
rus: q꞉ ita requieturus eſſet in pace: vt illa
omnia nō videret. Ibi ḡ ſunt ſpūs defū
ctorum: vbi nō vident q̄cūq; aguntur
aut eueniūt ī iſta vita homīnū. Quō er
go vident tumulos ſuos aut corpa ſua:
vtrū abiecta iaceant an ſepulta. Quō in
terſunt miſerie viuorū: cū vł ſua ipa ma
la patiant̄: ſi talia merita ꝯtraxerūt: vł ī
pace requieſcāt ſicut huic ipi ꝓmiſſū ē:
vbi mala vlla nec patiēdo nec cōpatien/
do ſuſtineāt liberati ab om̄ib⁹ maliſ que
patiēdo et ꝯpatiēdo cum hic viuerēt ſu
ſtinebāt? Dixerit aliquis. Si nulla eſt
mortuis cura de viuis: quō ille diues q̄
apud inferoſ torq̄bat̄ rogabat abraā;
patrē vt mitter; lazarū ad quiq; fratres
ſuos nōdum mortuos: et ageret cū eis
ne venirēt et ipi in eundē tormentorū lo
cum? Sed nūq̄d q꞉ h̄ ille diues dixit: iō
q̄d frēs agerēt vł q̄d paterēt̄ in illo tēpo
re ſciuit? Ita illi fuit cura ð viuis. q̄uiſ
q̄d agerēt oīno neſciret: quēadmodū eſt
nobis cura ð mortuis: q̄uis quid agāt
vtiq; neſciamuſ. Nam ſi nihil de mortu
is curaremus: nō vtiq; ꝓ illis deo ſup/
plicarem⁹. Deniq; abraam nec lazarū mi
ſit: et moyſen ac ꝓphetas hic eos habe
re reſpōdit: quos audire deberēt: vt ad
illa ſupplicia nō venirēt. Ubi rurſuſ oc
currit quō q̄d hic agerek abraam pater
neſciebat. vbi ſciebat eſſe moyſē ꝛ ꝓphe/
tas: id ē libros eorū. quib⁹ hoīes obedi
endo tormenta inferni euitarent: vbi de/
niq; nouerat diuitē illū in delicijs: pau/
ꝑem vero lazarū in laborib⁹ doloribuſ
q; vixiſſe. Nā h̄ illi ait. Memēto fili q꞉
percepiſti bona in vita tua. lazaruſ autē
mala. Sciebat ergo hec que vtiq; apud
viuos nō apud mortuos geſta fuerant.

Uerū nō cū agerēt in viuis: ſꝫ eis mor/
tuis potuit lazaro indicāte cognoſcere:
ne falſum ſit qḋ ait ꝓpha. Abraā neſci/
uit nos. Proinde fatēdū eſt neſcire q̇dē
mortuos q̇d hic agat: ſꝫ dū hic agit. Po/
ſtea ꝟo audire ab eis q̇ hinc ad eos mo/
riēdo pgūt. Nō q̇dē oīa: ſꝫ q̄ ſinunt idi/
care q̇ ſinunt etiā iſta memiſſe: et q̄ illos
q̇bꝫ hec indicāt opꝫ audire. Poſſunt et
ab angel' q̇ rebꝫ q̄ agunt hic pſto ſūt au/
dire aliq̇d mortui. qḋ vnūquēqꝫ illorū
audire d̄bere iudicat cui cūcta ſubiecta
ſunt. Niſi enī eſſent angeli q̇ pñtītereſſe
ꝛ viuorū et mortuoꝝ loc'. nō dixiſſꝫ dñ'
ieſus. Cōtigit aūt mori inopē illū: ꝛ fer
ri ab angeliſ in ſinū abrae. Nūc igit hic
nūc ibi eſſe potuerūt. q̇ hinc illuc quem
deꝰ voluit abſtulert. Pñt etiā ſpūſ mor
tuorū aliq̄ q̇ hic agūt: q̄ neceſſariū ē eos
noſſe: et q̄ neceſſariū nō eſt eos nō noſſe
nō ſolū pterita vl' pñtia: veꝝ etiā futura
ſpū dei reuelāte ꝯgſcere: ſic nō oēs hoīeſ
ſꝫ ꝓphe dū hic viuerēt cognoſcebāt nec
ipi oīa: ſed q̄ illis eē reuelāda dei ꝓuiden
tia iudicabat. Mitti q̄ꝫ ad viuos aliq̇ſ
ex mortuis: ſicut ecōtrario paulꝰ ex vi/
uis in pādiſum raptus ē: diuia ſcptura
teſtat. Nam ſamuel ꝓpha defūctꝰ viuo
ſauli etiā regi futura p̄dixit: q̄uiſ nōnul
li nō ipm fuiſſe q̇ potuiſſet magic' artibꝫ
euocari: ſꝫ aliquē ſpm tā mal' opibꝫ con
gruētē illiꝰ exiſtimēt ſiltudinē figuraſ/
ſe: cū liber eccl'iaſticꝰ: quē ieſus filius ſy
rach ſcpſiſſe tradit: et ꝓpt doq̇oꝝ non
nullā ſiltudinē ſalomōiſ ꝓnūciat: ꝯtinꝫ
in laude patꝝ q̄ ſamuel etiā mortuꝰ ꝓ/
phetauerit. Sed ſi huic libro ex hebre/
orū qꝛ ī eo nō eſt canōe ꝯdicit: q̇d d̄ mo
yſe dicturi ſumꝰ: q̇ certe ꝛ ī deuterono/
mio mortuꝰ: ꝛ ī euāgelio cū helia q̇ mor
tuuſ nō ē: legit appuiſſe viuētibꝫ. Hinc
ꝛ illa ſoluit q̄ſtio: quō martyres ipis bñ
ficiis q̄ dant orātibꝫ īdicāt ſe inteſſe rebꝫ
hūanis: ſi neſciūt mortui q̇d agūt viui.
Non enī ſolis bñficioꝝ affectibꝫ: veꝝ eti
am ipis hoīm aſpectibꝫ ꝯfeſſorē apparu
iſſe felicē cuiꝰ inquilinatū pie dilig' cū
a barbar' nola oppugnaret audiuimꝰ:
nō incert' rumoribꝫ ſꝫ teſtibꝫ cert'. Ueꝝ
iſta diuinitꝰ exhibent lōge aliter q̄ꝫ ſeſe
habꝫ viſitatꝰ ordo ſingul' creaturaꝝ ge
neribꝫ attributꝰ. Nō enī qꝛ ī vinū aq̄ cū
voluit dñs repēte ꝯuerſa ē: ideo nō debe
mus q̇d aq̄ valeat in elemētoꝝ ordīe ꝓ/
prio ad iſtiꝰ diuini opis raritatē vl' poti
us ſingularitatē diſcernere. Nec q̄m la/
zarus reſurrexit: iō mortuꝰ oīs q̄n vult
ſurgit: aut eo mō exanimꝰ a viuēte: quo
modo a vigilāte dormiens excitat. Alia
itaqꝫ ſunt hūanaꝝ limites reꝝ. alia diui
naꝝ ſigna virtutū. alia ſunt q̄ naturalit
alia que mirabiliter fiūt: q̄uis ꝛ nature
deꝰ aſſit vt ſit: ꝛ miracul' natura nō deſit
Nō igit ideo putādū eſt viuoꝝ rebꝫ q̇ſli
bet intereſſe poſſe defunctos: quoniā q̇/
buſdā ſanandis vl' adiuuādis martyres
aſſunt: ſed ideo potiꝰ intelligendū ē q̄ ꝑ
diuinā potentiā martyres viuoꝝ rebuſ
interſunt: quoniā defuncti ꝑ naturā ꝓp
ꝛiā viuoꝝ rebꝫ inteſſe nō poſſunt. Quā
q̄ꝫ iſta q̄ſtio vires intelligētie mee vicit:
quēadmodū opitulant martyres his q̇ſ
ꝑ eos certū eſt adiuuari: vtꝝ ipi ꝑ ſeipoſ
aſſint vno tpe tā diuerſis locis: et tāta ī/
ter ſe lōgitudine diſcret': ſiue vbi ſūt eo
rū memorie: ſiue pter ſuas memoriaſ v/
bicūqꝫ adeſſe ſentiunt: an ipis in loco ſu
o meritis congruo ab omni mortaliū
cōuerſatōe remotis: et tū generalit oran
tibus ꝓ indigentia ſupplicantū ſic nos
oramus ꝓ mortuis: quibꝫ vtiqꝫ nō p̄ſen
tamur: nec vbi ſint vl' q̇d agant ſcimus.
Deus oīpotēs q̇ eſt vbiqꝫ p̄ſenſ: nec ꝯcre
tus nobis: nec remotus a nobis: exaudi
ēns martyrū p̄ces. per angelica miniſte
ria vſqꝫquaqꝫ diffuſa p̄beat hominibuſ
iſta ſolacia: quibꝫ in huiꝰ vite miſeria iu
dicat eſſe p̄benda. et ſuorū meritū mar/
tyrum: vbi vult: quādo vult: quō vult.
maximeqꝫ per eorū memorias: quoniā
hoc nouit expedire nobis ad edificādā
fidem chriſti. pro cuiꝰ illi cōfeſſione ſūt
paſſi mirabili atqꝫ īeffabili poteſtate ac
bonitate cōmendet. Res hec altior ē q̄ꝫ
vt a me poſſit attingi: et abſtruſior q̄ꝫ vt
a me valeat perſcrutari: et ideo quid ho
rum duorū ſit. an vero fortaſſiſ vtrunqꝫ
ſit vt aliq̄n iſta fiant per ipam p̄ſentiam

martyꝛ:aliqñ ꝑ angelos ſuſcipiētes ꝑſo
nam martyrū:diffinire nō audeo: mallē
a ſciētibꝫ iſta ꝑquirere. Neqꝫ enī nemo ē
q̇ hec ſciat.ñ q̇ ſcire videat᷑ et neſciat: do
na enī dei ſunt.his alia ⁊ illis alia largiē
tis:ſcḋm apl'm q̇ dicit vnicuiqꝫ dari ma/
nifeſtatōem ſpūs ad vtilitatē. Alij q̇dez
inq̇t dat᷑ ꝑ ſpiritum ſermo ſapīe.alij ſer/
mo ſciētie ſcḋm eundē ſpiritū .alteri aūt fi
des in eodē ſpū. Alteri grā curatōnū in
vno ſpiritu.alij opatōes virtutū.alij ꝓ/
phetie.alij dijudicatō ſpirituū.alij gene
ra linguaꝝ.alij interp̄tatio ſmonū. Oia
aūt hec opat᷑ vn⁹ atqꝫ idē ſpūs :diuidēs
ꝓpria vnicuiqꝫ ꝓut vult. Hoꝝ oīm ſpi/
ritaliū donoꝝ q̄ cōmemorauit apl's :cui
data eſt dijudicatio ſpirituū:iṗe ſcit iſta
ſicut ſciēda ſunt. Talē fuiſſe credendū ē
illū iohēm monachū:quē ď belli ciuilis
euētu maioꝛ theodoſi⁹ ꝯſuluit imꝑatoꝛ.
Habebat q̇ppe etiā ꝓphetiā. Neqꝫ eniꝫ
ſingulos ſingula muneꝝ iſtoꝛū: ſꝫ etiaꝫ
plura vnū habere poſſe nō ambigo. Jo
hānes ḡ iſte cuidā ml'ieri religioſiſſime ī
patiēter eū videre cupiēti: atqꝫ vt hꝰ iṗe
traret ꝑ maritū ſuū vehemēter inſtāti:cū
ille nollꝫ:qm̄ id nūq̄ꝫ ꝑmiſerat feminis: va
de inq̇t dic vxoꝛi tue. Uidebit me nocte
ꝓxima:ſꝫ ī ſomnis. Et factū ē. Monu
itqꝫ illā q̇cq̇d fidelē ꝯiugatā moneri oꝑ/
tebat. Que cū euigilaſſꝫ:talem ſe vidiſſe
hominē dei viro ſuo q̄lē ille eū nouerat ⁊
q̇d ab illo audierat indicauit. Qui hꝰ ab
eis cōperit retulit mihi .vir ḡuis ⁊ nobi
lis et digniſſim⁹ credidi.ſꝫ ſi illū ſanctū
monachū iṗe vidiſſem:qꝛ ſicut fert᷑ pati
entiſſime īterrogabat᷑: ⁊ ſapiētiſſime re/
ſpōdebat:q̄ſiſſem ab eo qď ad iſtam ꝑti
net q̄ſtionē.vtrū iṗe ad illā feminā veniſ
ſet in ſomnis .id ē ſpūs ei⁹ ī effigie coꝛ/
ꝑis ſui.ſicut nos iṗi in effigie coꝛꝑis no/
ſtri ſomniam⁹.an iṗo aliď agēte. l' ſi doꝛ
miebat aliud ſomniāte:ſiue ꝑ angelū:ſi/
ue q̇cūqꝫ alio mō in ml'ieris ſomniū tal'
facta ſit viſio:atqꝫ id futuꝝ vt iṗe ꝓmit
teret ꝓphetic ſpū reuelāte p̄ſciuerit. Si
enī iṗe īterfuerit ſomniāti: mirabili grā
vtiqꝫ id potuit nō natura: et dei mune/
re nō ꝓꝑa facultate. Si aūt iṗo aliď a/
gente ſiue dormiēte ⁊ viſis alijſ occupa
to cū ml'ier vidit ī ſomnis:ꝑfecto tale ali
q̇d factū ē q̄le illud ē qď in actibꝫ aploꝝ
legim⁹.vbi dn̄s ieſus loq̇t᷑ ananie ď ſau
lo.et indicat ei ꝙ ſaul⁹ vidit ad ſe venien
tem ananiā:cū hꝰ ananias iṗe neſcireꝫ. Qď
libet hoꝝ mihi rn̄deret ille hō dei:et ď ē
martyꝛibꝫ ab illo ꝑgerē q̄rere vtrū iṗi aſ
ſint in ſomnis vl' q̇cūqꝫ alio mō vidēti/
bus eos in q̄ figura voluerint: ⁊ maxiē
qn̄ ab eis ſe toꝛq̄ri demōes ī hoībꝫ cōfi/
tent᷑.et rogāt eos vt parcāt ſibi. An iſta
fiāt dei nutu ꝑ angelicas ꝑtātes :ī hono
rē cōmendationēqꝫ ſctōꝝ.ad vtilitateꝫ
hoīm:ill' in ſūma q̇ete poſitis :et ad alia
lōge meliora viſa vacātibꝫ ſeoꝛſū a nob.
oꝛātibuſqꝫ ꝓ nobis. Nā mediolani apď
ſctōs ꝓtaſiū et geruaſiū martyꝛes exp̄ſ/
ſo noīe ſicut defunctoꝝ:q̇s eodē modo
ꝯmemoꝛabāt adhuc viuū demōes ep̄m
ꝯfitebant᷑ ambroſiū.atqꝫ vt ſibi parceret
obſecrabāt illo aliď agēte.atqꝫ hꝰ cū agē
ret᷑ oīno neſciēte. An forte aliqñ ꝑ iṗam
p̄ſentiā martyrū fiāt iſta:aliqñ ꝑ angelo
rū:⁊ vtrū poſſint vl' q̇bꝫ ſignis poſſint a
nobis duo iſta diſcerni.an ea ſētire ac iu
dicare ñ valeat:niſi q̇ habeat illď donū
ꝑ dei ſpiritū diuidentē ꝓꝑa ꝓut vult v/
nicuiqꝫ. Diſſereret mihi vt arbitroꝛ hec
oīa ſicut vellē iṗe iohēs: vt aut eo do
cente diſcerē: et ea que audirē ṽa et cer
ta eē cognoſcerē:aut ego crederē que ne/
ſcirem:illo docente que ſciret. Qꝫ ſi mi/
hi foꝛſitan de ſancta ſcriptura reſpōdeꝛꝫ
ac diceret.altioꝛa te ne q̄ſieris:⁊ foꝛtioꝛa
te ne ſcrutaueris:ſꝫ q̄ p̄cepit tibi dn̄s illā
cogita ſꝑ.id etiā gratāter acciperem. Non
enī paꝛu⁹ ē fruct⁹ ſi aliq obſcura ⁊ īcerta
q̄ cōp̄hēdere nō valem⁹: clarū ſaltē cer/
tūqꝫ ſit nobis nō eſſe q̄rēda. et qď vnuſ/
q̇ſqꝫ vult diſcere: putās ꝓdeſſe ſi ſciat:di
ſcat nō obeſſe ſi neſciat. Que cū ita ſint ñ
exiſtimem⁹ ad moꝛtuos pro quibꝫ curā
gerimus ꝑuenire:niſi ꝙ ꝓ eis ſiue altariſ
ſiue oꝛationū.ſiue elemoſynaꝝ ſacrificijſ
ſolēniter ſupplicam⁹.q̄uis nō pro qui/
bus fiunt omnibꝫ ꝓſint: ſꝫ his tm̄ q̇buſ
dum viuunt comparāt᷑ vt pꝛoſint. Sꝫ
qꝛ nō diſcernimus qui ſint. opꝫ ea pro

regeneratis oībꝫ facere: vt null⁹ eoꝝ ꝑter-
mittat̄ ad q̄s hec bn̄ficia poſſint ⁊ debe-
ant ꝑuenire. Meli⁹ eniʒ ſuꝑerūt iſta eis
q̄bꝫ nec obſunt nec ꝓſunt: q̄ꝫ eis deerunt
q̄bꝫ ꝓſunt. Diligēti⁹ tn̄ facit hec q̄ſqꝫ ꝓ
neceſſariis ſuis qꝛ ꝓ illo fiat ſil'r a ſuis.
Corꝑi aūt hūano q̄cq̄d impendit̄: nō ē
ꝑſidiū ſalutis: ſꝫ hūanitatis officiū ꝼm
affectū quo nemo vnq̄ꝫ carnē ſuaʒ odio
habꝫ. Vn̄ opꝫ vt quā ꝑt ꝑ carne ꝓximi
curā gerat: cū ille rceſſerit q̄ regebat. Et
ſi hec faciūt q̄ carnis reſurrectōeʒ nō cre-
dunt: q̄nto magis debēt facere q̄ credūt.
vt corꝑi mortuo ſed tn̄ reſurrecturo ⁊ in
eternitate māſuro impenſū eiuſmodi of-
ficiū: ſit etiā quodāmodo eiuſdē fidei te-
ſtimoniū. Q, vero q̄ſqꝫ apud memoriā
martirū ſepelit̄: hoc tātū mihi videt̄ pro-
deſſe defuncto: vt cōmendāſ eū etiā mar-
tyrū patrocinio. affectus ꝓ illo ſupplica-
tōis augeat̄. Habes ad ea q̄ a me puta-
ſti eſſe q̄rēda: q̄lem potui reddere r̄miſſiōeʒ
meā. q̄ ſi vltra q̄ꝫ ſat eſt ꝓlixa ē: da veniā:
id eni factū eſt amore diuti⁹ loq̄ndi tecū
Nūc ergo librū queādmodū acceperit
venerabil' dilectio tua: peto reſcript' tu-
is nouerim. quē tibi ꝑlator ei⁹ faciet ſi-
ne dubio gratiorē. frater ſcꝫ et ꝯp̄ſbyter
noſter cādidian⁹: quē ꝑ tuas lr̄as cogni-
tuʒ toto corde ſuſcepi: inuituſqꝫ dimiſi.
Multū eni nos in charitate chriſti ſua
ꝑſentia ꝯſolat⁹ eſt: et qđ fatendū ē ei⁹ in-
ſtātia tibi parui. Nam cor meū tanta di-
ſtendūt: vt niſi ipo aſſidue cōmonēte nō
ſineret obliuiſci: ꝑfecto interrogatōi tue
mea reſponſio defuiſſet.

Explicit Auguſtinus de cura ꝓ mor-
tuis agenda.

Beatiſſimi aurelij Auguſtini de ve-
ra et falſa penitētia ad chriſti deuotā
Prefatio Capitulū I

Quantū ſit appetēda gr̄a peniten-
tie oīs auctoritas de-
clarat: oīs bonoꝝ vir-
ta conat̄ oſ̄ndere: lāguores eī ſanat. lepro-
ſos curat: mortuos ſuſcitat. vicia fugat:
v̄tutes exornat: mētē munit ⁊ roborat.
oīa ſatiat. oīa reintegrat. oīa letificat. ſa-
nitatē auget quā ꝯſuat. Claudio greſ-
ſum. aridis copiā. cecio reſtituit viſum.
Tempat ſucceſſus. ꝯſtrigit ipet⁹. mode-
rat̄ exceſſus. Ignorās ſe ꝑ hāc r̄cog̃ſcit:
q̄rēs ſe ꝑ hāc iuenit. Hec ē q̄ homies ad
angelos ducit: ⁊ creaturā reddit creato-
ri. Iſta ouē ꝑditā mōſtrauit q̄rēti: ⁊ ꝑe-
cimā drachmā obtulit anxiāti. Hec diſ-
ſipatorē filiū ad p̄rēʒ reduxit: ⁊ vulnera-
tū a latrōibꝫ cuſtodi curādū reſeruauit.
In hac oē bonū iuenit̄: ꝑ hāc oē bonuʒ
reſuat̄: fugat tenebras: īducit lucē: exco-
quit oīa: ipa ignis ꝯſumēs. Hᶜ oīa pui-
da virago ſenſiſti. q̄ h̄ tātū bonū dilexi-
ſti. Nꝯ eni diligit̄ qđ oīno ig̃rat̄. Suꝑ
h̄ bonū īnixa fort' eē poter' ad oīa bona
Itaqꝫ volūtatē tuā quā ſuꝑ h̄ bono co-
gnoui libēter adiuuo: et ſuauē laborē vt
rogaſti ſuꝑ hac re deſiderāt ſuſcipio: ſpe-
rās dei adiutoriū ī tuo merito. Scio eī
intentōeʒ tuā nūq̄ꝫ fruſtrādā: ſꝫ ī oībꝫ q̄
deſiderat ditādā. Nā cū eſſes diues pau-
perē te ꝓ chriſto reddidiſti: ⁊ ī aīa diues
eris ſancti cōmercij. Vn̄ felix ego ſi q̄d
auxilij ad veras tuas diuitias adhibere
potero. Tue itaqꝫ trado dilectōni q̄cq̄d
de pn̄ia ſentio: auctoritate patrū et illu-
ſtratōe ſancti ſp̄us. Nec mō hui⁹ tꝑis tā-
tū impugnam⁹ errores: ſꝫ etiā de impu-
gnatis ꝑ copiā ratōnū conamur tibi ad-
dere dulcedinē ſuauitatis. vt integritas
tue mētis: q̄ deo donāte oēs repulit falſi-
tates ſuꝑ. fugat' ratōcinādo letet̄.

Qualiter fides eſt pn̄ie fundamētū: ⁊
qꝛ ꝑ laborē ⁊ dolorē acq̄rit̄ donū indul-
gentie. Capitulū II

Si fides fūdamētū eſt pn̄ie: ꝑter quā nihil
ē qđ bonū ſit. appetēda ē pe-
nitētia quā ꝯſtat ī fide eē fundatā. Non
eī ꝑt arbor bōa fruct⁹ malos facere. Pe-
nitētia itaqꝫ q̄ ex fide nō ꝓcedit vtil' nō ē.
Oportet aūt credi remediū pn̄ie a ſalua-
tore ꝓcedi. Si eni oīs pn̄ia ſterilis eſſet

ꝑctõꝛibꝫ: nequaꝗ̃ ad pniam reuocarent
chꝛiſti interfectoꝛes: quã ꝑdicauit dñs
mitis et mãſuetꝰ: ⁊ eiꝰ ꝑcurſoꝛ. dixit enĩ:
fructꝰ facite dignos pnie: oñdẽs pniam
nõ ſterilẽ: ſꝫ digne fructificare. Qui eniꝫ
maluit miſericoꝛdiã ꝗ̃ ſacrificiũ: nõ ex/
pectabat moꝛtẽ pctõꝛis: ſꝫ vt ꝯuerſus vi
ueret. Quis autẽ ꝯuerti pt vt viuat: niſi
ꝙ erat in regiõe longiꝗ̃? In iniqtatibꝰ
ſe meminit ꝯceptuꝫ dauid: ⁊ ĩ delictis a
matre ſua genitũ: cui dñs teſtimoniũ ꝑ/
hibet. Inueni hoĩeꝫ ſꝫm coꝛ meuꝫ. Hic
idẽ a dño laudatꝰ ꝑſumẽs de dño dicit.
Propiciꝰ eris pctõ meo: multũ eſt eniꝫ.
Nõ qꝛ multũ erat: ſꝫ qꝛ id dauid mĺtũ re
putabat. Sic ꝙ iã inde ſatur erat ⁊ faſti
dioſus. Non enĩ laboꝛat exonerari pctõ
cui nõ videꝛ nimiũ. Quõ ꝫ multũ vide/
reꝛ ſi adhuc ĩ illo delectareꝛ? Quõ roga/
ret ꝑdere: niſi doleret hr̃e? Si enĩ nõ do
leret habere: gauderet ꝯmiſiſſe. Scimꝰ
quõ deleuit dñs pctm̃ dauid: aut qꝛ do
lebat peccaſſe: aut qꝛ gemebat: ⁊ ſtratuꝫ
ſuũ lachꝛymis rigabat. ⁊ taꝗ̃ panẽ cine
rẽ mãducabat. Si aũt gauderet: nõ ma
gnũ ſed paruũ pctm̃ ſuũ diceret. Fallũꝛ
itaꝗ ꝙ obĳciẽtes pniaꝫ aplo: ⁊ eũ irridẽ
tes dicũt ꝯ eũ: Peccabimꝰ vt gr̃a abũdꝫ
Dicebat enĩ. Cõuertimĩ ꝑ pniam: ſpera
te de venia: etiã ſi maxima ſit iniqtas: qꝛ
vbi abũdauit pctm̃: ſupabũdabit ibi et
gr̃a. Nullũ peccatũ poterit remanere añ
pniam. Predicat enĩ ꝯuerti. Sꝫ vnde ſe
cõuerteret aliꝗs: cui ꝑoꝛ ſtatꝰ placeret?
Qui itaꝗ ꝯuertiꝛ: neceſſario dolet hr̃e
qꝺ gaudet ꝑdere. Penitẽtia itaꝗ acqꝛit
indulgẽtiã ſine q̃ nemo ꝑuenit ad veniã.
Si enĩ ſine ea aĩa ſaluareꝛ: nõ diceretur:
peccaſti: qeſce. Cur enĩ qeſceret niſi quia
malũ ẽ ſi peccaret? Quõ diligi ⁊ ñ odio
haberi pt: qꝺ retentũ dãnat ⁊ fugatũ ſal
uat? Qui ꝫ nũc qeſcit dolere opꝫ ꝙ non
ꝑius qeuit. Sicꝗ ſaluaꝛ qꝛ dolꝫ: ſicꝗ li
beraꝛ qꝛ penitet. Ex doloꝛe enĩ dictũ ẽ:
peccaui: qd faciã tibi. qſi dicat. adeo do/
leo peccaſſe ꝙ mihi tã ꝗue ẽ ꝙ nõ velim
ꝯ me te nõ vindicare. Quero eĩ ĩ me qd
ſupplicĳ poſſim excogitare qꝺ tibi poſ/
ſit ſufficere. Nil mihi graue ſi me a pctõ

ꝑt liberare. Relinquiꝛ ergo penitere vo
lentibꝫ veniã inuenire.

Cõtra eos ꝙ dicũt nõ valere pniam:
niſi vſq ad baptiſmũ: poſtea nõ: multiſ
q ꝓbaꝛ exẽplis: etiã lapſiſ pꝰ baptiſmũ
pniaꝫ ꝓficere ad ſalutẽ. Cap. III.

ſ

Unt autẽ qui
credũt vſq ad baptiſmũ peni
tentiã ꝓficere. nãq ſyrus erat
naamã: ꝙ ꝑ aquã ꝑdidit lepꝛã: ſed poſtea
peccãtibꝫ caſſam ꝑſeuerare. Gaudẽt enĩ
ſingularitate arrogãtes ex h̃ qꝺ nõ hñt.
iactãtes ſe mundos eſſe: vtpote qſi nihil
poſt baptiſmũ cõmiſerint vñ iure dole/
re poſſint. Hi ſiniſtre oĩa ĩtelligẽtes: vi/
rẽs ex ſanctoꝛũ auctoꝛitate ſumẽtes: ⁊ ſe
q̃ntes patrẽ mẽdacĳ: mẽdaciꝛ exponũt
qꝺ ꝯcoꝛdat ṽitati. Legãt in aplo qꝺ in
telligere nolũt. Impoſſibile ẽ eos ꝙ ſeĺ il
lumĩati ſunt ⁊ guſtauerĩt donuꝫ celeſte et
participeſ effecti ſũt gr̃a ſpũſſcti: ⁊ guſta
uerũt bonũ ṽbũ dei: ṽtuteſq ſecĺi futu/
ri: iteꝝ renouari ꝑ pniaꝫ. rurſũ crucifigẽ
tes filiũ dei: et oſtẽtui habẽtes. Sꝫ ſi ſu
ꝑbia eos nõ excecaſſet: viderẽt aplm nõ
ita ẽẽ ꝺſtructoꝛẽ ſui laboꝛis atq ſui gaũ
dĳ. Quos enĩ ꝑ epĺas coꝛrexit niſi ꝙ pꝰ
baptiſmũ ceciderant: ⁊ in pctõ ꝑſeuera/
bãt? Gẽtiles enĩ viſitabat coꝛꝑali ꝑſẽtia:
rõibꝫ et miraculꝭ eos ꝯfutãs. Quõ ſcribe
ret ĩfidelibꝫ ĩpis eidẽ mĺtiplicit ꝯdicenti
bus: hũc lapidabãt: virgis cedebãt. ⁊ eiſ
ſcriberet vt ſe coꝛrigerẽt. Cur aũt coꝛre
ctõem ĩfidelibꝫ ĩdiceret: ſi ꝺ eoꝝ ſalute de
ſperaret? Quõ ſcriberet ꝙ ſciẽter ⁊ neceſ
ſario nihil oĩno ꝓficeret? Si nõ poſſent
renouari ꝑ pniam cur ꝑdicaret eã? Pre/
terea coꝛinthiũ reuocat poſt baptiſmũꝫ
peccãtẽ: et foꝛnicatõeꝫ gẽtiũ ſupantem.
Quõ reciperet penitẽtẽ: ſi ſic ꝯ ſuũ ꝑdicatꝫ
ꝑceptũ? Sed de baptiſmo h̃ intellexit.
Dixit enĩ eos renouari ꝑ pniam ĩpoſſi/
bile eſſe vt rurſũ crucifigãt filiũ dĩ: ⁊ oſtẽ
tui habeãt. i. vt iteꝝ baptizenꝛ. Qui enĩ
baptizaꝛ: moꝛtẽ crucis ⁊ ſepulturã chꝛi
ſti repꝛ̃ſentat in immerſiõe ſua. In ſigno
eniꝫ crucis qſq in aq̃ ſubmergiꝛ: et ſub/
merſus ſepultus oſtendiꝛ. Non eniꝫ qui

lapſi ſunt ꝑ iteratū baptiſmū ꝯſeq̄ veni
am poterūt. Sicut enī ſemel chriſt⁹ cru
cifixus eſt. ſic baptiſm⁹ iterād⁹ non eſt.
Una enī morte ſuos oēs redemit: vt ā/
plius mori nō oꝑteat. Qđ videſ eccl'ia
intellexit nō iterādū baptiſmū. Per fru/
ctus itaq; pn̄ie: baptizatꝭ adhibeť ſpes
venie. Nā fili⁹ q̄ receſſerat a p̄re in regio
nē longinq̄m: ſuſcept⁹ ē a p̄re ꝑ pn̄iam.
Dixit enī p̄ri ꝯfitens. Iā nō ſū dignus
vocari fili⁹ tu⁹. Nō ei iſta a te didici iſta
apud te repperi. Nūc ſuſcepit p̄ſ famili/
as et ſtola ⁊ anulo īduit eū. Stola indu
it eū: q2 ī eo ītegritatē charitatꝭ reſtaura
uit: atq; anuluȝ ī manu poſuit: q2 ex fide
eū fecit oꝑari. ꝑ ſpūſſctī dona eū ſubar/
rauit: et etiā calciamēta pedū reddidit:
q2 eccl'iam ei⁹ ꝑdicatōe ditauit. In cui⁹
cōuiuio occiſus eſt vitul⁹ ſaginat⁹. q2 ī
q̄ habitat oīs plenitudo diuitatiſ corꝑa
liter illi fact⁹ ē cibꝰ. ꝑ h̄ oñdēs etiā ſacr̄a
dn̄ici corꝑis ꝑ pn̄iam ⁊ cōfeſſionē reddi
peccatoribꝰ baptizatꝭ. Si eī aliť eſſ3: pe/
trus poſt dn̄i aſcēſiōe3 caput eccl'ie non
ꝑſuaſiſſet ſymōi ī emptōe ſpūſſctī ſpem
habēti: vt pn̄iaȝ ſumere ꝯde: cui' pecuni
am dicauerat in maledictōem. Ille q̄ȝ q̄
incidit in latrōes: ab hierl'm deſcēdebat:
nō in egyptū ad tenebras. nō ad idume
os ſanguineos et puluere aſꝑſos: ſed ad
hiericho. q̄ incidit in latrōes nō habita
uerat cū eis. Sed licet inciderit q̄ prius
latro nō erat. nō ē relict⁹ a ſamaritano:
ſed adiut⁹ et cura refect⁹. Qđ nō fuiſſet
ſi ſolū nō baptizatis ſpem venie reliq̄ſ/
ſet. Amic⁹ vocat⁹ ē lazarus: ⁊ poſtea re/
ſuſcitat⁹ ē fetid⁹ ⁊ q̄triduan⁹ a mortuis:
oñdens q̄ntūcūq; peccet hō: etiā poſtq̄
fuerit amic⁹ dei: viuere poterit ei⁹ ſpūs.
Sed valido dei clamore et multoꝝ fle
tu foras a pctō vocabiť. ꝑus tolleť lapiſ
deſuꝑ ab ipo. q2 cordiſ duricia ꝓiiciet ex
animo: quā tollēt interceſſores et ꝑdica/
tores labore ſuo. Filiā abrae quā alliga
uerat ſathanas: ſoluit dn̄s reclamātibꝰ
iudeis: h⁰ erat filia ⁊ ligata: et ſoluta in
ſabbato.

Cōtra eos q̄ dicūt nō valere peniten
tiā lapſis poſt baptiſmū: et q̄liter intelli/
gendū ſit peccatū in ſpiritū ⁊ ad mortē.

Capitulū IIII

Adhuc ſūt qui reclamāt nō eē remiſſiōe3 pctō
rū baptizatꝭ ꝑ pn̄iaȝ dicenteſ.
pctm̄ in p̄rem ⁊ filiū remitti: ī ſpm̄ ſctm̄
oīno nō ignoſci: putātes pctā in p̄rem ⁊
filiū eē infideliū: ⁊ h̄re remiſſionē ꝑ bap
tiſmū. Iſti peccāt abſq; ſpū quē nō acce
perūt. Illi aūt in ſpm̄ ſctm̄ peccāt quem
acceperūt ꝑ baptiſmū: q̄ ei⁹ dona nō reti
neut: ⁊ diaboli venena eligūt. Iſtos ītel
ligunt nec hic nec ī futuro miſicordiam
ꝯſeq̄ poſſe. S3 iſte intellect⁹ magis ē er
roris q̄ȝ fidei ſancte. Si eī ꝑ ſolū baptiſ
mū qđ iterādū nō eſt: fit pctōꝝ remiſſio:
cur adderet dn̄s: neq; ī futuro? Cōſtat āt
q̄dam in futuro remitti vbi nō ē oꝑatio
baptiſmi. In futuro aūt nemo baptiza/
biť ⁊ a pctō liberabiť. Sicq; falſa ē īter/
ꝑtatio q̄ remiſſiōe3 ꝯcedit ſoli baptiſmo
Nō itaq; ſoli īfideles peccāt in p̄re3 ⁊ fi/
liū: ſ3 q̄cūq; pctā ꝯmittūt. S3 ſoli peccāt
ī ſpm̄ ſctm̄ q̄ impenitētes exiſtūt vſq; ad
mortē. Spūs enī ſctūs charitaſ ē deita
tis. amor eſt genitoris ⁊ geniti ꝟitatꝭ. q̄
ſuā grām nobꝭ tribuit ſui ꝑpi⁹ arraȝ. Qui
igiť peccat: ⁊ grāȝ ſuā recuꝑare n̄ amat.
⁊ nūq̄ curat ab eo diligi q̄ tot⁹ ē amor ⁊
charitas: nec ad eū tēdit vn̄ ſuꝑſit arrā.
ī ſpm̄ ſanctū peccat: et nūq̄ p⁹ mortē ſic
nec viuēs ꝯſeq̄ť veniā. Sicq; null⁹ pec
cat in ſpm̄ ſctm̄ q̄ fugit ad ipm. Si quiſ
lectōis ſeriē ⁊ vbi h̄ legiť: ⁊ ꝟbi cāȝ cogi
tauerit: et ſi aliť intelligat ſiniſtre interꝑ
tātibꝰ nō cōcordat. Dicebāt enim iudei.
In beelzebub eiicit demonia: opus ſpūſ
ſancti attribuētes diabolice ꝑtāti. Dixit
ḡ. Sūt pctā q̄ q̄quo mō ſunt ferēda: ſūt
blaſphemie ꝯſecuture miſicordiā. Sed
blaſphemare in ſpm̄ ſanctū vt incepiſtis
ducet vos ad mortem. Un̄ poſtea dixit.
Nō p̄t arbor mala fruct⁹ bonos facere.
Quaſi dicat. Cōuenit vitevr̄e de ſpū ta
lia dicere. Arbor bona nō p̄t fruct⁹ ma/
los facere. Cōſiliū ē. Cōuertimini ī arbo/
rē bonā trāſite. nec iā poteritis de ſpū ſā/
cto talia ſētire. Obiiciūt alios dictū iobiſ

Est aūt pctm̄ nō ad mortē p q̄ oret quis
Est aliud ad mortē p q̄ nō oret q̄s. Qua
ſi p pctīs añ baptiſmū ē orādū: p aliis n̄
fallūt q̄ ſic intelligūt. Cōtrari⁹ nō ē ſi/
bipſi q̄ pniām admonet eccl'ie pergami.
Sed ſunt q̄dā pctā venialia q̄ orōe dñi
ca q̄tidie ſoluūt: cū d̄r. Et dimitte nobis
debita nr̄a: ſicut et nos dimittim⁹ debi/
torib⁹ nr̄is. Et hec vt idē ait nō ſunt ad
mortē. Alia vo q̄ ſūt ad mortē nō ſic: ſed
p fruct⁹ pnīe ſoluunt. Qui petꝝ lachry/
mantē ſuſcepit: remiſſionem nō negauit
baptizatis. Jā ei audierat: tibi dabo cla
ues regni celoꝝ. Qui licʒ poſtea dn̄m ne
gauerit: ꝛ a ſe amicos chriſti excōicaue/
rit: p pnīaʒ et amaros flet⁹ veniā recupa
uit. Egrū ſe dn̄s dicit reſpiciēs ad mem
bra ſibi vnita. Qui chriſti mēbra ſūt p
baptiſmi ſacramēta deo vniti ſunt. In
q̄bus ſe egrū cū cōmemorat: nō ab hoi/
bus peccata ꝯmitti negat: q̄ q̄tidie p pe/
nitentiā deſtruit

Cōtra eos q̄ dicūt ſemel tm̄ ꝛ nō am/
pli⁹ deū pctā dimittere lapſis poſt bap/
tiſmū. Sʒ ecōtra totiēs apparet diuina
miſeratio q̄tiēs fit a penitēte ꝯfeſſio

Capitulū V

Dhuc inſtant
a pſidi q̄ ſapiūt pl⁹ q̄ȝ opteat. nō
ſobrii ſed excedētes mēſuraʒ.
Dicūt ei. ꝛ ſi ſel peccātib⁹ poſt baptiſmū
valeat pnīa: nō tn̄ ſepe peccātib⁹ pderit
iterata. alioq̄n pnīa ad pctm̄ eſſʒ incita
tio. dicūt enī. Quis nō ſp peccaret ſi ſdi
re ſp paſſet? Dicūt enī dn̄m incitatorem
mali ſi ſemp penitētib⁹ ſubuenit: ꝛ etiam
ei placere pctā q̄b⁹ ſp pſto eſt gr̄a. Errāt
autē īmo ꝯſtat ei pctā mltū diſplicere: q̄
ſp pſto eſt ea deſtruere. Si enī ea amaret:
nō ita ſp d̄ſtrueret ſʒ ꝯſuaret: atq̄ȝ vt ſua
munera foueret. Sp deſtruit pctā q̄ in/
uenit: ne ſoluat q̄d creauit: ne corrūpat
q̄d amauit. Sumūt occaſionē hypocri
te iſti ex factis dn̄i. Quē enī cecū bis il/
lumīauit? quē leproſū bis mūdauit? quē
mortuū bis ſuſcitauit? Nō lazaꝝ quem
pus dilexit. nō filiū vidue quē miſertus
matri reddidit. Nō filiū diſſipatorē legi
tur bis ſuſcepiſſe. nō filiā abrae bis a de
monio liberaſſe. In nulla pſona iterauit
factū: doceſ vt aiūt nō. ſepe a dn̄o fieri re
mediū. Dixit mlieri. Uade et ampli⁹ no
li peccare: ne deteri⁹ aliq̄d tibi ꝯtigat: p
mittēs penā: nō ampli⁹ veniā. Qui aūt
mltos cecos et diuerſo tpe illumīauit: ꝛ
multos debiles ꝯfortauit: oſīdit ī diuer/
ſis illis eidē ſepe pctā dimitti: vt quē pri
us ſanauit leproſū: alio tpe illumīauit ce
cū. Ideo enī tot ſaluauit febricitātes. ſe/
pe lāguidos. ſepe claudos cecos et ari/
dos. ne deſperet ſepe peccās. Jō nō ſcri
bit aliq̄s niſi ſemel ſanat⁹: vt timeat q̄ſq̄ȝ
iūgi pctō. Uidem⁹ adhuc q̄tidie ī eccl'ia
ſepe febricitātes. ſepe lāguidos: ſepe paſ
ſiōib⁹ captos: ſepe liberari: vt appareat
totiēs op⁹ miſerātis: q̄tiēs ꝯfeſſio fit pe
nitētis. Qū enī corp⁹ q̄d vili⁹ eſt et ab
ipo diſſimili⁹ ſepe ſanaret: ꝛ aīam digni/
orē et redēptā nō totiēs libaret. Medi/
cū ſe vocat: ꝛ nō ſanis ſʒ male habētib⁹
opportunū. Sʒ q̄lis hic medic⁹ q̄ malū
iteratū neſciret curare? Medicoꝝ chī ē
centies īfirmum viſitare: cēties curare.
Qui ceteris minor eſſʒ ſi aliis poſſibilia
ignoraret. Memor eſt ſui q̄ pmiſit. No
lo mortē pctōris: ſʒ vt ꝯuertat et viuat.
Quē enī pctōrē excludit? Et q̄ oīb⁹ p/
miſit indulgētiā: aliis pmiſſiōib⁹ decla
rat. Qui me ꝯfeſſus fuerit corā homib⁹:
id ē oīs q̄ntūcūq̄ȝ et q̄tieſcūq̄ȝ pctōr cu/
iuſcūq̄ȝ ordīs: etiā ſi fuerit ſacerdos: ꝯfi
tebor et ego eū corā pr̄e meo. Nā q̄ inuo
cauerit nomē dn̄i. id ē ſm q̄ noīat dn̄s:
id ē q̄ vocauerit eū ad ſe ſentiēdo: nō ꝯdi
cendo: vt forſitan ſepe fecit: oīs. i. q̄cūq̄ȝ
ſit ille pctōr: ſaluus erit. Omnē enī aīaʒ
iſte pmiſſor ſaturauit bonis: etiā ſeden/
tes in tenebris et vmbra mortis: nullā ex/
cipiēs aīaʒ. Hūc magiſtꝝ itellexerat di
ſcipul⁹ ille q̄ corinthios p ep'las ſuas vo
luit corrigere: et vt ipe teſtat ter ī lr̄is ſu
is eos correxit. Oportebat enī vt q̄tiēs
videret cadere: totiēs iuuaret eos ſurge/
re. Memor enī erat illi⁹ q̄ dixerat. quo/
rū remiſeritis pctā remittunt eis. Sci/
m⁹ autē et primos patres: ꝛ in oīm ī tpe
etiam eccl'iam dei ſup vſq̄ȝ in ſeptuagieſ

ſeptiēs:qđ ē ſꝑ:peccata dimittere. Quaꝫ
ꝑ tātē iſti ab eccl'ia dei conantur auferre.
Oꝑtet enī ſic eccl'iam credere q̄ ꝯfitet̄ ſe
ſepe peccare. Negat enī v̄itatē i ſe eē qui
ſe abſq; pctō audet iactare. In mlt̄ꝭ eniꝫ
offendimꝰ oēs:nec īfans vniꝰ diei abſq;
pctō ſuꝑ terrā eſſe p̄t. Quapp̄t eliminā/
dus ē ab eccl'ia iſte error q̄ vnq; peniten
tibꝫ negat indulgētiā. Non eī inq̄rit q̄d
apl's ſenſerit.q̄ dixit. Nihil mihi ꝯſciuſ
ſum.ſꝫ nō in h̄ iuſtificatꝰ ſuꝫ. Sentiens
enī et iuſt̄ꝭ pctā ſolere ꝯtigere:nō ſe cōfir
mabat abſq; pctō:q̄ ſe nouit īdiſſolubi/
li vincl'o charitatis chriſto ꝯiūctū. Niſi
enī ſciret iuſtos ſepe venire ad veniā q̄/
mō dubitaret ſe peccare.q̄ ſe ſciebat ſpm̄
dei habere:et ītētōe mūdiſſima ei fuiret.
Cur enī dn̄s petri pedes lauiſſꝫ:⁊ eccle/
ſiā h̄ idem docuiſſꝫ:niſi q̄ꝛ q̄tidiana ē ꝯf/
fēſio:oꝑtet vt q̄tidiana ſit remiſſio? Cur
docuiſſet ip̄e dn̄s orātes dicere. dimitte
nobis debita nr̄a.niſi ip̄e miſicors ꝑſe/
uerarent:q̄ nos ab hac petitōe n̄ vult de/
ficere? Nullꝰ itaq; tantū vnq; poſſꝫ pec/
care q̄ penitēs velit deſperare. Quid eī
aliđ eſt deſperare q̄ deū ſibi cōꝑare? Nā
q̄ de deo nō p̄ſumit veniā:nō aīaduer/
tit plꝰ pctō ſuo dei poſſe clementiā. Si
enī ſentiret deū magꝭ bonū q̄ ſe maluꝫ:
q̄cq̄d in ſe iuſticie nō inueniret a deo ma
gis bono expectaret:⁊ q̄ dē diffidit:quia
ſūmi boni bonitatē maiorē ſua neq̄cia n̄
ſentit. Ille enī ſolꝰ diffidat q̄ tātū pecca
re p̄t q̄ntū deꝰ bonꝰ ē. Cū ſit aūt nullus
q̄ h̄ poſſit:q̄ timet de ſe malo:p̄ſumat de
meliore. Diabolꝰ enī et oīs neq̄cia mior
eſt q̄ dei miſicordia. Ip̄e eī ſi poſſꝫ ſpe
rare et culpā in ſe ſentire.qđ nō inuenit i
ſe p̄ſumeret in dei bonitate. Adhuc qui
diffidit et ſuā neq̄ciā dei pietati ꝯꝑat:fi
nē īponit diuīe v̄tuti:dās finē infinito.⁊
ꝑfectōeꝫ diuītatꝭ auferens deo: cui nihil
deeſt:qđ etiā cogitari nō p̄t. Nō itaq; etī
am ſi ſacerdos peccauerit deſperare de/
bꝫ:licꝫ ſc̄p̄tū ſit.q̄s orabit ꝑ eo? Tota nā
q; eccl'ia:atq; aliꝰ ſacerdos:et oīs ſctōrū
ordo orabit ꝓ eo.et ip̄e chriſtꝰ qui ꝓ no
bis offert ſe deo. Sed hoc cōſiderādum
eſt ſacerdoti ne facile cadat.cui in h̄ ḡui/
or notat̄ pena. Dicat apud ſe: ſi plebs ie
iuna v̄bi dei peccauerit:oꝑtebit me fer/
re partē pōderiſ:nō audebo illi importa
bilia imponere:et nō digito ea mouere.
Sed ego ſi peccauero q̄d faciā? Nō ſic
facile euadā:me oꝑtebit flere miſeriam.
Non enī eſt ſic ſtatutū de me ſicut đ ſub
iecta plebe. Sic ſacerdoſ ⁊ timeat pecca
re:ſed magis timeat deſperare.

Contra eos q̄ audacter peccāt nimiſ
p̄ſumētes de dei miſericordia

Capitulū VI

Unt alii inimi
ci deſperatōis:q̄ adeo p̄ſumunt
⁊ de deo ꝯfidūt: q̄ q̄ndā ſibi li/
centiā acq̄rūt peccādi:et ſine pnīa expe/
ctant veniā. q̄ꝛ credūt q̄m̄ chriſtiani ſūt
nō poſſe damnari adulātes ſibi.eo q̄ ſcri
ptū eſt.oīnis q̄cunq; inuocauerit nomē
dn̄i ſaluus erit. Putant enī ſe nomē dn̄i
inuocare q̄m̄ poſſunt chriſtū credere ⁊ ſa
cramēta eccl'ie ſumere:nō verētes mlt̄os
eſſe vocatos:ſed paucos electos. Putāt
enī chriſtianos paucos eſſe i multitudi/
ne gentiū et iudeoꝝ. Quare ⁊ ſi oēs ſal/
uant̄ credētes:paucorū tm̄ ē electio i tāta
multitudīe. Sed ſi q̄s aīaduertere vo
luerit deceptos hos eſſe eccleſia iudica/
bit:licet confidāt in chriſti redemptōe.
Dicunt enī:quid ꝓdeſſet chriſtuꝫ veniſ
ſe ſi mali tantū ſicut et ante aduentū ſuū
adhuc perirent. Ante enim q̄ fieret deuſ
homo:mali tm̄ damnabant̄.et ſi adhuc
idem eſſet:cū veniſſe quid ꝓdeſſꝫ? Mul
tū inq;. Nam omnis bonus ante aduen
tū domini ſaluꝰ factus eſt ꝑuentuꝝ. Ne
mo eī infernū egredi poſſꝫ:niſi a chriſto
ꝑueniēte in eū extrahi meruiſſꝫ. Neq; eī
facultas bene operādi: ⁊ diabolo ꝯtradi
cendi tanta hominibꝫ ineſſet:niſi chriſtꝰ
tāta pati et reſurgere decreuiſſet. Hi ne
q; apoſtoloꝝ neq; dn̄i verba attendunt:
qui fornicatoribꝫ et criminoſis homibꝫ
tā multiplicit̄:⁊ totiēs penas ꝓmittūt.

Adhuc ꝯ eos p̄ſumētes Ca. VII.

Dhuc additur
a iniquitas priori ꝯſimilis:licet

cōtraria. Deſperātes enī dei iudicāt miſericordiā. hi cōdemnāt iuſticiā. iniuſtū deū blaſphemātes qui reddere mala malis ignorat: et peccata eorꝫ exaltat. Sed miror cur nō credāt aplō dicēti. ſpes nō ꝯfundit: ꝙ negāt penā quā idē crīmoſis ꝓmitit. Si enī vbi minaꝛ verax nō eſt. cur ꝯfidūt qđ ſperātibꝫ verꝫ dicat. Sꝫ ꝙ verꝰ eſt in ꝓmittēdo: vetꝰ eſt etiā ī minādo. Sed nō eſt ſperare tādē bonū ꝑ malꝰ expectare: imo temerariꝰ eſt ꝙ pctm̄ non abhorret. Sed cū peccat ad pniam recurrat. cōfidat in dn̄o: quē timeat iuſtū et immūdiciarū inimicū.

Que ſint pctā venialia: ⁊ ꝙ in his aſſidue peccātibꝫ aſſidue penitendū ⁊ cōfitendū ē: ⁊ de dolore ꝑ dilatōe penitentie Capitulū VIII

Cum itaqꝫ penitētia efficax eſt: ⁊ fructifera: neminem relinqns ſine venia: mortuos reſuſcitās. de modo ⁊ varietate eiꝰ diſſeramꝰ aliq. Penitētia enī baptizandis nō eſt neceſſaria. ſed baptizatꝭ de maioribꝫ et minoribꝫ peccatis penitēdū eſt. Per fidē enī ecclīe ſola remittūꝛ pctā ꝙ ꝯtraxit hō in origine. vt ſicut a pr̄e peccante damnatōnē accepit: ita ꝑ mr̄is eccleſie fidem cōſequaꝛ remiſſionē. Sꝫ ꝙ ꝑ ſe peccauit. ꝑ dolorē ꝓpriū et ꝑ fidē eccleſie indulgentiā acqſiuit. hec ꝑ baptiſmū reddunt hominē mūdū et nouū vt nihil remaneat qđ deo diſplicеat. Sine penitētia nulli ꝓfuit baptiſmus ꝙ peccauit ſpontaneꝰ. Si qs autē baptizareꝛ ī uitus: ⁊ in falſitate ꝯfeſſus cū penituerit ſaluus erit. adiuuāte fide et charitate totius matris ecclīe ꝑ totū orbē diffuſe. Ob hoc ſunt cathecumini ab ecclīa cōſtituti: vt dū baptiſmū expectāt vū iure peniteant doceanꝛ. Hec reſtituit hoīem in libertatē arbitrij primi parētꝭ: adhuc in abūdantia ꝟtutū cōſtituti. Eſt enī penitētia aſſidue peccātibꝫ aſſidue neceſſaria. In multis enī offendimꝰ oēs: que ꝙtidie remittuꝛ ſi ſemꝑ deplorātur. Iſta ꝑ ſacramenta ecclīe et oratōnes ſemꝑ ſugantur: vt iure audiāt: tota pulcra es et macula nō eſt in te. Non ꝙ nō fiat dico: ſed manere nō poteſt. Tanta eſt virtꝰ petitionis tue et vnitatis ecclīe: vt ꝙcquid extraneū acciderit durare nō poſſit. Licet enī ſpecioſi ſint pedes euāgelizātiū pacē euāgelizantiū bona: lauatis m̄ ī remiſſiōis figura excutiēdus eſt puluis ꝙ cōtrahiꝛ in via. Hec pctā ⁊ ſi ſint parua ꝑ dei miſericordiā: fiunt magna in peccatoribꝫ negligētia. Nullū enī peccatū adeo paruū quod nō creſcat neglectū. Nō enī conſiderādū eſt quod feccrit: ſꝫ quē offēderit: ꝙ bonus eſt: ꝙ benignꝰ: ꝙ piꝰ: ꝙ ꝓpicius: qui illū ſua dulcedine ⁊ pietate creauit ex nihilo: qui eū abſqꝫ merito ꝑduxit ad baptiſmū. et educauit et nutriuit vt filiū. ad cuiꝰ cōmodū creauit celū et terrā: et oīa que in eis ſunt ex nihilo. cui ſeruiunt oīa tanꝙ̄ filio. cui miſit āgelum in auxiliū: propter quē forte et callidū debellauit hoſtē eius antiquū. ꝑpter quē tam multipliciter pati ſuſtinuit: vt eū mereteꝛ habere filiū: cū ꝙ digna retur habere cōſortiū. Qui deꝰ maieſtate ſua regit et gubernat oīa. ꝓpter cū ꝑtāte ſua. Talem patrē offendere: ꝯtra eiꝰ volūtatē aliꝙd cōmittere: aīaduertentibꝫ ac ſe nō ignorātibꝫ ꝙ ē crudele. Unde ꝙ ſe cognoſcūt ſicut ſemꝑ peccāt ita ſꝑ plorāt: vt totā vitā ſuam que eſt tēptatio ſuper terrā plorēt tota vita ſua. Iſta aūt ſunt: cum aliꝙd citra vel vltra modū agitur. Ipa enī bona que ꝑ ſe bona ſunt: aliꝙd ꝯtrahūt cū excedunt. Quicꝙd deeſt a ꝑfectōe: quicꝙd ōficit ab hoīe: ꝙcꝙd ⁊ noſtrū eſt plorādo dolēdū eſt. Quicꝙd alio modo agitur: nō recta ⁊ mūdiſſima intentōe. quicꝙd alio mō opamur: et nō tm̄ puriſſimo dei amore: nō eſt liberꝫ a fragilitatis operatōne. Quicunqꝫ tam miſerꝫ eſſe vt hoīs eſt dilexerit: et ꝙ eiꝰ fragilitatē nō abhorruerit: ſed oīno ſibi reſeruauerit: et ſuū eſſe nunꝙ̄ niſi ꝓpter acꝙrendū verꝫ eſſe quod deꝰ eſt tolerauerit: addit operi diuino ꝓculdubio dolendum. Et ꝙ ſe cognoſcit ꝙd eſt: diligat ħ ſolū quod ſpectat ad illū ꝙ eſt. Si quis enim ſapiēter cogitat ꝙd turpiſſime fragilitati ab ipa conditione inhereat ꝙ̄ fedus ꝙ̄

turpis ſit in carne: q̄ȝ mutabil᷑ in mente:
hoc ſolū in ſe diliget qꝛ tale eū ad deum
ducet. Quicq̇d enī boni facim⁹ ſi id me/
lius facere poſſum⁹: a nobis eſt ꝙ in cul/
mine boni nō ſumus. Si q̇d boni noue
rim⁹: ⁊ minus aliq̄ modo opamur: nō oī
no a nr̄a opatōe eſt alienū. Iſta cōtinua
⁊ aſſidua: ⁊ q̄i quodāmodo neceſſaria: aſ
ſidua lauēt̄ ꝯfeſſiōe: aſſidua reſtaurētur
ꝯpunctōe. Surgamus puriſſimi ad pu
riſſimā pfectionē: ne iſtis que parua ſunt
multiplicatis: quaſi q̄dam ſcabie patia/
mur corrūpi et collidi: ne pinguedie cha
ritatis imminuta ſinamur macie affligi.
⁊ tortura immunde cōſciētie macerari.
Semp tendam⁹ in melius: ſemp in pu/
ritatē baptiſmi tendentes: ⁊ eā ſumo pe/
re cōſeruātes: vt cū de hac vita exibim⁹.
ad eū qui mundiſſimus eſt mūdi puenia
m⁹. et ſine mora ab eo ſuſcipiamur. Do/
leamus eſſe exules a patria: doleam⁹ vi
uere in corruptibili materia. Hic dolor
magis ex deſiderio q̄ȝ ex vīdicta fit. Vn̄
differta penitētia. Penitētia enī eſt q̄dā
dolentis vindicta: puniēs in ſe qd̓ dolet
ꝯmiſiſſe. Qui aūt dolet qd̓ retinet̄ i mor
tali corpe: deſiderat qd̓ amat: plorat qd̓
tardat. Omnis penitētia eſt de male vſa
libertate. Iſte v̄o dolor magis de neceſ/
ſitate ē. Nullū enī peccatū eſt neceſſariū
Ipm autē peccatū originis ob h̄ ē malū
qꝛ fuit in adam ſpontaneū. Illi⁹ enī vo
luptas male vſe libertatis punit̄ in nob.
nō quia neceſſariū: ſ; quia fuit ſpontane
um. Nihil enī a nobis querit̄ qd̓ cōmiſiſ
ſemus: nihil a nobis exigit̄ nūc qd̓ feciſ
ſemus. Relinquit̄ in filijs opus pr̄ne vo
luptatis. Requirit diabol⁹ filios i ſerui
tutē quoꝝ patr̄ emit libertatē. Iſte do/
lor ſanctus eſt: nō ex cōſciētia peccatrice
ſed ex opante charitate: nō puniēs malū
ſed augmentās bonū: nō impatiēter ha/
bitus ſed ex deſiderio ſuſcept⁹. In h̄ de
ſiderio erat andreas: q̇ in cruce poſitus a
dn̄o requirebat. Tp̄us eſt vt cōmendes
terre corpus meū. Volebat enī eū plebs
de cruce deponere. Ipe autē cepit dn̄m
rogare. Ne me pmittas domine deſcēde
re viuū. Sed tp̄us eſt vt ꝯmendes terre
corpus meū. tamdiu enī iam portaui. tā
diu ſup cōmendatū vigilaui et laboraui
ꝙ vellē iā ab ipa obediētia liberari. ⁊ iſto
grauiſſimo indumēto expoliari. Recor/
dor q̄ntū in portādo onerosum: in fouē/
do infirmū: in coercēdo lentū: in doman
do ſuperbū laboraui. Scis dn̄e quotiēs
a puritate cōtemplatōis me retrahere cō
tendebat: quotiēs a dulciſſimo q̇etio tue
ſomno me excitare obtēdebat. q̄ntū ⁊ q̄/
tiens dolorez ingerebat. Qui igit̄ tādiu
pater benigniſſime pugnāti reſtiti: ⁊ tua
ope ſupaui et vici: a te pio ⁊ iuſto remu/
neratore poſco: ne mihi vltra ꝯmendes:
ſed depoſitū reddo. Cōmēda aliȷ̄ quē il
lud vltra nō impediat: ⁊ reſurrecturum
ſeruet ⁊ reddat: vt et ipm ſui labor̄ mer/
cedē r̄cipiat: terre ꝯmēda: vt vigilare me
ampli⁹ nō oporteat: ⁊ libere ad te fontez
indeficiētis gaudȷ̄ tēdere anxiantez me
iā nō retrahat: nec īpediat. Hic dolebat
iā nō eſſe cū dn̄o: nec penitebit cōmēda/
tum reſurrexiſſe dn̄o. Sic itaq; nō oīs
dolor eſt penitētia.

De differētia v̄e ⁊ falſe penitētie: ⁊ ꝙ
de omnib; peccatis penitendū eſt.

Capitulū IX

ſ Sunt etiā pec
cata alia que oīno eripiūt vitā
niſi ſuccurrat pn̄ia. Non enim
oīs qui dicit mihi dn̄e dn̄e intrabit ī re
gnū celorū. Quare agenda eſt penitētia
vt deleant̄ crimia. Sed quoniā peniten
tia omnis nō eſt bona: dicam⁹ aliq̄ q̄ ſe/
parant veram a falſa: ſterilē a fructuoſa.
Sūt enim quos peccaſſe penitet ꝓpt̄ p̄
ſentia ſupplicia. Diſplicēt eni latrōi pec
cata quādo agit̄ de pena. Deſit vīdicta:
reuertit̄ ad crimina. Iſta eſt penitētia n̄
ex fide pcedens: nec eſt charitate munita
ſed ſterilis ⁊ ſine miſ̄icordia. Hec n̄ pur
gat cōſcientiā: nec lauat crimīa. In hac
nulla eſt ſpes venie: nulla expectatio in/
dulgētie. Huic concordāt qui cōfitent̄ i
uiti: nō amore boni ſed vt fugiāt dānuȝ
vel incōmodū ſeculi. Seruiunt mundo
quē amant. querūt ſuam gloriā quā an/
belant. recipiūt mercedē quā expectant.

Si quis tali penitētia ſecur⁹ extiterit: ⁊ ad verā penitētiā de iſta nō cōſcenderit: deceptus ⁊ miſer eternalit' pibit. Utilis ergo erit penitētia ſi ſit ſpōtanea: dñm q̄reno quē amiſiſſe doleat. ad illū anxians pter quē nō eſt vita. Sūt plures q̄ſ penitet peccaſſe: ſed nō omnino: reſeruantes ſibi quedā i quibꝫ delectent': nō animaduertētes dñm ſimul ſurdū et mutū a demonio liberaſſe. p hoc docet nos nunq̄ niſi de oībꝫ ſanari. Si enī vellet ex parte peccata reſeruari: habēti ſeptē demonia: manēte vno pficere poterat ſex expulſis: expulit autē ſeptē vt oīa crimina ſimul eĳcieda doceret. Legionē autē ab alio eĳciēs neminē reliquit ex omnibus qui liberatū poſſideret. oſtendēs q̄ ſi etiā peccata ſint mille oportere de oībꝫ penitere. Laudatus eſt enī dñs quoniā eiecto demonio locutus eſt mut⁹. Nunq̄ aliquē ſanauit quē omnino nō liberarauit. Totū enī hominē ſanauit in ſabbato. quia ⁊ corp⁹ ab infirmitate: ⁊ aiaꝫ ab omni cōtagione: indicās penitentem oportere ſinul dolere de omi crimie orto in anima ⁊ corpe. Scio enī dominuꝫ inimicū omni criminoſo. Quō ḡ qui crimen reſeruat de alio recipiet veniā? Sine amore dei conſequeret' indulgētiā: ſine quo nemo vnq̄ iuenit gratiā. Poſt enim dei eſt dū offēdit pſeuerāter. Quedam enī ipietaſ infidelitatis eſt ab illo q̄ iuſt⁹ et iuſticia ē dimidiā ſperare veniā. Jam enī foret ſine pnīa inuenire ḡtiam. Penitētia eī vera ad baptiſmi puritateꝫ pfitentē conat' adducere. Recte enī penitēs q̄cq̄d ſordidū poſt purificatōeꝫ ptrarit: oportꝫ vt abluat ſaltē lachrymiſ mētis. Sed ſatis dur⁹ eſt cui⁹ mentis dolorē oculi carnis neq̄unt declarare. Sꝫ ſciat culpabiliter ſe durū: q̄ defleat damna tpis vel mortē amici: et dolorē peccati lachrymis nō oſtēdit. Nō itaq̄ eſt vt quis excuſet ſe nō habere ſontē lachrymarū: qui vnq̄ lachrymis oſtendit dolorē temporaliū.

De fructu erubeſcētie et vtilitate confeſſiōis: et q̄bꝫ et qualiter confitendū eſt

Capitulū X

Quem ergo penitet: oīno peniteat: et dolorem i lachrymiſ oſtdat: repſentet vitā ſuā deo p ſacerdotē: pueniat iudiciū dei p pfeſſiōeꝫ. pcepit enī dñs mūdatis vt oſtēderēt ora ſacerdotibꝫ: docēs corpali pſentia pfitēda pctā: nō p nūciū: nō p ſcptū māifeſtāda. Dixit enī ora mōſtrate. ⁊ oēs: nō vn⁹ p oībꝫ. Nō aliū ſtatuat nūciū q̄ p vob offerat mun⁹ a moyſe ſtatutū. Sꝫ q̄ p vos peccaſtiſ p vos erubeſcatis. Erubeſcētia enī ipa ptē hꝫ remiſſiōis. Ex miſicordia enī h̄ pcepit dñs: vt neminē peniteret i occulto. In h̄ enim qd̄ p ſeipm dicit ſacerdoti: et erubeſcētiam vincit. timore offenſi: fit venia criminis: fit enī p pfeſſionē veniale qd̄ criminale erat in opatōe. Et ſi nō ſtatī purgatur: fit tñ veniale qd̄ cōmiſerat mortale. Multū enī ſatiſfactōis obtulit: q̄ erubeſcētie dñauit: nihil eorū q̄ pmiſit nuncio dei denegauit. De⁹ enī miſericors et iuſtus eſt: ſicut pſeruat miſericordiā in iuſticia. ita ⁊ iuſticiā in miſicordia. Opus enī ē miſedie peccāti pctā dimittere Sꝫ opꝫ vt iuſt⁹ miſereat' iuſte. Opꝫ enī vt nō ſolū q̄d: ſꝫ i q̄ doleat pſideret: ſi dign⁹ eſt nō dico iuſticia ſꝫ miſedia. Juſticia eſt ſola dānat. Sꝫ dign⁹ miſicordia ē q̄ ſpirituali labore petit gr̄aꝫ. Laborat enim mēs patiēdo erubeſcētiā. Et qm̄ vecundia magna ē pena: q̄ erubeſcit p chriſto fit dign⁹ miſicordia. Uñ ptꝫ q̄ q̄to pluribꝫ pfitebit' i ſpe venie turpitudinē crimis: tāto facili⁹ pſeq̄t' miſicordiā remiſſiōis. Ipi eī ſacerdotes pl⁹ iā pñt pficere. pl⁹ pfitētibꝫ parcere. q̄bꝫ enī remittūt remittit dñs. Lazarꝫ enī quē de monumēto iā ſuſcitauit obtulit dñs diſcipul' ſoluēdū: p h̄ oſtēdēs ptātē ſoluēdi pceſſā ſacerdotibꝫ. Dixit enī. qd̄ cūq̄ ſolueritiſ ſup terrā ſolueret' ⁊ i cel'. hoc eſt. ego de⁹ et oēs ordīes celeſtis militie: ⁊ oēs ſcti in mea glīa laudāt vobiſcū: ⁊ pfirmant q̄s ligatiſ et ſoluitiſ. Nō dixit. q̄ſ putat' ligare ⁊ ſoluere: ſꝫ i q̄s exercet' opus iuſticie ⁊ miſericordie. Alia autem opera veſtra in peccatores non cognoſco. Quare qui

cōfiteri vult pctā: vt inueniat graꝫ. q̄rat
ſacerdotē ſcientē ligare ⁊ ſoluere: ne cum
negligēs circa ſe extiterit. negligat̄ ab il
lo q̄ eū miſericordit̄ monet et petit: ne am
bo in ſoucā cadant quā ſtultꝰ euitare no
luit. Tāta itaqꝫ vis ꝯfeſſiōis ē: vt ſi de/
eſt ſacerdos ꝯfiteat̄ ꝓximo. Sepe enī cō
tīgit ꝙ penitēſ nō p̄t ꝯfiteri corā ſacerdo
te: quē deſiderāti nec locus nec tpus of/
fert. Et ſi ille cui cōfitebit̄ poteſtatē ſol
uēdi nō habet: fit tn̄ dignꝰ venia ex deſi
derio ſacerdotꝭ: q̄ ei ꝯfitet̄ turpitudineꝫ
criminis. Mūdati enī ſunt leproſi: dū irēt
oſ̄ndere ora ſacerdotibꝫ an̄qꝫ ad eos ꝑue
nirēt. Vn̄ ptꝫ dn̄ꝫ ad cor r̄ſpicere: dū ex
neceſſitate ꝓhibēt̄ ad ſacerdotes ꝑueīre.
Sepe q̄dē eos q̄rūt ſani ⁊ leti: ſꝫ dū que
rūt an̄qꝫ ꝑueniāt moriūt̄. Sꝫ dei miſeri
cordia eſt vbiqꝫ: q̄ et iuſtiſ nouit ꝑcere: ⁊
ſi nō tam cito ſicut ſi ſoluerent̄ a ſacerdo
te. Qui igit̄ oīno cōfitet̄: ſacerdoti melio
ri qꝫ pōt confiteatur.

De priuata et publica confeſſione et
ſatiſſactiōe Capitulū . XI.

T ſi peccatū oc

e
cultū eſt ſufficiat referre ī noti/
ciā ſacerdotiſ: vt grā ſit oblatio
muneris. Nā ī reſuſcitatōe filie p̄ncipis
pauci interfuerūt q̄ viderēt. Nondū enī
erat ſepulta: nōdū extra portā ciuitatis
delata. nōdū extra domū ī noticiā ƌpor
tata. Intꝰ reſuſcitauit quā intꝰ inuenit.
relictꝭ ſolis petro et iohē et iacobo ⁊ pa
tre ⁊ mr̄e puelle. In q̄bꝫ figuralit̄ ꝯtinēt̄
ſacerdotes eccl'ie. Quoſ aūt extra īuenit
aīaduertēduꝫ ē quō ſuſcitauit. Flebat
aūt turba poſt filiū vidue: fleuit martha
⁊ maria ſupplicās ꝓ fratre: flebat etiam
turba q̄ mariā fuerat ſecuta: lachrymis
marie admonita. In q̄ docemur publi/
ce peccātibꝫ: nō ꝓ priuꝫ ſꝫ eccl'ie ſufficere
meritū. Sic itaqꝫ mortuꝰ iaceat: ſicqꝫ ſe
mortuū oſ̄dat. publice mortē ſuā p̄dicā
do: publice fructꝰ pn̄ie oſ̄dēdo: vt turba
ploret admiſſuꝫ: et defleat quē dolꝫ mor
tuū. Iſtis lachrymis mouebit̄ dn̄s qui
reddet matri vnicū filiū. Si minꝰ ꝑſeue
rauerit: ſi ſe mortuū ꝑ fructꝰ pn̄ie n̄ ƌcla
rauerit: tāto plꝰ opꝫ addere. Vn̄ lachry
mis excitet̄ n̄ ſolū marthe: ſꝫ etiaꝫ marie.
Tātū ſe affligat. tātū ſe dolere et ſe mor
tuū ſentire oſ̄dat. vt audiētes ⁊ ꝯtēplā/
tes plorādo orēt veniā. Quoꝝ fletū imi
tet̄ eccl'ia. Qui enī ml'tos offēdit peccan
do: placare ml'tos opꝫ ſatiſfaciēdo: vt ec
cleſia p̄us offenſa ꝑ culpā: in ꝯuerſiōe fle
ctat̄ in miſericordiā: orās ꝓ ip̄o quē defū/
ctū dolebat. vnde deꝰ flectet̄ ad veniā. q̄
adhibuit miſericordiā.

Q, extra vnitatē eccl'ie nemo pōt di
gne penitere: ⁊ q̄ntū penitēti ꝓſūt ſuffra
gia eccleſie Capitulū XII.

Aboret itaqꝫ pe

l
nitens in eccl'ia eſſe: ⁊ ad eccl'ie v/
nitatē tēdere. Niſi enī vnitas ec/
cleſie ſuccurrat: niſi quod deeſt peccato
ri ſua opitulatōe compleat. de manibus
inimici nō eripiet̄ anima mortui. Credē
dum eſt enim: et pietas fidei expoſtulat
credere: ꝙ omnes elemoſyne totiꝰ eccl'ie
⁊ oratōes et opera iuſticie et miſericordie
ſuccurrāt recognoſcēti mortē ſuā ad cō
uerſionē ſuam: hominū nemo digne pe/
nitere poteſt quē nō ſuſtineat vnitas ec/
cleſie. Ideoqꝫ nō petat ſacerdotes ꝑ ali/
quā culpam ab vnitate eccleſie diuiſos.
Iudas enī penitēs iuit ad phariſeos. re
liquit ap'los. nihil inuenit auxiliū ſed au
gmentū deſperatōnis. Dixerunt enim.
Quid ad nos: tu videris. Si peccaſti
tibi ſit. nō tibi ſuccurrimus: nō pctā tua
charitatiue ſuſcipimꝰ: nō cōportāda ꝓ/
mittimus: nō qualiter deponas onꝰ do
cemus. Quid enī uobis et miſericordie
qui nec opa ſequimur iuſticie? Iſſet ad
fratres: iſſet ad illos qui orauerant ꝓ ſo
cru petri febricitante: qui chananeā im/
probam miſericordi miſericorditer ob/
tulerant. interrogaſſet petrū ꝓ ſe lachry
mas effundētē. nō fugiſſet mariā ⁊ mar/
tham: q̄ vitā lazaro īpetrauerāt: n̄ turbā
plorantē: q̄ vnicū filiuꝫ acq̄ſierat vidue.
Iuit ad diuiſos et diuiſus ꝑijt. Hanc
vnitatem om̄is boni ſentit operatricem
qui dixit. Vinea fuit pacifico ī ea q̄ ha/
bꝫ pp'los. Niſi enī ī eccl'ia vniuerſali po

pulos ſe ꝯtinētes ꝯgnoſcerꝫ :ſe vincã nõ
pſumeret. Scit enĩ ⁊ expimento ꝯgſcit:
vtpote q̇ p oĩm ſalute laborauerat: ſe abſ
q; auxilio eccl'ie ſtare nõ poſſe. Nõ enĩꝫ
eſt paꝝ cui oē bonū ſuccurrit: ſiue ĩ celo
ſiue ĩ terra ꝯſtitutū. Hoc amittēs p ex
cõicatiõem niſi recupet p ſctē mr̄is vni
tatē vel pietatē: quõ vnq̃ꝫ poterit penite
re: quõ deū beniuolū poterit ĩuenire: qui
ei⁹ ſctiſſimã ſponſaꝫ et mr̄eꝫ: filiã et ſoro
rē nõ dubitauit offendere. ⁊ ei⁹ auxiliuꝫ
omnino cõtemnere.

Q, ſp ex fide penitēs doleat: ⁊ de do
lore gaudeat Cap. XIII.

De fide penite

e at: credat hāc eē medicinã. oēſ
fruct⁹ ſue pnīe pꝗuos habeat:
nū̃q; credat ſufficere: ſp doleat: ſp coraꝫ
dño añ quē peccauit erubeſcat: dolorem
cū vita finiat. Nã ⁊ ſi apl's etiã pctã per
baptiſmū remiſſa ꝯtinue plorat: nob eti
am ſup fūdamētū aploꝝ poſitꝭ q̇d pter
plorare r̄ſtat? Quid niſi ſp dolere ĩ vita?
vbi enĩ dolor finit̃: deficit et pnīa. Si āt
pnīa finit̃: q̇d relinq̇t̃ d̃ venia? Tã diu eĩ
gaudeat ⁊ ſperet de grã: q̃ꝫdiu ſuſtētat̃ a
pnīa. Dixit enĩ dñs. Uade ⁊ ãpli⁹ iã no
li peccare. Nõ dixit: ne pecces: ſꝫ nec vo
lūtas peccãdi ĩ te oriat̃. Q̃ꝫ quõ ṽuabit̃
niſi dolor ꝯtinue ĩ pnīa cuſtodiat̃. Hīc
ſp doleat: ⁊ de dolore gaudeat: ⁊ de dolo
rio pnīa ſi ꝯtigerit ſp doleat. Et nõ ſit ſa
tis ꝙ doleat: ſꝫ ex fide doleat: ⁊ nõ ſp do
luiſſe doleat. Q, nõ ſolū pctã
ſꝫ oēs circūſtãtias pctõꝝ pctõr deflere ⁊
ꝯfiteri debꝫ Cap. XIIII

Conſideret qua

c litatē crimĩs: in loco: in tpe: ĩ p
ſeuerãtia: in varietate pſone: ⁊ q̃
li h̃ fecerit tēptatõe: ⁊ ĩ ipi⁹ viciĳ ml'tipli
ci executõe. Optꝫ enĩ penitere fornicãtē
ſm excellētiam ſui ſtat⁹ aut officiĳ: ⁊ ſm
modū meretricꝭ: ⁊ ſm modū opio ſui: et
q̃lit̃ turpitudinē ſuã pegit. Si ĩ loco ſa
cro: aut cui debuit excellētiã fidei: vt ſūt
dom⁹ dñoꝝ: et alioꝝ ml'toꝝ. Si ĩ tpe o
ratõi cõſtituto: aut ĩ feſtiuitate ſanctoꝝ
et in tpe ieiuniĳ. Cõſideret q̃ꝫtū pſeuera
uerit: ⁊ defleat ꝙ pſeuerãter peccauerit:
⁊ q̃nta vict⁹ fuerit ĩpugnatõe. Sūt enĩꝫ
q̇ nõ ſolū nõ vincūt̃: ſꝫ vltro ſe pctõ offe
rūt. nec expectãt tēptatõꝫ: ſꝫ p̃ueniūt vo
luptatē. et ptractãt ſecū q̃ꝫ ml'tiplici acti
one viciĳ delectabilit̃ peccēt. Dĩs iſta va
rietas ꝯfitēda ē et deflēda: vt cū cogno
uerit ꝙ pctm̄ ē ml'tū. cito inueniat deuꝫ
ꝓpiciū. In cogſcēdo augmētū pcti: ĩue
niat ſe cui⁹ fuerit etatꝭ: cui⁹ ſapiē ⁊ ordi
nis: ⁊ ſtatū oēꝫ alteri⁹ nõ peccãtis. Im
moret̃ in ſingul' iſtis: ⁊ ſentiat modū cri
mĩs: purgãs lachrymis oēm q̃litatē vi
ciĳ. defleat virtutē q̃ interim caruit. Do
lēdū eſt cuĩ et dolore purgãdū: nõ ſolum
quia peccauit: ſꝫ etiã ꝙ ſe ṽtute p̃uauit.
Nã licꝫ ſperet ſe ꝯſecutuꝝ veniã: dolere
tñ p̃t. q2 ñ ꝓmeruit vñ remunerari cõfi
dat. anticꝭ et doleat ꝙ nõ effugiēs d̃ p̃
teritꝭ penã miſer: ñ ĩde expectet gl'iaꝫ: cu
ius oĩe tpus q̃m breuiſſimū ē debuit d̃
certauiſſe ad ꝯſeq̇ndū p̃miū. Defleat eti
am q̃m ĩ vno offendēs fact⁹ ē oĩm p ingꝗ
titudinē re⁹. Ingꝗt⁹ enĩ extitit q̇ plen⁹ ṽ
tutib⁹ deū oĩno nõ timuit In h̃ enĩ q̇ſq;
pctõr fit culpabilior: q̇ eſt d̃o acceptior.
Ideo enĩ adã. plus peccauit: q2 oĩ bono
abūdauit. Etiã alio nõ offendēs ĩ vno:
re⁹ eſt oĩm: q2 oĩs ṽt⁹ patit̃ detrimētum
ab vno vicio. Nã ſi q̇s cadit in auariciã
largitatē deſtruit: et etiã caſtitatē mino
rauit. Amore enĩ pecunie vl' violaret ca
ſtitatē: vl' ſaltē min⁹ amaret. Si enĩ ppt̃
deū tãta adhuc caſtitas ineſt vt nolit eã
pdere. tñ ſaltē miori gaudio minori affe
ctu tuet̃ eã: vbi videt ĩde pcedere dãnum
pecunie. Sicq; ⁊ etiã ĩ aliĳs: q̇ etiã ſi nõ
expellant̃: tñ p ꝯceptõnem vni⁹ viciĳ vel
ſatis vl' paꝝ minuunt̃: vl' intētõe deteri
orant̃. vñ oĩs virtus cuicūq; crimĩ ē de
flēda: ⁊ d̃ oĩb⁹ ĩdulgētia ē petēda. Aĩad
uertere etiã optꝫ: ⁊ aĩaduertēdo deflere
aĩam pximi: quã fornicator deo eripuit:
vl' ereptã ĩ malo ꝯfirmauit: etiã ꝙ exem
plū extitit mali in opatiõe ſui criminis:
cui magis pfuiſſet: ſi aliĳs fuiſſet cauſa
ꝯuerſiõis. Hemat itaq; alioꝝ vitã in ſua
corruptã: vl' corruptã ꝯſuatã. et cõmo

dũ ꝑximi qđ dediſſet exẽplo boni. Dolẽ
at de triſticia: quã peccãdo bonis ĩtulit:
ꝛ de leticia quã eiſ nõ adhibuit. Et non
ſolũ cogitet q̃d ꝛ q̃liť fecerit: ſed ꝙ inin/
ſte deum vt dixim⁹ peccãdo offenderit.
Timeat illã ꝟitatis ſñiam. Nõ poteſtis
duobꝫ dñis ſuire. Timeat ğue oĩa bõa
q̃ fecit: dũ ĩ vno pctõ pſeuerauerit: ex cõ
tamĩatõe mali ꝑdiderit: vt q̃ ſuiuit dia/
bolo ꝑ crimẽ. dei quã obtulit amiſerit ꝟ
nitutẽ. Piũ eſt tñ credere vt recepta dei
gr̃a q̃ in eo deſtruit mala p̃ora etiã remu
neret bona. vt cũ deſtruxerit qđ ſuũ ñ ĩ/
uenit: amet ꝛ diligat bonũ quod etiaꝫ ĩ
peccante plãtauit.

De plẽaria ſatiſfactõe ꝑ iudiciũ ſacer
dotis: ꝛ de dignis fructibꝫ penitentie.

Capitulũ XV.

ſ N oibuſ doleſ
aut ſeculũ derelĩq̃t: aut ſaltẽ il
la q̃ ſine admixtiõe mali ñ ſunt
admĩſtrata: vt mercatura et militia: ꝛ a/
lia q̃ vtentibꝫ ſunt nociua: vt admĩſtrati
ones ſeclariũ ꝑtãtũ: niſi his vtať ex obe
diẽtie licẽtia. Ponat ſe oĩno in ꝑtãte iu/
dicis. in iudicio ſacerdotis nihil ſibi re/
ſeruãs ſui: vt oĩa eo iubẽte parat⁹ ſit fa/
cere ꝑ recipiẽda aĩe vita: q̃cũqꝫ faceꝛ ꝑ
vitãda corꝑis morte: et h̃ cũ dſiderio: qꝛ
vitã recuꝑat ĩfinitã vt de⁹. Cũ gaudio ei
dꝫ facere ĩmortal' futur⁹: q̃ faceret ꝑ dif/
ferẽda morte moritur⁹. Sꝑ depcet deũ
cert⁹ de venia: q̃ oĩbꝫ modis ꝛ ſine tedio
dubi⁹ rogaret ꝑtãtẽ terrenã. Abſtĩeat a
multis licitis: q̃ ꝑ libtatẽ arbitriȷ̃ ꝯmiſit
illicita. Sꝑ offerat deo mẽtẽ ꝛ cordiſ cõ
tritõeꝫ: ꝛ dei de qđ p̃t de poſſeſſiõe. Tũc
qđ offerat ſecur⁹ offerat. Reſpexit eĩ do
min⁹ ad abel ꝛ ad munera ei⁹. Sꝫ p⁹ di
cit ad abel ꝙ ad munera. Sumẽs enim
mẽtẽ quã cognouit hũilẽ et purã remu/
nerauit ei⁹ largitatis munera. Ad cayn
ꝟo nõ reſpexit: nec ad ei⁹ munera. Men
tẽ eñ ei⁹ quã viderat q̃m nõ cognit hũi
lẽ: ei⁹ munera nõ recepit. In iudicio enĩ
cordis ꝯſiderãda ẽ elemoſyna tribuentiſ
Nec iã ꝯſiderãdũ ẽ q̃ntũ: ſꝫ q̃ mẽte: q̃ af/
fectõe dat qđ p̃t. Uidua enĩ duobꝫ q̃ ha
buit larga minutis: pl⁹ oĩbꝫ miſit. Qui
igiť vult pctã ſua redimere tꝑaliũ oblati
oĩe. caueat vt offerat mẽtẽ p̃us. Caut⁹
ſit ne ꝟecũdia duct⁹ diuidat apud ſe cõ/
feſſionẽ: et diuerſa diuerſis ſacerdotibꝫ
velit manifeſtare. Quidã enĩ vni celãt q̃
aliȷ̃ manifeſtãda ꝯſuãt: qđ ẽ ſe laudare ꝛ
ad hypocriſim tẽdere: et ſꝑ venia carere:
ad quã ꝑ fruſta totã putat ꝑuenire. Ca/
ueat p̃terita quẽ vera delectat pñia: non
p̃us ad dñi corp⁹ accedat ꝙ ꝯfortet bõ/
na ꝯſcĩa. Sꝫ in hac ſeꝑatõe et remẽdũ dĩ
iudiciũ cogitet: vbi magis terribil' ſen/
tẽtia peccãtes ſeꝑabit in ignẽ. Gemat ꝙ
nõdũ audet ſumere quẽ mlťũ deſiderat
cibũ ſalutarẽ. Iſti ſunt digni fruct⁹ pe/
nitẽtie: aĩaꝫ captiuã claq̃antes: ꝛ ĩ libta/
te ſeruãtes. Cohibeat ſe p̃terea a ludis
ꝛ a ſpectacul' ſeculi: q̃ ꝑfectã vult ꝯſequi
gr̃am remiſſiõis. Nã dyna ſi ſe cohibu
iſſet: ſi inť ſuos remãſiſſet: ab extraneo ra
ptore corrupta nõ fuiſſet. Tanto igitur
magis ſibi caueat et cohibeat ſe aĩa q̃ ſe/
pe vl' ſemel corrupta ẽ et rapta: timeat iã
docta exꝑimento qđ ignorauit ꝟgo: eli/
gat quẽ imiteť. nõ ſequať quẽ anim⁹ ſu⁹
dãnat. ſe enĩ iudicat qui fruct⁹ pñie non
hñtẽ a ſe nõ elõgat. laudet enĩ ꝛ amet q̃ſ
digne fructificare nõ igñat: q̃rat fructus
dignos: et ſi nõ dignos pñie. Sũt enim
digni fruct⁹: ꝟtutũ fruct⁹ q̃ nõ ſufficiũt
penitẽtibꝫ. Pñia enĩ g̃uiores expoſtulat
vt ſic paceť eccl'ia: vt pacata dolore ꝛ ge
mitibꝫ mortuis impetret vitã

Qꝫ penitẽs nõ excuſet pctm̃ ſuũ nec
deſendat: qđ mlťis modis fieri ſolet.

Capitulũ XVI.

ſ Entiat culpaꝫ
nec velit excuſare ne augeat cri
men: vt adam: cui nõ ſufficie/
bat peccaſſe. ſed ampliauit crimẽ culpan
do vxorẽ ꝛ culpã trãſferẽſ ĩ auctorẽ. Iſtđ
pctm̃ mlťotiẽſ incurriť: ſꝫ neglectũ igno
ratur. Non itaqꝫ peccãtes dicam⁹: non
aliđ potui: cur me ꝯſtituiſti furẽ. qꝛ deuſ
fecit me pauꝑem. Nec mirũ ſi dedit⁹ ſũ
fornicatõi. quia tal' creat⁹ ſum nature ꝛ
fragilitatis. Fragilitas eniꝫ vĩ cogit vt

volūtas cōmittat crimīalia. Errat ꝙ fal
lit. Natura enī tal' ē vt ꝗſqꝫ poſſit reſiſte
re malo cui ſe ſubijcit ex arbitrio. Sunt
aūt ꝙ defendūt culpā ī dei ꝓuidētia: ī pu
tantes dei ordīatōi ⁊ neceſſitati qḋ deli/
ctū ē volūtati et arbitrij libtati. Sciuit
enī de⁹ ꝗd factur⁹ eſſꝫ ꝙ peccat: ſed nō or
dīauit pctm̄ ꝙ nullū relinꝗt impunitū.
Ordīauit penā amātib⁹ culpā. Jgnis ei
opus eſt iuſticie: vt habeāt vn̄ doleāt ꝙ
gaudere n̄ amāt. Nō ordīauit peccare ꝙ
pctm̄ voluit curare. ſꝫ ꝑmiſit libtati: qḋ
pctōr donauit neceſſitati. Si ei n̄ poſſet
peccare: nō deberet ꝙ tot⁹ ē iuſticia rmu
nerare. Jō nō ſanctificat aīalia muta. qꝛ
nulla pn̄t ꝯmittere crimīa. Angeli ꝗqꝫ ꝙ
ꝑſtiterūt ſi liberi nō fuiſſent vn̄ coronarē
tur. Potuerūt enī peccare ꝗꝛ ſil'es ceci/
derūt. Licꝫ enī miſicordit' cūcta creaue
rit. iuſticiā tn̄ in miſicordia ꝙ iuſt⁹ ē cu/
ſtodire oꝑtuit. Sꝫ dicit ꝙ nō ſentit cul/
pā ſuā. Nihil boni poſſum hr̄e niſi īſpi/
rāte grā. nihil enī ſine grā poſſuꝫ facere.
Si ipe itaqꝫ me nō cōfuat: ego ꝙ ex me
nihil poſſum: quā habeo culpā. Si ego
ſine eo poſſem vitare crimē. me ſentirem
culpabilē. Adhuc. oīa ꝗcūqꝫ voluit dn̄s
fecit ī celo ⁊ ī terra. Quid itaqꝫ culpe in
me ē ſi nō vult ſaluare? Multū inquaꝫ.
Licꝫ enī nil ꝯſeꝗ poſſis ſine miſcōia illa
quā repell'. potes tn̄ libere tenere grām
quā retinēdo potes: ſi tn̄ placeat euitare
culpā. De⁹ enī ꝙ ſel' īcepit bn̄facere: niſi
qḋ oīno noſtꝝ ē derelinq̄m⁹ ei⁹ bn̄ficiū:
ꝙ pi⁹ eſt īſpirādo. cogit' ex neceſſitate iu/
ſte miſericordie nemīnē ꝑus poſſe relin/
q̄re. Nō enī ſui relinq̄re ē niſi relinq̄ntē.
Jdcirco enī culpa nr̄a ē: ꝙ fugam⁹ grāꝫ
quā poſſem⁹ hr̄e ꝑpetuā. Sꝑ inita rece
dit: et nūqꝫ aliquē ſpōtanea deſerit. Cui
tn̄ ſnie nō ꝯdicit. ſed oīa ꝗcūqꝫ voluit fe
cit. Creauit enī ꝗcꝗd voluit: nec pl⁹ cre
auit qꝫ voluit. Vult tn̄ ī vnoquoqꝫ bo/
nū: ⁊ ī nullo malū. Sꝫ ſic vult vt homo
quē nō vult peccare nō deſit eē hō. Non
tn̄ vult ita hoīeꝫ nō peccare vt euꝫ velit
bonū ſtatuere. Nō enī hr̄et quē remune/
raret: nec cui fulgorē ſue claritatis infūde
ret: nec quē cohèredē ſtatueret: nec ī quo
imaginē et ſilitudinē ſuā inueniret. Nec
illi⁹ ꝙ totus iuſticia ē: fuit aliquē ſic fir/
mare vt nō poſſet peccare: niſi h̄ ꝓmere/
ret in hūana libtate. Vult itaqꝫ fieri bo
nos ſaluo vtriuſqꝫ eſſe: vt ipe remaneat
deus ⁊ iſte hō. Si enim formaret homi
nem ſine libtate cōtra iuſticiā faceret que
deus eſt. Si auferret libertatē: hūana di
gnitas nō remaneret. Voluit itaqꝫ non
peccare hoīem ſcꝫ et hūanā naturā non
amittere. Sic itaqꝫ pius eſt ꝙ noſtram
vult ſalutē: et nō ē īpotēs ꝙ h̄ vult ſaluo
vtriuſqꝫ iure. Juſt⁹ enī eſt rex cui⁹ tueri
oꝑtet: ꝑſto ſemꝑ eſt grā: ꝙ nunqꝫ deſuit
niſi ꝑus expulſa. Cōtinue ⁊ qḋ ſuū ē in
ſpirat. ſi eſt ꝙ recipiat. Et expulſa reuer
tit' ꝑ penitētiam. Et vt nō ꝑeat creatura
quā pietate ſua liberā creauit et ex liber
tate ditatā: in auxiliū grē retinēde: que
ſemꝑ ꝑcedit omnē creaturā: fecit vt libe
re ſeruiret. Ad hāc ꝓtegendā: ad hāc nō
expellēdā: addidit āgelos ⁊ ſctōs oēs be
atos: addiditqꝫ oēs in eterna vita collo
catos: addidit et in carne viuos: ⁊ totam
ſanctā eccl'iaꝫ oīb⁹ et ī om̄i ſuo bono ſuc
currētē: et quod maximū ē filiū ſuū mi/
ſit in auxiliū. quē tanta ꝓ nob pati decre/
uit. et interpellatorē ꝯſtituit ꝯtinuū quē
dilexit. Jnſpiratōem ſue pietatis preter
quā nihil creauit nō expellam⁹: nō fugi
am⁹: nō faſtidiam⁹: ſed oīb⁹ adiuuātib⁹
firmiter et cū grāꝝ actōe teneamus. Sic
culpa nr̄a ē n̄ creaturaꝝ nobis ī auxiliū
tributaꝝ: nō auctoris nihil iniuſte ſed pie
volentis: et in oī volūtate ſua oīpotētis.
Qui itaqꝫ ī ꝯfeſſiōe iſta aīaduertit: aut
ſaltē ꝯ iſta culpā ſuā nō defenderit. ꝑ pe
nitētiā ꝯſequet' veniā. Hec eſt ꝓ pn̄ia ꝗ
ſic eſt fructifera: quā nobis ꝯcedat ꝙ to/
tus eſt vera miſericordia.

Ne differat' ꝯfeſſio vſqꝫ ad morteꝫ: et
de ꝑiculo dilatōis. Cap. XVII

Nullus ergo ex
pectet qn̄ iā nō poſſit peccare.
Arbitriū enī querat libertatem
vt delere poſſit ꝯmiſſa: nō neceſſitatem.
Qui pri⁹ itaqꝫ a peccatis relinq̄t' qꝫ ipa
relinquat: ea nō libere ſꝫ quaſi ex neceſſi/

tate cōdēnat. Licz enī latro veniā meruiſſet in fine de omī ſuo crimie: nō tñ dedit baptizatis peccādi ⁊ pſeuerādi auctoritatē. Tūc enī baptizat⁹ ē: q̄ tūc p̄mū i cruce chriſtū cōfeſſus ē. Penitētia enī ſi in extremo hiatu vite aduenerit ſanat ⁊ liberat i ablutōe baptiſmi. ita q̄ nō purgatoriū ſentiūt q̄ in fine baptizāt. Sz ipi ditati bonis ſcte m̄ris eccl'ie: ſunt recepturi m̄ltiplex bonū in vera btitudie. Illi aūt q̄ cū potuerūt nūq̄ cōuerti voluerūt. cōfitentes cū iā peccare neq̄unt: nō ſic facile acq̄rūt qḋ volūt. Oportet eī vt pnīa fructificz: ad h̄ vt mortuo vitā ipetret. Scriptū eſt enī. ſine charitate nemīnē ſaluū eē. Nō itaq̄ in ſolo timore viuit hō. Quez ḡ ſero penitet: oportz nō ſolū timere deū iudicē: ſz ⁊ iuſtū diligere. Nō timeat p pena: ſed amet p gl'ia. Debz enī dolere d crimine: et d oī ei⁹ p̄dicta varietate. Dō q̄uis licz de ei⁹ ſalute Auguſtinus potuit dubitare: credo q̄dem illi q̄ dixit. q̄cūq̄ hora pctōr ingemuerit et cōuerſus fuerit vita viuet. Dixit cōuerſuz nō tñ v̄ſū vita viuere. Uerſum q̄dē puto q̄ dolz d crimine. cōuerſū q̄ dolet d animi ei⁹ quā expoſuim⁹ varietate. Uertit a pctō q̄ iā vult dimittere pctm̄. Cōuertit q̄ iā tot⁹ ⁊ oīno v̄tit. q̄ iā nō penas tm̄ timet, ſz ad bonū deū tēdere feſtinat. Que cōuerſio ſi cōtigerit alicui et iā in fine: deſperādū nō eſt de ei⁹ remiſſiōe. Sed q̄m vix vl' raro eſt tā iuſta cōuerſio: timendū ē de penitēte ſero. Quē eī morbꝰ vrget: pena terret: ad verā vix veniet ſatiſfactōez. maxime cū filij q̄s illicite dilexerit ſint preſentes. vxor et mūdus ad ſe vocēt. Mltos enī ſolet ſerotina pnīa decipe. Sed q̄m de⁹ ſp potēs eſt: ſemp pt et in morte iuuare q̄s placet. Cū itaq̄ op⁹ ſit nō hoīs: ſed dei fructifera pnīa. inſpirare eā pt: q̄ncūq̄ vult ſua miſericordia. ⁊ remunerare ex miſericordia q̄o damnare pt ex iuſticia. Sed q̄m m̄lta ſunt q̄ impediūt ⁊ lāguētem retrahūt: piculoſiſſimū ē ⁊ interitui vicinū: ad mortē ptrahere pnīe remediū. Sz magnū ē cui de⁹ tūc iſpirat. ſi q̄s ē verā pniam. expectet dei clementiā maiorē ſentiēs dei bonitatē ſua neq̄cia.

De atricia ignis purgatorii et pena gehēne i penitētib⁹ obita   Ca. XVIII

ſEd ſi etiā ſic cōuerſus vita viuat et nō moriat: nō tñ pmittim⁹ q̄ euadat oēm penā. Nam pri⁹ purgād⁹ ē igne purgatōis: q̄ in aliud ſeculū diſtulit fructū cōuerſiōis. Hic autē ignis ⁊ ſi etern⁹ non ſit: miro tñ mō eſt ḡuis. excellit enī oēm penā quā vnq̄ paſſus eſt hō in hac vita. Nunq̄ in carne tāta inuenta ē pena: licet mirabilia paſſi ſint martyres torm̄ta: et multi neq̄ter iniqui tāta ſuſtinuerit ſupplicia. Studeat ergo q̄libet ſic delicta corrigere: vt poſt mortē nō oporteat talē penā tolerare. Quedā enī pctā ſunt que ſunt mortalia ⁊ i pnīa ſiūt venialia. nō tñ ſtatim ſanata. Sepe enī q̄dez eger moreret niſi medicaret: nec ſtatim ſanat. Languet victurus q̄ p⁹us erat moriturus. Qui autē impenitēs morit omino moritur: et eternalit cruciabit. Qui eniz impenitēs finit. ſi ſp viueret: ſp peccarz. at dei eſt miſerētis q̄ opat ſinē peccātis. ob hoc etiā ſine fine torquetur. quia nūq̄ ditat virtute: ſp plenus iniq̄tate: ſemp ſine charitate torquet ſine fine. Oīa iſta mala duitat penitētia. q̄ dolorē ſemp expetit in pena.

Replicatio de cōtinuo dolore penitētis: ⁊ erubeſcētia cōfeſſiōis   Cap. XIX

cOntinue eniz dolendū eſt de peccato: quod declarat ipa dictōnis virtus. Penitere enī eſt penā tenere. vt ſemp puniat in ſe vlciſcēdo quod cōmiſit peccando. Pena enī pprie dicit leſio q̄ punit et vindicat quod q̄ſq̄ cōmiſit. Ille igitur penā tenet qui ſemp vindicat qḋ cōmiſiſſe dolet. Sup dictis itaq̄ modis req̄rat indulgentiā: q̄ dolet de culpa. Nō erubeſcat cōfiteri pctā pctōri. Si enī ſacerdos peccata nō haberet erubeſcere poſſz q̄ pctā ſua ei manifeſtaret.

De ſctā cōuerſatōe ⁊ diſcretōe ⁊ diligēti inq̄ſitōe ⁊ beniuolētia: ⁊ cōpaſſiōe ſacerdotū   Capitulū XX.

S Acerdos itaq; cui oĩmis pferk pctõꝝ:ante quẽ statuik oĩs lãguor:in nullo eo/ rũ sit iudicãd⁹ q̃ ĩ alio iudicare ẽ pmpt⁹ Judicãs enĩ aliũ q̃ est iudicãd⁹ ↄdẽnat seipm. Cognoscat igik se et purget in se q̃d alios videt sibi offerre. Caueat ḡ vt a se abiecerit q̃cq̃d ĩ alio dãnosũ reppe/ rerit. Aĩaduertat ꝙ q̃ sine peccato ẽ: p̃ mus in eã lapidẽ mittat. Jõ enĩ libera/ uit peccatricẽ: q: nõ erat q̃ iuste ꝓijceret lapidẽ. Quõ lapidaret q̃ se lapidãdũ cõ gnosceret? Nullus ei erat sine pctõ: in q̃ intelligik oẽs crimĩe fuisse reos. Nã ve/ nialia semp remittebank p cerimonias. Si q̃d igik peccatũ in eis erat: crimĩale erat. Deteriores itaq; in h̃ sunt sacerdo/ tes se p̃us nõ edificãtes illis q̃ dñm ob/ seruabant insidijs. In h̃ itaq; patẽtissi/ mũ est crimẽ sacerdotũ: ꝛ vltra modũ de testabilẽ: q̃ nõ p̃ius se iudicãt: ꝛ alios al ligãt. Deberẽt enĩ in se timere crimẽ: q̃d in alijs timuerũt: et detestabile senserũt. Jlli q̃dem adeo ceci erãt ꝙ summã sapi entiã sperabãt cape suis insidijs. Q̃d il lis patuit: q̃d tunc quisq; vitauit. vitet sacerdos q̃ in h̃ errore peior illis iudeis extiterit. Caueat spũalis iudex: vt sicut non cõmisit crimẽ nequitie: ita non care at munere sciẽtie. Oportet enĩ vt sciat cognoscere q̃cq̃d debet iudicare. Judi/ ciaria enĩ ptãs hoc expostulat: vt q̃d de bet iudicare discernat. Diligẽs igik inq̃ sitor: subtilis inuestigator: sapiẽter ꝛ q̃si astute interroget a pctõre q̃d forsitã ig/ rat. vl' verecũdia velit occultare. Cogni to itaq; crimĩe: varietates ei⁹ nõ dubi/ tet inuestigare: et locũ et tẽpus et cetera q̃ supra dixim⁹ in exponẽdo eoꝝ q̃litã/ tes. Quib⁹ cognitis adsit beniuol⁹ pa/ rat⁹ erigere ꝛ secũ on⁹ portare. Habeat dulcedinẽ in affectõe: pietatẽ in alterius crimine: discretionẽ in varietate. Adiu/ uet cõfitẽtẽ orãdo: elemosynas dãdo: et cetera bona ꝓ eo faciẽdo. Sp̃ eũ iuuet leniẽdo: ↄsolãdo: spem ꝓmittẽdo: et cum opus fuerit etiã increpãdo: doceat loq̃n do: instruat opãdo. Sit pticeps labo/ ris: q̃ particeps vult fieri gaudij. Doce/ at pseuerãtiã: caueat ne corruat ne iuste p̃dat potestatẽ iudiciariã. Licz enĩ peni tẽtia ei possit acq̃rere grãm: non tñ mox restituit in ptãtẽ p̃mã. Licz enĩ petr⁹ p⁹ lapsum restitutus fuerit: ꝛ sepe lapsis sa cerdotib⁹ reddita sit dignitatis ptãs: n̄ est tñ necesse vt oĩb⁹ ↄcedak q̃si ex auto/ ritate. Jnuenik enĩ autoritas q̃ ↄcedit ꝛ q̃si impat. Jnueĩk alia q̃ mĩme ↄcedit s; vetat. Que sc̃pture nõ repugnãt s; ↄcor dãt. si tp̃us et loc⁹ et mod⁹ penitẽtie pa cẽ adhibeãt. Cũ enĩ tot sunt q̃ labũk: vt p̃stinã dignitatẽ ex autoritate defendãt: ꝛ q̃si ausũ peccãdi sibi faciãt rescindẽda est spes ista. Si vo loc⁹ ẽ vbi ista nõ cõ/ currant: restitui possunt q̃ peccãt. Jtaq; põtifex iust⁹ atq; discret⁹ nõ cogik sacer dotes suos sp̃ abijcere: nec mox restitue re: nisi statutũ fuerit a romano põtifice. Ex sup̃dictis itaq; pt; ꝙ penitẽtia oĩb⁹ vtil' est: nec spem auferẽs. nec temerita/ tẽ ↄcedẽs. s; digne ꝛ ve suscepta ꝓmittit: nõ solũ ĩdulgẽtiã s; certa p̃mia. H' scri bim⁹ tibi studiosa vitat' ꝛ amatrix certi tudĩs: de va penitẽtia: verã a falsa sepãn tes. Quã nobis det expimẽto cog̃scere ꝛ ei⁹ vsq; ad finẽ dulcedinẽ sẽtire: q̃ tibi il lustratõe sui lumĩs progamẽ ↄtulit bo/ nitatis: et in ip̃o stabilitatis in odorẽ su/ auitat' Amẽ

Explicit Augustinus de ve ra ꝛ falsa penitẽtia.

Incipit de cordis ↄtritõne eiusdẽ li bellus.

N Ihil certi us morte: ac incertius hora mortis. Cogitem⁹ ergo q̃ꝫ breuis sit vita nostra. q̃ꝫ via lubrica. q̃ꝫ mors certa: et hora mortis incerta. Co/ gitem⁹ q̃ãtis amaritudinib⁹ admixtũ sit. si q̃d dulce aut iocundũ in medio hu ius vite occursu nobis alludit: q̃ꝫ fallax ꝛ suspectũ: q̃ꝫ instabile et transitoriũ est quicq̃d huius vite amor pturbat: q̃cq̃d

ſpecies aut pulcritudo tẽporalis ꝓmit/
tit. Cõſiderem⁹ etiã q̃ ſit patrie celeſtis
ſuauitas aut dulcedo: ⁊ attendam⁹ ⁊ ꝑ/
pendam⁹ vnde cecidim⁹ ⁊ vbi iaceam⁹.
q̇d ꝑdidim⁹ et q̇d inuenim⁹: ⁊ ex vtroq̃
intelligam⁹ q̃tũ nobis in h̃ exilio lugen
dũ ſit. Hinc enĩ ſalomõ ait. Qui appo/
nit ſcientiã apponit dolorẽ. Quia quan
to magis q̇s itelligit mala ſua. tãto am
pli⁹ ſuſpirat et gemit. Meditatio ſiq̇dẽ
parit ꝯſciam: ꝯſciã ꝯpũctõnez: ꝯpũctio
deuotiõez: deuotio ꝯmẽdat orõez. Me
ditatõe aſſidua hõ ad ꝯgnitõez ſui illu/
minat᷑. in ꝯpũctõe ꝟo ex ꝯſideratõe ma/
loꝝ ſuorũ cor itẽſo dolore tãgit᷑. Miſer
ego inq̃ntũ deberẽ diligere deũ meũ qui
me fecit cũ nõ erã: redemit cũ ꝑierã. non
enĩ erã: et de nihilo fecit me: nõ arborẽ:
nõ auẽ: nec aliq̇d de aĩalib⁹ brutiſ: ſ3 ho/
minẽ me voluit eẽ. dedit mihi viuere ſẽ/
tire et diſcernere. Perierã: ad mortalem
deſcẽdit imortal᷑: ſuſcepit paſſionẽ: ſuſce
pit mortẽ: vicit: ⁊ ſic me ꝛſtaurauit. Sic
grã ei⁹ et miſericordia ei⁹ ſꝑ ꝓuenit me.
De multis etiã ꝑicul᷑ ſepe libauit me li/
berator meus. qñ errabã corripuit me.
qñ cõtriſtabar cõſolatus eſt me. qñ de/
ſperabã confortauit me. qñ cecidi erexit
me. quando ſteti tenuit me: qñ iui duxit
me. qñ a deũ veni ſuſcepit me. Hec ⁊ ml᷑
ta alia fecit mihi de⁹ me⁹: ꝓ q̇b⁹ dulce eſt
mihi ſemꝑ loqui: ſemꝑ cogitare: ſꝑ gra/
tias agere: vt ꝓ oĩb⁹ beneficijs ſuis poſ/
ſim eum laudare ⁊ amare. Pro his enim
omnib⁹ q̃ illi rependã non habeo niſi vt
ipm̃ diligã. nõ enĩ meli⁹ nec decẽti⁹ repẽ
di poſſunt q̃ ꝑ dilectõez q̃ ſic data ſunt.
Cõſidera o hõ q̇d tibi erat ⁊ q̇d tibi fa/
ctũ ſit: et pẽſa q̇s tibi hec fecit: q̃to amo
re dignus ſit. Intuere neceſſitatẽ tuã et
bonitatẽ ei⁹: ⁊ vide q̃s grãs ei reddas: ⁊
q̃ntũ debeas honori ei⁹. In tenebriſ: i lu
brico: i deſcẽſu ſꝑ eras ad terribile chaoſ
inferni. Immẽſũ ⁊ q̃ſi plũbi pond⁹ pen/
dens a collo tuo deorſũ te trahebat: ⁊ o/
nus importabile deſuꝑ te ꝓmebat. Ho
ſtes inuiſibiles toto conatu te ipellebãt.
Sic eras ſine auxilio: ⁊ neſciebas q2 ſic
ꝯcept⁹ eras ⁊ nat⁹. In tenebris inq̃ erã

q2 meipm̃ neſciebã. In lubrico q2 ĩbecil
lis ad lapſũ peccati erã. In deſcẽſu erã.
q2 ſuꝑ chaos iferni põd⁹ horribil᷑ pcĩ d'
orſũ me ꝓmebat. et inimici mei demões
vt me alijs pctĩs dãnabiliorẽ facerẽt ve
hemẽter inſiſtebãt. Sic omĩ auxilio de/
ſtitut⁹ illuxiſti mihi de⁹ me⁹. ꝓieciſti põ
d⁹ trahẽs ⁊ on⁹ ꝙuãs: et hoſtes ĩpellẽtes
reieciſti: q2 peccatũ in q̃ nat⁹ ⁊ ꝯceptus
fui ⁊ dãnatõez amouiſti: ⁊ maligno ſpũi
ne vim aĩe mee faceret ꝓhibuiſti. ⁊ chri/
ſtianũ me vocari feciſti noĩe tuo: ꝑ quod
ego te ꝯfiteor: et tu me cogſcis int᷑ redẽ/
ptos tuos: erexiſti et leuaſti me ad notici
am tuã ⁊ amorẽ: feciſti me ꝯfidere d' ſalu
te aĩe mee: ꝓ q̃ d'diſti aĩaz tuã. ⁊ mihi ſi te
ſeq̃rer ꝓmiſiſti glĩaz. Et certe q̃uis te ñ
ſeq̃bar ſic ꝯſuluiſti: ſ3 inſuꝑ mlᷓta pctã fe
ci: nec ꝓhibuiſti: et adhuc expectas vt
ſeq̃r: et donas qđ ꝓmiſiſti. Cõſidera aĩa
mea: intẽdite oĩa intima mea: q̃tũ illi de
beat tota ſubſtãtia mea. Certe dñe quia
me feciſti debeo tibi meipꝫ totũ: imo de
beo amori tuo pluſ q̃ me q̃nto tu maior
es me ꝓ q̃ dediſti temetipm̃ ⁊ ꝓmiſiſti te
ipm̃. Fac me pctõrẽ dñe guſtare ꝑ amo/
rẽ: qđ guſto ꝑ agnitõez. ſentiã ꝑ affectuꝫ
qđ ſentio ꝑ intellectũ. Pl⁹ tibi debeo q̃
meipm̃ totũ: ſ3 nec pl⁹ habeo: nec hoc ip
ſum qđ habeo ꝑ me totũ reddere poſſuꝫ
Trahe me o dñe i amorẽ tuũ. et hoc ipꝫ
totũ qđ ſine ꝯdictõe tuũ ẽ: fac tuũ dilecti
one. Ecce dñe corã te eſt cor meũ. accede
re ad te ꝑ ſe nõ põt. admitte me itra cubi
culũ amoris tui: peto: q̃ro: pulſo: qđ me
fac3 petere fac me accipe. das q̃rere: da i/
uenire. doces pulſare: aꝑi pulſanti. Cui
das ſi negas petẽti? Quis inuenit ſi q̃res
fruſtrat᷑? Cui aperi3 ſi pulſanti claudis?
Quid das nõ oranti: ſi amorẽ tuũ negas
rogãti? A te ſolo habeo ĩpetrare: adhere
re aĩaz meã volo ad te. O bone dñe ſi a/
morẽ tuũ negas q̇s dabit? Fac me parti
cipẽ amoris tui. Lãguet aĩa mea: te focil
la illã. dilectio tua ĩpinguet eã. affect⁹ tu
us ĩpleat eã: amor tu⁹ erigat me totuꝫ et
poſſideat. Scio dñe ſcio ⁊ fateor: q̃ ñ ſũ
dign⁹ vt me diligas. S3 certe ñ es indi
gn⁹ ſuicio creat᷑e tue. Da igit᷑ mihi dñe

vnde es dignus:et ego ero dign⁹ vn̄ ſuz indign⁹. Fac me quoquomō vis a peccato ceſſare:vt ꝗquomodo ōbeo poſſiz tibi ſuire. Cōcede mihi ſic cuſtodire:regere ⁊ finire vitā meā:vt ī pace dormiaz ⁊ req̄eſcā. ⁊ p̄ſta mihi ī fine vt me accipiat ſomn⁹ cū req̄e. req̄es cū ſecuritate. ſecuritas cū eternitate Amen

Oratio

Domīe ieſu chriſte redēptor me⁹ vita ⁊ ſal⁹ mea: te laudo:tibi gr̄as ago:tua me domīe bonitas creauit. tua miſericordia me a pctō origīali mūdauit. tua patiētia p⁹ illā emūdatōez in alijs pctōꝝ ſordibꝫ hacten⁹ tolerauit nutriuit et expectauit. Domine de⁹ creator me⁹:adiutor me⁹. te ſitio. te eſurio. te deſidero. ad te ſuſpiro. te ꝯcupiſco benigniſſimū: ſuauiſſimū: ſereniſſimū. te volo:te quero:⁊ ī te ſpero Renuit ꝯſolari aīa mea:niſi de te dulcedo mea. accede ad me dn̄e:appare mihi ⁊ cōſolat⁹ ero. oſtēde mihi faciē tuā et ſaluus ero. exhibe mihi p̄ſentiā tuā ⁊ īplebit̄ deſideriū meū. Reuela gl'iaz tuā ⁊ p̄ſectuz erit gaudiū meuz. Sitiuit in te aīa mea ꝙ̄ multiplicit̄ tibi caro mea. Quādo venies ꝯſolator meus quem ego expecto? O ſi ego videbo gaudiū qd̄ deſidero. O ſi ego ſatiabor cū apparuerit gloria tua quā eſurio. O ſi inebriabor ab vbertate dom⁹ tue ad quā ſuſpiro. O ſi potabꝰ me torrēte voluptatis tue quē ſitio. Da mihi dn̄e ī h̄ exilio pnīe dolorē ⁊ lacrimaꝝ fontē:quē eſurio ſup̄ omnē copiā d̄liciarū. Sint mihi dn̄e interī lachryme mee panes die ac nocte: donec dicat̄ mihi. ecce de⁹ tuus. Paſce me dn̄e interī ſingultibꝫ meis:refocilla me doloribꝫ meis. donec audiā. ecce ſpōſus tu⁹. Deus me⁹ q̄lē me feciſti:⁊ q̄lē iteꝝ me feci? In peccatis erā ꝯcept⁹ et nat⁹: ⁊ abluiſti me atq̄ ſctificaſti me:⁊ ego peioribus ſordidaui me peccatis. Innocens erā tūc nat⁹. ſcꝫ in baptiſmo:nūc ſum in volūtarijs voluptatibus. Heu me miſeꝝ nimiſq̄ miſeꝝ. quē torq̄t ꝯſcīa ſua: quā ſugere nō pōt. nimis miſeꝝ quē expectat dānatio ſua: quā vitare n̄ pōt niſi de⁹ eripiat. Nimis eſt infelix cui mors eterna eſt ſenſibilis. Nimis erūnoſus quē terrent ꝯtinui de ſua infelicitate horrores. Nimis erūnoſus quē ml'tū torq̄būt et̄ni ꝓ ſua iniq̄tate dolores:malū h̄ et malū h̄:ſꝫ min⁹ hoc ⁊ mai⁹ h̄. Peccare o ꝙ̄ amara res ē: ⁊ mala res eſt peccatū. O pctā ꝙ̄ faciles aditus habetis dū ſuadet̄:⁊ ꝙ̄ difficiles exitus habebitis. dū ſuadetis iniungit̄:ſed poſtꝙ̄ ſuaſeritis vſq̄ ad mortē aīe pungitis. fetores q̄s inducit̄ vſq̄ ī iniquos vtres includit̄. Intelligite intelligite ꝙ̄ amaꝝ ⁊ malū ē relinq̄re dn̄m vos q̄ peccatis:nolite peccare ampli⁹: ſꝫ redite ad cor. nolite peccare:malū ē enī et amaruz. Expertus ſum ī memetipſo. Aut ꝗ ꝯtinui dolores cruciabūt penitētē vitā meam. aut etiā cruciat⁹ eterni vexabūt puniendā animā meā. Malū et amaꝝ ē vtrūq̄: ſꝫ libera me ab vtroq̄. Anima mea ante oīa: te ſic matrē v̄tutū moneo: ne ī recordatōibꝫ malorū tuoꝝ alicui⁹ diaboli laq̄os īcurras: q̄ſ ml'ti īcauti incurrūt. qn̄ de mal' ſuis q̄ſi p eis plorātes an̄ mentis oc'los reducūt. et p eaſdem recordatōnes in ipas maloꝝ delectatōes īſipiēter īcidūt. Sepi⁹ etiā cū ſine alicui⁹ mali intentōe cū aliq̄ loq̄ incipio: ſtatim detractōem incurro: vel ꝑ aliq̄ re imprudēter loq̄ndo iuro. vl' vicio curioſitat̄ ineptē ſuccūbo. vl' malaꝝ cogitationū vl' turpitudinis motus illicitos ⁊ īpudicos ī ipſis interioribꝫ meis ſuſtineo. Heu tāte īfelicitati ⁊ tāte ꝑditōi. dū enī q̄ r̄tro ſunt obliuiſcēs ad ea q̄ an̄ ſunt me extendere volo:ſubito neſcio q̄ miſeria me flabī ad inania ꝯſpicio ⁊ noxia. ⁊ tāꝙ̄ mors ſubito inueniēs: vl' quēadmodū canis rabidus: q̄ nec ꝑcuſſus a laceratōe hoīs ſepatur: carnal' delectatio p̄forat mētē meā: ⁊ p ſuaui odore v̄tutū ſentio ītolerabilem ac teterrimū fetorē īteriorē vicioꝝ. Eya dulciſſime dn̄e ieſu corā te expādo oēs iniq̄tates meas q̄s int⁹ ſuſtineo. Sunt aūt hec mala decē. Primū impatiētia inimica deo et oībꝫ ſctīs odioſa. Diſcordia. Indignatio. Rancor animi. Tediū mētis. Voracitas gule. Murmuratio. De

ſideriūz voluptatio. Delectatio carnis
Tēpeſtas libidīs: et mlta his ſimilia: q̄
b⁹ laq̄ał ⁊ decipił atq̄ꝫ afficił īfelix aīa
mea. O q̄ꝫ tolerabili⁹ canis putridus fe
tet hoīb⁹: q̄ꝫ aīa peccatrix deo. magꝭ infe
lix iſta deo q̄ꝫ ille hoīb⁹ Aīa peccatrix ar
boꝛ īfructuoſa es: vbi ſūt fruct⁹ tui? Ta
lis aūt arboꝛ digna ē ſecuri ⁊ igne. digna
ſuccidi ⁊ incēdi. Qui ſūt fruct⁹ tui? vtiq̄ꝫ
ſpine pūgētes ⁊ amara pctā. q̄ vtinā ſic
te penitēdo pūgerēt vt ꝯfoderēt. ſic ama
reſcerēt vt euaneſcerēt. Forſitā paꝝ q̄d
putas aliq̄d pctm̄. Sꝫ heu nōne oē pec
catū ꝑ ꝑuaricatōez ꝑſonā dn̄i ihonorat?
q̄ꝫ paꝝ ḡ audebit pctōꝛ dicere pctm̄: q̄n-
do ꝓpł peccatū fili⁹ dei moꝛił: vltra quē
nil aliđ p̄t eſtimari. Jeſu dn̄e bone cur
de celo veniſti. ad q̄d te moꝛti dediſti: ni-
ſi vt pctōꝛes ſaluares: q̄ꝝ maximus ego
ſum. Reſpira ḡo pctōꝛ reſpira ne deſpe-
res. ſpera in eo quē times. fuge ad eūz a
q̄ aufugiſti. inuoca īportune quē ſupbū
ꝓuocaſti. dicq̄ꝫ ei. Jeſu ꝓpł nomē tuum
dulce fac mihi ꝑm nomē tuū. Jeſu obli-
uiſcere ſupbū te ꝓuocātē. reſpice pie mi-
ſerū te inuocātē. ieſu nomē dulce: nomen
delectabile: nomē ꝯfoꝛtās peccatoꝛē: et
nomen beate ſpei. Quid eſt enī ieſus niſi
ſaluatoꝛ? ergo ꝓpter temetip̄m ieſu eſto
mihi ieſus. eſto mihi ſaluatoꝛ benignuſ
Noli dn̄e noli attēdere ſic malū meū: vt
obliuiſcarꝭ bonū tuū. O bone dn̄e ieſu ⁊
ſi ego admiſi vn̄ me dānare potes. tu nō
amiſiſti vn̄ ſaluare ſoles. Si caſtitatem
meā mihi ademi: nūq̄d miſicoꝛdiā tuaꝫ
ꝑemi? Veꝝ ē ꝯſcia mea merełdamnatō
nē: ⁊ penitētia mea nō ſufficit ad ſatiſfa-
ctionē. Sꝫ certū ē ꝙ miſicoꝛdia tua ſu-
perat omnē offenſiōez. Parce ergo mi-
hi dn̄e q̄ es ſalus vera: ⁊ q̄ nō vis moꝛtē
pctōꝛis: miſerere dn̄e peccatrici aīe mee.
ſolue vincula ei⁹: ſana vulnera ei⁹. Ecce
miſicoꝛs de⁹ corā te exhibeo aīam meā:
virtutū muneribꝫ deſolatā: cathenis vi-
cioꝝ ligatā. pōdere pctōꝛū ḡuatā: dlicto
rū ſoꝛdibꝫ fedatā. diſciſſam vulneribꝫ de
monū: putridā ⁊ fetidā vlceribꝫ criminū
His et alijs ḡuioꝛibꝫ malꝭ: q̄ tu meli⁹ vi-
des q̄ꝫ ego: obſtrictā: oꝑꝑſſam: circūda-
tā: obuolutā: bonoꝝ oīm releuamīe de-
ſtitutā. Heu coartat me mala vita. coar
tat me miſeria. heu miſer ſꝑ ⁊ vbiq̄ꝫ mi-
ſer. Quāta miſia et captiuitate vita ho
minis circūdał? Si male viuit hō ꝑata
eſt dānatio. Si recte q̄dē viuere videł:
⁊ nō ſapiēter nec caute ſe cuſtodiēs inde
gl'iał. iteꝝ certa ē moꝛs ⁊ etna damnatō.
Oia iſta q̄ ſequunł ſūt inimici miſeri ho
mis. Supbia: inuidia: īanis gl'ia: q̄ infe-
licē hoīem ꝯtinue īfeſtāt: ⁊ niſi miſicoꝛ-
dia dei eū teneat ſepi⁹ vſq̄ꝫ ad moꝛtē vul
nerał. Libera me dn̄e ab hiſ hoſtibꝫ me
is: a q̄bꝫ me liberare nō valeo. Peruerſū
etiā et peſſimū ē coꝛ meū: ad deploꝛāda
ꝓꝑa peccata eſt lapideū ⁊ aridū: ad reſi-
ſtendū inſultibꝫ molle ⁊ luteū. ad īutilia
aūt ⁊ noxia ꝑtractāda velox et īfatigabi
le. ad cogitāda ſaluba faſtidioſū ⁊ imo-
bile. Aīa mea diſtoꝛta ⁊ deꝑuata ad ꝑci
piēdū bonū: ſꝫ ad voluptatū vicia nimiſ
facilis et ꝓmpta. ad ſalutē remiſcēdā ni-
mis etiā difficilis et pigra. Lōgū ē enar
rare ſingula: caſtrimargiā: ſomnolentiā:
leuitatē: impatientiā: detractionē: ceno-
doxiā. i. vanā gloꝛiā. inobedientiā: ⁊ ce-
tera vicia mea: quibꝫ infecta infelix aīa
mea: quotidiāo ludibꝛio diſtrahiła tua
cultura in ꝑditionē. Libera eā dn̄e: exo-
nera mole pctōꝝ obrutā. ſolue delictoꝝ
funibꝫ ligatā. expedi criminibꝫ irretitā.
erige iacentē. ſuſtine nutantē. inſtrue ſpi
ritualibꝫ armis ꝟtutibꝫ inermē: rege ⁊ ꝓ
tege pugnantē. Jeſu bone vide hūilita-
tem meā: ⁊ dilue oīa dlicta mea. adiutoꝛ
meus eſto ne derelinq̄s me neq̄ꝫ deſpici
as me de⁹ ſalutaris me⁹. ſed doce me fa
cere voluntatē tuā. Aīa mea teſteł q̄d li
bēter hoc os cōfiteł. Adiuua me domi
ne pie benigne et clemēs: pluſq̄ꝫ poſſum
cogitare aut rogare. Nō minꝰ ḡ ſentiā
q̄ꝫ ꝑſumo ſperare. O pctā mea magꝭ eſtiſ
valde. multa eſtis nimis. Si a vobis n̄
abſoluar q̄d erit mihi. Judex enī terri-
biliter diſtrictus. ineq̄lił ſeuerus. īmode
rate offenſus. vehemēter iratus. ſenten-
tia immutabil'. carcer irremediabil'. toꝛ-
menta ſine īteruallo: ⁊ ſine temꝑamēto.
toꝛtoꝛes hoꝛribiles: q̄ nunq̄ꝫ laſſantur.

nunq̄ miſerent̄. Timoꝛ reũ ꝯturbat: cõ/
ſciẽtia cõfundit. cogitatões increpãt: et
fugere nõ licet. Ecce in q̈bꝰ ꝑicul̄ ꝯſiſto
inceſſanter. Et qꝛ ſemꝑ h̄ nõ cogito: ero
miſerioꝛ et miſerabilioꝛ qꝛ obliuiſci poſ
ſum. ſꝑ enĩ videt deꝰ me et pctã mea. ſꝑ ĩ
cutiunt̄ mihi diſtricta iudicia: ſemꝑ inui
ſibiles inſidiatores ꝑati ſunt: vt capiant
miſerã aĩam meã. Sic ſũ poſitꝰ cũ vigi/
lo. ſic cũ doꝛmio. ſic cũ rideo. ſic cũ letoꝛ.
ſic cũ ſuꝑbio: ſic cũ d̄trabo: ſic cũ iraſcoꝛ:
ſic cum triſtoꝛ: ſic cũ delicias cordis mi/
ſerabil̄ ampleſtoꝛ: deniq̄ ſic ſum ſemꝑ ⁊
vbiq̄. Heu me miſeꝝ ⁊ vbi ſum ⁊ vbi ñ
ſum: qꝛ neſcio vbi ſecurꝰ ſum. Heu mi/
hi miſero: q̇d faciã. Heu q̄nto tꝑe angēt̄
mens mea: quãto ſtupore induratũ ē coꝛ
meũ. quãto tꝑe obdurat̄ aĩa mea. Quid
eſt quod me ſic ĩpedit: q̇d eſt qδ ceruicē
meã ſic ꝓnit: Vult dñe: vult aĩa mea ad
te erigere faciē ſuã: et plũbeo onere agg̃
uata d̄primit̄: conat̄ ſe expedire: ⁊ cathe
nis ferreis ꝯſtringit̄. tẽptat exire et eneo
carcere includit̄. cupit ĩ te dirigere ſerui
tiũ ſuũ: ⁊ caliginoſis tenebris obſcurat̄.
Que ſunt iſta deꝰ meus q̄ ſic aĩaʒ meam
obtenebrãt et grauãt et ligant. Forſitan
hec ſunt peccata mea: Immo ꝟe hᶜ ſunt
pctã mea. Hi ſunt affectꝰ carnales q̄ in/
ficiunt in me affectionē ſpiritualē. Intē
tio inferioꝝ incuruat aĩam meã ab intui
tu ſuꝑioꝝ. Amoꝛ terreſtriũ excecat ĩ me
dilectionē celeſtiũ. Uſus vicioꝝ euacua
uit in me ſenſus donoꝝ bonoꝝ. Ab his
donis ſum elõgatus: in his malis ſũ oc
cupatꝰ. ab illis excluſus: ĩ iſtis incluſus.
ab illis deuolutus: iſtis obuolutꝰ. Hic
eſt carcer ⁊ vincula: hinc ſunt tenebre et
peccata. Ve mihi qꝛ ꝓpe eſt dies mortꝭ.
ꝓpe inq̄ et incognita. Subito venit et
foꝛſitan hodie erit. Delicta mea an eratꝭ
tũc tã noxia futura: cũ animã meam ve/
ſtra dulcedine pulſabatꝭ: cũ coꝛ meũ vr̃a
dulcedĩe vngebatꝭ: Cur h̄ nõ celabatis:
⁊ cur me tradebatꝭ: Immo vos nõ tradi
diſtis me: ſʒ ego tradidi me qñ vobiſ me
tradidi. Nõ vos me d̄cepiſtis: ſʒ ego me
decepi quãdo vos ĩtra me ſuſcepi. Heu
cur vobis fidē adhibui ⁊ credidi vobis:

Sed q̄dã hoꝛribili modo vidēs: cecus
me tradidi vobis. Videns q̄dē qꝛ vos
cognoſcebã: et mala q̄ ꝑcipiebatꝭ nõ ab/
hoꝛrebã: ſed eis ꝯſentiebã. Cecuſ: qꝛ me
a vobis nõ cauebã. Heu peccatũ nomē
hoꝛrendũ: res deteſtabil̄: nullo mõ com
parabil̄. Cecus nõ videt foueã in quam
cadit: inſanus putat ſe debere qδ facit.
q̄ ſponte facit peccatũ vidēs ⁊ ſciēs ꝑci
pitio ſe tradit. Mors et toꝛmẽta q̄libet
tantũ ſunt: ⁊ in ſe feda nõ ſunt: qꝛ oꝛdina
ta ſunt. pctm̄ aũt habʒ in ſe feditatē ſuã:
⁊ cũ h̄ trahit ſecũ etnã infelicitatē. Meli
us enĩ erat eligere toꝛmẽtũ qδ ꝑ ſe fedita
tē eternã nõ attrahit: q̄ pctm̄ quod ſua
cũ feditate doloꝛes eternos iũgit. Et cer
te omnis feditas peccati ip̃a ſola plꝰ eſt.
Mãgis eſt ergo vitãda peccati feditas:
q̄ quelibʒ toꝛmẽtoꝝ ĩmanitas. qꝛ ipſe
hõ in peccãdo fediſſima ꝑuerſitate ꝑ̄po
ſuit ſe creatoꝛi ſuo. q̄ nihil ĩiuſtiꝰ. ſʒ ĩ to/
lerãdo peccati toꝛmẽta oꝛdine ꝑ̄poſtero
ſubijcit ſe creatura factoꝛi ſuo: q̄ nihil iu
ſtius. O hõ q̄ euanuit hũanitas tua. q̄
deuenit rõ tua. didiceras enĩ qm̄ q̄ facit
peccatũ ſeruus eſt peccati. ⁊ peccatũ feci
ſti. Inaudita inſania hec ſcire et ſꝑ pec
care. Sciebas enĩ q̄ tu es ſpiritꝰ vadēs
et nõ rediens. ⁊ in peccati abyſſum irre/
mediabilē et ſine fundo te ꝓiecisti. Vere
abyſſus peccata mea ſunt: qꝛ incõpꝛehē
ſibilia ſunt ꝓfũditate: ⁊ ĩeſtimabilia ſũt
numero et ĩmmẽſitate. O abyſſus abyſ/
ſum inuocãs. O peccata mea: toꝛmẽta q̄
bus me ſeruatis abyſſus ſũt: qꝛ ĩfinita ⁊
om̄ino incõpꝛehēſibilia ſũt. Eſt ⁊ tercia
abyſſus ⁊ ē nimis terribilis. Iudicia dĩ
abyſſus multa: qꝛ ſuꝑ omnē ſenſũ occul/
ta. He omnes abyſſi terribiles ſunt mi/
hi vndiq̄: qꝛ timoꝛ ſuꝑ timoꝛeʒ ⁊ doloꝛ
ſuꝑ doloꝛē. Nã abyſſus abyſſum ĩ voce
cataractaꝝ tuaꝝ ĩuocat. qꝛ peccati abyſ
ſus abyſſum toꝛmentoꝝ meret̄. qꝛ iudi/
cia dei ꝓnũciat. Abyſſus ergo iudicioꝝ
dei ſuꝑ me. abyſſus ĩferni ſubtꝰ me. abyſ
ſus pctõꝝ meoꝝ ē ĩtra me. Illã q̄ ſuper
me ē timeo ne ĩ me irruat: ⁊ me cũ abyſſo
mea ĩ illã q̄ ſubtuſ me latet obruat: vbi ꝑ
toꝛmẽta pctã nunq̄ delebũtur: ſed pctã

tormēta ſup me tenebūt. Miſer ego pec
cator ꝗ abꝗ facto meo a factore meo: ꝗ
fugi a facie tua? Et certe ſi ego neq̄ter fu
gio ⁊ in abyſſo me dānabili abſcõdo: ꝗ
vado vides me. Quis enī niſi tu ad reni
tendū mouet animā meā? Bone dñe ie
ſu chriſte: tu pulſaſti et excitaſti eā ī abyſ
ſo delictoꝝ meorū velut in lecto dormiē
tē: tu ꝯcuſſiſti pigritātē: tu ſollicitaſti ne
gligentē: tu feciſti penitentē vñ iocūda
bat: ⁊ dolentē vnde letabat. Bone domi
ne oīa hec feciſti in abyſſo. Exaudi ḡ cla
mantē de abyſſo ad te benigniſſimū: pec
cata mea nõ abſcõdo: ſꝫ pādo ea corā te.
nõ defendo ſꝫ oſtendo. nõ excuſo ſꝫ accu
ſo. Ego ſuꝫ reꝰ. ego ipe accuſator meus.
Nõ accuſes me ꝗ feciſti me. Solꝰ ſuffe
ci ad peccandū: ſolꝰ ſufficiā ad accuſan
dū: ſolꝰ ad penitēdū. Sed vnde deꝰ me
us tantoꝝ criminū correctio: vñ tibi tā
torū ſcelerū ſatiſfactio. Precipitare ḡ mi
ſer homo in ꝓfundū īmoderate meſticie
ꝗ ſponte ꝑcipitatus es ī barathꝛū horrē
de neq̄cie. Obruere infelix mole terribil
doloris: qui libens corruiſti in ſcenū in
fernalis fetoris. Obuoluere erūnoſe ī te
nebris incõſolabilis luctus ꝗ volens ꝑ
uolutus es in voragine tā ſordidi fluctꝰ.
Volutare ḡ ī gurgite amaritudīs: ꝗ vo
lutatꝰ es ī volutabꝛo turpitudīs. Ter
ror terribilis: horror horribil: meror in
conſolabilis. aggregate vos ſup me: irru
ite. obruite: iuſtū eſt. poſſidete me iuſtuꝫ
eſt. ꝑturbate: obuoluite: torquete reum.
vīdicate deū. Preſentiat fornicator īfer
ni tormēta ꝗ meruit. ꝑguſtet qđ ꝑparauit.
bibat qđ nutriuit. aſſueſcat qđ ꝑpetuo
eſt paſſurus. Cõſolatio: ſanitas: leticia:
nolo vos: niſi forte penitentia reduxerit
vos. ꝓcul eſtote añ mortē: niſi forte īdul
gētia reuocet vos: quia neceſſariū ē flere
pctōrē vl' hic vel in futuro. Sit ergo pe
nitētia cõtinua et amara comeſ etatꝭ mee.
Continuus dolor: inſatiabil' terror in
hereat vite mee. Sint meror acerbꝰ: lu
ctus infatigabil': tortiones iuuētutis et
ſenectutis mee. vt ita fiat rogo ⁊ deſide
ro. Si eni nõ ſum dignꝰ oclos ad celuꝫ
leuare orādo corā te dñe deus. certe ſum

dignus plorādo eos cecare. Si ꝯfunditꝰ
mēs mea pudore ꝯſciētie: equū eſt vt cõ
fundat turbine luctuoſo doloris ⁊ triſti
cie. Si timet exhiberi añ ꝯſpectū dñi di
ſui: iuſtū eſt vt habeat añ ꝯſpectū ſuum
tormēta ſceleris ſui. Reſpira o pctōr: re
ſpira aliqñ: ⁊ fuge ad ipm deū quē offen
diſti: fuge inꝙ ab irato ad placatū. Me
mēto iuſtiſſime et benigniſſime deꝰ me
mēto ꝙ miſericors es ⁊ redēptor meꝰ es
Si iudex es ad iudicādū reū tuū: es et
deꝰ ad defendēdū ſeruū tuū: es ⁊ creator
ad cõſeruandū opꝰ tuū. es et deꝰ ad ſal
uādū credētē tuū et baptizatū tuū. Ne ḡ
meminerꝭ dñe iuſticie tue ſoliꝰ aduerſus
pctōrē tuuꝫ. ſꝫ mēor eſto benignitatꝭ tue
erga creaturā tuā. Ne memineris ire tue
aduerſus reū tuū. ſed memor eſto miſera
tõis tue aduerſus miſeꝝ tuū. Scio ꝗ dē
⁊ fateor ꝙ ꝯſciētia mea meret dānatiõꝫ:
⁊ penitētia mea nõ ſufficit ad ſatiſfactõꝫ
Parce ḡ mihi bone dñe ꝗ es ſalꝰ mea. ꝗ ñ
vis mortē pctōris. parce ḡ peccatrici a
nime mee. Deꝰ meꝰ es ī te pono ſpeꝫ me
am. ⁊ tibi ꝯmitto aīaꝫ meā. Cuſtodi ani
mā meā dñ dormio: ꝯfua eā dñ aliqͥd fa
cio. memēto eiꝰ dñ ego obliuiſcor tui. pec
cator ſum ⁊ miſer: ſꝫ peccaſſe me doleo: ⁊
miſerū me ꝯḡſco. Miſericors deꝰ miſere
mei miſerere ⁊ hūilis creature tue. Pec
care ē deū inhonorare: qđ hõ facere non
debꝫ. etiā ſi neceſſe eſſꝫ ꝑire ꝗcqͥd deꝰ nõ
eſt. Heu me peccaui: deū veꝝ exhonora
ui. oīpotētē ꝓuocaui: ꝗd feci qñ mala fe
ci? Ue mala agēti. Ue bona negligenti.
Ue ve ira oīpotētꝭ dei ne irruas ſup me
Ira oīpotētꝭ dei vbi poterꝭ capi ī me. nõ
ē qđ poſſit tolerare totā te ī toto me. De
us dñs cuiꝰ bonitas nõ exhaurit. cuius
ſcīa nõ deficit. cuiꝰ miſericordia nõ etīna
nit. cuiꝰ potētia ꝗcqͥd vult efficit. Unde
potero reſpirare ꝗ ſic ob pctā mea cogor
deſperare? Nā ſi iraſcerꝭ peccātibꝰ: ſoles
tū benigne dare ꝯſiliū penitētibꝰ. Doce
me dñe vñ debeā ſperare vt poſſiꝫ ſalua
ri: orare volo ſꝫ neſcio. Scḋm īgrātiam
meā nõ poſſū dei miſcḋiaꝫ ꝓuocare. Jō
cogor deſꝑare ꝓpť iniqͥtatē meā. Scio
ꝗ dē ⁊ fateor ꝙ pctōr ſū. ꝙ pctū ſponte

ſubij: ⁊ iuſte nō exaudior: q2 nō obediui. Utiqꝫ bone dn̄e peccaui: erraui. verū tn̄ te n̄ negaui: nō deteſtor bonitatē tuā. Jō fac mecū ſcḋm miſericordiā tuā: q̇ es bn̄dictus in ſecula ſeculoꝝ Amē.

Explicit de ↄtritōne cordis diui Auguſtini epi libellus.

Tractatus diui aurelij Auguſtini ꝺ cōtemptu mundi ad clericos

Audite fratres chariſſimi ſalutiferā pr̄is nr̄i doctrinā: q̇ nō terrenā ſ3 eternā cōcupiſcitis hereditatē: q̇ nō vult3 ſortē accipe ī terra morientiū. ſ3 cū pſalmiſta decātare. Portio mea in terra viuētiū. q̇ egiptū reliq̇ſt3: et ad promiſſiōis terrā feſtinat3. Audite itaqꝫ habētes aures audiēdi piū pr̄ez ad hereditatē celoꝝ nos vocātē ⁊ dicētē. Uenite filij audite me timorem dn̄i docebo vos. Quis eſt hō qui vult vitā? Quis es q̇ ad vitā vis īgredi? ſerua mādata di. Quorū mādatoꝝ alia ſunt ſpēalia: alia ꝟo cōmunia. Spēalia ſunt ꝓprie canonicoꝝ ſiue clericoꝝ ⁊ monachoꝝ: ↄmūia autē oīm catholicoꝝ. Specialia igit̄ ſūt hꝰ. Si vis pfectꝰ eē: vade et vēde oīa q̄ habes et da paupibꝫ: et ſeq̄re me. Et iterū. Oīs q̄ reliq̄rit domū aut agrū: aut pr̄ez aut mr̄ez aut fratres aut ſorores aut filios: aut agros ꝓpt̄ me: cētuplū accipiet: ⁊ vitā etnā poſſidebit. Et ad diſciplos. Uos q̇ ſecuti eſtis me: ī regeneratōe cū ſederit filiꝰ hoīs ī ſede maieſtatis ſue: ſedebitis ⁊ vos ſup ſedes duodecim iudicantes duodecim tribꝰ iſrael. Hec itaqꝫ fratres q̄nto ſingularia tāto pcipua. q̄nto acriora tāto deo ḡtiora. Dicit iteꝝ ſaluator noſter int̄ cetera. Qui nō renūciauerit oībꝫ q̄ poſſidet: n̄ pt meꝰ eē diſcipulus. Qui dixit oībꝫ: nihil ꝓpriū a ſuis diſcipul̄ poſſideri voluit. Qui q̄cq̄ poſſidet in terra: remotꝰ ē a chriſti diſciplia. Qui aūt nō ē diſcipulꝰ chriſti: quō ſibi pmit ſibi ligādi atqꝫ ſoluēdi ptātē? Intēdite fr̄es ꝟba euāgelij dicēt3 Intrauit ieſus ianuis clauſis ad diſcipulos: ⁊ īſufflās dixit eis. Accipite ſpm̄ſctm̄ q̄ꝝ remiſeritis pctā remittūt̄ eis: ⁊ q̄ꝝ retinueritis retēta ſunt. Nunq̇d illi habebāt ꝓpriū q̄bꝫ mgr̄ indixerat. Nihil tuleritis in via? De q̄bꝫ lucas euāgeliſta r̄fert. Erāt eis oīa ↄmūia. Uidete q̇d petrꝰ dixerit ad ieſū. Ecce nos reliq̄mꝰ oīa ⁊ ſecuti ſumus te. Qui oīa reliq̄rāt: nihil ſibi penitus retinuerāt. Uñ ḡ ſibi arrogāt ligādi atqꝫ ſoluēdi ptātē: q̇ ī terra pſumūt poſſidere facultatē? Quō nō erubeſcūt dicere. dn̄s ps hereditat3 mee? Ubi ē illō apoſtolicū. Que ↄuētio chriſti ad belial? Qui terrenas poſſeſſiōes relinq̄re nolūt cur pctā ppl̄i ↄmedūt? Si decimas cū filijs leui accipiūt: quō int̄ ceteras tribꝫ ptē accipiēt? Si noīs ſui ethymologiā attēdūt: cur clerici a ſorte dicti ſunt. niſi q2 dn̄s eoꝝ ſorſ vl̄ hereditas ſit. Cur ſaltē clericatꝰ ſui ſigna: q̄bꝫ a laicis diſcernunt̄: nō ꝑpēdūt? Nō eni ſine cauſa capita eoꝝ radūt̄ ⁊ tōdēt̄. ſ3 pſpicaciſſima ⁊ euidētiſſima rōne. Nā his ſignis ſecernūt̄ a laicoꝝ ↄuerſatōe. Qđ vt ml̄t3 deo ꝓpiciāte pficiat: admonitōni vtiliſſime duximꝰ īſerere. Dicimꝰ ml̄toꝝ patꝝ autoritate cerebꝝ eſſe ſedē ſapie. chriſtū ꝟo paulo atteſtāte dei ꝟtutē ⁊ ſapiā eē. Cū itaqꝫ cerebꝝ ſit ī capite. ſapiā vero iuxta patꝝ autoritatē ī cerebro habeat ſedē. ⁊ ſic p ſapiam ſibi īfuſā cūcta mēbra regāt̄ a capite. qđ p cerebꝝ ē: qđ ē ſedes ſapiētie. ſic īter nos ⁊ verā ſapiā: q̄ vt diximꝰ chriſtꝰ eſt. q̇ etiā iuxta aplm caput nr̄m ē. dicit eni. caput mlieri3 ē vir: caput ꝟo viri ē chriſtꝰ. chriſti aūt caput ē deꝰ. vt oñdamꝰ nullū obſtaculū īterēſſe: ī capte pilos capit3 īcidimꝰ: ī q̄ nouā ſapiā id ē chriſtū ieſſe coḡſcimꝰ. p h̄ ſignantes malā terrenaꝝ reꝝ ſollicitudinē nr̄e mētis: ad deū ↄtēplādū īpedire. Scimꝰ eni q̄ q̇ſqꝫ q̄nto mag3 terrenis occupatiōibꝫ īplicat̄: tāto mag3 a ſui ↄditor3 viſiōe impedit̄. Uñ aplo. Nēo militās deo implicat ſe negocijs ſecl̄aribꝫ Itē. Qui ſine vxore eſt cogitat q̄ dei ſūt. Hinc moyſes ait

Leuite radāt pilos carnis ſue. Leuita ī
ſortē ꝑ dñi aſſumptꝰ. Quiſq̄ nāq̄ ī officijs di/
uinis aſſumptꝰ ē: pilos carnis .i. ſupflu/
as cogitatōes cordis radere debet. Ca/
put igit̄ radere ſigt̄ cogitatōes terrēas ⁊
ſupfluas a mēte reſecare. Nec incōgrue
ꝑ pilos ⁊ capillos ſignt̄ cogitatōes ſup/
flue. Sicut eni pili nō ſūt ꝑs corꝑis: ſ; q̄/
dā ſupfluitas ꝓcedēs a corꝑis humore.
ſic bona tp̄alia nō ſūt nob̄ naturalia: ſed
aliena ⁊ ſupflua. Hic itaq̄ fideles chri/
ſti: q̄ ad etnā vitā medullitꝰ ſuſpirāt: qui
mūdū cū ſuis oblectatōibꝫ ſub pedibus
ꝯculcāt: q̄ ī terra nihil poſſidere volūt. ſ;
cū aplō dicūt. nr̄a ꝯuerſatio ī celꝭ ē: capil
lorū minimā ꝑtē ī capitibꝫ retinēt: vt ꝑ
eoꝝ abraſionē ſe minimā terenoꝝ ſollicitu
dinē hr̄e ōſignēt. q̄ꝓpt̄ etiā illā minimā
ꝑticulā capilloꝝ retinēt: q̄ dū ī h̄ mūdo
ſunt: a terrēis cogitatōibꝫ oīno vacui eē
nō poſſunt. Quiſq̄s igit̄ clericꝰ ad ſortē
dñi vocatꝰ q̄ comā nutrit ⁊ capillos ra/
dere vl̄ tōdere erubeſcit: ꝑfecto ſe non de
dei ſ; de mūdi ſorte eē teſtat̄. Quāto eni
q̄ſq̄ carnis crines diligit fouet et nutrit
tāto cor ſuū nō ī celis ſ; ī terra fixu; eſſe
oſtendit. Quāto aūt radit ⁊ edomat: tan
to ſe nō terrēa ſ; eterna diligere ꝯꝓbat
Si v̄o vt ꝑdiximꝰ: crines idcirco radi/
mus: vt int̄ nos ⁊ deū nihil ītereſſe ap/
ꝓbemꝰ. ꝑfecto pat; q̄ cū in orōe ꝑſiſti
mus aliena velamina capitibꝫ nr̄is appo
nere nō debemꝰ: ꝑſertim cū apl̄s dicat.
Uir nō deb; orare velato capite: imago
eni dei ē. Ceſſent itaq̄ clerici pſalmodie
hymniſq̄ ſpūalibꝫ īſiſtētes capillos: mi
tras: ceteraq̄ velamina ī capitibꝫ portare:
ne dū cū deo loq̄mur famulatꝰ ſui ſigna
occultātes. eiꝰ īdigni iudicemur ꝓpicia/
tōe: cuiꝰ ſalubri doctrine ꝑſumimꝰ non
obedire. Qui eni nō obedit aplō: ꝯdicit
euāgelio. ⁊ iuxta eiuſdē apl̄i vocē dicētis.
An q̄ritis experimentū eius qui ī me loq̄t̄
chriſtꝰ: Itē. Si angelꝰ venerit ō celo: ⁊
aliō euāgeliū nūciauerit vob̄ anathēa ſit
Extirpet̄ g̊ penitꝰ de clero tal̄ ꝑſūptio.
ne qō abſit: a deo expellat̄ eiuſ orō. His
igit̄ ſignis clericalibꝫ ꝑlibat; q̄bꝫ a laicis
diſcerni debemꝰ: ad ꝓpoſitā admonitōz
redeamꝰ. Audiamꝰ aplm̄ Joh̄ez dicētē
Nolite diligere mūdū neq̄ ea q̄ ī mūdo
ſunt. Audiamꝰ ⁊ pſalmiſtā mūdi amato
res increpātē. Filij hoīm vt q̄d diligitiſ
vanitatē ⁊ q̄ritiſ mēdaciū. Salomō q̄q̄
ſubſeq̄t̄ dicēs. Uanitas vanitatū ⁊ oīa
vanitas. Libet intueri q̄ bñ ꝯſonāt or/
gana ſpūſſcti. Monet apl̄s vt nō diliga
mus mūdū. Inuehit̄ pſalmiſ ꝓbꝰ ī eiuſ
amatores. Clamat ſalomō cūcta ſubia/
cere vanitati. Quare nō diligamꝰ mūdū
nec ſeq̄mur mendaciū eccl̄iaſtes decla/
rat. ac ſi diceret. Jō nō ſunt amāda ima:
q̄ trāſitoria mēdacia. q̄ q̄ ꝓmittūt non
ꝯſerūt. bona igit̄ nō ſunt. Cū eni bonoꝝ
omniū auctor ſit deꝰ. ⁊ a fidelibꝫ ſuis q̄/
ri et diligi q̄q̄ bona ꝑcipiat. ſi mundana
vera bōa eſſent: nec ipe q̄dē ꝯtemneret:
nec ſuis ſeq̄cibꝫ ꝯtēni ꝑciperet. Quid igit̄
de ſe veritas teſtat̄ audiamꝰ. Uulpes fo
ueas habēt: filiꝰ autē hoīs nō hab; vbi
caput ſuū recliēt. Itē ſi mūdi gl̄ia vana
nō eſſet: nō ſe abſcōdiſſ; cū turbe cū re/
gē facere voluiſſent. Itē ſi mūdi gl̄ia va
na nō eſſ;: ſi diuitie terrene v̄a bona eēnt
nō eaꝝ poſſeſſoribꝫ improꝑaret dñs di/
cēs. Ue vob̄ diuitibꝫ ⁊c̄. Et alibi. Faci
lius eſt camelū ꝑ foramē acꝰ trāſire q̄ di
uitē ītroire ī regnū celoꝝ. Audiamꝰ etiā
q̄d ſuis dicat imitatoribꝫ. Si viſ ꝑfectꝰ
eſſe vade ⁊ vēde oīa q̄ habes ⁊ da paupi
bus. Itē. Niſi q̄s renūciauerit oībꝫ que
poſſidet. nō ꝑt meꝰ eſſe diſcipulꝰ. Item.
Nemo ꝑt duobꝫ dñis ſuire. i. dō ⁊ mam
mone. Uidit peritꝰ mgr̄ ſuos diſciplos
luctaturos cū mūdo: q̄ ſi haberēt vñ te/
nerent̄: leuiꝰ deijcerent̄. Tulit igit̄ arma
ſuis ⁊ nr̄is hoſtibꝫ: dū nos ꝑuauit terre
nis poſſeſſiōibꝫ. Nudꝰ nāq̄ latrōes nō
ſolet timere. q̄ v̄o ſe mūdaniſ īplicat: tela
parat q̄bꝫ ꝯfodiat̄. Qui g̊ nō vult ꝯfodi:
nudꝰ ꝓcedat ꝑ viā huiꝰ exilij. Forſitaſſiſ
q̄ret aliq̄s. Cū deꝰ ſeq̄ces ſuos mūdana
iubeat poſtponere: q̄ ſūt q̄ iubet appete/
re. Audi ipm̄ dicētē. Querite regnū dei.
Itē. Theſauriſate vobis theſauros ī ce
lis. Queret itēꝝ aliq̄s. Si deꝰ vult ho/
mieſ terrena odire: q̄ debēt diligere. Iſta
ſunt q̄ ꝑcepit diligere: cū ꝑ moyſen m̄dit

Diligeſ dn̄m deū tuū ex toto corde tuo.
⁊ ꝓximū tuū tanq̄ teipm Proximus in
terra tn̄ diligi p̄cipit: q2 celeſt regni he
reditatē nobiſcū ꝯſortit. In q̄ charitate
diuina ꝑfuſi: ſcriptura teſtāte q̄ ait. vt ci
ues noſtros ſicut nosipoſ diligam⁹: ꝓpi
ciante deo ibi facturi ſum⁹: ꝑ quē ⁊ redē
pti ſine fine viuem⁹: q̄ etiā cū ꝓpter opa
nr̄a mala inimici ei⁹ eſſem⁹: p̄or dilexit
nos. et cū eſſem⁹ ſerui inutiles: in filios
ſuos nos adoptauit ⁊ heredes. filiū ſuū
vnigenitū tradens ꝓ nobiſ: vt nos eripe
ret a ꝑpetue mortis laq̄o. Quis nā puer
tā benignū patrē digne p̄t diligere? quiſ
ei⁹ tāt̄ bn̄ficiis aliq̄d dignū p̄t retribue
re? Hec tāta bn̄ficia admirās pſalmiſta
ait. Quid r̄tribuā dn̄o ꝓ oib⁹ q̄ r̄tribuit
mihi? Cui ip̄e inq̄ſitōi deīde ſubiungit
Calicē ſalutar̄ accipiā ⁊c. Quātulacun
q̄ ſit hec r̄tributio: calicē. ſ. dn̄i accipe.
nulla tn̄ alia ita digne videt̄ paſſiōi dn̄i
ce ꝯgruere. hac vtiq̄ rōe: vt queādmo
dū ſanguinē ſuū dedit ꝓ nr̄a redēptōne.
ſic et nos noſtꝝ fundam⁹ ꝓ ſui noīs ꝯfeſ
ſione. Sʒ quō ꝓ chriſto ſuū dabit ſāgui
nē: q̄ ꝓ eo nō vult abiicere mūdi vanita
tē: cū nos min⁹ q̄ nr̄a diligam⁹. Quō ꝓ
chriſto vitā tradet: q̄ ꝯ ei⁹ p̄cepta hec va
na et falſa poſſidet. Ip̄e enī dicit. Si di
ligitis me mādata mea ſuate. Loquit̄ ⁊
Iohēs apl's. Qui dicit ſe diligere deū ⁊
mādata ei⁹ nō cuſtodit mēdax ē. Cōuin
cit̄ itaq̄ ſe ⁊ nō deū diligere: q̄ mandata
ei⁹ nō vult cuſtodire. Cū chriſt⁹ ꝓ nobiſ
pauꝑ factus ſit ⁊ egenus. nos ꝓ ip̄o cur
pauꝑes eſſe erubeſcimus? Nunq̄d eius
pauꝑes nō facit diuites. ỽitate atteſtan
te. regnū celoꝝ nō diuitū ſʒ pauperꝝ eē?
Dicit nāq̄ pauꝑib⁹. Beati pauꝑes ſpū
qm̄ ip̄oꝝ eſt regnū celoꝝ. Si eſt regnū
celoꝝ pauperꝝ: reſtat vt īfern⁹ ſit diuitū
Hoc q̄ʒ declarat nobis euāgeliū dicens
Hō q̄dā erat diues. Et poſt pauca ſub
iūgit. Erat āt et q̄dā mēdic⁹ lazar⁹ noīe.
q̄ iacebat ad ianuā ei⁹ vlcerib⁹ plen⁹. ⁊c.
Factū eſt aūt vt moreret̄ mēdic⁹: ⁊ por
taret̄ ab angel' in ſinū abrae. Mortu⁹ eſt
autē ⁊ diues: ⁊ ſepult⁹ eſt ī inferno. Non
reputet q̄ſq̄ hec ỽba eſſe auguſtini. non

ſunt hominis ſʒ veritatiſ. q̄ nec fallere p̄t
nec falli. Quiſq̄s ergo vis regnare cum
chriſto: elige pauperiē cū ip̄o: vt requie
ſcas cū lazaro mēdico. Nemo enī poteſt
gaudere cū ſeculo: ⁊ regnare cū chriſto.
Audi apl'm dicentē. Per multas tribu
latōes oportʒ nos intrare in regnū celo
rū. Et iuxta veritatis vocē. primo nos
op̄tet bibere calicē dn̄i: vt ſic ꝑtingamuſ
ad regni cōceſſionē. Qui aūt vult epula
ri cū diuite: p̄parat ſe epulas vermibus
gehēne: in qua ꝓ gaudio momētaneo ar
debit ꝑpetue cū capite ſuo dyabolo. In
felix cōmertiū pro tā breui gaudio: cele
ſti priuari regno. Felix pauꝑtas ꝑ quā
celeſtis acquirit̄ hereditas. Felix ꝯmer
tiū ꝓ periturīs eterna recipe: et quod in
effabile bonum eſt cū chriſto ſine fine re
gnare. Ecōtrario ineffabil' miſeria: ꝑpe
tua cū dyabolo pati ſupplicia. Quapro
pter fratres chariſſimi nos illud euāge
licū ruminātes. q̄d ꝓdeſt homini ſi vni
uerſū mundū lucret̄: aīe vero ſue detri
mentū patiat̄. vel quā cōmutatōnem da
bit hō ꝓ aīa ſua. volūtarie nūc pro chri
ſto ponamuſ: quādoq̄ dimittēda. ne qđ
abſit ꝓ trāſitoriis amittam⁹ eterna: hau
riamus antidotū momētanee amaritu
dinis: vt quādoq̄ ꝑcipiam⁹ immēſe gau
dia ſalutis. Sic modo curram⁹ vt ī fu
turo compr̄hēdamus: vbi inueniemur.
vbi iudicabimur. Nō ꝑdamus tēpuſ ac
ceptabile. Nō enī erit apō inferos locuſ
penitētie. Dū igit̄ vacat: dū ſum⁹ in via
aduerſario nr̄o legi dei cōſentiam⁹. Lex
q̄ppe diuina noſter ideo dicit̄ aduerſa
rius: quia noſtris carnalib⁹ om̄ino con
tradicit voluptatibus. Aduerſario itaq̄
noſtro: id ē euangelio: dū rex expectat:
dum nos adhuc ad pacē inuitat: nūcioſ
mittamus: cū eo pacis fedus ineamus.
vt cum venerit ille magnus paterfami
lias: nō vt ſeruos inutiles puniēdos: ſed
vt filios hereditādos inueniat. ſecumq̄
introducat ad nuptias. vt de ſuis bene
ficiis ſibi perennes reddam⁹ gratias ie
ſu chriſto domino noſtro: qui cū patre ⁊
ſpiritu ſancto viuit et regnat in ſecula ſe
culorum Amen.

Aurelij Auguſtini de ꝯueniētia decē
p̄ceptoꝝ et decē plagaꝝ egipti liber inci
pit

N On eſt ſine
cauſa fratreſ dilectiſſimi
q̄ p̄ceptoꝝ legis dei nūe
rus: plagaꝝ cū numero:
q̄b⁹ egipt⁹ ꝑcutit̄ exeq̄ri
videt̄. Nā ſicut decē p̄cepta ſunt legis: q̄
buſ ad cultū dei pp̄ls admonet̄. ita decē
plage legunt̄ q̄b⁹ ſupbia egiptioꝝ affli
git̄. Cōſiderem⁹ ḡ cur et ibi decē p̄cepta
⁊ hic decē plage memorētur. Jdō ſine du
bio: qꝛ in illis erāt vulnera: ⁊ ī iſtis me
dicamēta. ⁊ op⁹ erat vt tā ꝑiculoſ decē
plagaꝝ vulneribꝫ decē p̄ceptoꝝ medica
mīa ſubueniret. Vn̄ rogo vos frēs noli
te h̄ ocioſe accipe. qꝛ ſi auxiliāte deo dili
gēter attēderitis poteritis agnoſcere decē il
la p̄cepta illis decē plagis ꝑ ordinē ꝯtra
ſe eſſe ꝯtria. Nā de p̄mo p̄cepto p̄ma pla
ga ꝑcutit̄. de ſcdo ſcda. de tercio tercia. ⁊
ſic q̄uſq꜄ ad decimū numeꝝ ꝑuenit̄. Pri
mū p̄ceptū ī lege ē de vno deo. Nō erūt
inq̄t tibi alij dij p̄ter me Prima plaga e
giptioꝝ aq̄ ī ſanguinē ꝯuerſa. Cōpara
p̄mū p̄ceptū p̄me plage: Deum vnū ex q̄
ſunt oīa ī ſilitudinē aq̄ accipe. ex q̄ gene
rant̄ vniuerſa. Ad quā aūt rē ꝑtinet ſan
guis niſi ad carnē mortalē: Quid eſt er
go ꝯuerſio aq̄ ī ſanguinē niſi illi q̄ crede
re in deū noluerūt. ſicē dicit apl̄s paulus
Obſcuratū eſt inſipiēs cor eoꝝ. dicētes
ſe eſſe ſapiētes: ſtulti facti ſunt. Aq̄ ergo
in ſanguinē v̄tit̄: qꝛ ſenſus egiptioꝝ ob
ſcurus et tenebroſus efficit̄: ⁊ iuſto dī iu
dicio factū eſt vt de illo fluuio ſanguinē
biberēt. in q̄ hebreoꝝ ꝑuulos necare cō
ſueuerāt. Scdm p̄ceptū ē. Nō aſſumes
nomē dei tui in vanū. Qui enī acceperit
nomē dei ſui in vanū: nō mūdabit̄. No
men enī dn̄i nr̄i ieſu chriſti v̄itas ē. Jpſe
enī dicit. Ego ſuz v̄itas. Et qꝛ veritas
mūdat: vanitas inq̄nat. videam⁹ huic ſe
cūdo p̄cepto ꝯriā plagā. Que eſt iſta ſe
cūda plaga. Rane ī abūdantia. Jn raniſ
heretici intelligūt̄ atq꜄ philoſophi. Na
bes ꝯgruēter ſignatā phoꝝ vl̄ heretico
rū p̄uitatē: ſi ꝯſideres ranaꝝ loq̄citatem.
Philoſophi enī vl̄ heretici: qꝛ ī chriſto
hūana oīa eſſe dicūt: rane ſūt clamātes ī
paludibꝫ limoſiſ. Per ſupbiā ⁊ ianes cō
tentōes: ſtrepitū vocū hr̄e poſſunt. doct
nam v̄e ſapiētie non poſſunt inſinuare.
Qui enī chriſtiane v̄itati ꝯdicunt: et in
ſua vanitate decepti decipiūt: rane ſunt.
tediū afferētes auribꝫ: nō cibos mētibuſ
Terciū p̄ceptū ē. Memēto inq̄t diē ſab
bati ſanctificare. Jn tercio iſto p̄cepto ī
ſinuat̄ quedā vacatōis indictio. ſcz req̄
es cordis. trāq̄llitas mētis: quā facit bo
na ꝯſciētia. Jbi eī eſt ſanctificatio. qꝛ ibi
eſt ſpūs dei. Deniq꜄ videte vacatiōez: h̄
eſt q̄etē. Sup quē inq̄t dn̄s req̄eſcā niſi
ſup humilē et q̄etū et tremētē v̄ba mea.
Jnq̄eti ergo reſiliūt a ſpūſancto: rixarū
amatores: calūniaꝝ ſeminatores: ꝯtētio
nis magis q̄ charitatis amatores: inq̄e
tudine ſua nō admittūt ad ſe q̄etē ſabba
ti ſpūalis. Spūale enī ſabbatū nō obſer
uant: niſi illi q̄ ſe ita tempāte opibꝫ terre
nis accōmodāt: vt tā lectōi q̄ orōi: ⁊ ſi n̄
ſemꝑ: certe vel freq̄nter īſiſtant. ſm̄ illud
apl̄i. Attēde lectiōi ⁊ doctrine. Et iteꝝ.
Sine intermiſſiōe orate. Qui enī tales
ſunt: q̄tidie ſpūaliter ſabbatum colunt.
Qui v̄o inquieti ſunt: ⁊ iugiter terrenis
actibꝫ implicant̄. de q̄bꝫ ſcriptū ē. impe
dimēta mūdi fecerūt eos miſeros. ſabba
tū .i. reqē hr̄e nō poſſunt. Cōtra iſtoꝝ
inq̄etudinē dr̄: vt etiā ſabbatū habeāt ī
corde et ſctificatōez ſpūſſcti: Eſto īquit
māſuet⁹ ad audiēdū v̄bū vt intelligas.
Ceſſa ab iniq̄tate tua: n̄ ſit tumult⁹ q̄dē
ī corde tuo ꝑ corruptōez volātis fātaſma
tis ad ſilitudinē muſcaꝝ inq̄etātiſ vl̄ cō
pūgentis te. Deū intellect⁹ audi dicē
tē tibi. Vacate ⁊ videte q̄m ego ſū deus
Tu ꝑ inq̄etudinē vacare n̄ vis: ꝯtētōnū
q̄ tuaꝝ corruptōe cecat⁹ exigis videre qd̄
n̄ potes. Attēdite terciā plagā huic tcio
p̄cepto ꝯriā. Ciniſes nate ſūt ī t̄ra egipti
d̄ limo: muſce minutiſſime inq̄etiſſime ⁊
ſordiate volātes ī ocl̄os irruētes: ū ꝑmit
tētes hoīes q̄eſcere. dū abigunt̄ iterū ir
ruūt: dū expulſe fuerīt iteꝝ redeūt. Qua
les ſunt iſte muſce: tales ſūt hoīes inq̄et

q̄ ſabbatū ſpūal'r obſuare:.i. bonis opib⁹
ſtudere ⁊ lectōi vl' orōi īſiſtere nolūt. Ta
lia ſine dubio ſūt fātaſmata corde ꝯterīo
ꝝ. Quō eni corp⁹ hūanū ab iſtis muſcis
affligit̄. ita cor coꝝ diuerſis cogitatōib⁹ ī
quietat̄ atq; ꝯpūgit̄. Tenete p̄ceptū: ca
uete plagā. Seq̄t̄ q̄rtū p̄ceptū. Honora
p̄rem tuū ⁊ m̄rem tuā. Huic ꝯtraria ē q̄rta
plaga egiptioꝝ cynomia .i. muſca canina
Grecū eni vocabulū ē. Qui ei ꝑentes ho
norare diſſimulat. muſca cum canina .i. neq̄
cia dyaboli ſpūal'r affligit ⁊ cruciat. Ca
ninū ē eni ꝑentes n̄ cognoſcere. Quītū p̄ce
ptū ē. nō mechaberis. Quīta plaga. mors
ī pecora. Oīs eni q̄ aut vxore ꝓpria intē
perate: excepto deſiderio filioꝝ: vtit̄. aut
certe qđ ē crimē grauiſſimū. q̄ vxori aut fi
lie aliene: aut ācille aut ſue vl' alteri⁹ īſi
diat̄: vict⁹ cupiditate beſtiaꝝ: tāq; amiſ
ſo hoīs noīe: erit pec⁹: nō q̄ſi conuerſus ī
naturā pecoris: ſ; ī forma hoīs ſīlitudi
nē pecoris habēs. q̄ n̄ vult audire deū di
cētē. Nolite fieri ſicut equ⁹ ⁊ mul⁹ q̄b⁹ nō ē
ītellect⁹. Et illō. Hō cū ī honore eſſ; nō
ītellexit: ꝯpat⁹ ē iumētis īſipiētib⁹: ⁊ ſīlis
fact⁹ ē ill'. Si pec⁹ eē nō times: vl' ſaltē
mori ſic pec⁹ time. Sextū p̄ceptū ē. Nō
occides. Sexta plaga. puſtule ī corpe: ⁊
veſice bulliētes ⁊ featuriētes incēdia vl
cerū velut de fauilla fornacis. Tales ſunt
homicidiales. ardēt ira: ⁊ p irā homicidiū
fr̄ pit. Ardēt hoīes iracūdia: ardēt ⁊ grā.
Nā q̄ vult ſubuenire feruet: ⁊ q̄ vult occi
dere feruet. ille p̄cepto: iſte morbo. ille bo
nis opib⁹: iſte ſanioſis vlcerib⁹. O ſi poſ
ſem⁹ videre aīas homicidaꝝ: ſine dubio
pl⁹ plāgerem⁹: q̄ putreſcētia corpa vlce
ratoꝝ. Seq̄t̄ p̄ceptū ſeptimū. Nō fura
beris. Et plaga ſeptīa. grando ī fructibus.
Qđ p furtū ꝯ dei p̄ceptū ſubducis: ē celo
ꝑdis. Neō ei habz īiuſtū lucꝝ ſine iuſto
dāno. Verbi grā. Qui furat̄ acq̄rit veſtē
ſ; celeſti iudicio ꝑdit fidē. Ubi lucrū ibi
dānū. Viſibil'r lucꝝ: īuiſibil'r dānū. lucꝝ
ſua cecitate: dānū q2 iā viuit ſine eq̄tate.
Ergo q̄ ſuo malo deſiderio foriſec⁹ fura
tur. iuſto iudicio dī intrīſec⁹ grandinat̄. O
ſi poſſent fures aut latrōes vl' raptores
īſpicere agꝝ cordis ſui: ꝑfecto lugerent.

dū ibi nō inuenirēt qđ ī os aīe mitterent.
tā ⁊ ſi ī furto ſuo inuenirēt: qđ gutturis aui
ditate ſorberēt. Maior eſt fames aīe q̄
corpis: maior fames ⁊ ꝑiculoſior plaga:
⁊ grauior mors: qđ pei⁹ ē. Multi ꝑ iſtā fa
mē aīe mortui ābulāt. ⁊ viuētes portant
funera ſua. Viuere q̄dē videt̄ ī corpe: ſ;
malis actib⁹ mortui ꝓbāt̄ ī corde. Et mul
ti in aīa famelici de vanis delicijs gl'iant̄
Deniq; bonū chriſtianū ſcptura int⁹ eē
diuitē dicit. Abſcōdit⁹ inq̄t corde the
ſaur⁹: hō q̄ eſt añ deū diues: nō añ hoīes
ſed añ deū diues vbi de⁹ videt. Quid ḡ
tibi ꝓdeſt ſi vbi hō nō videt furaris: ⁊ vbi
de⁹ videt iuſto iudicio grandinaris. Octa
uū p̄ceptū ē. Falſū teſtimoniū nō dices.
Octaua plaga. locuſta aīal dente noxiū.
Quid autem vult falſus teſtis. niſi nocere
mordēdo: ⁊ cōſumere mētiendo. Et idō
nos admonet ap'ls ne nos falſis crimi
bus appetam⁹. Si inq̄t mordetis ⁊ ꝯme
ditis inuicē: videte ne ab inuicē ꝯſumamī.
Nonū p̄ceptū ē. Nō cōcupiſces vxorē
proximi tui. Nona plaga. denſe tenebre.
Si eni pctm̄ ē vxorē ꝓpriā excepta cau
ſa filioꝝ agnoſcere. q̄le putas pctm̄ ē nō
ſolū in ſua peccare ſed et alienā appetere
Vere denſe ſunt tenebre. nihil eni ſic do
let ī corde patiētis: quō ſi vxor illi⁹ appe
tat̄. Et q̄ h̄ facit alteri nihil tale voluiſſ;
pati. Alia mala ſolēt hoīes patiēter ex
cipe. hoc autē neſcio vtrū vnq; inueniri
potuerit: q̄ tolerabilit̄ patiat̄. O q̄ den
ſas tenebras patiunt̄: q̄ talia faciūt et ta
lia ꝯcupiſcūt. vere excecant̄ furore hor
ribili. Furor eni indomit⁹ eſt alienā vxo
rem cōmaculare velle atq; polluere. De
cimū p̄ceptū eſt. Non ꝯcupiſces vllā rē
ꝓximi tui. Huic mādato plaga ꝯtraria
eſt decima. mors p̄mogenitoꝝ. Omnes
res quas habēt hoīes heredib⁹ ſeruant.
⁊ in heredib⁹ nihil p̄mogenitis charius.
Qui volūt res alienas tanq; iuſte poſſi
dere. ſine herede ſe q̄rūt fieri a morientib⁹
Quid eni tā iuſtū videt̄ q̄ ſibi rē dereli
ctam poſſidere. Dicit eni aliq̄s. Dimiſ
ſū ē mihi ī teſtamēto. Lege nihil vidr̄ iu
ſti⁹ iſta voce. Tu laudas q̄ſi iure poſſidē
tē: deus dānat iniuſte ꝯcupiſcētē. Vides

q̄lis es q̇ optaſ te ab aliq̄ heredē fieri. nō
ḡ vis vt habeat heredeo: in q̇b⁹ nihil eſt
chari⁹ p̄imogenitis. Proīde in p̄moge/
nitis tuis puniēriſ: q̇ ɔcupiſcēdo res ali
enas. i. qđ tibi iure nō debet: q̄ſi iurſ vm
bra p̄ḡris. Perdis ḡ p̄mogenita tua. Et
facile ē q̇dem frēſ corp̄alit̄ p̄dere p̄moge
nitos. mortales enī ſūt hoīes: ſine aū pa
rētes ſiue poſt parētes moriāt̄. Iſtō mo
leſtū eſt ne p̄ hāc occultā ⁊ iniuſtā ɔcupi
ſcentiā p̄mogenita cordis tui p̄daſ. Pri
mogēita cordis nr̄i fides ē: nemo enī bn̄
op̄atur niſi fides p̄ceſſerit. Oīa op̄a tua
bona filij tui ſunt ſpūales: ſʒ int̄ iſtos ti
bi p̄mogēita fides ē. Quiſq̄s rē alienam
occulte ɔcupiſcit: internā fidē p̄dit Erit
enī p̄imuʒ ſine dubio ſimulator obſeq̄ns
nō charitate ſʒ fraude: veluti amās eum
a q̄ ſe cupit fieri heredē. Amare ſe dic̄ eū
quē mori deſiderat: et vt reꝝ ei⁹ ſe vide/
at poſſeſſorē optat vt p̄priū nō derelinq̄t
heredē. Hec fratres ɔp̄atio: ⁊ qđāmodo
ɔtictaſ decē p̄ceptoꝝ ⁊ decē plagaꝝ cau
tos nos faciat: vt habeam⁹ ſecuri reſ no
ſtras ī p̄ceptſ dei. res inq̄ʒ nr̄as īterioreſ
⁊ ī archa ɔſcie nr̄e repoſitaſ. Iþe ſūt the
ſauri nr̄i q̄s nob̄ n̄c fur: n̄c latro: nec vici
nus mal⁹ poterit aliq̄n auferre. vbi n̄c ti
nea nec rubigo ē metuēda. Iſte ſūt enī v̄e
diuitie. i. bona ɔſcīa: iuſticia: miſcđīa: ca
ſtitas atq̄ ſobetaſ. Qui talib⁹ reb⁹ plen⁹
eſt: diues ē. etiā ſi d̄ naufragio nud⁹ eua/
ſerit. Sʒ h̄c ſi diligēter attēditſ: ⁊ q̄ ſunt
mala ſugere: ⁊ q̄ bōa ſūt volueritſ auxili
ante dō exercere: eritſ pp̄ls dn̄i. ⁊ d̄ iniq̄
egiptioꝝ ſocietate. i. ſpūaliū neq̄ciaꝝ pſe
cutōe libati: ad terrā repromiſſiōis pote
ritſ felicit̄ p̄nēire: auxiliāte dn̄o nr̄o ieſu
chriſto: qui viuit et regnat in ſecula ſecu
lorū Amen.

Libell⁹ ſctī Auguſtini de cognitōne
vere vite incipit.

Apiētia dei
q̄ os muti aperuit: et ru/
dibili aīali humana v̄ba
formare tribuit: me quo
q̄ nō ſolū ſermōe: ſʒ etiā
ſcientia imperitū ad fandū impellit. atq̄
p̄ ſe ac de ſe intellecta alijs pie inoteſcere
ɔpellit. Hui⁹ ḡ inſtinctu ad vtilitatē: vt
ſpero: multoꝝ. iteꝝ ɔmitto me ad corro
dēdū dētib⁹ inuidoꝝ. ⁊ forſitā ad ɔſouē
dū cordib⁹ dilectorū. Cū chriſt⁹ v̄itas ⁊
vita dicat. Hec eſt vita eterna vt te ſolū
veꝝ deū cognoſcāt. cōſtat p̄fecto naturā
ratōnalē ad h̄ ſolū factā: vt factorē ſuuʒ
veꝝ deū intelligat. ītelligēdo diligat. di/
ligendo in eo q̇ eſt eterna vita eternalit̄
beate viuat. Diuinitatis ergo eſſentiam
rōnabiliter īueſtigare: eſt ad vitā eternaʒ
feſtinare. Hanc v̄o negligēdo ignorare:
eſt vtiq̄ ad mortē indeficientē p̄perare.
q2 nimirū hic ab eo ignorabit̄: dū q̄n̄q̄
a beata vita ſequeſtrabit̄. Quāobrē cum
de hac p̄clara materia plurimi ſanctorū
patrū m̄lta gl̄ioſa ɔſcripſerint: ipamq̄
rem ſimplicioribꝫ obſcuriorē reddiderit
Libet me p̄ hec ɔdenſa: q̄ſi q̄ndā ſemitā
ſtilo cōplanare: qua infirmis intellectib⁹
relicto erroris deuio: p̄ planuʒ veritatis
liceat libere ambulare. Sed hic q̇libʒ ī/
uid⁹ nebuloſa facie mihi occurrit: et vi/
ruo diu ſub liuido corde ɔcretū in me a/
cerbiter euomit. Quid tu inq̄ens tentaſ
ligna ſiluis importare: aut redūdāti ma
ri vndā inſtillare? Huius tā mordacio
mordacē dentē hec petra retundat: ⁊ ve
nenū malicioſe euomitū in viſcera ipiuſ
denuo torq̄ueda refundat. Inuidia dya
boli intrauit mors in orbē terraꝝ: imitā
tur illū qui ſunt ex parte e⁹. O inuide in
felix: q̇ aliena felicitate torq̄ris: alieō dā
no depaſceris. ipio reb⁹ probas te eſſe ex
parte eius. qui inuides alijs qđ tu igno
ras ſcire. ac mihi ob piū laborē collatuʒ
egris ſuſpirijs ingemiſcis. quod tibi ob
deſidiā: imo ob inuidiā denegatū cogno
ſcis. Age miſer: potius letiferū vir⁹ quo
turges euome: ſalubre dilectōnis anti/
dotū excipe. Si autē parti patris tui
nigro felle tabeſcens fauero. Ego autēʒ
cum inuidia tabeſcente iter non habeo.
Egregiam ſcripturarum ſiluam alacer
ingrediens: non in eam: vt tu venenata
lingua aſſeris: ligna deferens: ſed precio
ſum vite lignum iuſticiam eſurientibus

vera afferre conabor: ⁊ dulcez vite hau-
ſtũ vitam ſitiẽtib⁹ ꝺ pelago ſcͥpture hau
rire nõ morabor. Oẽs ergo fideles ad lignũ
viteq; fontẽ curram⁹: cui⁹ guſtu ineffabili
bꝫ vivam⁹. Libell⁹ aũt nomẽ cognitio
de vite ſortiat: dũ ĩ eo vera vita tardioribꝫ
intellectu cognoſcibilis reddi videat. Fra
trũ interrogatio. Gr̃as deo ꝑſoluimus:
cui⁹ dono apte in rebꝫ dubijs certificari
poſſum⁹. Quando qd̃e erga nos ĩ hoc ip
ſum videas ꝯfluxiſſe: ne ad patriã tẽden
tes ĩ via laſſabũdi ꝺficiam⁹: paſtu potu
q; vite: vt ſoles refice: ⁊ tꝑus irremeabi-
li curſu labile ncrili q̃ſtionũ figẽs fac ſta
bile: ne ſua volubilitas nos ociãtes ĩuol
uat: ſꝫ tua affabilitas ĩ diuĩs laborãtes
ad ſemꝑ manẽs euũ ſuſtollat. Mgr̃i re-
ſpõſio. Fructũ ligni vite ĩ ramis crucis
pendulũ: mecũ alacres adite: fonteq; vi-
te a vita p̃re q̃ſi de loco voluptatis manã
tem. paradiſum eccl'iam videlicꝫ ortũ de
liciaꝝ irrigantẽ vnanimes haurite. cui⁹
ſapor ſi palatũ cordis vr̃i indulcorabit:
teſtor vobis: q; vos cũ eo in euũ ꝑman-
ſuros de torrẽte voluptatis ſue q̃nq; ſa-
tiabit. Fratres. Cũ carnalia ſapientes
ſpũalia cogitare neq̃am⁹: regnũ celoꝝ re
gionẽ clariſſimã: oĩni opulẽtia affluẽtiſſi
mã. in q̃ celeſtẽ hierl'm vrbẽ p̃clarã meri
tis atq; opibꝫ inclitã: ⁊ ĩ hac deũ q̃ſi glo
rioſũ regez angelos velut milites vario
cultu ꝯſpicuos mẽte formamur. idcirco
poſcim⁹ vt rõe indagãte argumẽtis q̃q;
obſtãtia cõprimẽs: ꝟitatẽ q̃ſi ĩ tenebris
latitãtẽ: ad lucẽ nobis ꝑducas. ac deum
aliq̃n videndũ vt aſſeris: factũ q̃dãmo-
do viſibilẽ añ ocl'os nr̃i cordis ꝯſtituas.
Mgr̃. Cũ de⁹ oĩpotẽs: ſol⁹ ĩmortal: ſo
lus inuiſibil: ſol⁹ incõpꝛhẽſibil lucẽ habi
tet ĩacceſſibilẽ. ego ãt tenebris vicioꝝ ob-
litus: terrã caliginẽ inhabitẽ. luci ꝟtutũ
ĩnadibilẽ. q̃liter ineffabile lumẽ: ſanctis
aliorũ oculis inferre potero: q̃ cecutiẽte
oculo cordis ſplẽdorẽ tãte maieſtatis re-
uerberatus nullo modo intueri p̃ualeo.
Fratres. Tũ nitere ꝑ poſſe ĩ illã rapi: q̃
ten⁹ diſiecta caligĩe: merearis ab illa illu
miari: noſq; ꝑ te illuminari: ſic ſepe vide-
m⁹ valles a mõtibꝫ iubare ſol' irradiari.

Mgr̃. Conabor ꝑ viribꝫ vobis orãtibꝫ
ac logica p̃eunte comitãtibꝫ argumẽtis. ſẽ
q̃r ꝟitatẽ vſq; ĩ ipi⁹ inacceſſibil' lucis lati-
bulũ fugiẽtẽ. ipaq; ꝯcedẽte ꝑducã eã vo
bis indagãtibꝫ ſe oñdentẽ. Fratres. No
ſtra q̃dẽ tibi ñ deerit orõ. tñ ſit tibi pre-
uia dux ꝟitatis rõ. Magnopere q̃ppe a te
audire deſideram⁹: q̃lit ĩ orõibꝫ ꝺ deo co
gitare ꝺbeam⁹: ne forte ĩfirma mẽs ſi pul
crũ hoĩez imagĩet. ⁊ hꝰ ſimulacrũ ꝑ ꝟo deo
ꝯcepta veneret. Mgr̃. Fateor magnitu
dĩe altitudĩs ſuſcepta: negocijs vict⁹ ſuc
cũbo. q2 q̃ vix mẽte ꝯcipio: vix ꝟbꝫ expla
nare ſufficio. Excedit enĩ oẽ p̃claꝝ lõge
ſummoꝝ philoſophoꝝ ĩgeniũ. q2 ſubli-
mitas hui⁹ rei q̃ tractat exuꝑat oẽz ĩtelle
ctũ. q̃nto q̃ppe magis omnẽ creaturã in
greſſus conor eã diligẽti intuitu ꝯtẽpla
ri: tãto magis ſentio eã ab aſpectu ĩtelle-
ctus mei elõgari. Operã tamẽ dabo inq̃
ſitõni vr̃e ꝑ modulo meo ſatiſfacere. put
ipſe de q̃ agimus dignabit noticiã ſui de
ſiderãti aĩe innoteſcere. Uos autẽ vbi vi
res põdere tãte eminẽtie p̃ſſe ſuccũbũt:
oportet fragilitati ignoſcere. Fratres. Nos
q̃nto diligenti⁹ hui⁹ rei ꝑpendim⁹ alti-
tudinẽ: tãto ardenti⁹ optamus eã nobis
vtcũq; fieri cognoſcibilẽ: et ei⁹ qualicũ-
q; modo intueri pulcritudinẽ: ⁊ iõ libẽ-
ti animo tibi ignoſcim⁹: ſi ea q̃ ꝟbis non
vales ſaltẽ nutibꝫ explices. Mgr̃. Sciẽ
dũ igit deũ null' ꝟbis expͥmi: nulla poſſe
cogitatõe ꝯp̃hẽdi. Quõ enĩ ĩmẽſus ⁊ in
cõpꝛhẽſibil' p̃dicaret: ſi hũane locutõni
vel meditatiõi includeret: nũc autẽ patꝫ
q̃ſ ſit admirabil: cũ omnibꝫ linguis ſit ĩ-
edicibilis: omnibꝫ cordibꝫ ſit incogitabi
lis. Dialectica nãq; differẽdi potẽs: pote
ter queq; dubia diffiniẽs: cũctas ſcͥptu-
ras euibrans et euiſcerãs: cunctã hũa-
nã ſcientiã annihilãs: cũ diuinitatẽ intẽ
dit. tãte maieſtatis luce repercuſſa: pauidũ
caput tremefacta reflectit: atq; ĩ abdita
mũdane ſapiẽtie fugiẽs ꝺliteſcit: diſſolu
tis ſillogiſmoꝝ nexibꝫ ſtulta obmuteſcit
Nẽpe noĩe ⁊ ꝟbo cũcta exp̃mũt q̃ ſb de-
cẽ p̃dicamẽtis hũano corde ꝯcipiuntur
Sed q; ex his nullũ ꝓp̃e deo conueniat
manifeſte rõ ꝯprobat. Nã ſi dixerimus

ꝙ de⁹ ſubſtãtia ſit q̄ omnib⁹ ſbſiſtere tribuat: ꝛ p quã oẽs res eſſe habẽt: mox vniuerſalia ꝛ ĩdiuidua de q̄b⁹ ſubſtãtia p̄dicat̄ genera ꝛ ſpẽs. in q̄b⁹ ꝯſare. ſil̓ ꝛ nouẽ accidẽtia q̄ ei neceſſario inherẽt: ãio occurrũt: q̄ cũcta liq̄nt: q꞉ unime ĩ deũ cõcurrũt. Si p̄dicem⁹ ꝙ de⁹ ip̄a magnitudõ exiſtat: q̄ oĩa ĩ mẽſura ꝛ nũero ꝛ põdere diſponat. ꝓtin⁹ paruitas huic q̄ntitati ſe opponit: ꝛ ſua exiguitate qđ ẽ ſuper oĩa maximũ ꝯminuit. Quẽ ſi ip̄a3 bonitatẽ vl̓ ſũmũ bonũ uoiem⁹: q̄ cũcta valde bona facit. ſtatĩ malũ huic q̄litati ꝯtrĩum obuiat: ꝛ tãto bono ſe opponere nõ trepidat. Q3 ſi creator vl̓ dñs p̄diceret̄ qđ vtrũq3 ad aliq̄d. ſ. refert̄. ꝯfeſtim relatio ſe opponit añ mũdi ꝯſtitutõne3 eũ h̄ vocabulo caruiſſe: et h̄ relatiuũ ex mũdi creatõe ei accidiſſe: cũ ratõ aſtruat nihil deo accidẽtale: ſ3 totũ qđ p̄dicat̄ de eo ei eſſe eẽntiale. Porro ſi vbiq3 tot⁹ eſſe dicat̄: ꝛ ſil̓ cũcta replere loca dicat̄: mox localitas clãdeſtiue irrepẽs illũ loco ĩcludit q̄ cũcta pugillo ĩcludit. Si aũt ſẽpit̄n⁹ p̄dicet̄: ꝛ cũcta tp̄a diſponere affirmet̄ ꝯtinuo p̄terito p̄ſens: futur̄ p̄ñti ſuccedere feſtĩat. et initiũ atq3 finẽ eẽnitati aſcribere nõ formidat. Si v̓o dicat̄ ꝙ oĩa poſſideat. ꝛ amict⁹ lumĩe ſicẽ veſtimẽto ĩfulgeat: ſtatĩ h̄ habitu cogitatio eũ p̄uat dũ amictũ luc̄ vl̓ poſſeſſiõ3 rer̄ ab eo ſepat Q3 ſi ſp p̄ſens adeſſe teſtat̄: ꝯfeſti ſit⁹ ſtãdi vl̓ ſedẽdi imaginat̄. Si v̓o vniuerſa regere referat̄: act⁹ laboris eẽnã req̄e3 ãnullare conat̄. Porro ſi affirmet̄ patienſ mala nr̄a ſufferẽs: ilico paſſio ſe ĩgerit: et ĩpaſſibilẽ pati ꝯtẽdit. His q̄ppe decem cũcta hũana ꝯditio ĩcludit̄. ꝛ ab his oĩbus ꝓpetas ſũme eẽntie euidẽti rõe excludit̄. Cũcta et enĩ q̄ vl̓ oppoſitõe3 vel ꝯrietatẽ vl̓ accidẽs ſuſcipiũt: nulla rõne deo ꝓp̄e ꝯueniũt. Igit̄ rõe repugnãte nihil de deo ꝓp̄e loq̄ valem⁹: tñ ſaltẽ ĩprop̄e ꝛ p enigmata d̓ eo loq̄ ſatagim⁹. Fr̄eſ Euidẽs rõ q̄dẽ doc3 deũ hũanis v̓bis ĩedocibilẽ: ſ3 ĩtellectual̓ mẽs ĩhiant̄ deſiderat eũ ſibi vtrũq3 fieri cognoſcibilẽ. q̄ mẽs iſtar ſpecl̄i aĩe videt̄. i q̄ ipſa imaginẽ ſui creator̄ ꝯtẽplet̄. Mgr̄. Uniuerſa q̄ in reb⁹ creat̄ nouim⁹: p corpeos ſẽſus ꝯgſcim⁹ Et ea q̄dẽ q̄ n° viſu n° experiẽtia d̓idicim⁹: p ꝯpatões viſor̄ vl̓ exptor̄ diſcim⁹: vt q̄ d̓ beſtijs vl̓ ignot̄ hoĩb⁹ legim⁹. Que aũt nob penit⁹ ĩcognita p ꝯpatões notas nõ ſignificat̄: nũq3 p̄ſus ſcientie nr̄e notificat̄. Et ĩõ q꞉ ſp̄ualia nob ſũt ĩuiſibilia atq3 corpeis ſẽſib⁹ ĩcõpabilia nũq3 erũt aliq̄ rõne nob ꝓbabilia. Or v̓o hec ꝯſtat eẽ ſi p ſil̓ia edoceri neq̄unt: fidẽ tñ credentiũ exigũt. Fr̄es. Que rõ argumẽt̄ ꝓbat q̄q3 ĩ ꝯpatõe deficiat neceſſe ẽ vt rõnal̓ q̄ſq3 credere ñ ĩnuat. Tutũ ꝓfer: q̄d de ſpiritib⁹ ſciẽdũ rõ innuat. Mgr̄. Sex modis ĩ ſcp̄tur̄ ſp̄us ſubſtãtial̓r dici: ñ neſcio a vob ſciri. Primo ſũm⁹ oĩm de⁹ ſp̄us appellat̄: vt ibi. Spirit⁹ eſt de⁹: ꝛ q̄ adorãt eũ ĩ ſp̄ũ opz adorare. Scđo ãgeli ſp̄ũ dicũt̄: vt ibi. Qui facit ãgelos ſuos ſp̄us. Tercio aĩe ſp̄us nũcupãt̄: vt ibi. Exibit ſp̄us eius ꝛ caro reuertet̄ ĩ terrã. Quarto vita brutor̄ aĩaliũ ſp̄us vocat̄. vt ibi. Quis ſcit ſi ſp̄us iumẽtor̄ deſcẽdat d̓orſũ. Quĩto vẽti dicũt̄ ſp̄us. vt ibi. Sp̄us ꝓcellar̄. Sexto h̄ aer ſcribit̄ ſp̄us. vt ibi. Os meũ apui: ꝛ attraxi ſp̄m. Quor̄ diffinitõ tal̓ ẽ. Aer eſt ſp̄us ſẽſibil̓: quẽ nos attrahẽdo ſentim⁹. ip̄e nihil ſẽtiẽs cũct̄ tñ ſb celo viuẽtib⁹ ſpirãine ex bibẽs. Uẽt⁹ ſp̄ũ ẽ aer di nutu aliq̄ mõ agitat⁹ ꝓcell̓ aq̄r̄ augmẽtat⁹. p ãgelica miſteria excitat⁹: p eade3 trãq̄llat⁹. Uita brutor̄ aĩaliũ ẽ ſp̄us vital̓ ꝯſtãs de aere ꝛ ſãguĩe aĩal̓: ĩuiſibil̓: ſ3 ſẽſibil̓: mẽoriã habẽs: ĩtellectu carẽs: cũ carne moriẽs: ĩ aera euaneſcẽs. Aĩa vero ſp̄us ẽ ſuba ĩcorpea: corp̄is ſui vita: ĩuiſibil̓: ſẽſibil̓: mutabil̓: illocal̓: paſſibil̓. n° q̄ntitate mẽſure: n° q̄litate forme vl̓ coloris ſuſceptibil̓: mẽorial̓: rõnal̓: ĩtellectualis: ĩmortal̓. Et ne vacillet diffinitio: rõ cã3 ꝓbatõis roboret. Aĩa ẽ ſp̄ual̓ ſuba. Oẽ eĩ qđ alij vitã ſbmiſtrat: ip̄m ẽ neceſſe vt ſubſiſtat. ſ3 aĩa corpi vitã tribuit. igit̄ aĩa realit̄ ſubſiſtit. Hãc v̓o vitã eſſe ip̄amet ꝓbat dũ p̄ñtia ſua corp⁹ viuificat. ab ſẽtia ſua idẽ mortificat. Hec nob q̄dẽ ẽ ĩuiſibil̓: ſ3 ſpiritib⁹ ẽ viſibil̓. Hanc eẽ ſẽſibilẽ ꝯſtat: dũ ocul̓ colores: aurib⁹

ſonos: naribꝫ odores: palato ſapores: ma
nibꝫ aſpa vł leuia ſentire p̄ſtat. Eſt ḡ mu
tabił. Oē enī qꝺ meliorat̄ et peiorat̄ mu
tabile ē. ſꝫ aīa vicijs peiorat̄. v̄tutibꝰ me
liorat̄: igit̄ mutabił ē. Eſt etiā illocalis.
Oīne enī qꝺ loco īcludit̄: altitudīe: lati/
tudīe: lōgitudīe aeris circūſcribit̄: corpꝰ
eſt. Sꝫ rō docuit aīaꝫ īcorporeā eē. i. nͨ
corpꝰ nec aliqꝺ mēbꝝ hr̄e. igit̄ ꝯſtat eaꝫ
eē illocalē. nō enī ſpaciū aerꝭ vt corpꝰ oc
cupat. nec corpus vt aq̄ vtre īplet. ſed vt
calor toto igni illocalit̄ īeſt. ita aīa totū
corpꝰ illocalit̄ implet. Ignis q̄dē ē viſi
bił: ſꝫ calor inuiſibił ⁊ ſenſibił ⁊ qꝺāmo
do ignē viuificās: ita aīa īuiſibił ſꝫ ſēſi/
bił viſibile corpꝰ q̄dā occulta vi ſenſifi/
cat ⁊ viuificat. Hec ē q̄ꝫ paſſibił. Oīne
enī qꝺ merore afficit̄ paſſibile ē. ſꝫ aīa
dū ſue volūtatis ꝯpos nō efficit̄. dolore
meſticie afficit̄: igit̄ paſſibił eſſe ꝯuincit̄.
Ab hac q̄ntitas excludit̄: dū nec altitu/
dīe ⁊ latitudīe aut lōgitudīe metit̄. nͨ ſex
circūſtātias. ſ. an̄ ⁊ r̄tro: dextꝝ ⁊ ſiniſtrū:
ſurſū ⁊ deorſū ſe īcludere patit̄. Qualitaſ
etiā forme vł coloris ab hac ſecernit̄: dū
nulla forma vł hūani corpis vł vlliꝰ co
lorate rei illi aſcribit̄. Hec ē mēorialiſ q̄
p̄terita recolit. Eſt etiā rōnał: q̄ p̄ſentia
diſcernit. Eſt intellectuał: q̄ futura ītel/
ligit. Hāc īmortalē hinc eē ꝯſtat ꝙ mēo
riā ſui apꝺ poſteros ꝑennit̄ durare labo
rat. Angelꝰ aūt ſpūs ē ſubſtātia īcorꝑea
inuiſibił: ſenſibił: rōnał: ītellectuał: īmor
tał: bonoꝝ lucida ⁊ īpaſſibił: maloꝝ te/
tra ⁊ paſſibił. Sꝫ vidēdū vtꝝ aliq̄ ſub/
ſtātia tał in rebꝫ creatꝭ eſſe credat̄: cū a no
bis mīme videat̄. Angelos eē ip̄a inſēſi
bilia ꝓbāt: q̄ tā certā ſui motꝰ legē obſer
uāt. Oīme q̄ppe qꝺ mouet̄: aut motuꝫ a
ſe habꝫ aut aliūde. Sꝫ oē qꝺ motuꝫ a ſe
habꝫ ē ſenſibile vt aīa: qꝺ aliūde īſenſibi
le vt corpꝰ. Q. ſi ſol luna ⁊ ſidera ꝑ ſe mo
uēt̄: ſenſu vł rōe vigere vident̄: q̄ tā certa
tp̄a tā certa celi ſpacia cuſtodiūt. ⁊ qꝺā/
modo ſuū ītellectū huic mūdo lumīe vel
ſignis īnuūt. Sꝫ q̄ ea rōnabilia vł ſaltē
ſēſibilia corꝑa arbitrāt̄: iure ſēſu carētes
int̄ irrōnabilia ꝯputant̄. Cū aūt h̄ec ſint
corꝑa viſibilia: ſꝫ motu carētia. vtputa ī
ſenſibilia: ⁊ tn̄ moueant̄: cōſtat ꝑfecto ꝙ
aliūde mouēt̄. Reſtat igit̄ ea ꝑ angelica
miſteria moueri. ſił r̄ vētos pluuias ḡn/
dines fulgura tonitrua tēpeſtates auraſ
iuſſu dei ꝑ illos regi. Qui dubitat: et ea
ſenſibilia putat. hūc rō ſtultū cū inſenſi
bilibꝫ ꝓbat. Bruta q̄ꝫ aīalia vſibꝫ huma
nis ꝑ illos obſecūdare vł aduerſari q̄ nō
credūt: aut illa rōnalē ꝑ intellectū hͨ face
re credūt: lōge a rōe recedūt. Sꝫ ⁊ cūcta
q̄ in rebꝫ īſenſibilibꝫ vł creaturꝭ ſenſibili/
bus gerūt̄ ꝑ illos adminiſtrari. q̄ ambigit
mł tū a luce v̄itatꝭ dſipit. Igit̄ ꝯſtat āge
los ꝟe eſſe: ⁊ cūcta nob̄ patētia noſſe. ſꝫ h̄
differt int̄ illoꝝ ⁊ nr̄aꝫ ſciaꝫ: ꝙ ipi omneſ
cās reꝝ an̄ꝗꝫ eueniāt p̄ſciūt. nos aūt viẋ
⁊ cū magno labore īueſtigamꝰ eas: poſt
ꝗꝫ res in actu ꝯſtāt. Porro ſūmꝰ ſpūs ſi
cut a nullo intellectu valet ꝓprie cogita
ri: ita nulla diffinitiōe poterit ꝓp̄e deter/
minari. Sed q̄ intellectuał mens cum
vtrūqꝫ agnoſcere anhelat: hec enigmati
ca diffinitio ei interī ſufficiat. Deꝰ ſpūs
ē eſſentia inuiſibił: oīmi creat̄e incōprehē
ſibił: totā vitā: totā ſapiētiā: totā et̄nita
tē ſimul eſſentialr̄ poſſidens. vł ip̄a vita
ip̄a ſapīa: ip̄a v̄itas: ip̄a iuſticia. ip̄a eter/
nitas exiſtēſ: omnē creaturā inſtar pūcti
in ſe ꝯtinēs. Si aūt aliq̄s īſipiēs tm̄ dſi
piat vt deū eē diffidat: hūc ſolū ꝟe eē et
alia oīa ab ip̄o hr̄e eſſe hac rōe colligat.
Oīs ſuba aut ꝑ ſe ſubſiſtit. aut ꝑ aliꝺ. ſꝫ
hūc mūdū n̄ ſubſiſtere q̄ ꝯtēdit: h̄ ſatuꝰ
ī nihilū tēdit. Mūdū aūt nō ꝑ ſe ſubſiſte
re ꝯſtat: dū cū rō cepiſſe doceat. ꝑtibꝫ enī
ꝯſtat. Oē aūt qꝺ ꝯiūgit̄ vł in ꝑtes reſol/
uit̄: ab aliq̄ vtiqꝫ ꝯiūctōeꝫ vł reſolutiōeꝫ
patit̄. Mundꝰ ḡ nō ꝑ ſe ſubſiſtit. ⁊ ideo
ſeq̄t̄ ꝙ creatura ſit. Creatura autē ad ali
q̄d. ſ. ad creatorē refert̄. Solus ergo cre
ator ꝑ ſeip̄m ⁊ ī ſeip̄o exiſtit. oīs aūt crea
tura ꝑ ip̄m ſubſiſtit. Si enī ab alio eſſe
habꝫ: tūc deo maiꝰ ē a q̄ h̄ habꝫ: qꝺ deo
incōueniēs ē. Et cū nihil p̄ter creatoreꝫ
⁊ creaturā exiſtat: ſi deꝰ ꝑ ſeip̄m nō habꝫ
eē: neceſſitate ꝯſeq̄t̄ vt ꝑ creaturā exiſtat.
qꝺ incōueniētiſſimū eſt. Amplꝰ. Sub/
ſtantia mūdi in diuerſa genera ⁊ in diffe
rētes ſpēs diuidit̄. et in his ſinguł bonū

ſinuenit. Om̄e enī vtile bonū . vniuerſa
q̇ppe vtilia ꝯſiderāt: ⁊ ideo ſingula bōa
ꝯpꝛobāt. Om̄e aūt bonū aut ꝑ ſe bonū
eſt: aut ꝑ aliō. ſꝫ diuerſa bona ꝑticipatō
ne vni⁹ boni bona eſſe neceſſe ē. Diuerſi
tas q̇ppe recipit mai⁹ ⁊ min⁹. Nā ꝙtuꝫ
ad gen⁹ lapis ē min⁹ bonū: q̇ tm̄ ē ⁊ non
viuit: lignū mai⁹ bonū: qḋ creſcēdo vi/
uit. equ⁹ illo meli⁹: q̇ viuit ⁊ ſentit. hō il
lo p̄ſtāti⁹ q̇ viuit ſentit ⁊ rōne diſcernit.
Reſtat igiť his maxime et ſūmū bonuꝫ:
de q̇ oīb⁹ inferioꝛib⁹ ꝓfluat bonū. Et h̄
bonū de⁹ ē: de q̇ q̄ſi de fonte cūcta bona
ꝓfluūt: ⁊ in eūdē cūcta refluūt. Hic ſol⁹
ve eſt: ⁊ iō vitas ē. Om̄e enī qḋ ē: veꝝ ē.
Qḋ veꝝ nō ē: falſum ē. Sꝫ de⁹ ve ē: igi
tur vitaſ ē. Creatura aūt ei collata: q̄ſi ū
eſt. et idcirco q̄ſi falſitas ad vitatē ē. Om̄e
enī qḋ ex nihilo eſſe cepit: ī nihilū redigi
poterit. ſꝫ oīs creatura ex nihilo a deo ꝓ
ducta: ad aliq̇d eſſe ē ꝓducta. igiť ſi ei cō
parať nihil eſſe ꝓbať. Nulla ḡ mēs deuꝫ
eſſe dubitat: ꝑ quē alia cūcta eē ꝯſiderat
Hui⁹ eſſentia eſt vita. Om̄e enī qḋ eſt:
aut viuit: aut vita caret. Om̄e aūt qḋ vi
uit: aut ꝑ ſe viuit: aut ꝑ aliō. Sꝫ deus ꝑ
ſeip̄m ⁊ ī ſeip̄o viuit: ⁊ alijs oīb⁹ viuere
tribuit: igiť vera ē vita ⁊ vitaľ vita. Se
ip̄m q̇ꝫ et totā facturā ſuā ſapit ⁊ ītelli/
git: cui nihil aliō ē ſaꝑe ꝙ̄ viuere et eſſe.
Igiť ſapiētia ē. Seip̄m etiā ⁊ oēm crea
turā diligit: qꝛ iuſtū ē. ⁊ hāc iuſticiā nō
aliūde accipit: igiť iuſticia ⁊ dilectio exi
ſtit. Initio et fine caret: p̄teritū ⁊ futurū
nō habꝫ. Igiť eternitas ē. Cū itaqꝫ ratō
deū vaciter eſſe ꝓbauerit: et hūc vitā: ſa
pienciā: vitatē: iuſticiā: et eternitatē ve/
ris aſſertoꝛib⁹ eſſentialiter eſſe docuerit:
reſtat nūc vt ad hūc quoqꝫ videndū ali/
quā feneſtrā aꝑiat: ꝑ quā mens quoſdaꝫ
grad⁹ ſcandens ꝓſpiciat: q̄ten⁹ regē glo
rie in decoꝛe ſuo videre p̄ualeat. Pedetē
tim autē ratio ꝑ coꝛꝑalia gradiať: ne īfir
mus intellect⁹ ꝑ ardua nitēs difficultate
ꝯfract⁹ relabať. In p̄mis igiť hūc coꝛpo
reū ſolē mēte ꝯſiderem⁹. cui⁹ claritudine
totū oꝛbē illuminari videm⁹. Poſt hūc
ſolē milia miliū angeloꝝ deo miſtrātiuꝫ
attendam⁹: quos ſingulos rōe mōſtran

te ſeptieſ: īmo cēties ſole ſplēdidioꝛes ſci
amus. Nam hic ſol eſt miſter mūdi: an/
geli autē tēpla dei. Quantū ergo differt
templū dei a ſeruo mūdi: tāto differt cla
ritas angeloꝛū a claritate ſolis. Deinde
decies milies cētena milia ſublimiū āge
loꝛū deo aſtātiū ꝑpēdam⁹: q̇s ſingľoſ cē
ties īmo milies pꝛe ſole clarioꝛes ꝓfecto
noſcamus. Sic enī luna ſtellas: ſol lunā
in claritate excellere cerniť. ſic q̇libꝫ ſupi
oꝛ oꝛdo angeloꝝ inferioꝛē ab angeľ vſqꝫ
ad ſeraphin: glīa: dignitate: claritate pꝛe
cellere crediť. Poſt hos innumerabilia
milia ſanctaꝝ animaꝝ inſpiciam⁹: quaſ
ſingulas lōge ſole lucidioꝛes: angeľ bea
titudine et claritate coeq̄ndas nō dubi/
tamus. Tot et tātis luminib⁹ cōſideratis
ſinguloꝝ etiā magnitudinē ꝯtēplemur:
quaten⁹ ad id qḋ ītueri anhelam⁹ facili
us ſubleuemur. Cogitem⁹ itaqꝫ animā
ſplēdidū ignē. cui⁹ mīma ſcintilla ratōe
inſtruēte vincat hūc ſolē. Om̄e enī qḋ ab
aliō includiť min⁹ eo qḋ ſe īcludit eē ne/
ceſſitate ꝯuinciť. Sed cogitatio aīe q̄
ei⁹ eſt ſcintilla: nō ſolū hūc ſolē ſꝫ ⁊ totū
mūdi ambitū breui ſpacio includit: ⁊ to
tus oꝛbis eā mīme circūſcribit. Igiť cō
ſtat ꝙ̄ ꝙ̄ aīam toto mūdo lōge maioꝛē fo
re. Angeli autē ſicut ab anima ꝓ btitudi
ne. ita etiā differūt magnitudīe. Hic ne
mo magnitudinē coꝛꝑalis q̄ntitatis in/
telligat. ſꝫ illā poti⁹ intellectualē q̄ hunc
mundū coꝛpoꝛeū ⁊ cūcta in eo coꝛꝑa ad
paruitatē redigat. Hinc iā mens ſe in al
ta eleuet: coꝛ ſuum ꝙ̄tū p̄t dilatet: tot lu
ces ineſtimabili claritate: incomparabi
li magnitudīe reſplēdētes ſub ſe ꝓſpicu
at. ſuꝑ ſe vō q̄ndā admirabilē lucē q̄ om
niū illaꝝ luciū lux ſit intēdat: q̄ ſic ſuper
tot ⁊ tātas luces lōge refulgeat: ſic ſol ſu
ꝑ oēs ſtellas luceat. Cui⁹ luc̄ īeffabileꝫ
magnitudinē ⁊ admirabilē pulcritudi/
nē ille tot et tāte luces iugiter admirenť
⁊ in cui⁹ affluētiſſimā dulcedinē indefeſ
ſe ꝓſpicere delecteť. Hec ꝓfecto eſt lux
īacceſſibiľ: quā inhabitat eſſencia dei ſo
lis mūdis cordib⁹ viſibilis. Nullus hic
cogitet luce deū q̄ſi tabernacľo hominēꝫ
circūdatuꝫ: q̄ſi aliud ſit deus qui lucem

inhabitet:et aliud lux quā inhabitat:ſꝫ
poti⁹ illā lucē eſſētiā dei ſciat:ī q̄ vniuer
ſa bona ſimul locata ſciat. Hec ē lux que
angelos vel aīas ī celis ſua viſiōe ſatiat.
hec ē q̄ mūdicordeo ꝑ ꝯtēplatōez illumi
nat. hec eſt q̄ ſolis lucernā ī mūdo ꝯmo/
rātib⁹ vt cādele lumē ī carcere poſitis ꝑ
ſtitit. q̄ de tenebris ad lucez. de morte ad
vitā. de exilio ad patriā remeare poſſint
Ergo in orōe taliter mens nr̄a deū me/
ditet. talit intētio nr̄a imaginē ei⁹ ꝯtem
plet. ī. talē lucē q̄ ſic ſup ſolē vt ſol ſup cā
delā reſplēdeat. imo talē q̄ ſic ſup īnume
ra angeloꝝ ⁊ aīaꝝ milia ꝑ ſole cēties ſplē
dida. vt ſol ſup ſidera refulgeat. Nō ml'
tū q̄ppe a ꝟitate aberrat:q̄ talē dei ima/
ginē an̄ ocl'os cordis ī orōe ꝟſat. Hec ꝑ
ſens viſio dei facie ad faciē regnū celoꝝ
vocaꝛ. q2 extra h̄ corporeū celū: imo ex/
tra omnē locū:angeli ⁊ iuſti q̄ celi noīant
hac viſiōe fruunꝛ. Idcirco etiā q̄uis de
us in omnib⁹ creaturis eēntialr̄ mane/
re credaꝛ. ꝓpe in celis vl' in iuſtis habita
re ꝑdicaꝛ:q2 ipi inhabitatorē ei⁹ fruen/
do ſentiūt:⁊ eū omnib⁹ reb⁹ īeſſe gauden
tes ꝯſpiciūt:quē ſibi mīme adeſſe ꝯgno
ſcūt q̄ terrena diligūt. Sicut eni videns
⁊ cecus ī ſole ſtātes:vidēs claritate ſolis
vidēdo fruiꝛ:cec⁹ lumīe ei⁹ ꝑuaꝛ. ⁊ q̄uis
ꝑſentia ſolis vtriqꝫ eq̄ adſit:tn̄ ei⁹ ꝑſenti
am nō eq̄lit' vterqꝫ ſentit. ſic de⁹ hos tm̄
inhabitare dicit q̄ ei⁹ ꝑſentia facie ad fa
ciē vidēdo. vt angeli:aut ꝑ cōtēplatōnez
vt iuſti ī hac vita fruunꝛ. In his aūt n̄
eſſe diciꝛ q̄ ei⁹ viſiōe ꝑuanꝛ. Vn̄ ⁊ intra
nos regnū celoꝝ eſſe ꝑdicaꝛ. q2 viſio dei
oīpotētis:q̄ regnū celoꝝ. ī. iuſtoꝝ noīaꝛ
in angel' ⁊ iuſt' cōtemplaꝛ. Hec etiā vita
eterna appellaꝛ. q2 beati ꝑſentia indefici
entis vite:plene ꝑfruunꝛ:et nūqꝫ n' mor
ti nec vllis dolorib⁹ miſtr' mortis ſubia
cere ꝑmittūꝛ. Ad h̄ nāqꝫ creati ſūt vt eter
nalit' viuant. ⁊ etnā vitā etne aſpiciant.
Hec q̄ꝫ celeſtis ciuitas nūcupaꝛ:q2 vna
nimitas illoꝝ ciuiū ad vidēdū regē gl'ie
in decore ſuo cōgregaꝛ. Hec nihilomi/
nus hierl'm cognominaꝛ. q2 viſiōe ſemꝑ
manētis pacis ſatiaꝛ. Hec ꝑadiſus voci
taꝛ. q2 omimoda om̄ deliciaꝝ abūdātia

ſociūdaꝛ. Hec quoqꝫ ſupna patria noīa
tur. q2 omnes iuſti hāc viſiōez:vt puta fi
lij dei hereditare nō dubitāꝛ. Cū g̊ ſcrōs
in orōe inuocatis:ſic opꝫ de eis cogita/
re cōſtitutis ī gl'ia etne claritatis. ſ. ſplen
didiſſima lumīa lōge ꝑ ſolis fulgore lu/
cētia:q̄ oīa bona pleniter ī dei viſiōe ha
beāt:et cūctis ſe inuocātib⁹ potēter ſub/
ueniāt. Fratres. Sol etern⁹ ad quē vi/
dendū nos tua dulc' orō ꝑduxit. ⁊ cuius
ſerena lux in cordib⁹ nr̄is ꝑ tua ꝟba illu
xit. ipe te de tenebris exēptū ī luc' regiōe
ꝯſtituat:⁊ inter luces q̄s ꝑdicas te lucē/
tem luce ſue viſiōis ꝑenniter frui tribuat
Mgr̄. Si q̄d ꝑ me ꝓbabile ꝓferꝛ: nolo
vt inde mihi ſꝫ deo cui⁹ donū ē gr̄a refe
raꝛ. q̄ ſepe ꝑ abiectos ſuos ad heredita/
tē ſue viſiōis filios ſuos ꝯuocat. ⁊ ꝑ ho/
ſtes de exilio ad patriā iter ſalutis ami/
cis ꝑnotat. Et bene noſtis aliquē defor/
mē formoſo ſpeculū. imo cecū vidētibus
lumē tenuiſſe. ac claudū ſanis greſſu viā
oſtendiſſe. Fratres. Nos q̄ꝫ ꝓpt' ea q̄ au
diuimus ꝑenni deo g̊tes referim⁹. cuius
viſio ꝑ te nobis īnotuit: et q̄ talē theſau
rū carnalib⁹ abſcōditū ꝑ te nobis ꝓtulit
Sed q2 pōdus carnis aīam aggͣuat. ecc
ce iteꝝ carnal' cogitatio mētē diuina cō/
templātē pulſat. Cū eni ſupi⁹ rō vnum
deū veriſſime eſſe demōſtrauerit. ⁊ ipſū
ſolū cūcta ex nihilo feciſſe ꝓbauerit:quō
q̄ſi tres deos adorare docemur: dū p̄rez
ꝑfectū deū:filiū ꝑfectū deū:ſpm̄ ſanctū
ꝑfectū deū ꝯfiteri monemur: Dū eni ſub
diſtīcte tres ꝑſone diſtinguūꝛ: q̄d aliud
q̄ꝫ tres dij a nobis intelligūꝛ. Mgr̄. In
ipa ꝟitate ſe demōſtrāte et rōne ꝓbante
citius videbitis neceſſariā ī vna eſſentia
ꝑſonaꝝ trinitatē: itē ꝑ om̄ia neceſſariā ī
trib⁹ ꝑſonis īdiuidue ſub e vnitatē. Cū
iam ſupius enigmatice de deo loq̄rer:q2
nō poterā ꝓpe:q̄d dixi eſſentiā dei eſſe:
Fratres. Lucē. Mgr̄. De luce q̄d gignī
tur. Fratres. Splendor. Mgr̄. Quid ī
luce ⁊ ſplēdore ſimul cōſideraꝛ: Fratres
Calor. Magiſter. Num in ſubſtātia lu
cis ſpēdoris:⁊ caloris inueniꝛ diuerſitas
Fratres Nō:ſꝫ idētitas. Magiſter. Nū
in vocabul' vl' officijs ꝑdicaꝛ idētitas.

hinc et deinceps //

Fratres. Minime: ſʒ diuerſitas. Nā lu
cis vocabulū ipaʒ ſubſtātiā: ſplēdoris vo
cabulū lucis grāʒ: caloris vocabulū vide
tur exp̄rimere lucis efficaciam. Mgr̄. Igit̄
p3ʒ tria vocabula diuerſa vnā ꝯſtare īdi
uiduā eſſentiā. Fratres. Per om̄ia patet
Mgr̄. Sūmū ſpiritū p̄rem lucē appel
lari habetis in ap̄lo. De⁹ lux ē: ⁊ ī eo tene
bre nō ſunt vlle. Summū q̄ʒ ſpiritū fili
um ſplēdorē appellari habetis ī alio. Qui
eſt ſplēdor ſubſtātie eius. Sūmū nihilo
min⁹ ſpūm ſctm̄ calorē nūcupari apd̄ mo
yſen. Deus noſter ignis ē. Cū itaq̄ʒ lux
ſplēdor calor ſit vna natura ⁊ indiuidua
ſubſtātia: vocabula ỽo diuerſa: ꝯſtat p̄fe
cto patris et filij ⁊ ſpūſſcti vnā naturaʒ
indiuiduāq̄ʒ eſſentiā eē: dū ī eo qd̄ ſigni
ficat q̄d ſit: ſubſtātialit̄ ſpūs noīat̄. ⁊ iteʒ
in pſonis diuerſitatē neceſſariā: dū p̄r gi
gnens: fili⁹ naſcēs: ſpūſſctūs ab vtroq̄ʒ
p̄cedēs p̄dicat̄. Frēs. Plane trinitatē in
pſonis pſpicue videm⁹: et neceſſariaʒ in
ſubſtātia vnitatē euidēter tenem⁹. Ma
giſter. Idō vigilātiſſime hec duo noīa .ſ.
ſubſtātia et pſona diuīe eſſentie coaptāt̄:
q2 ſp ſubſtātia d̄ indiuiduis ī plītate cō
ſiſtentib9: pſona aūt de indiuidua rōnali
natura p̄dicat̄: cū nos ſoleam⁹ pſonis plu
ralitatē: ſubſtātie aūt deſignare eēntie v
nitatē. Fratres. Qua ſilitudine vocatur
eterna lux pater? Mgr̄. Quia ex ſe plem
genuit eq̄lē. Frēs. Nōne ſibi magis ma
tris nomē ꝯuēire videret̄? Mgr̄. In pa
tre eſt ſp principal̄ cauſa p̄lis. et idō a p̄n
cipali ſcīa debuit iure h̄ noīe appellari.
Frēs. Qua ſilitudie dicit̄ gignēs? Ma
giſter. Certū ē q̄ mēs gignit cogitatōʒ.
cū aūt mēs ſeipaʒ cogitat: q̄ſi aliā ſibi ſi
milē generat. Sic ſūm⁹ de⁹ cū ſeipm̄ ta
lē q̄lis eſt cogitauit: p̄culdubio ſil̄em ſi
bi p omnia imaginē generauit. Et ſic gi
gnēs iure p̄r vocat̄. ita rectiſſime genitus
fili⁹ noīat̄. Frēs. Si de⁹ filiū genuit: vi
det̄ aliq̄n fuiſſe q̄ filiū nō habuit: et hoc
nomē ex accidēti poſſederit. Q, ſi h̄ ita ē
ſupior platio labefactat̄. q̄ deo nihil acci
dētale: ſʒ totū eſſentiale p̄dicabat̄. Mgr̄.
Iā docuit rō dī eēntiā eē et̄nā vitā: initij
⁊ finis neſciā. q̄ ſi h⁹ ſingl̄aris ỽa vita abſ

q̄ʒ initio ſp fuit: ꝯſtat q̄ ⁊ abſq̄ʒ initio ſp
ſe viuere ītellexit. Q, ſi ſe viuere nō ītel
lexit: ſapiēs nō fuit. qd̄ ē nephas d̄ deo
dicere. Q, ſi aliq̄n ſapiaʒ aliūde accepit
q̄ p⁹ caruit: tūc id a q̄ tātū bonū accepit
deo meli⁹ extitit: qd̄ abſurdiſſimū ē. Sʒ
ſi ſempit̄na vita ſp ſe viuere ītellexit. hec
intelligētie ſapīa nō aliūde ei accidit: ſʒ
ſp ei coeſſentiat̄ fuit. quāq̄ʒ hāc ex ſe vt p
lē ſuā ineffabil̄r genuerit. igit̄ p̄r nunq̄ʒ
ſine filio extitit. Frēs. Qua ſilitudie ſplē
dor et̄ne lucis fili⁹ vocat̄: nō filia? Mgr̄
Quia p oīa ſilitudo p̄ris ī eo exp̄mitur:
vñ et ſilitudo ei⁹ dicit̄. Nihil enī ī rebus
creatis ad integꝝ ei⁹ ſilitudinē ỽuat a q̄
naſcit̄. Capilli nāq̄ʒ a capite nati ſūt ca
piti diſſil̄es. poma ab arborib9 nata ſunt
illis diſſilia: lana diſſilis ouib9. Fet⁹ aīa
liū vel ipi filij hoim nō p oīa ſil̄es q̄lita
ti genitoꝝ. Hic aūt p oīa gignēti ē ſimil
lim⁹: ⁊ idō ỽiſſime nō filia ſʒ filius vocat̄.
Frēs. Qua aūt habitudie fili⁹ ỽbū vo
cat̄? Mgr̄. Triplicit̄ ỽbū ītelligit̄. Uer
bi grā. Cū h̄ ỽbū hō: hō p̄fert ore: aut cū
idē ỽbū hō abſq̄ʒ motu līgue ī corde ſuo
format. aut cū res ipa quā ſignat illd̄ ỽ
bū q̄lis ſit intellectu cogitat̄. Hoc tercō
mō deus ỽbū ſuū genuit: cū ſeipm̄ cogi
tādo dixit. Et q2 totā mūdi formā eadē
cogitatōe creauit: idō d̄r q̄ oīa in ỽbo ſuo
fecerit. Uñ ⁊ de creatōe mūdi legit̄. Ipe
dixit et facta ſūt. Nihil enī alid̄ ē fili⁹ vel
ỽbū dei q̄ʒ cogitatio vl̄ ars vl̄ ſapīa ei⁹.
Nēpe cū nos aliquā rē cogitam⁹ ipius
rei imaginē ī cogitatione nr̄a formam⁹.
ſic de⁹ cū ſeipm̄ cogitauit: ſil̄eʒ ſui p oīa
imaginē formauit. ⁊ idō h̄ ỽbū imago vl̄
ſilitudo d̄r dei. ſʒ nihil alid̄ niſi eadē eēn
tia exp̄mit̄. Uñ et h̄ ỽbū dicit̄ q̄ſi ỽebo
nū. Frēs. Quare d̄r. omne qd̄ factū ē in
ipo vita erat? Nū lapides q̄ ſtolidi ſunt
in ỽbo dei viuūt? Mgr̄. Oīs creat̄a tri
pharie ſubſiſtere dicit̄. In deo: ī ſeipa: in
nobis. In deo vita īmutabilis. in ſeipſa
ſubſtātia ꝯmutabil̄. ī nob ſilitudo reruʒ
imaginabil̄. Uerbi grā. Lapis in ſeipſo
ē ſubſtātia mutabil̄: q2 ī calcē ꝯmutabit̄
In noſtra cogitatōne ſimilitudo lapidis
In arte dei ſcientia interminabilis: vite

durabil'. Cū eñi artifex domū facere co
gitat: iā dom⁹ ī ipſa arte viuit: quā poſt/
modū man⁹ edificat. Sꝫ illa quā man⁹
erigit corruet. illa vero q̄ ī arte viuit ꝑma
net. Nil q̄ppe aliō ē ars ꝗ̄ aīa. ⁊ anīa nil
aliō ꝗ̄ ars ei⁹: ⁊ ars ei⁹ nihil aliō ē ꝗ̄ ip
ſa vita. Sic v̄buꝫ dei nihil aliō ē ꝗ̄ ars
ei⁹. ⁊ ars nihil aliō eſt ꝗ̄ ipſa vita. ⁊ ī hac
cūcta īmutabilia ꝑmanebūt: q̄ ī ſubſtan
tijs ſui mutabilia deficiūt. Frēs. Cū eui
dens rō idē v̄bū cū pr̄e et ſpūſctō vnam
⁊ īdiuiduā ſubſtātiā īexpugnabilr̄ ꝓba
uerit: quō ſolū īcarnari potuit? Si eī a
pr̄is et ſpūſſcti eēntia eſt ſepatū ⁊ ſingu/
larit̄ humanatū: ꝯſtat ꝑfecto ꝙ pr̄is ⁊ fi
lij et ſpūſſcti ſubſtātia nō ē indiuidua. q̄
potuit pati ſepatōnis diſcrimīa. Mgr̄.
Sic ſempit̄na v̄t⁹ diuinitat̄ ꝑ ea q̄ facta
ꝯſpiciunt̄ ꝑ ītelligi. ſic h̄ ꝓfundū miſte
riū et occultū ꝑ ea q̄ ī nobis gerūt̄ rōe ꝑ
ſcrutāte poterit īſpici. Notū eſt eī ꝙ hu
mana mēs verbū ꝯmūis locutōnis ex ſe
cogitādo gignit: ⁊ idē verbū ī mēte ⁊ in
memoria ſil' vna eēntia exiſtit. Cū vero
mens verbū ſuū alijs īnoteſcere cupit:
cū eadē cogitatōe q̄ nihil aliō ē ꝗ̄ verbū
ſuū: ⁊ cū memoria diſponit ꝙ idē v̄bum
corpus voc̄ īduit. et aurib⁹ audibile: et
cordib⁹ audiētiū viſibile ꝓcedit. ⁊ etiam
lr̄is corp⁹ ſuuꝫ ligari ⁊ videri ꝑmittit: et
tn̄ īuiſibile manēs de eēntia mētis ⁊ me
morie nō recedit. Nō ḡ mēs neq̄ memo
ria: ſꝫ ſolū verbū ſingularit̄ ſonuit ꝑ cor
pus voc̄ ſēſibile. ⁊ tn̄ inſepabilr̄ manſit
in eſſentia mēt̄ et mēorie inuiſibile. Sic
ſūm⁹ pr̄ verbū ſuū ſeipm̄ cogitādo genu
it. qȯ ī pr̄is et ſpūſſcti eēntia ſil' coeēntia
le ſubſiſtit. Sed tn̄ nec pr̄ nec ſpūſſctūs
ſꝫ ſolū v̄bū qȯ ē pr̄is fili⁹ ſingularit̄ hu
manū corp⁹ īduit: ſe hoīb⁹ ſenſibile exhi
buit: corp⁹ ſūptū īdigna pati ꝑmiſit. ipſꝫ
inſepabilr̄ in eſſentia pr̄is et ſpūſſcti īui
ſibile ⁊ īpaſſibile ꝑmāſit. Frēs. Qua āt
ſilitu die amor dei ſpūs nomīat̄? Mgr̄.
Dei eſſentiā dixi eē vitā. vera aūt vita ſe
viuere ītelligit: ⁊ ſi ſe vitā ītelligit: ſe vti
q̄ diligit. Dei aūt viuere ītelligere dili/
gere nihil ē aliō ꝗ̄ exiſtere. Dilectio ḡ di
ē vita: ⁊ vita ē ſpūs. Et q̄ꝛ de⁹ ꝑ dilectiōꝫ
cūct̄ eſſe vl' viuere tribuit. idcirco ſpūs
nūcupat̄. Idō aūt ſctūs addit̄: q̄ꝛ cūcta ꝑ
eū ſctificāt̄. Frēs. Qualit̄ ꝓbat̄ h̄ ſpūſ a
pr̄e ⁊ filio ꝓcedere? Mgr̄. Nihil aliō ſpi
rituſſctūs ꝗ̄ amor dei ītelligit̄. vn̄ ⁊ de⁹
charitas dr̄. Cōſtat aūt q̄ꝛ pr̄ filiū vt ſe/
ipm̄ diligit. ⁊ itē fili⁹ pr̄ez tāq̄ ſeipm̄ di
ligit. Vita nāq̄ diligit ſe ſape: ⁊ iterꝫ ſa/
piētia diligit ſe viuere. Vite aūt ⁊ ſapīe
ꝓbata ē vna eēntia eſſe. Igit̄ dilectio vel
amor vl' charitas: qȯ ē ſpūſſctūs ī ſuba
pr̄is ⁊ filij coeſſētial' exiſtit. ⁊ idō ab vtro
q̄ eq̄lit̄ ꝓcedit. Frēs. Si ſpūſſctūs pr̄i
⁊ filio coeſſential' exiſtit: quō ab indiui/
dua ſba ſepari potuit: cū ī ſpecie colūbe
ſup dn̄m: vl' ī forma ignis ſup aplo̅s ap
paruit? Mgr̄. Scti ſpūs ſubſtātia non
in colūbā vl' ignē eſt trāſmutata: ſic nec
verbi in carnē eſt trāſformata: ſꝫ ſpūſſan
ctus colūbe corpus ꝯdidit.

Finis

Ex libro retractatōnū diui auguſtini

Confeſſionuꝫ

c
meaꝝ libri tredecī ⁊ de mal'
⁊ de bonis meis deū laudāt
iuſtū ⁊ bonū: atq̄ in eū excitāt hūanuꝫ
ītellectū et affectū. Interim qȯ ad me at
tinet hoc ī me egerūt cū ſcriberēt̄: ⁊ agūt
cū legunt̄. Quid de illis alij ſentiāt ipſi
viderit. multiſ tn̄ fratrib⁹ multū placuiſ/
ſe ⁊ placere ſcio. A p̄mo vſq̄ ad decimū
de me ſcp̄ti ſunt. In trib⁹ ceterꝭ d̄ ſcp̄tu
ris ſctis: ab eo qȯ ſcp̄tū ē. In p̄ncipio fe
cit de⁹ celū et terrā: vſq̄ ad ſabbati req̄/
em. In quarto libro cuꝫ de amici morte
animi mei miſeriā ꝯfiterer dicēs ꝙ anīa
nr̄a vna q̄ȯāmodo facta fuerat ex dua/
bus. et ideo in q̄ forte mori metuebā. ne
totus ille moreret̄ quē mltū amaueram.
Que mihi q̄ſi declamatio leuis ꝗ̄ grauis
ꝯfeſſio videt̄: q̄uis vtcūq̄ tꝑata ſit hec in
eptia ī eo qȯ additū ē forte. Et illō in li/
bro terciodecīo ꝙ dixi firmamētū factū
int̄ ſpiritales aq̄s ſupiores ⁊ corꝑales in
feriores nō ſatis ꝯſiderate dictū ē. Res
aūt in abſcōdito eſt valde.

Aurelij Auguſtini deuotiſſimꝰ ꝯfeſ-
ſionū liber primus incipit

Magnus es do

mīe ꝛ laudabilꝭ valde: magna
virtus tua: ꝛ ſapiencie tue nō
eſt nūerꝰ. Et laudare te vult hō aliq̄ por
tio creature tue. ꝛ hō circūferēs mortali
tatē ſuā: circūferēs teſtimoniū pcti ſui. ꝛ
teſtimoniū q2 ſupbis rſiſtis: et tn̄ lauda
re te vult hō aliq̄ portio creatᷓe tue. Tu
enī excitas vt laudare te delectet. q2 feci
ſti nos ad te: ꝛ inq̄etū ē cor noſtꝝ donec
req̄eſcat ī te. Da mihi deꝰ ſcire ꝛ ītellige
re vtꝝ ſit ꝑus īuocare te an laudare te. ꝛ
ſcire te priꝰ ſit an īuocare te. Sȝ q̄s te in
uocat neſciēſ te. Aliō enī ꝑ alio ꝑt īuoca
re neſciēs te. An potiꝰ īuocarꝭ vt ſciarꝭ?
Quō aūt īuocabūt ī quē nō crediderūt?
Aut quō credēt ſine ꝑdicāte. Et lauda-
būt dn̄m q̄ req̄rūt eū? Querētes enī in-
uenīēt eū: ꝛ īueniētes laudabūt eū. Que
rā te dn̄e īuocās te: ꝛ inuocē te credēs in
te: ꝑdicatꝰ es enī nob̄. Inuocat te deꝰ fi-
des mea quā dediſti mihi. quā īſpiraſti
mihi ꝑ hūanitatē filij tui ꝑ miſteriū ꝑdi
catorio tui. Et quō īuocabo deū meū:
deū ꝛ dominū meū? Qm̄ vtiq̄ ī meip-
ſū eū vocabo cū īuocabo eū? Et q̄s locꝰ
eſt ī me q̄ veniat ī me deꝰ meꝰ. q̄ deꝰ veni
at ī me: deꝰ q̄ fecit celū ꝛ terrā. Ita ne do
mine deꝰ meus ē q̄cq̄ ī me qō capiat te?
An vo celū ꝛ terra q̄ feciſti ꝛ ī q̄bꝫ me feci
ſti capiūt te? An q2 ſine te nō eſſꝫ q̄cq̄d ē.
fit vt q̄cq̄d eſt capiat te. Qm̄ itaq̄ ꝛ ego
ſū: q̄d peto vt venias ī me q̄ n̄ eſſeꝫ niſi eſ
ſes ī me. Nō enī ego iā ī īferꝭ ꝛ tn̄ etiā ibi
es. Nā ꝛ ſi deſcēdero ī infernū adeſ. Nō
ḡ eſſem deꝰ meꝰ: q̄ nō oīno eſſeꝫ: niſi eſſēſ
ī me. An potiꝰ nō eſſem niſi eſſem ī te: ex
q̄ oīa: ꝑ quē oīa. in q̄ oīa. Etiā ſic dn̄e eti
am ſic. Quo te īuoco cū ī te ſim? Aut vn̄
venias ī me? Quo enī recedā extra celū
ꝛ terrā vt inde ī me veīat deꝰ meꝰ. q̄ dixit.
celū ꝛ terrā ego īpleo. Capiūt ḡ ne te ce-
lū ꝛ tra: qm̄ tu īples ea? An īples ꝛ rſtat
qm̄ nō te capiūt? Et q̄ refūdes q̄cq̄d im
pleto celo ꝛ terra reſtat ex te. An nō opꝰ
habes vt a q̄q̄ ꝯtinearꝭ q̄ ꝯtineſ oīa: qm̄
q̄ imples: ꝯtinēdo īples? Nō enī vaſa q̄
te plena ſūt: ſtabilē te faciūt: q2 ꝛ ſi frāgā
tur nō effūderꝭ. Et cū effunderꝭ ſup nos.
nō tu iaces ſȝ erigꝭ nos: nec tu diſꝑgeris
ſȝ colligꝭ nos. Sȝ q̄ īples oīa: te toto ī-
ples oīa. An q2 nō pn̄t te totū cape oīa:
ꝑtē tui capiūt: ꝛ eādē ꝑtē ſilꝭ oīa capiūt?
An ſingulas ſinglᷓa: maiores maiora: et
minores minora capiūt. Ergo ē aliq̄ ꝑs
tua maior aliq̄ minor? An vbiq̄ totꝰ es:
ꝛ res nulla te totū capit? Quid es ḡ deus
meꝰ? Quid rogo niſi dn̄s deꝰ? Quiſ enī
dn̄s ꝑter dn̄m? aut q̄ſ deꝰ ꝑter deū nr̄m?
Sūme optīe potētiſſime oīpotētiſſime
miſericordiſſime ꝛ iuſtiſſime: ſecretiſſime
ꝛ ꝑſentiſſime: pulcerrime ꝛ fortiſſime: ſta
bilꝭ et incōprehēſibilꝭ: īmutabilꝭ mutans
oīa: nūq̄ nouꝰ: nūq̄ vetꝰ. īnouās oīa ꝛ
ī vetuſtatē ꝑducēs ſupbos et neſciunt.
Semꝑ agēs: ſꝑ q̄etꝰ: colligēs ꝛ nō egēſ.
portās et implēs ꝛ ꝓtegēs. creāſ ꝛ nutri
ens et ꝑficiēs: q̄rēs cū nihil deſit tibi: a-
mas nec eſtuas. zelas et ſecurꝰ es. penitꝫ
te ꝛ nō doles. iraſceris et trāq̄llꝰ es: oꝑa
mutas: nec mutas ꝯſiliū. recipis qō īue
nis ꝛ nunq̄ amiſiſti. Nūq̄ȝ inops ꝛ gau
des lucris. Nunq̄ȝ auarꝰ ꝛ vſuras exigꝭ.
Superogatᷓ tibi vt debeas: ꝛ q̄ſ hȝ q̄c-
q̄ n̄ tuū. Reddis debita nulli debēs: do
nas debita nihil ꝑdēs. Et q̄d dicimꝰ de
us meꝰ: vita mea: dulcedo mea ſctā: aut
q̄d dic̄ aliq̄s cū de te dic̄? Et ve tacētibꝫ
ō te: q̄m loq̄ces muti ſūt. Quis mihi da
bit acq̄eſcere in te? Quis mihi dabit vt
venias ī cor meū: ꝛ īebries illō: vt oblini
ſcar mala mea: ꝛ vnū bonū meū āplecter
te. Quid mihi es? Miſerere vt loquar.
Quid tibi ſū īpe: vt amari te iubeaſ a me
ꝛ niſi faciā iraſcarꝭ mihi et minerꝭ īgētes
miſerias. Parua ne īpa ē miſeria ſi n̄ amē
te? Ei mihi. Dic mihi ꝑ miſeratōes tuas
dn̄e deꝰ meꝰ q̄d ſis mihi. Dic aīe mee ſa
lus tua ego ſuȝ. Sic dic vt audiā. Ecce
aures cordis mei ante te. Dn̄e apꝑi eas: ꝛ
dic aīe mee. ſalꝰ tua ego ſū. Currā pꝰ vo
cē hāc ꝛ appꝑhēdā te. Noli abſcondere a
me faciē tuā. Moriar: ne moriar: vt eam
videā. Anguſta ē domꝰ aīe mee: q̄ veniaſ
ad eā: dilatetᷓ abs te. Ruinoſa ē: refice eā.

Habet q̄ offendat oculos tuos: fateor ꝛ ſcio. Sꝫ q̄s mūdabit eā? Aut cui alteri p̄ter te clamabo? Ab occultꝭ meis munda me dñe: ꝛ ab alienis parce ſuo tuo. Credo ꝓpt̄ qḋ ꝛ loq̄r. Dñe tu ſcis. Nōne tibi ꝓlocut⁹ ſū aduerſū me delicta mea deus meus: ꝛ tu dimiſiſti impietatē cordiſ mei. Nō iudicio ꝯtēdo tecū q̄ veritas es: ꝛ ego nolo fallere meipm̄. ne mētiat̄ iniq̄taſ mea ſibi. Nō ḡ iudicio ꝯtēdo tecū. qꝛ ſi iniq̄tates obſeruaverꝭ dñe: dñe q̄s ſuſtinebit? Sꝫ tn̄ ſine me loq̄ apḋ miſericordiam tuā: me terrā ꝛ cinerē. Sine me tn̄ loq̄: qm̄ ecce miſericordia tua ē. n̄ hō irriſor me⁹ cui loq̄r. Et tu fortaſſe irrides me: ſꝫ ꝯuerſus miſereberꝭ mei. Quid enī eſt qḋ volo dicere dñe de⁹ me⁹: niſi qꝛ neſcio vn̄ veneri huc i iſtā dico mortalē vitā: mortalē dicā vitā: an mortē vitalē: neſcio? Et ſuſceperūt me ꝯſolatōes miſeratōnū tuarū: ſic audiui a parentib⁹ carnis mee: ex q̄ ꝛ in q̄ formaſti me i tp̄e. Nō enī ego memini. Exceperūt ḡ me ꝯſolatōes lactꝭ humani. Nec mr̄ mea vl̄ nutrices mee ſibi vbera īplebāt: ſꝫ tu mihi dñe dabas p̄ eas alimētū īfantie ſcḋm īſtitutōeꝫ tuaꝫ et diuitias vſq̄ ad fundū rex̄ diſpoſitas. Tu etiā mihi dabas nolle ampli⁹ q̄ꝫ dabas: ꝛ nutriētib⁹ me velle mihi dare qḋ ill' dabas. Dare enī mihi p̄ ordīatū affectū volebāt q̄ ex te abūdabāt. Nā bonū erat eis bonū meū ex eis: qḋ ex eis nō: ſꝫ p̄ eas erat. Ex te q̄ppe bona oīa de⁹: ꝛ ex deo meo ſal⁹ mihi vniuerſa. Qḋ aīaduerti poſtmodū clamāte te mihi p̄ hec ipſa q̄ tribuis int⁹ ꝛ forꝭ. Nā tūc ſugere norā ꝛ acq̄eſcere delectatōib⁹. Flere aūt offenſiōes carnis mee nihil ā pli⁹. Poſt hec ridere cepi dormiēs p̄mo: deīde vigilās. Hoc enī de me mihi īdicatū ē: ꝛ credidi: qm̄ ſic videm⁹ ꝛ alios infātes. Naꝫ iſta mea nō memini. Et ecce paulatī ſētiebā vbi eſſem: ꝛ volūtates meas volebā oſtēdere eis p̄ q̄s implerēt: ꝛ nō poterā qꝛ intus ille erāt: foris aūt illi: nec vllo ſuo ſenſu valebāt itroire ī aīaꝫ meā. Itaq̄ iactabā mēbra ꝛ voces. ſigna ſilia volūtatib⁹ meis: pauca q̄ poterā q̄lia poteram. Nō enī erāt veriſilia. Et cū mihi n̄ obtēperabāt: vl̄ nō ītellecto: vl̄ ne obeſſꝫ: īdignabar nō ſubditꝭ ſꝫ maiorib⁹. et liberꝭ nō ſeruiētib⁹: ꝛ me d̄ illis flēdo vindicabā Tales eē infātes didici q̄s diſcere potui: ꝛ me talē fuiſſe magꝭ mihi ipi īdicauerūt nō ſciētes q̄ꝫ ſciētes nutritores mei. Et ecce infātia mea olī mortua ē ꝛ ego viuo Tu aūt dñe q̄ et ſp̄ viuis. ꝛ nihil morit̄ i te. qm̄ an̄ p̄mordia ſecl'ox ꝛ an̄ oē qḋ vel ante dici p̄t: tu es ꝛ deus es dñſq̄ oīm q̄ creaſti: ꝛ apud te rex̄ oīm īſtabiliū ſtant cauſe. et rex̄ oīm mutabiliū īmutabiles manēt origīes. ꝛ oīm irrōnabiliū ꝛ tēpaliū ſemp̄ ī͂fne viuūt rōes. Dic mihi ſupplici tuo de⁹: ꝛ miſericors miſero tuo. dic mihi vtrū alicui iā etati mee mortue ſucceſſerit īfantia mea. an illa ē quā egi ītra viſcera mr̄is mee? Nā ꝛ d̄ illa mihi non nihil īdicatū ē. et p̄gnātes ipe vidi feīas. Quid etiā an̄ hāc dulcedo mea de⁹ me⁹: fui ne alicubi aut aliq̄s. Nā q̄s mihi dicat iſta nō habeo: nec pr̄ nec mater potuerūt: nec aliox experimētū. nec memoria mea An irrides me iſta q̄rētē: teq̄ de h̄ qḋ noui laudari a me iubes. et ꝯfiteri me tibi? Cōfiteor tibi dñe celi ꝛ t̄re laudē dicens tibi de p̄mordijs ꝛ infantia mea q̄ n̄ memini. ꝛ dediſti ea homi ex alijs de ſe cōijcere: ꝛ auctoritatib⁹ mulierculax multa d̄ ſe credere. Erā eī ꝛ viuebā etiā tūc: ꝛ ſigna quib⁹ ſenſa mea nota alijs facerē: iā in fine infātie q̄rebā. Vn̄ h̄ tale aīal niſi abs te dñe? An q̄ſq̄ ſe faciēdi erit artifex: aut vlla vena trahit̄ aliūde: q̄ eē ꝛ viuere currat in nos. p̄terq̄ qḋ tu facꝭ nos dñe cui eſſe et viuere nō aliḋ atq̄ aliḋ ē? qꝛ ſūme eē atq̄ ſūme viuere idipm̄ es. Sūm⁹ eī es ꝛ nō mutarꝭ. nec pagit̄ i te hodiernuſ dies: ꝛ tn̄ ī te pagit̄: qꝛ ī te ſunt ꝛ iſta oīa. Nō enī haberēt vias trāſeūdi: niſi cōtineres ea. Et qm̄ ānī tui nō d̄ficiēt. anni tui hodiern⁹ dies. Et q̄ꝫ multi iā dies nr̄i ꝛ patrū noſtrox p̄ hodiernū tuū trāſierūt ꝛ ex illo acceperūt modos: ꝛ vtcūq̄ extiterūt ꝛ trāſibūt adhuc alij ꝛ accipiēt ꝛ vtcūq̄ exiſtēt. Tu aūt idē ipe es: ꝛ oīa craſtina atq̄ vltra oīaq̄ heſterna ꝛ retro: hodie facies: hodie feciſti. Quid ad me ſi q̄ſ nō itelligat? Gaudeat et ipe dicēſ. Quid

eſt hoc? Gaudeat etiā ſic: ⁊ amet nō inue
niēdo inuenire potiꝰ ꝙ̄ īueniēdo nō īue
nire te. Exaudi deꝰ. Ue pctis hoīm. Et
hō dicit hec. ⁊ miſereris eiꝰ: qm̄ tu feciſti
eū. ⁊ pctm̄ nō feciſti ī eo. Quis mecū cō/
memorat peccatū infantie mee. Qm̄ nēo
mūdus a peccato corā te: nec infans cuiꝰ
eſt vniꝰ diei vita ſup terrā. Quis mecū
ꝯmemorat? An qlibet tātillꝰ nūc paruu
lus: in q̄ video qđ nō memi ď me? Quid
ḡ tūc peccabā? An quia vberiꝰ inhiabā
plorās. Nā ſi nūc faciā: nō q̄dē vberibꝫ:
ſꝫ eſce ꝯgruēti annis meis ita inhiās: de
ridebor atq̄ rep̄hēdar iuſtiſſime. Tūc ḡ
rep̄hēdēda faciebā. ſꝫ qꝛ rep̄hēdentē ītel
ligere nō poterā: nec mos rep̄hēdi me nͤ
rō ſinebat. Nā extirpamꝰ et eijcimꝰ iſta
creſcētes. Nec vidi q̄nq̄ ſcientē: cū aliq̄d
purgat: bona ꝓijcere. An ꝓ tpe etiā illa
bona erāt flēdo petere etiā qđ noxie da/
ret̄: indignari acriter nō ſubiectis hoībꝫ
liberis et maioribꝫ: hiſq̄ a quibꝫ genituſ
eſt: multiſq̄ p̄terea prudētioribꝫ: nō ad
nutū voluntatis obtēperātibꝫ feriendo
nocere niti quātū p̄t: qꝛ nō obedit̄ impe/
rijs q̄bꝫ ꝑniciose obediret̄. Ita ībecillitas
mēbroꝝ infantiliū innocēs eſt: nō animꝰ
infantiū. Uidi ego ⁊ expertus ſum zelātē
paruulū: nondū loq̄bat̄: et intuebat̄ pal
lidus amaro aſpectu collactaneū ſuum.
Quis h̄ ignorat? Expiare ſe dicunt iſta
matres atq̄ nutrices: neſcio q̄bꝫ remedi
is. Niſi ꝟo et iſta innocētia ē in fonte la
ctis vbertim manāte atq̄ abūdāte opibꝫ
egentiſſimum. ⁊ illo adhuc vno alimēto
vitā ducentē: cōſortē nō pati. Sꝫ blāde
tolerant̄ hec: nō quia nulla vł parua: ſed
qꝛ etatis acceſſu ꝑitura ſunt. Qđ licꝫ ꝓ/
bes: tn̄ ferri equo aīo eadē ipa nō poſſūt:
qn̄ in aliquo annoſiore dep̄hēdunt̄. Tu
itaq̄ dn̄e deꝰ meꝰ q̄ dediſti vitā infanti:
⁊ corpꝰ qđ ita vt videmꝰ inſtruxiſti ſenſi
bus. cōpegiſti mēbris: figura decoraſti.
proq̄ eius vniuerſitate atq̄ incolumita
te oēs conatus animātis inſinuaſti. iubes
me laudare te ī iſtis ⁊ cōfiteri tibi ⁊ pſal/
lere nomini tuo altiſſime: qꝛ deꝰ es oīpo
tens et bonus: etiā ſi ſola iſta feciſſes que
nemo aliꝰ poteſt facere niſi tu vnica quo

eſt omnis modꝰ formoſiſſime q̄ formas
omnia. ⁊ lege tua ordinas oīa. Hāc ergo
etatē dn̄e q̄ me vixiſſe nō memini. de q̄ ali
is credidi. ⁊ quā me egiſſe ex alijs inſan
tibꝫ cōieci. quāq̄ iſta multū fida cōiectu
ra ſit: piget me annūerare huic vite mee
q̄ viuo in hoc ſeculo. Quātū enī attinet
ad obliuiōis mee tenebras: par illi ē qua
vixi in matris vtero. Q, et ſi in iniq̄tate
conceptus ſum: et in peccatis me mr̄ mea
in vtero aluit: vbi oro te deus meus: vbi
domine ego ſeruꝰ tuus: vbi aut qn̄ inno
cens fui? Sꝫ ecce omitto illō tpus. Et
q̄d mihi iā cū eo eſt: cuius nulla veſtigia
recolo? Nōne ab infantia huc ꝑgens ve
ni in puericiā: vł potiꝰ ipa ī me venit et
ſucceſſit infantie? nec diſceſſit illa. Quo
enī abijt? Et tn̄ iā nō erat. Non enī erā
infans q̄ nō farer: ſꝫ iā puer loquēs erā. ⁊
memini hoc. ⁊ vnde loq̄ didicerā pꝰ ad/
uerti. Non enī docebāt me maiores ho/
mines p̄bētes mihi verba certo aliq̄ or/
dine doctrīe: ſicut paulo poſt lr̄as: ſꝫ ego
ipe mēte quā dediſti mihi deus meꝰ cū
gemitibꝫ ⁊ vocibꝫ varijs ⁊ varijs mēbro
rū motibꝫ edere vellem ſenſa cordis mei:
vt volūtati pareret̄: nec valerē que vole/
bā oīa. nec q̄bꝫ volebā oībꝫ penſabā me/
moria cū ipi appellabāt rē aliquā: ⁊ cū
ſm eā vocē corpꝰ ad aliq̄d mouebāt: vi/
debā et tenebā h̄ ab eis vocari rē illā qđ
ſonabāt cū eā vellēt oñdere. Hoc aūt eos
velle ex motu corpis aꝑiebat̄ tanq̄ ꝟbis
naturalibꝫ omniū gētiū. q̄ fiūt vultu et
nutu oclorū. ceterorūq̄ mēbrorū actu:
⁊ ſonitu vocis indicāte affectionē animi ī
petēdis habēdis reijciēdis fugiēdiſq̄ re
bus. Ita ꝟba in varijs ſentētijs locis ſu/
is poſita ⁊ crebro audita. q̄ꝝ reꝝ ſiḡ eēnt
paulatim colligebā: meaſq̄ iā volunta/
tes edomito in eis ſignis ore ꝑ hec enū/
ciabā. Sic cū his inter q̄s erā volunta/
tū enunciādaꝝ ſigna cōmunicaui: ⁊ vite
humane ꝓcelloſam ſocietatē altiꝰ ingreſ
ſus ſum: pendēs ex parētum autoritate
nutuq̄ maiorū hominū. Deꝰ deꝰ meus
quas ibi miſerias expertus ſum ⁊ ludifica
tōes. quādo q̄dem mihi recte viuere pu
ero id ꝓponebat̄ obtēperare monētibꝫ:

vt in hoc ſeculo florerē et excellerē ligno
ſis artibꝫ ad honorē hominū: ⁊ falſas di
uitias famulātibꝫ. Jnde in ſcholā dat⁹
ſum vt diſcerē lr̄as: in quibꝫ quid vtilita
tis eſſet ignorabā miſer. ⁊ tamē ſi ſegnis
in diſcēdo eſſem vapulabaꝫ. Laudabat̄
enī hoc a maioribꝫ. Et multi ān nos vi/
tā iſtam agētes ꝓſtruxerūt erūnoſas vi/
as: ꝑ quas trāſire cogebamur multiplica
to labore ⁊ dolore filijs adā. Jnuenim⁹
autē dn̄e homīes rogātes te: ⁊ didicim⁹
ab eis: ſentiētes te vt poteramus eſſe ali
quē magnū q̇ poſſes etiā nō apparēs ſē
ſibus noſtris exaudire nos et ſubuenire
nobis. Nā puer cepi rogare te auxiliū ⁊
refugiū meū: ⁊ in tuā inuocationē rūpe
bā nodos lingue mee: et rogabā te ꝑuus
nō paruo affectu: ne ī ſchola vapularem
Et cū me nō exandiebas: qđ non erat ad
inſipiētiā mihi: ridebant̄ a maioribꝫ ho/
minibꝫ vſqꝫ ab ipis parētibꝫ q̇ mihi acci
dere mali nihil volebāt plage mee. Ma/
gnū tunc ⁊ graue malū meū. Eſt ne q̇ſqꝫ
dn̄e tā magnus anim⁹ ꝑ grandi affectu ti/
bi coherēſ: Eſt ne inqꝫ q̇ſqꝫ: Facit enim
hoc q̄dam etiā ſtoliditas. Eſt ergo q̇ ti/
bi pie coherēdo ita ſit affectus grāditer:
vt eculeos et vngulas atqꝫ huiuſcemodi
varia tormēta: ꝑ quibꝫ effugiēdis tibi ꝑ
vniuerſas terras cū timore magno ſup/
plicat̄: ita parui eſtimet: irridēs eos qui
hec acerbiſſime infligūt. quēadmodum
parētes noſtri ridebāt tormēta quibꝫ pu
eri a magiſtriſ affligebamur. Nō enī aut
minus ea metuebam⁹: aut min⁹ te ď hiſ
euadēdis depcabamur: ⁊ peccabam⁹ tn̄
minus ſcribēdo aut legēdo aut cogitā/
do de litteris q̄ꝫ exigebat̄ a nobis. Nō enī
deerat dn̄e memoria vl' ingeniū q̄ nos ha
bere voluiſti ꝑ illa etate ſatiſ: ſed delecta/
bar ludere: ⁊ vindicabāt̄ in nos ab eis q̇
talia agebant. Sed maiorū nuge nego/
cia vocant̄. puerorꝫ autē talia cū ſint pu
niūt̄ a maioribꝫ: ⁊ nemo miſerat̄ pueros
vel illos vel vtroſqꝫ: niſi ſi approbꝫ q̇ſ/
q̄ꝫ bonus rerꝫ arbiter vapulaſſe me: quia
ludebā pila puer: ⁊ eo ludo impediebar:
quo minus celerit' diſcerē litteraſ. quibꝫ
maior deformi⁹ luderē. Haud aliud fa/
ciebat idē ipe a quo vapulabā. Qui ſi in
aliqua q̄ſtiuncula a cōdoctore ſuo vict⁹
eſſet: magis bile atqꝫ inuidia torqueret̄:
q̄ꝫ ego cū in certamine pile a colluſore ſu
ꝑabar. Et tamē peccabā dn̄e de⁹ ordīa
tor et creator omniū rerꝫ naturaliū: pec/
catorū autē tm̄ ordīator. Dn̄e de⁹ pecca
bā faciēdo cōtra ꝓcepta parētū et magiſtro/
rū illorū. Poterā enī poſtea bene vti lit/
teris: quas volebāt vt diſcerē: quocūqꝫ
animo illi mei. Nō enī meliora eligēs: e/
rā inobediēſ: ſꝫ amore ludēdi amās ī cer
taminibus ſuꝑbas victorias: ⁊ ſcalpi au/
res meas falſis fabellis q̄ prurirēt ardē/
tius: eadē curioſitate magis magiſqꝫ ꝑ
ocl'os ꝑiculoſa micante in ſpectacula lu
doſqꝫ maiorū. Quos tamē q̇ edūt ea di/
gnitate ꝓditi excellūt: vt hoc pene oēs op/
tent paruul' ſuis: quos tamē cedi libēter
patiunt̄: ſi ſpectacul' talibꝫ impediantur
a ſtudio: quo eos ad talia edenda cupiūt
ꝑuenire. Uide iſta dn̄e miſericorditer: ⁊ li
bera nos iā inuocātes te. libera etiā eos
q̇ nōdū te inuocāt. vt inuocēt te ⁊ libereſ
eos. Audierā enī ego adhuc puer ď vita
eterna nobis ꝓmiſſa ꝑ humilitatem dn̄i
dei noſtri deſcēdentiſ ad ſuꝑbiā noſtrā:
⁊ ſignabar iā ſigno cruciſ eius: ⁊ condiebar
ei⁹ ſale: iā inde ab vtero matris mee: que
multū ſperauit ī te. Uidiſti dn̄e cum ad
huc puer eſſeꝫ et q̄dā die ꝓſſus ſtomachi
dolore repēte eſtuarē pene moritur⁹ vi/
diſti de⁹ meuſ: qm̄ cuſtos me⁹ iā erās: q̄
motu animi ⁊ qua fide baptiſmū chriſti
tui dei et dn̄i mei flagitaui a pietate ma/
tris mee ⁊ matris omniū noſtrꝫ eccleſie
tue. Et cōturbata mater carniſ mee: qm̄
⁊ ſempiternā ſalutē meā chari⁹ parturie
bat corde caſto in fide tua iā curaret fe/
ſtinabūda vt ſacramētis ſalutaribꝫ initi
arer et ablueret: te domine ieſu cōfitens
in remiſſionē peccatorꝫ niſi ſtatim recre/
at⁹ eſſem. Dilata eſt itaqꝫ mūdatio mea:
quaſi neceſſe eſſet vt adhuc ſordidarer ſi
viuerē. quia videlicꝫ poſt lauacrū illud
maior ⁊ ꝑiculoſior in ſordibꝫ delictorūꝫ
reat⁹ foret. Jta iā credebā ⁊ illa ⁊ om̄is
dom⁹: niſi pr̄ ſol⁹: qui tn̄ nō euicit ī me
ius materne pietatis: q̄ min⁹ in chriſtuꝫ

credere͂:ſic ille nōdū crediderat. Naꝫ illa
ſatagebat vt tu mihi pater eſſes deꝰ me
uo potiꝰ ꝙ̄ ille. ⁊ in h̄ adiuuabas eaꝫ:vt
ſuparet virū cui melior ſuiebat. qꝛ ⁊ i h̄
tibi vtiqꝫ iubēti ſuiebat. Rogo te deus
meꝰ vellē ſcire ſi tu etiā velles. q̄ ꝯſilio di
latꝰ ſū ne tūc baptizarer. vtrū bono meo
mihi q̄ſi laxata ſint lora peccādi: an non
laxata ſint. Vn̄ ẜ etiā nūc ꝺ alijs atqꝫ ali
is ſonat vndiqꝫ i auribꝫ nr̄is. ſine illū: ſa
ciat qꝺ vult. nōdū eni baptizatꝰ ē:et tn̄ i
ſalute corpis nō dicimꝰ. ſine:vulnereť ā/
pliꝰ:nodū eni ſanatꝰ ē. Quāto ẜ melius
vt cito ſanarer. ⁊ id agereť mecū meorꝫ
meaqꝫ diligētia. vt recepta ſalꝰ aīe mee
tuta eēꝫ tutela tua q̄ dediſſes eā: Meliꝰ
ꝓo. Sed q̄t et q̄nti fluctꝰ impēdere tēpta
tōnū poſt puericiā videbanť:nouerat e/
os iā illa mr̄: ⁊ territa ꝑ eos. vnde poſtea
formaret:quā ipaꝫ iā effigiē ꝯmittere vo
lebat. In ipa tn̄ puericia de q̄ mihi mi/
nus ꝙ̄ de adoleſcētia metuebať:nō ama
bā lr̄as: ⁊ me i eas vrgeri oderam. ⁊ vrge
bar tn̄. et mihi bn̄ ſiebat:nec faciebā ego
bn̄. Nō eni diſcerē niſi cogerer. Nēo au
tē inuitꝰ bn̄ facit:etiā ſi bonū ē qꝺ facit.
Nec q̄ me vrgebāt bn̄ faciebāt: ſꝫ bn̄ mi
hi ſiebat abs te deꝰ meꝰ. Illi eni nō itu
ebanť q̄ referrē qꝺ me diſcere cogebāt. ꝑ
terqꝫ ad ſatiādas iſatiabiles cupiditates
copioſe iopie ⁊ ignominioſe glīe. Tu vo
cui numerati ſūt capilli nr̄i:errore oīm q̄
mihi iſtabāt vt diſcerē vtebaris ad vtilita
tē meā. meo aūt q̄ diſcere nolebā vtebaris
ad penā meā. q̄ plecti nō erā idignꝰ tātil/
lus puer ⁊ tātꝰ petōr. Ita de nō bn̄ facie͂
tibꝫ tu bn̄ faciebas mihi. ⁊ de peccāte me
ipo iuſte retribuebas mihi. Juſſiſti eni
⁊ ſic ē:vt pena ſua ſibi ſit oīs iordinatus
animꝰ. Quid aute erat cauſe cur grecas
lr̄as oderā:q̄bꝫ puerulꝰ inducbar. ne nūc
mihi q̄dem ſatis exploratū eſt. Adamaue
rā eni latinas. nō quas ꝓmi magiſtri:ſed
q̄s docerēt q̄ grāmatici vocāť. Nā illas
ꝓmas vbi legere ⁊ ſcribere ⁊ numerare di
ſcit:nō minꝰ oneroſas penaleſqꝫ habebā
ꝙ̄ omnes grecas. Vn̄ tn̄ et h̄ niſi ꝺ petō
⁊ vanitate vite. qꝛ caro erā ⁊ ſpūs ambu
lās ⁊ nō reuertēs: Nam vtiqꝫ meliores:

qꝛ certiores erāt ꝓme ille lr̄e q̄bꝫ ſiebat i
me:et factū eſt ⁊ habeo illꝺ vt legā ſi q̄d
ſcriptū inuenio. et ſcribā ipe ſi q̄d volo.
ꝙ̄ ipe q̄bꝫ tenere cogebar enee neſcio eiu
ius errores:oblitꝰ erroꝝ meoꝝ ⁊ plorare
didonē mortuā. qꝛ ſe occidit ob amorē:
cū interea meipm i his a te moriētē deꝰ
meꝰ vita mea ſiccis oculꝭ ferrē miſerrimꝰ
Quid eni miſeriꝰ miſero nō miſerāte ſe/
ipm. et flēte didonis mortē q̄ fiebat amā
do eneā. nō flēte aūt mortē ſuā q̄ fiebat
nō amādo te: Deꝰ lumē cordis mei ⁊ pa
nis oris intꝰ aīe mee: ⁊ virtus maritans
mentē meā ⁊ ſinū cogitatōnis mētis mee.
nō te amabā: ⁊ fornicabar abs te: ⁊ forni
cāti ſonabat vndiqꝫ euge euge. Amicicia
eni huiꝰ mūdi fornicatio ē abs te. Et eu
ge euge diciť vt pudeat ſi non ita hō ſit.
Et hec nō flebā:ſꝫ flebā didonē extīctā:
ferroqꝫ extrema ſecutā. ſeq̄ns ipe extre/
ma cōdita tua relicto te. et terra iens i ter
ram: ⁊ ſi ꝓhiberer ea legere dolerē:qꝛ nō
legerē qꝺ dolerē. Tali demētia honeſti/
ores et vtiliores lr̄e putanť:ꝙ̄ ille q̄bus
legere et ſcribere didici. Sꝫ nūc i animā
meā clamet deꝰ meꝰ: ⁊ veritas tua dicat
mihi. Nō ē ita. Melior eſt ꝓrſus doctri
na illa ꝓor. Nā ecce paratior ſum obliui
ſci errores enee:atqꝫ oīa eiuſmodi ꝙ̄ ſcri
bere et legere. At eni vela pēdent i limi
nibꝫ grāmaticaꝝ ſcholaꝝ:ſꝫ nō illa magis
honorē ſecreti ꝙ̄ tegumētū erroris ſignifi
cāt. Nō clamēt aduerſū me q̄s iā non ti/
meo dū ꝯfiteor tibi q̄ vult aīa mea deus
meus: ⁊ acq̄eſco in rep̄hēſiōe malaꝝ via
rū meaꝝ. vt diligā bonas vias tuas. Nō
clament aduerſum me vēditores grāma
tice vel emptores:quia ſi ꝓponā eis inter
rogans vtrū veꝝ ſit ꝙ eneam aliquando
carthaginē veniſſe poeta dicit:indoctio
res ſe neſcire reſpondebūt. doctiores au
tem etiā negabūt verū eſſe. At ſi queraꝫ
quibus litteris ſcribať enee nomen:oēs
mihi qui hec didicerūt verum reſponde
būt ſcḿ id pactū ⁊ placitū q̄ inter ſe ho/
mines iſta ſigna firmarūt. Item ſi q̄ram
quid horū maiore vite huiꝰ incōmodo
quiſqꝫ obliuiſcatur legere et ſcribere:an
poetica illa ſigmenta: quis non videat

q̇d reſpōſur⁹ ſit: q̇ nō ē penit⁹ oblit⁹ ſui?
Peccabā ego puer cū illa inania iſtis vti-
lioribꝫ amore ꝑponebā: vl' poti⁹ iſta ode-
rā: illa amabā. Iā ꝟo vnum ⁊ vnū duo:
duo ⁊ duo q̄ttuor: odioſa cantio mihi e-
rat: ⁊ dulciſſimū ſpectaculū vanitatis: e-
quus ligne⁹ plen⁹ armatis: ⁊ troie incen-
diū. atq; ipſi⁹ vmbra creuſe. Cur ḡ grecā
etiā grāmaticā oderā talia cantātē? Nā
⁊ homer⁹ perit⁹ texere tales fabellas et
dulciſſime van⁹ eſt: mihi tn̄ amarus erat
puero. Credo etiā grecis pueris virgilius
ita ſit: cū eū ſic diſcere cogūt: vt ego illū.
videlicꝫ difficl'tas oīno ediſcēde lingue ꝑe-
grine: q̄ſi felle aſꝑgebat oēs ſuauitates
grecas fabuloſaꝝ narrationū. Nulla enī
ꝟba illa nouerā. ⁊ ſeuis terroribꝫ ac penis
vt noſcerē inſtabat mihi vehemēter. Nā
⁊ latina aliqn̄ infans vtiq; nulla nouerā:
⁊ tn̄ aduertēdo didici ſine vllo metu at-
q; cruciatu: inter etiā blādimēta nutricū
⁊ ioca arridentiū ⁊ leticias alludentiū.
Didici ꝟo illa ſine penali onere vrgētiū
cū me vrgeret cor meū ad pariēda cōce-
pta ſua. que nō poſſem niſi aliq̄ verba di-
diciſſem nō a docentibꝫ ſed a loq̄ntibus
in quorū auribꝫ et ego parturiebā q̇cq̇d
ſentiebā. Hinc ſatis elucet maiorē habe-
re vim ad diſcēda iſta liberā curioſitatē
q̄ꝫ meticuloſā neceſſitatē. Sed illi⁹ flu-
xum reſtrīgis legibꝫ tuis deus: legibꝫ tu-
is a magiſtroꝝ ferulis vſq; ad tentatōes
martirū valentibꝫ legibꝫ tuis miſcere ſalu-
bres amaritudīes reuocantes nos ad te
a iocūditate peſtifera qua receſſim⁹ a te.
Exaudi dn̄e dep̄catōnem meā: ne deſici-
at anima mea ſub diſciplina tua: neq; de-
ficiam in cōfitendo tibi miſeratōes tuas:
quibꝫ eruiſti me ab oībꝫ vijs meis peſſi-
mis: vt dulceſcas mihi ſup omnes ſedu-
ctōnes quas ſequebar. et amem te vali-
diſſime: ⁊ amplexer manū tuā totis p̄cor-
dijs meis. vt eruas me ab omni tēptatō-
ne vſq; in finem. Ecce enī tu dn̄e rex me⁹
⁊ deus me⁹: tibi ſeruiat q̇cq̇d vtile puer
didici. tibi ſeruiat qđ loquor ⁊ ſcribo et
lego ⁊ numero. Quoniā cū diſcerē vana
tu mihi diſciplinā dabas: ⁊ in eis vanis
peccata delectatōnū meaꝝ dimiſiſti mi-
hi. Didici enī i eis mul'ta ꝟba vtilia. ſꝫ et
in rebꝫ nō vanis diſci poſſunt. ⁊ ea via tu-
ta eſt in q̄ pueri ambularēt. Sed ve tibi
flumen moris hūani. Quis reſiſtet tibi?
Quādiu nō ſiccaberis? Quouſq; volues
eue filios in mare magnū ⁊ formidoloſū
qđ vix trāſeunt q̇ lignū ꝯſcēderint. Nō-
ne ego intelligo ⁊ tonantē iouē ⁊ adulte-
rantē? Et vtiq; nō poſſꝫ hec duo: ſꝫ actū
eſt vt haberet autoritatē ad imitandum
veꝝ adulteriū: lenocinante falſo tonitru.
Quis aūt penulatorū magiſtroꝝ audit
aure ſobria. ex eodē puluere hoīez clamā-
tē et dicentē. fingebat hec homer⁹ ⁊ hu-
mana ad deos trāſferebat: diuīa mallem
ad nos. Sꝫ veri⁹ dicit ꝙ fingebat hec q̇-
dē ille. ſꝫ hoībꝫ flagitioſis diuina tribuē-
do: ne flagitia flagitia putarent: ⁊ vt q̇ſ-
quis ea feciſſet nō hoīes ꝑditos ſed cele-
ſtes deos videret imitatus. Et tn̄ o flu-
men tartareū: iactāt in te filij hoīm cum
mercedibꝫ vt hec diſcāt: et magna res a-
git: cū h agit publice i foro: i ꝯſpectu le-
gū ſup mercedē ſalaria dcernētiū: ⁊ ſaxa
tua ꝑcutis ⁊ ſonas dicēs. Hic ꝟba diſcū-
tur: hic acq̇rit eloq̄ntia rebꝫ ꝑſuadēdis ſē-
tētijſq; explicandis maxime neceſſaria.
Ita ꝟo nō cognoſcerem⁹ ꝟba h': imbrē
aureū ⁊ gremiū: ⁊ fucū ⁊ tēpla celi: ⁊ alia
ꝟba q̄ i eo loco ſcp̄ta ſūt: niſi therentius
induceret neq̄uā adoleſcentē ꝓponētē ſi-
bi iouē ad exēplū ſtupri: dum ſpectat ta-
bulā quandā pictā in pariete: vbi inerat
pictura hec. Iouē q̇ pacto diane miſiſſe
aiūt i gremiū q̄ndā imbrē aureū fucū fa-
ctū mulieri. Et vide queādmodum ſe ꝯci-
tat ad libidinē q̄ſi celeſti magiſterio. At
quē deū inq̇t? Qui tēpla celi ſūmo ſoni-
tu ꝯcutit. Ego homūcio id nō facerem?
Ego ꝟo illđ ſpōte feci ac libēs. Nō oīno
ꝑ hāc turpitudinē ꝟba iſta ꝯmodius di-
ſcūt: ſꝫ ꝑ h' ꝟba turpitudo iſta ꝯfidētius
ꝑpetrat. Non accuſo ꝟba q̄ſi vaſa electa
atq; p̄cioſa. ſꝫ vinū erroris qđ i eis nob ꝓ-
pinabat ab ebrijs doctoribꝫ: ⁊ niſi bibe-
rem⁹ cedebamur. n' appellare ad aliquē
iudicē ſobriū licebat. Et tn̄ ego de⁹ me⁹
in cui⁹ cōſpectu iā ſecura eſt recordatio
mea libēter hec didici: ⁊ i eis delectabar

miſer:⁊ ob h̄ bone ſpei puer appellabar
Sine me de⁹ me⁹ dicere aliq̄d
ſ ⁊ d̄ ingenio meo munere tuo:
in q̄b⁹ a me deliramētis attere
bat. Proponebat ei mihi ne
gociū aīe mee ſatis inq̄etū p̄mio laudis ⁊
dedecoris: vl' plagaꝝ metu: vt dicerē ṽba
iunonis iraſcētis ⁊ dolētis ꝙ n̄ poſſz italia
teucroꝝ auertere rgē. Que nūq̄꜄ iunonē
dixiſſe audierā: ſꝫ figmētorū poeticoꝝ
veſtigia errātes ſeq̄ cogebamur: ⁊ tale a/
liq̄d dicere ſolutis ṽbis q̄le poeta dixiſſꝫ
verſib⁹. Et ille dicebat laudabili⁹: ī q̄ ꝓ
dignitate adumbrate ꝑſone ire ac dolo/
ris ſimilior affect⁹ eminebat: ṽbis ſentē
tias ꝯgruētes veſtiētib⁹. Ut q̄d mihi il/
lud o vera vita mea de⁹ me⁹: q̄d mihi re
citāti acclamabat p̄ m̄ltis coetaneis ⁊ ꝯle
ctorib⁹ meis: Nōne ecce illa oīa fum⁹ et
vēt⁹: Ita ne aliud nō erat vbi exerceret
ingeniū meū ⁊ lingua mea: Laudes tue
dñe laudes tue ꝑ ſcp̄turas tuas ſuſpēde
rēt palmitē cordis mei: ⁊ n̄ rapet ꝑ iania
nugaꝝ turpis p̄da volatilib⁹. Nō eni v/
no mō ſacrificat trāſgreſſorib⁹ angelis.
Quid aūt miꝝ ꝙ ī vanitates ita ferebar
⁊ a te de⁹ me⁹ ibā foras: qñ mihi imitan
di ꝓponebant hoīes q̄ aliq̄ facta ſua nō
mala ſi cum barbariſmo aut ſoloeciſmo
enūciarent repͥhenſi ꝯfundebant. ſi autē
libidines ſuas integris ⁊ rite ꝯſeq̄ntib⁹
verbis copioſe ornateq꜄ narrarēt: lauda
ti gl'iabant: Uides hec dñe et taces: lō/
ganimis et multū miſericors ⁊ verax. Nū
quid ſemꝑ tacebis: ⁊ nō eruis de h̄ ima
niſſimo ꝓfundo q̄rentē te animā ⁊ ſiti
entē delectatiōes tuas. ⁊ cui⁹ cor dicit ti
bi: q̄ſiui vultū tuū: vultū tuū dñe req̄rā.
Nā in lōge a vultu tuo: in affectu tene/
broſo. Nō eni pedib⁹ aut ſpacijs locoꝝ
itur ab ſte aut redit a te. Aut ṽo fili⁹ ille
tuus minor eq̄uos aut currus vl' naues
q̄ſiuit: aut auolauit pēna viſibili: aut
moto poplite iter egit: vt in longinq̄ re/
giōe viuēs ꝓdige diſſiparet q̄d dederas
ꝓficiſcēti. Dulcis pater q̄r dederas: ⁊ e/
geno redeūti dulcior. In affectu ḡ libi/
dinoſo: id eni ē tenebroſo: atq꜄ id ē lōge
a vultu tuo. Uide dñe deus: ⁊ patiēter

vt vides: vide quō diligenter obſeruent
filij hoīm pacta l'raꝝ ⁊ ſillabaꝝ accepta a
priorib⁹ locutorib⁹: et a te accepta etern̄a
pacta ꝑpetue ſalutis negligāt. vt q̄ illa ſo
noꝝ vetera placita teneat aut doceat. ſi
ꝯtra diſciplinā grāmaticā ſine aſpiratōe
p̄me ſillabe ominē dixerit: magis diſpli
ceat hoīb⁹: q̄꜄ ſi ꝯtra tua p̄cepta hominē
oderit cū ſit hō. Quaſi ṽo q̄uelibꝫ inimi
cum hominē ꝑniciofius ſentiat: q̄꜄ ipm
odiū quo in eū irritat: aut vaſtet q̄ſq꜄ ꝑ/
ſeq̄ndo aliū g̃uius q̄꜄ cor ſuū vaſtat ini/
micādo. Et certe nō eſt interior l'raꝝ ſciē
tia q̄꜄ ſcripta ꝯſcia id ſe alteri facere q̄d
nolit pati. Quā tu ſecret⁹ es habitās in
excelſis in ſilentio deus ſol⁹ magnus: le
ge infatigabili ſpargēs penales cecitates
ſuꝑ illicitas cupiditates. Cū hō eloquē
tie famā querit aſtans ante hoīem iudi/
cē circūſtante hominū multitudine: ini/
micū ſuum odio immaniſſimo inſectās:
vigilātiſſime cauet ne ꝑ lingue errorē di
cat ominies: et ne per mentis furorē ho/
minē auferat ex hominibus non cauet.
Horū ego puer morū in limine iacebā
miſer: et huius arene paleſtra erat illa v/
bi magis timebā barbariſmū facere: q̄꜄
cauebā ſi facerē nō facientibus inuidere.
Dico eni ⁊ cōfiteor tibi deus meus. in q̄
bus laudabar ab eis: quib⁹ placere tunc
mihi erat honeſte viuere. Non eni vide
bam voraginē turpitudinis in quā pro
iectus eram ab oculis tuis. Nā in ill' iā
quid me fedi⁹ fuit: vbi etiā talib⁹ diſpli/
cebā fallēdo innumerabilib⁹ mēdacijs ⁊
pedagogū ⁊ magiſtros ⁊ parētes amo/
re ludēdi: ſtudio ſpectandi nugatoria: et
imitādi ludricā inq̄etudinē: Furta etiā
faciebā de cellario parētū et de mēſa: vl'
gula imperitāte: vl' vt haberē q̄d darem
pueris: ludū ſuū mihi q̄ pariter vtiq꜄ de
lectabant tamē vendētib⁹. In quo etiā
ludo fraudulētas victorias: ipe vane ex
cellentie cupiditate victus ſepe aucupa
bar. Quid aūt tā nolebā pati: atq꜄ atro/
citer ſi depͥhēderē arguebā. q̄꜄ id q̄d alijs
faciebā. ⁊ ſi depͥhēſus arguerer. ſeuire ma
gis q̄꜄ cedere libebat. Iſta ne eſt innocē/
tia puerilis: Nō eſt dñe nō ē: oro te de⁹

me⁹. Nā hec ipa ſunt q̄ a pedagogis et mgr̄is: a nucib⁹ ⁊ pilulis et paſſerib⁹: ad ꝑfectos et reges: auꝝ. ꝑdia mācipia: hec ipa oīno ſuccedētib⁹ maiorib⁹ etatib⁹ trā ſeūt: ſicuti ferul' maiora ſupplicia ſucce/dūt. Humilitatis ḡ ſignū ī ſtatura pueri/cie rex nr̄ ꝓbaſti cū aiſti. taliū eſt regnuʒ celorū. Sʒ tn̄ dn̄e tibi excellētiſſimo at/qꝫ optimo ꝯditori et rectori vniuerſita/tis deo nr̄o grās. etiā ſi me puer tātū eē voluiſſes. Erā enī etiā tunc viuebā atqꝫ ſentiebā: meāqꝫ incolumitatē veſtigiū ſecretiſſime vnitatꝭ ex q̄ erā cure habebā: cuſtodiebā interiore ſenſu ītegritatē ſenſuū meorū: inqꝫ ipis ꝑuis paruarūqꝫ rerū cogitatōnib⁹ ꝟitate delectabar. Falli nolebā: memoria vigebā. locutōe inſtruebar: amicicia mulcebar: fugiebā dolorē abiectōē: ignorātiā. Quid ī tali animāte n̄ mirabile atqꝫ laudabile? At iſta oīa dei mei dona ſūt: nō mihi ego dedi h᷑ et bona ſunt. et hec oīa ego. Bon⁹ ḡ ē q̄ fe/cit me: ⁊ ipe ē bonū meū. ⁊ illi exulto bo/nis oīb⁹ q̄b⁹ etiā puer erā. Hoc enī pec/cabā qꝛ nō ī ipo ſʒ ī creaturis ei⁹ me at/qꝫ ceteras voluptates: ſublimitates ꝟi/tates q̄rebā: atqꝫ ita irruebā ī dolores cō fuſiōes errores. Grās tibi dulcedo mea ⁊ honor me⁹: ⁊ fiducia mea de⁹ me⁹. Gratias tibi de donis tuis: ſʒ tu mihi ea ſua Ita enī ſuabis me: ⁊ augebunt et ꝑficiētur q̄ dediſti mihi: et ero ipe tecū: qꝛ ⁊ vt ſim tu dediſti mihi

Explicit liber ꝑmus

Incipit ſecundus

r Ecordari volo trāſactas feditates meas et carnales corruptiōes aīe mee: nō qꝛ eas amem: ſʒ vt amem te deus meus. Amore amoris tui facio iſtō: recolens vias meas neq̄ſſimas ī amaritudi/ne recogitatōis mee. vt tu dulceſcas mihi dulcedo nō fallax: dulcedo felix ⁊ ſecura. ⁊ colligēs me a diſpſione in q̄ fruſta/tim diſciſſus ſum: dū ab vno te auerſus in mlt̄a euanui. Exarſi enī aliqn̄ ſatiari in inferis ī adoleſcētia. ⁊ ſiluescere auſus ſum varijs ⁊ vmbroſis amorib⁹: ⁊ cōtabuit ſpecies mea: ⁊ ꝯputrui corā ocul' tuis placēs mihi: ⁊ placere cupiēs ocul' hominū. Et q̄d erat qd̄ me delectabat: niſi amare ⁊ amari? Sʒ n̄ tenebat modus ab aīo vſqꝫ ad animū: q̄ten⁹ ē lumioſus li/mes amicicie: ſʒ exalabāt nebule d̄ limoſa ꝯcupiſcētia carnis ⁊ ſcatebra pubtatꝭ. ⁊ obnubilabāt atqꝫ offuſcabāt cor meū. vt nō diſcerneret ſerenitas dilectōis a caligīe libidīs. Vtrūqꝫ ī cōfuſo eſtuabat: ⁊ rapiebat imbecillē etatē ꝑ abrupta cupiditatū: atqꝫ merſabat gurgite flagiciorū. Inualuerat ſup me ira tua ⁊ neſcie/bā. Obſurduerā ſtridore cathene mortalitatꝭ mee: pena ſupbie aīe mee: ⁊ ibā longi⁹ a te: ⁊ ſinebas: ⁊ iactabar ⁊ effūdebar ⁊ diffluebā ⁊ ebulliebā ꝑ fornicatōes meas ⁊ tacebas. O tardū gaudiū meū. Tacebas tūc et ego ibā porro lōge a te ī plīma ⁊ plura ſterilia ſemīa doloꝝ ſupba d̄iectōe ⁊ inq̄eta laſſitudīe. Quis mihi moderaret erūnā meā ⁊ nouiſſimaꝝ reꝝ fu/gaces pulcritudīes ī vſū ꝟteret: eāꝝqꝫ ſuauitatib⁹ metas ꝑfigeret: vt vſqꝫ ad ꝯiugale lit⁹ exeſtuarēt fluct⁹ etatꝭ mee. ſi trāq̄llitas ī eis nō poterat eſſe fine ꝓcreādorū liberoꝝ ꝯtēta. ſicē pſcribit lex tua dn̄e: q̄ formas etiā ꝓpaginē mortalitatis nr̄e potēs ī ponere leuē manū ad tēperamentū ſpinaꝝ a ꝑadiſo tuo ſecluſaꝝ? Nō enī lōge eſt a nob oīpotētia tua. etiā cū lōge ſum⁹ a te. Aut certe ſonitū nubiū tuaꝝ vigilantius aduerterē. Tribulatiōēʒ autē carnis habebūt hmōi. Ego autēʒ vobis parco. Et bonū eſt homini mlierē nō tāgere. Et qui ſine vxore eſt cogitat ea q̄ ſunt dei quō placeat deo. Qui autē mr̄imonio iūct⁹ eſt: cogitat ea q̄ ſūt mūdi quō placeat vxori. Has ḡ voces exaudirē vigilātior: ⁊ ab ſciſus ꝓpt regnū celorū felicior expectarē āplex⁹ tuos. Sʒ efferbui miſer ſeq̄ns impetū flux⁹ mei relicto te: ⁊ exceſſi oīa legitīma tua: nec euaſi flagella tua. Quis enī h᷑ mortaliū? Nā tu ſp aderas miſericorditer ſeuiēs ⁊ amariſſimis aſꝑgens offenſionib⁹ oēs illici/tas iocūditates meas: vt ita quererē ſine

offenſiōe iocūdari. Et vbi h̄ poſſem nō
īuenire q̄cq;: p̄ter te dn̄e: p̄ter te q̄ fingis
dolorē ī p̄cepto: ⁊ ꝑcutis vt ſanes. ⁊ occi
dis nos ne moriamur abs te. Ubi erā ⁊
q̄ lōge exulabā a delicijs domꝰ tue. āno
illo ſextodecimo etatis carnis mee cū ac
cepit ī me ſceptrū. et totas manus ei de/
di veſania libidis licētioſe ꝑ dedecꝰ hūa
nū: illicite aūt ꝑ leges tuas? Nō fuit cu
ra meoꝝ ruentē excipe me m̄rimonio: ſʒ
cura fuit tm̄ vt diſcerē ſermonē facere q̄
optimū ⁊ ꝑſuadere dictōe. Et āno q̄dē il
lo intermiſſa erāt ſtudia mea: dū mihi re
ducto a madauris in q̄ vicina vrbe iā ce
perā litterature atq; oratorie ꝑcipiēde ḡ
tia ꝑegrinari. lōginq̄oris apd̄ carthagi
nē ꝑegrinatōis ſumptus p̄parabāt̄: ani
moſitate magis q̄ opibꝫ patris munici/
pis thagaſtēſis ad modum tenuis. Cui
narro hec? Neq; enī tibi deꝰ meꝰ: ſʒ apd̄
te narro hec generi meo generi hūano.
q̄ntulacūq; ex particula īcidere p̄t ī iſtas
meas lr̄as. Et vt q̄d h̄? Ut videlicʒ ego
⁊ q̄ſq̄s hec legit: cogitemus de q̄ ꝓfūdo
clamādū ſit ad te. Et q̄d ꝓpius auribꝰ
tuis ſi cor ꝯfitens et vita ex fide ē? Quis
enī nō extollebat laudibꝫ tūc hoīeʒ p̄reʒ
meū. qd̄ vltra vires rei familiaris ſue im
penderet filio q̄cquid etiā lōge ꝑegrinā
ti ſtudioꝝ cauſa opꝰ eſſet? Multoꝝ enīʒ
ciuiū lōge opulētiorū: nullū tale negocī
um ꝓ liberis erat. Cū interea nō ſatage/
ret idē pater q̄lis creſcerē tibi aut q̄ ca/
ſtus eſſem. dūmō eſſem diſertꝰ vl̄ deſertꝰ
potiꝰ a cultura tua deus. q̄ es vnꝰ verus
⁊ bonus dn̄s agri tui cordis mei. Sed
vbi ſexto illo et decimo anno interpoſito
ocio ex neceſſitate domeſtica feriatus ab
om̄i ſchola cū parētibꝫ eſſe cepi: exceſſert
caput meū vepres libidinū. et nl̄la erat
eradicans manus. Quinīmo vbi me ille
pater ī balneis vidit pubeſcētē: ⁊ inq̄eta
indutū adoleſcētia: q̄ſi iā ex h̄ ī nepotes
geſtiret: gaudēs m̄ri indicauit: gaudens
vinolētia: in q̄ te iſte mūdus oblitꝰ ē cre
atorē ſuū: et creaturā tuā ꝓ te amauit di
uino inuiſibili. ꝑuerſe atq; īclinate ī ima
volūtatis ſue. Sed matris ī pectore iaʒ
inchoaueras templū tuū: ⁊ exordiū ſctē

habitatōis tue. Nā ille adhuc chatecu
minus: ⁊ hec recēs erat. Itaq; illa exili/
uit pia trepidatōe ac tremore. ⁊ q̄uis mi
hi nōdū fideli: timuit tn̄ vias diſtortas:
in q̄bꝫ ābulāt q̄ ponūt ad te tergū ⁊ nō fa
ciem. Et mihi ⁊ audeo dicere tacuiſſe te
deꝰ meꝰ cū irē abs te lōgiꝰ. Ita ne tu ta
cebas tūc mihi? Et cuiꝰ erāt niſi tua ver
ba illa p m̄rem meā fidelē tuā q̄ cātaſti ī
aures meas. Nec īde q̄cq̄ deſcēdit ī cor
meū vt facerē illud. Uolebat enī illa ⁊ ſe
creto memini vt monuerit cū ſollicitudī
ne ingēti ne fornicarer: maxīeq; ne adul
terarē cuiuſq; vxorē. Qui mihi monitꝰ
muliebres videbant̄: quibꝫ obtꝑare eru
deſcerē. Illi aūt tui erāt ⁊ neſciebā: et te
tacere putabā atq; illā loq̄ ꝑ quam mihi
tu nō tacebas. ⁊ in illa cōtēnebar̄ a me
filio eius: filio ancille tue ſeruo tuo. Sʒ
neſciebā: ⁊ p̄ceps ibā tāta cecitate: vt in/
ter coetaneos meos puderet me minoris
d̄decoris: q̄ audiebā eos iactātes flagicia
ſua: ⁊ tāto gl̄iantes magis q̄nto magis
turpes eſſent: ⁊ libebat malū facere nō ſo
lum libidine facti: veꝝ etiā laudis. Quid
dignū eſt vituꝑatōe: niſi viciū? Ego ne
vituperarer vicioſior fiebā: ⁊ vbi nō ſube
rat quo admiſſo equarer ꝑditis. fingebā
me feciſſe qd̄ nō fecerā: ne viderer abiecti
or q̄ erā innocētior: ⁊ ne vilior haberer q̄
erā caſtior. Ecce cuʒ quibꝫ comitibꝫ iter
agebā plateariū babilonie: ⁊ volutabar ī
ſceno eius tanq̄ in cinamomis ⁊ vngen
tis p̄cioſis: ⁊ in vmbilico eiꝰ q̄ tenacius
hererē. Calcabat me inimicꝰ inuiſibilis
⁊ ſeducebat me: quia ego ſeductilis eraʒ
Non enī ⁊ illa que iam de medio babilo
nis fugerat. ſed ibat in ceteris eiꝰ tardior
mater carnis mee: ſicē monuit me pudici
ciā: ita curauit qd̄ d̄ mea viro ſuo audie
rat. Jāq; peſtilētioſuʒ ⁊ ī poſteꝝ ꝑiculo
ſum ſentiebat coercere termino ꝯiugalis
affectus ſi reſecari ad viuū nō poterat. nō
curauit hoc: q2 metus erat ne impediret̄
ſpes mea compede vxoria. Nō ſpes illa
quā in te futuri ſeculi habebat mater: ſʒ
ſpes litterarū q̄s vt noſſē nimis volebat
parēs vterq;. Ille q2 de te ꝓpe nihil co/
gitabat. de me aūt inania: illa aūt q2 non

ſolū nullo detrimēto:ſʒ etiā nōnullo ad/
iumēto ad te adipiſcēdū ꝓfutura exiſti/
mabat vſitata illa ſtudia doctrīe. Ita eī
cōgicio recolēs vt poſſum mores parētū
meoꝝ. Relaxabant̄ etiā mihi ad ludēdū
habene vltra tpamentū ſeueritatis ī diſ
ſolutōem affectōnū variarū:et in omni/
bus erat caligo ītercludēs mihi de⁹ me
us ſerenitatē veritatis tue:ꝛ ꝓdiebat tā/
ꝗ̄ ex adipe iniqtas mea. Furtū certe pu
nit lēx tua dn̄e.ꝛ lex ſcpta in cordibꝫ ho/
minū quā ne ipa qdē delet iniqtas. Quiſ
enī fur eq̄ animo furē patit̄? Nec copio/
ſus adactū inopiā. Et ego furtū facere
volui ꝛ feci nullā cōpulſus egeſtate: niſi
penuria et faſtidio iuſticie ꝛ ſagina iniq
tatiſ. Nā id furat⁹ ſū qd mihi abūdabat:
ꝛ multo melius. Nec ea re volebam frui
quā furto appetebā.ſed ipo furto ꝛ pctō
Arbor erat pir⁹ in vicinia vinee nr̄e po/
miſ onuſta nec forma nᶜ ſapore illecebro
ſis. Ad hanc excutiendā atq̄ aſportan/
dā neqſſimi adoleſcētuli ꝑreximus no/
cte intēpeſta:quouſq̄ ludū de peſtilētie
more ī areis ꝑduxeram⁹: ꝛ abſtulim⁹ in
de onera ingentia:nō ad nr̄as epulas: ſʒ
vel ꝓiicienda porcis.etiā ſi aliqd īde ꝯme
dimus:dū tn̄ fieret a nobis q̄ eo liberet
q̄ nō liceret. Ecce cor meū de⁹ me⁹:ecce
cor meū qd miſeratus es in imo abyſſi.
Dicat tibi nūc ecce cor meū qd ibi q̄re/
bat vt eſſem gratiſ malus. ꝛ malicie mee
cauſa nulla eſſʒ niſi malicia. Feda erat ꝛ
amaui eā. Amaui perire.amaui defectum
meū.nō illud ad qd deficiebā. ſʒ defectū
meū ipm amaui turpis aīe:ꝛ diſſiliens a
firmamēto tuo in exterminiū. nō de deco
re aliqd ſed dedec⁹ appetēs. Etenī ſpēs
eſt pulcris corꝑibus ꝛ auro et argēto et
oībꝫ et in ꝯtactu carnis ꝯgruētia valet
plurimū:ceteriſq̄ ſenſibꝫ ē ſua cuiq̄ accō/
modata modificatio corpoꝝ: habʒ etiaʒ
honor tpal' et imperitandi atq̄ ſuꝑandi
potētia ſuū dec⁹.vn̄ etiā vindicte auidi/
tas orit̄.et tn̄ in cūcta hec adipiſcēda nō
eſt egrediēdū abs te dn̄e:neq̄ deuiādūʒ
a lege tua. Et vita q̄ h vivimus hʒ illece
brā ſuā ꝓpt̄ qndā modū decoris ſui ꝛ cō
uenientiā cū his oībꝫ infimis pulcris

Amicicia qʒ hominū caro nodo dulcis
eſt ꝓpt̄ vnitatē de multiſ animis. Propt̄
vniuerſa hec atq̄ hmōi pctm̄ admittit̄:
dū imoderata ī iſta īclinatōe cū extrema
bona ſint meliora ꝛ ſūma deſerūt̄ tu dn̄e
de⁹ nr̄ ꝛ veritas tua:et lex tua. Habēt eniʒ
ꝛ hec ima delectatōes:ſʒ nō ſic de⁹ me⁹:
q̄ fecit oīa:q2 ī ipo delectat̄ iuſt⁹.ꝛ ipe eſt
delicie rectoꝝ corde. Cū itaq̄ de facino
re q̄rit̄ q̄ cauſa factū ſit:credi nō ſolet niſi
cū appetit⁹ adipiſcēdi alicui⁹ illoꝝ bono
rū q̄ īfima dixim⁹ eſſe potuiſſe apparue
rit:aut met⁹ amittēdi. Pulcra ſūt eniʒ ꝛ
decora.q̄q̄ p̄ bonis ſuꝑioribꝫ ꝛ btificis
abiecta ꝛ iacētia. Homicidiū fecit. Cur
fecit? Adamauit ei⁹ ꝯiugē aut p̄diū:aut
voluit depdari vn̄ viuerʒ:aut timuit ab
illo tale aliqd amittere: aut leſus vlciſci
ſe exarſit. Nū homicidiū ſine cauſa fa/
ceret ipo homicidio delectat⁹? Quiſ cre
diderit? Nā ꝛ de q̄ dictū eſt vecordi ꝛ ni
mis crudeli hoīe q̄ gratuito poti⁹ malus
atq̄ crudel' erat. Predicta ē tn̄ cauſa ne
ꝑ ociū inq̄t torpeſceret man⁹ aut anim⁹.
Quare id qʒ? Cur ita? Ut ſcʒ illa exerci
tatōe ſceleꝝ capta vrbe honores: impias
diuitias aſſeq̄ret̄:ꝛ careret metu legū: et
difficultate reꝝ ꝓpt̄ īopiā rei familiariſ.
ꝛ ꝯſciētiā ſceleꝝ. Nec ipe igit̄ catilina a/
mauit facinora ſua:ſʒ vtiq̄ aliō cui⁹ cau
ſa illa faciebat. Quid ego miſer ī te ama/
ui o furtū meū. o facin⁹ illō meū noctur
nū ſextidecimi anni etatiſ mee? Nō enim
pulcrū eras cū furtū eſſes: Aut vo aliqd
es vt loq̄r ad te? Pulcra erāt poma illa q̄
furati ſumus: qm̄ creatura tua erāt pul
cerrime oīm creator.oīm de⁹ bone.de⁹
ſummū bonū ꝛ bonū veꝝ meū. Pulcra
erāt illa poma.ſʒ nō ipa ꝯcupiuit anima
mea miſerabil'. Erat enī mihi melioꝝ co
pia:illa aūt decerpſi tm̄ vt furarer. Nam
decerpta ꝓieci:epulat⁹ īde ſolā iniqtateʒ
q̄ letabar fruēs. Nā ꝛ ſi qd illoꝝ pomoꝝ
īt ravit ī os meū:ꝯdimētū ibi facin⁹ erat
Et nūc dn̄e de⁹ me⁹ q̄ro qd me ī furto
delectauerit:ꝛ ecce ſpecies nulla ē. Non
dico ſic in eqtate atq̄ prudētia: ſʒ neq̄ ſi
cut in mēte hoīs atq̄ mēoria et ſenſibuſ
ꝛ vegetāte vita.neq̄ ſicut ſpecioſa ſunt

ſidera ⁊ decora locis ſuis . ⁊ terra ⁊ mare
plena fetibꝫ q̄ ſuccedūt naſcēdo deceden
tibꝫ nō ſaltē vt eſt q̄dam defectiua ſpecieſ
⁊ vmbratica vicijs fallentibꝫ. Nā ⁊ ſupꝫ
bia celſitudinē imitat̄ cū tu ſiſ vnꝰ ſuper
omnia deuſ excelſus. Et ambitio q̄d ni
ſi honores querit ⁊ gloriam : cum tu ſis
ꝑ cūctis honorādus vnus ⁊ glorioſus
in eternū. Et ſeuicia ptātuz timeri vult
Quis aūt timēdꝰ niſi vnꝰ deꝰ: Cuiꝰ po
teſtati eripi aut ſubtrahi q̄d pt: qñ ⁊ vbi
aut q̄ vel a q̄ pt: Et blādicie laſciuiētiū
amari volūt: ſed neq̄ blādiꝰ ē aliq̄d tua
charitate: nec amat̄ q̄cq̄ ſalubriꝰ q̄ illa ꝑ
cūctis formoſa ⁊ luminoſa ṽitaſ tua. Et
curioſitas affectare videt̄ ſtudiū ſciētie:
cū tu oīa ſūme noueſ. Ignorātia quoq̄
ipa atq̄ ſtulticia ſimplicitat̄ ⁊ innocētie
noīe tegit̄. q2 te ſimpliciꝰ q̄cq̄ nō repit̄.
Quid aūt te innocētius: quādo q̄dē oꝑa
ſua malis inimica ſunt: Et ignauia q̄ſi
q̄etem appetit. Que vero q̄es certa ꝑter
dominū: Luxuria ſatietatē atq̄ abūdā
tiā ſecupit vocari: tu autē es plenitudo
⁊ indeficiēſ copia incorruptibil̄ ſuauita
tis. Effuſio liberalitat̄ obtēdit vmbrā:
ſed bonorū omniū largitor affluentiſſi-
mꝰ tu es. Auaricia m̄lta poſſidere vult.
⁊ tu poſſides omnia. Inuidia de excellē
tia litigat: q̄d te excellētiꝰ: Ira vindictā
querit: te iuſtiꝰ quis vindicat: Timor ī
ſolita ⁊ repētina exhorreſcit: rebꝫ q̄ amā
tur aduerſantia: dum ꝓcauet ſecuritati.
Tibi eñi q̄d inſolitū: q̄d repentinū: Aut
q̄s a te ſeꝑat q̄ȯ diligis: Aut vbi niſi a-
pud te firma ſecuritas: Triſticia rebus
amiſſis cōtabeſcit: quibꝫ ſe oblectabat
cupiditas. q2 ita ſibi nollet ſicut tibi au
ferri nihil poteſt. Ita fornicat̄ aīa cū a-
uertit̄ abs te. ⁊ querit extra te ea que pu-
ra et liq̄da nō inuenit niſi cū redit ad te.
Peruerſe te imitant̄ omnes q̄ lōge ſe a te
faciūt: et extollūt ſe aduerſum te. Sꝫ eti
am ſic te imitādo indicāt creatorē te eſſe
omnis nature: et iō nō eſſe quo a te om̄i-
modo recedat̄. Quid ergo ī illo furto e-
go dilexi. ⁊ in q̄ dn̄m meū vl̄ vicioſe at-
q̄ ꝑuerſe imitatuſ ſum: An libuit facere
ꝯtra legē: ſaltē fallacia: q2 potētatu ñ po

tēram: vt mancā libertatē captiuus imi
tarer faciēdo impune: quod nō liceret te
nebroſa om̄ipotētie ſimilitudīe. Ecce eſt
ille ſeruus fugiens dn̄m ſuū: ⁊ conſecutꝰ.
vmbrā. O putredo. O monſtruꝫ vite et
mortis ꝓfunditas. Potuit ne libere q̄ȯ
nō licebat nō ob aliud niſi quia non lice
bat: Quid retribuam dn̄o quod recolit
hec memoria mea: ⁊ anima mea nō metu
it inde: Diligā te dn̄e ⁊ gratias agā ⁊ cō
fitear nomini tuo: quoniā tāta dimiſiſti
mihi ī mala et nefaria opera mea. Gratie
tue deputo et miſericordie tue: q̄ pecca
ta mea tanq̄ glaciē ſoluiſti: gratie tue de
puto ⁊ q̄cunq̄ nō feci mala. Quid enī ñ
facere potui: q̄ etiā gratuitū facinꝰ ama-
ui: Et omnia mihi dimiſſa eſſe fateor: ⁊
que mea ſponte feci mala. ⁊ q̄ te duce nō
feci. Quis eſt hominū: qui ſuā cogitans
infirmitatē: audet viribꝫ ſuis tribuere ca
ſtitatē atq̄ innocentiā ſuā: vt minꝰ amet
te: q̄ſi minus ei neceſſaria fuerit miſicor
dia tua: qua donas peccata ꝯuert̄ ad te:
Qui eniꝫ vocatus a te ſecutꝰ eſt vocem
tuā: et vitauit ea que me de meipō recor
dantē et fatentē legit: nō me derideat ab
eo medico egrū ſanari: a quo ſibi ꝑſtituꝫ
ē vt nō egrotaret: vel potiꝰ vt minꝰ egro
taret. Et ideo te tantūdē imo ṽo ampli
us diligat: q2 ꝑ quē me videt tāt̄ peccōꝝ
meoꝝ lāguoribꝫ exui . ꝑ eū ſe videt tātis
peccatorū languoribus non implicari
Quē fructū habui miſer aliq̄n in his q̄
nūc recolens erubeſco: maxime ī illo fur
to in quo ipm furtū amaui nihil aliȯ: cū
⁊ ipm eſſet nihil: Et eoipō ego miſerior
Et tamen ſolus id nō feciſſem : ſic recor
dor animū tunc meū: ſolus om̄imodo id
nō feciſſem. Ergo ibi amaui etiā conſor
tiū eorū cum quibꝫ id feci. Non ergo ni-
hil aliȯ q̄ furtū amaui. imo ṽo nihil ali
ud: quia et illud nihil eſt. Quid eſt reue-
ra: Quis eſt q̄ doceat me: niſi q̄ illumīat
cor meū et diſcernit vmbras eiꝰ: Quid
eſt quod mihi venit in mentē querere et
diſcutere et cōſiderare: Quia ſi tūc ama
rem poma illa que furatꝰ ſum: ⁊ eis frui
cuperē: poſſem etiā ſolus ſi ſatis eſſet cō
mittere illā iniquitatē: qua ꝑuenirē ad

voluptatē meam. nec cōfricatōe ɔſcioꝝ animoꝝ accenderē pruritū cupiditatis mee. Sed quoniā in illis pomiſ voluptas mihi nō erat. ea erat in ipō facinore quā faciebat cōſortiū ſimul peccantiū. Quid erat ille affectus animi? Certe enī plane turpis erat nimiſ. ꝛ ve mihi erat q̄ habebā illū. Sed tamē quid erat? Delicta quis intelligit? Riſus erat: quaſi titillato corde: ꝙ fallebamus eos: q̄ hec a nobis fieri nō putabāt: ꝛ vehemēter nolebant. Cur ergo eo me delectabat. quo id nō faciebā ſolus? An qꝛ etiā nemo facile ſolus ridet? Nemo q̄dem facile: ſꝫ tamen etiā ſolos et ſingulos homies: cuꝫ aliꝰ nemo p̄ſens eſt. vincit riſus aliq̄n: ſi aliquid nimis ridiculū vl' ſenſibꝰ occurrerit vl' animo. At ego illud ſolus nō facerē: nō facerē omnino ſolus. Ecce ē coram te deus meus viua recordatio anime mee: ſolus nō facerē furtū illud: in q̄ me nō libebat id quod furabar. ſꝫ qꝛ furabar qđ me ſolū facere p̄ſus nō liberet nec facerē. O nimis inimica amicicia: ſeductō mentis inueſtigabil'. ex ludo ꝛ ioco nocēdi auiditas: ꝛ alieni dāni appetitus. nulla lucri mei. nulla vlciſcēdi libidie: ſꝫ cuꝫ dicitur. eamus. faciamus. ꝛ pudet nō eſſe ipudentē. Quis exaperit iſtam tortuoſiſſimā ꝛ implicatiſſimā nodoſitatē. Feda eſt: nolo ī eā intēdere: nolo eā videre. Te volo iuſticia ꝛ innocētia. pulcra ꝛ decora honeſtis luminibꝰ ꝛ inſatiabili ſatietate. Quies eſt apud te valde ꝛ vita imperturbabilis. Qui intrat in te intrat ī gaudiū domini ſui: et nō timebit: ꝛ habebit ſe optime in optimo. Defluxi abs te ego ꝛ erraui deꝰ meus nimis. deuiꝰ a ſtabilitate tua in adoleſcētia: et factꝰ ſum mihi regio egeſtatis

Explicit liber ſecūdus

Incipit tercius

v Eni carthāginem: ꝛ circūſtrepebat me vndiq̄ ſartago flagicioſorū amorū. Nōdū amabā ꝛ amare amabā: ꝛ ſecretiore indigētia oderā me minꝰ indigentē. Querebā q̄d amarē amās amare: ꝛ oderā ſecuritatē et viā ſine muſcipulis. Qm̄ fames mihi erat intus ab interiori cibo te ipō deus meꝰ. et ea fame nō eſuriebā. ſed erā ſine deſiderio alimētoꝝ incorruptibiliū: nō quia plenꝰ eis eram. ſed q̄ inanior eo faſtidioſior. ꝛ ideo nō bene valebat aīa mea: ꝛ vlceroſa ꝓiciebat ſe foras miſerabiliter ſcalpi auida ɔtactu ſenſibiliū. Sed ſi nō haberēt animā nō vtiq̄ amarentur. Amare ꝛ amari dulce mihi erat: magis ſi etiā amātis corpe fruerer. Venā igitur amicicie coinq̄nabā ſordibus cōcupiſcētie. candoreq̄ eiꝰ obnubilabā de tartaro libidinis. ꝛ tn̄ fedus atq̄ inhoneſtus elegās et vrbanꝰ eſſe geſtiebam abūdāti vanitate. Rui etiā in amorem quo cupiebā capi. Deus meꝰ miſericordia mea quāto felle mihi ſuauitatē illam et q̄ bonus aſperſiſti. qꝛ et amatꝰ ſuꝫ. ꝛ perueni occulte ad vinculū fruendi. ꝛ colligabar letus erūnoſis nexibus vt cederer virgis ferreis ardētibꝰ zeli et ſuſpitionū ꝛ timoꝝ ꝛ irarū atq̄ rixaꝝ. Rapiebāt me ſpectacula theatrica plena imaginibꝰ miſiaꝝ meaꝝ: et fomitibꝰ ignis mei. Quid eſt qđ homo ibi vult dolere cū ſpectat luctuoſa et tragica: q̄ tn̄ pati ipe nollet? Et tn̄ pati vult ex eis dolorē ſpectator: ꝛ dolor ipſe ē voluptas eius. Quid eſt niſi miſerabilis inſania? Nā eo magiſ eis mouetur quiſq̄: q̄ minus a talibꝰ ſanuſ eſt affectibus. q̄q̄ cū ipe patitur miſeria: cuꝫ aliis cōpatitur miſericordia dici ſolet. Sed qualis tandē miſericordia in rebꝰ fictis ꝛ ſcenicis? Nō enī ad ſubueniēdū puocatur auditor: ſed tm̄ ad dolendū inuitatur. Et actori eaꝝ imaginū ampliꝰ fauet cum ampliꝰ dolet. Et ſi calamitates ille hominū vel antiq̄ vel falſe ſic agantur. vt qui ſpectat nō doleat: abſcedit inde faſtidiens et rep̄hēdens. Si aūt doleat: manet intētus et gaudet. Lachryme ḡ amātur et dolores. Certe omnis hō gaudere vult. An cum miſerū neminē eſſe libeat: libet tamē eſſe miſericordē. Quod qꝛ nō ſine dolore eſt: hac vna cauſa amantur dolores: Et h̄ de illa vena amicicie eſt. Sꝫ

quo vadit: quo fluit? Ut quid decurrit in
torrentē picis bulliētis eſtus immanis
terrarū libidinū: in quo ipa mutat᷑ ꝛ verti
tur p nutū ppriū de celeſti ſerenitate de/
torta atq; deiecta. Repudiet᷑ ergo miſericor
dia? Nequaq;. Ergo amant᷑ dolores ali
qn̄. Sed caue immūdiciā aīa mea ſub
tutore deo meo: deo patrū nr̄oꝝ: ꝛ lauda
bili ꝛ ſup exaltato ī omnia ſecula. caue ī/
mundiciā. Neq; enī nūc nō miſereor: ſed
tūc in theatris cōgaudebā amantibus:
cū ſeſe fruebant᷑ p flagicia: q̄uis hec ima
ginarie gererent᷑ in ludo ſpectaculi. Cū
autē ſeſe amittebāt: q̄ſi miſericors ꝯtriſta
bar. et vtrūq; delectabat tamē. Nūc vero
magis miſereor gaudentē in flagicio: q̄
velut dura ppeſſum detrimēto pnitioſe
voluptatis ꝛ amiſſiōe miſere felicitatis.
Hec certe verior miſericordia: ſed nō ī ea
delectatur cor. Nam ꝛ ſi approbat᷑ offi
cio charitatis q̄ dolet miſerū: mallet tn̄
vtiq; nō eſſe qd doleret qui germanitus
miſericors eſt. Si eī ē maliuola beniuo
lentia qd fieri nō poteſt: pōt ꝛ ille q̄ veraci
ter ſinceriterq; miſereat᷑ cupere eſſe miſeros
vt miſereat᷑. Nōnull⁹ itaq; dolor appro
bandus: null⁹ amandus eſt. Hoc enī tu
dn̄e de⁹ q̄ aīas amas: longe alteq; puri
us q̄ nos: ꝛ incorruptibilius miſereris: q̄
nullo dolore ſauciaris. Et ad hec q̄s ido
neus? At ego tūc miſer dolere amabam.
et q̄rebā vt eſſet qd dolerē. qn̄ mihi ī erū
na aliena et falſa et ſaltatoria ea magis pla
cebat actio hyſtriōis: meq; alliciebat ve
hemēti⁹: qua mihi lachryme excutiebāt᷑
Quid aūt mirū cū infelix pecus aberrās
a grege tuo: et impatiēs cuſtodie tue tur
pi ſcabie fedarer? Et inde erāt dolorum
amores nō quib⁹ alti⁹ penetrarer. nō enī
amabā talia ppeti qualia ſpectarē: ſ; q̄/
bus auditis ꝛ fictis tanq; in ſupficie ra
derer. quos tamē q̄ſi vngues ſcalpentiū
feruid⁹ tumor et tabes ꝛ ſanies horrida
ꝯſequebat᷑. Talis vita mea: nunquid vita
erat deus me⁹? Et circūuolabat ſup me
fidelis a lōge miſericordia tua. In quātas
iniquitates diſtabui: ꝛ ſacrilegā curioſi
tatē ſecutus ſum: vt deſerentē te deduce
ret me ad ima infida et circūuentoria ob

ſequia demonioꝝ: quib⁹ imolabā facta mea
mala: ꝛ in omib⁹ flagellabas me. Auſus
ſum etiā in celebritate ſolēnitatū tuarū
intra parietes ecclīe tue ꝯcupiſcere ꝛ age/
re negociū pcurādi fructus mortis. Unde
me verberaſti grauib⁹ penis: ſ; nihil ad
culpā meā. O tu pgrandis miſericordia
mea de⁹ meus: refugiū meū a terribilib⁹
nocentibus in quib⁹ vagat⁹ ſum pfiden
ti collo ad longe recedendū a te: amās vi
as meas ꝛ n̄ tuas: amās fugitiuā libtatē.
Habebāt et illa ſtudia que honeſta vo
cabant᷑ ductū ſuū intuētē fora litigioſa:
vt excellerē in eis. eo laudabilior q̄ frau/
dulentior. Tanta eſt cecitas hominū de
cecitate etiā gloriantiū. Et maior iā erā
in ſchola rhetoris: ꝛ gaudebam ſupbe: ꝛ
tumebā typo q̄uis longe ſedatior. domi
ne tu ſcis: ꝛ remotus omino ab euerſiōi
bus quas faciebāt euerſores. Hoc enī
nomē ſceuū ꝛ diabolicū velut inſigne vr
banitatis eſt. Inter q̄s viuebā pudore
impudēti. quia talis nō erā ꝛ cū eis erā.
Et amiciciis eorū delectabar aliqn̄: a q̄/
rum ſp factis abhorrebā: hoc eſt ab euer
ſionibus quib⁹ pterue inſectabant᷑ igno
torū verecūdiā: quam pturbarēt gra/
tis illudendo atq; inde paſcēdo maliuo
las leticias ſuas. Nihil eſt illo actu ſimi
lius actib⁹ demonioꝝ. Quid itaq; veri⁹
q̄ euerſores vocant᷑? Euerſi plane prius
ipi atq; pūerſi deridentib⁹ eos ꝛ ſeducen
tib⁹ fallacib⁹ occulte ſpiritib⁹: in eo ipo q̄
alios irridere amāt ꝛ fallere. Inter hos
ego imbecilla tūc etate diſcebā libros e/
loquentie: in qua eminere cupiebā fine
dānabili et ventoſo p gaudia vanitatis
humane: et vſitato iam diſcēdi ordine p
uenerā in librū quendā cuiuſdā cicerōis:
cuius linguā fere omnes mirant᷑: pectus
non ita. Sed liber ille ipius exhortatio
nē cōtinet ad philoſophiā: et vocat᷑ hor
tenſius. Ille vero liber mutauit affectū
meū: ꝛ ad teipm domine mutauit preces
meas et vota ac deſideria mea fecit alia.
Uiluit mihi repente omnis vana ſpes:
ꝛ immortalitatē ſapientie concupiſcebā
eſtu cordis incredibili: ꝛ ſurgere iam ce/
perā vt ad te redirē. Nō enī ad acuendā

linguā:qđ videbar emere maternis mer
cedibꝫ:cū agerē annū etatis vndeuigeſi
mū:iā defuncto patre añ bienniū. Nō ğ
ad acuendā linguā referebā illū libꝝ.ne/
ꝗ͂ mihi locutōnem ſed qđ loquebat̃ per
ſuaſerat. Quō ardebā deꝰ meꝰ:quō ar/
debā euolare a terrenis ad te:⁊ neſciebā
ꝗd ageres mecū. Apud te eſt eni ſapiētia
Amor aūt ſapiētie nomē grecū hꝫ philo
ſophiā:ꝗ me accēdebāt ille littere. Sūt
ꝗ ſeducāt ꝑ phiam magno ⁊ blādo ⁊ ho
neſto noīe colorātes ⁊ fucantes errores
ſuos. Et ꝓpe oēs ꝗ ex illis et ſupra tpi/
bus tales erāt notāt̃ in eo libro ⁊ demō
ſtrant̃:⁊ manifeſtat̃ ibi ſalutifera illa ad/
monitio ſpūs tui ꝑ ſeruū tuū bonū ⁊ pi/
um. Videte ne ꝗs vos decipiat ꝑ phiā
⁊ inanē ſeductōꝫ ſꝫm traditōeꝫ hoīm:ſꝫm
elemēta huiꝰ mūdi.et nō ſꝫm chriſtū.qꝛ
in ipō inhabitat oīs plenitudo diuīitat̃
corpaliter. Et ego illo tpe ſcis tu lumen
cordis mei.quoniā nōdū mihi hec apo/
ſtolica nota erāt. hoc tamē ſolo delecta/
bar in illa exhortatōe ꝙ nō illā aut illā
ſectā:ſed ipām quecūꝗ eſſet ſapiētiā vt
diligerē et ꝗrerem ⁊ aſſequerer ⁊ tenerem
atꝗ āplexarer fortiter excitabar ſermo/
ne illo ⁊ accēdebar ⁊ ardebā:⁊ hꝫ ſolū me
in tāta flagrātia refrāgebat ꝙ nomē chri
ſti nō erat ibi.qm̄ hoc nomē ſꝫm miſericor
diam tuā dñe:hoc nomē ſaluatoris mei
filij tui in ipō adhuc lacte matris tenerꝝ
cor meū pie biberat ⁊ alte retinebat. ⁊ ꝗc
quid ſine hoc noīe fuiſſet ꝗ͂uis litteratū
⁊ expolitū ⁊ veridicū nō me totū rapie/
bat. Itaꝗ inſtitui animū intēdere ī ſcri/
pturas ſanctas:vt viderē qles eſſent. Et
ecce video rē nō compertā ſupbis neꝗ nu
datā pueris:ſꝫ inceſſu humileꝫ:ſucceſſu
excelſam ⁊ velatā myſterijs. et nō erā ego
talis vt intrare in eā poſſem aut inclina/
re ceruicē ad eiꝰ greſſus. Nō eī ſicut mō
loquor ita ſenſi:cū attēdi ad illā ſcriptu
rā.ſed viſa mihi eſt indigna quā tullia/
ne dignitati ꝯpararē. Tumor eni meus
refugiebat modū eiꝰ:⁊ acies mea nō pe
netrabat interiora eius. Verūtñ illa erat
ꝗ creſceret cū paruulis.ſed ego dedigna
bar eſſe paruulus:⁊ turgidꝰ faſtu mihi
grādis videbar. Incidi itaꝗ in homies
ſupbe delirātes ⁊ carnales nimis ⁊ loq/
ces:in quoꝝ ore laquei diaboli et viſcuꝫ
confectū cōmixtiōe ſyllabaꝝ nomis tui
ſꝫ ⁊ dñi noſtri ieſu chriſti et paracliti cō
ſolatoris noſtri ſpūſſancti. Hec eni oīa
nō recedebāt de ore eoꝝ:ſꝫ ſonotenus et
ſtrepitu lingue ceterū cor inane veri. Et
dicebāt veritas et veritas.⁊ multi eā dice
bāt mihi:⁊ nuſꝗ͂ erat in eis:ſꝫ falſa loq
bant̃ nō de te tm̄ ꝗ vere veritas es:ſꝫ etiā
de iſtis elemētis huiꝰ mūdi creaturis tu
is.de ꝗbus etiā vera dicētes phos tranſ/
gredi debui ꝓ amore tuo:mi pater ſūme
bone pulcritudo pulcroꝝ omniū. O ve
ritas veritas.ꝗ͂ intime etiā tūc medulle a/
nimi mei ſuſpirabāt tibi.cum te illi ſona
rēt mihi freqnter et multipliciter voce ſo
la ⁊ libris multis ⁊ ingētibꝫ:⁊ illa erāt fer
cula in quibꝫ mihi eſurienti te.inferebāt̃
ꝓ te ſol et luna pulcra opa tua.ſꝫ tñ opa
tua nō tu:nec ipa pma. Priora eni ſpūa/
lia opa tua:ꝗ͂ iſta corpea:ꝗ͂uis lucida ⁊
celeſtia. At ego nec priora illa:ſꝫ teipaꝫ te
veritas.in ꝗ nō eſt ꝯmutatio:nec momē
ti obumbratio.eſuriebā et ſitiebā:⁊ ap/
ponebant̃ adhuc mihi in illis fercul' fan
taſmata ſplēdida:quibꝫ iā meliꝰ erat a/
mare iſtū ſolē ſaltē iſtis ocul' veꝝ:ꝗ͂ illa
falſa animo decepto p oculos. Et tñ qꝛ
te potabā manducabā.nō auide ꝗdem:
qꝛ nec ſapiebas in ore meo ſicuti es.neꝗ
eni tu eras illa figmēta inania:nec nutri
ebar ex eis:ſꝫ exhauriebar magis. Cibꝫ
eni in ſomnis ſimillimꝰ ē cibꝫ vigilātiū.
quo tñ dormiētes nō alunt̃:dormiūt eni.
At illa nec ſimilia erāt vllo mō tibi ſicut
nūc mihi locutꝰ es:qꝛ illa erant corpalia
fantaſmata falſa corpa.ꝗbꝫ certiora ſunt
vera corpa iſta ꝗ videmꝰ viſu carneo ſi/
ue celeſtia ſiue terreſtria cū pecudibus ⁊
volatilibꝫ. Videmꝰ hec ⁊ certiora ſūt ꝗ͂
cum imaginamur ea. Et rurſus certius
imaginamur ea:ꝗ͂ ex eis ſuſpicamur a/
lia grādiora et infinita que omnino nulla
ſunt:qualibus ego tūc paſcebar inani/
bus ⁊ nō paſcebar. At tu amor meus in
quē deficio vt fortis ſim:nec iſta corpa es
ꝗ videmꝰ ꝗ͂ꝗ͂ i celo:nec ea es que nō vi

dem⁹ ibi:qꝛ tu iſta cōdidiſti.nec ī ſūmis
tuis ꝯditōibus abes .Quāto ergo lōge
ēs a ſantaſmatibꝰ illis meio fantaſmati/
bus corpoꝝ q̄ oīno nō ſūt:qbꝰ certiores
ſunt fantaſie corporū corū ꝫ q̄ ſunt: et eis
certiora corpa:que tn̄ nō es:ſed nec aīa
ēs que vita eſt corporū. Jō melior vita
corporū.certiorꝙ ꝙ̄ corpa. Sꝫ tu vita
ēs aīaꝝ. vita vitaꝝ viuēs teipā.⁊ nō mu
taris vita aīe mee. Ubi ergo mihi tūc e/
ras:⁊ ꝙ̄ lōge? Et longe ꝑegrinabar abſ
te excluſus.⁊ a ſiliqs porcoꝝ q̄s de ſili/
qs paſcebā? Quāto enī meliores grāma
ticoꝝ et poetaꝝ fabelle ꝙ̄ illa decipula.
Nā verſus ⁊ carmen ⁊ medea volās vti
liores certe ꝙ̄ qnꝙ elemēta varie fucata
ꝓpter qnꝙ antra tenebraꝝ:q̄ oīno nl'a
ſunt ⁊ occidunt credentē. Nā verſū ⁊ car
men etiā ad vera pulmēta trāſfero. Uo/
lantem autē medeā ⁊ ſi cantabā nō aſſe/
rebā:⁊ ſi cantari audiebā:nō credebā.il/
la autē credidi. Ue ve qbus gradibꝰ de
ductus ſum in ꝓfunda inferi:qppe labo
rans ⁊ eſtuans inopia veri: cū te de⁹ me
us. Tibi enī ꝯfiteor q̄ me miſeratus es:
⁊ nōdū cōfitentē.cū te nō ſcḋm mentis in/
tellectū:quo me p̄ſtare voluiſti beluis:ſꝫ
ſcḋm ſenſum carnis q̄rerem. Tu aūt eras ī
terior intimo meo.et ſuꝑior ſūmo meo.
offendi in illā mulierē audacē inopē pru
dentie:enigma ſalomōis. ſedentē ſuꝑ ſel
lam in foribꝰ et dicentē.panes occultos
libenter edite:⁊ aquā dulcē furtiuā bibi
te. Que me ſeduxit:quia inuenit foriſ ha
bitantē ī oculo carnis mee:et talia rumi
nantē apud me:q̄lia ꝑ illū vorassem. Ne
ſciebā enī aliud vere quod eſt:⁊ q̄ſi acutu/
le mouebar vt ſuffragarer ſtultꝭ decepto
ribus.cū a me q̄rerent: vn̄ malū. ⁊ vtruꝫ
forma corpea deus finiret:et haberet ca
pillos et vngues. ⁊ vtꝝ iuſti exiſtiman/
di eſſent q̄ haberēt m'tas vxores ſimul:
⁊ occiderēt hoīes:⁊ ſacrificarēt de aīali/
bus. Quibꝰ rebꝰ ignar⁹ ꝑturbabar:⁊ re/
cedens a veritate:ire in eā mihi videbar
qꝛ nō nouerā malū nō eſſe niſi priuatōeꝫ
boni vſꝙ ad qḋ oīno nō eſt. Qḋ vn̄ vi/
derem:cui⁹ videre vſꝙ ad corp⁹ erat o/
culis:⁊ animo vſꝙ ad fantaſma. Et non

nouerā deū eſſe ſpiritū:cui nō mēbra eſ/
ſent ꝑ lōgū et latū. nec cui moles eſſꝫ .qꝛ
moles in pte minor eſt ꝙ̄ in toto ſuo:⁊ ſi
infinita ſit: minor eſt in aliq̄ parte certo
ſpacio definita ꝙ̄ ꝑ infinitū .et nō eſt to
ta vbiꝙ ſicut ſpirit⁹ ſicut deus. Et qḋ ī
nobis eſſet ſcḋm qḋ eſſemus ſimiles deo.et
recte in ſcripturis diceremur ad imagi/
nē dei.prſus ignorabā:⁊ nō nouerā iuſti
ciā verā interiorē nō ex ꝯſuetudīe iudicā
tē:ſꝫ ex lege rectiſſima dei oīpotētiſ: qua
formarentꝰ mores regionū et dierū ꝓ re/
gionibꝰ et diebꝰ:cuꝫ ipa vbiꝙ ac ſꝑ eſſet
nō alibi alia:nec alias aliť: ſcḋm quā iuſti
eſſēt abraā ⁊ yſaac ⁊ iacob ⁊ moyſeſ ⁊ da
uid.⁊ illi oēs laudati ore dī: ſꝫ eoſ ab īpe
ritis iudicari iniquos iudicātibꝰ ex hu/
mano die:⁊ vniuerſos mores hūani ge/
neris ex parte moris ſui metientibꝰ .tāꝙ̄
ſi quis neſci⁹ in armamētꝭ qḋ cuiꝙ mē
bro accōmodatū ſit:ocrea velit caput cō
tegi:⁊ galea calciari. ⁊ murmuret qḋ nō
a pte ꝯueniat.aut in vno die indicto a ꝓ
meridianis horis iuſticio quiſꝙ̄ ſtoma/
cheť:nō ſibi cōcedi quid venale ꝓpone/
re.qꝛ mane ꝯceſſum eſt. aut ī vna domo
videat aliq̄ſ tractari manibꝰ a quoꝙ̄ ſer
uo qḋ facere nō ſinať q̄ pocl'a miniſtrat.
aut aliqd poſt p̄ſepia fieri qḋ ante men/
ſam ꝓhibeať:⁊ indigneť.cū ſit vnū habi
taculū et vna familia.nō vbiꝙ atꝙ oībꝰ
idem tribui. Sic ſunt iſti q̄ indignāť cū
audierint illo ſeculo licuiſſe iuſtis aliqd:
quod iſto nō licet iuſtis.⁊ qꝛ illis aliḋ p̄/
cepit de⁹:iſtis aliud ꝓ tꝑalibꝰ cauſis. cū
eidē iuſticie vtriꝙ ſeruierint :cū in vno
homine ⁊ ī vno die:⁊ in vnis edibꝰ vide
ant aliud alij mēbro ꝯgruere:⁊ aliud iaꝫ
dudū licuiſſe.⁊ poſt horā nō licere:quid
dā ī illo angulo ꝑmitti aut iuberi quod
in iſto iuſte veteť et vindiceť. Nunqd iu
ſticia varia eſt ⁊ mutabiľ? Sed tꝑa qui
bus p̄ſidet nō pariť cūt .tpa enī ſūt : Ho
mines autē quoꝝ vita ſuꝑ terrā breuiſē:
qꝛ ſenſu nō valent cauſas cōtexere ſecu/
lorū priorū aliarūꝙ gentiū: quas exper
ti non ſunt cum his quas experti ſunt.
in vno autem corpore vel die vel domo
facile poſſunt videre quid cui membro

quib9 mometis: quib9 partib9 ꝓsonis ve ꝯgruat. In illis offendunt: hic seruiūt. Nec ego tunc nesciebā ꝛ nō aduertebā ꝛ feriebāt vndiqꝫ ista oculos meos ꝛ nō videbā. Et cantabam carmina. et nō mihi licebat ponere pedem quēlibꝫ vbilibet: sꝫ in alio atqꝫ alio metro alit' atqꝫ aliter: ꝛ in vno aliq̄ versu: nō omnib9 locis eundē pedē. Et ars ipa q̄ canebā nō habebat aliud alibi: sed oīa simul. Et n̄ intuebar iusticiā cui seruirēt boni ꝛ scti homines: lōge excellenti9 atqꝫ sublimi9 habere simul oīa q̄ precepit. ꝛ nulla ex pte variari: ꝛ tn̄ varijs tpibus non oīa sil': sꝫ ꝓpria distribuentē ac p̄cipientē. Et rephēdebā cecus pios p̄res: nō solū sicut de9 iuberet atqꝫ inspiraret vtētes p̄sentib9: verū quoqꝫ sicut de9 reuelaret futura p̄nūciantes. Nunqd aliqn̄ aut alicui iniustū est diligere deū ex toto corde: ex tota aīa: ex tota mēte: ꝛ diligere pximū tanqꝫ seipm. Itaqꝫ flagicia q̄ sunt ꝯ naturā vbiqꝫ ac semp detestāda atqꝫ puniēda sūt: q̄lia sodomitarū fuerāt. Que si oēs gētes facerēt: eodē crimīs reatu diuīa lege tenerent: que nō sic fecit homīes vt se illo vterent mō. Violat qppe ipa societas q̄ cum deo nobis esse debꝫ: cū eadē natura cuius ille auctor est. libidinis puersitate polluit. Que autē cōtra mores hominū sunt flagicia: p mor diuersitate vitanda sunt: vt pactū inter se ciuitatis aut gētis cōsuetudine vl' lege firmatū. nulla ciuis aut pegrini libidīe violet. Turpis enim omnis pars est vniuerso suo nō ꝯgruēs Cū autē deus aliqd cōtra morē aut pactū quorūlibet iubet. ꝛ si nunqꝫ ibi factū est: faciendū est. ꝛ si omissum: instaurādū. ꝛ si institutū nō erat instituēdū ē. Si enī regi licet in ciuitate cui regnat iubere aliqd: qd neqꝫ ante illū quisqꝫ: nec ipe vnqꝫ iusserat: ꝛ nō contra societatē ciuitatis e9 obtemperatur. imo ꝯtra societatē nō obtēperat. Generale qppe pactū est societatis hūane obedire regib9 suis. quāto magis deo regnatori vniuerse creature sue ad ea que iusserit sine dubitatōne seruiendum est. Sicut enī in potestatib9 societatis humane maior potestas minori ad obediēdum pponit: ita deus omnib9. Itē in facinoribus vbi libido est nocēdi siue per contumeliā siue p iniuriā. ꝛ vtrūqꝫ vl' vlciscendi causa: sicut inimico inimic9: vel adipiscēdi alicui9 extra cōmodi: sicut latro viatori. vl' euitādi mali: sicut ei qui timetur. vel inuidēdo: sicut feliciori miserior: aut in aliq̄ ꝓsperatus ei quē sibi equari timet: aut equalē dolet: vl' sola voluptate alieni mali: sicut spectatores gladiatorū aut irrisores aut illusores q̄rūlibꝫ Hec sunt capita iniqtatis: q̄ pullulant p̄ncipandi et spectandi ꝛ sentiēdi libidine. aut vna aut duab9 earū aut simul omib9. Et viuit male aduersus tria ꝛ septē: psalteriū decem cordarū decalogū tuū. de9 altissime et dulcissime. Sed q̄ flagicia i te qui nō corrūperis? Aut que aduersus te facinora cui noceri nō potest? Sed h̄ vindicas qd in se homīes ppetrāt: quia etiā cum in te peccāt impie faciūt in aīas suas: ꝛ mentit iniqtas sibi: siue corrūpēdo ac puertēdo naturā suā quā tu fecisti ꝛ ordinasti. vl' immoderate vtēdo concessis reb9. vel in nō ꝯcessa flagrādo in eum vsum qui est cōtra naturā. aut rei tenent animo ꝛ verbis seuiētes aduersus te ꝛ aduersus stimulū calcitrātes. aut cū diruptis limitib9 humane societatis letantur audaces priuatis cōciliatōnib9 aut direptōnib9 put quiqꝫ delectauerit aut offēderit: ꝛ ea fiunt cū tu derelinqris fons vite: qui es vn9 et ver9 creator ꝛ rector vniuersitatis. et priuata supbia diligitur in parte vnū falsum. Itaqꝫ pietate hūili reditur in te: ꝛ purgas nos a cōsuetudīe mala: ꝛ ppicius es peccatis confitentiū: ꝛ exaudis gemitus cōpeditorū: et soluis a vinculis que nobis fecim9: si iā nō erigamus aduersus te cornua false libertatis auaricia plus habēdi: ꝛ damno totū amittendi ampli9 amādo ppriū nostrū q̄ te omniū bonū. Sed iter flagicia ꝛ facinora ꝛ tā multas iniqtates sunt peccata pficientiū: que a bn̄ iudicantib9 et vituperant ex regula pfectōis. ꝛ laudantur spe frugis sicut herba segetis. Et sunt q̄dam silia vel flagicio vl' facinori: ꝛ n̄ sūt peccata: quia nec te offendūt dn̄m ꝛ deū

noſtrū: nec ſociale conſortiū cū ɔciliātur
aliq̄ in vſuʒ vite cōgrue tempori. ꝛ incer
tū eſt an libidīe habēdi aut puniunť cor
rigendi ſtudio poteſtate ordiata: ꝛ incer
tū eſt an libidine nocēdi. Multa itaq; fa
cta que hoībꝰ improbāda videnť teſti/
monio tuo approbata ſunt: ꝛ mľta lau/
data ab hoībꝰ te teſte dāmnāť: cū ſepe
ſe aliter habʒ ſpecies facti. ꝛ aliť faciētis
animus: atq; articulꝰ occulti temporis.
Cū ṽo aliq̄d tu repente inuſitatū ꝛ im/
prouiſum imperas: etiā ſi hoc aliq̄n ve/
tuiſti. q̄uis cauſam īperij tui p tpe occľ
tes. et q̄uis cōtra pactū ſit aliquorū ho
minū ſocietatis: q̄s dubitet eſſe faciēdū
quādo ea iuſta eſt ſocietas hoīm q̄ ſeruit
tibi. Sed beati q̄ te imperaſſe ſciūt. Fi
unt enī omnia a ſeruiētibꝰ tibi vľ ad ex/
hibendū qđ ad p̄ſens opꝰ eſt. vľ ad futu
ra p̄nunciāda. Hec ego neſciēs irridebā
illos ſāctos ſeruos et pphetas tuos. Et
q̄d agebam cū irridebā eos: niſi vt irride
rer abs te ſenſim atq; paulatim pductꝰ
ad eas nugas vt crederē ficū plorare cū
decerpitur ꝛ matrē eiꝰ arborē lachrymis
lacteis. Quā tamē ficū ſi ɔmediſſʒ aliq̄s
ſanctus alieno ſane nō ſuo ſcelere decer/
ptā. miſceret viſceribꝰ ꝛ anhelaret de illa
angelos: imo vero particulas dei gemē
do in orōe atq; ructādo: que pticule ſum
mi et veri dei ligate fuiſſent ī illo pomo:
niſi electi ſancti dente ac vētre ſoluerenť.
Et credidi miſer magiſ eſſe miſericordiā
p̄ſtandā fructibꝰ terre q̄ hoībꝰ ppť q̄s
naſcerenť. Si q̄s enim eſuriēs peteret q̄
manicheꝰ nō eſſet. q̄ſi capitali ſupplicio
dānanda buccella videreť ſi ei dareť. Et
miſiſti manū tuā ex alto. ꝛ de hac pfun/
da caligine eruiſti animā meā: cū pro me
ploraret ad te mea mater fidelis tua ampli
us q̄ flent matres corpea funera. Uide
bat enī illa mortē meam ex fide ꝛ ſpiritu
quē habebat ex te: ꝛ exaudiſti eam dn̄e.
Exaudiſti eā: nec deſpexiſti lachrymas
eius: cū pfluentes rigarēt terrā ſub ocu
lis eius: in omni loco orōis eius. ꝛ exau/
diſti eam. Nam vnde illđ ſomniū q̄ eam
conſolatꝰ es vt viuere me ſecū crederet.
ꝛ habere mecū eādē mēſam in domo. qđ

nolle cepat aduerſās ꝛ deteſtās blaſphe
mias erroris mei. Uidit enī ſe ſtantē in
q̄dam regula lignea. ꝛ aduenientē ad ſe iu
uenē ſplēdidū hilarē atq; arridentē ſibi.
cū illa eſſet merēs et merore cōfecta Qui
cum cauſas ab ea q̄ſiſſet meſticie ſue: q̄ti
dianarūq; lachrymarū docēdi vt aſſolet
nō diſcēdi gratia: atq; illa rn̄diſſet pditio
nem meā ſe plāgere: iuſſiſſe illū q ſecura
eſſet atq; admonuiſſe vt attēderet ꝛ vide
ret vbi eſſet illa ibi eſſe ꝛ me. Qđ illa vbi
attēdit vidit me iuxta ſe ī eadē regľa ſtā/
tem. Unde hoc: niſi q2 erant aures tue ad
cor eiꝰ. O tu bone oīpotēs: q̄ ſic curas v/
numquenq; noſtꝝ tanq; ſolū cures: ꝛ ſic
oēs tāq; ſingulos. Un̄ illud etiā q cū
mihi narraſſet ipm viſū. ꝛ ego ad id tra/
here conarer: vt illa ſe potiꝰ nō deſparet
futurā eſſe qđ erā: continuo ſine aliqua
heſitatōe nō inquit. nō enī mihi dictū ē:
vbi ille ibi et tu: ſed vbi tu ibi et ille. Cō
fiteor tibi dn̄e recordatōem meā q̄tum
recolo: q ſepe nō tacui: ampliꝰ me iſto p
matrē vigilantē reſponſo tuo: q tam vi/
cina īterptatōis falſitate turbata nō eſt.
ꝛ tam cito vidit qđ videndū fuit. quod
ego certe anteq̄ dixiſſet nō viderā. etiaʒ
tū fuiſſe ɔmotū q̄ ipo ſomnio: quo femi
ne pie gaudiū tanto poſt futurū ad cōſo
latōem tunc p̄ſentis ſollicitudīs: tāto an
te p̄dictum eſt. Nam noue ferme anni ſe
cuti ſunt: quibꝰ ego in illo limo pfundi
ac tenebris falſitatis: cū ſepe ſurgere co/
narer: ꝛ grauius allidere volutatus ſū. cū
tamen illa vidua caſta pia ꝛ ſobria q̄les
amas: iā q̄dem ſpe alacrior: ſed fletu ꝛ ge
mitu nō ſegnior: nō deſineret horis om
nibꝰ orationū ſuaꝝ de me plāgere ad te:
et intrabāt in cōſpectū tuū p̄ces eius. et
tū me dimittebas adhuc volui ꝛ inuol/
ui in illa caligine. Et dediſti alterꝝ reſpō
ſum interim qđ recolo. Nā et multa pre
tereo ppť qđ ppero ad ea q̄ me magis vr
gent ɔfiteri tibi: ꝛ multa nō memini. De
diſti ergo alterꝝ p ſacerdotē tuū quendaʒ
epm nutritū in eccľia ꝛ exercitatū in li/
bris tuis. Quē cum illa femina rogaſſʒ
vt dignareť mecū colloqui ꝛ refellere er
rores meos. ꝛ dedoceret me mala: ac do/

ceret bona: faciebat enī hoc ſi quos for-
te idoneos inueniſſet: noluit ille prudent
ſane quantū ſenſi poſtea. Reſpondit eniꝫ
me adhuc eſſe indocilē: eo ꝙ inflat⁹ eſſeꝫ
nouitate hereſis illius: ⁊ nōnullis q̄ſtiū
culis iā multos imꝑitos exagitaſſem ſi
cut illa indicauerat ei. Sed ſine inq̄t il-
lū ibi: ⁊ tm̄ roga ꝓ eo dominū: ipſe legen
do reꝑiet quis ille ſit error ⁊ q̄nāta impi
etas. Simul etiā narrauit ſe quoqꝫ par-
uulū a ſeducta matre ſua datū fuiſſe ma-
nicheis. et omnes pene nō legiſſe tantū:
verūetiā ſcriptitaſſe libros eorū. ſibiqꝫ
apparuiſſe nullo cōtra diſputāte ⁊ ꝯuin
cente q̄ꝫ eſſet illa ſecta fugiēda: itaqꝫ fugiſ
ſe. Que cum ille dixiſſꝫ: atqꝫ illa nollet ac
quieſcere: ſed inſtaret magis deprecādo
⁊ vbertim flēdo vt me videreꝫ ⁊ mecū diſ
ſereret: ille iā ſubſtomachās tedio: vade
inquit a me: ita viuas. fieri enī nō pōt vt
fili⁹ iſtaꝝ lachrymaꝝ ꝑeat. Q̄d illa ita ſe
accepiſſe inter colloq̄a ſua mecū ſepe re-
cordabat̄: ac ſi de celo ſonuiſſet.

Explicit liber tercius
Incipit quartus

P Er idē tem
pus annorū nouem ab
vndeuigeſimo āno etatꝭ
mee vſqꝫ ad duodecīgeſi
mū ſeducebamur ⁊ ſedu
cebamus: falſi atqꝫ fallētes in varijs cu
piditatibꝫ: ⁊ palā per doctrinas q̄s libe-
rales vocant: occulte autē falſo nomīe re
ligiōis: hic ſuꝑbi: ibi ſuꝑſtitioſi: vbiqꝫ va
ni ac popularis glorie ſectātes inanitatē
vſqꝫ ad theatricos plauſus ⁊ cōtentio-
ſa certamina ⁊ agonē coronaꝝ fenearū ⁊
ſpectaculorū nugas: ⁊ intemꝑantiā libi
dinū. Illac autē purgari nos ab iſtꝭ ſor-
dibꝫ expetentes cū eis q̄ appellarent̄ ele
cti et ſancti: afferebam⁹ eſcas de q̄bꝫ nob
in officina aqualiculi ſui fabricarēt āge-
los et deos ꝑ quos liberaremur: ⁊ ſecta-
bar iſta atꝫ faciebā cū amicꝭ meiſ ꝑ me ac
mecū deceptis. Irrideāt me arrogātes ⁊
nondū ſalubriter ꝓſtrati ⁊ eliſi a te deus
meus. ego tamē confitear tibi dedecora
mea ī laude tua. Sine me obſecro: ⁊ da
mihi circuire p̄ſenti memoria preteritos
circuit⁹ erroris mei: ⁊ immolare tibi ī hoſ-
tiā iubilatōis. Quid enim ſum ego mi-
hi ſine te: niſi dux in p̄ceps? Aut quid
ſum cū mihi bene eſt: niſi ſugens lac tuū
aut fruēs te cibo qui nō corrūpitur? Et
quis homo eſt quilibet hō cum ſit hō?
Sꝫ irrideāt nos fortes ⁊ potētes. Nos
autē infirmi et inopes cōfiteamur tibi.
Docebā in illis annis artē rhetoricaꝫ: ⁊
victorioſam loquacitatē victus cupidi-
tate vendebā. Malebā tm̄ dn̄e tu ſciſ bo
nos habere diſcipulos ſicut appellātur
boni: ⁊ eos ſine dolo docebā dolos: non
in quibꝫ cōtra caput innocētis agerent:
ſed aliquādo ꝓ capite nocētis. Et tu de
us vidiſti de lōginquo lapſantē in lubri
co: ⁊ in multo fumo ſcintillātē fidē meā
quam exhibebā in illo magiſterio diligē
tibus vanitatē: ⁊ querētibꝫ mendaciū ſo
cius eorū. In illis annis vnū habebaꝫ
nō eo ꝙ legitimū vocat̄ ꝯiugio cogitā:
ſed quā indagauerat vagus ardor inopſ
prudentie. Sed vnā tamen ei quoqꝫ ſer
uans thori fidē: in qua ſane experirer exē-
plo meo quid diſtaret inter cōiugal' pla
citi modū quod federatū eſſꝫ generandi
gratia: ⁊ pactū libidinoſi amoris: vbi ꝓ-
les etiā contra votū naſcitur. Quis ſam
nata cogat ſe diligi. Recolo etiā cū mihi
theatrici carminis certamē inire placu-
iſſet. mandaſſe mihi neſcio quē auruſpi
cem quid ei dare vellē mercedis vt vin-
cerem. me autē feda illa ſacramenta dete
ſtatū et abominatū reſpōdiſſe. nec ſi co-
rona illa eſſꝫ immortaliter aurea: muſcā
pro victoria mea necari ſinerē. Necatu-
rus enī erat ille ī ſacrificijs ſuis animan
tia: et ill' honoribꝫ inuitaturus mihi ſuf
fragatura demonia videbat̄. Sꝫ h̄ quo
qꝫ malum nō ex tua charitate repudiaui
deus cordis mei. Non enī amare te no-
ueram: qui niſi fulgores corporeos cogi
tare nō nouerā. Talibus enim figmētis
ſuſpirās anima: nōne fornicatur abs te:
⁊ fidit in falſis: ⁊ paſcit vētos? Sed vi-
delicꝫ ſacrificari ꝓ me nollem demonibꝫ.

quib⁹ me illa ſupſtitōne ipſe ſacrificabaꝫ.
Quid ē enī aliud ventos paſcere: ꝗ̄ ipſos
paſcere: hoc eſt errādo eis eſſe voluptati at
qꝫ deriſui. Ideoqꝫ illos planetarios: quos
mathematicos vocāt plane cōſulere nō
deſiſtebā: ꝙ quaſi eis nullū eſſet ſacrificiū:
⁊ nulle p̄ces ad aliquē ſpiritū ob diuina
tionē dirigerent̄: qḋ tn̄ chriſtiana ⁊ vera
pietas conſeq̄nter repellit et dānat. Bo
nū eſt enī ꝯfiteri tibi dn̄e: ⁊ dicere miſere
re mei. cura animā meā: qm̄ peccaui tibi:
neqꝫ ad licentiā peccādi abuti indulgen
tia tua: ſꝫ meminiſſe dn̄ice vocis. Ecce ſa
nus factus es: iā noli peccare: ne q̇d tibi
deteri⁹ cōtingat. Quā totā illi ſalubrita
tē interficere conant̄ cū dicūt. De celo ti
bi eſt ineuitabil' cauſa peccādi: ⁊ ven⁹ hoc
fecit aut ſaturn⁹ aut mars. ſcꝫ vt hō ſine
culpa ſit caro et ſanguis: ⁊ ſupba putre
do: culpādus ſit autē celi ac ſiderū crea
tor ⁊ ordinator. Et quis eſt hic niſi de⁹
noſter: ſuauitas ⁊ origo iuſticie: q̄ reddis
vnicuiqꝫ ſcḋm opa eius: ⁊ cor contritū ⁊
humiliatū nō ſpernis? Erat eo tp̄e vir ſa
gax medicine artis peritiſſim⁹ atqꝫ ī ea no
biliſſimus. qui ꝓ cōſule manu ſua coro
nā illā agoniſticā impoſuerat nō ſano ca
piti meo: ſed nō vt medic⁹. Nā illi⁹ mor
bi tu ſanator q̄ reſiſtis ſupbis. humilibus
aūt das gratiā. Nunq̇d tamē etiā p illū
ſenē defuiſti mihi: aut deſtitiſti mederi
aīe mee? Quia enī factus ei erā familiari
or: ⁊ ei⁹ ſermonib⁹. erāt enī ſine verborum
cultu viuacitate ſententiarū iocūdi ⁊ gra
ues: aſſiduus ⁊ fixus inherebā. Ubi co
gnouit ex colloq̄o meo libris genethlya
corū eſſe me deditū: benigne ac paterne
me monuit vt eos abijcerē. neqꝫ curā et
operā reb⁹ vtilib⁹ neceſſariā illi vanitati
fruſtra impenderē: dicens ita ſe illā di
dicisse: vt victus ei⁹ pfeſſionē p̄mis an
nis etatis ſue deferre voluiſſꝫ: qua vitā
degeret. ⁊ ſi hyppocratē intellexiſſꝫ: ⁊ il
las vtiqꝫ lr̄as potuiſſet ītelligere. ⁊ tn̄ nō
ob aliā cauſam ſe poſtea illis relictis me
dicinā aſſecutū: niſi ꝙ eas falſiſſimas cō
periſſet. ⁊ nollet vir grauis decipiendis
hoīb⁹ victū querere. At tu inq̇t quo te ī
homib⁹ ſuſtentas rhetoricā tenes. hanc
aūt fallaciā libero ſtudio nō neceſſitate
rei familiaris ſectarꝭ: q̄ magis mihi te o
portꝫ de illa credere: q̄ eā tā pfecte diſce
re elaboraui ꝗ̄ ex ea ſola viuere volui. A
q̄ ego cū queſiſſem que cauſa ergo faceret vt
multa inde vera pnūciarent̄. rn̄dit ille vt
potuit. vim ſortis hoc facere in rerū natu
ra vſqꝫquaqꝫ diffuſam. Si enī de pagi
nis poete cuiuſpiā lōge aliud canētis at
qꝫ intendētꝭ cū forte q̄s ꝯſulit mirabiliter
ꝯſon⁹ negocio ſepe verſus exiret: mirādū
nō eſſe dicebat: ſi ex aīa humana ſupio
re aliq̄ inſtinctu neſciēte q̇d in ſe fierꝫ. nō
arte ſꝫ ſorte ſonaret aliq̇d qḋ interrogan
tis reb⁹ factiſqꝫ ꝯcineret. Et hoc q̇dem ab
illo vl' p illū pcuraſti mihi: ⁊ q̇d ipſe poſ
tea p meipm̄ q̄rerem in memoria mea de
lineaſti. Tūc autē nec ipſe nec chariſſim⁹
meus nebridi⁹ adoleſcēs valde bonus ⁊
valde caut⁹ irridens totū illud diuinatōis
genus pſuadere mihi potuerūt vt hec ab
ijcerē. qm̄ me amplius ipſorū auctorū mo
uebat auctoritas. ⁊ nullū certū q̄le q̄re
bā documētū adhuc inuenerā: q̄ mihi ſi
ne ambiguitate appareret q̄ ab eis ꝯſul
tis vera dicerent̄ ſorte nō arte īſpectorū
ſiderū dici. In illis ānis q̄ p̄mo tp̄e ī mu
nicipio quo nat⁹ ſum docere ceperā: cō
parauerā amicū ſocietate ſtudiorū nimis
charū coeuū mihi ⁊ ꝯflorētē flore adole
ſcētie. Mecū puer creuerat: ⁊ pariter in
ſcholā iueramus: pariterqꝫ luſeram⁹. Sꝫ
nondū erat ſic amic⁹. ꝗ̄qꝫ ne tūc q̇dem
ſicuti eſt vera amicicia: qꝛ nō eſt vera: niſi
cū eā tu agglutinas inter inherētes tibi cha
ritate diffuſa in cordib⁹ nr̄is p ſpm̄ ſctm̄
q̄ datus eſt nob. Sed tn̄ dulcis erat ni
mis cocta feruore parilium ſtudiorū. Nā ⁊
a fide vera quā ſi germanit⁹ et pleni⁹ ado
leſcēs tenebat. deflexerā eū in ſupſtitioſas
fabellas et pnicioſas: ppter quas plāge
bat me mater mea: cū iam errabat in aīo
ille homo. et nō poterat anima mea ſine
illo. Et ecce tu imminēs dorſo fugitiuo
rū tuorū: de⁹ vltionū ⁊ fons miſericordia
rū ſil' q̄ ꝯuertis nos ad te miris modis:
ecce abſtuliſti hoīem de hac vita: cū vix
expleuiſſet annū ī amicicia mea: ſuauis
mihi ſup om̄es ſuauitates illi⁹ vite mee

Quis laudes tuas enumerat: vnus in ſe
vno: q̃s expertus eſt? Quid tūc feciſti deꝰ
meus: ⁊ q̃ꝫ inueſtigabil' abyſſus iudicio
rū tuoꝝ? Cū enī laboraret ille febrib⁊: ia
cuit diu ſine ſenſu in ſudore letali. Et cū
deſparet' baptizatꝰ eſt neſciēs. me nō cu/
rāte: et pſumēte id retinere potiꝰ aīaz eiꝰ
qđ a me acceperat: nō qđ ī neſciētꝭ corpe fi
ebat. Longe aūt alit' erat. nā recreatꝰ ē et
ſaluus factus. Statimqꝫ vt pmū cū eo
loq̄ potui: potui aūt mox vt ille potuit:
qm̄ nō diſcedebā. ⁊ nimis pēdebamꝰ ex
inuicē. Tēptaui apđ illū irridere: tāq̃ꝫ ⁊
illo irriſuro mecū baptiſmū quē accepe
rat mente atqꝫ ſenſu abſentiſſimꝰ: ſed tm̄
iā ſe accepiſſe didicerat. At ille ita me ex
horruit vt inimicū: admonuitqꝫ mirabi
li et repentina libertate: vt ſi amicꝰ eē vel
lem: talia ſibi dicere deſinerē. Ego autē
ſtupefactꝰ atqꝫ turbatꝰ diſtuli oēs motꝰ
meos vt ꝯualeſceret pꝰus: eſſetqꝫ idoneꝰ
virib⁊ valitudīs: cū quo agere poſſē qđ
vellē. Sꝫ ille abreptꝰ demētie mee: vt a/
pud te ſuaret' ꝯſolatōi mee. poſt paucoſ
dies me abſente repetit' febrib⁊ ⁊ defūgi
tur. Quo dolore cōtenebratū ē cor meū:
⁊ q̇cq̇d aſpiciebā mors erat. Et erat mi
hi patria ſuppliciū: ⁊ paterna domꝰ mi/
ra infelicitas. ⁊ q̇cq̇d cum illo cōmunica
uerā ſine illo ī cruciatū immanē verteba
tur. Expetebāt eū vndiqꝫ oculi mei ⁊ nō
dabat'. ⁊ oderā oīa q̄ꝛ nō haberēt eū. Nec
mihi iā dicere poterāt: ecce veniet. ſic cū
viueret qn̄ abſens erat. Et factꝰ erā ipe
mihi magna q̄ſtio. ⁊ interrogabā animā
meā: q̄re triſtiſ eſſꝫ: ⁊ q̄re conturbaret me
valde. ⁊ nihil nouerat rn̄dere mihi. Et ſi
dicebā. ſpera ī deo: iuſte nō obtpabat: q̄ꝛ
verior erat et melior hō quem cariſſimū
amiſerā: q̄ꝫ fantaſma iu qđ ſperare iube/
bat'. Solꝰ fletꝰ erat dulcꝭ mihi: ⁊ ſucceſ/
ſerat amico ī delicijs animi mei. Et nūc
dn̄e iā illa trāſierūt: ⁊ tpe lenitū eſt vul/
nus meū. Poſſum ne audire abs te q̇ ve
ritas es. ⁊ admouere aurē cordis mei ori
tuo: vt dicas mihi cur fletꝰ dulcꝭ ſit mi/
ſeris? An tu q̄ꝫuis vbiqꝫ adſis: lōge abie
ciſti a te miſeriā noſtrā? Et tu ī te maneſ:
nos autē in experimētis voluimur. Et
tm̄ niſi ad aures tuas ploraremuſ: nihil
reſidui de ſpe nr̄a fieret. Vn̄ igit' ſuauis
fructus de amaritudīe vite carpit' geme
re et flere ⁊ ſuſpirare ⁊ ꝯq̄ri? An h̄ ibi dul
ce ē q ſperamꝰ exaudire te? Recte iſtđ in
pcibꝰ: q̄ꝛ deſideriū pueniēdi habēt. Nū/
quid in dolore amiſſe rei ⁊ luctu q̇ tūc o/
periebar? Neqꝫ enī ſperabā reuiuiſcere
illū. aut h̄ petebā lachrymis. ſꝫ tm̄ dole/
bā ⁊ flebā. Miſer enī erā ⁊ amiſerā gau/
diū meū. An ⁊ fletꝰ res amara eſt p faſti/
dio reꝝ q̇bus prius fruebamur. ⁊ dum
tūc ab eis abhorremꝰ delectat? Quid āt
iſta loq̄r. Non enī tēpus querēdi nūc ē:
ſed ꝯfitēdi tibi. Miſer enī erā: ⁊ miſer eſt
omnis animꝰ vinctus amicicia reꝝ mor
taliū. ⁊ dilaniat' cū eas amittit. ⁊ tūc ſen/
tit miſeriā q̇ miſer ē et anteq̄ꝫ amittat eaſ
Sic enī ego erā illo tpe: et flebā amariſ
ſime. ⁊ requieſcebā in amaritudīe. Ita mi
ſer erā ⁊ habebā chariorē illo amico meo
vitā ipam miſeraꝫ. Nam q̄ꝫuis eā mutare
vellem: nollē tamē amittere magiſ q̄ꝫ il
luꝫ. Et neſcio an vellē vel p illo ſicut de
horeſte ⁊ pilade tradit' ſi nō fingit': q̇ vel/
lent p inuicē vel ſimul mori. qua morte
peius eis erat nō ſimul viuere. Sꝫ ī me
neſcio quis affectus nimis huic cōtrari
us ortus erat: et tediū viuēdi erat ī me g̃
uiſſimū: ⁊ moriendi metuſ: Credo q̇ ma
gis illū amabā: eo magis mortē q̇ mihi
eum abſtulerat tanq̄ꝫ atrociſſimā inimi/
cā oderā ⁊ timebā. ⁊ eam repēte cōſūptu
ram omnes hoīes putabā: q̄ꝛ illū potu/
it. Sic erā omino memini. Ecce cor me
um deus meus: ecce intuſ vide. q̄ꝛ memi
ni ſpes mea qui me mūdas a taliū affecti
onū immūdicia. dirigens oculos meos
ad te: et euellens de laqueo pedes meoſ.
Mirabar enī ceteros mortales viuere:
q̄ꝛ ille quē q̄ſi nō moriturum dilexeram:
mortuus erat. et me magis: quia illi al/
ter erā viuere illo mortuo mirabar. Be/
ne quidam dixit de amico ſuo: dimidiū
anime mee. Nam ego ſenſi animā meā ⁊
animā illiꝰ vnā fuiſſe aīaz in duob⁊ cor/
poribus. ⁊ ideo mihi horrori erat vita.
q̄ꝛ nolebam dimidiꝰ viuere. ⁊ ideo forte
mori metuebā: ne totꝰ ille moreret': quē

multū amauerā. O demētiā neſcientē di
ligere homines humaniter. o ſtultū ho
minē īmoderate hūana parientē: qđ ego
tūc erā. Itaqꝫ eſtuabā: ſuſpirabā: flebā.
turbabar: nec requies erat nec ꝯſiliū. Por
tabam enī cōſciſſam ꝛ cruentā aīam me
am: impatiētē a me portari. et vbi eā po
nerem nō inueniebā. nō in amenis nemo
ribꝫ. nō ludis atqꝫ cantibꝫ. nec ī ſuaue olē
tibus locis: nec in cōuiuijs apparatis:
neqꝫ in voluptate cubilis ꝛ lecti: nō deni
qꝫ in libris atqꝫ carminibꝫ acquieſcebā. Hor
rebāt omnia: ꝛ ipa lux. ꝛ quicquid nō erat
qđ ille erat improbū ꝛ odioſum erat: pre
ter gemitū ꝛ lachrymas. Nā in eis ſolis
aliquātula requies. Ubi aūt inde auferre
bat anīa mea: onerabat me grādis ſarci
na miſerie. que a te dn̄e leuāda erat ꝛ cu
randa. Sciebā: ſed nec volebā nec vale
bā eo magis: quia non mihi eras aliqđ
ſolidū et firmū cū de te cogitabā. Nō enī
tu eras: ſed vanū fantaſma ꝛ error meus
erat deus meꝰ. Si conabar eā ibi pone
re vt requieſceret: p inane labebat: et ite
rū ruebat ſup me: ꝛ ego mihi remāſeram
infelix locus: vbi nec eſſe poſſem: nec īde
recedere. Quo enī cor meū fugeret a cor
de meo? Quo a meipo fugere? quo nō me
ſequerer? Et tamē fugi d patria. Minꝰ
enī eū querebāt oculi mei vbi videre nō
ſolebāt. atqꝫ a tagaſtēſi oppido veni car
thaginē. Non vacāt tpa: nec ocioſe vol
uunt p ſenſus noſtros: faciūt in anīo mi
ra opa. Ecce veniebāt et ꝑteribāt de die
in diem. ꝛ veniēdo et ꝑtereūdo inſerebāt
mihi ſpecies alias et alias memorias: et
paulatim reſarciebāt me ꝑſtinis generi
bus delectatōnū: qbꝫ cedebat dolor meꝰ
ille. ſꝫ ſuccedebāt nō qdem dolores alij.
cauſe tamē alioꝝ doloꝝ. Nam vnde me
facillime ꝛ ī intima dolor ille penetraue
rat: niſi quia fuderā in arenā animā meā:
diligendo moriturū ac ſi non moriturū?
Maxime quippe me reparabant atqꝫ re
creabant aliorū amicorū ſolatia. cū qbꝫ
amabā quod ꝑ te amabā. ꝛ hoc erat in
gens fabula ꝛ longū mēdaciū. cuiꝰ adul
terina cōfricatōne corrūpebat mēs no
ſtra pruriens in auribꝫ. Sed illa mihi fa
bula nō moriebat. ſi quis amicoꝝ meo
rū moreret. Alia erāt q in eis ampliꝰ ca
piebāt animū: colloqui ꝛ corridere. ꝛ vi
ciſſim beniuole obſequi. ſil legere libros
dulciloquos: ſimul nugari ꝛ ſimul hone
ſtari. diſſentire interdū ſine odio tāqꝫ ip
ſe homo ſecū. atqꝫ ipa rariſſima diſſenſi
one cōdire cōſenſiōes plīmas. docere ali
quid inuicē: aut diſcere aliqđ ab inuicē.
deſiderare abſentes cū modeſtia: ſuſcipe
venietes cū leticia. His atqꝫ hmōi ſign ſ
a corde amantiū et redamantiū ꝑcedēti
bus p os: p linguā: p oculos: et mille mo
tus gratiſſimos quaſi fomitibꝫ conflare
animos. ꝛ ex pluribꝫ vnū facere. Hoc eſt qđ
diligit in amicis. ꝛ ſic diligit vt rea ſit ſi
bi hūana ꝯſciētia ſi nō amauerit redamā
tem: aut ſi amantē nō redamauerit: nihil
qrens ex eius corpore ꝑter indicia beni
uolentie. Hinc ille luctus ſi quis moriat
ꝛ tenebre dolorū: ꝛ verſa dulcedīe ī ama
ritudinē cor madidum. ꝛ ex amiſſa vita
morientiū mors viuentiū. Beatus qui
amat te ꝛ amicū in te: ꝛ inimicū ꝑpter te
Solus enī nullū cor amittit cui oēs in
illo chari ſunt q nō amittit. Et qs ē iſte
niſi deus noſter. deꝰ q fecit celū et terrā ꝛ
implet ea. qꝛ implēdo ea fecit ea? Te ne
mo amittit niſi q dimittit. Et q dimittit
quo it aut q fugit niſi a te placido ad te
iratū? Nam vbi nō inuenit legem tuā in
pena ſua? Et lex tua veritas. ꝛ veritas tu
Deus virtutū cōuerte nos: ꝛ oſtēde faci
em tuā et ſalui erimus. Nam quoqꝫ ꝟſū
ſe verterit anima homīs ad dolores fi
gitur: alibi ꝑterqꝫ in te. Tam etſi figit in
pulcris extra te ꝛ extra ſe. que tamē nlla
eſſent niſi eſſent abs te: que oriunt ꝛ occi
dunt. ꝛ oriendo quaſi eſſe incipiūt. ꝛ cre
ſcunt vt ꝑficiant. ꝛ ꝑfecta ſeneſcūt ꝛ inte
reūt. etenī oīa ſeneſcunt ꝛ oīa intere
unt. Ergo cū oriunt ꝛ tendūt eſſe: q ma
gis creſcunt celeriter vt ſint: eo magis fe
ſtinant vt nō ſint. Sic eſt modus eorū.
Tantū dediſti eis. quia partes ſunt reꝝ
que nō ſunt omnes ſimul: ſed decedēdo
ac ſuccedendo agunt omnes vniuerſū
cuius partes ſunt. Ecce ſic pagitur ꝛ ſer
mo noſter p ſigna ſonātia. Non enī erit

totus ſermo ſi vnū verbuz non decedat
cū ſonuerit ptes ſuas: vt ſuccedat aliud
Laudet te ex illis aīa mea deus creator
omniū: ſꝫ nō infigat in eis glutino amo
ris p ſenſus corpis. Eunt enī quo ibant
vt nō ſint: ⁊ ꝯſcindūt eā deſiderijs peſtilē
tioſis: quoniā ipa eſſe vult ⁊ reqͥeſcere a/
mat in eis que amat. In illis autē non
eſt vbi: qꝛ nō ſtāt. Fugiūt: ⁊ q̇s ea ſequit̄
ſenſu carnis: aut q̇s ea cōprehēdit vl' cū
pſts ſunt? Tardus eſt enī ſenſus carnis:
quoniā ſenſus carnis eſt: ⁊ ipe eſt mod⁹
eius. Sufficit ad aliud ad qđ fact⁹ eſt:
ad illud autē nō ſufficit vt teneat trāſcur
rētia ab initio debito vſq̄ ad finē debitū
In verbo eī tuo p qđ creant̄: ibi audiūt
hinc ⁊ hucuſq̄. Noli eſſe vana aīa mea:
⁊ obſurdeſcere ī aure cordis tumultu va
nitatis tue. Audi ⁊ tu. Verbum ipm cla
mat vt redeas: ⁊ ibi eſt loc⁹ quietis imp/
turbabilis: vbi nō deſerit̄ amor ſi ipe nō
deſerat. Ecce illa diſcedunt vt alia ſucce
dāt. et oībus ſuis partibꝫ cōſtet infima
vniuerſitas. Nūq̇d ego aliq̄ diſcedo: ait
verbū dei? Ibi fige māſionē tuā: ibi ꝯmē
da quicq̇d inde habes aīa mea. ſaltē fati
gata fallacijs. Veritati cōmenda q̇cq̇d
tibi eſt a veritate: et nō pdes aliq̇d. ⁊ r̄flo
reſcent putrida tua. et ſanabunt̄ omnes
languores tui. ⁊ fluxa tua reformabunt̄:
⁊ renouabunt̄ et cōſtrigent̄ ad te: et non
te deponēt quo deſcēdunt: ſed ſtabūt te/
cū et pmanebunt ad ſemp ſtantē ac pma
nentē deū. Vt quid puerſam ſeq̄ris car
nem tuā? Ipa te ſequat̄ conuerſa. Quic
q̇d p illā ſentis in pte eſt. ⁊ ignoras totū
cuius he partes ſunt: ⁊ delectat te tamē.
Sed ſi ad totū cōprehendēdū eſſet ido/
ne⁹ ſenſus carnis tue. ac nō ⁊ ipe ī parte
vniuerſi accepiſſet p pena tua iuſtū mo
dū: velles vt trāſiret q̇cquid exiſtit in p̄/
ſentia: vt magis tibi omnia placerēt. Nā
⁊ qđ loquimur p eundē ſenſuz carnis au
dis: et nō vis vtiq̄ ſtare ſyllabas: ſꝫ trāſ
uolare vt alie veniāt. ⁊ totū audias. Ita
ſemp oīa q̇bꝫ vnū aliq̇d ꝯſtat: et ū ſunt
omnia ſimul ea quibꝫ ꝯſtat. Pl⁹ delectāt
omnia q̄ ſingula: ſi poſſint ſentiri oīa.
Sed longe his melior q̇ fecit omnia: et

ipe eſt deus noſter: ⁊ nō diſcedit: quia nō
ſuccedit̄ ei. Si placent corpa: deū ex il/
lis lauda: et in artificē eoꝝ retorque amo
rem: ne in his que tibi placēt tu diſplice
as. Si placēt anime in deo ament̄: qꝛ et
ipe mutabiles ſunt: ⁊ in illo fixe ſtabiliū
tur. alioquin irent et perirēt. In illo er/
go ament̄: et rape ad eum tecū quas po/
tes: et dic eis. Hūc amem⁹: hūc amem⁹:
ipe fecit hec et nō eſt lōge. Non eniꝫ fecit
atq̄ abijt: ſed ex illo in illo ſunt. Ecce v/
bi eſt: vbi ſapit veritas. Intimus cordi
eſt: ſed cor errauit ab eo. Redite p̄uarica
tores ad cor: ⁊ inherete illi qui fecit vos
State cū eo: et ſtabitis. Reqͥeſcite in eo:
⁊ quieti eritis. Quo itis in aſpera? Quo
itis. Bonū quod amatis ab illo eſt. Sꝫ
quantū eſt ad illū: bonū ē et ſuaue. Sed
amarū erit iuſte: quia iniuſte amat̄ deſer/
to illo: quicq̇d ab illo eſt. Quo vobis ad
huc ⁊ adhuc ambulare vias difficiles ⁊
laborioſas? Nō eſt requies vbi q̄rit̄ eā.
Querite qđ q̄ritis: ſꝫ ibi nō eſt vbi q̄rit̄.
Beatā vitā q̄rit̄ in regiōe mortis. Non
eſt illic. Quoniō enī beata vita: vbi nec vi
ta? Et deſcēdit huc ipa vita noſtra ⁊ tu/
lit mortē noſtrā: et occidit eā de abūdan
tia vite ſue. ⁊ tonuit clamās vt redeam⁹
hinc ad eū in illud ſecretū vnde proceſſit
ad nos: in ipm primū virginalē vteruꝫ:
vbi ei nupſit hūana creatura caro mor/
talis nec ſemper mortalis. et inde velut
ſponſus procedēs de thalamo ſuo: exul
tauit vt gigas ad currendā viam. Non
enī tardauit: ſed cucurrit clamās dictis:
factis: morte: vita: deſcēſu: aſcēſu: clamās
vt redeamus ad eū. et diſceſſit ab oculis:
vt r̄deam⁹ ad cor et inueniam⁹ eū. Abſceſ
ſit enī et ecce hic eſt. Noluit nobiſcū diu
eſſe et non reliquit nos. Illuc enī abſceſ
ſit vnde nunq̄ receſſit: qꝛ mund⁹ p eum
factus eſt: ⁊ ī h̄ mūdo erat: ⁊ venit in hūc
mundū pctōres ſaluos facere. cui ꝯfitet̄
aīa mea vt ſanet eam: quia peccauit illi.
Filij hominum vſq̄ quo graues corde?
Nunquid et poſt deſcenſum vite nō vul
tis aſcēdere et viuere? Sed quo aſcendi
tis quādo in alto eſtis: ⁊ poſuiſtis ī celū
os veſtrum? Deſcendite vt aſcēdatis. et

Nota obsecro

aſcēdatis ad deū. Cecidiſtis enī aſcēdē/
do cōtra eū. Dic eis iſta vt plorēt ī ꝯual/
le ploratōis: ⁊ ſic eos rape tecū ad deū.
quia de ſpiritu ei⁹ hec dicis eis: ſic dicis
ardens igne charitatis. Hec tūc nō no/
uerā ⁊ amabā pulcra inferiora. ⁊ ibā ī ꝓ/
fundū: et dicebā amicis meis. Nū ama
m⁹ aliq̄d niſi pulcrū? Quid eſt ergo pul
crum? ⁊ quid eſt ergo pulcritudo? Quid
eſt qđ nos allicit ⁊ ꝯciliat reb⁹ quas ama
mus? Niſi enī eſſet in eis decus et ſpeci/
es. nullo mō nos ad ſe mouerēt. Et anī/
aduertebā ⁊ videbā in ipis corꝑib⁹ aliđ
eſſe quaſi totū: ⁊ ideo pulcrū. aliud autē
quod ideo deceret: quoniā apte accōmo
daret̄ alicui: ſicut pars corꝑis ad vniuer
ſum ſuū. aut calciamētū ad pedē ⁊ ſilia.
Et iſta cōſideratio ſcaturiuit in aīo meo
ex intimo corde meo: ⁊ ſcripſi libros de
pulcro et apto: puto duos aut tres. Tu
ſcis deus. Nam excidit mihi. Nō enim
habem⁹ eos: ſed aberrauerūt a nobis ne
ſcio quō. Quid ē aūt quod me mouit do
mine de⁹ me⁹: vt ad ieheriū romane vr/
bis oratorē ſcriberē illos libros: quē nō
nouerā facie. ſʒ amauerā hominē ex do/
ctrine fama que illi clara erat: et q̄dā ver
ba eius audierā: et placuerāt mihi? Sʒ
magis quia placebat alijs: ⁊ eū efferebāt
laudib⁹ ſtupētes ꝙ ex hoīe ſyro docto ꝑ
us grece facūdie. poſtea in latina etiā do
ctor mirabil' extitiſſet: ⁊ eſſet ſciētiſſimus
rerū ad ſtudiū ſapientie ꝑtinentiū: mihi
placebat. Laudat̄ hō: et amatur abſens.
Utrū nā ab ore laudātis intrat ī cor au
diētis amor ille? Abſit. Sed ex amante
alio accendit̄ alius. Hinc enī amat̄ q̄ lau
dat̄: dū nō fallaci corde laudatoris ꝑdi/
cari credit̄: id ē cū amās eū laudat. Sic
enī tunc amabā hoīes ex hoīm iudicio.
Non enī ex tuo deus meus ī q̄ nēo fal/
lit̄. Sed tū cur nō ſicut auriga nobil'. ſi
cut venator ſtudijs popularib⁹ diffama
tus? Sʒ longe aliter et grauit̄: ⁊ ita quē
admodū et me laudari vellem. Nō autē
vellem ita laudari et amari me vt hyſtri
ones. ꝗꝗ eos ⁊ ipe laudarē ⁊ amarē: ſed
eligens latere ꝗ ita not⁹ eſſe. ⁊ velle ha/
beri odio ꝗ ſic amari. Ubi diſtribuunt̄

iſtā pōdera varioꝝ ⁊ diuerſoꝝ amoꝝ in
aīa vna? Quid eſt qđ amo in alio: quod
rurſus niſi odiſſem: nō a me deteſtarer ⁊
repellerē: cū ſit vterq; noſtꝝ hō? Nō enī
ſicut equ⁹ bon⁹ amat̄ ab eo q̄ nollet h̄ eē
etiā ſi poſſʒ. Hoc ⁊ de hiſtriōe dicēdū ē:
q̄ nature nr̄e ſoci⁹ ē. Ergo ne amo ī hoīe
qđ odi eſſe cū ſim hō? Grāde ꝓfunduʒ ē
ipe hō: cui⁹ etiā capillos tu dn̄e numera
tos habes: ⁊ nō minuunt̄ ī te: ⁊ tū capilli
ei⁹ magis numerabiles ꝗ affect⁹ eius: ⁊
mot⁹ cordis ei⁹. At ille rhetor ex eo erat
genere quē ſic amabā vt vellē me eſſe ta/
lē: ⁊ errabā typo et circūferebar oī vēto.
⁊ nimis occulte gubernabar abs te. Et
vnde ſcio: ⁊ vnde cert⁹ cōfiteor tibi ꝙ il/
lū in amore laudātiū magis amauerā ꝗ
in reb⁹ ipis de q̄b⁹ laudabat̄? Quia ſi nō
laudatū vituparēt: cū idē ipi ⁊ vitupan/
do atq; ſpernēdo ea ipa narrarēt: nō accē
derer in eū et nō excitarer. ⁊ certe res nō
alie forent: nec hō ipe ali⁹: ſed tm̄ nō affe
ctus aliꝰ narrantiū. Ecce vbi iacʒ aīa
infirma: nōdum herēs ſoliditati ꝟitat̄.
Sicut aure līguāꝝ flauerīt a ꝑectorib⁹
opiuantiū: ita fert̄ ⁊ vertit̄: torq̄tur ac re
torquet̄ ⁊ obnubilat̄ ei lumen: ⁊ nō cer/
nit̄ ꝟitas. ⁊ ecce ē ante nos. Et magnuʒ
q̄ddā mihi erat: ſi ſmo me⁹ ⁊ ſtudia mea
illi viro innoteſcerēt. Que ſi ꝓbaret fla/
grarem magis. ſi autē improbaret ſauci
aret̄ cor vanū ⁊ inane ſoliditatis tue. Et
tū pulcrū illud atq; aptū vn̄ ad eū ſcꝑſe
ram: libenter animo ꝟſabā: ob os cōtem
platōnis mee. et nullo collaudato remi/
rabar. Sed tante rei cardinē in arte tua
nondū videbā omnipotēs q̄ facis mira
bilia ſolus. ⁊ ibat anim⁹ meus ꝑ formas
corporeas: ⁊ pulcrū qđ ꝑ ſeipm. aptum
autē qđ ad aliq̄d accōmodatuʒ deceret
definiebā ⁊ diſtinguebā. ⁊ exēplis corpo
reis aſtruebā. Et conuerti me ad animi
naturam. ⁊ non me ſinebat falſa opinio:
quā de ſpiritalib⁹ habebā verū cernere.
Et irruebat in oculos ipſa vis veri. ⁊ a/
uertebam palpitantē mentem ab incor
porea re ad liniamēta ⁊ colores. ⁊ tumē
tes magnitudines. Et quia nō poteram
ea videre in animo: putabā me nō poſſe

videre animũ meũ. Et cũ in virtute pa/
cem amarē: i viciositate autē odiſſez diſ
cordiā: in illa vnitatē: ī iſta quandā diui
ſionē notabā. Inq; illa vnitate mens rō
nalis et natura veritatis ac ſummi boni
mihi eſſe videbatᷣ: in iſta v̾o diuiſiōe irra
tōnalis vite neſcio quā ſubſtātiā ꝛ natu
rā ſummi mali: q̄ nō ſolū eſſet ſubſtantia
ſed oīno vita eſſ; ꝛ tm̄ abs te nō eſſ; de⁹
meus ex q̄ ſunt oīa. Miſer opinabar: et
tm̄ illā monaden appellabā: tāq; ſine vl/
lo ſexu mentē. hanc v̾o diaden: irā in fa/
cinoribꝫ: libidinē in flagicijs: neſciēs q̄d
loquerer. Non enī nouerā neq; didicerā
nec vllā ſubſtantiā malū eſſe: nec ipaz mē
tē noſtrā ſummū atq; incōmutabile bo/
nū. Sicut enī facinora ſunt: ſi viciosus
eſt ille animi mot⁹: in q̄ eſt īpetus. ꝛ ſe ia
ctat inſolēter ac turbide: ꝛ flagicia ſi eſt
īmoderata illa aīe affectio: qua carnales
hauriuntᷣ voluptates: ita errores ꝛ falſe
opiniōes vitā cōtaminãt ſi ratōnal' mēs
ipa viciosa eſt. qualis in me tūc erat ne/
ſciēte alio lumīe illā illuſtrādā eſſe. vt ſit
particeps veritatis: q2 nō eſt ipa natura
veritatis. Quoniā tu illuminabis lucer
nā meā: dn̄e de⁹ meus: illumīabis tenē
bras meas. ꝛ de plenitudīe tua nos oēs
accepimus. Es enī tu lumē verū quod
illuminat omnē hominē venientē ī hūc
mundū: quia in te nō eſt trāſmutatio n̄c
momēti obumbratio. S; ego conabar
ad te et repellebar abs te. vt ſaperē mor/
tē: qm̄ ſupbis reſiſtis. Quid aūt ſupbi⁹
q̄; vt aſſererem mira demētia me id eſſe
naturaliter qđ tu es? Cū enī ego eſſē mu
tabilis: et eo mihi manifeſtū eſſet ꝙ vti/
q; ideo ſapiēs eſſe cupiebā: vt ex deterio
re melior fierē: malebā tamē etiā te opia/
ri mutabilez: q̄; me nō hoc eſſe qđ tu es.
Itaq; repellebar: ꝛ reſiſtebas vētoſe cer
uici mee: et imaginabar formas corpeas:
ꝛ caro carnē accuſabā: ꝛ ſpiritus ambu/
lans nō dū reuertebar ad te: ꝛ ambulan/
do ambulabā in ea q̄ nō ſunt. neq; in te
neq; in me: neq; in corpe. Neq; mihi cre
abantᷣ a veritate tua: ſed a mea vanitate
fingebantᷣ ex corpe. et dicebam paruul'
fidelibꝫ tuis ciuibꝫ meis: a quibꝫ neſciēs
exulabā: dicebā illis garrulus ꝛ ineptus.
Cur ergo errat aīa quā fecit de⁹? Et mi
hi nolebā dici. cur ergo errat deus? Et
contēdebā magis incōmutabilē tuā ſub
ſtantiā coactā errare: q̄; meā mutabilem
ſpōte deuiaſſe. ꝛ pene errare ꝯfitebar. Et
erā etate annoꝝ fortaſſe vigintiſex aut ſe
ptē cū illa volumina ſcripſi: voluēs apđ
me corpalia figmenta obſtrepētia cordi
meo ꝛ auribꝫ: quas intendebam dulcis
veritas in interiorē melodiā tuam. cogi
tans de pulcro ꝛ apto: et ſtare cupiēs et
audire te: et gaudio gaudere ꝓpter vocē
ſponſi. et nō poterā: quia vocibus erro/
ris mei rapiebar foras. et pōdere ſuper
bie mee in ima decidebā. Nō enī dabas
auditui meo gaudiū et leticiā: aut exul/
tabant oſſa que humiliata nō erant. Et
q̄d mihi ꝓderat ꝙ annos nat⁹ ferme vi/
ginti cū in manus meas veniſſent ariſto
telica quedā q̄s appellāt decē cathego/
rias: quarū nomīe cū eas rethor carthа
ginenſis magiſter me⁹ buccis typo cre/
pantibꝫ cōmemoraret: et alij q̄ docti ha
bebātᷣ: tanq; in neſcio quid magnū ꝛ di/
uinū ſuſpenſus inhiabā: legi eas ſol⁹ et
intellexi? Quas cum cōtuliſſem cū eis q̄
ſe dicebant vix eas magiſtris eruditiſſi/
mis nō loquētibꝫ tm̄: ſed multa in pulue
re depingentibꝫ intellexiſſe: nihil īde ali
ud mihi dicere potuerūt: q̄; ego ſol⁹ apđ
meipm legens cognouerā. Et ſatis apte
mihi videbantᷣ loquentes de ſubſtātijs
ſicuti eſt homo: et que in illis eſſent ſicu
ti eſt figura hominis qualis ſit: et ſtatu
ra quot pedū ſit. et cognatio cui⁹ frater
ſit: aut vbi ſit ꝯſtitut⁹: aut qū natus: aut
ſtet an ſedeat: aut calciatus vl' armatus
ſit: aut aliq̄d faciat: aut patiatur aliquid
ꝛ quecunq; in his nouē generibꝫ: quorū
exempli gratia q̄dam gratis poſui. Vl in
ipo ſubſtantie genere innumerabilia re/
periuntᷣ. Quid hoc mihi ꝓderat quādo
ꝛ oberat: cū etiam te de⁹ meus mirabilit
ſimplicē atq; incōmutabilē illis decē p/
dicamentis putās q̄cq̄d eſſet omnio cō
ꝓhenſum: ſic intelligere conarer: quaſi et
tu ſubiectus eſſes magnitudini tue aut
pulcritudini: vt illa eſſent in te quaſi in

ſubiecto ſicuti ī corpe: cū tua magnitudo τ tua pulcritudo tu ipſe ſis. corpꝰ autē nō eo ſit magnū τ pulcrū quo corpꝰ ē: qꝛ τ ſi minꝰ magnū τ minus pulcꝝ eſſꝫ: nihilo minꝰ corpus eſſꝫ. Falſitas enī erat quā de te cogitabam: nō veritas: τ figmētā miſerie meē. nō firmamēta btitudis tue. Juſſeras enī et ita fiebat ī me vt terra ſpinas τ tribulos pareret mihi: τ cū labore puenirē ad panē meū. Et qd mihi pderat φ oēs libros artiū qs liberales vocāt: tunc neqſſimꝰ malaꝝ cupiditatū ſeruꝰ p me ipm legi: τ intellexi qſcūqꝫ legere potui? Et gaudebā ī eis: et neſciebā vñ eſſꝫ: qcqd ibi veꝝ et certū eſſꝫ. Dorſū enī habebā ad lumē τ ad ea q̄ illumināt faciē: vñ ipa facies mea q̄ illumiata cernebā: nō illuminabaꝛ. Quicqd de arte loqndi τ diſſerēdi. qcqd de dimēſiōibꝫ figuraꝝ: τ de muſicis. τ de numeris ſine magna difficꝛta te nullo hoim tradēte ītellexi. Scis tu dn̄e deꝰ meꝰ. qꝛ τ celeritas intelligēdi et diſcēdi acumē donū tuū ē: ſꝫ nō inde ſacrificabā tibi. Itaqꝫ mihi nō ad vſū: ſed ad pniciē magis valebat: qꝛ tā bonā ptem ſubſtātie mee ſategi hr̄e ī ptāte: τ fortitudinē meā nō ad te cuſtodiebā: ſꝫ pfectus ſum a te ī lōginqm regionē vt eā diſſiparē ī meretricias cupiditates. Nā qd mihi pderat bona res nō vtēti bene? Nō eī ſentiebā illas artes etiā ab ſtudioſꝭ τ īgenioſis difficillime intelligi: niſi cū eis eadē eaſdē conabar exponere: τ erat ille excellētiſſimꝰ ī eis q̄ me exponētē nō tardius ſeqreꝛ. Sꝫ qd ḡ mihi h̄ pderat putāti φ tu dn̄e deꝰ veritas corpꝰ eſſes lucidū τ īmēſum. τ ego fruſtū de illo corpe? Nimia pueꝛſitas. Sꝫ ſic erā. Nec erubeſco deꝰ meꝰ pfiteri tibi ī me miſericordias tuas τ inuocare te: q̄ nō erubui tūc pfiteri hoībꝫ blaſphemias meas: τ latrare aduerſum te. Quid ḡ mihi tūc pderat īgeniū p illas doctrīas agile: τ nullo admiculo hūani magiſterij tot nodoſiſſimi libri enodati: cū deformiꝛ τ ſacrilega turpitudine in doctrina pietatis errarē? Aut qd tantum oberat paruulis tuis lōge tardius ingenium: cū nō a te longe non recederent: vt in nido eccleſie tue tuti plumeſcerēt: τ alas charitatis alimento ſane fidei nutrirēt? O domine deꝰ nr̄ ī velamēto alaꝝ tuaꝝ ſperemꝰ: τ ptege nos τ porta nos. Tu portab τ puulos: τ vſqꝫ ad canos tu portabis. qm̄ firmitas noſtra qn̄ tu es tūc ē firmitas: cū aūt nr̄a ē: īfirmitas ē. Viuit apd te ſp bonū noſtꝝ: τ qꝛ inde auerſi ſumꝰ: pūerſi ſumus. Reuertamur iā dn̄e vt nō euertamur: qꝛ viuit apud te ſine vllo defectu bonū noſtꝝ qd tu ipſe es. τ nō timebimꝰ ne nō ſit quo redeamus: qꝛ nos īde ruimꝰ: nobis aūt abſentibꝫ nō ruit domꝰ nr̄a eternitas tua.

Explicit liber qrtꝰ. Incipit quintus

Accipe ſacrificiū pfeſſionū meaꝝ d manu lingue mee. quā formaſti et excitaſti: vt confiteaꝛ nomini tuo: τ ſana omnia oſſa mea τ dicant. Dn̄e qs ſimiꝛ tibi? Neqꝫ enī docet te qd in ſe agaꝛ qui tibi pfiteꝛ. quia oculū tuū nō excludit cor clauſum: nec manū tuā repellit duricia hoim. ſed ſoluis eam cū voles: aut miſerās aut vindicās. τ nō eſt q ſe abſcondat a calore tuo. Sꝫ te laudet aīa mea vt amet te: τ pfiteaꝛ tibi miſeratōes tuas vt laudet te. Nō ceſſat nec tacet laudes tuas vniuerſa creatura tua. nec ſpūs omnis p os pūerſum ad te: nec animalia nec corpalia p os cōſiderātiū ea. vt exurgat in te a laſſitudīe anima noſtra. īnitēs eis que feciſti: τ trāſiens ad teqꝫ feciſti hec mirabiliꝛ. τ ibi refectio et vera fortitudo. Eant et fugiāt a te inqeti et iniqi. τ tu vides eos τ diſtinguis vmbras: τ ecce pulcra ſunt cuꝫ eis omnia: τ ipi turpes ſūt. Et qd nocuerūt tibi: aut in quo imperiū tuū dehoneſtauerunt a celis vſqꝫ in nouiſſima iuſtū et integꝝ? Quo enī fugerunt cū fugerēt a facie tua? aut vbi tu nō inuenis eos? Sed fugerūt vt nō viderēt te vidētē ſe: atqꝫ excecati in te offenderēt. qꝛ nō deſeris aliquid coꝝ q̄ feciſti. In te offēderēt iniuſti τ iuſte vexarenꝛ. ſubtrahētes ſe lenitati tue. τ offendētes in rectitudinē tuā: τ cadētes

in aſperitatē tuā. videlicz neſciūt vbi/
ſis. quē null⁹ circūſcribit loc⁹: et ſol⁹
es pſens etiā his q̄ longe ſiūt a te. Con/
uertant̄ ḡ et q̄rant te: q: nō ſicut ipi deſe/
ruerūt te creatorē ſuūm: ita tu deſeruiſti
creaturā tuā. Ipi ꝯuertant̄ et q̄rāt te: et
ecce ibi es in corde eoꝝ: in corde ꝯfitenti
um tibi. ꝛ ꝓijcientiū ſe ī te: ꝛ plorātiū ī ſi
nu tuo poſt vias ſuas difficiles: ꝛ tu faci
lis terges lachrymas eoꝝ: vt magis plo
rēt ꝛ gaudeāt in fletibꝫ. qm̄ tu dn̄e nō ali
q̄s hō caro et ſanguis: ſed tu dn̄e q̄ feci/
ſti reficis et ꝯſolaris eoſ. Et vbi ego erā
qn̄ādo te q̄rebā. ꝛ tu eras an̄ me: ego aūt
ꝛ a me diſceſſerā: nec me inueniebā. q̄nto
minus te. Prologꝫ in cōſpectu dei mei
annū illū vndetrigeſimū etatꝭ mee. Jam
venerat carthaginē q̄dam manicheoꝛuz
ep̄us fauſt⁹ nomine: magn⁹ laq̄us diabo
li: ꝛ multi implicabāt̄ ī eo p illecebrā ſua
uis eloquentie: quā ego tā et ſi laudabā:
diſcernebā tamē a ꝟitate rerū quarū di/
ſcendaꝝ auid⁹ erā. nec quali vaſculo ſer
monis: ſed q̄d mihi ſcientie ꝯmēdenduz
apponeret nominat⁹ apud eos ille fau/
ſtus intuebar. Fama enī de illo ꝓlocuta
mihi erat eſſz honeſtaꝝ oīm doctrina
rū peritiſſim⁹ et apprime diſciplinis li/
beralibꝫ erudit⁹. Et quoniā multa phi/
loſophoꝝ legerā. memorieq̄ mādata re/
tinebā. ex eis quedā compabā illiſ mani
cheoꝝ longis fabul': et mihi ꝓbabiliora
iſta videbant̄ q̄ dixerūt illi: qui tātū po/
tuerūt valere vt poſſent eſtimare ſeculū:
 eius dn̄m minime inuenerint. Quoni
am magn⁹ es dn̄e: ꝛ humilia reſpicis. ex
celſa autē a lōge cognoſciſ. Nec ꝓpinq̄s
niſi obtritꝭ corde: nec inueniris a ſupbiſ.
nec ſi illi curioſa peritia numerēt ſtellas
ꝛ arenā. ꝛ dimetiant̄ ſidereas plagas: ꝛ ī
ueſtigent vias aſtroꝝ. Mēte enī ſua q̄/
rūt iſta. et ingenio q̄d tu dediſti eiſ: et mlt̄
ta inuenerūt et ꝓnunciauerūt an̄ multoſ
annos defect⁹ luminariū ſolis ꝛ lune: q̄
die: qua hora: quāta ex pte futuri eſſent.
ꝛ non eos fefellit numerus. Et ita factū
eſt vt ꝓnunciauerūt. Et ſcripſerūt regu/
las indagatas: ꝛ legūt̄ hodie. atq̄ ex eiſ
ꝓnunciat̄ quo anno: ꝛ quo menſe anni ꝛ
quo die menſis: et q̄ hora diei. et q̄ta par
te luminis ſui defectura ſit luna vel ſol:
ꝛ ita fiet vt ꝓnunciat̄. Et mirant̄ hec ho
mines ꝛ ſtupent q̄ neſciūt ea. ꝛ exultāt at
q̄ extollunt̄ qui ſciūt. et p impiā ſupbiā
recedentes ꝛ deficiētes a lumīe tuo tāto
ante ſolis defectū futurū ꝓuidēt. ꝛ in pſē
tia ſuū nō vidēt. Nō enī religioſe q̄runt
vn̄ habeāt ingeniū q̄ iſta q̄rūt. Et īuenië
tes q: tu feciſti eos: non ipi dāt tibi ſe vt
ſerues q̄d feciſti: ꝛ q̄les ſe ipi fecerāt. occi
dūt ſe tibi. ꝛ trucidāt exaltatiōes ſuas ſi
cut volatilia: ꝛ curioſitates ſuas ſicut pi
ſces maris. q̄bꝫ pambulāt ſecretas ſemi/
tas abyſſi: ꝛ luxurias ſuas ſicut pecora
campi. vt tu deus ignis edax cōſumas
mortuas curas eoꝝ recreās eos īmorta
liter. Sed nō nouerūt viā verbū tuum:
ꝑ quod feciſti ea q̄ numerāt. ꝛ ipos q̄ nu
merāt. ꝛ ſenſuz quo cernūt q̄ numerant.
ꝛ mentē de q̄ numerāt: ꝛ ſapiētie tue non
eſt numer⁹. Ipe autē vnigenit⁹ factus ē
nobis ſapiētia ꝛ iuſticia ꝛ ſanctificatio.
ꝛ numeratus ē inter nos. ꝛ ſoluit tribu/
tū ceſari. Non nouerūt hāc viā q̄ deſcen
dant ad illū a ſe. ꝛ p eū aſcendāt ad eum.
Non nouerūt hanc viā. Et putāt ſe ex/
celſos eſſe cū ſideribꝫ et lucidos. ꝛ ecce ru
erunt ī terrā: et obſcuratū eſt īſipiēs cor
eoꝝ. Et multa vera de creatura dicunt:
ꝛ veꝝ creature artificē nō pie q̄rūt. ꝛ ido
nō inueniūt. aut ſi inueniūt: cognoſcētes
deū nō ſicut deū honorāt aut gr̄as agūt:
ſed euaneſcūt in cogitatōibꝫ ſuiſ. ꝛ dicūt
ſe eſſe ſapiētes ſibi tribuēdo q̄ tua ſunt:
ac p hoc ſtudēt puerſiſſima cecitate etiā
tibi tribuere que ſua ſunt. mēdacia ſcz in
te ꝯferētes q̄ ꝟitas es. ꝛ immutātes glo
riā incorrupti dei in ſimilitudinē imagi
nis corruptibil' hominis ꝛ volucrū et q̄
drupedū et ſerpentiū. ꝛ conuertūt ꝟitat
tem tuā in mendaciū: ꝛ colūt ꝛ ſeruiunt
creature poti⁹ creatori. Multa tn̄ ab
eis ex ipa creatura ꝟa dicta retinebam. ꝛ
occurrebat mihi rō p numeros ꝛ ordinē
tēpoꝝ. ꝛ viſibiles atteſtatōes ſideꝝ. ꝛ cō
ferebā cū dictꝭ manichei: q̄ de his rebuſ
multa ſcpſit copioſiſſime delirās. ꝛ n̄ mi
hi occurrebat rō nec ſolſticioꝝ ꝛ eq̄nocti

orū: nec defectuū luminariū. nec q̄cquid
tale ī libris ſecłaris ſapiē didiceram. Ibi
autē credere iubebar. ⁊ ad illas rōes nu/
meris ⁊ ocul' meis exploratas nō occur
rebat ⁊ lōge diuerſum erat. Nunq̄d dn̄e
de⁹ ꝟitatis: q̄ſq̄s nouit iſta iā placz tibi.
Infelix enī hō q̄ ſcit illa oīa: te autem ne
ſcit. Bt̄us aūt q̄ te ſcit: etiā ſi illa neſciat.
Qui ꝟo ⁊ te ⁊ illa nouit. n̄ ꝑpter illa bea
tior: ſed ꝑpter te ſolū bt̄us ē: ſi cognoſceſ
te ſicut deū glorificet ⁊ gr̄as agat: ⁊ non
euaneſcat in cogitatōīb⁹ ſuiſ. Sicut enī
melior eſt q̄ nouit poſſidere arborē. ⁊ de
vſu eius tibi gr̄as agit. q̄uis neſciat vel
q̄t cubitis alta ſit: vł q̄nta latitudīe dif/
fuſa: q̄ ille q̄ eā metit ⁊ oēs ramos eius
numerat. ⁊ neq̄ poſſidet eā neq̄ creato/
rē eius nouit aut didicit. ſic fidelis ho/
mo cui⁹ totus mūdus diuitiaꝝ eſt: ⁊ q̄ſi
nihil habēs oīa poſſidet inherēdo tibi
cui ſeruiūt omnia. q̄uis nec ſaltē ſeptē/
trionū giros nouerit: dubitare ſtultū eſt
q̄n vtiq̄ melior ſit q̄ mēſor celi et nume
rator ſiderū et penſor elemētorū. ⁊ negli/
gens tui qui oīa in menſura ⁊ numero et
pōdere diſpoſuiſti. Sz tn̄ q̄ſ q̄rebat ma
nicheū neſcio quē etiā iſta ſcribere: ſine
quorū ꝑitia pietas diſci poterat. Dixiſti
enī homini. ecce pietas eſt ſapiētia: quā
ille ignorare poſſet: etiā ſi iſta ꝑfecte no/
ſcet. Iſta ꝟo quia nō nouerat: impuden
tiſſime audēs docere ꝑrſus illā noſſe nō
poſſet. Uanitas eſt enī mūdana iſta etiā
nota ꝓfiteri: pietas aūt tibi cōfiteri. Un̄
ille deui⁹ ad hec iſta multū locut⁹ eſt: vt
conuict⁹ ab eis qui iſta ꝟe didiciſſent: q̄ſ
eſſet eius ſenſus in ceterꝪ que abditiora
ſunt: manifeſte cognoſcereť. Nō eni pau/
ni exiſtimari ſe voluit: ſed ſpm̄ ſanctū cō
ſolatorē et ditatorē fideliū tuorū auctori
tate plenaria ꝑſonaliter in ſe eſſe ꝑſuade
re conatus eſt. Itaq̄ cū de celo ac ſtellis
⁊ de locis ac lune motib⁹ falſa dixiſſe de
ꝓhenderetť. q̄uis ad doctrinā religionis
iſta nō ꝑtineāt. tamē auſus eius ſacrile/
gos fuiſſe ſatis emineret: cū ea nō ſolum
ignorata: ſed etiā falſa tā veſana ſupbie
vanitate diceret: vt ea tanq̄ diuīe ꝑſone
tribuere ſibi niteretť. Cum enī audio chri
ſtianū aliquē fratrē illū aut illū iſta neſci
entē ⁊ aliud ꝓ alio ſentientē: patiēter in/
tueor opinantē hoīem. nec illi obeſſe vi
deo cū de te dn̄e creator omniū non cre/
dat indigna. ſi forte ſitus ⁊ habitus cre
ature corꝑalis ignoret. Obeſt autē ſi h̄
ad ipam doctrine pietatis formā ꝑtinere
arbitretť. ⁊ ꝑtinaci⁹ affirmare audeat qđ
ignorat. Sed etiā talis infirmitas in fi/
dei cunabul' a charitate matre ſuſtinetť:
donec aſſurgat nou⁹ hō in virū ꝑfectū.
⁊ circūferri nō poſſit omni vēto doctrīe
In illo aūt qui doctor q̄ auctor qui dux
⁊ princeps eorū quib⁹ illa ſuaderet ita fi
eri auſus eſt: vt q̄ eum ſeq̄renť nō quem/
libet hominē ſed ſpiritū ſanctū tuū ſe ſeq̄
arbitrarenť. Quis tantā dementiā ſicu/
bi falſa dixiſſe conuinceretť: nō deteſtādā
longeq̄ abiiciēdā eſſe iudicaret? Sz ta/
men nōdū liq̄do cōpererā. vtrū etiā ſm̄
eius ꝟba viciſſitudies longiorū ⁊ breui
orū dierꝝ atq̄ noctiū. ⁊ ipi⁹ noctis ⁊ diei
⁊ deliquia luminū. ⁊ ſi q̄d eiuſmodi ī ali
is libris legerā poſſet exponi: vt ſi forte
poſſet: incertū q̄dem mihi fieret: vtꝝ ita
ſe res haberet an nō ita. ſed ad fidē meā
illius auctoritatē propter creditā ſancti
tatem proponerē. Et ꝑ annos ferme ip/
ſos nouē quib⁹ eos animo vagabūd⁹ au
diui. nimis extento deſiderio vēturū ex
pectabā iſtū fauſtū. Ceteri enī eorū in q̄ſ
forte incurriſſem qui taliū rerꝝ queſtio/
nib⁹ a me obiectis deficiebāt: illū mihi
ꝓmittebāt. cui⁹ aduentu collatoq̄ collo
quio facillime mihi h᷑ ⁊ ſi qua forte ma
iora quererē enodatiſſime expedirenť. Er
go vbi venit expertus ſum hominē gra
tū et iocundū verbis. ⁊ ea ipſa que illi ſo/
lent dicere multo ſuaui⁹ garrientē. Sed
quid ad meā ſitim ꝑcioſorū poculorū de
centiſſimus miniſtrator? Iā reb⁹ talibus
ſatiate erāt aures mee. nec ideo mihi me
liora videbanť: q̄r meli⁹ dicebanť. nec iō
vera quia diſerta. nec ideo ſapiens aīa
quia vultus cōgruus et decorꝝ eloquiū.
Illi autē qui cū mihi promittebāt non
boni rerū exiſtimatores erāt. ⁊ ideo illis
videbať prudens et ſapiēs: quia delecta
bat eos loquens. Senſi autē aliud gen⁹

hominū etiā veritatē habere ſuſpectā. ⁊ ei nolle acq̄eſcere. ſi compto atq; vberi ſermone pmeret̄. Me aūt iā docueras de⁹ me⁹ miris ⁊ occultis modiſ. ⁊ ppterea credo q tu me docueris: quoniā verū ē. nec q̄ſq; pter te ali⁹ doctor eſt veri: vbicūq; ⁊ vndecūq; claruerit. Jam g ab s te didicerā. nec eo debere videri aliq̄d verū dici. qr eloq̄nter dicit̄. nec eo falſuz: qr incompoſite ſonāt ſigna labiorū. Rurſuſ nec iō verū: qr impolite enūciat̄. nec iō falſū qr ſplēdidus ſermo eſt. ſed pinde eſſe ſapiāz ⁊ ſtulticiā: ſicut ſunt cibi vtiles ⁊ inutileſ. Verbis aūt ornatis et inornatiſ ſicut vaſis vrbanis et ruſticanis: vtroſq; cibos poſſe miſtrari. Igit̄ auiditas mea q̄ illū tanto tpe expectauerā hoīem: delectabatur q̄dem motu affectuq; diſputātis: et vbis cōgruētibus atq; ad veſtiēdas ſententias facile occurrētib⁹. Delectabar autē et cū m̄ltis vl' etiā p multis laudabaz ac efferebā: ſz moleſte habebā q ī cetu audientiū nō ſineret ingerere illi. ⁊ partiri cū eo curas q̄ſtionū mearū. conferēdo familiarit̄: ⁊ accipiēdo ac reddēdo ſmonē. Qđ vbi potui: ⁊ aures eius cū familiarib⁹ meis eo quoq; tpe occupare cepi: q̄ nō dedeceret alternis diſſerere. ⁊ ptuli q̄dā q̄ me mouebāt: expt⁹ ſū p⁹ hominē exptē liberaliū diſciplinarū. niſi grāmatice atq; ei⁹ ipius vſitato mō. ⁊ qr legerat aliq̄s tullianas orōes: ⁊ pauciſſimos ſenece libros: ⁊ nōnulla poetarū: ⁊ ſue ſecte: ſi q̄ volumīa latine atq; cōpoſite ɔſcripta erāt. Et qr aderat q̄tidiana ſermocinādi exercitatio: inde ſuppetebat eloquiū qđ fiebat acceptius: magiſq; ſeductoriū moderamine ingenij: ⁊ q̄dā lepore naturali. Jta ne eſt vt recolo dn̄e de⁹ me⁹ arbiter ɔſciētie mee corā te cor meū ⁊ recordatio mea: q̄ me tūc agebas abdito ſecreto puidentie tue. ⁊ inhoneſtos errores meos iā cōuertebas añ faciē meā: vt viderē et odiſſem. Nā poſtea q̄ ille mihi īperitus earū artiū q̄b⁹ eū excellere putauerā ſat apparuit: deſpare cepi poſſe mihi eū illa que me mouebāt apire atq; diſſoluere. quorū q̄dem ignar⁹ poſſet veritatem tenere pietatis. ſed ſi manicheu⁹ nō eſſet. Libri q̄ppe eorū pleni ſunt longiſſimis fabulis de celo et ſiderib⁹ ⁊ ſole ⁊ luna: que mihi eū qđ vtiq; cupiebā collatis numerorū rōib⁹ quos alibi ego legerā vtrū poti⁹ ita eſſent vt manicheis libris ɔtinebant̄. an certe vl' par etiā inde ratio redderet̄. ſubtiliter explicare poſſe iā nō arbitrabar. Que tñ vbi ɔſiderāda ⁊ diſcutienda ptuli: modeſte ſane ille nec auſus eſt ſubire iſtam ſarcinaz. Nouerat enī ſe iſta nō noſſe. nec eū puduit ɔfiteri. Non erat de talib⁹ q̄les multos loq̄ces paſſus erā. conātes ea me docere ⁊ dicētes nihil. Jſte vo cor habebat. ⁊ ſi nō rectū ad te: nec tamē nimis incautū ad ſeipm. Nō vſq; quaq; imperit⁹ erat īperitie ſue: ⁊ noluit ſe temere diſputādo in ea coartari. vñ nec exit⁹ ei vllus: nec faciliſ eſſet reditus. Etiā hinc mihi ampli⁹ placuit. Pulcrior eſt enī tēperantia confitentiſ animi: q̄ illa q̄ noſſe cupiebā. ⁊ eū ī omībus difficiliorib⁹ et ſubtiliorib⁹ queſtionib⁹ talē īueniebā. Refracto itaq; ſtudio quo intēderā in manichei lr̄as magiſq; deſperās de ceteris eorū doctorib⁹: quādo in multis q̄ me mouebāt ita ille nominatus apparuit: cepi cū eo p ſtudio eiuſ agere vitā q̄ ipe flagrabat in eas litteras quas tūc iam rhetor carthaginis adoleſcētes docebā et legere cū eo ſiue q̄ ille auditā deſideraret: ſiue que ipe tali ingenio apta exiſtimarē. Ceterū conatus omniſ meus quo pficere in illa ſecta ſtatueraz. illo homine cognito prſus intercidit. nō vt ab eis omnino ſepararer: ſed q̄ſi melius quicq̄ nō inueniens eo quo iā quoquo modo irruerā contētus interim eſſe decreueram: niſi aliq̄d forte quod magis eligendū eſſet eluceret. Jta ille fauſtus qui multis laqueus extitit mortis: meuz q̄ captus erā relaxare iā cepat. nec volens nec ſciens. Manus enī tue de⁹ meus in abdito puidentie tue nō deſerebāt aīam meā. ⁊ de ſanguine cordis matris mee p lachrymas eius dieb⁹ ac noctibus p me ſacrificabat̄ tibi. et egiſti mecū miris et occultis modis. Tu illud egiſti de⁹ meus. Nam a domino greſſus hoīs dirigent̄. ⁊ viam ei⁹ volet. Aut que pcuratō

ſalutis ꝑter manū tuā reficientē que feci
ſti: Egiſti ergo mecū vt mihi ꝑſuaderet ro
mā ꝑgere. ⁊ potius ibi docere qḋ docebā
carthagine. Et hoc mihi vn̄ ꝑſuaſuꝫ eſt
nō ꝑteribo cōfiteri tibi. qm̄ ⁊ in his altiſ
ſimi tui receſſus ⁊ ꝑſentiſſima ī nos mi
ſericordia tua cogitāda ⁊ ꝓdicanda eſt.
Non iō romā ꝑgere volui: q̄ꝛ maiores q̄
ſtus: maiorq̧ mihi dignitas ab amicis q̄
hoc ſuadebāt ꝓmittebaꝛ. q̄q̧ ⁊ iſta du
cebāt animū tūc meū: ſꝫ illa erat tūc cau
ſa maxima ⁊ pene ſola: q̄ꝛ audiebā quie
tius ibi ſtudere adoleſcētes: ⁊ ordinatio
re diſcipline coertōne ſedari: ne in eiꝰ ſco
lam q̄ magiſtro nō vtunꝛ paſſim ⁊ ꝓter
ue irruāt. nec eos admitti omīno niſi il
le ꝑmiſerit. Cōtra apud carthaginē feda
eſt ⁊ intēperās licētia ſcolaſticoꝝ. Irrū-
punt impudēter: ⁊ ꝓpe furioſa frōte per
turbāt ordinē quē q̄ſq̧ diſcipulis ad ꝓ
ficiendū inſtituerit. Multa iniurioſa fa
ciūt mira hebetudīe ⁊ puniēda legibꝯ: ni
ſi cōſuetudo patrona ſit. h̄ miſiores eos
oſtendēs. quo iā q̄ſi liceat faciūt. qḋ ꝑ tu
am eternā legē nūq̄ licebit. ⁊ impune ſe
facere arbitranꝛ. cum ipa faciēdi cecitate
punianꝛ. ⁊ incōparabiliꝛ patiāꝛ peiora
q̄ faciūt. Ergo quos mores cū ſtuderē
meos eſſe nolui. eos cū docerē cogebar
ꝑpeti alienos: ⁊ ideo placebāt ire vbi ta-
lia nō fieri omnes q̄ nouerāt indicabāt.
Verū autē tu ſpes mea ⁊ portio mea in
terra viuentiū ad mutādū terraꝝ locum
ꝓ ſalute anime mee ⁊ carthagini ſtimlos
quibꝯ inde auellerer admouebas. ⁊ rome
illecebras quibꝯ attraherer proponebas
mihi ꝑ hoīes q̄ diligebāt vitā ꝫ mortuā:
hinc inſana faciētes: inde vana pollicen-
tes. ⁊ ad corrigēdos greſſus meos vte-
baris occulte ⁊ illoruꝫ ⁊ mea ꝑuerſitate.
Nā ⁊ q̄ ꝑturbabāt ociū meū feda rabie
ceci erāt. ⁊ q̄ inuitabāt ad aliud: terrā ſa-
piebant. Ego autē q̄ deteſtabar h̄ veraꝫ
miſeriā: illic falſam felicitatē appetebā.
Sed q̄re hinc abirē ⁊ illuc irē tu ſciebaſ
deus. nec indicabas mihi nec matri: que
me ꝓfectū atrociter plāxit: ⁊ vſq̧ ad ma
re ſecuta eſt. Sꝫ fefelli eā violēter me te
nētē. vt aut reuocaret: aut mecū ꝑgeret.

⁊ finxi me amicū nolle deſerere donec vē-
to facto nauigaret. Et mētiꝰ ſum mr̄i: ⁊
illi mr̄i. Et euaſi. Quia ⁊ h̄ dimiſiſti mi-
hi miſericorditeꝛ ſeruāſ me ab aq̄ maris ple
nū execrādis ſordibꝯ: vſq̧ ad aquā gra-
tie tue: qua me abluto ſiccarenꝛ flumina
maternoꝝ oculorū: q̄bꝯ ꝓ me q̄tidie tibi
rigabat terrā ſub vultu ſuo. Et tn̄ recu
ſanti ſine me redire: vix ꝑſuaſi vt in loco
q̄ ꝓxīmꝰ nr̄e naui erat memorie bt̄i cipa
ni maneret ea nocte. Sꝫ in ea nocte clan
culo ego ꝓfectꝰ ſū. Illa aūt māſit orādo
⁊ flendo. Et q̄d a te petebat deꝰ meꝰ tā-
tis lachrymis: niſi vt nauigare me n̄ ſi-
neres? Sꝫ tu alte ꝯſulēs ⁊ exaudiēs car
dinē deſiderij eiꝰ: nō curaſti qḋ tūc pete-
bat: vt in me faceres qḋ ſꝑ petebat. Fla-
uit ventꝰ ⁊ īpleuit vela nr̄a: ⁊ litꝰ ſubtra-
xit aſpectibꝯ nr̄is. In q̄ mane illa inſanie
bat dolore: et q̄relis ac gemitu implebat
aures tuas cōtēnētes iſta: cū ⁊ me cupi-
ditatibꝯ meis rapes ad finiēdas ipas cu
piditates: ⁊ illiꝰ carnale deſideriuꝫ iuſto
dolorū flagello vapularet. Amabat eniꝫ
ſecū ꝑſentiā meā more matrū. ſꝫ mlt̄is mlt
to ampliꝰ. ⁊ neſciebat q̄d tu illi gaudio
rū facturꝰ eſſes de abſentia mea. Neſcie
bat: iō flebat ⁊ eiulabat. atq̧ illꝛ cruciati
bus arguebaꝛ in ea reliq̄aꝝ eue. cū gemi
tu q̄rēſ qḋ cū gemitu pepererat. Et tn̄ poſt
accuſationē fallaciaꝝ ⁊ crudelitatis mee:
ꝯuerſa rurſus ad depcādū te ꝓ me. abijt
ad ſolita: ⁊ ego romam. Et ecce excipior
ibi flagello egritudīs corꝑalis: ⁊ ibā iaꝫ
ad inferos portās oīa mala q̄ ꝯmiſeraꝫ:
⁊ in te ⁊ in me ⁊ ī alios multa ⁊ ḡuia ſuꝑ
originalis peccati vinculū quo oīes in
adā morimur. Non enī quicq̄ eoꝝ mi-
hi donaueras in chriſto. nec ſoluerat ille
in cruce ſua inimicicias q̄s tecū ꝯtraxe
ram peccatis meis. Quō enī eas ſolueꝛꝫ
in cruce fantaſmatis qḋ de illo credide-
ram? Quā ergo falſa mihi videbaꝛ mors
carnis eiꝰ. tam vera erat aīe mee. ⁊ q̄ vera
erat mors carnis eiꝰ: tā falſa vita anime
mee q̄ id nō credebat. Et ingraueſcētibꝯ
febribꝯ iam ibā ⁊ ꝑibam. Quo enī iteꝫ ſi i
hinc tūc abirē. niſi in ignē atq̧ tormēta ⁊
digna factis meis in vitate ordinis tui?

Et ħ illa neſciebat: ⁊ tñ ꝓ me orabat ab/
ſens. Tu aũt vbiq̃ pſens vbi erat exau/
diebas eã: ⁊ vbi erã miſerebaris mei: vt
recuparem ſalutẽ corpis mei: adhuc in/
ſanuſ corde ſacrilego. Neq̃ eñi deſidera
bã in illo tãto piculo baptiſmũ tuũ: ⁊ me
lior erã puer qñ illũ de mr̃na pietate fla
gitaui: ſicut iã recordat⁹ atq̃ ꝯſeſſus ſũ.
Sed in dedec⁹ meũ creuerã: ⁊ ꝯſilia me
dicine tue demẽs irridebã. q̃ nõ me ſini/
ſti talẽ bis mori. Quo vulnere ſi feriret̃
cor matris: nunq̃ ſanaret̃. Nõ eñi ſatis
doquor q̃d erga me habebat animi: ⁊ q̃n
tuz maiore ſollicitudine me parturiebat
ſpiritu q̃ carne pepererat. Non itaq̃ vi/
deo quõ ſanaret̃: ſi mea tal' illa mors trãſ
uerberaſſet viſcera dilectõis ei⁹. Et vbi
eſſent tãte pces ⁊ tã crebre ſine intermiſſi
one? Nuſq̃ niſi ad te. An ꝟo tu de⁹ miſe
ricordiaꝝ ſperneres cor ꝯtritũ ⁊ hũilia/
tũ vidue caſte ac ſobrie: freq̃ntãtis eleẽoſi
nas: obſeq̃ntis atq̃ ſeruiẽtis ſanct̃ tuiſ:
nullũ diẽ ꝑtermittẽtis oblatõez ad alta
re tuũ. bis ĩ die mane ⁊ veſpe ad eccl'iam
tuã ſine vlla ĩtermiſſiõe veniẽtis: non ad
vanas fabulas ⁊ auiles loq̃citates: ſʒ vt
te audiret in tuis ſermonib⁊. ⁊ tu illã ĩ ſu
is pcibus? Huius ne tu lachrymaſ: q̃b⁊
non a te aurũ et argentũ petebat. nec ali/
quod mutabile aut volubile bonũ. ſʒ ſa/
lutem aĩe filij ſui: tu cui⁹ munere talis e/
rat ꝯtẽneres ⁊ repelletes ab auxilio tuo?
Nequaq̃ dñe. Inmo ꝟo aderaſ ⁊ exau
diebas. ⁊ faciebas ordine q̃ pdeſtĩaueraſ
eſſe faciendũ. Abſit vt tu falleres eã in il
lis viſiõib⁊ ⁊ rñſis tuis: q̃ iaz ꝯmẽoraui
⁊ que nõ cõmemoraui. que illa fideli pe
ctore tenebat. ⁊ ſp orãs tanq̃ cyrogpha
tua ingerebat tibi. Dignar̃ eñi qm̃ ĩ ſe/
culũ mĩſicordia tua: eis q̃b⁊ omnia debi
ta dimittis: etiã ꝓmiſſiõib⁊ tuis debitor
fieri. Recreaſti ḡ me ab illa egritudine. ⁊
ſaluũ feciſti filiũ ancille tue tũc interim
corpe. vt eſſet cui ſalutẽ meliorẽ atq̃ cer
tiorẽ dareſ. Et iũgebar etiã tũc rome fal
ſis illis atq̃ fallentib⁊ ſanctis. Nõ enim
tm̃ auditorib⁊ coꝝ q̃ꝝ ĩ numero erat etiã
is: in cuius domo egrotauerã ⁊ ꝯualue/
rã. ſed eis etiã quos electos vocant. Ad/
huc eñi mihi videbat̃ nõ eſſe noſ q̃ pecca
mus: ſed neſcio quã aliã ĩ nobis peccare
naturã. Et delectabat ſupbiã meam ex
tra culpã eſſe: ⁊ cũ aliq̃d mali feciſſem nõ
cõfiteri me feciſſe: vt ſanares animã meã
quoniã peccabat tibi. ſed excuſare me a/
mabã. ⁊ accuſare neſcio q̃d aliud q̃ð me
cũ eſſet ⁊ ego nõ eſſem. Uerũ autẽ totuz
ego erã: ⁊ aduerſuz me impietas mea me
diuiſerat. ⁊ id erat peccatũ inſanabilius
q̃ me pctõrẽ nõ eſſe arbitrabar. ⁊ execra/
bilis iniq̃tas te deus oĩpotenſ te a me
ad pnitiẽ meã q̃ me a te ad ſalutẽ malle
ſupari. Nõdũ ḡ poſueras cuſtodiam ori
meo: ⁊ oſtiũ continentie circa labia mea:
vt nõ declinaret cor meũ in verba mali/
gna: ad excuſandas excuſatõces in pctis
cum homĩb⁊ opantib⁊ iniq̃tatẽ. ⁊ iðo ad
huc ꝯuiuebã cũ electis coꝝ. Sʒ tñ iam
deſperans in ea falſa doctrina me poſſe
ꝓficere: eaq̃ ipa q̃b⁊ ſi nihil meli⁹ reperi
rem cõtentus eſſe decreuerã: iã remiſſi⁹:
negligentiuſq̃ retinebã. Eteñi ſuborta ẽ
etiã mihi cogitatio prudẽtiores illoſ ce
teris fuiſſe phõs: quos achademicoſ ap
pellãt q̃ de omnib⁊ dubitãdũ eſſe cenſue
rãt. nec aliq̃d veri ab hoĩe ꝯphendi poſſe
decreuerãt. Ita enim et mihi liq̃do ſen/
ſiſſe videbant̃ vt vulgo habent̃ etiã illo
rum intentõem nondũ intelligenti. Nec
diſſimulaui eundẽ hoſpitẽ meum repri/
mere a nimia fiducia: quã ſenſi eum ha/
bere de reb⁊ fabuloſis: quib⁊ manichei li
bri pleni ſunt. Amicicia tñ coꝝ familia/
rius vtebar q̃ ceteroꝝ hominũ q̃ in illa
hereſi nõ fuiſſent. nec eã defendebã pſti/
na animoſitate. ſed tamẽ familiaritaſ eo
rũ: plures eñi eos roma occultat: pigri⁹
me faciebat alið querere. pſertim deſpe/
rantem in eccleſia tua dñe celi ⁊ terre cre
ator omniũ viſibiliũ et inuiſibiliũ: poſſe
inueniri verũ vñ me illi auerterãt. Mul
tũq̃ mihi turpe videbat̃ credere te figu
ram hr̃e hũane carnis: ⁊ mẽbroꝝ nr̃oruz
liniamẽtis corporalib⁊ termĩari. Et q̃ni
am cum de deo meo cogitare vellẽ: cogi/
tare niſi moles corporũ nõ nouerã. Ne/
q̃ enim videbat̃ mihi eſſe q̃cq̃ quod ta
le non eſſet. ⁊ ea maxĩa ⁊ ꝓpe ſola cauſa

erat ineuitabilis erroꝛis mei. Hinc enī ⁊
mali ſubſtantiā quandā credebā eſſe ta-
lē: ⁊ habere ſuā molem tetrā ⁊ deformē
ſiue craſſam quā terrā dicebāt. ſiue tenu
em atq̄ ſubtilē: ſicuti eſt aer: corpꝰ: quā
malignā mentē ꝑ illā terrā repentē ima
ginantur. Et q̄ꝛ deū bonū nullā malam
naturā creaſſe q̄liſcunq̄ me pietas crede
re cogebat: ꝯſtituebā ex aduerſo ſibi du
as moles vtrāq̄ infinitā: ſ; malā angu-
ſtius: bonā grādius. ⁊ ex h̄ initio peſtilē
tioſo me cetera ſacrilegia ſequebantur.
Cū enī conaret̄ animꝰ meꝰ recurrere ī ca
tholicā fidem: repercutiebar: q̄ꝛ nō erat ca
tholica fides quā eſſe arbitrabar. Et ma
gis piꝰ mihi videbar: ſi te deꝰ meus cui
ꝯfitent̄ ex me miſeratōes tue: vl̄ ex ceteris
partibꝫ infinitū crederē: q̄uis ex vna q̄
tibi moles mali opponebat̄ cogerer fini-
tū fateri: q̄ ſi ex omnibꝫ partibꝫ ī corpo-
ris hūani forma te opiarer finiri. Et me
lius mihi videbar credere nullū malū te
creaſſe: qđ mihi neſciēti nō ſolū aliq̄ ſub
ſtātia: ſed etiā corpoꝛea videbat̄: quia et
mentē cogitare nō nouerā niſi eā ſubtile
corpus eſſe: qđ tamē ꝑ loci ſpacia diffun
deret̄ abſ te: q̄ crederē abſ te eſſe q̄lē puta
bā naturā mali. Ipm quoq̄ ſaluatoꝛem
noſtꝝ vnigenitū tuū tanq̄ de maſſa luci
diſſima molis tue poꝛrectū ad noſtrā ſa
lutē ita putabā: vt aliud de illo nō crede
rem: niſi qđ poſſem vanitate imaginari.
Talem itaq̄ naturā eiꝰ naſci nō poſſe d̄
maria virgine arbitrabar: niſi carni ꝯcer
neret̄. Concerni autē ⁊ nō inq̄nari non
videbā quod mihi tale figurabā. Metu
ebam itaq̄ credere in carne natū ne cre-
dere cogerer et carne inq̄natū. Nūc ſpū
rituales tui blāde et amāter ridebūt me:
ſi has cōfeſſiones meas legerint. Sʒ tn̄
talis erā. Deinde q̄ illi ī ſcripturis tuis re
ꝑhenderāt defendi poſſe nō exiſtimabā.
ſʒ aliq̄n ſane cupiebā cū aliq̄ illoꝝ libro-
rum doctiſſimo ꝯferre ſingula: ⁊ experiri
q̄d īde ſentiret. Iā enī helpidij cuiuſdā
aduerſus eoſdē manicheos corā loq̄ntis
⁊ diſſerētis ſermones etiā apud cartha-
ginē mouere me ceperāt: cū talia de ſcri-
pturis ꝓferret quibꝫ reſiſti facile nō poſ

ſet: et imbecilla mihi reſpōſio videbatur
iſtorū. Quā q̄dem nō facile palā prome
bant: ſed nobis ſecretiꝰ: cū dicerēt ſcripturas
ras noui teſtamēti falſatas fuiſſe a neſcio
quibꝫ: qui iudeoꝝ legē inſerere chriſtia-
ne fidei voluerūt. atq̄ ipi incoꝛrupta ex
emplaria nulla ꝓferrēt. Sʒ me maxime
captū et offocatū quodāmodo deprime-
bant coꝛꝑalia cogitātē moles ille ſub q̄-
bus anhelās in aurā tue veritatis liqui
dam ⁊ ſimplicem reſpirare nō poteram.
Sedulo ergo agere ceperā ꝓpter quod
venerā vt docerē rome artē rhetoꝛicā. ⁊
priꝰ domi ꝯgregare aliq̄s q̄bꝫ et ꝑ quos
innoteſcere ceperā. ⁊ ecce cognoſco alia
rome fieri q̄ nō patiebar ī africa. Nā re-
uera illas euerſiōes a ꝑditis adoleſcēti-
bꝰ ibi nō fieri manifeſtatū eſt mihi. Sʒ
ſubito inq̄unt ne mercedē magiſtro red-
dant. ꝯſpirāt multi adoleſcētes: ⁊ trāſfe-
runt ſe ad aliū deſertores fidei. ⁊ quibus
p̄ pecunie charitate iuſticia vilis ē. Ode
rat etiā iſtos coꝛ meū q̄uis nō ꝑfecto o-
dio. Quod enī ab eis paſſurus erā mag'
oderā foꝛtaſſe: q̄ eo q̄ cuilibꝫ illicita faci
ebant. Certe tn̄ turpes ſunt tales: ⁊ foꝛ-
nicant̄ abſ te amādo volatica ludibꝛia tē
poꝛū et lucrū luteū: qđ cū apprehenditur
manū inq̄nat: et amplectēdo mundū fu
gientē: cōtemnēdo te manētē ⁊ reuocan-
tem: ⁊ ignoſcentē redeūti ad te meretrici
aīe humane. Et nūc tales odi prauos et
diſtoꝛtos: q̄uis eos coꝛrigēdos diligā:
vt pecunie doctrinā ipam quā diſcūt p̄-
ferāt: ei ṽo te deū veritatē ⁊ vbertatē cer
ti boni ⁊ pacē caſtiſſimā. Sed tūc mag'
eos pati nolebā malos ꝓpter me: q̄ fieri
ꝓpter te bonos volebā. Itaq̄ poſtea q̄
miſſum eſt a mediolano romā ad p̄fectū
vrbis: vt illi ciuitati rhetoꝛice mgr̄ ꝓui-
deret̄: īpartita etiā euectōe publica: ego
ipe ambiui ꝑ eoſdē ipos manicheis vani
tatibꝫ ebꝛios q̄bus vt carerem ibā. Sʒ
vtriq̄ neſciebamus: vt dictōne propoſi
ta me ꝓbatū p̄fectus tūc ſimacus mitte-
ret. Et veni mediolanū ad ambꝛoſiū epi
ſcopū in optimis notū oꝛbi terre: pium
cultoꝛē tuū. cuiꝰ tūc eloquia ſtrenue mi-
ſtrabant adipē frumēti tui. ⁊ leticiā olei:

⁊ ſobriā vini ebrietātē populo tuo. Ad
eum aūt ducebar abs te neſciēs: vt ꝑ eū
ad te ſciēs ducerer. Suſcepit me paterne
ille homo dei: ⁊ ꝑegrinationē meā ſatis
epiſcopaliter dilexit. Et euꝫ amare cepi:
primo quidē nō tanꝗ̄ doctorē veri: qḋ ī
eccleſia tua ꝓrſus deſperabā. ſed tanqm
hoīem benignū in me. Et ſtudioſe audi
ebā diſputantē in populo. nō intentōne
q̄ debui: ſed qſi explorans ei⁹ facundiaꝫ
vtrū cōueniret fame ſue: an maior mīor
ve ꝓflueret ꝗ̄ ꝑdicabaṫ. ⁊ v̄bis ei⁹ ſuſpē
debar intētus. Reꝝ aūt incurioſuſ ⁊ cō
temptor aſtabā: ⁊ delectabar ſuauitate ſ̄
monis: ꝗ̄ꝗ̄ eruditioris mīu⁹ tū hilare/
ſcentis atꝗ̄ mulcentis ꝗ̄ fauſti erat: qḋ
attinet ad dicendi modū. Ceteꝝ reꝝ ipa
rū nulla cōparatio. Nam ille ꝑ maniche
as fallacias aberrabat. iſte aūt ſaluberri
me docebat ſalutē. Sed longe eſt a pctō
ribus ſalus: qualis ego tūc aderā. et tū
ꝓpinquabam ſenſim ⁊ neſciēs. Cū enim
nō ſatagerē diſcere que dicebat: ſed tātū
quēadmodū dicebat ea audire: mihi ꝗ̄ p
pe iā deſperāti ad te viā patere homini ī
anis cura remanſerat. Sꝫ veniebant in
animū meū ſimul cū verbis q̄ diligebaꝫ
res etiā quas negligebā. Necꝫ enī ea di/
rimere poterā. Et dū cor aperirē ad ex/
cipiēdū ꝗ̄ diſerte diceret. pariṫ intrabat
⁊ ꝗ̄ vere diceret: gradatim ꝗdem. Nā ꝑ
mo etiā ipa defēdi poſſe mihi iā ceperāt
videri. ⁊ fidem catholicā ꝓ q̄ nihil poſſe
dici aduerſus oppugnātes manicheos
putauerā: iā non impudēter aſſeri exiſti/
mabā: maxime audito vno atꝗ̄ altero.
⁊ ſepi⁹ enigmate ſoluto de ſcripturiſ ve/
teribꝫ. Ubi cū ad litterā acciperē occide
bar ſpūaliter. Itaꝗ̄ pleriſꝗ̄ illoꝝ libro
rū expoſitis locis: iā rep̄hendebā deſpe
rationē meā. illā dumtaxat q̄ crediderāꝫ
legē et ꝓphetā deteſtantibꝫ atꝗ̄ iri[illegible]enti
bus reſiſti omino nō poſſe. Nec tū iam
ideo mihi catholicā viā tenendā eſſe ſen
tiebā: qꝛ et ipa poterat habere doctos aſ
ſertores ſuos: q̄ copioſe et nō abſurde
obiecta refellerēt. nec iō iam damnāduꝫ
illud qḋ tenebā. qꝛ defenſiōis partes eq̄
banṫ. Ita enī catholica nō mihi victa vi
debaṫ. vt nonduꝫ etiam victrix appare/
ret. Tunc vero fortiter intēdi animū: ſi
quō poſſem certis aliquibꝫ documētis
manicheos cōuincere falſitatiſ. Quod ſi
poſſem ſpiritualē ſubſtantiā cogitare: ſta
tim machinamēta illa omnia ſoluerenṫ
⁊ abijcerenṫ ex animo meo. ſꝫ nō poterā
Uerūtamē de ipo mundi hui⁹ corꝑe oī
ꝗ̄ natura quā ſenſus carnis attingeret:
multo ꝓbabiliora pleroſꝗ̄ ſenſiſſe ꝓhi
loſophos: magis magiſꝗ̄ ꝯſiderans at
ꝗ̄ comparans iudicabā. Itaꝗ̄ achadē
michorū more: ſicꝫ exiſtimāt: dubitās d̄
omnibꝫ: atꝗ̄ inter omnia fluctuans: ma
nicheos quidē relinquendos eſſe decre/
ui: non arbitrans eo ipo tempore dubita
tionis mee in illa ſecta mihi permanen
dū eſſe: cui iam nōnullos philoſophos
preponebā. quibus tamē philoſophis
ꝗ̄ ſine noīe ſalutaris chriſti eſſent curati
onē languoris anīe mee ꝯmittere omīno
recuſabā. Statui ergo tādiu eſſe cathe
cumin⁹ in catholica ecclīa mihi a ꝑenti
bus cōmendata: donec aliꝗd certi eluce
ret quo curſum dirigerē.

Explicit liber quintus
Incipit ſextus

Pes mea
a iuuentute mea vbi
mihi eras: ⁊ quo re/
ceſſeras? An vero nō
tu feceras me: et diſ/
creueras me a q̄drū/
pedibus et volatibus celi? Sapientio/
rē me feceras: ⁊ ambulabā per tenebras
⁊ lubricū. et querebam te foris a me: ⁊ n̄
inueniebam deum cordis mei. ⁊ venerā
in profundum maris. et diffidebā ⁊ de/
ſperabam de inuentōnē veri. Jam vene
rat ad me mater pietate fortis. terra ma
riꝗ̄ me ſequens. ⁊ in periculis omnibuſ
d̄ te ſecura. Nam ⁊ per marina diſcrimi
na ipos nautas conſolabaṫ: a quibus ru
des abyſſi viatores cū perturbanṫ cōſo
lari ſolenṫ: pollicens eis peruentōnē cuꝫ
ſalute: quia hec ei tu ꝑ viſum pollicitus

eras. Et inuenit me periclitantē quidē
grauiter deſperatōe indagande veritatiſ
Sed tñ ei cū indicaſſem nō me qͣdē iam
eſſe manicheū: ſed neqꝫ catholicū chriſti
anū. quaſi inopinatū aliqͥd audierit exi
liuit leticia: cū iam ſecura fieret ex ea pte
miſerie mee. in q̄ me tanq̄m mortuū: ſꝫ re
ſuſcitādū me tibi flebat. ⁊ feretro cogita
tōis efferebat. vt diceres filio vidue. iu/
uenis tibi dico ſurge. ⁊ reuiuiſceret ⁊ in/
cipet loqui: ⁊ redderes illū mr̄i ſue. Nul
la ergo turbulēta exultatōne trepidauit
cor ei⁹: cū audiſſet ex tanta pte iā factū.
qđ tibi quotidie plāgebat vt fieret: ṽita
tem me nōdū adeptū: ſꝫ falſitati iā erep/
tū. Immo ṽo qꝛ certa erat ⁊ qđ reſtabat
te daturū qui totū ꝓmiſeras: placidiſſi/
me et pectore plēo fiducie rn̄dit mihi cre
dere ſe in chriſtū. ꝙ pri⁹ q̄ꝫ de hac vita e/
migraret me viſura eſſꝫ fidelē catholicū.
Et hoc qͥdem mihi. Tibi aūt fons miſe
ricordiaꝝ ꝑces ⁊ lachrymas denſiores
vt acceleraret adiutoriū tuū: ⁊ illumina
res tenebras meas: ⁊ ſtudioſi⁹ ad eccl̄iaꝫ
currerē. ⁊ in ambroſij ora ſuſpenderet ad
fontē ſalientis aq̄ in vitā eternā. Dilige/
bat autē illū virū ſicut angelū dei: ꝙ ꝑ il
lū cognouerat me interim ad illā ancipi
tē fluctuatōem iā eſſe ꝑductū: ꝑ quā trā
ſiturū me ab egritudine ad ſanitatē inter/
currēte artiore ꝑiculo: quaſi ꝑ acceſſionē
quā creticā medici vocāt: certa preſume
bat. Itaqꝫ cū ad memoriā ſctōꝝ ſicͭ i afri
ca ſolebat: pultes et panē ⁊ merū attuliſ/
ſet; atqꝫ ab oſtiario ꝓhiberet̄. vbi hͦ epm̄
vetuiſſe cognouit: tā pie atqꝫ obediēter am
plexa eſt: vt ipe miraret̄ ꝙ tā facile accu/
ſatrix poti⁹ cōſuetudis ſue q̄ꝫ diſcepta/
trix illi⁹ ꝓhibitōis effecta ſit. Nō eñi ob
ſidebat ſpiritū ei⁹ vinolētia. eāqꝫ ſtimu/
labat in odiū veri amor vini. ſicͭ pleroſqꝫ
mares et feminas: qui ad canticū ſobri/
etatis ſicut ad potionē aquatā madidi
nauſeant. Sed illa cū attuliſſet caniſtrū
cū ſolēnibꝫ epulis ꝑguſtādis atqꝫ largiē
dis. plus etiā q̄ꝫ vnū pocillū ꝓ ſuo pala/
to ſatis ſobrio tēperatū. vnde dignatio/
nem ſumeret nō ponebat. Et ſi multe eſſent
que illo modo videbant̄ honorāde me/
morie defunctoꝝ: idem ipm̄ vnū qđ vbi
qꝫ poneret circūferebat: q̄ iā nō ſolū aq̄/
tiſſimo: ſed etiā tepidiſſimo cū ſuis ꝑſen
tibus ꝑ ſorbitōnes exiguas partiret̄. qꝛ
pietatē ibi querebat: nō voluptatē. Ita
qꝫ vbi cōperit a ꝑclaro ꝑdicatore atqꝫ an
tiſtite pietatis ꝑceptū eſſe iſta nō fieri. nec
ab eis q̄ ſobrie facerēt. ne vlla occaſio ſe
ingurgitādi daret̄ ebrioſis. ⁊ qꝛ illa q̄ſi
parentalia ſupſtitōi gentiliū eſſent ſimil
lima abſtinuit ſe libētiſſime. ⁊ ꝓ caniſtro
pleno terrenis fructibꝫ: plenū purgatio/
ribꝫ votis pectus ad memorias martyꝝ
afferre didicerat: ⁊ vt qđ poſſꝫ dare egē/
tibus: ⁊ ſi cōmunicatō dn̄ici corꝑis illic
celebraret̄: cuius paſſiōis imitatōe imo
lati ⁊ coronati ſunt martyreſ. Sed tñ vi
det̄ mihi dn̄e de⁹ me⁹ ⁊ ita eſt in conſpe/
ctu tuo de hac re cor meum: nō facile for
taſſe de hac amputāda cōſuetudine ma/
trē meam fuiſſe ceſſurā: ſi ab alio ꝓhibe/
retur quē non ſicut ambroſiū diligebat.
quem propter ſalutē meam maxime dili
gebat eam vero ille: ꝓpter eius religio/
ſiſſimā conuerſationē qua in bonis ope
ribus tam feruēs ſpiritu frequētabat ec
cleſiā. ita vt ſepe erūperet cum me vide/
ret in eius predicationē: gratulās mihi
ꝙ talem matrē haberem: neſciens qualē
illā me filiū. qui dubitabam de illis om
nibus: ⁊ inueniri poſſe viaꝫ vite minime
putabaꝫ. Nec iam ingemiſcebā orando
vt ſubuenires mihi. ſed ad querendū in
tentus: ⁊ ad diſſerēdum inquietus erat
animus meus. Ipſumqꝫ ambroſiū feli
cem quendā hominē ſm̄ ſeculum opina
bar. quē ſic tante poteſtates honorarēt.
celibatus tantū eius mihi laborioſuſ vi
debatur. Quid autē ille ſpei gereret ⁊ ad
uerſus ipius excellentie temptamēta qͥd
luctaminis haberet: quidue ſolaminis i
aduerſis. et occultū os eius quod erat
in corde eius q̄ꝫ ſapida gaudia de pane
tuo ruminaret: nec conijcere noueram: nec
expertus eram. nec ille ſciebat eſtus me
os: nec foueā periculi mei. Non eñi que
rere ab eo poterā quod volebā ſicut vole
bā: ſecludentibꝫ me ab eius aure atqꝫ ore
cateruis negocioſorū hominū. quorum

infirmitatib⁹ ſeruiebat. Cū q̇bus quan
do ñ erat: qđ ꝑ exiguū tp̄is erat: aut cor
pus reficiebat neceſſarijs ſuſtētacul' aut
lectōe animū. Sed cū legebat ocl'i ducē
bant ꝑ paginaſ. ⁊ cor intellectū rimabat.
vox aūt ⁊ lingua q̇eſcebāt. Sepe cū ad
eſſemus: nō enī vetabat q̇ſq̄ īgredi: aut
ei venientē nunciari mos erat. ſic eū legē
tē vidim⁹ tacite: ⁊ aliter nunq̄. Sedētes
q̄ in diuturno ſilētio. q̇s enī tā intēto eē
oneri auderet: diſcedebam⁹ ⁊ ꝯiectaba
mus cū paruo ip̄o tp̄e qđ reparande mētī
ſue nanciſcebat ſeriatū ab ſtrepitu cauſa
rū alienaꝝ nolle in aliđ auocari: ⁊ cauere
fortaſſe ne auditore ſuſpēſo ⁊ intēto ſi q̄
obſcuri⁹ poſuiſſet ille quē legeret etiā ex
ponere eſſet neceſſe. aut de aliq̇b⁹ diffici
lioribus diſceptare q̄ſtionib⁹: atq̄ huic opi
tp̄ib⁹ impenſis min⁹ q̄ vellz voluminū
euolueret. q̄q̄ ⁊ cauſa ſuādē voc̄ q̄ illi
facillime obtūdebat: poterat eſſe iuſtior
tacite legendi. Quolibet tñ animo id age
ret: bono vtiq̄ ille vir agebat. Sz certe
mihi nulla dabat copia ſciſcitādi q̄ cu
piebā de tā ſancto oraculo tuo pectore il
li⁹: niſi cum aliq̇d breuit' eſſet audiendū.
Eſtus aūt illi mei ociosum eū valde cui
effunderet req̇rebant. nec vnq̄ inuenie
bāt. Et eū q̇dē in pp'lo v̄bū veritatis re
cte tractantē omni die dñico audiebam:
⁊ magis magiſq̄ mihi ꝯfirmabat. oīa illa
v̄ſutaꝝ calūniaꝝ nodos q̇s illi deceptores nostri aduerſos diuinos libros inne
ctebant poſſe diſſolui. Ubi v̄o etiā com
peri ad imaginē tuā hominē a te factū a
ſpiritalib⁹ filijs tuis: quos de matre ca
tholica ꝑ gratiā regeneraſti: nō ſic intelli
gi vt humani te corꝑis forma determīa
tum crederēt atq̄ cogitarēt: q̄q̄ quō ſe
haberet ſpūalis ſubſtantia ne quidē te
nuiter atq̄ in enigmate ſuſpicabar: tamē
gaudēs erubui nō me tot annos aduer
ſus catholicā fidē: ſed cōtra carnaliū co
gitatōnū figmēta latraſſe. Eo q̇ppe te
merari⁹ et impius fuerā: q̄ ea q̄ debebā
querēdo diſcere accuſando dixerā. Tu
enī altiſſime ⁊ p̄xime: ſecretiſſime ⁊ p̄ſen
tiſſime: cui mēbra nō ſunt alia maiora ⁊
alia minora. ſed vbiq̄ totus es ⁊ nuſq̄

locorū es. nō es vtiq̄ forma iſta corꝑea:
tamē feciſti hoīem ad imaginē tuā. ⁊ ec
ce ip̄e a capite vſq̄ ad pedes in loco eſt.
Cū ergo neſcirē quō hec ſubſiſteret ima
go tua: pulſanſq̄ ꝓponerē quō credēdū
eſſet: nō inſultās opponerē q̄ſi ita credi
tū eſſet. Tanto igit' acrior cura rodebat
intima mea q̇d certi retinerē: quanto me
magis pudebat tā diu illuſū ⁊ deceptū
ꝓmiſſiōe certorū puerili errore ⁊ animo
ſitate tam multa incerta q̄ſi certa garriſſe
Q̄ enim falſa eſſent poſtea mihi claruit.
Certū tamē erat q̄ incerta eſſent: ⁊ a me
aliquādo ꝓ certis habita fuiſſent: cū ca
tholicā tuā eccl'ia contētiōib⁹ accuſarē.
⁊ ſi nondū compertā vera dicentē: nō ta
men ea dicentē que grauiter accuſabam.
Itaq̄ cōfundebar et cōuertebar ⁊ gau
debā deus me⁹: q̄ eccleſia tua vnica cor
pus vnici tui in qua mihi nomen chriſti
infanti eſt inditū: nō ſaperet īfantiles nu
gas: neq̄ hoc haberet in doctrina ſua ſa
na q̄ te creatorē omniū in ſpaciū loci q̄
uis ſummū ⁊ amplū. tamē vndiq̄ termi
natū membrorū humanorū figura con
truderet. Gaudebā etiā q̄ vetera ſcripta
legis ⁊ ꝓphetaꝝ iam nō illo oculo mihi
legēda ꝓponerent': quo antea videbant'
abſurda: cum arguebā tāq̄ ita ſentiētes
ſctōs tuos. Uelꝫ aūt nō ita ſentiebāt: et
tanq̄ regulā diligētiſſime cōmendaret:
ſepe in popularib⁹ ſermonib⁹ ſuis dicen
tē ambroſiū letus audiebā. Littera occi
dit: ſp̄us autē viuificat. cū ea que ad lit
teram ꝑuerſitatē docere videbant': remo
to myſtico velamento ſp̄ualiter aperirz:
nō dicens q̄ me offenderet: q̄uis ea di
ceret q̄ vtrum vera eſſent adhuc ignorā
rē. Tenebā enī cor meū ab omni aſſēſiōe
timens p̄cipitiū: ⁊ ſuſpendio magis ne
cabar. Uolebā enī corū que nō viderem
ita me certū fieri: vt certus eſſem q̄ ſeptē
⁊ tria decem ſunt. Neq̄ enim tā inſan⁹
eram: vt ne hoc quidē putarem poſſe cō
prehendi: ſed ſicut hoc ita cetera cupie
bam: ſiue corꝑalia q̄ coram ſenſib⁹ meis
nō adeſſent: ſiue ſp̄ualia: de quib⁹ cogitā
re niſi corporaliter neſciebam. Et ſanari
credendo poteram: vt purgatior acies

mentis mee dirigeret aliquo mō in veri
tatē tuā ſp manentē ⁊ ex nullo deficiētē.
Sed ſicut euenire aſſolet vt malū medi/
cū expertus etiā bono timeat ſe ↄmittere:
ita erat valitudo aīe mee: que vtiqꝫ niſi
credēdo ſanari nō poterat. ⁊ ne falſa cre/
deret curari recuſabat: reſiſtēs manibuſ
tuis q̄ medicamēta fidei cōfeciſti. ⁊ ſpar
ſiſti ſup morbos orbis terrarū: ⁊ tātā il/
lis auctoritatē tribuiſti. Ex hoc tamen
quoqꝫ iā p̄ponēſ doctrinā catholicā: mo
deſtiꝰ ibi minimeqꝫ fallacit̄ ſentiebā iu/
beri. vt crederet̄ qđ nō demōſtrabat̄: ſi/
ue eſſet quid: ſed cui forte nō eſſꝫ. ſiue nec
q̄d eſſet: q̄ꝫ illic temeraria pollicitatōne
ſciētie credulitatē irrideri. ⁊ poſtea tā mul
ta fabuloſiſſima ⁊ abſurdiſſima: qꝛ dēmō
ſtrari nō poterāt credēda imperari. Dein
de paulatiꝫ tu dn̄e manu mitiſſima ⁊ mi
ſericordiſſima ptractās et ↄponens cor
meū: ↄſiderāti q̄ꝫ innumerabilia crederē
q̄ nō viderē. neqꝫ cū gererēt̄ affuiſſem: ſicut
tam multa ī hiſtoria gētiū: tā multa đ lo
cis atqꝫ vrbibꝫ que nō viderā. tam mul/
ta amicis. tā multa medicis. tā multa ho/
minibꝫ alijs atqꝫ alijs. q̄ niſi crederent̄ oī
no in hac vita nihil ageremꝰ. poſtrēo q̄ꝫ
incōcuſſe fixum fide retinerē de q̄bꝰ pa/
rētibus ortus eſſem. qđ ſcire nō poſſem
niſi audiēdo credidiſſem. Perſuaſiſti mi
hi nō q̄ crederent libris tuis: q̄s tanta in
omnibꝫ fere gētibꝫ auctoritate fundaſti.
ſed q̄ nō crederēt eſſe culpādos. nec audi
endos eē ſi q̄ forte mihi dicerēt. Un̄ ſcis
illos libros vniuſ veri et veraciſſimi dei
ſpū eſſe hūano generi miſtratos? Idip/
ſum enī maxime credēdum erat: qm̄ nul
la pugnacitas calūnioſaꝝ q̄ſtionū p tam
multa que legerā inter ſe cōfligētiū phi
loſophoꝝ extorq̄re mihi potuit vt ali/
q̄n nō crederē te eſſe q̄cquid eſſes quod
ego neſcirē: aut admiſtrationē reꝝ hūa/
narum ad te ptinere. Sed id credebā ali
q̄n robuſtius aliq̄n exilius: ſp tamē cre/
didi et eſſe te. ⁊ curā noſtri gerere: etiaꝫ ſi
ignorabā: vł q̄d ſentiēdū eſſet de ſubſtā/
tia tua. vł q̄ via duceret aut reduceret ad
te. Ideoqꝫ cū eſſemꝰ īfirmi ad inueniēdā
liq̄da rōe ꝟitatē. ⁊ ob h̄ nobis opus eſſꝫ

auctoritate ſanctarū litterarū: iā credere
ceperā nullo mō te fuiſſe tributuꝝ tam
excellētē illi ſcp̄ture p oēſ iā terras aucto
ritatē: niſi ⁊ p ipſam tibi credi ⁊ p̄ ipſaꝫ te
q̄ri voluiſſes. Iam enī abſurditatē que
me in illis lr̄is ſolebat offendere: cū mul
ta ex eis ꝓbabiliter expoſita audiſſē: ad
ſacramētoꝝ altitudinē referebā. eoqꝫ mi
hi illa venerabilior ⁊ ſacroſancta fide di
gnior apparebat auctoritas: quo ⁊ omi
bus ad legēdum eſſꝫ in ꝓmptu. ⁊ ſecreti
ſui dignitatē in intellectu ꝓfundiorē ſer
uarꝫ. verbis apertiſſimis ⁊ humillimo ge
nere loq̄ndi ſe cunctis p̄bens: ⁊ exercens
intentionē eorū qui nō ſunt leueſ corde.
vt exciperet omnes populari ſinu. ⁊ p an
guſta foramina paucos ad te traijceret.
multo tamē plures: q̄ꝫ ſi nec tanto apice
auctoritatis emineret. nec turbaſ gremio
ſancte hūilitatis hauriret. Cogitabam
hec ⁊ aderas mihi. Suſpirabā ⁊ audie/
bas me. Fluctuabā ⁊ gubernabas me.
Ibā p viā ſeculi latā: nec deſerebas me.
Inhiabā honoribꝫ lucris ↄiugio: et tu
irridebas. Patiebar in eis cupiditatibꝫ
amariſſimas difficultates: te ꝓpicio tan
to magis: q̄nto minꝰ ſinebas mihi dul/
ceſcere qđ nō eras tu. Uide cor meū do/
mīe qui voluiſti vt h̄ recordarer ⁊ ↄfite/
rer tibi. Nūc tibi īhereat aīa mea quā đ
viſco tā tenaci mortis exuiſti: q̄ꝫ miſera e/
rat. ⁊ ſenſū vulneris amiſerat tu punge/
bas vt relictis oībꝫ ↄuerterer̄ ad te q̄ es
ſup oīa. ⁊ ſine q̄ nulla eſſent oīa: ↄuerte/
rer̄ ⁊ ſanarer̄. Quā ḡ miſer erā: ⁊ q̄ō egi
ſti vt ſentirē miſeriā meā. Die illo q̄ cuꝫ
pararē recitare imperatori laudes q̄bꝫ plu
ra mētirer: ⁊ mētiēti fauerer̄ ab ſcientibꝫ:
caſqꝫ curas anhelaret cor meū: ⁊ cogita
tionū tabificarū febribꝫ eſtuaret: trāſiēs
p quendā vicum mediolanēſem. anim/
aduerti pauperem mēdicū: iā credo ſatu
rū: iocātē atqꝫ letantē: ⁊ ingemui. ⁊ locu
tus ſū cū amicis meis q̄ mecū erāt mul/
tos doloreſ inſaniaꝝ nr̄aꝝ: qꝛ oībꝫ talibꝫ
conatibꝫ noſtris qualibꝫ tūc laborabam
ſub ſtimulis cupiditatum trahens infe
licitatis mee ſarcinam. ⁊ trahendo exag
gerans: nihil vellemꝰ aliđ niſi ad ſecurā

leticiā pueníre: quo n os mēdic⁹ ille iā p̄
ceſſiſſ: nunq̄ illuc fortaſſe ventu roſ. Qđ
enī iā ille pauculis et emēdicatis nūmu
lis adeptus erat: ad h̄ ego tā erūnoſis an
fractib⁹ et circuitib⁹ ambiebā. ad leticiā
ſcʒ tpalis felicitatiſ. Nō enī verū gaudiū
habebat. ſʒ ⁊ ego illis ābitōnib⁹ mlto fal
ſius querebā. Et certe ille letabat. ego an
xius erā. ſecurus ille: ego trepiduſ. Et ſi
q̄ſq̄ pcunctaret me vtrū mallē exultare
an metuere: rn̄derē exultare. Rurſus ſi i
terrogaret vtrū me talē mallē qualis ille.
an q̄lis ego tūc eſſem: meipm curis timo
ribuſq̄ ɔfectū eligerē: ſʒ pverſitate. Nū
q̄d veritate? Neq̄ enī eo me pponere illi
debebā quo doctior erā. quoniā nō inde
gaudebā: ſʒ placere inde q̄rebā homib⁹.
nō vt eos docerē: ſed tm̄ vt placerē. Pro
pterea et tu baculo diſcipline me ɔfrige
bas oſſa mea. Recedant ḡ ab aīa mea q̄
dicūt ei. Intereſt vñ q̄s gaudeat. Gau
debat mendic⁹ ille vinolētia: tu gaudere
cupiebas glīa. Qua glīa dn̄e? Que nō ē
in te. Nam ſicut illud verū gaudiū n̄ erat
ita nec illa vera glīa: et ampli⁹ vertebat mē
tem meā. Et ille ipa nocte digeſtur⁹ erat
ebrietatē ſuā. ego cū mea dormierā ⁊ ſur
rexerā: ⁊ dormitur⁹ et ſurrecturus erā i
de q̄t dieb⁹. Intereſt vero vnde q̄s gaude
at. Scio. ⁊ gaudiū ſpei fidelis incōpabi
liter diſtat a b illa vanitate. ſʒ ⁊ tūc diſta
bat inter nos. Nimirū q̄ppe ille felicior
erat: nō tm̄ q̄ hilaritate pfundebat. cum
ego curis euiſcerarer. verūetiā q̄ ille bn̄
optādo acq̄ſiuerat vinū. ego aūt mentiē
do querebā typū. Dixi tūc multa in hac
ſentētia charis meis: ⁊ ſepe aduertebā i
bis quō mihi eſſet: ⁊ inueniebā male mi
hi eſſe. et dolebā ⁊ duplicabā ipm ma
le. Et ſi q̄d arriſiſſet pſperū tedebat app̄
hēdere: q̄ pene pusq̄ teneret auolabat.
Cōgemiſcebam⁹ i bis q̄ ſimul amice vi
uebam⁹. et maxime ac familiariſſime cū
alipio ⁊ nebridio iſta colloq̄bar: quorū
alipi⁹ ex eodē q̄ ego erā ort⁹ municipio:
pentib⁹ primatib⁹ municipalib⁹ me mi
nor natu. Nā et ſtuduerat apud me: cū i
noſtro docere cepi oppido: ⁊ poſtea car
thagine: et diligebat me multū: qđ ei bo

nus et doct⁹ viderer. ⁊ ego illū ppt̄ ma
gnā virtutis idolē: que i nō magna eta
te ſatis eminebat. Gurges tn̄ moꝝ car
thaginēſiū q̄b⁹ nugatoria feruēt ſpecta
cula abſorbuerat eū in īſaniā circēſium.
Sʒ cū i eo miſerabilit volueret: ego aūt
rhetoricā ibi pfeſſus publica ſchola vte
rer: nōdū me audiebat vt magiſtꝝ. ppter
quandā ſimultatē q̄ inter me et prēm ei⁹
erat exorta: ⁊ cōpererā q̄ circū exitiabili
ter amaret. ⁊ grauiter angebar q̄ tātā ſpē
pditur⁹ vel etiā pdidiſſe mihi videbat.
Sed monēdi eū et aliq̄ coertōne reuocā
di nulla erat copia vel amicicie beniuo
lentia: vel iure magiſterij. Putabā enim
eū de me cū patre ſentire. ille vero nō ſic e
rat. Itaq̄ poſtpoſita in hac re pris vo
lūtate: ſalutare me cepat veniēs in audi
toriū meū. ⁊ audire aliq̄d atq̄ abire. Sʒ
enī d̄ memoria mihi lapſū erat agere cū
illo ne vanorū ludorū ceco ⁊ p̄cipiti ſtu
dio tam bonū interimeret ingeniū. Ve
rū autē dn̄e tu qui pſides gubernaculis
omniū q̄ creaſti. nō eū oblit⁹ eras futurū
inter filios tuos antiſtitē ſacramēti tui:
Et vt aperte tibi tribueret ei⁹ correptio: p
me quidē illā ſed neſcientē opat⁹ es. Nā
q̄dā die cū ſederē loco ſolito. ⁊ corā me
adeſſent diſcipuli: venit: ſalutauit: ſedit:
atq̄ in ea que agebant animū intendit.
Et forte lectio in manib⁹ erat. quā dū ex
ponerem ⁊ opportune mihi videret ad
hibēda ſimilitudo circēſiū. quo illud qđ
inſinuabā et iocundius et plani⁹ fieret:
cum irriſione mordaci eorū quos illa ca
ptiuaſſet īſania. Tu ſcis de⁹ noſter q̄ tūc
de alipio ab illa peſte ſanando non cogi
tauerim. At ille in ſe rapuit: meq̄ illō nō
niſi ppter ſe dixiſſe credidit. Et quod ali
us acceperit ad ſuccenſendū mihi: acce
perit honeſtus adoleſcens ad ſuccenſē
dum ſibi. et ad me ardentius diligendū.
Dixeras enim tu iam olim et innexue
ras litteris tuis. Corripe ſapiētē ⁊ ama
bit te. At ego illum nō corripuerā. Sed
vtens tu omnibus et ſcientibus et neſci
entibus ordine quo noſti. et ille ordo iu
ſtus eſt. de corde et lingua mea carbones
ardentes opatus es: quib⁹ mentem ſpei

bone adureres tabeſcētē: ac ſanares. Ta
ceat laudes tuas q̄ miſeratiões tuas nõ
ꝯſiderat: q̄ tibi de medullis meis ꝯfitent̄.
Etenĩ ille poſt illa v̄ba proꝛipuit ſe ex fo
uea tã alta qua libēter demergebat̄. ⁊ cũ
mirabili voluptate cecabat̄. ⁊ excuſſit a-
nimũ foꝛti tēperãtia. ⁊ reſiluerũt oẽs cir
cenſiũ ſoꝛdes ab eo. ampliuſqꝫ illuc non
acceſſit. Sed deinde patrē reluctãtē euī
cit: vt me magiſtro vteret̄. Ceſſit ille atqꝫ
ꝯceſſit. Et audire me rurſus incipiēs. il
la mecũ ſupſtitõe inuolutꝰ ē. amãs ĩ ma
nicheis oſtentationē cõtinentie: quã ve-
rã et germanã putabat. Erat aũt illa ve
coꝛs et ſeductoꝛia: ꝓcioſas animas capti
uãs nõdum virtutꝫ altitudinez ſcientes
tãgere. ⁊ ſupficie decipi faciles: ſꝫ tñ ad-
umbrate ſimulateqꝫ v̄tutis. Nõ ſane re
linq̄ns incantatã ſibi a parētibꝫ terrenaꝫ
viã romã ꝓceſſerat vt ius diſceret: ⁊ ibi
gladiatoꝛij ſpectaculi inhiatu incredibi
li et incredibiliter abꝛeptus eſt. Cũ eniꝫ
auerſaret̄ et deteſtaret̄ talia: quidã eiꝰ a-
mici ⁊ ꝯdiſcipuli cũ foꝛte de prãdio rede
untibus obuius eſſet: recuſantē vehemē
ter et reſiſtētem familiari violētia duxe-
runt in amphiteatrũ crudeliũ ⁊ funeſto-
rũ ludoꝛũ diebus. hec dicentē. Si coꝛpꝰ
meũ in locũ illũ trahitis ⁊ ibi cõſtituitis.
nunq̄d et animuz et oculos meos in illa
ſpectacula poteſtis intēdere? Adero ita-
qꝫ abſēs. ac ſic ⁊ vos et illa ſupabo. Qui
bus auditis illi nihilo ſeciꝰ eum adduxe
runt ſecũ. idipm̄ foꝛte explorare cupien
tes vtrũ poſſet efficere. Quo vbi ventuꝫ
eſt. ⁊ ſedibꝫ quibꝫ potuerũt locati ſũt. fer
uebant omnia immaniſſimis voluptati
bꝰ. Ille clauſis foꝛibꝫ oculoꝛũ interdixit
animo ne in tãta mala ꝓcederet: atqꝫ vti
nam et aures obturauiſſet. Nã quodaꝫ
pugne caſu cũ clamoꝛ ingēs totiꝰ popu
li vehemēter eũ pulſaſſet. curioſitate vi-
ctꝰ: et quaſi paratꝰ q̄cquid illud eēt etiã
viſum cõtemnere ⁊ vincere. aperuit ocu-
los. ⁊ ꝑcuſſus eſt grauioꝛe vulnere ĩ ani-
ma: q̄ ille in coꝛpoꝛe quē cernere cõcupi
uit: ceciditqꝫ miſerabiliꝰ q̄ ille. Quo ca
dente factus eſt clamoꝛ q̄ ꝑ eius aures ĩ
trauit: ⁊ reſerauit eius lumina: vt eſſet q̄
feriret̄ et deiceret̄: audax adhuc potius
q̄ foꝛtis animꝰ. ⁊ eo infirmioꝛ q̄ de ſe p-
ſumpſerat q̄ debuit de te. Ut enĩ vidit il
lũ ſanguinē immanitatē ſimul ebibit. ⁊
nõ ſe auertit: ſed fixit aſpectum. ⁊ haurie
bat furias: ⁊ neſciebat. ⁊ delectabat̄ ſcele
re certaminis: ⁊ cruēta voluptate inebꝛia-
bat̄. Et nõ erat iã ille q̄ venerat: ſꝫ vnꝰ de
turba ad quã venerat. ⁊ verꝰ eoꝝ ſociꝰ a
q̄bus adductꝰ erat. Quid plura? Spe-
ctauit. clamauit. exarſit. abſtulit inde ſe-
cũ inſaniã q̄ ſtimularet̄ redire nõ tm̄ cuꝫ
illis a q̄bꝫ ꝑus abſtractꝰ ē: ſed etiã p̄ illis
et alios trahēs. Et inde tu manu validiſ
ſima ⁊ miſericoꝛdiſſima eruiſti eũ tu: ⁊ do
cuiſti nõ ſui hr̄e ſꝫ tui fiduciã. ſꝫ lõge po
ſtea. Uerũ tñ iã h̄ ad medicinã futurã in
eiꝰ memoꝛia reponebat̄. Nam ⁊ illō qō
cũ adhuc ſtuderꝫ. iã me audiēs apō car
thaginē. ⁊ medio die cogitaret ĩ foꝛo qō
recitaturꝰ erat: ſicē exerceri ſcholaſtici ſo-
lent. ſiniſti eũ cõprehēdi ab edituis foꝛi
tãq̄ furē. Nõ arbitroꝛ aliã ob cauſaꝫ te
ꝑmiſiſſe deꝰ nr̄. niſi vt ille vir tãtꝰ futurꝰ
iã inciperet diſcere q̄ nõ facile ĩ cognoſcē-
dis cauſis hõ ab hoīe dãnandꝰ eēt teme
raria crudelitate. Quippe aũ tribunal ō
ambulabat ſolus cũ tabulis ac ſtilo: cuꝫ
ecce adoleſcēs q̄dã ex nũero ſcholaſtico
rũ fur verꝰ: ſecurim clanculo appoꝛtans
illo nõ ſentiēte ingreſſus ē ad cancellos
plũbeos. q̄ vico argētario deſup ꝓminēt:
⁊ ꝑcidere plũbũ cepit. Sono aũt ſecuris
audito: ſubmurmurauerũt argētarij qui
ſubter erãt. ⁊ miſerũt q̄ apphēderēt quē
foꝛte inueniſſent. Quoꝝ vocibꝫ auditis
relicto inſtrumēto ille diſceſſit. timēs ne
cũ eo teneret̄. Alipiꝰ aũt q̄ nõ viderat in
trãtē exeuntē ſenſit: ⁊ celerit̄ vidit abeũ-
tē. ⁊ cauſã ſcire cupiēs ingreſſus ē locũ.
⁊ inuētã ſecurim ſtãs atqꝫ admirãs cõſide
rabat. Cũ ecce illi q̄ miſſi erãt repiũt eũ
ſolũ ferentē ferrũ. cuius ſonitu excitati
venerãt. tenēt. attrahũt: cõgregatis inq̄
linis foꝛi tanq̄ furē manifeſtũ ſe cõpre-
hēdiſſe gloriant̄. ⁊ inde offerēdꝰ iudicijs
ducebatur. ſed hactenus docendꝰ fuit.
Statim enĩ dñe ſubueniſti innocentie:
cuius teſtis eras tu ſolꝰ. Cũ eĩ duceret̄

vel ad cuſtodiā vel ad ſupplicium: fit eis
obuiā quidā architectus cuiꝰ maxīa e/
rat cura publicaꝝ fabricaꝝ. Gaudēt illi
eū potiſſimū occurriſſe cui ſolebāt in ſu/
ſpitionem venire ablatarū reꝝ que periſ/
ſent de foro: vt quaſi tandē iā ille cogno/
ſceret a quibꝫ hec fierent. Ueꝝ autē vide
rat homo ſepe alipiū ī domo cuiuſdā ſe/
natoris ad quē ſalutādū ventitabat: ſta
timqꝫ cognitū manu apꝓhenſa ſemouit
a turbis: ⁊ tanti mali cauſā querēs: quid
geſtū eēt audiuit: omneſqꝫ tumultuātes
q̄ aderant ⁊ minaciter fremētes iuſſit ve
nire ſecū. Et venerūt ad domū illiꝰ ado/
leſcētis qui rē cōmiſerat. Puer vero erat
ante oſtiū: ⁊ tā paruus erat: vt nihil ex in
de dn̄o ſuo metuēs facile poſſꝫ totū īdi/
care. Cū eo q̄ppe in foro fuit pediſſequꝰ
Quē poſtea q̄ꝫ recoluit alipiꝰ architecto
intimauit. At ille ſecurim demonſtrauit
puero q̄rens ab eo cuiꝰ eſſet. Qui ꝯfeſti
noſtra inq̄t. Deinde interrogatꝰ aperuit ce
tera. Sic in illā domū trāſlata cauſa cō/
fuſiſqꝫ turbis q̄ de illo triūphare iā cepe
rāt: futurꝰ diſpēſator ꝟbi tui: ⁊ multaꝝ
in eccl'ia tua cauſaꝝ examinator experien/
tior inſtructiorqꝫ diſceſſit. Hūc ḡ rome ī/
uenerā ⁊ adheſit mihi fortiſſimo vinclo.
mecūqꝫ mediolanū ꝓfectus ē. vt nec me
deſereret. et de iure qḋ didicerat aliquid
ageret: ſꝫm votū magis parētū q̄ꝫ ſuū.
Et ibi iā aſſederat mirabili cōtinentia ce
teris: cū ille magis miraret eos q̄ auꝝ in
nocentie p̄ponerēt. Temptata eſt quoqꝫ
eiꝰ indoles nō ſolū illecebra cupiditatis:
ſꝫ etiā ſtimulo timoris. Rome aſſidebat
comiti largitōnū italicianaꝝ. Erat eo tē
pore q̄dam potētiſſimꝰ ſenator: cuiꝰ ⁊ be
neficijs obſtricti mlti ⁊ terrori ſubditi e/
rant. Uoluit ſibi licere neſcio q̄d ex mo/
re potētie ſue qḋ eſſet p leges illicitū. Re
ſtitit alipius. Promiſſuꝫ eſt p̄miū. irriſit
animo. Pretēte minę. calcauit: mirātibꝫ
omnibꝫ inuſitatā aīam: que hominē tan
tū et innumerabilibꝫ p̄ſtādi nocēdiqꝫ mō
dis ingenti fama celebratū. vl' amicū nō
optaret: vl' nō formidaret inimicū. Ipe
autē iudex cui cōſiliariꝰ erat: q̄ꝫuis ⁊ ipe
fieri nollet: nō tn̄ apte recuſabat. ſꝫ ī iſtuꝫ

cauſam trāſferētes ab eo ſe nō ꝑmitti aſſe/
rebat. quia ⁊ reuera ſi ipe faceret: iſte diſ/
cederet. Hoc ſolo aūt pene iā illectꝰ erat
ſtudio litterario: vt p̄cijs p̄torianis codi
ces ſibi ꝯficiēdos curaret. Sꝫ conſulta
iuſticia deliberatō em in meliꝰ ꝟtit vtilio
rem iudicans equitatē q̄ ꝓhibebatur: q̄ꝫ
poteſtatē q̄ ſinebat. Paruū eſt h̄. ſed qui
in paruo fidelis eſt: ⁊ in magno fidel' eſt.
Nec vllo mō erit inane qḋ tue ꝟitatis ore
ꝓceſſit. Si in iniuſto mamona fideles nō
fuiſtis: qḋ verū eſt q̄s credet vobis? Et ſi
in alieno fideles nō fuiſtis: qḋ veſtꝝ eſt
q̄s dabit vobis? Tal' ille tunc inherebat
mihi: mecūqꝫ nutabat ī cōſilio q̄s nā eſ/
ſet tenēdus vite modꝰ. Nebridiꝰ etiā q̄
relicta patria vicina carthagini atqꝫ ip/
ſa carthagine vbi freq̄ntiſſimꝰ erat: reli/
cto paterno rure optimo: relicta domo:
⁊ nō ſecutura matre: nullā ob aliā cauſaꝫ
mediolanū venerat: niſi vt mecū viueret
in flagrātiſſimo ſtudio ꝟitatis atqꝫ ſapi
entie. pariter ſuſpirabat pariterqꝫ fluctu
abat btē vite inq̄ſitor ardens: ⁊ q̄ſtionuꝫ
difficillimaꝝ ſcrutator acerrimꝰ. Et erāt
ora triū egentiū ⁊ inopiā ſuā ſibimet inui
cem anhelantiū: ⁊ a te expectantiū vt da
res eis eſcaꝫ in tp̄e opportuno: ⁊ in omi
amaritudine q̄ noſtros ſeculares actꝰ de
miſericordia tua ſeq̄bat: intuētibꝫ nob' fi/
nem cur ea pateremur: occurrebāt tene/
bre ⁊ auerſabamur gemētes: ⁊ dicebamꝰ
Quādiu hec? Et h̄ crebro dicebamꝰ: et
dicentes nō relinq̄bamꝰ ea. q̄ꝛ nō eluce/
bat certū aliq̄d qḋ illis relictis apꝓhen
deremus. Et ego maxime mirabar ſata
gens ⁊ recolēs q̄ꝫ longū tp̄s eſſꝫ ab vndē
uigeſimo anno etatis mee q̄ feruere cepe
rā ſtudio ſapiētie. diſponēs eo inuēto re
linquere oēs vanaꝝ cupiditatū ſpecies ī
anes ⁊ inſanias mēdaces. Et ecce iā tri/
cenariā etatē gerebā in eodē luto heſitās
auiditate fruēdi p̄ſentibꝫ fugiētibꝫ ⁊ diſ/
ſipantibꝫ me. Dū dico cras inueniā. ecce
manifeſtū apparebit ⁊ tenebo. ⁊ ecce fau
ſtus veniet ⁊ exponet oīa. O magni vi/
ri achademici: nihil ad agendā vitā cer
ti ꝯp̄hendi poteſt. Immo queramꝰ dili
gentius et nō deſperemus. Ecce iaꝫ non

ſunt abſurda in libris eccl'iaſticꝭ q̄ re ab
ſurda videbanť. ⁊ poſſunt aliter atq; ho
neſte intelligi. Figā pedes meos ī eo g̃
du in q̄ puer a parentibꝫ poſitꝰ erā donec
īnueniať ꝑſpicua veritas. Sȝ vbi q̄retur:
quādo q̄retur? Nō vacat ambroſio: non
vacat legere. Ubi ipos codices q̄rimꝰ?
vnde aut q̄n cōparamꝰ? a q̄bꝫ ſumimꝰ?
Deputenť tp̄a: diſtribuanť hore ꝓ ſalute
aīe. Magna ſpes oborta eſt. Non docet
catholica fides qđ putabamꝰ ⁊ vani ac
cuſabamꝰ. Nephas habēt docti eiꝰ cre
dere deū figura hūani corpꝫ terminatū:
⁊ dubitamus pulſare q̄ apiantur cetera?
Ante meridianas horas diſcipuli occu
pāť. Ceteris q̄d facimꝰ. cur nō id agimꝰ?
Sed q̄n ſalutamꝰ amicos maiores: quo
rū ſuffragijs opꝰ habemꝰ? Q̄n ꝑparamꝰ
qđ emant ſcholaſtici? Quādo reparamus
nosipos: relaxādo animū ab intentōe cu
raꝝ? Pereāt oīa: ⁊ dimittamꝰ hec vana
⁊ inania: cōferamꝰ nos ad ſolā inq̄ſitōeȝ
veritatis. Uita hec miſera eſt: mors in
certa. Si ſubito obrepat: quō hinc exi
bimꝰ? Et vbi nobis diſcēda ſunt q̄ hic
neglexímꝰ? Ac nō potiꝰ huiꝰ negligētie
ſupplicia luēda ſunt? Quid ſi mors ipa
omnē curā cū ſenſu amputabit ⁊ finiet?
Ergo et h̄ q̄rendū. Sȝ abſit vt ita ſit.
Nō vacat nō eſt inane. q̄ tā eminēs cul
men auctoritatis chriſtiane fidei toto or
be diffundiť. Nunq̄ tanta ⁊ talia ꝓ nob
diuinitꝰ agerenť ſi morte corpꝫ etiā vi
ta anime cōſummareť. Quid cūctamur
igiť relicta ſpe ſeculi ꝯferre nos totos ad
q̄rendū deū ⁊ vitā beatā? Sed expecta.
Jocunda ſunt etiā iſta habēt nō paruā
dulcedinē ſuam. Nō facile ab eis ꝑcidē
da eſt intētio: q̄ turpe eſt ad ea rurſuȝ re
dire. Ecce iā quantū eſt vt impetreť ali
q̄s honor. Et q̄d ampliꝰ in his deſide
randū? Suppetit amicoꝝ maioꝝ copia.
vt nihil aliud ⁊ multū feſtinemꝰ. vł ꝑſi
datus dari pt. ⁊ ducēda vxor cū aliq̄ pe
cunia ne ſumptū noſtrū grauet. ⁊ ille erit
modꝰ cupiditatis. Multi magni viri ⁊
imitatōe digniſſimi: ſapiētie ſtudio cum
ꝯiugibꝫ dediti fuerūt. Cū hec dicebā: et
alternabāt hi vēti: ⁊ īpellebāt huc atq; il
luc cor meū trāſibāt tp̄a: ⁊ tardabā ꝯuer
ti ad dn̄m deū. ⁊ differebā de die ī diē vi
uere in te. ⁊ nō differebā q̄tidie ī memet
ipo mori. Amās btām vitā: timebā illaȝ
in ſede ſua. ⁊ ab ea fugiēs querebā eam.
Putabā enī me miſeꝝ fore nimis: ſi femi
ne ꝑuarer amplexibꝫ: ⁊ medicinā miſeri
cordie tue ad eandē īfirmitatē ſanandaȝ
nō cogitabā: q̄ expertus nō eram. Et ꝓp
rium virium credebā eſſe continentiā: quaꝝ
mihi nō erā ꝯſciꝰ: cū tā ſtultꝰ eſſē vt neſci
rem: ſicut ſcriptū eſt. neminē eſſe poſſe ꝯti
nentē niſi tu dederis. Utiq; dares: ſi ge
mitu interno pulſareȝ aures tuas: ⁊ fide
ſolida in te iactarē curā meā. Prohibe
bat me ſane alipiꝰ ab vxore ducēda. can
tans nullo mō nos poſſe ſecuro ocio ſil' ī
amore ſapiētie viuere: ſicut iā diu deſide
rarem⁹ ſi id feciſſem. Erat enī ipe ī ea
re etiā tūc caſtiſſimus: ita vt mirꝫ eſſet: q̄
vel experientiā concubitꝰ ceperat in īgreſ
ſu adoleſcētie ſue: ſȝ nō heſerat: magiſq;
doluerat et ſpreuerat. ⁊ deīde iā ꝯtinētiſ
ſime viuebat. Ego aūt reſiſtebā illi exē
plis eorū q̄ cōiugati coluiſſent ſapiētiā:
⁊ ꝓmeruiſſent deū. ⁊ habuiſſent fideliter
ac dilexiſſent amicos. A q̄ꝝ q̄dē ego gn̄
ditate animi lōge aberam. ⁊ delicatꝰ mor
bo carnis mortifera ſuauitate trahebaȝ
cathenā meā ſolui timens: ⁊ q̄ſi concuſſo
vulnere repellēs v̄ba bn̄ ſuadentis tāq;
manū ſoluentis. Inſup etiā ꝑ me ipi q̄ȝ
alipio loquebať ſerpens. ⁊ innectebat at
q; ſpargebat ꝑ linguā meā dulces laq̄os
in via eius. quibꝫ illi honeſti ⁊ expediti
pedes implicareť. Cū enī me ille mirareť
quē nō paruipēderet ita herere viſco illi
us voluptatis: vt me affirmarē q̄tiēſcun
q; inde inter nos q̄reremꝰ: celibē vitā nul
lo modo poſſe degere. atq; ita me defen
derē. Cū illū mirātē viderē: ⁊ dicerē mul
tū intereſſe inť illud qđ ipe raptim ⁊ furtī
expertus eſſet. qđ pene iā nec meminiſſȝ q̄
dē. atq; iđ nulla moleſtia facile ꝯtēneret:
⁊ delectatiōes ꝯſuetudis mee. ad q̄s ſi ac
ceſſiſſet honeſtū nomē matrimonij. non
eū mirari oportere: cur ego illā vitā nec q̄rē
ſpernere. cepat ⁊ ipe deſiderare ꝯiugiuȝ:
nequaq̄ victus libidie talis voluptatis

ſed curioſitatꝭ. Dicebat enī ſcire ſe cupe/
re qd nā eſſet illō ſine q̄ vita mea q̄ illi ſic
placebat: nō mihi vita ſʒ pena videretur
Stupebat enī liber ab illo vinculo ani
mus ſuitutē meā. ꝛ ſtupēdo ibat ī expe/
riēdi cupidinē: ventur⁹ ī ipam expientiā.
atq̧ inde fortaſſe lapſur⁹ in eā quā ſtupē
bat ſeruitutē: qm̄ ſponſionē volebat face
re cū morte. Et q̄ amat piculū incidit ī il
lud. Neutrū enī noſtꝝ ſi qd̄ eſt ꝯiugale
dec⁹ in officio regēdi matrimonij: ꝛ ſuſci
piendoꝝ liberoꝝ ducebat niſi tenuiter.
Magna autē ex pte atq̧ vehemēter con
ſuetudo ſatiāde inſatiabilꝭ concupiſcētie
me captū excruciabat. illū autē admira/
tio capiēdū trahebat. Sic eram⁹ donec
tu altiſſime nō deſerēs humū nr̄aʒ: miſe/
rat⁹ miſeros ſubuenires miris ꝛ occltis
modis: ꝛ inſtabatꝭ īpigre vt ducerē vxo/
rē. Iā petebā: iam pmittebatꝭ: maxie ma
tre dāte operā q̄ me iā cōiugatū baptiſ
mus ſalutaris ablueret. q̄ me ī dies gau
debat aptari: et vota ſua ac pmiſſa tua ī
mea fide ꝯpleri aīaduertebat. Cū ſane
ꝛ rogatu meo ꝛ deſiderio ſuo forti clamo
re cordis ab s te depcaretꝭ q̄tidie vt ei per
viſum oſtēderes aliq̄d de futuro matri/
monio meo: nunq̄ voluiſti. Et videbat
q̄dam vana ꝛ fantaſtica: q̄ cogebat ipet⁹
de hac re ſatagentꝭ hūani ſpiritus: ꝛ nar
rabat mihi: nō cū fiducia q̄ ſolebat cū tu
demōſtrares ſed cōtemnenſ ea. Dicebat
enī diſcernere ſe neſcio q̄ ſapore quē ver/
bis explicare nō poterat: q̄dītereſſʒ īter
reuelantē te ꝛ aīaʒ ſuā ſomniantē. Inſta
batꝭ tamē: ꝛ puella petebatꝭ: cui⁹ etas fer/
me biennio minor q̄ nubilꝭ erat. Et qꝛ eā
placebat: expectabatꝭ. Et inꝭta amici a/
gitaueram⁹ animo: ꝛ colloq̄ntes ac dete
ſtātes turbulētas hūane vite moleſtiaſ:
pene iā firmaueram⁹ remoti a turb oci/
oſe viuere. id ociū ſic moliti vt ſi q̄d ha/
bere poſſem⁹ cōferrem⁹ in mediū. vnāq̧
rē familiarē ꝯflarem⁹ ex oībꝫ vt p amici/
cie ſinceritatē nō eſſet aliud hui⁹. ꝛ aliud
illius. ſed qd̄ ex cūctis fieret vnū: ꝛ vni/
uerſum ſinguloꝝ eſſet: ꝛ oīa omniū: cuʒ
videremur nobis eē poſſe decē ferme ho
mines in eadē ſocietate. eſſentq̧ int nos

pdiuites. romanian⁹ maxie ꝯmuniceps
noſter. quē tūc graues eſtuſ negocioꝝ ſu
orū ad comitatū attraxerant: ab ineunte
etate mihi familiariſſim⁹. Qui maxie in
ſtabat huic rei: ꝛ magnā in ſuadēdo ha/
bebat auctoritatē. qd̄ amplares ei⁹ mul
tū ceteris anteibat. Et placuerat nob vt
bini annui tanq̄ magiſtrat⁹ oīa neceſſaria
curarēt ceteris q̄etis. Sed poſtea q̄ ce/
pit cogitari vtrū h̄ mlꝭiercule ſinerēt: q̄s
ꝛ alij noſtꝝ iā habebāt: ꝛ nos hr̄e vole/
bam⁹: totū illud placitū qd̄ bn̄ firmaba/
mus diſſiluit in manibꝫ. atq̧ ꝯfractū et
abiectū eſt. Inde ad ſuſpiria ꝛ gemitus
ꝯuertebamur. ꝛ greſſus ad ſequendas la
tas ꝛ tritas vias ſeculi: qm̄ multe cogita
tōes erāt in corde nr̄o: ꝯſiliū aūt tuū ma
net in eternū. Ex q̄ cōſilio deridebas no
ſtra: ꝛ tua pparabas: nobis datur⁹ eſcaʒ
in opportunitate. ꝛ aptur⁹ manū tuā at/
q̧ impletur⁹ aīas noſtras bn̄dictōe. In/
terea pctā mea multiplicabantꝭ: ꝛ auulſa
a latere meo tāq̄ impedimēto ꝯiugū cū
q̄ cubare ſolit⁹ erā cor vbi adherebat cō
ciſum ꝛ vulneratū mihi erat ꝛ trahebat
ſanguinē. Et illa in affricam redierat vo
uens tibi aliū ſe virū neſcituram: relicto a/
pud me naturali ex illa filio meo. At ego
infelix nec femīe imitator dilatōis impa
tiens: tanq̄ poſt bienniū acceptur⁹ eam
quā petebā: qꝛ nō amator cōiugij: ſʒ libi
dinis ſeru⁹ erā: pcuraui aliā nō vtiq̧ cō/
iugem: qua tanq̄ ſuſtentaretꝭ ꝛ pduceretꝭ
vlꝭ integer vlꝭ auctior morbꝫ aīe mee ſatel
litio pdurātis ꝯſuetudīs ī regnū vxoriū
Nec ſanabatꝭ illō vulu⁹ meū qd̄ prioris p
ciſiōe factū fuerat. ſed poſt feruorē dolo/
rēq̧ acerrimū putreſcebat: ꝛ q̄ſi frigidi⁹
ſʒ deſperati⁹ dolebat. Tibi laus: tibi glo
ria: fons miſicordiaꝝ. Ego fiebā miſeri
or: ꝛ tu ppinqor. Aderat iā iāq̧ dextera
tua erreptura me de ceno ꝛ ablutura: ꝛ ig
rabam. Nec me reuocabat a pfundiore
voluptatū carnaliū gurgite: niſi metus
mortis ꝛ futuri iudicij tui. q̄ p varias q̄/
dem opiniōes nunq̄ tn̄ receſſit de pecto
re meo. Et diſputabaʒ cū amicis meis
alipio ꝛ nebridio de finibꝫ bonoꝝ ꝛ ma/
loꝝ epicurū accepturū fuiſſe palmaʒ in

animo meo: niſi ego credidiſſem p⁹ mor
tem reſtare aĩe vitã. ⁊ tract⁹ meritoꝝ qđ
epicur⁹ credere noluit. Et q̄rebam ſi eſſe
mus imortales ⁊ in ꝑpetua corꝑis volu
ptate ſine vllo amiſſiõis terrore viuere/
mus: cur nõ eſſemus beati. aut q̄d aliud
q̄reremus: neſciẽs idipm̄ ad magnã mi/
ſeriã ꝑtinere q̄ ita demerſus ⁊ cec⁹ cogi/
tare nõ poſſem lumẽ honeſtatis: ⁊ gratis
amplectẽde pulcritudis. quã nõ vidit o/
culus carnis: ⁊ videt̃ ex intimo. Nec ꝯſi
derabã miſer ex qua vena mihi manaret:
q̄ iſta ipa feda: tñ cũ amicis dulcit̃ cõfere/
bam. nec eſſe ſine amicis poterã btũs: eti
am ẜm ſenſũ quem tũc habebã in q̄ntali
bet affluentia carnaliũ voluptatũ. Quos
vtiq̄ amicos gr̄is diligebã: viciſſimq̄ ab
eis me diligi gratis ſentiebã. O tortuo/
ſas vias. Ve aĩe audaci: q̄ ſperauit ſi a te
receſſiſſ; ſe aliq̄d meli⁹ habiturã. Uerſa
⁊ reuerſa i tergũ ⁊ in latera ⁊ in ventrẽ: et
dura ſunt omnia. Et tu ſol⁹ req̄es. Et ec
ce ades et liberas a miſerabilib⁹ errorib⁹.
⁊ conſtituis nos in via tua: ⁊ ꝯſolaris et
dicis. Currite: ego feram: ⁊ ego ꝑducam.
⁊ ego ibi feram.

Explicit liber ſextus

Incipit ſeptimus

[I]Am mortua
erat adoleſcẽtia mea mala
et nefanda: ⁊ ibam in iuuẽ
tutem quanto etate maior
tanto vanitate turpior: qui cogitare ali/
q̄d ſubſtantie: niſi tale nõ poterã quale ꝑ
hos oculos videri ſolet. Nõ tamen te co
gitabã deus in figura corꝑis humani:
ex quo audire aliq̄d de ſapiẽtia cepi. ſem
per hoc fugi. ⁊ gaudebã hoc reppiſſe i fi
de ſpũalis matris nr̄e catholice tue. S;
q̄d te aliud cogitarẽ nõ occurrebat. Et
conabar cogitare te homo: ⁊ talis hõ ſũ
mũ et ſolũ et verũ deũ. ⁊ te incorruptibi/
lẽ ⁊ inuiolabilẽ ⁊ incõmutabilẽ totis me
dullis credebã: quia neſciẽs vnde ⁊ quõ:
plane tamen videbã ⁊ certus erã: id qđ
corrũpi poteſt deteri⁹ eſſe: q̄ id qđ nõ po
teſt: ⁊ qđ violari nõ poteſt incũctãter pre
ponebã violabili: ⁊ quod nullã patit̃ ꝑ
mutationem melius eſſe q̄ id qđ mutari
pt. Clamabat violẽter cor meũ aduerſus
oĩa fantaſmata mea: ⁊ hoc vno ictu co
nabar abigere circũuolãtẽ turbã immũ/
dicie ab acie mẽtis mee. ⁊ vix dimota in
ictu oculi: ecce cõglobata rurſus aderat.
⁊ irruebat i aſpectũ meũ. ⁊ obnubilabat
eum. vt q̄uis nõ formã humani corꝑis
corporeũ tamẽ aliq̄d cogitare cogeret̃ ꝑ
ſpacia locorũ: ſiue infuſum mundo ſiue
etiã extra mũdũ ꝑ infinita diffuſum. etiã
ipm̄ incorruptibile ⁊ inuiolabile ⁊ incõ/
mutabile: quod corruptibili ⁊ violabili
⁊ cõmutabili ꝑponebã Quoniã q̄cquid
ꝑuabã ſpacijs talib⁹: nihil mihi eſſe vi/
debat̃. Sed ꝓrſus nihil: ne inane q̄dem.
tanq̄ ſi corpus auferat̃ loco: ⁊ maneat lo
c⁹ omni corꝑe vacuatus: ⁊ terreno ⁊ hu
mido et aereo et celeſti. ſ; tamẽ ſit loc⁹ in
anis tanq̄ ſpacioſum nihil. Ego itaq̄ i
craſſatus corde nec mihimetipſi vel ipſe
ꝯſpicuus: quicq̄d nõ ꝑ aliq̄nta ſpacia tẽ
deret̃ vl' diffunderet̃: vl' conglobaret̃ vl'
tumeret: vl' tale aliq̄d caperet aut cape poſ
ſet: nihil ꝓrſus eſſe arbitrabar. Per q̄les
enim formas ire ſolent oculi mei: ꝑ tales
imagines ibat cor meũ. nec videbã hanc
eandem intentiõem qua illas ipas imagi/
nes formabã nõ eſſe tale aliq̄d. que tñ ip
ſas nõ formaret niſi eſſet magnũ aliquid.
Ita etiã te vita vite mee grandẽ ꝑ infini
ta ſpacia vndiq̄ cogitabã penetrare tan
tam mũdi molẽ: ⁊ extra eã quaq̄uerſum ꝑ
immẽſa ſine termino: vt haberet te terra.
haberet celũ. haberẽt omnia: ⁊ illa fini/
rent̃ in te. tu autẽ nuſq̄. Sicut aũt luci
ſolis nõ obſiſteret aeris corpus aeris hu
ius qui ſup̄ terrã eſt q̄ min⁹ ꝑeũ trãſice/
ret̃ penetrãs eũ nõ dirũpendo aut conci
dendo: ſ; implendo eũ totũ. ſic tibi puta
bã nõ ſolũ celi ⁊ aeris et maris: ſ; etiã ter
re corpus peruium. ⁊ ex oĩb⁹ maximis
minimiſq̄ ꝑtib⁹ penetrabile ad capiẽdã
ꝑſentiã tuã. occulta inſpiratiõe intrĩſec⁹
⁊ extrinſec⁹ adminiſtrante oĩa que creaſti.
Ita ſuſpicabar: q2 cogitare aliud nõ po/
teram. nam falſũ erat. Illo eñ modo ma/
ior pars terre maiorẽ tui partẽ haberet.

⁊ minorẽ mīoꝛ. atqꝫ ita te plena eēnt oīa: vt amplius tui capet elephāti corpus q̄ꝫ pafferis: q̄ eſſet iſto ḡndiꝰ: grādioꝛēqꝫ occuparet locũ. atqꝫ ita fruſtatim partibus mundi magnis magnas: breuibꝫ breues partes tuas p̄ſentes faceres. Nõ es aũt ita. Sꝫ nõdũ illuminauera⸗ tenebras meas. Sat erat mihi dn̄e aduerſus deceptos illos ⁊ deceptores ⁊ loq̄ces mutos: q̄niã nõ ex eis ſonabat v̄bũ tuũ. ſat erat ꝗ̃ illud qꝺ iã diu abuſqꝫ carthagine a nebridio ꝓponi ſolebat. ⁊ oēs q̄ audieramꝰ ꝯcuſſi ſumus. Quid erat tibi factura neſcio q̄ gēs tenebraꝝ: quã ex aduerſa mole ſolēt opponere. ſi tu cũ ea pugnare voluiſſes. Si enī reſponderet aliq̄d fuiſſe nocituram: violabilꝭ tu ⁊ corruptibilꝭ fores Si aũt nihil eã nocere potuiſſe diceret nulla afferret cauſa pugnãdi. ⁊ ita pugnãdi vt q̄dã portio tua ⁊ mẽbrũ tuũ vel ꝓles de ipa ſubſtãtia tua miſceret aduerſis poteſtatibꝫ ⁊ nõ a te creatis naturis: atqꝫ intantũ ab eis corrũperet. ⁊ ꝯmutaret in deteriꝰ: vt a btitudine in miſeriã v̄teret: ⁊ īdigeret auxilio q̄ erui purgariqꝫ poſſet. ⁊ hanc eſſe aīam cui tuꝰ ſmo ſeruienti liber ⁊ ꝯtamīate purꝰ ⁊ corrupte integer ſubueniret. ſꝫ ⁊ ipē corruptibilis: quia ex vna eademqꝫ ſubſtãtia. Itaqꝫ ſi te q̄cq̄d es id eſt ſubſtãtiã tuã q̄ es: incorruptibilē dicerēt: falſa eſſe illa oīa ⁊ execrabilia. Si aũt corruptibilē: idip̄m iã falſum ⁊ prima voce abominãdũ. Sat ergo erat iſtud aduerſus eos oīno euomẽdos a p̄ſſura pectoris. q2 nõ habebãt q̄ exirent ſine horribili ſacrilegio cordis et lingue ſentiẽdo de te iſta et loq̄ndo. Sꝫ ⁊ ego adhuc q̄ꝫuis incõmutabilē ⁊ incõuertibilē. ⁊ nulla ex pte mutabilē dicerē firmiqꝫ ſentirē dn̄m noſtꝝ deũ veꝝ: q̄ feciſti nõ ſoluꝫ aīas nr̄as: ſꝫ etiã corpa. nec tm̄ aīas nr̄as ⁊ corpa: ſꝫ oēs et om̄ia: non tenebã explicitã ⁊ enodatã cauſã mali: q̄cunqꝫ tn̄ eſſet ſic eam q̄rendã videbã: vt nõ p illam ꝯſtrigerer deũ incõmutabilē īmutabilē credere. ne ipē fierē qꝺ q̄rebaꝫ. Itaqꝫ ſecurꝰ eã q̄rebã: ⁊ certꝰ nõ eſſe verũ q̄ illi dicerēt. quos toto animo fugiebã. q2 videbã q̄rēdo vñde malũ repletos

malicia qua opīnarent tuã potiꝰ ſubſtãtiã etiã male pati q̄ꝫ ſuã male facere. Et intendebã vt cernerē qꝺ audiebã: liberꝫ volũtatꝭ arbitriũ cauſam eſſe vt malũ faceremꝰ: ⁊ rectum iudiciũ tuuꝫ vt pateremur. ⁊ eã liq̄de cernere n̄ valebã. Itaqꝫ aciē mentis de ꝓfundo educere conatus: mergebar iteꝝ. ⁊ ſepe conatus mergebar iteꝝ atqꝫ iteꝝ. Subleuabat enī me ī lucem tuã: q2 ſciebã tã me habere volũtatē q̄ꝫ me viuere. Itaqꝫ cũ aliq̄d vellē aut nollē: nõ aliud q̄ꝫ me velle ac nolle certiſſimꝰ erã. ⁊ ibi eſſe cauſam peccati mei iã iãqꝫ aīaduertebã. Qꝺ aũt inuitꝰ facerē: pati me potiꝰ q̄ꝫ facere videbã. ⁊ id n̄ culpã ſꝫ penã eſſe iudicabã. q̄ me nõ iniuſte plecti te iuſtũ cogitans cito fatebar Sꝫ rurſus dicebã. Quis fecit me. nõne deus meꝰ: nõ tm̄ bonꝰ ſꝫ ip̄m bonũ: Vñ igiꝭ mihi male velle ⁊ bene nolle: vt eſſet cur iuſte penas luerē: Quis ī me h̄ poſuit ⁊ inſeruit mihi plãtariũ amaritudīs: cũ totus fierē a dulciſſimo deo meo: Si diabolꝰ auctor: vñ ipē diabolꝰ: Qꝺ ſi et ipē ꝑuerſa volũtate ex bono angelo diabolꝰ factus ē: vnde ⁊ in ipo volũtas mala q̄ diabolꝰ fieret: qñ totꝰ angelꝰ a ꝯditore optimo factꝰ eēꝫ bonus: His cogitatiõibus dep̄mebar iteꝝ et ſuffocabar. ſꝫ nõ vſqꝫ ad illũ infernũ ſubducebar erroris: vbi nemo ꝯfitebiꝭ tibi: dũ tu potius mala pati q̄ꝫ bõ facere putaꝭ. Sic enī nitebar inuenire cetera: vt iã inuenieram meliꝰ eſſe incorruptibile q̄ꝫ corruptibile. ⁊ ideo te q̄cq̄uid eſſes eſſe incorruptibilē cõfitebar. Neqꝫ enī vlla aīa vnq̄ꝫ potuit poterit ve cogitare aliq̄d qꝺ ſit te meliꝰ: q̄ ſummũ ⁊ optimũ bonũ es. Cũ aũt veriſſime atqꝫ certiſſime īcorruptibile corruptibili p̄ponaꝭ: ſic iam ego p̄ponebaꝫ: poterã iã cogitatõe aliq̄d attīgere quod eſſet meliꝰ deo meo: niſi tu eſſes incorruptibilis. Vbi igiꝭ videbã incorruptibile corruptibili eſſe p̄ferendũ. ibi te q̄rere debebã. atqꝫ īde aduertere vbi ſit malũ. id eſt vnde ſit ipa corruptio: q̄ violari ſb̄ſtantia tua nullo modo pt̄. Nullo enī ꝑ ſus modo violat corruptio deũ noſtruꝫ. nulla volũtate: nulla neceſſitate: nullo im

prouiſo caſu. qm̄ ipē eſt de⁹. et quod ſibi
vult bonū ē: ⁊ ipē eſt idē bonū. Corrūpi
aūt nō eſt bonū. Nec cogerꝭ inuitus ad
aliq̄d: q꞉ volūtas tua nō ē maior ꝙ̄ potē
tia tua. Eēt aūt maior ſi teipō tuipē ma
ior eēs. Etenī volūtas ⁊ potentia dei:
deus ipē eſt. Et q̄d improuiſū tibi q̄ no
ſti oīa: ⁊ nulla natura eſt niſi q꞉ noſti eā.
Et vt q̄d multa dicim⁹: cur nō ſit corru
ptibil' ſubſtantia q̄ de⁹ eſt. q̄ ſi h̄ eēt nō
eſſet de⁹? Et q̄rebā vn̄ malū ⁊ male q̄re
bā: ⁊ in ipā inq̄ſitōne mea nō videbā ma
lū. Et cōſtituebā in cōſpectu ſpūs mei
vniuerſam creaturā. q̄cquid in ea cerne
re poſſum⁹. ſicuti eſt terra et mare: et aer
⁊ ſidera ⁊ arbores: ⁊ aīalia mortalia. ⁊ q̄c
q̄d in ea nō videm⁹: ſicut firmamētū celi
inſup̱ et oēs āgelos ⁊ cūcta ſpiritalia e⁹.
ſ; etiā ipā q̄ſi corp̱a eſſent: locis ⁊ locꝭ or
dinauit imaginatio mea. ⁊ feci vnā maſ
ſam grādem diſtinctā generib⁹ corporū
creaturā tuā. ſiue q̄ vera corp̱a erāt: ſiue
q̄ ipē p̱ ſpiritib⁹ finxerā. ⁊ eā feci grandē:
nō q̄ntū erat q̄d ſcire nō poterā: ſed ꝙ̄tū
libuit: vndiq; v̄ſum ſane finitā. Te aūt
dn̄e ex omni p̱te ambientē ⁊ penetrātem
eā: ſ; vſq;q̄q; infinitū. tanq̄ ſi mare eſſet
vbiq; ⁊ vndiq; p̱ immēſu; infinitū ſolu;
mare. ⁊ haberet intra ſe ſpongiā ꝙ̄libet
magnā ſ; finitā tn̄: plena eēt vndiq; ſpō
gia illa ex omni ſua p̱te ex immēſo mari.
ſic creaturā tuā finitā te infinito plenā;
putabā et dicebā. Ecce de⁹ ⁊ ecce q̄ crea
uit de⁹. ⁊ bonus ē de⁹. atq; his validiſſi
me longiſſimeq; p̄ſtātior: ſed tn̄ bon⁹ bo
na creauit. ⁊ ecce quō ambit atq; implet
ea. Ubi ḡ malū ⁊ vnde ⁊ q̄ huc irrepſit?
Que radix ei⁹: ⁊ q̄d ſemē ei⁹? An omīno
nō eſt? Cur ḡ timemus ⁊ cauem⁹ q̄d nō
eſt? Aut ſi inaniter timem⁹: certe vl' timor
ipē malū eſt q̄ incaſſum ſtimulat ⁊ excru
ciat cor. Et tāto ḡui⁹ malū q̄nto nō eſt
q̄d timeam⁹ ⁊ timem⁹. Idcirco aūt ē ma
lū q̄d timem⁹: aut h̄ malū ē q꞉ timem⁹?
Un̄ eſt igit'? Qm̄ de⁹ fecit hec oīa bon⁹
bona. Mai⁹ q̄dem et ſummū bonū mi
nora fecit bona. S; tn̄ ⁊ creans ⁊ creata
bona ſunt oīa. Un̄ eſt malū. An vn̄ fecit
ea: materies aliq̄ mala erat: ⁊ formauit at

q; ordinauit eā: ſ; reliq̄t aliq̄d in illa q̄d ī
bonū nō ꝯuerteret? Cur ⁊ h̄? An impo
tens erat totā v̄tere ⁊ ꝯmutare: vt nihil
mali remaneret: cū ſit oīa potēs? Poſtre
mo cur inde aliq̄d facere voluit. ac nō po
tius eadē omnipotētia fecit. vt nulla eēt
omnino? Aut v̄o exiſtere poterat ꝯ̄ eius
volūtatē? Aut ſi eterna erat: cur tādiu p̱
infinita retro ſpacia temp̱oꝝ ſic ea; ſiuit
eſſe. ac tāto poſt placuit aliq̄d ex ea face
re? Aut iā ſi aliq̄d ſubito voluit agere: h̄
poti⁹ ageret oīpotēs vt illa nō eēt. atq;
ipē ſolus eēt totū veꝝ et ſummū et infi
nitū bonū? Aut ſi nō erat bene vt nō ali
q̄d boni etiā fabricaret et ꝯderet q̄ bon⁹
erat: illa ſublata ⁊ ad nihilū redacta ma
terie q̄ mala erat: bonā ipē inſtitueret vn̄
oīa crearet. Non enī eſſet oīpotens ſi cō
dere nō poſſet aliq̄d boni. niſi ea quā ipē
nō ꝯdiderat adiuuaretur materia. Talia
voluebā pectore miſero ingrauidato cu
ris mordaciſſimis de timore mortꝭ. ⁊ nō
inuēta v̄itate. ſtabiliter tn̄ herebat ī cor
de meo: in catholica eccl'ia fides chriſti
tui dn̄i ⁊ ſaluatoris nr̄i. in multis q̄dem
adhuc informis. ⁊ p̄ter doctrine normā
fluctuās: ſ; tn̄ n̄ eā r̄linq̄bat anim⁹. imo
in dies magis magiſq; ībibebat. Iā eti
am mathematicoꝝ fallaces diuīatōeſ et
impia deliramēta reiecerā. Cōfiteant' eti
am hinc tibi de intimis viſcerib⁹ anime
mee miſeratōnes tue de⁹ me⁹. Tu enī: tu
oīno. nā q̄s alius a morte oīs erroris re
uocat nos: niſi vita q̄ mori neſcit ⁊ ſapi
entia mētes indigētes illuminās nullo
īdigēs lumīe. q̄ mūd⁹ admiſtrat' vſq; ad
arboꝝ volatica folia. Tu p̱curaſti p̱uica
cie mee q̄ obluctatus ſū vindiciano acu
to ſeni: ⁊ nebridio adoleſcēti mirabil' aīe
illi vehemēter affirmāti: huic cū dubita
tōe q̄dem aliq̄: ſed tn̄ crebro dicēti: nō eſ
ſe illā artē futura p̄uidendi. ꝯiecturaſ au
tē hoīm habere ſepe vim ſortis. ⁊ multa
dicēdo dici pleraq; vētura neſciētib⁹ eiſ
q̄d dicerēt: ſ; in ea nō tacēdo incurrētib⁹.
Procuraſti ḡ tu hominē amicū nō q̄de;
ſegnē conſultorē mathematicoꝝ: nec eaſ
l'ras bn̄ calētē. ſ; vt dixi ꝯſultorē curio
ſū ⁊ tn̄ ſciētē aliq̄d q̄d a p̄re ſuo ſe audiſſe

dicebat: qđ q̃ntũ valeret ad illi⁹ artis opi-
nionẽ euertẽdã ignorabat. Is ẽ vir no-
mine firmin⁹ liberalit̃ inſtitut⁹ ꝛ excul-
tus eloq̃o: cũ me tanq̃ chariſſimũ đ qui-
buſdam ſuis reb⁹ in q̃s ſecularis ſpes ei⁹
intumuerat conſuleret q̇d mihi ſm ſuas
q̃s ꝯſtellatõnes appellãt videret: ego aũt
qui iã đ hac re in nebridij ſententiã flecti
ceperã. nõ quidẽ abnuerẽ conijcere ac di-
cere qđ nutanti occurrebat: ſʒ tamẽ ſub-
ijcerem ꝑpe iam eſſe mihi perſuaſuʒ ri-
dicula eſſe illa et inania: tũ ille mihi nar-
rauit patrẽ ſuũ fuiſſe librorũ talium cu-
rioſiſſimũ. ꝛ habuiſſe amicũ eque illa ſi-
mulq̃ ſectantẽ. q̇ pari ſtudio et collatiõe
flagrabãt in eas nugas igne cordis ſui.
ita vt mutorũ quoq̃ aĩaliũ ſi que domi
parerent obſeruarẽt momẽta naſcentiũ.
atq̃ ad ea celi poſitõnẽ notarẽt: vñ illius
quaſi artis experimenta colligerẽt. Itaq̃
dicebat audiſſe ſe a prẽ: qđ cũ de eodem
firmino pregnans mater eſſet: etiã illius
paterni amici famula quedã parit̃ vtero
grãdeſcebat. quod latere nõ potuit do-
minũ. qui etiã canũ ſuarũ partus exami-
natiſſima diligẽtia noſſe curabat. Atq̃
ita factũ eſſe vt cũ iſte cõiugis ille autẽ
ancille dies et horas minutioreſq̃ hora-
rũ articulos cautiſſima obſeruatõne nu-
merarẽt: enixe eſſent ãbe ſimul. ita vt eaſ-
dem cõſtellatões: vſq̃ ad eaſdẽ minutias
vtriq̃ naſcenti facere cogerent. iſte filio:
ille ſeruulo. Nam cũ mulieres parturire
cepiſſent: indicauerũt ſibi ambo q̇d ſua
cuiuſq̃ domo ageret. Et parauerũt q̃s
ad ſe inuicẽ mitterẽt ſimul vt natũ quod
parturiebat̃ eſſet cuiq̃ nunciatuʒ. qđ tñ
vt continuo nunciaret: tanq̃ in regño ſuo
facile effecerant. Atq̃ ita q̇ ab alterutro
miſſi ſunt tã ex parib⁹ domorũ internall'
ſibi obuiã factos eſſe dicebat: vt aliã po-
ſitionẽ ſiderũ aliaſq̃ particlas momen-
torũ: neuter eorũ notare ſineret. Et tamẽ
firmin⁹ amplo apud ſuos loco nat⁹ de-
albatiores vias ſeculi curſitabat: auge-
bat̃ diuitijs. ſublimabat̃ honorib⁹. huius
autẽ ille cõditionis iugo nullaten⁹ rela-
xato dominis ſeruiebat: ipo indicante q̇
nouerat eũ. His itaq̃ auditis ꝛ creditis

talis quippe narrauerat: oĩs illa reluctã-
tio mea reſoluta cõcidit. et primo firmi-
nũ ipm conat⁹ ſum ab illa curioſitate re-
uocare. cũ dicerẽ ꝯſtellatõib⁹ ei⁹ inſpectis
vt vera ꝓnũciarẽ: debuiſſe me vtiq̃ vide-
re ibi parẽtes inter ſuos eſſe ꝑmarios no-
bilẽ familiã ꝓprie ciuitatis natales inge-
nuos: honeſtã educatõeʒ: liberaleſq̃ do-
ctrinas. At ſi me ille ſeru⁹ ex eiſdẽ ꝯſtel-
latõibus: quia ꝛ illi⁹ ipe eſſent ꝯſuluiſſet
vt eidem quoq̃ vera ꝓferrem: debuiſſe me
rurſũ ibi videre abiectiſſimã familiã ꝯdi-
tionẽ ſeruilẽ. ꝛ cetera lõge a priorib⁹ alie-
na longeq̃ diſtãtia. Unde autẽ fieret vt
eadẽ inſpiciẽs diuerſa dicerẽ: ſi vera dice-
rem. ſi autẽ eadem dicerẽ: falſa dicerem.
Inde certiſſime collegi ea q̃ vera cõſide-
ratis conſtellatõib⁹ dicerent̃. nõ arte dici
ſed ſorte. que autẽ falſa nõ artis imperitia
ſed ſortis mendacio. Hinc autẽ accepto
aditu: ipe mecũ talia ruminãdo ne q̇s
eorũdem deliroꝝ qui talẽ queſtũ ſeq̃rẽt̃:
quos iam iãq̃ inuadere atq̃ irriſos re-
fellere cupiebã: mihi ita reſiſteret q̃ſi aut
firminus mihi aut illi pater falſa narra-
uerit: intendi cõſideratõem in eos q̇ ge-
mini naſcunt̃. quorũ pleriq̃ ita poſt inui-
cẽ funduntur ex vtero vt paruũ ipm tẽpo-
ris internallũ quãtãlibʒ vim in reꝝ na-
tura habere cõtendant. colligi tñ huma-
na obſeruatõe nõ poſſit: litteriſq̃ ſignari
omnino nõ valeat: quas mathematicus
inſpectur⁹ eſt vt vera ꝓnũciet. Et nõ erũt
vera. q2 eaſdẽ lr̃as inſpiciẽs: eadẽ debuit
dicere de eſau ꝛ iacob. ſʒ nõ eadem vtriq̃
acciderũt. Falſa ergo diceret. Aut ſi vera
diceret: nõ eadeʒ diceret: ad eadẽ inſpice-
ret. Non ergo arte ſed ſorte vera diceret.
Tu enim dñe iuſtiſſime moderator vni-
uerſitatis cõſulentib⁹ cõſultiſq̃ neſcien-
tib⁹ occulto inſtinctu agis: vt dũ q̇ſq̃ cõ-
ſulit. hoc audiat qđ oportʒ cũ audire oc-
cultis meritis aĩarũ ex abyſſo iuſti iudicij
tui. cui nõ dicat hõ: quid eſt hoc: aut q̇d eſt
hoc. nõ dicat: nõ dicat. hõ ẽ enĩ. Iã ita-
q̃ me adiutor me⁹ ill' vincul' ſolueras. ꝛ
q̃rebã vñ malũ: ꝛ nõ erat exit⁹. Sʒ me nõ
ſinebas vll' fluctib⁹ cogitatõis auferri ab
ea fide q̃ credebã ꝛ eſſe te ꝛ eſſe incõmu-

tabilē ſubſtātiā tuā. ⁊ eſſe de hoībꝫ curā ⁊ iudiciū tuū. ⁊ ī chriſto filio tuo domīo noſtro: atqꝫ in ſcripturꝭ ſctīs q̄s eccleſie tue catholice ꝯmēdaret autoritas: viaꝫ te poſuiſſe ſalutis hūane ad eā vitā que poſt hāc mortē futura eſt. His itaqꝫ ſaluis atqꝫ incōcuſſe roboratꝭ ī aīo meo: q̄rebā eſtuās vn̄ ſit malū. Que illa tormēta parturiētꝭ cordis mei: q̄ gemit⁹ deus me⁹: Et ibi erāt aures tue neſciente me. Et cū in ſilētio fortiter q̄rerē magne voces erāt ad miſericordiā tuā: tacite ꝯtritiones animi mei. Tu ſciebas quid patiebar: ⁊ null⁹ hominū. Quātū enī erat qđ īnde digerebat̄ ꝑ linguā meā in aures familiariſſimoꝝ meoꝝ. Nūq̄d tot⁹ tumultus anime mee: cui nec tp̄a nec os meūꝫ ſufficiebat ſonabat eis: Totū tn̄ ibat in auditū tuū qđ rugiebam gemitu cordis mei. ⁊ ante te erat deſideriū meū: ⁊ lumē oculoꝝ meoꝝ nō erat mecū. Jnt⁹ enim erat: ego aūt foris. Nec in loco illud. At ego intēdebā in ea q̄ locis cōtinent̄. ⁊ nō ibi inueniebā locū ad req̄eſcenduꝫ. Nec recipiebāt me iſta vt dicerē. ſat ē ⁊ bn̄ ē. nec dimittebāt redire vbi mihi ſatis eſſꝫ bn̄. Supior enī erā iſtis: te ꝟo inferior. Et tu gaudiū verū mihi ſubdito tibi et tu mihi ſubieceras que infra me creaſti. Et hoc erat rectū temperamentū ⁊ media regio ſalutis mee vt manerē ad imaginē tuā. et tibi ſeruiēs dominarer corpori. Sed cū ſupbe ꝯ te ſurgerē ⁊ currerem aduerſus dn̄m in ceruice craſſa ſcuti mei. etiā iſta infima ſupra me facta ſūt ⁊ p̄mebant. ⁊ nuſq̄ꝫ erat laxamētū ⁊ reſpiramentū. Jp̄a occurrebāt vndiqꝫ aceruatim ⁊ ꝯglobatim cernēti. cogitāti aūt imagines corpoꝝ ip̄e opponebāt̄ redeūti. q̄ſi diceret̄. Quo iſ indigne ⁊ ſordide: Et hec de vulnere meo creuerāt. qꝛ hūiliaſti tanq̄ꝫ vulneratū ſupbuꝫ: ⁊ tumore meo ſepabar abs te: ⁊ nimis īflata facieſ claudebat ocl'os meos. Tu ꝟo dn̄e in eternum manes: ⁊ nō in eternū iraſceris nobis: qm̄ miſerat⁹ es terrā et cinerem. Et placuit in ꝯſpectu tuo reformare deformia mea. ⁊ ſtimul' internis agitabas me vt impatiēs eſſem donec mihi ꝑ interiorē aſpectū certus eſſes. Et reſidebat tumor me⁹ ex occulta manu medicine tue acieſqꝫ cōturbata ⁊ ꝯtenebrata mentis mee acri collirio ſalubriū doloꝝ meorū de die in diē ſanabat̄. Et primo volens oſtendere mihi q̄ꝫ reſiſtas ſupbis: hūilibus aūt des grām. ⁊ quāta miſericordia tua demōſtrata ſit hoībꝫ via hūilitatiſ. quod verbū tuū caro factū eſt: ⁊ habitauit inter homīes. ꝓcuraſti mihi ꝑ quendam hominē īmaniſſimo typo turgidū q̄ſdam platonicoꝝ libros ex greca līgua in latinā verſos. ⁊ ibi legi nō q̄dē his ꝟbis: ſed h̄ idem oīno: multis ⁊ m'tiplicibus ſuaderi rōnibꝫ. ꝙ in p̄ncipio erat ꝟbum et ꝟbū erat apud deū. ⁊ de⁹ erat ꝟbū. h̄ erat in p̄ncipio apud deū. oīa ꝑ ipſum facta ſunt: ⁊ ſine ip̄o factū eſt nihil. qđ factū eſt in eo vita ē. Et vita erat lux hominū. ⁊ lux ī tenebris lucet: ⁊ tenebre eā nō cōprehenderūt. Et qꝛ hoīs aīa q̄ꝫ uis teſtimoniū ꝑhibeat de lumīe: nō eſt tamē ip̄a lumen: ſꝫ verbū dei. De⁹ eſt lumen verū qđ illuminat omnē hominem venientē in hūc mundū. Et qꝛ in h̄ mūdo erat: ⁊ mund⁹ ꝑ ip̄m factus eſt. ⁊ mūdus eū non cognouit. Quia vero in ſua ꝓpria venit ⁊ ſui eū n̄ receperūt. quotq̄t autē eū recepert̄ dedit eis p̄tātē filioſ dī fieri credentibꝫ in nomīe ei⁹. nō ibi legi. Jtē ibi legi: qꝛ deus ꝟbū nō ex carne: nō ex ſanguine nō ex voluntate viri: neqꝫ ex voluntate carnis ſꝫ ex deo natus ē. Sꝫ qꝛ verbū caro factū eſt et habitauit ī nobis: nō ibi legi. Jndagaui q̄ppe in illis l̄ris varie dictū: et multis modis. ꝙ ſit filius in forma p̄ris: nō rapina arbitratuſ eſſe eq̄liſ deo: qꝛ naturalit̄ idip̄m eſt. Sꝫ qꝛ ſemetip̄ꝫ exinaniuit formā ſui accipiens in ſil'itudinē hoīm fact⁹: ⁊ habitu inuentus vt hō: hūiliauit ſe fact⁹ obediēs vſqꝫ ad mortē: mortē autē crucis. ꝓpter qđ de⁹ eū exaltauit a mortuiſ. ⁊ donauit ei nomen qđ eſt ſuꝑ omē nomē. vt ī noīe ieſu oē genu flectat̄ celeſtiū terreſtriū ⁊ īfernoꝝ. ⁊ oīs līgua ꝯfiteat̄ qꝛ dn̄s ieſus in gl'ia ē dei p̄ris: nō habēt illi libri. Qđ enī ante oīa tp̄a ⁊ ſupra oīa tp̄a incōmutabilit̄ manet vnigenit⁹ fili⁹ tu⁹ coetn⁹

tibi. ⁊ q2 de plenitudīe eiꝰ accipiūt aīe
vt beate sint. ⁊ q2 participatōe manētis ī
se sapīe renouant vt sapiētes sint: est ibi.
Q, aūt fm tpus p impiis mortuꝰ ē: ⁊ fi
lio tuo vnico nō pepcisti: sz p nob oibus
tradidisti eū: nō est ibi. Abscōdisti enim
hec a sapiētibꝰ: ⁊ reuelasti ea paruulis: vt
venirēt ad eū laborātes ⁊ onerati ⁊ refice
ret eos. qm̄ mitis est ⁊ hūil' corde. ⁊ diri
git mites in iudicio. ⁊ docet māsuetos vi
as suas: vidēs humilitatē nrāz: ⁊ laborē
nostrū. ⁊ dimittēs oīa pctā nrā. Quia au
tem cotburno tāq3 doctrine sublimioris
elati nō audiūt dicentē. Discite a me q2
mitis sū ⁊ hūil' corde: ⁊ inuenietis requiem
aīabꝰ vrīs. ⁊ si cognoscūt deuz nō sicut
deū glīficāt aut grās agūt: sz euanescūt ī
cogitatōibꝰ suis. ⁊ obscurat insipiēs cor
eorū: dicētes se esse sapiētes stulti fiunt.
Et ideo legebā ibi etiā īmutatā glīaz in
corruptōnis tue in idola ⁊ varia simula
cra in similitudinē imaginis corruptibi
lis hominis ⁊ volucrū ⁊ q̄drupedum et
serpētū. videlicz egiptiū cibū q̄ esau pdi
dit pmogenita sua. quoniā caput q̄dru
pedis p te honorauit populꝰ pmogenitꝰ
puersus corde in egiptū. ⁊ curuās imagi
nē tuā aīam suā ante imagine vituli mā
ducātis fenū. inueni hec ibi. ⁊ nō mādu
caui. Placuit enī tibi dñe auferre oppro
briū diminutōis ab iacob vt maior ser
uiret minori. ⁊ vocasti gētes ī heredita
tē tuā. Et ego ad te venerā ex gētibꝰ: ⁊ in
tēdi in aurū qd ab egipto voluisti vt au
ferret populꝰ tuꝰ: quoniā tuū erat vbi
cūq3 erat. Et dixisti atheniensibꝰ p apo
stolū tuū q2 ī te viuimꝰ ⁊ mouemur ⁊ su
mus. sicut ⁊ q̄dā fm eos dixerūt. Et vti
q3 inde erāt illi libri. Et nō attēdi in ido
la egiptiorū q̄bꝰ de auro tuo ministrabant
q̄ trāsmutauerūt veritatē dei in mēdaci
um. ⁊ coluerūt ⁊ seruierūt creature poti
us q3 creatori. Et inde admonitꝰ redire
ad memetipm: intraui in intima mea du
ce te. ⁊ potui. qm̄ factꝰ es adiutor meus
Jntraui ⁊ vidi q̄licūq3 oculo aīe mee: su
pra eundē oculū anime mee: sup mentē
meā lucē dñi incōmutabilē: nō hāc vul
garē ⁊ conspicuā omī carni. nec q̄si ex eo
dem genere. Grandior erat tanq3 si ista
multo multoq3 clariꝰ claresceret: totūq3
occuparet magnitudīe. Nō h̄ illa erat sz
aliud. aliud valde ab istis oibꝰ. Nec ita
erat supra mentē meā sicut oleū sup aq̄m.
nec sicut celū sup terrā: sed superior. q2 ipa
fecit me: ⁊ ego inferior quia factus sū ab
ea. Qui nouit veritatē nouit eā. ⁊ q̄ nō
uit eaz nouit eternitatē. Charitas nouit
eam. O eterna veritas: ⁊ vera charitas: ⁊
chara eternitas. Tu es deus meus: tibi
suspiro die ac nocte. Et cū te pmū cog
ui: tu assumpsisti me vt viderē esse quod
viderē: ⁊ nondū me esse qui viderē. Et re
uerberasti infirmitatē aspectus mei. ra
diās in me vehementer: ⁊ cōtremui amo
re et horrore. ⁊ inueni me longe esse a te
in regione dissimilitudis: tanq3 audirez
vocem tuā de excelso. Cibus sum gran
diū: cresce et māducabis me. Nec tu me
in te mutabis sicut cibū carnis tue. sz tu
mutaberis in me. Et cognoui quoniā p
iniq̄tate erudisti hominē: ⁊ tabescere feci
sti sicut araneā aīam meā. et dixi. Nūq̄d
nihil est veritas. quoniā neq3 p finita ne
q3 p infinita locorū spacia diffusa est? Et
clamasti de longinq̄. Jmmo vo ego sum
qui sum. Et audiui sicut auditur ī cor
de. ⁊ non erat prorsus vnde dubitarem.
Faciliusq3 dubitarem viuere me: q3 nō
eē vitatē q̄ p ea q̄ facta sūt itellecta cōspi
cit. Et īspexi cetera īfra te. Et vidi nec oī
no esse. nec oīno nō esse. Esse q̄dem qm̄
abs te sunt. nō esse aūt qm̄ id qd es nō sūt
Jd eī vere ē qd incōmutabilit manz. Mi
hi aūt īherere deo bonū ē. q2 si nō mane
bo ī illo nec ī me potero. Jlle aūt ī se mā
nēs īnouat oīa. Et dñs meꝰ es: qm̄ bo
norū meorū nō eges. Et manifestatū ē mi
hi qm̄ bōa sunt q̄ corrūpūt. q̄ neq3 si sū
ma bona essent: neq3 nisi bona essent cor
rūpi possēt. Quia si sūma bona essēt: in
corruptibilia eēnt. si aūt nulla bona essēt:
q̄d ī eis corrūperet non esset. Nocet enī
corruptio. ⁊ nisi bonū minueret nō noce
ret. Aut igit nihil nocz corruptio qd fie
ri nō pt. aut qd certissimū est oīa q̄ corrū
pūt puāt bono. Si āt oī bono puabūt:
oīno nō erūt. Si eī erūt ⁊ corrūpi iā nō po

ꝑierūt: meliora erūt: q꞉ incorruptibiliť ꝑ/
manebūt. Et qd mōſtruoſi⁹ ꝙ̄ ea dicere
omī bono amiſſo facta meliora? Ergo ſi
omni bono ꝓuabunť: oīno nulla erunt.
Ergo ꝙ̄diu ſunt: bona ſunt. Ergo que
cunqꝫ ſunt: bona ſunt. Malumqꝫ illud
quod q̄rebā vñ eſſet non eſt ſubſtātia. q꞉
ſi ſubſtātia eſſet bonū eſſꝫ. Aut enī eſſꝫ i
corruptibiľ ſubſtātia magnū vtiqꝫ bo/
nū: aut ſubſtantia corruptibiľ eſſꝫ q̄ niſi
bona eſſet corrūpi nō poſſet. Itaqꝫ vidi
ꝛ manifeſtatū eſt mihi: quia oīa bona tu
feciſti. ꝛ ꝓrſus nulle ſubſtātie ſunt q̄s tu
nō feciſti. Et qm̄ nō eq̄lia oīa feciſti: ideo
ſunt oīa. q꞉ ſingula bona ſūt. ꝛ ſiľ omīa
valde bona. quoniā feciſti de⁹ nr̄ omnia
bona valde. Et tibi oīno nō eſt malum.
nō ſolū tibi ſed ꝛ vniuerſe creature tue.
quia extra te nō eſt aliq̄d qđ irrumpat ꝛ
corrūpat ordinē quē īpoſuiſti ei. In par
tibꝫ aūt eius quedā q̄buſdā q꞉ nō cōue
niunt mala putāť. Et eadē ipa ꝯueniūt
alijs ꝛ bona ſunt. ꝛ in ſemetipſis bōa ſūt
Et oīa hec q̄ ſibimet inuicē nō ꝯueniūt:
cōueniūt inferiori parti rerꝫ: quā terram
dicim⁹ habentē celū ſuū nubiloſū atqꝫ
ventoſū ꝯgruū ſibi. Et abſit iā vt dicerē
nō eſſe iſta: quia ꝛ ſi ſola iſta cernerē: de/
ſiderarē q̄dem meliora: ſꝫ iā etiā de ſolis
iſtis laudare te deberē: qm̄ laudandum
te oſtēdūt de terra dracones ꝛ oēs abyſſi
Ignis grādo nix glacies ſpūs tempeſta
tis que faciūt ꝟbū tuū. Mōtes et omēs
colles: ligna fructifera et omnes cedri.
Beſtie ꝛ oīa pecora: reptilia ꝛ volatilia
pēnata. Reges terre et oēs populi: prin/
cipes et oēs iudices terre. Iuuenes ꝛ ꝟ
gines. ſeniores cū iunioribꝫ laudent no/
men tuū. Cū ꝟo etiā de celis te laudent:
laudent te de⁹ noſter ī excelſis omēs an/
geli tui. omnes virtutes tue: ſol et luna.
omnes ſtelle et lumē. celi celorꝫ et aque q̄
ſuꝑ celos ſunt laudēt nomē tuū. Nō iaꝫ
deſiderabā meliora: q꞉ omnia cogitabā.
ꝛ meliora q̄dem ſuꝑiora ꝙ̄ inferiora: ſed
meliora omīa ꝙ̄ ſola ſuꝑiora iudicio ſa
no repēdebam. Nō eſt ſanitas eis quibꝫ
diſplicet aliq̄d creature tue. ſicī mihi non
erat. cū diſplicerēt multa que feciſti. Et

q꞉ nō audebat aīa mea vt ei diſpliceret
deus me⁹. nolebat eſſe tuū q̄cquid ei diſ
plicebat. Et inde ierat in opinionē dua
rū ſubſtantiarꝫ: ꝛ nō req̄eſcebat. ꝛ aliena
loquebať. ꝛ inde rediēs fecerat ſibi deuꝫ
ꝑ infinita ſpacia locorū omniū. ꝛ eū pu/
tauerat eſſe te. ꝛ eū collocauerat in corde
ſuo. ꝛ facta erat rurſus tēplū idoli ſui ab
ominandū tibi. Sꝫ poſtea ꝙ̄ fouiſti ca
put neſcientis: et clauſiſti oculos meos
ne viderēt vanitatē: ceſſaui de me pauxil
lum: ꝛ cōſopita eſt inſania mea. Et euigi
laui in te. ꝛ vidi te infinitū aliter: ꝛ viſus
iſte nō a carne trahebať. Et reſpexi alia.
ꝛ vidi tibi debere q꞉ ſunt. ꝛ in te cūcta fi
nita. ſed aliter: nō quaſi in loco: ſed quia
tu es omnitenēs manu ꝟitate: ꝛ oīa ꝟa
ſunt inq̄ntum ſunt. nec quicq̄ꝫ eſt falſitas
niſi cum putať eſſe quod nō eſt. Et vidi
quia nō ſolū locis ſua queqꝫ ſuis ꝯueni/
unt: ſed etiā tꝑibus. Et q꞉ tu ſol⁹ etern⁹
es. nō poſt innumerabilia ſpacia tēporꝫ
cepiſti oꝑari. quia oīa ſpacia tēporꝫ: et q̄
ꝑterierunt ꝛ q̄ ꝑteribunt: nec abirēt nec
venirēt niſi te oꝑante ꝛ manente. Et ſen
ſi et expertus ſum nō eſſe mirū qđ pala/
to nō ſano pena eſt panis q̄ ſano ſuauis
eſt. ꝛ oculis egris odioſa lux: q̄ puris ama
biľ eſt. Et iuſticia tua diſplicet iniquis.
nedū vipera et ꝟmiculus que bona cre
aſti apta inferioribꝫ creature tue partibꝫ
quibꝫ ꝛ ipi iniq̄ apti ſunt quāto diſſimi/
liores ſunt tibi. apti aūt ſuꝑioribus q̄n
to ſimiliores ſiunt tibi. Et q̄ſiui q̄d eſſet
iniq̄tas ꝛ nō inueni ſubſtātiā: ſꝫ a ſūma
ſubſtātia te deo detorte in infima volun
tatis ꝑuerſitatē: ꝓiicientis intima ſua: ꝛ
tumeſcētis foras. Et mirabar q꞉ iā te a/
mabā nō ꝓ te fantaſma. Et ꝑſtabā frui
deo meo: ſed rapiebar ad te decore tuo:
moxqꝫ diripiebar abs te pōdere meo. et
ruebā ī iſta cū gemitu. Et pond⁹ hꝫ ꝯſue
tudo carnaľ. Sꝫ mecuꝫ erat memoria tui.
neqꝫ vllo mō dubitabā eſſe cui cohererē
ſꝫ nōdū eſſe me q̄ cohererē. qm̄ corp⁹ qđ
corrūpitur aggrauat animā. ꝛ ꝛ deprimit
terrena inhabitatio ſenſum multa cogi/
tantē. Erāqꝫ certiſſimus ꝙ inuiſibilia
tua a ꝯſtitutōe mūdi ꝑ ea que fc̄a facta ſunt

intellecta ꝯſpiciunť:ſempiterna q̄ꝫ ꝟtus
⁊ diuitas tua. Querēs enī vñ approba/
rē pulcritudinē corpoꝝ ſiue celeſtiū ſiue
terreſtriū. ⁊ q̄d mihi p̄ſto eſſet integre de
mutabilib⁹ iudicanti ⁊ dicēti: h̄ ita eē de/
bet. illud nō ita. Hoc ḡ q̄rens vñ iudica
rē cū ita iudicarē: inuenerā incōmutabi/
lē ⁊ verā ꝟitatis eternitatē ſupra mētē
meā cōmutabilē. Atq; ita gradatī a cor/
poribus ad ſentientē ꝑ corpus animā: atq;
inde ad ei⁹ interiorē vim cui ſenſus cor/
poris exteriora annūciaret. ⁊ q̄uſq; poſſūt
beſtie. atq; inde rurſus ad ratiocinantē
potentiā: ad quā referť iudicādū qđ ſu/
miť a ſenſib⁹ corporis. Que ſe quoq; in me
ꝯperiēs mutabilē erexit ſe ad intelligen/
tiā ſuā. ⁊ abduxit cogitationē a ꝯſuetudi
ne: ſubtrahēs ſe cōtradicētib⁹ turbis fā/
taſmatū: vt inueniret quo lumīe aſꝑgere
tur: cū ſine vlla dubitatōe clamaret: incō
mutabile p̄ferendū eſſe mutabili. vñ noſ
ſet ipm̄ incōmutabile qđ niſi aliquo mō
noſſet nullo mō illud mutabili certa p̄po
neret. ⁊ ꝑueniret ad id qđ eſt in ictu tre/
pidātis aſpectus. Tūc ꝟo inuiſibilia tua
ꝑ ea q̄ facta ſunt intellecta ꝯſpexi. ſꝫ aciē
figere non valui. et repercuſſa infirmitate
reddit⁹ ſolitis. nō mecū ferebā niſi amā/
tē memoriā. ⁊ q̄ſi olfacta deſiderātē que
comedere nōdū poſſem: ⁊ q̄rebam viā
ꝯparādi roboris qđ eſſet idoneū ad fru
endū te. nec inueniebā donec amplecterer
mediatorē dei ⁊ hominū hoīez chriſtū
ieſū: q̄ eſt ſuꝑ omnia de⁹ bñdict⁹ ī ſecl'a.
vocantē et dicentē. Ego ſum via ꝟitas
⁊ vita. Et cibū cui capiēdo inualid⁹ erā
miſcentē carni: qm̄ ꝟbū caro factū eſt vt
īfantie nr̄e lacteſceret ſapiētia tua. ꝑ quā
creaſti oīa. Non enī tenebā dñm meū ie
ſum chriſtū humilis humilē. nec cuius
rei magiſtra eſſet ei⁹ īfirmitas nouerā.
Uerbū enī tuū eterna ꝟitas ſuꝑioribus
creature tue partib⁹ ſuꝑeminēs: ſbditos
erigit ad ſeipſam. in inferiorib⁹ aūt edifi/
cauit ſibi humilē domū d' limo nr̄o. per
quā ſubdēdos deꝑmeret a ſeipſis: ⁊ ad ſe
traijceret: ſanās tumorē ⁊ nutriēs amo/
rē. ne fiducia ſui ꝓgrederēť lōgi⁹: ſꝫ poti
us infirmarenť. vidētes an̄ pedes ſuos ī
firmā diuinitatē ex participatiōe tunice
pellicee nr̄e. ⁊ laſſi ꝓſternerēť in eam. illa
aūt ſurgēs leuaret eos. Ego ꝟo aliđ pu
tabā: tantūq; ſentiebam de dño chriſto
meo: q̄ꝫtū de excellētꝫ ſapīe viro: cui nul
lus poſſꝫ eq̄ri: p̄ſertim q2 mirabiliť nat⁹
ex virgine ad exemplū ꝯtēnendoꝝ tꝑali
um ꝓ adipiſcēda īmortalitate: diuīa pro
nobiſ cura tātā autoritatē magiſterij me
ruiſſe videbať. Quid aūt ſacram̄ti habe
ret: verbū caro factū ne ſuſpicari q̄dem
poterā. Tantū cognouerā ex his q̄ d' il/
lo ſcripta traderenť. q2 mādu cauit et bi/
bit: dormiuit. ambulauit. exhilaratus ē.
cōtriſtat⁹ eſt. ſermocinat⁹ eſt. nō heſiſſe
carnē illā ꝟbo tuo. niſi cū aīa ⁊ mēte hu
mana. Nouit hoc omis q̄ nouit īcōmu/
tabilitatē ꝟbi tui: quā ego iā nouerā q̄n
tū poterā. nec oīno q̄cq; inde dubitabā.
Etenī nūc mouere mēbra corporis ꝑ volū
tatē: nūc nō mouere: nūc aliq̄ affectu affi
ci. nūc nō affici. nūc ꝓferre ꝑ ſigna ſapiē
tes ſentētias. nūc eſſe in ſilētio: ꝓpa ſunt
mutabilitatis anime ⁊ mētis. Que ſi fal
ſa de illo ſcripta eſſent: etiā oīa ꝑiclitarē/
tur mēdacio. neq; in illis lr̄is vlla fidei
ſalus generi humano remaneret. Quia
itaq; vera ſcripta ſūt: totū hominē ī chri
ſto agnoſcebā. nō corp⁹ tm̄ hoīs: aut cū
corpe ſine mente aīam: ſed ipm̄ hominē
nō ꝑſona veritatis: ſed magna q̄dam na
ture humane excellentia ⁊ ꝑfectiore par/
ticipatōne ſapientie p̄ferri ceterꝫ arbitra
bar. Alipi⁹ autē deū carne indutū ita pu
tabat credi a catholicis: vt p̄ter deū ⁊ car
nem nō eſſet in chriſto anima. mentēq;
hoīs nō exiſtimabat in eo p̄dicari. Et q̄
niam bene ꝑſuaſum tenebat: ea q̄ de illo
memorie mādata ſunt ſine vitali ⁊ rōna
li creatura nō fieri: ad ipſam chriſtianā fi
dem pigri⁹ mouebať. Sed poſtea here
ticoꝝ appollinariſtaꝝ hūc errorē eſſe co
gnoſcens: catholice fidei colletat⁹ ⁊ cōtē
peratus eſt. Ego autē aliquāto poſteri⁹
didiciſſe me fateor: in eo qđ ꝟbum caro
factū eſt. quō catholica veritas a fotini
falſitate dirimať. Improbatio q̄ppe he
reticorū facit eminere q̄d eccl'ia tua ſenti
at. ⁊ q̄d habeat ſana doctrīa. Oportuit

enĩ ⁊ hereſes eſſe. vt ꝓbati manifeſti fie/
rent inter infirmos. Sꝫ tũc lectis plato/
nicoꝝ illis libris. poſtea q̄ inde admoni
tus q̄rerem incorporeã ṽitatẽ: inuiſibilia
tua ꝑ ea q̄ facta ſunt intellecta cõſpexi. ⁊
repulſus ſenſi qđ ꝑ tenebras aĩe mee cõ
tẽplari nõ ſinerer: certꝰ eſſe. te ⁊ infinitũ
eſſe. nec tñ ꝑ locos finitos ĩfinitoſue dif
fundi. ⁊ ṽe te eſſe q̄ ſp̄ idẽ ipe eſſes ex nul
la ꝑte nulloq; motu aliter aut aliter. cete
ra ṽo ex te eſſe oĩa. h̄ ſolo firmiſſimo do/
cumẽto q2 ſunt. Certꝰ q̄dẽ in iſtis eram:
nimis tñ infirmꝰ ad fruẽdũ te. Garriebã
plane q̄ſi peritꝰ. ⁊ niſi ĩ chriſto ſaluatore
noſtro viã tuã quererẽ: nõ peritꝰ ſꝫ ꝑitu
rus eſſem. Jã enĩ ceperã velle videri ſa/
piẽs: plenus pena mea: ⁊ nõ flebã. inſuꝑ
inflabar ſciẽtia. Ubi enim erat illa edifi
cãs charitas a fundamẽto hũilitatis: qđ
eſt chriſtꝰ ieſus? Aut qñ illi libri me do/
cerẽt eã? in quos me ꝓpterea p̄uſq; ſcri/
pturas tuas ꝯſiderarẽ credo voluiſti in/
currere: vt imp̄merentur memorie mee quõ
ex eis affectus eſſem. Et cũ poſtea in li/
bris tuis mãſuefactꝰ eſſem. ⁊ curãtibus
digitis tuis ꝯtractarentur vulnera mea: diſ
cernerẽ atq; diſtinguerẽ q̄d intereſſꝫ int̄
ꝑſumptiõem et cõfeſſionẽ. inter videntes
q̄ eundũ ſit: nec videntes q̄ ⁊ viã ducẽtẽ
ad beatificã patriã nõ tantũ cernẽdã ſed
⁊ inhabitãdã? Nam ſi p̄mo ſanctis tuis
l̃ris informatꝰ eſſem. ⁊ in eaꝝ familiarita
te obdulcuiſſes mihi. ⁊ poſtea ĩ illa vo/
lumina incidiſſem: fortaſſe aut abripuiſ
ſent me a ſolidamẽto pietatis. aut ſi ĩ af/
fectu quẽ ſalubrẽ imbiberã ꝑſtitiſſem: pu/
tarem etiã ex illis libris eũ poſſe cõcipi: ſi
eos ſolos q̄ſq; didiciſſet. Itaq; auidiſſi
me arripui venerabilẽ ſtilũ ſp̄ũs tui. et
p̄ ceteris ap̄lm paulũ. ⁊ ꝑierũt ille q̄ſtiõ/
nes in q̄bꝫ mihi aliqñ viſus eſt aduerſa
ri ſibi: et nõ ꝯgruere teſtimoniis legis et
ꝓphetaꝝ textus ſermõis eiꝰ. Et apparu
it mihi vna facies eloq̄oꝝ caſtoꝝ: ⁊ exul
tare cũ tremore didici et cepi. ⁊ inueni q̄c
q̄d illac veꝝ legerã. hac cũ ꝯmẽdatõne
grẽ tue didici: vt q̄ videt nõ ſic glorietur q̄ſi
nõ acceperit. nõ ſolũ id qđ videt: ſꝫ etiaꝫ
vt videat. Quid enĩ habꝫ qđ non acce/
pit? Et vt te q̄ es ſp̄ idẽ nõ ſolũ admoneatur
vt videat: ſed etiã ſanetur vt teneat. Et q̄ de
longinq̄ videre nõ poteſt viã. tñ ambu/
let q̄ veniat ⁊ videat ⁊ teneat. Quia et ſi
ꝯdelectetur hõ legi dei ſcd̄m interiorẽ homi
nem: q̄d faciet de alia lege in mẽbris ſuis
repugnante legi mẽtis ſue: ⁊ ſe captiuũ
ducẽte in lege pcĩi: que eſt in mẽbris eiꝰ?
Quoniã iuſtꝰ es dñe: nos autẽ peccaui/
mus. inique fecimꝰ. impie geſſimꝰ. ⁊ gra
uata eſt ſuꝑ nos manꝰ tua: ⁊ iuſte traditi
ſumus antiq̄ pctõri ꝑpoſito mortis: q2 ꝑ
ſuaſit voluntati nr̃e ſimilitudinẽ volũta
tis ſue q̄ in veritate tua non ſtetit. Quid
faciet miſer hõ? Quis eũ liberabit de cor
ꝑe mortis huiꝰ: niſi gratia tua ꝑ ieſum
chriſtũ dominũ noſtꝝ. quẽ genuiſti coe/
ternũ et creaſti in p̄ncipio viaꝝ tuarum.
in q̄ princeps huiꝰ mũdi nõ inuenit q̄c/
q̄ morte dignũ. ⁊ occidit eũ. ⁊ euacuatũ
eſt cyrographũ quod erat ꝯtrariũ nobis.
Hoc ille littere nõ habẽt. non habẽt ille
pagine vultũ pietatis huiꝰ lachrymas
ꝯfeſſiõis. ſacrificiũ tuũ ſpiritũ contribu
latũ. cor contritũ ⁊ humiliatũ. populi ſa
lutẽ. ſponſã. ciuitatẽ. arram ſp̄ũs ſancti.
poculũ precii noſtri. Nemo ibi cãtat. nõ
ne deo ſubdita erit anima mea? ab ipſo
enĩ ſalutare meũ. Et enĩ ipe eſt deꝰ meꝰ ⁊
ſalutaris meus: ſuſceptor meus nõ mo
uebor ampliꝰ. Nemo ibi audit vocãtẽ.
venite ad me qui laboratis. Dedignantur
ab eo diſcere. quoniã mitis eſt ⁊ humilis
corde. Abſcõdiſti enĩ hec a ſapientibꝫ et
prudẽtibꝫ et reuelaſti ea paruulis. Et ali
ud eſt de ſiluestri cacumine videre patriã
pacis: ⁊ iter ad eã nõ inuenire. ⁊ fruſtra co
nari ꝑ inuia circũ obſidentibꝫ ⁊ inſidian/
tibus fugitiuis deſertoribꝫ cũ principe
ſuo leone et dracone: ⁊ aliud tenere viaꝫ
illuc ducentẽ cura celeſtis imꝑatoris mu/
nitam. vbi nõ latrocinantur qui celeſtẽ mi
litiã deſeruerũt. Uitant enĩ eã ſicut ſup
pliciũ. Hec mihi inuiſcerabantur miriſmo
dis: cum minimũ apoſtolorũ tuorũ le/
gerem. ⁊ conſiderauerã opera tua et ex/
pauerã

Explicit liber ſeptimus

Incipit octauus

Deus meus recorder in grãꝝ actiõe tibi. ⁊ confitear misericordias tuas super me. Perfūdant̃ ossa mea delectatõne tua: ⁊ dicãt. Dñe q̈s ſĩlis tibi? Dirupisti vĩcula mea: sacrificẽ tibi sacrificiū laudis. Quõ dirupisti ea narrabo: ⁊ dicent oẽs q̃ adorẽt te cū audiunt hec. Bñdict⁹ dñs in celo ⁊ ĩ terra: magnū ⁊ mirabile nomẽ ei⁹. Inheserant ꝑcordijs meis ꝟba tua: ⁊ vndiq̧ circumuallabar abs te. De vita tua eťna cert⁹ erã: q̄uis eã ĩ enigmate ⁊ q̈si ꝑ speculū viderã. Dubitatio tñ omnis de incorruptibili substantia q̧ ab illa esset oĩs substãtia. ablata mihi erat. nec certior de te ſʒ stabilior in te esse cupiebã. De mea ꝟo tꝑali vita nutabant oĩa: ⁊ mūdandū erat cor a fermento veteri ⁊ placebat via ĩpe saluator: ⁊ ire ꝑ ei⁹ angustias adhuc pigebat. Et ĩmisisti in mentẽ meã: visūq̧ est bonū in ꝯspectu meo ꝑgere ad simplicianū q̃ mihi bonus apparebat seruus tu⁹. ⁊ lucebat in eo grã tua. Audierã etiã q̧ a iuuẽtute sua deuotissime tibi viueret. Iã ꝟo tūc senuerat: ⁊ lõga etate in tã bono studio sectãde vie tue: mľta exꝑtus: multa edoct⁹: mihi videbat̃. ⁊ ꝟe sic erat. Vnõ mihi vt ꝓferret volebã ꝯferẽti secū estus meos. q̈s esset apt⁹ mod⁹ sic affecto: vt ego erã ad ambulãdū ĩ via tua. Videbã enĩ plenã ecclĩaꝫ. ⁊ ali⁹ sic ibat: ali⁹ autẽ sic. Mihi aūt displicebat qõ agebã ĩ seculo: ⁊ oneri mihi erat valde: nõ iã inflamantib⁹ cupiditatib⁹: vt solebãt spe honoris et pecunie: ad tolerãdã illã ꝟuitutem tã grauẽ. Iam enĩ me illa nõ delectabant ꝓ dulcedine tua: ⁊ decore dom⁹ tue quã dilexi. Sʒ adhuc tenaciter colligabar ex femĩa. nec me ꝓhibebat apľs coniugari. q̄uis exhortaret̃ ad meli⁹: maxime volens oẽs hoĩes sic esse vt ipse erat Sed ego ĩfirmior eligebã molliorẽ locū Et ꝓpter hoc vnū voluebar in ceterꝭ lãguidus ⁊ tabescens curis marcidis: qõ ⁊ in alijs reb⁹ q̈s nolebã pati congruere cogebar vite cõiugali: cui dedit⁹ ꝯstringebar. Audierã ex ore ꝟitatis esse spadones qui seipos absciderūt ꝓpter regnuꝫ celoꝝ. sed q̃ pt ĩnq̈t cape capiat. Vani sunt certe oẽs hoĩes q̈b⁹ non est dei sciã: nec de his q̃ vident̃ bona potuerũt inuenire eū q̃ est. At ego iã nõ erã ĩ illa vanitate. Trãscẽderã eã: ⁊ ꝯtestãte vniuersa creatura tua ĩuenerã te creatorẽ nostꝝ. ⁊ ꝟbū tuū apd̃ te deuꝫ. tecūq̧ cū spū sctõ vnū deū ꝑ qõ creasti oĩa. Et ẽ aliõ genus impioꝝ q̃ cognoscẽtes deū nõ sic deū glĩficauerūt aut grãs egerũt. In ħ q̈ʒ ĩciderã ⁊ dextera tua de⁹ suscepit me. ⁊ ĩde ablatū posuisti vbi ꝯualescerẽ. q: dixisti hoĩ. ecce pietas ẽ sapiã: ⁊ noli velle videri sapiẽs: q̄m dicẽtes se esse sapiẽtes: stulti facti sūt. Et ĩuenerã iã bonã margaritã: ⁊ vẽdit̃ oĩb⁹ q̃ haberẽ ẽmẽda erat: ⁊ dubitabã. Perrexi ḡ ad simplicianū patrẽ in accipiẽda grã tūc epi ambrosij: ⁊ quẽ ꝟe vt patrẽ diligebat. Narraui ei circūitꝰ erroris mei. Vbi aūt cõmemoraui legisse me q̈sdã libros platonicoꝝ q̈s victorinus q̈ndã rhetor vrbis rome: quẽ christianū defunctū esse audieram in latinã linguã trãstulisset. ğtulat⁹ ẽ mihi q̧ nõ ĩ alioꝝ ph̃oꝝ scꝑta incidissem plena fallaciarū ⁊ deceptõnū ꝟm elemẽta hui⁹ mūdi. in istis aūt oĩb⁹ modis insinuari deuꝫ ⁊ ei⁹ ꝟbū. Deinde vt me exhortaret̃ ad humilitatẽ christi sapiẽtib⁹ abscõditã et reuelatã paruulis. victorinū ipm recordatus est: quẽ rome cū esset familiarissime nouerat. deq̧ illo mihi narrauit qõ ñ silebo. Habet enĩ magnã laudẽ grẽ tue cõfitẽdã tibi: quẽadmodū ille doctissimus senex ⁊ oĩm liberaliū doctrinaꝝ ꝑitissimus. q̧ philosophoꝝ tã mľta legerat: ⁊ dijudicauerat ⁊ dilucidauerat: doctor tot nobiliū senatoꝝ. q̃ etiã ob insigne preclari magisterij: qõ ciues hui⁹ mūdi eximiū putãt: statuam romano foro meruerat ⁊ accepat. vsq̧ ad illã etatẽ venerator idoloꝝ sacroꝝq̧ sacrilegoꝝ ꝑticeps: q̈b⁹ tūc tota fere romana nobilitas inflata spirabat ppľi vsiã ⁊ oĩgenū deuꝫ mõstra ⁊ anubẽ latratorẽ: q̃ aliq̃n ꝯ neptunum

⁊ venerē: cōtraq̄ꝫ mīneruā tela tenuerāt. ⁊ a ſe victis iā roma ſupplicabat. q̄ iſte ſenex victorinꝰ tot ānos ore terricrepo defenſitauerat: nō erubuerit eſſe puer chriſti tui: ⁊ īfans fontꝭ tui. ſubiecto collo ad hūilitatis iugū: ⁊ edomita frōte ad crucis opprobriū. O dn̄e dn̄e q̄ inclinaſti celos ⁊ deſcēdiſti. tetigiſti mōtes ⁊ fumigauerūt: q̄bꝫ modis te inſinuaſti illi pectori? Legebat ſicut ait ſimplicianꝰ: ſctām ſcripturā: omneſq̄ꝫ chriſtianas lr̄as inueſtigabat ſtudioſiſſime ⁊ ꝑſcrutabat. ⁊ dicebat ſimpliciano nō palā ſꝫ ſecretiꝰ ⁊ familiariꝰ. Noueris me iā eſſe chriſtianū? Et rn̄debat ille. Nō credā: nec deputabo te īter chriſtianos niſi ī eccl'ia chriſti te videro. Ille aūt irridebat eū dicēſ. Ergo parietes faciūt chriſtianos? Et h̄ ſepe dicebat iā ſe eſſe chriſtianū: ⁊ ſimplicianus illō ſepe rn̄debat: ⁊ ſepe ab illo parietū irriſio repetebat. Amicos eni ſuos ꝟebat offendere ſupbos demonicolas: q̄rū ex culmine babilonice dignitatꝭ q̄ſi ex cedris libani q̄s nōdū ꝯtriuerat dn̄s ḡuiter ruituras ī ſe inimicicias arbitrabatur. Sed poſtea q̄ꝫ legēdo et īhiādo auxit firmitatem: timuitq̄ꝫ negari a chriſto corā angeliſ ſctis ſi eū timeret corā hoībꝫ ꝯfiteri: reuſq̄ꝫ ſibi magni crimis apparuit erubeſcēdo de ſacramētis hūilitatꝭ ꝟbi tui: ⁊ nō erubeſcēdo de ſacris ſacrilegijs ſupboꝝ demonioꝝ q̄ imitator ſupbus accepat: depuduit vanitati ⁊ erubuit ꝟitati. ſubitoq̄ꝫ ⁊ inopinatꝰ ait ſimpliciano vt ipe narrabat. Eamꝰ ī eccleſiam chriſtianꝰ volo fieri. At ille nō ſe capiēs leticia ꝑrexit cū eo. Ubi aūt imbutꝰ ē pmis inſtructōnū ſacramētis nō mlto pꝰ etiā nomē dedit: vt ꝑ baptiſmū regeneraret: mirāte roma gaudēte eccl'ia. Supbi videbāt et iraſcebāt: dentibꝫ ſuis ſtridebāt ⁊ tabeſcebāt. Seruo aūt tuo dn̄ſ deus erat ſpes eiꝰ. ⁊ nō rſpiciebat ī vanitates ⁊ inſanias mēdaces. Deniq̄ꝫ vt ventū ē ad horā ꝓſitēde fidei: q̄ ꝟbis certis ꝯceptis retētiſq̄ꝫ memoriter de loco eminētiore in ꝯſpectu populi fidel' rome reddi ſolet ab eis q̄ acceſſuri ſūt ad grāꝫ tuam: oblatū eſſe dicebat victorino a pſbyteriſ vt ſecretiꝰ redderet: ſicut nōnull' q̄ ꝟecūdia trepidaturi videbāt offerri moſ erat. illū aūt maluiſſe ſalutē ſuā ī ꝯſpectu ſācte multitudis ꝓfiteri. Nō eni erat ſalus quā docebat ī rhetorica: ⁊ tn̄ eā publice ꝓfeſſus erat. Q̄uāto minꝰ ḡ vereri debuit māſuetū gregē tuū ꝓnūciās ꝟbū tuū: q̄ nō verebat ī ꝟbis ſuis turbas īſanoꝝ? Itaq̄ꝫ vbi aſcēdit vt redderet: oēs ſibimet inuicē q̄ſq̄ꝫ vt eū nouerat inſtrepuerūt nomē eiꝰ ſtrepitu gratulatōis. Quis aūt ibi nō eū nouerat? Et ſonuit pſſo ſonitu ꝑ ora cunctoꝝ colletātiū: victorinꝰ victorinus. Cito ſonuerūt exultatōe q̄r videbāt eum. ⁊ cito ſiluerūt intētiōe vt audirēt eū. Pronūciauit ille fidē veracē p̄clara fiducia. ⁊ volebāt eū oēs rape intro in cor ſuū: ⁊ rapiebāt amādo ⁊ gaudēdo. Rapiētiū manꝰ erāt. Deꝰ bone q̄d agit in hoīe vt plꝰ gaudeat de ſalute deſꝑate anime ⁊ d̄ maiore ꝑiclō liberate: q̄ꝫ ſi ſpes ei ſꝑ affuiſſꝫ: aut ꝑiculū minuo fuiſſet? Etenī tu quoq̄ꝫ miſericors pater plus gaudes de vno penitēte: q̄ꝫ d̄ nouagintanouē iuſtis quibꝫ nō eſt opus penitētia. Et nos cū magna iocūditate audimꝰ cū audimꝰ: q̄ꝫ exultātis paſtorꝭ humeris reportat ouis que errauerat. et drachma referat in theſauros tuos colletātibꝫ vicinis mulieri q̄ inuenit. Et lachrymaſ excutit gaudiū ſolēnitatꝭ domꝰ tue: cū legit in domo tua de iuniore filio: q̄m mortuus erat et reuixit. ꝑierat ⁊ inuētus eſt. Gaudes q̄ppe ī nobꝫ ⁊ ī angel' tuis ſancta charitate ſanctis. Nā tu ſemꝑ idē q̄ ea que nō ſꝑ nec eodem mō ſunt: eodem mō ſemꝑ noſti omnia. Quid ḡ agit in aīa: cū ampliꝰ delectat inuētꝭ aut redditis rebꝫ q̄s diligit: q̄ꝫ ſi eas ſꝑ habuiſſet? Conteſtant eni ⁊ cetera: ⁊ plena ſunt oīa teſtimonijs clamantibꝫ. ita eſt. Triūphat victor imꝑator: et n̄ viciſſꝫ niſi pugnaſſet. Et q̄uāto maiꝰ ꝑiculū fuit in p̄lio: tanto maiꝰ eſt gaudiū in triumpho. Iactat tempeſtas nauigātes: minaturq̄ꝫ naufragiū. oēs futura morte palleſcūt. Trāquillat celū et mare ⁊ exultāt nimis: quoniā timuerūt nimis. Eger ē carus ⁊ ꝟena eiꝰ malū renūciat: oēs q̄ eū saluum

cupiūt: egrotāt ſimul aīo. Fit ei recte: ⁊
nōdū ambulat ꝑſtinis viribꝫ: ⁊ fit iā tale
gaudiū q̄le nō fuit cū antea ſaluꝰ ⁊ fortiſ
ambularet. Eaſq; ipas voluptates hūa
ne vite etiā nō inopinatis ⁊ p̄ter volun
tatē irruentibꝫ. ſꝫ inſtitutis ⁊ volūtarijs
moleſtijs hoīes acq̇runt. Edēdi ⁊ biben
di voluptas nulla eſt: niſi p̄cedat eſurien
di ⁊ ſitiēdi moleſtia. Et ebrioſi q̄dā ſalſi
uſcula ꝯmedūt q̄ fiat moleſtꝰ ardor: quē
dū extinguit potatio fit delectatio. Et in
ſtitutū eſt vt iā pacte ſpōſe nō tradāť ſta
tim: ne vilē habeat maritꝰ datā. quā non
ſuſpirauerit ſpōſuſ dilatā. Hoc in turpi
⁊ execrāda leticia. h̄ in ea q̄ conceſſa ⁊ lici
ta eſt. hoc ī ipa ſinceriſſima honeſtate a
micicie. hoc ī eo q̇ mortuꝰ erat ⁊ reuixit
ꝑierat et inuentꝰ ē. Ubiq; maiꝰ gaudiū
moleſtia maiore p̄cediť. Quid eſt h̄ dn̄e
deus meꝰ. cū tu eternū tibi tu ipe ſis gaudi
um. ⁊ q̄dā d̄ te circa te ſꝑ gaudeāt? Quid
eſt q̄ hec reꝝ pars alternat defectu et ꝓfe
ctu: offenſiōibꝫ ⁊ ꝯciliatōibꝫ? An is ē mo
dus eaꝝ: ⁊ tantū dediſti eis cū a ſūmis
celoꝝ vſq; ad ima terraꝝ: ab initio vſq; ī
finē ſeculorū. ab āgelo vſq; ad ꝟmiculū:
a motu p̄mo vſq; ad extremū. oīa gene
ra bonoꝝ et om̄ia iuſta opa tua ſuis q̄q;
ſedibꝫ locares: ⁊ ſuis queq; tꝑibꝫ ageres?
Ei mihi q̄ excelſus es in excelſis. ⁊ q̄ ꝓ
fundꝰ es in ꝓfundis: ⁊ nuſq̄ recedis: et
vix redimꝰ ad te. Age dn̄e ⁊ fac ⁊ excita
⁊ reuoca nos. accēde ⁊ rape. flagra: dulce
ſce. iā amemꝰ et curramꝰ. Nōne multi ex
ꝓfundiore tartaro cecitatis q̄ victorinꝰ
redeunt ad te: ⁊ accedūt ⁊ illuminanť reci
piētes lumen. Qd̄ ſi q̇ recipiūt: accipiūt
a te poteſtatē vt filij tui fiant? Sꝫ ſi mi
nus noti ſint populis: minus de illꝭ gau
dent etiā q̇ nouerūt eos. Quādo enī cū
multis gaudeť: ⁊ in ſingulꝭ vberiꝰ ē gau
diū. q2 feruere faciūt ſe. ⁊ inflāmanť ex al
terutro. Deinde q̄ multis noti multi ſunt
auctoritate ad ſalutē: ⁊ multis p̄eunt ſe
cuturis: ideoq; multū de illis ⁊ q̇ eos p̄
ceſſerunt letanť: q2 nō de ſolis letanť. Ab
ſit enī vt in tabernaclo tuo p̄ paupibus
accipianť ꝑſone diuitū. aut p̄ ignobilibꝫ
nobiles: qn̄ potiꝰ infirma mūdi elegiſti

vt cōfunderes fortia. ⁊ ignobilia hꝰ mūn
di elegiſti ⁊ ꝯtēptibilia. ⁊ ea que nō ſunt
tanq̄ q̄ ſunt: vt ea q̄ ſunt euacuares. Et
tn̄ idē ipe minimꝰ apl'oꝝ tuoꝝ: ꝑ cuius
linguā tu iſta ꝟba ſonuiſti: cū paulꝰ ꝓcō
ſul ꝑ eiꝰ militiā debellata ſupbia ſub le
ni iugo chriſti tui miſſus eſſꝫ: regis ma
gni ꝓuincialis effectus: ipe quoq; ex prio
re ſaulo paulꝰ vocari amauit: ob tā ma
gne iſigne victorie. Plꝰ enī hoſtis vinciť
in eo quē plus tenet: ⁊ de q̄ plures tenet.
Plꝰ autē ſupbos tenet noīe nobilitatiſ:
⁊ de his plures noīe auctoritatis. Quā
to igiť gratius cogitabať victorini pectꝰ:
qd̄ tanq̄ inexpugnabile receptaculū di
abolꝰ obtinuerat victorini lingua q̄ telo
grandi ⁊ acuto multos p̄emerat: abūdantiꝰ
exultare oportuit filios tuos. q2 rex no
ſter alligauit fortē: ⁊ videbāt vaſa eiꝰ ere
pta mūdari: ⁊ aptari in honorē tuū: ⁊ fie
ri vtilia dn̄o ad om̄e opꝰ bonū. Sꝫ vbi
mihi hō tuus ſimplicianus de victorino
iſta narrauit: exarſi ad imitādū. Ad h̄ eī
⁊ ille narrauerat. Poſtea q̄ ꝟo et illud ad
didit q̄ imꝑatoris iuliani tꝑibꝫ lege da
ta ꝓhibiti ſunt chriſtiani docere littera
turā ⁊ oratoriā: quā legē ille amplexꝰ lo
q̄cē ſcholā deſerere maluit: q̄ ꝟbū tuum
q̄ linguas infantiū facis diſertas. nō mi
hi fortior q̄ felicior viſus ē. q2 inuenit oc
caſionē vacādi tibi. Cui rei ego ſuſpira
bā ligatꝰ nō ferro alieno: ſꝫ mea ferrea vo
lūtate. Uelle meū tenebat inimicꝰ: ⁊ inde
mihi catheuam fecerat ⁊ ꝯſtrinxerat me.
Quippe ex volūtate ꝑuerſa facta ē libi
do. Et dū ſuiť libidini facta ē ꝯſuetudo
Et dū ꝯſuetudi nō r̄ſiſtiť facta ē neceſſi
tas. Quibꝫ q̄ſi anſulꝭ q̄buſdā ſibimet ī ne
xis vn̄ catenā appellaui: tenebat me ob
ſtrictū dura ſuitꝰ. Uolūtaſ aūt noua q̄ mi
hi eē ceꝑat vt te grat' colerē: fruiq; te vellē
deꝰ ſola certa iocūditaſ. nōdū erat idonea
ad ſuꝑandā priorem vetuſtate roboratā
Ita due voluntates mee: vna vetꝰ. alia
noua: illa carnalis: illa ſpiritalis cōflige
bant inter ſe: atq; diſcordando diſſipabāt
animā meā. Sic intelligebā in meipo ex
ꝑimento id qd̄ legeram: quō caro ꝯcupi
ſcet aduerſus ſpiritū: et ſpūs aduerſus

carnē. Ego ꝗdē in vtroqȝ: ſȝ magis ego
in eo quod in me approbabā: ꝙȝ i eo qḋ
ī me improbabā. Ibi enī magꝭ iā ñ ego:
qꝛ ex magna parte id patiebar inuit⁹ ꝙȝ
faciebā volēs. Sȝ tñ ꝯſuetudo aduerſ⁹
me pugnatioꝛ ex me facta erat. qnoniaȝ
volēs ꝗ nollē ꝑuenerā. Et ꝗs iure ꝯdice
ret. cū peccantē iuſta pena ſeqꝛeť: Et nō
erat iā vlla excuſatio q̄ videri mibi ſole
bā ꝓpťea nondū me cōtempto ſeculo ſer
uire tibi. quia incerta mibi eſſet ꝑceptio
veritatis. Iā eniȝ et ipa certa erat. Ego
aūt adbuc terra obligat⁹ militare tibi re
cuſabam. ⁊ impedimētꝭ oībꝫ ſic timebā
expediri. queadmodū impediri timēduȝ
eſt. Ita ſarcina ſecľi velut ſomno aſſolet
dulciter ꝑmebar. ⁊ cogitatōes ꝗbꝫ medi
tabar in te: ſiľes erant conatibꝫ exꝑgiſci
volentiū: ꝗ tñ ſupati ſoporis altitudine
remergunť. Et ſicut nemo eſt ꝗ dormire
ſemꝑ velit: oīmqȝ ſano iudicio vigilare ꝑ
ſtat: differt tñ plerūqȝ homo ſomnū ex
cutere cū grauis torpoꝛ ī mēbris eſt: eū
qȝ iam diſplicentē carpit libenti⁹: ꝙȝuis
ſurgendi tpus aduenerit. ita certū babe
bā eſſe meli⁹ tue charitati me dedere ꝙȝ
mee cupiditati cedere. Sȝ illḋ placebat
⁊ vincebat: h̄ libebat ⁊ vinciebat. Nō ei
erat qḋ tibi rñdere dicenti mibi. ſurge ꝗ
dormis ⁊ exurge a mortuiſ. ⁊ illumiabit
te chriſt⁹. ⁊ vndiqȝ oſtēdēti ṽa te dicere:
nō erat omnino ꝗd reſpondere ṽitate cō
uictus: niſi tm̄ ṽba lenta ⁊ ſomnolenta.
Modo ecce mō: ſine paululū. Sȝ mō ⁊
modo nō babebat modū: ⁊ ſine paululū
in longū ibat: Fruſtra ꝯdelectabar legi
tue ſ̄m interiorē hoīem: cū lex alia ī mē
bris meis repugnaret legi mētis mee. et
captiuū me duceret in lege peccati que ī
mēbris meis erat. Lex eni pcti eſt violē
tia ꝯſuetudinis ꝗ trahiť et teneť etiā in
uitus anim⁹. eo merito ꝗ in eā volēs illa
biť. Miſerū ergo me ꝗs liberaret ď cor
pe mortis bui⁹: niſi gra tua ꝑ ieſū chri
ſtum dñm noſtꝝ: Et de vincľo ꝗdē de
ſideriī ꝯcubitus ꝗ artiſſime tenebar: ⁊ ſe
cularium negocioꝝ ſeruitute queadmodū
me exemeriſ narrabo: ⁊ ꝯfitebor nomini
tuo domine adiutoꝛ me⁹ ⁊ redēptoꝛ me

uſ. Agebā ſolita creſcēte anxietudie. ⁊ q̄
tidie ſuſpirabā tibi. Freq̄ntabā eccleſiā
tuā q̄ntū vacabat ab eis negocijs ſub ꝗ
rū pondere gemebā. Mecū erat alipius
ocioſus ab ope iuriſꝑitoꝝ poſt aſſeſſiōȝ
terciā: expectās ꝗbꝫ iteꝝ ꝯſilia vēderȝ ſic
ego vēdebā dicēdi facultatē ſi ꝗ docēdo
ꝓſtari pt. Nebridi⁹ autē amicicie noſtre
ceſſerat: vt omniū noſtꝝ familiariſſimo
ṽecundo mediolanēſi ⁊ ciui ⁊ grāmati
co ſub doceret. vebementer deſiderāti et
familiaritatis iure flagitāti de nūero no
ſtro fidele adiutoriū ꝗ indigebat nimis.
Non itaqȝ nebridiū cupiditas ꝯmodo
rū eo traxit: maiora enī poſſȝ ſi vellȝ ď lit
teris agere. ſȝ officio beniuolētie petitio
nē noſtrā ꝯtēnere noluit amic⁹ dulciſſi
mus ⁊ mitiſſimus. Agebat aūt illḋ pru
dentiſſime cauēs innoteſcere ꝑſonis ſ̄m
h̄ ſeculū maioribꝫ: deuitans ī eis omneȝ
inquietudinē animi: quē volebat habe
re liberꝝ: ⁊ ꝙȝ multis poſſȝ horis feriatuȝ
ad q̄rendū aliꝗd vľ legendū vľ audiēdū
de ſapientia. Quodā igiť die non recolo
cauſam ꝗ erat abſens nebridi⁹: cum ecce
ad nos domū venit ad me ⁊ alipiū pon
ticianus ꝗdā ciuis nr̄ inq̄ntū afer. ꝑcla
re in palacio militās: neſcio ꝗd a nob vo
lebat: ⁊ ꝯſedim⁹ vt colloq̄remur. Et for
te ſupra menſam luſoriā ꝗ añ nos erat at
tendit codicē. tulit: apuit: inuenit aplm
paulū: inopinate ſane: putauerat enī ali
ꝗd de libris quoꝝ ꝓfeſſio me cōterebat.
Tū ṽo arridēs meqȝ intuēs ꝯgratulatorie
mirat⁹ eſt q̄ eās ⁊ ſolas ꝑ oculis meis lit
teras repēte ꝯperiſſet. Chriſtian⁹ ꝗppe
⁊ fideľ erat. ⁊ ſepe tibi deo nr̄o ꝓſterne
bať in eccľia crebris ⁊ diuturnis oroībꝫ.
Cui ego cum indicaſſem illiſ me ſcriptu
ris curā maximā īpendere. oꝛt⁹ eſt ſermo
ip̄o narrāte de anthonio egyptio mona
cho. cuius nomē excellēter clarebat apḋ
ſeruos tuos. nos autē vſqȝ in illā horaȝ
latebat. Qḋ ille vbi cōperit: immorat⁹ ē
in eo ſermone inſinuans tantū virū igno
rantibus: ⁊ admirās tandē noſtrā igno
rantiā. Stupebam⁹ aūt audientes tam
recenti memoria: et ꝓpe noſtris tempori
b⁹ teſtatiſſima mirabilia tua ī fide rectā

⁊ catholica eccleſia. Oēs mirabāt: ⁊ nos
qꝛ tā magna erāt: ⁊ ille qꝛ inaudita nobiſ
erāt. Inde ſermo eiꝰ ꝯuolutꝰ ē ad mona
ſterioꝝ greges: ⁊ mores ſuauẽolētie tue
⁊ vbera deſerta heremi: quoꝝ nos nihil
ſciebamꝰ. Et erat monaſteriū mediola/
ni plenū bonis fratribꝫ extra vrbis me/
nia ſub ambroſio nutritore. ⁊ nō nouera
mus. Pertēdebat ille ⁊ loq̄bat̄ adhuc et
nos intēti tacebamꝰ. Vn̄ incidit vt di/
ceret neſcio qn̄ ſe ⁊ tres alios ꝯtuberna/
les ſuos nimirū apd̄ treueros cū impa/
toꝝ p meridiano circēſiū ſpectaculo tene
ret̄: exiſſe deambulatū in ortos muris
ꝯtiguos: atq̄ illic vt forte ꝯbinati ſpaci
abant̄. vnū ſecū ſeorſū ⁊ alios duos iti
dē ſeorſum pariter digreſſos. Sꝫ illos
vagabūdos irruiſſe ī q̄ndā caſā vbi ha
bitabāt q̄dā ſerui tui ſpū paupes: q̄liū
eſt regnū celoꝝ. ⁊ inueniſſe ibi codicē in
q̄ ſcripta erat vita anthonij. Quā legere
cepit vnꝰ eoꝝ: ⁊ mirari ⁊ accēdi. ⁊ int̄ le/
gendū meditari arripe talē vitā. ⁊ relicta
militia ſeculi ſeruire tibi. Erāt autē ex
eis q̄s dicūt agētes in rebꝫ. Tūc ſubito
repletꝰ amore ſācto ⁊ ſobrio pudore: ira
tus ſibi ꝯiecit oculos in amicū. ⁊ ait illi.
Dic q̄ſo te: oībꝫ iſtis laboribꝫ nr̄is q̄ am
bimus puenire? Quid q̄rimꝰ? Cuius rei
cauſa militamus? Maiorne eſſe poterit
ſpes nr̄a in palacio: q̄ vt amici impato/
ris ſimꝰ? Et ibi q̄d nō fragile: plenūq̄ pi
culis? Et p q̄t picula puenit̄ ad grandiꝰ
piculū? Et q̄diu iſtō erit? Amicꝰ aūt dī
ſi voluero ecce nūc fio. Dixit h̄. ⁊ turbi/
dus parturitōe noue vite reddidit ocu/
los paginis: ⁊ legebat ⁊ mutabat̄ intus
vbi tu videbas. ⁊ exuebat̄ mūdo mēs eꝰ
vt mox apparuit. Nāq̄ dum legit ⁊ vol
uit fluctus cordis ſui: īfremuit aliq̄n et
diſcreuit. decreuitq̄ meliora: iāq̄ tuus
ait amico ſuo. Ego iā abrupi me ab illa
ſpe nr̄a. ⁊ deo ſeruire ſtatui. ⁊ h̄ ex hora
hac. In h̄ loco aggredior. te ſi piget imi
tari noli aduerſari. Reſpōdit ille adhere
re ſe ſocio tāte mercedis tanteq̄ militie.
Et ambo iā tui edificabāt turrim ſūptu
idoneo relinq̄ndi oīa et ſequēdi te. Tum
pontichianꝰ ⁊ q̄ cū eo p alias orti partes

deambulabāt querētes eos: deuenerunt
in eundē locū. ⁊ inuenientes admonuerūt
vt redirent q̄d iā declinaſſet dies. At illi
narrato placito ⁊ propoſito ſuo. quoq̄
mō in eis tal' volūtas orta eſſet atq̄ fir/
mata. petiuerūt ne ſibi moleſti eſſent: ſi ad
iūgi recuſarent. Iſti aūt nihilo mutati a
p̄ſtinis: fleuerūt ſe tamē vt dicebat: atq̄
illis pie ꝯgratulati ſunt. ⁊ ꝯmēdauerūt ſe
orōibꝫ eoꝝ. ⁊ trahētes cor in terrā abie/
rūt in palaciū. Illi aūt affigētes cor ī ce
lo māſerūt ī caſa. Et ambo habebāt ſpō
ſas. Que poſtea q̄ h̄ audierūt: dicauerūt
etiā ipe virginitatē tibi. Narrabat hec
pōticianꝰ. Tu aūt dn̄e int̄ v̄ba eiꝰ retor
q̄bas me ad meipm̄ auferēs me a dorſo
meo. vbi me poſuerā dū nollē me attēde
re. ⁊ cōſtituebas me añ faciē meā vt vi/
derē q̄ turpis eſſem: q̄ diſtortꝰ ⁊ ſordidꝰ
maculoſus ⁊ vlceroſꝰ. Et videbā ⁊ hor
rebā. ⁊ q̄ a me fugerē. n̄ erat. Et ſi cona/
bar a me auertere aſpectū: narrabat ille
q̄d narrabat. ⁊ tu me rurſus opponebaſ
mihi. ⁊ īpingebas me in oc'los meos vt
inuenirē iniq̄tatē meā ⁊ odiſſem. Noue
rā eā ſꝫ diſſimulabā ⁊ cohibebā et obliui
ſcebar. Tūc v̄o q̄nto ardētiꝰ amabā illoſ
de q̄bꝫ audiebā ſalubres affectus q̄ ſe to
tos tibi ſanādos dederāt: tāto execrabi
liꝰ me ꝯparatū eiſ oderā. Q̄m multi mei
anni mecū effluxerāt: forte duodecī āni:
ex q̄ ab vndenigeſimo anno etatis mee
lecto ciceronis hortēſio: excitatꝰ eram ſtu
dio ſapiētie: et differebā ꝯtēpta felicita/
te terrena ad eā inueſtigādā vacare: cuiꝰ
n̄ inuentio: ſꝫ vel ſola inq̄ſitio iā p̄ponen
da erat etiā inuentis theſauris regniſq̄
gentiū: ⁊ ad nutū circūfluentibꝫ corpis
voluptatibꝫ. At ego adoleſcēs miſer val
de: miſer in exordio ipius adoleſcētie eti
am petierā a te caſtitatē: ⁊ dixerā. da mi
hi caſtitatē et continētiā: ſꝫ noli mō. Ti/
mebā enī ne me cito exaudires ⁊ cito ſa/
nares a morbo cōcupiſcētie. quē malebā
expleri q̄ extingui. Et ierā p vias p̄uas
ſupſtitōne ſacrilega. nō q̄dem certꝰ ī ea
ſed q̄ſi p̄ponens eā ceteris q̄ nō pie q̄re/
bam: ſed inimice oppugnabā. Et puta/
uerā me p̄pterea differre de die in diem:

ꝯtempta ſpe ſeculi te ſolū ſeq̄. qꝛ nō mi-
bi appatebat certū aliq̇d q̄ dirigerē cur
ſum meū. Et venerat dies q̄ nudarer mi
bi: ⁊ increparet me ꝯſciētia mea. Ubi es
lingua? Nēpe tu dicebas ꝓpt̄ incertū ve
rū nolle te abijcere ſarcinā vanitat̄. Ec-
ce iā certū eſt: ⁊ illa te adhuc ꝑmit hume
riſqꝫ liberioribꝰ penas recipiunt. q̇ neqꝫ
ita inq̇rēdo attriti ſunt: nec decēnio ⁊ am
pliꝰ iſta meditati. Ita rodebar intus et
ꝯfundebar pudore horribili vehemēter
cū ponticianꝰ talia loq̄ret̄. Termiato au
tē ſermone ⁊ cauſa q̄ venerat: abijt ille.
Et ego ad me. Que nō ī me dixi? q̇bꝰ ſen
tentiaꝝ verberibꝰ nō flagellaui animam
meā. vt ſequeret̄ me conantē poſt te ire. ⁊
retinebat̄. Recuſabat: ⁊ nō ſe excuſabat.
Cōſūpta erāt et ꝯuicta argumēta oīa
Remāſerat muta trepidatio ⁊ q̄ſi mortē
reformidabat reſtrigi a fluxu cōſuetudi
nis quo tabeſcebat in mortē. Tū in illa
grādi rixa interioris domꝰ mee quā for
titer excitauerā cū aīa mea in cubicl̄o no
ſtro corde meo: tā vultu q̄ꝫ mēte turbatꝰ
inuado alipiū: ⁊ exclamo. Quid patimur
Quid eſt h̄? Quid audiſti? Surgūt ido
cti ⁊ celū rapiūt: ⁊ nos cū doctrinis nr̄is
ſine corde ecce vbi volutamur ī carne et
ſanguie? An quia ꝑceſſerūt pudet ſequi:
⁊ nō pudet nec ſaltē ſeq̄. Dixi neſcio q̄ ta
lia. ⁊ abripuit me ab illo eſtꝰ meꝰ cū tace
ret attonitꝰ me intuēs. Neqꝫ enī ſolita ſo
nabā. Plꝰ loq̄bant̄ animū meū frōs: ge-
ne: oculi: color: modꝰ vocis: q̄ꝫ v̄ba q̄ ꝓ-
mebā. Ortulus q̇dā erat hoſpitij noſtri:
q̄ nos vtebamur ſicut tota domo. Nam
hoſpes ibi nō habitabat dn̄s domꝰ. Illuc
me abſtulerat tumultus pectoris: vbi ne
mo īpediret ardētē litē quā mecū aggreſ
ſus erā: donec exiret q̄ tu ſciebas. Ego
autē nō ſciebā. Sz tātū inſaniebā ſalu-
briter: et moriebar vitaliter ignarꝰ quid
mali eſſem. ⁊ ignarus q̇d boni poſt pau-
lulū futurꝰ eſſem. Abſceſſi ḡ ī ortū. ⁊ ali
pius pedē poſt pedē. Neqꝫ eī ſecretū me
um nō erat: vbi ille aderat. Aut quādo
me ſic affectū deſereret? Sedimꝰ q̄ntū
potuimꝰ remoti ab edibꝰ. Ego fremebā
ſpiritu indignās indignatōe turbulētiſ-
ſima: quod nō irē in placitū ⁊ pactū tecū
deꝰ meꝰ: ī qḋ eundū eſſe oīa oſſa mea cla
mabāt: ⁊ in celū tollebāt laudibꝰ: ⁊ nō il-
luc ibat̄ nauibꝰ aut q̇drigis: aut pedibꝰ:
q̄ntū ſaltē de domo ī eum locū ierā vbi
ſedebamꝰ. Nā nō ſolū ire: verū etiā ꝑueni
re illuc: nihil erat aliḋ q̄ꝫ velle ire. ſz velle
fortiter ⁊ integre nō ſemiſauciā hac atqꝫ
hac v̄ſare et iactare voluntatē partē aſ-
ſurgentē cū alia ꝑte cadēte luctātē. De-
niqꝫ tā multa faciebā corꝑe in ipis cūcta-
tōibꝰ eſtibꝰ: q̄ aliq̄n volūt hoīes ⁊ nō va
lēt. ſi aūt ipa mēbra nō habeāt: aut ea vl̄
colligata vincul̄ vl̄ reſoluta lāguore: vel
quoquomodo īpedita ſint. Si vulſi ca-
pillū: ſi ꝑcuſſi frontē. ſi ꝯſertꝫ digitis am
plexatꝰ ſū genu: qꝛ volui feci. Potui aūt
velle et nō facere ſi mobilitas mēbroꝝ nō
obſeq̄ret̄. Tā multa ḡ feci: vbi nō hoc erat
velle qḋ poſſe. et nō faciebā qḋ ⁊ incōpa
bili affectu ampliꝰ mihi placebat. ⁊ mox
vt vellē poſſem: qꝛ mox vt vellē vtiqꝫ vel
lem. Ibi enī facultas ea q̄ volūtas: ⁊ ipz
velle iā facere erat. ⁊ tamē nō fiebat faci
liuſqꝫ obtꝑabat corpꝰ tenuiſſime volun
tati aīe vt ad nutū mēbra moueret̄ q̄ꝫ ip
ſa ſibi aīa ad voluntatē ſuā magnā ī ſola
volūtate ꝑficiendā. Uñ hoc monſtꝝ? et
q̄re iſtud? Luceat miſericordia tua: ⁊ in-
terrogem ſi forte mihi reſpōdere poſſint
latebre penaꝝ hominū et tenebroſiſſime
ꝯtritōes filioꝝ adā. Uñ. h̄ mōſtꝝ: et q̄re
iſtud? Impat animꝰ corꝑi ⁊ paret̄ ſtatī:
impat animꝰ ſibi et reſiſtit̄. Impat ani-
mus vt moueat̄ manꝰ. ⁊ tāta eſt facilitaſ
vt vix a ſeruitio diſcernat̄ imperiū. Et
animꝰ animꝰ eſt: manꝰ aūt corpꝰ ē. Im-
perat animꝰ vt velit animꝰ. nec alter eſt.
nec facit tñ. Uñ h̄ mōſtꝝ ⁊ q̄re iſtḋ? Im
perat inq̄ꝫ vt velit: q̇ nō imparet niſi vel
let: ⁊ nō fit qḋ impat. Sz nō ex toto vult.
nō ergo ex toto impat. Nam intātū īpe-
rat inq̄ntū vult. ⁊ intantū nō fit qḋ impe
rat inquantū nō vult. Quoniā volūtas ī
perat vt ſit volūtas: nec alia ſz ipa. Non
vtiqꝫ plena impat: ideo nō eſt qḋ īperat
Nam ſi plena eſſet: nec imparet vt eſſet:
qꝛ iam eſſet. Nō igit̄ monſtꝝ partī velle
partim nolle: ſed egritudo animi eſt: qꝛ

nō totus aſſurgit veritate ſubleuat⁹ cō/
ſuetudine ꝑgrauat⁹. Et iō ſunt due vo/
lūtates. qꝛ vna eaꝝ tota nō eſt. ⁊ h̄ adeſt
alteri qḋ deeſt alteri. Pereāt a facie tua
deus ſicuti pereūt vaniloq̄ ⁊ mētis ſedu
ctores. q̄ cū duas volūtates in deliberā/
do animaduerterīt: duas naturas duaꝝ
mentiū eſſe aſſeuerāt: vnā bonā alteram
malā. Ipi veri mali ſunt cū iſta mala ſen
tiūt. ⁊ idem ipi boni erūt ſi ṽa ſenſerint:
veriſq; ꝯſenſerint. vt dicat eis apl's tu⁹.
Fuiſtis aliqñ tenebre. nūc aūt lux ī do/
mino. Illi enī dū volūt eſſe lux nō ī dño
ſed in ſeipis: putādo anime naturā h̄ eſſe
qḋ de⁹ eſt. ita facti ſunt deſiores tenebre
qm̄ longius a te receſſerūt horrēda arro
gantia. a te vero lumine illumināte oēm
hominē venientē in hūc mundū. Atten
dite q̄d dicat⁹ et erubeſcite. ⁊ accedite ad
eū ⁊ illuminamini: ⁊ vultus vr̄i nō eru/
beſcent. Ego cū deliberabā vt iā ſeruirē
dño deo meo ſic diu diſpoſuerā. ego erā
q̄ volebam: ego qui nolebā ego ego erā.
Nec plene volebā: nec plene nolebā. Iō
mecū cōtendebā: ⁊ diſſipabar a meipſo.
Et ipa diſſipatio me īuito quidē fiebat.
nec tñ oſtendebat naturā mentis aliene:
ſed penā mee. Et ideo nō iā ego opabar
illā. ſ; qḋ habitabat in me peccatū ḋ ſup
plicio liberioris peccati: quia eraz filius
adā. Nam ſi tot ſūt ꝯtrarie nature q̄t vo
luntates ſibi reſiſtunt. nō iā due ſ; plu/
res erūt. Si deliberet q̄ſq; vtrū ad ꝯuē/
ticulū eorū pergat: an ad theatꝝ: clamāt
iſti. Ecce due nature: vna bona hac ad/
ducit. altera mala illac reducit. Nā vnde
iſta cūctatio ſibimet aduerſantiū volūta
tū? Ego autē dico ambas malas: ⁊ q̄ ad
illos ducit: ⁊ que ad theatrū r̄ducit. S;
nō credunt niſi bonaz eſſe q̄ itur ad eos.
Quid ſi ergo quiſq; noſtꝝ deliberet. ⁊ ſe
cū altercantib⁹ duab⁹ volūtatib⁹ fluctu
et: vtrū ad theatrū pgat: an ad eccleſiaz
noſtrā? Nōne et iſti q̄d reſpōdeāt fluctu
abunt? Aut enī fatebūt⁹ qḋ volunt bo/
na voluntate pgi in eccl'iam noſtrā: ſic in
eā pergūt q̄ ſacramentis ei⁹ imbuti ſūt
atq; detinent⁹. aut duas malas nafas: et
duas malas mentes in vno hoīe ꝯflige
re putabūt: et nō erit verū quod ſolēt di
cere vnā bonā ⁊ alterā malā. aut ꝯuerten
tur ad verū ⁊ nō negabūt cū q̄ſq; delibe
rat animā vnā diuerſis volūtatib⁹ eſtua
re. Iā g̃ nō dicant cū duas volūtates in
hoīe vno aduerſari ſibi ſentiūt: duas cō
trarias mētes de duab⁹ ꝯtrarijs ſubſtan
tijs ⁊ de duob⁹ ꝯtrarijs ꝑncipijs ꝯtende
re vnā bonā: alterā malā. Nā tu deus ve
rax improbas eos ⁊ redarguis atq; ꝯui
cis eos: ſicut ī vtraq; mala volūtate. cū
q̄ſq; deliberat vtrū hominē veneno īteri
mat an ferro: vtrū fundū alienū illū an il
lū inuadat. quādo vtrūq; nō pt. vtrū e/
mat voluptatē luxuria: an pecuniā ſuet
auaricia. vtrū ad circū pgat an ad thea/
trū. ſi vno die vtrūq; exhibeat⁹. addo eti
am terciū: an ad furtuz de domo aliena
ſi ſubeſt occaſio. addo ⁊ quartū an ad cō
mittendū adulteriū ſi ⁊ inde ſimul facul
tas apperit⁹. ſi omnia cōcurrāt in vnū arti
culū tēporis pariterq; capiant⁹ omnia q̄
ſimul agi nequeūt. Diſcerpūt enī animū
ſibimet aduerſantib⁹ q̄ttuor volūtatib⁹.
vel etiā plurib⁹ ī tanta copia reꝝ q̄ appe
tunt⁹. nec tamē tantā multitudinē diuer/
ſarū ſubſtātiaꝝ ſolent dicere. Ita ⁊ ī bo
nis voluntatib⁹. Nam q̄ro ab eis vtruz
bonū ſit delectari lectōe apl'i. ⁊ vtrū bo/
nū ſit delectari pſalmo ſobrio. ⁊ vtrū bo
nū ſit euāgeliū diſſerere. Reſpondebunt
ad ſingula Bonū. Quid ſi ergo pariter de
lectent oīa ſimulq; vno tpe? Nōne di
uerſe volūtates diſtendūt cor hoīs. cuz
deliberat⁹ q̄d potiſſimū arripiamus? Et
oēs bone ſunt. ⁊ certāt ſecū donec eligat⁹
vnū q̄ ferat⁹ tota volūtas vna q̄ in plu/
res diuidebat⁹. Ita etiā cū eternitas dele
ctat ſuperius: ⁊ tpalis boni voluptas retē
tat inferi⁹. eadē anima eſt nō tota volun
tate illud aut hoc volens. ⁊ iō diſcerpit⁹
graui moleſtia: dū illō ṽitate ꝑponit h̄
familiaritate nō ponit. Sic egrotabā ⁊
excruciabar accuſans memetipm ſolito
acerbi⁹ nimis. ac voluēs ⁊ ṽſans me in
vinculo meo: donec abrūperet⁹ totum
q̄ iā exiguo tenebar. S; tenebar tamē: ⁊
inſtabas tu in occultis meis dn̄e ſeuera
miſericordia flagella īgeminans timoris

⁊ pudoris:ne rurſuſ ceſſarē ⁊ nō abrūpe
rēt idipm̄ exiguū ⁊ tenue qđ remāſerat:
⁊ reualeſceret iteꝝ ⁊ me robuſtiꝰ alligarꝫ
Dicebā enī apđ me intꝰ. Ecce modo ſi/
at:nō fiat. Et cū ꝟbo iā ibā in placitū.
iā pene faciebā ⁊ nō faciebam.nec relabe
bar tñ in priſtina.ſꝫ de ꝓximo ſtabā ⁊ re
ſpirabā. Et itē conabar ⁊ paulominꝰ ibi
erā:⁊ paulominꝰ iam iāq̄ȝ attingebā ⁊ te
nebā.⁊ nō ibi erā nec attingebā nec tene
baꝫ.heſitans mori morti:⁊ vite viuere.
Pluſ q̄ȝ in me valebat deteriꝰ inolituꝫ q̄ȝ
meliꝰ inſolitū:punctūq̄ȝ ipm̄ tp̄is q̄ aliud
futurꝰ erā q̄nto ꝓpius admouebat̄:tāto
āpliorē incutiebat horrorē:ſꝫ nō recu
tiebat retro.nec auertebat:ſed ſuſpende/
bat. Retinebāt nuge nugaꝝ:⁊ vanitateſ
vanitatū antiq̄ amice mee:⁊ ſuccutiebāt
veſtē meā carneā ⁊ ſubmurmurabāt. Di
mittiſ ne nos?⁊ a momēto iſto nō erimꝰ
tecū vltra ineternū:⁊ a momēto iſto non
tibi licebit h̄ et illud vltra ieternū? Et q̄
ſuggerebāt i eo qđ dixi hoc ⁊ illđ q̄ ſug
gerebāt deꝰ meꝰ.auertat ab aīa ſerui tui
in miſicordia tua:quas ſordes ſuggere
bāt:que dedecora. Et audiebā eaſ iā lō
ge minꝰ q̄ȝ dimidiꝰ:nō tanq̄ȝ libere ꝯtra
dicētes eundo in obuiā:ſed veluti a dor
ſo muſſitātes.⁊ diſcedētē q̄ſi furtim vel/
licātes vt reſpicerē:retardabāt tñ me cū
ctantē abripe atq̄ȝ excutere ab eis ⁊ trāſi
lire q̄ vocabar:cū diceret mihi ꝯſuetudo
violenta. Putaſne ſine iſtis poteriſ? Sed
iā tepidiſſime h̄ dicebat. Aperiebat̄ enī
ab ea pte q̄ intenderā faciē:⁊ q̄ trāſire tre
pidabā:caſta dignitas ꝯtinētie.ſerena et
nō diſſolute hilaris:honeſte blādiēs/ vt
venirē neq̄ȝ dubitarē:⁊ extendēs ad me
ſuſcipiēdū ⁊ amplectēdū pias manꝰ ple
nas gregibꝫ bonoꝝ exemploꝝ. Ibi tot
pueri ⁊ puelle.ibi iuuētus m̄lta ⁊ om̄is
etas.⁊ graues vidue.⁊ ꝟgines:anꝰ:et in
omnibꝫ ipa cōtinētia nequaq̄ȝ ſteril̄:ſꝫ fe
cunda mater filiorū gaudioꝝ de marito
te dn̄e. Et irridebat me irriſiōe exhorta/
toria.quaſi diceret. Tu nō poteriſ quod
iſti ⁊ iſte? An ꝟo iſti ⁊ iſte i ſemetipis poſ
ſunt:ac nō in dn̄o deo ſuo? Dn̄ſ deꝰ coꝝ
me dedit eis. Quid in te ſtas et nō ſtas?

Proijce te in eū.noli metuere:nō ſe ſub/
trahet vt cadas. Proijce te ſecurꝰ: exci/
piet te ⁊ ſanabit te. Et erubeſcebā nimiſ
q2 illarū nugaꝝ murmur adhuc audie
bā:⁊ cunctabūdus pendebā. Et rurſus
illa.q̄ſi diceret. Obſurdeſce aduerſus i/
mūda illa mēbra tua ſup terrā vt morti/
ficent̄. Narrāt tibi delectatiōes:ſꝫ nō ſic
lex dn̄i dei tui. Iſta cōtrouerſia i corde
meo:nō niſi de meipo aduerſus meipm̄.
At alipiꝰ affixus lateri meo:inſitati mo
tus mei exitū taciti̾ operiebat̄. Ubi ve
ro a fundo archano alta cōſideratio con
traxit ⁊ ꝯgeſſit totā miſeriā meam i ꝯſpe
ctu cordis mei:aborta eſt ꝓcella ingēs:fe
rens ingētē imbrē lachrymaꝝ. Et vt to/
tū effunderē cū vocibꝫ ſuīs:ſurrexi ab ali
pio. Solitudo mihi ad negociū flendi
aptior ſuggerebat̄. Et receſſi remotius
q̄ȝ vt poſſet mihi oneroſa eſſe etiā eiꝰ p̄/
ſentia. Sic tūc eram:⁊ ille ſenſit.neſcio.
Quid eī puto dixerā: in q̄ apparebat ſo
nus vocis mee iā fletu grauidꝰ.⁊ ſic ſur
rexerā. Māſit ergo ille vbi ſedebamꝰ:ni
mie ſtupēs. Ego ſub quadā fici arbore
ſtraui me neſcio quomodo.⁊ dimiſi ha/
benas lachrymis:⁊ prupērūt flumina o/
culoꝝ meoꝝ.acceptabile ſacrificiū tuūꝫ
Et nō q̄dem his ꝟbis:ſꝫ in hac ſentētia
multa dixi tibi. Et tu dn̄e vſq̄ȝ q̄? Uſq̄ȝ
q̄ dn̄e iraſceris in finē? Ne memor fueriſ
iniq̄tatū noſtraꝝ antiquaꝝ. Sentiebaꝫ
enī ab eis me teneri:⁊ iactabā voces mi
ſerabiles. Quamdiu q̄ȝdiu cras ⁊ cras?
Quare nō modo?quare nō hac hora fi/
nis turpitudis mee? Dicebā hec ⁊ flebā
amariſſima contritiōne cordis mei Et ec
ce audio vocē de vicina domo cū cantu
dicentis ⁊ crebro repetētis q̄ſi pueri an
puelle neſcio. Tolle lege:tolle lege. Sta
timq̄ȝ mutato vultu intētiſſimꝰ cogita/
re cepi.vtrū nā ſolerēt pueri in aliq̄ gene
re ludendi cātare tale aliq̄d.nec occurre/
bat omīno audiuiſſe me vſpiaꝫ. Rep̄ſſo
q̄ȝ impetu lachrymaꝝ ſurrexi:nihil aliđ
interp̄tās diuinitus mihi iuberi:niſi vt
aperirē codicē et legerē qđ primū capi/
tulū inueniſſem. Audieram enim de an/
thonio q̄ ex euāgelica lectione cui forte

ſupuenerat admonitꝰ fuerit tanq̄ ſibi di/
cerek qđ legebatur. vade vende oĩa q̄ ha
bes ⁊ da pauꝑib;: ⁊ habebis theſauꝝ ĩ
celis: ⁊ veni ſeq̄re me. ⁊ tali oraclo ꝯfeſtĩ
ad te eſſe cõuerſum. Itaq; concitus redij
ad eum locū vbi ſedebat alipius. ibi enĩ
poſuerã codicē apoſtoli cū inde ſurrexe
ram. Arripui: aperui: ⁊ legi in ſilētio ca/
pitulū quo primū coniecti ſunt ocl̄i mei
Non in comeſſatõibus et ebrietatibus:
nõ in cubilibus et impudicicijs: nõ ĩ cõ
tentõe et emulatõe. ſed induite dominuz
noſtrū ieſum chriſtū. ⁊ carnis ꝓuidentiã
ne feceritis in cõcupiſcētijs. Nec vltra
volui legere: nec opꝰ erat. Statim q̇ppe
cum fine huius ſce ſentētie quaſi luce ſe/
curitatis infuſa cordi meo: omnes dubi
tatõis tenebre diffugerunt. Tū interie/
cto aut digito aut neſcio quo alio ſigno
codicē clauſi. ⁊ tranquillo iã vultu indi
caui alipio. At ille quid ĩ ſe agerek qđ e/
go neſciebam ſic indicauit. Petit videre
q̇d legiſſem. Oſtēdi: ⁊ attendit etiã vltra
q̄ ego legeraz: ⁊ ignorabã q̇d ſequerek.
Sequebak vero. Infirmū autē in fide
recipite. Quod ille ad ſe retulit: mihiq;
aperuit. Sed tali admonitõe firmatꝰ ē.
placitoq; ac ꝓpoſito bono et cõgruētiſ/
ſimo ſuis morib; quib; a me in meliꝰ iã
olim valde lõgeq; diſtabat: ſine vlla tur
bulēta cunctatõe coniūctus eſt. Inde ad
matrē ingredimur: indicamus: gaudet.
narramꝰ queadmodū geſtū ſit. Exultat
⁊ triūphat ⁊ benedicebat tibi q̇ potens
es vltra q̄ petimus aut intelligimꝰ face
re. quia tanto ampliꝰ ſibi a te cõceſſuz đ
me videbat: q̄ petere ſolebat miſerabili
bus eiꝰ flebilibuſq; gemitib;. Cõuerti/
ſti enĩ ita me ad te. vt nec vxorē quererē:
nec aliquã ſpem ſeculi huiꝰ: ſtans in ea
regula fidei in qua me ante tot annos ei
reuelaueras. Et cõuertiſti luctum eiꝰ in
gaudiū multo vberiꝰ q̄ voluerat: ⁊ mul
to charius atq; caſtius q̄ de nepotibus
carnis mee requirebat.

Explicit liber octauus

Incipit nonus

Domine ego

ſeruus tuꝰ ego ſeruꝰ tuꝰ:
⁊ filiꝰ ancille tue. Dirupi
ſti vīcula mea: tibi ſacrifi
cabo hoſtiã laudis. Lau
det te cor meum et lingua mea. ⁊ omnia
oſſa mea dicãt. dñe quis ſimilis tibi? di/
cant et reſpõde mihi: ⁊ dic aĩe mee. ſalus
tua ego ſū. Quis ego: ⁊ q̄lis ego? Quid
nõ mali ego: aut facta mea. aut ſi non fa
cta dicta mea. aut ſi nõ dicta voluntas
mea fuit? Tu aūt dñe bonus ⁊ miſericors.
⁊ dextera tua reſpiciēs ꝓfunditatē mor/
tis mee: ⁊ a fundo cordis mei exhauriēs
abyſſum corruptõis. Et hoc erat totuz
nolle qđ volebas: ⁊ velle quod nolebas
Sed vbi erat tã annoſo tēpore. ⁊ đ quo
imo altoq; ſecreto euocatū eſt in momen
to liberꝝ arbitriū meū: q̄ ſubderē ceruicē
leni iugo tuo: et hūeros leui ſarcine tue
chriſte ieſu adiutor meꝰ ⁊ redēptor meꝰ?
Quã ſuaue mihi ſubito factū eſt carere
ſuauitatib; nugaꝝ. ⁊ q̄s amittere metus
fuerat: iã dimittere gaudiū erat. Eijcie/
bas enĩ eas a me vera tu ⁊ ſūma ſuauitas.
eijciebas ⁊ ĩtrabas ꝓ eis omĩ voluptate
dulcior: ſꝫ nõ carni ⁊ ſanguini. omĩ luce
clarior: ſꝫ omni ſecreto interior: omĩ ho
nore ſublimior: ſed non ſublimib; in ſe.
Iam liber erat animꝰ meus a curis mor
dacib; ambiēdi ⁊ acq̇rendi et volutandi
atq; ſcalpēdi ſcabiē libidinū. ⁊ garriebã
tibi claritati mee ⁊ diuitijs meis ⁊ ſalu/
ti mee dño deo meo. Et placuit mihi in
conſpectu tuo nõ tumultuoſe abripe: ſꝫ
leniter ſubtrahere miniſteriuz lingue mee
nundinis loquacitatis: ne vlteriꝰ pueri
meditãtes: nõ legē tuã: nõ pacē tuã: ſꝫ ĩ/
ſanias mēdaces ⁊ bella forēſia mercarēk
ex ore meo arma furori ſuo. Et opportu
ne iã pauciſſimi dies ſuperãt ad videmi
ales ferias: ⁊ ſtatui tolerare illos vt ſolē/
niter abſcederē: ⁊ redēptꝰ a te iã nõ redi/
rē venalis. Conſiliū ġ noſtꝝ erat coram
te. corã hoĩb; aūt niſi nr̄is ñ erat. Et cõ/
uenerat int̄ nos ne paſſim cuiq; effunde/
rek. q̄q̄ tu nob ą ꝯualle ploratõis aſcen
dentib; ⁊ cãtãtib; canticū ġduū dederas

ſagittas acutas: ⁊ carbones vaſtatores
aduerſus linguā ſubdolā. velut ↄſulen/
do ↄ̄dicentē. ⁊ ſicut cibū aſſolet amando
ↄſumētē. Sagittaueras tu cor noſtrū
charitate tua: ⁊ geſtabamꝰ v̄ba tua trāſ
fixa viſceribꝰ. ⁊ exēpla ſeruoꝝ tuoꝝ quoſ
de nigris lucidos: de mortuis viuos fe/
ceras ↄgeſta in ſinū cogitatōis noſtre v/
rebant ⁊ abſumebāt graue torporē: ne ī
īma v̄geremꝰ. ⁊ accēdebāt nos valde vt
omnis ex lingua ſubdola ↄ̄dictōis flatꝰ
inflāmare nos acriꝰ poſſet: nō extingue
re. Verūtamē q꜡ ꝑpter nomē tuū qđ ſā
ctificaſti ꝑ terras etiā laudatores vtiq̄
haberet votū et ꝓpoſitū noſtꝝ. iactātie
ſimile videbaꝛ: nō operiri tā ꝓximū feria
rū tpꝰs: ſ꜡ de publica ꝓfeſſiōe atq̄ ante
oclos omniū ſita ante diſcedere: vt con/
uerſa in factū meū ora cūctoꝝ intuētiū
q̄ vicinū vindemialiū diē ꝑuenire volu
erim: multa dicerēt ꝙ quaſi appetiſſem
magnus videri. Et quo mihi erat iſtud
vt putareꝛ ⁊ diſputareꝛ de animo meo:
⁊ blaſphemareꝛ bonū noſtꝝ. Quin etiā
qđ ipa eſtate litterario labori nimio pul
mo meꝰ cedere cepat. et difficulter trahe
re ſuſpiria doloribuſq̄ pectoris teſtari ſe
ſauciū: vocēq̄ clariorē ꝓductiorē recu
ſare primo ꝑturbauerat me: quia magi/
ſterij illiꝰ ſarcinā pene iā neceſſitate dpo
nere cogebar. aut ſi curari et cōualeſce/
re potuiſſem certe ītermittere. Sed vbi
plena volūtas vacādi ⁊ videndi: quoniā
tu es dn̄s: oborta mihi eſt atq̄ firmata:
noſti deus meꝰ etiā gaudere cepi: ꝙ hec
quoq̄ ſuberat nō mēdax excuſatio q̄ of/
fenſionē hoīm tēperaret: q̄ ꝓpter liberoſ
ſuoſ me liberū eſſe nunq̄ volebāt. Plenꝰ
igitur tali gaudio tolerabā illud īterual
lum tpis: donec decurreret: neſcio vtrū
vl' viginti dies erāt: ſed tn̄ fortiter tolera
bant: quia receſſerat cupiditas q̄ mecū
ſolebat ferre graue negociū. ⁊ ego ꝑmen
dus remanſerā niſi patiētia ſuccederet.
Peccaſſe me in h̄ quiſq̄ ſeruoꝝ tuoꝝ
fratrū meoꝝ dixerit: ꝙ iam pleno corde
militia tua paſſus me fuerim vl' vna ho
ra ſedere in cathedra mendacij. At ego n̄
ↄtendo. S꜡ tu dn̄e miſericordiſſime nō/

ne et h̄ peccatū cū ceteris horrēdis ⁊ fu
nereis in aq̄ ſancta ignouiſti ⁊ remiſiſti
mihi? Macerabaꝛ anxitudīe verecūdꝰ
de iſto noſtro bono: ꝙ ꝓpter vincl'a ſua
quibꝰ tenaciſſime tenebaꝛ dſeri ſe noſtro
cōſortio videbat nondū chriſtianꝰ cōiu
ge fideli: ea ipſa tn̄ artiore ꝑ ceteris ↄpe
de ab itinere qđ aggreſſi eramꝰ retarda/
baꝛ. Nec chriſtianū eē alio mō ſe velle di
cebat: q̄ illo quo nō poterat. Benigne
ſane obtulit: vt q̄diu ibi eſſemꝰ in rure
eiꝰ eſſemꝰ. Retribues illi dn̄e in reſurre/
ctōe iuſtoꝝ. q꜡ iā ipam ſortē retribuiſti
ei. Quāuis enī abſentibꝰ nobis cū rome
iā eſſemus: corꝑali egritudīe correptus
⁊ in ea chriſtianꝰ ⁊ fidel' factus ex hac vi
ta migrauit. ita miſertus es nō ſolū eiꝰ: ſed
etiā noſtri: ne cogitātes egregiā circa noſ
amici hūanitatē. nec eū in grege tuo nu
merātes: dolore itolerabili cruciaremur
Grās tibi dn̄e deus noſter. tui ſumꝰ: in/
dicant hortatōes et cōſolatōes tue. Fi/
delis ꝓmiſſor reddes verecūdo ꝓ rure il
lo eius caſſiaco. vbi ab eſtu ſeculi requi
euimus in te: amenitatē ſempiterne virē
tis paradiſi tui. quoniā dimiſiſti ei pec/
cata ſuꝑ terrā in monte icaſeato: monte
tuo: mōte vberi. Angebaꝛ ergo tūc ipſe.
nebridiꝰ autē colletabaꝛ. Quāuis enim
⁊ ipe nōdū chriſtianꝰ in illā foueā ꝑnici
oſiſſimi erroris inciderat: vt veritatis filij
tui carnē fantaſma crederet: tamen inde
emergēs ſic ſibi erat: nōdū imbutꝰ vllis
eccl'ie tue ſacramētis: ſed inquiſitor ar/
dētiſſimus veritatis. Quē nō multo pꝰ
ↄuerſionē nr̄am ⁊ regeneratōe꜡ ꝑ baptiſ
mū tuū: ipm etiā fidelē catholicū caſtita
te ꝑfecta atq̄ continētia tibi ſeruientem
in africa apud ſuos. poſtq̄ tota domus
eiꝰ ꝑ eū chriſtiana facta eſſet: carne ſolui
ſti et nunc ille viuit in ſinu abraā. Quic
quid illud ē qđ illo ſignificaꝛ ſinu: ibi ne
bridiꝰ meus viuit: dulcis amicꝰ meꝰ: tu
us autē dn̄e adoptiuꝰ ex liberto filiꝰ ibi
viuit. Nā q̄s aliꝰ tali aīe locꝰ? Ibi vi/
uit: vn̄ me multa interrogabat homūcio
nē inexꝑtū. Iā nō ponit aurē ad os meū
ſed ſpūale os ad fontē tuū. ⁊ bibit q̄ntū
poteſt ſapientiā ꝓ auiditate ſua ſine fine

felix. Nec eū ſic arbitror inebriari ex ea
vt obliuiſcatur mei: cū tu dñe: quē potat il
le: noſtri ſis memor. Sic ergo eramꝰ ve
recundū ꝯſolātes triſtē ſalua amicicia ꝺ
tali ꝯuerſatōe noſtra: ⁊ exhortātes ad fi/
dem gradus ſui. vite ſcʒ ꝯiugalis. nebri/
diū autē operiētes quādo ſeqretur: quod ꝺ
cā ꝓximo poterat. ⁊ erat iā iamqʒ facturꝰ
Cū ecce euoluti ſunt dies illi tandē naʒ
longi ⁊ multi videbantur ꝑ amore libtatis
ocioſe ad cantādū ꝺe medullis oībꝫ: tibi
dixit cor meū. q̄ſiui vultū tuū: vultū tuū
dñe reqrā. Et venit dies in q̄ etiam actu
ſoluerer a ꝓfeſſiōe rhetorica: vñ iam co/
gitatu ſolutꝰ erā. Et factū eſt. Et eruiſti
linguā meā vnde iā erueras cor meum:
⁊ benedicebā tibi gaudēs ꝓfectꝰ in vil/
lam cū meis oībꝫ. Ibi quid egerim ī lit/
teris iā q̇dem ſeruiētibꝫ tibi: ſed adhuc ī
ſuꝑbie ſcholā tanq̄ʒ in pauſatōe anhelā/
tibꝫ: teſtantur libri diſputati cū ꝑſentibus.
⁊ cū ipo me ſolo corā te. Que aūt cū ab/
ſente nebridio teſtantur eplē. Et qñ mihi
ſufficiat tempꝰ cōmemorādi oīa magna
erga nos bñficia tua ī illo tēpe: ꝑſertiʒ ad
alia maiora ꝓperāti. Reuocat enī me re
cordatio mea. ⁊ dulce mihi fit dñe confi
teri tibi. quibus internis meſtimulꝰ per
domueris. ⁊ queādmodū me cōplanaue
ris humiliatis montibꝫ et collibꝫ cogita
tōnum mearū: ⁊ tortuoſa mea direxeris.
⁊ aſpera lenieris: quoquo mō ipſuʒ etiā
alipiū fratrē cordis mei ſubegeris nomi
ni vnigeniti tui dñi ⁊ ſaluatoris nr̄i ieſu
chriſti: qđ primo dedignabatur inſeri lit/
teris nr̄is. Magis enī eas volebat redo
lere gymnaſiorū cedros: quas iā contri/
uit dñs: q̄ʒ ſalubres herbas eccl'iaſticas
aduerſas ſerpentibꝫ. Quas tibi deꝰ meꝰ
voces dedi cū legerē pſalmos dauid: cā
tica fidelia ⁊ ſonos pietatis excludentes
turgidū ſpiritū: rudis ī germano amo
re tuo cathecuminꝰ in villa cū cathecu/
mino alipio feriatꝰ: matre adherēte nob
muliebri habitu: virili fide: anili ſecuri/
tate. materna charitate: chriſtiana pieta
te. Quas tibi voces dabā ī pſalmis illis.
⁊ quō in te inflāmabar ex eis. ⁊ accēde/
bar eos recitare ſi poſſem toto orbe ter
rarū aduerſus typū generꝭ hūani. Et tñ
toto orbe cantantur. et nō eſt q̇ ſe abſcōdat
a calore tuo. Quā vehemēti ⁊ acri dolo
re īdignabar manicheis. ⁊ miſerabar eos
rurſus ꝙ illa ſacramēta: illa medicamen
ta neſcirēt. ⁊ īſani eſſēt aduerſus antido
tū q̄ ſani eſſe potuiſſēt. Vellē vt alicubi
iuxta eſſent: tūc ignorāte me vtrū audi/
rēt. ⁊ me neſciēte ꝙ ibi eſſent: intuerētur fa/
ciē meā ⁊ audirēt voces meas qñ legi q̄r
tū pſalmū: in illo tūc ocio q̇d de me fece
rit ille pſalmus. cū inuocarē te: exaudiſti
me deꝰ iuſticie mee ī tribulatōe dilataſti
mihi. Miſerere mei dñe: ⁊ exaudi orōem
meā. Audirēt ignorāte me: vtrū audirēt. ne
me ꝓpter ſe illa dicere putarēt. q̄ inter hec ver
ba dixerim. qr et reuera nec ea dicerē: nec
ſic ea dicerē ſi me ab eis audiri viderēq̄ʒ
ſentirē. nec ſi dicerē ſic acciperent quō me/
cū ⁊ mihi corā te ꝺ familiari affectu ani/
mi mei: inhorrui timēdo. ibidēq̄ʒ īferbui
ſperādo ⁊ exultādo ī tua miſericordia pr̄. et
hec oīa exibāt ꝑ oculos meos ⁊ vocem
meā cū ꝯuerſus ad nos ſpūs tuꝰ bonus
ait nob. Filij hoīm q̄uſq̄ʒ graues corde. vt
q̇d diligitis vanitatē: ⁊ q̄ritis mēdacium.
Dilexerā eī vanitatē: ⁊ q̄ſierā mēdaciū.
Et tu dñe iā magnificaueras ſctm̄ tuū.
ſuſcitās eū a mortuis ⁊ collocans ad de/
xterā tuā vñ mitteret ex alto ꝓmiſſiōem
ſuā paclitū ſpm̄ veritatis. et miſerat eū iaʒ.
ſʒ ego neſciebā. Miſerat eū: qr iā magni
ficatꝰ erat reſurgēs a mortuis ⁊ aſcēdēs
ī celū. Añ aūt ſpūs nōdū erat datꝰ. qr ie
ſus nōdū erat clarificatꝰ. Et clamat ꝓ/
pheta. Quouſq̄ʒ graues corde. Vt q̇d dili
gitis vanitatē: ⁊ q̄ritis mēdaciū. Et ſcito/
te qm̄ dñs magnificauit ſctm̄ ſuū. Cla/
mat q̄uſq̄ʒ clamat ſcitote. Et ego tādiu
neſciēs vanitatē dilexi: ⁊ mēdaciū q̄ſiui.
⁊ iō audiui ⁊ ꝯtremui: qm̄ talibꝫ dicitur q̄
lē me fuiſſe remiſcebar. In fantaſijs enī
q̄s ꝓ veritate tenuerā: vanitas erat ⁊ men
daciū. Et inſonui multa grauiter ⁊ for/
titer: ī dolore recordatōis mee. Que vti/
nā audiſſent q̇ adhuc diligūt vanitatē ⁊
q̄rūt mēdaciū. Forte ꝯturbarentur: et euo/
muiſſent illđ: ⁊ exaudires eos cū clama
rēt ad te: qm̄ vera morte carnis mortuus

eſt ꝑ nobis: q̄ te interpellat ꝑ nobis. Le
gebā. iraſcimini ⁊ nolite peccare. Et quō
mouebar deꝰ meꝰ: q̄ iam didicerā iraſci
mihi de p̄teritꝭ vt de cetero nō peccarē.
Et merito iraſci: q2 nō alia natura gē
tis tenebraꝝ de me peccabat: ſicͤ dicūt q̄
ſibi nō iraſcunt̄ et theſauriſant ſibi iram
in die ire ⁊ reuelatōnis iuſti iudiciꝭ tui.
Nec iā bona mea foris erāt nec ocul' car
neis in iſto ſole q̄rebant̄. Volētes enim
gaudere forinſecꝰ facile euaneſcūt. ⁊ eſ
fundunt̄ in ea q̄ vident̄ ⁊ tēporalia ſunt. et
imagines eoꝝ famelica cogitatōe lābūt.
Et o ſi fatigent̄ inedia et dicāt. Quis o
ſtendit nobis bona? Et dicamꝰ ⁊ audi
ant. Signatū eſt ſup nos lumē vultus
tui dn̄e. Nō enī lumen nos ſumꝰ qd̄ illu
minat omnē hominē venientē in hūc mū
dum. ſed illuminamur a te: vt q̄ fuimus
aliqn̄ tenebre ſimus lux in te. O ſi vide
rent internū lumē eternū qd̄ ego q2 gu
ſtauerā frendebā. qm̄ nō eis poterā oſtē
dere ſi afferrēt ad me cor in ocul' ſuis fo
ris a te: ⁊ dicerēt. q̄s oſtēdit nobis bōa?
Ibi enī: vbi mihi iratꝰ erā intꝰ in cubili.
vbi cōpunctꝰ erā. vbi ſacrificauerā ma
ctās vetuſtatē meā: et inchoata medita
tōne renouatōis mee ſperās in te. ibi mi
hi dulceſcere cepas. ⁊ dederas leticiā in
corde meo. Et exclamabā legēs hec fo
ris: ⁊ agnoſcēs intꝰ. Nec volebā multi
plicari terrenis bonis deuorās tempora
⁊ deuoratus tēpalibꝫ cū haberē in eterna
ſimplicitate aliud frumentū ⁊ vinū ⁊ ole
um. Et clamabā in cōſeq̄nti v̄ſu: clamo
re alto cordis mei. O in pace. O in idip
ſum. O q̄d dixit. obdormiā ⁊ ſomnū ca
piā? Quoniā q̄s reſiſtet nobis: cū fiet ſer
mo q̄ ſcriptus ē. abſorpta ē mors in vi
ctoria. Et tu es idipm̄ valde: q̄ nō muta
ris ⁊ in te req̄es obliuiſcēs laborē oīm.
qm̄ nullꝰ alius tecū: ſed nec ad alia mul
ta adipiſcēda q̄ nō ſunt qd̄ tu: ſ3 tu dn̄e
ſingulariter i ſpe ꝯſtituiſti me. Legebā
⁊ ardebā: nec inueniebā q̄d facerē ſurdiſ
mortuis ex q̄bꝫ fuerā peſtꝭ latrator ama
rus ⁊ cecus aduerſus lr̄as de melle celi
melleas. ⁊ de lumīe tuo luminoſas. ⁊ ſu
ꝑ inimicꝭ ſcripture huiꝰ tabeſcebā q̄ndo
recordabar oīa dieꝝ illoꝝ feriatoꝝ. S3
nec oblitꝰ ſū: nͨ ſilebo flagelli tui aſpita
tē: ⁊ miſericordie tue mirabilē celeritatē.
Dolore dentiū tūc excruciabas me. ⁊ cū
in tantū ingrauaſceret vt nō valerē loqui: aſcē
dit in cor meū admonere oēs meos qui
aderāt vt dep̄carent̄ te ꝑ me deū ſalutis
oīmode. Et ſcripſi h̄ i cera: ⁊ dedi eis vt
legeret̄. Mox vt genua ſupplici affectu
fiximꝰ: fugit dolor ille. S3 quis dolor?
aut quō fugit? Expaui fateor dn̄e meuſ
deus meꝰ. nihil enī tale ab ineunte etate
exptus fuerā. Et inſinuati ſunt mihi in
ꝓfundo nutꝰ tui: ⁊ gaudēs i fide laudaui
nomē tuū. Et ea fides me ſecuꝝ eſſe non
ſinebat de p̄teritis peccatꝭ meis. q̄ mihi
ꝑ baptiſmū tuū remiſſa nōdū erāt. Re
nūciaui pactis vindemialibꝫ vt ſcholaſti
cis ſuis mediolanēſes venditorē v̄borū
aliū ꝓuiderēt. qd̄ ⁊ tibi ego ſuire delegiſ
ſem ⁊ illi ꝓfeſſiōi p̄ difficultate ſuſpiran
di ac dolore pectoris nō ſufficerē. Et in
ſinuaui ꝑ lr̄as antiſtiti tuo viro ſctō am
broſio p̄ſtinos errores meos ⁊ p̄ſens vo
tū meū: vt moneret q̄d mihi potiſſimū
de libris tuis legendū eſſ3. q̄ percipiēde tā
te gr̄e paratior aptiorq3 fierē. At ille iuſ
ſit eſaiā ꝓphetā: credo q2 p̄ ceteris euāge
lij vocatōiſq3 gentiū ſit p̄nunciator apti
or. Verūtamen ego p̄mā huiꝰ lectōnem
nō intelligens: totūq3 talē arbitrās di
ſtuli repetendū exercitatior in dominico
eloq̄o. Inde vbi tēpus aduenit quo me
nomen dare oporteret: relicto rure medi
olanū remeauimus. Placuit et alipio re
naſci in te mecū iā induto humilitate ſa
cramētis tuis ꝯgrua: ⁊ fortiſſimo domi
tori corꝑis: vſq3 ad italicū ſolū glaciale
nudo pede obterendū inſolito auſu. Ad
iunximꝰ etiā nobis pueꝝ adeodatū ex
me natū carnaliter de peccato meo. Tu
bene feceras eū. Annoꝝ erat ferme quin
decim: ⁊ ingenio p̄ueniebat mltos ḡues
⁊ doctos viros. Munera tua tibi cōfi
teor dn̄e deꝰ meꝰ creator oīm ⁊ mltū po
tens reformare noſtra deformia. Nā ego
in illo puero preter delictum nihil habe
bam. Quod enim enutriebatur a nobis
in diſciplina tua: tu inſpirauerās nobis:

nullus alius. Munera tua tibi ꝯfiteor.
Est liber noster q̄ inscribit̄ de magistro
Ipse ibi mecū loquit̄. Tu scis illius esse
sensa oīa que inserunt̄ ibi ex ꝑsona collo
cutoris mei. cū esset in annis sexdeci: mł
ta eius alia mirabiliora expert⁹ sū. Hor
rori mihi erat illud ingeniū. Et q̄s pter
te aliū miraculoꝝ opifex? Cito de terra
abstulisti vitā ei⁹: ꝛ securior eū recordor:
nō timens q̄cq̄ pueritie: nec adolescen-
tie. nec omīno homini illi. Sociauimus
eū coeuū nobis in gratia tua educandū
in disciplīa tua ꝛ baptizati sum⁹. ꝛ fugit
a nobis sollicitudo vite pterite. Nec sati
abar illis dieb⁹ dulcedie mirabili ꝯside-
rare altitudinē consilij tui sup salutē ge-
neris humani. Quātū fleui in himnis et
cāticis tuis suaue sonātis eccl'ie tue vo
cibus cōmotus acriter. Voces ille influe
bant aurib⁹ meis. ꝛ eliq̄batur veritas tua
in cor meū. ꝛ ex ea estuabat inde affect⁹
pietatis ꝛ currebāt lachryme: ꝛ bn̄ mihi
erat cū eis. Nō longe cepat mediolanen
sis eccl'ia genus hoc ꝯsolatōis et exhor
tatōis celebrare magno studio fratꝝ cō-
cinentiū vocib⁹ et cordib⁹. Nimirū ann⁹
erat aut nō multo ampli⁹: cū iustina va-
lentiniani regis pueri mater hoīem tuū
ambrosiū ꝑsequeret̄ heresis sue causa q̄
fuerat seducta ab arrianis. Excubabat
pia plebs in ecclesia: mori parata cū epi
scopo suo seruo tuo. Ibi mater mea ācil
la tua sollicitudinis et vigiliaꝝ primas
partes tenens oratōnib⁹ viuebat. Nos
adhuc frigidi a calore spūs tui excitaba
mur: tamē ciuitate attonita atq̄ turbata
Tūc himni et psalmi vt canerent̄ ꝭm mo-
rem orientaliū partiū: ne popul⁹ meroris
tedio ꝯtabesceret institutū est. ꝛ ex illo in
hodiernū retentū: multis iā ac pene oīb⁹
gregib⁹ tuis et p cetera orbis imitātib⁹.
Tūc memorato antistiti tuo ꝑ visū ape
ruisti quo loco laterēt martirū corpora
protasij ꝛ geruasij: q̄ per tot annos icor-
rupta in thesauro secreti tui recōdideras
vnde opportune ꝓmeres ad coercēdam
rabiē femineā: sed regiā. Cū eni ꝓpalata
et effossa digno cū honore trāsferrent̄ ad
ambrosianā basilicā: nō solū q̄s immūdi
vexabant spūs cōfessis eisdē demonib⁹
sanabant̄: verū etiā q̄dā plures ānos ce-
cus ciuis ciuitatis notissim⁹: cū popu-
li tumultuātis leticie causā q̄sisset atq̄ au
disset exiliuit. eoq̄ se vt duceret suū du-
cē rogauit. Quo ꝑduct⁹ ipetrauit admit
ti: vt sudario tāgeret feretrū p̄ciose i con
spectu tuo mortis sctōꝝ tuoꝝ. Qđ vbi fe
cit atq̄ admouit ocul' ꝯfestim apti sunt.
Inde fama discurrēs: inde laudes tue fer
uētes lucētes: inde illi⁹ inimice anim⁹ et
si ad crēdēdi sanitatē nō applicat⁹: a ꝑse
quēdi tn̄ furore ꝯpssus ē. Grās tibi deus
me⁹. Vn̄ ꝛ q̄ eduxisti recordatōēs meas
vt hec etiā ꝯfiterer tibi q̄ magna oblitus
pterierā? Et tn̄ tūc cū ita flagraret odor
vnguētoꝝ tuoꝝ: nō currebam⁹ post te. ꝛ
ideo pl⁹ flebā inter cātica himnoꝝ tuo-
rū olim suspirās tibi. ꝛ tādē respirās q̄n-
tū patet aura i domo fenea. Qui habita
re facis vnanimes i domo: ꝯsociasti nob
ꝛ euodiū iuuenem ex nostro municipio.
Qui cū agēs i reb⁹ militaret: ꝑor nobis
ad te ꝯuersus ē et baptisat⁹. ꝛ relicta mi
litia secl'ari: accinct⁹ est in tua: simul era
mus: simul habitabam⁹ placito sancto.
Querebam⁹ q̄snā loc⁹ nos vtili⁹ habe-
ret et seruiētes tibi parit̄ remeabam⁹ in
africā. Et cum apud ostia tiberina esse-
mus mater defuncta est. Multa ptereo:
q2 multū festino. Accipe ꝯfessiōēs meas
ꝛ gratiaꝝ actōēs de⁹ me⁹: de reb⁹ innūe
rabilib⁹ etiā i silētio. Sꝫ nō ptereo q̄c
q̄d mihi aīa parturit de illa famula tua
que me parturiuit et carne vt in hanc tē
poralē: et corde vt in eternā lucē renasce
rer. Non eius: sed tua dicam dona in ea.
Neq̄ eni seipam fecerat: aut educauerat
seipam. Tu creasti eā: nec pater nec ma-
ter sciebat qualis ex eis illa fieret. Et e-
rudiuit eā in timore tuo vga christi tui:
regimē vnici filij tui in domo fideli bo-
no mēbro ecclesie tue. Nec tātā erga suā
disciplinā diligētiā mr̄is ꝑdicabat. q̄tā
famule cuiusdā decrepite: que prēz eius
īfātē portauerat. sicͭ dorso grandiuscularū
puellaꝝ paruuli portari solēt. Cui⁹ rei
grā ꝛ ꝓpt̄ senectā ac mores optios in do
mo xpiana satis a dn̄is honorabat̄. Vn̄

etiã curã dñicaꝝ filiarũ ꝯmiſſaꝫ ſibi dili
gẽter gerebat. ⁊ erat ĩ eis coercẽdis cum
opus eſſet ſctã ſeueritate vehemẽs atq̃ꝫ
in docẽdis ſobria prudẽtia. Nã eas pre
ter illas horas q̇bꝫ ad mẽſaꝫ pẽtũ mode
ratiſſime alebant̃: etiã ſi exardeſcerẽt ſiti
nec aquã bibere ſinebat: p̃cauẽs cõſue/
tudinẽ malã: ⁊ addẽs ꝟbũ ſanũ. Modo
aquã bibitis qꝛ in ptãte vinũ nõ habetiſ
Cũ aũt ad maritos veneritis: facte dñe
apothecaꝝ et cellarioꝝ aq̃ ſordebit. ſed
mos potãdi p̃ualebit. Hac rõe p̃cipien/
di et autoritate ĩperãdi frenabat auidita
tẽ tenerioriſ etatiſ et ip̃aꝫ puellaꝝ ſitiꝫ for/
mabat ad honeſtũ modũ: vt iã nͨ liberꝫ
qð nõ deceret. Et ſubrepſerat tñ: ſicut mi/
hi filio famula tua narrabat: ſb̃rẽpſerat
ei vinolẽtia. Nã cũ de more tãq̃ꝫ puellã
ſobria iuberet̃ a pẽtibꝫ ð cupa vinuꝫ ð
promere: ſũmiſſo poculo q̃ deſup̱ patet
p̃uſq̃ꝫ ĩ lagũculã funderet meꝝ: p̃mozibꝫ
labris ſorbebat exiguũ: qꝛ ñ poterat am
pli⁹ ſenſu recuſante. Nõ enĩ vlla temulẽ
ta cupidĩe faciebat h̃: ſꝫ q̇buſdã ſup̱fluẽ/
tibꝫ etatiſ exceſſibꝫ: q̇ ludicriſ motibꝫ ebul
liũt. ⁊ ĩ puerilibꝫ animiſ maioꝝ põdere p̃
mi ſolẽt. Itaq̃ꝫ ad illð modicũ q̇tidiana
modica addendo: qm̃ q̇ modica ſpernit
paulatĩ decidit: in ea ꝯſuetudĩe lapſa e/
rat: vt ꝑpe iã plenos mero caliculos ĩbi
anter hauriret. Ubi tũc ſagax an⁹: ⁊ ve/
hemẽs illa ꝓhibitio? Nunq̇d valebat a/
liq̇d aduerſus latẽtẽ morbũ: niſi tua me
dicina dñe vigilaret ſup̱ nos? Abſẽte pa
tre ⁊ matre ⁊ nutritoribꝫ: tu p̃ſens: q̇ cre/
aſti. q̇ vocas: q̇ etiã p̱ p̃poſitoſ hoĩes bo
ni aliq̇d agis ad aĩaꝝ ſalutẽ. q̇d tũc egiſti
de⁹ me⁹. Unñ curaſti? Unñ ſanaſti? Nõne
ꝓtuliſti duꝝ et acutũ ex altera aĩa ꝯui/
ciũ tãq̃ꝫ medicinale ferrũ ex occultiſ ꝓuiſi
onibꝫ tuis. ⁊ vno ictu putredinẽ illã p̃ci/
diſti? Ancilla eĩ cũ q̃ ſolebat accedere ad
cupã litigãs cũ dña mĩore: vt fit: ſola cũ
ſola obiec̃ h̃ crimẽ amariſſima ĩſultatõe
vocãs meri bibulã. Quo illa ſtimulo p̱/
cuſſa reſpexit feditatẽ ſuã: ꝯfeſtĩq̃ꝫ dãna
uit atq̃ꝫ exuit. Sicut amici adulãteſ p̱uer
tũt: ſic inimici litigãteſ pleruq̃ꝫ corrigũt
Nec tu qð p̱ eos agiſ: ſꝫ qð ipi voluerũt
retribuis eiſ. Illa enĩ irata exagitare ap̃
petiuit minorẽ dñaꝫ ñ ſanare. ⁊ iõ clãcu
lo. aut qꝛ ita eas ĩuenerat loc⁹ et tp̃s litiſ.
aut ne forte ⁊ ip̃a p̱iclitaret̃ qð tã ſero ꝓ
didiſſꝫ. At tu dñe rector celũ ⁊ terrẽoꝝ
ad vſus tuos ꝯtorq̇ns ꝓfũda torrẽtiſ flu
xũ ſeculoꝝ ordinãs turbulẽtũ: etiã ð al/
teri⁹ aĩe ĩſania ſanaſti alteram. Nec q̇ſq̃ꝫ
cũ h̃ aduertit: potẽtie ſue tribuat. ſi ꝟbo
ei⁹ alius corrigat̃ quẽ vult corrigi. Edu
cata itaq̃ꝫ pudice ac ſobrie potiuſq̃ꝫ a te
ſubdita p̱ẽtibꝫ: q̃ꝫ a p̱ẽtibꝫ tibi. vbi ple
nis annis nubilꝭ facta ẽ. tradita viro ſ̃ui
uit veluti dño. et ſategit eũ lucrari tibi.
loq̇ns te illi moribꝫ ſuis: q̇bꝫ cã pulcraꝫ
faciebas: ⁊ reuerẽter amabilẽ atq̃ꝫ mira/
bilẽ viro. Ita aũt tolerauit cubilꝭ ĩiuriaſ
vt nullã ð hac re cũ marito haberꝫ vnq̃ꝫ
ſimultatẽ. Expectabat eĩ miſcðiaꝫ tuã
ſup̱ eũ: vt ĩ te credẽs caſtificaret̃. Erat ve
ro ille p̃terea ſicut beniuolẽtia p̃cipuus. ita
ira feruid⁹. Sꝫ nouerat hec ñ r̃ſiſtere ira
to viro. nõ tm̃ facto ſꝫ ne ꝟbo q̇dẽ. Iam
ꝟo refracto ⁊ q̇eto cum opportunũ vide
rat rõeꝫ facti ſui reddebat. ſi forte ille in/
cõſiderãti⁹ ꝯmot⁹ fuerat. Deniq̃ꝫ cũ ma
trone mlꝭte: q̃ꝝ viri mãſuetiores erãt pla
gaꝝ veſtigia etiã ð honeſtata facie gere/
rẽt. int̃ amica colloq̇a ille arguebãt mari
toꝝ vitã: hec eaꝝ lĩguã veluti p̱ iocũ g̃/
uiter admonẽs. ex q̃ illas tabulas q̃ mri/
moniales vocãt̃ recitari audiſſent. tanq̃ꝫ
inſtrumẽta q̇bꝫ ancille: facte eſſent depu
tare debuiſſent. ꝓinde mẽores ꝯditõnis
ſup̱bire aduerſus dños ñ op̱tere. Cũq̃ꝫ
mirarent̃ ille ſciẽtes q̃ꝫ ferocẽ ꝯiugẽ ſu/
ſtineret nũq̃ꝫ fuiſſe auditũ. aut aliq̃ indi/
cio claruiſſe q̃ patrici⁹ ceciderit vxoreꝫ.
aut q̃ a ſe ĩuicẽ vlꝭ vnũ diẽ domeſtica lite
diſſenſerĩt. ⁊ cãꝫ familiarit̃ q̃rerẽt: doce/
bat illa inſtitutũ ſuũ qð ſup̱ memoraui.
Que obſ̃uabãt expꝰte g̃tulabãt̃. q̃ nõ ob
ſ̃uabãt ſubiecte vexabãt̃. Socꝝ etiã ſu
am p̃mo ſuſurriiſ malaꝝ ancillaꝝ aduer
ſus ſe irritataꝫ ſic vicit obſequiiſ ꝑſeue
rãſ tolerãtia ⁊ mãſuetudĩe. vt illa vltro fi
lio ſuo mediaſ lĩguas famlꝭaꝝ ꝓderꝫ. q̇bꝫ
int̃ ſe ⁊ nuꝝ pax domeſtica t̃babat̃: expe
teretq̃ꝫ vĩdictã. Itaq̃ꝫ poſtea q̃ꝫ ille ⁊ mri

obtēperās et curās familie diſciplinaꝫ:
⁊ ꝯcordie ſuoꝝ ꝯſulēs: ꝓditas ad ꝑdētiſ
arbitriū ꝟberibꝫ coercuit. ꝓmiſit illa ta/
lia de ſe p̄mia ſperare debere. q̄cunqꝫ de
ſua nuru ſibi q̄ placere mali aliq̄d loque
ret: nullaqꝫ iā audēte mēorabili int ſe be/
niuolētie ſuauitate vixerūt. Hoc q̄ꝫ illi
bono mācipio tuo: in cuiꝰ vtero me cre
aſti deꝰ meꝰ miſericordia mea munꝰ gran
de donaueras: q̄ inter diſſidētes atqꝫ diſ
cordes q̄ſlibet aīas vbi poterat tā ſe p̄be
bat pacificā. vt cū ab vtraqꝫ multa de ī/
uicē audiret amariſſima: q̄lia ſolꝫ eructa
re turgēs atqꝫ īdigeſta diſcordia: qū p̄ſē
ti amice de abſente inimica ꝑ acida collo
q̄a cruditas exalat odioꝝ: nihil tn̄ alte
ri de altera ꝓderet: niſi q̄ ad eas recōcili
andas valeret. Paruū h̄ bonū mihi vi/
deret: niſi turbas innumerabiles triſt̄ ex/
pirer: neſcio q̄ horrēda peſtilētia pctōꝝ
latiſſime ꝑuagante: nō ſolū iratoꝝ inimi
coꝝ irat̄ inimicis dicta ꝓdere: ſꝫ etiā q̄ n̄
dicta ſunt addere: cū ꝯ aīo hūano paruꝫ
eſſe debeat inimicicias hoīm nec excita/
re nec augere male loq̄ndo: niſi eas etiaꝫ
extinguere bn̄ loq̄ndo ſtuduerit. q̄lis illa
erat docēte te magiſtro intimo in ſchola
pectoris. Deniqꝫ etiā virū ſuū iā ī extre/
ma vita tꝑali eiꝰ lucrata eſt tibi. nec ī eo
iā fideli plāxit: qd̄ ī nōdū fideli tolerauerat.
Erat etiā ſerua ſeruoꝝ tuoꝝ. Quiſ/
q̄s eoꝝ nouerat eā: multū in ea laudabat
⁊ honorabat et diligebat te. q̄ ſentiebat
p̄ſentiā tuā ī corde eiꝰ ſancte ꝯuerſatiōis
fructibꝫ teſtibꝫ. Fuerat enī vniꝰ viri vxo
or. mutuā vicē parentibꝫ reddiderat. do
mū ſuā pie tractauerat. ī opibꝫ bonis te/
ſtimoniū habebat. Nutrierat filios toti
ens eos parturiēs q̄tiēs a te deuiare cer
nebat. Poſtremo nobis dn̄e oībꝫ q̄ ex mu/
nere tuo ſinis loq̄ ſeruis tuis q̄ an̄ dor/
mitionē eius in te iā ꝯſociati viuebamꝰ:
ꝑcepta gr̄a baptiſmi tui: ita curaꝫ geſſit
q̄ſi omnes genuiſſꝫ. ita ſeruiuit q̄ſi ab oībꝫ
genita fuiſſꝫ. Imminēte aūt die q̄ ex hac
vita erat exitura: quē diē tu noueras ig/
nārātibꝫ nobis: ꝓuenerat vt credo ꝓcurāte
te occultis tuis modis: vt ego ⁊ ipa ſoli
ſtaremꝰ incūbētes ad q̄udā feneſtrā. vnd̄

ortus intra domū q̄ nos habebat ꝓſpe/
ctabat̄ illic apd̄ oſtia tiberina. vbi remo/
ti a turbis poſt lōgi itiner̄ laborē īſtau/
rabamꝰ nos nauigatiōi. Colloq̄bamur
ḡ ſoli valde dulcit̄: ⁊ p̄terita obliuiſcētes
in ea q̄ ante ſunt extēti q̄rebamꝰ int nos
apud p̄ſentē ꝟitatē qd̄ tu es: q̄lis futura
eſſet vita etn̄a ſctōꝝ: quā nec oculꝰ vidit:
nec auris audiuit: nec ī cor hoīs aſcēdit.
Sꝫ inhiabamꝰ ore cordis ī ſuꝑna fluē
ta fontī tui: fontī vite. q̄ ē apd̄ te: vt īde ꝑ
captu nr̄o aſꝑſi quoq̄modo rē tātā cogi
taremꝰ. Cūqꝫ ad eū finē ſmo ꝑduceret̄:
vt carnaliū ſenſuū delectatio q̄ꝫ talibꝫ in
q̄ntalibus luce corꝑea p̄ illiꝰ vite iocūdi
tate nō ꝯparatōe ſꝫ ne cōmemoratōe q̄/
dē digna videret̄: erigētes nos ardētiore
affectu ī idip̄m ꝑambulauimꝰ ḡdati cū
cta corꝑalia ⁊ ip̄m celū vnd̄ ſol ⁊ luna et
ſtelle lucēt ſuꝑ terrā. Et adhuc aſcēdeba
mꝰ interiꝰ cogitādo ⁊ loq̄ndo te ⁊ mirā
do oꝑa tua. ⁊ venimꝰ ī mētes nr̄as ⁊ trā
ſcēdimꝰ eas. vt attigeremꝰ regionē vb/
ertatis indeficiēt̄. vbi paſcis iſr̄l īnetnuꝫ
ꝟitatis pabulo: ⁊ ibi vita ſapīa eſt: ꝑ q̄m
fiūt oīa iſta et q̄ fuerūt ⁊ q̄ futura ſunt. et
ip̄a nō fit: ſꝫ ſic ē vt fuit. ⁊ ſic erit ſꝑ: quī
potiꝰ fuiſſe et futuꝝ eſſe nō ē ī ea: ſꝫ eē ſo
lū: q̄m eterna eſt. Nā fuiſſe ⁊ futurū eſſe
nō eſt etnū. Et dū loq̄mur ⁊ inhiamꝰ illi:
attingimꝰ eā modice toto ictu cordis: ⁊
ſuſpirauimus ⁊ reliq̄mꝰ ibi religatas p̄
primitias ſpūs. ⁊ remeauimꝰ ad ſtrepitum
oris nr̄i: vbi ꝟbū ⁊ icipit̄ et finit̄. Et q̄d
ſil' ꝟbo tuo dn̄o nr̄o ī ſe ꝑmanēti ſine ve
tuſtate atqꝫ īnouāti oīa: Dicebamus ḡ.
Si cui ſileat tumultꝰ carnis: ſileāt fāta
ſie tre ⁊ aq̄ꝝ ⁊ aer̄. ſileāt ⁊ poli: ⁊ ip̄a ſibi
aīa ſileat: ⁊ trāſeat ſe nō ſe cogitādo. Si/
leāt ſomnia ⁊ imaginarie reuelatōes. oīs
ligua ⁊ om̄e ſignū. ⁊ q̄cq̄d trāſeūdo fit ſi
cui ſileat oīno. q̄m ſi q̄s audiat: dicūt hᵉ
oīa. nō ip̄a nos fecimꝰ: ſꝫ fecit nos q̄ ma
net inetnū. His dict̄ ſi iā taceāt q̄m ere
xerūt aurē ī eū q̄ fecit ea: ⁊ loq̄t̄ ip̄e ſolꝰ n̄
ꝑ ea ſꝫ ꝑ ſeip̄m. vt audiamꝰ ꝟbū eiꝰ non
ꝑ linguā carnis: neqꝫ ꝑ vocem angeli: ne
qꝫ ꝑ ſonitū nubis: neqꝫ ꝑ enigma ſimili/
tudinis: ſꝫ ip̄m quē in his amamꝰ ipſuꝫ

ſine his audiamus: ſicut nūc extēdimuſ
nos et rapida cogitatōe attingimꝰ etnā
ſapientiā ſuꝑ oīa manētē: ſi ꝯtinuet hoc
⁊ ſubtrahant alie viſiōes longe ipar ge
neris. ⁊ hec vna rapiat ⁊ abſorbeat et re/
cōdat in interiora gaudia ſpectatorē ſuū
vt tal' ſit ſempiťna vita q̄le fuit h̄ momē
tū intelligentie cui ſuſpirauimꝰ. Nonne
h̄ eſt. intra i gaudiū dñi tui? Et iſtd qñ?
An cū oēs reſurgemꝰ: ſꝫ nō oēs imutabi
mur? Dicebamꝰ talia: ⁊ ſi nō iſto mō et
his ꝟbis. tñ dñe tu ſcis ꝙ illo die cū ta/
lia loq̄remur et mūdꝰ iſte nob inť ꝟba vi
leſceret cū oīb) delectatōib) ſuis. Tunc
ait illa. Fili q̄ntuꝫ ad me attinet nulla re
iā delector in hac vita. Quid hic faciaꝫ
adhuc et cur hic ſim neſcio: iā ꝯſumpta
ſpe huiꝰ ſeculi. Unū erat ꝓpter qd i hac
vita aliq̄ntū imorari cupiebā. vt te chri
ſtianū catholicū viderē priuſq̄ƺ morerer
Cumulatiꝰ h̄ mihi deꝰ meꝰ p̄ſtitit: vt te
etiā ꝯtēpta felicitate terrena ſeruū eiꝰ vi
deā. Quid hic facio? Ad hec ei q̄d rñde
rim nō ſatis recolo. Tū interea vix itra
q̄nq̄ƺ dies aut nō mľto ampliꝰ decubuit
febrib). Et cū egrotaret q̄dā die defectū
aīe paſſa ē. ⁊ paululū ſubtracta a p̄ntib).
Nos ꝯcurrimꝰ. Sꝫ cito reddita ē ſēſui.
⁊ aſpexit aſtantes me ⁊ fratrē meū. et ait
nobis q̄ſi q̄renti ſimilis. Ubi erā? Dein
de nos intuēs merore attonitos: ponetiſ
hic iṅq̄t matrē veſtrā? Ego ſilebā ⁊ fletū
frenabā. Frater aūt meꝰ q̄ddā locutꝰ eſt
q̄ eā nō ꝑegre: ſꝫ i patria defungi tāq̄ƺ fe
liciꝰ optaret. Quo audito illa vultu an/
xio reuerberās eū oculis ꝙ talia ſaperet
atq̄ƺ inde me intuēs: vide ait quid dicit
Et mox amobꝰ: ponite inq̄t h̄ corpus
vbicūq̄ƺ. nihil vos eiꝰ cura ꝯturbet. Tā
tū illud vos rogo: vt ad dñi altare memi
neritis mei vbi fueritis. Cūq̄ƺ hāc ſentē
tiā ꝟbis quib) poterat explicaſſꝫ: cōticu
it. ⁊ ingrueſcente morbo exercebat. Ego
ꝟo cogitās dona tua deꝰ inuiſibil' q̄ im
mittis in corda fideliū tuorū. ⁊ ꝓueniūt
inde fruges admirabiles: gaudebā et g̃/
tias agebā tibi. recolēs qd noueram. q̄nta
cura ſemꝑ eſtuaſſet de ſepulcro qd ſibi ꝓ
uiderat et p̄parauerat iuxta corpus viri

ſui. Quia eñi valde ꝯcordit' vixerant: id
etiā volebat: vt eſt animꝰ hūanꝰ minꝰ ca
pax diuinoꝝ: adiūgi ad illā felicitatē: ⁊ cō
memorari ab hoīb): ꝯceſſum ſibi eē poſt
trāſmarinā ꝑegrinatiōeꝫ vt ꝯiūcta terra
amboꝝ cōiugū terra tegeret. Qñ āt iſta
inanitas plenitudine bonitatiſ tue cepat
in ciꝰ corde nō eſſe neſciebā: ⁊ letabar ad
mirāſ ꝙ ſic mihi apparuiſſet: q̄ƺq̄ƺ et illo
ſmone nr̄o ad feneſtrā cū dixit: iā q̄d h̄
facio? nō apparuit ꝯſiderare i patria mo
ri. Audiui etiā poſtea ꝙ iā cū oſtijs eſſe
mus cū q̄buſdā amic' meis materna fi/
ducia colloquebať q̄dā die de ꝯtēptu vi
te huiꝰ: et bono mortiſ vbi ipe nō aderaꝫ
Illiſq̄ƺ ſtupētib) ꝟtutē femine quā tu de
deras ei q̄rentib) vtrꝫ nō formidaret taꝫ
lōge a ſua ciuitate corpꝰ relinq̄re. nihil/
q̄t lōge eſt deo. neq̄ƺ timendū eſt ne ille ñ
agnoſcat i fine ſeculi vnde me reſuſcitet.
Ergo die nono egritudinis ſue: q̄nqua
geſimo et ſexto anno etatis ſue: trigeſi/
mo ⁊ tercio etatiſ mee anīa illa religioſa
⁊ pia corꝑe ſoluta ē. Premebā oclos eiꝰ
⁊ ꝯfluebat i p̄cordia mea meſticiudo igēſ
⁊ trāſfluebat i lachrymas. ibidēq̄ƺ ocli
mei violento animi imꝑio reſorbebāt fō
tē ſuū vſq̄ƺ ad ſiccitatē. ⁊ i tali luctamine
valde male mihi erat. Tū ꝟo vbi efflā/
uit extremū ſpm̄ puer adeodatꝰ exclama
uit i plāctū. atq̄ƺ ab oīb) nobis coercituſ
tacuit. Hoc mō etiā meū q̄ddaꝫ puerile
qd labebať in fletuſ iuuenili voce cordis
coercebať ⁊ tacebat. Neq̄ƺ eñi decere ar
bitrabamur funꝰ illd q̄ſtib) lachrymoſiſ
gemitibuſq̄ƺ celebrare. q̄ his plerūq̄ƺ ſo
let deplorari q̄dā miſeria morientiū. aut
q̄ſi oīmimoda extinctio. At illa nec miſe/
re moriebať: nec oīno moriebať. Hoc et
documētis moꝝ eiꝰ: ⁊ fide nō ficta: rōni
buſq̄ƺ certis tenebamus. Quid erat ergo
ꝙ intuſ mihi grauiter dolebat: niſi ex cō
ſuetudine ſimul viuēdi dulciſſima ⁊ cha
riſſima repēte ſimul dirupta: vulnuſ re/
cens? Gratulabar q̄dem teſtimonio eiꝰ.
qd in ea ipa vltima egritudie obſequijs
meis interblādiens appellabat me piū. ⁊
ꝯmemorabat grādi dilectōis affectu nū
q̄ƺ ſe audiſſe ex ore meo iaculatum in ſe

durū aut cōtumelioſuz ſermonē. Sz ta
men q̇d tale de⁹ me⁹ q̇ feciſti nos? Quid
ꝯꝑabile habebat honor a me delat⁹ illi.
ꝛ ſeruit⁹ ab illa mihi? Qm̄ itaqꝫ deſere
bar tā magno ei⁹ ſolacio ſauciabat̄ aīa
mea. ꝛ q̄ſi dilaniabat̄ vita q̄ vna facta e/
rat ex mea ꝛ illi⁹. Cohibito ḡa fletu illo
puero pſalteriū arripuit euodi⁹: ꝛ cātare ce
pit pſalmū. Cui rn̄debam⁹ om̄is dom⁹
Miſericordiā et iudiciū cātabo tibi do
mine. Audito aūt q̇d ageret̄ ꝯueneru̅t mł
ti fratres ac religioſe femine: ꝛ de more il
lis q̇rū officiū erat ſun⁹ curātib⁹: ego ī ꝑ
te vbi decēter poterā cū eis q̇ me nō de/
ſerēdū eſſe cenſebāt: qđ erat t̄ꝑi ꝯgruum
diſputabā: eoqꝫ fomēto ꝟitatis mitiga
bā cruciatū tibi notū. illis ignorātib⁹ ꝛ ī
tente audiētib⁹. ꝛ ſine ſenſu doloris me
eſſe arbitrātib⁹. At ego ī aurib⁹ tuis vbi
coꝝ null⁹ audiebat. increpabā molliciē
affectus mei. ꝛ ꝯſtrīgebā fluxum meroꝝ
cedebatqꝫ mihi paululū. rurſuſqꝫ impe/
tu ſuo ferebat̄ non vſqꝫ ad eruptōem la
chrymaꝝ. nec vſqꝫ ad vultus mutatōz.
ſed ego ſciebā q̇d corde ꝓmerē. Et quia
mihi vehemēter diſplicebat tantū in me
poſſe hᶜ humana. que ordīe debito ꝛ ſor
te conditōis nr̄e accidere neceſſe eſt. alio
dolore dolebā dolorē meū. et duplici tri
ſticia macerabar. Cū ecce corp⁹ elatū ē:
imus et redimus ſine lachrymis. Nam
neqꝫ in eis ꝑcib⁹ quas tibi fudim⁹: cū of
ferret̄ ꝓ ea ſacrificiū ꝑcij noſtri. iā iuxta
ſepulcrū poſito cadauere priuſq̄ꝫ depo
neret̄: ſicut illic fieri ſolet: nec ī eis ḡ ꝑcu/
bus fleui: ſed toto die grauit̄ ī occl'to me
ſtus erā. ꝛ mente turbata rogabaz te vt
poterā ꝙ ſanares dolorē meū. nec facie/
bas credo ꝯmēdans memorie mee: vł h̄
vno documēto om̄is ꝯſuetudīs vincu
lū etiā aduerſus mentē: q̄ iā nō fallaci ꝟ/
bo paſcit̄. Viſum etiā mihi eſt vt irē la/
uatū: ꝙ audierā inde balneis nomē indi
tū. q2 greci balanion dixerint: ꝙ anxie/
tatē pellat ex aīo. Ecce ꝛ h̄ ꝯfiteor miſe/
ricordie tue pater orphanoꝝ: qm̄ laui: ꝛ
talis erā qualiſ priuſq̄ꝫ lauiſſem. neqꝫ ei
exudauit de corde meo meroꝝ amaritu/
do. Deīde dormiui ꝛ euigilaui: ꝛ nō par/

ua ex parte mitigatū īueni dolorē meū.
atqꝫ vt erā in lecto meo ſol⁹ recordatus
ſum veridicos ꝟſus ambroſij tui. Tu es
enī deus creator omniū: poliqꝫ rector.
veſtiēs diē decoro lumine: noctē ſoporꝭ
gr̄a. artus ſolutos vt q̇es reddat laborꝭ
vſui. mēteſqꝫ feſſas alleuet: luctuſqꝫ ſol/
uat anxios. Atqꝫ inde paulatim reduce
bā ī priſtinū ſenſum ancillā tuā: ꝯuerſa
tionēqꝫ ei⁹ piā in te ꝛ ſanctā: ī nos blā/
dam atqꝫ morigerā. q̄ ſubito deſtitutus
ſum. et libuit flere in cōſpectu tuo đ illa
ꝛ ꝓ illa. de me et ꝓ me. Et dimiſi lachry/
mas q̄s continebā vt effluerēt q̄ntū vel/
lent ſubſternēs eas cordi meo: et req̇euit
in eis: qm̄ ibi erāt aures tue: nō cuiuſq̄ꝫ
hoīs ſupbe interꝑtātis ploratū meum.
Et nunc dn̄e ꝯfiteor tibi in lr̄is. legat q̇
volet ꝛ interꝑtet̄ vt volet. ꝛ ſi peccatū in
uenerit fleuiſſe me mr̄ez exigua parte ho
re: mr̄em ocul' meis interī mortuā q̄ me
multos annos fleuerat: vt ocul' tuis vi/
uerē: nō irrideat. ſz poti⁹ ſi eſt grādi cha/
ritate ꝓ peccatis meis fleat ipē ad te pa/
trē omniū fratrū chriſti tui. Ego aūt iā
ſanato corde. ab illo vulnere ī q̄ poterat
redargui carnal' affectus: fundo tibi de⁹
noſter ꝓ illa famula tua lōge aliđ lachry/
maꝝ genus: qđ manat de ꝯcuſſo ſpū cō
ſideratōe ꝑiculoꝝ oīs aīe q̄ in adā mori
tur. Quāq̄ꝫ illa in chriſto viuificata etiā
nōdū carne reſoluta ſic vixerit vt laudet̄
nomen tuū in fide moribuſqꝫ ei⁹. nō tn̄
audeo dicere ex q̄ eā ꝑ baptiſmū regene
raſti nullū ꝟbū exiſſe ab ore ei⁹ cōtra ꝑce
ptū tuū. Et dictū eſt a veritate filio tuo
Si quis dixerit fratri ſuo fatue. re⁹ erit
gehēne ignis. Et ve etiā laudabili vite
hoīm ſi remota miſericordia diſcutiaſ eā
Quia vero nō exquiris delicta vehemē
ter: fiducialiter ſperam⁹ aliquē apud te
locū inuenire indulgētie. Quiſq̄s aūt ti
bi enumerat vera merita ſua. q̇d tibi enu
merat niſi munera tua? O ſi cognoſcant
ſe oēs homines. ꝛ qui gloriat̄ ī dn̄o glo
rietur. Ego itaqꝫ laus mea et vita mea
deus cordis mei. ſepoſitis pauliſꝑ boniſ
eius actibus: ꝓ quib⁹ tibi gaudens gra
tias ago. nunc pro peccatis matris mee

deṗcoꝛ te:exaudi me ꝑ medicinā vulne
rū noſtroꝝ q̄ pependit in ligno. ꝛ ſedens
ad dexterā tuā te īterpellat ꝓ nob Scio
miſericoꝛditer opatā: ꝛ ex coꝛde dimiſiſ
ſe debita debitoꝛibꝫ ſuis: dimitte illi ꝛ tu
debita ſua. ſi qua etiā ꝯtraxit ꝑ tot ānos
poſt aquā ſalutis. Dimitte dn̄e: dimitte
obſecro. ne intres cum ea ī iudiciū. Su
ꝑexaltet miſericoꝛdia iudiciū: quoniam
eloquia tua vera ſunt. ꝛ ꝓmiſiſti miſeri/
coꝛdiā miſicoꝛdibꝫ. Quod vt eſſet tu de
diſti eis. q̄ miſereberis cui miſert⁹ eris.
ꝛ miſericoꝛdiā p̄ſtabis cui miſicoꝛs fue
ris. Et credo iā feceris qđ te rogo. ſꝫ vo
luntaria oꝛis mei approba dn̄e. Nāq; il
la imminēte die reſolutōis ſue nō cogita
uit ſuū coꝛpus ſumptuoſe ꝯtegi: aut cō
diri aromatibꝫ: aut monumētū electū cō
cupiuit. aut curauit ſepulcꝝ patriū Nō
iſta mādauit nobis: ſꝫ tm̄modo memori
am ſui ad altare tuū fieri deſiderauit. cui
nulli⁹ diei p̄termiſſione ſeruierat vn̄ ſci/
ret diſpenſari victimā ſanctā: q̄ deletū ē
cyrographū quod erat ꝯtrariū nobis: q̄
triūphatus eſt hoſtiſ: ꝯputās delicta no
ſtra. ꝛ q̄rens quid obijciat. ꝛ nihil inueni
ens in illo in q̄ vincimus. Quis ei refun
det innocentē ſanguinē? Quis ei reſtitu
et p̄ciū quo nos emit: vt nos auferat ei.
Ad cuius p̄cij noſtri ſacramētū: ligauit
ancilla tua animā ſuā vinculo fidei. Ne
mo a ꝓtectōe tua dirūpat eā. Nō ſe iter
ponat nec vi nec īſidijs leo et draco. Ne
q; enī rn̄debit illa nihil ſe debere ne ꝯui
catur et obtineat ab accuſatoꝛe callido:
ſed reſpōdebit dimiſſa debita ſua ab eo
cui nemo reddet qđ ꝓ nobis nō debens
reddidit. Sic ergo in pace cū viro ante
quē nulli et poſt quē nulli nupta eſt. cui
ſeruiuit fructū tibi afferēſ cū tolerantia:
vt eū quoq; lucrareť tibi. Et inſpira do
mine de⁹ me⁹: inſpira ſeruis tuis fratri/
bus meis filijs tuis: dn̄is meis: quibꝫ ꝛ
coꝛde ꝛ voce et lr̄is ſeruio. vt quotquot
hec legerint meminerint ad altare tuum
monice famule tue cū patricio quondā
eius cōiuge. ꝑ quoꝝ carnē introduxiſti
me in hāc vitā quēadmodū neſcio. Me
minerint cū affectu pio parentū meoꝝ
in hac luce trāſitoꝛia: ꝛ fratrū meoꝝ ſub
te patre in matre catholica: ꝛ ciuiū meo
rū in eternā hieruſalē: cui ſuſpirat ꝑegri
natio populi tui ab exitu vſq; ad rēditū.
vt quod a me illa popoſcit extremū. vbe
rius ei p̄ſteť in multoꝝ oꝛōibꝫ tā ꝑ ꝯfeſſi
ones q̄ ꝑ oꝛōes meas

Explicit liber nonus
Incipit decimus

COgnoſcā te
cognitoꝛ me⁹: cognoſcā
te ſicut et a te cognit⁹ ſū.
Virtus anime mee: ītra ī
eā. ꝛ coapta tibi vt habeas et poſſideas
ſine macula et ruga. Hec eſt mea ſpes. iđ
loquoꝛ et in ea ſpe gaudeo: quādo ſanū
gaudeo. Cetera ṽo vite hui⁹ tāto min⁹
flenda q̄nto magis fletur. ꝛ tanto magiſ
flenda q̄nto minus fletur in eis. Ecce enī
veritatē dilexiſti: quoniā qui facit eā ve
nit ad lucē. Volo eam facere ī coꝛde meo
corā te in confeſſiōe. in ſtilo autē meo co
rām multis teſtibꝫ. Et tibi quidē domi
ne cui⁹ oculꝭ nuda eſt abyſſus hūane cō
ſciētie. q̄d occultū eſſet in me etiā ſi nollē
ꝯfiteri tibi. Te enī mihi abſconderē non
me tibi. Nunc aūt q; gemit⁹ me⁹ teſtiſ ē
diſplicere me mihi: tu refulgeſ ꝛ places: ꝛ
amaris ꝛ deſideraris: vt erubeſcā de me
ꝛ abijciā me atq; eligā te: et nec tibi nec
mihi placeā niſi de te. Tibi ḡ dn̄e mani/
feſtus ſum q̄cunq; ſim. ꝛ q̄ fructu tibi cō
fitear dixi. Neq; enī id ago ṽbis carnis
ꝛ vocibꝫ: ſed ṽbis anime ꝛ clamoꝛe cogi
tatōis: quē nouit auris tua. Cū enī ma
lus ſum: nihil eſt aliđ ꝯfiteri tibi q̄ diſ/
plicere mihi. Cū ṽo pius. nihil eſt aliud
ꝯfiteri tibi q̄ h̄ nō tribuere mihi. q̄m tu
dn̄e benedicis iuſtū: ſed prius eū iuſtifi/
cas impiū. Confeſſio itaq; mea de⁹ me
us in conſpectu tuo tibi tacite fit: ꝛ nō
tacite. Tacet enī ſtrepitu: clamat affectu.
Neq; enī dico recti aliq̄d hominibꝫ qđ nō
a me tu prius audieris. aut etiā tu aliq̄d
tale audies a me quod nō mihi tu prius
dixeris. Quid mihi ergo eſt cū hominibꝫ

vt audiāt ꝯfessiones meas. q̄si ipi sanatu
ri sint omnes lāguores meos? Curiosū
genus ad cognoscēda vitā alienā: desidi
osum ad corrigēdā suā. Quid a me que
rūt audire q̄ sim: qui nolūt a te audire q̄
sint? Et vnde sciūt cū a meipo de meipo
audiūt: an verū dicā. quādoq̄dem nemo
scit hominū q̄d agat̃ in hoīe nisi spiritus
homis q̄ in ipo est. Si autē a te audiūt
de seipis: nō poterūt dicere mentit̃ dñs.
Quid est enī a te audire de se: nisi ꝯgno/
scere se? Quis porro cognoscit ⁊ dic̄ fal/
sum est: nisi ipe mentiat̃? Sed q̄r chari/
tas omnia credit. inter eos vtiq̄ q̄s con
nexos sibimet vnū facit. ego quoq̄ dñe
etiā sic tibi ꝯfiteor vt audiāt hoīes q̄bꝰ
demonstrare nō possum an vera confi/
tear. sed credūt mihi quorū mihi aures
charitas aperit. Uerūtamen tu medice
meus intime quo fructu ista faciā eliq̄
mihi. Nam ꝯfessiōes p̄teritoꝝ malorū
meorū q̄ remisisti et texisti vt beares me
in te: mutās animā meā fide ⁊ sacramen
to tuo. cū legunt̃ ⁊ audiunt̃ excitant cor
ne dormiat in desparōe. ⁊ dicat: nō pos/
sum: sed euigilet in amore misericordie
tue ⁊ dulcedine grē tue: q̄ potens est oīs
infirmus q̄ sibi p ipam fit cōscius īfirmi
tatis sue. Et delectat bonos audire p̄te
rita mala eoꝝ q̄ iam carēt eis. nec iō dele
ctat q̄r mala sunt: sed quia fuerūt ⁊ ñ sūt
Quo itaq̄ fructu dñe deus meus cui q̄
tidie ꝯfitet̃ conscīētia mea: spe misericor
die tue securior q̄ inocētia sua. Quo fru
ctu q̄so etiā hoībꝰ corā te ꝯfiteor per has
lrās adhuc q̄s ego sim: nō quis fuerim?
Nam illū fructū vidi ⁊ ꝯmēoraui. Sed
q̄s adhuc sim. ecce in ipo tpe ꝯfessionū
mearū. ⁊ multi hoc nosse cupiūt qui me
nouerūt et nō me nouerūt. q̄ ex me vl' de
me aliq̄d audierūt. sed auris eoꝝ nō ē ad
cor meū: vbi ego sum quicūq̄ sum. Uo
lunt ergo audire ꝯfitentē me q̄d ipe intꝰ
sim. qui nec oculū nec aurē: nec mentem
possunt intēdere: credituri tamē volunt:
nunquid cogituri? Dicit enī eis chari
tas q̄ boni sunt. nō mentiri me de me ꝯfi
tentē. ⁊ ipa in eis credit mihi. Sꝫ q̄ fru
ctu id volūt? An ꝯgratulari mihi cupi/
unt cū audierint q̄ntū ad te accedā mu/
nere tuo: ⁊ orare p me cū audierit q̄ntū
retarder pondere meo? Indicabo talibꝰ
Nō enī paruus est fructꝰ dñe deꝰ meus:
vt a multis tibi grē agant̃ de nobis: et a
multis rogeris p nobis. Amet in me fra
ternus animꝰ qđ amandū doces. ⁊ dole
at in me qđ dolēdū doces. Animꝰ ille ħ
faciat fraternꝰ nō extraneꝰ. nō filioꝝ alie
norū: quoꝝ os locutū est vanitatē: ⁊ de/
xtera eoꝝ dextera iniq̄tatis. sed fraternꝰ
ille q̄ cū approbat me gaudet đ me. Cū
autē improbat me ꝯtristat̃ p me. quia si
ue approbet siue iprobet: diligit me. In
dicabo me talibꝰ: respirēt in bonis meis.
suspirēt in malis meis. Bona mea īstitu
ta tua sunt ⁊ dona tua. mala mea delicta
mea sunt et iudicia tua. Respirēt in illis.
suspirēt in his. Et hymnus et fletꝰ ascē
dant in cōspectū tuū de fraternis cordi
bus thuribulis tuis. Tu aūt dñe dele/
ctatꝰ odore sancti tēpli tui. miserere mei
sm magnā misericordiā tuā: ppt nomē
tuū: ⁊ nequaq̄ deserēs cepta tua ꝯsūma
imꝑfecta mea. Hic est fructꝰ ꝯfessionū
meaꝝ: nō qualis fuerim: sed q̄lis sim: vt
hoc ꝯfitear: nō tm̄ corā te secreta exulta
tōe cū tremore: ⁊ secreto merore cū spe:
sed etiā in auribꝰ credentiū filiorū hoīm.
socioꝝ gaudij mei: ⁊ ꝯsortiū mortalitatis
mee. ciuiū meoꝝ ⁊ mecū ꝑegrinoꝝ p̄ce/
dentiū et consequentiū: et comitum vie
mee. Hi sunt serui tui fratres mei quos
filios tuos esse voluisti dños meos. q̄bꝰ
iussisti vt seruiā: si volo tecū de te viuere
Et hoc mihi verbū tuū parū erat si lo/
q̄ndo preciperet: nisi et faciēdo p̄iret. Et
ego id ago factis et dictꝭ. id ago sub alis
tuis nimis cū ingenti ꝑiculo: nisi q̄r sub
alis tuis tibi subdita est aīa mea: ⁊ infir
mitas mea tibi nota est. Paruulꝰ sum: sꝫ
viuit semꝑ pater meꝰ: ⁊ idoneꝰ est mihi
tutor meus. Idē ipe est enī q̄ genuit me
⁊ tuet̃ me. ⁊ tu ipe es omnia bona mea. tu
omīpotēs q̄ mecū es: ⁊ priusq̄ tecū sim
Indicabo ergo talibꝰ qualibꝰ iubes vt
seruiā: nō quis fuerim sed q̄s iam sim: ⁊
q̄s adhuc sim. sꝫ neq̄ meipm dyiudico.
Sic itaq̄ audiar. Tu enī dñe dyiudicas.

me. Quia et ſi nemo ſcit hominū q̄ ſunt
hominis: niſi ſpūs hoīs q̇ in ipo ē. tm̄ eſt
aliq̇d hoīs qđ nec ipe ſcit ſpūs hoīs q̇ i
ipo ē. Tu aūt dn̄e ſcis eiꝰ oīa q̇ ſeciſti eū.
Ego v̄o q̄ꝫuis p̄ tuo ꝯſpectu me deſpici
am. ⁊ eſtimē me terrā ⁊ cinerē. tm̄ aliq̇d đ
te ſcio qđ de me neſcio. Et certe nūc vi/
demus ꝑ ſpeculū i enigmate. nōdū facie
ad faciē. Et iō q̄ꝫdiu ꝑegrinoꝛ abs te mi
hi ſum p̄ſentioꝛ q̄ꝫ tibi. ⁊ tm̄ te noui ullꝰ
mō poſſe violari. Ego v̄o q̇bꝫ tēptatōi/
bus reſiſtere valeā: q̇buſue nō valeaꝫ ne
ſcio. Et ſpes eſt: qꝛ fidelꝭ es: q̇ nos ū ſinis
tēptari ſup̄ q̄ꝫ poſſumꝰ ferre. ſꝫ facis cuꝫ
tēptatōe etiā exitū vt poſſumꝰ ſuſtiuere
Cōfitear ḡ q̇d de me ſciā: ꝯfitear ⁊ q̇d đ
me neſciam. Qm̄ ⁊ qđ de me ſcio te mihi
lucente ſcio. ⁊ qđ de me neſcio tādiu ne/
ſcio donec fiāt tenebre mee ſic̄ meridies
in vultu tuo: nō dubia ſꝫ certa ꝯſcientia.
Dn̄e amo te. Percuſſiſti coꝛ meum v̄bo
tuo ⁊ amaui te. Sed ⁊ celū ⁊ terra ⁊ oīa
q̄ in eis ſunt: ecce vndiq̄ꝫ mihi dicūt vt
te amem. nec ceſſant dicere oībꝫ vt ſint in
excuſabiles. Altiꝰ autē tu miſereberiſ cui
miſertus eris. ⁊ miſericoꝛdiā p̄ſtabis cui
miſericors fueris. Alioq̇n celuꝫ et terra
ſurdis loquunꝭ laudes tuas. Quid aūt
amo cū te amo? Nō ſpeciē coꝛꝑis: nᶜ de
cus tꝑis. nec cādoꝛē lucis. ecce iſtꝭ ami/
cū oculis: nō dulces melodias ſuauium
cātilenaꝝ omnimodaꝝ. nō floꝝ ⁊ vnguē
toꝝ ⁊ aromatū ſuaue olentia. nō mānā ⁊
mella. nō mēbꝛa acceptabilia carnis am
plexibꝫ. nō hec amo cū amo deū meum.
⁊ tm̄ amo q̄ndā lucē ⁊ q̄ndā vocē: ⁊ q̄ndā
odoꝛē: ⁊ quendā cibū: ⁊ quendā āplexū
cū amo deū meū. lucē. vocē. odoꝛē. cibū.
amplexū interioꝛis hoīs mei. vbi fulget
anime mee qđ nō capit locꝰ: ⁊ vbi ſonat
qđ nō rapit tꝑus. ⁊ vbi olet qđ nō ſpar/
git flatus. ⁊ vbi ſapit qđ nō minuit eda
citas: ⁊ vbi heret qđ nō diuellit ſatietas
Hoc ē qđ amo cū deū meū amo. Et q̇d
eſt h̄? Interrogaui terrā: ⁊ dixit. nō ſuꝫ.
⁊ q̄cunq̄ꝫ in eadem ſunt: idē ꝯfeſſa ſunt.
Interrogaui mare ⁊ abyſſos: ⁊ reptilia
animaꝝ viuaꝝ: ⁊ reſponderūt. Non ſu/
mus deus tuus. quere ſuꝑ nos. Inter/

rogaui auras flabiles: ⁊ inq̇t vniuerſus
aer cū incolis ſuis. Fallitꝭ anaximenes:
nō ſum deus tuꝰ. Interrogaui celū. ſolē
lunā. ſtellas. neq̄ꝫ nos ſumus deus queꝫ
q̄ris inquiūt. Et dixi oībꝫ his q̇ circum
ſtāt foꝛes carnis mee. dicite mihi de deo
meo qđ vos nō eſtis. dicite mihi de illo
aliq̇d. Et exclamauerūt voce magna. ip
ſe fecit nos. Interrogatio mea. intentio
mea: ⁊ reſpōſio eoꝛū ſpecies eoꝛū. Et di
rexi me ad me: ⁊ dixi mihi. Tu quis es?
Et r̄n̄di. homo. Et ecce coꝛpus ⁊ aīa
in me mihi p̄ſto ſunt. vnū exteriꝰ ⁊ alteꝝ
interius. Quid hoꝝ eſt vnde q̄rere đbui
deū meū quē iam queſiuerā ꝑ coꝛpus a
terra vſq̄ꝫ ad celū quouſq̄ꝫ potui mitte/
re nūcios radios ocuᷝloꝝ meoꝝ. Sꝫ me
lius qđ interiꝰ. Ei quippe renūciabant
oēs nuncij coꝛꝑales p̄ſidenti ⁊ iudicā
ti de reſpōſiōibꝫ celi ⁊ terre ⁊ omniū que
in eis ſunt dicētiuꝫ. nō ſumꝰ deus. ⁊ ipe
fecit nos. Homo interioꝛ cognouit hec
ꝑ exterioris miniſteriū. ego interioꝛ cog/
nui hec: ego ego animꝰ ꝑ ſenſus coꝛpoꝛis
mei. Interrogaui mūdi molē de đo meo
⁊ reſpōdit mihi. Non ego ſum ſꝫ ipe me
fecit. Nonne omnibꝫ q̇bꝫ integer ſenſus
eſt apparet hec ſpecies? Cur nō oībꝫ ea/
dem loquitꝭ? Animalia puſilla et magna
vident eam: ſꝫ interrogare nequnt. Non
cuim p̄poſita eſt in eis nunciātibus ſen/
ſibꝫ iudex ratio. Homīes aūt poſſunt in
terrogare: vt inuiſibilia dei ꝑ ea que fa/
cta ſunt intellecta conſpiciantꝭ. Sꝫ amo
re ſubduntꝭ eis. ⁊ ſubditi iudicare n̄ poſ
ſunt. Nec reſpondēt iſta interrogātibus
niſi iudicantibꝫ. nec vocē ſuā mutāt. id ē
ſpeciē ſuā. ſi alius tm̄ videat. alius autē
videns interroget: vt aliter illi appareat
aliter huic. ſed eodē mō vtriq̄ꝫ apparēſ.
illi muta eſt: huic loquitꝭ: imo vero omni
bus loquitꝭ: ſed illi intelligūt q̇ eiꝰ voceꝫ
acceptā foris intus cū veritate ꝯferunt.
Ueritas enī dicit mihi. Non eſt deꝰ tuꝰ
celū et terra neq̄ꝫ omne coꝛpus. Hoc di
cit eoꝛū natura. Uide. En moles minoꝛ
eſt in parte q̄ꝫ in toto. Iam tu melioꝛ es.
tibi dico aīa: q̄m̄ tu vegetas molē coꝛpo
ris tui: p̄bens ei vitā quod nullū coꝛpꝰ

p̄ſtat corpi. Deus aūt tuus: etiā tibi vi/
ta eſt. Quid ergo amo cū deū meū amo?
Quis eſt ille ſup caput aīe mee? Per ip/
ſam aīaꝫ meā aſcendā ad illum. Trāſibo
vim meā qua hereo corpi: ⁊ vitalit̄ cōpa
gem ei⁹ repleo. nō ea vi reperio deū meū
Nā repiret equus ⁊ mul⁹ q̄bꝫ nō eſt ītel
lectus. ⁊ eſt eadē vis q̄ viuūt etiā eorꝫ
corpa. Eſt alia vis nō ſolū q̄ viuifico: ſꝫ
etiā qua ſenſifico carnē meā quā mihi fa
bricauit dn̄s. iubens ocl'o vt nō audiat.
⁊ auri vt nō videat: ſed illi p quē videā.
huic p quā audiā: ⁊ ꝓpria ſingulatī cete
ris ſenſibꝫ ſedibꝫ ſuis ⁊ officiis ſuis q̄ di
uerſa p eos ago: vn⁹ ego animus. Trāſi
bo ⁊ iſtā vim meā. Nā ⁊ hanc habꝫ equ⁹
⁊ mul⁹. Sentiūt enī etiaꝫ ipi p corpus.
Trāſibo ergo ⁊ iſta nature mee gradibꝫ
aſcendēs ad eū q̄ fecit me. ⁊ venio ī cāpoſ
⁊ lata p̄toria memorie mee. vbi ſunt the
ſauri innūerabiliū imaginū de huiuſce/
modi rebꝫ ſenſibꝫ inuectaꝝ. Ibi recōdi/
tū eſt q̄cq̄d etiā cogitam⁹: vl' augēdo vl'
minuēdo vl' vtcunqꝫ variādo ea que ſen
ſus attigerit. Et ſi q̄d aliud ꝯmendatuꝫ
⁊ repoſitū eſt: qđ nōdū abſorbuit ⁊ ſepe/
liuit obliuio. Ibi qñ ſum poſco vt ꝓfera
tur q̄cq̄d volo. Et q̄dam ſtatim ꝓdeūt:
q̄dam requirunt' diuti⁹ ⁊ tāqꝫ de abſtru
ſioribꝫ quibuſdā receptaculis eruunt'. q̄
dam caterua tim ſe ꝓruunt: ⁊ dū aliđ pe
titur ⁊ q̄ritur: ꝓſiliūt in mediū q̄ſi dicen
tia. Ne forte nos ſum⁹? Et abigo ea ma
nu cordis a facie recordatōis mee donec
enubilet' illud qđ volo. atqꝫ in ꝯſpectuꝫ
ꝓdeat ex abditis. Alia faciliter atqꝫ inp
turbāta ſerie ſicut poſcunt' ſuggerunt'. ⁊
cedūt p̄cedentia ꝯſeq̄ntibꝫ: ⁊ cedēdo con
dunt'. iteꝝ cū voluero ꝓceſſura. Qđ totū
fit cū aliq̄d narro memorit'. Ibi ī ſūt oīa
diſtincte generatimqꝫ ſeruata: que ſuo q̄
qꝫ aditu ingeſta ſunt. ſicut lux atqꝫ omneſ
colores formeqꝫ corpoꝝ p ocl'oſ. p aureſ
autē omnia genera ſonoꝝ. omneſqꝫ odo
res p aditū nariū. oēs ſaporeſ p oris adi
tū. ad ſenſum autē toti⁹ corpis q̄d duꝝ.
q̄d molle. q̄d calidū frigidūue: lene aut
aſperū. graue ſeu leue: ſiue extrīſec⁹ ſiue ī
trinſecus corpori. Hec oīa recipit reco/
lenda cū opus eſt et retractāda grandis
memorie receſſus. ⁊ neſcio q̄ ſecreti atqꝫ
ineffabiles ſinus eius: que oīa ſuis que
qꝫ foribus intrāt ad eā. ⁊ reponunt' ī ea.
Nec ipa tñ intrāt: ſed reꝝ ſenſaꝝ imagi/
nes illic p̄ſto ſunt cogitatōi reminiſcenti
eas. Que quō fabricate ſint quis dic̄. cū
appareat quibꝫ ſenſibꝫ rapte ſint interi/
uſqꝫ recōdite? Nā ⁊ in tenebris atqꝫ in ſi
lentio dū habito. ī memoria mea ꝓfero ſi
volo colores ⁊ diſcerno int' albū ⁊ nigꝝ:
⁊ inter quos alios volo. Nec incurrunt
ſoni atqꝫ pturbāt qđ p ocl'os hauſtū ꝯſi
dero: cū et ipi ibi ſint. ⁊ q̄ſi ſeorſum repo
ſiti lateāt. Nā ⁊ ipos poſco ſi placꝫ. atqꝫ
adſunt ilico. Et quieſcēte lingua ac ſilē/
te gutture canto q̄ntū volo. imagineſqꝫ
ille colorū que nihilomin⁹ ibi ſunt nō ſe
interponūt neqꝫ interrūpunt. cū theſau
rus ali⁹ retractatur q̄ influxit ab auribꝫ.
Ita cetera que p ſenſus ceteros ingeſta
atqꝫ ꝯgeſta ſunt recordor ꝓut libet. ⁊ au
ram liliorū diſcerno a violis: nihil olfaci
ens. ⁊ mel d̄fruto leue aſpero nil tum gu
ſtando neqꝫ contractādo: ſed remiſcēdo
antepono. Intus hec ago in aula ingen
ti memorie mee. Ibi enī mihi celū ⁊ ter/
ra ⁊ mare p̄ſto ſunt cū omnibꝫ que in eis
ſentire potui: preter illa que oblit⁹ ſum.
Ibi mihi ⁊ ipe occurro: meqꝫ recolo q̄d
quādo et vbi egerim. quoqꝫ mō cū age
rem affectuſ fuerim. Ibi ſunt omnia q̄ ſi
ue expta a me ſiue credita memi. Ex ea/
dem copia etiā ſilitudines reꝝ vel expta
rum vel ex eis quas exptus ſum credita
rum alias atqꝫ alias ⁊ ipe ꝯtexo p̄teritiſ.
atqꝫ ex his etiā futuras actōes: ⁊ euenta
⁊ ſpes: ⁊ hec oīa rurſus quaſi p̄ſētia me
ditor. Faciā hoc aut illđ: dico apud me
in ipo ingenti ſinu animi mei pleno tot
⁊ tantaꝝ reꝝ imaginibꝫ. ⁊ hoc aut illđ ſe
quet'. O ſi eſſet hoc aut illđ. Auertat de⁹
hoc aut illud. Dico apud me iſta. Et cū
dico p̄ſto ſunt imagīco omniū que dico
ex eodem theſauro memorie. nec omino
aliq̄d eorū dicerē ſi defuiſſent. Magna
iſta vis eſt memorie. magna nimis deus
me⁹. penetrale amplū ⁊ īfinitū. Quis ad
fundū eius ꝑuenit? Et vis eſt hec animi

mei atq̄ ad meam naturā ꝑtinet. nec ego
ipſe capio totū qđ ſum. Ergo anim⁹ ad
habēdū ſeipm anguſt⁹ ē. vt vbi ſit quid
ſui nō capiat. Nunqđ extra ipm ac nō ī
ipo? Quō ḡ nō capit. Multa mihi ſup
h̄ oboritur admiratio: ſtupoꝛ apprehēdit
me. Et eunt hoīes admirari alta mōtiū
⁊ ingētes fluctus maris. ⁊ latiſſimos la/
pſus fluminū: ⁊ oceani ambitū: et giros
ſiderꝝ. ⁊ relinquūt ſeipos nec mirāt. Q,
cū dicerē hec oīa nō ea videbā ocul'. nec
tñ dicerē niſi montes et fluct⁹ et flumīa
⁊ ſidera q̄ vidi ⁊ oceanū quē credidi int⁹
in memoria mea viderē ſpacijs tñ ingē/
tib⁹ q̄ſi foris viderē? Nec ea tñ videndo
abſoꝛbui qñ vidi ocul'. nec ipa ſūt apud
me ſed imagīes eoꝝ. Et noui qđ ex quo
ſenſu coꝛpis impſſum ſit mihi. ſed nō ea
ſola geſtat inmēſa iſta capacitas memo
rie mee. Hinc ſunt ⁊ illa oīa q̄ de doctri
nis liberalib⁹ p̄cepta nōdū exciderūt q̄ſi
remota interioꝛe loco nō loco. nec eoꝛuꝫ
imagines ſꝫ res ipas gero. Nā qđ ſit lit
teratura: qđ peritia diſputādi. q̄t genera
q̄ſtionū. qcqđ hoꝝ ſcio ſic ē in memoꝛia
mea: vt nō retēta imagine rē foris reliq̄/
rim: aut ſonuerit ⁊ p̄terierit. ſic vox impſ
ſa p aures veſtigio q̄ recolereť: q̄ſi ſonarꝫ
cū iā nō ſonaret. aut ſic odoꝛ dū trāſit et
euaneſcit in vētos olfatū afficit. vñ traij
cit in memoꝛiā imaginē ſui. quā remiſcē
do repetam⁹. aut ſic cib⁹ q̄ certe ī ventre
iā nō ſapit. ⁊ tñ ī memoꝛia q̄ſi ſapit. aut
ſicut aliqđ qđ coꝛpe tangēdo ſentiť. qđ
etiā ſeparatū a nob imaginať mēoꝛia. Iſte
qppe res nō intromittūť ad eā. ſꝫ eaꝝ ſo
le imagines mira celeritate capiūť: ⁊ mi/
ris tanq̄ cell' reponunť. ⁊ mirabiliť recoꝛ
dando pferunť. At vo cū audio tria ge
nera eſſe q̄ſtionū: an ſit: qđ ſit: q̄le ſit. ſo/
noꝝ qdē q̄b⁹ hec vba ꝯfecta ſunt imagi/
nes teneo. ⁊ eos p aures cū ſtrepitu tran
ſiſſe: ac iā nō eſſe ſcio. Res vo ipas q̄ illiſ
ſignificanť ſonis neq̄ vllo ſenſu coꝛpis
attigi: neq̄ vſpiā vidi p̄ter animū meū.
⁊ ī memoꝛia recōdidi nō imagīes earuꝫ
ſed ipas. Que vñ ad me intrauerint. di/
cant ſi poſſunt. Nā pcurro ianuas om̄iſ
carnis mee: nec īuenio q̄ eaꝝ igreſſe ſint.

Quippe oculi dicūt. Si coloꝛate ſūt noſ
eas nunciauim⁹. Aures dicūt. Si ſonu
erūt a nobis īdicate ſunt. Nares dicūt.
Si oluerūt p nos trāſierūt. Dicit etiaꝫ
ſenſus guſtādi. Si ſapoꝛ nō ē: nihil me
īterroges. Tact⁹ dicit. Si coꝛpulētū n̄
eſt: nō ꝯtractaui. Si nō ꝯtractaui nō in
dicaui. Vñ ⁊ q̄ hec intrauerīt ī memoꝛiā
meā? Neſcio quō. Nā cū ea didici n̄ cre
didi alieno coꝛdi: ſed ī meo recognoui ⁊
vera eſſe approbaui: ⁊ cōmendaui ei tanq̄
reponēs vñ pferrē cū vellē. Ibi ḡ erāt: ⁊
anteq̄ ea didiciſſem: ſꝫ ī memoꝛia n̄ erāt.
Vbi ergo aut q̄re cū dicerenť agnoui: et
dixi ita eſt ⁊ verꝝ ē. niſi q2 iā erāt ī memo
ria. ſꝫ tā remota ⁊ retruſa: q̄ſi ī cauis ab/
ditioꝛib⁹: vt niſi admonēte aliq̄ eruerenť
ea foꝛtaſſe cogitare nō poſſem? Quocir/
ca inuenim⁹ nihil eſſe aliđ diſcere iſta q̄/
rū nō p ſenſus haurim⁹ imagines. ſed ſi
ne imaginib⁹ ſicuti ſunt p ſeipa int⁹ cer/
nim⁹: niſi ea q̄ paſſim atq̄ īdiſpoſite me
moꝛia cōtinebat cogitādo q̄ſi colligere
atq̄ animaduertēdo curare: vt tanq̄ ad
manū poſita in ipa memoꝛia: vbi ſparſa
p̄us et neglecta latitabāt. iā familiari in
tētōi facile occurrāt. Et q̄ multa hmōi
geſtat memoꝛia mea: que iā inuēta ſunt.
⁊ ſicut dixi q̄ſi ad manū poſita: q̄ ⁊ didi
ciſſe et noſſe dicimur. Que ſi modeſtiſ tē/
poꝝ interuallis recolere deſinero: ita rur
ſus demergunť: ⁊ q̄ſi in remotioꝛa pene/
tralia dilabunť. vt denuo velut noua ex
cogitāda ſint in idē iteꝝ. Neq̄ enī ē alia
regio eoꝝ: et cogenda rurſuſ vt ſciri poſ
ſint. i. velut ex q̄dam diſpſione colligēda
vnde dictū eſt cogitare. Nā cogo ⁊ cogi
to. ſic eſt vt ago ⁊ actito: facio ⁊ factito.
Verūtamē ſibi anim⁹ hoc vbū ꝓpe vē
dicauit: vt nō qđ alibi: ſed qđ in aīo colli
giť. i. cogiť: cogitari ꝓpe iā dicať. Itē cō
tinet mēoꝛia numeroꝝ dimēſionūq̄ rō/
nes et leges innumerabiles. q̄ꝝ nullā coꝛ
pis ſenſus impſſit. quia nec ipe coloꝛate
ſunt. aut ſonant: aut olent. aut guſtate.
aut ꝯtractate ſunt. Audiui ſonos vboꝝ
quibus ſignificanť: cum de his diſſeriť:
ſed illi alij ſunt. Nam illi aliter grece: ali
ter latine ſonant. iſte vo res nec grece nec

latine ſunt. nec aliꝺ eloquiorꝫ gen⁹. Ui-
di lineas fabꝛorꝫ: vł etiã tenuiſſimas: ſicꝫ
filũ araneẽ. ſed ille alie ſunt. nõ ſunt ima
gines earꝫ q̃s mihi nũciauit carnis ocu
lus. Nouit eas quiſq̃s ſine vlla cogitatõe
q̃liſcunq̃ coꝛdis: intus agnouit eaſ. Sẽ
ſi etiã numeros oĩbꝫ coꝛpis ſenſibꝫ quoſ
numeram⁹. ſꝫ illi alij ſunt q̃bꝫ nũeram⁹.
nec imagines iſtorꝫ ſunt: ⁊ iõ valde ſunt.
Rideat me iſta dicentẽ q̃ eos nõ videt. ⁊
ego doleã ridẽtẽ me. Hec oĩa mẽoria te-
neo: ⁊ quoquo mõ ea didicerĩ memoꝛia
teneo. Multa etiã q̃ aduerſus hec falſiſ-
ſime diſputant̃ audiui ⁊ memoꝛia teneo.
q̃ tãetſi falſa ſunt: tamẽ ea memiſſe me ñ
eſt falſum. ⁊ diſcreuiſſe me inter illa vera ⁊
hec falſa q̃ ꝯtradicunt̃. ⁊ hoc memĩ: Ali
terq̃ nũc video diſcernere me iſta. aliter
aũt memini ſepe me diſcreuiſſe cũ ea ſe-
pe cogitarẽ. Ergo ⁊ intellexiſſe me ſepi⁹
iſta memini. ⁊ qꝺ nũc diſcerno ⁊ intelli-
go recõdo in memoꝛia: vt poſtea me nũc
ĩtellexiſſe meminerim. Ergo ⁊ memiſſe
me memini. ſicut poſtea qꝺ hec remiſci
nunc potui ſi recoꝛdaboꝛ. vtiq̃ per vim
memoꝛie recoꝛdaboꝛ. Affectões quoq̃
animi mei eadẽ memoꝛia ꝯtinet. non illo
mõ quo eos habꝫ ipe animus cũ patit̃
eas. ſed alio multũ diuerſo. ſicut ſe habꝫ
vis memoꝛie. Nã ⁊ letatũ me fuiſſe remĩ
ſcoꝛ: nõ letus. ⁊ triſticiã meã p̃teritã r̃coꝛ
doꝛ nõ triſtis. Et me aliq̃ñ timuiſſe reco
lo ſine timoꝛe. ⁊ priſtine cupiditatis ſine
cupiditate ſum memoꝛ aliq̃ñ. Et ecõtra
rio triſticiã meã trãſactã letus remiſcoꝛ
⁊ triſtis leticiã. Qꝺ mirandũ nõ eſt ꝺ coꝛ
poꝛe. Aliud enĩ anim⁹. aliud coꝛp⁹. Ita
q̃ ſi p̃teritũ doloꝛẽ coꝛpis gaudẽſ memi
ñ ita mirꝫ ẽ. Hic ṽo cũ anim⁹ ſit etiã ipa
memoꝛia. Nam ⁊ cũ mandam⁹ aliq̃d vt
memoꝛiter habeat̃: dicim⁹. vide vt illꝺ ĩ
aĩo habeas. ⁊ cũ obliuiſcimur dicim⁹.
nõ fuit in animo: ⁊ elapſum eſt aĩo: ipam
memoꝛiã vocantes animũ. Cũ ergo ita
ſit q̃d eſt hoc q̃ cũ triſticiã meã p̃teritaꝫ
letus memini: anim⁹ habꝫ leticiã et me-
moꝛia triſticiã. letuſq̃ eſt anim⁹ ex eo q̃
ĩeſt ei leticia. memoꝛia ṽo ex eo q̃ ineſt ei
triſticia: triſtis nõ eſt? Num foꝛte nõ ꝑti

net ad animũ? Quis hoc dixerit? Nimirũ
ergo memoꝛia quaſi venter eſt animi. le-
ticia ṽo atq̃ triſticia q̃ſi cibus dulcis et
amar⁹. Cum memoꝛie ꝯmẽdant̃: q̃ſi tra
iecta in ventrẽ recondi illic poſſunt. ſape
non poſſunt. Ridiculũ eſt hec illis ſimi
lia putare: nec tamẽ ſunt om̃imodo diſſi
milia. Sed ecce de memoꝛia ꝓfero cum
dico q̃tuoꝛ eſſe ꝑturbatões animi: cupi
ditatẽ: leticiã: metũ: triſticiã. Et quicq̃d
ꝺ his diſputare potero. diuidẽdo ſingu
la ꝑ ſpecies ſui cuiuſq̃ generis: ⁊ diffini
endo: ibi inuenio q̃d dicam atq̃ inde ꝓ-
fero. nec tamẽ vlla earꝫ ꝑturbatõne ꝑtur
boꝛ: cũ eas reminiſcẽdo ꝯmemoꝛo: ⁊ an-
teq̃ recolerent̃ a me ⁊ retractarẽt̃: ibi e-
rant. ꝓpterea inde ꝑ recoꝛdatõneꝫ potu
ere depꝛomi. Foꝛte ergo ſicut de ventre
cibꝫ ruminãdo: ſic iſta de memoꝛia r̃coꝛ
dando ꝓferunt̃. Cur igitur in oꝛe cogita
tõis nõ ſentit̃ a diſputãte: hoc eſt a remi-
ſcente leticie dulcedo vł amaritudo me-
ſticie? An in hoc diſſimile eſt qꝺ nõ vndiq̃
ſimile eſt? Quis enĩ talia volẽs loquere
tur ſi quotiẽs triſticiã metũue nomina-
mus: totiens merere vel timere cogere-
mur? Et tamẽ ñ ea loq̃remur niſi ĩ mẽo
ria noſtra nõ tm̃ ſonos nominũ ſcḋm ima
gines impꝛeſſas ſenſibꝫ coꝛpis: ſꝫ etiã rerũ
ipaꝝ notões inuenirem⁹. quas nulla ia
nua carnis accepim⁹. ſed eas ipe animuſ
ꝑ experientiã paſſionũ ſuaꝝ ſentiẽs me-
moꝛie ꝯmẽdauit. aut ipa ſibi hec etiã ñ
ꝯmendata retinuit. Sed veruꝫ ꝑ imagi
nes an nõ q̃s facile dixerit? Nomino q̃p
pe lapidẽ. nomino ſolẽ. cum res ipe non
adſunt ſenſibꝫ meis. in mẽoꝛia ſane mea
p̃ſto ſunt imagines earꝫ. Nomino dolo
rem coꝛpis. nec mihi adeſt dũ nihil dolꝫ.
Niſi tamẽ adeſſet imago eius in memo
ria mea. neſcirem q̃d dicerem. nec eũꝫ in
diſputãdo a voluptate diſcernerẽ. No-
mino ſalutẽ coꝛpis: cum ſaluo ſum coꝛ-
poꝛe. adeſt mihi q̃dẽ res ipa: verũtñ niſi
et imago eius ineſſet in mẽoꝛia mea. nul
lo modo recoꝛdarer q̃d hui⁹ noĩs ſigni-
ficaret ſonus. nec egrotãteſ agnoſceret̃
ſalute nomĩata q̃d eſſet dictũ: niſi eadeꝫ
imago vi memoꝛie teneret̃. Quis ipa reſ

abeſſet a corpe. Nomino numeros ꝗbꝰ numeramꝰ. en adſunt in memoria mea nō imagines eoꝝ ſꝫ ipi. Nomino imaginē ſolis: ꝛ hec adeſt in memoria mea. Neqꝫ enī imaginē imaginis eiꝰ: ſꝫ ipaꝫ recolo. ipa mihi remiſcenti p̄ſto eſt. Nomino memoriā ꝛ agnoſco qđ nomino. Et vbi agnoſco niſi ī ipa memoria? Num ꝛ ipa ꝑ imaginē ſuā ſibi adeſt: ac nō ꝑ ſeipam. Quid cū obliuionē nomino. atqꝫ itidēꝫ agnoſco qđ nomino: vñ agnoſcerem niſi memiſſem? Nō eandē ſonū nomīs dico. ſed rē quā ſignificat. Quā ſi oblitꝰ eſſeꝫ. ꝗd ille valeret ſonꝰ agnoſcere vtiqꝫ ñ valerē. Ergo cū memoriā memī: ꝑ ſeipam ſibi p̄ſto eſt ipa memoria. Cū vͦo memini obliuionē ꝛ memoria p̄ſto ē et obliuio. Memoria qua meminerī: obliuio quā meminerim. Sed ꝗd eſt obliuio niſi p̄uatio memorie? Quō ꝫ adeſt vt eā meminerim. qñ cum adeſt meminiſſe nō poſſū. At ſi qđ meminimꝰ memoria retinemꝰ. obliuionē aūt niſi meminiſſemꝰ neq̄qꝫ poſſemus audito iſto noīe rē que illo ſignificaꝝ ſono agnoſcere. Memoria retinetur obliuio. Adeſt ꝫ ne obliuiſcamur. ꝗ cuꝫ adeſt obliuiſcimur. An ex hoc intelligitur nō ꝑ ſeipaꝫ ineſſe memorie cū eā meminimꝰ: ſed ꝑ imaginē ſuā. qꝛ ſi ꝑ ſeipaꝫ p̄ſto eſſet obliuio: nō vt memiſſemꝰ: ſed vt obliuiſceremur efficeret? Et h̄ ꝗs tandem indagabit? Quis ꝯp̄hēdet quō ſit? Ego certe dn̄e laboro hic ꝛ laboro ī me ipo. factꝰ ſum mihi terra difficultatiſ et ſudoris nimij. Neqꝫ enī nūc ſcrutamar plagas celi. aut ſideꝝ interualla dimetimur. vł terre libramēta q̄rimus. Ego ſū ꝗ memini. ego animus. Non tā miꝝ ſi a me lōge eſt: ꝗcꝗd ego nō ſum. Quid aūt ꝓpinquius meipo mihi? Et ecce memorie mee vis nō comp̄hēdiꝝ a me: cū ipm me nō dicā p̄ter illā. Quid enī dicturꝰ ſum qñ mihi certū ē memiſſe me obliuionē? An dicturꝰ ſum nō eſſe ī memoria mea qđ memini? An dicturꝰ ſum ad h̄ ineſſe obliuionē in memoria mea vt nō obliuiſcar? Utrūqꝫ abſurdiſſimū eſt. Quid illa d terciū? Quo pacto dicā imaginē obliuiōis teneri mēoria mea ñ ipaꝫ obliuionē cū eam memī? Quo pacto ꝛ h̄ dicā. qñquidē cū imprimiꝝ rei cuiuſqꝫ imago in mēoria: p̄uſ neceſſe eſt vt adſit res ipa vnde illa imago poſſit imp̄mi. Sic enī carthaginiſ memī: ſic omniū locoꝝ ꝗbꝰ interfui. ſic facies hoīm q̄ſ vidi et ceterorū ſenſuum nūciata: ſic ipiꝰ corꝑis ſalutē ſiue dolorē. Cū p̄ſto eſſēt iſta: cepit ab eis imagines memoria q̄s intuerer p̄ſentes. ꝛ retractarē aīo cū illa ꝛ abſentia reminiſcerer. Si ergo ꝑ imaginē ſuā nō ꝑ ſeipam in mēoria teneꝝ obliuio: ipa vtiqꝫ aderat vt eiꝰ imago capeꝝ. Cū autem adeſſet quō imaginē ſuā in memoria cōſcribebat. qñ id etiā qđ iā notatū inuēit p̄ſentia ſua delet obliuio? Et tñ ꝗcūqꝫ modo licꝫ ſit modꝰ iſte incōp̄rehēſibił ꝛ inexplicabił. etiā ipaꝫꝫ obliuiōēꝫ memiſſe me certꝰ ſū. ꝗ id qđ meminerimꝰ obruitur. Magna iſta vis eſt memorie. Neſcio ꝗd horrēdū deꝰ meꝰ. ꝓfunda ꝛ infinita multiplicitas. ꝛ h̄ animꝰ eſt. ꝛ h̄ ego ipe ſum. Quid ꝫ ſum deꝰ meꝰ? Que natura ſū? Uaria mł'timoda vita ꝛ immēſa vehemēter. Ecce ī memorie mee campis ꝛ antris ꝛ cauernis innumerabilibꝰ atqꝫ innumerabiliꝝ plenis innumerabiliū reꝝ generibꝰ. ſiue ꝑ imagines ſic oīm corporū: ſiue ꝑ p̄ſentiā: ſicut artiū. ſiue ꝑ neſcio q̄s notōes vel notatōes ſicut affectionū animi. q̄s ꝛ cū animus nō patiꝝ: memoria tenet: cū in animo ſit ꝗcꝗd eſt ī memoria. Per hec oīa ī diſcurro ꝛ volito hac atqꝫ illac. penetro etiā quātū poſſuꝫ: ꝛ finis nuſq̄. tanta vis eſt memorie: tanta vite vis eſt in hoīe viuēte mortaliter. Quid igiꝝ agam. tu vͤa mea vita deꝰ meus? Trāſibo ꝛ hanc vim meā ꝗ memoria vocaꝝ: trāſibo eā vt ꝑueniā ad te dulce lumē. Quid dicꝭ mihi? Ecce ego aſcēdens ꝑ animū meū ad te ꝗ deſuꝑ mihi manes: trāſibo ꝛ iſtā vim meā ꝗ memoria vocaꝝ: volens te attigere vñ attingi potes: ꝛ inherere tibi vñ inhereri tibi p̄t. Habent enī memoriā et pecora ꝛ aues. Alioꝗn nō cubilia nidoſ ve repeterēt: nō alia mł'ta ꝗbꝰ aſſueſcūt. neqꝫ enī ꝛ aſſueſcere valerēt vłł rebꝰ niſi ꝑ mēoriā. Trāſibo ꝫ ꝛ memoriā vt attigā eū ꝗ ſeꝑauit

mea q̄drupedib⁹: ⁊ volatib⁹ celi ſapiētiō
rē me fecit. Trāſibo ⁊ memoriā. Et vbi te
inueniā vere bōa ⁊ ſecura ſuauitas? ⁊ vbi te
inueniā? Si p̄ter memoriā meā te inuenio
immemor tui ſū. Et quō iā inueniā te: ſi me
mor nō ſū tui? Perdiderat eñ mulier dra
chmā ⁊ q̄ſiuit eā cū lucerna: ⁊ niſi memor
ei⁹ eſſz nō inueniſſet eā. Cū eñ eſſz inuē
ta vn̄ ſciret vtrū ipa eſſet: ſi memor ei⁹ non
eſſet? Multa memini me p̄dita q̄ſiſſe atq̄ i
ueniſſe. Inde iſtō ſcio qz cū q̄rerē aliq̄d
eoꝝ ⁊ dicerēt mihi: nū forte h̄ ē: nū forte
illō? tādiu dicebā nō eſt: donec id offer
ret qd̄ q̄rebā. Cui⁹ niſi memor eſſē: q̄cq̄d
eſſet etiā ſi mihi offerret nō inuenirē: qz
nō agnoſcerē. Et ſemp̄ ita fit cū aliq̄d p̄
ditū q̄rim⁹ ⁊ inuenim⁹. Verūtñ ſi forte
aliq̄d ab ocul' perit: nō a memoria veluti
corp⁹ q̄dlibet viſibile: tenet int⁹ imago
ei⁹: ⁊ q̄rit donec reddat aſpectui. Qd̄ cū
inuētū fuerit: ex imagine q̄ int⁹ ē recog
ſcit. Nec inueniſſe nos dicim⁹ qd̄ p̄ierat
ſi nō agnoſcim⁹. nec agnoſcere poſſum⁹
ſi nō memim⁹. Sed h̄ perierat q̄dē ocu
lis: memoria tenebat. Quid cū ipa memo
ria p̄dit aliq̄d: ſicut fit cū obliuiſcimur.
⁊ q̄rimus vt recordemur? Ubi tādē que
rimus niſi in ipa memoria? Et ibi ſi aliud
p̄ alio forte offerat reſpuim⁹. donec illō
occurrat qd̄ q̄rimus. ⁊ cū occurrerit: di
cim⁹. h̄ eſt. qd̄ nō diceremus niſi agnoſce
remus. nec agnoſceremus niſi meminiſſem⁹.
Certe ergo obliti fueram⁹. An nō totū
exciderat: ſed ex p̄te q̄ tenebat pars alia
q̄rebat: qz ſentiebat ſe memoria nō ſimul
voluere qd̄ ſimul ſolebat. ⁊ q̄ſi detrūca
ta ꝯſuetudie claudicās reddi qd̄ deerat
flagitabat. Tāq̄ ſi hō not⁹ ſiue cōſpici
atur ocul' ſiue cogitet. ⁊ nomē ei⁹ obliti
req̄ramus. q̄cq̄d aliō occurrerit nō ꝯne
ctit. qz nō cū illo cogitare ꝯſueuit. ideo
reſpuit donec illō aſſit vbi ſimul aſſue
facta noticia non ineq̄liter acq̄eſcat. Et
vnde adeſt niſi ex ipa memoria? Nā ⁊ cū
ab alio ꝯmoniti recognoſcim⁹ vn̄ adeſt:
nō enim q̄ſi nouū credim⁹ ſz recordātes
approbam⁹ hoc eſſe qd̄ dictū ē. Si aūt
penit⁹ aboleat ex animo. nec admoniti
reminiſcimur. Neq̄ eñ omīmodo adhuc
obliti ſum⁹. qd̄ vel oblitos nos eſſe me
minim⁹. Hoc ḡ nec amiſſuz q̄rere pote
rim⁹ qd̄ oīno obliti fuerim⁹. Quō ḡ te q̄
ro dñe? Cū eñ te deū meū q̄ro: vitā bea
tā q̄ro. Querā te vt viuat aīa mea. Ui
uit eñ corp⁹ meū de aīa mea: ⁊ viuit aīa
mea de te. Quō ergo q̄ro vitā btāz: qz ñ
eſt mihi: donec dicā. ſat ē illic vbi oportz
vt dicā? Quō eā q̄ro: vtrū p̄ recordatōz
tāq̄ eā oblit⁹ ſim. oblitūq̄ me eē adhuc
teneā. an p̄ appetitū diſcēdi incognitā ſi
ue quā nūq̄ ſcierim. ſiue quā ſic oblitus
fuerim vt me nec oblitū eē meminerim?
None ipa ē btā vita quā oēs volūt. ⁊ oī
no q̄ nolit nemo ē? Ubi nouerūt eā qd̄ ſic
volūt eā? vbi viderūt ⁊ amarēt eā? Nimi
rū habem⁹ eā neſcio quō. Et eſt ali⁹ q̄
dā mod⁹ q̄ q̄ſq̄ cū habz eā tūc btūs eſt.
Et ſunt q̄ ſpe beati ſunt. Inferiore mō
iſti habēt eā q̄ illi q̄ iā re ipa bti ſūt. ſed
tñ meliores q̄ illi q̄ nec re nec ſpe bti ſūt
Qui tñ etiā ipi niſi aliq̄ mō haberēt eam
nō ita vellēt beati eſſe: qd̄ eos velle certiſ
ſimū eſt. Neſcio quō nouerūt eā. ideoq̄ ha
bent eā i neſcio q̄ noticia. de q̄ ſatago vt
trū ī memoria ſit. Quia ſi ibi eſt iā bti fui
m⁹ aliq̄ñ. Utrū ſingilatim oēs. an ī il
lo hoīe q̄ prim⁹ peccauit in q̄ et oēs mor
tui ſum⁹. ⁊ d̄ q̄ oēs cū miſeria nati ſum⁹
nō quero nūc: ſed quero vtrū in memo
ria ſit beata vita. Neq̄ eñ amarem⁹ eā
niſi noſceremus. Audiuimus nomē hoc:
⁊ rem ipāz oēs nos appetere fatemur.
Nō eñ ſono delectamur. Nā hoc cū lati
ne audit grecus: nō delectat. quia igno
rat quid dictū ſit. nos autē delectamur.
ſicut etiā ille ſi grece hoc audierit: quo
niā res ipa nec greca nec latina ē: cui adi
piſcēde greci latiniq̄ inhiant ceteraꝝq̄
linguaꝝ hoīes. Nota eſt igit oīb⁹ qui
vna voce ſi interrogari poſſent: vtrum
beati eſſe vellent: ſine vlla dubitatōe vel
le reſpōderēt. Qd̄ ñ fieret niſi res ipa cu
ius h̄ nomē eſt eoꝝ memoria teneret. Nū
quid ita vt meminit carthaginē qui vi
dit? Non. Uita enim beata nō videtur
oculis: quia nō eſt corpus. Nunquid ſi
cut meminimus numeros? Non. Nos
enim q̄ habet in noticia: nō adhuc q̄rit

adipiſci. Uitā vero beatā habem⁹ ĩ no
ticia. ideoq; amam⁹ eā. ⁊ tñ adhuc adipi
ſci eā volum⁹ vt beati ſimus. Nunq̄d ſi
cut meminim⁹ eloq̄ntiā? Nõ. Quãuiſ ei.
⁊ hoc nõie audito recordent̃ ipam rē q̄
etiā nondū ſunt eloq̄ntes. multiq; eē cu
piāt. vnde apparet eā eſſe in eoꝝ noticia
tñ p corpis ſenſus alios eloq̄ntes anim
aduerterūt ⁊ delectati ſunt. ⁊ h̄ eſſe deſi
derāt. q̄ niſi ex iteriore noticia nõ dlectā
rent̃: neq; hoc eſſe vellent. niſi delectaret̃
Beatā vo vitam nullo ſenſu corpis in
alijs expimur. Nunq̄d ſicut meminim⁹
gaudiū? Fortaſſe ita. Nā gaudiū meū
etiā triſtis memi. ſicut vitā btām miſer.
neq; vnq̄ corpis ſenſu gaudiū meū vel
vidi: vl' audiui: vl' odoratus ſū. vl' guſta
ui: vl' tetigi. ſed exptus ſum in aĩo meo
quādo letatus ſum. ⁊ adheſit ei⁹ noticia
memorie mee: vt id reminiſci valeā aliq̄n
do cū aſpnatõe. aliquādo cū deſiderio p
eaꝝ rerū diuerſitate de quib⁹ me gauiſū
eſſe memini. Nam ⁊ de turpib⁹ gaudio
quodā pfuſus ſum: quod nūc recordās
deteſtor atq; execror: aliq̄n d bonis ⁊ ho
neſtis: qd deſiderās recolo: tā et ſi forte
nõ adſunt. ⁊ ideo triſtis gaudiū pſtinū
recolo. Ubi ergo ⁊ q̄n expt⁹ ſum vitā
meā btām vt recorder eā ⁊ amem ⁊ deſi
derem? Nec ego tm̄. aut cū paucis. ſ; be
ati pſus om̄es eē volum⁹. Qd niſi cer
ta noticia noſceremus: nõ tā certa volū
tate vellemus. Sed quid eſt hoc? Qd ſi
q̄ratur a duob⁹ vtrū militare velint: fieri
poſſit vt alter eoꝝ velle ſe: alter nolle re
ſpõdeat. Si autē ab eis queraẗ vtrū be
ati eſſe velint. fieri poſſit vt vterq; ſtatī
ſe ſine vlla dubitatõne dicat optare. nec
ob aliud velit ille militare: nec ob aliud
iſte nolit: niſi vt beati ſint? Nū forte quo
niā alius hinc ali⁹ inde gaudet. ita ſe oēs
beatos eſſe velle ꝯſonant: queadmodū
ꝯſonarent ſi h̄ interrogarent̃ ſe velle gau
dere? Atq; ipm gaudiū vitā btā; vocāt.
Qd ⁊ ſi alius hinc alius illinc aſſequit̃:
vnū eſt tamē quo puenire oēs nitunt̃ vt
gaudeāt. Que quoniā res eſt quā ſe ex
pertū n̄ eſſe nemo p̄t dicere. ppterea repta
in memoria recognoſcit̃ quādo btē vite

nomen audit̃. Abſit domine. abſit a cor
de ſerui tui qui cõfitet̃ tibi: abſit vt quo
cunq; gaudio gaudeā: beatū me putem.
Eſt enĩ gaudiū quod nõ dat̃ impijs: ſ;
eis qui te gratis colunt: quoꝝ gaudiū
tuipẽ es. Et ipa eſt beata vita gaudere
ad te. de te. ppter te. ipa eſt ⁊ nõ eſt altera
Qui autē aliā putant eſſe: aliud ſectantur
gaudiū: neq; ipm verū. Ab aliq̄ tñ imagi
ne gaudij volūtas eoꝝ nõ auertit̃. Nõ
g certū eſt q omnes eſſe beati volūt. qm̄
q̄ nõ de te gaudere volūt. q̄ ſola vita bea
ta eſt. nō vtiq; vitā beatā volunt. An oēs
hoc volunt? Sed quoniā caro concupi
ſcit aduerſus ſpiritū: ⁊ ſpūs aduerſus
carnē. vt nõ faciant qd volunt: cadent ĩ
id quod valent: eoq; cõtenti ſunt. q2 illd
quod nõ valent: nõ tantū volunt quātū
ſat eſt vt valeant. Nam quero ab omib⁹
vtrū malīt d veritate q̄ de falſitate gau
dere. tam nõ dubitant dicere de verita
te ſe malle. q̄ non dubitant dicere btõs
eſſe ſe velle. Beata quippe vita eſt gau
diū de veritate. Hoc eſt enĩ gaudium d
te qui veritas es: deus illumiatio mea.
ſalus faciei mee deus meus. Hanc vitā
beatam omnes volūt. hanc vitā que ſo
la beata eſt omnes volunt. Gaudium de
veritate omnes volūt. Multos expert⁹
ſum qui velint fallere: qui autē falli: ne
minē. Ubi ergo nouerūt hanc vitā bea
tam: niſi vbi nouerūt etiam veritatem?
Amant enim ⁊ ipam: quia falli nolunt.
Et cum amāt beatam vitā quod non ē
aliud q̄ de vitate gaudiū. vtiq; amant eti
am veritatem: nec amarēt niſi eſſet aliq̄
noticia eius in memoria eorū. Cur ergo
non de illa gaudent? Cur non beati ſūt?
Quia fortius occupant̃ in alijs que po
tius eos faciunt miſeros: q̄ illud btõs
quod tenuiter meminerunt. Adhuc enĩ
modicū lumen eſt in hominib⁹. ambulēt
ambulent: ne eos tenebre cõphendāt.
Cur autē veritas parit odiū: ⁊ inimic⁹
eis factus eſt homo tuus verū pdicans:
cum ametur beata vita: que non eſt niſi
gaudium de veritate. niſi quia ſic ama
tur veritas: vt quicunq; aliud amāt: hoc
qd amāt velint eſſe vitatē? Et quia falli

nollēt:nolūt ↄuīci ꝙ falſi ſint Jtaqꝫ ꝓpt
eā rē oderūt ỽitatē:quā ꝓ ỽitate amant.
Amāt eā lucētē.oderūt eā redarguētem.
Quia ei falli nolūt:⁊ fallere volūt. amāt
eā cū ſeipā indicat:⁊ oderūt eā cū eoſip
ſos indicat Jnde rētribuet eis vt q̇ ſe ab
ea manifeſtari nolūt.⁊ eos nolētes mani
feſtet.⁊ eis ipa non ſit manifeſta. Sic ſic
etiā ſic anim⁹ hūan⁹ etiā ſic cec⁹ ⁊ lāgui
dus turpis atqꝫ īdecēs latere vult.ſe aūt
vt lateat aliq̇d nō vult. Cōtra illi reddit
vt ipe nō lateat ỽitatē.ipm aūt ỽitas la
teat. Tñ etiā ſic dū miſer ē. verꝭ mauult
gaudere ꝙ̄ falſis. Btūs ḡ erit ſi nulla in
terpellāte moleſtia:de ipa ꝑ quā ỽa ſunt
oīa ſola ỽitate gaudebit. Ecce q̄ntū ſpa
ciat⁹ ſum ī memoria mea q̄rēs te dñe ⁊ ñ
te īueni extra eā. Neqꝫ enī aliq̇d ꝺ̄ te īue
ni qđ ñ meminiſſem ex q̇ didici te. Nā ex q̇
didici te nō ſū oblit⁹ tui. Ubi enī inueni
ỽitatē:ibi īueni deū meū. ipam ỽitatem
quā ex q̇ didici nō ſū oblitus. Jtaqꝫ ex q̇
didici te manes ī memoria mea.⁊ illic te
inuenio cum remiſcor tui ⁊ delector ī te.
He ſunt ſctē delicie mee.q̄s donaſti mi
hi miſericordia tua rſpiciēs paupͭtatē me
am. Sꝫ vbi manes ī memoria mea dñe?
Ubi illic manes? Quale cubile fabrica
ſti illic tibi? Quale ſanctuariū edificaſti
tibi? Tu dediſti hāc dignatōeꝫ mēorie
mee vt maneas ī ea.ſꝫ in q̄ ei⁹ ꝑte mane
as h̄ ↄſidero. Trāſcēdi enī ꝑtes ei⁹ q̄s
habēt et beſtie cū te rcordater. qꝛ nō ibi
te īueniebā inꝑ imagines reꝝ corꝑaliū.
⁊ veni ad ꝑtes ei⁹ vbi ↄmēdaui affectō
nes animi mei:nec illic īueni te. Et itra
ui ad ipi⁹ animi mei ſedē q̄ illi ē ī mēoria
mea:qm̄ ſui quoqꝫ meminit anim⁹.nec
ibi tu eras:qꝛ ſic non es imago corꝑalis
nec affectio viuētis q̄lis ē cū letamur:cō
triſtamur.cupim⁹.metuim⁹.meminimus.
obliuiſcimur.⁊ q̇cq̇d hmōi eſt ita nec ip
ſe anim⁹ es.qꝛ dñs de⁹ animi tu es. Et
ↄmutāꝛ hec oīa:tu aūt incōmutabil' ma
nes ſuꝑ oīa.⁊ dignat⁹ es habitare ī me
moria mea ex q̇ te didici. Et q̇d q̄ro q̄ lo
co ei⁹ habites.q̄ſi ỽo loca ibi ſint? Habi
tas certe ī ea qm̄ tui memini ex q̇ te didici.
⁊ in ea te īuenio cū recordor te. Ubi ḡ te
inueni vt diſcerē te? Neqꝫ enī iā eras in
mēoria mea:ꝑuſq̄ꝫ te diſcerē. Ubi ḡ īue
ni te vt diſcerē te niſi in te ſupra me? Et
nuſq̄ꝫ loc⁹:⁊ recedim⁹ ⁊ accedim⁹.⁊ nuſ
q̄ꝫ loc⁹. Ueritas vbiqꝫ ꝑſides oībꝫ ↄſu
lētibꝫ te.ſimulqꝫ rñdes oībꝫ etiā diuerſa
ↄſulentibꝫ. Liq̇de tu rñdes:ſed nō liq̇de
oēs audiūt. Oēs vñ volūt ↄſulūt.ſꝫ nō
ſꝑ qđ volūt audiūt. Optim⁹ miſter tu⁹
eſt q̇ nō magꝭ intueꝛ h̄ a te audire qđ ipe
voluerit:ſꝫ poti⁹ h̄ velle qđ a te audierit
Sero te amaui pulcritudo tā antiq̄ ⁊ tā
noua:ſero te amaui. Et ecce int⁹ eras et
ego foris.⁊ ibi te q̄rebā:⁊ ī iſta formoſa
q̄ feciſti deformis irruebā. Mecū eras:⁊
tecū nō erā. Ea me tenebāt lōge a te:q̄ ſi
in te nō eſſent:ñ eſſent. Uocaſti ⁊ clama
ſti:⁊ rupiſti ſurditatē meam. Coruſcaſti
ſplēduiſti ⁊ fugaſti cecitatē meā. Flagra
ſti ⁊ duxi ſpiritū:⁊ anhelo tibi. Guſtaui
⁊ eſurio ⁊ ſitio. Tetigiſti me:⁊ exarſi ī pa
cē tuā. Cū īheſero tibi ex omī me.nuſ
q̄ꝫ erit mihi dolor ⁊ labor. ⁊ viua erit vi
ta mea tota plena te Nūc aūt qm̄ quē tu
īples ſubleuas eū.qm̄ tui plen⁹ nō ſum
oneri mihi ſum. Cōtēdūt leticie mee fle
de cū letādis merorībꝫ: ⁊ ex q̄ ꝑte ſtet vi
ctoria neſcio. Ei mihi dñe miſerere mei.
Contendunt merores mei mali cū gau
dijs bonis. et ex qua parte ſtet victoria
neſcio. Ei mihi domīe miſerere mei. Ei
mihi. Ecce vulnera mea non abſcondo.
Medicus es.eger ſum. Miſericors es.
miſer ſum. Nūq̇d nō tēptatio ē vita hu
mana ſuꝑ trā? Quis velit moleſtias et
difficultates pati? Tolerare iubes ea ñ
amari. Nēo qđ tolerat amat.⁊ ſi tolera
re amat. Quāuis eī gaudeat ſe tolerare:
mauult tñ nō eē qđ toleret. Proſꝑa ī ad
uerſis ꝺ̄ſidero.aduerſa ī ꝓſperis timeo.
Quis inꝛ h᷑ medi⁹ loc⁹:vbi ñ ſit hūane
vite tēptatio? Ue ꝓſꝑitatibꝫ ſeculi ſel' et
iteꝝ a timore aduerſitatꝭ ⁊ a corruptōe le
ticie. Ue aduerſitatibꝫ ſecl'i ſel' ⁊ iteꝝ ⁊ t
cio a deſiderio ꝓſꝑitatꝭ. Et qꝛ ipa aduer
ſitas dura ē.et ne frāgat tolerātiā:nun
quid nō temptatio eſt vita humana ſuꝑ
terrā ſine vllo interſtitio? Et tota ſpes mea
ñ niſi ī magna valde miſericordia tua. Da

qđ iubes: ⁊ iube qđ vis. Imperas nob
continētiā. Et cū ſcirē ait q̇dā: q̄ nemo
pt eſſe ꝯtinēs niſi deꝰ det. ⁊ hoc ipm erat
ſapiētie ſcire cuius eſſet hoc donū. Per
ꝯtinentiā q̇ppe colligimur ⁊ redigimur
in vnū. a q̄ in multa defluximꝰ. Minus
enī te amat q̇ tecū aliq̇d amat qđ nō pro
pter te amat. O amor q̇ ſp ardes ⁊ nūq̄
extīgueris: charitas deꝰ meꝰ accēde me.
Continētiā iubes. Da qđ iubes: ⁊ iube
qđ vis. Iubes certe vt ꝯtineā a ꝯcupi
ſcentia carnis. ⁊ ꝯcupiſcētia oculoꝝ: et
ambitōe ſeculi. Iuſſiſti a ꝯcubitu. et de
ipo cōiugio meliꝰ aliq̇d q̄ ꝯceſſiſti mo-
nuiſti. Et qm̄ dediſti factū eſt. ⁊ anteq̄
diſpēſator ſacramēti tui fierē. Sz adhuc
viuūt in memoria mea: de q̄ multa locu
tus ſum. taliū reꝝ imagines. q̄s ibi ꝯſue
tudo mea fixit. ⁊ occurſant mihi vigilāti
q̇dē carētes viribꝫ. in ſomnis aūt nō ſo-
lū vſq̄ ad delectatōez. ſz etiā vſq̄ ad ꝯ-
ſenſionē factūq̄ ſimillimū. Et tantū va
let imaginis illuſio in aīa mea ⁊ in carne
mea: vt dormiēti falſa viſa ꝑſuadeāt: qđ
vigilāti vera nō poſſunt. Nunq̇d tūc ego
nō ſū dn̄e deꝰ meꝰ? Et tn̄ tantū īterest in
ter meipm ⁊ meipm intra momētū quo
hinc ad ſoporē trāſeo vl' huc inde retrā-
ſeo. Ubi eſt tūc ratio que talibꝫ ſuggeſti
onibꝫ reſiſtit vigilās? Et ſi res ipe inge-
rant̄ incōcuſſus maneo. Nunq̇d claudi
tur cū oculꝭ? Nunq̇d ſopitur cū ſenſibuſ
corꝑis? Et vnde ſepe etiā in ſomnis reſi
ſtimus. noſtriq̄ ꝓpoſiti memores atq̄ i
eo caſtiſſime ꝑmanētes. nullū talibꝫ ille-
cebris adhibemus aſſenſuz? Et tamē tā
tū intereſt. vt cū aliter accidit: euigilātes
ad conſciētie requiem redeamꝰ. ipaq̄ diſtā
tia repiamus nos nō feciſſe. qđ tamē in
nobis quoquo mō factū eſſe doleamus
Nunquid nō potens eſt manꝰ tua deuſ
omnipotēs ſanare oēs languoreſ anime
mee: atq̄ abūdantiore gr̄a tua laſciuos
motus etiā mei ſoporis extinguere? Au-
gebis dn̄e magis magiſq̄ in me mune-
ra tua. vt aīa mea ſequat̄ me ad te concu
piſcētie viſco expedita. vt nō ſit rebellis
ſibi. atq̄ vt in ſomnis etiā nō ſolū nō ꝑ-
petret iſtas corruptelaꝝ turpitudineſ ꝑ

imagines aīales vſq̄ ad carnis fluxū. ſz
ne ꝯſentiat q̇dē. Nā vt nihil tale vl' tātu
lū libeat q̄ntulū poſſit nutu cohiberi eti
am in caſto dormientis affectu. nō tm̄ in
hac vita: ſed etiā in hac etate. nō magnū
eſt oīpotēti q̇ vales facere ſupra q̄ peti
mus ⁊ intelligimus. Nunc tn̄ q̇d adhuc
ſim i hoc genere mali mei dixi bono do
mino meo: exultāſ cū tremore i eo qđ do
naſti mihi: et lugēs in eo qđ incōſūma-
tus ſum. ⁊ ſperās ꝑfectuꝝ tuoꝝ i me miſeri
cordias tuas vſq̄ ad pacē plenariā. quā
tecū habebūt interiora ⁊ exteriora mea.
cū abſorpta fuerit morſ in victoria. Eſt
alia malicia diei. que vtinam ſufficiat ei.
Reficimꝰ enim quotidianas ruinaſ cor
ꝑis edendo ⁊ bibēdo. priuſq̄ eſcas ⁊ vē-
trē deſtruas. cū occideris indigētiā me
am ſatietate mirifica. et corruptibile h̄ i
dueriſ incorruptōe ſempiterna. Nūc an
tē ſuauis eſt mihi neceſſitas. ⁊ aduerſus
iſtā ſuauitatē pugno ne capiar. ⁊ q̄tidia
num bellū gero in ieiuniis ſepiꝰ in ſui-
tutē redigēs corpus meū. ⁊ dolores mei
voluptate pellunt̄. Nā fames ⁊ ſitis q̇-
dam dolores ſunt. Urūt: ⁊ ſic̄ febris ne-
cant: niſi alimētoꝝ medicina ſuccurrat.
Que qm̄ p̄ſto eſt ex ꝯſolatiōe munerū
tuoꝝ: in q̇bꝫ nr̄e infirmitati terra et aq̄ ⁊
celū ſeruiūt: calamitates delicie vocant̄.
Hoc me docuiſti vt quemadmodū me-
dicamēta ſic alimēta ſumpturꝰ accedā.
Sed dū ad q̇etem ſatietatis ex indigen
tie moleſtia trāſeo: in ipo trāſitu inſidiat̄
mihi laqueꝰ ꝯcupiſcētie. Ipe eī trāſitꝰ
voluptas eſt. ⁊ nō eſt aliꝰ q̄ trāſeat̄ q̄ q̄
trāſire cogit neceſſitas. Et cuz ſalus ſit
cauſa edēdi et bibēdi: adiūgit ſe tanq̄ pe
diſſequa periculoſa iocūditas. ⁊ pleruq̄
p̄ire conat̄ vt eius cauſa fiat quod ſalu-
tis cauſa me facere vel dico vl' volo. nec
idem modus vtriuſq̄ ē. Nā qđ ſaluti ſa
tis eſt: delectatōi parū eſt. Et ſepe incer-
tū fit vtrū adhuc neceſſaria corꝑis cura
ſubſidiū petat: an voluptaria cupidita-
tis fallacia miniſterium ſuppetat. Ad h̄
incertuz hilareſcit infelix anima. et in eo
preparat excuſationis patrociniū gau-
dens non apparere quid ſatis ſit mode-

ratōi valitudinis: vt obtentu ſalutis ob
umbret negociū voluptatis. His tēpta
tōibus quotidie conoꝛ reſiſtere. ⁊ inuo/
co dexterā tuā ad ſalutē meā. ⁊ ad te refe
ro eſtus meos. qꝛ ꝯſilium mihi de hac re
nondū ſtat. Audio vocē iubētis dei mei
Non grauenꝫ coꝛda vr̄a in crapula ⁊ eb
rietate. Ebꝛietas longe eſt a me: miſerebe/
ris ne appꝛopinquet mihi. Crapula au
tē nōnūq̄ȝ ſurrepit ſeruo tuo: miſerebe
ris vt longe fiat a me. Nemo eni p̄t eſſe
continēs niſi tu des. Multa nobis orā
tibus tribuis: et q̇cq̇d boni anteq̄ȝ oꝛe/
mus accipimꝰ. a te accipimꝰ: ⁊ vt h̄ po/
ſtea cognoſceremꝰ a te accepimꝰ. Ebꝛio
ſus nūq̄ȝ fui: ſꝫ ebꝛioſos a te factos ſobꝛi
os ego noui. Ergo a te factū ē vt h̄ n̄ eſ
ſent q̇ nunq̄ȝ fuerūt. a q̄ factū eſt vt h̄ nō
ſꝑ eſſent q̇ fuerūt. a q̄ etiā factū eſt vt ſci
rent vtriq̄ȝ a quo factū ē. Audiui ⁊ aliaȝ
vocē tuā. Poſt ꝯcupiſcētias tuas nō eas
⁊ a voluptate tua auertere. Audiui et il/
lā ex munere tuo quā multū amaui. Ne
q̄ȝ ſi mādu cauerimꝰ abūdabimꝰ. neq̄ȝ ſi
nō manducauerimꝰ deerit nobis. Hoc
eſt dicere. Nec illa res me copioſum faci
et. nec illa erūnoſum. Audiui ⁊ alteram.
Ego eni didici in quibꝰ ſum ſufficiēs eſ
ſe: ⁊ abūdare noui: ⁊ penuriam pati noui
Omnia poſſum in eo q̇ me ꝯfoꝛtat. Ec/
ce miles caſtroꝝ celeſtiū: non puluis qđ
nos ſumꝰ. Sꝫ memēto dn̄e qꝛ puluis ſu
mus: ⁊ de puluere feciſti hoīeȝ: ⁊ ꝑierat
et inuētus eſt. Nec ille in ſe potuit. quia
idē puluis fuit: quē talia dicētem afflatu
tue inſpiratōis adamaui. Omnia poſſū
inquit in eo q̇ me ꝯfoꝛtat. Conforta me
vt poſſim. Da qđ iubes: ⁊ iube qđ vis.
Iſte ſe accepiſſe ꝯfiteꝫ: ⁊ qđ gl'iaꝫ in do/
mino gloꝛiaꝫ. Audiui aliū rogantē vt ac
cipiat. Aufer a me inq̇t ꝯcupiſcētias vē
tris. Vn̄ apparet ſctē deꝰ meꝰ te dare cū
fit qđ īꝑat̄ fieri. Docuiſti me pr̄ bone.
oīa mūda mūdis. Sed malū eſſe homī
q̇ ꝑ offenſionē māducat: ⁊ omnē creatu/
rā tuā bonā eſſe. nihilq̄ȝ abījciendū qđ
cū grāꝝ actōe ꝑcipiꝫ. ⁊ qꝛ eſca nos nō cō
mendat deo: ⁊ vt nemo nos iudicet ī ci/
bo aut ī potu: ⁊ vt q̇ māducat nō man

ducantē nō ſpernat: ⁊ q̇ nō māducat mā
ducātē nō iudicet. Didici hec: grās tibi.
laudes tibi deo meo: mgr̄o meo: pulſato
ri aurium meaꝝ: illuſtratoꝛi cordis mei.
Eripe me ab omi tēptatōe. Nō ego im/
mūdiciā obſonij timeo: ſꝫ īmundiciā cu
piditatꝭ. Scio noe oē carnis genꝰ qđ
cibo eſſet vſui māducare ꝑmiſſuȝ. heliā
cibo carnis refectū. iohēȝ mirabili abſti
nentia ꝑditū. aīalibꝰ ħ ē locuſtis ī eſcam
cedētibꝰ nō fuiſſe pollutū. Et ſcio eſau lē
ticule ꝯcupiſcētia deceptū. ⁊ dauid ꝓpꝫ
aq̄ deſideriū a ſeipō rephēſū: ⁊ regē nr̄m
nō de carne ſꝫ de pane eſſe tēptatū. Ioq̄ȝ
⁊ ppl's in heremo. non qꝛ carnes deſide
rauit. ſꝫ qꝛ eſce deſiderio aduerſus dn̄m
murmurauit: meruit īpꝛobari. In his ḡ
tēptatiōibꝰ poſitꝰ certo q̄tidie aduerſus
ꝯcupiſcentiā manducādi et bibēdi. Nō
enī eſt qđ ſemel ꝓcidere ⁊ vlteriꝰ nō attī
gere decernā. ſic̄ de ꝯcubitu potui. Ita/
q̄ȝ freni gutturis tēperata r̄laxatōe ⁊ cō
ſtrictōe tenēdi ſunt. Et q̇s eſt dn̄e q̇ non
rapiaꝫ aliq̇ntulū extra metas neceſſita/
tꝭ: Quiſq̇s ē magnꝰ ē: magnificet noīe
tuū. Ego aūt nō ſum. qꝛ pctōꝛ hō ſum.
Sed et ego magnifico nomē tuū: ⁊ īter/
pellat te ꝓ peccatis meis q̇ vicit ſeculū
numerās me inter infirma mēbꝛa coꝛꝑis
ſui. qꝛ et imꝑfectū meū viderūt ocl'i tui.
⁊ in libꝛo tuo oīes ſcribēꝫ. De illecebꝛa
odoꝝ nō ſatago nimis. cū abſūt nō req̇/
ro. cū adſūt n̄ r̄ſpuo. parꝰ etiā eis ſꝑ care
re. Ita mihi videoꝛ: foꝛſitā fallor. Sūt
enī ⁊ iſte plāgende tenebꝛe. in q̇bꝰ me la/
tet facultas mea q̄ in me eſt. vt animꝰ me
us de viribꝰ ſuis ipē ſe interrogās nō fa
cile ſibi credendū exiſtimet: qꝛ ⁊ qđ ineſt
plerūq̄ȝ occultū ē. niſi exꝑientia manife
ſteꝫ. Et nemo ſecurꝰ eſſe debꝫ ī iſta vita
q̄ tota temptatio noīaꝫ. vt q̇ fieri potuit
ex deterioꝛe melioꝛ: nō fiat etiā ex melio
re deterioꝛ. Vna ſpes. vna fiducia. vna
firma ꝓmiſſio miſericoꝛdia tua. Volu/
ptates auriū tenacius me implicauerāt
⁊ ſubiugauerāt. ſꝫ r̄ſoluiſti ⁊ liberaſti me
Nunc ī ſonis quos animāt eloquia tua
cū ſuaui et artificioſa voce cantantur: fa
teoꝛ aliquantulū acquieſco. non quidem

vt hereã: ſꝫ vt ſurgã cũ volo. Attamē cũ
ipſis ſentētijs quibꝰ viuũt vt admittant
ad me q̄rũt in corde meo nõnulliꝰ digni
tatis locũ. ⁊ vix eis p̄beo congruentem.
Aliqñ enī ampliꝰ mihi videor honoris
eis tribuere ꝙ̃ decet. dũ ipſis ſanctis di/
ctis religioſius et ardētiꝰ ſentio moueri
animos nr̃os in flãma pietatꝭ cũ ita can
tant ꝙ̃ ſi nõ ita cantarent. ⁊ oēs affectꝰ
ſpũs noſtri ꝓ ſuaui diuerſitate habere ꝓ
prios modos in voce atꝗ cantu. quorũ
neſcio q̄ occulta familiaritate excitētur.
Sed delectatio carnis mee cui mentē
eneruãdã nõ oportet dari. ſepe me fallit:
dum ratōem ſenſus nõ ita comitatur vt
patiēter ſit poſterior. ſed tñ quia ꝓpter
illã meruit admitti. etiã p̄currere ac du/
cere conat. Ita in his pecco nõ ſentiens
ſed poſtea ſentio. Aliqñ autem hãc ipã
fallaciã immoderatiꝰ cauēs erro nimia
ſeueritate. ſed valde interdũ. vt melos oē
cantilenaꝝ ſuauiũ quibꝰ dauiticũ pſal/
teriũ frequētat ab auribꝰ meis remoueri
velim: atꝗ ipſiꝰ eccl̃ie: tutiuſꝗ mihi vi/
det qđ de alexandrino ep̃o athanaſio ſe
pe mihi dictũ cõmemini: qui tã modico
flexu vocis faciebat ſonare lectorē pſal/
mi. vt ꝓnũcianti vicinior eſſꝫ ꝙ̃ canēti.
Verũ tamē cum reminiſcor lachrymas me
as quas fudi ad cãtꝰ eccl̃ie tue: in p̄mor
dijs recuꝑate fidei mee. ⁊ nũc ipſo cõmo
ueor nõ cantu ſed rebꝰ q̄ cantant cum li/
q̄da voce et ꝯuenientiſſima modulatōne
cantant: magnã inſtituti huiꝰ vtilitatē
rurſus agnoſco. Ita fluctuo int ꝑiculū
voluptatis ⁊ exꝑimentũ ſalubritatꝭ: ma
giſꝗ adducor nõ q̄dem irretractabilē ſē
tentiã ꝓferens cantãdi ꝯſuetudinē ap/
probare in eccl̃ia. vt ꝑ oblectamēta auriũ
infirmior animus ī affectũ pietatis aſ/
ſurgat. Tñ cũ mihi accidit vt me ãpliuſ
cantus ꝙ̃ res q̄ canit moueat: penaliter
me peccare ꝯfiteor. ⁊ tũc mallē nõ audi
re cantantē. Ecce vbi ſum. Flete mecū
⁊ ꝓ me flete. q̄ aliq̄d boni vobiſcũ intus
agitis vnde facta ꝓcedũt. Nã q̄ nõ agitꝭ
nõ vos hec mouēt. Tu aũt dñe deꝰ meꝰ
exaudi reſpice ⁊ vide ⁊ miſerere ⁊ ſana me
in cuiꝰ oculis mihi q̄ſtio factꝰ ſum. ⁊ ip/
ſe eſt languor meꝰ. Reſtat voluptas ocu
loꝝ iſtorũ carnis mee: de q̄ loquar. ꝯfeſ/
ſiones quas audiant aures tēpli tui. au/
res fraterne ac pie: vt ꝯcludamꝰ tēpta/
tōes ꝯcupiſcētie carnis. que me adhuc
pulſãt īgemiſcētē. ⁊ habitaculũ meũ qđ
de celo eſt ſuꝑindui cupientē. Pulcras
formas et varias: nitidos ⁊ amenoſ co/
lores amãt oculi. Nõ teneãt hec aĩam
meã. teneat eã deꝰ q̄ hec fecit. Bona qui
dem valde: ſed ipſe eſt bonũ meum: nõ hᵉ.
Et tangũt me vigilantē totis diebꝰ. nec
requies ab eis dat mihi. ſicut dat a voci
bus canoris aliqñ ab oībꝰ in ſilētio. Ip
ſa enī regina coloꝝ lux iſta ꝑfundens cũ
cta q̄ cernimꝰ. vbiubi ꝑ diē fuero multi/
modo a lapſu blãdiũt mihi aliđ agenti. ⁊
eã nõ aduertēti Inſinuat autē ſe ita ve/
hemēter. vt ſi repēte ſubtrahat cũ deſide
rio req̄rat. ⁊ ſi diu abſit ꝯtriſtat animũ.
O lux quã videbat tobias cum clauſis
iſtis oculis filiũ docebat vite viã. ⁊ ei p̄/
ibat pede charitatis nuſꝙ̃ errãs. aut qñ
videbat yſaac p̄grauatꝭ et oꝑtis ſenectu
te carneis luminibꝰ. cũ filios nõ agnoſcē
do benedicere: ſed bñdicendo agnoſcere
meruit. aut quã videbat iacob cũ ⁊ ipſe
p̄grandi etate captus oculis: in filijs p̄/
ſignata futuri populi genera luminoſo
corde radiauit. ⁊ nepotibꝰ ſuis ex ioſeph
diuexas myſtice manus non ſicut pr̃ co/
rum foris corrigebat: ſed ſicut ipſe intus
diſcernebat impoſuit. Ipſa eſt lux. vna ē
⁊ alia nõ eſt: ⁊ vnum omnes q̄ vident et
amant eã. At iſta corꝑalis de qua loque
bar. illecebroſa ac ꝑiculoſa dulcedīe cõ/
dit vitam ſeculi cecis amatoribꝰ. Qui au
tē ⁊ de ipſa laudare te norunt deꝰ creator
omniũ. aſſumũt eã in hymno tuo: nõ aſ
ſumunt ab ea in ſomno ſuo. Sic eſſe cu
pio. Reſiſto ſeductōibꝰ oculoꝝ ne impli
centur pedes mei quibꝰ ingredior viam
tuã. ⁊ erigo ad te inuiſibiles oculos: vt
tu euellas de laqueo pedes meos. Tu ſb
inde euellis eos: nam illaqueant. Tu ñ
ceſſas euellere. ego autē crebro hereo in
vbiꝗ ſparſis inſidijs. qm̄ ñ dormies ne
ꝗ dormitabis q̄ cuſtodis iſrael. Quã in/
numerabilia varijs artibꝰ et opificijs in

veſtibꝫ:calciamētis.vaſis:⁊ huiuſcemo
di fabricatõibꝫ:picturiſ etiā diuerſiſqꝫ fi
gmētis:atqꝫ his vſū neceſſariū atqꝫ mo
deratū ⁊ piā ſignificatõez lõge trāſgredi
entibꝫ. addideꝛt hoīes ad illecebraſ ocu
loꝝ:foras ſeq̄ntes qđ faciūt.intꝰ relin/
q̄ntes a quo facti ſunt.⁊ exterminantes
qđ facti ſūt. At ego deꝰ meꝰ ⁊ decꝰ meū
etiā hīc tibi dico hymnū:⁊ ſacrifico lau
dem ſanctificatori meo:q̄m pulcra traie
cta ꝑ aīas in manus artificioſas:ab illa
pulcritudīe veniūt q̄ ſuꝑ aīas eſt.cui ſu
ſpirat aīa mea die ac nocte. Sed pulcri
tudinū exterioꝝ oꝑatores ⁊ ſectatores ī
de trahūt approbādi modū. n̄ aūt inde
trahūt vtēdi modū. Et ibi eſt:⁊ n̄ vidēt
eū.vt nō eant longiꝰ:⁊ fortitudinē ſuam
ad te cuſtodiāt:nec eā ſpargāt ī dlicioſas
laſſitudineſ. Ego aūt hec loq̄ns atqꝫ diſ
cernēs.etiā iſtis pulcris greſſum inne/
cto:ſꝫ tu euellis dñe:euellis tu.q̄m miſe
ricordia tua añ oculos meos ē. Nā ego
capior miſerabilit̄:⁊ tu euellis miſericor
diter.aliq̄n non ſentiētē q2 ſuſpenſiꝰ inci
derā:aliq̄n cū dolore q2 iā ihēſerā. Huc
accedit alia forma temptatõis multipli
cius ꝑiculoſa. Preter enī ꝯcupiſcentiā
carnis q̄ ineſt in delectatõe omniū ſenſu
um ⁊ voluptatū.cui ſeruiētes depereūt
qui longe ſe faciūt a te:ineſt aīe ꝑ eoſdē
ſenſus corporis quedā nō ſe oblectādi ī
carne:ſꝫ exꝑiendi ꝑ carnē vana et curio/
ſa cupiditas.noīe cognitõnis et ſcientie
palliata. Que quoniā ⁊ in appetitu no/
ſcēdi eſt:oculi autē ſunt ad cognoſcēdū
in ſenſibꝫ ꝑncipes:ꝯcupiſcētia oculoꝝ
eloquio diuīo appellata eſt. Ad oculos
enī ꝓprie videre ꝑtinꝫ. Utimur aūt hoc
verbo etiā in ceteris ſenſibꝫ.cū eos ad co
gnoſcendū intēdimꝰ. Neqꝫ enī dicimuſ
audi q̄d rutilet:aut olfac q̄ꝫ niteat:aut
guſta q̄ꝫ ſplendeat.aut palpa q̄ꝫ fulgeat.
Uideri enī dicunt̄ hec oīa. Dicimꝰ au
tē nō ſolū vide q̄d luceat:qđ ſoli ocl'i ſē
tire poſſunt.ſed etiā vide q̄d ſonet.vide
q̄d oleat.vide q̄d ſapiat.vide q̄ꝫ durꝝ ſit.
Ideoqꝫ generalꝰ exꝑientia ſenſuū ꝯcupi
ſcentia ſicut dictū eſt oculoꝝ vocat̄.quia
videndi officiū in q̄ primatū ocl'i tenent
etiā ceteri ſenſus ſibi de ſilitudine vſur/
pant.cū aliq̄d cognitõis explorāt. Ex h̄
autē euidentiꝰ diſcernit̄. q̄d voluptatis
q̄d curioſitatꝭ agat̄ ꝑ ſenſus. qđ volup/
tas pulcra canora ſuauia ſapida lenia ſe
ctat̄. Curioſitas aūt etiā his ꝯria tēptā
di cauſa.nō ad ſubeundā moleſtiā:ſꝫ ex
ꝑiendi noſcendiqꝫ libidinē. Quid enim
voluptatis habꝫ videre in laniato cada
uere qđ exhorreas.⁊ tū ſicubi iaceat ꝯ
currūt vt ꝯtriſtent̄ vt palleant. Timent
etiā ne in ſomnis hoc videāt:q̄ſi quiſqꝫ
eos vigilātes videre coegerit:aut pulcri
tudīs vlla fama ꝑſuaſerit. Ita ⁊ ī ceteriſ
ſenſibꝫ.q̄ ꝑſeq̄ lõgū ē. Et ex h̄ morbo cu
piditatis ī ſpectacul' exhibent̄ q̄qꝫ mira
cula. Hinc ad ꝑſcrutāda nature ſecreta
q̄ ꝑter nos eſt oꝑata ꝓcedit̄:q̄ ſcire nihil
ꝓdeſt:⁊ nihil aliđ q̄ꝫ ſcire hoīes cupiūt.
Hinc etiā ſi q̄d eodē ꝑuerſe ſciētie fine ꝑ
artes magicas q̄rit̄. Hinc etiā in ipa re/
ligiõe deꝰ tēptat̄ cū ſigna ⁊ ꝓdigia flagi
tant̄:nō ad aliq̄m ſalutē.ſꝫ ad ſolā exꝑiē
tiā deſiderata. In hac tā imēſa ſilua ple/
na inſidiaꝝ ⁊ ꝑiculoꝝ. ecce tā mlta ꝑci
derim ⁊ a meo corde diſpulerī:ſicuti do
naſti me facere deꝰ ſalutis mee. Attamē
q̄n audeo dicere cū circūquaqꝫ quotidi/
anā vitā nr̄am tā multa huiꝰ generꝭ reꝝ
circūſtrepāt.q̄n audeo dicere nulla re ta
li me intentū fieri ad ſpectandū ⁊ vana
cura capiendū? Sane me iā theatra nō
rapiūt:nec curo noſce trāſitus ſideꝝ.nec
aīa mea vnq̄ꝫ reſpõſa queſiuit vmbraꝝ
omnia ſacrilega ſacramēta deteſtor. A te
dñe deus meꝰ cui hūilē famulatū ac ſim
plicē debeo:q̄ntis mecū ſuggeſtionum
machinatõibꝫ agit inimicꝰ vt ſignū ali
qđ petā? Sed obſecro te ꝑ regē noſtꝝ et
patriā hierl'm ſimplicē caſtā:vt queād/
modum a me longe eſt iſta ꝯſenſio.ita ſit
ſemꝑ longe atqꝫ longiꝰ. Pro ſalute aūt
cuiuſqꝫ cū te rogo.aliꝰ multū differēs fi
nis eſt intētõnis mee.⁊ te faciētē qđ vis
das mihi ⁊ dabis libēter ſeq̄. Uerūtn̄ ī
q̄ꝫ in multis minutiſſimis ⁊ ꝯtēptibilibus
rebꝫ curioſitas q̄tidie nr̄a temptat̄.et q̄ꝫ
ſepe labamur q̄s enumerat? Quoties
narrātes inania.primo q̄ſi toleramus ne

offẽdam⁹ infirmos. deinde paulatiꝫ li
benter aduertimus. Canẽ currẽtẽ p⁹ le
porẽ iã nõ ſpecto cũ ĩ circo fit. at vo ĩ a
gro ſi caſu trãſeã auertit me fortaſſis: et
ab aliqua magna cogitatõe atq̃ꝫ ad ſe cõ
uertit illa venatio. nõ deuiare cogẽs cor
ꝑe iumẽti: ſꝫ cordiſ inclinatõe. Et niſi iã
mihi demõſtrata ĩfirmitate mea cito ã
moneas: aut ex ipa viſiõe ꝑ aliquã ꝯſide
ratõem in te aſſurgere: aut totũ ꝯtẽnere
atq̃ꝫ trãſire: van⁹ hebeſco. Quid cũ me
domi ſedentẽ ſtellio muſcas captãs: vel
aranea retib⁹ ſuis irruẽtes implicãs ſepe
intẽtũ facit? Num q꞉ parua ſunt aĩalia
iõ nõ res eadẽ gerit? Pergo inde ad lau
dandũ te creatorẽ mirificũ. atq̃ꝫ ordiato
rem reꝝ omniũ: ſꝫ non inde eſſe intẽt⁹ in
cipio. Aliđ eſt cito ſurgere. aliđ eſt nõ ca
dere. Et talib⁹ vita mea plena eſt: et vna
ſpes mea magna valde miſericordia tua.
Cũ enĩ in hmõi reb⁹ cõceptaculũ fit cor
noſtꝝ. et portat copioſe vanitatis cater
uas. hinc et orões nr̃e ſepe interrumpũt
atq̃ꝫ turbant. ⁊ ante ꝯſpectũ tuũ duꝫ ad
aures tuas voce cordis intẽdim⁹: neſcio
vñ irruẽtib⁹ nugatoriis cogitatiõib⁹ res
tãta ꝑcidit. Nunq̇d etiã h̄ int̃ cõtẽnẽda
deputabimus: aut aliq̇d nos reducet in
ſpem niſi tota miſericordia tua: q̄m cepi
ſti mutare nos? Et tu ſcis q̃nta ex parte
mutaueris: q̇ me primitus ſanas a libi
dine vindicãdi me: vt ꝓpici⁹ fias etiã ce
teris oĩbus iniq̇tatib⁹ meis. ⁊ ſanes oẽs
lãguores meos. ⁊ redimas de corrupti
one vitã meã: ⁊ coronas me ĩ miſeratõne
⁊ miſericordia. ⁊ ſaties in bonis deſideriũ
meũ. q꞉ ꝯpſſiſti a timore tuo ſuꝑbiã me
am: ⁊ mãſuefeciſti iugo tuo ceruicẽ meã
Et nũc porto illud ⁊ leue eſt mihi. quo
niã ſic ꝓmiſiſti ⁊ feciſti. ⁊ vere ſic erat ⁊ ne
ſciebã q̃n id ſubire metuebã. Sꝫ nũq̇d
dñe q̇ ſol⁹ ſine typo dñaris. q꞉ ſol⁹ ver⁹
dñs es q̇ nõ habes dñm. nunq̇d h̄ q̄ꝫ ter
ciũ tẽptatõis gen⁹ ceſſauit a me. aut ceſ
ſare in hac tota vita põt: timere et amari
velle ab hoĩb⁹. nõ ꝓpter aliud: ſed vt ĩde
ſit gaudiũ qđ nõ eſt gaudiũ? Miſera vi
ta eſt. ⁊ feda iactãtia. Hic fit vł maxime
nõ amare te. nec caſte timere te. Ideoq̃ꝫ
tu ſuꝑbis reſiſtis: hũilib⁹ aũt das grãꝫ.
⁊ intonas ſuꝑ ambitões ſeculi: ⁊ contre
mũt fundamẽta montiũ. Itaq̃ꝫ nob q̄m
ꝓpter q̇dã hũane ſocietatis officia neceſ
ſariũ eſt amari et timeri ab hoĩb⁹: inſtat
aduerſari⁹ vere beatitudĩſ nr̃e. vbiq̃ꝫ ſpar
gẽs ĩ laqueis euge euge. vt dũ auide col
ligim⁹ incaute capiamur. ⁊ a veritate tua
gaudiũ noſtꝝ deponam⁹. atq̃ꝫ in homi
nũ fallacia ponam⁹. libeatq̃ꝫ nos amari
⁊ timeri nõ ꝓpt̃ te ſꝫ ꝓ te. atq̃ꝫ iſto mõ ſui
ſil'es factos ſecũ habeat: nõ ad ꝯcordiaꝫ
charitatis ſed ad ꝯſortiũ ſupplicii. q̇ ſta
tuit ſedẽ ſuã ponere in aquilonẽ: vt ꝺ ꝑ
uerſa et diſtorta via imitãdi tenebroſi fri
gidiq̃ꝫ ſeruirẽt. Nos aũt dñe puſill⁹ grex
tuus ecce ſumus. tu nos poſſide. Pre
tende alas tuas: et ffugiam⁹ ſub eaſ. Glo
ria noſtra tu eſto: ꝓpter te amemur: ⁊ ver
bũ tuũ timeat̃ a nob. Qui laudari vult
ab homĩb⁹ vituperãte te: nõ defendetur
ab hominib⁹ iudicãte te. nec eripiet̃ dã
nãte te. Cũ autẽ nõ pctõr laudat̃ in deſi
deriis aĩe ſue. nec qui iniqua gerit bñdi
citur. ſed laudat̃ homo ꝓpter aliqđ do
nũ quod dediſti ei. at ille plus gaudet ſi
bi laudare ſe q̄ꝫ ipm donũ hr̃e vnde lau
datur. etiaꝫ iſte te vituꝑante laudat̃. Et
melior iaꝫ ille q̇ laudauit: q̄ꝫ iſte q̇ lauda
tus eſt. Illi enĩ placuit in homine donũ
dei: huic ampli⁹ placuit donũ hoĩs q̄ꝫ
dei. Temptamur his temptatõib⁹ quo
tidie dñe. ſine ceſſatõe temptamur. Quo
tidiana fornax noſtra ē eſt humana lĩgua
Imperas nobis et in hoc genere cõtinẽ
tiam. Da quod iubes. ⁊ iube quod vis.
Tu noſti de hac re ad te gemituꝫ cordiſ
mei. ⁊ flumina oculorũ meorũ. Neq̃ꝫ enĩ
facile colligo q̄ꝫ ſim ab iſta peſte munda
tior. et mł'tũ timeo occulta mea que no
runt oculi tui. mei autem non. Eſt enim
qualiſcunq̃ꝫ in aliis generib⁹ temptatio
num mihi facultas explorãdi me: in hoc
pene nulla eſt. Nam et a voluptatib⁹ car
nis: ⁊ a curioſitate ſuꝑuacanea ꝯgnoſcẽ
di: video quantum aſſecutus ſim poſſe
refrenare animũ meum: cũ eis reb⁹ careo
vel voluntate vel cum abſũt. Tũc eniꝫ
me interrogo q̄ꝫ magis minus ve mihi

moleſtū ſit nō habere. Diuitie ꝟo q̄ ob
hoc expetunꝰ vt alicui iſtaꝝ triū cupidi
tatū vl' duabꝫ eaꝝ vl' oībꝫ ſeruiāt: ſi ꝑ ſe
diſcere nō pt animꝰ vtrū eas habēs ꝯtē
nat: poſſunt ⁊ dimitti vt ſe pbet. Laude
ꝟo vt careamuſ atq̄ȝ in eo expꝓiamur: q̄d
poſſimꝰ: Nunq̄d male viuendū eſt: ⁊ tā
ꝑdite atq̄ȝ imaniter: vt nemo nos noue
rit q̄ nō deteſteꝰ: Que maior demētia di
ci aut cogitari poteſt: At ſi bone vite bo
norūq̄ȝ opeꝝ comes: ⁊ ſolet ⁊ debet eſſe
laudatio: tā comitatū eiꝰ q̄ȝ ipā bonam
vitā deſeri nō oportet. Nō autē ſentio ſi
ne q̄ eſſe aut eq̄ aīo aut egre poſſim: niſi
cū affuerit. Quid igiꝰ tibi in h̄ genere tē
ptatōis dn̄e ꝯfiteor: Quid niſi delecta-
ri me laudibꝫ: Sed ampliꝰ ipā ꝟitate q̄ȝ
laudibꝫ. Nā ſi mihi ꝓponaꝰ: vtꝝ malim
furens aut in oībꝫ rebꝫ errās ab oībꝫ hoī
bus laudari. an ꝯſtans ⁊ in ꝟitate certiſ
ſimꝰ ab oībꝫ vituꝑari: video q̄d eligaȝ.
Verūtn̄ nollem vt vl' augeret mihi gau
diū cuiuſlibet boni mei ſuffragiū oriſ ali
eni. Sed auget fateor nō ſolū: ſȝ et vitu
peratio minuit. Et cū iſta miſeria mea ꝑ
turbor. ſubintrat mihi excuſatio. q̄ q̄lis
ſit tu ſcis deꝰ. nā me incertū facit. Quia
enī nobis impꝑaſti nō tm̄ ꝯtinentiā. id ē
a q̄bus rebꝫ amorē cohibeamꝰ. verū etiā
iuſticiā. id ē quo eū ꝯferamus. nec te tm̄
voluiſti a nobiſ: verū etiā ꝓximū diligi.
ſepe mihi videor de ꝓfectu aut ſpe ꝓxi-
mi delectari cū bn̄ intelligentꝫ laude dele
ctor. ⁊ rurſus eiꝰ malo ꝯtriſtari: cū eū au
dio vituꝑare qđ aut ignorat aut bonū ē
Nam ⁊ ꝯtriſtor aliq̄n laudibꝫ meis. cuȝ
vl' ea laudanꝰ in me in q̄bꝫ mihi ipē diſ-
pliceo. vl' etiā bona minora ⁊ leuia pluꝛ
eſtimanꝰ q̄ȝ eſtimanda ſunt. Sȝ rurſus
vn̄ ſcio. An ꝓpterea ſic afficior q2 volo
de meipō a me diſſentire laudatorē meū.
nō quia illiꝰ vtilitate moueor. ſȝ q2 eadē
bona que mihi in me placēt iocundiora
mihi ſunt cū ⁊ alteri placēt. Quodāmō
enī nō ego laudor: cū d' me ſentētia mea
nō laudaꝰ. q̄n̄quidem aut illa laudanꝰ q̄
mihi diſplicēt. aut illa ampliꝰ q̄ mihi mi
nus placēt. Ergo ne de h̄ incertꝰ ſū mei:
Ecce in te veritas ꝟideo nō me laudibꝰ
meis ꝓpter me. ſed ꝓpter ꝓximi vtilita-
tē moueri oꝑtere. Et vtrū ita ſit neſcio.
Minus mihi in hac re notꝰ ſum ipē q̄ȝ
tu. Obſecro te deꝰ meus. ⁊ meipm̄ mihi
indica: vt confitear oraturis ꝑ me fratri-
bus meis: quod ī me ſaucium ꝯperero.
Iteꝝ me diligentiꝰ interrogem. Si vti
litate ꝓximi moueor ī laudibꝫ meis cur
minus moueor: ſi quiſq̄ȝ aliꝰ iniuſte vi-
tuꝑeꝰ q̄ȝ ſi ego: Cur ea ꝯtumelia magis
mordeor q̄ in me q̄ȝ q̄ in aliū eadē iniq̄ta
te corā me iaciꝰ: An ⁊ ego h̄ neſcio: Etiā
ne id r̄ſtat vt ipē me ſeducā: ⁊ verū n̄ faci
am corā te in corde et lingua mea: Inſa
niam iſtā dn̄e longe fac a me: ne oleū pec
catoris mihi ſit os meū: ad impīguādū
caput meū. Egenus ⁊ pauꝑ ego ſum: et
melior in occulto gemitu diſplicēſ mihi
⁊ q̄rens miſericordiā tuā donec reficiaꝰ
defectus meꝰ. ⁊ ꝑficiaꝰ vſq̄ȝ in pacē q̄m
neſcit arrogātis oculꝰ. Sermo autē ore
ꝓcedens: ⁊ facta q̄ innoteſcūt hoībꝫ ha-
bent tēptatōnē ꝑiculoſiſſimā ab amore
laudis: q̄ ad priuatā quandā excellentiā
ꝯtrahit emēdicata ſuffragia: tēptat ⁊ cū
a me in me arguiꝰ eoipō quo arguiꝰ. Et
ſepe hō de ipō vane glīe contēptu vaniꝰ
gloriatur. ideoq̄ȝ nō iā de ipō glīe ꝯtem
ptu gloriaꝰ. nō enī eam cōtemnit cū glo-
riaꝰ intus. Et iā intus eſt aliud in eodē
genere temptatiōis malū q̄ inaneſcūt q̄
placēt ſibi de ſe. q̄ȝuis aliīs vl' placeant
vl' diſpliceāt. nec placere affectēt ceteris
Sed ſibi placētes multū tibi diſplicēt.
nō tm̄ de nō bonis q̄ſi bonis. verūetiam
de bonis tuis q̄ſi ſuis: aut etiā ſicut de
tuis ſed tanq̄ȝ ex meritis ſuis. aut etiā ſi
cut ex tua grā: ſed nō ſua merita. nō tn̄ ſo
cialiter gaudentes ſed aliīs inuidētes ea.
In his oībꝫ atq̄ȝ huiuſcemodi ꝑicul' et
laboribꝫ vides tremorem cordis mei: et
vulnera mea magis ſubinde a te ſanari.
q̄ȝ mihi nō infligi ſentio. Vbi nō mecuȝ
ambulaſti ꝟitas docens q̄d caueā ⁊ q̄d
appetā: cū ad te referrē īferiora viſa mea
que potui: teq̄ȝ ꝯſulerē: Luſtraui mūdū
foris ſenſu quo potui: ⁊ attendi vitā cor
poris mei de me. ſenſuſq̄ȝ ipōs meoſ: In
de ingreſſus ſum in receſſus mēorie mee

multiplices amplitudines. plenas mirificis
modis copiaꝝ innumerabiliū. ⁊ ↄſidera
ui ⁊ expaui: ⁊ nihil eoꝝ diſcernere potui
ſine te. ⁊ nihil eoꝝ eſſe te inueni. nec ego
ipſe inuentor ꝗ ꝑagraui oīa: et diſtingue/
re ⁊ ꝓ ſuis queq; dignitatibꝰ eſtiare co/
natus ſum: excipiēs alia nūciantibꝰ ſen
ſibꝰ et interrogās alia mecū ↄmixta ſen/
tiēs. ipſoſq; nūcios dinoſcēs atq; dinu/
merās. iāq; ī memoria latis opibꝰ alia
ꝑtractans. alia recōdens. alia eruēs. Nec
ego ipſe cū hec agerē id ē vis mea qua id
agebā: nec ipſa eras tu. qꝛ lux es tu ꝑma/
nens: quā d̄ oībꝰ ↄſulebā an eſſent: quid
eſſent. q̄nti pēdenda eſſent. Et audiebaꝫ
docentē ac iubētē. ⁊ ſepe iſtō facio. Hoc
me delectat ⁊ ab actōibꝰ neceſſitatꝭ q̄tū
relaxari poſſum ad iſtā voluptatē refu/
gio. Neq; in his oībꝰ q̄ ꝑcurro ↄſulens
te inuenio tutū locū aīe mee niſi in te: q̄
colligāt̃ ſparſa mea. nec a te q̄cq; recedat
ex me. Et aliqñ intromittis me in affe/
ctū multū inuſitatum ītrorſus ad neſcio
quā dulcedinē. q̄ ſi ꝑficiat̃ in me: neſcio
q̄d erit qd̄ vita iſta nō erit. Sed recido
in hec erūnoſis ponderibꝰ: ⁊ rſorbeor ſo
litis ⁊ teneor: ⁊ multū fleo: ſꝫ mltū tene/
or. Tantū cōſuetudinis ſarcina digna ē
Hic eſſe valeo nec volo. illic volo nec va
leo. miſer vtrobiq;. Ideoq; ↄſideraui lā
guores peccatoꝝ meoꝝ ī cupiditate tri/
plici. ⁊ dexterā tuā inuocaui ad ſalutem
meā. Vidi eī ſplēdorē tuū corde ſaucio:
⁊ repcuſſus dixi. Quis illuc pōt? Proie
ctus ſum a facie oculoꝝ tuoꝝ. Tu es ve
ritas ſuꝑ oīa p̄ſidens. At ego ꝑ auariciaꝫ
meā nō amittere te volui. ſꝫ volui tecuꝫ
poſſidere mēdaciū. ſicut nēo vult ita fal/
ſum dicere vt neſciat ipſe quid verum ſit.
Itaq; amiſi te: qꝛ nō dignaris cū mēda
cio poſſideri. Quē inuenirē q̄ me recōci/
liaret tibi? An eundū mihi fuit ad ange
los? Qua prece? Quibꝰ ſacramētis? Mul
ti conātes ad te redire. neq; ꝑ ſeipſos va/
lētes ſicut audio: tēptauerūt hec. ⁊ inci/
derūt in deſideriū curioſaꝝ viſionū: ⁊ di
gni habiti ſunt illuſiōibꝰ. Elati eni te q̄/
rebāt doctrine faſtu exerētes potiꝰ q̄ tū
dentes pectora. ⁊ adduxerūt ſibi ꝑ ſimili

tudinē cordis ſui ↄſpirātes. ⁊ ſocias ſuꝑ
bie ſue ptātes aeris huius a quibꝰ ꝑ po/
tentias magicas deciꝑent̃: q̄rētes media
torē ꝑ quē purgarēt̃: ⁊ nō erat. Diabolꝰ
enī erat trāſfigurās ſe i angelū lucis. Et
multū illexit ſuꝑbā carnē qd̄ carneo cor
ꝑe ipſe nō eſſet. Erāt enī illi mortales et
pctōres. tu aūt dn̄e cui recōciliari ſuꝑ/
be q̄rebāt immortal' et ſine pctō. Medi
ator aūt inter deū ⁊ hoīes oportebat vt
haberet aliq̄d ſile deo. aliq̄d ſimile hoī/
bus. ne in vtroq; hoībꝰ ſilis lōge eſſet a
deo. aut in vtroq; deo ſilis lōge eſſet ab
hoībꝰ. atq; ita mediator nō eſſꝫ. Fallax
itaq; ille mediator q̄ per ſecreta iudicia
tua ſuꝑbia meret̃ illudi: vnū cū hoībus
habꝫ. id ē peccatū. alliō videri vult habe
re cū deo. vt qꝛ carnis mortalitate nō te
git̃: ꝓ immortali ſe oſtētet. Sed qꝛ ſtipē
diū peccati mors ē: h̄ habꝫ ↄmūe cū ho
minibꝰ vnde ſimul dānet̃ in mortē. Ve/
rax autē mediator: quē ſecreta tua miſe/
ricordia demōſtraſti hūilibꝰ. ⁊ miſiſti vt
eiꝰ exemplo etiā ipſaꝫ diſcerēt hūilitatē:
mediator ille dei ⁊ hoīm hō chriſtꝰ ieſus
inter mortales pctōres et īmortalē iuſtū
apparuit: mortalis cū hominibꝰ. iuſtus
cū deo: vt quoniā ſtipendiū iuſticie vita
⁊ pax eſt. ꝑ iuſticiā cōiunctā deo euacua
ret mortē iuſtificatoꝝ impioꝝ. quā cuꝫ
illis voluit habere ↄmunē. Hic demon
ſtratus eſt antiq̄s ſanctis: vt ita ipſi ꝑ fi
dem future paſſiōis eiꝰ ſicut nos ꝑ fideꝫ
p̄terite ſalui fierēt. Inq̄ntum enī homo
intantū mediator. inquantū autē v̄bum
nō medius. qꝛ equalis deo. ⁊ deus apud
deū. ⁊ ſimul cū ſpū ſancto vnꝰ deꝰ. Quō
nos amaſti pater bone q̄ filio tuo vnico
nō peꝑciſti: ſed ꝓ nobis impijs tradidi/
ſti eū? Quō nos amaſti ꝓ q̄bus ille q̄ nō
rapina arbitratꝰ eſt eſſe eq̄lis tibi. factꝰ ē
ſubditꝰ vſq; ad mortē crucis? vnus ille in
mortuis liber poteſtatē habēs ponendi
animā ſuā: ⁊ poteſtatē habēs iteruꝫ ſu/
mēdi eā. ꝓ nobꝭ tibi victor ⁊ victima. ⁊ iō
victor qꝛ victima. ꝓ nobis tibi ſacerdos
⁊ ſacrificiū. ⁊ iō ſacerdos qꝛ ſacrificiū: fa
ciēs tibi nos de ſeruis filios. de te naſcē
do: nobis ſeruiēdo. Merito mihi ſpes va

lida ĩ illo ē:qđ ſanab oēs lāguoreſ meos
ꝑ cū q̄ ſedz ad dexterā tuā:⁊ te iterpellat
ꝓ nobis. Alioq̄n deſperarē. Multi enĩz
⁊ magni ſūt ĩidem lāguores mei. multi
ſunt ⁊ magni:ſꝫ amplior ē medicina tua.
Potuimꝰ putare ṽbū tuū remotū eſſe a
ↄiūctōe hoīs ⁊ deſꝑare đ nobis:niſi ca
ro fieret ⁊ habitaret in nobis. Cōterritꝰ
peccatiſ meiſ ⁊ mole miſerie mee agitaue
rā in corde:meditatuſq̃ fuerā fugā ĩ ſoli
tudinē:ſed ꝓhibuiſti me ⁊ ↄfirmaſti me
dicēs. Jō ꝓ oībus chriſtꝰ mortuꝰ ē:vt q̄
viuūt iā ñ ſibi viuāt:ſꝫ ei q̄ ꝓ ipis mortu
us eſt Ecce dñe iacto ĩ te curā meā vt vi
uam:⁊ ↄſiderabo mirabilia de lege tua.
Tu ſcis imperitiā meā ⁊ infirmitatē me
am:doce me ⁊ ſana me. Jlle tuꝰ vnicus
in q̄ ſunt omnes theſauri ſapiētie ⁊ ſciē-
tie abſconditi redemit me ſanguine ſuo.
Non calūniēt mihi ſuꝑbi:qm̄ cogito
p̄ciū meū:et manduco ⁊ bibo ⁊ erogo. ⁊
pauper cupio ſaturari ex eo int illoſ qui
edunt et ſaturant:⁊ laudabūt dominuz
qui requirunt eū.

Explicit liber decimus.
Incipit vndecimus

n

Unq̄d do
mĩe cū tua ſit eternitaſ
ignoraſ que tibi dico?
Aut ad tꝑus videſ qđ
fit ĩ tꝑe? Cur ḡ tibi tot
reꝝ narratōes digero? Nō vtiq̃ vt per
me noueris ea:ſꝫ affectū meū excito ĩ te:
⁊ eoꝝ q̄ hec legūt:vt dicamꝰ oēs:magnꝰ
dñs ⁊ laudabiľ valde. Jā dixi et dicam
amore amoriſ tui facio iſtđ. Nā ⁊ oramꝰ
⁊ tñ ṽitas ait. Nouit pr̃ veſter q̄d vobiſ
opus ſit ṗus q̄ꝫ petatis a deo. Affectuz
ergo noſtꝝ patefacimꝰ ĩ te cōfitēdo tibi
miſerias nr̄as ⁊ miſicordias tuas ſuper
nos:vt libereſ nos omĩo qm̄ cepiſti:vt
deſinamꝰ eſſe miſeri ĩ nobis:⁊ beatifice
mur in te. qm̄ vocaſti noſ vt ſimꝰ paupe
res ſpū ⁊ mites ⁊ lugētes ⁊ eſurientes:ac
ſitiētes iuſticiā:⁊ miſericordes ⁊ mūdi-
cordes ⁊ pacifici. Ecce narraui tibi mul
ta que potui ⁊ q̄ volui. qm̄ tu ṗor voluiſ
ſti vt ↄfiterer tibi dño deo meo:qm̄ bo-
nus es:qm̄ in ſeculuz miſericordia tua.
Quādo aūt ſufficio lingua calami enū-
ciare oīa hortamenta tua:⁊ oēs terrores
tuos et ↄſolatōes ⁊ gubernatōes q̄bus
me ꝑduxiſti p̄dicare ṽbū tuū:⁊ ſacramē
tū tuū diſpēſare ꝑ ꝑplo tuo. Et ſi ſufficio
hec enūciare ex ordie caro mihi:valent
ſtille tempoꝝ:⁊ olim ĩardeſco meditari
ĩ lege tua. ⁊ ĩ ea tibi ↄfiteri ſciētiā ⁊ iperi
tiā meā. p̄mordia illumĩatōis tue. ⁊ reli
q̄as tenebraꝝ meaꝝ:q̄uſq̃ deuoret a for
titudĩe infirmitas. Et nolo ĩ aliđ deflu-
ant hore q̄s inuenio liberas a neceſſitati
bus reficiēdi corꝑis ⁊ intētōis animi:⁊
ſeruitutis quā debemꝰ homĩbꝫ:⁊ quaz
nō debemꝰ:⁊ tñ reddimꝰ. Dñe deꝰ meuſ
intēde orōi mee. ⁊ miſicordia tua exau-
diat deſideriū meū. qm̄ nō mihi ſoli eſtu
at:ſed vſui vult eſſe fraterne charitati. ⁊
vides in corde meo q2 ſic eſt:vt ſacrificē
tibi famulatū cogitatōis ⁊ lingue mee. ⁊
da qđ offerā tibi. Jnops enĩ ⁊ pauꝑ ſū.
tu diues in oēs inuocātes te:q̄ ſecurus
curā nr̄i geris. Circūcide ab omĩ temeri
tate:ab omĩq̃ mēdacio interiora ⁊ exte-
riora labia mea. Sint caſte delicie mee
ſcripture tue. Nec fallar ĩ eis:nᶜ fallā ex
eis. Dñe attēde ⁊ miſere dñe deꝰ meus.
lux cecorū ⁊ virtus ĩfirmorū. ſtatiq̃ lux
videntiū ⁊ virtus fortiū. attende animā
meā:⁊ audi clamantē de ꝓfundo. Nā ni
ſi adſint. ⁊ in ꝓfundo aures tue:q̄ ibimꝰ
⁊ clamabimꝰ? Tuꝰ ē dies:⁊ tua eſt nox.
Ad nutū tuū momēta trāſuolant. Lar-
gire inde ſpaciū meditatōibꝫ nr̄is in ab-
dita legis tue. nec aduerſus pulſantes
claudas eā. Neq̃ enĩ fruſtra ſcribi volu
iſti tot paginaꝝ opaca ſecreta. Aut non
habēt ille ſilue ceruos ſuos r̄cipiētes ſe
in eas. ⁊ reſumētes ⁊ ambulātes ⁊ paſcē
tes recūbētes ⁊ rumināres. O dñe ꝑfice
me ⁊ reuela mihi eas. Ecce vox tua gau
diū meū:vox tua ſuꝑfluentiū volupta
tū. Da qđ amo. Amo enĩ. Et h̄ tu dedi
ſti. Nec dona tua deſeras:nec herbā tuā
ſpernas ſitientē. Cōfitear tibi q̄cq̄d ĩue
nero in libris tuis:⁊ audiā vocē laudis.

⁊ te bibā: ⁊ ↄſiderē mirabilia ḋ lege tua. ab vſqꝫ ꝓncipio in q̄ feciſti celū et terraꝫ. vſqꝫ ad regnū tecū ꝑpetuū ſctē ciuitatiſ tue. Dn̄e miſerere mei: et exaudi deſide/riū meū. Puto enī qꝺ nō ſit de terra. nō de auro ⁊ argēto ⁊ lapidibꝫ: aut decoris veſtibꝫ: aut honoribꝫ ⁊ ꝑtātibꝫ: aut volu ptatibus carnis. neqꝫ de neceſſarijs cor pi et huic vite ꝑegrinatōis nr̄e. q̄ oīa no bis apponunt q̄rētibꝫ regnū ⁊ iuſticiaꝫ tuā. Uide dn̄e de⁹ me⁹ vnde ſit deſideri um meū. Narrauerūt mihi iniuſti dele/ctatōes ſuas. ſed nō ſicut lex tua domīe. Ecce vnde eſt deſideriū meū. Uide pa/ter aſpice ⁊ vide ⁊ approba. ⁊ placeat in cōſpectu miſicordie tue inuenire me g̅/tiam an̄ te: vt apiant pulſanti mihi inte riora ſermonū tuoꝝ. Obſecro ꝑ dn̄m no ſtꝝ ieſum chriſtū filiū tuū viruꝫ dextere tue filiū homīs. quē ↄfirmaſti tibi medi atorē tuū ⁊ noſtꝝ. ꝑ quē nos q̄ſiſti nō q̄/rētes te: q̄ſiſti autē vt q̄reremus te: v̄bū tuū ꝑ qꝺ feciſti oīa in quibꝫ ⁊ me vnicuꝫ tuū ꝑ quē vocaſti in adoptōem populū credentiū: in quo ⁊ me: ꝑ eū te obſecro q̇ ſedet ad dexterā tuā ⁊ te interpellat ꝓ no bis. in q̄ ſunt oēs theſauri ſapiētie ⁊ ſciē tie abſcōditi. Ipm̄ quero in libris tuis. Moyſes de illo ſcripſit. Hoc ipſe ait. h̄ v̄itas ait. Audiā et intelligā quō in prin cipio feciſti celū et terrā. Scripſit h̄ mo yſes. ſcripſit et abijt. trāſiuit hinc ad te. Neqꝫ enī nūc ante me eſt. Nā ſi eſſet: te/nerē eū: et rogarē eū. ⁊ ꝑ te obſecrarem vt mihi iſta pāderet. ⁊ p̄berē aures corꝑis mei ſonis erūpentibꝫ ex ore ei⁹. Et ſi he brea voce loqueret: fruſtra pulſaret ſen/ſum meū: nec inde mentē meā q̇cq̄ tāge ret. Si aūt latine: ſcirē q̇d diceret. Sed vnde ſcirē an verꝫ diceret? Qꝫ ſi ⁊ h̄ ſcirē num ⁊ ab illo ſcirē? Intus vtiqꝫ mihi ī tus in domicilio cogitatōis. nec hebrēa nec greca: nec latīa: nec barbara veritaſ ſine oris ⁊ ligue organis. ſine ſtrepitu ſyl labaꝝ diceret: verꝫ dicit. ⁊ ego ſtatim cer tus ↄfidenter illi homini tuo dicerē. ve/rū dicis. Cum ergo illū interrogare nō poſſim: te quo plen⁹ vera dixit v̄itas ro go te deus meus. rogo parce peccatis me is: ⁊ qui illi ſeruo tuo dediſti hec dicere da ⁊ mihi hec intelligere. Ecce ſunt celū ⁊ terra: clamant ꝙ facta ſint. Mutantur enī atqꝫ variant. Quicq̇d autē factū nō eſt: ⁊ tamē eſt: nō eſt in eo q̇cq̄ quod ante nō erat. qꝺ eſt mutari atqꝫ variari. Cla/māt etiā ꝙ ſeipa nō fecerint: ideo ſumus qꝛ facta ſumus. Nō ergo eram⁹ an̄q̄ eſ ſemus vt fieri poſſem⁹ a nobis. Et vox dicentiū eſt ipa euidentia. Tu ergo dn̄e feciſti ea q̇ pulcer es: pulcra ſunt enī. qui bonus es: bona ſunt enī. qui es: ſūt eniꝫ. Nec ita pulcra ſunt: nec ita bona ſūt: nec ita ſunt: ſicut tu ↄditor eoꝝ. quo cōpara ta nec pulcra ſunt: nec bona. ſunt: nᶜ ſūt. Scim⁹ hec. gratias tibi. Et ſciētia nr̄a ſcientie tue compata: ignorātia ē. In p̄n cipio fecit de⁹ celū ⁊ terrā. Quō autē feci ſti celū ⁊ terrā? ⁊ que machina tā g̅ndis opatōis tue? Nō enī ſicut hō artifex for mās corpus de corꝑe: arbitratu anīe va lētis imponere vtcūqꝫ ſpeciē quā cernit in ſemetipa interno oculo. Et vnde h̄ va leret niſi quia tu feciſti eā? Et īponit ſpe ciē iā exiſtenti ⁊ habēti vt eſſet: veluti ter re aut lapidi aut ligno aut auro: aut id genus reꝝ cuilibet. Et vn̄ iſta eſſent niſi tu feciſſes ea? Tu fabro corpus: tu ani/mū mēbris imperitantē feciſti. tu mate/riā vnde facit aliq̇d: tu ingeniū q̄ artem capiat ⁊ videat intus quid faciat foris. tu ſenſū corꝑis quo interp̄te traijciat ab animo ad materiā id. qꝺ facit. ⁊ renūciet animo q̇d factū ſit: vt ille intus ↄſulat p̄ ſidentē ſibi veritatē an bene factū ſit. Te laudāt hec omnia: creatorē oīm. Sꝫ tu quō facis ea? Quō feciſti deus celū ⁊ ter ram? Non vtiqꝫ in celo neqꝫ in terra feci ſti celū ⁊ terrā. neqꝫ in aere aut in aquiſ. quoniā ⁊ hec ꝑtinent ad celū ⁊ terrā. ne/qꝫ in vniuerſo mūdo feciſti vniuerſū mū/dum: quia nō erat vbi fieret an̄q̄ fieret vt eſſet. nec manu tenebas aliq̇d vn̄ face res celū et terrā. Nam vnde tibi h̄ quod tu nō feceras vn̄ aliq̇d faceres? Quid eī eſt niſi qꝛ tu es? Ergo dixiſti et facta ſūt: atqꝫ in v̄bo tuo feciſti ea. Sꝫ quō dixi/ſti? Nunq̇d illo mō quo facta eſt vox de nube dicens. hic eſt filius meuſ dilect⁹:

Jlla enī vox acta atq̄ trāſacta eſt: cepta
⁊ finita. Sonuerūt ſyllabe atq̄ trāſierūt.
ſecūda poſt primā: tercia poſt ſecūdā. at
q̄ inde ex ordine donec vltima poſt cete
ras ſilentiūq̄ poſt vltimā. Unde claret
atq̄ eminet qđ creature mot⁹ expreſſit eā
ſeruiēs eterne volūtati tue ipſe tempalis
Et hec ad tp̄s facta verba tua nūciauit
auris exterior menti prudenti. cui⁹ auris
interior poſita eſt ad eternū verbū tuū.
At illa ꝯparauit hec verba tpaliter ſonātia
cum eterno in ſilētio verbo tuo. ⁊ dixit.
Aliud eſt lōge: lōge aliud eſt. Hec longe
infra me ſunt: nec ſunt: q2 fugiūt ⁊ ꝑtere
unt. Uerbū autē dn̄i mei ſupra me ma
net in eternū. Si ergo verbis ſonātibus
⁊ ꝑtercūtib9 dixiſti vt fieret celū ⁊ terra.
atq̄ ita feciſti celū ⁊ terrā. erat iā creatu/
ra corpalis ante celū ⁊ terrā. cui⁹ moti/
bus tpalib9 tempaliter vox illa ꝑcurret.
Nullū aūt corpus ante celū ⁊ terrā. Aut
ſi erat. id certe ſine tranſitoria voce fece/
ras: vn̄ trāſitoriā vocē faceres. qua dice
res vt fieret celū ⁊ terra. Quicqđ enī illđ
eſſet. vn̄ talis vox fieret: niſi abs te factū
eſſet: oīno nō eſſet. Ut ergo fieret corp⁹
vn̄ iſta verba fierēt: quo vbo a te dictū
eſt. Uocas itaq̄ nos ad intelligēdū ver
bū deū apđ te deū. qđ ſempiterne dicit.
⁊ eo ſempiterne dicunt oīa. Neq̄ enī fi/
nit qđ dicebat. ⁊ dicit aliđ vt poſſint di
ci omnia. ſed ſimul ac ſempiterne oīa. Alio
qn iam tp̄us ⁊ mutatio: ⁊ nō vera eterni
tas nec vera imortalitas. Hoc noui de⁹
meus et grās ago. Noui ꝯfiteor tibi do
mine: mecūq̄ nouit ⁊ bn̄dicit te q̄ſquis i
gratus nō eſt certe veritati. Nouim⁹ do
mine nouim⁹. qm̄ inq̄ntū quicqđ nō eſt
qđ erat ⁊ eſt qđ nō erat. in tantū morit ⁊
orit. Nō ergo q̄cq̄ vbi tui cedit atq̄ ſuc
cedit. qm̄ vere immortale atq̄ eternum eſt
Et ideo vbo tibi coeterno. ſimul ⁊ ſēpiter
ne dicis omnia q̄ dicis. ⁊ fit q̄cquid di/
cis vt fiat. Nec aliter q̄ dicēdo facis: nec
tn̄ et ſimul ⁊ ſempiterna fiunt oīa q̄ dicen
do facis. Cur q̄ſo te dn̄e deus me⁹. vtcū
q̄ video. ſed quō id eloquar neſcio: niſi
q2 omne qđ eſſe incipit ⁊ eſſe deſinit. tūc
eſſe incipit ⁊ tūc deſinit: qn̄ debuiſſe in/
cipe vl deſinere in eterna rōne cognoſcit
vbi nec incipit aliq̄d nec deſinit. Jp̄m ē
vbū tuū: qđ et ꝑncipiū eſt: q̄ ⁊ loq̄tur no
bis. Sic in euāgelio ꝑ carnē ait: ⁊ hoc ſo/
nuit foris auribus hominū vt crederet: et
intus q̄reret. ⁊ inueniret in etna vitate:
vbi omnes diſcipulos bon⁹ ⁊ ſol⁹ magi
ſter docet. Jbi audio dn̄e vocē tuā dicē/
tem mihi. quoniā ille loquit nobis q̄ do
cet nos. Qui aūt nō docet nos etiā ſi lo
q̄tur nō nobis loq̄t. Quis porro nos do
cet niſi ſtabil vitas. Quia ⁊ ꝑ creaturā
mutabilē cū admonemur ad vitatē ſtabi
lē ducimur. vbi vere diſcim⁹ cū ſtam⁹ et
audim⁹ eū: ⁊ gaudio gaudem⁹ ꝓpt vocē
ſpōſi. reddētes nos vn̄ ſum⁹. Et iđ ꝑn/
cipiū: q2 niſi maneret cū errarem⁹ nō eēt
q̄ rediremus. Cū aūt redimus ab errore:
cognoſcēdo vtiq̄ redim⁹. Ut aūt ꝯgno
ſcam⁹ docet nos: q2 ꝑncipiū ē et loq̄t no
bis. Jn hoc ꝑncipio de⁹ feciſti celū ⁊ terrā.
in vbo tuo. i filio tuo. in vtute tua. i ſapi
entia tua. in veritate tua: miro mō dicēs.
⁊ miro mō faciēs. Quis ꝯp̄hēdet? Quis
enarrabit? Quid eſt illud qđ interlucet mi/
hi. et ꝑcutit cor meū ſine leſiōe. ⁊ inhor/
reſco ⁊ inardeſco? Jnhorreſco inq̄ntum
diſſimilis ei ſum: inardeſco inq̄ntū ſimilis ei
ſum. Sapiētia ipſa eſt que interlucet mi
hi. diſcindens nubilū meū qđ me rurſus
cooperit deficiētē ab ea caligine atq̄ ag
gere penaꝝ meaꝝ. qm̄ ſic infirmat⁹ eſt i
egeſtate vigor me⁹: vt nō ſufferā bonum
meū donec tu dn̄e q̄ ꝓpici⁹ factus es oī
b⁹ iniq̄tatib9 meis etiā ſanes oēs lāguo
res meos. q2 ⁊ redimes de corruptiōe vi
tā meā. ⁊ coronabis me in miſeratōne et
miſericordia. ⁊ ſatiabis i bonis deſideriū
meū: qm̄ renouabit iuuēt⁹ mea ſic aq̄le.
Spe eñ ſalui facti ſum⁹: ⁊ ꝓmiſſa tua ꝑ
patientiā expectam⁹. Audiat te int⁹ ſer
mocinantē q̄ poteſt. Ego fidēter ex ora/
culo tuo clamabo. Quā magnificata ſūt
opa tua dn̄e. oīa in ſapiētia feciſti. ⁊ illa
ꝑncipiū. ⁊ i eo ꝑncipio feciſti celū ⁊ terrā
Nōne ecce pleni ſunt vetuſtatis ſue qui
nobis dicūt. Quid faciebat de⁹ anteq̄ fa
ceret celū ⁊ terrā? Si enī vacabat inqui
unt et nō opabat aliq̄d: cur nō ſic ſemp

ꝛ deinceps. queadmoduꝫ retro ſꝑ ceſſa/
uit ab oꝑe: Si eni vllꝰ motus ī deo no/
uus extitit. ꝛ volūtas noua vt conderet
creaturā quā nunꝙ̄ ante ꝯdiderat: quō
iā vera eternitas vbi oꝛit̄ volūtas q̄ nō
erat. Neqꝫ eni volūtas dei creatura ē. ſꝫ
ante creaturā. quia nō crearet̄ aliq̄d niſi
creatoris volūtas p̄cederet. Ad ipam er/
go dei ſubſtantiam ꝑtinet volūtas eius.
Q, ſi exoꝛtū eſt aliq̄d ī dei ſubſtātia qḋ
prius nō erat: nō veracit̄ dicit̄ eterna il/
la ſubſtātia. Si autē volūtas dei ſempi
terna erat: vt eſſet creatura: cur nō ſempi
terna creatura? Qui hec dicūt nōdū te ī
telligūt. O ſapīa dei. lux mentiū. nondū
intelligūt quō fiant q̄ ꝑ te atqꝫ in te ſiūt:
ꝛ conant̄ eterna ſaꝑe: ſed adhuc in p̄teri/
tis ꝛ futuris reꝝ motibꝫ coꝛ eoꝝ volitat
ꝛ adhuc vanū eſt. Quis tenebit illud et
figet illud vt paululū ſtet. ꝛ paululū ra/
piat ſplendoꝛē ſemꝑ ſtantis eternitatꝭ. ꝛ
cōparet cum tꝑibꝫ nunꝙ̄ ſtantibꝫ. ꝛ vide
at eſſe incomꝑabilē. ꝛ videat longū tꝑs
niſi ex mltis p̄tereuntibꝫ motibꝫ q̄ ſimul
extendi nō poſſunt lōgū nō fieri. nō aūt
p̄terire quicꝙ̄ in eterno: ſꝫ totū eſſe p̄ſēs:
nullū vo tꝑus totuꝫ eſſe p̄ſens. ꝛ videat
oē p̄teritū ꝓpelli ex futuro. ꝛ oē futuꝝ
ex p̄terito ꝯſequi. ꝛ oē preteritū ac fu
turū ab eo quod ſemꝑ eſt p̄ſens creari et
excurrere? Quis tenebit coꝛ hoīs vt ſtet
ꝛ videat quō ſtans dictet futura ꝛ p̄teri
ta tꝑa: nec futura nec preterita eťnitas?
Nunq̄d manꝰ mea valet h̄. aut manꝰ o/
ris mei ꝑ loq̄las agit tā grandē rē? Ecce
reſpōdeo dicēti. q̄d faciebat deus anteꝙ̄
faceret celū ꝛ terrā. rn̄deo nō illḋ qḋ qui
dam rn̄diſſe ꝑhibet̄ iocularit̄ eludens q̄
ſtiōis violentiā. Alta inq̄t ſcrutantibus
gehēnas parabat. Aliḋ eſt videre. aliud
ridere. Hec nō rn̄deo. libentiꝰ eni reſpō
derē neſcio qḋ neſcio: q̄ illḋ vnde irride
tur q̄ alta īterrogauit: ꝛ laudat̄ q̄ falſa re
ſpondit. Sꝫ dico te deꝰ noſter oīs crea
ture creatoꝛē. ꝛ ſi celi ꝛ terre nomīe oīs
creatura intelligit̄. audacter dico. anteꝙ̄
faceret deꝰ celū ꝛ terrā nō faciebat aliq̄d.
Si eni faciebat: q̄d niſi creaturam facie
bat? Et vtinā ſic ſciā q̄cq̄d vtilit̄ ſcire cu

pio. queadmodū ſcio ꝙ nulla fiebat cre
atura anteꝙ̄ fieret vlla creatura. Aut ſi
cuiuſꝙ̄ volatil̄ ſenſus vagat̄ ꝑ imagines
retro tēpoꝝ: ꝛ te deū oīpotētē ꝛ oīcre/
antē ꝛ omnitenentē: celi ꝛ terre artificeꝫ.
ab oꝑe tanto anteꝙ̄ id faceres ꝑ innūera
bilia ſecla ceſſaſſe mirat̄. euigilet atqꝫ at
tendat: qꝛ falſa mirat̄. Nam vnde pote/
rāt innumerabilia ſecula p̄terire q̄ ipe nō
feceras. cū ſis omniū ſeculoꝝ auctoꝛ et
ꝯditoꝛ? Aut que tꝑa fuiſſent q̄ abs te cō
dita nō eſſent? Aut quō p̄teriſſent: ſi nun
ꝙ̄ fuiſſent? Cū ergo ſis oꝑatoꝛ omniuꝫ
tēpoꝝ. ſi fuit aliqḋ tꝑus anteꝙ̄ faceres
celū et terrā: cur dicit̄ ꝙ ab oꝑe ceſſabas?
Idipm eniꝫ tꝑus tu feceras. nec p̄terire
potuerūt tꝑa anteꝙ̄ faceres tꝑa. Si aūt
ante celū ꝛ terrā nullū erat tꝑus. cur q̄ri
tur q̄d tūc faciebas? Non eni erat tunc
vbi nō erat tꝑus. nec tu tēꝑe tꝑa p̄cedis.
alioq̄n nō omnia tꝑa p̄cederes. Sꝫ pre
cedis omnia tꝑa p̄terita. celſitudīe ſꝑ p̄/
ſentis eternitatis. ꝛ ſuꝑas oīa futura. qꝛ
ꝛ illa futura ſunt ꝛ cū venerint preterita
erūt. tu aūt idem ipe es ꝛ anni tui nō de/
ficiēt. Anni tui nec eūt nec veniūt. iſti eī
noſtri ꝛ eunt ꝛ veniūt vt oēs veniāt. An
ni tui oēs ſil̄ ſtant: qm̄ ſtāt. nec euntes a
venientibꝫ excludunt̄: qꝛ n̄ trāſeūt. Iſti
autē nr̄i omnes erūt: cū oēs non erunt.
Anni tui dies vnꝰ. ꝛ dies tuus nō quo
tidie ſꝫ hodie. qꝛ hodiernꝰ tuus nō cedit
craſtino: neqꝫ eni ſuccedit heſterno. Ho
diernus tuꝰ eternitas: ideo coeternū genu
iſti: cui dixiſti. ego hodie genui te. Omīa
tꝑa tu feciſti: ꝛ ante oīa tꝑa tu es. nec ali
quo tꝑe nō erat tꝑus. Nullo ḡ tꝑe nō fe
ceras aliq̄d. qꝛ ipm tꝑs tu feceras: ꝛ nul/
la tꝑa tibi coeterna ſunt. qꝛ tu ꝑmanes.
At illa ſi ꝑmanerent nō eſſent tꝑa. Quid
eſt eni tꝑus? Quis h̄ facile breuiterqꝫ ex
plicauerit? Quis h̄ ad vbū de illo ꝓferē/
dum vel̄ cogitatōe cōprehēderit? Quid
aūt familiariꝰ ꝛ notiꝰ in loq̄ndo ꝯmēoꝛa
mus ꝙ̄ tēpus? Et intelligimꝰ vtiqꝫ cuꝫ
id loq̄mur. intelligimꝰ etiā cū alio loq̄n
te id audimus. Quid eſt ergo tēpus? Si
nēo ex me q̄rat ſcio. ſi q̄rēti explicare ve/
lim neſcio. Fidenter tn̄ dico ſcire me: qḋ

ſi nihil p̄teriret nõ eſſet preteritũ tẽpus. ⁊ ſi nihil adueniret nõ eſſet futurũ tp̄uſ. ⁊ ſi nihil eſſet nõ eſſet preſens tp̄s. Duo ꝗ illa tp̄a preteritũ ⁊ futurũ quõ ſũt. qũ ⁊ preteritũ iã nõ eſt: ⁊ futurũ nondũ eſt? Preſens aũt ſi ſemꝑ eſſet p̄ſens: nec i p̄-teritũ trãſiret. iã nõ eſſet tp̄us ſꝫ eťnitaſ. Si ergo p̄ñs vt tp̄us ſit iõ fit qꝛ in pre-teritũ trãſit. quõ ⁊ h̄ eſſe dicim⁹ cui cau-ſa vt ſit illa eſt qꝛ ñ erit. vt ſcꝫ nõ v̄e dica-m⁹ tp̄us eſſe niſi qꝛ tẽdit in nõ eſſe? Et tamẽ dicim⁹ longũ tp̄us ⁊ breue tp̄s: ne-qꝫ hoc niſi de p̄terito aut futuro dicim⁹: Preteritũ tp̄us longũ v̄bi grã vocam⁹ ante centũ annos. futuꝝ itidẽ longũ p⁹ centũ annos. Breue aũt preteritũ ſicut puta dicim⁹ añ decẽ dies: ⁊ breue futuꝝ poſt decẽ dies. Sed q̇ pacto lõgum eſt aut breue qđ nõ eſt? Preteritũ enĩ iã nõ eſt: ⁊ futuꝝ nõdũ eſt. Nõ itaqꝫ dicamuſ: longũ eſt. ſꝫ dicam⁹ de preterito: lõgum fuit: ⁊ de futuro lõgũ erit. Dñe de⁹ meuſ lux mea. nõne ⁊ hic v̄itas tua deridebit hoiẽꝫ? Q, enĩ longũ fuit preteritũ tp̄us cũ iã eſſet p̄teritũ lõgũ fuit: an cũ adhuc preſens eſſet? Tũc enĩ poterat eſſe lõguꝫ qñ erat qđ eſſet longũ. Preteritũ v̄o iaꝫ nõ erat. vñ nec longũ eſſe poterat qđ oi-no nõ erat. Nõ ꝗ dicam⁹. lõgũ fuit pre-teritũ tp̄us. neqꝫ enĩ inueniem⁹ q̇d fuerit lõgũ qñ ex q̇ preteritũ eſt nõ ẽ. Sꝫ dica-mus longũ fuit illđ p̄ñs tẽpus. qꝛ cũ p̄-ſens eſſet longũ erat. Nõdũ enĩ preterie-rat vt nõdũ eſſꝫ. ⁊ iõ erat qđ lõgũ eẽ poſ-ſet. Poſtea v̄o qꝫ preteriȷ̃t ſil' ⁊ longũ eẽ deſtitit qđ eſſe deſtitit. Uideam⁹ ꝗ o aĩa hũana vtꝝ ⁊ p̄ñs tp̄s poſſit eſſe longũ. Datũ enĩ tibi eſt ſentire moras atqꝫ me-tiri. Quid rñdebis mihi? An centũ an-ni p̄ſenteſ lõgũ tp̄s eſt. Uide pri⁹ vtruꝫ poſſint preſentes eſſe centũ anni. Si enĩ p̄mus eoꝝ ann⁹ agiť ipſe preſens ẽ. nona-ginta v̄o ⁊ nouẽ futuri ſunt. ⁊ iõ nõdum ſunt. Si autẽ ſcđs annus agiť. iã vnus eſt preterit⁹. alter p̄ñs. ceteri futuri. At-qꝫ ita ſi medioꝝ quẽlibet centenariȷ̃ hui⁹ numeri annũ p̄ſentẽ poſuerim⁹: ante illũ p̄teriti erũt poſt illũ futuri. Quocirca cẽ-tũ anni preſentes eſſe nõ poterũt. Uide

ſaltẽ vtrũ q̇ agiť vn⁹ ipſe ſit p̄ñs. Et ei⁹ enĩ ſi p̄mus agiť mẽſis: futuri ſunt cete-ri. Si ſcđus. iã ⁊ p̄mus preteriȷ̃t ⁊ reliq̇ nõdũ ſunt. Ergo nec ãn⁹ q̇ agiť tot⁹ eſt p̄ñs. Et ſi nõ tot⁹ eſt p̄ñs: nõ ẽ ann⁹ p̄ñs. Duodecim enĩ mẽſes ãn⁹ eſt. Quoꝝ q̇li-bet vn⁹ mẽſis q̇ agiť ipſe p̄ñs ẽ. ceteri ãt preteriti aut futuri. Quãq̄ꝫ neqꝫ menſis q̇ agiť p̄ñs eſt: ſꝫ vn⁹ dies. Si p̄mi⁹: fu-turꝭ ceterꝭ. ſi nouiſſim⁹: p̄teritꝭ ceteris. ſi medioꝝ quilibet inť p̄teritos ⁊ futuros. Ecce p̄ñs tp̄us qđ ſolũ inueniebam⁹ lon-gũ appellãdũ. vix ad vni⁹ diei ſpaciũ ꝯ-ctũ eſt. Sꝫ diſcutiam⁹ etiã ipſuꝫ. qꝛ nec vn⁹ dies tot⁹ ẽ p̄ñs. Nocturniſ enĩ ⁊ di-urnis horis oib⁹ viginti q̄ttuor expleť. Quaꝝ p̄ma ceteras futuraſ habꝫ: nouiſ-ſima preteritas. aliq̄ vero interiectaꝝ añ ſe preteritas. poſt ſe futuras. Et ip̄a vna hora fugitiuiſ particul' agitať. Quicq̇d ei⁹ auolauit p̄teritũ ẽ. q̇cq̇d ei reſtat futu-rũ. Si q̇d intelligiť tp̄is qđ i nullas iaꝫ vl' in minutiſſimas momẽtorũ ꝑtes di-uidi poſſit. id ſolũ eſt qđ p̄ſens dicatur. Qđ tñ ita raptim a futuro i p̄teritũ trãſ-uolat: vt nulla morula extẽdať. Nã ſi ex-tendiť diuidiť in preteritũ ⁊ futuꝝ. Pre-ſens aũt nullũ habꝫ ſpaciũ. Ubi ẽ ꝗ tẽ-pus qđ lõgũ dicam⁹? An futuꝝ? Nõ q̇-dẽ dicim⁹ lõgũ ẽ. qꝛ nõdũ eſt qđ lõgũ ſit ſꝫ dicim⁹ lõgũ erit. Qñ igiť erit? Si enĩ ⁊ tũc cũ adhuc futurũ erit. nõ erit lõgũ: qꝛ q̇d ſit longũ nõdũ erit. Si autẽ tunc erit longũ cũ ex futuro: qđ nõdũ eſt: eſſe iã ceperit. ⁊ p̄ñs factũ erit vt poſſit eſſe qđ longũ ſit. iã ſuꝑioꝛib⁹ vocib⁹ clamat p̄ñs tp̄s longũ ſe eſſe nõ poſſe. Et tñ do-mine ſentim⁹ interualla tempoꝝ: ⁊ ꝯpa-ram⁹ ſibimet. ⁊ dicim⁹ alia lõgioꝛa: ⁊ alia breuioꝛa. Metimur etiã q̄nto ſit breui⁹ aut lõgi⁹ illud tp̄s q̄ꝫ illud. ⁊ reſpõdem⁹ duplũ eſſe hoc vel triplũ: illud aũt ſim-plũ. aut tantũ hoc eſſe quantũ illđ. Sed pretereũtia metimur tẽpora cũ ſentiẽdo metimur. Preterita vero q̄ iam nõ ſũt. aut futura que nondũ ſunt quis metiri poteſt? Niſi forte audebit q̇s dicere me-tiri poſſe quod nõ eſt. Cũ ergo preterit tẽpus ſentiri ⁊ metiri poteſt. cum autem

preterierit: quoniam non eſt non poteſt
Quero pater nõ affirmo: deꝰ meꝰ preſi/
de mihi ⁊ rege me. Quis nã ẽ q̇ dicat mi
hi nõ eſſe tria tẽpora: ſicut pueri didici/
mus: puerosq; docuimꝰ. p̄teritũ p̄ſens ⁊
futurũ. ſed tñ p̄ſens: quoniã illa duo nõ
ſunt? An ⁊ ipa ſũt: ſʒ ex aliq̃ ꝓcedit occl/
to cũ ex futuro fit p̄ſens: ⁊ in aliqđ rece
dit occultũ cũ ex p̄ſenti fit p̄teritũ? Nã
vbi ea viderũt q̇ futura cecinerũt ſi non
dũ ſunt? Neq; eñ p̄t videri id qđ nõ eſt.
Et q̇ narrãt p̄terita nõ vtiq; vera narra/
rent ſi animo illa ñ cernerẽt. Que ſi nul/
la eſſent: cerni oĩno nõ poſſent. Sũt er/
go ⁊ futura ⁊ p̄terita. Sine me dñe am
plius q̃rere. ſpes mea nõ ꝯturbet̃ intẽtio
mea. Si eñi ſunt futura ⁊ p̄terita. volo
ſcire vbi ſint. Qđ ſi nõdum valeo: ſcio tñ
vbicũq; ſunt. nõ ibi ea futura eſſe aut p̄/
terita. ſʒ p̄ſentia. Nã ſi ⁊ ibi futura ſunt
nõdũ ibi ſũt. Si ⁊ ibi p̄terita ſũt: iã non
ibi ſunt. Vbicũq; ḡ ſunt q̃cũq; ſunt: nõ
ſũt niſi p̄ñtia. Quã q̃ p̄terita cũ vera narrant̃
ex memoria ꝓferunt̃. nõ res ipe q̄ p̄terie/
rũt: ſʒ vba ꝯcepta ex imaginib9 earũ: q̄ in
animo velut veſtigia ꝑ ſenſus p̄tereũdo
fixerũt. Pueritia q̇ppe mea q̄ iã nõ ẽ. in
tp̄e p̄terito eſt qđ iã nõ eſt. Imaginẽ ve
ro eiꝰ cũ eã recolo ⁊ narro: in p̄ñti tp̄e in
tueor. quia eſt adhuc in memoria mea.
Vtrũ ſimul ſit cauſa etiã p̄dicandorũ
futurorũ. vt rerũ que nõdũ ſunt iã exiſtẽ
tes p̄ſentant̃ imagines: ꝯfiteor deꝰ meus
neſcio. Illud ſane ſcio: nos plerũq; p̄me
ditari futuras actões noſtras. eãq; p̄me
ditatõem eſſe p̄ſentẽ. actionẽ aũt quã p̄/
meditamur nõdũ eſſe: q2 futura ẽ. Quã
cũ aggreſſi fuerimꝰ: ⁊ quod p̄meditaba
mur agere ceperimꝰ tũc erit illa actio. q2
tũc nõ futura ſed p̄ſens erit. Quoq̊ mo/
do ſe ita habeat archana p̄ſentia futuro
rũ: videri niſi qđ ẽ nõ p̄t. Qđ aũt iã eſt. ñ
futurũ ſed p̄ſens ẽ. Cũ ergo videri dicũt̃
futura. nõ ipa q̄ nondũ ſunt. id ẽ q̄ futu/
ra ſunt. ſʒ eorũ cauſe vł ſigna forſitã videñ
tur. q̄ iã ſunt. Idõ nõ futura ſʒ p̄ſẽtia ſũt
iã videntib9: ex q̄b9 futura p̄dicant̃ animo
concepta. Que rurſus ꝯceptões iã ſunt:
⁊ eas p̄ſentes apud ſe intuent̃ q̇ illa p̄di/
cunt. Loquat̃ mihi aliquod exemplũ
tãta rerũ numeroſitas. Intueor aurorã:
ortum ſolẽ ꝓnuncio. qđ intueor p̄ſens ẽ.
quod ꝓnũcio futurũ. Non ſol futurus q̄
iam eſt: ſʒ ortꝰ eiꝰ q̇ nondũ ẽ. Tñ etiã or/
tũ ipm niſi animo imaginarer ſicut mo/
do cũ id loquor: nõ eum poſſem p̄dicere
Sed nec illa aurora quã i celo video ſol
ortus eſt. Quis eũ p̄cedat. nec illa ima/
ginatio in animo meo. que duo p̄ſentia
cernunt̃: vt futurus ille ãte dicat̃. Futu
ra ergo nõdũ ſunt. Et ſi nõdum ſunt: nõ
ſunt. Et ſi nõ ſunt: videri oĩno non p̄ñt.
ſed p̄dici poſſunt ex p̄ſentib9 que iã ſunt
⁊ vident̃. Tu itaq; regnator creature tue
q̄s eſt modus q̄ doces animas ea q̄ futu
ra ſunt? Docuiſti enim ꝓphetas tuos.
Quis nã ille modus eſt quo doces futu
ra cui futurũ q̇cq̃; nõ eſt. vł potiꝰ de fu/
turis doces p̄ſentia? Nã quod nõ eſt. nec
doceri vtiq; poteſt. Nimis lõge ẽ modꝰ
iſte ab acie mea. Inualuit ex me: nõ pote
ro ad illũ. potero autẽ ex te: cũ dederis tu
dulce lumen occultorũ oculorũ meorũ.
Quod autẽ nũc liquet et claret nec futu
ra ſunt nec p̄terita. Nec proprie dicit̃: tẽ
pora ſunt tria. preteritũ: preſens ⁊ futu/
rum. Sed fortaſſe proprie diceret̃. tẽpo
ra ſunt tria. preſens de p̄teritis. p̄ſens de
p̄ſentibus. preſens de futuris. Sũt eñ
hec in anima tria quedã. ⁊ alibi ea nõ vi
deo. Preſens de p̄teritis memoria. p̄ſẽs
de p̄ſentibus cõtuitus: preſens de futu/
ris expectatio. Si hec ꝑmittimur dice/
re: tria tẽpora video. fateorq; tria ſunt.
Dicatur etiã tẽpora ſunt tria. preteritũ:
p̄ſens et futurũ. ſicut abutitur ꝯſuetudo
Dicat̃. Ecce nõ curo nec reſiſto. nec rep̄/
hẽdo. dum tamẽ intelligat̃ quod dicit̃.
neq; id qđ futurũ eſt eſſe iã. neq; id qđ p̄
teritũ eſt. Pauca ſunt eñ q̄ ꝓprie loqui
mur: plura nõ ꝓprie. ſed agnoſcit̃ q̇d ve
limus. Dixi ergo paulo ante q͛ p̄tereun/
tia tẽpora metimur: vt poſſimus dicere
duplũ eẽ hoc tp̄is ad illud ſimplũ. aut tãtũ
hoc quantũ illud: ⁊ ſi quid aliud de par
tib9 temporũ poſſumꝰ renũciare metien/
do. Quocirca vt dicebã p̄tereuntia me/
timur tempora. Et ſi q̇s mihi dicat. vnde

ſciſ: reſpondeā. ſcio q2 metimur. nec me
tiri que nō ſunt poſſumꝰ. ⁊ nō ſunt p̄teri
ta vl' futura. Preſens v̄o tp̄us quō me
timur: qñ non hab3 ſpaciū? Metit̃ ḡ cū
p̄terit. cū aūt p̄terierit nō metit̃. Quid eñ
metiat̃ nō erit. S3 vnð ⁊ q̄ ⁊ q̄ p̄terit cū
metit̃? Vñ niſi ex futuro? qua niſi ꝑ pre
ſens? q̄ niſi in p̄teritū? Ex illo ḡ qð non
dū eſt. ꝑ illud qð ſpacio caret: in illð qð
iā nō eſt. Quid autē metimur niſi tp̄us
in aliq̄ ſpacio? Neq3 enī dicimꝰ ſimpla ⁊
dupla ⁊ tripla ⁊ eq̄lia. ⁊ ſi qd̄ h̄ mō ī tp̄e
dicimus niſi inter ſpacia tempoꝝ. In q̄
ergo ſpacio metimur tempus p̄teriens?
Vtrū in futuro vñ p̄terit? Sed qð non
dum eſt nō metit̃. An in p̄ſenti q̄ p̄terit?
Sed nullū ſpaciū nō metimur. An in p̄
terito quo p̄terit? Sed quod iā nō eſt ñ
metimur. Exarſit animꝰ meꝰ noſſe iſtð
īplicatiſſimū enigma. Noli claudere do
mine deus meꝰ bone pater: ꝑ chriſtū ob
ſecro noli claudere deſiderio meo iſta et
vſitata ⁊ abdita q̄ minus ī ea penetret. ⁊
dilueſcant allucēte miſericordia tua dñe
Quē ꝑcunctabor de his? Et cui fructu
oſiꝰ cōfitebor imperitiā meā niſi tibi cui
nō ſunt moleſta ſtudia mea. flāmātia ve
hemēter ī ſcripturas tuas? Da qð amo:
amo cuī. et hoc tu dediſti. Da pater q̄ ve
re noſti data bona dare filijs tuis. Da q̄
niā ſuſcepi cognoſcere te. ⁊ labor eſt añ
me donec apias. Per chriſtū obſecro in
nomine eius ſancti ſanctorū nemo mihi
obſtrepat. Et ego credidi. ꝓpter quod ⁊
loquor. Hec ē ſpes mea. ad hāc viuo vt
cōtempler ðlectatōes dñi. Ecce veteres
poſuiſti dies meos et trāſeunt. ⁊ quō ne
ſcio. Et dicimus tēpus et tp̄us. tp̄a ⁊ tē
pora. Quādiu dixit h̄ ille. q̄ʒdiu fecit h̄
ille: ⁊ q̄ʒ lōgo tp̄e illð nō vidi. et duplum
tp̄is habet hec ſyllaba ad illā ſimplā bre
uē. Dicimꝰ hec: ⁊ audimꝰ hec: ⁊ intelligi
mꝰ. Manifeſtiſſima. ⁊ vſitatiſſima ſūt:
⁊ eadem rurſus nimis latēt: ⁊ noua ē in
uentio eorū. Audiui a quodā homīe do
cto. q̄ ſolis ac lune ac ſideꝝ motꝰ ipa ſint
tempa ⁊ nō animi. Cur enī nō potiꝰ oīm
corpoꝝ motus ſint tēpora? An v̄o ſi ceſ
ſarent celi lumīa. et moueret̃ rota figuli:

nō eſſet tēpus q̄ metiremur eos girðs. ⁊
diceremꝰ aut equalibꝫ morulis agi. aut
ſi alias tardiꝰ: alias velociꝰ moueret̃. ali
os magis diuturnos eſſe: alios minus.
Aut cū h̄ diceremꝰ nō ⁊ nos in tp̄e loq̄re
mur. aut eſſent in v̄bis nr̄is alie lōge ſyl
labe. alie breues: niſi q2 ille lōgiore tēpo
re ſonuiſſent: iſte breuiore? Deꝰ dona ho
minibꝫ videre in paruo cōmunes notici
as reꝝ paruaꝝ atq3 magnaꝝ. Sūt ⁊ ſi
dera et luminaria celi in ſignis ⁊ in tp̄ibꝫ
⁊ in annis ⁊ in diebus. Sūt v̄o: ſed nec
ego dixerim circuitū illiꝰ ligneole rote di
em eſſe. nec tñ ideo tēpꝰ nō eſſe ille dixe
rit. Ego ſcire cupio vim naturāq3 tp̄is
q̄ metimur corpoꝝ motꝰ. ⁊ dicimꝰ illu3
motū v̄bi grā tēpore duplo eſſe diutur
niorē q̄ʒ iſtū. Nā q̄ro qm̄ dies dicit̃ ñ tm̄
morula ſolis ſup terrā ſc̄m q̄ alið eſt dieſ
alið nox: ſed etiā totꝰ eiꝰ circuitꝰ ab ori
ente vſq3 ad oriētē: ſc̄m q̄ dicimꝰ tot dieſ
trāſiere. Cū ſuis enī noctibꝰ dicunt̃ tot
dies. nec extra reputant̃ ſpacia noctiu3:
Qm̄ ḡ dies explet̃ motu ſolis atq3 circu
itu ab oriēte vſq3 ad oriētē: q̄ro vtꝝ mo
tus ipe ſit dieſ. an mora ipa q̄nta ꝑagit̃:
an vtrūq3. Si enī p̄mū dies eſſ3. dies ḡ
eſſet etiā ſi tāto ſpacio tp̄is ſol curſu3 il
lū ꝑegiſſet. q̄ntū eſt hore vniꝰ. Si ſc̄d3:
nō ergo eſſet dies ſi ab ortu ſol' vſq3 ī or
tū alteꝝ tā breuis mora eſſ3 q̄ʒ ē hore v
niꝰ. Sed vicies ⁊ q̄ter circuiret ſol vt ex
pleret diē. Si vtrūq3 nec ille appellaret̃
dies ſi hore ſpacio ſol totū ſuū girū cir
cuiret. nec illa ſi ſole ceſſante tantū tēpo
ris p̄teriret q̄nto ꝑagere ſol totū ambitū
de mane in mane aſſolet. Non itaq3 nūc
querā quid ſit illud quod vocat̃ dies. ſ3
qd̄ ſit tēpus quo metiētes ſolis circui
tū diceremus eū dimidio ſpacio tēpoꝝ
ꝑactū minus q̄ʒ ſolet: ſi tāto ſpacio tp̄is
peractus eſſet quanto ꝑagūtur hore du
odecim. Et vtrūq3 tp̄us cōparātes dice
remus illud ſimplū h̄ duplū. etiā ſi ali
q̄n illo ſimplo aliq̄n iſto duplo ſol ab o
riente vſq3 ad oriētē circuiret. Nemo er
go mihi dicat celeſtiū corporū motus eſ
ſe tēpora. quia ⁊ cuiuſdā voto cū ſol ſte
tiſſet vt victor ioſue p̄lium ꝑageret ſol

ſtabat ſed tp̄s ibat. Per ſuū ꝗppe ſpaci
um tꝑis qđ ei ſufficeret. illa pugna geſta
atq; finita eſt. Uideo igiť tp̄s q̄ndā eſſe
diſtenſiōez. Sꝫ video an videre mihi vi
deor: Tu demōſtrabis lux ꝟitas. Jubeſ
vt approbē ſi q̄s dicat tp̄s eſſe motum
corꝑis. Nō iubes. Nā corpus nullū ni
ſi in tꝑe moueri audio. Tu dicis. Jp̄z au
tē corꝑis motū tꝑus eſſe nō audio. Non
tu dicis. Cū eni moueť corpꝰ tꝑe metior
q̄ꝫ diu moueať ex q̄ moueri icipit donͨ đ
ſinat. Et ſi nō vidi ex q̄ cepit ⁊ ꝑſeuerat
moueri vt nō videā cū deſinit: nō valeo
metiri niſi forte ex quo videre icipio do
nec deſinā. Qđ ſi diu video tantūmodo
longū tꝑus eſſe renūcio. nō aūt q̄ntū ſit.
q2 et q̄ntū cū dicimꝰ collatōe dicimꝰ. ve
lut tantū ħ q̄ꝫtū illđ. aut duplū ħ ad il-
lud. et ſi q̄d aliđ iſto mō. Si aūt notare
potuerimꝰ locoꝝ ſpacia vñ ⁊ q̄ veiat cor
pus qđ moueť: vl' ꝑtes eiꝰ ſi tanq̄ꝫ i tor-
no moueť. poſſumꝰ dicere q̄ntū ſit tꝑis
ex q̄ ab illo loco vſq; ad illū locū motus
corꝑis vl' partiꝫ eiꝰ effectꝰ ē. Cū itaq; ali
ud ſit motꝰ corꝑis: aliđ q̄ metimur q̄ꝫ diu
ſit: q̄s nō ſentiat q̄d hoꝝ potiꝰ tp̄s dicē-
dū ſit? Nā ⁊ ſi varie corpꝰ aliq̄n moueť:
aliq̄n ſtat: nō ſolū motū eiꝰ ſꝫ etiā ſtatuꝫ
tꝑe metimur. ⁊ dicimꝰ tantū ſtetit q̄ntū
motū eſt. aut duplo vl' triplo ſtetit ad id
qđ motū eſt. ⁊ ſi q̄d aliđ nr̄a dimēſio ſiue
ꝯꝑhēderit ſiue exiſtimauerit vt dici ſo-
let plꝰ minus. Nō eſt ğ tꝑus corꝑis mo
tus. Et ꝯfiteor tibi dñe ignorare me ad
huc q̄d ſit tꝑus. ⁊ ruſus confiteor tibi
dñe ſcire me in tēꝑe iſta dicere. ⁊ diu me
iam loqui đ tꝑe. atq; idip̄m diu non eſſe
niſi morā tꝑis. Quō igiť ħ ſcio: q̄n quid
ſit tꝑus neſcio? An forte neſcio queād-
modū dicā qđ ſcio? Ei mihi q̄ neſcio ſal
tē q̄d neſciā. Ecce deꝰ meꝰ corā te: q2 nō
mentior: ſic loq̄r ita eſt cor meū. Tu illu
minabis lucernā meā dñe deꝰ meꝰ: illu-
mina tenebras meas. Nonne tibi ꝯfiteť
aīa mea ꝯfeſſiōe veridica metiri me tp̄a?
Jta me deꝰ meꝰ metior? Et q̄d metiar ne
ſcio? Metior motū corꝑis i tꝑe. itē ip̄m
tꝑus nō metior? An ꝟo corꝑis motum
metirer q̄ꝫ diu ſit. ⁊ q̄ꝫ diu hinc illuc ꝑue
niat. niſi tempus in quo moueť metirer
Jp̄m ğ tꝑus vñ metior? An tꝑe breuio-
re metimur lōgiꝰ: ſicut ſpacio cubiti ſpa
ciū trāſiri. Sic eni videmur ſpacio bre-
uis ſyllabe metiri ſpaciū lōge ſyllabe. at
q; id dupluꝫ dicere. Jta metimur ſpacia
carminū ſpacijs ꝟſuū: ⁊ ſpacia verſuuꝫ
ſpacijs pedū. ⁊ ſpacia pedū ſpacijs ſylla
baꝝ. ⁊ ſpacia longaꝝ ſpacijs breuiū nō i
paginis. Nā eo mō loca metimur: nō tē
pora. Sꝫ cū voces ꝓnūciādo trāſeūt: et
dicimꝰ longū carmē ē: nā tot ꝟſibꝫ ꝯtexi
tur. lōgi ꝟſus: nā tot pedibꝫ ꝯſtāt. longi
pedes: nā tot ſyllabis tendūť. lōga ſylla-
ba: nā dupla ē ad breuē. Sꝫ neq; ita cō
ꝑhendiť certa mēſura tꝑis: q̄n q̄dēꝫ fieri
p̄t vt ampliori ſpacio tꝑis ꝑſonet ꝟſus
breuior ſi ꝓductiꝰ ꝓnūcieť q̄ꝫ longior ſi
correptiꝰ. Jta carmē. ita pes. ita ſyllaba.
Jnde mihi viſū ē nihil eſſe aliđ tꝑus q̄ꝫ
diſtenſionē. ſꝫ cuiꝰ rei neſcio: ⁊ miꝝ ſi nō
ip̄ius animi. Quid eñ metior obſecro de
us meꝰ ⁊ dico. aut idefinite lōgiꝰ eſt hoc
tꝑus q̄ꝫ illđ. aut etiā definite duplū ē ħ
ad illđ? Tꝑus metior: ſcio. Sꝫ ñ metior
futuꝝ: q2 nō dū ē. Sꝫ ñ metior p̄ſens: q2
nullo ſpacio tēdiť. Nō metior p̄teritū q2
iā nō ē. Quid ğ metior? An p̄tereūtia tē
pora nō p̄terita? Sic eni dixerā. Jnſiſte
aīe meꝰ: ⁊ attēde te fortiť. Deꝰ adiutor nr̄
ip̄e fecit nos ⁊ nō ip̄i nos. Attēde vbi al
beſcit ꝟitas. Ecce puta vox corꝑis inci
pit ſonare ⁊ ſonat: ⁊ adhuc ſonat. ⁊ ecce đ
ſinit. iāq; ſilentiū ē. ⁊ vox illa p̄terita ē: ⁊
nō ē iā vox. Futura erat añq̄ꝫ ſonaret. et
nō poterat metiri. q2 nō dū erat. ⁊ nūc ñ
p̄t: q2 iā nō ē. Tūc ğ poterat cū ſonabat.
q2 tūc erat q̄ metiri poſſet. Sꝫ ⁊ tūc non
ſtabat: ibat eni ⁊ p̄teribat. An iō magis
poterat? Preteriēs eni tendebať i aliqđ
ſpaciū tꝑis q̄ metiri poſſꝫ: q̄m p̄ſēs nul
lū hꝫ ſpaciū. Si ğ tūc poterat: ecce puta
altera cepit ſonare: ⁊ adhuc ſonat: ꝯtinu
ato tenore ſine vlla diſtīctōe: metiamur
eā dū ſonat. Cū eni ſonare ceſſauerit: iā
preterita erit: et non erit que poſſit meti
ri. Metiamur plane ⁊ dicamus quan-
ta ſit. Sed adhuc ſonat: nec metiri po-
teſt niſi ab īitio ſui quo ſonare cepit vſq;

ad finē q̄ deſinit. Jpm q̄ppe interuallū metimur ab aliq̄ initio vſq̄ ad aliquē finē. Quapropt̄ vox q̄ nō dū finita ē metiri nō pt. vt dicat̄ q̄ lōga vl' breuis ſit. n dici aut equalis alicui aut ad aliquā ſimpla vl' dupla vl' q̄d aliud. Cū aūt finita fuerit iā nō erit. Quo pacto igit̄ metiri poterit? Et metimur tū tpa. nec ea q̄ nō dū ſunt. nec ea q̄ iā nō ſunt. nec ea que nulla mora extendunt̄. nec ea q̄ termīos n̄ habent. Nec futura ḡ. nec p̄terita nec p̄ſentia: nec p̄tereuntia tpa metimur: ⁊ metimur tn̄ tpa. Deus creator oim. v̄ſus iſte octo ſyllabar̄ breuib⁹ ⁊ lōgis alt̄nat ſyllabis. Quattuor itaq̄ breues. prima tertia q̄nta ſeptima ſimple ſunt ad q̄ttuor lōgas ſcdam q̄rtā ſextā octauā. Hec ſingule ad illas ſingulas duplū habēt tpis. ꝓnūcio ⁊ renūcio. ⁊ ita eſt q̄ntū ſentit̄ ſēſu manifeſto. Quātū ſenſus manifeſt⁹ ē breui ſyllaba lōgā metior: eamq̄ ſentio habere bis tm̄. Sz cū altera poſt alterā ſonat: ſi p̄or breuis: lōga poſterior: quō tenebo breuē: ⁊ quō eā longā metiēs applicabo: vt inueniā q̄ bis tm̄ habeat. q̄n q̄dem lōga ſonare nō incipit niſi breuis ſonare deſtiterit? Jpā q̄z longā nō p̄ſentē metior: q̄n niſi finitā nō metior: Eius autē finitio p̄teritio eſt. Quid ergo eſt q̄ metiar? Ubi ē quā metior breuis? Ubi eſt lōga quā metior? Ambe ſonuerūt. auolauerūt. p̄terierūt. iā nō ſūt. ⁊ ego metior. Fidenterq̄ rn̄deo q̄n exercitato ſenſu fidit̄. iſtā ſimplā eſſe. illā duplā in ſpacio. ſ. tpis. Neq̄ h̄ poſſum niſi q̄ p̄terierūt ⁊ finite ſunt. Nō ḡ ipas que iā nō ſunt. ſed aliq̄d i memoria mea metior q̄ infixū manet. Jn te anime me⁹ tēpora metior. noli mihi obſtrepere q̄ ē. noli tibi obſtrepere turbis affectionum tuar̄. Jn te inq̄ tpa metior: affectionē quā res p̄tereūtes in te faciūt: ⁊ cū ille p̄terierint manet. Jpam metior p̄ſentē: n̄ eas q̄ p̄terierūt vt fieret. Jpā metior cū tpa metior. Ergo aut ipa ſunt tpa: aut n̄ tpa metior. Quid cū metimur ſilentia. ⁊ dicim⁹ illud ſilentiū tm̄ tenuiſſe tpis q̄ntū illa vox tenuit? Nōne cogitatōē tendim⁹ ad mēſurā voc̄ q̄ſi ſonaret vt aliq̄d de interuallis ſilētiorū in ſpacio temporis renūciare poſſim⁹? Nā ⁊ voce atq̄ ore ceſſante p̄agim⁹ cogitādo carmīa ⁊ v̄ſus ⁊ quēq̄ ſmonē: motōnūq̄ dimēſiones q̄ſlib3. ⁊ de ſpacijs tēpor̄ q̄ntū illud ad illō ſit renūciam⁹. nō alit̄ ac ſi ea ſonādo dicerem⁹. Si voluerit aliq̄s edere lōgiuſculā vocē: ⁊ ꝯſtituerit p̄meditādo q̄ lōga futura ſit: egit vtiq̄ iſte ſpacium tpis in ſilētio: memorieq̄ ꝯmēdans cepit edere illā vocē q̄ ſonat: donec ad p̄poſitū terminū p̄ducat̄. Jmmo ſonuit ⁊ ſonabit. Nā q̄ ei⁹ iā p̄actū ē vtiq̄ ſonuit. q̄ aūt reſtat ſonabit. atq̄ ita p̄agitur dū p̄ſens intētio futur̄ i p̄teritū traijcit. deminutōe futuri creſcēte p̄terito: don ꝯſūmatōe futuri ſit totū p̄teritū. Sz q̄modo minuit̄ aut ꝯſumit̄ futurū q̄ nō dū ē? Aut quō creſcit p̄teritū q̄ iā n̄ eſt. niſi q̄ in aīo q̄ illō agit tria ſunt? Nā et expectat ⁊ attēdit ⁊ memīt. vt id q̄ expectat p̄ id q̄ attēdit trāſeat i id q̄ meminerit. Quis igit̄ negat futura nō dū eē? Sz tn̄ iā ē i aīo expectatio futuror̄. Et q̄s negat p̄terita iā n̄ eſſe? Sz tn̄ adhuc eſt in aīo memoria p̄teritor̄. Et q̄s negat p̄ſens tpus carere ſpacio: q̄ i p̄ūcto p̄terit? Sz tn̄ p̄durat attentio p̄ quā p̄gat abeſſe q̄ aderit. Nō igit̄ lōgū tpus futurū q̄ nō eſt: ſed lōgū futur̄ lōga expectatio futuri eſt. Neq̄ longū p̄teritū tēpus q̄ nō eſt. ſz lōgū p̄teritū lōga mēoria p̄teriti eſt. Dictur⁹ ſum cāticū q̄ noui: an̄q̄ icipiā i totū expectatio mea tēditur. Cū aūt cepo: q̄ntū ex illo i p̄teritū ď cerpſero tēdit̄ i mēoria mea: atq̄ diſtēdit̄ vita hui⁹ actōis mee i memoriā ꝑpt̄ q̄ dixi: ⁊ in expectationē ꝑpter q̄ dictur⁹ ſum. p̄ſēs tn̄ adeſt attentio mea p̄ quā traijciat̄ q̄ erat futurū vt fiat p̄teritū. Q̄ q̄to mag̃ agit̄ ⁊ agit̄: tāto breuiata expectatōe p̄lōgat̄ mēoria: don tota expectatio ꝯſūmat̄. cū tota illa actio finita trāſierit i memoriā. Et q̄ i toto cātico h̄ in ſingul' particul' ei⁹ fit. atq̄ in ſingulis ſyllabis ei⁹. hoc in actōe lōgiore cui⁹ forte particula eſt illud canticum. hoc in tota vita hominis cuius partes ſūt omnes actiones hominis. hoc in toto ſecl'o

filioꝝ hominū cuius partes ſunt om̄es
vite hominū. Sed quoniā melioꝛ eſt mi
ſericordia tua ſuꝑ vitas: ecce diſtēſio eſt
vita mea. ⁊ me ſuſcepit dextera tua ī do
mino meo mediatore filio hoīs int̄ te
vnū ⁊ nos multos in multis ꝑ multa vt
ꝑ eū appꝛ̄hendā in ꝙ et appꝛ̄hēſus ſum. et
a veterib⁹ dieb⁹ colligar ſequens vnū: p̄
terita oblitus: nō in ea ꝙ futura ⁊ trāſitu
ra ſunt: ſed in ea ꝙ ante ſunt. nō diſtent⁹:
ſed intus. Nō ſcḋm diſtenſionē: ſʒ ſcḋm in
tentōem ſequoꝛ ad palmā ſuꝑne vocatī
onis. vbi audiā vocē laudis tue. ⁊ ꝯtem
pler delectatōem tuā nec venientē nec p̄
tereuntē. Nunc vero anni mei in gemiti
bus: ⁊ tu ſolaciū meū dn̄e pater me⁹ eter
nus es. At ego in tp̄a diſſilui quoꝝ ordi
nem neſcio. ⁊ tumultuoſiſ varietatib⁹ di
laniant̄ cogitatōnes mee: intima viſcera
aīe mee donec in te ꝯfluam purgatuſ ⁊ li
quidus igne amoris tui. ⁊ ſtabo atq̄ ſo
lidaboꝛ in te in forma mea ꝟitate tua: nᶜ
patiar queſtiones hominū ꝗ penali moꝛ
bo plus ſitiūt q̄ capiūt: ⁊ dicūt. Quid
faciebat de⁹ anteq̄ faceret celum ⁊ ter
rā? Aut ꝗd ei venit in mentē vt aliꝗd fa
ceret: cū antea nunq̄ aliꝗd fecerit? Da il
lis dn̄e bene cogitare ꝗd dicant: ⁊ īueni
re qꝛ nō dicit̄ nūq̄ vbi nō eſt tēp⁹. Qui
ergo dicit̄ nunq̄ feciſſe: quid aliud dicit̄
niſi nullo tp̄e feciſſe? Videant itaq̄ nul
lū tp̄us eſſe poſſe ſine creatura tua: ⁊ de
ſinant iſtam vanitatē loqui. Extendant̄
etiā in ea que ante ſunt: ⁊ intelligāt te an̄
om̄ia tp̄a eternū creatorē omniū tēpoꝝ.
neq̄ vlla tp̄a tibi eſſe coeterna. nec vllā
creaturā. etiā ſi eſt aliꝗ ſupra tp̄a. Domi
ne de⁹ meus ꝗs ille ſinus eſt alti ſecreti
tui. ⁊ q̄ longe inde me ꝓiecerūt conſeq̄n
tia delictoꝝ meoꝝ? Sana oclos meos
vt congaudeā luci tue. Certe ſi eſt tā gn̄
di ſciētia ⁊ p̄ſciētia pollēs anim⁹. cui cū
cta p̄terita et futura ita nota ſint ſicͭ mi
hi vnū canticū notiſſimū. nimiꝝ mirabi
lis eſt anim⁹ iſte. atq̄ ad horrorē ſtupen
dus. Quippe quē ita nō lateat ꝗcꝗd ꝑ
actū et ꝗcꝗd relictū ſeculoꝝ eſt: quemad
modū me nō latet cantātē illud canticū.
ꝗd et quātū eius abierit ab exoꝛdio: ꝗd
⁊ q̄ntū reſtet ad finē. Sed abſit vt tu cō
ditoꝛ vniuerſitatis: ꝯditoꝛ aīaꝝ ⁊ coꝛpo
rū. abſit vt ita noueris oīa futura ⁊ p̄te
rita. Lōge tu. lōge mirabilius: lōgeq̄ ſe
creti⁹. Neq̄ eni ſicͭ nota cātantis: notū
ve cāticū audiētiſ expectatōe vocū futu
raꝝ et memoria p̄teritaꝝ variat̄ affect⁹:
ſenſuſq̄ diſtendit̄. ita tibi aliꝗd accidit ī
cōmutabilit̄ eterno: hͦ ē vͤ eterno creato
ri mentiū. Sicut ꝯgnoſti in p̄ncipio celū
⁊ terrā ſine varietate noticie tue. ita feci
ſti in principio celū ⁊ terrā ſine diſtinctō
ne actōis tue. Qui intelligit ꝯfiteat̄ tibi
⁊ ꝗ nō intelligit ꝯfiteat̄ tibi. O q̄ excel
ſus es: ⁊ humiles coꝛde ſunt dom⁹ tua.
Tu eni erigis eliſos ⁊ nō cadūt. ꝗꝝ foꝛ
titudo tu es. Amen.

Explicit liber vndecim⁹
Incipit duodecimus

Multa ſata
git coꝛ meū dn̄e ī hac ī
opia vite mee pulſatū
ꝟbis ſctē ſcꝑture tue.
⁊ iō plerūq̄ ī ſcḋmōe co
pioſa eſt egeſtaſ hūane intelligētie. quia
pl⁹ loꝗtur inꝗſitio q̄ intētio. ⁊ lōgioꝛ ē
petitio q̄ īpetratio. ⁊ opoſioꝛ eſt manuſ
pulſans q̄ ſumēs. Tenem⁹ ꝓmiſſuʒ: ꝗſ
coꝛrūpet illō? Si deuſ ꝓ nob ꝗs ꝯ nos?
Petite ⁊ accipietiſ: ꝗꝛite ⁊ īuenietis: pul
ſate ⁊ apiet̄ vob. Oīs eni ꝗ petit accipit.
⁊ ꝗrēs īueniet: ⁊ pulſanti apiet̄. Promiſ
ſa tua ſunt. Et ꝗs falli timeat cū pꝛomit
tit ꝟitas? Cōfitet̄ altitudini tue hūilitaſ
lingue mee: qm̄ tu feciſti celū ⁊ terrā. h
celū qͦ video: terrāq̄ quā calco. Vn̄ eſt
hec terra quā poꝛto? Tu feciſti. Sʒ vbi
eſt celū celi dn̄o de ꝗ audiuimus ī voce
pſalmi: celū celi dn̄o: terrā aūt dedit fili
is hoīm? Vbi eſt celū qͦ nō cernimus:
cui terra eſt hoc om̄e qͦ cernim⁹? Hoc
eni totū coꝛpoꝛeum: nō vbiq̄ totum ita
cepit ſpeciē pulcrā in nouiſſimiſ: cui fun
dus eſt terra noſtra. ſed ad illud celum
celi etiam terre noſtre celum terra eſt. Et
hoc vtrūq̄ magnū coꝛpus non abſurde

terra eſt ad illud neſcio quale celū qđ dño eſt nō filijs hominū. Et nimiꝝ hꝯ terra erat inuiſibil' ꝛ incōpoſita. ꝛ neſcio q̄ ꝓfunditas abyſſi ſup quā nō erat lux: q2 nulla ſpēs erat illi. Uñ iuſſiſti vt ſcriberetꝫ q꜡ tenebre erāt ſup abyſſuꝫ: q̇d aliđ q̄ꝫ lucis abſentia? Ubi enī lux eſſet ſi eſſet: niſi ſupeſſet eminendo ꝛ illuſtrando. Ubi ḡ lux nōdū erat: q̇d erat adeſſe tenebras niſi abeſſe lucē? Sup itaq꜡ erāt tenebre: q2 ſup lux aberat. ſicut ſonꝰ vbi nō eſt: ſilentiū ē. Et q̇d eſt eſſe ibi ſilentiuꝫ: niſi ſonū ibi nō eſſe? Nōne tu dñe docuiſti hanc aīam q̄ tibi ꝯfitetꝫ? Nōne tu dñe docuiſti me: q꜡ ꝓuſq̄ꝫ iſtā informē materiam formares atq꜡ diſtiguereſ: nō erat aliq̇d. nō color: nō figura. nō corpuſ. nō ſpiritus. nō tñ oīnino nihil erat q̄dā informitas ſine vlla ſpecie? Quid ergo vocaretꝫ. quo etiā ſenſu tardioribꝫ vtcunq꜡ inſinuaretꝫ: niſi vſitato aliquo vocabulo? Quid aūt in omnibꝫ mūdi partibꝫ reperiri poteſt ꝓpinq̇us informitati omnimode: q̄ꝫ terra ꝛ abyſſus? Minꝰ enī ſpecioſa ſunt ꝓ ſuo gradu infimo: q̄ꝫ cetera ſuꝑiora ꝑlucida ꝛ luculenta omnia. Cur ḡ nō accipiā informitatē materie quā ſine ſpecie feceras. vnde ſpecioſū mūdū faceres: ita cōmode hoībꝫ intimarā: vt appellaretꝫ terra inuiſibil' ꝛ incōpoſita. Et cum in ea querit cogitatio q̇d ſenſus attingat. ꝛ dicit ſibi. nō eſt ītelligibilis forma ſicut vita: ſicut iuſticia: quia materies eſt corporū. neq꜡ ſenſibilis: qm̄ q̇d videatꝫ ꝛ q̇d ſentiatꝫ in inuiſibili ꝛ incōpoſita nō eſt. Dū ſibi hec dicit humana cogitatio: conetꝫ eā vl' noſſe ignorādo: vl' ignorare noſcēdo. Ego vō dñe ſi totū cōfitear tibi ore meo ꝛ calamo meo q̇equid de iſta maṫia docuiſti me. cuiꝰ antea nomen audiēs et nō intelligēs narrātibus mihi eis qui nō intelligerēt eā cū ſpeciebꝫ innumeris et varijs cogitabā. ꝛ ideo nō eam cogitabā. fedas ꝛ horribiles formas ꝑturbatiſ ordinibꝫ voluebat animꝰ. ſꝫ formas tñ: ꝛ informe appellabā. nō q꜡ careret forma: ſꝫ q꜡ talē haberet: ꝛ vt ſi appareret inſolitū ꝛ īcongruū auerſaretꝫ ſenſus meꝰ: ꝛ ꝯturbaretꝫ infirmitas hoīs.

Uerum autēꝫ illud qđ cogitabam: non priuatōne oīnis forme: ſꝫ cōparatōe formoſioꝝ erat īforme: ꝛ ſuadebat vera ratio vt oīnis forme qualeſcūq꜡ reliquias oīnino detraherē: ſi vellē ꝓrſus informe cogitare ꝛ nō poterā. Citius enī nō eſſe cenſebā qđ oīni forma priuaretꝫ: quā cogitabam quiddā informe: ꝛ nihil formatum: nec nihil informe ꝓpe nihil. Et ceſſauit mens mea interrogare hinc ſpiritū meū plenū imaginibꝫ formatoꝝ corpoꝝ ꝛ eas ꝑ arbitrio mutantē atq꜡ variantē. Et intendi in ipa corꝑa: coꝝq꜡ mutabilitatem altiꝰ inſpexi: qua deſinūt eſſe qđ fuerāt: ꝛ incipiūt eſſe qđ nō erāt. Eundēq꜡ tranſitū de forma in formā ꝑ informe quiddā fieri ſuſpicatꝰ ſum: nō ꝑ oīnino nihil. Sed noſſe cupiebā: nō ſuſpicari. Et ſi totū tibi cōfiteatꝫ vox ꝛ ſtilꝰ meus q̇cq̇d de iſta queſtiōe enodaſti mihi: q̇s legentiū capꝑe durabit? Nec iđ tñ ceſſabit cor meū dare tibi honorē ꝛ canticuꝫ laudis de his q̄ dictare nō ſufficit. Mutabilitas enī reꝝ mutabiliū capax ipa ē formaꝝ omniū in q̄s mutantꝫ res mutabiles. Et hec q̇d ē? Nunq̇d animꝰ? Nūquid corpꝰ? Nūquid ſpēs animi vl' corꝑis? Si dici poſſet nihil aliq̇d eſt: ꝛ non ē: h̄ eā dicerē. Et tñ iā vtcūq꜡ erat vt ſpecies capet iſtas viſibiles ꝛ ꝯpoſitas. Et vnde vtcūq꜡ erat niſi eſſet abs te a q̄ ſūt oīa in q̄ntūcūq꜡ ſunt? Sꝫ tāto a te lōgiꝰ q̄nto diſſimilius. Neq꜡ enī locꝭ itaq꜡ tu domine q̄ nō es alibi aliđ ꝛ alias alitꝫ: ſꝫ ipm et idipm ꝛ idipm. ſanctꝰ ſanctꝰ ſanctus: dñs deꝰ oīpotēs: in ꝑncipio qđ eſt de te. in ſapiētia tua q̄ nata eſt de ſubſtātia tua: feciſti aliq̇d ꝛ de nihilo. Feciſti eī celū ꝛ terrā. nō de te. nā eſſet eq̄le vnigenito tuo. ac ꝑ h̄ ꝛ tibi. ꝛ nullo mō iuſtum eſſet vt eq̄le tibi eſſꝫ qđ de te nō eſſet. Et aliud ꝑter te nō erat vñ faceres ea deus vna trinitas ꝛ trina vnitas. Et iđ de nihilo feciſti celū ꝛ terrā magnū q̇ddam: ꝛ paruū q̇ddā. qm̄ oīpotēs ꝛ bonꝰ es ad faciēda oīa bona: magnū celū ꝛ paruam terrā. Tu eras: ꝛ aliđ nihil vñ feciſti celū ꝛ terrā: q̄ q̄dā. vnum ꝓpe te: alteꝝ ꝓpe nihil. Unū q̄ ſupior tu eſſes. alteꝝ q̄ iferiꝰ

nihil eſſꝫ. Sꝫ illud celū celi tibi dn̄e. ter
rā aūt quā dediſti filijs hoīm cernēdam
atqꝫ tangendā: nō erat tal' q̄lē nūc cerni/
m⁹ ꝛ tāgim⁹. Inuiſibil' eni erat ꝛ incom
poſita. ꝛ abyſſuſ erat ſup̱ quā n̄ erat lux:
aut tenebre erāt ſup̱ abyſſum. id ē magiſ
q̄ꝫ in abyſſo. Iſta q̄ ppe abyſſus aquarū
iā viſibiliū etiā in pfūdis ſuis habꝫ ſpe
ciei ſue lucē vtcūqꝫ ſenſibilē piſcibꝫ: ꝛ re
pentibꝫ in ſuo fundo animātibꝫ. Illud
aūt totū ꝑpe nihil erat. qm̄ adhuc oīno
informe erat. Iā tn̄ erat qđ formari po/
terat. Tu eni dn̄e feciſti mundū de mate
ria informi. quāꝫ feciſti de nulla re pene
nullā rē: vnde faceres magna que mira/
mur filij hoīm. Ualde eni mirabile h̄ ce
lū corporeū: qđ firmamentū int' aquā et
aquam: ſecūdo die poſt cōditiōem lucis
dixiſti: fiat. ꝛ ſic factū eſt. Qđ firmamen
tū vocaſti celū. ſed celū terre hui⁹ ꝛ mar'
q̄ feciſti tercio die. dādo ſpeciē viſibilem
informi materie quā feciſti an̄ omnē diē
Iam eni feceras ꝛ celū an̄ omnē dieꝫ. ſed
celū celi hui⁹. q꞉ in p̄ncipio feceras celū
ꝛ terrā. Terra autē ip̄a quā feceras: īfor
mis materies erat. q꞉ inuiſibil' erat ꝛ in
cōpoſita. ꝛ tenebre ſup̱ abyſſū. De q̄ ter/
ra inuiſibili ꝛ incōpoſita: de q̄ informita
te. de q̄ pene nihilo faceres hec oīa: q̄b⁹
iſte mutabil' mund⁹ ꝯſtat ꝛ nō conſtat. i.
q̄ ip̄a mutabilitas apparet. in q̄ ſentiri ꝛ
dinumerari poſſunt tp̱a. quia reꝝ muta
tionibꝫ fiūt tp̱a dū variant' ꝛ ꝟtunt' ſpe
cies: quaꝝ materies p̄dicta ē terra inuiſi
bilis. Ideoqꝫ ſpūs doctor famuli tui cū
te ꝯmemorat feciſſe in p̄ncipio celū ꝛ ter
rā. tacet de tēporibꝫ: ſilet de diebꝫ. Nimi
rū eni celū celi qđ in p̄ncipio feciſti crea
tura eſt aliqua intellectual'. quā q̄ꝫ neq̄qꝫ
tibi trinitati coeterna: particeps tn̄ eter/
nitatis tue: valde mutabilitatē ſuā p̄ dul
cedine feliciſſime ꝯtēplatōiſ tue cohibꝫ.
ꝛ ſine vllo lapſu ex q̄ facta eſt inherēdo ti
bi excedit omnē volubilē viciſſitudineꝫ
tēpoꝝ. Iſta ꝟo informitas terre inuiſi/
bil' ꝛ incōpoſite: nec ip̄a ī diebꝫ numera/
ta ē. Ubi eni nulla ſpecies: null⁹ ordo:
nec venit q̄cq̄ꝫ: nec p̄terit. Et vbi h̄ n̄ fit:
nō ſūt vtiqꝫ dies. nec viciſſitudo ſpacio

rū tp̱aliū. O ꝟitas lumē cordis mei. nō
tenebre mee loq̄nt' mihi. Defluxi ad iſta
ꝛ obſcurat⁹ ſū: ſꝫ hinc etiā hinc adama/
ui te. Erraui ꝛ r̄cordat⁹ ſuꝫ tui. Audiui
vocē tuā poſt me vt redirē. ꝛ vix audiui
ꝑpt' tumult⁹ īpacatoꝝ. Et nunc ecce re/
deo eſtuās ꝛ anhelās ad fontē tuū. Nēo
me ꝓhibeat: hūc bibā ꝛ tūc viuā. Nā nō
ego vita mea. Si male vixi: ex me mors
mihi fui: ꝛ in te r̄uiuiſco. Tu me alloq̄re:
tu mihi ſ'mocinare. Credidi libris tuiſ.
ꝛ ꝟba eoꝝ archana valde. Iā dixiſti mi
hi dn̄e voce forti ī aurē īteriorē. q꞉ tu et'/
nus es ſol⁹ habēſ īmortalitatē. q꞉ ex nul
la ſpecie motu ve mutar'. nͨ tp̱ibꝫ variat'
volūtas tua. q꞉ nō eſt immortalis volū
tas q̄ alia ꝛ alia ē. Hoc ī ꝯſpectu tuo cla
ret mihi: ꝛ mag' magiſqꝫ clareſcat oro te.
atqꝫ ī ea manifeſtatōe pſiſtā ſobrius ſub
alis tuiſ. Itē dixiſti mihi dn̄e voce forti
in aurē interiorē: qđ oēs naturas atqꝫ ſb
ſtātias q̄ nō ſūt qđ tu es ꝛ tn̄ ſūt: tu feci/
ſti. ꝛ h̄ ſolū a te nō ē qđ nō ē. motuſqꝫ vo
lūtatis a te q̄ es ad id qđ min⁹ ē. q꞉ talis
motus delictū atqꝫ peccatū ē. Et qđ nul
li⁹ peccatū aut tibi nocꝫ: aut ꝑturbat or
dinē īperij tui vl ī p̄mo vl' in imo. Hoc
ī ꝯſpectu tuo claret mihi. ꝛ mag' magiſ
qꝫ clareſcat oro te. atqꝫ ī ea manifeſtatōe
pſiſtā ſobri⁹ ſub alis tuis. Item dixiſti
mihi voce forti in aurē īteriorē. q꞉ nec il
la creatura tibi coetna eſt cui⁹ voluntas
tu ſolus es: teqꝫ ꝑſeuerātiſſima caſtitate
hauriēs mutabilitatē ſuā nuſq̄ꝫ ꝛ nūq̄ꝫ
exierit. ꝛ te ſibi ſp̱ p̄ſente ad quē toto affe
ctu ſe tenet: n̄ habēs futuꝝ qđ expectet.
nec ī p̄teritū traijciēs qđ meminerit: nul/
la vice variat': nec in tp̱a vlla diſtēdit'. O
btā ſi q̄ iſta ē inherēdo btitudī tue btā ſē
piterno īhabitatore te atqꝫ illuſtratore
ſuo. Nec iuenio q̄d libēti⁹ appellādū exi
ſtimē celū celi dn̄o: q̄ꝫ domū tuā ꝯtēplan
tē delectatōeꝫ tuā ſine vllo defectu egre/
diēdi ī aliđ: mētē purā ꝯcordiſſime vnā
ſtabilimēto pac' ſctōꝝ ſpirituū: ciuiū ci/
uitat' tue ī celeſtibꝫ ſup̱ iſta celeſtia. Uñ
intelligat aīa cui⁹ ꝑegrīatio longinq̄ fa/
cta eſt. ſi iā ſitit tibi. ſi iā facte ſūt ei lacrī
me ſue panis. dū dicit' ei ꝑ ſingl'os dies:

vbi eſt deꝰ tuꝰ: ſi iā petit a te vnā ⁊ hanc
reqrit: vt ĩhabitet ĩ domo tua ꝑ oēs dieſ
vite ſue. Et q̄ vita eiꝰ niſi tu? Et q̄ dies
tui niſi eťnitas tua? Sic anni tui q̄ n̄ de
ficiūt. q2 idē ipe es. Hic ḡ itelligat aīa
mea q̄ pt̄ q̄ lōge ſup oīa tpa ſis eternus.
qñ tua domꝰ q̄ ꝑegrinata nō ē: q̄uis nō
ſit tibi coeťna: tñ ĩdeſiñēter ⁊ ĩdeficienter
tibi coherēdo nullā patiť viciſſitudinez
tēpoꝝ. Hoc ĩ ɔſpectu tuo claret mihi. ⁊
magiſ magiſq3 clareſcat oro te. atq3 ĩ hac
manifeſtatōe pſiſtā ſobriꝰ ſub alis tuis.
Ecce neſcio q̄d ĩforme ĩ iſtiſ mutatōibuſ
reꝝ extremaꝝ atq3 ĩfimaꝝ. Et qs dicet
mihi: niſi q̄ſq̄s ꝑ ĩaniā cordis ſui cū ſuiſ
fantaſmatibꝰ vagať ⁊ voluiť? Quis niſi
taľ dicet mihi: q̄ diminuta atq3 ɔſūpta
oī ſpecie ſi ſola remaneat ĩformitas ꝑ
quā de ſpecie ĩ ſpēz res mutabať ⁊ v̄teba
tur: poſſit exhibere vices tēpoꝝ. Oīno
enī nō pt̄. q2 ſine varietate motonū n̄ ſūt
tpa. ⁊ nľľa varietas vbi nľľa ſpēs. Quī
bꝰ ɔſideratiſ q̄tū donas deꝰ meꝰ: q̄ntum
me ad pulſandū excitas. q̄ntūq3 pulſan
ti apis. duo repio q̄ feciſti caretia tēpibꝰ.
cū tibi neutꝝ coeťnū ſit. Vnū qd̄ ita for
matū ē: vt ſine vllo defectu ɔtēplatōis. ſi
ne vllo ĩteruallo mutatōis. q̄uis muta
bile. tñ nō mutatū tua eťnitate atq3 ĩcō
mutabilitate pfruať. Alteꝝ qd̄ ita ĩforme
erat: vt ex q̄ forma: ĩ quā formā vľ motō
nis vľ ſtatōis mutareť. q̄ tpi ſubdereť n̄
haberet. Sz h̄ vt ĩforme eēt nō reliq̄ſti:
qm̄ feciſti añ oēm diē ĩ pncipio celuz et
terrā hec duo q̄ dicebā. Terra aūt inuiſi
bil' erat ⁊ ĩcōpoſita. ⁊ tenebre ſup abyſſū.
Quibꝰ v̄bis inſinuať ĩformitas: vt ḡda
tim excipianť. q̄ oīmodā ſpeciei puatōz:
nec tñ ad nihil puētōnez: cogitare n̄ pñt
vñ fieret alteꝝ celū ⁊ terra viſibil' atq3 cō
poſita ⁊ aq̄ ſpecioſa. ⁊ q̄cq̄d deīceps ĩ cō
ſtitutōe huiꝰ mūdi nō ſine diebꝰ factuz
ɔmemorať. q2 talia ſūt vt ĩ eis agāť viciſ
ſitudīes tēpoꝝ ppť ordīatas ɔmutatō
nes motonū atq3 formaꝝ. Hoc interim
ſentio deꝰ meꝰ: cū audio loq̄nte ſcpturā
tuā. in pncipio fecit deꝰ celū ⁊ terrā. terra
aūt erat inuiſibil' ⁊ incōpoſita. ⁊ tenebre
erāt ſup abyſſum. nec̄ ɔmeōrātē q̄ bo

die feceris hec. Sic interī ſentio ppť il
lud celū celi: celū ĩtellectuale: vbi ē intel
lectꝰ noſſe ſiľ nō ex pte: nō ĩ enigmate. nō
ꝑ ſpeculū. ſz ex toto ĩ manifeſtatiōe facie
ad faciē. nō mō h̄ mō illō. ſz qd̄ dictū eſt
noſſe ſiľ ſine vlla viciſſitudine tēpoꝝ: ⁊ ꝓ
pter ĩuiſibilē atq3 incōpoſitā terraz ſine
vlla viciſſitudīe tēpoꝝ. q̄ ſolet hr̄e mō h̄
⁊ mō illō. q2 vbi nulla ſpēs nuſq̄ ē h̄ aut
illud. Propť duo hec ꝑmiſꝰ formatū et
penitꝰ ĩformē: illō celūz: ſz celū celi. h̄ vo
terrā. ſz terrā ĩuiſibilē ⁊ ĩcōpoſitā. ppter
duo hec interī. ſentio ſine ɔmemoratiōe
dieꝝ dicere ſcpturā tuā. ĩ pncipio fec̄ de
us celū et terrā. Statim q̄ppe ſubiecit:
quā terrā dixerit. Et qd̄ ſcd̄o die ɔmēo
rať factū firmamētū ⁊ vocatū celū: ĩſinu
at de q̄ celo pus ſine diebꝰ ſmo locutꝰ ſit
Mira pfunditas eloq̄oꝝ tuoꝝ: q̄ꝝ ecce
añ nos ſup ficies blādiēs puuľ. Sz mi
ra pfunditas deꝰ meus: mira pfunditas
Horror eſt intēdere ĩ eā: horror honoꝛs
⁊ tremor amoris. Odi hoſtes eiꝰ vehe
mēter. O ſi occidas eos de gladio biſ a
cuto: ⁊ nō ſint hoſtes eiꝰ. Sic enī amo
eos occidi ſibi vt viuāt tibi. Ecce autez
aliq̄ nō rephēſores ſz laudatores libri ge
neſeos: nō inq̄uiūt h̄ voluit in his v̄bis
intelligi ſpūs dei: q̄ ꝑ moyſen famulū eiꝰ
iſta cōſcripſit. nō hoc voluit intelligi qd̄
tu dicis. ſz aliō qd̄ nos dicimꝰ. Quibuſ
ego te arbitro deꝰ oīm noſtroꝝ ita reſpō
deo. Nū dicetis falſa eſſe: q̄ mihi v̄itas
voce forti ĩ aurē interiorē dicit de v̄a eť
nitate creatoris: qd̄ neq̄ eiꝰ ſubſtātia ꝑ
tpa variet. nec eiꝰ volūtas extra eiꝰ ſub
ſtātiā ſit? Vñ nō eū mō velle h̄ mō velle
illud: ſed ſemel ⁊ ſimul ⁊ ſp velle oīa que
vult. n̄ iteꝝ ⁊ iteꝝ. nec nūc iſta nūc illa:
nec velle poſtea qd̄ nolebat. aut nolle qd̄
volebat pus. q2 taľ volūtas mutabiľ eſt.
⁊ oē mutabile eťnū nō ē. Deꝰ aūt nr̄ eťnꝰ
eſt. Itē qd̄ mihi dicit ĩ aurē interiorē: ex
pectatio reꝝ vēturaꝝ fit ɔtuitꝰ cū vene
rint. ideq3 ɔtuitꝰ fit memoria cū pterie
rint. oīs porro intētio q̄ ita variať muta
bil' eſt. ⁊ oē mutabile eternū nō ē. Deꝰ āt
noſter eťnus ē. Hec colligo atq3 ɔiūgo:
⁊ inuenio deū meū deū eternū. nō aliq̄ua

noua volūtate ꝯdidiſſe creaturā. nec ſciē
tiā ei⁹ trāſitoriū aliq̄d pati. Quid ḡ dice
tis ꝯdictores? An falſa ſunt iſta? Nō in/
q̄unt. Quid illō? Nunq̄d falſu ʒ ē omneʒ
naturā formatā materiā ve formabilē nō
eſſe niſi ab illo q̄ ſūme bon⁹ ē: qꝛ ſumme
eſt? Necꝫ h̄ negam⁹ inq̄unt. Quid igiť?
An illud negatis ſublimē q̄udā eſſe crea
turā tā caſto amore coherētē deo vero ꝛ ve
re eterno. vt q̄uis ei coeťna nō ſit: in nul
lā tñ tēpoꝝ varietatē ꝛ viciſſitudinē ab
illo ſe reſoluat ꝛ defluat. ſʒ ī ei⁹ ſoli⁹ vera
ciſſima ꝯtēplatōe requieſcat? Q̄m tu deuſ
diligēti te q̄ntū ꝑcipis oñdis ei te: ꝛ ſuffi
cis ei. ꝛ iō nō declinat a te nec ad ſe. Hec
eſt dom⁹ dei nō terrena: necꝫ vlla celeſti
mole corꝑea. ſʒ ſpūalis ꝛ ꝑticeps eťnita
tis tue. qꝛ ſine labe in eťnū. Statuiſti eā
eā in ſeculū ꝛ in ſeculū ſeculi. ꝑceptū po
ſuiſti ꝛ nō ꝑteribit. Nec tñ tibi deo coeť/
na. q̄m nō ſine initio: facta eſt enī. Nā ꝛ ſi
nō inuenim⁹ tp̄s ante illā: prior q̄ppe oīm
creata eſt ſapiētia. nec vticꝫ illa ſapīa ti/
bi de⁹ nr̄ patri ſuo plane coeťna ꝛ coeq̄/
lis: ꝛ ꝑ quā creata ſunt oīa. ꝛ ī q̄ ꝑncipio
feciſti celū ꝛ terrā. ſʒ ꝑfecto ſapīa q̄ crea/
ta eſt intellectualis natura. ſ. q̄ ꝯtēplatiōe
lumīs lumē eſt. Diciť enī ꝛ ipa (q̄uiſ cre
ta) ſapīa. Sed q̄ntū inteſt īter lumē qđ
illumiat ꝛ qđ illuminať: tātū īter ſapīaꝫ
q̄ creat: ꝛ iſtā q̄ creata ē. ſicut inť iuſticiaꝫ
iuſtificantē ꝛ iuſticiā q̄ iuſtificatōe facta
eſt: Nam ꝛ nos dicti ſum⁹ iuſticia tua.
Ait enī q̄dā ſeruuſ tu⁹: vt nos ſim⁹ iuſti
cia dei in ipo. Ergo qꝛ prior oīm creata ē
q̄dā ſapiētia q̄ creata eſt mens rōnal' ꝛ in
tellectualis caſte ciuitatꝭ tue matris nr̄e
q̄ ſurſum eſt ꝛ libera ē ꝛ eterna ī cel'. Qui
bus celis niſi q̄ te laudāt celi celoꝝ? Qꝛ
h̄ eſt ꝛ celū celi dño. Et ſi nō inuenim⁹ tē
pus aū illā qꝛ ꝛ creaturā tp̄is añcedit: q̄
prior oīm creata eſt: añ illā tñ eſt ipi⁹ cre
atoris eternitaſ. a q̄ facta ſūpſit exordiū:
q̄uis nō tp̄is: qꝛ nōdū erat tp̄us: ipi⁹ tñ
ꝯditiōis ſue. Uñ ita ē abs te deo nr̄o vt
aliud ſit plane q̄ tu ꝛ nō idipm. Q̄m ꝛ ſi
nō ſolū ante illā: ſʒ nec ī illa inuenim⁹ tē
pus. qꝛ eſt idonea faciē tuā ſꝑ videre: n⁹
vſpiā deflectiť ab ea: q̄ fit vt nulla muta

tōne variet. Ineſt ei tñ ipa mutabilitas
vñ tenebreſceret ꝛ frigeſceret: niſi amore
grandi tibi coherēs tāq̄ʒ ſꝑ meridies luce/
ret ꝛ ferueret ex te. O dom⁹ lumioſa ꝛ ſpe
cioſa dilexi decorē tuū ꝛ locū habitatōiſ
glīe dñi mei fabricatoris ꝛ poſſeſſorꝭ tui.
Tibi ſuſpiret ꝑegrinatio mea. ꝛ dico ei
q̄ fecit te vt poſſideat ꝛ me in te: qꝛ fecit
ꝛ me. Erraui ſicut ouis ꝑdita: ſʒ ī hume
ris paſtoris mei: ſtructoris tui ſpero me
reportari tibi. Quid dicitis mihi q̄s al/
loquebar ꝯtradictoreſ. q̄ tñ ꝛ moyſen pi
um famulū dei ꝛ libros eius oracl'a ſan
cti ſpūſ creditis? Eſt ne iſta dom⁹ dei ñ
q̄dem deo coeťna: ſʒ tñ ſm̄ modū ſuū eť
na in celis: vbi vices tēpoꝝ fruſtra q̄ritꝭ
qꝛ nō inuenietꝭ? Supgrediť enī oēm di
ſtenſionē: ꝛ omne ſpaciū etatis volubile:
cui ſꝑ inherere deo bonū ē? Eſt inq̄unt.
Quid igiť ex his q̄ clamauit cor meū ad
deū meū vt audiret interi⁹ vocē laudis
ei⁹. q̄d tandē falſū eſſe ꝯtēditꝭ? An qꝛ e/
rat īformis materies: vbi ꝓpť nullā for/
mā null⁹ ordo erat? Ubi aūt nullus or/
do erat: nulla eſſe viciſſitudo tēpoꝝ po/
terat. ꝛ tñ h̄ pene nihil. Inq̄ntū nō oīno
nihil erat ab illo vticꝫ erat. a q̄ eſt q̄cq̄d
eſt: qđ vtcūcꝫ aliq̄d eſt. Hoc quocꝫ aiūt
nō negam⁹. Cū his enī volo corā te ali/
q̄d colloq̄ de⁹ me⁹. q̄ hec oīa q̄ int⁹ ī mē/
te mea nō tacet v̄itas tua v̄a eſſe conce/
dūt. Nā q̄ hec negāt latrēt q̄ntū volunt
ꝛ obſtrepāt: ſibi ꝑſuadere conabor vt q̄e
ſcant: ꝛ viā ꝑbeant ad ſe v̄bo tuo. Qđ ſi
noluerit ꝛ repulerit me: obſecro te deus
me⁹ ne tu ſileas a me. Tu loq̄re in corde
meo v̄acit. Sol⁹ enī ſic loq̄ris: ꝛ dimit
tā eos foris ſufflātes ī puluerē: ꝛ exci tā
tes terrā ī ocl'os ſuos. ꝛ intrē ī cubile me
um: ꝛ cantē tibi amatoria: gemēs īenar/
rabiles gemitus ī ꝑegrinatōe mea. ꝛ r̄cor
dans hierl'm: extēto ī eā ſurſū corde: hie
ruſalē patriā meā. hierl'm mr̄eʒ meā. tecꝫ
ſup eā regnatorē: illuſtratorē: pr̄eʒ: tuto/
rē. maritū: caſtas ꝛ fortes delicias ꝛ ſoli/
dū gaudiū. et oīa bona ieffabilia ſil' oīa.
qꝛ vnū ſūmū ꝛ verū bonū: ꝛ non auertar
donec ī eius pacē matris chariſſime vbi
ſūt ꝑmitie ſpūs mei. vñ mihi iſta certa

ſunt: colligas totũ qđ ſũ: a diſpſiõe ⁊ de
formitate hac: ⁊ ꝯformes atqꝫ ꝯfirmes ĩ
eternũ de⁹ me⁹ miſericordia mea. Cũ his
aũt q̃ cũcta illa q̃ ṽa ſũt falſa eſſe non di
cũt. honorãtes ⁊ ĩ culmĩe ſeq̃n de autori
tatis nobiſcũ ꝯſtituẽtes illã ꝑ ſanctũ mo
yſen editã ſctãm ſcp̃turã tuã. ⁊ tñ nobis
aliq̃d ꝯ̃dicũt. ita loq̃r. Tu eſto de⁹ nr̃ ar
biter ĩter ꝯfeſſiões meas ⁊ ꝯ̃dictões eoꝝ.
Dicũt enĩ. Quĩs ṽa ſint hec: nõ ea tamẽ
duo moyſes intuebat̃. cũ reuelãte ſpũ di
ceret. ĩ pncipio fecit de⁹ celũ ⁊ terrã. Nõ
celi noĩe ſpiritalẽ vł intellectualẽ illã cre
aturã: ſp faciẽ dei ꝯtẽplãtẽ ſignificauit.
nec terre noĩe ĩformẽ materiã. Quid igit̃
qđ nos dicim⁹ inquĩt: h̃ ille vir ſenſit: h̃
ṽbis iſtis elocut⁹ eſt. Quid illđ ẽ? Noĩe
aũt celi ⁊ terre: totũ iſtũ viſibilẽ mundũ
pus vniuerſalit̃ ⁊ breuit̃ ſignificare vo/
luit: vt poſtea digereret dieꝝ enumerati
one q̃ſi articulatĩ vniuerſa q̃ ſctõ ſpiritui
placuit ſic enũciare. Tales q̃ppe hoĩes
erãt rudis ille atqꝫ carnał pp̃ls cui loq̃/
bat̃ vt eiſ opa dei nõ niſi ſola viſibilia cõ
mẽdanda ĩdicaret. Terrã ṽo iuiſibilẽ et
incõpoſitã tenebroſaqꝫ abyſſum: vñ ꝯſe
q̃nter oñdit̃ ꝑ illos dies facta atqꝫ diſpo
ſita eſſe cũcta iſta viſibilia q̃ nota ſũt oĩ/
bus: nõ incõgruẽter ĩformẽ iſtã materiẽ
intelligẽdã eſſe ꝯſcriũt. Quid ſi dicat ali
us eãdẽ informitatẽ ꝯfuſionẽqꝫ materie
celi ⁊ terre noĩe pus ĩſinuatã. qꝫ ex ea mũ
dus iſte viſibił cũ oĩbꝫ naturꝭ q̃ ĩ eo ma/
nifeſtiſſime apparẽt: q̃ celi ⁊ terre nomĩe
ſepe appellari ſolet ꝯdit⁹ atqꝫ ꝑfect⁹ eſt?
Quid ſi dicat ⁊ ali⁹ celũ ⁊ terrã q̃dẽ inui
ſibilẽ viſibileqꝫ naturã nõ indecẽter ap/
pellatã. ac ꝑ h̃ vniuerſã creaturã q̃ã fec
in ſapiẽtia. i. in pncipio de⁹ huiuſcemo/
di duobꝫ vocabułꝭ eſſe ꝯ̃phẽſã. verũtñ q̃
nõ de ipã ſubſtãtia dei: ſꝫ ex nihilo cun/
cta facta ſũt: q̃ nõ ſunt idipm quod de⁹:
⁊ ineſt q̃dã mutabilitas oĩbꝫ ſiue mane/
ant: ſicut eterna dom⁹ dei. ſiue mutent̃ ſi
cut aĩa hoĩs ⁊ corp⁹. cõmunẽ oĩm rerũ
inuiſibiliũ viſibiliũqꝫ materiẽ adhuc in
formẽ: ſed certe formabilẽ vñ fieret celũ
⁊ terra. i. inuiſibił atqꝫ viſibiliſ iã vtraqꝫ
formata creatura hiſ noĩbꝫ enũciatã q̃ui
bus appellaret̃ terra inuiſibił ⁊ incõpo
ſita: ⁊ tenebre ſup abyſſum ea diſtinctõe
vt terra inuiſibił et incõpoſita intelligat̃
materies corpalis ante qualitatẽ forme.
tenebre autẽ ſup abyſſum ſpiritual̃ ma/
teries ante cohibitõnẽ quaſi fluẽtis im/
moderatõis ⁊ ante illuminationẽ ſapiẽ/
tie? Eſt adhuc qđ dicat ſi q̃s aliuſ velit.
nõ. ſ. iam ꝑfectas atqꝫ formatas iuiſibi/
les viſibileſqꝫ naturas celi ⁊ terre nomĩe
ſignificari. cũ legit̃. in pncipio fecit deuſ
celũ ⁊ terrã. ſed ipam adhuc informẽ in/
choatõem rerũ formabilẽ creabileqꝫ ma
teriã his nomĩbꝫ appellatã: qꝫ in ea iã eſ
ſent iſta ꝯfuſa: nondũ q̃litatibus formiſ
qꝫ diſtincta: que nũc iã digeſta ſuis ordi
nibꝫ vocant̃ celũ et terra. illa ſpũalis: hec
corpalis creatura. Quibꝫ omnibꝫ audi/
tis ⁊ ꝯſideratis nolo ṽbis ꝯtendere. Ad
nihil enĩ vtile eſt niſi ad ſubuerſionẽ au/
dientiũ. Ad edificatõnẽ aũt bona eſt lex
ſi quis ea legitime vtat̃. qꝛ finis ei⁹ ẽ cha
ritas de corde puro ⁊ ꝯſciẽtia bona ⁊ fi/
de nõ ficta. Et nouit magiſter noſter ĩ q̃
bus duobꝫ pceptis totã legẽ ꝓphetaſqꝫ
ſuſpẽderit. Que mihi ardẽter ꝯfitẽti de
us me⁹ lumen oculoꝝ meoꝝ in occulto:
q̃d mihi obeſt cum diuerſa in his ṽbis ĩ
telligi poſſint que tñ vera ſint? Quid in
q̃ mihi obeſt: ſi aliud ego ſenſero q̃ ſẽſit
ali⁹ eum ſenſiſſe q̃ ſcripſit? Oẽs q̃dẽ qui
legimus nitimur hoc indagare atqꝫ ꝯp/
hẽdere qđ voluit ille quẽ legim⁹. Et cũ
eũ veridicũ credimus: nihil qđ falſũ eẽ
vel nouimus vel putam⁹ audem⁹ eũ exi
ſtimare dixiſſe. Duꝫ ergo q̃ſq̃s conat̃ id
ſentire in ſcripturis ſanctis qđ ĩ eis ſen/
ſit ille q̃ ſcripſit. quid mali eſt ſi h̃ ſentiat
qđ tu lux omniũ veridicaꝝ mentiũ oſtẽ
dis veꝝ eſſe. etiã ſi hoc nõ ſenſit ille quẽ
legit. cũ et ille verum nec tñ hoc ſenſerit.
Verũ eſt enim dñe feciſſe te celũ ⁊ terrã.
⁊ veꝝ eſt eſſe principiũ ſapientiã tuã in
qua feciſti omnia. Itẽ veꝝ eſt qꝫ munduſ
iſte viſibił habꝫ magnas partes ſuas ce
lũ ⁊ terrã breui ꝯplexiõe factaꝝ oĩm ꝯdi
taruqꝫ naturaꝝ. Et veꝝ eſt qꝫ oĩe muta
bile inſinuat noticie noſtre quandã ĩfor/
mitatẽ q̃ forma capit vł q̃ mutat̃ ⁊ vertit̃

Uerꝫ eſt nulla tēpa ꝑpeti qđ ita coberet
forme incōmutabili: vt ꝙuis ſit mutabi
le nō mutet. Uerꝫ eſt informitatē q̄ ppe
nihil eſt: vices tēpoꝝ hr̄e nō poſſe. Uerꝫ
eſt ꝙ vn̄ fit aliq̄d ꝑt q̄dā genere locutōis
hr̄e iā nomē eius rei q̄ inde fit. vn̄ potuit
vocari celū ⁊ terra q̄libꝫ īformitas vn̄ fa
ctū eſt celū ⁊ terra. Uerꝫ ē oīm formato-
rū nihil eē īformi vicini⁹ ꝙ̄ terrā ⁊ abyſ
ſum. Uerꝫ ē ꝙ nō ſolū creatū atq̄ forma
tū: ſꝫ etiā q̄cq̄d creabile atq̄ formabile ē
tu feciſti ex q̄ ſunt oīa. Uerꝫ eſt oē qđ ex
īformi formať pri⁹ eſſe īforme: deīde for
matū. Ex his oībꝫ verꝭ de q̄bꝫ nō dubi-
tāt. q̄ꝝ interiori ocl'o talia videre dona-
ſti. ⁊ q̄ moyſen famulū tuū in ſpū ꝟitatiſ
locutū eſſe imobiliť credūt. ex his ḡ oībꝫ
aliud ſibi tollit q̄ dicit. ī ꝑncipio fec̄ de⁹
celū ⁊ terrā. i. ī ꝟbo ſuo ſibi coeťno fecit
de⁹ intelligibilē atq̄ ſenſibilē vl' ſpirita-
lē corꝑalēq̄ creaturā. Aliđ q̄ dicit. in ꝑn
cipio fecit de⁹ celū ⁊ terrā. id ē ī ꝟbo ſuo
ſibi coeterno fecit de⁹ vniuerſā iſtā mo-
lē corporei mūdi hui⁹ cū oībꝫ q̄s ꝯtinet
manifeſtis notiſq̄ naturiſ. Aliđ q̄ dicit:
in ꝑncipio fecit de⁹ celū ⁊ terrā. id ē ī ver
bo ſuo ſibi coeťno fecit de⁹ informē ma-
teriā creaťe ſpūal' ⁊ corꝑal'. Aliđ q̄ dic̄. in
ꝑncipio fec̄ de⁹ celū ⁊ trā. id ē ī ꝟbo. ſuo
ſibi coeterno fecit deus informem mate
riāꝫ creature corꝑalis: vbi ꝯfuſū adhuc
erat celū et terra q̄ nunc iā diſtincta atq̄
formata ī iſti⁹ mūdi mole ſentim⁹. Aliđ
q̄ dicit: in ꝑncipio fecit de⁹ celū ⁊ terrā.
id eſt in ipo exordio faciēdi atq̄ ꝯ operādi
fecit de⁹ īformē materiā ꝯfuſe habentēꝫ
celū et terrā. vnde formata nūc eminēt ⁊
apparēt cū oībꝫ q̄ in eis ſūt. Itē qđ atti-
net ad intellectū ꝟboꝝ ſeq̄ntiū ex illiſ oī
bus veris. Aliud ſibi tollit q̄ dicit. Ter-
ra aūt erat inuiſibil' ⁊ incōpoſita. ⁊ tene-
bre erāt ſuꝑ abyſſum. i. incorꝑale illđ qđ
fecit de⁹: adhuc materies erat corꝑearū
reꝝ īformis ſine ordine ſine luce. Aliđ
q̄ dicit. Terra aūt erat inuiſibil' ⁊ incom
poſita. ⁊ tenebre erāt ſuꝑ abyſſuꝫ. i. hoc
totū qđ celū ⁊ terra appellatū ē: adhuc ī
formis ⁊ tenebroſa materies erat: vn̄ fie
ret celū corporeū et terra corꝑea cū oībꝫ
q̄ in eis ſunt corꝑeis ſenſibꝫ nota. Aliud
q̄ dicit. Terra aūt erat inuiſibil' ⁊ incō-
poſita: ⁊ tenebre erāt ſuꝑ abyſſuꝫ. i. h̄ to-
tū qđ celū ⁊ terra appellatū ē: adhuc in-
formis ⁊ tenebroſa materies erat. vn̄ fie
ret celū intelligibile. qđ alibi dicitur celū ce
li. ⁊ terra. ſ. oīs natura corꝑea: ſub q̄ noīe
intelligať etiā hoc celū corporeū. i. vnde
fieret oīs inuiſibil' viſibiliſq̄ creatura.
Aliud q̄ dicit. Terra aūt erat inuiſibil' ⁊
incōpoſita: ⁊ tenebre erāt ſuꝑ abyſſuꝫ: nō
illā īformitatē noīe celi ⁊ terre ſcriptura
appellauit: ſꝫ iā erat inq̄t ipa informitas
quā terrā īuiſibilē ⁊ incōpoſitā tenebro
ſamq̄ abyſſum noīauit: de q̄ celū et terrā
deū feciſſe ꝑdixerat. ſpiritalē. ſ. corꝑalem
q̄ creaturā. Aliđ q̄ dicit. Terra aūt erat
īuiſibil' ⁊ īcōpoſita: ⁊ tenebre erāt ſuper
abyſſum. i. īformitas q̄dā iā materies e-
rat: vn̄ celū ⁊ terrā deū feciſſe ſcptura ꝑ-
dixit. totā. ſ. corporeā mūdi molē ī duas
maximas ꝑtes ſuꝑiorē atq̄ inferiorē di
ſtributā cū oībꝫ q̄ in eis ſūt vſitatiſ notiſ
q̄ creaturis. Cū eñ duabꝫ iſtiſ extremis
ſentētijs reſiſtere q̄ſq̄ ita tētauerit: ſi nō
vultis hāc informitatē materie celi ⁊ ter
re nomine appellatā videri. erat ergo ali
q̄d qđ nō fecerat deus vnde celū ⁊ terrā
faceret. neq̄ eñ ſcriptura narrauit ꝙ iſtā
materiē de⁹ fecerit niſi vt intelligam⁹ eā
celi et terre aut ſolius terre vocabulo ſi-
gnificatā: cum diceret. In ꝑncipio fecit
deus celū et terrā.. ⁊ id quod ſequitur. ter-
ra autē erat inuiſibil' et incōpoſita. q̄uiſ
informē materiā ſic placuerit appellare.
nō tñ intelligamus niſi eā quā fecit de⁹ ī
eo qđ ſcriptū ē. fecit celū et terrā. Reſpō
debūt aſſertores duaꝝ iſtaꝝ ſentētiaruꝫ
q̄s extremas poſuim⁹: aut illi⁹ aut illi⁹.
cū hec audierit ⁊ dicēt. Informē q̄dē iſtā
materiā nō negam⁹ a deo factā: a q̄ ſunt
oīa bona valde. q̄ ſicut dicim⁹ ampliuſ
bonū eſſe qđ creatū atq̄ formatuꝫ ē. ita
fatemur minus bonū eſſe qđ factū ē cre
abile atq̄ formabile. ſed tñ bonuꝫ. Non
autē ꝯmemoraſſe ſcpturā ꝙ hanc infor-
mitatē fecerit deus ſicut alia multa non
ꝯmemorauit: ſicut cherubin ⁊ ſeraphin
⁊ q̄ apoſtol⁹ diſtincte ait ſedes: dn̄atōeſ:

ꝓncipatꝰ:ꝑtātes. q̄ tm̄ oīa deū feciſſe ma
nifeſtū ē. Aut ſi ī eo qđ dictū eſt. fecit ce/
lū ⁊ terrā ꝯphēſa ſūt oīa: q̄d de aq̄s dici
mus ſuꝑ q̄s ferebat̃ ſpūſ dei? Si enī ter
ra noīata ſił intelliguñt: quō iā terre noīe
materies īformis accipit̃: qñ tā ſpecioſaſ
aq̄s videmꝰ? Aut ſi ita accipit̃: cur ex ea
dē informitate ſcriptū ē. factū firmamen
tū ⁊ vocatū celū. neqꝫ ſcṗtū ē factas eſſe
aq̄s? Nō enī adhuc īformes ſūt et īuiſe:
q̄s ita decora ſpecie fluere cernimꝰ. Aut
ſi tūc acceperīt iſtā ſpēz cū dixit deꝰ: con
gregēt aq̄ q̄ eſt ſub firmamēto: vt ꝯgrega
tio ſit ipa formatio. q̄d r̄ndebit̃ de aquiſ
q̄ ſuꝑ firmamētū ſūt? Q: neqꝫ informes
tā honorabilē ſedē accipe meruiſſēt. nec
ſcṗtū ē q̄ voce formate ſint. Vñ ſi aliq̄d
geneſis tacuit deū feciſſe qđ tm̄ deū feciſ
ſe: nec ſana fides: nec certꝰ ambigit ītel/
lectus. nec iō vlla ſobria doctrina dicere
audebit iſtas aq̄s coeternas deo. q: in li/
bro geneſeos ꝯmēoratas q̄dem audiui/
mus: vbi aūt facte ſint nō īuenimꝰ. Cur
nō īformē q̄ꝫ illā materiē quā ſcṗtura hꝰ
terrā īuiſibilē ⁊ īcōpoſitā tenebroſamqꝫ
abyſſum appellat: docēte ꝟitate ītelliga
mꝰ ex deo factā eē de nihilo. iōqꝫ illi nō
eſſe coeternā. q̄uis vbi facta ſit omiſerit
enūciare iſta narratio? His ego auditiſ at
qꝫ ꝑſpectis: ꝓ captu īfirmitatiſ mee quaꝫ
tibi ꝯfiteor ſciēti dō meo: duo video diſ/
ſenſionū genera oboriri poſſe: cū aliq̄d a
nūcijs veracibꝫ ꝑ ſigna enūciat̃. vnū ſi dē
veritate reꝝ: alteꝝ ſi de ipiꝰ q̄ annunciat
volūtate diſſenſio ē. Alit̃ enī q̄rimꝰ dē cre
ature ꝯditōe q̄d veꝝ ſit. alit̃ aūt q̄d ī his
ꝟbis moyſeſ egregiꝰ domeſticꝰ fidei tue
ītelligere lectorē auditorēqꝫ voluerit In
illo ꝑmo genere diſcedāt a me oēs q̄ ea q̄
falſa ſūt ſe ſcire arbitrāt̃. In hꝫ itē altero
diſcedāt a me oēs q̄ ea q̄ falſa ſūt moyſen
dixiſſe arbitrāt̃. Cōiūgar aūt illis dn̄e ī
te: ⁊ dē lecter cū eis ī te: q̄ ꝟitate tua paſcū
tur ī latitudīe charitatiſ. ⁊ accedamus ſił
ad ꝟba libri tui. ⁊ q̄ramꝰ ī eis volūtateꝫ
tuā ꝑ volūtatē famuli tui: cuius calamo
diſpēſaſti ea. Sꝫ q̄s noſtꝝ ſic īueniet eā
īnt̃ tā m̄ſta ꝟba q̄ in illis ꝟbiſ aliter atqꝫ
aliter intellectis occurrūt q̄rētibꝫ: vt taꝫ

fidēter dicat hꝫ ſenſiſſe moyſen: atqꝫ hꝫ ī il
la narratōe voluiſſe ītelligi: q̄ꝫ fident dic
hꝫ veꝝ eē: ſiue ille hꝫ ſenſerit ſiue aliō. Ecce
enī deꝰ meꝰ ego ſuꝰ tuꝰ q̄ voui tibi ſacri
ficiū ꝯfeſſiōis ī his l̄ris. ⁊ oro vt ex miſeri
cordia tua reddā tibi vota mea. Ecce er
go q̄ꝫ fident̃ dico ī tuo ꝟbo īcōmutabili
oīa te feciſſe īuiſibilia ⁊ viſibilia. Nū q̄d
tā fident̃ dico nō aliō q̄ꝫ hꝫ attēdiſſe moy
ſen cū ſcriberet. ī ꝓncipio fecit deꝰ celū ⁊
terrā? Quia nō ſicut ī ꝟitate tua video hꝫ
certū: ita ī eiꝰ mēte video id eū cogitaſſe
cū hec ſcriberet. Potuit enī cogitare ī ip
ſo faciēdi exordio cuꝫ diceret. ī ꝓncipio.
potuit ⁊ celū ⁊ terrā hꝫ loco nullā iam for
matā ꝑfectāqꝫ naturā ſiue ſpiritalē ſiue
corꝑalem: ſꝫ vtrāqꝫ inchoatā ⁊ adhuc in
formē velle ītelligi. Video q̄ppe ꝟe po/
tuiſſe dici q̄eqūd hoꝝ diceret̃. ſꝫ q̄d hoꝝ ī
his ꝟbis ille cogitauerit: n̄ ita video: q̄ꝫ/
uis ſiue aliq̄d hoꝝ: ſiue aliq̄d aliō qđ a
me ꝯmemoratū nō ē: tātꝰ vir ille mente
ꝯſpexerit. cū hec ꝟba ꝓmeret veꝝ eū vi/
diſſe apteqꝫ id enūciaſſe nō dubitē. Nō
mihi iā moleſtꝰ ſit dicēdo mihi. nō hꝫ ſen
ſit moyſeſ qđ tu dicis: ſꝫ hꝫ ſenſit qđ ego di
co. Si enī mihi diceret. vñ ſcis hꝫ ſēſiſſe
moyſen qđ de his ꝟbis eiꝰ eloq̄riſ: equo
aīo ferre deberē: ⁊ r̄ndere fortaſſe q̄ ſuꝑiꝰ
r̄ndi. vł aliq̄nto vberius ſi eſſem durior.
Cū ꝟo dic̄. nō hꝫ ille ſenſit qđ tu dicis. ſed
qđ ego dico. neqꝫ tm̄ negat qđ vterqꝫ no
ſtrū dicit. vtrūqꝫ veꝝ eē. O vita paupe/
rū deꝰ meꝰ: ī cuiꝰ ſinu nō ē ꝯdictio. plue
mihi mitigatiōes ī cor: vt patiēter tales
ferā: q̄ nō mihi hꝫ dicūt. q: diuini ſūt: ⁊ ī
corde famuli tui viderīt qđ dicūt. ſꝫ q: ſu
ꝑbi ſūt. nec nouerīt moyſi ſnīaꝫ: ſꝫ amant
ſuā. nō q: ꝟa eſt: ſꝫ q: ſua ē. Alioq̄n ⁊ ali
ā̄m verā pariter amarēt: ſicꝫ ego amo qđ
dicūt qñ veꝝ dicūt. nō q: ipoꝝ ē: ſꝫ q: ve
rū ē. ⁊ iō iā nec ipoꝝ eſt q: veꝝ ē. Si aūt
iō amāt illō q: veꝝ ē iā ⁊ ipoꝝ ē et meuꝫ
eſt. q̄m in ꝯmunē omniū eſt veritatiſ ama
toꝝ. Illud aūt qđ ꝯtēdūt non hꝫ ſenſiſſe
moyſen qđ ego dico. ſꝫ qđ ipi dicūt: no/
lo: nō amo. q: ⁊ ſi ita ē: tm̄ iſta temeritas
nō ſciētie ſꝫ audacie ē. nec viſus ſed typꝰ
eaꝫ pepit. Iōqꝫ dn̄e tremēda ſūt iudicia

y 4

tua. qm̄ veritas tua nec mea ē nec illius
aut illi⁹: ſ; oīm noſtꝝ q̄s ad ei⁹ ꝯmūionē
publice vocas. terribilit̄ admonēs nos
vt eā nolim⁹ habere ꝑuataꝫ ne ꝑuemur
ea. Nā q̄ſq̄s id qᵭ tu oībꝫ ad fruēdū ꝓ/
pouis ſibi ꝓꝑe vēdicat ⁊ ſuū vult eē qᵭ
oīm eſt. a ꝯmūi ꝓpellit̄ ad ſua. h̄ ē a v̄ita
te ad mēdaciū. Qui enī loq̄t̄ mēdaciū ᵭ
ſuo loquit̄. Attēde iudex optime de⁹: ip
ſa veritas attēde q̄d dicā ꝯdictori huic.
attēde: corā te enī dico ⁊ corā fratribꝫ me
is: q̄ legitime vtūt̄ lege vſq; ad finē cha/
ritatis. attēde ⁊ vide q̄d ei dicā ſi placet
tibi. Hāc enī vocē huic refero fraternaꝫ
⁊ pacificā. Si ābo videm⁹ veꝝ eē qᵭ di
cis: ⁊ ambo videm⁹ veꝝ eē qᵭ dico: vbi
q̄ſo id videm⁹? Nec ego vtiq; ī te: nec tu
ī me. ſ; ābo ī ipa q̄ ſupra mētes nr̄as ē in
cōmutabili v̄itate. Cū ḡ de ipa dn̄i dei
nr̄i luce nō ꝯtēdam⁹: cur ᵭ ꝓximi cogita
tōe ꝯtēdim⁹? Quā ſic videre n̄ poſſum⁹
vt videt̄ incōmutabil' v̄itas. qn̄ ſi ipe mo
yſes apparuiſſet nob atq; dixiſſ;: h̄ cogi
taui. nec ſic eā viderem⁹: ſ; crederemus.
Nō itaq; ſup̄ q̄ scriptū ē: vn⁹ ꝓ altero ī/
flet̄ aduerſus alteꝝ. Diligam⁹ dn̄m deū
noſtꝝ ex toto corde: ⁊ ex tota aīa: ⁊ ex to/
ta mēte nr̄a. ⁊ ꝓximū noſtꝝ ſic̄ noſmetip
ſos. Propt̄ q̄ duo p̄cepta charitat̄ ſēſiſ/
ſe moyſen q̄cq̄d in illis libris ſenſit: niſi
crediderim⁹: mēdacē faciem⁹ deū: cuꝫ de
anīo ꝯſerui alit̄ q̄ ille docuit opinamur.
Jā vide q̄ ſtultū ſit in tāta copia veriſſi
maꝝ ſententiaꝝ q̄ de illis v̄bis erui pn̄t
temere affirmare quā eaꝝ moyſes potiſ/
ſimū ſenſerit. ⁊ ꝑniciosis cōtentionibꝫ ip
ſā offendere charitatē ꝓpt̄ quā dixit oīa:
cui⁹ dicta conamur exponere. Et tn̄ ego
de⁹ me⁹ celſitudo hūilitatis mee: ⁊ req̄es
laboris mei: q̄ audis ꝯfeſſiōes meas: ⁊ di
mittis pctā mea. qm̄ tu mihi precipis vt
diligā ꝓximū meū ſic̄ meipm̄: nō poſſuꝫ
min⁹ credere de moyſe fideliſſimo famu
lo tuo q̄ mihi optarē ac deſiderarē ab s
te dari muner̄ ſi tpe illo nat⁹ eſſem q̄ il/
le. eoq; loco me ꝯſtituiſſes: vt ꝑ ſ̄uituteꝫ
cordis ac lingue mee lr̄e ille diſpenſaret̄.
q̄ tāto poſt eſſent oībꝫ gentibꝫ ꝓfuture. ⁊
ꝑ vniuerſū orbē tāto autoritat̄ culmine

oīm falſaꝝ ſuꝑbaſq; doctrinaꝝ verba
ſuꝑature. Vellē ꝙppe ſi tūc ego eſſē mo
yſes: ex eadē nāq; maſſa oēs venim⁹: et
q̄d eſt hō niſi q; mēor es ei⁹? vellē ego ſi
tūc ego eſſem qᵭ ille. ⁊ mihi abs te gene
ſeos liber ſcribēd' a diūgeret̄: taleꝫ mihi
eloq̄ndi facultatē dari: ⁊ eū texēdi ſ̄mo/
nis modū: vt neq; illi q̄ nondū q̄unt ītel
ligere quēadmodū creat de⁹: tanq̄ exce
dentia vires ſuas dicta recuſarēt. ⁊ illi q̄
h̄ iā poſſunt in quālibet verā ſnīaꝫ cogi/
tādo veniſſent. eā iᵭ p̄termiſſam ī pauc̄
verbis tui famuli ꝯpirent. et ſi ali⁹ aliaꝫ
vidiſſet in luce v̄itatis. nec ipa ī eiſdē v̄/
bis intelligenda deeſſ;. Sic̄ enī fons in
paruo loco vberior eſt: pluribuſq; riuis
ī ampliora ſpacia fluxū miſtrat: q̄ q̄lib;
eorū riuoꝝ q̄ ꝑ multa locoꝝ ab eodē fon
te deducit̄. ita narratio diſpēſator̄ tui ſ̄/
mocinaturio pluribꝫ ꝓfutura paruo ſer
monis modulo ſcatet flueta liq̄de verita
tis. vnde ſibi q̄ſq; veꝝ qᵭ de his rebꝫ p̄t:
hic illud: ille illud: ꝑ lōgiores loq̄laꝝ an
fractus trahat. Aliȷ̄ enī cū hec verba le/
gunt vl' audiūt: cogitāt deū q̄ſi hoīem.
aut q̄ſi aliquam molē immēſa ꝑditā ptā
te. nouo q̄dā ⁊ repētino placito extra ſe/
ipſam tanq̄ locis diſtātibꝫ feciſſe celū et
terrā. duo magna corꝑa ſup̄ ⁊ infra: q̄b⁹
oīa ꝯtinerent̄. Et cū audiūt: dixit deus
fiat illᵭ: ⁊ factū eſt illud. cogitāt v̄ba ce/
pta et finita: ſonātia tpībꝫ atq; trāſeūtia.
poſt q̄ꝝ trāſitū ſtatim exiſtere qᵭ iuſſuꝫ
eſt vt exiſteret. ⁊ ſi q̄d forte aliᵭ h̄ mō ex
familiaritate carnis opināt̄. In q̄bꝫ ad/
huc paruulis aīalibꝫ dū iſto humillimo
genere verborū tanq̄ materno ſinu eoꝝ
geſtat̄ infirmitas. ſalubrit̄ edificat̄ fides
q̄ certū habeāt ⁊ teneāt deū feciſſe omes
naturas quas eoꝝ ſenſus mirabili vari
etate circūſpicit. Quaꝝ ſi q̄ſpiā q̄ſi vili/
tatem dictorū aſpernat̄: ⁊ extra nutrito/
rias cunas ſuꝑba ībecillitate ſe extende
rit: heu cadet miſere. Et dn̄e deus miſe
rere ne implumē pullū ꝯculcēt q̄ trāſeūt
viā. ⁊ mitte angelū tuū q̄ eū reponat ī ni
do vt viuat donec volet. Aliȷ̄ v̄o q̄bꝫ hec
verba nō iā nidus ſ; opaca frutecta ſūt:
vidēt in eis latētes fruct⁹: ⁊ volitāt letā

tes:⁊ garriūt ſcrutātes:⁊ carpūt eoſ. Ui
dēt enī cū hec ꝟba legūt vł audiunt tua
deꝰ eterna.⁊ ſtabili ꝑmāſiōe cūcta p̄teri
ta et futura tp̄a ſupari. nec tn̄ q̄cq̄ꝫ eſſe tē
ꝑalis creature qđ tu nō feceris. Cuiꝰ vo
lūtas q₂ id ē qđ tu nullo modo mutata.
vł q̄ antea nō fuiſſet exorta volūtate feci
ſti oīa.ñ de te ſilitudinē tuā formā oim.
ſed de nihilo diſſimilitudinē informē q̄
formaret̄ ꝑ ſilitudinē tuā recurrēs in te
vnū ꝓ captu ordinato q̄ntū cuiqꝫ rerū in
ſuo genere datū ē.⁊ fierēt oīa bona val
de:ſiue maneāt circa te:ſiue gradatī re
motiori diſtātia ꝑ tēpora ⁊ loca pulcras
narratōes faciant aut patiant̄. Uidēt hᶜ
⁊ gaudēt in luce veritatꝭ tue q̄ntulū hic
valēt. Et aliꝰ eoꝝ intēdit in id qđ dictū
eſt. in p̄ncipio fecit deꝰ: ⁊ reſpicit ſapiāꝫ
p̄ncipiū:q₂ et loquitur ip̄a nobis. Aliuſ
itidē intēdit in eadē ꝟba:⁊ principiū ītel
ligit exordiū reꝝ conditaꝝ.⁊ ſic accipit
in p̄ncipio fecit. ac ſi diceret̄. p̄mo fecit.
Atqꝫ in eis q̄ intelligūt ī p̄ncipio qđ in
ſapiētia feciſti celū et terrā. aliꝰ eoꝝ ip̄m
celū et terrā creabilē materiē celi ⁊ terre
ſic eſſe credit cognominatā.aliꝰ iā forma
tas diſtīctaſqꝫ naturas.aliꝰ vnā forma
tā eandēqꝫ ſpiritalē celi noīe. aliā īformē
corꝑalis materie terre noīe. Qui aūt in
telligūt ī nominibꝫ celi ⁊ terre adhuc in
formē materiē d̄ q̄ formaret̄ celū ⁊ terra:
nec ip̄i vno mō id intelligūt:ſꝫ aliꝰ vnđ
cōſūmaret̄ ītelligibilꝭ ſenſibiliſqꝫ creatu
ra:aliꝰ tm̄ vnde ſenſibꝫ moles iſta corpo
rea ſinu grādi cōtinens ꝑſpicuas prom
ptaſqꝫ naturas. Nec illi vno mō q̄ iā diſ
poſitas digeſtaſqꝫ creaturas celū ⁊ terrā
vocari hoc loco credūt:ſed aliꝰ inuiſibi
lē atqꝫ viſibilē.aliꝰ ſolam viſibilē in qua
luminoſum celū ſuſpicimꝰ:⁊ terrā caligi
noſam et q̄qꝫ in eis ſunt. At ille q̄ nō ali
ter accipit:in p̄ricipio fecit. q̄ꝫ ſi diceret̄.
primo fecit. nō habet quomodo veracit̄
intelligat celū et terrā:niſi materiā celi et
terre intelligat. videlicꝫ vniuerſe id ē in
telligibilis corꝑaliſqꝫ creature. Si enim
iā formatā velit vniuerſā:recte ab eo q̄ri
poterit:ſi h̄ primo fecit deus:q̄d fecerit
deinceps.⁊ poſt vniuerſitatē nō inueni

et.ac per hoc audiet inuitus:quomodo
illud primo:ſi poſtea nihil? Cū vero di
cit primo informē.deinde formatā:nō ē
abſurdū ſi modo eſt idoneus diſcernere
q̄d precedat eternitate:quid tēpore:q̄d
electōe.quid origine. Eternitate ſic deꝰ
omnia.tēpore ſicut flos fructū.electione
ſicut fructus florē.origie ſicut ſonꝰ can
tum. In his quattuor p̄mū et vltimuꝫ
que cōmemoraui difficillime intelligūt̄.
duo media facillime. Namqꝫ rara viſio
eſt ⁊ nimis ardua cōſpicere domine eter
nitatē tuā incōmutabiliter mutabilia fa
cientē:ac per hoc priorē. Quis deīde ſic
acuto cernat aīo,vt ſine labore magno
dinoſcere valeat quō ſit prior ſonus q̄ꝫ
cantus:ideo q₂ cantus eſt formatꝰ ſonꝰ.
⁊ eſſe vtiqꝫ aliquid nō formatuꝫ poteſt:
formari autē qđ nō eſt nō poteſt. Sic ē
prior materies q̄ꝫ id qđ ex ea ſit. Nō ideo
prior:quia ip̄a efficit:cū potiꝰ fiat.nec p̄
or interuallo tēporis. Neqꝫ enī p̄ore tem
pore ſonos edimꝰ informes ſine cantu.
⁊ eos poſteriore tp̄e in formā cantici co
aptamꝰ aut fingimꝰ:ſicut ligna quibꝫ ar
cha:vel argentū q̄ vaſculū fabricat̄. Ta
les q̄ppe materie tēpore etiā p̄cedūt for
mas rerū q̄ ſiūt ex eis. At in cantu non
ita eſt. Cū enī cantat̄ audit̄ ſonus eius.
Nō prius informiter ſonat.⁊ deinde for
matur in cantū. Qđ enī p̄mo vtcūqꝫ ſo
nuerit p̄terit:nec ex eo quicq̄ꝫ repies qđ
reſumptuꝫ arte cōponas.⁊ ideo cantꝰ in
ſono ſuo vertit̄:q̄ ſonus eiꝰ materies eiꝰ
eſt. Idem q̄ppe format̄ vt cantꝰ ſit:⁊ ideo
ſicut dicebā p̄or materies ſonādi q̄ꝫ for
ma cantandi:nō ꝑ faciēdi potētiā prior.
Neqꝫ enī ſonꝰ eſt cantādi artifex:ſꝫ can
tanti anime ſubiacet ex corꝑe de q̄ can
tū faciat. Nec tēpore prior. ſimul enī cū
cantu edit̄. Nec prior electōe. nō enī po
tior ſonus q̄ꝫ cantus:quādoq̄dē cantꝰ ē
non tantū ſonus.verū etiā ſonꝰ ſpecio
ſus. Sed prior eſt origine:q₂ nō cantuſ
format̄ vt ſonꝰ ſit:ſed ſonꝰ format̄ vt cā
tus ſit. Hoc exemplo qui poteſt intelli
gat materiā rerū primo factā et appella
tam celum et terram:quia inde facta ſūt
celū et terrā:nec tempore primo factam

q꞉ forme reꝝ exerūt tēpora. illa autē erat
īformis. iamq; ī tꝑibꝫ ſimul animaduer
tit̃. nec tñ de illa narrari aliq̇d pt̃: niſi ve
lut tp̃e ꝓor ſit cū pendat̃ extremior: q꞉ ꝑ
fecto meliora ſunt formata q̃ īformia. ⁊
ꝓcedūt̃ eternitate creatoris vt eſſet ð ni
hilo vñ aliq̇d fieret. In hac diuerſitate
ſentētiaꝝ veraꝝ: ꝯcordiā pariat ip̃a veri
tas: ⁊ de⁹ noſter miſereat̃ nr̃i: vt legitime
lege vtamur: p̄cepti fine pura charitate.
Ac ꝑ h̃ ſi q̇s q̃rit ex me: q̇d hoꝝ moyſes
ille tu⁹ famul⁹ ſenſerit: nō ſunt hi ſmōeſ
ꝯfeſſionū meaꝝ: ſi tibi nō ꝯfiteor neſcio.
⁊ ſcio tñ illas veras eſſe ſentētias exce/
ptis carnalibꝫ de q̇bꝫ q̃ntū exiſtimaui lo
cut⁹ ſum. Quos tñ bone ſpei ꝑuulos hᶜ
verba libri tui nō terricāt alta hūiliter: et
pauca copioſe. ſꝫ oēs q̇s in eis verbis
ꝟa cernere ac dicere fateor. diligam⁹ nos
inuicē: paritq; diligam⁹ te deū noſtrū
fontē veritatiſ: ſi nō vana. ſꝫ ip̃aꝫ ſitim⁹.
eundēq; famulū tuū ſcp̃ture hui⁹ diſpē/
ſatorē ſpū tuo plenū ita honorem⁹ vt h̃
eū te reuelante cū hec ſcriberet attendiſſe
credam⁹. qð ī eis maxime ⁊ luce ꝟitatiſ
⁊ fruge vtilitatiſ excellit. ita cū ali⁹ dixe
rit h̃ ſenſit qð ego ⁊ ali⁹ imo illud quod
ego. religioſi⁹ me arbitror dicere: cur nō
vtrūq; poti⁹ ſi vtrūq; verū ē. ⁊ ſi q̇d ter/
ciū. ⁊ ſi q̇d q̃rtū. ⁊ ſi q̇d oīno aliud verïꝫ
q̇ſpiā ī his ꝟbis videt̃: cur nō illa oīa
vidiſſe credat̃ ꝑ quē de⁹ vnus ſacras lit
teras vera ⁊ diuerſa viſuris multoꝝ ſen
ſibꝫ tꝑauit? Ego certe qð ītrepid⁹ ð cor
de meo ꝓnūcio: ſi ad culmē autoritatiſ a/
liq̇d ſcriberē: ſic mallē ſcribere: vt qð ve
ri quiſq; de his rebꝫ. capere poſſet. mea ꝟ/
ba reſonarēt: q̃ vt vnā verā ſentenciā ad
hoc apertius ponerē. vt excluderē ceteraſ
q̃ꝝ falſitas me nō poſſet offendere. No/
lo itaq; de⁹ me⁹ tā p̄ceps eſſe: vt h̃ illum
virū de te meruiſſe nō credā. Senſit ille
oīno in his verbis: atq; cogitauit cuꝫ ea
ſcriberet: q̇cq̇d hic veri potuim⁹ īuenire
⁊ q̇cq̇d nos nō potuim⁹: aut nōdū poſſu
mus: ⁊ tñ in eis īueniri pt̃. Poſtremo dñe
q̇ de⁹ es: ⁊ nō caro ⁊ ſāguis: ſi q̇d homo
minus vidit: nunq̇d et ſpiritū tuū bonū
q̇ deducet me in terrā rectā latere potuit

q̇cq̇d eras in eis verbis tu ip̃e reuelatur⁹
legētibꝫ poſterſ. etiā ſi ille ꝑ quē dicta ſūt
vnā fortaſſis ex mltſ veris ſentētiā cogi
tauit? Qð ſi ita ē: ſit igit̃ illa quā cogita/
uit ceterſ excellētior. Nob̃ aūt dñe aut
ip̃aꝫ ðmōſtra. aut quā placꝫ alterā verā:
vt ſiue nob̃ hoc qð etiā illi homī tuo: ſi/
ue alīð ex eorūdē verboꝝ occaſiōe pate/
facias: tu tñ paſcas: nō error illudat. Ec
ce dñe de⁹ me⁹ q̃ mlta de paucſ verb: q̃
mlta oro te ſcripſim⁹. Que nr̃e vires: q̇
tꝑa oībꝫ libris tuis ad iſtū modū ſuffici
ant? Sine itaq; me breui⁹ ī eis ꝯfiteri ti
bi. ⁊ eligere vnū aliq̇d qð tu īſpiraueris
veꝝ certū ⁊ bonū. etiā ſi mlta occurrerit
vbi mlta occurreere potuerit: ea fide ꝯfeſ
ſiōiſ mee vt ſi h̃ dixero qð ſenſit miniſter
tu⁹: recte atq; optime. id eniꝫ conari me
opꝫ. Qð ſi aſſecut⁹ nō fuero: id tñ dicā
qð mihi ꝑ ei⁹ verba veritas tua dicere
voluerit. q̃ illi q̇ꝫ dixit qð voluit

Explicit liber duodecim⁹.

Incipit tredecimus.

Inuoco te de

us meuſ miſericordia mea q̇
feciſti me: ⁊ oblitū tui ñ obli
tus es. Inuoco te ī aīaꝫ meā
quā p̄paras ad capiēduꝫ te ex deſiderio
qð inſpiras ei. Nūc inuocātē te ne deſeraſ
q̇ ꝓuſq; inuocarē ꝓueniſti ⁊ inſtitiſti cre
breſcens mltimodis vocibꝫ vt audirem
de longinq̇ ⁊ ꝯuerterer: ⁊ vocātē me inuo
carem te. Tu eniꝫ dñe deleuiſti oīa mala
merita mea ne retribuereſ manibꝫ meis ī
q̇bꝫ a te defeci. ⁊ ꝓueniſti oīa bōa merita
mea: vt retribuereſ māibꝫ tuis q̇bꝫ me fe/
ciſti: q꞉ ⁊ ꝓuſq; eſſē tu eras. Nec erā cui
p̄ſtares vt eſſē: ⁊ tñ ecce ſum ex bonitate
tua ꝓueniēte totū h̃ qð me feciſti ⁊ vnde
me feciſti. Neq; eī eguiſti me. aut ego ta/
le bonū ſū q̇ tu adiuuerſ dñe me⁹ ⁊ deuſ
me⁹. ñ vt tibi ſic ſniā q̃ſi ne fatigerſ ī agē
do: aut ne minor ſit ptās tua carēs obſe
q̇o meo: neq; vt ſic te colā q̃ſi terrā vt ſis
incultus ſi nō te colā: ſed vt ſeruiā tibi ⁊
colā te: vt ð te mihi bene ſit: a quo mihi

eſt vt ſim cui bñ ſit. Ex plenitudine ꝙ ꝓ/
pẽ bonitatis tue creatura tua ſbſiſtit: vt
bonũ qḋ tibi nihil ꝓdeſſ; : nec de te eq̃le
tibi eſſet: tñ q2 ex te fieri potuit nõ deeſ/
ſet. Quid eñi te ꝓmeruit celũ ⁊ terra ꝙ fe
ciſti in ꝑncipio? Dicant ꝗd te ꝓmeruerĩt
ſpiritalˀ corꝑaliſꝙ natura: ꝗs feciſti ĩ ſa/
pientia tua: vt inde pẽderẽt etiã inchoa/
ta ⁊ informia ꝗꝙ ĩ genere ſuo vlˀ ſpirita
li vel corꝑali. euntia ĩ immoderatõem et
⁊ in longinꝗm diſſilitudinẽ tuã. ſpirita/
le informe pſtantiꝰ ꝗꝫ ſi formatũ corpꝰ
eſſ;. corꝑale aũt informe pſtãtiꝰ ꝗꝫ ſi oĩni
no nihil eſſ;. atꝙ ita penderẽt ĩ tuo ỽbo
informia: niſi ꝑ idẽ ỽbũ reuocarẽt ad v/
nitatẽ tuã ⁊ formarẽt ⁊ eſſent ab vno te
ſũmo bono vniuerſa bona valde? Quid
te ꝓmeruerãt vt eſſent ſaltẽ informia: ꝗ
neꝙ h̾ eſſent niſi ex te? Quid te ꝓmeruit
materia corꝑalis vt eſſet ſaltẽ inuiſibilis
⁊ incõpoſita. q2 neꝙ h̾ eſſ; niſi quia feci
ſti eã. ĩḋꝙ te q2 nõ erat ꝓmereri vt eſſ; ñ
poterat? Aut ꝗd te ꝓmeruit ĩchoatio cre
ature ſpiritalis vt ſaltẽ tenebroſa fluita/
ret. ſimilis abyſſo: tui diſſilis. niſi ꝑ idẽ ỽ/
bũ ↄuerteret ad idẽ a ꝗ facta eſt. atꝙ ab
eo illuminata lux fieret: ꝗuis nõ eq̃lis: tñ
ↄformis forme eq̃li tibi? Sicut eñi cor/
ꝑi nõ hoc eſt eſſe qḋ pulcrũ eſſe: alioꝗn
deforme eſſe nõ poſſ;. ita etiã creato ſpũi
nõ id eſt viuere qḋ ſapienter viuere. alio
ꝗn incõmutabiliter ſaꝑet. Bonũ aũt il/
li eſt herere tibi ſꝑ. ne qḋ adeptꝰ eſt ↄuer
ſiõe: auerſiõe lumen amittat. ⁊ relabat̃ in
vitã tenebroſe abyſſo ſimilẽ. Nã et nos ꝗ
ſcḋm animã creatura ſpiritalˀ ſumꝰ. auerſi
a te nr̃o lumine: in ea vita ſuimꝰ aliꝗñ te
nebre. et in reliquiis obſcuritatis nr̃e la
boramus: donec ſimus iuſticia tua ĩ vni
co tuo ſicut montes dei. Nã iudicia tua
ſuimꝰ: ſicut abyſſus multa. Qḋ aũt in ꝑ/
mis ↄditõibꝫ dixiſti. fiat lux: ⁊ facta ẽ lux
nõ ĩcõgruẽter hoc ĩtelligo ĩ creatura ſpi
ritali: q2 erat iã q̃liſcũꝙ vita quã illumi
nares. Sz ſicut nõ te ꝓmeruerat vt eſſ;
talis vita que illuminari poſſet: ita nͨ cũ
iã eſſet ꝓmeruit te vt illuminaret̃. Neꝙ
eñi eius informitas placeret tibi ſi ñ lux
fieret: nõ exiſtendo ſed intuẽdo illuminã

tem lucẽ: eiꝙ coherẽdo. vt et qḋ vtcũꝙ
viuit: et quod beate viuit: nõ deberet ni
ſi gratie tue. cõuerſa per cõmutatõez me
liorẽ ad id quod neꝙ in meliꝰ neꝙ in de
terius cõmutari põt: quod tu ſolus es.
quia ſolꝰ ſimpliciter es: cui nõ eſt aliḋ vi
uere: aliud beate viuere. quia tua beati/
tudo tu es. Quid ergo tibi deeſſ; ad bo
num qḋ tu tibi es. etiã ſi iſta vlˀ oĩno nul
la eſſent: vlˀ informia remanerẽt: que nõ
ex indigentia feciſti: ſ; ex plenitudĩe bo
nitatis tue: cohibẽs atꝙ cõuertẽs ad for
mã. nõ vt tãꝙ tuũ gaudiũ ↄpleat̃ ex eis?
Perfecto eñi tibi diſplicet eoꝝ impfectõ:
vt ex te ꝑficiant̃ ⁊ tibi placeant. nõ autẽ
impfecto: tanꝙ et tu eorũ ꝑfectõne ꝑfi/
ciendus ſis. Spiritus aũt tuus bonus
ſupferebat̃ ſuꝑ aquas: nõ ferebat̃ ab eis
tanꝙ in eis requieſceret. In quibꝫ eñi re
quieſcere dicit̃ ſpiritus tuus bonꝰ: hos
in ſe requieſcere facit. Sed ſupferebat̃ ĩ
corruptibilis et incõmutabilis volũtas
tua. ipa in ſe ſibi ſufficiẽs ſuꝑ eam quam
feceras vitã. cui nõ hoc eſt viuere qḋ be
ate viuere: quia viuit etiã fluitãs ĩ obſcu
ritate ſua. cui reſtat cõuerti ad eũ a quo
facta ẽ. et magis magiſꝙ viuere apḋ fõ
tem vite: ⁊ in lumine eiꝰ videre lumen: ⁊
ꝑfici et illuſtrari et beari. Ecce apparet
mihi in enigmate trinitas qḋ es deꝰ me
us. quoniã tu pater in pñcipio ſapiẽtie
noſtre: quod eſt tua ſapiẽtia de te nata:
equalis tibi et coeterna. i. in filio tuo feci
ſti celũ et terrã. Et multa diximꝰ de celo
celi: ⁊ de terra ĩuiſibili et incõpoſita. ⁊ ḋ
abyſſo tenebroſa ſcḋm ſpiritalˀ informita/
tis vagabunda deliꝗa: niſi ↄuerteret̃ ad
eũ a quo erat qualiſcũꝙ vita: ⁊ illumĩati
one fieret ſpecioſa vita. ⁊ eſſet celu; celi
eius qḋ inter aquã et aquã poſtea factũ
eſt. et tenebã iam patrẽ in dei nomĩe qui
fecit hec. ⁊ filiũ in principii nomine in ꝗ
fecit hec. et trinitatem credens deũ meũ
ſicuti credebã. querebã in eloquiis ſan/
ctis eius. ⁊ ecce ſpiritꝰ tuus ſupferebat̃
ſuꝑ aquas. Ecce trinitas deus meꝰ pr̃ ⁊
filiꝰ et ſpũſſctũs creator vniuerſe creatu:
Sz ꝗ cã fuerat. O lumẽ veridicum tibi
admoueo cor meum ne me vana doceat

diſcute tenebras ei⁹. ⁊ dic mihi obſecro te ꝑ matrē charitatē: obſecro te dic mihi q̄ cauſa fuerat vt poſt noīatū celuȝ ⁊ trā inuiſibilē ⁊ incōpoſitā. ⁊ tenebras ſuper abyſſuȝ: tū demū ſcr̄ptura tua nomīaret ſpm̄ tuū? An q2 optebat ſic eū inſinuari vt diceret̄ ſupferri: ⁊ nō poſſȝ h̄ dici niſi ꝓ̄us illud ꝯmemoraret̄: cui ſupferri ſpūſ tuus poſſȝ ītelligi? Nec pr̄i eni nec filio ſupſerebat̄. Nec ſupferri recte diceret̄: ſi nulli rei ſupferret̄. Prius ḡ dicēdū erat cui ſupferret̄. ⁊ deinde ille quē nō oporte bat alit̄ cōmemorari: niſi vt ſupferri diceret̄. Cur ḡ aliter eū inſinuari nō oportebat: niſi vt ſupferri diceret̄? Jā hinc ſequat̄ q̄ p̄t intellectu apl̄ni tuū dicenteȝ. q2 charitas tua diffuſa eſt in cordib⁹ noſtris p ſpm̄ ſanctū q̄ datus eſt nob: et de ſpūalib⁹ docentē ⁊ demōſtrātē ſupeminentē viā charitatis. ⁊ flectentē genua ꝑ nobis ad te. vt cognoſcam⁹ ſupeminētē ſciam charitatꝭ chriſti. Ideoq3 ab initio ſupeminēs ſupferebat̄ ſup aq̄s. Cui dicam? quō dicā de pōdere cupiditatis in abruptā abyſſuȝ. ⁊ de ſubleuatōe charitatis ꝑ ſpm̄ tuū q̄ ſupferebat̄ ſup aquas? Cui dicā? Quō dicam? Mergimur ⁊ emergimus. Neq3 eni loca ſūt q̄b⁹ mergimur ⁊ emergim⁹. Quid ſimili⁹ ⁊ q̄d diſſimili⁹? Affectus ſūt amores ſūt: immūdicia ſpūs noſtri defluens inferi⁹ amore curaꝝ. ⁊ ſanctitas tua attollēs nos ſupius amore ſecuritatis: vt ſurſū corda habeam⁹ ad te vbi ſpūs tu⁹ ſupfert̄ ſup aq̄s. ⁊ veniam⁹ ad ſupeminētē requiē cuȝ ꝑtrāſierit aīa nr̄a aq̄s q̄ ſunt ſine ſubſtātia. Defluxit angel⁹: defluxit aīa hoīs. ⁊ indicauerūt abyſſuȝ vniuerſe ſpiritales creature ī ꝓfundo tenebroſo. Niſi dixiſſes ab initio fiat lux ⁊ facta eſſet lux. ⁊ inhereret tibi oīs obediēs intelligētia celeſtis ciuitatis tue. ⁊ req̄ſceret in ſpū tuo q̄ ſupfert̄ incōmutabilit̄ ſup om̄e mutabile. alioq̄n ⁊ ipȝ celū celi tenebroſa abyſſus eſſet in ſe. nūc aūt lux eſt in dn̄o. Nā ⁊ in ipā miſera inq̄etudine defluentium ſpirituū ⁊ indicantiū tenebras ſuas nudatas veſte lumīs tui: ſatis oñdiſ q̄3 magnā creaturā rōnalē feceris: cui nllo mō

ſufficit ad btām req̄em q̄cq̄d te min⁹ eſt. ac ꝑ hoc nec ipa ſibi. Tu eni de⁹ nr̄ illumīabis tenebras nr̄as. Ex te oriūt̄ veſtimēta nr̄a. ⁊ tenebre nr̄e ſic̄ meridies erūt. Da mihi te de⁹ me⁹. redde mihi te en amo. ⁊ ſi paꝝ ē amem valīdi⁹. Nō poſſuȝ metiri vt ſciā q̄3tū deſit mihi amoris ad id qꝺ ſatis ē: vt currat vita mea ī āplex⁹ tuos. nec auertat̄ donᶜ abſcōdat̄ ī abſcōdito vult⁹ tui. Hoc tm̄ ſcio: q2 male mihi eſt p̄ter te. nō ſolū extra me. ſȝ et ī me ipſo. ⁊ oīs mihi copia q̄ de⁹ me⁹ n̄ ē egeſtas eſt. Nunq̄d aut pr̄ aut fili⁹ nō ſupferebat̄ ſup aq̄s? Si itaq3 loco ſic̄ corp⁹: nᶜ ſpūſſctūs. Si aūt incōmutabil' diuinitatis eminētia ſup oē mutabile: ⁊ pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſſctūs ſupferrebat̄ ſup aq̄s. Cur ḡ tm̄ ꝺ ſpū tuo dictū ē h̄. Cur ꝺ illo tm̄ dictū eſt: q̄ſi loc⁹ ibi eſſet q̄ nō ē loc⁹? de q̄ ſolo dictū ē q2 ſit donū tuū. ⁊ ī dono tuo req̄eſcim⁹. ibi te fruimur req̄es nr̄a. loc⁹ nr̄. Amor illuc attollit nos: ⁊ ſpūs tu⁹ bon⁹ exaltat hūilitatē nr̄am de portis mortꝭ. In bona volūtate pax nob ē. Corp⁹ pōdere ſuo nitit̄ ad locū ſuū. Pōd⁹ non ad ima tm̄ ē: ſȝ ad locū ſuū. Ignis ſurſū tēdit: deorſū lapis. Pōderib⁹ ſuis agūt̄: loca ſua petunt. Oleum infra aquā fuſum ſup aquā attollit̄. aq̄ ſupra oleū fuſa īfra oleū demergit̄. Pōderib⁹ ſuis agunt̄: loca ſua petūt. Min⁹ ordīata inq̄eta ſūt: ordināt̄ ⁊ q̄eſcūt. Pond⁹ meū amor meu eo feror q̄cūq3 feror. Dono tuo accendimur ⁊ ſurſū ferimur. Inardeſcim⁹ ⁊ im⁹. Aſcēdim⁹ aſceſſiōes ī corde: ⁊ cātam⁹ cāticū ḡduū. Igne tuo: igne tuo bono īardeſcim⁹ ⁊ im⁹. q̄m ſurſū im⁹ ad pacē hieruſalē. q̄m iocūdat⁹ ſū in his q̄ dixerūt mihi. in domū dn̄i ibim⁹: ibi nos collocauit volūtas bona: vt nihil velim⁹ aliꝺ q̄3 ꝑmanere illic in eternū. Btā creatura q̄ nō nouit aliꝺ: cū eſſet ipa aliꝺ: niſi dono tuo quod ſupfert̄ ſup om̄e mutabile: mox vt facta eſt attolleret̄ nullo interuallo tēporis ī ea vocatōe q̄ dixiſti. fiat lux: ⁊ facta eſt lux. In nobis eī diſtinguit̄ tēpore quo tenebre fuim⁹ ⁊ lux efficimur. in illa vero dictū eſt quid eſſet niſi illuminaret̄. ⁊ ita dictū ē q̄ſi prius fuerit fluxa.

⁊ tenebroſa: vt appareret cauſa ꝙ dictū
eſt vt aliꝰ eſſ3. i. vt ad lumē ïdeficiēs ꝯuer
ſa lux eſſet. Qui ꝑt itelligat. ⁊ ꝗ ñ ꝑt a te
petat. Ut ꝗd mihi moleſtꝰ ē q̄ſi ego illu/
minē vllū hoīe3 veniētē ī hūc mūdum?
Trinitatē oīpotētē ꝗs ītelligit? Et ꝗſ ñ
loqꝛ eā: ſi tñ ītelligit eā. Rara aīa q̄ cum
de illa loqꝛ ſciat ꝗd loquaꝛ. Et ꝯtēdūt ⁊
ꝺimicāt: ⁊ nemo ſine pace vidit iſtā viſi/
onē. Uellē vt h꜀ tria cogitarēt hoīes in
ſeipſis. Lōge ad aliō ſunt iſta tria ꝙ illa
trinitas. S3 dico vbi ſe exerceāt ⁊ ꝓbēt
⁊ ſentiāt ꝙ lōge ſūt. Dico aūt hec tria eē
noſſe velle. Sū enī ⁊ noui ⁊ volo. Su3
ſciēs ⁊ volens. Et ſcio eſſe me: ⁊ velle vt
ſim. ⁊ volo eſſe ⁊ ſcire. In his igitur tri
bus ꝙ ſit inſeꝑabilꝰ vita: ⁊ vna vita: ⁊ v/
na mens. ⁊ vna eſſentia: ꝙ deniꝗ̄ īſepa/
bilꝰ diſtinctio. ⁊ tñ diſtictio. videat ꝗ ꝑt.
Certe corā ſe eſt. attēdat ī ſe: ⁊ videat et
dicat mihi. S3 cū īuenerit ī his aliꝗd. ⁊
dixerit: non iam ſe putet inueniſſe illud
quod ſupra iſta eſt incōmutabile quod
eſt incōmutabiliter: ⁊ ſcit incommutabi
liter: ⁊ vult incōmutabiliter: ⁊ vtrum ꝓ/
pter tria hec ⁊ ibi trinitas. an in ſingu/
lis hec tria vt terna ſinguloꝝ ſint. an v/
troꝝꝗ̄ miris modis ſimpliciꝰ ⁊ mlꝰtipli
citer īfinito inſēſibili fine qđ ē. ⁊ ſibi no
tū eſt: ⁊ ſibi ſufficit incōmutabiliꝰ idip3
copioſa vnitatꝭ magnitudie: ꝗſ facile co
gitauerit? ꝗs vllo mō dixerit? ꝗs ꝗlibet
mō temere ꝓnūciauerit? ꝓcede ī ꝯfeſſiōe
fides mea: dic dño deo tuo. Sācte ſctē
ſancte dñe deꝰ meꝰ: ī noīe tuo baptiſati
ſumꝰ pater et fili ⁊ ſpūſſctē: ī nomie tuo
baptizamꝰ pater ⁊ fili ⁊ ſpūſſctē: quia et
apud nos ī chriſto ſuo fecit deꝰ celū ⁊ t/
ram: ſpūales ⁊ carnales eccl'ie ſue. ⁊ terra
nr̄a anꝗ̄ acciperet formā doctrine īuiſibilꝰ
erat ⁊ incōpoſita: ⁊ ignorātie tenebrꝭ te
gebamur. qm̄ ꝓ iniꝗtate erudiſti hoīem:
⁊ iudicia tua ſicut mlꝰtā abyſſus. S3 q2
ſpūs tuus ſuꝑferebaꝛ ſuꝑ aquā. nō reli/
ꝗt miſeriā nr̄am mīīcordia tua. ⁊ dixi/
ſti. fiat lux. Penitētiā agite appropinꝗ/
bit enī regnū celoꝝ. Penitētiā agite. fiat
lux: ⁊ facta eſt lux. Et qm̄ ꝯturbata erat
ad noſipſos aīa nr̄a: cōmemorati ſumus

tui dñe de terra iordanis. ⁊ de mōte eq̄li
tibi. ſ3 paruo ꝓpꝰ nos. ⁊ diſplicuerūt nob
tenebre nr̄e: ⁊ ꝯuerſi ſumꝰ ad te. ⁊ facta ē
lux. Et ecce fuimꝰ aliqñ tenebre: nūc au
tē lux ī dño: ⁊ tñ adhuc ꝑ fidē: nōdū per
ſpēm. Spe enī ſalui facti ſumus. Spes
aūt q̄ videꝛ nō eſt ſpes. Adhuc abyſſus
abyſſum īuocat: ſ3 iā nō ī voce cataracta
rū tuaꝝ. Adhuc ⁊ ille ꝗ dic. ñ potui vob
loꝗ q̄ſi ſpūalib3 ſed q̄ſi carnalib3: etiā ipſe
nōdū ſe arbitraꝛ ꝯꝓhēdiſſe. ⁊ q̄ retro ob
litꝰ ī ea q̄ añ ſūt extēdiꝛ: ⁊ īgemiſcit ḡua/
tus. ⁊ ſitit aīa eiꝰ ad deū viuū: quēadmo
dū ceruꝰ ad fōtes aq̄ꝝ. ⁊ dic: qñ veniā?
habitaculū ſuū qđ de celo ē ſuꝑindui cu
piēs: ⁊ īuocat īferiorē abyſſū dicēs. No
lite ꝯformari huic ſecl'o: ſ3 reformamī in
nouitate mentis vr̄e. ⁊ nolite pueri effici
mētib3: ſed malicia paruuli eſtote vt mē/
tib3 ꝑfecti eſtꝭ. Et o ſtulti galathe ꝗſ vos
faſcinauit? S3 iā nō ī voce ſua. ī tua enī
ꝗ miſiſti ſpm̄ tuū de excelſꝭ ꝑ eū ꝗ aſcen/
dit ī altū: ⁊ aꝑuit cataractas donoꝝ ſuo
rū: vt fluminis īpetꝰ letificaret ciuitatē tuā.
Illi enī ſuſpirat ſpōſi amicꝰ habēs iam
ſpūs ꝑmitias penes eū. ſ3 adhuc ī ſemet
ipſo īgemiſcēs adoptōe3 expectāſ redem
ptōe3 corꝑis ſui. illi ſuſpirat. mēbꝝ ē enī
ſpōſe. illi zelat. amicꝰ ē enī ſpōſi. illi zelat
nō ſibi. q2 ī voce catarctaꝝ tuaꝝ ñ ī vo
ce ſua īuocat alterā abyſſū cui zelans ti/
met. ne ſic ſerpēs euā ꝺcepit aſtutia ſua.
ſic ⁊ eoꝝ ſenſus corrūpāꝛ a caſtitate q̄ eſt
in ſpōſo nr̄o vnico tuo. Que ē illa ſpēi
lux cū videbimꝰ eū ſicuti ē: ⁊ trāſierit la
crime q̄ mihi facte ſūt panis die ac nocte
dū dicit mihi q̄tidie: vbi ē deꝰ tuꝰ. Et e/
go dico. Deꝰ meꝰ vbi es? Ecce vbi es?
Reſpiro ī te paululū cū effundo ſuꝑ me
aīa3 meā ī voce exultatōis ⁊ ꝯfeſſiōis ſo
ni feſtiuitatē celebrātꭍ. ⁊ adhuc triſtis eſt:
q2 relabiꝛ ⁊ fit abyſſus: vlꝰ ꝗ nporiꝰ ſentit
adhuc ſe eſſe abyſſum. Dic ei fides mea
quā accēdiſti ī nocte ante pedes meos.
Quare triſtis es aīa mea ⁊ q̄re ꝯturbas
me? Spera ī dño? Lucerna pedib3 tuis
vbū eiꝰ. Spera ⁊ ꝑſeuera donꝭ trāſeat
nox mr̄ iniꝗꝝ. donec trāſeat ira domini
cuiꝰ filij ⁊ nos fuimꝰ aliquando tenebre

quoꝝ reſidua trahim⁹ ī coꝛpe ꝑpt̃ pecca
tū moꝛtuo: donec aſpiret dies: ⁊ remoue
ant̃ tenebꝛe. Spera in dño. Mane aſta
bo tibi ⁊ ꝯtēplaboꝛ: ſꝑ ꝯfitéboꝛ illi. Ma
ne aſtabo ⁊ videbo ſalutare vult⁹ mei de
um meū. q̇ viuificauit ⁊ moꝛtalia coꝛpa
nr̃a ꝑpt̃ ſpm̄ q̇ habitat in nobis. q2 ſuꝑ ī
teri⁹ noſtꝝ tenebꝛoſū ⁊ fluuidū miſicoꝛ
diter ſuꝑferebat̃. Vñ ī hac ꝑegriatõe pi
gnus accepim⁹: vt iā ſim⁹ lux: dū adhuc
ſpe ſalui facti ſum⁹. ⁊ filij luc̃ ⁊ filij diei.
nõ filij noct̃ nec̃ tenebꝛaꝝ qđ tñ fuim⁹.
inter q̃s ⁊ nos in iſto adhuc icerto hūa
ne noticie tu ſol⁹ diuidis q̇ ꝓbas coꝛda
nr̃a ⁊ vocas lucē diē. ⁊ tenebꝛas nocte3.
Quis eni nos diſcernit niſi tu? Quid āt
habem⁹ qđ nõ accepim⁹ a te? Ex eadem
maſſa vaſa ī honoꝛē: ex q̄ ſūt ⁊ alia facta
in ꝯtumeliā. Aut q̃s niſi tu de⁹ nr̄ feciſti
nobis firmamētū autoꝛitat̃ ſuꝑ nos in
ſcriptura tua diuia? Celū eni plicabitur
vt liber: ⁊ nūc ſicut pellis extēdit̃ ſuꝑ nos
Sublimioꝛis eni autoꝛitat̃ ē tua diui
na ſcptura: cū iam obierūt iſta moꝛte illi
moꝛtales: ꝑ q̃s eā diſpēſaſti nob. Et tu
ſcis dñe: tu ſcis queadmodū pellib⁹ īdu
eris hoīes cū pctō moꝛtales fierēt. Vñ
ſicut pellē extēdiſti firmamētū libꝛi tui:
ꝯcoꝛdes vtiq3 ſermões tuos: q̃s ꝑ moꝛ
taliū miſteriū ſuppoſuiſti nobis. Nāq3
ipa coꝝ moꝛte ſolidamentū autoꝛitatis ī
eloquijs tuis ꝑ eos edit̃ ſublimit̃ exten
dit̃ ſuꝑ oia q̄ ſubter ſunt. Qđ cu3 hic vi
uerēt nõ ita ſublimiter extentū erat. Nõ
dū ſicut pellē celū extēderas: nõdū moꝛ
tis coꝝ famā vſq3q3 dilatauerat. Vide
amus dñe celos opa digitoꝝ tuoꝝ. diſ
ſerena oculis noſtris nubilu3 q̄ ſubtexiſti
eos. Ibi ē teſtimoniū tuū ſapiā3 ꝑſtans
paruul̃. Perfice de⁹ me⁹ laudem tuā ex
oꝛe infantiū ⁊ lactētiū. Nec3 eni nouim⁹
alios libꝛos ita ꝺſtruētes ſupbiā: ita de
ſtruētes inimicū ⁊ defenſoꝛē: reſiſtētem
recõciliatõi tue defendēdo pctā ſua. Nõ
noui dñe nõ noui alia tā caſta eloq̄a que
ſic mihi ꝑſuaderēt ꝯfeſſiõe3: ⁊ lenirēt cer
uicē meā iugo tuo. ⁊ inuitarēt colere te g̃
tis. Intelligā ea pater bone: da mihi h̃
ſubterpoſito. q2 ſubterpoſit̃ ſolidaſti ea.

Sunt alie aque q̄ ſuꝑ h̃ firmamētū cre
do imoꝛtales: ⁊ a terrena coꝛruptõne ſe
crete laudēt nomē tuū. laudēt te ſuꝑcele
ſtes populi angeloꝝ tuoꝝ: q̇ nõ op⁹ ha
bent ſuſcipe firmamētū h̃. ⁊ legēdo cog̃
ſcere v̄bū tuū. Vidēt eni faciē tuā ſꝑ. et
ibi legūt ſine ſyllabis tēpoꝝ q̇d velit eter
na volūtas tua. Legūt eligūt et diligūt.
ſꝑ legūt: ⁊ nunq̄3 ꝑterit qđ legūt. Eligen
do eni ⁊ diligēdo legūt ipam incõmuta
bilitatē cõſilij tui. nõ claudit̃ codex coꝝ.
nec plicabit̃ liber coꝝ. q2 tu ipe illis h̃ es.
⁊ es ieternū. q2 ſuꝑ hoc firmamētū oꝛdi
naſti eos: quod firmaſti ſuꝑ infirmitatē
inferioꝛū populoꝝ: vbi ſuſpicerēt ⁊ cog̃
ſcerent miſicoꝛdiā tuā: tēpoꝛalit̃ enūciā
tem te qui feciſti tēpoꝛa. In celo eni do
mine miſicoꝛdia tua: et veritas tua vſq3
ad nubes. Tranſeūt nubes: celum autē
manet. Tranſeunt ꝑdicatoꝛes verbi tui
ex hac vita in aliā vitā: ſcriptura v̄o tua
vſq3 in finē ſeculi ſuꝑ populos extendit̃.
Sed ⁊ celū et terra tranſibunt: ſermões
autē tui nõ trāſibunt. Quoniā et pellis
plicabit̃: ⁊ fenu3 ſuper qđ extendebatur
cū claritate ſua ꝑteriet. verbū autē tuu3
manet ineternū. quod nunc in enigmate
nubiū et per ſpeculū celi nõ ſicuti eſt ap
paret nobis. quia ⁊ nos q̄uis filio tuo
dilecti ſim⁹ nõdu3 apparuit qđ erimus.
Attēdit ꝑ retia carnis: ⁊ blanditus eſt. ⁊
inflāmauit ⁊ currim⁹ poſt odoꝛē ei⁹. Sed
cū apparuerit ſiles ei erim⁹: quoniā vi
debimus eū ſicuti eſt. Sicuti eſt dñe vi
dere noſtrū qđ nõdū eſt da nobis. Na3
ſicut omnino tu es: tu ſcis ſol⁹ qui es incõ
mutabiliter: ⁊ ſcis incõmutabilit̃. ⁊ vis
icõmutabiliter. ⁊ eſſentia tua ſcit ⁊ vult
incõmutabilit̃. ⁊ ſciētia tua eſt et vult i
cõmutabilit̃: ⁊ volūtas tua ē ⁊ ſcit incõ
mutabiliter. Nec videt̃ iuſtū eē coꝛā te
vt queadmodū ſe ſcit lumē incõmutabi
le: ita ſciat̃ ab illuminato ꝯmutabili. Jđ
eo aīa mea ſicut terra ſine aq̄ tibi. q2 ſicut ſe illu
minare đ ſe nõ pt: ita ſe ſatiare đ ſe nõ pt.
Sic eni apđ te fõs vite. quõ ī lumie tuo
videbim⁹ lumē. Quis ꝯgregauit amari
cantes in ſocietatē vnā? Idem nāq3 illis
finis eſt tpalis ⁊ terrene felicitat̃: ꝓpter

quã faciũt oĩa. Quis innũerabili varietã
te curaꝝ fluctuẽt. Quis dñe niſi tu q̃ di/
xiſti vt ꝯgregarent̃ aq̃ i ꝯgregatõe vnã.
⁊ appareret arida ſitiẽs tibi. qm̃ tuũ ẽ et
mare. ⁊ tu feciſti illd̃: ⁊ aridã terrã manꝰ
tue formauerũt. Neq; ei amaritudo vo
lũtatum: ſʒ ꝯgregatio aq̃ꝝ vocat̃ mare.
Tu eni coerces etiã malas cupiditates
aĩaꝝ. ⁊ figis limites q̃uſq; ꝓgredi ſinãt̃.
atq; vt in ſe cõminuantur fluctus eaꝝ:
atq; ita facis mare ordĩe iperij tui ſuper
oĩa. At aĩas ſitiẽtes tibi ⁊ apparẽtes ti
bi alio fine diſtĩctas a ſocietate maris. oc/
culto ⁊ dulci fonte irrigas. vt ⁊ terra det
fructũ ſuũ. ⁊ te iubẽte dño deo ſuo germi
net aĩa nr̃a opa miĩcordie ſm̃ genꝰ dili
gens ꝓximũ i ſubſidijs neceſſitatũ car/
naliũ: habẽs in ſe ſemẽ ſm̃ ſilitudinẽ. qm̃
ex nr̃a īfirmitate ꝯpatimur ad ſubueniẽ
dũ indigẽtibꝫ ſilr̃ opitulãtes quẽadmo/
dũ nobis vellemꝰ opẽ ferri. ſi eodẽ mõ i
digeremꝰ: nõ tm̃ in facilibꝫ tanq̃ i herba
ſeminali: ſʒ etiã in ꝓtectõe adiutorij for/
ti robore ſicut lignũ fructiferꝝ. id eſt bñfi
ciũ ad eripiendũ eũ q̃ iniuriã patit̃ d̃ ma
nu potẽtis. ⁊ pbẽdo ꝓtectõis vmbracu/
lũ valido robore iuſti iudicij. Ita domi
ne ita oro te oriat̃ ſicuti facis. ſicuti das
hilaritatẽ ⁊ facultatẽ. oriat̃ de terra veri
tas: ⁊ iuſticia de celo reſpiciat. ⁊ fiãt i fir
mamẽto lumiaria. Frãgamꝰ eſurienti pa
nẽ noſtꝝ. ⁊ egenũ ſine tecto inducamꝰ in
domũ nr̃aʒ. Nudũ veſtiamꝰ: ⁊ domeſti/
cos ſeminis nr̃i nõ deſpiciamꝰ. Quibꝫ i
terra natis fructibꝫ: vide qꝛ bonũ eſt: et
erũpat tẽporanea lux nr̃a. ⁊ d̃ iſta iferio
re fruge actõis i delicias ꝯtẽplatõis ver
bũ vite ſupiꝰ obtinentes: appareamꝰ ſic
lumiaria in mũdo coherẽtes firmamẽto
ſcripture tue. Ibi eni nobiſcũ diſputas
vt diuidamꝰ inter intelligibilia ⁊ ſenſibi
lia tanq̃ int̃ diẽ ⁊ noctẽ. vł inter aĩas ali
as itelligibilibꝫ alias ſenſibilibꝫ d̃ditas.
vt iã nõ tu ſolꝰ i abdito dijudicatõis
tue: ſicut anteq̃ fieret firmamẽtũ diui/
das iter lucẽ ⁊ tenebras. ſʒ etiã ſpiritales
tui i eodẽ firmamẽto poſiti atq; diſtincti
manifeſtata ꝑ orbẽ gratia tua luceãt ſuꝑ
terrã. ⁊ diuidãt inter diẽ ⁊ noctẽ. ⁊ ſigni/
ficent tẽpa: qꝛ vetera trãſierũt. ecce facta
ſunt noua. Et qꝛ ꝓpior eſt nr̃a ſalꝰ q̃ cũ
credidimꝰ. ⁊ qꝛ nox ꝓceſſit. dies aũt ap/
propinquit. ⁊ qꝛ bñdices coronam anni
tui: mittẽs operarios i meſſem tuã: in q̃ ſe/
minãda alij laborauerũt. mittẽs etiã i aliã
ſementẽ cuiꝰ meſſis i fine ẽ. Ita das vo
ta optãti. ⁊ bñdices ãnos iuſti. tu autẽ
idem ipſe es. ⁊ i annis tuis q̃ nõ deficiũt
horreũ ꝑpas annis trãſeuntibꝫ. Eterno
q̃ppe ꝯſilio ꝓprijs tẽpibꝫ bona celeſtia
das ſuꝑ terrã. Qm̃ q̃dẽ alij dat̃ ꝑ ſpiritũ
ſermo ſapiẽtie tanq̃ lumiare maiꝰ ꝓpter
eos q̃ ꝑſpicue veritatꝫ luce delectant̃ tanq̃
in ꝑncipio diei. alij autẽ ſermo ſcie ſm̃ eũ/
dem ſpiritũ tanq̃ lumiare minus. alij fi
des. alij donatio curatõnũ. alij opatões
virtutũ. alij ꝓphetia. alij dijudicatio ſpiri
tuũ. alij genera linguaꝝ. ⁊ hec oĩa tanq̃
ſtelle. Oĩa eni hec opat̃ vnꝰ atq; idẽ ſpi/
ritꝰ diuidẽs ꝓpria vnicuiq; put vult. et
faciẽs apparere ſidera i manifeſtatõe ad
vtilitatẽ. Sermo aũt ſcie q̃ ꝯtinent̃ oĩa
ſacramẽta q̃ variãt̃ tẽpibꝫ tanq̃ luna. ⁊ ce/
tere noticie donoꝝ q̃ deinceps tanq̃ ſtelle
ꝯmemorate ſũt. qñtũ differũt ab illo cã/
dore ſapiẽtie q̃ gaudet ꝑdictꝰ dies: tãtũ
i ꝑncipio noctꝫ ſũt. His eni ſũt neceſſa/
ria q̃bꝫ ille prudentiſſimꝰ ſeruꝰ tuꝰ non
potuit loq̃ q̃ſi ſpũalibꝫ ſʒ q̃ſi carnalibꝫ. il
le q̃ ſapiẽtiã loquit̃ int̃ ꝑfectos. Aĩalꝫ au
tẽ hõ tanq̃ paruulꝰ i chriſto lactiſq; po
tator donec roboret̃ ad ſolidũ cibũ. ⁊ aci
em firmet ad ſolis aſpectũ: nõ habeat de
ſertã noctẽ ſuã ſʒ luce lune ſtellarũq; ꝯtẽ
tus ſit. Hec nobiſcũ diſputas ſapiẽtiſſi
me deꝰ nr̃ i libro tuo firmamẽto tuo. vt
diſcernamꝰ oĩa ꝯtẽplatõe mirabili: q̃uis
adhuc i ſignis ⁊ i tẽpibꝫ ⁊ i diebꝫ ⁊ i ãnis
Sʒ ꝑus lauamini. mũdi eſtote. auferte ne
q̃ciã ab animis vr̃is atq; a ꝯſpectu ocu
loꝝ meoꝝ vt appareat arida. Diſcite bo
nuʒ facere iudicate pupillo: ⁊ iuſtificate
viduã. vt germinet t̃ra herbã pabuli ⁊ li
gnũ fructiferꝝ. ⁊ venite diſputemꝰ dic dñs
vt fiãt lumiaria i firmamẽto celi ⁊ luceãt
ſuꝑ t̃rã. Querebat diues ille a mgr̃o bo
no q̃d faceret vt vitã etnã ꝯſeq̃ret̃. Dicat
ei mgr̃ bonꝰ quẽ putabat hoĩem ⁊ nihil

amplꝰ. Bonꝰ eſt aūt q̄ deꝰ ē. dicat ei vt
ſi vult venire ad vitā ſeruet mādata Se
paret a ſe amaritudinē malicie atq̃ neq̄
cie. nō occidat. nō mechet. nō furet: n̄ fal
ſum teſtimoniū dicat. vt appareat arida
⁊ germinet honorē prīs ⁊ mrīs ⁊ dilecti
onē ꝓximi. Fecit inq̄t hec oīa. Vñ ḡ tā
te ſpine ſi terra fructifera eſt? Uade extir
pa ſiluoſa dumeta auaricie. vēde q̄ poſſi
des: ⁊ implere frugibꝫ dando paupibꝫ: et
habebis theſauꝝ in celiſ. ⁊ ſeq̄re dn̄m ſi
vis eſſe ꝑfectus. eis ſociatꝰ int̄ q̄s loqui
tur ſapiētiā ille q̄ nouit q̄d diſtribuat di
ei ⁊ nocti: vt noris ⁊ tu. vt fiāt ⁊ tibi lumi
naria i firmamēto celi. qđ nō fiet niſi fu
erit illic coꝛ tuū. qđ itē nō fiet niſi fuerit
illic theſaurꝰ tuus: ſicut audiſti a mgr̄o
bono. Sꝫ ↄtriſtata ē terra ſterilꝭ: ⁊ ſpine
ſuffocauerūt verbū. Uos aūt genus ele
ctū: ifirma mūdi: q̄ dimiſiſtis oīa vt ſeq̄
remi dominū. ite poſt eū ⁊ ↄfundite for
tia. Jte poſt eū ſpecioſi pedes ⁊ lucete i
firmamēto. vt celi enarrēt glīaꝫ eiꝰ. diui
dentes int̄ lucē ꝑfectoꝝ ſꝫ nōdū ſic ange
loꝝ: ⁊ tenebras ꝑuuloꝝ ſꝫ nō deſpectoꝝ.
lucete ſuꝑ omnē terrā: ⁊ dies ſole cādens
eructet di ꝟbū ſapiētie. ⁊ nox luna lucēs
annūciet nocti ꝟbū ſciētie. Luna ⁊ ſtel
le nocti lucēt: ſꝫ nox n̄ obſcurat eas. qm̄
ille illumināt eā ꝓ modulo eiꝰ. Ecce eni
tanq̄ deo dicēte fiāt lumiaria i firmamē
to celi. factꝰ ē ſubito de celo ſonꝰ q̄ſi fer
ret flatus vehemēs: ⁊ viſe ſunt lingue di
uiſe q̄ſi ignis. q̄ ⁊ iſedit ſuꝑ vnūquēq̄ il
loꝝ. ⁊ facta ſunt lumiaria i firmamento
celi ꝟbū vite habētia. Ubiq̃ diſcurrite
ignes ſancti. ignes decori. Uos eni eſtꝭ
lumē mūdi. nec eſtis ſub modio. Exal
tatus eſt cui adheſiſtis: ⁊ exaltauit vos.
Diſcurrite ⁊ innoteſcite oībꝫ gētibꝫ. Cō
cipiat ⁊ mare: ⁊ pariat opera vr̄a: ⁊ ꝓdu
cāt aq̄ reptilia aīaꝝ viuaꝝ. Sepantes ei
ꝑcioſū a vili facti eſtis os dei. ꝑ qđ dice
ret. ꝓducāt aq̄ nō aīaꝫ viuā quā terra ꝓ
ducit: ſꝫ reptilia aīaꝝ viuaꝝ ⁊ volatilia
volātia ſuꝑ terrā. Repſerūt eni ſacramē
ta tua deꝰ ꝑ opa ſeruoꝝ ſanctoꝝ tuoꝝ
int̄ medios fluctus tētatonū ſecli. ad im
buēdas gētes i noīe tuo i baptiſmo tuo.

Et inter hec facta ſūt magnalia mirabi
lia tanq̄ celi grandes: ⁊ voces nūcioꝝ tuoꝝ
volitātes ſuꝑ terrā iuxta firmamētuꝫ li
bri tui ꝑpoſito illo ſibi ad autoritatē ſb
q̄ volitarēt q̄cūq̃ ierēt. Neq̃ eni ſūt loq̄
le neq̃ ſmōes q̄ꝝ nō audiāt voces eoꝝ:
qm̄ i oēm trā exijt ſonꝰ eoꝝ ⁊ i fines orb
terre ꝟba eoꝝ. qm̄ tu dn̄e bn̄dicēdo mul
tiplicaſti hec. Nūq̄d mētioꝛ: aut mixtio
ne miſceo. neq̃ diſtiguo lucidas cogniti
ones haꝝ reꝝ i firmamēto celi. ⁊ opa coꝛ
ꝑalia i vndoſo mari: ⁊ ſub firmamēto ce
li? Quaꝝ ei reꝝ noticie ſūt ſolide ⁊ t̄mia
te ſine incremētꝭ generatōnū tanq̄ lumia
ſapīe ⁊ ſcie: earūdē reꝝ ſūt opatōes coꝛ
ꝑales mlte ac varie. ⁊ aliud ex alio creſcē
do mltiplicāt i bn̄dictōe tua deꝰ. q̄ ↄſo
latꝰ es faſtidia ſēcnſuū mortaliū: vt in co
gnitōe animi res vna mltꝭ modis ꝑ coꝛ
ꝑis motōes figuret atq̃ dicat. aq̄ ꝓduxe
rūt hec. ſꝫ i ꝟbo tuo neceſſitates aliena
toꝝ ab etnitate ꝟitatꝭ tue ꝑploꝝ ꝓduxe
rūt hᶜ. ſꝫ i euāgelio tuo qm̄ ipe aq̄ iſta eie
cerūt. q̄ꝝ amarꝰ lāgnoꝛ fuit cauſa vt i tuo
ꝟbo iſta ꝓcederēt. Et pulcra ſūt oīa faci
ente te. ⁊ ecce tu ienarrabilit̄ pulcrioꝛ q̄
feciſti oīa. a q̄ ſi nō eēꝫ lapſus adā. n̄ dif
funderet ex vtero eiꝰ ſalſugo marꝭ. genꝰ
hūanū ꝓfūde curioſum: ⁊ ꝓcelloſe tumi
dū: ⁊ iſtabilit̄ fluidū. atq̃ ita nō opꝰ eēꝫ
vt i aq̄s mltꝭ coꝛꝑabilit̄ ⁊ ſenſibilit̄ ope
rarent diſpēſatores tui miſtica facta et
dicta. Sic eni mihi nūc occurrerūt repti
lia ⁊ volatilia. q̄bꝫ i buti ⁊ initiati homi
nes coꝛꝑalibꝫ ſacramētis ſubditi: nō vl
tra ꝓficerēt. niſi ſpūalit̄ viueſceret aīa ḡ
du alio: ⁊ poſt initij verbū in ↄſūmatōꝫ
reſpiceret. ac ꝑ hoc in ꝟbo tuo nō marꝭ
ꝓfunditas: ſꝫ ab aquaꝝ amaritudīe ter
ra diſcreta eijcit. nō reptilia aīaꝝ viuaꝝ
⁊ volatilia: ſed aīam viuā. Neq̃ eni iam
opus habet baptiſmo q̄ gentibꝫ opꝰ eſt.
ſic opꝰ habebat cū aq̄s tegeret. Nō eni
intrat aliter in regnū celoꝝ ex illo q̄ inſti
tuiſti: vt ſic intret. nec magnalia mirabi
lia q̄rit q̄bꝫ fiat fides. Neq̃ eni niſi ſigna
⁊ ꝓdigia viderit nō credit. cum iā diſtin
cta ſit terra fidelis ab aq̄s maris infide
litate amaris. ⁊ lingue i ſigno ſunt non

fidelib⁹ ſʒ infidelib⁹. Nec iſto igit̄ genere
volatili qđ verbo tuo pduxerīt aq̄.opuſ
habʒ terra quā fūdaſti ſup aq̄s. Jmmit
te in eā verbū tuū p nūcios tuoſ. Opa eī
eoꝝ narram⁹.ſʒ tu es q̄ oparis in eis vt
opent̄ animā viuā. Terra pducit eaʒ qꝛ
terra cauſa ē vt hec agāt i ea. ſicut mare
fuit cauſa vt agerēt reptilia aīaꝝ viuarū
⁊ volatilia ſub ſirmamēto celi: quib⁹ iaʒ
terra nō indiget. Quis piſcē māducet le
uatū de pſundo i ea mēſa quā paraſti in
cōſpectu credentiū. Jdeo enī de pſundo
ſeuat⁹ eſt: vt alat aridā. ⁊ auis marina p/
genies. ſʒ tñ ſup terrā mltiplicat̄: Prima
rū enī vocū euangelizantiū iſidelitaſ ho
minū cauſa extitit. ſʒ ⁊ ſideles exhortāt̄
et benedicunt̄ ab eis multiplicit̄ đ die ī
diē. At vo aīa viua de terra ſumpſit ex/
ordiū: qꝛ nō pdeſt iā niſi fidelib⁹ ꝯtinere
ſe ab amore hui⁹ ſeculi: vt aīa eoꝝ tibi vi
uat q̄ mortua erat in delicijs viuens: đ/
licijs dñe mortiferſ. nā tu puri cordis vi
taleſ đlicie. Operent̄ ḡ iā i terra miniſtri
tui nō ſicut ī aq̄s iſidelitatſ annūciando
⁊ loq̄ndo p miracula ⁊ ſacramēta ⁊ voces
miſticas: vbi intēta ſit ignorātia mater
admiratōis ī timore occultoꝝ ſignorū.
Talis enī ē introit⁹ ad fidē filijs adā ob
litis tui. dū abſcōdūt ſe a facie tua ⁊ fiūt
abyſſus: ſʒ operent̄ etiā ſicut ī arida di/
ſcreta a gurgitib⁹ abyſſi. et ſint forma fi/
delib⁹ viuēdo coraʒ eis: et excitando ad
imitatōnē. Sic enī ñ tantū ad audiēdū
verbū: ſʒ etiā ad faciendū audiūt. Que/
rite dñm ⁊ viuet aīa vr̄a: vt pducat terra
aīaʒ viuētē. Nolite cōſormari huic ſeclo:
ꝯtinete vos ab eo. Euitando viuit aīa:
q̄ appetēdo morit̄. Cōtinete voſ ab ima
ni feritate ſuperbie: ab inerti voluptate
luxurie: ⁊ a ſallaci noīe ſciētie: vt ſint be/
ſtie māſuete et pecora edomita. ⁊ inno/
xij ſerpētes. Motus enī anime ſūt iſti ī
allegoria. ſed faſt⁹ elatōis ⁊ delectatio li
bidis et venenū curioſitatis: mot⁹ ſunt
anime moriture. qꝛ nō ita morit̄ vt omni
motu careat. qm̄ diſcedendo a fonte vite
morit̄. atq; ita ſuſcipit̄ a ptereūte ſeclo ⁊
cōformat̄ ei. Verbū aūt tuū de⁹ fons vi
te eterne eſt. ⁊ nō pterit. ideoq; ī vbo tuo

cohibet̄ ille diſceſſus dū dicit̄ nob. No
lite cōformari huic ſeclo: vt pducat ter/
ra in fonte vite aīaʒ viuētē: in verbo tuo
p euāgeliſtas tuos aīaʒ ꝯtinentē: imitan
do imitatores chriſti tui. Hoc eſt enī ſe/
cūdū genus: qm̄ emulatio viri ab amico
eſt. Eſtote inq̄t ſicut ego: qꝛ et ego ſicut
voſ. Jta erūt ī aīa viua beſtie bone: ī mā
ſuetudine actōis. Mādaſti eī dicēs. Jn
māſuetudīe opa tua pfice: ⁊ ab omni ho
mine diligerſ. Et pecora bona neq; ſi mā
ducauerīt abūdantia: neq; ſi nō māduca
uerint egētia: et ſerpentes boni nō pnici
oſi ad nocēdū: ſʒ aſtuti ad cauēdū: ⁊ tātū
explorātes tēporalē naturā q̄ntū ſufficit
vt p ea que ſacta ſūt ītellecta ꝯſpiciatur
eternitas. Seruiūt enī rōi hec aīalia cū
a pgreſſu mortiſero cohibita viuūt ⁊ bo
na ſunt. Ecce enī dñe de⁹ nr̄ creator nr̄:
cū cohibite fuerīt affectiōes ab amore ſe
culi: quib⁹ moriebamur male viuēdo. et
ceperit eſſe aīa viuēs bñ viuēdo: ꝯpletū
q; fuerit vbū tuū qđ p aplm tuū dixiſti.
nolite ꝯformari huic ſeclo: ꝯſequit̄ ⁊ illđ
qđ adiūxiſti ſtatim ⁊ dixiſti. ſʒ reforma/
mini ī nouitate mētis vr̄e. nō iam ſm ge
nus tāq; imitantes pcedentē proximū. nec
ex hoīs melioris autoritate viuētes. Ne
q; enī dixiſti. fiat hō ſm gen⁹: ſʒ faciam⁹
hoīem ad imaginē ⁊ ſilitudinē nr̄am vt
nos pbem⁹ q̄ ſit volūtas tua. Ad h̄ eniʒ
ille diſpēſator tu⁹ generās p euāgeliū fi
lios: ne ſp paruulos haberet q̄s lacte nu
triret. ⁊ tanq; nutrix foueret. reformamini
inq̄t in nouitate mētis vr̄e ad pbandum
q̄ ſit volūtas dei: qđ bonū ⁊ bñplacitū ⁊
pfectū. Jdeoq; nō dicis fiat hō. ſʒ facia/
mus hoīeʒ. nec dicis ſm gen⁹. ſʒ ad ima
ginē et ſilitudinē nr̄am. Mēte q̄ppe r̄no
uatus ⁊ ꝯſpiciēs intellectū vitatē tuam
hoīe đmōſtratore nō īdiget vt ſuū gen⁹
imitet̄. ſʒ demōſtrāte te pbat ipē q̄ ſit vo
luntas tua. qđ bonū et bñplacitū ⁊ pfe/
ctū. ⁊ facis eū iā capacē videre trinitatē
vnitatis et vnitatē trinitatſ. Jdoq; plura
liter dicto: faciam⁹ hoīem: ſingularit̄ tñ
infert̄. ⁊ fecit deuſ hominē. et pluraliter
dicto ad imaginē noſtrā: ſingulariter i/
fertur ad imaginē dei. Jta hō renouat̄ ī

agnitōnem dei ſm imaginē eiꝰ q̄ creauit
eū. Et ſpūalis effectus iudicat oīa que
vtiq̄ȝ iudicāda ſūt. ipe aūt a nemīe iudi/
cat̄. Q, aūt iudicat oīa: h̄ ē qđ habȝ ptā
tē piſciū maris ⁊ volatiliū celi: ⁊ oīm pe/
coꝝ ⁊ ferarꝝ: ⁊ oīs terre. et oīm repentiū
q̄ repūt ſup terrā. Hoc enī agit p mētꝭ i/
tellectū p quē pcipit q̄ ſūt ſpūs dei. Ali/
oq̄n hō ī honore poſitꝰ nō ītellexit: ꝯpa
ratꝰ ē iumētꝭ īſenſatꝭ ⁊ ſil'is factꝰ eſt illis.
Ergo ī eccl'ia tua deꝰ nr̄ ſm grāz tuam
quā dediſti ei: qm̄ tuū ſumꝰ figmētū cre
ati ī opib' bonis. nō ſolū q̄ ſpūal'r pſunt.
ſȝ etiā hi q̄ ſpūal'r ſub dūt̄ eis q̄ pſūt Ma
ſculū enī ⁊ femīaȝ feciſti hoīem h̄ mō ī grā
tua ſpūali. vbi ſm ſexū corpis nō ē ma/
ſculꝰ et femīa. q2 neq̄ȝ iudeꝰ neq̄ȝ grecus:
neq̄ȝ ſeruꝰ neq̄ȝ liber. Spūales ḡ ſiue q̄ p
ſunt: ſiue q̄ obtēperāt. ſpūal'r iudicāt. nō
de cognitōib' ſpūalib' q̄ lucēt ī firmamē
to. Nō enī oportȝ d' tā ſublimi autorita
te iudicare: neq̄ȝ de ipo libro tuo etiaȝ ſi
q̄d ibi nō lucet. qm̄ ſubimittimꝰ ei noſtꝝ
intellectū. certūq̄ȝ habemꝰ etiā qđ clau/
ſū ē aſpectib' nr̄is recte veraciterq̄ȝ dictū
eſſe. Sic enī hō licȝ iā ſpūal' ⁊ renouatꝰ
ī agnitōem dei ſm imaginē eiꝰ q̄ creauit
eū: factor tn̄ legis debȝ eſſe nō iudex. Ne
q̄ȝ de illa diſtinctōe iudicat ſpūaliū vide
licȝ atq̄ȝ carnaliū hoīm q̄ tuis deꝰ noſter
ocul' noti ſunt. ⁊ nullis adhuc nobis ap
paruerīt opib': vt ex fructib' eoꝝ cogno/
ſcamꝰ eos: ſed tu dn̄e iā ſcis eos: ⁊ diui/
ſiſti et vocaſti ī occulto āteq̄ȝ fieret firma
mētū. Neq̄ȝ de turbidis huiꝰ ſecl'i popu
lis tanq̄ȝ ſpūal' hō diiudicat Quid enī ei
de his q̄ foris ſūt iudicare: ignorāti q̄s ī
de venturꝰ ſit ī dulcedinē grē tue: ⁊ quis
in ppetua īpietatis amaritudīe remāſu/
rus? Ideoq̄ȝ hō quē feciſti ad imaginem
tuā nō accepit poteſtatē lumīariū celi. ne
q̄ȝ ipiꝰ occulti celi. neq̄ȝ diei ⁊ noctꝭ que
ante celi ꝯſtitutōem vocaſti. neq̄ȝ ꝯgrega
tōis aquaꝝ qđ eſt mare: ſȝ accepit ptātē
piſciū maris: ⁊ volatiliū celi: ⁊ oīm peco
rū: et oīs terre. ⁊ oīm repentiū q̄ repūt ſu
p terrā. Iudicat enī et approbat qđ re/
cte: īprobat aūt qđ pperā iuenerit. ſiue ī
ea ſolēnitate ſacramētoꝝ: q̄b' initiant̄. q̄s
pueſtigat in aq̄s multꝭ miſericordia tua. ſi
ue in ea q̄ ille piſcis exhibet̄. quē leuatū
de pfundo terra pia ꝯmedit: ſiue ī verboꝝ
ſignis vocibuſq̄ȝ ſubiectis autoritate li
bri tui tāq̄ȝ ſub firmamēto volitātib' in
terptādo. exponēdo: diſſerēdo: diſputan
do: bn̄dicēdo: atq̄ȝ inuocādo te ore erum
pētib' atq̄ȝ ſonātib' ſignis. vt rn̄deat po
pulꝰ amē. Quib' oīb' vocib' corpalit̄ e/
nūciādis: cauſa eſt abyſſus ſecl'i ⁊ cecitas
carnis. q̄ cogitata nō pn̄t videri vt opus
ſit īſtrepe ī aurib'. Ita q̄uis multiplicē
tur volatilia ſup terrā. ex aq̄s tn̄ originē
ducūt. Iudicat etiā ſpūalis approbādo
qđ rectū. improbādo aūt qđ pperā iue/
nerit in opib' moribuſq̄ȝ fideliū ⁊ eleēoſi/
nis tanq̄ȝ terra fructifera ⁊ de anīa viua
māſuefactis affectōib'. ī caſtitate: ī ieiu/
niis: in cogitatōib' piis de his q̄ p ſenſū
corpis pcipiunt̄. De his enī iudicare nūc
dicit̄ in q̄b' et ptātē corrigēdi habȝ. Sȝ
q̄d eſt h̄. et q̄le miſteriū ē? Ecce bn̄dicis
hoīes o dn̄e vt creſcāt et mltiplicent̄ ⁊ ī
pleant terrā. Nihil ne nob ex h̄ innuis et
intelligamus aliq̄d? Cur non ita bene/
dixeris lucē quā vocaſti diē. nec firma/
mētū celi: nec lumīaria: nec ſidera. nec ter
rā: nec mare? Dicerē te deus nr̄ q̄ nos ad
imaginē tuā creaſti. dicerē te h̄ donum
bn̄dictōis homini ppe voluiſſe largiri.
niſi h̄ mō bn̄dixiſſes piſces ⁊ cetos: vt cre
ſcerēt ⁊ multiplicarēt ⁊ implerēt aq̄s ma
ris: et volatilia multiplicarēt̄ ſup terrā.
Itē dicerē ad ea rerꝝ genera ptinere bn̄di
ctōem hanc q̄ gignēdo ex ſemetipis ppa
gant̄: ſi eā reperirē ī arbuſtꝭ ⁊ frutectꝭ ⁊ ī pe
corib' tre. Nūc aūt nec herbis et lignis
dictū eſt: nec beſtiis ⁊ ſerpētib'. creſcite ⁊
mltiplicamī. cū hec q̄ȝ oīa ſicut piſces et
aues et hoīes gignēdo augeant̄: genuſq̄ȝ
cuſtodiāt. Quid igit̄ dicam lumē meum
veritas. q2 vacat hoc: q2 īaniter ita dictuȝ
eſt? Nequaq̄ȝ pater pietatꝭ abſit vt h̄ di/
cat ſeruus verbi tui. Et ſi ego nō intelligo
q̄d h̄ eloq̄o ſignificet̄ vtāt̄ eo melius meli/
ores. i. intelligētiores q̄ȝ ego ſū. vnicuiq̄ȝ
q̄tū ſape dediſti deꝰ meꝰ. Placeat autȝ
⁊ ꝯfeſſio mea corā oculis tuis qua tibi
ꝯfiteor credere me dn̄e nō īcaſſum te ita

locutū eſſe.necꝫ ſilebo qd̄ mihi lectōnis
hui⁹ occaſio ſuggerit. Uerꝫ ē em̄ nec vi/
deo q̇d īpediat ita me ſentire dicta figu/
rata librorꝫ tuorū. Noui em̄ multipliciť
ſignificari p corp⁹ qd̄ vno mō mēte intel
ligiť: ⁊ multipliciť mēte ītelligi qd̄ vno
modo p corpus ſignificať. Ecce ſimplex
dilectio dei ⁊ ꝓximi q̄ꝫ mľtiplicibꝫ ſacr̄is
⁊ īnumerabilibꝫ linguiſ: ⁊ ī vnaquaqꝫ lin
gua īnumerabilibꝫ locutionū modiſ cor
poraliť enūciať. Ita creſcūt et mľtiplicā
tur fet⁹ aq̄rꝫ. Attēde iterꝫ q̇ſq̇s hec legis
Ecce qd̄ vno mō ſcriptura offert: ⁊ vox
ꝑſonat in ꝑncipio fecit de⁹ celū ⁊ terraꝫ:
nōne mľtipliciť intelligiť? Nō errorꝫ fal
lacia ſꝫ verarꝫ intelligētiarū generibꝫ ita
creſcūt ⁊ multiplicanť fet⁹ hoīm. Itaqꝫ
ſi naturaſ ipſaſ rerꝫ nō allegorice ſꝫ ꝓꝑe
cogitem⁹: ad oīa q̄ de ſeminibꝫ gignunť
cōuenit verbū: creſcite ⁊ mľtiplicamini.
Si āt figurate poſita iſta tractem⁹: qd̄
poti⁹ arbitror ītendiſſe ſcripturā: q̄ vtiqꝫ
nō ſuꝑuacue ſolis aq̄tiliū ⁊ hoīm fetibꝫ
iſtā benedictōeꝫ attribuit: inuenim⁹ q̇ dē
multitudines ⁊ ī creaturiſ ſpūalibꝫ atqꝫ
corꝑalibꝫ tanq̄ꝫ ī celo ⁊ ī terra: ⁊ ī animis
iuſtis et iniq̇s tanq̄ꝫ ī luce ⁊ ī tenebrꝭ: ⁊ ī
ſanctis autoribꝫ p q̇s lex miſtrata ē tāq̄ꝫ
in firmamēto qd̄ ſolidatū eſt inť aquam
⁊ aq̄m: et in ſocietate amaricātiū pploꝝ
tanq̄ꝫ ī mari: ⁊ in ſtudio aīarꝫ piarꝫ tāq̄ꝫ
in arida: et ī opibꝫ miſicordie ſc̄m pn̄tem
vitā tanq̄ꝫ in herbis ſeminalibꝫ ⁊ lignis
fructiferis: ⁊ in ſpūalibꝫ doniſ manifeſta
tis ad vtilitatē ſic ī luminaribꝫ celi: ⁊ ī affe
ctibꝫ formatꝭ ad ꝯtinentiā tāq̄ꝫ ī aīa viua
In hoībus his nāciſcimur mľtitudīes
⁊ vbertates et incremēta. Sed ꝗ ita cre
ſcat ⁊ mľtipliceť: vt vna res mľtꝭ modis
enūcieť. ⁊ vna enūciatio mľtꝭ modis in/
telligať: nō inuenim⁹ niſi ī ſignis corꝑa/
liter editis ⁊ rebus intelligibiľr excogi/
tatis. Signa corꝑaliť edita generatōes
aquarū ꝓpť neceſſarias cauſas carnalis
ꝓfunditatꝭ. res aūt ītelligibiliť excogita
tas generatōes hūanas ꝓpter rōis fecū
ditatē ītelligim⁹. Et iō credimus vtriqꝫ
horꝫ generi dictū eſſe ab s te dn̄e. creſcite
⁊ multiplicamī. In hac enī bn̄dictōe cō

ceſſaꝫ nob̄ a te ptātē ⁊ facultatē accipio.
⁊ mľtꝭ modis enūciare qd̄ vno mō ītelle
ctū tenuerim⁹. ⁊ mľtis modis ītelligere
qd̄ obſcure vno mō enūciatū legerimus
Sic impleť aq̄ maris q̄ nō moueť niſi a
varijs ſignificatōibꝫ. ſic et fetib⁹ hūaniſ
īpleť ⁊ terra cui⁹ ariditas apparet ī ſtu/
dio ⁊ dn̄ať ei rō. Uolo etiā dicere dn̄e de
us me⁹ qd̄ me ꝯſeq̄ns tua ſcꝑtura ꝯmo/
net. ⁊ dicā nec ꝟebor. Uera enī dicam te
mihi inſpirāte qd̄ ex eis ꝟbiſ voluiſti vt
dicerē. Necꝫ enī alio ꝑter te īſpirāte cre/
do me verꝫ dicere. cū tu ſis ꝟitas: oīs au
tē hō mēdax. Et iō q̇ loquiť mēdaciū d̄
ſuo loq̇ť. Ergo vt verꝫ loq̄r de tuo loq̄r.
Ecce dediſti nob ī eſcā oē fenū ſatiuū ſe
minās ſemē qd̄ ē ſup omnē terrā. ⁊ om̄e
lignū qd̄ hꝫ ī ſe fructū ſemīs ſatiui. Nec
nobis ſolis: ſꝫ ⁊ oībꝫ auibꝫ celi ⁊ beſtijſ ť/
re atqꝫ ſerpētibꝫ. Piſcibus aūt ⁊ cetꝭ ma
gnis n̄ dediſti hec. Dicebam⁹ enī eiſ fru
ctibꝫ terre ſignificari ⁊ ī allegoria figura
ri oꝑa miſcdie. q̄ hui⁹ vite neceſſitatibuſ
exhibēť ex terra fructifera Taľ terra erat
pi⁹ oneſiphor⁹ cui⁹ domui dediſti miſe/
ricordiā. q̇ freq̄nť paulū tuū r̄frigerauit
⁊ cathenā ei⁹ nō erubuit. Hoc fecerūt et
frēs: ⁊ tali fruge fructificauerūt: q̇ qd̄ ei d̄
erat suppleuerūt ex macedonia. Quō aūt
dolet q̄dā ligna q̄ fructū ei debitū nō de
derūt. vbi ait. ī ꝑma mea defenſiōe nemo
mihi affuit: ſꝫ oēs me dereliq̄rūt: nō illis
īputeť? Iſta enī debēť eis q̇ miſtrāt doct
nā rōnalē p ītelligētias diuiorꝫ myſterio
rū. ⁊ ita eis debenť tāq̄ꝫ hoībꝫ. Debētur
aūt eis ſic aīe viue ꝑbētib⁹ ſe ad imitan/
dū ī om̄i ꝯtinētia. Itē debēť eis tāq̄ꝫ vo
latilib⁹ ꝓpť bn̄dictōes eorꝫ q̄ mľtiplicāť
ſup omnē terrā. qm̄ ī oēꝫ terrā exijt ſon⁹
eorꝫ. Paſcūť aūt his eſcꝭ q̇ letāť eis: nec il
li letāť eis q̄rꝫ de⁹ vēter eſt. Necꝫ enī ⁊ ī
illis q̇ ꝑbēt iſta ea q̄ dāt fruct⁹ ē: ſꝫ q̇ aīo
dāt. Itaqꝫ ille q̇ deo ſuiebat nō ſuo ven
tri video plane vnd̄ gaudeat: video ⁊ ꝯg̃
tulor ei valde. Acceperat enī a philippē
ſib⁹ q̇ ep̄phaſioditū miſerāt. Sꝫ tn̄ vn/
de gaudeat video. Un̄ aūt gaudet inde
paſciť: q̄r ī ꝟitate loq̄ns gauiſus ſū inq̇t
magnifice ī dn̄o. q̄r tādē aliq̄n repullu/

laſtis ſapꜫ.p me in q̄ et. ſapiebat̄: tedium
aūt habuiſtis. Iſti autē diu turno tedio
marcuerāt ⁊ q̄ſi exaruerāt ab iſto fructu
boni opꜫis. ⁊ gaudet eis q꞉ repullularūt
nō ſibi: q꞉ ei⁹ indigētie ſubuenerūt. Ideo
ſecut⁹ ait. Nō qđ deſit aliq̄d dico. Ego
enī didici ī q̄bꜫ ſū ſufficiēs eſſe. Scio et
minꝰ habere: ſcio ⁊ abūdare: ī oībꜫ ⁊ ī oī
b⁹ imbut⁹ ſū. Et ſaciari ⁊ eſurire ⁊ abun
dare ⁊ penuriā pati: oīa poſſū in eo q̄ me
ꝯfortat. Ergo ī oībꜫ gaudes o paule ma
gne. vñ gaudes. vñ paſcer̄ hō renouate
ī agnitōem dei ſm imaginē ei⁹ q̄ creauit
te: ⁊ aīa viua tāta ꝯtinētia: ⁊ ligua volati
lis loq̄ns myſteria? Talibꜫ q̄ppe aīanti/
b⁹ eſca iſta debet̄. Quid eſt qđ te paſcit?
Leticia. Qđ ſeq̄t̄ audiam⁹. Uerūtamē
inq̄t bñ feciſtis ꝯmūicātes tribulationi
mee. Hinc gaudet. hinc paſcit̄. q꞉ illi bñ
fecerūt: nō q꞉ ei⁹ anguſtia relaxata ē: qui
dicit tibi. ī tribulatōe dilataſti mihi: q꞉ ⁊
abūdare ⁊ penuriā pati nouit ī te q̄ ꝯfor
tas eū. Scitis enī inq̄t ⁊ vos philippē/
ſes: q̄m ī p̄ncipio euāgelij cū ex macedo/
nia ſū p̄fect⁹: nulla mihi ecclīa ꝯmūica/
uit in rōe dati ⁊ accepti niſi vos ſoli: q꞉ ⁊
theſſalonicā ⁊ ſemel et iterꜫ vſibꜫ meiſ mi
ſiſtis. Ad hec bona op̄a eoſ redijſſe nunc
gaudet et repullulaſſe letat̄ tanq̄ꝫ reuire/
ſcēte fertilitate agri. Nūq̄d ꝓpt̄ vſus ſu
os: q꞉ dixit. vſibꜫ meis miſiſtis? nūquid
ꝓpterea gaudet? Nō ꝓpt̄ea. Et h̄ vñ ſci/
mus: q̄m ipſe ſeq̄t̄ dicēs. Nō q꞉ q̄ro da/
tū: ſꝫ req̄ro fructū abūdātem. Didici a te
de⁹ me⁹ int̄ datū ⁊ fructū diſcernere. Da
tū eſt res ip̄a quā dat q̄ impartit̄ hec ne/
ceſſaria: veluti ē nūm⁹. cibꜫ: pot⁹: veſtim̄
tū: tectū: adiutoriuꝫ. Fruct⁹ aūt bona et
recta volūtas dator̄ ē. Nō enī ait magi/
ſter bonus: q̄ ſuſcepit ꝓphetā tm̄: ſꝫ ad/
didit: ī noīe ꝓphete. Neq̄ꝫ ait tm̄. q̄ ſuſce
perit iuſtū: ſꝫ addidit: ī noīe iuſti. Ita q̄p
pe ille mercedē ꝓphete: iſte mercedē iuſti
accipiet. Nec ſolū ait. q̄ calicē aq̄ frigide
potū dederit vni ex minimis meis. ſed ad/
didit tm̄ ī noīe diſcipuli. Et ſic adiūxit.
Amē dico vob: nō p̄det mercedem ſuaꝫ.
Datū eſt ſuſcipe ꝓphām: ſuſcipe iuſtū.
porrigere calicē aq̄ frigide diſcipłō: fru/
ctus aūt in noīe ꝓphete: ī noīe iuſti: ī no/
mine diſcipuli h̄ facere. Fructu paſcitur
helyas a vidua ſciēte q̄ hoīeꝫ dei paſce/
ret: et ꝓpt̄ h̄ paſceret. Per coruū aūt da/
to paſcebat̄. Nec īterior helyas ſꝫ exteri
or paſcebat̄: q̄ poſſꝫ etiā tal̄ cibi egeſtate
corrūpi. Ideoq̄ꝫ dicā qđ verꜫ ē coraꝫ te
dñe: cū hoīes idiote atq̄ꝫ īfideles: quibꜫ
initiādis atq̄ꝫ lucrādis neceſſaria ſunt ſa
cramēta initioꜫ: ⁊ magnalia miracloꜫū.
que noīe piſciū et cetorū ſignificari cre/
didim⁹: ſuſcipiūt corp̄alit̄ r̄ficiēdos: aut
ī aliq̄ p̄ſent̄ vite vſu adiuuādos pueros
tuoſ cū id q̄re faciēdū ſit ⁊ q̄ ꝑtineāt igno
rēt. nec illi iſtos paſcūt. nec iſti ab ill̄ pa/
ſcunt̄. q꞉ nec illi h̄ ſctā ⁊ recta voluntate
opꜫant̄. nec iſti eoꜫ datio vbi fructū non
dū vidēt letāt̄. Inde q̄ppe anim⁹ paſcit̄
vñ letat̄. Et iō piſces ⁊ ceti nō veſcūtur
eſcis: q̄s nō germīat niſi iā terra ab ama/
ritudīe marinoꜫ fluctuum diſticta atq̄ꝫ
diſcreta. Et vidiſti de⁹ oīa q̄ feciſti. ⁊ ec/
ce bona valde. q꞉ et nos vidim⁹ ea: ⁊ ec/
ce oīa bona valde. In ſingul̄ generibꜫ o/
peꜫ tuoꜫ: cū dixiſſes vt fierēt ⁊ facta eſ/
ſēt. illđ atq̄ꝫ illđ vidiſti q꞉ bonū ē. Sep/
ties numeraui ſcp̄tū eē te vidiſſe q꞉ bo
nū ē qđ feciſti. ⁊ h̄ octanū ē. q꞉ vidiſti oīa
q̄ feciſti: ⁊ ecce nō ſolū bona ſꝫ etiā valde
bona tāq̄ꝫ ſil̄ oīa. Nā ſingula tm̄ bona e/
rāt. ſimul autē oīa ⁊ bona ⁊ valde. Hoc
mō dicūt̄ etiā q̄q̄ꝫ pulcra corp̄a. q꞉ lōge
multo pulcri⁹ ē corp⁹ qđ ex mēbr̄ pul/
cris oībꜫ ꝯſtat: q̄ꝫ ip̄a mēbra ſingła q̄rū
ordinatiſſimo ꝯuētu ꝯplet̄ vniuerſū. q̄ꝫ
uis et illa etiaꝫ ſingulatī pulcra ſint. Et
attēdi vt inuenirē vtrū ſepties vł octies
vider̄. q꞉ bona ſūt op̄a tua cū tibi placue
runt. ⁊ ī tua viſiōe nō inueni tp̄a p q̄ ī
telligerē q̄ toties videris q̄ feciſti. ⁊ di/
xi. O dñe nōne iſta ſcp̄tura tua v̄a ē: q̄m
tu verax et veritas edidiſti eā? Cur ḡ tu
mihi dicis nō eē ī tua viſione tp̄a. ⁊ ec/
ce ſcriptura tua mihi dicit p ſingulos di
es ea q̄ feciſti te vidiſſe q꞉ bona ſunt? Et
cū ea numerarē: inueni q̄tiēs ad hᶜ tu di
cis mihi. quoniā tu es de⁹ me⁹. ⁊ dic̄ vo
ce forti ī aurē interiorē ſeruo tuo prum/
pēs meā ſurditatē ⁊ clamās. O hō nēpe

qđ ſcriptura mea dicit ego dico. Et tā/
mē illa tēpalit̄ dicit. ꝟbo aūt meo eťno tē
pus nō accidit: qꝛ eq̄li mecū eťnitate ꝯſi/
ſtit. Sic ea q̄ vos ꝑ ſpm̄ meū videtiſ ego
video: ſicut ea q̄ vos ꝑ ſpm̄ meū dicitis
ego dico. Atq; ita cū vos tēpalit̄ ea vide/
atis. nō ego tēpalit̄ video. queadmoduꝫ
cū vos tēpaliter ea dicatis nō ego tēpalit̄
ea dico. Et audiui dn̄e de⁹ me⁹. ꝛ elinxi
ſtillā dulcedis ex tua ꝟitate. ꝛ ītellexi qm̄
ſūt q̇dā q̇bꝫ diſplicēt opa tua bona: ꝛ mlt̄
ta eoꝝ dicūt te feciſſe neceſſitate ꝯpulſū.
ſicut fabricas celoꝝ ꝛ ꝯpoſitōes ſiderū.
ꝛ hec nō de tuo ſed iā fuiſſe alibi creata ꝛ
aliūde: q̄ tu ꝯberes ꝛ ꝯpaginares atq; cō
texeres cū de hoſtibꝫ victiſ mūdana me/
nia molireris: vt ea ꝯſtructōe deuicti ad
uerſus te iterū rebellare n̄ poſſent. Alia
ꝟo nec feciſſe te nec oīno cōpegiſſe: ſic
oēs carnes ꝛ minutiſſima queq; animā/
tia. ꝛ q̇cq̇d radicibꝫ terrā tenet. ſꝫ hoſtilē
mentē naturāq; aliā nec abs te ꝯditā ti/
biq; ꝯriā in inferioribꝫ mūdi locis iſta gi/
gnere atq; formare. Inſani dicūt h̄: qm̄
nō ꝑ ſpiritū tuū vidēt opa tua. nec te co/
gnoſcūt in eis. Qui aūt ꝑ ſpm̄ tuū vidēt
ea: tu vides ī eis. Ergo cū vidēt qꝛ bona
ſunt: tu vides qꝛ bona ſūt: et q̄cūq; ꝓpt̄
te placēt: tu ī eis ꝯplaces. et q̄ ꝑ ſpm̄ tuū
placēt nobis: tibi placēt ī nobis. Quis
enī ſcit hoīm q̄ ſunt hoīs niſi ſpūs hoīſ
q̇ ī ipo ē? Sic ꝛ q̄ dei ſunt nemo ſcit niſi
ſpūs dei. Nos aūt inq̇t nō ſpm̄ hui⁹ mū
di accepim⁹: ſꝫ ſpm̄ q̇ ex deo ē: vt ſciam⁹
q̄ a deo donata ſunt nobis. Et admone
or vt dicā. Certe nemo ſcit q̄ dei ſūt niſi
ſpūs dei. Quō ergo ſcim⁹ et nos q̄ a dō
donata ſunt nobis? Reſpondet mihi: q̄/
niā q̄ ꝑ eius ſpiritū ſcim⁹ etiā ſic nēo ſcit
niſi ſpūs dei. Sicut enī recte dictū ē. nō
enī vos eſtis q̇ loq̇mini: eis q̇ in ſpū dei
loquerent̄. ſic recte dicit̄. nō vos eſtis q̇
ſcitis: eis q̇ in dei ſpū ſciūt. Nihilomin⁹
igit̄ recte dicit̄. nō vos eſtis q̇ videtiſ: eis
q̇ in ſpiritu dei vident. Ita q̇cq̇d ī ſpiri/
tu dei vident: qꝛ bonū ē: nō ipi ſed deus
videt qꝛ bonū eſt. Aliud ergo eſt vt pu/
tet q̇ſq; malū eſſe qđ bonū ē. quales ſup̄
dicti ſunt. Aliud vt qđ bonū eſt videat

hō quia bonū ē. Sicut multis tua crea
tura placet qꝛ bona eſt. quibꝫ tn̄ non tu
places in ea: vn̄ frui magis ipa q̄ te vo/
lūt. Aliud aūt vt cū aliq̇d videt hō quia
bonū eſt de⁹ ī illo videat qꝛ bonū ē. vt. ſ.
ille amet̄ in eo qđ fecit: q̇ nō amaret̄ niſi
ꝑ ſpiritū quē dedit. quoniā charitas dei
diffuſa eſt in cordibꝫ nrīſ ꝑ ſpiritū ſāctuꝫ
q̇ dat⁹ eſt nobis. ꝑ quē videm⁹ qꝛ bonū
eſt q̇cq̇d aliq̄ modo eſt. Ab illo enī ē: qui
nō aliq̄ mō eſt: ſꝫ qđ eſt eſt. Grās tibi do
mine videm⁹ celū ꝛ trā ſiue corpalē ptē
ſupiorē atq; inferiorē: ſiue ſpūalē corpa
lemq; creaturā atq; in ordiatu haꝝ par/
tiū quibꝫ cōſtat vl̄ vniuerſa mūdi moleſ
vl̄ vniuerſa oīno creatura. Videm⁹ lucē
factā diuiſamq; a tenebris. videmus fir
mamētū celi ſiue inter ſpūales aq̄s ſupio
res et corpales inferiores primariū cor/
pus mūdi ſup h̄ ſpaciū aeris. qꝛ et h̄ vo
cat̄ celū ꝑ quod vagant̄ volatilia celi int̄
aquas que vaporalit̄ ei ſupferunt̄. ꝛ ſere
nis etiā noctibꝫ rorāt. et has q̄ in terris
graues fluitāt. Videm⁹ cōgregatarum
aquaꝝ ſpeciē ꝑ campos maris ꝛ aridaꝫ
terrā vt nudatā vl̄ formatā. vt eſſꝫ viſi/
bil̄ ꝛ ꝯpoſita. herbarūq; atq; arboꝝ ma
terie. Videm⁹ luminaria fulgere deſuper.
ſolē ſufficere diei. lunā ꝛ ſtellas conſola
ri noctē. atq; his oībꝫ notari et ſignifica
ri tempora. Videm⁹ humidā vſq;quaq;
naturā piſcibꝫ ꝛ beluis ꝛ alitibꝫ fecūda/
tā: qđ aeris corpulētia q̄ volat⁹ auium
portat aquaꝝ exalatōe cōcreſcit. Vide/
mus terrenis aīalibꝫ faciē terre decora
ri. hominēq; ad imaginē et ſilitudinem
tuā cūctis irratōnalibꝫ aīantibꝫ ipa tua
imagine ac ſilitudine: hoc eſt ratōis ꝛ ī/
telligētie virtute ꝑponi. Et queadmo/
dū in ei⁹ anima aliud eſt qđ ꝯſulēdo do/
minat̄: aliud qđ ſubdit̄ vt obtēperet. ſic
viro factā eē etiā corpaliter feminā q̄ ha
beret q̇dem in mēte ratōnalis intelligen
tie parē naturā: ſexu tamē corpis ita ma
ſculio ſexui ſubijceret̄: queadmodū ſub
ijcit̄ appetit⁹ actōis ad cōcipiendā de ra
tione mētiſ recte agēdi ſolertiā. Videm⁹
hec et ſingula bona: ꝛ oīa bona valde.
Laudēt te opa tua vt amem⁹ te: ꝛ ame/

mus te vt laudēt te opa tua: q̄ habēt ini/
tiū et ſinē ex tpe ortū ꝛ occaſū: pfectū ꝛ
defectū: ſpēm et puatiōez. Habēt ḡ cōſe
q̄ntia mane ꝛ veſperā: partiz latēter: par
tim euidēter. De nihilo enī a te nō de te
facta ſunt. Nō de te aliq̄. nō de tua vel q̄
antea fuerit: ſed d̄ ɔcreata. id ē ſimul a te
creata materia. qꝛ ei⁹ informitatē ſine vl
la tpis interpoſitōe formaſti. Nā cū ſit
aliō celi ꝛ terre materia. aliud celi ꝛ terre
ſpecies. materiā q̄dē de oīno nihilo: mū
di autē ſpēm de īformi materia: ſil' tamē
vtrūq̄ feciſti: vt materiā forma nll'a mo
re intercapedine ſeq̄ret. Inſpeximus eti
am ppter quoꝝ figuratōez iſta vl' tali or
dine fieri: vl' tali ordīe ſcribi voluiſti: ꝛ vi
dimus qꝛ bona ſunt ſingula. ꝛ oīa bona
valde in v̄bo tuo in vnico tuo celū ꝛ t̄rā
caput ꝛ corpus eccl'ie ī pdeſtinatōe ante
oīa tpa ſine mane et veſpa. Ubi aūt cepi
ſti pdeſtinata tpaliter exeq̄: vt occl'ta ma
nifeſtares: ꝛ incōpoſita nr̄a ɔponeres: q̄/
niā ſup nos erāt peccata nr̄a ꝛ ī pfundū
tenebroſū abieram⁹ abs te. ꝛ ſpūs tuus
bon⁹ ſupferebat' ad ſubueniēdū nobis ī
tpe opportuno: ꝛ iuſtificaſti ipios. et di/
ſtinxiſti eos ab iniq̄s: ꝛ ſolidaſti autorita
tem libri tui īter ſupiores q̄ tibi docibi/
les eſſent: et inferiores q̄ eis ſubderētur.
ꝛ ɔgregaſti ſocietatē infideliū ī vnā con/
ſpirationē vt appareret ſtudia fideliū.
vt tibi opa mīſicordie parerēt. diſtribuē
tes etiā paupib' terrenas facultates ad
acq̄rēda celeſtia: ꝛ inde accendiſti quedā
lumīaria in firmamēto: verbū vite habē
tes ſanctos tuos: ꝛ ſpūalib' donis p̄lata
ſublimi autoritate fulgētes. ꝛ inde ad im
buēdas infideles gētes ſacramēta ꝛ mi/
racula viſibilia: voceſq̄ verboꝝ ſm fir/
mamētū libri tui: q̄b' etiā fideles bn̄dice
rent' ex materia corpali pduxiſti. et dein/
de fideliū animā viuā p affect⁹ ordīatos
ɔtinētie vigore formaſti: atq̄ inde tibi ſo
li mentē ſubditā: et nulli⁹ autoritatiſ hūa
ne ad imitandū indigentē renouaſti ad
imaginē ꝛ ſil'itudinē tuā p̄ſtantiq̄ intel/
lectui ratōnabilē actionē tanq̄ viro fe/
minā ſubdidiſti: oībuſq̄ tuis miſteriis
ad pficiēdos fideles ī hac vita neceſſariis
ab eiſdē fidelib' ad vſus tpales fructuo
ſa in futurū opa p̄beri voluiſti. Hec oīa
videm⁹ ꝛ bona ſunt valde: q̄ñ tu ea vi/
des ī nobis: qui p ſpiritū q̄ ea viderem⁹
ꝛ in eis te amarem⁹ dediſti nob. Domīe
de⁹ pacē da nobis: oīa enī p̄ſtitiſti nob.
pacē q̄etis. pacē ſabbati: pacē ſine veſpa
Oīs q̄ppe iſte ordo pulcerrim⁹ rerū
valde bonaꝝ modis ſuis pactis trāſitu
rus eſt: ꝛ mane q̄ppe in eis factū eſt ꝛ ve
ſpera. Dies autē ſeptim⁹ ſine veſpera ē.
nec habz occaſū. qꝛ ſanctificaſti eū ad p/
manſionē ſempit'nā. vt id qd̄ tu poſt ope
ra tua bona valde q̄uis ea q̄et⁹ feceris: re
q̄euiſti ſeptīo die: h̄ ploquat' nobis vox
libri tui: qd̄ et nos ſ poſt opa nr̄a. iō bona
valde: qꝛ tu nobis ea donaſti: ſabbato vi
te eterne requieſcam⁹ in te etiā. Tūc enī
ſic requieſces in nobis quēadmodū nūc o/
peraris in nobis. ꝛ ita erit illa req̄es tua
p nos: quēadmodū ſunt iſta opera tua
p nos. Tu autē dn̄e ſemp oparis ꝛ ſem/
per requieſcis. nec vides ad tpus. nec ope/
raris ad tpus. nec moueris ad tps. nec q̄/
eſcis ad tpus. ꝛ tamē facis ꝛ viſiōes tē/
porales: ꝛ ipa tēpora: et q̄etem ex tēpore
Nos itaq̄ iſta q̄ feciſti videm⁹ qꝛ ſūt. tu
autē quia vides ea ſunt. Et nos foris vi
dem⁹ qꝛ ſunt: ꝛ intus quia bona ſunt. tu
autē ibi vidiſti facta: vbi vidiſti faciēda.
Et nos alio tpe moti ſum⁹ ad benefaciē
dum: poſtea q̄ ɔcepit de ſpiritu tuo cor
noſtꝝ. Priore autē ī tpe ad malefaciēdū
mouebamur deſerētes te. tu vero deus
vne bone nūq̄ ceſſaſti bn̄facere. Et ſūt
quedā bona opa nr̄a ex munere q̄dē tuo
ſed nō ſempiterna. Poſt illa nos req̄etu/
ros ī tua grādi ſanctificatōe ſperamus.
Tu aūt bonū nullo indigēs bono ſem/
p q̄etus es: qm̄ tua q̄es tu ipe es. Et h̄ ī
telligere quis hoīm dabit homī: q̄s an/
gel⁹ angelo: q̄s angelus homī: A te pe/
tat': in te querat': ad te pulſet'. ſic ſic accipi
etur. ſic inuenietur. ſic apiet' Amen.

Aurelii auguſtini Cōfeſſionū tercius
decimus atq̄ vltim⁹ liber explicit

Ex libro retractationū btī augustini

Libros de doctrīa christiana cū imꝑfectos ꝯperissē ꝑficere malui: q̄ eis sic relictꝭ ad alia retractāda trāsire. Cōpleui ergo terciū q̄ scptus fuerat vsq3 ad eū locū vbi ꝯmēoratū est ex euāgelio testimoniū de mlīere q̄ abscōdit fermētū i trib9 mensuris farine donec fermētaret totū. Addidi etiā nouissimū libꝝ: ⁊ ī q̄ttuor libris op9 illō ꝯpleui. Quoꝝ ꝑmi tres adiuuāt vt scpture intelligant. Quart9 aūt quō q̄ intelligim9 ꝓferēda sint. In scdō sane libro de autore libri quē plures vocāt sapiētiā salomonis: q etiā ipm sic ecclīasticū iesus fili9 syrach scpsit. nō ita constare vt a me dictū ē: postea didici. ⁊ oīno probabili9 ꝯperi nō esse hūc ei9 libri autorē. Ubi aūt dixi: his q̄dragīta q̄ttuor libris testamēti veterꝭ terminat autoritas: ex cōsuetudīe q̄ iā loquit ecclīa vet9 testamentū appellari. apl's aūt nō videt appellare vet9 testamētū: nisi quod datū est in mōte syna. Et i eo q dixi de tēpoꝝ historia sanctū ambrosiū soluisse q̄stionē: tāq̄ coetanei fuerint plato ⁊ hieremias. me fefellit memoria. Nā q̄d ille eps de hac re senserit: in libro ei9 legit quē de sacramētis siue de phīa scripsit. Hoc opus sic incipit. Sunt p̄cepta quedā

Aurelij Augustini doctoris ī libros q̄ttuor de doctrina christiana Prolog9 incipit

Sunt precepta q̄dā tractādaꝝ scpturaꝝ: q̄ studiosis eaꝝ video ñ icōmode posse tradi. vt nō solū legēdo alios q̄ diuinaꝝ lraꝝ opta apuerūt: sed etiā ipsi apiendo ꝓficiāt. Hc tradere īstitui volentib9 ⁊ valētib9 discere: si de9 ac dñs nr̄ ea q̄ de hac re cogitāti sol3 suggerere: etiā scribēti mihi ñ deneget. Qđ añq̄ exordiar videt mihi rñdendū esse his q̄ hec reprehēsuri sunt: aut reprehēsuri essent: si eos ñ ante placarem9. Qđ si nōnulli etiā post ista reprehēderit saltē alios ñ mouebūt. nec ab vtili studio ad īperitie pigriciā reuocabūt q̄s mouere possent nisi ꝑmunitos ꝑparatosq3 inuenirēt. Quidā enī reprehēsuri sunt h op9 nr̄m: cū ea q̄ p̄cepturi sumus nō intellexerīt. Quidā vo cū intellectis vti noluerint: conatiq3 fuerīt scripturas diuīas sm hec p̄cepta tractare. nec valuerīt apire atq3 explicare q̄ cupiunt: inanit me laborasse arbitrāt. Et q2 ipi nō adiuuabūt h ope: nullū adiuuari posse censebūt. Terciū gen9 ē reprehēsoꝝ q̄ diuias scpturas vl' reuera bñ tractāt: vl' bñ tractare sibi vident. Qui q̄m null' huiuscemodi obseruatiōib9 lectꝭ q̄les nūc tradere īstitui: facl'tatē exponēdoꝝ sctōrū libroꝝ se assecutos vl' vidēt vl' putāt: nemī ēē ista p̄cepta necessaria: s3 poti9 totū qđ de illaꝝ lraꝝ obscuritate laudabilit apit diuīo munere fieri posse clamitabūt. Quib9 oīb9 breuit rñdēs: ill' q̄ hc q̄ scribim9 ñ itelligūt: h dico: me ñ ita esse reprehēdēdū q2 hc ñ itelligūt: tāq̄ si lunā veterē vl' nouā sidusve aliqđ mīme claꝝ vellēt videre. qđ ego incēto digito dmōstrarē. illis aūt nec ad ipm digitū meū vidēdū sufficiēs esset acies oc'loꝝ. nō ꝓpterea mihi succēscere deberēt. Illi vo q̄ etiam istis p̄ceptis cognitꝭ atq3 pceptꝭ ea q̄ in diuīs libris obscura sūt ītueri nequerīt: arbitrēt se digitū q̄dē meū videre posse. sidera vo q̄b9 demōstrādis intēdit videre ñ posse. Et illi g̃ ⁊ isti me reprehēdere desināt: ⁊ lumē ocl'oꝝ diuīt9 sibi pberi depcēt. Nō enī si possū mēbꝝ meū ad aliq̄d demōstrādū mouere: possū etiā oculos attēdere: q̄b9 vl' ipa demonstratio mea vl' etiā illō qđ volo demōstrare cernat. Jā vo eoꝝ q̄ diuīo munere exultāt: ⁊ sine talib9 p̄ceptis q̄lia nunc tradere instituī: se sanctos libros ītelligere atq3 tractare gloriant. et ꝓpterea supflua voluisse me scribere existimant: sic est leuienda cōmotio: vt q̄uis dei magno munere iure letentur: recordent se tamē ꝑ homīes didicisse vel litteras. nec ꝓpterea sibi ab

anthonio ſctō ꝛ ꝑfecto viro egiptio mo/
nacho īſultari debere. ꝗ ſine vlla ſciā lr̃a
rũ ſcṗturas diuiaſ et mēoꝛiter audiendo
tenuiſſe: et pꝛudēter cogirādo ītellexiſſe
p̄dicat̄. aut ab illo ſerno barbaro chꝛiſti
ano de q̄ a ḡuiſſimis: fideq̨ digniſſimis
viris nuꝑ accepim⁹: ꝗ lr̃as q̄ʒ ipas nul/
lo docēte hoīe ī plenā noticiā oꝛando vt
ſibi reuelarēt̄ accepit triduanis p̄cibꝫ im
petrās vt etiā codicē oblatū ſtupētibꝫ ꝗ
aderāt legēdo ꝑcurreret. At ſi hec quiſq̨
falſa arbitret̄: nō ago pugnacit̄. Certe ei̅
q̄m cū chꝛiſtiāis nob̄ res ē: ꝗ ſe ſcṗturaſ
ſcrās ſine duce hoīe gaudēt noſſe: ꝛ ſi ita
eſt. vero ꝛ nō mediocri gaudēt bono: cō/
cedāt neceſſe ē vnūquēq̨ nr̄m ꝛ ī abeūte
puericia cōſuetudīe audiēdi līguā ſuam
didiciſſe. ꝛ aliā aliquā vl' grecā vl' hebꝛe
am vl' q̄ſlibet ceteraꝝ. aut ſil'r audiendo:
aut ꝑ homīeʒ p̄ceptoꝛē accepiſſe. Iā ḡ ſi
placʒ moneam⁹ oēs frēs ne paruulos ſu
os iſta doceāt. qꝛ momēto vno tp̄is ad/
uenīēte ſpūſctō repleti apl'i oīm gentiū
līguis locuti ſūt. aut cui talia nō ꝓuene/
rint nō ſe arbitret̄ eſſe chꝛiſtianū. aut ſpi
ritūſctm̄ accepiſſe ſe dubitet. Immo ꝟo
ꝛ qđ ꝑ hoīeʒ diſcēdū ē ſine ſuꝑbia diſcat
ꝛ ꝑ quē docet̄ ali⁹ ſine īuidia tradat qđ
accepit. Neq̨ tētem⁹ eū cui credim⁹: ne
talibꝫ inimici ꝟſutiis ꝛ ꝑuerſitate decepti
ad ipm q̄ʒ euāgeliū audiēdū atq̨ diſcen
dū nolim⁹ ire ī eccl'iaſ: aut codicē legere.
aut legētē p̄dicātēq̨ hoīeʒ audire. ꝛ ex/
pectem⁹ rapi vſq̨ ī t̄ciū celū: ſiue ī coꝛꝑe
ſiue extra coꝛp⁹: ſicͭ dixit apl's. ꝛ ibi audi
re ieffabilia ꝟba ꝗ n̄ licet hoī loq̄: aut ibi
videre dn̄m ieſū chꝛiſtū. ꝛ ab illo potius
q̄ ab hoībꝫ audire euāgeliū. Caueam⁹
tales tētatōes ſuꝑbiſſimas ꝛ ꝑiculoſiſſi
maſ. magiſq̨ cogitem⁹ ꝛ ipm apl'm pau
lū. licʒ diuīa ꝛ celeſti voce ꝓſtratū ꝛ īſtru
ctū ad hoīeʒ tn̄ miſſū eē vt ſacra ꝑciꝑet ꝛ
copularet̄ eccl'ie. ꝛ cēturionē coꝛneliū q̄
uis exauditas oꝛōes ei⁹ elēoſinaſq̨ r̄ſpe
ctas ei āgel⁹ nūciauerit. petro tn̄ traditū
ībuēdū: ꝑ quē n̄ ſolū ſacra ꝑciꝑet: ſʒ etiā
ꝗd credēdū: ꝗd ſperādū: ꝗd diligēdū eſſʒ
audiret. Et poterāt vtiq̨ oīa ꝑ āgelū fie
ri: ſʒ abiecta eſſʒ hūana ↄditio ſi ꝑ hoīeſ

hoībꝫ ꝟbū ſuū de⁹ miſtrare nolle videre
tur. Quō ei veꝝ eſſʒ qđ dictū ē. tēplū eni
dei ſctm̄ ē qđ eſtꝭ vos: ſi de⁹ de hūano tē
plo r̄n̄ſa nō redderet. ꝛ totū qđ diſcēduʒ
hoībꝫ tradi vellet đ celo atq̨ ꝑ āgelos ꝑ/
ſonaret? Deīde ipa charitas ꝗ ſibi īuiceʒ
hoīes nō vnitatꝭ aſtrīgit: n̄ haberet adi
tū refūdēdoꝝ: ꝛ q̄ſi miſcēdoꝝ ſibimet a/
nimoꝝ: ſi hoīes ꝑ hoīes nihil diſcerent.
Et certe ſpadonē illū ꝗ eſaiā ꝓphetā le
gēs n̄ ītelligebat. neq̨ apl's ad āgelū mi
ſit. nec ꝑ āgelū ei qđ n̄ ītelligebat expoſi
tū. aut diuīt⁹ ī mēte ſine hoīs miſterio re
uelatū ē. ſʒ poti⁹ ſuggeſtiōe diuia miſſuſ
ē ad eū. ſeditq̨ cū eo philipp⁹ ꝗ nouerat
eſaiā ꝓphaʒ. eiq̨ hūaniſ ꝟbiſ ꝛ līgua qđ
ī ſcṗtura illa tectū erat aꝑuit. Nōne cuʒ
moyſe de⁹ loq̄bat̄. ꝛ tn̄ ↄſiliū regēdi atq̨
admīſtrādi tā magni ppl'i a ſocero ſuo a/
lienigēa. ſ. hoīe: ꝛ maxie ꝓuid⁹ ꝛ mīme ſu
ꝑbꝫ accepit. Nouerat eī ille vir ex q̄cūq̨
aīa veꝝ ↄſiliū ꝓceſſiſſʒ: nō ei: ſʒ illi ꝗ ē ꝟi
tas incōmutabili deo tribuēdū eē. Po/
ſtrēo ꝗſq̨s ſe null' p̄ceptꝭ īſtructū diuino
munere q̄cūq̨ ī ſcṗturꝭ ſcrīſ obſcura ſūt
ītelligere gl'iat̄. bn̄ ꝗdē credit: ꝛ veꝝ ē nō
eſſe illā ſuā facultatē q̄ſi ex ſeipo exiſtētē:
ſʒ diuīo munere traditā. Ita eī dei gl'iaʒ
q̄rit n̄ ſuā. ſʒ cū legit ꝛ nll'o ſibi hoīm ex
ponēte ītelligit: cur ipe aliis affectat ex/
ponere. ac n̄ poti⁹ eos r̄mittit đo: vt ipſi
q̄q̨ nō ꝑ hoīeʒ: ſʒ illo int⁹ docēte ītelli/
gāt? Sʒ videlicʒ t'imet ne audiat a dn̄o.
Serue nequā darreſ pecuniā meā nūmu
lariis. Sicͭ ḡ hi ea ꝗ ītelligūt ꝓdūt ceterꝭ
vl' loq̄ndo vl' ſcribēdo: ita ego q̄ʒ ſi n̄ ſo
lū ea ꝗ ītelligāt: ſʒ etiā ītelligēdo ea ꝗ ob
ſeruēt ꝓdidero: culpari ab eis ꝑfecto nō
debeo. q̄q̄ nemo debeat aliq̄d ſic hr̄e q̄
ſi ſuū ꝓpꝛiū: niſi foꝛte mēdaciū. Nā oīe
verum ab illo ē ꝗ ait. Ego ſum veritas.
Quid eni habem⁹ qđ nō accepim⁹? Q,
ſi accepim⁹ q̄d gl'iamur: q̄ſi nō acceperi
mus? Qui legit audiētibꝫ lr̄as: vtiq̨ q̄s
agnoſcit enūciat. Qui aūt ipas lr̄as tra/
dit: h̄ agit vt alii quoq̨ legere nouerint:
vterq̨ tn̄ h̄ īſinuat qđ accepit. Sic eē ꝗ
ea ꝗ ī ſcṗturꝭ ītelligit expōit audiētibꝫ tā
q̄ lr̄as q̄s agnoſcit ꝓnunciat lectoꝛis of

ficio. Qui aūt pcipit quō itelligēdu3 sit ſil'is est tradēti lr̃as: h̄ ē pcipiēti quō ſit legēdū: vt quō ille q̄ legere nouit alio lectore nō idiget: cū codicē īuenerit a quo audiat q̄d ibi ſcriptū ſit. ſic iste q̄ pcepta q̄ conamur tradere accepit: cū i libr̃ aliq̄d obſcuritat̃ īuenerit: q̄ſdā regulas veluti lr̃as tenēs itellectorē aliū nō req̄rat: p quē ſibi qd̄ opertū ē detegat. ſ3 q̄buſda3 veſtigijs indagat̃ ad occultū ſenſū ſine vllo errore ipē pueniat aut certe i obſcuritatē praue ſentētie nō icidat. Quapropt̄ q̄q̄ȝ ⁊ in ipo ope ſat̃ apparere poſſit: huic officioſo labori nr̃o nō recte aliquē ɔ̄dicere. tñ ſi huiuſcemodi phemio q̄buſlib3 obſiſtētibȝ ɔueniēter videt̄ eſſe rñſu3. huius vie quā in h̄ libro igredi volum⁹: tale nobis occurrit exordiū.

Explicit plogus

Incipit liber prim⁹ beati Augustini de doctrina christiana.

Due ſūt res quibȝ nitit̄ oīs tractatio ſcripturaꝝ. Mod⁹ inueniēdi q̄ intelligēda ſūt: et mod⁹ pferēdi q̄ itellecta ſūt. De iueniēdo p̄us: de pferēdo poſtea diſſeram⁹. Magnū on⁹ ⁊ arduū: ⁊ ſi ad ſuſtinēdū difficile: vereor ne ad ſuſcipiēdū temerariū. Ita ſane ſi de nobiſipis pſumerem⁹. Nūc v̄o cū i illo ſit ſpes pagēdi hui⁹ opis: a q̄ nob in cogitatiōe m̄lta de hac re iā tradita tenem⁹: nō ē metuendū ne dare ɔ̄ſinat cetera. cū ea q̄ data ſūt ceperim⁹ ipēdere. Oīs eni res q̄ dādo ñ deficit dū habet̄ ⁊ nō dat̄: nōdū habet̄ qūo habēda ē. Ille eni ait. q̄ hab3 dabit̄ ei. Dabit ḡ habētibȝ. i. cū benignitate vtētibȝ eo qd̄ accepert̄: adiplebit atq̄ȝ cumulabit qd̄ dedit. Illi q̄nq̄ȝ ⁊ illi ſepte3 erāt panes: añq̄ȝ incipent dari eſurietibȝ. Qd̄ vbi fieri cepit: cophinos ⁊ ſportas ſatiat̃ tot hoīm milibȝ ipleuert̄. Sic ergo ille panis dū frāgeret̄ accreuit: ſic ea q̄ ad h̄ opus aggrediēdū iā dn̄s prebuit cū diſpēſari ceperit: eo ipo ſuggerēte m̄ltiplicabūt̄: vt i ipo h̄ nr̃o miſterio nō ſolū nullā patiamur inopiā: ſ3 de mirabili etiā abūdātia gaudeam⁹. Oīs doctrina vel reꝝ eſt v̄l ſignorū. ſ3 res p ſigna diſcūtur. Prope aūt nūc res appellaui: q̄ non ad ſignificādū aliq̄d adhibent̄: ſicuti ē lignū: lapis: pec⁹ atq̄ȝ hm̄oī cetera. ſ3 ñ illud lignū qd̄ in aquas amaras moyſen miſiſſe legim⁹ vt amaritudīe careret. neq̄ȝ ille lapis quē iacob ſibi ad caput poſuerat: neq̄ȝ illud pecus qd̄ p filio imolauit abraam. He naq̄ȝ ita res ſūt vt aliaꝝ etiā ſigna ſint reꝝ. Sūt aūt alia ſigna q̄rū oīs vſus in ſignificādo eſt: ſicuti ſunt verba. Nemo eni vtit̄ v̄bis niſi aliq̄d ſignificādi gr̃a. Ex q̄ intelligit̄ ꝙ appellē ſigna: res eas videlic3 q̄ ad ſignificādu3 aliq̄d adhibent̄. Quāobrē oē ſignū etiā res aliq̄ ē. Qd̄ eni nl̄la res ē oīno nihil ē. Nō aūt oīs res etiā ſignū ē. Et iō i hac diuiſiōe reꝝ atq̄ȝ ſignoꝝ: cū de rebȝ loq̄mur ita loq̄mur. vt etiā ſi eaꝝ aliq̄ adhiberi ad ſignificādū poſſunt nō impediant partitiōe3 qua pri⁹ de rebȝ poſtea de ſignis diſſerim⁹: memoriterq̄ȝ teneamus id nūc in rebȝ cōſiderādū eſſe ꝙ ſunt ñ ꝙ aliud etiā p̄ter ſeipās ſignificāt. Res ergo alie ſunt quibȝ fruendū eſt. alie q̄bus vtendū. alie q̄ fruunt̄ et vtunt̄. Ille q̄bȝ fruendū eſt: btōs nos faciūt. Iſtis q̄bus vtendū eſt: tendentes ad beatitudinē adiuuamur: ⁊ quaſi adminiculamur vt ad illas que nos beatos faciūt puenire atq̄ȝ his inherere poſſim⁹. Nos v̄o q̄ fruimur ⁊ vtimur inter vtraſq̄ȝ ɔſtituti: ſi eis q̄bȝ vtendū eſt frui voluerim⁹ ipedit̄ curſus nr̄. et aliq̄n etiā deflectit̄: vt ab his rebus q̄bȝ fruēdū eſt obtinēdis v̄l retardemur vel etiā reuocemur: inferioꝝ amore pp̄editi. Frui eni eſt amore alicui rei inherere pp̄ter ſeipā3. Vti aūt qd̄ i vſū venerit ad id qd̄ amas obtinēdū referre: ſi tñ amādū ē. Nā vſus illicit⁹ abuſus poti⁹ v̄l abuſio noīanda ē. Quō ergo ſi eſſem⁹ peregrini: qui beate viuere niſi in patria ñ poſſemus. eaq̄ȝ peregrinatiōe vtiq̄ȝ miſeri: et miſeriā finire cupientes in patriā redire vellem⁹: opus eſſet vel terreſtribȝ

vel marinis vehiculis: quibus vtenduꝫ
eſſet vt ad patriã q̃ fruẽduꝫ erat ꝑuenire
valeremꝰ. q̃ſi amenitates itineris: ⁊ ipa
geſtatio vehiculoꝝ nos delectaret: ꝯuer
ſi ad fruẽdũ his q̃bꝰ vti debuimꝰ: nolle/
mꝰ cito viã finire ⁊ ꝑuerſa ſuauitate īpli
cati alienaremur a patria. cuiꝰ ſuauitas
faceret btõs. Sic in huiꝰ īmortalitatis
vita ꝑegrinãtes a dño ſe redire ī patriaꝫ
volumꝰ: vbi bti eſſe poſſumꝰ vtẽdũ eſt h̄
mũdo nõ fruẽdũ: vt īuiſibilia dei ꝑ ea q̃
facta ſunt itellecta ꝯſpiciãt. h̄ ē vt de coꝛ
ꝑibus tꝑalibuſq̃ reb⁊ etña ⁊ ſpũalia ca/
piamꝰ. Res igiẗ q̃bꝰ fruẽdũ ē pr̃ ⁊ filiꝰ
⁊ ſpũſſctũs ē: eadẽq̃ trinitas: vna q̃daꝫ
ſũma res cõmuniſq̃ oibus fruẽtibꝰ ea:
ſi tñ res et nõ oim reꝝ cauſa ſit. ſi tñ ⁊ cã.
Non enĩ facile nomẽ qđ tante excellẽtie
ꝯueniat ꝑt inueniri. niſi q̃ melꝰ ita dici
tur. Trinitas hec vnꝰ deuſ ex q̃ oia. per
quẽ oia: in q̃ oia. Ita pr̃ et filiꝰ ⁊ ſpũſſã/
ctus: ⁊ ſingulꝰ q̃ſq̃ hoꝝ deꝰ: ⁊ ſil̃ omes
vnus deꝰ. et ſingulꝰ q̃ſq̃ hoꝝ plena ſub/
ſtãtia. et ſimul oẽs vna ſubſtãtia. Pater
nec filiꝰ eſt nec ſpũſſctũs. filiꝰ nec pater
eſt nec ſpũſſanctꝰ eſt. ſpũſſanctus nec pr̃
eſt nec filiꝰ. ſed pater tm̃ pater. ⁊ filiꝰ tm̃
filiꝰ. ⁊ ſpũſſctũs tm̃ ſpũſſanctꝰ. Eadem
tribus eternitas. eadẽ incõmutabilitas.
eadẽ maieſtas: eadẽ ꝑtãs. In patre vni/
tas. in filio eq̃litas. ī ſpũſancto vnitatis
eq̃litatiſq̃ cõcordia. Et tria hec vnum
omnia ꝓpt̃ patrẽ: eq̃lia oia ꝓpter filium.
cõnexa oia ꝓpter ſpũſanctũ. Diximus
nẽ aliq̃d et ſonuimuſ aliq̃d dignum do?
Jmmo vero me nihil aliud q̃ꝫ dicere vo
luiſſe ſentio. Si autẽ dixi nõ eſt h̄ qđ di
cere volui: hoc vnde ſcio niſi deꝰ ineffabi
lis eſt. qđ autẽ a me dictũ ē: ſi ineffabilis
eſſet dictũ nõ eſſet. Ac ꝑ hoc nec ineffabi
lis quidẽ dicendꝰ eſt deus. quia ⁊ h̄ cuꝫ
dicitur aliq̃d diciẗ. Et ſic neſcio que pu/
gna verboꝝ: quoniã ſi illud eſt ineffabi
le quod dici nõ poteſt: nõ eſt ieffabile qđ
vel ineffabile dici põt. Que pugna v̄bo
rum ſilentio cauẽda potiꝰ q̃ꝫ voce pacã/
da eſt. Et tamẽ deus: cũ de illo nihil di/
gne dici poſſit: admiſit humane voc̃ ob
ſequiũ: et verbis noſtris ī laude ſua gau

dere nos voluit. Nam ide eſt qđ dicitur
deus. Non eni reuera in ſtrepitu iſtaruꝫ
duaꝝ ſyllabarũ ipe cognoſciẗ. ſed tamen
oẽs latine lingue ſocios: cũ aures coꝛuꝫ
ſonus iſte tetigerit: mouet ad cogitãdaꝫ
excellentiſſimã quandã imoꝛtalẽq̃ natu
ram. Nam cũ ille vnus cogitaẗ deoꝛuꝫ
deꝰ: ab his etiã q̃ alios et ſuſpicanẗ ⁊ vo
cant et colũt deos ſiue in celo ſiue ī terra
ita cogitaẗ vt aliq̃d quo nihil melius ſit
atq̃ ſubtiliꝰ: illa cogitatio coneẗ attige/
re. Sane quoniã diuerſio bonis mouẽẗ.
partim eis q̃ ad coꝛꝑis ſenſum: parti eis
que ad animi intelligentiã ꝑtinent. Jlli
q̃ dediti ſunt coꝛꝑis ſenſibus: aut ipꝫ ce
lũ: aut qđ in celo fulgẽtiſſimũ videt: aut
ipm mundũ deũ deoꝛũ eſſe arbitrantur
At ſi extra mundũ ire ꝯtẽdũt. aliq̃d luci
dũ imaginãẗ. idq̃ vl̃ īfinitũ vl̃ ea forma
q̃ optima videẗ inani ſuſpitiõe ꝯſtituũt.
aut hũani coꝛꝑis figurã cogitãt. ſic eaꝫ
ceteris anteponũt. Qđ ſi vnũ deũ deoꝝ
eſſe nõ putãt: et potiꝰ ml̃tos aut īnũera
biles eq̃lis oꝛdinis deos: etiã eos tñ ꝓut
cuiq̃ aliq̃d coꝛꝑis videẗ excellere ita fi/
guratos aĩo tenẽt. Jlli aũt q̃ ꝑ intelligẽ/
tiã ꝑgunt videre qđ deꝰ ē: oib⁊ eũ natur̃
viſibilibꝰ et coꝛꝑalibus. intelligibilibꝰ
v̄o et ſpũalibus oibꝰ mutabilibꝰ ꝓferũt
Oẽs tamẽ ꝓ excellẽtia di certatim dimi
cant. Nec quiſq̃ inueniri poteſt q̃ nõ h̄
deũ credat eſſe quo meliꝰ aliq̃d non eſt.
Jtaq̃ hoc oẽs deũ ꝯſentiũt eſſe qđ cete/
ris rebus oibꝰ anteponũt. Et q̃m omeſ
q̃ de deo cogitãt: viuũ aliq̃d cogitãt: illi
ſoli poſſunt nõ abſurda ⁊ indigna exiſti
mare de deo: q̃ vitã ipaꝫ cogitãt: ⁊ q̃cũ/
q̃ illis forma occurrerit coꝛꝑis: eaꝫ vita
viuere vl̃ nõ viuere ſtatuũt. et viuenteꝫ
nõ viuenti anꝑonũt. eamq̃ ipaꝫ viuẽteꝫ
coꝛꝑis formã q̃ntalibet luce ꝑfulgeat: q̃n
talibet magnitudĩe ꝑmineat. q̃ñtalibꝫ
pulcritudine oꝛnetꝰ. aliđ ipaꝫ eſſe. aliđ vi
tã q̃ vegetaẗ intelliꝗũt. eãq̃ illi moli que
ab illa vegetaẗ ⁊ animaẗ dignitate incõ
parabili ꝓferũt. Dinde ipaꝫ vitã ꝑgunt
īſpicere. ⁊ ſi eã ſine ſẽſu vegetãtẽ inuene
rint. q̃lis eſt arboꝝ ꝯponũt ei ſentienteꝫ
q̃lis eſt pecoꝝ: ⁊ huc rurſus intelligẽteꝫ

q̄lis eſt hoīm. Quā cū adhuc mutabilez
viderint: etiā huic aliquā incōmutabilē
cogūť ꝑponere: illā .ſ. vitā q̄ nō aliqñ de
ſipit: aliqñ ſapit: ſʒ ē potiꝰ ipa ſapientia.
Sapiēs eī mēs. i. adepta ſapiāʒ: anteq̄
adipiſcereť nō erat ſapiēs. At ꝟo ipa ſa/
piētia nec fuit vnq̄ inſipiēs nec eſſe vn/
q̄ pōt. Quā ſi nō viderēt: nullo mō plena
fiducia vitā incōmutabiliť ſapientē cō/
mutabili vite anteponerēt. Ipaʒ q̄ʒ regu/
lā ꝟitatis qua illā clamāt eſſe meliorē in/
cōmutabilē viderē. Nec vſpiā niſi ſup̄ ſu
am naturā vident: qñ q̄dē ſe viderē muta
biles. Nemo enī eſt tā impudēter inſul
ſus q̄ dicat. vñ ſcis incōmutabiliť ſapiē
tem vitā ꝯmutabili eſſe ꝓferēdā? Idipm
enī qḋ iterrogat vnde ſciam oībꝫ ad ꝯtē
plādū cōmuniter atq̄ incōmutabiliť ꝑ/
ſto eſt. Et h̄ q̄ nō videt: ita eſt q̄ſi ceceꝰ in
ſole. cui nihil ꝓdeſt ipis locis oculoꝝ eius
tā clare ac p̄ſentis lucis fulgor infuſus.
Qui aūt videt ac refugit: ꝯſuetudiē vm
braꝝ carnaliū inualidā aciē mētis gerit.
Prauoꝝ igiť moꝝ: q̄ſi cōtrarijs flatibus
ab ipa patria repcutiūť hoīes poſterio/
ra atq̄ inferiora ſectātes: q̄ illḋ quod cē
incliꝰ atq̄ p̄ſtanciꝰ ꝯfitenť. Quapropter
cū illa ꝟitate ꝑfruēdū ſit q̄ incōmutabili
ter viuit. ⁊ ī ea trinitas deꝰ auctor ⁊ con
ditor vniuerſitatis rebꝫ q̄s ꝯdidit ꝯſulat.
purgādꝰ eſt animꝰ. vt ꝑſpicere illā lucez
valeat ⁊ inherere ꝑfecte. Quā purgatōz
q̄ſi ambulationē q̄ndā ⁊ q̄ſi nauigatōez
ad patriā eſſe arbitremur. Nō enī ad eū
q̄ vbiq̄ p̄ſens ē: locis mouemur: ſed bono
ſtudio boniſq̄ moribꝫ. Qḋ nō poſſemꝰ
niſi ipa ſapiētia tante etiā nr̄e īfirmitati
cōgruere dignareť. et viuēdi nob̄ p̄beret
exemplū: nō aliť q̄ ī hoīe: qm̄ ⁊ nos ho/
mines ſumꝰ. Sʒ qꝛ nos cū ad illā venimꝰ
ſapiēter facimꝰ: ipa cuʒ ad nos venit ab
hoībꝫ ſupbis q̄ſi ſtulte feciſſe putata eſt.
Et qm̄ nos cū ad illā venimꝰ ꝯualeſci/
mꝰ: ipa cū ad nos venit q̄ſi īfirma exiſti/
mata ē. Sed qḋ ſtultū ē dei ſapientiꝰ eſt
hoībꝫ. et qḋ infirmū eſt dei fortiꝰ ē hoībꝫ
Cū ḡ ipa ſit patria: viā ſe quoq̄ nob̄ fecē
ad patriā. Et cū ſano ⁊ puro iteriori o/
culo vbiq̄ ſit p̄ſens: eoꝝ q̄ oculū illum

infirmū imūdūq̄ habent. ocul' etiā car/
neis apparere dignata eſt. Quia enī ī ſa/
piētia dei nō poterat mundꝰ ꝑ ſapiētiaʒ
cognoſcere deū: placuit deo ꝑ ſtulticiam
p̄dicatōis ſaluos facere credētes. Nō igi
tur ꝑ locorum ſpacia veniēdo: ſʒ ī carne
mortali mortalibꝫ apparēdo veniſſe ad
nos diciť. Illuc enī vēit vbi erat: qꝛ in h̄
mūdo erat: ⁊ mūdꝰ ꝑ euʒ factꝰ ē. Sʒ qm̄
cupiditate fruēdi ꝓ ipo creatore creatu/
ra: hoīes ꝯfigurati huic mūdo: ⁊ mūdi
noīe ꝯgruētiſſime vocati. nō aūt ꝯgnoueīt
Propterea dicit euāgeliſta. Et mūdꝰ euʒ
nō cognouit. Itaq̄ in ſapiētia dei: non
poterat mūdꝰ ꝑ ſapientiā cognoſcere de/
um. Cur ḡ venit cū hic eſſet: niſi qꝛ pla/
cuit deo ꝑ ſtulticiā p̄dicatōis ſaluos fa/
cere credētes? Quomodo venit: niſi q̄ ꝟ
bū caro factum eſt ⁊ habitauit i nobis?
Sicuti eū loq̄mur vt id qḋ ī aīo gerimꝰ
in audiētis animū ꝑ aures carneas illaba
tur fit ſonꝰ verbū qḋ corde geſtamꝰ. ⁊ lo
cutio vocať. nec tñ in eundē ſonū cogita
tio noſtra ꝯuertiť. ſed apḋ ſe manēs inte
gra: formā vocis qua ſe inſinuet auribꝰ
ſine aliqua labe ſine mutatōne aſſumit.
ita verbū dei nō ꝯmutatū caro tñ factū
eſt vt habitaret in nobis. Sic autē cura
tio via eſt ad ſanitatē: ſic iſta curatio pec
catores ſanādos reficiēdoſq̄ ſuſcepit: ⁊
quēadmodū medici cū alligāt vulnera.
nō incōpoſite ſʒ apte id faciūt: vt vincu
li vtilitatē quedā pulcritudo etiā ꝯſeq̄ť.
ſic medicina ſapiētie ꝑ hoīs ſuſceptōez
nr̄is eſt accōmodata vulneribꝫ de q̄buſ/
dam cōtrarijs curās: ⁊ de q̄buſdā ſimilibꝫ:
ſicut etiā ille q̄ medeť vulneri corꝑis ad/
hibet quedā contraria: ſicut frigidū cali
do vel humidū ſicco: vel q̄d aliud huiōi.
Adhibet etiā quedā ſimilia ſicut linthe
olum: vel rotūdo vulneri rotundū vel ob
longū oblongo. ligaturāq̄ ipam nō ean
dem mēbris omnibꝫ: ſed ſimilē ſimilibꝫ
coaptat. ſic ſapiētia dei hoīez curās ſeip
ſam exhibuit ad ſanādū: ipa medicꝰ: ipa
medicina. Quia ḡ ꝑ ſupbiā hō lapſus ē:
hūilitatē adhibuit ad ſanandū. Serpē
tis ſapientia decepti ſumus: dei ſtulticia
liberamur. Quēadmoduʒ illa ſapientia

vocabat᷑. erat aũt ſtulticia ɔtẽnẽtibꝫ deũ.
ſic iſta que vocat᷑ ſtulticia ſapiẽtia ẽ vin/
centibꝫ diabolũ. Nos ĩ mortalitate vſi ſu
mus male vt moreremur. chriſtꝰ morta
litate bñ vſus ẽ vt viueremꝰ. Corrupto
animo femine ĩgreſſus eſt morbꝫ. ĩtegro
corpe femine ꝓceſſit ſalꝰ. Ad eadẽ cõtra/
ria ptinꝫ ꝙ etiã exẽplo ꝟtutũ ciꝰ vicia no
ſtra curant᷑. Iã ꝟo ſiſ'ia q̃ſi ligamẽta mẽ/
bris et vulneribꝫ noſtrꝭ adhibita illa ſũt.
ꝙ ꝑ feminã deceptos: ꝑ feminã natꝰ: hõ
hoĩes: mortalis mortales: morte mortu
os liberauit. Multa q̃ꝫ alia diligentius
ɔſiderãtibꝫ q̃s inſtituti opis ꝑagẽdi ne/
ceſſitas nõ rapit: vl' a cõtrarijs vl' a ſil'ibꝫ
medicine chriſtiane apparet inſtructio.
Iam ꝟo credita dñi a mortuis reſurre/
ctio: ⁊ in celũ aſcẽſio: magna ſpe fulcit fi
dẽ noſtrã. Multũ eñi oñdit q̃ꝫ volũtarie
ꝓ nobis aĩaꝫ poſuit q̃ ſic eã habuit ĩ po
teſtate reſumere. Quãta ꝰ fiducia ſe ſpes
credentiũ ɔſolat᷑: ɔſiderãs q̃ntus q̃nta ꝓ
nondũ credentibꝫ paſſus ſit? Cũ eñi iu/
dex viuoꝝ atq̃ꝫ mortuoꝝ expectat᷑ a celo
magnũ timorẽ ĩcutit negligẽtibꝫ vt ſe ad
indulgentiã ɔuertãt. eũq̃ꝫ magis bñ agẽ
do deſiderẽt q̃ꝫ male agẽdo formident.
Quibꝫ aũt verbis dici: aut q̃ cogitatõne
capi pt ꝓmiũ qđ ille in fine daturꝰ eſt. qñ
ad ɔſolatõeꝫ huiꝰ itineris tantũ dedit de
ſpũſancto. q̃ in aduerſis vite huiꝰ fiduci
am charitatẽq̃ꝫ tantã ciꝰ quẽ nõdũ vide
mus habeamus. ⁊ dona vnicuiq̃ꝫ ꝓpria
ad inſtructõeꝫ eccl'ie ſue: vt id qđ oſtẽdit
eſſe faciẽdũ nõ ſolũ ſine murmure: ſꝫ etiã
cũ delectatõe faciamꝰ? Eſt eñi eccl'ia cor
pus ciꝰ: ſicut ap'l'ica doctrina ɔmendat.
q̃ etiã cõiunx eiꝰ dicit᷑. Corpꝰ ꝰ ſuũ ml'tꝭ
mẽbrꝭ diuerſa officia gerẽtibꝫ: nodo vni
tatꝭ ⁊ charitatꝭ tãq̃ꝫ ſanitatꝭ aſtrĩgit. Ex
ercet aũt h̃ tꝑe ⁊ purgat medicinalibꝫ q̃/
buſdã moleſtijs. vt erutã de h̃ ſecl'o ĩ eter
nũ ſibi copulet ɔiugẽ eccl'iam nõ haben
tẽ maculã neq̃ꝫ rugam aut aliq̃d hmõi.
Porro qñ in via ſumꝰ: nec via iſta loco
rũ eſt ſed affectuũ: quã intercludebãt q̃ſi
ſepta q̃dã ſpinoſa: pteritoꝝ malicie pec
catorũ. Quid liberaliꝰ ⁊ miſericordiꝰ face
re potuit q̃ ſeipm nob q̃ rediremꝰ ſbſter
nere voluit: niſi vt oĩa donaret pctã con
uerſis. ⁊ ꝰuit᷑ fixa ĩterdicta reditꝰ nr̃i pro
nobis crucifixus euelleret? Has igit᷑ cla
ues dedit eccl'ie ſue: vt que ſolueret ĩ t'ra
ſoluta eſſẽt ĩ celo. q̃ ligaret ĩ terra ligata
eſſent et in celo. ſ. vt q̃ſq̃s in eccl'ia eiꝰ di/
mitti ſibi peccata nõ crederꝫ. nõ ei dimit
terent᷑. q̃ſq̃s aũt crederet ſeq̃ꝫ ab his cor/
rectꝰ auerteret ĩ eiuſdẽ eccl'ie gremio cõ
ſtitutus: eadẽ fide atq̃ꝫ correctõe ſanaret᷑
Quiſq̃ eñi non credit dimitti ſibi poſſe
pctã: fit deterior deſperãdo: q̃ſi nihil illi
meliꝰ q̃ꝫ malũ eſſe remaneat: vbi de fru/
ctu ſue ɔuerſiõis infidꝰ ẽ. Iã ꝟo ſic ani/
mi q̃dã mors ẽ: vite ꝑoris moruq̃ꝫ reie/
ctio. q̃ fit penitẽdo. ſic etiã corꝑis mors
eſt aĩatõis ꝑſtĩne reſolutio. Et quõ ani
mus poſt pñiaꝫ q̃ ꝑores mores ꝑditos ĩ
teremit: reformat᷑ ĩ meliꝰ. ſic etiam corpꝰ
poſt iſtã mortẽ quã vinculo pcti oẽs de
bemus: credendũ ⁊ ſperãdũ eſt reſurrecti
onis tꝑe ĩ meliꝰ ɔmutari. vt nõ caro ⁊ ſã
guis regnũ dei poſſideat. qđ fieri nõ pt.
ſꝫ corruptibile h̃ induat incorruptiõeꝫ.
⁊ mortale h̃ induat immortalitatẽ. nullã
q̃ꝫ faciẽo moleſtiã: q2 nullã patiet᷑ ĩdigen
tiã a btã ꝑfectaq̃ꝫ aĩa cũ ſũma q̃ete vege/
tet᷑. Cuiꝰ aũt animꝰ nõ morit᷑ huic ſecl'o:
neq̃ꝫ ĩcipit ɔfigurari ꝟitati: ĩ ꝰuiorẽ mor
tẽ morte corꝑis trahit᷑. neq̃ꝫ ad ɔmutatõ
nẽ celeſtis habitatiõis: ſꝫ ad luẽda ſuppli
cia reuiuiſcet. Hoc itaq̃ꝫ fides habꝫ: at/
q̃ꝫ ita rẽ ſe habere ⁊ credẽdũ ẽ. neq̃ꝫ animũ
neq̃ꝫ corpꝰ hũanũ omnino interitũ pa/
ti. ſꝫ ĩpios r̃ſurgere ad penas ineſtimabi
les: pios autẽ ad vitã eternã. In his igit᷑
omnibꝫ rebꝫ ille tm̃ ſunt q̃bꝫ fruẽdũ ẽ. q̃s
eternales atq̃ꝫ incõmutabiles cõmemo/
rauimus. Ceteris aũt vtendũ ẽ: vt ad il
lam ꝑfruitõnem ꝑuenire poſſimꝰ. Nos
itaq̃ꝫ q̃ fruimur ⁊ vtimur alijs rebꝫ res
aliq̃ ſumꝰ. Magna eñi q̃dã res ẽ: hõ fa/
ctus ẽ ad imaginẽ et ſil'itudinẽ dei: nõ ĩ/
q̃ntum mortali corꝑe ĩcludit᷑. ſed inq̃ntũ
beſtias rõnal' aĩe honore ꝓcellit. Itaq̃ꝫ
magna q̃ſtio eſt vtrũ frui ſe debeãt hoĩes
an vti: an vtrũq̃ꝫ. Preceptũ eſt eñi nobis
vt diligamꝰ ĩuicẽ. ſꝫ q̃rit᷑ vtꝝ ꝓpt' ſe hõ
ab homĩe diligẽdus ſit: an propter aliud.

Si enī ꝓpter ſe fruimur eo: ſi ꝓpt̄ aliud
vtimur eo. Videt̄ aūt mihi ꝑ aliud dili/
gendꝰ. Qd̄ enī ꝓpt̄ ſe diligendū ē ī eo cō
ſtituit̄ vita btā. Cuiꝰ etiā ſi nōdū res tn̄
ſpes eiꝰ nos h̄ tp̄e ꝯſolat̄. Maledictꝰ au
tē q̄ ſpem ſuā ponit in hoīe. Sȝ nec ſeip
ſo q̄ſq̄ꝫ frui debȝ ſi liq̄do aduertas. q2 nᶜ
ſeip̄m dȝ ꝓpt̄ ſeip̄m diligere. ſȝ ꝓpt̄ illud
q̄ fruēdū ē. Tūc q̄ppe ē optimꝰ hō cum
tota vita ſua ꝑagit̄ in incōmutabilē vi/
tā: ⁊ toto affectu inheret illi. Si autē ſe
ꝓpt̄ ſe diligit: nō ſe refert ad deū: ſȝ ad ſe/
ip̄m ꝯuerſus nō ad incōmutabile aliq̄d
ꝯuertit̄. Et ꝓptea iā cū d̄fectu aliquo ſe
fruit̄: quia melior ē cū totꝰ heret atq̄ꝫ cō
ſtringit̄ incōmutabili bono: q̄ꝫ cū ide vl̄
ad ſeip̄m relaxat̄. Si ḡ teip̄m nō ꝓpt̄ te/
ip̄m debes diligere: ſȝ ꝓpter illud vbi di
lectōis tue rectiſſimꝰ finis eſt: nō ſuccen
ſeat aliꝰ hō ſi etiā ip̄m ꝓpt̄ deū diligis.
Hec enī regula dilectōis diuinitꝰ ꝯſtitu
ta eſt. Diliges inq̄t p̄ximū tuū ſic̄ teip̄m.
deū vō ex toto corde: ⁊ ex tota aīa ⁊ ex
tota mēte: vt omnes cogitatōes tuas et
omnē vitā ⁊ omnē ītellectū ī illū ꝯferas:
a q̄ habes ea ip̄a q̄ ꝯfers. Cū aūt ait: toto
corde: tota aīa: tota mēte: nullam vite no
ſtre ꝑtē reliq̄t q̄ vacare debeat: ⁊ q̄ſi locū
dare vt alia re velit frui. ſed q̄cq̄d aliḋ di
ligendū venerit in animū: illuc rapiat̄. q̄
totiꝰ dilectōis impetꝰ currit. Quiſq̄s ḡ
recte p̄ximū diligit: h̄ cū eo debet agere
vt etiā ip̄e toto corde: tota aīa: tota men
te diligat deū. Sic enī eū diligēs tanq̄ꝫ
ſeip̄m totā dilectōēȝ ſui et illiꝰ refert ad il
lā dilectōēȝ dei: que nullū a ſe riuulū du
ci extra patit̄ cuiꝰ diriuatōe minuat̄. Nō
autē oīa q̄bꝫ vtēdū ē diligēda ſunt. ſȝ ea
ſola q̄ aut nobiſcū ſocietate q̄dā referunt̄
in deū: ſicuti eſt hō vel āgelꝰ. aut ad nos
relata bn̄ficio dei ꝑ nos indigēt. ſicuti ē
corpus. Nā vtiq̄ꝫ martyres nō dilexerūt
ſcelꝰ ꝑſeq̄ntiū ſe: quo tn̄ vſi ſunt ad ꝓme
rendū deū. Cū ergo q̄ttuor ſint diligen
da. vnū quod ſupra nos eſt. alterū quod
nos ſumꝰ. terciū qd̄ iuxta nos eſt. q̄rtum
qd̄ infra nos eſt. De ſcd̄o ⁊ q̄rto nulla p̄/
cepta d̄āda erāt. Quātūlibȝ enī hō exci/
dat a v̄itate: manet illi dilectio ſui ⁊ di/

lectio corꝑis ſui. Fugax enī animꝰ ab ī/
cōmutabili lumīe oīm regnatore id agit
vt ip̄e ſibi regnet ⁊ corꝑi ſuo. Et iō n̄ p̄t
niſi et ſe ⁊ corpus ſuū diligere. Magnū
aūt aliq̄d adeptū ſe putat: ſi etiā ſocijs. i.
alijs hoīb9 dn̄ari potuerit. Ineſt enī vi/
cioſo aīo id magis appetere. ⁊ ſibi tāq̄ꝫ de
bitū vēdicare qd̄ vni ꝓp̄e debetur deo.
Talis aūt ſui dilectio meliꝰ odiū vocat̄.
Iniquū ē enī q2 vult ſibi ſuire: et qd̄ in/
fra ſe ē: cū ip̄e ſuire ſuꝑiori nolit. Rectiſ
ſime eq̄ꝫ dictū ē. Qui aūt amat iniq̄tatem
odit aīam ſuā. ⁊ iō fit infirmꝰ animꝰ: ⁊ d̄
mortali corꝑe cruciat̄. Neceſſe ē enī vt il/
lud diligat: ⁊ eiꝰ corruptōe p̄grauetur.
Immortalitas enī ⁊ īcorruptio corꝑis
de ſanitate animi exiſtit. Sanitas autē
animi eſt firmiſſime īherere potiori: h̄ eſt
incōmutabili deo. Cū vō etiā eis q̄ ſibi
naturalit̄ pares ſunt: h̄ eſt homīb9 dn̄ari
affectat. intolerabil̄ oīno ſuꝑbia ē. Nē
ḡ ſe odit Et hinc q̄dē cū aliq̄ ſecta nōnul
la q̄ſtio fuit. Sed neq̄ꝫ corpus ſuū q̄ſq̄ꝫ
odit. Verū ē enī qd̄ ait ap̄ls. Nemo vn/
q̄ꝫ carnē ſuā odio habuit. Et qd̄ nōnulli
dicūt malle ſe oīno eſſe ſine corꝑe: oīno
fallunt̄. Nō enī corpꝰ ſuū ſȝ corruptōnē
eiꝰ ⁊ pōdꝰ oderūt. Nō itaq̄ꝫ nullū corpꝰ
ſȝ incorruptū et integerrimū corpus vo
lunt habere. Sȝ putāt nullū corpꝰ eē ſi
tale fuerit. q2 tale aliq̄d aīaȝ eſſe putant.
Qȝ aūt ꝯtinētia q̄dā ⁊ laborib9 q̄ſi ꝑſeq̄
vident̄ corpa ſua. q̄ h̄ recte faciūt non id
agūt vt nō habeāt corpꝰ. ſed vt habeant
ſubiugatū ⁊ paratuȝ ad opa neceſſaria.
Libidīes enī male vtētes corꝑe. i. ꝯſue/
tudīes et inclinatōes aīe ad fruēdū infe
riorib9: ꝑ ip̄iꝰ corꝑis laborioſam q̄ndam
militiā extiguere affectāt. Nā nō ſe īteri
mūt. ſȝ curā ſue valitudīs gerūt. Qui au
tē ꝑuerſe id agūt: q̄ſi natural̄ ⁊ īimico ſuo
corꝑi bellū ingerūt. In q̄ fallit eos qd̄ le
gūt. Caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpm̄: ⁊ ſpi
ritus aduerſus carnē. Hec ei ſibi īuicē
aduerſant̄. Dictū ē enī h̄ ꝓpt̄ īdomitam
carnalē ꝯſuetudinē: aduerſus quā ſpūs
ꝯcupiſcit. nō vt īterimat corpꝰ: ſȝ vt cō/
cupiſcētiā eiꝰ. id ē ꝯſuetudinē male do/
mitā faciat ſpūi ſubiugatā. qd̄ naturalis

ordo deſiderat. Quia enī h̄ erit poſt re-
ſurrectōez: vt corp⁹ oīmodo cū q̄ete ſū-
ma ſpiritui ſubditū īmortalit̄ vigeat. h̄
etiā ī hac vita meditandū ē vt ꝯſuetudo
carnis mutet̄ in meli⁹. nec iordinatꝭ mo
tib⁹ reſiſtat ſpūi. Qd̄ donec fiat caro cō-
cupiſcit aduerſus ſpm̄: ꝛ ſpūs aduerſus
carnē. nō ꝑ odiū reſiſtēte ſpū: ſꝫ ꝑ ꝓncipa
tū. q꞉ magis qd̄ diligit vult ſubditū eſſe
meliori. nec ꝑ odiū reſiſtēte carne. ſꝫ ꝑ cō
ſuetudinis vinculū: qd̄ a ꝑentū etiā ꝓge
nie inueteratū nature lege inoleuit. Id ḡ
agit ſpūs ī domāda carne: vt ſoluat ma-
le ꝯſuetudis q̄ſi pacta ꝑuerſa. ꝛ fiat pax
ꝯſuetudinis bone. Tamē nec iſti q̄ falſa
opiniōe dep̄uati. corpa ſua deteſtant̄. pa
rati eſſent vnū oculū vl̄ ſine ſenſu dolorꝭ
amittere. etiā ſi in altero tātus cernendi
ſenſus remaneret q̄ntus erat ī duob⁹. ni
ſi aliq̄ res q̄ ꝑponēda eſſet vrgeret. Iſtꝭ
neq꞉ hmōi documētis ſatis oñdit̄ eis q̄
ſine ꝑtinacia veꝝ req̄runt: q꞉ certa ſit ſen
tētia apl̄i vbi ait. Nemo enī vnq꞉ carnē
ſuā odio habuit. Addidit etiā: ſꝫ nutrit
ꝛ fouet eā: ſicut chriſt⁹ eccl̄iam. Modus
ḡ diligēdi ꝑcipiēdus eſt homi. i. quō ſe
diligat vt ꝓſit ſibi. Quin aūt ſi diligat ꝛ
ꝓdeſſe ſibi velit dubitare demētis ē. Pre
cipiēdū etiā quō corpus ſuū diligat: vt
ei ordinate prudēterq꞉ ꝯſulat. Nā q꞉ dili
gat etiā corpus ſuū: idq꞉ ſaluū habere at
q꞉ integꝝ velit: eq̄ manifeſtū eſt. Aliquid
itaq꞉ ampli⁹ diligere aliq̄s ꝑt: q꞉ ſalutē
atq꞉ integritatē corꝑis ſui. Nā multi et
dolores et amiſſiōes nōnulloꝝ mēbroꝝ
volūtarias ſuſcepiſſe inueniūt. ſꝫ vt alia
q̄ ampli⁹ diligebāt ſalte cōſeq̄rent̄. Nō
ergo ꝓpterea q̄ſq꞉ dicēdus eſt nō dilige-
re ſalutē atꝫ incolumitatē corꝑis ſui. q꞉
pl⁹ aliq̄d diligit. Nā ꝛ auar⁹ q꞉uis pecu
niā diligat: tū emit ſibi panē. Qd̄ cū fa-
cit: dat pecuniā quā multū amat ꝛ auge
re deſiderat. Sed q꞉ pluris eſtimat ſalu
tē corꝑis ſui: que illo pane fulcit̄: ſuꝑua-
caneū eſt diuti⁹ de re manifeſtiſſima diſ-
putare. Qd̄ tū plerūq꞉ nos facere cogit
error impioꝝ. Ergo quoniā ꝑcepto non
eſt opus vt ſe q̄ſq꞉ ꝛ corp⁹ ſuū diligat. id
eſt: quoniā id qd̄ ſumus: ꝛ id qd̄ īfra nos

eſt: ad nos tū ꝑtinet. incōcuſſa nature le-
ge diligim⁹. que ī beſtias etiā ꝓmulga-
ta ē. nā ꝛ beſtie ſe atq꞉ corꝑa ſua diligūt.
reſtabat vt ꝛ de illo qd̄ ſup̄ nos eſt: et de
illo quod iuxta nos ē ꝑcepta ſumerem⁹.
Diliges inq̄t dn̄m deū tuū ex toto corde
tuo: ꝛ ex tota aīa tua: et ex tota mēte tua
ꝛ diliges ꝓximū tuum tanq̄ teipm̄. In
his duob⁹ ꝑceptis vniuerſa lex pendꝫ ꝛ
ꝓphete. Finis itaq꞉ ꝑcepti eſt dilectio. ꝛ
ea gemina. i. dei ꝛ ꝓximi. Q, ſi te totū i-
telligis. i. aīam ꝛ corpus tuū. ꝛ proximum
totū. id eſt animā ꝛ corpus e⁹. homo enī
ex aīa conſtat et corꝑe: nullū reꝝ diligen
daꝝ genus ī his duob⁹ ꝑceptis ꝑtermiſ
ſum eſt. Cū enī ꝑcurrat dilectio dei: eiuſ
q꞉ dilectiōis mod⁹ ꝑſcriptus appareat.
ita vt cetera in illū ꝯfluāt: de dilectione
tua nihil dictū videt̄. Sed cū dictū eſt.
diliges ꝓximū tuū tanq̄ teipm̄: ſimul ꝛ
tui abs te dilectio nō ꝑtermiſſa eſt. Ille
autē iuſte ꝛ ſancte viuit qui rerū integer
eſtimator eſt. Ipe eſt aūt q̄ ordinatā dile
ctōem habꝫ: ne aut diligat qd̄ nō eſt dili
gendū: aut nō diligat quod eſt diligēdū.
aut amplius diligit quod min⁹ eſt dili-
gendū. aut eque diligat qd̄ vel minus vl̄
ampli⁹ diligendū ē. aut minus vl̄ am-
plius qd̄ eque diligēduꝫ eſt. Oīs pctōr
inquantū pctōr eſt nō eſt diligendus. et
omnis hō inq̄ntū hō eſt diligend⁹ eſt ꝓ-
pter deū. de⁹ ꝟo ꝓpter ſeipm̄. Et ſi deus
omni homine ampli⁹ diligend⁹ ē: ampli
us q̄ſq꞉ debꝫ eū diligere q̄ ſeipꝫ. Itē am
plius alius homo diligēdus eſt q̄ corp⁹
noſtrū. q꞉ ꝓpt̄ deū oīa iſta diligēda ſunt:
ꝛ ꝑt nobiſcū ali⁹ hō deo ꝑfrui: qd̄ nō ꝑt
corp⁹. q꞉ corp⁹ ꝑ aīaꝫ viuit q̄ ꝑfruimur
deo. Oēs aūt homies eq̄ diligēdi ſunt.
Sꝫ cū oib⁹ ꝓdeſſe n̄ poſſis: his potiſſi-
mū ꝯſulēdū ē q̄ ꝓ locoꝝ vl̄ tēpoꝝ vl̄ q̄ꝝ
libet reꝝ opportunitatib⁹ cōſtricti⁹ tibi
q̄ſi q̄dā ſorte iūgunt̄. Sic enī ſi tibi abū
daret aliq̄d qd̄ dari oporteret ei q̄ nō ha
beret. nec duob⁹ dari potuiſſꝫ. ſi tibi oc-
currerēt duo: quoꝝ neuter aliū vl̄ īdigē-
tia vel erga te aliqua neceſſitudine ſuꝑa-
ret: nihil iuſti⁹ faceres q̄ vt ſorte eligeres
cui dādū eēt qd̄ dari vtriq꞉ n̄ poſſꝫ. Sic

ĩn hoĩbꝫ q̇bus oĩbus ꝯſulere neq̄as pro
ſorte habendū ē ꝓut q̇ſq꜃ tibi colligatꝰ
tꝑalit adherere potuerit. Oĩm aūt q̇ no
biſcū frui poſſunt deo: partĩ eos diliga/
mus q̇s ipi adiuuamꝰ: partim eos a q̇bꝫ
adiuuamur: partim quoꝝ ⁊ indigemus
adiutorio ⁊ indigentie ſubuenimꝰ. par/
tim q̇bus nec ipi ꝯferimꝰ aliq̇d cōmodi.
nec ab eis vt nob cōferat̃ attēdimꝰ. Uel/
le tñ debemꝰ vt oẽſ diligāt nobiſcū deū.
⁊ totū quod vel eos adiuuamꝰ vł adiu/
uamur ab eis: ad vnū illū ſinē referēduꝫ
eſt. Si enĩ in theatris neq̄cie q̇ aliquem
diligit hiſtrionē: et tanq꜃ magno vł etiā
ſūmo bono eiꝰ arte ꝑfruit̃: omneſ diligit
q̇ eū diligūt ſecū. nō ꝓpter eos ſꝫ ꝓpt̃ eū
quē pit̃er diligunt. ⁊ q̄nto eſt in eiꝰ amo/
re feruētioꝛ: tāto agit q̇bꝫ poteſt modis:
vt a pluribꝫ diligat̃: et tanto plꝛibꝫ cupit
eū oñdere. ⁊ quē frigidioꝛē videt excitat
in eū q̄ntū pt laudibꝫ illiꝰ. Si autē ꝯue/
nientē inuenerit: odit in illo vehementer
odiū dilecti ſui. et q̇bꝫ modis valet inſtat
vt auferat. qꝺ nos in ſocietate dilectiōis
dei agere ꝯuenit: q̇ ꝑfrui btē viuere eſt. ⁊
a q̇ habēt oēs q̇ eū diligūt et qꝺ ſūt ⁊ qꝺ
eū diligunt. de q̇ nihil metuimꝰ ne cuiq꜃
poſſit cognitꝰ diſplicere: ⁊ q̇ ſe vult dili
gi nō vt ſibi aliq̇d: ſꝫ vt eis q̇ diligūt et̃/
num p̄miū ꝯferat̃: hoc ē ipe quē diligūt.
Hinc etiā efficit̃ vt inimicos etiā nr̃os
diligamꝰ. Nō enĩ eos timemꝰ: q2 nobis
qꝺ diligimꝰ auferre nō poſſunt. ſꝫ miſera
mur potiꝰ q2 tāto magiſ nos oderūt q̄n/
to ab illo quē diligimus ſeꝑati ſunt. Ad
quē ſi ꝯuerſi fuerint: ⁊ illū tanq꜃ beatificum
bonū: ⁊ nos tanq꜃ ſocios tāti boni neceſ/
ſe eſt vt diligāt. Oritur autē h̃ loco ꝺ an/
gelis nōnulla q̄ſtio. Illo enĩ fruētes etiā
ipi beati ſunt. q̇ ⁊ noſ frui deſideramus.
Et q̄nto in hac vita fruimur vł ꝑ ſpecu/
lum vł in enigmate. tanto nr̃am ꝑegrina
tionē ⁊ tolerabiliꝰ ſuſtinemꝰ: et ardentiꝰ
finire cupimꝰ. Sꝫ vtꝝ ad illa duo p̄cep
ta etiā dilectio ꝑtineat angeloꝝ: nō irrō/
nabilit̃ q̄ri pōt. Nā q2 nullū hoīꝫ excepe
rit q̇ p̄cepit vt ꝓximū diligamꝰ: ⁊ ipe in
euāgelio dñs oñdit et paulꝰ apł's. Nā q꜃
ille cui duo p̄cepta ꝓtulerat: atq꜃ ĩ eis pē

dere totā legē ꝓphetaſq꜃ dixerat: cū īter
rogaret eū dicēs. ⁊ q̇s eſt meꝰ ꝓximꝰ: ho
minē q̄ndam ꝓpoſuit deſcēdentē ab hie
ruſalē in hierico īcidiſſe in latrōes. ⁊ ab
eis g̃uit̃ vulneratū ſauciū ⁊ ſemiuiuū eē
relictū. Cui ꝓximū eſſe nō docuit: niſi q̇
erga illū recreādū atq꜃ curādū miſicoꝛs
extitit. ita vt h̃ q̇ interrogauerat īterroga/
tus ipe fateret̃. Cui dñs ait. Uade et tu
fac ſilr̃. vt videlicꝫ eū eſſe ꝓximū ītelliga
mus: cui vł exhibēdū eſt officiū miſcꝺie
ſi īdiget: vł exhibendū eſſet ſi indigeret.
Ex q̇ eſt iā ꝯſeq̄ns vt etiā ille a q̇ nob h̃
viciſſim exhibēdū eſt ꝓximꝰ ſit nr̃. Pro/
ximi enĩ nomē ad aliq̇d eſt. nec q̇ſq꜃ eſſe
ꝓximꝰ niſi ꝓximo pt. Nullū aūt exceptū
eſſe cui miſicoꝛdie denegēt̃ officiū: q̇s nō
videat q̄ñ vſq꜃ ad īimicos etiā poꝛrectū
eſt dño dicēte. Diligite inimicos vr̃os:
bñfacite his q̇ oderūt vos. Ita q̄ꝫ apł's
paulꝰ docet cū dicit. Nā nō adulterabiſ.
nō homicidiū facies. nō furaberiſ. nō cō
cupiſces. ⁊ ſi qꝺ eſt aliꝺ mādatū: in hoc
ſmōe recapitulat̃. diliges ꝓximū tuū tā
q꜃ teipm. Dilectio ꝓximi malū nō opat̃.
Quiſq̇s g̃ arbitrat̃ nō de oĩ hoĩe aplm h̃
cepiſſe: coget̃ fateri qꝺ abſurdiſſimū ⁊ ſce
leratiſſimū eſt viſum fuiſſe aplo non eſſe
pctm̄. ſi q̇s aut nō chꝛiſtiani aut inimici
adulterauerit vxoꝛē: aut eū occiderit: aut
eiꝰ rē ꝯcupierit. Qꝺ ſi demēt̃ eſt dicere:
manifeſtū eſt oēm hoīeꝫ ꝓximū eē depu
tādū. q2 erga nemiuē opandū ē malum.
Iā ṽo ſi vł cui p̄bēdū eſt: vł a q̇ nob pre/
bēdū ē officiū miſcꝺie. recte ꝓximꝰ dici/
tur. manifeſtū ē h̃ p̄cepto q̇ iubemur di/
ligere ꝓximū etiā ſctōs angelos ꝯtineri.
a q̇bꝫ nob tāta miſicoꝛdie officia īpēdūt̃
q̄nta mł'tis diuinaꝝ ſcpturaꝝ locis aīad
uertere facile ē. Ex q̇ et ipe deꝰ ⁊ dñs nr̃
ꝓximū ſe noſtꝝ dici voluit. Nā et ſeipm
ſignificat dñs ieſus chꝛiſtꝰ opitulatū eē
ſemiuiuo iacēti in via afflicto ⁊ relicto a
latrōibꝫ. Et ꝓpha in oꝛōe ait. Sic ꝓxi/
mū ſic frēm noſtꝝ ita ꝯplacebā. Sꝫ q̄ñ
excellētioꝛ ac ſuꝑ naturā nr̃aꝫ eſt diuina
ſubſtātia: p̄ceptū q̇ diligamꝰ deū a ꝓxi/
mi dilectōe diſtinctū ē. Ille enĩ nob ꝑbꝫ
miſericoꝛdiā ꝓpter ſuā bonitatē. nos aūt

nobis inuicē ꝓpt illiꝰ.i.ille nobis miſere
tur vtiꝫ ꝯfruamur.nos vō inuicē noſtri
miſeremur vt illo ꝯfruamur. Quapropt
adhuc ābiguū eſſe videt̄:cū dicimꝰ ea re
nos ꝯfrui quā diligimꝰ ꝓpt ſeipam:⁊ ea
re nob̄ fruēdū eſſe tm̄ q̄ efficimur bt̄i.cete
ris vō vtendū. Diligit eni nos deꝰ:⁊ mł
tū nobis dilectōꝫ eiꝰ erga nos diuīa ſcri
ptura ꝯmēdat. Quō ḡ diligit vt nob̄ vta
tur aut fruat̄: Sꝫ ſi fruit̄ eget bono nr̄o:
qđ nemo ſanꝰ dixerit. Om̄e eni bonū no
ſtꝝ vł ipe vł ab ipo ē. Cui aūt obſcuruꝫ
vł dubiū ē:nō eget luce reꝝ haꝝ nito/
req̄s ipa illuſtrauerit: Dicit etiā aptiſſi
me ꝓpha. Dixi dn̄o deꝰ meꝰ es tu:quo/
niā bonoꝝ meoꝝ nō eges. Nō ḡ fruitur
nobis ſꝫ vtit̄. Nā ſi neq3 fruit̄ neq3 vtit̄:
nō īuenio queadmodū diligat Sꝫ neq3
ſic vtit̄ vt nos. Nā nos res q̄bꝫ vtimur
ad id referimꝰ vt dei bōitate ꝯfruamur.
Deꝰ vō ad ſuā bonitatē vſū noſtꝝ refert
Quia eni bonꝰ eſt:ſumꝰ.⁊ inq̄ntū ſumus
boni ſumꝰ. Porro aūt q2 iuſtꝰ ē:nō īpu
ne ſumꝰ mali. Inq̄ntū eni mali ſumꝰ:in
tantū minꝰ etiā ſumꝰ. Ille eni ſūme ac p̄
mitꝰ eſt:q̄ oīno incōmutabił eſt.⁊ q̄ ple
niſſime dicere potuit.ego ſū q̄ ſū:⁊ dices
eis q̄ eſt miſit me ad vos. At cetera que
ſunt:⁊ niſi ab illo eſſe nō pn̄t:⁊ intātū bo
na ſunt inq̄ntū acceperūt vt ſint. Ille igi
tur vſus q̄ dicit̄ dei q̄ nob̄ vtit̄: nō ad eiꝰ
ſꝫ ad nr̄aꝫ vtilitatē refert̄.ad eiꝰ aūt tātū
mō bonitatē. Cuiꝰ autē nos miſeremur
⁊ cui ꝯſulimꝰ ad eiꝰ q̄dē vtilitatē id faci
mus.eāq3 intuemur:ſed neſcio quō etiā
nr̄a ſit ꝯſeq̄ns:cū eā miſicordiā quā im/
pendimꝰ egenti ſine mercede nō relinq̄t
deꝰ. Hec aūt merces ſūma eſt vt eo per
fruamur.⁊ oēs q̄ eo fruimur:nob̄ etiā ī/
uicē in ipo ꝯfruamur. Nā ſi in nob̄ id fa/
cimꝰ remanemꝰ ī via:⁊ ſpem bt̄itudinis
noſtre in hoīe vł in angelo collocamus.
Qđ ⁊ hō ſupbus ⁊ angelꝰ ſupbus arro
gāt ſibi.atq3 in ſe alioꝝ ſpem gaudēt cō/
ſtitui. Sanctꝰ aūt hō et ſctūs angelꝰ eti
am feſſos nos atq3 ī ſe req̄eſcere ⁊ rema/
nere cupiētes reficiūt potiꝰ.aut eo ſūptu
quē ꝓpter nos:aut illo etiā quē ꝓpt ſe ac
ceperūt:acceperūt tn̄.atq3 ita refectos ī

illū ire ꝯpellūt:q̄ fruētes parit̄ beati ſimꝰ
Nam ⁊ apłs clamat. Nūq̄d paulꝰ ꝓ vo
bis crucifixus ē.aut ī noīe pauli baptiza
ti eſtis: Et neq3 q̄ plātat eſt aliq̄d:neq3 q̄
rigat:ſed q̄ incremētū dat deꝰ. Et ange
lus hominē ſe adorantē monet.vt potiꝰ
illū adoret:ſub q̄ ei dn̄o etiā ipe ꝯſeruꝰ ē.
Cū aūt hoīe ī deo frueris:dō potiꝰ q̄3 ho
mie frueris. Illo eni frueris q̄ efficieris be
atꝰ:⁊ ad eū te ꝑueniſſe letaberis: ī q̄ ſpem
ponis vt venias. Inde ad philemonem
paulꝰ. Ita frater inq̄t ego te fruar ī dn̄o.
Qđ ſi nō addidiſſet ī dn̄o:⁊ te fruar tātū
dixiſſꝫ:ī eo ꝯſtituiſſet ſpeꝫ bt̄itudis ſue.
q̄3q̄3 ⁊ viciſſitudine dicit̄ frui cū delecta
tōe vti. Cū eni adeſt qđ diligit̄:etiā dele/
ctatōem ſecū neceſſe eſt gerat. Per quaꝫ
ſi trāſieris:eāq3 ad illō vbi ꝑmanēdū eſt
retuleris:vteris ea.⁊ abuſiue nō ꝓpe dice
ris frui. Si vō inheſeris atq3 ꝑmāſeris.
finē in ea ponēs leticie tue:tūc vere et ꝓ/
prie frui dicēdꝰ es. Qđ nō faciēdū ē niſi ī
illa trinitate.i.ſummo et incōmutabili
bono. Uide queadmodū cū ipa vitas ⁊
vbū ꝑ qđ facta ſunt oīa:caro factū eſſꝫ
vt habitaret in nobis:tn̄ ait apłs. Et ſi
noueramꝰ chriſtū ſcḋm carnē:ſꝫ iā nō noui
mus. Ille q̄ppe q̄ nō ſolū ꝑuenientibꝫ poſ
ſeſſionē:ſed etiā viā p̄bere ſe voluit veni
entibꝫ ad ſe p̄ncipiū viaꝝ voluit carnem
aſſumere.vn̄ eſt etiaꝫ illud. Dn̄s creauit
me in principio viaꝝ ſuaꝝ.vt inde inci/
ꝑent q̄ vellent venire. Apł̄us igit̄ q̄3uis
adhuc ambularet ī via:⁊ ad palmā ſup/
ne vocatōis ſeq̄ret̄ vocantē dn̄m.tn̄ ea q̄
retro ſunt obliuiſcēs:⁊ in ea q̄ ante ſūt ex
tentus:iā p̄ncipiū viaꝝ trāſierat. H̄ eſt:eo
nō indigebat a q̄ tn̄ aggrediēdū ⁊ exor/
diendū iter eſt omnibꝫ q̄ ad vitatē ꝑue/
nire:⁊ in vita eterna ꝑmanere deſiderāt.
Sic ei ait. Ego ſum via ⁊ vitas et vita.
hoc eſt.ꝑ me venit̄.ad me peruenit̄:in me
ꝑmanet̄. Cū eniꝫ ad ipm ꝑuenit̄:etiā ad
ipm patrē ꝑuenit̄. quia ꝑ equalē ille cui
eſt equalis agnoſcit̄:vinciēte et tanq̄3 ag
glutinante nos ſpū ſctō:quo in ſūmo at/
q3 incōmutabili bono ꝑmanere poſſimꝰ
Ex q̄ intelligit̄ q̄ꝫ nulla res in via tenere
nos debeat.qn̄ nec ipe dn̄s inq̄ntuꝫ via

noſtra eſſe dignat⁹ eſt. tenere nos volue/
rit: ſ3 trāſire. ne reb⁹ tp̄alib⁹ q̄uis ab illo
ꝑ ſalute nr̄a ſuſceptis ⁊ geſtis heream⁹
īfirmiter. ſed ꝑ eas poti⁹ curram⁹ alacri
ter: vt ad eū ip̄m qui noſtrā naturā a tp̄a/
lib⁹ liberauit ⁊ collocauit ad dexterā pa
tris ꝓuehi atq; ꝑuēire mereamur. Oīm
igit̄ q̄ p̄dicta ſunt: ex q̄ de reb⁹ tractamus:
hec ſūma eſt: vt intelligat̄ legis ⁊ omniū
diuinaꝝ ſcripturaꝝ plenitudo ⁊ finis ee̅
dilectio rei q̄ fruēdū eſt. ⁊ rei q̄ nobiſcū
ēa re frui pōt. q2 vt ſe q̄ſq; diligat p̄cepto
nō eſt op⁹. Hoc ergo vt noſſerem⁹ atq;
poſſem⁹ facta eſt tota ꝑ ſalute nr̄a ꝑ diui
nā ꝓuidentiā diſpēſatio tp̄al: q̄ debem⁹
vti: nō q̄ſi manſoria q̄dā dilectōe atq; de
lectatōe: ſ3 trāſitoria poti⁹ tā q̄ vie: tā q̄
vehiculoꝝ vl' alioꝝ q̄ꝝlibz inſtrumēto
rū. aut ſi q̄d ꝯgruēti⁹ dici pt: vt ea q̄bus
ferimur ꝓpter illō ad qō ferimur diliga
mus. Quiſq̄s igit̄ ſcp̄turas diuīas vl' q̄
rūlibet earꝫ ꝑtē intellexiſſe ſibi videt̄: ita
vt eo intellectu nō edificet iſtā geminā3
charitatē dei ⁊ ꝓximi nōdum intellexit.
Quiſq̄s vō talē inde ſentētiā dixerit: vt
huic edificāde charitati ſit vtil': nec tñ h̄
dixerit: qō ille quē legit eo loco ſēſiſſe ꝓ/
babil̄. nō ꝑnitioſe fallit̄: nec oīno mentit̄
Ineſt q̄ppe in mētiēte voluntas falſa dicē
di. Et iō m'ltos inuenim⁹ q̄ mētiri velit:
q̄ aūt falli neminē. Cū igit̄ h̄ ſciēs hō fa
ciat. illud neſciēs patiat̄: ſatis in vna ea/
demq; re apparet illū q̄ fallit̄ eo q̄ mētit̄
eſſe meliorē. qn̄q̄dē pati meli⁹ eſt iniq̄ta
tē q̄ facere. Oīs aūt q̄ mentit̄ iniq̄tatem
facit. ⁊ ſi cuiq̄ videt̄ vtile aliqn̄ ee̅ mēda
ciū: pt videri vtilē aliqn̄ eſſe iniq̄tatem.
Nemo enī mentiēs ī eo q̄ mētit̄ ſeruat fi
dē. Nam vtiq; h̄ vult vt cui mētit̄ fidē3
ſibi habeat: quā tñ ei mentiēdo nō ſuat.
Oīs aūt fidei violator iniqu⁹ ē. Aut igi
tur iniq̄tas eſt vtilis aliqn̄ qō fieri n̄ pt.
aut mēdaciū3 ſp̄ inutile eſt. S3 q̄ſq̄s in
ſcp̄turis aliō ſētit q̄ ille q̄ ſcripſit: ill' nō
mentientib⁹ fallit̄. S3 tñ vt dicere cepe
rā ſi ea ſentētia fallit̄: q̄ edificat charitatē
q̄ finis p̄cepti eſt: ita fallit̄ ac ſi q̄ſq̄ erro/
re deſerēs viā: eo tñ ꝑ agꝝ ꝑgat: q̄ etiam
via illa ꝑducit. Corrigēd⁹ eſt tñ: et q̄ ſit
vtili⁹ viā nō deſerere demōſtrādū ē ne cō
ſuetudie deuiādi etiā in trāſuerſū aut ꝑ/
uerſū ire cogat̄. Aſſerēdo enī temere qō
ille nō ſenſit quē legit: plerūq; īcurrit in
alia q̄ illi ſnīe ꝯtexere neq̄at. q̄ ſi v̄a ⁊ cer/
ta eſſe ꝯſentit: illud nō poſſit veꝝ eſſe qō
ſenſerat. Fitq; in eo neſcio quō vt amā/
do ſnīam ſuā ſcp̄ture īcipiat offenſior ee̅
magis q̄ ſibi. Qō malū ſi ſerpere ſinerit
euertet̄ ex eo. Per fidē enī ambulam⁹ nō
ꝑ ſpēm. Titubabit aūt fides ſi diuinarū
ſcripturaꝝ vacillat auctoritas. Porro fi
de titubāte charitas etiā ip̄a lāgueſcit.
Nam ſi a fide q̄ſq; ceciderit: a charitate
etiā neceſſe eſt cadat. Non enī pt diligere
qō eſſe nō credit. Porro ſi ⁊ credit ⁊ dili
git: bn̄ agēdo ⁊ p̄ceptis bonoꝝ morū ob
tp̄ando efficit vt etiam ſperet ſe ad id qō
diligit eſſe venturū. Itaq; tria hec ſūt q̄
bus ⁊ ſcīa oīs ⁊ ꝓphetia militat: fides
ſpes: charitas. Sed fidei ſuccedit ſpes
quā videbim⁹. Et ſpei ſuccedit btītudo
ip̄a: ad quā ꝑuenturi ſum⁹. Charitas aūt
iſtis decedentib⁹ augebit̄ poti⁹. Si enī3
credēdo diligim⁹ qō nōdū videm⁹. q̄nto
magis cū videre ceperim⁹. Et ſi ſperan
do diligim⁹ q̄ nōdū ꝑuenim⁹: quāto ma
gis dū ꝑuenerim⁹: Inter tp̄alia q̄ppe at
q; eterna hoc īntereſt q̄ tp̄ale aliq̄d pl⁹ dili
gitur anteq̄ habeat̄: vileſcit aūt cū adue
nerit. Non enī ſatiat aīam cui vera ⁊ cer
ta ſedes eſt eternitas. Eternū aūt arden
ti⁹ diligit̄ adeptū q̄ deſideratū. Alli enī
deſiderāti conceditr plus de illo exiſtima
re q̄ ſe habz: vt ei vileſcat cū min⁹ inue/
nerit: ſed q̄ntū q̄ſq; veniēs exiſtimare po
tuerit: pl⁹ ꝑueniēs inuētur⁹ eſt. Hō ita
q; fide: ſpe et charitate ſubnixus: eaq; ī
cōcuſſe retinēs nō indiget ſcripturis ni
ſi ad alios inſtruēdos. Itaq; multi ꝑ h⁹
tria in ſolitudīe ſine codicib⁹ viuūt. Vn̄
in illis arbitror iam completū eſſe qō di
ctū eſt. ſiue ꝓphetie euacuabūt̄ ſiue lin/
gue ceſſabūt: ſiue ſciētia deſtruet̄. Quib⁹
tñ quaſi machinis tāta fidei ⁊ ſpei ⁊ cha
ritatis in eis ſurrexit iſtructio: vt p̄fectū
aliq̄d tenētes: ea que ſunt ex parte nō q̄/
rant: p̄fectū ſane quantū in hac vita pōt
Nam ī ꝯparatōe future vite nulli⁹ iuſti

⁊ ſancti eſt vita iſta ꝑfecta. Iō manēt in/
q̇t fides: ſpes: charitas. tria hec: maior
autē hoꝝ ē charitas. q̄ꝛ et cū q̇ſq; ad eter/
na ꝑuenerit: duobꝫ iſtis decedētibꝫ cha/
ritas auctior ⁊ certior ꝑmanebit. Quap/
pter cū q̇ſq; cognouerit finē ꝓcepti eſſe
charitatē de corde puro ⁊ ꝯſcia bona et
fide nō ficta. oēm intellectū diuinaꝝ ſcri/
pturaꝝ ad iſta tria relaturꝰ. ad tractatō/
nē illoꝝ libroꝝ ſecurꝰ accedat. Cū ei di/
ceret charitas: addidit de corde puro: vt
nihil aliō q̄ȝ id qō diligēdū eſt diligat.
Cōſcia vero bona ſubiunxit ꝓpter ſpem.
Ille enī ſe ad id qō credit ⁊ diligit ꝑuētu/
rū eſſe deſperat: cui male ꝯſcie ſcrupulꝰ
ineſt. Tercio ⁊ fide inq̇t nō ficta. Si enī
fides noſtra mēdacio caruerit: tūc ⁊ non
diligimꝰ qō nō eſt diligēdū. ⁊ recte viuē
do id ſperamꝰ: vt nullo mō ſpes nr̄a falla
tur. Propterea et de rebꝫ ꝑtinētibꝫ fidē q̄n
tū ꝓ tꝑe ſatis eē arbitratꝰ ſū dicere volui.
q̄ꝛ in aliis voluminibꝫ ſiue ꝑ alios ſiue per
nos multa iā dicta ſunt. Modꝰ itaq; ſit
iſte libri huiꝰ. Cetera de ſignis q̄ntū de/
derit dn̄s diſſeremꝰ.

Explicit liber primus
Incipit liber ſecūdus

q

Voniā de
rebꝫ cuȝ ſcriberē ꝑmiſi
cōmonēs ne q̇s in eis
attēderet niſi qō ſunt.
nō etiā ſi quid aliud ꝓ/
ter ſe ſignificāt: viciſſim de ſignis diſſe/
rēs: hoc dico ne q̇s in eis attēdat qō ſunt:
ſed potiꝰ q̄ ſigna ſunt. id ē q̄ ſignificāt.
Signū eſt enī res ꝓter ſpeciē quā inge/
rit ſenſibus aliud aliq̇d ex ſe faciēs in co
gitationē venire. ſicut veſtigio viſo trāſiſ
ſe aīal cuiꝰ veſtigiū eſt cogitamꝰ. ⁊ fumo
viſo ignē ſubeſſe cognoſcimꝰ. ⁊ voce ani
mātis audita affectōeȝ animi eiꝰ aīad/
uertimus. et tuba ſonāte milites vel ꝓgre
di vel regredi: et ſi quid aliud pugna po/
ſtulat oportere nouerūt. Signoꝝ igitur
alia ſunt naturalia: alia data. Naturalia
ſunt q̄ ſine volūtate atq; vllo appetitu ſi
gnificādi: ꝓter ſe aliq̇d aliō ex ſe ꝯgnoſci fa/
ciūt: ſicuti ē fumꝰ ſignificās ignē: nō enī
volēs ſignificare id facit: ſȝ reꝝ exꝑtaruȝ
aīaduerſiōe ⁊ notatōe cognoſcit̄ igneȝ
ſubeſſe. etiā ſi fumꝰ ſolꝰ appareat. Sed et
veſtigiū trāſeūtis aīantis ad hoc genꝰ ꝑtinet.
Et vultꝰ irati ſeu triſtis affectōeȝ animi ſi
gnificat. etiā nulla eiꝰ volūtate: q̇ aut ira
tus aut triſtis ē. aut ſi q̇s aliꝰ motꝰ animi
vultu indice ꝓdit̄ etiā id nobꝫ nō agētibꝫ
vt ꝓdat̄. Sȝ de hoc toto genere nūc diſſere
re non eſt ꝓpoſitū. Quoniā tn̄ incidit in par/
titionē nr̄aȝ ꝓteriri oīno nō potuit. atq;
id hactenꝰ notatū eē ſufficerit. Data ve/
ro ſigna ſunt: q̄ ſibi queq; viuētia īuiceȝ
dant ad demōſtrādos q̄ntū pn̄t motus
animi ſui vel ſenſa aut intellecta quelibȝ.
Nec vlla cā eſt nobis ſignificādi. i. ſigni
dādi: niſi ad depromendū et traiiciendū
in alteriꝰ animū id quod aīo gerit is qui
ſignū dat. Hoꝝ igit̄ ſignoꝝ genꝰ q̄ntuȝ
ad hoīes attinet ꝯſiderare atq; tractare
ſtatuimꝰ: q̄ꝛ et ſigna diuinitus data q̄ ī ſcri
pturis ſanctis cōtinent̄ ꝑ hoīes nobꝫ in/
dicata ſunt q̇ ea ꝯſcripſerūt. Habēt etiam
beſtie q̄dā inter ſe ſigna q̇bꝫ ꝓdunt appeti
tū animi ſui. Nam et gallꝰ gallinaciꝰ re/
ꝑto cibo dat ſignū vocis galline vt accur
rat. ⁊ colūbus gemitu columbā vocat.
⁊ ab ea viciſſim vocat̄. et multa huiōi a/
niaduerti ſolent. Que vtrū ſicut vultus
aut dolētis clamor ſine ſignificādi volū
tate ſequant̄ motū animi. an vero ad ſi/
gnificādū dent̄ alia q̄ſtio eſt. ⁊ ad rē que
nūc agit̄ nō ꝑtinet. Quā partē ab hoc ope
tanq̄m nō neceſſariā remouemꝰ. Signo
rū igitur quibꝫ inter ſe homines ſua ſenſa
ꝯmunicāt: q̄dam ꝑtinēt ad oculoꝝ ſenſuȝ.
pleraq; ad auriū. pauciſſima ad ceteros
ſenſus. Nā cū innuimꝰ nō damꝰ ſignuȝ
niſi oculis eiꝰ quē volumꝰ ꝑ hoc ſignū volū
tatis nr̄e participē facere. Et q̇dā motꝰ
manuū pleraq; ſignificāt. Et hyſtriōes
omniū mēbroꝝ motibꝫ dant ſigna q̄daȝ
ſcientibꝫ: ⁊ cū oculis eoꝝ q̄ſi fabulant̄. Et
vexilla draconeſq; militares ꝑ oculos ī/
ſinuant volūtatē ducū. Et ſunt hec oīa
q̄ſi q̄dā verba viſibilia. Ad aures aūt q̄ ꝑ/
tinent vt dixi plura ſunt. ī verbis maxime

Nã ⁊ tuba ⁊ tibia ⁊ cythara dãt plerũq̃ nõ ſolũ ſuauẽ ſ; etiã ſignificantẽ ſonum. Sed oĩa ſigna ỽbis cõpata pauciſſima ſunt. Uerba eñ prorſus int hoĩeſ obtinuerũt pncipatũ ſignificãdi q̃cũq̃ aĩo ↄcipiunt. ſi ea pdere q̃ſq̃ velit. Nã ⁊ odore vngueñti dñs q̃ pfuſi ſunt pedes ei⁹ ſignũ aliq̃d dedit: ⁊ ſacro corpis ⁊ ſãguis ſui pguſtato ſignificauit qđ voluit: ⁊ cũ mlier tãgẽdo fimbriã veſtimẽti ei⁹: ſalua facta ẽ: nõ nihil ſignificat. Sz innũerabil mltitudo ſignoꝝ: q̃bus ſuas cogitationes hoĩes exerũt in ỽbis ↄſtituta ẽ. Nã illa ſigna oĩa q̃ꝝ genera breuit attigi. potui ỽbis enũciare: ỽba vero illis ſignis nullo mõ poſſũ. Sz q: ỽberato aere ſtatim trãſeunt: nec diuti⁹ manẽt q̃ ſonãt: iſtituta ſunt p lrãs ſigna ỽboꝝ. Jta voces ocul oſtendunt. nõ p ſeipas ſz per ſigna q̃dam ſua. Jſta igit ſigna nõ potuerũt cõmũia eẽ oĩb; gentib; pctõ q̃dã diſſenſiõis hũane: cũ ad ſe q̃ſq̃ pncipatum rapit. Cui⁹ ſupbie ſignũ ẽ: erecta illa turris in celũ. vbi hoĩes ipi nõ ſolũ aĩos ſed etiã voces diſſonas hr̃e meruerunt. Ex q̃ factũ eſt vt etiã ſcptura diuĩa q̃ tãtis morbis hũanaꝝ volũtatũ ſubuenit. ab vna lingua pfecta q̃ opportune potuit p orbẽ terraꝝ diſſeminari: p varias interptũ linguas longe lateq̃ diffuſa inoteſceret gẽtib; ad ſalutẽ: q̃ legẽteſ nih il aliud appetũt q̃ cogitatõnẽ volũtateq̃ illoꝝ a q̃bus ↄſcpta eſt inuenire. et p illas voluntatẽ dei ſm quã tales hoĩes locutos eſſe credim⁹. Sz mlt; ⁊ multiplicib; obſcuritatib; ⁊ ambiguitatib⁹ decipiũt q̃ temere legũt aliđ p alio ſentiẽtes. q̃buſdã aũt loc; q̃d vl falſo ſuſpicent ñ inueniũt: ita obſcure q̃dã dicta denſiſſimã caliginẽ obducũt. Qđ totũ puiſũ diuit⁹ eẽ nõ dubito: ad edomãdã labore ſupbiã. ⁊ intellectũ a faſtidio renouãdũ. cui facile inueſtigata plerũq̃ vileſcũt. Quid eñi ẽ q̃ſo: q ſi q̃ſq̃ dicat ſctõs eſſe hoĩeſ atq̃ pfectos: quoꝝ vita ⁊ morib; chriſti eccl̃ia de q̃buſlibet ſupſtitiõib; pciditeos q̃ ad ſe veniũt. et imitatõe bonoꝝ ſibimet qđãmodo incorporat. q̃ boni fideles ⁊ vere dei ſerui depõnẽteſ onera ſecl̃i ad ſanctũ baptiſmi lauacrũ venerũt. atq̃ ĩde aſcendentes ↄceptõne ſanctiſpũs fructũ dant gemine charitatis. i. dei et primi. quid ẽ ergo q ſi hec q̃ſq̃ dicat. min⁹ delectat audiẽtẽ q̃ ſi ad eũdẽ ſenſum locũ illũ exponat de canticꝫ canticoꝝ. vbi dictũ ẽ eccleſie: cũ tanq̃ pulcra quedã femina laudaret. dentes tui ſicut grex tonſaꝝ aſcẽdẽs de lauacro. que oẽs gemĩos creãt: ⁊ nõ eſt ſterilis in eis? Nũ aliđ hõ diſcit: q̃ cũ illud planiſſimis ỽbis: ſine ſimilitudĩs hmõi adminiculo audiret? Et tñ neſcio quõ ſuauius intueor ſanctos cũ eos q̃ſi detes eccl̃ie video pcidere ab erroritb; homines. atq̃ in ei⁹ corpe emollita duricia q̃ſi demerſos maſoſq̃ trãſferre. Oues etiã iocũdiſſime agnoſco detõſas. oneribus ſecularib; tanq̃ vellerib⁹ poſitis. et aſcẽdentes de lauacro. id ẽ de baptiſmate creare oẽs geminos. i. duo pcepta dilectõis. et nullã eſſe ab iſto ſancto fructu ſterilẽ video. Sed q̃re ſuaui⁹ videã: q̃ ſi nulla de diuinis libris talis ſilitudo pmerer. cum res eadem ſit eademq̃ cognitio difficile ẽ dicere. et alia q̃ſtio eſt. Nũc tamẽ nemo ambigit. et p ſilitudĩes libẽtius queq̃ cognoſci: et cũ aliq̃ difficultate q̃ſita multo grati⁹ inueniri. Qui eĩ prius nõ inueniũt quod q̃runt: fame laborant. Qui autẽ nõ querũt: q: ĩ pmptu habẽt: faſtidio ſepe marceſcũt. Jn vtroq̃ autẽ languor cauẽdus eſt. Magnifice igit et ſalubriter ſpũſſctũs ita ſcpturas ſanctas modificauit: vt locis aptioribuſ fami occurreret: obſcurioribꝫ autẽ faſtidia detergeret. Nihil eñ fere de ill obſcuritatib; eruit: quod nõ planiſſime dictũ alibi repiatur. Ante oĩa igit opus ẽ dei timore cõuerti ad cognoſcendã ei⁹ voluntatẽ: quid nobis appetẽdũ fugiẽdũq̃ pcipiat. Timor autẽ iſte cogitatõeꝫ de noſtra mortalitate: ⁊ de futura morte neceſſe ẽ incutiat: et quaſi clauatis carnib; oẽſ ſupbie motus ligno crucis affigat. Deide opus eſt miteſcere pietate. neq̃ ↄdicere diuine ſcripture: ſiue intellecte: ſi aliq̃ vicia noſtra pcutit: ſiue nõ intellecte quaſi nos melius ſape meliuſq̃ pcipe poſſimus. ſed cogitare poti⁹ ⁊ credere id eſſe

melius ⁊ verius q̇ð ibi ſcriptū eſt: etiã ſi lateat: q̃ȝ id qð nos ꝑ noſmetipſos ſaꝑe poſſumꝰ. Poſt iſtos duos gdus timoris atq̃ pietatis: ad terciū venit̃ ſciētie gdū. de quo nūc agere ſtatui. Nam in eo ſe exercet oīs diuinaꝝ ſcripturaꝝ ſtudioſus. nihil aliud in eo inueniēs q̃ȝ diligendū eſſe deū ꝓpter deū: et ꝓximū ꝓpter deū. ⁊ illū q̇dem ex toto corde: ex tota aīa: ex tota mēte diligere: ꝓximū ꝟo tanq̃ȝ ſeipſum. id ē: vt tota dilectio ꝓximi ſic̄ etiã noſtri referat̃ in deū. De q̇bꝫ duobꝫ p̄ceptis cū de rebꝫ ageremus ī libro ſuꝑiore tractauimꝰ. Neceſſe ē ergo vt p̄mo ſe q̇ſq̃ȝ in ſcripturis īueniat amore huiꝰ ſeculi: h̄ eſt tꝑaliū reꝝ implicatū. lōge ſeiunctū eſſe a tāto amore dei et tāto amore ꝓximi: q̄ntū ſcriptura ip̄a p̄ſcribit. Tum vero ille timor q̇ cogitat de iudicio dei: ⁊ illa pietas q̄ nō pōt niſi credere ⁊ cedere autoritati ſanctoꝝ libroꝝ: cogit eū ſe ip̄m lugere. Nā iſta ſciētia bone ſpei hominē ſe nō iactantē: ſꝫ lamentātem facit. Quo affectu īpetrat ſedulis p̄cibꝰ ꝯſolationē diuini adiutoriū: ne deſperatōe frangat̃. ⁊ eſſe incipit in q̄rto gradu: h̄ ē fortitudinis quo eſurit̃ ⁊ ſitit̃ iuſticia. Hoc enim affectu ab omni mortifera iocūditate reꝝ trāſeuntiū ſeſe extrahit. et inde ſe auertēs cōuertit ad dilectiōem eternoꝝ in incōmutabilē. ſ. vnitatē eandēq̃ȝ trinitatē. Quā vbi aſpexerit q̄ntū pōt: longinq̄ radiantē: ſuiq̃ȝ aſpectus infirmitate ſuſtinere ſe illā lucem nō poſſe ꝑſenſerit: in q̇nto gradu: hoc eſt in ꝯſilio miſericordie purgat aīam tumultuantē quodāmodo atq̃ȝ obſtrepentē ſibi de appetitu inferiorū ꝯceptis ſordibꝫ. Hinc ꝟo ſe in dilectione ꝓximi gnauiter exercet: in eaq̃ȝ ꝑficitur: et ſpe iā plenus atq̃ȝ integer viribus cū ꝑuenerit vſq̃ȝ ad īimici dilectōe: aſcēdit in ſextū gradū: vbi iam ip̄m oculum purgat quo videri deꝰ poteſt: q̄ntū p̄t ab his qui huic ſeculo moriunt̃ quantum poſſunt. Nam intātū vident inq̄ntū moriunt̃ huic ſeculo: Inq̄ntū autē huic viuunt: nō vident. Et ideo q̃ȝuis iā certior ⁊ nō ſolū tolerabilior: ſed etiā iocūdior ſpecies lucꝭ illius incipiat apparere.

in enigmate tn̄ adhuc ⁊ ꝑ ſpeculū videri dicit̃. q: magꝭ ꝑ fidē q̃ȝ ꝑ ſpem ambulat̃. cū in hac vita ꝑegrinamur: q̃ȝuis ꝯuerſatōnem habeamꝰ in celꝭ. In h̄ aūt gdu ita purgat oculū cordis: vt ꝟitati ne ip̄m q̇dē p̄ferat aut ꝯferat ꝓximum. ḡ nᶜ ſeip̄m. q: nec illū quē diligit ſicut ſeip̄m. Erit ḡ iſte ſanctus tā ſimplici corde atq̃ȝ mūdato: vt neq̃ȝ hoībꝫ placendi ſtudio detorq̄atur a vero. nec reſpectu deuitādoꝝ q̇rū libet incōmodoꝝ ſuoꝝ que aduerſantur huic vite. Talis filꝰ aſcēdit ad ſapiētiā que vltima ⁊ ſeptima eſt q̄ pacatus tranq̇lluſq̃ȝ ꝑfruit̃. Initiū enī ſapiētie timor dn̄i. Ab illo enī vſq̃ȝ ad ip̄am ꝑ hos gradus tendit̃ et ꝑuenitur. Sed nos ad terciū gradum illū cōſideratōeȝ referamꝰ. de q̇ diſſerere qð dn̄s ſuggeſſerit atȝ tractare inſtituimꝰ. Erit igit̃ diuinaꝝ ſcripturaꝝ ſolertiſſimꝰ indagator: q̇ primo totas legerit notaſq̃ȝ habuerit. ⁊ ſi nōdū intellectu iam tn̄ lectōe dūtaxat eas que appellant̃ canonice. Nā ceteras ſecurius leget fide veritatis iſtructꝰ. ne p̄occupēt imbecillē animū. et ꝑiculoſis mendacijs atq̃ȝ fantaſmatibꝫ eludētes p̄iudicent aliquid ꝯtra ſanā intelligenciā. In canonicis autē ſcripturꝭ eccleſiaꝝ catholicarū q̃ȝ plīmū auctoritatē ſequat̃: inter q̄s ſane ille ſunt que aplicas ſedes hr̄e ⁊ ep̄las accipe meruerūt. Tenebit igit̃ hūc modū in ſcripturis canonicꝭ: vt eas q̄ ab oībus accipiunt̃ eccleſijs catholicꝭ p̄ponat eis quas q̇dā nō accipiūt. In eis ꝟo q̄ nō accipiunt̃ ab omnibꝫ: p̄ponat eas q̄s plures grauioreſq̃ȝ accipiūt eis q̄s pauciores minoriſq̃ȝ auctoritatis ecclīe tenentꝭ. Si aūt alias inuenerit a pluribꝫ: alias a grauioribꝫ haberi: q̃ȝq̃ȝ hoc inuenire nō poſſit: equalis tn̄ auctoritatis eas habēdas puto. Totus aūt canon ſcripturaꝝ in quo iſtā ꝯſideratōem verſandam dicimus his libris continet̃. Quinq̃ȝ moyſeos. id eſt geneſi. exodo. leuitico. numeri. deuteronomio: ⁊ vno libro ieſu naue. vno iudicū. vno libello q̇ appellat̃ ruth. q̇ magis ad regnoꝝ p̄ncipia videt̃ ꝑtinere Deinde q̄ttuor regnoꝝ ⁊ duobꝫ paralipomenon: nō conſeq̄ntibꝫ: ſed q̄ſi a latere

adiunctis ſimulq́ꝫ ꝓgētibꝫ. Hec ē hiſto-
ria q̄ ſibimet annexa tp̄a ↄtinz: atq́ꝫ ordi-
nē rex. Sunt alie tanq́ꝫ ex diuerſo ordi-
ne: q̄ neq́ꝫ huic ordini: neq́ꝫ int̄ ſe conne-
ctunt̄: ſicut ē iob ⁊ thobias ⁊ heſter ⁊ iu-
dith et machabeoꝛuꝫ libri duo: ⁊ heſdre
duo. q̄ magiſ ſubſeq̄ vident̄ ordīatā illaꝫ
hiſtoriā: vſq́ꝫ ad regnoꝝ vl̄ ꝑalipomenō
terminatā. Deinde ꝓphete in q̄bꝫ dauid
vnus liber pſalmoꝝ. ⁊ ſalomōis tres: ꝓ-
uerbioꝝ: cātica canticoꝝ ⁊ eccl'iaſteſ. Nā
illi duo libri vnus q̄ ſapiētia. ⁊ ali⁹ q̄ ec-
cleſiaſtic⁹ inſcribit̄ de q̄dā ſilitudīe ſalo-
monis eſſe dicunt̄. Nā ieſus fili⁹ ſyrach
eos ſcripſiſſe ↄſtātiſſime ꝓhibet̄. Qui tn̄
quoniā in auctoritatē recipi meruerūt: i-
ter ꝓpheticos numerādi ſunt. Reliq̄ ſūt
eoꝝ libri qui ꝓꝓe ꝓphete appellati ſūt.
duodecim ꝓphetaꝝ libri ſinguli: q̄ cōne-
xi ſibimet q̄m nūq̄ꝫ ſeiūcti ſūt ꝓ vno ha-
bent̄. Quoꝝ ꝓphetaꝝ nomīa ſunt hec.
Oſee. Joel. Amoſ. Abdiaſ. Jonas. Mi-
cheas. Naum. Abacuch. Sophoniaſ.
Aggeus. Zacharias. Malachias. Dei-
de q̄ttuoꝛ ꝓphete ſunt maioꝝ voluminū
Eſaias. Hieremias. Daniel. Ezechiel.
His q̄draginta q̄ttuoꝛ libris veteris te-
ſtamēti terminat̄ auctoꝛitas. Noui autē
q̄ttuoꝛ libris euāgelij ſc̄m mattheū: ſc̄m
marcū. ſc̄m lucā. ſc̄m iohannē. quattuoꝛ-
decim epiſtolis pauli apl'i. ad romanoſ.
ad choꝛinthios duabꝫ. ad galathas. ad
epheſios. ad philippēſes. ad theſſaloni-
cēſes duabꝫ. ad coloſſenſeſ. ad thimothe-
um duabꝫ. ad titū. ad philemonē. ad he-
breos. Petri duabꝫ. tribꝫ iohānis. vna iu-
de: ⁊ vna iacobi. actibꝫ apl'oꝝ libro vno.
⁊ apocalipſis iohis libro vno. In hiſ oī-
bus libris timentes deū et pietate man-
ſueti querūt voluntatē dei. Cui⁹ operiſ
vel laboꝛis p̄ria obſ̄uatio eſt vt diximꝰ:
noſſe iſtos libros. ⁊ ſi nō dū ad intellectū
legendo: tn̄ vel mādare memoꝛie. vl̄ omi-
no incognitos nō h̄re. Deinde illa que i
eis apte poſita ſunt vl̄ ꝑcepta viuēdi vl̄
regule credendi: ſolerti⁹ diligentiuſq́ꝫ in-
ueſtigāda ſunt. Que q̄nto quiſq́ꝫ plura i-
uenit. tanto eſt intelligētia capacioꝛ. In
his eni que apte in ſcriptura poſita ſūt i-
ueniunt̄ illa oīa que cōtinent fidē moreſ-
q́ꝫ viuendi. ſpeꝫ. ſ. atq́ꝫ charitatē. de q̄ h̄
libro ſuꝑioꝛe tractauimꝰ. Tū vero facta
q̄dam familiaritate cū ipā ligua diuiaꝝ
ſcripturarū: in ea q̄ obſcura ſūt apienda
⁊ diſcutiēda ꝑgendū eſt: vt ad obſcurio-
res locutōes illuſtrādas de manifeſtiori-
bus ſumant̄ exempla. ⁊ q̄dā certaꝝ ſentē-
tiarū teſtimonia dubitatōeꝫ de icertiſ au-
ferant. In q̄ re memoria valet plurimū.
Que ſi defuerit: nō p̄t his p̄ceptiſ dari.
Duabus aūt cauſiſ nō intelligunt̄ q̄ ſcri-
pta ſunt. ſi aūt ignotis aut ambiguis ſi-
gnis obteguīt̄. Sūt aūt ſigna vl̄ ꝓpria
vl̄ trāſlata. Propria dicunt̄ cū his rebꝫ
ſignificādis adhibent̄: ꝓpter q̄s ſunt in-
ſtituta. ſicut cū dicimꝰ bouē intelligimꝰ
pecus: qd̄ oēs nobiſcum latine lingue
homines hoc nomine vocant. Trāſlata
ſūt: cū et ipe res quas ꝓprijs v̄bis ſigni-
ficamus ad aliud aliq̄d ſignificandū v-
ſurpant̄: ſicut cū dicimꝰ bouē: et per haſ
duas ſyllabas intelligimꝰ pecus qd̄ iſto
noīe appellari ſolet: ſed ꝑ illud pecus
rurſus intelligimus euāgeliſtā quem ſi-
gnauit ſcriptura interp̄tāte ap'lo dicēs
Bouē triturātem nō infrenabis. Con-
tra ignota ſigna ꝓpriaꝫ magnū remediū
eſt linguaꝝ cognitio. Et latine quidē li-
gue homines quos nunc inſtituendos
ſuſcepimus et duabꝫ alijs ad ſcriptura-
rū diuinarū cognitionē habēt opus. he-
brea ſcilicet et greca: vt ad exēplaria pre-
cedentia recurrat̄: ſi quam dubitatōneꝫ
attulerit latinoꝝ interpretū infinita va-
rietas. Q̄q̄ꝫ et hebrea verba nō interpre-
tata ſepe inueniamꝰ in libris. ſicut amen
alleluia: et racha ⁊ oſanna: et ſi qua ſunt
alia. Quoꝝ partim ꝓpter ſanctioꝛē au-
ctoꝛitatē q̄uis interp̄tari potuiſſent ſer-
uata eſt antiquitas: ſicut amen et allelu-
ia. partim vero in aliā linguaꝫ transferri
non potuiſſe dicunt̄: ſicut alia duo que
poſuimꝰ. Sunt enim quedaꝫ verba cer-
tarum linguarū: que in vſum alteriꝰ lin-
gue per interpretationē trāſire non poſ-
ſunt. Et hoc maxime interiectōibꝫ ac-
cidit: que verba potius motum animi
ſignificant: q̄ſ ſententie concepte vllam

particulā. Nā ⁊ hec duo talia eſſe ꝓhibē
tur. Dicūt enī racha indignātꝭ eſſe vocē:
oſanna letātꝭ. Sꝫ non ꝓpt̄ hec pauca q̄
notare atqꝫ īterrogare facillimū ē. ſꝫ pro
pter diuerſitates vt dictū ē interp̄tū illa
rū liguaꝝ ē cognitio neceſſaria. Qui aūt
ſcp̄turas ex hebrea ligua ī grecā v̄terūt
liguā numerari pn̄t. latini aūt interp̄tes
nullo mō: Ut enī cuiqꝫ p̄mis fidei tp̄ibꝰ
ī manꝰ venit codex grecꝰ. ⁊ aliq̄ntulū fa/
cultatis ſibimet vtriuſqꝫ ligue hr̄e vide
bat̄: auſus eſt īterp̄tari. Que q̄dē res plꝰ
adiuuit intelligētiā q̄ꝫ īpediuit: ſi mō le/
gentes nō ſint negligētes. Nā nōnullas
obſcuriores ſentētias pluriū codicū ſepe
manifeſtauit īſpectio ſic illō eſaie ꝓphe.
Unus īterpres ait. ⁊ carnē tuā ne deſpe
xeris. aliꝰ et domeſticos ſemīs tui ne de
ſpexerꝭ. vterqꝫ ſibimet inuicē atteſtāt̄ur.
Nāqꝫ alter ex altero exponit̄. qꝛ et caro
poſſꝫ accipi ꝓp̄e vt corpꝰ ſuū q̄ſqꝫ ne de
ſpiceret ſe putaret ammonitū. ⁊ domeſti
ci ſemīs trāſlate chriſtiani ꝑoſſent ītelli/
gi ex eodem v̄bi ſemine nobiſcū ſp̄ūālit̄
nati. Nūc aūt collatō īterp̄tū ſenſu: ꝓba
bilior occurrit ſentētia ꝓp̄e de cōſāngui
neis nō deſpiciēdis eſſe p̄ceptū. qm̄ do/
meſticos ſemīs cū ad carnē retulerꝭ con/
ſanguinei potiſſimū occurrūt. Uñ cē ar
bitror illud apl̄i qō ait. Si quō ad emu
latōem adducere potuero carnē meaꝫ vt
ſaluos faciā aliq̄s ex illis. id ē vt emulā
do eos q̄ crediderant ⁊ ipi crederēt Car
nem enī ſuā dixit iudeos: ꝓpter ꝯſāgui
nitatē. Item illō eiuſdē eſaie ꝓphete. ni
ſi credideritis nō intelligetis. aliꝰ interp̄
tatus eſt. niſi credideritis nō ꝑmanebitꝭ
Quis horū vera ſecutus ſit: niſi exēpla/
ria lingue p̄cedentis legant̄ incertuꝫ eſt.
Sed tm̄ ex vtroqꝫ magnū aliq̄d inſinua
tur ſcienter legentibꝰ. Difficile eſt enī ita
diuerſos a ſe īterpretes fieri: vt nō ſe ali/
qua vicinitāte cōtingāt. Ergo qm̄ intel
lectus in ſpecie ſempiterna eſt: fides v̄o
in reꝝ tp̄aliū q̄buſdaꝫ cunabul̄ q̄ſi lacte
alit paruulos: nūc autē ꝑ fidem ambula
mus nō ꝑ ſpeciē. niſi autē ꝑ fidē ambu/
lauerimus ad ſpeciē ꝑuenire nō poteri/
mus: q nō trāſit ſed ꝑmanet ꝑ intellectū

purgatū nobis coherētibꝰ v̄itati. Pro/
ptcrea ille ait. niſi credideritꝭ nō ꝑmane/
bitis. ille vero. niſi credideritꝭ ñ intellige
tis. Et ex ambiguo ligue p̄cedētꝭ plerū/
qꝫ īterpres fallit̄ cui ñ bene nota ſentētia
eſt. ⁊ eā ſignificatōeꝫ trāſfert q̄ a ſēſu ſcri
ptoris penitus aliena eſt. ſicut q̄dā codi/
ces habent. Acuti pedes coꝝ ad effūdē
dum ſanguinē. Oxis enī apō grecos et
acutū et velocē ſignificat. Ille ꝗ vidit ſē
tentiā q̄ trāſtulit veloces pedes coꝝ ad
effundendū ſanguinē. Ille aūt aliꝰ anci/
piti ſigno in aliā parteꝫ raptus errauit.
Et talia q̄dem nō obſcura ſed falſa ſunt.
quoꝝ alia ꝯditio eſt. Non enī intelligen
dos ſed emēdandos tales codices potiꝰ
p̄cipiēdū ē. Hic ē enim etiā illō qm̄ mo
ſchos grece vitulꝰ dr̄. moſcheumata q̄/
dā nō ītellexerūt eſſe plātatōes. ⁊ vitula
mīa īterp̄tati ſūt. Qui error tā mltos co
dices p̄occupauit: vt vix inueniat̄ aliter
ſcriptū. Et tm̄ ſn̄ia manifeſtiſſima ē: quia
clareſcit ꝯſeq̄ntibꝰ v̄bis. Nāqꝫ adulteri/
ne plātatōes nō dabūt radices altas: cō
uenientiꝰ dr̄ q̄ꝫ vitulamīa: q̄ pedibꝰ ꝑ terā
ꝑ̄diunt̄ ⁊ nō herēt radicibꝰ. Hāc trāſlati
onē ī eo loco etiā cetera ꝯtexta cuſtodiūt
Sꝫ qm̄ et q̄ ſit ipa ſn̄ia: quā plꝛes interp̄
tes ꝓ ſua q̄ſqꝫ facultate atqꝫ iudicio co/
nant̄ eloq̄: nō apparet niſi ī ea ligua īſpi
ciat̄ quā interp̄tant̄. ⁊ plerūqꝫ a ſenſu au
ctoris deuiꝰ aberrat īterp̄s ſi nō ſit do/
ctiſſimꝰ. Igit̄ aut illaꝝ liguaꝝ ex q̄bꝰ in
latinā ſcripturā ꝑuenit petēda cognitio
eſt. aut habēde īterp̄tatōes coꝝ q̄ ſe v̄bis
nimis obſtrinxerūt. nō qꝛ ſufficiūt: ſꝫ vt
ex eis libertas vel error dirigat̄ alioruꝫ:
q̄ nō magis v̄ba q̄ꝫ ſentētias interp̄tādo
ſeq̄ maluerūt. Nā nō ſolū v̄ba ſingl̄a ſꝫ
etiā locutiōes ſepe trāſferunt̄. q̄ oīno ī la
tine lingue vſum: ſi quis conſuetudineꝫ
veterū q̄ latine locuti ſunt tenere volue/
rit trāſire nō pn̄t. Que aliqñ ītellectui ni
hil adimūt: ſꝫ offendūt tm̄ eos q̄ plꝰ dele
ctant̄ rebꝰ: cū etiā in eaꝝ ſignis ſua q̄daꝫ
ſuat̄ integritas. Nā ſoloeciſmꝰ q̄ dicit̄:
nihil aliud ē q̄ꝫ cū v̄ba nō ea lege ſibi co
aptant̄: qua coaptauerunt qui priores
nobis nō ſine auctoritate aliqua locuti

ſunt. Utrũ enĩ int̃ hoĩes an inter hoĩbꝫ
dicat̃: ad rez nõ ꝑtinet cognitorẽ. Item
barbariſmꝰ q̃d aliđ eſt niſi ꝟbũ ñ eis lrĩſ
vł ſono enũciatũ. q̃ ab eiſq̃ latine añ noſ
locuti ſunt enũciari ſolet. Utꝝ enĩ igno
ſcere ꝓducta tercia ſyllaba vel correpta
dicat̃. nõ m̃ltũ curat q̃ peccatĩ ſuis deuſ
vt ignoſcat petit: q̃libz mõ illđ ꝟbum ſo
nare potuerit. Quid eſt ergo ĩtegritaſ lo
cutõis: niſi latine ꝯſuetudis cõſeruatio
loq̃ntiũ veterꝝ autoritate firmata? Sed
tñ eo magis inde offendũt̃ hoĩeſ q̃ ĩfirmi
ores ſunt. ⁊ eo ſunt ĩfirmiores q̃ doctio/
res videri volũt. nõ rerꝝ ſciẽtia q̃ edifica/
mur: ſed ſignorꝝ. q̃ nõ inflari difficile eſt:
cũ et ĩpa rerꝝ ſcia ſepe ceruicẽ erigat: niſi
dñico reprimat̃ iugo. Quid enĩ obeſt ĩtel/
lectori: ꝙ ita ſcriptũ eſt. q̃ ẽ terra in q̃ iſti
inſidẽt ſuꝑ eã: ſi bona ẽ aut neq̃? ⁊ q̃ ſũt
ciuitates in q̃bꝫ ĩpi ĩbabitãt ĩ ĩpis? Quã
locutiõem magiſ aliene ligue eẽ arbitror
q̃ ſenſuz aliquẽ altiorẽ. Illđ etiã qđ iaz
auferre ñ poſſumꝰ đ ore cãtãtiũ ꝑ ꝑlorꝝ.
ſuꝑ ĩpm aũt florïet ſctificatio mea: nihil
ꝓfecto ſnĩe detrahit. auditor tñ peritior
mallet hoc corrigi vt ñ floriet ſz florebit
diceret̃. Nec q̃cq̃ ĩpedit correctõez niſi
ꝯſuetudo cãtãtiũ. Iſta ꝗ facile ꝯtẽni poſ
ſunt: ſi q̃s ea cauere voluerit: q̃ ſano ĩtel/
lectui nihil detrahũt. At ꝟo illđ qđ ait
apł̃s: quod ſtultũ ẽ dei ſapiẽtiꝰ eſt hoĩbꝫ:
⁊ qđ infirmũ ẽ dei fortiꝰ ẽ hoĩbꝫ. ſi q̃s in
eo grecã locutõem ſeruare voluiſſz: vt di
ceret. quod ſtultũ ẽ dei ſapiẽtiꝰ eſt hoĩm.
⁊ qđ ĩfirmũ eſt dei fortiꝰ eſt hoĩm. iret q̃
dẽ vigilãtis lectoriſ intẽtio ĩ ſnĩe ꝟitatẽ.
ſz tñ aliq̃s tardior aut nõ ĩtelligeret: aut
etiã ꝑuerſe ĩtelligeret. Nõ enĩ tm̃ vicio/
ſa locutio eſt in latina ligua tal': verꝝ ⁊ in
ambiguitatẽ cadit. vt q̃ſi hoĩm ſtultũ vł
hoĩm infirmũ ſapiẽtiꝰ vł fortius videat̃
eſſe q̃ dei. Quãq̃ ⁊ illđ ſapiẽtiꝰ ẽ hoĩbꝫ
nõ caret ambiguo etiã ſi ſoloeciſmo ca/
ret. Utꝝ enĩ hiſ homĩbꝫ ab eo qđ ẽ huic
homĩ. an ab his hoĩbꝫ ab eo qđ eſt ab h̃
hoĩe dictũ ſit nõ apparet niſi illumĩatõe
ſnĩe. Meliꝰ itaq̃ dr̃ ita: Sapiẽtiꝰ eſt q̃
hoĩes: ⁊ fortiꝰ ẽ q̃ hoĩes. De ãbiguiſ at
ſignis poſt loq̃mur. nũc de ĩcognitiſ agi/
muſ. q̃rꝝ due forme ſũt q̃tũ ad ꝟba ꝑti/
net. Naq̃ aut ignotũ ꝟbũ facit herere le
ctorẽ: aut ignota locutio. Que ſi ex alie/
nis liguis veniũt: aut q̃rẽda ſũt ab earũ
liguarꝝ hoĩbꝫ: aut ligue cedẽ: ſi ⁊ ociũ ẽ ⁊
ingeniũ ediſcẽde: aut pluriũ ĩterp̃tũ ꝯſu
lẽda collatio ẽ. Si aũt ĩpiꝰ ligue nr̃e ali/
q̃ ꝟba locutõeſq̃ ignoramꝰ. legẽdi ꝯſuetu
dine audiẽdiq̃ ĩnoteſcũt. Nłła ſane ſunt
magiſ mãdãda mẽorie q̃ illorꝝ ꝟborꝝ lo/
cutõnũq̃ genera q̃ ignoramꝰ. vt cũ vł ꝑi
tior occurrerit de q̃ q̃ri poſſint. vł tal' le/
ctio q̃ vł p̃cedẽtibꝫ vł ꝯſeq̃ntibꝫ vł vtriſ/
q̃ oñdat quã vim habeat q̃dve ſignifi/
cet qđ ignoramꝰ: facile adiuuãte mẽoria
poſſimꝰ aĩaduertere vł diſcere: q̃q̃ tã/
ta ẽ vis ꝯſuetudis etiã ad diſcẽdũ vt q̃ ĩ
ſcp̃turiſ ſcĩs q̃daṁodo nutriti educati
q̃ ſũt: magiſ alias locutiões mirẽt̃: eaſq̃
minꝰ latinas putẽt q̃ illas q̃s ĩ ſcp̃turis
didicerũt. neq̃ ĩ latine ligue auctoribꝫ re/
ꝑiunt̃. Pł̃imũ h̃ q̃z iuuat interp̃tum nũe
roſitas collatis codicibꝫ ĩſpecta atq̃ diſ/
cuſſa. tm̃ abſit falſitas. Nã codicibꝫ emẽ
dãdis ꝑimus dꝫ inuigilare ſolertia eorꝝ: q̃
ſcripturas diuĩas noſſe đſiderãt: vt emẽ
datis nõ emẽdati cedãt. ex vno dũtaxat
interp̃tatõis genere veniẽtes. In ĩpiſ au
tem interp̃tatõibꝫ italia ceteriſ p̃feratur.
Nã eſt verborꝝ tenacior cuz ꝑſpicuitate
ſentẽtie. Et latinis q̃buſlibet emẽdãdis
greci adhibeant̃: in quibꝫ. lxx. interp̃tuz
qđ ad vetꝰ teſtamẽtũ attinet: excellit au/
ctoritas. q̃ iã ꝑ oẽs ꝑitiores eccł̃ias tãta
p̃ſentia ſp̃ũſſancti interp̃tati eſſe dicunt̃:
vt os vnũ tot hoĩm fuerit. Qui ſi vt fert̃:
multiq̃ nõ indigni fide p̃dicãt: ſingł̃i cel
lis etiã ſingulis ſeparati cũ interp̃tati eſ
ſent. nihil in alicuius eorꝝ codice inuẽtũ
eſt: quod nõ ĳſdem ꝟbis codẽq̃ verborꝝ
ordine inueniret̃ in ceteris quis huic au
ctoritati cõferre aliquid nedũ p̃ferre au/
deat? Si autẽ cõtulerũt vt vna omniuz
ꝯmuni tractatu iudicioq̃ vox fieret: nec
ſic q̃dẽ queq̃ vnũ hoĩem q̃libet ꝑitia ad
emendandũ tot ſeniorꝝ doctorũq̃ ꝯſen/
ſũ aſpirare oꝑtz aut decz. Quãobrẽ etiã
ſi aliq̃d alit̃ in hebreis exẽplaribꝫ inueni
tur q̃ iſti poſuerũt: cedendũ eſſe arbitror

diuīe diſpēſatōi q̄ ꝑ eos facta eſt: vt libri
q̄s gens iudea ceteꝛ ꝓplis vl' religiōe vl'
inuidia ꝓdere nolebat: credituris ꝑ dn̄m
gentibꝫ miſtra regꝭ ptolomei ꝓtāte tanto
ante ꝓderēt. Itaqꝫ fieri ꝑt vt ſic illi int/
ꝓtati ſint: queadmodū ꝯgruere gentibꝰ
ille q̄ eos regebat: ⁊ q̄ os vnum oībꝫ fece
rat ſpūſſctūs indicauit. Sed tn̄ vt ſupiꝰ
dixi hoꝝ quoqꝫ īterꝓtū q̄ v̄bis tenaciꝰ ī
hēſerūt collatio nō eſt inutil' ad explanā
dam ſepe ſnīaꝫ. Latini ḡ vt dicere cepe/
rā codices veteꝝ teſtamēti ſi neceſſe fue/
rit grecoꝝ auctoritate emēdādi ſūt. ⁊ eo
rū potiſſimū q̄ cū ſeptuaginta eſſent oꝛe
vno īterꝓtati eſſe ꝑbibent. Libros autē
noui teſtamēti: ſi q̄d ī latinis varietatibꝫ
titubat grecꝭ cedere oportere nō dubiuꝫ
eſt. ⁊ maxime q̄ apd̄ eccl'ias doctiores et
diligētiores repiunt. In trāſlatis v̄o ſi
gnis ſi q̄ forte ignota cogūt hērere lecto
rē: partim linguaꝝ noticia: parti reꝝ īue
ſtigāda ſunt. Aliq̄d eni ad ſilitudinē va
let. et ꝓculdubio ſecretū aliqd̄ inſinuat
ſiloa piſcina vbi lauare faciē iuſſus ē cui
ocl'os dn̄s luto d̄ ſputo facto inunxerat
Qd̄ tn̄ nomen ligue īcognite: niſi euāge/
liſta interꝓtatus eſſꝫ tā magnꝰ ītellectuſ
lateret. Sic etiā ml'ta q̄ ab auctoribꝫ eo/
rūdē libroꝝ interꝓtata nō ſūt nomia he/
brea nō eſt dubitādū hr̄e nō paruā vim
atqꝫ adiutoriū ad ſoluēda enigmata ſcri/
pturaꝝ: ſi q̄s poſſit ea īterꝓtari. Qd̄ nō/
nll'i eiuſdē ligue viri ꝑiti nō ſane paruū
bn̄ficiū poſteꝛ ꝯtulerūt. q̄ ſepata de ſcri
pturis eadē verba oīa īterꝓtati ſūt. ⁊ q̄d
ſit adā. q̄d eua. q̄d abraam. q̄d moyſes: ſi
ue etiā locorū noīa. q̄d ſit hierl'm: vl' ſyō
vl' hierico: vl' ſyna. vl' libanꝰ. vl' iordaniſ
vl' q̄cūqꝫ alia ī illa lingua ſunt incognita
nobis noīa. Quibꝫ aptis ⁊ īterꝓtatꝭ ml'/
te in ſcꝓturis figurate locutōnes manife
ſtant. Reꝝ autē ignorātia facit obſcuraſ
figuratas locutōes: cū ignoramꝰ vl' ani
mātiū vl' lapidū vl' herbaꝝ naturas alia
rū ve reꝝ. q̄ plerūqꝫ ī ſcꝓturꝭ ſilitudinis
alicuiꝰ grā ponunt. Nā ⁊ de ſerpēte qd̄
notū ē totū corpꝰ eiꝰ ꝓ capite obiicere feri
entibꝫ q̄ntū illuſtrat ſenſuꝫ illū q̄ dn̄s iu
bet aſtutos nos eſſe ſicͭ ſerpētes. vt. ſ. ꝓ

capite noſtro qd̄ ē chriſtꝰ corpꝰ potiꝰ ꝑ
ſeq̄ntibꝫ offeramꝰ. ne fides chriſtiana tā
q̄ꝫ caput necet ī nob: ſi ꝑcētes corpi ncge
mꝰ deū. vl' illd̄ qd̄ ꝑ caueꝛne anguſtiaſ co
artatꝰ depoſita veti tunica vires nouas
accipe d̄r: q̄ꝫ tē ꝯcinit ad imitādā ipiꝰ ſer
pētꝭ aſtutiā. exuēdūqꝫ ipm veterē hoīeꝫ
ſicͭ apl's dicͭ: vt īduamur nouo. ⁊ exuēdū
ꝑ anguſtias: dicēte dn̄o. itrate ꝑ anguſtā
portā. Ut ḡ noticia nature ſerpētis illu
ſtrat ml'tas ſil'tudīes q̄s de h̄ aīante ſcri
ptura dare ꝯſueuit. ſic igrātia nōnullorū
aīaliū q̄ nō miꝰ ꝑ ſilitudīes ꝯmēorat ī/
pedit ꝑl'imū lectorē. Sic lapidū ſic her
baꝝ vl' q̄cūqꝫ tenēt radicibꝫ. Nā ⁊ carbū
culi noticia q lucet ī tenebrꝭ ml'ta illumi
nat etiā obſcura libroꝝ vbicūqꝫ ꝓpt ſili
tudinē ponit: ⁊: ignorātia berilli vl' ada/
mātꝭ claudit plerūqꝫ intelligentie fores.
Nec aliā ob cāꝫ facile ē ītelligere pacē ꝑ/
petuā ſignificari olee ramuſculo quē re/
diēs ad archā colūba ꝑtulit niſi q2 noui
mꝰ ⁊ olei lenē ꝯtactū n̄ facile alieno hūo
recorrūpi: ⁊ arborē ipaꝫ frōdere ꝑennit.
Multi aūt ꝓpt ignorātiā iſopi dū neſci
unt quā vim habeat: vl' ad purgādū pul
monē. vl' vt d̄r ad ſaxa radicibꝫ penetrā
da cū ſit herba breuis atqꝫ hūilis: oīno ī
uenire nō p̄nt q̄re dictuꝫ ſit. Aſꝑges me
iſopo ⁊ mūdabor. Numeroꝝ etiā impe/
ritia ml'ta facit nō ītelligi: trāſlate ac my
ſtice poſita in ſcꝓturꝭ. Ingeniū q̄ppe vt
ita dixerim ingenuū nō pōt nō moueri
q̄d ſibi velit q ⁊ imoyſes ⁊ helyas et ipſe
dn̄ſ q̄draginta diebꝫ ieiunauerūt: cuiꝰ a/
ctōis figuratꝰ q̄dam nodꝰ niſi huiꝰ nūe
ri cognitōe et cōſideratōe nō ſoluit. ha/
bet enim denariū q̄ter tanqꝫ cognitioneꝫ
omniū reꝝ intextā tēporibꝫ. Quaternā/
rio q̄ppe numero ⁊ diurna ⁊ annua cur/
ricl'a ꝑagūt. Diurna matutinis meridia
nis veſꝑtinis noctumiſqꝫ horaꝝ ſpacijſ.
ānua v̄nis eſtiuis autumnalibꝫ hyemali
buſqꝫ mēſibꝫ. A tꝑm aūt d̄lectatiōe dū ī
tꝑibꝫ viuimꝰ ꝓpt etnitatē ī q̄ viuere vo/
lumꝰ abſtinēdū ⁊ ieiunādū ē. Q̄uis tēpo
rū curſibꝫ ipa nobis inſinuet doctrīa cō/
tēnendoꝝ tēpoꝝ ⁊ appetēdoꝝ eternoꝝ.
Porro aūt denariꝰ numerꝰ creatorꝭ atqꝫ

creature ſignificat ſciaꝫ. Nā trinitas cre
atoris ē. ſeptenariꝰ aūt numerꝰ creaturā ī
dicat ꝓpt vitā ⁊ corpꝰ. Nā ī illa tria ſūt.
vn̄ etiā toto corde: tota aīa: tota mēte: di/
ligēdꝰ ē deꝰ. In corpe aūt q̄ttuor mani/
feſtiſſima apparēt q̄bꝫ ꝯſtat elemēta. In
h̄ ḡ denario dū tpal'r nob inſinuat̄. i. q̄ter
ducit̄ caſte ⁊ ꝯtinēter a tēpoꝝ dlectatōne
viuere. h̄ ē q̄dragita diebꝫ ieiunare moue
mur. hoc lex cꝰ ꝑſona ē ī moyſe: h̄ ꝓphe/
tia cuiꝰ ꝑſonā gerit helyas. h̄ ipē dn̄s mo
net. q̄ tāq̄ teſtimoniū habēs ex lege ⁊ ꝓ/
phetis mediꝰ int̄ illos ī mōte tribꝫ diſcipu
lis vidētibꝫ atq̄ ſtupētibꝫ claruit. Deide
ita q̄rit̄. quō q̄nq̄genariꝰ d q̄dragenario
numero exiſtat. q̄ nō mediocrit̄ ī nr̄a reli
giōe ſacratꝰ ē ꝓpt pēthecoſtē. et quō ter
ductꝰ ꝓpt tria tp̄a aū legē ſub lege ſub ḡ
tia. vl' ꝓpt nomē pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti ad
iūcta eminētiꝰ ipā trinitate ad purgatiſ/
ſime eccl'ie myſteriū referat̄. ꝑueniatq̄ ad
cētū q̄nq̄ginta piſces. q̄s retia pꝰ reſurre
ctōem dn̄i ī dexterā ꝑtē miſſā ceperunt.
Ita ī l'ris alijs atq̄ alijs nūeroꝝ formis
q̄dā ſil'itudinū ī libris ſctis ſecreta ꝓmūt̄.
q̄ ꝓpt numeroꝝ imꝑitiā legētibꝫ clauſa
ſunt. Nō pauca etiā claudit atq̄ obtegit
nōnullaꝝ reꝝ muſicaꝝ ignorātia. Nā et de
pſalterij et cythare differētia q̄dā nō īcō
cinne aliq̄s reꝝ figuras aꝑuit. ⁊ decem
chordaꝝ pſalteriū nō īopportune int̄ do
ctos q̄rit̄. vtrū habeat aliq̄m muſice legē
q̄ ad tātū neruoꝝ nūeꝝ cogat. an vō ſi n̄
hꝫ eo ipō magis ſacrate ſit accipiēdus ipē
numerꝰ. vl' ꝓpt decalogū legis. de q̄ item
numero ſi q̄rat̄. nō niſi ad creatorē crea/
turāq̄ referēdꝰ eſt. vl' ꝓpt ſuꝑius expo/
ſitū ipm denariū. Et ille numerꝰ edifica
tōis tēpli cōmemoratꝰ in euāgelio q̄dra
ginta. ſ. ⁊ ſex annoꝝ neſcio q̄d muſicū ſo
nat. et relatꝰ ad fabricā dn̄ici corꝑis: ꝓpt
quā tēpli mētio ſacta ē: cogit nōnl'los he
reticos ꝯfiteri filiū dei nō falſo ſꝫ vero et
hūano corꝑe indutū. Et numeꝝ q̄ppe ⁊
muſicā pleriſq̄ locis ī ſctis ſcp̄turis poſita
honorabilit̄ inuenimꝰ. Nō eni audiēdi
ſunt errores gentiliū ſuꝑſtitōnū: q̄ nouē
muſas iouis ⁊ mēorie filias eē finxerūt.
Refellit eos varro q̄ neſcio vtrū apd eos
q̄ſq̄ taliū reꝝ doctior vl' curioſior eē poſ
ſit. Dicit eni ciuitatē neſcio quā. nō eniꝫ
recolo nomē: locaſſe apud tres artifices
ternā ſimulacra muſaꝝ. q̄ in tēplo apolli
nis dono poneret: vt q̄ſq̄s artificū pul/
criora formaſſet: ab illo potiſſimū electa
emeret. Itaq̄ ꝯtigiſſe vt opa ſua q̄ꝫ illi
artifices eque pulcra explicarēt: ⁊ placu/
iſſe ciuitati oēs nouē atq̄ oēs emptas eſ
ſe: vt in apollinis tēplo dedicarēt̄. Qui/
bus poſtea dicit heſiodū poetā impoſu/
iſſe vocabula. Nō ḡ iupit̄ nouem muſas
genuit. ſꝫ tres fabri ternas crearūt. Tres
aūt nō ꝓptea illa ciuitas locauerat. q̄r ī
ſomnis eas viderat. aut tot ſe cuiuſq̄ illo
rū oculis demōſtrauerāt: ſed q̄r facile
erat aīa duertere omnē ſonū: q̄ materies
cantilenaꝝ eſt triformē eſſe natura. Aut
eni edit̄ voce: ſicut eſt eorū q̄ faucibꝫ ſi/
ne organo canūt. aut flatu ſicut tubarū
⁊ tibiaꝝ. aut pulſu: ſicut in citharis ⁊ tim
panis et q̄buſlibet alijs q̄ ꝑcutiendo ca/
nora ſunt. Sꝫ ſiue ita ſe habeat qd var/
ro retulit ſiue nō ita. nos tn̄ nō ꝓpt ſuꝑ
ſtitōem ꝓphanā debemꝰ muſicā fugere:
ſi q̄d inde vtile ad intelligendas ſanctas
ſcripturas rapē potuerimus. nec ad illo
rum theatricas nugas conuerti: ſi aliq̄d
de citharis et organis quod ad ſpūalia
capiēda valeat diſputemꝰ. Nec eī ⁊ lit/
teras diſcere nō debuimꝰ. q̄r earꝝ reptor/
rē dicūt eſſe mercuriū. aut q̄r iuſticie vir
tutiq̄ tēpla dedicarūt. ⁊ que corde geſtā
da ſunt in lapidibꝫ adorare maluerūt. ꝓ/
pterea nobis iuſticia virtuſq̄ fugienda ē
Immo vero quiſq̄s bonꝰ veruſq̄ chri/
ſtianus eſt dn̄i ſui eſſe intelligat vbicūq̄
inuenerit veritatē. quā conferēs ⁊ agno
ſcens: etiā ī l'ris ſacris ſuꝑſtitioſa figmē/
ta repudiet. doleatq̄ hoīes atq̄ caueat
q̄ cognoſcētes deū: nō vt deū gl'ificaue/
rūt: aut grās egerūt: ſed euanuerūt in co
gitatōibꝫ ſuis. ⁊ obſcuratū eſt cor inſipi
ens eoꝝ. Dicētes eni ſe eē ſapiētes ſtulti
facti ſunt: ⁊ imutauerūt gl'iam incorru/
ptibil' dei ī ſil'itudinē imaginis corrupti
bilis homis et volucrū ⁊ quadrupeduꝫ
⁊ ſerpentiū. Sed vt totum iſtum locūm
nam eſt maxime neceſſarius: diligentius

explicemꝰ. duo ſunt genera doctrinaꝝ
q̄ in gentilibꝫ etiã moribꝫ exercẽt. vnum
eaꝝ reꝝ q̄s inſtituerũt hoĩes. alteꝝ eaꝝ
q̄s aĩaduerterũt iã pactas aut diuinitus
inſtitutas. Illď qď ẽ ſcḋm inſtitutões ho
minũ: ptim ſupſtitioſũ ẽ: partim ſupſtitio
ſũ nõ ẽ. Supſtitioſũ ẽ q̇cq̇d inſtitutũ ẽ
ab hoĩbꝫ ad faciẽda ⁊ colẽda idola ptinẽſ
vł ad colẽdã ſicͭ deũ creaturã ptẽve vllã
creature. vł ad ↄſultatões ⁊ pacta q̄dam
ſignificatõnũ cũ demõibꝫ placita atq̄ ſe
derata: q̄lia ſũt molimĩa magicaꝝ artiũ:
q̄ q̇dem ↄmẽorare potiꝰ q̄ꝫ docere aſſo-
lẽt poete. Ex q̄ genere ſũt. ſꝫ q̄ſi licẽtioꝛe
vanitate aruſpicũ ⁊ augurũ libꝛi. Ad h̄
genꝰ ptinẽt oẽs etiã ligature atq̄ reme-
dia q̄ medicoꝝ q̄ꝫ diſciplĩa ↄdẽnat: ſiue ĩ
pꝛecantatõibus ſiue ĩ q̇buſdã notiſ quaſ
characteres vocãt. ſiue ĩ q̇buſdã rebꝰ ſuſ
pẽdendis atq̄ ligãdis vł etiã ſaltãdiſ q̄
dãmodo nõ ad tẽperatões coꝛpoꝝ. ſꝫ ad
q̄ſdã ſignificatões: aut occłtas aut etiã
manifeſtas. q̄ mitioꝛe noĩe phiſicã vocãt
vt nõ q̄ſi ſupſtitioſe ĩplicare ſꝫ natura p-
deſſe videãt. ſicut ſunt inaures ĩ ſũmo
auriũ ſingulaꝝ aut deſtructõnũ oſſibus.
anſule in digitiſ. aut cũ tibi dꝛ ſingultien
ti vt dextera manu ſiniſtꝝ pollicẽ teneaſ
His adiũgunt milia inaniſſimaꝝ obſer
uatõnũ. ſi mẽbꝛũ aliqď ſalierit. ſi iũctim
ambulãtibꝰ amicis canis aut lapis aut
puer mediꝰ interuenerit. atq̄ illď qď lapi-
dẽ calcãt: tanq̄ꝫ direptoꝛẽ amicicie minꝰ
moleſtũ ẽ: q̄ꝫ cũ inocẽtẽ pueꝝ colapho p
cutiũt: ſi puẽ ambulãtibꝰ intercurrerit Sꝫ
bellũ ẽ qď aliqñ pueri vindicant a cani-
bꝰ. Nã plerũq̄ tã ſupſtitioſi ſunt q̇dã vt
etiã canẽ q̄ mediꝰ interuenerit ferire au-
deãt nõ ĩpune. Nãq̄ a vano remedio ci-
to ille ĩterdũ pcuſſoꝛẽ ſuũ ad veꝝ medi-
cũ mittit. Hinc ſũt etiã illa. Limẽ calca-
re cũ añ domũ ſuã tranſit. redire ad lectũ
ſi q̇s dũ ſe calciat ſternutauerit. redire
domũ ſi pcedẽs offenderit: cũ veſtiſ a ſoꝛi
cibꝫ rodit plꝰ timere ſuſpitõẽ futuri ma
li q̄ꝫ pſens dãnũ dolere. Vñ illud elegã-
ter dictũ ẽ catonis. q̄ cũ eſſꝫ ↄſultꝰ a q̇dã
q̄ ſibi a ſoꝛicibꝫ erosas caligas dicerꝫ. re
ſpõdit illď mõſtꝝ nõ ẽẽ: ſꝫ vẽ mõſtꝝ ba-
bẽdũ fuiſſe: ſi ſoꝛices a caligiſ roderẽt. Ne
q̄ꝫ illi ab h̄ genere pniciose ſupſtitõis ſe-
gregãdi ſũt. q̄ genethliaci ppt nataliũ di
eꝝ ↄſideratões: nũc aũt vulgo mathema
tici vocãt. Nã ⁊ ipſi q̄uis verã ſtellaꝝ po
ſitõez: cũ q̇ſq̄s naſcit ↄſpectẽt. ⁊ aliqñ etiã
pueſtigẽt. tñ q̄ ĩde conãt vł actões nraſ
vł actõnũ euẽtꝰ pdicere: nimis errant: et
vẽdũt imptiſ hoĩbꝫ miſabilẽ ſeruitutẽ.
Nã q̇ſq̄s liber cũ ad hmõi mathẽaticũ
ĩgreſſus fuerit: dat pecuniã vt ſuꝰ inde
exeat: aut martiſ aut veneriſ. vł potiꝰ oĩm
ſideꝝ: q̇bꝫ illi q̄ pmi errauerẽt: erroꝛẽq̄ po
ſteriſ ppinarũt. vł beſtiaꝝ ppt ſilitudinẽ
vł hoĩm ad ipſos hoĩes honoꝛãdos ĩpo
ſuerẽt vocabła. Nõ eñ mirãdũ ẽ cũ etiã p
pioꝛibꝰ recẽtioꝛibuſq̄ tpibꝫ ſidꝰ qď ap-
pellamꝰ luciferꝝ: honoꝛi ⁊ noĩ ceſariſ roma
ni dicare conatii ſũt. Et foꝛtaſſe factũ eſſꝫ
atq̄ iſſꝫ ĩ vetuſtatẽ: niſi a via eiꝰ venꝰ p-
occupaſſꝫ h̄ noĩs pdiũ. neq̄ iure vllo ad
heredes traĳcerꝫ qď nũq̄ viua poſſede
rat aut poſſidẽdũ petiuerat. Nã vbi va-
cabat locꝰ. neq̄ alicꝰ poꝝ moꝛtuoꝝ ho-
noꝛe tenebat. factũ ẽ qď ĩ rebꝫ talibꝫ fieri
ſolꝫ. Pro q̇ntili eĩ ⁊ ſextili mẽſibꝰ: iuliũ
atq̄ auguſtũ vocamꝰ: ď honoꝛibꝰ hoĩm
iulĳ ceſariſ ⁊ auguſti ceſariſ nũcupatoſ: vt
facile q̇ voluerit ĩtelligat etiã illa ſidera p
us ſine hiſ noĩbꝫ celo vagata eẽ. Moꝛtu
is aũt illꝰ q̄ꝝ honoꝛare mẽoꝛiã vł coacti
ſũt hoĩes regia ptãte: vel placuit hũana
vanitate: noĩa eoꝝ ĩponẽtes ſideribꝫ: eoſ
ipſos ſibi moꝛtuos ĩ celũ leuare videbãt
Sꝫ quolibꝫ vocẽt ab hoĩbꝰ: ſũt tñ ſide
ra q̄ deꝰ iſtituit ⁊ oꝛdinauit vt voluit. ⁊ eſt
certꝰ motꝰ illoꝝ q̄ tpa diſtiguũt atq̄ va
riãt. Quẽ motũ notare cum q̇ſq̄s naſcit
quõ ſe habeat facile ẽ: p eoꝝ inuẽtas con
ſcriptaſq̄ reglas qď ſctã ſcptura ↄdem
nat dicẽs. Si eñ tãtũ potuerũt ſcire vt
poſſẽt eſtimare ſeculũ: quõ eiꝰ dñm nõ fa-
ciliꝰ inuenerũt. Sꝫ ex ea notatõe velle na
ſcẽtiũ moꝛes actus euẽta pdicere: magnꝰ
erroꝛ ⁊ magñ demẽtia ẽ. Et apď eos q̇dẽ
q̄ talia dediſcẽdo didicerũt: ſine vlla du-
bitatõe refellit hec ſupſtitio. Cõſtellatõ
nes eñ q̄s vocãt notatio ẽ ſideꝝ: quõ ſe
habebant cum ille naſceretur de quo iſti

miſeri a miſerioribꝫ ꝯſulunt. Fieri autē
ꝑt vt aliq̄ gemini tā ſeq̄ciꝰ fundant ex v-
tero vt interuallū tp̄is inter eos nullum
poſſit deꝓhēdi: ꝛ ꝯſtellatōnū numeris an
notari. Vn̄ neceſſe ē nōnullos geminos
eaſdē hr̄e ꝯſtellatōes: cū paria rerū vl̄ q̄s
agūt vl̄ q̄s patiūt euēta nō habeant: ſed
plerūq; ita diſparia vt aliꝰ feliciſſimus:
aliꝰ infeliciſſimꝰ viuat. ſicut eſau ꝛ iacob
geminos accepimꝰ natos: ita vt iacob q̄
poſterior naſcebat manu plātā ꝑcedētis
fratris tenēs inueniret. Horū certe dies
atq; hora naſcētiū aliť notari nō poſſet:
niſi vt amborū ꝯſtellatio eēt vna. Quan
tū aūt interſit int amborū mores facta la
bores atq; ſucceſſus: ſcꝑtura teſtis eſt. iā
ore oim̄ gentiū ꝑuagata. Neq; enī ad rē
ꝑtinet qđ dicūt ipm̄ momētū minimum
atq; anguſtiſſimū tp̄is qđ geminorū partū
diſtermiat mlťū valere in rerū natura at
q; celeſtiū corporū rapidiſſima velocita-
te. Et ſi enī ꝯcedā vt plurimū valeat: tn̄
in cōſtellatōibꝫ a mathematico inueniri
nō pōt. quibꝫ inſpectis ſe fata dicere ꝓfite
tur. Q, ergo in ꝯſtellatōibꝫ nō inuenit q̄s
neceſſe eſt vnas inſpiciat ſiue de iacob ſi-
ue de eius fratre ꝯſulať. quid ei ꝓdeſt ſi di
ſcat in celo qđ temere ſecurꝰ infamat. ꝛ n̄
diſcat in tabula quā fruſtra ſollicitꝰ intu
etur. Quare iſte quoq; opiniōes q̄buſ-
dā rerū ſignis humana ꝑſumptōne inſti
tutis ad eadē illa q̄ſi q̄dā cū demonibꝫ
pacta et cōuenta referēde ſunt. Hinc enī
fit vt occulto q̄dā iudicio diuino cupidi
malarū rerū hoīes tradanť illudēdi ꝛ de
cipiēdi ꝑ meritis voluntatū ſuarū. illuden
tibꝫ eos atq; decipiētibꝫ ꝑuaricatoribus
angelis: q̄bꝫ iſta pars mundi infima ſcḋm
pulcerrimū ordinē rerū diuie ꝓuidentie
lege ſubiecta eſt. Quibꝫ illuſiōibꝫ ꝛ dece
ptōibus euenit vt iſtis ſuꝑſtitioſis ꝛ ꝑni
tioſis diuinatōnū generibꝰ multa ꝑteri-
ta et futura dicanť. nec aliť accidāt q̄ȝ di-
cunť. multaq; obſeruātibꝫ ſcḋm obſuati-
ones ſuas eueniāt: q̄bꝫ implicati curioſi
ores fiāt: et ſeſe magis magiſq; inſerāt mľ
tiplicibꝫ laqueis perniti oſiſſimi erroris.
Hoc genus fornicatōis anime ſalubriť
diuina ſcriptura nō tacuit. nec ab ea ſic

deterruit aīas: vt ꝓpterea talia ſi negaret
eſſe ſectāda. q2 falſa dicūť a ꝓfeſſoribꝫ co
rū. ſed etiā ſi dixerint vob inq̄t: ꝛ ita eue
nerit ne credatis eis. Nō enī q2 imago ſa
muelis mortui ſauli regi vera ꝓnūciauit
ꝓpterea talia ſacrilegia q̄bꝫ imago illa ꝓ
ſentata ē minus execrāda ſūt. aut quia ĩ
actibꝫ aplōꝝ ventriloq̄ femina verū teſti
moniū ꝑhibuit aplīs dn̄i. iđ paulus pe
ꝑcit illi ſpūi. ac nō potiꝰ feminā illiꝰ de-
monij correptōe atq; excluſiōe munda-
uit. Om̄es igiť artes hmōi vl̄ nugatorie
vl̄ noxie ſuꝑſtitōis ex q̄dā peſtifera ſoci
etate hominū et demonū: quaſi pacta in
fidelis ꝛ doloſe amicicie ꝯſtituta penitus
ſunt repudiāda ꝛ fugiēda chriſtiano. nō
q2 idolū ſit aliq̄d vt ait apl's. ſȝ q2 q̄ imo
lant: demonijs immolāt et nō deo. nolo
vos ſocios fieri dmoniorū. Q, aūt đ ido
lis ꝛ de imolatōibꝫ q̄ honori eorū exhibē
tur dixit apl's: hoc de oībꝫ imaginarijs ſi
gnis ſentiēdū eſt: q̄ vel ad cultū idolorū
vl̄ ad creaturā eiuſq; ꝑtes tāq̄ȝ deū colē
das trahūt. vl̄ ad remediorū aliarūq; ob-
ſeruatōnum curā ꝑtinēt. que nō ſunt di-
uinitus ad dilectiōem dei ꝛ ꝓximi tanq̄ȝ
publice ꝯſtituta: ſed ꝑ ꝓuatas appetitō
nes rerū corꝑaliū: corda diſſipāt miſerorū.
In oībꝫ ḡ iſtis doctrinis ſocietas demo
nū formidāda eſt atq; cauēda. q̄ nihil cū
principe ſuo diabolo niſi reditū noſtrū
claudere atq; obſerare conanť. Sicut autē
de ſtellis q̄s cōdidit et ordiauit deꝰ hu-
mane et deceptorie ꝯiecture ab hoībꝫ ĩ-
ſtitute ſunt. ſic etiā de q̄buſdā naſcētibꝰ
vel quō diuie ꝓuidentie admiſtratōne
exiſtētibꝫ rebꝰ: multi mľta hūanis ſuſpi
tōnibus: quaſi regulariť cōiectata litte-
ris mandauerūt. ſi forte inſolite accide-
rint tāq̄ȝ ſi mula pariat: aut fulmine ali
quid ꝑcutiať. Que omnia tātū valēt q̄n
tum ꝑſumptōe animorū q̄ſi cōmuni q̄dā
lingua cū demonibꝫ federata ſunt. Que
tn̄ plena ſunt oīa peſtifere curioſitatis:
cruciātis ſollicitudīs: mortifere ſeruitu
tis. Nō enī q2 valebāt aīaduerſa ſūt: ſȝ
aīaduertēdo atq; ſignādo factū ē vt va
lerent. Et ideo diuerſis diuerſa proue-
niunt ſcḋm cogitatōnes et preſumptōnes

ſtraſ: Illi enī ſpūs q̄ decipe volūt talia p̄
curāt cuiqꝫ q̄lib cū irretitū p̄ ſuſpitiōes
ꝛ ꝯſenſiōes ei⁹ vidēt. Sic enī vbi gratia
vna figura lr̄e q̄ decurtatim notaꝰ: aliud
apud grecos: aliud apð latinos valꝫ: nō
natura ſꝫ placito ꝛ ꝯſenſiōe ſignificādi.
ꝛ iō q̄ vtrāqꝫ liguā nouit: ſi homini gre/
co velit aliq̄d ſignificare ſcribēdo: non ī
ea ſignificatōe ponit hāc lr̄am ī q̄ eaꝫ po
nit cū homi ſcribit latino. Et betha vno
eodēqꝫ ſono: apð grecos lr̄e apud latioſ
oleris nomē eſt. Et cū dico lege ī hiſ du
ab ſyllabis: alið grec⁹ alið latin⁹ intelli/
git. Sicut ergo oēs he ſignificatōes p̄
ſue cuiuſqꝫ ſocietatis ꝯſenſiōe aīoſ mo
uent: ꝛ q̄ꝛ diuerſa ꝯſenſio eſt diuerſe mo
uēt: nec ideo ꝯſenſerūt in eas hoīeſ: quia
iā valebāt ad ſignificatōeꝫ: ſed iō valēt.
q̄ꝛ cōſenſerūt ī eas. Sic etiā illa ſigna q̄
bus p̄niciosa demonū ſocietas compaꝰ
p̄ cuiuſqꝫ obſeruatōe valēt. Qð manife/
ſtiſſime oſtēdit ritus augurū: q̄ ꝛ anteq̄ꝫ
obſeruēt et poſtea q̄ꝫ obſeruata ſigna te
nuerit: id agūt ne videāt volat⁹. aut au/
diāt voces auiū. q̄ꝛ nulla iſta ſigna ſūt ni
ſi cōſenſus obſeruātis accedat. Quibuſ
amputatis atqꝫ eradicatꝭ ab aīo chriſti
ano: deīceps vidēde ſunt inſtitutōes ho
minū nō ſup̄ſtitioſe. i. nō cū demonibus
ſꝫ cū ipis hoīb inſtitute. Nāqꝫ oīa q̄ iō
valēt intꝰ hoīes: q̄ꝛ placuit intꝰ eos vt va
leāt: inſtituta hoīm ſunt. q̄ꝝ partim ſup̄
flua luxurioſaqꝫ iſtituta ſunt: partim cō
moda ꝛ neceſſaria. Illa enī ſigna q̄ ſaltā
do faciūt hiſtriōes: ſi natura nō inſtituto
ꝛ ꝯſenſione hominū valerēt nō p̄mis tē/
poribus ſaltāte pantominio p̄co p̄nūcia
ret populo carthaginis: q̄d ſaltator vel/
let intelligi. Qð adhuc mlꝰti meminerūt
ſenes: quoꝝ relatu hec ſolemus audire.
Quod ideo credēdū eſt. q̄ꝛ nūc quoqꝫ ſi
q̄s theatrū taliū nugaꝝ imperit⁹ intra/
uerit: niſi ei dicaꝰ ab altero q̄d illi motus
ſignificēt fruſtra tot⁹ intēt⁹ ē. Appetūt
tn̄ oēs q̄ndā ſilitudinē in ſignificādo: vt
ipa ſigna q̄ntū poſſunt reb q̄ ſignificāꝰ
ſilia ſint. Sed q̄ꝛ mltꝭ modis ſilꝰe aliq̄d
alicui p̄t eſſe. nō ꝯſtāt talia ſigna intꝰ ho/
mīes niſi cōſenſus accedat. In picturis
vero ꝛ ſtatuis ceteriſqꝫ hmōi ſimulatꝭ op̄i
bus maxīe peritoꝝ artificū nemo errat
cū ſilia viderit: vt agnoſcat q̄b ſint reb
ſilia. Et h̄ totū gen⁹ inter ſup̄flua hoīm
inſtituta numerādū eſt: niſi cū intereſſet
q̄d eoꝝ q̄ de cauſa: et vbi ꝛ q̄n ꝛ cui⁹ au/
toritate fiat. Milia deniqꝫ fictaꝝ fabu/
laꝝ ꝛ falſaꝝ quaꝝ mēdacijs hoīes dele/
ctanꝰ hūana iſtituta ſūt. Et nulla magiſ
hoīm p̄pa q̄ a ſeip̄is hn̄t eſtimāda ſunt
q̄ꝫ q̄ꝫ falſa atqꝫ mēdacia. Cōmoda vero ꝛ
neceſſaria hominū cū hoīb inſtituta ſūt
quecūqꝫ in habitu vlꝰ cultu corp̄is ad ſe
xus vlꝰ honores diſcernēdos differentia
placuit vt innumerabilia genera ſignifi
catōnū ſine quib hūana ſocietas: aut n̄
oīno: aut min⁹ cōmode geriꝰ: queqꝫ ī pō
deribus atqꝫ mēſuris et nūmoꝝ imp̄ſſi/
onib vel eſtimatiōib ſua cuiqꝫ ciuitati
ꝛ populo ſint p̄pria: et cetera huiuſmo
di. Que niſi hominū inſtituta eſſent: nō
p̄ diuerſos pp̄los varia eſſent. nec ī ipis
populꝰ ſingulis p̄ arbitrio ſuoꝝ princi/
pum mutarenꝰ. Sed hec tota pars hūa
noꝝ inſtitutorū que ad vſū vite neceſſa/
riū p̄ficiunt: nequaq̄ꝫ eſt fugiēda chriſti/
ano. imo etiā q̄ntū ſatis eſt intuēda mēo
riaqꝫ retinenda. Adumbrata enī quedaꝫ
ꝛ naturalib vtcūqꝫ ſimilia hoīm inſtitu
ta ſūt. quoꝝ ea que ad ſocietatē vt dictū
eſt demonū p̄tinent: penituſ repudianda
ſunt ꝛ deteſtāda. Ea vero que hoīes cū
hominib habēt aſſumēda: inq̄ntū non
ſunt luxurioſa atqꝫ ſup̄flua: et maxīe lit/
teraꝝ figure: ſine q̄b legere nō poſſum⁹.
linguarūqꝫ varietas q̄ntuꝫ ſatis eſt: de q̄
ſup̄ius diſputauim⁹. Ex eo genere ſūt
etiā note: quas q̄ didicerint p̄prie iā no
tarij appellanꝰ. Utilia ſūt iſta: nec diſcū
tur illicite. nec ſup̄ſtitioſe implicāt: n̄ lu
xuri generāt ſi tm̄ occupent vt reb ma/
ioribus ad quas adipiſcēdas ſeruire de
bent nō ſint impedimēto. Jam vero illa
que nō inſtituēdo. ſed aut trāſacta t̄pib
aut diuinitus īſtituta inueſtigādo ho/
mines p̄diderunt vbicunqꝫ diſcanꝰ non
ſunt hominū inſtituta exiſtimāda. Quo
rū alia ſunt ad ſenſus corp̄is. alia v̄o ad
rationē animi p̄tinētia. Sed illa q̄ ſenſu

coꝛpoꝛis attingunť: vľ narrata credim⁹
vľ demõſtrata ſcitim⁹: vľ ꝯcepta cõijci/
mus. Quicq̇d igiť de oꝛdine tẽpoꝝ trãſ
actoꝝ ĩdicat ea q̃ appellanť hyſtoria pľi
mũ nos adiuuat ad ſctõs libros intelli
gendos. etiã ſi ꝓter eccľiã ʒ puerili erudi
tõne diſcať. Nam ⁊ ꝑ olympiadas et ꝑ
conſulũ noĩa multa ſepe q̃ruť a nobis.
⁊ ignoꝛãtia cõſulatus q̇ natus eſt dñs:
vľ q̇ paſſus eſt nõnullos coegit errare:
vt putarẽt q̃dragĩtaſex annoꝝ etate paſ
ſum eſſe dñm. q2 ꝑ tot ãnos edificatũ
eſſe tẽplũ dictũ eſt a iudeis: qđ imaginẽ
dñici coꝛpiſ habebat. Et annoꝝ quidẽ
fere triginta baptizatũ eſſe retinem⁹ au/
ctoꝛitate euãgelica. Sed poſtea q̃t ãnoſ
in hac vita egerit. q̃ꝗ̃ textu ĩpo actõnũ
ei⁹ animaduerti poſſit tñ ne aliũde cali/
go dubitatõis oꝛiať: de hiſtoria gentiũ
collata cũ euãgelio liq̇di⁹ certiuſq; colli
giť. Tũc enĩ videbiť nõ fruſtra dictũ eẽ
q̃ q̃dragintaſex annis tẽplũ edificatum
ſit: vt cũ referri iſte numer⁹ ad etatẽ dñi
nõ potuerit: ad ſecretioꝛẽ inſtructõnem
hũani coꝛpis referať quo indui ꝓpť noſ
nõ dedignatus eſt vnic⁹ dei fili⁹ ꝑ quẽ
facta ſunt oĩa. De vtilitate autẽ hyſtoꝛie
vt omittã grecos quãtã noſter Ambꝛo
ſius queſtionẽ ſoluit calũniantib⁹ plato/
nis lectoꝛib⁹ et dilectoꝛib⁹: q̇ dicere auſi
ſunt oẽs dñi noſtri ieſu chꝛiſti ſentẽtias
q̃s mirari ⁊ ꝓ̃dicare coguť de platonis
libꝛis eũ didiciſſe: quoniã longe ante hu
manũ aduentũ dñi platonẽ fuiſſe negari
nõ pt. Nonne memoꝛat⁹ epũs ꝯſiderata
hiſtoꝛia gentiũ: eũ platonẽ reꝑpiſſet hie
remie ꝓphete tẽꝑib⁹ ꝓfectũ fuiſſe in egy
ptũ: vbi tũc ille ꝓpheta erat: ꝓbabili⁹ eẽ
oſtẽdit: ꝙ plato poti⁹ nr̃is lr̃iſ ꝑ hieremi
am fuerit imbut⁹: vt illa poſſẽ docere vľ
ſcribere q̃ iure laudanť? Ante lr̃as o enim
gentis hebꝛeoꝝ in q̃ vni⁹ dei cult⁹ emi/
cuit: ex qua ſcḋm carnẽ venit dñs noſter.
ne ĩpe q̇ dr̃ pitagoꝛas fuit. a cui⁹ poſterĩ
platonẽ theologiã didiciſſe iſti aſſerunt
Ita ꝯſideratis tꝑib⁹ ſit mľto credibiliuſ
iſtos poti⁹ de lr̃is noſtris habuiſſe q̃cũq;
bona ⁊ vera dixerũt: q̃ꝗ̃ de platõis do
minũ noſtꝝ ieſum chꝛiſtũ qđ dementiſſi

mũ eſt credere. Narratõne aũt hiſtoꝛica
cũ ꝓ̃terita etiã hoĩm inſtituta narrãtur.
nõ inter hũana inſtituta ĩpa hiſtoꝛia nu
merãda eſt: quia iã que trãſierũt: nec ĩfe
cta fieri poſſunt: in oꝛdĩe tẽpoꝝ habẽda
ſunt. quoꝝ ẽ ꝯditoꝛ ⁊ admĩſtratoꝛ deus.
Aliud eſt cũ facta narrare: aliđ docere fa/
ciẽda. Hiſtoꝛia facta narrat fideliť atq;
vtiliter: libꝛi autẽ aruſpicũ et queq; ſimi
les lr̃e facienda vľ obſeruãdã intẽdũt do
cere monitoꝛis audacia nõ iudicis fide.
Eſt etiã narratio demõſtratõi ſiľis: q̃ nõ
ꝓ̃terita ſed pñtia indicãť ignaris. In quo
genere ſunt q̃cũq; de locoꝝ ſitu: natu/
riſq; animaliũ: lignoꝝ: lapidũ: herbarũ:
alioꝝũve coꝛꝑa ſcripta ſũt. De q̇ genere
ſuꝑi⁹ egim⁹. eandẽq; cognitõẽ valere ad
enigmata ſcꝑturaꝝ ſoluẽda docuim⁹. nõ
vt ꝓ q̇buſdã ſignis adhibeanť: tanq̃ ad
remedia vľ ad machinamẽta ſupſtitõniſ
alicui⁹. Nã ⁊ illđ gen⁹ iã diſtinctũ ab h̃ li
cito ⁊ libero ſeꝑauim⁹. Aliđ eſt enĩ dice/
re: tritã iſtã herbã ſi biberis vẽter nõ do
lebit. et aliud ẽ dicere. iſtã herbã collo ſi
ſuſpẽderis vẽter nõ dolebit. Ibi enĩ ꝓ/
bať ꝯtẽperatio ſalubꝛis: hic ſignificatio
ſupſtitioſa dãnatur. Quãq; vbi ꝓ̃canta
tões et inuocatões ⁊ caracteres nõ ſunt.
plerũq; dubiũ eſt vtrũ res q̃ alligať aut
q̃uõ adiũgiť ſanãdo coꝛꝑi vi nature va/
leat quod libere adhibendũ ẽ: an ſignifi/
catiua quadã obligatõe ꝓ̃ueniat. Quod
tãto prudenti⁹ opoꝛtʒ cauere chꝛiſtianũ
q̃nto efficaci⁹ ꝓdeſſe videbiť. Sʒ vbi la
tet: qua cauſa q̇d valeat: quo aĩo q̇ſq; v/
tatur intereſt dũtaxat in ſanãdis vľ tẽpe
randis coꝛꝑib⁹. ſiue in medicina ſiue ĩ a/
gricultura. Sideꝝ autẽ cognoſcẽdoꝛũ
nõ narratio ſed dẽmõſtratio eſt. q̃ꝝ ꝑpau
ca ſcriptura ꝯmemoꝛat. Sicut aũt plu
rimis notus eſt lune curſus: q̇ etiã ad paſ
ſionẽ dñi anniuerſarie celebꝛãdã ſolẽniť
adhibetur: ſic pauciſſimis ceteroꝝ quo/
q; ſydeꝝ: vľ oꝛtus vľ occaſus: vľ alia q̃li
bet momẽta ſine vllo erroꝛe ſunt notiſſi/
ma. Que ꝑ ſeipam cognitio q̃ꝗ̃ ſupſti/
tioſe nõ alligeť: nõ multũ tñ ac ꝓpe nihil
adiuuat tractatõẽ diuinaꝝ ſcripturaꝝ:
⁊ infructuoſa intentõne pl⁹ impedit. Et
B

qꝛ familiaris eſt ꝑnitioſiſſimo errori fa/
tua fata cantantiū: ꝯmodiꝰ honeſtiuſq̃
ꝯtenit̃. Habꝫ autē ꝑter demōſtratōez ꝑ
ſentiū etiā ꝑteritoꝝ narratōni ſil'e aliq̇d:
qd̄ a ꝑſenti poſitiōe motuq̃ ſydeꝝ et in
ꝑterita coꝝ veſtigia regulari't licꝫ recur/
rere. Habet etiā futuroꝝ regulares cōie
cturas nō ſuſpicioſas ⁊ abomīoſas: ſed
ratas et certas. nō vt ex eis aliq̇d trahe/
re in nr̄a fata et euētus tēptemꝰ: q̄lia ge/
nethliacoꝝ deliramēta ſunt. ſed q̄ntum
ad ipſa ꝑtinet ſidera. Nā ſicut is q̇ cōpu
tat lunā cū hodie inſpexerit quota ſit: et
ante q̄ſlibꝫ āños quota fuerit. ⁊ poſt q̄ſ/
libet annos q̄ta futura ſit ꝑt dicere. ſic d̄
vnoq̄q̃ ſideꝝ q̇ ea perite ꝯputāt rn̄dere
ꝯſueuerūt. De q̄ tota cognitōe q̄ntuꝫ ad
eiꝰ vſum attinet q̇d mihi videret̃ apui.
Artiū etiā ceteraꝝ q̇bꝫ aliq̇d fabricat̃: vl'
qd̄ remaneat poſt opatōez artificiſ ab il/
lo effectū: ſicut domꝰ ⁊ ſcānū: et vas a/
liqd̄: atq̃ alia huiuſcemodi. vl' q̄ miniſte
riū quoddā exhibēt opanti deo ſic̄ medi
cina ⁊ agricl'tura ⁊ gubernatio. vl' quaꝝ
oīo effectus eſt actio. ſic̄ ſaltatōnū et cur
ſuū ⁊ luctaminū. haꝝ ergo cūctaꝝ artiū
de ꝑteritiſ experimēta faciūt etiā futura cō
iici. Nā nullꝰ eaꝝ artifex mēbra mouet ī
opando: niſi ꝑteritoꝝ memoriā cū futu
roꝝ expectatōne ꝯtexat. Haꝝ aūt cogni
tio tenuit'ſ ipſa hūana vita curſimq̃ v/
ſurpāda eſt: nō ad opandū niſi forte offi
ciū aliqd̄ cogat de q̄ nūc agimꝰ. ſed ad ī
dicādū: ne oīno neſciamus q̇d ſcriptura
velit īſinuare cū de his artibꝫ aliq̄s figu
ratas locutōes inſerit. Reſtāt ea q̄ nō ad
corpis ſenſus: ſed ad rōem animi ꝑtinēt:
vbi diſciplina regnat diſputatōis ⁊ nu/
meri. Sꝫ diſputatōis diſciplina ad oīa
genera q̄ſtionū: q̄ in lr̄is ſctīs ſunt pene/
trāda et diſſoluēda pl'imū valet: tm̄ ibi
cauēda eſt libido rixādi: ⁊ pueril' quedaꝫ
oſtētatio decipiēdi aduerſariū. Sūt enī
m'ta q̄ appellant̃ ſophiſmata falſe ꝯclu/
ſiones rōnū: et pleruq̃ ita veras imitan
tes: vt nō ſolū tardos ſꝫ ingenioſos etiā
minꝰ diligēter attētos decipiāt. Propo
ſuit enī q̇dā dicēs ei cū quo loq̄bat̃. Qd̄
ego ſum tu nō es. At ille ꝯſenſit. Veꝝ ei

erat ex ꝑte. vl' eo ipſo q̄ iſte inſidioſus: ille
ſimplex erat. Tūc iſte addidit. Ego aūt
hō ſum. Hoc q̄ꝫ cū ab illo accepiſſꝫ: con
cluſit dicēs. Tu igit̃ nō es hō. Qd̄ genꝰ
captioſaꝝ ꝯcluſionū ſcriptura q̄ntū exiſti
mo deteſtat̃ illo loco: vbi dictuꝫ eſt. Qui
ſophiſtice loquit̃ odibil' eſt. Quāq̃ etiaꝫ
ſermo nō captioſus: ſed tm̄ abūdātiꝰ q̄
grauitatē decet v'boꝝ ornamēta ꝯſectās
ſophiſticꝰ dicit̃. Sunt etiā v'e ꝯnexiōes
ratiocinatōnis falſas habētes ſentētias
q̄ ꝯſequūt̃ errorē illiꝰ cū q̄ agit̃. Que ta/
men ad h̄ inferunt̃ a bono ⁊ docto hoīe:
vt in his erubeſcēs ille cuiꝰ errorē conſe
quūt̃: eūdem relinq̄t errorē. Quia ſi ī eo
manere voluerit: neceſſe ē vt etiā illa que
dānāt tenere cogat̃. Nō enī v'a inferebat
apl's cū diceret. neq̃ chriſtꝰ reſurrexit. et
illa alia inanis eſt ꝑdicatio nr̄a. inanis ē
⁊ fides nr̄a. ⁊ deīceps alia q̄ omīno falſa
ſūt. qꝛ et chriſtꝰ reſurrexit: ⁊ nō erat ina/
nis ꝑdicatio coꝝ q̇ hoc annūciabant. nꝯ
fides eorū q̇ hoc crediderāt: ſed iſta falſa
v'iſſime ꝯnectebant̃ illi ſentētie q̄ diceba
tur nō eſſe reſurrectiōez mortuoꝝ. Iſtis
aūt falſis repudiatiſ q̄m v'a erāt ſi mortui
nō reſurgūt: ꝯſeq̄ns erit reſurrectio mor
tuoꝝ. Cū ḡ ſint v'e ꝯnexiones nō ſolū ve
raꝝ: ſed etiā falſaꝝ ſentētiaꝝ. facile ē veri
tatē cōnexionū etiā in ſcolis illis diſcere
que ꝑter eccl'iam ſunt. Sentētiaꝝ autē
v'itas in ſanctis libris eccl'iaſticis inue/
ſtiganda eſt. Ipſa tm̄ veritas ꝯnexionuꝫ
nō inſtituta ſꝫ aīaduerſa eſt ab hoībꝫ et
notata. vt eā poſſint vl' diſcere vl' doce/
re. Nā eſt in rerū rōe ꝑpetua ⁊ diuinitus
inſtituta. Sicut enī q̇ narrat ordinē tem
porū: nō eū ipſe cōponit: et locoꝝ ſitꝰ aut
naturas aīaliū vl' ſerpētiū vl' lapidū qui
oſtēdit: nō res oſtendit ab hoībꝫ inſtitu/
tas. et ille q̇ demōſtrat ſidera eorūq̃ mo
tus: nō a ſe vl' ab homine aliquo rem in/
ſtitutā demonſtrat. ſic etiā qui dicit cuꝫ
falſum eſt qd̄ conſeq̄tur neceſſe ē vt falſū
ſit quod ꝑcedit. veriſſime dicit: neq̃ ipſe
facit vt ita ſit. ſꝫ tamē ita eſſe demōſtrat.
Ex hac regula illud eſt quod de apoſto
lo paulo cōmemorauimꝰ. Precedit enīꝫ
nō eē reſurrectōnē mortuoꝝ: qd̄ dicebāt

illi:quoꝝ errorē deſtruere volebat apl's. Porro illā ſentētiā p̄cedentē: q̄ dicebant nō eſſe reſurrectōez mortuoꝝ: neceſſario ſequit̄. neqꝫ chriſt⁹ reſurrexit. Hoc autē qđ ſequit̄ falſū eſt. chriſt⁹ enī reſurrexit. Falſū eſt ergo ⁊ qđ p̄cedit. Precedit aūt nō eſſe reſurrectōnē mortuoꝝ. Eſt ergo reſurrectio mortuorū. Qđ totū breuiter ita dicit̄. Si nō eſt reſurrectio mortuoꝝ neqꝫ chriſt⁹ reſurrexit. chriſt⁹ aūt reſurrexit. eſt ergo reſurrectō mortuoꝝ. Hoc ergo vt ↄſeq̄nti ablato auferat̄ etiā neceſſario qđ p̄cedit: nō inſtituerūt hoīes: ſed oſtenderūt. Et hec regula ꝑtinet ad vitatem ↄnexionū: nō ad veritatē ſentētiaꝝ. Sed in hoc loco de reſurrectōe cū ageretur: ⁊ reg'la ↄnexiōis vera eſt: ⁊ ipa ī ↄcluſione ſentētia. In falſis autē ſentētijs cōnexionis veritas eſt iſto mō. Faciamus aliquē ↄceſſiſſe: ſi aīal eſt cochlea vocem hab;. Hoc ↄceſſo cū ꝓbatū fuerit vocez cochleā nō habere. qm̄ ↄſeq̄nti ablato illud quod p̄cedit auferr̄. cōcludit̄ nō eſſe aīal cochleā. Que ſentētia falſa eſt: ſed ex ↄceſſo falſo v̄a ↄcluſiōis cōnexio. Veritas itaqꝫ ſnīe ꝑ ſeipam valet: veritas aūt ↄnexiōis ex ei⁹ cū quo agit̄ opīone vł cōceſſiōe ↄſiſtit. Ideo aūt vt ſupra diximus infert̄ vera cōnexione qđ falſū ē. vt cum cui⁹ errorē corrigere volum⁹. pēiteat cōceſſiſſe p̄cedentia quoꝝ ↄſeq̄ntia videt ēē reſpuenda. Iam hinc intelligere facile ē ſicut in falſis ſentētijs veras: ſic in veris ſentētijs falſas ↄcluſiōes eſſe poſſe. Fac enī aliquē ꝓpoſuiſſe. Si iuſt⁹ eſt ille bonus ē. ⁊ eſſe cōceſſum. Deinde aſſumpſiſſe. nō eſt aūt iuſtus. Quo itē cōceſſo: intuliſſe ↄcluſionē. Nō ē igit̄ bonus. Que tā ⁊ ſi vera ſunt oīa: nō tn̄ in vera regula cōcluſiōis. Non enim ſicut ablato ↄſeq̄nti auferr̄ neceſſario qđ p̄cedit. ita etiā ablato p̄cedēti auferet̄ neceſſario qđ ſequit̄. quia verꝝ ē cū dicim⁹. Si orator ē: hō ē. Ex qua ꝓpoſitōe ſi aſſumam⁹. nō ē autē orator. nō erit cōſeq̄ns cū intuleris. non eſt igit̄ homo. Quapropter aliud ē noſſe regulas cōnexionū. aliud ſentētiaꝝ veritatē. In illis diſcit̄ q̄d ſit cōſequens. q̄d nō cōſequens. q̄d repugnās. Cōſequēs eſt. ſi orator ē: homo ē. Incōſeq̄ns. ſi hō eſt: orator ē. Repugnās. ſi hō ē: q̄drupes eſt. Hic ergo de ipa cōnexiōe indicatur. In veritate aūt ſentētiaꝝ: ipe ꝑ ſe ſententie nō caꝝ cōnexio ↄſiderāda ē. Sꝫ veris certiſqꝫ ſentētijs: cū incerte v̄a cōnexiōe iungunt̄: etiā ipe certe fiāt neceſſe ē. Quidā aūt ſic ſe iactāt cū v̄itatē ↄnexionū didicerint: q̄ſi ſentētiaꝝ ipa ſit veritas. Et rurſus. Quidā plerūqꝫ retinētes veram ſentētiā: male ſe cōtemnūt: q2 leges concluſiōis ignorāt. Cū melior ſit q̄ nouit eſſe reſurrectōnē mortuoꝝ: q̄ȝ ille q̄ n̄ nouit ↄſequēs eſſe. vt ſi reſurrectio mortuorū nō ē: neqꝫ chriſt⁹ reſurrexit. Itē ſciētia diffiniēdi: diuidēdi atqꝫ partiēdi q̄ȝ q̄ȝ reb⁹ falſis plerūqꝫ adhibeat̄. ipa tn̄ falſa nō eſt. neqꝫ ab homib⁹ inſtituta: ſꝫ ī rerū rōe compta. Nō enī quia ⁊ fabul' ſuis eam poete. ⁊ opiniōib⁹ erroris ſui vł falſi philoſophi vel etiā heretici: hoc ē falſi chriſtiani adhibere cōſueuerūt: ꝓpterea falſum ē. neqꝫ in diffiniēdo neqꝫ in diuidendo aut partiēdo aliq̄d ↄplectendū ēē qđ ad rem ipam nō ꝑtinet. aut aliq̄d qđ ꝑtinet p̄tereūdū. Hoc verꝝ eſt etiā ſi ea q̄ diffiniunt̄ aut diſtribuunt̄ vera n̄ ſint. Nā ⁊ ipm falſum diffinit̄ cū dicim⁹. falſum eſſe ſignificationē rei nō ita ſe habētis vt ſignificat̄: ſiue aliq̄ alio mō. Que diffinitio vera eſt: q̄ȝuis falſuz verū eſſe nō poſſit. Poſſum⁹ etiā diuidere dicētes duo ēē genera falſi. Unū eorū q̄ omnino eſſe nō poſſunt. Alterū eorū q̄ nō ſunt q̄ȝuis eſſe poſſint. Nā q̄ dicit ſeptez ⁊ tria vndecim eſſe. id dicit qđ oīno eſſe nō pt. Qui v̄o dicit kalēdis v̄bi gr̄a pluiſſe tā ⁊ ſi factū nō ſit: id tamē dicit qđ fieri potuit. Diffinitio igit̄ et diuiſio falſoꝝ pōt eſſe v̄iſſima. q̄ȝuis falſa ipa vtiqꝫ v̄a non ſint. Sunt etiā quedā p̄cepta vberioris diſputatōis que iā eloquētia noīat̄. que nihilominus vera ſunt q̄ȝuis eis poſſint etiā falſa ꝑſuaderi. Sed quia ⁊ v̄a poſſunt. nō eſt facultas ipa culpabilis: ſꝫ ea male vtentiū ꝑuerſitas. Nā neqꝫ hoc ab hominib⁹ inſtitutū eſt. vt veritatis expreſſio conciliet auditorē. aut vt facile quod intendit inſinuet breuis et apta narratō:

z varietas eius ſine faſtidio teneat inten-
tos. et cetere huiuſmodi obſeruatões. q̄
ſiue in falſis ſiue ī veris cauſis vere ſūt.
tamē inquantū vl' ſciri vel credi aliq̄d fa
ciunt: aut ad expetendū fugiendū ve ani
mos mouēt: z inuente poti⁹ q̄ ita ſe ha-
beant q̄ꝫ vt ita ſe haberēt inſtitute. Sed
hec pars cū diſcit magis vt pferam⁹ ea
que intellecta ſunt: q̄ꝫ vt intelligam⁹ ad-
hibenda eſt. Illa vero cōcluſionū z diffi-
nitionū z diſtributōnū plurimū intelle-
ctorē adiuuat: tm̄ abſit error q̄ videntur
homies ſibi ipam beate vite veritatē di
diciſſe: cū iſta didicerint. q̄ꝫ plerūqꝫ ac
cidat vt facili⁹ homines res eas aſſeqn̄t
ppter quas aſſeq̄ndas iſta diſcunt: q̄ꝫ ta
liū p̄ceptoꝝ nodoſiſſimas et ſpinoſiſſi-
mas diſciplinas. Tanq̄ꝫ ſi q̄ſpiā dare vo
lens p̄cepta ambulādi: moneat nō eſſe le
uandū pedē poſteriorē niſi cū poſuerit p̄
orē. deinde minutatim queadmodū arti
culoꝝ et poplitū cardines oporteat mo
uere deſcribat. Uera eni dicit. nec aliter
ambulari poteſt. ſꝫ facili⁹ homies h̄ faci
endo ambulāt: q̄ꝫ aīaduertūt cū faciūt:
aut intelligūt cū audiūt. Qui aūt ambu
lare nō poſſunt: m'to min⁹ ea curant q̄
nec expiendo poſſūt attēdere. Itaqꝫ ple
rūqꝫ citi⁹ ingenioſus videt nō eſſe rataꝫ
ccluſiōem: q̄ꝫ p̄cepta ei⁹ capit. tard⁹ aūt
nō eā videt: ſꝫ multo min⁹ quod de illa
p̄cipit. Magiſqꝫ in his oībꝫ ipa ſpecta-
cula veritatis ſepe delectāt: q̄ꝫ ex eiſ ī diſ
putādo aut iudicando adiuuamur: niſi
forte q̄ exercitatiora reddūt īgenia. ſi eti
am maligniora aut inflatiora nō reddāt.
h̄ eſt. vt aut decipe veriſimili ſermōe atqꝫ
interrogatōibꝫ ament. aut aliq̄d magnū
quo ſe bonis atqꝫ innocētibꝫ anteponāt
ſe aſſecutos putēt q̄ iſta didicerūt. Jam
vero numeri diſciplina cuilibꝫ tardiſſimo
clarū eſt q̄ nō ſit ab homībꝫ inſtituta. ſꝫ
potius indagata atqꝫ inuēta. Nō eni ſi-
cut primā ſyllabā italie quā breuē pnū-
ciauerūt veteres: voluit virgili⁹: z lōga
facta eſt. ita quiſqꝫ facere poterit cū volu
erit: vt ter tria aut nō ſint nouē: aut non
poſſint efficere q̄dratā figurā. aut nō ad
ternariū numeꝝ tripla ſint. ad ſenarium

ſextupla. ad nullū dupla. q̄r intelligibi-
les numeri ſemiſſem nō habēt. Siue er
go in ſeipis cōſiderent̄. ſiue ad figuraꝝ
aut ſonorū aliarū ve motionū leges nu
meri adhibeant̄: incōmutabiles regulaſ
habēt. neqꝫ vllo mō ab hoībꝫ inſtitutas:
ſed ingenioſoꝝ ſagacitate cōptas. Que
tn̄ omnia q̄ſqꝫ ita dilexerit: vt iactare ſe i
ter imperitos velit: z nō poti⁹ q̄rere vnde
ſint vera que tātūmodo vera eſſe pſenſe-
rit. z vnde q̄dam nō ſolū vera: ſꝫ etiā īcō
mutabilia: q̄ incōmutabilia eſſe ꝓp̄ hēde
rit. ac ſic ab ſpecie corpoꝝ vſqꝫ ad hūanā
mentē pueniēs: cū z ipam mutabilē īue-
nerit: q̄ nūc docta nūc indocta ſit: cōſtitu-
ta tn̄ inter incōmutabilē ſupra ſe veritateꝫ
z mutabilia infra ſe cetera ad vnius dei
laudē atqꝫ dilectōem cūcta ɔuertere: a q̄
cuncta eſſe cognoſcit: doct⁹ videri pt: ſa
piens aūt nullo mō. Quāobrē videt̄ mi
hi ſtudioſis z ingenioſis adoleſcētibꝫ et
timentibꝫ deū. beatāqꝫ vitam querētibꝫ
ſalubriter p̄cipi. vt nullas doctrinas q̄
p̄ter eccleſiā chriſti exercent̄: tanq̄ꝫ ad be
atam vitā capeſſendā ſecure ſequi aude
ant. ſed eas ſobrie diligēterqꝫ dījudicēt.
et ſi quas inuenerint ab hoībꝫ inſtitutaſ
varias ppter diuerſam volūtatē inſtitu
entiū. z ignotas ppter ſuſpitōes errātiū.
maxime ſi habeāt etiā cū demonibꝫ vni-
tā ſocietatē p quarundā ſignificatōnu z
q̄ſi q̄dam pacta atqꝫ ɔuenta: repudient
penit⁹ z deteſtent̄. alienēt etiā ſtudium a
ſupfluis z luxurioſis hominū inſtitutiſ.
Illa vero inſtituta hominū q̄ ad ſocieta
tem cōuiuentiū valent p ipa huius vite
neceſſitate nō negligant. In ceteris autē
doctrinis q̄ apud gētes inueniūt̄ p̄ter hi
ſtoriā rerū vel p̄teriti tp̄is vel p̄ſentis ad
ſenſus corpis ptinētiū. quibꝫ etiā vtiliū
artiū corpaliū expimenta z cōiectare an
numerant̄. z p̄ter ratōem diſputatōis et
numeri nihil vtile eſſe arbitror. In q̄bꝫ
oībꝫ tenēdū eſt ne q̄d nimis z maxime
in his que ad corpis ſenſus ptinētia vol
uuntur tempibꝫ et cōtinent̄ locis. Sic
autē q̄dā de verbis oībꝫ et noībꝫ hebre-
is z ſyris et egyptijs. vl' ſi qua alia līgua
in ſcripturis ſctīs inueniri pōt: q̄ in eis

ſine interp̄tatōe ſunt poſita fecerũt vt ea
ſep̄atim interp̄tarent̃. ⁊ quod euſebi⁹ fe/
cit de tempoꝝ hiſtoria ꝓpter diuinoꝝ
libꝛoꝝ queſtiões que vſuꝫ ei⁹ flagitant.
qđ ergo hi fecerũt de his reb⁹: vt non ſit
neceſſe chꝛiſtiano in multis ꝓpter pau/
ca laboꝛare. ſic video poſſe fieri ſi quē eo
rũ qui poſſũt benignā ſane operā frater/
ne vtilitati delectet ĩpendere. vt q̄ſcunq̄
terraꝝ locos: que ve aĩalia vl̄ herbas
atq̄ arboꝛes ſiue lapides vl̄ metalla in/
cognita: ſpecieſq̄ q̄ſlibet ſcriptura ↄme/
moꝛat: ea generatim digerēs ſola expoſi
ta litteris mādet. Poteſt etiā de numer̃
fieri: vt eoꝝ tm̄modo numeroꝝ expoſi/
ta ratio cõſcribat̃: quos diuĩa ſcriptura
meminit. Quoꝝ aliqua aut oĩa foꝛte iaꝫ
facta ſunt. ſicut m̃lta que a bonis doctiſ
q̄ chꝛiſtianis elaboꝛata atq̄ conſcripta
arbitramur ñ ĩuenim⁹. ſꝫ ſiue ꝓpter tur/
bas negligentiũ: ſiue ꝓpter inuidoꝝ oc/
cultatōes latēt. Qđ vtrũ de rõe diſputā
di fieri poſſit ignoꝛo. Et videt̃ mihi fieri
nõ poſſe. quia ꝑ totũ textũ ſcripturaruꝫ
colligata eſt neruoꝝ vice. Et ideo mag̃
ad ambigua ſoluēda ⁊ explicāda de q̄b⁹
poſt loq̄mur legētes adiuuat: q̄ꝫ ad inco
gnita ſigna đ quib⁹ nũc agim⁹ cognoſcē
da. Philoſophi aũt q̄ vocant̃ ſi qua foꝛ
te vera ⁊ fidei noſtre accõmoda dixerũt:
maxime platonici. nõ ſolũ foꝛmidāda ñ
ſunt ſed ab eis etiā tanq̄ iniuſtis poſſeſ
ſoꝛib⁹ in vſũ noſtrũ vendicāda. Sicut
enĩ egiptij nõ ſolũ idola habebāt et one
ra grauia que popul⁹ iſrl̄ deteſtaret̃ ⁊ fu
geret: ſed etiā vaſa atq̄ oꝛnamēta de au/
ro ⁊ argēto ⁊ veſtē: q̄ ille ppl̃s exiēſ đ egi
pto ſibi poti⁹ tanq̄ʒ ad vſum melioꝛem
clanculo vēdicauit: nõ auctoꝛitate ꝓpꝛia:
ſed p̄cepto dei ipis egiptijs neſciēter cõ
modantib⁹ ea quib⁹ nõ bñ vtebant̃. Sic
doctrine oēs gentiliũ nõ ſolũ ſimulata ⁊
ſupſtitioſa figmēta: graueſq̄ ſarcinas ſu
ꝑuacanei laboꝛis habēt. q̄ vnuſq̄ſq̄ no/
ſtrũ duce chꝛiſto de ſocietate gentiliũ ex
iens debꝫ abomĩari atq̄ deuitare. ſꝫ etiā
liberales diſciplinas vſui v̄itatis aptio/
res: et quedā moꝛũ p̄cepta vtiliſſima cõ
tinent. deq̄ ipo vno deo colēdo nõnulla
vera inueniunt̃ apđ eos. quod eoꝝ tanq̄
aurũ et argentũ: qđ nõ ipi inſtituerũt: ſꝫ
de quibuſdā q̄ſi metallis diuĩe ꝓuidētie
que vbiq̄ infuſa eſt eruerunt: ⁊ q̄ ꝑuerſe
atq̄ iniurioſe ad obſeq̄a demonũ abutũ
tur. cũ ab eoꝝ miſera ſocietate ſeſe aĩo ſe
parat: debꝫ ab eis auferre chꝛiſtian⁹ ad
vſum iuſtũ p̄dicādi euāgeliũ. Veſtē quo
q̄ illoꝝ .i. hominũ q̄dem inſtituta: ſed tm̄
accõmodata hũane ſocietati: qua ĩ hac
vita carere nõ poſſum⁹. accipe atq̄ habe
re licebit ĩ vſuꝫ ↄuertēda chꝛiſtianũ. Nā
q̄d aliud fecerũt multi boni fideles nr̃i?
Nõne aſpicimus q̄nto auro ⁊ argento ⁊
veſte ſuffarcinatus exierit de egypto cy
p̄anus doctoꝛ ſuauiſſim⁹. ⁊ martyr btiſ
ſimus? Quāto lactātius? Quāto victo/
rinus optat⁹ hylari⁹? Vt đ viuis taceā:
q̄nto innumerabiles greci? Qđ pꝛioꝛ ipe
fideliſſim⁹ dei ſamul⁹ moyſes fecerat. de
q̄ ſcriptũ eſt q̄ erudit⁹ fuerit oĩ ſapiē/
tia egyptioꝝ. Quib⁹ omnib⁹ viris ſupſti
tioſa gentiũ cõſuetudo ⁊ maxime ill' tp̄i
bus eũ chꝛiſti iugũ decutiēs chꝛiſtianoſ
ꝑſeq̄ebat̃. diſciplinas q̄s vtiles habe/
bat nunq̄ cõmodaret: ſi eas in vſũ vni⁹
dei colēdi: quo vanus idoloꝛũ cult⁹ exti
gueret̃: ↄuerſum iri ſuſpicaret̃. Sꝫ dede
runt aurũ et argentũ ⁊ veſtē ſuā exeunti
populo dei de egypto neſciētes quēad/
modũ illa que dabāt in chꝛiſti obſequiũ
redderent̃. Illud enĩ in exodo factuꝫ ſine
dubio figuratũ eſt: vt hoc p̄ſignaret qđ
ſine p̄iudicio alteri⁹ aut paris aut melio
ris ĩtelligētie dixerim. Sed h̃ mõ iſtru
ctus diuinaꝝ ſcripturaꝝ ſtudioſus: cuꝫ
ad eas ſcrutādas accedere cepit: illđ a/
poſtolicũ cogitare nõ ceſſet. Sciētia in/
flat: charitas edificat. Ita enĩ ſentit q̄ꝫ/
uis de egypto diues exeat. tm̄ niſi paſca
egerit ſaluũ ſe eſſe ñ poſſe. Paſca aũt no
ſtrũ immolat⁹ eſt chꝛiſt⁹. Nihilq̄ mag̃
ĩmolatio chꝛiſti nos docet q̄ꝫ illđ qđ ipe
clamat tanq̄ꝫ ad eoſ q̄s in egypto ſb̄ pha
raone videt laboꝛare. Venite ad me oēs
q̄ laboꝛatis et onerati eſtis ⁊ ego reficiā
vos. Tollite iugũ meũ ſup vos: ⁊ diſci/
te a me: qꝛ mitis ſum et hũilis coꝛde: ⁊ ĩ/
uenietis reqͥem animab⁹ veſtris. Iuguꝫ

enĩ meũ ſuaue eſt: ⁊ ſarcina mea leuis eſt.
Quibꝫ niſi mitibꝫ et humilibꝫ corde q̄s
nõ inflat ſciẽtia: ſ; charitas edificat. Me
minerint ergo eorũ qui paſca illo tẽpo-
re p̱ vmbrã imaginariã celebrabãt: cũ ſi-
gnari poſtes ſanguine agni iuberẽt: iſo
po fuiſſe ſignatos. Hec herba mitis et
humil' eſt: nihil forti⁹ et penetrabili⁹ ei⁹
radicibꝫ: vt in charitate radicati et fũda
ti poſſimus cõprehẽdere cũ om̄ibꝫ ſcĩs
que ſit latitudo et longitudo ⁊ altitudo
⁊ p̱fundũ. id ē crucẽ dñi. cui⁹ latitudo di
cit' in trãſuerſo ligno quo extenduũt' ma
nus. longitudo a terra vſq; ad ipam lati
tudinẽ quo a manibꝫ ⁊ infra totũ corpus
affigit'. altitudo a latitudĩe ſurſum vſq;
ad ſummũ quo adheret caput. p̱fundũ
vero qđ terre infixũ abſcondit'. Quo ſi-
gno crucis oĩs actio chriſtiana deſcribi
tur: bene op̱ari in chriſto: ⁊ ei p̱ſeuerãter
inherere. ſperare celeſtia: ſacramẽta nõ p̱
phanare. Per hanc actionẽ purgati va
lebim⁹ cognoſcere etiã ſup̱eminẽtẽ ſcien
tiã charitatis chriſti. q: equalis eſt p̄ri. p̱
quẽ facta ſunt oĩa: vt impleamur ĩ oẽm
plenitudinẽ dei. Eſt etiam in iſopo vis
purgatoria: ne inflãte ſciẽtia de diuitijs
ab egypto ablatis: ſup̱bie aliq̃d pulmo
tumid⁹ anhelet. Aſp̱ges me inq̃t iſopo
⁊ mũdabor: ⁊ lauabis me: ⁊ ſup̱ niuẽ de-
albabor: Auditui meo dabis exultatõe;
⁊ leticiã. Deinde annectit conſeq̃nter vt
oſtẽdat purgatõ; a ſup̱bia ſignificari iſo
po: ⁊ exultabũt oſſa hũiliata. Quãtũ au
tẽ minor eſt auri argenti veſtiſq; copia:
quã de egypto ſecũ ille pp̄ls abſtulit: in
ꝯparatõe diuitiaꝝ quas poſtea hieroſo
lyme ꝯſecut⁹ eſt. que maxime ĩ ſalomõe
rege oſtendunt'. tãta ſit cũcta ſciẽtia que
q̃dem eſt vtilis collecta de libris gẽtiũ
ſi diuinaꝝ ſcripturaꝝ ſciẽtie cõparetur.
Nã q̃cq̃d hõ extra didicerit: ſi noxiũ eſt
ibi dãnat'. ſi vtile eſt ibi inuenit'. Et cum
ibi q̃ſq; inuenerit oĩa q̄ vtiliter alibi di-
dicit: multo abũdanti⁹ ibi inueniet ea q̄
nuſq; om̄ino alibi: ſed in illaꝝ tãtũmo-
do ſcripturaꝝ mirabili altitudĩe ⁊ mira
bili humilitate diſcunt'. Hac igit' inſtru
ctõe p̄ditũ cũ ſigna incognita lectorẽ nõ
impedierint mitẽ ⁊ humilẽ corde ſubiu-
gatũ leniter chriſto. ⁊ oneratũ ſarcina le
ui. fundatũ ⁊ radicatũ ⁊ edificatũ ĩ chari
tate: quẽ ſciẽtia inflare nõ poſſit: accedat
ad ambigua ſigna in ſcp̄turis ꝯſiderãda
⁊ diſcutiẽda: de q̄bꝫ iã tercio volumĩe di
cere aggrediar: qđ dñs donare dignabit'

Explicit liber ſecund⁹
Incipit tercius

Homo timẽs

h deũ voluntatẽ eius ĩ ſcri
pturis ſctis diligẽter in-
quirit. Et ne amet certa-
mina pietate manſuetus.
p̄munitus etiã ſciẽtia linguaꝝ: ne in ver
bis locutõibuſq; ignotiis hereat. p̄muni
tus etiã cognitõe quarũdã reꝝ neceſſari
arũ: ne vim naturãve eaꝝ que p̱pt' ſimi-
litudinẽ adhibent' ignoret. adiuuãte eti
am codicũ veritate quã ſolers emẽdatõ-
nis diligẽtia p̱curauit. veniat ita inſtru-
ctus ad ambigua ſcripturaꝝ diſcutiẽda
atq; ſoluẽda. Ut autẽ ſignis ambiguis
nõ decipiat' quantũ p̱ nos inſtrui p̄t: fie-
ri aũt p̄t: vt iſtas vias q̄ oñdere volum⁹
tanq; pueriles vel magnitudine ingenij
vl' maioris illumĩatiõis claritate deride
at. ſed tñ vt dicere ceperã quãtũ per nos
inſtrui põt q̄ eo loco animi eſt vt p̱ nos ĩ-
ſtrui valeat: ſciat ambiguitatẽ ſcripture
aut in verbis p̱prijs eſſe. aut ĩ trãſlatis. q̄
genera in ſcđo libro demõſtrauim⁹. S;
cum v̄ba p̱pria faciũt ambiguã ſcriptu
rã: p̄mo p̱uidendũ eſt ne male diſtinxeri
m⁹ aut p̱nũciauerim⁹. Cũ ergo adhibi-
ta intẽtio incertũ eſſe p̱uiderit. quõ diſti-
guẽdũ aut quõ p̱nunciãdũ ſit: cõſulat
regulã fidei quã de ſcripturaꝝ planiori-
bus locis et eccleſie auctoritate p̱cepit.
de qua ſatis egim⁹ cum de rebꝫ in p̄mo li
bro loqueremur. Qđ ſi ambe vl' etiã oẽs
ſi plures fuerĩt p̱tes ambiguitatis ⁊ ſm
fidem ſonuerint. textus ĩpe ſermõis a p̄
cedentibꝫ et cõſequẽtibꝫ p̱tibus que am-
biguitatẽ illã in medio poſuerunt: reſtat
conſulẽd⁹: vt videam⁹ cui nã ſentẽtie de

plurib⁹ que ſe oſtendūt ferat ſuffragiū3.
eamq̃ ſibi ꝯteri patiaꝛ. Jam nūc exem
pla ꝯſiderā. Illa heretica diſtīctio. In
principio erat verbū: et verbū erat apud
deum. ꝛ deus erat. vt ali⁹ ſenſus ſit. ver/
bū hoc erat in principio apud deū. non
vult verbū deū cōfiteri. Sed hoc regu/
la fidei refellendū ē. que nobis de trinita
tis equalitate pſcribiꝛ. vt dicam⁹. ꝛ deus
erat verbū. deīde ſubiūgamus. hoc erat
in principio apud deū. Illa vero diſtincti
onis ambiguitas: neutra parte reſiſtit fi
dei. ꝛ ideo textu ipo ſermōis dijudicāda
eſt. vbi ait apl's. Et q̄d eligā ignoro. Cō
pellor autē ex duob⁹ cōcupiſcētiā habēs
diſſolui et eſſe cū chriſto. multo eni ma/
gis optimū manere in carne neceſſariū3
ppter vos. Incertū enim vtrū ex duo/
bus cōcupiſcentiā habēo: an ꝯpellor ex
duob⁹. vt illud adiūgaꝛ: cōcupiſcentiam
habēs diſſolui ꝛ eſſe cū chriſto. Sed q̄/
nia3 ita ſequiꝛ. multo eni magis optimū.
apparet eum eius optimi dicere ſe habe
re concupiſcentia3: vt cū ex duob⁹ cōpel
latur: alterius tamē habeat cōcupiſcen
tiā. alterius neceſſitatē. cōcupiſcentiam
ſcilic3 eſſe cū chriſto. neceſſitatē manere ī
carne. Que ambiguitas vno conſeq̄nti
verbo dijudicaꝛ. quod poſitu3 eſt enim.
Quā particulā qui abſtulerūt interptes
illa potius ſentētia ducti ſunt. vt nō ſo/
lū compelli ex duob⁹: ſed etiā duorū ha/
bere cōcupiſcentiā videreꝛ. Sic ergo di
ſtinguēdū eſt. Et quid eligā ignoro. Cō
pellor autē ex duob⁹. Quā diſtinctionē
ſequiꝛ. concupiſcentiā habēs diſſolui et
eſſe cū chriſto. Et tanq̄ quereretꝛ quare
huius rei poti⁹ habeat cōcupiſcentia3.
multo eni magis optimū inquit. Cur er
go ex duobus compelliꝛ. Quia eſt manē
di neceſſitas. quā ita ſubiecit. Manere ī
carne neceſſariū ppter vos. Ubi aūt ne
q̄ pſcripto fidei. neq̄ ipius ſermonis te
xtu ābiguitas explicari poteſt. nihil ob
eſt ſm qualibet earū que oſtenduntꝛ ſen/
tentiā diſtinguere. veluti eſt illa ad cori/
thios. Has ergo pmiſſiones habentes
chariſſimi mūdemus nos ab oī coinq̄ui
natōne carnis et ſpūs pficientes ſancti/
ficatōem in timore dn̄i capite. nos nemi
nē nocuim⁹. Dubiū eſt q̄ppe vtrū mun
dem⁹ nos ab omi coinq̄natōne carnis ꝛ
ſpūs ſm illam ſentētiā: vt ſit ſancta ꝛ cor
pe et ſpiritu. an mundemus nos ab omi
coinq̄natōe carnis. vt alius ſit ſenſus. ꝛ
ſpūs pficiētes ſanctificatōne3 in timore
dn̄i: capite nos. Tales igiꝛ diſtinctionū
ambiguitates in poteſtate legentis ſūt.
Quecūq̄ autē de ambiguis diſtīctōib⁹
diximus: eadē obſeruāda ſunt et ī ambi
guis pnūciatōib⁹. Nā ꝛ ipe niſi nimia le
ctoris viciētꝛ incuria: aut regulis fidei
corriguntꝛ. aut pcedētis vel conſeq̄ntis cō
textione ſermōis. aut ſi neutꝝ hoꝝ adhi
beꝛ ad correctōem. nihilomin⁹ dubie re
manebūt. vt quolib3 modo pnūciauerit
lector nō ſit in culpa. Niſi eni fides reuo
cet qua credim⁹ deū ñ accuſaturū aduer
ſus electos ſuos: et chriſtu3 cōdemnatu
rū electos ſuos: pt illud ſic prenunciari.
Quis accuſabit aduerſus electos dei: vt
hāc interrogatōem quaſi reſpōſio ſubſe
quatur. De⁹ qui iuſtificat. Et iteꝝ inter
rogeꝛ. Quis eſt qui cōdēnet? Et reſpō/
deaꝛ. Jeſus chriſtus q̄ mortuus ē. Nō
credere quia demētiſſimū ē: ita pnūcia
biꝛ vt pcedat pcunctatio: ſequaꝛ interro
gatio. Inter pcunctatōe3 autē ꝛ interro
gatōem hoc veteres īteresse dixerūt. q' ad
pcunctatōem m'lta rn̄deri poſſunt. ad ī/
terrogatōe3 vero: aut nō: aut etiā. Pronū
ciabiꝛ ergo ita: vt poſt pcūctatōem q̄ di/
cim⁹. q̄s accuſabit aduerſus electos dei:
illud q̄d ſequiꝛ ſono interrogātis enūcie
tur: de⁹ q̄ iuſtificat: vt tacite rn̄deatur. nō
Et itē pcūctemur. Quis eſt qui condē/
net. rurſuſq̄ interrogemus. Jeſus chri/
ſtus q̄ mortuus ē: magis autē q̄ reſurre/
xit. q̄ ē ī dextera dei: q̄ et interpellat p no
bis: vt vbiq̄ tacite rn̄deaꝛ. nō. At vero in
illo loco vbi ait. q̄d ergo dicem⁹. q' gētes
q̄ nō ſectabantꝛ iuſticiā: apphēderūt iu/
ſticiam. niſi pmo pcunctatōnem q̄ diciꝛ.
q̄d ergo dicem⁹. rn̄ſio ſubijciaꝛ. q' gētes
q̄ nō ſectabantꝛ iuſticiā apphēderūt iuſti
ciā. text⁹ cōſeq̄ns nō coherebit. Qualib3
āt voce pnūcieꝛ illō q̄d. nathanael dixit.
ā nazareth pt aliq̄d bōi eē: ſiue affirmātis

vt illud ſoluꝫ ad interrogationē ꝑtineat
qꝺ ait a nazareth: ſiue totū cū dubitatōe
interrogātio. nō video quō diſcernatur.
vterqꝫ antē ſenſus fidē nō impedit. Eſt
etiā ambiguitas ī ſono dubio ſyllabaꝝ.
⁊ hec vtiqꝫ ad ꝓnunciationē ꝑtinēs. Nā
qꝺ ſcriptū eſt. nō eſt abſcōditū os meū a
te qꝺ feciſti in abſcōdito. nō elucet legēti
vtrū correpta lrā os ꝓnūciet an ꝓducta
Si enī corripiat ab eo ꝙ ſunt oſſa. ſi aūt
ꝓducat ab eo ꝙ ſunt ora intelligiꝛ nume
rus ſingularis. Sed talia lingue p̄cedē
tis inſpectōe dijudicanꝛ. Nā in greco nō
ſtoma ſed oſteon poſitū ē. Unde pleriūqꝫ
loquendi cōſuetudo vulgaris vtilior eſt
ſignificādis rebꝫ qꝫ integritas litterata.
Mallē quippe cū barbariſmo dici. non
eſt abſconditū a te oſſum meū: qꝫ vt idō
eſſet minus apertū: qꝛ magis latinum ē.
Sed aliqn̄ dubiꝰ ſyllabe ſonꝰ etiā vici/
no verbo ad eandē ſentētiā ꝑtinēte dijū
dicaꝛ: ſicut eſt illud apl̄i. Que p̄dico vo/
bis ſicut p̄dixi. quoniā q̄ talia agunt re/
gnū dei nō poſſidebūt. Si tātūmō dixiſ
ſet. que p̄dico vobis. nec ſubiūxiſſꝫ ſicut
p̄dixi. nō niſi ad codicē p̄cedentꝭ lingue re
currēdū eſſet. vt cognoſceremꝰ vtruꝫ in
eo ꝙ dixit p̄dico: ꝓducēda an corripiēda
eſſet media ſyllaba. Nūc autē manifeſtū
eſt ꝓducendā eſſe. Non enī ait: ſicut p̄di/
caui: ſed ſicut p̄dixi. Nō ſolū autē iſte: ſꝫ
etiā ille ambiguitates q̄ nō ad diſtinctio
nē vel ad ꝓnunciationē ꝑtinēt: ſilr̄ conſi
derāde ſunt: qualis illa ē ad theſſalonicē
ſes. Propterea ꝯſolati ſumꝰ fratres ī vo
bis. Dubiū ē enī vtruꝫ o fratres an hos
fratres. Neutrū autē hoꝝ eſt ꝯtra fideꝫ.
Sed greca lingua hos caſus pares non
habꝫ. Et ideo illa inſpecta renūciaꝛ vo/
catiuꝰ id ē o fratres. Qꝺ ſi voluiſſet īter
pres dicere. ꝓpterea ꝯſolatōeꝫ habuimꝰ
fratres in vobis. minꝰ ſeruitū eſſꝫ verbis:
ſed minꝰ de ſentētia dubitareꝛ. aut certe
ſi addereꝛ. noſtri: nēo vere ambigeret vo
catiuū eſſe caſū cū audiret. ꝓpterea cōſola
ti ſumꝰ fratres nr̄i in vobis. Sed etiā h̄
ꝑiculoſiꝰ ꝑmittiꝛ. Ita factū eſt in illa ad
chorinthios cū ait apl̄s. Quotidie mo/
rior ꝑ veſtrā gloriā fratres quā habeo in

chriſto ieſu. Ait enī quidā interp̄s. Quo
tidie morior ꝑ veſtrā iuro gl̄iam. qꝛ ī gre
co vox iurātis manifeſta ē ſine ambiguo
ſono. Rariſſime igiꝛ ⁊ difficillime īueni/
ri pōt ambiguitas in ꝓpriis v̄bis: q̄ntū
ad libros diuinaꝝ ſcp̄turaꝝ ſpectat. quā
nō aut circūſtātia ipa ſermōis q̄ cogno/
ſciꝛ ſcriptoris intētio. aut interp̄tū colla
tio. aut p̄cedētis ligue ſoluat inſpectio.
Sꝫ v̄boꝝ trāſlatorū ambiguitates. d̄ q̄
bus deinceps loq̄ndū eſt: nō mediocrem
curā induſtriāqꝫ deſiderant. Nā in p̄nci
pio cauendū ē ne figuratā locutioneꝫ ad
litterā accipias. Et ad hoc enī ꝑtinet qꝺ
ait apl̄s. Littera occidit: ſp̄us autē viui
ficat. Cū enī figurate dictū ſic accipitur
tanq̄ꝫ ꝓp̄e dictū ſit carnaliꝛ ſapiꝛ. Neqꝫ
vlla mors aīe ꝯgruētius appellaꝛ qꝫ cuꝫ
id etiā qꝺ in ea beſtias antecellit: hoc eſt
intelligētia carni ſubijciꝛ ſcḋm litterā.
Qui enī ſequiꝛ litterā trāſlata verba ſic
ꝓpria tenet. neqꝫ illud qꝺ ꝓprio verbo ſi/
gnificaꝛ refert ad aliā ſignificatōeꝫ. ſed ſi
ſabbatū audierit. v̄bi gr̄a. nō ītelligit ni
ſi vnū diē de ſeptē. qui cōtinuo volumi/
ne repetunꝛ. Et cū audierit ſacrificiū nō
excedit cogitatōe illud quod fieri de vi/
ctimis pecoruꝫ terreniſqꝫ fructibꝫ ſolet.
Ea demū eſt miſerabilis aīe ſeruitus ſi/
gna ꝓ rebꝫ accipe. ⁊ ſupra creaturā cor/
porā oculū mentis ad hauriēdū eternū
lumē leuare nō poſſe. Que tamē ſeruitus
in iudeo pp̄lo lōge a ceteraꝝ gētiū more
diſtabat: qn̄quidē rebꝫ tꝑalibꝫ ita ſubiu
gati erāt: vt vnus eis in oībus ꝯmēdar/
retur deꝰ. Et q̄ꝫq̄ꝫ ſigna reꝝ ſpūaliuꝫ ꝓ
ipis rebꝫ obſeruarēt neſciētes quo refer/
renꝛ. id tamē inſitū habebāt ꝙ tali ſerui
tute vni omniū quē nō videbāt placerēt
deo. Quā cuſtodiā tanq̄ꝫ ſub pedagogo
paruuloꝝ fuiſſe ſcribit apl̄s. Et idō q̄ ta/
libꝫ ſignis ꝑtinaciꝛ inheſerūt. ꝯtemnentē
iſta dn̄m cū iā tꝑus reuelatōnis eorū ve
niſſet: ferre nō potuerūt. atqꝫ inde calū/
nias ꝙ ſabbato curaret moliti ſunt p̄nci
pes eoꝝ. populuſqꝫ ſignis illis tanq̄ꝫ re
bus aſtrictꝰ nō credebat deū eſſe vl̄ a dō
veniſſe: qui ea ſicut a iudeis obſeruaban
tur nollet attendere. Sꝫ qui crediderūt

ex quib⁹ facta est prima ecclesia hieroso/lymitana. satis ostēderūt quāta vtilitas fuerit eo mō sub pedagogo custodiri. vt signa que tpaliter imposita erant seruiētibus ad vni⁹ dei cultū: q̄ fecit celū & terraꝫ. opinionē obseruantiū religarēt. Nāq; illi quia ꝓximi spūalibus fuerūt. in ipsis eni tpalib⁹ & carnalib⁹ votis atq; signis q̄uis quō spūaliter essent intelligēda nescirent. quia vnū tn̄ didicerant venerari eternū deū. tā capaces extiterūt spūsscti vt omnia sua vēderēt: eorūq; p̄ciū indi/gentibus distribuēdū ante aploꝝ pedes ponerēt: seq; totos dedicarēt deo tanq̄ tēplū nouū. cui⁹ terrene imagini: hoc est templo veteri seruiebant. Nō eni h̄ vllas eccl'ias gentiū fecisse scriptū est. quia nō tam ꝓpe inuenti erāt qui simulacra ma/nufacta deos habebāt. Et si quādo aliq̄ eorū illa tanq̄ signa interpretari conabāt: ad creaturā colendā venerandāq; referebant. Quid eni mihi ꝓdest simulacrū: v̄bi gratia neptunni: nō ipm habēdo deū. sed eo significari vniuersū mare vl' etiaꝫ omnes aq̄s ceteras que fontib⁹ ꝓruūt. sicut a poeta q̄dam illoꝝ describit: si b̄n recolo: ita dicēte. Tu neptunne pater: cui tēpora cana crepanti. Cincta salo reso/nant: magnus cui ꝑpete mento. Proflu/it occean⁹: et flumina crinib⁹ errant. H̄ siliqua intra dulce tectoꝝ sonantes ca/pillos. nō est hominū sed porcoꝝ cibus. Nouit quid dicā qui euangeliuꝫ nouit. Quid ergo mihi ꝓdest q̄ neptunni simulacrū ad illā significatōem refert: nisi forte vt neutrū colam? Tā enim statua q̄li/bet: q̄ mare vniuersum: nō est de⁹. Fateor tamē altius dimersos esse q̄ opa hominū deos putāt q̄ q̄ opa dei. Sꝫ nob vn⁹ diligend⁹ et colendus de⁹ p̄cipit q̄ fecit hec oīa. quoꝝ illi simulacra venerāt. vel tanq̄ deos vl' tanq̄ signa & imagines deoꝝ. Si ergo signū vtiliter institutū ꝓ ipa re sequi cui significāde institutuꝫ est carnalis est seruitus. q̄nto magis inutiliū rerū signa instituta ꝓ reb⁹ accipe? Que si retuleris ad ea ipa q̄ his significant: eisq; colendis animū obligaueris: nihilomi/nus seruili carnaliq; onere atq; velamie nō carebis. Quāobrē christiana libtas eos q̄s inuenit sub signis vtilib⁹ tāq̄ ꝓpe inuētos: interptatis signis q̄b⁹ subdicti erāt. eleuatos ad eas res quaꝝ illa signa sunt liberauit. Ex his facte sūt eccl'ie sc̄toꝝ israelitaꝝ. Quos aūt inuenit sub signis inutilib⁹: nō solū huiuscē opatiōeꝫ sub talib⁹ signis: sꝫ etiā ipa signa frustrauit: remouitq; oīa. vt a corruptōe multitudinis simulatoꝝ deoꝝ quā sepe ac ꝓpe scriptura fornicatōeꝫ vocat. ad vni⁹ dei cultū gētes ꝯuerterēt. nec sub ipis iā signis vtilib⁹ seruiture: sꝫ exercitature poti⁹ animū in eoꝝ ītelligētia spūali. Sub signo eni seruit q̄ opatur aut venerat aliquaꝫ rem significantē nesciēs quid significet. Qui vero aut opatur aut venerat vtile signū diuinitus īstitutū cui⁹ vim significatōemq; ītelligit: nō h̄ venerat qd̄ videt et trāsit. sed illud poti⁹ q̄ talia cūcta referēda sunt. Talis aūt hō spūal' & liber ē etiā tpe seruitutis: quo carnalib⁹ anīs nōdū optet signa illa reuelari. quorū iugo edomādi sunt. Tales aūt spūales erant patriarche & ꝓphete. oēsq; ī pplo isrl' ꝑ q̄s nobis spūssctūs ipa scpturaꝝ et auxilia & solacia mīstrauit. Hoc vero tēpore postea q̄ resurrectiōe dn̄i nr̄i manife/stissimū indiciū nr̄e libertatis illuxit: nec eorū q̄dem signoꝝ que iā ītelligim⁹ operatōe graui onerati sum⁹: sed quedā pauca ꝓ multis eadēq; factu facillima et in/tellectu augustissima: & obseruatione ca/stissima. ipe dn̄s et apl'ica tradidit disci/plina: sicuti est baptismi sacramētū: & celebratio corpis et sanguinis dn̄i. Que vnusquisq; cū p̄cipit quo referat imbu/tus agnoscit: vt ea nō carnali huiuscē sꝫ spirituali poti⁹ libertate veneret. Vt autē litterā sequi & signa ꝓ rebus que his significant accipe seruilis infirmitatis est: ita inutiliter signa interptari male vagātis erroris est. Qui antē nō intelligit qd significet signū: et tamē esse signū intelligit. nec ipe p̄mit seruitute. Meli⁹ est aūtē vel p̄mi incognitis sꝫ vtilibus signis. q̄ inutiliter ea interptando a iugo seruitutis seductam ceruicem laqueis erro/ris inserere. Huic autē obseruatōi qua

cauemus figuratā locutionē.id ē tranſla
tā q̄ſi propriā ſequi.adiūgenda eſt etiam
illa ne ꝓpriā q̄ſi figuratā velim⁹ accipe.
Demōſtrādus eſt igit̄ prim⁹ modus in/
ueniēde locutōnis ꝓpria ne an figurata
ſit.Et iſte om̄ino mod⁹ ē vt quicq̄d i ſer
mone diuino: neq̄ ad moꝝ honeſtatē ne
q̄ ad fidei veritatē ꝓprie referri pt̄ figu/
ratū eſſe cognoſcas.Moꝝ honeſtas ad
diligendū deū et ꝓximuȝ.fidei ꝟitas ad
cognoſcēdū deū ⁊ ꝓximū ptinet .Spes
autē ſua cuiq̄ eſt in ꝯſciētia ꝓpria:quē/
admodū ſe ſentit in dilectōnē dei et pro
ximi cognitioneq̄ ꝓficere.De q̄bꝫ oībꝰ
primo libro dictū ē.Sed quoniā procli
uū eſt humanū gen⁹ nō ex momētis ipi⁹
libidīs:ſed poti⁹ ſue ꝯſuetudinis eſtima
re peccata.ſit plerūq̄ vt quiſq̄ hoīm ea
tm̄ culpāda arbitret̄ q̄ ſue regiōis ⁊ tem
poris homīes vituꝑare atq̄ dāṅare con
ſueuerūt.⁊ ea tm̄ ꝓbāda atq̄ laudāda q̄
ꝯſuetudo eoꝝ cū quibꝫ viuit admittit.
eoq̄ ꝯtingit vt ſi q̄d ſcriptura vel prece/
perit quod abhorret a cōſuetudīe audiē
tiū.vel quod nō abhorret culpauerit. ſi
animū eoꝝ iam verbi vincit auctoritas
figuratā locutōem putēt. Nō autē preci
pit ſcriptura niſi charitatē.nec culpat ni
ſi cupiditatē:⁊ eo modo informat moreſ
hominū.Itē ſi animū p̄occupauit alicu
ius erroris opinio:quicq̄d aliter aſſerue
rit ſcriptura figuratū homīes arbitrāt̄.
Nō autē aſſerit niſi catholicā ſidem rebꝫ
p̄teritis et futuris et p̄ſentib⁹:p̄teritoꝝ
narratio futuroꝝ p̄nūciatio:⁊ p̄ſentium
demonſtratio.Sed hec oīa ad eandem
charitatē nutriendā atq̄ roborādā ⁊ cu
piditatē vincendā atq̄ extiguēdā valēt.
Charitatē voco motū animi ad fruēdū
deo ꝓpter ipm:⁊ ſe atq̄ ꝓximo ꝓpt̄ deū
Cupiditatē autē motū animi ad fruēdū
ſe et ꝓximo ⁊ quolibet corꝑe nō ꝓpt̄ deū
Qđ aūt agit idomita cupiditas ad cor/
rumpendū animū et corp⁹ ſuū:flagitiuȝ
vocat̄.Qđ autē agit vt alteri noceat:fa/
cinus dicit̄.Et hec ſunt duo genera om
niū pctōꝝ:ſed flagitia priora ſunt.Que
cum exinaniuerint animuȝ.⁊ ad q̄ndam
egeſtatē ꝑduxerint in facinora ꝓſiliūt:q̄bꝫ
remoueant̄ impedimēta flagitioꝝ:aut
adiumēta querant̄. Itē quod agit chari
tas q̄ ſibi poſſit vtilitas vocat̄.Qđ autē
agit vt ꝓſit ꝓximo beneficētia nomiat̄.
Et hic p̄cedit vtilitas: quia nemo pt̄ ex
eo qđ nō habꝫ ꝓdeſſe alteri.Quāto autē
magis regnū cupiditatis deſtruit̄:tanto
charitatis auget̄. Quicq̄d ergo aſperuȝ
⁊ q̄ſi ſeuū factu dictuq̄ in ſanctꝭ ſcriptu
ris legit̄ ex ꝑſona dei vł̄ ſanctoꝝ ei⁹:ad
cupiditatis regnū deſtruēdū valet. Qđ
ſi ꝑſpicue ſonat.nō ē ad aliud referēdum
q̄ſi figurate dictū ſit.ſicut ē illđ apoſtoli
Theſaurizas tibi irā in die ire ⁊ reuela/
tōnis iuſti iudicij dei.q̄ reddet vnicuiq̄
ſm̄ opa ſua.his q̄dē q̄ ſm̄ ſuſtinentiā bo
ni opis gl̄iam et honorē ⁊ incorruptōe ex
querentibꝫ vitā eternā. his autē q̄ ex cō
tentōe ſunt ⁊ diffidūt veritati:credūt au
tem iniq̄tati.ira ⁊ indignatio tribulatio
⁊ anguſtia in omnē aīam hoīs operantꝭ
malū iudei p̄mū ⁊ greci.Sed hoc ad eoſ
cū quibꝫ euertit̄ ipa cupiditas: q̄ eaȝ vin
cere noluerūt.Cū autē in hoīe cui domi
nabant̄ regna cupiditatis ſubuertunt̄ il
la ē apta locutio.Qui autem ieſu chriſti
ſunt:carnē ſuā crucifixerūt cū vicijs ⁊ cō
cupiſcentijs.Niſi q2 et hic q̄dam verba
trāſlata tractant̄:ſicuti ē ira dei ⁊ crucifi
xerūt Sȝ nō tā multa ſunt vł̄ ita poſita
vt obtegāt ſēſū ⁊ allegoriā vł̄ enigma fa/
ciāt:quā ꝓp̄e figuratā locutōneȝ voco.
Qđ aūt hieremie dicit̄. Ecce cōſtitui te
hodie ſupra gentes ⁊ regna: vt euellas ⁊
deſtruas et diſꝑdas ⁊ diſſipes. nō dubiū
q̄n figurata locutio tota ſit ad eū finē re
ferēda quē dixim⁹.Que aūt q̄ſi flagitio/
ſa iꝑitꝭ videt̄.ſiue tm̄ dicta ſiue etiā fa
cta ſunt:vł̄ ex dei ꝑſona:vł̄ ex hoīm q̄rū
ſctitas nobꝫ ꝯmēdat̄ tota figurata ſūt. q̄
rū ad charitatꝭ paſtū enucleanda ſecreta
ſunt.Quiſq̄ſ aūt rebꝫ p̄tereūtibꝫ reſtricti
us vtit̄ q̄ſ ſe habēt mores eoꝝ cū q̄bꝫ vi
uit aut intemperās aut ſuꝑſtitioſus eſt.
Quiſq̄s vero eis ſic vtit̄ vt metas con
ſuetudinis bonoꝝ īter q̄s ꝟſat̄ excedat.
aut aliquid ſignificat .aut flagitioſus ē.
In hominibꝫ enī talibꝫ nō vſus rerum
ſed libido vtentis in culpa eſt.Neq̄ vllo

modo quiſq₃ ſobrius crediderit dn̄i pe/
des ita vnguento ꝓcioſo a mlr̄e perfu/
ſos: vt luxurioſoꝝ et neq₃ hominū ſolēt
quoꝝ talia conuiuia deteſtamur. Odoꝛ
enī bonus fama bona ē. Quā ꝗſq̄ſ bone
vite opibus habuerit dū veſtigia chriſti
ſequit̄: quaſi pedes ei⁹ ꝓcioſiſſimo odo/
re ꝑfundit. Ita quod in alijs ꝑſonis ple
rūq₃ flagitiū eſt: in diuina vel ꝓphetica ꝑ
ſona magne cuiuſdā rei ſignū ē. Alia ꝗp
pe eſt in ꝑditis moribus. alia in oſee pro
phete vaticinatōe cōiunctio meretricis.
Nec ſi flagitioſe in cōuiuijs temulento/
rū ⁊ laſciuoꝝ nudant̄ corpora: ꝓpterea ī
balneis nudū eſſe flagitiuʒ ē. Quid igit̄
locis tēporibus et ꝑſonis cōueniat dili/
genter attendendū eſt: ne temere flagitia
repr̄hendam⁹. Fieri eniʒ pōt vt ſine aliq̄
vicio cupiditatis vl̄ voracitatis ꝓcioſiſ
ſimo cibo ſapiens vtat̄. inſipiēs autē fe/
diſſima gule flāma in viliſſimū ardeſcat.
⁊ ſan⁹ quiſq₃ maluerit more domini pi/
ſce veſci: q̄₃ lenticula more eſau nepotis
abraam: aut oꝛdeo more iumentorum.
Non enī ꝓpterea cōtinētioꝛes nob̄ ſunt
plereq₃ beſtie: quia vilioꝛib₃ alunt̄ eſcis.
Nā in oibuſ huiuſcemodi reb₃ nō ex ea
rū reꝝ natura quib₃ vtimur: ſed ex cauſa
vtēdi ⁊ mō appetēdi: vl̄ ꝓbandū eſt vel ī
probandū quod facim⁹. Regno terreno
veteres iuſti celeſte regnū imaginabant̄
et ꝓnunciabant. Sufficiende ꝓlis cauſa
erat vxorū pluriū ſimul vni viro haben
darū īculpabilis cōſuetudo. ⁊ ideo vnā
feminā maritos habere plurimos hone
ſtū nō erat. Non enī eo mulier eſt fecun/
dioꝛ: ſed meretricia poti⁹ turpitudo ē vl̄
queſtū vl̄ liberos vulgo querere. In hu
iuſcemodi moꝛib₃ quicq̄d illoꝝ tēporū
ſancti nō libidinoſe faciebāt: q̄₃uis ea fa
cerent que hoc tp̄e niſi ꝑ libidinē fieri n̄
poſſunt nō culpat ſcriptura. Et q̄cquid
ibi tale narrat̄. nō ſolū hiſtoꝛice ac ꝓp̄e
ſed etiā figurate ac ꝓphetice acceptum
interpꝛetandū ē: vſq₃ in finē illū charita
tis: ſiue dī: ſiue ꝓximi: ſiue vtriuſq₃. Si
cut enim talares a manicatas tunicas
habere apud romanos veteres flagitiuʒ
erat. nunc autē honeſto loco natis cū tu
nicati ſunt nō eas habere flagitiū eſt. ſic
animaduertendū eſt in cetero quoq₃ vſu
rerū abeſſe opoꝛtere libidinē. que nō ſo/
lum ip̄a eoꝝ inter quos viuit conſuetu/
dine nequiter abutit̄. ſed etiaʒ ſepe fines
eius egreſſa: feditatē ſuā que inter clau/
ſtra moꝛū ſolenniū latitabat flagitioſiſſi
ma eruptōne manifeſtat. Quicq̄d autē
cōgruit cōſuetudini eoꝛuʒ cū quib₃ vita
iſta degenda vel neceſſitate imponit̄: vel
officio ſuſcipit̄ a bonis ⁊ magnis homi
nibus ad vtilitatē ⁊ beneficentiā referē/
dum eſt. vel ꝓpꝛie ſicut et nos debemuſ.
vel etiā figurate ſicut ꝓphetis licet. In
que legenda cū incurrūt indocti alteriuſ
cōſuetudinis: niſi auctoꝛitate reprimant
tur flagitia putāt. nec poſſunt aīaduer
tere totā cōuerſationē ſuam. vel in cōiu/
gijs: vel in cōuiuijs. vl̄ in veſtitu: cetero
q₃ humano victu atq₃ cultu: alijs genti/
bus et alijs tēpoꝛib₃ flagitioſum videri.
Qua varietate innumerabiliū ꝯſuetudi
nū cōmoti: quidā doꝛmitātes vt ita dicā
q̄ neq₃ alto ſomno ſtulticie ſopiebantur:
nec in ſapiētie lucē poterāt euigilare: pu
tauerūt nullā eſſe iuſticiā ꝑ ſeip̄aʒ. ſ₃ vni
cuiq₃ genti cōſuetudinē ſuā iuſtam vide
ri. que cū ſit diuerſa omnib₃ gētib₃: de/
beat aūt incōmutabilis manere iuſticia:
fieri manifeſtū nullā vſq₃ eſſe iuſticiā: nō
intellexerunt ne multa cōmemoꝛē. quod
tibi fieri nō vis: alij ne feceris. nullo mo
do poſſe vlla eoꝝ gentili diuerſitate va
riari. Que ſentētia cū refert̄ ad dilectōeʒ
dei: omnia flagitia moꝛiunt̄: cū ad ꝓxi/
mi omnia facinoꝛa. Nemo enī vult coꝛ/
rūpi habitaculū ſuū. nō ergo debet coꝛ/
rūpere habitaculū dei. ſeip̄m ſcilicʒ. Et
nemo vult ſibi a quoq₃ noceri. nec ip̄e igi
tur cuiq₃ nocuerit. Sic euerſa tyrānide
cupiditatis: charitas regnat iuſtiſſimis
legibus dilectionis dei propter deum.
ſui et proximi propter deum. Seruabi
tur ergo in locutōnib₃ figuratis regl̄a
huiuſmodi. vt tā diu verſetur diligenti
conſideratōe quod legit̄: donec ad regnū
charitatis interp̄tando perducatur. Si
autē hoc iam ꝓpꝛie ſonat: nulla putetur
figurata locutio. Si ꝓceptiua locutio ē

aut flagitiũ aut facin⁹ vetãs:aut vtilitatẽ
aut beneficẽtiã iubẽs:nõ ẽ figurata. Si
aũt flagitiũ aut facin⁹ videt iubere:aut
vtilitatẽ aut beneficẽtiã vetare:figurata
ẽ. Niſi mãducaueritiſ inq̇t carnẽ filij ho
mis et ſanguinẽ biberitiſ nõ habebitiſ vi
tã in vobis:facin⁹ vł flagitiũ videt iube
re. Figura eſt ergo p̃cipiẽs paſſiõi dñice eẽ
ↄmũicandũ:et ſuauiter atq; vtilit recõ/
dendũ in memoria q̇ꝺ ꝑ nobis caro eius
crucifixa ⁊ vłnerata ſit. Ait ſcṗtura. Si
eſurierit inimic⁹ tu⁹ ciba illum. Si ſitit
potũ da illi. Hic nł̃lo dubitãte bñficen/
tiã p̃cipit. Sꝫ q̇ꝺ ſeq̇t. Hoc eñi faciẽſ carbo
nes ignis ↄgeres ſup̃ caput ei⁹. maliuo/
lentie facin⁹ putas iuberi. Ne igit dubi
taueris figurate dictũ:⁊ cũ poſſit dupli/
citer ĩterp̃tari. vno mõ ad nocendũ. alte/
ro ad p̃ſtandũ. ad beneficentiã te potius
charitas reuocet. vt intelligas carbones
ignis eſſe vrẽtes penitẽtie gemit⁹:q̇bꝰ ſu
ꝑbia ſanat ei⁹. q̇ dolet ſe ĩimicũ fuiſſe ho
minis a q̇ ei⁹ miſerie ſubuenit. Item cũ
ait dñs. qui amat aĩam ſuã ꝑdet eã. non
vtilitatẽ vetare putãd⁹ eſt. q̄ debꝫ quiſ/
q; ↄſeruare aĩam ſuã:ſed figurate dictũ.
ꝑdat animã. id ẽ ꝑimat atq; amittat vſũ
eius quẽ nũc habꝫ ꝑuerſũ ſcꝫ atq; p̃po
ſterũ q̇ inclinat tꝑalibꝰ vt eterna nõ q̄rat
Scriptũ eſt. da miſericordiã:⁊ ne ſuſcipi
as peccatorẽ. Poſterior pars ſentẽtie hu
ius videt vetare beneficẽtiã. Ait eñi:ne
ſuſcipias pctõrẽ. Intelligas eĩ figurate
poſitũ ꝑ pctõ pctõrẽ:vt pctm̃ ei⁹ ñ ſuſci
pias. Sepe aũt accidit vt q̇ſq̇ſ ĩ meliori
ḡdu ſpũal' vite vł ẽ vel eſſe ſe putat figu
rate dicta eſſe arbitret: q̄ inferioribꝰ ḡdi/
bus p̃cipiunt. Ut verbi grã. Si celibem
amplexus eſt vitã ⁊ ſe caſtrauit ꝑpter re
gnũ celorũ:q̇cq̇d de vxore diligẽda et re
genda ſancti libri p̃cipiũt:nõ ꝑꝑe ſꝫ trãſ
late accipi oportere ↄtẽdat. Et q̇ſq̇s ſta/
tuit ſeruare innuptã virginẽ ſuã. tanq; fi
guratã locutionẽ conet ĩterp̃tari q̄ dictũ
eſt. Trade filiã ⁊ grãde op⁹ ꝑfeceriſ. Erit
igit etiã hoc in obſeruatõibꝰ intelligẽda
rũ ſcripturarũ. vt ſciam⁹ alia omnibꝰ cõ
muniter p̃cipi:alia ſingulis q̇buſq; gene
ribꝰ ꝑſonarũ:vt nõ ſolũ ad vniuerſũ ſta/
tum valitudinis:ſed etiã ad ſuã cuiuſq;
membri ꝑpriã infirmitatẽ medicina ꝑti
neat. In ſuo q̇ppe genere curãdũ eſt:q̇ꝺ
ad meli⁹ genus nõ poteſt erigi. Item ca
uendũ eſt ne forte q̇ꝺ in ſcripturis vete/
ribꝰ ꝑ illorũ tẽporũ ↄditõe etiã ſi nõ figu/
rate ſed ꝑprie intelligat. nõ eſt flagitiũ
neq; facinus:ad iſta etiã tꝑa quis putet
in vſũ vite poſſe trãſferri:q̇ niſi dominã
te cupiditate ⁊ ipſarũ q̇ꝫ ſcripturarũ q̇bus
euertẽda eſt ſatellitiũ q̄rẽte nõ faciet. nec
intelliget miſer ad hanc vtilitatẽ illa ſic
eſſe poſita vt ſpei bone homĩes ſalubrit
videant. et conſuetudinẽ quã aſpernant
poſſe habere vſũ bonũ:⁊ eã quã ample
xantur eſſe poſſe dãnabilẽ:ſi ⁊ ibi chari/
tas vtentiũ:⁊ hic cupiditas attendatur.
Nã ſi multis vxoribꝰ caſte vti quiſq; ꝑ
tꝑe potuit:poteſt ali⁹ vna libidioſe. Ma
gis enim probo multarũ fecunditate v/
tentẽ ꝑpter aliud:q̄ꝫ vni⁹ carne fruente
ꝑpter ipſam. Ibi eñi querit vtilitas tem
porũ opportunitatibꝰ ↄgrua. hic ſatiat
cupiditas tẽporalibꝰ voluptatibꝰ impli
cata. Inferioriſq; grad⁹ ad deũ ſunt q̇bꝰ
ſc̃m veniã cõcedit apł'us carnalẽ cũ ſingu
lis cõiugibꝰ conſuetudinẽ ꝑpter intẽpe/
rantiã eorũ:quã illi q̇ plures ſinguli cũ
haberẽt. Sicut ſapiẽs in cibo ⁊ potu ñ
niſi ſalutẽ corꝑis. ſic in cõcubitu nõ niſi
ꝑcreationẽ filiorũ ĩtuebant. Itaq; ſi eos
in hac vita inueniſſet domini aduentus
cũ iam nõ immittẽdi ſed colligendi lapi
des eſſet temp⁹:ſtatim ſeipſos caſtrarẽt
propter regnũ celorũ. Non enim eſt ĩ ca
rendo difficultas:niſi cum eſt in haben/
do cupiditas. Nouerant quippe illi ho
mines etiã in ipſis cõiugibus luxuriam
eſſe abutendi intẽperãtiã:quod tobie te
ſtatur oratio:quãdo eſt copulatus vxo
ri. Ait eñi. Benedict⁹ es dñe de⁹ patrũ
noſtrorũ. ⁊ bñdictũ nomẽ tuũ ĩ oĩa ſecula
ſeculorũ. Benedicãt te celi et oĩs creatu
ra tua. Tu feciſti adã ⁊ dediſti illi adiu/
toriũ euã. Et nunc dñe tu ſcis quoniã
nõ luxurie cauſa accipio ſororem meã.
ſed ipſa veritate vt miſertaris noſtri dñe
Sed qui effrenata libidine:vł per mul
ta ſtupra diffluentes euagant:vł in ipſa

vna ɔiugē nō ſolū excedūt ad liberoꝝ ꝓ
creationē ꝑtinentē modū: ſʒ etiā inhūa/
niores intꝑantie ſordes inuerecūda oī/
no licentia ſeruilis cuiuſdā libertatꝭ accu
mulāt: nō credūt fieri potuiſſe. vt tēperā
ter multꝭ feminis antiq̄ vterent̄ viri: ni/
hil ſeruātes in vſu illo niſi ɔgruū tēpori
ꝓpagādē ꝓlis officiū. ⁊ qđ ipi laq̄is libi
dinis obſtricti vl' in vna nō faciūt: nullo
mō in multis fieri poſſe arbitrāt̄. Sʒ iſti
poſſūt dicere ne hoī orari q̄dē atq̄ lau
dari oportere viros bonos et ſctōs. q2
ipi cū honorant̄ atq̄ laudant̄ ītumeſcūt
ſuꝑbia: tāto auidiores īaniſſime glīe: q̄n
to eos freq̄ntius atq̄ latiꝰ ligua blādior
ventilauerit. qua ita leues fiūt: vt eos ru
moris aura: ſiue q̄ ꝓſpera: ſiue q̄ aduer/
ſa exiſtimat̄: in q̄libet imuehat voragīes
flagitioꝝ: aut in facinoꝝ etiā ſaxa colli
dat. Videāt ḡ q̄ꝫ ſibi arduū ſit atq̄ diffi
cile: nec laudis eſca illici: nec ɔtumeliaꝝ
aculeis penetrari. ⁊ nō ex ſe alios mētiā
tur. Credant potiꝰ aplos nr̄os: nec cum
ſuſcipent̄ ab hoīb; īflatos fuiſſe: nec cū
deſpicerent̄ eliſos. Neutra q̄ppe tētatiō ď
fuit illis viris. Nam ⁊ credentiū celebra
bant̄ ꝓconio: ⁊ ꝑſeq̄ntiū maledictis infa
mabant̄. Sicut ergo iſti ꝓ tpe vtebant̄
his oīb; ⁊ nō corrūpebant̄. ſic veteres il
li vſum feminaꝝ ad ſui tpis ɔueniētiaꝫ
referētes nō patiebāt̄ eam dominatiōeꝫ
libidīs: cui ſeruiūt q̄ iſta nō credūt. Et
ideo iſti ſeſe nullo mō cohiberēt ab inex
piabili filioꝝ odio a q̄bus vl' vxores vl'
ɔcubinas ſuas attaminatas aut attracta
tas eſſe cognoſcerēt: ſi eis forte tale aliq̄d
accidiſſet. Rex aūt dauid cū hoc ab ipio
atq̄ immani filio paſſus eſſʒ: nō ſolū fe/
rocientē tolerauit: ſed etiā planxit extin/
ctū. Nō enī carnali zelo irretitꝰ tenebat̄:
quē nullomō iniurie ſue: ſʒ pctā filiꝫ cō/
mouebant. Nā ideo ſi vinceret̄ eū occi/
di ꝓhibuerat vt edomito ſuaret̄ penitē
di locus. Et q2 nō potuit: nō orbitatem
doluit in eiꝰ interitu. ſed q2 nouerat ī q̄s
penas tam impiū adultera ⁊ parricidalis
anima raper̄. Naq̄ alio ꝑus filio q̄ inno
cēs erat ꝓ quo egrotātē affligebat̄ mori
ente letatus ē. Ex hoc maxime apparet
q̄ moderatōe ac tēperātia illi viri femi
nis vtebant̄: q2 cū in vnā illicite irruiſſet
rex idē eſtu quodā etatis ⁊ tēporaliū re/
rū ꝓſpitatib; arreptꝰ. cuiꝰ etiā maritum
occidendū ꝑcepat: accuſatꝰ ē p ꝓpheta3.
Qui cū ad eū veniſſet ɔuincēdū de pec
cato ꝓpoſuit ei ſilitudinē de paupe qui
habebat ouē vnā. cuiꝰ vicinꝰ cū haberet
multas ad aduentū hoſpitis ſui vnicaꝫ
potiꝰ vicini paupis ouiculā exhibuit e/
pulandā. In quē ɔmotus dauid occidi
eū iuſſit: ⁊ q̄druplicari ouem paupi: vt ſe
neſciēs ɔdemnaret qui peccauerat ſciēs.
Qđ cū ei maniſeſtatū eſſet: ⁊ diuītꝰ denū
ciata vīdicta diluit penitēdo pctm̄. Sʒ
tamē in hac ſilitudine ſtupꝝ tātūmō de
ſignatū eſt de oue vicini paupis. De ma
rito autē m'ieris interempto h̄ eſt ď ipo
paupe q̄ vnā oueꝫ habebat occiſo: nō eſt
ꝑ ſimilitudinē interrogatꝰ dauid: vt ī ſo
lo adulterio diſceret ſentētiā damnatōis
ſue. Ex q̄ intelligit̄ q̄nta tēperātia mul/
tas mulieres habuerit: q̄ſi de vna ī q̄ ex
ceſſit modū a ſeipo puniri coactꝰ ē. Sʒ
in iſto viro īmoderate huiꝰ libidīs nō ꝑ
māſio ſed trāſitus fuit. Propterea ḡ ab
arguēte etiā ꝓpheta ille illicitꝰ appetitus
hoſpes vocatꝰ ē. Non enī dixit cuꝫ regi
ſuo: ſʒ hoſpiti ſuo: vicini paupis ouē ad
epulandū exhibuiſſe. At vo in eiꝰ filiuꝫ
ſalomonē nō q̄ſi hoſpes trāſitū habuit:
ſed regnū iſta libido poſſedit De q̄ ſcptu
ra nō tacuit culpās eū fuiſſe amatorē mu
lierū. Cuiꝰ tn̄ initia deſiderio ſapīe flag
rerāt. Quā cū amore ſpūali adeptꝰ eſſet:
amore carnali amiſit. Ergo q̄ꝫ q̄ꝫ oīa vel
pene oīa q̄ ī veteris teſtamētilibris geſta
ɔtinent̄. nō ſolū ꝓꝑe ſed etiā figurate ac/
cipiēda ſint: tn̄ etiā illa q̄ ꝓꝑe lector acce
perit: ſi laudati ſunt illi q̄ ea fecerūt. ſʒ ta
men ea abhorrēt a ɔſuetudīe bonoꝝ q̄
poſt aduētū domini diuīa ꝑcepta cuſto/
diūt: figurā ad ītelligentiā referat. factū
vo ipm ad mores nō trāſferat. Mlta enī
ſunt q̄ illo tpe officioſe facta ſūt. q̄ mō ni
ſi libidinoſe fieri nō poſſunt. Si q̄ vero
peccata magnoꝝ viroꝝ legerit: tā et ſi ali
quā in eis figurā rex futuraꝝ aīaduer/
tere atq̄ īdagare potuerit. rei tamē geſte

ꝓprietatē ad hunc vſuȝ aſſumat vt ſe nec quaꝗ̄ recte ſuis factiſ iactare audeat: ⁊ ꝓ ſua iuſticia ceteros tāꝗ̄ pctōres ↄtēnat: cū videat tātoꝝ viroꝝ ⁊ cauēdas tēpeſtates ⁊ flēda naufragia. Ad h̄ enī etiaȝ pctā illoꝝ hoīm ſcripta ſūt: vt ap̄lica illa ſētētia vbiꝗ̄ tremēda ſit q̄ ait. Quapropter q̄ videt̄ ſtare videat ne cadat. Nulla enī ꝟe pagina eſt ſctōꝝ libroꝝ in q̄ nō ſonet ꝙ de⁹ ſupbis reſiſtit hūilib⁹ aūt dat grām. Maxime itaꝗ̄ īueſtigādū ē vtrū ꝓꝑa ſit an figurata locutio quā ītelligere conamur. Nā ↄꝑto ꝙ figurata ſit adhibitis regulis reꝝ q̄s in ꝑmo libro digeſſim⁹: facile ē eā ꝟſare oīb⁹ modis: donec ꝑueniam⁹ ad ſententiā ꝟitatis: ꝑſertī cū vſus acceſſerit pietatiſ exercitatōe roboꝛat⁹. Inuenim⁹ autē vtrū ꝓꝑa ſit an figurata locutio illa intuētes q̄ ſup̄ dicta ſunt. Qđ cū apparuerit ꝟba q̄b⁹ cōtinetur aut a ſilib⁹ reb⁹ ducta īuenient̄: aut ab aliq̄ vicinitate attingentib⁹. Sȝ quoniā mltis modis res ſiles reb⁹ apparēt: non putem⁹ eſſe ꝑſcep̄tū: vt qđ in aliq̄ loco res aliq̄ ꝑ ſilitudinē ſignificauerit. h̄ eam ſꝑ ſignificare credam⁹. Nā ⁊ in vituꝑatiōe fermētuȝ poſuit dn̄s cū diceret. cauete a fermēto phariſeoꝝ: ⁊ in laude cū diceret. Sile eſt regnuȝ celoꝝ mlieri q̄ abſcōdit fermētū in trib⁹ mēſuris farine donec fermentaret̄ totū. Hui⁹ igit̄ varietatiſ obſ̄uatio duas habȝ formas. Sic enī aliud atq̄ aliđ res q̄ꝗ̄ ſignificant: vt aut ↄ̄ria aut tm̄mō diuerſa ſignificent. Cōtraria ſcȝ cū alias ī bono alias ī malo res eadē ꝑ ſilitudīes ponit̄. ſicꝫ h̄ ē qđ de fermēto ſup̄ diximus. Tale eſt etiā ꝙ leo ſignificat chriſtū vbi đr. Vicit leo de tribu iuda. Significat ⁊ diabolū vbi ſcriptū ē. Aduerſari⁹ veſter diabol⁹ tāꝗ̄ leo rugiens circuit q̄rēs quē deuoꝛet. Ita ſerpēſ ī bono ē. aſtuti vt ſerpētes. In malo aūt ſerpēſ euā deduxit aſtutia ſua. In bono panis. Ego ſū panis viu⁹ q̄ de celo deſcēdi. In malo panis. Panes occltos libēter edite. Sic et alia ꝑlima. Et hec q̄dē q̄ cōmēoꝛaui mīme dubiā ſigficatiōꝫ gerūt. q2 exēpli grā ↄmemoꝛari nō niſi manifeſtiſſima debuerāt. Sūt aūt q̄ incertū ſit in quā partē accipi debeāt. ſicut calix in manu dn̄i vini meri plen⁹ mixto. Incertū ē enī vtꝝ irā dei ſignificet nō vſꝗ̄ ad nouiſſimā penā. id ē vſꝗ̄ ad fecem: an poti⁹ ſcripturaꝝ grām a iudeis ad gētes trāſeūtē. q2 inclinauit ex h̄ i h̄ remanētib⁹ apđ iudeos obſ̄uatōib⁹ q̄s carnaliter ſapiūt. q2 fex ei⁹ nō ē exinanita. Cū ꝟo res eadē nō in ↄ̄ria. ſȝ tm̄ ī diuerſa ſignificatōe ponit̄: illud ē in exēplo ꝙ aq̄ ⁊ populū ſignificat: ſicꝫ ī apocalipſi legim⁹: ⁊ ſpirituſſctm̄: ſicut ⁊ illđ. flumia aq̄ viue fluent de vētre ei⁹. ⁊ ſi q̄d aliđ atq̄ aliđ ꝑ locis in q̄b⁹ ponit̄ aq̄ ſignificare intelligit̄. Sic ⁊ alie res nō ſingule: ſȝ vnaq̄ꝗ̄ earū nō ſolū duo aliq̄ diuerſa: ſȝ etiā nōnūꝗ̄ mlta ſignificat ꝓ loco ſentētie ſic poſita reꝑit̄. Ubi autē aꝑti⁹ ponūt̄: ibi diſcendū eſt quō ī locis intelligāt̄ obſcuriſ. Neq̄ enī meli⁹ ꝑt intelligi qđ deo dicitȝ ē. apꝑhēde arma et ſcutū: ⁊ exurge ī adiutoriū mihi. q̄ꝫ ex illo loco vbi legit̄. Dn̄e vt ſcuto bone volūtatiſ tue coronaſti nos. Nec tm̄ ita vt iā vbicūꝗ̄ ſcutū ꝓ aliq̄ munimēto legerim⁹ poſitū nō accipiam⁹ niſi bonā volūtatē dei. Dictū eſt ei. Et ſcutū fidei in q̄ poſſitis inq̄t oēs ſagittas maligni ignitas extiguere. Nec rurſuȝ ideo debem⁹ in armis huiuſcemodi ſpūalib⁹ ſcuto tātūmodo fidē tribuere: cū alio loco etiā loꝛica dicta ſit fidei. Induti inq̄t loricā fidei et charitatis. Qn̄ aūt ex eiſdem ſcꝑture ꝟbis nō vnū aliq̄d: ſed duo vl̄ plura ſentiunt̄ etiā ſi latet q̄d ſenſerit ille q̄ ſcripſerit: nihil ꝑiculi ē ſi quodlibȝ coꝝ ↄgruere ꝟitati: ex aliꝭs locis ſctāruȝ ſcripturaꝝ doceri ꝑt. id tm̄ eo conāte qui diuina ſcrutat̄ eloq̄a: vt ad voluntatē ꝑueniat̄ autoꝛis: ꝑ quē ſcꝑturā illam ſanctus opatus ē ſpiritus. ſiue h̄ aſſequat̄: ſiue aliā ſentētiā de illis ꝟbis q̄ fidei recte nō refragat̄ exculpat teſtimoniuȝ habens a quocūꝗ̄ alio loco diuinoꝝ eloq̄oꝝ. Ille q̄ppe autoꝛ in eiſdē ꝟbis que intelligere volumus ⁊ ipſam ſentētiā forſitan vidit. ⁊ certe dei ſpūs q̄ ꝑ eū hec opatus eſt etiā ipſam occurſuram lectoꝛi vel auditoꝛi ſine dubitatōne ꝓuidit. imo vt occurreret: q2 et ipſa eſt veritate ſubnixa

ꝓuidit. Nā q̄d in diuinis eloquijs largi
us ⁊ vberiꝰ potuit diuitꝰ ꝓuideri: ꝙ̄ vt
eadē verba plˀibꝫ intelligātˀ modis. quoſ
alia nō minꝰ diuina ꝯſtātia faciāt appro
bari. Ubi aūt talˀ ſenſus eruitˀ cuiꝰ icer-
tū certis ſctāꝝ ſcripturaꝝ teſtimonijs nō
poſſit apiri reſtat vt reddita ratōe mani
feſtꝰ appareat. etiā ſi ille cuiꝰ verba itelli
gere q̄rimus cū forte nō ſenſit. Sʒ hec
ꝯſuetudo ꝑiculoſa eſt: Per ſcp̄turas eni
diuinas mlˀto tutiꝰ ambulatˀ. q̄s verb̄ trāſ
latis occupatas cū ſcrutari volumuſ: vt
aut hoc īde exeat qḋ nō habeat ꝯtrouer
ſiā: aut ſi habet ex eadē ſcriptura vbicū
ꝙ̄ inuētis atꝙ̄ adhibitiſ eius teſtibꝫ ter-
minetˀ. Sciāt autē lr̄ati modis oībꝫ locu
tōis q̄s grāmatici greco noīe tropoſ vo
cāt: autores nr̄os vſos fuiſſe. ⁊ mlˀtiplica
tiꝰ atꝙ̄ copioſiꝰ ꝙ̄ poſſunt exiſtimare vlˀ
credere q̄ neſciūt eos ⁊ i alijs iſta didice
rūt. Quos tn̄ tropos q̄ nouerūt agſcūt
in lr̄is ſanctiſ: eorūꝙ̄ ſciā ad eas itelligē-
das aliq̄ntū adiuuantˀ. Sʒ hic eos igna
ris tradere nō decʒ: ne artē grāmaticā do
cere videamur. Extra ſane vt diſcātˀ ad
moneo: ꝙ̄uis ſupiꝰ id iā admonuerim. i.
in ſecūdo libro. vbi de linguaꝝ neceſſa-
ria cognitōe diſſerui. Nam lr̄e a q̄bꝫ ipa
grāmatica nomē accepit. grāmata ei gre
ci lr̄as vocāt: ſigna vtiꝙ̄ ſonoꝝ ſūt ad ar
ticulatā vocē q̄ loq̄mur ꝑtinentiū. Iſto
rū autē tropoꝝ nō ſolū exēpla ſic omniū
ſed q̄rundā etiā noīa i diuis libriſ legūtˀ:
ſicut allegoria enigma ꝑabola. Quāuis
hi tropi oēſ q̄ liberali dicūtˀ arte ꝯgnoſci
etiā in eoꝝ repiantˀ loq̄lis q̄ nllˀos grāma
ticos audierūt: ⁊ eo q̄ vtitˀ vulgꝰ ſermōe
ꝯtēti ſunt. Quis eni nō dicit. ſic floreas:
Qui tropꝰ metaphora vocatˀ. Quis nō
dicit piſcinā etiā q̄ nō habʒ piſces: ⁊ tn̄ a
piſcibꝫ nomē accepit: q̄ tropꝰ cathacreſ
dicitˀ. Longū eſt iſto mō ceteros ꝑſequi
Nā vſꝙ̄ ad illos ꝑuenit vulgi locutio.
Qui ꝓpterea mirabiliores ſunt: q2 ꝯtra
quā dicitˀ ſignificāt: ſicuti ē q̄ appellatur
ironia vlˀ antifraſis. Sʒ ironia ꝓnūcia-
tōne idicat q̄d velit itelligi. vt cū dicimꝰ
homini mala facieti. res bonas facis. An
tifraſis vo vt ꝯtria ſignificet nō voce ꝓ-
nūciantis efficitˀ: ſʒ aut v̄ba habʒ ſua q̄-
rū origo ꝯtria ē. ſicut appellatˀ lucꝰ q2 mi
nime luceat. aut ꝯſueuit aliq̄d dici ita ꝙ̄-
uis dicatˀ etiā nō ecōtrario. veluti cū q̄ri
mus accipe qḋ ibi nō eſt: ⁊ r̄ndetˀ nobis
abūdat. aut adiūctiſ v̄bis facimꝰ vt ecō-
trario intelligatˀ q̄d loq̄mur. veluti ſi di-
camus. caue illū qi bonꝰ hō ē. Et q̄s ta
lia nō dicit indoctꝰ: nec oīno ſciēs q̄ ſiut
vlˀ q̄d vocentˀ hi tropi: Quoꝝ cognitō ꝓ
pterea ſcripturaꝝ ābiguitatibꝫ diſſoluē
dis eſt neceſſaria. q2 cū ſenſus ad ꝓprietā-
tē v̄boꝝ ſi accipiatˀ abſurdꝰ ē. q̄rendū eſt
vtiꝙ̄ ne forte illo vlˀ illo tropo dictū ſit:
qḋ nō itelligimꝰ. ⁊ ſic pleraꝙ̄ inuēta ſūt
q̄ latebāt. Thiconiꝰ q̄dā q̄ ꝯ donatiſtas
iuictiſſime ſcripſit: cū fuerit donatiſta. ⁊
illic fuerit abſurdiſſimi cordis: vbi eoſ nō
oīo ex parte relinq̄re voluit: fecit librū
quē regulaꝝ vocauit: q2 in eo q̄ſdā ſeptē
regulas executꝰ ē: q̄bꝫ q̄ſi clauibꝫ diuinaꝝ
ſcripturaꝝ apirentˀ occulta. Quaꝝ p̄mā
ponit de dn̄o ⁊ eiꝰ corꝑe. Scḋam de do
mini corꝑe bipartito. Terciā de ꝓmiſſis
⁊ lege. Quartā de ſpecie ⁊ genere. Quītā
de tꝑibꝫ. Sextā ḋ recapitulatōe. Septi
mā de diabolo ⁊ eiꝰ corꝑe. Que q̄dē ꝯſi-
derata ſic ab illo apiuntˀ nō paꝝ adiuuāt
ad penetrāda q̄ tecta ſūt diuioꝝ eloq̄oꝝ.
Nec tn̄ oīa q̄ ita ſcripta ſunt vt nō facile
intelligantˀ: ꝓnt his regulˀ inueniri. Sed
alijs modis plˀimis q̄s h̄ numero ſepte-
nario vſꝙ̄ adeo nō ē iſte ꝯplexus: vt idē
ipe mlˀta exponat obſcura: in q̄bꝫ haꝝ re
gulaꝝ adhibet nullā: q̄m nec opꝰ ē. Ne-
ꝙ̄ eni aliq̄d illic tale v̄ſatˀ aut q̄ritˀ ſicut i
apocalipſi iohānis q̄rit: quēadmodū in
telligendi ſunt angeli ecclˀiaꝝ ſeptē qui-
bus ſcribere iubetˀ: ⁊ rōcinatˀ mlˀtiplicitˀ.
⁊ ad h̄ ꝑuenit vt ipos angelos intelliga-
mus ecclˀias. In q̄ copioſiſſima diſputa
tōe nihil iſtaꝝ eſt regulaꝝ: ⁊ vtiꝙ̄ res il
lic obſcuriſſima q̄ritˀ: q̄d exēpli grā ſatis
dictū ſit. Nā colligere oīa nimis longū
⁊ nimis operoſū ē. que ita obſcura ſunt i
ſcripturis canonicis: vt nihil iſtaꝝ ſeptē
ibi requirendū ſit. Iſte aūt cū has velut
regulas cōmendaret: tātū eis tribuit q̄ſi
oīa q̄ in lege. id ē in diuis libris obſcure

poſita inuenirem⁹. his bñ cognitis atq̃ adhibitiſ intelligere valeam⁹. Jta q̊ppe exorſus ē eūdē libꝝ cū diceret. Neceſſariū duxi añ omnia q̄ mihi videnť libellū regularꝝ ſcribere. et ſecretoꝝ legis veluti claues et lumīaria fabricare. Sūt enī q̄dā regule myſtice q̄ vniuerſe legis receſſus obtinēt: et veritatis theſauros aliq̄bus inuiſibiles faciūt. Quaꝝ ſi ratio regularꝝ ſine inuidia vt cōmunicam⁹ accepta fuerit: clauſa q̄q̃ patefient. ⁊ obſcura dilucidabunť: vt quiſq̃ ꝓphetie īmēſam ſiluā ꝑambulās: his regul' q̄dāmodo quaſi lucis tramitib⁹ deduct⁹ ab errore defēdať. Hic ſi dixiſſet. Sūt enim q̄dā regule myſtice que nōnull'os legis rceſſus obtinēt: aut certe q̄ legꝭ magnos receſſus obtinēt. nō aūt q̄ ait vniuerſe legis receſſus. neq̃ dixiſſet. clauſa q̄q̃ pateſient: ſꝫ clauſa m'lta patefiēt: verꝝ dixiſſet. nec tā elaborato atq̃ vtili opi ſuo pl⁹ q̄ res ipa poſtulat dando in ſpem falſaꝫ lectorē ei⁹ cognitorēq̃ miſiſſet. Qđ ido dicendū putaui: vt liber ipe ⁊ legať a ſtudioſis: q: plīmū adiuuat ad ſcripturas intelligēdas. ⁊ nō de illo ſpereť tātū q̄tū nō habꝫ. Caute ſane legēd⁹ ē nō ſolum ꝓpter quedaꝫ in quib⁹ vt hō errauit. ſed maxime ꝓpter illa q̄ ſicut donatiſta heretic⁹ loquiť. Quid aūt doceāt vl' admoneāt iſte ſeptē regule breuiter oſtendam.

Prima de dño ⁊ ei⁹ corꝑe ē: in q̄ ſciētes aliq̄ñ capitꝭ ⁊ corꝑis. i. chriſti ⁊ eccleſie vnā ꝑſonā nob intimari. neq̃ enī fruſtra dictū ē fidelib⁹. ergo abrae ſemē eſtiſ: cū ſit ſemē vnū abrae qđ eſt chriſt⁹. ñ heſitemus qñ a capite ad corp⁹: vl' a corꝑe trāſiť ad caput. et tñ nō rcediť ab vna eadēq̃ ꝑſona. Una enī ꝑſona loq̄ť dicens. Sicut ſpōſo impoſuit mihi mitrā: ⁊ ſicut ſponſam ornauit me ornamēto. ⁊ tamen q̄d hoꝝ duoꝝ capiti: q̄d corꝑi. i. q̄d chriſto: q̄d eccl'ie ꝯueniat: vtiq̃ intelligendū eſt. Secūda eſt de dñi corꝑe biꝑtito: qđ q̄dē nō ita debuit appellare. Non enī reuera corp⁹ dñi eſt qđ cū illo nō erit in eternū. Sed dicēdū fuit de dñi corꝑe vero atq̃ ꝑmixto: aut vero atq̃ ſimulato: vl' q̄d aliud. q: nō ſolū in eťnū: verūꝫ etiā nūc hipocrite nō cū illo eſſe dicendi ſunt q̄uis in ei⁹ eſſe videanť eccl'ia. Unñ poterat regl'a iſta ſic appellari: vt diceret de ꝑmixta eccl'ia. Que regula lectorē vigilantē req̄rit: qñ ſcriptura cū ad alios iā loquať: tanq̄ ad eos ipos ad q̄s loquebatur videť loqui. vl' de ipis cū de alijs iā loquať tanq̄ vnū ſit vtrorūq̃ corp⁹ ꝓpter tꝑalē ꝯmixtionē ⁊ ꝯmunionē ſacramētorum. Ad hoc ꝑtinet in cātico cāticorum. Fuſca ſum ⁊ ſpecioſa vt tabernacula cedar: vt pelleo ſalomōis. Non enī ait fuſca fui vt tabernacl'a cedar: et ſpecioſa ſū vt pelles ſalomōis: ſed vtrūq̃ ſe eē dixit ꝓpter tꝑalem vnitatē intra vna retia piſciū bonoꝝ et maloꝝ. Tabernacl'a enī cedar ad iſmaelē ꝑtinēt: q̄ nō erat heres cū filio libere. Jtaq̃ cū ď bona parte dicat deus. ducā cecos in viā quā nō nouerūt ⁊ ſemitas q̄s nō nouerūt calcabūt. ⁊ faciam illis tenebras ī lucē: et praua in directum. hec verba faciā et ñ dereliquā eos. mox de alia parte q̄ male ꝑmixta eſt dič. ꝯuerſi ſunt retrorſum: q̄uis alij ſignificenť his ꝟbis. Sed quoniā nūc in vno ſunt tanq̄ de ipis loquiť de q̄b⁹ loq̄bať nō tñ ſemꝑ in vno erūt. Jpe eſt q̊ppe ille ſeruus cōmemorat⁹ in euāgelio: cuius dñs cū venerit diuidet eū: ⁊ partem eius cū hipocritis ponet. Tercia regula ē de ꝓmiſſis ⁊ lege. q̄ alio modo dici pōt ď ſpū et l'ra. ſicut nos eam appellauim⁹ cū de hac re librū ſcriberemus. Poteſt etiā ſic dici de grā ⁊ mandato. Hec aūt mihi magis videť magna q̄ſtio q̄ regula: que ſoluēdis queſtiōib⁹ adhibēda eſt. Hᶜ āt eſt quā nō intelligentes pelagiani vl' cōdiderūt ſuā hereſim: vl' auxerūt. Laborauit in ea thiconi⁹ diſſerēdo bñ: ſed nō plene. Diſputās enī de fide et oꝑib⁹ oꝑa nobis dixit dari a deo merito fidei: ipaꝫ ꝟo fidem ſic eſſe a nobis vt nobis nō ſit a deo. Nec attēdit apl'm dicētē. Pax fratrib⁹ et charitas cū fide a deo prē et dño noſtro ieſu chriſto. Sed nō erat expert⁹ hāc hereſim. que noſtro tempore exorta multū nos vt gratiā dei que ꝑ dominuꝫ noſtrū ieſum chriſtū eſt aduerſus eā defenderem⁹ exercuit. et ſcḋm id qđ ait apl's

oportʒ hereſes eſſe vt ꝓbati manifeſti fi
ant in nobis. mĩto vigilãtiores diligẽti
oresq̨ reddidit: vt aduerteremꝰ ĩ ſcriptu
ris ſanctis ꝙ iſtũ thiconiũ minꝰ attẽtuʒ
minuſq̨ ſine hoſte ſollicitũ fugit etiã ip
ſam .ſ. fidẽ donũ illiꝰ eſſe q̄ menſurã vni/
cuiq̨ partit̃. Ex q̄ ſentẽtia q̄buſdã dictũ
eſt. Uobis donatũ eſt ꝓ chriſto nõ ſoluʒ
vt in eũ credatis. verũ etiã vt ꝓ eo patiã
mi. Uñ q̄s dubitet vtrũq̨ eſſe dei donũ
q̄ fideliter atq̨ intelligent̃ audit: vtrũq̨
donatũ. Plura ſũt ⁊ alia teſtimonia q̄bꝫ
id oſtẽdit̃ ſm̄ h̄ nũc nõ agimꝰ: alibi autẽ
atq̨ alibi ſepiſſime egimꝰ iſta. Quar
ta ṽo thiconũ regula eſt de ſpecie ⁊ gene
re: ſic enĩ eã vocat. volẽs ĩtelligi ſpeciem
partẽ: genꝰ aũt totũ. cuiꝰ ea pars ẽ quaʒ
nũcupat ſpẽʒ. ſic vnaqueq̨ ciuitas ps ẽ
vtiq̨ vniuerſitat̃ gẽtiũ. hãc ille vocat ſpe
ciẽ: genꝰ aũt oẽs gẽtes. Nec h̄ ea diſcer/
nẽdi ſubtilitas adhibẽda ẽ q̄ a dialecticiſ
tradit̃: q̄ inter partẽ ⁊ ſpẽʒ q̄d ĩterſit acu
tiſſime diſputãt. Eadẽ ṽo rõ ẽ ſi non de
vnaquaq̨ ciuitate ſʒ de vnaq̄q̨ ꝓuincia
vl' gẽte vl' regno tale aliq̄d ĩ diuĩs regiat̃
eloquijs. Nõ ſolũ enĩ: ṽbi gr̃a: d̄ hierl'm
vl' d̄ aliq̄ gẽtiũ ciuitate: ſiue tyro ſiue ba
bilonia: ſiue alia q̄libʒ: dicit̃ aliq̄d ĩ ſcri/
pturis ſctĩs: qđ modũ eiꝰ excedat: ⁊ ꝯue
niat potiꝰ oĩbꝫ gẽtibꝫ. veniẽt etiã de iudea
de egypto de aſſyria. et q̄cũq̨ alia gente ĩ
q̄ ſunt plĩme ciuitates: nõ tñ totꝰ orbis
ſʒ pars eiꝰ: dicit̃ ꝙ trãſeat eiꝰ modũ ⁊ cõ
gruat potiꝰ vniuerſo cuiꝰ h̄ pars eſt. vl'
ſicut iſte appellat generi cuiꝰ hec ſpẽs ẽ.
Uñ ⁊ in noticiã vulgi ṽba iſta venerũt:
vt etiã idiote intelligãt q̄d ſpẽalit̃ q̄d ge/
neralit̃ in q̄cunq̨ p̄cepto ĩpẽiali ſit ꝯſti
tutũ. Fit etiã h̄ de hoĩbꝫ: ſicut ea q̄ de ſa
lomõe dicunt̃ excedũt eiꝰ modũ: ⁊ potiꝰ
ad chriſtũ vl' eccl'iaʒ cuiꝰ ille pars ẽ rela/
ta clareſcũt. Nec ſpecies ſꝑ excedit̃. ſepe
enĩ talia dicunt̃ q̄ vl' ei quocq̨ vl' ei fortaſ
ſe tm̄modo apriſſime ꝯgruãt. Sed cũ a
ſpecie trãſit̃ ad genꝰ q̄ſi adhuc de ſpecie
loq̄nte ſcriptura: ibi vigilare debet lecto
ris intẽtõ ne q̄rat ĩ ſpecie qđ ĩ genere pt̃
meliꝰ ⁊ certiꝰ inueniri. Facile q̄ppe ẽ il
lud qđ ait ꝓpheta ezechiel. Domꝰ iſrael
habitauit ĩ terra: ⁊ polluerũt illã ĩ via ſuã
⁊ ĩ idolis ſuis: ⁊ pctĩs ſuis: ſm̄ ĩmũdiciã
meſtruate. facta eſt via eoꝝ ante faciẽ me
am. ⁊ effudi irã meã ſup eos ⁊ diſpſi il/
los inter natões: ⁊ vẽtilaui eos ĩ regiões
ſm̄ vias eoꝝ: et ſm̄ peccata eoꝝ iudicaui
eos. Facile eſt inq̨ h̄ ĩtelligere de illa do
mo iſrael de q̄ dicit aplŝ. Uidete iſrl' ſm̄
carnẽ: quia hec oĩa carnal' ꝓplus iſrael
⁊ fecit ⁊ paſſus eſt. Alia etiã que ſequun
tur eidẽ intelligunt̃ populo ꝯuẽire. Sʒ
cum ceperit dicere. ⁊ ſctificabo nomẽ me
um ſanctũ: illud magnũ qđ pollutũ eſt ĩ
ter natões quod polluiſtis ĩ medio earũ
⁊ ſciẽt gentes q2 ego dñs: iã intentꝰ debʒ
eſſe q̄ legit: quẽadmodũ ſpecies excedat̃
⁊ adiungat̃ genus. Sequit̃ enĩ et dicit.
Et dum ſanctificabor ĩ vobis añ oc̄los
eorũ: ⁊ accipiam vos d̄ gentibꝫ: ⁊ ꝯgrega
bo vos ex omnibꝫ terris. ⁊ inducam vos
in terrã veſtrã. et aſpergã vos aq̄ mũda.
⁊ mundabimĩ ab oĩbꝫ ſimulacris veſtris.
⁊ mũdabo vos: et dabo vobis cor nouũ.
⁊ ſpiritũ nouũ dabo in vos. ⁊ auferã cor
lapideũ de carne veſtra: ⁊ dabo vobis cor
carneũ. ⁊ ſpiritũ meũ dabo in vos. ⁊ faci
am vt ĩ iuſticijs meis ambuletis. ⁊ iu/
dicia mea cuſtodiatis ⁊ faciatis: ⁊ habita
bitis in terra quã dedi patribꝫ veſtris. ⁊
eritis mihi in populũ. ⁊ ego ero vobis ĩ
deũ. et mundabo vos ex omnibꝫ ĩmmũ
dicijs veſtris. Hoc de nouo teſtamento
eſſe ꝓphetatũ ad quod ptinet nõ ſolũ il/
la vna gens in reliquijs ſuis: de q̄bꝫ ali/
bi ſcriptũ eſt. ſi fuerit numerꝰ filioꝝ iſrl'
ſicut arena maris reliquie ſalue fiet. veꝝ
etiã cetere gentes que ꝓmiſſe ſunt patri/
bus eorũ qui etiã noſtri ſũt: nõ ambigit
quiſq̄s intuet̃: ⁊ lauacrũ regeneratõnis
hic eſſe ꝓmiſſum: qđ nũc videmꝰ omni/
bus gẽtibꝫ redditũ. Et illud qđ ait apo
ſtolus: cũ noui teſtamẽti gratiã ꝯmenda
ret: vt in cõparatõe veteris emineret: epi
ſtola noſtra vos eſtis ſcripta nõ atramen
to: ſed ſpiritu dei viui. nõ in tabulis lapi
deis: ſed in tabulis cordis carnalibꝫ hic
eſſe reſpicit ⁊ pſpicit dictũ vbi iſte ꝓphe
ta dicit. ⁊ dabo vobis cor nouũ: ⁊ ſpiritũ
nouũ dabo in vos. ⁊ auferã cor lapideũ

de carne vr̃a . ꝛ dabo vobis coꝛ carneū.
Coꝛ q̇ppe carneū. Vñ ait apl's: tabulis
coꝛdis carnalibꝫ: a coꝛde lapideo voluit
vitā ſentiētē diſcerni. ꝛ ꝑ vitā ſentiētē ſi/
gnificauit intelligentē. Sic fit iſrl' ſpūa
lis nō vni⁹ gentis ſed oīm q̄ ꝓmiſſe ſunt
patribꝫ eoꝝ i ſemīe qḋ ē chriſt⁹. Hic er/
go iſrael ſpūalis ab illo iſrael carnali: q̇ ē
vni⁹ gētꝭ: nouitate grē nō nobilitate pa
trie. ꝛ mēte nō gente diſtinguit̃. Sꝫ al/
titudo ꝓphetica dū de illo vl' ad illū loq̇
tur latēter trāſit ad hūc. ꝛ cū iam de iſto
vl' ad iſtū loquit̃: adhuc de illo vl' ad illū
loqui videt̃. nō intellectū ſcripturaꝝ no
bis q̄ſi hoſtiliter inuidēs: ſed exercēſ me
dicinaliter coꝛ noſtꝝ. Vñ ꝛ illud qḋ ait:
ꝛ inducā vos ī terrā veſtrā. ꝛ paulo poſt
tanq̄ꝫ idipm repetēs: ꝛ habitabitꝭ in ter
ra veſtra quā dedi patribꝫ veſtris: nō car
naliter ſicut carnal' iſrl'. ſed ſpūalit' ſiē ſpi
ritualis debem⁹ accipe. Eccl'ia q̇ppe ſū
ne macula ꝛ ruga ex oībꝫ gētibꝫ ꝯgrega/
ta: atq̄ꝫ in eternū regnatura cū chriſto ip
ſa eſt btōꝝ terra viuentiū. ipa ē intelligē
da patribꝫ data: qñ eis certa ꝛ īmutabili
dei volūtate ꝓmiſſa eſt. quoniā ipa ꝓmiſ
ſionis vl' p̄deſtinatiōis firmitate iā data
eſt que dāda ſuo tēpoꝛe a patribꝫ credita
eſt. ſicut de ipa grā q̄ ſanctis dat̃ ſcribēs
ad thimotheū apl's ait. Non ſcḋm opa no
ſtra: ſed ſcḋm ſuū ꝓpoſitū ꝛ grām que da/
ta eſt nobis in chriſto ieſu ante ſecl'a eter
na: manifeſtata aūt nūc ꝑ aduētū ſalua/
toris noſtri. Datā dixit grām qñ nͨ erāt
adhuc q̇bus daret̃. quoniā in diſpoſitōe
ac p̄deſtinatōe dei iā factū erat qḋ ſuo tē
poꝛe futurū erat quo eſſe dicit manifeſta
tā. Quāuis hec poſſint intelligi ꝛ de ter
ra futuri ſeculi quādo erit celū nouū ꝛ t
ra noua in qua iniuſti habitare nō pote/
runt. Et ideo recte dicit̃ pijſ q̧ ipa ſit ter
ra eoꝝ: que vlla ex parte n̄ erit impioꝝ.
q̇ꝛ et ipa ſimiliter data eſt quādo danda
firmata ē. Quītā thiconi⁹ regulā po
nit quā de tempoꝛibꝫ appellat: qua regu
la plerūq̄ꝫ inueniri vl' conijci poſſit latēſ
in ſcripturis ſanctis quātitas tempoꝝ.
Duobꝫ autē modis vigere dicit hāc re/
gulam: aut tropo ſynecdoche: aut legi/
timis numeris. Trop⁹ ſynecdoche: aut
a ꝑte totū: aut a toto partē facit itelligi:
ſicut vnus euāgeliſta poſt dies octo fa/
ctū dicit: qḋ ali⁹ poſt dies ſex: qñ in mō/
te diſcipulis tantū trib⁹ p̄ſentib⁹ facies
dñi vt ſol reſplēduit ꝛ veſtimenta ei⁹ ſic
nix. Vtrūq̄ꝫ eñi veꝝ eſſe nō poſſet qḋ de
numero dieꝝ dictū eſt: niſi ille q̇ dixit p⁹
dies octo intelligat̃ partē nouiſſimā diei
ex q̄ id chriſtus p̄dixit futurū. ꝛ partem
p̄mam diei q̄ id oſtendit impletū: ꝓ totiſ
diebꝫ duobꝫ atq̄ꝫ integris poſuiſſe. iſ ſcḋo
qui dixit poſt dies ſex integros omneſ ꝛ
totos: ſed ſolos medios cōputaſſe. Hoc
modo locutōis vl' quo ſignificat̃ a parte
totū etiā illa de reſurrectōe chriſti ſoluit̃
queſtio. Pars eñi nouiſſima diei quo die
paſſus ē niſi ꝓ toto die accipiat̃. id eſt ad/
iuncta etiā nocte p̄terita. ꝛ nox ī cui⁹ par
te vltima reſurrexit niſi totus dies acci/
piat̃ adiuncto. ſ. die illuceſcente dñico n̄
poſſunt eſſe tres dies et tres noctes q̇bꝫ
ſe in coꝛde terre p̄dixit futurū. Legitioſ
autē numeros dicit quos eminenti⁹ di/
uina ſcriptura ꝯmēdat. ſicut ſeptēnariū
vel denariū vel duodenariū: et quicunq̄ꝫ
alij ſint quos legendo ſtudioſi libent' ag
ſcunt. Plerūq̄ꝫ eñi numeri huiuſmodi ꝓ
vniuerſo tpe ponunt̃ ſicut ſepties in die
laudem dixi tibi: nihil eſt aliḋ q̄ꝫ ſemper
laus ei⁹ in oꝛe meo. Tantūdem valēt et
cum multiplicant̃ ſiue ꝑ denariū ſicut ſe
ptuaginta et ſeptingēti vnde poſſunt et
ſeptuaginta anni hieremie ꝓ vniuerſo tē
poꝛe ſpūaliter accipi quo eſt apud alieōſ
eccleſia: ſiue ꝑ ſeipos ſicut decē ꝑ decem
centum ſunt. et duodecī ꝑ duodecim cē/
tum quadraginta q̄ttuoꝛ: quo numero ſi
gnificat̃ vniuerſitas ſanctoꝝ in apoca
lipſi. Vnde apparet nō ſolas tempoꝝ q̄
ſtiones iſtis numeris eſſe ſoluēdas: ſꝫ la
tius patere ſignificatōnes eoꝝ ꝛ in mul
ta ꝓſerpere. Neq̄ꝫ eñi numerus iſte ī apo
calipſi ad tēpora ꝑtinet: ſed ad homies.
Sextā regulā thiconi⁹ recapitulati
onem vocat in obſcuritate ſcripturaꝝ ſa
tis vigilanter inuentam. Sic eñi dicun
tur quedā quaſi ſequant̃ in oꝛdine tēpo
ris: vel reꝝ cōtinuatōne narrent̃: cū ad

prioꝛa que ꝑtermiſſa fuerãt latẽter nar/
ratio reuocet. Qđ niſi ex hac regula ĩtel
ligat erratꝛ:ſicut in geneſi. Et plãtauit in
q̇t dñs deus ꝑadiſũ in eden ad oꝛientẽ.⁊
poſuit ibi hominẽ quẽ foꝛmauit.⁊ ꝓdu
xit deus adhuc de terra omne lignũ ſpe
cioſum et bonũ in eſcã. ita videt dictuꝫ
tanꝙ id factũ ſit poſtea ꝙ factuꝫ poſuit
deus hoiem i ꝑadiſum. cũ breuit vtro/
ꝗ cõmemoꝛato.id ẽ ꝙ plãtauit deꝰ para
diſũ et poſuit ibi hominẽ quẽ foꝛmauit
recapitulãdo redeat ⁊ dicat qđ ꝑtermiſe
rat.quõ.ſ.ꝑadiſus fuerit plãtatꝰ.q⁊ ꝓdu
xit deus adhuc de terra omne lignũ ſpe/
cioſum et bonũ in eſcã. Deniꝗ ſecutꝰ ad
iunxit. Et ligmuꝫ vite in medio ꝑadiſi.⁊
lignũ ſcientie boni et mali. Deĩde flumẽ
q̄ ꝑadiſus irrigaretꝛ: diuiſũ in q̄ttuoꝛ ꝑn
cipia fluuioꝝ q̄ttuoꝛ explicatꝛ. quod to
tũ ꝑtinet ad inſtitutionẽ ꝑadiſi. Quod
vbi terminauit repetiuit illđ qđ iam di
xerat.⁊ reuera hoc ſeq̄batꝛ atq; ait. Et ſũ
pſit dñs deus hominẽ quẽ fecit:⁊ poſu
it eũ in ꝑadiſo et cetera. Poſt iſta enĩ fa/
cta ibi eſt poſitus hõ:ſicut nũc oꝛdo ipſe
demõſtrat.nõ poſt hominẽ ibi poſitũ fa
cta ſunt iſta:ſicut pꝛius dictũ putari ꝑt
niſi recapitulatio illic vigilãter intelliga
tur qua reditũ eſt ad ea q̄ fuerãt ꝑtermiſ/
ſa. Itẽꝗ in eodẽ libꝛo cũ ꝯmemoꝛarentꝛ
generatões filioꝝ noe dictum eſt.hi filij
cham in tribubꝫ ſuis ſm linguas ſuas ĩ
regionibꝫ ſuis et in gentibꝫ ſuis. Enũe/
ratis quoꝗ filijs ſem dictũ ẽ.hi filij ſem
in tribubꝫ ſuis ſm lĩguas ſuas in regiõi
bus ſuis et in gentibꝫ ſuis. Et annectitꝛ
de omnibꝫ. De tribꝫ filioꝝ noe:ſm gene
ratões et ſm gentes eoꝝ. Ab his diſꝑſe
ſunt inſule gentiũ ſuꝑ terrã poſt diluuiũ
Et erat oĩs terra labiũ vnũ ⁊ vox vna oĩ
bus. Hoc itaꝗ quod adiũctuꝫ eſt:⁊ erat
omnis terra labiũ vnũ ⁊ vox vna oĩbus
id ẽ lingua vna:ita dictũ videtꝛ tanꝙ eo
iam tꝑe quo diſꝑſi iam fuerãt ſuꝑ terrã.
etiã ſm inſulas gentiũ vna fuerit oĩbꝫ lĩ
gua cõmunis: quod ꝓculdubio repugnt
ſuꝑioꝛibꝫ verbis vbi dictũ eſt.in tribubꝫ
ſuis ſm linguas ſuas. Neꝗ enĩ dicerentꝛ
habuiſſe iã linguas ſuas ſingule tribus
que gentes ſingulas fecerãt.quãdo erat
omnibꝰ vna cõmunis.ac ꝑ hoc recapitu
lando adiunctũ ẽ.⁊ erat om̄is terra labi
um vnũ et vox vna omnibꝫ latẽter narra
tõne redeũte. vt diceretꝛ quõ factũ ſit vt
ex vna omniũ lingua fuerint diuiſi ꝑ mľ
tas. Et cõtinuo de illa turris edificatõe
narratꝛ vbi i hec eis iudicio diuĩo ingeſta
eſt pena ſuꝑbie.poſt qđ factũ diſꝑſi ſunt
ſuꝑ terrã ſm linguas ſuas. Fit iſta reca
pitulatio etiã obſcuriꝰ ſicut in euãgelio
dicit dñs. Die quo exijt loth a ſodomiſ
pluit de celo ignẽ et ꝑdidit om̄es.ſm hᶜ
erit dies filij homĩs q̄ndo reuelabitꝛ. Il/
la hoꝛa q̄ erit in tecto et vaſa eiꝰ in agro
nõ deſcẽdat tollere illa. Et q̄ in agro ſilꝛ
nõ reuertatꝛ retro:meminerit vxoꝛꝭ loth.
Nunq̇d cũ dñs fuerit reuelatus tũc ſũt
iſta ſeruãda ne quiſꝗ retro reſpiciat.id ẽ
vitam ꝑteritã cui renũciauit inq̇rat.⁊ nõ
potius iſto tẽpoꝛe:vt cũ dominuſ fuerit
reuelatus retributõneꝫ ꝓ eis que quiſꝗ
ſeruauit vľ cõtempſit iueniat. Tamẽ qꝛ
dictũ eſt illa hoꝛa tũc putantꝛ iſta ſeruan
da cũ fuerit dñs reuelatus.niſi ad intel
ligendã recapitulatõem ſenſus legẽtꝭ in
uigilet.adiuuãte alia ſcriptura que ipoꝝ
apoſtoloꝝ adhuc tẽpoꝛe clamauit. Filij
nouiſſima hoꝛa ẽ. Tẽpus ergo ipm q̄ e/
uãgeliũ ꝑdicatur:quouſꝗ dñs reueletꝛ:
hoꝛa ẽ in qua opoꝛtꝫ iſta ſeruari.quia et
ipa reuelatio dñi ad eandẽ hoꝛã ꝑtinꝫ q̄
die iudicij terminabitꝛ. Septima thi
conij regula ẽ eademꝗ poſtrema de dia/
bolo ⁊ eiꝰ coꝛꝑe. Eſt enĩ et ipe caput ipi
oꝝ qui eius ſunt quodãmodo coꝛpus:
ituri cũ illo in ſuppliciũ eterni ignis:ſicͭ
chꝛiſtus caput ẽ eccleſie que eſt coꝛpꝰ eiꝰ.
futurũ cũ illo in regno ⁊ glĩa ſempiterna
Sicut ergo in ꝑma regula quã vocat đ
dño ⁊ eius coꝛꝑe vigilandũ ẽ: vt intelli/
gatur cũ de vna eademꝗ ꝑſona ſcriptu
ra loquitꝛ.q̇d cõueniat capiti quid coꝛꝑi.
ita ⁊ in iſta nouiſſima aliq̄n in diaboluꝫ
dicitꝛ quod nõ in ipo ſed potiꝰ in eiꝰ coꝛ/
poꝛe poſſit agnoſci.quod habꝫ nõ ſoluꝫ
in eis qui manifeſtiſſime foꝛis ſunt: ſꝫ in
eis etiã qui cũ ad ipm ꝑtineant:tamẽ ad
tempus miſcẽtꝛ eccľie donec vnuſquiſꝗ

de hac vita exeat: vel a frumēto palea vē
tilabro vltimo ſeparetꝰ. Qđ enī ſcriptuꝫ
eſt apud eſaiā. quō cecidit de celo lucifer
mane oriens et cetera: que ſub figura re
gis babilonie de eadem pſona vel ad ean
dem pſonā dicta ſunt in ipa contextione
ſermonis de diabolo vtiqꝫ intelligūtur.
ꝛ tamē qꝛ ibi dictū eſt cōtritus eſt in ter-
ra qui mittit ad oēs gentes: nō totū ipſi
capiti cōgruit. Nam et ſi mittit ad omeſ
gentes diabolus angelos ſuos: tamē in
terra corpus eiuſ nō ipe conteritꝰ: niſi qꝛ
ipe eſt in corpe ſuo qđ contritū ſit vt pul
uis quē pijcit ventus a facie terre. Hec
autē omes regule excepta vna q̄ vocatꝰ đ
pmiſſis et lege: aliud ex alio faciūt intel
ligi: quod eſt propriū tropice locutōniſ:
que latiꝰ patet qꝫ vt poſſit vt mihi videtꝰ
ab aliquo vniuerſa comphēdi. Nā vbi-
cūqꝫ velut aliud dicitꝰ vt aliđ intelligatꝰ:
ꝛ ſi nomen ipiꝰ tropi in loquēdi arte nō
īuenitꝰ tropica locutio eſt. Que cū fit vbi
fieri ſolet ſine labore ſequitꝰ īellectus: cū
vero vbi nō ſolet laboratꝰ vt intelligatꝰ ab
alijs magis ab alijs minus. ſicut magis
minuſve dona dei ſunt in ingenijſ homī
nū vꝉ adiutoria tribuuntꝰ. Proinde ſic ī
verbis pprijs de quibꝫ ſupius diſputa-
uimus vbi reſ vt dicuntꝰ intelligēde ſūt.
ſic in trāſlatis que faciūt tropicas locu-
tōnes vbi aliud ex alio intelligendū eſt:
de quibus hucuſqꝫ quantū viſum eſt ſa
tis egimuſ: nō ſolū admonendi ſūt ſtudi
oſi venerabiliū litterarꝫ: vt in ſcripturiſ ſā
ctis genera locutōnū ſciant. ꝛ quomodo
apud eas aliqđ dici ſoleat vigilāter ad-
uertant memoriterqꝫ retineāt. verū etiā
quod eſt pcipuū et maxime neceſſariuꝫ:
orēt vt intelligant. In eis q̄ppe litteris
quarꝫ ſtudioſi ſunt qui ſegūt dn̄s dat ſa
pientiā. ꝛ a facie eius ſciētia et intellectꝰ
a quo et ipm ſtudiū ſi pietate pditū ē ac-
ceperunt. Sed hec ſatis etiaꝫ de ſignis
quātū ad vba ptinent dicta ſint. Reſtat
vt de pferendis eis que ſentimꝰ ſequen-
ti volumīe q̄ dn̄s donauerit diſſeramꝰ.

Explicit liber tercius

Incipit liber quartus

Hoc opuſ no

b ſtruꝫ quod inſcribitꝰ de do
ctrina chriſtiana in duo q̄-
dam fuerā prima diſtribu-
tōne partitus. Nā poſt phemiū quo re-
ſpondi eis qui hoc opus fuerāt rephēſu-
ri: due ſunt res inqꝫ in quibꝫ nititꝰ oīs tra
ctatio ſcripturarꝫ. modꝰ inueniēdi que
intelligēda ſunt: et modꝰ pferēdi q̄ intel
lecta ſunt. De inueniēdo priꝰ: de pferēdo
poſtea diſſeremꝰ. Quia ergo de inueniē-
do multa iam diximꝰ. ꝛ tria de hac vna
volumina abſoluimꝰ: dn̄o adiuuāte de
pferendo pauca dicemus. vt ſi fieri potu
erit vno libro cuncta claudamꝰ: totūqꝫ
hoc opus quattuor volumibꝫ terminetꝰ
Primo itaqꝫ expectatiōem legentiū qui
me forte putant rhetorica daturū eſſe p̄
cepta: que in ſcholis ſecularibꝫ ꝛ didici ꝛ
docui iſta plocutōe cohibeo atꝫ vt a me
nō expectentꝰ admoneo. nō vt nihil habe
ant vtilitatis: ſed ſi quid habēt ſeorſū di
ſcendū eſt. ſi cui fortaſſis bono viro etiā
hoc vacat diſcere. nō autē a me vel ī hoc
ope: vel in aliquo alio requirendū. Nam
cū p artē rhetoricā et vera ſuadeantꝰ ꝛ fal
ſa: quis audeat dicere aduerſus mēdacē
um in defenſoribꝫ ſuis inermē debere cō
ſiſtere veritatē. vt videlicꝫ illi q̄ reſ falſaſ
pſuadere conantꝰ nouerint auditorem vꝉ
beniuolū vel intentū vel docilē phemio
facere: iſti autē nō nouerint. Illi falſa bre
uiter apte veriſimiliter: et iſti vera ſic nar
rent: vt audire tedeat: intelligere nō pate
at. credere poſtremo nō libeat. Illi falla
cibus argumentis veritatē oppugnent.
aſſerāt falſitatē. iſti nec vera defendere nec
falſa valeant refutare. Illi animos audi
entiū in errorē mouētes impellētesqꝫ di-
cendo terreant: cōtriſtent: exhilarēt: ex-
hortentꝰ ardenter. iſti p veritate lenti fri-
gidiqꝫ dormitēt. Quis ita deſipiat vt h̄
dicat. Cum ergo ſit in medio poſita fa-
cultas eloquij que ad pſuadēda ſeu pra
ua ſeu recta valet plurimū. cur nō bono-
rum ſtudio cōparatꝰ: vt militet veritati.

ſi tam mali ad obtinēdas peruerſas vanaſq; cauſas in vſus iniq̄tatis ⁊ errorꝫ vſurpant? Sed queeunq; ſunt de hac re obſeruatiōes atq; p̄cepta: quibus cū accedit in verbis plurimis ornamētiſq; verborum exercitatōis lingue ſolertiſſima cōſuetudo fit illa que facūdia vel eloquētia nominatur extra iſtas litteras noſtras ſepoſito ad hoc cōgruo tēporis ſpacio apta ⁊ cōuenienti etate diſcēda ſunt eis q̄ hoc celeriter poſſunt. Nā et ipſos romane p̄ncipes eloquentie nō piguit dicere q; hāc artem niſi q̄s cito poſſit nunq̄ poſſit omnino p̄diſcere. Quod vtrū verū ſit q̄d opus eſt querere? Non enim etiā ſi poſſint hec a tardioribus tandē aliquādo perdiſci: nos ea tanti pendimus vt eis diſcēdis iam maturas vel etiā graues hominū etates velimus impendi. Satis eſt vt adoleſcētulorū iſta ſit cura. nec ipſorum omniū q̄s vtilitati eccl'iaſtice cupimus erudiri: ſed eorū quos nōdum magis vrgēs ⁊ huic rei ſine dubio p̄ponenda neceſſitas occupauit. Quoniā ſi acutū et feruēs aſſit ingeniū: facilius adheret eloquētia legentibus ⁊ audientibus eloquētes: q̄ eloq̄ntie p̄cepta ſectantibus. Nec deſunt eccl'iaſtice lr̄e etiam p̄ter canonē in arce autoritatis ſalubriter collocatum: quas legēdo hō capax: et ſi nō id agat: ſed tm̄modo rebus q̄ ibi dicuntur intentus ſit: etiā eloquio q̄ dicūtur dum in his verſatur imbuitur accedente vel maxime exercitatōe ſiue ſcribēdi ſiue dictandi: poſtremo etiā dicēdi q̄ ſm̄ pietatis ac fidei regulā ſentit. Si autē tale deſit ingeniū: nec illa rhetorica p̄cepta capiuntur. nec ſi magno labore inculcata q̄ntulacunq; ex parte capiantur aliquid proſunt. quādoq̄dem etiā ipſi qui ea didicerunt et copioſe ornateq; dicūt. nō omnes vt ſm̄ ipſa dicant poſſunt ea cogitare cum dicūt. ſi nō de his diſputant. imo ꝟo vix vllos eſſe exiſtimo qui vtrunq; poſſint: ⁊ dicere bene. et ad hoc faciendū precepta illa dicendi cogitare dū dicunt. Cauendum eſt eni ne fugiant ex animo que dicenda ſunt: dum attenditur vt arte dicantur. Et tamen in ſermonibus atq; dictiōibus eloquentiū impleta reperiuntur precepta eloquentie. de quibus illi vt eloquerentur vel cum eloquerentur nō cogitauerunt. ſiue illa didiciſſent ſiue ne attigiſſent q̄dē. Implēt quippe illa quia eloquētes ſūt: non adhibent vt ſint eloquentes. Quapropter cū ex infantibus loquentes nō fiant niſi locutōnes diſcendo loquentiū: cur eloquētes fieri nō poſſunt nulla eloquendi arte tradita: ſed elocutōnes eloquentiū legendo ⁊ audiendo: et quantū aſſequi conceditur imitando. Quid q̄d ita fieri ipſis quoq; experimur exēplis? Nā ſine preceptis rhetoricis nouimus plures eloquentiores plurimis qui illa didicerunt. ſine lectis vero et auditis eloquentiū diſputatōnibus vel dictiōibus neminem. Nam neq; ipſa arte grāmatica qua diſcitur locutionū integritas indigerent pueri. ſi eis inter homines qui integre loquerentur creſcere daretur et viuere. Neſcientes quippe vlla nomina viciorum quicq̄d vicioſum cuiuſq̄ ore loq̄ntis audirent ſana ſua cōſuetudine reprehenderent et cauerēt. ſicut ruſticos vrbani rep̄hendunt etiā qui litteras neſciunt. Debet igitur diuinarū ſcripturarū tractator ⁊ doctor: dēfenſor recte fidei. ac debellator erroris: et bona docere: et mala dedocere. atq; in hoc opere ſermonis cōciliare auerſos. remiſſos erigere. neſcientibus quid agatur quid expectare debeant intimare. Ubi autē beniuolos: intētos: dociles: aut inuenerit: aut ipſe fecerit: cetera p̄agenda ſūt ſicut poſtulat cauſa. Si docendi ſunt qui audiunt narratione faciendū eſt. ſi tamen indigeat vt res de qua agitur innoteſcat. Ut autem que dubia ſunt certa fiant: documentis adhibitis ratiocinandū eſt. Si vero: qui audiunt mouendi ſunt potius q̄ docendi: vt in eo quod iā ſciunt agendo nō torpeant. et rebus aſſenſum quas veras eſſe fatentur accōmodent: maioribus dicēdi viribus opus eſt. Ibi obſecratōnes et increpatōnes: concitatōes et coercitatōes: et quecūq; alia valent ad cōmouēdos animos neceſſaria. Et hec quidem cuncta que dixi omnes fere hoīes in his que loquendo agunt facere nō deſcunt.

Sꝫ cū aliꝗ faciāt obtuſe deformiter fri/
gide. aliꝗ acute ornate vehemēter: illū ad
hoc opus vñ agim⁹ iā oportet accedere:
ꝗ poteſt diſputare ⁊ dicere ſapiēter etiaꝫ
ſi nō pt eloꝗnter vt ꝓſit audiētib⁹. ⁊ ſi mi
nus ꝙ̄ ꝓdeſſꝫ ſi ⁊ eloꝗnter poſſet dicere.
Qui ꝟo affluit inſipiēti eloꝗntia: tanto
magꝭ cauēd⁹ ē ꝗnto magꝭ ab eo in his ꝗ
audire inutile ē delectaꝛ auditor. ⁊ eum
q̄ uē diſerte dicere audit etiā ꝟe dicere ex
iſtimat. Hec aūt ſentētia nec illos r̄fugit
ꝗ artē rhetoricā docēdā putarūt. Faſſi
ſunt enī ſapiām ſine eloꝗntia paꝝ ꝓdeſſe
ciuitatib⁹. eloquētiā ꝟo ſine ſapia nimiū
obeſſe plerūqꝫ: ꝓdeſſe nunꝙ̄. Si ergo il
li ꝗ p̄cepta eloꝗntie tradiderūt: ī eiſdē li/
bris in ꝗb⁹ id egerūt ꝟitate inſtigāte coa
cti ſunt ꝯfiteri verā hoc ē ſupnā ꝗ a p̄re
luminū deſcendit ſapiētiā neſciētes. ꝗn/
to magis nos nō aliud ſentire debemus
ꝗ hui⁹ ſapiētie filiꝗ ⁊ miſtri ſum⁹. Sapi
enter aūt dicit hō tāto magis vl' minus
ꝗnto in ſcripturis ſctis magis minuſve
ꝓfecit. Nō dico in eis multū legendum:
memorieqꝫ mādandū: ſed bñ intelligēdū
⁊ diligēter eaꝝ ſenſib⁹ indagandū. Sūt
enī ꝗ eas legunt ⁊ negligūt. legūt vt tene
ant. negligunt ne intelligāt. Quib⁹ lōge
ſine dubio p̄ferēdi ſunt qui verba earuꝫ
minus tenēt. et cor eaꝝ ſui cordis oculis
vidēt. Sed vtriſqꝫ ille melior: ꝗ ⁊ cū vo
let eas dicit. ⁊ ſicut oportet ītelligit. Hu
ic ergo ꝗ ſapiēter debꝫ dicere etiā qđ nō
poteſt eloquēter: verba ſcripturaꝝ tene
re maxime neceſſariū ē. Quāto eī ſe pau
periorē cernit in ſuis. tāto eū oportꝫ ī iſtꝭ
eſſe ditiorē. vt qđ dixerit ſuis ꝟbis ꝓbet
ex illis. Et qui ꝓprijs verbiſ minor erat
magnoꝝ teſtimonio qđāmodo creſcat.
Probādo enī delectat ꝗ min⁹ poteſt de/
lectare dicēdo. Porro ꝗ nō ſolū ſapiēter:
verū etiā eloꝗnter vult dicere. quoniā ꝓ
fecto plus ꝓderit: ſi vtrūqꝫ potuerit: ad
legēdos vl' audiēdos ⁊ exercitatōne imi
tādo eloꝗntes mitto eū libentius ꝙ̄ ma
giſtris artis rhetorice vacare p̄cipiaꝫ. ſi
tñ hi ꝗ legunꝛ et audiunꝛ nō ſolū eloꝗnꝛ
ſed etiā ſapienꝛ dixiſſe vel dicere veraci
p̄dicatōe laudanꝛ. Qui enī eloquēter di
cunt ſuauiter: ꝗ ſapiēter ſalubriter audi/
unꝛ. Propter qđ nō ait ſcriptura. multi
tudo eloquentiū: ſꝫ multitudo ſapiētiū ꝫ
ſanitas eſt orbis terraꝝ. Sicut autē ſe/
pe ſumēda ſunt et amara ſalubria. ita ſꝑ
vitāda eſt dulcedo ꝑniciosa. Sꝫ ſalubri
ſuauitate vl' ſuaui ſalubritate ꝗd meli⁹?
Quāto enī magis illic appetiꝛ ſuauitas:
tāto facili⁹ ſalubritas ꝓdeſt. Sunt ergo
eccl'iaſtici viri ꝗ diuina eloquia nō ſolū
ſapiēter ſꝫ eloꝗnter etiā tractauerūt. Qui
bus legēdis magis nō ſufficit tēpus ꝙ̄
deeſſe ipi ſtudētib⁹ et vacātib⁹ pñt. Hic
aliquis forſitan querit vtrū autores nr̄i
quoꝝ ſcripta diuinit⁹ inſpirata canoneꝫ
nobis ſaluberrima autoritate fecerūt: ſa
piētes tātūmodo an eloꝗntes etiā nūcu
pandi ſint. Que quidē ꝗſtio apud meip
ſū ⁊ apud eos ꝗ mecū qđ dico ſentiūt: fa
cillime ſoluiꝛ. Nā vbi eos intelligo: non
ſolū nihil eſſe eis ſapienti⁹. verū etiā ni/
hil eſſe eloꝗntius mihi videri pt. Et au
deo dicere et oēs ꝗ recte intelligunt qđ il
li loquunꝛ ſimul intelligere nō eos aliter
loꝗ debuiſſe. Sicut eſt enī ꝗdā eloquen
tia ꝗ magis etatē iuuenilē decet: eſt ꝗ ſe/
nilē. nec iā dicēda ē eloꝗntia ſi ꝑſone nō
ꝯgruat eloꝗntis. ita eſt ꝗdā que viros ſū
ma autoritate digniſſimos planeqꝫ diui
nos decet. Hac illi locuti ſunt: nec ipos
decet alia: nec alios ipa. ipis enī ꝯgruit.
alios aūt ꝙ̄to videꝛ humilior: tāto alti⁹ nō
vētoſitate ſꝫ ſoliditate trāſcēdit. Ubi ve
ro nō eos ītelligo: min⁹ ꝗdē mihi appa/
ret eoꝝ eloꝗntia: ſꝫ eā nō dubito eē taleꝫ
ꝗlis ē vbi ītelligo. Ipa ꝗꝫ obſcuritas di
uinoꝝ ſalubriūqꝫ dictoꝝ tali eloꝗntie mi
ſcēda fuerat. ī qua ꝓficere noſter ītellect⁹
nō ſolū inuētōe: verū etiā exercitatōe de
beret. Poſſem ꝗdem ſi vacaret oēs ꝟtu/
tes ⁊ ornamēta eloꝗntie: ꝺ ꝗb⁹ inflantur
iſti ꝗ linguā ſuā noſtroꝝ autorū lingue
nō magnitudine ſꝫ tumore p̄pōnūt: oſtē
dere in iſtorū litteris ſacris: quos nobis
erudiēndis et ab hoc ſeculo prauo in be
atum ſeculum transferendis prouiden/
tia diuina prouidit. Sed non ipſa me
plus ꝙ̄ dici poteſt in illa eloquentia de/
lectāt: que ſunt his viris cum oratorib⁹

gentiliū poetiſve ꝯinūia. Illō magiſ ad-
miroꝛ ꝛ ſtupeo ꝙ nr̄a eloquentia ita vſi
ſunt ꝑ alterā quandā eloquentiā ſuā: vt
nec eis deeſſet nec emineret ī eis: qꝛ nec ī
probari ab illis. nec oſtentari opoꝛtebat.
quoꝝ alteꝝ fieret ſi vitaretur. alteꝝ pu-
tari poſſet ſi facile agnoſcerer. Et in qḃꝫ
foꝛte locꝭ agnoſcit a doctꝭ tales res dicū-
tur: vt verba quibꝫ dicunt nō a dicente
adhibita: ſed ipis rebꝫ velut ſpōte ſubie-
cta videant: qſi ſapientiā de domo ſua.
id ē pectoꝛe ſapiētis ꝓcedere intelligas:
ꝛ tanꝗ inſeparabilē famulā etiā nō vo-
catā ſequi eloqūētiā. Quis enī nō vide-
at qd voluerit dicere. et ꝗ ſapiēter dixe-
rit apl's. Gl'iamur ī tribulatōibꝫ ſciētes
ꝙ tribulatio patientiā opat: patiētia au-
tem ꝓbatōem: ꝓbatio ꝟo ſpem. ſpes aūt
nō ꝯfundit. qꝛ charitas dei diffuſa eſt in
coꝛdibꝫ noſtris ꝑ ſpiritūſanctū q dat᷒ ē
nobis. Hic ſi quis: vt ita dixerim: impe-
rite peritus artis eloqūtie p̄cepta apl'm
ſecutū fuiſſe contēdat. nōne a chꝛiſtianiſ
doctis indoctiſꝗ ridebit? Et tm̄ agno-
ſcitur hic figura que climax grece latine
vero a quibuſdā eſt appellata ḡdatio. q-
niā ſcalā dicere noluerūt: cum verba vel
ſenſus cōnecterent alterū ex altero: ſicut
hic ex tribulatōe patientiā: ex patiētia ꝓ-
batōnem: ex ꝓbatōe ſpem cōnexam vide-
mus. Agnoſcit et aliud decus: qm̄ poſt
aliqua ꝓnūciatōis voce finita ſingula q
noſtri mēbra ꝛ ceſa: greci autē cola ꝛ co-
mata vocāt. ſequit ambit᷒ ſiue circūit᷒
quē periodon illi appellāt. cui᷒ mēbꝛa
ſuſpendunt voce dicentꝭ donec vltima fi-
niant. Nā coꝝ que p̄cedunt circūitū mē-
brū illō eſt primū: quoniā tribulatio pa-
tientiā opatur. ſecundū: patiētia aūt ꝓ-
batōem. terciū: ꝓbatio vero ſpem. Dein-
de ſubiungit ipe circūitus: qui tribꝫ pa-
gitur mēbꝛis: quoꝝ primū eſt. ſpes autē
nō ꝯfundit. ſecūdū: qꝛ charitas dei diffu-
ſa eſt in coꝛdibꝫ nr̄is. terciū: ꝑ ſpiritū ſan-
ctum qui datus eſt nobis. At hec at-
ꝗ huiuſcemodi ī elocutōis arte tradūt.
Sicut ergo apl'm p̄cepta eloqūtie ſecu-
tum fuiſſe nō dicim᷒: ita ꝙ ei᷒ ſapiētiā
ſecuta ſit eloqūtia nō negam᷒. Scribēs

ad coꝛinthios in ſecūda apl'a redarguit
quoſdā q erāt ex iudeiſ pſeudo apl'i eiꝗ
detrahebāt. Et qm̄ ſeipm p̄dicare ꝯpelli-
tur: hāc ſibi velut īſipiētiā tribuēs ꝗ ſa-
piēter dicit ꝗꝗ eloqūt. Sꝫ comes ſapi-
entie. dux eloqūtie illā ſeqns: iſtā p̄cedēſ
ſeqūtē nō reſpuēs. iteꝝ dico inqt ne quiſ
me putet inſipiētē eſſe. alioqn velut inſi-
pientē ſuſcipite me: vt ꝛ ego modicū qd
gloꝛier. Qd loqꝛ nō ſm deū loqꝛ: ſꝫ qſi ī
ſtulticia in hac ſubſtātia gl'ie. Qm̄ qdem
mlti gl'iant ſm carnē: et ego gl'iaboꝛ. Li-
bēter enī ſuffertis inſipiētes: cū ſitꝭ ipi ſa-
piētes. Toleratis enī ſi qs vos ī ſuitutē
redigit. Si qs dnoꝛat. ſi qs accipit. ſi qſ
extollit. Si qs ī faciē voſ cedit. ſm igno-
bilitatē dico: qſi nos īfirmati ſim᷒ In q-
qs audet in inſipiētia dico: audeo ꝛ ego.
Hebꝛei ſunt? ꝛ ego. Iſraelite ſūt? ꝛ ego.
Semē abꝛae ſunt? ꝛ ego. Miniſtri chꝛiſti
ſūt? vt iſipiēs dico ſuꝑ ego. In laboꝛibꝫ
pl'imū. ī carceribꝫ abundanti᷒: ī plagꝭ ſu-
pra modū. ī moꝛtibꝫ ſepi᷒. A iudeis qnqꝫ
eo qdraginta vna min᷒ accepi. Ter vir-
gꝭ ceſus ſū. ſemel lapidat᷒ ſū. ter naufra-
giū feci. nocte ꝛ die in ꝓfūdo maris fui.
In itineribꝫ ſepe. ꝑicul' fluminū. ꝑicul'
latronū. ꝑicul' ex genere. ꝑicul' ex gētib᷒.
ꝑicul' in ciuitate. ꝑicul' in deſto. ꝑicul' in
mari. ꝑicul' in falſis fratribꝫ. In laboꝛe ꝛ
erūna. in vigilijs ſepi᷒. ī fame et ſiti. ī ie-
iunijs ſepi᷒: ī frigoꝛe et nuditate. Preter
illa q extrīſec᷒ ſūt īcurſuſ in me qtidiani
ſollicitudo oīm eccl'iaꝝ. Quis īfirmat ꝛ
ego nō īfirmoꝛ? Quis ſcādalizat ꝛ ego nī
vroꝛ? Si gl'iari opꝫ ī his q īfirmitatis
mee ſunt gl'iaboꝛ. Quāta ſapīa iſta ſint
dicta vigilātes vidēt. Quāta ꝟo eloqn-
tie flumīa cucurrerit ꝛ qui ſtertit aduer-
tit. Poꝛro aūt q nouit agſcit ꝙ ea ceſa q
comata greci vocāt: ꝛ mēbꝛa ꝛ circūitus
de qb᷒ paulo ante diſſerui: cū decētiſſi-
ma varietate interponerēt: totā iſtā ſpeci-
em dictōis: et qſi ei᷒ vultū quo etiā indo-
cti delectant moneꝗ fecerūt. Nā vnde
cepim᷒ hunc locū inſerere: circūit᷒ ſūt: ꝓ-
mus minimus h̄ ē bimēbꝛis: min᷒ enī
ꝗ duo mēbꝛa circūit᷒ habere nō poſſūt
plura vero pūt. Ergo ille ꝓm᷒ eſt. Iteꝝ

dico:nequis me exiſtimet inſipientē eſſe.
Sequit᷑ aliꝰ trimēbris:Alioq̇n velut i/
ſipientē ſuſcipite me: vt et ego modicuꝫ
q̇d glorier.Terciꝰ q̇ ſequit᷑ mēbra habet
q̄ttuor.Qđ loq̇r nō loq̇r ſ᷑m deū:ſ; q̄ſi in
ſtulticia ī hac ſbſtātia glīe.Quartꝰ duo
habꝫ.Qm̄ q̇dē mlt̄i glīant᷑ ſ᷑m carneꝫ.⁊
ego glīabor.Et q̇ntꝰ habꝫ duo.Libent᷑
enī ſuſtinetis īſipiētes:cū ſitis ipi ſapien
tes.Et ſextꝰ bimēbris ē.Toleratꝭ enī ſi
q̇s vos in ſ᷑uitutē redigit.Sequūt᷑ tria
ceſa.Si q̇s deuorat.ſi q̇s accipit.ſi q̇s ex
tollit᷑.Deinde tria mēbra.Si q̇s ī facieꝫ
vos cedit:ſ᷑m ignobilitatē dico:q̄ſi nos ī
firmati ſimꝰ.Addit᷑ trimēbrꝭ circuitꝰ In
q̇ aūt q̇s audet.ī inſipiētia dico:audeo ⁊
ego.Hic ⁊ ſingl'ꝭ q̇buſq; ceſis interro/
gādo poſitꝭ:ſingula itidē ceſa rn̄ſiōe red
dunt᷑:tria tribꝰ.Hebrei ſunt?Et ego.Iſ
raelite ſūt?Et ego.Semē abrae ſūt?Et
ego.Quarto aūt ceſo ſilī ītertogatōe po
ſito:nō alterꝰ ceſi:ſ; mēbri oppoſitōne
rn̄det.Miſtri chriſti ſūt.Ut minꝰ ſapi/
ens dico:ſup ego.Iā ceſa q̄ttuor ſeq̄ntia
remota decētiſſime interrogatōe fundūt᷑
In laboribꝰ plim̄ī.ī carceribꝰ abūdāti/
us.in plagis ſup̄ modū.ī mortibꝰ freq̄n/
ter.Deinde ſequit᷑ breuis circuitꝰ:quo/
niā ſuſpēſa ꝓnūciatōe diſtīguēdū ē A iu
deis q̇nq̇es.vt h̄ ſit vnū mēbꝝ cui cōne
ctit᷑ alterū:q̄dragīta vna minuſ accepi.
Inde redit᷑ ad ceſa.⁊ ponūt᷑ tria.Ter vir
gꝭ ceſus ſū.Semel lapidatꝰ ſū.Ter nau
fragiū feci.Seq̇t᷑ mēbꝝ.Nocte ac die in
ꝓfundo maris fui.Deīde q̄ttuordecī ce/
ſa decētiſſimo īpetu ꝓfluūt.In itineribꝰ
ſepe.ꝑiculis fluminū.ꝑiculis latronum.
ꝑiculis ex genere.ꝑiculis ex gentibꝰ.ꝑi/
culis in ciuitate.ꝑiculis in deſerto.ꝑicu
lis in mari.pericul' in falſis fratribꝰ.ī la/
bore ⁊ erūna.in vigilijs ſepiꝰ:in fame et
ſiti.in ieiunijs ſepiꝰ.in frigore ⁊ nudita/
te.Poſt hec īterponit trimēbrē circūitū.
Preter illa q̄ extriſecꝰ ſunt:incurſus mei
quotidiani:ſollicitudo oīm eccl'iaꝝ.Et
hinc duo mēbra ꝑcontatōne ſubiungit.
Quis infirmat᷑ ⁊ ego nō īfirmor?Quis
ſcādalizat᷑ ⁊ ego nō vror?Poſtrēo totus
iſte q̄ſi anhelāſ locꝰ:trimēbri circūitu ter

minat᷑.Si glīari oꝑtet ī his q̄ īfirmitatꝭ
mee ſūt glīabor.Qđ vo poſt hūc īpetū
īterpoſita narratiūcl'a q̄dāmodo requie
ſcit:⁊ req̇eſcere facit auditorē:q̇d decorꝭ:
q̇d delectatōnis habeat ſatꝭ dici nō pōt.
Seq̇t᷑ enī dicens.Deꝰ et pr̄ dn̄i nr̄i ieſu
chriſti ſcit:q̇ ē bn̄dictꝰ ī ſecl'a q̄ nō menti/
or.Ac deīde quō ꝑiclitatꝰ fuerit:⁊ quō
euaſerit:breuiſſime narrat.Lōgū ē cete/
ra ꝑſeq̇:vel in alijs ſcrāꝝ ſcripturaꝝ lo/
cis iſta mōſtrare.Qđ ſi ⁊ iā figuras locu
tōis q̄ illa arte tradūt᷑:ī his ſaltē q̄ đ apo
ſtoli eloq̇o ꝯmemorani oñdere voluiſſē.
nōne faciliꝰ graues hoīes me nimiū q̄ q̇ſ/
q̄ ſtudioſoꝝ ſibi ſufficiētē putarēt?Hec
oīa q̄ñ a mꝑris docent᷑ ꝓ magno habēt᷑:
magno emūt᷑.magna iactatōe vendunt᷑.
Quā iactatōem ego redolere ⁊ iā vereor
dū iſta ſic diſſero.Sed male doctꝭ hoībꝰ
reſpondēdū fuit:q̇ nr̄os autores ꝯtēnen
dos putāt.nō q2 nō habēt:ſ; q2 nō oſtē
tant:q̄ nimis iſti diligūt eloq̄ntiā.Sꝫ
forte quis putat tanq̄ eloquentē noſtrū
elegiſſe me paulū.Videt᷑ enī vbi ait.⁊ ſi
imperitꝰ ſermōe ſ; nō ſciētia:q̄ſi ꝯceden
do obtrectatoribꝰ ſit locutꝰ.nō tanq̄ id
veꝝ agnoſcere ꝯfitendū.Si aūt dixiſſꝫ
īperitꝰ q̇dē ſermōe ſed nō ſcientia:nullo
mō aliđ poſſet intelligi.Sciētiā plane n̄
cunctatꝰ ē ꝓfiteri ſine q̄ eſſe doctor gētiū
nō valeret.Certe ſi q̇d eiꝰ ꝓferimꝰ ad exē
plū eloq̄ntie ex illis epiſtolis vtiq; ꝓfe
rimꝰ.quas etiā ipi obtrectatores eiꝰ qui
ſermonē p̄ſentis cōtēptibilē putari vole
bant graues ⁊ fortes eſſe ꝯfeſſi ſunt.Di
cendū ergo mihi aliq̇d eſſe video ⁊ đ elo
q̄ntia ꝓphetaꝝ.vbi ꝑ tropologiā multa
obtegunt᷑.Que quāto magis trāſlatꝭ v
bis vident᷑ operiri:tāto magis cū fuerit
aꝑta dulceſcūt.Sed hoc loco tale aliq̇d
ꝯmemorare debeo:vt que dicta ſunt nō
cogar exponere.ſed cōmendē tantū quō
dicta ſint.Et ex illius ꝓphete libro po/
tiſſimū hoc faciam:qui ſe paſtorē vel ar
mentariū fuiſſe dicit.atq; inde diuinituſ
ablatū atq; miſſū:vt dei populo ꝓpheta
ret.Non autē ſ᷑m ſeptuaginta interp̄tes
qui etiā ipi diuino ſpiritu interp̄tati ob
hoc aliter vident᷑ nonnulla dixiſſe:vt ad

ſpiritualẽ ſenſũ ꝑſcrutandũ magiſ admo
neret̃ lectoris intẽtio. vñ etiã obſcuriora
nõnulla: tropica magiſ tropica ſũt eorũ.
ſed ſicut ex hebreo ĩ latinũ eloquiũ p̄ſbi
tero hieronimo vtriuſq; lĩgue perito in/
terp̄tãte trãſlata ſũt. Cũ igit̃ argueret ĩ/
pios: ſupbos: luxurioſos: ⁊ fraterne iđõ
negligẽtiſſimos charitatiſ. ruſtic⁹ iſte ꝑ/
pheta exclamauit dicẽſ. Ve vob̃ q̃ opu
lẽti eſtis in ſyon: ⁊ ꝯfiditis ĩ mõte ſama/
rie: optimates capita populoꝝ ĩgredien
teſ põpatice domũ iſrl̃. Trãſite ĩ calam/
ne ⁊ videte: ⁊ ite inde ĩ emath magnã. et
deſcẽdite in geth paleſtinoꝝ. ⁊ ad optĩa
q̃q; regna hoꝝ: ſi latior termin⁹ eoꝝ ter
mino vr̃o ẽ. Qui ſepati eſtiſ in diẽ maluꝫ:
⁊ appropinq̃tis ſolio iniq̃tatiſ. Qui dor/
mitis in lectis eburneis: ⁊ laſciuitiſ ĩ ſtra
tis vr̃is. Qui comeditiſ agnũ de grege: ⁊
vitulos de medio armẽti. Qui canitiſ ad
vocẽ pſalterij. Sicut dauid putauerũt
ſe hr̃e vaſa cantici: bibẽtes ĩ phial̃ vinũ.
⁊ optimo vnguẽto delibuti. ⁊ nihil pati
ebant̃ ſup ꝯtritõe ioſeph. Nunq̃d nã iſti
q̃ ꝑphas nr̃os tanq̃ ineruditoſ et elocu
tõis ignaros veluti docti diſertiq; ꝯtem
nũt: ſi aliq̃d eis tale vl̃ ĩ tales dicẽdum
fuiſſet: aliter ſe voluiſſent dicere q̃ iſti co/
rũ inſanire noluiſſent. Quid eĩ ẽ qđ iſto
eloq̃o aures ſobrie pl⁹ ꝯſideret: p̄ma ip̄a
inuectio: q̄ſi ſopitis ſenſibꝫ vt euigilarẽt
q̃ fremitu illiſa eſt? Ve vob̃ q̃ opulẽti eſtiſ
in ſyon: ⁊ ꝯfiditiſ ĩ mõte ſamarie optima/
tes capita populoꝝ ingrediẽtes põpati
ce domũ iſrl̃. Deinde vt bñficijs dei qui
eis ampla ſpacia regni dedit oñdat ing̃/
tos: qm̃ cõfidebant in mõte ſamarie: vbi
vtiq; idola colebant̃. trãſite inq̃t in calã/
ne ⁊ videte. ⁊ ite inde in emath magnã et
deſcendite ĩ geth paleſtinoꝝ. et ad optĩa
queq; regna horũ: ſi latior termin⁹ eorũ
termino veſtro ẽ. Simul etiã cũ iſta di/
cunt̃ locorũ nominibꝫ tanq̃ luminibꝫ or
nat̃ eloquiũ: que ſunt ĩ ſyon: ſamaria: ca
lamne: emath magna. ⁊ geth paleſtinoꝝ.
Deinde verba que his adiungunt̃ locis
decẽtiſſime variant̃. opulẽti eſtis: ꝯfidi
tis: trãſite: ite: deſcẽdite. Conſeq̃nter de
nunciat̃ futura ſub iniquo rege captiui/
tas: cũ dicit̃. Qui ſeparati eſtis in diem
malũ: et appropinquatis ſolio iniq̃tatiſ.
Tũc ſubijciũt̃ merita luxurie. Qui dor
mitis in lectis eburneis: ⁊ laſciuitiſ ĩ ſtra/
tis veſtris. Qui comeditis agnũ de gre
ge: et vitulos de medio armẽti. Iſta ſex
mẽbra tres bimẽbres circũit⁹ ediderũt.
Nõ eĩ ait. Qui ſepati eſtis in diẽ malũ.
qui appropinquatis ſolio iniq̃tatiſ. qui
dormitis in lectis eburneis. qui laſciui/
tis in ſtratis veſtris. qui comeditiſ agnũ
de grege. qui vitulos de medio armenti.
Qđ ſi ita diceret̃ eſſet q̃dẽ et h̄ pulcrũ.
vt ab vno ꝑnomine repetito oĩa ſex mẽ/
bra occurrerẽt: ⁊ ꝑnunciãtis voce ſingl̃a
finirent̃. Sed pulcrius factũ eſt vt eideꝫ
ꝑnomini eſſent bina ſubnexa q̃ tres ſen/
tentias explicarent. vnã ad captiuitatiſ
p̄nunciatõem. q̃ ſeparati eſtis ĩ dieꝫ ma
lũ ⁊ appropinq̃tis ſolio iniq̃tatis. alterã
ad libidinẽ: qui dormitiſ in lectis eburne
is ⁊ laſciuitiſ in ſtratis vr̃is. ad voracita
tẽ v̄o terciã ꝑtinentẽ. q̃ comeditis agnũ
de grege: et vitulos de medio armẽti. vt
in poteſtate ſit ꝑnũciantis: vtrũ ſingula
finiat et membra ſint ſex. an primũ ⁊ ter
cium et quintũ voce ſuſpendat: ⁊ ſecun
dũ primo: quartũ tercio: ſextũ q̃nto ꝯne
ctendo: tres bimẽbres circũitus decẽtiſ
ſime faciat. vnũ quo calamitas iminenſ.
alteꝝ q̃ lectus impur⁹. terciũ quo ꝑdiga
menſa mõſtret̃. Deinde luxurioſã ſmor
det auriũ voluptateꝫ. Vbi cũ dixiſſet: q̃
canitis ad vocẽ pſalterij: quoniã p̄t exer
ceri ſapiẽter a ſapientibꝫ muſica mirabi
li decore dicẽdi. inuectõnis impetu rela
xato et nõ ad illos ſed de illis iã loquẽs:
vt nos muſicã ſapiẽtis a muſica luxuri/
antiſ diſtĩguere ꝯmoneret: nõ ait. q̃ cani
tis ad vocẽ pſalterij. ⁊ ſicut dauid puta
tis vos habere vaſa cantici: ſꝫ cum illud
ad illos dixiſſet qđ luxurioſi audire ꝺbe
rent: q̃ canitis ad vocẽ pſalterij imperiti
am quoq; illoꝝ alijs indicauit: adiũgẽs
ſicut dauid putauerũt ſe habere vaſa cã
tici: bibentes in phialis vinũ: ⁊ optimo
vnguento delibuti. Tria hec meli⁹ ꝑnũ
ciantur ſi duobꝫ prioribꝫ mẽbris ſuſpẽ/
ſis circũitus tercio finiatur. Jam vero

qđ his oĩbꝫ adiūgit᷑: ⁊ nihil patiebantur ſup cōtritōe ioſeph: ſiue ꝯtinuatū dicatur vt vnū ſit mēbꝝ: ſiue decēti⁹ ſuſpendat᷑: ⁊ nihil patiebant᷑. ⁊ poſt hāc diſtīctionē inferatur. ſup ꝯtritōne ioſeph. atq ſit bimēbris circuitus: miro decore non dictū ē. nihil patiebant᷑ ſup contritione fratris. ſed poſitū eſt ꝑ fratre ioſeph: vt q̇cunq frater ꝓpicius ſignificaret᷑ ei⁹ nomine: cuius ex fratrib⁹ fama p̄clara ē: vł in malis que pendit: vł in bonis que rependit. Iſte certe trop⁹ vbi ioſeph quēcunq fratrē facit intelligi neſcio vtrū illa quā didicimus ⁊ docuim⁹ arte tradat᷑ Quā ſit tamē pulcer: ⁊ quēadmodū afficiat legētes atq ītelligētes: ñ op⁹ ē cuiq dici ſi ip̄e nō ſentit. Et plura q̇dem q̄ ꝑtineant ad p̄cepta eloquentie in hoc loco quē ꝑ exemplo poſuim⁹ poſſunt reꝑiri. ſed bonū auditorē nō tam ſi diligēter inſtruit: q ſi ardēter ꝓnūciet᷑ accēdit. Nec enī hec hūana induſtria ꝯpoſita: ſꝫ diuīa mente ſunt fuſa: et ſapienter et eloquent᷑ non intenta in eloquentiā ſꝫ a ſapiētia ñ recedēte eloq̄ntia. Si enī ſicut quidā diſertiſſimi atꝫ acutiſſimi viri videre ac dicere potuerūt ea que velut oratoria arte diſcunt᷑ nō obſuarent᷑ ⁊ notarent᷑: ⁊ ī hāc doctrinā redigerent᷑: niſi p̄us in oratorū inuenirent᷑ ingenijs: q̇d mirꝝ ſi ⁊ in iſtꝫ inueniunt᷑: q̇s ille miſit qui facit ingeniꝫ. Quapropt᷑ et eloquētes q̇dem nō ſolꝫ ſapientes canonicos autores doctoreſq fateamur tali eloq̄ntia vſos q̄lis ꝑſonis eiuſmodi ꝯgruebat. Sꝫ nos ⁊ ſi de lr̄is eorū q̄ ſine difficultate ītelligunt᷑ nōnulla ſumim⁹ elocutōis exēpla: nequaq tn̄ putare debem⁹ imitādos eoſ nobis eſſe in his q̄ ad exercēdas ⁊ eliminādas qđāmodo mētes legentiū: ⁊ ad rūpēda faſtidia atq acuēda ſtudia diſcere volentiꝫ ad zelādos quoq ſiue vt ad pietatē conuertant᷑: ſiue vt a myſterijs ſecludāt᷑ animos impioꝝ vtili ac ſalubri obſcuritate dixerūt. Sic q̇ppe illi locuti ſūt vt poſteriores q̇ eos recte intelligerēt ⁊ exponerēt: alterā grām diſparē q̇dē. verūtn̄ ſubſeq̄ntē ī dei eccl̄ia reꝑirēt. Nō ḡ expoſitores eoꝝ ita loq̇ debēt tāq ſeipſi exponendos ſimili autoritate ꝓponāt: ſꝫ ī oībꝫ ſermōib⁹ ſuis p̄mit⁹ ac maxime vt ītelligātur elaborēt ea q̄tū p̄nt ꝑſpicuitate dicēdi. vt aut multū tard⁹ ſit q̇ nō intelligit. aut in reꝝ q̄s explicare atq oñdere volum⁹ difficultate ac ſubtilitate nō ī nr̄a locutōe ſit eā q̄ min⁹ tardiuſve qđ dicim⁹ poſſit intelligi. Sūt enī q̇dā q̄ ſua vi nō intelligunt᷑ aut vix intelligunt᷑: q̄tolibet ⁊ q̄ntūlibꝫ q̄uis planiſſime dicētis v̄ſentur eloq̇o: q̄ in ꝑpl̄i audientiā: vł raro ſi aliq̇d vrget: vł nūq oīno mittēda ſunt. In librꝫ aūt q̄ ita ſcribūt᷑ vt ipſi ſibi qđāmō lectorē teneāt cū ītelligūt᷑ moleſti nō ſunt volētib⁹ legere. cū āt nō ītelligūt᷑ moleſti ñ ſunt nolētibꝫ legere. Et ī aliq̄ꝝ collocutiōibꝫ nō ē h̄ officiū deſerēdū: vt v̄a q̄uis difficillima ad ītelligēdū q̄ ipſi iā ꝑcepim⁹ cū q̄tocūq labore diſputatōnis ad alioꝝ ītelligētiā ꝑducam⁹: ſi tenet auditorē vł collocutorē diſcēdi cupiditaſ: nec mētꝫ capacitaſ ꝯficit q̄ quoq̇ mō intimata poſſit accipe: nō curāte illo q̇ docꝫ q̄ta eloq̄ntia doceat: ſed q̄nta euidentia Cui⁹ euidētie diligēs appetit⁹ aliq̄ñ negligit v̄ba cultiora. nec curat q̇d bene ſonet: ſꝫ q̇d bñ īdicet atq ītimet qđ oñdere intēdit. Vñ ait q̇dā cū de tali genere locutōis ageret: eē ī ea q̄ndā diligētē negligentiā. Hec tn̄ ſic detrahit ornatū vt ſordes nō ꝯhat. Quāuis ī bonis doctoribꝫ tāta docēdi cura ſit vł eē debeat vt v̄bū qđ niſi obſcuꝝ ſit ambiguū latinū eſſe nō p̄t. Vulgi aūt more ſic dr̄: vt ābiguitas obſcuritaſq vitet᷑. nō ſic dicat᷑ vt a doctꝫ ſꝫ poti⁹ vt ab īdoctꝫ dici ſolꝫ. Si enī ñ piguit dicere interp̄tes nr̄oſ. nō cōgregabo ꝯuēticula eoꝝ de ſanguinibꝫ: q̄m ſenſerūt ad rē ꝑtinere vt eo loco pl̄aliter nūciaret᷑ h̄ nomē qđ in latina lingua tm̄ modo ſingularit᷑ dicit᷑: cur pietatꝫ doctorē pigeat īperitꝫ loq̄ntē oſſum poti⁹ q̄ oſ dicere ne iſta ſyllaba nō ab eo q̄ ſūt oſſa ſꝫ ab eo q̄ ſunt ora ītelligat᷑: vbi afre aures ꝯ correptōe vocaliū vł ꝓductōe ñ iudicāt. Quid enī ꝓdeſt locutōis ītegritaſ quā nō ſequit᷑ intellect⁹ audiētꝫ. cū loq̄ndi oīmino nulla ſit cauſa: ſi qđ loquit᷑ nō intelligūt ꝓpter quos vt ītelligant loq̇

mur. Qui ergo docet: vitabit oīa ꝟba q̄
non docent. Et ſi ꝓ eis alia integra que
intelligant̃ pt dicere: id magis eliget. Si
aūt nō pt: ſiue q2 nō ſūt: ſiue q2 ꝓ̄ñtia nō
occurrūt. vtet̃ etiā ꝟbis min⁹ ītegris: dū
tñ res ipa doceat̃ atꝫ diſcat̃ ītegre. Et
h̄ q̄dē nō ſolū in collocutōibꝫ ſiue fiāt cū
aliq̄ vno: ſiue cū pl'ibꝫ. verū etiam ml'to
magis in pp̄lis qū ſermo ꝓmit̃ vt ītelliga
mur inſtādū ē. q2 ꝛ ī collocutōibꝫ ē cuiꝫ
īterrogādi ptās. Ubi aūt oēs tacent vt
audiat̃ vn⁹: ꝛ ī eū intēta ora ꝯuertūt. ibi
vt reqrat q̄ſꝫ qđ nō ītelligit nec moris ē
nec decoris. ac ꝑ h̄ dꝫ maxime tacēti ſub
uenire cura dicētis. Solet aūt motu ſuo
ſignificare auida ml'titudo ꝯ̄ſcēdi vtrū
intellexerit. Qđ donec ſignificet ꝟſandū
eſt qđ agit̃ ml'timoda varietate dicendi.
Qđ ī ptāte nō habēt q̄ ꝓ̄ꝑata et ad ꝟbū
memorit̃ retēta ꝓnūciāt. Mox aūt vt ī-
tellectū eſſe ꝯſtiterit: aut ſmo finiēd⁹: aut
in alia trāſeūdū ē. Sicē eni ḡt⁹ ē q̄ ꝯ̄ſcē-
da enubilat. ſic oneroſus ē q̄ cognita in-
culcat eis dūtaxat q̄ꝝ tota expectatio ī-
diſſoluēda eoꝝ q̄ ꝓ̄pādūt̃ difficultate pen
debat. Nā delectādi gr̄a etiā nota dicūt̃
vbi nō ipa ſꝫ mod⁹ q̄ dicūt̃ attēdit̃. Q,
ſi et ipe iā not⁹ ē: atꝫ auditoribꝫ placet:
pene nihil intēſt vtrū is q̄ dic̃ dictor an le
ctor ſit. Solēt eñ ꝛ ea q̄ ꝯmode ſc̄pta ſūt
ñ ſolū ab his q̄bꝫ ꝓ̄mit⁹ īnoteſcūt iocū-
de legi. veꝝ etiā ab his q̄bꝫ iā nota ſunt
neꝫ adhuc illa ð mēoria deleuit obliuio
nō ſine iocūditate relegi: vl' ab vtriſꝫ li-
bēter audiri. Que aūt q̄ſꝫ iā oblit⁹ ē cū
ꝯmonet̃ docet̃. Sꝫ de mō delectādi nūc
nō ago. de mō aūt q̄ docēdi ſūt q̄ diſcere
deſiderāt loq2. Js aūt ē optim⁹ q̄ ſit vt
q̄ audiat veꝝ audiat. ꝛ qđ audit ītelligat
Ad quē finē cū vētū fuerit: nihil tūc am
pli⁹ erit ð ipa re tāꝫ diuti⁹ docēda labo
randū. ſꝫ forte de ꝯmēdāda vt ī corde fi-
gat̃. Qđ ſi faciēdū videbit̃: ita modeſte
faciēdū ē: vt nō ꝑueniat̃ ad tediū. Pror-
ſus hec ē in docēdo eloquētia: q̄ ſit dicen-
do nō vt libeat qđ horrebat. aut vt fiat
qđ pigebat. ſꝫ vt appareat quod latebat
Qđ tñ ſi fiat inſuauit̃: ad paucos q̄dem
ſtudioſiſſimos ſu⁹ ꝑuenit fructus: q̄ ea q̄

diſcēda ſunt: q̄uis abiecte īculteꝫ dicā-
tur ſcire deſiderāt. Qđ cū adepti fuerīt
ipa delectabilit̃ veritate paſcūt̃. Bono-
rūꝫ ingenioꝝ īſignis ē idoles: ī ꝟbis ve
rū amare: nō ꝟba. Quid eni ꝓdeſt clauis
aurea. ſi apire qđ volum⁹ nō pt. Aut q̄d
obeſt liguea: ſi h̄ pt qñ nihil q̄rimus niſi
patere qđ clauſū ē. Sꝫ q̄m īter ſe habēt
nōnullā ſil'itudinē veſcētes atꝫ dicētes.
ꝓpt̃ faſtidia pl'imoꝝ etiā ipa ſine q̄bꝫ vi-
ui nō pt alimēta ꝯdiēda ſūt. Dixit ḡ q̄dā
eloq̄ns: ꝛ veꝝ dixit: ita dicere debere elo
quentē: vt doceat: vt delectet: vt flectat.
Deīde addidit. docere neceſſitatis ē. dele
ctare ſuauitatis. flectere victorie. Hoꝝ ıꝫ
triū qđ ꝓ̄mo loco poſitū ē h̄ ē docēdi ne
ceſſitas in rebꝫ ē ꝯſtituta q̄s dicim⁹. reli
q̄ duo ī mō q̄ dicim⁹ docēdo. Qui ḡ dic̃
cū docere vult. q̄ꝫdiu nō ītelligit̃ nōduꝫ
ſe exiſtimet dixiſſe qđ vult ei quē vl't do
cere. Quia ꝛ ſi dixit qđ ipe nō intelligit:
nōdū ille dixiſſe putād⁹ ē a q̄ intellectus
nō ē. Si vero ītellect⁹ ē q̄cūꝫ mō dixe-
rit dixit. Qꝫ ſi etiā delectare vult euꝫ cui
dicit. aut flectere: nō q̄cūꝫ mō dixerit fa
ciet: ſed intereſt quō dicat vt faciat. Sic
eſt antē vt teneat̃ ad audiēdū delectādus
auditor. ita flectēd⁹ vt moueat̃ ad agen
dū. Et ſic delectat̃ ſi ſuauit̃ loq̄ris: ita fle
ctit̃ ſi amet qđ pollicer̃. timeat qđ mina
ris: oderit qđ arguis. qđ ꝯmēdas ample
ctat̃: qđ dolēdū exaggeras doleat. cū q̄d
letandū ꝓ̄dicas gaudeat. miſereat̃ eoꝝ ıꝫ
q̄s ante miſerādos oc'los dicēdo cōſtitu
is. fugiat eos q̄s cauēdos terrēdo ꝓpo-
nis. ꝛ q̄cq̄d aliud ḡndi eloquētia fieri po
teſt ad ꝯmouēdos animos auditoꝝ: non
q̄d agendū ſit vt ſciāt. ſꝫ vt agāt qđ agē
dū eſſe iā ſciūt. Si autē adhuc neſciūt: ꝓ̄
us vtiꝫ docendi ſūt q̄ꝫ monēdi. Et for-
taſſe rebꝫ ipis cognitis ita mouebunt̃ vt
eos nō opus ſit maioribꝫ eloq̄ntie viribꝫ
iam moneri. Quod tamē cū op⁹ eſt: faci
endū eſt. Tunc autē opus eſt qñ cū ſcie-
rint q̄d agēdū ſit nō agūt. ac ꝑ hoc dice-
re neceſſitatis ē. Poſſunt eni agere ꝛ nō
agere qđ ſciūt. Quis aūt dixerit eos age
re debere qđ neſciūt? Et iō flectere neci-
tatis nō ē. quia ſꝑ opus nō eſt: ſi tantuꝫ

84

doccti vł etiā delectāti ꝯſentit auditor.
Ideo autē victorie ē flectere: q2 fieri pōt
vt ⁊ doceat̃ ⁊ delectet̃ ⁊ n̄ aſſentiat̃ Quid
aūt illa duo ꝓderūt ſi deſit h̄ terciū? Sȝ
neq̄ʒ delectare neceſſitatꝭ ē: qn̄ doq̄ dē cuȝ
dicēdo ꝟa mōſtrāt̃: qđ ad officiū docēdi
ꝑtinet: nō eloq̄o agit̃: neq̄ʒ h̄ attendit̃: vt
vel ipā vł ipm̄ dlectet eloquiū. ſȝ ꝑ ſeipā
qm̄ ꝟa ſunt manifeſtata delectāt. Unde
plerūq̄ʒ etiā falſa pateſacta atq̄ʒ ꝯuicta d
lectāt. Neq̄ʒ enī delectāt q2 falſa ſūt. ſȝ q2
falſa eē veꝝ ē. Delectat ⁊ dictio q̄ h̄ verū
eſſe mōſtratū ē. Propt̃ eos aūt q̄b faſti/
dietib nō placet ꝟitas: ſi alio q̄cūq̄ʒ mō
ſȝ ſi eo mō dicat̃ vt placeat. ⁊ ſermio dicē
tis dat⁹ eſt in eloq̄ntia nō paru⁹ etiā de/
lectatōi loc⁹. Que tn̄ addita n̄ ſufficit du
ris q̄s necintellexiſſe nec docētis eloq̄o
delectatos eſſe ꝓfuerit. Quid enī h᷑ duo
ꝯferūt homī: qui et ꝯfitet̃ veꝝ: et collau/
dat eloquiū. nec inclinat aſſenſuȝ ꝓpter
qu ē ſolū cū aliq̄d ſuadet̃ reb q̄ dicunt̃ in
uigilat dicētis intentio. Si enī talia do
cent̃ q̄ credere vł noſſe ſufficiat: nihil eſt
aliud eis ꝯſentire niſi ꝯfiteri ꝟa eſſe. Cū
ꝟo id docetur qđ agendū ē: ⁊ iđ docetur
vt agat̃. fruſtra ꝑſuadet̃ veꝝ eſſe qđ dici
tur: fruſtra placet mod⁹ ipē q̄ diſcit̃. ſi n̄
ita diſcit̃ vt agat̃. Oportet igit̃ eloq̄nteȝ
eccleſiaſticū qū ſuadet aliq̄d qđ agēduȝ
ēſt: nō ſolū docere vt inſtruat. ⁊ delectare
vt teneat. verū etiā flectere vt vincat. Il
le q̄ppe iā remanet ad ꝯſenſiōeȝ flectēd⁹
eloq̄ntie ḡnditate: in q̄ id nō egit vſq̄ʒ ad
ꝯfeſſionē ei⁹ demōſtrata ꝟitaſ: adiuncta
etiā ſuauitate dictōiſ. Cui ſuauitati tm̄
ope ipēnſum ē ab hoīb vt nō ſolū faciē/
da. verū etiā fugiēda ac deteſtāda tot ma
la et tanta atq̄ʒ turpia. q̄ malis ⁊ turpib
diſertiſſime ꝑſuaſa ſūt. nō vt ꝯſentiatur
eis: ſed ſola delectatōis gratia lectitent̃.
Auertat aūt de⁹ ab ecclīa ſua qđ de ſyna
goga iudeoꝝ hieremiaſ ꝓpheta ꝯmemo
rat dicēs. Pauor ⁊ horrēda facta ſūt ſu/
ꝑ terrā: ꝓphete ꝓphetabāt iniq̄. ⁊ ſacer/
dotes plau ſū dedert̃ māib⁹ ſuis: ⁊ plebs
mea dilexit ſic: Et q̄d faciet ī futuꝝ? O
eloq̄ntia tanto terribilior q̄nto purior. et
q̄nto ſolidior tāto vehemētior. O ꝟe ſe/
curis cōcidens petras. Huic eī rei ſimi
le eſſe verbū ſuū qđ ꝑ ſanctos ꝓphetas
fecit. ⁊ ꝑ hūc ipm̄ ꝓphetā deus ipē dixit
Abſit itaq̄ʒ abſit a nobis: vt ſacerdotes
plaudāt manib iniq̄ dicētib: ⁊ plebs dī
diligat ſic. Abſit a nob inq̄ʒ tanta demē/
tia. Nā q̄d faciem⁹ in futuꝝ? Et certe mi
nus intelligant̃: min⁹ placeāt: min⁹ mo/
ueant q̄ dicunt̃. ꝟa tamē dicant̃ et iuſta.
nō iniq̄ libent̃ audiant̃. Qđ vtiq̄ʒ nō fie/
ret niſi ſuauit̃ dicerent̃. In ꝑplo aūt ḡui
de quo dictū eſt deo. in populo ḡui lau/
dabo te. nec illa ſuauitas delectabilis ē:
q̄ nō q̄dem iniq̄ dicunt̃: ſed exigua ⁊ fra/
gilia bona ſpumeo ꝟboꝝ ambitu ornāt̃.
quali nec magna atq̄ʒ ſtabilia decenter ⁊
grauiter ornarent̃. Et tale aliq̄d in epl̃a
beatiſſimi cypriani. Quod ideo puto vł
accidiſſe vł conſulto factū eſſe: vt ſciret̃
a poſteris quā liguā doctrine chriſtiane
ſanitas ab iſta redundantia reuocauerit.
⁊ ad eloquentiā grauioreȝ modeſtioreq̄ʒ
reſtrinxerit. que vł in ei⁹ ꝯſeq̄ntib litte/
ris ſecure amat̃: religioſe appetit̃: ſȝ diffi
cillime implet̃. Ait ergo quodam loco.
Petamus hanc ſedē. dāt ſeceſſum vici/
na ſecreta: vbi dū erratici palmitū lapſuſ
penduli nexib ꝑ harūdines baiulas re/
pūt viteā porticū frōdea tecta ſecerunt.
Non dicunt̃ iſta niſi mirabilit̃ affluētiſ/
ſima fecūditate facūdie ſȝ ꝓfuſiōe nimia
ḡuitati diſplicent. Qui ꝟo h̄ amāt profe
cto eos q̄ n̄ ita dicūt ſȝ caſtigati⁹ eloquū
tur nō poſſe ita eloq̄ exiſtimāt: nō iudi/
cio iſta vitare. Quapropter iſte vir ſctūſ
⁊ poſſe ſe oſtēdit ſic dicere: q2 dixit alicu
bi: ⁊ nolle qm̄ poſtmodū nuſq̄ʒ agit. Ita
q̄ʒ noſter iſte eloq̄ns cū et iuſta et ſancta
⁊ bona dicit. neq̄ʒ enī alia debȝ dicere: a/
git q̄ntū pt cū iſta dicit vt intelligēter vt
libēter vt obediēter audiat̃. ⁊ hoc ſe poſ/
ſe ſi potuerit ⁊ inq̄ntuȝ potuerit pietate
magis orōnū q̄ʒ oratoꝝ facultate nō du
bitet vt orādo ꝓ ſe et ꝓ illis q̄s eſt allocu
tur⁹ ſit orator anq̄ʒ dictor. Ipā horā iā
vt dicat accedēs ꝑuſq̄ʒ exerat ꝓferentē li
guā ad deū: leuet animā ſitientē: vt eru
ctet qđ biberit: vel qđ īpleuerit fundat.
Cū enī de vnaquaq̄ʒ re que ſc̄m fidem et

delectationē tractā da ſunt mlˈta ſint q̄ di
cant̄ ⁊ mlˈti modi q̄bꝫ dicant̄ ab his q̄ h̄
ſciūt: q̄s nouit q̄d ad pn̄s tp̄s: vel nobis
dicere: vel ꝑ nos expediat audiri: niſi q̄
corda oīm videt. Et q̄ſ facit vt qđ oportet
⁊ quēadmodū oportet dicat̄ a nobis niſi i
cuiꝰ manu ſūt ⁊ nos et ſermones nr̄i. Ac
ꝑ h̄ diſcat q̄dē oīa q̄ docēda ſunt q̄ ⁊ noſ/
ſe vult ⁊ docere: facultatēq̄ȝ docēdi vt decȝ
viꝝ eccl'iaſticū cōparet. Ad horā ꝟo ipiꝰ
dictōis illud potiꝰ bone mēti cogitet cō
uenire qđ dn̄s ait. Nolite cogitare quō
aut quid loquamini: dabit̄ eīm vobis in
illa hora q̄ loq̄mini. nō eī vos eſtis q̄ loq̄mi
ni: ſȝ ſp̄us p̄ris vr̄i q̄ loquit̄ in vob. Si
ḡ loquit̄ ſp̄us ſctūs ī eis q̄ ꝑſequētibꝫ tra
dunt̄ ꝓ xp̄o. cur nō ⁊ in his q̄ tradunt di
ſcentibꝫ xp̄m? Quiſquis aūt dicit nō eſſe
hoībꝫ p̄cipiēdū q̄d vl' quēadmodū doce
ant ſi doctores ſanctꝰ efficit ſp̄us. p̄t di/
cere nec orādū nobis eſſe: q2 dn̄s ait. ſcit
p̄r veſter q̄d vobis neceſſariū ſit priuſq̄ȝ
petatis ab eo: aut apl'm paulū thimoteo
⁊ tyto nō debuiſſe p̄cipere: q̄d vl' quēad/
modū p̄ciperēt aliis. Quas tres apl'icas
epl'as aū ocl'os h̄re dȝ: cui eſt ī eccl'ia do/
ctoris ꝑſona impoſita. Nōne in p̄ma ad
thimoteū legitur. Annuncia hec ⁊ doce.
Que aūt ſint ſup̄ dictū eſt. Nōne ibi eſt.
Seniorē ne increpaueris: ſȝ obſecra vt
patrē? Nōne in ſecūda ei dicit̄. Formam
habe ꝟboꝝ ſanoꝝ q̄ a me audiſti. Nōne
ibi ei dicit̄. Satis age teip̄m ꝓbabilē ope
rariū exhibēs deo: nō erubeſcentē ꝟbuȝ
veritatis recte tractātē. Ibi eſt ⁊ illđ. Pre
dica verbū inſta oportune: importune: ar
gue: hortare: increpa ī oīm lōganimitate
⁊ doctrīa. Itēq̄ȝ ad tytū. Nōne dicit ep̄m
iuxta doctrinā fidel' ꝟbi ꝑſeuerātē eſſe
debere: vt potēs ſit ī doctrina ſana ⁊ ꝯtra
dicētes r̄darguere? Ibi etiā dicit. Tu ve
ro loq̄re q̄ decet ſanā doctrinaȝ: ſenes ſo/
brios eſſe: ⁊ q̄ ſequunt̄. Ibi ⁊ illud. Hec
loq̄re ⁊ exhortare ⁊ īcrepa cū oīm imꝑio
Nemo te ꝯtēnat. Ammone illos princi/
pibꝫ ⁊ p̄tātibꝫ ſb̄ditos eſſe: ⁊ cetera. Quid
ergo putamꝰ. Nū q̄d ꝯ ſeip̄ȝ ſentit apl's?
Qui cū dicat doctores oꝑa cōe fieri ſp̄us
ſancti: ip̄e illis p̄cipit q̄d ⁊ quēadmoduȝ

doceāt. An intelligenduȝ eſt ⁊ hoīm offi/
cia ip̄o ſancto ſpiritu largiente ī docēdo
etiā ip̄is doctoribꝫ nō debere ceſſare. Et
tn̄ neq̄ȝ q̄ plantat eſſe aliq̄d: neq̄ȝ q̄ rigat:
ſȝ q̄ incremētū dat deus. Vn̄ ip̄is quoq̄ȝ
miniſtris ſanctis hoībꝫ vl' etiā ſanctis ange
lis operātibꝫ nemo recte diſcit q̄ ꝑtinent
ad viuendū cū deo: niſi fiat a deo docilis
cui dicit̄ in pſalmo. Doce me vt faciā vo
luntatē tuā: q̄m tu es deꝰ meꝰ. Vn̄ ⁊ ipſi
thimoteo idē apl's dicit. loquēs vtiq̄ȝ ad
diſcipulū doctor. Tu aūt ꝑſeuera in his
q̄ didiciſti ⁊ credita ſūt tibi: ſciēs a q̄ didi
ceris. Sicut eīm corꝑis medicamenta q̄
hoībꝫ ab hoībꝫ adhibent̄: nō niſi eis ꝓ
ſunt: quibꝫ deꝰ oꝑat̄ ſalutē: q̄ ⁊ ſine ill' me
deri p̄t: cū ſine ip̄o illa nō poſſint. ⁊ tamē
adhibent̄: ⁊ ſi h̄ officioſe fiat: inter opera
miſericordie vl' beneficentie deputat̄: ita
⁊ adiumēta doctrine tūc ꝓſunt aīe adhi/
bita ꝑ hoīeȝ: cū deꝰ oꝑat̄ vt ꝓſint q̄ potu
it euāgeliū dare homini etiā n̄ ab hoībꝫ:
neq̄ȝ ꝑ hoīeȝ. Qui ḡ dicēdo nitit̄ ꝑſuade/
re qđ bonū eſt: nihil hoꝝ triū ſpernēs vt
ſcilicȝ doceat vt delectet vt flectat: oret at
q̄ȝ agat vt quēadmodū ſupradiximus in
telligēter libēter obediēterq̄ȝ audiat̄. Qđ
cū apte ⁊ ꝯueniēter facit. nō īmerito elo/
quēs dici p̄t: ⁊ ſi nō eū ſequat̄ auditoris
aſſenſus. Ad h̄ eīm tria. i. vt doceat: vt de
lectet: vt flectat. etiā illa tria videt̄ ꝑtine/
re voluiſſe. idē ip̄e romani autor eloquii
cū itidē dixit. Is igit̄ erit eloquēs q̄ po/
terit ꝑua ſūmiſſe: modica tꝑate: magna
granditer dicere. tanq̄ȝ ſi adderet etiaȝ illa
tria: ⁊ ſic explicaret vnā eandēq̄ȝ ſentētiā
dicēs. Is igit̄ erit eloquens q̄ vt doceat
poterit parua ſūmiſſe: vt delectet modi/
ca tēperate: vt flectat magna grāditer di
cere. Hec autem tria ille ſicut ab eo dicta
ſunt in cauſis forenſibꝫ poſſet oſtendere.
Nō aūt hic h̄ eſt in eccl'iaſticis q̄ſtionibꝫ
in quibꝫ hmōi quē volumꝰ informare ſer
mo verſat̄. In illis eīm ea parua dicūtur
vbi de rebꝫ pecuniariis iudicandum eſt.
Ea magna vbi de ſalute ac capite hoīm.
Ea vero vbi nihil hoꝝ iudicandū eſt ni/
hilq̄ȝ agit̄ vt agat ſiue decernat: ſȝ tantū
modo vt delectet̄ auditor int̄ vtrunq̄ȝ q̄ſi

media: ⁊ ob h̄ modica h̄ est moderata di/
xerūt. Modicis em̄ mod⁹ nomē imposuit
Nā modica ꝓ paruis abusiue nō ꝓpe di
cim⁹. In istis aūt nr̄is qn̄quidē oīa maxīe
q̄ de loco supiore ppl'is dicim⁹ ad hoīm
salutē nec temporariā sꝫ eternā referre de
bem⁹: vbi etiā cauend⁹ est etern⁹ interit⁹
oīa sūt magna q̄ dicim⁹ vsqꝫ adeo vt nec d
ipis pecūiarijs reb⁹ vl' acq̄rendis vl' amit
tendis parua videri debeāt. q̄ doctor ec/
clesiasticus dicit: siue sit illa magna: siue
parua pecunia. Necꝫ em̄ pua est iusticia
quā ꝑfecto ⁊ ī pua pecunia custodire de/
bem⁹: dicēte dn̄o. Qui ī minimo fidel' est
⁊ in magno fidelis est. Qd̄ ḡ minimū est:
minimū est: sꝫ ī minimo fidelē esse magnū
est. Nā sic ratio rotūditatis. i. vt a pūcto
medio oēs lineę pares ī extrema ducant̄:
eadē est ī magno disco q̄ ī nūmulo paruo
ita vbi pua iuste gerunt̄: nō minuit̄ iusti/
cie magnitudo. De iudicijs deniqꝫ secu/
larib⁹ q̄b⁹ vtiqꝫ nisi pecūiarijs cū loq̄ret̄
apl's audet q̄sqꝫ vestr̄ inq̄t aduersus alte
rū negociū habēs iudicari ab iniq̄s ⁊ nō
apud sctōs. An nescitis qꝛ sancti mūduꝫ
iudicabūt. Et si ī vobis iudicat̄ mund⁹:
idigni estis q̄ d minimis iudicetis? Nesci
tis qꝛ angelos iudicabim⁹ nedū secl'aria
Secularia igit̄ iudicia si habueritis: eos
q̄ ɔtēptibiles sunt ī eccl'ia hos ɔstituite
ad iudicādū. Ad reuerentiā vobis dico.
Sic nō est inter vos quisqꝫ sapiēs q̄ pos
sit int̄ fratrē suū iudicare: sed frater cū frē
iudicat̄. ⁊ h̄ apud īfideles Iā q̄dē omino
delictū est: qꝛ iudicia habetis vobiscum
Quare nō magis iniq̄tatē patimini? Qua
re nō poti⁹ fraudamini: sꝫ vos iniq̄tateꝫ
facitis ⁊ fraudatis. Et h̄ frēs. An nescitis
qꝛ īiusti regnū dei n̄ hereditabūt? Quid
est ꝙ sic apl's indignat̄: sic corripit: sic ex/
probat: sic increpat: sic minat̄. Quid ē ꝙ
sui animi affectū tā crebra ⁊ tā aspera vo
cis mutatōne testat̄? Quid est postremo
ꝙ d reb⁹ minimis tā grāditer dicit. Tm̄
ne d illo iudicia secularia meruerūt? Ab/
sit. Sꝫ h̄ facit ꝓpter iusticiā charitatē pi
etatē. q̄ nll'a sobria mēte dubitāte etiā in
reb⁹ q̄slibet puulis magna sunt Sane si
monerem⁹ hoīes queadmodū ipa nego
cia secularia vl' ꝑ se vl' ꝑ suis apud eccl'ia
sticos iudices agere deberēt recte admo
neremus vt agerēt tanqꝫ parua sūmisse.
Cū vo d illi⁹ viri disseram⁹ eloquio: quē
volumus rerꝫ rerꝫ esse doctorē q̄b⁹ libera
mur ab eternis malis. atqꝫ ad eterna pue
nim⁹ bona: vbicūqꝫ agant̄ hec siue apd
ppl'm. siue priuatim. siue ad vnū. siue ad
plēs. siue ad amicos. siue ad inimicos. si
ue ī ꝑpetua dictione. siue ī collocutōe. si
ue ī tractatib⁹. siue ī libris. siue in epistol'
vl' lōgissimis vl' breuissimis magna sūt.
nisi forte q̄m calix aq̄ frigide res minima
atqꝫ vilissima ē. ideo minimū aliq̄d atqꝫ
vilissimū dn̄s ait. ꝙ eū q̄ dederit discipu
lo ei⁹ nō pdet mercedē suā. Aut vero q̄n
iste doctor ī eccl'ia facit inde s̄monē. par/
uum aliq̄d debꝫ existimare se dicere. et iō
nō tēperate. nō grāditer. sꝫ sūmisse sibi es
se dicendū. Nōne q̄n accidit vt de hac re
loq̄remur ad ppl'm. ⁊ de⁹ affuit vt nō in/
cōgrue diceremus. tanqꝫ de illa aq̄ frigida
q̄dā flāma surrexit. q̄ etiaꝫ frigida hoīm
pectora ad mīsericordie opa faciēda spe ce
lestis mercedis accēderet? Et tn̄ cū doctor
iste debeat rerꝫ dictor esse magnarū. non
semꝑ eas debꝫ grāditer dicere. sꝫ sūmisse
cū aliq̄d docet̄. tpate cū aliq̄d vitupat̄ vl'
laudat̄. Cū vo aliq̄d agendū est ⁊ ad eos
loq̄mur q̄ h̄ agere debēt. nec tn̄ volūt. tūc
ea q̄ magna sūt. dicēda sūt grāditer ⁊ ad
flectēdos aīos ɔgruēter. Et aliq̄n d vna
eadēqꝫ re magna ⁊ sūmisse dicit̄ si docet̄
⁊ tēperate si ꝑdicat̄. ⁊ grāditer si auersus
inde anim⁹ vt ɔuertat̄ impellit̄. Quid eī
ipso deo mai⁹ est? Nunq̄d ideo nō dicit̄?
Aut q̄ docet vnitatē trinitatis debꝫ nisi
sūmissa disputatōe agere. vt res ad dino
scendū difficilis quantū datur possit in/
telligi? Nunq̄d hic ornamenta ⁊ non do/
cumēta querunt̄? Nunq̄d vt aliq̄d agat
est flectend⁹ auditor. ⁊ nō poti⁹ vt discat
instruend⁹? Porro cū laudat̄ de⁹ siue de
seipso siue d operib⁹ suis. quāta fac pul/
cre ac splendide dictionis oborit̄ ei. qui
potest quantū potest laudare quē nemo
cōuenienter laudat. nemo quomodocun
qꝫ nō laudat. Et si nō colat̄ aut cū illo vl'
etiaꝫ pre illo colant̄ idola. siue demonia.

ſiue quecũꝙ creatura ꝙcũ ħ malũ ſit. at/
ꝙ vt ab ħ malo auertant̃ hoĩes debꝫ vti
ꝙ grã ꝗter dici. Sũmiſſe dictionis exẽ/
plũ eſt apud apl̃m paulũ. vt planiꝰ aliq̃d
cõmemorẽ. vbi ait. Dicite mihi q̃ ſub le/
ge vultis eſſe legẽ nõ audiſtis? Scriptũ
eſt eñ ꝙ abraam duos filios habuit. vnũ
de ancilla. ⁊ vnũ de libera. Sꝫ ille quidẽ
q̃ ꝺ ancilla ſꝫm carnẽ natꝰ eſt. Qui aũt de
libera ꝑ repromiſſionẽ. q̃ ſunt ĩ allegoria.
Hec eñ ſunt duo teſtamẽta. Unũ q̃dẽ
in mõte ſyna in ſeruitutẽ generãs que eſt
agar. Syna eñ mons eſt ĩ arabia q̃ ꝯiũ
ctus eſt huic q̃ nũc eſt hierl̃m. ⁊ ſeruit cũ
filijs ſuis. Que aũt ſurſũ eſt hierl̃m libe/
ra eſt. q̃ eſt mater nr̃a ⁊ cetera. Itẽꝙ vbi
rationat̃ ⁊ dicit. Fratres. ſꝫm hoĩeꝫ dico.
tñ hoĩs ꝯfirmatũ teſtamẽtũ nemo irritũ
facit. aut ſuperordinat Abrae dicte ſunt ꝓ
miſſiones ⁊ ſemini eiꝰ. Nõ dicit ⁊ ſemini
bus tanꝙ̃ in mltis. ſꝫ tanꝙ̃ ĩ vno ⁊ ſemi/
ni tuo qꝺ eſt chriſtꝰ. Hoc aũt dico teſta/
mentũ ꝯfirmatũ a deo q̃ poſt quadringẽ
tos ⁊ triginta annos facta eſt lex nõ infir
mat ad euacuãdas ꝓmiſſiones. Si eñ ex
lege hereditas. iã nõ ex ꝓmiſſiõe. Abrae
aũt ex ꝓmiſſione donauit deꝰ. Et qꝛ oc/
currere poterat audiẽtiſ cogitatõi vt q̃d
ergo data eſt lex. ſi ex illa nõ eſt hereditas
ĩpe ſibi hoc obiecit atꝙ ait velut interro
gans. Quid ĝ lex? Deinde rñdit. Tranſ/
greſſionis grã ꝓpoſita donec veniret ſe/
men cui repromiſſũ eſt diſpoſitũ ꝑ ange
los ĩ manu mediatoris. Mediator auteꝫ
vniꝰ ñ eſt. deꝰ vero vnꝰ eſt. Et hic occur
rebat qꝺ ſibiĩpe ꝓpoſuit. Lex ĝ aduerſꝰ
ꝓmiſſa dei? Et rñdit. Abſit. Redditꝙ ra
tionẽ dicẽs. Si eñ data eſſet lex q̃ poſſꝫ
viuificare omnino ex lege eſſet iuſticia.
Sꝫ cõcluſit ſcriptura oĩa ſub pc̃to vt
ꝓmiſſio ex fide iħu xp̃i daret̃ credentibꝫ
⁊c̃. vel ſi q̃d hmõi eſt. Pertinet ĝ ad docẽ
di curã nõ ſolũ aperire clauſa ⁊ nodos ſol
uere q̃ſtionũ. ſꝫ etiã dũ ħ agit̃ alijs q̃ſtio/
nibꝫ q̃ fortaſſis inciderint ne id qꝺ dici/
mus improbet̃ ꝑ illas aũt refellat̃ occur/
rere. ſi tñ ⁊ ĩpa eaꝝ ſolutio pariter occur/
rerit. ne moueamus qꝺ auferre nõ poſſu
mus. Fit eñ vt cũ incidẽtes q̃ſtioni alie
q̃ſtiones. ⁊ alie rurſũ incidẽtibꝫ incidẽtes
ꝑtractant̃ atꝙ ſoluunt̃. in eã longitudi/
nẽ ratiocinatõis extendat̃ intẽtio vt niſi
memoria plurimũ valeat atꝙ vigeat ad
caput vnde agebat̃ diſputator redire nõ
poſſit. Ualde aũt bonũ eſt vt quicq̃d cõ/
tradici poteſt ſi occurrerit refutet̃. ne ibi
occurrat vbi nõ erit q̃ reſpõdeat. aut pre
ſenti quidẽ ſꝫ tacenti occurrat. ⁊ minꝰ ſa
natꝰ abſcedat. In illis aũt apl̃icis v̾bis
dictio tꝑata eſt. Seniorẽ ne increpaueris
ſed obſecra vt patreꝫ. iuniores vt fratres
anus vt matres. adoleſcentulas vt ſoro/
res. Et in illis obſecro aũt vos ꝑ miſeri/
cordiã dei. vt exhibeatis corpa veſtra ho
ſtiã viuã ſanctã deo placentẽ. Et totꝰ fe/
re ipſiꝰ exhortatõis locus temperatum
habet locutõnis genꝰ. vbi illa pulcriora
ſunt in quibꝫ ꝓpria ꝓprijs tanꝙ̃ debita
reddita decẽter excurrũt. ſicuti eſt. haben
tes dona diuerſa ſꝫm gratiã q̃ data eſt vo
bis. ſiue ꝓphetiã ſꝫm regulã fidei. ſiue mi
niſterium ĩ miniſtrãdo. ſiue q̃ docet ĩ do/
ctrina. ſiue qui exhortat̃ in exhortatione
Qui tribuit in ſimplicitate. Qui p̄eſt in
ſollicitudine. Qui miſeretur in hilaritate
Dilectio ſine ſimulatõne. Odiẽtes malũ
adherẽtes bono Charitatẽ fraternitatis
inuicẽ diligẽtes. honore mutuo p̄uenien
tes. ſtudio nõ pigri. ſpiritu feruẽtes. do/
mino ſeruiẽtes. ſpe gaudẽtes. in tribula/
tione patiẽtes. orationi inſtantes. Neceſ
ſita tibꝫ ſanctoꝝ cõmunicãtes. Hoſpita/
litatẽ ſectantes. Benedicite ꝑſequentibꝫ
vos. benedicite ⁊ nolite maledicere. Gau
dete cũ gaudentibꝫ. flete cuꝫ flentibꝫ. Id/
ĩpm inuicem ſentientes. Et ꝙ̃ pulcre iſta
oĩa ſic effuſa. bimẽbri circũitu terminan/
tur. Nõ alta ſapiẽtes. ſꝫ humilibꝫ cõſen/
tientes. Et aliquãto poſt. In hoc ĩpo in
quit perſeuerãtes. Reddite oĩbꝫ debi/
ta. cui tributũ tributũ. cui vectigal vecti
gal. cui timorẽ timorẽ. cui honorẽ hono
rem. Que mẽbratim fuſa claudunt̃ etiaꝫ
ĩpſo circũitu quẽ duo mẽbra cõnectunt.
Nemini quicꝙ̃ debeatis. niſi vt inuiceꝫ
diligatis. Et poſt paululũ. Nox p̄ceſſit
inq̃t. dies aũt appropinquit. Abijciamꝰ
ergo opa tenebraꝝ. ⁊ induamur arma lucꝭ

ſic vt ī die honeſte ambulemꝰ. Nō in co/
meſationibꝫ ⁊ ebrietatibꝫ: nō in cubilibꝫ ⁊
impudicicijs: nō in ꝯtentōe ⁊ emulatōe:
ſꝫ induimini dñm ihm xp̄m: ⁊ carnis ꝓ/
uidentiā ne feceritꝭ in ꝯcupiſcētijs. Q̄, ſi
quiſꝗ ita diceret: ⁊ carnis ꝓuidentiā ne ī
ꝯcupiſcentijs feceritis ſine dubio aures
clauſula numeroſiore mulceret. Sꝫ gra
uior interpres etiaꝫ ordinē maluit tenere
verboꝝ. Q̄uō aūt h̄ ī greco eloquio ſonet
ꝗ̄ eſt locutꝰ apl̄s. viderint eiꝰ eloquij vſꝗ
ad iſta doctiores. Mihi tñ qḋ nob codeꝫ
verboꝝ ordine interp̄tatū eſt: nec ibi vi/
det̄ currere numeroſe. Sane hūc elocu/
tionis ornatuꝫ ꝗ̄ numeroſis fit clauſulis
deeſſe fatēdū eſt autoribꝫ nr̄is. Qḋ vtꝝ
ꝑ interp̄tes factū ſit an qḋ magꝭ arbitror
ꝯſulto: illi hec plauſibilia deuitauerīt af/
firmare nō audeo: qm̄ me fateor ignorare
Illud tñ ſcio ꝙ ſi quiſꝗ huiꝰ numeroſi/
tatis peritꝰ illoꝝ clauſulas eorundē nu/
meroꝝ lege cōponat ꝙ facillime ſit muta
tis quibuſdā verbis ꝗ̄ tantundē ſignifi/
catōe valēt vl̄ mutato eoꝝ ꝗ̄ inuenerit or
dine nihil eoꝝ ꝗ̄ velut magna in ſcholis
grāmaticoꝝ rhetoꝝ didicit illis diuinis
virꝭ defuiſſe cognoſcet. Et mlt̄a reperiet
locutōis genera tāti decoris: ꝗ̄ quidē ⁊ ī
nr̄a: ſꝫ maxime ī ſua lingua decora ſunt: ꝗ̄
rū nullū in eis quibꝫ iſti inflant̄ lr̄is inue
nit̄. Sꝫ cauendū eſt ne diuinis grauibuſ
ꝗ ſentētijs dū addit̄ numerus pondꝰ de
trahat̄. Nā illa muſica diſciplina vbi nu
merꝰ iſte pleniſſime diſcit̄: vſꝗ adeo ſi de
fuit ꝓphetis noſtrꝭ: vt vir doctiſſimꝰ hie
ronimꝰ quorūdā etiā metra cōmemoret
ī hebrea dūtaxat lingua. Cuius veritatē
vt ſeruaret ī verbis hec inde nō trāſtulit.
Ego aūt vt de ſenſu meo loq̄r: ꝗ̄ mihi ꝗ
alijſ ⁊ ꝗ alioꝝ eſt vtiꝗ notior: ſicut ī meo
eloquio ꝗtū modeſte fieri arbitror nō p̄/
termitto iſtos numeros clauſulaꝝ: ita in
autoribꝫ nr̄is h̄ mihi plꝰ placet ꝙ eos ra/
riſſime inuenio. Grāde aūt dicēdi genus
h̄ maxime diſtat ab iſto tꝑato genere: qḋ
nō tā verboꝝ ornatibꝫ acceptū eſt ꝗ vio
lentis animi affectibꝫ. Nā capit etiaꝫ illa
ornamēta pene oīa: ſꝫ ea ſi nō habuerit re
q̄rit. Fert̄ quippe impetu ſuo ⁊ elocutio

nis pulcritudinē ſi occurrerit vi terū ra/
pit nō cura decoris aſſumit. Satis ē eīm
ei ꝓpter qḋ agit̄: vt v̄ba ꝯgruētia ñ oris
eligant̄ induſtria: ſꝫ pectoris ſequant̄ ar/
dorē. Nā ſi aurato gēmatoꝗ ferro vir for
tis armet̄: intentiſſimꝰ pugne agit quidē
illis armis qḋ agit: nō qꝛ ſpecioſa: ſed qꝛ
arma ſūt: idē ipe eſt tñ: ⁊ valet plurimum
etiā cū rimanti telū ira facit. Agit apl̄us
vt ꝓ euāgelico miniſterio patienter mala
huiꝰ tꝑis ſolatio donoꝝ dei oīa tolerent̄.
Magna res eſt ⁊ grāditer agit̄: nec deſūt
ornamēta dicēdi. Ecce nunc in ꝗ̄ tp̄s ac
ceptabile: ecce nūc dies ſalutꝭ: nullā in ꝗ̄/
ꝗ dantes offenſionē vt nō rep̄hendatur
miniſteriū noſtꝝ: ſꝫ in oībꝫ cōmendantes
noſmetip̄os vt dei miniſtros in mlt̄a pa/
tiētia: in tribulatōibꝫ: in neceſſitatibꝫ: ī an
guſtijs: in plagꝭ: in carceribꝫ: in ſeditōibꝫ
in laboribꝫ. in vigilijs. in ieiunijs. in ca/
ſtitate. in ſciētia. in lōganimitate. in beni
gnitate. in ſpū ſancto. in charitate ñ ficta.
in v̄bo veritatꝭ. in virtute dei. ꝑ arma iu/
ſticie dextera ⁊ ſiniſtra ꝑ gloriā ⁊ ignobi/
litatē. ꝑ infamiā ⁊ bonā famā. vt ſeducto
res ⁊ veraces. vt ꝗ̄ ignoramur ⁊ cogno/
ſcimur: q̄ſi moriētes: ⁊ ecce viuimꝰ. vt co
erciti ⁊ nō mortificati. vt triſtes ſemꝑ au
tē gaudētes. ſicut egeni. mlt̄os aūt ditan
tes. tanꝗ nihil habētes ⁊ oīa poſſidētes.
Uide adhuc ardentē. Os noſtꝝ patꝫ ad
vos o corinthij: cor noſtꝝ dilatatū eſt: et
cetera ꝗ̄ ꝑſequi longū eſt. Itaꝗ ad roma
nos agit vt ꝑſecutōes huiꝰ mūdi chari/
tate vincant̄ ſpe certa in adiutorio dei.
Agit aūt grāditer ⁊ ornate. Scimꝰ in ꝗ̄
qm̄ diligētibꝫ deū oīa coopant̄ in bonuꝫ
his ꝗ̄ ſcḋm ꝓpoſitū vocati ſunt ſancti: qm̄
ꝗ̄s ante p̄ſciuit ⁊ p̄deſtinauit ꝯformes fie
ri imaginis filij ſui. vt ſit ipe primogeni/
tus ī mlt̄is fratribꝫ. Quos aūt p̄deſtina/
uit: illos ⁊ vocauit. Et ꝗ̄s vocauit: ipos
⁊ iuſtificauit. Quos aūt iuſtificauit illoſ
⁊ glſificauit. Quid ḡ dicemꝰ ad hec? Si
deꝰ ꝓ nobis ꝗ̄s cōtra nos? Qui ꝓprio fi/
lio nō pepcit: ſꝫ ꝓ nobis oībꝫ tradidit eū.
Q̄uō nō etiaꝫ cū illo nobis oīa donauit?
Quis accuſabit aduerſꝰ electos dei? De
us ꝗ̄ iuſtificat. Quis eſt ꝗ̄ ꝯdēnet? chriſtꝰ

ihũs ꝙ mortuꝰ eſt: magꝭ aũt ꝙ reſurrexit: ꝙ
eſt ĩ dextera dei: ꝙ etiã ĩterpellat ꝓ nobꝭ.
Quis nos ſeꝑabit a charitate xp̄i? Tri/
bulatio an anguſtia: an perſecutio: an fa/
mes: an nuditas: an periculũ: an gladiꝰ?
ſicut ſcriptũ eſt. Quoniã ꝓpter te mortifi
camur tota die: eſtimati ſumꝰ vt oues oc
ciſionis. Sꝫ ĩ his oĩbꝫ ſuꝑamꝰ ꝑ eũ ꝙ di
lexit nos. Certꝰ ſum eñ qꝛ neqꝫ mors: ne
qꝫ vita: neqꝫ angeli: neqꝫ principatꝰ: neqꝫ
p̄ſentia: neqꝫ futura: neqꝫ virtꝰ: neqꝫ alti/
tudo: neqꝫ ꝓfundũ: neqꝫ creatura alia po
terit nos ſeꝑare a charitate dei ꝙ eſt ĩ xp̄o
ihũ dño nr̃o. Ad galathas aũt ꝗuis to/
ta illa ep̄la ſũmiſſo dicẽdi genere ſcripta
ſit: niſi ĩ extremis partibꝫ vbi eſt eloquiũ
temperatũ: tñ interponit quendã locũ eo
motu animi vt ſine vllis quidẽ talibꝫ or/
namẽtis q̄lia ſũt in his ꝙ modo poſuimꝰ
nõ poſſet tñ niſi grãditer dici. Dies inq̄t
obſeruatis ⁊ annos ⁊ mẽſes ⁊ tempꝰa. Ti
meo vos ne forte ſine cauſa laborauerim
in vobis. Eſtote ſicut ⁊ ego: qꝛ ⁊ ego ſicꝰ
vos. Fratres p̄cor vos: nihil me leſiſtis.
Scitis qꝛ ꝑ infirmitatẽ carnis iãpridẽ
euãgelizaui vobis ⁊ tentationẽ veſtrã in
carne mea ñ ſpreuiſtis neqꝫ reſpuiſtis. ſed
ſicut angelũ dei excepiſtis me ſicut xp̄m
ihm. Que ḡ fuit beatitudo vr̃a. Teſtimo
niũ vobꝭ ꝑhibeo qm̄ ſi fieri poſſet oculos
vr̃os eruiſſetis ⁊ dediſſetis mihi. Ergo
inimicꝰ factꝰ ſũ vobis verꝫ p̄dicãs? Emu
lantᷣ vos nõ bñ: ſꝫ excludere vos volũt.
vt eos emulemini. Bonũ eſt aũt in bono
emulari ſemꝑ. ⁊ nõ ſolũ cũ p̄ſens ſũ apud
vos. Filioli mei q̄s iterꝫ parturio donec
formetᷣ xp̄s in vobis. Vellẽ aũt nũc adeſ
ſe apud vos ⁊ mutare vocẽ meã. qꝛ ꝯfun
dor in vobis. Nunq̄d hꝭ aut ꝯtraria ꝯtra
riis v̄ba ſũt reddita. aut aliq̄ gradatõe ſi
bi ſubnexa ſũt. aut ceſa ⁊ mẽbra circũitꝰ
ve ſonuerũt. Et tñ nõ ideo tepuit gran/
dis affectꝰ ꝙ eloquiũ feruere ſentimꝰ. Sꝫ
ap̄lica iſta ſic clara ſunt vt ⁊ ꝓfunda atqꝫ
ita ꝯſcripta memorieqꝫ mãdata. vt nõ ſo
lũ lectore vel auditore. verꝫ etiã expoſito/
re opꝰ habeãt. ſi q̄s in eis nõ ſuꝑficie cõ/
tentꝰ altitudinẽ q̄rat. Quapropter vide
amꝰ iſta genera dicẽdi in eis ꝙ iſtoꝝ lecti
one ad reꝝ diuinaꝝ atqꝫ ſalubriũ ſciẽtiaꝫ
ꝓfecerũt eãqꝫ eccl̄ie miniſtrarunt. Bea/
tus cyprianꝰ ſũmiſſo dicẽdi genere vtitᷣ ĩ
eo libro vbi de ſacramẽto calicis diſpu/
tat. Soluitᷣ q̄ppe ibi q̄ſtio in q̄ q̄ritᷣ. vtrũ
calix dominicꝰ aquã ſolũ an eã etiã vino
mixtã debeat habere. Sꝫ exẽpli grãa ali/
q̄d inde ponendũ eſt. Poſt principiũ er/
go ep̄le iã ſoluere incipiẽs ꝓpoſitã q̄ſtio/
nẽ. ãmonitos aũt vos ſciatis inq̄t vt ĩ ca
lice offerendo dñica traditio ſeruetᷣ. neqꝫ
aliud fiat a nobis q̄ꝫ ꝓ nobis dñs prior fe
cit. vt calix ꝙ in cõmemoratione eiꝰ offer
tur vino mixtꝰ offeratᷣ. Nã cũ dicat xp̄s.
ego ſũ vitis vera. ſanguis xp̄i nõ aqua ẽ
vtiqꝫ ſed vinũ. nec p̄t videri ſanguis eius
ꝙ redẽpti ⁊ viuificati ſumꝰ eſſe ĩ calice qñ
vinũ deſit calici ꝙ chriſti ſanguis oñditᷣ.
ꝙ ſcripturarũ oĩm ſacramẽto ac teſtimo/
nio p̄dicatᷣ. Inuenimꝰ eñ in geneſi circa
ſacramentũ noe hꝭ idẽ p̄curriſſe. ⁊ ſignum
dñice paſſionis illic extitiſſe. ꝙ vinum bi
bit. ꝙ inebriatꝰ eſt. ꝙ ĩ domo ſua nudatꝰ
eſt. ꝙ fuit recũbens nudis ⁊ patentibꝫ fe/
moribꝫ. ꝙ nuditas illa patrꝭ a medio filio
denudata eſt. a maiore vero ⁊ minore cõ/
tecta. ⁊ cetera. ꝙ neceſſe non eſt exeq̄. cũ ſa
tis ſit hꝭ ſolũ cõplecti qḋ noe typũ future
veritatis oſtendẽs. nõ aquã ſꝫ vinũ bibe
rit. ⁊ ſic imaginem dñice paſſionis exp̄ſſe
rit. Itẽ in ſacerdote melchiſedech dñici
ſacramenti p̄figuratũ videmꝰ miſteriũ.
ſm̄ ꝙ ſcriptura diuina teſtatᷣ dicens. Et
melchiſedech rex ſalẽ ꝓtulit panẽ ⁊ vinũ
Fuit eñ ſacerdos dei ſũmi. ⁊ benedixit
abraam. Qḋ aũt melchiſedech typũ chri
ſti portaret. declarat ĩ pſalmis ſp̄ũſſanctꝰ
ex ꝑſona patris ad filiũ dicẽs. Ante luci/
ferꝫ genui te. Tu es ſacerdos ĩ eternũ ſm̄
ordinẽ melchiſedech Hec ⁊ alia ꝙ ſequũ
tur huiꝰ ep̄le. ſũmiſſe dictõis moduꝫ ſer/
uant. qḋ facile eſt explorare legẽtibꝫ. Sã
ctus quoqꝫ ambroſiꝰ cũ agat rem magnã
ḋ ſp̄ũ ſancto vt eũ patri ⁊ filio demõſtret
equalẽ. ſũmiſſo tñ dicẽdi genere vtitᷣ. qm̄
res ſuſcepta nõ ornamẽta verboꝝ. aut ad
flectẽdos animos cõmotionis affectuꝫ.
ſꝫ reꝝ documẽta deſiderat Ergo inter ce
tera in principio huiꝰ oꝑis ait. Cõmotꝰ

oraculo gedeon cũ audiſſet ꝙ deficiẽtibꝫ
licet pplorꝝ milibꝫ in vno viro dñs plebẽ
ſuã ab hoſtibꝫ liberaret. obtulit edum ca
prarꝝ. Cuiꝰ carnẽ ſcḋm p̄cepta angeli ꝛ azi
ma ſupra petrã poſuit. ꝛ ea iure perſudit
Que ſimul vt virge cacumĩe quã gerebat
angelꝰ dei ꝯtigit. de petra ignis erupit. at
qꝫ ita ſacrificiũ qḋ offerebatur abſũptũ eſt.
Quo indicio declaratũ videtur. ꝙ petra il/
la typũ habuerit corꝑis xp̄i: qꝛ ſcriptũ ẽ:
bibebãt de ꝯſequenti petra: petra aũt erat
xp̄s. Qḋ vtiqꝫ ñ ad diuinitatẽ eius ſꝫ ad
carnẽ relatũ eſt. q̃ ſitiẽtiũ corda pplorꝝ ꝑ/
enni riuo ſui ſanguĩs inũdauit. Iã tũc ḡ
myſterio declaratũ ẽ: qꝛ dñs ih̄s in carne
ſua totiꝰ mũdi pc̄ta crucifixꝰ aboleret: nᶜ
ſolũ delicta factorꝝ: ſꝫ etiã cupiditates aĩo
rũ. Caro eñi edi ad culpã facti refertur. ius
ad illecebras cupiditatũ: ſicͭ ſcriptũ ẽ. Qꝛ
ꝯcupiuit pplꝰs cupiditatẽ peſſimã: ꝛ dixe
rũt. Quis nos cibabit carne? Qḋ igitur ex
tendit angelꝰ virgã ꝛ tetigit petrã de q̃ ig
nis exijt. oñdit ꝙ caro dñi ſpũ repleta di
uino pc̄ta oĩa humane ꝯditõis exureret.
Vñ ꝛ dñs ait. Ignẽ veni mittere ĩ terrã
ꝛc̄. In q̃bꝫ rei docẽde ac ꝓbãde maxĩe in/
cũbit. De genere tꝑato eſt apḋ cyꝑanũ
v̄ginitatꝭ illa laudatio. Nũc nob ad v̄gi/
nes ſermo eſt: q̃rꝝ q̃ ſublimior gl̃ia eſt: ma
ior ꝛ cura. Flos ẽ ille eccl̃iaſtici germinis
decꝰ atqꝫ ornamẽtũ gr̃e ſpũalis: leta ĩdo
les laudis ꝛ honoris: opꝰ integrꝝ atqꝫ in
corruptũ: imago dei rñdẽs ad ſctĩmoniã
dñi illuſtrior portio gregꝭ xp̄i. Gaudet ꝑ
ĩpas atqꝫ ĩ ĩpis: largiter floret ſãcte mr̃is
eccl̃ie gl̃ioſa fecũditas: q̃ntoqꝫ plꝰ gl̃ioſa
v̄ginitas numero ſuo addit: tãto plꝰ gau
diũ mr̃is augeſcit. Et alio loco ĩ ſue epi
ſtole. Quõ portauimꝰ inq̇t imaginẽ eiꝰ q̇
de limo ẽ ſic portemꝰ imaginẽ eiꝰ q̇ de celo
ẽ. Hãc imaginẽ v̄ginitas portat: portat
integritas: ſctĩtas portat ꝛ v̄itas: portãt
diſcipline dei memores iuſticiã cũ religi
one retinẽtes: ſtabiles ĩ fide: hũiles ĩ timo
re: ad oẽm tolerãtiã fortes: ad ſuſtinẽdas
iniurias mites: ad faciẽdã miſcḋiam faci
les: fraterna pace vnanimes atqꝫ ꝯcordes
Que vos ſingula o bone v̄gines obſ̄ua
re: diligere: ĩplere debetꝭ: q̃ deo ꝛ xp̄o va/
cantes ad dñm cui vos dicaſtis maiore ꝛ
meliore pte p̄ceditꝭ ꝓuecte annis iuniori
bus facite magiſteriũ. Minores natu p̄/
bete cõparibꝫ ĩcitamẽtũ: hortamẽtꝭ vos
mutuis excitate. emulis de v̄tute documẽ
tis ad gl̃iã ꝓuocate: durate fortiter: ꝑgite
ſpũaliter: ꝑuenite feliciter: tm̄ memẽtote
tũc nr̃i cũ ĩcipiet ĩ vob v̄ginitas honora
ri. Ambroſius etiã genere dicẽdi tꝑato ꝛ
ornato ꝓfeſſis v̄ginibꝫ ꝓponit tanq̃ ſub
exẽpli forma qḋ moribꝫ imitentur ꝛ dicit.
Virgo erat nõ ſolũ corꝑe: ſꝫ etiã mẽte: q̄
nullo doli ãbitu ſincerꝝ adulteraret affectũ:
corde hũilis. v̄bis grauis. animi prudẽs.
loq̄ndi parcior. legẽdi ſtudioſior. nõ ĩ in/
certo diuitiarꝝ. ſꝫ in p̄ce pauꝑis ſpẽ repo
nẽs. intẽta opꝑi. verecũda ſermonibꝫ. arbitrꝝ
mẽtis ſolita ñ hoĩe ſꝫ deũ q̄rere. nullũ le
dere. bñ velle oĩbꝫ. aſſurgere maioribꝫ na/
tu. eq̄libꝫ ñ ĩuidere. fugere iactãtiã. rõem
ſeq̇. amare virtutẽ. Qñ iſta vl' vultu leſit
ꝑentes: qñ diſſenſit a ꝓpinq̇s: qñ faſtidi
uit hũilẽ: qñ irriſit debilẽ: qñ vitauit ino
pẽ. Eos ſolos ſollicita cetꝰ virorꝝ inuiſe/
re q̇s miſcḋia ñ erubeſceret: neqꝫ p̄teriret
v̄ecũdia. Nihil toruũ ĩ oculis: nihil ĩ v̄b ꝓ
cax: nihil ĩ actu ĩuerecũdũ: ñ geſtꝰ fractior
ñ inceſſꝰ ſolutior: ñ vox petulãtior: vt ĩpa
corꝑis ſpecies ſimulacrꝝ fuerit mẽtis ꝛ fi
gura ꝓbitatꝭ. Bona q̇ppe domꝰ ĩ ĩpo ve
ſtibulo dꝫ agnoſci ac p̄mo p̄tẽdat ingreſ/
ſu nihil intꝰ latere tenebrarꝝ tãq̃ lucerne
lux intꝰpoſite foris luceat. Quid ḡ ꝓſeq̄r
ciborꝝ parſimoniã: officiorꝝ redũdãtiã: al
terꝝ ſuꝑ naturã ſuꝑfuiſſe: alterꝝ ĩpi nature
pene defuiſſe. Illic nulla ĩtermiſſa tꝑa: hic
ꝯgeminati ieiunio dies. ꝛ ſi qñ reficiendi
ſucceſſiſſet voluñtas cibꝫ plerũqꝫ obuiꝰ q̇
mortẽ arceret nõ delicias miniſtraret ꝛc̄.
Hᶜ aũt ꝓpterea ĩ exẽplo huiꝰ tꝑati gene
ris poſui. qꝛ ñ h̄ agit vti virginitatẽ voue
ant q̃ nõdũ vouerũt. ſꝫ q̄les eſſe debeãt q̄
iã vote ſũt. Nã vt aggrediatur animꝰ tm̄ ac
tale ꝓpoſitum. grãdi vtiqꝫ dicẽdi genere
dꝫ excitari ꝛ accẽdi. Sꝫ martir cyprianꝰ
de habitu virginũ. ñ de ſuſcipiẽdo virgini
tatꝭ ꝓpoſito ſcripſit. Ille vero ep̄s etiam
ad h̄ eas magno incẽdit eloq̇o Verꝝ ex eo
ꝙ ãbo egerũt dictõis grãdis exẽpla me/

morabo. Ambo q̄ppe inuecti ſūt ī eas q̄ formā pigmētis colorāt. vł poti⁹ decolorāt. q̄ꝛ ꝑor ille cū h̄ ageret ait int̄ cetera. Si q̄s pingēdi artifex vultū alicui⁹ ⁊ ſpeciē ⁊ corꝑis q̄litatē emulo colore ſignaſſet. ⁊ ſignato iā ↄſūmatoqꝫ ſimulacro manus ali⁹ īferret vt iā formata iā picta q̄ſi peritior reformaret. quis ꝑoris artificis iniuria ⁊ iuſta īdignatio videret̄. Tute exiſtimas impune laturā tā imꝓbe temeritatis audaciā. dei artificis offenſam? Ut eñ circa hoīes īpudica ⁊ īceſta fucis lenocinātib⁹ ñ ſis. corruptis violatiſqꝫ q̄ dei ſūt peior adultera detineris. Qđ ornari te putaſ q̄ putas comi. impugnatio ē iſta diuini oꝑis. ꝑuaricatio ē veritatis. Monētis apl'i vox ē. Expurgate vet⁹ fermētū vt ſitis noua ↄſpſio. ſicͭ eſtis azimi. Etenī paſca nr̄m īmolat⁹ ē xp̄s. Itaqꝫ feſta celebrem⁹ ñ in fermēto veteri neqꝫ ī fermēto malicie ⁊ neq̄cie. ſꝫ ī azimis ſinceritatis ⁊ veritatis. Nū ſinceritas pſeuerat ⁊ veritas. qñ q̄ ſincera ſūt polluunt̄ ⁊ colorꝫ adulterinis. medicaminū fucis. in mēdaciū vera mutāt̄? Dñs tu⁹ dicit. ñ potes facere capillū vnū albū aut nigꝛ. ⁊ tu ad vincēdam dñi tui vocē vis te eſſe potiorē audaci conatu ⁊ ſacrilego ↄtēptu? Crines tuos inficis. malo p̄ſagio futurorꝫ capillos iā tibi flāmeos auſpicaris. Longū eſt īſerere oīa q̄ ſequunt̄. Ille vo poſterior vt ī tales diceret. Hinc illa inq̄t naſcūt̄ incētiua viciorꝫ. aut q̄ſitis colorib⁹ ora depīugant dū viris diſplicere formidāt. ⁊ de adulterio vult⁹ medicant̄ adulteriū caſtitatis. Quāta hͨ amētia effigiē mutare nature picturā q̄rere? Et dū verent̄ maritale iudiciū ꝓprium ꝑdidere. Prior eī ꝺ ſe ꝓnūciat q̄ cupit mutare qđ nata ē. ita dū aliis ſtudet placere. pri⁹ ipa ſibi diſplicet. Quē iudicē mł'ier deformitatis tue reqrim⁹ q̄ꝫ teipā. Quid videri times? Si pulcra es q̄d abſcōderis? Si deformis. cur te formoſā eſſe mētiris. nec tue ↄſciētie. nͨ alieni grāꝫ erroris habitura? Ille enī adulterā diligit. tu adultero vis placere. ⁊ iraſceris ſi amet aliā q̄ adulterare in te docet̄. Male mafa es iniurie tue. Lenocinari refugit etiā q̄ paſſa ē lenonē. Ac licet vilis mł'ier. ñ alteri tñ ſꝫ ſibi peccāt. Tolerabiliora ꝓpe modū ī adulterio crimia ſūt. Ibi eī pudicicia. h̄ natra adulterat̄. Satis vt exiſtimo apparet. feminas ne ſuā fucis adulterēt formā ⁊ ad pudorē ⁊ ad timorē hac facūdia vehemēter īpelli. Proinde neqꝫ ſūmiſſū. neqꝫ tꝑatū. ſꝫ grāde oīno gen⁹ h̄ elocutōis agnoſcim⁹. Et ī his aūt q̄s duos ex oīb⁹ ꝓponere volui ⁊ ī aliis eccl'iaſticis viris ⁊ bona ⁊ bñ. i. ſicͭ res poſtulat. acute. ornate. ardēterqꝫ dicētib⁹ ꝑ multa eoꝫ ſcripta vł' dicta p̄nt hec tria genera repiri ⁊ aſſidua lectōe vł' auditione admixta exercitatōe ſtudētib⁹ īnoleſcere. Nec q̄ſqꝫ p̄ter diſciplinā eē eſtimet iſta miſcere. imo q̄ꝫtū ↄgruit fieri p̄t oīb⁹ generib⁹ dictio variāda eſt. Nā qñ plixa eſt ī vno genere. min⁹ detinet auditorem. Cū vero fit in aliud ab alio trāſitus etiā ſi longi⁹ eat decenti⁹ ꝓcedit oratio. q̄ꝫuis habeāt ⁊ ſingula genera varietates ſuas ī ſermone eloquentiū quib⁹ nō ſinunt̄ in eoꝫ qui audiunt frigeſcere vel tepeſcere ſenſib⁹. Uerūtñ facili⁹ ſūmiſſum ſolū q̄ꝫ ſolū grāde tolerari p̄t. Cōmotō q̄ppe animi q̄ꝫto magis excitāda ē vt nob aſſentiat auditor. tāto min⁹ ī ea teneri p̄t cū fuerit q̄ꝫtū ſatis ē excitata. Et iō cauēdū ē ne dū ꝫ volum⁹ alti⁹ erigere qđ erectū eſt. etiā inde decidat quo fuerat excitatione perductum. Interpoſitis vero q̄ ſunt dicēda ſūmiſſius bene redit̄ ad ea q̄ opus eſt grāditer dici. vt dictionis impet⁹ ſicut maris eſt⁹ alternet. Ex quo fit vt grāde dicendi gen⁹ ſi diuti⁹ eſt dicendū. nō debeat eſſe ſolū ſꝫ alioꝫ geneꝫ interpoſitōne variet̄. ei tñ generi dictō tota tribuat̄ cui⁹ copia ꝓualuerit. Intereſt eñ qđ gen⁹ cui generi apponat̄ vel adhibeat̄ certis ⁊ neceſſariis locis. Nā ⁊ in grādi genere ſemꝑ aut pene ſemꝑ tꝑata decet eſſe principia. Et ī ꝑtāte eſt eloq̄ntis vt dicant̄ nōnulla ſūmiſſe etiā q̄ poſſent grāditer dici. vt ea q̄ dicunt̄ grāditer ex illoꝫ fiāt cōparatione grādiora ⁊ coꝫ tanq̄ꝫ vmbris luminoſiora reddant̄. In quocūqꝫ aūt genere aliq̄ q̄ſtionū vīcula ſoluēda ſūt acumīe op⁹ eſt qđ ſibi ſūmiſſū gen⁹ ꝓpe vēdicat. Ac ꝑ h̄ eo genere vtēdū ē ⁊ ī aliis duob⁹ generib⁹ qñ eis iſta incidūt ſicͭ laudandū aliq̄d vł'

vitupandũz vbi nec dãnatio cuiuſcꝫ nec
liberatio nec ad actionez q̃ſlibet aſſenſio
reqrit̃ in quocũcꝫ alio genere occurrerit
genꝰ adhibẽdũ ⁊ interponẽdũ eſt tẽpera
tũ. In grãdi ḡ genere inueniũt ſuos locos
duo cetera: ⁊ ĩ ſũmiſſo ſilr̃. Tẽperatũ aũt
genꝰ nõ q̃dẽ ſemꝑ ſꝫ tñ aliqñ ſũmiſſo ĩdi
get. ſi vt dixi q̃ſtio cuiꝰ nodꝰ ẽ ſoluẽdꝰ in/
curat. vl̃ qñ nõnulla q̃ ornari poſſent: iõ
ñ ornant̃: ſꝫ ſũmiſſo ſmõe dicũt̃. vt q̃buſ
dã q̃ſi thoris ornamẽtoꝝ p̄beãt eminẽti/
orẽ locũ. Grãde aũt genꝰ tꝑata dictio ñ
reqrit. Ad delectãdos q̃ppe aĩos nõ ad
mouẽdos ipſa ſuſcipit̃. Nõ ſane ſi dicẽti
crebriꝰ ⁊ vehemẽtiꝰ acclamet̃ iõ grãditer
putãdũ eſt dicere. H̄ eñi ⁊ acumina ſũmiſ/
ſi generiſ ⁊ ornamẽta faciũt tꝑati. Grãde
aũt genꝰ plerũcꝫ põdere ſuo voces p̄mit:
ſꝫ lacrimas exp̄mit. Deniꝗ cũ apud ceſa
reã mauritanie diſſuaderẽ pp̄lo pugnaz
ciuilẽ vl̃ potiꝰ pluſq̃ ciuilẽ q̃ cateruã vo
cabãt. necꝫ eñi ciues tantũmodo ſꝫ etiam
ꝓpinq̃ frẽs. poſtremo parẽtes ac filij lapi
dibꝫ int̃ ſe ĩ duas ꝑtes diuiſi ꝑ aliq̃t dies
ꝯtinuos ⁊ certo tꝑe anni ſolẽniter dimi/
cabant. ⁊ quiſcꝫ vt quẽcꝫ poterat occide
bat. Egi q̃dẽ grãditer q̃tũ valui: vt tam
crudele ⁊ ĩueteratũ malũ d̃ cordibꝫ ⁊ mo
ribꝫ eorũ auellerẽ pellerẽcꝫ dicẽdo. nõ tñ
egiſſe me aliq̃d putaui cũ eos audirẽ ac/
clamãtes: ſꝫ cũ flẽtes viderẽ. Acclamatio
nibꝫ q̃ppe ſe doceri ⁊ delectari: flecti autez
lacrimis indicabãt. Quas vbi aſpexi im
manẽ illã ꝯſuetudinẽ a patribꝫ ⁊ auis lõ/
gecꝫ a maioribꝫ traditã: que pectora eoꝝ
hoſtilit̃ obſidebat: vl̃ potiꝰ poſſidebat vi
ctã antecꝫ re ipſa id oñderent credi. Mox
q̃ ſmone ſinito ad agẽdas deo grãs cor
da atcꝫ ora ꝯuerti. Et ecce iã ferme octo
vl̃ ampliꝰ anni ſũt ꝓpicio xp̃o ex q̃ illic ni
hil tale tentatũ eſt. Sũt ⁊ alia experimen
ta multa quibꝫ didicimꝰ hoĩes: q̃d in eis
fecerit ſapiẽtis grãditas dictõis. non cla
more potiꝰ q̃ gemitu. aliqñ etiã lacrimiſ.
poſtremo vite mutatõe monſtraſſe. Sũ/
miſſo etiã dicẽdi genere ſũt plericꝫ muta
ti: ſꝫ vt qđ neſciebãt ſcirẽt: aut qđ eis vi/
debat̃ ĩcredibile crederent: nõ aũt vt age
rent qđ agendũ iaz nouerũt ⁊ agere nole/
bant. Ad hmõi nancꝫ duriciã flectendaz
debet grãditer dici. Nã ⁊ laudes ⁊ vitu/
peratões qñ eloquẽter dicunt̃: cũ ſint in
genere tꝑato ſic afficiũt q̃ſdã vt nõ ſolũ ĩ
laudibꝫ ⁊ vituperatõnibꝫ eloquẽtia dele/
ctent̃: veꝝ etiã ipi laudabilit̃ appetãt ſugi
antcꝫ vituꝑabiliter viuere. Sed nunq̃d
oñes q̃ delectant̃ mutant̃ ſicut in grandi
genere oẽs q̃ flectunt̃ agunt ⁊ in ſũmiſſo
genere oñes q̃ docent̃ ſciũt: aut credunt
veꝝ eſſe qđ neſciũt. Vñ colligit̃ illa duo
genera qđ efficere intendũt: h̄ eis eſſe ma
xime neceſſariũ q̃ ſapiẽter ⁊ eloquẽter vo
lunt dicere. Illud ṽo qđ agit̃ genere tꝑa
to. i. vt eloq̃ntia ipſa delectet: nõ eſt ꝓpter
ſeipm̃ vſurpandũ: ſꝫ vt rebꝫ q̃ vtiliter ho
neſtecꝫ dicunt̃: ſi nec docẽte indigent elo
quio nec mouẽte: qꝛ ⁊ ſciẽtes ⁊ fauentes
auditores habẽt aliquãto ꝓmptiꝰ ex ipſa
delectatõe elocutõis. accedat vl̃ tenaciuſ
adhereat aſſenſus. Nã cum eloquẽtie ſit
vniuerſale officiũ in quocũcꝫ iſtoꝝ triuz
geneꝝ dicere apte ad ꝑſuaſionẽ. finis aũt
id qđ intẽdis ꝑſuadere dicẽdo. in q̃cũcꝫ
iſtoꝝ triũ geneꝝ dicit quidẽ eloq̃ns apte
ad ꝑſuaſionẽ: ſꝫ niſi ꝑſuadeat ad finẽ ñ ꝑ/
uenit eloq̃ntie. Perſuadet aũt in ſũmiſſo
genere ṽa eſſe q̃ dicit. Perſuadet in grãdi
vt agant̃ q̃ agẽda iã eſſe ſciunt̃: nec tñ agũ
tur. Perſuadet in genere tꝑato pulcre or
natecꝫ dicere. Quo fine nob̃ q̃d opus eſt?
Appetãt eñ q̃ lingua gloriant̃: ⁊ ſe in pa/
negyricis talibuſcꝫ dictionibꝫ iactãt: vbi
nec docendꝰ: nec ad aliq̃d agendũ mouẽ/
dus: ſꝫ tantũmodo ẽ delectandꝰ auditor.
Nos ṽo iſtũ finẽ referamꝰ ad alteꝝ finez:
vt. ſ. qđ efficere volumꝰ cũ grãditer dici/
mꝰ: h̄ etiã iſto velimꝰ id eſt vt bona morũ
diligant̃ vl̃ deuitent̃ mala: ſi ab hac acti/
one nõ ſic alieni ſunt hoĩes: vt ad eã gran
di genere dictionis vrgendi videant̃: aut
ſi iã id agũt vt agant ſtudioſiꝰ atcꝫ in co
ſirmiter ꝑſeuerent. Ita fit vt etiã tempe/
rati generis ornatu non iactanter: ſꝫ pru
denter vtamur. nõ eius fine cõtenti quo
tantũmodo delectat̃ auditor: ſꝫ hoc poti
us agentes vt etiam ipſo ad bonum qđ
perſuadere volumus adiuuetur. Illa
itacꝫ tria que ſupra poſuimus cum qui

ſapiēter dicit.ſi etiā eloquēter vult dice/
re id agere debere vt intelligēter.vt libē/
ter.vt obediēter audiat̄.nō ſic accipiēda
ſūt tanq̄ ſingl'a illis tribꝰ dicēdi generibꝰ
ita tribuant̄.vt ad ſūmiſſū intelligenter.
ad temperatū libēter.ad grande ꝑtineat
obediēter audiri.ſꝫ ſic potius vt hec tria
ſemꝑ intēdat ⁊ q̄tū p̄t agat.etiā cū in illo
rū ſingulo quoq̄ verſat̄.Nolumꝰ em̄ fa
ſtidiri etiā cū ſūmiſſe dicimꝰ.ac ꝑ h̄ nō ſo
lū volumꝰ intelligēter verꝫ etiā libenter
audiri.Quid em̄ agimꝰ diuinis teſtimo
niīs docēdo qd̄ dicimꝰ niſi vt obedienter
audiamur.i.vt credat̄ eis opitulante illo
cui dictuꝫ eſt.Teſtimonia tua credibilia
facta ſūt valde.Quid etiā cupit niſi credi
q̇ aliq̇d licet ſūmiſſo eloquio diſcētibus
narrat?Et q̇s velit eū audire.niſi audito
rē nōnulla etiā ſuauitate detineat?Nā ſi
n̄ intelligat̄ q̇s neſciat nec libēter eū poſ
ſe nec obediēter audiri?Pleruq̄ aūt di/
ctio ipa ſūmiſſa dū ſoluit difficillimas q̄
ſtiones.⁊ iopinata māifeſtatōe demōſtrat
dū ſentētias acutiſſimas de neſcio quibꝰ
q̄ſi cauernis vn̄ nō ſperabat̄ eruit ⁊ oſtē/
dit.dū aduerſarij ꝯuincit errorē.⁊ docet
falſū eſſe qd̄ ab illo dici videbat̄ inuictū.
maxime qn̄ adeſt ei qddam decꝰ nō appe
titū.ſꝫ qdāmodo naturale.⁊ nōnulli nō
iactaciuncula ſꝫ q̄ſi neceſſaria.atq̄ vt ita
dicā ipis rebꝰ exorta numeroſitas clauſu
laꝝ.tantas acclamatōnes excitat vt vix
intelligat̄ eſſe ſūmiſſa.Nō em̄ qꝛ neq̄ in/
cedit ornata neq̄ armata.ſed tanq̄ nuda
ꝯgredit̄.ideo nō aduerſariū neruis lacer
tiſq̄ collidit.⁊ obſiſtentem ſubruit.ac de
ſtruit mēbris fortiſſimis falſitatē.Vn̄ au
tē crebro ⁊ multū acclamat̄ ita dicentibꝰ.
niſi qꝛ veritas ſic demōſtrata.ſic defenſa.
ſic inuicta delectat?Et i h̄ igit̄ genere ſū
miſſo iſte noſter doctor ⁊ dictor id agere
debet.vt nō ſolū intelligēter.verꝫ etiā li/
bēter ⁊ obediēter audiat̄.Illa quoq̄ elo
quētia generis tēperati apud eloquentē ec
cleſiaſticū nec inornata relinquit̄.nec in/
decēter ornat̄.nec ſolū h̄ appetit vt dele/
ctet.qd̄ ſolū apud alios ꝓfitet̄.verꝫ etiā i
his q̄ laudat ſiue vitupat.iſtis appeten/
dis vel firmius tenendis.illis aūt vitan/
dis vel reſpuēdis:vult vtiq̄ obedienter
audiri.Si aūt nō audit̄ intelligēter nec
libēter p̄t.Proinde illa tria vt intelligant
q̇ audiūt.vt delectētur:vt obediāt.etiā i
h̄ genere agendū eſt vbi tenet delectatio
principatū.Iā vero vbi mouere ⁊ flectere
grādi genere opꝰ eſt auditorē.qd̄ tunc eſt
opꝰ qn̄ ⁊ veraciter dici ⁊ ſuauiter ꝯfitet̄.
⁊ tn̄ nō vult facere qd̄ dicit̄.dicenduꝫ eſt
ꝑculdubio grāditer.Sꝫ q̇s mouet̄ ſi ne/
ſcit qd̄ dicit̄?Aut q̇s tenet̄ vt audiat ſi n̄
delectat̄?Vn̄ ⁊ in iſto genere vbi ad obe/
dientiā cor duꝝ dictōis grāditate flecten
dū eſt niſi ⁊ intelligēter ⁊ libenter q̇ dicit
audiat̄.nō p̄t obediēter audiri.Habꝫ au
tē vt obediēter audiat̄ quātacūq̄ grādi/
tate dictionis maiꝰ pondꝰ vita dicentis
Nā q̇ ſapiēter ⁊ eloquēter dicit viuit au/
tem nequiter.erudit quidē mltos dicēdi
ſtudio.q̄uis anime ſue ſit inutilis.ſicut
ſcriptū eſt.Scribe ⁊ phariſei i cathedra
moiſi ſederūt.q̄ dicūt facite.q̄ autē faciūt
facere nolite.Dicūt em̄ ⁊ nō faciūt.Vn/
de ait ⁊ apl's.Siue occaſione ſiue verita
te xp̄s annūciet̄.chriſtꝰ aūt veritas eſt.et
tn̄ etiā nō veritate annūciari veritas p̄t.
id eſt vt prauo ⁊ fallaci corde q̄ recta ⁊ ve
ra ſunt p̄dicent̄.Sic quippe annunciat̄
ieſus chriſtꝰ ab eis q̇ ſua querūt non q̄ ie
ſu chriſti.Sꝫ qm̄ boni fideles nō quēli/
bet hominū ſꝫ ipm dn̄m obediēter audi
unt.qui ait.que dicūt facite.que autē fa/
ciūt facere nolite.dicunt em̄ ⁊ nō faciūt.
ideo audiunt̄ vtiliter etiaꝫ qui inutiliter
agūt.Sua eni querere ſtudēt.ſꝫ ſua do/
cere nō audēt.de loco ſcilicet ſuperioris ſe
dis eccleſiaſtice.quā ſana doctrina conſti
tuit.Propter qd̄ ipſe dominus priuſq̄
de talibꝰ qd̄ cōmemoraui diceret.p̄miſit
cathedra moyſi ſederūt.Illa ergo cathe
dra nō eorū ſed moyſi cogebat eos bona
dicere etiā nō bona faciētes.Agebant er
go ſua in vita ſua.docere autē ſua cathe
dra illos nō permittebat aliena.Multis
itaq̄ ꝓſunt dicēdo que nō faciunt.ſꝫ lon
ge pluribꝰ prodeſſent faciendo que dicūt.
Abundant enim qui male vite ſue defen
ſionem ex ipis ſuis p̄poſitis ⁊ doctoribꝰ
querūt.reſpondētes corde ſuo.aut etiaꝫ

ſi ad h̄ erūpunt ore ſuo atq; dicētes. Q̄d ip̄e mihi p̄cipis: cur ip̄e nō facis? Ita ſit vt eū obediēter nō audiāt q̄ ſe ip̄e non audit: ⁊ verbū dei qd̄ eis p̄dicat: ſimł cū ipſo p̄dicatore ꝯtemnāt. Deniq; apl's ſcribens ad thimoteū cū dixiſſet. nemo adoleſcentiā tuā ꝯtemnat. ſubiecit vnde non ꝯtemneret̄: atq; ait. Sʒ forma eſto fidelium in ſmone: in ꝯuerſatōe: in dilectōe: in fide: in caſtitate. Talis doctor vt obediēter audiat̄ nō impudēter nō ſolū ſūmiſſe ac tp̄ate. veꝝ etiā grāditer dicit: qꝛ nō cōtemptibiliter viuit. Sic nanq; elegit bonā vitā: vt etiā bonā nō negligat famā. ſʒ ꝓuideat bona corā deo ⁊ hoībꝰ quātū pt illū timēdo: hīs ꝯſulendo. In ip̄o etiā ſermone malit rebꝰ placere q̄ ꝟbis: nec exiſtimet dici meliꝰ niſi qd̄ dicit̄ veriꝰ. Nec doctor ꝟbis ſuiat: ſʒ ꝟba doctori. Hoc eſt em̄ qd̄ apl's ait. nō ī ſapiētia verbi ne euacuet̄ crux xp̄i. Ad h̄ valet etiā qd̄ ait ad thimotheū. Noli ꝟbis ꝯtēdere. ad nihil em̄ vtile eſt: niſi ad ſubuerſionē audiētiū. Neq; em̄ hoc ideo dictū eſt: vt aduerſariȷs oppugnātibꝰ veritatē nihil nos ꝓ veritate dicamꝰ. Et vbi erit qd̄ cū oñderet q̄lis eſſe ep̄s debeat: ait int̄ cetera. vt potens ſit in doctrina ſana: ⁊ cōtradicentes poſſit redarguere. Verbis em̄ cōtendere eſt nō curare quō error veritate vincat̄. ſʒ quō tua dictio dictōi p̄ferat̄ alterius. Porro q̄ nō verbis ꝯtēdit: ſiue ſūmiſſe: ſiue tp̄ate. ſiue granditer dicat. id agit ꝟbis vt veritas patefiat: ꝟitas placeat: veritas moneat: q̄m nec ip̄a q̄ p̄cepti finiſ ⁊ plenitudo legis eſt charitas vllo modo recta eſſe pt: ſi ea q̄ diligunt̄ nō vera ſʒ falſa ſunt. Sicut aūt cuiꝰ pulcrū corpus ⁊ deformis eſt animꝰ magiſ dolendū eſt: q̄ſ ſi deforme hr̄et corpꝰ: ita qui eloquenter q̄ falſa ſunt dicūt magis miſerandi ſūt q̄ſ ſi talia deformiter dicerēt. Quid eſt ergo nō ſolū eloq̄nter veꝝ etiā ſapiēter dicere niſi ꝟba ī ſūmiſſo genere ſufficiētia: in tēperato ſplēdētia: ī grādi vehemētia. verſ tn̄ rebꝰ q̄s audire opteat adhibere. Sed q̄ vtrūq; nō pt dicat ſapiēter qd̄ nō dicit eloquenter potiꝰ: q̄ſ dicat eloquenter qd̄ dicit inſipiēter. Si aūt ne hoc quidē pt: ita ꝯuerſet̄: vt nō ſolū p̄miū ſibi cōparet: ſed etiā p̄beat aliȷſ exemplū: ⁊ ſit ei quaſi copia dicēdi forma viuēdi. Sunt ſane q̄dā q̄ bn̄ ꝓnūciare pn̄t: q̄d aūt ꝓnūciēt excogitare nō pn̄t. Q̄d ſi ab aliȷs ſumāt eloquēter ſapiēterq; ꝯſcriptū: memorieq; cōmendēt atq; ad pp̄łm ꝓferāt: ſi eā pſonā gerūt nō improbe faciūt. Sic em̄ (qd̄ ꝑfecto vtile eſt) mł'ti p̄dicatores veritatiſ fiunt: nec mł'ti mgr̄i. ſi vniꝰ veri mgr̄i idipſū dicāt oēs ⁊ n̄ ſint ī eis ſciſmata Nec deterēdi ſūt iſti voce hieremie ꝓphe ꝑ quē deꝰ arguit eos q̄ furant̄ ꝟba eiꝰ vnuſq̄ſq; a ꝓximo ſuo. Qui em̄ furant̄. alienū auferūt. verbū aūt dei non eſt alienū ab eis q̄ obtēperāt ei. potiuſq; ille dicit aliena qui cū dicat bn̄ viuit male. Quecūq; em̄ bona dicit eiꝰ excogitari vident̄ ingenio. ſed ab eiꝰ moribꝰ aliena ſūt. Eos itaq; dicit deꝰ furari ꝟba ſua. q̄ boni volūt videri loq̄ndo q̄ dei ſūt. cū mali ſint faciēdo q̄ ſua ſūt. Nec ſane ip̄i dicūt. bona q̄ dicūt ſi diligēter attēdas. Quō em̄ dicunt ꝟbis qd̄ negāt factiſ. Nō ei fruſtra d̄ talibꝰ ait apl's Cōfitent̄ ſe noſſe deū. factis aūt negant. Mō q̄dā ḡ ip̄i dicūt. ⁊ rurſꝰ alio mō non ip̄i dicūt. q̄m vtrūq; veꝝ eſt qd̄ ait ꝟitas De talibꝰ em̄ loq̄ns. q̄ dicūt inq̄t facite. q̄ aūt faciūt facere nolite h̄ eſt qd̄ ex ore illorū auditiſ. facite. qd̄ ī ope videtiſ facere nolite. dicūt em̄ inq̄t ⁊ n̄ faciūt. Ergo q̄uis nō faciāt tn̄ dicūt. Sʒ alio loco tales arguēs. Hipocrite inq̄t quō poteſtiſ bona loq̄ cū ſitis mali. Ac ꝑ h̄ ⁊ ea q̄ dicunt qn̄ bona dicūt nō ip̄i dicūt. volūtate. ſ. atq; ope negādo qd̄ dicūt. Vn̄ ꝯtingit vt bō diſertꝰ ⁊ malꝰ ſmonē q̄ ꝟitas p̄dicet̄ dicēdū ab alio n̄ diſerto ſʒ bono ip̄e cōponat Q̄d cū fit. ip̄e a ſeip̄o tradit alienū. ille ab alio accipit ſuū Cū ꝟo boni fideles hōis fidelibꝰ hāc operā cōmēdāt vtriq; ſua dicūt. qꝛ ⁊ deꝰ ip̄oꝝ eſt cuiꝰ ſūt illa q̄ dicūt. ⁊ ea ſua faciūt q̄ n̄ ip̄i cōponere potuerūt q̄ ſm̄ illa cōpoſite viuūt. Siue aūt apud pp̄łm vel apud quoſlibet iā iamq; dicturꝰ: ſiue qd̄ apud populū dicendum. vel ab eis qui voluerint aut potuerint legendū eſt dictaturus oret vt deus ſermonē bonum det in os eius. Si em̄ regina orauit

heſter p ſue gentis tpali salute locutura apud regē vt i os ei⁹ de⁹ ɔgruū sermonē daret. q̄to mag ozare deb; vt tale mun⁹ accipiat q p eterna hoīm salute ī verbo ⁊ doctrina laborat. Illi vero q ea dicturi ſūt q̄ ab aliis acceperūt. ⁊ anteq̄ accipiāt orēt p eis a q̄b acipiunt. vt eis det q̄d p eos accipe volūt. ⁊ cū acceperint orēt vt bn̄ ⁊ ipi pſerāt. ⁊ illi ad q̄s pſerūt ſumāt. ⁊ d pſpero exitu dictōis eidē gr̄as agāt. a q̄ ſe id accepiſſe nō dubitāt. vt q glorīat in illo glorīet in cuius manu ſūt ⁊ nos ⁊ ſmones nr̄i. Longioꝛ euaſit liber hic q̄ volebā q̄q putauerā. Sz legenti vl' audiēti cui grat⁹ eſt long⁹ nō eſt. Cui autez long⁹ eſt p partes cū legat. q habere vult cognitū. Que vo ei⁹ cognitōis nō piget d longitudine nō querat. Ego tū deo noſtro gr̄as ago q̄ i his q̄ttuoꝛ libris nō q̄lis ego eſſem cui m'lta deſūt. ſz q̄lis eſſe debeat q in doctrina ſana. i. xp̄iana nō ſolū ſibi. ſz aliis etiā laborare ſtudet. quātula cūq̄ potui facultate diſſerui. Amen.

Aurelii auguſtini egregii doctoris de doctrina chriſtiana liber q̄rtus q eſt vltimus libroꝝ iſtoꝝ feliciter explet⁹.

Diui aurelii auguſtini Hipponenſis ep̄i de fide ad petrū diaconē liber incipit.

Epiſtolā filī petre tue charitatꝭ acce-pi. In qua te ſignifica-ſti velle hieroſolimā pgere. ⁊ poſtulaſti te l'r̄is noſtris inſtrui. quā debeas in illis partib vere fidei regulā tenere. vt null⁹ tibi poſſit ſenſu o heretice ſurripere falſitatis. Gaudeo quidē q̄ p fide vera ſine vllo pfidie vicio cuſtodiēda ſollicitudinē geris. ſine q̄ nulla pt̄ pdeſſe. imo nec eſſe ɔuerſio. Ap̄lica quippe dicit autoritas. q; ſine fide impoſſibile ē placere deo. Fides nāq̄ eſt bonoꝝ oīm fundamentū. Fides eſt hūane ſalutꝭ initiū. Sine hac fide nemo ad filioꝝ dei numeꝝ pt̄ ptinere. Quia ſine ipa nec in h̄ ſeculo quiſq̄ iuſtificatōis grāz ɔſequit̄. nec ī futuro vitā poſſidebit eternā. Et ſi q̄s h̄ nō ambulauerit p fidē. non pueniet ad ſpeciē. Sine fide oīs laboꝛ hoīs vacu⁹ eſt. Tale q̄ppe eſt. vt ſine vera fide q̄ſq̄ velit deo p ɔtemptū ſeculi placere. q̄le ſi quiſq̄ tendēs ad patriā. in q̄ ſe ſcit beate eſſe victuꝝ. relinq̄t itinerꝭ rectitudinē ⁊ improuid⁹ ſectet̄ erroꝛē. q nō ad beatā ciuitatē pueniat. ſz ī pcipitiū cadat. vbi nō gaudiū puenienti dat̄. ſz cadēti interit⁹ inferat̄. Uerūtū vt de fide ſufficiēs ſermo pmat̄. nec tēporis ſuffragat̄ ſpaciū. q; celeriter noſtꝝ cupis habere rn̄ſum. Et tā magnū eſt hui⁹ diſputatōis op⁹. vt ɔ magnis viꝝ poſſit impleri. Neq̄ cū popoſciſti ſic te debere d fide inſtrui. vt vnā quālibet hereſim deſignares ɔtra quā ſpēaliter noſtre diſputatōis vigilaret intētio. Sz cū indiffinite diffinitōez fidei petis. cāq̄ cupis etiā ſub breuitate cōcludi. vides pculdubio q̄ ſit nobis impoſſibile. vt rē tantā ī breui plene cōprehēdam⁹. Cui ſufficientes eſſe nō poſſum⁹. etiā ſi tantū ſpaciū tēporis ⁊ tale nobis eſſet ingeniū. vt m'lta volumina d h̄ q̄d a nobis expetis facere valerem⁹. Sz q; de⁹ ppe eſt oīb inuocātibus eū in veritate. q verbū ɔſummās et breuiās fecit ſup terrā. ſpero q; ſicut tibi dedit hui⁹ fidei ſanctā ſollicitudinez. ſic etiā mihi vt tuo tā bono tanq̄ laudabili ſeruiā deſiderio. ſufficientē tribuet facultatē. vt ⁊ ſi nō potuero cūcta dicere. ex q̄bus oīs erroꝛ hereticus poſſit agnoſci. et agnit⁹ vel cōuinci valeat vel vitari. tū̄ in noīe atq̄ adiutorio ſancte trinitatꝭ. q vn⁹ ſolus verus ⁊ bon⁹ eſt deus. ea dicam in quib ſaltez magna ex parte ratōem fidei catholice cōſtet ſine aliqua erroris caligine cōtineri. Quib retentis poteris ⁊ illa dephendere atq̄ fugere. q ⁊ ſi in hoc opere vident̄ ſpeciali diſputatōne ɔuinci. tū̄ ex his que hic generaliter atq̄ abſolute ponentur. appareāt illa que infideles homines aurib volūt ſuſurrare fideliū. nō regula diuine veritatis tradita. ſed nequicia humani erroris inuenta.

Explicit prologus.

De trinitate pſonaꝝ ⁊ vnitate eſſētie.

q

Quocū̄qꝫ igi
tur loco fueris ꝯſtitutꝰ qꝛ
ſcḿ regulā noſtri ſaluato/
ris īpio ꝓmulgatā no/
ſtiꝫ teī vno pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpi
rituſſancti noīe baptizatū: ꝑncipaliter at
qꝫ indubitāter toto corde retine patrē de
um: filiū deū: ⁊ ſpūmſanctū deū. id eſt ſan
ctā atqꝫ ineffabilē trinitatē vnū eſſe natu
raliter deū. ꝺ q̄ in deuteronomio ꝺꝛ. Au/
di iſrł. dn̄s deꝰ tuꝰ deꝰ vnꝰ eſt: ⁊ dn̄m deū
tuū adorabis ⁊ illi ſoli ſeruies. Uerūtn̄
qꝛ iſtū vnū deū: q̄ ſolꝰ eſt verꝰ naturaliter
deꝰ: nō patrē ſolū: neqꝫ filiū ſolū: neqꝫ ſo/
lū ſpūm ſanctū: ſꝫ ſiḿ patrē ⁊ filiū ⁊ ſpūm
ſanctū diximꝰ eſſe. cauēdū eſt ne ſicut pa
trē ⁊ filiū ⁊ ſpūmſanctū vnū deū eſſe q̄ꝫtū
ad naturalē attinet vnitatē ꝟaciter dici/
mꝰ. ſic eū q̄ pr̄ eſt: eundē vł filiū vł ſpūm
ſanctū: aut eū q̄ filiꝰ eſt ſiue pr̄em ſiue ſpi
ritūſanctū: aut eū q̄ ſpūſſctūs ꝓprie ī cō/
feſſione huiꝰ trinitatꝭ dicit̄: vł patrē vł fi
liū pſonaliter dicere ſiue credere qꝺ omi
no nefas eſt audeamꝰ. Fides em̄ quā ſan
cti pr̄iarche atqꝫ ꝓphete ante incarnatio
nē filij dei diuinitꝰ acceperūt. quā etiam
ſancti aplī ab ipo dn̄o in carne poſito au
dierūt: ⁊ ſpūſſancti magiſterio inſtructi:
nō ſolū ſermone ꝑdicauerūt: verū etiā ad
inſtructionē ſaluberrimam poſteroꝝ ſcri
ptis ſuis inditā reliquerūt. vnū deū ꝑdi/
cat trinitatē. i. patrē ⁊ filiū ⁊ ſpūmſanctū
Sꝫ trinitas vera non eſſet. ſi vna eadēqꝫ
pſona diceret̄ pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctus.
Si em̄ ſicut eſt patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti
vna ſubſtātia. ſic eſſet vna perſona. nihil
om̄ino eſſet in q̄ veraciter trinitas dicere
tur. Rurſus quidē trinitas vera eſt. ſed
vnꝰ deꝰ trinitas ipa nō eſſet. ſi queadmo
dū pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſanctꝰ pſonaꝝ ſunt
ab inuicē ꝓprietate diſtincti. ſic fuiſſent
naturaꝝ quoqꝫ diuerſitate diſcreti. Sꝫ
qꝛ in illo vno vero deo trinitate nō ſolū
ꝙ vnꝰ deꝰ eſt. ſꝫ etiā ꝙ trinitas eſt natura
liter veꝝ eſt. ꝓpterea ipe verꝰ deꝰ in pſo/
nis trinitas eſt. ⁊ in vna natura vnus eſt.

Per hāc vnitatē naturalē totꝰ pater in fi
lio ⁊ ſpūſancto eſt. totꝰ filiꝰ in patre ⁊ ſpi
ritu ſancto eſt. totꝰ quoqꝫ ſpūſſctūs i pr̄e
⁊ filio eſt. Nullꝰ hoꝝ extra quēlibet ipſo
rū eſt. qꝛ nemo aliū aut ꝑcedit eternitate
aut excedit magnitudīe. aut ſupat ptāte.
qꝛ nec filio nec ſpū ſancto q̄ꝫtū ad natu/
re diuīe vnitatē ptinet. aut anterioꝛ aut
maioꝛ pr̄ eſt. nec filij eternitas atqꝫ īmen/
ſitas. velut anterior aut maioꝛ ſpūſſancti
īmenſitatē eternitatēqꝫ aut ꝑcedere aut
excedere naturalr̄ pt. Sicut ḡ nec filius
poſterioꝛ aut minoꝛ ē pr̄e. ita nec ſpūſſan
ctus poſterioꝛ aut minoꝛ eſt filio. Eternū
q̄ppe ⁊ ſine initio eſt. ꝙ filiꝰ ꝺ pr̄is natu/
ra natꝰ extitit ⁊ eternū. ac ſine initio eſt ꝙ
ſpūſſctūs ꝺ natura pr̄is filijqꝫ procedit.
Ob h̄ ḡ tres vnū recte credimꝰ ⁊ dicimꝰ
deū. qꝛ vna ꝓrſus eternitas. vna īmēſitas
vna naturalr̄ eſt triū pſonarū diuinitas.
Teneamꝰ igit̄ patrē ⁊ filiū ⁊ ſpūmſanctū
vnū eſſe naturalr̄ deū. neqꝫ tn̄ ipm patrē
eſſe q̄ filiꝰ eſt. neqꝫ filiū ipm eſſe q̄ pr̄ eſt.
nec ſpūmſctm̄ ipꝫ eē q̄ pr̄ aut filiꝰ ē. Una
em̄ eſt patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti eſſentia.
quā greci vſian vocāt. in q̄ nō eſt aliud pr̄
aliud filiꝰ aliud ſpūſſanctꝰ. q̄ꝫuis pſonali
ter ſit aliꝰ pr̄. aliꝰ filiꝰ. aliꝰ ſpūſſctūs. Qꝺ
nob̄ maxīe in ipo ſctāꝝ ſcripturaꝝ initio
demōſtrat̄. vbi deꝰ dicit. Faciamꝰ hoīez
ad imaginē ⁊ ſiłitudinē noſtrā. Cū em̄ in
ſingulari numero dicit imaginē. oſtendit
vnā naturā eſſe. ad cuiꝰ imaginē hō fierꝫ
Cū ꝟo dicit pluraliter noſtrā. oſtēdit eū
dē deū ad cuiꝰ imaginē hō fiebat. n̄ vnā
eſſe pſonā. Si em̄ ī illa vna natura patrꝭ
⁊ filij ⁊ ſpūſſancti vna eſſꝫ pſona. nō dice
ret̄ ad imaginē noſtrā. ſꝫ ad imaginē meā
Nec dixiſſet faciamꝰ ſꝫ faciā. Si ꝟo in il
lis tribꝰ pſonis tres eſſent intelligēde vel
credēde ſubſtātie. nō diceret̄ ad imaginē
noſtrā. ſꝫ ad imagines nr̄as. Una ei ima
go triū naturaꝝ ineq̄liū eſſe n̄ poſſet. Sꝫ
dū ad vnū imaginē vniꝰ dei hō factꝰ di/
cit̄. vna ſācte trinitatꝭ eſſentialiter diuini
tas intimat̄. Deinde ⁊ paulo poſt ꝓ eo qꝺ
ſuperiꝰ dixerat. faciamꝰ hoīem ad imagi
nē ⁊ ſiłitudinē noſtrā. ſic hoīez factū ſcri
ptura narrauit vt diceret. Et fecit deus.

hoīez.ad imaginē dei ſecit eū. Hāc trini
nitatē ꝑſonaꝝ atꝗ vnitatē nature ꝓpha
eſaias reuelatā eſſe ſibi ñ tacuit: cū ſe dic.
ſeraphin vidiſſe clamātia. ſctūs ſctūs ſā
ctꝰ dñs deꝰ ſabaoth. Ubi ꝑſus in eo qḋ
dicit̄ tercio ſanctꝰ ꝑſonaꝝ trinitatē: in eo
vero qḋ dicit̄ ſemel dñs deꝰ ſabaoth: di/
uine nature cognoſcimꝰ vnitatē. In illa
igit̄ ſancta trinitate q̄ iō a nobis repetit̄
totiēs: vt nr̄o cordi tenaciꝰ infigat̄. vnus
eſt deꝰ pr̄: q̇ ſolꝰ eſſentialiter de ſeipo vnū
filiū genuit: ⁊ vnꝰ filiꝰ q̇ de vno pr̄e ſoluſ
eſt eſſentialiter natꝰ. ⁊ vnꝰ ſpūſſanctꝰ qui
ſoluſ eſſentialiter de patre filioꝗ ꝓcedit.
Hoc aūt totū vna ꝑſona nō poſſet. id eſt
⁊ gignere ſe ⁊ naſci de ſe: ⁊ procedere ḋ ſe.
Quia igit̄ aliud eſt genuiſſe: ꝗ̄ natū eſſe:
aliudꝗ eſt ꝓcedere ꝗ̄ genuiſſe vel natū eſ
ſe: manifeſtū eſt: qm̄ aliꝰ eſt pater. aliꝰ filiꝰ
aliꝰ ſpūſſctūs. Trinitas itaꝗ ad ꝑſonas
patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti refertur. vnitas
ad naturā.

De aſſumptione humane nature a ſo/
lo filio in trinitate accepte.

Sicut ergo ſcḋm illā diuinitatē: qua
vnū ſunt pater ⁊ filiꝰ ⁊
ſpūſſctūs: neꝗ pr̄ez na
tū credimꝰ: neꝗ ſpūm
ſanctū: ſed ſolū filiū. ſic
etiā ſcḋm carnē ſolū filiū natū catholica fi/
des ⁊ credit ⁊ p̄dicat. Neꝗ em̄ in illa tri/
nitate ꝓpriū eſſet ſoliꝰ pr̄is: qꝛ nō eſt natꝰ
ip̄e: ſz vnū filiū genuit: neꝗ ꝓpriū ſoliꝰ fi
lij: qꝛ nō genuit ip̄e: ſz ſolꝰ de pr̄is eſſentia
natꝰ eſt. neꝗ ꝓpriū ſpūſſancti: qꝛ nec na/
tus eſt ip̄e nec genuit: ſz ſolꝰ ḋ pr̄e filioꝗ
ꝓcedit ſi ſcḋm diuinā q̇dē naturā deꝰ pr̄ de
nullo naſceret̄ deo: ſcḋm carnē tm̄ ip̄e naſce/
ret̄ ex ꝟgine. Si em̄ pr̄ naſceret̄ de virgi
ne vna ꝑſona eſſet pr̄ ⁊ filius. ip̄a aūt vna
ꝑſona ꝓ eo qꝛ nō de deo: ſz tm̄ de virgine
naſceret̄: nō dei filiꝰ: ſz tm̄ hoīs filiꝰ vera
citer diceret̄. Ip̄e aūt dei filiꝰ dicit: qꝛ ſic
dilexit deꝰ mundū: vt filiū ſuū vnigenitū
daret. Et iteꝝ. Nō em̄ miſit deꝰ filiū ſuū
in mundū: vt iudicet mundū: ſz vt ſaluet̄
mūdus ꝑ ip̄m. Nec btūs dixiſſet iohes.
Qui diligit genitorē: diligit ⁊ eū q̇ natꝰ ē
ex eo. Nec ipſe filiꝰ dixiſſet. Pr̄ meꝰ vſꝗ
mō opat̄ ⁊ ego operor. Ip̄e em̄ q̇ filiꝰ dr̄:
ſi idē eſſet ⁊ pr̄. nō veracit̄ dei filiꝰ dicere/
tur: qꝛ nō de deo: ſz ḋ ſola virgine naſcere
tur. Ad extremū nec ip̄e pr̄ de celo teſtare
tur: ⁊ ſuū corꝑali voce filiū demōſtraſſet
dicens. Hic eſt filiꝰ meꝰ dilectus in quo
mihi bn̄ cōplacui. Apl̄s q̇z nō dixiſſet ḋ
deo pr̄e. q̇ ꝓprio filio ſuo nō pepcit. ſed ꝓ
nob oībꝫ tradidit illū. Sz qm̄ oīa iſta et
diuinitꝰ ad nr̄am doctrinā dicta ſūt. ⁊ qꝛ
diuīa dicta ſunt: vtiꝗ vera ſunt. Uerū eſt
qḋ fides catholica p̄dicat: ⁊ ſcḋm diuinitatez
de pr̄e natū eſſe ſolū filiū eternū cuz pr̄e:
imortalē: impaſſibilē atꝗ incōmutabilē
deū: ⁊ ſcḋm carnē nō pr̄em: ſz vnigenitum
eiꝰ filiū: ſalua eternitate ſua tꝑalit̄ natū:
ſalua impaſſibilitate ſua paſſū: ſalua im/
mortalitate ſua mortuū: ſalua incōmuta
bilitate ſua q̄ deus veruſ ⁊ vita eterna eſt
veracit̄ ſuſcitatū. Qui totū hꝫ cōmūe cū
pr̄e ꝙ eternꝰ naturaliter ſine initio habu
it ⁊ nihil hꝫ cōmune cū pr̄e eoꝝ q̇ in ſuaz
ꝑſonā tꝑalit̄ atꝗ hūilit̄ ille eternꝰ atꝗ ex
celſus accepit. Rurſus ſi nō ille q̇ ꝓpriuſ
atꝗ vnigenitꝰ dei pr̄is filiꝰ ē: ſz ſpūſſctūſ
naſceret̄ ex ꝟgine. nō ip̄m q̇ factus eſt ex
mlīere. factus ſub lege: natū de ſpūſācto
ex maria ꝟgine in ſymbolo acceptū ⁊ cor
de ad iuſticiā crederet: ⁊ ore ad ſalutē ſan
cta ecclīa ꝯfiteret̄. Sz ⁊ ſi ip̄e ſpūſſanctꝰ
q̇ pr̄is ⁊ filij ſpūs eſt: formā ſerui accipet
nō ip̄e ſpūſſctūs ſuꝑ ſeip̄m hoīem factuz
in colūbe ſpecie celitꝰ adueniret. Pater ḡ
deꝰ de nullo genitꝰ deo ſemel ḋ ſua natu
ra ſine initio genuit filiū deū ſibi equalē:
⁊ eadēq̄ ipſe naturalr̄ eternꝰ eſt diuinita/
te coeternū. Sz idē deꝰ filiꝰ cū ſit eternꝰ ⁊
verꝰ: ⁊ cū pr̄e ſcḋm diuinitatē naturalr̄ vnuſ
deus: ſcḋm ꝙ dicit. ego ⁊ pater vnū ſumꝰ.
idē ꝓ nob eſt hō factꝰ verus ⁊ plenꝰ: in eo
verus: qꝛ verā hꝫ deꝰ ille hūanā naturā:
in eo vero plenꝰ. qꝛ ⁊ carnē humanam ſu
ſcepit ⁊ aīam rōnalē. Idē tm̄ vnigenitus
deꝰ natꝰ eſt ſemel ex pr̄e. ſemel ex mr̄e. Na
tus eſt em̄ de patre deꝰ verbū. natꝰ eſt de

matre verbū caro factū. Unus ḡ eſt atq̄ idē deꝰ dei filiꝰ natꝰ an̄ ſecula. ⁊ natꝰ in ſeculo. et vtraq̄ natiuitas vniꝰ eſt filij dei. diuina ſm quā credit̃ in forma dei coeternus pr̄i deo ſm quā ſemetipm̄ exinaniēs ⁊ formā ſerui accipiēs. nō ſolū in ꝯceptu materni vteri ſemetipm̄ dū hō fieret eandē ſeruilis forme ſuſceptōe formauit: verū etiā de eodē mr̄is vtero idē deꝰ hō factus exiuit. ⁊ in cruce idē deꝰ hō factꝰ pependit. ⁊ in ſepulcro idē deus hō factꝰ iacuit. ⁊ ab inferis idē deus hō factꝰ tercio die reſurrexit. ſ; in ſepulcro ſm ſolū carnē idē deꝰ iacuit. ⁊ ī infernū ſm ſolā aīa; deſcēdit. Qua de inferis ad carnē die tercia reuertēte: idē deꝰ ſm carnē q̄ in ſepulcro iacuit. de ſepulcro reſurrexit: ⁊ q̄dragesimo poſt reſurrectōnē; die idē deꝰ hō factꝰ: in celū aſcendēs ī dextera dei ſedit. inde ī fine ſeculi ad iudicandos viuos et mortuoſq̄ venturꝰ. Uerbū ergo caro factu; vnꝰ eſt filiꝰ dei dn̄s ih̄s xp̄s: mediator dei ⁊ hoīm. Jdcirco aūt mediator: q2 idem deꝰ atq̄ hō verus habēs cu; patre vnā diuinitatꝭ naturā: ⁊ humanitatꝭ vnā cū matre ſubſtantiā: habēs ex nobis vſq̄ ad mortē iniquitatis noſtre penā. habēs incōmutabilē de deo patre iuſticiā. propter iniq̄tatē noſtrā tempaliter mortuus ꝓpter iuſticiā ſuā ⁊ ipē viuus ſemꝑ ⁊ immortalitatē mortalib; largiturꝰ. Qui ꝑfectā quidē humanitatē ſuā in ipſa diuinitatis ſue ꝑfectōe ſeruauit. veritatē vero mortalitatꝭ noſtre ꝑ ſuſceptionē mortiſ. veritate atq̄ incōmutabilitate ſue immortalitatꝭ abſorbuit. Hoc eſt qđ teſtat̃ btūs petrus: q2 xp̄s deglutiuit mortem: vt vite eterne heredes efficeremur. Beatus quoq̄ paulus docet: q2 xp̄s morte; deglutierit. illuminauerit aūt vitām ⁊ incorruptionē. Chriſtꝰ ergo mortē guſtauit: q2 verus hō eſt. idemq̄ mortē deglutiuit: q2 verꝰ deus eſt. Jdē quippe ſic dicit apl's: mortuꝰ eſt ex infirmitate: ſed viuit ex virtute dei. vnus atq̄ idē q̄ ſm ꝓphetia; beati dauid ⁊ hō factꝰ eſt in ſyon ⁊ ipē fundauit eā altiſſimꝰ. Jtaq̄ nec diuinitas chriſti aliena eſt a natura patris: ſm id. q2 in principio erat verbū: ⁊ verbu; erat apđ deū: ⁊ deꝰ erat verbū. Hoc erat in ꝑncipio apud deū. Omīa ꝑ ipm̄ facta ſūt: ⁊ ſine ipō factū eſt nihil. Nec humanitas eiuſ aliena eſt a natura mr̄is. ſm id qđ verbū caro factū eſt: ⁊ habitauit ī nobiſ. Jlla eīn natura q̄ ſemꝑ genita manet ex pr̄e. noſtrā naturam ſine pc̄to ſuſcepit vt naſceret̃ ex virgine. Neq̄ eīn natura eterna atq̄ diuina tꝑaliter ꝯcipi ⁊ tꝑaliter naſci ex natura humana vllatenꝰ poſſet: niſi ſm ſuſceptionē veritatꝭ humane. verā tꝑaliter ꝯceptionē atq̄ natiuitatem ineffabilis ī ſe diuinitas accepiſſet. Sic eſt deus eternꝰ ac verꝰ: veraciter ſm tꝑs ⁊ ꝯceptus ⁊ natus ex virgine. Dū eīn venit plenitudo tꝑis miſit deus filiū ſuū factū ex mľiere: factū ſub legē: vt eos q̄ ſub lege erāt redimeret: vt adoptionē filiorū reciperemꝰ. illo. ſ. deo naturaliter facto filio hoīs q̄ vnus eſt naturaliter filius dei patris vnigenitus. Hoc vtiq̄ iohānes euāgeliſta ꝯfirmās poſtq̄ dixit: ⁊ verbū caro factū eſt: ⁊ habitauit in nobis: ſubſequēter ait. ⁊ vidimꝰ gloriā eius gloriā q̄ſi vnigeniti a patre: plenū gratie ⁊ veritatis. Sic ille omniū ſpirituum: omniūq̄ corpoꝝ: id eſt omniū naturarū creator ⁊ dominus. creauit virginē creandꝰ ex virgine: ⁊ cuiꝰ ipſe factor eſt matrē ſibi fecit. quādo de eius carne ꝯcipiēdus atq̄ pariendus: verā materiā carnis deus immēſus ac ſempiternus accepit. vt ⁊ ſm veritatem forme ſeruilis deus hō miſericorditer fieret: ⁊ ſm formā dei naturali veritate idē deus hō ꝑmanens non careret. Sic igit̃ chriſtū dei filium: id eſt vna; ex trinitate perſona; deum verum crede: vt diuinitatē eius de natura patris natam eſſe non dubites. Et ſic eum verū hoīem crede: vt eius carnē nō celeſtis nō aeree: nō alteriꝰ cuiuſq̄ putes ēē nature: ſ; eiuſ cuius eſt omniū hominū caro: id eſt quā ipē deus homini primo de terra plaſmauit: ⁊ ceterꝭ hominib; plaſmat. quos per ꝓpagationē ex hominib; creat. Sed lic; caro chriſti ⁊ omniū hominū vnius eiuſdemq̄ nature ſit: hec tamē quā deus verbum ex maria virgine ſibi vnire dignatꝰ eſt ſine peccato ſuſcepta ſine pc̄to nata ēē

vtpote ſm quā deus etern⁹ ⁊ iuſt⁹ miſericorditer ⁊ cōceptus ⁊ nat⁹ eſt: ⁊ dn̄s glīe crucifixus eſt. Quib⁊ autē verbis explicabit carnis illi⁹ excellētia ſingularis. cui⁹ diuina eſt ex ipa ſui ꝯceptōe ꝑſona: cuiuſ origo natiuitatis inſolita: qua ſic verbū caro factū eſt: vt vna ꝑſona eſſet cum carne ſua vnigenit⁹ ac ſempitern⁹ de⁹. ipſa ſue carnis ꝯceptōe ꝯcept⁹. Iſtā vero ceterorū hoīm carnē: ꝑ humanū certū eſt naſci ꝯcubitū: viro ſemināte: femina vero ꝯcipiente atq₃ pariēte. Et qꝛ dū ſibi inuicē vir mulierq₃ miſcent vt filios generēt: ſine libidine nō eſt parentū cōcubitus: ob h̄ ex eoꝝ carne naſcentium: nō poteſt ſine peccato eſſe ꝯceptus: vbi peccatū in paruulos nō trāſmittit propagatio: ſed libido. Nec fecūditas hūane nature facit homines cū peccato naſci: ſed feditas libidinis quā homīes habēt ex illi⁹ primi iuſtiſſima ꝯdemnatione peccati. Ideo beatus dauid q̄uis de legitimo naſceret iuſtoq₃ coniugio. in quo ſcilicet nec infidelitatis culpa: nec fornicatōis macula poterat inueniri: propter originale tū peccatū quo naturaliter obſtricti ſūt filij ire: nō ſolū impiorum filij: ſed oēs etiā qui de iuſtorū ſanctificata carne naſcunt. exclamat ⁊ dicit. Ecce eīm in iniquitatibus concept⁹ ſum: ⁊ ī peccatis ꝯcepit me mater mea. Sanct⁹ etiā iob dicit: mundum a ſorde non eſſe homīnē: nec ſi vnius diei ſit vita eius ſuper terram. Dei ergo fili⁹ vnigenit⁹. qui eſt ī ſinu patris: vt carnē homīs animāq₃ mundaret ſuſceptōe carnis atq₃ anīe rōnalis incarnat⁹ eſt: ⁊ qui eſt deus verus homo verus fact⁹ eſt: nō vt alter deus eſſet alter homo: ſed idē deus idē homo. Qui vt illud peccatum qđ in concubitu mortalis carnis generatio humana cōtraxit auferret: ꝯcept⁹ eſt nouo more deus incarnatus in matre virgine: ſine coitu viri: ſine libidine ꝯcipientis virginis: vt ꝑ deū hominem quem abſq₃ libidine ꝯceptum inuiolatus edidit virginis vter⁹: ablueret peccatū: qđ naſcentes trahunt oēs homines: quib⁊ ī corpore mortis hui⁹: talis eſt naſcendi conditio: vt matres eorū fecūditatis opus implere nō poſſint: niſi pri⁹ virginitatē carnis amiſerint. Solus igit abſtulit peccatū ꝯceptionis atq₃ natiuitatis humane deus vnigenit⁹. qui dū ꝯciperet: veritatem carnis accepit ex virgine: ⁊ cū naſceretur: integritatē virginitatis ſeruauit ī matre. Iſta cauſa eſt qua de⁹ fact⁹ eſt filius virginis ⁊ maria virgo facta eſt mater vnigeniti dei. vt quē pater genuit ex eternitate: ipm virgo ꝯceptum ꝑferret in tpe Illa vtiq₃ eſt virgo quā deus q̄ de ea fuerat naſciturus: ita ſingulari gratia p̄uenit atq₃ repleuit: vt ipm haberet ventris ſui fructū: quē ex initio habuit vniuerſitas dominū. ⁊ ipm ſibi videret naſcendi ſolēnitate ſubditū: quē ī vnitate paterne ſubſtantie nō ſolū humana: ſed etiā angelica creatura cognoſcit ⁊ adorat altiſſimum. Sic ergo peccatū ⁊ pena pc̄ti que ꝑ ſcel⁹ corrupte mulieris intrauit in mundū: ꝑ inuiolate virginis partū aufert a mūdo. Et quia in cōditione generis humani ꝑ mulierem que de ſolo viro facta eſt: cōtigit vt mortis vinculo teneremur obſtricti. hoc in redemptōne humani generis diuina bonitas egit: vt ꝑ virum q̄ de ſola muliere natus eſt vita hominib⁊ redderetur. Illic humanā naturā nequiſſima deceptione ſibi dyabol⁹ in peccati ſimilitudine ſociauit. hic deus humanā naturam in vnitate ꝑſone ſuſcepit. Ibi femina decepta eſt vt fieret filia diaboli: h̄ virgo gratia repleta eſt. vt fieret mater ſummi atq₃ incommutabilis vnigeniti dei. Ibi angelus deiectus ꝑ ſupbiā ſeducte mulieris animū obtinuit: hic de⁹ humilians ſe ꝑ miſericordiā incorrupte virginis vterū ex ea naſciturus impleuit. Dei enim filius ih̄s chriſt⁹ qui in forma dei erat. quia niſi ex natura patris natus eſſet: eſſe nō poſſet. ipe ſm apoſtolicam doctrinam ſemetipm exinaniuit: formā ſerui accipiēs. Formā igit ſerui: id eſt naturam ſerui in ſuā accepit ille deus ꝑſonā. atq₃ ita hominū factor in ſimilitudinem hoīm factus ⁊ habitu inuent⁹ vt homo. ipe humiliauit ſemetipm: fact⁹ obediens patri vſq₃ ad mortē: mortē autē crucis. Intente igit hanc apl̄i ſniam cogita: et ī

ea cognoſces quõ dñm ihm xpm eundez
deũ atqꝫ hominẽ credas. Nec tñ in eo ve
ritatẽ vtriuſqꝫ nature ĩ vna pſona aut cõ
fundas aut diuidas. Cũ ḡ primo audis
de dño ihu xpo: qꝛ ĩ forma dei erat. opor
tet te agnoſcere firmiſſimeqꝫ tenere in illo
forme nomĩe naturalẽ plenitudinẽ debe
re intelligi. In forma igitur dei dñs ihs
xps erat: qꝛ ĩ natura dei patris ſemꝑ erat
de quo natꝰ erat. Uniꝰ ergo nature cum
patre eſt: equaliterqꝫ cũ eo ſempitemꝰ at/
qꝫ immẽſus. eq̃liter imortalis ⁊ incõmu/
tabilis. eq̃liter inuiſibilis ⁊ inenarrabilis.
eq̃liter bonꝰ ⁊ iuſtꝰ. eq̃liter miſerator ⁊ mi
ſericors. patiẽs ⁊ multũ miſericors ⁊ ve/
rax. eq̃liter fortis ⁊ ſuauis. eq̃liter ſapiẽs
atqꝫ omĩpotens. Proinde hec om̃ia q̃ di
ximus de filio dei firmiſſima fide retine:
q̃ hec vtiqꝫ omnia in vnitate nature hũs
cũ patre ſine dubio eq̃lis eſt patri. Pro/
pter qđ ⁊ aplˢ ꝯtinuo adiũgẽs ait. Non
rapinã arbitratꝰ eſt eſſe ſe eq̃lem deo. Nõ
em̃ rapine fuit illa filij cũ patre diuinitatis
eq̃litas ſed nature. etiã illa que ꝯſequen/
ter ſubiungit aplˢ dicens. qꝛ ſemetipm
exinaniuit formã ſerui accipiens. in ſili/
tudinẽ hominũ factꝰ: ⁊ habitu inuentus
vt homo. ⁊ quia humiliauit ſemetipm fa
ctus obediẽs patri vſqꝫ ad mortẽ: mortẽ
autẽ crucis. Om̃ia hec de illo deo vnige/
nito dei filio. de illo verbo deo de quo di
cit euãgeliſta. In principio erat verbũ. ⁊
verbũ erat apud deũ: ⁊ deꝰ erat verbũ. đ
illa dei ꝟtute deiqꝫ ſapiẽtia: de q̃ deo dici
tur. Om̃ia in ſapientia feciſti. de illo prin
cipio cũ quo vnũ eſt pater ipe principiũ:
⁊ in quo ſibi coeterno fecit celũ ⁊ terram
id eſt omnẽ ſpũalem corꝑãlẽqꝫ naturã: de
deo vnigenito: q̃ eſt in ſinu patris vt dixi:
om̃ia hec perſonaliter accipe: ſalua tamẽ
eternitate: immẽſitate: inmortalitate: in
cõmutabilitate: inuiſibilitate deitatꝭ eiꝰ.
Que ita naturaliter atqꝫ eq̃liter cõmũia
cũ deo patre habet dei filiꝰ: vt licz ꝑ nob
fuerit hõ veraciter factus: permãſerit tñ
equalis ꝟo deo patri: de quo natꝰ, eſt ve/
rus ⁊ veritas deꝰ. Semetipm igit̃ exina
niuit: ſʒ de plenitudine eiꝰ nos om̃es ac/
cepimꝰ. Quã plenitudinez ſi exinanitus

amitteret: qđ de ea nobis daret: vtiq̃ꝫ nõ
haberet. Eodẽ aũt nõ habẽte nos ꝓcul/
dubio nihil poſſemꝰ accipe: de plenitudi
ne aũt eiꝰ nos om̃es accepimꝰ Ex eo aũt
q̃ nobis de plenitudine ſua dedit. oñdit
etiã cũ ſe exinaniuit plenitudinẽ ñ amiſiſ
ſe quã habuit. qꝛ ſi plenitudinẽ ſuã amit
teret dare đ illa nullatenꝰ poſſet. Formã
ergo ſerui accepit. Neqꝫ em̃ aliud fuit il/
la ſummi dei exinanitio. niſi forme ſerui
.i. humane nature ſuſceptio. Utraqꝫ igit̃
eſt ĩ chriſto forma: qꝛ vtraqꝫ ⁊ vera ⁊ ple
na eſt ĩ xpo ſuba. Ideo ſanctꝰ euãgeliſta
plenũ cũ grẽ ⁊ veritatis p̃dicat: qꝛ ĩ diui/
na natura in qua deꝰ veritas eſt plenꝰ eſt.
⁊ in hũana natura in q̃ hõ verꝰ gratia fa/
ctus eſt plenꝰ eſt. In illa plenitudĩe deus
eſt: in forma dei: equalis deo. In iſta ple
nitudine ſeruꝰ in forma ſerui: qꝛ in ſilitu
dine hoim factꝰ habitu eſt inuentꝰ vt hõ
Exinaniẽs ḡ ſemetipm formã ſerui acce
pit vt fieret ſeruꝰ: ſʒ forme dei plenitudi/
nẽ nõ amiſit. in qua ſemꝑ eſt eternus atqꝫ
incõmutabilis dñs. factꝰ ſm formã ſerui
hõ verꝰ eiuſdẽ nature cuiꝰ eſt ancilla mr̃:
⁊ manẽs in forma dei deꝰ verꝰ eiuſdẽ na
ture cuiꝰ eſt etiã dñs pater. In forma dei
cũ patre ⁊ ſpũſancto vnꝰ eſt ſolus forma
tor oĩm deꝰ: ſm formã ſerui ſolus ipe ſua
⁊ patris ⁊ ſpũſſancti oꝑatione formatus.
qꝛ creator eſt: cõmune hñs naturalit̃ cuz
patre ⁊ ſpũſancto. qꝛ aũt creatus eſt for/
mã ſerui ſm quã creatꝰ eſt ſolus habens
ꝑſonaliter in ſeipo: cuiꝰ ⁊ natiuitatẽ futu
ram ſm carnẽ. ⁊ mortẽ ⁊ reſurrectionem.
atqꝫ in celo aſcenſionẽ: lex ⁊ ꝓphete p̃nun
ciare nunq̃ꝫ deſtiterũt: put ipe p̃cipiebat
⁊ ꝟbis ⁊ factꝭ. Nã ⁊ in ſacrificijs carnali/
um victimaꝝ q̃ ipa ſibi ſancta trinitas q̃
vnus eſt deꝰ noui ⁊ veterꝭ teſtamẽti a pa/
tribꝰ noſtris p̃cipiebat offerri. illiꝰ ſacrifi
cij ſignificabat̃ gratiſſimũ munꝰ: qđ pro
nobis ſeipm ſolus dei filiꝰ ſm carnẽ eſſet
miſericorditer oblaturꝰ. Ipe em̃ ſm apo
ſtolicã doctrinã obtulit ſemetipm ꝓ nob
oblationẽ ⁊ hoſtiã deo in odorẽ ſuauita/
tis. Ipe verꝰ deus ⁊ pontifex: q̃ ꝓ nobis
nõ in ſanguine thauroꝝ ⁊ hircoꝝ: ſʒ ĩ ſan
guine ſuo ſemel introiuit in ſancta. Quđ

tunc pontifex ille ſignificabat: q̄ cum ſanguine i ſancta ſanctorꝫ p annos ſingulos introibat. Iſte igit̄ eſt q̄ in ſe vno totū exhibuit. qđ eſſe neceſſariū ad redemptōis noſtre ſciebat effectū. idē. ſ. ſacerdos ⁊ ſacrificiū: idē deus ⁊ templū. Sacerdos p quē ſumꝰ recōciliati. ſacrificiū quo recōciliati. templū in quo recōciliati: deꝰ cui recōciliati. Solus tn̄ ſacerdos ſacrificiū ⁊ templū: ⁊ hec oīa deꝰ ſm formā ſerui Nō aūt ſolus deus: qꝛ hoc eſt cū patre ⁊ ſpūſancto ſm formā dei. Recōciliati igit̄ ſumꝰ p ſolū filiū ſm carnē: ſꝫ nō ſoli filio ſm diuinitatē. Trinitas em̄ nos ſibi recōciliauit. p hoc qꝛ ſolū verbū carnē ipa trinitas fecit. In quo ſic veritas incōmutabilis manet humane diuineqꝫ nature: vt ſicut vera ſemp eſt eiꝰ diuinitas quā ð patre incōmutabilē habet: ita vera ſemp atqꝫ incommutabilis ſit eiꝰ humanitas quā ſibi vnitam ſumma diuinitas gerit. Hec pauca de fide ſancte trinitatꝭ. q̄ ſolꝰ ⁊ verꝰ eſt naturaliter deus quantū breuitas temporis ⁊ ſermonis pmiſit inſerui. Nunc de creatura quid abſqꝫ dubitatione credere debeas intimabo.

Quid de creatura credere oporteat

Principaliter itaqꝫ tene omnē naturā q̄ nō eſt trinitas deus ab ipa ſancta trinitate: q̄ ſolus deus eternus ⁊ verꝰ eſt: creatam ex nihilo. Ac ſic vniuerſa in celis et in terra viſibilia ⁊ inuiſibilia: ſiue thronos: ſiue dn̄ationes: ſiue principatꝰ: ſiue poteſtates: opus atqꝫ creaturā eſſe ſancte trinitatis. q̄ eſt vnꝰ deus rex omniū creator ⁊ dn̄s. eternꝰ. oīpotēs ⁊ bonꝰ. habēs naturalit̄ vt ſemp ſit ⁊ mutari aliqn̄ nō poſſit. Et hic deus qui i ſine initio ſemp eſt: qꝛ ſumme eſt: dedit reb9 a ſe creatis vt ſint: nō tamē ſine initio: qꝛ nl'la creatura eiuſdem nature eſt. cuiꝰ eſt trinitas vnus verꝰ ⁊ bonꝰ deus: a quo creata ſūt oīa. Et qꝛ ſumme bonꝰ eſt: dedit omnibus naturis q̄s fecit vt bone ſint. non tn̄ tantū bone q̄ſtū creator omniū bonorū Qui nō ſolū ſumme bonꝰ: ſꝫ etiā ſummū atqꝫ incōmutabile bonū eſt: qꝛ eternū bonū eſt: nullū habēs defectū: qꝛ nō eſt ex nihilo factū: nullū habēs pfectū: qꝛ nullū habet initiū. Ideo quippe nature a deo facte pficere poſſūt: qꝛ eſſe ceperūt. ideo deficere: qꝛ ex nihilo facte ſunt. Ad defectū eas cōditio ducit originis: ad pfectū vero puehit opatio creatoris. In eo igit̄ primū trinitatꝭ q̄ deꝰ verꝰ eſt: eternitas ſine initō naturalis agnoſcit̄. qꝛ quedā ita fecit: vt cū eſſe quidē ceperint: tn̄ non eſſe aliqn̄ nō poſſint. in eo ƀo eiꝰ oīpotētia intelligit̄: qꝛ omnē creaturā viſibilē atqꝫ inuiſibilē. i. corpalē atqꝫ ſpūalem de nihilo fecit: in quib9 ipa rerꝫ diuerſitas. ml'to magis cōmendat bonitatē atqꝫ omnipotentiā creatoris. Niſi em̄ oīpotens eſſet nō vna eademqꝫ facilitate ſumma atqꝫ ima feciſſet. Et niſi ſumme bonꝰ eſſet: nō ſe gubernādis reb9 quoqꝫ infimis preſtitiſſet. Igit̄ tā in magnis q̄ in paruis quibuſqꝫ reb9 conditis magna eſt bonitas atqꝫ oīpotētia pditoris. Oīa em̄ ſapiēter fecit ſūma veraqꝫ ſapiētia: cui naturaliter hoc eſt eſſe qđ ſapientē eſſe: ƀ facere qđ ſapiēter facere. Simplicitas itaqꝫ multiplicꝭ ſapiētie dei magnitudinem celſitudinis ſue: nō ſolū in magnitudine ſublimiū creaturarꝫ: verꝫ etiā in infimarū paruitate cōmendat: dū bona oīa q̄ creauit: nō ſolū ml'to inferiꝰ diſſimiliuſqꝫ ſuo creatore ſunt: vtpote nō pla ta de ſeipo: ſꝫ facta prīus ex nihilo: verꝫ etiā inter ſe nō equaliter ſunt. ſed vnaqueqꝫ res ita permanet: ſicut a deo cū nō eſſet accepit: alia quidē ſic: alia aūt ſic. Neqꝫ em̄ ſic datum eſt corpibus vt ſint: ſicut ſpiritꝰ acceperunt: cū ipa quoqꝫ corpa non eq̄liter ſint. ⁊ in ipis celeſtib9 atqꝫ terreſtrib9 inuenia tur nōnulla diuerſitas: cū tam celeſtia q̄ terreſtria nō ſolū impari diſtent q̄ntitate molis. verꝫ etiā diſſimili ſplendeāt claritate. Alia nanqꝫ eſt ſicut dicit apl's claritas celeſtiū corporū. alia terreſtriū. In ipis quoqꝫ celeſtibus alia claritas ſolis. alia claritas lune. alia claritas ſtellarum. Stella enim differt a ſtella in claritate.

Coꝛpoꝛaliū igiť naturaꝝ diuerſitas oſtē
dit vnamquāqꝫ eaꝝ non hoc eſſe qđ ex ſe
ſemꝑ habere potuerit.ſꝫ qđ ex diſpoſitō
ne atqꝫ oꝑe omipotētiſſimi atqꝫ incōmu
tabilis ⁊ ſapientiſſimi creatoꝛis accepit.
Qđ ſi vniꝰ eiuſdemqꝫ nature eſſet ꝗlibet
creatura coꝛꝑalis:cuiꝰ eſt ſancta trinitas:
ꝗ vnꝰ eſt deꝰ:nec localiter in loco eſſꝫ:nec
tꝑis mutationē aliqn̄ ſentiret:nec đ loco
ad locū trāſiret:ne circūſcriberet̄ quātita
te molis ſue. Que oīa oſtendūt huiuſmo
di naturaꝝ illū eſſe opificē:cui nullꝰ latꝰ
aut anguſtꝰ eſt locꝰ:qꝛ nō minꝰ in angu/
ſtijs ꝗꝫ in latis totus eſt. Nec mutat̄ tꝑe ꝗ
ſolꝰ poteſt voluminia tempoꝝ non tꝑali
volubilitate ſꝫ eterna ſtabilitate mirabi/
liter oꝛdinare. Neqꝫ em̄ in tempꝑe cogitat
quēadmodū tempoꝝ ſeries rerū deceſſi
one aut ſucceſſione trāſcurrat:nec aliqua
molis quantitate terminat̄.qꝛ nullo fine
ꝯcludit̄. Neqꝫ ꝑ mundi partes partibꝰ ſu
is maioꝛibꝰ eſt ipſe diffuſus:vt maioꝛes
mundi ꝑtes ſuis maioꝛibꝰ impleat:⁊ mi
noꝛes minoꝛibꝰ implendo.nuſqꝫ tamē to
tus ſe infundat. Ipſe em̄ eſt deus qui ait
Celū ⁊ terrā ego impleo. Om̄ia igiť que
fecit:id eſt ſpūs ⁊ coꝛꝑa:ſumma ⁊ ima:ce
leſtia atqꝫ terreſtria:viuētia ⁊ quibꝰ viuē
di facultatē nō dedit.ineffabiliť vbiqꝫ to
tus dn̄s deus ⁊ implet ⁊ cōtinet. Nec in
his ꝗ diuidunt̄ ipſe diuidit̄.nec in his ꝗ
mutant̄ vlla mutatōne variat̄. Niſi enim
naturaliť incōmutabilis ipſe eſſet:nunqꝫ
in rebꝰ mutabilibꝰ oꝛdo quidē conſilij ac
diſpoſitōnis eiꝰ incōmutabilť ꝑmaneret.
Deꝰ igiť reꝝ coꝛpoꝛeaꝝ atqꝫ incoꝛpoꝛea
rum creatoꝛ immēſus:eo primū ſe nullūꝫ
eſſe coꝛpus oſtendit:qꝛ quibuſdam coꝛ/
poꝛibꝰ vitā nō dedit:cum coꝛpoꝛa om̄ia
ipſe creauerit. Ipſe aūt naturaliť vita eſt:
qꝛ ſi vita nō eſſet:nō viuētia coꝛpoꝛa non
feciſſet. Neqꝫ em̄ facit rem nō viuentē ni/
ſi res viuens. Nō igiť vniꝰ nature ſūt cū
deo coꝛꝑa ꝗ viuere om̄ino nō pn̄t. Ac ſic
neqꝫ illa coꝛꝑa vniꝰ nature cuꝫ deo ſunt:
quibꝰ ſingulis ſingulos brutos atqꝫ irra
tionales ſpiritus:quibꝰ eadē coꝛꝑa viui/
ficarent̄ ac ſenſificarent̄ inſeruit. Sꝫ nec
ipſi bruti ſpiritꝰ vniꝰ nature cū deo ſunt:

ꝗ licet viuificādis ſenſificandiſqꝫ cogno/
ſcat̄ inſeruiſſe coꝛꝑibꝰ.ipſis tn̄ ſpiritibꝰ nl̄
lū intelligēdi largitꝰ eſt lumen:quo ſuū
poſſent aut cognoſcere aut diligere crea/
toꝛē. Ipſos quoqꝫ ſpiritꝰ:quos rōnales
atqꝫ intellectuales eſſe nō dubiū eſt:quis
audet blaſphemo ſpū ⁊ ceco coꝛde eiuſ/
dem nature cuiꝰ eſt deꝰ:vel putare vľ di
cere:cū deꝰ vtiqꝫ naturaliter incōmuta/
bilis oīno ſit ⁊ immēſus. Qui cū in ſe di
uerſitatē vllā habere nō poſſit:in eiſdem
tn̄ ſpiritibꝰ quos rōnales atqꝫ intellectu
ales fecit:diuerſitatē ſue oꝑatōnis oſten/
dit. In quibuſdā em̄:id eſt ꝗ terrenis ac
moꝛtalibꝰ ſunt inſerti coꝛꝑibus:⁊ ſi nul/
lus eſt eis localis motꝰ:qꝛ ꝑ locoꝝ coꝛpo
raliū partes cū ipſi in coꝛꝑibus ſint:non
particulatim ſunt:ſꝫ ſicut in totis coꝛpo
ribꝰ toti:ſic in eoꝛundē coꝛpoꝝ partibus
toti ſunt.tn̄ cogitationū varietas diuer/
ſitatem in eis cuiuſdaꝫ tꝑalis motionis
ac mutationis oſtēdit:dū modo aliꝗd ne
ſciūt:modo ſciūt:modo volūt:modo no/
lunt:modo ſapiūt:modo deſipiunt.mo/
do iniqui ex iuſtis:modo iuſti ſunt ex ini
quis.modo pietatꝭ illuſtrant̄ lumine:mo
do deprauant̄ tenebroſo impietatis erro
re. Illos quoqꝫ quos terrenoꝝ coꝛpoꝛū
grauat nulla luculenta materies.i.angeli
cos ſpiritus:quis nō videat nō vniꝰ na/
ture eſſe cū deo:ſed factos ex nihilo:quo
rū naturalis mutabilitas ī eo cognoſcit̄:
qꝛ eiuſdē nature pars eſt ī deteriꝰ ꝑmuta
ta. Deindeqꝫ hi ꝗ deprauati nō ſunt:licet
illius dono:a quo cū nō eſſent facti ſunt
inde feſſa ⁊ inꝗniū creature angelice gra/
tis datū eſt:ꝑfecta dilectione:ꝯtemplati
one atqꝫ exultatōne multitudinē dulcedi
nis dn̄i inceſſabiliter ſumāt.nec ab eo na
turali ꝯditione deficiāt:⁊ ſi inherentibus
deo nihil ineſt de varietate tempꝑis:quia
collato ſibi eterne incoꝛruptōnis atqꝫ in
cōmutabilitatis munere nihil in ſe ſenti/
ant mutatōis.ineſt tamē ſingulis natura
lis terminꝰ:quo a ſe inuicē diſcernūtur.
qꝛ nullus eoꝝ in alio eſt. Et cū vni eoꝛuꝫ
opus quodlibet iniungit̄.aliꝰ quoqꝫ alte/
ri operi implēdo:diuine poteſtatꝭ deputa/
tat̄ arbitrio. Hec oīa oſ̄dunt etiā factos

angelos opa eſſe ſancte trinitatis: cui⁹ p̱
ſinglas res q̃s vtiq; ſicut voluit fecit: ap
paret mirabilis ⁊ ſapiētia in diſpoſitōe:
⁊ virt⁹ in ope. Quoſdā igit ſpūs ſic deus
creauit: vt ſemp̱ eſſent. quoſdā v̄o vt eſſe
ſpūs nūq; deſinerēt. Illos itaq; deſitu/
ros q̃ſdā ex aq̄: q̃ſdā q2 ſic voluit omipo
tēs pduxit ex terra. Supiores v̄o ſpūs
nullū cū corporeis elemētis habere fecit
naturale ꝯſortiū. q̃s eternos creauit: ⁊ eis
facultatē atq; intelligentiā cogitāde: co/
gnoſcēde diligēdeq; diuinitatis inſeruit.
Quos tñ ita creauit: vt etiā p̄ ſeipis illuz
diligerēt. cui⁹ ſe tales creatos ope cogno
uiſſent. cū eoꝝ vt tales fierēt nlla merita
p̄ceſſiſſent. Ut aūt hec dilectō hr̄et iuſtā
⁊ ꝯgruā laudē. volūtatis quoq; eis tribu
it libertatē: vt eſſ3 eis poſſibile ſiue ad cū
q̄ ſup̄ eos eſt: intentōez ſancte dilectōnis
erigere: ſiue ad ſe vl ad eā q̄ infra eos ſūt.
graue cupiditatis ſemetipos pōdere de/
clinare. Nō eſt igit natura q̄ i eternū poſ
ſit ſiue miſere ſiue bn̄ viuēdo ſbſiſtere: ni
ſi q̄ pt̄ de deo ipius dei munere cogitare.
Hec aūt natura intellectualis in aīab; eſt
hoīm ⁊ ſpiritib; angeloꝝ. De⁹ qppe dili
gendi ac cognoſcēdi ſe nō niſi angel ⁊ ho
minib; indidit facultatē. Quib; ppt arbi
trij libertatē: q̄ maxīe debuit intellectua/
li creature: creatoris benignitate ꝯferri: ita
cognoſcēdi ⁊ diligēdi ſe facultatē volūta
tēq; donauit. vt eā vnuſq̄ſq; ⁊ hr̄e poſſet
⁊ pdere. Si q̄s tñ ſpōte eā pderet: ſuo eā
deinceps arbitrio reſumere n̄ valeret: vt
illi⁹ eſſet ſancte cogitatōis initiā gratuite
dono bonitatis denuo reuocādis q̄b; vel/
let infundere: cui⁹ fuit in ipo creatōis ex
ordio nullis p̄cedētib; meritis: ſpūs ⁊ cor/
pora locis atq; affectōib; put ipe ſapiens
voluit ꝯgrue ⁊ mirabiliter ordīare. Ange
li gͦ atq; hoīes p eo q2 rōnales ſunt facti.
eternitatis ac beatitudinis donū in ſe a na
ture ſpūalis creatore diuinit⁹ acceperūt.
ita. ſ. vt ſi dilectōi creatoris ſui iugiter in
heſiſſent. ſiml eterni beatiq; māſiſſēt. Si
v̄o pprie libertatis arbitrio ꝯ ſūmi creato
ris impiū: ſuā niterent facere volūtatē: p
tin⁹ a ꝯtumacib; beatitudo diſcederet: et
ad ſuppliciū eis relinq̄ret eternitas miſa:
errorib; deinceps doloribuſq; cruciāda
Et ō angel q̄dē h̄ diſpoſuit ⁊ iplcuit: vt
ſi q̄s eoꝝ bonitatē volūtatis pderet: nūq;
eā diuio mūere repararet. Pars itaq; ange
loꝝ q̄ a ſuo creatore deo q̄ ſolo bono bea
ta fuit: volūtaria pſus auerſiōe diſceſſit.
eq̄tatis ſupne iudicio: initiū ſue dānatōis
i ipa auerſiōe volūtatis inuenit, vt n̄ alid
ei eſſ3 incipe iā puniri: q; illi⁹ beatifici bo
ni dilectōe deſtitui: quā de⁹ in eterno ſic
totā p̄cepit remanere ſupplicio: vt etiā ig
nē ei eternū p̄parar3: in q̄ oēs illi p̄uarica
tores angeli nec mala poſſint vnq; volū
tate carere nec penā: ſ3 pmanēte i eis iniu
ſte auerſiōis malo: pmaneat etiā iuſte re/
tributōis eterna dānatio. Hoꝝ maloꝝ
p̄nceps dyabol⁹ p̄mos hoīes q2 ad p̄cti
p̄ncipiū inuid⁹ duxit: nō eis tm̄: ſ3 ⁊ vni/
uerſe ppagini eoꝝ cū vicio p̄cti meritum
mortis inſeruit. De⁹ aūt miſicors ⁊ iuſtus
ſicut dyabolo atq; angel ei⁹ ppria volū/
tate cadentib; ceteros angelos i ſue dile
ctionis eternitate firmauit. ſic etiā hūani
generis maſſā nō totā in ſempiternū pire
pmiſit: ſ3 q̄s voluit ei⁹ gratuita bonitas
repulſis tenebris in q̄b; oīs hūana nati/
uitas p̄cti originalis ꝯdēnatōe verſat: re
ducēdos p̄deſtinauit ad lucē. i eo p̄cipue
demōſtrās q; iſtos original p̄cti vinculis
i debita grā liberatoris abſolueret. cū ali
os ⁊ q; maxime puulos: q̄b; nlla pn̄t vel
bona vl mala ineſſe ppria merita volūta
tis inſolubili nexu eterna dānatio retine
ret. Bone q̄3 volūtatis ⁊ cogitatōis ini/
tiū nō homini ex ſeipo naſci. ſ3 diuinit⁹ ⁊
prepari ⁊ tribui. In eo de⁹ euidēter oſtē
dit. q2 neq; dyabol⁹ neq; aliq̄s angeloꝝ
eius ex quo ruine illi⁹ merito: in hāc infe
riorē ſunt detruſi caliginē: bonā3 potuit
aut poterit reſumere voluntatē. Quia ſi
poſſibile eſſet vt hūana natura poſtq; a
deo auerſa bonitatē pdidit volūtatis ex
ſeipa rurſus eā hr̄e potuiſſet: mlto poſſi/
bili⁹ h̄ natura hr̄et angelica: q̄ quāto mi/
nus grauat terreni corpis pondere: tan/
to magis hac eſſet p̄dicta facultate. Sed
oſtēdit de⁹ vn̄ bona voluntas hoīb; det:
quā ſic amiſerūt angeli cū hr̄ent: vt amiſ
ſam deinceps hr̄e non poſſent. Om̄i igit

digna eſt eadē volūtas bona ꝑ dei grām
eterne beatitudinis p̄mio: ⁊ iniq̄tas ange
lica atq; humana nō debet eſſe impunita
ꝓpter ſcōm catholice ſidei regulā ventu/
rū eſſe filiū dei ad puniēdos oīes pecca
tores angelos: ⁊ ad iudicandos homīes
viuos ⁊ mortuos fideliter expectamus.
Teſtat̄ eniz beat⁹ petrus: q2 de⁹ angelis
peccantib9 nō pepercit: ſ3 carcerib9 caligi
nis inferi detrudens tradidit in iudicio
puniendos reſeruari. De hominib9 quo
q; viuis ac mortuis iudicādis hec ait be
atus paul⁹. Teſtificor corā deo ⁊ chriſto
ihū: q̄ iudicaturus eſt viuos ⁊ mortuos
⁊ aduentū ipi⁹ ⁊ regnū eius. In cui⁹ ad/
uentu ab illo primi hoīs corꝑe qḋ deus
de terra plaſmauit vſq; ad oīm hominū
corpora q̄ animata quandoq; viuere ce/
perunt ab illo r̄ſuſcitabunt̄: a quo operā
te creata ſunt. Singula vero corpora il/
lis ſingulis ſuis animab9 in reſurrectio/
ne reddentur. quas in maternis vt viue/
re inciperent ventribus habere ceperūt.
vt .ſ. anime in illo examine iuſti iudicis. ī
eiſdē ſingulis corporib9 ſuis accipiāt re/
tributionē ſiue regni. ſiue ſupplicij. in q̄/
bus ſiue bonam ſiue malā qualitatē vite
p̄ſentis habuerint. Qualitas autez male
vite ab infidelitate incipit: q̄ ab origina/
lis peccati reatu initiū ſumit. In q̄ quiſ/
quis viuere ita incipit: vt ante finiat vitā
q̄3 ab eius obligatione ſoluatur: ſi vnius
diei vel vni⁹ hore ſpacio anima illa vixit
in corpore: neceſſe eſt eā cū eodem corꝑe
interminabilia gehenne ſuſtinere ſuppli
cia: vbi dyabolus cū angelis ſuis in eter
nū arſurus eſt: qui ⁊ primus peccauit: et
peccatuz primis hominib9 ꝑſuaſit. Ubi
cū eo etiā fornicarij. idolis ſuiētes. adul
teri. molles maſculoꝝ ꝯcubitores. fures
auari. ebrioſi. maledici. rapaces: ⁊ oīes
qui opera carnis agunt. de quib9 beatus
dicit apl's. q2 regnū dei nō ꝯſequētur. ſi
aute hui⁹ vite terminū a vijs ſuis malis
cōuerſi nō fuerint: eternis ignib9 exurent̄
Oīs eīm homo q̄ in hoc ſeculo vſq; ad
finē in iniquitatū delectatione: ⁊ cordis
obduratione permāſerit: ſicut hic eū no/
xia criminū delectatio tenuit: ſic euz ſine
fine ſempiterna cruciatio retinebit. Erit
eīm etiā iniquoꝝ reſurrectio: ſ3 ſine īmu/
tatione quā ſolis fidelib9 ⁊ ex fide iuſte vi
uentib9 daturus eſt de⁹. Hoc eſt eniz qḋ
ait apl's paul⁹. Omnes quidem reſurge/
mus: ſ3 non oīes immutabimur. Oſten
dens aūt iuſtos diuino munere cōmutā
dos ait: ⁊ nos immutabimur. Habebūt
ergo iniqui cū iuſtis reſurrectionez car/
nis cōmunē: immutatōis tamē grām nō
habebūt: que dabit̄ iuſtis. Quoniā a cor
porib9 impiorū non auferet̄ corruptio et
ignobilitas ⁊ infirmitas in quib9 ſeminā
tur. Que ob hoc morte nō extinguētur:
vt illud iuge tormentū corpori atq; aīe
ſit mortis eterne ſuppliciū. Iuſte ꝟo ani
me quas hic redēptor de⁹ gratis ex ſide
iuſtificauit: ⁊ iuſtificatis bene viuēdi vſ
q; in finē ꝑſeuerantiā tribuit: in ipis cor/
porib9 in quib9 hic iuſtificatōis gratiam
diuinit⁹ acceperūt: ⁊ in quib9 iuſtificate
ꝑ fidem: in charitate dei proximiq; vixe
runt: regni celeſtis eterna beatitudine po
tientur. glorificatis etiā corꝑib9 ſuis q̄ ſi
ne dubio carnis natura quā de⁹ creauit
veraciter ꝑmanente: nō ſic vt hic aīalia
ſed ſpūalia tunc habebūt. Sanctoꝝ eīm
ſeminat̄ corpus aīale. ſurget ſpūale. In
his ꝑ illam immutationem que ſolis da
bitur iuſtis implebit̄: qḋ oportere dicit
apoſtolus: vt corruptibile hoc induat in
corruptionē: ⁊ mortale hoc induat imor
talitatem. In quib9 ſexus maſculin⁹ vel
femininus ſicut eadez corꝑa creata ſunt:
remanebit. Quoꝝ gloria erit ꝓ factoruz
bonorū diuerſitate diuerſa. Oīa tamē
corpora ſiue maſculoꝝ ſiue feminaruz q̄
cunq; in regno illo erunt: glorioſa erunt.
Ille autē iudex nouit quantaz vnicuiq;
ſit daturus gloriā: qui in hac vita per mi
ſericordiā gratis iuſtificando p̄uenit. q̄s
illic ꝑ iuſticiā glorificare diſponit. Tem
pus vero acq̄rendi vitā eternā: in iſta tm̄
vita deus hominibus dedit: vbi voluit eſſe
etiā penitentiā fructuoſaz. Ideo aūt hic
penitentia fructuoſa eſt: q2 poteſt hic ho
mo depoſita malicia bene viuere: ⁊ muta
ta voluntate merita ſimul operaq; muta
re: ⁊ in timore dei ea gerere qua placeant

deo. Quod qui in hac vita nõ fecerit. habebit quidẽ penitentiã in futuro ſeculo de malis ſuis. ſ3 indulgentiã in ↄſpectu dei nõ inueniet: qꝛ ꝛ ſi erit ibi ſtimulꝰ penitudinis. nulla tñ ibi erit correctio voluntatis. A talibꝰ eñ iniqtas ſua ita culpabitur: vt nullatenꝰ poſſit ab eis vel diligi vel deſiderari iuſticia. Voluñtas eñ eoꝝ talis erit: vt habeat in ſe ſemp malignitatis ſue ſupplicium: nunq̃ tñ pcipere poſſit bonitatis affectũ. Quia ſicut illi q cũ chriſto regnabunt: nullas in ſe male voluñtatis reliq̃as habebũt. ita illi q erũt in ſupplicio ignis eterni cũ dyabolo ꝛ eiꝰ angelis deputati: ſicut nullã vlteriꝰ habebũt requiẽ: ſic nullatenꝰ bonã habere poterũt voluntatẽ. Et ſicut coheredibꝰ chriſti dabitur perfectio gratie ad eternã gloriã: ſic conſortibꝰ diaboli cumulabit ipa malignitas penã: quãdo exterioribꝰ deputati tenebris: nullo illuſtrabũtur interiore lumine veritatis. Proinde omi homini in hac vita poteſt eſſe vtilis penitentia. quã quocunq̃ tempore homo egerit quãlibet iniquus: quãlibet annoſus: ſi toto corde renũciauerit peccatis pteritis. ꝛ p eis in ↄſpectu dei. nõ ſolũ corpis: ſed etiã cordis lachrimas fuderit: ꝛ malorũ operum maculas bonis operibꝰ diluere curauerit: omniũ peccatoꝝ indulgẽtiã mox habebit. Hoc eñ nobis dñs pphetico pmittit eloquio dicens. Si cõuerſus fueris ꝛ ingemueris ſaluus eris. Et alio loco dicit. Fili peccaſti: ne adijcias iteꝝ: ſ3 ꝛ de pteritis depcare: vt tibi dimittant. Nunq̃ peccanti eſſet indicta pro peccatis depcatio: ſi depcanti nõ eſſet remiſſio ↄcedenda. Sed etiã penitentia peccatori tunc prodeſt: ſi eam in eccleſia catholica gerat. Cui deꝰ in perſona beati petri ligandi ſoluendiq̃ tribuit poteſtatem dicens. Que alligaueris ſup terrã erunt ligata ꝛ in celis: ꝛ que ſolueris ſup terrã erunt ſoluta ꝛ in celis. In quacũq̃ igit homo etate verã peccatoꝝ ſuoꝝ penitentiã egerit: ꝛ vitã ſuã deo illuminãte correxerit: nõ priuabit indulgentie munere: qꝛ deus ſicut p pphetam dicit: nõ vult mortẽ morietis: ſ3 vt reuertat a via ſua mala ꝛ viuat aĩa eiꝰ. Verũ tamẽ nullus hoĩm debet ſub ſpe miſericordie dei in ſuis diutius remanere peccatis. cũ etiã in ipo corpe nemo velit ſub ſpe future ſalutis diutiꝰ egrotare. Tales eñ q ab iniquitatibꝰ ſuis recedere negligunt: ꝛ ſibi de deo indulgentiã repromittunt. nõnunq̃ ita pueniunt repẽtino dei furore: vt nec ↄuerſionis tempꝰ: nec bñficiũ remiſſionis inueniãt. Ideo vnũquẽq̃ noſtrũ ſancta ſcriptura benigne pmonet dicẽs. Ne tardaueris conuerti ad deum: ꝛ ne differas de die in diẽ. ſubito eñ veniet ira eiꝰ: ꝛ in tpe vindicte diſperdet te. Dicit etiã beatus dauid. Hodie ſi vocem eiꝰ audieritis: nolite obdurare corda veſtra. Cui beatus quoq̃ paulus cõcordat his verbis. Videte fratres: ne forte ſit in aliquo veſtrũ coꝛ malũ incredulitatis diſcedendi a deo viuo: ſ3 adhortamini voſmetipſos per ſingulos dies: donec hodie cognominat: vt nõ obduret qꝛ ex vobis fallacia peccati. Obduratus igitur viuit: ſiue qui non cõuertitur deſperans de indulgentia ſuoꝝ peccatoꝝ. ſiue q ſic miſericordiã dei ſperat: vt vſq̃ in finem vite pſentis in ſuoꝝ criminũ pueriſitate pmaneat. Proinde diligẽtes miſericordiã dei: metuẽteſq̃ iuſticiã: nec de remiſſione peccatorum deſperemus: nec remaneamus in peccatis: ſciẽtes qꝛ illa omniũ hoĩm debita ſit exactura equitas iuſtiſſimi iudicis. que non dimiſerit miſericordia clementiſſimi redẽptoris. Sicut eñ miſericordia ſuſcipit abſoluitq̃ conuerſos. ita iuſticia repellit punietq̃ obduratos. Hi ſunt q peccantes in ſpũm ſanctũ: neq̃ in hoc ſeculo neq̃ in futuro remiſſionẽ accipiẽt pctõꝝ. Ideo aũt omis aĩa intellectualis ſpũs eſt: vt q̃rat agnoſcat atq̃ diſcernat: ꝛ tempus opeꝝ ſuoꝝ p qbꝰ receptura eſt i iudicio q ordinauit diuina iuſticia: ꝛ eiuſdẽ retributõis tempus quo nõ etiã licebit aut opa mutare: aut remiſſionẽ peccatoꝝ ſuorum de diuina miſericordia vtiliter poſtulare. Ceteri vero ſpũs omniũ aĩalium quibus nõ eſt intellectus: qꝛ quidã eoꝝ de terra: quidam de aquis originẽ ducunt. de aquis eñ ſunt reptilia ꝛ volatilia. de terra vero

quedã que reptant. quedã vero q̃ gradiũ
tur exorta ſunt. tãdiu ſpũs ſunt: q̃diu in
corꝑibꝫ viuũt. Anima quippe que ratio
nis capax diuinitꝰ facta nõ eſt. cũ carne
ſua ⁊ incipit ⁊ deſinit viuere: quia qñ cor
pori vitã nõ tribuit: ⁊ ipſa nõ viuit. Atqꝫ
ita miro modo cũ oĩ carni aĩa ſit cauſa
viuẽdi: ſpiritꝰ tamẽ irrationalis tãdiu vi
uit: q̃diu in carne manere potuerit: ⁊ dũ
a carne ſua ſeꝑaᵗ extinguiᵗ. Ita fit vt cũ
ipẽ vita carnis ſue ſit: viuere ipẽ nequeat
qñ vitaꝫ carni ſubmiſtrare deſtiterit. Et
ſi nõ ſit caro cui vitã dare valeat: ipſe q̃ꝫ
eã protinꝰ nõ habebit. Jõ nec eternitas
irrationalibꝫ ſpiritibꝫ data eſt: nec aliqđ
eis iudiciũ preꝑatur: in q̃ eis vel beatitu-
do ꝑ bonis. vel dãnatio ꝑ malis. reddaᵗ
opibꝫ. Jõ aũt in eis nulla opeꝝ diſcretio
requireᵗ: q꞉ nullã intelligẽdi facultatem
diuinitus acceperũt. Propterea ĝ eoꝝ
corpa reſurrectura non ſunt: q꞉ nec ipſis
aĩabꝫ eoꝝ aut eq̃tas aut iniquitas fuit.
ꝑ qua eis eterna vel beatitudo ſit tribuẽ-
da vl̾ pena. Illa igiᵗ aĩalia p̃ſentis ſeculi
curſum atqꝫ ornatũ ſm creatoris incõp-
hẽſibilẽ ꝑagũt volũtatẽ: q̃ de ſuis factis
nullã rõnem reddituri ſunt: q꞉ rationa-
lia nõ ſunt. Nunq̃d em̃ de bobus cura ẽ
deo? Hoĩes vero q꞉ rõnales facti ſunt: et
de ſe ⁊ de oĩbꝫ rebꝫ quas in vſuꝫ vite p̃ſen-
tis acceperũt: rationẽ reddituri ſunt deo:
⁊ ꝑ ſuoꝝ actuũ q̃litate recipiẽt aut penã
aut gloriaꝫ. Omnes em̃ nos manifeſtari
oportet ante tribunal chriſti: vt recipiat
vnuſquiſqꝫ ꝓpria corꝑis ꝓut geſſit: ſiue
bonũ ſiue malũ. Tũc ſcꝫ cũ ſm ipſiꝰ no-
ſtri creatoris ac redẽptoris eloquiũ oẽs
q̃ in monumẽtis ſunt audiẽt vocẽ eius ⁊
ꝓcedent. q̃ bona fecerũt in reſurrectioneꝫ
vite. q̃ vero male egerũt in reſurrectionẽ
iudicij. vt. ſ. q̃ mala egerũt eant in cõbu-
ſtionẽ eternã cũ dyabolo p̃ncipe oĩm ma-
loꝝ ſemꝑ arſuri: q̃ vero bona fecerũt eant
in vitã eternã regnaturi ſine fine cũ chri-
ſto rege omniũ ſeculoꝝ. Illi aũt cũ chri-
ſto regnabũt quos deꝰ gratuita bonitate
ſua p̃deſtinauit ad regnũ. Quia em̃ tales
p̃deſtinando preꝑauit: vt regno digni eſ-
ſent. preꝑauit vtiqꝫ ſm ꝓpoſitũ vocãdos

vt obediãt. preꝑauit iuſtificandos: vt ac-
cepta gr̃a recte credãt: ⁊ bene viuãt: p̃pa-
rauit etiã gl̾ificandos. vt xp̄i coheredes
effecti regnũ celoꝝ ſine fine poſſideãt. Ad
qđ regnũ diuerſis tꝑibꝫ ꝑ ſacramẽta que
ad fidẽ incarnatõis ſue chriſtꝰ inſtituit: il
li ꝑuenerũt. q̃s deꝰ gratis nullo bone vo-
luntatis vel boni opis merito p̃cedente
ſaluauit. queadmodũ ex illo tꝑe q̃ ſalua-
tor noſter dixit: ſi quis nõ renatus fuerit
ex aqua ⁊ ſpũſancto nõ poteſt introire in
regnũ dei abſqꝫ ſacramento baptiſmatꝭ:
p̃ter eos q̃ in eccl̾ia catholica ſine baptiſ-
mate ꝓ xp̄o ſanguinẽ fundũt. nec regnuꝫ
celoꝝ poteſt quiſqꝫ accipe. nec vitã eterna.
Quia ſi in hereſi quacũqꝫ vl̾ ſciſmate. q̃ſ-
qꝫ in nomĩe patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti ba-
ptiſſimi ſacramentũ acceperit. integꝝ ſa-
cramentũ accipit. ſed ſalutem que virtus
eſt ſacramẽti nõ habebit. ſi extra catholi-
cam eccleſiã ipm ſacramentuꝫ habuerit.
Ergo ideo debet ad eccleſiam redire. nõ
vt ſacramentũ baptiſmatis iterũ accipi-
et. quod nemo debet in quolibet homĩe
baptizato repetere. ſed vt in catholica ſo-
cietate vitam eternaꝫ accipiat. Ad quam
obtinendã nunq̃ꝫ poteſt eſſe idoneꝰ. q̃ cũ
ſacramẽto baptiſmatꝭ ab eccl̾ia catholi-
ca remanſerit alienus. Qui ſi elemoſinas
largas faciat. ⁊ ꝓ nomine chriſti etiã ſan-
guinem fundat. ꝓ eo q꞉ in hac vita non te-
nuit eccleſie catholice vnitatẽ non habe-
bit eternã ſalutẽ. Ubi em̃ cuiqꝫ prodeſſe
põt baptiſmus. ibi prodeſſe ⁊ elemoſina
põt. Baptiſmꝰ autẽ extra eccl̾iam quidẽ
eſſe põt. ſed nõ niſi in eccl̾ia prodeſſe põt.
In eccl̾ia igiᵗ tantũmodo catholica põt
vnicuiqꝫ ꝓdeſſe ⁊ ꝑceptio baptiſmatis ⁊
oꝑa miſericordie. ⁊ nomĩs chriſti glorio-
ſa ꝯfeſſio. ſi tñ ĩ eccl̾ia catholica bñ viuat.
Sic em̃ ſine eccl̾ie catholice ſocietate. nec
baptiſmꝰ alicui p̃t ꝓdeſſe. nec oꝑa miſeri-
cordie. niſi forte vt mitiꝰ torq̃aᵗ. nõ tñ vt
inter filios reputetur. ſic intra eccl̾iaꝫ ca-
tholicã ꝑ ſolũ baptiſmũ vita eterna non
acq̃ritur. ſi poſt baptiſmũ male viuatur.
Nã ⁊ illi qui bene viuũt debẽt opibꝫ mi-
ſericordie indeſinenter inſiſtere. ſcientes
ſe licet leuia nõnulla tamen quotidie con-

trahere peccata:pro quibus etiã sancti et iusti ĩ hac vita semp̃ deo dicere debẽt. Dimit te nobis debita nostra: sicut et nos dimittimus debitoribus nr̃is. Que peccata quãto in rebus licitis et a deo concessis freq̃nter hoibus subrepunt: et q̃to magis fortioribus cibis corpus implet: et carnalibus cor hois actibus affectibusq; implicat: tanto freq̃ntior culpa in hac mortalitate ɔtrahitur. Propterea humiles serui xp̃i q̃ cupiunt dño suo sine impedimẽto: et absq; animi noxia occupatõne seruire: coniugia omĩno nõ appetũt et a carnibus et vino abstinent: inq̃tum corporis valitudo pmittit. non qr peccatũ est aut ɔiugem habere: aut vinũ carnes vel percipere. Nã beatus aplus dicit: qr omis creatura dei bona est: et nihil reiiciendũ qd cũ gratiarum actõne percipit. sanctificat eñ per verbũ dei: et oratione. Coniugiũ quoq; in primis hominibus deus instituit: et benedixit. Propter qd apostolus ait. Honorabile ɔnubiũ in omĩbus: et thorus ĩmaculatus. Igit serui dei in eo qr a carnibus et a vino abstinent. non tanq; res immũdas refugiũt: sed mũdioris vite instituta sectant. Et in eo q coniugia non habent: nõ nuptiarum bonũ crimen esse existimant: sed cõtinentiã iugem bonis nuptijs meliorẽ esse non dubitant. Isto q̃z maxime tempe: qñ dicit de cõtinentia: q̃ potest capere capiat. De nuptijs vero dicitur: qui se nõ ɔtinet nubat. In vna eñi ratione virtus exoritur: in altera infirmitas remedio subleuat. Unde qr egritudini semp est consolendum. propterea si cui primo ɔtigerit priuari cõiugio. si voluerit secũdas vel tercias inire nuptias. nullum de illis peccatũ habebit: si eas caste seruauerit. id est si vnus et vna legitime duntaxat coniuncti fidẽ seruẽt. vt nec illi mulieri pter vxorẽ. nec illa viro pter maritum vllatenus misceatur. In talibus et si fuerit aliquis ɔiugalis excessus qui tamẽ legitimũ nõ violat thorum. habebit nõnullũ sz veniale peccatũ. Sed hec illorum sunt: qui nullã vouerũt continentiã deo. Cete rũ quisquis seipm̃ castrauerit propter regnũ celorum: et in corde suo continentiam deo vouerit: nõ solũ si mortifero fornicationis crimine maculet: verum etiã si aut vir vxorẽ accipere: aut mulier nubere voluerit sm̃ apostoli sententiã damnationẽ habebit: quia primã fidẽ irritã fecit. Sicut ergo sm̃ apostoli sententiã: dignũ est vt vxori vir debitũ rddat: similiter vxor viro: quia si quis acceperit vxorẽ nõ peccat. et si nupserit virgo non peccat: ita sm̃ eiusdẽ apostoli dictũ qui statuit in corde suo firmus nõ habens necessitatẽ: potestatem autẽ habens sue voluntatis: et vouerit continentiã deo: debet eam vsq; in finem tota mentis sollicitudine custodire. ne damnationẽ habeat: si primã fidẽ irritam fecerit. Similiter et coniugati viri et coniugate mulieres si ex ɔsensu perennẽ vouerint continentiã. nouerint se sui voti obnoxios detineri: nec iam sibi debere cõmixtionẽ carnis: quã primitus licitã habuerũt: sz deo se debere ɔtinẽtiã quã vouerũt. Tũc eñ vnusquisq; regnũ celorũ qd sanctis pmittit possidebit: si obliuiscens q̃ retro sunt. et in anteriora extendẽs seipm̃. sm̃ q i psalmis dicit. vouete et reddite dño deo vestro. qd scit esse licitum et ad pfectũ melioris vite pertinere cognoscit: et libẽter voueat: et celeriter reddat: et in h qr votũ reddit meliorẽ semp conatu pficiat. Omĩ eñ vouenti deo et reddenti qd vouit. ipse quoq; deus reddet celestis regni premia que pmisit.

Capitulum prime regule fidei recte.

Firmissime itaq; tene et nullatenus dubites: patrem et filiũ et spiritũsanctũ vnum esse naturaliter deũ. in cuius nomĩe baptizati sumus. Cum eñ aliud nomen sit pater. aliud filius: aliud spũssanctus: hoc est vtiq; vnũ nature nomẽ horũ trium quod dicit deus. Qui dicit in deuteronomio. Uidete quoniã ego sum deus. et nõ est alius preter me. Et de quo dicit. Audi israel: dñs deus tuus deus vnus est. Et dominum deum tuũ adorabis. et illi soli seruies.

Capitulũ ſecũde regule.

f

Irmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites patrē ⁊ filium ⁊ ſpiritũſanctũ: id eſt ſanctã trinitatē: eſſe ſolũ naturaliter verũ deũ. Quia cũ tres deos nobis colere n̄ liceat: niſi vnũ ſolũ verũ deũ: tñ ſic pr̄ verꝰ deꝰ dr̄ teſtãte apl'o q̇ ait. Cõuerſi eſtis ad deũ a ſimulacris: ſeruire deo viuo ⁊ vero: ⁊ expectare filiũ eiꝰ de celis quē ſuſcitauit a mortuis ihm: ita q̄ filiũ verũ deũ iohãnes cõmendat apl's dicēs. Scimꝰ q2 filius dei venit: ⁊ dedit nobis intellectũ vt cognoſcamꝰ verũ deũ ⁊ ſimꝰ in vero filio eiꝰ ihu xp̄o. Hic eſt verus deꝰ ⁊ vita eterna. Qui vtiq3 quoniã verus deꝰ eſt: etiã veritas eſt: ſicut ipſe nos edocet dicens. Ego ſum via ⁊ veritas et vita. De ſpiritu quoq3 ſancto iohannes apl's ait. Quia ſpũs eſt veritas. Et vtiq3 nõ p̄t naturaliter deꝰ verꝰ nõ eſſe. q2 veritas eſt. Quem etiã deũ paulus apl's confitetur dicens. Membra veſtra templũ ſunt ſpũſſancti q̇ in vobis eſt: quē habetis a deo ⁊ nõ eſtis veſtri. Empti eñ eſtis p̄cio magno. glorificate ⁊ portate deũ in corpore veſtro.

Capitulũ. III.

f

Irmiſſime tene ⁊ nullatenꝰ dubites: patrē ⁊ filium ⁊ ſpũmſanctũ: id eſt ſanctã trinitatē vnũ verum deũ ſine initio ſempiternũ eſſe. Propter qđ ſcriptũ eſt In principio erat verbum: ⁊ verbũ erat apud deũ: ⁊ deus erat verbũ. Hoc erat in principio apud deũ. Hec denuo ſempiternitas intimat᷑. vbi dicit᷑ in pſalmo. Deus aũt rex noſter ante ſecula. Et alio loco. Sempiterna quoq3 eiꝰ virtus ⁊ diuinitas.

Capitulũ. IIII.

f

Irmiſſime tene ⁊ nullatenꝰ dubites ſanctam trinitatem ſolũ verũ deũ. ſicut eternũ ita ſolũ naturaliter incõmutabilem eſſe. Hoc eñ ſignificat. cũ dicit ſeruo ſuo moyſi. Ego ſũ q̇ ſũ. Hinc ⁊ pſalmus dicit. In principio domine terrã fundaſti: ⁊ opa manuũ tuarũ ſunt celi. Ipſi peribũt tu autē pmanes: et omnes ſicut veſtimentũ veteraſcent. Et ſicut opertoriũ mutabis eos ⁊ mutabuntur: tu aũt idē ipſe es.

Capitulũ. V.

f

Irmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites ſanctã trinitatē ſolũ eſſe verũ deũ rerũ oĩm viſibiliũ atq3 inuiſibiliũ creatorē. De quo in pſalmo dicitur. Beatus cuius deus iacob adiutor eius: ſpes eius in dño deo ipſius qui fecit celum ⁊ terrã: mare ⁊ om̄ia que in eis ſunt. De quo etiã apl's dicit. Quoniam ex ipſo ⁊ per ip̄m ⁊ in ipſo ſunt om̄ia: ipſi gloria in ſecula.

Capitulũ. VI.

f

Irmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites patris et filij et ſpũſſancti vnam quidē eſſe naturã: tres ṗo eſſe pſonas. patrēq3 ſolũ eſſe q̇ dixit. Hic eſt filiꝰ meꝰ dilectꝰ ĩ q̇ mihi bñ cõplacui. ⁊ filiũ ſolũ etiã ſup quē vox illa ſoliꝰ p̄ris ſonuit: quãdo in iordane ſcđm carnē baptizatus eſt vnigenitꝰ deꝰ qui carnē ſolꝰ accepit. ⁊ ſpũmſanctũ p̄ris ⁊ filij ſolũ eſſe q̇ in ſpecie colũbe ſup chriſtũ baptizatũ ⁊ aſcendentē ab aqua deſcendit: ⁊ quinq̄geſimo die poſt reſurrectionē chriſti fideles in vno loco poſitos in linguarũ ignearũ viſione aduenīēs repleuit. Illam vocem quã ſolus locutus eſt pater deus: ⁊ illam carnē qua ſolus homo factus eſt vnigenitus deus. ⁊ illã columbam in cuiꝰ ſpecie ſpiritusſanctꝰ ſup chriſtũ deſcendit: illasq3 linguas igneas in quarũ viſione fideles apl'os in vno loco ↄſtitutos repleuit: opa eſſe totius ſancte trinitatis: id eſt vniꝰ dei q̇ fecit om̄ia in celo ⁊ in terra viſibilia ⁊ inuiſibilia.

Capitulũ. VII.

f

Irmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites ſolum deum filium: id eſt vnã ex trinitate pſonã ſolius patris eſſe filium. ſpiritum vero ſanctũ ip̄m quoq3 vnam ex trinitate pſonam non ſolius patris: ſed ſimul patris ⁊ filij eſſe ſpiritum. Oſtendens enim dei filius ſe ſolum eſſe de patre genitum. ait. Sic enim deus dilexit mundum: vt filium ſuum vnigenitum daret. Et paulopoſt. Qui autem non credit: iam iudicatus eſt: quia non credit in nomine vnigeniti filij dei.

Spũm aũt ſanctũ ꝛ pr̃is ꝛ filij eſſe ſpũm aplo docet q̃ ait. Uos aũt nõ eſtis in carne:ſ; in ſpiritu:ſi t̃m ſpirit⁹ dei habitat in vobis. Et ſequit̃. Si q̃s aũt ſpũm chriſti nõ habet:hic nõ eſt ei⁹.

Capitulũ. VIII.

Firmiſſime tene ꝛ nullatenus dubites eundẽ ſpiritũ ſanctũ qui patris ꝛ filij vnus eſt ſpirit⁹ de patre ꝛ filio ꝓcedere. Dicit eñ filius. Cũ venerit ſpiritus veritatis q̃ a patre ꝓcedit. Ubi ſuũ ſpiritũ eſſe docuit:qꝛ ipe eſt veritas. De filio quoq; ꝓcedere ſpũmſanctũ ꝓphetica atq; apl'ica doctrina nobiſ cõmendat. Eſaias eñ dicit d̃ filio. Percutiet terrã virga oris ſui. ꝛ ſpũ labiorũ ſuoꝝ interficiet impiũ. De quo apl's ait. Quẽ interficiet dñs ihs ſpiritu oris ſui. Quẽ etiam ipe vnicus dei fili⁹ ſpiritum oris ſui eſſe ſignificans:poſt reſurrectionẽ ſuã inſufflans in diſcipulos ait. Accipite ſpiritũſanctũ. De ore vero ipſius domini ihu ait iohãnes in apocalipſi. quia gladi⁹ vtraq; parte acut⁹ ꝓcedebat. Ipe vero ſpiritus oris eius:ipe eſt gladius q̃ de ore eius procedit.

Capitulũ. IX.

Firmiſſime tene ꝛ nullatenus dubites trinitatẽ deũ immẽſa; eſſe virtutẽ nõ mole. ꝛ omnẽ creaturã ſpũalem atq; corpalem ꝟtute eius ꝛ p̃ſentia ꝯtineri. Dicit eñ de⁹ pater. Celũ; ꝛ terrã ego impleo. Dicit̃ etiã de ſapiẽtia dei que fili⁹ eſt ei⁹:qꝛ attingit a fine vſq; ad finẽ fortiter:ꝛ diſponit oĩa ſuauiter. De ſpiritu quoq; ſancto legim⁹:qꝛ ſpũs dei repleuit orbẽ terraꝝ. Et dauid propheta dicit. Quo ibo a ſpiritu tuo:ꝛ q̃ a facie tua fugiã? ſi aſcendero in celũ tu illic es:ꝛ ſi deſcẽdero ad infernũ ades.

Capitulũ. X.

Firmiſſime tene ꝛ nullatenus dubites:vnã ex trinitate perſonã. id eſt dei filiũ:qui d̃ natura dei patris ſolus nat⁹ eſt:ꝛ vni⁹ eiuſdẽq; nature cum patre eſt. ipm in plenitudine temporis ſm̃ ſuſceptionẽ forme ſeruilis voluntarie in virgine ꝯceptũ:ꝛ d̃ virgine natũ: verbũ carnẽ factũ:ipm quoq; eſſe q̃ eſſentialiter nat⁹ eſt de patre:ꝛ eſſentialiter cõceptus eſt natuſq; de ꝟgine:ipmq; vnu; eſſe ꝛ vnius nature cũ virgine qui ait de deo patre. Ante ſecula fundauit me:ꝛ ante omẽs colles generauit me. De q̃ etiam dixit apl's Quia cũ venit plenitudo temporis miſit deus filiũ ſuum factũ ex muliere factũ ſub lege.

Capitulũ. XI.

Firmiſſime tene ꝛ nullatenus dubites chriſtu; filium dei ſicut de deo patre plenũ ꝑfectũq; deum. ita de virgine matre:verũ perfectũq; hominẽ genitũ:id eſt verbũ deũ habentẽ. ſ. ſine pc̃o verã noſtri generis carnẽ ꝛ animã rationalẽ. Qd ipſe dei fili⁹ euidenter oñdit dicens de carne ſua. Palpate ꝛ videte:qꝛ ſpũs carnẽ ꝛ oſſa nõ habet:ſicut me videt; habere. Animã quoq; ſe habere his ꝟbis oſtendit dicens. Propterea me pater diligit:qꝛ ego pono animã meam:ꝛ itez ſumo eam. Intellectum quoq; aĩe ſe habere oſtẽdit in eo q̃d ait. Diſcite a me:qꝛ mitis ſum ꝛ humilis corde. Et de ipo deus ꝑ ꝓphetam dicit. Ecce intelliget puer meus:ꝛ exaltabit̃ et ſublimis erit valde. Nam ꝛ beatus petrus ſm̃ ſancti dauid ꝓphetiã in chriſto carnẽ ꝛ animã ꝯfitetur. De ipſo eñ beato dauid loquens ait. Propheta igit̃ cũ eſſet ꝛ ſciret qꝛ iureiurando iuraſſet illi de⁹ de fructu lumbi eius ſedere ſup ſedẽ eius ꝓuidẽs locut⁹ eſt de reſurrectõne chriſti:qꝛ neq; derelicta eſt aĩa ei⁹ in inferno:neq; caro eius vidit corruptionẽ.

Capitulũ. XII.

Firmiſſime tene ꝛ nullatenus dubites vnũ filiũ atq; ipm eſſe deũ veꝝ:qui cũ patre ꝛ deo ꝛ ſpũſancto deo fecit oĩa tpa:ꝛ in monte ſynai legem moyſi dedit ordinata; ꝑ angelos:et ipm deũ verbũ carnẽ factũ:qui veniente plenitudine temporis:miſſus a patre factus eſt ex muliere quã fecit:ſolus factuſ eſt ſub lege quã dedit.

Capitulũ. XIII.

Firmiſſime tene ꝛ nullatenus dubites:dei verbũ q̃d caro factum eſt duas naturas incõfuſibiliter

ꝑmanere. Unam verā diuinā: quā habꝫ
cū patre cōmunem. ſm quā dicit. Ego ⁊
pater vnum ſumus: ⁊ q̄ me videt: videt ⁊
patrē: ⁊ ego in patre: ⁊ pater in me eſt: ſm
quā eū dicit apl's ſplendorē glīe ⁊ figurā
ſubſtātie dei. Alterā verā humanam: ſm
quā ipe deus incarnatus dicit. pater ma
ior me eſt.

Capitulū. XIIII.

Firmiſſime tene ⁊ nullatenus du
bites deum verbū carnē factū:
vnā habere diuinitatꝭ ſue carniſ
ꝗ perſonā. Deus eīm verbū plenā natu
ram humanā ita ſibi veraciter vnire di
gnatus eſt: ⁊ ꝑmanēte diuinitate ſua ita
verbū caro factū eſt: vt ꝗuis naturaliter
nō hoc ſit verbū qđ caro. qꝛ duarū natu
rarū veritas manet in chriſto: ſm vnam
tamē ꝑſonā idem verbum caro ab ipo fie
ret materne cōceptionis initio. Deꝰ eīm
verbū non accepit ꝑſonam hominis ſed
naturā: ⁊ in eternā perſonā diuinitatꝭ ac
cepit temporalem ſubſtantiā carnis. Unꝰ
eſt ergo chriſtus verbū caro factū: qui et
ex patribꝫ ſm carnē. ⁊ ſup oīa deus be
nedictus in ſecula. Unus ihs: cui ⁊ pa
ter dicit. Ex vtero ante luciferū genui te
Ubi ſignificat ante oē tempꝰ ſine ini
tio eterna natiuitas. Unus ihs. de quo
⁊ euāgeliſta dicit. Quia vocatum eſt no
men eius ihs: qđ vocatum eſt ab angelo
priuſꝗ in vtero ɔciperet.

Capitulū. XV.

Firmiſſime tene ⁊ nullatenꝰ dubi
tes nō carnē xp̄i ſine diuinitate
ɔceptā in vtero virginis priuſꝗ
ſuſciperet a verbo: ſꝫ ipm verbū deū ſue
carnis acceptōe ɔceptū. ipſamꝗ carnem
verbi incarnatione ɔceptam.

Capitulū. XVI.

Firmiſſime tene ⁊ nullatenus du
bites ipm vnigenitū deum ver
bum carnē factū: ſe pro nobiſ ob
tuliſſe ſacrificiū ⁊ hoſtiā deo in odorē ſua
uitatis: cui cū patre ⁊ ſpūſancto a patri
archis: ꝓphetis: ⁊ ſacerdotibꝫ tempore
veteris teſtamēti aīalia ſacrificabantur:
⁊ cui nūc: id eſt tp̄e noui teſtamēti: cū pa
tre ⁊ ſpūſancto: cū quibꝫ illi eſt vna diui
nitas ſacrificiū panis ⁊ vini in fide ⁊ chari
tate. ſancta ecclīa catholica ꝑ vniuerſā
orbē terre offerre nō ceſſat. In illis enim
carnalibus victimis ſignificatio fuit car
nis xp̄i. quā ꝓ peccatis noſtris ipſe ſine
peccato fuerat oblaturꝰ: ⁊ ſanguinis quē
erat effuſurus in remiſſionē peccatoꝝ no
ſtrorum. In iſto aūt ſacrificio gratiarum
actio atꝗ cōmemoratio eſt carnis chriſti
quā ꝓ nobis obtulit: ⁊ ſanguis quē ꝓ no
bis idē deus effudit. De quo beatꝰ pau
lus dicit in actibꝫ apoſtoloꝝ. Attendite
vobis ⁊ vniuerſo gregi in quo vos ſpūſ
ſanctus poſuit epiſcopos regere eccleſiā
dei: quā acquiſiuit ſanguine ſuo. In illiſ
ergo ſacrificijs quid nobis eſſet donan
dum figurate ſignificabat. In hoc autē
ſacrificio quid nobis iam donatū ſit. eui
denter oſtendit. In illis ſacrificijs ꝑnun
ciabatur filius dei pro impijs occiden
dus: in hoc aūt pro impijs annunciatur
occiſus: teſtante apoſtolo. qꝛ chriſtus cū
adhuc infirmi eſſemus ſm tempus ꝓ im
pijs mortuus eſt. ⁊ quia cum inimici eſſe
mus recōciliati ſumus deo per mortem
filij eius.

Capitulū. XVII.

Firmiſſime tene ⁊ nullatenus du
bites verbum carnē factum: ean
dem humanam carnē ſemper ve
ram habere. qua de virgine verbum deꝰ
natus eſt. qua crucifixus ⁊ mortuus eſt:
qua reſurrexit ⁊ in celum aſcendit. ⁊ ī de
xtera dei ſedet. qua etiā venturus eſt iu
dicare viuos ⁊ mortuos: propter qđ apo
ſtoli ab angelis audierunt. Sic veniet
quemadmodū vidiſtis eū euntem in celū
Et beatus Johānes ait. Ecce veniet cū
nubibus: ⁊ videbit eum omnis oculus: ⁊
qui eum confixerunt: ⁊ videbunt eū om
nes tribus terre talem.

Capitulū. XVIII.

Firmiſſime tene ⁊ nullatenꝰ du
bites trinitatem deum: id eſt pa
trem ⁊ filium ⁊ ſpiritumſanctū
eſſe naturaliter ſummum atꝗ incommu
tabile bonum: et ab ipſo creatas eſſe om
nes naturas: bonas quidem: quia a ſum
mo bono facte ſunt: ſed mutabiles qꝛ de

nihilo facte ſunt: nullãqꝫ eſſe malã naturã qꝛ omĩs natura inquantũ natura eſt bo/na eſt. Sz qꝛ in ea bonũ ꝛ minui ꝛ auge/ri pt. intantũ mala dicit: inquantũ bonũ eiꝰ minuit. Malũ em̃ nihil aliud eſt niſi boni priuatio. Uñ geminũ ꝯſtat eſſe creature rationalis malũ. vnũ quo voluntarie ipa deficit a ſũmo bono creatore ſuo. alterꝝ q̃ inuita punietur ignis eterni ſup/plicio. illud paſſura iuſte: qꝛ hoc admiſit iniuſte. ꝛ que ordinẽ in ſe nõ ſeruauit di/uine inſtitutõis. ordinẽ diuine ñ effugiet vltionis.

Capitulũ. XIX.

Irmiſſime tene ꝛ nullatenus du
f bites necꝫ angelos necꝫ aliã quãlibet creaturã eiuſdẽ nature eſſe: cuiꝰ eſt ſm naturalẽ diuinitatẽ ſuã ſum/ma trinitas q̃ eſt vnꝰ naturaliter deꝰ pa/ter ꝛ filiꝰ ꝛ ſpũſſanctꝰ. Necꝫ enim vnius nature eſſe poterũt ille q̃ fecit ꝛ ea q̃ fecit.

Capitulũ. XX.

Irmiſſime tene ꝛ nullatenus du
f bites omnẽ creaturã naturaliter mutabilẽ a deo incõmutabili factam. nec tñ poſſe quelibet ſanctoꝝ angelorum in deteriꝰ mutari. qꝛ ſic acceperũt eternã beatitudinẽ: qua deo ſtabiliter p/fruunt: vt ea carere nõ poſſint. Sed hoc ipm qd ab illo ſtatu beatitudinis in quo ſunt mutari ĩ deteriꝰ nullatenꝰ poſſunt. nõ eſt eis naturaliter inſitũ. ſz poſtq̃ creati ſunt gratie diuĩe largitate collatũ. Si enĩ angeli naturaliter incõmutabiles fierent: nunq̃ de eoꝝ cõſortio dyabolꝰ ꝛ eiꝰ angeli cecidiſſent.

Capitulũ. XXI.

Irmiſſime tene ꝛ nullatenus du
f bites in omĩ creatura: quã ſpũa/lem atqꝫ corporeaz ſumma trinitas fecit. ſolos ſpũs angelicos ꝛ hũanos intelligendi facultatẽ diuinitꝰ accepiſſe. Ceteros vero ſpũs brutoꝝ aĩaliũ rationalẽ intelligentiã non accepiſſe. Propter qd dicit homibꝰ. Nolite fieri ſicut equus ꝛ mulꝰ: quibꝰ ñ eſt intellectꝰ. Et ideo ani/mas hoĩm ꝛ animas pecoꝝ vniꝰ nature nõ eſſe: nec animas pecoꝝ in homĩes: nec aĩas hoĩm in pecora poſſe trãſire.

Capitulũ. XXII.

Irmiſſime tene ꝛ nullatenus du
f bites primos homĩes: id eſt adã ꝛ mulierẽ eiꝰ. bonos ꝛ rectos: ꝛ ſine pctõ creatos cũ libero arbitrio q̃ poſ/ſent humili ꝛ bona volũtate ſeruire atqꝫ obedire: q̃ arbitrio etiã poſſent ſi vellẽt ppria volũtate peccare. eoſqꝫ nõ neceſſita/te ſz ppria volũtate peccaſſe: illoqꝫ peccato ſic in deteriꝰ mutatã humanã naturã: vt nõ ſolũ in ipſis pmis hominibꝰ p peccatũ mors obtineret regnũ: ſz etiã in oẽs hoĩes trãſiret pcti mortiſqꝫ dominiũ.

Capitulũ. XXIII.

Irmiſſime tene ꝛ nullatenus du
f bites omnẽ hoĩem q̃ p ꝯcubituz viri ꝛ mulieris cõcipit cũ peccato originali naſci. impietati ſubditũ: mortiqꝫ ſubiectũ. ꝛ ob hoc natura ire filiũ naſci. de qua dicit apl's. Eramꝰ ꝛ nos natura filij ire: ſicut ꝛ ceteri. A qua ira nullus liberabit niſi p fidẽ mediatoris dei ꝛ hominũ hoĩs ihũ xpi: q̃ ſine peccato ꝯce/ptus: ſine pctõ natꝰ: ſine pctõ mortuus. peccatũ p nobis factꝰ eſt: id eſt ſacrificiũ factꝰ eſt p peccatis noſtris. In veteri quip/pe teſtamẽto pctã dicebant ſacrificia. q̃ p peccatis offerebant: in quibꝰ omĩbꝰ fuit ſignificatio chriſti: qꝛ ipe eſt agnꝰ dei qui tollit peccata mundi.

Capitulũ. XXIIII.

Irmiſſime tene ꝛ nullatenus du
f bites nõ ſoluz homĩes iã ratione vtentes: verꝫ etiaz paruulos qui ſiue in vteris matrꝫ viuere incipiũt ꝛ ibi moriunt: ſiue cũ de matribꝰ nati ſine ſacramẽto ſancti baptiſmatis qd dat in nomĩe pris ꝛ filij ꝛ ſpũſſancti: de hoc ſeculo tranſeunt. ignis eterni ſupplicio puniẽdos: qꝛ ꝛ ſi ppriẽ actionis peccatũ nullũ habue/runt. originalis tñ peccati dãnationẽ carnali ꝯceptione ꝛ natiuitate traxerũt.

Capitulũ. XXV.

Irmiſſime tene ꝛ nullatenus du
f bites. ipm xpm filiũ dei ad iudicandos viuos ꝛ mortuos venturꝝ. vt hoĩes q̃s hoc dono ſue grĩe gratis p fidẽ iuſtificat. eiſdẽqꝫ iuſtificatis ĩ fide ꝛ caritate ſctẽ mr̃is eccĩe vſqꝫ in finẽ pſeuerãtiã do/nat. ĩ ſuo aduẽtu reſuſcitet ꝛ glificet: ꝛ hu

198

ꝓmiſſionē ſuā eq̄les ſanctꝭ angelꝭ faciat. ⁊ ad cū ſtatū ꝑducat in q̄ ꝑfecte q̄ſtium vni cuiq; donat deꝰ boni ſunt. ⁊ ab ipa ꝑfectio ne deinceps mutari nō poſſint. vbi diuer ſa erit ſctōꝝ glīa. ſ; vna erit oīū vita eter na. Dyabolū vero ⁊ angelos eiꝰ in ignē eternū a xp̄o eſſe mittēdos vbi nunq̄ ca/ rebūt pena. quā eis p̄parauit diuīa iuſti/ cia. Cū ipo etiā dyabolo impios ⁊ iniq̄s hoīes de quibꝫ ſcriptura dicit. imitātur aūt cū q̄ ſunt ex ꝑte illiꝰ. ꝓ eo q2 eū ī malis opibꝫ imitati ſunt. ⁊ añ finē p̄ſentis vite ꝯgruā pñiam nō egerūt. reſumptꝭ corꝑi/ bus ſupplicio eterne cōbuſtiōis arſuros

Capitulū. XXVI.

f Jrmiſſime tene ⁊ nullatenꝰ dubi tes. oībꝫ hoībꝫ ⁊ bonis et malis reſurrectōē carnis ī aduētu dñi futurā eſſe cōem. retributōem ṽo iuſticie dei eē bonis malisq; diſſimilē. ſm q apl's ait. q2 oēs reſurgemꝰ. ſ; nō oēs īmutabi/ mur. Jmmutabunt aūt iuſti q̄ ibūt ī vi/ tā eternā. Qđ apl's oñdit dicēs. Et mor tui reſurgēt īcorrupti ⁊ nos īmutabimur Et oſtēdens q̄ erit ipa īmutatio adiecit. Oportet eī corruptibile h̄ induere incor ruptionē. ⁊ mortale h̄ induere īmortalita tē. Jn iuſtoꝝ corꝑibꝫ fiet qđ ipe apl's ait. Seminat̄ in corruptōe. ſurget ī incorru ptione. Seminat̄ in ignobilitate. ſurget in glīa. Seminat̄ in infirmitate. ſurget ī virtute. Seminat̄ corpꝰ aīale. ſurget cor pus ſpūale. Qđ ꝓpterea ſpūale dixit. nō q2 ipm corpus ſpūs erit. ſ; q2 viuificāte ſpū īmortale atq; incorruptibile ꝑmane/ bit. Sic aūt tūc dicit̄ ſpūale corpꝰ cū nō ſpūs ſit. ſ; maneat corpꝰ. ſicut nūc aīale dicit̄ cū tñ inueniat̄ nō aīa eſſe ſ; corpus

Capitulū. XXVII.

f Jrmiſſime tene ⁊ nullatenꝰ du/ bites exceptis illis q̄ pro nomīe chriſti ſuo ſanguine baptizātur. nullū hoīem acceptuꝝ vitā eternam. qui nō hic a malis ſuis fuerit ꝑ pñiam ſideq; ꝯuerſus. ⁊ ꝑ ſacramētū fidei ⁊ penitentie id eſt ꝑ baptiſmū liberatꝰ: ⁊ maioribꝫ qui dē neceſſarium eſſe ⁊ pñiā de malis ſuis agere. ⁊ fidē catholicā ſm regulā veritatꝭ tenere. ⁊ ſacramentū baptiſmatis accipe parnulis vero q̄ nec ꝓpria voluntate cre dere. nec pñiā ꝓ peccato qđ originaliter trabūt agere pñt: ſacramentū fidei qđ eſt ſanctū baptiſma q̄ diu ratōis etas eoꝝ capax eſſe nō p̄t. ſufficere ad ſalutē.

Capitulū. XXVIII.

f Jrmiſſime tene ⁊ nullatenus du bites neminē hic poſſe hoīm pe nitentiā agere. niſi quē deus illu minauerit ⁊ gratuita ſua miſeratōe ꝯuer terit. Apl's eī dicit. Ne forte det illis deꝰ penitentiā ad cognoſcendā veritatem. et reſipiſcant a dyaboli laqueis.

Capitulū. XXIX.

f Jrmiſſime tene ⁊ nullatenꝰ dubi tes. poſſe quidē hoīem quem nec ignorantia lraꝝ. nec aliq̄ ꝓhibet imbecillitas vl' aduerſitas verba ſctē le/ gis ⁊ euāgelij. ſiue legere ſiue ex ore cuiuſ q̄ p̄dicatoris audire. ſ; diuīs mādatis obe dire neminē poſſe. niſi quē deꝰ grā ſua p̄/ uenerit. vt qđ audit corꝑe corde etiā ꝑci/ piat. ⁊ accepta diuinitꝰ bona volūtate at q; virtute. mādata facere ⁊ velit ⁊ poſſit. Neq; eñ q̄ plātat eſt aliq̄d. neq; q̄ rigat. ſ; q̄ incrementū dat deꝰ. q̄ etiā opat̄ in no bis ⁊ velle ⁊ ꝑficere pro bona voluntate.

Capitulū. XXX.

f Jrmiſſime tene ⁊ nullatenꝰ dubi tes deo incōmutabili nō ſolū p̄te rita ⁊ p̄ſentia. ſ; etiā futura oīa incōmutabiliter eſſe notiſſima. cui dicit̄. Deus q̄ occultoꝝ es cognitor. qui ſcis oīa anteq̄ fiant.

Capitulū. XXXI.

f Jrmiſſime tene ⁊ nullatenus du bites. trinitatē deū incōmutabi/ lē. reꝝ omniū atq; opeꝝ tam ſuo rum q̄ humanoꝝ certiſſimū cognitorē. ante oīa ſecula ſcire quibꝫ eſſet ꝑ fidem gratiā largiturus. ſine quā nemo pōt ex initio mundi vſq; in finē a reatu peccati tā originalis q̄ actualis abſolui. Quos eñ deus p̄ſciuit. ⁊ p̄deſtinauit cōformes fieri imaginis filij ſui.

Capitulū. XXXII.

f Jrmiſſime tene ⁊ nullatenus du bites oēs quos vaſa miſericor/ die gratuita bonitate deus fecit

ante ꝯſtitutionē mūdi in adoptionē filio
rū dei ꝓdeſtinatos a deo. neqꝫ perire poſſe
aliquē eoꝝ quos deꝰ ꝓdeſtinauit ad regnū
celoꝝ: nec quēqꝫ quos nō ꝓdeſtinauit ad vi
tā: vlla poſſe rōne ſaluari. Predeſtinatio
enī illa gratuite donationis eſt preparatio: qua
nos apl's ait ꝓdeſtinatos in adoptionem
filioꝝ dei per ihm chriſtū in ipm.

Capitulū. XXXIII.

f Irmiſſime tene ⁊ nullatenus du
bites ſacramentum baptiſmatis
nō ſolū intra eccl'iam catholicā:
ſed etiā apud hereticos q̄ in nomie patris
⁊ filij ⁊ ſpūſſancti baptizant eſſe poſſe. ſꝫ
extra eccleſiā catholicā prodeſſe non poſ
ſe. Immo ſicut intra eccl'iam recte credē
tibus p ſacramentū baptiſmi cōferri ſa
lutē: ſic extra eccleſiā baptizatis: ſi ad ec
cleſiā nō redierint: eodem baptiſmo accu
mulari perniciem. Tantū enī valet eccle
ſiaſtice ſocietatis vnitas ad ſalutem: vt ba
ptiſmo nō ſaluetur. cui nō ibi datur. vbi
oportet vt detur. Ineſſe tamen homini
baptiſmū etiā extra eccl'iam baptizato:
ſed ad iudiciū ineſſe ab eccl'ia ſeparato.
Et quia manifeſtū eſt vbicūqꝫ datū fuerit
hoc baptiſma ſemel eſſe dandū: ideo et ſi
ab hereticis in nomie patris ⁊ filij ⁊ ſpūſ
ſancti fuerit datū: venerabiliter agnoſcē
dum: ⁊ ob hoc nullatenꝰ iterandū. Sal
uator enī dicit. Qui ſemel lotus eſt: non
indiget niſi vt pedes lauet.

Capitulū. XXXIIII.

f Irmiſſime tene ⁊ nullatenus du
bites: omnē extra eccl'iā catholi
cam baptiſatū participē fieri non
poſſe vite eterne. ſi ante finē vite huiꝰ ca
tholice nō fuerit redditus atqꝫ incorpo
ratus eccl'ie. Quia ſi habeā inquit apl's:
omnē fidē: ⁊ nouerim oīa ſacramenta:
charitatē aūt nō habeā: nihil ſum. Nam
⁊ in diebꝫ diluuij neminē legimus extra
archam potuiſſe ſaluari.

Capitulū. XXXV.

f Irmiſſime tene ⁊ nullatenus du
bites: nō ſolū oēs paganos: ſꝫ
etiā omnes iudeos. hereticos at
qꝫ ſciſmaticos q̄ extra eccleſiā catholicā
pſentē finiūt vitā. in ignē eternū ituros:
q̄ paratꝰ eſt dyabolo ⁊ angelis eius.

Capitulū. XXXVI.

f Irmiſſime tene ⁊ nullatenus du
bites. quēlibet hereticū ſiue ſciſ
maticū in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpi
ritusſancti baptizatū. ſi eccleſie catholice
nō fuerit aggregatꝰ: quātaſcūqꝫ elemoſinas
fecerit: ⁊ ſi pro xpi noīe etiā ſanguinē fude
rit: nullatenꝰ poſſe ſaluari. Omni enī ho
mini q̄ eccl'ie catholice nō tenet vnitatē.
neqꝫ baptiſmꝰ neqꝫ elemoſina quālibꝫ co
pioſa. neqꝫ mors pro noīe xpi ſuſcepta pfi
cere poterit ad ſalutem: quā in eo heretica
vel ſciſmatica prauitas perſeuerat. q̄ du
cit ad mortem.

Capitulū. XXXVII.

f Irmiſſime tene ⁊ nullatenus du
bites nō oēs q̄ intra eccl'iā ca
tholicā baptizantur accepturos eſ
ſe vitā eternā: ſed eos q̄ percepto baptiſma
te recte viuūt: id eſt q̄ abſtinuerūt ſe a vi
cijs ⁊ ꝯcupiſcentijs carnis. Regnū enī ce
loꝝ ſicut infideles heretici atqꝫ ſciſmati
ci nō habebūt: ſic catholici criminoſi poſ
ſidere nō poterunt.

Capitulū. XXXVIII.

f Irmiſſime tene ⁊ nullatenꝰ dubi
tes: etiā iuſtos atqꝫ ſctōs hoīes
exceptis his q̄ baptizati paruuli ſūt
ſine pctō hic neminē viuere poſſe: ſemperqꝫ
oīni homi eſſe neceſſariū: ⁊ pctā ſua vſqꝫ in
finē vite pſentis elemoſynis diluere: ⁊ re
miſſionē a deo hūilit ac veracit poſtulare.

Capitulū. XXXIX.

f Irmiſſime tene ⁊ nullatenus du
bites omnē creaturā dei bonam
eſſe: ⁊ nihil reijciendū qḋ cū gra
tiarū actione percipitur. ⁊ dei ſeruos q̄ car
nibꝫ aut vino abſtinēt: nō tanqꝫ immun
da q̄ a deo facta ſunt reſpuere: ſed a forti
ori cibo ⁊ potu pro ſola caſtigatōne corpis
abſtinere. Nuptias quoqꝫ diuinitꝰ inſti
tutas ⁊ benedictas. ⁊ meliꝰ quidē ſi quis
quis ſine ꝯiugio ſit. vt liberiꝰ atqꝫ plenius
cogitet q̄ ſunt dei. quō placeat deo: tū il
lis q̄ ꝯtinentiā nō vouerūt nullum eſſe
peccatū. ſi vel mulier nubat: vel vir vxo
rem ducat. Nec ſolas primas nuptias a
deo inſtitutas: ſed etiā ſcōas ⁊ tercias. p

F

eoꝝ qui ſe ↄtinere nõ pñt infirmitate cõ/
ceſſas. Eis vero ꝗ ſiue ↄiugati ſiue a con
iugio liberi ↄtinentiã deo vouerint. ad/
modũ eſſe dãnabile: ſi vel illi ↄiugale opꝰ
voluerint appetere ꝙ ſe nõ acceſſuros. vł
illi repetere a ꝗ ſe receſſuros: illi libera: il
li cõmuni ꝓfeſſi ſunt voluntate.

Capitulũ. XL.

Irmiſſime tene ⁊ nullatenus du
bites areã dei eſſe eccłiaꝫ catholi
cam. ⁊ intra eã vſqꝫ in finẽ ſeculi
frumẽto mixtas paleas ↄtineri. H̄ eſt bo/
nis malos ſacramẽtoꝝ cõmunione miſce
ri: ⁊ in om̄i ꝓfeſſiõe ſiue clericoꝝ ſiue mo
nachoꝝ: ſiue laicoruꝫ: bonos eſſe ſimul ⁊
malos. nec ꝓ malis bonos deſerẽdos: ſed
ꝓ bonis malos inqꝫtũ exigit fidei ⁊ cha/
ritatis ratio tolerãdos. i. ſi vł in eccłia nł
liꝰ ꝑfidie ſemĩa ſpargũt: vł frẽs ad aliqđ
malũ opꝰ mortifera imitatiõe nõ ducũt.
nec poſſe aliquẽ intra eccłiaꝫ catholicam
recte credentẽ beneqꝫ viuentẽ alieno vn/
qꝫ maculari pc̄to: ſi cuiqꝫ peccãti nec cõ/
ſenſionẽ p̄beat nec fauorẽ. vtiliterqꝫ ma/
los a bonis intra eccłiaꝫ tolerari. ſi h̄ cuꝫ
eis bene viuẽdo ⁊ bene monẽdo agatur:
vt ⁊ vidẽtes ⁊ audiẽtes ꝗ bona ſũt: mala
ſua reſpuant: iudicandos ſe a deo ꝓ ſuis
malis opibꝫ ↄtremiſcãt: atqꝫ ita p̄ueniẽte
dono gr̄e de ſuis iniqtatibꝫ ↄfundant̃: et
ad bonã vitã ꝑ dei miſericordiã ↄuertan
tur. Bonos vero a malis intra eccleſiaꝫ
dũtaxat catholicã ↄſtitutis nunc debere
opeꝝ diſſilitudine ſeꝑari: vt cũ qbꝫ diui/
na cõicant ſacramenta: nõ habeant mala
oꝑa: qbꝫ illi ſunt criminoſi: cõmunia. In
fine vero ſeculi bonos a malis etiã corꝑe
ſeꝑandos: qñ veniet xp̄s habẽs ventila/
brũ in manu ſua: ⁊ permũdabit areã ſuã:
⁊ ↄgregabit triticũ in horreũ ſuũ: paleaſ
aũt cõburet igni inextinguibili: qñ ꝑ iu/
diciũ iuſtũ ſegregabit iuſtos ab iniuſtis:
bonos a malis: rectos a peruerſiſ. bonos
ↄſtituet a dextris: malos a ſiniſtris: et ex
eiꝰ ore iuſti eterniqꝫ iudicij ſempiterna at
qꝫ incõmutabili ꝓlata ſnĩa: iniqui om̄es
ibũt in cõbuſtionẽ eternã: iuſti aũt in vi/
tam eternã. iniq ſemꝑ arſuri cũ dyabolo.
iuſti aũt regnaturi ſine fine cũ xp̄o.

Ec interim qdraginta capitu
la ad regulã vere fidei firmiſſi
me ꝑtinẽtia fideliter crede: for
titer tene: veraciter patiẽterqꝫ
defende. Et ſi quẽ ↄtraria his dogmati/
zare cognouerſ tanqꝫ peſtẽ fuge. ⁊ tãqꝫ he
reticũ abijce. Ita eñi iſta ꝗ poſuimꝰ fidei
catholice ↄgruũt. vt ſi qs nõ ſolũ oibꝫ: ſꝫ
etiã ſingulis voluerit ↄtraire: in eo ꝙ ſin
gulis hoꝝ cõtumaciter repugnat: ⁊ his
ↄtraria docere ñ dubitat. hereticꝰ ⁊ xp̄ia/
ne fidei inimicꝰ: atqꝫ ex h̄ oibꝫ catholicis
anathematizãdꝰ appareat. Quãuis igit̃
⁊ anguſtia tp̄is ⁊ feſtinatio portitoris cõ
pulerit nos aliq: ꝗ ꝓ diuerſis hereſibꝫ ag
noſcẽdis atqꝫ vitãdis fuerũt inſerẽda. ꝓ/
terire ſilẽtio: tñ ſi oĩa ꝗ in h̄ opuſculo ↄti
nent̃ recẽſere ⁊ notiſſima ꝓ ſe ſuo habere ñ
negligas. ex his poteris cauta diſcretiõe:
etiã de ceterꝭ ſpũaliter iudicare. Apł's eñi
dicit q2 ſpũaliſ iudicat oĩa: ꝗ donec vnuſ
qſqꝫ noſtꝝ ꝑueniat in eo qđ certũ recipit
fideliter ꝑſeueret. ⁊ ſi qd aliter ſapit: hoc
quoqꝫ illi deus reuelabit.

Ere firmũ fidei eſt fundamen
tum p̄ncipaliter credere patrẽ
⁊ filiũ ⁊ ſpũmſctm̄ vnũ eſſe na
turaliter deũ. ita vt de natura
patris vere natũ vnigenitũ filiũ: ⁊ ſimł đ
patre ⁊ filio vere atqꝫ naturaliter ꝓceden
tem credamꝰ ſpũm ſanctũ. ipamqꝫ ſanctã
trinitatẽ eſſe vnum ſolũ veꝝ eternũ atqꝫ
incõmutabilẽ deũ. Credere etiã cõgruit
ad ſalutẽ vnã ex trinitate ꝑſonã. i. vnige/
nitũ deũ ꝓ noſtra ſalute ſolũ hoĩeꝫ factũ.
eundẽqꝫ vnũ eſſe deũ verũ ⁊ hoĩem veꝝ.
ſcḋm diuinitatẽ vnã naturã hñtem cũ pr̄e
⁊ ſpũſctõ. ſcḋm humanitatẽ vero aĩaꝫ chri
ſti rõnalẽ eiuſdẽ nature eſſe cuiꝰ ſunt aĩe
oĩm hoĩm: ⁊ carnẽ chriſti illiꝰ eſſe nature
cuiꝰ eſt vniuerſoꝝ ꝗ de p̄mo hoĩe origi/
nem ducũt. Ergo nec aĩaꝫ chriſti nec car
nẽ vnius cũ diuinitate eiuſdẽqꝫ eſſe natu
re: q2 ſcḋm hũanitatẽ vere ipe creatꝰ eſt. ſed
ſicut diuinitati eiꝰ cũ pr̄e ⁊ ſpũſctõ eſt di
uina natura cõis. ſic aĩe eiꝰ ⁊ corꝑi natu/
ralis eſt cõmunio cũ aĩabꝫ ⁊ corꝑibꝫ nr̄is
Qui diuinitate ſua carnẽ atqꝫ animã cre/
dentiũ in ſe. ⁊ a pc̄ti dominio: ⁊ ab eterne

mortis ſupplicio gratis eripuit auferen
do pctm̄. Hac em̄ credulitate munitꝰ nō
obliuiſceris diuinā miſericordiā die no/
ctuqꝫ ſupplicare. obſecrās beatam ſpem
oīm credentiū in ſe q̄ eſt xp̄s dn̄s. vt huiꝰ
fidei veritatē firmiter teneas. iuuiolatā/
qꝫ cuſtodias: qꝛ ſpūſſctūs fidelibꝫ ſe deꝑ/
cantibꝫ copioſuꝫ ſumminiſtrat adiutoriū
ſicut ꝑpheta dicit. Prope eſt dn̄o oībꝫ in
uocantibꝫ eū in veritate. Volūtatē timē
tiū ſe faciet: ⁊ p̄ces eoꝝ exaudiet: ⁊ ſaluos
faciet eos. Cuſtodit dn̄s om̄es diligētes
ſe: ⁊ om̄es pctōres diſperdet. Et iterum
ip̄i deo dicit. Ecce om̄es q̄ ſe elongāt a te
peribūt. ꝑdidiſti omnes q̄ fornicant̄ abs
te. De ſe aūt ait. Mihi aūt adherere deo
bonū eſt: ponere in dn̄o ſpem meā. Adhe
re igit̄ deo fili chariſſime: ⁊ in ip̄o ſpē tuā
toto corde fide ⁊ charitatē ꝯſtitue. In mi
litia ſeculi exhibe regi terreno fidele ſerui
tiū: qꝛ h̄ diligit deꝰ. hoc mādat apl̄s. In
cauſa vero fidei: qua xp̄s nos redemit in
ſanguine ſuo: omnis de corde nr̄o timor
abſcedat. Illi aīas nr̄as debemꝰ. cuiꝰ ſā/
guine redempti ſumus. Illū debemꝰ pre
om̄ibꝫ diligere: quē nouimus nr̄aꝝ aīaꝝ
clementiſſimū redemptorem. Illiꝰ debe
mus timere p̄ oībꝫ eternā ⁊ verā ptātem.
quē venturū ſperamꝰ equiſſimū iudiceꝫ.
Illius debemus ꝓmiſſa toto affectu cor
dis appetere: qui pōt ⁊ aīe ⁊ corpi dona/
re vitā eternā: Illiꝰ debemus timere ira
cundiā: qui pōt aīaꝫ ⁊ corpꝰ mittere ī ge/
hennā. in cuiꝰ iudicio ſine acceptōne ꝑſo
narū: ſine ambitu poteſtatū. equaliter iu
dicabunt̄ dn̄i ⁊ ſerui: reges ⁊ milites: di/
uites ⁊ paupes: hūiles ⁊ ſublimes. Ubi
ſeruus quiſq̄s hic fidē dei in veritate te/
nuerit regno potiet̄ eterno. dn̄s aūt infi/
delis ſempiterno exuret̄ incēdio. Ubi ſer
uoꝝ dn̄orumqꝫ fideliū. nec vita termina/
bitur nec leticia finiet̄. Infideliū vo ſiue
ſeruoꝝ ſiue dn̄oꝝ. ſcḋm ſermonis ꝓpheti/
ci veritatē. ignis eoꝝ nō extinguet̄: ⁊ ver
mis eorū nō moriet̄. Ibunt em̄ iniqui in
ignē eternū: q̄ paratꝰ eſt dyabolo ⁊ angel̄
eius. Attendamꝰ aūt quos illuc ſaluator
ituros eſſe p̄dixerit. Nempe illos quibꝫ
dicturꝰ eſt. eſuriui ⁊ nō dediſtis mihi mā
ducare: ſitiui ⁊ non dediſtis mihi bibere.
nudus fui ⁊ nō veſtiſtis me. hoſpes ⁊ nō
ſuſcepiſtis me. infirmꝰ ⁊ in carcere ⁊ non
veniſtis ad me. Q, ſi in ignē eternum di
gne mittet̄ q̄ xp̄o in ſuis minimis eſuriē/
ti panē nō dederit. q̄d paſſurus eſt q̄ ip̄m
panē q̄ de celo deſcēdit: ſibi ꝑ infidelitatꝫ
viciū adimit? Et ſi in flāmis perennibus
exuret̄. qui xp̄o in ſuis minimis ſitiēti ca
licē aque frigide nō tribuit. q̄d ille patiet̄
q̄ renatꝰ ex aqua ⁊ ſpū ſancto: ſanctū ba/
ptiſma in ſe iterare ꝑmittit: qd̄ ad ſaluteꝫ
ſemel ⁊ ad ſacramentū ſancte regeneratio
nis accepit? Et ſi illū credimꝰ perennibꝫ
ſubdendū eſſe tormētis. q̄ xp̄m ī ſuis mi/
nimis peregrinū hoſpitio negligit chari
tate ſuſcipe. quid paſſurū ſe putauerit q̄
dn̄m xp̄m de domo ſui cordis excludēs.
⁊ dyabolū in ſe ceca ꝓrſus infidelitate re/
cipiens. de ſancta eccl̄ia q̄ eſt colūna ⁊ fir
mamentū veritatꝫ. heretica circūuentus
falſitate diſceſſerit? Et ſi ille q̄ infirmos
atqꝫ in carcere poſitos famulos chriſti n̄
viſitat: igni deputat̄ ſempiterno. q̄d illis
retribuenduꝫ dicimꝰ qui dei famulos in
quibꝫ ſolā ꝑſequunt̄ fidei veritatem. aut
ſqualore carcerū. aut exilioꝝ deportatio
ne violenter affligunt? Sed in his om̄i/
bus licet infideles ſeuiant: deꝰ tamen ſu/
is auxiliū ſumminiſtrat. Et dū inimici fi
dei aut callida queqꝫ ſeductione aut vio/
lenta cōpulſione cupiūt depravare. chri/
ſtus qui eſt virtꝰ ⁊ ſapiētia dei. vt morti/
fere ſuaſionis ꝓmiſſa deſpiciant: ⁊ virtu/
tem tribuit. vt terroribꝫ humanis robo/
re diuini timoris obſiſtant. tantum eſt vt
voluntas non auertat̄ a deo: ⁊ fidei pre/
mio potiat̄. Ip̄a eſt em̄ cui aut ꝑ infideli
tate infligit̄ eterna pena. aut ſeruate fidei
merces erit ſempiterna leticia.

Explicit liber ſancti Auguſtini de re
gula vere fidei ad petrum dyaconum.

Incipiunt ſermones duo Aurelij Au
guſtini de vita ⁊ moribꝫ clericoꝝ.

P
Ropter qđ
volui ⁊ rogaui heſterno
die: vt hodie freq̄ntius
cõuenire tis: h̄ eſt. qđ di
cturꝰ ſum. Uobiſcū hic
viuimꝰ: ⁊ ꝓpter vos vi
uimꝰ: ⁊ intentio votūq̄ꝫ
noſtꝝ eſt: vt apud xp̄m vobiſcuꝫ ſine ſine
viuamꝰ. Credo aūt ante oculos veſtros
eſſe ↄuerſatõeꝫ noſtrā: vt ⁊ nos dicere for
taſſis audeamꝰ. q̄ꝫuis multū ad id impa/
res. qđ dixit apl's. Imitatores mei eſto/
te ſicut ⁊ ego xp̄i. Et ideo nolo vt aliq̄s
de nobis inueniat male viuēdi occaſionē
Prouidemꝰ eñ̄ bona ait idē apl's: nō ſo/
lū corā deo: ſed etiā corā hoibꝫ. Propter
nos ↄſciētia nr̄a ſufficit nobis. ꝓpter voſ
fama noſtra nō pollui: ſꝫ pollere debet in
vobis. Tenete qđ dixi: atq̄ꝫ diſtinguite.
Due res ſunt ↄſciētia ⁊ fama. Cōſciētia
tibi: fama ꝓximo tuo. Qui fidē ↄſcientie
ſue negligit: ⁊ famā ſuā: crudelis eſt. ma/
xime i loco iſto poſitꝰ đ q̄ dicit apl's: ſcri/
bens ad diſcipulū ſuū. Circa om̄es teip
ſum bonoꝝ opeꝝ p̄be exemplū. Ut ergo
vos nō diu teneā: p̄ſertim: q2 ego ſedens
loquor: vos ſtādo laboratis. Noſtis eñ̄
om̄es aut pene om̄es ſic nos viuere in ea
domo q̄ dicit' domꝰ ep̄i: vt q̄ꝫtū poſſumꝰ
imitemur eos ſc̄tōs đ quibꝫ loquit' liber
actuū apl'oꝝ. Nemo dicebat aliq̄d ꝓpri/
um: ſꝫ erāt illis om̄ia cōmunia. Quia for
te aliq̄ veſtꝝ nō ſunt tā diligētes vite nr̄e
ſcrutatores: vt h̄ ſic nouerint: q̄ūo volo
vos noſſe. dico quid ſit qđ breuiter dixi.
Ego quē deo ꝓpicio videtis ep̄m veſtꝝ
iuuenis veni ad iſtā ciuitatē: multi vr̄m
nouerūt. Querebā vbi ↄſtituerē monaſte
riū. ⁊ viuerem cuꝫ fratribꝫ meis. Spem
quippe oēm ſeculi reliquerā: ⁊ qđ eſſe po
tui eſſe nolui. nec tamen q̄ſiui eſſe qđ ſuꝫ.
Elegi in domo dei abiectꝰ eſſe: magis q̄ꝫ
habitare in tabernaculis peccatorū. Ab
eis q̄ diligūt ſeculū ſegregaui me: ſed eis
q̄ preſunt ppl'is nō me coequaui: nec ī cō
uiuio dn̄i mei ſuꝑiorē locū elegi: ſed inſe
riorē ⁊ abiectū. Et placuit illi dicere mi/
hi: aſcende ſurſum. Uſq̄ꝫ adeo autē time
bam ep̄atum: vt q̄m̄ cepat eſſe iā alicuiꝰ
momenti inter dei ſeruos fama mea: in q̄
loco ſciebā nō eſſe ep̄m nō illo accederem.
Cauebā aūt h̄ ⁊ agebā q̄ꝫtū poterā: vt in
loco humili ſaluarer: nō in alto periclita
rer. Sꝫ vt dixi. dn̄o ſeruꝰ ↄtradicere nō
debet. veni ad iſtā ciuitatē ꝓpter vidēduꝫ
amicū: quē putabā me lucrari poſſe deo:
vt nobiſcū eſſet in monaſterio q̄ſi ſecurꝰ:
q2 locus habebat ep̄m. App̄henſus p̄ſbi
ter factꝰ ſum: ⁊ ꝑ hunc gradū ad ep̄atum
ꝑueni: Nō attuli aliq̄d: nō veni ad hanc
eccl'iam niſi cū his indumētis: quibꝫ illo
t̄pe veſtiebar. Et q2 hic diſponebam eſſe
in monaſterio cū fratribꝫ. cognito inſti/
tuto ⁊ voluntate mea: beate mēorie ſenex
valeriꝰ dedit mihi ortū illū: in q̄ eſt nunc
monaſteriū. Cepi boni ꝓpoſiti frēs colli
gere cōpares meos: nihil habētes: ſicut
nihil habebam. Et imitātes me: vt q̄ūo
ego tenuem pauꝑtatulā meā vendidi: et
pauꝑibꝫ meis erogaui: ſic facerent ⁊ illi q̄
mecū eſſe voluiſſent: vt de cōmuni viue/
remꝰ. Cōmune aūt nobis eſſet magnū et
vberrimum premiū ip̄e deꝰ. Perueni ad
ep̄atuꝫ: vidi neceſſe habere ep̄m exhibere
humanitatē aſſiduā quibuſq̄ꝫ venientibꝫ
ſiue trāſeuntibꝫ. Qđ ſi nō feciſſem ep̄s in
humanꝰ dicerer. Si autē iſta ↄſuetudo ī
monaſteriū miſſa eſſet indecens eſſet. Et
volui habere ī domo iſta ep̄i mecū mona
ſteriū clericoꝝ. Ecce q̄ūo viuimꝰ. Nulli
licet in ſocietate nr̄a habere aliq̄d ꝓpriū:
ſꝫ forte aliq̄ habēt nulli licet. ⁊ ſi q̄ habēt
faciūt qđ nō licet. Bene aūt ſentio de fra/
tribꝫ meis. ⁊ ſꝑ bn̄ credēs. ab hac inq̄ſitio
ne diſſimulaui. q2 ⁊ iſta q̄rere q̄ſi male ſen
tire mihi videbat'. Nouerā eñ̄ ⁊ noui oēſ
q̄ mecū viuerēt. noſſe ꝓpoſitū noſtrū. noſ
ſe legē vite noſtre. Uenit ad nos etiaꝫ p̄/
ſbiter ianuariꝰ: qđ videbat' habere hone
ſte erogando q̄ſi ↄſumpſit: ⁊ nō ↄſumpſit
Remāſit illi quedā pecunia. id eſt argētū:
qđ diceret eſſe filie ſue. Filia ip̄iꝰ deo ꝓpi
cio in monaſterio feminaꝝ eſt bone ſpei.
Gubernet illā dn̄s: vt impleat qđ de illa
ſperamꝰ. in illiꝰ miſericordia. nō in eiꝰ me
ritiſ. Et q2 infra annos erat: ⁊ đ ſua pecu
nia nihil facere poterat: q̄ꝫuis eiꝫ videreꝰ

fulgore ꝓfeſſionis: tñ lubꝛicū timebamꝰ
etatis. Factū eſt vt ipm argentū q̄ſi puel
le ſeruaret: vt cū ad legitimos annos ve/
niret: faceret inde qđ virginē xpi deceret
q̄n optime iā facere poſſet. Dū h̄ expecta
tur: cepit ille morti ꝓpinquare. Qui diu
tanꝗ̄ đ ſuo: iurās qꝛ ipiꝰ erat nō filie: te/
ſtamentū fecit. Teſtamētū inquā fecit p̄/
ſbiter ſociꝰ noſter nobiſcū manēs: đ eccle
ſia viuēs: cōmunē vitā ꝓſitens: teſtamen
tū fecit: heredes inſtituit. O dolor illiꝰ ſo
cietatꝭ: o fructꝰ natꝰ nō de arbore quam
plantauit dn̄s. Sed eccl'iā ſcripſit here
dem. Nolo munera iſta: nō amo amaritu
dinis fructū. Ego illū deo querebā. ſoci
etatē ꝓfeſſus erat. hāc teneret. hāc exhi/
beret. nihil haberet: teſtamētū nō facerꝫ:
habebat aliq̇d: non ſe noſtꝝ ſociū q̄ſi dei
pauperē fingeret. Magnꝰ mihi inde do
lor eſt fratres. Dico charitati veſtre. pro/
pter hunc dolorē ſtatui hereditatē ipſam
in eccl'ia nō ſuſcipe. Filioꝝ ipſiꝰ ſit qđ re
liq̇t. ipſi inde faciāt qđ voluerint. Videt̄
eñ mihi qꝛ ſi eā ſuſcepero i iſto facto: qđ
mihi diſplicet: ⁊ qđ doleo eiꝰ ꝑticeps ero
Hoc volui nō latere charitatē veſtram.
Filia ipiꝰ in monaſterio feminaꝝ eſt. Fi
liꝰ ipiꝰ in monaſterio viroꝝ eſt. Ambos
exheredauit. illā cū laude. iſtū cū elogio
id eſt cū vituperatione. Commēdauit autē
eccl'ie vt nō acciperēt ipſas portiunculas.
q̄ ꝑtinēt ad exheredatos: niſi cū ad legiti
mā etatē ꝑuenerint. Hoc eis reſeruet ec/
cleſia. Deinde litē dimiſit int̄ filios ſuos:
in qua laboro. Puella dicit. meū eſt. No
ſtis qꝛ h̄ dicebat ſemꝑ pater meus. Puer
dicit. Credat̄ patri meo: qꝛ moriēs men/
tiri nō potuit. Et iſta ꝯtētio quale malū
eſt? Sed ſi pueri ipſi ſerui dei ſunt: litem
hanc inter illos cito finimꝰ. Audio illos
vt pater: ⁊ forte meliꝰ q̄ꝫ pr̄ ipoꝝ. Video
quid ſit in re: ſicut dn̄s voluerit cuꝫ pau/
cis fratribꝫ fidelibꝫ honoratꝭ deo ꝓpicio
de numero veſtro: id eſt de plebe iſta. Au
dio int̄ illos cauſaꝫ. ⁊ ſicut dn̄s donaue/
rit finio. Tñ rogo vos nemo me rep̄hen
dat: qꝛ eius hereditatē nolo ſuſcipiat ec/
cleſia. Primo: qꝛ factuꝫ illiꝰ deteſtor. De
inde qꝛ inſtitutū meuꝫ eſt. Multi laudāt
qđ dicturꝰ ſum: ſꝫ aliq̇ ⁊ rep̄hēdūt. Vtriſ
q̄ꝫ ſatiſfacere valde difficile eſt. Audiſtis
modo cū euangeliū legeret̄. Cantauimꝰ
vobis ⁊ nō ſaltaſtis: planximꝰ ⁊ nō luxi/
ſtis. Venit iohēs baptiſta nō manducās
⁊ nō bibēs: ⁊ dicūt demoniū habet. Ve/
nit filiꝰ hoīs manducās ⁊ bibēs: ⁊ dicūt:
ecce hō vorax: potator vini: ⁊ amicꝰ pu/
blicanoꝝ. Quid ergo facio int̄ illos q̄ pa
rant me rep̄hendere: ⁊ dentes in me duce
re. ſi ſuſcepero hereditates eoꝝ q̄ filios
ſuos irati exheredāt? Iteꝝ q̄d facturꝰ ſū
eis quibꝫ canto ⁊ nolunt ſaltare? Qui di/
cunt: ecce q̄re nemo donat eccl'ie hippo/
nēſi aliq̇d. Ecce quare nō eā faciūt q̄ mo/
riunt̄ heredē: qꝛ ep̄s auguſtinꝰ đ bonita/
te ſua donat totū: laudando eñ mordēt:
labijs mulcēt: ⁊ dentē figūt: donat totū:
nō ſuſcipit. Plane ſuſcipio: profiteor me
ſuſcipere oblatōes bonas: oblatōes ſan/
ctas. Si quis aūt iraſcit̄ filio ſuo. ⁊ mo/
riens exheredat eū. ſi viueret nō eū placa
ret. nō ei filiū recōciliare deberē? Quō er/
go cū filio ſuo volo vt habeat pacē: cuiꝰ
appeto hereditatem? Sꝫ plane ſi faciat
qđ ſepe hortatꝰ ſum. vnū filiū habet: pu
tet chriſtuꝫ alterum. Duos filios habet
putet chriſtū terciū. Decē habꝫ. chriſtuꝫ
vndecimū faciat ⁊ ſuſcipio Quia ergo fe
ci h̄ in q̇buſdā rebꝫ: iā volūt bonitatē me
am. vl' cōmendationē fame mee in aliud
vertere. vt in alio mō me rep̄hendant. qꝛ
oblatiōes deuotoꝝ hominū nolo ſuſci/
pere. Conſiderēt q̄ꝫ multas ſuſceperim:
q̄d opus eſt numerare. Ecce vnam dico.
Filij iuliani hereditatē ſuſcepi. Quare?
Quia ſine filijs defunctꝰ eſt. Bonifacij
hereditatē ſuſcipe nolui. nō miſericordia.
ſed timore. Nauiculariā nolui eſſe eccle/
ſiam chriſti. Multi ſunt quidē q̄ etiam đ
nauibꝫ acquirūt. tñ vna temptatio ſi eēt.
ſi iret nauis ⁊ naufragaret. hoīes ad tor
menta daturi eramus. vt de ſubmerſione
nauis ſcḋm ꝯſuetudinē q̄rerent̄ ⁊ torq̄rent̄
a iudice. qui eſſent đ fluctibꝫ liberati. ſed
non eos daremꝰ. Nullo pacto eñ h̄ face
re deceret eccl'iam. Onus ergo fiſcale ꝑ/
ſolueret. ſed vnde ꝑſolueret? Enthecam
nobis habere nō licꝫ. Nō eſt eñ epiſcopi

ſeruare autũ: ⁊ reuocare a ſe mendicãtis
manũ. Quotidie tã multi petũt: tã multi
gemũt: tã multi nos inopes interpellãt:
vt plures triſtes relinquam⁹. Qꝛ qd poſ
ſum⁹ dare omĩbꝫ nõ habemus. Nõ habe
mus ergo enthecã. Propter naufragiuꝫ
ĝ h̄ vitãdo feci: ñ donãdo. Nemo ibi me
laudet: ſed nemo ⁊ vituꝑet. Plane qñ do
naui filio qd iratus pr̃ moriens abſtulit:
bene feci. Laudẽt q̃ volunt: parcẽt q̃ lau
dare nolũt. Quid pluribꝫ frẽs mei? Qui
cunqꝫ vult exheredato filio heredẽ facere
eccl'iaꝫ: q̃rat alteꝝ q̃ ſuſcipiat: nõ auguſti
nũ: imo deo ꝓpicio neminẽ iueniat. Quã
laudabile factũ ſancti ⁊ venerãdi epi au
relij carthaginẽſis. quõ impleuit omĩbꝫ
q̃ ſciũt os laudibꝫ dei. Quidã cũ filios ñ
haberet: neqꝫ ſperaret. res ſuas om̃es re
tento ſibi vſufructu donauit eccl'ie. Na
ti ſunt illi filij: ⁊ reddidit ep̃s nec opinãti
illi q̃ donauerat. In ptãte habebat ep̃s
nõ reddere: ſꝫ iure fori: nõ iure celi. Sane
etiã h̄ nouerit charitas veſtra: dixiſſe me
fratribꝫ meis: q̃ mecũ manẽt: vt quicũqꝫ
habet aliq̃d. aut vendat ⁊ eroget. aut do
net ⁊ cõmune illud faciat. Eccl'ia habeat
ꝑ quã de⁹ nos paſcit. Et dedi dilationeꝫ
vſqꝫ ad epiphaniam propter eos: qui vel
cũ fratribꝫ ſuis nõ diuiſerũt. ⁊ dimiſerũt
qd habẽt apud frẽs ſuos: vl' nondũ de re
ſua aliq̃d egerũt: qꝛ expectabat̃ etas legi
tima. Faciãt inde qd volũt. dũ tñ paupe
res mecũ ſimul expectem⁹ miſericordiaꝫ
dei. Si aũt nolũt: q̃ forte nolũt: certe ego
ſum q̃ ſtatuerã ſicut noſtis nullũ ordina
re clericũ. niſi q̃ mecũ vellet manere: vt ſi
vellet diſcedere a ꝓpoſito: recte illi tolle
rem clericatũ: qꝛ deſeret et ſancte ſocieta
tis ꝓmiſſum: ceptũqꝫ ꝯſortiũ. Ecce in cõ
ſpectu dei ⁊ veſtro muto ꝯſiliũ. Qui vo
lunt habere aliq̃d ꝓpriũ. quibꝫ ñ ſufficit
de⁹ ⁊ eccl'ia ei⁹: maneãt vbi volunt: ⁊ vbi
poſſunt. nõ eis aufero clericatũ. Nolo ha
bere hypocritas. Malũ eſt. Quis neſci
at? Malũ eſt cadere a ꝓpoſito: ſꝫ pei⁹ eſt
ſimulare ꝓpoſitũ. Ecce dico audite Qui
ſocietatẽ cõmunis vite iã ſuſceptã: q̃ lau
dat̃ in aploꝝ actibꝫ deſerit: a voto ſuo ca
dit: a ꝓfeſſione ſancta cadit: obſeruet iudi

cem: ſꝫ deũ: nõ me. Ego ei nõ aufero cleri
catũ. Quantũ ſit periculum ante oculos
eius poſui: faciat qd vult. Noui em̃ qꝛ ſi
aliquẽ h̄ facientẽ degradare voluero: nõ
ei deerũt patroni: nõ ei deerũt ſuffragato
res: ⁊ hic ⁊ apud epiſcopos. qui dicant.
Quid mali fecit? Nõ pt̃ tecũ tolerare iſtã
vitã. Extra epiſcopiũ vult manere. de ꝓ
prio viuere: ideo nõ debet ꝑdere clerica
tũ. Ego ſcio q̃ꝫti mali ſit ꝓfitere ſanctum
aliq̃d: nec implere. Vouete inq̃t ⁊ reddite
dño deo veſtro. Et meli⁹ eſt ñ vouere: q̃ꝫ
vouere ⁊ nõ reddere. Virgo eſt ſi nunq̃ꝫ
fuit in monaſterio. Et virgo ſacra eſt: nu
bere illi non licet. Eſſe in monaſterio non
cõpellit̃. Si aũt cepit eſſe in monaſterio:
⁊ deſeruit: ⁊ tñ ꝟgo eſt: dimidia ruit Sic
⁊ cleric⁹ duas res ꝓfeſſus eſt: ⁊ ſanctitatẽ
⁊ clericatũ. Interi⁹ ſanctitatẽ: nã clerica
tũ ꝓpter ppl'm ſuũ de⁹ impoſuit ceruici
bus ipi⁹: magis on⁹ eſt q̃ꝫ honor. Si q̃s
ſapiẽs eſt intelliget hec? Ergo ꝓfeſſus eſt
ſanctitatẽ: ꝓfeſſus eſt cõmuniter viuendi
ſocietatẽ: ꝓfeſſus eſt q̃ꝫ bonũ ⁊ q̃ꝫ iocũdũ
habitare frẽs in vnuꝫ. Si ab h̄ ꝓpoſito
ceciderit. ⁊ extra manẽs cleric⁹ fuerit. di
midi⁹ ⁊ ipſe cecidit. Quid ad me? Non eũ
iudico. Si foris ſeruat ſanctitatẽ. dimi
di⁹ cecidit. Si int⁹ habuerit ſimulatio
nẽ: tot⁹ cecidit. Nolo habeat neceſſitateꝫ
ſimulãdi. Scio quõ hoĩes amẽt clerica
tũ. nemini eũ tollo: nolẽtes mecũ cõmuni
ter viuere: habeãt deũ. Qui mecũ mane
re vult. ſi parat⁹ eſt paſci a deo ꝑ eccl'iam
ipſi⁹: nõ habere aliq̃d ꝓpriũ: ſꝫ aut eroga
re pauꝑibꝫ. aut in cõmune mittere mane
at mecũ. Qui h̄ nõ vult: habeat libertatẽ
Sꝫ videat vtrũ habere poſſit felicitatis
eternitatẽ. Sufficiãt hec nũc interiꝫ cha
ritati vr̃e. Qd egero cuꝫ fratribꝫ meis an
nunciabo vobis Spero em̃ bona q̃ oẽs
mihi libẽter obediãt. nec inuentur⁹ ſum
aliq̃s habere aliq̃d: niſi aliqua neceſſitate
religionis: nõ occaſione cupiditatis. Qd
ergo egero poſt epiphaniã charitati vr̃e
in dñi volũtate nũciabo. Et quõ litẽ fini
ero inter duos frẽs filios p̃ſbiteri ianua
rij: nõ vobis tacebo. Multa locut⁹ ſum.
Date veniã loq̃ci ſenectuti: ſꝫ timide inu

firmitati. Ego ſicut mõ videtiſ ꝑ etatẽ ſe-
nui. ꝑ infirmitatẽ corꝑis olim ſum ſenex.
Tñ ſi deo placet: qđ dixi modo: ipſe dat
vires: nõ vos deſero Orate ꝓ me. vt ꝙ̃tũ
ineſt aĩa in h̄ corꝑe ⁊ q̃leſcũꝙ vires ſup-
petũt: in verbo dei ſeruiã vobis. Amẽ.

Item ſermo ſecundũ de vita ⁊ mori-
bus clericorum.

c Haritati de
ſtte hodie đ nobiſipſis ſer
mo reddẽdus eſt. Qđ em̃
ait apl's. ſpectaculũ facti
ſumꝰ mũdo ⁊ angel' ⁊ ho-
minibꝫ: q̄ nos amãt q̃rũt qđ laudẽt ĩ nob:
q̄ aũt nos oderũt detrahũt nob. Nos au
tẽ in vtrorũꝙ medio ꝯſtituti: adiuuante
dño deo nr̃o: ⁊ vitã noſtrã ⁊ famã noſtrã
ſic cuſtodire debemꝰ: vt nõ erubeſcãt de-
tractoribꝫ laudatores. Quõo autẽ viuere
velimꝰ. q̃no deo ꝓpicio iã viuamꝰ. ꝙ̃uis
đ ſcriptura ſãcta m'lta noueritiſ. tñ ad cõ-
memorãda ipa đ libero actuũ apl'oꝝ vo-
bis lectio recitabit̃. vt videatiſ vbi deſcri
pta ſit forma quã deſideramus implere.
Dũ g̃ recitat̃: vos intẽtiſſimos eſſe volo:
vt poſt eiꝰ recitatõẽ: qđ iſtitui loq̃r dño
donãte intentõi vr̃e. Cũꝙ diaconꝰ laza-
rus legeret. Cũ oraſſet motꝰ eſt locꝰ in q̄
erãt ꝯgregati. ⁊ impleti ſũt oẽs ſpũſãcto:
⁊ loq̄bant̃ verbũ dei cũ fiducia om̃i volẽ
ti. Multitudinis autẽ credentiũ erat aĩa
vna ⁊ cor vnũ: ⁊ nemo eorũ q̄ poſſidebat
dicebat aliquid ſuũ eſſe: ſꝫ erant illis oĩa
cõmũia. Et v̄tute magna reddebãt apl'i
teſtimoniũ reſurrectiõis dñi ihũ chriſti.
gr̃aꝙ magna erat ſuꝑ oẽs illos: neꝙ em̃
egẽs quiſꝙ̃ fuit int̃ illos. Quotq̄t eĩ poſ
ſeſſores p̄dioꝝ vl' domoꝝ erãt: vendẽtes
afferebant p̄cia illoꝝ: ⁊ ponebant ante pe
des apl'oꝝ. Diſtribuebant̃ aũt vnicuiꝙ
ꝓut cuiꝙ opꝰ erat. Cunꝙ lazarꝰ diaco-
nus recitaſſet: ⁊ epõ codicẽ tradidiſſet. au
guſtinꝰ epũs dixit. Etiã ego legere volo.
plus em̃ me delectat huiꝰ verbi eſſe lecto
rem: ꝙ̃ verbi mei diſputatorem. Cũ oraſ
ſent motꝰ eſt locꝰ in q̄ erãt ꝯgregati, ⁊ im
pleti ſũt oẽs ſpũſancto: ⁊ loq̄bant̃ verbũ
dei cũ fiducia om̃i volẽti. Multitudiniſ
aũt credentiũ erat aĩa vna ⁊ cor vnũ: ⁊ ne
mo eoꝝ q̄ poſſidebat dicebat aliq̄d ſuũ
eſſe: ſꝫ erãt illis oĩa cõmunia. Et virtute
magna reddebãt apl'i teſtimoniũ reſurre
ctionis dñi ihũ xp̄i. gr̃aꝙ magna erat ſu
ꝑ oẽs illoſ: neꝙ em̃ egẽs quiſꝙ̃ fuit inter
illos. Quotq̄t em̃ poſſeſſores p̄dioꝝ vel
domoꝝ erãt: vendẽtes afferebãt p̄cia illo
rũ: ⁊ ponebãt añ pedes apl'oꝝ. Diſtribu-
ebant̃ aũt vnicuiꝙ ꝓut cuiꝙ opus erat.
Cũꝙ epũs legiſſet dixit. Audiſtis q̄d ve-
limꝰ: orate vt poſſimꝰ. Cõtigit autẽ que
dam neceſſitas: vt hec diligentius agere
mus. Quoniã ſicut iã noſtis: pb̃r ĩ noſtra
ſocietate ꝯſtitutus. quali ſocietati perhi-
bet teſtimoniũ lectio quã modo cũ reci-
tarem uſ audiſtiſ. moriẽs teſtamẽtũ fecit.
qꝛ habuit vñ facerꝫ. Erat qđ dicerꝫ ſuũ.
cũ in ea ſocietate viueret: vbi nemini lice
bat dicere aliq̄d ſuũ: ſꝫ eſſent ill' oĩa cõia.
Si q̄s dilector ⁊ laudator nr̄ apđ detra
ctorẽ nr̄m p̄dicarꝫ iſtã ſocietatẽ ⁊ dicerꝫ.
cũ epõ auguſtĩo ſic viuũt oẽs cohabita-
tores eiꝰ. q̃no ſcriptũ eſt in actibꝫ apl'oꝝ.
ꝯtinuo ille detractor caput mouẽs dentẽ
ꝓmouẽs dicerꝫ. Ita v̄o ſic ibi viuit̃: q̃no
dic̃. Quare mẽtiriſ: q̄re falſa laude hono-
ras ĩdignos? Nonne ibi mõ in eoꝝ ſocie-
tate poſitꝰ pb̃r teſtamẽtũ fecit: ⁊ qđ habu
it q̃no voluit ⁊ diſpoſuit ⁊ reliq̄t? Certe
oĩa ibi ſũt cõia. certe nẽo dicit aliq̄d ſuũ.
Sub his v̄bis q̄d ageret laudator meꝰ?
Nõne os eiꝰ q̄ plũbo opilaret ille detra-
ctor? Nõne illũ laudaſſe peniteret? Nõne
reuerẽtia ꝑfuſus: ⁊ illiꝰ ſmõe ꝯfuſus: vel
nob vl' teſtatori illi malediceret? Hec fuit
neceſſitas vt ad iſtã diligẽtiã veniremus
Nũcio ergo vobis vñ gaudeatiſ. qꝛ oẽs
fr̄es ⁊ cl'icos meos q̄ mecũ habitãt pb̄ros
diaconos. ſubdiaconos. ⁊ patricium ne-
potem meũ tales inueni q̃les deſideraui
Sed ſunt q̄ de ſua q̃licũꝙ pauꝑtate qđ
ſtatuerãt nondũ fecerũt. Hi duo ſunt. va
lens ſubdiaconꝰ: ⁊ paulo ante dictus ne-
pos meꝰ ſubdiaconꝰ. Et mr̄is vita im-
pediebat. qꝛ inde viuebat. Expectabat̃ ĩ
illo etiam legitime etatis acceſſus: vt qđ

faceret firmiſſime faceret. Nondū aūt fe/
cit. qꝛ ipoſ agellos habet cuꝫ ſuo frē cō/
munes ⁊ ſub indiuiſo poſſidēt. Sic aūt
eos cupit eccl'ie ꝯferre: vt inde alanť ſui q̇
ſūt ī ꝓpoſito ſanctitatꝭ. q̄u ſcꝫ in hac vita
degūt. Scriptū eſt em̄: ⁊ ħ apl's loquiť.
Quiſq̇s aūt ſuis: ⁊ maxīe domeſticis nō
ꝓuidet. fidē denegat: ⁊ ē infideli deterioꝛ
Hec aūt mācipia ſunt ei ſil'r cū fratre cō/
munia. nōdum diuiſa. diſpoſuit ea manu
mittere. nō ṗt anteq̄ꝫ diuidanť. Quid em̄
ad quē ꝑtinet: adhuc ignoꝛat. Ad ipm ſa
ne: qꝛ maioꝛ eſt ꝑtinet diuiſio: ⁊ ad fratrē
eiꝰ electio. Et ipe frater eiꝰ deo ſeruit. ſub
diaconꝰ eſt cū ſancto frē meo: ⁊ coep̄o ſe/
uero in eccl'ia milevitana. Hoc agiť: ħ ſi
ne dilatōe ꝑagēdū eſt: vt illi ſeruuli diui/
danť: manumittāť. ⁊ ſic ð eccl'ie vtero ac/
cipiāt alimētū. Nepos aūt meꝰ ex q̄ ꝯuer
ſus eſt ⁊ mecū eſſe cepit. impediebať ⁊ ip
ſe aliq̇d ð agelliſ ſuis agere inuita vſu fru
ctuaria mr̄e ſua. q̄ ħ anno defūcta eſt. In
ter ipm ⁊ ſoroꝛes eiꝰ ſunt quedā cauſe in
chꝛiſti adiutoꝛio cito vt ⁊ ipe faciat qꝺ̄ di
ſeruū deceꝫ. qꝺ̄ ipa ꝓfeſſio: ⁊ iſta exigit le/
ctio. Diaconꝰ fauſtinꝰ: ſicut pene oēs no
ſtis: de militia ſeculi ad monaſteriū ꝯuer
ſus eſt. ħ baptizatꝰ: inde diaconꝰ oꝛdina
tus. Sꝫ qꝛ exiguū eſt qꝺ̄ videť poſſide/
re. ſicut iuriſperiti loquunť. iure non coꝛ
poꝛe reliq̇rat illud. ⁊ ab eiꝰ fratribꝫ tene/
bať. Nunq̄ꝫ inde cogitauit ex q̄ ꝯuerſus
eſt. nec ipe aliq̇d q̄ſiuit a fratribꝫ ſuis. nec
ab illo aliq̇d eſt q̄ſitū. Modo qꝛ ventum
eſt ad hūc articulū tp̄is cū cōſilio meo di
uiſit ipam rē. ⁊ dimidiā donauit fratribꝫ
ſuis. ⁊ dimidiā eccl'ie paup̄i in eodē loco
ꝯſtitute. Diaconꝰ ſeuerꝰ ſub q̄ dei diſci/
plina ⁊ flagello ſit noſtis: lumē tm̄ nō ꝑdi
dit mētis. Unā domū hic emerat ꝓpter
matrē ⁊ ſoroꝛē ſuā: q̄s ð ſua patria huc ꝯ
ſiderabat adducere. Emerat aūt non ſua
pecunia quā nō hēbat: ſꝫ ex collatōe reli/
gioſoꝝ viroꝝ: q̄s mihi q̄rēti etiā noīans
indicauit. De ipo nō poſſuꝫ dicere q̇d fe/
cerit. aut q̇d diſponat: niſi qꝛ totuꝫ ⁊ ipe
in mea poſuit volūtate: vt q̇cq̇d ipe vellē
ħ inde fieret. Sꝫ habet q̄ſdaꝫ cauſas cū
mr̄e ſua: q̄rū cauſaꝝ me iudicē poſuit: vt

cū ille cauſe fuerint termiate. fiat de ipſa
domo qꝺ̄ ego voluero. Quid auteꝫ velle
potero deo regēte: niſi qꝺ̄ iuſticia iubet: ⁊
pietas poſtulat? Habꝫ etiā in patria ſua
aliq̇s agellos: diſponit eos ſic diſtribue/
re: vt etiā illic ī ipo loco poſite paup̄i lar
gianť eccl'ie. Diaconꝰ hipponēſis hō pau
ꝑ eſt. q̇d alicui ꝯferat nō habꝫ: tm̄ ð labori
bus ſuis anteq̄ꝫ eſſꝫ clericꝰ emerat aliq̇s
ſeruulos. Hodie illos ī ꝯſpectu vr̄o ma
numiſſurꝰ eſt ep̄alibꝫ geſtis. Diaconꝰ era
cliꝰ añ oclos vr̄os verſať: opa eiꝰ lucent
corā ocul' nr̄is. De opē eiꝰ expēſa pecūia
memoriā ſācti martirꝭ habemꝰ. De pecu
nia ſua emit etiā poſſeſſiōeꝫ ex ꝯſilio meo
Nā ipam pecuniā volebat ꝑ manꝰ meas
erogari: ſicut mihi placeret. Ego ſi pecu
nie auidꝰ eſſem. aut neceſſitates ipas me/
as q̄s ꝓ paup̄ibꝫ habeo in hac cauſa pl'uſ
curarē: pecuniā acciperē. Quare dicit ali
q̇s. qꝛ poſſeſſio illa q̄ ab illo empta ⁊ eccl'ie
donata eſt. adhuc nihil ꝓſtat eccl'ie. Mi/
nus em̄ habebat ad preciū: ⁊ qꝺ̄ mutua/
tus fuerat. ħ ð eiꝰ adhuc fructibꝫ reddiť.
Homo ſum ſenex: quantꝰ mihi ð illa poſ
ſeſſione poteſt fructꝰ accedere? Nunquid
ꝓmitto mihi tot annos eſſe victuruꝫ: do
nec ſuū precium illa perſoluat? Qꝺ̄ ergo
vix diu partibꝫ reddet. ð proximo habe/
rem totū. ſi ſic accip̄e voluiſſem. Non fe/
ci: aliud attendi. Fateoꝛ em̄ vobis ⁊ ipſi.
ſuſpecta mihi adhuc eiꝰ etas fuit: ⁊ vere/
bar ne foꝛte vt ſunt hoīes matri eiꝰ ħ di/
ſpliceret: ⁊ diceret inductum a me fuiſſe
adoleſcentem. vt bona eiꝰ paterna conſu
merem: ⁊ eū egentē relinquerē. Jō volui
eiꝰ pecuniaꝫ in illa poſſeſſione ſeruari. vt
ſit aliq̇d: qꝺ̄ deꝰ auertat: aliter q̄ꝫ volumꝰ
eueniſſꝫ. redderet villa: ne culparet epiſco
pi fama. Scio em̄ quātum vobis ſit ne/
ceſſaria fama mea. Nam mihi ſufficit cō
ſcientia mea. Emit etiā ſpaciū ab ipa po
ſtera eccl'ie. notum vobis. ⁊ ſua pecunia
edificauit domū. ⁊ hoc noſtis. Ante pau
cos dies prius q̄ꝫ ſermonē de hac re ha/
berem vobiſcū: eam donauit eccl'ie. Ex/
pectabat em̄ vt eā ꝑficeret: ⁊ ꝑfectam do
naret. Fabricandi autē domū neceſſitas
illi nulla erat: niſi quia cogitauit matreꝫ

ſuã huc eſſe vẽturã. Si ante veniſſet ĩ re
filij ſui habitaſſz. Modo ſi venerit ĩ ope
filij ſui habitabit Teſtimoniũ ei pbibeo
paup remãſit: ſz in charitatis poſſeſſiõe
pmanſit. Aliq̃ ſeruuli ei reliq̃ fuerãt: iam
quidẽ in monaſterio viuẽtes: quos tñ ge
ſtis eccleſiaſticis manumiſſur⁹ eſt hodie
Nemo ẽ dicat. diues eſt. nemo exiſtimet:
nemo loquat̃ male: nemo ſeipm ⁊ aĩaz ſu
am ſuis dentib⁹ laniet. Pecuniã nullã ha
bet ſeruatã. vtinam quã debet reſtituat.
Ceteri id eſt ſubdiacones paupes ſunt
deo ppicio. miſericordiã dei expectãt. vn
de ipi ſatiãt nõ habẽt. Nullas habentes
facultates. finierũt mundi cupiditates.
Uiuũt nobis cũ in ſocietate cõmuni ne/
mo eos diſtinguit ab eis q̃ aliq̃d attule/
runt. Charitatis vnitas p̃ponẽda eſt ter
rene cõmodo hereditatis. Reſtãt pſbite/
ri. Sic em̃ ad eos gradatim aſcẽdere vo
lui. Cito dixerim. Paupes dei ſunt. Ni/
hil ad domũ ſocietatis noſtre attulerũt:
niſi ipam: q̃ nihil eſt carius charitatẽ. Ue
runtñ qm̃ ſcio natos fuiſſe rumores d̃ di
uitijs ipoꝝ: nõ a me aliq̃d cõpellendi: ſed
vobis meo ſermone purgandi ſunt. Uo
bis dico qui forte neſcitis. Nã veſtri plu
rimi ſciũt p̃ſbiterꝝ leporium: q̃uis ſeculi
natalib⁹ clarũ: ⁊ apud ſuos honeſtiſſimo
loco natũ: tñ iã deo ſeruientẽ cũctis q̃ ha
bebat relictis. inopẽ ſuſcepi. nõ q: nihil
habuit: ſz q: iã fecerat qd̃ lectio iſta pſua
det. Hic nõ fecit: ſz nos ſcim⁹ ⁊ vbi fecit.
Unitas chriſti eſt: eccl̃ia vna eſt. ⁊ vbicũ
q̃ fecit opus bonũ ptinet ad nos. ſi con/
gaudeamus. Ort⁹ eſt vn⁹ vbi noſtis: vbi
monaſteriũ ſuis ꝯſtituit: q: ⁊ ipi deo ſer/
uiunt. Ille ort⁹ ad eccl̃iam nõ ptinet: ſed
nec ad ipm. Et ad quẽ dixerit aliq̃s: Ad
illud qd̃ ibi eſt monaſteriũ. Sz qd̃ veruz
eſt. vſq̃ ad h̃ tempus curã p illis ita gere
bat. vt ſumpticulos quib⁹ ſuſtẽtant̃ apd̃
ſe haberet. ⁊ eis ipe vt videbat̃ impende/
ret. Sz ne pp̃ter h̃ daret̃ loc⁹ homib⁹ ſu
ſpitiones ſuas rodentib⁹ ⁊ ventrẽ nõ im/
plentib⁹. h̃ placuit ⁊ mihi ⁊ ipi: vt ſic ſe il/
li trãſigãt: q̃ſi iſte iã de ſeculo exierit. Nũ
quid em̃ cũ obierit. ipſe illis diſpẽſatu/
rus ẽ aliq̃d: Meli⁹ eſt vt videat illos be

ne verſantes regẽte deo ĩ diſciplina chri/
ſti ſic viuẽtes. vt d̃ illis tantũmodo gau/
deat: nõ eoꝝ neceſſitatib⁹ occupet̃. Ergo
⁊ ipe nullã pecuniã habz quã ſuaz dicere
poſſit. Xenodochiũ edificandũ qd̃ nũc vi
detis edificatũ. ego illi iniũxi: ego iuſſi. il
le obtpauit mihi libẽtiſſime: ⁊ ſicut vide/
tis opat⁹ eſt: q̃uo meo iuſſu etiã baſilicaz
ad octo martires fabricauit: de his q̃ per
vos de⁹ donat. Cepit em̃ d̃ pecunia q̃ da
ta erat eccl̃ie pp̃ter xenodochiũ ⁊ cum ce
piſſet edificare: vt ſunt religioſi deſiderã
tes opa ſua in celo ſcribi: adiuuerũt put
quiſq̃ voluit: ⁊ fabricauit. op⁹ ante ocu/
los habem⁹: om̃is hõ q̃d factũ ſit videt.
d̃ pecunia q: nõ habet mihi credant. den
tẽ cõpeſcant: ne frangant. Emerat d̃ ipſa
pecunia xenodochij: quandã domũ ĩ car
raria: quã ſibi exiſtimabat pp̃ter lapides
pſuturã. ſz lapides ei⁹ domus fabrice ne
ceſſarij nõ fuerũt: qm̃ aliunde puiſi ſunt.
Dom⁹ ergo ipa ſic remãſit. pẽſionẽ p̃ſtat
ſz eccl̃ie nõ p̃ſbitero. Nemo ampli⁹ dicat
in domũ p̃ſbiteri. ad domũ p̃ſbiteri. ante
domũ p̃ſbiteri. Ecce vbi eſt dom⁹ p̃ſbite
ri. Ubi eſt dom⁹ mea. ibi eſt dom⁹ p̃ſbi/
teri. Alibi nõ habet domũ. ſz vbicũq̃ ha
bet deũ. Quid ampli⁹ queritis: niſi q: me
illud memini etiã pmiſiſſe. vt ad vos per
ferrem quid egiſſem inter duos: fratrem
ſcz ⁊ ſororez: filios ianuarij preſbiteri: q:
orta inter illos fuerat controuerſia pecu
niaria. Sed tamẽ ſicut inter fratres: ſal/
ua deo propicio charitate: pmiſeram ego
audire inter illos: ⁊ quicq̃d eſſet iudican
do finire. parau eram me iudicẽ: ſed ante/
q̃ iudicarem: ipſi vnde iudicaturus fue/
ram finierunt. Non inueni vnde iudica/
rem: ſed vnde letarer. Acq̃euerũt om̃ino
ꝯcorditer voluntati mee: ⁊ conſilio meo.
vt pares eſſent in pecunia quam reliquit
pater eorum: eccleſia renunciante. Poſt
ſermonem meũ locuturi ſunt homines.
Sed ⁊ quodlibet hoĩes loquant̃. quali/
cũq̃ aura flante. pducet̃ inde aliquid ad
aures meas. Et ſi fuerit tale vt ſit nos ite
rũ neceſſe purgare: reſpõdebo maledicts.
rñdebo detractoribus. rñdebo incredu/
lis. non nobis credẽtibus prepoſitis ſuis.

rñdebo vt potero qđ dñs dederit. Inte
rim modo nõ eſt neceſſe: qꝛ nihil forte di/
cturi ſunt Qui nos amãt libere gaudeãt
qui nos oderũt tacite dolebũt. Tñ ſi lin/
guas exacuerint: audiẽt deo ꝓpicio vo/
biſcũ rñſionẽ meã: nõ litẽ meã. Non eniꝫ
hoĩes noĩatur⁹ ſũ. ⁊ dictur⁹ ſum: ille h̄ di
xit. ille ſic detraxit: cũ fortaſſe etiaꝫ ad me
falſa. qꝛ ⁊ h̄ pt fieri ꝑferant. Verũ tñ que
cũqꝫ ꝑlata fuerint: ſi oportere videbit: lo
quar inde charitati veſtre. ante ocl'os ve
ſtros volo ſit vita nr̃a. Scio qꝛ q̄rentes
licentiã male faciẽdi querũt ſibi exempla
male viuẽtiũ: ⁊ mľtos infamãt: vt ſocios
inueniſſe videant. Ideo qđ noſtꝝ eſt feci
mus pl⁹ q̇d faciam⁹ nõ habem⁹: ante ve
ſtros oculos ſum⁹: nulli⁹ aliq̇d deſidera/
mus: niſi bona oꝑa veſtra. Et vos exhor
tor frẽs mei. ſi aliq̇d vultis clericis dare.
ſciatis qꝛ nõ debetis q̄ſi vicia eoꝝ fouere
ↄtra me. Oĩb⁹ offerre qđ vultis offerre
de volũtate vr̃a. qđ cõmũe erit. diſtribu
etur vnicuiqꝫ: ſicut cuiqꝫ op⁹ erit. Gazo/
philaciũ attendite: ⁊ oĩes habebimus.
Valde me delectat ſi ip̄m fuerit p̄ſepe no
ſtrũ: vt nos ſim⁹ iumẽta dei. vos ager dei
Nemo det birrhũ lineã tunicã niſi in cõ/
mune. De cõmuni accepi ⁊ mihi ip̄i: cum
ſcio cõmune me velle hr̃e: quicq̇d habeo.
Nolo talia offerat ſanctitas vr̃a: q̇b⁹ ego
ſol⁹ q̄ſi decenti⁹ vtar. Offerat mihi: v̄bi
grã. birrhũ p̄cioſum. forte decet ep̄m: q̄ꝫ/
uis nõ deceat auguſtinũ. i. hoĩem paupe
rem: de paupib⁹ natũ Modo dicturi ſũt
hoĩes qꝛ inueni p̄cioſam veſteꝫ: quã non
poſſem hr̃e. vľ in domo patris mei: vel in
illa ſeculari ꝓfeſſiõe mea. Nõ decet. Ta/
lem debeo hr̃e: qualẽ poſſum. ſi nõ habu/
erit: fratri meo dare. Qualẽ põt habere p̄/
ſbiter: qualẽ pt habere decenter diaconus
⁊ ſubdiaconus: talem volo accipe: quia
in cõmune accipio. Si q̇s meliorẽ dede/
rit. vendo: qđ ⁊ facere ſoleo: vt qñ nõ po/
teſt veſtis eſſe cõmunis: preciũ veſt' poſ/
ſit eſſe cõmune. Vendo ⁊ erigo paupib⁹.
Si h̄ eum delectat: vt ego habeaꝫ. talem
det đ qua nõ erubeſcã. Fateor eñ vobis
de p̄cioſa veſte erubeſco: quia non decet
hanc ꝓfeſſionẽ. non decet hanc ãmonitio
nẽ. nõ decet hec mẽbra. nõ decet hos ca/
nos. Etiã illud dico: ſi forte in noſtra do
mo: in noſtra ſocietate eger eſt aliq̇s. vel
poſt egritudinẽ vt neceſſe ſit eum ante ho
ram prandij reficere. non ꝓhibeo religio
ſos vel religioſas mittere eis qđ eis vide
tur vt mittant. Prandiũ tñ ⁊ cenaꝫ extra
nemo habebit. Ecce dico. auditis. audi/
unt. Qui habere voluerit ꝓpriũ: ⁊ de ꝓ/
prio viuere: ⁊ ↄtra iſta p̄cepta noſtra face
re. paratũ eſt vt dicã. nõ mecuꝫ manebit:
ſed cleric⁹ nõ erit. Dixeram eñ ⁊ ſcio me
dixiſſe: vt ſi nollent ſuſcipe ſocialẽ vitam
mecũ: nõ illis tollerẽ clericatum. ſeorſum
manerent: ſeorſum viuerent. q̄uo noſcent
deo viuerẽt. Et tñ ante ocl'os poſui. q̄n/
tũ mali ſit a ꝓpoſito cadere. Malui eniꝫ
habere vľ claudos: q̄ꝫ plangere mortuos
Qui eñ hipocrita eſt: mortuus eſt. Q̄uo
ꝰ q̇cunqꝫ voluiſſet extra manere ⁊ de ſuo
viuere: nõ ei tollerẽ clericatum. ita modo
qꝛ placuit illis deo ꝓpicio ſocialis h᷑ vi
ta. quiſq̇s cũ hypocriſi vixerit: quiſq̇s in
uent⁹ fuerit habẽs ꝓpriũ: nõ illi ꝑmitto
vt inde faciat teſtamentũ: ſꝫ delebo eũ de
tabula clericoꝝuꝫ. Interpellet contra me
mille concilia: nauiget contra me quo vo
luerit. ſit certe vbi potuerit. adiuuabit
me dñs: vt vbi ego epiſcop⁹ ſum: ille cle/
ricus eſſe nõ poſſit. Audiſtis. Audierũt.
Sꝫ ⁊ ſpero in deũ nr̃m: ⁊ miſicordiaꝫ ei⁹
qꝛ ſicut diſpoſitionẽ meã iſtã hilariter ac
ceperũt: ſic eã pure fideliterqꝫ ſeruabunt
Dixi aliq̇d ſuũ nõ hr̃e pb̄ros cohabitato
res meos: inter quos eſt ⁊ p̄ſbiter barna/
bas: ſed ⁊ de illo audiui quedam fuiſſe ia
ctata. ante oĩa qꝛ emit villam a dilecto et
honorabili filio meo eleuſino. h̄ falſuꝫ eſt
Monaſterio donauit ille: non vendidit.
Ego ſum teſt'. Quid amplius queratis
ignoro. Ego ſum teſtis. donauit ille: nõ
vẽdidit. Sꝫ dũ ñ credit: donare potuiſſe
credit⁹ ẽ vẽdidiſſe. Btũs hõ q̇ tã bonuꝫ
op⁹ fecit: vt ñ crederet. Tñ vľ mõ credite
⁊ detractores audire libẽter deſinite. Iã
dixi. Ego ſũ teſtis. Dictũ eſt đ illo anno
p̄poſiture ſue ꝑ induſtriaꝫ debita feceriꝫ:
vt dũ volo ego reddi debita: darẽ illi po/
ſcenti fundũ victorianẽſem: tanq̄ꝫ dixiſſꝫ

mibi:vt reddā debita mea da mihi in de
cem annos fundū victorianēſez. Et h̄ fal
ſū eſt. Sz fuit vñ rumor naſceret̄. Fecit
debita reddeuda. a nob̄ reddita ſunt par
tim vñ potuerūt. Remāſit aliq̄d qđ ñ de
bebat̄ etiā monaſterio illi. qđ ꝑ ipm̄ deuſ
inſtituit. Cū ḡ remanſiſſet:cepim⁹ q̄rere:
vñ debitū redderem⁹. Ad ꝯductionē ip/
ſius fundi nullus acceſſit:niſi q̄dragīta
ſolidos offerēs penſionē. Sz vidim⁹ fū/
dū ampli⁹ poſſe dare. Et vt celeri⁹ debi/
tū redderet̄. cōmiſi fidei ei⁹ vt de ipa cō/
ductione lucra nō req̄rerent fratres:ſz q̄c
q̄d daret fund⁹ de ipis fructibꝫ:imputa/
rent ad debitū. Fide agit̄. Parat⁹ eſt pre
ſbiter vt aliū ꝯſtituā:q̄ de fructibꝫ fratri/
bus reddat. Ex numero veſtro ſit aliq̄s
cui h̄ cōmittā. ex numero ipoꝝ q̄ ad nos
talia ꝑtulerūt. Sūt eñ in vob̄ hoīes reli
gioſi:q̄ eū rumore falſo rep̄henſuz eſſe do
luerūt:⁊ tñ crediderunt factū. Ex ipis er
go aliq̄s veniat ad nos:ſuſcipiat poſſeſ/
ſionē. oēs fruct⁹ p̄cñs ſuis fideliter vē
dat:vt reddi poſſit facili⁹ qđ debet̄:⁊ ho
die recedit inde cura p̄ſbiteri. Loc⁹ etiaz
ipe vbi monaſteriū ꝯſtitutū eſt:a memo
rato honorabili filio meo eleuſino ipi p̄/
ſbitero barnabe donat⁹ eſt. Anteq̄ꝫ ordi
naret̄ p̄ſbiter:in ipo loco monaſteriū inſti
tuit. Sz tamē q̄r nomine ipſi⁹ donatus
erat loc⁹:mutauit inſtrumēta. vt nomine
monaſterij poſſideat̄ de fundo victoria/
nēſi. Ego rogo. ego hortor. ego peto:vt
ſi q̄s religioſus eſt:fide agat:et exhibeat
eccl̄ie iſtā opam:vt cito debitū reddatur
Qđ ſi nemo de laycis fuerit inuent⁹:ego
p̄pono aliū:iā iſte illuc nō accedit. Quid
vultis ampli⁹? Nemo laceret ſeruos dei
q̄r nō expedit lacerantibꝫ. Seruis dei q̄
dē merces falſis detractōibꝫ creſcit:ſz cre
ſcit etiā pena detrahētibꝫ. Nā nō ſine cau
ſa dictū eſt. Gaudete ⁊ exultate qñ detra
hunt de vobis:dicentes falſa:q̄r merces
veſtra magna eſt ī celis. Nolumus cū de
trimento vr̄o magnā habere mercedem.
Min⁹ ibi habeam⁹:⁊ tamē vobiſcū ibi
regnemus. Amen.

Expliciūt duo ſermones aurelij Au/
guſtini de vita ⁊ moribꝫ clericoꝝ.

Ex libro retractationū beati auguſti
ni in librū de vera religione eiuſdem.

E vera re
ligione libꝝ ſcripſi. in
q̄ mlt̄iplici ter ⁊ copio
ſiſſime diſputat̄:vnuꝫ
veꝝ deū. i. trinitatē pa
trē ⁊ filiū ⁊ ſpūmſctm̄
religiōe vera colēdū:⁊ q̄ꝫta miſcōia ei⁹ ꝑ
tp̄alē diſpēſatōez ꝯceſſa ſit hoībꝫ xp̄iana
religio. q̄ v̄a religio ē ⁊ ad eūdē cultū dei
queādmodū ſit hō q̄dā ſua vita coaptan
d⁹. Maxie tñ ꝯtra duas naturas mani/
cheoꝝ liber h̄ loquit̄. In h̄ libro q̄dā lo/
co. Sit inquā tibi manifeſtū atqꝫ ꝑceptū
nullū errorē ī religiōe eſſe potuiſſe:ſi aīa
ꝓ deo ſuo nō coleret aīaz aut corp⁹ aut
fantaſmata ſua. Hic aīaz ꝑ vniuerſa cre/
atura incorꝑali poſui:ñ loq̄ns more ſcri
pturaꝝ. q̄ aīaz qñ nō trāſlato v̄bo vtunt̄
neſcio veꝝ velint intelligi niſi eā q̄ viuūt
aīalia mortalia. in q̄bꝫ ⁊ hoīes ſūt:q̄ꝫdiu
mortales ſunt. Paulo poſt aūt eundē ſen
ſū meli⁹ ſū breuiuſqꝫ cōplex⁹. Vbi dixi.
Nō ḡ creat̄e poti⁹ q̄ꝫ creatori ſuiam⁹. nec
euaneſcam⁹ ī cogitatōibꝫ nr̄is. ⁊ ꝑfecta re
ligio eſt Creaturā q̄ppe vno noīe vtrāqꝫ
. i. ſpūalē corꝑalēqꝫ ſignificaui Reſtat qđ
ibi dixi. aut fantaſmata ſua. ꝑpter qđ hic
dixi:nec euaneſcam⁹ in cogitatōibꝫ nr̄is.
Itē q̄ dixi:ea ē nr̄is tp̄ibꝫ xp̄iana religio:
quā cognoſcere ac ſeq̄ ſecuriſſima ⁊ certiſ
ſima ſal⁹ eſt:ſm h̄ nomē dictū ē:nō ſm ip
ſaz rē cui⁹ h̄ nomē eſt. Nā res ipa q̄ nunc
xp̄iana religio nūcupat̄:erat ⁊ apđ āti q̄ſ.
nec defuit ab initio generis hūani. q̄uſqꝫ
ipe xp̄s veniret ī carne:vñ vera religio q̄
iā erat cepit appellari chriſtiana. Cū eñ
eum poſt reſurrectionē aſcenſionēqꝫ ī ce/
luꝫ cepiſſent apl̄i p̄dicare:⁊ plurimi cre/
derent primum apud antiochiam:ſicut
ſcriptum eſt appellati ſunt diſcipuli chri
ſtiani. Propterea dixit. hec eſt nr̄is tp̄ibꝫ
xp̄iana religio. nō q̄r prioribꝫ tp̄ibꝫ ñ fuit
ſz q̄r poſterioribꝫ h̄ nomen accepit. Alio

loco intẽde igiẗ inquã ĩ hec q̃ ſequunẗ di
ligẽter ⁊ pie ꝙ̃rũ potes.tales ei adiuuat
deꝰ.Qđ nõ ita intelligẽdũ eſt:q̃ſi tm̃ nõ
tales adiuuet.cũ adiuuet etiã nõ taleſ vt
ſint tales.i.vt diligẽter ⁊ pie q̃rãt.Tales
aũt adiuuat vt inueniãt.Itẽq; alibi.De
inde inquã iã erit ꝯſeq̃ns:vt poſt morteʒ
corꝑalẽ quã debemus ꝑmo pc̃to:tꝑe ſuo
atq; ordĩe ſuo hoc corpꝰ reſtituaẗ ꝑſtine ſta
bilitati.Qđ ſic accipiẽdũ eſt:qꝛ etiã ꝑſti/
na ſtabilitas corꝑis quã peccando amiſi
mus habebat tantã felicitatẽ vt ĩ defectũ
ñ vergeret ſenectutꝭ.Huic g̊ ꝑſtine ſtabi/
litati reſtitueẗ hoc corpꝰ ĩ reſurrectõeʒ mor
tuoꝝ.Sʒ hẽbit amplꝰ vt nec alimentis
corꝑalibꝫ ſuſtẽteẗ:ſʒ ad ſufficientiã viuifi
ceẗ ſolo ſpũ:cũ reſurrexerit in ſpũm viui
ficãtẽ.Qua cã etiã ſpũale erit.Illud aũt
qđ ꝑmũ fuit:ꝙuis non moritur:niſi hõ
peccaſſet:tñ aĩale factũ eſt.hoc eſt ĩ aĩam vi
uentẽ.Et alibi.Uſq; adeo inquã pctm̃
volũtariũ malũ eſt:vt nllo mõ ſit pctm̃:ſi
nõ ſit volũtariũ.Põt videri falſa hec diſ
finitio:ſed ſi diligẽter diſcutiaẗ:inuenieẗ
eſſe veriſſima.Pctm̃ q̃ppe illđ cogitãdũ
eſt:qđ tm̃ mõ pctm̃ eſt:ñ qđ eſt etiã pena
pc̃ti:ſicut ſuꝑiꝰ oñdi:cũ q̃dã cõmemorarẽ
ex libro tercio đ libero arbitrio.Quãuiſ
⁊ illa:q̃ nõ ĩmerito nõ volũtaria pc̃ta di/
cunẗ:qꝛ vel a neſciẽtibꝫ vl' a coactis ꝑpe/
tranẗ.nõ oĩno pñt ſine volũtate cõmitti:
qm̃ ⁊ ille q̇ peccat ignorãs:volũtate vti/
q; facit qđ eũ faciẽdũ nõ ſit:putat eſſe fa/
ciendũ.Et ille q̇ ꝯcupiſcẽte aduerſꝰ ſpũʒ
carne:nõ ea q̃ vult facit:ꝯcupiſcit q̇dem
nolẽs:⁊ ĩ eo nõ facit qđ vult.Sʒ ſi vinci
tur ꝯcupiſcẽtie ꝯſentit volẽs:⁊ ĩ eo nõ fa
cit niſi qđ vult liber.ſcʒ iuſticie:ſeruuſq;
pc̃ti.⁊ illud qđ ĩ ꝑuulis dr̃ originale pec/
catũ cũ adhuc ñ vtanẗ arbitrio volũtatꝭ:
nõ abſurde vocaẗ etiã volũtariũ:qꝛ ex pri
mi hoĩs mala volũtate ꝯtractũ:factũ eſt
q̃dãmodo hereditariũ.Si itaq; falſũ eſt
qđ dixi.Uſq; adeo pctm̃ volũtariũ ma/
lũ eſt:vt nllo mõ ſit pctm̃:ſi nõ ſit volũta
riũ.Idõ grã dei ñ ſolũ reatꝰ oĩm ꝑteritoꝝ
ſoluiẗ ĩ oĩbꝫ q̇ baptizanẗ in xp̃o qđ fit ſpi
ritu regeneratõis.verũ etiã in grãdibꝫ vo
luntas ipa ſanaẗ ⁊ ꝑparatur a dño:qđ fit
ſpũ fidei ⁊ charitatꝭ.Alio loco ĩ eo qđ di
xi de dño ihũ xp̃o:nihil egit vi:ſʒ omnia
ſuadẽdo vl' monẽdo:ñ mihi occurrerat:
qđ vendẽtes ⁊ emẽtes flagello eiecit đ tẽ
plo.Sʒ q̇d hoc aut quantũ eſt.Quãuis et
demones nolentes ab hoĩbꝫ:nõ ſermone
ſuaſionis:ſʒ vi poteſtatis eiecerit.Itẽ lo
co alio.Priꝰ inquã iſti ſequẽdi ſunt qui
vnũ ⁊ ſummũ ⁊ ſolũ ⁊ verũ deũ colenduʒ
eſſe dicũt:ſi apud hos veritaſ nõ eluxerit
tũc demũ migrandũ eſt.Qđ ita pt videri
dictũ q̃ſi de huiꝰ religionis veritate du/
bitauerim.Dixi aũt ſicut ei ꝯgruebat ad
quẽ ſcribebã.Sic em̃ dixi Si apud hoſ
veritas nõ eluxerit.nihil dubitanſ quod
apud eos eluceſceret.quẽadmodum ait
apoſtolus.ſi chriſtus nõ reſurrexit:non
vtiq; dubitans ꝙ reſurrexit.Iteʒ quod
dixi.Nec miracula illa in noſtra tempo/
ra duraſſe ꝑmiſſa ſunt:ne aĩa ſemꝑ viſi/
bilia quereret.⁊ eorũ conſuetudine frige/
ſceret genus humanũ:quorum nouitate
flagrauit.Uerũ eſt quidẽ Non em̃ nunc
vſq;:cũ manus imponiẗ baptizatꝭ.ſic ac
cipiũt ſpũm ſanctum vt loquanẗ linguis
oĩm gentiũ.atq; nunc vſq; ad vmbram
tranſeuntiũ ꝑdicatoꝝ chriſti ſananẗ in/
firmi.⁊ ſi qua talia tũc facta ſũt q̃ poſtea
ceſſaſſe manifeſtũ eſt.Sed nõ ſic accipiẽ
dum eſt qđ dixi.vt nũc in chriſti nomine
fieri nlla miracl'a credanẗ.Nã ego ipſe q̃n
iſtũ librũ ſcripſi ad mediolanenſiũ corꝑa
martyrũ:in eadẽ ciuitate cecuʒ illumina/
tum fuiſſe iã noueraʒ:⁊ alia nõnulla qua/
lia tam multa etiã iſtis temꝑibꝫ fiunt:vt
nec oĩa cognoſcere:nec ea q̃ cognoſci/
mus enumerare poſſimus.Et alio loco
illud quod dixi.Sicut ait apoſtolꝰ.om/
nis ordo a deo eſt:nõ eiſdeʒ ꝟbis hoc dixit
apl's:ꝙuis eadẽ videaẗ eſſe ſniã.Ait q̇p/
pe ille.Que aũt ſũt a deo ordĩata ſũt.Et
alibi.Prorſus inquã nemo nos fallat.
Quicq̇d recte vitupaẗ ĩ melioꝝ cõꝑatõe
reſpuiẗ.Hoc de ſubſtãtijs atq; naturis
dictũ eſt.inde em̃ diſputabaẗ:non de bo/
nis actiõibꝫ atq; pc̃tis.Itẽq; alibi.Sed
ne ſic q̇dẽ inquã ab hoĩe hõ diligẽdꝰ ẽ:vt
diliguntẗ carnales frẽs vl' filij:vl' ꝯiuges.
vl' q̇cunq; cognati.aut affines.aut ciues.

Nā ⁊ iſta dilectio tꝑalis eſt. Nō eñ vllas
tales neceſſitudīes haberem⁹: q̄ naſcēdo
⁊ moriēdo ꝯtingūt. ſi natura nr̄a in pce/
ptis ⁊ imagiue dei manēs ī iſtā corrupti
onē ñ religaret. Hūc ſenſū ꝓrſus īmꝓbo
quē iā ⁊ ſugi⁹ imꝓbaui ī pmo libro de ge
neſi cōtra manicheos. Ad h̄ eñ ducit vt
credant illi ꝯiuges pmi nō generaturi po
ſteros hoīes niſi peccaſſent: tanq̄ neceſſe
fuerit vt morituri gignerent. ſi ō ꝯcubi/
tu maris ⁊ femīe gignerent. Nondū eñ vi
derā fieri potuiſſe vt ñ morituri ō nō mo
rituris naſcerent. ſi pc̄to illo magno ñ mu/
taret in deteri⁹ hūana natura. ac ꝑ h̄ ſi in
parētib⁹ ⁊ ī filijs fecūditas felicitaſq̄ mā
ſiſſet: vſq̄ ad certū ſctōꝝ numeꝝ quē pde
ſtīnauit de⁹ naſcerent hoīes nō parētib⁹
ſucceſſuri moriētib⁹: ſ3 cū viuētib⁹ regna
turi. Eſſent ḡ etiā iſte cognatōes ⁊ affini/
tates: ſi null⁹ delinq̄ret: nulluſq̄ moreret.
Itē alio loco. Ad vnū deū tēdētes in quā:
⁊ ei vni religātes aīas noſtras. vñ religio
dicta credit. omni ſupſtitione careamus.
In his verbis meis ratio q̄ reddita eſt:
vnde ſic dicta religio plus mihi placuit.
Nā nō me fugit aliā noīs hui⁹ originem
expoſuiſſe latini ſermonis autores: q̄ in
de ſit appellata religio q̄ relegat. Qō ver
bū cōpoſitū eſt a legēdo. i. eligēdo: vt ita
latinū videat religio ſicut eligo.

Hic liber ſic incipit. Cum omīs vite
bone ac beate.

Incipit liber Auguſtini de vera reli/
gione ad rominianū.

CVm omnis
vite bone ac beate via ī ve
ra religione ſit cōſtituta q̄
vn⁹ de⁹ colit: ⁊ purgatiſſi
ma pietate cognoſcit: prin
cipiū naturaꝝ oīm a q̄ vni
uerſitas ⁊ inchoat ⁊ ꝑficit ⁊ ꝯtinet. Hinc
euidenti⁹ error deꝑhendit eoꝝ ppłoꝝ: q̄
mł'tos deos colere q̄ vnū veꝝ deū ⁊ dñm
oīm maluerūt. Q, eoꝝ ſapiētes q̄s philo
ſophos vocāt ſcolas habebāt diſſentien
tes ⁊ tēpla cōmunia: nō eñ vł ppłos vel
ſacerdotes latebat: de ipſoꝝ deoꝝ natu/
ra q̄ diuerſa ſentirēt: cū ſuā quiſq̄ opini
onē publice ꝓfiteri non formidaret: atq̄
oībus ſi poſſet perſuadere moliret. omēs
tamē cū ſectatorib⁹ ſuis diuerſa ⁊ aduer
ſa ſentientib⁹ ad ſacra cōia nullo ꝓhiben
te veniebāt. Nō nunc agit q̄s eorū veri⁹
ſenſerit: ſed certe illud ſatis quantū mihi
videt apparet. aliud eos in religione ſu/
ſcepiſſe cū populo. ⁊ aliud eodem ipo po
pulo audiente defendiſſe priuatim. So
crates aūt audatior ceteris fuiſſe perhibet
iurādo ꝑ canē quēlibet ⁊ lapidē quēlibet
⁊ q̄cq̄d iuraturo eſſet ī promptu: ⁊ q̄ſi ad
manū occurriſſet. Credo intelligebat q̄li
a cunq̄ oꝑa nature: q̄ adminiſtrāte diuia
ꝓuidētia gignerent: mł'to q̄ hoīm ⁊ quo
rūlibet opificū eſſe meliora: ⁊ iō diuinis
honorib⁹ digniora q̄ ea q̄ in tēplis cole/
bant. Nō q̄ vere lapis ⁊ canis eſſent cō/
lenda ſapiētib⁹: ſ3 vt h̄ modo intelligerēt
q̄ poſſent: tāta ſupſtitōe demerſos eſſe hō
mines: vt emergētib⁹ h̄ eſſet tā turpis de
monſtrād⁹ grad⁹: ad quē venire ſi pude/
ret: viderēt q̄to mag' pudendū eſſet ī tur
piore ꝯſiſtere. Siml' ⁊ illos q̄ mūdū iſtū
viſibilē: ſummu3 deū eſſe opinabant: ad/
monebat turpitudīs ſue: docens eſſe ꝯſe
quēs: vt q̄libet lapis tanq̄ ſūmi dei pti/
cula iure coleret. Qō ſi execrarent: muta/
rent ſentētiā: ⁊ vnū deū colerēt: quē ſolu3
ſupra mētes nr̄as eſſe: ⁊ a q̄ omnē aīaꝫ
⁊ totū iſtū mundū fabricatū eſſe cōſtaret.
Poſtea ſuaui⁹ ad legēdū: q̄ potenti⁹ ad
ꝑſuadendū ſcripſit plato. Non eñ ſic iſti
id eſt ſocrates ⁊ plato nati erāt vt popu/
loꝝ ipoꝝ opinionē ad veꝝ cultū veri dei
a ſimulacroꝝ ſupſtitōe atq̄ ab hui⁹ mū
di vanitate ꝯuerterēt. Itaq̄ ⁊ ipſe ſocra/
tes cu3 ppło ſimulacra venerabat: ⁊ poſt
ei⁹ damnatōne3 morteq̄ nemo auſus eſt
iurare ꝑ canē: nec appellare quēcunq̄ la/
pidem iouē: ſ3 hec tantūmodo memorie
lr̄is mādare. Qō vtrū timore ſeu eritatis
an aliq̄ cognitōe tempoꝝ fecerint: iudica
re nō eſt meū. Illud tn̄ fidētiſſime dixeri
pace hoꝝ oīm q̄ eoꝝ libros peruicaciter
diligūt. chriſtianis tꝑib⁹ q̄ nā religio po
tiſſimū tenenda ſit: ⁊ que ad veritatem ac

beatitudinē via eſt nō eſſe dubitādū. Si
enī plato ipſe viueret. ⁊ me interrogātē nō
aſpernaret̃. vł poti⁹ ſi quiſ ei⁹ diſcipul⁹ eo
ipo tp̃e q̃ viuebat: cū ſibi ab illo ꝑſuade/
ret̃: nō corporeis oculꝭ: ſʒ pura mēte veri/
tatē videri. cui quecūqꝫ aīa inheſiſſet eaʒ
beatā fieri atqꝫ ꝑfectā: ad quā ꝑcipiendā
nihil magꝭ īpedire: qꝫ vitā libidinibꝫ de/
ditam: ⁊ falſas imagines reꝝ ſenſibiliū: q̃
nob̄ ab h̄ ſenſibili mūdo ꝑ corp⁹ impſſe va
rias opiniōes erroreſqꝫ generarēt. qꝫ ob/
rē ſanādū eſſe animū ad intuēdā incōmu
tabilē reꝝ formā: ⁊ eodē modo ſemꝑ ſe ha
bentē: atqꝫ vndiqꝫ ſui ſimilē pulcritudi/
nē: nec diſtentā locis: nec tp̃e variatā. ſed
vnū atqꝫ idē omni ex ꝑte ſeruantē: quā nō
crederēt eſſe hoīes: cū ipſa vere ſūmeqꝫ ſit.
cetera naſci. occidere. fluere. labi. ⁊ tn̄ in/
qꝫtū ſūt ab illo eterno deo ꝑ ei⁹ veritateʒ
fabricata ꝯſtare. in q̈bꝫ aīe tm̄ rōnali ⁊ in
tellectuali datū eſt. vt ei⁹ eternitatis ꝯtē
platōe ꝑfruat̃: atqꝫ afficiat̃: ornet̃qꝫ ex ea
eternāqꝫ vitā poſſit mereri: ſʒ dū naſcētiū
atqꝫ trāſeuntiū reꝝ amore ac dolore ſau/
ciat̃: ⁊ dedita cōſuetudini hui⁹ vite atqꝫ
ſenſibꝫ corꝑis: inanibꝫ euaneſcit imagini
bus. irridet eos q̈ dicūt eſſe aliq̈d qđ neqꝫ
iſtꝭ videat̃ oculꝭ: nec vllo fantaſmate cogi
tet̃: ſʒ mēte ſola ⁊ ītelligētia cerni queat.
cū hec ḡa mgr̄o ſibi ꝑſuaderent̃: ſi ex eo q̃
reret ille diſcipul⁹. vtꝝ ſi quiſqꝫ exiſteret
vir magn⁹ atqꝫ diuin⁹. q̈ talia ꝑplis ꝑſua
deret credēda ſaltē: ſi ꝑcipere nō valerēt:
aut ſi q̈ poſſent percīꝑe: nō prauis opini
onibꝫ mltitudinis īplicaci: vulgaribꝫ ob/
ruent̃ erroribꝫ: eū diuīs honoribꝫ dignū
iudicaret. rn̄deret credo ille nō poſſe hoc
ab hoīe fieri: niſi quē forte ipſa dei virtus
atqꝫ ſapiētia ab ipſa reꝝ natura exceptū:
nec hoīm magiſterio ſʒ intima illuminati
one ab incunabilis illuſtratū: tāta hone/
ſtaret gr̄a: tanta firmitate roboraret: tāta
deniqꝫ maieſtate ſubueheret: vt oīa ꝯtēnen
do: q̃ praui hoīes cupiūt. ⁊ oīa ꝑpetiēdo
q̃ horteſcūt. ⁊ oīa faciēdo q̃ mirant̃: gen⁹
humanuʒ ad tā ſalubrē fidē ſūmo amore
atqꝫ autoritate cōuerteret. De honoribꝫ
v̄o ei⁹ fruſtra ſe ꝯſuli cū facile poſſit exi/
ſtimari: qꝫti honores debeant̃ ſapīe dei:

q̃ geſtāte ⁊ gubernāte ille ꝓ v̄a ſalute ge/
nerꝭ hūani: magnū aliq̈d ꝓpriū: ⁊ qđ ſuꝑ
hoīes eſſʒ mereret̃. Que ſi facta ſūt ſi lr̄is
monumētiſqꝫ celebrant̃. ſi ab vna regiōe
terraꝝ in q̈ ſola vn⁹ colebat̃ de⁹: ⁊ vbi ta/
lē naſci oꝑtebat: ꝑ totū orbē terraꝝ miſſi
electi viri virtutibꝫ atqꝫ ſmonibꝫ diuini
amoris incēdia ꝯcitarūt: ſi ꝯfirmata ſalu
berrima diſciplīa illūīnatas terras poſte
ris reliq̈rūt: ⁊ ne ōpteritꝭ loq̈r q̃ ꝑt q̈ſqꝫ nō
credere: ſi hodie ꝑ gētes ꝑplōſqꝫ p̄dicat̃.
in ꝑ̄ncipio erat verbū: ⁊ verbū erat apud
deū: ⁊ de⁹ erat verbū: h̄ erat in principio
apud deū: oīa ꝑ ipm̄ facta ſūt: ⁊ ſine ipo fa
ctū eſt nihil. ſi ad h̄ ꝑcipiēdū diligēdū ꝑ/
fruēdū: vt aīa ſanet̃: ⁊ tante luci hauriēde
mētis acies ꝯualeſcat. dicit̃ auarꝭ. nolite
vobis ꝯdere theſauros ī terra: vbi tinea
⁊ erugo extermināt. ⁊ vbi fures effodiūt
⁊ furant̃. ſʒ theſaurizate vobis theſauros
in celo: vbi neqꝫ tinea neqꝫ rubigo exter/
minat: neqꝫ fures effodiunt neqꝫ furant̃:
vbi enī eſt theſaur⁹ tuus ibi eſt ⁊ cor tuū.
dicit̃ luxurioſis: q̈ ſemīat in carne. d̄ car/
ne metet corruptionē. q̈ ſemīat in ſpū de
ſpū metet vitā eternaʒ. dicit̃ ſuꝑbis: q̈ ſe
exaltat humiliabit̃: ⁊ q̈ ſe hūiliat exalta/
bit̃. dicit̃ iracundis: accepiſti alapā: para
alterā maxillā. dicit̃ diſcordioſis: diligite
inimicos vr̄os. dicit̃ ſuꝑſticioſis: regnuʒ
dei intra vos eſt. dicit̃ curioſis: nolite q̄re
re q̃ vident̃: ſʒ q̃ nō vident̃. q̃ enī videtur
tꝑalia ſūt: q̃ aūt nō vident̃ eterna ſūt. po/
ſtremo dicit̃ oībꝫ. nolite diligere mūduʒ:
neqꝫ ea q̃ in mūdo ſūt qm̄ q̃ in mūdo ſunt
ꝯcupiſcētia carnis eſt: ⁊ ꝯcupiſcētia ocu/
loꝝ: ⁊ ambitio ſeculi: ſi hec ꝑ totū orbē iā
ꝑplis legunt̃: ⁊ cū veneratōe libētiſſime
audiunt̃: ſi poſt tm̄ ſanguinē: tātos ignes:
tot cruces martiꝝ: tāto fertili⁹ ⁊ vberius
vſqꝫ ad barbaras natōes eccl̄ie pullula/
rūt: ſi tot iuuenū ⁊ virginū milia ꝯtemnē
tiū nuptias: caſteqꝫ viuētiū. iā nemo mi/
rat̃ qđ cū feciſſet plato vſqꝫ adeo ꝑuerſaʒ
temporꝝ ſuoꝝ timuit opinionē: vt ꝑhibe
atur ſacrificaſſe nature naturā execratuſ:
vt tanqꝫ peccatū illud aboleret̃: ſi hec ſic
accipiuntur: vt quō antea talia diſputa/
re: ſic nunc contra diſputare. mōſtruoſuʒ

ſtt.ſi tali pollicitatõi atqꝫ ſpõſioni ꝑ oẽs
terraꝝ ꝑtes q̃s hoĩes incolunt ſacra chri
ſtiana tradunt̃.ſi hec q̃tidie legunt̃ ĩ eccle
ſijs.⁊ a ſacerdotibꝫ exponunt̃.ſi tundunt
pectora qui conant̃ hec implere.ſi tã in/
numerabiles aggrediunt̃ hanc viã.vt de
ſertis diuitijs ⁊ honoribꝫ huiꝰ mundi ex
oĩni hoĩm genere vni deo ſũmo totã vi/
tã dicare volentiũ.deſerte quondã inſule
ac multaꝝ terraꝝ ſolitudo cõpleat̃.ſi de/
niqꝫ ꝑ vrbes atqꝫ opida caſtella vicos et
agros etiã villaſqꝫ priuatas intantũ aper
te ſuadet̃ ⁊ appetit̃ a terrenis auerſio.⁊ ĩ
vnũ deũ verũqꝫ ꝯuerſio.vt quotidie per
vniuerſum orbẽ humanũ genꝰ vna pene
voce reſpõdeat.ſurſũ corda ſe habere ad
dñm:q̃d adhuc oſcitamꝰ crapulã heſter
nã:⁊ in mortuis pecudibꝫ diuina eloq̃a ꝑ
ſcrutamur?Si qñ aũt ad diſputatõez ve
nit̃:platonico noĩe ora crepantia:q̃ꝫ pectꝰ
xp̃o deo plenũ:magꝭ habere geſtimꝰ.Qui
ergo ſenſibilẽ iſtũ mũdũ ꝯtemnere:⁊ aĩaz
virtute purgandã ſũmo deo ſubijcere at
qꝫ ſubiugare.vanũ aut maluz putãt:alia
ratione refellẽdi ſũt:ſi tamen cum his di
gnũ eſt diſputare.Qui aũt bonũ ⁊ appe/
tendũ fatent̃:cognoſcãt deũ ⁊ credãt deo
ꝑ quẽ populis iã oĩbꝫ hec credẽda per/
ſuaſa ſũt:qđ vtiqꝫ ab ipis fieret ſi tantuz
valerẽt:aut ſi nõ fieret.crimen inuidẽtie
vitare nõ poſſent.Ergo cedãt ei a quo fa
ctũ eſt.nec curioſitate aut inani iactantia
impediant̃ quo minꝰ agnoſcãt q̃d inter/
ſit inter paucoꝝ tumidas coniecturas.⁊
manifeſtã ſalutẽ correptionẽqꝫ populo/
rũ.illi eñi ſi reuiuiſcerẽt quoꝝ iſti noĩbus
gloriant̃.⁊ inuenirẽt refertas eccl'ias.tẽ/
plaqꝫ deſerta:⁊ a cupiditate bonoꝝ tꝑali
um ⁊ fluentiũ ad ſpem vite eterne ⁊ bona
ſpiritualia ⁊ intelligibilia vocari ⁊ curre/
re humanũ genꝰ:dicerẽt fortaſſe (ſi tales
eſſent q̃les fuiſſe memorant̃)hec ſunt que
nos ꝑſuadere populis nõ auſi ſumꝰ.⁊ eo
rũ potiꝰ cõſuetudini ceſſimꝰ:q̃ꝫ illos ĩ no
ſtrã fidẽ voluntatẽqꝫ traduximꝰ.itaqꝫ ſi
hanc vitã illi viri nobiſcuz rurſum agere
potuiſſent.viderẽt ꝓfecto cuiꝰ autorita/
te faciliꝰ cõſulerent̃ hoĩbꝫ.⁊ paucꝭ mutatꝭ
verbis atqꝫ ſentẽtijs chriſtiani fierẽt.ſic
pleriqꝫ recẽtioꝝ noſtroꝝqꝫ tempoꝝ pla/
tonici fecerũt.aut ſi hoc non faterent̃ nec
facerẽt:in ſupbia ⁊ inuidia remanẽtes:ne
ſcio vtꝝ poſſẽt ad ea ipa q̃ appetẽda ⁊ de
ſiderãda eſſe dixerãt:cũ iſtꝭ ſordibꝫ viſco/
qꝫ reuolare.Nã tercio vicio curioſitatis
ĩ ꝑcũctandis demonibꝫ:q̃ iſti maxĩe cũ
quibꝫ nũc agit̃ pagani a chriſtiana ſalute
reuocant̃.q2 nimis puerile eſt.neſcio vtꝝ
tales illi ꝓpedirent̃ viri Sz quoquo mõ
ſe habeat philoſophoꝝ iactãtia.illđ cui/
uis intelligere facile eſt religionẽ ab eis nõ
eſſe querendaz:q̃ eadẽ ſacra ſuſcipiebant
cũ populis.⁊ de ſuoꝝ deoꝝ natura ac ſũ/
mo bono:diuerſas ꝯtrariaſqꝫ ſentẽtias ĩ
ſcolis ſuis eadẽ teſte multitudine ꝑſona
bant.Q2 ſi hoc vnũ tñ viciũ chriſtiana di
ſciplina ſanatũ viderẽmꝰ.ineffabili laude
ꝓdicandã eſſe neminẽ negare opteret.De
reſes nãqꝫ tã innumerabiles a regl'a chri
ſtianitatis auerſe teſtes ſunt:nõ admitti
ad cõmunicanda ſacramẽta eos q̃ de pa/
tre deo ⁊ ſapiẽtia eiꝰ:⁊ mũere diuino:ali/
ter ſentiũt.⁊ hoĩbꝫ ꝑſuadere conant̃:q̃ꝫ ve
ritas poſtulat.Sic eñi credit̃ ⁊ docet̃:qđ
eſt humane ſalutꝭ caput.nõ aliã eſſe phi/
loſophiã.i.ſapiẽtie ſtudiũ.⁊ aliã religio/
nẽ.cũ hi quoꝝ doctrina nõ approbamꝰ:
nec ſacramẽta nobiſcũ cõmunicãt.Qđ ĩ
illis minꝰ mirandũ eſt.qui eoꝝ quoqꝫ ſa
cramentoꝝ ritu diſpares eſſe voluerũt:ſi
cut neſcio q̃ ſerpentini q̃ appellant̃ mani
chei:ſicut alij nõnulli.Sz in illis magis
aĩaduertendũ hoc magiſqꝫ ꝓdicanduz:q̃
paria ſacramẽta celebrãtes.tñ q2 ſenten/
tia diſpares ſunt:⁊ errores ſuos animoſi
us defendere q̃ꝫ cautiꝰ corrigere malue/
rũt:excluſi a catholica cõmunione ⁊ par
ticipatõe:quãuis pariũ ſacramentoꝝ ꝓ/
pria vocabula:ppriaſqꝫ ꝯuentꝰ:nõ in ſer
mone tantũ:ſed etiã in ſupſtitione merue
runt.vt photiniani.arriani.multiqꝫ pre/
terea.Nã de his q̃ ſciſmata fecerunt.alia
queſtio eſt.Poſſet eñi eos area dñica vſ/
qꝫ ad tempꝰ vltime ventilatõis velut pa
leas ſuſtinere:niſi vẽto ſupbie nimia leui
tate ceſſiſſent:⁊ ſeſe a nobis vltro ſeparaſ
ſent.Iudei ꝟo q̃uis vni oĩpotenti deo
ſupplicẽt.ſola tñ tꝑalia ⁊ viſibilia bona

de illo expectātes.rudimēta noui popu/
li ab humilitate ſurgētia in ipis ſuis ſcri
pturis nimia ſecuritate noluerūt aduer/
tere:atqȝ ita ī veteri hoīe remāſerīt. Que
cū ita ſint.neqȝ in ꝯfuſione paganoꝝ.ne
qȝ ī purgamētis hereticoꝝ.neqȝ ī lāguo
re ſciſmaticoꝝ.neqȝ ī cecitate iudeoꝝ quē
renda eſt religio:ſȝ apud eos ſolos q̄ xpi
ani catholici vel orthodoxi nominant̃.i.
integritatꝭ cuſtodes ⁊ recta ſectātes. Hec
em̄ eccl̄ia catholica ꝑ totū orbē valide la
teqȝ diffuſa:om̄ibꝫ errantibꝫ vtit̃ ad ꝓfe/
ctus ſuos ⁊ ad eoꝝ correctionē cū euigi
lare voluerint. Utit̃ em̄ gentibꝫ ad mate
riā opationis ſue:hereticis ad ꝓbationē
doctrine ſue:ſciſmaticis ad documentuȝ
ſtabilitatꝭ ſue:iudeis ad cōparationē pul
critudinis ſue. Alios ḡ inuitat.alios ex/
cludit.alios relinq̇t.alios antecedit.om̄i
bus tn̄ gratie dei participande dat pote/
ſtatē.ſiue illi formādi ſint adhuc.ſiue re/
formādi.ſiue recolligēdi.ſiue admittēdi.
Carnales aūt ſuos .i. viuētes aut ſentiē/
tes carnaliter tanq̄ȝ paleas tolerat:quibꝫ
in area frumēta tutiora ſunt:donec talibꝫ
tegminibꝫ exuant̃. Sȝ qꝛ in hac area pro
volūtate quiſqȝ vel palea vel frumētū eſt
tādiu ſuſtinet̃ peccatum aut error cuiuſli
bet.donec aut accuſatorem inueniat.aut
prauā opinionē pertinaci animoſitate de
fendat. Excluſi aūt.aut penitēdo redeūt.
aut in nequiciā male libri defluūt ad ad/
monitionē noſtre diligētie.aut ſciſma fa/
ciūt ad exercitationē noſtre patientie.aut
heresim aliquā gignūt ad examē ſiue oc/
cupationē noſtre intelligētie. Hi ſunt exi
tus chriſtianoꝝ carnaliū.q̄ nō poterunt
corrigi aut ſuſtieri. Sepe etiaȝ ſinit diui
na ꝓuidētia.ꝑ nōnullas nimiū turbulen
tas carnaliū hominū ſeditōes expelli de
ꝯgregatōne chriſtiana etiā bonos viros.
quā ꝯtumeliā vl̄ iniuriā ſuā cū patiētiſſi
me ꝓ eccleſie pace tulerint.neqȝ vllas no
uitates vl̄ ſciſmatis vel hereſis moliti fu
erint.docebunt homīes q̄ȝ vero affectu ⁊
quāta ſinceritate charitatis deo ſeruien/
dū ſit. Taliū ergo viroꝝ ꝓpoſitū eſt.aut
ſedatis remeare turbinibꝫ.aut ſi id nō ſi/
nant̃.vl̄ eadē tēpeſtate perſeuerāte.vel ne
ſuo reditu talis aut ſeuior oriat̃:tenēt vo
luntatē ꝯſulendi etiā eis ipis.quoꝝ mori
bus perturbationibuſqȝ ceſſerūt.ſine vl/
la ꝯuenticuloꝝ ſegregatōe vſqȝ ad mor/
tē defendentes ⁊ teſtimonio iuuātes eā fi
dē quā in eccl̄ia catholica p̄dicari ſciunt.
hos coronat in occulto patet.in occulto
vidēs. Raꝝ h̄ videt̃ gen⁹.ſȝ tn̄ exēpla nō
deſunt.imo plura ſunt q̄ȝ credi pōt. Ita
oībꝫ generibꝫ hoīm ⁊ exemploꝝ ad aīaꝝ
curationē ⁊ ad inſtitutionē ſpūalis ppl̄i
vtit̃ diuina ꝓuidētia. Quāobrē cuȝ ante
paucos annos ꝓmiſeriȝ tibi ſcribere cha
riſſime mihi rominiane.q̇d de vera reli/
gione ſentirē:temp⁹ nūc eſſe arbitrat⁹ ſū
poſtq̄ȝ tuas acerrimas interrogatōes ſi/
ne vllo certo fine fluctuare:ea charitate q̄
tibi obſtrict⁹ ſum:diuti⁹ ſuſtinere nō poſ
ſum. Repudiatis igit̃ oībꝫ q̄ neqȝ in ſacrꝭ
philoſophant̃:nec ī philoſophia ꝯſecrā/
tur:⁊ his q̄ vl̄ praua opinione:vel aliq̄ ſi
mulatōe ſuꝑbiētes:a regula ⁊ cōmunio/
ne eccl̄ie catholice deuiatūt ⁊ his q̄ ſcrāꝝ
ſcripturaꝝ lumē:⁊ ſpūalis ppl̄i grāȝ:qđ
nouū teſtamētū vocat̃ habere noluerūt:
q̄s q̄ȝta potui breuitate ꝑſtrinxi:tenenda
eſt nobis chriſtiana religio:⁊ ei⁹ eccl̄ie cō
municatio q̄ catholica eſt ⁊ catholica no
minat̃:nō ſolū a ſuis:verū etiā ab om̄ibꝫ
inimicis. Velint em̄ nolintue ipi quoqȝ
heretici ⁊ ſciſmatū alūni qn̄ nō cū ſuis ſȝ
cū extraneis loquūt̃ catholicā nihil aliđ
q̄ȝ catholicā vocāt. Nō em̄ poſſūt intelli
gi:niſi h̄ eā noīe diſcernāt:q̄ ab vniuerſo
orbe nuncupat̃. Hui⁹ religionis ſectāde
caput eſt hyſtoria ⁊ ꝓphetia diſpenſatio
nis tꝑalis diuīe ꝓuidētie:ꝓ ſalute generꝭ
hūani:in eternā vitā reformādi atqȝ repa
randi. Que cū credita fuerit mētē purga
bit vite mod⁹ ꝺ diuinis p̄ceptꝭ ꝯciliat⁹:⁊
idoneā faciet ſpūalibꝫ ꝑcipiēdis:q̄ nec p̄/
terita ſunt nec futura:ſȝ eodē modo ſem/
ꝑ manētia:nulli mutabilitati obnoxia.i.
vni ipi deo patri ⁊ filio ⁊ ſpūiſācto. Qua
trinitate q̄ȝtū ī hac vita datū eſt cognita:
oīs intellectualis ⁊ aīalis ⁊ corꝑalis crea
tura:ab eadē trinitate creatrice eē inq̄ȝtū
eſt.⁊ ordinatiſſime adminiſtrari ſine vlla
dubitatōe ꝑſpicit̃:nō vt aliā partē totius

creature feciſſe intelligat̃ pr̃: ⁊ aliã fiłꝰ: et
aliã ſpũſſctũs: ſʒ ⁊ ſimł om̃ia ⁊ vnãquãqꝫ
naturã patrẽ feciſſe ꝑ filiũ ĩ dono ſpũſſan
cti. Om̃is em̄ res vł ſubſtãtia vł eſſentia
vł natura: vł ſi ꝗ alio verbo meliꝰ enũciat̃
ſimul hec tria habet: vt ⁊ vnũ aliq̇d ſit: ⁊
ſpecie ꝓpria diſcernat̃ a ceterꝭ. ⁊ reꝝ ordi/
nẽ nõ excedat. Quo cognito ſatis appa/
rebit: qꝫ tuʒ hõ aſſeq̇ pt̄: quã neceſſarijs ⁊
inuictis ⁊ iuſtis legibꝫ deo ⁊ dño ſuo cun
cta ſubiecta ſint: ex q̇ illa oĩa q̇ ꝑmo credi
mus nihil niſi autoritatẽ ſecuti partiʒ ſic
ĩtelligunt̃. vt videamꝰ eſſe certiſſima. par
tim ſic vt videamꝰ fieri poſſe: atqꝫ ita fie
ri oportuiſſe: doleamuſqꝫ illos hec ũ cre/
dẽtes: q̇ nos antea credẽtes irridere qꝫ no
biſcũ credere maluerũt. Nõ em̄ iã illa ho
minis ſacroſctã ſuſceptio: ⁊ virginis par
tus. ⁊ mors filij dei ꝓ nobis. ⁊ reſurrectõ
a mortuis. ⁊ ĩ celũ aſcẽſio. ⁊ ꝯſeſſus ad de
xterã pr̃is. ⁊ peccatoꝝ abolitio. ⁊ iudicij
dies. ⁊ corpoꝝ reſuſcitatio: cognita eter/
nitate trinitatiſ. ⁊ mutabilitate creature:
credunt̃ tantũ: ⁊ nõ etiã iudicant̃ ad ſũmi
dei miſericordiã quã generi hũano exhi
bet ꝑtinere. Sed qm̃ veriſſime dictũ eſt:
oportet mł'tas hereſes eſſe: vt ꝓbati maniſe
ſti fiãt inter vos. vtamur etiã iſto diuine
ꝓuidẽtie beneficio. Ex his em̄ hoĩbꝫ he/
retici fiũt: q̇ etiã ſi eſſent in eccłia: nihilo/
minꝰ errarẽt. Cũ aũt foris ſunt plurimũ
proſunt: nõ veꝝ docẽdo qꝺ neſciũt: ſʒ ad
veꝝ querendũ carnales: ⁊ ad veꝝ aperiẽ/
dũ ſpũales catholicos excitãdo. Sũt eĩ
innumerabiles in eccłia ſancta deo ꝓbati
viri. ſʒ manifeſti nõ fiunt inter nos: qꝫ diu
imperitie noſtre tenebris delectati: dor/
mire maluimꝰ qꝫ lucem veritatꝭ intueri.
Quaprop̃t mł'ti vt diẽ dei videãt ⁊ gau/
deãt ꝑ hereticos ꝺ ſomno excitant̃. Vta
mur igit̃ etiã hereticis nõ vt eoꝝ appro/
bemꝰ errores: ſʒ vt catholicã diſciplinaʒ
aduerſus eoꝝ inſidias aſſerẽtes vigilãti/
ores ⁊ cautiores ſimꝰ: etiã ſi eos ad ſalu/
tẽ reuocare nõ poſſumꝰ. Credo aũt affu
turũ deũ: vt iſta ſcriptura ꝓcedẽte pietate
legẽtibꝫ bonis: nõ aduerſus vnã aliquã:
ſʒ aduerſus oẽs prauas ⁊ falſas opinio/
nes poſſit valere. Cõtra eos tamẽ potiſſi
mũ eſt inſtituta: q̇ duas naturas vel ſub/
ſtantias ſingulis ꝑncipijs aduerſus inui
cẽ rebelles eſſe arbitrant̃. Offenſi em̄ qui
buſdã rebꝫ. ⁊ rurſus q̇buſdã delectati: nõ
eaꝝ q̇bꝫ offendunt̃: ſʒ eaꝝ quibꝫ delectant̃
volũt eſſe auctorẽ deũ. Et cũ ꝯſuetudinẽ
ſuã vincere nequeũt: iã carnalibꝫ laqueis
irretiti: duas aĩas eſſe ĩ vno corꝑe exiſti/
mãt: vnã ꝺ deo q̇ naturaliter h̄ ſit qꝺ ipſe.
alterã de gente tenebraꝝ quã deꝰ nec ge/
nuerit nec fecerit nec ꝓtulerit nec abiece/
rit. ſʒ q̇ ſuã vitã: ſuã terrã: ſuos fetꝰ ⁊ aĩa/
lia: ſuũ poſtremo habuerit regnũ: in geni
tũqꝫ ꝑncipiũ. ſʒ q̇dã tꝑe aduerſꝰ deũ rebel
laſſe. Deũ aũt q̇ aliud qꝺ faceret nõ hr̃et.
⁊ q̃m̃o aliter poſſet hoſti reſiſtere nõ inue
niret: neceſſitate oppꝛ̃ſſuʒ miſiſſe huc aĩaʒ
bonã: ⁊ quandã ꝑticulã ſue ſubſtãtie: cu/
ius cõmixtione atqꝫ miſeria: hoſtẽ tpatũ
eſſe ſomniãt: ⁊ mundũ fabricatum. Neqꝫ
nũc opiniones eorũ refellimꝰ qꝺ partim
iã fecimꝰ: partim qꝫ tũ deꝰ ſiuerit faciemꝰ
Sʒ in h̄ oꝑe q̃m̃o aduerſus eos fides ca
tholica tuta ſit: ⁊ q̃m̃o nõ ꝑturbẽt animuʒ
ea q̇bꝫ cõmoti hoĩes in eoꝝ cedũt ſentẽti
am: rõnibꝫ q̃s dñs donare dignat̃ qꝫ tum
poſſumꝰ demõſtramꝰ. Illud ſane in pri/
mis tenere te volo: q̇ bene noſti animum
meũ: nõ hec fugiẽde arrogãtie grã q̃ſi ſo/
lẽniter dicere q̇cq̇d in his lr̃is erroris in/
uenire poterit h̄ ſolũ mihi eſſe tribuendũ
quicq̇d aũt veꝝ ⁊ ꝯgruẽter expoſitũ: vni
oĩm bonoꝝ muneꝝ largitori deo. Quã/
obrẽ ſit tibi manifeſtũ atqꝫ ꝑceptũ: nullũ
errorẽ ĩ religiõe eſſe potuiſſe. ſi aĩa ꝓ deo
ſuo nõ coleret aĩaʒ. aut corpꝰ. aut fantaſ/
mata ſua. aut hoꝝ aliq̇ duo ꝯiuncta. aut
certe ſimł oĩa. ſʒ ĩ hac vita ſocietati gene/
ris hũani ſine dolo tꝑaliter ꝯgruens eter
na meditaret̃: vnũ deũ colens q̇ niſi ꝑma
neret incõmutabilis: nulła mutabił natu/
ra remaneret. Mutari aũt aĩaʒ poſſe. nõ
q̇dẽ localiter: ſʒ tñ tꝑaliter ſuis affectõibꝫ
q̇ſqꝫ cognoſcit. Corpꝰ aũt ⁊ tꝑibꝫ ⁊ locis
eẽ mutabile cuiuis aduertere facile ẽ. Fã
taſmata porro nihil ſũt aliud qꝫ de ſpecie
corpis corporeo ſenſu attracta figmẽta:
q̃ mẽorie mãdare vt accepta ſũt. vł parti
ri. vł mł'tiplicare. vł ꝯhere. vł diſtendere.

vel ordinare. vel pturbare. vel q̄libet mō
figurare cogitādo facillimū ē. ſʒ cū vera q
rit᷑: cauere ꝛ vitare difficile. Nō ḡ creatu/
re poti⁹ q̄ creatori ſuiam⁹: nec euaneſca/
mus ī cogitatōibꝫ nr̄is. ꝛ pfecta religio ē
Eterno enī creatori adherētes: ꝛ nos eter
nitate afficiamur neceſſe ē. Sʒ qꝛ h̄ aīa
pc̄tis ſuis obruta ꝛ īplicata p ſeipā ʒ vide
re ac tenere nō poſſet: nllo in rebꝫ hūanis
ad diuīa capeſcēda interpoſito gradu p
quē ad dei ſilitudinē a terrena vita hō ni
tere᷑: ineffabili miſe͛dia dei tpali diſpenſa
tione p creaturā mutabilē. ſʒ tn̄ eternis le
gibꝫ ſeruiētē: ad cōmemoratōeʒ pme ſue
pfecteqꝫ nature partiʒ ſingul' hoībꝫ: par
tim v͛o ipi hoīm generi ſubuenit᷑. Ea eſt
nr̄is tpibꝫ xp̄iana religio: quā cognoſcere
ac ſeq̄ ſecuriſſima ꝛ certiſſima ſal⁹ ē. Defē
di aūt aduerſ⁹ loq̄ces. ꝛ apiri q̄rentibꝫ mlt
tis modis pt: omīpotēte ipo deo p ſeipm
demōſtrāte q̄ v͛a ſūt. ꝛ ad hec intuēda ꝛ p
cipiēda: bonaſ volūtates p bonos āgeloſ
ꝛ q̄ſlibet hoīes adiuuāte. Eo mō aūt q̄ſ/
qꝫ vtit᷑: quē vidʒ ꝯgruere his cū q̄bꝫ agit.
Ego itaqꝫ diu multūqꝫ ꝯſiderāſ. q̄les ob
latrātes. ꝛ q̄les q̄rentes expt⁹ ſū. vel q̄lis
ipe cū latrarē ſiue cuʒ q̄rerē fuerim. h̄ mō
mihi vtēdū putaui. Que v͛a eſſe pſpexerʒ
tene. ꝛ eccl'ie catholice tribue: que falſa re
ſpue. ꝛ mihi q̄ hō ſū ignoſce: q̄ dubia cre/
de: donec aut reſpuenda eſſe: aut v͛a eſſe:
aut ſp credēda eſſe. vl' ratio doceat. vl' pci
piat autoritas Intēde igit᷑ ī hec q̄ ſequū
tur diligēter: ꝛ pie q̄ntū potes. Tales enī
adiuuat de⁹. Nulla vita eſt q̄ n̄ ſit ex deo
qꝛ de⁹ vtiqꝫ ſūma vita eſt: ꝛ ipe fons vite
nec aliq̄ vita inq̄ntū vita eſt malū eſt. ſʒ in
q̄ntū vergit ad mortē. Mors aūt vite nō
eſt niſi neq̄cia: q̄ ab eo qꝫ nec q̄cq̄ ſit dicta
eſt. Et iō neq̄ſſimi hoīes nihil hoīes ap/
pellant᷑. Vita ḡ volūtario defectu defici/
ens ab eo q̄ eā fecit. ꝛ cui⁹ eſſentia fruebat᷑.
ꝛ volēs ꝯ dei legē frui corpibꝫ q̄bꝫ eā de⁹
pfecit: vergit ad nihilū. ꝛ hec ē neq̄cia: nō
qꝛ corp⁹ iā nihil ē. nā ꝛ ipm habet aliquā
ꝯcordiā partiū ſuaꝝ ſine q̄ omnino eſſe nō
poſſʒ. Ergo ab eo factū eſt ꝛ corp⁹: q̄ oīs
ꝯcordie caput eſt. Habet corp⁹ quandā
pacē ſue forme: ſine q̄ prſus nihil eſſʒ. Er
go ille eſt corpis ꝯditor: a q̄ pax oīs eſt. et
q̄ forma eſt infabricata atqꝫ oīm formo/
ſiſſima: habet aliquā ſpeciē ſine q̄ corpus
nō eſt corp⁹. Si ḡ q̄rit᷑ q̄s inſtituerit cor
p⁹: ille q̄rat᷑: q̄ eſt oīm ſpecioſiſſim⁹. Oīs
enī ſpecies ab illo eſt. Quis eſt aūt h̄ niſi
de⁹ vn⁹. vna v͛itas. vna ſal⁹ oīm. ꝛ prima
atqꝫ ſūma eſſentia. ex q̄ eſt omē quicq̄d ē
inq̄ntū eſt. qꝛ inq̄ntū eſt quicq̄d eſt bonū ē
Et iō ex deo n̄ eſt mors. Nō enī de⁹ mor
tē fecit: nec letat᷑ in pditōe viuoꝝ: q̄m ſū/
ma eſſentia eſſe facit omē qḋ ē. Vn̄ ꝛ eſſē/
tia dicit᷑. Mors aūt n̄ eſſe cogit q̄cq̄d mo
rit᷑ inq̄ntū morit᷑ Nā ſi ea q̄ moriunt᷑: peni
tus morerent᷑: ad nihilū ſine dubio pue/
nirēt. Sʒ tm̄ moriunt᷑ q̄ntū min⁹ eſſentie
pticipāt. Qḋ breui⁹ ita dici pt. Tāto ma
gis moriunt᷑ q̄nto min⁹ ſūt. Corp⁹ aūt mi
n⁹ eſt q̄ vita q̄libet. q̄m q̄ntulūcunqꝫ ma
net ī ſpecie: p vitā manet: ſiue q̄ vnūqḋqꝫ
aīal. ſiue q̄ vniuerſa mūdi natura admini
ſtrat᷑. Corp⁹ ḡ magiſ ſubiacet morti. ꝛ iō
vicini⁹ ē nihilo. Quapp͛ter vita q̄ fructu
corpis delectata negligit deū inclinat᷑ ad
nihilū ꝛ iſta eſt neq̄cia. Hoc aūt pacto vi
ta carnalis ꝛ terrena efficit᷑. ꝛ ob h̄ etiā ca
ro ꝛ terra noīat᷑. ꝛ q̄diu ita eſt regnuʒ dei
nō poſſidebit. ꝛ eripiet᷑ ei qḋ amat. Id eī
amat qḋ ꝛ min⁹ eſt q̄ vita: qꝛ corp⁹ eſt. et
ppter ipm peccatū qḋ amat᷑ fit corrupti/
bile: vt fluendo deſerat amatorē ſuū: qꝛ ꝛ
ille h̄ amādo deſeruit deū. Precepta eniʒ
ei⁹ neglexit dicētis. Hoc māduca: ꝛ hoc
noli. Trahit᷑ ḡ ad penaſ: qꝛ diligēdo infe
riora: in egeſtate voluptatū ſuaꝝ: ꝛ in do
loribꝫ apud inferos ordinat᷑. Quid eſt eīʒ
dolor q̄ dicit᷑ corpis: niſi corruptio repen
tina ſalutiſ ei⁹ rei quā male vtēdo aīa cor/
ruptioni fecit obnoxiā? Quid eſt autē do
lor q̄ dicit᷑ animi: niſi carere mutabilibuſ
rebꝫ: quibꝫ fruebat᷑: aut frui ſe poſſe ſpera
bat? Ex h̄ eſt totū qḋ dicit᷑ malū. i. pctm̄
ꝛ pena pc̄ti. Si aūt dum in h̄ ſtadio vite
hūane aīa degit: vincat eas q̄s aduerſuʒ
ſe nutriuit cupiditates: fruendo mortali
bus. ꝛ ad eas vincēdas gr̄a dei ſe adiuua
ri credat: mēte illi ſeruiens ꝛ bona volun
tate: ſine vlla dubitatōne reparabitur: ꝛ a
multiſ mutabilibꝫ ad vnuʒ incōmutabile

reuertet̃:reformata ꝑ ſapiẽtiã nõ forma/
tã:ſꝫ ꝑ quã formãt̃ vniuerſa:fruet̃qꝫ deo
ꝑ ſpũm ſanctũ:qḋ ē donũ dei. Ita fit hõ
ſpũalis oĩa iudicãs. vt ipe a nemine iudi
cet̃. diligẽs dñm deũ ſuũ ī toto corde ſuo
ī tota aĩa ſua:in tota mẽte ſua:⁊ diligens
ꝓximũ ſuũ ñ carnaliter:ſꝫ tanꝙ ſeipm:ſe
aũt ſpũaliter diligit:ꝗ ex toto qḋ ī eo vi/
uit deũ diligit. In his em̃ duobꝫ ꝓceptis
tota lex pẽdet ⁊ ꝓphe. Inde iam erit ꝯſe/
quẽs:vt poſt mortẽ tꝑalẽ quã debemus
ꝓmo pc̃to tꝑe ſuo atqꝫ ordie ſuo. h̃ corpꝰ
reſtituat̃ ꝓſtine ſtabilitati:quã nõ ꝑ ſe ha
bebit. ſꝫ ꝑ aĩam ſtabilitã ī deo:ꝗ rurſus ñ
ꝑ ſe ſtabilit̃:ſꝫ ꝑ deũ ꝗ fruit̃. ideoqꝫ ãpliꝰ
ꝙ corpꝰ vigebit. Corpꝰ em̃ ꝑ ipam vige
bit:⁊ ipa ꝑ incõmutabilẽ veritatẽ:ꝗ filiꝰ
dei vnicꝰ eſt:atqꝫ ita ⁊ corpꝰ ꝑ ipm filiũ
dei vigebat:qꝛ oĩa ꝑ ipm. Dono etiã eiꝰ
qḋ aĩe dat̃. i. ſc̃to ſpiritui. nõ ſolũ aĩa cui
dat̃ ſalua ⁊ pacata ⁊ ſc̃ta ſit:ſꝫ ipm etiã
corpꝰ viuificabit̃:eritqꝫ ī natura ſua mũ/
diſſimũ. Ipe em̃ dixit. Mũdate ꝗ intus
ſũt:⁊ ꝗ foris ſũt mũda erũt. Dicit ⁊ aplꝰs
Uiuificabit ⁊ mortalia corpa vr̃a ꝓpter
ſpũm manẽtẽ in vobiſ. Ablato ḡ pc̃to au
feret̃ ⁊ pena pc̃ti:⁊ vbi eſt malum:vbi eſt
mors ꝯtẽtio tua:vbi eſt mors aculeꝰ tuꝰ:
Uincit em̃ eſſentia nihilũ:⁊ ſic abſorbet̃
mors ī victoria. Nec aliḋ ſanctificatis
malꝰ angelꝰ oberit:ꝗ dyabolꝰ dicit̃. qꝛ et
ipe inqñtũ angelꝰ eſt:nõ eſt malꝰ:ſꝫ inqñtũ
ꝑuerſus ꝓpa volũtate. Fatendũ eſt em̃ ⁊
angelos natura eſſe mutabiles:ſi ſolꝰ deꝰ
eſt incõmutabil̃. Sꝫ ea volũtate ꝗ magis
deũ ꝙ ſe diligũt:firmi ⁊ ſtabiles manẽt ī
illo ⁊ fruunt̃ maieſtate ipiꝰ:ei vni libẽtiſſi
me ſubditi. Ille aũt angelꝰ magis ſeipſum
ꝙ deũ diligẽdo:ſubditꝰ ei eſſe noluit. ⁊ in
tumuit ꝑ ſupbiã:⁊ a ſumma eſſentia defe
cit ⁊ lapſus ē. Et ob h̃ minꝰ eſt ꝙ fuit:qꝛ
eo qḋ minꝰ erat frui voluit:cũ magis volu
it ſua potẽtia frui ꝙ dei. Quãꝙ em̃ ñ ſũ/
me tñ ampliꝰ erat:qñ eo qḋ ſũme eſt frue
bat̃:qm̃ deꝰ ſolꝰ ſũme eſt. Quicqḋ aũt mi
nꝰ eſt ꝙ erat:nõ inquantũ ē. ſꝫ inqñtũ mi
nꝰ eſt:malũ eſt. Eo em̃ ꝙ minꝰ eſt qꝫ erat:
tendit ad mortem. Quid aũt mirũ ſi ſit ex
defectu inopia. ⁊ ex inopia inuidentia ꝗ
dyabolꝰ vtiqꝫ dyabolꝰ eſt. Defectꝰ ãt iſtē
ꝗ pctm̃ vocat̃:ſi tanꝙ febris inuitũ occu
paret:recte iniuſta pena videret̃:ꝗ peccã/
tẽ ꝯſequit̃. ⁊ ꝗ dãnatio nũcupat̃. Nũc ṽo
vſqꝫ adeo pctm̃ volũtariũ malũ eſt vt nl'/
lo mõ ſit pctm̃ ſi ñ ſit voluntariũ. Et h̃ ꝗ
dẽ ita manifeſtũ eſt:vt nll'a hinc doctorũ
paucitas:nll'a indoctoꝝ turba diſſentiat
Qua re aut negãdũ eſt pctm̃ cõmitti. aut
fatendũ eſt volũtate cõmitti. Nõ aũt re/
cte negat peccaſſe aĩaꝫ:ꝗ ⁊ penitẽdo eam
corrigi fatet̃:⁊ veniã penitẽti dari:⁊ pſe/
uerantem ī pc̃tis:iuſta lege dei damnari.
Poſtremo ſi nõ volũtate malefacimꝰ:ne
mo obiurgãdꝰ eſt omino:aut monendꝰ.
Quibꝫ ſublatis xp̃iana lex ⁊ diſciplina oĩs
religionis auferat̃ neceſſe eſt. Uolũtate ḡ
peccat̃:⁊ qm̃ peccari ñ dubiũ ē:nec h̃ ꝗdē
dubitãdũ video. hr̃e aĩas libeꝝ volũtatis
arbitriũ. Tales em̃ ꝓuos ſuos meliores
eſſe deꝰ iudicauit ſi ei ſeruirẽt liberaliter
Qḋ nll'o mõ fieri poſſet:ſi nõ volũtate:ſꝫ
neceſſitate ſeruirent. Liberaliter igit̃ deo
ãgeli ſuiũt:nec h̃ deo:ſꝫ ipis ꝓdeſt. Deꝰ
em̃ bono alteriꝰ nõ īdiget:qm̃ a ſeipo eſt.
Qḋ aũt ab eo genitũ eſt idipm eſt. qꝛ ñ eſt
factũ ſꝫ genitũ. Illa ṽo ꝗ facta ſũt:eiꝰ bo
no indigẽt:ſũmo. ſ. bono id eſt ſũma eſſen
tia. Minꝰ aũt ſũt qꝫ erãt:cũ ꝑ aĩe pecca/
tũ minꝰ ad illũ mouent̃:nec tñ penitꝰ ſe/
parant̃. nã omino nll'a eſſent Qḋ aũt aſſe
ctibꝫ ꝯtingit aĩe. h̃ locis corpi. Nã illa mo/
uet̃ volũtate:corpꝰ aũt ſpacio. Qḋ autẽ
homini a ꝑuerſo angelo pſuaſũ dicit̃:etiã
ad h̃ vtiqꝫ volũtate ꝯſenſit. Nã ſi neceſſi
tate id feciſſet:nullo pc̃ti crimine teneret̃.
Qḋ ṽo corpꝰ hoĩs cũ ante peccatũ eſſet
ī ſuo genere optimũ:poſt peccatũ factũ
eſt imbecilloſũ:⁊ morti deſtinatũ:quãqꝫ
iuſta vindicta peccati ſit:plꝰ tñ clemẽtie
dei qꝫ ſeueritatis oñdit. Ita em̃ nobis ſua
det̃ a corpis voluptatibꝫ ad eternã eſſen/
tiã veritatis:amorẽ noſtꝝ oportere ꝯuerti
⁊ eſt iuſticie pulcritudo cũ benignitatis
grã ꝯcordãs:vt qm̃ bonoꝝ inferioꝝ dul
cedine decepti ſumꝰ:amaritudine pena/
rũ erudiamur. Nã ita etiã nr̃a ſupplicia
diuĩa ꝓuidẽtia moderata eſt. vt ⁊ in hoc
corpe tã corruptibili ad iuſticiaꝫ tendere.

licerent: ⁊ depoſita om̅i ſuꝑbia: vni deo ve
ro collū ſubdere: nihil de ſeipſo fidere: illi
vni ſe regendū tuendūqꝫ cōmittere. Ita
ipo duce hō bone volūtatꝭ moleſtias hu
ius vite in vſū fortitudinis vertit. In co
pia ꝟo voluptatū: pſperiſqꝫ ſucceſſibꝫ tē
poraliū: temperātiā ſuā ꝓbat ⁊ roborat.
acuit in temptatōibꝫ prudentiā vt n̄ ſolū
i eas nō inducat. ſꝫ fiat etiā vigilātior. ⁊ i
amorē veritatis q̄ ſola nō fallit ardētior.
Sꝫ cū oībꝫ modis medeat̃ animis deꝰ ꝑ
tempoꝝ opportunitatibꝫ: q̄ mira ſapien/
tia eiꝰ ordinant̃. de qbꝫ aut nō eſt tractan
dū. aut inter pios ꝑfectoſqꝫ tractādū eſt.
nllo mō beneficentiꝰ ꝯſuluit generi hūa
no: q̄ꝫ cū ipa ſapiētia dei. i. vnicꝰ filiꝰ ꝯſub
ſtātialis patri ⁊ coeternꝰ: totū hoīem ſu/
ſcipere dignatꝰ eſt. ⁊ verbū caro factū eſt
⁊ habitauit i nobis. Ita enī demōſtrauit
carnalibꝫ ⁊ nō valētibꝫ intueri mēte veri/
tatē: corporeiſqꝫ ſenſibꝫ deditꝭ: q̄ꝫ excelſū
locū inter creaturas habeat humana na
tura: q̄ nō ſolū viſibiliter: nā id poterat ⁊
in aliq̄ ethereo corꝑe ad noſtroꝝ aſpectu
um tolerantiā tꝑato: ſꝫ etiā hoībꝫ i vero
hoīe apparuit. Ipſa em̅ natura ſuſcipiē
da erat: q̄ liberanda. Et ne qs forte ſexꝰ a
ſuo creatore ſe ꝯtemptum putaret viꝝ ſu/
ſcepit natꝰ ex femina. Nihil egit vi. ſꝫ oīa
ſuadēdo ⁊ monēdo Veteri q̄ꝑpe ſeruitu
te trāſacta tꝑs libertatis illuxerat. ⁊ op/
portune iā homini ſuadebat̃ atqꝫ ſalubri
ter: q̄ꝫ libero eſſet creatꝰ arbitrio. Mira/
culis cōciliauit fidē deo: q̄ in eo erat: paſ/
ſione hoīeꝫ quē gerebat. Itaqꝫ loqns ad
turbas vt deꝰ: nunciatā ſibi matrē nega/
uit ⁊ tn̄ vt euāgeliū loquit̃. puer parētibꝫ
ſubditꝰ erat. Doctrina ei deꝰ apparebat:
etatibꝫ hō. Itē aquā in vinū ꝯuerſurꝰ vt
deus dicit. recede a me mlier: mihi ⁊ tibi
qd eſt: nondū venit hora mea. Cū aūt ve
niſſet hora: q̄ vt hō moreret̃: de cruce co/
gnitā matrē cōmendauit diſcipulo queꝫ
ꝑ ceterꝭ diligebat. Satellites voluptatū
diuitias: ꝑniciose ppl̄i appetebant: pauꝑ
eſſe voluit: honoribꝫ ⁊ imperijs inhiabāt
rex fieri noluit. Carnales filios magnuꝫ
bonū putabāt. tale ꝯiugiū proleſqꝫ ꝯtem
pſit. Cōtumelias ſuꝑbiſſime horrebant:

om̅e genꝰ ꝯtumeliaꝝ ſuſtinuit. Iniurias
intolerabiles eſſe arbitrant̃. Que maior
iniuria q̄ꝫ iuſtū innocentēqꝫ dānari. Do/
lores corꝑis execrabant̃: flagellatus atqꝫ
cruciatꝰ eſt. Mori metuebāt: morte mul
tatꝰ eſt. Ignominioſiſſimū mortꝭ genus
crucē putabāt. crucifixꝰ eſt. Oīa q̄ habe
re cupiētes n̄ recte viuebamꝰ: carēdo vi/
lia fecit Om̅ia q̄ vitare cupiētes a ſtudio
deuiabamꝰ veritatꝭ: perpetiēdo deiecit.
Nō enī vllū peccatū cōmitti pt̄: niſi dum
appetunt̃ ea q̄ ille ꝯtēpſit. aut fugiunt̃ q̄
ille ſuſtinuit. Tota itaqꝫ vita eiꝰ i terrꝭ ꝑ
hoīem quē ſuſcipe dignatꝰ eſt diſciplina
moꝝ fuit. Reſurrectio ꝟo eiꝰ a mortuis:
nihil hoīs perire nature: cū oīa ſalua ſūt
deo ſatꝭ indicauit. ⁊ queādmodū cuncta
ſeruiāt creatori ſuo. ſiue ad vindictā pec
catoꝝ. ſiue ad hoīs liberatōeꝫ: q̄ꝫqꝫ facile
corpꝰ aīe ſuiat: cū ipa ſubijcit̃ deo. Qui/
bus ꝑfectio nō ſolū nlla ſubſtātia maluꝫ
eſt: qđ fieri nunqꝫ pt̄: ſꝫ etiā nllo malo affi
cit̃ qđ fieri ꝑ peccatū ⁊ vindictaꝫ potuit.
Et hec eſt diſciplina naturalis xpianis
minꝰ intelligētibꝫ plena fide digna: intel/
ligentibꝫ aūt om̅i errore purgata. Iā ꝟo
ipſiꝰ totiꝰ doctrine modꝰ: partim aptiſſi/
mis rōnibꝫ: partim ſimilitudinibꝫ. in di/
ctis. in factis. in ſacramētis: ad omnē aīe
inſtructionē exercitationēqꝫ accōmodatꝰ:
qd aliud q̄ꝫ rōnalis diſcipline regulā im/
pleuit: Nā ⁊ miſterioꝝ expoſitio: ad ea di
rigit̃ q̄ aptiſſime dicta ſunt. Et ſi ea tm̅
eſſent q̄ facillime intelligunt̃. nec ſtudioſe
quereret̃. nec ſuauiter inueniret̃ veritas.
Neqꝫ ſi eſſent i ſcripturis ſacramēta. ⁊ in
ſacramētis nō eſſent ſignacula veritatis
ſatis cū cognitōe actio ꝯueniret. Nunc
vero qm̅ pietas timore inchoat̃: charita/
te ꝑficit̃. populꝰ timore conſtrictꝰ tēpore
ſeruitutis in veteri lege: multis ſacramē/
tis onerabat̃. Hoc em̅ talibꝫ vtile erat ad
deſiderādā gratiā dei: q̄ ꝑ pphetas ven/
tura canebat̃. Que vbi venit: ab ipſa dei
ſapiētia homine aſſumpto a quo in liber
tatē vocati ſumꝰ: pauca ſacramenta ſalu
berrima ꝯſtituta ſunt: q̄ ſocietatē xpiani
populi. h̄ eſt ſub vno deo libere multitu/
dinis ꝯtinerēt. Multa ꝟo q̄ populo he/

brea: h̄ eſt ſub eodē vno deo cōpedite mł
titudini erāt impoſita. ab actōne remota
ſunt: in fide atq; interp̄tatōne māſerunt.
Ita nec nūc ſeruiliter alligāt: ſ3 exercent
liberalit̄ animū. Quiſq̄ autē ideo negat
vtrūq; teſtamentū ab vno deo eſſe poſſe:
qꝛ nō eiſdē ſacramētis tenet̄ pp̄ls noſter
q̄b3 iudei tenebant̄: vł adhuc tenent̄: pōt
dicere nō poſſe fieri: vt vn9 p̄rfamilias iu
ſtiſſim9: aliud imp̄et eis quib3 ſeruitutē
duriorē vtilē iudicat. aliud eis q̄s in fili/
orū gradū adoptare dignat̄. Si aūt p̄ce
pta vite mouent: qꝛ in veteri lege minora
ſunt: in euāgelio maiora. ꝛ ideo putat̄ nō
ad vnū deū vtraq; ptinere: poteſt q̄ h̄ pu
tat pturbari. ſi vn9 medicus: alia p mini
ſtros ſuos imbecillioribȝ. alia p ſemetip/
ſū valētioribȝ p̄cipiat ad reparandā vel
obtinēdā ſalutē. Ut enī ars medicine cū
eadē maneat: neq; vllo pacto ipſa mutet̄:
mutat tñ p̄cepta languentibȝ: qꝛ mutabi
lis eſt noſtra valitudo. ita diuina puiden
cia: cū ſit ipa omino incōmutabilis. mu/
tabili tñ creature varie ſubuenit: ꝛ p di/
uerſitate morboꝝ: aliis alia iubet aut ve/
tat. vt a vicio vnde mors incipit. ꝛ ab ipa
morte ad naturā ſuā ꝛ eſſentiā ea q̄ defici
unt id eſt ad nihilū tendunt reducat ꝛ fir
met. Sȝ dicis mihi. Quare deficiūt? Qꝛ
mutabilia ſunt. Quare mutabilia ſunt?
Quia nō ſumme ſūt. Quare nō ſūme ſūt?
Quia inferiora ſūt eo a q̄ facta ſūt. Quis
ea fecit? Qui ſūme eſt. Quis hic eſt? De9
incōmutabilis trinitas. quoniā ꝛ p ſum/
mā ſapientiā ea fecit: ꝛ ſūma benignitate
ꝯſeruat. Cur ea fecit? Ut eſſent. Ip̄m em̄
quātulumcūq; eſſe bonū eſt. qꝛ ſummū
bonū eſt ſūme eſſe. Un̄ fecit? Ex nihilo:
qm̄ quicq̄d eſt quātulacūq; ſpecie ſit: ne/
ceſſe eſt. Ita ꝛ ſi minimū bonū: tñ bonū
erit: ꝛ ex deo erit. Nā quoniā ſūma ſpeci
es ſummū bonū eſt. minima ſpecies mini
mū bonū eſt. Omē aūt bonū. aut de9. aut
ex deo eſt. Ergo ex deo eſt etiam minima
ſpecies. Sane qđ de ſpecie: h̄ etiā de for
ma dici pt̄. Neq; enī fruſtra tam ſpecioſiſ
ſimū: q̄ etiā formoſiſſimū in laude ponit̄.
Id ergo eſt vnde fecit de9 omnia: qđ nul
lam ſpeciem habet: nullamq; formā. qđ

nihil eſt aliud q̄ nihil. Nā illud qđ in cō
paratione perfectorū informe dicitur. ſi
habet aliquid forme: quāuis exiguū: q̄/
uis inchoatū nondū eſt nihil. ac per hoc
id quoq; inquātū eſt non eſt niſi ex deo.
Quapropter etiā ſi de aliqua īformi ma/
teria factus eſt mundus. hec ipa facta eſt
omino de nihilo. Nā ꝛ qđ nondū forma
tum eſt: tamē aliq̄ modo vt formari poſ/
ſit inchoatū eſt: dei beneficio formabile
eſt. Bonū eſt em̄ eſſe formatū. Nō nullū
ergo bonū eſt ꝛ capacitas forme. ꝛ ideo
bonoꝝ omniū auctor qui p̄ſtitit formā:
ipſe fecit etiā poſſe formari. Ita omē qđ
eſt inq̄tū eſt: ꝛ omē qđ nondū eſt inq̄tū
eſſe pt̄ ex deo habȝ. Qđ alio mō ſic dicit̄.
Omē formatū inq̄tū formatū eſt: ꝛ omē
qđ nōdū formatū eſt: inq̄tū formari pt̄:
ex deo habet. Nulla aūt res obtinet inte/
gritatē nature ſue: niſi ī ſuo genere ſalua
ſit. Ab eo autē eſt oīs ſal9: a quo eſt omne
bonū: ꝛ omē bonū ex deo. ſalus igit̄ om/
nis ex deo. Hinc iā cui oculi mentis pa/
tent. nec pernicioſo ſtudio vane victorie
caligant atq; turbantur: facile intelligit
omnia que viciant̄ ꝛ moriunt̄: bona eſſe:
quāq; ip̄m viciū ꝛ ipſa mors malum ſit.
Niſi enī ſalute aliqua priuarent̄. non eis
noceret viciū vel mors. ſed ſi non noceret
viciū nullo modo eſſet viciū. Si ergo ſa
luti aduerſat̄ viciū. ꝛ nullo dubitante ſa/
lus bonū eſt. bona omia ſunt quibus ad
uerſat̄ viciū. Quibȝ autem aduerſat̄ vici
um ipſa viciant̄. Bona ſunt ergo que vi
ciantur. ſed ideo viciant̄. qꝛ non ſumma
bona ſunt. Que igit̄ bona ſūt: ex deo ſūt.
Quia nō ſumma bona ſunt: nō ſunt de9.
Bonū ergo qđ viciari nō poteſt. de9 eſt.
Cetera omia bona ex ipo ſunt. q̄ p ſeipſa
poſſunt viciari. qꝛ per ſeipſa nihil ſunt. p
ipm autē partim nō viciant̄. partim vici
ata ſanant̄. Eſt aūt viciū p̄mū aīe rōalis
volūtas ea faciēdi q̄ vetat ſūma ꝛ intima
veritas. Ita hō de paradiſo ī h̄ ſeculū expulſ9
ē. i. ab eternis ad tp̄alia. a copioſis ad ege
na. a firmitate ad īfirma. Nō ḡ a bono ſb
ſtātiali ad malū ſubſtātiale. qꝛ nulla ſub/
ſtancia malū ē: ſȝ a bono eterno ad bonū
tp̄ale. a bono ſp̄uali ad bonum carnale. a

bono intelligibili:ad bonū ſenſibile:a bo
no ſūmo ad bonū infimū. Eſt igiꝫ q̄ddā
bonū.qđ ſi diligit aīa rōnalis peccat:qꝛ
infra illā oꝛdinatū ē eſt. Quare ip̄m pctm̄
malū eſt.nō ea ſbſtātia q̄ peccādo diligiꝫ.
Nō ḡ arboꝛ illa malū eſt:q̄ ī medio ꝑadi/
ſi plātata eſſe ſcribiꝫ.ſʒ diuini p̄cepti trāſ
greſſio. Que cū ꝯſeq̄ntē h̄ret iuſtā dānati
onē:ꝯtigit ex illa arboꝛe q̄ ꝯtra vetitū ta
cta eſt.dinoſcētia boni ⁊ mali.qꝛ cum ſuo
pc̄to aīa fuerit īplicata:luendo penas di/
ſcit:q̄d interſit inter p̄ceptū qđ cuſtodire
noluit.⁊ peccatū qđ fecit.atq̄ h̄ mō ma/
lū qđ cauēdo nō didicit:diſcit ſentiendo.
⁊ bonū qđ nō obtꝑando minꝰ diligebat:
ardentiꝰ diligit comparādo. Viciū ḡ aīe
eſt qđ fecit.⁊ difficultas ex vicio pena eſt
quā patiꝫ.⁊ h̄ eſt totū malū. Facere aūt ⁊
pati nō ē ſubſtātia. Quapꝓpter ſubſtātia
nō eſt malū. Sic eīm nec aq̄ malū eſt.nec
aīal qđ viuit in aere. Nā iſte ſubſtātie ſūt
Sʒ malū eſt volūtaria p̄cipitatio ī aquā
⁊ ſuffocatio quā merſus patiꝫ. Stilꝰ fer
reꝰ alia ꝑte q̄ ſcribamꝰ.alia q̄ deleamꝰ a fa
bꝛo factus eſt:⁊ ī ſuo genere pulcer.⁊ ad
vſū noſtꝝ accōmodatuſ. Ac ſi quiſpiā ea
ꝑte ſcribere q̄ deleꝫ.⁊ ea velit delere q̄ ſcri
bitꝫ:nllo mō ſtilū malū fecerit.cū ip̄m fa/
ctū iure vituꝑeꝫ. Qđ ſi coꝛrigat vbi erit
malū? Si q̄s repēte meridianū ſolē intu
eaꝫ repercuſſi oculi turbabunꝫ. Nū iđ aut
ſol.malū erit.aut oculi. Nullo mō. Sūt
eīm ſubſtātie:ſʒ malū eſt inoꝛdinatꝰ aſpe/
ctus:⁊ ip̄a q̄ ꝯſequiꝫ ꝑturbatio. Qđ ma/
lū nō erit cū oculi fuerint recreati.⁊ lucē
ſuā ꝯgruēter aſpexerit. Neq̄ cū eadē lux
q̄ ad oculos ꝑtinet:pro luce ſapiētie q̄ ad
mentē ꝑtinet coliꝫ:ip̄a fit malū.ſed ſuꝑſti
tio malū eſt q̄ creature potiꝰ q̄ʒ creatori
ſeruiꝫ. Qđ malū om̄ino nullū erit.cū aīa
recognito creatoꝛe:ip̄i vni ſe ſubiecerit.⁊
cetera ꝑ eū ſbiecta ſibi eſſe ꝑſenſerit. Ita
oīs coꝛpoꝛea creatura ſi tantūmodo poſ
ſideaꝫ ab aīa q̄ diligit deū.bonum eſt infi
mū.⁊ ī genere ſuo pulcꝝ:qm̄ foꝛma ⁊ ſpe/
cie ꝯtineꝫ. Si aūt diligaꝫ ab aīa q̄ negli/
git deū.nec ſic quidē malū fit ip̄a.ſʒ qm̄
pctm̄ malū eſt q̄ ita diligiꝫ.fit penalis di
lectoꝛi ſuo.⁊ eū īplicat erūnis.⁊ paſcit fal

lacibꝫ voluptatibꝫ.qꝛ neq̄ ꝑmanēt:neq̄
ſatiāt:ſʒ toꝛquēt doloꝛibꝫ. Qꝛ cū oꝛdinē
ſuū ꝑagit pulcra mutabilitaſ tempoꝝ:de
ſerit amantē ſpecies ꝯcupita ⁊ ꝑ crucia/
tū ſentientis diſcedit a ſenſibꝫ:⁊ erroꝛibꝫ
agitat:vt hāc eſſe primam ſpeciē putet q̄
oīm infima eſt.natura.ſ.coꝛꝑea.quā ꝑ lu
bꝛicos ſenſus caro male dilecta nūciauer
at.vt cū aliq̄d cogitat.intelligere ſe cre
dat:vmbꝛis illuſus fantaſmatū. Si qñ
aūt nō tenēs integrā diuīe ꝓuidentie di/
ſciplinā:ſʒ tenere ſe arbitrās:carni reſiſte
re conaꝫ:vſq̄ ad viſibiliū rerū imagines
ꝑuenit:⁊ lucis huiꝰ quā certis terminis
circūſcriptā videt:immēſa ſpacia cogita
tione foꝛmat inaniter.⁊ hāc ſpeciē ſibi fu
ture habitatōis polliceꝫ:neſciēs oculoꝝ
ꝯcupiſcētiā ſe trahere.⁊ cū hoc mūdo ire
velle extra mūdū.quē ꝓpterea ip̄m eſſe n̄
putat.qꝛ eiꝰ clarioꝛē partē ꝑ infinitū fal/
ſa cogitatōe diſtēdit. Qđ nō ſolū de hac
luce.ſʒ etiā đ aqua.poſtremo de vino.de
melle.de auro.de argēto.de ipſis deniq̄
pulpis.vł ſanguine.vł oſſibꝫ quoꝝlibet
aīaliū.⁊ ceterꝭ huiuſcemodi rebꝫ facillime
fieri p̄t. Nil eīm eſt coꝛꝑis:qđ nō vel vnū
viſū poſſit innumerabiliter cogitari vel ī
paruo ſpacio viſū poſſit eadē imaginan
di facultate ꝑ infinita diffundi. Sʒ facil
limū eſt execrari carnē:difficillimū aūt n̄
carnaliter ſaꝑe. Hac ergo ꝑuerſitate aīe
q̄ cōtingit pc̄to atq̄ ſupplicio.fit oīs na/
tura coꝛꝑea illud qđ ꝑ ſalomonem diciꝫ.
Vanitas vanitatū ⁊ oīa vanitas. Que
abundātia homini in om̄i laboꝛe eius.q̄
ip̄e laboꝛat ſub ſole? Neq̄ enī fruſtra eſt
additū vanitatū.qꝛ ſi vanitateſ detrahaſ
q̄ tanq̄ʒ p̄ma ſectanꝫ extrema:nō erit coꝛ/
pus vanitas.ſʒ in ſuo genere.quāuis ex/
tremā pulcritudinē ſine vllo erroꝛe mon/
ſtrabit. Tempoꝛaliū enī ſpecieꝝ mł'tifoꝛ
mitas ab vnitate dei hominē lapſū ꝑ car
nales ſenſus diuerberauit.⁊ mutabili va
rietate multiplicauit eius affectū. Ita fa
cta eſt abundātia laboꝛioſa.⁊ ſi dici p̄t co
pioſa egeſtaſ.dū aliud ⁊ aliud ſeq̄tur.⁊
nihil cū eo ꝑmanet. Sic a tꝑe frumenti
vini ⁊ olei ſui multiplicatꝰ eſt.vt nō inue
niat idip̄m id eſt naturā incōmutabilē et

ſingularē: quā ſecut⁹ nō erret: ⁊ aſſecut⁹ ñ doleat. Habebit em̄ etiā ꝯſequentē redē ptionē corpis ſui: qḋ iā ñ corrūpet. Nūc ꝟo corp⁹ qḋ corrūpit̄ aggrauat aīa3. ⁊ de primit terrena habitatio ſenſū m̄lta cogitantē: q2 rapit̄ in ordinē ſucceſſionis extrema corpoꝝ pulcritudo. Nā ideo extrema eſt: q2 ſiml' nō pt habere om̄ia. ſed dū alia cedūt atq3 ſuccedūt: tpaliū formaru3 numeros i vnā pulcritudinē cōplent: ⁊ h̄ totū ñ ꝓpterea malū q2 trāſit. Sic ⁊ verſus i ſuo genere pulcer eſt: ꝗ̄uis due ſillabe ſiml' dici nllo modo poſſint. Nec eni3 ſecūda enūciat̄ niſi prima tranſierit: atq3 ita p ordinē ꝑuenit̄ ad finē. vt cū ſola vltima ſonat: non ſecū ſonantib9 ſuperiorib9 formā tñ ⁊ dec⁹ metri cū ꝑteritꝭ ꝯtexta ꝑficiat. Nec iō tñ ars ipa q̄ verſus fabricatur ſic tpi obnoxia eſt. vt pulcritudo eius p mēſuras moraꝝ digerat̄: ſ3 ſiml' habet oīa q̄b9 efficit verſū: nō ſimul habētē oīa ſ3 poſteriorib9 priora tollentē. ꝓpterea tñ pulcꝛ: q2 extrema veſtigia illi⁹ pulcritudinis oñdit: quā ꝯſtāter atq3 incōmutabiliter ars ipa cuſtodit. Itaq3 vt nōnulli perſi magi' amāt verſū ꝗ̄ artē ipa3 q̄ cōficit̄ verſus: q2 plus ſe aurib9 ꝗ̄ intelligētie dederūt. Ita m̄lti tpalia diligūt: conditricē vero ac moderatricē tēpoꝝ diuinā ꝓuidentiā nō requirūt. atq3 in ipa dilectione tpalium nolūt trāſire qḋ amant ⁊ tam ſunt abſurdi: ꝗ̄ ſi quiſꝗ̄ in recitatione ꝑclari carminis vnā aliquā ſillabam ſolā perpetuo vellet audire. ſ3 tales auditores carminū nō inueniunt̄: talib9 aute3 reꝝ eſtimatorib9 plena ſūt om̄ia. ꝓpterea q2 nemo eſt qui nō facile nō modo totu3 verſū. ſed etiā totū carmen poſſit audire totū autē ordinē ſeculoꝝ ſentire nulli⁹ hominū poteſt. Huc accedit ꝙ carminio ñ ſum⁹ partes: ſeculoꝝ vero partes dānatione facti ſum⁹. Illud ergo canit̄ ſub iudicio noſtro. iſta peragunt̄ de labore noſtro. Nulli autē victo ludi agoniſtici placent: ſed tamē cū ei⁹ dedecore decori ſunt ⁊ hec em̄ quedā mutatō veritatis eſt. nec ob aliud a talib9 ꝓhibemur ſpectaculis: niſi ne vmbris reꝝ decepti: ab ipſis reb9 quaꝝ ille vmbre ſunt aberrem⁹. Ita vniuerſitatis hui⁹ ꝯditio atq3 adminiſtratō ſolis impiis animio dānatiſꝗ3 nō placet ſ3 etiā cū miſeria eoꝝ m̄ltis vel in terra victricib9. vl' in celo ſine periculo ſpectantibus placꝫ. Nihil em̄ iuſtū diſplicet iuſto Quocirca cū oīs aīa rōnalis aut peccatiſ ſuis miſera ſit. aut recte factis beata. oīs aūt irrōnalis aut cedat potētiori. aut pareat meliori. aut cōparet̄ eq̄li. aut certantē exerceat. aut dānato noceat. ⁊ om̄e corpus ſue aīe ſeruiat quantū ꝑ ei⁹ meritis ⁊ ꝑ reꝝ ordine ſinit̄ nullū malu3 eſt nature vniuerſe: ſ3 ſua cuiꝗ3 culpa fit malum. Porro cū aīa p dei gratiā regenerata. ⁊ ĩ integrū reſtituta: ⁊ illi ſubdita vni a q̄ eſt creata. inſtaurato etiā corpore in ꝑſtina3 firmitatē: nō cū mūdo poſſideri: ſ3 mūdū poſſidere ceperit: nullū ei malū erit. quia iſta infima pulcritudo tpalium viciſſitudinū. q̄ cū ipa peragebat̄: ſub ipa paget̄: ⁊ erit vt ſcriptū eſt: celū nouū ⁊ terra noua. nō in pte laborātib9 animis. ſ3 ĩ vniuerſitate regnātib9. Oīa em̄ veſtra inq̄t apl's. vos aūt chriſti. chriſtus aūt dei. ⁊ caput mulieris vir. caput viri chriſt⁹. caput autē chriſti de⁹. Quoniā igit̄ viciū aīe. ñ natura ei⁹. ſ3 ꝯtra naturā ei⁹ eſt: nihilꝗ3 aliḋ eſt ꝗ̄ peccatū ⁊ pena peccati. inde intelligit̄ nullā naturā. vel ſi meli⁹ ita dicit̄. nullā ſubſtātiā ſiue eſſentiā malū eſſe. Neq3 de pc̄tis peniſꝗ3 aīe efficit̄: vt vniuerſitaſ vlla deformitate turpet̄. Quia ratōnalis ſubſtātia q̄ ab om̄i peccato mūda eſt deo ſubiecta: ſubiectis ſibi ceteris dominat̄. Ea vero q̄ peccauit. ibi ordinata eſt. vbi eſſe tales decet. vt deo ꝯditore atq3 rectore vniuerſitatꝭ. decora ſint om̄ia. ⁊ eſt pulcritudo vniuerſe creature p hec tria ĩculpabilis. damnatōe peccatoꝝ. exercitatione iuſtoꝝ. ꝑfectōne beatoꝝ. Quāobrē ipſa quoꝗ3 aīe medicina. q̄ diuina ꝓuidentia. ⁊ ineffabili beneficētia gerit̄. gradatī diſtincteꝗ3 pulcerrima eſt Diſtribuit̄ em̄ ĩ autoritatē atq3 in rōne3 Autoritas fidē flagitat. ⁊ rōni ꝑparat hoīe3. Rō ad intellectu3 cognitionēꝗ3 ꝑducit. Quāꝗ̄ neq3 autoritatē rō penit⁹ deſerat. cū cōſiderat̄ cui ſit credēdū. ⁊ certe ſūma eſt ipi⁹ iā cognite atq3 perſpicue veritatis autoritas.

Sꝫ qꝛ in tꝑalia deuenimus:⁊ coꝝ amore
ab eternis impedimur:q̄dā tꝑalis medi/
cina:q̄ nō ſciētes ſꝫ credētes ad ſalutē vo
cat.nō nature ⁊ excellentie:ſꝫ ipiꝰ tꝑis or
dine prior eſt. Nā in quēcūqꝫ locū quiſqꝫ
ceciderit:ibi debet incūbere:vt reſurgat.
Ergo ipis carnalibꝫ formis quibꝫ detine
mur vtendū eſt ad eas cognoſcēdas q̄s ca
ro nō nūciat. Eas eīm carnales voco q̄ ꝑ
carnē ſentiri queunt.id eſt ꝑ oculos.ꝑ au
res.ceteroſqꝫ corꝑis ſenſus. His ḡ carna
libꝫ vel corꝑalibꝫ formis inherere amore
pueros neceſſe eſt adoleſcētes ꝙ̄ꝓ ꝓpe ne
ceſſe eſt.huic iā ꝓcedēte etate nō eſt neceſ/
ſe. Quoniā igit̄ diuīa ꝓuidētia nō ſolum
ſingulis hoībꝫ q̄ſi priuatim.ſꝫ vniuerſo
generi hūano tanq̄ꝫ publice ꝯſulit.q̇d cū
ſingulis agat̄:deꝰ ſcit q̇ agit:atqꝫ ipſi cū
quibꝫ agit̄ ſciūt. Quid aūt agat̄ cū gene/
re humano:ꝑ hiſtoriā cōmendari voluit
⁊ ꝑ ꝓphetiā. Temporaliū aūt reꝝ fides.
ſiue ꝑteritaꝝ.ſiue futuraꝝ:magis creden
do q̄ꝫ intelligēdo valet. Sꝫ noſtꝝ eſt ꝯſi/
derare:quibꝫ vel hoībꝫ vel libris creden/
dū ſit:ad colendū recte deū:q̄ vna ſalꝰ eſt
Huiꝰ rei prima diſceptatio eſt vtrū his
potiꝰ credamꝰ q̇ ad mlt̄os deos:an his
q̇ ad vnū deū colendū nos vocāt. Quis
dubitet eos potiſſimū ſequēdos.qui ad
vnū vocant:ꝑſertim cū illi multoꝝ culto
res:de h̄ vno dn̄o cunctoꝝ:⁊ rectore con
ſentiāt. Et certe ab vno numerꝰ incipit.
Priꝰ ergo iſti ſequēdi ſunt:q̇ vnū deum
ſummū ſolū.veꝝ deū:⁊ ſolū colendū eſſe
dicūt. Si apud hos veritas nō eluxerit
tū demū migrandū eſt. Sicut eīm in ipſa
reꝝ natura maior eſt autoritas vnius ad
vnū oīa redigētis:nec in genere humano
mlt̄itudinis vlla potētia eſt niſi ꝯſentien
tis.i.vnū ſentientis:ita in religione q̇ ad
vnū vocant eoꝝ maior ⁊ fide dignior eſſe
debet autoritas. Altera ꝯſideratio eſt diſ
ſenſionis eiꝰ q̄ de vniꝰ dei cultu inter ho
mines orta eſt. Sꝫ accepimus maiores
noſtros eo gradu q̄ a tꝑalibꝫ ad eterna cō
ſcendit̄.viſibilia miracula (nō eīm alit̄ po
terūt) ſecutos eſſe:ꝑ q̄s id actū eſt:vt ne/
ceſſaria nō eſſent poſteris. Cū eīm eccl'ia
catholica ꝑ totū orbē diffuſa atqꝫ funda
ta ſit:nec miracula illa in nr̄a tꝑa durare
ꝑmiſſa ſūt:ne animꝰ ſemꝑ viſibilia q̄rerꝫ.
⁊ eoꝝ ꝯſuetudine frigeſceret genꝰ huma
nū:quoꝝ nouitate flagrauit:nec iā nobis
dubiū eē debꝫ.his eſſe credendū:q̇ cū
ea ꝑdicēt q̄ pauci aſſequunt̄:ſe tū ſequen
dos ꝑpl'o ꝑſuadere potuerūt. Nunc eīm
agit̄ quibꝫ credendū ſit anteq̄ꝫ quiſqꝫ ſit
idoneꝰ ineunde rōni d̄ diuinis ⁊ d̄ inuiſi
bilibꝫ rebꝫ. Nā ipi rōni purgatioris aīe q̄
ad ꝑſpicuā veritatē ꝑuenit:nullo mō au
toritas hūana ꝑponit̄:ſꝫ ad hāc nullū ſu/
perbia hūana ꝑducit. Que ſi nō eſſet:nō
eſſent heretici neqꝫ ſciſmatici.nec carne
circūciſi.nec creature ſimulacroꝝqꝫ cul/
tores. Hi aūt ſi nō eſſent ante ꝑfectionē
ꝑpl'i:q̄ ꝓmittit̄:multo pigriꝰ veritas q̄re
ret̄. Diſpenſatio ergo tꝑalis ⁊ medicina
diuīe ꝓuidētie:erga illos q̇ peccato mor
talitatē meruerūt:ſic tradit̄. Primo vniꝰ
hoīs cuiuſlibet naſcētis natura ⁊ erudi/
tio cogitat̄. Prima huiꝰ etas infantia in
nutrimētis corꝑalibꝫ agit̄:penitꝰ obliui/
ſcenda creſcēti. Eā puericia ſequit̄:vnde
incipiunꝰ aliquid meminiſſe. Huic ſucce
dit adoleſcētia:cui iam ꝓpagationē ꝓlis
natura ꝑmittit:⁊ patrē facit. Porro ado
leſcentiā iuuentꝰ excipit.iā exercēda mu/
neribꝫ publicis:⁊ domāda ſb legibꝫ.in q̄ ve
hemētior ꝓhibitio pctōꝝ:⁊ pena peccan
tiū ſeruiliter coercēs:carnalibꝫ animis atro
ciores impetus libidinis gignit.⁊ oīa cō
miſſa ꝯgeminat. Nō eīm ſimplex peccatū
eſt nō ſolū malū.ſꝫ etiā vetitū admittere.
Poſt labores autē iuuētutis.ſeniori pax
nōnulla ꝯcedit̄. Inde vſqꝫ ad mortē dete
rior etas.ac decolor.⁊ morbis ſubiectior
debiliſqꝫ ꝑducit. Hec eſt vita homīs vi/
uentis ex corꝑe.⁊ cupiditatibꝫ rerū tem/
poraliū colligati. Hic dicit̄ vetꝰ homo ⁊
exterior ⁊ terrenꝰ.etiā ſi obtineat eā quā
vulgꝰ vocat felicitatē.in bene conſtituta
terrena ciuitate.ſiue ſub regibꝫ.ſiue ſub
principibꝫ.ſiue ſub legibus.ſiue ſub his
oībꝫ. Aliter eīm bene ꝯſtitui populus nō
poteſt.etiā q̇ terrena ſectat̄. Habet q̇ppe
⁊ ipſe modū quēdā pulcritudinis ſue. Hūc
aūt hoīēꝫ quē veterem ⁊ exteriorem et
terrenum deſcripſimꝰ.ſiue in ſuo genere.

moderatum:ſiue etiā ſeruilis iuſticie mo
dū excedētē:nōnulli agūt totū ab ipiꝰ vi
te ortu vſq̄ ad occaſū. Nōnulli aūt iſtā
vitā neceſſario ab illo incipiūt:ſ3 renaſcū
tur interiuſ:⁊ ceteras eiꝰ ꝑtes ſuo robore
ſpūali ⁊ incremētis ſapiētie corrūpunt ⁊
necāt:⁊ ī celeſtes leges donec poſt viſibi
lē mortē totū inſtaureꝛ aſtringūt. Iſte dr
nouꝰ hō ⁊ interior ⁊ celeſtꝭ habēs ⁊ ipſe ꝓ
portiōe nō annis ſ3 ꝓfectibꝫ diſtinctas q̄ſ
dā ſpūales etates ſuas. Primā in vberi
bus vtilis hiſtorie:q̄ nutrit exēplis. Se
cundā iā obliuiſcētē hūana ⁊ ad diuina tē
dentē.in q̄ non autoritatis humane ſinu
ꝯtineꝛ:ſ3 ad ſummā ⁊ incōmutabilē legē
paſſibꝫ rōnis innitiꝛ. Terciā iā fidētiorē
⁊ carnalē appetitū rōnis robore maritā
tē:gaudentēq̄ intrinſecꝰ in quadā dulce
dine ꝯiugali cū aīa menti copulaꝛ:⁊ vela
mento pudoris obnubiꝛ:vt iā recte viue
re nō cogaꝛ ſed etiā ſi omēs ꝯcedāt:pecca
re nō libeat. Quartā iā idipſm multo fir
mius ordinatiuſq̄ facientē ⁊ emicantē ī
virꝝ ꝑfectū:atq̄ aptā ⁊ idoneā oībꝫ etiā ꝑ
ſecutōibꝫ:⁊ mūdi huiꝰ tēpeſtatibꝫ ac flu
ctibꝫ ſuſtinēdis atq̄ frāgēdis. Quintam
pacatā atq̄ ex omī ꝑte trāquillā:viuētē ī
opibꝫ ⁊ abundātia incōmutabiliſ regni:
ſūme atq̄ ineffabilis ſapientie. Sextam
omīmode mutatōis ī eternā vitā:⁊ vſq̄
ad totā obliuionē vite tēporalis trāſeun
tē ī ꝑfectā formā:q̄ facta eſt ad imaginē ⁊
ſimilitudinē3 dei. Septima eñ iā quies
eterna eſt:⁊ nullis etatibꝫ diſtinguēda be
atitudo ꝑpetua. Ut eñ finis veteris ho
minis mors eſt.ſic finis noui hoīs vi
ta eterna. Ille nāq̄ homo peccati eſt:iſte
iuſticie. Sicut autē iſti ambo nullo du
bitāte ita ſūt:vt vnū eoꝝ.i.veterem atq̄
terrenū poſſit ī hac tota vita vnꝰ hō age
re.nouū hō ⁊ celeſtē nemo ī hac vita poſ
ſit niſi cū vetere.nā ⁊ ab ipſo īcipiat neceſ
ſe ē:⁊ vſq̄ ad viſibilē mortē cū illo.q̄uis
eo deficiēte:ſe ꝓficiēte ꝑduret.ſic ꝓporti
one vniuerſum genꝰ humanū:cuiꝰ tanq̄
vniꝰ hoīs vita eſt ab adā vſq̄ ad finē hu
ius ſeculi:ita ſb diuine ꝓuidētie legibꝫ ad
miniſtraꝛ:vt ī duo genera diſtributū ap
pareat. Quoꝝ in vno eſt turba impiorū
terreni hoīs imaginē ab initio ſeculi vſ
q̄ ad finē gerentiū:in altero ſeries pplī:
vni deo diditi:ſ3 ab adā vſq̄ ad iohannē
baptiſtā terreni hoīs vitā gerētis ſuili q̄
dā iuſticia. Cuiꝰ hiſtoria vetꝰ teſtamētū
vocaꝛ:q̄ſi terrenū pollicēs regnū:q̄ tota
nihil eſt aliud:q̄ imago noui pplī ⁊ noui
teſtamēti pollicētis regnum celoꝝ. Cuiꝰ
pplī vita interim tꝑalis incipit a dñi ad
uentu in hūilitate:vſq̄ ad diē iudicij q̄n
in claritate venturꝰ eſt. Poſt qđ iudiciū
vetere hoīe extincto:erit illa mutatio q̄
angelicā vitā pollicetur. Omēs eñi reſurge
mus:ſ3 nō oēs īmutabimur. Reſurget er
go pius populꝰ vt veterꝭ hoīs ſui reliq
as trāſformet in nouū. Reſurget aūt im
pius pplꝰ q̄ ab initio vſq̄ ad finē veterē
hoīē3 geſſerit:vt in ſecundā mortē ꝑcipi
teꝛ. Etatū aūt articlos q̄ diligēter legūt
inueniūt:nec zizania nec paleas perhor
reſcūt. Impiꝰ nāq̄ pio viuit ⁊ pctōr iu
ſto:vt eoꝝ cōparatione alacriꝰ donec ꝑfi
ciaꝛ aſſurgat. Quiſq̄s aūt pplī terreni tē
poribꝫ vſq̄ ad illuminatōnem interioris
hoīs meruit ꝑuenire:genꝰ humanū3 pro
tꝑe adiuuit:exhibēs ei qđ etas illa poſce
bat:⁊ ꝑ ꝓphetiā intimās id qđ exhibere
opportunū nō erat:q̄les patriarche ac ꝓ
phete inueniunꝛ ab his q̄ n̄ pueriliter in
ſiliūt:ſ3 pie diligēterq̄ pertractāt diuina
rū ⁊ humanaꝝ reꝝ:tā bonū ⁊ tam grande
ſecretū. Qđ etiā tꝑibꝫ noui pplī a magnis
⁊ ſpūalibꝫ viris ecclīe catholice alumniſ
video cautiſſime ꝓuideri:ne q̄d popula
riter agāt qđ nondū eſſe tꝑis:vt cū popu
lo agaꝛ itelligūt:alimēta lactea large aui
dio infirmioribꝫ pluribꝫ atq̄ inſtanter in
fundūt:validioribꝫ aūt cibiſ cū ſapiētibꝫ
paucis veſcunꝛ Sapientiā eñ loquunꝛ
inter ꝑfectos:carnalibꝫ vero ⁊ aīalibꝫ q̄
uis nouis hoībꝫ:adhuc tamen paruuliſ:
nōnulla obtegūt:ſ3 nulla mentiunꝛ. Nō
eñ honoribꝫ ſuis vanis ꝯſulūt:⁊ inani
bus laudibꝫ:ſed vtilitati eoꝝ cū quibus
ſocietatē vite huiꝰ inire meruerunt. Hec
eñ lex eſt diuine prouidentie:vt nemo a
ſuperioribꝫ adiuueꝛ ad cognoſcendā ⁊ ꝑ
cipiendam gratiam dei:qui non ad can
dem puro affectu inferiores adiuuerit.

Ita de peccato nr̄o: qđ in hoīe peccato/
re: ipa natura nostra cōm iſit ⁊ genꝰ hūa/
nū. factū eſt magnum decꝰ ornamentūqꝫ
terraꝝ: ⁊ tā decēter diuine ꝓuidentie ꝑcu
ratōe adminiſtrat̄: vt ars ineffabilis me/
dicine ipaꝫ vicioꝝ feditatē in neſcio quā
ſui generis pulcritudinē vertat. Et qm̄
de autoritatis beneficentia quantū in p̄/
ſentia ſatis viſum eſt: locuti ſumꝰ: videa/
mus quatenꝰ ratio poſſit ꝓgredi a viſibi
libꝫ ad inuiſibilia: ⁊ a tem poralibꝫ ad eter
na ꝯſcendens. Non em̄ fruſtra ⁊ inaniter
intueri oportet pulcritudinē celi. ordinē
ſideꝝ. candorē lucis. dieꝝ ⁊ noctiū viciſſi
tudines. lune menſtrua curricula. anni q̄/
drifariā temperationē. q̄dripartitꝫ elemē
tis cōgruentē tantā vim ſeminū. ſpecies
numeroſqꝫ gignentiū. ⁊ oīa in ſuo gene
re modū ꝓpriū naturāqꝫ ſeruātia. In q̄ꝝ
ꝯſideratōe nō vana ⁊ peritura curioſitas
exercenda eſt. ſꝫ gradꝰ ad īmortalia ⁊ ſem
per ꝑmanētia faciendꝰ. Proximū em̄ eſt
attendere q̄ iſta ſit natura vitalis: q̄ cun/
cta iſta ſentit: q̄ profecto quoniā vitā dat
corpori: p̄ſtātior eo ſit neceſſe eſt. Nō em̄
qualiſcūqꝫ moles: quāuis iſta viſibili luce
p̄fulgeat. ſi vita careat magni eſtimanda
eſt. Quelibet nāqꝫ viua ſubſtātia: cuilibꝫ
nō viue ſubſtātie: nature lege p̄ponitur.
Sed qꝛ irrationalia quoqꝫ animātia vi
uere atqꝫ ſentire nemo ambigit. illud in
animo humano p̄ſtantiſſimū eſt: nō quo
ſentit ſenſibilia: ſꝫ quo iudicat de ſenſibi
libꝫ. Nā ⁊ vident acutiꝰ ⁊ ceteris corꝑis
ſenſibꝫ acrius corꝑa attingūt plereqꝫ be/
ſtie q̄ꝫ hoīes: ſed iudicare de corporibꝫ
nō ſentientis tantū vite. ſꝫ etiā ratiocinā
tis eſt: qua ille carent: nos excellimꝰ. Iaꝫ
vero illud videre facillimū eſt: p̄ſtantiorē
eſſe iudicantē: q̄ꝫ illa res eſt de q̄ iudicat̄.
Nō ſolū aūt rōnalis vita de ſenſibilibꝰ:
ſed de ipis quoqꝫ ſenſibꝫ iudicat. Cur in
aqua remū fractū oporteat apparere: cū
rectꝰ ſit: ⁊ cur ita ꝑ oculos ſentire neceſſe
ſit. Nā ipe aſpectus oculoꝝ renūciare id
poteſt: iudicare autē nullo modo. Quare
manifeſtū eſt. vt ſenſualē vitam corꝑi. ita
rationalē vtriqꝫ p̄ſtare. Itaqꝫ ſi rōnalis
vita ꝑ ſeipam iudicat. nulla iā eſt natura
p̄ſtantior. Sꝫ qꝛ claꝝ eſt eā eſſe mutabi/
lē qn̄ nūc perita nūc imperita inuenitur:
tāto aūt meliꝰ iudicat quāto eſt peritior.
⁊ tanto eſt peritior: quāto alicuiꝰ artis vl'
diſcipline vl' ſapiētie particeps eſt. ipſius
artis natura querēda eſt. Neqꝫ nūc artē
intelligi volo que notat̄ experiēdo: ſꝫ que
ratiocinando indagat̄. Quid em̄ p̄clarū
nouit. q̄ nouit ea impēſa: que calce ⁊ are/
na conficitur: tenacius lapides coherere
q̄ꝫ luto: aut qui tam eleganter edificat. vt
que plura ſunt: paria paribꝫ reſpondeāt:
que aūt ſingula ſunt mediū locū teneāt:
Quāqꝫ iſte ſenſus iam ſit rationi veritati
qꝫ vicinior. Sed certe querendū eſt: cur
nos offendat. ſi duabꝫ feneſtris nō ſuꝑ in
uicem: ſed iuxta inuicem locatis vna ea/
rum maior minorue ſit: cum equales eſſe
potuerint. ſi vero ſuꝑ inuicē fuerint: am/
beqꝫ de medio quāuis impares: non ita
offendat illa inequalitas. ⁊ cur nō multū
curemꝰ quāto ſit vna eaꝝ aut maior aut
minor quia due ſunt. In tribus aūt ſen/
ſus ipe videt̄ expetere. vt aut impares n̄
ſint. aut inter maximā ⁊ minimam ita ſit
media. vt tanto precedat minorem quan
to a maiore p̄cedit̄. Ita em̄ primo quaſi
natura ipſa cōſulitur q̄d probet. Ubi po
tiſſimū notandū eſt: quēadmodum qđ ſo
lum inſpectū minꝰ diſplicuerit: in melio/
ris compatōne reſpuat̄. Ita reperit̄ nihil
eſſe aliud artē vulgarē: niſi reꝝ expertaꝝ
placitarūqꝫ memoriā: vſu quodā corꝑis
atqꝫ operatōnis adiuncto: quo ſi careas
iudicare de operibꝫ poſſis. qđ multo eſt
excellentiꝰ quāuis operari artificioſa nō
poſſis. Sꝫ cū in oībꝫ artibꝫ cōuenien/
tia placeat: qua vna ſalua et pulcra ſunt
oīa. ipſa vero conuenientia equalitatē
vnitatēqꝫ appetat vel ſimilitudine pari/
um partiū vel gradatione diſpariū. quiſ
eſt qui ſummā equalitatē vel ſimilitudi/
nē in corporibꝫ inueniat: audeatqꝫ dicere
cū diligēter cōſiderauerit. qđlibet corpꝰ
vere ac ſimpliciter vnū eſſe: cū oīa vel
de ſpecie in ſpeciē. vel de loco in locū trā/
ſeundo mutent̄. ⁊ partibꝫ ꝯſtent ſua loca
obtinentibꝫ: per que in ſpacia diuerſa di/
uiduntur. Porro ipſa vera equalitas ac

ſiľitudo: atq ipa vera ⁊ prima vnitas nō oculis carneis neq vllo tali ſenſu. ſȝ mē/te intellecta ꝯſpicit. Vñ em̄ q̄liſcūq ī corporib appeteret eq̄litas: aut vñ ꝯuincere longe plurimū differre a pfecta niſi ea q̄ pfecta eſt mēte videret: ſi tñ q̄ facta nō eſt pfecta dicēda eſt? Et cū oia q̄ ſenſibiliter pulcra ſūt: ſiue natura edita: ſiue artibus elaborata: locis ⁊ tpib ſint pulcra: vt corpus ⁊ corpis motus. illa eq̄litas ⁊ vnitas mēti tantūmodo cognita: ſm q̄ā de corporea pulcritudie ſenſu internūcio iudicat: nec loco tumida eſt: nec inſtabil tpe. Nō em̄ recte dici pt: ſm eā iudicari rotūdū cantū: ⁊ nō ſm eā rotūdū vaſculū: aut ſm eā rotundū vaſculū: ⁊ nō ſm eā rotundū denariū. Silr in tpib atq in motib corpoꝝ: ridicule dicit: ſm eā iudicari eq̄les annos: ⁊ ñ ſm eā eq̄les mēſes: aut ſm eā eq̄les mēſes: ⁊ nō ſm eā equales dies. Sȝ ſiue p hec ſpacia: ſiue p horas: ſiue p breuiora momēta: ꝯuenienter moueat aliq̄d: eadē vna ⁊ incōmutabili eq̄litate iudicat. Q ſi minora ⁊ maiora ſpacia figurarū atq motionū ſm eandē legē parilitat vl ſiľitudis vl ꝯgruētie iudicant. ipa lex maior eſt his oib: ſȝ potētia. Ceteꝝ ſpacio. aut loci. aut tpis. nec maior nec mior qꝛ ſi maior eſſet nō ſm totā iudicaremus minora. ſi aūt minor eſſet: non ſm eā iudicarem maiora. Nūc vo cū ſm totā q̄dratur legē iudicet. ⁊ foꝝ q̄dratū: ⁊ lapis q̄drat: ⁊ tabella: ⁊ gēma q̄drata: rurſ ſm totā eq̄litat legē iudicēt ꝯuenire ſibi motus pedū currētis formice: ⁊ ſm eā gradient elephātis. q̄s eā dubitet locoꝝ interuallis ac tēpoꝝ: nec maiorē eſſe: nec minorē: cū potētia ſupet oia? Hec aūt lex oīm artiū cū ſit omino incōmutabilis: mens vo hūana cui talē legē videre ꝯceſſū eſt. mutabilitatē pati poſſit erroris. ſat ap/paret ſup mentē nr̄az eſſe legē: q̄ vitas dr. Nec iā illud ambigendū eſt incōmutabilē naturā q̄ ſup rōnalē aīam ſit deū eſſe: ⁊ ibi eſſe primā vitā: ⁊ primā eſſentiā: vbi ē pma ſapiētia. Nā hec eſt illa incōmutabilis vitas q̄ lex oīm artiū recte dicit. ⁊ ars oīpotentis artific. Itaq cū ſe aīa ſentiat. nec corporū ſpeciē motūq iudicare ſm ſe ipāz: ſiml opteat agnoſcat pſtare ſuā naturā ei nature d q̄ iudicat. pſtare aūt ſibi eā naturā ſm quā iudicat. ⁊ d q̄ iudicare nllo modo pt. Poſſū ei dicere q̄re ſiľia ſibi ex vtraq pte rñdere mēbra cuiuſq corpis debeāt. qꝛ ſūma eq̄litate delector: quā nō oculis corpis ſȝ mētis contueor. Quapropter tanto meliora eſſe iudico q̄ oculis cerno. q̄to p ſui natura viciniora ſunt his que aīo intelligo. Quare aūt illa ita ſint. null pt dicere. Nec ita debere eſſe quiſq ſobrie dixerit. q̄ſi poſſint eſſe nō ita. Quare aūt nobis placeāt. ⁊ cur ea q̄n meli ſapim. vehemētiſſime diligamus: ne id quidē quiſq ſi ita rite intelligit dicere audebit. Ut em̄ nos ⁊ oēs aīe rōnales. ſm veritatē d inferiorib recte iudicam ſic de nobis q̄n eidē coheremus. ſola ipa veritas iudicat. De ipſa vo nec pater. nō em̄ minor eſt q̄ ipe. ⁊ ideo que pater iudicat per ipam iudicat. Omnia em̄ q̄ appe/tunt vnitatē hanc habent regulā vel formā vel exemplū vel ſi quo alio verbo dici ſe ſinit. quoniā ſolā ei ſimilitudinē a q̄ eſſe accepit impleuit. ſi tñ accepit nō incōgrue dicit p ea ſignificatōe qua filius appellatur. quia nō de ſeipſo eſt. ſȝ d primo ſummoq principio qui pater dicit. ex q̄ oīs paternitas ī celo ⁊ ī terra nominat. Pater ergo nō iudicat quenq. ſȝ oēm iudiciū dedit filio. ⁊ ſpūalis homo iudicat oīa. ipe autē a nemine iudicat. i. a nullo hoīe. ſed a ſola ipſa lege ſm quā iudicat oīa. quoniā ⁊ illud veriſſime dictū eſt. Oportet nos oēs exhiberi ante tribunal chriſti. Omnia ergo iudicat. qꝛ ſuper oīa eſt q̄n cū deo eſt. Cū illo aūt eſt. q̄n puriſſime intelligit. ⁊ tota charitate q̄d itelligit diligit. Ita etiā q̄tum pt. lex ipſa etiā ipe ſit ſm quā iudicat oīa. ⁊ d q̄ iu/dicare null pt. Sicut ī iſt tpalib legib. quanq d his hoīes iudicēt cū eas inſti/tuūt. tñ cū fuerint inſtitute atq firmate. nō licebit iudici de ipis iudicare. ſed ſm ipas. Cōditor tñ legū tpalium ſi vir bo/nus eſt ⁊ ſapiēs. illā ipāz ꝯſulit eternā. d qua nulli anime iudicare datū eſt. vt ſm eius incōmutabiles regulas. quid ſit pro tempore iubendū vetādumq diſcernat.

212

Eternā igit̃ legē īmūdis animis fas eſt co
gnoſcere: iudicare aūt ñ fas eſt. Hoc aūt
intereſt qđ ad cognoſcēdū ſatꝫ eſt vt vide
amꝰ ita eſſe aliqđ vł nō ita. Ad iudicādū
ꝟo addimꝰ aliqđ q̄ ſignificemꝰ poſſe eſſe
⁊ aliter. velut cū dicimꝰ. ita eſſe debꝫ: aut
ita eſſe debuit: aut ita eſſe debebit. vt ī ſu
is opibꝫ artifices faciāt. Sꝫ mł̄tis finis
eſt hūana delectatio: nec volūt tendere ad
ſuꝑiora vt iudicēt: cur iſta viſibilia place
ant. Itaqꝫ ſi queraꝫ ab artifice vno arcu
ꝯſtructo: cur alterū parē ꝯtra in alterā par
tē moliat̃. rn̄debit credo vt paria paribꝫ
edificij mēbra rn̄deant. Porro ſi pergā q̄
rere idipm cur eligat: dicet h̄ decere: h̄ eſſe
pulcꝝ: h̄ delectare cernētes. Nihil aude
bit ampliꝰ. Inclinatꝰ em̄ recūbit oculis.
⁊ vnde pendeat ñ intelligit. At ego virūꝫ
intrinſecꝰ oculatū ⁊ inuiſibiliter videntē:
nō deſinā cōmouere: cur iſta placeant: vt
iudex eſſe audeat ipiꝰ delectatōis hūane.
Ita em̄ ſuꝑfert̃ illi: nec ab ea tenet̃: dū nō
ſ̄m ipaꝫ ſꝫ ipaꝫ iudicat. Et priꝰ q̄raꝫ vtꝝ
ideo pulcra ſint: q2 delectāt. an ideo dele
ctent: q2 pulcra ſūt. Hic mihi ſine dubi
tatōe rn̄debit: ideo delectare quia pulcra
ſūt. Querā ḡ deinceps q̄re ſint pulcra. Et
ſi titubabit: ſubijciā vtꝝ ideo: q2 ſīles ſi
bi ꝑtes ſūt. ⁊ aliq̄ copulatōe ad vnā ꝯue
nientiā redigunt̃. Qđ cum ita eſſe cōpere
rit: interrogabo. vtꝝ hanc ipaꝫ vnitatem
quā ꝯuincunt̃ appetere ſūme impleāt an
lōge infra iaceāt. ⁊ eā qđāmodo mētiant̃.
Qđ ſi ita eſt (nā q̄s nō admonitꝰ videat:
neqꝫ vllā ſpeciē: neqꝫ vllū omino eſſe cor
pus: qđ nō habeat vnitatis q̄lecūqꝫ veſti
giū: neqꝫ q̄ꝫtūuis pulcerrimū corpꝰ cū in
teruallis locoꝝ neceſſario aliud alibi ha
beat: poſſe aſſeq̄ eā quā ſequit̃ vnitatē) q̄
re ſi h̄ ita eſt flagitabo vt rn̄deat. vbi vide
at ipe vnitatē hāc: aut vnde videat. quaꝫ
ſi nō videret vn̄ cognoſceret ⁊ q̄d imita
ret̃ corpoꝝ ſpecies ⁊ q̄d implere ñ poſſet.
Nūc vero cū dicit corporibꝫ. vos quideꝫ
niſi aliq̄ vnitas ꝯtineret: nihil eſſetꝭ. ⁊ rur
ſus ſi vos eſſetꝭ ipa vnitas: corpa nō eſſe
tis. recte illi dicit̃. Vn̄ noſti illā vnitateꝫ:
ſ̄m quā iudicas corpa: quaꝫ niſi videres
iudicare nō poſſes ꝙ eā nō impleant. Si
aūt his corporeis oculis eā videres. non
vere diceres: quāqꝫ eiꝰ veſtigio teneant̃.
lōge tn̄ ab eo diſtare. Nā iſtis oculis cor
poreis ñ niſi corꝑalia vides. Mēte igit̃
eā videmꝰ. Sed vbi videmꝰ? Si h̄ loco
eſſet vbi corpꝰ noſtꝝ eſt nō eā videret q̄ h̄
modo in oriēte đ corꝑibꝫ iudicat. Non ḡ
iſta ꝯtinet̃ loco: ⁊ tn̄ adeſt vbicūqꝫ iudicā
ti: nuſq̄ꝫ eſt ꝑ ſpacia locoꝝ: ⁊ ꝑ potētiam
nuſq̄ꝫ nō eſt. Q2 ſi eā corpa mentiunt̃. nō
eſt credēdū mentiētibꝫ: ne incidamꝰ ī va
nitates vanitatū: ſꝫ querēdū potiꝰ cū iō
mentiant̃ q2 eā vident̃ oñdere oculis car
neis: cū illa mēte pura videat̃. vtꝝ in tan
tū mentiant̃ inq̄ꝫtū ei ſīlia ſunt: an inq̄ꝫtū
eā nō aſſequunt̃. Nā ſi aſſeq̄rent̃: qđ imi
tant̃ implerēt. Si autē implerēt omnino
eſſent ſīlia. Si omnino eſſent ſīlia: nihil
inter illā naturā ⁊ iſtā intereſſet. Q2 ſi ita
eſſet nō eā mentirent̃ Id em̄ eſſent qđ illa
eſt. Nec tn̄ mentiunt̃ diligentiꝰ ꝯſiderāti
bus. Quia ille mētit̃: q̄ vult videri id qđ
nō eſt. Qui aūt nō volens aliud putat q̄ꝫ
eſt: nō mentit̃: ſꝫ fallit tn̄. Nā ita diſcernit̃
mētiēs a fallente. ꝙ ineſt omī mentienti
volūtas fallēdi. etiā ſi nō ei credat̃. falleꝛ
aūt eſſe nō p̄t q̄ nō fallit. Ergo corporea
ſpecies. q2 nullā voluntatē habet nō mē
tit̃. ſi vero etiā nō putet̃ eſſe qđ nō eſt nec
fallit. Sꝫ ne ipi quidē oculi fallūt. nō em̄
renūciare poſſunt aīo niſi affectōeꝫ ſuam.
Q2 ſi nō ſolū ipi ſꝫ oēs corꝑis ſenſus ita
nunciāt vt afficiunt̃. q̄d ab eis ampliꝰ exi
gere debeamꝰ ignoro. Tolle itaqꝫ vani
tates: ⁊ nulla erit vanitas. Si q̄s remuꝫ
frāgi ī aq̄ opinat̃: ⁊ cū inde aufert̃ integra
ri. nō malū habet internunciū. ſꝫ malꝰ eſt
iudex. Nā ille ꝓ ſua natura nō potuit ali
ter in aq̄ ſentire: nec aliter debuit. Si em̄
aliud eſt aer. aliud aq̄. iuſtū eſt vt aliter in
aere aliter in aq̄ ſentiat̃. Quare oculus re
cte videt. Ad h̄ em̄ factꝰ eſt: vt tm̄ videat
ſꝫ animꝰ ꝑuerſe iudicat. cū ad ꝯtēplandā
ſummā pulcritudinē mēs nō oculꝰ factꝰ
eſt. Ille aūt vult mentē cōuertere ad cor
pora. oculos ad deū. Querit em̄ intellige
re carnalia. ⁊ videre ſpūalia qđ fieri non
p̄t. Quare iſta ꝑuerſitas corrigēda eſt. q2
niſi fecerit qđ ſurſū ē deorſū. ⁊ qđ deorſū

eſt ſurſū:regno celoꝝ apt⁹ nō erit. Non ḡ
ſūma q̄ram⁹ ĩ infimis:nec ipis ĩfimis in/
hercam⁹. Judicem⁹ ea:ne cū ipio iudice
mur.i.tm̄ eis tribuam⁹ ꝙ̄tū ſpecies mere
tur extrema:ne cū in nouiſſimis ꝓma q̄ri
m⁹:a ꝓmis inter nouiſſima numeremur.
Qđ nihil ipio nouiſſimis obeſt.ȝ nobiſ
plurimū. Nec iđ diuĩe ꝓuidētie admini/
ſtratio min⁹ decora ſit:q2 ⁊ iniuſti iuſte. ⁊
fedi pulcre ordinant̃. Et ſi ꝓpterea nos
fallit reꝝ viſibiliū pulcritudo.q2 vnitate
ꝯtinet̃ ⁊ ñ implet vnitatē intelligamus ſi
poſſum⁹ ñ ex eo qđ ē nos falli:ȝ ex eo qđ
nō eſt. Om̄e qppe corp⁹ veꝝ corp⁹ eſt.ȝ
falſa vnitas. Nō em̄ ſūme vnū ē.aut intā
tū id imitat̃ vt ĩpleat. ⁊ tm̄ nec corp⁹ ipm
eſſet:niſi vtcūqȝ vnū eſſet. Porro vtcūqȝ
vnū eſſe ñ poſſet niſi ab eo qđ ſūme vnū
eſt id hr̄et. O aĩe pertinaces date mihi q̄
videat ſine vlla imaginatōe viſoꝝ carna
liū. Date mihi q̄ videat oĩs vni⁹ ꝓncipi/
ū nō eſſe niſi vnū ſolū a q̄ ſit om̄e vnū:ſi
ue illud ĩpleat:ſiue nō ĩpleat. Qui videat
date:nō q̄ litiget:nō q̄ videri velit ſe vide
re qđ ñ videt. Date q̄ reſiſtat ſenſibꝫ car/
nis ⁊ plagĩ quibꝫ ꝑ illos ĩ aĩa vapulauit.
Qui r̃ſiſtat ꝯſuetudini hoĩm:reſiſtat lau
dibꝫ hoĩm:q̄ cōpungat̃ ĩ cubili ſuo.q̄ re/
ſculpat ſuū ſpūm:q̄ ñ foris diligat vani/
tates:⁊ q̄rat mēdacia:q̄ iā ſibi nouerit di
cere. Si vna roma eſt:quā circa tiberim
neſcio q̄s romul⁹ dr̄ ꝯdidiſſe:falſa eſt iſta
quā cogitās fingo:non em̄ eſt ipa.nec ibi
ſū modo. Nā q̄d ibi agat̃ modo vtiqȝ ſci
rē. Si vn⁹ eſt ſol:falſ⁹ eſt iſte quē cogitāſ
fingo. Nā ille curricula ſua certis locis ⁊
tꝑibꝫ ꝑagit. Iſtū vero ego vbi volo ⁊ qñ
volo ꝯſtituo. Si vn⁹ eſt ille amic⁹ meuſ:
falſ⁹ eſt iſte quē cogitāſ fingo. Nā ille vbi
ſit neſcio:iſte ibi fingit̃ vbi volo. Ego ipe
certe vn⁹ ſū:⁊ h̄ loco eē ſentio corp⁹ meū:
⁊ tm̄ figmēto cogitatōis ꝑgo q̄libet:⁊ lo/
q̄r cū q̄libet.falſa ſūt hec:nec quiſqȝ intel
ligit falſa. Nō ḡ intelligo cū iſta ꝯtēplor ⁊
iſtĩ credo:q2 veꝝ eſſe oꝑtet ꝙ intellectu cō
tēplor. Nunq̄d forte ſūt iſta q̄ fantaſma/
ta dici ſolēt? Vñ ḡ impleta eſt aĩa mea il/
luſionibꝫ? Ubi eſt veꝝ qđ mēte cōſpicit̃?
Ita cogitanti iā dici ꝑt. Illa lux ṽa eſt q̄
hec ñ eſſe ṽa cognoſcĩ. Per hāc illđ vnū
vides:q̄ iudicās vnū eſſe q̄cq̄d aliud vi/
des.nec tñ h̄ eſſe qđ illud ē:q̄cq̄d mutabi
le vides. Qđ ſi hec intueri palpitat men
tis aſpect⁹:q̄eſcite:nolite certare:niſi cū
ꝯſuetudĩe corpoꝝ. Ipam vincite:⁊ victa
erūt oĩa. Unū certe q̄ram⁹:q̄ ſimplicius
nihil ē. Ergo in ſimplicitate cordis q̄ra/
m⁹ illū. Agite ociū inq̄t:⁊ agnoſcetis q2
ego ſum dñs. ⁊ etiā. vacate ⁊ videte qm̄
ego ſū de⁹.nō ociū deſidie:ȝ ociū cogita
tionis:vt a locĩ ⁊ tꝑibꝫ vacetĩ. Nec eĩ fan
taſmata tumoris ⁊ volubilitatĩ:ꝯſtanteȝ
vnitatē videre nō ſinūt. Loca offerūt qđ
amem⁹:tꝑa ſurripiūt qđ amam⁹:⁊ relin
quūt in aĩa turbas fantaſmatū q̄bꝫ ĩ aliđ
atqȝ aliud cupiditas incitet̃. Ita fit inq̄e
tus ⁊ erūnoſus anim⁹ fruſtra tenere a q̄/
bus tenet̃ exoptās. Uocat̃ ḡ ad ocium.i.
vt iſta nō diligat:q̄ diligi ſine labore non
pñt. Sic em̄ eis dñabit̃.ſic nō tenebit̃:ȝ
tenebit. Jugū em̄ meū inq̄t leue eſt. huic
iugo q̄ ſubiect⁹ eſt:ſubiecta habet cetera
Nō ḡ laborabit:non em̄ reſiſtit qđ ſubie
ctū eſt. Sȝ miſeri amici hui⁹ mūdi:cuiuſ
dñi erūt ſi filĳ dei eſſe noluerint:qm̄ de/
dit eis ptātē filios dei fieri? Amici ḡ hu/
ius mūdi tā timēt ab ei⁹ amplexibꝫ ſeꝑa/
ri:vt nihil eis ſit laborioſi⁹ ꝙ̄ ñ laborare:
Sȝ cui ſaltē illud manifeſtū ē falſitatē eſ
ſe:q̄ id putat̃ eſſe qđ nō ē.intelligit eā eſſe
veritatē q̄ oñdit id qđ ē. At ſi corꝑa intm̄
fallūt inq̄ꝫtū nō implēt illud vnū qđ con
uincunt̃ imitari:a q̄ ꝓncipio vnū ē q̄cq̄d
eſt.ad cui⁹ ſimilitudinē q̄cq̄d nitit̃ natu/
raliter approbam⁹:q2 naturalit̃ iprobā/
m⁹ q̄cq̄d ab vnitate diſcedit:atqȝ ĩ ei⁹ diſ
ſimilitudinē tendit:dat̃ ĩtelligi eſſe aliq̄d
qđ illi⁹ vni⁹ ſoli⁹:a q̄ ꝓncipio vnū eſt q̄c/
q̄d aliq̄ modo vnū eſt:ita ſil̄e ſit vt h̄ oĩno
ĩpleat ac ſit idipm̄. ⁊ h̄ eſt veritas. ⁊ ṽbū
ĩ ꝓncipio:⁊ ṽbū de⁹ apud deū. Si eĩ fal/
ſitas ex his ē q̄ imitant̃ vnū:nō inq̄ꝫtū id
imitant̃:ȝ inq̄ꝫtū adimplere non pñt:illa
eſt veritas q̄ adimplere potuit. ⁊ id eē qđ
ē illud. Ipa ē q̄ illud oñdit ſicut ē. Vñ et
verbū ei⁹:⁊ lux ei⁹ rectiſſime dicit̃. Cete/
ra illi⁹ vni⁹ ſil̄ia dici poſſūt inq̄ꝫtū ſūt:in
tantū eĩ ⁊ ṽa ſūt.hec aūt ipa ei⁹ ſil̄itudo.

ꝛ iō ꝟitas. Ut em̄ veritate ſūt ꝟa: q̄ vera
ſūt. ita ſil'itudine ſil'ia ſunt quecūq3 ſil'ia
ſūt. Ut ḡ veritas forma veroꝝ eſt. ita ſili
tudo forma ſimiliū ē. Quapropter q̄m ꝟa
inq̄m vera ſūt: inq̄ꝫtū ſūt. inq̄m aūt ſūt in/
q̄ꝫtū ꝑncipalis vni⁹ ſil'ia ſūt. ea forma eſt
oīꝫ q̄ ſūt. q̄ eſt ſūma ſil'itudo ꝑncipij. ꝛ ve
ritas ē. qꝛ ſine vlla diſſil'itudine ē. Uñ fal
ſitas oꝛit. nō rebꝫ ipis fallētibꝫ. q̄ nihil ali
ud oñdūt ſentiēti q̄ꝫ ſpeciē ſuā: quā ꝓ ſue
pulcritudis acceperūt ḡdu. neq3 ipis ſen
ſibꝫ fallētibꝫ. q̄ ꝓ natura ſui corꝑis affecti
ū aliud q̄ꝫ ſuas affectōes ꝑſidēti aīo nūci
ant. ſ3 pc̄ta aīas fallūt cū veꝝ q̄rūt relicta
ꝛ neglecta veritate. Nā q̄m oꝑa magi̅ q̄ꝫ
artificē atq3 ipam artē dilexerūt. h̄ errore
puniunt᷑. vt ī oꝑibꝫ artificē artēq3 ꝯq̄rāt.
ꝛ cū īuenire nequerint (de⁹ eī ñ corꝑalibꝫ
ſenſibꝫ ſubiacꝫ: ſ3 ipi mēti ſuꝑeminet) ipa
oꝑa exiſtiment eſſe ꝛ artē ꝛ artificē. Hinc
oꝛit᷑ oīs īpietas. nō modo peccātiū. ſ3 eti
am dānatoꝝ ꝓ pc̄tis ſuis. Nō eī tm̄ ſcru
tari creaturā ꝯ̄ ꝑceptū dei. ſ3 ea frui poti⁹
q̄ꝫ ipa lege ꝛ veritate volūt. qꝺ ꝑmi hoīs
pc̄tm̄ deꝑhendit᷑. male vtētis libero arbi
trio. ſ3 h̄ q̄3 in ipa dānatōe addūt. vt non
modo diligāt. ſ3 etiā ſeruiāt creature po/
ti⁹ q̄ꝫ creatori. ꝛ eā colāt ꝑ ꝑtes ei⁹. a ſum
mis vſq3 ad ima veniētes. S3 aliq̄ ſe ī h̄
tenēt. vt ꝓ ſūmo deo aīaꝫ colāt. ꝛ primaꝫ
intellectualē creaturaꝫ. quā ꝑ veritatē pr̄
fabricauit. ad ipaꝫ veritatē ſemꝑ intuēdā
ꝛ ſeꝑ ipaꝫ. qꝛ oīmodo ei ſimillima eſt. De
inde veniunt ad vitā genitalē: ꝑ quā crea
turā: viſibilia ꝛ tꝑalia gignētia: de⁹ eter/
n⁹ ꝛ incōmutabil' oꝑat᷑. Hinc ad aīalia. ꝛ
inde ad ipa corꝑa colēda dilabunt᷑. ꝛ ī his
ꝑmo eligūt pulcrioꝛa: ī q̄bꝫ celeſtia maxi/
me excellūt. Ergo ī ꝑmis ſolis corp⁹ oc
currit. ꝛ ī eo nōnulli remanēt aliq̄ ꝛ lune
ſplendorē religione dignū putāt. Eſt em̄
nob̄ vt ꝑhibet᷑ ꝓpinq̄oꝛ: vñ viciniorē ſpe
ciē hr̄e ſentit᷑. Alij etiā ceteroꝝ ſideꝝ cor/
poꝛa adiungūt. ꝛ totū celū cū ſtellis ſuis
Alij celo etħereo copulāt aerē. ꝛ iſtis du
obꝫ ſuꝑioribꝫ elemētis corꝑeis ſubījciūt
aīas ſuas. S3 int᷑ hos illi ſibi vident᷑ re/
ligioſiſſimi: q̄ vniuerſam ſimł' creaturā. i.
mūdū totū cū oībꝫ q̄ ī eo ſunt. ꝛ vitā q̄ ſpi

rat᷑ ꝛ aīat᷑: quā q̄dā corꝑoreā: q̄dā īcorꝑo
reā eſſe crediderūt. h̄ ḡ totū ſimł' vnū deū
magnū eſſe arbitrant᷑: cui⁹ ꝑtes ſint cete/
ri. Nō eī vniuerſe creature auctorē ꝯditō
rēq3 nouerūt. Inde ī ſimulacra ꝑcipitāt᷑
ꝛ ab oꝑibꝫ dei vſq3 ī oꝑa ſua demergūt᷑ q̄
tn̄ adhuc viſibilia ſūt. Eſt em̄ ali⁹ deteri/
oꝛ ꝛ inferioꝛ cult⁹ ſimulacroꝝ: q̄ fātaſma
ta ſua colūt: ꝛ q̄cq̄d aīo errante cū ſuꝑbia
vł' tumore cogitādo imaginati fuerint re
ligionis noīe obſeruāt: donec fiat in aīa:
nihil oīno colēdū eſſe: ꝛ errare hoīes q̄
ſuꝑſtitōe ſe inuoluūt: ꝛ miſera ſe implicāt
ꝟuitute. ſ3 fruſtra h̄ ſentiūt: nō eīꝫ efficiūt
vt nō ꝟuiāt. remanēt q̄ppe ipſa vicia q̄bꝫ
vt illa colēda opinarent᷑ attracti ſūt. Ser
uiūt enī cupiditati triplici vł' voluptatꝭ:
vł' excellētie. vł' ſpectaculi. Nego eſſe quē
q̄ꝫ iſtoꝝ q̄ nihil colēdū exiſtimāt: q̄ ñ aut
carnalibꝫ gaudijs ſubdit⁹ ſit. aut poten/
tiā vanā foueat. aut aliq̄ ſpectaculo dele/
ctat⁹ inſaniat. Ita neſciētes diligūt tꝑa/
lia: vt inde beatitudinē expectēt. His āt
rebꝫ quibꝫ quiſq3 beatus vult effici: ꟃuiat
neceſſe eſt: velit nolit. Nā quocūq3 duxe/
rint ſequit᷑. ꝛ q̄ſq̄s ea viſus fuerit auferre
poſſe metuit᷑. Pñt aūt auferre iſta ꝛ ſcin/
tilla ignis ꝛ aliq̄ ꝑua beſtiola. Poſtremo
vt omittaꝫ innumerabiles aduerſitates:
tꝑs ipm auferat neceſſe ē oīa trāſeuntia.
Itaq3 cū oīa tꝑalia mūdus iſte ꝯcludat:
oībꝫ mūdi ꝑtibꝫ ſeruiūt: q̄ ꝓpterea putāt
nihil colēdū eſſe ne ſeruiāt. Uerū tn̄ quā/
q̄ꝫ ī hac reꝝ extremitate miſeri iaceāt. vt
vicia ſua ſibi dñari patiāt᷑ vel libidīe vel
ſuꝑbia vel curioſitate dānati. vel duobꝫ
hoꝝ. vł' oībꝫ q̄ꝫ diu ſūt ī h̄ ſtadio vite hu/
mane: lic3 eis ꝯgredi ꝛ vincere: ſi pri⁹ cre
dant qꝺ intelligere nōdū valēt. ꝛ nō dili/
gāt mūdū: q̄m oē qꝺ ī mūdo ē: ſic diui/
nit⁹ dictū ē ꝯcupiſcētia carnis ē: ꝛ ꝯcupi
ſcētia oculoꝝ: ꝛ ābitio ſeculi. Hoc modo
tria illa ſunt notata. Nā ꝯcupiſcētia car/
nis voluptatꝭ īfime amatores ſignificat.
ꝯcupiſcētia oculoꝝ curioſoſ. ābitio ſecli
ſuꝑbos. Triplex etiā tēptatio ī hoīe q̄m
ꝟitas ipa ſuſcepit: cauenda mōſtrata eſt.
Dic inq̄t tēptatoꝛ lapidibꝫ iſtiſ vt panes
fiāt. At ille vn⁹ ꝛ ſol⁹ mgr̄. Nō ī ſolo pane

viuit hō:ſ; ī omi v̄bo dei. Ita eīm domi/
tā docuit eſſe optere cupiditatē volupta/
tis: vt nec fami cedēdū ſit. S; forte dn̄a/
tionis tꝑalis faſtu decipi poterat: q̄ car/
nis voluptate n̄ potuit. oīa ḡ regna mōi
mōſtrata ſūt ei: ⁊ dictū ē. Oīa tibi dabo:
ſi ꝓſtrat⁹ adoraueꝛ̄ me. Cui rn̄ſu; ē. Dn̄z
deū tuū adorabis: ⁊ illi ſoli ſuies. Ita cal
cata ē ſupbia. Sbiecta ē aūt extrema cu
rioſitatꝭ illecebra. Nō eīm vt ſeō faſtigio
tēpli ꝑcipitaret vrgebat: niſi cā tm̄ aliq̄d
expiendi. S; neq; h̄ vict⁹ ē: ⁊ iō ſic rn̄dit
vt intelligerem⁹ nō op⁹ eſſe ad cognoſcē
dū deū: tēptatōib⁹ viſibilit̄ diuina explo
rare moliētib⁹. Non tēptabis inq̄t dn̄m
deū tuū. Quāobrē q̄ſq̄s int⁹ v̄bo dei pa
ſcit̄ n̄ q̄rit ī iſta heremo voluptatē: q̄ vni
deo tm̄ ſbiect⁹ ē n̄ q̄rit ī mōte. i. ī terrena
elatōe iactātiā. Quiſq̄s eterno ſpectacu/
lo incōmutabil̄ veritatꝭ adhereſcit. nō ꝑ
faſtigiū hui⁹ corꝑis. i. ꝑ hos oc̄los ꝑcipi
tat̄: vt tꝑalia ⁊ īferiora coḡſcat. Quid igit̄
reſtat vn̄ n̄ poſſit aīa recordari ꝓmā pul/
critudinē quā reliq̄t: q̄n̄ ō ipis ſuis viciꝭ
ꝑt. Ita eīm ſapiētia dei ptēdit vſq; ī finē
fortit̄. Ita ꝑ hāc ſūm⁹ ille artiſex opa ſua
ī vnū finē decoris ordiata ptexuit. Ita
illa bonitas a ſūmo vſq; ad extremū ulꝭ
pulcritudini q̄ ab ipo ſolo eſſe poſſ; inui/
det. vt nemo ab ipa v̄itate deiiciat̄: q̄ n̄ ex
cipiat̄ ab aliq̄ effigie v̄itatꝭ. Quere in cor
poris voluptate q̄d teneat: nihil aliō īue
nies q̄ꝫ cōuenietiā. Nā ſi reſiſtētia pariūt
dolorē: ꝯueniētia pariunt voluptatē. Re
cognoſce ḡ q̄ ſit ſūma ꝯueniētia. Noli fo/
ras ire. ī teip̄; redi ī īteriore hoīe habitat
v̄itas. ⁊ ſi tuā naturā mutabilē īueneris
trāſcēde ⁊ teip̄;. S; memēto cū te trāſcē
derꝭ: ratiocinātē aīa; te trāſcēdere. Illuc
ḡ tēde: vn̄ ip̄; lumē rōnis accēdit̄. Quo ei
ꝑuenit oīs bon⁹ rōcinator: niſi ad v̄itatē.
Cū ad ſeip̄am v̄itas n̄ vtiq; ratiocinādo
ꝑueniat: ſ; qō rōciuātes appetūt ipa ſit.
vide ibi ꝯueniētiā q̄ ſupior eſſe n̄ poſſit: ⁊
ip̄e ꝯueni cū ea. Cōfitere te n̄ eſſe qō ipſa
ē. Si q̄dē ſeip̄a n̄ q̄rit: tu aūt ad ipa; q̄rē/
do veniſti: n̄ locoꝝ ſpacio: ſ; mētiſ affectu
vt ip̄e īterior hō cū ſuo īhabitatore n̄ inſi
ma ⁊ carnali: ſ; ſūma ⁊ ſp̄ūali voluptate

ꝯueniat. Aut ſi n̄ cernis q̄ dico: ⁊ an vera
ſint dubitas: cerne ſaltē vtꝝ te ō his du/
bitare n̄ dubites. ⁊ ſi certū ē te eē dubitā/
tē: q̄re vn̄ ſit certū. Nō illic tibi oīno ſoliſ
hui⁹ mūdi lumē occurret: ſ; lumē vey qō
illūiat oēm hoīe; veniētē in hūc mūdū.
Qō his ocul̄ videri n̄ pt: nec ill̄ q̄b⁹ fātaſ
mata cogitant̄: ꝑ eoſdē oc̄los aīe īpacta:
ſ; ill̄ q̄b⁹ ipis fātaſmatib⁹ dr̄. Nō eſtꝭ vos
qō ego q̄ro: neq; illud eſtꝭ: vn̄ ego vos or
dino: ⁊ qō mihi int̄ vos ſedu; occurrerit
imꝓbo: qō pulcꝝ apꝓbo. Cū pulcri⁹ ſit
illō vn̄ imꝓbo ⁊ apꝓbo q̄re h̄ ipm magiſ
apꝓbo. ⁊ n̄ ſolū vob: ſ; ill̄ oib⁹ corꝑib⁹. vn̄
vos hauſi an̄pouo. Deinde regulā ipam
quā vides: ꝯcipe h̄ mō. Oīs q̄ ſe dubitā/
tē ītelligit: vey ītelligit. ⁊ ō hac requā in
telligit cert⁹ ē. De v̄o igit̄ cert⁹ ē. Oīs igi
tur q̄ vtꝝ ſit veritaſ dubitat ī ſeip̄o h; ve
rū vn̄ n̄ dubitet: nec vllū vey niſi verita/
te vey ē. Nō itaq; optet cū ō veritate du
bitare: q̄ potuit vndecūq; dubitare. Ubi
videt̄ hec: ibi eſt lumē ſine ſpacio locoꝝ ⁊
tēpoꝝ. ⁊ ſine vllo ſpacioꝝ taliū fātaſmate.
Nūq̄d iſta ex aliq̄ ꝑte corrūpi pn̄t. etiā ſi
oīs rōciuatorītereat. aut poti⁹ apud car
nales īferos veteraſcat. Nō ei rōcinatio
talia facit: ſ; īuenit. Ergo an̄q̄ī īueniant̄ ī
ſe manēt: ⁊ cū īueniunt̄: nos īnouāt. Ita
renaſcit̄ īterior hō: ⁊ exterior corrūpit̄ de
die ī diē. S; īterior exteriorē rſpicit. ⁊ in
ſua cōparatōe fedū videt. in ꝓprio tm̄ ge
nere pulcꝝ ⁊ corpoꝝ ꝯueniētia letantē: ⁊
corrūpeutē qō ī bonū ſuū ꝯuertit: alimē/
ta. ſ. caruis q̄ tm̄ corrupta. i. amittētia for
mā ſuā: ī mēbroꝝ iſtoꝝ fabricā migrāt. ⁊
corrupta reficiūt. In aliā formā ꝑ ꝯueni
entiā trāſeūtia: ⁊ ꝑ vitalē motū dīiudicāt̄
qōāmodo vt ex eis ī ſtructurā hui⁹ viſi/
bil̄ pulcri q̄ apta ſūt aſſumant̄: n̄ apta ve
ro ꝑ ꝯgruos meat⁹ eiiciant̄. Quoꝝ aliud
feculētiſſimū reddit̄ terre: ad aliaſ formaſ
aſſumēdas: aliō ꝑ totū corp⁹ exalat: aliud
toti⁹ aīalis latētes nūeros accipit ⁊ īcho
at̄ ī ꝓlē. ⁊ ſiue ꝯueniētia duoꝝ corpoꝝ: ſi/
ue tali aliq̄ fātaſmate cōmotū: ꝑ genitaleſ
vias ab ip̄o vertice defluit ī īfima volu/
ptate. Iā vero in mr̄e ꝑ certos nūeros tē
poꝝ ī locoꝝ numeꝝ coaptat̄. vt ſuas regi

ones q̄cꝫ mēbra occupēt: ⁊ ſi modū paralitatis ſuauerit: luce coloris adiūcta naſcit̄ corp⁹ qđ formoſū vocat̄. ⁊ a ſuis dilectoribꝫ amat̄ acerrime n̄ tn̄ ī eo pl⁹ placꝫ forma q̄ mouet̄: q̄ꝫ vita q̄ mouet. Nā illđ aīal ſi nos amet allicit violēti⁹. ſi oderit āt ſuccēſem⁹ ⁊ ferre n̄ poſſum⁹. etiā ſi formā ipſā pbeat frueti. Hoc totū ē voluptatis regnū: ⁊ ima pulcritudo: ſubiacet ei corruptioni. Qđ ſi n̄ eēt: ſūma putaret̄. Sꝫ adeſt diuīa puidētia q̄ hāc oñdat ⁊ nō malā ppt tā māifeſta veſtigia pmoꝝ numeroꝝ. ī q̄bꝫ ſapiētie dei n̄ ē numer⁹ ⁊ extremā tū eſſe: miſcens ei dolores ⁊ morbos ⁊ diſtortōes membroꝝ: ⁊ tenebras coloris: ⁊ aīoꝝ ſimultates ac diſſenſiōes: vt ex his āmoneamur incōmutabile aliq̄d eſſe q̄rēdū. ⁊ h̄ facit p īfima miniſteria eoꝝ q̄bꝫ id agere voluptatis ē: q̄s extermīatores ⁊ angelos iracūdie diuīe ſcripture noīant. q̄ꝫuis ipi neſciāt q̄d đ ſe agat̄ boni. His ſimiles ſūt hoīes q̄ gaudēt miſerijs alicuius ⁊ riſ⁹ ſibi ⁊ ludicra ſpectacl̄a exhibēt vel exhiberi volūt euerſionibꝫ ⁊ erroribꝫ alioꝝ: atq̄ ita in his oībꝫ boni āmouent̄ ⁊ exercēt̄ ⁊ vincūt: ⁊ triūphāt: ⁊ regnāt. Mali vo decipiūt̄. cruciant̄. vincunt̄. dānant̄. ⁊ ſuiūt. nō vni oīm ſūmo dño. ſꝫ vltimis ſuis ill̄ videlicꝫ angel: q̄ doloribꝫ ⁊ miſerijs dānatoꝝ paſcūt̄. ⁊ p iſta maliuolētia bonoꝝ liberatōne torq̄nt̄. Ita ordinant̄ oīes officijs ⁊ finibꝫ ſuis ī pulcritudinē vniuerſitatis: vt qđ horrem⁹ i pte: ſi cū toto ꝯſiderem⁹ plurimū placeat. Nā nec in edificio iudicādo vnū tm̄ angulū ꝯſiderare debem⁹ n̄c ī hoīe pulcro ſolos capillos: nec ī bn̄ pnūciāte ſolū digitoꝝ motū nec ī lune curſu aliq̄s tridui tm̄ figuras. Iſta eī q̄ ppterea ſūt īfima: q: ptibꝫ impfectis tota pfecta ſūt. ſiue ī ſtatu. ſiue ī motū pulcra ſētiant̄: tota ꝯſiderāda ſūt. ſi recte volum⁹ iudicare. Uerꝫ enī noſtꝝ iudiciū. ſiue đ toto. ſiue đ pte iudicet: pulcꝝ ē vniuerſo q̄ppe mōđ ſupfert̄: n̄c alicui pti ei⁹ inq̄ꝫtū verꝫ iudicam⁹ adherem⁹. Error āūt nr̄ pti adherēs ei⁹: ipe p ſe fed⁹ ē. Sꝫ ſicut niger color ī pictura cū toto ſit pulcer ſic totū iſtū agonē decēter edit incōmutabil̄ diuīa puidētia: aliđ victis: aliđ certātibꝫ: aliđ victoribꝫ: aliđ ſpectatoribꝫ: aliđ q̄etis ⁊ ſolū deū ꝯtēplātibꝫ tribuēs: cū ī his oībꝫ n̄ ſit malū niſi pctm̄ ⁊ pena pcti. h̄ eſt defect⁹ volūtari⁹ a ſūma eſſētia: ⁊ labor ī vltima nō volūtari⁹. Qđ alio mō ſic dici pt. libtas a iuſticia ⁊ ſuit⁹ ſb pcto. Corrūpit̄ aūt hō exterior: aut pfectu īterioris: aut defectu ſuo. Sꝫ pfectu īterioris ita corrūpit̄: vt tot⁹ ī meli⁹ reformet̄: ⁊ reſtituat̄ ī integꝝ ī nouiſſima tuba. vt n̄ iā corrūpat̄ neq̄ corrūpat. Defectu āt ſuo ī pulcritudīes corruptibiliores. ī. penaꝝ ordinē pcipitat̄. Nec miremur q̄ adhuc pulcritudīes nomino. Nihil eurī ē ordinatū qđ n̄ ſit pulcꝝ. ⁊ ſic ait apl̄s. oīs ordo a deo ē. Neceſſe ē aūt fateamur meliorē eſſe hoīēꝫ plorātē: q̄ꝫ letātē vmiculū. ⁊ tn̄ vmiculi laudē ſine vllo mēdacio copioſe poſſū dicere. ꝯſiderās nitorē coloris figuraꝫ tercte ⁊ rectitudinē corpiſ: pora cū medijs media cū poſterioribꝫ ꝯgruētia. ⁊ vnitatis appetētiā p ſue nat̄e hūilitate ſuantia. nihil ex vna pte formatū: qđ n̄ ex altera parili dīmēſione rn̄deat. Quid iā đ aīa ipſa dicā: vegetāte modulū corpis ſui: q̄uo eū n̄uoſe moueat: q̄uo appetat ꝯueniētia: q̄uo vīcat aut caueat obſiſtētia: q̄ꝫtū pt: ⁊ ad vnū ſenſū īcolumitatis referēs oīa. vnitatē illā ꝯditricē naturaꝝ oīū. m̄lto euidēti⁹ q̄ꝫ corp⁹ īſinuet. loq̄r đ vmiculo aīante q̄licūq̄. Cineris ⁊ ſtercoris laudē vſſime atq̄ vberrime plerīq̄ dixert̄. Quid ḡ mirū ē. ſi hoīs aīaꝫ: q̄ vbicūq̄ ſit ⁊ q̄liſcunq̄ ſit oīni corpe ē melior. dicā pulcre ordīari ⁊ đ penis ei⁹ alias pulcritudīes fieri. cū ibi nō ſit q̄n miſera ē. vbi eſſe btōs decet. ſꝫ ibi ſit vbi eſſe miſeros decet. Prorſus nemo nos fallat. Quicq̄d recte vitupat̄ ī melioris compatōe reſpuit̄. Oīs aūt natura q̄ꝫuis extrema. q̄ꝫuis īfima. in cōparatōe nihili iure laudat̄. Et cū cuiq̄ n̄ eſt bn̄ ſi meli⁹ eē pt. q̄re ſi nobis pōt bn̄ eſſe cū ipa vitate: male ſum⁹ cū q̄libꝫ veſtigio vitatis. m̄lto ḡ deteri⁹ cū extremitate veſtigij. q̄n carnis voluptatibꝫ adheremus. Uincam⁹ ḡ hui⁹ cupiditatis v̄l blāditias v̄l moleſtias: ſubiugem⁹ nob dicibꝫ hāc fanīnā ſi viri ſum⁹. ⁊ ipſa erit melior. nec iā cupiditas: ſꝫ tꝑantia noīabit̄. Nā cum

ipſa ducit:nos aũt ſeq̃mur:cupiditas illa ꝛ libido:nos ꝟo temeritas ꝛ ſtulticia nũcupamur. Seq̃mur xp̃m caput nr̃m vt ꝛ nos ſeq̃tur:cui caput ſum⁹. Hoc ꝛ femiſ ꝑcipi pt:nõ maritali ſ3 frĩno iure.q̃ iure in xp̃o nec maſcul⁹ nec femĩa ſum⁹. Habẽt ei ꝛ ille virile q̃ddã vñ femineas ſbiugẽt voluptates:vñ xp̃o ſuiãt ꝛ imperẽt cupiditati. Qđ ĩ mult̃ viduis ꝛ ꝟginibꝫ dei.ĩ mlt̃ etiã maritat̃ ſ3 iã frĩe ↄiugalia iura ſuãtibꝫ xp̃iani ppl'i diſpẽſatõe mãifeſtu3 ẽ. Qđ ſi ab ea pte cui dñari de⁹nos iub3. atq̃ vt in nr̃a3 poſſeſſionẽ reſtituamur:ꝛ hortaꝛ ꝛ opitulaꝛ.ſi ĝ ab hac pte p negligentiã ꝛ ĩpietatẽ vir ſodit⁹ fuerit.i.mẽs ꝛ rõ:erit q̃dẽ hõ turpis ꝛ miſer:ſ3 deſtinaꝛ ĩ hac vita.ꝛ p⁹ hãc vitã ordinaꝛ:q̃ eũ deſtinari:ꝛ vbi ordinari ſũmus ille rector ꝛ dñs iudicat. Nulla itaq̃ feditate vniuerſam creaturã maculari pmittiꝛ. Ambulem⁹ ĝ dũ diẽ habem⁹.i.dũ rõne vti poſſum⁹:vt ad deũ ↄuerſi:verbo ei⁹ qđ vex lumẽ ẽ:illuſtrari mereamur:ne nos tenebre cõphendãt. Dies ẽ ei ꝑſentia illi⁹ luminiſ qđ illũinat oẽ3 hoĩe3 veniẽtẽ ĩ hũc mũdm Hoĩe3 dixit q̃ rõe vti pt.ꝛ vbi cecidit ibi incũbere vt ſurgat. Si ĝ voluptas carnis diligiꝛ:ea ipſa diligẽti⁹ ↄſidereꝛ.ꝛ cũ ibi recognita fuerint q̃runda ̃ veſtigia numeroꝝ q̃rẽdũ ẽ vbi ſine tumore ſint. Ibi ei magĩ vnũ ẽ qđ ẽ.ꝛ ſi tales ſũt ĩ ipa motione vitali.q̃ ĩ ſemĩbꝫ opaꝛ.magĩ ibi mirãdi ſũt q̃ ĩ corpe. Si ei nũeri ſeminũ ſic ipa ſemĩa tumerẽt:d dimidio gno ficiarbor dimidia naſcereꝛ:neq̃ d aĩalibꝫ ſeminibꝫ etiã ñ tot̃:aĩalia tota ꝛ ĩtegra gignereꝛ:neq̃ tãtillũ ꝛ vnũ ſemẽ vim hr̃et ſui cuiuſq̃ generĩ ĩnumerabilẽ. De vno q̃ppe ſm ſuã naturã pñt vel ſegetes ſegetũ. vl' ſilue ſiluaꝝ.vl' greges gregũ.vel ppl'i ppl'oꝝ:p ſecl'a ppagari.vt nullũ foliũ ſit. vl' null⁹ pil⁹ p tã numeroſa3 ſucceſſione3: cui⁹ ñ ratõ ĩ illo ꝑmo ꝛ vno ſemĩe fuerit. Deĩde illđ cogitãdũ ẽ.q̃ nũeroſaſ.q̃ ſuaues ſonoꝝ pulcritudĩes:ꝟberat⁹ aer traĩciat:cantãte luſcinia.q̃s illi⁹ auicule aĩa ñ tã libere cũ liberet fabricareꝛ:niſi vitali motu ĩcorpaliꝛ hr̃et ĩpſſas. Hoc ꝛ ĩ ceterĩ aĩantibꝫ:q̃ rõe carẽtia:ſẽſu tñ ñ caret aĩaduerti pt. Nullũ ei hoꝝ ẽ:qđ ñ vl' ĩ ſono voc̃:vl' ĩ cetero motu atq̃ opatõe mẽbroꝝ nũeroſũ aliq̃d ꝛ ĩ ſuo genere moderatũ gerat.ñ aliq̃ ſciẽtia:ſ3 tñ intimis nature termĩs ab illa ĩcõmutabili numeroꝝ rum lege modulatis. Redeam⁹ ad nos:ꝛ omittam⁹ ea q̃ cũ arbuſtis ꝛ beſtĩs habem⁹ cõia. Uno nãq̃ mõ irũdo nidificat:ꝛ vnũq̃dq̃ auiũ gen⁹:vno aliq̃ ſuo modo. Quid ẽ ĝ ĩ nob:q̃ ꝛ d ill' oĩbꝫ iudicam⁹.q̃s figuras appetãt:ꝛ q̃ten⁹ impleãt.ꝛ nos ĩ edificĩs aliĩſq̃ corporeis opibꝫ tãq̃ dñi oĩ3 taliũ figuraꝝ ĩnumerabilia machinamur? Quid ẽ ĩ nob qđ int⁹ intelligit has ipas viſibiles corpoꝝ moles ꝓportione magnas eſſe vl' puas.ꝛ omẽ corp⁹ hr̃e dimidiũ q̃tulũcũq̃ ſit.ꝛ ſi dimidiũ ĩnumerabiles ptes. itaq̃ omne granũ miliĩ ſue partitãte:q̃tã ĩ h̃ mũdo nr̃m corp⁹ tenet tã magnũ eẽ q̃ mũdus ẽ nob:totũq̃ iſtũ mũdũ figuraꝝ rõe pulcꝝ eſſe:ñ mole:magnũ aũt videri:ñ.p ſua q̃titate:ſ3 p breuitate nr̃a ꝛ aĩaliũ:q̃bꝫ ẽ plen⁹.q̃ ruri⁹ cũ habeãt infinitatẽ diuiſiõis:ñ ipa p ſe.ſ3 ĩ alioꝝ.ꝛ maxĩe ipi⁹ vniuerſi cõparatõe tam pua ſũt? Nec ĩ ſpacio tẽpoꝝ alia rõ eſt.qꝛ vt oĩs loci:ſic oĩs tpis lõgitudo h3 dimidiũ ſui q̃uis eñ ſit breuiſſima.ꝛ icipit et pgrediꝛ ꝛ deſinit. Itaq̃ nõ pt niſi hr̃e dimidiũ dũ ibi diuidiꝛ q̃ tranſit ad finẽ. Ac p h̃ ꝛ breuiſ ſillabe tps:ĩ compatõe lõgioris breue:ꝛ hora brumalis eſtiue hore cõparata minor ẽ. Sic mora vni⁹ hore ad diẽ ꝛ diei ad mẽſẽ:ꝛ mẽſis ad annũ:ꝛ ãni ad luſtꝝ:ꝛ luſtri ad maiores circuit⁹:ꝛ ipſi ad vniuerſũ tps relati breueſ ſũt:cũ illa ipa nũeroſa ſucceſſio:ꝛ q̃dã ĝdatõ:ſiue localiũ:ſiue tpaliũ ſpacioꝝ:nõ tũore vl' mora.ſ3 ordinata ↄueniẽtia pulcra iudiceꝛ. Ipe aũt ordĩs mod⁹ viuit ĩ veritate ꝑpetua.nec mole vaſt⁹.nec ꝓtractõe volubil' ſ3 potẽtia ſup oẽs locos magn⁹:eternitate ſup oĩa tpa ĩmobil'.ſine q̃ tñ nec vllius molis vaſtitas ĩ vnũ redigi.nec vlli⁹ tpis ꝓductio pt ab errore cohiberi:ꝛ aliq̃d eẽ vl' corp⁹ vt corp⁹.vl' motus vt mot⁹ ſit. Ipm ẽ vnũ ꝑncipale:nec p finitũ n̄c p infinitũ craſſũ.nec p finitũ nec p infinitum mutabile. Nõ eñi hab3 aliđ h̃.aliđ alibi:

aut aliđ nūc: aliud poſtea: qꝛ ſūme vnꝰ eſt
pr̄ ꝟitatꝭ: pr̄ ſue ſapīe: q̄ nl'la ex pte diſſil'iſ
ſil'itudo eiꝰ dicta ē ⁊ imago: qꝛ de ipo eſt.
Itaqꝫ etiā filiꝰ recte dr̄ ex ipo: cetera p ip
ſū. Preceſſit em̄ forma oīm ſūme implēs
vnū d̄ q̄ eſt. vt cetera q̄ ſūt in q̄ꝫtū ſūt vni
ſilia p eā formā fierēt. Hoꝝ alia ſic ſūt p
ipā: vt ad ipā eē ſint. vt oīs rõnal' ⁊ itel
lectual' creatu. i q̄ hō rectiſſime dr̄ factꝰ ad
imaginē ⁊ ſil'itudinē dei. Nō eī alit incō/
mutabilē ꝟitatē poſſꝫ mēte ↄſpicere. Alia
ꝟo ita ſunt p ipā facta: vt nō ſint ad ipā.
Et iō rõnalis aīa ſi creatori ſuo ſuiat: a q̄
facta ē: ⁊ p quē facta ē: ⁊ ad quē facta ē: cū
cta ei cetera ſuiēt. ⁊ vita vltīa q̄ tā vicina
illi eſt. ⁊ ē adiutoriū eiꝰ: p qd̄ impat corpi
⁊ ipm corpꝰ: extrema natura ⁊ eſſētia: cui oī
modo cedēti ad arbitriū dn̄abit. nullā d̄
illo ſentiēs moleſtiā: qꝛ iā nō ex illo nec p il
lud q̄ret btītudinē: ſꝫ ex deo p ſeipā pci/
piet. Reformatū g̃ corpꝰ ⁊ ſctīficatū. ſine
detrimēto corruptõnis: ⁊ ſine onere diffi
cultatꝭ admīſtrabit. In reſurrectõe eī nec
nubēt neqꝫ nubēt: ſꝫ erūt ſic angeli in cel'.
Eſca ꝟo vētri: ⁊ vēter eſcꝭ. Deꝰ aūt ⁊ hūc
⁊ illas d̄ſtruet: qm̄ nō ē regnū dei eſcā ⁊ po
tꝰ: ſꝫ iuſticia ⁊ pax ⁊ gaudiū. Quapp̄t eē
i iſta corpis voluptate iuenimꝰ vn̄ cōmo
nemur eā ↄtēnere: nō qꝛ malū ē natura corpis
ſꝫ qꝛ i extremi bōi dilectõe turpit' voluta
tur: cui p̄mis inherere fruiqꝫ ↄceſſum ē.
Cū trahit auriga ⁊ ſue temeritatꝭ dat pe
nas. q̄cq̄d illđ ē q̄ vtebat accuſat. ſꝫ iplo/
ret auxiliū: iubeat dn̄s rex: obſiſtat eq̄s:
alia iā ſpectacl'a d̄ illiꝰ p̄cipitatõe faciēti/
bꝰ. ⁊ niſi ſbueniat d̄ morte facturis. Reſti
tuat i locū: ſup rotas collocet: habenarū
iura reddāt: regat cautiꝰ obtpantes ⁊ edo
mitas beſtias. Tūc ſētiet q̄ꝫ bn̄ currꝰ ⁊ to
ta illa iūctio fabricata ſit: q̄ ruina eiꝰ ⁊ ipꝫ
afflixerat: ⁊ curſū decētiſſime moderatio
nis amiſerat qꝛ ⁊ huic corpi ībecillitatē
pepit aīe male vtētis auiditas in paradiſo:
vſurpās vetitū cibū ↄ medici diſciplinā
q̄ ſēpiterna ↄtinet ſalꝰ. Si g̃ i iſta ipa viſi
bil' carnis ibecillitate. vbi btā vita eē nō p̄t
īuenit āmonitio btē vite ppt' ſpeciē d̄ ſū/
mo bono vſqꝫ ad ima veniētē: q̄ꝫto magꝭ
i appetitõe nobilitatꝭ ⁊ excellētie. ⁊ i oīni

ſupbia vanaqꝫ pōpa huiꝰ mōi. Quid eīꝫ
aliđ i ea hō appetit: niſi ſolꝰ eē ſi fieri poſ
ſit cui cūcta ſbiecta ſint: pūerſa. ſ. imitatõ
ne oīpotentꝭ dei. Quē ſi ſbditꝰ imitaret:
ſcđm p̄cepta eiꝰ viuēdo. p eū hrēt ſbdita ce
tera: nec ad tātā deformitatē vēiret. vt be
ſtiolā timerꝫ q̄ vult hoīb; impare. Habꝫ
g̃ ⁊ ſupbia q̄ndā appetitū vnitatꝭ ⁊ oīpo/
tētie. ſꝫ i rex tpaliū pncipatu: q̄ oīa trāſe/
unt tāq̄ꝫ vmbra. Inuicti eē volumꝰ ⁊ re/
cte: hꝫ eī h̄ animi nr̄i natura poſt deū: a q̄ ad
eiꝰ imaginē factꝰ ē: ſꝫ eiꝰ p̄cepta erāt ſuā
da: q̄b; ſuatꝭ nēo nos vicerꝫ. Nūc ꝟo dū
ipa cuiꝰ ꝟbis turpit' ↄſenſimꝰ domat do
lore pariēdi: ⁊ nos i terra laboramꝰ: ⁊ cūꝫ
magno dedecore ſupamur ab oīb; q̄ nos
cōmouere ac pturbare potuerīt. Itaqꝫ no
lumꝰ ab hoīb; vici: ⁊ irā nō poſſumꝰ vice/
re. Qua turpitudine q̄d execrabiliꝰ dici p̄t:
Fatemur hoīez h̄ eē qd̄ nos ſumꝰ: q̄ tn̄ ⁊
ſi habeat vicia: nō eſt tn̄ ipe viciū. Quāto
igit honeſtiꝰ hō nos vicit q̄ꝫ viciū: Quis
aūt dubitet imane viciū eē iuidētiā: q̄ nccē
ē torq̄at ⁊ ſbiiciat: q̄ nō vult i reb; tpalib;
vici: Meliꝰ ē g̃ vt hō nos vīcat q̄ꝫ iuidē/
tia: vl' qđlibꝫ aliđ viciū. Sꝫ nec ab hoīe
vici p̄t q̄ vicia ſua vicerit. Nō eīn vincit:
niſi cum ei eripit ab aduerſario qd̄ amat.
Qui g̃ amat id ſolū qd̄ amāti eripi nō p̄t: il
le īdubitāter iuictꝰ ē: nec vltra cruciat in
uidia. Id eī diligit: ad qd̄ diligēdū ⁊ pci
piēdū q̄ꝫto plres venerit: tāto eis vberiꝰ
ḡtulat. Diligit eī deū ex toto corde: ⁊ ex
tota aīa: ⁊ ex tota mente. ⁊ diligit ꝓximū
tāq̄ꝫ ſeipm. Nō g̃ illi iuidet vt ſit qd̄ ipe ē
imo adiuuat etiā q̄ꝫtū p̄t. Nec p̄t amitte/
re ꝓximū quē diligit tāq̄ꝫ ſeipm: qꝛ neqꝫ i
ſeipo ea diligit q̄ ocul' ſubiacēt aut vllis
aliis corpeis ſēſib;. Ergo apd̄ ſemetipm
hꝫ: quē diligit tāq̄ꝫ ſeipm. Ea aūt ē regl'a
dilectõis. vt q̄ ſibi vult bōa pueīre: ⁊ illi
velit. ⁊ q̄ accidere ſibi mala nō vult: ⁊ illi
nolit. Hāc volūtatē erga oēs hoīes ſuat.
Nā erga neminē opandū eſt malū. ⁊ dile
ctio ꝓximi malū nō opat. Diligamꝰ g̃ vt
p̄ceptū ē etiā inimicos nr̄os. ſi ꝟe iuicti eē
volumꝰ. Nō eī p ſeipm q̄ſqꝫ hoīm iuictꝰ
ē. ſꝫ p illā incōmutabilē legē: cui quicūqꝫ
ſuiūt ſoli ſūt liberi. Sic eī eis qd̄ diligūt

auferri ñ pt. Que res vna iuictos facit. ꝛ ꝑfectos viros. Nā ſi vl' ipз hoīeз hō dilexerit. nō tāq̄ʒ ſeipm̄. ſʒ tanq̄ʒ iumētū. aut balneas. aut auiculā pictā. vel garrulā. i. vt ex eo aliq̄d tpal' voluptatis aut cōmodi capiat: ſuiat nccē ē nō homi: ſʒ qđ ē turpi ns: tā fedo ꝛ deteſtabili vicio: q̄ nō amat hoīeз ſic̄ hō amād' ē. Quo vicio dn̄ante: vſq̄ʒ ad extremā vitā vl' poti' mortē ꝑducit. Sʒ nec ſic q̄dē ab hoīe hō diliged' ē vt diligūt carnales frēs vl' filij vl' ꝯiuges vl' q̄q̄ʒ cognati: vl' affines aut ciues. Nā ꝛ dilectio iſta tpalis ē. Nō eni vllas tales neceſſitudies haberem' q̄ naſcēdo ꝛ moriēdo ꝯtingūt. ſi natā nr̄a ī ꝓcepti ꝛ imagine dei manēs. ī iſtā corruptōeʒ ñ religaret. Itaq̄ʒ ad p̄ſtinā ꝑfectāq̄ʒ naturā nos ipa veritas vocās: ꝓcipit vt carnali ꝯſuetudini reſiſtam': docēs neminē aptū eē regno dei. q̄ ñ iſtas carnales neceſſitudies oderit. Nec̄ h̄ cuiq̄ʒ inhumanū videri debз Magis eī ē inhumanū ñ amare ī hoīe qđ hō ē: ſʒ amare qđ fili' ē. h̄ ē eī ñ ī eo amare illđ qđ ad deū ꝑtinet. ſʒ amare illđ qđ ad ſe ꝑtinet. Quid ḡ mir ſi ad regnū ñ ꝑueīt q̄ nō cōmunē ſʒ p̄uatā rē diligit? Immo vtrūq̄ʒ ait q̄ſpiā. imo illud vnū dicit de'. Dicit eni veriſſime veritas. Nemo pt duobꝫ dn̄is ſuire Nēo ei pt ꝑfecte diligere q̄ vocamur: niſi oderit vn̄ reuocamur. Vocamur āt ad ꝑfectā naturā hūanā: q̄leʒ ante pcm̄ nr̄m de' fecit: reuocamur aūt ab ei' dilectōe: quā peccando meruim'. Quare oderim' optet. vn̄ āt liberemur optam'. Oderim' ḡ tpales neceſſitudies ſi etnitatis charitate flagram'. Diligat hō p̄xim tāq̄ʒ ſeipm̄. Certe ei ſibi ipi nēo eſt pr̄ aut fili'. aut affinis. aut aliq̄d h'mōi: ſʒ tm̄ hō Qui ḡ diligit aliquē tāq̄ʒ ſeipз. h̄ ī eo dз diligere qđ ſibi ipe ē. Corpa vo ñ ſūt qđ nos ſum'. Nō ḡ ī hoīe corp' ē expetēdū aut deſiderādū. Valet ei ad h̄ etiā qđ p̄cepū ē. Nō ꝯcupiſcas rē p̄ximi tui Quapꝑter q̄ſq̄s ī p̄xīo aliđ diligit q̄ʒ ſibi ipe ē: ñ eū diligit tāq̄ʒ ſeipз. Ipa igit natā hūana ſine carnali ꝯditōne diligēda ē. ſiue ſit ꝑficiēda ſiue ꝑfecta. Oēs ſb vno deo pr̄e cognati ſūt. q̄ eū diligūt ꝛ faciūt volūtatē ipi': ꝛ iuicē ſibi ſūt ꝛ pr̄es cū ſibi ꝯſulūt: ꝛ filij cū ſibi obtpant: ꝛ frēs maxīe. q: eos vn' pr̄ teſtamento ſuo ad vnā hereditatē vocat. Quapꝑt cur iſte ñ iuict' ſit hoīeз diligēdo: cū ī eo nihil p̄ter hoīeз diligat. i. creaturā dei ad ei' imaginē factā. nc ei poſſit deeſſe ꝑfecta natā quā diligit. cū ipſe ꝑfect' ē. Sicut em̄ verbi grā. ſi q̄ſq̄ʒ diligat bn̄ cantātē ñ hūc aut illū: ſʒ tm̄ bn̄ cātantē quēlibз: cū ſit cātor ipe ꝑfectus. ita vult oēs tales eſſe. vt tn̄ ei ñ deſit qđ diligit. q: ipe bn̄ cātat. Nā ſi cuiq̄ʒ iuidet bn̄ cantāti. ñ iā illud diligit: ſʒ aut laudē. aut aliq̄d aliđ. q̄ bn̄ cantādo vult ꝑuēire. ꝛ pt ei minui vl' auferri: ſi ꝛ ali' bn̄ cātauerit. Qui ḡ iuidet bn̄ cātāti ñ amat bn̄ cantātē: ſʒ rurſ' q̄ eo īdiget ū cātat bn̄. Qđ m'lto accōmodati' đ bn̄ viuēte dici pt: q: et iuidere nll'i pt: q̄ ei ꝑueniūt bn̄ viuētes. tātundē ē oibꝫ. nc min' ſit cū pl'es habuerīt Et pt eē tps q̄ bon' cātor cātare ñ decent q̄at: ꝛ īdigeat voce alteri': q̄ ſibi exhibeat qđ diligit: tanq̄ʒ ſi alicubi ꝯuiuet. vbi eū cātare tpe ſit: ſʒ deceat audire cātātē. Bn̄ āt viuere ſp decз. Quare q̄ſq̄s h̄ ꝛ diligit ꝛ facit. ñ ſolū ñ iuidet imitātibꝫ. ſʒ eis ſe p̄bet libentiſſime atq̄ʒ hūaniſſime q̄ʒtū pt. nec tn̄ eis īdiget. Nā qđ ī ill' diligit. in ſeipo hз totū atq̄ʒ ꝑfectū. Ita cū diligit p̄ximū tāq̄ʒ ſeipз: ñ iuidet ei: q: nec ſibi ipi: p̄ſtat ei qđ pt. q: ꝛ ſibi ñ eo īdiget. q: nc ſeipo: tm̄ deo īdiget: cui adherēdo btūs eſt. Nēo aūt illi eripit deū. Ille ḡ veriſſime atq̄ʒ certiſſime iuict' hō ē: q̄ coheret deo: ñ vt ab eo aliq̄d bōi extra mereat. ſʒ cui nihil aliđ q̄ʒ ipз herere deo bonū ē Hic vir q̄ʒdiu ē ī hac vita vtit amico ad rependēdā grāз: vtit iimico ad patiētiā. vtit q̄bꝫ pt ad bn̄ficētiā. vtit oibꝫ ad beniuolētiā: ꝛ q̄ʒq̄ʒ tpalia ñ diligat: ipe recte vtit tpalibꝫ ꝛ ꝓ eoꝝ forte hoībꝫ ꝯſulit. ſi eq̄liter nō pt oibꝫ. Quare ſi aliquē familiariū ſuoꝝ p̄mpti' q̄ʒ quēlibз alloq̄t. ñ eū magis diligit: ſʒ ad eū hз maiorē fiduciā. ꝛ aptioreз tpis ianuā. Tractat ei tpi ꝯditos tāto melī' q̄ʒto min' ipe obligat' ē tpi. Cū itaq̄ʒ oibꝫ q̄s pt diligit ꝓdeſſe ñ poſſit: niſi ꝯiūctioribꝫ ꝓdeſſe malit iiuſt' ē. Animi autē ꝯiūctio maior ē q̄ʒ locoꝝ aut tēpoꝝ. q̄bꝫ ī h̄ corpe iūgimur: ſʒ ea maxima eſt q̄ oibꝫ

ꝑualet. Non ꝫ iſte affligit᷑ morte cuiuſcꝫ.
qm̄ q̄ toto aīo deū diligit: nouit nec ſibi
ꝑire qđ deo ñ ꝑit. Deꝰ aūt dn̄s ē: ⁊ viuoꝝ
⁊ mortuoꝝ. Nō cuiuſcꝫ iniuria miſer ēq̄ꝛ
nec cuiuſcꝫ iuſticia iuſtus eſt. ⁊ vt nē̄o illi
iuſticiā ⁊ deū ſic nē̄o aufert btītudinē. Et
ſi aliqñ forte alicuiꝰ ꝑiculo vel errore vel
dolore cōmouet᷑: vſcꝫ ad illiꝰ auxiliū: aut
correctōez: aut ꝯſolatōez. nō vſcꝫ ad ſuā
ſbuerſionē valere patit᷑. In oīb᷒ āt offici/
oſis laborib᷒ future q̄etꝭ certa expectatōe
ñ frāgit᷑. Quid eī ei nocebit: q̄ bñ vti etiā
īimico pt. Eiꝰ eīm p̄ſidio atcꝫ munimēto
īimicitias ñ ꝑtimeſcit: cuiꝰ p̄cepto ⁊ do/
no diligit īimicos. Huic viro ī tribulati
onib᷒ paꝝ ē ñ ꝯtriſtari. niſi etiā gaudeat:
ſciēs q̄ tribulatio patiētiā opat᷑: patiētia
ꝓbatōez: ꝓbatio ſpē: ſpes aūt ñ ꝯfundit.
qm̄ charitas dei diffuſa ē ī cordib᷒ nr̄is.
ꝑ ſpūm ſctm̄ q̄ datꝰ ē nob. Quis huic no
cebit? Quis hūc ſbiugabit? Hō q̄ p̄ſperꝭ
reb᷒ ꝓficit: aſperꝭ q̄d ꝓfecerit diſcit. Cū ei
mutabiliū bonoꝝ adeſt copia: nō eis ꝯſi/
dit. ſꝫ cū ſbtrahunt᷑: agnoſcit vtꝝ eū ñ ce/
perint. qꝛ plerūcꝫ cū aſſūt nob putamꝰ q̄
nō ea diligamꝰ. ſꝫ cū abeſſe ceperint: īue/
nimꝰ q̄ ſimꝰ. Hoc eī ſine amore nr̄o ade/
rat: qđ ſine dolore diſcedit. Videt᷑ ꝫ vīce
re cū vincat᷑: q̄ ſuꝑando ad id ꝑuenit: qđ
cū dolore amiſſurꝰ ē: ⁊ vincit cū vinci vi
deat᷑ q̄ſq̄ſ cedēdo ad id ꝑuenit: qđ ñ amit
tit īuitꝰ. Quē ꝫ delectat lib̄tas. ab amore
mutabiliū reꝝ liber eſſe appetat: ⁊ quē re
gnare delectat. vni oīm regnatori deo ſb
ditꝰ hereat: plꝰ eū diligēdo q̄ ſeip̄m. ⁊ hᶜ
ē ꝑfecta iuſticia: q̄ potiꝰ potiora: ⁊ minus
minora diligimꝰ. Sapiētē aīaz atcꝫ ꝑfe/
ctā talē diligat q̄lē illā videt: ſtultā ñ talē:
ſꝫ qꝛ eſſe ꝑfecta ⁊ ſapiens pt. qꝛ nec ſeip̄m
debꝫ ſtultū diligere. Nā q̄ ſe diligit ſtultū
ñ ꝓficiet ad ſapiētiā. nec fiet q̄ſcꝫ q̄lis cu/
pit eſſe niſi ſe oderit q̄lis ē. Sꝫ donec ad
ſapientiā ꝑfectionēcꝫ veniat᷑. eo aīo ferat
ſtulticiā ꝓximi q̄ ſuā ferret ſi ſtultꝰ eſſet. ⁊
amaret ſapiētiā. Quapꝓpter ſi ⁊ ip̄a ſuper
bia ſ̄e lib̄tatꝭ ⁊ veri regni vmbra ē: etiā ꝑ
ip̄az nos cōmemorat diuīa ꝓuidētia: q̄d
ſignificemꝰ vicioſi. ⁊ q̄ debeamꝰ r̄dire cor
recti. Iā ſ̄o cūcta ſpectacula: ⁊ oīs illa q̄

appellat᷑ curioſitas. q̄d alīđ q̄rit q̄ đ reꝝ
cognitōe leticiā. Quid ꝫ admirabiliꝰ: q̄d
ſpecioſiꝰ ip̄a ſ̄itate? ad quā oīs ſpectator
ꝑuenire ſe cupere ꝯfitet᷑. cū vehemēter ne
fallat᷑ iuigilat. ⁊ inde ſe iactat ſi aliq̄d acu
tiꝰ ceterꝭ ⁊ viuaciꝰ ī ſpectādo coḡſcat ⁊ iu
dicet. Ip̄m deniqꝫ p̄ſtigiatorē: nihil alīđ
q̄ fallaciā ꝓfitētē diligēter intuent᷑: ⁊ cau
tiſſime obſ̄uāt. ⁊ ſi eludūt᷑. qꝛ ſua ñ pñt.
illiꝰ delectant᷑ ſciētia q̄ eoſ eludit. Nā ⁊ ſi
ille neſciret q̄b᷒ cauſis fallant᷑ intuētes. vł
neſcire crederet᷑. ꝑiter errāti nullꝰ plaude
ret. Si q̄s aūt đ ppł̄o vnꝰ eū dep̄hēderit
maiorē illo laudē ſe mereri putat. non ob
alīđ: niſi qꝛ decipi fallicꝫ ñ potuit. Si āt
multꝭ aptꝰ ſit: nō ille laudat᷑: ſꝫ irrident᷑ ce
teri q̄ talia dep̄hēdere nequeūt. Ita oīm ſ
palma cognitōi dat᷑ ⁊ artificio ⁊ cōp̄hēſi
oni ſ̄itatꝭ. ad quā nłło mō ꝑueniūt q̄ forꝭ
eā q̄rūt. Itacꝫ in tātas nugas ⁊ turpitu/
dines merſi ſumꝰ. vt cū īterrogati q̄d ſit
meliꝰ. veꝝ an falſū. ore vno r̄ndeamꝰ: ve/
rū eſſe meliꝰ iocis ⁊ ludis. tñ vbi nos vti
cꝫ ñ ſ̄a ſꝫ falſa delectāt. m̄łto ꝓpēſiꝰ q̄ p̄/
ceptꝭ ip̄iꝰ ſ̄itatꝭ heream' ita nr̄o iudicio
⁊ ore punimur. alīđ rōe apꝓbantes. alīđ
vanitate ſectātes. Tādiu aūt eſt ludicꝝ ⁊
ioculare aliq̄d: q̄ diu nouimꝰ in cuiꝰ veri
compatōe rideat᷑. Sꝫ diligēdo talia exci
dimꝰ a ſ̄o ⁊ nō iā inuenimꝰ q̄ꝝ reꝝ īcita/
mēta ſint. q̄b᷒ tāq̄ p̄mis pulcꝭ inhiamꝰ
⁊ ab eis recedētes āplexamur nr̄a fantaſ/
mata. Nā redeūtib᷒ nob ad īueſtigandā
ſ̄itatē: ip̄a ī itinere occurrūt. ⁊ nos trāſire
nō ſinūt. nullis virib᷒ ſꝫ magꝭ īſidijs latro
cinātia. nō intelligētib᷒ q̄ late pateat qđ
dictū ē. Cauete a ſimulacrꝭ. Itacꝫ alij ꝑ
īnumerabiles mūdos vaga cogitatōi vo
lutati ſūt. Alij deū eſſe ñ poſſe niſi corpꝰ
igneū putauerūt. Alij cādorē lucꝭ īmēſe
ꝑ īfinita ſpacia vſcꝫq̄cꝫ porrectū. ex vna
tñ ꝑte q̄ſi nigro q̄dā cuneo fiſſū: duo ad/
uerſa regna opinātes ⁊ talia reb᷒ ꝯſtituē/
tes p̄ncipia: cū ſuis fātaſmatib᷒ fabulati
ſūt. Quos ſi iurare cogā vtꝝ hec ſ̄a eſſe
ſciāt: fortaſſe ñ audeāt: ſꝫ viciſſim dicant
Tu igit᷑ oſtēde q̄d veꝝ ſit. Quib᷒ ſi nihil.
r̄ndeā niſi vt illā lucē q̄rant q̄ eis appet ⁊
certū eſt aliud eē credere. aliud īntelligere

ſuraret ⁊ ipi:nec ocul' videri poſſe iſtã lu-
cez:nec cũ aliq̃ locoꝝ vaſtitate cogitari:⁊
nuſq̃ ñ pſto ee q̃rẽtibꝫ:⁊ nihil ea certi⁹ at
q̃ sereni⁹ ĩueniri. Que rurſ⁹ oĩa q̃ ꝺ hac
luce mẽtis nũc a me dicta ſũt. nl'a alia q̃
eadẽ luce mãifeſta ſũt. Per hãc ei ĩtelligo
vera eſſe q̃ dicta ſũt. ⁊ hec me ĩtelligere ꝑ
hãc rurſ⁹ ĩtelligõ. ⁊ h̃ rurſus ⁊ rurſ⁹ cũ q̃ſ
q̃ ſe aliq̃d ĩtelligere ĩtelligit ⁊ idipm rur-
ſus ĩtelligit. in ĩfinitũ pgere ĩtelligo. ⁊ nl'
la h̃ eſſe ſpacia cuiuſq̃ tumoris aut volu
bilitatꝭ ĩtelligo Intelligo etiã ñ me poſſe
ĩtelligere niſi viuã. ⁊ me viuaciorẽ intelli
gẽdo fieri certi⁹ ĩtelligo. Eterna eñ vita
vitã tpalẽ viuacitate ipa ſupat:nec q̃d ſit
eternitas niſi ĩtelligẽdo ꝯſpicio. Mentiſ
q̃ppe aſpectu oẽm mutabilitatẽ ab eter-
nitate ſeiũgo. ⁊ in ipa eternitate nl'a ſpa-
cia tpis cerno. q2 ſpacia tpis p̃teritꝭ ⁊ fu-
turꝭ reꝝ motibꝫ ꝯſtãt. Nihil aũt p̃terit in
eterno ⁊ nihil futuꝝ ẽ. q2 ⁊ qꝺ p̃terit ee de
ſinit. ⁊ qꝺ futuꝝ ẽ nõdũ eſſe cepit. Eterni
tas aũt tm̃modo ẽ:nec fuit q̃ſi iã nõ ſit:nec
erit q̃ſi adhuc nõ ſit. Quare ſola ipa v̾iſſi
me dicere potuit hũane mẽti. ego ſũ q̃ ſũ
⁊ ꝺ illa v̾iſſime dici poterat. Qui ẽ miſit
me. Cui ſi nõdũ poſſum⁹ ĩherere:obiur-
gemur ſaltẽ nr̃a fãtaſmata ⁊ tã nugatori-
os ⁊ deceptorios ludos ꝺ ſpectaclo mẽtꝭ
eiiciam⁹. Vtamur g̃dibꝫ q̃s nob diuia p
uidẽtia fabricare dignata ẽ. Cũ eñ figmẽ
tis ludicrꝭ nimiũ delectari euaneſcerem⁹
ĩ cogitatõibꝫ nr̃is. ⁊ totã vitã nr̃az ĩ q̃daz
vana ſõnia v̾terem⁹ rõnali creature ſuiẽ
te legibꝫ ſuis. p ſonos. ac lr̃as. ignẽ. fumũ
nubẽ. columnã. q̃ſi q̃dã v̾ba viſibilia cuz
ĩfantia nr̃a pabolis ac ſilitudinibꝫ qꝺam
modo ludere. ⁊ ĩteriores oc'los nr̃os luto
huiuſcemodi curare ñ aſpnata ẽ ieffabil'
miſcꝺia dei. Diſtinguam⁹ g̃ quã fidẽ de-
beam⁹ hiſtorie. quã fidẽ ꝺbeam⁹ ĩtelligẽ
tie. q̃d mãdem⁹ memorie veꝝ eẽ neſciẽtes
ſz credẽtes tñ. ⁊ vbi ſit veꝝ qꝺ nõ venit ⁊
trãſit:ſz ſp eodẽ mõ manet. q̃ ſit mod⁹ int'
p̃tande allegorie q̃ p ſapiẽtiã dicta credit'
ĩ ſpũſancto. vtꝝ a viſibilibꝫ antiq̃oribꝫ ad
viſibilia recẽtiora eã perducere ſufficiat.
an vſq̃ ad aĩe affectões atq̃ naturã:an
vſq̃ ad incõmutabilẽ eternitatez. an alie
viſibilia geſta ſignificẽt:alie mot⁹ aĩoꝝ.
alie legẽ eternitatꝭ:an aliq̃ inueniãt' ĩ q̃bꝫ
hec oĩa iueſtigãda ſint. ⁊ q̃ ſit ſtabil' fides:
ſiue hiſtorica ⁊ tpalis:ſiue ſpũalis ⁊ etn̄a
ad quã oĩs interp̃tatio autoritatꝭ dirigẽ-
da ſit. ⁊ q̃d pſit ad ĩtelligẽda ⁊ obtinenda
eterna. vbi finis ẽ oĩm bonoꝝ actionũ. fi
des reꝝ tpaliũ:⁊ q̃d ĩterſit inter allegoriã
hiſtorie:⁊ allegoriam facti:⁊ allegoriam
ſmonis:⁊ allegoriã ſacramẽti. ⁊ quõ ipſa
locutio diuinaꝝ ſcripturarũ ſm cuiuſq̃
lingue ppꝛietatẽ accipiẽda ſit. habet eniz
oĩs lingua ſua q̃dã ppꝛia genera locutio
nũ:q̃ cũ ĩ aliã linguã trãſferũt'. videt' ab
ſurda. q̃d pſit tãta loq̃ndi hũilitas. vt ñ
ſolũ ira dei ⁊ triſticia:⁊ a ſomno expgefa-
ctio:⁊ memoria:⁊ obliuio:⁊ alia nõnulla
q̃ i bonos hoĩes cadere põt:ſz etiã pñie.
zeli. crapule noĩa. ⁊ alia hmõi ĩ ſacrꝭ libriſ
ĩueniant'. ⁊ vtꝝ oculi dei ⁊ man⁹ ⁊ pedes
⁊ alia hui⁹ generꝭ mẽbra. q̃ ĩ ſcripturꝭ no-
minant' ad viſibilẽ formã hũani corpiſ re
ferẽda ſint. an ad ſignificatões ĩtelligibi-
liũ ⁊ ſpũaliũ potẽtiaꝝ:ſic galea ⁊ ſcutũ et
gladi⁹ ⁊ cingulũ ⁊ cetera talia. ⁊ qꝺ max
me q̃rẽdũ ẽ. quid pſit generi hũano. q̃ ſic
nob p rõnalẽ ⁊ genitalẽ ⁊ corpalẽ creatu-
rã ſibi ſuiẽtẽ diuia puidẽtia locuta eſt. q̃
vno cognito:oĩs ab aĩo ꝓteruitas pueril'
excludit':⁊ ĩtroducit' ſacroſancta religio.
Omiſſis igit' ⁊ repudiatꝭ nugꝭ theatriciſ
⁊ poeticꝭ:diuinaꝝ ſcripturaꝝ ꝯſideratõe
⁊ tractatõe paſcam⁹ animũ atq̃ potem⁹:
vane curioſitatꝭ fame ac ſiti feſſũ ⁊ eſtuã-
tẽ:⁊ inanibꝫ fantaſmatibꝫ tanq̃ pictꝭ epu
lis:fruſtra refici ſatiariq̃ cupientẽ. Hoc
vere liberali ⁊ igenuo ludo ſalubriter eru
diamur. Si nos miracula ſpectaculorũ
⁊ pulcritudo delectãt:illã deſideram⁹ vi
dere ſapientiã:q̃ pertẽdit a fine vſq̃ ad fi
nẽ fortiter:⁊ diſponit oĩa ſuauiter. Quid
eñ mirabili⁹:vi incorporea mundũ cor-
poreũ fabricante ⁊ adminiſtrãte? Aut q̃d
pulcri⁹ ordinãte ⁊ ornãte? Si aũt omes
fatent' p corp⁹ iſta ſentiri:⁊ aĩaz meliorez
eſſe q̃ corp⁹:nihil ne p ſe anim⁹ ipe cõſpi
ciet:aut qꝺ ꝯſpiciet poteſt eſſe:niſi mlto
excellẽti⁹ lõgeq̃ p̃ſtãti⁹? Immo v̾o cõme
morati ab his q̃ iudicamus intueri q̃d ſit

ꝑm qđ iudicam⁹:⁊ ab opib⁹ artiū cōuerſi
ad legē artiū eā ſpeciem mēte ꝯtuebimur
cui⁹ cōparatōe feda ſūt q̄ ipi⁹ benignita/
te ſūt pulcra. Inuiſibilia enī dei a creatu
ra mūdi ꝑ ea q̄ facta ſūt ītellecta ꝯſpiciūt ⁊
ſempitna ei⁹ virt⁹ ⁊ diuītas. Hec ē a tp̄a
lib⁹ ad etna regreſſio. ⁊ ex vita veterꝫ hoīſ
ī nouū hoīeꝫ rformatio. Quid ē āt vn̄ hō
cōmemorari n̄ poſſit ad virtutes capeſcē
das:qn̄ đ ipis vicijs p̄t? Quid ei appetit
curioſitas niſi cognitōeꝫ q̄ certa eſſe n̄ p̄t
niſi rex eternaꝝ ⁊ eodē mō ſe ſp̄ habentiū
Quid appetit ſupbia niſi potētiā:q̄ rferꝫ
ad agēdi facilitatē:quā n̄ īuenit niſi aīa ꝑ
fecta ⁊ deo ſbdita ⁊ ad ei⁹ regnū ſumma
caritate ꝯuerſa? Quid appetit voluptas
corꝑis niſi q̄etē:q̄ n̄ ē niſi vbi nll'a ē īdigē
tiā ⁊ nll'a corruptio? Cauēdi ſūt ḡ īferio/
res īferi.i.p⁹ hāc vitā pene ḡuiores:vbi
nll'a p̄t eē cōmemoratio veritatꝫ:qꝛ nulla
rōcinatio. Idō nll'a rōcinatio:qꝛ n̄ eā ꝑfū/
dit lumē veꝝ:qđ illūinat oēm hoīeꝫ veni
entē ī hūc mūdū. Quare feſtinem⁹ ⁊ ābu/
lem⁹ cū dies p̄ſto ē:ne nos tenebre cōp̄hē
dāt. Feſtinem⁹ a ſcđa morte libari. vbi ne
mo ē q̄ memor dei ſit. ⁊ ab īferno vbi nēo
ꝯfitebiꝫ deo. Sꝫ miſeri hoīes:q̄b⁹ cogni
ta vileſcūt:⁊ nouitatib⁹ gaudēt:libēti⁹ di
ſcūt q̄ȝ norūt:cū cognitio ſit finis diſcēdi
⁊ q̄b⁹ vil'ē facilitas actōnis libēti⁹ certāt
q̄ȝ vincūt:cū victoria ſit finis certādi. Et
q̄b⁹ vil'ē corꝑis ſal⁹:malūt veſci q̄ȝ ſatia/
ri. ⁊ malūt frui genitalib⁹ mēbriſ q̄ȝ nullā
talē cōmotionē pati. īueniūꝫ etiā q̄ malūt
dormire q̄ȝ n̄ dormitare. cū oīs illi⁹ volu
ptatꝫ ſit finiſ:n̄ eſurire ac ſitire:⁊ n̄ deſide
rare ꝯcubitū:⁊ n̄ eē corꝑe fatigato. Qua/
re q̄ fines ipos deſiderāt pri⁹ curioſitate
carēt:cognoſcētes eā eē certā cognitōeꝫ q̄
īnt⁹ ē:⁊ ea ꝑfruētes q̄ȝtū ī hac vita queāt
Deinde accipiūt actōis facilitatē ꝑuica/
cia poſita. ſciētes maiorē eſſe faciliorēq̄ȝ
victoriā n̄ reſiſtere animoſitati cuiuſq̄ȝ. ⁊
h̄ q̄ȝtū ī hac vita queūt ſētiūt. Poſtremo
etiā q̄etē corꝑis:abſtinēdo ab his reb⁹:ſi
ne q̄b⁹ agi hec vita p̄t. Ita guſtāt q̄ȝ ſua/
uis ē dn̄s. n̄c erit eis dubiū q̄d p⁹ hāc vi
tā futuꝝ ſit. ⁊ ꝑfectōis ſue fide ſpe ⁊ cha/
ritate nutriūꝫ. Poſt hāc aūt vitā ⁊ cogni
tio ꝑficieꝫ:qꝛ ex ꝑte nūc ſcim⁹. cū āt vene
rit qđ ꝑfectū ē:n̄ erit ex ꝑte:⁊ pax oīs ad/
erit. Nūc āt alia lex ī mēbris meis repu/
gnat legi mētꝫ mee. ſꝫ libabit nos đ corꝑe
mortꝫ hui⁹ gr̄a dei ꝑ ih̄m xp̄m dn̄m nr̄m
qꝛ ex mag̃ ꝑte ꝯcordam⁹ cuꝫ aduerſario:
dū cū illo ſum⁹ ī via ⁊ tota ſanitas:⁊ nll'a
īdigētia:⁊ nll'a fatigatio aderit corꝑi. qꝛ
corruptibile h̄:tp̄e atq̄ȝ ordīe ſuo. q̄ reſur
rectio carnis fuꝫa ē īdueꝫ īcorruptōe Nō
miꝝ aūt ſi h̄ dabiꝫ his q̄ ī cognitōe ſolaꝫ
ꝟitatē amāt:⁊ ī actōe ſolaꝫ pacē:⁊ ī corꝑe
ſolā ſanitatē. Hoc enī ī eis ꝑficieꝫ p⁹ hāc
vitā qđ ī hac vita pl⁹ diligūt. Qui ḡ ma/
le vtūꝫ tāto mētꝫ bono. vt extra eā viſibi/
lia magꝫ appetāt q̄b⁹ ad ꝯcupiſcēda ⁊ di/
ligēda ītelligibilia cōmemorari đbuerūt:
dabūꝫ eis exteriores tenebre Haꝝ q̄ppe
initiū ē:⁊ carnis prudētia:⁊ ſēſuū corꝑeo
rū īhecillitas. Et q̄ certamīb⁹ delectanꝫ:
alienabūꝫ a pace:⁊ ſūmis difficl'tatib⁹ im
plicabūꝫ Initiū eī ſūme difficultatꝫ ē bel
lū atq̄ȝ ꝯtētio. Et h̄ ſigṅi arbitror q̄ ligāꝫ
ei man⁹ ⁊ pedes.i.facultas om̄is auferꝫ
oꝑādi Et q̄ ſitire ⁊ eſurire volūt ⁊ ī libidi
nē ardeſcere ⁊ defatigari vt libēter edāt ⁊
bibāt ⁊ ꝯcūbāt ⁊ dormiāt:amāt īdigētiā
qđ ē initiū ſūmoꝝ doloꝝ. Perficieꝫ ḡ in
eis qđ amāt. vt ibi ſint vbi eis ſit plorat⁹
⁊ ſtridor dētiū. Pl'eo eī ſūt q̄ hec oīa ſiml'
ītia diligūt ⁊ q̄ꝝ vita ē ſpectare. ꝯtēdere.
māducare. bibere. ꝯcūbere. dormire. ⁊ in
cogitatōe ſua nihil aliđ q̄ȝ fātaſmata q̄ đ
tali vita colligūt āplexari:⁊ ex eoꝝ falla/
cia ſupſtitōis vl' īpietatꝫ reglas fingere.
q̄b⁹ decipiūꝫ:⁊ q̄b⁹ īherēt etiā ſi ab illecc/
bris carnis ſe abſtīere conēꝫ. qꝛ n̄ bn̄ vtū
tur talēto ſibi cōmiſſo.i.mētꝫ acie q̄ videꝫ
oēs q̄ docti aut vrbani aut faceti noīanꝫ
excellere. ſꝫ hn̄t eā ī ſudario ligatā. aut in
terra obrutā.i.delicatꝫ ⁊ ſupfluiſ reb⁹. aut
terenis cupiditatib⁹ īuolutā ⁊ oppſſā. Li/
gabūꝫ ḡ his man⁹ ⁊ pedes. ⁊ mittēꝫ ī tene
bras exteriores:ibi erit plorat⁹ ⁊ ſtridor
dētiū:n̄ qꝛ ipa dilexerūt. q̄o eī h̄c diligat
ſꝫ qꝛ illa q̄ dilexerēt īitia ſūt iſtoꝝ. ⁊ necio
dilectoreſ ſuoſ ad iſta ꝑducūt. Qui eī ma
gꝫ amāt ire q̄ȝ rdire:aut ꝑueīre. ī lōgīquo
ra mittēdi ſūt:qm̄ caro ſūt ⁊ ſpūs ābulās

⁊ nõ reuertẽs. Qui ꝟo bñ vtunt̃ vel ipis
q̄nq; ſẽſibꝰ corꝑis ad credẽda ⁊ ꝑdicãda
opa dei: ⁊ nutriẽdã charitatẽ ipiꝰ: vł acti
one ⁊ cognitõe ad pacificãdã naturã ſuã
⁊ cognoſcẽdũ deũ intrãt ĩ gaudiũ dñi ſui.
Propterea talẽtũ qđ male vtẽti aufert̃: il
li dat̃ q̄ talẽtis q̄nq; bñ vſꝰ ẽ. nõ q2 trãſſer
ri pt acumẽ ĩtelligẽtie: ſʒ ita ſignificatũ ẽ
poſſe ꝟ amittere negligẽtes ⁊ ĩpios ĩgeni
oſos. ⁊ ad cã ꝑuenire diligẽtes ⁊ pios q̄ꝟ
uis ĩgenio tardiores. Nõ enĩ datũ ẽ illud
talẽtũ ei q̄ acceꝑat duo. habʒ eĩʒ ⁊ ꝟ q̄ iã ĩ
actõe ⁊ cognitõe bñ viuit: ſʒ ei q̄ acceꝑat
q̄nq;. Nõdũ enĩ hʒ ad eterna ɔtẽplanda:
idoneã mẽtis aciẽ: q̄ viſibilibꝰ tm̃. i. tꝑali
bꝰ credit. ſʒ hrẽ pt: q̄ hoꝝ oĩm ſenſibiliuʒ
deũ artificẽ laudat. ⁊ eũ ꝑſuadet fide. ⁊ ex
pectat ſpe. ⁊ querit charitate. Que cũ ita
ſint hortor vos hoĩes chariſſimi ⁊ ꝓximi
mei: meq; ipm hortor vobiſcum: vt ad id
qđ nos ꝑ ſapiẽtiã ſuã deꝰ hortat̃: q̄ꝟta poſ
ſumꝰ celeritate curramꝰ. Nõ diligamus
mũdũ: qm̃ oĩa q̄ ĩ mũdo ſũt ɔcupiſcentia
carnis: ⁊ ɔcupiſcẽtia oculoꝝ ẽ: ⁊ ambitio
ſecłi. Nõ diligamꝰ ꝑ carnis voluptatem
corrũpere atq; corrũpi: ne ad miſerabiliorẽ
corruptõeʒ doloꝝ tormẽtoꝝq; veniamꝰ.
Nõ diligamꝰ certamĩa: ne angelꝭ q̄ talibꝰ
gaudẽt in ꝑtãteʒ demur. humiliãdi. vin
ciendi. verberãdi. Nõ diligamꝰ viſibilia
ſpectacula: ne ab ipa veritate aberrãdo ⁊
amãdo vmbras ĩ tenebras ꝓĩciamur.
Nõ ſit nob̄ religio ĩ fantaſmatibꝰ noſtris.
meliꝰ eſt em̃ q̄lecunq; veꝝ: q̄ꝟ om̄e q̄cq̄d ꝓ
arbitrio fingi pt. ⁊ tñ aĩam ipaʒ q̄ꝟuis aĩa
ꝟa ſit: cũ falſa imaginat̃: colere ñ debemꝰ
Melior ẽ ꝟa ſtipula: q̄ꝟ lux inani cogita
tione ꝓ ſuſpicãtis voluntate formata: ⁊ tñ
ſtipulã quã ſentimꝰ ⁊ tangimꝰ demẽtie ẽ
credere colẽdã. Nõ ſit nob̄ religio huma
noꝝ opeꝝ cultꝰ. meliores em̃ ſũt ipi artifi
ces q̄ talia fabricant̃: q̄s tñ colere ñ debe
mꝰ. Nõ ſit nob̄ religio cultꝰ beſtiaꝝ. meli
ores enĩ ſũt extremi hoĩes: q̄s tñ colere ñ
debemꝰ. Nõ ſit nobis religio cultꝰ hoĩm
mortuoꝝ. q2 ſi pie vixerint: nõ ſic habent̃
vt tales q̄rãt honores. ſʒ illũ a nobis coli
volũt: q̄ illuminãte letant̃ meriti ſui nos
eſſe ꝯſortes. Honorãdi ḡ ſũt ꝓpt̃ imitatio
nẽ ñ adorãdi ꝓpter religionẽ. Si aũt ma
le vixerint: vbicũq; ſint ñ ſũt colẽdi. Nõ
ſit nob̄ religio cultꝰ demonũ: q2 oĩs ſuꝑ
ſtitio cũ ſit magna pena hoĩm. ⁊ ꝑiculoſiſ
ſima turpitudo honor eſt ac triũphꝰ illo
rũ. Nõ ſit nob̄ religio terraꝝ cultꝰ ⁊ aq̄ꝝ:
q2 iſtꝭ purior ⁊ lucidior eſt aer etiã caligi
noſꝰ: quẽ tñ colere ñ debemꝰ. Nõ ſit nob̄
religio etiã purioris aerꝭ: ⁊ ſerenioris cul
tꝰ: q2 luce abſente inumbrat̃: ⁊ purior illo
ẽ fulgor ignis etiã huiꝰ: quẽ tñ qm̃ ꝓ vo
lũtate accẽdimꝰ ⁊ extinguimꝰ: colere vti
q; ñ debemꝰ. Nõ ſit nob̄ religio cultꝰ cor
poꝝ ethereoꝝ atq; celeſtiuʒ: q̄ q̄ꝟuis oĩbꝰ
ceterꝭ corꝑibꝰ recte ꝑponant̃: melior tñ ip
ſis ẽ q̄cũq; vita. quaꝓpter ſi aĩata ſũt: me
lior eſt q̄uis aĩa ꝑ ſeipaʒ q̄ꝟ corpꝰ qđlibet
aĩatuʒ: ⁊ tñ aĩaʒ viciosã nemo colẽdã eſſe
cẽſuerit. Nõ ſit nob̄ religio cultꝰ illiꝰ vite
q̄ dicunt̃ arbores viuere: qm̃ nullꝰ ſenſus
ĩ ea eſt: ⁊ ex eo genere ẽ iſta: q̄ nr̄i etiã cor
poris numeroſitas agit̃: q̄ etiaʒ capilli ⁊
oſſa viuũt: q̄ ſine ſẽſu ꝑcidunt̃. hac auteʒ
melior ẽ vita ſentiẽs. ⁊ tñ vitã beſtiaꝝ co
lere nõ debemꝰ. Nõ ſit nob̄ religio vł ipa
ꝑfecta ⁊ ſapiẽs aĩa rõnalis. ſiue ĩ miſterio
vniuerſitatꝭ. ſiue ĩ miſterio ꝑtiũ ſtabilita.
ſiue q̄ in ſũmis hoĩbꝰ expectat cõmutati
onẽ reformationẽq; portõis ſue. Qm̃ oĩs
vita rõnalꝭ ſi ꝑfecta ẽ: incõmutabili verita
ti ſecũ ĩtriſecꝰ ſine ſtrepitu loq̄nti obtꝑat
nõ obtꝑans aũt viciosa fit. Nõ ḡ ꝑ ſe ex
cellit: ſʒ ꝑ illã cui libẽter obtꝑat. Qđ ḡ co
lit ſũmꝰ angelꝰ id colẽdũ eſt etiã ab hoĩe
vltimo. q2 ipa hoĩs natura id ñ colẽdo fa
cta eſt vltima. Nõ em̃ aliũde ſapiẽs ange
lꝰ aliũde hõ: aliũde ille verax: aliũde hõ.
ſʒ ab vna incõmutabili ſapiẽtia ⁊ verita
te. Nã idipm actũ ẽ tꝑali diſpenſatõe ad
ſalutẽ nr̄aʒ vt naturã hũanã ipa dei vir
tus ⁊ dei ſapia incõmutabilꝭ ⁊ ɔſubſtãti
alis pr̄i ⁊ coeternꝰ ſuſcipe dignaret̃: ꝑ q̄m
nos doceret id eſſe homini colẽdũ: qđ ab
om̄i creatura ĩtellectuali ⁊ rõnali colẽdũ
eſt. Hoc etiaʒ ipſos optimos angelos ⁊
excellentiſſima dei miniſteria velle creda
mus: vt vnũ cũ ipſis colamꝰ deum: cuiꝰ
ɔtẽplatione beati ſũt. Neq; em̃ ⁊ nos vi
dendo angelũ beati ſumus: ſed videndo

ꝟitatē:q̄ etiā ipſos diligimꝰ āgelos.ꝛ his
ꝯgratulamur:nec īuidemꝰ ꝗ ea paratio/
res:vl̓ nullis moleſtijs interpedietibꝫ ꝑ/
fruunᷣ:ſꝫ magꝭ eos diligimꝰ:qm̄ ꝛ nos ta
le aliq̇d ſperare a cōmuni dn̄o iuſſi ſumꝰ
Quare honoramꝰ eos charitate:nō ſui/
tute:nec eis tēpla ꝯſtruimꝰ. Nolūt em̄ ſe
ſic honorari a nob̄:qꝛ nos ipſos cū boni ſu
mꝰ:tēpla ſūmi dei eſſe nouerūt. Recte ita
ꝙ ſcribitᷣ hoīem ab angelo ꝓhibitū ne ſe
adoraret.ſꝫ vnū deū ſub q̄ ei eſſꝫ ꝛ ille cō
ſeruꝰ. Qui aūt nos īuitāt vt ſibi ſuiamꝰ
ꝛ tāq̄ꝫ deos colamꝰ:ſil̓es ſūt ſupbis hoībꝫ
q̇bꝫ ſi liceat ſil̓r coli volunt:ſꝫ iſtos hoīes
ꝑpeti minꝰ:illos ꝟo colere magꝭ ꝑiculoſū
eſt. Oīs em̄ hoīm dn̄atus in hoīes.aut
dn̄antiū.aut ſeruiētiū morte finitᷣ. Ser/
uitꝰ aūt ſub angeloꝝ maloꝝ ſupbia:ꝓpt̓
ipm tps qȯ eſt poſt mortē magꝭ metuēda
eſt. Illud etiā cuiuis cognoſcere facile ē:
ꝙ ſub hoīe dn̄ante liberas cogitatōes ha
bere ꝯceſſū eſt. Illos aūt dn̄os in mētibꝫ
ipſis formidemꝰ qꝛ vnꝰ eſt oculꝰ intuēde
ac ꝑcipiēde veritatis. Quare ſi oībꝫ pote
ſtatibꝫ q̄ dantᷣ hoībꝫ ad regēdā rēpublicā
ꝓ nr̄o vinculo ſubditi ſumꝰ:reddētes ce/
ſari qȯ ceſarꝭ eſt:ꝛ deo qȯ dei eſt:nō ē me
tuendū ne h̓ poſt mortē noſtrā aliq̇s exi/
gat. Et aliud eſt ſuitꝰ aīe.aliud ſeruitus
corꝑis. Juſti aūt hoīes:ꝛ in vno deo ha
bētes oīa gaudia ſua qn̄ ꝑ eoꝝ facta deꝰ
benedicitᷣ ꝯgratulantᷣ laudantibꝫ. Cū ꝟo
ipſi tanq̄ꝫ ipſi laudantᷣ:corrigūt errātes q̇s
poſſūt:q̇s aūt nō pn̄t nō eis ꝯgratulantᷣ:
ꝛ ab eo vicio corrigi volūt. Quibꝫ ſi ſil̓es
vl̓ etiā mūdiores atq̄ꝫ ſanctiores ſunt bo
ni angeli:ꝛ oīa ſancta dei miſteria:q̇d me
tuimꝰ ne aliquē illoꝝ offendamꝰ ſi nō ſu
ꝑſtitioſi fuerimꝰ:cū ipſis adiuuantibꝫ:ad
vnū deū tendētes:ꝛ ei vni religātes aīas
nr̄as:vn̄ religio dicta creditᷣ:om̄i ſupſtiti
one careamus. Ecce vnū deū colo:vnūꝫ
oīm principiū ꝛ vnā ſapiētiā q̄ ſapiēs eſt
quecūq̄ꝫ aīa ſapiēs eſt:ꝛ ipm munꝰ:q̇ bea
ta ſunt quecūq̄ꝫ beata ſunt. Quiſq̇s an/
geloꝝ diligit būc deū:certꝰ ſū ꝙ etiā me
diligit. Quiſq̇s in illo manet ꝛ pt huma/
nas p̄ces ſentire in illo me exaudit. Quiſ
quis ipm habet bonū ſuū:in ipo me ad/
iuuat:nec mihi eiꝰ participatōēꝫ pt inui
dere. Dicāt ḡ mihi adoratores:aut adu/
latores partiū mundi:q̇d nō optimū ſibi
cōciliet:q̇ h̓ vnū colit qȯ oīs optimꝰ dili
git.ꝛ cuiꝰ cognitōe gaudet.ꝛ ad qȯ p̄nci
piū recurrēdo ſit optimꝰ. Quiſq̇s ꝟo an
gelus exceſſus ſuos diligit:ꝛ veritati eſſe
ſubditꝰ nō vult.ꝛ priuato ſuo letari cupi
ens.a cōmuni oīm bono ꝛ vera beatitu/
dine lapſus eſt.cui om̄es mali ſubiugan
di ꝛ ꝓmendi.nullꝰ aūt bonꝰ niſi exercen/
dus in ꝓbātēꝫ datᷣ:nullo dubitāte non eſt
colendꝰ.cuiꝰ leticia eſt nr̄a miſeria.ꝛ cuiꝰ
damnū eſt nr̄a reuerſio. Religet ḡ vos re
ligio vni om̄ipotēti deo.qꝛ inter mentēꝫ
nr̄aꝫ q̄ illū intelligimꝰ patrē:ꝛ veritatē.id
ē lucē interiorē ꝑ quā illū itelligimꝰ nll̓a
interpoſita creatura ē Quare ipāꝫ quoq̄ꝫ
veritatē nll̓a ex ꝑte diſſimilē i ipo ꝛ cū ip
ſo veneremur:q̄ forma eſt oīm q̄ ab vno
facta ſūt ꝛ ad vnū nitūtᷣ. Vn̄ appꝫ ſpūa
libꝫ animis ꝑ hāc formā eſſe facta oīa q̄ ſo
la īplet qȯ appetūt oīa. Que tn̄ oīa neq̄ꝫ
fierent a p̄re ꝑ filiū.neq̄ꝫ ſuis finibꝫ ſalua
eſſent:niſi deꝰ ſūme bonꝰ eſſet. Qui ꝛ nll̓i
nature q̄ ab ipo bona eſſe poſſet īuidit.ꝛ ī
bono ipo alia q̄ꝫtū vellēt.alia q̄ꝫtū poſſēt
vt manerēt dedit Quare ipꝫ donū dei cū
p̄re ꝛ filio eque incōmutabile colere ꝛ te/
nere nos ꝯuenit:vniꝰ ſubſtātie trinitatē.
vnū deū a q̄ ſumꝰ:ꝑ quē ſumꝰ:ī q̇ ſumꝰ:a
q̇ diſceſſimꝰ:cui diſſimiles facti ſumꝰ:a q̇
perire nō ꝑmiſſi ſumꝰ.principiū ad qȯ re
currimus.formā quā ſeq̄mur.ꝛ grāꝫ q̄ re
cōciliamur.vnū q̇ auctore cōditi ſumꝰ.ꝛ
ſil̓itudinē eiꝰ ꝑ quā ad vnitatē reforma/
mur.ꝛ pacē q̄ vnitati adheremꝰ.deū q̄ di
xit fiat ꝛ verbū ꝑ qȯ factū eſt om̄e qȯ ſb
ſtancialiter ꝛ naturaliter factū eſt.ꝛ donū
benignitatꝭ eiꝰ:q̇ placuit ꝛ recōciliatū eſt
auctori ſuo.vt nō interiret.q̇cq̇d ab eo ꝑ
ꝟbū factū ē.vnū deū q̇ creatore viuimꝰ:
ꝑ quē reformari ſapiēter viuimꝰ.quē di/
ligētes ꝛ q̇ fruētes beate viuimꝰ.vnū de
um ex q̇ oīa.ꝑ quē oīa.in q̇ oīa.ipſi gl̓ia ī
ſecula ſeculoꝝ Amen.

Explicit liber Auguſtini
de vera religione.

Incipit liber de ſpiritu ⁊ aĩa. qui ſm̄ quoſdã inſcribit̄ auguſtino. ſm̄ vero alios nõ ſibi inſcribit̄: ⁊ hoc ſm̄ doctores.

Incipit prologus.

q Voniã dictũ eſt mihi: vt cognoſcam meipm̄: ſuſtinere nõ poſſuꝫ vt me habeaꝫ incognitũ. Magna nãqꝫ eſt negligẽtia neſcire q̃d illud ſit q̃ celeſtia tã pfunde cogitamꝰ. q̃ naturalia tã ſubtili indagatione inueſtigamꝰ. ⁊ de ipo q̃ꝫ creatore nr̃o taꝫ ſublimia ſcire deſideramꝰ. Nõ eſt res pegrina nec lõge q̃renda a nobis: animus q̃ iſta ſapimꝰ. Sꝫ ſemꝑ nobiſcũ adeſt. tractat. loquit̄. ⁊ intꝰ ueſcit̄. Datũ eſt illi tam ingentiũ rerꝫ ſecreta ſcire. ⁊ ſeipm̄ cognoſcere nõ poſſe. Paucis ſiq̃dẽ licet ipo aĩo animũ cernere. id eſt vt ipe animꝰ ſe videat. Fieri aũt nõ p̃t qua dã diuĩa puidẽtia vt inueniẽdi facultas deſit religioſis animis ſeipos ⁊ deũ ſuũ pie ac caſte ac diligenter q̃rentibꝫ. Idcirco reddã me mihi imo deo meo: cui maxime me debeo: ⁊ videbo q̃d ſit animꝰ: ⁊ q̃ ſit patria eiꝰ.

Quid eſt animꝰ Capitulũ primũ.

a Nimus eſt ſubſtãtia quedã ratõnis particeps regẽdo corpi accõmodata. Animꝰ ſapiẽtia illuſtratus ⁊ ſuũ pncipiũ reſpicit ⁊ ſeipm̄ cognoſcit. ⁊ q̃ꝫ ſit idecorꝫ vt extra ſe q̃rat qd̄ ĩ ſe ipo poſſit inuenire: intelligit. Corporeis ꝙo paſſionibꝫ ꝯſopitus ⁊ p ſenſibiles formas extra ſeipm̄ adductꝰ: oblitꝰ eſt q̃d ſit ⁊ q̃d fuit. Et q2 nihil aliud ſe fuiſſe meminit. nihil p̃ter qd̄ videt̄ ſe eſſe credit. Solo ſenſu circa corpa. ⁊ imaginatõne circa corporꝫ ſil̃itudines ⁊ locorꝫ verſat̄. ⁊ ĩ eis ſiue vigilãdo ſiue dormiẽdo diſtrahitur Cũ ꝙo ab hac diſtractõe p purã ĩtelligẽtiã aſcendẽs in vnũ ſe colligit rõnalis dr̃. Ratio ſiquidẽ eſt animi aſpectꝰ q̃ p ſeipſum verꝫ intuet̄. Ratiocinatio eſt ratõis inquiſitio Quare illa opus eſt ad videndũ. iſta ad inquirendũ.

Qualiter animus eſt inuiſibilis. Capitulũ. II.

a Nimus inuiſibilis eſt. Neqꝫ eñ aliter inuiſibilia cernere valeret. Viſibilia p corpꝰ videt. inuiſibilia p ſe. ⁊ in eo ſe videt q̃ inuiſibilem ſe eſſe videt Videt̄ tñ in corpe p corpꝰ: ſicut ſenſus in lr̃a manet. ⁊ p lr̃am videt̄. Animꝰ corpis dñator rector ⁊ habitator videt ſeipſum p ſemetipm̄. Nõ q̃rit auxiliũ corporaliũ oculorꝫ. imo vero ab oĩbꝫ corporeis ſenſibus tanq̃ꝫ impedi̇ctibꝫ ⁊ ꝓſtrepentibꝫ abſtrahit ſe ad ſe vt videat ſe in ſe vt nouit ſe apud ſe. Et cum vult deuꝫ cognoſcere eleuat ſe ſup ſe mẽtis acie. Non eñ aliq̃d tale eſt deꝰ qualis eſt animꝰ. nõ tñ videri niſi animo p̃t. nec ita videri vt animꝰ poteſt. Incõmutabilis ſiquideꝫ eſt veritas ſine defectu ſube. Nõ talis eſt animꝰ Sꝫ deficit. ⁊ pficit: nouit ⁊ ignorat: meminit ⁊ obliuiſcit̄. Modo vult ⁊ modo ñ vult. Diffuſis cogitatiõibꝫ atqꝫ conſilijs huc atqꝫ illuc vagat̄. Cõſiderãdo ſpectat oĩa Videt abſentia. tranſmarina viſu ambit ⁊ percurrit aſpectu: abdita ſcrutatur. Et vno momento ſenſus ſuos p totiꝰ orbis fines ⁊ mũdi ſecreta circũfert. Deſcendit ad inferna: aſcẽdit inde. verſat̄ in celo. adheret chriſto: ꝯiungit̄ deo. Ipe ſiquideꝫ eſt eiꝰ patria ⁊ habitatio: ad cuiꝰ ſil̃itudinẽ factꝰ eſt. Quiſq̃ ergo ſe talẽ reddi deſiderat q̃lis a deo factꝰ eſt. id eſt ſil̃eꝫ deo redeat ad ſe. ⁊ ſtet ĩ ſe. ⁊ ſic intra ſemetipꝫ ⁊ apd̄ ſemetipꝫ q̃rat ⁊ videat vñ ꝯſtet hõ ⁊ ex q̃ ſua pte factꝰ ſit ad imaginẽ dei.

De hominis cõpoſitõe. Capitulũ. III.

e X duabꝫ ſubſtantijs ꝯſtat homo anima ⁊ carne. Aĩa cũ rõne. carne cũ ſenſibꝫ ſuiſ. q̃o tñ ſenſus nõ mouet caro abſqꝫ anime ſocietate. Aĩa vero rationale ſuũ tenet ſine carne.

De potentijs anime. Capitulũ. IIII.

e St ſiquidẽ rationalis ꝯcupiſcibilis ⁊ iraſcibilis. Per rationalitateꝫ abilis eſt illuminari ad aliquid cognoſcenduꝫ: infra ſe ⁊ ſupra ſe: in ſe ⁊ iuxta ſe. Cognoſcit ſiq̃deꝫ deũ ſupra

ſe: ⁊ ſe i ſe: ⁊ angelū iuxta ſe: ⁊ quicq̄d celi ambitu ↄtinet infra ſe. Per ↄcupiſcibilitatē ⁊ iraſcibilitatē abilis eſt affici ad aliq̄d appetendū vł fugiēdū: amādū vł odiendū. ⁊ ideo de rōnalitate oīs ſenſus orit aīe. ⁊ de alijs oīs affect⁹. Affect⁹ ꝟo q̄dripartit⁹ eſſe cognoſcit. dū de eo ꝙ amam⁹ iā gaudem⁹: vel gaudendū ſperam⁹. ⁊ de eo qđ odim⁹ iā dolem⁹ vł dolendū metuim⁹. ⁊ ob h̄ de ↄcupiſcibilitate gaudiū ⁊ ſpes. ⁊ đ iraſcibilitate dolor ⁊ met⁹ oriūt Qui quidē quattuor affect⁹ aīe oīm ſunt viciorū ⁊ virtutū q̄ſi quedā pͥncipia ⁊ cōmunis materia. Affect⁹ ſiquidē om̄i opituo nomē imponit. Et qm̄ virt⁹ eſt habitus mētis bene cōpoſite: cōponendi ⁊ inſtituendi atq̄ ordinādi ſunt dicti affect⁹ ad id qđ debēt. ⁊ q̄no debēt vt in ꝟtutes pficere poſſint. alioq̄n in vicia facile decident. Cū igit prudēter. modeſte. fortiter. ⁊ iuſte amor ⁊ odiū inſtituunt: in ꝟtutes exurgēt. prudentiā. ſ. ⁊ tpantiā: fortitudinē atq̄ iuſticiā: q̄ q̄ſi origines ⁊ cardines ſunt oīm virtutū. Et hec oīa cū affectuoſe ⁊ ꝟtuoſe in aīa ↄſtituunt: ꝑ odiū mūdi ⁊ ſui pficiſcit in amorē dei ⁊ ꝓximi: ꝑ cōtemptū tpaliū ⁊ inferiorū: creſcit ī deſideriū eternorū ⁊ ſupnorū. Senſus vero vn⁹ eſt in aīa ⁊ qđ ipa. Et cū corp⁹ nō ſit: corpore⁹ dicit. q2 corp⁹ tranſcēdit vł quia a corpis exercet inſtrumētis. vn̄ ob numerū inſtrumentorū q̄nq̄ ptib⁹ dicit: cū int⁹ nō ſit niſi vn⁹. Uerūtamē ꝑpter varia exteriora variat ⁊ varie nūcupat. Dicit nāq̄ ſenſus. imaginatio. ratio. intellect⁹. intelligentia. Et hec oīa in aīa nō aliud ſūt q̄ ipa. Alie ⁊ alie ꝓprietates inter ſe ꝓpter varia exercitia, ſ3 vna eſſentia rōalis ⁊ vna aīa. ꝓprietates quidē diuerſe. ſ3 eſſentia vna: ſm̄ exercitiū m̄lta ſunt. ſm eſſentiā vero vnū ſunt in aīa ⁊ qđ ipa. Et ſicut mūd⁹ iſte viſibilis q̄nq̄ partita quadā diſtinctōe eſt ordinat⁹. terra. ſ. ⁊ aqua aere ethere cū firmamēto. ipo q̄3 ſupmo celo qđ empireū vocāt. Sic aīe in mūdo ſui corpis pegrināti quinq̄ ꝓgreſſus ſūt ad ſapiētiā: ſenſus. ſ. imaginatio: ratio: intellect⁹ ⁊ intelligētia. Quinq̄ em̄ ꝓgreſſionib⁹ rōnalitas exercet ad ſapientiā: ⁊ q̄ttuor affectib⁹ ad charitatē. quatin⁹ nouē iſtis ꝓgreſſionib⁹ in ſemetipa pficiēs aīa ſenſu ⁊ affectu. q̄ſi interi⁹ q̄buſdā pedib⁹ q̄ ſpū viuit ſpū ambulet vſq̄ ad cherubin ⁊ ſeraphin. i. vſq̄ ad plenitudinē ſciētie ⁊ regnū charitatis. habeatq̄ anima ꝑ exercitiū virtutes quarū facultates hab3 per naturā.

De nouem ꝓgreſſionibus anime. Capitulū. V.

Thos ꝓgreſſus nominib⁹ ⁊ ordinib⁹ angelorū cōpare prudēti lectori relinq̄. Facile ſiquidē3 erit ei ſi ſciat aptare ſenſū q̄ prim⁹ aīe nunci⁹ eſt angelis q̄ nūcij vocant. imaginatōem archangel. odiū mundi ꝟtutib⁹. odiū ſui poteſtatib⁹. ratiōnē pͥncipatib⁹. amorē ꝓximi dn̄ationib⁹. intellectū thronis. intelligentiā cherubin. amorē dei ſeraphin. Timor nāq̄ de ſupplicijs ⁊ dolor đ peccatis faciūt ↄtemptū mūdi ⁊ ſui: vt cum ꝟtutib⁹ faciat miracula: ⁊ cū poteſtatib⁹ expellat demōia. Spes đ ꝓmiſſis ⁊ gaudiū đ p̄mijs faciūt amorē ꝓximi ⁊ dei.

Anima facta eſt ad imaginē dei. Capitulū. VI.

Anima ad ſiſitudinē toti⁹ ſapientie facta: oīm rerū in ſe gerit ſiſitudinē. Unde a philoſopho diffinita eſt omniū rerū ſimilitudo. Habet ſiquidē in ſe vires qui⁹ om̄ia apphendit ſiue inueſtigat: ⁊ oīb⁹ ſimilis exiſtit: cum ſit vna. Similis eſt terre ꝑ ſenſu3. aque per imaginationē. aeri ꝑ rōnem. firmamento ꝑ intellectū. celorū celo ꝑ intelligentiam. Sitis eſt lapidib⁹ ꝑ eſſentiā. arborib⁹ ꝑ vitā. animalibus ꝑ ſenſum ⁊ imaginationē. hoib⁹ ꝑ rationē. angelis ꝑ intellectū deo ꝑ intelligentiā. Et ſicut de⁹ eſt oībus capabilis ⁊ pticipabilis. ſic aīa oīm ē capax. Capabilis ⁊ pticipabilis om̄ib⁹ eſt de⁹: q2 naturali ſuo munere ⁊ vſu. ex munere pticipat ab oīb⁹ ad eſſentiā q̄ ſunt. ⁊ ſm illā ad idoneā ſpeciē q̄ ab alijs differūt. ⁊ ſm vtrūq̄ ad ↄgruū vſum q̄ pficiunt. Tria hec om̄i exiſtēti inſunt q̄ſi q̄dā veſtigia ſūme eſſentie imaginis ⁊ muneris. i. trinitatis pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti. Eternitas q̄ppe eſt in pr̄e. ſpecies in imagine:

vſus ī munere. nobis aūt oīs vſus diui/
nitatꝭ eſt ex munere. Quāmodo nāq̄ qͣſi
ꝓprior videt̄ nobis eſſe ſpūſſctūs. vtpote
pr̄is ꝛ filii mun⁹. Ex ipſo nimirū eſt oīs
vſus grecū pr̄e ꝛ filio. Ipe ei regit ꝛ eru
dit. cōſolat̄ ꝛ pducit eccl'iā ad xp̄m quā
ipe ſimł ſine macula ꝛ ruga tradet regnū
deo ꝛ pr̄i. Sic a pr̄e p filiū ꝛ ſpūm vel po
ti⁹ in ſpiritu diuia ad nos deſcenderunt.
Pr̄ ſiquidē tradidit filiū ſuū q̄ redimerꝫ
nos. miſit ſpūmſanctū q̄ nos adopta/
ret in filios. filiū dedit in pciū redēptōis
ſpūmſanctū in pͥuilegiū adoptōnis. Se
deniq̄ꝫ totū ſeruat in hereditatē adopta/
tis. Neo ergo de dei pietate diffidat: qm̄
maior eſt ei⁹ miſericordia q̄ꝫ noſtra miſe
ria. ꝛ quiſq̄s ad eū toto corde clamauerit
exaudiet illū: qm̄ miſericors eſt. Tardi⁹
ſiquidē ei videt̄ peccatori veniā dare: qm̄
ipi pctōri accipe. Sic eñ feſtinat abſol/
uere reū a tormēto ꝯſcientie ſue: qͣſi plus
eū cruciet cōpaſſio miſeri: q̄ꝫ ipm miſerū
cōpaſſio ſui.

Aīe capacitas. Capitulū. VII.

Capax eſt omniū aīa q̄ꝛ p rōnalita
tē ad cognitōeꝫ: ꝛ p ꝯcupiſcibili
tatē ad dilectionē vniuerſitatꝭ ca
pax inuenit̄. Sūt eñ in aīa ꝛ ſunt id qđ
aīa. naturalis ſenſus cognoſcēs oīa. ꝛ di/
iudicās inter oīa: naturalis affect⁹ q̄ ſuo
ordine ꝛ gradu diligat oīa. Uerūtamen
facultates ꝛ qͣſi inſtrumēta cognoſcēdi et
diligēdi habet ex natura. cognitōnem tñ
veritatꝭ ꝛ ordinē dilectōis nequaq̄ꝫ habꝫ
niſi ex gratia. Facta ſiquidē a deo mens
rōnalis ſicut ei⁹ imaginē ſuſcepit. ita co/
gnitionem ꝛ amorē. Uaſa ſiquidē q̄ crea
trix ſapiētia format vt ſint. adiutrix grā
replet ne vacua ſint. ſi ſtrenuū operariuꝫ
inuenerit.

Quid ſit aīa. Capitulū. VIII.

Anima eſt ſubſtātia rōnalis intel
lectualis a deo facta ſpūalis. nō
ex dei natura: ſed poti⁹ creatura
ex nihilo facta: in bonū malūq̄ꝫ ꝯuertibi
lis. Et ideo aliq̄tin⁹ eſt mortalis inq̄ꝫtū ī
deteri⁹ mutari: ꝛ a volūtate dei cui⁹ pti/
cipatōe bona ſit alienari pt. Et aliq̄tin⁹
īmortalis. qm̄ ſenſū q̄ ei poſt hāc vitā vł
bñ vł male ſit amittere ñ pt. nō q̄ ꝓ actis
ante carnē geſtis meruerit vt in carne in
cluderet̄: vt quidā voluerunt. Sꝫ nec iō
pt eſſe in hoīe ſine ſorde pc̄ti: niſi a xp̄o ſu
erit liberata. Dei eñ nutu ad corp⁹ anīa
venit: vt ſi ſm ei⁹ pceptum agere vellet.
mercedē acciperet vite eterne atq̄ꝫ ſocietatē
angelorꝫ. Si aūt ꝯtēneret penas iuſtiſſi/
mas ꝛ amariſſimas lueret. ſiue doloris cō
tinui. ſiue ignis eterni.

De interiori ſenſu ꝛ exteriori.

Capitulū. IX.

Anima ex eo dicta eſt q̄ animet
corp⁹ ad viuendū: h̄ eſt viuificet
Spiritus eſt ipa anima p ſpiri/
tuali natura. vel pro eo qđ ſpiret in cor/
pore appellat⁹ eſt ſpūs. Anīa ꝛ ſpūs ideꝫ
ſunt in hoīe: q̄ꝫuis aliud notet ſpūs ꝛ ali
ud anīa. Spūs namq̄ꝫ ad ſubam dicit̄: et
anīa ad viuificationē. Eadeꝫ eſt eſſentia
ſed ꝓprietas diuerſa. Nā vn⁹ ꝛ idē ſpūs
ad ſeipm dicit̄ ſpūs: ꝛ ad corp⁹ aīa. Spi/
ritus eſt inq̄ꝫtū eſt rōe pdita ſuba rōnał.
anīa inq̄ꝫtū eſt vita corpis. de q̄ dictū eſt.
Qui perdiderit aīaꝫ ſuā ſaluā faciet eā. i.
q̄ſq̄s ꝓpter deū vitā hāc q̄ nūc corporis
viuificatōe ex anīa tpaliter mortalis con
ſtat libēter deſpexerit. in futuro eādē cor
poris nō ſolū anīe vitā eternā ꝛ īmortalē
recipiet. Humana quidē aīa q̄ꝛ in corpe
habet eſſe ꝛ extra corp⁹. pariter aīa ꝛ ſpi/
rit⁹ vocari pōt. nō due aīe ſenſualis ꝛ ra
tionalis. altera qua hō viuat: et altera q̄
vt q̄dā putāt ſapiat. Sꝫ vna atq̄ꝫ eadeꝫ
anīa in ſemetipa viuit ꝛ p intellectū. ꝛ cor
pori vitā pbet p ſenſum. Humanū nāq̄ꝫ
corp⁹ nec viuere nec naſci pōt ſine anima
rationali. vegetatur tñ ꝛ mouet̄ ꝛ creſcit
ꝛ humanaꝫ formā in vtero recipit. prius
q̄ꝫ aīam rōnalē recipiat. Sicut etiā vir/
gulta ꝛ herbas ſine anīa moueri ꝛ incre/
mētū hr̄e videm⁹. Duplex ē q̄dē vita aīe
alia q̄ viuit in carne: ꝛ alia q̄ viuit in deo
Duo ſiquidē in hoīe ſenſus ſūt. vn⁹ inte
rior: ꝛ ali⁹ exterior. ꝛ vterq̄ꝫ bonū ſuū hꝫ ī
q̄ reficit̄. Senſus interior reficit̄ in cōtē/
platōne diuinitatꝭ. ſenſus exterior in ꝯtē
platōne hūanitatꝭ. Propterea de⁹ hō fa
ct⁹ eſt vt totū hoīeꝫ in ſe btīficaret ꝛ tota

ɔuerſio hoīs eſſet ad ipm:⁊ tota dilectiō
hoīs eſſ; ī ipo.cū a ſenſu carnis videret̃ ꝑ
carnē.⁊ a ſenſu mētis videret̃ ꝑ diuinitatis
ɔtēplatōez. Hoc aūt erat totū bonū hoīs
vt ſiue ingrederet̃ ſiue egrederet̃.paſcua ī
factore ſuo īueniret:paſcua foris ī carne
ſaluatoris.paſcua int⁹ ī diuinitate creato
ris. Hoc bonū magnū ſecutū eſt maluz:
qm̄ ꝑdito bono qđ int⁹ erat.egreſſa ē aīa
ad bona aliena q̄ foris erāt.⁊ pactū fecit
cū delectatōibꝫ ſeculi.requieſcēs ſuꝑ illas:
ñ attēdēs abſentiā boni ſui interioris:co
gꝫ ɔſolatōes ſuas cerneret ī bonis alienis
Nā cū exterior ſenſus carnalis bono ſuo
vtit̃.interior ſenſus mētis q̄ſi obdormit.
Nō em̄ cogṅſcit bona interioris ſenſus.q̄
iocūditate bonoꝝ exterioꝝ capit̃. Nā q̄ ī
carne viuit ī carne ſentit:⁊ dolores carnis
fugit inq̄ꝫtū pt.vulnera aūt aīe ꝓrſus ig/
norat.nec medicinā q̄rit ī eis. Cū aūt mor
tu⁹ fuerit ſenſus aīe q̄ viuit ī carne:tūc vi
uificari īcipiet ſenſus ille q̄ ſentiet ſemet
ipm.⁊ tunc ſciet dolores ſuos.⁊ incipiet
ſentire vulnera ſua tanto grauī⁹ q̄ꝫto ꝓpi
us. Magis em̄ obeſt malū qđ eſt magis
vicinū:⁊ magis ꝓdeſt bonū.

Quot modis dicat̃ ſpūs Ca.X.

ſPiritus dr̄ multis modis. Dicit̃
nāqꝫ ſpūs de⁹.⁊ aer iſte.⁊ flat⁹ ae
ris q̄ a corde recept⁹ ⁊ īde ꝑ totū
corp⁹ emiſſus mortaliū vitā flatu neceſ/
ſario ɔtinet. Iſte tn̄ ſpūs iure aīa dici nō
pt.q2 aeris varietate diſſoluit̃. Dicit̃ ſpūs
aīa ſiue hoīs ſiue pecoris Dicit̃ ſpūs mēs
rōnalis.vbi eſt q̄dā ſcintilla tāqꝫ oculus
aīe ad quē ꝑtinet imaginatio ⁊ cognitio
dei. Ocul⁹ aīe eſt mēs ab om̄i corꝑis labe
pura.mētio aſpect⁹ eſt rō.intellect⁹ viſio
Tria hec om̄i aīe neceſſaria ſūt.vt ſanos
ocl'os habeat:vt aſpiciat:vt videat. Sa
nos oculos hꝫ.cū a mortaliū cupiditati/
bus ē purgata atqꝫ remota.aſpicit cū in
dei lumīe ɔtēplatōis oculos figit.videt
cū ī illa ɔtēplatōe ɔſpicit q̄ꝫta ſūt gaudia
q̄ꝫta leticia.q̄ꝫta ſecuritas.ſerenitas.⁊ q̄n
ta iocūditas. Sanitas facit illā ſecuraz.
aſpectus rectā.viſio beatā. Cū em̄ fuerit
ab om̄i fece liberata maculiſqꝫ diluta.tūc
ſe deniqꝫ ī ſeipa liberaliſſime tenet:⁊ nihil
ſibi metuit.aut nll'a ſua culpa q̄cqꝫ angit̃
⁊ tūc ingēti q̄dā ⁊ īcredibili fiducia ꝑgit
in deū.i.in ipaz ɔtēplatōez veritatis:aſpe/
ctū ſiq̄dē rectū ſequit̃ ipa viſio dei q̄ eſt fi
nis aſpect⁹. Sic aīa pri⁹ ſanat̃.ſanata in
troducit̃.introducta reficit̃. Spūs etiaz
eſt q̄dā vis aīe.mēte īferior.vbi corꝑaliū
reꝝ ſil'itudines exꝓmunt̃. Nec ipſe ſpūs
corp⁹ eſt:ſ; corꝑi ſil'io. Que em̄ ſpū vidē/
tur nō ſūt corꝑalia ſ; corꝑibꝫ ſil'ia. Facies
ſiq̄dē hoīs ⁊ nob' forinſec⁹ nota eſt:⁊ ī me
moria nr̄a habet imaginē ſuā.incorꝑalē
q̄dē ſ; corꝑi ſil'ez. Nū di q̄z iſti⁹ mirabil'
pulcritudo:⁊ nob' foris p̄ſto eſt.⁊ ī memo
ria nr̄a hꝫ imaginē ſuā.incorꝑalem qui/
dē:ſ; corꝑi ſil'em.ad quā recurrim⁹ cum
clauſis oculis eā cogitam⁹: Qđ eī ad cor
poris ſenſū aliqđ corp⁹ in loco eſt.h̄ ē ad
animi aciem ſil'itudo corꝑis in mēoria.et
qđ eſt intētio volūtatis ad corp⁹ viſuz:vi/
ſionēqꝫ copulandā.h̄ eſt eadē intētio vo/
luntatis ad copulandā imaginē corꝑis q̄
eſt ī memoria ⁊ viſione cogitātis. Ille ſpi
rit⁹ dr̄ fact⁹ ad imaginē ⁊ ſil'itudinē dei.i.
q̄ eſt cognitio ꝟitatis ⁊ amor virtutis. Ima
go ſiq̄dē eſt ī cognitōe:⁊ ſil'itudo in dile/
ctōe. Imago q2 rōnal'.⁊ ſil'itudo q2 ſpūa
lis. Heret ſiquidē veritati nll'a interpoſi
ta ſuba rōnale nr̄m.q̄ ratiocinamur intel
ligim⁹ ⁊ ſapim⁹ ſpūm dicim⁹. Hunc aūt
ſpūm apl'us mentē vocat cū dicit. Reno
uamini ſpū mētis veſtre.i.mēte. Nihil eī
aliud eſt ſpūs mētis q̄ꝫ mēs.ſicut corpus
carnis nihil aliud eſt q̄ꝫ caro.

Q, in mente eminet intelligentia.
Capitulū.XI.

mEns aūt dr̄ a mene. Mene autē
grece latine dr̄ luna. Et ſic luna
creſcit ⁊ deficit ⁊ varia viciſſitudine cō/
mutat̃.in id tn̄ qđ fuit q̄dam ꝑfecta noui
tate ſe reſtituit.ſic mens nūc caput ſum/
mis viſerit.nūc decidit ī infimis.nūc ſe/
ſe inferens ſibi veris falſa redarguit.mo/
do ad corꝑalia regenda deflectit̃.mō eter
nis rōibꝫ inſpiciēdis vl' ɔſulendis adhe/
reſcit. Ratio ſiquidē eſt mētis aſpectus q̄
bonū ⁊ malū diſcernit.ꝟtutes eligit.deū
qꝫ diligit. Mens vniuerſoꝝ capax ⁊ om
niū reꝝ ſil'itudine inſignita.oīa eſſe dicit̃

naturali quadã potẽtia ⁊ naturali digni
tate. Idcirco ĩuiſibiles reꝝ cauſas ꝑ itel
ligentiã cõꝑhendit. ⁊ viſibiles actualiuʒ
formas p ſenſuũ paſſiones colligit. Et ſi
ue ꝑ ſenſus ad ſenſibilia exeat: ſiue ꝑ intel
ligentiã ad inuiſibilia aſcẽdat. reꝝ ſilitu/
dines ad ſeipaʒ trahit. pñtia cognoſcit
abſentia ĩtelligit. ignota inq̇rit. ⁊ ĩ iuuẽrſ
verſaṫ. Rõnale ⁊ intellectuale lumẽ q̃ rõ/
cinamur intelligimꝰ ⁊ ſapimꝰ mentẽ dici
mus. q̃ ita facta eſt ad imaginẽ dei: vt nul
la interpoſita natura ab ipa ṽitate forme
tur. Mens em̃ ex eo dicta eſt ꝙ emineat ĩ
aĩa. Preſtãtior ſiq̇dẽ vis aĩe eſt. a q̃ ꝓce/
dit intelligẽtia. ꝑ intelligẽtiã vtcũqȝ ipaʒ
veritatẽ ĩtelligit. ꝑ ſapiẽtiã diligit Sapi
entia nãqȝ eſt amor boni ſeu ſapor boni. a
ſapore ſiq̇dẽ dr. Mẽtis viſio eſt intelligẽ
tia. guſtꝰ ſapiẽtia. Iſta ꝯtemplaṫ. illa de/
lectaṫ. Cũ ab inferioribꝫ ad ſuꝑiora volu
mꝰ aſcẽdere: priꝰ occurrit nob ſenſus. de
inde imaginatio. poſtea ratio: intellectꝰ ⁊
intelligẽtia. ⁊ in ſũmo eſt ſapiẽtia. Sum
ma nãqȝ ſapiã ipe deꝰ eſt. Sapiã hoĩs ẽ
pietas. i. cultꝰ dei. Senſus ea vis aĩe eſt
q̃ reꝝ corporeaꝝ corꝑeas recipit formas
pñtes. Imaginatio eſt ea vis aĩe q̃ reruʒ
corporeaꝝ corporeas recipit formas: ſʒ
abſentes. Sẽſus nãqȝ formas ĩ materia
ꝑcipit. imaginatio extra materiã: ⁊ ea viſ
q̃ exteriꝰ formata ſenſus diciṫ: eadẽ tradu
cta vſqȝ ad intimũ imaginatio vocatur.
Imaginatio nãqȝ d̃ ſenſu oriṫ: ⁊ ꝺm eius
diuerſitates ipiꝰ q̃ʒ variatõnes. Multa
videt aĩa carnalibꝫ oculiſ. Multa etiã fã
taſtica imaginatõe ꝯcipit. ⁊ vbiqȝ q̃ſi dif
funditṫ moueṫ erigiṫ ⁊ fluctuare videṫ: nõ
a ſe egrediẽs: ſʒ in ſemetipa tanq̃ȝ in ma/
gno ꝑcurrens ſpacio ꝑuagaṫ. non exit
ad illa: ſʒ tractatibꝫ ſuis ſibi illa repreſen
tat. Habet ſiquidẽ in ſe q̃ſi quandã lati/
tudinẽ longitudinẽ ⁊ altitudinẽ. Nã per
charitatẽ deũ ⁊ oẽs fideles ſibi cõplectiṫ:
ꝑ meditationẽ reꝝ vniuerſa q̃ a ꝑncipio
mũdi vſqȝ ad finẽ deꝰ ꝓpter ſalutem no/
ſtrã opatus eſt meditatur. ꝑ cõtemplati/
onẽ q̃ ſurſum ſunt. celeſtia contemplatur
Rõ eſt ea vis aĩe que rerum corporearuʒ
naturas: formas: differẽtias: ꝓpria: acci/
dentia ꝑcipit. om̃ia incorporea: ſʒ non ex
tra corꝑa: niſi rõne ſubſiſtẽtia. Abſtrahit
em̃ a corpibꝫ q̃ fundantur in corꝑibꝫ: non
actõne ſed ꝯſideratõe. Natura nãqȝ ipiꝰ
corpis ꝺm ꝙ om̃e corpus corpꝰ eſt. nullũ
vtriqȝ corpꝰ eſt. Intellectꝰ ea vis aĩe eſt q̃
inuiſibilia percipit. ſicut angelos: demo/
nes: animas: ⁊ om̃eʒ ſpũm creatũ. Intel
ligẽtia ea vis anime eſt que ĩmediate ſup
ponitur deo. Cernit ſiquidẽ ipm ſũmuʒ
verũ ⁊ vere incõmutabilẽ. Sic aĩa ſen/
ſu ꝑcipit corꝑa: imaginatõe corpoꝝ ſili/
tudines: rõne corpoꝝ naturas. intellectu
ſpirituũ creatuʒ: intelligẽtia ſpũm increa/
tum. Et quicq̇d ſenſus ꝑcipit: imagina/
tio repñtat: cogitatio format: ingenium
inueſtigat: ratio iudicat: memoria ſuat:
intellectꝰ ſeꝑat: intelligentia cõprehẽdit:
⁊ ad meditationẽ ſiue ꝯtemplationẽ ad/
ducit. Ingeniũ ea vis eſt aĩe: ſiue inten/
tio qua aĩa ſe extendit ⁊ exercet ad inco
gnitoꝝ cognitionẽ. Ingeniuʒ ſiquidẽ ex
quirit incognita: ratio diſcernit inuenta:
mẽoria recondit iudicata ⁊ offert adhuc
iudicãda. Sic fit aſcẽſus ab inferioribꝫ
ad ſuꝑiora: ⁊ ima a ſummis dependent.
Intellectꝰ nãqȝ quedã imago ⁊ ſilitudo
intelligẽtie eſt: ratio intellectꝰ: rõnis fan/
taſticus ſpũs: cui etiã ſupremũ corporis
corpus. i. ignis quadã ſilitudine iungiṫ:
⁊ igni aer: ⁊ aeri aqua: ⁊ aque terra. Sen
ſus informat imaginationẽ: imaginatio
rationẽ: ⁊ facit ſcientiã ſiue prudentiam.
rurſum rationi occurrẽs diuina pruden
tia informat eã ⁊ facit intelligentiaʒ ſiue
ſapientiã. Eſt itaqȝ in ratione quiddã ad
ſuperna ⁊ celeſtia intendẽs. ⁊ id diciṫ ſa/
pientia. ⁊ eſt quiddã ad trãſitoria ⁊ cadu
ca reſpiciẽs. ⁊ id vocatur prudẽtia. Hec
duo ex rõne ſunt. ⁊ in rõne cõſiſtunt. Et
diuidit ſerõ in duo. ſ. in ſurſuʒ ⁊ deorſuʒ.
ſurſum in ſapiãm. deorſuʒ in prudẽtiaʒ:
q̃ſi in virũ ⁊ mulierẽ. vt vir ſit ſuꝑior ⁊ re
gat. mlier inferior ⁊ regaṫ. Vñ dictũ eſt.
Melior eſt iniq̇tas viri quã mlier bñfa/
ciẽs. Melior ſiq̇dẽ ẽ q̇ ꝑ celeſte deſideriũ
accẽſus: carnẽ neceſſaria etiã ei ſbtrahen
do affligit. q̃ȝ q̇ p carnalẽ affectũ reſolutꝰ
ꝑ oĩa q̃ cõmoda ſunt ei ſatiſfacere ꝯtẽdit.

Senſus ⁊ eiꝰ opꝰ Ca.XII.

ſ Enſus iuuat̄ exteriꝰ. qꝛ oculꝰ car
nis: q̄uis ex natura facultatē vi
dendi habeat. nunq̄ tñ ꝑ ſe ꝯſeq̄
tur viſionē. nec auris auditū niſi ex bñfi
cio exterioꝛis luc̄ ⁊ ſoni. Imaginatio iu
uat̄ exteriꝰ: qꝛ ex ſenſibilibꝫ ꝯcipit̄. Ratō
iuuat̄ interiꝰ: qꝛ ſpūs rōalis ex dono crea
toꝛis abilis ad cognoſcēdū vex̄ ⁊ diligen
dū bonū: niſi interioꝛis luciſ radio fuerit
ꝑfuſus: ⁊ caloꝛe ſuccēſus. nunq̄ ꝯſequit̄
ſapīe cognitōez vl' charitat̄ affectū. In
tellectꝰ ⁊ intelligētia iuuant̄ ſupiꝰ: qꝛ deꝰ
ignis ⁊ lux eſt. Lux ẜ ſplendoꝛē emittēs
ex ſe quē retinet ī ſe: illumīat intelligētiā
ad cognitionē veritat̄. Ignis vero calo/
rē de ſe emittēs: ſed nō amittēs inflāmat
affectū ad amoꝛē ꝟtutis. Et ſicut ſolē nō
videt oculꝰ niſi in lumīe ſolis. ſic vex̄ ac
diuinū lumē nō poterit intelligētia vide
re niſi ī ipſiꝰ lumīe. Dñe inq̄t ꝓpha. in lu
mine tuo videbimꝰ lumē. Cū enī moꝛta
le ħ induerit īmoꝛtalitatē. ⁊ coꝛruptibile
ħ induerit incoꝛruptibilitatē: tūc mente
pariter ⁊ coꝛꝑe ſpūales effecti ſm modu
lū nr̄m ꝑ mētis illuminatōez oīa ſciemꝰ:
⁊ ꝑ coꝛꝑis incoꝛruptibiliſ leuitatē vbiq̄
eſſe poterimꝰ. Volabimꝰ mēte ꝑ ꝯtēpla/
tionē. volabimꝰ coꝛꝑe ꝑ incoꝛruptionē.
Diſcernemꝰ mēte: diſcernemꝰ coꝛꝑe. cū
ſenſus nr̄i coꝛpoꝛei vertent̄ in rōez: ratio
in intellectū: intellectꝰ in intelligenciā: in/
telligētia in deū mutabit̄. Senſu viſibi/
lia percipiunt̄. in imaginatōe ꝯtinent̄ vi/
ſibiliū imagines ⁊ ſilitudines. ad rōnem
ꝑtinēt viſibiliū rōnes ⁊ diffinitōes: ⁊ iui
ſibiliū inueſtigatōes. ad intellectū ⁊ intel
ligenciā ſpectāt ſpūaliū ⁊ diuinox̄ cōpre
henſiones ⁊ ꝯtemplatōes. Senſus vero
⁊ imaginatio ad rōem nō aſcendūt: ſꝫ in/
fra remanētes eā aliq̄tinꝰ deducere pñt: ⁊
q̄ſi a lōge q̄dā oñdere ad q̄ nō pñt ꝑueni/
re. Silr̄ quadā ꝓpoꝛtione intellectū ⁊ in
telligenciā rō iuuare p̄t: ſꝫ ad ſtatū cox̄ ñ
valet aſcēdere: qm̄ metas ſuas ⁊ fines ſu/
os ꝓprios habꝫ q̄s trāſcēdere nō p̄t. Sē
ſum ⁊ imaginationē cū ceter̄ aīalibꝫ cōia
habemꝰ Vidēt ſiq̄dē viſibilia ⁊ viſox̄ re
coꝛdant̄. In q̄buſdam etiā ſenſibꝫ nos ſu
perāt. qm̄ iuſtū fuit vt brutis aīalibꝫ q̄bꝫ
nil dandū erat in intellectu: aliq̄d ampliꝰ
daret̄ in ſenſu. Et ecōtrario tanto maioꝛ
neceſſitas inducit̄ homini exercēde rōniſ
q̄ꝫ tā maioꝛē defectuꝫ patit̄ ſenſualitatis.
Rō aūt inde incipit vñ aliq̄d occurrit qḋ
nobis cū aīalibꝫ nō ſit cōmune. Quedā
ergo ſunt infra rōnem: q̄dā iuxta rōem: q̄
dā ſupra rōem. Infra rōneꝫ ſunt q̄ ſenſu
ꝑcipimꝰ. ſicut dura ⁊ mollia: calida ⁊ fri/
gida: cādida ⁊ nigra. Iuxta rōem ſūt ⁊ ꝑ
uia rōni: q̄ rōne ꝑcipimꝰ. ſicut cōmoda ⁊
incōmoda: vera ⁊ falſa: iuſta ⁊ iniuſta Rō
ſiq̄dē eſt q̄dā animi motꝰ viſū mētis acu
ens: veraq̄ a falſis diſtinguens. Supra
rōem ſunt q̄ nec ſenſus docet nec ratio ꝑ/
ſuadet: ſꝫ aut diuīa reuelatōe cōprehēdū
tur. aut diuinax̄ ſcripturaruꝫ autoꝛitate
credunt̄: ſicut deū in vna ſubā trinū: ⁊ in
tribꝫ ꝑſonis ſubſtantialiter vnū. Deꝰ ſiq̄
dē eſt rex̄ vniuerſitas. ita ꝙ nulla ſingu/
lax̄: ⁊ iō motibꝫ rōnis nō ſubiacet. qꝛ ra/
tio nō eſt niſi de re aliqua.

Diffinitio anime ⁊ explanatio eius
Capitulū. XIII.

a Aīma eſt ſpūs intellectualis rō/
nalis: ſemꝑ viuēs: ſemꝑ in motu
bone maleq̄ volūtat̄ capax: ſm benigni
tatē creatoꝛ̄: atq̄ ſm ſui oꝑis officiū va/
rijs nūcupat̄ noībꝫ. Dicit̄ nāq̄ aīa dū ve
getat: ſpūs dū ꝯtemplat̄: ſenſus dū ſen/
tit: animꝰ dū ſapit: dū intelligit mēs: dū
diſcernit rō: dū recoꝛdat̄ mēoꝛia: dū vult
volūtas. Iſta tñ nō differūt ī ſubā: quē/
admodū in noībꝫ. qm̄ oīa iſta vna aīa eſt
ꝓprietates q̄dē diuerſe: ſed eſſentia vna.
In ſpū tñ ⁊ aīa p̄t eſſe differentia: quia
oīs aīa eſt ſpūs: ſꝫ nō oīs ſpūs eſt anima.
Aīe duplices ſunt actiones. Alio nanq̄
ꝯſilio erigit̄ ad deū. alio inclinat̄ ad car/
nē. Inclinat̄ aūt ſic. Cū ſit ſubtilis ⁊ in/
uiſibilis: videri nō p̄t: ſꝫ ꝑ potētias ſuas
ſe extendit ⁊ oſtēdit. Per ꝯcupiſcibilita/
tē nāq̄ appetit. ꝑ iraſcibilitatē ꝯtēnit. ꝑ
rōnalitatē inter vtrūq̄ diſcernit. Tota eſ
ſentia aīe in his potētijs ſuis exiſtit: nec
per partes diuidit̄ cū ſimplex ſit ⁊ indiui
dua. Et ſi aliqñ ꝑtes hr̄e dr̄: rōne potius
ſimilitudinis q̄ꝫ veritate compoſitionis

intelligendū eſt. Simplex ſuba eſt aīa: nec aliud nec min⁹ eſt rō in ſuba ꝙ aīa. nec aliud nec min⁹ iraſcibilitas vl̓ ꝯcupiſci/ bilitas ꝙ aīa: ſꝫ vna eadēq̄ʒ ſuba ſcḋm di/ uerſas potētias diuerſa ſortit̄ vocabula Has potētias habet anteꝙ corꝑi miſce atur. Naturales ſiq̄dē ſunt ei: nec aliud ſūt ꝙ ipa. Tota nāq̄ʒ aīe ſuba ī his trib᷒ plena ⁊ ꝑfecta ꝯſiſtit. id eſt in rōnalite. cō cupiſcibilitate ⁊ iraſcibilitate. q̄ſi quadā ſua trinitate: ⁊ tota hec trinitas eſt quedā aīe vnitas: ⁊ ipa aīa. Deus eſt oīa ſua: ⁊ anima quedā ſua. Habet ſiquidē natura lia ⁊ ipſa oīa eſt. Potentie nāq̄ʒ ⁊ vires eius idē ſunt qḋ ipa. Habet accidentalia ⁊ ipa non eſt. Sue vires eſt. ſue virtutes nō eſt. Nō eīm eſt ſua prudētia: ſua tempe rancia: ſua fortitudo: ſua iuſticia. Poten/ tie aīe ſunt rōnalitas: cōcupiſcibilitas: ⁊ iraſcibilitas. Uires ſunt: ſenſus: imagi natio: ratio: memoria: intellectus: intelli/ gentia. Potētie aūt poſſunt dici vires: ⁊ vires dici poſſunt potētie.

De amicicia anime ⁊ corporis.
Capitulū. XIIII.

Quibuſdā affectib᷒ ⁊ quadā ami cicia aīa corꝑi ꝯiungit̄. ſcḋm q̄m amiciciā nēo carnē ſuā odio ha/ bet. Sociata nāq̄ʒ illi licet ei⁹ ſocietate ꝑ grauet̄: ineffabili tn̄ ꝯditione diligit illō. amat carcerē ſuū: ⁊ ideo libera eſſe nō pt̄. Dolorib᷒ eius vehemēter afficit̄. Formi dat interitū q̄ mori nō pt̄. Timet defectū q̄ ꝑ naturā nō pt̄ deficere. Oculoꝝ paſcit̄ ſpeculatōe. ſonoris delectat̄ auditib᷒: ſua uiſſimis iocūdat̄ odorib᷒: larga epulatio ne reſicit̄. Et licet his reb᷒ nullaten⁹ ipſa vtat̄. graui tamē merore affligit̄: ſi ſbtra/ hant̄. Huic etiā nōnunq̄ʒ ſubrepunt vi/ cia ꝯtraria ratōni. dū aīa dilecto corꝑi in dulgenti⁹ remittēdo. locū noſcit̄ prebere peccato. Per ſenſus quoq̄ʒ ꝓgredit̄ aīa ad corp⁹ mouendū ⁊ viuificandū. Nouē quoq̄ʒ ſunt foramīa in hūano corꝑe: q̄b᷒ ſcḋm naturalē ꝯtemꝑantiā influit ⁊ effluit oīe q̄ idē corp⁹ vegetat̄ ⁊ regit̄. Sūt eti am vtriuſq̄ʒ quedā ſilia: corꝑis. ſ. ſupmū: ⁊ ſpūs infimū. in quib᷒ ſine naturaꝝ ꝯfu ſione: ꝑſonali tn̄ vnione facile ꝯiungi poſ ſunt. Similia eīm ſilibus gaudēt. Itaq̄ʒ anima q̄ vere ſpūs eſt: ⁊ caro q̄ vere cor/ pus eſt: in ſuis extremitatib᷒ facile ⁊ ꝯue nienter vniunt̄. i. in fantaſtico anime qḋ corpus nō eſt. ſed ſimile corꝑi: ⁊ ſenſuali/ tate carnis que fere ſpūs eſt: qꝛ ſine aīa fieri nō pt̄. Sicut eīm ſupmum anime: id eſt intelligentia ſiue mens imaginē ſiue ſimilitudinem gerit ſui ſuperioris. id eſt dei. vnde ⁊ eius ſuſceptiua eſſe potuit ad vnionē perſonalē etiā quando ipē voluit abſq̄ʒ vlla diminutōe nature ſue. ſic ſup/ mū carnis. id eſt ſenſualitas: anime gerēs ſimilitudinē ad ꝑſonalē vnionē ei⁹ eſſen/ tiā ſuſcipere pt̄. Nec iſtud mirū eſt: cū eti am in ſenſu ⁊ memoria pecudis quedam eſt imitatio rōnalitatis: ⁊ in appetitu vo luntatis. ⁊ in his q̄ refugit reprobatōnis Spirit⁹ nanq̄ʒ corporeus q̄ vtiq̄ʒ vere ē corp⁹: ⁊ ſenſu naturali inter multa diſcer nit ⁊ vi ꝯcupiſcibilitatis eligit: ⁊ natura iraſcibilitatis reprobat. Habet ſiq̄dem corporea vita quoſdā gradus incremen/ toꝝ quib᷒ ad imaginē ſumme vite ꝓficit Prim⁹ enim grad⁹ corporee vite eſt ſenſi ficatio. Secund⁹ ꝑ ſenſū ingrediēs ima ginatio. Terci⁹ ꝑ imaginatōnē ꝯcepto/ rū memoria. Quart⁹ ſcḋm ſenſuū paſſiōes quedā ſine diſcretōe intelligētie ꝓuiden/ tia: in q̄ quidē quaſi rōnis imago eſt: ⁊ nl̓ la ratio eſt. In his oīb᷒ corporea vita ſpūalem vitā imitat̄. primo in eo ꝙ ſentit ſecundo in eo ꝙ ſenſum concipit. tercio ī eo ꝙ cōcepta retinet. quarto in eo ꝙ ſiue in imaginatis ſiue in ſenſib᷒ ſcḋm quandā rationis ſimilitudinē ſiue ad appetendū ſiue ad fugiendū ſe in ſe flectit. Conuenīē tiſſima aūt media ſunt ⁊ carnis ⁊ anime ſenſualitas carnis q̄ maxime ignis eſt: et fantaſtic⁹ ſpūs q̄ igneus vigor dicit̄. Un de ⁊ quidā loquēs de animab᷒ ait. Igne/ us eſt illis vigor ⁊ celeſtis origo. Mira ſocietas carnis ⁊ aīe. ſpūs vite ⁊ limi ter re. Sic eīm ſcriptum eſt. Fecit de⁹ hoīez de limo terre ⁊ inſpirauit in faciē eius ſpi raculū vite: dans ei ſenſum ⁊ intellectū: vt ꝑ ſenſum lutū ſibi ſociatū viuificaret: ⁊ ꝑ intellectū regeret. ⁊ vt ꝑ intellectū in tus ingrederet̄ ⁊ ꝯtemplaret̄ dei ſapiētiā

ꝫ ꝑ ſenſum foras egrederet̃ ⁊ ꝯtemplaret̃ opa ſapiẽtie: intellectu intus illuſtrauit: ſenſu foris decorauit. vt in vtroq; refectionẽ inueniret. intꝰ ad felicitatez: foris ad iocunditatẽ. Sed qꝛ bona exteriora diu ſtare nõ poſſũt. iuſſus eſt hõ ab exterioribus ad iteriora redire. ⁊ ab interioribꝫ ad ſupiora aſcẽdere. Tãte ſiqdẽ dignitatis eſt hũana ꝯditio vt nullũ bonũ pter ſummum bonũ ei ſufficere poſſit. Plenũ fuit miraculo qꝫ tã diuerſa ⁊ tã diuiſa ab inuicẽ ad inuicẽ potuerũt ꝯiungi. Nec minꝰ mirabile fuit qꝫ limo nr̃o deꝰ ſeipm ꝯiũxit. vt ſibiinuicẽ vniren̄t deꝰ ⁊ limus. tanta ſublimitas ⁊ tanta vilitas. Nihil ei eſt deo ſublimiꝰ: ⁊ nihil limo viliꝰ. Mirabilis fuit ꝯiũctio pͥma. mirabilis fuit ſecũda. nec minus mirabilis erit tercia. cũ hõ angelꝰ ⁊ deꝰ vnꝰ erit ſpũs. Eodẽ nãq; bono bonꝰ eſt hõ: q̃ bonꝰ eſt angelꝰ. eodẽq; bono vterq; btũs. Si tñ ambo idipm eadẽ volũtate eodẽq; ſpũ cupiunt. Si em̃ tã diſparẽ natura carnis ⁊ aĩe: ad vnã federationẽ atq; amiciciã deꝰ ꝯiungere potuit: nequaq; erit ei impoſſibile rõnalem ſpũm q̃ vſq; ad ꝯſortiũ terreni corpis humiliatꝰ eſt. cũ eodẽ corpe gl'ificato. vt ſit ei gl'ie qꝺ fuit ei ſarcine ad ꝯſortiũ beatorũ ſpirituũ q̃ in ſua puritate pſtiterũt: exaltare: atq; ad ſue gl'ie pticipationẽ ſublimare. Ad h̄ ſiqdẽ illũ ſola charitate: nl'la neceſſitate creauit altiſſimꝰ: vt ſue beatitudinis pticipẽ faceret. Si ḡ tantũ gaudiũ ⁊ tanta leticia eſt ĩ vita iſta tpali. q̃ cõſtat ex pn̄tia ſpũs in corpe corruptibili. q̃ta leticia ⁊ q̃tũ gaudiũ erit in vita eterna q̃ ꝯſtat ex pn̄tia diuinitat̃ ĩ ſpũ ratõnali. Subijciat̃ ergo corpꝰ aĩo: animus deo: ⁊ vnꝰ ſpũs erit cũ eo. ita tñ ſi ĩ humilitate pmãſerit: ⁊ grãz ſui creatoris p q̃m exaltandꝰ ⁊ glorificandus eſt agnouerit. Ex carne ⁊ aĩa ꝯſtat hõ: ⁊ vtrũq; bonuz ſuũ habet in q̃ gaudet ⁊ exultat. Bonuz aĩe eſt deꝰ: cũ affluẽtia dulcedĩs ſue. Bonũ carnis eſt mũdꝰ cũ abundãtia iocũditatis ſue. Sꝫ mũdus iſte eſt exterior: deꝰ aũt interior. Nihil eſt eo interiꝰ: nihil eo pn̄tius. Interior eſt omĩ re. qꝛ in ipo ſunt omĩa. Exterior eſt omĩ re: qꝛ ipe eſt ſup omĩa. Ab h̄ ergo mũdo ad deũ reuertentes. ⁊ q̃ſi ab imo ſurſũ aſcendẽtes per noſmetipos trãſire debemꝰ. Aſcẽdere eiz ad deũ: h̄ eſt intrare ſeipm: ⁊ nõ ſolũ ad ſe intrare: ſꝫ ineffabili quodã modo in intimis ſeipm trãſire. Qui em̃ interiꝰ intrãs ⁊ intrinſecꝰ penetrãs ſeipm trãſcendit: ille veraciter ad deũ aſcẽdit. Ab huiꝰ ergo mũdi diſtractõibꝫ cor noſtꝝ colligamꝰ: et ad interiora gaudia reuocemꝰ. Et ſi cor noſtꝝ ſemp tenere nõ poſſumꝰ: ſaltẽ ab illicitis ⁊ vanis cogitatõibꝫ reſtringamus: vt aliqũ in diuie ꝯtemplatõis lumine figere valeamꝰ. Hec eſt em̃ requies cordis nr̃i. cũ in dei amore p deſideriũ figit̃. Hͨ eſt vita cordis nr̃i: cũ deũ ſuũ ꝯtemplat̃: ⁊ ipa ſua ꝯtemplatõe ſuauiter reficit̃. Et dulce eſt illi ſemp ad cõſiderandũ. qꝺ ad amandũ ⁊ laudandũ ſemp eſt ſuaue. Nihil em̃ ad beatã vitã pſtantiꝰ videt̃. quaz velut clauſis carnalibꝫ ſenſibꝫ: extra carnẽ mundũq; affectũ quẽpiã intra ſemetipm ꝯuerti. alienũq; effectũ a mortaliuz cupiditatibꝫ ſibi ſoli ⁊ deo loq̃.

De compatione aĩe ad ea de quibꝫ corpus conſtat.

Capitulũ. XV.

C Um aĩa ſit incorporea: p ſubtiliorẽ naturã corpis ſui. i. p ignez ⁊ aerẽ: q̃ in iſto q̃z mũdo pcellentia ſunt corpa. ⁊ ideo magĩ ſubtiliora corpus adminiſtrat. Iſta ſiqdẽ priora excipiunt intꝰ aĩe viuificantis: eo qꝫ incorporee nature ſũt ppinquiora: q̃ humor ⁊ terra: vt ad corꝝ primũ miniſteriũ tota moles adminiſtret̃. Nullus ſine his duobuſ vl' in corpe ſenſus eſt: vl' ab anima ſpõtaneus corpis motꝰ. Ignis ⁊ aer queleuia ſunt: mouent aquã ⁊ terrã q̃ grauia ſunt. Qua propter etiã corpa poſt aĩe abſceſſũ moueri nõ videmꝰ. qꝛ ignis ⁊ aer: q̃ duo p aĩe pn̄tiã tenent̃ in corpe terreno ⁊ humido vt omniũ quattuor fiat tempatio: poſt eiuſdẽ aĩe abſceſſum ad ſupna euadunt ac ſeſe expediũt. Corpis aũt cõpoſitio ſic fit. Corpus ꝯſtat ex officialibꝫ mẽbris. officialia ex ꝯſimilibꝫ. conſimilia ex humoribꝫ. humores ex cibis. cibi ex elemẽtis. ⁊ nihil boꝝ eſt aĩa: ſꝫ in iſtis tanq̃

ſu organis agit aīa: ꝛ ꝑ hoc corpi ↄſulit ꝛ huic vite in qua fact⁹ eſt hō in aīaꝫ viuē/tē. Que cū ↄpata ꝛ ordinata fuerint con/gruūt viuificationi: ꝛ nunq̄ recedit anīa Si vero diſſipata ꝛ ↄfuſa fuerint inuita recedit aīa: ſecū trahēs oīa: ſenſū: ima/ginationē: rationē: intellectū: intelligētiā ↄcupiſcibilitatē ꝛ iraſcibilitateꝫ: ꝛ ex his ſm̄ merita afficit̄ ad delectatōneꝫ ſiue ad dolorē. Corp⁹ aūt qḋ pri⁹ integrū tanq̄ organū cōtemperatū ꝛ diſpoſitū erat vt melos muſicū in ſe ↄtineret ꝛ tactū reſo/naret. nunc ↄfractū ꝛ inutile e regione ia cet. Aīa vero recurrētib⁹ ad regiones ſu/as elementoꝝ ꝑtib⁹: nō habēs vbi vires ſuas exerceat: requieſcit ab his tm̄ motib⁹ quib⁹ corp⁹ ꝑ temp⁹ ꝛ locū mouebat: ip/ſa ꝑ tp̄s illocaliter mota: qm̄ ꝛ ſi organuꝫ periit: ſꝫ nō melos: nec qḋ organū moue/bat. Aīa inter deū ꝛ corpus poſita ꝑ tem pus mouet̄: vl̄ reminiſcēdo qḋ oblita fu/erat: vel diſcendo qḋ ignorabat: vel volē do qḋ nolebat. per locū vero nō mouet̄: q꞉ per loci ſpacia nō diſtendit̄. Deus aūt corꝑe non eget vt ſit: nec loco vt alicubi: nec tp̄e vt aliq̄n: nec cauſa vt aliunde: nec forma vt aliq̄d: nec aliq̄ genere ſubiecti ī quo ſubſiſtat vel cui aſſiſtat.

Per quid anima vnitur deo.

Capitulū. XVI.

H Abet aīa quandā ꝑpriā naturā: oīb⁹ his mūdane molis elemē tis excellētiorē: qua veraciter nō poſſit in aliq̄ fantaſia corporaliū imagi/nū q̄s ꝑ ſenſuꝫ carnis percipim⁹ cogita/ri: ſed mēte intelligi vitaq̄ʒ ſentiri. Intel/ligi pōt. ſentiri nō pōt. Nō em̄ eſt corpus nec de⁹ nec vita ſine ſenſu. qualis eſt ī ar/borib⁹: nec vita ſine ratōnali mēte q̄lis eſt in aīalibus. ſꝫ vita ꝛ vita ꝑpetua. Nec q̄/dem minor q̄ angeloꝝ eſt futura: ſi ex ꝑ/cepto ſui creatoꝝ vixerit. Preceptū autē eius eſt vt in dilectōe ei⁹ maneam⁹. Ma nete inquit in dilectione mea. Per dilecti onem nanq̄ʒ ſibi rōnalem creaturā copu lauit: vt eū ſemper haberet ꝛ in ipſo ſem/per maneret: de eo ꝛ in eo delectans gau/dens ꝛ exultans. Per dilectioneꝫ creato rī ſuo ꝛ ſibiīuicē rōnalis creatura copu

lata eſt: ſolū nanq̄ʒ dilectōnis vinculū eſt qḋ ligat vtroſq̄ʒ in idipm̄. Per amorem dei oēs ei adherem⁹. per amorē proxi/mi oēs ad inuicē vnū ſum⁹: vt bonum omniū fiat ſinguloꝝ. ꝛ quod quiſq̄ʒ in ſe nō habet in altero poſſideat. Charitas ē via dei ad homīes: ꝛ via hominū ad deū Per charitatē em̄ venit de⁹ ad homīes. venit ī homīes. fact⁹ eſt homo. Per cha/ritatē homīes diligūt deū. eligunt deuꝫ. ad deū currunt: ad deū ꝑueniunt. Sic fa miliaris eſt deo charitas: vt ipſe manſio/nē habere nolit vbi charitas non fuerit. Si ergo charitatē habes deum habes Quia deus charitas eſt.

Perſuaſio ad diligendum deum ꝑ be neficia ↄditionis ꝛ redemptōis.

Capitulū. XVII.

M Iſer ego quantū deberem diligē re deum meum: qui me fecit cum non eram: redemit cum perieraꝫ. Nō erā: de nihilo me fecit. nō lapidē: nō arborē: non auē: non aliqḋ ꝺ animalibus ſed hominē me voluit eſſe. dedit mihi vi uere. ſentire. diſcernere. Perierā: ad mor/talitatē deſcendit. mortalitateꝫ ſuſcepit. paſſionē ſuſtinuit: mortē vicit: ꝛ ſic me re ſtaurauit. Perierā ꝛ abierā: quoniā ī pec catis meis erā venundat⁹. venit ille poſt me vt redimeret me. ꝛ tantū dilexit me vt ſanguinis ſui preciū appenderet pro me taliq̄ʒ pacto reduxit me de exilio: ꝛ rede/mit ꝺ ſeruitio. Nomine etiā ſuo vocauit me vt memoriale ſuuꝫ ſemper eſſet apud me. Vnxit me oleo leticie. quo ipſe erat vnctus: vt ab vncto eſſem vnct⁹: ꝛ a chri/ſto dicerer chriſtianus. Sic gratia eius et miſericordia ſemper preuenerunt me. De multis nanq̄ʒ periculis ſepe libera/uit me liberator meus. quando errabam reduxit me. quando ignorabam docuit me. quādo peccabam corripuit me. quan do triſtabar conſolatus eſt me. quando deſperabam confortauit me. quando ce/cidi erexit me. quando ſteti tenuit me. q̄n iui duxit me. quando veni ſuſcepit me. Hec ꝛ multa alia fecit mihi deus meus. de quib⁹ dulce eſt mihi ſemꝑ loq̄. ſemper cogitare. ſemꝑ gratias agere: vt ꝑ oīb⁹

bñficijs eiꝰ poſſim ſemper euꝫ laudare ⁊
amare. Cũ eñ cũctis ſit ꝑſidẽs. ſingulos
implẽs vbiq꜀ pñs: vniuerſoꝝ curã agẽs:
⁊ tã ſingulis ꝙ oĩbꝫ ꝓuidẽo. ita totuꝫ ad
cuſtodiã meã occupatuꝫ video: vt ſi ego
ſuꝑ cuſtodiã meaꝫ ſtabo: q̃ſi oĩm oblitus
ſit. ⁊ mihi ſoli intẽdere velit. Semꝑ ſe ꝑ
ſentẽ exhibet. ſemꝑ ſe paratũ offert: ſi me
paratum inuenerit. Quocunq꜀ me verte
ro non me deſerit niſi ego prior eum deſe
ram. Ubicunq꜀ fuero non recedit: quo
niam vbiq꜀ eſt: vt quocunq꜀ iero inueniã
eũ cuꝫ q̃ poſſim eſſe. Quicq̃d fecero ꝑiter
aſſiſtit: vtpote ꝑpetuꝰ inſpector oĩm co
gitationũ intẽtionũ ⁊ actionũ meaꝝ. Cũ
hec diligẽter ꝯſidero: timore ꝑiter ⁊ ingẽ
ti rubore ꝯfundor: q2 illũ vbiq꜀ mihi pre
ſentẽ ⁊ oĩa occulta mea videntẽ intueor.
Multa ei ſunt ĩ me de q̃bꝫ corã ocul' eius
erubeſco: ⁊ ꝓ quibꝫ ei valde diſplicere ti
meo. Nec ꝓ his oĩbꝫ q̃d illi rependã ha
beo niſi tñ vt diligã eũ. Nõ ei meliꝰ nec
decentiꝰ ꝙ ꝑ dilectioneꝫ rependi põt: qd̃
ꝑ dilectionẽ datũ eſt. Hec ꝑter rẽ dixiſſe
videor: ſꝫ forte nõ preter vtilitatẽ mihi: ⁊
his q̃ mecũ ſentiũt q̃ ego ſentio.

De compatõe aĩe ad carnẽ: ⁊ q̃mo ſit in
corꝑe vel ĩ loco Capitulũ. XVIII.

Anima pñtia ſua corpꝰ viuificat.
⁊ ſic colligata ẽ ei: vt nec cũ velit
inde ſegregare ſe poſſit: nec reti
nere cũ ſui creatoꝝ iuſſionẽ audierit. In
vita ſiq̃dẽ aĩe ꝯſiſtit vita corpis. ⁊ d̃ mor
te corꝑis deſcẽdit mors aĩe. Sicut ei aĩa
vita ſua facit carnẽ viuere. ⁊ de fonte na
ture ſue irrigat animãdo. ſic caro ꝑ corru
ptelã materie ſue aĩaꝫ: ſi cupiditatibꝫ illi
citis illigauerit occidit. Et cũ altera na
tura alteriꝰ trãſit: trãſit vnaqueq꜀ ĩ victri
cis naturã. i. vt carnẽ ſpũaleꝫ aĩa ꝟtutibꝫ
ſuis ꝑſtet. aut aĩaꝫ carnalẽ caro victrix eiꝰ
efficiat: aĩa tñ nihil de morte hrẽpt. niſi ꝑ
vicia ei ꝓpinatũ fuerit. Nec caro aliq̃d d̃
vita retinere ꝑt: niſi ab aĩa fuerit irrigata
Nec in alteriꝰ naturã altera trãſire ꝑt: ni
ſi aut vicijs infecta: aut virtutibꝫ deterſa
fuerit. Rõne inſignita eſt aĩa: qua artibꝫ
docet egregijs: ⁊ diſciplinis inſtruit exi
mijs: vt diuina ſapiat: ⁊ hũana ꝑtractet.

atq꜀ ſic cetera aĩalia decenter excellat. vt
pote ſuba rõnalis. In h̃ eñ ꝓprie eſt aĩa
ſuba rõnalis. i. ſpũs rõnalis. Immortal'
eſt aĩa: ne a creatoris ſui ſilĩtudine diſcre
pare videat. Non eñ poterat eſſe imago
⁊ ſilĩtudo dei: ſi mortꝭ termino clauderet
Scd̃m quẽdã modũ vite quẽ nullo mõ
ꝑt amittere: ĩmortal' eſt. Scd̃m ꝟo ꝙdã
mutabilitatẽ qua ꝑt vl' melior vel deteri
or fieri: mortal' eſt. Et ſicut mortal' eſt cũ
beate viuere ꝑdit: licꝫ miſere viuere amit
tere nõ poſſit. ſic reſpectu incorporei dei
corporea eſt. Nihil eñ inuiſibile ⁊ incor
poreũ natura credendũ eſt ꝑter ſolũ deũ:
id eſt patrẽ ⁊ filiũ ⁊ ſpũm ſanctũ. Qui ex
eo incorporeꝰ ⁊ inuiſibilis dicit: q2 infini
tus ⁊ ĩcircũſcriptꝰ eſt ſimplex ⁊ ſibi oĩbꝫ
modis ſufficiẽs ſeipo ⁊ idipm. Et cũ vbi
q꜀ ſit: in ſemetipo inuiſibilis ⁊ incorpore
us eſſe dinoſcit. Omis vero rõnalis cre
atura corporea eſt. angeli ⁊ oẽs virtutes
corporee ſũt. licet nõ carne ſubſiſtant. Et
ex eo intellectuales naturas corporeas
eſſe dicimꝰ: q2 loco circũſcribunt. ſicut et
aĩa humana: que carne claudit: q̃ idcirco
eſſe ĩ loco ⁊ localis dici poteſt. In loco q2
hic alicubi ꝑſens eſt. localis. quia quod
alicubi ꝑſens eſt totũ: alibi nõ eſt. Nõ ha
bet tamẽ corporalẽ dimenſionẽ: nec cor
poralẽ circũſcriptionẽ: quoniã corꝑalis
quãtitatis expers eſt. Sed q2' ꝑ ꝑſentiaꝫ
⁊ oꝑationẽ in loco concluditur: localis et
ipa dicit. veruntamẽ nõ ſicut corpus: cui
ſm locũ: principiũ mediũ ⁊ finis aſſigna
tur. Circũſcriptũ eſt quod cũ alicubi eſt
totũ. nõ poteſt eſſe ſimul alibi. quod d̃ ſo
lis corporeis naturis cernit. Incircum
ſcriptũ vero eſt quod ſimul eſt vbiq꜀ to
tum. qd̃ de ſolo deo intelligit. Circum
ſcriptum auteꝫ ſimul ⁊ incircũſcriptum
eſt quod cum alicubi ſit totum. poteſt ſi
mul alibi eſſe totum. non tamẽ vbiq꜀. qd̃
de creatis ſpiritibus cognoſcitur. Si ei
anima non eſſet tota in ſingulis mẽbris
ſui corꝑiſ. nõ ſentiret tota in ſingulis mẽ
bris ſui corꝑis. Reſpectu vero nature in
corporee q̃ ſũme incõmutabil' vbiq꜀ eſt.
corporea eſt aĩa. quoniã tale aliq̃d ñ eſt
ipa: nec eñ ꝑ loci ſpaciũ ita ſiſtit vel moue

tur. vt maiore ſui pte maiorē locū occu/
pet. ⁊ breuiore breuiorē: minorq; ſit ī par
te q̄ in toto. Per oēs ſiqdē ꝑticulas cor/
poris tota ſimł adeſt. nec minor ī minori
bus: nec ī maioribꝫ maior. Sz alicubi in
tenſiꝰ alicubi remiſſius: ⁊ in oībꝫ tota ⁊ ī
ſingulꝫ tota eſt. Sicut em̄ deꝰ vbiq; ē to/
tꝰ in toto mūdo ⁊ in om̄i creatura ſua. ſic
aīa vbiq; tota ī toto corꝑe ſuo: tanq̄ in q̄
dā mūdo ſuo. intenſiꝰ tn̄ in corde ⁊ ī cere
bro: quēadmodū deꝰ ꝑcipue dr̄ eē ī celo

Quō aīa ſit in quolibet mēbro.

Capitulū. XIX.

Inuiſibilꝫ ⁊ incorporea eſt anīa. ſi
em̄ viſibilꝫ eſſet: corporea eēt. Et
ſi corpea eſſet partibilꝫ eſſꝫ. ⁊ ptes
hrēt: neq; tota ſimł in vno loco eſſe poſſꝫ
Nullū em̄ corpꝰ aut ſimł tangi totū pōt.
aut ſimł tāgere totū pt. Aīa vo ī q̄buſcū/
q; ſuis motibꝫ vł actibꝫ tota ſimul adeſt.
Tota videt. ⁊ tota viſoꝝ meminit Tota
audit: ⁊ tota ſonoꝝ reminiſcit̄ Tota odo
rat: ⁊ tota odores recolit. Tota p linguā
⁊ palatū ſapores ſentit ⁊ diſcernit. Tota
tāgit ⁊ dura ⁊ mollia. Tota ſimł approbat
vł improbat. Calida vo vł frigida ſummo
tn̄ digito tota decernit. Tota ē viſus. to
ta eſt auditꝰ. tota meminit. ⁊ cū tota me/
minit: tota eſt mēoria. Cū tota vult: tota
eſt volūtas. Cū tota cogitat: tota eſt co/
gitatio. Cū tota diligit: tota eſt dilectio.
pōt nāq; ex pte cogitare: ⁊ ex pte diligere

Aīe paſſiones: ⁊ quattuor ꝟtutes eiꝰ.

Capitulū. XX.

Habet aīa affectōes q̄bꝫ exercetur
ad ꝟtutes. Dolor nāq; de pecca
tis. timor de ſuppliciis. deſideri
um de ꝓmiſſis. gaudiū de ꝑmiis. q̄dā ex
ercitia ſunt ꝟtutū Habet em̄ ꝟtutes q̄bꝫ
inſtruit̄ ⁊ armat̄ ꝯtra vicia. Prudentia
nāq; ſcit q̄d debeat facere. tꝑantiā habꝫ
ꝯtra ꝓſpera. fortitudinē ꝯ aduerſa. iuſti/
ciā q̄ ſcit q̄d cuiq; debeat reddere Prudē
tia ē ſcire q̄d poſſit. Fortitudo facere qđ
poſſit. Tꝑantia nō ꝑſumere qđ n̄ poſſit.
Juſticia nō velle plꝰ q̄ poſſit. Prudētia
eſt in elegēdis. Tꝑantia in vtēdis. Forti
tudo in tolerādis. Juſticia ī diſtribuēdis.
Prudētie eſt nihil penitendū appetere: ⁊
nihil ꝑter iuſtū velle facere. Tꝑantie eſt
nihil ꝑter turpia timere: ⁊ q̄cq̄d agimꝰ vł
cogitamꝰ ad rōnis normā dirigere. For
titudinis eſt terrenas cupiditates n̄ ſolū
reprimere: ſed penitus obliuiſci. Juſticie
eſt omnē animi cogitationē ad ſolū deū
erigere. cūcta tanq̄ nihil aliud ſit ſola mē
tis acie intueri. Habet aūt aīa ſacramen
tales virtutes quibꝫ initiat̄. id eſt fidem:
ſpem: ſacramētū: baptiſmū: inunctionē:
ꝯfirmationē: ⁊ cetera quibꝫ deo cōſecrat̄.
Habet etiā ꝟtutes quibꝫ ꝑficit ⁊ quibus
deo ꝯiungit̄: vt humilitas: puritas: cha/
ritas. Humilitas eā deo ſubiicit. Puri/
tas iūgit. Charitas vnit. Habet quoq;
aīa vires quibꝫ corpi cōmiſcet̄. quaꝝ pri
ma eſt naturalꝫ. ſcđa vitalis. tercia aīalis
Et ſicut deus trinꝰ ⁊ vnꝰ: verꝰ ⁊ perfectꝰ
om̄ia tenet. oīa implet. om̄ia ſuſtinet. oīa
ſupercedit. omnia circūplectitur. ſic anīa
his tribꝫ viribꝫ ꝑ totū corpus diffundit̄:
nō locali diſtenſione: ſꝫ vitali intenſione.
Naturalis nāq; virtꝰ operat̄ in epate ſan
guinē ⁊ alios humores: q̄s per venas ad
om̄ia corpis mēbra trāſmittit. vt inde au
geant̄ ⁊ nutriant̄. Uis iſta quadrifaria ē
Diuidit̄ nāq; in appetitiuā. retentiuā. ex
pulſiuā. ⁊ diſtribuitiuā. Appetitiua que
ſunt neceſſaria corpi appetit. retētiua ſū/
pta retinet: donec ex illis digeſtio vtilis
fiat. Expulſiua nociua ⁊ ſuperflua expel
lit. Diſtribuitiua bonos bonoꝝ ciborū
humores omnibꝫ mēbris diſtribuit: put
cuiq; expedit.

De ꝟtute cordis quō impellit ſangui
nē per venas. Capitulū. XXI.

Vis vitalꝫ eſt in corde: q̄ ad tempe
rādū feruorē cordis aerē hauriē
do atq; reddendo: vitā ⁊ ſalutem
toti corpi tribuit. Aere nāq; puro ſāgui/
nē purificatū ꝑ totū corpꝰ impellit ꝑ ve/
nas pulſatiles: q̄ arterie vocant̄. Ex q̄rū
motu tꝑantiā atq; diſtēperantiā cordis
fiſici cognoſcūt. Iſtas vires habēt om̄ia
aīalia: ⁊ ideo corpis magis vident̄ eſſe q̄
aīe. cū aīa ſit vita corpis.

De virtute cerebri ⁊ partibꝫ eius.

Capitulū. XXII.

Vis anīalis eſt in cerebro: et inde

vigere facit quinqꝫ ſenſus corporis. Iubet enī voces edere: mēbra mouere. Tres nāqꝫ ſunt ventriculi cerebri. Vnꝰ anterior a quo omnes ſenſus. alter poſterior a quo omnis motꝰ. terciꝰ inter vtrūqꝫ mediꝰ. i. rōnalis Corporis ſenſus ſic ſiunt. Quod eſt in corpore ſubtiliſſimū ⁊ ob hoc aīe ſimiliꝰ ⁊ viciniꝰ quā cetera. i. lux. primū per oculos ipſos diffunditur emicatqꝫ in radijs oculorum ad viſibilia intuēda. deinde mixtura quadā primo cū aere puro. ſcđo cum aere caliginoſo atqꝫ nebuloſo. tercio cū corpulenciore humore. quarto cū terrena craſſitudine: quinqꝫ ſenſus cū ipſo ſenſu oculorum pficit: vbi ipſa ſola excellit. Iſti ſenſus quia in ſola facie prelocati ſunt. ideo ſcriptū arbitror: quā dn̄s in faciem inſufflauit homini ſpiraculū vite. ⁊ factꝰ eſt in aīam viuentē. Anterior quippe pars poſteriori merito pponitur: quia iſta ducit ⁊ illa ſequitur. ab iſta ſenſus ⁊ ab illa motꝰ. ſicut ꝯſiliū precedit actionē. Iſte vires tā aīe qꝫ corporis dici pñt. quia ab anīa in corpore ſiunt. nec ſine vtroqꝫ fieri pñt. In prima pte cerebri vis aīalis vocatur fantaſticalis. i. imaginaria: quia in ea corpaliū rerum ſilitudines ⁊ imagines ꝯtinentur. vn̄ ⁊ fantaſticū dr̄. In media pte cerebri vocatur rōnalis: quia ibi examinat ⁊ iudicat ea que per imaginatōnē repſentantur. In vltima pte vocatur memorialis: quia ibi recōmendat memorie rōne iudicata.

Quō quedā intelligimꝰ p ſomniū quedā vero nō. Capitulū. XXIII.

Aliud eſt itaqꝫ in nobis quo corpa ſentimꝰ: quod quinqꝫ corporis ſenſibꝰ facimꝰ. Aliud quo nō corpa ſꝫ corporibꝰ ſilia cernimꝰ: vbi ⁊ nosipſos non aliter quā ſiles corporibꝰ intuemur. Aliud quo nec corpa nec corporum ſilitudines aſpicimꝰ. ſꝫ alias res que nō habēt imagines ſui ſiles. ſicut ē deꝰ: ⁊ ipſa mens rōnalis: vel intelligentia: vel rō. ſicut etiā virtutes: prudētia: iuſticia caſtitas: charitas: pietas: ⁊ quecūqꝫ alie ſunt: quas intelligēdo vel cogitādo enumeramꝰ: diſcernimꝰ ⁊ diffinimꝰ. Porro aīa nō eſt corpꝰ: quia nō omnis ſilitudo corporis corpꝰ eſt. Dormiēti enī tibi in ſomnio velut corpꝰ appebit. neqꝫ id corpus tuū ſed aīa tua: nec verum corpꝰ ſꝫ ſilitudo corporis tui. Iacebit enī corpꝰ tuū: ambulabit ipſa. Tacebit lingua corporis tui: loquitur ipſa. Clauſi erūt oculi tui: videbit ipſa: ⁊ ita in ea tota ⁊ integra cernetur ſilitudo carnis tue In hac ſilitudine quaſi per loca cognita vel incognita diſcurrit: ⁊ ſentit leta vel triſtia. Aīa etiā mortui ſicut dormientis in ipſa ſilitudine corporis ſui ſentit ſeu bona ſeu mala. nō ſunt tn̄ corpālia ſꝫ corporibꝰ ſilia. quibꝰ aīe corporibꝰ exute afficiuntur ſeu bn̄ ſeu male. cū ⁊ ipſe ſuis corporibꝰ ſiles ſibimet appareāt. Sūt tn̄ ⁊ vera leticia ⁊ vera moleſtia facta de ſubā ſpūali in ſubſtātia ſpūali. Certū nēpe eſt quandā ſpūalem naturā eſſe in nobis vbi corpaliū rerum ſilitudies aut formantur aut formate ingeruntur: ſiue cū pſentia aliquo ſenſu corporis tāgimꝰ ⁊ ꝯtinuo eorum ſilitudo in ſpū formatur: ⁊ in memoria recōditur. ſiue cū abſentia iā nota vel que nō nouimꝰ cogitamꝰ: vt inde formetur quedā ſpūalis intellectꝰ. Innumerabilia ec. p arbitrio ⁊ opinatione fingimꝰ: que vel nō ſunt vel eſſe neſciuntur. Innumerabiles quoqꝫ ⁊ varie forme rerū in aīo nr̄o verſantur: vel cū aliquid facimꝰ vel facturi ſumꝰ: aliquā etiā ſpū rapiente tollitur anima in huiuſmodi vidēda ſeu bōa ſeu mala. Nimia quoqꝫ intentōe cogitationis vel aliqua vi morbi: vt freneticis per febrem accidere ſolet. ſeu cōmixtione alterius cuiuſdam ſpūs ſeu boni ſeu mali. ita corpaliū rerum imagines in ſpū exprimuntur tanqꝫ corpa ipſiꝰ corporis ſenſibꝰ preſententur: vt abſentia videantur adeſſe tanqꝫ pſentia: ⁊ que nō ſunt tanqꝫ pre oculis aſſint. A dormiētibꝰ etc multa videntur vel nihil vel aliquid ſignificātia Vn̄ ſepe imagies rerum corpalium tāta illi expſſione repñtantur in ſomnijs: quāta ipſa corpa pñtantur vigilātibꝰ: vt inter viſionē dormiētiū ⁊ verā cōmixtionē vigilātiū nō diſcernatur: ſꝫ ꝯtinuo eis caro moueatur. ⁊ ꝯ ppoſitū ſuū vel ꝯ licitos mores cōcūbere videātur: ⁊ quod naturaliter collectū eſt per genitales vias emittatur. Hūc motū caſti vigilātes cohibēt ⁊ refrenāt. Dormiētes aūt ideo nō pñt: quia in ptāte nō hn̄t imagis corpalis expſſionē: qua caro naturaliter mouetur. ⁊ ſequitur quod coitū ſequi ſolet. ⁊ quod ſiue peccato a vigilātibus fieri nō poteſt. Sic in ſpū ⁊ corpaliū rerum imagines ap-

parent: ⁊ multa ꝑ arbitrio fingunt vel ꝑter arbitriũ demonſtrant. Ipa nanq̄ aīa q̄ motu ꝓprio ſemꝑ in motu eſt: q2 ꝑ corpus nõ finit: vel non plene finit corpalia ſentire: vel ad corpalia vim ſue intentõis dirigere. corpe ſopito. ſpũ corpaliũ ſilitudines aut ipa agit ſicut ⁊ imagines corporũ cogitando ex ſeipſa verſare aſſolet. aut obiectas intuetur: cum in eas videndas aliquo ſpiritu aſſumitur

De multiplici viſu anime.

Capitulũ. XXIIII.

Anima eſt ſuba ſpũalis: ſimplex: indiſſolubil: incorporea: paſſibilis atq̄ mutabil: carẽs pondere figura ⁊ colore. Nõ eſt credẽda ps ẜ creatura dei. nec etiã de ſuba dei vel ꝺ q̄libet elemẽtoꝝ materia: ẜ ex nihilo eſt creata. Si em̃ ex ſemetipo eã de⁹ feciſſet. neq̄q̄ vicioſa aut mutabil aut miſera eſſ3. Si aũt ex elemẽtis facta fuiſſet. eſſet corpea: cũ ſit incorpea: ignotã hñs originẽ. initium hab3: finẽ nõ hab3. Et cũ ſit ſpũalis nature nihil habet mixtũ ꝯcretũq̄ terreñũ: nihil humidũ vl aereũ vl igneũ. Nullũ habet colorẽ: nullo loco ꝯtinet. nullis mẽbris circũſcribit. nllo ſpacio finit. ſed ita eſt cogitãda ⁊ intelligẽda: ſicut ſapientia: iuſticia: ⁊ cetere ꝟtutes ab omĩpotente create. Natura aĩe inuiſibil eſt: ideo inuiſibiliter ĩ corpe manet: ⁊ ꝺ corpe inuiſibiliter egredit. Per corp⁹ corpa videt: ſicut celũ ⁊ terrã: ⁊ q̄ in eis ꝯſpicua ſũt oculis nr̃is. Spiritu corpoꝝ ſilitudines intuet. Quicq̄d em̃ corp⁹ nõ eſt ⁊ tamẽ aliq̄d eſt. recte iã ſpũs dicit. Idcirco quadã vi occulta ⁊ ſpũali rapit aĩa. vt vice corpoꝝ expſſas corpaliũ reꝝ ſilitudines in ſpũ videat. Sʒ intellectu ea q̄ nec corpa nec corpoꝝ formas habẽt ꝯſpicit. ſicut ẽ iuſticia ⁊ ſapiẽtia: ⁊ velut ipa mens omĩs aĩe affectio bona. Iſta tria genera viſionũ manifeſta ſunt. Primũ corpale. quo ꝑ corpis ſenſus corpalia ſentiunt. Scd̃m ſpũale: quo corpoꝝ ſilitudines ſpiritu ñ mẽte cernunt. Terciũ intellectuale. quo ille res q̄ nec corpa nec corporu3 formas habẽt ꝯſpiciunt. Intellectuali viſiõe nũq̄ fallitur aĩa. aut em̃ intelligit ⁊ veꝝ eſt. aut ſi veꝝ nõ eſt: nõ intelligit. In viſione aũt corpali ſepe fallit aĩa: cũ in ipis corpibus fieri putat quod fit in corporis ſenſib9. ſicut nauigantibus videt terra moueri: que ſtat: ⁊ intuentib9 celũ ſidera ſtare que mouent. ⁊ diuaricatis radijs oculoꝝ res vna duas formas habere videt. ⁊ vn⁹ homo duo capita. ⁊ in aqua remus infractus. ⁊ mlta huiuſmodi. In viſiõe etiã ſpiritali aĩa fallit ⁊ illudit: quonia3 ea q̄ videt aliqua vera: aliq̄ falſa: aliq̄ perturbata: aliqua tranquilla ſunt. Ipſa autẽ vera aliqua futuris oĩno ſilia vel aperte dicta. aliqua obſcuris ſignificatõnib9 vel q̄ſi figurat locutõib9 ꝓnunciata. In extaſi vero qñ ab omĩb9 corpis ſenſibus alienatur ⁊ auertit aĩa: ampli⁹ q̄3 in ſomno ſolet. ſed min⁹ q̄3 in morte: nõ fallitur. Sed ipa mente diuinit⁹ adiuta. vel aliquo ipa viſa exponẽte. ſicut ĩ apocalipſi iohanni exponebat: magna reuelatio eſt. Cũ em̃ bono ſpiritu aſſumit anima falli nõ põt. q2 ſancti angeli miris modis viſa ſua facili quadã ac prepotenti vnitõne vel cõmixtione noſtra eſſe faciũt: ⁊ viſionẽ ſuã quodã ineffabili modo in ſpũ noſtro informant. Ipi ſiquidẽ his corpalibus iudicãdis ⁊ miniſtrãdis p̄ſunt: ⁊ eoru3 ſignificatiuas ſilitudines in ſpiritu ita diſcernunt: ⁊ tanta potẽtia quodãmodo tractãt: vt eas etiã poſſint hominum ſpiritib9 reuelãdo miſcere. Inde eſt q̄ angelus dñi apparuit in ſomnis ioſeph dicens. Noli timere accipe mariã ꝯiugem tuã. Et iteꝝ. Tolle pueꝝ ⁊ matrẽ eius: et fuge in egiptũ. Deus etiã ꝑ ꝓphetaꝫ dicit. Effundã de ſpũ meo ſuꝑ omẽ carnẽ. ⁊ iuuenes viſiões videbũt: ⁊ ſenes ſomnia ſomniabũt. Sũt ⁊ alia viſa vſitata et humana: q̄ vel ex ipo ſpũ nr̃o multipliciter exiſtũt: vl ex corpe ſpũi q̄dãmodo ſuggerũt. ſicut fuerim⁹ affecti a carne vl animo. Nõ em̃ ſolũ vigilantes hoĩes curas ſuas cogitãdo ꝟſant ĩ ſilitudinib9 corporũ: veꝝ etiã dormiẽtes hoc ſepe ſomniãt quo indigent. Nã ⁊ negocia ſua gerũt ex animi cupiditate. ⁊ epulis ⁊ pocul inhianter inſtãt. ſi forte eſurientes ſitienteſq̄ dormierint. Vigilãtib9 etiã occulto q̄dã

inſtinctu ingeſtas eſſe cogitatões q̃s di uinarẽt noiũ⁹ Sicut caypbas põtifex pphauit: cũ ei⁹ intẽtio pphetãdi volũta tẽ nõ hret. Multa videt aĩa ⁊ eadẽ natu ra eſt oĩm viſionũ: ſiue ĩ vigilãtib⁹: ſiue in dormiẽtib⁹: ſiue ĩ egrotantib⁹: qm̃ non ex alio genere ſũt q̃ videñt: q̃ ex natura ſpũs ꝺ q̃ vl' in q̃ fiũt ſilitudines corpoꝝ. Viſa ſiq̇dẽ freneticoꝝ ſilia ſunt viſis ſomnian tiũ: obturatas nãq3 vias ſentiẽdi habẽt vt videãt qꝺ ſomniãtes videt. Viſa ſom niantiũ ſilia ſũt cogitatõib⁹ vigilantium Dormientib⁹ q̇dẽ in cerebro cõſopit via ſentiẽdi: q̃ intentõez ad oculoſ ducit. Jõ q̃ ipa intentio in aliud verſa cernit. viſa ſomnioꝝ tanq̃ ſpecies corꝑales adſint: vt ſibi dormiẽtes vigilare videant. ⁊ nõ ſilia corꝑib⁹. ſ3 ipa corꝑa intueri ſe putẽt. Ego aũt multo ampli⁹ admiror ⁊ vehe menti⁹ ſtupeo: q̃ta celeritate ⁊ facilitate in ſe aĩa fabricet imagines corpoꝝ: q̃ per corpis oculos viderit: q̃ freneticorũ vel ſomniantiũ vl' etiã ĩ extaſi viſiones. Que cũq3 tñ illa natura viſoꝝ eſt. ꝓculdubio corp⁹ nõ eſt. Nõ eñi corꝑa viſa illas ima gines in ſpũ faciũt: nec eã vim habent vt aliud ſpũale formẽt: ſed ipe ſpũs in ſeipo celeritate mirabili: vtpote ſpũalis: intelle ctualis ⁊ rationalis.

Quinq3 ſunt genera ſomnioꝝ. Capitulũ. XXV.

Omniũ q̃ ſibi videre videñt dor miẽtes q̇nq3 ſunt genera: videli cet. Oraculũ: viſio: ſomnium: in ſomniũ: ⁊ fantaſma. Oraculũ eſt cũ ĩ ſom nis parens vl' aliq̃ ſancta grauiſq3 ꝑſona ſeu ſacerdos vl' etiã de⁹ euentuꝝ aliquid ap̃te vl' nõ euentuꝝ: faciẽdũ vl' deuitãdũ denũciat. Viſio eſt cũ id q̃s videt qꝺ eo dẽ mõ q̃ apparuerat eueniet. Somnium eſt figuris tectũ: ⁊ ſine interꝑtatõe intelli gi nõ pt. Inſomniũ eſt qñ id qꝺ fatigaue rat vigilantẽ ingerit ſe dormiẽti: ſicut eſt cibi cura vel pot⁹ vel aliq̃ ſtudia vl' artes vel infirmitates. Scꝺm nanq3 ſtudia q̃ quiſq3 exercuit ſomniat: ⁊ ſolitaꝝ artiu3 ſimulacra in p̃ſentia mẽtis impſſa appa rent in ſomnis. Juxta etiã infirmitatum diuerſitates diuerſa accidũt ſomnia Eti am ſcꝺm moꝝ ⁊ humoꝝ varietates variã tur ⁊ ſomnia. Alia nãq3 videt ſanguinei: alia colerici: alia flegmatici. Jlli videt ru bea ⁊ varia. iſti nigra ⁊ alba. Fantaſma ẽ qñ q̇ vix dormire cepit ⁊ adhuc ſe vigila re eſtimat aſpicere videt irruẽtes in ſe vl' paſſim vagãtes formas diſcrepãtes ⁊ va rias. letas vl' turbulẽtas. Jn iſto genere eſt ephialtes quã publica ꝑſuaſio q̇eſcẽ tes opinat inuadere: ⁊ pondere ſuo p̃ſſos ac ſentiẽtes grauare. Qꝺ nõ eſt aliud q̃ quedã fumoſitas a ſtomacho vl' a corde ad cerebꝝ aſcẽdens. ⁊ ibi vim animalem cõprimens.

De fantaſticis viſionib⁹ ⁊ de illuſioni bus demonũ. Capitulũ. XXVI.

Dicit humana opinio q̃ q̇dã arte mulieꝝ ⁊ ptãte demonu3 hoĩes ꝯuerti pñt in lupos ⁊ iumentã: ⁊ q̃q3 neceſſaria portare. poſtq3 ꝑacta oꝑa iteꝝ ad ſe redire: nec fieri in eis mentẽ be ſtialẽ: ſ3 rõnalẽ hũanãq3 ẛuari. Hoc ſic in telligẽdũ eſt: qm̃ demones naturas ñ cre ant: ſ3 aliq̇d tale facere pñt vt videant eẽ qꝺ nõ ſũt. Nulla eñ arte vl' ptãte anim⁹ ſ3 nec corp⁹ q̇dẽ: aliq̃ rõne in mẽbra vl' in liniamẽta beſtialia veraciter ꝯuerti põt. S3 fantaſticũ hoĩs qꝺ etiã cogitando ſi ue ſomniãdo ꝑ reꝝ innumerabiliũ gene ra variat: ⁊ cũ corp⁹ non ſit: corpoꝝ ſil'es formas mira celeritate capit. Sopitis au tẽ ⁊ oppſſis homĩs ſenſib⁹ corporeis. ad alioꝝ ſenſũ figura corporea ꝑduci poteſt ita tñ q̃ corp⁹ ipm hoĩs alicubi iaceat: vi uens quidẽ ſ3 mlto grauĩ⁹ atq3 exp̃ſſius q̃ ſomno ſuis ſenſib⁹ obſerat. fantaſticũ aũt illud veluti formatũ in alicui⁹ aĩalis imaginẽ: alienis ſenſib⁹ appareat. taliſq3 hõ ſibi videat: qualis ſibi videri poſſet ĩ ſomnis: ⁊ portare onera. Que onera ſi ve ra ſunt corꝑa: portant a demonib⁹: vt il ludatur hoĩb⁹. partim vera oneꝝ corꝑa. partim falſa iumentoꝝ cernentib⁹.

Q3 angeli boni vel mali interdũ hũa nũ ſpũm aſſumũt. Ca. XXVII.

Humanũ ſpiritum aliqñ bonus: aliquando malus aſſumit ſpiri tus: nec facile diſcerni poteſt a quo ſpiritu aſſumatur: niſi quia bon⁹ in

ſtruit: malus fallit. Fallit aũt ſepe ĩ manifeſtis bonis. vt cũ ſibi ĩ eis creditũ fuerit ad ſua ſe ducat. Sic plerũqȝ hũanũ ſpũ rapit: vt q̃dã occulta mixtura q̃ſi idẽ ſpũs eſſe videat. ꝛ ſpũs patiẽtis. ꝛ ſpũs vexantis: vt ĩ demoniacis videmꝰ. Aĩaȝ tñ hoĩs id eſt mentẽ nl'la creatura iuxta ſubaȝ implere p̃t: niſi ſola trinitas. Implere aũt dicit ſathanas mentẽ alicuiꝰ ꝛ p̃ncipale cordis: nõ ingrediẽs quidẽ in eũ ꝛ in ſenſuȝ eiꝰ: ſȝ fraude ꝛ iniq̃tate: atqȝ oĩ malicia illũ alliciẽs atqȝ seducẽs: affectu malicie trahit ꝑ cogitatões ꝛ incẽtiua vicioꝝ: q̃bus ipſe plenꝰ eſt: vtpote fallax nequã: ꝛ fraudulentꝰ deceptor aĩaꝝ. Nõ eñ participatõe nature ſeu ſubſtantie: vt q̃dã putãt aĩaȝ implet dyabolꝰ: aut eius habitator efficit: ſȝ ꝑ fraudulentã deceptionẽ atqȝ maliciã: ĩ eo habitare dicit quẽ implet. Soliꝰ eñ trinitatis eſt intrare ꝛ implerẽ creaturã ſiue ſubam quã creauit.

Quomodo demones ſenſum p̃cedũt.
Capitulũ. XXVIII.

D Emones ꝛ acrimonia ſenſus. et celeritate motꝰ aerei corpis: terrenoꝝ corpoꝝ ſenſum facile p̃cedunt. ꝛ quedã cogitata p̃nunciãt: q̃ hoĩes mirant ꝓpter tarditatẽ terreni corporis. Neceſſit autẽ demonibꝫ ꝑ tã longũ tp̃s: q̃ eoꝝ vita ꝓtendit. reꝝ lõge maior experientia: q̃ꝫ hoĩbꝫ p̃t euenire ꝓpter breuitatem vite. Idcirco quedã futura p̃dicũt ꝛ quedã mira faciũt: quibꝫ homĩes alliciũt ꝛ ſeducũt. Unde quedã mĺieres poſt ſathan cõuerſe: demonũ illuſionibꝫ ꝛ fantaſmatibus ſeducte: credũt ſe ꝛ ꝓfitẽt nocturnis horis cũ diana paganoꝝ dea. vĺ cũ herodiade ꝛ minerua ꝛ innumera mulieꝝ multitudine eq̃tare: earũqȝ iuſſionibꝫ obtẽpare. Ipe nãqȝ ſathanas: q̃ trãſfigurat ſe in angelũ lucis: cũ mentẽ cuiuſqȝ muliercule ceperit. ꝛ hanc ſibi ꝑ infidelitatẽ ſubiugauerit: ilico trãſformat ſe in diuerſaruȝ ꝑſonaꝝ ſpecies ꝛ ſimilitudines: ꝛ mentẽ quã captiuã tenet: in ſomnis deludẽs: modo leta ꝛ mõ triſtia: modo cognitas modo incognitas ꝑſonas oſtẽdens: ꝑ deuia queqȝ deducit. Et cũ ſolus h̃ patit ſpũs infidelis: nec in aĩo ſȝ in corpe euenire opinatur. Idcirco nimis ſtultus ꝛ hebes eſt q̃ hec oĩa q̃ in ſpiritu fiũt etiã in corpe accidere arbitrat. Cũ ezechiel ꝛ aliȷ ꝓphe. Johãnes etiã euãgeliſta ꝛ apl'i in ſpiritu nõ in corpe viſiones viderũt.

Qũo mortui cognoſcũt q̃ fiũt ĩ h̃ mõdo
Capitulũ. XXIX.

C Um homines mortui ſiue viuis hoĩbus dormiẽtibꝫ vel vigilantibus apparẽt: nõ in ipis rebus vt ſunt vident: ſȝ in q̃buſdã ſĩlitudinibꝫ reꝝ. Iſtud aũt angelicis opationibꝫ fieri credũtꝰ: ꝑ diſpenſationẽ ꝓuidẽtie dei: hec vtẽtis bonis vel malis ſᵐ inſcrutabilem altitudineȝ iudicioꝝ ſuoꝝ: ſiue hinc inſtruant mẽtes mortaliũ: ſiue fallant: ſiue conſolent: ſiue terreant. ſicut vnicuiqȝ vel p̃benda eſt miſericordia: vel irrogãda iuſticia: ab eo cui miſericordiã ꝛ iudiciũ nõ inaniter decãtat eccleſia. Ibi ſiquidẽ ſunt ſpũs defunctoꝝ: vbi nõ vident neqȝ audiũt: q̃ agunt aut eueniũt ĩ iſta vita hoĩminibꝫ. Ita tñ eſt eis cura de viuis: q̃ꝫ q̃ꝫ q̃d agant oĩno neſciãt: queãdmodũ cura eſt nobis d̃ mortuis: q̃ꝫuis q̃d agant vtiqȝ neſciamꝰ. Neſciũt quidẽ mortui q̃d h̃ agat. Sȝ dũ h̃ agit: poſtea audire poſſũt ab eis q̃ hinc moriẽdo ad eos pergũt: nõ quidẽ oĩno: ſȝ q̃ꝫ tñ ſinit eis indicare ꝛ eos optet audire. Scire etiã p̃nt ab angel' q̃ hic nobis p̃ſto ſunt: ꝛ aĩas ñras ad illos deferũt. Spũ etiã dei reuelãte cognoſcere poſſunt q̃ h̃ agunt q̃ neceſſariũ eſt eos noſcere. Quidã etiã ex mortuis ad viuos rapi p̃nt: nõ ꝑ ꝓpriã naturã: ſȝ ꝑ diuinaȝ potẽtiã: vtꝝ tñ iſta ſiant ꝑ eoꝝ p̃ñtiã: aut ꝑ ãgelos ſuſcipiẽtes eoꝝ ꝑſonã: affirmare nõ audeo. Deꝰ eñ oĩpotẽs q̃ eſt vbiqȝ p̃ſens: ꝑ angelica miſteria vſqȝquaqȝ diffuſa. p̃t p̃bere iſta hoĩbꝫ ſolatia q̃bꝫ ĩ huiꝰ vite miſeria iudicat eſſe p̃benda.

De potentijs anime ꝛ eiꝰ virtutibꝫ
Capitulũ. XXX.

P Otẽtie aĩe atqȝ ṽtutes: longa exercitatõe ꝛ ſucceſſu temporꝝ creſcũt. Ipa vero nec creſcit nec decreſcit: ſed aut imparilitate mẽbroꝝ: aut humorũ craſſitudine ꝛ eoꝝ corruptione ꝑpedita: vires ſuas exercere nõ poteſt

226

Aĩa carne exuta viuit: videt: audit: ⁊ oẽs
ſenſus atq̄ȝ ingenia viuaciter tenet. vt po
te pura ſbtilis cita ⁊ ꝑpetua Et ſicut de⁹
vbiq̄ȝ ĩ ſemetiṗo eſt. ſic aĩa vbiq̄ȝ qđāmo
do ĩ ſemetiṗa eſt. at ꝑ hoc ibi erit aĩa poſt
corp⁹: vbi erat agẽs in corꝑe. Ibi de⁹ eſt
modo: vbi erat pri⁹ q̄ȝ mūdus fieret: vbi
etiā foret ſi mūd⁹ deſineret eſſe. Sicut ſe
pe dictuȝ eſt: incorporea eſt aĩa. ꝑt tñ hr̃e
ſil'itudinẽ corꝑis ñ corꝑalẽ ſȝ corꝑi ſil'eȝ:
⁊ corꝑaliū oĩno mẽbroꝝ. cū ď corꝑe egre
dit̃. Sic em̃ aut ad ſpũalia ꝑ merit̃ fert̃.
aut ad loca penalia ſil'ia corꝑib⁹: q̄lia ſepe
demõſtrata ſunt his q̇ rapti ſunt a corpo
ris ſenſib⁹: ⁊ mortuis ſil'es iacuerũt: cū ⁊
iṗi in ſeiṗis gererẽt quandā ſil'itudinem
corꝑis ſui: ꝑ quā poſſent ad illa ferri. ⁊ ta
lia ſil'ib⁹ ſenſib⁹ experiri. Aĩe ſiquidẽ q̄ in
corporib⁹ viuẽtes ꝑ dilectionẽ viſibiliuȝ
reꝝ corꝑalib⁹ imaginib⁹ afficiunt̃. a cor/
porib⁹ exeuntes in eiſdem imaginib⁹ tor
mẽta patiunt̃. Propterea em̃ corꝑalibuſ
paſſionib⁹ ibi teneri pñt: q2 a corruptõne
corporaliū affectionū hic mūdate nõ fue
runt: quā corpulentiā de carnis dilectõe
traxerũt. Quedā aũt aĩe in eiſdẽ locis in
q̇b⁹ culpā cõmiſerũt puniunt̃. Quedam
vero abdit̃ receptaculis vſq̄ȝ ad vltimā
reſurrectionẽ ꝯtinent̃. ſicut digna eſt vna
queq̄ȝ requie vel miſeria.

Quomodo aĩa cognoſcit ſe per ſe. Capitulū. XXXI.

m Ulta de aĩa dixi. ſȝ nõdū dixi qñ
facta eſt. vel qñ de corꝑe egredit̃.
Qđ primū poſui poſtea dicā. q2
vltimū nõ poſſū dicere. q2 neſcio finẽ me
um. Ȝ plane ſcio q̄ mortales ſum⁹. ⁊ veli
mus nolim⁹ oẽs moriemur. Nihil enim
morte certi⁹: ⁊ nihil incerti⁹ hora mortiſ
Nā neſcimus qñ aut q̄uo aut vbi morie
mur: q̄m mors vbiq̄ȝ nos expectat. Id/
circo ſemꝑ debem⁹ eſſe parati: vt cū cor/
pus reuertet̃ ad terrā de q̄ ſumptū eſt. ſpi
ritus redeat ad deū q̇ dedit illū. Id ſiq̄/
dẽ nos maxime mouere debet: q̄ a vete/
rib⁹ ſapiẽtib⁹ ita hõ diffinitus eſt. hõ eſt
aĩal rõnale mortale. Hoc genere poſito:
qđ aĩal dictū eſt: additas duas differen/
tias videm⁹ q̄b⁹ admonend⁹ erat hõ ⁊ q̄
ſibi eſſet redeundū: ⁊ vnde fugiendū. Si
cut em̃ ꝓgreſſus aĩe vſq̄ȝ ad mortalia la/
pſus eſt. ſic regreſſuſ ei⁹ in rationẽ eſſe de
beret: q̄ impugnantib⁹ vicijs reſiſtere va
leat. vt ſ̃m naturā ſuam viuat. ⁊ ordinari
appetat ſub illo videlicet a q̄ regi debet.
⁊ ſupra ea q̄ regere debet. Uno ṽbo: qđ
rõnale dicit̃ ſeꝑat̃ a beſtijs. alio q̄ morta
le ſeꝑatur a diuinis. Illud niſi retinuerit
beſtia erit. hinc niſi ſe auerterit ad diuina
nõ perueniet. Idcirco vt hõ ſibi incogni
tus cognoſcat ſe magna op⁹ habet ꝯſue/
tudine recedẽdi a ſenſib⁹: vt animuȝ ad ſe
colligat: ⁊ in ſeiṗo retineat. His ſiquideȝ
ſenſib⁹ impedit̃ aĩa ne cernere ſemetiṗam
valeat ⁊ creatorẽ ſuū. quẽ ſola ⁊ ſimplex
ſine iſtis oculis intueri debet.

De dignitate aĩe. Ca. XXXII.

a Nima nanq̄ȝ rõalis inter eas res
q̄ ſunt a deo ꝯdite. ſuꝑat oĩa: et
ideo deo ꝓxima eſt qñ eſt pura. ei
q̄ȝ inquantū charitate coheſerit: intantū
ab illo lumine intelligibili ꝑfuſa quodā/
modo ⁊ illuſtrata. ñ ꝑ corporeos oculos
ſȝ per iṗius ſui ꝑncipale. i. ꝑ intelligentiā
deū cernit: in quo eſt perfectiſſima pulcri
tudo ⁊ beatiſſima viſio: qua viſiõe fit be
ata. Remoueat ergo a conſideratione ſua
noticias q̄ ꝑ corꝑis ſenſus extrinſec⁹ ca/
piunt̃. Queq̄ȝ nāq̄ȝ corporalia: eorūq̄ȝ ſi/
militudines. ſenſus q̄ȝ ⁊ imaginatões in
memoria infixe: cū recordādo reminiſcū/
tur. ad exteriorẽ hoĩeȝ pertinẽt. q̄ȝ q̄ȝ iſtis
q̄ſi nuncijs aĩa exteriora ꝑcipiat. Mens
ergo cui nihil ſeiṗa p̃ſenti⁹ eſt: quadā in/
teriori nõ ſimulata. ſȝ vera p̃ſentia: vide/
at ſeip ſe. Nihil em̃ tā nouit mens: q̄ȝ id
qđ ſibi p̃ſto eſt. Nec magiſ menti quicq̄ȝ
preſto eſt q̄ȝ iṗa ſibi. Nā cognoſcit ſe vi/
uere. ſe meminiſſe. ſe itelligere. ſe velle. co/
gitare. ſcire. iudicare. Hec oĩa nouit in
ſe. nec imaginat̃ quaſi extra ſe illa aliquo
ſenſu corporis tetigerit ſicut corporalia
queq̄ȝ tangunt̃. Ex quoꝝ cogitationib⁹
nil ſibi affingat. vt tale aliq̇d ſe eſſe putet
Quicq̇d ei de ſe remanet: hoc ſolū iṗa eſt
Nihil em̃ tam in mente eſt q̄ȝ ipſa mens.
nec quicq̄ȝ ſic mentẽ cognoſcit queadmo
dū mens. Cum em̃ querit mens quid ſit

mens:ꝑfecto nouit ꝙ ſeipaꝫ q̄rit:⁊ nouit
ꝙ ipa ſit mēs q̄ ſeipaꝫ q̄rit. Nec ei aliun
de ſe q̄rit ꝙ̄ ſeipſa. Cū ergo q̄rentē ſe no/
uit:ſe vtiq̄ȝ nouit. Et om̄e qḋ nouit:tota
nouit. Atq̄ȝ ita totā ſe nouit. Et ſi p̄te in/
uenta nō ſe totā q̄rat. tñ q2 ſe totā q̄rit:to
ta ſibi p̄ſto eſt. Nihil em̄ ſibi ſeipa p̄ſenti
us eſſe p̄t. Q̄ȝ aūt q̄rit de ſe q̇d antea fue/
rit:vl' q̇d futura ſit:vl' q̄lis modo ſit:q̄rit
.i. ꝙ̄ ſiſ'is vl' ꝙ̄ diſſiſ'is deo:ꝙ̄ humilio et
deuota:ꝙ̄ pura:ꝙ̄ ſancta. Sed q2 i iſtis
eſt corꝑalib9:q̄ cū amore cogitat. ⁊ cū q̇b9
amore aſſuefacta eſt:nō valet ſine imagi/
nib9 eoꝝ videre ſemetipam. Nā tanto glu
tino amoris ei coheſerūt hec q̄ foris ſūt
corꝑalia. vt etiā cum abſint iſta:p̄ſto ſūt
imagines eoꝝ cogitāti. Quapꝑter ſecer/
nere eas a ſe nō p̄t:vt ſe ſolā inſpiciat ⁊ vi
deat. Redeat ergo ad ſe:⁊ ſtet in ſe:nec ſi/
cut abſentē ſe q̄rat:ſ3 velut p̄ſentē ſe curꝫ
cernere ⁊ diſcernere. ⁊ intentōeꝫ volūtatꝭ
q̄ ꝑ alia vagabať:ſtatuat in ſeipſa:⁊ ſe co/
gitet vt ſeipam cognoſcat ⁊ diligat. Ita
videbit ꝙ nunq̄ȝ ſe nō amauerit nūq̄ȝ ne/
ſcierit. ſ3 alia ſecū amādo cū eiſ ſe ꝯfudit.
ita vt ſine magno laboꝛe ab eis ſeꝑari nō
poſſit:q̇b9 cū amore inheſit. Propterea
fantaſijs corꝑalium imaginationū defor
mať. eiſdēq̄ȝ alte impꝛ̄ſſis etiā ſoluta a cor
pore n̄ exuiť. Si ei a corꝑaliū affectionū
corruptōe h̄ n̄ mūdať:corꝑe exuta corꝑā
lib9 teneť paſſionib9 Studeat ḡ in hac vi
ta ſe mūdare ab h̄mōi feculētia. q̄tin9 cuꝫ
hinc exierit. nihil corporeū ſecū trahat:⁊
a corꝑali paſſione īmunis ꝑſiſtat. Viuifi
catōe ⁊ ſenſificatōe deſcēdit aīa ad corp9
Preſentia nāq̄ȝ ſua illud viuificat. colli/
git in vnū:atq̄ȝ ī vno tenet:defluere atq̄ȝ
ꝯtabeſcere nō ſinit:ꝯgruentiam modūq̄ȝ
ei9 ꝯſeruat. nō tm̄ in pulcritudīe:ſ3 etiā ī
creſcēdo atq̄ȝ gignēdo. Intēdit etiā aīa ſe
ſintactā:⁊ eo calida ⁊ frigida:aſpeta ⁊ le/
uia:dura ⁊ mollia:grauia ⁊ leuia ſētit at/
q̄ȝ diſcernit. Deinde innumerabiles diffe
rētias ſapoꝝ:odoꝝ:ſonoꝝ:atq̄ȝ formaꝝ:
guſtādo:olfaciēdo:audiēdo:vidēdoq̄ȝ di
iudicat. atq̄ȝ ī his oīb9 ea que ſm naturā
corꝑis ſui ſunt appetit:fugitq̄ȝ ꝯ̄ria. Re
mouet ſe ab his ſenſibuſ certo interuallo

tempoꝝ. ⁊ eoꝝ mot9 q̄ſi ꝑ q̄ſdā ferias re/
parās:reꝝ imagines q̄s ꝑ eoſ hauſit ſecū
cateruatim ⁊ mltiplicíter ꝟſat. Cū ḡ vult
intelligere vl' diuīa vl' deū vl' ſeipaꝫ ſuaſ
q̄ȝ ꝯſiderare ꝟtutes:abſtrahit ſe ab oīb9
corꝑis ſenſib9:q̇b9 nō adiuuať niſi ad cor
poreas formas coloreſq̄ȝ ſentiēdos ⁊ ſpū
ac ratōe ſe ꝯſpicit:meditatōe atq̄ȝ ꝯtem/
platōe ad deū aſcēdit:de9 ꝟo reuelatōne
atq̄ȝ diuīa inſpiratōe ad eā deſcēdit. Me
ditatio ſiq̇dē eſt occulte veritatꝭ ſtudioſa
inueſtigatio. Contēplatio ē ꝑſpicue ve/
ritatꝭ iocūda admiratio. Iſtā nāq̄ȝ diuīa
illuminat ꝛ̄uelatō vt veritatē cognoſcat.
illam vero diuina inſpiratio inflāmat vt
eā diligat. Corp9 aūt ſenſu ⁊ imaginatō
ne ad ſpūm aſcēdit.

De corꝑis materia Ca. XXXIII.

Humanū ſiquidē corp9 ex q̄ttuor
elemētis cōpoſitū eſt:ſ3 ī carne ⁊
oſſib9 terra maxime appꝛ̄et ꝓpter
terrenā ſoliditatē:aqua in humorib9:aer
ꝯtineť in pulmone. idcirco ſemꝑ in motu
eſt:q2 ventilabꝝ cordis eſt:ne nimio calo
re ꝯſumať cor ⁊ diſſoluať. ſedes ignis eſt
ī corde. ⁊ iō inferi9 eſt latū ⁊ ſuperi9 acu/
tuꝫ. quā formā ignis retinet. Quedā vis
ignea aere tꝑata a corde ad cerebꝝ aſcen/
dit:tanq̄ȝ in celū corꝑis nr̄i. ibiq̄ȝ purifi/
cata ⁊ colata ꝑ oculos aures nares cete/
raq̄ȝ inſtrumēta ſenſuum foris ꝓgrediť. ⁊
ꝯtactu exterioꝝ formata q̇nq̄ȝ ſenſus cor
poris facit viſū videlicet auditū. guſtuꝫ.
odoratū. ⁊ tactū. q̇ tangēdi ſenſus ab an/
teriori p̄te cerebri ad poſteriorē trāſiens
⁊ inde ꝑ ceruicē ⁊ medullā ſpine deſcēdēſ
ꝑ totū corp9 diffundiť. Porro ipa vis ig
nea q̄ exteri9 formata ſenſus diciť. eadem
formata ꝑ ipa ſenſuū inſtrumēta ꝑ q̄ egre
diť ⁊ in q̇b9 formať. natura oꝑante intror
ſū ad cellā fantaſticā vſq̄ȝ retrahiť ⁊ redu
ciť:atq̄ȝ imaginatio efficiť. Poſtea eadeꝫ
imaginatio ab anteriori p̄te capitꝭ ad me
diū trāſiēs:ipaꝫ aīe rōnalis ſubam ꝯtin/
git. ⁊ excitat diſcretōeꝫ. intm̄ iā purifica/
ta ⁊ ſubtilis effecta:vt ipi ſpiritui imedi/
ate ꝯiungať:veraciter tñ naturaꝫ corꝑis
retinēs ⁊ ꝓprietatē. Que q̇dē imaginatō
ī brutꝭ aīalib9 fantaſticā cellā n̄ trāſcēdit.

In rõnalib⁹ aũt purior fit:⁊ vſq ad rõ/
nalẽ ⁊ incorporeã aĩe ſubaz ↄtingẽdã de/
ferẽ ⁊ ꝓgredit̃. Eſt itaq imaginatio ſili/
tudo corꝑis.ꝑ ſenſus q̇dez corporeos:ex
corpoꝝ ↄtactu cõcepta extrinſec⁹:atq ꝑ
eoſdẽ ſenſus introrſuſ ad ꝑtẽ puriorẽ cor
porei ſpũs reducta:eiq impꝛ̃ſſa ĩ ſũmo.ſ.
corꝑalis ſpũs:⁊ ĩ imo rõnalis:corporalẽ
informãs ⁊ rõnalẽ ↄtingẽs. Spũm cor/
poreũ voco aerẽ vl̕ poti⁹ ignẽ:q̇ ꝑ ſui ſub
tilitate videri non p̄t. ⁊ corꝑa interi⁹ vege
tando viuificat. Quedã autẽ vegetat tm̃
⁊ ñ ſenſificat. ſicut arbores herbas ⁊ vni
uerſa ĩ terra germinantia. Quedã ſenſifi
cat ⁊ vegetat. ſicut oĩa bruta aĩalia. In q̇
bus q̃dã tm̃ ſenſũ habẽt ⁊ imaginationẽ
nõ habẽt. Quedã ſenſum ⁊ imaginatõez
hñt. Cũ itaq magiſ ſit ſenſificari q̃ vege
tari tm̃. ↄſtat ꝑfecto hãc vim ſubtiliorez
eſſe. ⁊ vbi magiſ ſubtilis eſt magiſ ſpũs eſt
Magiſ ſiq̇dẽ incorporee nature appꝛpin/
quat cũ imaginatõez format:q̃ cũ ſenſũ
p̄ſtat. Nihil ei in corꝑe alti⁹ vl̕ ſpũali na
ture vicini⁹ eſſe p̄t q̃ id vbi p⁹ ſenſũ vis
imaginãdi ↄcipit̃. qđ q̇dẽ intm̃ ſ⁹blime eſt
vt q̇cq̇d ſup̄ illud ẽ aliud ñ ſit q̃ ratio.

Hic in q̇buſdã codicib⁹ finẽ habet li/
ber de ſpiritu ⁊ aĩa. In aliĳs aũt q̇buſdã
codicib⁹ reperiunt̃ etiã ſeq̃ntia capitula.

Q, tot⁹ homo interior aĩa nominat̃.
Capitulũ. XXXIIII.

a

Anima noĩat̃ totus hõ interior:q̃
viuificat̃ regit̃ ⁊ ↄtinet̃. lutea illa
maſſa humectata ſuccis ne areſa
cta diſſoluat̃. Dũ ḡ viuificat corp⁹ aĩa ẽ.
dũ vult anim⁹ eſt. dũ ſcit mẽs eſt. dũ reco
lit mẽoria eſt. dũ iudicat rõ eſt. dũ ſpirat
vl̕ ↄtemplat̃ ſpũs eſt. dũ ſentit ſenſus eſt
Nã inde ſenſus aĩa dr̃:ꝑ his q̃ ſentit:vñ
⁊ ſnĩa nomẽ accepit. Habet etiã corpus
q̇nq ſenſuſ:q̇ ex eo dicti ſũt:qꝛ ꝑ eos aĩa
totũ corp⁹ ſubtiliſſime agitat vigore ſen
tiẽdi. Ita aũt hec oĩa adiũcta ſunt aĩe vt
vna res ſit:ꝓ efficiẽtĳs tñ cauſaꝝ diuer/
ſa noĩa aĩa ſortita eſt. In eſſentia nãq eſt
ſimplex:in officĳs mltiplex. Memoria
etiã mẽs eſt. vñ ⁊ ĩmemores amẽtes dicũ
tur. Oĩm reꝝ theſaur⁹ ⁊ cuſtos eſt memo
ria. nec enarrari p̄t. tã grãdis ẽ ei⁹ ꝑplexi/
tas:⁊ anim⁹ ipſa eſt. Nec aliud ſignifico
q̃ aĩaz cũ mentẽ dico. ſ; ꝓpter aliud aĩaz
⁊ ꝓpter aliud mentẽ. Nam totũ qđ viuit
hoĩs aĩa eſt. Cũ aũt aĩa ĩ ſe agit ſe. ⁊ ex ſe.
ꝑ ſe:ſola mẽs dici ſolet. Sẽſus ṽo ad ſua
miſteria cõplẽda ↄſueti⁹ aĩa dr̃. Spũm
idẽ eſſe ꝙ aĩaz euãgeliſta ꝓnũciat dicẽs:
Poteſtatẽ habeo ponẽdi aĩaz meã:⁊ rur/
ſũ ꝑtãtez habeo ſumẽdi eã De hac q̇; ipa
dñi aĩa paſſiõis tꝑe mẽoratus euãgeliſta
ita ꝓtulit dicẽs. Et inclinato capite emi/
ſit ſpũm. Quid eſt em̃ emittere ſpũm:niſi
qđ aĩaz ponere. S; aĩa dicta ẽ ꝓ eo ꝙ vi
uit. Spũs aũt vl̕ ꝓ ſpiritali natura. vl̕ ꝓ
eo ꝙ ſpirat in corꝑe. Itẽ animũ idẽ dici/
m⁹ eſſe qđ aĩaz:ſ; aĩa vite:anim⁹ eſt ↄſilĳ
Vñ aiunt phi:⁊ ſine aĩo vitã manere. ⁊ ſi
ne mẽte aĩaz durare:ſicut ĩ amentib⁹. Ad
mentez em̃ ꝑtinere videt̃ vt ſciat:ad aĩm
vt velit. Pueri etiã ĩ genitriciſ vtero ſine
ſciẽtia ⁊ volũtate viuũt. Mẽs aũt voca/
ta ẽ ꝙ emineat ĩ aĩa l̕ ꝙ meminerit. Qua/
ꝓpter nõ aĩa ſ; qđ excellit in aĩa mẽs vo/
cat̃ tanq̃ caput vl̕ ocul⁹. Vñ ipe hõ ẽm
mentẽ imago dei dr̃. Mẽs nãq ex eo di
cta eſt ꝙ emineat in aĩa. p̄ſtãtior ſiq̇dẽ viſ
aĩe eſt a q̃ ꝓcedit intelligẽtia. Rõ eſt ſiq̇dẽ
animi motus viſũ mẽtis acuẽs:veraq a
falſis diſtinguẽs. Redeat ḡ mẽs ad ſe rõ/
nalis ⁊ colligat ſe ĩ ſe:vt ſine imaginibus
corporeis ſeipãz ⁊ om̃ipotẽtis dei inuiſi
bilẽ naturã ↄſiderare valeat:terrenoꝝ fã
taſmatũ imagines:⁊ q̇cq̇d terrenũ cogi/
tationi ei⁹ occurrerit reſpuat:⁊ talẽ ſe int⁹
q̃rat ⁊ videat q̃lis ẽ ſine iſtiſ. ↄſideret ſe ta/
lẽ q̃lis ſb deo ſuꝑ corp⁹ creata ẽ. Deinde
ſup̄ ſemetipãz ſurgat:⁊ ſeipãz deſerat:at/
q qđãmodo ĩ obliuionẽ ſibi veniat:et ſe
ↄtẽplatõi ſui creatoris hũiliter ⁊ deuote
ſbĳciat. Cũ em̃ cepit mẽs ꝑ purã intelli/
gentiã ſemetipãz excedere:⁊ illã incorpo
ree luciſ claritatẽ tota intueri:⁊ ex his q̃ in
trinſec⁹ videt q̃ndã intime ſuauitatiſ ſapo
rẽ trahere:⁊ ex eo intelligẽtiã ſuã cõdire:
⁊ in ſapiẽtiã vertere. in tm̃ in h mentis ex
ceſſu pax illa q̃ exuperat oẽm ſenſuz inue
nitur atq obtinet̃:vt fiat ſilentiuz in celo
q̃ſi hora dimidia. ita vt ↄtẽplantiſ anim⁹
nlla altercãtiũ cogitatõnũ tumultuatõe

hic finit lib iſte ſm q̃ſdã

turbet. nil oino inueniēs qđ vl' p deſide/riū petat vl' p faſtidiū arguat: vl' p odiuȝ accuſet. ſȝ intra tranq̄llitatē ꝯteplatōnis tot⁹ colligit: intromittit in q̄ndā affectū multū inuſitatū introrſus ad quā neſcio dulcedinē: q̄ ſi ſemꝑ ſic ſentiret. pfecto magna felicitas eſſet. Nil ſēſualitas. nil agit imaginatio: ſȝ oīs inferior vis aīe. ꝓprio interim viduat officio. Purior aūt aīe ps in illud intime q̄etis ſecretū: ꝛ ſumme trāquillitatꝭ archanū. felici iocūditate introducit. Uiu⁹ q̄dē eſt ſmo dei ꝛ efficax ꝛ penetrabilior oīni gladio ancipiti: ptingēs vſq; ad diuiſionē aīe ꝛ ſpūs. Et iō nihil ī creaturꝭ hac diuiſiōe mirabilius cernit: vbi id qđ eſſentialr vnū eſt atq; indiuiduū. in ſeipm ſcindit: ꝛ qđ ſimplex ī ſe ꝛ ſine ptib' ꝯſtat q̄i q̄dā ptitione diuidit. Neq; eī ī hoīe vno alia eſſentia ē ei⁹ ſpūs alia ē ei⁹ aīa: ſȝ ꝓrſus vna eadēq; nature ſimplicꝭ ſuba. Nō eīn ī h̄ gemio vocabulo gemīa ſuba intelligit. Sȝ cū ad diſtinctionē ponit gemīa vis eiuſdē eēntie. vna ſupior p ſpūm. alia īferior p aīaȝ deſignatur. In hac itaq; diuiſiōe aīa ꝛ qđ aīale ē in imo remanet. ſpūs aūt ꝛ qđ ſpūale ē ad ſūma euolat. Ab īfimis diuidit vt ad ſūma ſblimet. Ab aīa ſcindit vt dño vniat: qm̄ q̄ adheret deo vn⁹ ſpūs eſt cū illo Felix diuiſio ꝛ mirabilis ſepatio: vbi qđ corpulētū ꝛ fetulētū eſt: deorſū remanet. qđ ſpūale ꝛ ſbtile eſt vſq; ad ſpeculatōeȝ diuie glīe ſublimat. ꝛ ī eandē imaginem trāfformat. Pars inferior cōponit ad ſūmā pacē ꝛ tranq̄llitatē. Pars aūt ſupior ſblimat ad ſūmā glīaȝ ꝛ iocūditatē. Licȝ eīn mēs hūana ñ ſit ei⁹ nature cui⁹ ē de⁹. imago tn̄ illi⁹ nature q̄ natura nll'a melior eſt ibi q̄renda ꝛ inueniēda eſt in nob. q̄ natura nr̄a nihil h̄ȝ meli⁹: ſȝ pri⁹ mēo ipa ī ſeipa ꝯſiderāda ē: ꝛ ī ea reperiēda ē imago dei. Mēs igit qñ cogitatōe ſcoſpicit intelligit ſe ꝛ recognoſcit. qñ ꝯteplatōne ad deū aſcendit vt eū intelligat ꝛ diligat: imago dei dicēda eſt. cogitādo eterna vir eſt. ſiē dicit apl's. Uir nō deb; velare caput ſuū: cū ſit imago dei ꝛ glīa. i. q̄to magis ſe extēderit ī id qđ eternū eſt. tāto magis ide format ad imaginē dei: ꝛ iō ñ ē co bibēda vt inde ſe ꝯtineat ac tpet. Qñ ꝓ ea agit vl' cogitat que ſūt tpalia mlier appellat: ꝛ tūc nō eſt dicēda imago dei. ꝛ ꝓpterea deb; velare caput ſuū ne nimiū ſit ei⁹ ꝓgreſſio ad inferiora. ne cū licita agit illicita cōcupiſcat.

De dignitate humane ꝯditōis. Capitulū. XXXV.

Tanta dignitas hūane ꝯditōis eſſe cognoſcit: vt ñ ſolū iubētis ſermone: ſiē alia ſex diez opa. ſȝ ꝯſilio ſācte trinitatis ꝛ ope diuīe maieſtatꝭ ſit creat⁹ hō: vt ex ꝓme ꝯditōis honore intelligeret q̄tū deberet ſuo ꝯditori: dū tm̄ in ꝯditōe mox dignitatꝭ ꝓuilegiū pſtitit ei cōditor. ꝛ tanto ampli⁹ ꝯditorē diligeret: q̄to mirabili⁹ ab eo ſe ꝯditū intelligeret. Nc ob h̄ ſolū q̄dē q ad ꝯſiliū ſctē trinitatꝭ ſic excellēter a ꝯditore ꝯdit⁹ ē: ſȝ etiā q ad imaginē ꝛ ſiſitudinē ſuā creator oīm eū creauit: qđ nll'i alteri ex creaturꝭ donauit. que imago diligēti⁹ ī interioris hoīs nobilitatē ꝯſiderāda. Primo q̄dē q ſicuti de⁹ vn⁹ ſꝑ vbiq; tot⁹ eſt oīa viuificās: mouēs ꝛ gubernās: ſicut apl's ait. Qđ in eo viuimus: mouemur ꝛ ſum⁹. ſic aīa in ſuo corpore vbiq; tota viget. viuificās illō: mouens ꝛ gubernās. Nō eī in maiorib' corporis ſui mēbris maior ē: nec ī minorib' minor: ſȝ ī minimis tota ē ꝛ ī maxis tota. Sic infuſa ē corpi: vt nō p mēbroꝝ ptes ptib' ſit diuiſa. Nā in q̄libet loco ps corporis percutit: tota dolet. Miro aūt mō vna eadēq; viuificatōe mēbris pſidēs: cū ipa p naturā ñ ſit diuerſa: p corp⁹ tū agit diuerſa. Ipa q̄ppe eſt q̄ p ocl'os videt. audit p aures: p nares odorat: p os guſtat: p mēbra oīa tāgit: ꝛ tāgēdo leue ab aſpero diſcernit. ꝛ cū ñ ſit diuerſa: p ſenſus tn̄ opat diuerſa. Ex q̄ re intelligitur q ita eſt aīa ſm ſuū modū ī corpe. ſic de⁹ eſt ī ſuo mūdo. Interi⁹ ſiq̄dē ꝛ exteri⁹: ſupi⁹ ꝛ inferius eſt: regēdo ſupior: portando inferior: replendo interior: circūdando exterior. Sic ē int⁹ vt extera ſit. ſic circūdat vt penetret: ſic pſidet vt portȝ: ſic ptat vt pſideat. ꝛ ſicut de⁹ nec creſcētib' creaturꝭ creſcit: nec decreſcētib' decreſcit. ſic aīa nec minutꝭ mēbris minuit: nc adauctꝭ augetur

Hec ē imago ſiue ſilitudo oīpotētis dei
quā aīa hʒ ī ſe. Quandā etiā hʒ imaginē
ſctē trinitatꝭ. Prio ī eo ꝙ ſicͤ deꝰ ē viuit et
ſapit. ita aīa ſcḋm ſuū modū ē viuit ⁊ ſapit
Eſt ⁊ꝫ ⁊ alia trinitas ī ea: q̄ ad imaginē
ꝑfecte q̄dē ⁊ ſūme trinitatꝭ: q̄ ē in p̄re ⁊ fi
lio ⁊ ſpūſctō ꝯdita ē. Et licʒ vniꝰ ſit aīa
nature. tres tn̄ ī ſe vires hʒ. i. ītellectū vo
lūtatē ⁊ mēoriā. qḋ idē. licʒ aliꝫ v̄bis: in
euāgelio deſignat̄: cū dr̄. Diliges dn̄ʒ deū
tuū ex toto corde tuo: ⁊ ex tota aīa tua: ⁊
ex tota mēte tua. i. ex toto ītellectu tuo: ⁊
ex tota volūtate tua ⁊ ex tota mēoria tua
Nā ſicͤ ex p̄re generat̄ filiꝰ: ⁊ ex p̄re filioꝗ;
ꝓcedit ſpūſſctūs. ita ex ītellectu generat̄
volūtas: ⁊ ex his āboƀ ꝓcedit mēoria. ſi
cut facile a q̄libet ſapiēte p̄t ītelligi. Nec
eī aīa ꝑfecta p̄t eſſe ſine his triƀ: nec hoꝝ
triū aliqḋ ſine aliꝫ duoƀ integꝝ cōſtat:
q̄ꝫtū ad ſuā ꝑtinet habitudinē. Et ſicͤ de
us p̄r deus filiꝰ deꝰ ſpūſſctūs: nō tn̄ tres
dij ſʒ vnꝰ deꝰ ⁊ tres ꝑſone. ita aīa ītellectꝰ
aīa volūtas: aīa mēoria. nō tn̄ tres aīe in
vno corꝑe: ſʒ aīa vna ⁊ tres vires. Atq; ī
his triƀ diuinā imaginē gerit mirabilit̄
ī ſua natura nr̄ hō īterior: ⁊ ex his q̄ſi ex/
cellētioriƀ anīe viriƀ iubemur diligere
ꝯditorē. vt inq̄ꝫtū intelligit̄ diligat̄: ⁊ in/
q̄ꝫtū diligit̄ ſꝑ ī mēoria habeat̄. Nec ſolū
ſufficit ḋ eo ītellectꝰ: niſi ſiat ī amore eiꝰ
volūtas. Immo nec hec duo ſufficiūt: niſi
mēoria addat̄. ꝙ ſꝑ ī mēte ītelligētꝭ ⁊ dili
gētꝭ maneat deꝰ. vt ſicͤ nllm̄ p̄t eē momētū
q̄ hō n̄ fruat̄ dei bonitate ⁊ mīa. ita nullū
ſit momētū q̄ p̄ñte n̄ hēat eū ī mēoria Et
iō iuſte vidr̄ mihi dictū īteriorē hoīeʒ eē
imaginē dei. Nūc v̄o ḋ ſilitudine aliq̄ di
camꝰ. Nā ſicͤ creator q̄ hoīeʒ ad imaginē
ſuā creauit: eſt charitas: bonꝰ ⁊ iuſtꝰ: pati
ens ⁊ mitꝭ: mūdꝰ ⁊ miſicors: ⁊ cetera ſctā
rū v̄tutū īſignia q̄ ḋ eo legūt̄. ita hō crea
tꝰ eſt vt charitatē hr̄et. vt bonꝰ eſſet ⁊ iu
ſtꝰ: patiēs atq; mitꝭ: mūdus ⁊ miſicors.
Quas v̄tutes q̄ꝫto q̄s plꝰ ī ſeipo hʒ: tāto
ꝓpior ē deo: ⁊ maiorē ſui creatoris gerit
ſilitudinē. Si v̄o qḋ abſit aliq̄s ꝑ deuia
vicioꝝ ⁊ diuerticl'a maloꝝ ab hac nobi/
liſſima ſui ꝯditorꝭ ſilitudine degener ob
errat: tūc fiet ḋ eo qḋ ſcriptū ē. Hō cū in

honore eēt n̄ ītellexit ⁊c̄. Quis maior ho
nor potuit eſſe hoī q̄ꝫ ꝙ ad ſilitudinē ſui
ꝯditorꝭ ꝯderet: ⁊ eiſdē veſtimētꝭ v̄tutū or
naret̄ q̄ƀ ⁊ ꝯditor. ḋ q̄ legit̄. Dn̄s regnuit
decorē īdutꝰ ē. i. oīm v̄tutū ſplēdore ⁊ to
tiꝰ bōitatꝭ decore ornatꝰ ē. Vl' ꝙ maius
homī p̄t eſſe dedecꝰ aut īfelicior miſia q̄ꝫ
vt hac ſilitudīs glia ſui ꝯditoris amiſſa:
ad īformē ⁊ irrōnabilē brutoꝝ iumētoꝝ
ſilitudinem dilabat̄. Quapꝓpter q̄ſq; dili
gentiꝰ attēdat ꝑme ꝯditōis ſue excellen/
tiā: ⁊ venerādā ſctē trinitatꝭ ī ſeipo imagi
nē agn̄ſcat. honorēq; diuīe ſilitudīs ad q̄m
creatꝰ ē nobilitatem oꝝ: exercitatōe v̄tutū
⁊ dignitate meritoꝝ hr̄e ꝯtēdat. vt qn̄ ap
parebit q̄lis ſit. tūc ſilis ei appareat q̄ mira
bilit̄ eū ad ſilitudinē ſuā ī ꝑmo hoīe ꝯdi
dit. mirabiliꝰ q; ī ſcḋo. i. ī ſeipo r̄formauit

De ꝯueniētia inter deū ⁊ animā.

Capitulū. XXXVI.

m Agna ꝯueniētia ē inter deū ⁊ ani
mā. Deꝰ nāq; vita eſt. ſpūs eſt. ſa
pientia eſt ⁊ amor. Vita etiā aīa eſt. ſpūs
eſt in q̄ ſpū ſapīa eſt ⁊ amor. Vita deꝰ eſt.
vita ⁊ aīa eſt. ſilis ⁊ diſpar. Silis ꝙ vita
ꝙ ſeipa viuēs: ꝙ nō tm̄ viuēs ſʒ etiā viui
ficās. ſicut ⁊ ille hec oīa eſt. Diſpar qm̄ il
le creator eſt: ⁊ iſta creatura. Niſi em̄ iſta
ab illo creata nō eſſet: ⁊ niſi ab illo viuifi
cata: nō viueret. Viuit aīa naturali vita
etiā ſi ſpūali vita non viuat. Sʒ tal' vita
mors potiꝰ eſt q̄ꝫ vita. Qm̄ mors pctōꝝ
peſſima. Aīa q̄dē q̄ ſcḋm carnē viuit. viuēs
mortua ē. ⁊ iō bonū erat illi nō viuere q̄ꝫ
ſic viuere. Vita aīe viuēs quidē: ſʒ nō ali
unde q̄ꝫ ſeipa. ⁊ ob h̄ n̄ tā viuēs q̄ꝫ vita eſt
Inde eſt ꝙ īfuſa corꝑi viuificat illud. vt
ſit corpꝰ de vite p̄ſentia nō vita ſʒ viuēs.
Creata eſt aīa a deo: vita a vita: ſimplex
a ſimplici. imortal' ab imortali: vt n̄ ſit lō
ge a creatore ſuo cui appropiare videtur
ſimplicitate eēntie ⁊ ꝓximitate vite. Li/
cet ei ſpūal'r nō viuat: imortal'r tn̄ necc̄e ē
vt viuat. Creata eſt aīa magā a magno: re
cta a recto. eo mag̃ q̄ capax eternoꝝ: eo re
cta q̄ appetēs ſuꝑnoꝝ. eo btā q̄ deo vnita
Aīa nanq; quā dei pietas reſpicit. hūili
tas ſubijcit: p̄ñia reducit: iuſticia ḋducit
obediētia cōducit. ꝑſeuerantia perducit:

deuotio introducit: puritas iũgit. charitas vnit. Habz aĩa ĩ ſe amorẽ q̃ ſp̃ p̃t ſtare cũ deo. aut redire ſi mota cũ ſuis affectib9 imo defectib9 ab eo fuerit. Sol9 eſt amor ex oib9 aĩe affectib9 atq̃ ſẽſib9. in q̃ p̃t aĩa: ⁊ ſi nõ ex eq̃ ſuo rñderi auctori: vl' q̃ ſil'i mutuã rñdere vicez: ⁊ ſi min9 amat q̃m mĩor ẽ: tñ ſi ex tota ſe diligat nihil deeſt vbi totũ ẽ. Renũciãs g̃ cũctꝫ affectõib9 aliis: tota incũbat ſoli amori: effũdẽs ſe totã ĩ amorẽ illi9 cui rñdere hʒ in redibendo amore. Amat ſiq̃dẽ de9 vt amet᷑: ⁊ cũ amat nõ aliud vult q̃ꝫ amari: ſciẽs ipſos amore btõs q̃ ſe amauerit. Per amorẽ venit ad hoĩes: venit ĩ hoĩes: fact9 eſt hõ. et delicie illi9 eſſe cũ filiis hoĩm. Nr̃e ꝟo delicie erũt cũ ad eũ veniem9 ⁊ videbim9 eũ ſicuti ẽ: atq̃ ſil'es ei erim9. Tũc erit manifeſta viſio: plena cognitio: ꝟa dilectio: firma ꝯiũctio: ſocietas ĩdiuidua: ſil'itudo p̄fecta: ⁊ vita btã: in eternũ: ⁊ vltra ĩ ꝑpetuas eternitatꝫ. Sicut eñi corp9 ĩ reſurrectõe ſua vitã ⁊ ſenſuz recipiet. ſic aĩa in reſurrectõe ſua vitã ⁊ ſenſũ recipiet. i. cognitionẽ ⁊ amorẽ dei. Q, cognitio ſit vita: ip̃a ꝟitas affirmat dicẽs. Hec eſt vita eterna vt cognoſcãt te. verũ deũ ⁊ quẽ miſiſti ihm̃ xp̃m. Amor etiaꝫ ſenſ9 eſt. Nã ſi exterior hõ circa iſta tp̃alia q̃nq̃ ꝑtito ſẽſu afficit᷑. i. viſu auditu guſtu ⁊c̃. ſic iuteri or hõ in btã vita circa q̃nq̃ ieffabilia dei ineffabili amore afficiet᷑. Cũ eñi deũ ſuũ amabit: q̃ndã lucẽ: q̃ndã vocẽ: q̃ndã odorẽ: q̃ndã cibũ: ⁊ q̃ndã amplexũ interiorez amabit. Ibi eñi fulget qd̃ nõ capit locus Ibi ſonat qd̃ nõ rapit tp̃s. Ibi olet qd̃ ñ ſpargit ventus. Ibi ſapit qd̃ nõ minuit edacitas. Ibi heret qd̃ non diuellit ſatietas. Ibi ſiq̃dẽ videt᷑ de9 ſine intermiſſiõe. cognoſcit᷑ ſine errore. amat᷑ ſine offenſiõe laudat᷑ ſine ſatigatõe.

De nobilitate ip̃i9 aĩe Ca. XXXVII

Nobil'e creatura ẽ aĩa. Ciuitas nãq̃ꝫ dei ẽ. d̃ q̃ tã gl'ioſa dicta ſũt: q̃ ad imaginẽ ⁊ ſil'itudinẽ dei facta ẽ. Hec ciuitas hirl'm merito appellãda ẽ q: ad fruẽdũ viſiõe illi9 ſũme pacꝫ q̃ fecit vtraq̃ vtũ creata ẽ. Mẽs ei9 ꝑadiſus ẽ: ĩ q̃ cũ celeſtia meditat᷑: q̃ ĩ ꝑadiſo volupta-tis delectat᷑. Dom9 eſt ſũmi p̄rĩſfamilias ẽ aĩa ꝑ vnitatẽ mor. ſp̃õſa xp̃i ꝑ dilectõꝫ tẽplũ ſp̃ũſſctĩ ꝑ ſctĩficatõez. ciuitas regiſ etni ꝑ pacẽ ⁊ ꝯcordiã ciuiũ. Et q: ull'a eſt ciuitas abſq̃ pp̃l'o: diſpoſuit ĩ ea ꝯditor nr̃ pp̃l'm triplicꝫ g̃d9. i. ſapiẽtes ad ꝯſulẽdũ: milites ad pugnãdũ: artifices ad miniſtrãdũ. Ciues hui9 ciuitatꝫ ſũt naturales ⁊ ĩgeniti aĩe vigores: tãq̃ ĩdigene: q̃ ꝓ diſtĩcti ſũt g̃d9: q: alii ſupiores. alii ĩferiores. alii medii. Supiores q̃dẽ ſũt ĩtellectuales ſẽſus. medii rõales. ĩſimi aĩales. Quorũ drñtia hec ẽ. Aĩal' ſiue ſenſual' appetit ſẽſibilia ſiue viſibilia. Rõnal' diſcernit et diſcretõis ocl'o aſpiciat ea. Intellectual' ꝑtrahit ad diuĩa Intellectuales igit᷑ ſenſ9 ſũt tãq̃ aĩe ꝯſiliarii dicẽtes ei. Deũ time ⁊ mãdata ei9 obſua. Propt᷑ h̄ ei ẽ oĩs hõ. Rõnales ſũt tãq̃ milites q̃ hoſtes ꝯcupiſcẽtiaꝝ impugnãt ꝑ arma iuſticie. Aĩales ſeu ſẽſuales ſũt tãq̃ ruſtici ⁊ artifices: q̃ corꝑalib9 rudimẽtis ĩſiſtũt: ⁊ corpi nccia miſtrãt. Hãc triplicẽ vĩ aĩe. i. ſenſualẽ rõnalẽ ⁊ ĩtellectualẽ phi ꝑtes vocãt: nõ ĩteg̃les ſʒ ꝟtuales. Sẽſualitas ea vis aĩe ẽ q̃ corp9 vegetat: ⁊ ꝑ corꝑis ſenſ9 iſta exteriora ſẽtit ⁊ diſcernit. Oẽs eñi ſẽſus tã exteriores q̃ꝫ iteriores ad aĩaz referunt᷑. vt potẽ ab illa ꝓcedẽtꝫ. vt eñi ſentiãt oẽs ab aĩa hñt. Rõ vis ẽ aĩe ſup corꝑalia ⁊ ĩfra ſp̃ũalia collocata. ſecernit eñi ꝟa a falſ: qd̃ ẽ loyce. ꝟtutes a viciis: qd̃ ẽ ethice: ⁊ ꝑ exꝑimẽta reꝝ ĩueſtigat naturas: qd̃ ẽ phiſice. In his ꝟo trib9 tota phia cõſiſtit. Totã igit᷑ philoſophiã rõ cõp̄hẽdit. Intellect9 ſiue ĩtelligẽtia ea vis aĩe ẽ q̃ d̃ diuĩs q̃ꝫtũ homini poſſibile ẽ cognoſcit᷑. Ad celeſtia archana penetrãda ratõ ꝑ ſeñ ſufficit: niſi a deo adiuta fuerit. Tũc ſinis ei9 ſi bñ viget: cũ ad noticiã ſecretoꝝ q̃ diu ĩueſtigãdo q̃ſiuit ꝑuenerit. intellect9 ſeu intelligẽtia nũcupat᷑. Boeti9 tñ dicit intelligẽtiã ſoli9 dei eſſe ad modũ paucoꝝ hominum. Sʒ hoꝝ alteꝝ ꝑ altero ponit᷑ ſepe. Memoria ẽ ꝯſors ⁊ coopatrix ẽ rõis: q̃m ſine ea rõ nec ad incognita ꝓcedere: nec cognitoꝝ ſciãz retinere p̃t. Mẽoria eſt vis anĩe accepta retinẽs. p̄terita repetẽs. elapſa r̃colligẽs. Quan9 appetit9 int᷑ ſũma-

⁊ ima poſitꝰ: cū plerūqꝫ ī vtraqꝫ diuiſus ſi
bimetipſi ſit ꝯriꝰ. in quācūqꝫ partē totus
trāſierit nomē eiꝰ merito ſortit̃. Si car-
nis voluptatibꝫ paſcit̃: carnal' ſiue aīalis
nomiat̃. Si ſpūalibꝫ deſiderijs delectat̃:
ſpūal' nūcupat̃. Appetitꝰ ſiqdē naturalē ē
vis ī aīante mouēdis auide ſenſibꝫ attri-
buta.

Diffinitio viriū aīe.

Capitulū. XXXVIII.

Quoniā ꝺ viribꝫ aīe mētionē ſepe
feci: diffinire eas debeo: q̃tinꝰ q̃ ꝺ
aīa dicta vl' dicēda ſunt euidentiꝰ ītelligi
pn̄t. Sēſualitas. ſenſꝰ. imagiatio tā cor-
corpis q̄ꝫ aīe ſūt vl' dici pn̄t. Sēſualitas
corpis ē q̄dā vis ignea. Sēſualitas ſiue
aīalitas aīe ē īferior vis eiꝰ: q̃ ſecū trahēs
ſēſualitatē carnis: velut famulā ⁊ obediē
tē. ſenſꝰ ⁊ imaginatōes facit. eaſqꝫ ī archa
mēorie reponit. In ſēſu inſtrumētū ē ſen
ſualitatꝭ ⁊ origo imaginatōis. Ipa nāqꝫ
vis ignea q̄ extrinſecꝰ formata ſenſus ꝺr:
eadē forma vſqꝫ ad intimū trāſducta ima
ginatio vocat̃. Sēſus itaqꝫ parit imagi
natōez. imaginatio cogitatōez. cogitatio
meditatōez. meditatio acuit ingeniū. īge
niū facit rōez. rō ꝯducit ad ītellectū. intel
lectꝰ ad ītelligētiā. ītelligētia ꝑ ꝯtēplatio
nē ipaꝫ ꝟitatē admirat̃: ⁊ ꝑ charitatē in ea
delectat̃. Sēſus ē paſſio aīe ī corpe ex q̄li
tatibꝫ extra accidētibꝫ. Imaginatio ē vis
aīe q̄ figurā corporeaꝝ reꝝ abſēte corpe ſi
ne exteriori ſēſu dinoſcit. Cogitatio ē cir
ca q̄libꝫ animi occupatio. Cōſideratio ē
intēta cogitatio. Meditatio ē freq̄ns co
gitatio: modū ⁊ cām ⁊ rōez vniuſcuiuſqꝫ
rei īueſtigās. Ingeniū ē q̄dā vis natura-
lit̃ aīs īſita ꝑ ſe valēs. Rō ē q̄dā vis aīe q̄
oīa diſcernit ⁊ iudicat: ſꝫ matie cū inhiat
ſpūalibꝫ ⁊ imaginē dei ī ſe ꝯſuat. Intelle
ctꝰ ē reꝝ ī ſe ꝟe exiſtētiū ꝑceptio. Intelli-
gētia ē ꝺ ſol' reꝝ ꝓncipijs. i. ꝺ deo: ideis:
ẏle ⁊ ꝺ incorpeis ſbſtātijs pura ⁊ certa co
gnitio. Cōtēplatio ē ꝑſpicue ꝟitatꝭ iocū
da admiratio. Charitas ē ꝯcordia mētiū
⁊ ſocietas electoꝝ. vita btāꝝ aīaꝝ ⁊ ange
loꝝ: q2 nec aīe nec āgeli niſi ꝑ charitatē vi
uunt.

Quod aīa ad imaginē ⁊ ſilitudinē
dei facta eſt.

Capitulū. XXXIX.

Anima rōnal' ⁊ ītellectual' facta ē
ad imaginē ⁊ ſilitudinē dei vt factorē ſu-
uꝫ ꝑ imagiē cogſcat ⁊ ꝑ ſilitudīe diligat.
Ex imagīe nāqꝫ dei hꝫ rōez: ⁊ ex ſilitudi-
ne charitatē. Charitas ꝟo ī ſeipa repn̄tat
trinitatē. hāc rō ſētit: ⁊ pacata reqrit. hāc
charitas iuenit: ⁊ vidēdo btā q̇eſcit. hāc
ī pn̄ti fides ſequit̃. ſpes ī celū vſqꝫ comi-
tat̃. charitas ꝑennit̃ amplexat̃. Mēs ita
qꝫ ſpūal' ſeu ītelligētia rōnal' ꝓmo creato
rē ſuū aſpiciat: deinde creaturā ipiꝰ vide
at: ⁊ mediāte arbitrij libertate ad eū q̇ cō
didit oīa ſe ⁊ cetera referat. Sic ī hoīe tri
nitas appeat quā charitas māifeſtat: vt
charitatē ſꝑ hō exhibeat: ſpqꝫ ꝯſpiciat ī ſ
quē trinitatꝭ imago portat. Sic hō eius
ſeruabit ſilitudinē cuiꝰ ī ſe naturalr por
tat imaginē. Appeat ḡ imago dei ī ītelli-
gētia rōnali: ī mēte ſpiritali: ī honore libe
ri arbitrij. Appeat ſilitudo dei in moribꝫ
ꝑ naťa: ī opibꝫ ꝑ iuſticia: ī ꝟtutibꝫ ꝑ grā:
vt moribꝫ naťa pornet̃: vt iuſticia opibus
cōprobet̃: vt grā ꝟtutibꝫ cōpleat̃. ⁊ ſic ſꝑ
dn̄o pn̄tet̃. Aīa totū corpꝰ hoīs tota ꝑſic
aīat. Eſt q̇dē īſpirata a deo homī vita: n̄
ꝺ ꝓiacēti materia ſꝫ ꝺ nihilo facta ab eo.
De ceteris aīantibꝫ ſcriptura dicit. Pro
ducāt aq̄ ⁊c. ꝓducat terra aīaꝫ viuētem.
Aīaꝫ ꝟo n̄ aq̄ n̄ terra ꝓduxit: ſꝫ deꝰ inſpi
rauit: n̄ tm̄ viuā vl' viuētē ſꝫ ſpiraclm̄ vi-
te. rōale ex dei imagine: factū ex dei ſilitu
dine.

Quod aīa nō ſit ex diuīa natura cre
ata nec ſit ꝑs dei.

Capitulū. XL.

Anima n̄ eſt ꝑs dei: ꝓbat h̄ mutabi
litas quā īcurrit. Deꝰ enī īmuta
bil' eſt. hec ſepe mutata ꝑ culpa:
q̄nqꝫ mutata ꝑ pena ⁊ dānata fit miſera.
Nihil ei tn̄ nocere pōt niſi a deo recedat.
Recedit āt qn̄ peccat: ꝓinde torq̄tur miſe
ra a deo refuga. Ab vno diſiūcta ſpargit̃
ad mlťa: ⁊ ꝑ ſua ītꝑantia fit morbida: fit
moleſta. Ea ꝓpt̃ ſenſꝰ corpei turbata me
moria: turbati hebetes fiūt marcidi ⁊ ſtu
pidi. Ideo caro patit̃: lāguores oriunt̃: ⁊
mors violēta ꝑuagat̃. Nō q̇dē a deo auer-
ſꝰ: peccādo ꝑuerſꝰ q2 a deo diſſētit diſſidꝫ
⁊ ſibi: portatqꝫ ī ſeipo penā ꝺ ſeipo. Aīa n̄
format̃ ex materia īformi: ſꝫ ī ſua creatōe
formā accepit: q̄ facta eſt ad imaginē ⁊ ſi-
militudinē dei. A q̇ ſi auertit̃ ꝑmanet īfor

mis: q2 rea: q2 deo diſſilis. nᶜ iō tñ efficit̃ irrōnal': q2 geſtat imaginē dei: vñ pt refor mari. Sic nec etiā ſi tota ɔcludit̃ pc̄o: et licȝ ꝑ inſipiētia iumēto cōparet̃ iō ſit aīa pecoꝝ vl' alteri⁹ corpis. Ipm etiā corp⁹ ꝛ nūc ꝛ ī fine ſp̄ ībabitatura cū q̄ ſacta eſt vna pſona. ſȝ nec iō fit corp⁹ etiā ſi penit⁹ habitet̃. Nō ei diſtrahit̃ ptibꝫ: nᶜ loco cō cludit̃. Nō ē maior ī maioribꝫ. nec ē mior ī minoribꝫ ſui corpis ptibꝫ vite idoneis. Spūs nāq; ē aīa rōnal' q̄tiſlibȝ obruta mal': ꝛ vbicūq; ē tota ē. Nō traducit̃ a p̄re ī filiū ne vna ſit aīa āboꝝ. Sic inq̄t dūs aīa p̄ris: ſic aīa filij mea ē. Nec ps aīe p̄ris ī filiū dū genetat ſe trāſfūdit. Partiri nā q; ſeu diuidi. augeri vl' minui ꝑ ſuba ſua ſpūs neſcit. Nō ei pt eſſe maior ſȝ melior Si ei pticularit̃ trāſfunderet̃ corpore⁹ eē ꝓbaret̃. Qd ſi vt delirāt aliq̄ ſemē aīe ex ſemīe carnis h̄ret generādo trāſfundi. m̄l ta q̄dē inboneſta ꝛ ipoſſibilia poſſent ex inde exclamari q̄ d ſpū rōnali nec dici de bēt: nec opiari. Indecēs ē obſcena ret exe re: ꝛ male fuſa carnis ſemīa denudare.

Q; aīa d nihilo fiat. Ca. XLI.

d Icim⁹ aūt rōnales aīas ꝑ eēntia fieri q̄tidie de nihilo nouas: ſȝ ꝑ ſili naturā ex inſtitutōe diuīa: ñ vel q; nouas. Quales ei ī exordio de⁹ die ſe xto maſculo ꝛ femīe dedit: tales q̄tidie in ſpirat ſingul' noua d nihilo creatōe: ñ no ua inſtitutōe. P̄r inq̄t me⁹ vſq; mō opat̃: ꝛ ego opor. Opat̃ vſq; mō p̄r ꝛ fili⁹: opa tione ſiq̄dē noua: ſȝ inſtitutōe nō noua. ꝑ illa agēs: cū iſta q̄eſcēs. Res vo corpee p⁹ ꝓmā ſui creatōeȝ noue nl'le creant̃: ſȝ ſiml' ī exordio ɔdite tpali formatōe ꝓpagant̃. Aīe aūt ñ ſil' eſſentialr̃ facte ſūt: ſȝ ꝑ natā ɔſiml': q ad imaginē ꝛ ſilitudinē dei fiūt. ꝛ ſiml' facte reputant̃: ꝛ ñ ſiml' edite in di cant̃. Nō ſiml' edite ꝑ eſſētia ſȝ ſiml' facte ꝑ cōpari forma ad imaginē ꝛ ſilitudineȝ dei ꝓrogata. Caro d carne generādo tra ducit̃: ſȝ ſpūs d ſpū minime ꝓpagat̃. Cer tū tenem⁹ q2 caro ɔtracta d carne p legē ɔcupiſcētie: q̄cito viuificat̃ original' cul pe vinclo ꝑmit̃: eiuſq; affectōibꝫ aīa q̄ car nē viuificat aggrauat̃. Sb h̄ pc̄ti vinclo demergunt̃ ꝑuuli: q̄ ſine remedio baptiſ mi moriunt̃. Habēt eīȝ originale pc̄m̄ ñ ꝑ aīaȝ ſȝ p carnē vtiq; ɔtractū aīeq; refu ſū. Ca tm nāq; ita vnit̃ aīa vt cū carne ſit vna pſona. Fit cm̄ auctore deo caro ꝛ aīa vnū indiuiduū. vn⁹ hō. vñ ſalua nature vtriuſq; ꝓprietate adijcit̃ carni qd aīe eſt ꝛ aīe qd carnis eſt. ꝑ vnitate pſone nō ꝑ diuerſitate nature. Qd igit̃ ibidē ſingulr̃ eſt ꝓpriuȝ cōmune fit amboꝝ. propriū ꝑ natura. cōmune ꝑ pſona. Exinde ſit ani ma originali culpe obnoxia quā caro cō trahit ꝛ anime refundit cū qua vnita eſt ī perſona: licȝ diuiſa ſit ī natura. Eapp̄ter neceſſe ē paruulū dū viuit xp̄i ſacro reno uari: ne obſit ei⁹ aīe ſocietas carnis pc̄ti: q̄ grauat̃ etiā corpe exuta: niſi dū ī corpe viuit ſalutari fuerit r̄medio expiata. Cur rant igit̃ adulti: currāt ꝑ ſeipis: impēdāt etiā puulis ſacrm̄ fidei: ſuſcipiāt ipi fideȝ cū ſacris: vt paruulos ī xp̄o r̄natos fides eccl'ie tueat̃: ꝛ adultos cū ſacramētis opa fidei comitent̃. His etiā renouatis p gra tiā tandē cōplebit̃ in reſurrectōe genera li: vt caro ipa reſurgat in gl'ia aīe ſue reſti tuta viua ꝛ eterna felix ꝛ beata.

Quare deus aīas creat quas abſq; re medio mori ſcit.

Capitulū. XLII.

ſ I q̄rat̃ q̄re de⁹ dat aīas illis q̄s abſq; remedio ſalutari mori con tingit. R̄ndem⁹ q; diuīa inſtitu tio q̄ res ꝛ reꝝ nature ɔdunt̃: nec peccato tollitur: nec violētia ꝑpedit̃. Inde eſt qd lex carnal' copule nec etiā in mal' iure ſuo priuat̃. Generāt adulteri: fornicatores: ꝓ fani. Natura t̄n inſtitutio nec ī talibꝫ de perit. Natura nāq; put de⁹ inſtituit ſuuȝ qd eſt opat̃. Natura ſiq̄deȝ eſt quedā vis ꝛ potentia diuinit⁹ rebꝫ inſita: q̄ vnicuiq; rei offi̅e ſuū tribuit. Qua bona q̄ſq̄s ma le vtit̃: mal⁹ eſſe indicat̃. Juſte cm̄ pniū tur: q̄ licitis abutunt̃. Juſte vero puniū tur q̄ rape incōceſſa conant̃. Sic ſatha nas celū: ſic ꝓthoplaſt⁹ pdidit paradiſuȝ Abutunt̃ licitis: q̄ bona dei maculāt vſibꝫ incōceſſis. Maculāt bona dei: ſicut hi q̄ calore libidīs: exercēt opa copule carnal'. Ex his filij generant̃: q̄ꝝ corpa fuiente creatori creata formant̃. ꝛ deo inſpirante

diffinicio natu[re]

ſpiracl'm vite aiant̃. Spiraculũ aũt vite
hũanã aiaȝ itellige: quã ñ ꝓducit terra vl'
aq̃: ſ; de⁹ iſpirat q̃ ſẽſus corꝑei aiant̃. vñ
hõ fact⁹ ĩ aiaȝ viuẽtẽ mẽorat̃ In his ⁊ in
aliĳs opꝰ agit put iſtituit: quẽ nulli⁹ ad/
iuuãt bona: nec ipediũt mala. Bonos q̃/
dẽ ꝓuebit ſua gr̃a: malos tenet ſua iuſti/
cia. Nos eq̃dẽ ſui dñi. ſi dñi bõis abuti/
mur rei ⁊ miſi ꝑiter inuenimur. Ipe q̃dẽ
dñs q̃ ſuoꝝ ſuoꝝ malis bñ vtit̃: ſcrũs ⁊
opꝰ adorat̃ Ipe corꝑi ſreno ꝺ pc̃ti tradu
ce ꝓpagato ꝑ inſtitutõe ſua iſpirat aiaȝ.
bñ vtẽs iolita ꝑuaricatõe nr̃a. q̃ ſi eſſ; na
tural' creatori poterat ĩputari. S; crea/
tor ꝑꝑat oĩ tꝑe ſacr̃a: ⁊ obediẽtie pia ꝓpo
nit edicta. vt ꝯ pc̃ta ſacr̃a ĩ r̃mediũ ſint: ⁊
tꝑaliũ obſuatio mãdatoꝝ ẽtnoꝝ afferat
ꝑmia donoꝝ. Vñ ſi aliq̃ ſb̃ pc̃to gẽiti ꝑuu
li obeũt abſq; remedio ſalutari ꝑtimeſce
iuſticiã dei: q̃ nihil d; alicui. ſ; dãnat ĩ ſin
gul' malũ qꝺ ñ fecit ĩ eiſ. Si ãt ꝑuulos re
nouat ſacr̃is: admirare miaȝ dei. Ipi eñi
ſic̃ neſciũt culpã cũ q̃ ex carne naſcunt̃: ſic
neſciũt gr̃aȝ q̃ ꝑ xp̃m renouant̃. Nõ excu
ſat ꝑuulos a culpa. q; eã nõ norũt: nec ex
cludit gr̃aȝ ab eis q; eã neſciũt. Queris ĩ
eis culpã ĩuenis ex carne traductã. q̃ris ĩ
eis gr̃aȝ ĩuenis a deo collatã. Illa debite
dãnat̃. hec ĩdebite ꝓrogat̃. Illa iudiciũ ꝑ
dicat. hec miſcꝺiam repñtat. In vtroq;
de⁹ agnoſcit̃. cui mĩa ⁊ iudiciũ perpetua
laude cãtat̃. S; ab his ĩtuẽdis mẽs nr̃a
mẽs ĩfirma. q; pc̃tis obruta citi⁹ ad ſeip
ſã r̃deat: ſibiq; remediũ q̃rat. vt q̃ ĩ adã ce
cidit ĩ xp̃o reſurgat

Q, natura aĩe inueniat̃ a phis dicta. Ca. XLIII.

p Lures veteres ꝺ nat̃a aĩe dixiſſe
ĩuenit̃. ſ; nihil ita vt ñ aliq̃d re
ſtare videat̃. Ego ãt ex eoꝝ dict̃
q̃to diligẽti⁹ potui breue iſtꝺ ⁊ certũ col
ligere. atq; ĩ vnũ ſtudui redigere: qꝺ mẽs
rie cõmẽdet̃. Debes nãq; ẽ mẽoria hoĩs
⁊ breuitate gaudet. ⁊ ſi ĩ m'lta diuidit̃ ſit
mĩor ĩ ſingul'. Ex corꝑe ⁊ aĩa ꝯſtat hõ. ⁊
q̃cq̃d ocul' corꝑeis videt̃ ꝓpt' corp⁹ factũ
ẽ. corp⁹ ꝓpt' aĩaȝ. aĩa ãt ꝓpter deũ. Vita
corꝑis aĩa ẽ. vita aĩe de⁹ ẽ. Immortal' ẽ
aĩa q; carne caret. nec h; q̃ cadat vt reſur
rectõe egeat p⁹ ruinã niſi pc̃to ceciderit. ⁊
ĩõ ĩ morte vita nr̃a ñ ꝑit: ſ; corp⁹ deſtitu/
it dũ diſcedẽs aĩa vi ſuã ñ ꝑdit: ſ; qꝺ viui
ficauerat h̃ dimittit: ⁊ q̃tũ ĩ ſe ẽ mortẽ al
teri⁹ facit. ipa ñ recipit. facit inq̃ ñ viuifi
cãdo qꝺ ꝺſerit. ñ amittẽdo qꝺ viuit. Ita
q; mors hoĩs nihil ẽ aliꝺ q̃ carnis occaſ⁹
a q̃ eũ vis potẽtie viuiſicãt̃ abſceſſerit. ĩ
terrã ꝺ q̃ ſũpta ẽ redit. amiſſis ſẽſib; q̃s ꝑ
ſeipaȝ ñ habuit. Aĩa ñ alit̃ q̃ ſol lucẽ diei
vitã tribuit carni cũ venerit: mortẽ efficit
cũ recedit. Mors iñ nõ ꝯſumit ꝯiũcta: ſ;
diuidit: dũ origini ſue vtrũq; reddit. Et
ne q̃s putet aĩaȝ corꝑis morte ꝯſumi. au
diat q̃d dño ĩ euãg. dicat. Nolite inq̃t eos
timere q̃ occidũt corp⁹: aĩaȝ aũt occidere
ñ pñt. Fatigat̃ corp⁹ cogitatõib; mentꝭ.
afficit̃ in corꝑe mẽs dolorib; corꝑis.

Q, corp⁹ ꝯſtat ex q̃ttuor elemẽtis.
Capitulũ. XLIIII.

c Orp⁹ ex q̃ttuor elemẽtis cõſtat.
Aĩa nͨ elemẽtũ ẽ: nec ex elemẽtis
ſ; ꝺ nihilo eſt facta: ⁊ ſoli creatori ſuo co/
gnita. Ex his ĝ oĩb; q̃ ĩ ſe h̃ ẽ ĩ corꝑe ſuo
viſibilia videt: nihil ſe eẽ vl' poſſe eẽ vid;
Secernat ĝ ⁊ diuidat ſe per ſe ab eo toto
qꝺ videt ĩ ſe viſibile: ⁊ ĩuiſibilẽ ſe eẽ oĩus
vid; ĩ eo q; vid; ſe. ⁊ tñ videri ſe nõ poſſe
vid;. deĩde eleu; ſe ſuꝑ ſe: ⁊ ĩ eo qꝺ ꝑmũ ⁊
ꝑncipale ſpecl'm ẽ ſpeculãdi dei ⁊ illi ima
gini ac ſil'itudini ꝓxĩm ⁊ cognatũ magiſ
factũ: ĩuiſibilẽ deũ iſpiciat. Hoc ãt ẽ ipa
rõ ⁊ mẽs rõe vtẽſ. q̃ ad ꝑmã ſil'itudinẽ dĩ
facta ẽ. vt ꝑ ſe ĩuenire poſſit eũ a q̃ facta ẽ
⁊ ĩ ei⁹ amore ⁊ ꝯtẽplatõe dulcit' req̃eſcere
Ea nãq; ꝑfecti⁹ ſuũ factorẽ mãifeſtãt: q̃ il
li⁹ ſil'itudini vicini⁹ appꝓpinq̃nt. Hoc ãt
ẽ ipa rõalis creat̃a q̃ excellẽter ⁊ ꝓp̃e ad il
li⁹ ſil'itudinẽ facta ẽ. ⁊ tc̃ citi⁹ creatorẽ ſuũ
quẽ ñ vidit agñſcit ⁊ diligit. cũ ſe ad illius
imaginẽ factã ĩtelligit. Mẽs rõnal' ẽ q̃ ſe
cogitãdo ĩtelligit: ⁊ imaginẽ ſuã ex ſe na/
tã h;. q̃ imago ei⁹ v̈buȝ ẽ. Verbũ eñi rei ẽ
ipa cognitio ad ſil'itudinẽ eius ex mẽoria
formata. Hoc mõ liq̃do appꝫt ſũmaȝ ſa/
piẽtiã cũ ſe dicẽdo intelligit: gignere con
ſubſtãtialẽ ſibi ſil'itudinẽ ſuã. i. v̈bũ ſuũ.
Mens tñ rõnalis qñ nõ ſe ſꝑ cogitat ſi/
cut ſui ſꝑ meminit. liquet q; cuȝ ſe cogi/
tat. v̈bũ ei⁹ naſcit̃ de mẽoria. Vñ appꝫt

q; ſi ſꝑ ſe cogitaret. ſꝑ ṽbū eiꝰ de mēoria naſceref. De ſūma vero ſapīa q̄ ſꝑ ſe dicit ſic ſic̄ ſui ſꝑ memoꝛ eſt. licꝫ q; ꝺ eterna memoria coeternū eiꝰ ṽbū naſcit. Sic ei ſūma ſapia eterna eſt. ita eterne ſui mēoꝛ eſt ⁊ eterne ſe ītelligit: ⁊ eterne ſe dicit. cū ſit illi dicere qꝺ intelligere. ⁊ cū eterne ſe dicat eterne ṽbū eiꝰ apud ipaꝫ. Mēs ḡ rōnalis q̄ int̄ oēs creaturas ad inueſtigatōnē ſūme ſapie ſola aſſurgere valꝫ: ⁊ nihilominꝰ ad eiuſdē inuentōnez ſola pficere. ſꝑ ſtudeat illius reminiſci illā ītelligere ⁊ amare. ad h̄ facta ē vt ſꝑ viuat ſi ſꝑ amet ſūmā vitā: ſūmā ſapiaꝫ: ſūmā eēntiaꝫ: cui debet h̄ipm qꝺ eſt. Amare autē neq̄t. niſi eiꝰ reminiſci ⁊ eam ſtuduerit intelligere. Faciat ḡ h̄ ad qꝺ facta eſt vt bene viuat.

Q, beatitudo dei nō p̄t augeri nec minui: ⁊ ꝙ ſola charitate rōnales creaturas creauit. Capitulū. XLV.

D Eus omp̄s cuiꝰ btitudo ñ augeri p̄t q; ꝑfecta ē: nᶜ minui: q; eterna eſt. ſola charitate nllā nccītate ſui rōnales ſpūs creauit. vt eos ſue btītudinis ꝑticipes facēret. Alios ṽo ī ſua puritate ī celo ꝯfirmauit. Alios aūt ꝓpt ſuꝑbiā ī infernū p̄cipitauit. atq; alios ad cōꝓbandā hūilitatē ⁊ obediētiā. in terrena habitatōne terrenis coꝛꝑibꝫ ſociauit. vt ad vite ſēſū luteā materiā vegetarēt. Habēt nāq; ī natura ſua q̄ndā mutabilitatē: ſm quā coꝛꝑibꝫ viuificādis appꝓpinq̄nt. in q̄ q̄dē ñ nihil ſue puritatꝭ ꝺponūt. Cū ei delectatōe carnis afficiunf quaſi q̄ndā coꝛpulētiā inde trahūt. q̄ puriorē naturā eoꝝ coꝛrūpit. Et h̄ viciū q̄to altiꝰ eis in coꝛꝑibꝫ manētibꝫ ih eſerit: tāto difficiliuſ eos a coꝛꝑibꝫ diſcedēteo deſerit. qm̄ ñ tollif paſſio: etiā cū tollif cā paſſiōis: niſi ab eiuſmodi feculētia ſe in hac vita mūdare ſtuduerit. Nos ḡ q̄ ī medio bonoꝝ ⁊ maloꝝ poſiti ſumꝰ: ꝯſiderare ſepe debemꝰ ⁊ gaudiū illoꝝ: ⁊ iſtoꝝ ſuppliciū atq; nr̄aꝫ miſeriā. Rōnal' ſiq̄dē eſt aīa nr̄a: vt ſciat diſcernere int̄ bonū ⁊ malū. Eſt etiā cōcupiſcibil' atq; iraſcibil': vt poſſit amare bonū ⁊ odire malū. De ꝯcupiſcibilitate naſcif amoꝛ. ꝺ amoꝛe deſideriū ⁊ gaudium. Amoꝛ ē ꝺlectatio coꝛdis alicuiꝰ ad aliq̄d ꝓpt aliq̄d ꝑ deſideriū ꝑcurrēſ. atq; ꝑ gaudiū r̄q̄eſcēſ. ꝑ ꝺſideriū iappetēdo: ⁊ ꝑ gaudiū ī ꝑfruēdo. nec aliūde bonū ē. ſi bonuꝫ eſt coꝛ hūanū: niſi ꝙ bñ amat qꝺ bonū ē. Nec aliūde malū ē: ſi malū eſt niſi ꝙ male amat qꝺ bonū eſt. Omē eñ qꝺ ē bonū ē ſꝫ ī eo qꝺ malū amaf: tm̄ viciū eſt. De iraſcibilitate naſcif odiū. Ira ei generat odium: ⁊ ꝺ odio doloꝛ ⁊ timoꝛ. Cū ei ꝯ pcta nr̄a iraſcimur ⁊ ea odire īcipimꝰ: dolemꝰ q; peccauimꝰ: ⁊ penas ꝓ pctis timemꝰ.

De natura quā deꝰ fecit inſignē ſilitudine ſua. Capitulū. XLVI.

ſ Ic creatoꝛ oīm deꝰ inter cetera ⁊ ſuꝑ cetera q̄ creauit. rōalē dignatꝰ ē ampliꝰ illuſtrare naturā: q̄m ⁊ ſua ſilitudie fecit īſignē: ⁊ ſue btitudis voluit eē ꝑticipē. Cuiꝰ tñ rōnal' creature licꝫ ſilis videf oꝛigo. facta ē diuerſa cognitio. ꝺū ꝑs eiꝰ ē ī eterna felicitate firmata. ꝑs rudētibꝫ īferni detracta. ⁊ ī tartaꝝ tradita ī iudiciū cruciāda ſuaf. Pars etiaꝫ tercia terrenis vnita coꝛꝑibꝫ: locū mediū ſoꝛtita agnoſcif. ⁊ priꝰ q̄dē eadē ſūmis viciniꝛ ī delicijs erat poſita ꝑadiſi. nūc iā ꝓpinq̄oꝛ īfimis ꝓ reatu inobediētie hūiliata ē in loco afflictōis. Sūmꝰ eñ oīm boꝝ locꝰ plenā hꝫ leticiā: īfimꝰ ſolā triſticiā. Ibi ei plēa felicitas: illic ſola ⁊ ſūma miſia ē. In medio ſane ſūma ſꝑanda. ſed nihilominꝰ īfima ſūt timēda: ⁊ iō nob iā āplioꝛ timoꝛ ꝫcā q̄ ſpei q̄ viciniores eiſdē īfimis deiecti ī ipa degimꝰ vmbꝛa moꝛtꝭ Q; tñ ⁊ illiꝰ btitudis: ⁊ illiꝰ nihilominuſ dānatōis eterne: hūanā deꝰ aīaꝫ ꝓ ſuoꝛū q̄litate meritoꝝ ꝑticipē fieri poſſe cognouit. naturales affectꝰ ei q̄ttuoꝛ īdidit. vt hr̄et vñ bona illa optare: ⁊ ī eis poſſet q̄ndoq; letari. ⁊ rurſū vñ mala illa metuere et ī eis etiā doloꝛe ꝑpetuo ꝯtriſtari. In eo ei ſane ḡuioꝛ ē moderna ꝯditio: ꝙ nō mō et hibꝫ triſticiā ⁊ modernā moleſtiā: ſꝫ ⁊ timoꝛ hꝫ penā ⁊ ſpes ipſa q̄ differf affligit aīaꝫ. Pijſſimꝰ ei pr̄ ⁊ terribil' iudex. q̄ ṽa illa ⁊ ꝑpetua gaudia filijs. doloꝛes eq̄ ꝑpetuos reis ī fine parauit: nōnll'a tñ etiā nos in p̄ñti expcrimēta capere voluit gaudij vl' doloꝛis. vñ illa nō modo certiꝰ credi ſꝫ affectuoſius optari valeāt ⁊ timeri.

Ceterū nͨ pn̄tia gaudia ĩ illoꝝ cōpatōe ſūt gaudia. nec triſticia pn̄s ĩ illi⁹ cōpatione eſt triſticia. Nec deſipiet ſi q̇s interī oēm opaꝫ dare maluerit queadmodū illa poti⁹ valeat ꝯcupiſcere gaudia. illos formidare dolores: q̄ꝫ hui⁹ vite vitare moleſtias captare leticiā. Uerūtn̄ iuenire ē in pn̄ti vn̄ vtilit̾ gaudeat q̇s: vl̾ ſalubrit̾ cōtriſtet̾. Si letet̾ ꝺ bn̄ficijs ſuis gr̄as deo agēs: ⁊ ĩ deuotōe ei⁹ exultet. ⁊ p̄pa ſcu eē primoꝝ delicta deploret. Un̄ etiā diuīa diſpoſitōe mediat̾ inter eoſdē affect⁹ ꝯſtituta eſt rō in corde hoīs. p quā nimiꝝ diſcernere ⁊ dijudicare poſſit vn̄ gaudeat ſeu doleat: imo etiā q̇d cupiat vel timeat Sane q̇ triplicē vī aīe eſſe docuerūt. rōnalē illā iraſcibilē ⁊ ꝯcupiſcibilē aſſerētes affect⁹ q̇dē diuerſos. ſꝫ q̄dā ſibi cognatōe iūctos ſb iraſcibili metū ⁊ triſticiā. ſb cōcupiſcibili deſideriū ⁊ leticiā cōp̄hēdiſſe videnṫ. Interim ḡ int̾ affect⁹ varios hūana fluctuās aīa: neceſſe eſt vt certā demū vel ĩ ſūmis vel ĩ imis accipiēs ſtationē in ſolo deincepſ vl̾ gaudio vl̾ dolore ꝑſiſtat De⁹ eſt ĩ ſūmo. mūd⁹ in imo. De⁹ ĩ eodeꝫ ſtatu eternitatꝭ ſue ſemꝑ ꝑſiſtit. Mund⁹ curſu mutabilitatꝭ ſue ſemꝑ īſtabilr̾ fluit.

De humano animo.

Capitulū. XLVII.

b Uman⁹ anim⁹ q̄ſi in medio collocatus q̄dā ꝯditōis ſue excellētia: ⁊ huic mutabilitati q̄ deorſū eſt ſupeminet: ⁊ ad illā q̄ eſt apud deū verā imutabilitatē nec dū ꝑtingit. Si vero in his q̄ deorſum trāſeūt ſe p cupiditatē imerſerit. ſtatim ꝑ infinitas diſtractōes rapiet̾: ⁊ a ſemetip̄o q̄dāmodo diuiſ⁹ diſſipabit̾ Si vero ab hac infinita diſtractōe q̄ deorſum ē ſe erexerit. ⁊ hec infima deſerens atqꝫ paulatī in vnū ſe colligens ſecū eſſe didicerit. tāto ampli⁹ in vnū colliget̾. q̄nto magis cogitatōe ⁊ deſiderio ſurſuꝫ leuabit̾: donec tandē oīno īmutabilis ſit: ⁊ ad illā verā ⁊ vnicā q̄ eſt apud deū īmutabilitatē ꝑueniat: vbi ꝑpetuo ſine omī mutabilitatis viciſſitudine requieſcat.

Q, aīe nō ſunt ab initio cum angelis nec ſimul create.

Capitulū. XLVIII.

c Redimus aīas nec eſſe ab initio cū angel̾: nec ſiml̾ creatas. ſiē oꝛigenes fingit. Nec p coitū cū corporib̄ ſeminanṫ. ſiē luciferan⁹ ⁊ cirillus ⁊ aliq̇ latinoꝝ p̄ſūptores affirmāt. Sꝫ dicim⁹ eaꝝ creatōeꝫ ſolū oīꝫ creatorē noſſe ⁊ corp⁹ tm̄ p ꝯiugij copulatōeꝫ ſeminari dei ꝟo iudicio coagulari ĩ vulua. ⁊ cōpingi atqꝫ formari: ac formato iā corpe aīaꝫ creari ⁊ infundi vt viuat ĩ vtero ex aīa cōſtans ⁊ corpe. ⁊ egrediat̾ ex vtero viuus plen⁹ hūana ſuba. Nec duas aīas eē credim⁹ in vno hoīe. ſicut nilti ſcribūt. vnā aīaleꝫ q̄ animet̾ corp⁹ ⁊ īmixta ſit ſanguini: ⁊ alterā ſpiritalē q̄ rōeꝫ miſtret. Sꝫ dicim⁹ vnā eandēqꝫ aīaꝫ eſſe ĩ hoīe. q̄ ⁊ corpus ſua ſocietate viuificet: ⁊ ſemetip̄am ſua rōne diſponat. hn̄s in ſe libertatē arbitrij vt in ſue ſub̾e eligat cogitatōne q̄ꝺ vult. libertati ſiq̇dē arbitrij ſui cōmiſſus ē hō. Poſtq̄ꝫ ꝟo deceptōe ſerpētis p euā cecidit: nature bonū ꝑdidit ꝑiter ⁊ vigorē arbitrij: nō tn̄ electōeꝫ. ne nō eſſet ſuuꝫ q̄ꝺ emēdaret pctm̄. Manet itaqꝫ ad q̄rēdā ſalutē arbitrij libertas. i. rōnis voluntas. ſꝫ āmonēte deo pri⁹ ⁊ inſpirāte ad ſalutē. Ut ḡ acq̇eſcam⁹ ſalutari inſpiratōi: nr̄e ptātis eſt. vt adipiſcamur q̄ꝺ adipiſci deſideram⁹ diuini ē munerꝭ: vt nō labamur adepto ſalutis munere nr̄e ſollicitudinis eſt ⁊ celeſtꝭ adiutorij. vt labamur ptātis nr̄e eſt ⁊ ignauie. Solū hoīeꝫ credim⁹ hr̄e aīaꝫ ſubſtantiuā q̄ exuta corpe viuit: ⁊ ſenſus ſuos atqꝫ ingenia viuacit̾ tenet. Neqꝫ cū corpe morit̾ vt arabs aſſerit. neqꝫ poſtmodū interitura ſicut zenon dixit. q꞉ ſubaliter viuit. Aīalīū ꝟo aīe nō ſūt ſubſtātiue. ſꝫ cū carne ip̄a carnis viuacitate naſcunṫ: ⁊ cū carniſ morte finiunṫ: ⁊ ideo nec rōne reguṅṫ. ſicut plato ⁊ alexander putāt. ſꝫ ad oīa incitamēta nature ducunṫ. Aīa humana nō cū carne morit̾: q꞉ nō cū carne ſicut dixim⁹ ſuperi⁹ ſeminat̾: ſꝫ formato in vtero matris corpe dei iudicio creat̾ ⁊ infundit̾ vt viuat hō int⁹ in vtero: ⁊ ſic ꝓcedat natiuitate ĩ mūdū. Aīa ex creatore ꝓncipiū habēs ex q̄ ē ꝑfecta eſt in genere ſuo. vn̄ ex ſ̄ ſciret oīa q̄ ab homīe ſciri pn̄t niſi grauitas carniſ

eſſet. Q𝔡 ꝑ ꝓmũ hoīez ꝗ ante corruptōez
hũanitatꝭ ex q̄ fuit ꝑfecte habuit ſciētiaz
ꝓbari pͭ. Sꝫ mō corrupta hũanitate ex
q̄ ꝯiungiꝛ corruptōi corrũpiꝛ. Nec ꝓprie
tates ſuas pͭ exercere: donec vſu ꝛ expien
tia ꝛ alicuiꝰ doctrina incitata incipit di/
ſcernere. veluti ſi q̄s cũ ſubtili acie ocloꝝ
ī tenebroſa detrudaꝛ. videre nō pͭ ibi niſi
priꝰ aſſueſcat tenebris vl' lumē accendaꝛ
Vñ Virgiliꝰ. Quātum nō noxia corpa
tardāt. Et licet alie ſint actōes corpis: et
alie actōes aīe. tñ corpis vicia vl' v̄tutes
pñt eſſe aīe. Cũ enī ad h̄ ſit data: vt illici/
tos carnis motꝰ corrigat: ignorātia illiꝰ
ꝯtingũt vl' negligētia. Sicut cũ diſcipu
lus vl' ſeruꝰ negligētia doctoris vel dñi
peccet. mgr̄ vel dñs extra culpam nō eſt.
Sic aīa vl' ꝯtingētibꝫ nō eſt extra culpā:
cũ iſta debeat impare: ꝛ illa obedire.

Qꝫ hō ex duabꝫ ſubſtātijs ꝯſtat: et ꝙ
aīa ſine carne ſuũ rōnale tenet.

Capitulũ. XLIX.

D Uabꝫ ſubſtātijs ꝯſtat hō. aīa tm̄
ꝛ carne. Aīa cũ rōne ſua: ꝛ carne
cũ ſenſibꝫ ſuiſ. Quos tñ ſenſꝰ abſ
ꝗ ſocietate aīe nō mouet caro. aīa v̄o ꝛ ſi
ne carne rōnale ſuũ tenet. Notandũ tñ ꝙ
eidē ipi ſenſus q̄ ī exteriori hoīe deſcribũ
tur. ſilī modo ſm̄ modũ ſuũ ī interiori eē
manifeſtanꝛ: qꝛ ſpirituales res n̄ corpalibꝫ
ſenſibꝫ: ſꝫ ſpiritualibꝫ rimāde ſũt. Vñ diui
na ſcriptura ī deuteronomio ait. Videte
ꝙ ego ſũ deꝰ: ꝛ nō eſt aliud p̄ter me. Et in
apocal'. Qui hꝫ aures audiēdi audiat q̄d
ſpũs dicat eccl'ijs. Et ī pſalmo. Guſtate
ꝛ videte qm̄ ſuauis eſt deꝰ. Et apl's. Xp̄i
bonꝰ odor ſumꝰ. ꝛ ī hiꝭ q̄ pereũt. ꝛ in his
q̄ ſalui fiũt. Et in euāgelio dñs. Mulie/
rē fide ſe tetigiſſe magꝭ ꝗ corpe oñdit di/
cēs. Tetigit me aliq̄s. Nā ꝛ ego ſenſi v̄tu
tē d̄ me exiſſe. Sic ḡ cũ om̄i cautela obſ/
uandũ eſt q̄d ad corpis ſenſꝰ: ꝛ q̄d ad aīe
ꝑtineat dignitatē. ne ſorte ꝯfuſus ordo ꝛ
irrationabilis eſtimatio alicui repugna/
re videaꝛ veritati. Nō eſt tercius in hoīs
ſubā ſpũs vt didimꝰ ꝯtendit. ſꝫ ſpũs ipa
eſt aīa ꝓ ſpirituali natura: vl' ꝓ eo q𝔡 ſpiret
in corpe ſpũs appellaꝛ. Anīa v̄o ex eo vo
caꝛ ꝙ ad viuēdum vel ad viuificādũ ani/
met corpꝰ. Terciũ v̄o q̄ ab apl'o cũ aīa et
corpe inducitꝛ ſpũm: grāz ſancti ſpũs ītel
ligamꝰ. quā orat apl's vt ītegra ꝑſeueret
in nob: ne nr̄o vicio aut minuaꝛ aut fugeꝛ
a nob: qꝛ ſpũs effugiet fictũ: ꝛ auferet ſe a
cogitatōibꝫ q̄ ſũt ſine ītellectu. Jugi ergo
meditatōe animũ nr̄m exerceamꝰ: ꝛ cōſi/
deremꝰ miſerias ꝛ neceſſitates nr̄as: labo
res ꝛ dolores. Lugentes eī̄m in hāc vitā
intrauimꝰ: cũ labore viuimꝰ: cũ dolore ꝛ
timore exituri ſumꝰ. Cogitemꝰ ḡ ꝗ̄ bre/
uis vita noſtra ſit: ꝗ̄ via lubrica: ꝗ̄ morſ
certa: ꝛ hora mortꝭ incerta. Cogitemus
q̄ntis amaritudinibꝫ admixtũ ſit. ſi quid
dulce ac iocũdũ in via huiꝰ vite occurſu
ſuo nob alludit: ꝗ̄ fallax ꝛ ſuſpectũ: ꝗ̄ in
ſtabile ꝛ trāſitoriũ eſt: q̄cq̄d huiꝰ mundi
amor parturit. quicq̄d ſpecies aut tp̄alis
pulcritudo ꝓmittit. Cōſideremꝰ etiaz q̄
ſit patrie celeſtis pulcritudo ſuauitas at
ꝗ dulcedo. Attendamꝰ ꝛ ꝑpendamꝰ vñ
cecidimꝰ: ꝛ vbi iacemꝰ: q̄d perdidimꝰ: et
q̄d inuenimꝰ: vt ex vtroꝗ intelligamus
ꝗ̄tũ nob in h̄ exilio lugēdũ ſit. Hinc eī̄m
ſalomon ait. Qui apponit ſcientiā appo
nit dolorez. Qꝛ ꝛ q̄nto magꝭ hō ſua mala
intelligit: tanto ampliꝰ ſuſpirat ꝛ gemit.

Quid ſit meditatio Capitulũ. L.

M Editatio ſiq̄dē parit ſciētiā. ſcia
cōpũctōem. cōpũctio deuotōez.
deuotio ꝑficit orōem. Medita/
tio ē freq̄ns cogitatio curioſa ꝛ ſagax: ob
ſcura inueſtigare ꝛ occulta ad noticiā tra
here. Scīa eſt qñ hō ad noticiaz ſui aſſi/
dua meditatōe illũinaꝛ. Cōpũctio eſt qñ
ex ꝯſideratōe maloꝝ ſuoꝝ cor īterno do/
lore tangiꝛ. Deuotio eſt piꝰ ꝛ hũilis affe/
ctus in deũ. hũilis ex ꝯſciētia infirmitatꝭ
ꝓprie. pius ex conſideratione diuine cle
mētie. Orō eſt mētis deuotio. i. ꝯuerſio ꝑ
deũ ꝑ piũ ꝛ humilem affectuz. Affectus
eſt ſpontanea q̄dā ac dulcis ipius animi
ad deũ inclinatio. Nil eī ita deũ inclinat
ad pietatē ꝛ miſericordiā: queādmodum
purus mētis affectꝰ. Scientiā celeſtiũ ꝛ
terreſtriũ rerum laudare atꝗ amare ſo/
lent homines: ſed multo meliores ſunt q̄
huic ſcientie preponunt noſcere ſemetip/
ſos. Laudabilior ſiquidem animꝰ eſt cui

nota ē miſeria ſua. ꝗꝫ q̄ ea nō aſpecta viaſ
ſideꝝ ⁊ naturas reꝝ ſcrutat̄. Qui ꝟo iā in
deū vigilauit animꝰ ſpūſſancti calore ex
citatꝰ. atqꝫ ī eius amore corā ſe viluit: ad
eūqꝫ intrare volēs nec valēs: eoqꝫ ſibi lu
cēte attēdit ī ſe ⁊ inuenit ſe: ſuāqꝫ egritu/
dinē illiꝰ mūdicie cōpari nō poſſe cogno
ſcit. Dulce flere habꝫ: eumqꝫ p̄cari vt ſui
miſereat̄: totāqꝫ eiꝰ miſeriā exuat. Nunc
itaqꝫ egentē ⁊ dolētē ſciā n̄ inflat qꝛ cha/
ritas edificat. Propoſuit em̄ ſciētiā ſcire
id eſt ſcire ſeip̄m ⁊ infirmitatē ſuā magiſ:
ꝗꝫ ſcire vires herbaꝝ ⁊ naturas aīaliū. et
hāc apponēdo ſciētiā appoſuit doloreꝫ:
id eſt defectū peregrinatōnis ſue: ex deſi
derio patrie ſue ⁊ viſionis dei. Dolet q̄
tenet̄ exilio. qꝛ differt̄ a regno. Dolet dū
recordat̄ q̄ ⁊ ꝗꝫta mala fecit: ⁊ ꝗꝫ intolera,
biles penas ꝓ illis paſſurꝰ ſit.

Q, nulla ſciētia melior ſit ꝗꝫ ꝙ homo
ſe cognoſcat. Capitulū. LI.

Um nulla ſcientia melior ſit illa
c qua cognoſcit hō ſeip̄ꝫ diſcutia/
mus cogitatōnes locutōes atqꝫ
opa nr̄a. Quid em̄ ꝓdeſt nobis ſi reꝝ om
niū naturas ſb̄tiliter inueſtigemꝰ: efficaci
ter cōp̄hēdamꝰ: ⁊ noſmetip̄os nō intelli/
gamꝰ. Examinemꝰ ḡ q̄ fecimꝰ nos. ſi ſm̄
ꝙ debuimꝰ ea fecerimꝰ. ꝯſideremꝰ ea q̄ fa
cturi ſumꝰ ſi ſint ſm̄ deū. Ualde ſiq̇dem
eſt neceſſaria nob̄ circūſpectio examīatio
nis: q̄tinꝰ ꝑ experientiaꝫ eoꝝ q̄ fecimꝰ: ad
ea q̄ agēda ſunt tutiores reddamur. Se
pe nāqꝫ opus qđ bona intentōne incboa
ri credimꝰ: tāto citiꝰ in deceptōis laque/
um nos p̄cipitat. ꝗꝫto de intentōnis nr̄e
principio ſecuri finē actōis nō obſerua/
mus: ⁊ imprudētes q̄ſi via plana ad foue
am currimꝰ. qꝛ videmꝰ q̇d facimuſ: ſꝫ q̇d
finē noſtꝝ ſcq̇ debeat nō attēdimꝰ. Ita eī
ambiguꝰ eſt animi affectꝰ: vt niſi ex fine
opis q̄litatē intentōis eiꝰ diſcernere n̄ va
leamꝰ. Preterea neceſſe eſt vt ꝑ ſingulos
dies vitā nr̄am ad iudiciū vocemꝰ: ⁊ q̇d
egimꝰ ꝑ noctē ⁊ diē examinemꝰ: ⁊ ꝗꝫto ad
bona faciēda ſolito alacrioreſ. ⁊ quāto ad
mala vincenda ſolito ꝯſtantiores: ſiue ali
quo ope noſtro inſidijs inimici ſupplāta
ti ſimꝰ. qualiter demū ꝑ iudiciū trāſacte
deceptōis futurā illiꝰ fraudē cauere vale
amus: quatinꝰ nec ſupueniēs temptatio
nos improuiſos ad malū opus deijciat:
nec indiſcretos in ope bono p̄ſens negli/
gentia fallat. Quiſquis. ſ. cor ſuū ī hmōi
ſtudio exercet: audiat q̇d quidā ſapiens
dicat. Scito teip̄m. ſcito vn̄ veniſti: aut
quo vadis: quō viuis: quantū ꝓficis vel
deficis: ꝗꝫ longe es a deo vel ꝗꝫ ꝓpe: non
interuallis locoꝝ: ſꝫ ſilitudine vł diſſimi
litudine moꝝ. Scito quō hō es: cuiꝰ cō/
ceptio culpa: naſci miſeria: viuere pena:
mori neceſſe. Certū eſt qꝛ morieris: ſꝫ in/
certū quō vel qn̄ vł vbi. qm̄ mors vbiqꝫ
te expectat: ⁊ tu ſi ſapiēs fueris vbiqꝫ eaꝫ
expectabiſ. Attēde ergo ſolliſcite q̇d agaſ
vel q̇d agere debeas. Si qđ faciendū eſt
facias. Si bono opi malū aliqđ non ad
miſceas. Si bonū qđ agis: quāta opꝫtet
deuotōe adimpleas. Si alteriꝰ vt tuum
bonū diligas. Si tuū vt alteriꝰ malū re/
p̄hendas. Si ſic declinas a malo ⁊ faci/
as bonū. Sunt em̄ quidā tm̄ attendētes
mala q̄ nō faciūt. Iſtos puſillanimitas a
bono ope reuocat ne malū ſb̄ripiat Sūt
aliqui attendentes tm̄ bona q̄ faciūt. Il/
li ſic ſibi a bono ope cōplacent ⁊ blandiū
tur. vt de prauitatiſ admixtione minime
terreant̄ Sunt alij ſapiētes vt faciāt ma
la, bona autēꝫ facere neſciūt. Iſti peſſimi
oīm letant̄ cū male fecerint: ⁊ exultant in
reb̄ꝫ peſſimis. Sunt alij q̄rentes deuꝫ ꝑ
exteriora deſerentes interiora ſua. quib̄ꝫ
deus interior eſt.

De triplici aſcēſionis gradu.
Capitulū. LII.

Edeamus ḡ ad nos vt poſſimuſ
r aſcendere ad nos. Tres ſiquideꝫ
aſcēſus ſunt. In p̄mo aſcēdimuſ
ab iſtis exteriorib̄ꝫ et inferiorib̄ꝫ ad nos.
In ſcđo aſcendimus ad cor altū. quanto
nāqꝫ ampliꝰ ꝓficimꝰ tanto ampliꝰ aſcen/
dimꝰ. Qui em̄ nō aſcendit deſcēdit. ⁊ qui
nō ꝓficit deficit In tercio aſcenſu aſcēdi
mus ad deū. Primꝰ aſcēſus fit ꝯſiderati
one mūdi ⁊ ꝯtēptu. Cōſiderādo nāqꝫ ꝗꝫ
caduca ⁊ trāſitoria ſint iſta terrena. ꝯtēni
mꝰ ea ⁊ redimꝰ ad nos. Scđs aſcēſus fit
cognitōe ⁊ ꝯtēptu nr̄i Cū eī cognoſcimꝰ

q̄ꝫ proni ſum⁹ ad malū: ⁊ q̄ꝫ inualidi ad bonū: ꝯtenim⁹ ⁊ aſcēdim⁹ ſup̄ nos. Terci⁹ aſcēſus ſit cognitōe ⁊ amore dei. Iſte terci⁹ aſcēſus fit mētis dilatatōe: ⁊ mētis ſbleuatōe: ⁊ mētis alienatōne. Mētis dilatatio ē: cū ſb vno mētis aſpectu pl'a ꝯſpicim⁹: vl' d̄ dei ſapīa: vl' d̄ ei⁹ potētia: vl' d̄ cūcta bōitate. Intueri debem⁹ q̄ꝫ potent de⁹ cūcta creauit d̄ nihilo: q̄ꝫ ſapiēter gubernat: q̄ꝫ benigne cūcta diſpēſat. Totū iſtū mūdū ſic ornatū fecit ꝓpt' corpa. corpora ꝓpt' aīas. aīas ꝓpt' ſe. Et iō diligenter cuſtodire debem⁹ aīas nr̄as: q̄tin⁹ eas mundas ⁊ ſctās deo reddere valeam⁹ a q̄ tāta bona accepim⁹ p̄ eis. Mētis ſubleuatio eſt cū de viſibilib⁹ ſubleuamur ad inuiſibilia. Quāto nāq ꝯſideram⁹ hūanā dignitatē: āmiramur dignationē dei: q̄ tā mirabilit' rōnalē ſpūm ad imaginē ⁊ ſilitudinē ſuā creauit. Mētis alienatio ē qū mēs ſuper ſe rapit': de h̄ mētis exceſſu hō doceri n̄ pt: q2 nihil ibi h3 ſui. De mētis aūt dilatatōe ⁊ ſubleuatōe inſtrui pt. q2 ibi aliq̄d h3 ſui. Inſtruit' aūt aliq̄n humana induſtria. aliq̄n diuīa reuelatōe ſeu inſpiratōe. Nōnunq̄ hō ī ſpeculo cordis ſui. i. in rōnali mēte ſeipm ⁊ deū inſpicit. Ita nāq ꝯditū eſt cor hoīs: vt in eo q̄ſi ī tēplo dn̄s inhabitaret: ⁊ tāq in q̄dā ſpeculo ſuo reluceret. vt q̄ ī ſe videri n̄ poterat: in ſua imagine viſibil' appereret. Magna ꝓrſus dignitas hoīs eſt portare imaginē dei: ⁊ illi⁹ in ſe iugit' vultū aſpicere: atq cū ſp p ꝯtēplatōe3 p̄ſentē hr̄e. Sed poſtq̄ delectatōem nr̄am ī terrā peccādo ſparſim⁹: pc̄ti puluis ſupiect⁹ ē cordi noſtro: ⁊ iō ab illo interne ꝯtēplatōis ſpeculo corruenteo: in has miſeras pūtis vite tenebras labimur: vbi deo digne miſtrare nō valem⁹. q2 ſorde iniq̄tat' ⁊ caligine ignorātie obuoluti: q̄d agēdū vl' vitādū nob ſit: ex magna pte iā nō videm⁹. Tergam⁹ ḡ ſpeculū nr̄m ab amore vanitatis: ⁊ ab amore iniq̄tat'. i. a puluere ⁊ a ſorde vt ī eo inſpicere valeam⁹ ⁊ nos ⁊ creatorē nr̄m: quē peccādo poſt tergū nr̄m poſuim⁹. Auerſi ſiq̄dē a deo ſum⁹: pc̄ta nr̄a ſeparāt nos ab eo. Et iō cū ꝓpha dicam⁹. Cōuerte nos de⁹ ſalutar' nr̄. Si mlieres ſpeculū ſuū ī q̄ facies ſuas inſpiciunt cū amiſerint diligēter q̄rāt: ⁊ curioſe tergāt a puluere ⁊ a ſorde. ml'to ampli⁹ ſpeculū interioris hoīs debem⁹ ⁊ īuenire ⁊ tergere ⁊ inſpicere: vt ī eo totā turpitudinē noſtrā valeam⁹ dep̄hendere: ⁊ ita p̄ cognitionē nr̄a3 ad cognitionē dei ꝑuenire.

Q, neceſſariū ſit homini ſe cognoſcere q̄lis ſit ad malū vel ad bonū.

Capitulū. LIII.

d Uo nob̄ neceſſaria ſūt vt nos cognoſcam⁹. videlicet q̄les ſim⁹ ad malū: ⁊ q̄les ad bonū. Proni ſum⁹ ad malū. ⁊ ſi miſcdia dei nō teneret nos in oīne viciū poſſem⁹ cadere. nec inde ſurgere niſi miſcdia dei ſubſeq̄ret' q̄ nos ſubleuat3 Hoc bn̄ cognoſcebat ꝓpha: cū dicebat. Dn̄e mīa tua añ ocl'os meos q̄ me cuſtodiat: ⁊ mīa tua ſbſequat' me q̄ me erigat. Inualidi ſum⁹ ad bonū: nec ſine dei gr̄a bonū facere: vl' ī aliq̄ bono pſeuerare poſſum⁹. Iſtud etiā apl's ſciebat cū dicebat. Gr̄a dei ſū id q̄d ſū. ⁊ q2 gr̄a ei⁹ in me vacua n̄ fuit: gr̄a ei⁹ ī me manet. Hāc geminā cognitōe3 ſui habuit abraā cū diceret Loq̄r ad dn̄m meū cū ſim puluis ⁊ cinis Reuera puluis ē hō. Sicut eī puluis ex q̄cūq pte vēti impellit' ⁊ ī aliā areā deijcitur ⁊ ibi remanet. Sic hō in oīne viciu3 cadere p̄t: n° adijciet vt reſurgat: niſi mīa dei ei ſbueniat. Cinis etiā ē hō. q2 ſicut cinis nec ꝓfert germen ex ſe. nec ſuſceptū ſemē germinat. Sic hō nec bonum facere nec ī aliq̄ bono pſeuerare ſine gr̄a dei p̄t. Idcirco maxias ḡrēs deo r̄ſette debem⁹ q2 ⁊ ml'ta bona nob ꝯceſſit. ⁊ multa mala q̄ fecim⁹ nob ꝯdonauit: ⁊ a ml'tis mal' ſeruauit q̄ facere potuim⁹: ſic alia ml'ta q̄ fecim⁹. Quicq̄d eñ mali nō fecim⁹: eo miſerante nō fecim⁹. Nā ſi ipe pmiſiſſet ea: vtiq feciſſem⁹. aut ope. aut volūtate. Et iō neſcio vtx eū ampli⁹ diligere debeam⁹ p̄ his q̄ nob dimiſit. an ꝓ his a q̄b⁹ nos immunes ſuauit. licet eñ ea nō fecim⁹. nos q̄ſi feciſſe: ⁊ eū q̄ſi dimiſiſſe exiſtimare debem⁹. q̄nquidē ea vl' volūtate vtiq feciſſem⁹: ſi ipe pmiſiſſ3 Quiſq̄s ī vitate ſe ita cognoſcit hūilis eſt corā deo ⁊ hoib⁹. diligit deū ꝓpter deū. ⁊ oēs homies ꝓpter

deū:⁊ ſi ꝑfectā charitatē hꝫ nullū iudicat
nullū accuſat:nullū ↄdēnat:nō ṗuat irā:
nō mouet rixas:nō ſemīat diſcordias:nō
fouet nocētes:nō ꝑſequit̄ innocētes:non
odit arguētes ſe:ṅ facit furtū:ṅ falſū teſti
moniū:nō ꝑiuriū:ulli detrahit:nlli nocꝫ:
nullū odit ſꝫ oēs diligit. Scriptū ē. Ne
mini q̇cq̄ꝫ debeatꝭ niſi vt inuicē diligatꝭ.
Sic cui deo familiarꝭ ē charitas: vt ī eo
habitare nolit ī q̄ charitas ṅ fuerit. Qui
ḡ charitatē hꝫ deū hꝫ:qꝛ deꝰ charitas eſt
Et q̇ vnū hoīēꝫ hꝫ odio:deū ꝑdit.⁊ bo
nū qđ fac̄. Quapꝓpter vnuſq̇ſqꝫ ſibi ꝓui
deat:ne ꝓpter vniꝰ hoīs odiū deū ꝑdat ⁊
oīe bonū

Quō aſcēdamꝰ ad cognitionē ipiꝰ dei. Capitulū. LIIII.

n Unc ṙuertamur ad ſpeculū nr̄m
⁊ videamꝰ quō ꝑ cognitōnēꝫ nr̄i
poſſimꝰ aſcēdere ad cognitōem
ipiꝰ dei. Duplex ē natura hoīs. vna īteri
or: q̄ ē ipe hō. qm̄ mēs vniuſcuiuſqꝫ ē ipe
Altera exterior. i. corpꝰ. Ex duplici natā
cōpactꝰ eſt hō:⁊ iō vt totꝰ btificaret̄:duo
illi bona deꝰ a ṗncipio ꝑparauit. vnū vi
ſibile:alteꝝ inuiſibile. vnū corꝑale:alteꝝ
incorꝑale. vt ī vno ſenſus carnis ad iocū
ditatē fouerec̄. ī altero ſēſus mētis ad feli
citatē repleret̄. Idcirco duplici ſenſu rō
nalꝭ aīa iſtructa ē: vt viſibilia capet ꝑ ſen
ſū carnis:īuiſibilia ꝑ ſenſū mētis. q̄tinꝰ ⁊
viſibilia ⁊ inuiſibilia ad cognitōnēꝫ ⁊ dile
ctionē creatorꝭ illā excitarēt. Oīm nanqꝫ
hūanaꝝ actionū ad hunc finē currere dꝫ
intētio. vt vl' diuīe imagīs ī nob̄ ſilītudo
reſtauret̄:vl' huiꝰ vite neccītati ↄſulatur.
Que ṽo ī nob̄ diuinā ſilītudinē reparāt
duo ſūt. i. ſpeculatio ṽitatꝭ ⁊ exercitiū vir
tutū:qꝛ ī h̄ hō ſilis ē deo ꝙ ſapiēs ⁊ iuſtꝰ
ē. Ea ſiq̇dē ꝑfectiꝰ auctorē ſuū mãifeſtāt:
q̄ illiꝰ ſilitudini viciniꝰ apꝓpinq̄nt. Hoc
aūt ē mēs rōnalis q̄ excellēter ⁊ ꝓprie ad
ſilītudinē illiꝰ facta ē. ⁊ tūc citiꝰ creatorēꝫ
ſuū quē nō videt agnoſcit:cū ſeipaꝫ ad il
liꝰ ſilītudinē factā īteligit. In h̄ ḡ ṗmuꝫ
trinitatꝭ veſtigiū inuētū eſt:cū agnoſcere
cepit ipa qđ erat ſup̄ ſe Uidit eī ꝙ ex ſeip
ſa naſcit̄ ſapīa q̄ ī ipa eſt:⁊ diligit ipſa ſuā
ſapiētiā:⁊ ꝓcedit amor ex ipa ⁊ ſapīa ſua:
q̄ amat ipaꝫ genitā đ ſe:⁊ ī ſe manētē ṅ di
uidit a ſe:⁊ apparēt tria q̄dā ī vno Mēs
⁊ ſapīa ⁊ amor. Et ē ſapīa đ mēte. De mē
te ⁊ ſapīa ꝓcedit amor:⁊ ſurgit trinitas ⁊
ṅ recedit vnitas:⁊ ſūt ſiml' trinitas ⁊ vni
tas. hec ſic ī nob̄ veꝝ lōge meliꝰ rō ſuadet
ī deo. Deꝰ nãqꝫ cū ſit origo oīs ſapiētie:⁊
ſemꝑ ſapīaꝫ habuit:⁊ ſꝑ eam dilexit. ⁊ qꝛ
ſꝑ dilexit ſꝑ amorē habuit. Sapīaꝫ quā
hꝫ ipe genuit:⁊ ſꝑ cū illo fuit:qꝛ genita ſe
a gignente nō diuidit:ſꝑ gignit̄. qꝛ eterna
ſꝑ genita ē:qꝛ ꝑfecta. Nec tn̄ gignit̄ icho
ans:nec cū genita ē ceſſans. Qui genuit
pr̄ eſt:q̇ genitꝰ eſt filiꝰ eſt. ⁊ q̇ ab vtroqꝫ ꝓ
cedit ſpūſſctūs ē. Pr̄ a nllo eſt:filiꝰ a ſolo
p̄re ē. ſpūſſctūs ſiml' a p̄re ⁊ a filio ē:⁊ hec
tria vnū in deo eſſe ſubaliter oꝑtet fatea
mur. Sꝫ qꝛ ille q̇ genitꝰ ē:nō ꝑt eſſe ille a
q̄ genitꝰ eſt:neqꝫ q̇ a gignēte ⁊ genito ꝓce
dit:ꝑt eſſe ille ⁊ q̇ eſt gignēs nᶜ genitꝰ. In
expugnabili rōne ṽitatꝭ cognoſcere cogi
mur ī deitate ꝑſonaꝝ trinitatē ⁊ ſubē vni
tatē ⁊ maieſtatꝭ eq̄litatē. Pr̄ ergo ⁊ filꝰ:⁊
amor p̄ris ⁊ filij vnꝰ deꝰ ſūt:⁊ vno amore
ſe diligūt qꝛ vnuꝫ ſūt:nec aliud ē qđ q̇ſqꝫ
amat ī altero q̄ꝫ qđ q̇ſqꝫ amat ī ſemetipſo
Nec aliđ eſt qđ q̇ſqꝫ ē q̄ꝫ qđ alter ē. ⁊ iō ē
nccē vt q̇ſqꝫ amet ſeipm̄:⁊ ad inuicēꝫ q̇ſqꝫ
aliū. Hāc charitatē ⁊ hāc trinitatē deꝰ pr̄
nob̄ mãifeſtauit:cū ꝓpt̄ nimiā charitatēꝫ
ſuā q̄ nos dilexit miſit filiū ſuū ī ſilītudi
nē carnis pc̄ti vt nos ſaluaret. Miſit etiā
ſpūmſctm̄ q̄ nos adoptaret ī filios. Filiū
dedit ī ṗciū redemptōis. ſpūmſctm̄ ī pri
uilegiū amorꝭ:ſe deniqꝫ ṗuat hereditatēꝫ
adoptatꝭ.

Q̄ ſint noīa pietatꝭ pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſctūs. Capitulū. LV.

p Ater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūſſctūs noīa ſūt
pietatꝭ. noīa dulcedīs. noīa ſua
uitatꝭ ⁊ amoris. Quid enī dulciꝰ
p̄re. ⁊ tāto p̄re tā dulciſſimo atqꝫ mĩficor
diſſimo. Quid ſuauius ihū xp̄o. Salua
tor nr̄ totꝰ eſt vnctꝰ:totꝰ eſt piꝰ:totꝰ ē dul
cis atqꝫ ſuauis. Quid amabiliꝰ ⁊ q̇d ſua
uiꝰ ⁊ q̇d ſanctiꝰ ſpūſancto. Amor p̄ris et
filij ipe ē:ꝑ quē oēs ſūt ſcti q̇cūqꝫ ſūt ſcti
Cōſiderate ḡ q̄ꝫta ſit illa glīa:q̄ꝫ ineffabil'
leticia:cū ad deū p̄rem veniemꝰ ⁊ ille po
net nos ī ſuo regno tāq̄ꝫ filios ⁊ heredes.
ihs xp̄s tāq̄ꝫ fr̄es ⁊ coheredes. ſpūſſctūs

vnū nos ſpiritum eſſe faciet cū illiſ. Ipſe ſiq̄dē eſt indiſſolubile vinculū trinitatſ ꝛ amorſ. Tūc ītroibim⁹ in potētias dn̄i. et videbim⁹ ciuitatē illā d̄ q̄ tā glīoſa dicta ſūt. Uita ſiq̄dez illi⁹ ciuitatſ eſt q̄eta. pax trāq̄lla: felicitas ꝑpetua: pulcritudo ām irabilˀ: ſpēs laudabilˀ: iocūditas ↄcupiſcibilˀ: glīa deſiderabilˀ: gaudiū ꝑenne: feſtiuitas ↄtinua: cantica dulciſſima. Ibi ſūt q̄ corda oīm in q̄ndā ineffabilē dulcedinē atq̄ iocūditatē ↄuertūt. Sūt ibi gaudia eterna: q̄ ſuauitatē infundūt: ꝛ corruptionē n̄ inducūt. Semꝑ reficiūt ꝛ nūq̄ deficiūt: paſcūt ꝛ ꝑſeuerāt inteḡ: ad fruēdū ſe exbibēt ꝛ ꝑmanēt īcorrupta. Dulcedo illi⁹ ciuitatſ infūdit ſe ad ſuauitatē. ſpēs ad iocūditatē. viſio ad delectatōez. Ois pulcritudo ibi ē vbi ſumma pulcritudo eſt. Quāta nāq̄ pulcritudo ibi ē vbi rex oīz ſpēs ſine defectu vigēt: ſine trāſitu ꝑmanēt: ſine corruptōe ↄſiſtūt: ſine mutabilitate eterna ſūt. Si tā pulcꝝ ē q̄d ꝟe pulcrū nō eſt. q̄d ē q̄d pulcꝝ ē. O ciuitas ſctā ciuitas ſpecioſa: q̄cq̄d ī te ē totū pulcꝝ ē: ſuaue eſt: iocūdū ē: vnū bonū ē: ꝛ oīne bonū in ip̄o ē. Quicq̄d ei noīare boni poſſū totū ibi ē: q꞉ oīa bona ī vno ſūt: ꝛ oīa vnū ſunt. Hui⁹ tāti boni amor ꝛ deſideriū cū me aliq̄ñ tāgit: vehemēter atq̄ ſuauiꝰ afficit: ꝛ neſcio q̄ q̄dāmodo a memetip̄o abſtrabit. Sbito ei innouor ꝛ tot⁹ īmutor: rapior affectu: trabor deſiderio: ꝛ bū mihi eſſe īcipit vltra q̄ dicere ſufficiā. Exhilaraꝰ ↄſcia ī obliuionē vēit oīs p̄teritorū dolꝝ mēoria: exultat anim⁹: clareſcit ītellect⁹: accēdiꝰ affect⁹: cor illūinaꝰ: deſideria iocūdanꝰ. Jāq̄ alibi neſcio vbi me eē video. video nāq̄: ſꝫ q̄i adhuc d̄ longe choros āgelꝝ ꝛ archāgelꝝ pſallētiū et laudātiū deū. Unū ē eni ibi oīm op⁹ ↄtēplari mirabilia dei: eūq̄ laudare in opibꝫ ſuis. Oēs ↄtēplanꝰ. oēs letanꝰ. oēs delectanꝰ ī deo. cui⁹ aſpect⁹ pi⁹. facies decora eloq̄uꝫ dulce. delectabilis ad vidēdū. ſuauis ad hn̄dū. dulcſ ad fruēdū. Semꝑ libet illū aſpicere: ſꝑ hr̄e: ſꝑ illo frui: ꝛ ī illo delectari. Ip̄e ꝑ ſe placet: ꝛ ꝑ ꝑt ſe: ſufficit ad meritū: ſufficit ad p̄miū. Nec aliq̄d eſt q̄d extra illū q̄raꝰ: q꞉ totū ī illo īuenīꝰ q̄d deſideraꝰ: ꝛ ī illo totū amaꝰ. Unū nāq̄ bonū ē: ꝛ oē bonū ī illo ē. Hoc bonū ſoli bōi hn̄t ꝛ vidēt. amāt ꝛ laudāt laude ꝑpetua

Q aīa ſeip̄az nō p̄t ſtringere in bonis cogitatōibꝫ Capitulū. LVI.

Cum ↄſidero q̄lis aīe natura ſit q̄ carnē viuificare p̄t. ſꝫ ſemetip̄am ſtringere ī bonis cogitatōibꝫ ſicut deſiderat n̄ p̄t: īuenio q̄ndā intellectualez ſpūm ꝑ creatoris potētiā viuētē ꝛ corp⁹ q̄d ſuſtinet viuificātē. ſꝫ tn̄ vanitati ſbditū. mutabilitati ſubiectū quē ſepe leticia extollit. timor afficit. iniq̄tas mortificat. iuſticia viuificat. Uita ſiq̄dē aīe de⁹ eſt. mors aīe pctm̄. Aīa nāq̄ q̄ peccauerit ipſa moriꝰ. q̄ aūt iudiciū fecerit ꝛ iuſticiaz viuet ꝛ nō moriꝰ. Ita īmortalˀ eſt aīa vt mori poſſit. ita mortalˀ vt mori nō poſſit. Immortalitate mortalˀ eſt. ꝛ mortalitate īmortalˀ eſt. Quapꝑter miſerſ mors ē ſine morte. finis ſine fine. defect⁹ ſine defectu q꞉ ꝛ mors ſꝑ viuet. ꝛ finis ſꝑ īcipiet. ꝛ defect⁹ deficere neſciet. Mors p̄imet ꝛ n̄ extinguet. dolor excruciabit ꝛ pauorē nō fugabit. flāma cōburet ſꝫ tenebras n̄ diſcutiet. Erit ei ī igne obſcuritas: in obſcuritate pauor: in cōbuſtiōe dolor. Ita rꝑbi īguibꝫ īferni traditi ī ſupplicijs dolorē ſētiēt. ꝛ ī doloriſ anguſtia pauore ferienꝰ. ꝛ ſꝑ toletabūt ꝛ ſꝑ timebūt. q꞉ ſine fine ſꝑ cruciati viuēt ſine ſpe venie ꝛ miſcd̄ie: q̄d ē miſīa ſuꝑ miſeriā. Si ei p⁹ tot milia annoꝝ q̄t capillos habuerūt oēs q̄cūq̄ fuerūt ꝛ erūt. penas ſuas finiri ſperarēt. mlˀto leui⁹ eas ſuſtinerēt. Sꝫ q꞉ ſpē nō hn̄t nec habebūt. deſpatōne deficiēt ꝛ ad tormēta n̄ ſufficiēt. De his ꝑ yſaiā ſcriptū ē. Uermis eoꝝ n̄ moriēꝰ: ꝛ ignis eoꝝ nō extingueꝰ. q꞉ nec ip̄i ↄſumenꝰ. Uermis cōſciētiā corrodet. ignis carnē cōburet. q̄ti n⁹ q̄ auctori ſuo corde ꝛ corꝑe deliq̄runt: corde ſilˀ ꝛ corꝑe punianꝰ. cū aīa a btā vita ſeꝑata erit. ꝛ corp⁹ eternis ſupplicijs ſubiacebit. Ibi erit met⁹ ꝛ meror: luct⁹ ꝛ dolor. Tūc ꝟe nihil lugere erit niſi flere. quia penitere tūc nlˀlī poterit valere. Ibi erit tortor cedēs. vermis corrodēs. ignis ↄſumēs. P̄cta detegenꝰ. rei punienꝰ. et h̄ totū ꝑenne. Quiſq̄s eīn ad tormēta ibit:

iã nõ ampliꝰ exibit. Dolor cõbuſtionis
eos foris cruciabit. pena cecitatꝭ intꝰ ob
ſcurabit. Uidebũt aũt illa teterrima mõ
ſtra demonioꝝ: ⁊ laruales facies eoꝝ. Ui
debũt etiã tormẽta īferni: ⁊ ī tormẽtis ſe/
q̄ces ſuos q̄s inordīato amore ꝯ dei p̄ce/
pta amauerũt. q̄tinꝰ illoꝝ interitꝰ eos in
augẽdo dãnatõis ſue affligat. Deũ aũt ñ
videbũt qđ ē oīm miſeriaꝝ miſeriꝰ. Quiſ
eñi dicere p̄t. q̄ta pena erit ñ videre crea/
torē ⁊ plaſmatorē oīm reꝝ. redemptorē ⁊
ſaluatorē fideliũ. regē celi ⁊ terre ⁊ dñm
vniuerſitatꝭ: p quē ſumꝰ viuimꝰ ⁊ ſapimꝰ
Jdcirco nccē eſt vt nos vndiq; circũſpi/
ciamꝰ ⁊ vbiq; cuſtodiamꝰ: ne aut praua
agamꝰ: aut recta q̄ p̄cepta ſũt nõ agamꝰ.
vt bonis actibꝫ expletꝭ cogitatõibꝫ nõ in
tumeſcamꝰ. Multi nãq; ex virtutibꝫ ī in
fernũ ꝑ elationē corruerũt.

Q, bona appetamꝰ   Ca. LVII.

b Ona deſiderabiliꝰ appetamꝰ ma
la ſolerꝰ caueamꝰ: ne ſb ſpecie bo
noꝝ ea faciamꝰ: qm̄ pleriq; vicia
ſe eſſe v̄tutes mentiunꝰ. Quiſq̄s ḡ memi
nit illicita ſe cõmiſiſſe: ſtudeat a licitis ab
ſtinere: ⁊ q̄ ꝓhibita cõmiſit ſibimet abſci/
dat ꝯceſſa. Qui v̄o adhuc pctm̄ ſuũ plã/
git ꝓpetrare vicia timeat: ⁊ rep̄hendat ſe
ī minimis: q̄ meminit ſe deliq̄ſſe ī maxīs
Quãta licꝫ nãq; v̄tute mẽs polleat. q̄ta
licet grauitate vigeat. carnaleꝰ tñ puerile
quiddã exteriꝰ exſtrepũt: ⁊ niſi iuuenili q̄
dã feruore infrenenꝰ: ad fluxa q̄q; ⁊ leuia
mentē eneruē trahũt: vbi ſi lõga ꝯſuetu/
dine obꝰuata fuerit: cũ exurgere voluerit
non poterit mole male ꝯſuetudinis p̄ſſa.
Quiſq̄s ḡ ſtat videat ne cadat. ⁊ ſi cecide
rit velociꝰ reſurgat: cordis cõpunctione:
oris ꝯfeſſiõe: ⁊ opis ſatiſfactõe. Sit hu/
milior intra ꝓpriã ꝯſciaꝫ: ſit feruẽtior at/
q; ꝓmptior ad agendũ p̄niaꝫ: ſit cautior
ad cuſtodiã. Qui ei ſolo btitudinis ſup/
ne d̄ſiderio tpalia iſta ꝯtẽnit: ⁊ nihil huiꝰ
mũdi diligit: ſolãq; eternã patriam appe
tit: magna mẽtis tranq̄llitate fouetꝰ. Jn q̄
tãto deũ puriꝰ cernit hõ: cũ ſe ſolo ſolũ i/
uenit. Nihil eñi deo p̄ſentiꝰ: ⁊ nihil eo ſe/
cretiꝰ. A turba ḡ terrenoꝝ deſiderioꝝ ſe/
ceſſũ mẽtis petamus. ⁊ inde a ſecreto cor

dis illicitaꝝ cogitationũ tumultꝰ expellē
tes intentõe ſupne patrie ī amorē intime
q̄etis anhelemꝰ ⁊ ī alta dei ꝯtẽplatõe nos
ſubleuemꝰ. Cõtẽplemur q̄ ſint ipi ange/
loꝝ chori: q̄ ipa ſocietas btõꝝ ſpirituũ: q̄
maieſtas viſiõis dei: ⁊ q̄lo deꝰ eterne vi
ſionis ſue dulcedine ſctõs ſuos reficiat.
Nẽo eñi ī hac vita digne penſare p̄t q̄ta
ſit illa felicitas: deũ facie ad faciē videre:
q̄ta ſuauitas illud melos angelicũ audi
re: q̄ta iocũditas oīm ſctõꝝ ſocietatē hr̄e
Tñ eñi vnuſq̄ſq; gaudebit d̄ btitudine
alteriꝰ: q̄tũ de ſuo gaudio ineffabili. ⁊ q̄t
q̄t ſocios habebit tot gaudia habebit.
Jn illa glīa nihil libẽtiꝰ intueor: nihil de
lectabiliꝰ ad ꝯtemplãdũ inuenio: q̄ inti/
mi amoris affectũ q̄ vnuſquiſq; tñ ama
bit alteꝝ q̄tũ ſeipm: ⁊ deũ plꝰ q̄ ſe: ⁊ oēs
alios ſecũ: ⁊ deꝰ plꝰ illos q̄ illi ſemetipos
⁊ h̄ gaudio ꝑpetuo. Nihil eñi ibi extra/
neũ videbimꝰ: nihil incõpetēs amabimꝰ
nihil qđ aures nr̄as offendat audiemus.
Oīa nãq; ſũt ibi ꝯſona: oīa leta: oīa pacifi
ca. Uñ Cõſona ſecuta ſũt oīa celica iura
Jbi eſt oīs felicitas. oīs ſuauitas. oīs io
cunditas. ⁊ oīs amenitas. oīs pulcritu/
do. ⁊ oīs dulcedo. Quicq̄d expedit: ⁊ q̄c/
q̄d delectat ibi eſt. om̄es videlicet diuitie
⁊ delicie. oīs req̄es ⁊ om̄e ſolatiũ. Jbi eſt
iugis tranq̄llitas. amena ſerenitas. eter/
na iocũditas. iocũda ⁊ decora laudatio.
⁊ plena oīm bonoꝝ cognitio. Quid ibi ei
deeſſe p̄t vbi deꝰ eſt cui nihil deeſt. Quot
q̄t ibi ſũt dij ſũt. Nec neceſſe ē vt alter di/
cat alteri cognoſce dñm. Om̄s ei cogno
ſcũt eũ ⁊ vidẽt: om̄es laudãt ⁊ amãt. Co
gnoſcunt ſine errore. vident ſine fine. lau
dãt ſine fatigatõe: amãt ſine faſtidio. Sē
ꝑ vidẽt ⁊ ſempꝑ videre deſiderãt: tã deſide
rabilꝰ eſt ad videndũ. Semp amãt ⁊ ſem
ꝑ amare deſiderãt: tã dulcꝭ eſt ad amãdũ
Et q̄to ampliꝰ amãt tanto magꝭ amare
volũt: tã delectabilꝰ eſt ad fruẽdũ. Jn hac
delectatõe req̄eſcũt pleni deo: pleni om̄i
benedictõe ⁊ ſctificatõe: adherẽtes ſempꝑ
btitudini ſũt beati. ꝯtẽplãtes ſemp eter/
nitatē ſũt eterni. Juncti v̄o lumini facti
ſunt lux. aſpiciẽtes ſemp incõmutabilita
tē mutati ſunt ī incõmutabilitatē. Tãto

liberi⁹ q̄z̄to dulci⁹ illū aſpiciūt: cui⁹ aſpectus pi⁹: facies decora: eloquiū dulce. O beata viſio videre regē angeloꝝ ī decore ſuo: videre ſanctū ſctōꝝ p̱ quē om̄es ſūt ſancti. Illū videre ſūma felicitas eſt. ſumma iocūditas: vita eterna: ⁊ vita beata.

De gaudijs ⁊ bonis paradiſi.
Capitulū. LVIII.

Gaudete ⁊ exultate iuſti: q̄2 videtiſ quē amaſtiſ. habetiſ quē deſideraſtis diu: tenetiſ quē nunq̄ȝ amittere timetis. Propterea cantate ⁊ exultate ei: q̄m ipe eſt dn̄s de⁹ veſter glioſ⁹ ⁊ ſpecioſus. Ipe eſt ſal⁹ ⁊ vita: honoꝛ ⁊ glia: pax ⁊ oīa bona. Quāta pax ibi eſt vbi nulli veſtrū quicq̄ȝ repugnat vl̓ ab alio vl̓ a ſeipſo: ſȝ ipe dn̄s regit vos ⁊ nihil vob deerit Ipe diſpoſuit vob regnū vt edatis ⁊ bibatis ſup menſā ſuā ī regno ſuo. Guſtate ḡ ⁊ videte q̄m ſuauis eſt dn̄s. Suauis ē ad videndū: ſuauis ad guſtandū. Nec dici pt q̄tā habeat ī guſtu voluptatē: q̄taȝ ī ſapoꝛe iocūditatē: q̄tā in odoꝛe ſuauitateȝ. Tante ſuauitatiſ magnitudinē vos q̄ expti eſtis: nob q̄ nunq̄ȝ tale q̄d guſtauim⁹ intimare nō poteſtiſ: tanq̄ȝ ſi q̄s mellis dulcedinē ei qui nunq̄ȝ dulce guſtauerit v̄bis indicare velit. pfecto nec ille ſaporiſ illi⁹ ſuauitatē quā nunq̄ȝ oꝛe pcepit: auribꝫ capiet: nec ille dulcedinē quā guſtus voluptate cognouit v̄bis poterit īdicare.

De quadā querimonia ad ſanctos.
Capitulū. LIX.

Ve mihi miſero q̄ nūq̄ȝ ſentio qd ſentitis. nec ibi ſū vbi vos eſtiſ: in loco refrigerij luciſ ⁊ paciſ vos eſtiſ vbi eſſe veſtꝛ nō habebit moꝛtē. noſſe veſtrū nō habebit erroꝛē. amare vr̄m nō habebit offenſionē. gaudiū vr̄m n̄ habebit meroꝛē. Ego v̄o in regiōe vmbꝛe moꝛtis neſcio finē meū: neſcio ſi dign⁹ ſim amoꝛe vl̓ odio: neſcio quādo de coꝛpe egrediar. Egrediar ſȝ neſcio q̄n: ⁊ foꝛtaſſe dies iſte ſup̄mus eſt. ppterea tremēs ⁊ pauēs q̄tidie moꝛtē expecto: q̄ vbiq̄ȝ mihi minat̄. diabolū ſuſpectū habeo: q̄ vbiq̄ȝ mihi inſidiat̄. timeo ⁊ paueſco vltimā diſcuſſionē ⁊ irā diſtricti iudicis: ne p̱ pctīs meis mittat me in gehennā ignis. Et ſicut indicare n̄ poteſtiſ mihi gaudiū ⁊ leticiā veſtrā d̄ viſiōe dei. ſic ego ſufficiēter n̄ poſſū vob exponere neceſſitates ⁊ īfirmitates q̄s patioꝛ: iniq̄tates ⁊ pc̄ta q̄ feci: culpas ⁊ īfinitas negligētias q̄s egi ⁊ q̄tidie īdeſinenter ago coꝛde oꝛe ope ⁊ fere oībꝫ modis q̄bꝫ hūana fragilitas dat ȝ offendere pt. Vos igit̄ q̄ meruiſtiſ ꝯſoꝛtes fieri ſup noꝛ ciuiū: ⁊ pfrui eterne claritatiſ gloꝛia: oꝛate p̱ me ad dn̄m vt educat me de iſto carcere in q̄ teneoꝛ captiu⁹ ⁊ ligat⁹. Mēs eteni ceca ⁊ vaga eſt: q̄litate caꝝ reꝝ q̄s reſpicit variat̄: ⁊ iuxta qd aſpicit cogitatio illi⁹ ſenſuſq̄ȝ mutat̄. Cūq̄ȝ ſtare ī ſemetipſa nitit̄. a ſemetipſa aliq̄ mō etiā neſciēdo deriuat̄: ⁊ ab vnaquaq̄ȝ re cui intendit faſtidio impellēte remouet̄. Dū em̄ inhianter cogitāda appetit: ⁊ repēte cogitata faſtidit. Decet vt qd aliūde pēdet ibiq̄ȝ poſita nō reqeſcit. Ad deū q̄ppe ſolū ſuſpēſa eſt a q̄ foꝛmata eſt. Sȝ q̄2 om̄e qd īfra appetit min⁹ eſt. iure ei non ſufficit q̄cq̄d de⁹ nō eſt. Hinc eſt q̄ huc illuc diſpargit̄ ⁊ p̱ infinita diſtrahit̄ q̄rens requiē vbi n̄ eſt delectatōis videlicet amena q̄rit quo pauſet Sȝ q̄2 vnū deū quē ſufficiēter habere poterat dereliq̄t: nūc p̱ m̄lta ducit̄: vt q̄2 q̄litate reꝝ ſatiari nō pt: ſaltim varietate fatiet̄. Propterea neceſſe eſt vt mentem nr̄am p̱ diuerſa ſparſā colligam⁹. ⁊ ī vno eternitatiſ deſiderio cōponamuſ. In ꝯtemplatōne nāq̄ȝ creatoꝛis ħ adepturi ſum⁹ ſemp: vt vna mētis ſtabilitate pfruamur. ħ eſt cū laboꝛe nunc conātes imitemur: qd p⁹ ī mūere gaudētes accipiem⁹.

De bonis paradiſi. Ca. LX.

Animos itaq̄ȝ nr̄os terrenis ſbducere curis ſtudeamuſ: ſubducere erūnis: vt ī ciuitate dn̄i v̄tutū liceat hoꝛa vna vl̓ dimidia cogitatōe ⁊ auiditate verſari. Cōſiderem⁹ ⁊ q̄tū poſſum⁹ eſtimem⁹: q̄lis ſit illa glia. q̄nta leticia q̄ ſolēnitas: q̄ veneratio: qd tripudiū ciuiū ſupnoꝝ. q̄ aſſidue dn̄atoꝛi laudē pferunt. honoꝛē deferūt. deuotōeȝ offerunt. depromūt canticū nouū. canticuȝ leticie ineſtimabili quodā clamoꝛe. q̄2 feruētiſſimo amoꝛe. ineffabili cantu. mirabili affectu. celeſti iubilatōe. ſpiritali modulatōe

Ipſe ſiquidē eſt coꝝ verꝰ cibꝰ:plena ſatie
tas.eterna māſio.ſūma btitudo eterne le
ticie.ſalus eterna.indeficiēs virtꝰ.⁊ vita
ī mortalis. Sepiꝰ hec meditoꝛ:illuc aſcē
dere nitoꝛ. Suſpiro:frendo ꝑcibꝰ votis
ibi tendo. Atqꝫ modo miro ꝙ ſint ibi qn/
taqꝫ giro. Mēs betet chꝛiſto: coꝛ delecta
tur ī iſto. Illuc verſaꝛ gaudet;ſtupet ⁊ ve
neraꝛ. Iā tanto dulciꝰ quāto ſepiꝰ:auidi
tate quidē mlˀra ſꝫ ſatietate nulla tam ra/
ra eſt hoꝛa ⁊ bꝛeuis moꝛa. O ſi vnq̄ꝫ ī pa
ce in idipm̄ doꝛmiā ⁊ requieſcam. vt inha
bitē ī domo dn̄i oībꝰ diebꝰ vite mee. Si
vnq̄ꝫ videre potero illū tā deſiderabileꝫ
in quē angeli pſpicere deſiderāt:vt poſ/
ſim dicere. Ecce quē ꝯcupiui video:quē
optaui iam teneo. Dn̄ veniā ⁊ apparebo
ante faciē dn̄i.ad videndū eū in bonitate
electoꝝ ſuoꝝ.ad letandū in leticia gentiſ
ſue.vt laudeꝛ cū hereditate ſua. Dn̄ vide
bo ciuitatē illā de qua dictuꝫ eſt. Platee
tue bierˡm ſternenꝛ auro mundo.⁊ in te
cantabiꝛ canticū leticie.⁊ ꝑ oīnes vicos
tuos ab vniuerſis dicere alleluia. O ciui
tas ſancta.ciuitas ſpecioſa.de longinq̄ te
ſaluto.ad te clamo.te reqro. Deſidero eiꝫ
videre te.⁊ reqeſcere in te.ſꝫ nō ſinoꝛ car/
ne retentꝰ. O ciuitas deſiderabiliſ:muri
tui lapis vnꝰ:cuſtos tuꝰ ipē deus:ciues
tui ſemꝑ leti.ſemp em̄ gratulanꝛ in viſio/
ne dei. Nō eſt in te coꝛruptela nec defectꝰ
nec ſenectꝰ:nec ira:ſꝫ pax pennis:glˀia ſo/
lēnis:leticia ſempiterna:ſolēnitas conti/
nua. Vere tantū gaudiū ⁊ exultatio:floſ
⁊ decꝰ iuuētutis ⁊ ꝑfecte ſalutis. Nō eſt
in te heri nec heſternū:ſꝫ eſt idē hodiernū
Heri ſiquidē veſtrū cras ⁊ pꝛidē ſempi/
ternū ⁊ idē. Tibi ſalꝰ.tibi vita.tibi pax ē
īfinita.tibi deꝰ oīa. Gloꝛioſa dicta ſūt
de te ciuitas dei. Sicut em̄ letantiū oīm
habitatio eſt in te. Nullus in te timoꝛ.tri
ſticia nlˀla.deſideriū oīne trāſit in gaudi/
um.dum ꝑſto eſt quicq̄d optaꝛ:⁊ quicq̄d
deſideraꝛ abundat. Oīnes ciues tui ſuꝑ
effluentē menſuram gaudioꝝ accipiēt vt
palā oīes in cōmune gaudeāt.gaudeāt
in īmenſū.letabunꝛ oīes in vnū.cū ha/
bitauerint fratres in vnū.cū occurrerint
oīnes in vnū.deniqꝫ oīneſ fiet vnū.ſicut
oꝛare dignatꝰ eſt ꝓ familia ſua.ꝙ ꝓ reue/
rentia ſua dignꝰ eſt obtinere.ſicut tu pr̄ ī
me:⁊ ego in te:⁊ ipi in nobis vnū ſint. Le
tabiꝛ itaqꝫ vniuerſitas illiꝰ ciuitatꝭ.leta/
biꝛ vnitas.letabiꝛ ciuitas:cuiꝰ participa
tio in idipm̄. Letabiꝛ ſpōſa in oſculis et
amplexibꝰ ſponſi.letabiꝛ ⁊ exultabit gra
tulabunda ⁊ laudās eū in ſecula ſeculoꝝ.
Sic ⁊ gaudebit ſpōſus ſuꝑ ſpōſam.⁊ le
tabiꝛ dn̄s in oībꝰ opibꝰ ſuis.vidēs ea ꝙ fe
cit ⁊ quidē ⁊ valde bona. Letabiꝛ ⁊ pr̄ et
ꝑ vnigenitū mlˀtos adoptōis filios obti
nebit. Letabiꝛ etiā filiꝰ vt pꝛimogenitꝰ ī
multꝭ fratribꝰ:q̄s in cōmunionē paterne
hereditatis dignanter aſciuerit. Nec mi
nus ī illis ſpūſancto p quē adoptati fue
rint cōplacebit. Nouis etiā gaudijs ⁊ in
effabilibꝰ votꝭ ab illis quoqꝫ vicinis po/
teſtatibꝰ angeloꝝ ſūmo paſtoꝛi ⁊ ſumme
bono gratulantibꝰ ſuꝑ inuēta ⁊ mirabiliē
repoꝛtata cētesima oue caneꝛ. In his pa
terna glˀia.in his volūtas ſpūs.exultat ī
his filiꝰ:celū repleꝛ gaudijs. Dō ꝓ vo ipſi
ꝙ redempti fuerint a dn̄o:q̄ꝫ deuote ꝯfite
bunꝛ ⁊ dicēt. Quā bonꝰ qm̄ in ſeculū mi
ſericoꝛdia eiꝰ Leticia ſiquidē ſempiterna
erit in eis:⁊ exultatōes dei in gutture eo
rū in eternū ⁊ in ſeculū ſeculi in ꝑpetuas
eternitates. Beati oīnes ꝙ habitāt in do
mo tua dn̄e:in ſecula ſeculoꝝ laudabunt
te. Inebꝛiabunꝛ ab vbertate domꝰ tue:
⁊ toꝛrente voluptatis tue potabis eos.
Qm̄ apud te eſt fons vite:⁊ in lumīe tuo
videbimꝰ lumen. Cū videbimꝰ te in te:⁊
nos in te:⁊ te in nobis:viſione cōtinua ⁊
felicitate ꝑpetua.

Qꝫ aīa in eſſentia ſit ſimplex.

Capitulū. LXI.

a Anima ī eſſentia eſt ſimplex:in of
ficijs eſt mlˀtiplex. Habꝫ eī ſeptē
actionis gradꝰ quibꝰ vires ſuas atqꝫ po
tentiā oſtēdit. Primꝰ eſt viuificatio. Se
cundꝰ ſenſus. Terciꝰ ars. Quartꝰ coꝛre/
ctio. Quintus trāquillitas ſeu puritas.
Sextus cōtemplatio. Septimꝰ quies.
In ꝑmo gradu ſiue actu aīa ꝑſentia ſua
coꝛpꝰ viuificat:colligit in vnum:atqꝫ in
vno tenet. In ſcdo p ſenſus ad iſta exte/
rioꝛa diſponēda ſe extendit. In tercio di

nerſas artes cõprehendit. In q̃rto ex q̃
bonitas incipit atq; oĩs v̄a laudatio ſe
inquinatã mũdat atq; ad puritatẽ pp̃at.
Inde cũ iam fuerit ab om̃i labe mũdata
maculiſq; diluta: puritatẽ tenet. Aliud ẽ
eñ puritatẽ efficere: aliud tenere Tũc ve
ro ingẽti quadã z ĩcredibili fiducia ꝑgit
in deũ. i. in ĩpam ꝯtemplatõez veritatꝭ. et
ille eſt grad⁹ ſextus. Iã v̄o in illa viſione
ſeu cõtemplatõe q̃ eſt ſeptim⁹ grad⁹ q̇ eſt
quies vł potius quedã mãſio manet aĩa
gaudet z letaꝛ z delectaꝛ. Aliud eſt eĩ mẽ/
tis oculum in id qđ videndũ eſt dirigere:
aliud eſt infixũ tenere. Primũ gradũ cõ/
munẽ habem⁹ cũ arbuſtꝭ. ſcðm cũ beſtijs.
terciũ cuz doctis z indoctis. In h̄ tercio
gradu de⁹ aĩaz inuectit. i. ducere incipit.
purgat in q̃rto: ꝯfirmat in q̇nto: introdu
cit in ſexto: paſcit ĩ ſeptimo. In ꝯtẽplan/
da aũt v̄itate q̃ ſit voluptas: q̃ ſolẽnitas
ſine fine viſiõis dei: q̃ leticia ſine defectu
amoris. ardor nõ cruciãs: ſed delectans:
q̃ tũ deſideriũ viſionis cũ ſacietate: z q̃u/
ta ſacietas cũ deſiderio. q̇ fruct⁹ veri z ſũ
mi boni: q̃ ſerenitas: q̃ amenitas: q̃ iocun
ditas: quid ego dicã. dixerũt magne que
dã z ſancte aĩe: quas iſta vidiſſe ac videre
credim⁹. Nos vero ſi curſum vite quem
nobis de⁹ ꝓpoſuit: quẽ tenendũ ſuſcepi
mus: ꝯſtantiſſime tenuerim⁹: ꝑ dei grãm
ad illud veꝝ z ſummũ bonũ perueniem⁹
Implẽdis ergo mandatis dei religioſiſ/
ſime atq; cõſtantiſſime ac vigilantiſſime
opam dem⁹ q̃m nõ eſt alia fuga de tãtis
malis ad tantũ bonũ. Religio ſiq̇dẽ vera
eſt: qua ſe aĩa recõciliatõe deo religat. a q̃
ſe velut a peccato abruperat Uis aĩe
noſtre ſeptẽ ſibi vendicat actus. Uiuifi/
cat ſentit varias amplectiꝛ artes. Corri/
git exceſſus: virtutibꝫ inſtat: in ĩpam Di
rigit intuitũ deitatẽ. gaudet ĩ illa. Semi
nibꝫ quoq; prim⁹ ineſt: aĩalia bruta Par
ticipãt aliũ: duo noſtre ꝓprietatis. Tres
ſũt z ſupeꝝ: ſuperi tñ añ feruntꝛ. Ex actu
primo vegetantꝛ corꝑa: creſcunt. Proue/
hit inde vigor: nexus: cõplexio: mot⁹ Et
ſtat⁹ z ſpecies: z cõueniẽtia quedam. Ex
alio tangit. videt. audit. guſtat. odorat.
Odit. amat. petit apta ſibi: ꝯtraria vitat.
Soluiꝛ in ſomnos: in ſomnia mẽte vaga
tur. Preteriti meminit: venturis inſtat:
agitq;. Plurimaq; ſenſu nõ z rõne gerũ/
tur. Tercius ingenuas: variaſq; ꝑambu
lat artes. Quodq; vel ingeniũ vł diſcipli
na miniſtrat. Colligit z vario ꝑfectu mẽ
tibꝫ heret. Quartus ab illicitis reuocat.
mentiſq; reat⁹. Abiuitate docet: z tũc ag
noſcere ſeſe Incipit inq; nouũ diſcit trã/
ſire decorẽ. Diſcim⁹ ex quinto nature le/
ge teneri. Res inconceſſas v̄tutis amore
cauere. Conceſſis aliqđ etiã ſine teſte ca/
rere. Sextus in aſpectũ ſolis luciſq; ſu/
perne. Pene patem ſuperis animã rapit
ĩmaculataz. Septim⁹ aſtringit ſtabiliq;
ſubarrat amore. Collateratq; deo quaz
dotẽ iã ſpeculaꝛ. Qui thalami: q̇s cult⁹:
eam q̃ feſta ſerenent. Quis dicat: ſponſa
veni: dixere beate Maioreſq; anime: nec
eis tñ aut ea virtus. Aut ea lingua fuit: q̇
bus hec aperire liceret. Extẽdit ſenſus:
meritũq; recõdita merces.

De ceteris inſtructionibꝫ quas loqui
tur ad animã.

Capitulũ. LXII.

e Cce audiſti aĩa mea q̇d ſis et q̇d
poſſis. Nõ audi q̃lis ſis z q̃lis
eſſe debeas. Onerata es pc̃tis: irretita vi
cijs: capta illecebris: exilio captiua: corꝑe
carcerata. Herẽs luto. infixa limo. affixa
mẽbris. ꝯfixa curꝭ. diſtẽta negocijs. ꝯtra
cta timoribꝫ. afflicta doloribꝫ. erroribꝫ va
ga. ſuſpicatõibꝫ inq̇eta. ſollicitudinibꝫ an
xia. aduena in terra inimicoꝝ. coinq̇nata
cũ mortuis. deputata cũ his q̇ in inferno
ſunt Si ſic dãnata z deſperata vio reſpi
rare in ſpem venie z miſericordie: z cũ re
ge angeloruz ducere ſuaue iugũ amoris.
oportet te eſſe pudicã. verecundã. veridi
cã. pauidã. circũſpectã. nihil penitus ad
mittẽrẽ qđ euacuet gl̃iaz ꝯſcĩe ſue. In nł
lo tibi ꝯſciẽtia ſit q̃ erubeſcas pñtiã veri
tatꝭ. q̃ cogaris auertere faciẽ tuã a lumĩe
dei: z vt h̄ decor diuĩos oblectet aſpect⁹
ꝓdeat foras: z diffũdat ſe ꝑ mẽbra z ſenſ⁹
corꝑis q̃tin⁹ inde reluceat oĩo actio. ſmo:
aſpect⁹. inceſſus. riſus. Sit tñ riſus mi/
xtus ğuitate z plen⁹ honeſti mot⁹. Actuſ
z vſus totius corꝑis. Cũ apparuerit ſic

act⁹ pur⁹: modeſt⁹: toti⁹ expers inſolētie ⁊ laſciuie: leuitatꝭ ⁊ ignauie. Sit ſmo rarior: vult⁹ hilarior: aſpect⁹ verecundior: inceſſus modeſtior. tal' aīe pulcritudo et mētis ingenuitas. Sic ſollicita eſt bona ꝯſcia fame ītegritatē ſuare. vt iuxta apl'z ꝓuideat bona ñ tm̄ corā deo: ſʒ etiā corā hoīb. Tal' vtiqꝫ decor relictꝭ oīb votſiu heret deo: viuit deo: nihil amat pter deū ⁊ qđ amādū ē pter deū. Sollicite ſtudet ꝓuidere dn̄m ī ꝯſpectu ſuo ſp cui ſentiat ad correptionē. q̄ illumineſ ad cognitōez cui vtaſ ad ṽtutē. q̄ reformeſ ad ſapiam. cui ꝯformeſ ad decorē. q̄ fruaſ ad iocūditatē. Beata aīa cui datū eſt deſup vt bonū velit ⁊ nouerit ⁊ poſſit. q̄tin⁹ ⁊ volūtaſ aſſit nec facultas deſit. Ue mihi miſero q̄ iſta ſuo ī mēoria ⁊ ſcribo ī carta. nec habeo ī vita. nō ꝙ tal' ſim q̄ iſta ſcripſi ſed ꝙ tal' eſſe vellē ⁊ talē nō eſſe nō pudet.

Adhuc loquiſ ad animā ſuā.

Capitulū. LXIII.

a Udiuiſti aīa mea q̄lē te eſſe oportet. Fuge ğ paululū occupatōes tuas. ⁊ abſcōdere modicū a tumultuoſis cogitatōib tuiſ: intra cubiculū mētꝭ tue: ⁊ exclude oīa pter deū: ⁊ q̄ adiuuent te ad q̄rendū eū: quē cū inueneris requieſce aliq̄ntulū ī eo Dic ğ aīa mea deo: dic. Quis es dn̄e. ⁊ quē te ītelligā? Certe tu ſol⁹ es qđ es: ⁊ tu es q̄ es: id es q̄ nihil mai⁹ cogitari pt: nᶜ meli⁹: nec iocūdi⁹. Uita es. ſapia lux es. ṽitas. bōitas. eternitas. ſūmū bonū. tu tibi oīa ſufficiēs. nll'o indigēs. q̄ oīa indigēt vt ſint ⁊ vt bn̄ ſint. Inueniſti aīa mea qđ q̄rebas. q̄rebas em̄ deū ⁊ īueniſti eū. eſſe qđdā ſūmū oīm q̄ nihil mai⁹ cogitari pt. ⁊ h eſſe vitā. ſapiam. lucē. veritatē. bonitatē. eternitatē. beatitudinē. ⁊ beatā eternitatē. ⁊ omne verꝫ bonū. h bonū es tu de⁹: de⁹ pr̄. Hoc bonū eſt verbū tuū. i. fili⁹ tu⁹. Sic es tu ſimplex vt de te ñ poſſit aliud naſci q̄ʒ qđ tu es. hoc ipm̄ ē amor vn⁹ ⁊ cōmunis tibi ⁊ filio tuo. i. ſpiritusſctūs ab vtroqꝫ ꝓcedēs. Nō eni a ſūma ſimplicitate ꝓcedere pt aliud q̄ʒ qđ ē a q̄ ꝓcedit. Grās tibi ago dn̄e de⁹ me⁹ q̄ hāc grām mihi dediſti: vt te poſſem q̄rere: te īuenire. In mente ſiq̄dē mea quā ad ımaginē ⁊ ſilītudinē tuā bōitate tua creaſti: tria inuenio. i. memoriā. intelligētiā. ⁊ amorē. quib tui poſſim reminiſci: te intelligere ⁊ amare. In memoria nāqꝫ mea manes ex q̄ cognoui te. ⁊ in ea te repio cū reminiſcor tui ⁊ delector ī te. Manc ğ in ea pǐſſime de⁹ vt ibi poſſim te īuenire et requieſcere etiā ī te. Hec eīʒ eſt mea glīa. he ſūt delicie mee. hec ē leticia cordiſ mei cū poſſū vacare tibi et videre q̄d ſis. Tu es em̄ ſūma eſſentia: ſūma vita: ſūma ſapia: ſūma ſal⁹: ſūma lux: ſūma ṽitas: ſūma bonitas: ſūma eternitas: ſūma magnitudo: ſūma pulcritudo: ſūma btītudo: ſūma īmortalitas: ſūma īmutabilitaſ: ſūma vnitas: ſūmuʒ bonū in q̄ eſt om̄e bonū. Immo qđ ē om̄e ⁊ vnū ⁊ totū ⁊ ſolū bonū.

Nunc ꝯfortat ſemetipm̄.

Capitulū. LXIIII.

e Xcita nūc aīa mea ⁊ erige totū intellectū. ⁊ cogita quantū potes: q̄le ⁊ quantū ſit dei bonū. Si eīʒ ſingula bona delectabilia ſunt: cogita intente q̄ʒ delectabile ſit illud bonū qđ ꝯtinet iocunditatē oīm bonoꝝ. ⁊ nō qualē ī reb creatis ſum⁹ experti: ſʒ tanto differētē q̄nto differt creator a creatura. Sic eī bona eſt vita creatrix. ſi ita iocūda eſt ſaluo facta. q̄ʒ iocūda eſt ſal⁹ que fecit omnem ſalutē. Si amabilis eſt ſapiētia ī cognitione rerū conditarū: q̄ʒ amabilis eſt ſapientia: que oīa creauit ex nihilo. Deniqꝫ ſimiliter ⁊ magne delectatōnes ſunt in reb delectabilib: qualis ⁊ q̄āta delectatio eſt in illo qui fecit ipa delectabilia. O q̄ hoc bono frueſ quid erit ⁊ quid illi non erit. Certe quicq̄d volet erit: ⁊ q̄cq̄d nolet nō erit. Ibi quippe erūt bona corporis ⁊ aīe. q̄lia oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec cor hoīs cogitauit. Cur ğ p multa vagaris homuncio: q̄rendo bona aīe tue ⁊ corpis tui. Ama vnū bonū in q̄ ſunt om̄ia bona: ⁊ ſufficit. Deſidera ſimplex bonū qđ eſt om̄e bonum: ⁊ ſatis eſt. Quid em̄ amas caro mea? Quid deſideras aīa mea? Ibi eſt q̄cq̄d amatꝭ: ibi ē q̄cq̄d deſideratis. Si delectat pulcritudo. Fulgebūt iuſti ſicͭ ſol. Si velocitas. aut fortitudo. aut libertas corporiſ. cui nihil

obſiſtere poſſit.erūt ſic̄s angel' dei.q꞉ ſe/
minat̄ corp⁹ aīale ⁊ ſurget corp⁹ ſpūale.
ptāte vtiq꞉ ñ natā.Si delectat lōga ⁊ ſa/
lubris vita ibi ē ſana etnitas:⁊ etna ſani
tas.q꞉ ī ꝑpetuū viuēt:⁊ ſal⁹ iuſtoꝝ a dño
Si ſatietas:ſatiabunt̄ cū apparuerit gl'ia
dñi.Si ebrietas:inebriabunt̄ ab vbertate
dom⁹ dei.Si melodia:ibi āgeloꝝ chori
ꝯcinūt ſine fine deo.Si q̄libꝫ mūda volu
ptas:torrēte voluptatꝭ deitatꝭ ſue pota/
bit eos dñs Si ſapīa:oēs erūt docibiles
dei:q̄ñ ipa ſapīa oſtēdit eis ſeipam.Si
amicicia:diligēt deū pl⁹ q̄ ſeipos:⁊ inui
cē tāq̄ ſeipos.⁊ de⁹ illos pl⁹ q̄ illi ſeipos.
q꞉ illi illū ⁊ ſe ⁊ inuicē ꝑ illū:⁊ ille illos ꝑ
ſeipm̄.Si ꝯcordia:oībꝫ ill' erit vna volū/
tas.q꞉ illis nll'a erit niſi ſola volūtas dei
Si ptās:introibūt ī potētias dñi:⁊ omi
potētes erūt ſue volūtatꝭ vt de⁹ ſue.Nā
ſicͨ poterit de⁹ qđ volet ꝑ ſeipm̄.ita pote/
rūt illi qđ volēt ꝑ illū.Q꞉ ſicͨ illi nō aliud
volēt q̄ qđ ille.ita illi volēt q̄cūq꞉ ille vo/
let.⁊ qđ ille volet ñ poterit ñ eſſe.Si ho
nor ⁊ diuitie.De⁹ ſuos ſuos bonos ⁊ fi/
deles ſup mlta cōſtituet.Immo filij dei
⁊ dij vocabunt̄ ⁊ erunt:⁊ vbi erit fili⁹ ei⁹:
ibi erūt ⁊ illi.heredes q̄dē dei:coheredes
aūt xp̄i.Si vera ſecuritas:certe ita certi
erūt ꝙ nūq̄ iſta vel poti⁹ iſtud bonū ſibi
defuturū ſētierint.vl' ſe ſua ſpōte illđ amiſ
ſuros.nec dilectorē deū illud dilectoribꝫ
ſuis īuitꝭ ablaturū.Gaudiū ṽo quale aut
q̄tū:vbi tale ac tm̄ bonū īuenit̄?Cor hu
manū:cor indigens:cor inexꝑtū:erūpnꝭ
īmo obrutū erūnis:q̄tū gauderes ſi his
oībꝫ abūdares?Interroga intima tua ſi ca
pere poſſint gaudiū ſuū.de tāta btitudīe
ſua.Sꝫ certe ſi q̄s ali⁹:quē oīno ſicͨ teipꝫ
diligeres eādē btitudinē hr̄et:duplicaret̄
gaudiū tuū:q꞉ ñ min⁹ gauderes ꝓ eo q̄
ꝓ teipo.Si ṽo duo vl' tres vl' mlto plēs
hr̄ent id ipm̄:tantūdē ꝓ ſingul' q̄tū ꝓ te/
ipo gauderes.ſi ſingl'os ſicͨ teipm̄ amares
Ergo ī illa ꝑfecta charitate innūerabiliū
btōꝝ angeloꝝ ⁊ hoīm:vbi null⁹ min⁹ di
liget aliū q̄ ſeipm̄ erit gaudiū innumera/
bile.Si ḡ cor hoīs de tāto ſuo bono vix
capiet gaudiū ſuū.q̄ñ capax erit tot ⁊ tā
toꝝ gaudioꝝ ī illa ꝑfecta felicitate:vbi ſi-
cut vnuſq̄ſq꞉ pl⁹ amabit ſine cōparatōne
deū q̄ ſeipm̄ ⁊ oēs alios ſecū.ita magis
gaudebit abſq꞉ eſtimatōe đ dei felicitate
q̄ đ ſua ⁊ oīm alioꝝ ſecū Sic deū diligēt
toto corde:tota mēte:tota aīa.vt totū cor
ñ ſufficiat dilectōi.⁊ ſic gaudebunt toto
corde vt totū cor nō ſufficiat plenitudini
gaudij:tantū eſt gaudiū.De⁹ infinite mi
ſericordie:fons toti⁹ bonitatꝭ ⁊ pietatis:
fac nos ꝑticipes tanti gaudij.Tu es eni͞m
gaudiū plenū.btitudo ſumma.tu es id q̄
nihil meli⁹ deſiderari p̄t:nihil beati⁹ vel
vtili⁹ poſſideri.

Q, tripliciter frue/
mur deo ī eterna btitudīe Ca.LXV.

In illa etna btitudīe ⁊ ꝑfecta deo
triplieiter fruemur.vidētes eū ī
oībꝫ creaturꝭ:⁊ hn̄tes eū ī nobiſ/
ipis:⁊ qđ his oībꝫ ineffabilit̄ iocūdi⁹ erit
atq꞉ beati⁹.ipaꝫ q̄ꝫ cognoſcētes in ſemet
ipa trinitatē ⁊ gl'oſā illā ſine vllo enigma
te mūdo cordis oculo ꝯtēplātes.In h̄ eīꝫ ē
vita etna ⁊ ꝑfecta:vt cognoſcam⁹ p̄rem ⁊
filiū cū ſctō ſpū:⁊ videam⁹ deū ſicuti ē.i.
nō eo mō ſicuti ineſt nob̄ aut creaturꝭ:ſed
ſicͨ eſt ī ſemetipo.Vez q̄ꝫ mag̃ ē btitudo
illa.⁊ q̄ꝫ abſcōdita ē ab ocul' nr̄is.Ocul⁹
nō vidit:aurꝭ nō audiuit:⁊ ī cor hoīs nō
aſcēdit q̄nta claritas:q̄nta ſuauitas:q̄nta
iocūditas maneat nos in illa cognitione.
Pax dei ē in illa q̄ exuꝑat oēm ſenſū ⁊ in/
tellectū:⁊ q̄ꝫto mag' oēꝫ ſmonē nr̄m Qđ
ḡ nll'i donatū eſt exꝑiri:null⁹ conet̄ effari.
Meſurā ait dñs bonā dabit ī ſinus vr̄os
ꝯfertā ī interiore hoīe:coagitatā ī exterio
re:ſupeffluētē ī deo ipo.Ibi cumul⁹ feli
citatꝭ ē.ibi ſupeminēs gl'ia.ibi ſupeffluēs
btitudo.Nā q̄ñ vidēd⁹ ſit in creaturis.
q̄ñ ī nob̄ hn̄d⁹.poſſum⁹ vl' ex ꝑte ꝯſiꝺe/
re ī ipis nimiꝝ q̄s accepim⁹ iam p̄mitias
ſpūs.Cognitio aūt ī deo ipo illa adhuc
nob̄ īcognita ē.mirabil' facta ē.ꝯfortata ē
vt nō poſſim⁹ ad eā.at ṽo quēadmodū ī
creaturꝭ vidend⁹ ſit aliq̄tin⁹ poſſum⁹ in/
telligere nimiꝝ cū ⁊ nō videatur in ipis
Vñ ⁊ apl'o paulo teſte.ꝑ ea q̄ facta ſunt
dei īuiſibilia ꝯſpiciunt̄.Vñ q̄ntūcūq꞉ ꝓ/
ficiat q̄s intelligēdo ꝯſpicere q̄ꝫ potētiſſi
me:q̄ꝫ benigniſſime:q̄ꝫ prudētiſſime:ma/
ieſtas etna oīa fecerit:cūcta regat:ordiet

vniuerſa. prorſus modicum eſt ab eo qḋ
cōp̄hēdat. Ueniet aūt qñ iā viſiōe ⁊ ɔtē/
platōe atq; gaudio ieffabili ɔſeq̄mur ag/
nū q̄cūq; ierit. ⁊ ī oībꝫ ɔſeq̄mur creaturꝭ:
vt ī oībꝫ gaudeamꝰ. ſane ī oībꝫ: ſꝫ ñ aliūde
q̄ꝫ ḋ ip̄o. Sic̄ ⁊ ip̄e alijs nō fruiť ſꝫ ſeipſo
Iā v̄o ⁊ ī nob̄ queādmodū bn̄dus ſit in
p̱te poſſumꝰ cogitare. Cōſtat eī aīaꝝ eſſe
triplicē naturā. Uñ ⁊ ſapiētes mūḋi huiꝰ
aīaꝫ hūanā rōnalē ɔcupiſcibilē ⁊ iraſcibi
lē eē tradiderūt. Quā v̄o triplicē vim aīe
ip̄a q̄ꝫ natura ⁊ q̄tidiana experimēta nos
docēt. Porro queādmoduꝫ circa rōnale
nr̄m ⁊ ſcīa ⁊ ignorātia ɔſtāt tāq; habitꝰ ⁊
p̄uatio. ſic ⁊ circa ɔcupiſcibile deſideriuꝫ
⁊ ɔtēptꝰ. ⁊ circa id qḋ ḋr iraſcibile leticia
p̱iter ⁊ ira v̄ſanť. Implebit ḡ dn̄s rōnale
nr̄m luce ſapīe. ita vt penitꝰ nob̄ nihil de
ſit ī vlla ſcīa. Implebit ɔcupiſcibile nr̄m
fonte iuſticie. vt oīno deſideremꝰ eā. ⁊ ea
penitꝰ repleamur. Sic̄ ſcriptū eſt. Bt̄i q̄
eſuriūt ⁊ ſitiūt iuſticiā: qm̄ ip̄i ſaturabūť
Nl'a eī alia res īplere p̄t deſideriū aīe. nl'
la alia p̄ter iuſticiā btificare p̄t aīaꝫ. Cuꝫ
ḡ repleuerit deꝰ ɔcupiſcibile nr̄m iuſticia
q̄cunq; r̄ſpuere ḋꝫ aīa reſpuet. ⁊ q̄cq̄d ḋꝫ
ɔcupiſcere ɔcupiſcet. ⁊ ex oībꝫ his magiſ
apperet qḋ magꝭ fuerit appetēdū. Meri
to deniq; cōcupiſcibili nr̄o iuſticiā attri
buimꝰ. ex q̄ nimiꝝ iuſti aut īiuſti reputa
mur. Iā v̄o qḋ ḋr in nob̄ iraſcibile. cū re/
pleuerit illud deꝰ. p̱fecto erit ī nob̄ trāq̄l/
litas: ⁊ ī ſummā leticiā atq; iocūditatē re
plebimur pace diuīa. Et vide ſi ñ in his
tribꝫ p̱fecta ſane q̄ꝫtū ad aīaꝫ ſpectat bea/
titudo ɔſiſtit. qñ ſcīa iā nō inflabit p̄pter
iuſticiā. iā nō ɔtriſtabit p̄pť leticiā. vt ceſ
ſet iam p̱uerbiū illud. Qui apponit ſcīaꝫ
apponit dolorē. Qñ iuſticia nec īdiſcreta
erit p̄pter ſcīaꝫ. nec oneroſa p̄pter leticiā.
Qñ leticia nec ſuſpecta erit p̄pť ſcīaꝫ: nec
impura p̄pť iuſticiā. Sꝫ ī his oībꝫ nihil
hō nr̄ exterior accepit. Ip̄i ḡ vt īhabitet
gl'ia etiā ī terra nr̄a: ⁊ iuxta aliū p̱phaꝫ. re
pleať maieſtate dn̄i oīs terra. q̄tuor ſūt
q̄renda quē ɔſtat ex q̄tuor elemētis com
pactū eſſe. Nec merito q̄ pl'ibꝫ videť indi
gere cui nūc indigētie locꝰ eſt. Uñ p̱pha
ī pſalmo. Sitiuit ī te aīa mea: q̄ꝫ mľtipli
citer tibi caro mea. Habebit ḡ terra nr̄a
īmortalitatē: ne iā timeat denuo ſe in pul
uerē redigēdā. Reſurgēs eī corpꝰ nr̄m: iā
ñ moriť: mors illi vltra ñ dn̄abiť. Sꝫ p̱/
diderit ſi forte ɔtingat viuere cū miſerijſ
⁊ erūnis paſſibilitatꝭ huiꝰ. q̄ nimiꝝ inceſ
ſanter īcorruptibile h̄ corpꝰ affligiť. et ſi
ñ ſemel vtiq; ſemp̱ moriť. Habebit certe
oīmodā a deo impaſſibilitatē. Ab hūori
bus eñi inordinatꝭ cauſas aiunt p̄cedere
paſſionū. Sꝫ iā deſiderat corpꝰ nr̄m leui
tatē ſm̄ eā nimiꝝ quā hꝫ ex aere portōeꝫ
ne ip̄o onere ſit moleſtū. Tāta itaq; futu
ra ē credēda corpoꝝ leuitaſ ⁊ agilitas bo
noꝝ. vt poſſint ſi velimꝰ abſq; oīni mora
ſeu difficultate ip̄aꝫ q̄ꝫ cogitationū nr̄aꝝ
ſeq̄ ad oīa velocitatē. Quid vltra deeſt
ad p̱fectā corp̱is btītudinē. Sola vtiq;
pulcritudo. hāc p̱fectiſſimā habituri nō
īmerito poſſumꝰ attribuere eī parti quā
hēmꝰ ab igne. Saluatorē eñi expectamꝰ
vt ait apl's. q̄ reformabit corpꝰ hūilitatiſ
nr̄e cōfiguratū deniq; corp̱i claritatꝭ ſue:
exhibēſ qḋ pollicitꝰ ē. qm̄ fulgebūt iuſti
ſic̄ ſol in regno p̄ris eoꝝ. Sic̄ ḡ replebaŧ
aīas nr̄as deꝰ cū fuerit ī eis p̱fecta ſcīa: p̱
fecta iuſticia. p̱fecta leticia. ſic r̄plebiť ma
ieſtate eiꝰ oīs terra nr̄a. cū fuerit corpꝰ im
mortale. īpaſſibile. agile. ɔfiguratū deni/
q; corp̱i claritatꝭ ſue. ⁊ tūc v̄aciter dici po
terit qḋ q̄dā ph̄s dixit. O ter q̄terq; bti.
Nēo digne pēſare valet q̄ꝫta erit illa leti/
cia: q̄ꝫta gl'ia: qñ deū videbimꝰ vbiq; p̄ſē
tē ⁊ vniuerſa gubernātē. Ita erit nob̄ no
tꝰ atq; ɔſpicuꝰ: vt videať ſp̄ū a ſingul'no
bis. videať ab altero ī altero. videať ī ſeip
ſo. videať ī celo nouo: ⁊ ī terra noua. atq;
ī oīni q̄ nūc fuerit creatura: ab oīni malo
liberati: ⁊ oīni bono p̱fecte īpleti vacabi
mꝰ ⁊ videbimꝰ: q2 ip̄e ē deꝰ q̄ pleni erimꝰ
qñ erit oīa ī oībꝫ. Ip̄e nimiꝝ erit finis de
ſiderioꝝ nr̄oꝝ: quē ſine fine videbimꝰ: ſi/
ne faſtidio amabimꝰ: ſine fatigatōne lau
dabimꝰ. Sed ⁊ ad hec q̄s idoneꝰ: Sine
dubio q̄ fidelis īueniet ſup̱ pauca q̄ acce
pit militie ſue tp̱e. i. ſup̱ ſēſus. ſup̱ acꝰ: et
ſup̱ appetitꝰ ſuos: q̄s ſuſcepit regēdos:
vt ī his p̱beť q̄ꝫ fidelis ſit dn̄o ſuo. Sci/
at ergo ſeruus chriſti vas ſuuꝫ poſſidere

in ſctificatõe ⁊ honore: ⁊ glificet ⁊ portet deū in corpe ſuo: ſectet pacē Amen.

Explicit liber de differētia ſpūs ⁊ aīe De q̄ vincenti⁹ in ſpe. hiſto. lib. xix. c. lv. dicit. Fertaūt ſcripſiſſe libellū in ꝺ aīa ⁊ ſpū: q̄ nūc apꝺ ſcolaſticos pcipue habet. Sꝫ mihi n̄ videt liber ille ſtilū auguſtini ſape: nec int auguſtini libros in armariis publicis ⁊ antiq̄s inuenit. Eſt aūt liber ille pculdubio vtiliſſim⁹: ⁊ elegāter diſerte atq; cōpendioſiſſime cōpoſit⁹: mihiq; videt ex auguſtini libris diuerſ ad cōpendiū extract⁹: qꝺ mgr̄ hugo de ſcꝺ victore feciſſe fert. Hec ille. Item de eodē libro frater bartholome⁹ ꝺ vrbino ordinis heremitaꝝ ſcti auguſtini: annumerās libros auguſtini poſt finē ſui milleloquij qꝺ collegit ex auguſtini libris ſic dicit. Liber ꝺ ſpū ⁊ aīa pbat nō eſſe auguſtini tū ſibi cōmunit approprīat: q̄ ꝺ cauſa eū allegaui: ⁊ aduerti ī pluribꝫ eadē ỽba alibi eū dixiſſe. ⁊ ex ſentētijs ei⁹ vt ī pluribꝫ agnoui eſſe ꝯtextū. Incipit. Oīm dictū ē mihi vt meipm cognoſcā. Finit. Qꝺ q̄dē intm̄ ſublime eſt. vt q̄cq̄d ſupra illud eſt aliud nō ſit q̄ ratio. Hec ille. Nūc ſinē q̄re ſupra ca. xxxij. in fine.

Incipit plogus beati Auguſtini epi ī libꝝ de vita chriſtiana.

Tego pecca tor prim⁹ ⁊ vltim⁹ inſipiētiorq; ceterſ ⁊ impitior vniuerſis. te vt ſctitatis ⁊ iuſticie viā pgas crebrioribꝫ audeā lr̄is āmonere: non mee pprie iuſticie fiducia: nō ſapiētie peritia: nō ſcie grā: ſꝫ ſola quā ꝯcepi ꝑm deū aīo ⁊ mēte tue charitatſ cauſa cōpellit: q̄ me pctōrē ⁊ ignaꝝ pitēr ad dicendū ita hec hortat ⁊ puocat: vt cū loq̄ neſciā tacere n̄ poſſim. Uellē itaq; ⁊ libēter optarē te coꝝ hr̄e noticiā: q̄ꝝ ⁊ ſapientia affluētior eſt: ⁊ facūdia maior: ⁊ ſciētia vberior: ⁊ ꝯſciētia ab oīm ī pctōꝝ ꝯtagiōe liberior: q̄ ſuis tete ỽbis iuſte inſtruerēt ⁊ exēplis. Nos eni pter q̄ꝫ q mentē nr̄am ita inſipientie ⁊ ignorātie caligo cecauit. vt diuinū aliq̄d neq̄at ſētire vl̄ dicere. ad huc inſuꝑ ⁊ oīm redarguit ꝯſciētia pctōrū: vt etiā ſi q̄d luminis poſſit hr̄e abſcōdat. ⁊ ita fit vt pter q̄ꝫ qꝺ dicere nō habem⁹. ꝫ etiā qꝺ habem⁹: nō fiducialr̄ pferre ꝯſcia phibēte poſſim⁹. Tu tū cū pitior tibi appere poſſit ⁊ melior: rudibꝫ āmonitionibꝫ nr̄is interim eſto ꝯtēta. ⁊ charitati da veniā. cui⁹ eſt nō cōſiderare q̄d offerat: nec q̄d n̄ hꝫ q̄rit: ſꝫ totū qꝺ hꝫ libēter impartit. ad cui⁹ nō tā munerſ ſpeciē: q̄ꝫ animi reſpice volūtatē: ⁊ diligēter aduerte q̄d tibi illa negare poterit: q̄ totū dare voluit qꝺ hēbat: obtuliſſet etiā qꝺ n̄ habebat ſi poſſꝫ: q̄ totū qꝺ potuit offerebat Sitit itaq; ille ſꝫ paꝝ q̄ decurrētſ interim riui aq̄ non pt eſſe ꝯtent⁹: donec ad fontē vberiorē puriorēq; pueniat. Nec illū ſatſ eſurire credo q̄ cū cribrarios panes hēat: nitidos expectat ⁊ candidos. Ita dulciſſima ſoror quā ego cert⁹ ſū eſurire nimiū ⁊ ſitire celeſtia. cribarios interim mande panes. donec ſimilagines candētes inuenias. Exigui ⁊ turbulēti riuuli aquā pota vſq; q̄ fontſ affluētiorſ haurias puriorē. Nec tibi interī panis nr̄ q̄uis ruſtic⁹ videat eſſe diſplicear. Ruſtic⁹ ei panis incultior eē vid ſꝫ fortior: ⁊ celeri⁹ eſuriētē ſtomachū ſatiat: feſſūq; corroborat: q̄ꝫ q̄ ſiligine⁹ vid ⁊ nitid⁹. Nūc ḡ dicā ꝑmone put valeo: ⁊ q̄d xpianū agere ꝯueniat vt potuero explicabo. Cui⁹ rei ⁊ vn̄ pri⁹ exordiū ſumā: iuſti⁹ nō inuenio: q̄ꝫ vt primū ꝺ xpiano ipo vocabulo diſputē. ⁊ cur q̄s chriſtian⁹ nuncupet exponā.

Explicit prologus.

Incipit liber beati auguſtini de vita chriſtiana: ad ſororē ſuā viduā.

Hriſtū vnctum interptari ſapiētium ⁊ fidelium nullus ignorat. Unctos vero nō niſi ſanctos viros ⁊ ſatis deo dignos ſemper fuiſſe manifeſtū eſt: nec alios q̄ꝫ pphas aut ſacerdotes aut reges. Et tam magnum fuit ipſius vnctionis myſteriū: vt ī iudaico pplo. nō oēs illud: ſꝫ ſatis pauci ꝺ plurimis mererent

accipe. ꝛ h̄ vſqꝫ ad aduētū dn̄i nr̄i ihū xp̄i quē de⁹ oleo leticie. i. ſpū̄ſctō p̄ ceterꝭ ꝯſortib⁹ ſuiſ vnxit. Ex q̄ tp̄e credētes illi: ꝛ baptiſmatꝭ illi⁹ ſctiſicatōe purgati: nō aliq̄ ſic̄ ſb lege p̄ri⁹ ſuerāt: ſꝫ oēs in ꝓph̄is ꝛ ſacerdotib⁹ vnguntꝛ ꝛ regib⁹. Cui⁹ vnctōis q̄les eſſe debeam⁹ āmonemur exēplo. vt ī q̄b⁹ tā ſctā eſt vnctio. ſit nō min⁹ ꝯuerſatio. Ex ſacro em̄ vnctōis hui⁹ ꝛ xp̄i ꝛ xp̄ianoꝝ oīm. i. in xp̄o credentiū vocabuluꝫ deſcēdit ꝛ nomē Qđ nomē ille fruſtra ſortit: q̄ xp̄m minime imitatꝛ. Quid eñ tibi ꝓdeſt vocari qđ nō es: ꝛ nomē tibi vſurpare alienū. Sꝫ ſi xp̄ianū te eſſe delectat: q̄ xp̄i ſūt gere: ꝛ merito tibi xp̄ianū nomen aſſume: aut ſorſitan nō eſſe ſꝫ vocari deſideras. h̄ ſatꝭ miſeꝝ ꝛ fedū eſt te velle vocari qđ nō ſis. Nemo em̄ ita trāſit ad xp̄m. vt xp̄ian⁹ appellet̄ ꝛ nō ſit. Qui xp̄ianus dicit̄: xp̄m ſe hr̄e dn̄m ꝓſitet̄. Et vere habꝫ ſi ei in oīb⁹ obſequat̄ ꝛ ſuiat. Si q̄ min⁹: xp̄i ille nō famul⁹ ſꝫ ſbſannator eſt ꝛ deriſor. q̄ ei⁹ ſe ſeruū dicit cui ſuire diſſimulat. Huic ḡ iudiciū geminū ſuat̄ ꝛ ꝓ dei ſubſannatōe quē ſine cā deū appellauit: ꝛ ꝓ q̄litate pc̄ti. Sꝫ pleroſqꝫ incredulos ꝛ imprudētes ꝛ ꝑfidos miſericordis dei lōga patiētia peccare ſinit ītrepidos: vt ex h̄ pctōꝝ ſuoꝝ nō arbitrent̄ vltionē. qꝛ ñ ſtatim velit punire peccātes. Miſeri ꝛ ingr̄i: ſue ſalutꝭ impuidi: qđ etiā deo īputāt qꝛ coꝝ differat̄ interit⁹. ignorātes dei ꝓuidētia duplici rōne ſuari vt ꝛ hūano generi lōga ei⁹ patiētia ꝯſulat̄: ꝛ ne ille iudicet̄ impatiēs ſi ilico voluerit damnare peccātes. Nā ſi tā patiēs ñ eſſet: iā dudū hūani generꝭ origo defuiſſet. Nec iuſtos d̄ pctōrib⁹ hr̄em⁹: ſi ꝯfeſtim de⁹ vellet punire q̄ peccāt. Nōnullos em̄ ſcim⁹ ꝛ legim⁹. q̄ antea: aut ignorātie cecitate. aut cā ꝑfidie. aut adoleſcentie vanitate decepti. in m̄ltiplici ꝛ vario pctōꝝ genere tenebant̄ obnoxij. ꝛ ꝑ ſuſtentantꝭ dei clemētiā ꝛ patientiā poſtmodū ꝯuerſi ab errore maiores adhuc opa fecerunt iuſticie qꝫ antea pc̄ta cōmiſerāt. de⁹ em̄ nō donat pc̄ta ſed differt. Nec ꝑſeuerātē pctōrez a morte liberat. ſꝫ vt vl̄ ſero ꝯuertat̄ ꝛ viuat patienter expectat. Sic beat⁹ petrus ap̄ls ait.

Nō tardat dn̄s ꝓmiſſionē ſꝫ patiēter expectat vl̄ agit ꝓpt nos nolens aliq̄s ꝑire ſꝫ oēs ad pn̄iaꝫ ꝯuerti. Ille eñ te q̄ſi benign⁹ pi⁹ ꝛ clemēs ilico idcirco nō ꝑcutit. vt tu q̄ꝫta illi⁹ erga ſalutē tuā pietaſ. q̄ꝫta clemētia ſit recogñſcas. q̄ te pctōrez ꝛ impiū expectare magꝭ vult ꝛ ſuare ꝯuerſuꝫ qꝫ punire peccātē. ſic̄ ꝑ ꝓph̄aꝫ ipē dn̄s loquit̄: ꝛ q̄ꝫtū velit homī miſericordie pietatiſqꝫ largiri: ꝓprie vocꝭ benignitate dep̄mit dicēs. Et iniqu⁹ ſi ꝯuertat ſe ab oīb⁹ iniq̄tatib⁹ ſuis q̄s fecerit: ꝛ cuſtodiat mādata mea: ꝛ faciat iudiciū ꝛ iuſticiā ī terra ꝛ miāꝫ. vita viuet ꝛ nō moriet̄. Oīa delicta ei⁹ nō erūt ī memoria. In iuſticia ſua quā fecit viuet. Et nūq̄d volūtate volo mortē iiuſti dicit adonay dn̄s: qꝫ vt auertat ſe a via ſua mala. ꝛ viuere eū faciā Et alibi. Iniq̄tas impij ñ nocebit ei: in q̄cūqꝫ die ꝯuerterit ſe a ſua iniq̄tate. Et iteꝝ Cōuertimini filij ꝯuertentes: ꝛ ego ſanabo ꝯtritōnez veſtrā: Ecce q̄uō te de⁹ vt a pc̄tis tuis vl̄ ſero ꝯuerſ⁹ ſalu⁹ eſſe poſſis ꝛ monet ꝛ ꝓuocat. Ecce q̄liter morti obnoxiū vt viuat hortat̄: qꝫ leniter qꝫ clementer īuitat. Ut etiā pctōrib⁹ p̄ris nō neget pietatē: ꝛ adhuc filios appellat q̄ p̄rez deūꝫ peccando ꝑdiderūt: ſic̄ ꝛ ipē ſe ꝑdidiſſe peccatores filios alio in loco cū voce flebili ꝛ miſerabili q̄dā lamentatōe teſtat̄ dicēs. Sine filijs fact⁹ ſū: ꝑdidi ppl̄m meū ꝓpt pc̄ta eoꝝ. Ex h̄ ḡ cognoſce q̄liter te de⁹ diligat: quē mauult viuere qꝫ ꝑire Et tu eū ꝯtēnis ꝛ deſpicꝭ: q̄ ampli⁹ qꝫ tuipſe te diligit: q̄ te mori cupientē vult viuere. Nolo inq̄t dn̄s mortē pctōꝝ: ſꝫ vt ꝯuertant̄ ꝛ viuāt. Tu ḡ mori voluiſti peccādo ille te viuere vult ꝯuertēdo. O ſtulte o irreuerēs ꝛ ingr̄te: q̄ nec in h̄ deo q̄ tibi vult miſereri ꝯſentis: q̄ te magꝭ vult ſua pietate ſaluare qꝫ tuo ꝑire pc̄to Nēo ḡ ſibi iō blādiat̄: nemo ſtulta ꝛ vana ſuſpitōe decipiat̄. nēo idcirco ſecur⁹ delinq̄t ꝛ liber. qꝛ ſuꝑ pctōres ꝯfeſtiꝫ dei ira iudiciūqꝫ non venit: vt ex hoc opinetur ſe impune peccaſſe qꝛ non ilico puniatur. ſed hoc magꝭ differre deū qꝫ diſſimulare cognoſcat: ꝛ iraꝫ dei pctōribus qꝫuis ſeram ſubito ꝛ repēte venturā. Sicut ſcriptū eſt. Ne dixeris

peccaui. ⁊ q̃d accidit mihi triſte. Eſt ei al
tiſſimꝰ redditoꝛ patiẽs. Ne tardes ↄuer/
ti ad dñm: neqꝫ differas ď die i diẽ ſbito
eñ veniet ira eiꝰ. Qḋ i pleriſqꝫ implet̃ q̇/
bus ob nimia pc̃ta ⁊ i pñti dei ira ſupue/
nit ⁊ i futuro ſuat̃. Sꝫ ħ nemo itelligit.
nemo cognoſcit. nec q̇ſqꝫ aduerſa ſuſtinẽſ
malis ſuis eſtimat irrogari. ſꝫ qḋ ptule/
rit ↄſuetudis potiꝰ putat eſſe q̃ꝫ criminiſ
Et idcirco deus in pñti nõ videt̃ punire
peccãtes: qꝛ cũ punit nõ cognoſcit̃. Mł
ti ſunt eñ q̇s nemo itelligit. q̇ ob młtitu
dinẽ pctõꝝ iã ante iudicij diẽ in pñti etiã
iudicant̃. Aut dicat mihi q̇s ſi quẽ ſacri/
legũ. ſanguinariũ. rapacẽ. falſariũ. homi/
cidã. furẽ. fraudulentũ. adulteꝝ ceteroꝝ/
qꝫ criminũ reũ vł in pñti tpe poterit vide
re lõgeuũ. Nos eñ płimoꝝ habemꝰ exẽ/
pla ꝑ q̃ ꝓbare ſufficimus ſceleratos ⁊ ipi
os pctõꝝ ſuoꝝ fine cõplero. ⁊ ħ tpe iã iu/
dicari. ⁊ p̃ſentẽ eis vitã negari ñ minꝰ q̃ꝫ
futurã. Sꝫ ħ ille faciliꝰ intelligere p̃t q̇ ꝑ
diuerſa tpa diuerſoꝝ iudicũ ipie ſcelera/
teqꝫ ↄuerſantiũ ſpectauit itenitũ. Quorũ
q̇ ptãs ſblimioꝛ ẽ: eo ad peccandũ maioꝛ
audacia: q̃ totũ ſibi licere credit qḋ p̃t. Et
dũ alteriꝰ iudiciũ ñ timẽt q̇ alios iudicãt
ita ad cadẽdũ p̃cipites ſunt. Ita fit vt q̇
hoĩs ñ timẽt i delinq̃ndo iudiciũ deũ ſen
tiãt iudicẽ ⁊ vltoꝛẽ. Ex q̇b alij q̇ inſontẽ
aĩaꝝ ſanguinẽ freq̃nter effuderãt ita iraꝫ
dei iudiciũqꝫ ſẽſere: vt ipi poſtmodũ ſan/
guinẽ fundere cogerent̃ ſuũ: q̇ libẽter fun
debãt alienũ. Alij ṽo q̇ ſiłia cõmiſerant:
ſic dei idignatõe ꝓſtrati ſunt: vt inſepulti
iacerẽt. ⁊ eſca ferꝫ ⁊ celi volucrib fierent.
Alij aũt q̇ innumerabiliũ hoĩm młtitu/
dinẽ iiuſte pemerãt: mẽbratim pticulatiꝫ
ve ↄciſi ſũt. vt ñ minoꝛ fuerit ↄciſſura mẽ
broꝝ numero punitoꝝ q̇s interimi fece/
rãt. Et q̇ꝝ iudicio mariꝫ iiuſte pemptis
młte effecte vidue: młti oꝛphani p̃rib oc
ciſis derelicti. q̇b p̃ter oꝛbitatem mẽdici
tas iferebat̃ ⁊ nuditas. Nã addebãt ipie
tati ⁊ crudelitati qḋ deerat. vt coꝝ q̇s fe
ciſſent occidi ſpoliarẽt ⁊ liberoſ. Nũc ṽo
ipoꝝ ↄiuges vidue ⁊ filij oꝛphani alieniſ
q̇tidie egẽt panib. Nõne videt̃ tibi iſtõ
teſtimoniũ i ipis eſſe cõpletũ cõminantiſ

dei dicẽtis. Viduã ⁊ oꝛphanos nõ vexa
bitiſ. Q, ſi vexabitiſ eos ⁊ vociferãteo cla
mauerint ad me exaudiã vociferatõeꝫ eo
rũ. ⁊ iraſcar aĩo: ⁊ percutiã vos gladio. ⁊
erũt ↄiuges vr̃e vidue. ⁊ filij vr̃i oꝛpha/
ni. O idignũ facinꝰ. o ſceleſtiſſimũ facinꝰ
o nimia ⁊ ñ ferẽda crudelitas. duo ſeuiſſi
ma ⁊ atrociſſima vno ppetrant̃ i tpe. ho/
micidiũ fit vt rapia ſuccedat. Occidunt̃
mariti: occidũt̃ ⁊ p̃res: q̇ faciliꝰ vidue ſpo
lient̃ ⁊ oꝛphani. ⁊ ita q̇ſqꝫ i alteriꝰ moꝛte
ↄgaudet quaſi ñ ſit ⁊ ipe q̃nqꝫ moꝛiturꝰ.
Merito ḡ deꝰ hmõi crudelitatib ⁊ ipie/
tatib cõmouet̃. Merito iudiciũ ſuũ i q̇/
buſdã añ tps oſtẽdit. Merito talib vita
nᶜ pñs nec fut̃a ↄcedit̃. Quoꝝ nos nᶜ ſce
leratũ nec impiũ i pñti ⁊ dei iudiciũ eua
dere poſſe eſtimemꝰ ãmonemur exẽplo.
Sꝫ ħ magiſ ſẽtire nos ↄuenit tãdiu vnũ/
quẽqꝫ dei patiẽtia ſuſtẽtare: q̃ꝫ diu nõdũ
pctõꝝ ſuoꝝ terminũ finẽqꝫ cõpleuerit. q̇
ↄſũmato eũ ilico pcuti. nec illi vllã veniã
iã reſuari. Eſſe aũt certũ pctõꝝ modũ at
qꝫ mẽſurã dei ipiꝰ teſtimonio cõpꝛobat̃.
Et qꝛ vnuſq̇ſqꝫ vł celeriꝰ vł tardius ꝓut
pctõꝝ ſuoꝝ modũ expleuerit iudicet̃: eui
dẽtiſſime q̇dẽ demõſtrat̃: qñ ď ſodomoꝝ
⁊ gomoꝛreoꝝ interitu ac incẽdio q̇ ſua iã
pc̃ta r̃pleuerãt ad abraã deꝰ loquit̃ dicẽs
Clamoꝛ ſodomoꝝ ⁊ gomoꝛreoꝝ repletꝰ
eſt: ⁊ pc̃ta eoꝝ magna vehemẽter repleta
ſũt. De amoꝛreis ṽo q̃d dicit q̇ ſua nõdũ
pc̃ta finierãt. q̇s poſt młtos ãnos q̃ꝫ ſup/
dicte ciuitates cremate ſũt ↄſtat eſſe dele
tos. Nõdũ ſũt repleta pc̃ta amoꝛreoꝝ vſ
qꝫ adhuc. Quo exẽplo mãifeſtiſſime in/
ſtruimur ⁊ docemur ſingulos ſᷣm pctõꝝ
ſuoꝝ plenitudinẽ ↄſũmari: ⁊ tãdiu vt cõ
uertant̃ ſuſtĩeri q̃ꝫ diu cumulũ ſuoꝝ ñ ha
buerint delictoꝝ ↄſũmatũ. Nẽo inquã ſe
fallat: nẽo ſe decipiat: malos ñ amat deꝰ:
pctõꝛes ñ amat: iiuſtos ñ amat: rapaces
crudeles ⁊ ipios ñ amat. Sꝫ amat iuſtoſ
bonos pios hũiles innocẽtes ⁊ mites ſic
ſcriptũ ẽ. Qm̃ ñ volẽs deꝰ iniq̇tatẽ tu es
Nõ habitabit iuxta te malignꝰ neqꝫ per
manebũt iiuſti añ ocłos tuos. Odiſti ait
dauid oẽs q̇ opant̃ iniq̇tateꝫ: ꝑdes oẽs q̇
loquũt̃ mẽdaciũ. Sꝫ dicet aliq̇s Quid ẽ

M

ꝙ videmꝰ bonos etiã ꝑire cũ mal̄. Illi ñ
pereũt ſꝫ euadũt q̄ ꝺ maloꝝ ꝯſortio ⁊ ꝑſe
cutõibꝫ liberãt: ⁊ ad requiẽ trãſferũt. Il/
li ⁊ plane moriunt ⁊ pereũt: q̄s ꝺ h̄ mũdo
recedẽtes: maioris adhuc iudicij ſuppli/
ciũ expectat ⁊ pena. Uocant ei añ tp̄s bo
ni ne diutiꝰ vexent a noxijs. Mali vo et
ipſi tollunt ne bonos diutiꝰ ꝑſequãt. Iu
ſti ꝺ p̄ſſurꝭ tribulatõibꝫ ⁊ anguſtijs vocã
tur ad requiẽ. Iniq̄ vo ꝺ luxurijs opibꝫ
⁊ delicijs rapiũt ad penã. Illi vo vadũt
vt iudicẽt. Iſti vt iudicẽt. Illi vt vindi/
cent. Iſti vt ĩ eos vĩdicta celebret ſicͭ ſcri
ptũ ẽ. Iuſtꝰ ãt ſi morte p̄occupatꝰ fuerit
ĩ refrigerio erit. Et iteꝝ. Uiuẽs int pctõ
res trãſlatꝰ ẽ. Et iteꝝ Placita ei erat deo
aĩa eiꝰ ⁊ iõ ꝓperauit ꝺ medio iniq̃tatꝭ eri
pere eũ. Et iteꝝ. Cũ ipſi eũt ad mortẽ: il/
li aũt ſũt in pace. Uides g̃ hãc ſolutõneꝫ
corpis iuſtꝭ ⁊ dei electꝭ reqͥẽ eẽ nõ penã
vt cũ diſſoluũt liberari eos potiꝰ q̄ꝫ ꝑire
Et idcirco ipãꝫ ſolutõeꝫ q̄ fideles ſũt ñ
timẽt nͨ verent: ſꝫ venire magꝭ deſiderãt
⁊ exoptãt. ꝑ quã requiẽ ĩtelligũt exhibe/
rĩ ñ penã. Iniq̄ vo ⁊ ipſi ⁊ ſuoꝝ ſceleꝝ cõ
ſcij. eã merito naturali ꝓuidentia ꝑtime/
ſcũt. ꝑ quã ſe ñ neſciũt iudicari Quappt̄
hac rõne reddita ⁊ accepta. nõ oꝑtet nos
oĩno peccare: p̄ſertĩꝫ cũ ñ ignoremꝰ pctõ
ribꝫ iudiciũ ⁊ ĩ p̄ñti eſſe: ⁊ ĩ futuro ſeruari
Nec in h̄ nob̄ ꝙ noĩe tm̄ xp̄iani dicimur
blãdiamur. ſꝫ ꝓpt h̄ etiã iudicãdos nos
credamꝰ: ſi nomẽ nob̄ fruſtra vindicemꝰ
alienũ. Aut ſi aliq̄s tã ĩcredulꝰ ẽ: tã ĩfelix
tã ꝑtinax. tã obſtinatꝰ. tã audax. vt q̄ qñ
q̄ꝫ vẽtura ẽ dei iudicꝭ irã ĩdignatõeꝫq̄ꝫ ñ
metuat. vl' ſaltẽ hũanã ꝯſuetudinẽ erube
ſcat. ⁊ id videat q̄ꝫ brutꝰ q̄ꝫ inſipiens ille:
q̄ꝫ ſtultꝰ ab ipis etiã gentibꝫ iudicet: cuiꝰ
tãta ẽ vanitas tãtaq̄ꝫ demẽtia. vt ſibi adi
piſcat alienũ nomen. Quis eñ tã vanꝰ ⁊
miſer ẽ: q̄ aduocatũ ſe cũ lr̃as neſciat au/
deat ꝓfiteri. Quis tã ĩſanꝰ ⁊ excors: vt ſe
ꝓfiteat militẽ q̄ neſciat arma geſtare. Ne
mo ei q̄d cũq̄ꝫ nomẽ ſine cauſa ſortit Su
tor vt dicat neccẽ ẽ vt calciamẽta ꝯficiat.
vt vocet q̄s faber aut artifex artꭍ ꝑitia fa
cit: vt negociãs nũcupet q̄s: chariꝰ q̄d vi
liꝰ emerat diſtrahit. Huiꝰmõi exemplis co

gnoſcimꝰ nullũ ſine actu nomẽ: ſꝫ oĩne no
mẽ ab actu. Tu g̃ q̃uo xp̄ianꝰ dicerꭍ. in q̄
xp̄iani actꝰ ñ apparẽt. Chriſtianus iuſti
cie bonitatꭍ. patiẽtie. caſtitatꭍ. prudentie.
hũilitatꭍ. hũanitatiſ. innocẽtie. pietatꭍ eſt
nomẽ ⁊ tu illud tibi q̃uo defẽdis ⁊ vendi
cas: cui ꝺ tã plurimis rebꝫ nec pauca ſubſi
ſtũt. Xp̄ianꝰ ille ẽ q̄ ñ noĩe tm̄: ſꝫ ope ẽ: q̄ ĩ
oĩbꝫ xp̄m imitat ⁊ ſequit: q̄ ſctũs innocẽſ
incõtaminatꝰ: intactꝰ: cuiꝰ ĩ pectore ma/
licia ñ hꝫ locũ: cuiꝰ ĩ pectore ſola pietas
ꝯſiſtit ⁊ bonitas: q̄ neminẽ nouit ledere ⁊
nocere: ſꝫ oĩbꝫ opẽ ferre. Xp̄ianꝰ ille ẽ q̄ ex
emplo xp̄i nec inimicos nouit odire. ſed
magꭍ aduerſarijs ſibi bñfacere: ⁊ ꝓ ꝑſecu
toribꝫ ſuis ⁊ hoſtibꝫ exorare Nã q̄ aliq̄m
ledere aut nocere ꝑatus ẽ ille mẽtit ſe eſſe
xp̄ianũ. Xp̄ianꝰ eſt q̄ p̄t iuſta voce dicere:
neminẽ hoĩeꝫ nocui: iuſte vixi cũ oĩbꝫ.
Sꝫ ne ne ex ſenſu ꝓprio loq̄ q̄s arbitret
aut credat. aut eũ putꝫ ſe facile debere cõ
tẽnere: q̄ ſua potiꝰ volũtate q̄ꝫ legꭍ auto/
ritate loquat. iã nũc ipiꝰ legꭍ cuiꝰ p̄ceptiſ
nob̄ vite aditꝰ apit: tã veterꭍ q̄ꝫ noue inci
piã exẽpla ꝓferre: ⁊ oñdere q̄d deꝰ ab ini
tio ſtatim mũdi hũano generi obſuare p̄
cepit. in q̄ ſemꝑ placatꝰ fuerit vl' offenſꝰ.
Lego eñ poſt adã q̄ a deo p̄mꝰ formatꝰ
ẽ. ꝺ cuiꝰ cauſa nũc dicẽdũ nõ ẽ: in exordio
mũdi cayn ⁊ abel frẽs fuiſſe germanos: e
q̄bꝫ vnꝰ deo placuit eo ꝙ iuſtꝰ eſſet ⁊ ĩno
cens. alter vo q2 iniuſtꝰ ⁊ nocẽs. deo pla/
cere ñ potuit. Deinde interueniẽte tempe
enoch ſatꭍ iuſtũ fuiſſe ſcriptura deſignat
Cui tm̄ iuſticia ꝯtulit. vt nec p̄ſentẽ mor
tẽ ſcirꝫ: ſꝫ ⁊ ad ĩmortalitatẽ ꝺ medio oĩm
mortaliũ ſingularit rapet. Cuiꝰ mõſtrat
exẽplo: vnũ deo iuſtũ plurimis pctõribꝫ
chariorẽ Noe q̄ꝫ ⁊ ille iuſtus: cui iuſticie
meritũ q̄d p̄ſtiterit nouimꝰ: vt ipi cũ ſuiſ
tm̄ vita daret ꝑ diluuiũ toto mũdo dãna
to. Abraã q̄d ꝑ fidei merita ⁊ iuſticie ꝯſe
cutꝰ ſit: ſcriptura teſtat: vt illo ĩ tp̄e ſolus
amicꝰ dei eſſet ĩ terrꭍ: q̄ ſolꝰ fuerat inſtꝰ in
uentꝰ. Loth vo vt pereũtibꝫ cũctis ꝺ ſo
domitanorũ liberaret incẽdio: q̄d aliõ q̄ꝫ
iuſticie meritũ fuit. Lõgũ ẽ nos ire ꝑ ſin
gulos: ⁊ oĩm merita recẽſere. Populũ iu
daicũ quẽ ad ſe deꝰ primũ ꝺ ſemĩe abrae.

p̄ ceterꝭ gētibꝫ ꝑtinere optauit: q̄uo erudi
erit: q̄d eū vt ſibi placerꝫ facere: q̄d obſua
re p̄cepit: ſcire nos ꝯuenit. Prio ĩ loco q̄
ꝺ relicta regiōe ĩ q̄ ſꝑ habitare optauerat
p̄riaq̄ꝫ deſerta: ĩ alienā ꝓuintiā h̄ ē ĩ egiptū
migr̄re fecit: nō ſine cā: nec ſine dei ꝓuidē/
tia factū eē reor. Sꝫ hāc fuiſſe puto rōeꝫ
q2 de⁹ pplm ſuū quē elegerat p̄ceptꝭ mīe
pietatꝭ iuſticie ceteriſq̄ꝫ bōis opibꝫ cupi/
ens erudire. voluit eū ĩ extera p̄ria ꝑ tꝑe
ꝑegrinū eē ⁊ captiuū: vt captiuitatꝭ ⁊ pe/
grinatōis miſeriā diſceret ⁊ labores. q̄ fa
cili⁹ poſtmodū miſeri ꝑegrināribꝫ ⁊ labo
rantibꝫ noſceret: ſi ip̄e an̄ ꝑegrinatōis mi
ſerias didiciſſet. Nēo enī tā libēter ꝑegri
no ⁊ aduene miſeret: q̄ꝫ q̄ ꝑegrinatōis exi
t⁹ nouit. Nēo libētius hoſpitē ſine tecto
ſuo ĩtroducit hoſpitō: niſi q̄ an̄ ĩdiguerit
alieno. Nēo ita eſuriētē cibat: nēo ſic ſiti/
ētē potat: niſi q̄ ſitim eſuriēq̄ꝫ ꝑpeſſus ē
Nēo tā facile nudū opit ſuis veſtimētis:
q̄ꝫ q̄ nuditatꝭ ⁊ frigoris nouit penuriam
Nēo ſic tribulato ⁊ miſo ⁊ laborāti ſuc/
currit: q̄ꝫ q̄ tribulationū ⁊ miſeriaꝝ caſus
expt⁹ ē ⁊ laboꝝ. Merito ḡ de⁹ miſcōie et
pietatꝭ mgr̄: q̄ legē poſtmodū erat editu/
r⁹ ꝑ quā pplo ſuo miſcōie ⁊ pietatꝭ: oīm/
q̄ꝫ bonoꝝ opeꝝ p̄cepta erat traditur⁹: vo
luit eū pri⁹ oēs paſſiōes p̄ſſuras ⁊ tribu
latōes ⁊ āguſtias ĩ terra ꝑpetī aliena. q̄ fa
cili⁹ poſtea poſſꝫ talia patiētibꝫ miſeri et
ſic ſuis obtꝑare mādatꝭ Ut putas eū bo
nū fuiſſe agricolā: q̄ priuſq̄ꝫ ſemē mittat:
diu terrā aratrꝭ ⁊ raſtris domat: ne qꝺ illi
traditur⁹ ē ſemē ꝑeat. Ita ⁊ de⁹ pplꝫ ſuū
diu an̄ macerat ⁊ domat q̄ꝫ ei ſalutarium
mādatoꝝ ſemē impꝑtiat. Dēiq̄ꝫ vt ob hāc
cām hec eū ꝑtuliſſe euidēti⁹ clareat: ip̄i⁹
dn̄i ĩtueamur mādata dicētꝭ. Aduenā n̄
vexabitꝭ nec tribulabitꝭ. fuiſtꝭ eteni ⁊ voſ
aduene ĩ terra egipti Et iteꝝ legim⁹ De⁹
magn⁹ q̄ n̄ accipit ꝑſonā nec mūera facit
iudiciū ꝓſelitꝭ ⁊ orphano ⁊ vidue date pa
nē ⁊ veſtimētū. diligite ꝓſelitū q2 ⁊ ip̄i fui
ſtis ĩ terra egipti ꝑegrini. Et alibi dicit.
Si āt meſſus fuerꝭ meſſē ĩ agro tuo: ⁊ ob
liuiſcerꝭ manipulū: n̄ reuertarꝭ accipe illū:
ꝓſelito ⁊ orphāo ⁊ vidue erit: vt bn̄dicat
te dn̄s ĩ opibꝫ manuū tuaꝝ: ⁊ mēor eꝭ q2
famul⁹ eras ĩ terra egipti. Iō p̄cipio tibi
v̄bū h̄. Un̄ facile videt̄ atq̄ꝫ dinoſcit̄ euꝫ
pplꝫ ob hāc cāꝫ cūctꝭ afflictū fuiſſe miſꝭ
vt miſeri alteri ſuo docerēt̄ exēplo. Sic̄
ſcriptū eſt. Docuiſti eīm pplm tuū ꝑ talia
opa: qm̄ oportet iuſtos eē ⁊ hūanos. Qua
lē pplm ſuū eē velit late vt arbitror patꝫ.
et q̄bꝫ poſſit opibꝫ ꝓmereri plimis ꝓbat̄
exēpliſ. Sꝫ ne ad manifeſtādā ei⁹ volūta
tē paꝝ videat̄ eē qꝺ dixim⁹: legꝭ ⁊ ꝓphā/
rū p̄cepta iūgam⁹: ⁊ q̄d deo placeat ſpq̄ꝫ
placuerit: ⁊ q̄d crebri⁹ fieri ⁊ obſuari p̄ce
pit: tā veterꝭ q̄ꝫ noue legꝭ teſtimoniis cō/
ꝓbem⁹. Diliges dn̄m deū tuū ex toto cor
de tuo: ⁊ ex tota aīa tua: ⁊ ex totꝭ viribꝫ tu
is: ⁊ diliges ꝓximū tuū ſic̄ teip̄m. Legꝭ ⁊
ꝓphāꝝ p̄cipuū h̄ mādatū eē: dn̄i ⁊ ſalua/
toris nr̄i teſtīonio cōprobat̄ dicētis. In
his duobꝫ mādatis vniuerſa lex pēdet et
ꝓphe. Qꝺ reſcindi nō p̄t nec mutari. In
duobꝫ iſtꝭ mādatis om̄e tā legꝭ q̄ꝫ ꝓphāꝝ
ꝯſtare p̄ceptū: ⁊ illū legē ĩpleſſe q̄ hec po/
tuerit ĩplere. Nihil ei a te aliꝺ ĩ lege vete
ri q̄rit̄ q̄ꝫ vt deū ⁊ ꝓxīm diligas. Et v̄e il
le legꝭ ꝯſūmator ⁊ factor ē: q̄ nec ĩ deū nec
ĩ ꝓximū peccat. Sꝫ q̄d deū q̄d ꝓximū ſit
diligere: p̄terire minime ac diſſiꝉare ꝯue/
nit. Deū diligit q̄ ſuis ĩ oībꝫ mādatis ob
tꝑat. Deū diligit q̄ leges ei⁹ ⁊ p̄cepta cu/
ſtodit. Deū diligit q̄ vt ille ſctūs eſt ⁊ ip̄e
ſe ſctificat. Sic̄ ſcriptū ē. Sancti eſtote
qm̄ ⁊ ego ſctūs ſū dn̄s de⁹ veſter. Deū di
ligit q̄ ⁊ illꝺ ꝓphe dicētis ĩplet eloquiuꝫ.
Qui diligitis dn̄m odite malū. Deū dili
git q̄ non alia q̄ꝫ celeſtia cogitat ⁊ diuina.
De⁹ eīm n̄ niſi ſctītatis iuſticie ⁊ pietatis
amator eſt Et ille deū diligit q̄ nō aliꝺ q̄ꝫ
qꝺ de⁹ amare videt̄ opat̄. Quid ſit ei deū
diligere: dn̄i ſaluatoris doctrina declarat
dicētis. Qui audit v̄ba mea ⁊ facit ea h̄ ē
q̄ diligit me. Si ḡ ille deū diligit q̄ q̄cq̄d
de⁹ p̄cipit facit: q̄ non facit ille nō diligit.
Oīs v̄o q̄ nō diligit odit. Un̄ claꝝ atq̄ꝫ
māifeſtū ē ab eis deū odire: q̄ ſua mādata
n̄ ſeruāt. De q̄bꝫ ꝓphāꝫ dixiſſe puto. Nō
ne q̄ oderūt te dn̄e oderā illos: ⁊ ſuꝑ ini/
micos tuos tabeſcebam. Perfecto odio
oderā illos: inimici facti ſunt mihi. Odit
ꝓpha iuſt⁹ pctōres ⁊ adulteros ⁊ ĩiuſtoſ

⁊ dei mādata ſpernētes. ſic ipſe ꝓpħa alio ĩ loco dic. Uidi ꝑuaricātes ⁊ tabeſcebā. Et iteꝝ. Iniq̄s odio habui: ⁊ legē tuā dilexi. Uide ḡ q̄ꝫ iuſti q̄ꝫ ĩtegri eē debeam⁹ ⁊ ſcī. q̄b⁹ poſtq̄ꝫ male ꝯuerſari ñ lꝫ: ſꝫ nec male ꝯuerſantes agſcere. Hoc etiā btūs apl's euidēter oñdit: q2 nec pāes cū pc̄toribꝫ frāgi ꝑcepit dicēſ. Si q̄s fr̄ cognominat̄ int̄ vos: ⁊ ē fornicator: aut auar⁹: aut ydol' ſuiēs: aut maledic⁹: aut ebrioſ⁹: aut rapax. cū hmōi nec cibū ſumere q̄dē. Sāctū eē ppl'm ſuū de⁹ voluit. ⁊ ab oī ꝯtagione ĩiuſticie ⁊ iniq̄tatꝭ alienū. Talē eū eē voluit tā iuſtū tā puꝝ tā ĩmacl'atū tā ſimplicē: vt nibil ĩ eo gētes qđ redargueret ĩuenirēt: ſꝫ q̄ admirarēt̄ ⁊ dicerēt. Beata gēs cui⁹ ē dñs de⁹ ei⁹ ppl's quē elegit in hereditatē ſibi. Taleſ ꝯuenit eē dei cultores ⁊ ſuos māſuetos ſ̄ues prudētes pioſ irrepꝛhēſibiles ĩmaculatos: vt q̄ſq̄ꝫ viderit eos ſtupeat ⁊ admiret̄ ⁊ dicat. Hi homīes ſūt dei: q̄ꝝ tal' ē ꝯuerſatō. Ita ſe hō dei exhibere dꝫ ⁊ agere. vt nēo ſit q̄ eū videre ñ velit: q̄ eū ñ audire deſideret. nēo eū cū viderit ñ dei eſſe filiū credat. vt ꝙ̄ ĩ eo ꝓpheticū illđ ĩpleat̄. Fauces ei⁹ plene dulcedīs: ⁊ tot⁹ deſiderabil'. Nā ſi ſe talē exhibeat xp̄ian⁹. ſi ſe talē exhibeat dei ſeru⁹. vt his q̄ demonijſ idoliſq̄ꝫ deſuiūt cōuerſādo fiat eq̄l': ĩcipiet de⁹ ꝑ illū blaſphemari ⁊ dici. O xp̄ianuꝫ: o dei ſuū: cui⁹ tā neq̄ꝫ ꝯuerſatio ē. cui⁹ tā mali act⁹. tā ĩpia oꝑa. cui⁹ vita tā ipia. tā ſceleſta. tā luxuriosa. tā ſordida. ⁊ erit illi⁹ ꝓphetie re⁹. Nomē eī dei ꝑ vos blaſpheat̄ int̄ gētes. Sꝫ ve ill' ꝑ q̄s fuerit blaſphematū. De⁹ etiā a nob nibil mag' deſiderat ⁊ req̄rit: q̄ꝫ vt ꝑ act⁹ nr̄os nomē ſuū magnificet̄ ab oīb⁹. ſic ſcriptū ē. Sacrificiū laudis honorificabit me. Hoc ē ſacrificiū qđ de⁹ ſuꝑ oēs hoſtias q̄rit ⁊ diligit vt ꝑ iuſticie nr̄e oꝑa nomē ſuū vbiq̄ꝫ laudet̄: ⁊ de⁹ ver⁹ eē ſuorū ſuoꝝ actu ⁊ oꝑe compbet̄ Illi ꝙ̄ deū diligūt: q̄ ñ aliud q̄ꝫ vt nomē dei gl'ificet̄ exercēt. Quō de⁹ diligi debeat vt potuim⁹ breuit̄ dixim⁹. Nūc ꝙ̄ q̄d ſit ꝓximū tāq̄ꝫ ſeipꝫ diligere vt poſſum⁹ explicem⁹. q̄ꝫ ipi⁹ cauſe expoſitō alio ĩ loco breuit̄ differat̄ cū dꝫ. Qđ tibi fieri ñ vis alij ne fecerꝭ. Dñſ q̄ꝫ ⁊ ſaluator nr̄ inq̄t. Oīa q̄ vultꝭ vt faciāt vob hoīes: ita ⁊ vos facite ill' ſil'r. Nēo ē eī q̄ ſibi malū optet ab aliq̄ fieri. Ille ḡ ꝓxim ſuū tāq̄ꝫ ſeipm diligit: q̄ ei ñ mali aliq̄d fac̄ qđ nec ſibi vult fieri. Sꝫ ſi q̄d boni: ꝑut ipſe ab oīb⁹ recipe optat ⁊ ꝯſeq̄ libēter imꝑtit. q2 nō ſolū h̄ a xp̄iano q̄rit̄ vt malo careat: ſꝫ vt exerceat bonuꝫ. Qui eē ſi nec q̄d mali nec boni fecerit: tñ ad eterne vite ꝑmiū ñ admittit̄: ſꝫ gehēne ignib⁹ mācipat̄. Sic ĩ euāgelio dñꝫ dixiſſe legim⁹ đ his q̄ mali faciūt nihil: nec boni tñ aliq̄d oꝑant̄. Diſcedite a me maligni ĩ ignē eternū: quē ꝑꝑauit pr̄ me⁹ diabolo ⁊ angel' ei⁹. Eſuriui ⁊ ñ dediſtꝭ mihi māducare. Sitiui ⁊ nō dediſtꝭ mihi bibere. Hoſpes fui ⁊ ñ ſuſcepiſtꝭ me. Nud⁹ ⁊ nō veſtiſtꝭ me. Infirm⁹ ⁊ nō viſitaſtꝭ me. In carcere ⁊ ñ veniſtꝭ ad me: ñ q2 malū geſſerūt ſꝫ q2 bonū ñ fecerūt ꝯdēnant̄. Ex h̄ eī q̄ſq̄ꝫ prudēs ⁊ ſapiēs recogſcat: quā ſpeꝫ illi h̄re pñt q̄ ꝟſant̄ in mal': q̄ñ etiā ill' vita negat̄ q̄ mali nihil fecerūt: niſi q2 ñ aliq̄d geſſerūt bōi. Neq̄ꝫ eī de⁹ h̄ tm̄ q̄rit a nob vt mali ñ ſim⁹: ſꝫ vt efficiamur boni. Ex mal' eī oꝑib⁹ vocant̄ mali: ita ecōtrario ex bōis appellāt̄ bōi. Et duo ſūt q̄b⁹ bōi ſeruire vidēt̄ ⁊ mali. bon⁹ de⁹. cui oēs bñ cōuerſātes deſeruiūt. dyabol⁹ āt mal⁹: cui⁹ q̄ſq̄ꝫ q̄ male oꝑat̄ famul⁹ ē. Nō eī a nob h̄ ſolū poſcit̄: vt ñ viuēdo male ſui eē dyaboli deſinamus: ſꝫ etiā vt viuēdo bñ deo ſuire videamur. Nā q̄ſq̄ꝫ q̄ nec malū videt̄ oꝑari nec bonū: cui⁹ ſu⁹ videat̄ eē ignoro. Et q̄uō a deo vitā poterit ſꝑare ꝑpetuā: quā bū faciēdo nō meruit. Nēo ſe inquā ſenſu ꝓꝑo decipiat ⁊ illudat. Nēo ſe vana exiſtimatōe ſeducat. Quiſq̄s bon⁹ ñ fuerit: vitā ñ habꝫ. Quiſq̄s iuſticie ⁊ miſcōie oꝑa ñ fecerit: ñ pt regnare cū xp̄o. Quiſq̄s ñ fuerit hūau⁹ pi⁹ hoſpital' benign⁹ clemēs gehēnē ñ euadet incēdiū. De⁹ maloſ ñ amat: ñ diligit pc̄tores. Quiſq̄s malū fecerit ĩimic⁹ ē dei. Quiſq̄s ſine dolo ñ fuerit: pte ñ pt h̄re cuꝫ xp̄o. Nihil enī amplí⁹ ē xp̄iano q̄rēdū: nibil deſiderādū magꝭ: nihilq̄ꝫ totꝭ viribꝫ enitēdū q̄ꝫ vt maliciā ſuo excludat ex corde: q̄ꝫ vt neq̄ciam ĩtra pectoris ſui ꝯſciāꝫ ñ admittat: q̄ꝫ vt

bōitatē teneat:iuſticiā ſuet:puritatē mē/
tis cuſtodiat. Eſto igit innocēs ſi vis cū
deo viuere. Eſto ſimplex ſi vis regnare cuꝫ
xp̄o. Quid tibi pdeſt malicia q̄ i mortem
trahit. q̄d neq̄cia q̄ pbibet regnare cū xp̄o.
q̄ ſe habētē extermiat. ſic ſcriptū ē Aīa eī
nequā diſpdet eū q̄ ſe hꝫ. Si viuere vis
audi pphāꝫ q̄ loquit. Si regnū xp̄i dili/
gis. audi q̄uo illd mereari adipiſci. Quiſ
ē hō inq̄t q̄ vult vitā. ⁊ cupit videre dies
bonos. Cohibe liguā tuā a malo:⁊ labia
tua ne loq̄nt doluꝫ. Diuerte a malo ⁊ fac
bonū:inq̄re pacē ⁊ pſeq̄re eā Hmōi hoīeſ
deus honorat ⁊ diligit. q̄ malū neſciūt. q̄
mētiri n̄ norūt. q̄ꝝ labia dolū n̄ loquunt.
i q̄bꝫ n̄ niſi bōitas eē videt ⁊ puritas. In
nocētia ē q̄ nos cōmēdat deo. Simplici/
tas ē q̄ nos regnare facit cū xp̄o. Qꝫ deꝰ nō
niſi innocētes diligat:⁊ ſibi velit eſſe ꝯiū
ctos. teſtimoniis plimis declarat. ſicut i
pſalmis ſcriptū ē. Innocētes ⁊ recti ad/
heſerūt mihi. Et alibi dr. Cuſtodi inno/
centiā ⁊ vide eq̄tatē qm̄ ſunt reliq̄ homi
pacifico. Quāta īnocētia homi p̄ſtet ⁊ cō
ferat etiā ſi ſero ſuet pphe dauid teſtimo
nio cōprobat:q̄ cū gnīter ān peccaſſꝫ:po
ſtea ſe iudicari n̄ timuit:ex q̄ īnocētiā noſ
ſe cepit. ſic ipſe dixit. Iudica me deꝰ qm̄
ego i innocētia mea igreſſus. Sciebat g̊
ſibi iā n̄ metuēdū iudiciū eſſe:qꝛ īnocētiā
⁊ ſero cognouerat. Et i alio loco dicit. Me
āt ppter innocentiā ſuſcepiſti. Suſcepit
poſtmodū ppt īnocētiā illū deꝰ:quē ppt
maliciā aū repulerat. Innocētes n̄ ꝯfun
di corā deo poſſe māifeſtū eſt:cū dr. Quā
to tpe īnocētes cuſtodiūt iuſticiā n̄ ꝯfun
dent Nihil em̄ deo digniꝰ:nihil chariꝰ eē
p̄t:q̄ꝫ vt innocētia tota obſuatōe teneat.
Licꝫ q̄s i aliis opibꝫ deuotꝰ appeat:ſi il/
lā n̄ habuerit ſibi i fruſtra blādit d̄ ſua de/
uotōe. Si illā iudeis etiā ſb veteri lege d̄
gētibꝫ qm̄ adhuc ill' iimicū licebat odire
obſuare p̄ceptū ē. q̄d te nūc agere ꝯuenit
xp̄iane q̄ inimicū tuū iuberis amare? Qm̄
eī innocēs n̄ erꝭ vl' cui poterꝭ eē malꝰ:q̄ ini
micꝭ p̄ciperꝭ eē bonꝰ? Sꝫ tu forſitā ⁊ pxi
mū odis cui nec extraneū odiſſe ꝯcedit:⁊
frēꝫ pſeq̄rꝭ:cui p̄cipit amare iimicū. ⁊ xp̄i
anū te eē credis q̄ nᶜ noui nec veterꝭ teſta

menti p̄cepta cuſtodis? Sꝫ ne ſine cā te
xp̄ianū eſtimes:⁊ d̄ ſolo tibi noīe blādiarꝭ
q̄lē te eē opteat. aplm audi dicētē Qui fu
rabat iā n̄ furet:magꝭ āt laboret opando
māibꝫ ſuiſ qd̄ bonū ē:vt habeat vn̄ tribu
at necītatē patiēti. Oīs ſmo malꝰ de ore
vr̄o n̄ pcedat:ſꝫ ſi q̄s bonꝰ ad edificatōeꝫ
fidei vt det grāꝫ audiētibꝫ. Et nolite ꝯtri
ſtari ſpūm ſcm̄ dei. i q̄ ſignati eſtꝭ i die re
demptōiſ. Oīs amaritudo ⁊ ira ⁊ idigna
tio ⁊ clamor ⁊ blaſphemia auferat a vob
cū om̄i malicia. Eſtote āt benigni inuicē
miſicordes donātes inuicē. ſic ⁊ i xp̄o deꝰ
donauit vob Eſtote āt imitatores dei ſic
filii chariſſimi:⁊ ābulate i dilectōe:ſicut ⁊
xp̄s dilexit nos:⁊ tradidit ſemetipm pro
nob oblatōeꝫ ⁊ hoſtiā deo i odorē ſuaui/
tatꝭ. Impudicicia aūt ⁊ oīs imundicia ⁊
auaricia nec noīet int vos ſicut decꝫ ſctōs:
aut turpitudo:aut ſtultiloquiū:aut ſcur/
rilitas q̄ ad rē n̄ ptinet:ſꝫ magꝭ grāꝝ actō
Hoc etiā ſcitote q̄ oīs ipudicꝰ:aut imū/
dꝰ:aut auarꝰ qd̄ ē idoloꝝ ſuitꝰ:nō heres
erit i regno xp̄i ⁊ dei. Ille ſe merito xp̄ia/
nū iudicꝫ:q̄ hec p̄cepta cuſtodit:q̄ ſanctꝰ
hūilis ⁊ pudicꝰ ⁊ iuſtꝰ ē:q̄ i miſcdie ⁊ iu/
ſticie opibꝫ ꝯuerſat Nū tu illū xp̄ianū pu
tas:i q̄ nullꝰ xp̄ianitatꝭ actꝰ ē:in q̄ nlla cō
uerſatio iuſticie ē:ſꝫ neq̄cie ipietatꝭ ⁊ ſcele
ris? An illū xp̄ianū putas:q̄ opp̄mit mi/
ſeꝝ:q̄ pauperē ſuat:q̄ res alienas ꝯcupi/
ſcit:q̄ ſe vt diuitē faciat plres efficit idigē
tes:q̄ lucꝭ gaudet iiuſtꝭ:q̄ d̄ alienis labo
ribꝫ cibū capit:q̄ miſeroꝝ ditat interitu.
cuiꝰ os aſſidue violat mēdacio:cuiꝰ labia
n̄ niſi indigna ⁊ obſcena ⁊ ſceleſta loquūt
⁊ turpia. cui cū iubeat diſtribuere ſua:in
uadit aliena? Et tal' ad eccl'iaꝫ audent ac
cedit:⁊ temere ⁊ iportune expādit in celū
ipias manꝰ illicito raptu ⁊ innocētū cruo
re violatas. Et ore illo polluto atq̄ ſacri
lego q̄ fuerat paulo ān aut ſt'a locutꝰ aut
turpia. p̄ces ad deū q̄ſi ſibi nihil ꝯſciꝰ ma
li fūdit. Quid agꝭ iprudēs ⁊ miſer? Quid
te maioꝝ pctōꝝ onere ḡuas? Quid deo p̄
ter ꝯtēptū iiurias irrogaſ? Quid ad puo
cādā celeriꝰ eiꝰ irā in teſtimoniū pene tue
ſceleratas ad deū porrigꝭ manꝰ:ad q̄s ille
n̄ reſpicit q̄ n̄ niſi ſctās ⁊ imaculatas ſibi

manꝰ iuſſit offerri. Quid ore illo deū ro/
gas: q̄ paulo aū locutꝰ es male. cuiꝰ q̄ꝫ uiſ
mltiplicent̄ p̄ces abominant̄. ſicꝰ ſcriptū
ē. Cū extēderitꝭ manꝰ vr̄as: auertaꝫ faciē
meā a vob: ⁊ ſi mltiplicaueritꝭ p̄ces nō ex
audiā: manꝰ eī vr̄e ſanguīe plene ſūt laua
mini mūdi eſtote: auferte neq̄cias ab aīs
vr̄is. Bū g̃ ille ſibi ꝯſciꝰ eē debꝫ ⁊ certꝰ: ⁊
ſue innocētie fidꝰ: q̄ ad deū manꝰ extēdit
⁊ porrigit innoxias. cū apl's dicit. Uolo
aūt viros orare ī omī loco: leuātes manꝰ
ſctās. Jlle eīm merito ad deū extollit ma
nꝰ: ille p̄ces bone ꝯſcie fūdit. q̄ pt̄ dicere.
Tu noſti dn̄e q̄ꝫ ſctē: q̄ꝫ innocētes: q̄ pu/
dice ſūt ab omī fraude ⁊ īiuria ⁊ rapīa: q̄ſ
ad te expādo manꝰ: q̄ꝫ īmaculata labia et
ab omī mendacio libera q̄bꝫ tibi vt mihi
miſ̄earis p̄ces fūdo. Talis ei cito meret̄
audiri: ⁊ aūq̄ꝫ penitꝰ p̄ces fūdat pt̄ īpetra
re qđ poſtulat. Scio eī eē q̄s ita neq̄cie ⁊
auaricie ꝑfūda caligo cecauit: vt cū ill' ꝓ
ſpere ceſſerit q̄ aut pauperē ꝑ potētiā vin
xerit: aut īfirmū v̄tute ſupauerint. aut in
nocentē teſtimonijs falſis obruerint. aut
furtū fecerint aut rapinā: deo grās agāt:
q̄ opitulāte talia ſe ꝑpetraſſe credūt: ⁊ tā
iniquū deū iudicēt: vt putēt eū ſceleꝝ ſu/
oꝝ fuiſſe ꝑticipē: Scl'ti ⁊ mihi vſq̄ꝫ adeo
ſuis iniq̄tatibꝫ obcecati vt ñ ītelligāt deo
ñ poſſe placere qđ ꝓhibꝫ: ⁊ q̄ſi vnū crimē
ſatꝭ ñ ſit: niſi adhuc male ſentiēdo de deo
adijciat̄ ⁊ aliud. Alij v̄o in h̄ ſe iuſtificari
eſtimāt q̄ đ ſuba paupeꝝ exiguā elemoſi
nā faciāt: ⁊ đ eo qđ a plīmis abſtulerunt
vni q̄ddā minimū largiūt̄. Libat̄ vnꝰ vū
pl'es eſuriūt: ⁊ đ mltoꝝ ſpolijs vix pauci
tegunt̄. Nō talē elemoſinā deus q̄rit: nec
vult pietatē vni đ alteriꝰ crudelitate p̄ſta
ri. Meliꝰ ē ei te ñ facere elemoſinā: q̄ꝫ vū
pauca paucis facias plīmos denudare: ⁊
vt vnū veſtias plīmos ſpoliare veſtitos.
Jllā elemoſinā deꝰ cōꝓbat q̄ đ iuſtꝭ labo
ribꝫ miſtrat̄. ſicꝰ ſcriptū ē. Honora deū de
tuis iuſtis laboribꝫ: ⁊ deliba ei đ tue iuſti
cie fructibꝫ. Nā illā abominat̄ elemoſinā
⁊ reꝓbat q̄ đ lachrimis p̄ſtat̄ alieīs. Quid
eī ꝓdeſt ſi te bn̄dicat vnꝰ vū pl'es maledi
cūt: vl' q̄d ꝯfe: ⁊ tibi illa eleēoſina q̄ đ ſba p̄
ſtat̄ alteriꝰ: Reuera timēdū ñ ē: qđ deꝰ nō

habeat vñ pauꝑes ſuos paſcat: niſi tu ali
ena diripias. Alios aūt noui q̄s ita īſipiē
tie ⁊ īprudētie tenebroſa caligo ⁊ ignorā/
tia fallit ⁊ decipit: vt fidē quā ſe hr̄e ſimu
lāt: ſine iuſticie oꝑibꝫ apđ deū ſibi cēſeant
ꝓfuturaꝫ: ⁊ h̄ erroris genere decepti ſine
metu crimia nephanda cōmittūt: dū cre
dūt deū ñ criminū ſꝫ ꝑfidie tm̄ vltorē. Et
hmōi ñ ſolū ſeip̄os ꝑiſſe ꝯtēti ſūt: ſꝫ etiaꝫ
alios ī q̄bꝫ nullū diuīe ſciētie lumē ē ſuis
nitūt̄ laq̄is īplicare. Et īplet̄ ī ill' ſaluato/
ris nr̄i ſnīa dicētꝭ. Cecꝰ ſi ceco ducatū p̄/
ſtet ābo ī foueā cadūt. Nā ſi nullū crimē
ſꝫ ſola ꝑfidia ꝯdēnat̄: g̃ ſecuri peccamꝰ ⁊ li
beri: ⁊ ſine cā dedit dñs mādata iuſticie: ſi
ſola ſine iuſticie oꝑibꝫ fides ꝓdeſt. Uñ h̄
tā ipiꝰ tā ſceleſtꝰ tā ꝑfidꝰ ignorātie error
obrepſerit. ſcire ñ poſſumꝰ: niſi forte ex ill'
q̄ h̄ exēplo ī legē veteri ppl'm ſeducebāt:
⁊ ſecū ſiml' etn̄e morti ⁊ ꝑpetuo tradebāt
īteritui. đ q̄bꝫ ſcriptū ē. Nolite audire ſer
mones ꝓphaꝝ q̄ ꝓphetant vob q̄m vani
ſūt ipi: ⁊ viſiōes a corde ſuo loquunt̄ ⁊ ñ
ab ore dñi. Dicūt eī his q̄ repulerūt v̄ba
dñi. Pax erit vob: ⁊ oibꝫ q̄ vadūt ī volū/
tatibꝫ ſuis. Omī q̄ vadit ī errore cordis
ſui dicūt: ñ veniēt ſuꝑ te mala. Multa q̄dē
nob īmo totiꝰ legꝭ teſtīonia aderāt: q̄bꝫ tā
ꝑniciosū deſtruere errorē ac ſepelire pote
ramꝰ: ſꝫ ne legētē diutiꝰ fatigemꝰ: ſuffici/
ant pauca đ plībꝫ. Rn̄deat ille mihi cuiꝰ
tal' ē ſenſꝰ. Adā a đo factꝰ ē hō p̄mꝰ ſtatī ī
p̄ncipio mōi ꝑfidie an pc̄ti cā dānatꝰ ē. Jn
q̄ nihil fuiſſe īcredulitatꝭ īuenio pt̄ ſolā ī/
obediētiā: cuiꝰ cā ille dānatꝰ ē: ⁊ oēs ſuo
dānant̄ exēplo. Cayn q̄ꝫ ñ ꝑfidie cā: ſꝫ q̄r
frēꝫ īteremerat ꝯdēnatꝰ ē. Quid pl'a: vni
uerſꝰ h̄ mōs vt diluuio interiret ñ ꝑfidie
cā lego factū fuiſſe ſꝫ criminū. Sodoma
⁊ gomorra vt repētino cremarēt̄ incēdio
nullā cām īcredulitatꝭ īuenio: niſi pc̄toꝝ
⁊ ſceleꝝ. qđ ſcriptura euidēter demōſtrat
⁊ dicit. Hoīes ſodomite mali ⁊ pc̄tōres
erāt ī ꝯſpectu dei valde. Ppl's ille iudai/
cꝰ vt tā freq̄nter īterire videret̄ ⁊ corripi:
nōne pc̄toꝝ cā p̄ſtabat: Sꝫ diceret aliq̄s
Ueterꝭ legꝭ teſtimonia tm̄ ñ accipio: niſi
mihi ⁊ noui teſtamēti exēpla ꝓtulerꝭ. Ac
cipe ſaphirā ⁊ ananiā: q̄s aplica ſnīa non

ꝑfidie crimie. ſꝫ furti ⁊ mendacij cā dāna
uit. Forſitā dicēdū ē. Quid em̄ apl'ſ dic̄
Arbitramur em̄ iuſtificari hoiez ꝑ fidez
ſine opib' legꝭ. Ipm̄ q̄ h̄ dicit lego hoiez
abſentē etiā ꝯdēnaſſe q꞉ vxorē prīs acce/
pit. Intelligēda ē ſcriptura q̄ ſciētib' cō/
uenire videt̄ ī oīb'. ⁊ n̄ niſi ſol' a q̄b' mini/
me ītelligit̄ diſcrepare. Juſtificari hoiez
inq̄t apl'ſ ꝑ fidē ſine opib' legꝭ dicit. ſꝫ nō
ſine ill' opib' de q̄b' alteꝝ apl'm audio di
centē. Fides ſine opib' mortua ē. Paulꝰ
ei apl'ſ d̄ opib' legꝭ locutꝰ ē h̄ ē d̄ circūci/
ſiōe carnali: ⁊ neomenia. ⁊ ſabbo. ⁊ h̄mōi
ceterꝭ. q̄ lex fieri añ p̄cepat. ⁊ iā xp̄i tp̄e nō
erāt nccāria. Iſte v̄o iacob' d̄ opib' iuſti
cie loq̄t̄: q̄ q̄ n̄ fecerit v̄e mortuꝰ ē. Sꝫ di
cet aliq̄s illō apl'i dicētꝭ. Corde credit̄ ad
iuſticiā: ore āt fit ꝯfeſſio ad ſalutē. Stul/
te h̄ baptiſmi iplet̄ ī tp̄e: q̄ vt baptizet̄ q̄s
ſola ꝯfeſſio deſiderat̄ ⁊ fides. Nā q̄d tibi
ip̄iꝰ baptiſmi lauacꝝ ꝓdeſt: ſi ſola ſine iu
ſticia fides q̄rit̄. Baptiſmo ei pc̄ta ablui
fides oīm tenet. Si deīceps peccādū eſt.
q̄d abluiſſe ꝓdeſt. Audi q̄d dicat dñs ho
mini ſemel ſanato. Ecce ſanuſ factꝰ es: iā
noli peccare. ne tibi q̄d deterius eueniat.
Hoc ⁊ btūs petrꝰ apl'ſ māifeſtiſſime do
cet ei deteriꝰ aliq̄d q̄ pꝰ agnitā viā iuſticie
peccauerit euēire: cū dicit. Si ei refugiē
tes coinq̄natōeſ mōi: ī cognitōez dñi nr̄i
ſaluatorꝭ ih̄u xp̄i his rurſū iplicati ſupan
tur: facta ſūt eis poſteriora deteriora p̄o/
rib'. Meliꝰ eni eſſꝫ ill' viā n̄ cog̊ſcere iuſti
cie: q̄ȝ pꝰ cognitā rētrorſū ꝯuerti ab eo qđ
ill' traditū ē a ſcō mādato. Cōtigit ei eiſ
illō v̄i ꝓuerbij. Canis reuerſꝰ ad vomitū
ſuū: ⁊ ſus lota ī volutabro luti. Hoc ⁊ be
atꝰ paulꝰ apl'ſ teſtat̄ ⁊ loq̄t̄. hoiez pꝰ ba/
ptiſmi ſctificatōez p̄ſtino errore peccātē
n̄ ſine ingēti pñia ꝯſuari dicēs. Impoſſi
bile ē ei eoſ q̄ poſtq̄ȝ ſemel illūinati ſūt: gu
ſtauerūt eē donū celeſte. ⁊ ꝑticipes ſūt fa
cti ſpūſſcti. guſtauerūt nihilominꝰ bonū
dei v̄bū: v̄tuteſq̄ȝ ſcl'i vēturi. ⁊ plapſi ſūt:
r̄nouari rurſꝰ ad pñiaꝫ. rurſꝰ crucifigēteſ
ſibimetipſiſ filiū dei ⁊ oſtētui h̄ntes. Quē
dā etiā ad ſaluatorē acceſſiſſe: ⁊ q̄d facien
do vitā eternā ꝑcipet introgaſſe: euāgeli/
ſta teſtat̄. Cui ita a dño r̄ſum ē. Si vis

vitā h̄re ſua mādata. Nō dixit: ſua tm̄ fi
dē. Naꝫ ſi ſola fides q̄rit̄: ſupflue vident̄
mādata ſuari. Sꝫ abſit vt ego deū meū
aliq̄d dicā p̄cepiſſe ſupfluū. Sꝫ dicāt h̄ il
li q̄ peccādo iā filij ꝑditōis effecti ſūt. ⁊ ī
h̄ tm̄ ſolaciū ſe h̄re credūt ſi alios ſecū po
tuerit morti ꝑpetue mācipare. Nā ſi deꝰ
pctōrez n̄ punit. vbi ē illō ꝓpheticū. Si
iuſtꝰ vix ſaluꝰ erit: pctōr ⁊ ipiꝰ vbi pare/
būt. Et alibi. Q꞉ pctōres ꝑibūt. Et iteꝝ
deficiēt pctōres a terra ⁊ iniq̄ ita vt n̄ ſint
Et iteꝝ. Sic̄ deficit fumꝰ ita deficiēt: ſic̄
fluit cera a facie igniſ ſic ꝑibūt a facie dei
Nullū h̄ tm̄ īcredulū ⁊ īfidelē. ſꝫ pctōres
audio ꝯdēnari. Et ſaluatorē nr̄m q̄dā lo
co dixiſſe lego. Nō oēs q̄ dicūt mihi dñe
dñe ītrabūt ī regnū celoꝝ: ſꝫ q̄ faciūt vo/
lūtatē prīs mei q̄ ī cel' eſt. Utiq̄ȝ iſti xp̄m
credebāt: q̄ eū etiā dñm nūcupabāt. Nec
idcirco ill' celeſtꝭ regni ianua pandit̄. q꞉ il
lū ore quē factꝭ abnegāt ꝯfitent̄. Negari
aūt deū actꝭ: nō minꝰ q̄ȝ v̄bis. apl'ſ dixit.
Deū ꝯfitent̄ ſe noſſe. factis aūt negāt. Et
dñs ī euāgelio Mł'ti mihi dicēt ī illa die
Dñe dñe nōne ī noīe tuo eiecimꝰ demōia
⁊ ī noīe tuo v̄tutes mł'taſ fecimꝰ. Et dicā
ill'. Nūq̄ȝ vos cog̊ui. Diſcedite a me oēs
q̄ opamini iniq̄tatē. Uſq̄ȝ adeo iſti credi/
diſſe dicūt̄. vt ī noīe dñi v̄tutes etiā opa/
rent̄: nec tñ eis ꝓderit fideſ. q꞉ iuſticie opa
n̄ fecerūt. Itaq̄ȝ ſi ſola fides ꝓdeſt cur illi
cū angel' ſathane ī ꝑpetuū gehēne ignib'
mācipāt̄. q̄ n̄ ꝑfidie cā: ſꝫ q꞉ bōi nihil fece
rūt iudicāt̄. ſic̄ ſcriptū ē. Et dicꝫ eis rex q̄
ad ſiniſtrā ſūt. Diſcedite a me maligni in
gehēnā eternā: quā ꝑauit pr̄ meꝰ diabolo
⁊ angel' eiꝰ. Eſuriui ⁊ n̄ dediſtꝭ mihi mā/
ducare: ⁊ cetera. Nō dixit vtiq̄ȝ q꞉ n̄ cre/
didiſtꝭ mihi. Un̄ ītelligi dat̄ n̄ eos incre/
dulitatꝭ cā. ſꝫ ꝓpt' bonoꝝ opeꝝ ſterilitatē
eſſe dānandos. Nēo igit̄ alteꝝ decipiat.
nēo ſeducat. niſi q̄ iuſtꝰ fuerit vitā nō ha
bebit. niſi q̄ in oīb' xp̄i mādata ſuauerit
ꝑtē n̄ p̄t h̄re cū xp̄o. niſi q̄ terrena deſpexe
rit diuia n̄ capiet: niſi hūana ꝯtēpſerit n̄
p̄t h̄re celeſtia. Nec q̄ſq̄ȝ ſe xp̄ianū iudicꝫ:
niſi q̄ xp̄l doctrinā ſeq̄t̄: ⁊ imitat̄ exēpluꝫ.
Sꝫ tu xp̄ianū illū putas: cuiꝰ nunq̄ȝ pa/
ne vllꝰ ſaturat̄ eſuriēs. cuiꝰ potu nullius

ſitiꝫ extinguit̃.cuiꝰ mēſā nēo paup̃ cogſcit
ſb cuiꝰ tecto uᶜ aduena nec ꝑegrinꝰ aliqñ
ſuccedit:cuiꝰ nēo nudꝰ tegit̃ veſtimētis:
cuiꝰ paup̃ nullꝰ fouet̃ auxilio:cuiꝰ bonū
nēo ſētit:cuiꝰ miſcdiaꝫ nēo cogſcit:q̄ ī nl
lo imitat̃ bonos ſꝫ deridet potiꝰ ⁊ ſbſan/
nat:Abſit vt hmōi xp̄ianꝰ dicat̃:abſit vt
dei filiꝰ poſſit appellari q̄ talis ē.Xp̄ianꝰ
ille ē.q̄ viā xp̄i ſeq̄t̃:q̄ xp̄ꝫ ī oībꝫ imitat̃:ſic
ſcriptū ē.Qui dic̄ ſe in xp̄o māere dꝫ ſic̄ il
le ābulauit ⁊ ipē ābulare.Xp̄ianꝰ ille eſt q̄
oībꝫ miſcdiaꝫ facit:q̄ oīm mouet̃ īiuria:q̄
opp̄mi pauperē ſe p̄ñte ñ patit̃.q̄ miſeriſ
ſbuenit.q̄ indigētibꝫ ſepe ſuccurrit.q̄ cuꝫ
merētibꝫ meret.q̄ dolorē alteriꝰ ſic̄ ꝓpriū
ſētit.q̄ ad fletū fletibꝫ aliēis ꝓuocat̃.cuiꝰ
oībꝫ cōis ē domꝰ.cuiꝰ ianua nemini clau
dit̃.cuiꝰ mēſā paup̃ nullꝰ igrat.cuiꝰ donū
p̄āis cūctis offert̃.cuiꝰ bonū oēs norūt.a
q̄ nēo ſētit īiuriā.q̄ deo die noctuꝙ deſer
uit.q̄ eiꝰ p̄cepta indeſinēter meditat̃ ⁊ co
gitat.q̄ paup̃ mōo efficit̃ vt deo locupleſ
fiat.q̄ int̃ hoīes habet̃ inglioſus.vt corā
deo ⁊ angel̃ eiꝰ glioſus appeat.q̄ ī corde
ſuo nihil vid̄r hr̄e ſimulatū vl̄ fictū.cuiꝰ
ſimplex ⁊ īmaculata ē aīa.cuiꝰ ꝯſcia fidel̃
⁊ pura eſt.cuiꝰ tota mēs ī deo ē.cuiꝰ oīs
ſpes ī xp̄o ē.q̄ celeſtia potiꝰ q̄ꝫ terrena de
ſiderat.q̄ hūana ſpnit vt poſſit hr̄e diuīa
Nā his q̄ h̄ ſeculū diligūt:⁊ q̄ ī p̄ñti tp̄e
gliant̃ ⁊ cōplacēt.audi q̄d d̄r.Neſcitiꝫ qꝛ
amicicia huiꝰmōi īimica ē deo.Et q̄cūꝙ
voluerit fieri amicꝰ huiꝰ ſecl̄i:īimicꝰ dei
cōſtituet̃.Hic tibi ſoror dilectiſſima q̄d
xp̄ianū agere ꝯueniat:ꝓut potui explica
ui.Si ḡ oēs general̄r q̄ xp̄iani nūcupāt̃
eē tales opt̃et:nūc tue prudētie ē eſtimare
q̄lē tu te viduā debeas exhibere q̄ꝫ cūctiſ
bñ ꝯuerſātibꝫ eſſe opt̃et exēplū.Tria aūt
eē viduaꝝ genera ñ igrare te credo.Unū
qd̄ ꝑfectiſſimū ē:celeſtiꝙ p̄mio deſtinatū
qd̄ ritu illiꝰ d̄ euāgelio vidue:deo orōībꝫ
⁊ ieiunijs die noctuꝙ deſuit.Aliud ṽo
qd̄ filioꝝ curā hr̄e d̄r ⁊ domꝰ ñ tñ tāto p̄/
mio dignū:nec tñ p̄ctis obnoxiū.Terciū
aūt genꝰ ē in epul̄ ⁊ delicijs:qd̄ et̃ne mor
ti ſuat̃ ⁊ pene.ſic̄ ſcriptū eſt.Uiduas ho
nora q̄ ṽe vidue ſūt.Iſte ſūt p̄me q̄ dicūt̃
⁊ ṽe:⁊ q̄ iubent̃ a tāto ſacerdote h̄ ē a thi/
motheo honorari.Scd̄e ſūt ille q̄bꝫ iā ñ
iubet̃ exhiberi honor:nec tñ vita negat̃.
d̄ q̄bꝫ d̄r.Que aūt filios hn̄t aut nepoteſ
diſcāt p̄mū domū ſuā pie tractare:⁊ parē
grāꝫ r̄ddere ꝑentibꝫ.Ille ṽo tercie ſūt.de
q̄bꝫ ſcriptū ē.Uidua aūt q̄ ī delicijs ē vi/
uēs mortua ē.Un̄ ītelligi dat̃:nō oēs vi
duas eē eq̄les:nᶜ eas deo placere:q̄ corꝑe
tm̄ vidue videt̃ eē ñ oꝑe.Qual̄ aūt xp̄i vi
dua debeat eē apl̄s dicit.Que ṽe vidua
ē ſꝑat ī dño ⁊ īſtat orōībꝫ die ac nocte Nᶜ
illd̄ te p̄terire volo qꝛ q̄ñ ṽaſ viduaſ apl̄s
noīat:eē demōſtrat ⁊ ſlas.h̄ eſt actu mēte
ꝯuerſatōe ⁊ corꝑe.Et alibi vidue ṽe ⁊ ele
cte actū ꝯuerſatōeꝫꝙ deſcribit idē apl̄s
dicēo.Uidua eligat̃ q̄ fuerit vniꝰ viri vx
or:in oꝑibꝫ bōis teſtimoniū hn̄s.Si fili
os educauerit:⁊ ſbintelligit̃ deo.ſi hoſpi
tē r̄cepit.ſi ſctōꝝ pedes lauit.ſi tribulatō
nē patientibꝫ miſtrauit.ſi om̄e opꝰ bonū
ſbſecuta ē.Hāc eē verā viduā indicauit.
cuiꝰ talia ſūt oꝑa.Illa ṽo qūo ſe xp̄i vi/
duā dicit eſſe:q̄ nihil tale aliqñ oꝑata eſt.
Sꝫ ſūt aliq̄ vidue diuites nobiles ⁊ po/
tētes q̄bꝫ forſitā videt̃ īdignū.vt aut fili/
os deo ⁊ ñ ſecl̄o educēt:aut hoſpitio rece
piāt aduenā:aut ſctōꝝ pedes laborioſos
lutulētos ⁊ horridos:delicatis ⁊ nitidis
māibꝫ tāgāt.Sꝫ nec digne erūt tales ī fu
turo tp̄e ſctōꝝ eē ꝯſortes.q̄s ita h̄ ſpreue
rūt:nec ꝑtē hr̄e poterit cū xp̄o quē ſuſciꝑe
noluerit.⁊ cuiꝰ plātas ꝯtāctare māibꝫ hor/
ruerūt:qꝛ xp̄m ſpernit q̄cūꝙ eiꝰ famuloſ
ſpnit:ſic̄ ipē dicit.Qui vos ſpnit me ſper
nit.Marie lacrime vñ xp̄i lauarēt̃ pedes
abundarūt:nr̄i aūt tp̄is femīs aut viduiſ
ꝑegrinoꝝ vñ pedes lauent̃ ipa aq̄ deficit
Tu ḡ ſctiſſima ⁊ prudētiſſima femina:ne
velis imitari hmōi q̄ cū audēter male fe/
cerīt bñ facere erubeſcūt:⁊ ꝯfūdunt̃ iuſte
viuere.Que nō ſunt ꝯfuſe peccare:⁊ q̄ ſe
morti vltro obtulerīt:nec īuitate reuertūt̃
ad vitā.Que hoīm magꝫ riſꝰ ⁊ ſubſanna
tioneſ ⁊ fabulas q̄ꝫ dei iudiciū ꝑtimeſcūt
⁊ q̄bꝫ chariꝰ ē miſeriſ hoībꝫ placere q̄ꝫ deo
Sꝫ eſto tal̄ q̄lē te dñs eē p̄cepit:q̄lē apl̄s
iubꝫ exhiberi xp̄o viduā Eſto ſctā hūiliſ
⁊ q̄eta:miſcdie ⁊ iuſticie oꝑa īdeſinēter ſꝑ
exerce.Et q̄ſꝙ te ī opꝓbriū hēat.q̄ſꝙ te

ſubſannet ⁊ irrideat tu tm̄ deo placeas: ⁊ q̄ xp̄i ſūt geras. Añ oīa iceſſabiliter dn̄i tui meditare mādata orōib⁹ ⁊ pſalmis iſtant incūbe: vt ſi poſſibile ē nemo te aliqn̄ uiſi aut legētē ineniat aut orātē Et cū fueris tal' nr̄i memēto: q̄ te tm̄ diligim⁹. vt qd̄ p̄ſētes p̄ſtare n̄ poſſum⁹ pferam⁹ abſentes

Explicit liber beati Auguſtini ep̄i de vita chriſtiana.

Incipit liber beati auguſtini ep̄i d̄ diffinicionib⁹ orthodoxe fidei ⁊ eccleſiaſticꝭ dogmatib⁹.

De fide trinitatis Cap. I.

c Redimus vnū eſſe deū ⁊ p̄rem ⁊ filiū ⁊ ſp̄ūm ſanctū. Patrē eo q̄ filiū habeat. Filiū eo q̄ p̄rem habeat. Sp̄ūmſctm̄ eo q̄ ſit ex p̄re ⁊ filio pcedēs: p̄ri ⁊ filio coetern⁹. P̄r ḡ pncipiū deitatꝭ: q̄ ſic nūq̄ fuit n̄ de⁹: ita nūq̄ fuit n̄ p̄r a q̄ fili⁹ nat⁹: a q̄ ſp̄ūſſctūs n̄ nat⁹: q2 n̄ ē fili⁹ neq̄ igenit⁹: q2 n̄ ē p̄r. neq̄ fact⁹ q2 n̄ eſt ex nihilo: ſz ex deo p̄re ⁊ deo filio de⁹ pcedēs. P̄r etern⁹ eo q̄ eternū habeat filiū cui⁹ etern⁹ ſit p̄r. Fili⁹ etern⁹: eo q̄ ſit p̄ri ⁊ ſp̄ūiſancto coetern⁹. Sp̄ūſſctūs etern⁹. eo q̄ ſit p̄ri ⁊ filio coetern⁹. Nō pfuſa i vna pſona trinitas. vt ſabelli⁹ dicit. neq̄ ſepata aut diuiſa i natᷓa diuītas: vt arri⁹ blaſphemat. ſz alter i pſona p̄r. alter i pſona fili⁹. alter i pſona ſp̄ūſſctūs. Un⁹ natura i ſancta trinitate de⁹ p̄r ⁊ fili⁹ ⁊ ſp̄ūſſanct⁹.

De incarnatōe xp̄i. Cap. II.

n On p̄r carnē aſſūpſit: neq̄ ſp̄ūſſctūs: ſz fili⁹ tm̄: vt q̄ erat i diuītate dei p̄ris fili⁹: ipſe fieret i hoīe hoīs matris fili⁹: ne filij nomē ad alterꝝ trāſiret: q̄ n̄ eſſz natiuitate filiuſ. Dei ḡ fili⁹ fact⁹ eſt hoīs fili⁹ nat⁹ ꝭm veritatē nature ex deo dei filius: ⁊ ꝭm veritatē nature ex homīe hoīs fili⁹: vt ꝟitas geniti n̄ adoptōe: non appellatione: ſz in vtraq̄ natiuitate filij nomē naſcēdo hr̄et. ⁊ eſſet ver⁹ de⁹ ⁊ ver⁹ hō vn⁹ fili⁹. Nō ḡ duos xp̄os neq̄ duos filios fatemur: ſed deū homiē ⁊ vnū filiū. Quē pptera ⁊ vnigenitū dicim⁹: manētē i duab⁹ ſubſtātūs ſicut ei nature ꝟitas ptulit n̄ pfuſis naturꝭ neq̄ imixtis ſicut thimotiani volūt: ſz ſocietate vnitꝭ. De⁹ ḡ hoīe aſſūpſit. hō i deū trāſiuit n̄ nature ꝟſibilitate ſic appollinariſte dicūt: ſed dei dignatōe: vt n̄c de⁹ mutaret i hūana ſbaz aſſumēdo hoiē: nec hō i diuinā gl'ificat⁹ i deū. Quia mutatio vl' ꝟſibilitas nature ⁊ diminutōe ⁊ abolitōe ſube facit Credit a nob ſine pfuſione piūcta ſancta trinitas ſine ſepatōe diſtincta. Nat⁹ ē ḡ dei fili⁹ ex hoīe ⁊ nō p hoiem. i. nō ex viri coitu. ſic ebyon dicit: ſz carnē ex ꝟginiſ corpe trahēs: ⁊ n̄ d̄ celo ſecū afferēs: ſicut marcion origenes ⁊ euthices affirmant. Neq̄ i fantaſia. i. abſq̄ carne. ſic valētin⁹ Neq̄ deoceſi. i. putatiue imaginatū. ſed corp⁹ verꝝ. Nō tm̄ carnē ex carne: ſic marcian⁹: ſz ver⁹ de⁹ ex diuītate: ⁊ ver⁹ hō ex carne: vn⁹ fili⁹ in diuītate ꝟbū p̄ris ⁊ de⁹ i hoīe aīa ⁊ caro. Aīa nō abſq̄ ſēſu ⁊ rōe: vt appollinarꝭ. neq̄ caro abſq̄ anima. vt eunomius: ſz aīa cū ratōne ſua: ⁊ caro cū ſenſib⁹ ſuis: p quos ſenſus veros i paſſione: et ante paſſionem ſue carnis dolores ſuſtinuit.

Q, etern⁹ de⁹ ex virgine natus ſit. Cap. III.

n Ec ſic eſt natus ex virgine: vt ⁊ diuinitatis initiū hō naſcendo accepit: quaſi anteq̄ naſceretur ex virgine deuſ nō fuerit: ſicut arthemon ⁊ berillus ⁊ marcellius docuerunt: ſz eternus deus ⁊ hō ex virgine natus eſt.

De trinitate pfecta. Cap. IIII.

n Ibil creatū aut ſeruiēs i trinitate credam⁹: vt vult dyoniſi⁹ fonſ arrij. Nihil ineq̄le. vt vult eunomius. nihil eq̄le gratia vt vult erbius. nihil anteri⁹ poſterius ue aut minus: vt arrius. nihil extraneū aut officiale alteri: vt macedonius. nihil pſuaſiōe aut ſbreptōe inſertū: vt manicheus. nihil corporeū: vt melito ⁊ terculian⁹. nihil corpal'r effigiatū: vt antropomorſus ⁊ vadyan⁹. nihil ſibi inuiſibile: vt origenes. nihil creaturꝭ viſibile: vt fortunat⁹. nihil morib⁹ vl' volūtate diuerſū: vt marcion. nihil ex trinitatꝭ eſſentia ad creatam naturam deductum: vt plato ⁊ tercullian⁹. nihil officio ſingulare nec alteri cōmunicabile: vt origenes:

nihil ɔfuſū: vt ſabelliꝰ. ſʒ totū ꝑfectuʒ. qꝛ totū ex vno. ⁊ vnū nō tamē ſolitariū: vt ꝑ ſumūt praxeas ⁊ ſiluanꝰ penta politana damnabilis illa doctrina.

De homouſion. Cap̄. V.

b Omouſion ergo. i. coeſſentialis ī diuinitate p̄ri ſiliꝰ: homouſiō p̄ri ⁊ filio: ſp̄ūſſctūs: homouſion deo ⁊ homī vnꝰ ſiliꝰ manēs deꝰ ī hoīe ſuo ī gl'ia p̄ris deſiderabil' videri ab angel': ſic p̄r ⁊ ſp̄ūſ/ ſctūs adorat̄ ab angel' ⁊ ab omī creatura n̄ hō factꝰ p̄ter deū vl' xp̄s cū deo ſic blaſ phemat neſtoriꝰ: ſʒ hō ī deo ⁊ deꝰ ī hoīe.

De reſurrectōe. Cap̄. VI.

e Rit reſurrectio mortuoꝝ oīm. ſʒ vna ⁊ īſimul ⁊ ſemel. Nō p̄ma iuſtoꝝ: ⁊ ſcd̄a pctōꝝ vt fabula eſt ſomniatoꝝ: ſed vna oīm. ⁊ ſi id reſurgere dicit̄ qđ cadit. caro ǧ noſtra in veritate reſurgit: ſicut ī veritate cadit Et nō ſ̄m origenē īmutatio corpoꝝ erit. i. aliud nouuʒ corpꝰ ꝓ carne. ſʒ eadē caro corruptibil' q̄ cadit tā iuſtoꝝ q̄ȝ iniuſtoꝝ īcorruptibiliſ reſurget: q̄ vel penā ſufferre poſſit ꝓ peccatis. vl' in gl'ia eterna manere ꝓ meritiſ.

Itē de eadem.

o Mniū hoīm erit reſurrectō. Si oīm erit. ǧ oēs moriunt̄. vt mors ab adā ducta oībꝫ filiīs eiꝰ dn̄et̄. Et maneat illud p̄uilegiū ī dn̄o qđ de eo ſp̄ealiter dr̄. Nō dabis ſanctū tuū videre corruptōez. Eiꝰ em̄ caro nō vidit corruptionē. Hāc rōnez maxīa p̄rm turba tradenre ſuſcepimꝰ. Ueꝝ qꝛ ſūt ⁊ aliī eq̄ catholici ⁊ eruditi viri q̄ credūt aīa ī corpe manēte īmutandos ad incorruptōez ⁊ īmortalitatē eos q̄ ī aduētu dn̄i viui inueniēdi ſunt. ⁊ h̄ eis reputari ꝓ reſurrectōe ex mortuis q̄ꝛ mortalitatē īmutatōne deponāt n̄ morte. Quolibet q̄s acquieſcat modo: nō eſt hereticꝰ: niſi ex ɔtentōe hereticꝰ fiat. Sufficit em̄ in eccl'ie lege carniſ reſurrectōez credere futurā de morte.

De iudicio viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ.

Cap̄. VII.

q Uod aūt dicitur in ſimbolo ī aduentu dn̄i viuos ac mortuos iudicādos: n̄ ſolū iuſtos ⁊ pctōres ſignificari. ſic̄ dyodorꝰ putat. ſʒ ⁊ viuos eos q̄ ī carne inueniēdi ſunt credimꝰ: q̄ adhuc morituri credunt̄: vl' īmutādi ſūt vt aliī volūt: vt ſuſcitari ɔtinuo vl' reformati: cū ante mortuis iudicent̄.

Q, nll'a poſt reſurrectōez ⁊ iudiciū futura ſit reſtitutio Cap̄. VIII.

p Oſt reſurrectōez ⁊ iudiciū n̄ credamꝰ reſtitutōnez futurā: q̄ȝ origenes delirat: vt demōes vl' ipiī hoīes poſt tormēta q̄ſi ſuppliciīs expurgati. vel illi ī angelicā q̄ creati ſūt redeāt dignitatē: vl' iſti iuſtoꝝ ſocietate donent̄: eo qꝛ h̄ diuīe ɔueniat pietati: ne q̄d ex rōnalibꝫ ꝑeat creaturis: ſʒ q̄libet mō ſaluet̄. Sʒ nos credamus ipi iudici oīm ⁊ retributori iuſto q̄ dixit. Ibūt impiī ī ſuppliciū eternū: iuſti aūt ī vitā eternā: vt ꝑcipiant fructū opeꝝ ſuoꝝ.

Q, an̄ mūdm angeli facti ſūt. Ca. IX.

In p̄ncipio creauit deꝰ celū ⁊ terrā ⁊ aq̄m ex nihilo. Et cū adhuc tenebre ipaʒ aq̄m occultarēt: ⁊ aq̄ terrā abſcōderet: facti ſūt āgeli ⁊ oēs celeſteſ v̄tuteſ: vt n̄ eſſʒ ocioſa dei bōitas: ſʒ h̄ret ī q̄bꝫ ꝑ ml'ta an̄ ſpacia bōitatē ſuā oſ̄nderʒ: ⁊ ita h̄ viſibil' mūdꝰ ex materia q̄ a dō facta fuerat. factꝰ ē ⁊ ornatꝰ

Q, ſolꝰ deꝰ ſit incorporeꝰ. Cap̄. X.

n Ihil incorporeū ⁊ inuiſibile natura credendū niſi ſolū deū. i. patrē ⁊ filiū ⁊ ſp̄ūmſanctuʒ. Qui iō recte incorporeꝰ credit̄. qꝛ vbiq̄ȝ eſt: ⁊ oīa implet atq̄ȝ ɔſtringit ideo ⁊ inuiſibil' oībꝫ creaturiſ qꝛ incorporeꝰ eſt.

Q, oīs creat̄a ſit corꝑea. Cap̄. XI.

c Reatura oīs corꝑea: angeli ⁊ oēs celeſtes v̄tutes corporee: licet nō carne ſ̄bſiſtāt. Ex eo aūt corꝑeas eſſe credimꝰ ītellectuales nat̄as: q̄ꝛ localiter circūſcribunt̄: ſic̄ ⁊ aīa q̄ carne claudit̄ ⁊ demōes q̄ ꝑ ſ̄baʒ angelice nature ſunt.

Q, īmortales ſūt aīe hoīm. Ca. XII.

Immortales eē credimꝰ ītellectuales naturas: qꝛ carne carēt: nec habēt q̄ cadant vt reſurrectōe egeāt pꝰ ruinā neceſſaria.

Q, aīe hoīm n̄ ſint ſimul create: nec ꝑ coitū ſeminate. Cap̄. XIII.

a Nimas hoīm n̄ eſſe ab initio int̄ ceteras ītellectuales nat̄as: nec ſimul creataſ. ſicut origenes fingit

necꝫ cū corpib⁹ p coitū seminant: sic lucife rian⁹ cyrill⁹ ⁊ aliq̄ latinoꝝ pſūptores af/ firmāt: q̄ſi nate ꝯseq̄ntia fuiēte. Sꝫ dici/ m⁹ creatōeꝫ aīe: solū creatorē oīm noſſe ⁊ corp⁹ tm̄ p ꝯiugij copulā semīari: dei ꝟo iudicio coagulari ī vulua ⁊ cōpingi atqꝫ formari: ac formato iā corpe aīaꝫ creari et infundi: vt viuat ī vtero hō ex aīa ꝯstans ⁊ corpe: ⁊ egrediat viu⁹ ex vtero plenus humana substātia.

Q, due aīe ñ sint ī hoīe Ca. XIIII

n Ecꝫ duas aīas eſſe dicim⁹ ī vno hoīe: sicut iacob⁹ ⁊ alij syroꝝ scri būt: vnā aīalē q̄ aiet corp⁹: ⁊ īmi xta sit sanguini: ⁊ alterā spiritalē q̄ rōem miſtret: ſꝫ dicim⁹ vnā eſſe eandēqꝫ aīam ī hoīe: q̄ ⁊ corp⁹ sua societate viuificet: ⁊ se metipāꝫ sua rōne disponat: habēs in se li bertateꝫ arbitrij: vt in sue substātie eligat co/ gitatōe qd̄ vult.

Q, sol⁹ hō īmorta lē habet aīaꝫ. Cap. XV.

ſ Olū hoīeꝫ credim⁹ hr̄e aīaꝫ sub stantiuā q̄ exuta corpe viuit: ⁊ ſē sus suos atqꝫ īgenia viuaciter te net: Nō cū corpe morit sic arabs aſſerit. neqꝫ postmodū interitura sicut zenon di cit: q̄ substātialiter viuit.

Q, aīe aīaliū sint mortales. Ca. XVI.

a Nimaliū ꝟo aīe nō sunt sube: sed cū carne ipa carnis viuacitate na scunt: ⁊ cū carnis morte finiūt: et iō nec rōe regunt: sic plato ⁊ alexāder pu/ tāt: ſꝫ ad oīa nature incitamēta ducunt

Q, aīa hoīs formato corpe inserit. Cap. XVII.

a Nima hūana nō cū carne morit: q̄ nō cū carne vt superi⁹ dixim⁹ semiat. Sꝫ formato in vētre mr̄is corpe dei iudicio creari ⁊ īfundi: vt viuat hō in t⁹ ī vtero. ⁊ sic pcedat natiuitate ī mūdū.

Q, dualꝫ sbſtātijs ꝯstat hō. Ca. XVIII

d Uab⁹ substātijs ꝯstat hō. aīa tm̄ ⁊ carne. Aīa cū rōne sua. ⁊ carne cuꝫ sensib⁹ suis. Quos tn̄ sensus absqꝫ aīe societate ñ mouet caro. Aīa ꝟo ⁊ sine carne rōnale suū tenet.

Q, spūs ī hoīe vnū sit cū aīa. Ca. XIX.

n On est tercius in substātia hoīs spūs vt didūn⁹ cōtendit: ſꝫ spūs ipa est aīa, p spūali natura: vel p eo q̄ spi/ ret in corpe spūs appellat. Aīa ꝟo ex eo vocat q̄ ad viuendū vl̄ ad viuificandum animet corp⁹. Terciū vero q̄ ab aplo cuꝫ aīa ⁊ corpe inducit spūm: graꝫ sācti spūs eſſe intelligam⁹: quā orat apostol⁹ vt inte gra pseueret in nobis: ne nostro vicio aut minuat aut fugeat a nobis q̄ spūſſanctus effugiet fictū.

De libero arbitrio Cap. XX.

l Ibertati arbitrij sui cōmiſſus ē hō. stati in pma ꝯditōe mūdi: vt salua vigilātia mētis auxilio ec pcepti custodia pseueraret: si vellet in eo qd̄ creat⁹ fuerat pmanere. Postq̄ꝫ ꝟo se/ ductōe serpētis p euā cecidit. nate bonū pdidit pariter ⁊ vigorē arbitrij: ñ tn̄ electio nē: ne ñ eſſet suū q̄ emēdaret pctm̄: n̄ᶜ me rito īdulgeret q̄ ñ arbitrio diluiſſet. Ma net itaqꝫ ad q̄rēdā salutē arbitrij libertas .i. rōnal volūtas: ſꝫ admonēte pri⁹ deo et īuitāte ad salutē: vt vl̄ eligat vl̄ sequat vl̄ agat occasiōe salutꝭ. h̄ est inspiratōne dei. Ut āt ꝯsequat qd̄ eligit vl̄ qd̄ sequit vl̄ qd̄ occasiōe agit: dei eſſe libere ꝯfitemur. Initiū ḡ salutꝭ nr̄e deo miserāte habem⁹ vt acq̄escam⁹ salutifere inspiratōi nostre ptātꝭ ē: vt adipiscamur qd̄ acq̄escēdo ad/ monitōi cupim⁹: diuini ē munerꝭ: vt ñ la bamur ī adepto salutꝭ munere sollicitudi nis nr̄e ē ⁊ celestꝭ pariter adiutorij: vt laba/ mur ptātis nr̄e ē ⁊ ignauie. Nō tn̄ ad ob tinēdā sine illo: q̄ q̄rētes facit inuenire: q̄ pulsantib⁹ apit: q̄ petētib⁹ donat. Sic ḡ initiū salutꝭ nr̄e deo miserāte ⁊ inspirante hr̄e nos credim⁹: ita arbitriū nature nr̄e seq̄x ē diuine inspiratōis libere ꝯfitemur. Igit vt nō labamur a bono vl̄ nature vl̄ meriti sollicitudīs nr̄e ē ⁊ celestꝭ pit adiu torij: vt labamur ptātis nr̄e ⁊ ignorātie.

De sacro baptismi. Cap. XXI.

b Aptisma vnuꝫ est: ſꝫ ī eccl̄ia: vbi vna fides ē: vbi ī noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ spūſſcī dat. Et iō si q̄ apd̄ illos hereticos baptisati sūt: q̄ ī scte trinitatis ꝯfessione baptizāt: ⁊ veniunt ad nos: reci piant q̄dē q̄ſi baptisati: ne scte trinitatis īuocatio vl̄ ꝯfessio adnullet. Sꝫ doceāt aū ⁊ īstruāt: q̄ sēsu scte trinitatꝭ mysteriū

ī eccl'ia teneat᷑: ⁊ ſi ꝯſentiūt credere vl' acq̄eſcūt ꝯfiteri: purgati iā fidei ītegritate cōfirment᷑ manus impoſitōe. Si ꝟo paruuli ſūt vl' hebetes q̄ doctrinā n̄ capiāt: rn̄deant ꝓ ill' q̄ eos offerūt iuxta morē baptizādi Et ſic man⁹ īpoſitōe ⁊ chriſmate cōmuniti: eucharistie miſterijs admittant᷑. Illos aūt q̄ n̄ ſctē trinitatꝭ īuocatōe apđ hereticos baptiſati ſūt: ⁊ veniūt ad nos: baptizari debere ꝓnunciam⁹: nō rebaptiſari Necꝫ eī credēdū ē eos fuiſſe baptizatos: q̄ n̄ ī noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti iuxta regulā a dn̄o poſitā tincti ſūt: vt ſūt pauloniſte: ꝓdyani: borburite: ſiſori: qui nūc vocant᷑ bomiſiaui: fotiniani: moutani: et manichei: variaꝗ impietatis germia. vl' cetere iſtorū originis ſiue ordis peſtes: q̄ duo principia ſibi ignota introducūt vt cherdon ⁊ machiō. vl' ꝯria vt maniche⁹. vl' triā ⁊ barbara vt ſecian⁹ ⁊ teodor⁹. vel mlta vt valentin⁹. vl' chriſtū hoīez fuiſſe abſqꝫ deo vt cherint⁹ hebyon arthemon ⁊ fotin⁹. Ex iſtꝭ certe iuquā ſi q̄ ad nos venerint: nō req̄rendū ab eis vtꝝ baptiſati ſint an n̄. ſʒ h̄ tm̄: ſi credāt eccl'ie fidē: ⁊ baptizent᷑ eccl'iaſtico baptiſmate.

De eucharistia. Cap. XXII.

Quotidie eucharistie cōmunionē percipe nec laudo nec rephendo Oībꝫ tn̄ dn̄icis diebꝫ cōicanduz ſuadeo ⁊ hortor: ſi tn̄ mēs ſine affectu peccādi ſit. Nā hn̄tez adhuc volūtatē peccādi: grauari mag' dico eucharistie pceptōne q̄ purificari. Et iō q̄uis q̄s pc̄to mordeat᷑: peccādi n̄ habeat de cetero volūtatē. ⁊ cōicatur⁹ ſatiſfaciat lacrimis ⁊ orōnibꝫ: ⁊ ꝯfidēs d dn̄i miſeratōe q̄ pc̄ta pie ꝯfeſſioni donare ꝯſueuit: accedat ad eucharistiā ītrepid⁹ ⁊ ſecur⁹. Sʒ h̄ d illo dico quē capitalia ⁊ mortalia pc̄ta n̄ grauāt. Nā quē mortalia crimia p⁹ baptiſmū cōmiſſa ꝑmūt. hortor pri⁹ publica pn̄ia ſatiſfacere ⁊ ita ſacerdotꝭ iudicio recōciliatū cōmunioni ſociari ſi vult n̄ ad iudiciū ⁊ ꝯdēnationē ſui eucharistiā pcipe. Sʒ ⁊ ſecreta ſatiſfactōe ſolui mortalia crimia nō negamus. Sʒ mutato prius ſeclari habitu ⁊ ꝯfeſſo religiōis ſtudio ꝑ vite correctōem. ⁊ iugi imo ꝑpetuo luctu miſerāte deo. ita dūtaxat vt ꝯtraria ꝓ his q̄ penitet agat: ⁊ eucharistiā oībꝫ dn̄icis diebꝫ ſupplex ⁊ ſummiſſus vſqꝫ ad mortē pcipiat.

De penitētia Cap. XXIII.

Penitētia ꝟa eſt penitēda nō admittere: ⁊ admiſſa deflere. Satiſfactio pn̄ie eſt cauſas pctōꝝ excidere: nec eaꝝ ſuggeſtiōibꝫ aditū īdulgere

De diuīs ꝓmiſſiōibꝫ. Ca. XXIIII.

In diuīs repmiſſionibꝫ nihil terrenū vel trāſitoriū expectem⁹: ſic melitani ſperāt. Nō nuptiaꝝ copulā ſic chernit⁹ ⁊ marhyon delirāt. Nō qđ ad cibū vl' ad potū ptiet: ſic papias autore hyreue⁹ ⁊ tertullian⁹ ⁊ lactāti⁹ acq̄eſcūt. Necꝫ p⁹ mille ānos p⁹ reſurrectōez regnū xp̄i ī terra futuꝝ ⁊ ſctōs cū illo in delicijs regnaturos ſpem⁹: ſic nepos docuit. q̄ pmā iuſtoꝝ reſurrectōez: ⁊ ſcđam īpioꝝ ꝯfinxit. Et int᷑ has duas mortuorū reſurrectōes gētes ignorātes deū ī angul' terraꝝ ī carne ſuādas. Que p⁹ millē ānos r̄gni ī terra iuſtoꝝ īſtigāte dyabolo mouēde ſūt ad pugnā ꝯ iuſtos regnātes ⁊ dn̄o ꝓ iuſtis pugnante imbre igneo cōpeſcēdas: atqꝫ ita mortuas cū ceterꝭ ī impietate an̄ mortuis ad eterna ſupplicia ī incorruptibili carne reſuſcitandas.

Null⁹ ſaluat᷑ niſi deo auctore. Ca. XXV

Nullū credim⁹ ad ſalutē niſi deo īuitāte veīre. Nullū īuitatū ſalutem ſuā niſi deo auxiliāte opari. Nullū niſi orātē auxiliū ꝓmereri. Nullū dei volūtate ꝑire: ſʒ ꝑ ſeipm ꝑ electōne arbitrij: nei genuitatꝭ libtaſ atqꝫ ptāſ ſemel homī attributa ad ſuilē cogat᷑ nccītatez.

Q, malū n̄ ſit a deo Cap. XXVI.

Malū vl' malicia n̄ eſt a deo creata ſʒ a dyabolo īuēta: q̄ ⁊ īpe bon⁹ a deo creat⁹ eſt. Sʒ q̄ libero arbitrio vt pote rōnal' creat᷑ a deo cōmiſſus ē ⁊ cogitādi accepat facultatē: ſciētiā boni ꝟtit ad malū: ⁊ mlta cogitādo fact⁹ ē īuētor mali: ⁊ qđ ī ſe ꝑdiderat inuidit ī alijs. nec ꝯtent⁹ ſol⁹ ꝑire ſua ſit alijs. vt q̄ eſſet ſue malicie īuētor: fieret ⁊ alioꝝ auctor et ex eo malū vl' malicia pcurrit ī ceteras rōnales creaturas.

Q, nihil eſt īmutabile niſi ſol⁹ de⁹. Cap. XXVII.

v Nde cogſcim⁹ nihil eſſe natura
imutabile niſi ſolū deū prēz ꝛ ſi/
liū ꝛ ſpūmſctm̄:ꝙ mutari ñ pt a bono qꝛ
natura poſſidet bonū:nec pt aliud ꝙd eſſe
ꝙ̄ bonū. De angelica ſctitate.
Cap. XXVIII.
a Ngeli ꝟo ꝙ i illa ꝙ̄ creati ſūt bea
titudīe pſeuerāt:nō natura poſſi
dēt bonū vt ñ mutarent̄ cū ceterꝭ:ſꝫ arbi
trio ꝟuātes bonā volūtatē:ꝛ bonū ꝯditō
nis:ꝛ fidē ſuo dño Propt̄ qđ ꝛ merito ab
ipo dño ſcti āgeli vocāt̄ ꝙ tenuerūt arbi/
trio ſctitatē n̄ˢ ſocioꝝ exēplo deuiauerūt
a bono. De nuptiis ꝯtinētia ꝛ vir
ginitate. Cap. XXIX.
b Onē ſūt nuptie:ſꝫ cā filioꝝ:ꝛ cō/
pēſcēde fornicatōiſ obtētu. Me
lioꝛ ē ꝯtinētia:ſꝫ ñ ſibi ſufficit ad
btītudinē:ſi ꝑ ſolo amore pudicitie r̄tine
tur.ſꝫ ꝛ ſi cū h̄ affectu cā vacādi dño eligi
tur Alioqn diuortiū magꝭ ꝯiugū videbit̄
eē ꝙ̄ appetitio caſtitatꝭ. ꝟginitas vtroꝗꝫ
bono ꝑcelſioꝛ ē.qꝛ ꝛ naturā vincit ꝛ pug
nā. Naturā corpis integritate.pugnā ca
ſtimonie pace.
De ciboꝝ acceptōe Cap. XXX.
b Onū ē i cibo cū grāꝝ actōe ſume
re ꝗcꝗd de⁹ edēdū ꝑcepit. Abſti/
nere aūt ab aliꝗbꝫ ñ ꝗ a mal̄ ſꝫ ꝗ
ñ necāriū ñ ē malū. Moderari ꝟo carniū
vſū ꝑ necītate ꝛ tpe.ꝑprie xp̄ianoꝝ eſt.
Q nuptie ñ ſint male Cap. XXXI.
m Alas dicere nuptias:vl̄ fornica
tioni cōpandas.aut ſtupro:ñ eſt
xp̄ianoꝝ:cibos ꝗꝫ credere malos
vl̄ mali cā creari pcipiētibꝫ:nō ē xp̄ianoꝝ
ſꝫ ꝑpe eutboticoꝝ ꝛ manicheoꝝ. Sacra
te ꝟo virginitati nuptias coeq̄re.aut pro
amore caſtigandi corpis:abſtinētibꝫ a vi
no vel carnibꝫ nil credere meriti accreſce/
re.nō h̄ chriſtiani ſꝫ iouiniani eſt.
Beatā virginē ſemꝑ fuiſſe virginē.
Cap. XXXII.
i Ntegra fide credēdū ē btām ma/
riā dei xp̄i matrē ꝛ ꝟginē ꝯcepiſſe
ꝛ ꝟginē genuiſſe:ꝛ p⁹ ptū ꝟginē pmāſiſſe
Nec ē blaſphemie heluidū acꝗeſcēdū.ꝙ
dixit. Uirgo ante ptū nō ꝟgo poſt ptū.
De elemētis mūdi. Cap. XXXIII.
e Lemēta.i.celū ꝛ terrā ñ credam⁹
abolēda ꝑ ignē:ſꝫ i meli⁹ cōmutā
da:figurā mōi.i.imaginē ñ ſbāꝫ trāſiturā
De facultatibꝫ erogādis. Ca.xxxiiii.
b Onū eſt facultates cū diſpēſatōe
paupibꝫ erogare. Meli⁹ eſt ꝑ in
tentione ſeq̄ndi dñm inſimul do
nare:ꝛ abſolutū ſolicitudīe:cū xp̄o egere
Que ſint illa ꝙ̄ clericatū impediūt.
Cap. XXXV.
m Aritū duaꝝ p⁹ baptiſmū matro
naꝝ clericū ñ ordinādū. Neqꝫ eū
ꝙ vnā ꝗdē ſꝫ ꝯcubinā ñ matronā habuit
Nec illū ꝙ viduā aut repudiatā vl̄ mere
tricē ī m̄rimonio ſūpſit. Neqꝫ eū ꝙ ſemet
ipꝫ ꝗlibꝫ corpis ſui mēbro īdignatōe a li
ꝙ̄ vl̄ iuſto ꝟ iuſto ve timore ſupat⁹ trunca
uerit. Neqꝫ illū ꝙ vſuras accepiſſe ꝯuicit̄
aut ī ſcena luſiſſe dinoſcit̄. Neqꝫ eū ꝙ pu
blica pñia mortalia crimīa deflet. Nec eū
ꝙ pābitōeꝫ ad imitatōeꝫ ſimōis magi pe
cuniā offert. Neqꝫ illū ꝙ aliqñ ī furiā ꝟſ⁹
inſaniuit.vl̄ afflictōe dyaboli vexat⁹ eſt.
De reliquiis ſctōꝝ Ca.XXXVI.
f Anctoꝝ corpa ꝛ ꝑcipue btōꝝ mar
tiꝝ reliꝗas:ac ſi xp̄i mēbra ſinceriſ
ſime honorāda:ꝛ baſilicas eoꝝ no
minibꝫ appellatas velut loca ſctā diuino
cultui mācipata:affectu piiſſimo ꝛ deuo
tione fideliſſima adeundas credim⁹. Si
ꝗs ꝯtra hāc ſnīaꝫ venerit nō xp̄ian⁹ ſꝫ eu
nominian⁹ ꝛ vigilantian⁹ credit̄.
De cathecumīs defunctis ꝛ martiribꝫ
nō baptiſatꝭ. Cap.XXXVII.
b Aptiſatis tm̄ iter eſſe ſalutꝭ credi
m⁹. Nullū cathecuminū ꝙ̄uis ī
bōis opibꝫ defunctū vitā eternā
h̄re credimus excepto martirio vbi tota
baptiſmi ſacrā cōplet̄. Baptizād⁹ ꝯfitet̄
fidē ſuā corā ſacerdote:ꝛ interrogat⁹ r̄ndet
Hoc ꝛ martir corā pſecutore fac:ꝙ ꝛ ꝯfi/
tet̄ fidē:ꝛ īterrogat⁹ r̄ndet. Jlle p⁹ ꝯfeſſio
nē vl̄ aſpgit̄ aq̄ vel intingit̄:ꝛ h̄ vl̄ aſpgit̄
ſāguīe vl̄ ītingit̄ igne. Jlle man⁹ īpoſitō
ne pōtificis accipit ſpūmſctm̄.h̄ habita/
culū efficit̄ ſpūſcti:dū ñ ē ipe ꝙ loquit̄.ſꝫ
ſpūs p̄ris ꝙ loquit̄ in illo. Jlle cōicat eu/
chariſtie ī cōmemoratōe mortꝭ dñi.h̄ ipi
xp̄o cōmorit̄. Jlle ꝯfitet̄ ſe mūdi actibꝫ re

hunciatioꝝ:q̃ ipſi renũciat vite. Illi pc̃ta oĩa dimittunt: in iſto extinguunt.

Qualiter eucharistia offeratur.
Capitulũ. XXXVIII.

i N eucharistia ñ dꝫ pura aq̃ offerri: vt q̃dã ſobrietatis fallũt imagine: ſꝫ vinũ cũ aq̃ mixtũ. Qꝛ ꝛ vinũ fuit ĩ redẽptõis nr̃e myſterio cũ dixit. ñ bibã ãmodo d̃ h̃ genimĩe vitis: ꝛ aq̃ mixtũ qđ poſt cenã dabat. Sꝫ ꝛ d̃ latere ei⁹ qđ lãcea pfoſſũ ẽ: aq̃ cũ ſãguĩe manãs: vinũ d̃ vera ei⁹ carĩs vite cũ aq̃ expſſũ oñdit.

De hũana carne Ca. XXXIX.

b Ona ẽ caro nr̃a ꝛ valde bona vt pote a bono ꝛ ſolo deo ↄdita: ꝛ ñ ẽ mala. vt volũt ſedyan⁹ ꝛ ophyau⁹ ꝛ patricinian⁹: nec mali cã vt docuit florinus: nec ex malo ꝛ bono cõpacta. vt manicheꝰ blaſphemat. Sꝫ cũ ſit creatione bõa: arbitrio aĩe efficit nob. vl' bõa vel mala: nõ ĩmutatõe ſubſtãtie ſꝫ executõis mercede. Ipa eiꝫ eſt q̃ ſtabat añ tribunal chriſti: in q̃ perſerat aĩa ppria corpis put geſſit ſiue bonũ ſiue malũ.

Q, in reſurrectõe ſex⁹ nõ ĩmutabit.
Cap. XL.

i N reſurrectõne ex mortuis ſex⁹ forma ñ mutabit: ſꝫ vir mortuus reſurget ĩ forma viri: ꝛ femĩa ĩ forma feĩe. Carẽs ſexu cũ vite hui⁹ tm̃ ↄditõe: non ſpecie naturali. ne nõ ſit vera reſurrectio: ſi nõ id reſurget qđ cadit.

Q, añ paſſionez dñi ſctõꝝ aĩe ĩ ĩferno detinebant. Cap. XLI.

a Nte paſſionẽ dñi oẽs aĩe ſctõꝝ ĩ ĩferno ſb debito p̃uaricatõis adetenebãt: donec autoritate dñi p ĩdebitã ei⁹ mortẽ a ſuili ↄditõe liberarẽt.

Q, poſt aſcẽſionẽ ſanctoꝝ aĩe cũ chriſto ſint. Cap. XLII.

p Oſt aſcẽſionẽ dñi ad celos oĩm ſanctoꝝ aĩe cũ chriſto ſũt: ꝛ exeũtes d̃ corpe ad chriſtũ vadũt. expectãtes reſurrectõez corpis ſui: vt ad integrã ꝛ ppetuã btĩtudinẽ cũ ĩpo piter immutẽt: ſic. ꝛ pctõꝝ aĩe ĩ inferno ſub timore poſite: expectãt reſurrectõez ſui corpis vt cũ ĩpo ad penã ↄuertant eternã.

De pctõꝝ venia. Cap. XLIII.

p Enitẽtiã aboleri pc̃ta indubitãter credim⁹: etiã ſi in vltimo vite ſpũ admiſſoꝝ peniteat: ꝛ publica vl' ſupplici lamentatõe pc̃ta pdant: qꝛ ppoſitũ dei q̃ decreuit ſaluare qđ perierat ſtat ĩmobile: ꝛ ĩõ qꝛ volũtas ei⁹ ñ mutat ſiue emẽdatõe vite ſi tps ↄcedit: ſiue ſupplici ↄfeſſiõe: ſi ↄtinuo vita excedit: veĩa pctõꝝ fideliter p̃ſumat ab illo q̃ nõ vult mortẽ pctõris: ſꝫ vt ↄuertat a pditõne penitẽdo: ꝛ ſaluatus miſeratõne dñi viuat. Si q̃s aliter de iuſtiſſima dei pietate ſentit: nõ chriſtian⁹ ſꝫ nouacian⁹ eſt.

Q, dyabolũ lateant cogitatões.
Cap. XLIIII.

i Nternas aĩe cogitatões dyabolũ ñ videre certi ſum⁹: ſꝫ motib⁹ eas corpis ab illo ꝛ affectionum indicijs colligi experimẽto didicimus. Secreta aũt cordis ſolus ille nouit ad quẽ dꝛ. Tu ſol⁹ noſti corda filioꝝ hominũ.

Nõ ſemp male cogitatões a dyabolo emergũt. Cap. XLV.

n On oĩes male cogitatões nr̃e ſemp dyaboli inſtinctu excitant ſꝫ aliq̃tiens ex nr̃i arbitrij motu emergũt: bone ãt cogitatões ſp a deo ſũt

Q, demões aĩab⁹ hoĩm ñ ĩmiſceãt ſꝫ applicent. Cap. XLVI.

d Emones p energicã opatõez nõ credim⁹ ſbaliter illabi aĩe. ſꝫ applicatõe ꝛ opp̃ſſiõe vniri. Illabi ãt mẽti illi ſoli poſſibile ẽ q̃ creauit: q̃ natura ſbſiſtẽs ĩcorpore⁹ capabil' ẽ ſue facte

De ſignis ꝛ v̈tutib⁹. Cap. XLVII.

ſ Igna ꝛ pdigia ꝛ ſanitates etiam pctõres ĩ noĩe dñi facere ab ipſo deo didicim⁹: ꝛ cũ alios hac preſumptõe inuẽt: ſibi p ambitõez humane glĩe nocẽt: qꝛ gloriant in dato falſo ñ meritis debito.

Q, null⁹ ſignis ſanctus ſit. Cap. XLVIII.

ſ Ignis ꝛ pdigijs claꝝ poſſe fieri xp̃ianũ nõ tñ ſanctũ: ſi intpatis ꝛ aſperis morib⁹ agat. Tpatis aũt ꝛ placitis morib⁹ ẽẽ abſq̃ ſignoꝝ efficacia ꝛ ſctm̃ ꝛ pfectũ ꝛ dei hoĩez fieri recte credim⁹

Q, null⁹ ſctõꝝ caret pc̃to licꝫ affectu teneat ſcĩtatẽ Cap. XLIX.

n Ullꝰ sctūs ⁊ iustꝰ caret pctō: nec tm̄ ex h̄ dsinit eē iustꝰ vl' sctūs cū affectu teneat sctitatē. Nō ei nature hūane viribꝫ: sꝫ ꝓpositi adiumēto p̄ dei grāꝫ acqrimꝰ sctitatē. Et iō ꝟacit se oēs scti ꝓnūciāt pctōres: qꝛ i ꝟitate hñt qd plāgāt: ⁊ si ñ rep̄hēsiōe ꝯscie. certe mobilitate ⁊ mutabilitate p̄uaricatricꝭ natē.

De paſcali ſolēnitate Cap̄. L.

p Aſcha. i. dñice reſurrectōis ſollēnitas: ante trāſgreſſum vernalis eq̄nocrij ⁊ ſextedecime lune initium: nō pt celebrari eodē tñ mēſe nate.

Dꝫ aīa ad imaginē dei creata ſit. Cap̄. LI.

p Ropt' nouellos legiſlatores q̄ iō aīaꝫ tm̄ ad imaginē dei creatā dicūt: vt qꝛ deꝰ incorꝑalis recte credit: etiā incorporea aīa eſſe credat: libere ꝯfitemur imaginē i eternitate: ſimilitudinē in moribꝫ inueniri Amen.

Explicit liber ſancti auguſtini de diffinitionibꝫ orthodoxe fidei ⁊ eccleſiaſticꝭ dogmatibꝫ.

Incipit liber beati auguſtini epī d̄ diſciplina xp̄iana: ſiue de domo diſcipline.

l Ocutus ē ad nos ſmo dei. ⁊ deꝓmptꝰ ē ad exhortatōeꝫ nr̄aꝫ: dicēte ſcriptura. Accipite diſciplinā i domo diſciplie. Diſcipliā a diſcēdo dicta ē. Diſcipline domꝰ eſt eccl'ia chriſti Quid ḡ h̄ diſcit': vl' q̄re diſcit'? Qui diſcūt vl' a q̄ diſcūt'? Diſcit' bñ viuere. Propt' h̄ diſcit' bñ viuere: vt ꝑueniat' ad ſp viuere Diſcūt xp̄iani. Docet xp̄s. Primo ḡ q̄d ſit bñ viuere. deinde q̄ ſit merceſ bone vite. tercio q̄ ſint ꝟi xp̄iani. q̄rto q̄s ſit verꝰ mgr̄. Pauca loq̄ntibꝫ nob ſic̄ dñō donat audire dignemi. Oēs in domo diſciplie ſumꝰ: ſꝫ m'lti nolūt h̄re diſciplinā. Et qd ē ꝑuerſiꝰ. nec i domo diſciplie volūt h̄re diſciplinā. Cū ꝓpterea debeāt i domo diſciplie accipe diſciplinā vt ſeruēt illā i domibꝫ ſuis. ipi ecōtra diſciplinatōeꝫ ñ ſolū i domibꝫ ſuis h̄re nolūt: ſꝫ nec ferre illā ſecū ec̄ ad domū diſciplie. Iō apō q̄s ñ vacat ꝟbū dei q̄ cor auri ꝯiungūt. q̄ non ſūt via vbi ſemē cū ceciderit ab auibꝫ colligitur. q̄ ñ ſūt petroſa loca: vbi ſemē altā radicē h̄re nō pt. ⁊ ad horā exit ⁊ i eſtu areſcit. q̄ ñ ſūt ager ſpinoſꝰ vbi ſemē cū germinauerit ⁊ i auras ſurgere cepit ſpinaꝝ dēſitate ſuffocat': ſꝫ q̄ ſūt terra bona: pata ſemē accipe: ⁊ fructū reddere: vl' centenū vl' ſexagenū vl' tricenū recordet' ñ ſine cā itraſſe diſciplie ſcolā ⁊ has me ſilr̄itudies ex euāgelio cōmemoraſſe. Qui igit' tales ſūt: accipiāt qd p̄ me dñō dicere dignat'. Ego q̄ſi ille ſemiat q̄d ſū? Vix cophinꝰ ſeminātis. Ipe in me dignet' ponere qd vob ſpargat. Nolite ḡ attēdere ad vilitatē cophini: ſꝫ ad charitatē ſemīs ⁊ ꝓtāteꝫ ſemiatorio. Quid eſt ḡ bñ viuere? Quid h̄ diſcit'? Precepta m'lta ſūt i lege: q̄bꝫ ipa bona vita ꝯtinet' impat' ⁊ diſcit'. Multa oīno p̄cepta ſūt ⁊ innumerabilia. Preceptoꝝ ipſoꝝ paginas vix q̄ſq; enumerat. q̄to magꝭ ipa que voluūt. Tñ deꝰ ꝓpter eos q̄ ſe volūt excuſare. vl' qꝛ eis ñ vacat legere. vl' qꝛ ñ norūt legere. vel qꝛ nō pñt facile itelligere: vt excuſatōneꝫ nemo habeat i die iudicij: voluit ſic̄ ſcriptū ē ꝯſūmare ⁊ breuiare verbū ſup terrā. ſic̄ de illo ꝓpha p̄dixerat. Verbū em̄ ꝯſūmanſ ⁊ breuiāo faciet dñs ſup terrā. Hoc ipſuꝫ verbū ꝯſummatū ⁊ breuiatū: nec obſcuꝝ deꝰ eſſe voluit. Ideo breue ne nō vacaret legere. Ideo apt̄ū ne dicat: nō mibi licuit itelligere. Theſaurꝰ ḡ ē magnꝰ diuinarū ſcripturaꝝ. habēs i ſe mirabilia: p̄cepta m'lta: tāq̄ m'ltas gēmas: ⁊ p̄cioſa monilia: ⁊ vaſa ingētia: ⁊ mag̃ metalla. Sed q̄s pt ſcrutari theſauꝝ iſtū: ⁊ vti eo: ⁊ peruenire ad oīa q̄ ibi ſūt? Dñ hanc ſilr̄udinē dñs dedit i euāgelio ſuo: ⁊ dixit: ſil'e ē regnū celorū theſauro inuēto in agro: ne q̄s ſcminꝰ idoneū diceret ad ꝑſcrutandū theſauꝝ: ꝯtinuo d̄dit aliā ſilr̄itudinē. Simile eſt inquiēo regnū celoꝝ homī negociatori q̄rēti bonas margaritas: q̄ īuenit vnā p̄cioſā margaritā: ⁊ vēdidit oīa q̄ habuit ⁊ emit illā: vt ſi piger eras ad ꝑſcrutandū theſauꝝ: nō ſis piger vnā margaritā ſb lingua ferre: ⁊ q̄ vis ſecurꝰ ābulare.

Quid eſt ergo verbū ꝯſummans ꝛ breuiās?
Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo:
ꝛ ex tota aīa tua: ꝛ ex tota mēte tua. ꝛ dili
ges ꝓximū tuū tāq̄ teipſ. In his duobꝫ
p̄ceptis tota lex pēdet ꝛ ꝓphe. Ecce qd̄ di
ſcit̄ ī domo diſcipline. Diligere deū: dili/
gere ꝓximū. Deū tāq̄ deū: ꝓximū tanq̄
teipm̄. Nō em̄ īuenis parē deo: vt poſſit
tibi dici: dilige deū ſic̄ diligis illū. De ꝓxi/
mo inuēta eſt tibi regula: q2 inuēt9 eſt ꝓxi
mo tuo par. Tu ipe q̄ris quō diligas ꝓx
imū. Attēde teipm̄: ꝛ quō te diligis: ſic dili
ge ꝓximū. Nō eſt vbi erres. Volo ergo iā et
tibi cōmittere ꝓximū tuū: vt diligas eū
tāq̄ teipm̄. Volo: ſꝫ adhuc timeo. Volo
tibi dicere. Dilige ꝓximū tuū ſic̄ teipm̄ ꝛ
timeo: Adhuc eī diſcutere volo: quō dili
gas teipm̄. Noli ergo egre ferre. Nō es tu ip
ſe facile dimittēd9: cui eſt ꝓxim9 cōmittē
d9. Nō trāſitorie tecū agēdū eſt. Tu vn9
hō es: ꝓximi tui m̄lti ſūt. Nō eīꝫ p̄mo ſic
debes ītelligere ꝓximū: vel fratrē vel co
gnatū vel affinē. Proxim9 eſt om̄i homi
oīs hō. Proximi ſibi dicunt̄ pr̄ ꝛ fili9: ſo
cer ꝛ gener. Nihil tā ꝓximū: q̄ hō ꝛ hō.
Sꝫ ſi putam9 nō eſſe ꝓxios: niſi q̄ d̄ hūi ſ
dē parētibꝫ naſcunt̄. adā ꝛ euā attēdam9:
ꝛ oēs frēs ſumus. Et ſi q̄dē frēs ſm qꝫ ho
mines ſumus: q̄to magis ſm qꝫ xp̄iani ſu
mus? Ad id qꝫ hō es vn9 pr̄ fuit adā: vna
mr̄ eua. Ad id qꝫ xp̄ian9 es: vn9 pr̄ eſt de9
vna mr̄ eccl'ia. Videte ergo q̄ntos ꝓxios ha
beat vn9 hō. Oēs hoīes in q̄s incurrerit
q̄bꝫ iūgi potuerit: ꝓximi ei9 ſunt. Quō ergo
diſcutiēd9 eſt: vtꝝ diligat ſe: cui cōmittē/
di ſūt tot ꝓximi: vt ſic eos diligat tāq̄ ſe
Nō ergo iraſcat̄ vnuſq̄ſq̄: ſi diſcutio quō ſe
diligat. Certe ego diſcutio: ipe ſe īueniat
Ut q̄d em̄ diſcutio: q2 ego inuentur9 ſū?
Ideo diſcutio: vt ipe ſe interroget: ipe ſi/
bi appeat: ipe ſe ñ lateat: ipe ſe ſibi nō ab
ſcōdat: ipe ſibi ſe añ oc'los ſuos: nō poſt
dorſū ponat. Me loquēte faciat h̄. Me
neſciēte faciat h̄. Quō te diligis? Quiſq̄
me audiſ. imo q̄ſq̄ deū ꝑ me audis ī hac
domo diſcipliē. Attēde te quō te diligis.
Profecto em̄ ſi te interrogē vtrū diligas
te. rn̄debis q2 diligis. Quis ei ſe odit? Er
go ñ diligis iniq̄tatē: ſi te diligis. Nā ſi dili

gis iniquitatē: nō ego dico: pſalmū audi.
Qui diligit iniq̄tatē odit aīaꝫ ſuā. Ergo
ſi diligis iniq̄tatē: audi v̄itatē: veritatē nō
te palpantē: ſꝫ apte tibi dicentē. Odis te
Quāto magis dicis: q2 amas te: odis te.
Qui em̄ diligit iniq̄tatē odit aīam ſuam
Quid dicā d̄ carne: q̄ ꝑs eſt vilior hoīs?
Si aīaꝫ odit: quō carnē diligit? Deniq̄
q̄ amāt iniq̄tatē: ꝛ odiūt aīaꝫ ſuā: omneꝫ
turpitudinē exercent d̄ carne ſua. Iā ergo q̄
diligis iniq̄tatē: quō tibi volebas cōmitti
ꝓximū: vt diligeres eū tāq̄ te. Nō quid
ꝑdis te? Si em̄ tu ipe ſic te diligis: vt ꝑdas
te: ſic ꝑfecto ꝑditur9 es ꝛ eū quē diligis ſic̄
te. Nolo ergo quēq̄ diligas: vl' ſol9 peri.
Aut corrige dilectōeꝫ. aut reſpue ſocieta
tē. Dictur9 es mihi. Diligo ꝓxim tanq̄
meipm̄. Audio plane: audio. Inebriari
vis cū illo. quē diligis tāq̄ teipm̄. Bn̄ no
bis faciam9 hodie q̄tū poſſum9 bibam9
Vide q2 ſic te diligis: ꝛ illū ad te trahis: et
ad qd̄ amas vocas. Neceſſe ē vt quē dili
gis tanq̄ teipm̄. illuc illū trahas ad qd̄ ꝛ
tu amas. Human9 hō imo beluin9: amā
do talia q̄lia belue. Beluas em̄ de9 ꝓſtra
tas ī faciē fecit paſtū q̄rentes d̄ terra. Te
ī duos pedes erexit d̄ terra Tuā faciē ſur
ſū attēdere voluit. Nō diſcordet cor tuū
a facie tua: nō habeas faciē ſurſū ꝛ cor de
orſū. Immo vex audi. ꝛ vex fac ſurſum
cor. ne mētiaris ī domo diſcipliē. Qn̄ eniꝫ
audis rn̄de: ſꝫ ſit veruꝫ qd̄ rn̄des. Sic te
dilige ꝛ diligas ꝓximū tuū tanq̄ teipm̄.
Quid ē em̄ ſurſū hr̄e cor. niſi qd̄ dictū eſt
pri9. diliges dn̄m deū tuū ex toto corde
tuo: ꝛ ex tota aīa tua: ꝛ ex tota mente tua?
Quia ergo duo p̄cepta ſūt. ſi vnū diceret nō
ſufficeret. Sufficit ꝛ vnū ſi intelligatur.
Nā aliq̄ñ ſic loquit̄ ſcriptura. ſic̄ paulus
apl's. Nō adulterabis: nō homicidiū fa/
cies: nō ꝯcupiſces. ꝛ ſi qd̄ eſt aliud māda
tū. in h̄ ſmone recapitulat̄. Diliges ꝓxi/
mū tuū tanq̄ teipm̄. Dilectio ꝓximi ma
lū nō opat̄. Plenitudo aūt legis eſt chari/
tas. Quid ē charitas? Dilectio. Nihil vi
det̄ dixiſſe d̄ dilectōe dei: ſꝫ ſolā ꝓximi di
lectionē dixit ſufficere ad implendā legē
Quicq̄d eſt aliud mādati. in h̄ ſmone re/
capitulat̄. in h̄ ſermone implet̄. In quo?

Diliges ꝓximū tuum tanq̄ teipm̄ Ecce vnū eſt. Certe duo p̄cepta ſūt in q̄bꝰ p̄ceptis tota lex pendet ⁊ ꝓphe. Uidete quō plꝰ breuiatū ē ⁊ adhuc pigri ſumꝰ. Ecce q̄ duo erāt: vnū factū eſt. Prorſus ꝓxim dilige: ⁊ ſufficit. Sꝫ dilige quō teipm̄ diligis: n̄ quō teipꝫ odiſti. Dilige ꝓximū tuū tanq̄ teipm̄. Sꝫ priꝰ eſt vt diligas teipꝫ Querere habes quō diligas teipm̄: ⁊ audire habes. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo: ⁊ ex tota mēte tua: ⁊ ex tota aīa tua. Nō eīn quō a ſe fieri non potuit: ſic nec btūs a ſe fieri p̄t. Alia res eū fecit hoīez: qđ nō eſt ipe hō. Alia res eū factura eſt beatū qđ nō ē ipe hō. Deniq̄ errās videt ipe: q: per ſe nō p̄t btūs eſſe. ⁊ amat aliud vñ ſit btūs Uñ ſe fieri putat beatū ħ amat. Quid putamꝰ amat: vñ putat ſe fieri beatū. Pecuniā aurꝝ argētū poſſeſſiones. Breuiter dico pecuniā. Totū eniꝫ q̄cq̄d hoīes poſſidēt i terra. oīa q̄rꝝ dn̄i ſūt: pecunia vocaꝛ. Seruꝰ ſit. vas. ager. arbor. pecus. q̄cq̄d horꝝ eſt pecunia dicit Et vñ eſt primū vocata pecunia: Jō pecunia: q: antiq̄ totū qđ habebāt: in pecoribꝰ habebant. A pecore pecunia vocaꝛ. Legimus antiq̄s p̄res fuiſſe diuites paſtores. Ergo pecuniā diligꝭ o hō. vñ putas te fieri beatū. Pecunia eſt: ⁊ multū cā diligꝭ. Uolebas diligere ꝓximū tanq̄ teipm̄ diuide cū illo pecuniā tuā. Quid eſſes diſcutiebā Inuētus es. apparuiſti tibi. vidiſti te. ꝯſideraſti te. Nō es paratus diuidere pecuniā tuā cū ꝓximo tuo. Sꝫ q̄d mihi rñdet benigna auaricia: Quid mihi rñdet: Si diuiſero cū illo minꝰ erit ⁊ mihi ⁊ illi minuet qđ amo. nec totū habebit ille: nec totū habebo ego. Sꝫ q: diligo eū tāq̄ meipm̄. opto illi vt tm̄ habeat. vt nec meū minuaꝛ: ⁊ ipe mihi coequetur. Optas vñ nihil pdas: atq̄ vtinaꝫ h̄ verꝝ dicas vl' optes. Timeo em̄ ne inuideas. Quō em̄ ſocialis erit felicitas tua: quā torq̄t felicitas aliena: Nōne cū cepit diteſcere vicinꝰ tuꝰ: ⁊ incipe q̄ſi ſurgere. ⁊ ire poſt te. times ne ſequaꝛ te. times ne trāſeat te. Certe diligis ꝓximū tuū tanq̄ teipm̄. Sꝫ nō loq̄r ꝺ inuidis. Auertat em̄ deꝰ hāc peſtē ab animis oīm hoīm ne dū xp̄ianorꝝ: viciū dyaboli: cū q̄ ſolꝰ dyabolus reꝰ eſt: ⁊ inexpiabiliter reꝰ. Nō em̄ ꝺr dyabolo vt damneꝛ. adulteriū cōmiſiſti. furtū feciſti. villā alienā rapuiſti. ſꝫ homini ſtanti lapſus inuidiſti. Inuidētia dyaboli ꝓuiciū eſt: ſꝫ habet matrē ſuā. Supbia vocaꝛ mr̄ inuidie. Sup̄bia inuidos facit. Suffoca matrē ⁊ nō erit filia. Ideo hūilitatē docuit xp̄s. Nō ꝗ loq̄r inuidis: bñ optantibꝰ loq̄r. Illis loq̄r q̄ optāt bñ amicis. vt habeāt tm̄ quātū habēt ⁊ ipi. Optāt bñ egenꝭibꝰ vt habeāt q̄tū ⁊ ipi. ſꝫ nolūt illis dare ex eo qđ habēt Inde te iactas hō xp̄iane: q: optas bñ. Melior te eſt mendicꝰ q̄ pl'a tibi optat ⁊ nihil habet. Bñ vis optare nihil a te accipienti. Da aliq̄d bñ optanti. Si bonū eſt bñ optare: redde mercedē. Optat tibi bñ paup̄ q̄d trepidas: Addo aliq̄d. In domo diſcipline es. Addo aliud qđ dixi Da bene optāti: xp̄s eſt. Ipe a te petit q̄ tibi dedit Erubeſce. Ille diues paup̄ eſſe voluit: vt haberes paupes q̄bꝰ dares. Da aliq̄d fratri tuo. Da aliq̄d ꝓximo tuo. Da aliq̄d comiti tuo. Tu diues es: ille paup̄ eſt Uita iſta via eſt: ſiml' ambulatꝭ. Sꝫ forte dicis. Ego diues: ille pauper. Simul ambulatis an nō: Quid eſt qđ dicis. ego diues: ille paup̄: niſi ego oneratꝰ: ille leuiſ Ego diues: ille paup̄. Sarcinā tuam cōmemoras: pondꝰ tuū laudas. Et qđ grauiꝰ eſt ꝯſtrinxiſti ad te ſarcinā tuā. ideo n̄ potes porrigere manum. Onerate ligate q̄d te iactas: q̄d te laudas: Solue vincula tua: minue ſarcinā tuā. Da comiti: ⁊ illū adiuuas: ⁊ te releuaſ. Inter has voceſ tuas laudātes ſarcinā tuā: adhuc xp̄s petit ⁊ n̄ accipit ⁊ obtēdis nomē pietatꝭ crudelibꝰ vocibꝰ ⁊ dicꝭ. Et q̄d ꝑuo filijs meiſ Chriſtū illi oppono: filios ſuos mihi reponit. Iſta ꝓ iuſticia magna vt habeat vñ luxurieꝛ filiꝰ tuꝰ: egeat dn̄s tuꝰ. Cū ei vni ex minimis meis feciſti mihi feciſti. Nō legiſti: nō aduertiſti: cū vni ex minimis meis nō feciſtis: mihi nō feciſtꝭ. Nō legiſti: non timuiſti. Ecce q̄s eget: ⁊ filios tuos numeras. Poſtremo numera filios tuos: adde vnū illū inter illos deū tuum Unū habes: ſit ille ſecūdꝰ. Duos habes

ſit ille terciꝰ. Tres habes: ſit ille qrtꝰ. Ni
hil hoꝝ vis? Ecce quō diligꝫ ꝑximū tuū
quē tibi facis ſociū ad iſtā ꝑditōez Quid
tibi dicturꝰ ſū? Diligis ꝑximū? Quid il/
li ī aures inſuſurrabis hō auare: niſi filꝰ
aut frater aut pr̄. bonū eſt nob: vt cū h̄ vi
uimꝰ bn̄ ſit nobis? Quātū habebis tan/
tus eris. Frāge lunā: fac fortunā. Iſta ſu/
ſurrabis ꝑximo tuo: q̄ nō didiciſti in do/
mo diſciplīe nec audiſti. Nolo ſic diligas
ꝑximū tuū. O ſi poſſem facere: vt nllī iū/
geris. Coꝛrūpūt em̄ mores bonos collo
quia mala. Sꝫ ñ poſſū. Nō poſſū facere
vt nemini iūgaris: cui mala iſta q̄ nō vis
dediſcere iſuſurres. ⁊ ñ ſolū nolis dedoce
ri: ſꝫ affectes etiā docere. Nolo: īmo volo
ſꝫ ñ poſſū te diſiūgere ab aurib⁹ alioꝛum
Alios admoneā: ad q̄ꝝ aures ambis: q̄ꝝ
aures penetrare moliris: ad q̄ꝝ corda ꝑ au
res īrare diſponis. O q̄ accipis vbū ſa/
nū ī domo diſcipline. ſepi aures tuas ſpi
nis. Sepi ⁊ ſpinis ſepi: vt ille q̄ impoꝛ/
tune īrare auſus fuerit. nō ſolū repellat:
ſed etiā cōpungat. Repelle illū a te. Dic:
xpianꝰ es: xpianꝰ ſū. Nō h̄ accepimꝰ ī do
mo diſcipline. Nō h̄ didicimꝰ in illa ſco/
la: quā grat̄ intrauimꝰ. Nō h̄ didicimus
ſb illo mgr̄o cuiꝰ cathedra ī celo eſt. Noli
mihi iſta dicere: aut noli ad me accedere.
Hoc eſt em̄: ſepi aures tuas ſpinis. Cō/
uertā me ad illū. Auarꝰ es: pecuniā amas
Beatꝰ eſſe vis: deū tuū ama. Pecunia te
nō facit beatū. Tu eā facis oꝛnatā: nō illa
te beatū. Sꝫ qꝛ multū amas pecuniā: vi
deo qꝛ ꝑgis q̄ iuſſerit cupiditas. Piger
ꝑge q̄ iubet charitas. Reſpice ⁊ vide q̄
multū interſit int̄ pecuniā tuā ⁊ deū tuū
Pulcrioꝛ ē iſte ſol q̄ pecūia tua. ⁊ tū iſte
ſol nō eſt deꝰ tuꝰ. Poꝛro ſi pulcrioꝛ ē lux
iſta q̄ pecunia tua: q̄tū eſt pulcrioꝛ q̄ fe/
cit hāc lucē? An forte compare vis pecu/
niā luci? Ecce occidit ſol. Vnde mihi pe
cuniā tuā. Nitet ⁊ nocte: ſubtraho lucer/
nā. Ecce diues es. oſtēde mihi diuitias
tuas. Iā ſi lumīe pueris: iā ſi nō habeas
vn̄ qd habes videas: vbi ſūt diuitie tue?
Et ſic tn̄ hoꝛrēda ꝑfunditas auaricie nō
patet oculꝭ ⁊ ſcatet animis. Vidimꝰ ⁊ ce
cos auaros. Dicat mihi vn̄ auari ſunt ce
ci q̄ nō vidēt. Qd habet ñ habet: ⁊ tamē
auarꝰ eſt cecus. Quare? Qꝛ credit ſe hr̄e:
auarꝰ eſt. Fides eū facit diuitē. Credēdo
diues eſt: nō vidēdo Quāto meliꝰ cū fidē
ꝯuertit ad deū. Nō vides qd poſſides: ⁊
deū tibi ſic ꝑdico. Nōdū vides: ama ⁊ vi
debis. Amas pecuniā o cece: quā nunq̄
videbis. Cecꝰ poſſides: cecꝰ moriturꝰ es
qd poſſides h̄ relicturꝰ es. Nō tenebas ⁊
qñ videbas: qꝛ ñ videbas qd habebas.
De deo q̄d tibi dicit? Ecce h̄ tibi dicit ip
ſa ſapientia. Ama illā tanq̄ pecuniā. In
dignū eſt: iniurioſū eſt: vt ſapiētia pecūie
compet: ſed amoꝛ amoꝛi cōparat. Video
em̄ hic vos ſic amare pecuniā vt iubentē
amoꝛe pecunie laboꝛes ſuſcipiatis: ieiunia
toleretis: mare trāſeatis: vētis ⁊ fluctib⁹ vos
cōmittatis. Habeo vn̄ eligā qd ametis. ſꝫ
non habeo qd addā ad amoꝛē q̄ amatis.
Sic me amate: plus nolo me amari dicit
dn̄s. Improbis loq̄r. Auaris loq̄r. Pecu/
niā diligitis: tm̄ me diligite. Certe melioꝛ
ſū incompabiliter. Nolo a vob amplioꝛē
amoꝛē. Quantū diligitis pecuniā: tm̄ me
amate Erubeſcamꝰ: ſaltim ꝯfiteamur. ⁊
pectoꝛa tundamꝰ. nō vt ſuꝑ pēta nr̄a pa/
uimētū ſolidemꝰ. Nā q̄ tūdit pectꝰ ⁊ nō
coꝛrigit: ſolidat pēta ⁊ ñ tollit. Tūdamꝰ
pectꝰ ⁊ cedamꝰ. ⁊ coꝛrigamur a nob: ne il
le poſtea nos cedat q̄ mgr̄ eſt. Diximꝰ em̄
iā q̄d h̄ diſcat: q̄re diſcat. Quare iſti ī ſco
lā: ⁊ vapulaſti ⁊ a parētib⁹ ductus. ⁊ fugi
tans q̄ſitꝰ ⁊ inuētꝰ attractꝰ es: ⁊ adductꝰ
extēſus es? Quare vapulaſti: q̄re tāta ma
la ī puericia ꝑtuliſti? Vt diſceres. Quid
diſceres? Litteras. Quare? Vt haberet
pecunia. aut vt compet honoꝛ. ⁊ teneret
ſublimitas dignitatis. Vide qꝛ periturus
es ꝑpter periturā rē. Periturā rē cū tāto
laboꝛe didiciſti ī tantis penis: ⁊ amabat te
q̄ te ad penas trahebat. Ipē q̄ te amabat
ipſe te ad penas trahebat: vt vapulares:
amādo faciebat vt diſceres. Quid? Lit/
teras. Bonū ſūt lr̄e? Bone noui dicturꝰ
es mihi. Quare ⁊ vos epi lr̄as nō legiſtis?
Quare nō diuīas ſcripturas ī ipā lr̄atu/
ra tractaſtis? Ita vo ſꝫ nō ad h̄ didicimus
lr̄as. Nō em̄ parētes nr̄i qñ nos in ſcolā
mittebant: h̄ nobis dicebāt. Diſcite lr̄as

vt habeatis vnde legere poſſitiſ codices
dñicos. Nec ipi xp̄iani filijs ſuis ħ dicūt
Sꝫ q̇d? Diſcite lr̄as. Quare? Vt ſis hō.
Quid em̄? Modo pecꝰ ſū? Quod dico vt
ſis hō. ħ eſt vt ſis eminēs inter homines
Vñ ⁊ illud ꝓuerbiū. Quātū habebis tā
tus eris: vt habeas ꝗ̄ tū ceteri: aut ꝗ̄ tuꝫ
pauci: aut plus ꝗ̄ ceteri: aut plꝰ ꝗ̄ pauci.
habeas inde honores: habeas inde di/
gnitatē. Et vbi erūt iſta oīa cū mors ve/
nerit? Quō ſtimulat. quō metꝰ iſte inter/
pellat? Quō nomē ipm a me cōmemora/
tū oīm corda ꝑcuſſit? Quō timorē veſtrū
teſte gemitu declaraſtiſ? Audiui: audiui:
gemuiſtis: mortē timetis. Si timetis: q̄/
re nō cauetis? Mortē timetis. Quid ti/
metis? Vētura eſt. Timeā an nō timeā:
venire habet. Sero an cito ventura eſt?
Si timeas: nō efficies: vt nō ſit qđ timeſ
Illđ potiꝰ time: qđ ſi nolis ñ erit. Quid?
Peccare. Peccare time. qꝛ ſi amaueriſ pec
cata in aliaꝫ mortē irrues: quo poſſes nō
venire: ſi nō amares peccata. Modo aūt
peruerſus: plus amas mortē ꝗ̄ vitā? Ab
ſit inq̇ſ. Quis ē hoīm qui plꝰ amet mor/
tē ꝗ̄ vitā? Forte ꝯuinco te qꝛ plus amas
mortē ꝗ̄ vitā. Ecce vñ te ꝯuinco. Amas
tunicā tuā: bonā eā vis. Amas villā tuā:
bonā eā vis. Amas filiū tuū: bonū eū viſ.
Amas amicū tuū: bonū eum vis. Amas
domū tuā: bonā eā vis. Quid eſt ꝙ etiaꝫ
bonā vis hr̄e mortē? Quotidie em̄ rogaſ
vt qm̄ mors vētura eſt: bonā mortē tibi
det deꝰ: ⁊ dicis. Deus auertat a me malā
mortē. Plus ergo amas mortē tuā ꝗ̄ vi
taꝫ tuā. Mori male times: ⁊ male viuere
nō times. Corrige male viuere: time ma
le mori. Sꝫ noli timere. Nō p̄t male mo/
ri: q̇ bene vixerit. ꝓſus cōfirmo. Audeo
dicere. Credidi: propter qđ locutꝰ ſum.
Non p̄t male mori: q̇ bene vixerit. Iā tu
dicis tibi. Nō multi iuſti naufragio peri
erunt? Certe nō p̄t male mori: q̇ bene vi/
xerit. Nō multos iuſtos gladiꝰ peremit
hoſtilis? Certe nō p̄t male mori: q̇ bñ vi/
xerit. Nō multos iuſtos latrones occide
runt? Nō multos iuſtos beſtie laniaue/
runt? Certe nō p̄t male mori: q̇ bene vixe
rit. Et ego rñdeo. Nec eñi tibi videt̄ ma
la mors: naufragio perire. gladio ꝑcuti. a
beſtijs laniari. mors mala tibi eſſe videt̄.
Nōne has mortes martires ſubierūt. q̄/
rū natalicia celebramꝰ? Qđ genꝰ mortis
nō ſubierūt? Et tñ ſi chriſtiani ſumꝰ. ſi in
domo diſcipline nos eſſe meminimꝰ vel
cū hic ſumꝰ vel cū hic audimꝰ. ſi exeūtes
hinc nō obliuiſcimur. ſi meminimꝰ q̇d ħ
audimꝰ: nōne martires btiſicamꝰ? Que/
re mortes martiꝝ. Oculos carnis inter/
roga: male mortui ſunt. Oculos fidei in/
terroga. precioſa eſt in ꝯſpectu dñi mors:
ſanctoꝝ eius. Quicq̇d ergo eſt qđ exhor
res in morte: om̄ino nō exhorreas ſi eos
imitaris. Id age vt bonā vitā habeas. ⁊
quecūqꝫ occaſio fuerit vt exeas de ħ cor
pore. exis ad requiē. exis ad beatitudinē.
q̄ nō habet timorē nec finē. Nā quaſi bo
na mors diuitis ī purpura ⁊ biſſo: ſꝫ ma
la mors ſitiētis ⁊ inter tormēta guttā aq̄
deſiderantis. Quaſi mala mors iacentis
paupis ante ianuā diuitis: inter linguas
canū: in fame ⁊ ſiti: micas de mēſa deſide
rantis. Mala mors auerſanda mors. fi/
nē reſpice. chriſtianꝰ es. fidei oculū intē/
de. Contigit mori inopē illū. ⁊ deferri ab
angelis in ſinū abrae. Quid ꝓderat diui
ti ſepulcꝝ marmoreū: ſitiēti apud īferoſ?
Quid oberāt paupi panni cū ſanie vlce/
rū eius: requieſcenti in ſinu abrae? Lōge vi
dit eū requieſcentē: quē ꝯtempſerat iacē
tē. Modo elige mortē. Dic mihi. q̇s bñ
mortuꝰ eſt: quis male? Puto qꝛ meliꝰ ille
paup ꝗ̄ ille diues. An vis aromatibꝫ ſe/
peliri: ⁊ ad inferos ſitire? Reſpōdes. Ab/
ſit a me. Puto ꝙ ħ dices. Diſces ergo be
ne mori: ſi didiceriſ bene viuere. Merces
em̄ bone vite eterna eſt. Qui diſcūt chri/
ſtiani ſūt. Qui audiūt ⁊ nō diſcūt: q̇d ad
ſeminantē? Seminātis manū non terret
via. nō terrēt lapides. nō terrēt ſpine. Ia
ctat ille qđ ſuū eſt Qui timuerit ne cadat
ī terrā malā: nō ꝑuenit ad terrā bonā. Et
nos dicimꝰ. ſpargimꝰ ſemina. iactamꝰ ſe
mina. Sūt q̇ ꝯtemnūt. ſunt q̇ rep̄hendūt.
ſunt q̇ irridēt. Iſtos ſi nos timuerimꝰ: ni
hil habemꝰ ſeminare. ⁊ ī meſſe habemus
eſurire. Ergo veniat ſemē ad terrā bonā.
Scio ꝙ q̇ audit ⁊ bñ audit: deficit ⁊ ꝓfi/

cit. Deficit iniq̄tati: ꝓficit ỽitati. Deficit
ſeculo: ꝓficit deo. Quis eſt em̄ mgr̄ q̇ do
cet? Nō q̄liſcū ꝗ hō: ſ ʒ apl's. Plane apl's
ꝛ tn̄ nō apl's. An vultis inq̇t experimen/
tum eiꝰ accipe: q̇ in me loquit̃ xp̄s? Chri
ſtus eſt qui docet: cathedrā in celo habʒ:
vt paulo ante dixi. Scola ipiꝰ in terra ē:
ꝛ ſcola ipſiꝰ corpꝰ ipſiꝰ eſt. Caput docet
mēbra ſua: lingua loquitur pedibꝫ ſuis.
Chriſtꝰ eſt q̇ docet. Audiamꝰ: timeamꝰ:
faciamꝰ. Et ne ꝯtemnas ip̄m xp̄m: q꞉ ꝓ/
pter te in carne natꝰ eſt. pānis mortalita/
tis circū̄datus. Propter te eſuriuit ꝛ ſiti
uit. Propter te laſſatꝰ ad puteum ſedit.
Propter te fatigatus in naui dormiuit.
Propter te ꝯtumelias indignas audiuit
Propter te a facie ſua ſputa hominū̄ non
abegit. Propter te alapas in faciē ſuā ac
cepit. Propter te in ligno pependit. Pro
pter te animā effudit. Propter te in ſepul
cro poſitꝰ eſt. Hec oīa forte ꝯtemnas ī
chriſto? Vis noſſe q̇s ſit? Recole euāgeli
um qđ audiſti. Ego ꝛ pater vnū̄ ſumus.
Nos ꝯuerſi ad deū̄ p̄cepta eius cuſtodia
mus: vt eterna p̄mia ab ip̄o ꝑcipiamus:
p̄ſtante eodē dn̄o noſtro ih̄u chriſto q̇ cū̄
patre ꝛ ſpū̄ſancto viuit ꝛ regnat in ſecu/
la ſeculoꝝ. Amen.

Explicit liber beati Auguſtini ep̄i de
diſciplina chriſtiana.

Sermo ſancti Auguſtini đ charitate

D Iuinarū̄ ſcri
pturaꝝ multiplicē abundan
tiam: latiſſimā ꝗ doctrinaʒ.
fratres chariſſimi ſine vllo er
rore comp̄hendit: ꝛ ſine vllo labore cuſto
ſtodit: cuiꝰ cor plenū̄ ſit charitate. dicēte
ap'lo. Plenitudo autē legis eſt charitas.
Et alio loco. Finis autē p̄cepti eſt chari
tas de corde puro: ꝛ ꝯſciētia bona: ꝛ fide
nō ficta. Si ergo nō vacat oēs paginas
ſcripturaꝝ reuoluere. tene charitatē: ꝛ in
ea inuenies omnē ſcientiā. Quid eſt autē
p̄cepti finis niſi p̄cepti adīpletio? Quid
eſt p̄cepti adimpletio: niſi legis plenitu/
do? Qđ ergo ibi dixit: plenitudo legis eſt
charitas h̄ etiā hic dixit. finis p̄cepti eſt
charitas. Nec dubitari vllo modo p̄t ꝙ
templū̄ dei ſit hō in q̇ habitat charitas.
Reſpice ad munera eccl'ie: ꝛ vniuerſis ex/
cellentius charitatis munꝰ cognoſces: q̄
vt oleū̄ nō poteſt premi in imo: ſʒ ſemꝑ ſu
perebullit. Dilige ꝛ fac qđ vis. Charitas
cauſa eſt ꝛ mater omniū̄ virtutū̄: q̄ ſi de/
ſit: fruſtra habent̃ cetera: ſi autē adſit ha/
bentur oīa. Oīa fiūt facilia charitate
Mandatū̄ dei nō habet graue. Quō em̄
eſt graue cū̄ ſit dilectōnis mandatū̄. Aut
em̄ quis nō diligit: ꝛ iā graue eſt. aut dili
git ꝛ graue eſſe non poteſt. Dicit em̄ ꝛ io/
hannes. Deus charitas eſt. Hec autē di
centes ap'li: ꝛ nobis p̄cellentiā charitatis
cōmendantes. nō vtiꝗ aliud niſi qđ co/
mederant ructare potuerū̄t. Ip̄e quideʒ
dn̄s paſcēs eos verbo ſalutis. verbo cha
ritatis qđ eſt ipſe panis viuꝰ qui de celo
deſcendit. mandatū̄ inquit nouū̄ do vo/
bis: vt vos inuicē diligatis: ſicut dilexi
vos. Et iteꝝ. In hoc ſcient oēs q꞉ di/
ſcipuli mei eſtis ſi vos inuicē dilexeritis
Ille ergo qui venit ꝑ crucis irriſionē car
nis perimere corruptionē: ꝛ vetuſtatem
vinculi mortis noſtre ſue mortis nouita
te diſſoluere mandato nouo fecit homīeʒ
nouū̄. Res em̄ vetꝰ erat: vt homo more/
ret̃. Qđ ne ſꝑ valeret in hoīe. res noua fa/
cta eſt: vt deꝰ moreretur. Sʒ q꞉ in carne
mortuꝰ eſt: nō in diuinitate: ꝑ ſempiternā
vitā diuinitatis. nō ꝑmiſit eſſe ſempiter/
nū̄ interitū̄ carnis. Itaꝗ ſicut dicit apl's
Chriſtꝰ mortuꝰ eſt ꝓpter delicta noſtra:
ꝛ reſurrexit ꝓpter iuſtificationē noſtram
Qui ergo cōtra mortis vetuſtatē: attulit
vite nouitatē. ip̄e cōtra vetꝰ peccatū̄ op/
poſuit nouū̄ mādatū̄. Quapropter quiſ/
quis vetꝰ peccatū̄ vis extinguere: māda/
to nouo extingue cupiditatē: ꝛ amplecte
re charitatē. Sicut em̄ radix oīm malo/
rū̄ eſt cupiditas. ita ꝛ radix omniū̄ bono/
rū̄ eſt charitas. Totā magnitudinē diui/
noꝝ eloquioꝝ ꝛ latitudinē: ſecura poſſi/
det charitas: qua deū̄ ꝓximū̄ꝗ diligimꝰ
Docet em̄ nos celeſtis vnꝰ mgr̄. ꝛ dicit.
Diliges dn̄m deū̄ tuū̄ ex toto corde tuo:

⁊ ex tota aīa tua: ⁊ ex tota mēte tua. ⁊ diliges ꝓximū tuū tanq̄ teipm. In his duobus p̄ceptis tota lex pendet ⁊ ꝓphe. Si ergo nō vacat oēs paginas ſanctas ꝑſcrutari: oīa volumīa ſermonū euoluere: oīa ſcripturaꝝ ſecreta penetrare: tene charitatē: ibi pendēt oīa. ita tenebis qđ ibi didiciſti: tenebis etiā qđ nondū didiciſti. Si eñ noſti charitatē: aliqd noſti vnde ⁊ illud pendet qđ forte ñ noſti. Et ī eo qđ in ſcripturis intelligis. charitas patet. in eo qđ nō intelligis: charitas latet. Ille itaq̄ tenet ⁊ qđ patet: ⁊ qđ latet ī diuinis ſermonibꝫ: q̄ charitatē tenet in moribꝫ. Charitas eſt vt mihi videt̄ recta voluntas ab oībꝫ terrenis ac p̄ſentibꝫ ꝓrſus auerſa: iūcta deo inſeparabiliter ⁊ vnita igne quodā ſpūſſancti a quo eſt ⁊ in quē refert̄ incenſa: inquinamēti oīs extranea: corruptōnis neſcia: nulli⁹ cōmutabilitatis obnoxia: ſup oīa que carnaliter diligunt̄ excelſa: affectionū omniū potētiſſima: diuine ꝯtemplatōnis auida: in oībꝫ ſemp inuicta: ſumma actionū bonorū: ſalus moꝝ: finis celeſtiū p̄ceptoꝝ: mors criminum: vita virtutū: virtus pugnantiū: palma victoꝝ: arma ſanctaꝝ mentiū: cauſa meritorū bonorū: premiū perfectoꝝ: ſine qua null⁹ deo cōplacuit: fructuoſa in penitentibꝫ: leta in ꝓficientibꝫ: glorioſa in perſeuerantibꝫ: victorioſa in martiribus: operoſa ī oībus oīno fidelibꝫ: ex qua quicquid eſt boni operis viuit. Quapropter fratres ſectamini charitatem. dulce ac ſalubre vinculū mentium. ſine qua diues pauper eſt. ⁊ cū qua paup diues eſt. Hec in aduerſitatibꝫ tolerat. in ꝓſperitatibꝫ temperat. in duris paſſionibꝫ fortis. ī bonis operibꝫ hilaris. In tentatōne tutiſſima. in hoſpitalitate latiſſima. inter veros fratres letiſſima. inter falſos patiētiſſima. In abel ꝑ ſacrificiū grata. in noe ꝑ diluuiū ſecura. in abrae peregrinatōe fideliſſima. in moyſe inter iniurias leniſſima. in dauid tribulatōibꝫ māſuetiſſima. in tribꝫ pueris blandos ignes innocenter ſpectat. in machabeis ſeuos ignes fortit̄ tolerat. caſta ī ſuſanna erga virū. in anna poſt viꝝ. ī maria p̄ter viꝝ. Libera ī paulo ad arguēdū. humilis ī petro ad obediendū. hūana in xp̄ianis ad ꝯfitendū: diuina in xp̄o ad ignoſcēdū. Sꝫ ego de charitate q̄d mai⁹ aut vberi⁹ poſſū dicere: q̄ꝫ ꝑ os ap̄li laudes eius intonat dñs: ſupeminentē viā demōſtrantis atq̄ dicētis. Si linguis hoīm loquar ⁊ angeloꝝ: charitatē aūt nō habeā: fact⁹ ſū velut eramentū ſonās: aut cimbalū tinniēs. Et ſi habuero ꝓphetiam ⁊ nouerim miſteria oīa: ⁊ omnē ſciētiā: ⁊ habuero omnē fidē: ita vt montes transferā: charitatē aūt nō habeam: nihil mihi ꝓdeſt. Charitas magnanima eſt. benigna eſt. charitas nō emulat̄ nō agit perperā. Nō inflat̄. nō dehoneſtatur. nō querit que ſua ſunt. nō irritat̄. nō cogitat malū. nō gaudet ſup iniq̄tate. cōgaudet aūt veritati. oīa tolerat. omnia credit. oīa ſperat. oīa ſuffert. charitas nunq̄ꝫ cadit. Quāta eſt aīa iſta litterarū ꝓphetie virt⁹. ſacramentoꝝ ſal⁹. ſcientie ſolidamētū. fidei fruct⁹. diuitie paupeꝝ. vita morientiū. Quid tā magnanimū: q̄ꝫ ꝑ impiis mori? Quid tā benignū: q̄ꝫ inimicos diligere? Sola ē quā felicitas aliena nō p̄mit: q: ñ emulat̄. Sola ē quā felicitas ſua nō extollit: q: nō inflat̄. Sola ē quā ꝯſciētia mala nō pūgit: q: nō agit ꝑperā. Inter opprobria ſecura eſt: int̄ odia benefica eſt: inter iras placida eſt: inter inſidias innocēs: inter iniq̄tates gemēs: in veritate reſpirās. Quid illa forti⁹ nō ad retribuēdas ſꝫ ad nō curādas iniurias? Quid illa fideli⁹: ñ vanitati ſꝫ eternitati? Nā ideo tolerat oīa ī p̄nti vita: q: credit oīa d̄ futura vita: ⁊ ſuffert oīa q̄ h̄ irrogātur: q: ſperat oīa q̄ ibi ꝓmittunt̄. Merito nūq̄ꝫ cadit. Ergo ſectemini charitatē: ⁊ eā ſancte cogitantes afferte fructū iuſticie. Et q̄cq̄d vberi⁹ q̄ꝫ ego dicere potui. vos inueneritis in ei⁹ laudibꝫ: appeat ī vr̄is moribꝫ. Oportet eñ vt ſenilis ſ̄mo nō ſolum ſit nō grauis: ſꝫ etiā breuis.

Explicit ſermo ſancti Auguſtini de charitate.

Liber ſcti Auguſtini d̄ decē chordis.

Dominus et

deus noſter miſericors ꝛ
miſerator longanimis et
multū miſericors ꝛ verax:
q̄ꝫ largiter ꝓrogat miſeri
cordiā in pn̄ti ſeculo:tā ſeuere minat̄ iu/
diciū in futuro ſeculo. Uerba q̄ dixi ſcri
pta ſūt. ꝛ diuinis autoritatibꝫ ꝯtinent̄:qꝛ
miſericors ꝛ miſerator dn̄o:longanimis
ꝛ multū miſericors ꝛ verax. Multū dele
ctat oēs pctōres ꝛ amatores huiꝰ ſeculi.
qꝛ miſericors ꝛ miſerator dn̄s:qꝛ lōgani
mis ꝛ multū miſericors. Sꝫ ſi amas tā
mlt̄a mitia time ibi ꝛ vltimū qd̄ ait. ꝛ ve
rax. Si em̄ nihil aliud diceret niſi miſeri
cors ꝛ miſerator dn̄s:longanimis ꝛ mul
tū miſericors:q̄ſi iā ꝯuerteres te ad ſecu/
ritatē ꝛ impunitatē ꝛ ad licentiā pctōꝝ:
faceres qd̄ velles:vtereris ſeculo:vl' q̄ꝫtū
tibi ꝑmitteret̄ vl' q̄ꝫtū tibi libido iuſſiſſet
Et ſi q̄s te bn̄ admonēdo obiurgaret at/
q̄ꝫ terreret vt cohiberes te ab īmoderato
fluxu eundo poſt ꝯcupiſcētias tuas. ꝛ de
ſerendo deū tuū. inter medias voces ob
iurgātis obſiſteres:impudēti quidē fron
te:veluti audita diuina autoritate ꝛ lege
res d̄ libro dn̄ico. Quid me terreo d̄ deo
noſtro? Ille miſericors eſt ꝛ miſerator:et
multū miſericors. Ne talia hoīes dicerēt
vnū verbū addidit ī fine. qd̄ ait. ꝛ verax.
ꝛ excuſſit leticiā male ꝑſumentiū. ꝛ indu
xit timorē dolentiū. Gaudeamꝰ ad miſe/
ricordiā dn̄i. ſꝫ timeamꝰ iudiciū domini.
Parcit:ſꝫ nō tacet. Tacet:ſꝫ nō ſemꝑ ta/
cebit. Audi dū nō tacet in verbo:ne nō ti
bi vacet audire dū nō tacebit in iudicio.
Modo em̄ licet tibi cauſam tuā cōpone
re. Ante vltimū iudiciū dei tui compone
cauſam tuā. Nō eſt vnde ꝑſumas cū ille
venerit:nec falſos teſtes adduces q̄bꝫ ille
fallat̄. nec patronū fraudulētis circūuen/
tionibꝫ ꝛ linguoſis artibꝫ adhibebis:nec
ambies aliquo modo vt iudicem poſſis
corrūpere. Quid ergo ages apud talē iu/
dicē:quē nec fallere nec corrūpere pote/
ris. ꝛ tn̄ eſt qd̄ agas. Tūc em̄ ipſe erit iu/
dex cauſe tue:qui modo eſt teſtꝭ vite tue.
Clamauimꝰ ꝛ laudauimꝰ cōponamꝰ cau

ſam noſtrā. Qui teſtis eſt opeꝝ noſtroꝝ.
ipe teſtis eſt vocū iſtaꝝ. Nō ſint inanes:
ꝯuertant̄ ad gemitū. Tempꝰ eſt ꝯcordan
di cū aduerſario tuo cito. Tā lōganimis
eſt deꝰ vidēdo iniqua ꝛ nō puniēdo. vt tn̄
cito ſit futuꝝ iudiciū. More quippe hu
mane vite ꝑlixū eſt:qd̄ deo breue eſt. Sꝫ
ꝛ ipi ſeculo ꝛ humano generi qd̄ lōge vi/
det̄ q̄d ꝯſolat̄? Nunq̄d ſi totiꝰ generꝭ hu/
mani vltimꝰ dies longe eſt:vniuſcuiuſq̄ꝫ
dies vltimꝰ lōge eſt? Hoc dico. Ex adā
mlt̄i anni euoluti ſunt. mlt̄i anni fluxerē
ꝛ deinceps fluēt. nō quidē tam mlt̄i. ſꝫ tn̄
vſq̄ꝫ in finē ſeculi trāſibūt anni. ſicut ꝛ il/
li tranſierūt. Longū videt̄ qd̄ reſtat. q̄ꝫq̄ꝫ
nō erit tantū q̄ꝫtū trāſactū eſt. ꝛ tn̄ ex trāſ
acto ꝑterito tp̄e. ſperandus eſt finis reliq̄
tp̄is. Fuit tūc quidē dies q̄ diceret̄ hodi
ernꝰ: ex illo vſq̄ꝫ ad hūc hodiernū. nonne
quicq̄d fuit futuꝝ ꝑteritū factū eſt? Tale
habet̄ ac ſi nō fuerit. Sic erit q̄cq̄d reſtat
extremū. Sꝫ ſit ꝛ h̄ longū ſit ꝑlixū q̄ꝫtū
putaueris. q̄ꝫtū dixeris. q̄ꝫtū cogitaueris.
q̄ꝫtū tibi nō format ſcriptura. ſꝫ fingit co
gitatio: q̄ꝫtū nūis diē iudicij ꝓlonga nun/
q̄d vltimū diē tuū id eſt vite tue q̄ exitu/
rus es de h̄ corꝑe ꝑductꝰ es in longū?
Sit tibi ſenectꝰ certa ſi poteſt:cui aūt ꝑt
nōne ex q̄ hō īcipit viuere iā poteſt ꝛ mo/
ri? Poſſibilitatē mortis initiū vite facit.
In hac terra ꝛ in genere humano ille ſo/
lus mori nōdum ꝑt:q̄ nondū cepit viue/
re. Incertꝰ ergo dies tanq̄ꝫ quotidianus
ſperandꝰ eſt. Si aūt tanq̄ꝫ quotidianꝰ eſt
incertꝰ dies. cōponat̄ cū aduerſario dū ē
tecū in via. Uia em̄ vocat̄ hec via:ꝑ quā
oēs tranſeūt ꝛ nō recedit iſte aduerſari
us. Quis eſt aūt iſte aduerſariꝰ? Aduerſa
rius iſte nō eſt dyabolꝰ. Nā nunq̄ꝫ te hor
taret̄ ſcriptura vt cū dyabolo ꝯcordares.
Eſt aliꝰ ergo aduerſariꝰ:quē ſibi hō facit
aduerſariū. Nā ille ſi aduerſariꝰ eſſet:te/
cū in via non eſſet. Ad hoc eſt tecū in via:
vt ꝯcordet tecū. Scit em̄ quia niſi in via
ſecū ꝯcordaueris:iam tradet te iudici. iu
dex aūt miniſtro. miniſter in carcerē. Elo
quia iſta euāgelica ſunt. recordant̄ nobi/
ſcū. vel q̄ legerūt. vel q̄ audierunt. Ergo
q̄s eſt aduerſarius? Sermo dei. Sermo

dei aduerſariꝰ tuꝰ eſt. Quare aduerſariuſ
tuꝰ eſt. Quia ꝯtraria iubet q̄ tu facis. Di
cit tibi. Unꝰ eſt deꝰ tuꝰ. vnū deum cole.
Tu vis dimiſſo vno deo tuo tanq̄ꝫ legi/
timo viro aīe: fornicari ꝑ multa demonia
Et qđ eſt grauiꝰ: nō quaſi aperte deſerēſ
⁊ repudians ſicut apoſtate faciūt: ſꝫ tanq̄ꝫ
manēs in domo viri tui admittis adulte
ros id eſt tanq̄ꝫ xp̄ianꝰ nō dimittis eccle/
ſiā. ꝯſulis mathematicos. aut aruſpices.
aut augures. aut maleficos quaſi de viri
domo nō recedēs adultera aīa. ⁊ manēs ī
eiꝰ ꝯiugio fornicaris. Dicit̄ tibi. Ne acci
pias in vanū nomē dei tui. Ne exiſtimes
creaturā eſſe chriſtū: qꝛ ꝓ te ſuſcepit crea
turā. ⁊ tu ꝯtemnis eū qui equalis eſt pr̄i:
⁊ vnꝰ cū patre. Dicit̄ tibi vt ſpiritualiter
obſ̄ues ſabbatū. nō quomodo iudei ob/
ſeruant ſabbatū carnali ocio Uacare eīm
volūt ad nugas atq̄ꝫ luxurias ſuas. Me
lius eīm faceret iudeus in agro ſuo aliq̄d
vtile: q̄ꝫ in theatro ſeditioſus exiſterꝫ Et
melius femine coꝝ die ſabbati lanā face/
rent q̄ꝫ tota die in neomenijs ſuis impu/
dice ſaltarēt. Tibi aūt dicit̄ vt obſerues
ſpiritaliter ſabbatū. in ſpe future quietis
quā tibi ꝓmittit dominꝰ. Quiſquis aūt
ꝓpter illā quietē futurā agit quicquid p̄t
quāuis laborioſū videat̄ qđ agit. tamē ſi
ad fidē ꝓmiſſe quietis id refert nōdū qui
dē ſabbatū habet in re: ſꝫ habet ī ſpe. Tu
autē ad hoc vis requieſcere vt labores:
cū ad hoc debeas laborare vt requieſcas
Dicit̄ tibi. Honora patrē tuū ⁊ matrē tu
am. Contumeliā irrogas parentibꝫ: quā
nō vis pati a filijs tuis. Dicit̄ tibi. Non
occides. Tu autē occidere vis inimicuꝫ
tuū. Et ideo forte nō facis: quia times iu
dicē hominē: nō quia cogitas deū. Igno
ras quia ille teſtis eſt cogitationuꝫ. Illo
viuo quē vis mori: te homicidā tenet in
corde. Dicit̄ tibi. Non mechaberis. id eſt
nō ibis ad aliquā aliā preter vxorē tuaꝫ.
Tu aūt exigis h̄ ab vxore: ⁊ non vis red/
dere h̄ vxori. Et cū debeas in virtute p̄ce
dere vxorē: quoniā caſtitas virtus eſt: tu
ſubito vno impetu libidinis cadis: ⁊ viſ
vxorē tuā victricē eſſe: tu victus iacens.
Et cuꝫ tu caput ſis vxoris tue: p̄cedit te
ad deū: cuiꝰ caput es. Uis domū tuā ca
pite deorſū pendere. Caput eīm mulieriſ
eſt vir. Ubi autē melius viuit mulier q̄ꝫ
vir: capite deorſū pēdet domꝰ. Si caput
eſt vir: meliꝰ debet viuere vir: ⁊ p̄cedere ī
omībꝫ bonis factis vxorē ſuā: vt illa imi
tetur virū ⁊ ſequat̄ caput ſuū. Quomo/
do caput eccleſie chriſtus eſt: ⁊ hoc iubet̄
eccleſie vt ſequat̄ caput ſuū: ⁊ vt per veſti
gia ambulet capitis ſui. ſic vniuſcuiuſq̄ꝫ
domꝰ habet caput viꝝ: ⁊ tanq̄ꝫ carnē fe/
minaꝫ. Quo caput ducit: illuc debet ſeq̄
corpꝰ. Quare ergo vult caput ire: q̄ non
vult vt corpꝰ ſequat̄? Quare vult ire vir
q̄ nō vult vt ſequatur vxor? Hec iubēdo
ſ̄mo dei aduerſariꝰ eſt? Nolūt eīm hoīes
facere qđ vult ſermo dei. Et q̄d dicaꝫ? qꝛ
aduerſariꝰ eſt ſermo dei qm̄ iubet. Timeo
ne ego ipſe aduerſariꝰ ſim quibuſdā: quia
hec loq̄r. Quid ad me pertinet? Forte me
faciat q̄ terret vt loquar: vt nō timeā q̄re/
las hoīm. Nā qui nolunt caſtitatē ſerua/
re vxoribꝫ ſuis ⁊ abundant: tales nolunt
me iſta dicere. Sꝫ velint nolint dicturꝰ
ſū. Si eīm vos nō exhortor vt cū aduer/
ſario ꝯcordetis: ego cū illo in lite remane
bo. Qui vobis iubet vt faciatis ipſe no/
bis iubet vt loquamur. Si nō faciendo
qđ iubet vt faciatꝭ aduerſarij eiꝰ eſtis. nō
dicēdo qđ iubet vt dicamꝰ aduerſarij eiꝰ
remanebimꝰ. Nunq̄d in ceterꝭ q̄ ſupra di
xi mł'tis īmoratꝰ ſū? Hoc eīm p̄ſumimꝰ đ
charitate veſtra: qꝛ vnū deū colitis. h̄ pre
ſumimꝰ de fide catholica q̄ in vobis eſt:
qꝛ filiū dei equalē patri creditis: nec ī va
nū accipitis nomē dn̄i dei veſtri: vt pute
tis creaturā eſſe filiū dei: qm̄ om̄is crea/
tura vanitati ſubiecta eſt. Sꝫ creditꝭ eū
equalē patri eſſe: deū de deo: verbū apud
deū: verbū deū per qđ facta ſunt om̄ia: lu
men đ lumine coeternū illi q̄ genuit: vnū
cū illo q̄ genuit. Et h̄ verbū creditis aſ/
ſumpſiſſe creaturā de virgine maria: aſſū
pſiſſe mortalitatē: ⁊ paſſū fuiſſe ꝓ nobis:
ea legimꝰ ⁊ credimꝰ vt ſaluemur: nec ī eo
īmoratus ſum: vt quicq̄d facitꝭ ꝓ ſpe fu/
tura faciatꝭ. Noui eīm omniū chriſtiano/
rū mētes de futuro ſeculo cogitare. Qui
eīm đ futuro ſeculo n̄ cogitat: nec ꝓpterea

xp̄ian⁹ eſt. vt id qđ in ſine de⁹ ꝓmittit ac/
cipiat: nōdū xp̄ian⁹ eſt. Nec̃ ī eo imora/
tuo ſū. vbi dicit ſmo dei. Honora patrē
tuū ⁊ matrē tuā. Multi eñ honorāt parē
tes: ⁊ raro inuenim⁹ parētes ꝯquerentes
đ impꝓbitate filioꝝ: q̃uis nō deſint. Sed
tm̄ q̃ raro fit: tam breuiter mouēdū fuit.
Nec̃ ī eo vbi dictū eſt. Nō occides: imo
rari volui. Nō eñ credo h̄ turbā eſſe ho/
micidaꝝ. Illud ꝟo malū late ſerpēs pl⁹
occupauit. ⁊ in eo vehementi⁹ irritat ad
uerſari⁹ ille: q̄ iō clamat: vt ſit aliq̄n ami/
cus. Querele q̄tidiane ſunt quanq̃ ipe ſe
mine nec iam audēt ꝯqueri de viris ſuis.
Ita inuadē ſoīa ꝯſuetudo ꝓ lege obſuat
vt iā ⁊ mulierib⁹ forte ꝑſuaſuz ſit licere h̄
viris: nō licere mulierib⁹. Solent eñ au
dire adductas eſſe mlieres ad foꝝ q̄ for/
te cū ſeruis inuēre ſūt. Adductū virū ad
foꝝ q₂ inuent⁹ eſt cū ancilla ſua nūq̃ au/
dierūt. Cū ſit par peccatū. In pc̄to pari
innocentiorē facit videri virū: nō diuina
veritas: ſ₃ humana ꝑuerſitas. Et ſi forte
hodie acriorē quiſq̃ paſſus fuerit vxorē
ſuā: ⁊ liberi⁹ murmurantē: cui iā videbat
q₂ licebat viro: ⁊ audiuit in eccl'ia: q₂ non
licet viro. Si ergo paſſus fuerit vxorez
ſuā liberi⁹ iā vt dixi murmurantē ⁊ dicē
tē ſibi. nō licet qđ facis: ſimul audiuim⁹:
xp̄iani ſum⁹: qđ a me exigis: redde mihi.
Fidē tibi debeo. fidē mihi debes. fidem
xp̄o ambo debem⁹. Et ſi me fallis: eū nō
fallis cui⁹ ſum⁹. nō fallis eū q̄ nos emit.
Hec atq̃ hmōi audiēs ille q̄ nō ſolet: dū
nō vult ī ſe fieri ſan⁹: in me fit inſan⁹. Ira
ſcit. maledicit. fortaſſis etiā dicit. Quō fa
ctuz eſt vt huc ille veniret: aut vxor mea
ipō die in eccl'iaz ꝓcederet? Et h̄ credo q₂
in cogitatōe ſua dicat. Nā libere erūpere
in vocē nō audet. nec ante ſolā vxorē ſuā.
Fortaſſis eniz ſi ſic eruperit ⁊ h̄ dixerit:
poteſt illa rn̄dere ⁊ dicere. Quare maledi
cis: cui paulo an̄ adclamabas? Certe cō/
iuges ſum⁹: cū lingua tua diſcordas me/
cū cōcorditer quō viuere poteris? Nos
fratres pericula veſtra intuemur nō vo/
luntates veſtras attēdim⁹. Nā ⁊ medic⁹
ſi volūtatē egri attēdat. nunq̃ illū curat.
Qđ nō eſt faciendū: nō fiat: qđ ꝓhibet de
us nō fiat. Qui deo credit ab ipſo audit
qđ dicim⁹. Certe meli⁹ erat quibuſdā no
lentib⁹ corrigi vt vl' huc non veniremꝰ. ſi
iſta dicturi eram⁹. vl' q₂ iā venim⁹ non ea
diceremus. Audi⁹ terciano die memini
me dixiſſe ſanctitati veſtre q₂ ſi cythare/
di eſſem⁹. aut hmōi aliq̄d populariter ex
hibētes ꝓ ſtudijs nugacitatis veſtre q̄ iā
q̄ſum⁹ vt relinq̄tis: tenuiſſetis nos vt da
remuſ vobis diē ⁊ quiſq̄s ꝓ modulo ſuo
ꝯferret nobis mercedē. Quare ambulare
mus delectati vanis canticis. nll'i rei ꝓ/
futuris ad temp⁹ dulcib⁹: in poſteꝝ ama
ris? Talib⁹ etem̄ turpitudinibus cautio
nū animi humani illecti eneruant ⁊ deci/
dunt a virtute: defluētes in turpitudinē:
⁊ ꝓpter ipas turpitudineſ poſtea ſentiūt
dolores. ⁊ cū magna amaritudie digerūt
qđ cū dulcedine rapaci biberut. Meli⁹ er
go nos amara vobis cantam⁹ ad temp⁹:
q̄ poſtea dulceſcāt in vobis. Nec merce/
dē aliquā exigim⁹ niſi vt faciatis q̄ dici/
mus. Immo non facietis ſi dicim⁹ nos.
Si aūt omīb⁹ ille dicit q̄ neminē timet: ⁊
ꝑ quē ſit in noīe ipi⁹: ⁊ in gloria miſicor/
die ipi⁹. vt ⁊ nos neminē timeam⁹: omēs
audiuim⁹. omēs faciamus. omēs cū nr̄o
aduerſario cōcordem⁹. Putate me cytha
redū eſſe. quid vobis poſſum ampli⁹ ca/
nere? Ecce pſalteriuz fero: decē chordas
habet. h̄ vos paulo ante cantaſtis anteq̃
inciperē loq̄: chor⁹ me⁹ vos fuiſtis. Nō/
ne vos paulo ante cantaſtis? De⁹ canti/
cū nouū cantabo tibi: in pſalterio decem
chordaꝝ pſallā tibi. Ipas aūt decē chor
das modo ꝑcutio. Quare amara eſt vox
pſalterij dei. Pſallā tibi ī pſalterio decez
chordaꝝ? Nō vobis h̄ canto qđ vos nō
faciatis. Decalog⁹ eñ legis decē p̄cepta
habet: que decē p̄cepta ſunt ſic diſtribu/
ta. vt tria pertineāt ad deū. ſeptē pertine
ant ad homīes. Tria ad deū que iā dixi.
Unus eſt deus noſter ei nullā ſimilitudi
nem debemus facere: ⁊ nō fornicari poſt
deū qui vn⁹ eſt: qui de⁹: ⁊ chriſt⁹ fili⁹ dei
vnū eſt cū patre. Et ideo nō debet a no/
bis accipi in vanū vt putemus eū factū:
id eſt creaturā aliquā: per quē facta ſunt
oīa. quia ipſe vnus deus pater ⁊ filius

ꝛ ſpũſſanctꝰ. In ſpũſancto ħ eſt in dono
dei: requies nobis ſempiterna promittiť
Inde modo pignus accepimuſ. Sic em̃
dicit apl's. Qui dedit nobis pignꝰ ſpũm
Si pignus accipimꝰ vt incipiamꝰ in do
mino ꝛ in deo noſtro eſſe tranquilli. vt ſi/
mus in deo noſtro mites. ſimꝰ in deo pa
tientes: erimꝰ etiã in illo vñ de pignꝰ acci
pimus ineternũ quieti: qđ erit ſabbatuꝫ
ſabbatoꝝ: propter ipam requiẽ pertinen
tem ad donũ ſpũſſancti. Terciũ itaq̃ pre
ceptum de ſabbato qđ diximꝰ. qđ carna
liter iudei celebrãt: nos ſpiritaliter agno
ſcamus. Nam quia ſpũſſanctus ſeptiſor
mis diciť. propterea ſeptimũ diẽ ſanctifi
cauit deꝰ quãdo fecit om̃ia opera ſua: ſi/
cut ĩ geneſi ſcriptũ legimꝰ. Nõ ibi habeſ
nominatã ſanctificatõem niſi illo die vbi
diciť. deꝰ requieuit ab om̃ibꝫ opibꝫ ſuis.
Nõ em̃ fatigatꝰ erat deꝰ vt diceretť. requi
euit deꝰ ab opibꝫ ſuis: ſed in illo verbo ti
bi laboranti requiẽ promiſit. Ut qꝛ fecit
om̃ia bona valde. ꝛ ſic diciť. reqeuit deꝰ.
intelligas etiã te poſt bona opa requietu
rũ ꝛ ſine fine requietuꝝ. Nã om̃ia ſupio/
ra q̃ dicta ſunt. id eſt dieſ ſupiores habẽt
veſperã. ſeptimꝰ iſte dies nõ habet veſpe
raꝫ: vbi deus ſanctificauit requiẽ. Diciť
vbi factuꝫ eſt mane vt inciperet ipe dies.
Non dictũ eſt: factũ eſt veſpere vt finiretť
dies: ſꝫ dictũ eſt: factuꝫ eſt mane vt fieret
dies ſine fine. Sic incipit ergo reqes no
ſtra quaſi mane: ſꝫ nõ finiť: qꝛ ineternũ vi
uemꝰ. Ad hanc ſpem quicquid facimꝰ: ſi
facimꝰ: ſabbatuꝫ obſeruamꝰ. Ipſa tercia
chorda huiꝰ decalogi. id eſt pſalterũ de/
cachordi. In tribꝫ em̃ chordis ad deũ ꝑ/
tinent ꝑcepta. Si diceretť nobiſ. Diligeſ
dñm deũ tuũ ex toto corde tuo: ꝛ ex tota
aĩa tua: ꝛ ex tota mente tua. ꝛ đ proximo
noſtro nihil diceretť: nõ eſſet decachordũ
ſꝫ trichordũ. Quia vero addidit dñs. et
diliges proximũ tuũ tanq̃ teipm. ꝛ cõte
xuit dicens. in his duobꝫ mandatis tota
lex pendet ꝛ ꝓphete: tota lex in duobꝫ ꝑ/
ceptis eſt. dilectõe dei: ꝛ dilectõe ꝓximi.
Ad duo itaq̃ ꝑcepta. id eſt ad dilectionẽ
dei ꝛ ꝓximi ꝑtinet decalogꝰ. Ad primuꝫ
ꝑceptũ tres chorde pertinẽt: qꝛ deꝰ trini

tas. ad alteꝝ vero preceptũ. id eſt ad dile/
ctioneꝫ proximi ſeptẽ chorde. quomodo
viuať inter hoĩes. Nã ipe numerꝰ ſepte/
nariꝰ tanq̃ ſeptẽ chordaꝝ incipit ab ho
nore parentũ. Honora patrẽ tuũ ꝛ mr̃eꝫ
tuam. Ad parẽtes em̃ ſuos homo aperit
oculos. ꝛ hec vita ab eorum amicicia ſu/
mit exordiũ. Quiſquis autẽ ſuis paren/
tibus nõ defert honorẽ: quibꝫ parcere po
terit? Et dicit apoſtolꝰ. Honora patrem
tuũ ꝛ matrẽ tuã. hoc eſt primũ mandatũ
Quomodo primũ quãdo quartũ mãda/
tum eſt: niſi quia in ſeptenario numero ẽ
primũ? Ad dilectionẽ proximi primũ eſt
in ſecunda tabula. Nã ideo due tabule le
gis date ſunt. Deꝰ em̃ famulo ſuo moyſi
in monte duas tabulas dedit. In quibꝫ
duabꝫ tabulis lapideis cõſcripta erãt de
cem ꝑcepta legis. qđ eſt pſalteriũ decem
chordarũ. Tria ĩ vna tabula ad deũ per/
tinentia. ſeptem in altera tabula ad pro/
ximum. In altera ergo tabula primũ eſt.
Honora patrẽ tuũ ꝛ matrẽ tuã. Secun/
dum. nõ mechaberis. Terciũ. nõ occideſ
Quartũ: nõ furaberis. Quintũ: non fal/
ſum teſtimoniũ dices. Sextũ: non cõcu/
piſces vxorẽ proximi tui. Septimũ: nõ
cõcupiſces rem proximi tui. Hec iunga
mus illis tribꝫ ad dilectionẽ dei pertinen
tibus ſi in pſalterio decẽ chordarũ voli
mus cantare canticũ nouũ Attendat em̃
charitas veſtra vt dicã vl' qđ deꝰ ſuggeſ
ſerit. Accepit legẽ populus iudeoꝝ. Iſta
in decalogo nõ obſeruauit. Et quicunq̃
obtemperabãt: timore obtẽperabant pe
ne nõ amore iuſticie: portabant pſalteriũ
nõ cantabãt. Cantãti em̃ voluptas timẽ
ti onꝰ eſt. Ideo veꝰ hõ: aut nõ facit: aut
timore facit. nõ amore ſanctitatis. nõ de/
lectatione caſtitatis: temperãtie charita/
tis: ſꝫ timore Uetus em̃ homo eſt: ꝛ vetꝰ
homo vetꝰ canticũ cantare poteſt: nõ no
uum. Ut aũt cantet canticũ nouũ: ſit no
uus homo. Quomodo aũt poſſit eſſe no
uus homo: audi nõ me ſꝫ apl'm dicentẽ.
Exuite vos veterẽ hominẽ: ꝛ induite no
uum Et ne quis putaret: cũ dixit. exuite
vos veterẽ homieꝫ ꝛ induite nouũ: aliqđ
deponendũ eſſe ꝛ aliquid accipiendum:

cū demutando ꝑciperet hoīe: ſubiecit et
ait. Quapropter deponētes mendacium
loq̄mini veritatē. Hoc eſt qđ ait. Exuite
veterē hoīez ⁊ īduite nouū. hoc dixit: mu
tate mores. Seculū diligebatis: deū di/
ligite. Nugatoria iniq̄tatis: temporales
voluptates diligebatis: proximū diligi/
te. Si dilectōe facitis: nouū canticū can
tatis Si timore facitis: facitis tñ: porta
tis quidē pſalteriū: ſ3 nondū cantatꝭ. Si
aūt nec faciatis: ꝓijcitis ipm pſalterium
Meliꝰ eſt tñ portare q̄3 ꝓijcere. Sed rur
ſus meliꝰ eſt cū voluptate cantare: q̄3 cuz
onere portare. Nec ꝑuenit ad canticū no
uum niſi iā cū voluptate cantās Nā qui
portat cū timore: adhuc ī vetuſtate ē. Et
q̄d eſt fratres qđ dico attēdite. Nō ↄcor/
dauit cū aduerſario ſuo: q̄ cum timore ad
huc facit. Timet enī ne veniat deus ⁊ dā
net illū. Nā nondū delectat caſtitas. non
dū illū delectat iuſticia. ſ3 iudiciū dei for
midans a factis temperat. Nōdū ↄcupi/
ſcentiā ipam damnat q̄ ſeuit in eo Nōdū
illū delectat qđ bonū eſt. nondū ibi habz
ſuauitatē vt cantet canticū nouū. ſ3 đ ve
tuſtate penas timet. Nōdū ↄcordauit cū
aduerſario. Tales em̄ hoīes plerūq3 ſup
plantantur tali cogitatione: vt dicāt ſibi
Si fieri poſſet: nō nobis minaretur deꝰ.
Nō talia ꝑ ꝓphetas ſuos diceret que ho
mines deterrent: ſed veniret ⁊ daret oīb9
indulgentiā. ignoſceret om̄ib9. poſtea ve
niret neminē mitteret in gehennā. Jā q2
iniquus eſt: iniquū vult eſſe deū. Uult te
deus facere ſimilē ſui ⁊ tu conaris deū fa
cere ſimilē tui. Placeat tibi ergo deꝰ qua
lis eſt: non qualē illū eſſe vis. Peruerſus
em̄ es: ⁊ talē vis eſſe deū q̄lis es: nō qua/
lis eſt. Si aūt placeat tibi qualis eſt. cor
rigeris. ⁊ diriges in eā regulā cor tuū. a q̄
nūc alienꝰ diſtortus es. Placeat tibi deꝰ
qualis eſt. Nō te ipe amat qualis es: ſed
odit te q̄lis es. Jō tui miſeretˀ. q2 odit te
qualis es. vt faciat te q̄lis nondū es: faci
at te dixi q̄lis nōdū es. Nā illud tibi ñ ꝓ
mittit q2 faciet te q̄lis es. Nā eris q̄lis eſt
ſ3 ad quendā modū id eſt imitator dei ve
lut imago: ſed nō q̄lis imago eſt filiꝰ. Nā
etiā imagines ī hoīb9 diuerſe ſunt. ſilius
hoīs habet imaginez pr̄is ſui. ⁊ h̄ eſt qđ
pater eiꝰ. q2 hō eſt ſicut pater eiꝰ. In ſpe
culo aūt imago tua nō h̄ eſt qđ tu. Aliter
eſt enī imago tua in filio. aliter ī ſpeculo.
In filio eſt imago tua ſcḋm equalitatē ſub
ſtantie. in ſpeculo aūt q̄3 lōge eſt a ſubſtā/
tia. ⁊ tñ eſt quedā imago tua. q̄3uis nō ta
lis q̄lis in filio tuo ſcḋm ſubſtātiā. Sic in
creatura nō h̄ eſt imago dei qđ eſt in filio
q̄ h̄ eſt qđ pr̄. id eſt verbuz dei ꝑ qđ facta
ſūt oīa. Recipe ergo ſimilitudinē dei quā
ꝑ mala facta amiſiſti. Sicut em̄ imago ī
nūmo imꝑatoris aliter eſt: ⁊ aliter in filio
Nā imago ⁊ imago eſt: ſ3 aliter impꝛ̄ſſa eſt
in nūmo. aliter ī filio. aliter ī ſolido aureo
imago imꝑatoris. Sic ⁊ tu nūmus dei
es ex h̄ melior: q2 cū intellectu ⁊ cū qua/
dā vita nūmus dei es. vt ſcias etiā cuius
imaginē geraſ: ⁊ ad cuiꝰ imaginē factꝰ ſis
Nā nūmus neſcit ſe hr̄e imaginē imꝑato
ris. Ergo vt dicere ceperā: odit te deꝰ q̄/
lis es. ſ3 amat te talē qualē te eſſe vult. et
ideo ille te vt muterꝭ hortatˀ. Cōcorda cū
illo. ⁊ incipe ſmo hñ velle: ⁊ odiſſe te q̄lis
es. h̄ ſit tibi initiū ↄcordie cū ſmone dei:
vt incipias ſmo tu odiſſe te q̄lis es. Cuz
ceperꝭ ⁊ tu odiſſe te talē q̄lis es: ſicut te ta
lē odit deꝰ. incipis iā ipm [illegible]ligere deū q̄/
lis eſt. Egrū attēdite. Eger egrotantē ſe
odit q̄lis eſt. Inde īcipit ↄcordare cū me
dico. q2 ⁊ medicꝰ odit eū q̄lis eſt. Nā ideo
vult ſanū eſſe: q2 odit eū febrientē: ⁊ ē me/
dicꝰ febris ꝑſecutor: vt ſit hoīs liberator
Sic auaricia. ſic libido. ſic odiū. cōcupi/
ſcētia luxuria. ſic nugacitas ſpectaculoꝝ
febres ſunt aīe tue: debes illas odiſſe cuz
medico tuo. ita ↄcordas cū medico: niteſ/
ris cū medico. ⁊ libenter audis qđ iubet
medicꝰ. libenter facis qđ iubet medicꝰ. ⁊
ꝓficiente iā ſanitate incipiūt etiā iā dele/
ctare ꝑcepta. Quā onerosus eſt cib9 egris
qñ reficiuntˀ: ⁊ peiorē horā reputant egri
refectōis ſue q̄3 ſue acceſſionis. ⁊ tñ cogūt
ſe ↄcordantes cū medico: ⁊ q̄3uis inuiti ⁊
obluctantes vincūt ſe vt aliq̄d accipiāt.
Quāta auiditate ſani maiora percepturi
ſūt. vñ egri minora vix accipiūt. S3 vn/
de hoc factū eſt? Quia oderant febrē ſuā
⁊ cum medico cōcordauerunt. ⁊ ſimul ꝑ

ſequebanꝫ febrē medicꝰ ⁊ egrotꝰ. Cū er-
go ⁊ nos talia dicimꝰ: ñ odimꝰ niſi febres
vr̄as. imo in nobis ip̄is ſermo dei febres
nr̄as odit. cū q̄ ꝯcordare debet. Nā nos
q̄d ſumꝰ niſi liberādi vobiſcū. ſanādi vo
biſcū? Modo nō me inimicamini ſꝫ ſmonē
dei. Nolite iraſci medicamēto vr̄o. nō in
ueni em̄ aliud q̄ traſire. Ueni ad quintā
chordā homo. Qui tango pſalteriū decē
chordarū. nunq̄d ꝑtermiſſurꝰ erā quintā?
Immo aſſidue ꝑcuſſurꝰ. In illa eī video
iacere pene totū genꝰ humanū: in illa vi-
deo plꝰ laborare. Ipā ꝑcutiēdo q̄d dico
Nolite mechari poſt vxores vr̄as. qr nō
vultis vt mechenꝫ poſt vos vxores vr̄e.
Nolite ire vos: q̄ eas ſeq̄ nō vultis. Sine
cauſa vos excuſari conamini. qñ dicitis.
Nunq̄d eo ad vxorē alienā? ad ancillam
meā eo. Uis vt dicat vxor tua tibi. Nun
q̄d eo ad virū alienū? ad ſeruū meū eo. Di
cis nō ē vxor aliena ad quā vado. Nūq̄d
vis dicaꝫ tibi. nō eſt vir alienꝰ ad quē va
do. Abſit vt dicat h̄ illa. Meliꝰ em̄ dolet
te q̄ꝫ imiteꝫ te. Illa em̄ caſta ⁊ ſancta femi
na ⁊ vere xp̄iana q̄ dolet fornicantē virū: ⁊
nō dolet ꝓpter carnē ſꝫ ꝓpter charitatē.
Nō iō vult vt nō facias. qr ⁊ ipa nō facit:
ſꝫ qr tibi nō expedit. Nā ſi ꝓpterea nō fa
cit vt tu nō facias: ſi feceris faciet. Si aūt
deo illud debeat. ſi xp̄o illō debeat qō tu
exigis. ⁊ ideo reddet qr iubet iſte. ⁊ ſi for-
nicaꝫ vir caſtitatē femīa illa deo exhibet.
Chriſtꝰ em̄ loquiꝫ in cordibꝫ bonarū femi
narū. loquiꝫ intꝰ vbi non audit vir. qr nec
dignꝰ ē: ſi talis eſt. Loquiꝫ ergo ille interiꝰ
⁊ dicit. ⁊ filiā ſuā cōſolaꝫ hmōi v̄bis. De
iniurijs viri tui torq̄ris. qō tibi em̄ fecit
dole: ſꝫ ip̄m noli imitari vt male facias ſꝫ
ip̄e te imiteꝫ in bono. Nā in eo q̄ male fa
cit noli eū putare caput tuum: ſꝫ time me
deū tuū. Nā ſi ⁊ in eo q̄ male facit caput
eſt. ⁊ ſecutū ē corpꝰ caput ſuū: euntam-
bo ꝑ ꝑceps. Ut aūt ñ ſequaꝫ malū caput
ſuū teneat ſe ad caput eccl'ie chriſtū. huic
debens caſtitatē ſuā. huic deferens hono
rem ſuū. abſens ſit vir. p̄ſens ſit vir. non
peccat illa. qr nunq̄ꝫ eſt abſens cui debet
vt nō peccet. Hec ergo fratres mei faci-
te. vt poſſitis ꝯcordare cum aduerſario.

Nec amara ſunt q̄ dico. aut ſi amara ſūt
curāt. Potio iſta ſi amara eſt accipiaꝫ. qr
in periculo ſunt viſcera amara bibatur.
Meliꝰ eſt modica amaritudo in faucibꝫ:
q̄ꝫ eternū tormentū in viſceribꝫ. Mutate
ergo vos: quicūq̄ꝫ nō faciebatis h̄ bonū
caſtitatis. Iā facite. Nolite dicere: non p̄t
nō fieri. Fedū eſt fratres mei: turpe eſt: vt
vir dicat non poſſe fieri qō facit femina.
Scelꝰ eſt vt vir dicat nō poſſū. Qō po-
teſt femina vir nō p̄t? Quid em̄. illa carnē
nō portat? prior a ſerpēte decepta eſt. Ca
ſte vxores veſtre oñdunt vobis fieri poſ-
ſe qō nō vultis facere: ⁊ dicitis fieri non
poſſe. Sꝫ forte dices ideo illā facilꝰ face
re poſſe: qr multa illi cuſtodia eſt legis p̄-
ceptū. diligētia maritalis. terror etiā legū
publicarū. eſt etiā verecūdie ⁊ pudoris il-
lius magnū munimētū. Multe cuſtodie
faciūt feminā caſtā. virū caſtū faciat ipa vi
rilitas. Nā ideo mulieri maior cuſtodia.
qr maior infirmitas. Illa erubeſcit viros
tu nō erubeſcis xp̄o. Tu liberior qr forti
or: qr facile vincis: ideo tibi cōmiſſus es.
Sup illā ⁊ diligētia viri. ⁊ terror legū. et
ꝯſuetudo morū. ⁊ verecūdia maior. ⁊ deꝰ
ſup te tantū deus. Inuenis em̄ facile pa
res viros quibꝫ nō timeas erubeſcere. qr
faciunt id multi. Et tanta eſt peruerſitas
generis humani: vt aliquādo metuendū
ſit ne caſtus erubeſcat inter impudicos.
Ideo non ceſſo tangere iſtā quintā chor
dā ꝓpter ipam ꝑuerſam cōſuetudinē ⁊ la
bem totius vt dixi generis humani. Si
quis inter vos faciat homicidiū qō auer
tat deꝰ: pellere eū vultis de patria. ⁊ cōti-
nuo ſi fieri p̄t excludere. Si q̄s faciat fur
tū: odiſtis illū: nec videre vultis. Si q̄s
dicat falſū teſtimoniū: abominamini nec
vobis hō videꝫ. Si q̄s ꝯcupiſcat aliēas
res: raptor ⁊ iniuſtꝰ deputaꝫ. Si q̄s vo-
lutaꝫ cū ancillis ſuis. amaꝫ. blande accipi
tur. conuertunꝫ vulnera in ioca. Si q̄s
aūt exiſtat q̄ dicat ſe caſtū. nō facere adul-
terium. notum autē ſit q̄ nō faciat. erube
ſcit accedere ad illos nō ſui ſimiles: ne in-
ſultent. ne irrideant. ne dicant nō eſſe virū.
Ad hoc delapſa eſt humana peruerſitas
vt vir habeatur a libidine victus. et vir

nō habeat victoꝛ libidīs. Triūphantes
exultāt ⁊ n̄ ſūt viri: iacēt ꝓſtrati ⁊ viri ſūt.
Si ſpectareſ: ille tibi videret fortioꝛ q̄ ia
ceret ſb̄ beſtia ꝗ̄ꝫ q̄ ꝑimeret beſtiā? Sꝫ qꝛ
diſſimulacꝭ a pugna interioꝛe ⁊ delectāt
vos pugne exterioꝛes. iō nō vultis ꝑtine
re ad canticū nouū: vbi dicit. Qui docet
manꝰ meas ad p̄liuꝫ: ⁊ digitos meos ad
bellū. Eſt em̄ bellū qđ ſecū agit hō dimi
cās ꝯtra ꝯcupiſcētias malas: frenās aua
riciā: elidēs ſupbiā: ſuffocās ambitionē:
trucidās libidinē. Has pugnas facis in
occulto: ⁊ n̄ vincerꝭ in apto. Ad h̄ docent
manꝰ vr̄e ad p̄lium: ⁊ digiti vr̄i ad bellū.
Nō ē h̄ in ſpectacul' veſtrꝭ. In ill' ſpecta-
culis n̄ idē ē venatoꝛ qđ cythariſta. aliud
agit venatoꝛ. aliud cythariſta. In ſpecta
culo dei vnū ē. Tāge eaſdē decē chordaſ
⁊ feras occide: vtrūqꝫ ſiml' facꝭ. Tangis
p̄mā chordā q̄ colit vnꝰ deꝰ cecidit beſtia
ſuꝑſticōis. Tāgis ſcđaꝫ q̄ nō accipis no
mē dei tui ī vanū: cecidit beſtia erroꝛiſ ne
ꝑhandaꝝ hereſū q̄ id putauerūt. Tangꝭ
terciā chordā vbi ꝓ ſpe future q̄etis facis
q̄cq̄d facꝭ: interficit crudelioꝛ ceteris be-
ſtijs amoꝛ ſecl'i huiꝰ. Propt' em̄ amoꝛē ſe
culi huiꝰ laboꝛāt hoīes ī oīb; negocijs.
Tu aūt ī oīb; bōis oꝑib; tuis laboꝛa. nō
ꝓpter amoꝛē ſcl'i huiꝰ: ſꝫ ꝓpter req̄eꝫ ſem
piternā quā ꝓmittit deꝰ. Uide q̄uo vtrū
qꝫ ſiml' facꝭ: ⁊ choꝛdas tāgis ⁊ beſtias oc-
cidis. id ē ⁊ cythariſta es ⁊ venatoꝛ. Non
vos delectāt talia ſpectac'la vbi n̄ ꝓmere
mur oc'los editoꝛis: ſꝫ oc'los redēptoꝛis
Honoꝛa patrē tuū ⁊ matrē tuā: tangꝭ q̄r
tā choꝛdā vt honoꝛē parētib; deferas: ce
cidit beſtia impietatꝭ. Nō mechaberꝭ: tā-
gis q̄ntā choꝛdā: cecidit beſtia libidinis.
Nō occides: tangis ſextā choꝛdā: cecidit
beſtia crudelitatꝭ. Nō furtū facies: tangꝭ
ſeptimā choꝛdā: cecidit beſtia rapacitatꝭ
Nō falſū teſtimoniū dices: tangꝭ octauā
choꝛdā: cecidit beſtia falſitatꝭ. Nō ꝯcupi
ſces vxoꝛē ꝓximi tui: tangꝭ nonā choꝛdā
cecidit beſtia adulterie cogitatōis. Aliđ
em̄ ē nō facere aliq̄d tale p̄ter vxoꝛeꝫ: aliđ
n̄ appetere alienā vxoꝛē. Iō duo p̄cepta
ſūt. nō mechaberꝭ: ⁊ n̄ ꝯcupiſces vxoꝛē ꝓ
ximi tui. Nō ꝯcupiſces rē ꝓximi tui: tan

gis decimā choꝛdā: cecidit beſtia cupidi-
tatis. Ita cadētib; oīb; beſtijs ſecurꝰ ⁊ in
nocēs ī dei dilectōe ⁊ hūana ſocietate ver
ſaris: tangēs choꝛdas decē q̄t beſtias oc
cidis. Nā m'lta capita ſūt ſb̄ iſtꝭ capitib;.
In ſingul' choꝛdis n̄ ſingulas beſtias. ſꝫ
greges īterficꝭ beſtiaꝝ. Sic ḡ canticū no
uū cū amoꝛe n̄ cū timoꝛe cantabis. Noli
dicere tibi qn̄ foꝛte aliq̄d luxuriāter vis
agere. Uxoꝛē n̄ habeo. facere poſſum qđ
volo. n̄ eī poſt vxoꝛē meā pecco. Iā noſti
p̄ciū tuū. iā noſti q̄ accedis. q̄d māduces:
q̄d bibas. imo quē māduces: quē bibas.
Abſtine te a foꝛnicatōib;. Ne foꝛte mihi
dicas. ad foꝛnicē vado. ad meretricē ꝑgo
ad ꝓſtitutā eo. nec illud p̄ceptū violo qđ
dictū eſt. nō mechaberꝭ. qꝛ vxoꝛē nōdum
habeo: nec poſt illā aliq̄d facio. Nec illđ
p̄ceptū violo qđ dictū eſt. Nō ꝯcupiſces
vxoꝛē ꝓximi tui. Qui ad publicā vado: ī
qđ p̄ceptū īcurro? Nō inuenimꝰ choꝛdā
quā tangamꝰ. nō inuenimꝰ choꝛdā: q̄ ner
uo ligemꝰ fugitiuū iſtū? Nō fugiet: habꝫ
vn̄ liget: ſꝫ amet te. Nō em̄ ligamentū ſꝫ
oꝛnamētū ī ipis decē choꝛdis inuenimꝰ.
Decē em̄ p̄cepta ad duo illa referunt. ſicu
ti audiuimꝰ vt diligamꝰ deū ⁊ ꝓximū: et
duo illa ad vnū illud. Unū eſt aūt qđ ti-
bi fieri n̄ vis alij ne fecerꝭ. ibi ꝯtinent decē
ibi ꝯtinent duo. Sed dicis. furtū ſi faciā
id facio qđ pati nolo. Si occidā id facio
qđ ab altero pati nolo. Si parētib; meis
honoꝛē n̄ deferā qn̄ volo vt deferat mihi
a filijs: id facio qđ pati nolo Si ſiꝫ mechꝰ
⁊ aliq̄d tale moliar: id facio qđ pati nolo.
Nā ſi q̄ īterroget dicit. nolo vt vxoꝛ mea
aliq̄d tale faciat. Si ꝯcupiſco vxoꝛē ꝓxi
mi mei: nolo q̄ ſcꝫ ꝯcupiſcat meā: id facio
qđ pati nolo. Cū ꝓ ad meretricē eo: cui
facio qđ pati nolo? qđ grauꝰ eſt ipi deo.
Intelligat ſctitas vr̄a. eteni qđ fieri tibi
nō vis alij ne fecerꝭ: ad duo p̄cepta ꝑtinet
Q̄uo ꝑtinet ad duo p̄cepta. ſi homini nō
feceris qđ pati non vis ab hoīe? Ad ꝓxi
mi p̄ceptū ꝑtinet: ad dilectōeꝫ ꝓximi: ad
ſeptē choꝛdas. Si aūt qđ nō vis pati ab
hoīe: ipſi deo vis facere: q̄d eſt h̄ nō facis
alteri qđ pati nō vis? Charioꝛ factꝰ eſt ti
bi hō ꝗ̄ꝫ deꝰ? Ergo q̄uo facio inq̄s ipi deo

Corrūpis teipm̄. Et vn̄ iiuriā facio deo
qꝛ corrūpo meipm̄? Un̄ tibi facit iiuriaꝫ
qui voluerit forte lapidare tuā tabulā pi
ctā? in q̄ tabula imago tua ē in domo tua
inaniter poſita ad vanū honorē tuuꝫ. nec
ſentiēs nec loq̄us nec vidēs. Si q̄s illaꝫ
lapidet nōne in te facit ꝯtumeliā? Cū ꝓ
imaginē dei qđ es tu corrūpis in te ꝑ for
nicatōnes ⁊ ꝑ diffluētias libidis: attēdis
qꝛ ad nulliꝰ vxorē acceſſiſti: attēdis qꝛ pꝰ
vxorē tuā nihil feciſti. qꝛ vxorē ñ habes:
⁊ ñ attēdis ꝑ libidies illicitas fornicatōiſ
euiꝰ imaginē violaſti. Poſtremo deꝰ qui
ſcit q̄d tibi vtile ſit. q̄ ꝓe ñ ſic ſuos ſeruoſ
gubernat ad vtilitatē illoꝝ: ñ ad ſuā. Nō
em̄ idiget huis q̄ſi ad adiutoriū. ſꝫ tu idi/
ges dn̄i auxilio. Ipe ḡ dn̄s q̄ ſcit q̄d tibi
ſit vtile. vxorē ꝯceſſit nihil ampliꝰ. h̄ iuſ/
ſit. h̄ p̄cepit. ne ꝑ illicitas voluptateſ cor
ruat tēplū eiꝰ qđ eſſe cepiſti. Nūq̄d h̄ ego
dico? Aplm̄ audite. Neſcitiſ qꝛ tēplū dei
eſtis. ⁊ ſpūs dei habitat i vob? Si q̄s tē/
plū dei corruperit: corrūpet illū deꝰ. Ui/
detis q̄uō minat? Nō vis corrūpi domū
tuā. q̄re corrūpis domū dei? Certe ñ facꝭ
alicui qđ pati nō vis? Nō eſt ḡ q̄ euadat.
Tenet ille q̄ ſe teneri nō putabat. Oia ei
pc̄ta hoim̄. aut ad corruptelā ꝑtinent fla
gitioꝝ. aut ad facinora nocendi. Qꝛ deo
noceri ñ p̄t i facinoribꝫ. i flagitijs eū offē/
dis. in corruptelis illū offēdis. in te illi fa
cis iniuriā. Facis ei iniuriā q̄re ipiꝰ: do/
mo ipiꝰ. Seruū ſi hres velles vt ſuiret
tibi ſeruꝰ tuꝰ. Serui tu meliori dn̄o deo
Seruū tuū ñ tu feciſti: ⁊ te ⁊ ſuū tuū ille
fecit. Uis vt tibi ſuiat cū q̄ factꝰ es: ⁊ nō
vis ſuire ei a q̄ factꝰ es. Ergo cuꝫ vis vt
ſuiat tibi ſeruꝰ tuꝰ hō ⁊ tu ñ vis ſeruire
dn̄o deo. facꝭ deo qđ tu pati ñ vis. Ergo
illud vnū p̄ceptū ꝯtinet duo. illa duo ꝯti
nent decē. illa decē ꝯtinēt oia. Cantate ḡ
i pſalterio decē chordaꝝ canticū nouum
Ut aūt cantetiſ canticū nouū: eſtote hoieſ
noui. Diligite iuſticiā habet pulcritudi/
nē ſuā. Iō nō vultis illā videre: qꝛ aliud
amatiſ. Nā ſi aliud ñ amaretiſ: eā vtiq̄ꝫ vi
deretiſ. Quare illā videtiſ q̄n illā exigitiſ? il
lā exigiſ q̄re laudas fidē q̄n illā exigiſ đ ſer
uo tuo? Quā pulcra res ē fideſ: ſꝫ tūc pul
cra ē q̄n đ ſuo exigit: tūc videt q̄n ab al/
tero expetit: q̄n đ te exigit ñ videt. Aurū
vides: fidē non vides? Sic lucet auꝝ ad
oclos corꝑis. ſic lucet fides ad oclos cor
dis. Apis ad illā oclos cordis: q̄n vis vt
exhibeat illā tibi ſeruꝰ tuꝰ. Si tibi illaꝫ
exhibuerit laudaſ ſeruū tuū: ⁊ p̄dicas eū
⁊ dicꝭ. Preclaꝝ ſeruū habeo: magnū ſer/
uum habeo: fidelē ſeruū habeo. Qđ lau/
das i ſeruo ñ exhibes dn̄o: ⁊ eo ſceleratiꝰ
qꝛ vis vt meliorē tu habeas ſeruuꝫ q̄ꝫ te
deuſ. Iubet deꝰ ſuo tuo vt bonꝰ ſit erga
te: q̄uō iubet vxori tue: vt ⁊ ſi tu mecha/
beris ñ mechet. Sic iubet ſuo tuo vt et
ſi tu ñ ſuis deo: ſuiat tibi. Sꝫ h̄ totū vi/
de: vt ad monitionē tuā valeat: nō ad per
niciē tuā. Etem̄ ſeruꝰ ille q̄ tibi ſuit indi
gno digne. id eſt q̄ indigno tibi bn̄ ſeruit.
⁊ fideliter ſuit. ⁊ pure te diligit: deo debꝫ
nō tibi. Iuſtū ē ḡ ⁊ tu attēdas: qꝛ ſb dn̄o
es ad quē ⁊ ille attēdit vt ſuiat tibi. Im/
ple ḡ qđ dictū eſt. qđ tibi fieri nō vis. aliJ
ne feceriſ. Sꝫ ipm̄ aliJ cū dicꝭ: vtrūq̄ꝫ attē/
de ⁊ ꝓximū ⁊ deū. Canta i pſalterio decē
chordaꝝ: cāta canticū nouū. ꝯcorda cum
ſmone dei: cū eſt tecū i via. Cōcorda cūꝫ
aduerſario tuo cito: ne cū diſcordia veni
as añ iudicē. Si facꝭ qđ audis ꝯcordaſti
cū eo. ſi aūt nō facꝭ rixaris cū eo ⁊ nondū
cōpoſuiſti q̄uiſq̄ꝫ facias. Ut aūt ꝯcordetiſ
abſtinete vos a deteſtabilibꝫ corruptelꝭ: ⁊
a deteſtabilibꝫ inq̄ſitōibꝫ: a mathematicꝭ
ab aruſpicibꝫ: a ſortilegis: ab auguribꝫ: a
ſacrilegijſ: abſtiete vos q̄ꝫtū poteſtiſ a nu/
gatorijs ſpectaculꝭ. Si q̄ delectatōes ſe/
culi ſubrepūt i aia: exercete vos i miſcdia
exercete vos in elemoſinis: in ieiunijs: in
orōibꝫ. His em̄ purgant q̄tidiana pc̄ta:
q̄ nō p̄nt niſi ſubripere in aiaꝫ ꝓpter fra/
gilitatē humanā. Noli illa cōtemnere qꝛ
minora ſūt: ſꝫ time qꝛ pla ſunt. Attendite
frēs mei minuta ſūt: nō ſunt magna. Nō
eſt beſtia q̄ſi leo: vt vno morſu guttur frā
gat: ſꝫ beſtie plerūq̄ꝫ minute multe necāt
Si ꝓijciat quiſq̄ꝫ i locū pulicibꝫ plenū:
nunq̄d nō morit ibi? Nō ſūt quidē maio
res: ſꝫ infirma eſt natura hūana: q̄ etiā mi
nutiſſimis beſtijs interimi p̄t. Sic ⁊ mo
dica pc̄ta attēditis qꝛ modica ſūt: cauete

qꝛ pꝟa ſunt. Quā minutiſſima ſūt grana
arene. Si arene amplius in naui mittat:
mergit illā vt ꝑeat. Quā minute ſūt gut/
te pluuie. Nōne flumia implēt ⁊ domos
deijciūt. Ergo iſta nolite ꝯtemnere. Sꝫ
dicturi eſtis. Et ꝗs pt ſine iſtis? Ne h̄ di
ceres q̄ h̄re nemo p̄t. deꝰ miſꝛicoꝛs vidēs
noſtrā fragilitatē poſuit ꝫ remedia. Que
ſūt remedia? elemoſinaꝝ: ieiunioꝝ: ⁊ ora/
tionū. ipa ſunt tria. Ut aūt veꝝ dicas in
oꝛōe ꝑfecte implēde ſunt elemoſine. Que
ſūt ꝑfecte elemoſine? Ut ex ꝗ tibi abūdat
des ei ꝗ nō hꝫ: ⁊ q̄ te ledit aliꝗs ignoſcas
illi. Sꝫ ne puteṫ frēs qꝛ faciēda ſunt q̄ti
die adulteria: ⁊ elemoſinis q̄tidianis mū
danda ſūt. Ad illa ſcelera maioꝛa nō ſuffi
ciūt q̄tidiane elemoſine vt ea mundent.
Aliud ē vbi mutes vitā. aliud ē vbi tole
res vitā. Illa mutāda eſt. Si mechꝰ eraſ
noli eſſe mechꝰ. Si fornicatoꝛ eras: noli
fornicari. Si homicida: noli homicida
eſſe. Si ibas ad mathematicū: ⁊ ad cete/
ras peſtes ſacrilegas: iā deſine. Arbitrarꝭ
hec niſi fieri deſināt q̄tidianis elemoſinis
poſſe mūdari? Illa dico q̄tidiana pc̄ta: q̄
aut ꝑ linguā facile cōmittunt. vt eſt v̄bū
duꝝ: aut cū labit aliꝗs i riſū īmoderatū.
aut ī hmōi nugas q̄tidianas. In ipis cō
ceſſis pc̄ta ſūt. Cū ipa vxore ſi excedit cō
cumbēdi modꝰ ꝓcreādis liberꝭ debitꝰ: iā
peccatū eſt. Ad h̄ em̄ ducit vxoꝛ: id etiaꝫ
tabule indicāt vbi ſcribit liberoꝝ ꝓcreā
doꝝ cauſa. Q̄n tu vti vxore ampliꝰ q̄ȝ ne
ceſſitas ꝓcreādoꝝ liberoꝝ cogit voluerꝭ
iā peccatū eſt. Et ipſa talia pc̄ta q̄tidiane
elemoſine mūdāt. In ipis alimētis q̄ vti
q̄ȝ ꝯceſſa ſūt. ſi forte excedis modū ⁊ am/
pliꝰ accipis q̄ȝ neceſſe eſt peccas. Quoti/
diana ſūt iſta q̄ dico. ſꝫ tn̄ pc̄ta ſunt ⁊ non
leuia qꝛ plura. Quia v̄o q̄tidiana ⁊ pluri
ma: timēda eſt ruina mltitudinis: ⁊ ſi nō
magnitudīs. Talia pc̄ta dimittimꝰ frēs
q̄tidianis elemoſinis poſſe mūdari. Sꝫ
facite elemoſinas ⁊ nolite ceſſare. Attēdi/
te vitā veſtrā q̄tidianā ipis pc̄tis ſcaturi
entē minutis ipis dico. Et cū facꝭ elemo
ſinā ñ ſuꝑbe faciaſ. nec ſic oꝛes queādmo
dū ille phariſeꝰ. Sꝫ tn̄ ꝗd ibi dixit. Ie/
iuno bis ī ſabbato: decimas do oīm que

cūq̄ȝ poſſideo. ⁊ nōdū fuſus erat ſanguis
dn̄i. Tm̄ ꝓ nobis p̄ciū accepimꝰ ⁊ ſaltim
nec tm̄ erogamꝰ q̄ȝtū phariſeꝰ. Et habeſ
alio loco aꝑte dicentē dn̄m. Niſi abūda/
uerit iuſticia v̄ra plꝰ q̄ȝ ſcribaꝝ ⁊ phariſe
oꝝ: nō intrabitꝭ in regnū celoꝝ. Ergo illi
dant decimas: tu ſi centeſimā dederꝭ ali/
ꝗd magnū te feciſſe gloriarꝭ. Attēdis em̄
ꝗd aliꝰ nō faciat: nō quid te iubeat facere
deꝰ. Metiris te ꝺ compatōe peioꝛis: nō
de iuſſione melioꝛis. Nō qꝛ ille nihil fa/
cit. ideo tu magnū aliꝗd facis: ſꝫ qꝛ gau/
det ad q̄dā minima oꝑa v̄ra: qꝛ tāta ē ſte/
rilitas v̄ra vt ad modica gaudeat. Qua/
ſi ſecuri vobis blādimini de minimis ele
moſinaꝝ granis: ⁊ aceruos obliuiſcimini
pctōꝝ. Protuliſti forte neſcio ꝗd paruū:
qꝺ aliꝰ aut nō habuit: aut nō ꝓtulit cum
h̄ret. Noli attēdere poſt te ꝗs ñ faciat. ſꝫ
ꝗd te iubeat deꝰ facere. Poſtremo q̄re in
iſtis affectōibꝯ ſecularibꝯ nō vobis ſuffi/
ciūt q̄s p̄ceſſiſtis. ſꝫ vultꝭ eſſe diuites. eq̄
les ditioꝛibꝯ vobis? Nō attēditis q̄ntos
pauꝑioꝛes trāſcenditis? Uincere vultis
ditioꝛes. Sꝫ ī elemoſinis habet modus
Hic dicit: iā q̄uiſq̄ȝ facio: ⁊ illic non dicit.
quātis diuitibꝯ ditioꝛ ſū? Nō attendunt
egeſtates innumerabiliū mendicoꝝ. Nō
reſpiciunt poſterioꝛes mltitudines pau/
ꝑeꝝ. Sed paucitas p̄cedentiū diuitū an̄
oculos ponit. Cur ī oꝑe bono nō attēdit
ille zacheꝰ: ꝗ dimidiū rerū ſuarum dedit
pauꝑibꝯ? Sꝫ optare cogimur vt attēdat
ſaltim ille phariſeꝰ ꝗ oīm q̄ poſſidebat de
cimas dabat. Noli parcere theſauris ca
ducis: theſaurꝭ vanis. Noli ſub imagine
pietatꝭ augere pecuniā. Filijs meis ſuo.
Magna excuſatio: filijs meis ſeruo. Ui
deamꝰ. Seruat tibi pr̄ tuꝰ: ſuas tu filijs
tuis. filij tui filijs ſuis. ⁊ ſic ꝑ om̄es ⁊ nul
lus facturus eſt p̄cepta dei. Quare nō illi
potiꝰ impēdis oīa ꝗ te fecit ex nihilo?
Qui te fecit: ipſe te paſcit. Ex his q̄ fecit
ipe: paſcit ⁊ filios tuos. Neq̄ȝ ei meliꝰ cō
mittꝭ filio tuo patrimoniū tuū q̄ȝ creato/
ri tuo. Et mentiunt quidē hoīes: mala ē
auaricia. Palliare ſe volūt noīe pietatꝭ et
dealbare. vt q̄ſi ꝓpter filios videant ſua
re hoīes. qꝺ ꝓpter auariciā ſeruāt. Nam

vt noueritis q2 sic plerūqꝫ ↄtingit. Dici ꝑ ꝺ quodā. Quare ñ facit elemoſinā? q2 ſeruat filijs ſuis. Cōtingit vt amittat vnū. Si ꝑpter filios ſuabat: mittat poſt illū ꝑtē ſuā. Quare illā tenet ĩ ſaeculo: ⁊ illuꝫ relinqt ab aīo. Redde illi qꝺ ſuū eſt. redde qꝺ illi ſuabas. Mortu⁹ eſt inqt. ſꝫ ꝑceſſit ad deū: ꝑs ipi⁹ debeꝛ pauꝑibꝫ. Illi debeꝛ ad quē ꝑrexit: xp̄o debeꝛ: ad ipm eū ꝑrexit. ⁊ ille dixit. Qui vni ex minimis iſtis fecit: mihi fecit. Et q̄ vni ex minimiſ iſtis ñ fecit: mihi ñ fecit. Sꝫ quid dicis? Seruo fratribꝫ ipi⁹. Si viueret ille: nō erat cuꝫ ſuis fratribꝫ diuiſurus? O ſides mortua: mortu⁹ eſt em̄ fili⁹ tu⁹. Quicqd dicas mortuo debes qꝺ viuo ſeruabas. Mortu⁹ eſt fili⁹ me⁹. ſꝫ tm̄ partē filij mei ſuo fratribꝫ ipi⁹. Si credis q2 mortu⁹ eſt ſi ꝑ illo xp̄s mortu⁹ nō eſt: mortu⁹ eſt ipſe Si aūt ĩ te fides eſt: viuit fili⁹ tuus. Uiuit ꝑrſus nō deceſſit ſꝫ ꝑceſſit. Qua fronte ventur⁹ es ad filiū tuū q̄ ꝑceſſit: cui ꝑcedenti nō mittis partē ſuā ĩ celū? An ñ ꝑt mitti in celum? Poteſt ꝑrſus. Audi ipm dn̄m dicētē. Theſauriſate vob theſauroſ ĩ celo. Si ĝ ille theſaur⁹ meli⁹ eſt cuſtoditus ĩ celo: nunqd tūc mitted⁹ eſt filio qñ ſi miſſus fuerit nō ꝑibit? Tenebiꝛ ħ vbi ꝑt ꝑire: nō mittiꝛ illuc vbi xp̄s eſt cuſtos Certe ea q̄ ħ tenes ⁊ ñ vis mittere poſt filiū tuū: qbꝫ cōmēdas actoribꝫ tuis cōmēdas illi⁹ partē q̄ ꝑceſſit. ⁊ xp̄o nō cōmendas ad quē ꝑceſſit? An idone⁹ eſt tibi ꝑcurator tuus: min⁹ idoneus xp̄s? Uidetis frēs q2 mendaciū eſt qꝺ dicūt hoīes. Filijs meis ſuo. Mēdaciū eſt frēs mei: mēdaciū eſt. Auari ſūt hoīes. vel ſi certe cogaꝛ ↄfiteri qꝺ nolūt: cū erubeſcūt tacere qꝺ ſūt: fundāt vomāt in ↄfeſſione qꝺ portant. Pect⁹ ꝑmiꝛ crapula iniquitatis: euomat eā cōfeſſio. ſꝫ nō canino more redeaꝛ ad vomitū. Eſtote xp̄iani Ualde ꝑaꝝ eſt vocari xp̄ian⁹. Quāta donatis venatoribus. q̄nta turpibꝫ ꝑſonis. donatis eis q̄ vos occidūt. Per ipas eiꝫ exhibitōes voluptatū interficiūt aīas veſtras: ⁊ inſanitis qs pl⁹ donet. Si inſanireris qs plus ſeruet nō eſſetis ferēdi. qs pl⁹ ſeruet inſanire auaricie eſt. qd pl⁹ donet inſanire ꝑfuſionis eſt. Nec auarū te de⁹ nec ꝑfuſuꝫ vult: collocare te vult q̄ habeſ: nō ꝑijcere Certatis qs vincat in pei⁹. nō datis oꝑaꝫ qs ſit melior: atqꝫ vtinā nō daretis: qs ſit peior. Et dicitis xp̄iani ſum⁹ ad fauoreꝫ ꝑpl'i ꝑijcitis res vr̄as. Ecce ñ iubet xp̄s. Rogat xp̄s: eget xp̄s. Eſuriui dicit xp̄s: ⁊ nō dediſtis mihi mādūcare. egere voluit ꝑpter te. vt haberes vbi ſemiares q̄ dedit vt meteres vitā eternaꝫ. Nolite pigri eſſe: ⁊ male ſecuri. mores emēdate. peccata rdimite. ⁊ cū hec feceritis: deo grās agite a q̄ accepiſtis bñ viuere. Et ſic ei grās agite vt nō inſulteti bis q̄ nōdū bñ viuunt. Sꝫ eos ipos moribꝫ vr̄is hortemini. Hec faciēdo habetis ꝑfectā q̄ꝫtū ĩ hac vita ꝑt iuſticiā. Cōuerſantes ĩ bonis oꝑibus. in orōibꝫ. in ieiunijs. ⁊ ĩ elemoſinis ꝑpter minuta pc̄ta. ⁊ abſtinēdo vos ab illis magnis pc̄tis ↄcordatis cū aduerſario ⁊ ſecuri dicitis in orōe. Dimitte nob debita noſtra: ſicꝫ ⁊ nos dimittim⁹ debitoribꝫ nr̄is. Habetis em̄ qꝺ q̄tidie vobis dimittaꝛ: qui habetis q̄ q̄tidie dimittatis. Sic ambulādo ſecuri ĩ via ñ timebis latrocinia diaboli: q2 xp̄s viā ⁊ ſtratā magnā ſe ipm fecit: ꝑducit ad patriā. Oīs ibi ſecuritas. oīs quies. vbi ⁊ ipa miſcōie oꝑa ceſſabūt: q2 nl'la ibi erit indigētia miſerorū. Erit ergo illud ſabbatū ſabbatoꝝ. vt qꝺ ħ deſideram⁹ ibi inueniam⁹. Amē.

Explicit liber beati Auguſtini de decem chordis.

Sermo ſācti Auguſtini de ebrietate.

Frequenter charitatē vr̄aꝫ frēs charilſimi pr̄na pietate admonui: vt ebrietatis malū tanq̄ꝫ inferni foueā vitare deberetis. Sꝫ ipi infelices ebrioſi: qñ ſenimio vino ingurgitant: derident ⁊ vituꝑant eos q̄ rōnabiliter ħ tm̄ qꝺ ſufficit bibere volūt: dicētes eiſ. Erubeſcite ⁊ verecundū ſit vobis: q2 nō poteſtis bibere q̄ꝫtū nos. Dicūt em̄ eoſ ñ eſſe viros. Et videte miſeriā ebrioſoꝝ.

Se dicūt viros q̇ inhoneſti ī ebꝛietatis
cloaca iacēt. ⁊ illos dicūt nō eſſe viros: q̇
honeſti ⁊ ſobꝛij ſtāt. Nemo dicat frēs cha
riſſimi q̄ ī iſtꝭ tꝑibꝫ martires ñ ſint. Quo
tidie martires ſūt. Martir em̄ teſtꝭ inter
ꝑtat᷑. Quicūqꝫ ǧ ꝓ v̄itate teſtimoniū de/
derit: ⁊ oēs cauſaſ cū iuſticia iudicauerit
q̇cq̇d ꝓ teſtimonio veritatis vl' iuſticie ꝓ
tulerit: totū ei dñs ꝓ martirio cōputabit
At ſi ille q̇ ebꝛietati reſiſtit: ſi cū dei adiu
torio ꝑſeuerare voluerit. ⁊ ꝓ ip̄a re aliq̄s
ꝑtulerit tribulatōes: oīa ei dñs ad marti
rij gl'iaꝫ cōputabit. Velim nūc ſcire frēs
chariſſimi: quicūqꝫ dñs p'les ſuos habꝫ
ſi vl' vnū ex illis velit fieri ebꝛioſū: ⁊ deuſ
habeat ebꝛioſū? Jō em̄ frēs tāta infelici/
tate ſe inebꝛiāt hoīes. qꝛ putāt ebꝛietatē
aut paruū aut nullū eſſe pctm̄. Sꝫ ꝓ iſta
ignorātia maxime ſacerdotes ī die iudi/
cij reddituri ſūt rōeꝫ. ſi cōmiſſiſ ſibi ppl'iſ
q̄ vl' q̄ta mala d̄ ebꝛietate naſcū᷑ aſſidue
noluerint ꝑdicare. Qui aūt credit paruū
eſſe pctm̄. ſi ſe ñ emēdauerit: ⁊ ꝓ ip̄a ebꝛie
tate pñiaꝫ nō egerit cū adulterꝭ ⁊ homici
dis eterna illū pena ſine remedio crucia/
bit. ſcḋm illud qḋ ip̄i bñ noſtis beatū apl'm
ꝑdicaſſe. Neqꝫ inq̇t fornicarij. neqꝫ idoliſ
ſeruiētes. neqꝫ molles. neqꝫ maſculoꝝ cō/
cubitores. neqꝫ auari. neqꝫ adulteri. neqꝫ
ebꝛioſi ꝛ̄gnū dei poſſidebūt. Videte ebꝛi
oſos cū ꝑdictꝭ vicijs iūgi. Et iō diffiniat
⁊ deliberet vnuſquiſqꝫ apud ſe ebꝛietatē
graue eē peccatū. ⁊ cūe aut nunq̄. aut diſ
ficile eū ebꝛietas poterit ſuꝑare. cū ei nō
ſolū ī futuro ſecl'o ꝓpter ebꝛietatē torq̄n
di ſint hoīes. ſꝫ ī pñti ꝑ ip̄aꝫ ebꝛietatē ml'
tis freq̄nter infirmitatibꝫ fatigant᷑. ⁊ h̄ q̇/
dē ñ ſolū laicꝭ: ſꝫ etiā clericꝭ: qḋ peius eſt.
Ml'ti ſūt ⁊ maioris ordīs clerici: q̇ cum
alijs ſobꝛietatꝭ bonū deberēt iugiter ꝑdi
care: nō ſoluꝫ h̄ nō faciūt: ſꝫ etiā ſe ⁊ alios
inebꝛiare nō erubeſcūt nec metuūt. Sꝫ
agnoſcāt ⁊ doleāt q̇cūqꝫ tales ſunt. Et q̇
nolūt ſe emēdare ⁊ ꝓ ſe ⁊ ꝓ alijs neceſſe ē
eterna ſupplicia ſuſtinere. Jllud v̄o q̄le ē
q̄ iā trāſacto ꝯuiuio ⁊ cōpleta ſiti: cū am
pli⁹ bibere ñ pñt nec debeāt: tūc qꝛ nouel
li ⁊ q̄i ip̄a hora ſuꝑueniāt: diuerſis noīb
incipiūt bibere: nō ſolū viuoꝝ hoīm. ſꝫ ⁊
angeloꝝ ⁊ reliquoꝝ antiq̄ꝝ ſctōꝝ: eſtimā
tes q̄ maximū illis honorē impēdāt. ſi ſe
in illoꝝ noīb nimia ebꝛietate ſepeliāt. ig
norātes q̄ null⁹ tā grauē iniuriā ſctis an
gel' ⁊ ſctīs hoīb agnoſcit᷑ irrogare q̄ꝫ illi
q̇ ī eoꝝ noīb bibēdo ꝑ ebꝛietatē ſuaſ aīaſ
ꝓbant᷑ occidere. Sūt eī aliq̇ q̇ ſola hac d̄
cauſa aliq̄ ſalſa cibaria ſibi ordināt fieri.
vt ꝑ ip̄aꝫ ſalſitudinē nimia ſe poſſint ebꝛi
etate obꝛuere. Hoc em̄ q̇dē ſi pagani ig/
norāter faciūt. nec mirandū eſt nec nimis
dolēdū: qꝛ ⁊ in deo ſpē nō hñt. ⁊ antiquā
parētū ſuoꝝ ꝯſuetudinē ſuāt. Xp̄iani v̄o
q̄s de⁹ d̄ tenebꝛis eduxit ad lucē: de mor
te vocauit ad vitā: q̇bꝫ oēs ſcripture cla/
māt ebꝛietatē fugere. ſobꝛietatē diligere.
q̄re turpiſſimas illoꝝ ebꝛietates imitant᷑:
d̄ q̄ꝝ ꝑfidia liberari ꝑ dei grāꝫ meruerūt?
Et iō rogo: ⁊ ꝑ tremēdū diē iudicij vos
adiuro: vt q̄tū poteſtꝭ: ebꝛietatꝭ malū au
xiliāte dño fugiatꝭ: ⁊ iā vob̄ īcipiat vere/
cundū eſſe: q̄ hucuſqꝫ gētibꝫ ⁊ paganis ī
ebꝛietatꝭ turpitudīe vos voluiſtꝭ ſil'es ex
hibere. Et iō qꝛ deo ꝓpicio illis diſſil'es
eſtꝭ ī fide: ſil'es eſſe ī ebꝛietate nō debetis
Que etiā ſi reliq̄ pc̄ta xp̄iani ñ admittāt:
ſola ea ſi freq̄ns fuerit ebꝛietas: ⁊ emēda/
tio ac pñia nō ſubueniat: in inferno ꝑcipi
tat. ſcḋm id qḋ iā dictū eſt. neqꝫ ebꝛioſi re/
gnū dei poſſidebūt. Sꝫ dicet aliq̇ſ. Ego
regnū dei nolo: eternā tm̄ requiē deſide/
ro. Nemo ſe decipiat frēs. Duo em̄ loca
ſūt. ⁊ tercius nō eſt viſus. Qui cū xp̄o re
gnare ñ meruit: cū dyablo abſqꝫ vlla du/
bitatione peribit. Ego fratres chariſſi/
mi: dum hec humiliter ⁊ cū grandi chari
tate pro ſollicitudine paterna cōmoneo:
apud deū abſoluo ꝯſcientiā meā. Qui ve
ro me libenter audire: ⁊ fideliter qḋ ei pre
dictū eſt implere voluerit: habebit p̄mi/
um eternū. qui autē cōtempſerit: timeat
ne eternum neceſſe ſit ſine vllo ſine ſuſti/
nere ſupplicium.

Explicit ſermo ſancti Auguſtini de
ebꝛietate.

Incipit tractat⁹ ſancti Auguſtini de
vanitate hui⁹ ſeculi.

In hac vita
poſiti frēs ita agite:vt cū
hinc migraueritis:ꝛ caro
vrā a vermibꝫ cepit deuo
rari ī ſepulcro:aīa ornata
bonis opibꝫ cū ſctīs oībꝫ letet̄ in cel'. Re/
trahat vos a malis opibꝫ vl' pctīs:interi/
tus eoꝝ q̄s p̄miſiſtis. Attēdite calamita
tes.cōſiderate diuitū ſepulcra:vel eoꝝ q̄
ante pauca tp̄a vobiſcū erāt:q̄d ſunt:vel
q̄d fuerūt:vel q̄d eis diuitie ꝛ cupiditas
ſeculi ꝓfuerint. Ecce nihil ex eis niſi ſoli
cineres remāſerūt:q̄ ſi mō loq̄ poſſent hᶜ
vob̄ dicerēt. Ut q̄d infelices tm̄ ꝑ ſeculi
vanitate diſcurritꝭ: Ut q̄d vos crimini/
bus ꝛ vicijs repletꝭ: Cōſiderate oſſa nrā
ꝛ vl' ſic vobis horreat cupiditas ꝛ miſia
vrā. Qđ vos eſtꝭ nos fuimꝰ:ꝛ qđ nos ſu
mꝰ vos eritꝭ. Itaqꝫ oīa frēs chariſſimi ſo
licita ꝯſideratōe pēſate.ꝛ hec ꝯſiderātes
expaueſcite:diē mortꝭ ante oclos ſemper
ponite:ad emendatōez q̄ꝫtū poteſtꝭ feſti/
nate. Nolite negligere ꝙ vos piꝰ deꝰ pec
cantes ſuſtineat.qꝛ q̄ꝫto diutiꝰ expectat
vt emēdetis:tāto grauiꝰ iudicabit ſi ne/
glexeritꝭ. Si forte putatꝭ qꝛ finis mundi
tardiꝰ veniat vl' ſuū vnuſq̄ſqꝫ ꝯſideret fi
nē: Ecce dū libēter ac iocūdiſſime morat̄
hō in mūdo:mltaqꝫ in lōga tp̄a diſponit
agēda:repēte rapit̄ ī morte:ꝛ ex impuiſo
auſert̄ a corpe. Sꝫ ille eſt btūs:q̄ ſemp il
lā habuerit añ oculos:ꝛ feſtinauerit ī illa
hora mortꝭ paratꝰ īueniri. Qđ ſi vultꝭ ſci
re chariſſimi q̄ꝫ magno metu magniſqꝫ
doloribꝫ aīa ſepat̄ a corpe:diligēter aduer
tite. Ueniūt em̄ angeli aſſumere eā vt ꝑ/
ducāt illā añ tribunal iudicꝭ metuendi:ꝛ
tūc illa memorans opa ſua mala ꝛ ꝑuerſa
q̄ die noctuqꝫ geſſit.ꝯtremiſcit.ꝛ q̄rit ea
fugere.induciaſqꝫ petere dicēs. Date mi
hi vl' vniꝰ hore ſpaciū. Tūc q̄ſi loq̄ntia ſi
mul opa eiꝰ dicēt. Tu nos egiſti:opa tua
ſumꝰ:nō te deſeremꝰ:ſꝫ tecū ſemp erimꝰ:
tecūqꝫ ꝑgemꝰ ad iudiciū. Hec q̄dē pecca
toris aīa agit:q̄ cū horrēdo timore ſepat̄
a corpe:ꝛ pgit plena pctīs ꝛ ingēti ꝯfuſi/
one. Iuſti ꝟo aīa cū ſepat̄ a corpe:nō ti/
met:nec expaueſcit.ſed magis cū magno
gaudio egredit̄:ꝛ cū exultatōe pgit ad de
um deducētibꝫ ſe ſctīs angel'. Illā horā
frēs mō timete:vt n̄ tūc timeatꝭ Illā nūc
p̄cauete:vt tūc ſecuri eſſe poſſitꝭ. Memē
tote iugiter ꝙ in medio laqueoꝝ dyaboli
ambulatꝭ.ꝛ iđ ſemp pati eſtote.vt qñ dñi
p̄ceptū fuerit miſſum:liberi ab omi labe
pctī ad requiē trāſire poſſitꝭ. Nō arbitre
mini vos ī h̄ mūdo diu māſuroſ.qꝛ nimi
rū ꝓuenit vt poſt dñicū miſſū p̄ceptū:nᶜ
vniꝰ hore momētū ꝯcedat̄ ī hac vita ꝯſi/
ſtere. Cauete igit̄ ne ī exitu vrō triſticias
faciatꝭ angel':ꝛ gaudiū inimiciſ. Scitote
ꝟo ꝙ cū aīa a corpe euellit̄.ſtatiꝫ aut ī pa
radiſo ꝑ meritꝭ bonis collocat̄.aut certe
ꝑ pctīs ī inferni tartara p̄cipitat̄. Eligite
mō qđ vultꝭ.ꝛ h̄ iā in vita vrā diſponite.
aut ꝑpetualiter gaudere cū ſctīs.aut ſine
fine cruciari cū impijs. Itaqꝫ frēs ſaltem
pene vos terreāt:ſi p̄mia n̄ inuitāt.ꝛ p̄ns
ſeculū ſi deſpicere n̄ valetis:ſaltē cū iuſti
cia poſſidete. Qui ī adoleſcentia errauit:
ſaltē iā ī ſenectute reſipiſcat:ꝛ mala q̄ pec
cando cōmiſit:penitēdo iā expurget. Ec
ce paulatim deficit mūdꝰ.ꝛ cūcta q̄ videt̄
velociter tāq̄ꝫ nebula.aut tanq̄ꝫ veſptina
vmbra trāſcurrūt. Ecce qđ olim p̄nūcia
bat̄:p̄ſenti iā tp̄e pſpicue cernit̄ Subtra
hunt̄ vt ipi videtis oīa bona.ꝛ creſcūt q̄
tidie mala. Nolite ḡ frēs iā mūdū dilige/
re:quē tanta cernitꝭ cū velocitate trāſire.
Nolite ī eiꝰ amore anchorā cordis iā fige
re:quē ſic ad finē ꝯſpicitꝭ declinare.p̄ſer/
tim cū apl's clamet.ꝙ amicicia huiꝰ mū/
di inimica ſit deo. Si em̄ ipe mūdꝰ nos
diligeret:diligēdꝰ vtiqꝫ n̄ eſſet.q̄ꝫto magꝭ
nūc dū ipe nos odire ꝓbat̄.q̄s tantꝭ maliſ
inſequit̄.a nobis omino ſpernēdꝰ atqꝫ fu
giendꝰ eſt: Uitā ḡ eternā ex oībꝫ p̄cordijſ
vrīo amate:quā nunq̄ꝫ ī ſecula finiatꝭ. Il
luc feſtinate vbi ſemp viuatꝭ.ꝛ vbi iā mo
ri nunq̄ꝫ timeatꝭ. Si em̄ ſic amatꝭ iſtā vi/
tā miſerā fluidāqꝫ:vbi cū tanto labore vi
uitis.ꝛ vbi vix currēdo ſatagēdo.ſudan
do.ſuſpirado neceſſarijs corpis ſatiſfaci
tis.q̄ꝫto magꝭ amare debetꝭ eternā vitā:
vbi nullū laborē ſuſtinebitꝭ.vbi ſemp ſū/
ma ſecuritas.ſūma felicitas.ſūma liber/
tas.felix beatitudo.vbi etiā implebit̄ illđ

qđ dñs in euãgelio dicit. Erũt hoīes ſi/
miles angel'. Et illud. Fulgebũt iuſti ſicͣ
ſol ĩ regno pr̃is mei. Qualis putatis tũc
erit ſplẽdor aīaꝝ: qñ ſolis claritatẽ habe/
bit lux corporꝝ. Ibi iã nõ erit vlla triſti/
ſticia. nullꝰ ibi labor. nullꝰ dolor nullꝰ ti/
mor. nl'la mors. ſʒ ꝑpetua ſemꝑ ſanitas ꝑ
ſeuerat. nulla ibi cõſurgit malicia. nulla
carnis miſeria. nulla egritudo. nulla om̃i
no neceſſitas. Nõ erit ibi fames. nõ ſitis.
nõ frigꝰ. nõ eſtꝰ. nõ laſſitudo ieiunij. nec
vlla tentatio inimici. nõ peccãdi volũtas
nec delinq̃ndi poſſibilitas: ſʒ totũ leticia
totũ exultatio poſſidebit: hominesq̃ꝫ ſo/
ciati angelis. ſine vlla carnis infirmitate
vernabũt. Erit ibi iocũditas infinita. be
atitudo ſempiterna: quã q̇ ſemel adipiſci
tur ſemꝑ tenet. Nihil h̃ loco magnificẽti
us. nihil glorioſiꝰ. nihil clariꝰ. nihil pul/
criꝰ. nihil veriꝰ. nihil illa bonitate ſinceri
us. nihil illa abundãtia copioſiꝰ. Ibi iã
nõ formidabit fortiſſimꝰ hoſtis: q̇ cupit
iugiter aĩas iugulare nec facies om̃ino
turbulenta tortoris. Nõ incutiet timorẽ
barbaroꝝ ĩmanitas: nec vlla vlteriꝰ time
bit aduerſitas. Nemo in illo loco glioſo
ĩdiget veſtimẽto. nõ eſt illic frigꝰ. nõ eſtꝰ.
nec vlla aeris ineq̃litas. Nullꝰ ibi eſurit.
nullꝰ triſtat'. nullꝰ eſt ibi peregrinꝰ. ſʒ oẽs
q̇ illuc venire meruerũt ſecuri ĩ ꝓpria pa
tria viuẽt. Nõ vltra aduerſabit' caro ſpi
ritui: ſʒ cũ angelis ĩenarrabilia ſempiter/
na a xp̃o p̃mia tribuent'. ⁊ q̃ꝫ oculꝰ ñ vidit
ſicut dicit ap'ls: nec auris audiuit: nec in
cor hoīs aſcẽdit: q̃ p̃parauit deꝰ diligẽti/
bus ſe. Ecce qualẽ beatitudinẽ ꝑditurus
erit: q̇ modo ſe: dũ licet: emẽdare noluerit
Idcirco nos fr̃es dño auxiliãte dedigne
mur vltra ſeruire pc̃to: quibꝰ tanta beati
tudo p̃parat' i celo. Dũ ergo tp̃s ẽ: feſtine
mus ꝓpitiũ nobis h̃re dñm: deſpiciamꝰ
q̃ terrena ſũt: vt adipiſcamur celeſtia. co/
gitemus peregrinos nos eſſe in h̃ ſeculo
vt liberiꝰ feſtinemꝰ ad celos. Velociter ci
tranſeũt: ⁊ cito tanq̃ꝫ vmbra pereũt cun/
cta q̃ h̃ vident'. Perpendamꝰ chariſſimi
fr̃es: q̃les erimꝰ in die iudicij: dei ⁊ ange/
loꝝ eiꝰ ꝯſpectui p̃ſentandi: qñ opa noſtra
erũt nobis añ oculos nr̃os nobis ponẽ/
da. Qualis erit tũc iſta ꝯfuſio: cui ꝯtige/
rit ꝓ peccatis ſuis ĩ conſpectu dei oīmq̃ꝫ
hoīm ⁊ angeloꝝ erubeſcere. q̇ h̃ nec vnũ
quidẽ hoīez ſe peccantẽ vult nũc inſpice/
re. Quis pauor erit deuʒ iratum videre:
quẽ placatũ nõ valet vniuerſitas cõpre/
hendere. Illũ ꝰ diẽ ſemꝑ timeamꝰ: queʒ
modo p̃uidere nulla tenꝰ poſſumꝰ. Illuʒ
diẽ iugiter paueſcamꝰ. ⁊ vl' ſic actꝰ nr̃os
reuocemꝰ. Cõſideremꝰ q̇s terror ĩ die il/
lo erit. cũ dñs de celis ad iudicandũ ſecu
lũ venerit. Qui metꝰ erit deuʒ videre. ad
cuiꝰ aduentũ vniuerſa elemẽta quatiũt'.
⁊ celũ cũ terra ꝯtremiſcet: virtuteſq̃ꝫ celo/
rũ cõmouebunt'. Tũc nimiꝝ p̃cinentibꝰ
angeloꝝ tubis. om̃es gẽtes quecũq̃ꝫ ſub
celo fuerint. ⁊ oīs hõ tã viri q̃ꝫ femine: in
eo ſexu vnuſquiſq̃ꝫ quo natꝰ fuerit ĩ mũ/
do. boni ⁊ mali. ſancti ⁊ pc̃tõres. vel qui/
cũq̃ꝫ ab initio nati ⁊ mortui fuerint. ſiue
a beſtijs deuorati. ſiue ab igne ꝯſumpti.
ſiue etiã ab aq̇s abſorpti: oẽs ſimt' in mo
mento tp̃is: in ictu oculi reſurgẽt in ip̃is
ſine dubio corꝑibꝰ: atq̃ꝫ in ip̃a carne: quã
h̃ habuerũt. ſ. in viꝝ ꝑfectũ. in menſuram
etatis plenitudinis xp̃i. in q̃ ⁊ ip̃e dñs re/
ſurrexit a mortuis. Et oẽs añ iudiciũ xp̃i
veniẽt. pariterq̃ꝫ eũ electi ⁊ reꝓbi oculis
ſuis videbũt. ſicͣ ⁊ ip̃e dñs in euãgelio di
cit. Tũc videbũt filiũ hoīs venientẽ ĩ nu
bibꝰ celi: cũ ỽtute magna ⁊ maieſtate: ꝯſti
patũ agminibꝰ angeloꝝ. ⁊ cõgregabunt'
ante eũ om̃es tribꝰ terre. ⁊ ſeꝑabit eos ab
inuicẽ. ſicͣ paſtor ſegregat oues ab hedis.
⁊ ſtatuet quidẽ iuſtos a dextris. impios
aũt a ſiniſtris. Tũc dicet ad eos q̇ a dex/
tris erũt. Venite bñdicti pr̃is mei: poſſi/
dete paratũ vobis regnũ a ꝯſtitutiõe mũ
di. Eſuriui eñ ⁊ dediſtis mihi mãducare:
ſitiui ⁊ dediſtis mihi potũ. ⁊ cetera q̃ au/
ditis in euãgelio. Tũc oībꝰ aſpiciẽtibus
oñdit liuores fixuraſq̃ꝫ clauoꝝ. in ipſo ſi
ne dubio corꝑe: qđ ꝓ noſtris peccatis vul
neratũ eſt. ⁊ ita pc̃tõres cõpellans dicet.
Ego te hõ de terre limo manibꝰ meis for
maui: ⁊ in paradiſũ meũ quẽ nõ mereba/
ris: collocaui. Sʒ tu me meaq̃ꝫ iuſſa con
temnẽs deceptorẽ ſeq̇ maluiſti. vnde ⁊ in
ſta pena damnatꝰ. inferni ſupplicijs de/

putatꝰ eras. Poſtca miſertꝰ tui: carnē aſſūpſi i terris. inter pctōres habitaui. ɔtumelias ꝛ verbera ꝑ te ſuſtinui. Ut te eriperē: colaphos ꝛ ſputa ſuſcepi Ut tibi dulcedinē padiſi redderē: acetū cū felle bibi. Propter te vepribꝫ coronatꝰ: cruci affixꝰ lācea vulneratꝰ ſū: ꝓpter te mortuꝰ: in ſepulcro poſitꝰ ſū: ad inferna deſcēdi: vt te ad padiſū reducerē. Tartara adij vt i celo regnares. Agnoſce ꝙ̄ impietas hūana: q̄ ꝑ te ꝑtuli. Ecce liuores q̄s ꝑ te ſuſcepi Ecce clauoꝝ foramīa: qbꝫ affixꝰ in cruce pepēdi. Suſcepi dolores tuos: vt te ſanarē. Suſcepi penā vt tibi gloriā darē. Suſcepi mortē: vt tu hr̄es vitā imortalē. Conditꝰ iacui i ſepulcro: vt tu regnares i celo. Hec oīa ꝑ vob ſuſtinui: ampliora boꝝ q̄d vob debui facere ꝛ non feci? Dicite mihi nūc: vl' oñdite q̄d paſſi eſtis ꝓpter me dñatorē vr̄m? vl' q̄d boni egiſtꝭ ꝑ vobis? Ego cū eſſem iuiſibil' ꝛ impaſſibilis: ꝓpter vos dignatꝰ ſū ſpōte pati: ꝓpter vos incarnatꝰ ſū: cū eſſem diues: ꝓpter vos egenꝰ factꝰ ſū. Sꝫ vos humilitatē meā: ꝛ p̄cepta mea ſemp renuētes: ſeductorē magꝭ q̄ me ſecuti eſtis. Ecce mō nō p̄t iuſticia mea aliud iudicare: niſi qđ mereren̄ opa vr̄a Ergo qđ ipi elegiſtꝭ: tenete. Contēpſiſtꝭ lucē poſſidete tenebras Amaſtis mortē: ite i pditōez. Secuti eſtꝭ dyabolū: ite cū illo i ignē eternū. Quiſputas tūc erit meror: q̄ luctꝰ: q̄ triſticia: q̄ anguſtia: cū hec fuerit aduerſus impios ꝓlata ſnīa Tūc erit mal' dura ſepatio a dulcedine ɔſortij ſctōꝝ. Et tūc impij traditi in ptātez demonū. ibūt i ipis corpibꝫ ſuiſ cū dyabolo i ſuppliciū eternū: ꝛ ꝑmanebūt ſemꝑ ſine fine i luctu ꝛ gemitu. Procul q̄ppe exulati a beata paradiſi patria cruciabun̄ in gehēna ꝑpetua: nūq̄ lucē viſuri: nūq̄ refrigeriū adepturi: ſꝫ per milia miliū annoꝝ i inferno cruciādi: nec inde i ſecula liberādi: vbi nec q̄ torq̄t aliq̄n fatigat: nec q̄ torquet aliq̄n morietur. Sic eī ibi ignis ɔſumit: vt ſemꝑ refiuet. ſic tormēta agun̄: vt ſemꝑ renouen̄. Iuxta q̄litatē vo culpe: penā vnuſq̄ſq; ſuſtinebit gehenne: ꝛ ſilis culpe rei: ſuis ſilibꝫ iungun̄ cruciādi. Nō ibi audiet aliđ niſi fletꝰ ꝛ planctꝰ: atq; ſtridores dentiū. nō ibi erit aliud ɔſolamētū niſi flāme ꝛ terrores penaꝝ. Ardebūtq; miſeri i igne eterno: ſemꝑ i ſecła ſeculoꝝ. Iuſti aūt ibūt in vitā eternā: in ipa ſine dubio carne quā h̄ habuerūt: ꝛ ſociabun̄ angel' ſctīs in glīa ſempiterna. nūq̄ iā vlterꝰ morituri. nunq̄ corruptionē viſuri. ſꝫ ſemꝑ leti ac dulcedine xp̄i iugiter ſaciati. Fulgebunt ſic ſol i glīa ꝛ claritate quā p̄parauit deꝰ diligētibꝫ ſe. Et erit tūc q̄to q̄s ampliꝰ alio h̄ obediēs deo fuit: tāto ampliorem illic mercedē accipiet. Quātoq; h̄ ampliꝰ q̄s deū amauit: tanto ꝓ pius eū videbit. Benedicamꝰ igit̄ dñm deū nr̄m frēs: q̄ ad leticiā ſp̄ūalē ɔgregauit nos. ſimꝰ i hūilitate cordis ſemp: ꝛ gaudiū nr̄m penes ipſū ſit. Nō igit̄ de ꝓſperitate aliq̄ huiꝰ ſeculi inflemur. ſꝫ nouerimꝰ felicitatē nr̄am nō eſſe: niſi cū iſta trāſierint. Modo gaudiū nr̄m frēs in ſpe futura ſit. totū deſideriū vita eterna ſit. oīa ſuſpiria nr̄a xp̄o anhelēt. ille vnꝰ pulcerrimꝰ q̄ fedos dilexit vt pulcros faceret: deſideret̄: ad illū vnū curran̄: illi ingemiſcan̄: ꝛ dicāt ſp magnificet̄ dñs q̄ volūt pacē ſerui eiꝰ. Amen.

Explicit tractatꝰ ſancti Auguſtini đ vanitate huiꝰ ſeculi.

Liber Auguſtini de obedientia ꝛ humilitate.

n

Ihil ſic deo placet queadmodū obedientia Cham maledictꝰ fuit: ꝛ poſt multa ſecula manet q̄ dicit̄ Semē chanaan ꝛ nō iuda: qꝛ prī n̄ eſt obſecutꝰ. Ceteꝝ ſem q̄ obſecutꝰ eſt prī: bñdictionez habuit in oīa ſecula. Hoc itaq; dico non eſt filioꝝ iudicare de prīb. Nemo vadit ad mgr̄m: ꝛ docet magiſtꝝ ſuū. Uenisti ad me vt docerē te lr̄as ſi tibi ſcripſero. ꝛ dixero tibi. ſcribe q̄uo ego ſcribo: vtiq; imitari debes quē magiſtrū elegiſti. Ab aliq̄ doctꝰ es. ꝛ vadis ad peritiorē mgr̄m. Hoc totū q̄re dico? Ut obediētiā exhibeamꝰ prībꝫ nr̄is. Qui patribꝫ nō obſequit̄: deo nō obſequit̄. Dicit

em̄ dn̄s. Qui vos ꝯtēnit: me ꝯtēnit. Qui
ḡ ꝯtēnit aplo͛s: ꝯtēnit xp̄m Qui ꝯtemnit
p̄res ꝯtēnit xp̄m q̇ i p̄rib; est. Hoc dico:
q꜡ hec ī nob̄ ſūma ⁊ ſola ē virtꝰ obediētie
Si ieiunaueris dieb; ac noctib;: oröēm q̄
feceris. ſi ī ſacco fueris vl̄ cinere: ſi nihil aliō
feceris niſi q̄ cūq̄ p̄ceptū eſt in lege. ⁊ tibi
viſus fueris q̄ſi ſapiēs. ⁊ obediēs p̄ri n̄ fu-
eris: oēs ꝟtutes ꝑdidiſti. Una obediētia
plꝰ valet q̄ oēs ꝟtutes. Jeiuniū vl̄ ꝯtinē
tia niſi te diligēter attēderis: ſupbiā tibi
facit. Supbia aūt inimica ē deo. Nihil
ſic odio hab; deꝰ ſicut ſupbiā Quicūq̄ nō
obedit nō facit d̄ ſctītate: ſ; d̄ ſupbia. Jō
em̄ n̄ obedit: q꜡ ſe meliorē putat illo cui n̄
obedit. Simplr̄ dico vob̄: oīa pc̄ta odio
hab; deꝰ. mēdaciū. ꝑiuriū. furtū ⁊c̄. in q̇-
bus ſi q̇s deꝑhēſus fuerit: nō p̄t oclo͛s le-
uare. ſ; ſic eū habemꝰ q̄ſi execrabilē. Si
q̇s ſupb; ē: mlt̄o peiꝰ facit q̄ adulteriū: ⁊
tm̄ loq̇mur cū eo Qui fornicator eſt p̄t ali
quid dicere. Uicit me caro mea: ſupauit
me adoleſcētia mea. Nō dico q̄ ſibi h̄ fa-
cere liceat. aut q̄ ſe excuſare debeat. ſi q̇dē
⁊ hec odio h; deꝰ: ſ; in compatōe mali di
co. Quicūq̄ aliō pctm̄ fecerit. ꝟbi grā. ſi
furtū fecerit ſe excuſare p̄t. Quid ei; dic̄:
Propterea furtū feci q꜡ algebā. q꜡ fame
moriebar. q꜡ egrotabā Supb; q̇d dicere
p̄t. Jō ſupbia maiꝰ malū ē. q꜡ excuſatōē
nō h;. Cetera vicia eis nocēt q̇ ea cōmit-
tūt. ceteꝝ ſupbia plꝰ oīb; nocet. Hec ḡ di
co: ne cogitetis pctm̄ n̄ eſſe ſupbiā. Quid
em̄ dicit aplo͛s: Ne q̇s icidat i iudiciū dia
boli. Uides ḡ q̄ͦ q̇cūq̄ inflat: i iudiciū
diaboli icidit Hoc ḡ dico ſm̄ qđ ſcriptū
ē. Deꝰ ſupbis r̄ſiſtit: hūilib; aūt dat grā;
vt oīa inq̇t pc̄ta fugiamꝰ: maxīe ſupbiā.
Dico vob̄: q̇d agat q̇ ꝑ ſupbiā ſibi ſapiēs
videt̄ Si q̇s ei d̄ fratrib; dederit ꝯſiliū: ⁊
dixerit ei fr̄. nō debes ſic agere. nō eū di-
gnat̄ audire: q꜡ ſe magis ſapiētē putat q̄ il
lū q̇ dat ꝯſiliū Et q̇d dicit i corde ſuo q̇ ſi
bi videt̄ eſſe ſapiētior. Ego igit̄ n̄ habeo
ꝯſiliū: Nū tu es ſapiētior me: Lic; n̄ di-
cat. tm̄ ex eo q̄ ꝯtēnit ꝯſiliū fratris. in corde
h̄ loquit̄. Ergo h̄ dico. Qui ſupbiā h;: ſi
ne cā hab; alias ꝟtutes: imo eas n̄ habet
ſ; videt̄ h̄re. Q; em̄ h̄ hab; qđ deo ꝯtriū

eſt: q̄ͦ p̄t h̄re aliquid qđ deo amicū ſit:
Supbia ī monaſterio ſit. Si ieiunamꝰ
erigimur. ſi orōē; facimꝰ ꝓ pctis i ſupbiā
erigimur. Aliq̇s ieiunat ꝓ pc̄tis ſuis: ⁊ ꝓ
pc̄tis ſuis pn̄iā agēs in ſupbiā extollit̄.
Jō ieiunas. iō oras. iō p̄cepta facis: vt ꝯ
deū facias: Monachꝰ ſi ſupb; eſt: mlt̄u;
ei meliꝰ fuerat ſi vxorē duxiſſet. Ego ſim
plicit̄ dico: ⁊ libera frōte h̄ dico. q꜡ q̇cūq̄
ſupb; ē. meliꝰ eſſet ei ⁊ h̄ ad compatione;
mali dico. vt oīa alia vicia h̄ret. ⁊ ex mal̄
ſuis iclinaret̄ ad pn̄iā: ⁊ n̄ oēs deſpiceret.
Si aūt poſt pc̄ta ageret pn̄iā. vtiq̄ dei
miſcdiā mereret̄. Qui aūt ſupb; eſt. oīm
maloꝝ h; p̄ncipiū ⁊ n̄ agit pn̄iā q̄ſi iuſtꝰ
ſit. Propterea ſupbia ꝯtria eſt deo. q꜡ deo
n̄ ſubijcit̄. Sic em̄ ſe h; q̄ſi iuſtꝰ. Supb;
n̄ agit pn̄iā ꝓ mal̄: ⁊ gloriat̄ q̄ſi ꝓ bonis.
Hec q̄re dixerim. ⁊ vos ipi itelligitis. ⁊ ali
oꝝ ruine vr̄a debēt eē exēpla. Propterea
venimꝰ ī monaſteriū. libertatē ſecl̄i ꝑdidi
mꝰ. vt ſ̄uitutē xp̄i accipiamꝰ Deinde iſta
d̄ frīb; loq̄r q̇ ſolēt lōgiꝰ ſedere a monaſte
rio: n̄ eis deb; naſci ſupbia d̄ exēplo. In
cenobio vixiſti: placuit tibi vt maneres ī
decimo miliario: nō ꝓpterea debes ſyna-
xim ſctōꝝ fratꝝ ꝯtēnere. nec te iō viliorē
putes. ſi ad frēs veneris ad ciuitatē. Si
neceſſitatē h̄res ires ⁊ videres mlieres: ⁊
ſi nccē habuiſſes. ires ī plateas. recteq̄ n̄
ires: ad ſynaxi; ſctōꝝ fratꝝ n̄ vadis. O tu
q̇ manes ī ſecreto. aut melior es a frīb; q̇
ſūt ī cenobijs. aut peior es. Si melior es
veni vt eis exēplu; vite tue tribuas. Si
aūt deterior es. veni vt diſcas q̄ nō ſcis.
Supbia naſcit̄ qn̄ aliq̇s dicit ſe ſecretū
ſedere: frēs n̄ dignat̄ videre ⁊ viſitare ⁊ in
ſupbiā erigit̄. Hoc ꝓpterea loq̄r p̄nte ſā-
cto frē q̇ facit opꝫ. vt h̄ qđ ego loq̄r hunc
ſciatis opꝰ facere. Deniq̄ mlt̄i ſācti p̄res q̇
ꝟe p̄res ſūt. q̇ regūt aīas ſctōꝝ. qn̄ aliq̇s
viderint iuuenes ire ad ſecreta: ⁊ ad ceno
biū n̄ venire. ⁊ ī ſupbia eſſe vadūt ⁊ vim
eis faciūt. ⁊ adducēt eos n̄ vt noceāt. ſed
vt tollat̄ eis ſupbia. Nec h̄ ꝓpterea dico
vt illi q̇ manēt ī ſecretis. ⁊ veniūt ad ceno-
biū ⁊ frēs viſitāt. ab his q̇ ſūt in cenobijs
arguant̄. q̄ſi ſint impatiētes. nec q̄ſi hūiles
Nemo dicat d̄ vob̄. Ecce ille q̇ ī heremo

ſedet. qꝛ nō patiť venit. Propterea venit vt ſupbiā deponat. ꝑpterea vēit vt te edificet ⁊ ñ deſtruat. Uidete q̄lis vite. ſic vixit ī deſerto. ⁊ tū gl'iaꝫ ñ habꝫ coꝝ ꝗ ī deſerto ſūt. Deꝰ itaqꝫ oīpotēs. oīa ꝗ locuti ſumꝰ: orōībꝫ ſctōꝝ nos q̄ꝫ implere faciat Nihil ei grāde eſt dicere: ſꝫ facere: ⁊ ſi q̇d facere ñ poſſū ⁊ loq̄r. ideo loq̄r. vt ꝗ ꝑt facere faciat. Qui habꝫ aures audiendi audiat in xp̄o ih̄u dn̄o noſtro. cui eſt honoꝛ virtꝰ ⁊ ptās in ſecula ſeculoꝝ. Amē.

Explicit liber auguſtini de obediētia ⁊ humilitate.

Ex libro retractationū ſancti auguſtini in libꝝ de agone chꝛiſtiano.

l

Liber ð agone

xp̄iano fratribꝫ ī eloq̇o latino erudiťis humili ſermone ꝯſcriptꝰ eſt. fidei regulā ꝯtinēs ⁊ p̄cepta viuēdi. In q̄ illud qᵭ poſitū eſt. Nec eos audiamꝰ ꝗ carnis reſurrectōneꝫ futurā negāt: ⁊ cōmemorāt qᵭ ait apl's paulꝰ: caro ⁊ ſanguis regnū dei nō poſſidebūt. nō intelligētes qᵭ ipe dicit apl's. oꝑtet corruptibile h̄ induere incorruptōeꝫ: ⁊ mortale h̄ induere īmortalitatē. Cū em̄ h̄ factū fuerit. iā nō erit caro ⁊ ſanguis. ſed celeſte corpꝰ. Nō ſic accipiēdū eſt q̄ſi carnis nō ſit futura ſuba: ſꝫ carnis ⁊ ſāguinis noīe ipaꝫ corruptōeꝫ carnis ⁊ ſāguinis intelligendꝰ eſt apl's nūcupaſſe. ꝗ vtiqꝫ ī regno nō erit illo: vbi caro incorruptibilis erit. Quāuis ⁊ aliter poſſit intelligi. vt carnē ⁊ ſanguinē oꝑa carnis ⁊ ſanguīs dixiſſe accipiamꝰ apl'm. ⁊ eos regnū dei ñ poſſeſſuros ꝗ ꝑſeuerāter iſta dilexerint.

Incipit liber ſancti auguſtini epiſcopi de agone chꝛiſtiano.

c

Corona victo

rie nō ꝑmittiť niſi certantibꝫ In diuinis aūt ſcripturiꝫ aſſidue inuenimꝰ ꝑmitti nob' coronā ſi vicerimꝰ. Sꝫ ne longū ſit m'ta cōmemorare apud apl'm paulū manifeſtiſſime legitur Opꝰ ꝑfeci. curſuꝫ ꝯſūmaui. fidē ſeruaui iā ſupeſt mihi corona iuſticie Debemꝰ ḡ cognoſcere ꝗ ſit ille aduerſariꝰ: quē ſi vicerimꝰ coronabimur. Ipe eſt em̄ quē dn̄s nr̄ p̄oꝛ vicit: vt etiā nos ī illo ꝑmanētes vincamꝰ ꝑ ipm̄. Et dei ꝗdē virtꝰ ⁊ ſapiētia ⁊ v̄bū ꝑ qᵭ facta ſūt oīa. ꝗ filiꝰ dei vnicꝰ eſt. ſuꝑ oēm creaturā ſemꝑ incōmutabil' manet. Et qm̄ ſb illo ē creatura etiā ꝗ ñ peccauit q̄to magiſ ſb illo ē oīs creatura peccatrix: Ergo qm̄ ſb illo ſunt oēs ſācti angeli: m'to magiſ ſub illo ſūt oēs p̄uaricatores āgeli: q̄ꝝ diabolꝰ p̄nceps ē. Sꝫ qꝛ naturā nr̄aꝫ deceꝑat: dignatꝰ eſt vnigenitꝰ dei filiꝰ ipaꝫ naturā nr̄aꝫ ſuſciꝑe. vt de ipa dyabolꝰ vinceret: ⁊ quē ſꝑ ipe ſb ſe hꝫ etiā ſub nob eū eſſe faceret: ipm̄ ſignificat dicēs. Princeps huiꝰ mūdi miſſꝰ ē foras Nō qꝛ extra mūdū miſſus ē: q̄ūo ꝗdā heretici putāt: ſꝫ foras ab animis coꝝ: ꝗ cohērēt v̄bo dei: ⁊ nō diligūt mūdū: cuiꝰ ille p̄nceps eſt: qꝛ dominať eis ꝗ diligunt tꝑalia bona: que h̄ viſibili mūdo ꝯtinenť nō quia ipe dominꝰ eſt huiꝰ mūdi: ſꝫ p̄nceps cupiditatū eaꝝ quibꝫ cōcupiſcitur om̄e qᵭ trāſit vt ei ſubiaceāt: ꝗ negligūt eternū deū: ⁊ diligūt inſtabilia ⁊ mutabilia. Radix em̄ eſt omniū malorū cupiditas. Quā quidā appetētes a fide errauerunt: ⁊ inſeruerūt ſe doloribꝫ multiſ. Per hāc cupiditatē regnat in homīe dyabolꝰ ⁊ coꝛ eiꝰ tenet. Tales ſunt om̄es qui diligunt iſtū mundū. Mittiť aūt diabolꝰ foras: quādo ex toto corde huic mundo renunciať. Sic em̄ renunciať diabolo: qui princeps eſt huiꝰ mūdi: cū renunciať corruptelis ⁊ pompis ⁊ angelis eiꝰ. Ideoqꝫ ipſe dominꝰ triūphanteꝫ naturā homīs portās. ſcitote inq̄t qꝛ ego vici munduꝫ. Multi autē dicūt quomodo poſſumus vincere diabolū quē nō videmꝰ: Sꝫ habemus magiſtꝝ ꝗ nobis demōſtrare dignatꝰ eſt. q̄ūo a nobis inuiſibiles hoſtes vincanť. De illo em̄ dixit apl's. Exuens ſe carnē principatus ⁊ ptā tes expoliauit fiducialiter eos triumphās in ſemetipſo

Ibi ḡ vincunt inimice nob īuiſibiles po
teſtates: vbi vincunt īuiſibiles cupidita
tes. Et iō q̄ꝛ ī nob ipſis vincim⁹ tꝑaliū re
rū cupiditates: nccē eſt vt ī nobis ipſis vī
cam⁹ ⁊ illū. q̄ ꝑ ipſas cupiditates regnat ī
hoīe. Qū eñ dictū eſt diabolo. terrā mā/
ducabis. dictū eſt pctōri: terra es ⁊ in ter
rā ibis. Dat⁹ eſt ḡ in cibū dyabolo pctōꝛ
Nō ſim⁹ terra. ſi nolum⁹ māducari a ſer/
pēte. Sic eñ qđ māducam⁹ in nr̄m coꝛ/
pus ꝯuertim⁹: vt cibꝯ ipſe ſꝫm coꝛp⁹ h̄ effi/
ciat qđ nos ſum⁹: ſic mal' moribꝯ ꝑ neq̄ci
am ⁊ ſuꝑbiā ⁊ impietatē h̄ efficit q̄ſq; qđ
diabol⁹. i. ſīl'is ei⁹: ⁊ ſbijcit ei. ſic ſubiectū
ē nob coꝛp⁹ nr̄m. Et h̄ ē qđ đꝛ māducari
a ſerpēte. Quiſq̄s itaq; timet illū ignē q̄
parat⁹ ē diabolo ⁊ angel' ei⁹. det opaꝫ tri
umphare đ illo ī ſemetipſo. Eos aūt q̄ fo/
ris nos oppugnāt: int⁹ vincim⁹ vīcēdo
ꝯcupiſcētias: ꝑ q̄s nob dn̄ant. Et q̄s īue
nerit ſui ſīl'es ſecū ad penas trahūt. Sic
⁊ apl's dicit q̄ ī ſemetipſo pugnet aduerſ⁹
ptātes exteriores. Ait ei. Nō eſt nob col/
luctatio aduerſ⁹ carnē ⁊ ſāguinē ſꝫ aduer
ſus ꝓncipes ⁊ ptātes hui⁹ mūdi: rectores
haꝝ tenebraꝝ aduerſ⁹ ſpūalia neq̄cie ī ce
leſtibꝯ. Celū eñ đꝛ ⁊ iſte aer vbi vēti ⁊ nu
bes ⁊ ꝓcelle ⁊ turbīes fiūt. ſic etiā ſcriptu
ra dicit ī mult' loc' Et ītonuit đ celo dn̄s
⁊ aues celi ⁊ volatilia celi: cū māiſeſtū ſit
aues ī aere volare. Et nos ī ꝯſuetudine
hūc aerē celū appellam⁹. Nā cū đ ſereno
vl' nubilo q̄rim⁹. aliqū dicim⁹. q̄lis ē aer.
aliqū: q̄le ē celū Hoc dixi ne q̄s exiſtimet
ibi habitare mala demonia: vbi ſolē ⁊ lu/
nā ⁊ ſtellas de⁹ ordinauit: q̄ mala demōia
iō apl's appellat ſpūalia. q̄ꝛ etiā mali an/
geli ī ſcriptur' ſpūs appellant. Iō aūt re
ctores haꝝ tenebraꝝ eos dic: qm̄ pctōres
hoīes tenebras appellat q̄bꝯ iſti dn̄ant.
Iō ⁊ alio loco dic. Fuiſt' ei aliqñ tenebre
nūc aūt lux ī dn̄o: q̄ꝛ ex pctōribꝯ iuſtifica
ti erāt. Nō ḡ arbitremur ī ſūmo celo ha/
bitare diabolū cū angel' ſuis. vñ lapſum
eſſe credim⁹. Sic ei errauerūt manichei
q̄ dicūt añ mūdi ꝯſtitutōeꝫ fuiſſe gentē te
nebraꝝ. q̄ ꝯ deū rebellauit: in q̄ bello cre/
dūt miſi oīpotentē deū: nō ſibi alit' potu
iſſe ſuccurrere: niſi ꝑtē ſuā ꝯ eā gentē mit

teret. Cui⁹ gētis ꝓncipes. ſic illi dicūt: de
norauerūt ꝑtē dei: ⁊ tꝑati ſūt vt poſſꝫ mū
d⁹ đ ill' fabricari. Sic dicūt deū ꝑueniſſe
ad victoriā cū magnis calamitatibꝯ ⁊ cru
ciatibꝯ ⁊ miſerijs mēbroꝝ ſuoꝝ. q̄ mēbra
dicūt eē cōmixta tenebroſis viſceribꝯ ꝓn
cipū illoꝝ. vt eos tꝑarēt: ⁊ a furore cōpe/
ſcerēt Et ñ intelligūt tā ſacrilegā eſſe ſuā
ſectā. vt credāt oīpotētē deū ñ ꝑ creaturā
quā fecerit: ſed ꝑ ipſaꝫ naturā ſuā bellaſſe
cū tenebris: qđ nefas ē credere. Neq; h̄ ſo
lū ſꝫ etiā illos q̄ victi ſūt: factos eē melio/
res. q̄ꝛ furoꝛ coꝝ cōpſſus ē. dei aūt natu/
rā q̄ vicit: factā eſſe miſerrimā. Dicūt eñ
eā ꝑ ipſaꝫ cōmixtionē: ꝑdidiſſe ītellectū et
btitudinē ſuā: ⁊ magnis erroribꝯ ⁊ cladi/
b⁹ eſſe īplicatā. Quā ſi aliqñ vl' totā pur
gari dicerēt: magnā tñ īpietatē ꝯ oīpotē/
tē deū affirmarēt: cui⁹ ꝑtē crederēt tanto
tꝑe ī erroribꝯ ⁊ penis eſſe iactatā ſine aliq̄
pc̄ti crimie. Nūc ꝟo īfelices audēt adhuc
dicere: nec totā poſſe purgari: ⁊ ipſam ꝑtē
q̄ purgari ñ potuerit ꝓficere ad vinculū:
vt inde īuoluat: ⁊ illiget malicie ſepulcꝝ
⁊ ſic ibi ſemꝑ ſit ꝑs ipſa dei miſera q̄ nihil
peccauit: ⁊ affligit ineternū carcere tene/
braꝝ. Hoc illi dicūt vt ſimplices aīas ſal
lant. Sꝫ q̄s tā ſimplex eſt vt iſta ñ ſenti/
at eſſe ſacrilega. q̄bꝯ affirmāt omipotētē
deū nccītate oppſſuꝫ eſſe. vt ꝑtē ſuā bonā
⁊ innocētē tantis cladibꝯ obruēdā: ⁊ tanta
īmundicia inq̄nandā daret: ⁊ nō eā libera
re poſſet. ⁊ qđ liberare nō poterat eternis
vinculis colligaret? Quis ergo iſta ñ exe
cret? Quis nō intelligat impia eſſe et ne/
fanda? Sꝫ illi quādo capiūt hoīes: nō
iſta pri⁹ dicūt. que ſi dicerēt: riderent aūt
fugerent ab hominibꝯ. Sed eligūt capi
tula de ſcripturis: q̄ ſimplices hoīes nō
intelligūt. ⁊ per illa decipiūt animas im
peritas: querendo vnde ſit malū: ſicut in
iſto capitulo faciūt: quo ab aplo dictum
eſt: rectores haꝝ tenebraꝝ: ⁊ ſpūalia ne/
quicie ī celeſtibꝯ. Querūt eñ deceptores
illi: ⁊ interrogāt hominē ſcripturas diui
nas nō intelligentē: vnde ſint ī celo recto/
res tenebraꝝ: vt cū reſpōdere non potue/
rit: traducat ab eis per curioſitateꝫ: quia
omnis anima indocta curioſa eſt. Qui

aũt fidẽ catholicã bñ didicit: ⁊ bonis mo
ribꝰ ⁊ vera pietate munitꝰ eſt. q̃uis eoꝝ
hereſim neſciat. rñdet illis tñ. Nec enĩ de
cipi pt. q: iã nouit q̃d ꝑtineat ad xp̃ianã
fidẽ. q̃ catholica dicit̃: ꝑ orbẽ terraꝝ ſpar
ſam. ⁊ ꝯtra oẽs impios ⁊ pctõres negligẽ
tes aũt ſuos dño gubernãte ſecurã. Quĩ
ergo dicebamꝰ aplm̃ paulũ dixiſſe. habe
re nos colluctationẽ aduerſus rectores
haꝝ tenebraꝝ: ⁊ ſpũalia neq̃cie in celeſti/
bus: ⁊ ꝓbauimꝰ etiã iſtũ aerẽ terre ꝓximũ
celũ vocari. oꝑtet credere aduerſũ diabo
lũ ⁊ angelos eiꝰ nos dimicare: q̃ gaudent
ꝑturbatõibꝰ noſtris Nã ipe apls̃ alio loco
dyabolũ ꝓncipẽ poteſtatis aeris huiꝰ ap/
pellat Quãuis ille locꝰ: vbi ait. ſpiritalia
neq̃cie in celeſtibꝰ poſſit ⁊ aliter intelligi.
vt nõ ipos ꝑuaricatores angelos in cele/
ſtibꝰ diceret eſſe. ſ3 nos potiꝰ d̃ q̃bꝰ alio lo
co dicit. ꝯuerſatio nr̃a in celis eſt. vt nos
ĩ celeſtibꝰ ꝯſtituti. id eſt in ſpũalibꝰ p̃ceptis
dei ambulãtes. dimicemꝰ aduerſus ſpũa
lia neq̃cie: q̃ nos inde conant̃ abſtrahere.
Magis g̊ illud q̃rendũ eſt: quõ aduerſus
eos quos nõ videmꝰ pugnare poſſimꝰ ⁊
vincere: ne putẽt ſtulti aduerſus aerẽ de/
bere nos certare. Docet itaq3 apls̃ ipe di
cens. Nõ ſic pugno q̃ſi aerẽ cedẽs. ſed ca
ſtigo corpꝰ meũ ⁊ ĩ ſuitutẽ redigo: ne for
te aliis p̃dicãs ipe reprobꝰ ĩueniar. Irẽ di
cit. Imitatores mei eſtote: ſicut ⁊ ego xp̃i
Quare intelligẽdũ eſt etiã ipm aplm̃ ĩ ſe/
metipo triũphaſſe de ptãtibꝰ huiꝰ mũdi
ſic de dño dixerat cuiꝰ ſe imitatorẽ ꝓfitet̃
eſſe Imitemur g̊ ⁊ nos illũ ſicut hortat̃: ⁊
caſtigemꝰ corpꝰ noſtꝝ ⁊ in ſeruitutẽ redi/
gamꝰ. ſi mundũ volumꝰ vincere. q: ꝑ illi
citas delectatões ſuas ⁊ pompas: ⁊ per/
nicioſaȝ curioſitatẽ nobis dominari põt
hic mundꝰ. id eſt ea q̃ in h̄ mũdo ꝑnicioſa
delectatõe colligãt amatores reꝝ tp̃aliũ.
⁊ dyabolo atq3 angelis eiꝰ ſeruire cogũt
Quibꝰ oĩbꝰ ſi renũciamꝰ redigimꝰ in ſui
tutẽ corpꝰ noſtꝝ. S3 ne q̃s forte hoc ipm
querat quõ fiat vt corpꝰ noſtꝝ ſeruituti
ſubiiciamꝰ: facile intelligi ⁊ fieri poteſt ſi
priꝰ nos ipos ſubiiciamꝰ deo bona volũ/
tate ⁊ charitate ſincera. Nã oĩs creatura
velit nolit vni deo ⁊ dño ſuo ſubiecta eſt.

S3 h̄ admonemur: vt tota volũtate ſui
amus dño deo noſtro: qm̃ iuſtus liberali
ter ſeruit: iniuſtꝰ aũt cõpeditꝰ ſeruit. Oẽs
tñ diuine ꝓuidẽtie ſeruiũt: ſ3 alii obediũt
tanq̃ filii: ⁊ faciũt cũ ea qd̃ bonũ eſt. alii
ꝟo ligant̃ tanq̃ ſui. ⁊ fit de illis qd̃ iuſtũ
eſt. Ita deꝰ omĩpotẽs: dñs vniuerſe crea
ture: q̃ fecit oĩa ſicut ſcriptũ eſt bona val/
de. ſic ea ordinauit vt ⁊ de bonis ⁊ d̃ ma
lis bñ faciat Qd̃ enĩ iuſte fit: bñ fit. Iuſte
aũt ſũt beati boni: ⁊ iuſte mali penas pa/
tiunt̃. Ergo ⁊ de bonis ⁊ de malis bñ fa
cit deꝰ: qm̃ iuſte omĩa facit. Boni aũt ſũt
q̃ tota volũtate deo ſuiũt. Mali aũt ne/
ceſſitate ſeruiũt. Nemo enĩ leges omĩpo
tentis euadit. S3 aliud eſt facere qd̃ lex
iubet: aliud pati qd̃ lex iubet. Quappter
boni ſm leges faciũt. mali ſm leges pati
unt̃ Nec eĩ3 nos moueat q: ĩ hac vita ſm
carnẽ quã portãt iuſti m̃lta g̃uia ⁊ aſpe/
ra tollerãt. Nihil enĩ mali patiunt̃: q: iã
pñt dicere qd̃ ille vir ſpũalis exultat ⁊ p̃/
dicat apls̃ paulꝰ dicẽs. Gloriamur ĩ tri/
bulatõibꝰ ſciẽtes qm̃ tribulatio patiẽtiã
oꝑat̃. patiẽtia ꝓbatõẽ3. ꝓbatio ꝟo ſpem.
ſpes aũt ñ ꝯfundit: q: charitas dei diffu
ſa eſt ĩ cordibꝰ nr̃is ꝑ ſpũm ſanctũ q̃ datꝰ
eſt nob. Si g̊ in hac vita vbi tãta tormẽ/
ta ſũt: poſſũt boni ⁊ iuſti viri cũ talia pa/
tiunt̃: nõ ſolũ eq̃ aĩo tolerare: ſ3 etiã in dei
charitate gl'iari: q̃d cogitandũ eſt de illa
vita q̃ nob ꝓmittit̃: vbi nullã d̃ corpe mo
leſtiã ſentiemꝰ: qm̃ nõ ad h̄ reſurget cor/
pus iuſtoꝝ: ad qd̃ reſurget corpꝰ impioꝝ
ſic ſcriptũ eſt. Oẽs reſurgemꝰ: ſ3 ñ omnes
ĩmutabimur. Et ne q̃ſq3 putet: nõ iuſtis
ĩmutationẽ iſtã ꝓmitti: ſ3 potiꝰ iniuſtis: et
eã eſtimet eſſe penalem. ſequit̃ ⁊ dicit. Et
mortui reſurgẽt ĩcorrupti: ⁊ nos ĩmuta/
bimur. Quicũq3 g̊ mali ſũt. ſic ordĩati ſũt
q: ⁊ vnuſq̃ſq3 ſibi: ⁊ oẽs inuicẽ ſibi nocẽt
Hoc eĩ appetũt qd̃ ꝑnicioſe diligit̃: ⁊ qd̃
eis facile auferri pt: ⁊ h̄ ſibi auferũt inui/
cẽ: qũ ſe ꝑſequunt̃. Et id̃ cruciant̃ q̃bꝰ au
ferunt̃ tp̃alia q: diligũt ea Illi aũt q̃ aufe
rũt gaudẽt. S3 talis leticia cecitas eſt et
ſumma miſeria. Ipa enĩ magis implicat
aĩaȝ ⁊ ad maiora tormẽta ꝑducit. Nã gau
det ⁊ piſcis: quãdo hamũ nõ videns eſcã

deuorat. Sꝫ cū piſcator eū adducere ce-
perit. viſcera eius torq̄nt̄ p̄mo. deinde ab
om̄i leticia ſua p̄ ip̄aꝫ eſcā de q̄ letat⁹ eſt:
ad ꝯſumptionē trahit̄. Sic ſunt omnes
q̄ de bonis t̄palib⁹ beatos ſe eſſe putant:
hamū eñ acceperūt: ⁊ cū illo ſibi vagant̄
Veniet t̄ps vt ſentiāt quāta tormēta cuꝫ
auiditate deuorauerint. Et ideo bōis ni
hil nocēt q̄ꝛ h̄ eis auferūt q̄ð nō diligunt
Nā q̄ð diligūt ⁊ vnde beati ſunt. auferre
illis nemo p̄t. Cruciat⁹ aūt corp̄is malaſ
aīas miſerabiliter affligit: bonas aūt for-
titer purgat. Sic fit vt ⁊ mal⁹ hō ⁊ mal⁹
angel⁹ diuīe p̄uidētie militēt. ſꝫ neſciunt
q̄d boni de illis op̄et̄ de⁹. Nō itaq̄ p̄ me
ritis officij. ſꝫ p̄ meritis malicie ſtipendi-
ant̄. Sꝫ ⁊ he anime q̄ habēt voluntatem
nocendi ⁊ rationē cogitandi. ſub diuinis
legib⁹ ordinate ſunt: ne aliq̄d iniuſtū quiſ
q̄ patiat̄. Ita ⁊ oīa aīalia ⁊ corp̄alia ī ge-
nere ſuo ⁊ ordine ſuo diuine p̄uidentie le
gib⁹ ſubdita adminiſtrant̄. Ideo dñs di
cit. Nōne duo paſſeres aſſe veneūt. ⁊ vn⁹
eoꝝ nō cadit ſup̄ terrā ſine volūtate patrꝭ
veſtri? Hoc eñ dixit: volēs oñdere quic
q̄d viliſſimū hoīes putāt: omnipotentia
dñi gubernari. Sic eī ⁊ volatilia celi ab
eo paſci: ⁊ lilia agri ab eo veſtiri. veritas
loquit̄: q̄ capillos etiā noſtroꝝ numera-
tos eſſe dicit. Sꝫ q̄m mūdas animas ra
tionales p̄ ſeip̄m de⁹ curat. ſiue ī optimiſ
⁊ magnis angelis. ſiue in hoīb⁹ tota ſibi
volūtate ſeruientib⁹: cetera v̄o p̄ ip̄os gu
bernat: veriſſime dici potuit etiaꝫ illð ab
ap̄lo. Nō eñ ð bob⁹ cura eſt deo. In ſcri
p̄turis eñ ſanctis deus hoīes docꝫ quo
modo cū hoīb⁹ agant: ⁊ ip̄i deo ſeruiant:
quomodo aūt agāt cū pecorib⁹ ſuis. ipſi
ſciūt. id eſt quomodo ſalutē pecoꝝ ſuoꝝ
gubernēt vſu ⁊ peritia ⁊ ratione naturali
Que quidē oīa de magnis ſui creatoris
opib⁹ acceperūt. Qui ergo p̄t intelligere
quomodo vniuerſe creature ꝯditor deuſ
gubernet eā p̄ aīas ſanctas q̄ miniſteria
ei⁹ ſunt in celis ⁊ in terris: q̄ꝛ ⁊ ip̄e ſancte
aīe ab ip̄o facte ſunt: ⁊ in ei⁹ creatura pri-
matū tenēt. q̄ ergo p̄t intelligere ītelligat:
⁊ intret in gaudiū domini ſui. Si auteꝫ
hoc non poſſum⁹: q̄diu ſum⁹ in corpore
⁊ peregrinamur a dño: guſtemus ſaltē q̄
ſuauis eſt dñs: q̄ꝛ dedit nobis pign⁹ ſpi-
ritū: in quo ſentiam⁹ ei⁹ dulcedinē: ⁊ de-
ſideTem⁹ ip̄m vite fontē: vbi ſobria ebrie
tate inundemur ⁊ irrigemur: ſicut lignuꝫ
q̄ð plantatū eſt ſec⁹ decurſus aquarū: ⁊
dat fructū in tempore ſuo: ⁊ folia eius nō
decident. Dicit eñ ſp̄ūſanct⁹. Filij autē
hominū in tegmine alarū tuaꝝ ſperabūt
inebriabunt̄ ab vbertate dom⁹ tue: ⁊ tor
rente voluptatis tue potabis eos: quoni
am apud te eſt fons vite. Talis ebrietas
nō euertit mentē: ſꝫ tñ rapit ſurſū: ⁊ obli-
uionē p̄ſtat oīm terrenoꝝ: ſꝫ ſi poſſumuſ
toto affectu iā dicere: quēadmodū deſide
rat ceru⁹ ad fontes aquarū: ita deſiderat
aīa mea ad te de⁹. Q̄ð ſi forte adhuc p̄pt
egritudines aīe q̄s de ſecl'i amore ꝯcepit:
nec guſtare ſum⁹ idonei q̄ dulcꝭ eſt dñs.
vl' credam⁹ diuine autoritati: quā voluit
eſſe ī ſcripturꝭ ſctis de filio ſuo: q̄ fact⁹ eſt
ei ex ſemīe dauid ſ̄m carnē: ſic ap̄l's loq̄t̄.
Oīa eñ p̄ ip̄m facta ſūt. ſic ī euāgelio ſcri
p̄tū eſt. ⁊ ſine ip̄o factū ē nihil. Qui noſtre
imbecillitatꝭ miſert⁹ eſt. Quā imbecillita
tē nō ei⁹ op̄e: ſꝫ nr̄a volūtate meruimus.
Nā de⁹ hoīeꝫ inexterminabilē fecit: ⁊ ei li
beꝝ volūtatꝭ arbitriū dedit. Nō eñ eſſet
optim⁹: ſi dei p̄ceptꝭ nc̄citate: nō volūta-
te ſuiret. Facile eſt oīno q̄ꝫtū exiſtimo q̄ð
intelligere nolūt q̄ catholicā deſerūt fidē
⁊ xp̄iani vocari volūt. Nā ſi nobiſcū fatē
tur naturā noſtrā ñ ſanari niſi recte faciē-
do: fateant̄ eā ñ īfirmari niſi peccādo. Et
iō nō eſt credēdū aīaꝫ noſtrā h̄ eſſe q̄ð de
us ē. Quia ſi h̄ eſſet. nec ſua volūtate: nec
aliq̄ neceſſitate ī deteri⁹ mutaret̄: q̄m om̄i
modo īcōmutabil' intelligit̄ de⁹: ſꝫ ab eis
q̄ nō in ꝯtentōe ⁊ emulatōe ⁊ vane gl'ie cu
piditate amāt loq̄ q̄ð neſciūt: ſꝫ hūilitate
xp̄iana ſentiūt de dño: ⁊ in bonitate et in
ſimplicitate cordis q̄runt eū. Hāc ḡ im-
becillitatē noſtrā ſuſcipe dignat⁹ eſt fili⁹
dei. ⁊ v̄bū caro factū ē: ⁊ habitauit ī nob:
nō q̄ꝛ eternitas illa mutata eſt: ſꝫ q̄ꝛ mutā
bilē creaturā mutabilib⁹ hoīm ocul' oſtē
dit: quā incōmutabili maieſtate ſuſcepit
Sūt aūt ſtulti q̄ dicūt. Quare ñ poterat
alit̄ ſap̄ia dei hoīes liberare: niſi ſuſcipet

hoīez: ⁊ naſcereť ex femīa: ⁊ a pctōꝛib⁹ oīa
illa patereť: Quib⁹ dicimꝰ: poterat oīno:
ſʒ ſi aliter faceret: ſilr vr̄e ſtulticie diſplice
ret Si em̄ nō appareret oculis pctōꝝ lu
mē eiꝰ eternū: qđ vtiqʒ ꝑ interioꝛes ocu/
los videť: inq̇natis mētib⁹ videre nō poſ
ſent. Nūc aūt q2 viſibiliter nos cōmone
re dignatꝰ eſt: vt ad inuiſibilia ꝑpararet:
diſplicet auarꝭ: q2 nō aureū coꝛpꝰ habuit
diſplicet impudicis: q2 ex femīa natꝰ eſt.
Multū em̄ oderūt impudici ꝙ cōcipiūt
⁊ pariūt femine. Diſplicet ſuꝑbis ꝙ ꝯtu/
melias patiētiſſime ꝑtulit. Diſplicet deli
catis: q2 cruciatꝰ eſt. Diſplicet timidis q2
moꝛtuꝰ eſt. Et vt ñ vicia ſua videanť de/
fendere: nō in hoīe dicūt ſibi h̄ diſplicere
ſʒ ī filio dei. Nō em̄ intelligūt q̇d ſit eter/
nitas dei q̄ hoīez aſſūpſit. ⁊ q̇d ipa huma
na creatura: q̄ mutatōib⁹ ſuis in priſtinā
firmitatē reuocabať. vt diſceremꝰ docen
te ipo dn̄o: infirmitates q̄s peccādo colle
gimꝰ: recte faciēdo poſſe ſanari. Oſtēde/
bať em̄ nob̄ ad quā fragilitatē hō ſua cul
pa ꝑuenerit. ⁊ ex q̄ fragilitate diuīo auxi
lio liberareť. Itaqʒ filiꝰ dei hoīez aſſum/
pſit: ⁊ ī illo hūana ꝑpeſſus eſt. Hec medi
cina hoīm tāta eſt: quanta nō p̄t cogitari.
Nā que ſuꝑbia ſanari p̄t: ſi hūilitate filij
dei nō ſanatur: Que auaricia ſanari p̄t: ſi
pauꝑtate filij dei nō ſanať: Que impietaſ
ſanari p̄t: que charitate filij dei nō ſanať:
Poſtremo q̄ timiditas ſanari p̄t: ſi reſur/
rectōe coꝛꝑis nō ſanať: Erigat ſpem ſuā
genꝰ humanū ⁊ recognoſcat naturā ſuā:
⁊ videat q̄tū locū habeat in operib⁹ dei.
Nolite voſipos ꝯtēnere viri. filiꝰ dei viꝝ
ſuſcepit Nolite voſipas ꝯtemnere femīe.
filiꝰ dei natꝰ ex femīa eſt. Nolite tn̄ ama/
re carnalia. q2 ī filio dei nec maſculꝰ nec fe
mina ſumꝰ. Nolite amare tꝑalia. q2 ſi bn̄
amarenť: amaret ea hō quē ſuſcepit filiuſ
dei. Nolite timere ꝯtumelias: ⁊ cruces et
moꝛtē. q2 ſi nocerēt homini: nō ea patere
tur hō quē ſuſcepit filiꝰ dei. Hec oīs hoꝛ
tatio q̄ iā vbiqʒ p̄dicať. vbiqʒ venerať. q̄
oēm obediētē aīaz ſanat: nō eſſet in rebuſ
hūanis: ſi nō eſſent facta illa oīa q̄ ſtultiſ
ſimis diſplicēt. Quid dignať imitari vi/
cioſa iactātia vt ad virtutē ꝑcipiēdā poſ
ſit adduci. ſi erubeſcit imitari eū. de q̄ di/
ctū eſt anteq̄ʒ naſcereť: ꝙ filiꝰ altiſſimi vo
careť. ⁊ ꝑ oēs iā gētes qđ negare nemo p̄t
filiꝰ altiſſimi vocať: Si multū de nobis
ſentimꝰ: dignemur imitari eū q̇ filiꝰ altiſ
ſimi vocať. Si paꝝ đ nobis ſentimꝰ au/
deamꝰ imitari piſcatoꝛes ⁊ publicanos
q̇ euz imitati ſūt. O medicinā oīb⁹ ꝯſulē/
tē: oīa tumētia cōprimētē. oīa tabeſcētia
reficientē. oīa ſuꝑflua reſecantē. oīa neceſ/
ſaria cuſtodientē. oīa ꝑdita repoꝛtantez.
oīa depꝛauata coꝛrigentē. Quis iā ſe ex/
tollet ꝯtra filiū dei: Quis đ ſe deſperet: ꝓ
q̄ tā hūilis eſſe voluit filiꝰ dei. Quis bea
tā vitā eſſe arbitreť in his q̄ ꝯtēnenda ee
docuit filius dei: Quib⁹ aduerſitatib⁹ ce
dat: q̇ naturā hoīs a tantꝭ ꝑſecutōib⁹ cu/
ſtoditā credit ī filio dei: Quis ſibi eē clau
ſū regnū celoꝝ putet: q̇ cognoſcit publi/
canos et meretrices imitatoꝛes eſſe filij
dei: Qua ꝑuerſitate ñ careat q̇ facta ⁊ di
cta intueť ⁊ diligit ⁊ ſectať: illiꝰ hoīs: in q̄
ſe nob̄ ad exēplū vite p̄buit filiꝰ dei. Ita/
qʒ iā ⁊ maſculi ⁊ femīe. ⁊ oīs etas. ⁊ omīs
huiꝰ ſeculi dignitas. ad ſpē vite eterne cō
mota eſt. Alij neglectis tꝑalib⁹ bonis: cō
uolāt ad diuina. Alij credūt coꝝ virtuti
bus q̇ hec faciūt: ⁊ laudāt qđ imitari nō
audēt. Pauci aūt adhuc murmurāt. ⁊ in
ani liuoꝛe toꝛquenť. aut q̇ ſua querūt ī ec
cleſia q̄ʒuis videanť catholici. aut ex ipo
xp̄i noīe gloꝛiā querētes heretici. aut pec
catū impietatis ſue defendere cupientes
iudei. aut curioſitatē vane licentie ꝑdere
timētes pagani. Sʒ eccl'ia catholica per
totū oꝛbē lōge lateqʒ diffuſa impetꝰ eoꝝ
prioꝛib⁹ tꝑib⁹ frangens: magis magiſqʒ
roboꝛata ē: nō reſiſtēdo ſʒ ꝑferēdo. Nūc
vero inſidioſas eoꝝ queſtiones. fide irri/
det. diligētia diſcutit. intelligētia diſſol/
uit. criminatoꝛes palleaꝝ ſuaꝝ nō curat:
quia tempꝰ meſſis. ⁊ tempꝰ areaꝝ. ⁊ tem/
pus hoꝛreoꝝ: caute diligēterqʒ diſtīguit
Criminatoꝛes autē frumenti ſui: aut er/
rantes coꝛrigit: aut inuidentes inter ſpi
nas et zizania cōputat. Subijciamus er
go animā deo: ſi volumꝰ ſeruituti ſubij/
cere coꝛpus noſtꝝ: ⁊ de diabolo triūpha
re. Fides eſt prima q̄ ſubiugat aīam deo.

deinde p̄cepta viuēdi: q̄b⁹ cuſtodit̄ ſpes
nr̄a ſirmat̄: ꝛ nutrit̄ charitas: ꝛ lucere in/
cipit qd̓ antea tm̄modo credebat̄. Cū ei
cognitio ꝛ actio beatū hoīez faciāt. ſic in
cognitōe cauend⁹ eſt error. ſic ī actōne ca
uenda eſt neq̄cia. Errat aūt quiſq̄ putat
veritatē ſe poſſe cogſcere: cū adhuc neq̄/
ter viuat. Neq̄cia eſt aūt mundū iſtū dili
gere: ꝛ ea q̄ naſcunt̄ ꝛ trāſeūt ꝑ magno ha
bere: ꝛ ea ꝯcupiſcere ꝛ ꝑ his laborare vt
acq̄rant̄. ꝛ letari cū abūdauerint: ꝛ time/
re ne pereāt. ꝛ ꝯtriſtari cū pereūt. Tal' vi
ta nō p̄t purā illā ꝛ ſincerā ꝛ incōmutabi
lē videre veritatē: ꝛ inherere illi: ꝛ in eter/
nū nō moueri. Itaq̄ priuſq̄ mēs noſtra
purget̄: debem⁹ credere qd̓ ītelligere nō/
dū valem⁹: qm̄ v̓iſſime dictū ē ꝑ ꝓpham
Niſi credideritꝭ nō ītelligetꝭ. Fides in ec
cleſia breuiſſime tradit̄: in q̄ cōmendant̄
eterna: q̄ ītelligi a carnalib⁹ nondū p̄nt: ꝛ
tp̄alia p̄terita ꝛ futura q̄ ꝑ ſalute hoīz geſ
ſit: ꝛ geſturā ē eternitas diuīe ꝓuidētie.

Redamus ergo in patrē ꝛ filiū ꝛ
c ſpūmſanctū. Hec eterna ſūt ꝛ in
cōmutabilia id eſt vn⁹ de⁹ vnius
ſubſtātie trinitas eterna: de⁹ ex q̄ oīa:
ꝑ quē oīa: in quo oīa. I.

Nec eos audiamus: q̄ dicūt patrē
n tantūmodo eſſe nec hr̄e filiū. nec
eſſe cū eo ſpūmſanctū: ſʒ ipm pa/
trē aliq̄n appellari filiū. aliq̄n ſpūmſctm̄.
neſciūt em̄ principiū ex q̄ ſunt oīa. ꝛ ima
ginē ei⁹ ꝑ quā formant̄ oīa: ꝛ ſanctitatem
ei⁹: in q̄ ordinant̄ oīa. II.

Nec eos audiam⁹: q̄ idignāt̄ ꝛ ſto
n machant̄: q2 n̄ tres deos colēdos
dicim⁹. Neſciūt eī q2 ſit vna eadē
q̄ ſuba: et fantaſmatib⁹ ſuis illudunt̄. q2
ſolēt videre corꝑaliter. vl' aīalia tria. vl' q̄
cunq̄ corꝑa tria: locis ſuis eſſe ſeꝑata. ſic
putāt intelligēdā ſubam dei: ꝛ multū er/
rant qm̄ ſuꝑbi ſūt: ꝛ nō p̄nt diſcere q2 no
lunt credere. III.

Nec eos audiam⁹: q̄ patrē ſolū ve
n rū deū ꝛ ſempiternū eſſe dicūt. ſi
liū aūt nō d̓ ipo genitū: ſʒ ab ipſo
factū de nihilo: ꝛ fuiſſe tp̄s q̄n nō erat. ſed
tn̄ p̄mū locū tenere ī oīi creat̄a: ꝛ ſpūm/
ſanctū minorꝭ maieſtatꝭ eſſe q̄ filiū ꝛ ipm

factū eē poſt filiū: ꝛ hoꝝ triū diuerſas eē
ſubas tāq̄ auꝝ ꝛ argētū ꝛ eramētū. Ne/
ſciūt eī q̄d loquant̄: ꝛ d̓ his reb⁹ q̄s ꝑ ocu
los carneoſ videre ꝯſueuerūt vanas ima
gines ad diſputatōes ſuas trāſferūt. Or
rucra magnū ē mēte ꝯſpicere generatōez
q̄ n̄ ſit ex aliq̄ tp̄e: ſʒ eterna eſt: ꝛ ipaʒ cha/
ritatē ꝛ ſanctitatē: q̄ generator ꝛ generat⁹
ineffabilit̄ ſibi copulant̄. Magnū ꝛ diffi
cile eſt hec mēte ꝯſpicere: etiā ſi pacata ꝛ
tranq̄lla ſit. Nō p̄t g̊ fieri: vt illi hec vide/
ant: q̄ terrenas generatōes nimis intuent̄
ꝛ ad iſtas tenebras addunt adhuc fumū
quē ſibi ꝯtentionib⁹ ꝛ certaminib⁹ q̄tidia
nis excitare nō ceſſant: habētes aīas car/
nis affectib⁹ deſuētes: tanq̄ ligna humo
re ſaginata. in q̄b⁹ ignis fumū ſolū vomit
ꝛ hr̄e flāmas lucidas nō p̄t. Et h̓ quidez
de oīb⁹ hereticꝭ rectiſſime dici p̄t. Credē
tes g̊ incōmutabilē trinitatē: credam⁹ eti
am in diſpenſatōez tp̄alē ꝑ ſalute generis
humani eſſe natū deū. IIII.

Nec eos audiam⁹: q̄ filiū dei ihm
n xp̄m nihil eē aliō q̄ hoīez dicūt:
ſʒ ita iuſtū: vt dign⁹ ſit appellari
fili⁹ dei. Et hos eī catholica diſciplīa mi
ſit foras: qm̄ vane glīe cupiditate decepti
ꝯtētioſe diſputare voluerūt: anteq̄ ītelli
gerēt q̄d ſit dei virt⁹ ꝛ dei ſapiētia. ꝛ ī p̄n
cipio v̓bū: ꝑ qd̓ facta ſūt oīa: ꝛ quō v̓buʒ
caro factū ē: ꝛ habitauit ī nob. V.

Nec eos audiam⁹: qui nō veꝝ ho
n minē ſuſcepiſſe dicūt filiū dei: ne
q̄ natū eſſe de femina: ſed falſam
carnē ꝛ imaginē ſimulatā corꝑis huma/
ni oſtendiſſe videntib⁹. Neſciūt eīn quo/
modo ſubſtātia dei āminiſtrans vniuer/
ſam creaturā: inquinari oīno nō poſſit
ꝛ tamen p̄dicant iſtū viſibilē ſolē: radios
ſuos ꝑ oēs feces ꝛ ſordes corpoꝝ ſpar
gere. ꝛ eos mūdos ꝛ ſinceros vbiq̄ ſua/
re. Si g̊ viſibilia mūda: viſibilib⁹ imun/
dis ꝯtingi poſſunt ꝛ nō inq̄nari. q̄to ma
gis inuiſibilis ꝛ incōmutabilis veritas
ꝑ ſpūm aīaʒ. ꝛ ꝑ aīaʒ corp⁹ ſuſcipiēs: to/
to hoīe aſſūpto ab oīb⁹ eū infirmitatib⁹:
nll'a ſua ꝯtaminatōe liberauit. Itaq̄ ma
gnas patiunt̄ anguſtias. Et cū timēt qd̓
fieri nō poteſt: ne humana carne veritas

ĩnq̃ueꝶ. veritatẽ dicũt eſſe mentitã. Et cũ
ille p̃ceperit dicẽs. ſit in ore veſtro eſt eſt:
nõ nõ. ⁊ apl' s clamet nõ erat ĩ illo eſt ⁊ nõ:
ſʒ eſt in illo erat. iſti totũ corpꝰ eiꝰ falſã car
nem fuiſſe ↄtendunt. vt non ſibi videanꝶ
ĩmitari chriſtũ. ſi nõ ſuis auditoribꝫ mẽ/
tiantur.

VI.

n Ec eos audiamꝰ q̃ trinitatẽ q̃dẽ
ĩ vna eterna ſub̃a ↄfitẽꝶ. ſʒ hoĩeʒ
ip̃m q̃ tp̃ali diſpenſatõe ſuſceptꝰ
eſt: audẽt dicere nõ habuiſſe hoĩs mentẽ
ſʒ ſolã aĩaʒ ⁊ corpꝰ. h̃ ẽ dicere. nõ fuit hõ:
ſʒ mẽbra corp̃is habebat hũana. Aĩaʒ eñ
⁊ corpꝰ habẽt ⁊ beſtie. ſʒ rõneʒ nõ habẽt:
q̃ mẽtis eſt ꝓpria. Sʒ ſi execrãdi ſunt illi
q̃ eũ negãt humanũ corpꝰ habuiſſe: qđ ẽ
ĩnfimũ ĩ hoĩe. miror ꝙ iſti nõ erubeſcunt:
q̃ h̃ eũ negãt habuiſſe qđ eſt optimũ ĩ ho
mine. Multũ eñ lugẽda eſt mẽs hũana
ſi vinciꝶ a corp̃e ſuo. Siquidẽ ĩ illo hoĩe
ñ reformata eſt: in q̃ ip̃m corpꝰ humanuʒ
ſã dignitatẽ forme celeſtꝭ accepit. Sʒ ab
ſit vt h̃ credamꝰ: qđ ↄfinxit temeraria ce/
citas: ⁊ ſup̱ba loq̃citas.

VII.

n Ec eos audiamꝰ: q̃ ſic dicũt ab il
la eterna ſapiẽtia ſuſceptũ ẽẽ ho/
minẽ: q̃ de virgine natꝰ eſt: q̃uo ⁊
alij hoĩes ab ea ſapiẽtes fiũt: q̃ ꝑfecte ſa/
piẽtes ſũt. Neſciunt eñ ꝓpriũ illiꝰ hoĩs
ſacramẽtũ. ⁊ putãt h̃ ſolũ eũ plꝰ habuiſ
ſe inter ceteros beatiſſimos qđ de v̾gine
natꝰ eſt. Qđ ip̃m ſi bñ cõſiderẽt: fortaſſis
credãt. ideo illũ h̃ p̃ter ceteros meruiſſe.
qđ aliq̃d ꝓpriũ p̃ter ceteros habet etiã ip
ſa ſuſceptio. Aliud eſt eñ ſapientẽ tñ fie
ri ꝑ ſapiẽtiã dei. ⁊ aliud eſt ip̃aʒ pſonã ſu/
ſtinere ſapiẽtie dei. Quãuis eñ eadẽ na/
tura ſit corp̃is eccl'ie: multũ tñ diſtare inꝶ
caput ⁊ mẽbra cetera: q̃s non intelligat?
Si eñ eccl'ie caput eſt hõ ille cuiꝰ ſuſce/
ptione verbũ caro factũ eſt: ⁊ habitauit ĩ
nobis: mẽbra cetera ſũt oẽs ſancti. q̃bꝫ ꝑ/
ficiꝶ ⁊ cõpleꝶ eccl'ia. Q̃uo ĝ aĩa totũ corpꝰ
noſtꝝ animat ⁊ viuificat: ſʒ in capite ⁊ vi
dendo ſentit. ⁊ audiẽdo ⁊ odorando ⁊ gu
ſtando ⁊ tangẽdo. in ceteris autẽ mẽbris
tangẽdo tñ. ⁊ ideo capiti cũcta ſubiecta
ſunt ad operandũ. Illud aũt ſup̱ra collo
catũ eſt ad cõſulendũ. q2 ipſiꝰ anime quic
ↄſulit corp̱i qđãmodo p̱ſonã ſuſtinet ca/
put: ibi eñ oẽs ſenſus apparent. Sic
vniuerſo populo ſanctoꝝ: tanq̃ꝫ vni cor/
pori caput ẽ mediator dei ⁊ hoĩm homo
chriſtꝰ ih̃s. Et ꝓpterea ſapiẽtia dei ⁊ ver
bũ in principio ꝑ qđ facta ſunt oĩa non
ſic aſſumpſit illũ hoĩem vt ceteros ſctõs
ſʒ m'lto excellentiꝰ: m'toq̃ꝫ ſublimiꝰ: q̃m
ip̃m ſolũ aſſumi oportuit. in q̃ ſapientia
dei p̃ris hoĩbꝫ appareꝛ: ſic eã viſibiliter
decebat oñdi. Quap̱pter aliter ſũt ſapiẽ/
tes ceteri hoĩes: quicũq̃ꝫ ſũt vl' eſſe potu
erũt vl' poterũt. ⁊ aliter ille vnꝰ mediator
dei ⁊ hoĩm hõ xp̃s ih̃s. q̃ ſapiẽtie ipſiꝰ: ꝑ
quã ſapiẽtes fiũt quicũq̃ꝫ hoĩes. nõ ſolũ
beneficiũ habet: ſed etiã pſonã gerit. De
ceterꝭ eñ ſapiẽtibꝫ ⁊ ſpiritalibꝫ animis: re
cte dici p̃t ꝙ habeant in ſe verbũ dei ꝑ qđ
facta ſũt oĩa. ſʒ ĩ nullo eoꝝ recte dici p̃t ꝙ
verbũ caro factũ eſt ⁊ habitauit ĩ nobis.
qđ in ſolo dño noſtro ih̃u chriſto rectiſſi
me diciꝶ.

VIII.

n Ec eos audiamꝰ: q̃ ſolũ corpus
humanũ ſuſceptũ ẽẽ dicũt a ver
bo dei. ⁊ ſic audiũt qđ dictũ eſt. ⁊
verbũ caro factũ eſt: vt negent illũ hoĩeʒ
vl' animã vl' aliq̃d hoĩs habuiſſe: niſi car
nẽ ſolã. Errãt eñ multuʒ nec intelligunt.
ideo carnẽ ſolã nominatã eſſe in eo qđ di
ctum eſt. verbũ caro factũ eſt: q2 hominũ
oculis ꝓpter q̃s facta eſt illa ſuſceptio. ca
ro ſola potuit apparere. Nã ſi abſurduʒ
eſt: ⁊ valde indignũ: vt humanũ ſpirituʒ
hõ ille nõ habuerit: ſicut ſuperiꝰ tracta/
uimꝰ. quãto magꝭ abſurdũ ⁊ indignũ eſt
vt nec ſpiritũ nec animã habuerit. ⁊ h̃ ſo
lũ habuerit: qđ etiã in pecoribꝫ viliꝰ eſt:
⁊ extremꝰ id eſt corpus? A noſtra ergo fi
de etiã iſta impietas excludaꝶ: totũq̃ꝫ ho
minẽ atq̃ꝫ ꝑfectũ a verbo dei ſuſceptũ eſ/
ſe credamꝰ.

IX.

n Ec eos audiamus: q̃ tale corpus
dñm noſtrũ habuiſſe dicũt: qua/
le apparuit in colũba: quã vidit
iohãnes baptiſta deſcendentẽ de celo: et
manentẽ ſup eũ: in ſigno ſp̃ũſſancti. Ita
eñ pſuadere conanꝶ filiũ dei natũ nõ eſſe
d̾ femĩa. Quia ſi carnalibꝫ oculis eũ opor
tebat oſtẽdi: potuit inquiũt ſic aſſumere

corpꝰ:quō ſpūſſanctꝰ. Non em̄ ⁊ colūba
illa de ouo nata eſt aiūt:⁊ tm̄ hūanis ocu
lis potuit apparere. Quibꝫ primuꝫ illud
rn̄dendū eſt.ꝙ ibi legimꝰ in ſpecie colūbe
apparuiſſe iohāni ſpūmſanctū:vbi legi
mꝰ etiā xp̄m natū eſſe ꝺ̄ femīa:⁊ nō optet
in pte credere euāgelio:⁊ in pte n̄ credere
Vn̄ em̄ credis ī colūbe ſpecie demōſtra/
tū eſſe ſpūmſanctū:niſi qꝛ ī euāgelio legi
ſti? Ergo ⁊ ego inde credo xp̄m natuꝫ de
ꝩgine eſſe:qꝛ ī euāgelio legi. Quare autē
ſpūſſctūs nō eſt natꝰ ꝺ̄ colūba:queādmo
dū xp̄s de femīa.illa cauſa eſt:qꝛ nō colū/
bas liberare venerat ſpūſſctūs:ſꝫ hoībꝫ ſi
gnificare innocētiā ⁊ amorē ſpiritalē:qꝺ̄
in columbe ſpecie viſibiliter figuratū eſt
Dn̄s aūt ih̄s xp̄s q̇ venerat ad hoīes li/
berādos:in q̇bꝫ ⁊ mares ⁊ femīe ꝑtinent
ad ſalutē:nec mares faſtidiuit qꝛ marē ſu
ſcepit.nec femīas:qꝛ ꝺ̄ femīa natꝰ ē. Huc
accedit magnū ſacramentū.vt qm̄ per fe
minaꝫ nobis mors acciderat:vita nobis
ꝑ feminā naſceret̄.vt de vtraqꝫ natura id
eſt feminea ⁊ maſculina victꝰ dyabolus
cruciaret̄:qm̄ de ambaꝝ ſubuerſiōe leta/
bat̄:cui paꝝ fuerat ad penā ſi ambe natu
re in nobis liberarent̄:niſi etiā p ambas
liberaremur. Neqꝫ h̄ ita dicimꝰ:vt dn̄m
ih̄m xp̄m dicā ſolū verū corpꝰ habuiſſe:
ſpūmſanctū aūt fallaciter apparuiſſe ocu
lis hoīm.ſed ambo illa corpa vera corpa
credimꝰ. Sicut em̄ nō optebat vt hoīes
falleret filiꝰ dei.ſic non decebat vt hoīes
falleret ſpūſſctūs. Sꝫ om̄ipotenti deo q̇
vniuerſaꝫ creaturā de nihilo fabricauit:
nō erat difficile veꝝ corpꝰ columbe ſine
aliaꝝ colūbaꝝ miniſterio figurare:ſic̄ ei
n̄ fuit difficile veꝝ corpꝰ ī vtero marie ſi
ne virili ſemīe.fabricare.cū creatura cor/
porea ⁊ ī viſceribꝫ femīe ad formādū ho/
minē:⁊ ī ipō mūdo ad formādā colūbam
impio dn̄i volūtatiqꝫ ſeruiret. Sꝫ ſtulti
hoīes ⁊ miſeri:qꝺ̄ aut ipi facere non pn̄t:
aut ī vita ſua nunq̄ꝫ viderūt etiā ab om̄i/
potenti deo fieri potuiſſe nō credunt.

X.

n Ec eos audiamus:q̇ ꝓpterea vo
lūt cogere.vt inter creaturas fili
um dei numeremꝰ.qꝛ paſſus eſt
Dicūt em̄. Si paſſus eſt mutabil̄ eſt.⁊ ſi
mutabil̄ eſt:creatura ē:qꝛ dei ſuba nō pt
mutari. Cū q̇bꝫ etiā nos dicimꝰ ⁊ dei ſb/
ſtantiā cōmutari nō poſſe:⁊ creaturā eſſe
mutabilē. Sꝫ aliud ē eſſe creaturā:⁊ aliꝺ̄
ſuſcipe creaturā. Filiꝰ g̊ vnigenitꝰ dei.q̇
ē virtꝰ ⁊ ſapiētia dei.⁊ ꝩbū ꝑ qꝺ̄ facta ſūt
oīa.qꝛ īmutari nō pt om̄ino.ſuſcepit hu
manā creaturā:quā lapſā erigere:atqꝫ in
ueteratā renouare dignatꝰ eſt. Nec ī ea ꝑ
paſſionē ipe in deteriꝰ cōmutatꝰ eſt:ſꝫ eaꝫ
potiꝰ p reſurrectōeꝫ in meliꝰ cōmutauit.
Nec ꝓpterea ꝩbū pr̄is.i.vnicū dei filiuꝫ
p quē facta ſūt oīa:negādū eſt natū ⁊ paſ
ſū eſſe ꝓ nob̄. Et martires em̄ paſſos dici
mꝰ ⁊ mortuos ꝓpter regna celoꝝ.nec tm̄
ī ea paſſione ⁊ morte:aīe eoꝝ occiſe ſunt.
Dicit ei dn̄s. Nolite timere eos q̇ corpꝰ
occidūt:aīe aūt nihil pn̄t facere. Sicut g̊
martires paſſos ⁊ mortuos dicimꝰ ī cor
poribꝫ q̄ portabāt:ſine aīaꝝ interfectōne
vl̄ morte.ſic filiū dei paſſū ⁊ mortuū dici
mꝰ ī hoīe quē portabat:ſine diuinitatꝭ ali
q̄ cōmutatōe vl̄ morte.

XI.

n Ec eos audiamus q̇ negant tale
corpꝰ dn̄i reſurrexiſſe:q̄le poſitū
eſt ī monumēto. Si em̄ tale n̄ fu
iſſet:nō ipe dixiſſet poſt reſurrectōneꝫ di/
ſcipulis. Palpate ⁊ videte qm̄ ſpūs oſſa
⁊ neruos nō habet.ſic̄ me videtꝭ habere.
Sacrilegū eſt em̄ credere dn̄m nr̄m cuꝫ
ipe ſit veritas:in aliq̄ fuiſſe mentitū. Nec
nos moueat ꝙ clauſis hoſtijs ſubito euꝫ
apparuiſſe diſcipul̄ ſcriptū ē:vt ꝓpterea
negemꝰ illud fuiſſe corpꝰ humanuꝫ.qꝛ ꝯ
naturā huiꝰ corpis videmꝰ illꝺ̄ ꝑ clauſa
hoſtia intrare. Oīa em̄ poſſibilia ſūt deo
Nā ⁊ ambulare ſuꝑ aq̄s:ꝯtra naturā hu
ius corpis eſſe manifeſtū eſt. Et tm̄ nō ſo
lū ipe dn̄s an̄ paſſionē ambulauit.ſꝫ etiā
petꝝ ambulare fecit. Ita g̊ ⁊ poſt reſurre
ctionē ſuā ꝺ̄ corpe ſuo fec̄ qꝺ̄ voluit. Si
em̄ potuit an̄ paſſioneꝫ clarificare illꝺ̄ ſic̄
ſplēdorē ſol̄.q̄re nō potuit ⁊ poſt paſſio/
nē:ad quantā vellet ſubtilitatē in tempo
ris momento redigere.vt ꝑ clauſa hoſtia
poſſet intrare.

XII.

n Ec eos audiamus:q̇ negant ipm
corpꝰ ſecum leuaſſe in celū dn̄m

nr̄m: ⁊ cõmemorāt ī euāgelio qđ ſcriptū eſt. nemo aſcēdit ī celū: niſi q̄ đ celo deſcēdit. ⁊ dicūt: q꞉ corp⁹ nō deſcēdit de celo: nō potuiſſe aſcēdere ī celū. Nō em̄ intelligunt qm̄ corp⁹ nō aſcēdit ī celū. Dn̄s em̄ aſcēdit: corp⁹ aūt nō aſcēdit: ſ꞉ leuatū eſt ī celū. illo leuāte q̄ aſcēdit. Si em̄ quiſq꞉ deſcēderat. vbi gr̄a. de mōte nud⁹: cū aūt deſcēderit veſtiat ſe: ⁊ veſtit⁹ iterꝫ aſcēdat recte vtiq꞉ dicim⁹. nemo aſcēdit niſi q̄ deſcēdit. nec veſtē ꝯſideram⁹ quā ſecū leuauit: ſ꞉ ipm̄ qui veſtit⁹ eſt: ſolum dicimus aſcendiſſe.

XIII.

NEc eos audiam⁹ q̄ negāt ad dexterā pr̄is ſedere filiū. dicūt em̄. Nunq̄d de⁹ pr̄ habꝫ lat⁹ dexterꝫ aut ſiniſtrꝫ ſicuti corpa? Nec nos h̄ đ deo pr̄ſentim⁹. Nulla em̄ forma copis deus diffinit̄ atq꞉ ꝯcludit̄. Sꝫ dextera pr̄is eſt btitudo ꝑpetua: q̄ ſctis dat̄: ſicut ſiniſtra eius rectiſſime dicit̄ miſeria ꝑpetua q̄ impijs dat̄. vt n̄ i ipo deo: ſ꞉ i creaturis h̄ mō q̄ dixim⁹ intelligat̄ dextera ⁊ ſiniſtra. q꞉ ⁊ corp⁹ xp̄i qđ eſt eccl'ia. in ipa dextera. h̄ ē in ipa btitudine futurꝫ eſt: ſic apl's dicit. q꞉ ⁊ ſimul nos ſuſcitauit: ⁊ ſimul nos ſedere fecit i celeſtib⁹. Quāuis em̄ corp⁹ nr̄m nōdum ibi ſit: tū ſpes nr̄a iā ibi eſt. Propterea ⁊ ipe dn̄s poſt reſurrectōez ſuā iuſſit diſcipul' q̄s piſcātes iuenit: vt in dexterā partē mitterēt retia. Qđ cū feciſſent ceperūt piſces: q̄ oēs magni erāt: ⁊ oēs iuſtos ſignificabāt quib⁹ dextera ꝓmittit̄. Hoc ſignificabat qđ etiā in iudicio dixit ſe agnos ad dexterā: hedos aūt ad ſiniſtraꝫ eſſe poſiturū.

XIIII.

NEc eos audiam⁹ q̄ negāt diē iudicij futurꝫ: ⁊ cõmemorant qđ in euāgelio ſcriptū eſt: eū qui credit ī chriſtū n̄ iudicari: q̄ aūt nō credit i illuꝫ iā iudicatū eſſe. Dicūt em̄. Si ⁊ ille q̄ credit nō veniet in iudiciū. ⁊ ille q̄ nō credit iā iudicat⁹ eſt: vbi ſūt q̄s iudicatur⁹ eſt ī die iudicij? Nō intelligūt ſic loq̄ ſcripturas. vt p̄teritū tp̄s ꝑ futuro tp̄e inſinuēt. ſic ſup̄ dixim⁹: qđ apl's dixit đ nobis qđ ſimul nos ſedere fecit i celeſtib⁹: nōdū factū eſt. ſ꞉ q꞉ certiſſimū ē futurꝫ: ita dictuꝫ eſt q̄ſi iā factū ſit. ſic ⁊ ipe dn̄s diſcipulis dixit. oīa q̄ audiui a pr̄e meo nota feci vobis. Et paulo poſt dicit. Multa habeo vob dicere: ſ꞉ n̄ poteſtꝭ illa portare modo Quō ḡ dixerat: om̄ia q̄ audiui a pr̄e meo nota feci vob: niſi q꞉ illud qđ ꝑ ſpūm ſanctū certiſſime factur⁹ erat: q̄ſi iā feciſſꝫ locut⁹ eſt? Sic ḡ cū audim⁹: q̄ credit i xp̄m n̄ veniet i iudiciū: intelligam⁹ q꞉ n̄ veniet ad damnatōez. Dicit̄ em̄ iudiciū ꝓ dānatione. ſic dicit apl's. Qui n̄ māducat: māducantē nō iudicet. id eſt non đ illo male exiſtimet. Et dn̄s dicit. Nolite iudicare: ne iudicet̄ de vob. Nō em̄ tollit nobis intelligentiā iudicādi cū ⁊ ꝓpha dicit. Si v̄e iuſticiā diligitꝭ: recte iudicate filij hominū. Et ipe dicat dn̄s. Nolite iudicare ꝑſonalit̄ ſ꞉ iuſtū iudiciū iudicate. Sꝫ illo loco vbi vetat iudicare: illud āmonet: ne damnem⁹ aliquē: cui⁹ vl' cogitatio nobis n̄ eſt apta: vl' neſcim⁹ q̄lis poſtea ſit futur⁹. Sic ḡ cū dixit. ad iudiciū n̄ veniet: h̄ dixit: q꞉ nō veniet ad damnatōez. Qui aūt nō credit iā iudicat⁹ eſt. h̄ dixit: q꞉ iā damnat⁹ eſt: ꝑſciētia dei: q̄ nouit q̄d imineat nō credentib⁹.

XV.

NEc eos audiam⁹ q̄ dicunt ſpūm ſanctū: quē in euāgelio dn̄s ꝓmiſit diſcipulis. aut in paulo apl'o veniſſe. aut ī montano ⁊ priſcilla. ſic catafriges dicūt. aut ī neſcio q̄ manite vel manicheo. ſic manichei dicūt. Tam em̄ ceci ſūt iſti vt ſcripturas manifeſtas nō intelligāt. aut tā negligētes ſalutꝭ ſue. vt om̄ino nō legāt. Quis em̄ cū legerit nō intelligit vl' ī euāgelio qđ poſt dn̄i reſurrectionē ſcriptū eſt dicente dn̄o. ego mittam ꝓmiſſū patrꝭ mei ī vos: vos aūt ſedete hic ī ciuitate: quouſq꞉ induamini virtute ab alto? Et ī actib⁹ apl'orꝫ: poſtea q̄ dn̄s abſceſſit a diſcipulorꝫ oculis ī celū. decē diebus ꝑactis: die pentecoſtes: nō attendūt aptiſſime veniſſe ſpūmſanctū: ⁊ cū eſſent illi ī ciuitate ſic eos ante monuerat: ipleuiſſe illos. ita vt loq̄rent̄ varijs linguis. Nā diuerſe natōes q̄ tūc aderāt. vnuſq̄ſq꞉ audiētiū ſuā linguā intelligebāt. Sed iſti hoīes decipiūt eos q̄ negligētes ſūt ī catholica fide: ⁊ ipaꝫ fidē ſuā q̄ ī ſcripturis māifeſta eſt nolūt diſcere: ⁊ qđ ē grauius

⁊ multū dolendū: cū in catholica fide ne/
gligēter verſent̄. hereticꝭ diligēter aures
accōmodant. XVI.

n Ec eos audiamꝰ: q̇ ſctām eccl'iaꝫ
q̄ vna catholica eſt: negāt ꝑ orbē
eſſe diffuſā: ſꝫ ī ſola africa. h̄ eſt in
parte donati pollere arbitrant̄ Ita ſurdi
ſūt aduerſꝰ ꝓpheꝫ dicētē. filiꝰ meꝰ es tu
ego hodie genui te: poſtula a me: ⁊ dabo
tibi gentes hereditatē tuā: ⁊ poſſeſſioneꝫ
tuā termīos terre. ⁊ alia m'lta ſiue ī veterꝭ
ſiue ī noui teſtamēti libris: q̄ ſcripta ſūt.
vt aptiſſime declarēt eccl'iaꝫ xp̄i ꝑ orbem
terre eē diffuſā. Qđ cū eis obijcimꝰ dicūt
iā iſta oīa fuiſſe cōpleta: añq̄ꝫ eſſet ꝑs do/
nati: ſꝫ poſtea totā eccl'iaꝫ ꝑiſſe: ⁊ ī ſola do
nati ꝑte reliq̄as eiꝰ remāſiſſe ꝯtendūt. O
linguā ſuꝑbā ⁊ nefariā. nec ꝟe ſic viuerēt
vt vel int̄ ſe pacē poſtea cuſtodirēt. Nūc
āt ñ attēdūt iā ī ipo donato cōpletū eē qđ
dictū ē. In q̄ mēſura mēſi fueritꝭ ī ea r̄me
tiet̄ vob. Sic eñ xp̄m diuidere conatꝰ eſt
ſic ipē a ſuis q̄tidiana ꝯciſiōe diuidit̄ Ad
h̄ etiā ꝑtinet illđ qđ dñs dicit. Qui eī gla
dio ꝑcuſſerit: gladio morieť Gladiꝰ em̄ il
lo loco ſiq̄dē ī malo poſitꝰ eſt: diſcordioſā
linguā ſignificat: q̄ tūc ille īfelix eccl'iaꝫ ꝑ
cuſſit: ſꝫ ñ occidit No aūt dixit dñs: q̇ oc
ciderit̄ gladio: gladio morieť. ſꝫ q̇ gladio
vſꝰ fuerit inq̇t gladio morieť Ergo ille ꝑ
cuſſit eccl'iaꝫ lingua litigioſa: q̄ nūc ipē cō
cidit̄. vt oīno diſpereat atq̄ꝫ moriať. Et
tñ illud tūc apl's petrꝰ nō ſuꝑbia ſua: ſed
q̄uis carnali tñ amore dñi fecerat. Ita/
q̄ꝫ āmonitꝰ recōdit gladiū. iſte aūt nec vi
ctus h̄ fecit. Siq̄dē cū epo ceciliano cau
ſā diceret: audiētibꝫ epis rome: q̄s ipē pe
tinerat nihil eoꝝ q̄ intēderat potuit ꝓba
re: ⁊ ſic remāſit in ſciſmate. vt ſuo gladio
moreret̄. Populꝰ aūt ipiꝰ qū nō audit ꝓ/
phetas ⁊ euangeliū: in q̇bꝫ aptiſſime ſcri/
ptū ē. eccl'iaꝫ chriſti ꝑ oēs gētes eſſe diffu
ſam. ⁊ audit ſciſmaticos: nō dei gloriā q̄/
rentes ſꝫ ſuā. ſatꝭ ſignificat ſeruū ſe eē nō
liberꝝ: ⁊ aurē dexterā ſe hr̄e ꝑciſā. Petruſ
em̄ errās ī amore dñi ſuo nō libero aurē
dexterā ꝑcidit. Ex q̄ ſignificat eos q̇ gla
dio ſciſmatꝭ feriunt̄ ſuos eſſe carnaliū de
ſiderioꝝ nō dū eductos ī libtate ſpūſſcti

vt iā nō ꝯfidāt ī hoīe. ⁊ nō audire qđ de/
cretū eſt. i. dñi gloriā ꝑ catholicā eccl'iam
latiſſime ꝑuagatā: ⁊ audire ſiniſtꝝ hūane
inflatōnis errorē. Sꝫ tñ cū dñs dicat in
euāgelio: cū ꝑ oēs gētes euāgeliū fuerit
ꝑdicatū: tūc finē eſſe venturꝝ. q̄uo iſti di/
cūt: ꝙ iā cetere oēs gētes ceciderūt a fide
⁊ ī ſola ꝑte donati remāſit eccl'ia: cū ma/
nifeſtū ſit ex q̄ iſta ꝑs ab vnitate ꝑciſa eſt.
nōnullas gētes poſtea credidiſſe. ⁊ adhuc
eſſe aliq̄s: q̄ nōdū crediderūt: q̇bꝫ q̄tidie ñ
ceſſat̄ euāgeliū ꝑdicari? Quis ñ mireť eē
aliquē q̇ ſe xp̄ianuꝫ dici velit: ⁊ aduerſus
xp̄i gl'iaꝫ tāta impietate rapiať. vt audeat
dicere. oēs ppl'os gentiū q̇ nō adhuc ac/
cedūt eccl'ie dei. ⁊ ī dei filiū feſtināter cre/
dūt: inaniter facere: q̄ ñ eos aliq̄s dona/
tiſta baptiſat? Sine dubio iſta execrarēt
hoīes ⁊ eos ſine dilatōe relinq̄rēt. ſi xp̄m
q̄rerēt. ſi eccl'iaꝫ diligerēt. ſi liberi eſſēt. ſi
aurē dexterā integrā retinerēt. XVII.

n Ec eos audiamuſ: q̇ q̄uis nemi
nē rebaptiſarent ꝑcidere ſe tñ ab
vnitate: ⁊ luciferiāi magꝭ dici q̄ꝫ
catholici maluerūt. In eo eni ꝙ itelligūt
baptiſma chriſti ñ eſſe repetēdū recte fa/
ciūt: ſentiūt em̄ ſacramētū ſancti lauacri
nuſq̄ꝫ eſſe niſi ex catholica eccl'ia: ſꝫ eam
formā ſecū hr̄e ſacramēta ꝑciſa: quā in ip
ſa vnitate anteq̄ꝫ ꝑciderēt acceperāt. Hi
ſūt em̄ đ q̇bꝫ apl's dicit. Habētes ſpeciē
pietatꝭ: virtutē aūt eiꝰ abnegātes. Eſt eīꝫ
magna virtꝰ pietatis. pax ⁊ vnitas. quia
vnꝰ eſt deꝰ. Hāc illi nō habēt. q̄ ꝑciſi ab
vnitate ſūt. Itaq̄ꝫ ſi q̇ ex ipis ad catholi
cā veniūt. nō iterāt ſpeciē pietatꝭ quā ha/
bēt. ſꝫ accipiūt virtutē pietatꝭ quā nō ha
bēt. Nā ⁊ amputatos ramos denuo poſ
ſe inſeri. ſi nō ꝑmāſerint in incredulitate.
aptiſſime apl's docet. Qđ cū luciferiani ī
telligūt. ⁊ nō rebaptizāt: nō improbamꝰ.
ſꝫ qđ etiā ipi ꝑcidi a radice voluerūt q̇s ñ
deteſtandū eſſe cognoſcat? Et iđ maxime
q̄ h̄ eis diſplicuit in eccl'ia catholica. qđ
ꝟe catholice ſāctitatꝭ eſt. Nuſq̄ꝫ em̄ tā vi
gere debēt viſcera miſericordie q̄ꝫ ī catho/
lica eccl'ia. vt taq̄ꝫ ꝟa mater nec peccātibꝫ
filijs ſuꝑbe inſultet: nec correctis diffici/
le ignoſcat. Nō ei ſine cā inter oēs apl'os

hui⁹ eccl'ie catholice pſonā ſuſtinet petr⁹. Hinc em̄ eccl'ie claues regni celorū date ſūt: cū petro date ſunt. Et cū ei dr̄ ad oēs dicit̄. amas me: paſce oues meas. Deb; ḡ eccl'ia catholica correctis ⁊ pietate ſirmatis filiis: libēter ignoſcere: cū ipi petro pſonā ei⁹ geſtāti: cū ī mari titubaſſet ⁊ cū dn̄m carnaliter a paſſiōe reuocaſſet ⁊ cū aurē ſerui gladio pcidiſſet. ⁊ cū ipm dn̄m ter negaſſet: ⁊ cū ī ſimulatōe; poſtea ſupſtitioſā lapſ⁹ eſſet. videam⁹ veniā eē pceſſā: eūq; correctū atq; ſirmatū vſq; ad dn̄ice paſſionis gl'ia; puenisse. Itaq; poſt pſecutionē que p arrianos hereticos ſacta erat. ⁊ poſtea q̄ pax quā ħdē catholica in dn̄o tenet. etiā a pncipib; ſeculi reddita ē epi q̄ pfidie arrianoꝝ ī illa pturbatōe cōſenſerāt: m'lti correcti: redire in catholicā delegerūt: dānantes ſiue qd̄ crediderāt: ſiue qd̄ ſe crediſſe ſimulauerāt. Hos eccleſia catholica materno recipit ſinu. tanq̄ petrꝝ poſt fletū negatōis p gallicantū āmonitū. aut tāq̄ eūdē poſt prauā ſimulationē pauli voce correctū. Hāc illi matris charitatē ſupbe accipiētes ⁊ ī pie repbendētes: q2 petro poſt gallicātū ſurgēti ñ gtulati ſunt cū lucifero q̄ mane oriebat̄ cadere meruerūt. XVIII.

n Ec eos audiam⁹: q̄ negāt eccl'ia; dei oīa peccata poſſe dimittere.

Itaq; miſeri dn̄ ī petro petrā nō intelligūt: ⁊ nolūt credere datas eccl'ie claues regni celoꝝ: ipi eas d̄ manib; amiſerūt. Iſti ſūt q̄ viduas ſi nupſerint tanq̄ adulteras dānant: ⁊ ſup doctrinā aplicā ſe pdicāt eſſe mūdiores. Qui nomē ſuū ſi vellēt agnoſcere: mūdanos ſe poti⁹ q̄ mūdos vocarēt. Nolētes em̄ ſi peccauerint corrigi: nihil aliđ delegerūt: niſi cū h̄ mūdo dānari. Nā q̄b; veniā pctōꝝ negant: nō eos aliq̄ ſanitate cuſtodiūt. ſ; egris ſb trahūt medicinam. ⁊ viduas ſuas vri cogunt: q̄s nubere nō pmittūt. Nō em̄ prudentiores habendi ſunt: q̄ paul⁹ apl's: q̄ ait. Malo eas nubere q̄ vri. XIX.

n Ec eos audiam⁹: q̄ carnis reſurrectōnē ſuturā negāt: ⁊ cōmemoraut qd̄ ait apl's. caro ⁊ ſanguis regnū dei nō poſſidebūt. Nō ītelligētes qd̄ ipe dicit apl's. Oportet corruptibile h̄ induere incorruptōe;: ⁊ mortale h̄ induere īmortalitatē. Cū em̄ h̄ factū fuerit iā ñ erit caro ⁊ ſanguis: ſ; celeſte corp⁹. Qd̄ ⁊ dn̄s pmittit cū dicit: neq; nubent neq; vxores ducēt: ſ; erūt eq̄les angel' dei. Nō em̄ iā hoīb; ſ; deo viuēt: eū eq̄les angelis ſacti fuerint. Immutabit̄ ḡ caro ⁊ ſāguiſ ⁊ ſiet corp⁹ celeſte ⁊ angelicū. Et mortui em̄ reſurgent incorrupti: ⁊ nos īmutabimur. vt ⁊ illud verꝝ ſit: qd̄ ⁊ caro ⁊ ſāguis regnū dei ñ poſſidebūt. Iſta fidei ſimplicitate ⁊ ſinceritate lactati nutriamur in xp̄o. ⁊ cū puuli ſum⁹: maioꝝ cibos ñ appetam⁹: ſ; nutrimentis ſaluberrimis creſcam⁹ in xp̄o: accedētib; bonis morib;: ⁊ xp̄iana iuſticia: in q̄ eſt charitas dei ⁊ pxi mi pfecta ⁊ firmata: vt vnuſq̄ſq; noſtꝝ d̄ diabolo inimico ⁊ angel' ei⁹ triūphet ī ſemetipſo: in xp̄o quē induit: q2 pfectā charitas nec cupiditatē habet ſecl'i. nec timorē ſeculi. i. nec cupiditate; vt adq̄rat res tpales. nec timorē ne amittat res tpales. Per q̄s duas ianuas ītrat ⁊ regnat inimicus q̄ p̄mo dei timore: deinde charitate pellend⁹ eſt. Debem⁹ itaq; tāto auidi⁹ appetere aptiſſimā ⁊ euidētiſſimā cognitiōnē veritatiſ: q̄to nos debem⁹ ī charitate pficere. ⁊ ci⁹ ſimplicitate cor h̄re mūdatū q2 ipſo interiore oculo videt̄ vitas. Bt̄i em̄ mūdo corde: q̄ſ: q2 ipi deū videbūt. vt in charitate radicati ⁊ fundati pualeamus cōphēdere cū oīb; ſctis q̄ ſit latitudo ⁊ altitudo ⁊ lōgitudo ⁊ pfundū. ſcire etiā ſupeminētē ſciētiā charitatiſ xp̄i: vt īpleamur ī oēm plenitudinē dei. ⁊ p⁹ iſta cū inuiſibili hoſte certamīa: q̄m volētib; ⁊ amantib; iugū xp̄i leue eſt. ⁊ ſarcina eiuſ leuis: coronā victorie mereamur Amē.

Explicit liber ſancti auguſtini epiſcopi de agone chriſtiano.

Incipit liber auguſtini de bono diſcipline.

m Ulti ſūt qui ſane doctrine aduerſant̄ iuſticiā culpāt: ⁊ diſciplina;

imperiũ eſſe indicãt:ac rõnabilẽ caſtiga/
tionẽ ſupbie aſſignãt:cũ ñ ſit imperiũ ni
ſi vbi aliq̈d iubeꝛ iniuſtũ.nᶜ ſit ſupbia ni
ſi vbi negligiꝛ diſciplina.Diſciplina igiꝛ
mgr̃a eſt religionis:mgr̃a ꝟe pietatꝭ:que
nec iõ icrepat vt ledat:nec idõ caſtigat vt
noceat.Deniqꝫ moreſ hoĩ z irata corrigit
ĩflãmata cuſtodit.ita ſalomõe dicẽte.Fi
li ne deficias a diſciplina dñi:neqꝫ fatige
ris cũ ab eo ĩcreparꝭ.Quẽ eĩ z diligit dñs
ĩcrepat:flagellat aũt oẽm filiũ quẽ ꝛcipit.
Nihil pfecto ẽ qđ ñ diſciplina.aut emen
det.aut ſaluũ faciat.Quã ſi q̈s ſapiẽs ap
p̃hẽderit.nec gr̃az amiciciaꝝ pdit.nec pi
culũ dãnatõis ĩcurrit.Nemo diſciplinã
irrõnabilẽ putet:ſꝫ q̃ videt:vniuerſis q̃ ĩ
celo ⁊ ſꝫ celo ſũt ꝟbo coopãte cõpoſitꝭ.
oĩpotẽtꝭ dei ſtare ↄſiliũ.In pncipio eñ
opis ſui:de⁹ nihil pri⁹ q̃ꝫ diſciplinã fecit
Nã cũ aſſiſtẽte ſapia celũ ſuſpẽderet:ter/
rã pararet:maria ↄcluderet.⁊ ſuis locꝭ:ſu
iſqꝫ tpibꝫ curſũ ſol' luneqꝫ globũ diſpone
ret:oĩa ſꝫ diſciplĩa ↄſtituit.Quid aũt nõ
eſſꝫ tenebroſũ:q̈d ñ incõpoſitũ:q̈d nõ ha
bereꝛ abſurdũ:niſi ↄſtitutꝭ legibꝫ cuncta
ſtarẽt elemẽta.Nũq̈d ſine diſciplina agiꝛ
ſol' curſ⁹.Qui q̃uis diurni itinerꝭ neccita
tẽ ĩfatigat⁹ ĩpleuerit.ad officiũ tñ ſuũ ma
tutin⁹ occurrit.⁊ ſe ĩ pte celi q̈tidie terra/
rũ ſpacia luſtratur⁹ oñdit.Tãta eſt diſci
pline rõ:vt intra tẽpoꝝ metas lege ↄſcri/
ptas ita ĩdefeſſi itinerꝭ altnis vicibꝫ ſide/
rũ curſ⁹ agiteꝛ:vt nec luna defectõis ſue
dãna effugiat:nᶜ ſolẽ diurni lumĩſ flãma
deſtituat.Nũq̈d ſine diſciplina eſt q̃ tãti
marꝭ fluct⁹ hũili terraꝝ litore ↄtineñ:⁊ ĩ
ſuo ſinu freq̃nter ĩcitata vẽtiſ altior agge
re vnda ↄcludiꝛ:Oĩa pfecto ĩſipiẽs natã
ↄfũderet:niſi mũdũ diſciplĩe rõ guberna
ret.Hec iõ pposuim⁹ dicere:vt diſceretꝭ
obedire euãgelicꝭ p̃ceptꝭ:⁊ celeſtibꝫ obtpa
re mãdatꝭ.Quid aũt rõnalẽ aĩaz ⁊ ad dei
imaginẽ factã expediat:facile p̃t hõ ĩtelli
gere cũ videt ſacratꝭ p voluñtatẽ dei ↄſtitu
tionibꝫ diſciplĩe etiã elemẽta ꝑuire.Audi
te pphaz dicẽtẽ.Seruite dño ĩ timore.⁊
exultate ei cũ tremore.App̃hendite diſci
plinã:ne q̃ñ iraſcaꝛ dñs ⁊ pereatꝭ đ via iu
ſta.Bñ in oĩbꝫ cauſis timor obtpat diſci

pline q̈ p ꝟſipo q̃ ĩminentes piculoꝝ caſ⁹
aut iras iudicii cauere nouit:ptãtez ↄſer
uãde ſalutꝭ obtinuit:Quid igiꝛ adultero
caſtũ:q̈d furi eſſꝫ tutũ:q̈d latroni ñ puiũ
Quis nõ expaueſceret ↄcaua litoꝝ.ſecre
ta ſiluaꝝ:Quid ñ p̃ſũptio poſſideret:niſi
furorẽ aĩoꝝ ſꝫ metu pene diſciplĩa cõpe/
ſceret:Ac niſi ↄſtitut⁹ eſſet ordo viuendi
nũq̃ꝫ pfecto finẽ poneret natura peccãdi
Nihil ẽ qđ nõ gula ſuadeat:ſi gule diſci/
plina ↄſẽtiat.Nihil ẽ qđ ñ luxuria pdat:
ſi amore vicioꝝ a te diſciplĩa diſcedat Ni
hil ẽ qđ ñ habẽdi cupiditate anim⁹ occu
pet.niſi auaricie viciũ diſciplina ↄdẽnet
Oĩa ſꝫ metu diſciplĩe vicia iacẽt.Iã ñ ẽ
ĩ q̈ ſides vnq̃ꝫ erubeſcat.ſi hõ futuꝝ dei
iudiciũ reſpiciat.⁊ cãm reddẽde rõis intẽ
dat.nec ẽ ĩ q̈ vindex ſceleꝝ flãma deſeuiat
ſi ĩtuitu diſciplĩe.aut q̃ ſũt honeſta cogi
tes.aut q̃ ſũt pudẽda caſtiges.Mlti ibi
nomẽ crudelitatꝭ ĩponũt.vbi p amore di
ſciplĩe crimẽ admiſſi ſcelerꝭ:ſupplicio vĩ
dicaꝛ latronis.cũ ſnĩa vindicãtis iuſtꝭ le/
gibꝫ ꝑuiat.⁊ ñ ſolũ p̃ſentibꝫ ſꝫ etiã futuriſ
manũ porrigat.Quis igiꝛ ñ licite crede/
ret ſe debere peccare.ſi impudicꝭ ⁊ impijſ
actibꝫ iudex ñ pſcriberet diſciplinã.Ui/
deam⁹ q̈d lex loquaꝛ.Nõ occides.ñ adul
terabis.nõ falſũ teſtimoniũ diceſ Hec ſũt
diſcipline legꝭ.q̈bꝫ etiã diſtrictio ſnĩe ſecu
larꝭ obſequiꝛ:impugnãdo turpia:reſecã/
do criminoſa.Nã adijcit ſcriptura.Iu/
dex nõ eſt vindex poſit⁹ boni opis:ſꝫ ma
li:ita vt etiã vicariũ pene gen⁹ exigat cũ
dicit.Oculũ p oculo:dentẽ p dẽte.Sed
iſtam antiquã ſnĩe ſeueritatẽ facile vitare
poſſum⁹.ſi flãmas futuri iudicij cogite/
m⁹.Abſolute aũt docet apl's poſſe ↄtẽni
ſecularꝭ arma iudicij:q̈ dicit.Si vis po/
teſtatẽ nõ timere:qđ bonũ eſt fac.Sꝫ hᶜ
ñ ocioſe tractãda ſũt.Naz cũ đ his terre/
nis ptãtibꝫ apl'i doctrina cõmemorat:ſẽ/
ſibꝫ nr̃is celeſtꝭ iudicij ptes ĩſinuat.Naz
cũ docꝫ ꝑuiendũ ſeculi legibꝫ:ãmonet ne
ceſſario hoĩez futurꝭ cauere tpibꝫ.Si viſ
inq̈t ñ timere ptãtez:qđ bonũ ẽ fac.Hoc
eſt dicere.Si vis futuꝝ ñ timere iudiciũ
declina a malo ⁊ fac bonũ.Ergo hãc pri/
mã ↄſtitutõis formã:q̃ ſecl'i legibꝫ caretꝭ

cauere debemꝰ ⁊ vincere: vt poſſimꝰ a nobis illud ꝑindiciū ꝑpetue mortꝭ excludere Quia q̄s iſta tꝑalis ñ affligit pena hoſ illa ineternū inſatiabili tormentoꝝ perſequitˀ dolore. Nemo autē illuꝫ homicidij crimē euaſiſſe eſtimet: quē excuſatū ſecularis iudicij corrupti ſentētia abſoluerit. Nec ille adulterij facinꝰ ꝑtermiſſū putet q̄ indulgētie lege depꝛhenſus euaſit. Nemo cū ſanā dexterā videt falſitatꝭ: reo debita iure ſupplicia iudicet fuiſſe cōceſſa. Defūctꝭ corꝑibꝫ ſalua ſūt crimīa: niſi fuerīt priꝰ apō deū lacrimaꝝ īterceſſiōe purgata. Expectat ei reū ſuū gehenna debitꝭ armata ſupplicijs. Ad ꝯfuſiōem magꝭ ꝑſentꝭ vite: nō ad abſolutōeꝫ crimīs ꝑtinet autoritas ſnīe ſecularꝭ Illa ḡ nob ſūt aū oīa cogitāda ſupplicia: vbi hō viuꝫ durāte pena: vbi nᶜ tormēta corꝑi: nᶜ deſūt mēbra tortori. Que tñ facile vitare poſſumꝰ ſi habenaſ diſciplīe teneamꝰ. dicēte aplo Si vis nō timere ꝑtātē: bonū fac: ⁊ habebis laudē ex ea. Quis ſapiēs ñ ad hec diſcipline bōa aīm leuꝰ appōat: vbi ꝑt hō ñ ſolū crimīs penā vitare. ſꝫ ⁊ grāꝫ laudationis acq̄rere. Audite ꝓphetā dicenteꝫ. Appꝛhendite diſciplinā ne qñ iraſcatˀ dominus: ⁊ pereatis de via iuſta. In hoc loco puto ꝑtinet iſta ſentētia ad illos ad q̄s nondū diſciplina ꝑuenit q̄ adhuc in deuijs morantˀ: capti antiquo ſuꝑſtitionis errore. Probantˀ eñ ſub lege nunq̄ꝫ vixiſſe: q̄ admonentˀ vt appꝛhendant ſtudiū diſcipline. Sequitˀ in hoc pſalmo. Ne quādo iraſcatur dñs: ⁊ pereatis de via iuſta. Igitˀ ſi illos ſtatuit ꝓpheta reoſ: ad quoſ diſciplina nunq̄ꝫ ꝑuenit: q̄d de illis iudicandū putamus q̄s diſciplina deſtituit? Inter vtroꝝq̄ꝫ actꝰ autoritas ꝓphetice lectionis incuſat minorē plane culpā: nō ꝑueniſſe ad diſciplinaꝫ: q̄ꝫ legē diſcipline ꝛſpuiſſe. Ecce dicit ꝓpheta. Qui ſpernit diſciplinā odit animā ſuā. ⁊ vere vt dixit ita eſt. Nā hoſtis eſt ⁊ inimicꝰ anime ſue q̄ ſpretis diſcipline monitis: dyabolicis occupatˀ officijs. Dicūt aliquāti diſciplinā ſatis duris legibꝫ ꝯſtitutā. Loquantˀ iſta ſatis miſeri q̄s ad om̄e facinꝰ ille dyabolꝰ auctor mortis inuitat: quoꝝ mētes inſatiabilis gula poſſidet: ſuꝑ q̄s regnat ebrietas: q̄s turpis luxuria captiuos tenet: ⁊ a quibꝫ nunq̄ꝫ ſuꝑbia ingrata diſcedit. Illis autē quibꝫ eſt ſtudiū honeſte ſidem ſeruare ꝯtinentie: humilitati: pietatiq̄ꝫ ſeruire: dulce diſcipline onꝰ eſt: ⁊ leue iugū dñi qō nō grauat: niſi aut perditoſ: aut perituros. Erubeſco dicere in ꝯfuſionē humane negligentie. quare apud aliquātos paꝝ ꝓficiat diſciplina cū videamus paſtorale magiſteriū etiā apud muta animalia nō perire. Doceant nos ecce ſeruare ordinē diſcipline tā dociles equorū animi: cū in giro ducti flexuoſis greſſibus mēbra cōponūt: ⁊ ſub vniꝰ habene retinaculo ita laxari ſe ꝯſentiūt vt ⁊ currēdi ⁊ ſtandi modꝰ ſub quadā legū diſpoſitione ſeruetˀ. Ita q̄s natura numero diuidit: ſtudio diſcipline cōiungit. Videte q̄ꝫ fortia boum corꝑa plauſtro ſubiaceāt: q̄ intantū imperio animū parāt vt tumētia naturalitˀ leui iugo colla ſupponāt. Ita diſcipline ꝯſtitutōibꝫ ſeruiūt: etiā q̄ in feritate naſcuntˀ. Vñ miror aliquotiēs hominē cui ineſt ſapiētia ⁊ intellectꝰ prudētie paſſim ꝑcepta diſcipline negligere cū videamꝰ mutū animal vicia cauere: iuſſiſ obtꝑare: impio deſeruire: atq̄ꝫ ita ad oēm obedientiā animū aptare: vt cū opꝰ fuerit armatꝭ legionibꝫ occurrat: ⁊ hoſtilibꝫ ſe telis iuſſū obijciat. Audite in hͦ loco ꝓphetā dicentē. Cognouit bos poſſeſſorē ſuū: ⁊ aſinꝰ ꝑſepe dñi ſui: iſrˡ aūt meñ cognouit. Vereor dicere: ne noſtrā negligētiā pulſet iſta ſentētia. Nō aūt cognoſcit dñm: q̄ ꝯditionis ſue nō cognoſcit officium. Oſtendā ſane q̄ō dñs poſſit: aut inueniri: aut cognoſci: ſi tñ eſt animꝰ vidēdi. Si vis videre dñm: req̄re mēdicū: reſpice ad pauperē: ſuſcipe peregrinū: viſita infirmū: curre ad carcerē. Si vis videre deū: vincula captiuitatis abſolue: nodos iniq̄tatis incide. Audi de hͦ dñm dicentē. Eſuriui ⁊ dediſtis mihi mādūcare ſitiui ⁊ dediſtis mihi bibere: hoſpes fui ⁊ ſuſcepiſtis me: nudꝰ fui ⁊ operuiſtꝭ me: infirmꝰ fui ⁊ viſitaſtis me: in carcere eraꝫ ⁊ veniſtis ad me. Moneo itaq̄ꝫ ne deſpicias nuduꝫ: ne ceco manū ſubtrahas: ne

inuolutū pānis ꝯtemnas. In hac enī ve
ſte primū dñs cū a magis q̄reref inuent⁹
eſt. Et qꝛ de diſciplina fecim⁹ mentionez
ſub qua fides chriſtiana viget: neceſſe eſt
vt oīa in aures vr̄as vite ornamēta defe/
ranf: vt intelligat vnuſq̄ſq; paꝝ ſibi ꝓdeſ
ſe ꝯuerſatōis famā: niſi in ꝯtemptu mun
di amauerit diſciplinā. Ergo cui ſtudiuz
eſt chriſtū colere: pri⁹ cordis ꝛ corpis ſu
ſcipiat indumēta. Oīs igif vita religiōis
ꝓfeſſe: integritatis debet famā ſentire: ne
quē expectat corona virtutꝭ: pudoris dā
no feriat. Corpis ītegritas vitā muniat.
integritatē fides incōtaminata cuſtodi/
at. vt manēte vtriuſq; partis bn̄ficio: im/
maculatū hoīez faciat regnare cū chriſto
Sz in h̄ ſolū ꝯſtat ꝯuerſatōnis noſtre ra
tio vt boni ſim⁹. Laborandū igif an̄ oīa
eſt: vt q̄ bonitatē ſequif: bon⁹ eſſe iudicef
Nā q̄uis hō puꝝ corp⁹ īmaculatūq; cu
ſtodiat: laceratā vitā ad deū portat: cuius
act⁹ vultū infamat licet ſciam⁹ ꝯſcientiā
ſolā bonis actib⁹ poſſe ſufficere. Sz q̄to
melius eſt vt ſemꝑ de te bn̄ ſentiat q̄ circa
famā ſuā vanis ſuſpitōib⁹ freq̄nter egro
tat: Inſitū eſt enī naturalr̄ vulgo. vt de
bōnis ſemꝑ male iudicet. Sz tu q̄ curaz
bone fāme colis ſtudio tuo grām integre
opinionis acq̄re. Vita ergo noſtra ita ſit
lucida vt ſit oīb⁹ nota. Integritas religi
oni: pudor fuiat humilitati. Quē amor
tenet ſeruāde integritatꝭ: an̄ oīa falſi ad ſe
famā nō admittat erroris. Magnum eſt
q̄dē ꝛ glorioſū: ꝛ vſq; ad celū oīm ore ꝓſe
rendū nunq̄ malis actib⁹ locū dediſſe. ſz
m̄lto forti⁹ eſt nunq̄ falſis ſuſpitōnib⁹ la
boraſſe. Quid enī tibi ꝓdeſt ſobrietas: ſi
vicia ebrietatꝭ exerceas? Quis te n̄ ebriū
iudicet: ſi inter effluētes vino calices ſal/
tantiū giros imiterꝭ? Quis te caſtū puta
bit: ſi te viderit meretriciū fabulis mixtū:
ſcenico ſermone cōpoſitis. aut loquentez
turpia. aut inhoneſta reſonantē. Laudo
quidē ꝯſcientiā caſtitatis in te. ſz odi col
loquiū meretricis. In q̄ loco fortaſſe di/
cat tibi aliq̄s. Sufficit tibi pura ꝯſciētia
Quantū ad innocentiā pertinet tibi ſoli
ſufficit. Sz ꝓuidēdū eſt ne facilitate tua
alter peccet: ꝛ alienū peccatū in te redun/
det. iuxta illud qđ dicit ſcriptura. Ve il/
li ꝑ quē ſcandalū venit. Quānio aūt ꝑcio
ſo ſerico corp⁹ veſtias: ꝛ niueo vellere mē
bra cōponas: nō ſine macula diē tranſigꝭ
ſi camini ardentis ora ꝯtigeris. In omni
igif actu tuo vitā tuā diſciplina comitef
Si vis placere chriſto elabora vt ꝓfeſſi
onem tuā fides adiuuet. fama cōmendet
Precedat nos patientia humilitatis ſo/
cia: aſſiſtat pudicicia integritatis magi/
ſtra: fugiat cupiditas: erubeſcat ebrietas:
luxuria actus ſuos lugeat: ſupbia confu
ſa diſcedat. Quicunq; igif eſt qui feſtinat
deū agnoſcere: ſub hoc diſcipline ordine
chriſtū poterit inuenire. Multa quidez
erant adhuc dilectiſſimi: q̄ diſcipline ra/
tio ſuadebat aperire: q̄ interiz putauim⁹
differēda: ne ocioſis aurib⁹ faſtidiū pare/
ret longa narratio. Sane ne q̄d in h̄ oꝑe
ſubtraxiſſe videamur: elaborabim⁹ vt ea
q̄ religioſis actib⁹ cōpetunt ſequenti tem
pore diſſeramus.

Finit liber ſancti Auguſtini epiſcopi
de bono diſcipline.

Incipit regula Auguſtini epī de com
muni vita clericoꝝ.

Ante omia fra
tres chariſſimi diligaf de⁹ de
inde ꝓxim⁹: qꝛ iſta ꝑcepta ſūt
principaliter nobis data. Hec igif ſūt q̄
vt obſeruetis ꝑcipim⁹ in monaſterio ꝯſti/
tuti. Primū ꝓpter qđ in vnū eſtis ꝯgrega
ti charitatis vinculū cuſtodiaf: vt vnani
mes habitetis in domo: ꝛ ſit vobis aīa
vna: ꝛ cor vnū ī deo: ꝛ nō dicatis aliq̄d ꝓ
priū: ſed ſint vobis omīa cōmunia. ꝛ di/
ſtribuaf vnicuiq; veſtꝝ a ꝑpoſito veſtro
victus ꝛ tegumētū: nō equaliter omib⁹:
qꝛ nō eq̄liter valetis omes. ſz potius vni
cuiq; ſicut cuiq; op⁹ fuerit. Sic enī legi
tis in actib⁹ aploꝝ. Omia erāt illis omia
cōmunia: ꝛ diſtribuebaf vnicuiq; ſic cui
q; op⁹ erat. Qui vero aliq̄d habebāt in ſe
culo qn̄ ingreſſi ſunt in monaſteriū: liben
ter velint illud eſſe cōmune. Qui aūtē nō

habebāt:nō ea querāt in monaſterio que
nec foris habere potuerūt:ſʒ tamē eoꝛuʒ
infirmitati qđ opus eſt tribuat̃:etiam ſi
pauꝑtas coꝝ talis erat quādo foris erāt
vt nec ipa neceſſaria poterāt īuenire. Nō
tn̄ ideo putēt ſe eſſe felices:qꝛ inuenerunt
victū ⁊ tegmentū:q̄le foris inuenire nō
potuerūt. Nec erigāt ceruicē qꝛ aſſocian
tur eis:ad quos foris accedere nō aude/
bant:ſʒ ſurſum coꝛ habeāt:⁊ terrena va/
na nō querāt:ne incipiāt mōaſteria diui/
tibꝫ eſſe vtilia non pauꝑibꝫ.ſi diuites illic
humiliant̃:⁊ pauꝑes illic inflant̃ Sʒ rur
ſus etiā illi q̄ aliq̄d eſſe videbant̃ in ſeclo:
nō habeāt faſtidio frēs ſuos:qui ad illaʒ
ſanctā ſocietatē ex paupertate venerunt.
Magis aūt ſtudeāt nō de parētū diuitū
dignitate:ſʒ đ pauꝑeꝝ fratꝝ ſocietate gl'i
ari. Nec extollant̃ ſi cōmuni vite aliq̄d đ
ſuis facultatibꝫ ↄtulerūt:ne de ſuis diui/
tijs magis ſuꝑbiant:qꝛ eas monaſterio
partiunt̃:q̄ſi eis in ſeculo fruerent̃. Alia
q̄ppe q̄cunq; iniq̄tas in malis opibꝫ exer
cet̃ vt fiāt.ſuꝑbia vero etiā bonis opibꝫ in/
ſidiat̃ vt pereāt. Et q̄d ꝓdeſt diſpergēdo
dare pauꝑibꝫ:⁊ pauperē fieri.cū aīa miſe
ra ſuꝑbioꝛ efficit̃:diuitias ↄtemnēdo:q̄
fuerat poſſidēdo? Oēs ergo vnanimiter
⁊ ↄcorditer viuite.⁊ honorate ī vob̄ inuicē
deū:cuꝰ tēpla facti eſtis. Oꝛōibꝫ inſtate
horis ⁊ tꝑibꝫ ↄſtitut̃. In oratorio nemo
aliq̄d agat:niſi ad qđ factū eſt.vnde ⁊ no
men accepit:vt ſi forte aliqui etiā p̄ter ho
ras cōſtitutas ſi eis vacat orare voluerīt
nō eis ſint impedimēto:q̄ ibi aliq̄d agen/
dū putauerint. Pſalmiſ ⁊ himnis cū ora
tis deū.hoc verſet̃ in corde qđ ꝓfertur in
ore. Et nolite cantare niſi qđ legitis eſſe
cantandum. Qđ aūt nō ita ſcriptū eſt vt
cantet̃:non cantet̃. Carnē veſtrā domate
ieiunijs ⁊ abſtinētia eſce ⁊ potꝰ:q̄tū vali
tudo permittit. Qñ aūt aliq̄s nō p̄t ieiu/
nare.nō tn̄ extra horā prādij aliq̄d alimē
torū ſumat:niſi cū egrotat. Cū acceditis
ad mēſam:donec inde ſurgatis qđ vobiſ
ſcḋm ↄſuetudinē legit̃:ſine tumultu ⁊ ↄten
tione audite.ne ſole vobis fauces ſumāt
cibū:ſʒ ⁊ aures eſuriāt dei verbū. Qui in
firmi ſunt:ex priſtina ↄſuetudine ſi aliter
tractant̃ in victu:nō debet alijs moleſtū
eſſe nec iniuſtū videri q̄s fecit aliā ↄſue/
tudo fortioreſ. Nec illos feliciores putēt
qꝛ ſumūt qđ nō ſumūt ipi:ſʒ ſibi potius
gratulent̃:qꝛ valēt qđ nō valent illi. Et ſi
eis q̄ venerūt ex moribꝫ delicatioribꝫ ad
monaſteriū aliq̄d alimentoꝝ veſtimētoꝝ
ſtramentoꝝ operimētoꝝ ne dat̃:qđ alijs
fortioribꝫ ⁊ ideo felicioribꝫ nō dat̃:cogita
re debent quibꝫ nō dat̃ q̄tū de ſua ſecula
ri vita illi ad iſtā deſcenderint:q̄uis vſq;
ad alioꝝ q̄ ſunt coꝛꝑe firmiores:frugali/
tatē peruenire non poterint. Nec debent
velle oēs qđ paucos vidēt ampliꝰ:nō qꝛ
honorant̃:ſʒ qꝛ tolerant̃ accipe:ne cōtin/
gat deteſtāda ꝑuerſitas:vt in monaſterio
vbi q̄tū poſſunt fiūt diuites laborioſi:fi
ant pauꝑes delicati. Sane quēadmodū
egrotātes neceſſe habent minꝰ accipe ne
grauent̃.ita ⁊ poſt egritudinē ſic tractan/
di ſunt vt citiꝰ recreent̃.etiā ſi de humilli
ma ſecl'i pauꝑtate venerint:tanq̄ hoc illis
ↄtulerit recētioꝛ egritudo:qđ diuitibꝫ an
terioꝛ ↄſuetudo. Sʒ cū vires p̄ſtinas re
parauerīt:redeāt ad feliciorē ↄſuetudinē
ſuā:q̄ famulos dei tāto ampliꝰ decet:q̄to
minꝰ indigēt:ne ibi eos teneat voluptaſ
iā vegetatos.q̄s neceſſitas leuauerat in/
firmos. Illos ſane exiſtimēt ditiores q̄ ī
ſuſtinēda parcitate fuerīt fortiores. Me
lius eſt eīm minꝰ egere:q̄ plꝰ hr̄e. Nō ſit
notabilis habitꝰ veſter.nec affectetis ve
ſtibꝫ placere.ſʒ moribꝫ. Qñ ꝓceditis ſimul
ambulate.cūʒ veneritiſ q̄ itis:ſimul ſtate.
In inceſſu ī ſtatu ⁊ in oībꝫ motibꝫ veſtriſ
nihil fiat qđ cuiuſq; offendat aſpectū.ſʒ
qđ vrām deceat ſanctitatē. Oculi vr̄i ⁊ ſi
iaciunt̃ in aliquā feminaꝝ ī nullā figant̃.
Neq; eīm qñ ꝓceditis feminas videre ꝓ/
hibemini.ſed appetere vl' ab ipis appeti
velle criminoſuʒ eſt. Nec ſolo tacito affe/
ctu.ſʒ affectu ⁊ aſpectu q̄ʒ appetit̃ ⁊ appe
tit ↄcupiſcētia feminaꝝ. Nec dicatiſ vos
hr̄e aīos pudicos:ſi habeatiſ oculos im/
pudicos.qꝛ īpudicꝰ oculꝰ īpudici coꝛdiſ
ē nūciꝰ. Et cū ſe inuicē ſibiinet etiā tacēte
lingua ↄſpectu mutuo coꝛda nūciāt īpu/
dica:⁊ ſcḋm ↄcupiſcētiā carnis alterutro đle
ctāt̃ ardoꝛe:etiā ītacti ab īmūda violatōe

coꝛꝑibꝫ:fugit caſtitas ipa de moribꝫ. Nec
putare debet q̄ in feminā figit oculū ⁊ il/
lius i ſeipm̄ diligit fixū:ab aliis ſe n̄ vide
ri. Cū h̄ facit: videt̃ omnino:⁊ a q̄bꝫ ſe vi
deri nō arbitrat̃. Sʒ ⁊ ſi lateat:⁊ a nemi/
ne hoim̄ videat̃:q̄d faciet ꝺ illo deſuꝑ in/
ſpectoꝛe:quē latere nihil p̄t? An ideo pu/
tandꝰ eſt nō videre.qꝛ tāto videt patiētiꝰ
q̄to ſapiētiꝰ. Illi ḡ vir ſanctꝰ timeat di/
ſplicere:ne videat̃ femie male placere. Il
lū cogitet oīa videre:ne velit feminā ma/
le videre. Illiꝰ nāq ⁊ in hac cauſa cōmē/
datꝰ eſt timoꝛ vbi ſcriptū eſt. Abomina/
tio ē dn̄o defigēs oculū. Qn̄ ḡ ſimł eſtis ī
eccłia.⁊ vbicūq vbi ⁊ femie ſunt:inuicē
veſtrā pudiciciā cuſtodite. Deꝰ eni q̄ ha/
bitat i vob:etiā iſto mō cuſtodiet vos ex
vob. Et ſi hāc de q̄ loqꝛ oculi petulātiā i
aliq̄ veſtꝝ aduerteritꝭ:ſtati admonete:ne
male cepta ꝓgrediant̃:ſʒ de ꝓximo coꝛri/
gant̃. Si aūt poſt admonitōnez iteꝝ vel
alio q̄cūq die id ipm̄ facere eū videritio:
iā velut vulneratū ſanādū ꝓdat. q̄cūq h̄
poterit īuenire. Priꝰ tn̄ eſt alteri vł tercio
demonſtrādū. vt duoꝝ vł triū poſſit oꝛe
ꝯuinci:⁊ cōpetēti ſeueritate coerceri. Nec
iudicetꝭ vos eſſe maliuolos qn̄ h̄ indicatꝭ
Magꝭ q̄ppe innocētes nō eſtis:ſi fratreſ
vr̄os q̄s indicādo coꝛrigere poteſtꝭ:tacē/
do ꝑire ꝑmittitꝭ. Si eni frater tuꝰ vulnꝰ
hr̄et in coꝛꝑe qḋ vellet occultare dū time
ret ſecari:nōne crudelit̃ a te ſileret̃ ⁊ miſi/
coꝛdit̃ indicaret̃? Quāto ḡ potiꝰ eū ꝺbes
māifeſtare:ne deteriꝰ putreſcat in coꝛde?
Sʒ anq̄ aliis demōſtret̃:ꝑ q̄s ꝯuincēdꝰ
ē ſi negauerit.priꝰ p̄poſito debet oñdi ſi
admonitꝰ neglexerit coꝛrigi:ne foꝛte poſ
ſit ſecretiꝰ coꝛrectꝰ innoteſcere ceterꝭ. Si
aūt negauerit.tc̄ negāti adhibēdi ſūt alii
etiā corā oībꝫ vt poſſit n̄ ſolū ab vno teſte
argui ſʒ a duobꝫ vł a tribꝫ ꝯuici. Cōuictꝰ
vero ꝁm p̄poſiti vł etiā p̄ſbiteri:ad cuiꝰ di
ſpenſatōez ꝑtinet arbitriū:dʒ emēdatori
aʒ ſbire vindictā:quā ſi ferre recuſauerit
etiā ſi ipe n̄ abſceſſerit.ꝺ vr̄a ſocietate ꝓii
ciat̃. Nō eni ⁊ h̄ fit crudelit̃:ſʒ miſicoꝛdi/
ter:ne ꝯtagione peſtifera plīmos perdat
Et h̄ qḋ dixi ꝺ oculo n̄ figēdo:etiā ī cete
ris īueniēdis.ꝓhibēdis.indicādis.ꝯuin
cendis.vindicādiſq p̄ctis diligenter ⁊ fi
deliter obſuet̃:cū dilectōne hoim̄ ⁊ odio
vicioꝝ. Quicūq aūt intm̄ ꝓgreſſus fue/
rit malū vt occulte ab aliq̄ lr̄as vel qḋli/
bʒ munꝰ accipiat:ſi h̄ vltro ꝯfitet̃ parcat̃
illi ⁊ oꝛet̃ ꝓ eo. Si aūt dep̄hendit̃ atq cō
uincit̃:ꝁm arbitriū p̄ſbiteri vel prepoſiti
g̃uiꝰ emēdet̃. Veſtes vr̄as ī vnū habeatꝭ
ſub vno cuſtode vł duobꝫ vł q̄t ſufficere
potuerint ad eas excutiēdaſ:ne a tinea le
dant̃. Et ſic paſcimini ex vno cellario.ſic
induamini ex vno veſtiario. Et ſi fieri p̄t
ad vos n̄ ꝑtineat qḋ vobis indumētū ꝓ
tēpoꝝ cōgruētia ꝓferat̃. vtꝝ hoc recipiat
vnuſq̄ſq veſtrū qḋ depoſuerat an aliud
qḋ alter habuerat:dū tn̄ vnicuiq qḋ cui
q opꝰ eſt nō neget̃. Si aūt hinc inter voſ
ꝯtētiones ⁊ murmura oꝛiunt̃ ⁊ ꝯq̄rit̃ ali/
q̄s ſe deteriꝰ accepiſſe q̄ priꝰ habuerat.
⁊ indignū ſe eſſe qḋ n̄ ita veſtiat̃ ſicut aliꝰ
frater eiꝰ veſtit̃. hinc vos ꝓbate q̄tuʒ vo
bis deſit i illo ſcō īterioꝛe habitu coꝛdiſ
q̄ ꝓ habitu coꝛꝑis litigatꝭ. Tn̄ ſi vr̄a tole
rat̃ infirmitas vt h̄ recipiatꝭ qḋ depoſue
ritis ī vno tn̄ loco ſub cōmunibꝫ cuſtodi/
bus habete qḋ ponitꝭ:ita ſane vt nullꝰ ſi
bi aliq̄d opet̃:ſʒ oīa opa vr̄a ī cōi fiāt. ma
ioꝛi ſtudio atq frequētioꝛi alacritate:q̄ ſi
vob ſingłi ꝓpa faceretꝭ. Charitas eiʒ ꝺ q̄
ſcriptū ē q n̄ q̄rit q̄ ſua ſūt.ſic ītelligit̃.qꝛ
cōia ꝓpꝛiis nō ꝓpa cōibꝫ anponit. Et iō
q̄to āpliꝰ rē cōmunē q̄ ꝓpa vr̄a curaue/
ritꝭ:tāto ampliꝰ vos ꝓficere noueritis:vt
oībꝫ q̄bꝫ vtit̃ tranſitoꝛia nccītas ſuꝑemi/
neat q̄ ꝑmanet charitas. Cōſeq̄ns ḡ ē vt
etiā cū his ſuis filiis.aut aliq̄ neceſſitudi
ne ad ſe ꝑtinentibꝫ ī monaſterio ꝯſtitutis
aliquā ꝯtulerit veſtē ſiue qḋlibet aliud in
ter nccāria deputādū.n̄ occulte accipiat̃
ſʒ ſit i p̄tāte p̄poſiti vt ī rē cōem redactuʒ
cui nccē fuerit p̄beat̃. Qḋ ſi aliq̄s reʒ ſibi
collatā celauerit furti iudicio cōdemnet̃.
Indumēta veſtra ꝁm arbitriū p̄poſiti la
uentur:ſiue a vobis:ſiue a fullonibus:ne
interioꝛes anime ſoꝛdes ꝯtrahat munde
veſtꝭ nimiꝰ appetitꝰ. Lauacrū etiā coꝛꝑi
cū īfirmitatꝭ nccītas cogit minime dene/
get̃:ſʒ fiat ſine murmure ꝺ ꝯſilio medicie
ita vt etiaʒ ſi nolit iubente p̄poſito faciat

q̄ꝺ faciēdū ē ꝓ ſalute. Si aūt ipe velit et
forte ñ expedit: ſue cupiditati ñ obediat.
Aliqñ etiā ſi noceat: ꝓdeſſe credit qꝺ de/
lectat. Deniqꝫ ſi latēs eſt dolor ī corꝑe fa
mulo dei dicēti q̇d ſibi doleat ſine dubi/
tatōe credat. Sꝫ tñ vtꝝ ſanādo illi dolo
ri qꝺ delectat expediat: ſi ñ ē certū medicꝰ
ꝯſulat. Necꝫ eant ad balnea ſiue q̄cunqꝫ
ire ncc̄e fuerit minꝰ q̄ꝫ duo vl' tres. Nec il
le q̇ hꝫ aliq̄ eundi nccitatē cū q̇bꝫ ipſe vo/
luerit: ſꝫ cū q̇bꝫ p̄poſitꝰ iuſſerit ire debet.
Egrotātū cura ſiue pꝰ egritudinē reficiē
doꝝ. ſiue aliq̄ ībecillitate etiā ſine febribꝫ
laborātiū: vni alicui debꝫ iniūgi: vt ipe ꝺ
cellario petꝫ qꝺ cuiqꝫ opꝰ eſſe ꝑſpexerit.
Siue aūt q̇ cellario. ſiue q̇ veſtibꝫ. ſiue q̇
codicibꝫ p̄ponūt: ſine murmure ſuiāt fra
tribꝫ ſuis. Codices certa hora ſingul' die
bꝰ petāt. extra horā q̇ petierit ñ accipiat.
Veſtimēta ꝟo ⁊ calciamēta qñ fuerīt idi
gētibꝫ nccaria. dare ñ differāt. ſub q̄ꝝ cu/
ſtodia ſūt q̄ poſcūt. Lites āt nll'as habea
tis. aut q̄ꝫ celerrime finiatꝭ. ne ira creſcat
ī odiū. ⁊ trabē faciat ꝺ veſtuca. ⁊ aīaꝫ ve/
ſtram faciat homicidā. ſic enī legitꝭ. Qui
odit frēꝫ ſuū homicida ē. Quicūqꝫ eē cō/
uicio vl' maledicto vel eē criminis obiectu
aliqueꝫ leſerit. meminerit ſatiſfactōne q̄ꝫ
citiꝰ curare qꝺ fecit. ⁊ ille q̇ leſꝰ ē ſine di/
ſceptatōe dimittere. Si aūt iuicē ſe leſe/
rint. iuicē ſibi debita relaxare debebūt ꝓ
pter orōes vr̄as: q̄s vtiqꝫ q̄ꝫto crebriores
habetꝭ: tāto ſaniores hr̄e debetꝭ. Melior
ē aūt q̇ q̄ꝫuis ira ſepe tentet. tñ īpetrare fe
ſtinat vt ſibi dimittat cui ſe feciſſe agſcit
īiuriā: q̄ꝫ q̇ tardiꝰ iraſcit: ⁊ ad petendā ve
niā difficiliꝰ īclinat. Qui āt nūq̄ꝫ vult pe
tere veniā. aut ñ ex aīo petit ſine cā ē ī mo
naſterio. etiā ſi inde nō ꝓiiciat. Proinde
vob a ꝟbis durioribꝫ ꝑcite: q̄ ſi emiſſa fu
erīt ex ore vr̄o. ñ pigeat ex ipo ore ꝓferre
medicamēta. vñ facta ſūt vulnera. Qñ āt
ncc̄itas diſciplīe ī moribꝫ coercēdis dice
re vos dura ꝟba cōpellit. ſi etiā ī ipis mo
dū vos exceſſiſſe ſētitꝭ: ñ a vob exigit vt a
vob ſbditꝭ veniā poſtuletꝭ. ne apꝺ eos q̄s
oꝑtet eē ſbiectos dū nimiū ſuat hūilitaſ
regēdi frāgat autoritas. ſꝫ tñ petēda ē ve
nia ab oīꝫ dn̄o. q̇ nouit etiā eos q̄s plꝰ iu
ſto forte corripitꝭ: q̄ꝫta beniuolētia diligā
tis. Nō āt carnal': ſꝫ ſpūalis int' vos debꝫ
eē dilectio. Prepoſito tāq̄ꝫ pr̄i obediat.
m'lto magꝭ p̄ſbitero q̇ oīꝫ vr̄m curā gerit.
Vt ḡ cūcta iſta ſuent. ⁊ ſi q̇d ſuatū minꝰ
fuerit: ñ negligēter p̄tereat: ſꝫ emēdandū
corrigēdūqꝫ curet. ad p̄poſitū p̄cipue ꝑti
nebit vt ad p̄ſbiteꝝ cuiꝰ ē apꝺ voſ maior
autoritas rſerat: qꝺ modū vl' vires eiꝰ ex
cedit. Ipe ꝟo q̇ vob p̄eſt. non ſe exiſtimet
ꝑtāte dn̄ante: ſꝫ potiꝰ charitate ſuiēte fe
licē. Honore corā vob p̄latꝰ ſit vob: timo
re corā deo ſbſtratꝰ ſit pedibꝫ vr̄is. Circa
oēs ſeipm bonoꝝ opeꝝ p̄beat exēplū.
Corripiat inq̇etos: ꝯſolet puſillanimes:
ſuſtineat īfirmos: patiēs ſit ad oēs. Diſci
plinā libēs habeat: metuēdꝰ īponat. Et
q̄ꝫuis vtrūqꝫ ſit neceſſariū tñ plꝰ a vobis
amari appetat q̄ꝫ timeri: ſꝑ cogitāſ deo ſe
ꝓ vob redditurꝝ eſſe rōeꝫ. Vñ vos magiſ
obediēdo ñ ſolū vr̄i ſꝫ etiā ipiꝰ miſeremī
ni. q̇ int' vos q̄ꝫto ī loco ſuꝑiori: tāto ī ꝑi/
culo maiori ꝟſat. Donet deꝰ vt obſuetis
hec oīa cū dilectōe tāq̄ꝫ ſpūal' pulcritudī
nis amatores: ⁊ bono xp̄i odore de bona
vr̄a ꝯuerſatōe fragrātes: ñ ſicē ſui ſb lege.
ſꝫ ſicē liberi ſb gr̄a ꝯſtituti viuatꝭ. Vt aūt
vos ī libello h̄ tāq̄ꝫ ī ſpec'lo poſſitꝭ īſpice
re: ne ꝑ obliuionē aliq̇d negligatꝭ: ſemel ī
ſeptimana vob legat ⁊ vbi vos īueneritꝭ
ea q̄ ſcripta ſunt faciētes. agite gr̄as dn̄o
bonoꝝ oīm largitori. vbi aūt ſibi q̇cunqꝫ
vr̄m viderit aliq̇d deeſſe: doleat ꝺ p̄terito
caueat ꝺ futuro: orās vt ſibi ⁊ debitū di/
mittat: ⁊ in tentationē nō inducat. Amē.

Explicit regula ſancti auguſtini epi ꝺ
cōmuni vita clericoꝝ.

Poſſidonius calamēſis ep̄s de vita et
moribꝫ ſancti auguſtini hypponēſis epī
quo cū annis fere quadraginta vixit.

Incipit ꝓlogus.

i

Aſpirāte re
rū oīm factore ⁊ guberna
tore deo: mei mēor ꝓpoſi/
ti q̄ ꝑ gr̄aꝫ ſaluatorꝭ oīpo/
tentis: ac ꝑ diuine trinitatis fidē ſeruire

decreui: ꝛ antea ĩ vita laicoꝝ. ꝛ nũc ĩ officio epoꝝ: ſtudẽs ex q̃licũq; accepto ingenio ꝛ ſmone edificatõi pdeſſe ſctẽ ac vere xpi dñi catholice eccl'ie. d̃ vita ac moribꝫ pdeſtinati. ꝛ ſuo tpe pſentati ſacerdotꝭ optimi auguſtini: q̃ in eodẽ vidi: ab eodẽq; audiui: minime reticere debeo. Id eñ etiã ante nos ſactitatũ fuiſſe a religioſiſſimis ſctẽ mr̃is eccl'ie catholice virꝭ legim⁹ ꝛ cõperim⁹. q̄ diuĩo afflati ſpũ ſmone pprio atq; ſtilo ꝛ auribꝫ ꝛ ocul' ſcire volẽtiũ dicẽdo ꝛ ſcribẽdo ſil'ia: ſtudioſoꝝ noticie intulerũt: quales q̃tiq; viri ex cõmuni dñi gr̃a in rebꝫ hũanis: ꝛ viuere ꝛ vſq; in finẽ obitus pſeuerare meruerũt. Ideirco ipe q̃z diſpẽſatoꝝ oĩm minim⁹: fide nõ ficta. q̃ dño dñantiũ oĩbuſq; bonis ſeruiẽdũ ꝛ placẽdũ ẽ fidelibꝫ: de pdicti venerabil' exortu viri ꝛ pcurſu ꝛ debito fine: q̃ p eũ didici ꝛ expt⁹ ſũ q̃z pl'imis ãnis ei⁹ inherẽs charitati: vt dñs donauerit explicãdũ ſuſcepi. Ue᷑ ſummã q̃ſo maieſtatẽ: q̃ mun⁹ hmõi a me arreptũ ita gerã ꝛ peragã. vt nec prio luminũ offendã veritatẽ: nec bonorũ eccl'ie filioꝝ vlla ex pte fraudare videar charitatẽ. Nec eñ attingã ea oĩa inſinuare: q̃ idẽ btiſſim⁹ auguſtin⁹ ĩ ſuis cõfeſſionũ libris d̃ ſemetipo: q̃lis añ pceptã gr̃az fuerit. q̃liſq; iã ſumpta viueret deſignauit. Hoc eñ facere voluit. vt ait apl's ne d̃ ſe quiſq; hoĩm ſup q̃z ſe eſſe nouerat aut d̃ ſe auditũ fuiſſet crederet vl' putarꝫ humilitatis ſancte more vtẽs: ꝛ iã nullũ fallẽs ſꝫ laudẽ nõ ſuã: ſꝫ ſui dñi d̃ ppria liberatione ac munere q̃rens ex his videlicet q̃ iã pceperat: ꝛ fraternas pces poſcẽs d̃ his q̃ accipe cupiebat. Sacramẽtũ igitur regꝭ q̃d angelica autoritate platũ eſt. bonũ eſt abſcõdere: opa aũt dñi reuelare ꝛ ↄfiteri honorificũ eſt.

Explicit plogus. Incipit vita ſancti Auguſtini hyppouẽſis epi.

Igitur beatiſſimus auguſtinus ex puincia africana ciuitate thagaſtenſi d̃ numero curtaliũ: parentibꝫ honeſtꝭ ꝛ xpianis pgenit⁹ erat. alituſq; ac nutrit⁹ eoꝝ cura ac diligẽtia impẽſiſq; ſecularibꝫ lr̃is erudit⁹ appme oĩbꝫ videlicꝫ diſciplinis imbutus q̃s liberales vocãt. Nã ꝛ grãmaticã pri⁹ ĩ ſua ciuitate ꝛ rhetoricam ĩ africe capite carthagine poſtea docuit: ↄſeq̃nti etiã tpe trãs mare in vrbe roma. ꝛ apud mediolanũ vbi tũc tpis imperatorꝭ valẽtiani minoris comitat⁹ fuerat ↄſtitut⁹. In q̃ vrbe tũc epatũ adminiſtrabat acceptiſſim⁹ deo: ꝛ ĩ optimis virꝭ pclariſſim⁹ ſacerdos exim⁹ ambroſius. Hui⁹ interea vbi dei pdicatoris freq̃ntiſſimis ĩ eccl'ia diſputatõibꝫ aſtãs ĩ ppl'o: intẽdebat ſuſpẽſuſ atq; affix⁹ Ue᷑ aliq̃n manicheoꝝ apud carthaginẽ adoleſcẽs fuerat errore ſeduct⁹: ꝛ iõ ceterꝭ ſuſpẽſior aderat: ne q̃d vl' p ipa vl' ↄ ipaꝫ hereſiꝫ diceret. Sꝫ puenit dei liberatoris clementia ſui ſacerdotꝭ ambroſij cor ptractantꝭ. vt ↄ illũ errorẽ incidẽtes legꝭ ſoluerent q̃ſtiones: atq; ita edoct⁹ ſenſim atq; paulatim hereſis illa miſeratõe diuĩa ei⁹ ex aĩo pulſa eſt: ptinuſq; ipe ĩ fide catholica cõfirmat⁹ eſt. pficiẽdi ĩ religione eidẽ amorꝭ ardor tant⁹ innat⁹ eſt: q̃ ppinq̃ntibꝫ diebꝫ ſctis paſce: ſalutꝭ aquã pciperet: ꝛ factũ ẽ diuĩa pſtante opitulatõe: vt p illũ talẽ ac tm̃ antiſtitẽ ambroſiũ: ꝛ doctrinã ſalutarẽ eccl'ie catholice ꝛ diuĩa auguſtin⁹ pciperet ſacramẽta. Moxq; ex intimis cordis medullis ad deũ ↄuerſus: ſpem oẽm quã habebat ĩ ſeculo dereliq̃t. Iã nõ vxorẽ: nõ filios carnis: nõ diuitias: non honores ſeculi q̃rẽs. ſꝫ ſoli deo cũ ſuis ſeruire ſtatuit in illo ꝛ ex illo puſillo grege eſſe ſtudẽs: quẽ dñs alloquit᷑ dicẽs. nolite timere puſillus grex: q̃m cõplacuit pr̃i vr̃o dare vobis regnũ. vendite q̃ poſſidetis: ꝛ date elemoſinam. facite vobis ſacculos nõ veteraſcẽtes: theſauros nõ deficientes in celis. ꝛ illud q̃d ite᷑ dicit dñs: idẽ vir ſanct⁹ facere cupiens. ſi vis eſſe perfect⁹ vende oĩa que habes ꝛ da pauperibus ꝛ habebis theſaurum in celis: ꝛ veni ſequere me: ꝛ ſuper fidei fundamentũ edificare deſiderans: non ligna: fenum: ſtipulam. ſed aurum: argentum: ꝛ lapides pcioſos. Et erat tunc annis maior triginta

ſola ſuꝑſtite m̄re noīe monica ſibiqꝫ adhe
rente. ⁊ ꝺ̄ ſuſcepto eiꝰ ꝓpoſito ſuiēdi deo
ampliꝰ q̄ꝫ ꝺ̄ carnis nepotibꝫ exultāte Nā
eiꝰ pr̄ patriciꝰ noīe iā antea defunctꝰ erat
Renūciauit etiā ſcolaſticis q̄s rhetoricā
docebat vt ſibi mgr̄m aliū ꝓuiderent. co
qꝫ ſuire deo ipe decreuiſſet. Ac placuit ei
ꝑcepta baptiſmi gr̄a cū alijs ciuibꝫ ⁊ ami
cis ſuis deo pariter ſuiētibꝫ ad africā ⁊ ꝓ
priā domū agroſqꝫ remeare. Ad q̄s veni
ens. ⁊ in q̄bꝫ ꝯſtitutꝰ ferme triēnio ⁊ a ſe
iā alienatꝫ curis ſecularibꝫ. cū his q̄ eidē
adherebāt deo viuebat. ieiunijs. orōibꝫ.
boniſqꝫ opibꝫ. in lege dn̄i meditās die ac
nocte. Et ꝺ̄ his q̄ ſibi deus cogitāti atqꝫ
orāti intellecta reuelabat. ⁊ p̄ſentes ⁊ ab
ſentes ſmonibꝫ ac libris docebat. Cōti/
git forte eodē tpe. vt q̄dā ex his q̄s dicūt
agētes in rebꝫ apud hypponē regiū ꝯſti/
tutꝰ. bn̄ xpianꝰ deūqꝫ timēs. compta eiꝰ
bonā fama atqꝫ doctrina deſideraret at/
qꝫ optaret eū videre. ꝓmittēs ſe poſſe mū
di huiꝰ oēs ꝯtēnere cupiditates atqꝫ ille/
cebras. ſi aliq̄n ex eiꝰ ore dei verbū audi/
re meruiſſet. Qꝺ̄ cū ad ſe fideli fuiſſet rela
tione delatū: libare aīaʒ cupiēſ ab huiꝰ vi
te pericul': morteqꝫ eterna: ad memoratā
vltro atqꝫ ꝯfeſtim venit ciuitatē. ⁊ hoīem
viſū allocutꝰ freq̄ntiꝰ atqꝫ exhortatꝰ eſt.
q̄ꝫtū deꝰ donabat. vt qꝺ̄ deo vouerat red
deret. Nec ſe ille factuꝝ ꝺ̄ diei ī diē polli/
cebat̄. nec tm̄ ī eiꝰ tūc ħ impleuit p̄ſentia.
Sʒ vacare vtiqꝫ ⁊ inane eſſe non potuit:
qꝺ̄ ꝑ tale vaſ mōm ī honore vtile. dn̄o ad
om̄e opꝰ bonū paratū. in om̄i loco: diuīa
gerebat ꝓuidētia. Eodē itaqꝫ tpe ī eccl'ia
hipponēſi catholica valeriꝰ ſanctꝰ eꝑatū
gerebat. Qui cū flagitante eccl'iaſtica ne/
ceſſitate. de ꝓuidendo ⁊ ordinādo p̄ſbite/
ro ciuitatꝫ. plebē dei alloq̄ret̄ ⁊ exhortare
tur. iā ſciētes catholici ſācti auguſtini ꝓ/
poſitū ⁊ doctrinā: manu iniecta qm̄ ⁊ idē
ī ppl'o ſecurꝰ ⁊ ignarꝰ q̄d futuꝝ eſſet aſtā
bat. Solebat aūt laicꝰ vt nobis dicebat
ab eis tm̄ eccl'ijs q̄ nō haberēt eꝑos ſuaʒ
abſtinere p̄ſentiaʒ. Eū ḡ tenuerūt. ⁊ vt in
talibꝫ ꝯſuetū eſt eꝑo ordinādū intulerūt.
oībꝫ id vno ꝯſenſu ⁊ deſiderio fieri ꝑfici/
qꝫ petentibꝫ: magnoqꝫ ſtudio ⁊ clamore
flagitantibꝫ: vbertim eo flēte: nōnullis q̄
dē lacrimas eiꝰ vt nobis ipe retulit. tunc
ſupbe interp̄tantibꝫ: ⁊ tanq̄ꝫ eū ꝯſolātibꝫ
ac dicentibꝫ. qꝛ locꝰ p̄ſbiterij licet ipe ma
iore dignꝰ eſſet: appropinq̄ret tn̄ eꝑatui.
Cū ille hō dei vt nob retulit maiori ꝯſi/
deratōe intelligeret ⁊ gemeret: q̄ꝫ ml'ta et
q̄ꝫ magna ſue vite ꝑicula de regimīe ⁊ gu
bernatōe eccl'ie impēderet: ac ꝓuenire ſpe
ctaret: atqꝫ ideo fleret. Et eoꝝ tūc vt vo/
luerūt cōpletū eſt deſideriū. Factꝰ ḡ pre
ſbiter monaſteriū intra eccl'iaʒ mox inſti/
tuit: ⁊ cū dei ſuis viuere cepit ſm̄ modū
⁊ regulā ſb̄ ſctis apl'is ꝯſtitutā. maxime
vt nemo quicq̄ꝫ ꝓpriū ī illa ſocietate hr̄et
ſed eis eſſent oīa cōmunia: ⁊ diſtribueret̄
vnicuiqꝫ ꝓut cuiqꝫ opꝰ erat. qꝺ̄ iā ipe ꝑor
fecerat: dū ꝺ̄ trāſmarinis ad ſua r̄meaſſet
Sanctꝰ ṽo valeriꝰ ordinator eiꝰ vt erat
vir p̄ijſſimꝰ ⁊ deū timēs: exultabat: ⁊ deo
gr̄as agebat. ſuas exauditas a dn̄o fuiſſe
p̄ces: q̄s ſe frequētiſſime fudiſſe narrabat
ſcʒ vt ſibi diuinitꝰ hō ꝯcederet̄ talis: qui
poſſet ṽbo dei ⁊ doctrina ſalubri eccl'iaʒ
dei edificare: cui rei ſe hō natura grecus:
minuſqꝫ latina lingua ⁊ lr̄is inſtructꝰ: mi
nꝰ vtilē ꝓuidebat: ⁊ eidē p̄ſbitero ꝑtāteʒ
dedit corā ſe ī eccl'ia euāgeliū p̄dicādi ac
freq̄ntiſſime tractādi: ꝯtra vſū quidē ⁊ cō
ſuetudinē africanaꝝ eccl'iaꝝ. vnde etiā ei
nōnulli eꝑi detrahebāt. Sʒ ille vir vene
rabilis ac ꝓuidus in orientalibꝫ eccl'ijs id
ex more fieri ſciēs: vtilitati eccl'ie ꝯſulēs
obtrectatoꝝ nō curabat linguas: dūmo
do factitaret̄ a p̄ſbitero qꝺ̄ a ſe eꝑo imple
ri minime poſſe cernebat. Unde accenſa
⁊ ardens eleuata ſuꝑ candelabrū lucerna
om̄ibus qui ī domo erāt lucebat. Et po
ſtea currēte ⁊ volāte hmōi fama bono p̄/
cedēte exēplo: accepta ab eꝑis ꝑtāte: p̄ſbi
teri nōnulli coram eꝑis ppl'is tractare ce
perūt verbū dei. Sane tūc ī illa hyppo/
nenſi vrbe manicheoꝝ peſtilētia q̄ꝫ pluri
mos ciues ⁊ peregrinos infecerat ⁊ pene
trauerat ſeducēte ⁊ decipiēte eiuſdē here
ſis quodam preſbitero nomine fortuna/
to. ibidem cōuerſante atqꝫ morante. In/
terea hypponēſes ciues ⁊ peregrini chri
ſtiani tam catholici q̄ꝫ etiam donatiſte

adeũt auguſtinũ pſbiterꝝ:atq̃ depoſcũt:
vt illũ hoĩez manicheoꝝ pſbiterꝝ quẽ do
ctũ credebãt videre:⁊ cũ eodẽ de lege tra
ctaret. Qđ idẽ vt ſcriptũ eſt:paratus ad
rñſionẽ om̃i poſcẽti ſe rõez de fide ⁊ ſpe q̃
in deo eſt. poteñſq̃ exhortari ĩ doctrina ſa
na:⁊ ꝯtradicẽtes redarguere minime re/
nuit. ſ3 vtꝝ etiã h̃ fortunatus fieri vellet
ſciſcitatꝰ eſt. At illi ꝯfeſtim ad ip̃m fortu/
natũ id detulerũt:petẽtes ⁊ exhortantes
ac flagitãtes qđ id minime recuſar3. Sa
ne qm̃ idẽ fortunatꝰ iã apud carthaginẽ
ſanctũ nouerat auguſtinũ adhuc in eodẽ
ſecũ errore ꝯſtitutũ:cũ eodẽ ꝯgredi paui
tabat. Uerꝝ tñ ſuoꝝ maxime inſtãtia co/
actus ac verecundatus:ꝓmiſit cominꝰ ſe
eſſe venturꝝ:certamẽq̃ diſputãdi ſubitu
rũ. Uñ ꝯdicto die ⁊ loco ꝯuenerũt ĩ vnũ
ꝯcurrẽtibꝰ q̃3 plĩmis viris ſtudioſis. tur
biſq̃ curioſis. ⁊ aptis notarioꝝ tabulis.
diſputatio eſt cepta p̃mo:⁊ ſecũdo finita
ẽ die. In q̃ ille manicheꝰ p̃ceptor vt lege/
ſtoꝝ ꝯtinet fides:nec catholicã aſſertõez
potuit euacuare:nec manicheoꝝ ſectam
ſubnixa veritate valuit cõprobare. ſ3 de
ficiẽs rñſione vltimo collaturꝝ ſe cũ ſuis
maioribꝰ:ea q̃ refellere nõ potuit ꝓfecturꝰ
eſt:⁊ ſi ſibi forte đ his ſatꝭ minime feciſſẽt
ſue anĩe ꝯſulturꝝ:atq̃ ita ab om̃ibꝰ apud
q̃s magnꝰ ⁊ doctꝰ videbatꝰ:nihil valuiſſe
in ſue ſecte aſſertione iudicatꝰ eſt. Qua il
le cõfuſione affectꝰ:⁊ ſequẽti tempore de
hypponẽſi ciuitate ꝓfectus:ad eandẽ am
pliꝰ nõ remeauit:ac ſic ꝑ memoratu3 dei
hoĩez omniũ cordibꝰ:vel q̃ aderant vel q̃
abſentes illa q̃ geſta ſunt cognouerãt:er/
ror ille ablatus:catholica eſt intimatã:ac
cõperta ſincera religio. Et docebat ac p̃/
dicabat ille priuatim ⁊ publice:in domo
⁊ ĩ eccl'ia ſalutis verbũ cũ om̃i fiducia ad
uerſus affricanas hereſes:maximeq̃ ꝯ
donatiſtas:manicheos:⁊ pelagianos:li/
bris ꝯfectis:⁊ repetitis ſermonibꝰ ineffa
biliter admirãtibꝰ xp̃ianis ⁊ colletantibꝰ
⁊ hoc ip̃m vbi poterãt nõ tacentibꝰ. ſ3 dif
famantibꝰ. Sicq̃ adiuuãte dño leuare ĩ
affrica eccl'ia catholica exorſa eſt caput.
q̃ m'lto tp̃e illis ꝯualeſcẽtibꝰ hereticis p̃ci
pueq̃ rebaptiſante donati parte maiorẽ

multitudinẽ afroꝝ ſeducta ⁊ opp̃ſſa ia/
cebat. Libros ꝟo eiuſdẽ ſiue tractatꝰ mi
rabili dei grã ꝓcedẽtes ac ꝓfluẽtes:inſtru
ctos om̃i rõnis copia atq̃ autoritate ſan
ctaꝝ ſcripturaꝝ:ipi quoq̃ heretici ꝯcur
rentes:cũ catholicis ingẽti ardore audie
bant:⁊ quiſq̃s vt voluit ⁊ potuit notari/
os adhibẽs etiã ea q̃ dicebantꝰ excepta de
ſcripſit. Et inde iã ꝑ totũ africe corpꝰ p̃/
clara doctrina odorq̃ ſuauiſſimꝰ xp̃i dif
fuſa ⁊ manifeſtata eſt:ꝯgaudẽte h̃ quoq̃
cõperto eccl'ia dei trãſmarina. Qm̃ ſicut
dũ patitꝰ vnũ mẽbꝝ:cõpatiuntꝰ oĩa mem
bra:ita etiã cũ glorificatꝰ vnũ membꝝ:cõ
gaudẽt omnia mẽbra. Per idẽ tempꝰ co/
ram ep̃is hoc illi iubentibꝰ q̃ plenariũ to
tius africe conciliũ hippone agebãt:de fi
de ⁊ ſimbolo pſbiter adhuc auguſtinus
diſputauit. Ille vero beatꝰ ſenex valeri/
us ceteris ex hoc ampliꝰ exultans:⁊ deo
gratias agẽs de ꝯceſſo ſibi ſpeciali bene/
ficio:metuere cepit:vt eſt humanꝰ animꝰ
ne ab alia eccleſia ſacerdos ꝓbatꝰ ad epi/
ſcopatũ quereretꝰ:⁊ ſibi auferretꝰ. Nã ⁊ id
ꝓueniſſet:niſi ⁊ hoc idẽ epiſcopus cogni
to:ad locũ ſecretũ eum trãſire curaſſet:oc
cultatũq̃ a querentibꝰ minime inueniri
feciſſet. Uñ ampliꝰ formidãs idẽ venera
bilis ſenex:⁊ ſciens ſe corꝑe ⁊ etate infir/
miſſimũ:egit ſecretꝭ litteris apud prima/
tẽ epiſcopũ ſedis carthaginẽſis allegans
imbecillitatẽ corꝑis ſui:etatiſq̃ grauita
tem. ⁊ obſecrãs vt hipponenſi eccleſie or/
dinaretꝰ epiſcopꝰ. q̃ ſue cathedre nõ tam
ſuccederet:ſ3 ꝯſacerdos accederet augu/
ſtinus. Que igitꝰ beatꝰ valerius optauit ⁊
rogauit:ſatagens reſcripto impetrauit.
Poſt quã petitionẽ ad viſitandũ adueni
ente ad eccleſiã hipponẽſem tunc prima
te numidie megalio calamenſi epiſcopo
⁊ valerius antiſtes epiſcopis q̃ forte tunc
aderãt:⁊ clericis oĩbꝰ hipponẽſibꝰ:⁊ vni/
uerſe plebi inopinatã cũctis ſuã inſinuat
tunc voluntatẽ omnibuſq̃ audientibꝰ et
gratulantibꝰ:atq̃ id fieri perficiq̃ ingen
ti deſiderio clamantibꝰ:epiſcopatũ ſuſci/
pere ꝯtra morẽ eccleſie ſuo viuẽte epiſco/
po preſbiter auguſtinꝰ recuſabat. Dũq̃
id fieri ſolere ab omnibꝰ ſuaderetꝰ:atq̃ id

ignaro trāſmarinis ꝛ africanis eccl'ie exē
plis ꝓbaret: cōpulſus atꝗ coact⁹ ſuccu/
buit: ꝛ epat⁹ curā ꝛ maioꝛ loci ordīatio/
nem ſuſcepit. Qđ in ſe ipe poſtea fieri nō
đbuiſſe: vt viuo ſuo epiſcopo ordīaret: ꝛ
dixit: ꝛ ſcripſit: ꝓpt̄ ꝯciliū vniuerſal' veti
tū: qđ iā ordīat⁹ didicit: nᶜ qđ ſibi factū
eſſe doluit: alijs fieri voluit. Vn̄ etiā ſate
git: vt ꝯcilijs ꝯſtituerent̄ epoꝝ: ab ordīato
ribꝫ deberi ordiuādis vl' ordīatis oīm ſta
tuta ſacerdotū ī noticiā eē deferēda. At/
ꝗ ita factū ē vt epatu ſuſcepto mlt̄o īſtā
ti⁹ ac feruēti⁹ maioꝛe auctoꝛitate nō ad/
huc ī vna tm̄ regiōe: ſꝫ vbicūꝗ rogatus
veniſſꝫ v̄bū ſalutis eterne alacrit̄ ac ſuauit̄
pullulāte atꝗ creſcēte dn̄i eccl'ia p̄dica/
bat: parat⁹ ſp poſcentibꝫ reddere rōēꝫ de
fide et ſpe q̄ eū deo ē: ꝛ ei⁹ dicta atꝗ exce
pta maxīe donatiſte ī eadē hipponēſi vl'
vicina manētes ciuitate ad ſuos epos de
ferebāt. Que cū audiſſent ꝛ ecōtra forte
aliq̄d dicerēt: aut a ſuis refellebant̄: aut ea
dē res ad ſctm̄ auguſtinū ꝯferebant̄. eaꝗ
ꝯpta patiēter ac lenit̄ vt ſcp̄tū ē: cū timo
re ꝛ tremoꝛe ſalutē oīm opabat̄ Oſtēdens
ꝗꝫ nihil illi refellere voluerīt ac valuerīt.
ꝗꝗ veꝝ manifeſtūꝗ ſit qđ eccl'ie dei fi/
des tenet ac docꝫ. Et hᶜ diebꝫ ac noctibꝫ
ab eodē iugit̄ agebāt̄. Nā et epl'as priua
tas ad q̄ſcūꝗ eiuſdē erroꝛis epos ꝛ emi/
nētes. ſ. laicos dedit: rōe reddita admo/
nēs atꝗ exhoꝛtās: vt vl' ab illa ſep̄uita
te corrigerēt: vl' certe ad diſputatōēs ve
nirēt. Illi v̄o cā diffidētie nihil vnꝗ re/
ſcribere voluert̄: ſꝫ irati furioſa loq̄bant̄.
atꝗ ſeductoꝛē deceptoꝛēꝗ aīaꝝ auguſti
nū eē: ꝛ p̄uati et publice ꝯclamabāt. ꝛ ve
lut lupū occidēdū eē ī defenſiōēꝫ gregis
ſcꝫ ſui dicebāt et tractabāt. oīaꝗ pctā a
deo indubitāter eē credēdū poſſe dimit/
ti his q̄ h̄ facere ac perficere potuiſſent.
nec deū timētes nec hoīes erubeſcentes.
Et vt eoꝝ cā diffidētie cūctis īnoteſcere
elaboꝛauit. ꝛ publicis geſtis ꝯuēti n̄ ſunt
auſi ꝯferre. Habebāt etiā ijdē donatiſte
p̄ ſuas pene oēs eccl'ias inauditū hoīm
gen⁹ puerſū ac violētū: velut ſub ꝓfeſſio
ne ꝯtinētiū ābulātes: q̄ circūcellīōes di/
cebāt̄. Et erāt ī ingēti nūero ꝛ turba per
ōēs fere africanas regiōes ꝯſtituti. Qui
malis ībuti doctoꝛibꝫ audacia ſup̄ba et
temeritate illicita nec ſuis nec alienis ali/
qn̄ parcebāt: ꝯ ius faſꝗ in cauſis inter
dicētes hoībꝫ. et niſi obediſſent: dānis g̃
uiſſimis ꝛ cedibꝫ afficiebāt: armati diuer
ſis telis: bachātes p̄ agros villaſꝗ vſꝗ
ad ſanguīs effuſiōem accedēte n̄ metuē/
tes. Sed dū v̄bū dei ſedulo p̄dicaret̄: ꝛ
cū his q̄ oderūt pacē pacis rō haberet̄: il/
li pacē loq̄ntē debellabāt g̃tis. Cūꝗ ad
uerſus eoꝝ dogma v̄itas īnoteſceret: q̄
volebāt ꝛ poterāt ſeſe inde vl' eripiebant
vl' ſubducebāt. ꝛ paci atꝗ vnitati eccl'ie
cū ſuis q̄bꝫ poterāt cohetebant. Vn̄ illi
ſui erroꝛis ꝯgregatōēꝫ minui vidētes: at
ꝗ augmētis eccl'ie ī uidētes: accēſi exardē
ſcebāt ira g̃uiſſima: ꝛ ītolerabiles pſecu
tōēs vnitati eccl'ie ꝯpaci faciebāt. Ipis
ꝗ ſacerdotibꝫ catholicis ꝛ miſtris aggreſſi
ones diurnas atꝗ nocturnas direptōēs
ꝗ reꝝ omniū vi inferebāt. Nā ꝛ multos
dei ſeruos cedibꝫ debilitauerūt. aliq̄bus
etiā calcē cū aceto ī oc'los miſert̄. alioſqꝫ
occiderūt. Vn̄ etiā ſuis ijdē donatiſte re
baptizatoꝛes ī odiū veniebāt. Proficiē/
te v̄o doctrīa diuīa ſub ſctō ꝛ cū ſctō au/
guſtino ī monaſterio deo ſuiētes: eccl'ie
hipponēſi clerici ordīari cepert̄. ac dein
de īnoteſcēte ꝛ clareſcēte de die in diē ec
cleſie catholice p̄dicatōis v̄itate: ſctōꝝ ū
qꝫ ſeruoꝝ dei ꝓpoſito ꝯtinētia ꝛ paupta
te ꝓfunda: ex mōaſterio qđ p̄ illū venera
bilē virū ꝛ eſſe ꝛ creſcere cepat: magno đ
ſiderio poſcere atqꝫ accipe epos ꝛ cleri/
cos pax eccl'ie atqꝫ vnitas ꝛ cepit p̄mo
ꝛ poſtea ꝯſecuta ē. Nā ferme decē q̄s ipe
noui ſctōs ac venerabiles viros ꝯtinen
tes ꝛ doctiſſimos btūs auguſtin⁹ diuer
ſis eccl'ijs nōnullis q̄ꝫ eminētioꝛibꝫ roga
tus dedit. Siliꝛqꝫ ꝛ ipi ex illoꝝ ſctōꝝ ꝓ
poſito venientes: dn̄i eccl'ijs ꝓpagatis: et
monaſteria īſtituerūt: ꝛ ſtudio creſcente
edificatōis v̄bi dei ceteris eccleſijs ꝓmo/
tos fratres ad ſuſcipiēdū ſacerdotiū p̄ſti
terūt. Vn̄ p̄ multos ꝛ in multis ſalubris
fidei ſpei et charitatis eccleſie innoteſcēte
doctrina: nō ſolū p̄ omnes africanas par
tes. verū etiā in tranſmarinis et p̄ libros

Q

editos atq3 in grecũ ſermonẽ tranſlatos
ab illo vno hoïe: ꝛ ꝑ illũ mltis fauẽte do
mlta ĩnoteſcere meruerũt. Atq3 hinc vt
ſcptũ ẽ pctõꝛ vidẽs iraſcebat̃: dẽtibꝫ ſuiſ
frẽdebat ꝛ tabeſcebat. Hui aũt chriſti vt
dictũ ẽ: cũ his q̃ oderũt pacẽ erãt pacifi
ci. ꝛ cũ loq̃rent̃ debellabant̃ gr̃tis ab eis.
Aliq̃ticẽs ꝓo etiã vias armati ĩdẽ circũ/
cellïões ꝯ famulũ dei auguſtinũ obſede/
rũt: dũ forte iret rogat⁹ ad viſitãdas in
ſtruẽdaſq3 ꝛ exhortãdas catholicas ple
bes: qđ ipe freq̃ntiſſime faciebat. Et ali/
q̃n ꝯtigit vt illi ſuccẽturiati hacten⁹ ꝑde
rẽt captõꝛ. Eueñit q̃dẽ dei ꝓuidẽtia ſ3 du
ctoꝛꝭ hoïs erroꝛe: vt ꝑ aliã viã cũ ſuis co
mitib⁹ ſacerdos q̃ tẽdebat veniſſ3. atq3 ꝑ
hũc quẽ poſtea cognouit erroꝛẽ: man⁹ ĩpi/
as euaſiſſ3. ꝛ cũ ĩ oibꝫ libatoꝛi dõ gr̃as e/
giſſet: illi oĩno ſuo moꝛe nec laicꝭ nec cleri
cis pepcerũt. ſicẽ publica teſtãt̃ geſta. In
terea ſilẽdũ nõ ẽ qđ ad laudẽ dei ꝑ illius
tã egregij ĩ eccl'ia viri ſtudiũ domuſq3 di
zelũ3 aduerſus p̃dictos rebaptizatoꝛes
donatiſtaſ geſtũ ꝛ ꝑfectũ ẽ. Cũ forte vn⁹
ex his q̃s dẽ ſuo mõaſterio ꝛ clero eṗs ec/
cleſie ꝓpagauerat: ad ſuã curã ꝑtinẽtem
calamẽſis eccl'ie dioceſim viſitaret: ꝛ que
didicerat ꝓ pace eccl'ie ꝯ illã hereſim p̃di
caret. factũ ẽ vt medio itinere eoꝝ ĩſidias
ĩcurriſſet. et ꝑuaſũ cũ oibꝫ illi comitãti/
b⁹: ſublatꝭ aĩalibꝫ et rebꝫ: ĩiurijs ꝛ cede g̃
uiſſima eũ affeciſſent. De q̃ re ne pacꝭ ec
cleſie ãpli⁹ ĩpediret̃ ꝓfect⁹: defẽſoꝛ eccl'ie
int̃ leges ñ ſiluit. Et p̃cept⁹ ẽ criſpin⁹ q̃
ĩiſdẽ donatiſtis ĩ calamẽſi ciuitate ꝛ regi
one eṗs fuit p̃dicat⁹ ſe3 ꝛ mlti tpiſ ꝛ edo
ctus ad mltã teneri aurariã publicꝭ legi/
bus p̃ſentat⁹ ꝯ hereticos ꝯſtitutã. Qui
reſultãs legibꝫ cũ p̄ntat⁹ apđ ꝓcõſulẽ ſe
negaret hereticũ obꝛuta ẽ neceſſitas: vt
illi r̃cedẽte eccl'ie dẽfẽſoꝛe a catholico eṗo
reſiſteret̃: ꝛ cõuinceret̃ qđ eſſe ſe fuiſſe ne
gauerat: qm̄ ſi ab eodẽ diſſimularet̃ ſoꝛ/
te catholic⁹ eṗs ab igñãtibꝫ crederet̃: illo
ſe qđ erat negãte. atq3 ita et hac deſidia
ĩſirmis ſcandalũ naſceret̃. Et memoꝛabi
li auguſtino antiſtite oĩmodiſ inſtãte ad
ꝯtrouerſiã ãbo ipi calamẽſes eṗi venerũt
ꝛ dẽ ipa diuerſa ꝯmunione: tercio ꝯflictu

ſecũ egerũt. magna ꝑplõꝝ chriſtianoꝝ
mltitudĩe cauſe exitũ: ꝛ apđ carthaginẽ
ꝛ ꝑ totã africã expectãte. atq3 ille criſpin⁹
ꝓcõſulari ꝛ libellari ſnĩa ẽ ꝓnũciat⁹ here
tic⁹. Pro q3 illo apđ cognitoꝛẽ catholic⁹
eṗs ĩterceſſit. ꝛ ne auraria mlta exigeret̃
ei eſt bñficiũ impetratũ. Vñ cũ ingrat⁹ ad
pijſſimũ p̃ncipẽ ꝓuocaſſet: ab impatoꝛe
relatõi deditũ eſt reſpõſum ſolutũ: ꝛ ꝯſe/
q̃nter p̃ceptũ. nllo ꝓrſus loco hereticos
donatiſtas eſſe dẽbere: ꝛ eos ad vim legũ
oĩm contra hereticos lataꝝ vbiq3 teneri
debere. Ex q̃ et iudex ꝓpt̃ officiũ ꝛ idem
criſpinus q3 minime fuerat exactus: p̃cepti
ſunt dua as auri libꝛas fiſci iurib⁹ inferre
Sed ꝓtinus opa data eſt ꝑ catholicos
eṗos. p̃cipue ꝑ ſcẽ memoꝛie auguſtinu3
vt illa omniũ ꝯdẽnatio p̃ncipis dimitte
ret̃ indulgẽtia. Et dño adiuuãte ꝑfectu3
eſt. Qua diligẽtia et ſctõ ſtudio mltũ cre
uit ſctã eccl'ia. Et his oibꝫ ꝓ pace eccl'ie
geſtꝭ. auguſtio dñs ꝛ h̃ palmã dedit: ꝛ a/
pud ſe iuſticie coꝛonã reſuauit. ac magiſ
magiſq3 iuuãte chriſto de die ĩ diẽ auge
bat̃. ꝛ mltiplicabat̃ pacꝭ vnitas ꝛ eccleſie
dei ꝯfraternitas. Et id maxĩe factũ ẽ p⁹
collatõe3 q̃ ab vniuerſis eṗis catholicis
apud carthaginẽ cũ eiſdẽ donatiſtarum
eṗis poſtmodũ facta eſt: adiuuãte glorio
ſiſſimo ꝛ religioſiſſimo impatoꝛe hono/
rio. ꝓpter qđ ꝑficiendũ etiã a ſuo latere
tribunũ ꝛ notariũ marcellinũ africã indi
cẽ miſerat. In q̃ ꝯtrouerſia illi oibꝫ mo/
dis ꝯfutati: atq3 de erroꝛe a catholicꝭ cõ/
uicti: ſnĩa cognitoꝛꝭ notati ſũt. ꝛ poſt eo/
rũ appellatõe3 pijſſimi regꝭ r̃ſo: iuſte in
ter hereticos ꝯdẽnati ſunt. Ex q̃ rõe no
tati ſũt ſolito ampli⁹ eoꝝ eṗi: q̃ cũ ſuiſ cle
ricis ꝛ plebibꝫ nõ cõicauerũt. Et pacẽ te
nẽtes catholicã: multas eoꝝ ꝑſecutõnes
vſq3 ad mẽbꝛoꝝ ãputatõe3 ꝛ ĩternetõe3.
Et totũ illud bonũ vt dixi ꝑ ſctm̃ illum
hoïem cõſentientibꝫ nr̃is eṗis ꝛ parit̃ ſa
tagentibꝫ ꝛ ceptũ et ꝑfectũ eſt. Porro au
tẽ poſt illã q̃ cũ donatiſtis facta ẽ collati
onẽ. nõ defuerũt q̃ dicerẽt ꝑmiſſos non
fuiſſe eoſdẽ eṗos apđ ꝑtãtẽ q̃ cãm audi/
uit: dicere oĩa ꝓ ſuis ꝑtibꝫ. qm̄ catholice
cõionis cognitoꝛ ſue fauebat eccl'ie: licet

ħ deficiẽtes ⁊ victi ad excuſatõez iacta-
rẽt. qñquidẽ ⁊ añ ↄtrouerſiã iidẽ heretị-
ci catholice cõmũionis cũdẽ ee̅ nouerãt.
⁊ dũ ab codẽ ↄuenirẽt publicꝭ geſtis: ꝙ
ad collationẽ occurrerẽt ⁊ ſe ee̅ facturos
pſecuti ſunt. Poterãt vtiqꝫ ſuſpectũ euꝫ
hñtes: recuſare ↄgreſſuꝫ. Tñ omĩpoten
tis dei pſtitit auxiliũ. vt poſtea ĩ ceſarien
ſi mauritanie ciuitate ↄſtitutꝰ venerabił
mẽorie auguſtinus: q̃ eũ venire cũ aliĳs
epis ſedio aplice lr̃e cõpulerũt: ob tmi-
nãdas videlicꝫ alias eccłie neceſſitates.
Hac ḡ occaſiõe ꝑuenit vt emeritũ eiuſ-
dẽ loci donatiſtaꝝ epm: quẽ ſue ſecte pre
cipuũ in illa collatiõe habuerũt defenſo
rẽ videret. ⁊ cũ eodẽ publice in eccłia po
pulo aſtãte diuerſe cõionis ex hocipo di
ſputaret: ⁊ ꝓuocaret geſtis eccłiaſticꝭ: vt
qđ forte ſicut dicebãt pſeq̃ potuit in col
latione: ſꝫ ꝑmiſſus nõ fuerat: in pñti ſiue
alicuiꝰ ptãtꝭ ꝓhibitiõe aut potẽtia ſecu-
rus dicere minime dubitaret: ⁊ ĩ ſua ciui-
tate ſuiſ oĩbꝫ pñtibꝫ ciuibꝫ fiducialit̃ ꝓ-
priã defẽdere cõionẽ ñ denegaſſꝫ. Ille nec
hac hortatiõe nec ſuoꝝ parẽtũ ⁊ ciuiũ in-
ſtãti petitõe id facere voluit: q̃ ei pollice-
bant̃ ſe ad eiꝰ redituros cõionẽ. etiã cum
diſcrimiñe pñimõioꝝ: ſalutiſqꝫ ſue tpalis:
ſi mõ catholicã ſuparet aſſertiõez. At il-
le ampliꝰ dicere illiſ geſtꝭ nihil voluit: nec
valuit niſi tãtũ: iã illa inq̃t geſta ↄtinẽt̃
apud carthaginẽ inter epos ↄfecta vtrũ
vicerimꝰ an victi fuerimꝰ. Et dũ a nota
rio alio loco vt rñderet ãmoneret̃ ⁊ reti-
ceret. eius cũctis manifeſtata diffidentia
eccłie dei augmẽta ac firmamẽta ꝑuene
rũt. Quiſq̃s ḡ diligentiã et operã btiſſi-
me memorie auguſtini ꝓ eccłie dei ſtatu
cognoſcere pleniꝰ voluerit: etiã illa ꝑcur
rat geſta. ⁊ inueniet q̃ vł q̃lia ꝓtulerit q̃bus
illũ doctũ eloq̃ntẽ et p̃dicatũ hoiez ꝓuo
caret. hortatuſqꝫ fuerit vt ꝓ ſue defenſio
ne ꝑtis qđ vellet ediceret. illũqꝫ victum
ↄgnoſcet. Scio ego nõ ſolũ ipe poſſido-
niꝰ p̃ſul q̃ vitã hanc ↄſcpſi. veꝝ etiã aliĳ
fratres et ↄſerui q̃ nobiſcũ tũc intra hip
poneñ: eccłiaꝫ: cũ eodẽ ſctõ viro viuebãt
nobꝰ parit̃ ad mẽſã ↄſtitutꝭ eũ dixiſſe. Ad
uertiſtꝭ hodie i eccłia meũ ſmonẽ eiuſqꝫ
initiũ et finẽ ↄ meã ↄſuetudinẽ ꝓceſſiſſe.
qm̃ nõ eã rẽ terminatã explicueri quã ꝓ
poſuerã: ſꝫ pendẽtẽ reliq̃rim. Cui rñdi-
mꝰ. Ita nos ĩ tpe miratos fuiſſe ſcimꝰ ⁊
recognoſcimꝰ. At ille. Credo ait ꝙ forte
aliquẽ errãtẽ i pplo: dñs ꝑ nr̃aꝫ obliuio
nẽ et errorẽ doceri ⁊ curari voluerit. In
cuiꝰ manꝰ ſũt ⁊ nos et ſmões nr̃i. Nã cũ
ꝓpoſite q̃ſtiõis latebras ꝑtractarẽ: ĩ aliũ
ſmonis excurſũ ꝑrexi. atqꝫ ita nõ ↄcluſa
vł explicata q̃ſtiõe diſputatõez terminaui
magꝭ aduerſũ manicheoꝝ errorẽ. Unde
nihil dicere decreuerã diſputãs q̃ꝫ ↄ his
q̃ aſſerere ꝓpoſuerã. Et poſt hec niſi fal-
lar: ecce alia die vł poſt biduũ venit q̃dã
firmꝰ noĩe negociator. ⁊ ĩtra monaſteriũ
ſedẽte ſctõ auguſtino corã nobꝰ ad pedeſ
eꝰ genibꝫ ꝓuolutꝰ ſeſe iactauit lachrymaſ
fundẽs: ⁊ rogãs vt ꝓ eiꝰ delictꝭ ſacerdos
cũ ſuis dñm depcaret̃. ↄfitẽs ꝙ maniche
orũ ſectã ſecutꝰ fuiſſꝫ. ⁊ ĩ ea q̃ꝫ plĩmiſ an-
nis vixiſſet. ⁊ ꝓptea pecuniã młtã ipſis
manicheis vł eis q̃s dicũt electos ĩ caſſũ
erogaſſet. ac ſe in eccłia ꝑ dei miſicordiã
fuiſſe eiꝰ tractatibꝫ nuꝑ correptũ atqꝫ ca-
tholicũ factũ. Qđ ⁊ ipe venerabił augu
ſtinus ⁊ nos q̃ tũc aderamꝰ ab eodẽ dilị-
gẽter inq̃rẽtes: ex q̃ re potiſſimũ ĩ illo tra
ctatu ſibi fuerit ſatiſfactũ. ⁊ referẽte eo no
biſqꝫ oĩbꝫ ſmõiſ ſeriẽ rcogſcẽtibꝫ: pfũdũ
ↄſiliũ dei ꝓ ſalute aĩaꝝ ãmirãteſ ⁊ ſtupẽ
tes glꝛificauimꝰ ſctm̃ eiꝰ nomẽ ⁊ bñdixi
mus. q̃ cũ voluerit: ⁊ vñ voluerit: ⁊ quõ
voluerit: ⁊ ꝑ ſciẽtes ⁊ ꝑ neſciẽtes aĩaꝝ
opat̃ ſalutẽ. Ex eõ ille bõ ꝓpoſito ſeruo
rũ dei adherẽs negociatorꝭ dimiſit actio
nẽ: ⁊ pficiẽs ĩ eccłie mẽbrꝭ. ĩ alia regione
ad p̃ſbyteriĳ q̃ꝫ dei volũtate petitꝰ ⁊ coa
ctus acceſſit officiũ: tenẽs atqꝫ cuſtodiẽſ
ꝓpoſiti ſctitatẽ. Et forte adhuc vſqꝫ nũc
ĩ rebꝫ hũanis viuit trãſ mare ↄſtitutus.
Apđ carthaginẽ q̃ꝫ dũ ꝑ quẽdã domus
regie ꝓcuratorẽ noĩe vrſũ fidei catholice
hoiez ad q̃ſdã manicheoꝝ q̃s electos vł
electas dicũt blaſphemis opibꝫ pñteſ ꝑ
uenirent̃. atqꝫ ad eccłiam ab eodẽ deduce
rẽt̃ et ꝑducerẽt̃ ab epis ad tabulas audi
ti ſunt. Int̃ q̃s etiã ſctẽ mẽorie auguſti-
nus fuit. q̃ p̃ ceterꝭ illã execrabilẽ ſectam

nouerat. ⁊ eoꝝ ꝓdēs eiuſmodi dānabileſ
blaſphemias: ex locꝭ libroꝝ q̄s illi accipi
unt manichei: vſq̄ ad ꝯfeſſionē earūdez
blaſphemiaꝝ eos ꝑduxit. ⁊ q̄ inter ſe illi
ſuo more malo īdigna ⁊ turpia facere cō
ſueuerūt a ſemīaꝝ illaꝝ velut electaꝝ ꝓ/
ditōe: illꝰ eccl'iaſticꝭ geſtꝭ declaratū ē. At/
q̄ ita paſtoꝝ diligētia dñico gregi et au
gmētū acceſſit. ⁊ aduerſus fures atq̄ la/
trōes defēſio ꝯpetēs ꝓcurata ē. Cū q̄dā
etiā felice de nūero eoꝝ q̄s electos dicūt
ꝗdē manichei: q̄q̄ hipponē venerat eun
dē ſemīaturꝰ errorē: publice ī hipponen̄.
eccl'ia notarijs excipiētibꝫ diſputauit be
atꝰ auguſtinꝰ ꝑplo aſtāte. Et poſt ſcdāz
vl' terciā collatōez ille manicheꝰ fruſtra/
ta vanitate ⁊ errore illiꝰ ſecte ad nr̄az cō/
uerſus ē fidē atq̄ eccl'iaz: ſic̄ eadē relecta
docere poterit ſcrptura. Preterea cū q̄dam
etiā paſcētio comite domꝰ regie arriano:
q̄ ꝑ auctoritatē ſue ꝑſone fiſci vehemētiſ
ſimꝰ exactor fidē catholicā atrociꝰ ac iu/
giter oppugnabat. ⁊ q̄ plimos ſacerdo/
tes dei ſimpliciori fide viuētes: dicacita
te ac ptāte exagitabat: ⁊ pturbabat p̄nti
bus honoratꝭ ⁊ nobilibꝫ viris apd̄ car/
thaginē ab illo ꝓuocatꝰ corā ꝯtulit. Sz
idē heretic⁹ tabulas atq̄ ſtilū: qd̄ magi/
ſter nr̄ ⁊ an̄ ꝯgreſſum ⁊ in ꝯgreſſu inſtan
tiſſime fieri volebat: ne adeſſent oīmodo
recuſauit. Et dū id ꝑnegaſſz: dicens qd̄
legū metu publicaꝝ piclitari tabulꝭ ſcri/
ptis nollet: interpoſitꝭ ſtilo et tabulꝭ au/
guſtinꝰ ep̄o cū ſuis q̄ aderāt ꝯſacerdoti
bus vt abſq̄ vlla ſcrptura ꝓuatim diſpu
tarēt collatōnez ſuſcepit: p̄dicēs qd̄ poſt
modū ꝯtigit: q̄ poſt ſolutū ꝯuētū eē cui
q̄ poſſet libeꝝ arbitriū forte dicere. nll'o
ſcripture documēto ſe dixiſſe qd̄ forte n̄
dixerit: vl' nō dixiſſe qd̄ dixerit. Beatuſ
auguſtinꝰ miſcuit cū eodē ſmonē: atq̄ aſ
ſeruit q̄d crederet. ⁊ ab illo q̄d teneret au
diuit. ⁊ vera rōe atq̄ auctoritate ſcrpturaꝝ
ꝓbata docuit: ⁊ oñdit nr̄e fidei firmamē
ta. Illiꝰ aūt aſſerta nll'a v̄itate: nulla ſcri
pturaꝝ ſctāꝝ auctoritate ſuffulta docu/
it ⁊ fruſtrauit. Et vt a ſeinuicē ptes di/
greſſe ſūt: ille magꝭ magiſq̄ iratꝰ ⁊ furēſ
mēdacia mlta ꝓ fide ſua falſa iactabat: vi

ctū eſſe a ſeip̄o ꝓclamās: mltoꝝ ore lau/
datū auguſtinū. Que cū illū venerabilez
virū mīme laterēt: coactꝰ ē ad ip̄m ſcribe
re paſcentiū ꝓpt illiꝰ metū omiſſis noībꝫ
ꝯferētiū: ⁊ ī eis lr̄is q̄c q̄d īter ꝑtes dictū
vl' geſtū fuerat fidelr̄ ītimauit. ad ea ſi ne
garent ꝓbāda magnā teſtiū habēſ copiā
clariſſimos. ſ. atq̄ honorabiles q̄ tunc
aderant viros. Atq̄ ille ad duo ſibi dire
cta ſcripta: vnū vix reddidit reſcrptū. in q̄
magis īiuriā facere: q̄z ſue ſecte rōnez va
luit declarare. Qd̄ a volētibꝫ ⁊ a valētibꝫ
legere ꝯprobaꝰ. Cū ip̄oꝝ q̄z arrianorū
ep̄o q̄dā maximo cū gothis ad africam
veniēte apd̄ hipponē q̄ plibꝫ volētibuſ
atq̄ petētibꝫ ⁊ p̄clarꝭ īterpoſitꝭ virꝭ cōtu
lit: ⁊ q̄d ſinguli aſſeruerit ꝑtes ſcrptū eſt.
Que ſi ſtudioſi diligēter legere voluerit
ꝓculdubio īdagabūt ⁊ q̄d callida ⁊ irrō
nabilꝭ hereſis ad ſeducēdū ⁊ decipiēdū ꝓ
fiteaꝰ. ⁊ q̄d eccl'ia catholica d̄ diuīa tene
at ⁊ p̄dicet trinitate. Sz ille hereticꝰ de
hyppōe rediēſ ad carthaginē d̄ ſua mlta
ī collatōe loq̄citate victorē ſe de ip̄a col/
latōe rceſſiſſe iactauit. ⁊ mētitꝰ ē. Que v/
tiq̄ nō facile a diuīe legꝭ ignarꝭ examīa
ri ⁊ diiudicari poſſent a venerabili viro
auguſtino ſeq̄nti tp̄e ſtilo. ⁊ illiꝰ totiꝰ col
latōis de ſingulꝭ obiectꝭ ⁊ reſpōſio facta
ē recapitulatio. Et q̄ nihil ille obiectis
referre potuerit. nihilominꝰ demōſtratū
ē additꝭ ſupplemētis q̄ ī tp̄e collatōiſ au
guſto cūcta īſerri ⁊ ſcribi mīme potuerīt.
Id enī egerat neq̄cia hoīs: vt ſua nouiſ/
ſima ꝓſecutōe mltū lōgiſſima totū qd̄ re
māſerat dici ſpaciū occuparet. Aduerſꝰ
pelagianiſtas q̄z nouos nr̄oꝝ tēpoꝝ he
reticos ⁊ diſputatores callidos arte ma
gis ſubtili noxia ſcribētes. ⁊ vbicūq̄ po
terāt publice ⁊ ꝑ domos loq̄ntes: ꝑ ānoſ
ferme decē laborauit: libroꝝ mlta ꝯdēs
⁊ edēs ⁊ ī eccl'ia pplis et eodē errore ſre
q̄ntiſſime diſputās. Et qm̄ ꝗdē ꝑuerſi
ſedi apl'ice ꝑ ſuā ambitōez eādē ꝑfidiā ꝑ
ſuadere conabāꝰ: inſtātiſſime etiā ꝯcilijs
africaniſ ſctōꝝ ep̄oꝝ geſtū ē: vt ſctō pape
vrb rome ⁊ p̄us venerabili innocētio. et
poſtea ſctō zoſimo eiꝰ ſucceſſori ꝑſuade
ret: q̄ illa ſecta catholica fide ⁊ abomiā

da ꝛ dānāda fuiſſꝫ. At illi tāte ſedis anti
ſtites ſuis diuerſ tpibꝫ eoſdē notātes: at
qꝫ a mēbrꝭ eccl'ie ꝓcidētes: datꝭ lrīſ ad afri
canas occidētꝭ ꝛ oriētis eccl'ias: eos ana
thematizādos ꝛ deuitādos ab oībꝫ ca/
tholicꝭ cēſuerūt. Et h̄ tale de illiſ eccl'ie di
catholice ꝓlatū iudiciū: etiā piiſſim⁹ im/
pator honori⁹ audiēs ac ſeqns: ſuis eos
legibꝫ dānatos inter hereticos hīri debere
ↄſtituit. Vnū nōnulli ex eis ad ſctē mr̄is
eccl'ie gremiū vn̄ reſilierāt redierūt. ꝛ ad/
huc alij redeūt īnoteſcēte ꝛ ꝑualeſcēte ad
uerſus illū deteſtabilē errorē recte fidei ṽi
tate. Et erat ille mēorabil' vir auguſtin⁹
ꝑcipuū dn̄ici corporis mēbꝝ: circa vl'iſ ec
cleſie vtilitatē ſollicit⁹ ſp ac ꝑuigil. Et il
li diuit⁹ donatū ē: vt d̄ ſuoꝝ laboꝝ fru/
ctu etiā ī hac vita gaudere ꝓueniſſꝫ: p⁹ q̄/
dē ī hipponēſi eccl'ia ꝛ regiōe cui maxie
ꝑſidebat vnitate ac pace ꝑfecta. deīde in
alijs africe ꝑtibꝫ ſiue ꝑ ſeipm ſiue ꝑ alioſ
ꝛ q̄s ipe dederat ſacerdotes pullulaſſe: et
mltiplicatā fuiſſe dn̄i eccl'iaꝫ ꝓuidēs: il/
loſqꝫ manicheos: donatiſtas: pelagiani/
ſtas: et pagāos magn̄ ꝑte defeciſſe et eccl'e
dei ſociatos eē ↄgaudēs. Profectibꝫ q̄ꝫ
ꝛ ſtudijs fauēs erat. ꝛ exultās bonoꝝ
oīm: īdiſciplīatōeꝫ pie ac ſctē tolerās fra
trū: īgemiſcēſqꝫ de iniq̄tatibꝫ maloꝝ: ſi/
ue eoꝝ q̄ ītra eccl'iaꝫ ſiue eoꝝ q̄ extra ec/
cleſiā ſūt ↄſtituti: dn̄icꝭ: vt dixi: lucris ſp
gaudēs: ꝛ dānis merēs. Tāta aūt ab eo/
dē dictata ꝛ edita ſūt: tātaqꝫ in eccl'ia diſ/
putata excepta atqꝫ emēdata: vl' aduerſ⁹
diuerſos hereticos ↄſcpta: vl' ex canoni
cis librꝭ expoſita: ad edificatōeꝫ ſctōꝝ ec
cleſie filioꝝ: vt ea oīa vix q̄ſqꝫ ſtudioſoꝝ
noſſe ꝛ ꝑlegere ſufficiat. Veꝝ tn̄ ne ṽita
tꝭ auidiſſimos ī aliq̄ fraudare videamur
ſtatui deo ꝑſtāte ī hui⁹ opuſculi fine etiā
eorūdē libroꝝ tractatuū ꝛ epl'aꝝ īdiculū
ꝯiūgere. Quo lecto q̄ magꝭ dei ṽitatē
qꝫ tꝑales amāt diuitias: ſibi q̄ſqꝫ qd̄ vo
luerit ad legēdū ꝛ ↄgn̄ſcēdū eligat. ꝛ id ad
ſcribēdū: vl' d̄ bibliotheca hipponēſ ec/
cleſie petat. vbi emēdatoꝛia exēplaria foꝛ
te potuerit inuēire. vl' vn̄ valuerit inq̄rat:
ꝛ īuēta d̄ſcribat ꝛ hēat. ꝛ petēti ad deſcri
bēdū ſine īuidia etiā ipe tribuat. Scōm
apl'i q̄ꝫ ſn̄iaꝫ dicētꝭ. Audet q̄ſqꝫ vr̄m ad/
uerſus alteꝝ negociū hn̄s iudicari ab ī/
q̄s: ꝛ n̄ apd̄ ſctōs. An neſcitꝭ qꝛ ſcti mū/
dū iudicabūt. Et ſi ī vob iudicat mūd⁹:
īdigni eſtꝭ iudicioꝝ mīmoꝝ. Neſcitis qꝛ
āgelos iudicabim⁹ Ne dū ſecl'aria: Se
cularia igit iudicia ſi habueritꝭ int vos:
eos q̄ ↄtēptibiles ſūt ī eccl'ia hos collo/
cate ad iudicādū. Ad reuerētiā vob loq̄r.
Sic n̄ ē int vos q̄ſqꝫ ſapiēs q̄ poſſit int
frēꝫ ſuū dijudicare. ſꝫ fr̄ cū frē iudicio cō
tēdit. ꝛ h̄ apd̄ īfideleſ: Interpellat⁹ q̄ꝫ btūſ
auguſtin⁹ a chriſtianis vl' a cuiuſcūqꝫ ſe
cte hoībꝫ: cauſas audiebat diligēt ac pie
Cuiuſdā ṽo ſn̄iaꝫ an̄ ocl'os hn̄s dicētiſ
ſe malle int icognitos qꝫ int amicos cau
ſas audire. eo qđ d̄ icognitꝭ ꝑ q̄ arbitrata
eq̄tate iudicaret amicū poſſꝫ acq̄rere De
amicꝭ ṽo vnū eſſꝫ ↄ quē ſn̄ia ꝓferet ꝑdi/
tur⁹. Et eaſ aliq̄n vſqꝫ ad horā refectōiſ.
aliq̄n aūt tota die ieiunāſ: ſp tn̄ noſcebat
ꝛ dirimebat: intēdēs ī eis chriſtiāoꝝ mo
mēta aīoꝝ qꝫtū q̄ſqꝫ vl' ī fide boniſqꝫ opi
bus ꝓficeret: vl' ab hiſ deficeret. Atqꝫ cō
ptꝭ reꝝ opoꝛtunitatibꝫ diuie legꝭ ṽitate
ꝑtes docebat: eāqꝫ ill' īculcabat. ꝛ eos q̄
adipiſcerēt vitā etnā edocebat ꝛ āmone/
bat: nihil aliđ q̄rēs ab his q̄bꝫ ob h̄ nar/
rabat niſi tm̄ obediētiā ꝛ d̄uotōꝫ chriſti
anā: q̄ ꝛ deo debet ꝛ hoībꝫ: peccātes corā
oībꝫ arguēſ: vt ceteri timorē hn̄t. Et fa
ciebat h̄ tāqꝫ ſpeculatoꝛ a dn̄o ↄſtitutus
domui iſrl': ꝑdicās ṽbū. atqꝫ īſtās opoꝛ/
tune īpoꝛtune: arguēs: hoꝛtās: īcrepāns:
in oī lōganimitate ꝛ doctrina: ꝑcipueqꝫ
opērā dās īſtruere eos q̄ eēnt idonei ꝛ a/
lios docere. Rogat⁹ q̄ꝫ a nōnull' ī eoꝝ tē
ꝑalibꝫ cauſ epl'aſ ad diuerſoſ dabat. Sꝫ
hāc ſuā a melioꝛibꝫ rebꝫ occupatiōꝫ tāqꝫ
angariā d̄putabat: ſuauē ſp hn̄s d̄ hiſ q̄
dei ſūt. vl' allocutōeꝫ vl' collocutōeꝫ frn̄e
ac domeſtice familiaritatꝭ. Nouim⁹ q̄ꝫ
eū a ſuis chariſſimis lr̄aꝝ ītercēſſū apud
ſecl'i ꝑtātes poſtulatū nō dediſſe: dicētē:
cuiuſdā ſapiētis ſeruādā eſſe ſn̄iaꝫ. de q̄
ſcptū eſſꝫ qꝛ mlta ſue fame ↄtēplatōe ami
cis n̄ ꝑſtitiſſꝫ. Et illđ nihilomin⁹ ſuū ad
dens. qm̄ plerūqꝫ ꝑtās q̄ ꝑſtat ꝑmit. Cū
ṽo intercedēdū eſſe rogat⁹ videbat: tam

ſed honeſte ac tẽpate agebat: vt nõ ſolũ o/
nerosus ac moleſt⁹ nõ videret᷑. vex̄ etiaz
mirabil᷑ extitiſſ3. Nã dũz exorta neceſſi/
tate ſuo more apd̃ quẽdã africe vicarium
n̄oie macedoniũ ꝓ ſupplice lr̃is īterueīſ
ſet atq3 ille paruiſſ3. h̄ mõ reſcp̄tũ miſit.
Miro mõ afficior ſapīa tua: ⁊ ī ill᷑ q̄ edi
diſti ⁊ ī hiis q̄ īteruenīẽs ꝓ reis mittere n̄
grauar̃. Nã ⁊ illa tm̄ hñt acumīs ſcie ⁊ ſã
ctitat̃ vt nihil ſupſit. ⁊ hec tm̄ ꝟecundie
vt niſi faciã qd̃ mãdas culpã penes me
remanere nõ in negocio eẽ dñ iudicẽ: dñe
merito venerabil᷑ ⁊ ſuſcipiẽde pr̃. Nõ eī
īſtas qd̃ pleriq3 hoīes iſti⁹ loci vi faciũt.
vt qd̃cũq3 ſollicit⁹ petitor voluerit extor
q̄as: ſ3 qd̃ tibi a iudice tot cur̃ obſtricto
petibile viſũ fuerit. ãmones ⁊ rogas ſb/
ſuiẽte ꝟecũdia: q̄ maxīa difficiliũ int᷑ bo
nos efficacia ẽ. Proīde ſtatī ꝯmẽdat̃ effe
ctũ deſiderij tribui. Nã ſperãdi viã ante
patefecerã. Sctõx ꝯcilia ſacerdotũ ꝑ di
uerſas ꝓuīcias celebrata cũ potuit freq̄n
tauit. nõ ī eis q̄ ſua ſũt: ſ3 q̄ ieſu chriſti q̄
rẽs. vt vl᷑ fides ſctẽ eccl̄ie catholice īuio
lata maneret. vl᷑ nõnulli ſacerdotes ⁊ cle
rici ſiue ꝑ fas ſiue ꝑ nefas excõicati: vel
abſoluerẽt᷑ vl᷑ abijcerẽt᷑. In ordinãdiſ ve
ro ſacerdotib⁹ ⁊ cleric̃ ꝯſẽſũ maiorẽ chri
ſtiãox ⁊ ꝯſuetudinẽ eccl̄ie ſeq̄ndã eẽ arbi
trabat᷑. Veſtes ei⁹ ⁊ calciamẽta ⁊ lectua/
lia ex moderato ⁊ ꝯpetẽti habitu erãt. n᷑
nitida nimiũ. nec abiecta plimuz. q2 hiis
plerũq3 vl᷑ iactare ſe inſolent᷑ hoīes ſolẽt:
vl᷑ abijcere: ex vtroq3 nõ q̄ ieſu chriſti ſed
q̄ ſua ſũt ij dẽ q̄rẽtes. At iſte btũs vt dixi
mediũ tenebat: neq3 ī dexterã neq3 ī ſini/
ſtrã declinãs. Mẽſa vſus ẽ frugali ⁊ par
ca. q̄ q̄dẽ int᷑ olera ⁊ legumīa: etiã carnes
aliqñ ꝓpt᷑ hoſpites vl᷑ q̄ſq3 īfirmiores cõ
tinebat. Sp aũt vinũ hẽbat. q2 nouerat
⁊ docebat vt apl̄s dic̃ q̄ oīs creatura dī
bõa ſit. ⁊ nihil abijciẽdũ qd̃ cũ grãx acti
oĩe ꝑcipit᷑. ſctificat᷑ eī ꝑ ꝟbũ dei ⁊ orõẽ3
Et vt idẽ ſctũs auguſtin⁹ ī ſuis ꝯfeſſio/
nũ libris poſuit dicẽſ. Nõ ego īmũdiciã
obſonij timeo: ſ3 īmũdiciã cupiditatis.
Scio eni noe oĩe gen⁹ carnis qd̃ cibo
eſſ3 vſui mãducare ꝑmiſſum. heliã cibo
carnis refectũ. iohẽ3 mirabili abſtinẽtia
ꝑditũ: aīalib⁹ h̄ ẽ locuſt̃ ī eſcã cedẽtib⁹ n̄
fuiſſe pollutũ. Scio ⁊ eſau lẽticule ꝯcu/
piſcẽtia deceptũ. ⁊ dauid ꝓpt᷑ aq̄ deſideriũ
a ſeipo rep̄hẽſũ. ⁊ regẽ nr̃m nõ d̃ carne ſ3
de pane eẽ tẽptatũ. Iõq3 ⁊ ppl̄s ī herẽo
nõ q2 carnes deſiderauit: ſ3 q2 eſce deſide/
rio ꝯ̄ deũ murmurauit: meruit īprobari
De vino aũt ſumendo apl̄i extat ſnīa ad
thimotheuz ſcribẽt̃ ac dicẽt̃. Noli vſq3
adhuc aquã bibere: ſ3 vino modico vte/
re ꝓpt᷑ ſtomachũ ⁊ freq̄ntes tuas īfirmi/
tates. Coclearib⁹ tm̄ argẽteis vtẽs: cete
ra vaſa q̄b⁹ mẽſe īferebãt᷑ cibi: vl᷑ teſtea vl᷑
lignea vl᷑ marmorea erãt. n̄ tm̄ neceſſitat̃
īopia: ſ3 ꝓpoſito volũtat̃. S3 ⁊ hoſpita
litatẽ ſemp exhibuit. Et in ipa mẽſa ma
gis lectõnez vl᷑ diſputatõnez q̄3 epulati
onẽ potatõẽmq3 diligebat. ⁊ ꝯ̄ peſtilẽtiã
hũane ꝯſuetudīs ī ea ita ſcp̄tũ habebat.
Quiſq̄s amat dict̃ abſentũ rodere vitã:
Hãc mẽſã īdignã noverit eſſe ſibi. Et iõ
oẽm ꝯuiuã a ſupfluis ⁊ noxijs fabul᷑ et
detractõib⁹ ſeſe abſtinere debere ãmonebat.
Nã ⁊ q̄ſdã ſuos familiariſſimos coep̄oſ
illi⁹ ſcp̄ture oblitos. ⁊ ꝯ̄ eã loq̄ntes tã aſ
pere aliqñ rep̄hẽdit ꝯmot⁹ vt dicer3: aut
delẽdos eſſe illos de mẽſa ꝟſus. aut ſe d̃
media refectõe ad ſuũ cubiculũ ſurrectu
rũ. Qd̃ ego ⁊ aliȷ̄ q̄ illi mẽſe īterfuim⁹ ex
pti ſum⁹. Paupex ꝟo ſp mẽor erat: eiſq3
īde erogabat. vñ ⁊ ſibi ſuiſq3 oīb⁹ ſecum
habitãtib⁹ erogabat᷑. h̄ ẽ vl᷑ ex redditib⁹
poſſeſſionũ eccl̄ie. vl᷑ etiã ex oblatõib⁹ fi
deliũ. Et dũ forte vt aſſol3 d̃ poſſeſſiõib⁹
ipis īuidia cleric̃ fieret: alloq̄bat᷑ plebe3
dei: malle ſe ex collatõib⁹ pleb̃ dei viuere
q̄3 illax poſſeſſionũ curã vl᷑ gubnatõem
pati. ⁊ paratũ ſe eẽ ill᷑ cedere: vt eo modo
oẽs dei ſui et miſtri viuerẽt: q̄ ī veteri te
ſtamẽto legũt᷑ altari deſuiẽtes d̃ eodẽ cõ
participari. S3 nũq̄3 id laici ſuſcipe vo
luert. Dom⁹ eccl̄ie curã oẽmq3 ſubaz ad
vices valẽtiorib⁹ cleric̃ delegabat ⁊ cre
debat. nũq̄3 claue᷑. nũq̄3 anulũ ī manu ha
bẽs. ſ3 ab eiſdẽ dom⁹ p̄poſit̃ cũcta ⁊ ac/
cepta ⁊ erogata notabãt᷑. Que ãno com
pleto eidẽ recitabãt᷑: q̄ ſciret᷑ q̄ntũ acceptũ
q̄ntũq3 diſpẽſatũ fuiſſ3. vl᷑ q̄ q̄d īdiſpen
ſatũ vl᷑ diſpẽſandũ remãſiſſ3. ⁊ in multis

titulis: magꝭ illi⁹ ꝓpoſiti dom⁹ fidem ſer
ṽns q̄ꝫ ꝓbatū manifeſtatūqꝫ ↄgſceſ. Do
mū ṽo vl' agꝝ ſeu villā nūq̄ꝫ emere volu
it. Ueꝝ ſi forte eccl'ie a q̄q̄ꝫ ſpōte tale ali/
q̄d vl' donaret vl' titulo legati dimittere
tur. nō r̄ſpuebat ſꝫ ſuſcipi iubebat. Naꝫ
ꝛ aliq̄s eū hereditates r̄cuſaſſe nouim⁹.
nō qꝛ paupib⁹ inutiles ēē poſſent. ſꝫ q̄m
iuſtū ꝛ equū eſſe videbat: vt a mortuorū
vl' filijs vl' pentib⁹: vl' affinib⁹ magꝭ poſ
ſiderent: q̄b⁹ ab eis deficiētes dimittere
noluerūt. Quidā etiā ex honoratꝭ hippo
nēſiū apd̄ carthaginē viuēs eccl'ie hip/
ponēſi poſſeſſionē donare voluit: ꝛ cōfe
ctas tabulas ſibi vſufructu retēto vltro
eidē ſctē mēorie auguſtino miſit. Cuiuſ
ille oblatōeꝫ libēter accepit: ↄgtulās ei q̄
eterne ſue mēoꝛ eſſꝫ ſaluti. Ueꝝ poſt aliq̄t
ānos nob̄ forte cū eodē cōmin⁹ ↄſtitutis
ecce ille donator lr̄as p̄ filiū ſuū mittēs:
rogauit vt ille donatōnū tabule ſuo filio
redderent: paupib⁹ ṽo erogandos direxit
ſolidos cētū. Quo ille ſctūs cognito: īge
muit hoīem vl' finxiſſe donatōem: vl' eū
de bono ope pēituiſſe. et q̄nta potuit do
ſuggerēte cordi ei⁹: ↄdolēti aīo ex eadeꝫ
refragatōe dixit in illi⁹. ſ. increpatōem ꝛ
correctōeꝫ. Et tabulas q̄s ille ſpōte mi/
ſerat: nec d̄ſideratas nec exactas: ↄfeſtim
reddidit: pecuniāqꝫ illā r̄ſpuit. atqꝫ r̄ſcri
ptis eūdē ſic optuit ꝛ arguit ꝛ corripuit:
admonēs vt d̄ ſua ſimulatōe vl' iniq̄tate
cū pnīe hūilitate deō ſatiſfaceret: ne cum
tā gui delicto de ſecl'o exiret. Freq̄ntius
ṽo dicebat magꝭ ſecuri⁹ ac tuti⁹ eccl'iaꝫ
legata a defūctis dimiſſa debere ſuſcipe
q̄ꝫ hereditates forte ſollicitas ꝛ dānoſaſ.
ipaqꝫ legata magꝭ offerēda ēē q̄ꝫ exigēda.
Cōmēdata ṽo q̄qꝫ ipē nō ſuſcipiebat ſꝫ
volētes ſuſcipe clericos nō prohibebat.
In hiſ q̄ꝫ q̄ eccl'ia habebat ꝛ poſſidebat
ītēt⁹ amore vl' īplicat⁹ cupiditate n̄ erat
ſꝫ maioꝛib⁹ magꝭ ꝛ ſpūalib⁹ ſuſpēſus ꝛ ī/
herēſ reb⁹: vix aliq̄n ſeipm̄ ad iſta tpalia
ab eternoꝝ cogitatōe relaxabat ꝛ depone/
bat. Quibuſqꝫ ille diſpoſitꝭ ꝛ ordiatꝭ tā
q̄ꝫ a reb⁹ mordacib⁹ etiā moleſtis: animi
recurſum ad īterioꝛa mētis ꝛ ſupioꝛa fa/
ciebat. quo vl' de iueniēdis diuis rebus
cogitaret. vl' de iā inuētis aliq̄d dictarꝫ.
aut certe ex iā dictatiſ atqꝫ trāſcriptꝭ ali
q̄d emēdaret. Et id agebat ī die laborāſ
ꝛ ī nocte lucubrās. Et erat tāq̄ꝫ illa reli/
gioſiſſima maria: typū geſtās ſupne ec/
cleſie: de q̄ ſcriptū eſt: q̄ ſederet ad pedes
dūi: atqꝫ intēta ṽbū ei⁹ audiret. de q̄ ſo/
roꝛ ↄq̄ſta q̄ ab eadē circa mltū miniſteri
um occupata non adiuuaretur audiuit.
Martha martha ſollicita es. elegit opti
mā ptē maria que nō auferet ab ea. Naꝫ
fabricaꝝ nouaꝝ nunq̄ꝫ ſtudiū habuit: d̄
uitās in eis īplicatiōeꝫ ſui animi: quē ſp
liberꝝ habere volebat ab oī moleſtia tpa
li. Nō tū illa volētes ꝛ edificātes ꝓhibe
bat niſi tm̄ īmoderatos. Interea dū ec/
cleſie pecunia deficeret: hoc ipm̄ populo
chriſtiano denūciabat. nō ſe hr̄e qd̄ indi
gētib⁹ erogaret. Nā ꝛ de vaſis dn̄icꝭ ꝓ/
pter captiuos et q̄ꝫ plimos indigētes frā
gi ꝛ ↄflari iubebat ꝛ indigētib⁹ diſpēſari.
Qd̄ nō ↄmemoraſſem niſi ↄ carnalē ſēſū
q̄rūdā fieri ꝓuiderē. Et hoc ipm̄ etiā ve/
nerabil' memorie ambroſi⁹ in talib⁹ ne/
ceſſitatib⁹ indubitāter eſſe faciēdū et di
xit ꝛ ſcripſit. ſꝫ ꝛ inde de neglecto a fideli
bus gazophilacio ꝛ ſecretario. vn̄ altari
neceſſaria inferunt: aliq̄n ī eccleſia loq̄ns
admonebat. qd̄ etiā btiſſimū ambroſiū
ſe p̄ſente ī eccl'ia tractaſſe nob̄ aliq̄n re
tulerat. Cū ipo ſp̄ clerici: vna etiā domo
ac mēſa: ſūptibuſqꝫ ↄmūib⁹ alebant ꝛ ve
ſtiebant. Et ne q̄ſq̄ꝫ facile iuratōe etiam
ad piuriū decidiſſet: ꝛ ī eccl'ia pplo p̄di/
cabat: ꝛ ſuos inſtituerat ne q̄ſ iuraret: n̄e
ad modicū q̄dē. Qd̄ ſi plapſus fuiſſꝫ: v/
nā de ſtatutis pdebat potōeꝫ. Numeruſ
enī erat ſuis ſecū cōmorātib⁹ ꝛ ↄuiuātib⁹
bus poculoꝝ p̄fixus. Indiſciplīatōeſ q̄
qꝫ ꝛ trāſgreſſiōes ſuoꝝ a regula recta et
honeſtate ꝛ arguebat ꝛ tolerabat: q̄ntuꝫ
decebat ꝛ optebat. In talib⁹ p̄cipue do/
cēs ne cuiuſq̄ꝫ coꝛ declinaret ī ṽba mali/
gna ad excuſādas excuſatōes ī pctīſ. Et
dū q̄ſqꝫ offerret mun⁹ ſuū ad altare: ꝛ il
lic recoꝛdat⁹ fuiſſꝫ q̄ frater ſu⁹ hr̄et ali/
q̄d aduerſus illū. relinq̄ndū eſſe mun⁹ an̄
altare. atqꝫ eundē fratrē eſſe recōciliādū.
ꝛ tūc veniēdū ꝛ mun⁹ ad altare offerēdū

Si vͦo ipe aduerſus frēꝫ ſuū aliq̄d ha-
beret: corripe eū debere ī parte. ⁊ ſi eū au
diſſet lucratꝰ eſſet ſuū fratrē. Si minus
adhibendū eſſe vnū aut duos. ꝙ ſi ⁊ ipoſ
ꝯtēneret: eccl̄iaꝫ adhibēdā. Si vͦo ⁊ hu
ic nō obediret eſſꝫ illi vt ethnicꝰ ⁊ publi
canus. Et illud addēs: vt fratri peccanti
⁊ veniā petēti: nō tm̄ ſepties ſꝫ ſeptuagi
es ſepties delictū relaxarē. ſic̄ q̄ſqꝫ a dn̄o
q̄tidie ſibi poſtulat relaxari. Femīa autē
intra domū eiꝰ nulla penitꝰ vnq̄ꝫ ꝯuerſa
ta ē. nulla māſit: nec q̄dē germana ſoror.
q̄ vidua deo ſeruiēs multo tp̄e vſqꝫ ī diē
obitꝰ ſui p̄poſita ancillaꝝ dei vixit. Sꝫ
neqꝫ patrui ſui filie: ⁊ fratrꝭ ſui filie q̄ pa
rit̄ deo ſeruiebāt. q̄s ꝑſonas ſctoꝝ ep̄oꝝ
ꝯcilia in exceptis poſuerūt. Dicebat vero
q2 et ſi de ſorore et neptibꝰ ſecū ꝯmorā-
tibꝫ nulla naſci poſſit mala ſuſpitio. tū q̄
niā ille ꝑſone ſine alijs neceſſarijs ſecūqꝫ
manētibꝰ femīs eſſe nō poſſent. ⁊ ꝙ ad e-
as etiā alie aſſoris intrarēt. de his poſſe
offendiculū aut ſcādalū īfirmioribꝰ na
ſci: ⁊ illos q̄ cū ep̄o vl̄ q̄libet clerico for-
te manerēt. ex illis oībꝰ feminaꝝ ꝑſonis
poſſe vna ꝯmorātibꝰ aut aduētātibꝰ. tē
ꝑtatōibꝰ hūanis poſſe perire. aut certe
maliꝰ hoīm ſuſpitōibꝫ peſſime diffama
ri. Ob h̄ ḡ dicebat nunq̄ꝫ debere femīas
cū ſeruis dei etiā caſtiſſimis ī vna mane
re domo. ne vt dictū eſt aliqͦd ſcādalū vl̄
offendiculū hoc tali exēplo ponerēt in-
firmioribꝫ. Et ſi forte ab aliq̄bꝫ femīs vt
viderēt vel ſalutarēt rogabat: nunq̄ꝫ ſine
clericis teſtibus ad eū intrabāt. vl̄ ſolus
cū ſolis vnq̄ꝫ eſt locutꝰ: niſi ſecretoꝝ ali-
q̄d intereſſet. In viſitatōibꝫ vͦo moduꝫ
tenebat ab ap̄lo diffinitū: vt nō niſi pu-
pillos et viduas in tribulatōibꝫ ꝯſtitu-
tas viſitarꝫ. Et ſi forte ab egrotātibꝫ ob
h̄ peterēt vt ꝓ eis in p̄ñti deū rogaret: eiſ
qꝫ manus imponeret ſine mora ꝑgebat.
Feminaꝝ autē monaſteria nō niſi vrgē
tibꝫ neceſſitatibꝫ viſitabat. Seruādum
q̄ꝫ in vita ⁊ moribꝫ hoīſ dei referebat qͦd
in inſtitutis ſctē memorie ambroſij ꝯpe
rerat: vt vxorē cuiqꝫ nūq̄ꝫ poſceret. neqꝫ
militare volētē ad hoc cōmēdaret. neqꝫ ī
ſua patria petitū iret ad ꝯuiuiū. De ſin-
gulis rebꝰ p̄ſtans cauſas. ſ. nedū inter ſe
ꝯiugati caſu iurgarēt: ⁊ cū maledicerent
ꝑ quē ꝯiūcti eſſēt. Sꝫ plane ad h̄ ſibi iā
illis cōſentiētibꝰ petitū intereſſe debere
affirmabat ſacerdotē. vt vl̄ eoꝝ iā pacta
⁊ placita firmarēt: vl̄ benedicerēt. Et ne
militie cōmendatꝰ ſuā culpā male agenſ
ſuffragatori tribueret. Et ne ꝑ freq̄ntiaꝫ
in patrie cōuiuijs ꝯſtitutꝰ tēꝑantie amit-
terēt modꝰ. Iudicauerat quoqꝫ nobis ſe
p̄dicti et beate memorie viri ī vltimo vi
te ꝯſtituti audiſſe ſapientiſſimū ⁊ p̄jſſi-
mū reſpōſum: ⁊ multū laudabat ac p̄di-
cabat. Nā cū ille venerabil̄ vltima iace-
ret egritudīe. ⁊ a fidelibꝫ honoratꝭ lecto
eiꝰ aſtātibus ⁊ vidētibꝰ eū de ſeculo mi-
graturū ad deū. ⁊ ob hoc merētibꝰ tanti
ac talis antiſtitis eccl̄iam poſſe ꝓuari vͦ
bi et ſacramēti dei diſpēſatōe: cū lachry
mis rogarēt vt ſibi a dn̄o vite poſcerꝫ cō
meatū. eū illis dixiſſe. Nō ſic vixi vt me
pudeat inter vos viuere. ſꝫ nec mori ti-
meo q2 bonū dn̄m habemus. Et in his
nr̄ auguſtinꝰ ſenex elimata ac librata ad
mirabat̄ ⁊ laudabat vͦba. Iō enī eū dixiſ
ſe intelligēdū ē. nec mori timeo q2 bonū
dn̄m habemꝰ: ne crederēt p̄ſidēo de ſuis
purgatiſſimis moribꝰ p̄ſumpſiſſe. Non
ſic vixi vt me pudeat inter vos viuere.
Hoc enī dixerat ad illō qͦd hoīes de ho
mine noſſe poterāt. Nā ſciēs examē eq̄-
tatis diuine: de bono dn̄o ſe dicit magiſ
q̄ꝫ de meritꝭ ſuis ꝯfidere. Cui etiā ī orōe
q̄tidiana dn̄ica dicebat. Dimitte nobis
debita nr̄a ſicut ⁊ nos dimittimꝰ debito
ribꝫ noſtris. Cuiuſdā quoqꝫ coep̄i ⁊ fa-
miliariſſimi ſui amici: in extremiſ vite d̄
talibꝫ frequentiſſimū referebat dictū. ad
quē cum viſitādū iā morti appropinq̄n
tē ventitaſſet: ⁊ ille manus geſtu ſe de ſe
culo exiturū ſignificaret. atqꝫ a ſe illi eſſꝫ
reſponſum: adhuc cū eccl̄ie neceſſariuꝫ
viuere poſſe: illū ne putarēt huiꝰ vite te
neri cupiditate r̄ndiſſe ei. Si nunq̄ꝫ: bn̄.
Si aliq̄n: q̄re n̄ modo? Et talē ſuiaꝫ mi-
rabat̄ et laudabat hoīem ꝓtuliſſe. deum
q̄dem timentē. verūtamē in villa natū ⁊
nutritū: ſꝫ nō multa lectōis eruditū ſciā.
Illud etiā cuiuſdā egrotātis dictū affe

rebat epī. de quo ſctūs in ep̄la ſua quaꝫ
de mortalitate ſcp̄ſit martyr ciprian⁹ ita
retulit dicēs. Cum q̄dā de collegis ⁊ cō/
ſacerdotib⁹ nr̄is infirmitate defeſſus et
de appropiuq̄nte morte ſollicit⁹: cōmea/
tum ſibi p̄careť: aſtitit dep̄cāti. ⁊ iā pene
morienti iuuenis honore ⁊ maieſtate ve
nerabilis: ſtatura celſus ⁊ clar⁹ aſpectu.
⁊ quē aſtātē ſibi vix poſſet hūanus aſpe
ctus oculis carnalib⁹ intueri: niſi ꝙ talē
videre iā poterat de ſeculo receſſur⁹. At
q; ille nō ſine q̄dā animi et vocꝭ indigna
tōe infremuit ⁊ dixit. Pati timetꝭ. Exi/
ire nō vultꝭ. q̄d faciā vob̄: Añ primū ve
ro diem infirmitatis obit⁹ ſui a ſe dicta/
tos et editos recēſuit libros: ſiue eos q̄s
primo t̄pe ꝯuerſiōis ſue adhuc laic⁹: ſi/
ue quos p̄ſbyter: ſiue quos ep̄s dictaue
rat: et quecūq; in his recognouit aliť q̄
ſeſe haberet eccl̄iaſtica regula a ſe fuiſſe
dictata et ſcripta cū adhuc eccl̄iaſticum
vſū minus ſciret. minuſq; intelligeret: a
ſemetip̄o et rep̄henſa et correpta ſunt.
Vñ etiā duo ꝯſcripſit volumia q̄rū eſt
titulus de recenſiōe libroꝝ. Prereptos
etiā ſibi q̄ſdā libros ante diligētiorē emē
datōeꝫ a nōnullis fratrib⁹ ꝯquerebatur.
licꝫ eos poſtmodū emēdaſſet. Imꝑfecta
etiā q̄daꝫ libroꝝ ſuoꝝ p̄uent⁹ morte de/
reliq̄t. Quiq; ꝓdeſſe oīb⁹ volens: ⁊ vo/
lentib⁹ multa libroꝝ legere et nō valenti
bus. ex vtroq; diuio teſtamēto veteri et
nouo p̄miſſa p̄ſatōe p̄cepta diuīa ſeu ve/
tita ad vite regulā ꝑtinētia excerpſit. at
q; ex his vnū codicē fecit. vt q̄ vellet le/
geret: atq; in eo vľ q̄ obediēs deo inobe
diēſq; eſſet agnoſceret. ⁊ h̄ op⁹ voluit ſpe
culū appellare. Veꝝ breui ꝯſeq̄nti tēpe
diuina volūtate ⁊ ꝑtāte ꝓueīt: vt manuſ
ingēs diuerſis telis armata ⁊ bell' exerci
tata: imaniū hoſtiū wandaloꝝ et alano
rū ꝯmixtā ſecū habēs gothoꝝ gentē: ali
arūq; diuerſaꝝ gētiū pſonas ex hyſpāie
ptib: trāſmarinis nanib africe influxiſ/
ſet et irruiſſet: vniuerſaſq; p loca mauri/
taniaꝝ etiā ad alias nr̄as trāſiēs ꝓuinci
as et regiones: oīa ſeuiēs crudelitate et
attrocitate cūcta q̄ potuit expoliatōe ce
dibus diuerſiſq; tormētis: incēdijs ali/

iſq; innumerabilib⁹ ⁊ infandis maľ d̄po
pulata eſt. nulli ſexui: nulli parcēs etati.
nec ip̄is dei ſacerdotib⁹ vľ miſtris: n̄c ip
ſis eccl̄iarū ornamētis ſeu inſtrumētꝭ vľ
edificijs. Et hanc ferociſſimā hoſtiū g̃ſ/
ſatōem ⁊ vaſtatōeꝫ ille hō dei: ⁊ factā fu/
iſſe ⁊ fieri nō vt ceteri hoīes ſentiebat et
cogitabat. ſed alti⁹ ⁊ ꝓfundi⁹ ea ꝯſiderāſ
⁊ ī his animaꝝ p̄cipue vľ p̄icula vľ mor
tē p̄uidēs ſolito ampli⁹ q̄ vt ſcp̄tū eſt. q̄
apponit ſciam apponit dolorē: ⁊ cor itel
ligēs q̄ſi tinea oſſib⁹. fuerūt ei lachryme
panes die ac nocte. amariſſimāq; et lu/
gubrē p̄ ceterꝭ ſue ſenectutꝭ: iā pene extrē
mā ducebat ac tolerabat vitā. Videbat
ei ille hō dei ciuitates excidio ꝑditas pa
riť cū edificijs: villarūq; habitatores ali
os hoſtili nece extinctos: alios effugatos
atq; diſꝑſos. eccl̄ias ſacerdotib⁹ ac mini
ſtris deſtitutaſ. v̄gīeſq; ſacras ⁊ q̄ſq; cō
tinētes vbiq; diſſipatos. ⁊ ī his alioſ de
feciſſe tormētꝭ: alios gladio interemptos
eſſe. alios ī captiuitate ꝑdita animi ⁊ cor
ꝑiſ integritate ac fidei. malo more ac du
ro hoſtib⁹ deſeruire. Cernebat q̄ꝫ hym
nos dei ⁊ laudes de eccl̄ijs depiſſe. edifi
cia eccl̄iaꝝ q̄ pl'imis locꝭ ignib⁹ ꝯcrema
ta eē. ſolēnia q̄ꝫ q̄ deo debēť de ꝓp̄ijs lo
cis defeciſſe. ſacrificia etiā ſacr̄a diuīa vľ
nō q̄ri vľ q̄rēti q̄ tradat nō facile repiri.
in ip̄as mōtiū ſiluas ⁊ cauernas petrarū
⁊ ſpelūcas ꝯfugiētes: vľ ad q̄ſcūq; muni
tōes: alios fuiſſe expugnatoſ ⁊ interfectoſ.
alios ita neceſſarijs ſuſtētacuľ euolutoſ
atq; p̄uatos: vt fame ꝯtabeſcerēt. ip̄oſq;
eccl̄iaꝝ p̄poſitos ⁊ cl'icos: q̄ forte dei be
neficio vľ eos nō īcurrerāt: vľ incurrētes
euaſerāt: reb⁹ oīb⁹ expoliatos atq; nuda
tos egētiſſimos mēdicare. nec eis oībuſ
ad oīa q̄bus fulciēdi eēnt ſubuēire poſ/
ſe. Vix tres ſupſtites videbat ex īnūera
bilib⁹ eccleſijſ. h̄ ē carthagineñ. hipponñ.
⁊ circēſem. que dei beneficio exciſe n̄ ſūt:
⁊ carū ꝑmanent ciuitates: ⁊ diuino ⁊ hu
mano fulte p̄ſidio: licet poſt ei⁹ obitum
vrbs hipponeñ. incolis deſtituta ab ho
ſtibus fuerit cōcremata. Et ſe inter hec
mala cuiuſdā ſapientis ſentētia ꝯſolaba
tur dicentis. Nō erit magn⁹ magnū pu

tans ꝙ cadunt ligna ⁊ lapides: ⁊ moriūtˀ
mortales. Hec ergo oīa ille: vt erat alte ſapi
ens: ꝗtidie vbertim flebat. Accreuitqꝫ me/
roribꝫ ⁊ lamētatōibꝰ eiꝰ: vt etiā adhuc ī
ſuo ſtatu ꝯſiſtētē ad eādē hypponēſiū re
gionū ciuitatē ab iiſdē hoſtibꝫ vēiretˀ ob
ſidēdā. qm̄ ī eiꝰ tūc defēſiōe fuerat ꝯſtitu
tꝰ comes q̇dā boneſaciꝰ cū gothoꝝ q̄u/
dā federatꝰ exercitu. quā vrbē ferme. xiiii
mēſibꝰ ꝯcluſā obſederūt. Nā ⁊ litus illi
marinū īterclusiōe abſtulerūt. Quo etiā
nos ipi de vicino cū aliis nr̄is coepis cō
fugeramꝰ: in eadēqꝫ omi obſidionis tpe
fuimus. Ubi nobiſcū ſupꝫ his īfortuniis
ſepiſſime colloq̄bamur. ⁊ dei tremēda iu
dicia ꝑ oculˀ nr̄is poſita ꝯſiderabamꝰ di
cētes. Iuſtꝰ es dn̄e: ⁊ rectū iudiciū tuū.
Paritqꝫ dolētes gemētes ⁊ flētes oraba
mus miſeratōnū prēz ⁊ deū oīs ꝯſolati
onis: vt de eadē nos tribulatōe ſubleua
re dignaretˀ. Et forte ꝓuenit vt vna cum
eodē ad mēſā ꝯſtitutis ⁊ īde ꝯfabulātibꝰ:
cepit corā nobis dicere. Nouerit me h̄
tpe nr̄e calamitatis id deuz rogare: vt aut
hāc ciuitatē ab hoſtibꝫ circūdatā libera/
re dignetˀ. aut ſi aliđ ei videtˀ: ſuos ꝟuos
ad pferēdā ſuā volūtatē fortes faciat: aut
certe vt me de h̄ ſeclo ad ſe accipiat. Que
ille dicēs noſqꝫ īſtruēs: deīceps cū eodē
⁊ nos cū nr̄is oībꝫ. ⁊ ipi q̄ ī eadē fuerant
ciuitate a ſūmo deo ſiliˀ petebamꝰ. Et ec
ce tercio illiꝰ obſidiōis mēſe decubuit le
cto febribꝫ fatigatꝰ. ⁊ illa vltīa exercebatˀ
egritudīe. Nec ſuū ſane dn̄s famulū fru
ctu ſue p̄cis fraudauit. Nā ⁊ ſibi ipi ⁊ ei/
dē ciuitati qđ et lachrymoſis depopoſcit
p̄cibus: ī tpe īpetrauit. Noui qꝫ eūdē et
p̄ſbyteꝝ ⁊ epꝫ ꝓ q̇buſdā energumiſ petē
tibꝫ vt oraret rogatū: eūqꝫ in orōe lachry
mas fundētē deū rogaſſe: ⁊ demones ab
hoībꝫ receſſiſſe. Itēqꝫ ad egrotātē et le/
cto vacātē q̄ndā cū ſuo egroto veniſſe et
rogauiſſe vt eidē manū īponeret vt ſanꝰ
eſſe poſſꝫ. eūqꝫ rn̄diſſe. ſi aliq̇d ī his poſ/
ſet ſibi h̄ vtiqꝫ ꝑmitꝰ p̄ſtitiſſꝫ. ⁊ illū dixiſ
ſe viſitatū ſe fuiſſe. ſibiqꝫ ꝑ ſomniū dictū
eſſe: Uade ad auguſtinū epm̄ vt eidē ma
nū īponat: et ſalꝰ erit. Quod dū cōperiſ/
ſet facere nō diſtulit. ⁊ illū īfirmū ꝯtinuo
dn̄s ſanū ab eodē diſcedere fecit. Interea
reticēdū minime ē: cū memorati impēderent
hoſtes: a ſctō viro q̄z nr̄o coepo thaben/
nēſis eccl'ie honorato lr̄is fuiſſe ꝯſultū
vtrū nā illˀ aduētātibꝰ ex eccl'iis epis vel
clericis recedēdū eſſꝫ an nō. eiqꝫ reſcriptis ī/
ſinuaſſe q̇d magis ab illˀ romane euerſori/
bꝰ eſſꝫ metuēdū. Quā eiꝰ ep'laꝫ huic ſcri
pture īſerere volui. Eſt enī ſacerdotū di
⁊ miſtroꝝ moribꝫ valde vtil' ⁊ neceſſaria
Iſto mō reſcptū ē ad eundez ab eodem.

Sctō fratri ⁊ coepo honorato augu
ſtinꝰ ī dn̄o ſalutē. Charitati tue miſſo ex
emplo ep'le quā frī quodūuldeo nr̄o co
epo ſcpſi. putabā me h̄ onere caruiſſe qđ
mihi īpoſuiſti: q̄rēdo ꝯſiliū q̇d ī hiſ ꝑicu
lis q̄ ī tpa nr̄a venerūt facere debeatis. Quā
uis enī ep'lam illā breuitˀ ſcpſerim: nihil
in ea tn̄ ꝑtermiſiſſe me arbitror. qđ et re/
ſpōdēti dicere et q̄rēti audire ſufficeret.
qn̄ q̇dē dixi nec eos eē ꝓhibēdos q̇ ad lo
ca: ſi ꝑnt: munita migrare deſiderāt. ⁊ mi
niſterii nr̄i vincl'a: q̇bꝰ nos chriſti chari/
tas alligauit: ne deſeramꝰ eccl'iā q̇bꝫ ſer
uire debemꝰ: nō eē rūpēda. Iſta q̇ppe ꝟba
ſūt q̄ ī illa ep'la poſui. Reſtat ergo inquā vt
nos q̄ꝝ miſteriū q̄tulecūqꝫ plebi dei vbi
ſumꝰ manēti: ita neceſſariū ē: vt ſine h̄ eā
nō opteat remanere: dicamꝰ dn̄o. Eſto
nobi ī deū protectorē: ⁊ ī locū munitū. Sꝫ
h̄ ꝯſiliū tibi ꝓpterea nō ſufficit vt ſcribis:
ne ꝯ͂ dei p̄ceptū facere nitamur: vbi ī fugi
endū eſſe de. ciuitate in ciuitatez monetˀ.
Recolimꝰ enī ꝟba dicētis. Cū aūt pſeq̄ntˀ
vos ī ciuitate iſta: fugite ī aliā. Quis aūt
credit ita h̄ dn̄m fieri voluiſſe vt ī neceſ
ſario miſterio ſine q̄ viuere neq̄unt deſe/
rantˀ greges: q̄s ſuo ſanguine cōparauit.
Nūq̇d nā h̄ ipe fecit qn̄ ſe portātibus in
egyptū parētibꝰ ꝑuulꝰ fugit: q̇ nōdū ec
cleſias ꝯgregauerat: q̄s ab eo deſertas fu/
iſſe dicamꝰ? Nunq̇d qn̄ ap'ls paulus ne
illū ꝯp̄hēderet inimicꝰ ꝑ feneſtrā ī ſporta
ſūmiſſus eſt ꝑ murū ⁊ effugit manus eꝰ.
deſerta eſt q̄ ibi erat eccl'ia neceſſario mi
niſterio. ⁊ nō ab aliis fratribꝫ ibidē ꝯſtitutis
qđ oportebat īpletū ē? Eis q̇ppe volētibꝰ
h̄ ap'ls fecerat vt ſeipm̄ ſeruaret eccl'ie: quē
ꝓprie pſecutor ille q̄rebat. Faciāt ergo ſerui

chriſti:miſtri ṽbi ꝛ ſacri ei⁹ qđ p̄cepit ip
ſe ſiue p̄miſit. Fugiāt oīno đ ciuitate in
ciuitatē qñ eoꝝ ꝗ ſcꝫ ſpālit̃ a pſecutoribꝫ
q̄rit̃: vt ab alijs ꝗ ñ ita q̄rūt̃ nō deſerat̃ ec
cleſia: ſꝫ p̄beāt cibaria ꝯſeruis ſuis q̄s alit̃
viuere nō poſſe nouerīt. Cū aūt oīm id ē
ep̄oꝝ ꝛ cl̄icoꝝ ac laicoꝝ ē cōe piculū. hi
ꝗ alijs īdigent ñ deſerāt̃ ab his q̄bꝫ indi
gēt. Aut igit̃ ad loca munita oēs trāſeāt:
aut ꝗ h̄nt remanēdi neceſſitatē: nō relin-
q̄nt̃ ab his p q̄s eoꝝ ē eccl'iaſtica ſupplē
da neceſſitas. vt aut parit̃ viuāt aut pit̃
ſufferant qđ eos pr̄famil'ias vult pperi.
Qđ ſi ꝯtigerit vt ſiue alij maius ſiue alij
min⁹ ſiue oēs eq̄lit̃ patiāt̃: ꝗ eoꝝ ſint ꝗ p
alijs patiāt̃ apparet. illi. ſ. ꝗ cū ſe poſſēt a
talibꝫ mal' eripe fugiēdo: ne alioꝝ neceſſi
tatē deſererēt manere voluerūt. Hic ma
xime pbat̃ illa charitas quā iohēs apl's
ꝯmēdat dicēs. Sic chriſt⁹ aīaꝫ ſuā p no
bis poſuit: ſic ꝛ nos debem⁹ p frib' aīas
ponere. Nā ꝗ fugiūt vl' ſuis deuicti ne-
ceſſitatibꝫ fugere nō p̄nt: ſi ꝯp̄hēſi patiāt̃
p ſeipis: nō p frib' vtiqꝫ patiūt̃. Qui ṽo
pp̄tea patiūt̃ q2 fr̄es ꝗ eis ad chriſtianā
ſalutē īdigebāt deſerere noluerīt. ſine du
bio ſuas aīas p frib' poſuūt. Vñ illđ qđ
coep̄m q̄ndā dixiſſe audiuim⁹. ſi dñs no
bis impauit fugā in eis pſecutiōibꝫ: vbi
p̄t eſſe fruct⁹ martyrij. q̄nto magis dēm⁹
fugere ſteriles paſſiōes qñ ē barbaric⁹ et
hoſtil' icurſus. verū ē ꝗdē ꝛ acceptabile:
ſꝫ his q̄s eccl'iaſtici officij nō tenēt vīcu
la. Nā ꝗ clades hoſtiles iđ nō fugit cum
poſſit effugere ne deſerat miniſteriū xp̄i
ſine ꝗ nō p̄nt hoīes vl' fieri l' viuere chri
ſtiani: maiorē charitatis inueniet fructū
q̄ꝫ ꝗ nō ppt̄ fr̄es ſꝫ ppt̄ ſeipꝫ fugiēs atqꝫ
ꝯp̄hēſus ñ negat chriſtū: ſuſcipitqꝫ mar
tyriū. Quid ē ḡ qđ ī ep'la tua p̄ore poſui
ſti? Dicis eni ſi ī eccleſijs pſiſtēdū ē: ꝗd ſi
mus nobis vl' pplo pfuturi: nō video:
niſi vt añ oc'los nr̄os viri cadāt: femine
ꝯſtuprent̃: incēdant̃ eccl'ie. nos ipi tormē
tis deficiam⁹: cū de nobis q̄rit̃ qđ nō ha
bemus. Potēs ē ꝗdē de⁹ audire p̄ces fa
milie ſue: ꝛ hec q̄ formidant̃ auertere: nec
iđ tñ ppt̄ iſta q̄ icerta ſūt debꝫ nr̄i officij
certa fieri deſertio: ſine q̄ ē plebi certa p-
nicies. nō ī rebꝫ vite hui⁹: ſꝫ alteri⁹ q̄ īcō
pabilit̃ diligēti⁹ ſollicitiuſqꝫ curāda eſt.
Nā ſi certa eſſent iſta mala q̄ timēt̃ ne in
locis in q̄bꝫ ſumi⁹ forte ꝯtīgāt. p̄us īde fu
gerēt hoīes ppt̄ q̄s ibi mauēdū eſt. ꝛ nos
a manendi neceſſitate lib̄eros redderent.
Nō eni q̄ſqꝫ ē ꝗ dicat miſtros manere o-
portere: vbi iā nō fuerint q̄bꝫ neceſſe ſit
miſtrare. Ita q̄dā ſcti epi đ hyſpania p
fugerūt: p̄us ſ plebibꝫ ptim fuga lapſ: pti
pemptis. parti obſidiōe ꝯſūptis. ptiꝫ capti
uitate diſp̄s. Sꝫ m'lto p'les illic manen
tibꝫ ppt̄ q̄s manerēt ſub eorūdē picl'oꝝ
dēſitate māſerīt. Et ſi aliq deſeruerīt ple-
bes ſuas. h̄ ē qđ dicim⁹ fieri nō debere.
Neqꝫ eni tales docti auctoritate diuina
ſꝫ hūano vl' errore decepti vl' timore ſūt
deuicti. Cur eī ſibi putāt īdifferēt̃ obtē-
perādū eē p̄cepto: vbi legūt de ciuitate ī
ciuitatē eē fugiēdū. ꝛ mercēnariū nō ex-
horrēt ꝗ vidꝫ lupū veniētē ꝛ fugit. qm̄
ñ eſt ei cura de ouibꝫ. Cur nō iſtas duas
dñicas veraſqꝫ ſniās: vnā. ſ. vbi fuga ſi-
nit̃ aut iubet̃. alterā vbi arguit̃ et culpat̃
ſic itelligere ſtudēt: vt īut' ſe repiant̃ nō eē
ꝯrie: ſicn̄ nō ſūt. Et h̄ quō repit̃ niſi atten
dat̃ qđ iā ſupi⁹ diſputaui. tūc de locis ī ꝗ
b⁹ ſum⁹ p̄mēte pſecutōe fugiēdū eē chri
ſti miſtris. qñ ibi aut plebs chriſti ñ fue
rit cui miſtret̃. aut p̄t īpleri p alios neceſ
ſariū miſteriū: q̄bꝫ eadē nō ē cā fugiendi
ſicut ī ſporta ſubmiſſus qđ ſup̄ ꝯmēorauī
fugit apl's cū a pſecutore ipe ppe q̄reret̃.
alijs q̄dem neceſſitatē ſil'ez nō habētib⁹
a q̄bus illic miſteriū ipleret̃. Abſit vt de
ſerat̃ eccl'ia. Sic fugit ſctūs anaſtaſi⁹ a-
lexādrin⁹ ep̄s: cū eū ſpālit̃ app̄hēdere cō
ſtāti⁹ īperator p̄cepat: neq̄qꝫ a ceteris mi-
niſtris deſerta plebe catholica q̄ ī alexan-
dria ꝯmanebat. Cū aūt plebs manꝫ ꝛ mī
ſtri fugiūt: miſteriūqꝫ ſubtrahit̃: ꝗd erit
niſi mercēnarioꝝ illa fuga dānabil': q̄b⁹
nō ē cura de ouib⁹? Veniet eni lup⁹: nō
hō ſꝫ diabol⁹. ꝗ plerūqꝫ fideles apoſtatas
eſſe pſuaſit. q̄b⁹ q̄tidianū miſteriū dñici
corpis defuit. ꝛ pibit ī ſirm⁹ ī tua nō ſcia
ſꝫ ignorātia frater. ppt̄ quē chriſt⁹ mor-
tu⁹ ē. Quid aūt ad eos attinet ꝗ ī hac re
nō fallunt̃ errore: ſed formidine ſupant̃.

q̄re nō poti⁹ ꝯ ſuū timorē dn̄o miſerante
atq̄ adiuuāte fortit̄ dimicāt ne mala ſi/
ne ꝯparatōe grauiora: q̄ mltō apl'i⁹ ſūt tremē
da ꝯtigāt? Fit h̄ vbi charitas dei flagrat
nō vbi cupiditas mūdi fumat. Charitaſ
enī dic̄ Quis īſirmat̄ ⁊ ego non īfirmor?
Quis ſcādalizat̄ ⁊ ego n̄ vror? Sꝫ cha/
ritas ex deo ē. Orem⁹ g̊ vt ab illo det̄ a q̄
iubet̄. ⁊ ꝑ hāc mag' timeam⁹ ne oues xp̄i
ſpūal' neq̄cie gladio necēt̄ ī corde. q̄ȝ ne
ferro in corpe trucidēt̄: vbi qn̄cūq̄ q̄cū/
q̄ȝ mortꝭ genere morituri ſum⁹. Magis
timeamus ne ſēſu īteriore corrupto peat
caſtitas fidei: q̄ȝ ne femīe violēt̄ ꝯſtupēt̄
in carne. Qua violētia nō violat̄ pudici/
cia ſi mēte ſeruet̄. qn̄ nec in carne violat̄
qn̄ volūtas patiētꝭ ſua turpit̄ carne non
vtit̄: ſꝫ ſine ꝯſenſiōe tolerat qd̄ ali⁹ opat̄.
Mag' timeam⁹ ne mēbra corpiſ chriſti
deſtituta ſpūali victu necēt̄: q̄ȝ ne mēbra
corpis n̄ri oppſſa hoſtili īpetu torq̄ant̄.
Mag' timeam⁹ ne lapideſ viui extiguā
tur deſerētib⁹ nob. q̄ȝ ne lapides et ligna
terrenoꝝ edificioꝝ incēdāt̄ p̄ſentib⁹ nob.
Nō q̄ȝ iſta n̄ ſint vitāda cū poſſint: ſꝫ q̄ȝ
poti⁹ ſūt ferēda qn̄ vitari ſine īpietate n̄
pn̄t. niſi forte q̄ſq̄ ꝯtēderit nō eē miſtrū
īpiū q̄ tūc ſbtrahit miſteriū pietati ne/
ceſſariū: qn̄ mag' ē neceſſariū. An n̄ cogi
tam⁹ cū ad iſtoꝝ piculoꝝ puenit̄ extrēa.
nec ē ptās vlla fugiēdi: q̄nt⁹ ī eccl'ia fieri
ſolꝫ ab vtroq̄ ſexu. atq̄ ab oī etate con/
curſus: alijs baptiſmū flagitātib⁹: alijſ re
cōciliatōeꝫ: alijs etiā pn̄ie ipi⁹ actōeꝫ: oī
bus ꝯſolatōeꝫ: ⁊ ſacroꝝ ꝯfectōꝫ ⁊ eroga/
tōeꝫ? Ubi ſi miſtri d̄ſint q̄ȝtū exitiū ſeq̄t̄
eos q̄ de iſto ſeclo vl' nō regenerati exeūt
vl' ligati? Quāt⁹ ē etiā vl' luct⁹ fideliū ſu
orū q̄ eos ſecū ī vite etne req̄e non habe/
būt? Quāt⁹ deniq̄ gemit⁹ oīm: ⁊ q̄rūdā
q̄ūta blaſphemia d̄ miſterioꝝ ⁊ miſtroꝝ
abſētia? Uide q̄d faciat maloꝝ tpaliū ti
mor. ⁊ q̄ūta ī eo ſit acq̄ſitio maloꝝ etno/
rū. Si aūt miſtri adſint ꝑ virib⁹ q̄s eis
dn̄s ſubmiſtrat: oīb⁹ ſubuenit̄. Alij bap
tizant̄. alij recōciliāt̄. nulli dn̄ici corpis
ꝯmūiōe fraudāt̄. Oēs ꝯſolāt̄: edificant̄:
exhortant̄. vt deū rogēt q̄ potēs ē oīa q̄
timēt̄ auertere: parati ad vtrūq̄ vt ſi nō

pōt ab eis calix iſte trāſire: fiat volūtaſ e⁹.
q̄ mali aliq̄d nō pt velle. Certe iā vides
qd̄ te ſcpſeras n̄ videre: q̄ȝtū bonū ꝯſeq̄n
tur ppl'i chriſtiāi ſi ī pn̄tib⁹ mal' nō eiſ d̄/
ſit pn̄tia miſtroꝝ chriſti. Quoꝝ videſ eti
am q̄ȝtū obſit abſentia: dū ſua q̄rūt nō q̄
ieſu chriſti. nec hn̄t illā charitatē de q̄ di/
ctū ē. nō q̄rit q̄ ſua ſūt. nec imitāt̄ eū q̄ di
xit. Nō q̄rēs qd̄ mihi vtile ē: ſꝫ qd̄ mltiſ
vt ſalui fiāt. Qui etiā pſecutorꝭ pncipis
illi⁹ īſidias nō fugiſſꝫ. niſi ſe alijs q̄b⁹ ne
ceſſari⁹ erat ſuare voluiſſꝫ. Propt̄ qd̄ ait
Cōpellor aūt ex duob⁹ d̄ſideriū hn̄s diſ
ſolui ⁊ eē cū chriſto. mlto enī mag' opti/
mū. manere aūt ī carne neceſſariū ꝑpter
vos. Hic fortaſſe q̄s dicat idō debere dei
miſtros fugere talib⁹ īminentib⁹ mal': vt
ſe ꝑ vtilitate eccl'ie tpib⁹ trāq̄llioribꝰ ſer
uēt. Recte h̄ fit a q̄buſdā: qn̄ ſūt alij p q̄ſ
ſuppleat̄ eccl'iaſticū miſteriū: ne ab oīb⁹
deſerat̄. Qd̄ feciſſe anaſtaſiū ſup dixim⁹.
Nā q̄ntū neceſſariū fuerit eccl'ie: q̄ȝtūq̄
pfuerit qd̄ ille vir māſit ī carne catholica
fides nouit. q̄ aduerſus arrianos hereti
cos ore illi⁹ et amore defenſa ē. Sꝫ qn̄ ē
cōe piculū: magiſq̄ timēdū ē ne q̄ſq̄ id
facere credat̄ n̄ ꝯſulēdi volūtate: ſꝫ timo
re moriēdi. magiſq̄ fugiēdi obſit exēplo
q̄ȝ viuēdi pſit officio: nlla rōe faciēdū ē.
Deniq̄ ſctūs dauid ne ſeſe ꝯmitteret pi
cul' plioꝝ. ⁊ fortaſſis extigueret̄: ſicut ibi
ſcriptū ē. lucerna iſrl'. a ſuis h̄ petentib⁹
ſūpſit: nō ipe h̄ pſumpſit. Alioq̄n mltos
imitatores feciſſꝫ ignauie: q̄ cū crederēt
h̄ feciſſe: nō ꝯſideratōe vtilitatis aliorū:
ſꝫ ſue ptturbatōne formidinis. Occurrit
etiā alia q̄ſtio quā ꝯtēnere n̄ dēm⁹. Si ei
hec vtilitaſ negligēda nō ē vt aliq̄ miſtri
ꝑpt̄ea fugiāt īminēte aliq̄ vaſtitate vt ſ/
uent̄ q̄ miſtrēt eis q̄s poſt illā cladē reſi
duos poterit īuenire. q̄d fiet vbi vident̄
oēs īterituri: niſi aliq̄ fugiāt? Si ei actē
n⁹ ſeuiat illa pnicies vt ſolos miſtros ec
cleſie pſeq̄t̄. q̄d dicem⁹? An relinq̄uda eſt
a miſtrꝭ fugiētib⁹ eccl'ia: ne a moriētibus
miſerabili⁹ relinq̄t̄? Sꝫ ſi laici nō q̄rūt̄
ad mortē pn̄t occultare quoq̄ mō epoſ et
cl'icos ſuos. ſic ille adiuuerit ī cui⁹ ptāte
ſūt oīa. q̄ pt ⁊ nō fugientes ꝑ mirabilem

ꝯſeruare potētiā. Sȝ iō q̄rim⁹ q̄d nos fa
cere debeam⁹: ne ī oīb⁹ expectādo diuia
miracl'a tēptare dn̄z iudicemur. Nō q̄dē
tal' ē iſta tēpeſtas: q̄ñ laicoꝝ ⁊ clericoꝝ ē
cōe piculū. ſicī naui vna cōe piculū ē mer
catoꝝ atq̧ nautaꝝ. Ueꝝ abſit vt tāto pi
clitāda ſit hec nauis nr̄a. vt debeāt eam
naute: ⁊ maxīe gubnator piclitātē deſere
re. etiā ſi ī ſcaphā trāſiliēdo vl' etiā natā-
do poſſint effugere. Quib⁹ enī metuim⁹
ne nr̄a deſtrōe peant: ne tpalē mortē q̄ q̄ñ
q̧ ventura ē: ſȝ etnā q̄ pt ſi nō caueat̄ veni
re. ⁊ pt ſi caueat̄ etiā n̄ veīre metuimus.
In cōi āt piclo vite h⁹ cur exiſtimemus
vbicūq̧ fuerit hoſtil' icurſus oēs cl'icoſ
⁊ nō etiā oēs laicoſ eē morituros: vt ſil' ſini
ant hāc vitā q̄b⁹ ſūt cl'ici neceſſarij? Aut
cur nō ſperem⁹ ſic aliq̄s laicos: ſic etiam
cl'icos rmāſuros: a q̄b⁹ eis neceſſariū mi
ſteriū valeat exhiberi? Quāq̧ oſi int' dei
miſtros ī de ſit diſceptatio q̄ eoꝝ maneāt
ne fuga oīm: ⁊ q̄ eoꝝ fugiāt ne morte oīm
deſerāt eccl'ie. Tale q̄ppe certamē erit ī-
ter eoſ vbi vtriq̧ ferueāt charitate: ⁊ vtri
q̧ placeāt charitati. Que diſceptatio ſi
alit' n̄ potuerit t'minari: q̄ntū mihi videt̄:
q̄ maneāt et q̄ fugiāt ſorte eligendi ſunt.
Qui eī dixerit ſe poti⁹ fugere dēbere: aut
timidi videbunt̄: q̄ īminēs malū ſuſtīe-
re noluert. aut arrogātes: q̄ ſe magis q̄ ſ-
uādi eēnt neceſſarios eccl'ie iudicarēt. De
inde fortaſſis hi q̄ meliores ſūt eligāt p
fratrib⁹ aīa ſponere: ⁊ hi ſuabūt̄ fugiēdo
q̄ꝝ ē mīn⁹ vtil' vita: q̄ mīor ꝯſulēdi ⁊ gu
bnādi pitia. Qui tn̄ piū ſapiūt ꝯdicēt eiſ
q̄s vidēt ⁊ viuere poti⁹ oportere ⁊ magis
mori velle q̄ fugere. Iō ſic ſcptū ē. Cō-
tradictōnes ſedat forticio: ⁊ īter potētes
diffinit. Meli⁹ eī de⁹ ī hmōi ambagib⁹
q̄ hoīes iudicat: ſiue dignet̄ ad paſſiōiſ
fructū vocare melioreſ ⁊ parcere īfirmiſ.
ſiue iſtos facere ad mala pferēda fortio-
res: ⁊ huic vite ſbtrahere q̄ꝝ nō pt eccl'ie
tātū q̄ntū illoꝝ vita pdeſſe. Res fiet q̄dē
mīn⁹ vſitata: ſi fiet iſta ſorticio. Sȝ ſi fa
cta fuerit: q̄s eam reprehendere audebit?
Quis nō eā niſi īperit⁹ aut īuid⁹ ꝯgrua
pdicatōe laudabit? Qđ ſi n̄ placȝ facere:
cui⁹ facti n̄ occurrit exēplū: nulli⁹ fuga fa
ciat: vt eccl'ie miſteriū maxīe in tātiſ picu
lis neceſſariū ac debitū dſit. Nēo excipi
et pſonā ſuā: vt ſi aliq̄ grā videt̄ excellere:
iō ſe dicat vita: ⁊ ob h̄ fuga eē digniorē.
Quiſq̄s eī h̄ putat nimiū ſibi placȝ. Quiſ
q̄s aūt etiā h̄ dic: oīb⁹ diſplicȝ. Sūt ſane
q̄ arbitrāt̄ epos ⁊ cl'icos n̄ fugiētes ī tali
b⁹ piculiſ manētes facere: vt plebeſ de-
cipiāt̄. cū iō n̄ fugiūt: q̄ manere ſuos p-
poſitos cernūt. Sȝ facile ē hāc rephēſio
nē vl' īuidiā deuitare: alloq̄ndo eaſdē ple
bes atq̧ dicēdo. Nō vos decipiat q̄ d lo
co iſto n̄ fugim⁹. Nō eni ppt' nos ſȝ ppt'
vos h̄ poti⁹ manem⁹ ne vob n̄ miſtrem⁹
q̄cq̄d ſaluti vr̄e q̄ ī chriſto ē nouim⁹ ne-
ceſſariū. Si ḡ fugere volueritiſ: ⁊ nos ab
iſtiſ q̄b⁹ tenemur vincul' ſoluitiſ. Qđ tunc
puto eſſe dicēdū: q̄ñ vere videt̄ vtile eē ad
loca tutiora migrare. Quo audito. ſi vel
oēs vl' aliq̄ dixerint ī illi⁹ ptāte ſum⁹ cu-
i⁹ irā null⁹ q̄cūq̧ vadit euadet: ⁊ cui⁹ mi
ſericordiā vbicūq̧ ſit pt īuenire: q̄ nuſq̄
vult ire ſiue certiſ neceſſitatib⁹ īpedit⁹. ſi
ue laborare nolens ad icerta ſuffugia: ⁊
n̄ ad finiēda ſȝ ad mutāda picl'a. pculdu
bio iſti deſerēdi nō ſūt a miſterio chriſtia
no. Si aūt h̄ audito abire maluerit: nec
ill' manēdū ē q̄ ppt' illos manebant. Qꝛ
ibi iā nō ſūt ppt' q̄s manere adhuc dēbe-
ant. Quicūq̧ igit' iſto mō fugit, vt eccl'ie
neceſſariū miſteriū illo fugiēte nō deſit:
facit qđ dn̄s pcepit ſiue pmiſit. Qui aūt
ſic fugit. vt gregi chriſti ea q̄b⁹ ſpūaliter
viuit alimēta ſubtrahant̄. mercenari⁹ il-
le ē q̄ videt lupū veniētē ⁊ fugit: q̄m nō
ē ei cura de ouib⁹. Hec tibi q̄ me ꝯſului
ſti frater dilectiſſime q̄ exiſtimaui v'itate
⁊ certa charitate reſcpſi: ſȝ ne, meliorē ſi ī
ueneriſ ſeq̄ris ſentētiā: nō pſcpſi. Meliuſ
tn̄ qđ ī his picul' faciam⁹ īueīre n̄ poſſu-
m⁹: q̄ orōes ad dn̄m deū nr̄m: vt miſere
at̄ nr̄i. Qđ ipm vt. ſ. eccleſias nō deſere-
rēt: dei bono nōnulli prudentes et ſancti
viri: et velle et facere meruerūt: et int' den
tes obtrectantiū a ſui ppoſiti intentōe
minime defecerunt. Sane ille ſanct⁹
in vita ſua plixa p vtilitate ac felicitate
ſctē eccl'ie catholice diuit⁹ ꝯdonata: vixit
ānis ſeptuagītasex. in clericatu, autē vel

epiſcopatu ānis ferme q̄dragīta. Dice-
re aūt nobꝭ int̄ familiaria colloq̄a ꝯſueue
rat: poſt ꝑceptū baptiſmū etiā laudatoſ
chriſtiāos ⁊ ſacerdoteſ abſq̄ digna ⁊ cō
petēti pnīa exire de corꝑe n̄ debere. Qđ
etiā ipē fecit vltīa q̄ defunct⁹ ē egritudīe
Nā ſibi iuſſerat pſalmos dauidicos qui
ſūt paucīſſimi de pnīa ſcribi: ipoſq̄ q̄ter
niōes iacēs ī lecto ꝯ̄ parietē poſitos die-
b⁹ ſue īfirmitatꝭ ītuebat̄: ⁊ legebat: ⁊ iugl
ter ac vbtim flebat. Et ne ītētio ei⁹ a q̄q̄
īpediret̄ cauebat. Añ dies ferme decē q̄
exiret đ corꝑe nobꝭ poſtulauit p̄ñtibꝫ ne
q̄s ad eū īgrederet̄: niſi his tm̄ horis q̄bꝫ
medici ad īſpiciēdū ītrarēt: vl̄ cū ei infer
ret̄ refectio. Et ita obſeruatū ⁊ factū eſt.
⁊ om̄i illo tꝑe orōi vacabat. Uerbū dei
vſq̄ ad ipā ſuā extremā egritudinē im-
ꝑtermiſſe alacrit̄ ⁊ fortit̄ ſana mēte: ſano
q̄ ꝯſilio ī eccl̄ia ꝑdicauit. Mēbrꝭ oībuſ
ſui corꝑis īcolumis ītegro aſpectu atq̄
auditu: et vt ſcp̄tū ē nobꝭ aſtātibꝫ ⁊ vidē-
tibꝫ ac cū eo parit̄ orātibꝫ: ob dormiuit in
pace p̄ribꝫ ſuiſ enutrit⁹ ī bona ſenectute.
⁊ nobꝭ corā poſitꝭ ꝓ ei⁹ ꝯmēdāda corporꝭ
depoſitōe: ſacrificiū đo oblatū ē: ⁊ ſepul
t⁹ ē. Teſtamētū aūt nullū fecit. q2 vn̄ ſa-
cerd paupꝫ chriſti n̄ habuit. Eccl̄ie bibli
othecā ⁊ oēs codiceſ diligēter poſterꝭ cu
ſtodiēdos ſꝑ iubebat. Si q̄d ꝟo eccl̄ia l̄
ī ſūptibꝫ vl̄ ī ornamētꝭ habuit fideli p̄ſby
tero q̄ ſub eodē dom⁹ eccl̄ie curā gerebat
dimiſit. Nec ſuos ꝯſāguīeos vl̄ ī ꝓpoſi
to vl̄ extra ꝯſtitutos in ſua vita ⁊ morte
vulgi more tractauit. Quibꝫ dū adhuc
ſupeſſꝫ id ſi op⁹ fuit q̄đ ⁊ ceterꝭ erogauit
nō vt diuitias hr̄ent: ſꝫ vt aut nō aut mi
n⁹ egerēt. Cleꝝ ſufficiētiſſimū ⁊ mōaſte
ria viroꝝ ac femīaꝝ ꝯtinētiū cū ſuis ꝑ-
poſitꝭ plene eccl̄ie dimiſit: vna cū biblio
thecꝭ libros ⁊ tractat⁹ vl̄ ſuos vl̄ aliorū
ſctōꝝ hūtibꝫ: ī q̄bꝫ dono dei q̄lis q̄ntuſ
q̄ ī eccl̄ia fuerit noſcit̄: ⁊ ī his ſꝑ viuere
a fidelibꝫ inuenit̄. iuxta q̄đ etiā ſecl̄ariuꝫ
q̄dā poetaꝝ ſuis iubēs q̄ ſibi tumulum
mortuo ī aggere publico collocarēt pro
epigrāmate finxit dicēs. Uiuere p⁹ obi
tū vatē vis noſſe viator. Qđ legꝭ ecce lo
q̄r: vox tua nēpe mea eſt. Et in ſuis q̄dē
ſcriptis ille deo accept⁹ ⁊ char⁹ ſacerdoſ
q̄ntū lucēte ꝟitate videre ꝯcedit̄ recte ac
ſane fidei ſpei ⁊ charitatꝭ catholice eccle
ſie vixiſſe manifeſtat̄. Qđ agnoſcūt qui
eūdē de diuinīs ſcribētē legētes ꝓficiunt.
Sed ego arbitror pl⁹ ex eo ꝓficere potu
iſſe: q̄ eū et loq̄ntē ī eccl̄ia p̄ſentē audire
⁊ videre potuerūt. ⁊ ei⁹ p̄ſertī int̄ hoīes
ꝯuerſatōem nō ignorauerūt. Erat enim
nō ſolū erudit⁹ ſcriba ī regno celoꝝ đ the
ſauro ſuo ꝓferēs noua ⁊ vetera: ⁊ vn⁹ ne
gociatoꝝ q̄ inuentā ꝑcioſam margaritā
q̄ habebat vēditis compauit. verū etiā
ex hiſ ad q̄s ſcriptū ē: ſic loquimī ⁊ ſic fa
cite. ⁊ đ quibꝫ ſaluator dicit. Qui fecerit
⁊ docuerit ſic hoīes. hic magn⁹ vocabi-
tur ī regno celoꝝ. Peto aūt im pēdio ve-
ſtrā charitatē q̄ hec ſcripta legitꝭ: vt me
cū oīpotēti deo grās agatꝭ: dn̄mq̄ bn̄di
catis: q̄ tribuit mihi intellectū: vt hec in
noticiā ⁊ p̄ſentium et abſentiū: p̄ſentꝭ tē-
poris et futuri hoīm: et vellē đferre ⁊ va
luiſſem. et mecū ac ꝓ me oretis: vt illius
q̄ndā viri cū q̄ ānis ferme q̄draginta dei
dono abſq̄ amara vlla diſſenſiōe famili
ariter ac dulciter vixi. ⁊ in h̄ ſeculo emu-
lator ⁊ imitator exiſtā: ⁊ ī futuro oīpotē
tis dei ꝓmiſſis cū eodem ꝑfruar. Amen

Aurelij Auguſtini Hipponēſis epi: ac doctoris eccleſiae ſanctiſſimi pariter ⁊ ꝑſpicaciſſimi: plurīnoꝝ opuſculoꝝ nec non vitae ei⁹ a Poſſidonio ꝯſcriptae: impenſis et oꝑa Martini flach Argētinae accuratiſſime impreſſoꝝ Finis Anno a natiuitate ſaluatorꝭ noſtri. M.cccc.xci. die. xi. mēſis Auguſti

Nos iuuat argūta ſcrutari īdagīe verꝝ.
Illos Dulichio ꝟba lepore tenent.
Aſt aliis gratū eſt varios ꝟſare libelloſ.
Sūt q̄ꝫ ſcripta q̄bꝫ n̄ niſi ſctā placēt.
Quiſq̄ſ ēſ ex iſtꝭ: paucꝭ nūmiſ eme mľtoſ
Aurelij libros: hancq̄ leuato ſitim.
Neruoſos cernes rationū viribꝫ: atq̄
Ornatos: varios: de deitate ſimul.
Hos mēda exptes tulit Argētina: ꝑmiq̄.
Martin⁹ docili ſimus ab arte dedit.

BIBLIOTHECA NACIONAL DE LISBOA

non potest esse parum: quod totum est: vidua pauper plus omnibus misit:
nec quisquam amplius dedit: quam que sibi nihil reservavit

Ex. completo com 273 fls., sendo as primeiras 6 innumeradas e 267 numeradas.